תרומה	1
תצוה	298
כי תשא	343
ויקהל	381
פקודי	526
היכלות	672
תוספות	836
הערות סופיות	882

	פרשת תרומה
וידבר ה׳ אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו׳ רבי חייא פתח כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שהתרצה בהם ורצה להדבק בהם ולהתקשר עמם ועשה אותם עם יחידי בעולם שכתוב ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ והם התרצו בו והתקשרו בו זהו שכתוב כי יעקב בחר לו יה וכתוב	וידבר יהו״ה אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו׳ רבי חייא פתח[1] (תהלים קלה ד) כי יעקב בחר[2] לו יה ישראל לסגולתו כמה חביבין ישראל קמי קודשא בריך הוא דאתרעי בהו[3] ובעא לאתדבקא בהו[4] ולאתקשרא עמהון[5] ועבד להון עמא[6] יחידאה[7] בעלמא דכתיב (ש״ב ז כג) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ[8] ואינון אתרעו ביה[9] ואתקשר ביה[10]

[1] הצינור של מעלה (הדרת מלך בראשית א ע״א).

[2] הכוונה ליישב כפל שתי התרומות הנזכרים בפסוק. ועוד כי קודם לויקחו לי תרומה היה לו להזכיר נדבת הלב, כי אם תחסר הנדבה לא תהיה לקיחה. ולפרש זה פתח בפסוק כי יעקב בחר, שגם בו קשה שיכון שיאמר כי את יעקב בחר יה. אך יובן בהקדמת כלל גדול אשר בידנו, הוא כי בכל זמן שיתכונן כל עלול לעלות ולהדבק בעילתו היא תקדים להשפיע עליו עוז ותעצומות כדי שיוכל להתעלות, וכידוע אצלנו בכוונת ברכת הנהנין ובשל שתי התיבות של שמע ישראל, ומדה זו קדמה מקדמי ארץ, כי כן טרם החל שום הווית כל נמצא הלא מרגלא בפומיה דרבנן כשעלה ברצונו ב״ה לברוא, וגם בזוהר אמרו, כד סליק ברעותיה. וסוד הענין הוא מה שאמרו רז״ל מחשבתן של ישראל קדמה לבריאת העולם, וירצה שציפוי העתיד להיות מצדק ויושר נשמתן של ישראל אל זה הציפוי ההווה, כי קודם הבריאה ניתן כח להתעלות בכעין סוד מ״ן לעורר רצון העליון להוות הויותיו, וזה נרמז בפסוק כי יעקב בחר לו יה, כי כבר ידעת שכל כללות האצילות נקרא בשם יעקב וכמו שאמר הרב זלה״ה בפסוק (בראשית לא י) עקודים נקודים וברודים וכו׳ וזה שאמר כי יעקב, שהוא ו״ה, בחר לו י״ה, כי נשמות הצדיקים שבכל העולמות וכן כל העולמות בעצם עצמותן בחר בהם י״ה, והשפיע עליהם רצונו להוותם ולברם כנודע, כדי שאחר כך יוציאו לאור בפועל את הציפוי למעלה למעלה, וכך היא המדה בפרטות הצדיקים שניתן להם כח להתעלות בהיות בהן רק תחילת ההכנה וכו׳, וכן בכללות ישראל שהיו שקועים בטומאת מצרים וה׳ החל להחזיקם ולהאדירם, וז״ש דאתרעי בהו, פי׳ הוא יתברך העיר את רצונו להשפיע עליהם כח ואומץ מן הדעת העליון שהוא סוד הרצון המאיר במזל נוצר כידוע, ועוד חפץ למען חסדו ובעא לאתדבקא בהו, לרמוז למ״ש הרב זלה״ה בסוד (יחזקאל א יא) וכנפיהם פרודות, שאין דיבוק והשתשרשות עצמי לכנסת ישראל אלא בקו האמצעי שהרי בו יש ג׳ שרשים לרחל, [וסוד] (אסתר ג ח) דת״י המלך, ד׳עת ת״ת וי׳סוד, ושם היא דבוקה עמו, וז״ש ולאתדבקא בהו. ויתר על כן הפליא לעשות ולאתקשרא עמהון, הוא סוד ביאת רחל בפנים בפנים שאז הוא הזווג שהוא הקשר האמיץ שמתקשרים החסדים והגבורות יחד, ומשם הוא שרשי נשמותיהן של עם ישראל, והוא הרמוז בפסוק כי יעקב בחר לו יה, שידוע שהדעת שבו נשתרשו ישראל ה״ס תרין עטרין דמקורייהו בתרין כתפין דאריך שסודם שם י״ה כנודע וכו׳, והרי כמה וכמה מעלות טובות הקדים ה׳ לעמו במקוריהם המושרשים למעלה, והאחרון הכביד ועביד לון עמא יחידאה בעלמא, שאעפ״י שהם למטה בעוה״ז שהוא מוקף מן הקליפה מכל מקום הפליא להטיב להם במה שסידר והתקין שלא ישלטו החיצונים על ישראל בהיותם זוכים לשבת בארץ ישראל שאין רקיעי העשיה שולטים עלי (רמ״ז).

[3] נשמה (רח״ו במ״מ).

[4] רוח (רח״ו במ״מ).

[5] נפש (מ״מ).

[6] חיה (רח״ו במ״מ).

[7] בסוד יחידה (רח״ו במ״מ).

[8] בית המקדש מכוון ביושר כנגד היכל לבנת הספיר שבבריאה שהוא סוד היסוד, ונמצאו תמיד אחוזים ומושפעים מאורות קו האמצעי שהם אורות ממשיים ועצמיים, וז״ש גוי אחד בארץ, פי׳ בארץ ישראל

	הדא הוא דכתיב (&) כי יעקב בחר לו יה[11] וכתיב
	קכו/ב
כי חלק ה׳ עמו ונתן לשאר העמים שליטים גדולים ממונים עליהם והוא נטל את ישראל לחלקו.	כי חלק יהו״ה עמו (דברים לב ט) ויהב לשאר עמין שולטנין רברבן ממנן עלייהו והוא נטיל לחולקיה ישראל
רבי שמעון פתח (שיר השירים ו) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות מי זאת סוד של שני עולמות מחברים כאחד וזה הוא עולם ועולם מ״י הרי בארנוה דרגה עליונה למעלה ראשית שעומדת לשאלה ונקראת מ״י כמו שנאמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה זא״ת דרגה תחתונה למטה עולם תחתון ושניהם שני עולמות בחבור אחד בקשר אחד כאחד.	רבי שמעון פתח (שיר ו י) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות מי זאת רזא דתרין עלמין מתחברן כחדא ודא הוא עולם ועולם מ״י הא[12] אוקימנא דרגא עלאה לעילא שירותא דקיימא בשאלתא ואקרי מ״י כמה דאת אמר (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה זא״ת דרגא תתאה לתתא עלמא תתאה ותרוייהו תרין עלמין בחבורא חדא בקשורא חדא כחדא
הנשקפה כשמתחברים שניהם כאחד כמו שחר כשרוצה השחר להאיר ואחר כך נאור כלבנה כשמכה (כשכונס) בו אור השמש ואחר כך כשמש כשעומדת הלבנה בשלמות אימה תקיפה להגן על הכל שהרי אז יש לה שלמות ותקף לעשות חיל.	הנשקפה כד מתחברן תרוייהו כחדא כמו שחר כד בעייא שחרותא לאנהרא ולבתר אתנהיר כסיהרא כד (כניש) בטש בה נהירו דשמשא ולבתר כשמשא כד קיימא סיהרא בשלימו איומה תקיפא לאגנא על כלא דהא כדין אית לה שלימו ותקיפו למעבד חילא
ולוקחת חיל מהעולם העליון על ידי יעקב השלם שחבר אותם כאחד חבר אותם כאחד למעלה וחבר אותם כאחד למטה ומשם יצאו שנים עשר שבטים קדושים	ונטלא חילא מעלמא עלאה על ידא דיעקב שלימא דחבר לון כחדא חבר לון כחדא לעילא וחבר לון כחדא לתתא ומתמן נפקו תריסר

שנקראת אר״ץ בסתם וכו׳, וגם ארץ מלשון רצון כמאמר רז״ל שרצתה לעשות רצון קונה. וכל זה היה להשפיע בם כח לשיוכלו להתעלות למעלה (רמ״ז).

[9] ירצה שקבלו שפע הרצון והעלו מ״ן לעוררו (רמ״ז).

[10] שנתעלו לסוד יסוד הנוק׳ וגרמו הקשר העליון שכל קשר הוא בסוד קו האמצעי כנודע (רמ״ז).

[11] פי׳ בזה יובן הפסוק דמשתמע לתרי אנפי, שר״ל כי את יעקב בחר יה לו לעצמו והיינו הבחינה הראשונה בסוד הורדת השפע מלמעלה למטה בלי שום קדימת התעוררות התחתונים, וכנגדו אמר ויקחו לי תרומה שהוא הורדת הקדושה מלמעלה למטה. והפירוש השני כי יעקב הוא אשר בחר לו את יה הנכבד בהתעוררו ממטה למעלה, וז״ש מאת כל איש וגו׳, שלהורדת השפע השני צריך שהם יתנדבו מאליהן. ודע שגם פסוק כי חלק ה׳ עמו, מתבאר בשני האופנים הנזכרים, האחד שר״ל כפשוטו שעמו הוא חלק ה׳ כמה שהוא משפיע בו שפעו כיחס הכל אל החלק, ועוד יפורש שהחלק המגיע לה׳ לשיגבר כחו להוסיף עוז בגבורתו הם עמו לאפוקי אומות העולם שדעתם להכחיש פמליא של מעלה, ולכן הזכיר פסוק זה משום דדמי בשתי הבנותיו אל השנים של פסוק כי יעקב בחר, ודוק [ועי״ל] מלבד הכתוב בגליון הנוכחי במה שנודע שרק נשמות ישראל הן מבחינת הדעת שהוא הקו האמצעי, וזהו ישראל יש״ר א״ל שהוא אור הבא ביושר בלי השתנות והוא כלול מחו״ג והיינו ש״ר משמאלא א״ל מימינא, וידוע שמוח הדעת הוא המגדל כל הפרצופים, והיינו ישרא״ל שעולה כמנין ר״ת כל הספירות כח״ב גג״ת נהי״סוכו׳ (רמ״ז). פי׳ מביא ראיה דאינון אתרעו ביה מפסוק זה שיעקב בחר לעצמו י״ה ומ״ש כי חלק ה׳ עמו הוא ראיה דאתרעי בהו ולכך הביא ב׳ פסוקים אלו אבל הרח״ו כתב על פסוק בחר לו יה – מלכות, ועל כי חלק ה׳ עמו – ת״ת, ויראה לפי דבריו שמביא ראיה על מ,ש דאתרעי בהו ופי׳ כי יעקב בחר לו י״ה י״ה בחר ליעקב כמו פסוק כי חלק ה׳ עמו, והביא ב׳ פסוקים א׳ על מלכות וא׳ על ז״א ששניהם בחרו לישראל וכן כתב הזהר בפרשת ויצא י״ה בחר ליעקב והיבא ראיה מפסוק כי חלק ה׳ עמו (מ״מ).

[12] בראשית לא ע״א (הערת הזהר).

כדוגמא שלמעלה יעקב שהיה שלם הכניס אהבה בשני עולמות כמו שבארנו שאר בני אדם שעושים כך מגלים עריות למעלה ולמטה גורמים יריבות בשני עולמות וגורמים פירוד זהו שכתוב ואשה אל אחתה לא תקח לצר״ר שנעשות יריבות זו לזו.	שבטין קדישין כגוונא דלעילא יעקב דהוה שלים אעיל רחימו[13] בתרין עלמין כמה דאוקימנא שאר בני נשא דעבדין כדין מגלין עריין לעילא ותתא גרים דבבו בתרין עלמין וגרים פרודא הדא הוא דכתיב (ויקרא יח יח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרו״ר דאתעבידו מארי דבבו דא לדא
ואם תאמר (בראשית ל) ותקנא רחל באחותה כך הוא ודאי שהרי כל תשוקת העולם התחתון אינה אלא כדי להיות כמו העולם העליון ולירש מקומו במקום אחר קנאת סופרים תרבה חכמה וכאן קנאת סופרים משום שיש ספר וספר מגדילים משיכת החכמה (העליונה) אליהם (ועל זה יעקב השלים כו׳).	ואי תימא (בראשית ל א) ותקנא רחל באחותה הכי הוא ודאי דהא עלמא תתאה כל תיאובתה לאו איהו אלא בגין למיהוי כגוונא דעלמא עלאה ולמירת דוכתהא בדוכתא אחרא קנאת סופרים אסגיאת חכמתא והכא קנאת סופרין בגין דאית ספר[14] וספר אסגיאו משיכו דחכמתא (עלאה) לגבייהו (נ״א ועל דא יעקב אשלים כו׳)
ועם כל זה אפילו יעקב לא השלים אליהם כראוי שאר בני העולם גורמים יריבות וגורמים פירוד ומגלים עריות של הכל עריות שלמעלה ומטה ובסוד זה יש את סוד העריות עריות של אם ובתה והכל בסוד אחד מי זאת נקראו אחיות משום שהן באהבה ואחוה ובחבור הרצון ונקראות אם ובת מי שמגלה את ערותן אין לו חלק לעולם הבא ואין לו חלק באמונה.	ועם כל דא אפילו יעקב לא אשלים לגבייהו כדקא חזי[15] שאר בני עלמא גרמין דבבו וגרמין פרודא ומגלין עריין דכלא עריין דעילא ותתא וברזא דא אית רזא דעריין עריין דאימא וברתא וכלא ברזא חדא מי זאת אתקרון אחתן בגין דאינון באחוה וברחימו ובחבורא דרעותא ואקרון אמא וברתא מאן דגלי ערייתהון לית ליה חולקא לעלמא דאתי ולית ליה חולקא במהימנותא
בא וראה כי יעקב בחר לו יה סוד עליון למעלה כיון שהשלם ונקרא ישראל אז לסגלתו נטל הכל בכל הצדדים ונטל למעלה	תא חזי כי יעקב בחר לו יה רזא עלאה לעילא כיון דאשלים[16] ואקרי ישראל כדין לסגלתו נטיל כלא בכל סטרין ונטיל לעילא

[13] היה מוכרח יעקב אבינו ע״ה לישא את שתיהן דוקא, והיה בזה תיקון גדול, כי ע״ז נעשה ונתגלה היחוד דז״א למעלה ולמטה, שהוא מן העולם ועד העולם וכמ״ש בזוה״ק ויצא (קנג קנד) וכו׳ כי לאה ורחל שרשם הוא מבינה ומלכות, ויעקב הוא ז״א, ומוכרח הוא שיתייחד בשניהם, והוא יחוד הג״ר בהז״ת, ומתייחד ע״ז א״ס באצילות והאצילות בבי״ע וכו׳ [ועי׳] תיקונים (תיקון נו קג ע״ב) דבספירן תשכח אב ואם ובן כחדא ולית תמן ערוה כו׳, אח ואחות תרוייהו ביחודא כו׳ כו׳ האי עריין אינון ודאי לתתא אבל לעילא אתמר (תהלים ה ה) לא יגורך רע כו׳ לעילא לית ערוה וקיצוץ ופירוד ופרוץ ובג״ד לעילא אית יחודא באח ואחות ובבן ובבת באם עם בן, א״כ לית לך לידמה ליוצרך דאנת הוית גרים דלא תהא בדיוקנא דיליה לעילא כד״א כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם כו׳ (דע״ה ח״ב פב ע״א).

[14] קלז ע״ב (הערת הזהר).

[15] ע״פ התיקון האמיתי הנה היה צריך שיהיו כל הד׳ נשי יעקב, שהם רחל ולאה בלהה וזלפה, כולם לגוף אחת, כי בלהה וזלפה שרשם הוא מאחוריים דרחל ולאה, וכמ״ש הרב בשער הקליפות (פרק ב). והיה צריך ע״פ תיקון האמיתי שיהיו כולם לגוף אחת ואשה אחת ובשם רחל, כי היא העיקרית, אלא שהיתה נקראת לפעמים בשם לאה ג״כ, ועל דרך יעקב וישראל שלא נחלק לשני גופים ח״ו אלא רק בשני שמות, כן היה צריך שיהיו לאה ורחל ג״כ לאחד, ובתוכן היו נכללין בלהה וזלפה ג״כ כנז׳, והיו נולדו כל הי״ב שבטים מאם אחת, ואז היה התיקון האמיתי. ומה שנתחלקו לאה ורחל לשניים, וכן נחלק מהן ממילא ומכל שכן זלפה ובלהה ג״כ כל א׳ בפנ״ע, כי בחסרון התיקון דהפנים מכל שכן שהוא חסר בהאחוריים ונחלקו לד׳, אך עיקרן הם שניים, לאה ורחל כנודע, כי אין קוראין אימהות אלא לד׳ (ברכות טז ע״ב), שרה רבקה רחל ולאה. והרי עכ״פ כי מה שנתחלקו רחל ולאה לשניים זה היה מחסרון התיקון (דע״ה ח״ב פב ע״ב).

[16] כי ישראל הוא בחי׳ דעת המבריח מן הקצה אל הקצה, כמ״ש הרב באנ״ך (פרק ט) וע׳ בתיקונים (תיקון סט דף קיח ע״ב) שאמרו שם יעקב בגין דאיהו כליל תרווייהו או״א אתמר ביה ישראל עלה במחשבה בכתר עליון דאיהו מחשבה סתימה (כללים ח״א ע ע״א).

ונטל למטה ונשלם בכל.	ונטיל לתתא ואשתלים בכלא
אמר רבי שמעון הרי שנינו כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם חקק בחקיקותיו של סודות האמונה תוך קלפות בסודות עליונים וחקק למעלה וחקק למטה והכל בסוד אחד בסוד גלופי השם הקדוש יהו״ה ששולט באותיותיו מעלה ומטה ובסוד זה נתקנו העולמות העולם העליון והעולם התחתון.	אמר רבי שמעון הא תנינן דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא גליף בגליפוי דרזי מהימנותא גו טהירין ברזין עלאין וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא ברזא דגלופי דשמא קדישא יהו״ה דשליט באתווי עילא ותתא וברזא דא אשתכללו עלמין עלמא עלאה ועלמא תתאה
העולם העליון נתקן בסוד של אות י׳ נקודה עליונה ראשונה שיצאה מתוך הנסתר והגנוז שלא ידוע ולא עומד להודע ולא נודע כלל עליה של סוד האין סוף ומתוך סתר זה מאיר אור אחד דקיק ונסתר כולל בתוכו כלל כל האורות ובאותו אור נסתר הכה בו מי שלא הכה האיר בו מי שלא האיר ואז יצא אור אחד שהוא עדון לעדון להשתעשע לגנז אור דקיק ונסתר בתוך אותו האור.	עלמא עלאה אשתכלל ברזא דאת י׳ נקודה עלאה קדמאה[17] דנפקא מגו דסתים[18] וגניז[19] דלא ידיע[20] ולא קיימא למנדע ולא אתיידע כלל[21] סליקו דרזא דאין סוף ומגו סתימו דא[22] נהיר נהירו חד דקיק וסתים[23] כליל בגויה כללא דכל נהורין ובההוא נהירו סתים בטש ביה מאן דלא בטש[24] נהיר ביה מאן דלא נהיר וכדין אפיק[25] חד נהירו דאיהו עדונא לעדונא לאשתעשעא לאתגנזא נהירו דקיק וסתים בגו ההוא נהירו
ואותו אור שהוא עדון לעדון נסתר התקיימו (נרקמו) ונתקנו בו ששה רשומים שלא ידועים פרט לאותו אור דקיק כשנכנס להגנז עדון בעדון אור באור.	וההוא נהירו דאיהו עדונא לעדונא סתים אתקיימו (ס״א אתרקימו)א ואשתכללו[26] ביה שית רשימין דלא ידיען בר להההוא נהורא דקיק כד עאל[27] לאתגנזא עדונא בעדונא נהיר בנהירו
והאור הזה שיוצא מתוך האור הדקיק הוא מפחיד ואימתני ותקיף יותר וזה	והאי נהירו דנפק מגו נהירו דקיק איהו

[17] בשביל שיש נקודה תתאה, ועי׳ לקמן ר ע״א. ואמר קדמאה לאפוקי השני שדבוק בה׳, ונהר יוצא (יהל אור).

[18] רישא תתאה, וכמ״ש חכמה סתימאה דלא אתפסק (יהל אור).

[19] הנה מ״ש סתים וגניז. הוא כתר שבא אחר הא״ס וז״ש סליק ברזא דא״ס ומגו סתימא דא שהיא הכתר כנזכר נהיר נהירו חד ודקיק הוא החכמה כליל בגויה כללא דכל נהורין כי הוא יו״ד וכלול במלואו ו״ד שהם צורת ה׳ בינה גם ו׳ שהוא הז״א וגם הד׳ שהיא הנוקבא והכל כלול ביו״ד במלואה ובההיא נהירו הנקרא חכמה בטש הא״ס כנודע בסוד (תהילים קד כד) כולם וכו׳ וכדין אפיק חד נהירו שהוא אמא ה׳ דשמא קדישא ואשתכללו ביה שית רשימין הם רשימין דז״א ונעשה ו׳ דשמא קדישא. ובהיות הז״א שהוא ו׳ תוך אמא שהיא ה׳ נק׳ יעקב הקטן עקב של הבינה וכשיצא נעשה לו ראש אל הו׳ זו ע״י א״וא שנתנו לו מוחין וז״ש וכיון דאפיק לון ואשתכלילו ר״ל שנשתכללו במוחין ואז נק׳ ישראל אותיות ל״י רא״ש ואז נתאחד עם המלכות נוק׳ הנק׳ סגול״ה כי סגולה פי׳ אוצר להולדה. נמצא כי בהיותו יעקב ו׳ זעירא בחר לו י״ה א״וא והיה בתוכו פי׳ רמוז בו׳ דמילוי יוד ובו׳ שבתוך ואחר כך כשנעשה ישראל אז נתדבק עם הנוקבא דיליה סגולתו (זהר הרקיע). רישא תניינא, ועליהן אמרו במופלא ממך כו׳ ובמכוסה ממך וכו׳ (יהל אור).

[20] הוא עלאה על כולא (יהל אור).

[21] כנגד הב׳ רישין תתאין, אע״ג דגניז וסתים, נאמר ג׳ פעמים אהי״ה, אנא זמין לאתגלייא, וכמ״ש באחרי מות (יהל אור).

[22] הוא תתאה הנ״ל, שממנו יוצא כמ״ש באד״ז (יהל אור).

[23] שיו״ד קטנה, ואין לה חוורא בגווה, והיא שחורה, ובכלילו דכליל כולא נאוה, כו׳, וז״ש כליל כו׳ בג׳ קוצין לג״ר ובמילואו לזו״נ (יהל אור).

[24] ההוא רישא עלאה בההוא נהירו דפריסא (יהל אור).

[25] הה״א שבתוכו היו״ד והוא הגג ונהר יוצא כו׳ (יהל אור).

[26] ונוטה שמים כיריעה כיריעות שלמה, ואינון חמש ואינון שית והוא דעת עליון דלא אתגלי כלל רק דבוק ליו״ד בלבד, קו ימין (יהל אור).

[27] ידוע שאותיות עליונים כאשר מתפשטים למטה נשאר העליון במקומו וזוה יו״ד הראשון (יהל אור).

התפשט ונעשה עולם אחד שמאיר לכל העולמות עולם נסתר שלא ידוע כלל ובתוכו דרים שש רבוא אלף של אותם דירים וחילות ומחנות העליונות.	דחילא ואמתני ותקיפא יתירא ואתפשט האי ואתעביד עלמא חדא דנהיר לכל עלמין עלמא סתימא דלא ידיע כלל ובגויה דיירין שית רבוא אלף דאינון דיירין וחילין ומשיריין[28] עלאין
וכיון שהוציא אותם ונתקנו כאחד אז	וכיון דאפיק[29] לון ואשתכללו כחדא כדין
	קכז/א
הוא חבור אחד והם סוד של אות וי״ו שהתחברה באותו עולם נסתר ואז כתוב כי יעקב בחר לו יה כשיוצא וי״ו ונתקן מתוך י״ה אז ישראל לסגלתו.	איהו חבורא חדא[30] ואינון רזא דאת וי״ו[31] דאתחבר[32] בההוא עלמא סתימא (כאן חסר) וכדין כתיב (תהלים קלה ד) כי יעקב[33] בחר לו יה כד נפיק[34] וי״ו ואשתכלל מגו י״ה כדין ישראל לסגלתו
לשאר בני העולם לא נתנה רשות לעלות כך אלא רק לסגלתו מקום שנוטל וכונס הכל וזוהי דרגה למטה ומתוך זה נוטלים למעלה בסתר הרצון אבל לא בגלוי כמו שנטל יעקב זהו שכתוב ויקחו לי תרומה.	שאר בני עלמא לא אתייהיב לון רשו לסלקא הכי אלא לסגלתו אתר דנטיל וכניש כלא ודא איהו דרגא לתתא ומגו דא נטלין לעילא בסתימו דרעו אבל לא באתגליא כמה דנטיל יעקב הדא הוא דכתיב (&) ויקחו לי תרומה[35]
ויקחו לי תרומה רבי יהודה פתח מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל סוד זה הרי בארו המנורה הקדושה בתוך סודות עליונים.	ויקחו לי תרומה רבי יהודה פתח (שם לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם האי קרא הא אוקמוה ואתמר אבל רזא דא הא אוקמיה בוצינא קדישא גו רזין עלאין
דרגה עליונה שהוא סוד של עולם עליון נקראת מ״י דרגה תחתונה שהוא סוד של עולם עליון נקראת מ״ה ושנינו אל תקרי מ״ה אלא מאה כי כל הדרגות העליונות בשלמותם הם כאן.	דרגא עלאה דאיהו רזא דעלמא עלאה אקרי מ״י דרגא תתאה דאיהו רזא דעלמא תתאה אקרי מ״ה[36] ותנינן אל תקרי מ״ה[37] אלא מאה בגין דכל דרגין עלאין באשלמותהון הכא אינון
עוד למה נקראת מ״ה אלא אף על גב שמשיכות עליונה נמשכה לא התגלתה עד שנשלם כאן שהוא מקום סוף כל הדרגות סוף של המשכת הכל ועומד בהתגלות ואף על גב שגלוי יותר מהכל עומד לשאלה מ״ה	תו אמאי אקרי מ״ה אלא אף על גב דמשיכו עלאה אתמשך לא אתגליא עד דאשתלים הכא דאיהו אתר סופא דכל דרגין סופא דאמשכותא דכלא וקיימא באתגליא ואף על

[28] ג׳ דרגין חב״ד, יו״ד וב׳ קוין (יהל אור).
[29] ר״ל כאשר יוצאים ס׳ רבוא אלף הנ״ל לג׳ ה״א והוא קו שמאל (יהל אור).
[30] שאז מחוברין ביו״ד הנקודה בימין ונהר בשמאל (יהל אור).
[31] וכמ״ש בספד״צ (דף ל ע״א) ה׳ ד׳ הות בקדמיתא וכו׳ ומדאתעברת וכו׳ (יהל אור).
[32] כי הראשון בנקודה וזה בה׳ (יהל אור).
[33] שמחובר בי׳ וה׳ וזה עדין אינו שלם עד הלידה שנז׳ בסוד אהי״ה (יהל אור).
[34] וזהו ו׳ של השם וזהו ישראל ו׳ שלם וכאן נתגלה השם ומ״מ ב׳ קוים הראשונים נשארים במקומם כנ״ל (יהל אור).
[35] ספר הבהיר השייך כאן עי׳ סוף הספר סימן ג׳ (הערת הזהר).
[36] הגם שכל הידיעה והשכלה בכל עניני האצילות הוא הכל רק ע״י המלכות, עכ״ז הנה עצמותה ומהותה אי אפשר להשיג מאומה, וכמו הט׳ הראשונים (ביאורים ח״א כ ע״ב). עי׳ ח״א א ע״ב.
[37] תנחומא קרח יב (לש״ו).

מה ראית מה ידעת כמו שנאמר כי לא ראיתם כל תמונה.	גב דאתגליא יתיר מכלא קיימא לשאלא מ״ה מה חמית מה ידעת[38] כמה דאת אמר (דברים ד טז) כי לא ראיתם כל תמונה
ולכן ״מה״ רב טובך זהו יסוד העולם שנקרא רב טוב כמו שנאמר ורב טוב לבית ישראל כי זהו רב טוב אור הראשון נקרא טוב סתם וכאן כלולים זכר ונקבה כאחד אשר צפנת שהרי נגנז כמו שהאור הראשון שנגזר ונסתר פעלת שכאן היא אמנות הכל אמנות של כל העולם אמנות של נשמות ורוחות.	ובגין כך מה רב טובך[39] דא איהו יסודא דעלמא דאקרי רב טוב כמה דאת אמר (ישעיה סג ז) ורב טוב לבית ישראל בגין דהאי איהו רב טוב אור קדמאה אקרי טוב סתם והכא כלילן דכר ונוקבא כחדא[40] אשר צפנת[41] דהאי אתגניז כגוונא דאור קדמאה דאתגניז ואתטמר פעלת דהכא איהו אומנותא דכלא אומנותא דכל עלמא אומנותא דנשמתין ורוחין
בסוד זה עשה הקדוש ברוך הוא אמנות של כל העולם וסוד זה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ בסוד זה נעשה ונבנה המשכן שהוא בדמות של העולם העליון ובדמות העולם התחתון זהו שכתוב ויקחו לי תרומה לי תרומה שתי דרגות שהן אחת שמתחברות כאחד.	ברזא דא עביד קודשא בריך הוא אומנותא דכל עלמא ורזא דא (בראשית א א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ברזא דא אתעביד משכנא ואתבני דאיהו בדיוקנא דעלמא דלעילא ובדיוקנא דעלמא תתאה הדא הוא דכתיב (&) ויקחו לי תרומה לי תרומה תרין דרגין דאינון חד דמתחברן כחדא[42]
ויקחו לי תרומה וגו׳ רבי שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי היו יושבים יום אחד תחת האילנות בבקעה ליד ים גינוסר אמר רבי שמעון כמה נאה צל זה שמכסה עלינו מתוך האילנות ואנו צריכים לעטר מקום זה בדברי תורה.	ויקחו לי תרומה וגו׳ רבי שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי הוו יתבי יומא חד תחות אילני בבקעתא גבי ימא דגנוסר אמר רבי שמעון כמה יאה צלא דא דחפיא עלן מגו אילני ואנן צריכין לאעטרא האי אתר במלי דאורייתא
פתח רבי שמעון ואמר אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון פסוק זה הרי בארנוהו ונתבאר אבל אפריון זה היכל שלמטה שהוא כמו ההיכל העליון והקדוש ברוך הוא קרא לו גן עדן שהוא נטע אותו להנאתו וכסופו הוא להשתעשע בו תוך אותן נשמות הצדיקים ששם כולם עומדים	פתח רבי שמעון ואמר (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון האי קרא הא אוקימנא ליה ואתמר אבל אפריון דא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עלאה וקודשא בריך הוא קרא ליה גנתא דעדן[43] דאיהו נטע ליה להנאתיה וכסופא דיליה

[38] בראשית ב ע״ב (הערת הזהר). כוונת הזוהר שם הוא רק להשיג את עצמותה ומהותה, ועל זה אמר מה פשפשת מה ידעת (ביאורים ח״א כא ע״א).

[39] אמנם מציאות כל האצילות הנה הוא יוצא ונמשך מהזווג תחתון דא״ק שהוא יסוד ומלכות שבו, כי הרי כל עולם הנקודות שהם השרשים הראשונים, הנה הם רק מהמלכיות דהב״ן, ומלך הדר שהוא אור התיקון הרי הוא תולדות היסוד דא״ק כמ״ש בסדר אצילות בקיצור (פרק ב) ובשבירת הכלים (פרק ח) ובתיקון (פרק ג), והרי הוה יציאת והמשכת כל האצילות מהזווג תחתון שבו, שהוא מהיסוד ומלכות, והם מ״ה וב״ן שהם ביסוד ומלכות, וכמ״ש בזוה״ק תרומה (קכז ע״א) בסוד הכתוב (תהלים לא כ) מ״ה רב טובך, וע׳ בדברי הרב בשער הכוונות (דף מא ע״ד). ולכן הוא באצילות שליטת מ״ה וב״ן, כי כל האצילות הוא מהזווג תחתון דיסוד ומלכות שהם מ״ה וב״ן (כללים ח״א נו ע״ד).

[40] לכן נקרא הוא רב טוב (כללים ח״א קא ע״ד).

[41] גם אותו אור החסד שנתגלה בפום אמה דא״ק והוא אור המ״ה העיקרי כנז׳, הנה גילויו ממש לא היה ג״כ אלא רק ביום ראשון לבד, וגם הוא נגנז תיכף ביום ראשון גופה, וגניזתו הוא ביסוד עצמו ובסוד (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת, כי הנה הוא נגנז ג״כ ע״ד אור הראשון דהאוירא עלאה עצמו וכמ״ש בזוה״ק תרומה (קכז ע״א) ע״ש, אלא שהאור הראשון דהאוירא עלאה עצמו הוא נגנז בהקד״א, ואור החסד שנתגלה בפום אמה שהוא האור המ״ה העיקרי, הנה הוא נגנז בהיסוד עצמו (כללים ח״א נז ע״א).

[42] יסוד מלכות (רח״ו).

[43] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

ורשומים בתוכו אותן נשמות שאין להן גוף בעולם הזה כולן עולות ומתעטרות שם ויש להן מקומות לראות להתענג תוך ענג עליון שנקרא נועם ה׳ ושם מתמלאים מכל הכסופים של נהרות אפרסמון זך.	לאשתעשעא ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא כלהו סלקין ומתעטרן תמן ואית לון דוכתין למחמי לאתענגא גו ענוגא עלאה דאקרי[44] נעם יהו״ה[45] ותמן אתמליין[46] מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא
אפרסמון זהו היכל העליון טמיר גנוז אפריון זהו היכל שלמטה שאין בו סמך עד שנסמך (שנמשך) מתוך היכל העליון ולכן אות סמ״ך נסתרת בכל צדדיה כמו זה אות ס (מ״ם) סתומה.	אפרסמון דא היכלא עלאה[47] טמירא גניזא אפריון דא היכלא דלתתא[48] דלית ביה סמך עד דאסתמיך (נ״א דאתמשך) מגו היכלא עלאה ובגין כך את סמך איהו סתים בכל סטרוי[49] כגוונא דא את ס׳ (ס״א מ״ם) סתימא
מה בין זה לזה אלא בשעה שנסתר ונגנז בתוכו תוך (נקדה) אור עליון למעלה אז היא עומדת בדמות (הזה) של אות סמ״ך נסתר בתוכו ונגנז בו לעלות למעלה ובשעה שחוזרת ויושבת רבוצה על הבנים למטה להיניק אותם אז היא עומדת בדמות של אות ם רבוצה נסתרת לתוך ארבעת צדדי העולם.	מה בין האי להאי אלא בשעתא דסתים ואתגניז בגויה גו (נ״א נקודא) נהורא עלאה לעילא כדין איהי קיימא בדיוקנא (נ״א דא) דאת סמ״ך סתים בגויה ואתגניז ביה לסלקא[50] לעילא ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין לתתא לינקא לון כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת ם׳ רביעא סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא[51]
ועל כך זהו	ועל דא דא איהו
	קכז/ב

[44] מקץ קצז ע״ב (הערת הזהר).
[45] בינה (רח״ו).
[46] הוא ע״י המזל תחתון דאימא כלולה ביה כמ״ש בספד״צ פ״ב בתיקון י״ג מתיקו״ד (לש״ו).
[47] ביה היכל לאבא (בסוד אפר שדינין מתערין מינה ה״ג פ״ר דמנצפ״ך וס״מ בינה ותבונה כידוע כנ״ל) (יהל אור).
[48] מלכות (ג״כ בסוד פ״ר הנ״ל וי׳ זעירא חכמה זעיר כנ״ל) אדנ״י היכל להוי״ה (יהל אור).
[49] כבר הודעתיך כי כמו שלמטה הם לאה ורחל כן כנגדם למעלה הם בינה ותבונה בינה כנגד לאה ותבונה כנגד רחל והנה אות ס׳ היא בבינה. שהיא יותר סתומה ונעלמת אבל ם סתומא היא בתבונה שאינה כל כך סתומה לפי שהיא יורדת למטה ומתלבשת תוך ז״א כנודע והיא נעשית בבחינת מ״ם סתומה מרובעת דרביעא על בנין. וזו התבונה היא הנקראת אם הבנים (שער מאמרי רשב״י).
[50] עיין קפ ע״א (הערת הזהר).
[51] פ׳ תצוה (דף קפ ע״א) ובתיקונים (ריש תיקון ה דף כ ע״ב) וע׳ בהקדמת זוהר בראשית (דף ה סע״ב) ונבנה כל אות ממאה נקודות. ובשורש סוד מ׳ וס׳, ריבוע בגו עיגולא, שורש היושר ועגולים (הקדו״ש סד ע״ד), הם סוד מאה ברכאן כמ״ש בזוהר שם, והוא המאה ברכות שמברך הקב״ה להנשמה קודם צאתו לאויר העולם, כמ״ש בסתרי תורה (פ׳ לך לך דף עו סע״ב) (דע״ה ח״ב נה ע״א ועיי״ש ע״ב), עיקר הוראת אות ס׳ הנה הוא על גדלות הזו״ן שעולים עד הבינה אימא עלאה ,שהיא הס׳ משום שהיא תופסת הו׳ ספי׳ העליונים דהאבא, וכאשר נשלמו הזו״ן בו׳ שלם עם ראש אז הנה עולים ג״כ עד הבינה עלאה כמ״ש הרב בזווגים (פרקים ד ה) ע״ש. ואותו הם׳ הוא הם׳ דאפרסמין כמ״ש בזוה״ק (תרומה קכז ע״א) וכאשר עולין הזו״ן שם עד אותו הם׳ הנה תמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא (כללים ח״ב לה ע״ד). כללות העולם כולו הנה היא מסודר בבחי׳ עגולא וריבוע, היינו ריבוע דנפקא מגו עגולא [עי׳ ספר הבהיר אות קיד, ע׳ עוד יהל אור ח״ג י״ג ע״ב, ועי׳ גר״א תיקו״ז עז ע״א וקנח ע״ב], כי העגולא הוא מבחוץ וריבוע מבפנים, והם בסוד ס׳ ומ׳ סתומא, כי העטרת היסוד הוא בסוד ס׳, והו״ק הם בסוד מ׳ סתומא, והם ג״כ סוד ס׳ מ׳ דאפרסמון שאמרו בזוה״ק (תרומה דף קכז ע״ב), וקאי שם על בינה ותבונה וכמ״ש הרב בזווגים (פרק ד ה) (ביאורים ח״א ס ע״א). ועי׳ ע״ח או״א ט (ביאורים ח״א מג ע״א).

אפרסמון וזהו אפריון ובמקום שתי אותיות ס״מ עומדת י׳ בסוד הברית (סוד הברית שנגנז בתוכו) שהוא עתיד לקחת הכל סוד של אותן מאה ברכות ששים וארבעים ששים כנגד ששה צדדים שיוצאים מהאות ס׳ וארבעים כנגד ארבעת צדדי העולם והכל משלימים למאה ואות יו״ד משלימה לסוד של מאה כדוגמא שלמעלה ולכן זה אפרסמון וזה אפריון.	**אפרסמון**[52] **ודא הוא אפריון ובאתר תרין אתוון ס״מ קיימא י׳ ברזא דברית**[53] (**ס״א רזא דברית דאתגניז בגוויה**) **דאיהו זמין לנטלא כלא**[54] **רזא דאינון מאה ברכאן**[55] **שתין וארבעין**[56] **שתין לקבל שית סטרין דנפקי מאת ס׳**[57] **ארבעין לקבל**[58] **ארבע סטרי עלמא וכלא אשלימו למאה**[59] **ואת יו״ד איהו אשלים**[60] **לרזא דמאה כגוונא דלעילא ועל דא דא אפרסמון ודא אפריון**[61]
אותם הנהרות יוצאים מהאפרסמון הזה ונשמות עליונות שאין להן גוף בעולם הזה יונקות מאותו האור שיוצא מאותם נהרות אפרסמון זך ומתענגות בענוג העליון הזה	**אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא ונשמתין עלאין דלית לון גופא בהאי עלמא ינקין מההוא נהירו דנפיק מאינון נהרי אפרסמונא דכיא**[62]

[52] האפריון צריך ס׳ מן האפרסמון לכן הם שוים בשמותם, ואין חילוק ביניהם אלא במה שנמשך ואמר ובאתר תרין אתוון וכו׳, שה״ס בינה ותבונה כאמור, קיימא י׳ וכו׳, ה״ס יסוד הנוק׳ שהוא הוא עצם האפריון, וכל יסוד נוק׳ נקרא נקודה, וכמו כן של הזכר נקרא כן כמ״ש באוצרות חיים בדרוש תלת נקודין הנזכרים בפרשת תצוה דף קפד ע״ב (רמ״ז).

[53] רזא הוא יסוד, וברית הוא יסוד, ולפי שיסוד הזכר נכנס בשל הנק׳ לכן אמר ברזא דברית. אי נמי ברזא דברית ירמוז למה שידוע שיסוד דאבא מבריח מן הקצה אל הקצה, למעלה מאיר באמא דהיינו ו״ד כאמור ס׳ מ׳, ולמטה מאיר בברתא שהיא נקודה אחת לבד, ולכן י׳ פעמים א׳ הוא י׳ דאפריון, ואחר היותה בסוד פרצוף עשר ספירות אז מאיר בו י׳, וי׳ פעמים י׳ הם ק׳, וז״ש ואת יו״ד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, שאז הבת כאימא בעלת עשר (רמ״ז).

[54] דייקא זמין והוא מבואר במה שאמרנו שסוד הס׳ נקרא לעתיד לבוא, וז״ש זמין מעותד לנטלא כולא, כלומר שהסדר ההווה הוא לקבל הארת התבונה שהיא אות מ׳ אבל לעתיד היא מזומנת לקבל הכל גם הס׳ (רמ״ז).

[55] הסוד הוא שבעת רצון אז בינה ותבונה נעשות פרצוף אחד, ואיתא בספר הכוונות שיסוד אבא נקרא ברוך ושל אמא נקרא ברכה, וגם בסוד י׳חוד ב׳רכה ק׳דושה, הברכה היא בבינה, ובהיותה פרצוף אחד בזמנה אז כל המאה אורות שנקראים מאה ברכות הן מתקבצות ביסוד שלה הכולל, וז״ש רזא דאינון מאה ברכאן. האמנם צריך לדעת כי בהעשות בינה ותבונה פרצוף אחד אז התבונה עולה ומלבשת את הבינה עד החזה שלה ונשארו ו׳ מדות שלה העליונות מגולות והן סוד הס׳, והד׳ תחתונות שלה הן מוחין לתבונה. ולכן מפרש בכאן הברכות בשתי בחינות ס׳ ומ׳ (רמ״ז). עי׳ קכז ע״א והערה שם בשם הלש״ו. ועי׳ כללים ח״ב סד ע״ד סוף סעיף ה׳ וע״ש סעיף ו׳.

[56] הנה כבר ידעת כי יש בינה ותבונה והבינה היא ו״ק העליונים של הפרצוף הכולל בינה ותבונה שהם חב״ד חג״ת וכל אחד כלול מי׳ הרי ס׳ ותבונה היא ד׳ תתאין מ׳ וזהו מ״ס דאפרסמון. והנה לפעמים יש בז״א מוחין דתבונה לבד ולפעמים מוחי שניהם דבינה ותבונה ביחד וז״ש ק׳ שתין בסוד הבינה ואבעין בסוד התבונה שהם ד׳ ספי׳ תחתונות של הפרצוף הנז׳ (זהר הרקיע).

[57] אמר דנפיק, מפני שנמשכים מאות הס׳ עד יסודה (רמ״ז).

[58] היא המלכות שהיא כנגד תנה״י דבינה שהם ד׳ סטרין, וגם ד׳ מוחותיה הם ד׳ סטרין, ולפי שאלו של תבונה נעשים מוחין לזעיר לכן אמר ד׳ סטרי עלמא הוא הזעיר הנקרא עולם כנודע (רמ״ז).

[59] פי׳ ששתיהן נעשות אחד בינה ותבונה, ולכן בא הבנין שלם במאה (רמ״ז).

[60] פי׳ שהאורות האלה מאירות בזעיר ונמשכות עד יסודו, ובהכנסו בנקודת ציון מתרבות י׳ פעמים י׳ ונעשות מאה. וז״ש איהו אשלים, ר״ל הוא בעצמו משלים מיניה וביה (רמ״ז).

[61] יראה בזה תבין ההפרש שיש בין אפרסמון ובין אפריון. ועתה אפרש מ״ש לעיל שהאפריון אין לו סמך עד דאסתמיך מגו היכלא עלאה, שכשאין בזעיר כי אם המ׳ לבד אז נקראו נופלים המ׳ וזו״ן, שגם באורות התבונה יש אחיזה לחיצונים שהרי היא יורדת עד החזה ומשם יש אחיזה לחיצונים וכל שכן בזו״ן, אבל בעת רצון מתעלים שלשתם למעלה נכללים זה עם זה, ואז הבינה שהיא הס׳ סומכתם ואין שום אחיזה לחיצונים בשום אחד מהם, וז״ס סמ״ך הס׳ בינה והמ׳ תבונה והך׳ זו״ן. וגם בזה נבין מה שאמרו רז״ל שדוד לא רצה להזכיר פסוק דנ׳ באשרי, אבל הזעיר סמיכתם בפסוק (תהלים קמה, יד) סומך ה׳ לכל הנופלים. והענין שבמה שלא הפסיק באות נ׳ אלא שייחד בפסוק המ׳ והס׳ זה לזה היינו היא סמיכת הנופלים. גם נפרש מה שאמרו רז״ל מ׳ וס׳ שבלוחות בנס היו עומדים. ויובן בהקדים מ״ש הרב זלה״ה שלוחות הראשונות היו מבינה עליונה, שהנה אז נתייחדו ודאי בינה ותבונה והוא הוא זמן ההצלחה השלימה שאז הוא זמן הנסים, כי דרך הטבע הוא מבחינת תבונה שסודה שם אלקי״ם גי׳ הטב״ע (רמ״ז).

[62] פי׳ נשמתין שהם בההוא עלמא ינקין מבינה עוה״ב (יהל אור).

ונשמות (שעולות ויורדות) שיש להן גוף בעולם הזה עולות ויונקות מאותו האור של האפריון הזה ויורדות ואלו נותנות ונוטלות נותנות ריח מאותם מעשים כשרים שעוסקים בהם באותו העולם ונוטלות מאותו הריח שנשאר בגן כמו שנאמר כריח שדה אשר ברכו ה׳ הריח שנשאר בו באותו השדה וכולם עומדים באותו הגן אלו מתענגים למעלה ואלו מתענגים למטה.	ומתענגי בענוגא דא עלאה ונשמתין (ד״א ל״ג) (דסלקין ונחתין) דאית לון גופא בהאי עלמא סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון[63] דא ונחתין ואלין יהבי ונטלי יהבי ריחא מאינון עובדין דכשראן דמשתדלי בהו בהאי עלמא ונטלי מההוא ריחא דאשתאר ביה בגנתא כמה דאת אמר (בראשית כז כז) כריח שדה אשר ברכו יהו״ה ריחא דאשתאר ביה בההוא חקלא וכלהו קיימי בההיא גנתא אלין מתענגי לעילא ואלין מתענגי לתתא
עשה לו המלך שלמה עשה לו לעצמו ואם תאמר הרי נשמות הצדיקים משתעשעות בו ואתה אומר עשה לו כך זה ודאי משום שהאפריון הזה וכל אותן נשמות הצדיקים בכלם עומד הקדוש ברוך הוא להשתעשע בהן המלך שלמה המלך שהשלום שלו וזהו מלך העליון (והרי בארוה) המלך סתם זה מלך המשיח זה עולם הזכר וזה עולם הנקבה מעצי הלבנון אותם אילנות נטועים שעקר אותם הקדוש ברוך הוא ושתל אותם במקום אחר ואלו נקראים ארזי הלבנון כמו שנאמר ארזי לבנון אשר נטע ולא נבנה האפריון הזה ולא נתקן אלא בהם.	עשה לו המלך שלמה עשה לו לגרמיה ואי תימא הא נשמתין דצדיקיא משתעשען ביה ואת אמרת עשה לו הכי הוא ודאי בגין דהאי אפריון וכל אינון נשמתין דצדיקיא כלהו קיימי לאשתעשעא בהו קודשא בריך הוא המלך[64] שלמה מלכא דשלמא דיליה ודא איהו מלכא עלאה (והא אוקמוה) המלך סתם דא מלכא משיחא דא עלמא דדכורא ודא עלמא דנוקבא מעצי הלבנון אינון אילנין נטיען דעקר לון קודשא בריך הוא ושתיל לון באתר אחרא ואלין אקרון ארזי לבנון כד״א ארזי לבנון אשר נטע ולא אתבני האי אפריון ולא אשתכלל אלא בהו
עוד מעצי הלבנון אלו ששת ימי בראשית שכל יום ויום מסדר את האפריון הזה סדור שנראה לו	תו מעצי הלבנון אלין שית יומין דבראשית דכל יומא ויומא מסדר בהאי אפריון סדורא דאתחזי ליה
סדור ראשון שופע מצד ימין האור הראשון שנגנז ונטל מצד ימין ונכנס באפריון הזה על ידי יסוד אחד ועושה בו שמוש אחר כך מוציא אותו האפריון דמות אחד כמו האור הזה וזהו סוד הכתוב יהי אור ויהי אור כיון שאמר יהי אור למה כתוב ויהי אור לא הצטרך הפסוק לכתב אלא ויהי כן מהו ויהי אור אלא שאותו אור הוציא אור אחר שנראה לו וזהו יום ראשון מאותם עצי הלבנון.	סדורא קדמאה אתנגיד[65] מסטרא דימינא אור קדמאה דאתגניז ואתנטיל מסטרא דימינא ועאל בהאי אפריון על ידא דיסודא חד ועביד ביה שמושא לבתר אפיק ההוא אפריון חד דיוקנא[66] כגוונא דהאי אור ודא הוא רזא דכתיב (בראשית א ג) יהי אור ויהי אור כיון דאמר יהי אור אמאי כתיב ויהי אור לא אצטריך קרא למכתב אלא ויהי כן מהו ויהי אור אלא דההוא אור אפיק אור אחרא[67] דאתחזי ליה ודא איהו יומא קדמאה מאינון עצי הלבנון
סדור שני שופע מצד שמאל פרישות	סדורא תניינא אתנגיד מסטרא דשמאלא

[63] פי׳ צדיקיא שהם בגופא בעולם הזה הם יונקין ממלכות עולם הזה (עי׳ בהגר״א בתיקו״ז צה ע״א ד״ה ועוד ויבן) (יהל אור).

[64] בראשית כט ע״א (הערת הזהר).

[65] כל זה מדבר בעולם הבריאה שנעשו ע״י הקצוות דאצילות ע״י יסוד דז״א בשימושו בנוק׳ (רח״ו).

[66] כי התורה שלנו מדברת בעולם הבריאה (רח״ו).

[67] עי׳ ביאורים ח״ב יז ע״ד אות כג.

המים בשפע של אש תקיפה ונטל מצד שמאל ונכנס באפריון הזה ועושה בו שמוש ומפריד בין מים שבצר ימין לבין מים (שבצד שמאל) אחר כך מוציא אותו אפריון דמות אחד כמו שלו וזהו סוד הכתוב בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן וזהו יום שני מאותם עצי הלבנון.	פרישו דמיא בנגידו דאשא תקיפא ואתנטיל מסטרא דשמאלא ועאל בהאי אפריון ועביד ביה שמושא ואפריש בין מיין דבסטר ימינא ובין אינון מיין (דבסטר שמאלא) לבתר אפיק ההוא אפריון חד דיוקנא כגוונא דיליה ודא איהו רזא דכתיב (שם ז) בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן ודא איהו יומא תניינא מאינון עצי הלבנון
סדור שלישי שופע מצד האמצע ומצד ימין (ומצד שמאל) יום אחד שלישי שעושה שלום בעולם ומשם נמשכים פרות לכל וזה עושה שמוש באפריון הזה ומוציא מין למינו מין למעשים רבים מין שנראה לו וכל הדשאים והעשבים והאילנות בכמה חיילות ונשאר דיוקנו שם ואותו אפריון מוציא מין כאותו צבע ממש וזהו יום שלישי שנכלל משני צדדים מאותם עצי הלבנון.	סדורא תליתאה אתנגיד מסטרא דאמצעיתא ומסטרא דימינא (נ״א ומסטרא דשמאלא) חד יומא תליתאה דעביד שלמא בעלמא ומתמן אתמשיכו איבין לכלא ודא עביד שמושא בהאי אפריון ואפיק זינא לזיניה זינא לעובדין סגיאין זינא דאתחזי ליה וכל דשאין ועשבין ואילנין בכמה חילין ואשתאר דיוקניה תמן ואפיק זינא ההוא אפריון כההוא גוונא ממש ודא איהו יומא תליתאה דאתכליל מתרין סטרין מאינון עצי הלבנון
סדור רביעי שופע ומאיר אור השמש להאיר לאפריון הזה תוך החשך שלו ונכנס בו להאיר ולא עושה בו שמוש עד יום חמישי שמוציא אותו אפריון שמוש של אור שנכנס בו ביום רביעי ומוציא אותו אפריון באותו צבע ממש של אותו אור וזהו יום רביעי אחד מאותם עצי הלבנון.	סדורא רביעאה אתנגיד ואתנהיר נהירו דשמשא לאנהרא להאי אפריון גו חשוך דיליה ועאל ביה לאנהרא ולא עביד ביה שמושא עד יומא חמשאה דאפיק האי אפריון[68] ההוא שמושא דנהירו דעאל ביה ביומא רביעאה ואפיק ההוא אפריון בההוא גוונא ממש דההוא נהירו ודא איהו יומא רביעאה חד מאינון עצי הלבנון
סדור חמישי שופעת משיכה אחת של רחש	סדורא חמישאה אתנגיד חד משיכו דרחישו
	קכח/א
המים ועושה שמוש להוציא אותו אור של סדור יום רביעי ועושה באפריון הזה שמוש ומוציא מינים למינו אותם הנראים באותו צבע ממש ויום זה שמש אותו שמוש יותר מכל שאר הימים והכל תלוי עד יום הששי שהוציא האפריון כל מה שהיה גנוז בו שכתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה וגו׳ וזהו היום החמישי אחד מאותם עצי הלבנון.	דמיא ועביד שמושא לאפקא ההוא נהירו דסדורא דיומא רביעאה ועביד בהאי אפריון שמושא ואפיק זינין לזיניה אינון דאתחזי כההוא גוונא ממש והאי יומא שמש ההוא שמושא יתיר מכל שאר יומין וכלא תליא עד יומא שתיתאה דאפיק אפריון כל מה דהוה גניז ביה דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה וגו׳ ודא איהו יומא חמישאה חד מאינון עצי הלבנון
סדור ששי זהו יום שהתקין את כל האפריון הזה ואין לו תקון ואין לו תקף פרט ליום הזה כשבא היום הזה נתקן האפריון הזה בכמה רוחות בכמה נשמות בכמה	סדורא שתיתאה דא איהו יומא דאתקין כל האי אפריון ולית ליה תקונא ולית ליה תקפא בר מהאי יומא כד אתא האי יומא אתתקן האי אפריון בכמה רוחין בכמה נשמתין בכמה

[68] נו״ה ב׳ פלגא גופא (רח״ו).

עולמות יפות מראה אותן שנראות לשבת בהיכל המלך אף הוא נתקן ביפי כל שאר הימים שהיו בתחלה ומתקין אותם בתשוקה אחת ברצון בשמחה תקון עליון ותחתון.	עולימתן שפירן בחיזו אינון דאתחזון למיתב בהיכלא דמלכא אוף איהו אתתקן בשפירו כל שאר יומין דהוו בקדמיתא ואתקין לון בתיאובתא חדא ברעותא בחדוה תקונא דלעילא ותתא
ואז מתקדש האפריון בקדשות עליונות ומתעטר בעטרותיו עד שעולה בעליה של עטרה של מנוחה ונקרא שם עליון שם קדוש שהוא שבת מנוחת הכל תשוקת הכל דבקות הכל שלמעלה ולמטה כאחד ואז כתוב (שיר השירים ג) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון.	כדין אתקדש האי אפריון בקדושין עלאין ואתעטר בעטרוי עד דסליק בסליקו דעטרא דנייחא ואקרי שמא עלאה שמא קדישא דאיהו שבת נייחא[69] דכלא תיאובתא דכלא דבקותא דכלא דעילא ותתא כחדא וכדין כתיב (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון
אמר רבי שמעון מי שזוכה לאותו אפריון זוכה בכל זוכה לשבת במנוחה בצל של הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר (שיר השירים ד) בצלו חמדתי וישבתי וכעת שישבנו בצל של המנוחה הזו יש לנו להסתכל שלא ישבנו אלא בצל הקדוש ברוך הוא בתוך אותו האפריון ויש לנו לעטר את המקום הזה בעטרות עליונות עד שיתעוררו האילנות של אותו האפריון לבא עלינו בצל אחר.	אמר רבי שמעון מאן דזכי בההוא אפריון זכי בכלא זכי למיתב בנייחא דצלא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (שם ב ג) בצלו חמדתי וישבתי והשתא דיתיבנא בצלא דנייחא דא אית לן לאסתכלא דלא יתבינן אלא בצלא דקודשא בריך הוא גו ההוא אפריון ואית לן לאעטרא האי אתר בעטרין עלאין עד דיתערון אילני דההוא אפריון למיתי עלן בצלא אחרא
פתח רבי שמעון בראש ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי ויקחו לי מי שרוצה להשתדל במצוה ולהשתדל בקדוש ברוך הוא צריך שלא ישתדל בו בריקנות ובחנם אלא צריך האדם להשתדל בו כראוי כפי כחו והרי בארנו דבר זה בכמה מקומות יאה לאדם לשאת אותה השתדלות של הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר איש כמתנת ידו וגו׳.	פתח רבי שמעון ברישא ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי ויקחו לי האי מאן דבעי[70] לאשתדלא במצוה ולאשתדלא ביה בקודשא בריך הוא אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא ובמגנא אלא אצטריך ליה לבר נש לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה והא אוקימנא מלה דא בכמה אתרי יאות למיסב בר נש ההוא אשתדלותא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (דברים טז יז) איש כמתנת ידו וגו׳
ואם תאמר הרי כתוב לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב שהרי הוא בחנם (והשתדלות בלא כסף) וזו השתדלות לקדוש ברוך הוא אלא השתדלות	ואי תימא הא כתיב (ישעיה נה א) לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב דהא איהו במגנא (ואשתדלותא בלא

[69] בינה (רח״ו).

[70] תחילה צריך להקדים בדרך פשט כי שלשה קניינים לאדם גוף ונפש וממון, ולמדנו רשב״י שלא יחשוב האדם שיהיה די לו כשיקיים המצוות לעשותן בשני קנייניו, הגוף בעשייתן, והנפש בכוונתו לשמים, ושגם שלא יוציא בהן ממונו לא יחסר כל טוב, וכגון איש המניח טלית ותפילין של אחרים שישאילוהו וכיוצא, לזה אמר שאינו כן, אלא מאן דבעי לאשתדלא במצוה, בעשייתה, ולאשתדלא ביה בקב״ה, בכוונתו לשמו, מכל מקום אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא וכו׳, כי צריך להוציא גם ממונו, וזש״ה (דברים ו ה) ואהבת את ה׳ אלקיך בכל וגו׳, לבבך זה הגוף שמקורו הלב ונפשך זו הכוונה, ולא תאמר שיספיק לך בזה אלא גם ובכל מאדך. ואמנם סוד הדבר נלע״ד להקדים כמה דברים, האחד שאמר הרב זלה״ה שבחטא האדם נפגמו כל ארבע חלקי העוה״ז שהם דצח״מ ונתפזרו בהם ניצוצי נשמות וכנזכר בספר הכוונות בענין האכילה, ומינה שיש ביד האדם לתקן כל הארבעה מינים וזה במצוות הנעשות בהן ואפילו בדומם, וכעין שאמרו רז״ל בפסוק (במדבר כג י) מי מנה עפר יעקב, מי מנה המצוות שעשה בעפר, והרי הקדמה אחת. המשך לשונו הובא בסוף הספר (רמ״ז).

של התורה כל מי שרוצה לזכות בה השתדלות כדי לדעת את הקדוש ברוך הוא כל מי שרוצה זוכה בו בלי שכר כלל אבל השתדלות בקדוש ברוך הוא שעומדת במעשה אסור לקחת אותה לחנם ובריקנות כי איננו זוכה כך באותו מעשה כלל להמשיך עליו רוח הקודש אלא רק בשכר שלם.	כסף) ואיהו אשתדלותא דקודשא בריך הוא אלא אשתדלותא דאורייתא[71] כל מאן דבעי זכי בה אשתדלותא דקודשא בריך הוא למנדע ליה כל מאן דבעי זכי ביה בלא אגרא כלל אבל אשתדלותא דקודשא בריך הוא דקיימא בעובדא אסיר לנטלא ליה למגנא ובריקנייא[72] בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל[73] לאמשכא עליה רוחא דקודשא אלא באגר שלים
בספר הכשפים שלמד אשמדאי לשלמה המלך כל מי שרוצה להשתדל להעביר ממנו רוח הטומאה ולכפות רוח אחרת אותו המעשה שרוצה להשתדל בו צריך לקנות אותו בשכר משלם בכל מה שירצו ממנו בין קטן בין גדול משום שרוח הטמאה מזדמנת תמיד בחנם ובריקנות ונמכרת בלי שכר ואונסת בני אדם לשרות עליהם ומפתה אותם לדור עמם בכמה פתויים בכמה דרכים מסטה אותם לשים דיורה עמם.	בספרא דחרשי[74] דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבעי לאשתדלא לאעברא מניה רוח מסאבא ולאכפייא רוחא אחרא ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי למקני ליה באגר שלים בכל מה דיבעון מניה בין זעיר בין רב בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא[75] ובריקנייא[76] ואזדבן בלא אגרא[77] ואנים לבני נשא למשרי עלייהו ומפתי לון לדיירא עמהון בכמה פתויין בכמה ארחין סטי לון לשוואה דיוריה עמהון
ורוח הקודש אינה כך אלא בשכר שלם ובהשתדלות רבה וגדולה ובטהור עצמו	ורוח קודשא לאו הכי אלא באגר שלים[78] ובאשתדלותא רב סגי[79] ובאתדכאותא

[71] הענין שלימוד התורה הוא שלימות הרוח, וההשכלה שהוא מה שאמר, אשתדלותא דקב״ה למנדע, הוא שלימות הנשמה, ואין להם שייכות עם הממון שהוא חיצוניות הנפש (רמ״ז).

[72] כאן הוסיף איסור מפני ענייניים שמוסיף (רמ״ז).

[73] כל הדברים התחתונים תלויים בעליונים ששל העוה״ז מושפעים מלמעלה, על דרך משל הזהב מושפע מן השמש בכל מה שמקבל כח אותה סגולה מלמעלה וכן עד למעלה, ואמרו רז״ל שלא נברא הזהב אלא לבנין בית המקדש, וכמ״ש חכמי קסטיליא פסוק (לח כד) כל הזהב העשוי בכל מלאכת הקדש, ואם כן בהכרח שיש לזהב איזו סגולה רוחנית יותר מן הכסף, וכן לכסף יותר מן הנחושת, ועל דרך שסדרם התורה, ואין ספק שיש למעלה שורש מקודם. ואם כן אם יחבר התוספת שנוסף מכח הממון תחבר גם כן אותה הבחינה למעלה ולא ימשך השפע אלא באגר שלים (רמ״ז).

[74] ועוד טעם אחר בספרא דחרשי וכו׳ רוח מסאבא, הם שלש קליפות הגסות שהשלמות הוא להעבירם לגמרי, ורוח אחרא, הוא קליפת נוגה שהעיקר הוא לאכפייא ולהכלילו בקדושה. והענין שהרוצה להמלט מכל צדדי הטומאה יהא טוב עין במצוות ויוציא בעבורן כל אשר ישאלוהו, וכן היה דרכו של הרב זלה״ה, כי בזה נמצא שמוסיף אל הקדושה כל מה שיהיה אפשר לו מרוחניות הדומם, ומזדכך צד החומרי דהיינו העברת הקליפות האחוזות בנפש. ולכן הממון נקרא בשם דמים, להיות להם שייכות עם החומריות ששוכנת בו הנפש שהוא הדם. וי״מ מזה (תהלים עב יד) וייקר דמם בעיניו. ועל כן הרע עין הוא משכן לס״א משום שזה דרכו שאזדמן תדיר במגנא ובריקנייא, שכן הוא ריק בלי אור, והליכותיו בקרי בלי הכנה, ובכל מקום שרואה מגנא וריקנייא שורה שם, והוא אז מתחבר למבקשו הוא הכילי, בלי מחיר, שכן אין בו אור משלו, ולכן בעבדא דאזדבן בטולמי להחיות את עצמו כשל הכילי. (משלי כט, כא) מפנק מנוער עבדו ואחריתו יהיה מנון, ששולט עליו ומפתהו להוציא ממונו בהבלים ובטיולים ובאיסורין, מה שאין כן המוציאו במעשה המצוות שגדול זכותו כנזכר, ולכן נאמר כאן ויקחו לי תרומה, לשון התרוממות שכן אותו הדומם מתרומם ומתעלה (רמ״ז).

[75] פי׳ באדם בטל שהבטלה מביאה לידי זימה ושעמום, וזה מפני רוח הרעה הנכנס בו (רמ״ז).

[76] ר״ל במי שהוא ריק מכל קדושה שאין לו שום מגן להצילו (רמ״ז).

[77] ומתמכר לכל הרוצה בלי מחיר מפני שהוא כהפקר שאין לו בעלים ואין לחייבו למלאכת ה׳ שהרי מעצמו נתהווה אל האדם מכח ביטולו מעבודת ה׳, ואחר כך שהאדם קונהו גם הוא קונה כח לאנסו [ולהתגבר עליו, וע״ד אחריתו יהיה מנון ומפרש לנק וכו׳, בשטחיות מתקון העולם בהתפארות הלבושים ובמעדנים.] (רמ״ז).

[78] הרי ממון, באשתדלותא וכו׳ עד דמשכניה, הוא זריזות וטורח הגוף, וברעותא, הרי הנשמה (רמ״ז).

[79] כמש״ש וקשרתם וכו׳ (יהל אור).

ובטהור משכנו וברצון לבו ונפשו והלואי שיכול להרויח אותו שישים מדורו עמו ועם כל זה שילך בדרך ישר שלא יסטה ימינה ושמאלה ואם לא מיד מסתלק ממנו ומתרחק ממנו ולא יוכל להרויח אותו כבתחלה.	דגרמיה ובאתדכאותא דמשכניה[80] וברעותא דלביה ונפשיה[81] ולואי דיכיל למרווח ליה דישוי מדוריה עמיה ועם כל דא דיהך בארח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא ואי לאו מיד אסתלק מניה ואתרחק מניה ולא יכיל למרווח ליה כדבקדמיתא
ועל זה כתוב ויקחו לי תרומה מאת כל איש מאותו שנקרא איש שמתגבר על יצרו וכל מי שמתגבר על יצרו נקרא איש אשר ידבנו לבו מה זה אשר ידבנו לבו אלא	ועל דא כתיב (&) ויקחו לי תרומה מאת כל איש מההוא דאקרי איש דאתגבר על יצריה וכל מאן דאתגבר על יצריה אקרי איש אשר ידבנו לבו מאי אשר ידבנו לבו אלא
	קכח/ב
שיתרצה בו הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר לך אמר לבי צור לבבי וטוב לב וייטב לבו את כולם אמר בקדוש ברוך הוא אף כאן אשר ידבנו לבו ממנו תקחו את תרומתי שהרי שם נמצא ולא במקום אחר.	דיתרעי ביה קודשא בריך הוא כמה דאת אמר (תהלים כז ח) לך אמר לבי[82] (שם עג כו) צור לבבי (משלי טו טו) וטוב לב (רות ג ז) וייטב לבו כלהו בקודשא בריך הוא קאמר אוף הכא אשר ידבנו לבו מניה תקחו את תרומתי דהא תמן אשתכח ולאו באתר אחרא
ומנין יודעים שהקדוש ברוך הוא מתרצה בו ושם בו את מדורו כשרואים שרצון אותו האיש (בשמחה וברצון הלב) לרדף ולהשתדל אחר הקדוש ברוך הוא בלבו ונפשו ורצונו ודאי אז שם יודעים שהשכינה שורה בו ואז צריכים לקנות את אותו האיש בכסף שלם (ולהשתדל אחריו) להתחבר עמו וללמד ממנו ועל זה הראשונים היו אומרים (אבות &) וקנה לך חבר בשכר שלם יש לקנות אותו כדי לזכות בשכינה עד כאן צריך לרדף אחר הצדיק ולקנות אותו.	ומנא ידעינן דהא קודשא בריך הוא אתרעי ביה ושוי מדוריה ביה כד חמינן דרעותא דההוא בר נש (בחדוה ברעותא דלבא)[ב] למרדף ולאשתדלא אבתריה דקודשא בריך הוא בלביה ובנפשיה וברעותיה ודאי תמן ידעינן דשריא ביה שכינתא כדין בעינן למקני ההוא בר נש בכסף שלים (ולאשתדלא אבתריה) לאתחברא בהדיה ולמילף מניה ועל דא קדמאי הוו אמרי וקנה לך חבר באגר שלים בעי למקני ליה בגין למזכי בשכינתא עד הכא בעי למרדף בתר זכאה ולמקני ליה
אף כך אותו הצדיק צריך לרדף אחר הרשע ולקנותו בשכר שלם כדי שיעביר	אוף הכי ההוא זכאה בעי למרדף בתר חייבא[83] ולמקני ליה באגר שלים בגין דיעבר

[80] כמש״ש וכתבתם כו׳, והן ד׳ דברים שצריך כמ״ש אז ראה כו׳ וכמ״ש במ״א (כ״ה בפירוש הגר״א על אגדות ברכות סוף פרק הרואה [אות נד] המסדר) (יהל אור).

[81] כמ״ש ואהבת את כו׳ (יהל אור).

[82] כתב הרב, טעם שהמלכות נקראת לב לפי שיוצאת כנגד הלב דז״א (מ״מ).

[83] והנה הנשמות, מאחר שהם מטוב ורע, ולפעמים חלק הטוב שבאדם ניתן אל רשע אחד, ולכן תמצא לפעמים רשעים שעושים קצת מצוות כתיקונם כמו הצדיקים ובשאר עניינים הם רשעים גמורים, וכן לפעמים בהיפך שיהיה צדיק גמור ויהיו בו קצת עבירות שאינו יכול להפרד מהן וזה לסיבת חלק הרע שיש בו המתאוה לאותה בחינה שיש אל הטומאה ואל העבירה ההיא, וכל זה הוא כפי תערובת הנשמות שקצת טוב של צדיק מתערב ברשע וקצת הרע של הרשע נתערב בצדיק. ואם הצדיק מוכיח את הרשע והוא אינו שומע לדבריו אז הם נבררים שהטוב של הרשע יתחבר אל הטוב שבצדיק והרע שבצדיק יתחבר אל הרע שברשע, וזהו סוד ואתה כי הזהרת רשע ולא שב מדרכו הוא רשע בעונו ימות ואתה את נפשך הצלת, כלומר בעונו לבד שהוא הרע ולא עם הטוב שהיה בו כי הטוב חלף הלך לו, ואתה את נפשך הצלת שהיה בה חלק הרע הפרשת ממך מלשון ויצל אלהים (מ״מ – מהשעה״ג הק׳ כ). ועי׳ שעה״ג הק׳ כ: וזש״ה אם רעב שונאך האכילהו לחם. וכמ״ש ז״ל על פסוק כי תראה חמור שונאך, אין הכתוב מדבר אלא באדם רשע שמותר לשנאותו כמש״ה הלא משנאך ה׳ אשנא, ואמר אם רעב שונאך תאכילהו לחם, ר״ל מחמת נצוץ טוב שבו, ומתאוה ורעב לעשות טובה, האכילהו לחם לחמה של תורה ומצות, ותזכהו, כי עי״כ גחלים שהם נצוצי הרע שבך, אתה חותה על ראשו, ויתחברו עמו, ויוסרו ממך. וכמש״ה, ונשא השעיר עליו את כל

ממנו אותה זוהמא ויכפה את הצד האחר ויעשה לנפשו כדי שיחשב עליו כאלו הוא ברא אותו וזהו השבח שיתעלה בו הקדוש ברוך הוא יותר מכל שבח אחר ועליה זו יותר מהכל למה כי הוא גרם לכפות את הצד האחר ולהעלות כבוד הקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב באהרן ורבים השיב מעון וכתוב בריתי היתה אתו.	מניה ההוא זוהמא ויתכפיא סטרא אחרא ויעביד לנפשיה בגין דיתחשב עליה כאילו הוא ברא ליה[84] ודא איהו שבחא דיסתלק ביה יקרא דקודשא בריך הוא יתיר משבחא אחרא[85] ואסתלקותא דא יתיר מכלא מאי טעמא בגין דאיהו גרים לאכפיא סטרא אחרא ולאסתלקא יקרא דקודשא בריך הוא ועל דא כתיב באהרן (מלאכי ב ו) ורבים השיב מעון וכתיב (שם ה) בריתי היתה אתו
בא וראה כל מי שאוחז ביד הרשע (ושב אליו) ומשתדל בו לעזב דרך רעה הוא עולה בשלש עליות מה שלא עולה כך שום איש אחר גורם לכפות את הצד האחר גורם שמתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו וגורם להעמיד כל העולם בקיומו למעלה ולמטה ועל האיש הזה כתוב בריתי היתה אתו החיים והשלום וזוכה לראות בנים לבניו וזוכה בעולם הזה וזוכה לעולם הבא כל בעלי הדינים לא יכולים לדון אותו בעולם הזה ובעולם הבא נכנס בשנים עשר שערים ואין מי שימחה בידו ועל זה כתוב (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד זרח בחשך אור לישרים וגו׳.	תא חזי כל מאן דאחיד בידא דחייבא (ותב לגביה) ואשתדל ביה למשבק ארחא בישא איהו אסתלק בתלת סלוקין מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא גרים לאכפייא סטרא אחרא וגרים דאסתלק קודשא בריך הוא ביקריה וגרים לקיימא כל עלמא בקיומיה לעילא ותתא ועל האי בר נש כתיב (&) בריתי היתה אתו החיים והשלום[86] וזכי למחמי בנין לבנוי וזכי בהאי עלמא וזכי לעלמא דאתי כל מארי דינין לא יכלין למידן ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי עאל בתריסר[87] תרעי ולית מאן דימחי בידיה ועל דא כתיב (תהלים קיב ג) גבור באריץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד זרח בחשך אור לישרים וגו׳
בגרן חדר העליון עומדים שלשה (צדדי) צבעים והם לוהטים בתוך שלהבת אחת	באדרא עלאה[88] קיימין תלת (סטרי) גוונין ואינון להטין גו שלהובא חדא[89] וההוא

עונותם אל ארץ גזירה, ונצוצי הטוב שבו יוסרו ממנו, וה׳ ישלימם לך, ונמצא שאתה שלם בטוב, והוא שלם ברע. וכמ״ש ז״ל, אל תקרי ישלם לך, אלא ישלימהו לך, ולפי שהש״ת טוב אינו מזכיר שמו על הרעה, כמש״ה כי גחלים אתה חותה על ראשו. אבל על הטוב הזכיר שמו, כמש״ה וה׳ ישלם לך כנזכר כי הוא עושה הטוב הזה.

[84] עי׳ לקמן קצח ע״א אותו ענין על נתינת צדקה. ועי׳ אפיקי ים (סנהדרין דף צט ע״ב): אמר ר״ל כל המלמד את בן חבירו תורה וכו׳ כל א׳ מישראל קיבל חלקו בתורה בהר סיני לפי חלקי ניצוצי נפשו, והוא עצמו בריאתו שע״י התורה נברא העולם, וכמו גרעין הפרי שבו נטוע בכח כל חלקי האילן שרשיו ונופו וענפיו ועליו ופירותיו, ואח״כ ע״י הזריעה ועבודת הקרקע יוצא ממנו מכח אל הפועל, וכמו כן כל מה שהאדם צריך לתקן בבריאה בכל ימי חייו הכל הוא בכח נשמתו, וכל מה שעושה מצות ומחדש בתורה הוא מוציא חלקי ניצוצי נפשו הכלולי׳ בכח מן הכח אל הפועל, והוא עצמו גידולו, כמו הגוף אשר הולך וגדל ע״י מזון גופני כמו כן הנפש ע״י מזון נפשי. ולכן המלמד בן חבירו תורה ומוציא חלקי נפשו אל הפועל הרי ממש הוא עושהו ומגדל נפשו ממש, וע״ז נאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. והוא ג״כ מ״ש כאלו עשאו לדברי תורה שהוא המוציא חידושי תורה שהם שייכים לכל אדם מישראל לפי חלקו שקיבל בהר סיני מה שלא נתגלה עדיין, וע״י הרב שמלמד בן חבירו תורה שעי״כ יהי׳ נבון להוציא דבר מדבר ולחדש מה שראוי לו, הרי הרב ממש גרם לחידוש תורה הזה שיצא ויתגלה בעולם.

[85] פי׳ משבח הראשון שאמר דבעי למרדף בתר זכאה (מ״מ).

[86] עי׳ זו״ח מב ע״ב: החיים והשלום חיים דאימא עילאה ושלום דא שר שלום. ועי׳ זהר (ח״ג לא ע״א): שר שלום דא צדיק דאיהו שלמא דעלמא שלמא דביתא שלמא דמטרוניתא.

[87] י״ב שערים יש ברקיע נגד י״ב שבטים (רח״ו).

[88] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[89] הוא רוחא דשבק בגווה שהוא שם ב״ן והם ה׳ גבורות הראשונות שביסוד דנוק׳ (מ״מ).

ואותה השלהבת יוצאת מצד הדרום שהוא ימין ואותם צבעים נפרדים לשלשה צדדים אחד עולה למעלה ואחד יורד למטה ואחד שנראה ונגנז בשעה שהשמש מאירה.	שלהובא נפקא מסטרא דדרום[90] דאיהו ימינא ואינון גוונין מתפרשן לתלת סטרין[91] חד סליק לעילא[92] וחד נחית לתתא[93] וחד דאתחזי וגניז[94] בשעתא דשמשא נהיר
גון אחד אותו שעולה למעלה יוצא ואותו צבע הוא צבע לבן יותר מלבן אחר ונכנס באותה שלהבת ונצבע מעט ולא נצבע ועומד אותו צבע למעלה על ראש אותו הגרן ובשעה שישראל נכנסים לבית הכנסת ומתפללים תפלותיהם כשמגיעים לגאל ישראל וסומכים גאולה לתפלה אז אותו צבע לבן עולה על ראש הגרן ונעשה לו כתר (של קיום).	גוונא חדא ההוא דסליק לעילא נפקא וההוא גוונא איהו גוון חוור יתיר מחוורו אחרא ועאל בההוא שלהובא[95] ואצטבע זעיר ולא אצטבע וקיימא ההוא גוון לעילא על רישא דההוא אדרא ובשעתא דישראל עאלין לבי כנשתא ומצלן צלותהון כד מטאן לגאל ישראל וסמכין גאולה לתפלה כדין האי גוון חוור אסתלק על רישא דאדרא ואתעביד ליה כתרא (דקיימא)
והכרוז יוצא ואומר אשריכם העם הקדוש שעושים טוב לפני הקדוש ברוך הוא וסוד זה (ישעיה לח) והטוב בעיניך עשיתי שסומך גאולה לתפלה משום שבשעה הזו שמגיעים לתהלות לאל עליון שעולה הגון הזה על ראש אותו הגרן מתעורר הצדיק להתחבר במקום שצריך באהבה וחביבות בשמחה וברצון וכל האיברים כולם מתחברים בתשוקה אחת אלה באלה עליונים בתחתונים וכל הנרות מאירות ולוהטות וכולם עומדים בחבור אחד בצדיק הזה שנקרא טוב כמו שנאמר (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב וזה מחבר את כולם בחבור אחד אז הכל בלחש למעלה ולמטה בנשיקות של רצון והדבר עומד בחבור של בית הגרן.	וכרוזא נפיק ואמר זכאין אתון עמא קדישא דעבדי טוב קמיה[96] דקודשא בריך הוא ורזא דא (ישעיה לח ג) והטוב בעיניך עשיתי[97] דסמיך גאולה לתפלה בגין דהא בההיא שעתא דמטו לתהלות לאל עליון דסליק האי גוון על רישא דההוא[98] אדרא אתער האי צדיק לאתחברא באתר דאצטריך ברחימו[99] בחביבו[100] בחדוה[101] ברעותא[102] וכל שייפין כלהו מתחברן בתיאובתא חדא אלין באלין עלאין בתתאין ובוצינין[103] כלהו נהרין[104] ומתלהטין וכלהון קיימא בחבורא חדא בהאי צדיק דאקרי טוב כמה דאת אמר (שם ג י) אמרו צדיק כי טוב ודא מחבר לכלהו בחבורא חדא כדין כלא בלחישו עילא ותתא בנשיקין דרעותא וקיימא מלה בחבורא דבי אדרא׃

[90] פי׳ כי שרש ההוא רוחא הוא מן הדכורא שנק׳ ימינא (מ״מ).
[91] תלת טפין דסגו״ל (רח״ו). פי׳ נה״י דז״א (מ״מ).
[92] נצח (מ״מ).
[93] הוד, כנודע שנו״ה הם ב׳ הקרנים והא׳ גבורה מן השנית (מ״מ).
[94] פי׳ יסוד שהוא גנוז ביסוד דנוק׳ (מ״מ).
[95] פי׳ בתוך הכלי של מ״ן שהוא שם ב״ן (מ״מ).
[96] יסוד (רח״ו).
[97] ויחי רנח ע״ב (הערת הזהר). פי׳ יסוד הנק׳ טוב היה מחברו עם המלכות שנקרא עין וז״ש דסמיך גאולה לתפילה שהם יסוד ומלכות (מ״מ).
[98] קכז ע״ב (הערת הזהר).
[99] הוא בסוד שמאלו תחת לראשי שחימום הגבורות מעוררים האהבה (מ״מ).
[100] היינו וימינו תחבקני שהחסדים מוסיפים חיבה ביותר (מ״מ).
[101] ה״ס הזווג וסימניך שמחת עונה (מ״מ).
[102] הם נשיקין שבתוך הזווג כמ״ש לקמן בנשיקין דרעותא, א״נ נגד ד׳ שמות עסמ״ב שמתקבצים כולם ביסוד בשעת הזווג (מ״מ).
[103] הנקבות (רח״ו).
[104] במ״ן (רח״ו).

כיון שמגיעים לשים שלום אז עושה שמוש אותו נהר שיוצא מעדן בגרן הזה ואז צריכים כולם לצאת מלפני המלך ולא צריך איש ולא אחר להמצא שם ולא לבקש בקשות	כיון דמטו לשים שלום כדין עביד שמושא[105] ההוא נהר[106] דנפיק מעדן באדרא דא[107] וכדין בעיין כלא לנפקא מקמי מלכא ולא אצטריך בר נש ולא אחרא לאשתכחא תמן ולא למשאל שאלתין
	קכט/א
אלא צריך לנפל על הפנים נפילת אפים למה משום שאותה שעה היא שעה של שמוש וצריך כל איש להתביש מלפני רבונו ולכסות פניו בבושה גדולה ולהכליל את נפשו באותו שמוש של הנפשות שנכלל אותו הגרן מלמעלה ומלמטה בנפשות ורוחות אז צבע אחר שיורד למטה עומד ואוחז בשפולי הגרן הזה.	אלא אצטריך למנפל על אנפין[108] מאי טעמא בגין דההיא שעתא שעתא דשמושא[109] הוי ובעי כל בר נש למכסף[110] מקמי מאריה ולחפיא אנפוי בכסופא סגי[111] ולאכללא נפשיה בההוא שמושא[112] דנפשין דאתכליל ההוא אדרא[113] מעילא ומתתא[114] בנפשין ורוחין[115] כדין גוון אחרא[116] דנחית לתתא קאים[117] ואחיד בשפולי דהאי אדרא׳

[105] הכנסת העטרה (מהרח״ו), והוא כוונת הזיווג של שים שלום, ונעשה ע״ז ההתעוררות להורדת הטי׳ ונשלם בנפילת אפיים ושניהם הם רק יחוד אחד (הקדו״ש קא ע״ב).

[106] פי׳ יסוד דז״א (מ״מ).

[107] ביסוד דנוק׳ (מ״מ).

[108] לקמן מסדר סדר המצות וקאמר שתחילה הוא ברכת כהנים ואח״כ נפילת אפים, לכך אני אומר דשים שלום דכל א׳ וא׳ תלוי ועומד עם שים שלום דשליח ציבור, ועכ״ז יקדים י״ג מדות לרצות על עוונותיו שהתודה בברכת שומע תפילה (אור יקר).

[109] ואז הענין תלוי בהעלם להמשיך נשמות, ואין לערבב אותו יחוד בשום שאלה אחרת שמבלבל יצועי אביו, ולזה יפול על פניו וענין נפילות אפים יש בו טעמים זה בתוך זה (אור יקר). גמר הזווג (רח״ו), כאן הורדת טיפה, עי׳ שעה״כ דף לג ע״ב ובדף לח בדרוש א׳ דחזרת עמידה, ודף מב ע״ג סוף דרוש ה, ובדרוש א דויעבור שם, וכן בדף לח ע״א סמוך לסופו, ובנפילת אפיים ריש דרוש ב.

[110] הא׳, עם היות שאין היחוד מושג אלינו, סוף סוף אמונתינו שעמדנו לפני הקב״ה ונתייחדו ב׳ שמות, והעומד על עמדו מעיז פניו נגד השכינה הרואה אותו אם הוא אינו רואה (אור יקר).

[111] והיינו את ה׳ אלהיך תירא שיהיה בוש מיוצרו אותה שעה, ויזכור כמה חטא לפניו, ונכלם מפשעיו ובוש מעונותיו ונחפר מחטאתיו. הב׳ במה שפי׳ לקמן שהוא מוסר עצמו למיתה, ואם נתחייב מיתה על עוונותיו הרי נתכפר לו עוונו במה שנופל ארצה גוף מת, וזה כולל טעם ג׳ דשמעתין דקאמר ולאכללא נפשיה וכו׳ (אור יקר).

[112] כמו שבעת פטירת האדם מיכאל עומד ומקריב נשמות, כך הוא מקריב נשמתו אח״כ שהחשיב עצמו כמת. הד׳ שצריך לתת חלק לחצוני שהוא הטמא מקום המיתה, ואחר שהודה בשומע תפלה מקבל עונשו שזהו התשובה השלמה להורות מיד על העונש וזהו סוד ואתה צדיק על כל הבא עלינו שאנו אומרים אחר הוידוי, כי הכוונה לטהר המדות העליונות ולקבל הפגם למטה, ולהיות מיד המדות טהורות ונקיות והייחוד נעשה, וכו׳ כי מיד שקבל אדם עונש נתקן הענין למעלה, והיינו אמרינו ואמת עשית, מתקן מדת אמת שהוא היחוד ומקבל העונש, ואף כאן כדי שלא יעכב חטאו ופגמו היחוד התודה בשומע תפלה, ומקבל המיתה, ואוסף רגליו למטה אל אילנא דמותא, ובעלי החוב מקבלים חלקם בגוף למטה שנפל מת ארצה, ונשמה טהורה והיחוד אין סבה מונעת (אור יקר).

[113] היינו המלכות נכללת בנשמות התחתונים מיין נוקבין, והת״ת משפיעה נשמות חדשות מלמעלה מיין דכורין טיפי הזרע (אור יקר).

[114] ר ע״ב (הערת הזהר).

[115] ממ״ן ומ״ד (רח״ו).

[116] שהוא מצד ההוד, שאל ההוד יחס המטה כדפי׳ לעיל (אור יקר)

[117] יש לה קימה, וענין הקימה הזאת היא היות התעוררותה מצד אימא עילאה, והטעם דאימא עילאה עד הוד אתפשטת, ומסטרא דידה קם, והטעם שעתה בטעמים הנזכרים, הנה היה עיקר הכל אל המתפלל סוד התשובה, משומע תפילה שהתודה ועד נפילת אפים, הנה התעורר ופתח שער התשובה, והיינו ברכת ההודאה, ששם האדם הוא מפקיד נשמתו כאומרו על נשמותינו הפקודות לך, ונודע שהיא נאחזת בימין שההוד נאחז בחסד, ולזה היא [סדנית] (סהדנית) על בעלי תשובה והיא מתפשטת למטה בשפולי אדרא בסוד וידי אדם מתחת כנפיהם ופי׳ רז״ל לקבל בתשובה לשבים, והנה המרכבה להם מסוד ההוד הזה הוא אותם שהם מתעסקין בהחזרת בני אדם לתשובה (אור יקר).

והכרוז יוצא וקורא ואומר עליונים ותחתונים העידו עדות מיהו שעושה נפשות ומזכה את הרשעים אותו שעטרת (שנראה לעטר אותו בעטרת) מלכות על ראשו אותו שראוי להיכנס עתה לפני המלך והמלכה שהרי המלך והמלכה שואלים עליו.	וכרוזא נפיק וקארי[118] ואמר עלאין ותתאין אסהידו סהדותא מאן איהו דעביד נפשאן וזכי לחייביא ההוא דעטרא (ס״א דאתחזי לאעטרא ליה בעטרא) דמלכותא על רישיה ההוא דאתחזי לאעלא השתא קמי מלכא ומטרוניתא דהא מלכא ומטרוניתא שאלי עליה
אז מזדמנים שני עדים מאותם עיני ה׳ שמשוטטות בכל העולם ועומדים אחר הפרגוד ומעידים עדות זו ואומרים הרינו מעידים על פלוני בן פלוני אשרי חלקו שהרי אביו יזכר בגללו לטוב זהו עושה נפשות למטה נפשות הרשעים שהיו מהצד האחר אז מתיקר הקדוש ברוך הוא בשמחה שלימה.	כדין אזדמן תרין סהדין מאינון עיני יהו״ה דמשטטי בכל עלמא וקיימין בתר פרגודא וסהדן סהדותא דא ואמרי הא אנן סהדין על פלניא בר פלניא זכאה חולקיה דהא אבוי ידכר בגיניה לטב דא איהו עביד נפשן לתתא נפשאן דחייביא דהוו מסטרא אחרא כדין אתיקר קודשא בריך הוא בחדוה שלימותא
באותה השעה מזדמן ממנה אחד שהוא גזבר על דיוקנאות הצדיקים בסוד של שמוש האותיות שנקרא בסוד יהודי״עם בכתר של שמוש השם הקדוש ורומז הקדוש ברוך הוא לאותו ממנה ומביא את דמות אותו האיש שעושה נפשות הרשעים ומעמיד אותו לפני המלך והמלכה.	ביה שעתא אזדמן[119] חד ממנא דאיהו גזברא על דיוקנין דצדיקיא ברזא דשמושא דאתוון דאתקרי ברזא יהודיע״ם בכתרא דשמושא דשמא קדישא ורמיז קודשא בריך הוא לההוא ממנא ואייתי דיוקניה דההוא בר נש דעביד נפשאן דחייביא וקאים ליה קמיה מלכא ומטרוניתא
ואני מעיד עלי שמים וארץ שבאותה שעה מוסרים לו אותו הדמות שהרי אין לך כל צדיק בעולם הזה שלא חקוק דיוקנו למעלה תחת יד אותו הממונה ומוסרים בידו שבעים מפתחות של כל גנזי רבונו בהם אז המלך מברך את אותו הדמות בכל הברכות שברך את אברהם כשעשה את נפשות הרשעים.	ואנא אסהדנא עלי שמיא וארעא דבההיא שעתא מסרין ליה להההוא דיוקנא[120] דהא לית לך כל צדיקא בהאי עלמא דלא חקיק דיוקניה לעילא תחות ידא דההוא ממנא ומסרין בידיה שבעין מפתחן[121] דכל גנזיא דמאריה בהו כדין מלכא בריך להההוא דיוקנא[122] בכל ברכאן דבריך לאברהם כד עבד נפשאן דחייביא
והקדוש ברוך הוא רומז לארבעה מחנות עליונים ונוטלים את אותו הדמות והולכים עמו והוא נכנס לשבעים עולמות גנוזים שלא זכה בהם איש אחר פרט לאותם גנזים לאותם שעושים את נפשות הרשעים ואלמלא היו יודעים בני אדם כמה תועלת	וקודשא בריך הוא רמיז לארבע משריין עלאין[123] ונטלין להההוא דיוקנא ואזלין עמיה ואיהו עאל לשבעין עלמין גניזין[124] דלא זכי בהו בר נש אחרא בר אינון גניזין לאינון דעבדי נפשיהון דחייביא ואלמלי הוו ידעי בני נשא

[118] עוד יש לו יחס כי כמו שהקב״ה עתה עושה נפשות, גם האיש הזה עושה נפשות, ולכך עתה הגיע עת דודים להזכיר לפני המלך, עוד אפשר שהקב״ה דואג בנשמות שלא יתקלקלו למטה, ונמצא שנוח להם שלא נבראו ואינו שמח במעשיו, אלא בזוכרו שיש למטה מתעסקין להשיב נשמות למוטב ולעשותם עשיה שניה ולזה נזכר לפניו, עוד י״ל שהנשמות אינם נמשכות מלמעלה אלא ע״י הצדיקים, זכה יהבין ליה נפש זכה יתיר וכו׳ ולזה נמצאו אותם הנשמות שנבראות אינם באות לבני אדם וזה כמעט לבטלה אלא ע״י האיש הזה שעושה ומתקן להם נפשותם כדי שיזכו לרוח ולנפש, ולזה נזכר עתה העושה נפשותם של רשעים, וכל הטעמים האלו עולין אל דרך א׳ ומן הטעמים האלו עם היות שאינו עת כניסת שום נברא בעת שמושם (אור יקר).

[119] קמב ע״ב (הערת הזהר).

[120] פי׳ כדי לשומרו יותר מכל האדם ולנהוג בו כבוד (מ״מ).

[121] נגד המוחין ולבושיהם (מ״מ).

[122] מקבל שפע ממ״ד (רח״ו).

[123] פי׳ ארגמ״ן (מ״מ).

[124] פי׳ נגד ו״ק דאצילות שהם זו״ן הנק׳ עולם (מ״מ).

וזכות (גורמים לצדיקים) וזוכים בגללם כשמזכים אותם היו הולכים אחריהם ורודפים אותם כמי שרודף אחר החיים.	כמה תועלתא וזכו (גרמי לצדיקיא) וזכאן בגינייהו כד זכו להון הוו אזלו אבתרייהו ורדפי לון כמאן דרדיף בתר חיין
העני מזכה את בני האדם בכמה טובות בכמה גנזים עליונים ולא כמי שמזכה את הרשעים מה בין זה לזה אלא מי שמשתדל אחר העני הוא משלים חיים לנפשו וגורם לו להתקיים וזוכה בגללו לכמה טובות לאותו העולם.	מסכנא זכי לבני נשא בכמה טבאן בכמה גניזין עלאין לאו איהו כמאן דזכי בחייביא מה בין האי להאי אלא מאן דאשתדל בתר מסכנא איהו אשלים חיין לנפשיה וגרים ליה לאתקיימא וזכי בגיניה לכמה טבאן לההוא עלמא
ומי שמשתדל אחר הרשע הוא משלים יותר עושה לצד האחר של אלהים אחרים שיתכופף ולא ישלט ומעביר אותו משלטונו עושה שמתעלה הקדוש ברוך הוא על כסא כבודו עושה לאותו הרשע נפש אחרת אשרי חלקו.	ומאן דאשתדל בתר חייביא איהו אשלים יתיר עביד לסטרא אחרא דאלהים אחרים דאתכפיא ולא שלטא ואעבר ליה משלטנותיה עביד דאסתלק קודשא בריך הוא על כורסי יקריה עביד להההוא חייבא נפשא אחרא זכאה חולקיה
גון אחר שנראה ולא נראה בשעה שמגיעים ישראל לסדר הקדשה אז הגון הגנוז הזה ויוצא משום שהיא הקדשה שמקדשים ישראל יותר על מלאכים העליונים שהם חברים עמם והגון הזה מאיר ונראה בשעה שישראל מקדשים הקדשה הזו (שהרי מסימים ישראל עד שלא ישגיחו וכו׳) עד שמסימים ישראל כדי שלא ישגיחו המלאכים העליונים ויענישו אותם למעלה ולא יקטרגו עליהם.	גוונא אחרא דאתחזי ולא אתחזי בשעתא דמטאן ישראל לקדושה דסידרא[125] כדין האי גוונא דגניז נפיק בגין דהאי איהו קדושתא דקא מקדשי ישראל יתיר על מלאכי עלאי דאינון חברים בהדייהו והאי גוונא נהיר ואתחזי בשעתא דישראל מקדשי קדושתא דא (נ״א דהא מסיימי ישראל עד לא ישגחון וכו׳[126]) עד דמסיימי ישראל בגין דלא ישגחון מלאכים עלאין ויענישו לון לעילא ולא יקטרגון עלייהו
אז הכרוז יוצא ואומר עליונים ותחתונים הקשיבו מיהו גס רוח בדברי תורה מיהו שכל דבריו להתגבה בדברי תורה משום ששנינו שהאדם צריך להיות שפל בעולם הזה בדברי תורה שהרי אין גבהות בתורה אלא בעולם הבא.	כדין כרוזא נפיק ואמר עלאין ותתאין אציתו מאן איהו גס רוחא במלי דאורייתא מאן איהו דכל מלוי בגין למגבה במלי דאורייתא בגין דתנינן דבר נש בעי למהוי שפיל בהאי עלמא במלי דאורייתא דהא לית גבהו באורייתא אלא בעלמא דאתי
בקדושה זו צריך להשמר ולגנז אותה בינינו כדי שנתקדש בתוך הקדשה בראש ובסוף יותר מאותן קדשות שאומרים עמנו מלאכים עליונים הקדשה שאנו מקדשים בשבח שאנו משבחים למלאכים העליונים ומשום שבח זה מרשים לנו להיכנס לתוך השערים העליונים ועל זה אנו אומרים קדושה זו	בקדושתא דא בעינן לאסתמרא ולאגנזא לה ביננא בגין דנתקדש גו קדושה ברישא ובסופא יתיר מאינון קדושן דאמרי בהדן מלאכי עלאי קדושה דאנן מקדשי בשבחא דאנן משבחן למלאכי עלאי ובגין שבחא דא שבקין לן למעאל גו תרעי עלאי ועל דא אנן אמרין קדושה דא
	קכט/ב

[125] פי׳ קדושת ובא לציון (מ״מ).

[126] פי׳ שאין אומרים הקדושה כמו של עמידה שאומרים ג׳ פסוקים זה אחר זה כולם בלשון הקודש אבל בקדושת ובא לציון אומרים וקרא זה אל זה ומתרגמין אותו וכן הפסוקים אחרים כדי שלא ישגיחו בהם מלאכי השרת שאינם משגיחין בלשון תרגום לכך מפסיקים בכל פסוק בתרגומו א״נ שאין אומרים נקדישך וכו׳ באריכות כמו בעמידה רק הפסוקים לבדם בקיצור כדי שלא ישגיחו מלאכי השרת (מ״מ).

בלשון הקדש ומשאירים אותנו באהבה להיכנס לשערים שלמעלה מתוך שאנו משבחים אותם בסדור שלהם (שלנו) ולכן אנו נוטלים יותר קדשות ונכנסים לשערים העליונים.	בלשון הקדש ושבקין לן ברחימו למיעל תרעין דלעילא מגו דאנן משבחין לון בסדורא דלהון (ס״א דילן) ובגין כך אנן נטלין קדושן יתיר ועאלין תרעין עלאין
ואם תאמר זוהי רמאות לא כך אלא המלאכים העליונים הם יותר קדושים מאתנו והם נוטלים יותר קדושה ואלמלא שאנו נוטלים ומושכים עלינו הקדשות הללו לא נוכל להיות חברים עמם וכבוד הקדוש ברוך הוא לא לא ישתלם למעלה ולמטה בזמן אחד ועל זה אנו עוסקים להיות עמם חברים ויתעלה כבוד הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה בזמן אחד.	ואי תימא רמאותא היא לאו הכי אלא מלאכי עלאי אינון קדישין יתיר מינן ואינון נטלי קדושתא יתיר ואלמלא דאנן נטלין ומשכין עלן קדושאן אלין לא ניכול למיהוי חברים בהדייהו ויקרא דקודשא בריך הוא לא ישתלים עילא ותתא בזמנא חדא ועל דא אנן משתדלין למהוי עמהון חברים ויסתלק יקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא בזמנא חדא
הקדשה שבסוף היא תרגום כמו שבארנו וזה אפילו יחיד יוכל לומר אותה אותם דברי התרגום אבל דברי לשון הקדש של הקדשה אינם אלא בעשרה כי השכינה מתחברת עם לשון הקדש ולכל קדושה שהשכינה באה אין זה אלא בעשרה שכתוב (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו׳ בני ישראל הם לשון הקדש ודאי ולא שאר עמים שיש להם לשון אחרת.	קדושה די בסופא איהי תרגום כמה דאוקימנא ודא אפילו[127] יחיד יכיל לומר לה אינון מלי דתרגום אבל מלין דלשון הקדש דקדושה לאו אינון אלא בעשרה בגין דלשון הקדש שכינתא מתחברא בהדיה ובכל קדושה דשכינתא אתיא לאו איהו אלא בעשרה דכתיב (ויקרא כב לב) ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו׳ בני ישראל אינון לשון הקדש ודאי ולא שאר עמין דאית לון לישן אחרא
ואם תאמר הרי הקדשה של הקדיש שהיא תרגום למה אינה ביחיד בא וראה קדושה זו אינה כשאר הקדשות שהם משלשים אבל קדושה זו היא עולה בכל הצדדים למעלה ולמטה ולכל צדדי האמונה ושוברת מנעולים וחותמות של ברזל	ואי תימא הא קדושתא דקדיש דאיהו תרגום אמאי לאו איהו ביחיד תא חזי קדושתא דא לאו איהו כשאר קדושאן דאינון משלשין אבל קדושתא דא איהי סלקא בכל סטרין לעילא ותתא ובכל סטרי מהימנותא ותברא מנעולין[128] וגושפנקן דפרזלא וקליפין בישין

[127] קלב ע״ב (הערת הזהר).

[128] עי׳ שעה״כ טו ע״ג: הנה הקדיש נתקן בלשון תרגום וכנז׳ בזוהר פ׳ תרומה וז״ל דאיהו מתבר שלשלאין דפרזלא כו׳, והענין הוא במה שהודעתיך בשער המצות בפרשת ואתחנן (לו ע״א) איך התרגום ה״ס אחוריים דקדושה, והוא קדוש(ה) ג״כ, אלא שהחיצונים יונקים משם. וכבר נתבאר שהקדיש נתקן להעלות את העולמות למעלה ממדרגתם, כגון העשיה ביצירה וכיוצא. והנה אנו מתייראים פן ח״ו ע״י עליית העולמות יעלו גם (הקליפות) [החיצוניות] עמהם, (ויתאחזו בהם ויינקו שפע מהם), ולכן נתקן בלשון תרגום, דאיהו לישנא דלא משתמע למלאכין עלאין, כנז׳ בזוהר פ׳ נח (דף עח ע״ב) ובפ׳ לך לך (דף פט ע״א). והטעם הוא לפי שהם מצד הפנים, והם מדברים בלשון הקדש שהוא בחינת הפנים. אך (הקליפות הם נאחזים באחוריים והם) [החיצונים שיונקין מן האחוריים לכן הם] מבינים בלשון תרגום שהוא אחוריים, ובהיותינו אומרים השבח הגדול והקדוש הזה של הקדיש בלשון תרגום שהם מבינים אותו, אז הם נכנעים ואינם עולים למעלה [עם העולמות]. והנה הקליפות הם [י״א בחי׳] כולם נמשכים מסוד י״א סממני הקטרת, שהם סוד עשתי עשרה יריעות עזים, אשר סודם הם שני אותיות אחרונות דשם הויה, שהם ו״ה, שהם בגימ׳ י״א. והענין הוא במה שהודעתיך, כי י״א סמנים הם אחוריים שלמעלה שירדו בעת מיתת המלכים וביטולם, וירדו אחוריים דאו״א במקום זו״ן, שהם ז״ס האחרונות, וגם הם בחינת שני אותיות ו״ה הנז׳ של שם הויה. ואלו האחוריים נכללין בכלל זו״ן, ולכן תמצא כי אין שום פגם תחתון מגיע אלא בזו״ן ולא באו״א, ולכן תקנו י״א אותיות בשני תיבות יתגדל ויתקדש כנגד הי״א הנז׳. עוד ירצה, כי כבר ביארנו, כי יתגדל ויתקדש יש בהם אחת עשרה אותיות כנגד י״א סממני הקטרת וכו׳. והנה כוונת הקדיש הוא לסלק ולהסיר אותו הרוחניות שהם הי״א סממנים משם, וזה נעשה ע״י (העלאת) [שאנחנו מעלים] ב׳ אותיות ו״ה עד או״א, שהם י״ה, ואז יתחברו עמהם, ועי״כ יתבטלו הקליפות. וזמ״ש יתגדל ויתקדש שמיה רבא, פי׳ כי השם של י״ה, הרמוז במלת שמיה, ר״ל שם י״ה, שהם או״א, יהיו שם י״ה רבא, וזה ע״י שנתחברו עם שני אותיות

וקלפות רעות (וזהו השבח שמתעלה בו כבוד הקדוש ברוך הוא יותר משבח אחר והתעלות זו יתרה מהכל למה משום שהוא גורם להרפות את הצד האחר ולהעבירו) להעלות את כבוד הקדוש ברוך הוא על הכל ואנו רוצים לומר אותה בלשון של הצד האחר ולהשיב בכח חזק אמן יהא שמיה רבא מברך כדי שישתבר כחו של הצד האחר ויתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו על הכל וכשנשבר בקדשה זו כחו של הצד האחר הקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו ונזכר לבניו ונזכר לשמו ומשום שהקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו בקדשה הזו אינה אלא בעשרה.	(ס״א ודא איהו שבחא דאסתלק ביה יקרא דקודשא בריך הוא יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא דא יתיר מכלא מאי טעמא בגין דאיהו גרים לאתכפייא סטרא אחרא ולאסתלקא) לאסתלקא יקרא דקודשא בריך הוא על כלא ואנן בעינן למימר לה בלישנא דסטרא אחרא ולאתבא בחילא תקיף אמן יהא שמיה רבא מברך בגין דיתבר חילא דסטרא אחרא ויסתלק קודשא בריך הוא ביקריה על כלא וכד אתבר בקדושתא דא חילא דסטרא אחרא קודשא בריך הוא אסתלק ביקריה ואדכר לבנוי ואדכר לשמיה ובגין דקודשא בריך הוא אסתלק ביקריה בקדושתא דא לאו איהי אלא בעשרה
ובלשון זו על כרחו של הצד האחר הוא נכפה ונשבר כחו ומתעלה כבוד הקדוש ברוך הוא ושובר מנעולים וחותמות ושלשלאות חזקות וקלפות רעות ונזכר הקדוש ברוך הוא את שמו ואת בניו אשריהם העם הקדוש שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה לזכות בה לעולם הבא.	ובלישנא דא על כרחיה דסטרא אחרא אתכפיא ואתתבר חיליה ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא ותבר מנעולין וגושפנקן ושלשלאן תקיפין וקליפין בישין ואדכר קודשא בריך הוא לשמיה ולבנוי זכאין אינון עמא קדישא דקודשא בריך הוא יהב לן אורייתא קדישא למזכי בה לעלמא דאתי
אמר רבי שמעון לחבריא זכאין אתון לעלמא דאתי וכיון דשרינן מלין דכתרא[129] דמלכותא עלאה אימא אנא בגינייכו (נ״א בגווייכו) וקודשא בריך הוא יהיב לכון אגרא בההוא עלמא והוא הבל דפומייכו״ יסתלק לעילא כאילו אתון מתערין מלין אלין	אמר רבי שמעון לחברייא זכאין אתון לעלמא דאתי וכיון דשרינן מלין דכתרא[129] דמלכותא עלאה אימא אנא בגינייכו (נ״א בגווייכו) וקודשא בריך הוא יהיב לכון אגרא בההוא עלמא והוא הבל דפומייכו״ יסתלק לעילא כאילו אתון מתערין מלין אלין
פתח ואמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת פסוק זה הוא לצד עליון והוא לצד תחתון הוא לצד עליון בצד הקדושה והוא לצד תחתון בצד האחר בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם התחיל לברא מצד הכסף שהוא לימין משום	פתח ואמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת האי קרא איהו לסטרא עלאה[130] ואיהו לסטרא תתאה[131] איהו לסטרא עלאה בסטרא דקדושה ואיהו לסטרא תתאה בסטרא אחרא[132] תא חזי כד ברא קודשא בריך[133] הוא עלמא[134] שארי למברי

אחרונות ו״ה, ועי״כ יהיה השם גדול ושלם, כי בעוד שהאותיות אלו נפרדות זו מזו ח״ו, אין השם שלם וגדול, ע״כ. ובזה מובן לשון זה ״מלין דכתרא וכו׳״ (מ״מ).

[129] פי׳ מלין שעושים כתר למלכות דאצילות (מ״מ).

[130] לפרש כל מתכות אלו בקדש, ויהיה זהב בגבורה וכסף בחסד כדמסיק (אור יקר). פי׳ כפי הסוד (מ״מ).

[131] ויפרש זהב בחוץ וכסף בחוץ, ומצד עולם הרוחני הקודש הכסף יפה מן הזהב, שהזהב בגבורה וכסף בחסד והכסף קודם, אמנם מצד עולם זה הגשמי החצון גובר בו דהיינו החמדה, ולכך הזהב משובח מן הכסף ולזה יתבאר הכתוב בב׳ דרכים, אם נתחיל מלמעלה מחסד ודאי שהוא כסף עליון (אור יקר). כפי הפשט (מ״מ).

[132] פי׳ בצד אחר, דהיינו הפשט, שהוא לבד מן הסוד (מ״מ).

[133] בינה (מ״מ).

[134] ז״א (מ״מ).

שאותו כסף היה מלמעלה ובמעשה המשכן שהוא כמו שלו התחיל מצד שמאל ואחר כך מצד ימין משום שהמשכן היה מצד שמאל ולכן התחיל כאן מצד משמאל ושם מצד ימין וזאת התרומה וגו׳.	מסטרא דכספא[135] דאיהו ימינא[136] בגין דההוא כספא הוה מלעילא ובעובדא דמשכנא[137] דאיהו כגוונא דיליה שארי מסטרא דשמאלא[138] ולבתר מסטרא דימינא בגין דמשכנא מסטרא דשמאלא הוה ועל דא שארי הכא מסטרא דשמאלא והתם מסטרא דימינא וזאת התרומה וגו׳[139]
וכתוב ערב ובוקר וצהרים וגו׳ פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל כאן עדן ועדנים הוא של תפלת כל היום והחברים התעוררו בשלשת הזמנים הללו ערב זוהי אספקלריה שלא מאירה ובוקר זוהי אספקלריה המאירה וצהרים (אין זה מקום שנקרא חשך אלא הוא מקום שעומד בין זה לזה אבל הזמן של תפלת מנחה) מקום שהוא נקרא חשך שאחוז בערב ועומד זה עם זה.	וכתיב (תהלים נה יח) ערב ובקר וצהרים וגו׳ האי קרא אוקמוה ואתמר אבל הכא עדן עדנין הוא דצלותא דכל יומא וחברייא אתערו בהני תלת זמנין ערב דא היא אספקלריאה דלא נהרא ובקר דא היא אספקלריאה דנהרא וצהרים (לאו האי אתר דאקרי חשך אלא אתר איהו דקיימא בין האי להאי אבל זמנא דצלותא דמנחה)׳ אתר דאתקרי חשך איהו דאחיד בערב[140] וקיימא דא עם דא
ומה שנאמר צהרים שהוא תקף חזק השמש הוא נקט בלשון מעלה וכך היא הדרך לאיש שחר	ומה דאתמר צהרים דאיהו תוקפא דשמשא לישנא מעליא נקט והכי איהו ארחא לבר נש אוכם
	קל/א
קוראים לו לבן ונקט לשון מעלה ולפעמים קוראים ללבן שחר שכתוב כי אשה כשית לקח (עמוס ט) הלוא כבני כשיים אתם לי וגו׳.	קראן ליה חוור ולישנא מעליא נקט ולזמנין לחוור קראן ליה אוכם דכתיב (במדבר יב א) כי אשה כושית לקח (עמוס ט ז) הלא כבני כושיים אתם לי וגו׳
ערב זה תפלת ערבית ומשום שבערב הזה מתערב הצד האחר שמחשיך את אורו ושולט בלילה שמו לו רשות ואין לו זמן	ערב דא צלותא דערבית[141] ובגין דבערב דא אתערב ביה סטרא אחרא[142] דחשיך נהוריה ושלטא בליליא שוו ליה רשות[143] ולית

[135] פי׳ כי הז״א מתחיל מחסד (מ״מ).

[136] היינו אמרתי עולם חסד יבנה, וכסף זה הוא חסד העליון המשובח מן הזהב, ולכך יגביר הימין על שמאל, וחסד גובר על הגבורה, אמנם המשכן נברא ממטה למעלה, א״כ נתחילה מעולם החמדה שהוא עולם גשמי זה, ומשם אנו עולים למעלה, שממעשה העולם החומרי הזה אנו עושים מעשים להלביש המצות הרוחניות כגון ציצית בצמרו הגשמי נאסוף ונעשה את תבואת מצותנו הרוחניות הקדושות, וכן כל שאר מעשה המצות, ואף כאן במשכן התחלנו ממטה למעלה, כי הקב״ה שהוא רוחני מתחיל הועלם ממנו, והוא יורד לכך אין שם יצר הרע, ולא חמדה, ועולם חסד כסף יבנה ויקדים אל הזהב, אמנם אנו התחתונים המשוקעים בחומר ובקלי׳ אנו מתחילין בניין עולם ממנו ממטה למעלה, ובעולם זה שאנו בו, כח החמדה והחצוני הטמא גובר ומגביר שמאל על ימין, וזהב חצוני גשמי גובר על כסף חצונית גשמית (אור יקר).

[137] פי׳ מלכות (מ״מ).

[138] פי׳ כי המלכות בניינה מהגבורות ואח״כ מקבלת החסדים והם סוד התכוננותה בסוד והוכן בחסד כסא (מ״מ).

[139] פי׳ מביא ראיה מפסוק זה שהתחיל מזהב ואח״כ כסף שהתרומה היה מלכות (מ״מ).

[140] ר״ל שהצהרים היא גבורה שאחוזה עם המלכות הנקרא ערב (מ״מ).

[141] היא המלכות והיא שולטת בלילה והנהגתה בחצונים וסוד ההנהגה היא מתלבשת למטה (אור יקר).

[142] ונודע שכל מקום שהם מתדבקים אור זכר העליון מסתלק ואור הלבנה מתמעטת (אור יקר).

[143] כי לא היה ראוי להתפלל ולייחד כדי שלא יהנו החצונים מהיחוד, לזה אנו עושים תחבולה שלא יהיה לה שעה קבועה ידועה, כדי שלא יהיו החצונים באים אל מקום הקבוע לינק אלא עראי, בטרם יבינו סירותיכם אטד נעשה מה שנעשה. ואין לפרש שוי ליה רשות כפשוטו, רצה מתפלל רצה אין מתפלל, שכיון שהחצונים שם, היה ראוי שלא יתפלל, ויהיה אסור להתפלל, ולמה רשות. אלא כדפי׳ ניחא לי, והיינו דמפרש ״שוי ליה רשות ולית ליה זמן קבוע״ שלא יבואו אל הקבוע כחמור אל האבוס, והיינו שזמנה כל

קבוע אמורים ופרדים מתאכלים בזמן הזה ומכאן נזונים כמה קבוצות של שרים שיוצאים ושולטים בלילה.	ליה זמן קבע[144] אמורין ופדרין[145] מתאכלין בהאי זמנא ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין[146] דנפקין ושלטין בלילא
ואם תאמר אם כך הרי שנינו שכל אותם בעלי הצד האחר של רוח הטמאה לא שולטים בארץ הקדושה והרי מעוררים אותם ישראל בזה ואסור לעוררם לשרות על הארץ הקדושה.	ואי תימא אי הכי הא תנינן דכל אינון מארי סטרא אחרא דרוח מסאבא לא שלטי[147] בארעא קדישא והא מתערי לון ישראל בהאי ואסיר לאתערא לון לשריא על ארעא קדישא
אלא בלילה אותו העשן עולה ולא עולה כמו שבוקרבן אחר שהיה העשן עולה בדרך ישר וכאן היה עולה אותו עשן לנקב אחד של הצפון ששם כל מדורים של רוחות רעות וכיון שאותו עשן עולה ומעקם דרך לאותו צד כולם היו נזונים ועומדים ונכנסים למקומם ולא היו יוצאים ושולטים בעולם.	אלא בלילא ההוא תננא סליק ולא סליק כגוונא דקרבנא אחרא דהוה סליק תננא בארח מישר והכא הוה סליק ההוא תננא לחד נוקבא דצפון[148] דתמן כל מדורין דרוחין בישין וכיון דההוא תננא סליק[149] ועקים ארח[150] להההוא סטרא כלהו הוו מתזנין[151] וקיימין ועאלין בדוכתייהו ולא הוו נפקין ושלטין בעלמא
ממנה אחד עומד לאותו הצד של אותו נקב שבצפון בכל אותם קבוצות של שרים ושמו סנגירי״א ובשעה שאותו עשן מעקם דרכו ועולה הממונה הזה וששים אלף רבוא	חד ממנא קיימא להההוא סטרא על ההוא נוקבא דצפון[152] בכל אינון חבילי טהירין סנגירי״א שמיה[153] ובשעתא דההוא תננא עקים ארחיה וסליק האי ממנא ושתין אלף רבוא[154]

הלילה, כדי שלא יהיה לחצוני שעה קבועה. ועוד אפשר לומר, שאם היה לו זמן קבוע, היו אוכלים ונהנים מקרבן קבוע יחוד גמור, אמנם עתה שאין לה זמן קבוע, אינם אוכלים מקרבן וייחוד קבוע, לכך הם נהנים מהמותר, שאין חק קבוע להם למזון מאת המלך, לכך מבחר היחוד נוטלים ישראל, ודחיית המותר נוטלים הם, שאין להם קביעות אלא נוטלין עראי מה שיזדמן (אור יקר).

[144] קמא ע״א וקסב ע״א (הערת הזהר).

[145] עי׳ לקמן רלט ע״ב ועי׳ ח״ג רכד סע״א ברע״מ (לש״ו).

[146] מאברין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, הנה נהנין מהם החיצונים ג״כ, ועי׳ לקמן קמא ע״א, וכן בזו״ח צו ע״ג, וכן הוא מבואר בכמה וכמה מקומות בזוה״ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג״כ [ע׳ ח״א סד ע״א פט ע״ב וח״ב לד ע״א קפא ע״ב רלח ע״א ושם סע״ב בהגהות מהרח״ו רלט ע״ב רסח ע״ב רסט ע״א ובח״ג דף כו רע״ב כז ע״א כח ע״א רמ ע״ב רמב ע״א רמח ע״ב]. (דע״ה ח״ב קנו ע״ב).

[147] קמ ע״ב (הערת הזהר).

[148] המזבח היא מדת המלכות, מכוון למטה כנגד היכל לבנת הספיר אורח ישר, ונכנס ועולה ומוריד שפע לכל הקדושים דרך ישר, אמנם בלילה ״ההוא תננא סליק לחד נוקבא״ מורה על המלכות מזבח מלכות, שהיא משפעת לחצונים, ומטה השפעתה לצד הצפון, אמנם דווקא מהמותר, שאם לא תאמר כן, אלא שכל עצם ההשפעה אליהם, א״כ היה ראוי לאסור לנו תפלת ערבית שהוא יחוד, אלא שבלי ספק כהנים נכנסים לאכול בתרומתן, וחלק גדול נתן שם לחצונים (אור יקר).

[149] קמא ע״א ורמב ע״ב (הערת הזהר).

[150] וא״ת מי מכניסנו בתגר זה לפרנס החצונים, לזה אמר ״וכיון דההוא תננא וכו״ א״כ ראוי לנו לעשותו לערב החצונים שלא יתפשטו בעולם, מפני שהם מתעסקין באכילת חלקם, ואינם פנויים להתפשט להשחית, והיינו נחת רוח לשכינה, למעט נעירת החמורים וצעקת הכלבים לפניה (אור יקר). עי׳ יומא סוף פרק א׳ ועי׳ זהר ח״ג לב ע״ב (לש״ו).

[151] העשן של הקרבנות ניזון מהם קליפת נוגה, כי משם נפש הבהמית דישראל ובהמות טהורות (רח״ו).

[152] היינו למטה מהיכל לבנת הספיר, שם לפתח לצד צפון חטאת רובץ, והוא מדור החצונים והוא הנק׳ נוקבא דתהומא רבא (אור יקר).

[153] על שם שהוא מלמד סניגוריא על החצונים לתבוע מזונם, והוא ראש לכולם. ואפשר היה לומר שהוא מלמד סניגוריא על ישראל, כשנותנים לו מזון, כענין שעיר לעזאזל (אור יקר).

[154] היינו גם את זה לעומת זה עשה האלהים הם עשר קליפין, דא שם סניגוריא תחת תשעה, דהיינו שתין ששה, אלף א׳ רבוא א׳, כדפי׳ בקדש שיוכללו בששים הם ובהם כנגד ו״ק, ויכללו באלף כנגד הבינה, ויוכללו ברבוא כנגד החכמה, ובאים למטה מדרגה העשירית אשר להם, היא פתחא דקרי ודאי, שהם נקבות המחטיאים זכרי בני אדם בקרי, שהם נהנים בו כאשר יתבאר, בענין שהכל כנגד הקדושה, גם את זה לעומת זה עשה האלהים (אור יקר).

מחנות אחרות כולם מתעתדים לקבלו ולהזון ממנו ועומדים באותו נקב ונכנסים בפתח אחד שנקרא קרי וזהו סוד הכתוב ואם תלכו עמי קרי וגו׳ וכתוב והלכתי עמכם בחמת קרי באותו רגז היוצא מהפתח של קרי.	משריין אחרנין כלהו מתעתדן לקבלא ליה ולאתזנא מניה וקיימין בההוא נוקבא ועאלין בחד פתחא דאקרי קרי ודא איהו רזא דכתיב (ויקרא כו כח) ואם תלכו עמי קרי וגו׳ וכתיב (&) והלכתי עמכם בחמת קרי בההוא רוגזא דנפיק מפתחא דקרי[155]
ואלו הם שמשוטטים בלילה ובשעה שהנשמות יוצאות לעלות להראות למעלה הם יוצאים ומקטרגים בהם ולא יכולים לעלות ולהראות למעלה פרט לאותם חסידים קדושים עליונים שהם בוקעים רקיעים ואוירים ועולים וקבוצות השרים הללו יוצאים ומודיעים דברים כוזבים לבני אדם ונראים להם בדמיות אחרות וצוחקים עליהם עד ששופכים זרע ונקראים בעלי קרי משום שאותם שיוצאים מפתח הקרי גרמו להם ובשעה שמתאכלים אמורים ופדרים אותו עשן היה מרוה אותם וזן אותם כפי כבודם כך מזונם מה שראוי להם ובזה לא יצאו ולא משוטטים בארץ הקדושה.	ואלין אינון דמשטטי בליליא[156] ובשעתא דנשמתין נפקין[157] לסלקא לאתחזאה לעילא אינון נפקין ומקטרגן לון[158] ולא יכלין לסלקא ולאתחזאה לעילא בר אינון חסידי קדישין עליונים דאינון בקעין רקיעים ואווירים וסלקין ואלין חבילי טהירין נפקין ומודיעין מלין כדיבין לבני נשא ואתחזיין לון בדיוקנין אחרנין וחייכאן בהו עד דאושדין זרעא ואקרון מאריהון דקרי בגין דאינון דנפקין מפתחא דקרי גרמי לון ובשעתא דמתאכלי אמורין ופדרין ההוא תננא הוי רוי לון וזן לון כפום יקרא דלהון הכי מזונא דלהון מה דאתחזי לון ובהאי לא נפקן ולא משטטי בארעא קדישא
ערב כמו שנאמר וגם ערב רב עלה אתם שכל אותן קבוצות שרים מתערבים בשלטון הלילה ולכן לא שמו את תפלת ערבית חובה שאין מי שיכול לתקנה כמו יעקב שהוא היה בעל (מטהר) המשכן ומתקן אותו כראוי.	ערב כמה דאת אמר (שמות יב לח) וגם ערב רב עלה אתם דכל אינון חבילי טהירין אינון מתערבי בשולטנו דליליא ועל דא לא שויוהא חובא לצלותא דערבית דלית מאן דיכיל לאתקנא לה כיעקב דאיהו הוה מארי (מדכי) משכנא ומתקן ליה כדקא יאות
ואף על גב שהיא רשות תפלה זו היא כדי להגן עלינו מתוך פחד בלילות מתוך פחד של כמה צדדים של הגיהנם שהרי באותה שעה טורדים את הרשעים בגיהנם על כל אחד שנים מאשר ביום ולכן מקדימים ישראל לומר "והוא רחום" שהוא משום פחד הגיהנם ולא דין אחר אסור לעוררו שנראה שהרי אין לו רשות לשבת להעביר את הדין מהעולם.	ואף על גב דאיהו רשו צלותא דא איהו לאגנא עלן מגו פחד בלילות[159] מגו פחד דכמה סטרין דגיהנם[160] דהא בההיא שעתא טרדי לחייביא בגיהנם על חד תרין מבימא ובגין כך מקדמי ישראל למימר והוא רחום דאיהו בגין פחד דגיהנם ובשבת דלא אשתכח פחד דינא דגיהנם ולא דינא אחרא אסיר לאתערא ליה דאתחזי דהא לית רשו לשבת לאעברא דינא מעלמא
ופחד של קטרוג הנשמות כשרוצות	ופחד׳ דקטרוגא דנשמתין כד בעאן לסלקא

[155] דהיינו ח״ו שיתפשטו אלו בעולם להזיק, ולא אמר בקרי אלא בחמת קרי, כי הפתח נקרא קרי, ודרך אותו פתח יוצאים בעלי חימה, והם נקראים חמת קרי (אור יקר).

[156] רסד ע״א ורסז ע״א (הערת הזהר).

[157] נפקין מבני אדם הישנים על מטתם (אור יקר).

[158] בעונותיהם ממש, שהם נעשים סרכא לנשמה שלא תעלה, ואפילו שלא יהיה אלא הרהור מחטיאים אותו בקרי, ומיד הנשמה נפגמת ואינה עולה למעלה, ונעשים מחיצות שלא תעלה (אור יקר).

[159] פי׳ כשעולים הנשמות בלילה, מקטרגים עליהם המלאכים, ולכך אנו מתפללים שומר את עמו ישראל לעד אמן, פחד דכמה סטרין המזיקין והמקטרגים המצוים בלילה להזיק היוצא חוץ לבית, לכך אנו אומרים ושמור צאתנו ובואנו (מ״מ).

[160] לכך אנו אומרים, והוא רחום, והשלשה פעמים פחד שהזכיר כאן הם הג׳ דלקמן (מ״מ).

לעלות למעלה כדי להראות לפני רבונם ולכן אנו מקדימים "שומר את עמו ישראל לעד אמן" פחד של כמה מזיקים וקטרוגים שנמצאים בלילה ויש להם רשות להזיק למי שיוצא החוצה משער ביתו ולכן אנו מקדימים "ושמר צאתנו ובאנו".	לעילא לאתחזאה קמי מאריהון ובגין כך אנן מקדימים שומר את עמו ישראל לעד אמן פחד דכמה מזיקין וקטרוגין דמשתכחי בליליא ואית לון רשו לנזקא למאן דנפיק מתרע ביתיה לבר ובגין כך אנן מקדימים ושמור צאתנו ובואנו
ועל כל זה מתוך פחד של כל זה אנו מפקידים הגופות הרוחות והנשמות למלכות העליונה ששלטון הכל בידיה ועל זה תפלת ערבית בכל לילה ולילה עתה שקרבנות ומזבחות לא נמצאו אנו עושים כל התקונים שאנו עושים על הסוד הזה.	ועל כל דא מגו דחילו דכל דא אנן מפקידינן גופין רוחין ונשמתין למלכותא עלאה די שולטנו דכלא בידהא ועל דא צלותא דערבית בכל ליליא ולילא השתא דקרבנין ומדבחן לא אשתכחו אנן עבדינן כל תקונין דאנן עבדין על רזא דנא
בחצות הלילה כשמתעוררת רוח צפון מכה בכל אותם מדורי הרוחות הרעות ושובר אחד (סלע חזק) את הצד האחר ונכנס ומשוטט למעלה ומטה וכל אותן	בפלגו ליליא כד רוח צפון אתער בטש בכל אינון מדורין דרוחין בישין ותבר חד (טנרא תקיפא[161]) סטרא אחרא ועאל ושאט לעילא ותתא וכל אינון
	קל/ב
קבוצות של מחבלים נכנסות למקומן ונשבר כחן ולא שולטות ואז הקדוש ברוך הוא נכנס להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן והרי נתבאר.	חבילי טהירין עיילין לדוכתייהו ואתבר חילייהו ולא שלטין וכדין קודשא בריך הוא עאל לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן והא אתמר
כשבא הבוקר אור הנר ששלט בלילה נגנז מלפני אור היום ואז הבוקר שולט ומעבר שלטונו של הערב (ואז) הבוקר הזה הוא בוקר של אור ראשון הבוקר הזה משלים טוב לכל העולמים ממנו נזונים עליונים ותחתונים זה משקה את הגן זוהי שמירה של כל העולם כאן הסוד ליודעי מדין מי שרוצה לצאת לדרך יקום בנגה וישגיח בהתבוננות לפי שעה לצד מזרח ויראה כמראה אותיות שמכות ברקיע זו עולה וזו יורדת ואלה הם התנוצצות האותיות	כד אתי צפרא נהורא דשרגא דשלטא בליליא אתגניז מקמי נהורא דיממא כדין בקר שלטא[162] ואתעבר שולטנו דערב (וכדין) האי בקר איהו בקר דאור קדמאה[163] האי בקר אשלים טיבו לעלמין כלהו מניה אתזנו עלאין ותתאין האי אשקי לגנתא[164] האי איהו נטירו דכל עלמא הכא רזא לידעי מדין מאן דבעי למיפק[165] לארחא יקום בנגהא[166] וישגח באסתכלותא לפום שעתא לסטר מזרח[167] ויחמי כחיזו דאתוון[168] דבטשי ברקיעא דא

[161] סטרא אחרא (רח"ו במ"מ). צז ע"א (הערת הזהר).

[162] יסוד (מ"מ).

[163] פי׳ יסוד, שבו טיפת החסדים הנקרא אור (מ"מ).

[164] פי׳ מלכות (מ"מ).

[165] נז ע"א (הערת הזהר). לפי הנראה מלעיל נז ע"א שהרב זלה"ה סימן אותו בכאן, לומר שאין סגולת זה הסוד אלא למי שהשכים קודם לאור הבוקר וזכה ליהנות מזווג הלילה, וז"ל שם, בשעתא דנהיר צפרא משכין עליה חד חוטא דחסד מסתכל ברקיעא שריא עליה נהירו דחכמתא וכו׳ (רמ"ז).

[166] ר"ל יקום מתלמודו ויצא לחוץ להסתכל לסטר מזרח, שה"ס הזעיר בהאירו מאור המוחין (רמ"ז).

[167] קיב ע"ב (הערת הזהר).

[168] נראה שיובן במ"ש בשער התפילין שבלילה מסתלקים המוחין מראש זעיר ושל ראש רחל מתעלמים בתוך זעיר בסוד (שיה"ש ח ו) שימני כחותם על לבך, ובתחילת אור הבקר שעולה כתר רחל מן הבריאה המעוררת הרשימו של מוחיה ומושכו מתוכיות זעיר להיות לה לתפלין על ראשה, ואז גם הוא מושך מלמעלה רשימו של מוחין, וזהו ענין חיזו דאתוון, פי׳ הרשימו שלהן (רמ"ז).

שנבראו בהם שמים וארץ.	סליק ודא נחית[169] ואלין אינון נציצו דאתוון דאתברון בהו שמיא וארעא[170]
אם הוא יודע בסוד אותן האותיות שהם סוד השם הקדוש של ארבעים ושתים אותיות ויזכירן כראוי ברצון הלב יראה תוך אור הנגה של הרקיע שש יודי״ם שלש לצד ימין ושלש לצד שמאל ושלש ווי״ם שעולות ויורדות ונוצצות ברקיע והן האותיות של ברכת כהנים ואז יתפלל תפלתו ויצא לדרך ודאי שכינה מקדימה עמו אשרי חלקו.	אי איהו ידע[171] ברזא דאינון אתוון דאינון רזא דשמא קדישא דארבעין ותרין אתוון[172] וידכר לון כדקא חזי ברעותא דלבא יחמי גו נהירו דנגהא דרקיעא שית יודי״ן[173] תלת לסטר ימינא ותלת לסטר שמאלא ותלת ווין[174] דסלקין ונחתין ונצצי ברקיעא ואינון אתוון דברכת כהנים[175] וכדין יצלי צלותיה ויפוק לארחא ודאי שכינתא אקדימת עמיה זכאה חולקיה
כשבא הבוקר הזה עמוד אחד נעוץ בצד דרום לתוך מתיחת הרקיע שעל גבי הגן חוץ מאותו עמוד שנעוץ באמצע הגן ועמוד זה מאיר באור של שלשה צבעים מרקם בארגמן באותו העמוד קיים ענף אחד ובאותו ענף נזדמנו שלש צפרים מתעוררות צפצוף לשבח.	כד אתי האי בקר[176] עמודא חד נעיץ בסטר דרום[177] לגו מתיחו דרקיעא[178] דעל גבי גנתא בר מההוא עמודא דאיהו[179] נעיץ באמצעו דגנתא ועמודא דא איהו נהיר[180] בנהירו דתלת גוונין[181] מרקמא דארגוונא בההוא עמודא קיימא ענפא חדא[182] בההוא ענפא אתעתדו תלת צפרין[183] מתערין צפצפא לשבחא

[169] פי׳ כי רושם של רחל נקרא סליק, מפני שהיא עולה וגם שכל אורותיה ה״ס אור חוזר. ״ודא נחית״, אורות זעיר היורדים מלמעלה לתוך ראשו שכולם אור ישר (רמ״ז).

[170] כי סוד התפילין הוא אור המוחין שהם אותיות הפרשיות (נ״א השרשיות. נ״א הפרטיות) והשמות שבהם, והם חיי המלך שבהם תלוי מציאת המלכות והיינו שמים וארץ (רמ״ז).

[171] ידוע ליודעים ששרש עיקר התפילין הוא שם אהי״ה, ביו בסוד ארבעה בתים שלהם, בין בסוד כ״א אזכרות שבהם, ובין שתי התפלות, הוו להו מ״ב. וגם נודע כי שם מ״ב הוא בראש כנזכר בכוונת ודברת ב״ם (רמ״ז).

[172] שהם שורשו, וקיימא לן שבכל בקר מתעורר ומאיר שם אבגית״ץ בסוד עולת תמיד, והוא מילוי יסו״ד יו״ד סמ״ך ו״ו דל״ת, שכן היסוד סודו בקר. וזהו לפי דעתי סוד חוט של חסד, ור״ל אור החסד הכלול ביסוד שה״ס חוט ו׳ זעירא, וגם הוא קצה חוט השדרה המסתעף בכל הגוף שבו מתחלק שם מ״ב בגג״ת נהי״ם, ולכן כשיזכירהו בכוונה יאיר אור הדעת בכל קו האמצעי. ונלע״ד שה״ס הארה מיסוד אבא המאיר בזעיר באמצעו, והוא אור השמש, ובו סוד ברכת כהנים. ולכן בהתחיל הבקר מתנוצצים זהרי אור אבא להאיר בקו האמצעי דזעיר, וה״ס היודין מאבא והווין בז״א. וי״ל שה״ס ג׳ אלפין דמ״ה שבדעת ת״ת ויסוד דזעיר כידוע מדרוש הצרעת, והם בציור יו״י. שית יודין, לשני הצדדים, ותלת ווין, והם בגי׳ ג׳ הויות בסוד חב״ד המאירים בקו האמצעי. וי״ל על דרוש זה פסוק (משלי ד, יח) וארח צדיקים כאור נגה, שהוא אור הבקר מיסוד, הולך ואור וגו׳, שה״ס גדלות זעיר, וזהו נכון היום (רמ״ז).

[173] פי׳ יברכך יהו״ה ר״ת ב׳ יודי״ן, וכן יאר יהו״ה, וכן ישא יהו״ה, הם שית יודי״ן. תלת ווי״ן וישמרך ויחנך וישם (מ״מ).

[174] כי הם מכריעים (רח״ו).

[175] שית יודין של (במדבר ו כד-כו) י׳ברכך ה׳ י׳אר ה׳ י׳שא ה׳, תלת ווין ו׳ישמרך ו׳יחונך ו׳ישם, ואע״ג דיש עוד כמה ווין ויודין, י״ל דאלו הם מיוחדים שהם בראש התיבה. ועוד אלו הן אותיות העיקריות, כי ג׳ יודין דחסד ימין הן דג׳ הויות וג׳ אחרות. וגם ג׳ ווין הן דו׳ הטבות של עיקר הברכה, הלא הן ברכה של יברכך ושמירה של ישמרך הארה מן יאר וחנינה מן ויחונך נשיאות פנים מן ישא ושימת שלום מן וישם לך שלום (רמ״ז).

[176] הוא זווג קדרותא דצפרא א״נ עמוד ענן דחסד (רח״ו).

[177] הוא בחי׳ יסוד שבגן ויש בו טיפת החסדים, ולכן אמר בסטר דרום (מ״מ).

[178] פי׳ רקיע הוא ת״ת, והיסוד מחובר עם הת״ת (מ״מ).

[179] קפד ע״ב (הערת הזהר).

[180] ויחי ריט ע״א (הערת הזהר).

[181] פי׳ הארת חג״ת שמאירים ביסוד (מ״מ).

[182] פי׳ מלכות שבגן (מ״מ).

[183] אכתריא״ל מטטרו״ן סנדלפו״ן כל א׳ נקרא עוף (רח״ו).

פתח אחד ואמר הללויה הללו עבדי ה׳ הללו את שם ה׳ פותח השני ואומר יהי שם ה׳ מברך מעתה ועד עולם פותח השלישי ואומר ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם ה׳ אז הכרוז מקדים וקורא הזדמנו קדושים עליונים אותם המשבחים את רבונם התתקנו לשבח היום ואז נפרדים היום מהלילה אשרי חלקו של מי שקם בבוקר מתוך תשבחתה של תורה שלמד בלילה באותו זמן של תפלת הבוקר.	פתח חד ואמר (תהלים קיג א) הללויה הללו עבדי יהו״ה הללו את שם יהו״ה פתח תניינא ואמר יהי שם יהו״ה מבורך מעתה ועד עולם פתח תליתאה ואמר ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם יהו״ה כדין כרוזא קדים וקרי אתעתדו קדישי עליונין אינון דמשבחן למאריהון אתתקנו בשבחא דיממא כדין אתפרשון יממא מן ליליא זכאה חולקיה מאן דקם בצפרא מגו תושבחתא דאורייתא דלעי בליליא בההוא זמנא צלותא דצפרא
כתוב אמר שמר אתא בוקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שבו אתיו פסוק זה פרשוהו על גלות ישראל שיושבים בתוך בני שעיר וישראל אומרים לקדוש ברוך הוא שמר מלילה מה יהיה עלינו מהגלות הזו שדומה לחשכת הלילה מה כתוב אמר שמר זה הקדוש ברוך הוא אתא בוקר כבר הארתי לך בגלות מצרים והעליתי אתכם וקרבתיכם לעבודתי ונתתי לכם תורה כדי שתזכו לחיי עולם עזבתם תורתי וגם לילה הכנסתיכם לגלות (בבל והעליתיכם עזבתם תורתי כמקדם והכנסתי אתכם לגלות) כמקדם אם תבעיון בעיו כמו שנאמר (שם לד) דרשו מעל ספר ה׳ וקראו ושם תמצאו במה תלויה גלותכם וגאלתכם וכשתבעיון בה היא תאמר ותכריז לפניכם שבו אתיו שובו בתשובה שלימה ומיד אתיו וקרבו אלי (ובסוד הפסוק הזה).	כתיב (ישעיה כא יב) אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שובו אתיו האי קרא אוקמוה ליה על גלותא דישראל דיתבי גו בני שעיר וישראל אמרי לקודשא בריך הוא שומר מה מלילה מה תהא עלן מן גלותא דא דדמי לחשוכא דלילא מה כתיב (&) אמר שומר דא קודשא בריך הוא אתא בקר כבר נהירנא לכו בגלותא דמצרים[184] ואסיקנא לכו וקריבת יתכון לפולחני ואורייתא יהבית לכון בגין דתזכון לחיי עלמא שבקתון אורייתי וגם לילה אעילנא לכו בגלותא (ס״א דבבל ואסיקנא לכו שבקתון אורייתי כמלקדמין אעילנא לכו בגלותא) כמלקדמין אם תבעיון בעיו כמה דאת אמר (שם לד טז) דרשו מעל ספר יהו״ה וקראו ותמן תשכחון במה תליא גלותא דלכון וגאולה דלכון וכד תבעיון בה היא תימא ותכריז קמייכו שובו אתיו שובו בתשובה שלימתא ומיד אתיו ואתקריבו לגבאי
ובפסוק זה כתוב משא דומה וסוד זה בשש דרגות של נבואה (בחמש דרכים) נאמר לנביאים במחז״ה בחזו״ן בחזיו״ן בחזו״ת בדב״ר במש״א וכל החמש כולן כמי שרואה אחר הכתל אותו האור שמאיר	ובהאי קרא[ה] (נ״א וברזא דהאי קרא) כתיב (ישעיה כא יא) משא דומה[185] ורזא דא בשית דרגין[ט] (בחמשה ארחין) דנבואה אתמר לנביא[186] במחז״ה[187] בחזו״ן[188] בחזיו״ן[189] בחזו״ת[190] בדב״ר[191] במש״א[192] וכלהו חמשא

[184] לפולחני במעמד הר סיני (מ״מ).

[185] הטפות של הזווג השלישי [יעקב ולאה אחר חצות]. דע, כי אע״פ שכפי סדר מעלת הזווגים האלו, הטפות של הזווג השלישי, הם גדולים משל הרביעי וחמישי. אמנם לענין תולדותם וביאתם בעה״ז, הם אחרונים שבכל החמשה זווגים, ואלו הם עתידים לבא בדור אחרון, קודם ביאת משיחנו בעה״ת. ולפי שהם עתידים לבא בגלות זה האחרון, לכן נרמז ביאתם בנבואת ישעיה הנביא ע״ה, בפסוק משא דומה אלי קורא משעיר וגו׳ (שעה״ג הק׳ כו).

[186] אולי הם ו׳ פרקים אשר בנו״ה אתר דנביאי מהימני ינקי מתמן (רח״ו), ונראה כי משא הוא פרק אחרון דהוד שהוא סוד העקב (מ״מ).

[187] גבורה (אור יקר).

[188] חסד (אור יקר).

[189] נצח (אור יקר).

[190] ת״ת (אור יקר).

[191] הוד (אור יקר).

ומהם כמי שרואה אור השמש מתוך עששית אבל משא הוי כאשר מגיע אותו אור בטרח רב ומטריח עליו דבריו שלא יכול להתגלות לו כמו שנאמר לשום את משא כל העם הזה עלי ומשום זה משא.	כלהו כמאן דחמי בתר כותלא ההוא נהירו דנהורא ומנהון כמאן דחמי נהורא דשמשא מגו עששיתא אבל משא הוי כד מטי ההוא נהורא בטורח סגי ואיטרח מלה עלוי דלא יכיל לאתגלייא ליה כמה דאת אמר (במדבר יא יא) לשום את משא כל העם הזה עלי ובגין כך משא
וכאן משא דומה טרח רב שלא יכול להתגלות והיא נבואה בלחש ועומדת בלחש אלי קרא משעיר כאן לא התגלה מי אמר "אלי קרא משעיר" אם הקדוש ברוך הוא אם נביא נאמן אבל נבואה זו ודאי עומדת בלחש תוך סוד האמונה העליונה ומתוך סוד נסתר אמר הנביא הנאמן שלו היה קורא קול בסוד האמונה ואמר אלי קרא משעיר	והכא משא דומה טורח סגיאה דלא יכיל לאתגלייא ואיהו נבואה בלחישו וקיימא בלחישו אלי קורא משעיר הכא לא אתגלייא מאן אמר אלי קורא משעיר אי קודשא בריך הוא אי נביאה מהימנא[193] אבל נבואה דא ודאי קיימא בלחישו גו רזא דמהימנותא עלאה ומגו רזא סתימאה נביאה מהימנא אמר דליה הוה קרי קלא דרזא דמהימנותא ואמר אלי קורא משעיר
	קלא/א
כמו שנאמר וזרח משעיר למו ולא כתוב וזרח לשעיר משום שסוד האמונה כך הוא דרגות מתוך דרגות אלה פנימיים מאלה קלפה בתוך קלפה ומח בתוך מח.	כמה דאת אמר (דברים לג ב) וזרח משעיר[194] למו ולא כתיב וזרח לשעיר[195] בגין דרזא דמהימנותא הכי[196] איהו דרגין מגו דרגין אלין פנימאין מאלין קליפה גו קליפה ומוחא גו מוחא[197]
והרי בארנו שכתוב והנה רוח סערה באה מן הצפון הרי דרגה אחת ענן גדול הרי דרגה אחרת ואש מתלקחת הרי דרגה שלישית	והא אוקימנא דכתיב (יחזקאל א ד) והנה רוח סערה באה מן הצפון הא דרגא חד[198] ענן גדול הא דרגא אחרא[199] ואש מתלקחת הא

---

[192] יסוד (אור יקר).

[193] פי׳ כדמפרש במסקנא (מ״מ).

[194] היינו שאור הקדושה מתלבש בקלי׳ השעיר (אור יקר).

[195] בפרשת בלק תירץ וזרח לישראל משעיר, שלא קבלו התורה, וכאן מתרץ ע״ד הסוד (מ״מ).

[196] שאינו מתגלה להדיא אלא בסוד לבושו. וגם ישראל שנתנבאו ראו הכבוד מתלבש בסוד לבושו, מדרגות בתוך מדרגות, והעליונה מוח לתחתונה, והתחתונה קלי׳ לעליונה, ויתלבש אפילו בחצונים כמוח האגוז בתוך קליפתו (אור יקר).

[197] עי׳ תיקונים (תיקון י״ח לה ע״א), ובספר זוהר הרקיע (דף נ״ו ע״ב – פירוש לדף צה ע״א) וע׳ מבו״ש (שע״ב ח״ג פ״ח) וע׳ עוד פ׳ בראשית (טז ע״א) ותרומה (קלא ע״א) ויקהל (ר״ג ע״א) ופקודי (רלג ע״ב) (דע״ה ח״א ג ע״א). ותוהו ובוהו וחושך ורוח הנאמר בתורה הם שורש הד׳ יסודות ארמ״ע, ושורש הד׳ קליפות, שהם צורך להבחירה ולשכר ועונש (דע״ה ח״א עו ע״ד), הג׳ קליפות דאצילות אש מתלקחת ענן גדול רוח סערה, (ע׳ פ׳ תרומה קלא רע״א ובזוהר הרקיע שם ופ׳ ויקהל רג ע״ב) אשר הם מסבבים להנגה דאצילות. וכבר כתב הרב (בפנימיות וחיצוניות דרוש ח) כי הקליפה דאצילות הגם שבאצילות נחשב זה לטומאה ורע, אך בערך עולם הבריאה הוה הקליפה דאצילות טהרה וטוב (דע״ה ח״ב נב ע״ב). ונודע הוא כי בהעולמות בי״ע ישנו שם מציאות הרע, ונאחז שם בכל עולם ועולם לפי ערכו, וכל העולה שם באיזה כוונות ויחודים להדבק את עצמו בקדושת אורו ית״ש אשר בפנימיות העולמות בי״ע בבחי׳ נשמה לנשמה, וכדי לעלות משם לשכינת עוזו ית״ש אשר בגבהי מרומים שהוא עולם האצילות, אשר שם הוא רק אורו ית״ש לבד ואפס זולתו, הנה בעלייתו ממדרגה למדרגה שהוא בהילוכו דרך העולמות בי״ע, מוכרח הוא לעבור דרך מציאות הרע, שהם הג׳ קליפות קשות, רוח סערה ענן גדול אש מתלקחת[197], ואח״כ קליפת נוגה שהיא הרביעית, כי הם כולם מסבבים להקדושה, ומשם הוא בא להחשמל, ומשם לעיקר מבוקשו אשר בהקודש פנימה, ע׳ פ׳ תרומה (קלא רע״א) (דע״ה ח״ב פז ע״ד).

[198] שנברא בכח הגבורה, וזה מדרגה ראשונה (אור יקר). מלכות דקלי׳ (לש״ו).

[199] נה״י דקלי׳ (לש״ו).

ונגה לו סביב דרגה רביעית ואחר כך ומתוכה כעין החשמל ואחר כך ומתוכה דמות ארבע חיות הרי דרגות בתוך מדרגות (דרגות).	דרגא תליתאה[200] ונוגה לו סביב הא דרגא רביעאה[201] ולבתר ומתוכה כעין החשמל[202] ולבתר ומתוכה דמות ארבע חיות[203] הא דרגין גו מדרגין (דרגין)
אף כאן כשהתגלה הקדוש ברוך הוא לישראל לא התגלה אלא מתוך דרגות הללו מסיני בא דרגה שהיתה יותר נסתרת ואחר כך הצטרכה להתגלות ואמר וזרח משעיר הרי דרגה אחרת שהיא יותר בגלוי קלפה ששורה על גבי המח ואחר כך הופיע מהר פארן הרי דרגה אחרת ואחר כך ואתה מרבבות קודש זהו שבח של הכל שאף על גב שהתגלה מכל הדרגות הללו מאותו מקום שהוא עקר הכל התחיל להתגלות ממנו מאיזה מקום הוא הוא מרבבות קודש אותן דרגות עליונות למעלה (למעלה) אף כאן אלי קרא משעיר מאותה דרגה שאמרנו שנדבקה למעלה.	אוף הכא כד אתגלייא קודשא בריך הוא[204] לישראל לא אתגלייא[205] אלא מגו דרגין אלין מסיני בא דרגא דהוה טמירא יתיר[206] ולבתר אצטריך לאתגלייא ואמר וזרח משעיר הא דרגא אחרא דאיהו באתגלייא יתיר קליפה דשריא על גב מוחא ולבתר הופיע מהר פארן הא דרגא אחרא ולבתר ואתה מרבבת קדש[207] דא שבחא דכלא דאף על גב דאתגלייא מכל אלין דרגין מההוא אתר דהוא עקרא דכלא שרי לאתגלאה מניה מאן אתר איהו מרבבות קדש איהו אינון דרגין עלאין לעילא (לעילא) אוף הכא אלי קורא משעיר מההוא דרגא דקאמרן דאתדבק לעילא
שמר מה מלילה שמר מה מליל שומר זה מטטרו״ן (שומר ישראל) וכתוב (משלי כז) ושמר אדניו יכבד וזה הסוד ששולט בלילה מה מלילה שמר מה מליל מה בין זה לזה אלא הכל אחד אבל בחלק הזה שולט הצד האחר ובחלק הזה לא שולט כלל ליל צריך לשמירה שכתוב ליל שמרים הוא ועל זה חסר ה׳ וזהו כשנכנס הלילה עד שנחלק מחצות הלילה והלאה שולט לילה בה׳ שכתוב ויהי בחצי הלילה הוא הלילה הזה ולילה כיום יאיר וגו׳ ולכן שמר מה מלילה שמר מה מליל.	שומר מה מלילה שומר מה מליל שומר דא מטטרו״ן[208] (שומר ישראל) וכתיב (משלי כז יח) ושומר אדוניו יכובד ודא רזא דשלטא בליליא מה מלילה שומר מה מליל׳ מה בין האי להאי אלא כלא חד אבל בחולקא דא שלטא סטרא אחרא ובחולקא דא לא שלטא כלל ליל אצטריך לנטורא דכתיב (שמות יב מב) ליל שמורים[209] הוא ועל דא חסר ה׳ ודא איהו כד עאל ליליא עד דאתפלג מפלגו ליליא ולהלאה שלטא לילה בה׳ דכתיב (&) ויהי בחצי הלילה הוא הלילה הזה (תהלים קלט יב)

[200] חג״ת דקלי׳ (לש״ו).

[201] זו בנונית, והיא כעין קלי׳ רביעית לאגוז שהיא נאכלת עם המוח, אמנם פנימה לה הקדושה הגמורה (אור יקר). כח״ב דקלי׳ כן הוא בזהר הרקיע נו ע״ב ועי׳ בפרשת בראישת טז ע״א ובמ״ש ועי׳ עוד תיקונים תיקון יח לה ע״א [שהוא איסור להסתכל בקשת] (לש״ו).

[202] והיינו בחי׳ תחתונה לחיות, ולכן פי׳ רז״ל חשמל שע״ח מיני אורות, ועוד פי׳ פעמים חשות פעמים ממללות, והיא בחינתם למטה שהם מתלבשות באופנים (אור יקר).

[203] לבתר מוח לבחינה זו ״דמות ד׳ חיות״ ושם ראה נבואתו, וזה מדרך הנבואה להראות מדרגות פניה אל מדרגות (אור יקר).

[204] השיגו ישראל כולם מדרגות הנבואה (אור יקר).

[205] לא אתגליא לישראל להדיא אלא מגו דרגין אלין ממש, שהם חצונים, מהם פנימיים והיינו יהו״ה סוד המוח הפנימי (אור יקר).

[206] זה לא מצדו אלא מצד ישראל, וז״ש ה׳ מצד עצמו מסיני בא להגלות להם לישראל, אמנם לבתר שלא הוכנו למדרגה זו, אצטריך לאתגליא מתוך קלי׳ שעיר (אור יקר). מלכות (מ״מ).

[207] הם נו״ה דז״א שמשם הנבואה (מ״מ).

[208] עי׳ לקמן קסד ע״א שהוא שומר למשכן. ועי׳ תיקו״ז קב ע״ב: כל הוי״ה אית לה משמשא דרכיב עליה ואיהי מרכבה ליה וכו׳ כגון דכורא על נוקבא ולית רשו לנוקבא ולא לשליחא דילה למעבד מדעם בלא רשות בעלה דכל מאן דמקבל איהי נוקבא מאתר דאיהו מקבל ורזא דמלה כי גבוה מעל גבוה שומר וכגוונא דא שליחא לעילא מטטרו״ן וכמה ממנן דתחות ידיה דאינון שליחן דשכינתא. ועי׳ רמב״ן שמות יב יב.

[209] לז ע״ב (הערת הזהר).

	ולילה כיום יאיר וגו׳ ובגין כך שומר מה מלילה שומר מה מליל[210]
אמר שמר מצאנו בספרו של אדם מה בין ויאמר לאמר ויאמר למעלה ואמר למטה ואל משה אמר מי אמר אמר שמר זה מטטרו״ן אתא בוקר זו תפלת שחרית שהיא שלטונו של היום אותו ששולט על הלילה ואם תאמר שהוא בא לבדו ונפרד הזכר מהנקבה הרי כתוב וגם לילה שניהם כאחד ולא נפרדים זה מזה לעולמים וקול זה קורא במלים האלה אתא בוקר וגם לילה שניהם מזמנים אליכם.	אמר שומר אשכחנא בספרא דאדם מה בין ויאמר לאמר ויאמר לעילא ואמר לתתא ואל משה אמר מאן[211] אמר אמר שומר דא מטטרון אתא בקר דא צלותא דשחרית דאיהו שלטנו דיממא ההוא דשליט על ליליא ואי תימא דאיהו אתי בלחודוי ואתפרש דכר מנוקבא הא כתיב (&) וגם לילה תרוייהו כחדא ולא מתפרשין[212] דא מן דא לעלמין וקלא דא קרי במלין אלין אתא בקר וגם לילה תרוייהו זמינין לגבייכו
מכאן והלאה אם תבעיון בעיו אם תבקשו בקשתכם בתפלה לפני המלך הקדוש בעיו התפללו ובקשו בקשתכם ושובו לרבונכם אתיו כמי שעתיד לקבל את בניו ולרחם עליהם אף כך הקדוש ברוך הוא בוקר וגם לילה קרא ואמר אתיו אשרי העם הקדוש שרבונם מבקש עליהם וקורא להם לקרבם אליו.	מכאן ולהלאה אם תבעיון בעיו אם תבעון בעותכון בצלו קמי מלכא קדישא בעיו צלו ובעו בעותכון ותובו לגבי מאריכון אתיו כמאן דזמין לקבלא לבנוי ולרחמא עלייהו אוף הכי קודשא בריך הוא[213] בקר וגם לילה קרא ואמר אתיו זכאה עמא קדישא דמאריהון בעי עלון וקרא לון לקרבא לון לגביה
ואז העם הקדוש רוצים להתחבר ולהיכנס לבית הכנסת וכל מי שמקדים בראשונה מתחבר עם השכינה בחבור אחד בא וראה אותו ראשון שנמצא בבית הכנסת (ומאריך בבית הכנסת) אשרי חלקו שהוא עומד בדרגת צדיק עם השכינה וזהו סוד ומשחרי ימצאנני זה עולה במעלה עליונה ואם תאמר הרי שנינו בשעה שהקדוש ברוך הוא בא לבית הכנסת ולא מוצא שם עשרה מיד כועס ואתה אמרת שאותו אחד שמקדים מתחבר בשכינה ועומד בדרגת צדיק.	כדין עמא קדישא בעאן לאתחברא ולאעלא בבי כנישתא וכל מאן דאקדים בקדמיתא אתחבר בשכינתא בחבורא חדא תא חזי ההוא קדמאה דאשתכח בבי כנישתא (ואוריך בבי כנישתא) זכאה חולקיה דאיהו קיימא בדרגא דצדיק בהדי שכינתא ודא איהו רזא (משלי ח יז) ומשחרי ימצאנני דא סליק בסליקו עלאה ואי תימא הא תנינן בשעתא דקודשא בריך הוא אתי לבי כנישתא ולא אשכח תמן עשרה מיד כועם ואת אמרת ההוא חד דאקדים אתחבר בשכינתא וקיימא בדרגא דצדיק
אלא למלך ששלח לכל בני העיר שימצאו עמו ביום פלוני במקום פלוני עד שהיו מזמנים את עצמם אותם בני העיר הקדים אחד ובא אל אותו מקום בינתים בא המלך ומצא את אותו איש שהקדים לבא לשם אמר לו איה הם פלונים בני העיר אמר לו	אלא[214] למלכא דשדר לכל בני מתא דישתכחון עמיה ביום פלן בדוך פלן עד דהוו מזמני גרמייהו אינון בני מתא אקדים חד ואתא להההוא אתר בין כך ובין כך אתא מלכא אשכח להההוא בר נש דאקדים תמן אמר ליה

[210] ושיעור הכתוב משא דומה, אמר הנביא שנבואה זו היא מפרק אחרון דהוד, שהוא משא, והיא בליחשו. נבואה זו באה ובקעה בקלי׳ הנק׳ שעיר, וזהו אלי קורא משעיר. ומה היא הנבואה, שומר מה מלילה, דהיינו שאומרים ישראל למט״ט הנק׳ שומר, ב׳ בחי׳ אלו של המלכות הנק׳ ליל ולילה, מתי יהיה תיקונם ויחודם, והשיב להם אמר שומר אתא בוקר, שהוא ז״א, וגם לילה, שהיא מלכות, שע״י תפלות ישראל מתייחדים זו״ן וכדמסיק (מ״מ).

[211] קסד ע״א (הערת הזהר).

[212] ז ע״א (הערת הזהר).

[213] פי׳ כמו שהאב מקבל בניו ומרחם עליהם, כך בוקר וגם לילה, שהם זו״ן, אומרים ג״כ לישראל, אתי״ו (מ״מ).

[214] נשא קנו ע״א (הערת הזהר).

מורי אני הקדמתי מהם והרי הם באים אחרי לפקדת המלך ואז הוטב בעיני המלך ויושב שם עמו ומדבר עמו ונעשה אהוב המלך בינתים	פלן בני מתא אן אינון אמר ליה מארי אנא אקדימנא מנייהו והא אינון אתאן אבתראי לפקודא דמלכא כדין טב בעיני מלכא ויתיב תמן בהדיה ואשתעי עמיה ואתעביד רחימא דמלכא בין כך
	קלא/ב
באו כל העם והתפיס עמם המלך ושלח אותם לשלום אבל אם אותם בני העיר לא באים ואחד לא מקדים לדבר לפני המלך להראות בשבילם שהרי כולם יבאו מיד כועס ורוגז המלך.	ובין כך אתו כל עמא ואתפיים מלכא עמהון ושדר לון לשלם אבל אי אינון בני מתא לא אתיין[215] וחד לא אקדים[216] לאשתעי קמי מלכא לאתחזאה בגינייהו דהא כלהו אתיין מיד כעיס ורגיז מלכא
אף כאן כיון שאחד הקדים ונמצא בבית הכנסת ושכינה באה ומוצאת אותו אז נחשב כאלו כולם נמצאו שם שהרי זה האריך להם שם מיד מתחברת עמו שכינה ויושבים בזווג אחד ונודע עמה ומושיבה אותו בדרגת צדיק ואם אחד לא מקדים ולא נמצא שם מה כתוב (ישעיה נ) מדוע באתי ואין איש לא כתוב ואין עשרה אלא ואין איש להתחבר עמי להיות אלי כמו שנאמר איש האלהים להיות בדרגת צדיק.	אוף הכא כיון דחד אקדים ואשתכח בבי כנישתא ושכינתא אתיא ואשכח ליה כדין אתחשיב כאלו כלהו אשתכחו תמן דהא דא אוריך לון תמן מיד אתחברת עמיה שכינתא ויתבי בזווגא חד ואשתמודע בהדיה ואותיב ליה בדרגא דצדיק[217] ואי חד לא אקדים ולא אשתכח תמן מה כתיב (ישעיה נ ב) מדוע באתי ואין איש ואין עשרה לא כתיב אלא ואין איש[218] לאתחברא בהדאי למהוי גבאי כמה דאת אמר איש האלהים למהוי בדרגא דצדיק
ולא עוד אלא שנודע עמה ושואלת עליו אם יום אחד לא בא כמו שבארנו שכתוב מי בכם ירא ה׳ שמע בקול עבדו והרי התעוררנו בזה שכתוב אלי קרא משעיר	ולא עוד אלא דאשתמודע בהדיה ושאיל עלוי אי יומא חד לא אתי כמה דאוקימנא[219] דכתיב (שם י) מי בכם ירא יהו״ה שומע בקול

[215] פי׳ שלא באו י׳ כאחד (מ״מ).

[216] פי׳ לפחות היה להם להקדים א׳ לדבר עם המלך, והם לא באו כא׳ ואפילו אחד מהם לא הקדים לדבר אל המלך, ואין עשרה (מ״מ).

[217] הורה שהיא המיישבת אותם כל א׳ וא׳ כפי הראוי לו, וזה שהיא באה באורה וזיוה ומתפשטת על ראשי העם, והיא שורה על עשרה הראשונים, עשרה ענפים ראשיים. והענף, שהיא משרה על האיש הזה, הוא ענף הנובע בה הברכות, והוא סוד, וברכות לראש צדיק, שהוא פי האמה. והיינו ״ואותיב ליה בדרגא דצדיק״, שהוא כעין הכתר לכל המדרגות, והוא מקור ברכות לבריכה, ואח״כ משרה בו. ושתים הבאים אחריהם, סוד ג׳ ראשונות. ובג׳ הבאים אחריהם ג׳ אבות, ובד׳ הבאים אחריהם שאר המדות. ואח״כ הבאים אחריהם הם ענפים פרטיים במדות אלו, והם נכללים בסוד המדות הנכללות בעשר מדות אלו. והם בסוד האברים. עשרה אברים ראשיים לעשרה הראשונים, כגון ראש לג׳ ראשונים, זרועות לשתים הבאים אחריהם, גוף וצואר לשתים, שני שוקים לשנים, והראשון במדרגת אשד הנחלים, צדיק, ואם מרבים מעשרה הם פרטיים לאלו, כגון ראש בה כמה אברים, וזרועות בהם כמה אברים, וכולם נכללים, ואין א׳ מהם שלא יכנס ויכלל באברין ותיקונין דשכינתא, אמנם העשרה הם החשובים, והראשון חשוב בהם, בענין שהם ג׳ בחי׳ בבאי בית הכנסת, הראשון אור לעצמו, הט׳ הבאים אחריהם אור לעצמם, שאר העם בחי׳ לעצמם והכל יחוד א׳, אמנם צריך לדקדק שיהיה עומד שם מכניסתו לבית הכנסת ועד תשלום התפילה, שאם לא כן הוא נכשל בעזבי ה׳ שאפילו שהוא הולך להתפלל בבית הכנסת אחר שאין זה התקון הזה אלא פנים חדשות באו לכאן, וכדומה לי שלענין סוד המרכבה הזאת ותיקוני השכינה אינו בכללם, ושכר יש לו, שכר מרכבת השכינה וקישוטי אבריה אין לו, שהרי עיקר שכינה אצלותא קפדא, והוא אינו עומד בצלותא, בר מאותם הנפנים דרך עראי ששכינה ממתנת בלי ספק, ועכ״ז הכל חטא גורם, שע״י חטא אדם נדחה ומצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה, וכ״ש שגורמת בטול מצוה, ואפילו בתפלתו אם רוק מזדמן לו או רוח מלמטה וכל כיוצא הכל ע״י החטא שטורפין לו תפלתו וגשמים בסוכה יוכיחו ולזה רמזו באמרם נכר שהוא עכרן (אור יקר).

[218] פי׳ ומש״ל תנינן בשעתא דקב״ה אתי ולא אשכח תמן עשרה מיד כועס היינו לבסוף (מ״מ).

[219] בלק קצו ע״א (הערת הזהר).

שהרי דרגה אחר דרגה ודרגה תוך דרגה אותו שומר קורא בחיל בכל יום ויום וזהו שמע בקול עבדו עבדו זה מטטרו״ן ולכן אשרי המקדים לבית הכנסת לעלות לאותה דרגה עליונה שאמרנו.	עבדו והא אתערנא בהאי דכתיב (&) אלי קורא משעיר דהא דרגא בתר דרגא דרגא גו דרגא ההוא שומר קורא[220] בחילא בכל יומא ויומא ודא איהו שומע בקול עבדו עבדו דא מטטרון ובגין כך זכאה איהו מאן דאקדים לבי כנישתא לסלקא בההוא דרגא עלאה דקאמרן
כשבא הבוקר והצבור נמצאים בבית הכנסת צריכים להמצא בשירות ותשבחות של דוד והרי בארנו שסדור הוא לעורר אהבה למעלה ולמטה לתקן תקונים ולעורר שמחה שהרי בשביל זה הלוים מתעוררים לעורר אהבה ושמחה למעלה באותם שירות ותשבחות.	כד אתי צפרא[221] וצבורא אשתכחו[222] בבי כנישתא בעו לאשתכחא בשירין ותושבחן[223] דדוד והא אוקימנא דסדורא איהו לאתערא רחימו לעילא׳ ותתא[224] לאתקנא תקונין[225] ולאתערא חדוה[226] דהא בגין דא ליואי מתערי לאתערא רחימו וחדוה לעילא באינון שירין ותושבחן
ומי שמדבר בבית הכנסת בדברי חל אוי לו שמראה פירוד אוי לו שגורע את האמונה אוי לו שאין חלק באלהי ישראל שמראה שהרי אין (לו) אלוה ואינו נמצא שם (ואין לו חלק בו) ולא פוחד ממנו ומנהיג קלון בתקון (בחזק) העליון שלמעלה.	ומאן דמשתעי בבי כנישתא במילין דחול[227] ווי ליה דאחזי פרודא[228] ווי ליה דגרע מהימנותא[229] ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל[230] דאחזי דהא לית (ליה) אלהא[231] ולא אשתכח תמן[232] (ולית ליה חולקא ביה[233]) ולא דחיל מניה ואנהיג קלנא[234] בתקונא (ס״א בתקיפא) עלאה דלעילא
שהרי בשעה שישראל מסדרים בבית הכנסת סדור של שירות ותשבחות וסדור התפלה אז מתכנסים שלש מחנות של מלאכים עליונים מחנה אחד הם מלאכים קדושים (עליונים) שמשבחים את הקדוש ברוך הוא ביום משום שיש אחרים	דהא בשעתא דישראל מסדרי בבי כנישתא סדורא דשירין ותושבחן וסדורא דצלותא כדין מתכנשי תלת משריין דמלאכי עלאי משרייתא חדא אינון מלאכין קדישין (עלאין) דקא משבחן לקודשא בריך הוא ביממא בגין דאית

[220] פי׳ מט״ט קורא בכל יום ויום אתא בוקר וכו׳, ועובר קולו דרך הקלי׳ כמש״ל (מ״מ).

[221] הרי תנאי א׳ (אור יקר).

[222] הרי תנאי ב׳, והמקדים אינו להקדים התפלה אלא מתעסק במילים דאורייתא או בבקשות ותושבחות אחרו, אבל הסדר העיקר הוא בצבור (אור יקר).

[223] הלל הזמירות, והם ב׳ בחי׳ הא׳ שירין דדוד, תושבחן דברוך שאמר וישתבח וכיוצא (אור יקר).

[224] טעם הסדר הזה הוא לעורר אהבה שלמעלה ולמטה, שהשנאה הוא מחמת החצונים שבין עולם לעולם, והזמירות מבערים החצונים, ומיד העולמות מתקשרים באהבה, כל העולמות התחתונים והעליונים שמכאן ועד היכל לבנת הספיר, והיינו אומרו רחימו דעילא ותתא, וכן בהם תיקונים התחתונים כאומרו הללו את ה׳ מן השמים וכיוצא (אור יקר).

[225] כי אחר שאין חצונים ויש אהבה מקבלין אלו מאלו ומתתקנין עד שמושכין עליהם אור עליון והם שמחים (אור יקר).

[226] כיוצא הוא בספירות, ע״י הזמירות מתבערות הקלי׳ ונקשרות באהבה ומושכין שפע הבינה שהיא מקור השמחה, וזה היה מעשה זמר הלויים כאומרו (במדבר יח כג) ועבד הלוי הוא (אור יקר).

[227] פוגם ומכניס הערו״ה ומחזיק החצונים בין העולמות (אור יקר). היינו מברוך שאמר ואילך כדמוכח ממ״ש דהא בשעתא דישראל מסדרי בבי כנישתא סדורא דשירין ותושבחן וסדורא דצלותא (מ״מ).

[228] וזה סבה שלא יהיה היחוד שלם (אור יקר).

[229] והוא אינו בכלל אלו המייחדים (אור יקר).

[230] הטעם לה׳ סבות כדלקמן (אור יקר).

[231] כיון שאינו בוש ממנו מלהפסיק שבחו ואם ישנו אינו לדעתו בבית הכנסת (אור יקר).

[232] ואם יש לו אמונה שישנו בבית הכנסת אינו אלוה שלו (אור יקר).

[233] שאם לא כן היה עוסק בשבחו כשאר ישראל ואם יש לו בו חלק לפחות אינו ירא ממנו, וז״ש ולא דחיל מיניה (אור יקר).

[234] ושמא יחשוב שאין השבחים כלום לזה אמר אנהיג קלנא (אור יקר).

שמשבחים את הקדוש ברוך הוא בלילה ואחרים (ואלה) הם שמשבחים את הקדוש ברוך הוא ואומרים שירות ותשבחות עם ישראל ביום.	אחרנין דקא משבחן לקודשא בריך הוא בליליא ואחרנין (ס״א ואלין) אינון דקא משבחן לקודשא בריך הוא ואמרין שירין ותושבחן בהדייהו דישראל ביממא
מחנה שני הם מלאכים קדושים שנמצאים בכל קדושה וקדשה של ישראל ומקדשים למטה ובשלטון שלהם כל אותם שמתעוררים בכל אותם רקיעים (היכלות) באותה תפלה של ישראל (שמישב).	משרייתא תניינא אינון מלאכין קדישין דמשתכחי בכל קדושה וקדושה דישראל מקדשי לתתא ובשלטנא דלהון כל אינון דמתערין בכל אינון רקיעין (ס״א היכלין) בההיא צלותא דישראל (ס״א דמיושב)
מחנה שלישי הם עלמות עליונות שמתתקנות עם המלכה ומתקנות אותה להכניסה לפני המלך ואלה הם המחנות העליונים על כולם וכולם מתתקנים בסדור שישראל מתתקנים למטה באותם שירות ותשבחות ובאותה תפלה שמתפללים ישראל כיון שמזדמנים שלשת המחנות הללו אז ישראל פותחים בשירה ומזמרים לפני רבונם ואותו מחנה אחד שממנה לשבח את רבונם ביום מזדמנים עליהם ומזמרים עמם כאחד באותם השבחים של דוד המלך והרי בארנו את הדברים.	משרייתא תליתאה אינון[235] עולמתן עלאין[236] דקא מתתקני עם מטרוניתא ומתקני לה לאעלא לה קמי מלכא ואלין אינון משריין עלאין על כלהו וכלהו מתתקני בסדורא דישראל דמתתקני לתתא באינון שירין ותושבחן ובההיא צלותא דקא מצלו ישראל כיון דאלין תלת משריין מזדמנן כדין ישראל פתחי שירתא וזמרי קמי מאריהון וההיא משרייתא חדא די ממנא לשבחא למאריהון ביממא אזדמנן עלייהו וזמרי עמהון כחדא באינון שבחי דדוד מלכא והא אוקימנא מלי
באותו זמן שמסימים ישראל את השבחים של אותן תשבחות של דוד אז התשבחת של שירת הים כמו שבארנו ואם תאמר הרי התשבחת הזאת למה מתקנת אחרונה אחר שבחי דוד והרי תורה שבכתב קודמת לתורה שבעל פה וקודמת לנביאים וקודמת לכתובים וכמו שקודמת כך צריך להקדים (בשירה).	בההוא זמנא דמסיימי ישראל שבחי דאינון תושבחן דדוד כדין תושבחתא דשירתא דימא כמה דאוקימנא ואי תימא האי תושבחתא אמאי איהי בתקונא בתרייתא בתר שבחי דדוד והא תורה שבכתב אקדימת לתורה שבעל פה ואקדימת לנביאים ואקדימת לכתובים וכמה דאקדימת הכי אצטריך לאקדמא (נ״א בשירתא)
אלא מתוך שכנסת ישראל לא מתקנת אלא מתורה שבכתב לכן צריך לומר אותה בראשית תקוניה וזו התשבחת המעלה מכל שאר התשבחות שבעולם והיא לא התתקנה מכלן כמו שהתתקנה	אלא מגו דכנסת ישראל לא אתתקנת אלא מתורה שבכתב משום הכי אצטריך לומר לה בשירותא דתקונהא׳ והאי תושבחתא מעליא מכל שאר תושבחן דעלמא ואיהי לא אתתקנת מכלהו כמה דאתתקנת
	קלב/א
מהתשבחת הזו ולכן היא סמוכה לתפלת מיושב כמו שבארנו.	מתושבחתא[237] דא ובגין דא איהי סמוך לצלותא דמיושב כמה דאוקימנא
באותה שעה כשנאמרת שירת הים מתעטרת כנסת ישראל באותו כתר שעתיד	בה שעתא כד שירתא דימא אתמר[238] מתעטרא כנסת ישראל בההוא כתרא דזמין[239]

[235] רס ע״ב (הערת הזהר).

[236] הם רוחות ז׳ היכלין דבריאה ז׳ נערות (רח״ו).
והיינו בשעה שאומרים היוצר ומשרייתא קדמאה הוא בשעה שאומרים ישראל הזמירות והשנית היא בשעה שאומרים קדוש (מ״מ).

[237] בזמירות - פסוקי דזמרה. ושירות, שירת הים. ותשבחות, י״ג תשבחות דישתבח (בהגר״א בתיקו״ז כז ע״א).

הקדוש ברוך הוא לעטר את מלך המשיח ואותו כתר גלוף וחקוק בשמות קדושים כמו שהתעטר הקדוש ברוך הוא אותו יום שעברו ישראל את הים והטביע את כל מחנות פרעה ופרשיו ולכן צריך אדם לשים רצונו בשירה הזו וכל מי שזוכה לה בעולם הזה זוכה לראות את מלך המשיח בתקוני אותו הכתר ובחגירת כלי זינו וזוכה לשבח שירה זו שם והרי בארנו את הדברים.	קודשא בריך הוא לאעטרא למלכא משיחא וההוא כתרא גליפא[240] מחקקא בשמהן קדישין[241] כמה דאתעטר קודשא בריך הוא ההוא יומא דאעברו ישראל ית ימא ואטבע לכל משריין דפרעה ופרשוהי בגין דא בעי בר נש לשוואה רעותיה בהאי שירתא[242] וכל מאן דזכי לה בהאי עלמא זכי[243] למחמי למלכא משיחא בתקוני ההוא כתרא ובחגירו דזייניה וזכי לשבחא האי שירתא תמן והא אוקימנא מלי
כיון שמגיע אדם לישתבח נוטל הקדוש ברוך הוא אותו הכתר ושם אותו לפניו וכנסת ישראל מתחילה להתתקן לבא לפני המלך העליון וצריך לכלל אותה בשלש	כיון דמטי בר נש לישתבח[244] נטל קודשא בריך הוא ההוא כתרא ושוי ליה קמיה וכנסת ישראל שריאת לאתתקנא[245] למיתי קמי מלכא עלאה[246] ואצטריך לאכללא לה בתליסר

---

[238] אחר הזמירות יאמר שירת הים אשר הוא רומז אל היסוד שהוא מדרגה האחרונה שבו׳ קצוות המקננת במטטרו״ן, ונקרא תורה שבכתב. ואז מתחלת לתקן על ידי תורה שבכתב, ונכנסת לעולם המלאכים הרחמים, צבאות המלך, והוא בעולם מטטרו״ן, וכל זה בכח שלש עשרה מדות הרחמים הנזכר בישתבח, שהם: שיר ושבחה הלל וזמרה וכו׳ (פע״ח יד ע״א).

[239] הנהגת העולם הזה התחתון היא בסוד שכינה למטה, ורבים נטלו הכבוד הזה ונתנוהו לתחתונים ולכוכבים וכיוצא, ורבים לע״ז ומהם פרעה וכל המונו, והקב״ה על זה הכה אותו הכה ופצוע, כאומרו למען תדע כי לה׳ הארץ. ולא הוקבעה אמונה זו האמיתית שיכתר הקב״ה לעיני הנמצאים כולם, שהוא המשגיח ולה׳ הארץ ומלואה אלא בניסי הים וקריעתו והעברת ישראל בה, כאומרו ויאמינו בה׳ ובמשה עבדו, וכדכתיב בה שמעו עמים ירגזון חיל אחז וכו׳, ואז נטל הקב״ה הנהגת העולם ונכתר בו, ונשתעבד כל המציאות הזה התחתון להשגחתו לעיני הכל, ואז נכתר הקב״ה בכל הנמצא בעולמו, בכח שמו הגדול שממנו נמצא, ובו נשתרש כל מצוי (אור יקר).

[240] ח ע״ב (הערת הזהר).

[241] הוא שם מ״ב ושם ע״ב שממנו נמצא כל מצוי למטה ומתחדש לכבודו, כי לה׳ ההשגחה בתחתונים והוא בראם, וכתר זה עתיד להכתר בו מלך המשיח, כאומרו, כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקראו כולם בשם ה׳, ע״י מה שיתחדש הנסים לעיני הכל, ויעידון יגידון יעידון כולם כאחד כי ה׳ אחד ושמו אחד, המציא כל נמצא ולא עזבם, ואז מתחדש כתר הבריאה כולה ומתכתר בה הקב״ה (אור יקר). בפ׳ שמות דף ח כתב הרב שהם מ״ה ומ״ב דמ״ה (מ״מ).

[242] להכתיר לקונו בכתר זה, קודם שתסתלק שכינה ממציאות זה התחתון ותכנס בהיכל לבנת הספיר בברכת יוצר, ולכך אנו מזמרין לקשטה בכתר זה, שהוא כלל כל המציאות נעשה אגודה אחת, ונשתרש בשם הקדוש המתפשט נצוצות אור השגחתו בנמצאים התחתונים (אור יקר).

[243] ס ע״א (הערת הזהר).

[244] כתר זה נכלל ונשלם בהשלים ה׳ אחד ושמו א׳, והיינו ״כיון דמטי לישתבח וכו׳״ שהוא סוד ההשגחה המתפשטת בתחתונים וסוד בריאתם משם, והוא נקשר בהם, והיינו ״שוי לה קמיה וכו׳״ (אור יקר).

[245] מפני שהיא רוצה ליכנס דרך היכל לבנת הספיר ולעלות מעולם העשיה אל עולם היצירה ששם סוד שומר ישראל מטטרו״ן דתמן מקנן הת״ת (אור יקר).

[246] לזה אצטריך לאכללא לה בתליסר מכילן, שהם סוד י״ב גבולי אלכסון והנקודה האמצעית, שאלו המדות הם מתחוקקות בכל המדות, ושורשם בכתר, ושם נמצאים מדרגה אחר מדרגה עד המלכות, שהם מקורי הברכות, ומהם מתברכת ומתבסמת והם סוד י״ב הויו״ת הנכללות בג׳ שמות כזה

י״הו	י״ה	י״וה
ה	הו	ה
ה״יו	ה״י	ה״ה
ה	הו	יו
ו״יה	ו״הי	ו״ה
ה	ה	הי
ה״ה	ה״וי	ה״ו
וי	ה	הי

ראשי תיבותם יהו״ה יהו״ה יהו״ה דהיינו סוד ג׳ שמות אלו, ולזה סדרם י׳ שיר, ה׳ שבחה, ו׳ הלל, ה׳ זמרה, הרי ד׳ אותיות מצד החסד, עוד י׳ עוז, ה׳ ממשלה, ו׳ נצח, ה׳ גבורה, הרי ד׳ אותיות מצד הגבורה,

עשרה מדות הרחמים העליונות שמהן מתברכת והם שלשה עשר בשמים עליונים כמו שנאמר (שיר השירים ד) נרד וכרכם קנה וקנמון וגו׳ וכאן הם שיר ושבחה הלל וזמרה עז וממשלה נצח גבורה ותפארת קדושה הרי שנים עשר אחר כך לחברה עמם ולומר ומלכות והיו שלשה עשר משום שהיא מתברכת מהם.	מכילן דרחמי עלאי דמנהון אתברכת ואינון תליסר בוסמין עלאין כמה דאת אמר (שיר ד יד) נרד וכרכום[247] קנה וקנמון וגו׳ והכא אינון שיר ושבחה הלל וזמרה עוז וממשלה נצח גדולה וגבורה תהלה ותפארת קדושה הא תריסר ולבתר לחברא לה בהדייהו[248] ולומר ומלכות והוו תליסר בגין דאיהי מתברכא מנייהו
ולכן צריך בשעה שנכללת ביניהם לשים בזה לב ורצון ולא לדבר כלל שלא להפסיק ביניהם ואם מפסיק ביניהם יוצאת שלהבת אחת מתחת כנפי הכרובים וקוראת בחיל ואומרת פלוני שהפסיק את גאות הקדוש ברוך הוא יתכלה ויפסק שלא יראה גאות המלך הקדוש כמו שנאמר ובל יראה גאות ה׳ משום ששלשה עשר האלה הם גאות ה׳.	ועל דא אצטריך בשעתא דאתכלילת ביניהו לשוואה לבא ורעותא בהאי ולא לישתעי כלל דלא לפסוק ביניהו ואי פסיק ביניהו מתחות גדפי כרובייא נפיק חד שלהובא וקארי בחילא ואמר פלניא די פסיק גאותא דקודשא בריך הוא ישתצי ויתפסק דלא יחמי גאותא דמלכא קדישא כמה דאת אמר (ישעיה כו י) ובל יראה גאות יהו״ה בגין דאלין תליסר אינון גאות יהו״ה
מכאן והלאה אל ההודאות כו׳ זה המלך העליון שהשלום כלו שלו כמו שנאמר שיר השירים אשר לשלמה למלך שהשלום שלו משום שכל השבחים הללו הם אל כנסת ישראל כשמשתבחת במחנה שלמטה כמו שנאמר שיר השירים אשר לשלמה למלך שהשלום שלו משם והלאה יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא את הכל והרי התעוררנו בזה והתעוררו החברים שאלה הם תקוני העולם העליון (אל אדון).	מכאן ולהלאה אל ההודאות כו׳ דא מלכא עלאה דשלמא כלא דיליה[249] בגין דכל הני שבחן אינון לגבה דכנסת ישראל כד משתבחא במשרייתא דלתתא כמה דאת אמר שיר השירים אשר לשלמה למלכא דשלמא דיליה[250] מתמן ולהלאה (שם מה ו) יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא את הכל והא אתערנא ביה ואתערו חברייא דהני אינון תקונין״ג דעלמא עלאה (אל אדון)
א״ל ב״רוך תקוני העולם התחתון שהם כ״ב אותיות קטנות משום שיש אותיות גדולות ואותיות קטנות האותיות הקטנות מהעולם התחתון ואותיות גדולות מאותו עולם הבא.	א״ל ברו״ך תקוני דעלמא תתאה דאינון כ״ב אתוון זעירין בגין דאית[251] אתוון רברבן ואתוון זעירין אתוון זעירין מעלמא תתאה אתוון רברבן מההוא עלמא דאתי[252]
בכל הן גדולות הן גדולות בעצמן כאשר (לא) באות יחידות הן גדולות (זכר ונקבה	בכלא אינון רברבן אינון רברבן בגרמייהו כד (לא)״ד אתיין יחידאין[253] אינון רברבן (נ״א

עוד י׳ גדולה, ה׳ תהלה, ו׳ ת״ת, ה׳ קדושה, הרי ד׳ אותיות מצד הת״ת, דהיינו יהו״ה מלך יהו״ה ימלוך, נקודת ג׳ שמות, והנקודה האמצעית העולה ל״ג, והיינו ומלכות עצם השכינה שהיא היא מקושטת באלו (אור יקר).

[247] אלו הם י״ג דשבת, אבל בחול הם אל רחום וכו׳ כמ״ש הרב בסידור (מ״מ).

[248] והיינו שהיא נקודה מתנגדת לבחי׳ האמצעית להסתעף בהם, ונקרא גאות ה׳, שמהכתר הנק׳ גאוה נכתר שם השם באלו, והפוסק ח״ו מצדו הוא פוגם הכתר הזה, ומפסיק הברכות העליונות ואחר שחתם הברכה בקישוטי השכינה, נתארך חיתום הברכה מעלמא אריכא, דהיינו אל ההודאות לכלול שם הת״ת (אור יקר).

[249] פי׳ בינה (מ״מ).

[250] פי׳ למלכות, שהשלום, שהוא היסוד, הוא שלה (מ״מ).

[251] בראשית ג ע״ב (הערת הזהר).

[252] אתוון רברבן עלאין ואתוון תתאין זעירין אלו מעולם העליון בינה ואלו מעולם התחתון מלכות (שער מאמרי רשב״י י ע״ד).

[253] הם אותיות גדולות, וז״ש דכד לא פשטן יתיר, שר״ל אפילו לא נתפשטו מהם תיבות מכל א׳ וא׳ (מ״מ).

פשוטים) שכאשר הן לא פשוטות יותר הן באות כל אות ואות במרכבה הראויה לה כמו שבח של השבת שהם אותיות של שבח אל אדון על כל המעשים ברוך ומברך בפי כל נשמה אלו אותיות בחמש חמש תבות שהן חמשים שערים של העולם הבא.	דכר ונוקבא פשיטן) דכד לא פשיטן יתיר אינון אתיין כל את ואת ברתיכא[254] דחזי ליה כגון שבחא דשבת דאינון אתוון דשבח אל אדון על כל המעשים ברוך ומבורך בפי כל נשמה אלין אתוון בחמש חמש תיבין דאינון חמשין תרעין דעלמא דאתי
שתי אותיות אחרות שבסוף ש״ת הן בשש שש תבות שהם ששת צדדי העולם הבא ויוצאות משם כמו שבח יתנו לו כל צבא מרום תפארת וגדלה שרפים ואופנים וחיות הקדש.	תרין אתוון אחרנין די בסופא ש״ת אינון בשית שית תיבין דאינון שית סטרין דעלמא דאתי ונפקי מתמן כגון שבח יתנו לו כל צבא מרום תפארת וגדולה שרפים ואופנים וחיות הקודש
אלו שתי אותיות בשש שש שתי אותיות ראשונות בחמש חמש כל שאר האותיות שבאמצע כולן בארבע ארבע משום שהן בסוד המרכבה העליונה שהן אותיות ראשונות ואותן שבסוף הן שלמות כ״ב האותיות משום שיש בהן כ״ב תבות כנגד כ״ב האותיות העליונות נשארו שמונה עשרה אותיות אחרות שעולות במרכבותיהן לארבע ארבע לשבעים ושתים תבות שהן סוד השם המפרש חקיקה קדושה של שבעים ושתים אותיות שהקדוש ברוך הוא מתעטר בהן והשם הזה מעטר את כנסת ישראל ועולה בסוד זה להתעטר בהם תוך השליחות (של אדונו) של השכינה.	אלין תרין אתוון בשית שית תרין אתוון קדמאי בחמש חמש כלהו שאר אתוון די באמצעיתא כלהו בארבע ארבע בגין דאינון ברזא דרתיכא עלאה דאינון אתוון קדמאי ואינון דבסופא אינון שלימו דכ״ב אתוון בגין דאית בהו כ״ב תיבין לקבל כ״ב אתוון עלאין אשתארו תמניסר אתוון אחרנין דקא סלקין ברתיכייהו לארבע ארבע לשבעין ותרין תיבין דאינון רזא דשמא מפרש גליפא קדישא דע״ב אתוון דקודשא בריך הוא מתעטר בהו[255] ושמא דא איהו מעטרא לכנסת ישראל וסליק ברזא דא לאתעטרא בהו גו שליחותא (דמאריה) דשכינתא
וסימנך של אלו האותיות שמתעטרות בשבח עליון זה ראשונות וסופיות שעולות בעטרותיהן אותן א״ת ב״ש אל״ף בחמש תי״ו בשש בי״ת בחמש שי״ן בשש ולכן הסוד של א״ת ב״ש	וסימניך דאלין אתוון דקא מתעטרן בשבחא עלאה דא קדמאי וסופי דסלקין בעטרייהו אינון א״ת ב״ש אל״ף בחמש תי״ו בשית בי״ת בחמש שי״ן בשית בגין כך רזא דא״ת ב״ש
	ק
כלל של כ״ב אותיות שהן עטרה של שלשים ושנים שבילים.	כללא דכ״ב אתוון דאינון עטרה דתלתין ותרין שבילין[256] (ס״א דשמא קדישא)
וסימן של אותן אותיות אחרות שעולות במרכבותיהן ג״ר מתחיל בגימ״ל וסים ברי״ש וכולן סוד המרכבה הקדושה א״ת ב״ש סוד השם הקדוש ג״ר סוד המרכבה הקדושה שעולה לשבעים ושתים ונעשה מהם שם קדוש לעטר את כנסת ישראל מתוך המרכבה העליונה (שכתוב כשמך אלהים כן תהלתך).	וסימן דאינון אתוון אחרנין דסלקין ברתיכייהו ג״ר שארי בגימ״ל וסיים ברי״ש וכלהו רזא דרתיכא קדישא א״ת ב״ש[257] רזא דשמא קדישא[258] ג״ר רזא דרתיכא קדישא דסלקא לע״ב ואתעביד מנייהו שמא קדישא לאתעטרא כנסת ישראל מגו רתיכא עלאה (דכתיב (תהלים מח יא) כשמך אלהים כן

[254] פי׳ חג״ת ששם הוא שם ע״ב (מ״מ).
[255] פי׳ ז״א (מ״מ).
[256] פי׳ כ״ב אתוון עם עשרת הדברות הם ל״ב (מ״מ).
[257] עי׳ הקדו״ש סז ע״א.
[258] פי׳ כ״ב עם י׳ דברות, שהם נפש דאימא ועם עשרה מאמרות שהם רוח דאבא הם מ״ב (מ״מ).

	תהלתך)[ט״ז]
ולכן אותו שם של ע״ב כלול בסוד האבות ימין ושמאל ואמצע והיא מתעטרת בהם להיות שם קדוש ולא שם עליון כאותם שמות עליונים של העולם העליון שנאחזים למעלה למעלה ואף על גב שזהו שם עליון אבל הסוד שלו דוד המלך שמתעטר באבות.	ובגין כך ההוא שמא דע״ב כ״ז כלילא ברזא דאבהן ימינא ושמאלא ואמצעיתא ואיהי מתעטרא בהו למהוי שמא קדישא ולאו שמא עלאה כאינון שמהן עלאין דעלמא עלאה דאתאחדאן לעילא לעילא ואף על גב דהאי שמא עלאה איהו אבל רזא דיליה דוד מלכא דמתעטרא באבהן
השם של מ״ב אותיות הסוד שלו האבות שמתעטרים בעולם העליון והעולם העליון במה שלמעלה (ועולה הסוד שלמעלה למעלה עד שמתעטר באין סוף) ולכן עולה ולא יורד ומתעטר בתוך המחשבה העליונה אשרי חלקו של מי שמכיר אותו ונזהר בו.	שמא דמ״ב אתוון רזא דיליה אבהן דקא מתעטרן[259] בעלמא עלאה ועלמא עלאה במה דלעילא (ס״א וסלקא רזא לעילא לעילא עד דאתעטרא באין סוף) ועל דא סליק ולא נחית[260] אתעטר גו מחשבה עילאה זכאה חולקא דמאן דידע ליה ואזדהר ביה
השם של ע״ב אותיות דוד המתעטר באבות וסודו עולה ויורד כמו זה מצפ״ץ (מצפ״ץ) שם של שלש עשרה מדות הרחמים הם שתים עשרה סוד המרכבה הקדושה	שמא דע״ב אתוון דוד דקא[261] מתעטרא באבהן ורזא דיליה סליק ונחית כגוונא דא מצפ״ץ (מצפ״ץ) שמא דתליסר מכילין דרחמי[262] אינון תריסר רזא דרתיכא קדישא

[259] ויקרא עח ע״א קח רנו ע״ב (הערת הזהר).

[260] רוב אותיותיו מצורפות על סוד העליה, כיצד, אבגית״ץ הרי כל הו׳ אותיות עולות ולא יורדות כי ץ׳ פשוטה היא תשע מאות, ק״ר ע״ש ט״ן הרי ג׳ זוגות עולות ולא יורדות (גדיכ״ש הם אותיות עולות ולא יורדות), בט״ר הרי ג׳ עולות, צ״ת הם ג״כ עולות, ח״ק בטנ״ע הרי זוג עולה וד׳ עולות, גל״ף הרי ג׳ עולות, ז״ק הרי זוג עולה, קו״צ הרי ג׳ עולות, י״ת הרי זוג עולה נמצא כל השם עולה ואינו יורד אלא מעט מזער לכך עיקרו עולה, ושם ע״ב יקרא עולה ויורד בסוד היושר וההפוך כדפי׳. ושם מצפ״ץ יקרא עולה ויורד על שם הא״ב, וענין העליה משובחת אלא שאין בה עונ״ג לתחתונים, דהיינו כעין יום שבת היא א״ת ב״ש, עולה להקשר ברוחניות העליון, ויורד במנוחה לישראל, ויש בו ענג ומותר באכילה ושתיה, ושאר ענג שבת, אמנם כעין שבת ויום הכפורים היא א״ל ב״ם, דהיינו מיותר בקדושה, אמנם עולה ונקשר והתחתונים אין להם שפע, דהיינו יוה״כ אסור בענ״ג (אור יקר). פי׳ כיון ששם מ״ב רמוז באלב״ם דהיינו ב״ם דאלב״ם כמ״ש לקמן לכ״א סליק (מ״מ). הנה אמרנו כי כל הבירור נעשה ע״י בחי׳ הגבורות, כי הגבורות הם דוחין ומכלין את הקליפות והחיצונים, והוא משום כי בחי׳ החסד הרי הוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. משא״כ הגבורות הם דינים, ובהם הוא כל ההבחנה בין רע לטוב, והוא דוחה את הרע ומברר את הטוב אליו. וכן בחי׳ החסד דרכו הוא להתפשט למטה, כי הוא עושה חסד עם כל כנז׳, והוא תכונת מים שהם מתפשטים ויורדים תמיד, משא״כ הגבורות הוא כתכונת אש שהוא תמיד עולה למעלה. והוא ענין שם מ״ב דהוא סליק ולא נחית כמ״ש בזוה״ק (תרומה קלב ע״ב), ולכן הוא כי רק הגבורות הם המבררים ומעלים למעלה, ועל ידם נעשה כל העליות כולם (דע״ה ח״ב נד ע״ג). והנה יש שם מ״ב בכל עולם ועולם לבד בעשיה, כמ״ש הרב בסוף שער כסא הכבוד, והשם מ״ב אשר בעולם אצילות הנה הוא הוי״ה פשוט ומלא ומלא דמלא, שהוא מ״ב אותיות. ובעולם הבריאה הוא הב׳ שמות אהי״ה, דאהי״ה אשר אהי״ה (שמות ג יד), וכן אהי״ה יה״ו. ובעולם היצירה הוא השם אבגית״ץ כו׳, וכמ״ש כ״ז בתיקונים (תיקון סט דף קיט ע״ב). ושורשו דכל שם מ״ב הוא בגבורה, כי הוא מסוד הצמצום, והוא סליק ולא נחית וכמ״ש בפ׳ תרומה (דף קלב ע״ב), וע׳ עוד בתיקונים (דף קכ ע״א) כל הענין שם. וזהו שאמר הספר יצירה בל״ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו׳, ואמר פליאות כי מרמז בזה על הרשימו שבהצמצום שהיא פלא, מופלא ומכוסא, גנוז ונעלם, והוא העשר פנימיות, כי כל רשימו הוא בסוד י׳, והוא הנקרא פליאות חכמה, וממנה יצא כל הל״ב נתיבות, ועם אותה הרשימו הוא מ״ב, והוא השם מ״ב שבו נבראו כל העולמות כולם כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רלד ע״א) וכנ״ל (ביאורים ח״א נט ע״א).

[261] בראשית לג ע״ב רז ע״ב רלד ע״ב ויקרא קנ ע״ב (הערת הזהר).

[262] פי׳ כל השמות יוצאים בחילוף האלפא ביתות, והנה י״ג מדות של (שמות לד ו) ויעבור מתחלפים בא״ת ב״ש, וא״ת ב״ש סליק ונחית, וגם אלו השמות סלקין ונחתין (זהר הרקיע). הוא מצפ״ץ מצפ״ץ תע״ך גספ״י וכו׳ (רמ״ז). פי׳ כתב הרב ה׳ ה׳ הם ב׳ מצפ״ץ והם ב׳ פאות דא״א ומשפיעים לדיקנא שהם י״ג מכילן דרחמי (מ״מ).

שיוצאים מאחד ששורה עליהם ולכן (עולה ויורד וכולם עולים ויורדים חוץ מזה השם של מ״ב שעולה ולא יורד ועל זה) השם של שבעים ושתים עולה ויורד עולה מצד זה ויורד מצד זה השם של שלש עשרה מדות עולה מצד זה ויורד מצד זה ואותו שיורד כדי למשך טוב למטה ועל זה א״ת ב״ש ג״ר ד״ק ה״ץ ו״פ ז״ע ח״ס ט״ן י״ם כ״ל האותיות הראשונות עולות בחשבון ואותיות אחרות יורדות בחשבון כדי למשך את הטוב שלמעלה למטה.	דנפקין מחד דשריא עלייהו[263] ובגין כך (סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי שמא דמ״ב דסליק ולא נחית ועל דא) שמא דע״ב סליק ונחית[264] סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא שמא דתליסר מכילן סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא וההוא דנחית בגין לאמשכא טיבו לתתא ועל דא א״ת ב״ש ג״ר ד״ק ה״ץ ו״פ ז״ע ח״ס ט״ן י״ם כ״ל אתוון קדמאי סלקין בחושבנא ואתוון אחרנין נחתי בחושבנא בגין לאמשכא טיבו דלעילא לתתא
השם של ארבעים ושתים הוא מתעטר למרכבה העליונה השם של שבעים ושתים מתעטר למרכבה התחתונה אשרי חלקו של מי שמשתדל להכיר את רבונו אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.	שמא דמ״ב איהו מתעטרא לרתיכא עלאה[265] שמא דע״ב איהו מתעטרא לרתיכא תתאה[266] זכאה חולקיה מאן דמשתדל למנדע למאריה זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי
ולכן תשבחתה של שבת שמשבחת את המלך שהשלום שלו משבחת באותיות של שבעים ושתים ובעשרים ושתים תבות הסוד של עשרים ושתים אותיות כדי שתתעטר בו לעלות למעלה בתשבחת הזו ולכן אל אדון תשבחת העולם הבא הוא ופריחת (וקשירת) המרכבה הקדושה העליונה שמתעטרת לעלות למעלה ופריחת כנסת ישראל שמתעטרת לעלות בתוך המרכבה העליונה.	ובגין כך תושבחתא דשבת דקא משבחא למלכא דשלמא דיליה[267] משבח ליה בשמא דע״ב[268] ובכ״ב תיבין רזא דכ״ב אתוון בגין דתתעטר ביה לסלקא לעילא[269] בתושבחתא דא ועל דא אל אדון תושבחתא דעלמא דאתי איהו ופריחו (ס״א ופריכו) דרתיכא קדישא עלאה דמתעטרא לסלקא לעילא ופריחו דכנסת ישראל דמתעטרא לסלקא גו רתיכא עלאה
א״ת ב״ש עולים ויורדים כמו שנתבאר א״ל ב״ם עולים ולא יורדים וסימנך זו שב״ת לבדה וזו שבת ויום הכפורים שעולה הסוד למעלה למעלה עד שהכל מתעטר באין סוף.	א״ת ב״ש סלקין[270] ונחתין כמה דאתמר א״ל ב״ם סלקין ולא נחתין וסימניך דא שב״ת בלחודוי ודא שב״ת ויום הכפורים דסלקא רזא לעילא לעילא עד דמתעטרא כלא באין סוף
אל ברוך זה סדור של אותיות קטנות ותקוני כנסת ישראל בכל יום בתפלה ומשום שאותן אותיות קטנות אין רוח ביניהן והן תקוני העולמות שבאות עם המלכה למלך העליון.	אל ברוך דא סדורא דאתוון זעירין ותקוני כנסת ישראל בכל יומא בצלותא ובגין דאינון אתוון זעירין לית רווחא בינייהו[271] ואינון תקוני עולימתן דאתיין עם מטרוניתא לגבי מלכא עלאה

[263] נוצר חסד הוא כולל כולם וכן מזל ונקה כולל כולם, נמצא שהי״ב האחרים יוצאים ממזל הח׳ או ממזל ונקה (מ״מ).

[264] ר״ת וס״ת הולך כסדר הפסוקים ואמצע הוא להיפך וכ״ה רוב השמות וכמעט כולם כידוע וז״ש (לעיל) שמא דמ״ב [כו׳] סליק ולא נחית שהוא כסדר וכ״ה שמא דתליסר מכילין ג״כ סליק ונחית כנ״ל (יהל אור).

[265] בכח״ב ד׳ אותיות הוי״ה בכתר וי׳ דמילוי בחכמה וכ״ח דמילוי המילוי בבינה, אדם ישר בדרוש השמות, וע״ב ו׳ פעמים י״ב בו״ק (רמ״ז), פי׳ חג״ת כמ״ש לעיל שע״י מ״ב חג״ת עולים לאימא, ואימא לאבא (מ״מ).

[266] פי׳ כמ״ש דוד שהיא מלכות עולה עד לחג״ת (מ״מ).

[267] פי׳ בינה (מ״מ).

[268] כתב הרח״ו שא״ב מאל אדון יש בו י׳ אותיות כנגד י׳ דאהי״ה מלא, וש״ת יש בו י״ב אותיות כי״ב דמילוי אדנ״י ומג׳ עד ש׳ ע״ב אותיות כנגד שם ע״ב (רמ״ז).

[269] פי׳ מלכות ע״י שבח זה תעלה למעלה כמ,ש לקמן ופריחו דכ״י שמתעטרא לסלקא וכו׳ (מ״מ).

[270] רסא ע״א (הערת הזהר).

[271] רה ע״ב (הערת הזהר).

קדושה זו שמקדשים המלאכים העליונים אינה ביחיד והרי בארנו כל קדושה שהיא בלשון הקדש אסור ליחיד לאמרה תרגום לעולם ביחיד ולא ברבים והיחיד הוא תקון שלו ודאי ולא רבים וסימן לסוד זה שנים מקרא ואחד תרגום שנים זה לשון רבים שודאי קדושה של לשון הקדש אסורה ביחיד קדשת תרגום אסורה ברבים אלא ביחיד לעולם אחד תרגום שנינו ולא שנים ולא יותר התרגום בא למעט וכך צריך לשון הקדש בא לרבוי וכך צריך שמעלים בקדש ולא מורידים ובתרגום מורידים ולא מעלים שנינו אחד ולא יותר ולא מעלים כלל.	קדושה דא דקא מקדשי מלאכי עלאי לאו איהו ביחיד והא אוקימנא כל קדושה דאיהו בלשון הקודש יחיד אסיר ליה למימר תרגום לעולם ביחיד ולא בסגיאין ויחיד איהו תקונא דיליה ודאי ולא סגיאין וסימן לרזא דא שנים מקרא ואחד תרגום שנים לישנא דסגיאין איהו דודאי קדושה דלשון הקדש אסיר איהי[272] ביחיד קדושת תרגום אסיר איהו בסגיאין אלא ביחיד לעולם אחד תרגום תנינן ולא תרין ולא יתיר תרגום אתיא למיעוטא[273] והכי אצטריך לשון הקדש אתיא לרבוייא והכי אצטריך דמעלין בקדש ולא מורידין ובתרגום מורידין ולא מעלין אחד תנינן ולא יתיר ולא מעלין כלל
הקדשה הזו הקדשה שהתקדשה השכינה וכל אותן מרכבותיה להתתקן אל המלך העליון ומשום שהיא קדשת העולם התחתון היא מישב ולא בעמידה	קדושה דא קדושתא דאתקדשת שכינתא וכל אינון רתיכין דילה לאתתקנא לגבי מלכא עלאה ובגין דאיהי קדושת עלמא תתאה איהי מיושב ולא בעמידה
	קלג/א
קדושה אחרת של חזרת התפלה היא קדושה של העולם העליון ולכן היא בעמידה כדי להמשיכה למטה וכל דברי העולם העליון הם בעמידה ולא מישב.	קדושה אחרא[274] דאהדורי צלותא[275] איהי קדושתא דעלמא עלאה[276] ובגין כך איהי בעמידה בגין לאמשכא לה לתתא וכל מלוי דעלמא עלאה איהו בעמידה ולא מיושב
ובכל הקדשות הללו ישראל מתקדשים בהם למטה ולכן ישראל מתקדשים בקדשת המרכבה התחתונה מישב ובקדשת המרכבה העליונה מעמד קדושה אחרת היא תוספת קדושה ולכן היא אחר התפלה ומשום שהיא תוספת קדושה על קדשות אחרות היא אחר התפלה ומשום שכל אחד ואחד צריך למשך עליו מאותה תוספת נתקן לכל יחיד ויחיד קדשת תרגום.	ובכל הני קדושתי ישראל מתקדשי בהו לתתא ועל דא ישראל מתקדשי בקדושה דרתיכא תתאה מיושב ובקדושה דרתיכא עלאה מעומד קדושה אחרא[277] איהי[278] תוספת קדושה[279] בגיני כך איהי בתר צלותא ובגין דאיהי תוספת קדושה על קדושן אחרנין[280] איהי לבתר צלותא[281] ובגין דכל חד וחד בעי לאמשכא עליה מההוא תוספת אתתקן לכל

[272] קכט (הערת הזהר).

[273] דתרגום היינול לשון לבן הארמי (רח״ו במ״מ).

[274] שהיא תוספת קדושה שאין למלאכים בה חברה כלל, ולכך היא ״בתר צלותא״, שאנו נבדלין מההיכלות ויורדים למטה אל העולם התחתון, ״מכד מסיימי סדרא״ אין ראוי שתבא משם אלא בקדושה להתקדש, אפילו בשפל מצבינו (אור יקר).

[275] חזרת העמידה (מ״מ).

[276] ז״א (מ״מ).

[277] היא קדושת ובא לציון (רח״ו).

[278] רסא ע״ב (הערת הזהר).

[279] שהם ברדתם אל עולם התחתון אינם קדושים, ואנו קדושים בתחתונים, לזה אנו מוסיפים קדושה אחרת (אור יקר).

[280] שאותם הקדושות מפתח היכל לבנת הספיר ולמעלה, וזו למטה ברדתנו חוץ מההיכלות (אור יקר).

[281] שאנו יוצאים חוץ מההיכלות ולמטה בצאת השכינה לשכון בתחתונים היא כמים לים מכסים, ראשונה בחינה א׳ שוה לכולם כא׳, ואח״כ בחינה לכל א׳ וא׳ לפי מעשיו, ולזה תוספת קדושה זו היא בעשרה, כלשון הקדש שוה לכולם ביחד. ואח״כ בלשון תרגום כל א׳ וא׳ מושך לו קדושה ומשכין שכינה עליו כפי מעשיו, וכפי דבקותו בקונו, והיינו ראשונה דרך כלל שכינה בתחתונה והיא בעשרה, ואח״כ פרטית לכל א׳ תרגום ודאית (אור יקר).

	יחיד ויחיד קדושת תרגום
ואם תאמר הרי יש בה קדשת לשון הקדש אותה לצבור להתקדש כולם בכלל באותה תוספת קדושה ומשום שליחיד אין רשות לאמרה בלשון הקדש ולהתקדש יחידי התקינוה בלשון תרגום והיא ביחיד להתקדש כל אחד ואחד באותה תוספת להמשיך עליו יתר קדושה אשרי חלקם של ישראל שמתקדשים בקדשות עליונות משום שהם דבקים למעלה שכתוב ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם חיים כלכם היום.	ואי תימא הא אית בה קדושת לשון הקדש ההוא לצבור לאתקדשא כלהו בכלל בההוא תוספת קדושה ובגין דיחיד לית ליה רשות לאומרה בלשון הקדש ולאתקדשא יחידאי אתקינו לה בלשון תרגום ואיהו ביחיד לאתקדשא כל חד וחד בההוא תוספת לאמשכא עליה קדושה יתיר זכאה חולקיהון דישראל דקא מתקדשי בקדושי עלאי בגין דאינון דבקין לעילא דכתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו״ה אלהיכם חיים כלכם היום
כתוב הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עבר וגו׳ וכתוב נעשה נא עלית קיר קטנה וגו׳ בפסוק זה יש סמך בעלמא לסדור התפלה הנה נא ידעתי זהו הרצון שצריך אדם לשים בתוכו בתפלה כי איש אלהים קדוש הוא זהו העולם העליון שיושב על כסא כבודו וכל הקדשות יוצאות ממנו והוא מקדש את כל העולמות עבר עלינו תמיד מאותה קדושה שהוא מקדש את כל העולמות למעלה הוא מקדש אותנו בעולם הזה שהרי אין קדושה למעלה אלא אם יש קדושה למטה כמו שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל.	כתיב (מ״ב ד ט) הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר וגו׳ וכתיב (&) נעשה נא עלית קיר קטנה וגו׳ בהאי קרא אית לן סמך בעלמא[282] לסדורא דצלותא הנה נא ידעתי[283] דא איהו רעותא[284] דאצטריך בר נש לשואה בגויה בצלותא כי איש אלהים קדוש הוא[285] דא איהו עלמא עלאה[286] דאיהו יתיב על כורסי יקריה[287] וכל קדושאן[288] נפקין מניה[289] ואיהו מקדש לכלהו עלמין עובר עלינו תמיד[290] מההוא קדושה דאיהו מקדש לכל עלמין לעילא איהו מקדש לן בהאי עלמא[291] דהא לית קדושה לעילא אלא אי אית קדושה לתתא כמה דאת אמר (ויקרא כב לב) ונקדשתי בתוך בני ישראל[292]

[282] שהוא מפרש הכתובים על דרך רמז, לא שהוא מוכרח (אור יקר).

[283] ואינו נראה לזולתי, ולא אדע לכנותו (אור יקר).

[284] ענין הקדושה בעולם הזה אל העובדים אינה דבר הניכר לעין, ולא דבר שיכול אדם לאומרו בפיו, אלא דבר המושג בשכל וברצון האדם בהתבודדתו לעבוד קונו, פעם יציץ פעם יעלים, ובעת יציץ, יבין בעצמו רצון עליון מושג [אליו] (עליו) ושמחה בנפשו לא יושג לזולתו, וזה רצה באומרו ״דא איהו״ (אור יקר).

[285] היינו שהכסא מתכבד בסוד החכמה, ששם עליית הת״ת כדפי׳ לעיל, לכך אמר ״כורסי יקריה״, כי היקר והכבוד א׳ הוא, והיינו ״קדוש הוא״ היינו התעלמותו אל החכמה, ונעשה קדוש ויורד אל מקומו (אור יקר).

[286] בינה היינו אלהים דקרא (אור יקר).

[287] היינו ו״ק שהם כסא אליו, והיינו איש אלהים שוכן עליו, כענין שהבינה על כסאו, יקרא הכסא שהם ו״ק איש אלהים (אור יקר). מלכות (מ״מ).

[288] בין קדושת מעומד בין קדושת מיושב (אור יקר).

[289] ולא זו אלא אפילו קדושת השרפים שהוא מבינה דהיינו קדושה מעומד, בין קדושת החיות למטה שהוא קדושה מיושב, בין קדושת ישראל למטה שהוא סדרא דיומא הכל נשפע משם בסוד ״קדוש הוא״ וכו׳ (אור יקר).

[290] מקדש לכולם יחד, ואנו מתקדשין בכללם, אלא שאנו יש לנו נשמה ורוח ונפש וגוף, נשמה משרפים עולים שם ומתקדשים, רוח מחיות עולים שם ומתקדשים, והיינו מיושב מצד החיות ומעומד מצד השרפים, כאומרו שרפים עומדים, נפש מאופן והיינו תוספת קדושה גוף חומר היינו קדושת תרגום, ולכך ״עובר עלינו״ אגב אורחיה בעולמות הוא מקדש אותנו (אור יקר).

[291] בסוד נשמה רוח נפש כדפי׳ ולא עוד אלא שתלה קדושת העליונים בתחתונים וזה טעם בריאת האדם כאומרו נעשה אדם שכולנו תלויים בו (אור יקר).

[292] דווקא, נמצא כל העולמות ממושכנים בידינו ע״י חלק אשר להם בנו בסוד נשמה רוח נפש גוף כדפי׳ בפרשת פנחס (אור יקר).

והואיל וכך הוא נעשה נא עלית קיר קטנה זהו סדור של תקון השכינה שהיא עלית קיר כמו שנאמר (ישעיה לח) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר קטנה משום שהיא קטנה כמו שנאמר (קהלת ט) עיר קטנה ונשים לו שם בתקון הזה שאנו מתקנים ובסדור שלנו בשירות ותשבחות ותפלה (ובתקון זה) אנו מתקנים לו למנוחתו מטה ושלחן וכסא ומנורה כל הארבעה הללו הם בשכינה והיא (כלה) בכל התקונים הללו מתקנים לעולם העליון בסדור שאנו מסדרים.	והואיל וכך הוא נעשה נא[293] עלית קיר קטנה[294] דא איהו סדורא דתקונא[295] דשכינתא דאיהי עלית קיר כמה דאת אמר (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר קטנה בגין דאיהי זעירא כמה דאת אמר (קהלת ט יד) עיר קטנה ונשים לו שם בתקונא דא דאנן מתקנין ובסדורא דילן בשירין ותושבחן ובצלותא (ובתקונא דא) אנן מתקנין לגביה לנייחא דיליה מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין כלהו בשכינתא אינון ואיהי (כלא) בכל תקונין אלין מתתקנן לגבי עלמא עלאה בסדורא דאנן מסדרין
בסדור של תפלת ערבית ובתקון שלו הרי מטה בסדור של אותם קרבנות ועולות שאנו מסדרים בבוקר ואותם שירות ותשבחות הרי השלחן ובאותו סדור של תפלת מישב ובתקון של קריאת שמע באותו יחוד שאנו מתקנים הרי כסא באותו סדור של תפלת מעמד ובאותן קדשות ותוספת קדושה וברכות שאנו מסדרים (לה) הרי מנורה.	בסדורא דצלותא דערבית ובתקונא דיליה הא מטה[296] בסדורא דאינון קרבנין ועלוון דאנן מסדרין בצפרא ואינון שירין ותושבחן הא שלחן[297] ובההוא סדורא דצלותא דמיושב ובתקונא דקריאת שמע בההוא יחודא דאנן מתקנין הא כסא[298] בההוא סדורא דצלותא דמעומד ובאינון קדושאן ותוספת קדושה וברכאן דאנן מסדרין (לה) הא מנורה[299]
אשרי האיש שאת זה שם ברצונו להשלים לרבונו בכל יום ולתקן עלית קיר קטנה זו לרבונו בתקונים הללו אז ודאי שהקדוש ברוך הוא יהיה אורחו בכל יום אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא משום שאלו הארבעה הם תקוני השכינה להתתקן לבעלה בארבעה התקונים הללו היא מתתקנת ביפיה בשמחותיה במראיה על ידי העם הקדוש כל יום.	זכאה איהו בר נש דדא שוי ברעותיה לאשלמא לגבי מאריה בכל יומא ולאתקנא האי עלית קיר קטנה לגבי מאריה בהני תקונין כדין ודאי קודשא בריך הוא יהא אושפיזיה בכל יומא זכאה איהו בהאי עלמא וזכאה איהו בעלמא דאתי בגין דאלין ארבע אינון תקוני דשכינתא לאתתקנא לגבי בעלה בארבע תקונין אלין אתתקנת בשפירהא[300] בחדווהא[301] בחזווהא[302] על ידא דעמא קדישא בכל יומא

[293] תיקון כאומרו ויעש אלהים אל הרקיע, תיקנו (אור יקר).
[294] והיא עליית שהיא עולה, והיא קיר לשון אדון מושל ואדון בתחתונים ועולה אל העליונים כענין שבאמצעות ב׳ בחינות אלו אנו קשורים למעלה, ע״י היא קיר מושלת בנו, היא עליית מעלה אותנו למעלה עמה, והיא קטנה בסוד המיעוט, ״כד״א עיר קטנה״ וצריכה תיקונים להגדילה והעלותה, ויש לנו כח לתקנה (אור יקר).
[295] ויחי רכח ע״ב (הערת הזהר).
[296] בהיכל ק״ק דבריאה (רח״ו).
[297] נקודה תחת היסוד (רח״ו).
[298] פרצוף (רח״ו).
[299] פב״פ (רח״ו).
[300] הם חו״ב שהם מוחין דידה שמייפים אותה (מ״מ).
[301] הם דעה דידה שאין בו אלא ה״ג בסוד דעת נשים קלה כמ״ש הרב והגבורות הם יין המשמח (מ״מ).
[302] הם המקיפים דידה שהם נראים (מ״מ).

המטה נתנה ליעקב להתתקן ולכן יעקב תקן תפלת ערבית שלחן תקן דוד המלך באותם שירות ותשבחות שתקן כמו שנאמר תערך לפני שלחן נגד צררי כסא תקן אברהם בהתקשרותו שעשה טוב ושלמות הנשמות לכל בני העולם ואין תקון הכסא אלא בחסד של אברהם כמו שנאמר (ישעיה טז) והוכן בחסד כסא.	מטה אתיהיבת ליה ליעקב[303] לאתתקנא ועל דא יעקב אתקין צלותא דערבית שלחן אתקין דוד מלכא באינון שירין ותושבחן דאיהו אתקין כמה דאת אמר (תהלים כג ה) תערך לפני שלחן נגד צוררי כסא אתקין אברהם באתקשרותא דיליה דעביד טיבו ושלימו דנשמתין לכל בני עלמא ולית תקונא דכסא אלא בחסד דאברהם כמה דאת אמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא[304]
המנורה	מנורה
	קלג/ב
תקן יצחק שקדש שם הקדוש ברוך הוא לעיני כל העולם והאיר את אור המנורה העליונה באותה קדושה לכן צריכים העם הקדוש לומר תמיד ולשים רצונם לסדר לעולם העליון שהוא בעל הבית איש האלהים מטה ושלחן וכסא ומנורה להיות שלמות בכל יום מעלה ומטה.	אתקין יצחק דאקדיש שמא דקודשא בריך הוא לעיניהון דכל עלמא ונהיר נהירו דבוצינא עלאה בההיא קדושה בגיני כך צריכין עמא קדישא לומר תדיר ולשואה רעותהון לסדרא לגבי עלמא עלאה דאיהו מאריה דביתא איש האלהים מטה ושלחן וכסא ומנורה למהוי שלימו בכל יומא עילא ותתא (ד״א כאן חסר)
בשעה שישראל מיחדים את היחוד של סוד שמע ישראל ברצון שלם אז יוצא מתוך סתר של העולם העליון אור אחד ואותו אור מכה לתוך הניצוץ הקשה ומתחלק לשבעים אורות ואותם שבעים אורות בשבעים ענפי עץ החיים.	בשעתא דקא מיחדי ישראל יחודא[305] דרזא דשמע ישראל ברעותא שלים כדין נפקי מגו סתימו דעלמא עלאה[306] חד נהירו[307] וההוא נהירו בטש גו בוצינא דקרדינותא[308] ואתפלג לשבעין נהורין[309] ואינון שבעין נהורין בשבעין ענפין דאילנא דחיי[310]

[303] צ״ע יעקב שהוא בחור שבאבות למה לא תיקן רק מטה, שהיא בהיכל ק״ק דבריאה. ויצחק תיקן מנורה שהיא פנים בפנים. וכן דוד שהוא האחרון, למה לא תיקן רק שלחן שהוא נקודה תחת היסוד. וכן אברהם תיקן כסא שהיא אב״א, ויעקב ודוד האחרונים לא תיקנו כמותו (מ״מ).

[304] פי׳ מלכות התבוננותה על ידי החסד (מ״מ). אור התיקון דימות המשיח, שהוא בעטרת היסוד, מלך הדר, מלכות דז״א, ועל המלכות נאמר (שם ה) והוכן בחסד כסא (ביאורים ח״א כא ע״ד) ועי׳ פקודי רכ ע״ב. והוא קץ הימין עי׳ בפ׳ בראשית (נד סע״א) ובפ׳ בא (לד ע״א) (ביאורים ח״ב מב ע״ד), ושער ט״ל פרק א.

[305] יובן מאמר זה במ״ש הרב בספר הכוונות דרוש ק״ש וזה כללות דבריו, הנה תחלה אנו עושים זווג דאו״א עילאין שהוא זווג דפנימיות בק״ש, כדי שיבואו מוחין לזו״ן ויזדווגו גם הם בעמידה. והנה אי אפשר לעשות זווג בלא העלאת מ״ן דזו״ן, ולכך צריך להעלות שניהם בסוד מ״ן, זה מוערר מ״ד וזו מעוררת מ״ן. רק שאין בהם כח לעלות מכח הגלות. לכן אנו צריכים לתת להם הארה תחלה מזווג דיש״ס ותבונה, שהוא זיווג דחיצוניות, והוא נעשה מעצמו ולא פסיק האי זווגא תדיר, ואין צריך למ״ן דזו״ן, ומשם נותנים הארה לזו״ן. מלכות הנק׳ ש״ם מקבלת מע׳ שהם ז״ת דתבונה, וז״א הנק׳ ישראל מקבל מחסד וגבורה דיש״ס, ובכח הארה זו, יכולים זו״ן לעלות בסוד מ״ן לאו״א עילאין (מ״מ).

[306] אבא (רח״ו). וכמ״ש מובן לשון זה דמ״ש ״מגו סתימו דעלמא עילאה״ הפי׳ הוא יש״ס (מ״מ).

[307] יסוד (רח״ו). יסוד דידיה [דיש״ס] (מ״מ).

[308] בינה (רח״ו). הנה כבר ידעת כי החכמה נקר׳ סתימא, דעלמא עילאה בינה. והאי נהירו הוא הדעת, ויסוד החכמה בטש גו בוצינא דקרדוניתא, אמא, בינה. ומכח הז׳ תחתונות דאמא, נהירו ואתפליגו לע׳ נהורין ונהרין לז״א, שהוא אילנא דחיי, ואינון ע׳ להטין בע׳ אנפין דאילנא דחיי, שהם בז׳ קצוות שבו, כי עדיין אין לו מוחין, עד אחר גמר היחוד שמע ישראל כנודע. וכבר ידעת איך נרמז במלת ישראל, שי״ר א״ל, שהם חו״ג ומשם ואילך כל הז׳ שלו אשר מאיר מז״ת דבינה גם שמע ש״ם מקבלת מע׳ נהורין דילה והוא גן עדן וזה שאמר אילנא ג״ע (זהר הרקיע). פי׳ היסוד דידיה מזדווג עם אימא הנק׳ בוצד״ק (מ״מ).

[309] ז׳ תחתונות (רח״ו). פי׳ הם ז״ת דאימא האירו בז״ק דז״א (מ״מ).

[310] ז״א (רח״ו).

אז אותו אילן מעלה ריחות ובשמים וכל אילנות גן עדן כולם מעלים ריחות ומשבחים את רבונם שהרי אז מתקנת המלכה להיכנס לחפה עם בעלה כל אותם איברים עליונים כולם מתחברים בתשוקה אחת וברצון אחד להיות אחד בלי פירוד כלל ואז בעלה מתתקן אליה להכניסה לחפה ביחוד אחד להתיחד עם המלכה.	כדין ההוא אילנא סליק ריחין ובוסמין[311] וכל אילני דגנתא דעדן כלהו סלקין ריחין ומשבחן למאריהון דהא כדין אתתקנת מטרוניתא לאעלא לחופה[312] בהדי בעלה כל אינון שייפין עלאין[313] כלהו מתחברן בתיאובתא חדא וברעותא חדא למהוי חד בלא פרודא כלל וכדין בעלה אתתקן לגבהא לאעלא לחופה ביחודא חד לאתייחדא במטרוניתא
ולכן אנו מעוררים אותו ואומרים שמע ישראל תקני עצמך הרי בעלך יבא אליך בתקוניו מזמן כנגדך ה׳ אלהינו ה׳ אחד ביחוד אחד ברצון אחד בלי פירוד שכל אותם האיברים נעשים אחד ונכנסים באחד בתשוקה.	ועל דא אנן מתערי לה ואמרינן (דברים ו ד) שמע ישראל אתקין גרמך הא בעליך ייתי לגביך[314] בתקונוי זמין לקבלך יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד ביחודא חדא[315] ברעותא חדא בלא פרודא דכל אינון שייפין כלהו אתעבידו חד ועיילין בחד תיאובתא
כיון שאומרים ישראל ״ה׳ אחד״ בהתעוררות ששה צדדים אז כל אותם ששת הצדדים נעשים אחד ונכנסים בתשוקה אחת וסוד זה ו׳ אחד פשיטות בלבדו בלי דבקות אחרת אליו אלא הוא לבדו פשוט מכל והוא אחד.	כיון דאמרי ישראל יהו״ה אחד באתערותא דשית סטרין כדין כל אינון שית סטרין אתעבידו חד ועאלין בחד תיאובתא ורזא דא ו׳ חד פשיטו בלחודוי בלא דבקותא אחרא לגביה אלא איהו בלחודוי פשיט מכלא ואיהו חד
באותה שעה המלכה מתתקנת ומתקשטת ושמשיה מכניסים אותה בלחש רב אל בעלה ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד זהו בלחש שכך צריך	בההיא שעתא מטרוניתא מתתקנא ומתקשטא ועיילין לה שמשהא בלחישו סגי לגבי בעלה ואמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דא איהו בלחישו[316] דהכי אצטריך

[311] כל ריח ובושם הוא מ״ן כטעם יזלו בשמיו דכתיב גבי הפיחי גני (רח״ו). פי׳ אחר שעשינו זווג דישסו״ת שנעשה מעצמו, ומשם נתנו הארה לזו״ן, כדי שיוכלו לעלות בסוד מ״ן, אזי עולים זו״ן בסוד מ״ן לאו״א עלאין, וז״ש ״כדין ההיא אילנא״, שהוא ז״א, סלקי ריחין ובוסמין, שר״ל שעולה בסוד מ״ן, ומ״ש ״וכל אילנין דגנתא דעדן כולהו סלקי ריחין״, פי׳ גם עשר ספי׳ דמלכות, כולהו סלקין בסוד מ״ן, ולכך הגיה הרח״ו ״כל ריח ובושם וכו׳״, אע״פ שכתב הזהר בע׳ ענפין דאילנא דחיי, ש״מ שבאים לז״א. והאריז״ל כתב ע׳ דאימא למלכות אינה קושיא, שתחלה באים לז״א ואח״כ למלכות, שהמלכות מקבלת על ידי ז״א, וכמ״ש בסה״כ בדרוש ק״ש שעל המטה, וז״ל שמע, הכוונה להמשיך ו״ק דבינה תתאים, שהם ע׳ שנים עילאין, ולהמשיכם מן הבינה למלכות ע״י ז״א, וזהו שמ״ע, ש״מ ע׳ (מ״מ).

[312] פי׳ ע״י המוחין שקבלו בק״ש אנו מכינים אותה להזדווג בשים שלום דעמידה (מ״מ).

[313] פי׳ ו״ק דז״א (מ״מ).

[314] פי׳ שמע שהיא מלכות כי שם שהיא מלכות מקבלת מן ע׳ אומרים לה הא ישראל שהוא ז״א בעליך ייתי לגביך (מ״מ).

[315] פי׳ הם ו״ק דז״א הרמוזים בו׳ תיבות דשמע ישראל (מ״מ).

[316] כל זמן שהעולמות בי״ע הם פגומים ועומדים בעביותם וזוהמתם, הרי הם נפרדים מהאצילות, והם נבדלים מאלקות, והגם שבאמת הוה לעולם רק ה׳ הוא האלהי״ם בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ד לט), אך הוא עתה רק בפנימית ובהעלם גדול, וכמו שאמרו בזוה״ק (פ׳ תרומה קלד ע״א) בסוד הענין מה שאנו אומרים בשכמל״ו בלחישו, שהוא בגין דלא יתערב זר באותו היחוד ח״ו, כי הענין דשמע ישראל ובשכמל״ו הוא על יחודו ית״ש לעילא ותתא, ומשום דהשתא עומד הזוהמא אחוז בכל המציאות אשר למטה, והוה יחודו לתתא רק בפנימית ובהעלם, לכן אנו אומרים יחודו אשר לתתא רק בלחישו, וע״ש (קלג ע״ב, וקלד ע״א) ואמרו שם בגין דהשתא דההוא סטרא אחרא אתדבק בהדה כו׳ (הקדו״ש נב ע״ב). לעת״ל יתוקנו כולם ע״י הגילוי דאור יחודו ית״ש, ויזדכך כל חומר לצורה, ויתייחדו כולם לאחד בגילוי אור קדושתו ית״ש, ויהיה אז ה׳ אחד לעילא, ושמו אחד לתתא בגילוי גמור, וכמו שהוא עתה בהעלם, ע׳ זוה״ק בראשית (יב ע״א) ופ׳ תרומה (קלג סע״ב וקלד ע״א ושם קסא ע״ב) ופ׳ ואתחנן (רסד ע״א) (דע״ה ח״א ח

להכניסה לבעלה אשרי העם שיודעים את זה ומסדרים סדור עליון של האמונה.	לאעלא לה לגבי בעלה זכאה עמא דידעי דא ומסדרי סדורא עלאה דמהימנותא
באותה שעה שמתחברים הבעל והמלכה כאחד אז הכרוז יוצא מצד הדרום מתעוררים חיילות ומחנות שמגלים אהבה לרבונם.	בההיא שעתא דאתחברו בעלה ומטרוניתא כחדא כדין כרוזא נפיק מסטרא דדרום אתערו חילין ומשריין דגלי רחימותא לגבי מאריכון
אז מתעורר ממנה אחד עליון ששמו בוא״ל גדול המחנות ובידו ארבעה מפתחות שנוטל מארבעת צדדי העולם ומפתח אחד נרשם באות י׳ ומפתח אחר נרשם באות ה׳ ומפתח אחד נרשם באות ו׳ (ומפתח אחר נרשם באות ה׳) ומניחים אותו תחת עץ החיים ואותם שלשה מפתחות שנרשמו בשלש האותיות הללו נעשים אחד כיון שנעשים אחד אותו המפתח האחר עולה ועומד ומתחבר באותו אחר שהוא כלל השלש וכל אותם מחנות וחילות נכנסים לאותם שני המפתחות לתוך הגן וכולם מיחדים כמו שלמטה.	כדין אתער חד ממנא עלאה[317] בוא״ל שמיה רב משריין ובידיה ארבע מפתחן דנטיל מד׳ סטרי עלמא[318] וחד מפתחא אתרשים באת י׳ ומפתחא אחרא אתרשים באת ה׳ וחד מפתחא אתרשים באת ו׳ (ומפתחא אחרא אתרשים באת ה׳) ואנח להו תחות אילנא דחיי אינון תלת מפתחן דאתרשימו בתלת אתוון אלין אתעבידו חד כיון דאתעבידו חד ההוא מפתחא אחרא סליק וקאים ואתחבר בההוא אחרא כללא דתלת וכל אינון משריין וחיילין עיילין לאינון תרין מפתחן גו גנתא וכלהו מיחדי כגוונא דלתתא
יהו״ה זה רושם של האות י׳ הראש העליון שבשם הקדוש אלהינו זהו סוד של רושם האות ה׳ העליונה האות השניה שבשם הקדוש יהו״ה זו משיכה שנמשכת למטה בסוד הרושם של האות ו׳ שהן שתים והאותיות נמשכות להיות במקום הזה והוא אחד כל השלש הללו הן אחד ביחוד אחד.	יהו״ה דא רשימו דאת י׳ רישא עלאה דבשמא קדישא אלהינו דא איהו רזא דרשימו דאת ה׳ עלאה את תניינא דבשמא קדישא יהו״ה דא משיכו דאתמשך לתתא ברזא דרשימו דאת ו׳ דאינון תרין אתוון אתמשכו למהוי באתר דא ואיהו אחד כל הני תלתא אינון חד ביחודא חד
כיון שכל זה נעשה אחד ביחוד אחד ונשאר הכל בסוד של אות ו׳ שלם מראש המעיין ומההיכל הפנימי ויורש את האבא והאמא אז מכניסים את המלכה עמו שהרי עכשיו הוא שלם בכל הטוב העליון ויכול להזין אותה ולתת לה מזון וספוק כראוי וכל אותם האיברים שלו כולם אחד ואז מכניסים אותה אליו בלחש למה בלחש כדי שלא יתערב זר באותה שמחה כמו שנאמר (משלי יד) ובשמחתו לא יתערב זר.	כיון דכל דא אתעביד חד ביחודא חד ואשתאר כלא ברזא דאת ו׳ שלים מרישא דמבועא ומהיכלא פנימאה וירית לאבא ואימא כדין עיילין למטרוניתא בהדיה דהא השתא איהו שלים בכל טיבו עלאה ויכיל לאתזנא לה ולמיהב לה מזונא וספוקא כדקא יאות וכל אינון שייפין דיליה כלהו חד כדין עיילין לה לגביה בלחישו אמאי בלחישו בגין דלא יתערב זר בההיא חדוה כמה דאת אמר (משלי יד י) ובשמחתו לא יתערב זר
כיון דאיהו אתיחד לעילא בשית סטרין אוף הכי איהי אתיחדת לתתא בשית סטרין אחרנין בגין למהוי	
	קלד/א

ע״א). אמנם כל היחודים עתה הוא בלחישו דוקא בגין דלא יתערב זר בההיא חדוה, כמ״ש בפ׳ תרומה (קלג ע״ב, וקלד ע״א) ור״ל שלא ינקו החיצונים ח״ו מהאורות דמ״ד ומ״ן, ולכן הם עתה כולם בלחישו (דע״ה ח״א פא ע״א).

[317] קכז ע״א (הערת הזהר).

[318] פי׳ ד׳ מפתחות אלו הם הארות מחגת״ם (מ״מ).

אחד למעלה ואחד למטה כמו שנאמר (זכריה ד) יהיה ה׳ אחד ושמו אחד אחד למעלה בששה צדדים שכתוב שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד הרי שש תבות כנגד ששה צדדים אחד למטה בששה צדדים (זהו שכתוב) ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הרי ששה צדדים אחרים בשש תבות ה׳ אחד למעלה ושמו אחד למטה.	אחד לעילא ואחד לתתא כמה דאת אמר (זכריה יד ט) יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד אחד לעילא בשית סטרין דכתיב (דברים ו ד) שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד הא שית תיבין לקבל שית סטרין אחד לתתא בשית סטרין[319] (הדא הוא דכתיב (&)) ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד[320] הא שית סטרין[321] אחרנין בשית תיבין יהו״ה אחד לעילא ושמו אחד לתתא
ואם תאמר הרי כתוב אחד למעלה ולמטה לא כתוב אחד ועד הוא אחד בחלופי אותיות אותיות הזכר לא מתחלפות אותיות הנקבה מתחלפות שהרי שבח הזכר על הנקבה וכדי שלא תשלט עין הרע אנו מחליפים אותיות שלא אומרים אחד בגלוי ולעתיד לבא כשתעבר עין הרע מן העולם ולא תשלט (אצלה) אז יקרא אחד בגלוי משום שעכשיו כשאותו הצד האחר נדבק עמה אינה אחד אלא שאנו מיחדים אותה בלחש בסוד האותיות האחרות ואומרים ועד.	ואי תימא הא כתיב (&) אחד לעילא ולתתא לא כתיב אחד ועד הוא אחד בחלופי אתוון[322] אתוון דדכורא לא מתחלפי אתוון דנוקבא מתחלפי דהא שבחא דדכורא על נוקבא ובגין דלא תשלוט עין הרע אנן מחלפי אתוון דלא אמרינן אחד באתגלייא[323] ובזמנא דאתי דיתעבר עין הרע״ה מעלמא ולא תשלוט (בהדה) כדין יתקרי אחד באתגלייא״ו[324] בגין דהשתא דההוא סטרא אחרא אתדבק בהדה לאו איהי אחד אלא דאנן מיחדין לה בלחישו ברזא דאתוון אחרנין ואמרי ועד
אבל לעתיד לבא שיפרד אותו הצד ממנה ויעבר מהעולם אז יקרא אחד ודאי שלא יהיה עמה שתפות ודבקות אחרת כמו שנאמר ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו אחד בגלוי בפרוש ולא בלחש ולא בסוד.	אבל בזמנא דאתי דיתפרש ההוא סטרא מינה ויתעבר מעלמא כדין יתקרי אחד ודאי דלא יהא בהדה שותפו ודביקו אחרא כמה דאת אמר (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד באתגליא בהדיא ולא בלחישו ולא ברזא
ולכן אנו מיחדים אותה מאותו הצד האחר כמי שמזמין אחר להיות עד שלו	ועל דא אנן מיחדין לה מההוא סטרא אחרא[325] כמאן דזמין לאחרא למיהוי סהיד

[319] לקמן קלט ע״ב קסא ע״ב ואתחנן רסד ע״א (לש״ו)

[320] עי׳ מש״כ בהערה לעיל קלג ע״ב בשם הלש״ו. ובקשת הצדיקים הנה הוא שיהא השגחתו והנהגתו ית״ש עמהם תמיד גם לעיניהם. אבל בהעלם הנה הוא ית״ש באמת תמיד המשגיח ומנהיג את כל, וכמ״ש (דברים ד לט) כי ה׳ הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, אלא שהוא עתה בהעלם גדול נורא מאד, ע׳ זוה״ק (פ׳ תרומה קלד ע״א קסא ע״ב) (כללים ח״א יז ע״ב).

[321] עיין פרשת בראשית דף יב ע״א (רמ״ז).

[322] פי׳ א׳ מתחלפת בו׳ באותיות אהו״י, ח׳ מתחלפת בע׳ באותיות אחע״ה (מ״מ).

[323] עתה כל זמן שמתקיים הסטרא אחרא בעולם, הנה נמשך ונעשה כל יחודו ית״ש רק בהסתר ובהעלם גדול, אבל לעתיד יתגלה, ויתגלה אז גם על כל הזמן של עתה איך שהוא הכל רק ממנו לבדו ומרצונו ית״ש, ואיך שהוא הכל רק בכוונה עמוקה ממנו על התיקון האחרון (ביאורים ח״א מב ע״ד). עכשיו הוה אחדותו ית״ש רק בהעלם, אבל לעתיד יתגלה, והוא היחוד דהויה אלהים, שיוכללו העולמות בי״ע באצילות ויהיה כולא עלמין אחד. ומבואר שם (קסא ע״ב) כי היחוד דהויה אלהים הוא כללא דכל רזא דמהימנותא, כי הוא גימט׳ יב״ק, כמספר אהיה הויה אדני, שהם השמות דכלל האצילות (דע״ה ח״ב מח ע״א).

[324] פי׳ שכתב הרב ז״ל במלת מלכותו שמביאים לה עשרה אהי״ה בחשאי כמנין ציק״י קדרה, אבל כשתהיה בסוד אחד מביאים להם עשרה אהי״ה ולא בלחישו אלא בהדיא (מ״מ).

[325] מה שאמרו בזוה״ק בכמה מקומות ג״כ שהקב״ה נותן חלק להחיצונים ג״כ, הנה הוא ג״כ רק מאותו הטעם עצמו, כי ע״י שמתתקן ע״י כל קרבן תיקונים רבים וגדולים למעלה ולמטה ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא הרבה מאד וכנז׳, הנה כדי שלא יסובב עי״ז קטרוג וצעקה מהחיצונים, ובסוד הכתוב (בראשית כז לד) כשמוע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד, וכמ״ש ברע״מ פ׳ אמור (דף ק ע״א וע״ב) ע״ש, וע׳ עוד פ׳ תרומה (קלד ע״א) ובזו״ח שה״ש (בד״ה כתיב והמלך שלמה ברוך בדפוס ישן

משום שזהו העד שלנו והצד האחר אינו עד אלינו ואז היא נפרדת מאותו הצד כיון שבאה אנו מכניסים אותה לחפה אל בעלה המלך העליון בכל רצון וכונת הלב ולכן הוא אחד.	דיליה בגין דדא איהו סהיד דילן וסטרא אחרא לאו איהו סהדא לגבן וכדין איהי אתפרישת מההוא סטרא כיון דאתת אנן מעלין לה לחופה לגבי בעלה מלכא עלאה בכל רעותא וכוונא דלבא ועל דא איהו אחד
בשעה שהיא באה עם עלמותיה ורוצה להפרד מהצד האחר לא באה אלא כמי שמזדמנת לראות את כבוד המלך ולא יותר וכך מכריזים שיזדמנו לראות בכבוד המלך כמו שנאמר (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה צאו לראות בכבוד המלך אז הצד האחר לא נוח לו לראות ונפרד ממנה כיון שבאה כל אותם שמשיה מכניסים אותה לחפה עם המלך העליון בלחש בסוד שאלמלא לא כך לא יפרד ממנה אותו הצד האחר ותתערב השמחה אבל לעתיד לבא כשיפרד ממנה אותו הצד האחר אז ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו אחד.	בשעתא דאיהי אתת בעולימתהא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא לא אתת אלא כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכריזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כמה דאת אמר (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה[326] פוקו למחמי ביקרא דמלכא כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מינה כיון דאתת כל אינון שמשהא עיילין לה לחופה בהדי מלכא עלאה בלחישו ברזא דאלמלא לאו הכי לא יתפרש מינה ההוא סטרא אחרא ויתערב חדוותה אבל בזמנא דאתי דיתפרש מינה ההוא סטרא אחרא כדין ביום ההוא יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד
כיון שנכנסת לחפה והיא עם המלך העליון אז אנו מעוררים שמחה של ימין ושמאל כמו שנאמר ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך וגו׳ והיה אם שמוע וגו׳ בלי פחד כלל שהרי הצד האחר לא יתקרב לשם ואין לו רשות.	כיון דעאלת לחופה ואיהי בהדי מלכא עלאה כדין אנן מתערי חדוה דימינא[327] ושמאלא כמה דאת אמר (דברים ו ה) ואהבת את יהו״ה אלהיך בכל לבבך וגו׳ והיה אם שמוע וגו׳ בלא דחילו כלל דהא סטרא אחרא לא יתקרב תמן ולית ליה רשו
הכלה כל זמן שרוצים להכניסה למלך לשמחת השמוש צריך בלחש בסוד כדי שלא ימצא ברגלי (אדם שמגלה) צעדיה רמז של הצד הרע ולא ידבק עמה ולא ימצאו בבנים רמז של פסול כלל.	כלה כל זמנא דבעאן לאעלא לה לגבי מלכא לחדוה דשמושא אצטריך בלחישו ברזא בגין דלא ישתכח ברגלי (בר נש דגלי) צעדהא רמז דסטרא בישא ולא יתדבק בהדה ולא

הוא נג ע״ב, ובדפוה״ח הוא דף עג ע״א וע״ב סז ע״א) וכנודע בדברי הרב בהארת המוחין (פרק ב). לכן הנה נותן הקב״ה להחיצונים ג״כ חלק מכל קרבן באיזה הנאה עכ״פ, וכדי שלא יחרץ כלב לשונו ויהא שלום על ישראל (דע״ה ח״ב קנו ע״ד).

[326] להבין אומרו בנות ציון ולא בנות ירושלים כמש״ה תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים, ויובן במה שידוע שכל מלאך וכל בריה מצבא השמים אי אפשר לילך ולעלות חוץ מגבולו המוגבל לו, וידוע כי כח המגביל גבולים לכל א׳ וא׳, הוא כח הדין היוצא מבוצד״ק, כי מחמת גדר הדין שנגבל כל א׳ וא׳ אינו יכול לצאת חוץ מגדרו, פן ישרפנו אש הדין המגביל אותו. ולכן נאמר שרפים עומדים ממעל לו, כי כל החרב לצאת חוץ מגבולו ליהנות מזיו המרכבה, הם שורפים אותו, וזה מלא בזהר ובדברי המקובלים. ועוד תבין כי ע״י הגבורה המגביל את כל א׳ וא׳ אינו רואה בספירות עליונות אלא כפי ההגבלה והצמצום מהגבורה המקפת עליו, כי הדין סותם הראיה, בסוד והיה כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות, משא״כ כשהחסד מתפשט מחכמה עלאה, אז ממתיק את הגבולים, אשר גבלו ראשונים ועולים ויוצאים כל א׳ מגבולו במעלה גדולה, ורואה מראות אלהים בהארה נפלאה, כמו עליית העולמות בשבת שאז מתגלות חכמה עילאה, דשבת איקרי קודם, ומכח זה עולים כל העולמות חוץ מגבולם. הרי נתבארו ב׳ מלות צאנה וראנה, כי מהחסד והשמחה שיש למעלה כשהמלך חפץ ביקרו, להראות כתר ישועה שלו כמבואר בזהר תרומה, והכי מכריזין וכו׳ פוקו למחמי ביקרא דמלכא, כדין ס״א לא ניחא ליה למחמי ואתפרש. והוא כי מכח הרשות שיוצא ע״י הכרוז שיבואו לראות ביקרא דמלכא, זו ההכרזה נותנת כח וקיום להעלות העולמות, כמ״ש בפירושי זהר בראשית, ולכן אומר בנות ציון כי ידוע בכוונת ר״ה כי ציון הוא כלי אמצעי דיסוד דמלכות וכו׳ (מ״מ).

[327] סוד חיבוק (רח״ו).

	ישתכחון בבני רמז פסול כלל
וכך אמר יעקב לבניו שמא חס ושלום ארע פסול (בזרעי או) במטתי אז הם אמרו כמו שאין בלבך אלא אחד כך וכו׳ אין לנו דבקות בצד האחר כלל שהרי פרוש היה ממטתך ואנו ביחוד למלך העליון ואין לנו כלל דבקות בצד האחר שהרי בפרדה מהצד האחר (היינו ברצון) היה הרצון והמחשבה שלנו.	והכי אמר יעקב לבנוי שמא חס ושלום אירע פסול (בזרעי או) בערסי כדין אינון אמרו כמה דלית בלבך אלא אחד כך וכו׳ לית לן דביקו בסטרא אחרא כלל דהא פרישא הוה מערסך ואנן ביחודא לגבי מלכא עלאה ולית לן דביקו כלל בסטרא אחרא דהא בפרישו מסטרא אחרא (נ״א הוינן ברעו) הוה רעותא ומחשבתא דילן
כיון שידע שהצד האחר לא נדבק שם כלל אז נכנסה האשה לבעלה בלחש בסוד היחוד של ששה צדדים פתח ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהרי היא בסוד של אחד בעלמותיה בלי ערבוב כלל ולא שותפות של הצד האחר.	כיון דידע דסטרא אחרא לא אתדבק תמן כלל כדין עאלת אתתא לגבי בעלה בלחישו ברזא דיחודא דשית סטרין פתח ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דהא איהי ברזא דאחד בעולימתהא בלא ערבובא כלל ולא שותפו דסטרא אחרא
ובא וראה באותה שעה היו יעקב ובניו בדמות עליון למטה עם השכינה יעקב היה בסוד של ששה צדדים של העולם העליון בסוד אחד בניו היו בדמות של ששה צדדים של העולם התחתון והוא רצה לגלות להם אותו קץ כמו שבארנו שיש קץ ויש קץ יש קץ הימין ויש קץ הימים קץ הימין זו המלכות הקדושה סוד האמונה סוד מלכות השמים קץ	ותא חזי בההיא שעתא יעקב ובנוי הוו בדיוקנא עלאה לתתא בהדי שכינתא יעקב הוה ברזא דשית סטרין דעלמא עלאה ברזא חד בנוי הוו בדיוקנא דשית סטרין דעלמא תתאה ואיהו בעא לגלאה לון ההוא קץ כמה דאוקימנא דאית קץ ואית קץ אית קץ הימין ואית קץ הימים[328] קץ הימין דא מלכות קדישא רזא דמהימנותא רזא דמלכו דשמיא קץ
	קלד/ב
	זהר
הימים זה סוד של מלכות הרשעה סוד של הצד האחר שנקרא קץ כל בשר והרי בארנו.	הימים דא (ס״א מלכו חייבא רזא דמלכו אחרא רזא דסטרא אחרא כו׳) רזא דמלכו חייבא רזא דסטרא אחרא דאקרי קץ כל בשר והא אוקימנא
כיון דראה שהסתלקה שכינה ממנו וכו׳ הם אמרו כמו שאין בלבך אלא אחד שאתה בסוד של העולם העליון והוא אחד אף אנו שאנו בסוד של העולם התחתון הוא אחד ולכן נזכרו שני לבבות סוד של העולם העליון שהוא הלב של יעקב והסוד של העולם התחתון שהוא הלב של בניו אז הכניס אותה בלחש.	כיון דחמא דאסתלקת שכינתא מניה וכו׳ אינון אמרו כמה דלית בלבך אלא אחד דאנת ברזא דעלמא עלאה ואיהו אחד אוף אנן דאנן ברזא דעלמא תתאה איהו אחד ועל דא אדכרו תרי לבבות[329] רזא דעלמא עלאה דאיהו לבא דיעקב ורזא דעלמא תתאה דאיהו לבא דבנוי כדין אעיל לה בלחישו
וכמו שהם התיחדו הסוד של העולם העליון באחד והסוד של העולם התחתון באחד אף כך אנו צריכים ליחד את העולם העליון באחד וליחד את העולם התחתון בסוד של אחד זה בששה צדדים וזה בששה	וכמה דאינון אתייחדו רזא דעלמא עלאה באחד ורזא דעלמא תתאה באחד אוף הכי אנן צריכין ליחדא עלמא עלאה באחד וליחדא עלמא תתאה ברזא דאחד דא בשית סטרין

[328] קכא ע״א (הערת הזהר), עי׳ ע״ח שער מ״ד ומ״ן א.

[329] פי׳ שאמרו לו השבטים כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא א׳ נמצא שהזכירו ב׳ לבבות (מ״מ).

צדדים ולכן שש תבות כאן בסוד של ששה צדדים ושש תבות כאן בסוד של ששה צדדים ה׳ אחד ושמו אחד אשרי גורלו וחלקו של מי ששם רצונו לזה בעולם הזה ובעולם הבא.	ודא בשית סטרין ובגין כך שית תיבין הכא ברזא דשית סטרין ושית תיבין הכא ברזא דשית סטרין (זכריה יד ט) יהו״ה אחד ושמו אחד זכאה עדביה וחולקיה מאן דישוי רעותיה להאי בעלמא דין ובעלמא דאתי
רב המנונא סבא אמר כך התעוררות זו של היחוד יפה היא שסוד ברור הדבר הרי בארנו והדברים הללו עתידים להתעתד לפני עתיק הימים בלי בושה כלל.	רב המנונא סבא אמר הכי דא אתערותא דיחודא שפיר איהו דרזא דברירא דמלתא הא אוקימנא ומלין אלין זמינין לאתעתדא קמי עתיק יומין בלא כסופא כלל
פתח ואמר ויקחו לי תרומה כאן הוא יחוד בכלל אחד מעלה ומטה לא כתוב ויקחו תרומה אלא ויקחו לי תרומה מעלה ומטה בלי פירוד כלל.	פתח ואמר ויקחו לי תרומה הכא איהו יחודא בכללא חדא עילא ותתא ויקחו תרומה לא כתיב אלא ויקחו לי תרומה[330] עילא ותתא בכללא חדא בלא פרודא כלל
מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי פסוק זה כך צריך לומר אותו כל איש אשר ידבנו לבו מה זה מאת כל איש אלא סוד יש כאן לאותם בעלי מדות אשריהם הצדיקים שיודעים לשים את רצון לבם למלך העליון הקדוש וכל רצון לבם אינו לעולם הזה ולתאוה הבטלה שלו אלא יודעים ועוסקים לשים רצונם ולהדבק למעלה כדי למשך רצון (שלהם) של רבונם אליהם ממעלה למטה.	מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי האי קרא הכי אצטריך ליה למימר כל איש אשר ידבנו לבו (ס״א יקח את תרומתי) מאי מאת כל איש אלא רזא הכא[331] לאינון מרי מדין[332] זכאין אינון צדיקיא דידעי[333] לשואה רעותא דלבהון לגבי מלכא עלאה קדישא וכל רעותא דלבהון לאו איהו לגבי עלמא[334] דא ובכסופא בטלה דיליה[335] אלא ידעי ומשתדלי לשואה רעותהון ולאתדבקא לעילא[336] בגין לאמשכא רעותא[337] (דלהון) דמאריהון לגבייהו מעילא לתתא
ומאיזה מקום נוטלים אותו רצון רבונם למשך אותו אליהם הם נוטלים ממקום אחד עליון וקדוש שממנו יוצאים כל	ומאן אתר נטלי ההוא רעותא דמאריהון לאמשכא ליה לגבייהו[338] נטלין מאתר חד

[330] לי ת״ת, תרומה מלכות (רח״ו).

[331] הענין סוד יסוד אבא שפנימיותו הוא עיקר האצילות, ולשם תכלית כל כוונת כל מחשבתו להמשיך הפנימיות (נ״א השפע ממנו) מבחינה העליונה שלו הנקרא קדש עליון, לבחינתו התחתונה הנקרא קדש סתם, והיא המתגלה בחזה זעיר ששם ראש רחל שנקרא חכמה תתאה (רמ״ז).

[332] החכמים שדורשין ענין המדות שהם הספירות (רח״ו).

[333] שהם מושפעים מן הדעת, ויש בהם כח לשוואה רעותא דלבהון, ששרשו בקדש התחתון ששם הלב דזעיר, לגבי מלכא עילאה קדישא, הוא קדש העליון וכו׳ (רמ״ז).

[334] והנה הצדיקים מעלים הלב לשורשו ועושים ייחוד מופלא, אבל רעותא דלבהון וכו׳, פי׳ שאין כל עצם רצונם אלא למקור הפנימיות ולא לחיצוניות העולמות ולהנאת גופם (רמ״ז).

[335] היה נלע״ד להגיה דיליהון, והכוונה שהם נהנים מהעוה״ז כמאן דאכיל דלאו דיליה, שכך היא דרכם של צדיקים להתפרנס ולשאול במתנת חנם. אלא ידעי, שהם בקיאים בסודות האמת שיסודה בדעת, ומשתדלי, היינו שמתחזקים בכל תוקפם, לשוואה רעותהון, לתקן ולהכין רצונם בהתבודדות וסילוק מכל הנאה, והעיקר בייחודים וכוונות עצומות (רמ״ז).

[336] פי׳ שלפי זיכוך נשמתם שאין בהם שום סיג מתייחדים במקור הקדושה, ואעפ״י שסתם מ״נ העולים מלמטה אין בהם כח לגרום מיד הזווג למעלה, וכמ״ש בספר אדם ישר שכל מ״נ צריכים שתי פעמים להתקן וכו׳, אבל ייחודי הצדיקים עצמו מאד להדבק במקורם (רמ״ז).

[337] ירצה שיתדבקו למעלה בשביל להמשיך מיד מ״נ שלהם מיוחדים במ״ד דמאריהון שתחזור נשמתם מלאה זיו ואורה (רמ״ז).

[338] ירצה איזהו המקור העליון שבו מתעלים ומתדבקים כדי שיוכלו מיד להמשיכו עליהם (רמ״ז).

הרצונות הקדושים ומי הוא כל איש זה צדיק שנקרא כל כמו שנאמר (קהלת ה) ויתרון ארץ בכל היא (תהלים קיט) על כן כל פקודי כל ישרתי איש כמו שנאמר איש צדיק זהו צדיק (כל איש) בעל הבית שרצונו תמיד למלכה כמו בעל שאוהב את אשתו תמיד ידבנו לבו הוא אוהב אותה ולבו שהיא המלכה שלו ידבנו להדבק בה.	עלאה קדישא דמניה נפקין כל רעותין קדישין[339] ומאן איהו כל איש דא צדיק דאתקרי כל[340] כמה דאת אמר (קהלת ה ח) ויתרון ארץ בכל היא (תהלים קיט קכח) על כן כל פקודי כל ישרתי איש כמה דאת אמר[341] (בראשית ו ט) איש צדיק דא איהו צדיק (ס״א כל איש) מאריה דביתא[342] דרעותיה תדיר[343] לגבי מטרוניתא כבעלה דרחים לאתתיה תדיר[344] ידבנו לבו איהו רחים לה ולבו דאיהי מטרוניתא דיליה ידבנו לאתדבקא ביה
ואף על גב שאהבה רבה זה עם זה שלא נפרדים לעולמים מאותו כל איש בעל הבית בעל המלכה ממנו תקחו את תרומתי דרך העולם מי	ואף על גב דרחימו סגי דא בדא דלא מתפרשן לעלמין[345] מההוא כל איש מאריה דביתא מאריה דמטרוניתא מניה תקחו את תרומתי ארחיה דעלמא מאן
	רעיא מהימנא
מצוה ללמד תורה בכל יום שהיא סוד האמונה העליונה לדעת דרכי הקדוש ברוך הוא שכל מי שמשתדל בתורה זוכה בעולם הזה וזוכה בעולם הבא ונצול מכל המקטרגים הרעים משום שהתורה היא סוד האמונה שמי שמתעסק בה מתעסק באמונה העליונה והקדוש ברוך הוא משרה שכינתו בתוכו שלא תזוז ממנו.	פקודא ללמוד תורה בכל יום שהיא דאיהי רזא דמהימנותא עלאה[346] למנדע ארחיה דקב״ה דכל מאן דאשתדל באורייתא זכי בהאי עלמא וזכי בעלמא דאתי ואשתזיב מכל קטרוגין בישין בגין דאורייתא רזא דמהימנותא איהי דמאן דאתעסק בה אתעסק במהימנותא עלאה קב״ה אשרי שכינתיה בגויה דלא תעדי מניה
מי שיודע דבר תורה צריך לרדף אחריו	מאן דידע מלה דאורייתא אצטריך למרדף

[339] הוא יסוד אבא בסוד השביל, דהיינו קודש עליון הנז״ל שהוא כולל כל היסודות העליונים המושפעים בו ממזל נוצר חסד דביה אחיד אבא (רמ״ז).

[340] מב ע״ב (הערת הזהר). דיבר בלשון שאלה לפי שהשביל האמור [יסוד אבא] לא אתיידע וכו׳ ולכן תמה ושאל ומאן הוא, והשיב כל איש וכו׳, וירצה שהוא בחינתו התחתונה שהיא נודעת בתוך הזעיר דאתקרי כל, שהכל תלוי בו, וכמש״ה (תהלים קד, כד) כולם בחכמה עשית. ומפני שגם שאר היסודות נקראים כל אמר כמד״א (קהלת ה, ח) ויתרון וגו׳, ולא אמר כדכתיב מפני שלהבין ראיית הפסוק צריך לימוד, והוא מה שידוע ליודעים בפסוק (משלי ג, יט) ה׳ בחכמה יסד ארץ, ואמרינן אבא יסד ברתא, וזהו יתרון המלכות על זעיר, שהרי בכל חב״ד חג״ת דיליה שהם עצמו דזעיר כמבואר שהם ו״ק שלו, שמתעלים להיות חב״ד חג״ת דיליה, ואין יסוד אבא מתגלה בהם אלא במקום בנין רחל, ולפי שבהתגדל זעיר נה״י שלו מתעלים לחג״ת לכן יצדק שם ארץ ברחל שהיא ממש הדום רגליו. אמנם להודיע מעלת כ״ל זה הביא פסוק (תהלים קיט, קכח) על כן כל פקודי כל ישרתי, שכל התורה היא ביסוד החכמה וכו׳, ואע״ג שמצוות לא תעשה הן סוד גבורות ואבא כולו חסדים, הא תנן היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כשכר מצוה, דהיינו מצוות עשה, והרי שהגבורות הם חסדים, וז״ש ישרתי, שזהו היושר שלהם. ואמר פקודי, מפני שהנודע ונגלה מאבא היא בחינת פק״ד שנאמר (לג, כג) וראית את אחורי, ומש״ה רבינ״ו גי׳ תרי״ג, ובבחינה זו נקראת התורה תורת חסד (רמ״ז).

[341] ידוע נח סודו ביסוד אבא, ונקרא בשם איש שנראה מיותר, שאם יאמר נח צדיק תמים היה די, אלא מפני שיסוד זעיר גם הוא נקרא צדיק וגם נקרא בבחינה שהוא זכר ומשפיע, מכל מקום הוא כולל חו״ג ממש, אבל יסוד אבא לו יצדק בעצם שם איש מפני שכולו חסדים, וזהו כל איש, פי׳ כולו איש, ולכן הוא מיסוד המלכות שיציאתה במקום גילוי החסדים וכמש״ה (ישעיה טז, ה) והוכן בחסד כסא (רמ״ז).

[342] ירצה זה הנקרא איש צדיק או כל איש, הוא מאריה דביתא, שנאמר (משלי כד, ג) בחכמה יבנה בית, ובסוד כתר שלה שהוא בשני אורות העולים בי״ת (רמ״ז).

[343] יש בחינת רחל הפנימית הנקראת כלת משה והיא הנקראת מטרוניתא בעצם (רמ״ז).

[344] ה״ס יעקב הפנימי הנבקע בתוך זעיר בסוד יעק״ב יבק״ע. ולפי שיעקב הוא מאבא לכן אמר שאבא שהוא יסודו הוא תמיד אצל המטרוניתא כבעל (רמ״ז).

[345] בראשית ז ע״א (הערת הזהר).

[346] כל העשר ספירות (יהל אור).

וללמד דבר זה ממנו לקיים את סוד הכתוב מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי התורה היא עץ החיים לתת חיים לכל מי שמתחזק בתורה מתחזק בעץ החיים כמו שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה.	אבתריה ולאולפא האי מלה מניה לקיימא רזא דכתיב (&) מאת כל איש אשר ידבנו[347] לבו תקחו את תרומתי אורייתא אילנא דחיי איהו למיהב חיין לכלא מאן דאתתקף באורייתא אתתקף באילנא דחיי כמה דאת אמר (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה
וכמה סודות עליונים בארנו במי שמשתדל בתורה שזוכה להקשר בתורה שלמעלה בעולם הזה אינו שוכך ואינו שוכך בעולם הבא ואפילו בקבר שפתותיו מרחשות בתורה כמו שנאמר דובב שפתי ישנים (ע״כ רעיא מהימנא).	וכמה רזין עלאין אוקימנא במאן דאשתדל באורייתא דזכי לאתקשרא באורייתא דלעילא בהאי עלמא לא שכיך ולא שכיך בעלמא דאתי ואפילו בקברא שפוותיה מרחשן אורייתא כמה דאת אמר (שה״ש ז י) דובב שפתי ישנים ע״כ[348]
	קלה/א
שרוצה לקחת אשתו של אדם ממנו הוא מקפיד ולא עוזב אותה אבל הקדוש ברוך הוא לא כך כתוב וזאת התרומה זו כנסת ישראל אף על גב שכל אהבתה אליו ואהבתו אליה ממנו נוטלים אותה להשרותה ביניהם מאותו מקום עליון שכל האהבה של אשה ובעלה שורה משם תקחו את תרומתי אשרי חלקם של ישראל ואשרי כולם שזכו לזה.	דבעי לנסבא אתתיה דבר נש מניה איהו קפיד ולא שביק לה אבל קודשא בריך הוא לאו הכי כתיב (&) וזאת התרומה זו כנסת ישראל אף על גב דכל רחימו דילה לגביה ורחימו דיליה לגבה מניה נטלין לה לאשראה ביניהו מההוא אתר עלאה דכל רחימו דאתתא ובעלה שריא מתמן תקחו את תרומתי זכאה חולקיהון דישראל וזכאין כלהו דזכו להאי
וזאת התרומה אשר תקחו מאתם ואם תאמר אם כך אשר תקחו מאתו היה צריך להיות מה זה מאתם מאת שני השמות (הדרגות) הללו.	וזאת התרומה אשר תקחו מאתם ואי תימא אי הכי אשר תקחו מאתו מבעי ליה מאי מאתם מאת תרין שמהן (נ״א דרגין)ב אלין[349]
עוד אמר רב ייבא סבא מאתם מאת ס׳ שהוא סוד העולם העליון מקום מדורו של הצדיק הזה שמתעטר מהאות ס׳ ומשם נוטל חיים להזין את כל העולמות והכל דבר אחד הסוד שנתן לחכמים אשרי חלקם.	תו רב ייבא סבא אמר מאתם מאת ס׳[350] דאיהו רזא דעלמא עלאה[351] אתר מדוריהכא[352] דהאי צדיק דאיהו אתעטר מאת ס׳ ומתמן נטיל חיין[353] לאתזנא לעלמין כלהו וכלא מלה חדא רזא לחכימין אתיהיבת זכאה חולקיהון
שאף על גב שהם נוטלים אותה (כאן) לא יכולים ליטול אותה אלא רק ברשות בעלה וברצונו ולעשות עבודה של אהבה אליו ואז	דאף על גב דאינון נטלין לה (הכא) לא יכלין לנטלא לה אלא ברשו דבעלה וברעו דיליה ולמעבד פולחנא דרחימו לגביה וכדין

[347] ללמד לאחרים (יהל אור).

[348] והיה כעץ שתול וכו׳ עד כאלו קיים והגית בו יומם ולילה ומכאן תלך ויקרא רסג ע״א שמע ישראל (הערת הזהר).

[349] פי׳ הם כל איש הנזכר בפסוק שהיסוד נק׳ בשני שמות כל ואיש (מ״מ).

[350] הענין כי ס׳ סתומה היא הבינה, והיסוד עולה ונשרש בה, והיינו סוד גנוז לצדיקים לעתיד לבא, דהיינו צדיקים היסוד בעולם הבא בינה (אור יקר). היינו דעת יסוד בינה (רח״ו).

[351] סוד הבינה הסתומה, והיא עתידה להפתח שכבר היא ס׳ מרובעת (אור יקר).

[352] מפני שכמו שהצדיקים בגן עדן מדורין על מדורין בהיכלות אשר שם, כך היסוד צדיק בחינותיו מתפשטות בבינה, ולא שיהיה ממש מדורו שם אלא הוא מושרש שם לשאוב משם בהעלם למטה בגלוי המזון לעולמות (אור יקר).

[353] קכז ע״א (הערת הזהר).

באהבתו תקחו את תרומתי וכל זה באותן העבודות של התפלה ותקון וסדור שישראל מסדרים בכל יום דבר אחר מאתם מהכלל של ששה צדדים העליונים והכל אחד.	ברחימו דיליה תקחו את תרומתי וכל דא באינון פולחני דצלותא ותקונא וסדורא דישראל מסדרין בכל יומא דבר אחר מאתם מכללא דשית סטרין עלאין וכלא חד
(ד״א) מאתם מאותם זמנים ושבתות והכל סוד אחד זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני זהב בסוד של יום ראש השנה שהוא יום של זהב יום הדין ושולט אותו הצד כמו שנאמר (איוב לז) מצפון זהב יאתה וכסף זה יום הכפורים שמתלבנים חטאיהם של ישראל כמו שלג כמו שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם.	(דבר אחר) מאתם מאינון זמני[354] ושבתי וכלא רזא חדא זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני זהב ברזא דיומא דראש השנה דאיהו יומא דזהב יומא דדינא ושלטא ההוא סטרא כמה דאת אמר (איוב לז כב) מצפון זהב יאתה וכסף דא יום הכפורים דמתלבנן חוביהון דישראל כתלגא כמה דאת אמר (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וכתיב (ויקרא טז ל) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם
ונחשת ימי קרבנות החג שהם מרכבות העמים עובדי כוכבים ומזלות והם נקראים סוד של הרי נחשת ולכן מתמעטים בכל יום והולכים ותכלת זה פסח השלטון של סוד האמונה הסוד של צבע התכלת ומשום שהיא תכלת לא שולטת עד שמשמידה והורגת כל בכורות מצרים כמו שנאמר ועבר ה׳ לנגף את מצרים ולכן כל הצבעים טובים בחלום חוץ מתכלת.	ונחשת יומי דקרבנין דחג דאינון רתיכי דעמין עכו״ם ואנון אקרון רזא דהרי נחשת ובגין כך מתמעטין בכל יומא ואזלין ותכלת דא פסח שולטנו דרזא דמהימנותא רזא דגוונא תכלא ובגין דהיא תכלא לא שלטא עד דשציאת וקטילת כל בוכרי דמצראי כמה דאת אמר (שמות יב כג) ועבר יהו״ה לנגף את מצרים בגין כך כל[355] גווני טבין בחלמא בר מן תכלא
וארגמן זה שבועות סוד הארגמן שתורה שבכתב שנתנה בו כלולה משני צדדים מימין ומשמאל כמו שנאמר מימינו אש דת למו וזהו ארגמן	וארגמן דא שבועות רזא דארגוונא דתורה שבכתב דאתיהיבת ביה כלילא מתרין סטרין מימינא ומשמאלא כמה דאת אמר (דברים לג ב) מימינו אש דת למו ודא איהו ארגמן
ותולעת שני זהו ט״ו באב שבנות ישראל היו יוצאות בכלי מילת כמו שנאמר האמנים עלי תולע.	ותולעת שני דא איהו ט״ו באב דבנות ישראל הוו נפקי במאני מלת כמה דאת אמר (איכה ד ה) האמונים עלי תולע[356]
עד כאן ששה צדדים מכאן ולהלאה הסוד של עשרת ימי תשובה ושש ועזים וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאר ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים ואבני שהם ואבני מלואים	עד הכא שית סטרין מכאן ולהלאה רזא דעשרת ימי תשובה וש״ש ועזים ועורות אילים מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים ושמן למאר ובשמים לשמן המשחה ולקטורת

[354] והם רומזים לו״ק דז״א (מ״מ).

[355] קלט ע״א (הערת הזהר).

[356] עי׳ פע״ח (שער מקרא קודש - פרק ד): ט״ו באב נצח, חנוכה הוד, פורים יסוד. ועיי״ש שבועות א: כבר כתבנו סדר המועדות, בחג הפסח עד ט״ו בשבט, נצח. פורים, יסוד. חנוכה, הוד. ולפי שפרשנו במקום אחר, חנוכה בנצח, ופורים בהוד, יצדק מאוד ט״ו באב ביסוד, ויגיד עליו ריעו בט״ו בשבט, שהוא מלוי הלבנה, מלא כל הארץ, ודאי שמבין שניהם תתחנט עלים של פירות אילן כדלקמן. והנה ט״ו באב, בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים. כמבואר סוף תענית, וסוד הזיווגים יונקת מבינה, סוד יוה״כ, כמ״ש הנושא אשה לשם שמים, עונותיו נמחלין לו. ועי׳ עוד מאה קשיטה לרמ״ע מפאנו (סימן פא).

עד כאן תשעה כנגד תשעה ימים ויום הכפורים משלים לעשרה ומכל אלה אנו נוטלים תרומת ה׳ בכל זמן וזמן כדי להשרות עלינו בראש השנה אנו נוטלים תרומת ה׳ והוא סוד של ראש השנה שבא מצד הזהב ביום הכפורים אנו נוטלים אותה והיא יום הכפורים שיורשת הבת את האם בסכות אנו נוטלים אותה והיא סכה סוככת ומגנה עלינו וכתוב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם וזוהי תרומת ה׳.	הסמים ואבני שוהם ואבני מלואים עד הכא תשעה[357] לקבל תשעה יומין ויום הכפורים אשלים לעשרה ומכל אלין אנן נטלין תרומת יהו״ה בכל זמנא וזמנא בגין לאשראה עלן בראש השנה אנן נטלין תרומת יהו״ה ואיהו רזא דראש השנה דאתיא מסטרא דזהב ביום הכפורים אנן נטלין לה ואיהי יום הכפורים[358] דירתא ברתא לאימא בסכות אנן נטלין לה ואיהי סוכה סוככת ואגינת עלן וכתיב (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם ודא איהי תרומת יהו״ה
בפסח אף כך אנו נוטלים אותה והיא פסח והרי בארנו סוד הגון של אור התכלת בשבועות אנו נוטלים אותה והיא שתי הלחם וכתוב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר ואנו נוטלים מתורה שבכתב תורה שבעל פה.	בפסח אוף הכי אנן נטלין לה ואיהי פסח והא אוקימנא רזא דגוון דנהורא תכלא בשבועות אנן נטלין לה ואיהי שתי הלחם וכתיב (שמות כ א) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר ואנן נטלין מתורה שבכתב תורה שבעל פה
חמשה עשר באב הוא עמד בשמחה על בנות ישראל כל שאר הימים הם לתקון שלה ולכן כתוב אשר תקחו מאתם	ט״ו באב איהו קיימא בחדוה על בנות ישראל כל שאר יומין אינון לתקונא דילה ועל דא אשר תקחו מאתם כתיב
כמו שהם מתיחדים למעלה באחד אף כך היא מתיחדת למטה בסוד של אחד להיות עמם למעלה אחד כנגד אחד הקדוש ברוך הוא אחד למעלה לא יושב על כסא כבודו עד שנעשית בסוד של אחד כמו שלו להיות אחד באחד והרי בארנו הסוד של ה׳ אחד ושמו אחד.	כגוונא[359] דאינון[360] מתייחדין לעילא באחדכב אוף הכיכג איהי אתיחדת לתתא ברזאכד דאחד[361] למהוי עמהון לעילא חד לקבל חד[362] קודשא בריך הוא אחד[363] לעילא לא יתיב על כורסייא דיקריה עד דאיהי אתעבידתכה ברזא דאחד כגוונא דיליה למהוי אחד באחד והא אוקימנא[364] רזא דיהו״הכו אחד ושמו אחד

[357] פי׳ עורות אלים ועורות תחשים חשיב לשנים, וכן אבני שהם ואבני מילואים קא חשיב לשנים. אבל בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים הם א׳, ט׳ עם ו׳ הנז׳, הם ט״ו מינים, וז״ש הזהר דף קלט ע״א י״ג זינין אינון בר אבנין יקירין, נמצא שעם האבנים הם ט״ו, וזה הפך מדברי רש״י שאמר י״ג מינים הם, וכתב הרא״ם שרש״י קחשיב תכלת וארגמן ותולעת שני כא׳ שכולם מין צמר (מ״מ).

[358] אמור קב (הערת הזהר).

[359] עי׳ אריכות בשביבי נוגה

[360] עתה נבין בזה טעם למה אנו מתפללין מקדש ישראל והזמנים, למה לא נחתום הזמן הא׳, ולמה נכלול כל הזמנים יחד. אלא מפני שכולם כלולים יחד מכל א׳ וא׳, שעם היות שהם ו״ק, ו׳ זמנים, עכ״ז כולם כלולים בפסח, וכולם כלולים בר״ה וכולם בסוכות, ולכך אנו חותמין מקדש ישראל, ת״ת, בעל ו״ק, בסוד הדעת, והזמנים כל ו׳ זמנים. ואל תשיבני מר״ה ויוה״כ כי טעם אחר שם שהם ברכות ארוכות בסוד א״א, וחותם הברכה ברוך כאשר אפרש בחלק תפלה למשה אמנם הכא בכל חג וחג (אור יקר). פי׳ ו״ק דז״א (מ״מ).

[361] בסוד התעוררות הראויות לה כדפי׳ (אור יקר).

[362] אם כן צריך שנכוון כשנקח אותה שהיא נקשרת בסוד אחד עם חייליה׳ נערותיה היכלותיה [עולמות בי״ע], ולזה עם ימצא שאנו נוטלים היחוד שאם אין אנו מקשטין אותה ומקשרין אותה עם נערותיה אין אנו נוטלים כלל, מפני שהוא מקפיד שאינו יושב על הכסא אלא דווקא בהיות כסאו דהיינו מדת מלכותו אח״ד כמותו ואם אין אנו עושין ומתקנים אותה אחד כמותו לא יתקשרו יחד ונמצא שאין אנו נוטלים אותה משום ד״מאת כל איש״ כתיב, צריך יחוד, ולזה אנו מתקנין אותה ומקשטין אותה (אור יקר).

[363] ת״ת (רח״ו).

[364] קלד ע״א (הערת הזהר).

סוד השבת היא שבת שנאחזת בסוד	רזא דשבת[365] איהי שבת[366] דאתאחדא[367] ברזא
	קלה/ב
של אח״ד להשרות עליה הסוד של אחד תפלת ערב שבת שהרי אז מתיחד כסא הכבוד הקדוש בסוד של אחד ומתתקנת שישרה עליה המלך הקדוש העליון.	דאח״ד[368] למשרי עלה[369] רזא דאחד צלותא דמעלי שבתא[370] דהא אתאחדת כורסייא[371] יקירא[372] קדישא ברזא דאח״ד ואתתקנת[373] למשרי עלה מלכא קדישא עלאה[374]
כשנכנסת השבת היא מתיחדת ונפרדת מהצד האחר וכל הדינים מעברים ממנה והיא נשארת ביחוד של אור קדוש ומתעטרת בכמה עטרות למלך הקדוש וכל שליטי הרגז ובעלי הדין כולם בורחיים (ומעברים ממנה) ואין שלטון אחר בכל	כד עייל שבתא איהי אתיחדת[375] ואתפרשת מסטרא אחרא וכל דינין[376] מתעברין מינה[377] ואיהי אשתארת ביחודא[378] דנהירו קדישא ואתעטרת בכמה עטרין[379] לגבי מלכא[כז] קדישא[380] וכל שולטני רוגזין[381] ומארי דדינא כלהו ערקין[382] (נ״א ואתעברו מינה)[כח]

[365] כבר פי׳ הזמנים, השתא מפרש שבת דעדיף מכולהו, ואגב אורחיה נפרש תפילות דשבת והזמירות, ולהכי הקדים הזמנים, איידי דזוטר מילייהו (אור יקר). מלכות (רח״ו).

[366] מלכות כאומרו כי אות היא ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם (אור יקר).

[367] בנערותיה (אור יקר).

[368] כי בחול כל יום ויום בא׳ מו׳ נערותיה, אמנם יום שבת היא היא קדש ממש נקשרת ״ברזא דאחד״ דהיינו נערותיה ו׳ בו׳, והכח הקושרים אח״ד, והיינו ״דאתקשרת ברזא דאחד״ בנערותיה (אור יקר).

[369] ת״ת רזא דאחד כולל אח״ד ו״ק על הדרך שפי׳ (אור יקר).

[370] היא סוד תיקוניה באחד (אור יקר).

[371] מלכות אתאחדת בסוד אחד (אור יקר).

[372] מצד החכמה בסוד ודאי דהיינו ל״ב נתיבות (אור יקר).

[373] אחר שהוא אח״ד, עושה עצמה כסא נכון לישב עליו המלך, וז״ש ״אתאחדת״ ואח״כ ״אתתקנת למשרי עלה מלכא״, ת״ת המולך במלכות (אור יקר).

[374] ״קדישא״ מצד הבינה קדש הקדשים, ״עילאה״ מו״ק עליונים, אלא כמונו אלא יקירא קדישא לבד (אור יקר). ״קדישא״ דהיינו מלך קדישא מצד החכמה והבינה, ״עילאה״ מצד הכתר דעדיף מינה, בזה הוא בו״ק עליונים והיא מו׳ תחתונים כדפי׳, והשתא מפרש הבחינות בפרט א׳ לא׳, תחלת הכל קודם שהיא תתקן ייחודה (אור יקר). ״עילאה״ מצד הכתר דעדיף מינה בזה, הוא בו״ק קצוות עליונים והיא מו׳ תחתונים כדפי׳ והשתא מפרש הבחינות בפרט א׳ לא׳ תחלת הכל קודם שהיא תתקן באח״ד (אור יקר).

[375] אמנם קודם ייחודה אתפרשת מסטרא אחרא וכל דינים וכו׳ (אור יקר).

[376] המעכבים היחוד להיות כל כח דין רוצה לפעול לעצמו (אור יקר).

[377] בענין שיעשה שלום בהיכלותיה, כולם רחמים כולם מסכימין אל המנוחה, ובזה בהעברת החצונים הדינים מעצמה ״איהי אשתארת ביחודא״ שאין מונע (אור יקר).

[378] והיינו ״דנהירו קדישא״ שמי היה מחשיך פניה שלא תאיר, החצונים או הדינים הקשים, בהעברתם מיד היא מאירה ״נהירו קדישא״ דיחודא כדפי׳ (אור יקר).

[379] היינו כללותיה (אור יקר).

[380] כי בחול היתה מתייחדת עם הת״ת אמנם בסו דהתלבשה בחול כנודע, אמנם עתה מלכא ״קדישא״ למעלה באצילות לא בסוד התלבשם בחול (אור יקר). בחמדת ימים דף סד: בעמידה דערבית דשבת אז עלתה הכלה ונתפרשה מהקלי׳ כמ״ש בזהר תרומה ז״ל: צלותא דמעלי שבתא וכו׳ משם יתבאר תרתי לטיבותא דאתפרשת מסט״א ועוד דאתעטרת בכמה עטרין] ועל כן כדי להורות על שלימות זה הנמצא בה, יאמר ויכלו השמים וכו׳, והוא לשון שכלול וכו׳, כי הכלה היא עתה בערך שנשתכללה בזמן הבריאה, דכתיב ויביאה אל האדם, דקשיט לה בכ״ד קישוטין כמספר ויביאה וכו׳ ולעומת זה תקנו ז׳ ברכות כי לעולם הכלה מתברכת בז׳ ברכות בסוד ויבנהו ז׳ שנים, כמ״ש בזהר דכת״י [זח״ח] בז׳ סליקת, ורבינו הקדוש האריז״ל כתב טעם למה שתקנו ג׳ תפלות משונות בשבת, אתה קדשת, הם הקדושין של הכלה שנתן לה החתן בסוד ז׳ ברכות, ואז היה נקנית לבעלה, ואסורה לחיצונים. ג״פ ויכלו הם ג׳ עדים. ישמח משה, הם סבלונות. תקנת שבת, סוד מאכל ומשתה. אתה אחד, הוא יחוד חתן וכלה. וע״כ בלילה אנו אומרים וינוחו בה, ככלה בבית אביה, שעיקר השמחה בה, ובשחרית אומרים בו ככלה בבית חמיה, שעיקר השמחה בו, ובמנחה אומרים בם, כי אז שניהם עיקר ביחודא שלים (מ״מ).

[381] היינו כחות הדין בחזקה מצד הרוגז החצון (אור יקר).

[382] ונחבאין בנוק׳ דתהומא רבא, ומה שבימות החול כביכול הם ב׳ רשויות רשות גבוה ורשות הטומאה הם עתה ברשות אחת (אור יקר).

העולמות ופניה מאירים באור עליון ומתעטרת למטה בעם הקדוש וכולם מתעטרים בנשמות חדשות אז ראשית התפלה לברך אותה בשמחה בפנים מאירות ולומר ברכו את ה׳ המברך את ה׳ דווקא כדי לפתח לה בברכה.	ולית שולטנו אחרא בכלהו עלמין[383] ואנפהא[384] נהירין בנהירו עלאה[385] ואתעטרת לתתא בעמא קדישא[386] וכלהו מתעטרן בנשמתין חדתין[387] כדין שירותא דצלותא[388] לברכא לה[389] בחדוה[390] בנהירו דאנפין[391] ולומר ברכו את[392] יהו״ה המבורך[393] את יהו״ה דייקא בגין למפתח[394] לגבה בברכה[395]
ואסור לעם הקדוש לפתח אליה בפסוק של דין כמו והוא רחום וגו׳ משום שהרי נפרדה מהצד האחר וכל בעלי הדינים נפרדו והעברו ממנה ומי שמעורר את זה למטה גורם לעורר כך למעלה והכסא הקדוש לא יכול להתעטר בעטרת קדושה שכל זמן שמתעוררים למטה אותם בעלי הדין שהיו מעברים והיו הולכים להתחבא בתוך הנקב של העפר של התהום הגדול כולם שבים לשרות במקומם והמקום הקדוש מתרחק (ונדחק) בהם מלהיות במנוחה.	ואסיר לעמא קדישא למפתח לגבה בפסוקא דדינא כגון והוא רחום וגו׳ בגין דהא אתפרשת מרזא דסטרא אחרא וכל מארי דדינין אתפרשו ואתעברו מינה ומאן דאתער האי לתתא גרים לאתערא הכי לעילא וכרסייא קדישא לא יכלא לאתעטרא בעטרא דקדושה דכל זמנא דמתערי לתתא אינון מאריהון דדינא דהוו מתעברן והוו אזלי כלהו לאתטמרא גו נוקבא דעפרא דתהומא רבא כלהו תייבין לאשראה בדוכתייהו ואתרחקת (ס״א ואתדחקת) בהו אתר קדישא דבעאת נייחא
ואל תאמר שזהו לבדו אלא שאין התעוררות למעלה להתעורר עד שישראל מעוררים למטה כפי שבארנו שכתוב בכסה ליום חגנו לא כתוב ליום חג אלא ליום חגנו ולכן אסור לעם הקדוש שמתעטרים בעטרות קדושות של נשמות כדי לעורר מנוחה שהם יעוררו דין אלא כולם ברצון ואהבה רבה שיעוררו ברכות מעלה ומטה כאחד.	ולא תימא דדא איהו בלחודוי אלא לית אתערותא לעילא לאתערא עד דישראל מתערי לתתא כמה דאוקימנא דכתיב (תהלים פא ד) בכסה ליום חגנו ליום חג לא כתיב אלא ליום חגנו ועל דא אסיר לעמא קדישא דקא מתעטרין בעטרין קדישין דנשמתין בגין לאתערא נייחא דאינון יתערון דינא אלא כלהו ברעו ורחימו סגי דיתערון ברכאן עילא ותתא כחדא

[383] אלא כולם שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה׳ (אור יקר).
[384] אותם הפנים המביטים אל בעלה שהן א״ל אלהי״ם אדנ״י (אור יקר)
[385] קדושת שבת ומנוחתו שנתקשטה בו מקדש העליון ואל התעוררות הזווג העליון (אור יקר).
[386] כדי להזדווג בסוד התעוררותה, וכדי שיהיה להם יכולת לייחד בסוד מציאות האצילות, מנוחת שבת (אור יקר).
[387] שאינם כנשמת חול שהם אופן נפש חיה רוח כסא נשמה אלא נפש ממלכות רוח מת״ת נמשה מבינה (אור יקר).
[388] דערבית (אור יקר).
[389] כי ברכו הוא ברכת השכינה (אור יקר).
[390] ויעביר כל יגון, ואנחה חלפו (אור יקר).
[391] כדי להשפיעה מבינה בעלת השמחה ולהאיר פניה אל הספירות ומהם אל המלכו ת(אור יקר).
[392] השכינה הנקראת א״ת [עי׳ ח״א טו ע״ב] (אור יקר).
[393] והוא בחי׳ תוספת הרוח שסודו מחג״ת דצלם דאימא והמה נקראים נשמתין על שמה כנודע וב״ופרוש סוכת שלום עלינו״ תנוח תוסתפת הנשמה כמ״ש בזהר בראשית מח ע״א (מ״מ).
[394] שנראה שמיד הברכות הם מזומנות כיון שהוא פותח מיד (אור יקר).
[395] ובחול איני פותח אלא בפסוק והוא רחום שהוא כדי לבטל ד׳ קלי׳ מורה שד׳ קליות שהם עון משחית אף וחימה הם כניסת הפתח אליה ואנו מכניעים אותם ונכנסים דרך בה ואח״כ מושכים לה ברכה ברכו אמנם ביום שבת תחלת פתיחת פינו מיד בברכה מורה שהיום גורם שכולו ברכה (אור יקר).

ברכו את ה׳ דווקא את כמו שאמרנו זו שבת של ערב שבת ברוך ה׳ המברך זו יציאת הברכות ממקור החיים ומקום שממנו יוצאת כל ההשקאה להשקות את הכל ומשום שהוא המקור בסוד של אות הברית קוראים לו המברך הוא נביעת הבאר כיון שמגיעים לשם הרי הבאר ודאי מתמלאת שאין פוסקים מימיו לעולמים.	ברכו את יהו״ה את דייקא כדקאמרן דא שבת[396] דמעלי שבתא ברוך יהו״ה המבורך דא אפיקו דברכאן ממקורא דחיי ואתר דנפיק מניה כל שקיו לאשקאה לכלא ובגין דאיהו מקורא ברזא דאת קיימא[397] קרינן ליה המבורך איהו מבועא דבירא וכיון דמטו תמן הא ודאי בירא אתמליא דלא פסקין מימוי לעלמין
ולכן לא אומרים ברוך את ה׳ המברך אלא ברוך ה׳ שאלמלא לא מגיעה לשם נביעה מהמקור העליון לא מתמלאת הבאר כלל ועל זה המברך למה הוא המברך משום שהוא משלים ומשקה לעולם ועד עולם ועד זוהי שבת של ערב שבת ואנו תוקעים ברכות במקום שנקרא מברך וכיון שמגיעים לשם כולם לעולם ועד וזהו ברוך ה׳ המברך עד כאן הגיעו ברכות מהעולם העליון וכולם לעולם ועד להתברך ולהיות משקה ולהיות שלם כראוי מלא מכל הצדדים.	ועל דא לא אמרינן ברוך את יהו״ה המבורך אלא ברוך יהו״ה דאלמלא לא מטי התם נביעו ממקורא עלאה לא אתמליא בירא כלל ועל דא המבורך אמאי איהו המבורך בגין דאיהו אשלים ואשקי לעולם ועד עולם ועד דא איהו שבת דמעלי שבתא ואנן תקעין ברכאן באתר דאקרי מבורך וכיון דמטאן התם כלהו לעולם ועד ודא איהו ברוך יהו״ה המבורך עד הכא מטון ברכאן מעלמא עלאה וכלהו לעולם ועד לאתברכא ולאתשקאה ולמהוי שלים כדקא יאות מליא מכל סטרין
ברוך זהו המקור העליון שכל הברכות יוצאות ממנו וכשהלבנה נשלמת קוראים אותה כך לתחתונים אבל ברוך מקור העליון כפי שאמרנו ה׳ זה אמצעי של כל הצדדים העליונים המברך זה שלום הבית נביעת הבאר להשלים ולהשקות הכל לעולם ועד זה העולם התחתון שצריך להתברך ושמן ומשחה של ברוך ה׳ והמברך הכל הוא לעולם ועד.	ברוך דא[398] מקורא עלאה דכל ברכן נפקין מניה וכד סיהרא אשתלים קרינן לה הכי לגבי תתאי אבל ברוך מקורא עלאה כדקאמרן יהו״ה דא אמצעי דכל סטרין עלאין המבורך דא שלמא דביתא מבועא דבירא לאשלמא ולאשקאה כלא לעולם ועד דא עלמא תתאה דאצטריך לאתברכא ומשחא ורבו דברוך יהו״ה והמבורך כלא איהו לעולם ועד
(מברך כמו שנאמר בן פרת) ולכן הברכה הזו צריכים כל העם לברך ובערב שבת ברצון הלב ובשמחה צריך להתחיל בתחלה בברכה הזו שתתברך השבת הזו של ערב שבת (בלילה) מהעם הקדוש כראוי בברכה הזו.	(מבורך כמה דאת אמר (בראשית מט כב) בן פורת) ועל דא ברכה דא אצטריכו כל עמא לברכא ובמעלי שבתא ברעו דלבא ובחדוה בעו למשרי בשרותא בברכה דא לאתברכא האי שבת דמעלי שבתא (ליליא) מעמא קדישא כדקא יאות בהאי ברכה
(ברכו) כשמתחילים ישראל לברך קול הולך בכל הרקיעים שמתקדשים בקדשת ערב השבת אשריכם העם הקדוש שאתם מברכים ומקדשים למטה כדי שיתברכו ויתקדשו למעלה כמה מחנות	(ס״א ברכו) כד שראן ישראל לברכא קלא אזלא בכלהו רקיעין דמתקדשי בקדושה דמעלי שבתא זכאין אתון עמא קדישא דאתון מברכי ומקדשי לתתא בגין דיתברכון ויתקדשון לעילא כמה משריין
	קלו/א
עליונים קדושים אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא ולא מברכים ישראל	עלאין קדישין זכאין אינון בהאי עלמא

[396] בראשית ה ע״ב (הערת הזהר).
[397] ברוך יסוד דאימא ה׳ ת״ת שהוא ז״א המבורך יסוד ז״א לעולם מלכות ועד יסוד דידה (רח״ו).
[398] קסב ע״א עקב רעא ע״א (הערת הזהר).

את הברכה הזו עד שמתעטרים בעטרות של נשמות קדושות כפי שאמרנו אשרי העם שזכו להם בעולם הזה לזכותם לעולם הבא.	וזכאין אינון בעלמא דאתי ולא מברכי ישראל ברכה דא עד דמתעטרן בעטרין דנשמתין קדישין כדקאמרן[399] זכאה עמא דזכי לון בעלמא דין למזכי לון לעלמא דאתי
בלילה זה שמוש של החכמים באלו הנשמות הקדושות שמתעטרות בהם ואף על גב שהרי בארנו והכל אחד ובכל מקום שתמצא לחכמים בדבר הזה בצד זה ולפעמים בצד זה הכל הוא אחד ודברים הללו הרי כבר בארנו אבל בפעם הזו שכלם מתעטרים בנשמות ורוחות חדשות יתרות קדושות אז הוא הזמן של השמוש שלהם כדי שיהיה שפע לאותו שמוש (תשמיש) בשפע של קדושה במנוחה עליונה ויצאו בניהם קדושים כראוי.	בהאי ליליא שמושא דחכימין באלין נשמתין קדישין דמתעטרן בהו[400] ואף על גב דהא אוקימנא[401] וכלא חד[402] ובכל אתר דתשכח לחכימין בהאי מלה בסטרא דא ולזמנין בסטרא דא כלא איהו חד והני מילי הא אוקימנא אבל בזמנא דא דמתעטרן כלהו בנשמתין ורוחין חדתין יתירין קדישין כדין איהי זמנא דשמושא דלהון בגין דליהוי נגידו לההוא שמושא בנגידו דקדושה בנייחא עלאה ויפקון בנייהו קדישין כדקא חזי
סוד זה נתן לחכמים בשעה שנחלק הלילה בלילה הזה הקדוש ברוך הוא רוצה להיכנס לגן שלמעלה וסוד זה בימי החל הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן שלמטה להשתעשע עם הצדיקים ששורים שם ובשבת באותו ליל שבת הקדוש ברוך הוא נכנס לגן שלמעלה בסוד המקור העליון.	רזא דא לחכימין אתייהיבת בשעתא דאתפליג ליליא[403] בליליא דא קודשא בריך הוא בעי לאעלא בגנתא דלעילא[404] ורזא דא ביומי דחול[405] קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן דלתתא[406] לאשתעשעא עם צדיקיא דשראן תמן ובשבת בההוא ליליא דשבתא קודשא בריך הוא עאל בגנתא דלעילא ברזא דמקורא עלאה
משום שבימי החל כל נשמות הצדיקים כולן שורות בגן שבארץ וכשמתקדש היום	בגין דביומי דחול כל נשמתין דצדיקיא כלהו בגנתא די בארעא שריין וכד אתקדש

[399] דע כי ענין תוספת נשמה הבאה לאדם בערב שבת הם בכל החלקים. והנה מ״ש עתה, דבהאי ברכה דברכו מתעטרן בתוספת עטראן דנשמתין, הוא בבחינת חלק הרוח בלבד, והוא כי ברכת ברכו הוא ברכת ז״א אל נוקביה. ואמנם תוספת הנשמה בעצמה, אינה נכנסת באדם עד ברכת הפורס סוכת שלום עלינו שאומרים בליל שבת, כי סוכת שלום היא הבינה, והיא פורשת גדפהא על ישראל, ונותנת להם תוספת נשמה ממש, כנז׳ אצלנו לעיל בפ׳ בראשית בדף מ״ח ע״ב, ובזה תבין דלא פליגי המאמר אשר שם עם המאמר אשר כאן (שער מאמרי רשב״י).

[400] פי׳ כיון שיש להם נשמות יתרות שהם קדושות בליל שבת, לכך זיווגם של ת״ח בליל שבת, כדי להמשיך נשמות קדושות לבניהם מנשמות יתרות (מ״מ).

[401] פי׳ במקום אחר נתן טעם למה זווג של ת״ח בליל שבת דווקא, מפני שבחצות דליל שבת הוא זווג ישראל ורחל, שהוא זווג המעולה שבכולם, ולכך מקשה דהכא אמרנו הטעם הוא בשביל שיש בליל שבת נשמות יתרות וכו׳, והתם אמרינן טעמא מפני שאז יש זווג ישראל ורחל (מ״מ).

[402] פי׳ שכל הטעמים אמת, וז״ש ובכל אתר דתשכח לחכימין בהאי מלה בסטרא דא ולזמנין בסטרא דא כולא חד הוא (מ״מ).

[403] פי׳ רצה לפרש הטעם השני שאמר במקום אחר, לפי שבחצות דליל שבת הוא זווג ישראל ורחל (מ״מ).

[404] יובן במ״ש הרב בסה״כ וז״ל: בחצות דחול הוא זווג יעקב ולאה מן החזה ולמטה, ובליל שבת בחצות הראשון זווג יעקב ולאה מהחזה ולמטה כמו אחר חצות דחול, ורחל עולה להיכל הבינה להתגדל שם ע״י הבינה, ובחצות השני יורדת רחל, ואז הוא זווג ישראל ורחל, עכ״ל. ובזה יובן מ״ש ״וקב״ה בעי לאעלא בגנתא דלעילא״, הוא ז״א המזדווג עם רחל, וקראה גנתא דלעילא, לפי שנגדלה מאימא הנק׳ גנתא דלעילא. א״נ קרא לרחל גנתא דלעילא, לפי שהיא מעשר נקודות דעולם הנקודים, אבל לאה היא מאחורים דמלכות דאימא (מ״מ).

[405] ויקרא מט ע״ב (הערת הזהר).

[406] פי׳ בחצות של חול קב״ה שהוא יעקב מזדווג עם לאה, וקראה גנתא דעדן דלתתא, לפי שלא נגדלה מאימא כמו רחל. ובשבת קב״ה די ברזא דמקורא עילאה, פי׳ ז״א שיסוד דאימא הנק׳ מקורא עילאה ההוא בתוכו, ומ״ש ״עאל בגנתא דלעילא״, היא רחל שנגדלה מאימא, כמ״ש בגין דביומי דחול, פי׳ חוזר על מ״ש לעיל, שנשמות יתרות באים לישראל ומפרש הענין היטב (מ״מ).

בערב השבת כל אותם מחנות של מלאכים קדושים שממנים בתוך הגן שלמטה כולם מעלים את אותן נשמות ששורות בתוך הגן שלמטה להכניס לאותו הרקיע שעומד על הגן ומשם מזדמנות מרכבות קדושות שסובבות את כסא הכבוד של המלך ומעלים אותם את כל אותן נשמות לגן שלמעלה.	יומא במעלי שבתא כל אינון משריין דמלאכין קדישין די ממנן גו גנתא דלתתא כלהו סלקן להני נשמתין דשריין גו גנתא דלתתא לאעלא לגביה ההוא רקיע דקיימא על גנתא ומתמן אזדמנו רתיכין קדישין[407] דסחראן כורסי יקרא דמלכא וסלקין לון לכל אינון נשמתין בגנתא דלעילא[408]
כיון שהרוחות הללו עולות אז רוחות קדושות אחרות יורדות להתעטר בהם העם הקדוש אלו עולות ואלו יורדות.	כיון דאלין רוחין סלקין כדין רוחין[409] אחרנין קדישין נחתין לאתעטרא בהו עמא קדישא אלין סלקין ואלין נחתין
ואם תאמר הרי הגן שבארץ ביום השבת יושב בריקנות בלי נשמות צדיקים לא כך אלא נשמות הולכות ונשמות באות נשמות עולות ונשמות יורדות נשמות הולכות מתוך הגן ונשמות באות לתוך הגן כל אותן נשמות הצדיקים שמתלבנות בימות החל וטרם שנכנסו לתוך הגן בשעה שאלו יוצאות אלו נכנסות והגן לא נשאר ריק בסוד לחם הפנים ביום הלקחו.	ואי תימא הא גנתא דבארעא ביומא דשבתא יתבא בריקנייא בלא נשמתין דצדיקיא לאו הכי אלא נשמתין אזלין[410] ונשמתין אתיין נשמתין סלקין ונשמתין נחתין נשמתין אזלין מגו גנתא ונשמתין אתיין לגו גנתא כל אינון נשמתין דצדיקייא דמתלבנן ביומי דחול[411] ועד לא עאלו לגו גנתא בשעתא דאלין נפקין אלין עאלין וגנתא לא אשתאר בריקניא[412] ברזא דלחם הפנים ביום הלקחו
ואם תאמר כשחוזרים בימות החל במה (כמה) נמשכים המקומות לארך ולרחב ולרום בגן ולא נודע כמו סוד ארץ הצבי שהיתה נמשכת לכל הצדדים ולא נודע כמו הצבי שכל מה שגדל עורו גדל לכל צד ולא נכר ויש כמה נשמות שכיון שעולות שוב לא יורדות.	ואי תימא כד אתהדרו ביומי דחול[413] במה[כמ] (נ״א כמה) אתמשכן דוכתי לארכא ופותיא ורומא בגנתא ולא אתידע כגוונא דרזא דארץ הצבי דהוה אתמשך לכל סטרין ולא אתידע כגוונא דצבי דכל מה דאתרבי משכיה אתרבי לכל סטר ולא אתיידע ואית כמה נשמתין דכיון דסלקין תו לא נחתין
נשמות עולות ונשמות יורדות להתעטר בהן העם הקדוש ובערב שבת הוא גלגול	נשמתין סלקין ונשמתין נחתין לאתעטרא בהו עמא[ל] קדישא ובמעלי שבתא גלגולא

[407] פי׳ לפי שמלאכים שבגן עדן דלתתא העלו הנשמות עד הרקיע של הגן דווקא, לכך באים ארגמ״ן שסובבים המלכות ומעלים אותם לג״ע שלמעלה (מ״מ).

[408] ועד״ז ישנם ג״כ לכל נשמות הצדיקים לבושין דיקר, כתנות אור, לכל נשמה ונשמה הנקרא בשם חלוקא דרבנן, והוא נעשה ממעשי התורה והמצוה, לבוש מלכות לכל נשמה ונשמה לפי זכותה, ובה יושב בגן עדן התחתון ומקבל על ידה כל הנועם זיו דגן עדן התחתון. וזהו בימי החול, אבל בשבת ויו״ט ור״ח עולים לגן עדן העליון, כמ״ש בפ׳ תרומה (קלו ע״א קמא ע״ב), ומתלבשת בלבושין יותר יקירין כמ״ש בפ׳ ויקהל (רי ע״ב), והם נעשין מכוונות התורה והתפילה (ביאורים ח״ב מט ע״א).

[409] צח ע״ב שלח קעג ע״א (הערת הזהר).

[410] פי׳ אזלינן וסלקין קאי על הנשמות שבג״ע של מטה שעלו לג״ע שלמעלה, ומ״ש ונשמתין אתיין הם הנשמות שהיו בגהנם שבאו לג״ע של מטה, ומ״ש ״ונשמתין נחתין״ הם נשמות יתירות שבאות לישראל, וכפל הזהר אזלין וסלקין משום מ״ש נשמתין אתיין ונשמתין נחתין, שהם ב׳ בחינות (מ״מ).

[411] כבר ידעת כי דין עונש גיהנם היותר גדול הוא י״ב חודש וביום השבת של סוף י״ב חודש אע״פ שנשארו עדיין קצת ימים עכ״ז לא נחתין מגן עדן הארץ ושם נשארין ואלו עומדים בגן עדן הארץ ביום השבת ואותן שהיו כבר שם עולין לגן עדן העליון ויש מהם שגם כן נשלם זמן תיקונים שלהם ונשארים למעלה בגן עדן העליון ושוב אינם חוזרים לירד וז״ש ואית כמה נשמתין דכיון דסלקין לא נחתין נשאר מקומם פנוי לאותן שהגיע זמנם לצאת מן הגיהנם ולכנוס לשם הרי ב׳ מיני נשמות ועוד סוג א׳ שהם אותן נשמות שיורדין בליל שבת בעולם הזה ואתעטרא בהו קדישא וכו׳ (זהר הריקע).

[412] רנג ע״א (הערת הזהר).

[413] פי׳ ואין מקום מספיק לקבלם, ותרץ ״כמה אתמשכן״ וכו׳ (מ״מ).

הנשמות אלו הולכות ואלו באות אלו עולות ואלו יורדות מי ראה כמה מרכבות קדושות שמשוטטות לכאן ולכאן כולן בשמחה כולן ברצון באלו הנשמות לעטר את העם הקדוש לעטר לכמה צדיקים גן העדן שלמטה עד שעה שהכרוז עומד וקורא מקדש מקדש אז נמצאת מנוחה ושוכך הכל וכל רשעי הגיהנם שוככים במקומם ויש להם מנוחה וכל הנשמות מתעטרות אלו למעלה ואלו למטה אשרי העם שזה חלקם.	דנשמתין איהו אלין אזלין ואלין אתיין אלין סלקין ואלין נחתין מאן חמי כמה רתיכין קדישין די משטטי לכאן ולכאן כלהו בחדוה כלהו ברעו באלין נשמתין לאעטרא לעמה קדישא לאעטרא לכמה צדיקייא בגנתא דעדן לתתא עד שעתא דכרוזא קאים וקארי מקודש מקודש כדין נייחא שכיח ושכיכו[414] לכלא וחייבי גיהנם[415] כלהו משתככי בדוכתייהו ואית לון נייחא ונשמתין כלהו מתעטרן אלין לעילא ואלין לתתא זכאה עמא דחולקא דא להון
בחצות ליל שבת כשהחכמים מתעוררים לתשמישם אותה רוח עליונה שמתעטרים בה כשמתקדש היום בשעה שהם ישנים במטותיהם והנשמות האחרות שלהם רוצות לעלות לראות בכבוד המלך אז אותה רוח עליונה שיורדת בערב שבת נוטלת אותה נשמה ועולים למעלה ורוחצת נשמה אחרת בבשמים של גן העדן ושם רואה מה שרואה.	בפלגות ליליא דמעלי שבתא דחכימין מתערין לשמושא דלהון ההוא רוחא עלאה דמתעטרן ביה כד יומא אתקדש בשעתא דאינון ניימי בערסייהו ונשמתין אחרנין דלהון בעאן לסלקא למחמי ביקרא דמלכא כדין ההוא רוחא עלאה דנחית במעלי שבתא נטיל ההיא נשמתא[416] וסלקין לעילא ואתסחיא נשמתא אחרא בבוסמין דגנתא דעדן ותמן חמי מה דחמי
וכשיורדת לשרות במקומה בחצות הלילה אותה נשמה שבה למקומה וצריכים אותם	וכד נחתא לאשראה בדוכתהא בפלגות ליליא ההיא נשמתא תבאת לדוכתהא ובעי לאינון
	קלו/ב
החכמים לומר פסוק אחד של התעוררות של אותה רוח עליונה קדושה של עטרת השבת כמו (ישעיה סא) רוח ה׳ אלהים עלי יען משח ה׳ אותי לבשר ענוים וגו׳ בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאם מעל הארץ וגו׳ אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו וגו׳ משום שמתעטרות באותה רוח בהתעוררותם לשמחת התשמיש ויהיה שפע של אותה רוח עליונה של השבת באותו תשמיש מצוה.	חכימין לומר חד פסוקא דאתערותא דההוא רוחא עלאה קדישא דעטרא דשבתא כגון (ישעיה סא א) רוח יהו״ה אלהים עלי יען משח יהו״ה אותי לבשר ענוים וגו׳ (יחזקאל א כא) בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאם מעל הארץ וגו׳ (שם יב) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו וגו׳ בגין דמתעטרן בההוא רוחא באתערותא דלהון בחדוה דשמושא ויהא נגידו דההוא רוח עלאה דשבתא בההוא שמושא דמצוה
רב המנונא סבא כשהיה עולה מהנהר בערב שבת היה יושב רגע אחד ומרים עיניו והיה שמח והיה אומר שהיה יושב לראות את שמחת המלאכים העליונים אלה עולים	רב המנונא סבא[417] כד הוה[418] סליק מנהרא במעלי שבתא הוה יתיב רגעא חדא וזקיף עינוי והוה חדי והוה אמר דהוה יתיב למחמי חדוה

[414] שכבר סילק המסלק והטמין המטמין ונחה שקטה גלגולין דנשמות כדמסיק (אור יקר).

[415] אותם שלא השלימו ענשם ויש להם עוד עיכוב הרבה, זה הכלל כל המשלים עיקר מנוחתו הוא בערב שבת, אגב אורחיה משלימין לו וכבר עולה שוב לא ירד, כי אין ראוי שיום שבת יעמדו בגיהנם ויום ג׳ ויום ד׳ ינוחו, אלא כיון שבאה מנוחתם בחול משלימין להם ביום שבת מקודם (אור יקר).

[416] נשמה של חול (מ״מ).

[417] זה מקור לדברי האריז״ל שצריך טבילה בע״ש (שעה״כ סב ע״א).

[418] כד ע״א (הערת הזהר).

ואלה יורדים ובכל ערב שבת יושב אדם בעולם הנשמות אשרי מי שיודע בסוד רבונו.	דמלאכי עלאי אלין סלקין ואלין נחתין ובכל מעלי שבתא יתיב בר נש בעולם הנשמות זכאה איהו מאן דידע ברזין דמאריה
כשמאיר היום ביום שבת עלית השמחה עולה בכל העולמות במנוחה בשמחה אז השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע מי השמים אלו שמים שהשם העליון נראה בהם שהשם הקדוש רשום בהם.	כד נהיר יממא[419] ביומא דשבתא סליקו דחדוה סליק[420] בכלהו עלמין[421] בנייחא בחדוה כדין (תהלים יט ב) השמים[422] מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע מאן שמים אלין שמים[423] דשמא עלאה[424] אתחזי בהו[425] דשמא[לא] קדישא[426] אתרשים[לב] בהו[427]
מספרים מה הם מספרים אם תאמר כמי שמדבר ספור דברים לא כך אלא שמאירים ונוצצים בהתנוצצות של אור עליון ועולים בשם שכולל באור של שלמות עליונה.	מספרים מאי מספרים אי תימא[428] כמאן דמשתעי[429] ספור דברים לאו הכי אלא דנהרין[430] ונציצין[431] בנציצו דנהורא[לג] עלאה[432] וסלקין בשמא דכליל בנהירו דשלימו עלאה
ומה הוא הספור שנוצצים באור של שלמות הספר העליון ולכן עולים בשם שלם	ומאן איהו ספור[433] דנצצי בנהירו דשלימו דספר עלאה[434] ובגין כך סלקין בשמא שלים[435]

[419] הענין הוא שכל יום חול בלילה הוא דין, ובמחצית הלילה לא כ״כ, וביום הוא חסד גמור ומנוחה לכל, לזה אמר כי ביום שבת לאותו ערך הוא עולה, מפני שבבוקר חסד גובר, וג׳ ראשונות מחוברות עמה, והעולמות כולם מאירות מאור הבינה (אור יקר).

[420] בראשית ח ע״א (הערת הזהר).

[421] ולא מאור שמחת הבינה לבד, אלא אור מנוחת החכמה מתלבש באותה שמחה (אור יקר).

[422] כדמסיק, ולכך קורין ישראל מיד בבוקר מזמור זה (אור יקר).

[423] השתא מפרש שמים בגזרת פעם פעמים, וכן שם א׳ שני שמות שמים (אור יקר).

[424] דהיינו שם הוי״ה (אור יקר).

[425] כנודע ששם הוי״ה בת״ת (אור יקר). הוא אימא (מ״מ).

[426] דהיינו אדנ״י (אור יקר).

[427] שאין קורין שם הוי״ה אלא בשם אדנ״י, והיינו יחוד ב׳ שמות ת״ת ומלכות שמים ודאי (אור יקר). הוא אבא, ולפי שהוא נעלם אמר בו אתרשים (מ״מ).

[428] לא יעלה על הדעת ולא הוצרך הכתוב לשלול זה, שאין סכל סובר כך, אלא מספרים לשון ספירות (אור יקר).

[429] לא רצה לפרש כך בפסוק, אין אומר ואין דברים, מפני שרצה לפרש בו סוד נכמס (אור יקר).

[430] מצד החסדים (מ״מ).

[431] מצד הגבורות (מ״מ). אור היא הארה, אמנם נציצו הוא בהיקות האור לנצוצות רבות, ולזה אמר ״נהרי״ בסוד אור מבינה, ״ונצצי״ בסוד תוספת בהיקות וכללות האור מהחכמה (אור יקר).

[432] חכמה על בינה (אור יקר). הוא בסוד י׳ ספירות דבחינת רוח שהם י׳ הנקודות הבאות מחכמה שנקראת נקודה עלאה, ובה סוד הנקודות שהן מאירות לי׳ ספירות דבחינת נפש שה״ס האותיות (רמ״ז). [כל הספירות] מקבלים מהחכמה, כי שם הוא שורש הנקודות כנ״ל. והחכמה הוא נקרא נקודה עלאה, נקודה סתימא, וכמו שאמרו בפ׳ שמות (דף ד ע״א), ומזהירים הי״ס דז״א להמלכות מאותו האור שמקבלים הם משרשם שלמעלה, שהוא החכמה אבא. והרי לנו עכ״פ כי ז״א מקבל את כל זוהר אור די״ס המספרים ומזהירים מהאבא שהוא נקודה עלאה, כי באבא הנה שם הוא השורש דהי״ס שבז״א, וכמ״ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, ולכן הוא היו״ד שבשם, ע״ש השורש דהי״ס שבו. וכן הוא השורש דהנקודות כנז׳, וכנ״ל רפ״ד. וזהו שמסיק הרב ואומר, הרי כי הספי׳ הם מחכמה נקודה עלאה, כי הרי ממנו הוא מקבל ז״א כנז׳. והנה מביא הרב את כל זה לראייה לדבריו שעיקר הי״ס הם בהנקודות והרוח, וכמו שכתוב השמים מספרים, והרי נזכר בכתוב בפירוש מציאות הספי׳ על השמים שהוא ז״א והוא רוח, והוא מקבל אותם מחכמה נקודה עלאה, וכמ״ש בזוהר תרומה הנזכר. והרי לנו שעיקר הספי׳ הם בהנקודות והרוח (ביאורים ח״א סא ע״ד).

[433] ספר וספר וסיפור הם חב״ד, וכמ״ש בפ׳ משפטים בשם הרב בדף קה שהדעת נק׳ מספר, ובזה יובן מ״ש הכא דכליל בנהירו דשלימו דספר עילאה ומאן איהו ספור דהיינו או״א שנק׳ ספר ודעת הנק׳ ספור מקבל מהם הז״א (מ״מ).

[434] והנה מספרים הוא פועל יוצא לאחרים, ואין ספק דמכל שכן שהוא ספור בעצמו וז״ש לא ספור לבד שהוא שם בלתי שלם כיון שאינו יוצא לאחרים (אור יקר).

[435] פי׳ שז״א נק׳ ספר כמו או״א (מ״מ).

ומאירים באור שלם ונוצצים בהתנוצצות שלימה הם נוצצים ומאירים בעצמם מתוך אור של התנוצצות הספר העליון ונוצצים ומאירים לכל צד וצד (לכל כבוד וכבוד) שנדבקים בו שהרי מהם מאותה ספיריות ואור מאירה כל טבעת וטבעת ונוצצת בהתנוצצות משום שביום הזה מתעטרים השמים ועולים בשם הקדוש יותר מבשאר הימים.	ונהרין בנהירו שלים[436] ונצצי בנציצו שלים[437] אינהו מנצצי ונהרי בגרמייהו מגו נהירו דנציצו דספר עלאה ונצצי ונהרי לכל סטר וסטר (נ״א לכל כבוד וכבוד[לד]) דמתדבקן ביה[438] דהא מנייהו מההוא ספירו ונהירו נהיר כל עזקא[439] ועזקא ונציץ בנציצו בגין דבהאי יומא מתעטרן שמים וסלקין בשמא קדישא יתיר משאר יומין
ומעשה ידיו אותו הטל העליון שמאיר מכל הצדדים הגנוזים שהוא מעשה ידיו ותקונו שמתתקן ביום הזה מכל שאר הימים.	ומעשה ידיו אותו טלא עלאה דנהיר מכל סטרין גניזין[440] דאיהו מעשה ידיו[441] ותקונא דיליה דמתתקנא ביומא דא מכל שאר יומין
מגיד הרקיע מה מגיד מושך ושופע למטה מראש המלך מלא מכל צדדיו הרקיע אותו הרקיע שהוא מבוע הבאר וזהו אותו נהר שיוצא מעדן וזהו ששופע ומושך למטה שפע של טל עליון שמאיר ונוצץ בהתנוצצות מכל הצדדים והרקיע הזה משפיע לו במשיכה של אהבה ותשוקה להשקות השקאת השמחה לערב שבת וכששופע ומושך אותו הטל של הבדלח הכל (שופע) מלא ושלם באותיותיו הקדושות בכל אותם שבילים קדושים כיון שהכל מתחבר בו נעשה בו דרך להשקות ולברך למטה.	מגיד הרקיע מאי מגיד משיך ונגיד לתתא מרישא דמלכא מליא מכל סטרוי הרקיע ההוא רקיע דאיהו מבוע דבירא[442] ודא איהו ההוא נהר דנפיק מעדן ודא איהו דנגיד ומשיך לתתא נגידו דטלא עלאה דנהיר ונציץ בנציצו מכל סטרין ודא רקיע אנגיד ליה במשיכו דרחימו ותיאובתא לאשקאה שקיו דחדוה למעלי שבתא[443] וכד נגיד ומשיך ההוא טלא דבדולחא כלא (נגיד) מליא ושלים באתווי קדישין בכל אינון שבילין קדישין כיון דכלא אתחבר ביה אתעביד ביה ארחא לאשקאה ולברכא לתתא
יום ליום יום ליום וטבעת לטבעת עכשיו מדבר הכתוב בדרך פרט איך השמים מספרים ומתקנים בספיריות ובהתנוצצות עליונה לכבוד הזה ואיך שופע ומושך אותו הרקיע שפע של טל עליון ואומר יום ליום יביע אמר יום ליום ודרגה לדרגה יחוה (אוחז) להכלל זה בזה ולהאיר זה מזה מאותה ספיריות שנוצצים ומאירים השמים לכבוד הזה יביע כמו שנאמר מבע אתעבד וגו׳ ממהרים להאיר זה מזה ולהתנוצץ זה מזה מאותו ספיריות והתנוצצות.	יום ליום יומא ליומא ועזקא לעזקא השתא משתעי קרא בארח פרט היך שמים מספרים ומתקנין בספירו ובנציצו עלאה להאי כבוד והיך נגיד ומשיך ההוא רקיעא נגידו דטלא עלאה ואמר יום ליום יביע אמר יומא ליומא ודרגא לדרגא יחוו (ס״א אוחו) לאתכללא דא בדא ולאתנהרא דא מן דא מההוא ספירו דמנצצי ומנהרי שמים להאי כבוד יביע כמה דאת אמר מבע אתעביד וגו׳ אוחו לאנהרא דא מן דא ולאתנצצא דא מן דא מההוא ספירו ונציצו

[436] פי׳ מצד החסדים (מ״מ).

[437] מצד הגבורות (מ״מ).

[438] ור״ל, שז״א מאיר לכל ספירה וספירה מספירות המלכות הנדבקים בו, וכתב בספר אור ישראל טעם שהמלכות נקרא כבוד, לפי שאבא יסד ברתא, ול״ב נתיבות חכמה יש באבא כמנין כבוד, לכך המלכות נקראת כבוד (מ״מ).

[439] פי׳ ספי׳ המלכות נקראים עזקא (מ״מ).

[440] פי׳ הטל ששורשו נמשך ממ״ס הנק׳ טלא דבדולחא, כמ״ש לקמן, וכד נגיד ומשיך ההוא טלא דבדולחא (מ״מ).

[441] פי׳ לפי שהטל נמשך מהמוח והדעת יש בו חו״ג שנק׳ ב׳ ידים, לכך אמר דאיהו מעשה ידיו (מ״מ).

[442] פי׳ יסוד דז״א (מ״מ).

[443] מלכות (מ״מ).

אמ״ר כלל של האותיות והשבילים שיוצאים מאב ואם ואותו ראש שיוצא מהם שהוא בן בכור אלף אבא וכשהוא עולה ויורד מתחברת מ׳ עם א׳ והיא אם ר׳ ראש הבכור כשמתחברות כל האותיות אמר זה אור של אב ואם והבן הבכור ומאירים זה בזה בחבור אחד שולט ביום השבת ולכן הכל נכלל זה בזה כדי להיות אחד ולכן ממהרים זה בזה אותו אמר שליט עליון להיות הכל אחד.	אמ״ר[444] כללא דאתוון ושבילין דנפקין מאבא ואימא והוא רישא דנפיק מנייהו דאיהו ברא בוכרא אל״ף אבא וכד איהו סליק ונחית אתחברת מ׳ בהדי א׳ ואיהו (ה״א) אם ר׳ רישא בוכרא[445] כד מתחברן אתוון כלהו אמר דא נהירו דאבא ואימא וברא בוכרא ונהרין דא בדא בחבורא חדא שלטא ביומא דשבתא ועל דא כלא אתכליל דא בדא בגין למהוי חד ובגין כך אוחו דא בדא ההוא אמר שליטו עלאה למהוי כלא חד
וכשכל זה נשפע ונמשך לרקיע הזה אז הוא משקה ומאיר למטה לכבוד אל הזה לעשות תולדות בדמות אותם	וכד כל האי אתנגיד ואתמשך להאי רקיע כדין איהו אשקי ואנהיר לתתא להאי כבוד אל למעבד תולדין בדיוקנא דאינון
	קלז/א
השמים שמאירים לאותו כבוד אל (וזהו שכתוב).	שמים דנהרין להההוא כבוד אל (ודא הוא דכתיב (&))
ולילה ללילה יחוה דעת מרכבותיה (זו לזו) שהן גוף הכסא וכולן נקראות לילות כמו שנאמר אף לילות יסרוני כליותי מרכבה עליונה נקראת ימים יום ליום מרכבה תחתונה נקראת לילות לילה ללילה.	ולילה ללילה יחוה דעת מרכבותיה (דא לזו) דאינון גופא דכרסייא וכלהו אקרון לילות כמה דאת אמר (תהלים טז ז) אף לילות יסרוני כליותי רתיכא עלאה אתקרי ימים יום ליום רתיכא תתאה אקרי לילות לילה ללילה
יחוה דעת יחוה יחיה יחיה תולדות שהם (בהם) שמים ואם תאמר יחוה לא יחיה בא וראה כתוב (בראשית ג) ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי חוה וחיה במלה אחת עולים ועל שהסתלקה (זה הסתלקה) י׳ ונכנסה ו׳ שהוא כראוי שהרי ו׳	יחוה דעת יחוה יחיה יחיה תולדין דאינון (נ״א באינון)[לה] שמים[447] ואי תימא יחוה לאו יחיה תא חזי כתיב (בראשית ג ט) ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי חוה וחיה במלה חדא סלקין[448] ועל דאסתלק[לו]

[444] נבראו כל העולמות בי״ע על ידה [המלכות], ובסוד אמ״ר וק״ב [עי׳ שער מ״ד ומ״ן פרק ה׳ שזהו דרך המשכת הזרע וקליטתו אצל הנוק׳, והוא ראשי תיבות אור מים רקיע וק׳ ברכות], אשר אמרו בזוה״ק (פ׳ תרומה דף קסז ע״א, ודף קלו סע״ב, ובס״ת ריש פ׳ לך לך עו ע״ב) וכמבואר ענינם בדברי הרב בדרושי מ״ן (דרוש ה ו), והם התשע מאמרות דמע״ב שכתוב בכל א׳ מהם ויאמר אלהי״ם (ביאורים ח״א נד ע״ג). לקמן קסז סע״א (לש״ו).

[445] קעח ע״ב (הערת הזהר).

[446] פרקי אברי המלכות הנקראת לילה, וקשרם יחד אמר ״ולילה ללילה״. ״יחוה דעת״ ירצה מלת יחוה הוא כמו יחיה, וכמו שמוכיח ואזיל, וירצה יחיה לשון חיים, יחיים ויולידם וימציאם בה, ומי הוא המחיה, הרקיע. ולמי הם התולדות, לת״ת (אור יקר). פי׳ ספירותיה נק׳ לילות, וספירות ז״א נק׳ ימים (מ״מ).

[447] ולזה לא אמר יוציא, שהיה מורה שהוא עצמו המוליד, או בידו כח ההולדה, ואינו, שהוא אבר פרטי למוליד, לזה אמר יחיה, החיותם על ידו. אמנם עיקרם בדעת שהוא הת״ת, וירצה יחיה ויוציא למציאות כל כחות הדעת. ואמר ״יחיה״, כי מציאותו א״ל ח״י, והוא יולידם ויצמיחם בסוד חי שבו, ויחיים בחיותו. וצריכים אנו לומר, כי מפני היות סוד יחי״ה מהיסוד נמשך מהדעת, מיד הם נקשרות לילה ללילה, על דרך שפי׳ בענין יום ליום יביע אמר. כך ״לילה ללילה״, צריכים שנפרש, שהדעת שהוא שמים, גורם יחוד וקשר לילה ללילה. והשתא ניחא שפי׳ הכתוב ״יחיה דעת״, המקושר והמיוחד הכא על ידי יסוד, ולהתייחד ולהקשר גורם לילה ללילה, יתקשרו כמו שהוא מיוחד ומקושר, והיינו לילה ללילה, יקשר ויתייחד לתיקון היסוד, להוליד הדעת (אור יקר).

[448] ״חי״ הוא היסוד, ״חיה״ המלכות המקבלת מן היסוד, ונעשית ח״י ה׳, חיה, והיה ראוי, כי כשאמר אם כל חי, יאמר חיה שהוא המתייחס, ועכ״ז, מפני שלהיות שהמלכות, אם כל חי, רחל, ילדה את יוסף, אמר חו״ה, מפני שעל דאסתלק י׳ ועייל ו׳, דא איהו כדקא יאות, מפני שמקור החיים למלכות הוא מהת״ת הנק׳ עץ החיים (אור יקר).

הוא חיים ודאי ועל זה חוה וחיה י׳ (קטנה נוטלת) נוטלת חיים מו׳ אף כאן יחוה יחיה.	(נ״א דא אסתלק) י׳ ועייל ו׳ דאיהו כדקא יאות דהא ו׳ איהו חיין[449] ודאי ועל דא חוה וחיה י׳ (ס״א זעירא נטלא) נטלא[ל] חיין מן ו׳[450] אוף הכא יחוה יחיה[451]
דעת זהו סוד השמים מה שמים ששה צדדים אף כאן ששה צדדים באותן תולדות שיחיה כמו שלו ולכן יום ליום נכלל בדרגה עליונה אמ״ר ולילה ללילה בסוד של הזכר שמאיר לה שהוא שמו (שמים) דעת.	דעת דא איהו רזא דשמים[452] מה שמים[453] שית סטרין אוף הכא שית סטרין[454] באינון תולדין[455] דקא יחיה כגוונא דיליה ועל דא יום ליום אתכליל בדרגא עלאה אמ״ר ולילה ללילה ברזא דדכורא דקא נהיר לה דאיהו שמיה (נ״א שמים) דעת
ומשום שאמר הזה הוא סוד עליון ולא כשאר האמירות חזר עליו הפסוק ואמר אין אמר ואין דברים כשאר אמירות העולם אלא האמר הזה הוא סוד עליון בדרגות עליונות שאין שם אמירות ודברים ולא נשמעו כשאר הדרגות שהן סוד האמונה שהן קול שנשמע אבל אלה לא נשמעו לעולמים וזהו שכתוב בלי נשמע קולם.	ובגין דהאי אמר רזא עלאה איהו ולא כשאר אמירין[456] אהדר קרא עליה ואמר אין אמר ואין דברים כשאר אמירין דעלמא אלא האי אמר רזא עלאה איהו בדרגין עלאין דלית תמן אמירן ודברים ולא אשתמעו כשאר דרגין דאינון רזא דמהימנותא דאינון קלא דמשתמע[457] אבל הני לא אשתמעו[458] לעלמין והיינו דכתיב (&) בלי נשמע קולם
אבל בכל הארץ יצא קום אף על גב שהם נסתרים עליונים שלא נודעו לעולמים השפע והמשיכה שלהם נמשך ושופע למטה ומשום אותה משיכה יש לנו אמונה שלימה בעולם הזה וכל בני העולם מדברים סוד אמונות הקדוש ברוך הוא באותן דרגות כאלו נתגלו ולא היו נסתרים וגנוזים וזהו ובקצה תבל מליהם מראש העולם עד סוף העולם מדברים אותם חכמי הלב באותן דרגות גנוזות אף על גב שלא נודעו.	אבל בכל הארץ יצא קום אף על גב דאינון טמירין עלאין דלא אתיידעו לעלמין נגידו ומשיכו דלהון אתמשך ואתנגיד לתתא ובגין ההוא משיכו אית לן מהימנותא שלימתא בהאי עלמא וכל בני עלמא משתעו[459] רזא דמהימנותא דקודשא בריך הוא באינון דרגין כאילו אתגליין ולא הוו טמירין וגניזין והיינו ובקצה תבל מליהם מרישא דעלמא עד סייפי עלמא משתעאן אינון חכימי לבא באינון דרגין גניזין אף על גב דלא אתיידעו
אבל במה הם נודעים משום שלשמש שם	אבל במה אשתמודען בגין דלשמש שם

[449] כשבא לומר שהיא אם כל חי, ונקראת חיה, אמר חוה, לרמוז אל יעקב, המוליד את יוסף ברחל, והוא עץ החיים, וז״ש ״וע״ד חוה וחיה״, הא׳ על שם המשפיע, חיה משפעת חיים. חוה מקבלת החיים מן הת״ת (אור יקר).

[450] המלכות נקראת י׳ זעירא, מקבלת מן ו׳ שהוא ז״א (מ״מ).

[451] ופי׳ יחיה, היינו בחי׳ השפעת החיים. ״יחוה״ בחי׳ קבלתם מהת״ת, ובכלל קבלתם הוא השפעתם (אור יקר).

[452] ירצה ״שמים״ ת״ת. אמנם דעת אינו הת״ת ממש, אלא ״רזא דשמים״ דהיינו סוד הת״ת, בהיותו ו״ק נעלמות בבינה, ומבינה למעלה הרבה מציאויות יש לו, ודרך כלל הם ו״ק הנעלמות מבינה ולמעלה, ורצה באומרו יחיה דעת (אור יקר). פי׳ לפי שנשמת הו״ק דז״א הוא הדעת כנודע, לכך ז״א נקרא דעת (מ״מ).

[453] שאמר ״השמים מספרים״ הם ו׳ סטרין, והכרח לזה שהוא דעת, ודעת היינו כללות ו״ק כדפי׳, כן המלכות עז״ה לילה ללילה (אור יקר).

[454] פי׳ הם ו״ק דבריאה כמש״ל (מ״מ).

[455] היינו שישפיע שפע לתולדות מבחי׳ ו״ק, כמו שהוא מקבלת ממנו מו׳ קצוותיו, ולזה פעמים משפיע בהם מחסד, פעמים מגבורה, וכן מכל הששה (אור יקר).

[456] פי׳ אמר דהכא אינו בז״א ומלכות שנק׳ אומר ודברים (מ״מ).

[457] כתב הזהר בפ׳ בראשית דאו״א נקרא קלא דלא אשתמע, וזו״ן נק׳ קלא דמשתמע (מ״מ).

[458] בראשית נ ע״ב (הערת הזהר).

[459] פי׳ שהחכמים שבכל דור ודור מספרים ועוסקים בדרושי או״א, וברא בוכרא (מ״מ).

אהל בהם משום השמש הקדושה שהיא משכן מאותן דרגות עליונות קדושות והוא אור שנוטל כל האורות הגנוזים ואותה משיכה שלהם ובגללו נראית האמונה בכל העולם.	אהל בהם בגין שמשא קדישא דאיהו משכנא מאינון דרגין עלאין קדישין[460] ואיהו נהורא דנטיל כל נהורין גניזין וההוא משיכו דלהון ובגיניה אתחזי מהימנותא בכל עלמא
מי שנוטל את השמש כמי שנוטל את כל הדרגות משום שהשמש הוא אהל שנכלל בהם ונוטל הכל והוא מאיר לכל אותם הצבעים של האורות שלמטה ולכן והוא כחתן יצא מחפתו באור והתנוצצות של כל האורות הגנוזים שכלם בתשוקה ברצון שלם נותנים לו רצונם ואורם כמו שלחתן יש רצון ותשוקה של הכלה (של כלם) לתת לה אוצרות ומתנות ולכן והוא כחתן יצא מחפתו.	מאן דנטיל לשמשא כמאן דנטיל לכלהו דרגין בגין דשמשא איהו אהל דאתכליל בהון ונטיל כלא ואיהו נהיר לכל אינון גווני נהורין לתתא ועל דא והוא כחתן[461] יוצא מחפתו בנהירו ונציצו דכל נהורין גניזין דכלהו בתיאובתא ברעותא שלים יהבי ליה רעותייהו ונהירו דלהון כמה דלחתן אית רעו ותיאובתא דכלה (נ״א דכלהו) למיהב לה נבזבזין ומתנן ועל דא והוא כחתן יוצא מחפתו
מי זו חפתו זה עדן וסוד זה ונהר יצא מעדן עדן זוהי חפה שמכסה על הכל ישיש כגבור ישיש מצד של אור ראשון שלא נמצא בו דין כלל כגבור מצד הגבורה ואף על פי שגבורה היא דין שלם כתוב כגבור ולא גבור משום שממתיק דין בחסד ונוטל הכל כאחד בתשוקה ורצון שלם וכל זה לרוץ ארח כמו שנאמר הנותן בים דרך להשקות ולהשלים את אור הלבנה בכל הצדדים ולפתח בה דרך להאיר למטה.	מאן חפתו דא עדן[462] ורזא דא (שם ב י) ונהר יוצא מעדן[463] עדן דא איהו חופא דחפיא על כלא ישיש כגבור ישיש מסטרא דאור קדמאה[464] דלא אשתכח ביה דינא כלל כגבור מסטרא דגבורה ואף על גב דגבורה איהי דינא שלים כגבור כתיב (&) ולא גבור בגין דאמתיק דינא בחסד[465] ונטיל כלא כחדא בתיאובתא ורעותא שלים וכל דא לרוץ ארח[466] כמה דאת אמר (ישעיהו מג טז) הנותן בים דרך[467] לאשקאה ולאשלמא נהירו דסיהרא בכל סטרין[468] ולמפתח בה ארח לאנהרא לתתא
מקצה השמים מוצאו מסוף אלו השמים העליונים שאמרנו הוא מוציא משום שבסיום הגוף הוא מוציא ובאותו מקום נכר בין הזכר לנקבה וזהו שכתוב ולמקצה השמים ועד קצה השמים קצה השמים זה העולם העליון ולמקצה השמים זה (המלך ש) השלום שלו כמו שזה נוטל את כל	מקצה השמים מוצאו מסייפי אלין שמים עלאין[469] דקאמרן איהו אפיק בגין דבסיומא דגופא איהו אפיק ובההוא אתר אשתמודע בין דכר לנוקבא ודא הוא דכתיב (דברים ד לב) ולמקצה השמים ועד קצה השמים קצה השמים דא עלמא עלאה[470] ולמקצה השמים דא (מלכא ד)שלמא דיליה[471] כמה דהאי נטיל כל

[460] פי׳ שהז״א הוא האהל שנכנסים בו נה״י דאו״א, והז״א הוא אהל המקבלם, ושיעור הכתוב ״לשמש״ שהוא ז״א, ״שם״ אותו המאציל העליון ״אהל״ שנכלל בהם ומתלבשים בו (מ״מ).

[461] ז״א (מ״מ).

[462] פי׳ בינה (מ״מ).

[463] פי׳ ונהר, שהוא ז״א, יוצא מעדן שהיא בינה, להשקות את הגן, שהיא מלכות (מ״מ).

[464] ב׳ פעמים אל בכללותה עשרה הם ישיש (רח״ו).

[465] פי׳ שהגבורות נמתקו על ידי החסדים (מ״מ).

[466] פי׳ יסוד דנוק׳ נק׳ אורח (מ״מ).

[467] פי׳ יסוד דנוק׳ נקרא דרך (מ״מ).

[468] רטו ע״א (הערת הזהר).

[469] פי׳ יסוד דז״א מסוף ת״ת דז״א יצא, וז״ש ובההוא אתר אשתמודע בין דכר לנוק׳ (מ״מ).

[470] ר ע״א (הערת הזהר). פי׳ שמים הוא ז״א, וקצה העליון בינה, וקצה התחתון הוא יסוד דז״א. והכתוב מתחיל ממטה למעלה, ולמקצה השמים, שהוא יסוד דז״א, עד קצה השמים, שהוא יסוד דאימא (מ״מ).

[471] יסוד דז״א, ומביא ראיה מפסוק זה, שמה שאמר מקצה השמים מוצאו, דא יסוד דז״א (מ״מ).

האורות וכולם בו אף זה כך נוטל כל האורות והוא יוצא מקצה השמים.	נהורין[472] וכלהו ביה אוף הכי האי נטיל כל נהורין[473] וכלהו ביה ואיהו נפיק מקצה השמים
ותקופתו שסובב (שהלבנה) בכל אותם הצדדים (הספירות) הקדושים שראויים	ותקופתו דסחרא (ס״א דסיהרא) בכל אינון סטרין (נ״א ספירן)לח קדישין דאתחזון[474]
	קלז/ב
להאיר ולהיות משקים ולהתנוצץ ממנו ואין נסתר אין מי שמכסה מאותו האור שהרי לכלם הוא מאיר בכלל אחד לכל אחד ואחד כראוי לו.	לאתנהרא ולאתשקאה ולנצצא מניה ואין נסתר לית מאן דאתחפיא מההוא נהירו[475] דהא לכלהו אנהיר בכללא חדא[476] לכל חד וחד כמה דאתחזי ליה[477]
וכשכלם נשלמים ומאירים מתוך השמש אז הלבנה מתעטרת כמו האם העליונה שלימה בחמשים שערים וזהו שכתוב תורת ה׳ תמימה שהרי אז היא (שלמה) תמימה מכל הצדדים בסוד של חמש דרגות כמו האם העליונה שהם חמש סוד של חמשים.	וכד כלהו[478] אשתלימו ואתנהירו מגו שמשא[479] כדין סיהרא מתעטרא בגוונא דאימא עלאה[480] שלימא בחמשין תרעין ודא איהו דכתיב (&) תורת יהו״ה[481] תמימה[482] דהא כדין איהי (שלימא) תמימה מכל סטרין[483] ברזא דחמש דרגין כגוונא דאימאלט עלאה[484] דאינון חמש רזא דחמשין[485]
ולכן היא באה בחמש חמש תבות כדי להשלים לסוד של חמשים תורת ה׳ תמימה משיבת נפש הרי חמש עדות ה׳ נאמנה מחכימת פתי הרי חמש פקודי ה׳ ישרים משמחי לב הרי חמש מצות ה׳ ברה מאירת עיניים הרי חמש יראת ה׳ טהורה עומדת לעד הרי חמש משפטי ה׳ אמת צדקו יחדו	ובגיני כך איהי אתיא בחמש חמש תיבין בגין לאשלמא לרזא דחמשין תורת יהו״ה תמימה[486] משיבת נפש הא חמש עדות יהו״ה נאמנה[487] מחכימת פתי הא חמש פקודי יהו״ה ישרים[488] משמחי לב הא חמש מצות יהו״ה ברה[489] מאירת עינים הא חמש יראת יהו״ה טהורה[490] עומדת לעד הא חמש משפטי יהו״ה

[472] פי׳ יסוד דאימא (מ״מ).
[473] פי׳ יסוד דז״א (מ״מ).
[474] פי׳ הארת היסוד דז״א היא מקפת וסובבת על כל הקצוות של מלכות, ליתן להם הארה (מ״מ).
[475] וא״ת מה בא ללמדנו, הרי כתוב "ותקופתו על קצותם", שכל הקצוות יונקים ומאירים, לזה אמר ענין חדש, הודיענו שאין הקף זה להשפיע לכל א׳ לעצמו ח״ו, שאין ראוי שתהיה בחי׳ א׳ מאירה ובחי׳ א׳ אינה מאירה (אור יקר). ופי׳ הכתוב "ואין נסתר" מספירות המלכות, שלא לקבל הארה מיסוד דז״א, אלא כולם מקבלים ממנו (מ״מ).
[476] א״כ יאמר עתה הכתוב ב׳ ענינים: הא׳, "ואין נסתר", דלכולהו אנהיר בכללא חדא, ושמא תאמר שיהיה ההשפעה שוה לכולם יחד, כיון שמשפיעם דרך כלל ש״אין נסתר", שאין ראוי שתהיה חסד מאירה וגבורה נסתרת וכיוצא, לזה אמר "ותקופתו על קצותם" (אור יקר).
[477] בענין שחסד וגבורה יונקות בבת א׳, וכל א׳ כפי הנאות לה, וכן שאר מדות (אור יקר).
[478] ו״ק שבמלכות (אור יקר).
[479] שהם מאירים מת״ת, המלכות דרך כלל מתעטרא ומסתעפת (אור יקר).
[480] שתהיה מאירה בחמשים שערי בינה (אור יקר).
[481] ה׳ שהיא מלכות, תורה לת״ת (אור יקר).
[482] ירצה שלימה, והיינו שלימות מכל וכל, בזה הוא שהיא כוללת ו״ק, וכל קצה וקצה כלול מחמש, והחמש הם חמשים, דהיינו סוד יה״ו, ו׳ ו״ק, ה׳ כלול מחמש, י׳ כל א׳ וא׳ מהחמש כלול מי׳, בענין שהם ו׳ פעמים חמשים שערי בינה, כפי בחינתם בו״ק (אור יקר).
[483] דהיינו ו׳ ברזא דחמש, דהיינו ה׳ בכל א׳ וא׳ מהששה (אור יקר).
[484] דאינון חמש: חסד נצח גבורה הוד ת״ת, כל א׳ כלול מעשר (אור יקר).
[485] והם ו׳ פסוקים, ו׳ קצוות שבה, ובכל א׳ חמש תיבות וכל א׳ כלול מעשר ובלי ספק (אור יקר).
[486] מצד החסד אברהם והיה תמים (אור יקר).
[487] מצד הגבורה, ושם צריך נאמנות, שלא יטעוהו הקלי׳ (אור יקר).
[488] מצד הת״ת, יש״ר א״ל (אור יקר).
[489] מצד הנצח שבימין (אור יקר).
[490] מצד הוד בשמאל ששם יראה (אור יק).

הרי חמש וכולם באים בחמש חמש להכלל כמו האם העליונה.	אמת[491] צדקן יחדיו הא חמש וכלהו אתיין בחמש חמש לאתכללא כגוונא דאימא עלאה
ולכן יהו״ה יהו״ה שש פעמים כנגש ששת הצדדים העליונים שהם סוד השם העליון (השמים העליונים) ועל זה הלבנה מתמלאת ונשלמת בסדור עליון כראוי וזהו ביום השבת שהכל נשלם כראוי בסוד השבת מעלה ומטה ולכן ביום הזה נוסף אור בכל כמו שאמרנו השמים נוטלים ממקור החיים בראשונה והם מאירים ומתקנים את הכבוד העליון מסוד הספר העליון האב של הכל ומסוד הספר האם העליונה והוא מסוד הספור ולכן מספרים כמו שאמרנו בסוד שלשת השמות הללו ששולטים ביום השבת על כל שאר הימים.	ועל דא יהו״ה יהו״ה שית זמנין לקבל שית סטרין עלאין[492] דאינון רזא דשמא עלאה[493] (נ״א דשמיא עלאין)[ב] ועל דא סיהרא אתמליא ואשתלים בסדורא עלאה[494] כדקא יאות ודא איהו ביומא דשבתא דכלא אשתלים כדקא יאות[495] ברזא דשבתא עילא[496] ותתא[497] ועל דא ביומא דא אתוסף נהירו בכלא[498] כדקאמרן שמים[499] נטלי ממקורא דחיי[500] בקדמיתא ואינון מנהרי ומתקני לכבוד עלאה[501] מרזא דספר עלאה אבא דכלא ומרזא דספר אימא עלאה ואיהו מרזא דספור[502] ובגין כך מספרים כדקאמרן ברזא דתלת שמהן אלין[503] דשלטין ביומא דשבתא על כל שאר יומין
ולכן התשבחת הזו אמר דוד ברוח הקודש על האור והתנוצצות ושלטון (ושלמות) של יום השבת על כל שאר הימים (ותקונה שנתקנת ביום זה מכל שאר הימים) בשביל סוד השם העליון שמאיר באור ונוצץ בהתנוצצות ונשתלם בשלמות מעלה ומטה ואז תורת ה׳ תמימה שבת של ערב שבת (סוד של שמור כבוד לילה שהיא תורת ה׳ תמימה תורה שבעל פה משה קבל תורה מסיני והרי התעוררו על התורה שבעל פה שאלו תורה שבכתב הרי כתוב ויצו משה את הלוים וגו׳ לקוח את ספר	ובגיני כך תושבחתא דא קאמר דוד ברוח קדשא על נהירו ונציצו ושולטנו (ס״א ושלימו) דיומא דשבתא על כל שאר יומין (ס״א ותיקונא דיליה דאתתקן ביומא דא מכל שאר יומין) בגין רזא דשמא עלאה[504] דקא נהיר בנהירו ונציץ בנציצו ואשתלים בשלימו עילא ותתא וכדין תורת יהו״ה תמימה שבת דמעלי שבתא (ס״א רזא דשמור כבוד לילה דהא היא תורת יהו״ה תמימה תורה שבעל פה משה קבל תורה מסיני והא אתערו על תורה שבעל פה דאלו תורה שבכתב הא כתיב (דברים לא כה)

[491] מצד היסוד חותם אמת (אור יקר).
[492] שהם ו״ק במקומן, ומשם נמשכות אליה השלימות (אור יקר). פי׳ ו״ק דימא (מ״מ).
[493] בת״ת שם יהו״ה דהיינו סוד יה״ו כדפי׳ לעיל (אור יקר).
[494] היינו סוד אפריון שפי׳ לעיל דעבדין ביה שמושא, והנה בימי החול יש בה סוד ו״ק שהם ו׳ סדרין, אמנם שלימותם הוא ביום שבת, שכל סדרי השמושים משה ימים היו תלויים בלתי נשלמים עד שבא שבת מנוחה, שאז כולם יחד האירו בה מאור עליון (אור יקר).
[495] ברזא דשבתא עילאה שהיא בינה, ותתאה שהיא מלכות, ואו׳ כולא אשתלים כל א׳ מו״ק (אור יקר).
[496] דהיינו כל א׳ מהחמשים שערים מהבינה (אור יקר).
[497] מלכות, שכולם האירו בה, והיא בהם ממש, כדפי׳ תורת ה׳ וכו׳ (אור יקר). פי׳ ״עילא״ ז״א, ״ותתא״ היא מלכות (מ״מ).
[498] כדקאמרן, אפשר דאהדר לכל המדרגות הנזכרות במזמור, ואפשר דאהדר לענין הנשמות ומעלתן ומנוחת עליונים ותחתונים, ואמר ״וע״ד״, מפני סוד הייחוד הזה הנאמר במזמור, וקשר המדרגות כמבואר ממטה למעלה, מיד התחתונים מאירים אורם (אור יקר).
[499] ת״ת (אור יקר).
[500] בסוד הדעת, שהם עולים עד החכמה והבינה והכתר, ולכך נטלי ממקורא דחיי, ואלו עולים למעלה, לכך נטלו ממש. ואינם מאירה, ששם דקות יותר מאור למטה נעשה, ולכך מהם אל המלכות אמר ״ואינון מנהרי וכו״ (אור יקר).
[501] בראשית לה ע״ב (הערת הזהר).
[502] פי׳ שהז״א ג״כ מקבל מדעת הנק׳ ספור (מ״מ).
[503] פי׳ ספר וספר וספור, שהוא או״א ודעת (מ״מ).
[504] פי׳, ז״א שמקבל חו״ג, וז״ש ״דקא נהיר בנהירו ונציץ בנציצו״ (מ״מ).

התורה וזה ראוי ללוים לזה שאוחז בשמש והמלך שבא ממנו משה מאיר לישראל ארבעים שנה שמש ביום ותורת ה׳ זה ערב שבת) בסוד אחד כמו שאמרנו.	ויצו משה את הלוים וגו׳ לקוח את ספר התורה ודא ללואי אתחזי להאי דאחיד בשמשא ומלכא דאתיא מיניה משה נהיר לישראל ארבעין שנין שמשא ביומוי ותורת יהו״ה דא מעלי שבתא)[505] ברזא חדא כדקאמרן
ותקנו (אנשי כנסת הגדולה הסדור של השבח) החברים ראשית התשבחות מאותן תשבחות של דוד מסוד זה השמים שנוטל בראש ומאיר לכל השאר ואחר כך אותו נהר שיוצא מעדן וזהו סוד רננו צדיקים בה׳ משום שהנהר הזה כונס ונוטל הכל מסוד השמים בסוד עליון ומקור החיים הכל כראוי ביום זה והשמש מתקן להאיר כראוי ביום הזה.	ואתקינו (ס״א אנשי כנסת הגדולה סידורא דתשבחתא) חברייא שירותא דתושבחתי מאינון תושבחתן דדוד מרזא דא השמים דאיהו נטיל ברישא ונהיר לכל שאר ולבתר ההוא נהר[506] דנפיק מעדן ודא איהו רזא (תהלים לג א) רננו צדיקים ביהו״ה בגין דהאי נהר כניש ונטיל כלא מרזא דשמים ברזא עלאה[507] ומקורא דחיי[508] כלא כדקא יאות ביומא דא ושמשא אתקין לאנהרא כדקא יאות ביומא דא
ואחר כך הלבנה שנפרדת מהצד האחר ביום הזה כדי להיות מאירה מן השמש וזהו לדוד בשנותו את טעמו וגו׳ ואחר שנפרדת ממנו הרי מתחברת בשמש ותשבחת זו בעשרים ושתים אותיות שמכניס בה השמש בלבנה ותשבחת זו פרדת הלבנה מן הצד האחר ותשבחת של עשרים ושתים אותיות באור השמש ואחר כך התחברות ועלית המלכה לבעלה וזוהי (שם צ) תפלה למשה איש האלהים התחברות והתדבקות אשה בבעלה לפרש ימין ושמאל לקבל אותה ולהיות כאחד בחבור אחד (להיות אחד בסוד אחד וכל אלו שמים מספרים להם ומתקנים אותם מכאן והלאה תשבחות אחרות של שמחה ותשוקה שלימה אבל אלו אותם תקון השלמות העליונה בסוד של השם הקדוש כראוי ותשבחות אלו התקינו בתקון של שבת שהוא עולה ומתעטר בעטרותיו כראוי ועולים בסוד השם הקדוש להיות אחד בסוד של כבוד אל של השמים מספרים לו וזוהרים לו כמו שאמרנו).	ולבתר סיהרא דקא מתפרשת מסטרא אחרא ביומא דא בגין לאתנהרא מן שמשא ודא איהו (שם לד א) לדוד בשנותו[509] את טעמו וגו׳ ולבתר דאתפרשת מיניה הא אתחברת בשמשא ותושבחתא דא בכ״ב אתוון[510] דאעיל בה שמשא בסיהרא ותושבחתא דא פרישו דסיהרא מסטרא אחרא ותושבחתא דכ״ב אתוון בנהירו דשמשא ולבתר אתחברותא וסליקו דמטרוניתא עם בעלה ודא איהו (שם צ א) תפלה למשה[511] איש האלהים אתחברותא ואתדבקותא דאתתא בבעלה לפרשא ימינא ושמאלא לקבלא לה ולמהוי כחדא בחבורא חדא (למהוי חד ברזא חד וכל אלין שמים מספרים לון ומתקנין לון מכאן ולהלאה תושבחן אחרנין דחדוה ותיאובתא שלימתא אבל הני אינון תקונא שלימתא עלאה ברזא דשמא קדישא כדקא יאות ותושבחן אלין אתקינו בתקונא דשבתא דאיהו סליק ואתעטר בעטרוי[512] כדקא יאות וסלקין ברזא דשמא קדישא[513] למהוי חד ברזא

[505] גליון (הערת הזהר).
[506] פי׳ יסוד דז״א (מ״מ).
[507] פי׳ אבא (מ״מ).
[508] פי׳ בינה, שיסוד דאימא נקרא מקורא דחיי (מ״מ).
[509] ושיעור הכתוב, ״לדוד״ שהיא מלכות, ״בשנותו את טעמו לפני אבימלך״, ״אבימלך״ פי׳ שנתגדלה ונעשית פנים בפנים עם ז״א הנק׳ אבימלך, אזי ״ויגרשהו״ לס״מ ״וילך״ (מ״מ).
[510] פי׳ הם כ״ב אתוון שיש במזמור בשנותו את טעמו (מ״מ).
[511] פי׳ תפלה שהיא מלכות שהתחברה עם משה (מ״מ).
[512] פי׳ ז״א ביום השבת, נתעלה ויקבל העטרות מאבא (מ״מ).
[513] פי׳ שנקרא ספר כמו או״א כמש״ל (מ״מ).

	דכבוד אל[514] דשמים מספרים ליה וזהרין ליה כדקאמרן)
וזהו מזמור שירו לה׳ שיר חדש התשבחת הזו הרי בארנוה אף על גב שהתעוררנו בה התעוררות החברים שהתעוררו יפה הוא	ודא איהו מזמור שירו ליהו״ה שיר חדש תושבחתא דא הא[515] אוקימנא אבל אף על גב דאתערנא ביה אתערו דחברייא דקא אתערו שפיר איהו דהנהו
	קלח/א
שהפרות הללו עלות כשהיו נושאות את הארון התעוררו בתשבחת הזו כמו שנאמר (שמואל ו) וישרנה הפרות בדרך ואיזו שירה היו אומרות מזמור שירו לה׳ שיר חדש כי נפלאות עשה הסוד הזה הוא כדוגמא שלמעלה בשעה שאותן חיות נושאות את (הארון) הכסא להרים אותו למעלה הן אומרות תשבחת זו.	פרות עלות כד הוו נטלי ארונא אתערו בהאי תשבחתא כמה דאת אמר (ש״א ו יא) וישרנה הפרות בדרך ומה שירה הוו אמרי (תהלים צח א) מזמור שירו ליהו״ה[516] שיר חדש[517] כי נפלאות עשה רזא דא איהו כגוונא דלעילא בשעתא דאינון חיות נטלי (ארונא) כרסייא[518] לארמא ליה לעילא אינון אמרי תושבחתא דא
ואם תאמר למה כתוב כאן חדש והרי תמיד אומרים תשבחת זו אלא ודאי שהוא חדש וחדש לא נקרא אלא בהתחדשות הלבנה כשנאורה מהשמש אז הוא חדש וזהו שיר חדש הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו הרי התעוררות של ימין ושמאל לקבל אותה.	ואי תימא אמאי כתיב הכא חדש והא תדיר קאמרי תושבחתא דא אלא ודאי חדש איהו[519] וחדש לא אקרי אלא באתחדתותא דסיהרא כד אתנהירת מן שמשא כדין איהו חדש ודא איהו שיר חדש הושיעה לו ימינו[520] וזרוע קדשו[521] הא אתערותא דימינא ושמאלא לקבלא לה[522]

[514] פי׳ כדי להזדווג עם המלכות שנק׳ כבוד אל, כמ״ש הרב, שהמלכות ביום שבת, הפנימי שלה הוא ס״ג, גימ׳ כבו״ד א״ל, ולכך נק׳ ביום השבת כבוד אל (מ״מ).

[515] בראשית קכג ע״ב (הערת הזהר).

[516] ירצה לבשון ״וכל בנות השיר יוצאים בשיר״, דהיינו לשון שלשלת, שמשתלשלת ועולה ע״י התעוררות תחתון, והיינו שירו לה׳ שיר, מלכות בעלייתה למעלה (אור יקר).

[517] אז ״שיר חדש״ ודאי ירצה, שנתחדשה סוד חידושה של הלבנה ביום שבת כדפי׳ לעיל, ואז היא עולה הרמתה, והיינו אומרו ״ואחד לא אקרי אלא וכו״ (אור יקר).

[518] הענין הזה תמוה, למה יצטרך הכסא אל החיות, וכי כסא נושאות, כסא נושא את נוזאיו, והענין נ״ל שהוא בסוד היחוד. והנה היחוד בימי החול הוא כמו גלות שכינה בקרוב וכו׳, ולכך אין יחוד בחול אלא בסוד ההיכלות וכו׳, ולזה אין כסא מתרומם בימי החול, אלא אדרבה השפע הוא נשפע ממנה למטה, אמנם ביום החול הזמירות וק״ש בברכותיה לרומם סוד ד׳ היכלות אל היכל אהבה, דהיינו היכל לבנת הספיר אל תוך היכל עצם השמים, ושניהם אל היכל נוגה, ושלשתם אל היכל זכות, וארבעתם סוד אהבה נכנסות אל היכל אהבה, וזה סוד תיקוני ק״ש. ואח״כ עולים אל היכל הרצון ששם סוד ד׳ חיות, ומשם נכנס כולו אל היכל קדש הקדשים. והרי לפי זה אין עליה לכסא בימות החול ואין זמיר המלאכים ושירת חיות גורם ייחוד אלא למטה, והכסא בלתי מתרומם. אמנם ביום השבת, אין זה למטה אלא למעלה, וכל שירת החיות לסלק סוד לבושין דשבת שהוא סוד הבריאה, לקשר פרקי כסא פרק אל פרק, מעין קשר פרקי היכלות ביומין דחול, והיינו חיות משבחות ״בשעתא דאינון נטלי כורסייא״, דהיינו כסא מתרומם בזמרם ושבחם והתעוררותם, ואז הם אומרים שיר זה (אור יקר). ועי׳ עולת תמיד יא ע״א ענין עליית העולמות בחול. וכן שם דף ה ע״א.

[519] הענין שיר היא המלכות המתלבשת בכסא ביום שבת כאו׳ ראיתי את אדני יושב על כסא רם ונשא, והיא נקראת שיר כדפי׳ בשירי השירים (אור יקר).

[520] חסד (אור יקר).

[521] גבורה המתקדשת ונטהרת מן החיצונים (אור יקר).

[522] הם ב׳ זרועות החתן, שמקבלת בהם הכלה בחסד החבוק, ולפרש דברי החברים שאמרו, שהפרות שוררו שיר זה עם הנז׳ (אור יקר).

ותשבחת זו כשנושאות הארון משבחות אותה כשעולות לבית שמש כמו שעגלות עולות לבית שמש והכל עולים בסוד אחד משום שבשבת היא עלית הכסא לעלות למעלה התקון של התשבחת הזו בשבת כל התשבחות הללו תקנו לשבת לשבח אותו העם היחיד בעולם.	ותושבחתא דא כד נטלי ארונא[523] קא משבחאן לה כד סלקין לבית שמש כגוונא דעגלות סלקין לבית שמש וכלא ברזא חד סלקין בגין דבשבת איהו סליקו דכורסייא[524] לסלקא לעילא תקונא דתושבחתא דא בשבת אלין תושבחן כלהו אתקינו בשבת לשבחא ליה עמא יחידא בעלמא
מזמור שיר ליום השבת (תהלים צב א) התשבחת הזו אדם הראשון אמר אותה בשעה שגרש מגן עדן ובאה שבת והגנה עליו ובארוה החברים את התשבחת הזו משבח העולם התחתון את העולם העליון יום (שהכל בו) שהוא כלו שבת המלך שהשלום שלו וזהו מזמור שיר ולא כתוב מי אמר אותו כמו שבארנו.	מזמור שיר ליום השבת (תהלים צב א) תושבחתא דא אדם הראשון קאמר לה בשעתא דאתתרך מגנתא דעדן ואתא שבת ואגין עליה ואוקמוה חברייא תושבחתא דא עלמא תתאה קא משבח לגבי עלמא עלאה יומא (דכלא ביה) דאיהו כולו שבת מלכא דשלמא דיליה ודא איהו מזמור שיר ולא כתיב מאן קאמר ליה כמה דאוקימנא
ליום השבת היום העליון השבת העליונה זו שבת וזו שבת מה בין זה לזה אלא שבת סתם זו שבת של ערב שבת יום השבת זו שבת שלמעלה זה יום וזה לילה ושמרו בני ישראל את השבת הרי לילה סוד של נקבה (שם כ) זכור את יום השבת הרי יום סוד של זכר ולכן מזמור שיר ליום השבת.	ליום השבת יומא עלאה שבת עלאה דא שבת ודא שבת מה בין האי להאי אלא שבת סתם דא שבת דמעלי שבתא יום השבת דא שבת דלעילא דא יום ודא לילה (שמות לא טז) ושמרו בני ישראל את השבת הא ליליא רזא דנוקבא (שם כ ח) זכור את יום השבת הא יום רזא דדכורא ובגין כך מזמור שיר ליום השבת
ומצאנו בכמה מקומות שהעולם התחתון עולה בשם ובא סתם כמו זה ויקרא אל משה וכמו ואל משה אמר עלה אל ה׳ כולם שם נסתר ולא עולה בו (אלא) (והכל) משום שיש בו דרגה עליונה ואל הדרגה העליונה הוא לא עולה בשם אור המנורה לא עולה ביום באור השמש ועל זה לא עולה בשם וכל אלה תשבחות השבת שהיא כבוד (יום השבת שהיא תשבחת) היום היא תשבחת עליונה על כל שאר הימים (וכל אלו התשבחות התקינו בתקון של שבת שהיא עולה להתעטר בעטרות עליונות מקומות	ואשכחן בכמה אתר דעלמא תתאה[525] לא סליק בשמא[526] ואתיא סתם[527] כגון האי וכגון ויקרא אל משה וכגון (שם כד א) ואל משה אמר[528] עלה אל יהו״ה כלהו סתים שמא ולא סליק ביה (אלא) (ס״א וכלא) בגין דאית ביה דרגא עלאה ולגבי דרגא עלאה איהו לא סליק בשמא[529] נהורא דשרגא לא סליק בימא בנהורא דשמשא ועל דא לא סליק בשמא וכל אלין תושבחן דשבת דאיהו כבוד (נ״א ביום השבת דאיהו תושבחתא) יום איהו תושבחתא עלאה על כל שאר יומין (ס״א וכל אלין

[523] היינו הכסא ששכינה עליו, העולה לבית שמש. ירצה אל הת״ת הנקרא שמש, ו״בית שמש״ היינו בין ב׳ זרועותיו בתוך חופתו (אור יקר).

[524] ולא בחול כדפי׳ לעיל, שאין זווג החול עולה אלא אל ימות החול, אמנם ביום שבת היחוד באצילות בסוד לבושין דבריאה, דהיינו ״סליקו דכורסייא לסלקא לעילא״ (אור יקר).

[525] פי׳ מלכות משבח לגבי עלמא עילאה, פי׳ ז״א (מ״מ).

[526] פי׳ לא הזכיר מי הוא המשבח, אלא אמר מזמור סתם (מ״מ).

[527] וירא קב (הערת הזהר).

[528] קלא ע״א (הערת הזהר). עי׳ בזוה״ק פ׳ תרומה קלא ע״א שמט״ט נקרא בשם הוי״ה שמו כשם רבו, אמנם עי׳ בכ״מ בזוה״ק (ח״א ק״ב ע״ב, ובח״ב קכ״ה ע״ב) באופן אחר (דע״ה ח״א נג ע״א).

[529] פי׳ כיון שנזכר ז״א שהוא יום השבת, אין המלכות עולה בשם (מ״מ). במקום הדכורא אינה עולה הנוקבא בשם כלל, וכמ״ש בזוה״ק (תרומה קמז ע״ב ושם קלח ע״א) (דע״ה ח״א עה ע״ד), וה״ה כאשר נתגלה ב׳ אורות, רק מזכירים העליון בשם (דע״ה ח״א כד ע״ג), כאשר שהם שניהם ביחד, נקראת היא על שמו כמו״ש בזוה״ק בראשית (מט ע״א) (כללים ח״א קב ע״ב). לקמן קמז ע״ב (לש״ו)

קדושים על כל שאר הימים).	תושבחן אתקינו בתיקונא דשבתא דאיהו סליק ואתעטר בעטרין עלאין עטרין קדישין על כל שאר יומין)
נשמת כל חי הרי החברים עוררו בו דברי אמת אבל יש לנו להזכיר הנשמה הזו שפורחת מאותו חי העולמים ומשום שהיא שלו שממנו יוצאות כל הברכות ושורות בו והוא משקה ומברך למטה הנשמה הזו שיוצאת ממנו יש רשות לברך את המקום הזה.	נשמת כל חי הא חברייא אתערו ביה מלין דקשוט[530] אבל אית לן לאדכרא[531] האי נשמתא דפרחא[532] מההוא חי העולמים ובגין דאיהי דיליה[533] דמניה נפקן כל ברכאן ושריין ביה והוא אשקי ומברך לתתא האי נשמתא דנפקא מניה אית לה רשו לברכא להאי אתר[534]
ולכן פורחות הנשמות מאותו חי בערב שבת אותן נשמות שפורחות ממש מברכות מקום זה שנקרא שם מלמטה ואותו מקום שיוצאות ממנו מברך אותו למעלה ושם זה מקבל ברכות ממטה וממעלה ונכללת מכל הצדדים.	ועל דא פרחין נשמתין מההוא חי במעלי שבתא אינון נשמתין[535] דאינון פרחאן ממש מברכין להאי אתר דאק׳ שם מתתא וההוא אתר דנפקי מניה מברך ליה לעילא והאי שם מקבלא ברכאן מתתא ומעילא ואתכלילת מכל סטרין
בימי החל היא מקבלת ברכות משאר הנשמות שמברכות אותה מלמטה ביום השבת היא מקבלת ברכות מאותן נשמות עליונות שמברכות אותה בארבעים וחמש תבות כחשבון מ״ה (מנשמת כל חי עד והאחרונים) (ובסוד של חמשים תבות כחשבון מ״י) כמו שבארנו בסוד מ״ה ובסוד מ״י זה העולם העליון וזה העולם התחתון נשמת כל חי (עד והאחרונים) מ״ה ומן ואלו פינו מלא שירה עד ומלפנים עולה התשבחת האחרת חמשים תבות ואף על גב שלא עומד הדבר בחשבון עולה החשבון סוד מ״י ומשם והלאה עולה התשבחת האחרת לחשבון (מ״ה) מאה תבות תשלומים של הכל ומרכבה אחת על מה ששורה שהוא	ביומי דחול איהי מקבלא ברכאן משאר נשמתין דקא מברכין לה מתתא ביומא דשבת איהי מקבלא ברכאן מאינון נשמתין עלאין דקא מברכאן לה בארבעין וחמש תיבין כחושבן מ״ה (מנשמת כל חי עד והאחרונים[מא]) (ס״א וברזא דחמשין תיבין כחושבן מ״י) כמה דאוקימנא[536] ברזא מ״ה וברזא מ״י דא עלמא עלאה ודא עלמא תתאה נשמת כל חי (ס״א עד האחרונים) מ״ה ומן ואילו פינו מלא שירה עד ומלפנים סלקא תושבחתא אחרא חמשין תיבין ואף על גב דלא קיימא תמן מלה בחושבנא[537] סלקא חושבנא רזא מ״י ומתמן ולהלאה סלקא תושבחתא אחרא לחשבון (מ״ה) מאה תיבין תשלומין דכלא[538] וחד רתיכא[539] על מה דשריא דאיהו

[530] רה (הערת הזהר).

[531] בתפלתינו ביום שבת (אור יקר).

[532] שאין עיקרה אלא מבינה, אמנם בהיותה שם עד בואה ליסוד נעלמת במשך הטיפה תוך הגוף, ובבואה לפי האמה, יורה כחץ. כן הנשמה פרחא מהיסוד למלכות, שנעתקת בחינת זכר אל בחינת נקבה, והוא נקרא חי העולמים, משום דעביד תולדות. א״כ הנשמה שהוא הולידה והצמיחה, אנו קוראים אותו חי (אור יקר).

[533] כבר פי׳ בספר הפרדס יחס אשר לנשמה עם ההשפעה בשער נשמה ובשער הכוונה, ודרך כלל לא יוכל להמשיך רק כפי אחיזתו, ולזה מפני יחס אשר לנשמה ביסוד ומיסוד באה למלכות, יש כח להשפיע מהיסוד הברכות שיש בו ג׳ סגולות, המחייבות ענין זה: הא׳, דאיהי דיליה, הנשמה. הב׳, דמיני נפקן, שטבע הברכות לצאת, והקרוב אל הדבר קלה@, שבסיבות יספיקהו. הג׳, והוא ״אשקי ומברך״ למקום שהנשמה רוצה להשפיע (אור יקר).

[534] פי׳ למלכות (מ״מ).

[535] פי׳ נשמות יתרות (מ״מ).

[536] הקדמה ב ע״א (הערת הזהר).

[537] פי׳ כי כל החשבונות בסיהרא אינון (מ״מ).

[538] פי׳ מלכות (מ״מ).

	קלח/ב
תשלום (אותו שלם עליון).	תשלומא (ס״א ההוא שלימא עלאה)
וכל השבח הזה וכל הדברים הללו כולם איברים ידועים בחשבון לתשלום שבת ולהשתלם מהם כראוי אשרי העם שיודעים לסדר את שבח רבונם כראוי מכאן והלאה סדור התפלה כמו שתקן.	וכל שבחא דא וכל מלין אלין[540] כלהו שייפין ידיען בחושבנא לתשלומא דשבת ולאשתלמא מנייהו כדקא חזי[541] זכאה עמא דידעי לסדרא שבחא דמריהון כדקא יאות מכאן ולהלאה סדורא דצלותא כמה דאתתקנת
כתוב ואתה ה׳ אל תרחק אילותי לעזרתי חושה דוד המלך אמר את זה בשעה שהיה מתקן ומסדר את תשבחת המלך כדי לחבר את השמש ללבנה כיון שהיה מתקן ומסדר את שבחיו להתחבר אמר ואתה ה׳ אל תרחק.	כתיב (תהלים כב כ) ואתה יהו״ה אל תרחק[542] אילותי לעזרתי חושה דוד מלכא אמר דא בשעתא דהוה מתקן ומסדר תושבחתא דמלכא בגין לחברא שמשא בסיהרא כיון דהוה מתקן ומסדר שבחין דיליה[543] לאתחברא אמר ואתה יהו״ה אל תרחק
ואתה ה׳ סוד של חברות אחת בלי פירוד אל תרחק כיון שעלתה להתחבר עם בעלה והכל בעולם העליון ומשם רוצה לעלות לאין סוף להתקשר הכל למעלה למעלה ולכן אל תרחק להסתלק מאתנו ולעזב אותנו.	ואתה יהו״ה רזא דחברותא[544] חדא בלא פרודא אל תרחק כיון דאיהי סלקא לאתעטרא בבעלה[545] וכלא בעלמא עלאה[546] ומתמן בעי לסלקא לאין סוף[547] לאתקשרא כלא לעילא לעילא[548] ובגין כך אל תרחק לאסתלקא מינן לשבקא לן[549]
ולכן בתוך סדור התשבחת צריכים ישראל להכלל שם ולהדבק עמם מלמטה	ובגין כך בגו סדורא דתושבחתא בעאן ישראל לאתכללא תמן[550] ולאתדבקא בהדייהו

---

[539] פי׳ ארגמ״ן שהם כסא דידה, ואע״פ שכבר עשינו רמז למלכות, במ״ה תיבין הראשונים, מ״מ חוזרים ועושים תיקון פעם אחרת, שהם סוד המאה תיבין, א״נ י״ל ״תשלומא דכולא״ הוא ז״א, שכל ספי׳ כלולה מעשר הם מאה, ו״חד רתיכא״ היא מלכות (מ״מ).

[540] גם התיבות בעצמם הם פרקים במרכבות העליונות, ששבת בסוד רוחניותו נשלם ונגמר מתוכו, ולכך אינו בחול אלא בשבת, ועם היות שהשבת בעצמו נתקן במרכבות האלו, עכ״ז ״ולאשתלמא וכו״ (אור יקר).

[541] מלמטה ומלמעלה תקנום אנשי כנסת הגדולה בתפלתינו (אור יקר).

[542] ענין זה לומר לנו מה הכוונה בהיותינו עושים תיקונים אלו, אחר שהם עצמם מתוקנות, ולזה כלל ואמר, שכל מגמתינו הוא לכלול נפשותינו בכל היחוד הזה. והטעם שהרוחניות העליון כשנשלם ונגמר, מסתלק למעלה, והתחתונים נשארים ריקנים בלי טוב, שרוחניות הקדוש מסתלק. וכשיש בתחתונים מי שהוא יודע לתקן השבח הנאות אל מנוחת שבת, ולתקן למטה סוד המרכבה, נקשרים התחתונים ברוחניותה, ואז אינו מסתלק הרוחניות אלא מתעטר בראש המתקנים, ומנוחת שבת מתעטר בעולם התחתון כמו שהוא מעוטר בעולם העליון, והיינו דברי דוד המלך ע״ה ״ואתה ה״ (אור יקר).

[543] כיון דהוה מתקן, היה חושש שאחר שנעשה סוד ״אתה״ מלכות, ״ואתה״ שניהם יחד, הוי״ה שהוא הגבורה ביחוד זכר עושה חיל, ״אל תרחק״ אם היות שהם עולים להקשר למעלה לא יתרחק מן התחתון, מפני שהיא עולה מדרגה אחר מדרגה ראשונה יתתקן המלכות ויעלה אל הת״ת ״לאתעטרא בבעלה״ (אור יקר).

[544] רנא ע״א קמ ע״א קעט ע״ב (הערת הזהר).

[545] פי׳ שהמלכות מתחברת עם הז״א (מ״מ).

[546] אח״כ שניהם בבינה (אור יקר ומ״מ). ועד כאן עדיין יש כח בנו להאחז, משום שאנו כלולים בנשמה מבינה (אור יקר).

[547] כדי שיהיה הכל מקושר ומיוחד ביחוד האמיתי, ויהיו שם המדות כולם שוות כעליון כתחתון (אור יקר).

[548] כדי שנהיה אנחנו בנפשותינו אוחזים באלהות העליון, וביחוד הזה אנו מתחכמין בתיקון א׳ (אור יקר).

[549] אלא לעולם אנו קשורים במדות, והם מסתלקות ואנו קשורים בהם ע״י מה שכללנו עצמינו בתיקונים אלו (אור יקר).

[550] והא כיצד בהיותם למעלה למעלה, אין אנו משיגים, אלא קודם שיתרחק נכלול עצמינו שם (אור יקר).

שאלמלא ירצה להתעלות הכבוד הזה הרי ישראל למטה אחוזים בו ומחזיקים בו שלא יעזב אותו להתרחק מהם ולכן התפלה בלחש כמי שמדבר בסוד עם המלך ובעוד שהוא בסוד עמו לא מתרחקת ממנו כלל.	מתתא דאלמלא יבעי לאסתלקא[551] האי כבוד הא ישראל לתתא אחידן ביה ותקפין ביה דלא שבקי ליה לאתרחקא מנייהו ועל דא צלותא בלחש כמאן דמליל ברזא עם מלכא ובעוד דאיהו ברזא עמיה לא אתרחקא מניה כלל
אילותי מה איל וצבי בשעה שהולכים ומתרחקים מיד חוזרים לאותו מקום שעזבו אף הקדוש ברוך הוא אף על גב שהתעלה למעלה למעלה באין סוף מיד חוזר למקומו למה משום שישראל למטה אחוזים בו ולא עוזבים אותו להיות נשכח ולהתרחק מהם ולכן אילותי לעזרתי חושה.	אילותי מה איל וצבי[552] בשעתא דאזלי ומרחקי מיד אהדרן להההוא אתר דשבקי אוף קודשא בריך הוא אף על גב דאסתלק לעילא לעילא באין סוף מיד אהדר לאתריה מאי טעמא בגין דישראל לתתא אתאחדן ביה ולא שבקין ליה לאתנשיא (מניה) ולאתרחקא מנייהו ועל דא אילותי לעזרתי חושה
ולכן צריכים להתאחד עם הקדוש ברוך הוא ולאחז בו כמי שממשיך מלמעלה למטה שלא ישאר איש עזוב ממנו אפילו שעה אחת ולכן כשסומך גאולה לתפלה צריך לאחז בו ולדבר עמו בלחש בסוד שלא יתרחק מעמנו ולא יעזב מעמנו ולכן כתוב ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם חיים כלכם היום (תהלים קמד) אשרי העם שככה לו אשרי העם שה׳ אלהיו.	ובגין כך בעינן לאתאחדא ביה בקודשא בריך הוא ולאחדא ביה כמאן דאמשיך מעילא לתתא דלא ישתבק בר נש מניה אפילו שעתא חדא ועל דא כך סמיך גאולה לתפלה בעי לאחדא ביה ולאשתעי בהדיה בלחישו ברזא דלא יתרחק מינן ולא ישתבק מינן ועל דא כתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו״ה אלהיכם חיים כלכם היום (תהלים קמד ט) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיהו״ה אלהיו
באותה שעה קם רבי שמעון והחברים אף כך קמו והלכו אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אביו אבא עד כאן היינו יושבים בצל של עץ החיים בגן עדן מכאן והלאה שאנו הולכים צריך לנו ללכת בדרכי השומרים את העץ הזה אתה תתחיל בראשית לפתח בדרך.	בההיא שעתא קם רבי שמעון וחבריא אוף הכי קמו ואזלו אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי אבא עד הכא הוינא יתבי בצלא דאילנא דחיי בגנתא דעדן מכאן ולהלאה דאנן אזלין אצטריך לן למיהך באורחוי דנטרן אילנא דא אמר ליה אנת תשרי בשירותא למפתח באורחא
פתח ואמר ויקחו לי תרומה כמו שנאמר במה היא תרומה בסוד הזהב שהרי משם נזונה בתחלה משום שהיא גבורה תחתונה שבאה מצד הזהב ואף על גב שבאה מצד	פתח ואמר ויקחו לי תרומה כמה דאתמר[553] במאי איהי תרומה[554] ברזא דזהב[555] דהא מתמן אתזנת בקדמיתא בגין דאיהי[556] גבורה תתאה[557] דאתיא מסטרא דזהב ואף על גב

[551] בעוד מנוחת שבת נמצא שם (אור יקר).

[552] עי׳ לעיל יד ע״א, ועקודים ח׳ (ביאורים ח״ב מה ע״א).

[553] היא המלכות המיוחדת עם הת״ת דהיינו ״לי תרומה״, ופי׳ תרומה היינו שהיא מסתלק ומתרוממת למעלה (אור יקר).

[554] שמסתלק למעלה (אור יקר).

[555] דהיינו שמאלו תחת לראשי, שהגבורה אוחזת בה ומסלקה, וטעם למה תקדם אליה הזהב והגבורה, מפני שעיקרה שמאלית (אור יקר). פי׳ שהמלכות בנינה מהגבורות (מ״מ).

[556] ולכך הדין להגבר בא אליה, אלא שהחסד אינו מניחה, ומיד וימינו תחבקני, נמצאו אוחזים בה ב׳ זרועות, גבורה בדיניה, וחסד בחסדיה, והגובר משניהם, החסד (אור יקר).

[557] ולזה הקרוב אליה אל סילוקה היא הגבורה זרועה השמאלי, ובמקום אחר פי׳ כי הגבורה היא אוחזת בה, מפני ראותה שגברו הרחמים, ת״ת, בחסד, ואח״כ ת״ת בגבורה. כשגבורה רואה שהיא מתבטלת, משפעת הדין אל המלכות. וכיון שהחסד רואה שהמלכות מתעוררת בדין, מיד באה אליה, ומחברה בימין, והיינו טעם ״שמאלו תחת וכו״ (אור יקר).

הזהב כל עקר לא נשארת אלא בצד הכסף שהוא ימין.	דאתיא מסטרא דזהב[558] כל עקר לא אשתארת אלא בסטרא דכסף דאיהו ימינא[559]
וסוד זה כוס של ברכה שצריך לקבלה בימין ובשמאל וכל העקר לא נשאר אלא בימין (והשמאל נעזב ממנה ולא וכו׳) והשמאל מעורר את הימין ולא נדבק בו משום שהוא נתן בין ימין ושמאל והשמאל נאחז תחתיו וימין נאחז בו למעלה כמו שנאמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני זהב וכסף כמו שנאמר לי הכסף ולי הזהב והרי נתבאר.	ורזא דא כוס[560] של ברכה[561] דאצטריך לקבלא ליה בימינא ובשמאלא וכל עקר לא אשתאר אלא בימינא[562] (ס״א ושמאלא אתעדי מניה[563] ולא וכו׳) ושמאלא אתער ימינא ולא אתדבק ביה בגין דאיהו אתייהיב בין ימינא ושמאלא[564] ושמאלא אתאחיד תחותיה[565] וימינא אתאחיד ביה לעילא[566] כמה דאת אמר (שיר ב ז) שמאלו תחת לראשי[567] וימינו תחבקני[568] זהב וכסף[569] כמה דאת אמר (חגי ב ח) לי הכסף ולי הזהב והא אתמר
ונחושת זהו צבע כגון הזהב משום שנצבע מגון זהב ומגון כסף ולכן מזבח הנחשת קטן למה הוא קטן כמו שנאמר כי מזבח הנחשת אשר לפני ה׳ קטן מהכיל את העלה וגו׳ כמו שנאמר ודוד הוא הקטן ואף על גב שהוא קטן הכל נאחז בתוכו ואם תאמר מזבח אחר נקרא קטן לא כך שאין קטן פרט לזה שכתוב את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וזהו המאור הקטן המאור הגדל זה המזבח הפנימי שהוא מזבח הזהב.	ונחושת דא איהו[570] גוון כגוונא דזהב[571] בגין דאצטבע מגוון זהב ומגוון דכסף[572] ועל דא מזבח הנחשת קטן אמאי איהו קטן כמה דאת אמר (מ״א ח סה) כי המזבח אשר לפני יהו״ה קטן מהכיל את העולה וגו׳ כמה דאת אמר (ש״א יז יד) ודוד הוא הקטן ואף על גב דאיהו קטן כלא אתאחיד בגויה ואי תימא מזבח אחרא אקרי קטן לאו הכי דלאו קטן בר האי דכתיב (בראשית א טז) את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ודא איהו המאור הקטן המאור הגדול דא מזבח הפנימי דאיהו מזבח הזהב
ותכלת	ותכלת
	קלט/א

[558] והיה ראוי שיהיה הדין גובר בה (אור יקר).
[559] והחסד גובר בה ונשארת בימין (אור יקר).
[560] הקדמה א ע״א (הערת הזהר). מלכות שעולה אלהים (אור יקר).
[561] להשפיעה מהת״ת, וקודם לזה החבוק ונוטלו בב׳ ידיו, דהיינו שמאלו תחת לראשי וימינו וכו׳, ועכ״ז אל היחוד ואל הברכה ״לא אשתאר וכו״ (אור יקר).
[562] החסד גוברה, ולא תאמר א״כ ימצא בה החסד והגבורה, כיון שגם הגבורה התחילה בה, כדכתיב שמאלו וכו׳ (אור יקר).
[563] דהיינו שגובר החסד כ״כ בה, עד שבטלה כל כח הדין מכל וכל, והא כיצד, כי מפני הקדמת השמאל הוא מתחלש, ומאן דאלים גבר, כי תחלה יקדם הגבורה, מפני שהיא יסודה מן הגבורה כדפי׳, ואח״כ באה החסד על ידן הגבורה, והוא למטה והחסד למעלה וגובר על הדין (אור יקר).
[564] כשנוטל הכוס המברך בין ב׳ ידיו, צריך שיכוון שתהיה יד שמאל למטה מהכוס, ויד ימין למעלה מן הכוס (אור יקר).
[565] מפני שהגבורה דין ומקדמת ונוטלת בחינות אחרונות שבה, שהם דין (אור יקר).
[566] בבחינות ראשונות שבה, שהם רחמים וחסד (אור יקר).
[567] דהיינו למטה בבחינות תתאה (אור יקר).
[568] בבחינות עליונות למעלה (אור יקר).
[569] היינו תרומה מלכות, תחלה זהב, ואח״כ תהיה כסף כנדרש (אור יקר).
[570] היינו המלכות שבין ב׳ זרועות, והיינו הנחשת, הלבן שגוונו מעורב מגוון כסף וזהב, שמורה היות בה ב׳ גוונין, ואינו המלכות בבחינתה בסוד החבוק למעלה, ששם נשארת בימין בסוד כוס של ברכה, אלא דווקא בבחינת היותה בתחלת החיבוק וכו׳ (אור יקר).
[571] פי׳ מלכות נקראת נחשת, והיא כגוונא דזהב שהם הגבורות (מ״מ).
[572] פי׳ שיש בה הארת חו״ג שנקרא זהב וכסף (מ״מ).

זוהי תכלת של ציצית תכלת זהו הכסא סוד של תפלין של יד תכלת זהו הכסא שבו דנים דיני נפשות משום שיש כסא שדנים בו דיני ממונות ויש כסא שדנים בו דיני נפשות ולכן כל הצבעים טובים לחלום פרט לגון תכלת כדי שידע שהרי נשמתו הרי עולה בדין וכשנשמה עולה בדין הגוף נדון להתכלות וצריך אותו החלום לרחמים רבים.	דא איהו תכלת דציצית תכלת דא איהו כרסייא רזא דתפלה דיד תכלת דא איהו כרסייא דדיינין ביה דיני נפשות בגין דאית כרסייא דדיינין ביה דיני ממונות ואית כרסייא דדיינין ביה דיני נפשות ועל דא כל גוונין טבין לחלמא[573] בר גוון תכלא בגין דינדע דהא נשמתיה סלקא בדינא וכד נשמתא סלקא בדינא גופא אתדן לאשתצאה ואצטריך ההוא חלמא לרחמין סגיאין
תכלת זהו כסא שכתוב בו כמראה אבן ספיר דמות כסא וכתוב ונגה לו סביב משום שעושים בו כריכות לציצית וכשנגה לו הופך לגון ירק כגון כרתי מאותה שעה ואילך מתחיל זמן קריאת שמע שהרי השתנה צבע תכלת מכמו שהיה ולכן אסור לדון דיני נפשות בלילה משום ששולט אותו צבע תכלת באותו זמן ונתנה רשות לחטף נפש בלי משפט שהרי משפט לא שולט באותו זמן כשבא הבוקר ומתעורר הימין שלמעלה יוצא אותו האור ומגיע עד התכלת הזאת ומשתנה מכמו שהיה ואז שולט עליו ונדבק בו כסא קדוש אחר מאותה שעה ואילך זמן קריאת שמע.	תכלת דא איהו כרסייא דכתיב ביה (יחזקאל א כו) כמראה אבן ספיר דמות כסא וכתיב (ואש מתלקחת) ונגה לו סביב בגין דעבדין ביה כריכין לציצית וכד נגה לו אתהדר לגוון ירוק כגון כרתי מההיא שעתא ואילך אשתרי זמנא דקריאת שמע דהא אשתני גוון תכלא מכמה דהוה ובגין כך אסיר למידן דיני נפשות בלילה דשלטא ההוא גוון תכלא בההוא זמנא ואתיהיב רשו למחטף נפשא בלא משפט דהא משפט לא שלטא בההוא זמנא כד אתי צפרא ואתער ימינא דלעילא נפיק ההוא נהורא ומטי עד האי תכלא ואשתני מכמה דהוה וכדין שלטא עליה ואתדבק ביה כרסייא אחרא קדישא מההיא שעתא ואילך זמנא דקריאת שמע
וארגמן זה כנוס שכולל כל הצבעים כאחד ותולעת שני, כתוב שני, וכתוב שנים, שכתוב "כי כל ביתה לבוש שנים". אלא זהו צבע שנקרא שני שנוטל בו את כל הצבעים והכל אחד שני ושנים שנים כשכלם כלולים בו כאחד שני שיוצא מהכסא העליון ששולט על תכלת מצד הימין וזהו	וארגמן[574] דא כנופיא דכלילא כל גוונין כחדא ותולעת[575] שני[576] כתיב שני וכתיב שנים[577] דכתיב (משלי לא כא) כי כל ביתה לבוש שנים אלא האי איהו גוון אקרי שני דנטיל כל גוונין ביה וכלא איהו חד שני ושנים שנים כד כלהו כלילן ביה כחדא שני דנפיק

[573] קלה ע"א קנב ע"א בראשית נא ע"ב (הערת הזהר).

[574] ת"ת (רח"ו).

[575] מלכות (רח"ו).

[576] עיין מה שכתבתי פרשת בראשית (ו ע"ב) על פסוק (משלי לא, כא) כי כל ביתה לבוש שנים (רמ"ז). ז"ל: והנה תולעת שני הם חסדים כנז׳ בפרשת תרומה, ותולעת שני שהוא מיכאל שריכם, שהוא ירקיב ויכלה כל שרי אומות העולם, וידוע שמיכאל הוא בחסד, ואע"ג דתולעת שני הוא אדום שהוא גבורה, חסדים דאימא קאמר, שהיו גבורות דאבא שבאו ביסוד דאימא ונעשו כאן חסדים דאימא בסוד חכם בבינה.

[577] זה יתבאר לך ממה שיתבאר בפ׳ אמור (דף קנ ע"ב) וממה שביארנו לעיל בפ׳ יתרו (דף סח ע"ב) בתוספתא ההיא ושם נתבאר כי מציאות החסד נקרא יומם יומא דכליל לכולהו יומין כי הוא מתפשט בחמש הספירות אשר למטה ממנה. וכולן אינן מקבלות אור ושפע אלא על ידה ובאמצעותה כנז׳ שם. והנה היא לבדה נקראת שני בערך עצמה בלשון יחיד, כי היא נוטלת כל גוונין בה כי לכן נקראת יריעה מרקמה כנז׳ שם, אבל בבחינת כל שאר החסדים המתפשטים למטה ממנה נקראת שנים בלשון רבים (שער מאמרי רשב"י).

האפוטרופוס של ישראל שכתוב בו (דניאל י) מיכאל שרכם תולעת שכחה בפיה כתולעת שמשברת הכל ומעקרת הכל.	מכרסייא עלאה דשלטא על תכלת מסטרא דימינא[578] ודא איהו אפוטרופוסא דישראל דכתיב ביה (דניאל י כא) מיכאל שרכם תולעת דחיליה בפומיה כתולעת דמתבר כלא ועקר כלא[579]
תולעת שני ושש שני צבעים כאחד של ימין ושמאל לבן ואדם ושש הוא בוץ ששה חוטים מתחברים וזהו שכתוב וגויתו כתרשיש ובשני אלה כלולים שני אחרים.	תולעת שני ושש תרין גוונין כחדא דימינא ושמאלא חיור וסומק ושש בוצא איהו דשית חוטין מתחברן ודא איהו דכתיב (שם ו) וגויתו כתרשיש ובאלין תרין כלילן תרין אחרנין
ועזים גבורות תחתונות שלחוץ לכסות על הפנימיים והכל צריך וצריך לתת מקום לכל שהרי מצד הזהב הם באים וערת אילם מאדמים משיכה של שני צדדים של ימין ושמאל לכסות במקום אחר.	ועזים גבוראן תתאי דלבר לחפיא[580] על פנימאי וכלא אצטריך ואצטריך למיהב דוכתא לכלא דהא מסטרא דדהבא קאתיין ועורות אלים מאדמים משיכו דתרין סטרין דימינא ושמאלא לחפייא בדוכתא אחרא
וערת תחשים צד אחד יש שגדל בתוך הצד האחר בחרבה ולא נמצא בישוב וזהו צד טהר ונקרא תחש.	ועורות תחשים סטרא חדא אית דרבי גו סטרא אחרא בחורבא ולא בישובא אשתכח ודא איהו סטר דכיו ואקרי תחש
בספרו של שלמה המלך יש בתוך מזבח הנחשת שאמרנו סודות עליונים שהרי כתוב מזבח אדמה תעשה לי וגו׳ וזהו סוד כראוי נחשת כששולטים הרים אחרים והיא צריכה לזון אותם נצבעת בגון הזה לזון אותם והם נקראים הרי נחשת.	בספרא דשלמה מלכא אית גו האי מזבח הנחשת דקאמרן רזין עלאין דהא מזבח אדמה כתיב (שמות כ כא) מזבח אדמה תעשה לי וגו׳ ודא איהו רזא כדקא יאות נחשת כד שלטין טורין אחרנין ואיהי צריכא למיזן לון אצטבע[581] בהאי גוון למיזן לון ואינון אקרון הרי נחשת

[578] פירוש כי החסד העליון נק׳ תולעת והוא היוצא מכרסייא שהיא הבינה שבבריאה, והתולעת הוא החסד שביצירה, ושני הוא בחי׳ החסד החיצונה שביצירה (נ״ל שבעשיה שהיא לבוש אל התולעת שהוא החסד שביצירה) ואומר שני דנפק מכרסיא הוא כי כיון שהוא לבוש של החסד עצמו היוצא מן הכרסייא. לכן גם זה נאמר עליו שגם הוא יוצא מן הכרסייא, ולכן נקרא שני להורות כי התולעת הוא הראשון, וזה הוא שני לו. ומן זה השני נפק מיכאל אפוטרופסא דישראל. ואמנם יש בזה קצת קושיא כי הרי החסד הוא לובן ואיך קראו תולעת שני שהוא אודם. וזה יתבאר ממ״ש תולעת שני תרין גוונין כחדא דימינא ושמאלא חיור וסומק. והענין הוא במה שנודע גם כן. כי פני אריה הוא בימין שהוא בחסד והנה אריה הוא בגמטר׳ גבורה. אמנם הענין הוא להורות הכלל הנודע כי החסד כלול בגבורה והגבורה כלולה בחסד ונמצא כי בחסד עצמו יש גבורה ונמצא שהוא כלול מתרין גוונין ימינא ושמאלא. ונמצא כי מה שקראהו תולעת שני שהיא אל בחינת הגבורה הכלולה בו שהוא אריה בגמטריא גבורה כנז׳ (שער מאמרי רשב״י).

[579] והכל כאן, דכאן נטיל כל גוונין וכאן פומא, וכאן הוא מיכאל דכליל כל הד׳ חיות, ולכן אע״ג שהוא ימינא מ״מ הו אשני בכל גוונין (יהל אור ח״א יט ע״ד)

[580] והנה סוד שעיר של ר״ח, הנה הוא על ב׳ ענינים שהם היפך זה מזה, כי השעיר עצמו הנה הוא מסטרא דדינא, והגם שהוא מהמינים טהורים, אך הוא מצד הגבורות והדינין שהם שורש הקליפות, ומשם הוא יניקתם, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קלט ע״א) ועזים גבורן תתאי דלבר לחפיא כו׳, [וכן הוא שם (קמז ע״ב וקס ע״א ורלג ע״ב רסט ע״א וקפה סע״א) ובדברי הרב שער קליפת נוגה (פרק ט)]. והנה ע״י שמקריבים אותו להקב״ה, הנה אתכפייא ע״ז הסטרא אחרא ונחלש כחו, כי נלקח בזה בלעו מפיו, וע״ד שאמרו בפ׳ פקודי (רלז ע״א) בענין הקרבן עגל שהקריב אהרן הנאמר ר״פ שמיני (דע״ה ח״ב קנו ע״א). קמז ע״ב קס ע״א קפה ע״א רלג ע״ב ח״ג כה ע״ב מא ע״ב (לש״ו).

[581] הצלם דנבוכדנצר כנזכר בתקונים (דף קיב ע״ב) כי הרי זה הנוגה דמות הצלם בי״ס. כי מה שנקרא צלם הוא לפי שכבר ידעת כי הוא גוף ומלבוש אל הנשמה, בסוד צלם מוחין דקדושה והבן זה. כי הנוגה היה ראשו זהב טוב וכן החזה כסף טוב, אבל מהחזה ולמטה שהוא מקום המלכות שבחזה, נוקבא דדכורא דנוגה, שם הוא טו״ר בסוד נחושת כנזכר (פ׳ תרומה קלט ע״א). וזה שאמר שם כי כשהמלכות רוצה לזון החצונים, שהוא סוד (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, היא מפרנסת ע״י קלי׳ נוגה, וז״ש דאצטבע׳ בהאי גוון למיזן לון. ואז בהזדווג דוכרא דנוגה עם נוקבא יוצאין משם נפשות גרים, בסוד (בראשית יב ה) ואת

ואותם הרי נחשת נמשך עליהם רוח אחת מתוך המזבח הזה וכשמזבח זה מתעלה בעליה אחרת אז מסתלקת אות נ׳ שהוא מזבח קדוש ונשארת הרוח של הרי הנחשת הללו וכשאותה רוח מתעלית בקיומה היא נקראת תחש שהרי הסתלקה ממנה אות נ׳.	ואינון הרי נחשת[582] אתמשך מנייהו רוחא חדא מגו האי מזבח וכד האי מזבח אסתלק בסליקו אחרא כדין אסתלק את נ׳ דאיהו מזבח קדישא ואשתאר רוחא דאלין טורי נחשת וכד ההוא רוחא אסתליק בקיומיה אקרי תחש דהא אסתלק מניה את נ׳
וזה נפרד לכמה רוחות אחרות ונקראים אף כך ולכן נקרא אותו העם (אחד) תחש כמו שנאמר ואת תחש ואת מעכה הם היו מכירים את החיה הזו של המשכן שנקראת על שמם.	והאי אתפרש לכמה רוחין אחרנין ואקרון אוף הכי ועל דא אקרי ההוא עמא (חד) תחש כמה דאת אמר (בראשית כב כד) ואת תחש[583] ואת מעכה אינון הוו ידעי בהאי חיה דמשכנא דאקרי על שמהון
ועצי שטים אלו אותם סודות קדושים שהם לוחות המשכן והם נקראים בסוד שלהם כתוב עצי שטים עמדים וכתוב שרפים עמדים.	ועצי שטים אלין אינון רזין קדישין דאינון לוחי משכנא ואינון אקרון ברזא דלהון כתיב (&) עצי שטים עומדים וכתיב (ישעיה ו ב) שרפים עומדים
מכאן והלאה שמן למאר משיכה של שמן משחה קדוש למשך עליהם אבני שהם ואבני מלואים אלו אבני קדש יסודות המקדש במרכבות הקדושות הללו מזדמנים לבדם לכבד ולשבח בלבוש כבוד לעין הכהן בהם שם ולהזכיר (ולברך) שנים עשר שבטים ולכן שתים עשרה אבנים כמו שנתבאר.	מכאן ולהלאה שמן למאר משיכו[584] דמשח רבות קדישא לאמשכא עלייהו אבני שהם ואבני מלואים אלין אבני קדשא יסודי דמקדשא ברתיכין קדישין[585] אלין אזדמנן בלחודייהו ליקר ולשבחא בלבוש יקר לעיינא כהנא בהו תמן ולאדכרא (ולברכא) תריסר שבטין ועל דא תריסר אבנין כמה דאתמר
שלשה עשר מינים הם פרט לשתים עשרה האבנים היקרות הללו וכולם עולים לעשרים וחמש אותיות	תליסר זינין אינון בר תריסר אבנין יקירין אלין וכלהו סלקין לכ״ה אתוון[586]
	קלט/ב
בסוד העליון של היחוד וכנגד אלה חקק ותקן משה עשרים וחמש אותיות בסוד	ברזא עלאה דיחודא ולקבל אלין גליף ואתקין משה[587] כ״ה אתוון ברזא דפסוקא

הנפש אשר עשו בחרן והבן זה. וזהו (שמות כה ה) ועורות תחשים, כי תחש דנחושת הוא ח״ש, קול דממה דקה נוגה, ות׳ מלכות שבה, וזה נרמז פ׳ תרומה (קלט ע״א) ופקודי (רס ע״א) (ע״ח שער קלי נוגה ג).

[582] רס ע״א (הערת הזהר).

[583] קמז ע״ב (הערת הזהר).

[584] שמן למאור (רח״ו).

[585] י״ב מלאכים נושאי הכסא (רח״ו).

[586] ר״ל עם י״ב אבני חושן והן ביחודא דעמודי הכסא שהן כ״ד דיחודא תרין וחד דפקודי (דף רכח ע״א), רק שב׳ אותיות הן אותן עצמן דכ״ב דקדמו, והן נגד ב׳ אבני השוהם, שהם א׳ מאבני החושן, ושלכן יוסף כלל כל השבטים, וכן אבנו שהוא שוהם, בו כתובים כל השבטים באפוד, וכ״ה הוא כ״ב וג׳ דיה״ו והוא כנגד תנ״ך וכ״ב אתוון כמש״ל (יהל אור).

[587] משה תקן ברוה״ק בסוד היחוד באצילות כ״ה אותיות, ירצה לייחד כ״ה פרקים עליונים, יעקב הוא למטה ממשה ולזה תקן למטה בפרקי המרכבה הנז׳, שהם אלו שהם מתחילין מהנשמות התקועות באצילות ביסוד, והיינו ״ברוך״ (אור יקר). עי׳ ע״ח שער אח״פ פרק ה: כ״ה אלו מוכרח שיהיה בהם פנימיות וחיצוניות שהם ן׳, וז״ס ויפן כ״ה וכ״ה (שמות ב יב), והם ב׳ יחודים שמע ובשכמל״ו של ק״ש כנודע. ועיי״ש בביאורים (ח״א מב ע״ב): מזוה״ק ותיקונים הנז׳, משמע שחושב הנ׳ אתוון רק ע״י הב׳ פעמים דק״ש ערב ובוקר, וכן מבואר בהדיא בתיקונים (דף נב ע״א) ע״ש. אבל מדברי הרב משמע שחושב הנ׳ אתוון בשמע ובשכמל״ו, ובשכמל״ו אינן באמת אלא רק כ״ד אתוון, וכמ״ש בזוה״ק ואתחנן (דף רסד ע״ב), וכן הוא בזוה״ק תרומה (דף קלט ע״ב) ע״ש בארוכה, וחושב שם שמע ובשכמל״ו אלא רק למ״ט. ואמר שם שהם מ״ט תרעין ברזא דיובלא, והם נגד המ״ט פנים דאורייתא. ומבואר שם כי בזה תלוי עיקר החסרון לשלימות

הפסוק של היחוד שכתוב שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד והם עשרים וחמש אותיות גלופים חקוקים בסוד שלמעלה.	דיחודא דכתיב (דברים ו ד) שמע ישראל יהו״ה[588] אלהינו יהו״ה אחד ואינון כ״ה אתוון גליפן מחקקן ברזא דלעילא
יעקב רצה לתקן למטה בסוד היחוד ותקן בעשרים וארבע אותיות והן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ולא השלים לעשרים וחמש אותיות משום שעדין לא התתקן המשכן כיון שהתתקן המשכן ונשלם הדבר הראשון שהיה יוצא ממנו כשהשתלם לא דבר אלא בעשרים וחמש אותיות להראות שהרי נשלם זה כדוגמא שלמעלה שכתוב וידבר ה׳ אליו מאהל מועד לאמר הרי עשרים וחמש אותיות.	יעקב בעא לאתקנא לתתא ברזא דיחודא ואתקין בכ״ד אתוון ואינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד[589] ולא אשלים לכ״ה אתוון בגין דעד לא אתתקן משכנא כיון דאתתקן משכנא ואשתלים מלה קדמאה דהוה נפיק מניה כד אשתלים לא מליל אלא בכ״ה אתוון לאחזאה דהא אשתלים דא כגוונא דלעילא דכתיב (ויקרא א א) וידבר יהו״ה אליו מאהל מועד לאמר[590] הא כ״ה אתוון
ולכן עשרים וחמשה מינים להשלים תקון המקדש (המשכן) וכל אלו האותיות בארנו באותן אותיות חקוקות שלמדנו מהאדון ומשום שהמשכן נשלם בסודות הללו נקרא כ״ה ביחוד של שלמות המשכן ולכן (תהלים קמד) וחסידיך יברכוכה כתוב סוד של שלמות של כל המשכן ותקונו כ״ה כנגד עשרים ושתים אותיות ותורה ונביאים וכתובים שהם כלל אחד וסוד אחד.	ועל דא כ״ה זינין[591] לאשלמא תקונא דמקדשא (ס״א דמשכנא) וכל הני אתוון אוקימנא באינון אתוון גליפן דאוליפנא ממר ובגין דמשכנא אשתלים ברזין אלין אקרי כ״ה ביחודא דשלימו דמשכנא על דא (תהלים קמה י) וחסידיך יברכוכה כתיב רזא דשלימו דכל משכנא ותקונא דיליה כ״ה לקבל כ״ב אתוון[592] ואורייתא ונביאים וכתובים[593] דאינון כללא חדא ורזא חדא
בשעה שישראל מיחדים יחוד בפסוק הזה בסוד של עשרים וחמש אותיות שהן שמע ישראל יי אלהינו יי אחד וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהם עשרים וארבע	בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא ברזא דכ״ה אתוון[594] דאינון שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד וברוך שם כבוד

התיקון דהמלכות, והוא מה שלא נשלמה לכ״ה, ולא היתה אלא רק בכ״ד לבד, ועומד עתה כל התיקון דהיחוד דשמע ובשכמל״ו אלא רק במ״ט תרעין, ואינה מגיע לשער החמישים, שהוא הבחי׳ דכ״ה וכ״ה וכו׳ כ״ה וכ״ה הן נ׳ שערי בינה שמתפשטין בזו״ן, כ״ה בז״א וכ״ה במלכות. והוא נתקן ונעשה ע״י חמשין אתוון דק״ש, שהם לאגחא קרבא עם חויא נחש הקדמוני וכנ״ל מדברי התיקונים עש״ה. והנה עד שלא הוקם המשכן לא נשלמה המלכות אלא בכ״ד, והיה חסר ממנה שער הנו״ן, ולכן אמר יעקב אבינו ע״ה בשכמל״ו, ותיקן יחודה רק בכ״ד אתוון, כי לא היה אפשר עדיין להמשיך אליה שער העליון, שער החמישים, הנקרא כתר עליון, עד שנעשה המשכן.

588 עי׳ לעיל קלד ע״א ועי׳ יהל אור בראשית יד ע״ד ועי׳ לקמן פרשת ואתחנן רסד ע״ב (לש״ו)

589 ובנשמות שבמלכות והיינו ״שם״, ומשם בנשמות ״כבוד מלכותו״, ומשל בעולם הנפרדים וי״ג פרקים הנז׳ דהיינו ״לעולם ועד״, כי זהו סוד התפשטות ההיכלות וכחותם בקדושים (אור יקר).

590 דע כי אלו הו׳ תיבין ובהן אית כ״ה אותיות דוגמת פסוק (דברים ו ד) שמע ישראל וגו׳ שהם ששה תיבות וכ״ה אותיות (אור יקר וזהר הרקיע).

591 עם היות שמינים אלו בתערובת, מהם בקרשים כענין הזהב, ומהם ביריעות למעלה כעין תכלת וארגמן, ומהם בעמודים כעין הכסף, ומהם בלבושים כעין זהב ותכלת וארגמן וכו׳, עכ״ז כלל המינים יורה אל סוד זה, עם היות הפרטים פרקים מנותחים נתחים נתחים על דרך אחרת (אור יקר).

592 פי׳ הם החו״ג ותורה ונביאים וכתובים הם תנה״י דז״א (מ״מ). וכ״ה בהיכלות כ״ב נהורין וג׳ נהורין והן אל ברוך כו׳ מספרים כבוד אל קדוש וכן באשרי ג׳ אשרי וכ״ב אתוון ולפי שבשכמל״ו לא אלשים רק לכ״ד לכן גם דוד בדרגא דנוק׳ לא אשלים רק לכ,ד שחסר נ׳ באשרי שאנו משלימים ואנחנו נברך וכ׳ סוד הכ״ד הוא כלל הגוף שידוע שחו״ג ו׳ פרקין וכן נו״ה ו׳ פרקין וכן ת״ת הכולל ויסוד הכולל וכ״ה בנוק׳ וז״ס כ״ כ״ד ואשלמות לכ״ה הוא מלכות של כל א׳ וא׳ נקודה האמצעית (יהל אור).

593 עי׳ יהל אור ח״א יד ע״ד.

594 טיפה דאבא הם ע״ב מיני מים, ויש באימא ע״ב גשרים לקבלם. ומפני שהטיפה היא ה׳ חסדים, יש בה ג״כ חמשים מיני מים, ויש באימא ג״כ חמשים גשרים, והחסדים מגדילים זו״ן, החצי לז״א וחצי למלכות, והם כ״ה וכ״ד דפרשת תרומה (מ״מ).

אותיות ויכון כל אחד בהן כל האותיות מתחברות כאחת ועולות בחבור אחד (אז נפתחו) ארבעים ותשעה שערים בסוד היובל ואז צריך לעלות עד ולא יותר ואז נפתחים השערים ומחשיב הקדוש ברוך הוא את אותו האדם כאלו קיים את כל התורה שבא בארבעים ותשע פנים.	מלכותו לעולם ועד דאינון כ״ד אתוון ויכוון כל חד בהו כלהו אתוון מתחברן כחדא וסלקין בחבורא חד (ס״א כדין אתפתחו) מ״ט תרעין ברזא דיובלא וכדין אצטריך לסלקא עד ולא יתיר וכדין אתפתחו תרעין וחשיב קודשא בריך הוא להההוא בר נש כאילו קיים אורייתא כלה דאיהי אתיא במ״ט פנים (בכלא)
ולכן צריך לכוון לב ורצון בעשרים וחמש ובעשרים וארבע ולהעלותם ברצון הלב לארבעים ותשעה שערים שאמרנו כיון שהתכון בזה יתכון באותו יחוד שאמר האדון שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כלל של כל התורה כלה אשרי חלקו של מי שיתכון בהם שודאי כלל הוא של כל התורה שלמעלה ומטה וזהו סוד של אדם שלם של זכר ונקבה וסוד של כל האמונה.	ועל דא אצטריך לכוונא לבא ורעותא בכ״ה ובכ״ד ולסלקא לון ברעותא דלבא למ״ט תרעין דקאמרן כיון דאתכוון בהאי יתכוון בההוא יחודא דאמר מר שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כללא דכל אורייתא כלה זכאה חולקיה מאן דיתכוון בהו דודאי כללא איהו דכל אורייתא דעילא ותתא ודא איהו רזא דאדם שלימא דדכר ונוקבא ורזא דכל מהימנותא
מחלוקת של שמאי והלל בקימה ובשכיבה שכתוב בשכבך ובקומך ששמאי סובר בערב שכלולה הנקבה בשלטונה צריך לנקבה שיטו ויקראו ובבוקר כששולט הזכר בשלטון העולם העליון צריך לעמד לפני הזכר כמו שצריך בתפלת מעמד ובכל מקום שהזכר בא.	מחלוקת דשמאי והלל בקימה ובשכיבה דכתיב (דברים ו ז) בשכבך ובקומך דשמאי סבר בערב דקא כלילא נוקבא בשלטנהא אצטריך לגבי נוקבא דקא יטו ויקראו ובבקר דקא שלטא דכורא בשולטנותא דעלמא עלאה אצטריך למיקם קמיה דדכורא כמה דאצטריך בתפלה מעומד ובכל אתר דדכורא אתיא
ובית הלל סובר שאלמלא שנמצא זה לחוד וזה לחוד כך צריך אבל כיון שאנו מחברים אותם כאחד בחבור בארבעים ותשע פנים וארבעים ותשעה שערים לא צריכים אנו להפריד זה לחוד וזה לחוד אלא להשגיח שהכל אחד בלי פירוד וכמו שמזדמן לאדם כך יאמר שהרי שניהם בחבור אחד כמו שנוח להם וכך צריך להראות.	ובית הלל סבר אלמלא אשתכח דא לחוד ודא לחוד הכי אצטריך אבל כיון דאנן מחברן לון כחדא בחבורא במ״ט פנים ומ״ט תרעין לא אצריכנא לאפרשא דא לחוד ודא לחוד אלא לאשגחא דכלא איהו חד בלא פרודא וכמה דאזדמן ליה לבר נש הכי יימא דהא תרוייהו בחבורא חדא כמה דניחא לון והכי אצטריך לאתחזאה
ולכן הזכר בששה צדדים בפסוק של שמע ישראל שהם שש תבות והנקבה בששה צדדים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהם שש תבות אחרות ועולים בחבור אחד בסוד של ארבעים ותשעה שערים והלכה כמו בית הלל בכל מקום.	ועל דא דכורא בשית סטרין בקרא דשמע ישראל דאינון שית תיבין ונוקבא בשית סטרין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דאינון שית תיבין אחרנין וסלקין בחבורא חדא ברזא דמ״ט תרעין והלכה כבית הלל בכל אתר
רבי שמעון הרים ידו וברך את רבי אלעזר בנו פתח ואמר (ישעיה מא) מי העיר ממזרח וגו׳ פסוק זה בארנו ונתבאר אבל סוד החכמה הוא מ״י הוא סוד של העולם העליון שהרי משם יוצאת הראשית לגלות	רבי שמעון אריס ידוי ובריך לרבי אלעזר בריה פתח ואמר (ישעיה מא ב) מי העיר ממזרח וגו׳ האי קרא אוקימנא ואתמר אבל רזא דחכמתא איהו מ״י רזא דעלמא עלאה[595]

[595] פי׳ בינה (מ״מ).

סוד האמונה והרי בארנו.	איהו דהא מתמן נפקא שירותא לאתגליא רזא דמהימנותא והא אוקימנא[596]
עוד מ״י הטמיר של כל הטמירים שלא נודע ולא התגלה כלל גילה כבודו להודע מאותו מקום שנקרא מזרח שהרי משם ראשית של כל סוד האמונה והאור להגלות ואחר כך צדק יקראהו לרגלו שהרי צדק גילה הגבורה העליונה ושלטון של הקדוש ברוך הוא ואת הצדק הזה השליט על כל העולמות להנהיגם ולתקנם כראוי ולכן יתן לפניו גוים ומלכים ירד	תו מ״י טמירא דכל טמירין[597] דלא אתידע ולא אתגלייא כלל גלי יקריה לאשתמודעא מההוא אתר דאקרי מזרח[598] דהא מתמן שירותא דכל רזא דמהימנותא ונהורא לאתגלייא ולבתר צדק יקראהו לרגלו דהא צדק גלי[599] גבורתא עלאה ושולטניה דקודשא בריך הוא[600] ולהאי צדק אשלטיה על עלמין כלהו לדברא לון ולאתקנא לון כדקא יאות ועל דא (שם שם) יתן לפניו גוים ומלכים ירד
	קמ/א
שהרי כל מלכי העולם ברשות הצדק הזה הם עומדים כמו שנאמר והוא ישפט תבל בצדק.	דהא כל מלכין דעלמא ברשותא דהאי צדק קיימין כמה דאת אמר (תהלים ט ט) והוא ישפוט תבל[601] בצדק[602]
עוד צדק יקראהו לרגלו מי קורא למי אלא הצדק קורא תמיד לאספקלריה המאירה ולא שוכך לעולמים וצדק עומד תמיד לרגלו שלא זז משם וקורא ולא שוכך זהו שכתוב (שם פג) אלהים אל דמי לך אל יחרש ואל תשקט אל ועכשיו הקדוש ברוך הוא מאיר לנו הדרך הזו בשבילנו (ורבי) אלעזר בני שקורא לאור העליון ולא שוכך אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא (ועתה אלעזר בני קורא לאור העליון ולא שוכך והקדוש ברוך הוא מאיר לנו הדרך בגללו אשרי חלקו ואשרי חלקם של הצדיקים).	תו צדק יקראהו לרגלו מאן קרי למאן אלא צדק איהו קארי תדיר[603] לאספקלריאה דנהרא ולא שכיך לעלמין וצדק קאים תדיר לרגלוי[604] דלא אתעדי מתמן[605] וקארי ולא שכיך הדא הוא דכתיב (שם פג ב) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל והשתא קודשא בריך הוא אנהר לן ארחא דא בגינן (ורבי) אלעזר ברי קרי לנהורא עלאה ולא שכיך זכאה חולקהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי (ס״א והשתא אלעזר ברי קרי לנהורא עלאה ולא שכיך וקודשא בריך הוא אנהר לן ארחא דא בגיניה זכאה חולקי וזכאה חולקיהון דצדיקייא)
רבי אבא פתח פסוק ואמר (שם סג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה מה זה	רבי אבא פתח קרא ואמר (שם סג א) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה מאי שנא מכל

[596] בהקדמה ב ע״א (הערת הזהר).

[597] פי׳ בינה דא״ק כמ״ש הרב על מ״ש הזהר מי דקיימא לשאלה היא בינה דא״ק (מ״מ).

[598] פי׳ הוא ז״א שנקרא מזרח והוא מגלה כל האורות שלמעלה, ושיעור הכתוב מי שהיא אימא או בינה דא״ק העיר הארתו וגילה אותה על ידי מזרח שהוא ז״א (מ״מ).

[599] חכמתא סתים גבורה דע״י שבה מקור בוצינא דקרדינותא (רמ״ז).

[600] פי׳ מלכות מגלה ממשלת הז״א הנז׳ שהוא מזרח וז״ש צדק יקראנה לרגלו, כי צדק היא מלכות קוראה ומכרזת ומגלה גבורת הז״א וכל זה להודיע גדולת הז״א וזהו לרגלו בשבילו (מ״מ).

[601] עולם התחתון המתובל בשרים (אור יקר).

[602] מלכות, והשגחתו העליונה מתנהגת על ידי המדה הזאת ודאי (אור יקר).

[603] היינו נו״ה ושם המלכות בין רגלוי (אור יקר). פי׳ מלכות קוראה לז״א שהוא מזרח הנזכר בסוד אלהים, אל דומי לך (מ״מ).

[604] ר״ל, והיכן היא עומדת, לרגלו, שהיא כנגד נה״י, וז״ש וצדיק קאים תדיר לרגלוי (מ״מ).

[605] אפשר לומר במה שפירשנו הוי״ה צבאות ת״ת בנצח אספקלריא המאירה, ובהוד אדנ״י אספקלריא שאינה מאירה, א״כ צדק יקראהו אל הת״ת אספקלריא המאירה היושב בנצח, לרגלו שהיא נגדיית שמאלית יושבת בהוד, וכדפי׳ בספר פרדס רימונים בשער השמות, ואומרו ״לא אתעדי״ שהיא מדת אלהים בשמאל וא״ל בימין, בסוד ״אל אלהים אדנ״י״ נגדיי אל ״אל אלהים יהו״ה״ בזכר כדפי׳ בשיה״ש, והשתא קאמר ״לא אתעדי״ לימינא ״מתמן״ מפני שהיא עמדה בימין מיום שנברא העולם, והיינו אל תחרש וגו׳ (אור יקר).

שונה מכל שאר התשבחות שלא אמר באיזה מקום שבח אותם דוד המלך ומה שונה כאן שאמר בהיותו במדבר יהודה אלא לא זה לבדו שהרי אף כך גם (שם לד) בשנותו את טעמו לפני אבימלך בבא הזיפים וכן כולם להראות לכל בני העולם שבחו של דוד שאף על גב שהיה בצער והיו רודפים אחריו היה משתדל לומר שירות ותשבחות לקדוש ברוך הוא.	שאר תושבחן דלא קאמר באן אתר שבח לון דוד מלכא ומאי שנא הכא דקאמר בהיותו במדבר יהודה אלא לא דא בלחודוי דהא אוף הכי נמי (שם לד א) בשנותו את טעמו לפני אבימלך (שם נה א) בבא הזיפים וכן כלהו לאחזאה לכל בני עלמא[606] שבחיה דדוד דאף על גב דבצערא הוה והוו רדפי אבתריה הוה משתדל לומר שירין ותושבחן לקודשא בריך הוא
ואף על גב שברוח הקודש היה אומר רוח הקודש לא היתה שורה עליו עד שהוא השתדל שתשרה עליו וכך בכל מקום לא שורה רוח הקודש שלמעלה עד שיתעורר עליו האדם מלמטה ודוד אף על גב שרדפו אחריו והיה בצערו לא היה עוזב שירות ותשבחות מפיו ולשבח את רבונו על הכל.	ואף על גב דברוח קדשא הוה אמר[607] רוח קדשא לא הוה שארי עלוי עד דאיהו אשתדל למשרי עלוי וכן בכל אתר לא שריא[608] רוח קדשא דלעילא עד דיתער עליה בר נש מתתא ודוד אף על גב[609] דקא רדפי אבתריה והוה בצעריה לא הוה שביק שירין ותושבחן מפומיה ולשבחא למאריה על כלא
ואם תאמר זה ששנינו מזמור לדוד או לדוד מזמור וכאן שרתה עליו רוח הקודש בתחלה משום שאמר מזמור לדוד אלא אם הוא היה מכון עצמו בתחלה לא היתה שורה עליו רוח הקודש מזמור זה רוח הקודש למה נקרא כך משום שהיא משבחת את המלך העליון תמיד (שכל הזמן הוא היה משבח ומזמר ולא שוכך) שכל הזמן היתה משבחת ומזמרת ולא שוככת כיון שבא דוד מצא גוף מתקן כראוי ושרתה עליו והיו	ואי תימא הא דתנינן[610] מזמור לדוד או לדוד מזמור[611] והכא שרת עליה רוח קדשא בקדמיתא בגין דאמר מזמור לדוד אלא אי איהו[612] לא הוה[מב][613] מכוין גרמיה בקדמיתא לא שרת עליה רוח קדשא[614] מזמור דא רוח קדשא אמאי אקרי הכי בגין דאיהי משבחת תדיר למלכא עלאה (ס״א דבכל זמנא איהו קא משבח ומזמר ולא שכיך) דכל זמנא הוה קא

[606] רוה״ק, מטה הקדוש שיאמר דברים אלו כדי שיהיה מוסר לרבים. וא״ת שקמתי דבורה שגם בה נימא רוח הקדש הכריע אותה, רוח הקדש תלוי בבחירת הנביא קצת, והיא היתה מתגאה וגרמה להוציא דברי גאוה מפיה, כי רוח הקדש והאדם הם שתים שזה וזה גורם, ולפי ההכנה הקודמת, כך יגרום להוציא הדברים מפיה בשתוף רוח הקודש (אור יקר).

[607] ואינם דברי עיון אלא דברי רוה״ק, ונמצא שאין הטרדה גורם דבר, שכל מקום רוח הקדוש שורה עליו, ואומר שיר זה וכיוצא בו, עכ״ז יש לו שבח הכורע לקבל רוה״ק, שכל מקום שיש טרדה אין רוה״ק שורה שם, שרוה״ק צריך הרחבת לב כענין קחו לי מנגן (אור יקר).

[608] עי׳ ח״א קסד ע״א.

[609] כך דרכו של דוד היה משבח שירים ותושבחות הידועים לו מקודם, עד שמתוך היותו משורר ומשבח רוה״ק שורה עליו, ומוסיף לו שיר או מזמור על שיריו וזמריו (אור יקר).

[610] בראשית לט ע״ב סה ע״א (הערת הזהר). מזמור היא השכינה, ופעמים אומר לדוד מזמור, היינו שדוד תקן עצמו והקדים עד שבא לו רוה״ק, וזמר וחבר המזמור ההוא. וכשאומר מזמור לדוד, היינו שלא היה אז דוד מקדים, אלא שכינה ורוה״ק הקדימו לדוד, ואח״כ נתעורר. וא״כ הכא קאמר, מזמור לדוד שכינה הקדימה, א״כ הדרא קושיא לדוכתה, מאי שבחא דדוד, דרוה״ק הקדים (אור יקר). עי׳ לעיל ח״א סז ע״א.

[611] לקמן קע ע״א (לש״ו).

[612] והענין כי דוד היה עושה ב׳ הכנות, הכנה האחת טהרת הלב וכוונת המחשבות והדבקות בבורא, השנית נוספת והיינו לשורר ולנגן בכנור ונבל עד יעורר רוה״ק אליו, וכשהיה מספיק לו טהרת הלב, וכוונת המחשבה והיה רוה״ק שורה עליו, היה אמר מזמור לדוד שהקדימה שכינה ורוה״ק, כיון שהתעוררות זה המועט הספיק לו, אמנם כשלא הספיק זה והוצרך להוסיף עוד לנגן ולזמר, אז היה בטורח גודל ואמר לדוד מזמור (אור יקר).

[613] @@@ ור״ל שאפילו קדמה השכינה כמ״ש מזמור לדוד, צריך דוד תחלה לקדש עצמו. וא״כ החילוק שביניהם כשאומר מזמור לדוד, מיד שכוין גרמי׳ באה לו השכינה הנקרא מזמור, ואח״כ התחיל לשורר. וכשאומר לדוד מזמור, אחר שהתחיל לשורר, אז באה לו השכינה הנק׳ מזמור (מ״מ).

[614] נ ע״א רחל ע״ב (הערת הזהר).

מגלים בעולם הזה לשבח ולזמר למלך והכל כדי שיתתקן העולם הזה כדוגמא שלמעלה.	משבחת ומזמרת ולא שכיך כיון דאתא דוד אשכח[615] גופא מתתקנא כדקא יאות ושרת עליה והוו מגלי בהאי עלמא לשבחא ולזמרא למלכא וכלא בגין דיתתקן האי עלמא כגוונא דלעילא
לדוד איש שלם בתקונו איש מתקן איש צדיק דוד ודאי שלא השתנה לעולמים בהיותו במדבר יהודה זה שבח של דוד אף על גב שהיה בצערו אף על גב שהיו רודפים אחריו ואיזו תשבחת אמר תשבחת גדולה ונכבדה.	לדוד גבר שלים בתקונוי גבר מתקנא גבר זכאה דוד ודאי דלא אשתני לעלמין בהיותו במדבר יהודה דא שבחא דדוד אף על גב דבצעריה הוה אף על גב דהוו רדפי אבתריה ומאי תושבחתא קאמר תושבחתא דאיהו רב ויקירא
והשבח שלו מה הוא אלהים אלי אתה אשחרך אלהים סתם כיון שאמר אלהים למה אלי אלא אותה דרגה שלו שלש דרגות כאן אלהים אלי אתה ואף על גב שהם שלשה שמות דרגה אחת היא בסוד של אלהים חיים אלהים למעלה אלהים חיים אלי קצה השמים עד קצה השמים אתה הדרגה שלו ואף על גב שהכל אחד ובשם אחד עולה.	ושבחא דיליה מאי איהי (שם סג ב) אלהים אלי אתה אשחרך אלהים סתם כיון דאמר אלהים אמאי אלי אלא ההוא דרגא דיליה תלת דרגין הכא[616] אלהים אלי אתה ואף על גב דאינון תלת שמהן[617] חד דרגא איהו ברזא דאלהים חיים אלהים לעילא אלהים חיים אלי קצה השמים[618] עד קצה השמים[619] אתה דרגא דיליה ואף על גב דכלא חד ובשמא חד סליק[620]
אשחרך אם כמשמעו שלו יפה אבל אשחרך התקין האור שמאיר בשחר שהרי האור שעומד בשחר לא מאיר עד שיתקנו אותו למטה ומי שמתקן את אור השחר הזה אף על גב שהוא שחר זוכה לאור לבן שמאיר וזהו אור אספקלריה המאירה וזהו האדם שזוכה לעולם הבא.	אשחרך אי כמשמעו דיליה שפיר אבל אשחרך אתקין נהורא דנהיר בשחרותא דהא נהורא דקיימא בשחרותא לא נהיר עד דיתתקנון ליה לתתא[621] ומאן דאתקין נהורא שחרא דא אף על גב דאיהי אוכמא[622] זכי[623] לנהורא חוורא דנהיר ודא איהי נהורא אספקלריא דנהרא ודא איהו בר נש דזכי לעלמא דאתי
וזה סוד ומשחרי ימצאנני ומשחרי שמתקנים האור של משחרי השחר ימצאנני לא כתוב ימצאוני אלא ימצאנני שזוכים לשני אורות לאור השחר השחר ולאור הלבן שמאיר וזוכה לאספקלריה שאינה מאירה	ורזא דא (משלי ח יז) ומשחרי ימצאנני ומשחרי דמתקנין נהורא משחרי אוכמא ימצאנני ימצאוני לא כתיב אלא ימצאנני דזכי לתרין נהורין לנהורא דשחרא אוכמא ולנהורא

[615] קג ע״ב (הערת הזהר).

[616] הוא כמו ד״א, שתחלה היה מפרש אלהים שהיא מלכות ״אלי אתה״ ר״ל דרגא שלי, והשתא מפרש ״אלהים״ בינה ״אלי״ ז״א ״אתה״ מלכות (מ״מ).

[617] פי׳ אע״פ שהם ג׳ ספירות, שהם בינה וז״א ומלכות, עכ״ז כולם כלולים בבינה הנק׳ אלהים חיים, לפי שנה״י דאימא בתוך ז״א, ופרקין תתאין דנה״י שבנה״י דז״א בתוך המלכות, נמצא שכולם כלולים בבינה, וז״ש חד דרגא איהי ברזא דאלהים חיים (מ״מ).

[618] בראשית א ע״ב (הערת הזהר).

[619] קלח ע״ב (הערת הזהר).

[620] פי׳ שכולם נקראים בשם אחד שהוא אלהים, שהז״א נק׳ אלהים, כמ״ש באדרא ומלכות נק׳ אלהים (מ״מ).

[621] לעיל מו ע״א (לש״ו).

[622] עי׳ ח״ב מו ע״א, הוא בעת הקטנות, ונעשה אז הלידה, ר״ל הקריעה ופתיחת הרחם, ע״י סוד הנחש, ובסוד ב׳ הנשיכין הנ״ל וכמ״ש בפ׳ בשלח (נב ע״ב) (דע״ה ח״ב קכו ע״א).

[623] בראשית נא ע״ב (הערת הזהר).

ולאספקלריה שמאירה וזהו ימצאנני ועל כן אמר דוד אשחרך התקין אור של השחר השחר להאיר עליו אור לבן שמאיר.	חוורא דנהרא וזכי לאספקלריאה דלא נהיר ולאספקלריאה דנהיר ודא איהו ימצאנני ועל דא אמר דוד אשחרך אתקין נהורא דשחרא אוכמא לנהרא עליה נהורא חוורא דנהרא
צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כמי שרעב לאכול וצמא לשתות בארץ ציה ועיף בלי מים משום שהוא מדבר ואינו מקום של ישוב ולא מקום של קדש	צמאה לך נפשי כמה לך בשרי (תהלים סג ב) כמאן דכפין למיכל וצחי למשתי בארץ ציה ועיף בלי מים בגין דאיהו מדבר ולאו איהו אתר דישובא ולאו איהו אתר דקדשא
	קמ/ב
ולכן הוא מקום בלי מים וכמו שאנו רעבים וצמאים אליך במקום הזה כן בקדש חזיתיך וגו׳ ואנו כמו שאנו צמאים אל האדון לשתות בצמאון את דבריו במקום הזה אף כך צמאים לשתות בצמא דבריו בבית המקדש המקום שנקרא קדש אמר רבי שמעון לרבי אבא מי שהתחיל הדבר יאמר עכשו.	ובגין כך איהו אתר בלי מים וכמה דאנן כפין וצחאן לגבך באתר דא כן בקדש חזיתיך[624] וגו׳ ואנן כמה דאנן צחאן לגבי דמר למשתי בצחותא מלוי באתר דא אוף הכי צחינן[625] למשתי בצחותא מלוי בבי מקדשא אתר דאקרי קדש אמר רבי שמעון לרבי אבא מאן דשארי מלה השתא יימא
פתח רבי אבא ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו׳ בשעה שהראה הקדוש ברוך הוא למשה את מעשה המשכן היה קשה לפניו ולא יכל לעמד בו והרי פרשוה ועכשיו יש לנו להקשות כאן אם התרומה הזו נתנה הקדוש ברוך הוא למשה לבדו איך נתנה לאחר ואמר שלבני ישראל יקחו את התרומה הזו.	פתח רבי אבא ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו׳ משה בשעתא דקודשא בריך הוא אחמי ליה עובדא דמשכנא הוה קשה קמיה ולא יכיל למיקם ביה והא אוקמוה והשתא אית לן למקשי[626] הכא אי תרומה דא יהבה קודשא בריך הוא למשה בלחודוי[627] היך יהבה לאחרא ואמר דלבני ישראל יקחו האי תרומה
אלא ודאי שלמשה נתנה ולא נתנה לאחר למלך שהיה בתוך עמו ולא היתה המלכה עם המלך כל זמן שהמלכה לא היתה עם המלך העם לא קובעים בו ואינם יושבים לבטח כיון שבאה המלכה כל העם שמחים ויושבים בבטחון כך בתחלה אף על גב	אלא ודאי למשה יהבה[628] ולא יהבה לאחרא למלכא[629] דהוה בגו עמיה ולא הות מטרוניתא עמיה דמלכא כל זמנא דמטרוניתא[630] לא הות עמיה דמלכא לא מתיאשי עמא ביה[631] ואינון לא יתבין לרחצן[632]

[624] עם היות שראיתיך, אני צמא לראות עזך וכבודך מעלה למעלה ממעלה (אור יקר).

[625] לעתיד לבוא (אור יקר).

[626] קשר הענין, שמשה רבינו ע״ה היתה השכינה חלקו כדמשמע כלת משה, ומשה בעלה דמטרוניתא הוה, ואפילו הכי כשהראהו הקב״ה מעשה המשכן, נתקשה לו היאך אפשר להאחז בה, מה דרך יקח לו לפרנס בת מלך. ואם למשה כך, שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה. ואם כן היאך יאמר הכתוב מאת כל איש וכו׳ ויקחו לי תרומה וכו׳, אם היא חלקו של משה, וקשה לו שאינו מספיק לה, היאך יהיה לכל אדם. ומטעם זה יש להקשות, שאלמלא כך, מאי קושיא, וכי השכינה לא תהיה מרכבה לכמה אלף בני אדם יחד, ומה בכך, וכי הקצור קצרה יד בוראם לתת חלק לשבעה וגם לשמונה, אלא עיקר קושיא, שאם למשה נתקשה, שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה, אם כן היאך יאמר תקחו ויקחו לי (אור יקר).

[627] כאומרו כלת משה, וכאומרו אשר אתה הראת בהר (אור יקר).

[628] וזה עיקר, ומאי דקשה לך ויקחו, אין הכוונה שיקחו הם, אלא תלך היא אצלך, ונמצא שרתה ביניהם עמך, והם מובטחים שהת״ת ג״כ עמם כיון ששכינה עמם, ולא שהם לוקחים ונעשים מרכבה, אלא בערך שהיא למטה עמהם אמר ויקחו וכדמסיק (אור יקר).

[629] ת״ת, נבואת משה רבינו ע״ה ומרכבתו (אור יקר).

[630] שכינה דרה בתחתונים, שעל ידה נקשר הת״ת עם ישראל (אור יקר).

[631] שאפשר להשיג בה קצת מפני גלויה, השנית שהם מובטחים שלא תסתלק מישראל אפילו בגלותם, דהיינו משכן משכון לישראל (אור יקר).

[632] שאינם מובטחים שבחטאם לא יסתלק, ולזה רצו המדרגה הנגלית, שהיא המלכות, שיש בה תיקון שניהם (אור יקר).

שהקדוש ברוך הוא עשה להם נסים ואותות על ידי משה לא קובעים העם כיון שאמר הקדוש ברוך הוא ויקחו לי תרומה ונתתי משכני בתוככם מיד כולם קבעו ושמחו בעבודת הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב (במדבר ז) ויהי ביום כלת משה שירדה כלת משה לארץ.	כיון דאתת מטרוניתא כל עמא חדאן ויתבי ברוחצנו כך בקדמיתא אף על גב דקודשא בריך הוא[633] עבד לון נסין ואתין על ידא דמשה[634] לא מתיאשי עמא[635] כיון דאמר קודשא בריך הוא ויקחו לי תרומה ונתתי משכני[636] בתוככם מיד אתיאשו כלהו[637] וחדו בפולחנא[638] דקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (במדבר ז א) ויהי ביום כלת משה דנחתת כלת משה לארעא[639]
ואם תאמר "ויהי" בכל מקום אינו אלא לשון צער וכאן כתוב ויהי ביום אלא באותו יום ששכינה ירדה לארץ נמצא לה מקטרג וכסה אותו החשך כנגדה כדי שלא תרד ושנינו אלף וחמש מאות רבוא מלאכים נמצאו לפניה כדי שלא תרד.	ואי תימא ויהי בכל אתר לאו איהו[640] אלא לישנא דצערא והכא כתיב (&) ויהי ביום אלא בההוא יומא דשכינתא נחתת לארעא אשתכח מקטרגא[641] לגבה וחפיא ההוא חשוך קבל[642] לגבה בגין דלא תיחות ותנינן אלף וחמש מאה[643] רבוא מלאכין מקטרגין אשתכחו לגבה בגין דלא תיחות
ובאותו זמן נמצאו כל הכנס של המלאכים העליונים לפני הקדוש ברוך הוא ואמרו לפניו רבון העולם כל הזיו וכל האור שלנו בשכינת כבודך הוא ועכשיו תרד לתחתונים באותה שעה התחזקה השכינה ושברה אותו חשך אפלה כמי שמשבר חתיכות חזקות וירדה לארץ כיון שכלם ראו כך פתחו ואמרו ה׳ אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ אדיר ודאי ששברה כמה חתיכות וכחות חזקים וירדה לארץ ושלטה בכל ולכן כתוב ויהי הצער שקבלו כמה חיילות	ובההוא זמנא אשתכחו כל כנופיא דמלאכי עלאי קמי קודשא בריך הוא אמרו קמיה מארי דעלמא כל זיוא וכל נהורא דילן בשכינת יקרך איהו והשתא תיחות לגבי תתאי בההיא שעתא אתתקפת שכינתא ותברת ההוא חשוך קבל כמאן דמתבר גזיזין תקיפין ונחתת לארעא כיון דחמו כלהו כך פתחו ואמרו (תהלים ח י) יהו״ה אדוננו מה אדיר שמך[644] בכל הארץ אדיר ודאי דתברת כמה גזיזין

[633] ת״ת (אור יקר).

[634] מרכבה אליו ומושך פעולותיו לישראל (אור יקר).

[635] שמתוך דקותו יסתלק, ואינם יכולים להאחז בו, שהם ב׳ ענינים: הא׳, בלתי נאחזים בו מפני דקותו, שאי אפשר להשיג במדרגות הנסתרות. וזו סבה לשנית "דלא יתבין לרוחצן", שאינם מובטחים שבחטאם לא יסתלק, ולזה רצו המדרגה הנגלית, שהיא המלכות, שיש בה תיקון שניהם (אור יקר).

[636] משכונם ודאי שלא תסתלק מהם, וע״י הת״ת בא אליהם (אור יקר).

[637] שהשיגו מדרגה נגלית (אור יקר).

[638] שידוע בכל צרתם לו צר (אור יקר).

[639] מה שאמרו רז״ל בתנחומא (נשא סי׳ י״ב, וכן הוא ברבה שם פ׳ י״ב סי׳ ז׳ ובזוה״ק תרומה ק״מ ע״ב וכן בכ״מ במדרשים) דעיקר שכינתו הוא למטה, הנה כוונתם שם הוא רק בערך אור שכינתו ית״ש אשר בהעולמות בי״ע, שהרי אמרו שם כ״ז על קטרוג המלאכים אשר הם בבריאה ויצירה, שהם רצו שיהיה עיקר שכינתו אשר בהעולמות בי״ע אצלם, וקבע הקב״ה עיקר שכינתו רק למטה בישראל ובבית קודש הקדשים (דע״ה ח״א נד ע״ב). עי׳ ח״ג רנד ע״א ברע״מ (לש״ו).

[640] וכל שכן באומרו "ויהי ביום", שהוא צער על צער כדפי׳ במדרש, ויהי בימי, שמורה על צער בזמן נועד (אור יקר).

[641] החצוני ממש, והענין כי כל ענין שניטל מזה ינתן לזה קשה מב׳ צדדים, הא׳ שצריך חיובו של ראשון כאומרו כי אם ברשעת הגוים האלה. הב׳, טובות השני שראוי לאותו ענין, והנה המקטרג הוא מהצד הראשון שהיה אומר שאין התחתונים ראויים לשכינה ביניהם מפני רוע מעלליהם בעגל, וכמה טענות אחרות (אור יקר).

[642] שהוא החצוני מחבת ברזל בין הקדושה ועולם התחתון, שעד אותה שעה לא נעשה פתח מן הקדושים לתחתונים, אלא היה עובר בין הקלי׳ תהו בהו חשך וכו׳ (אור יקר).

[643] הוא בסוד ה׳ גבורות, ה״פ אלקי״ם במילוי יודין עולה למכוון (רמ״ז). פי׳ נגד ט״ו גבורות (מ״מ).

[644] מלכות (רח״ו).

ומחנות ביום שירדה לארץ כלת משה.	וחילין תקיפין ונחתת לארעא ושליטת בכלא ועל דא כתיב (&) ויהי צערא דקבילו כמה חיילין ומשיריין ביומא דכלת משה נחתת לארעא
ולכן ויקחו לי תרומה וגו׳ לא כתוב ויקחו לי ותרומה אלא ויקחו לי תרומה להראות שהכל אחד בלי פירוד ומעשה המשכן כדוגמא שלמעלה זה כנגד זה להכליל השכינה מכל הצדדים מעלה ומטה כאן בעולם הזה המעשה שלו כמעשה הגוף להכליל את הרוח בתוכו וזוהי שכינה שנכללה מעלה ומטה והיא רוח הקדש.	ובגין כך ויקחו לי תרומה וגו׳ ויקחו לי ותרומה לא כתיב אלא ויקחו לי תרומה לאחזאה דכלא חד בלא פרודא ועובדא דמשכנא כגוונא דלעילא דא לקבל דא לאתכללא שכינתא מכל סטרין עילא ותתא הכא בהאי עלמא עובדא דיליה כעובדא דגופא לאתכללא רוחא[645] בגויה ודא איהי שכינתא דאתכלילת לעילא ותתא ואיהי רוח קודשא
ולעולם נמשכת ונכנסת לתוך סוד הגוף להשרות מח בתוך קלפה הכל כראוי רוח הקודש הזו נעשית בגוף להכליל בתוכו רוח אחרת עליונה דק ומאיר והכל כך נאחז ונכלל זה בזה ונכנס זה בזה עד שנאחז בעולם הזה שהוא קלפה אחרונה חיצונה.	ולעולם אתמשכת ועאלת גו רזא דגופא לאשראה מוחא גו קליפה כולא כמה דאתחזי האי רוחא דקדשא אתעביד בגופא לאתכללא בגויה רוח אחרא עלאה דקיק ונהיר וכלא הכי אתאחיד ואתכליל דא בדא ועאל דא בדא עד דאתאחיד בהאי עלמא דאיהו קליפה בתראה דלבר
קלפה חזקה היא לפנים מקלפה של העולם הזה כמו שהאגוז שהקלפה החיצונה אינה קשה קלפה שהיא לפנים ממנה היא קלפה קשה אף כך למעלה קלפה קשה היא רוח אחרת ששולטת בגוף לפנים ממנו היא קלפה קלושה לפנים ממנו המח.	קליפה תקיפא איהי לגו מקליפה דהאי עלמא[646] כגוונא דאגוזא דהאי קליפה דלבר לאו איהי תקיפא קליפה דאיהי לגו מינה איהי קליפה תקיפא אוף הכי לעילא קליפה תקיפא איהי רוחא אחרא דשלטא בגופא לגו מניה איהי קליפה קלישא[647] לגו מניה מוחא
בארץ הקדושה מתקן הכל בגון אחר שהרי הקלפה הקשה נשברה מאותו מקום ולא שולטת בו כלל הקלפה הקשה נשברת שבר (מההוא יותר תמיד) ונפתחת מצד זה (עד שנאחז בסוד של המשכן בעולם הזה הקלפה האחרונה היא לחוץ הקלפה החזקה היא לפנים כמו זה אף כך למעלה הקלפה החזקה היא לחוץ לפנים ממנה היא קלפה קלושה ולא שולטת בו כלל ונפתחת מצד זה) ומצד זה.	בארעא קדישא מתתקנא כלא בגוונא אחרא דהא קליפה תקיפא אתבר׳ מההוא אתר ולא שלטא ביה[648] כלל קליפה תקיפא אתברת תביר (ד״א מההוא אתר תדיר) ואתפתחת מהאי סטרא (ס״א עד דאתאחיד ברזא דמשכנא בהאי עלמא קליפה בתראה איהי לבר קליפה תקיפא איהי לגו כגוונא אוף הכי לעילא קליפה תקיפא איהי לבר לגו מיניה איהי קליפה קלישא ולא שלטא ביה כלל ואתפתחת מהאי סטרא)[649] ומהאי סטרא

[645] ז״א (מ״מ).

[646] קליפת נוגה היא משכא דחווייא כי הרי היא הקליפה החיצונה שבכולן בערך הנחש הדבוק עם הקדושה, וקליפת רוח סערה היא היותר פנימית בנחש, והעולם הזה נתון בתוך הנחש, ולכן מתתא לעילא מתחיל רוח סערה וכו׳, ע״כ. נמצא שהעוה״ז סמוך לקליפת האגוז הקשה, ושעליה היא הירוקה בעודה לחה ואינה כל כך קשה, וזו לגבי דידן נקראת חיצונה, אבל לגבי הקדושה המקפת היא פנימית, ודוק ועיין מה שכתבתי בפרשת ויקרא (כה ע״א) (רמ״ז).

[647] פי׳ היא קלי׳ שלישית, אבל הנוגה לא חשיב ליה דבכלל המוח הוא (מ״מ).

[648] קעג ע״א (הערת הזהר).

[649] נט ע״ב (הערת הזהר).

ואותה פתיחה היתה בארץ הקדושה בכל זמן שעובדים עבודה	וההוא פתיחו הוה בארעא קדישא בכל זמנא דפלחין פולחנא
	קמא/א
כראוי כיון שגרמו החטאים נמשכה אותה פתיחה לצד זה ולצד זה עד שהתקרבה הקלפה הכל כאחד כיון שסתמה הקלפה את המח אז שולטת אותה קלפה עליהם ודוחה אותם מחוץ לאותו מקום.	כדקא יאות כיון דגרמו חובין[650] משיכו ההוא פתיחו לההאי סטרא ולהאי סטרא עד דאתקרב קליפה כלא כחדא[651] כיון דאסתים קליפה למוחא כדין שלטא[652] ההיא קליפה עלייהו ודחה לון[653] לבר מההוא דוכתא
ועם כל זה אף על גב שדחתה אותם החוצה לא יכולה אותה קלפה קשה לשלט באותו מקום קדוש שאינו מקומו ואם תאמר אם כך הואיל ולא יכולה אותה קלפה קשה לשלט באותו מקום קדוש למה עומד חרוב שהרי אין חרבן בעולם אלא רק מצד אותה קלפה קשה.	ועם כל דא אף על גב דדחה לון לבר לא יכיל ההיא קליפה תקיפא לשלטאה בההוא דוכתא קדישא דלאו אתריה איהו[654] ואי תימא אי הכי הואיל ולא יכיל ההיא קליפה תקיפא לשלטאה בההוא דוכתא קדישא אמאי קיימא חרוב דהא חרבא לא הוי בעלמא אלא מסטרא דההיא קליפה תקיפא
אלא ודאי כשנחרב לא נחרב אלא מאותו צד בשעה שסתם את המח והקדוש ברוך הוא עושה שלא תשלט אותה קלפה קשה על אותו מקום וכשדחתה את ישראל ממנו אז הקלפה חזרה ונפתחה כמקדם ומשום שהעם הקדוש לא היו שם נכנסה על אותה פתיחה כסוי קדוש של פרכת קלושה לשמר את אותו מקום שלא יסתם את אותה קלפה קשה ואוחז בכל צדדיו.	אלא ודאי כד אתחרב לא אתחרב אלא מההוא סטרא בשעתא דאסתים למוחא וקודשא בריך הוא עבד דלא תשלוט[655] ההיא קליפה תקיפא על ההוא דוכתא וכד דחה לון לישראל מניה ההיא קליפה אתהדרת ואתפתחת[656] כמלקדמין ובגין דעמא קדישא[657] לא הוו תמן חפיא על ההוא פתיחו חופאה קדישא דפרוכתא[658] קלישא לנטרא ההוא אתר דלא יסתום ליה ההיא קליפה תקיפא ואחיד בכל סטרוי[659]

[650] והיו ישראל עובדין ע״ז, היו האומות שולטות בארץ, ונכנסות ומשיגות גבולן של ישראל, וישראל נמסרים תחת ידם, מסנחריב וכיוצא עד שבא נבוכד נאצר (אור יקר).

[651] ואז היה השליטה אל החצונים על ישראל לכלה כנודע, עד שהחריב המקדש והגלה את ישראל (אור יקר).

[652] רג ע״א (הערת הזהר).

[653] ואם היה הענין הזה סתם ח״ו, היינו אומרים שגם עתה בארץ ישראל הקלי׳ שולטת (אור יקר).

[654] ולא הרגיעה שם לילת ולא מצאה לה מנוח, וחזר לו נבוכדנאצר ושאר המלכים אל מקומם, ועם היות שנתיישבו גוים בארץ ישראל, עכ״ז אין יישובם יישוב הגורם שתשלוט הקלי׳, אלא כעין טעם החרבן דמסיק לבד (אור יקר).

[655] שגרש הקלי׳ אחר שנתנקמו מישראל וענשו אותם כדי רשעתם (אור יקר).

[656] וחזרו גבולי ישראל אל גבולם העליון, ואילו עמדו ישראל על מקדשם כגלות יכניה וכיוצא, שלעולם נשארו ישראל על מכונם, לא היה צריך דבר שהיה ראוי שעל ידי העבודה ישאבו הרוח העליון, אמנם נחרב הבית וגלו ישראל (אור יקר).

[657] נח עח ע״ב (הערת הזהר).

[658] והוא סוד ״ופרוש עליו בגד כליל תכלת״, ועניינו כי (למעלה) בסוד החיצונים על ראשם, להבדיל ביניהם ובין הקדש, יש שם בגד כליל תכלת, וקרא הכח הזה כך, והוא אמצעי בין הקדש והחצון, והוא בבחינה אחת נחשב קצת מהחצונים ששם הוא, אמנם הוא אדרבה להבדיל בין החצונים והקדושים, ואינו חצון ולא טמא, אלא הנותן גבול לחצונים, שלא יגשו לראות כבלע את הקדש, והוא מצד המלכות, והדין תכלת כדפי׳ לעיל וכו׳, והוא מכלה החצונים שלא יגשו אל הקדש, ולכך הוא עמד פרוש על ארץ ישראל, מחזיק הקצוות וגבולי החצונים, שלא יכנסו פנימה מגבוליהם (אור יקר).

[659] ועתה מכלל זה למדנו, מה בין אויר ארץ ישראל בהיות המקדש על מכונו, ובין היותו חרב וישראל גולין. והוא שבהיות ישראל גולין, אויר ארץ ישראל הוא ממה שמאיר הקדש דרך בגד כליל תכלת פרכת זה הפרוש. אמנם בהיות ישראל על מכונם, אין בין ישראל לאביהם שבשמים מפסיק כלל, ויושבי חוצה לארץ,

להיות משחת קדש על הארץ כמקדם לא יכול שהרי אותו כסוי קלוש אחוז שלא ירד למטה שהרי העם הקדוש אינו שם ולכן לא נבנה החרבן מיום שנחרבו שתשלט אותה קלפה קשה לא יכולה שהרי אותו כסוי קלוש אוחז בו בכל צדדיו באותה פתיחה שלא תשלט שם ולא תסתם את המח באותו כסוי של פרכת קלושה שהיא מתוך משיכת הפרכת הקדושה שלמעלה ששומרת אותו המקום.	למהוי רבות קדשא על ארעא כמלקדמין[660] לא יכיל דהא ההוא חופאה קלישא[661] אחיד דלא יחות לתתא דהא עמא קדישא לאו תמן ועל דא לא אתבני חרבן מיומא דאתחריבו לשלטאה ההיא קליפה תקיפא לא יכלא דהא ההוא חופאה קלישה אחיד ביה בכל סטרוי בההוא פתיחו דלא תשלוט תמן ולא תסתים מוחא בההוא חופאה דפרוכתא קלישא דאיהו מגו משיכו דפרוכתא קדישא דלעילא דנטיר ההוא אתר[662]
ולכן כל אותן הנשמות של שאר העמים שדרים בארץ כשיוצאות מהעולם הזה לא מקבלים אותן ודוחין אותן החוצה והולכות ומשוטטות ומתגלגלות בכמה גלגולים עד שיוצאות מכל הארץ הקדושה וסובבות (לסביבתם) לצדם בטמאתן וכל אותן נשמות ישראל שיוצאות שם עולות ואותו כסוי קלוש מקבל אותן ונכנסים לקדשה עליונה משום שכל מין הולך למינו.	ובגין כך כל אינון נשמתין דשאר עמין דדיירין בארעא כד נפקין מהאי עלמא לא מקבלא לון ודחי לון לבר ואזלין ושטאן ומתגלגלין בכמה גלגולין עד דנפקי מכל ארעא קדישא[663] וסחרן (לסוחרנייהו) לסטרייהו במסאבו דלהון וכל אינון נשמתין דישראל דנפקין תמן סלקין וההוא חופאה קלישא מקבלא לון ועאלין לקדושא עלאה בגין דכל זינא אזלא לזיניה
ונשמות ישראל שיוצאות לחוץ לארץ ברשותה של אותה קלפה קשה הולכות וסובבות ומתגלגלות עד ששבות למקומן ונכנסות למקום שראוי להן אשרי חלקו של מי שנשמתו יצאה ברשות הקדושה באותה פתיחה של הארץ הקדושה.	ונשמתיהון דישראל דנפקי לבר מארעא ברשותא דההיא קליפה תקיפא אזלא וסחרא ומתגלגלא עד דתבת לדוכתהא ועאלת לאתר דאתחזי לה זכאה חולקיה מאן דנשמתיה נפקא ברשו קדישא בההוא פתיחו דארעא קדישא
מי שנשמתו יוצאת בארץ הקדושה אם נקבר באותו יום לא שולט עליו רוח הטומאה כלל ולכן כתוב בתלוי כי קבור תקברנו ביום ההוא (וגו׳) ולא תטמא את אדמתך משום שבלילה נתנה רשות לרוח הטומאה לשוטט ואף על גב שנתנה להם רשות לא נכנסים לארץ הקדושה פרט אם מוצאים שם כלי להיכנס בו.	מאן דנשמתיה נפקת בארעא קדישא אי אתקבר בההוא יומא לא שלטא עליה רוחא מסאבא כלל ועל דא כתיב (&) בצליבא (דברים כא כג) כי קבור תקברנו ביום ההוא ולא תטמא את אדמתך בגין דבליליא אתיהיב רשו לרוח מסאבא למשטטא ואף על גב דאתיהיב לון רשו לא עאלין בארעא קדישא בר אי אשכחן תמן מנא לאעלא ביה

הם שואבים דרך ארבעה קלי׳, שהם תהו בהו חשך תהום (אור יקר). קאי על הפרסא הנזכר דאחיד בכל סטרוי דפתיחו הנזכר, וזה שכתב בסמוך חופאה קלישא אחיד ביה בכל סטרוי (מ״מ).

[660] ושכינה דרך בה יורדת אל התחתונים כמאז, אי אפשר (אור יקר). לא יכיל, אבל התעוררות מה יש, ולזה בזמן ר׳ שמעון שהיה חרבן, אמר שאויר ארץ ישראל טהור ומחכים וכיוצא, ולא גרעו מעלת ארץ ישראל ח״ו לפי הדרך הנזכר, אמנם תגבורת האור ליבנות בית המקדש אי אפשר (אור יקר).

[661] שהוא בגד כליל תכלת הוא חוצץ, שהרי סגולתו היה שאין קדושת כלי הקדש מתפשטת אלא מצטמצמת, כך הפרוכת הזה גורם שתצטמצם שכינתו למעלה ולא תאיר אל התחתונים, ולזה לא יושפע אליהם שפע ואור השכינה כאור הקודם, אבל ימצא בה כשיעור מה שעובר דרך הפרוכת, וגם עדיפא מחוצה לארץ, שאין אותו המעט המאיר עובר דרך החצונים, וגם הנשמות מידי עלותם, לא יצטרכו מתי ישראל לשבר כח ארבעה קלי׳, אלא כבוד ה׳ המאיר דרך הפרוכת הזה, שאינו טמא יאספהו (אור יקר).

[662] ור״ל שפרוכת זו, היא מן החשמ״ל דבינה, שדוחה החיצונים (מ״מ).

[663] פי׳ שעשה הקב״ה נקב בצד צפון, ומשם יוצאים נשמות או״ה שמתים בא״י לחו״ל, ומשם נכנסים ג״כ נשמות ישראל שמתים בחו״ל לא״י (מ״מ).

איברים ופדרים שנשרפים בלילה להזין מינים אחרים לא שנכנסים לארץ ולא להמשיכם לארץ אלא כדי שלא ישלט הצד האחר בתוך הארץ ולא ימשך להיכנס לשם ולכן העשן היה עולה מהם עקם ומתגלגל החוצה והולך (חזק) בחפזה עד שנכנס לנקב של הצפון ששם מדורי כל הצדדים האחרים ושם נכנס העשן וכולם נזונים שם.	אברין ופדרין דמתאכלן בליליא[664] לאתזנא זינין אחרנין[665] לאו דעיילין בארעא ולאו לאמשכא לון בארעא אלא בגין דלא תשלוט סטרא אחרא גו ארעא ולא יתמשכא לאעלא תמן ובגין כך תננא מנייהו הוה סליק עקימא[666] ומתגלגלא לבר[667] ואזיל (תקיף) בבהילו עד דאעל לנוקבא דצפון דתמן מדורין דכל סטרין אחרנין ותמן עאל תננא וכלהו אתזנו תמן
העשן של היום היה עולה למקומו בדרך ישר ומזין מה שמזין ומאותה פתיחה נזונים כל צדדי הקלפה הקשה שהיא מחוץ לארץ הקדושה ומאותו עשן גס כמו שבארנו.	תננא דיממא הוה סליק לדוכתיה בארח מישר[668] ואתזן מה דאתזן ומההוא פתיחו[669] אתזנו כל סטרי קליפה תקיפא[670] דאיהי לבר מארעא קדישא ומההיא תננא גסה כמה דאוקימנא
גופות הצדיקים שלא נמשכו בעולם הזה אחר ההנאות של אותה קלפה קשה לא שולטת עליהם רוח הטומאה כלל שהרי לא השתתפו אחריו כלום בעולם הזה כמו שגוף הרשעים (גופות הצדיקים שלא נמשכו אחר הנאות וכסופים של העולם הזה אותה קלפה קשה לא שולטת עליהם שהרי לא נמשכו אחריה בעולם הזה שהרי כמו שגוף הרשעים) נמשך בעולם הזה אחר אותה קלפה קשה והנאות והענוגים שלה והתקונים שלה כך נטמא אחר שיוצאת נשמתו ממנו.	גופיהון דצדיקייא דלא אתמשכו בהאי עלמא בתר הנאין ההיא קליפה תקיפא לא שלטא עלייהו רוח מסאבו כלל דהא לא אשתתפו אבתריה כלום בהאי עלמא כמה דגופא דרשיעייא (נ״א גופיהון דצדיקייא דלא אתמשכו בתר הנאין וכסופין דהאי עלמא ההיא קליפה תקיפא לא שלטא עלייהו דהא לא אתמשכו אבתריה בהאי עלמא דהא כמה דגופא דרשיעייא)[מג] אתמשך בהאי עלמא[מד] בתר ההיא קליפה תקיפא והנאין וענוגין דיליה ותיקונין דיליה הכי אסתאב בתר דנפקת נשמתיה מניה
גופות הצדיקים שלא מתענגים בעולם הזה	גופיהון דצדיקיא דלא מתענגי בהאי
	קמא/ב
אלא מתענוגי מצוה וסעודות שבתות וחגים וזמנים אותה רוח הטומאה לא יכולה לשלט עליהם שהרי לא התענגו משלה כלום והואיל ולא נטלו משלה אין לה רשות עליהם כלל אשרי מי שלא נהנה משלה כלום.	עלמא אלא מתענוגי דמצוה וסעודתי שבתין וחגין וזמנין ההוא רוח מסאבא לא יכיל לשלטאה עלייהו דהא לא אתענגו מדיליה כלום והואיל ולא נטלו מדיליה לית ליה רשו עליהון כלל זכאה איהו מאן דלא אתהני מדיליה כלום

[664] קל ע״א (הערת הזהר). עי׳ לעיל קל ע״א, וכן הוא בזהר חדש (סוף פ׳ צו מו ע״ג) וכן הוא מבואר בכמה וכמה מקומות בזוה״ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג״כ ע׳ ח״א סד ע״א פט ע״ב וח״ב לד ע״א קפא ע״ב רלח ע״א ושם סע״ב בהגהות מהרח״ו רלט ע״ב רסח ע״ב רסט ע״א ובח״ג דף כו רע״ב כז ע״א כח ע״א רמ ע״ב רמב ע״א רמח ע״ב (דע״ה ח״ב קנו ע״ב).

[665] עי׳ ח״ג רכד סע״א ברע״מ (לש״ו)

[666] קל ע״א (הערת הזהר). פי׳ כי העשן של האברים ופדרים היה בלילה, ולכן הוה עקימא מה דלא הוה הכי בתננא דיממא (זהר הרקיע).

[667] רמב ע״ב וח״ג לב ע״ב (לש״ו).

[668] עי׳ לעיל קל ע״א, ורח״ו ח״ג קפט ע״א (דע״ה ח״א פ ע״ב) ז״ל הרח״ו: נ״ל שהיה ניכר זה בעשן המערכה.

[669] קט ע״א (הערת הזהר).

[670] פי׳ מפתח ארץ ישראל הנז׳ א״נ היינו נוק׳ דצפון (מ״מ).

מי שנשמתו יצאה מחוץ לארץ הקדושה ואותו גוף נטמא באותה רוח הטומאה אותה רוח הטומאה נשאבת לתוכו עד שחוזר לעפר (שמתבלה הגוף בעפר) ואם אותו גוף שנשאבה בו אותה רוח הטומאה מעלים אותו להקבר בתוך הארץ הקדושה עליו כתוב (ירמיה ב) ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה ארצי שלא שלטה עליה רוח הטומאה באותו גוף שלכם שנשאבה בו רוח הטומאה שמביאים לקבר אותו בארצי אתם מטמאים אותה להטמא בו אם לא שעשה הקדוש ברוך הוא רפואה לארץ שהרי שכיון שנבלה אותו גוף משיב הקדוש ברוך הוא רוח מלמעלה ודוחה את אותה רוח הטומאה החוצה שהרי הוא חס על ארצו.	מאן דנשמתיה נפקא לבר מארעא קדישא וההוא גופא אסתאב בההוא רוח מסאבו ההוא רוח מסאבו אשתאיב בגויה עד דתב ליה עפרא (נ״א דאתבלי גופא בעפרא) ואי ההוא גופא דאשתאיב ביה[671] ההוא רוח מסאבא סלקין ליה לאתקברא גו ארעא קדישא עליה כתיב (ירמיה ב ז) ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה ארצי דלא שלטא עלה רוח מסאבו בההוא גופא דלכון דאשתאיב ביה רוח מסאבו דקא מייתין לקברא ליה בארצי אתון מסאבין לה לאסתאבא ביה אי לא דעביד קודשא בריך הוא אסוותא לארעא דהא כיון דאתבלי ההוא גופא נשיב קודשא בריך הוא רוחא מלעילא ודחי ליה להוא רוח מסאבא לבר דהא איהו חס על ארעיה
על יוסף לא שלט גופו רוח הטומאה לעולמים אף על גב שנשמתו יצאה ברשות אחרת למה כי לא נמשך בחייו אחר רוח הטומאה ועם כל זה לא רצה שיעלו את גופו להקבר בארץ הקדושה אלא אמר (בראשית נ) והעלתם את עצמתי ולא גופי.	יוסף לא שליט על גופיה רוח מסאבו לעלמין אף על גב דנשמתיה נפקת ברשו אחרא מאי טעמא בגין דלא אתמשיך בחייוי בתר רוח מסאבא ועם כל דא לא בעא דגופיה יסלקון ליה לאתקברא בארעא קדישא אלא אמר (בראשית נ כה) והעליתם את עצמותי ולא גופי
יעקב לא מת וגופו התקיים בקיום תמידי ולא פחד מהצד האחר שהרי מטתו היתה שלימה בשלמות האור העליון באור של שנים עשר שבטים ובשבעים נפש לכן לא פחד מהצד האחר ולא יכל לשלט עליו ועוד שהוא גוף של דמות עליון שיפיו אחוז לכל הצדדים וכל אותם איברי אדם הראשון היו אחוזים בו ולכן כתוב בו (שם מז) ושכבתי עם אבתי ונשאתני ממצרים גוף שלם ולכן ויחנטו הרופאים את ישראל שגופו יהיה עומד בקיום וכך צריך שאר בני העולם שנשמתם יצאה בארץ הקדושה הנפש והגוף נצולים מהכל.	יעקב לא מית וגופיה אתקיים בקיומא תדיר ולא דחיל לסטרא אחרא דהא ערסיה הוה שלים בשלימו דנהורא עלאה[672] בנהירו דתריסר שבטין[673] ובשבעים נפש[674] בגין כך לא דחיל לסטרא אחרא ולא יכיל לשלטאה עליה ותו דאיהו גופא[675] דדיוקנא עלאה דשפירו דיליה אחיד לכל סטרין וכל אינון שייפין דאדם קדמאה הוו אחידן ביה ועל דא כתיב ביה (שם מז ל) ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים גופא שלים ועל דא ויחנטו הרופאים את ישראל דגופיה יהא קאים בקיומא והכי אצטריך שאר בני עלמא דנפקת נשמתייהו בארעא קדישא נפשא וגופא אשתזיב מכלא
בשלשה שמות נקראת נשמת האדם נפש רוח ונשמה וכולם כלולים זה בזה ובשלשה	תלת שמהן אקרי נשמתא דבר נש נפש

[671] ויקרא עב ע״ב (הערת הזהר).
[672] פי׳ ז״א (מ״מ).
[673] פי׳ י״ב בקר (מ״מ).
[674] הם ב׳ חסדים וב׳ שלישים המגולים, שהם גימ׳ מ״ל, והם סוד ע׳ נפש כמ״ש הרב (מ״מ).
[675] פי׳ מלבד שערסיה יש בו הארת ז״א כנזכר, עוד שיעקב אבינו ע״ה הוא דיוקן ז״א (מ״מ).

מקומות נמצא כחם הנפש הזו נמצאת בתוך הקבר עד שהגוף נרקב בעפר ובזה היא מתגלגלת בעולם הזה להמצא בתוך החיים ולדעת בצער שלהם ובשעה שהם צריכים היא מבקשת עליהם רחמים.	רוחא ונשמתא וכלהו כלילן דא בדא ובתלת דוכתי[676] אשתכח חילייהו נפש דא אשתכחת גו קבראּ[677] עד דגופא אתבלי בעפרא ובדא מתגלגלת בהאי עלמא לאשתכחא גו חייא ולמנדע בצערא דלהון ובשעתא די אצטריכו בעאת רחמי עלייהו
הרוח הזו היא נכנסת לגן שבארץ ומצטיירת שם בדמות הגוף של העולם הזה במלבוש אחד שמתלבשת שם וזו נהנית שם בהנאות וכסופים בזיו שבגן ובשבתות וחדשים וזמנים היא עולה למעלה ונהנית שם ושבה למקומה ולכן כתוב (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה תשוב ודאי בזמנים הללו שאמרנו.	רוחא דא איהו דעאל בגנתא די בארעא ואצטייר תמן בדיוקנא דגופא דהאי עלמא בחד מלבושא דמתלבשא תמן[678] ודא אתהני תמן בהנאין וכסופין בזיוא דבגנתא ובשבתי וירחי וזמני סלקא לעילא[679] ואתהני תמן ותב לאתריה ועל דא כתיב (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה[680] תשוב ודאי בהני זמנין דקאמרן
הנשמה עולה מיד למקומה לאותו מקום שיצאה ממנו וזוהי שבשבילה מאיר הנר להאיר למעלה זו לא יורדת למטה לעולמים בזה נכללת מי שנכללת מכל הצדדים ממעלה וממטה ועד שזו לא עולה להתקשר (במקומה) בכסא לא מתעטרת הרוח בגן שבארץ והנפש לא מתישבת במקומה כיון שהיא עולה לכלן יש מנוחה.	נשמה איהי סלקא מיד לאתרהא להוא אתר דנפקת מתמן ודא איהי דבגינה אתנהירת[681] בוצינא[682] לאנהרא לעילא דא לא נחתת לתתא לעלמין בדא אתכלילת מאן דאתכלילת מכל סטרין מעילא ומתתא ועד דהאי לא סלקא לאתקשרא (נ״א בדוכתהא) בכורסייא לא מתעטרא רוח בגנתא די בארעא

[676] הם ג׳ מדורין הנזכרים באחרי מות דף ע ע״ב (רמ״ז).

[677] פי׳ בחצר מות שהיא באורי בית הקברות ושם משכן הנפש (מ״מ).

[678] ישנם ג׳ לבושין: אחד לנפש, ואחד לרוח, ואחד לנשמה, כמ״ש בזוה״ק פ׳ ויחי (רכד ע״ב). ונראה כי הם מהג׳ מיני ניצוצין דש״כ ופ״ר ורפ״ח, שהם מחב״ד כנודע בדברינו, כי מהש״כ שהם מחכמה הנה מהם נמשך לבושי דהנשמה, ומהפ״ר שהם מבינה הנה מהם נמשך לבושי דהרוח, ומהרפ״ח שהם מהדעת, הנה מהם נמשך לבושי דהנפש (כי הלבוש הוא לעולם ממדרגה יותר גבוה, ובסוד כנשר יעיר קנו כו׳ יפרוש כנפיו כו׳ (דברים לב יא) כמ״ש בדרושי מ״ן ומ״ד דרוש ח), והנה הם מתבררים ע״י עובדא ומלולא ורעותא דליבא שהוא הכוונה, כי ע״י עובדא מתברר ונתקן לבושי דהנפש, וע״י מלולא שהוא הדיבור מתברר ונתקן לבושי דהרוח, וע״י הרעותא דליבא שהוא הכוונה מתברר ונתקן לבושי דהנשמה כן נראה לי, וה״י יכפר, וע׳ פ׳ ויחי (רכו ע״ב) ופ׳ ויקהל (ר״י ריש ע״ב). ואלו הלבושים הנה הם החלוקא דרבנן אשר על ידה עולה הנשמה ליהנות מזוהר אור דאספקלריא המאירה, ובלתי זה אי אפשר לה לעלות וליהנות כלל וכמ״ש בפ׳ נח (סו ע״א), וע׳ פ׳ תרומה (קמא ע״ב וקמב ע״ב וק״נ ע״א ועוד בכ״מ), וע׳ עוד בפ׳ תזריע (מג רע״ב) שאמרו שם על אלו הלבושים שהם הצלמים דהנר״נ (כללים ח״א קו ע״ד), (עי׳ לקמן קנ ע״א, רלא ע״א) דרך אותו הלבוש מקבל כל תחתון את אור פני מלך חיים מהאור העליון שעליו, כי זולת אותו הלבוש אי אפשר לו לקבל את האור הגדול דהעליון. ואין הכוונה שהיא מצמצם את אור העליון עצמו, אלא שהוא מצמצם את זיו דהעליון המגיע להתחתון, והוא לבוש על התחתון כדי לצמצם את זיו דהעליון המגיע אליו (ביאורים ח״ב מט ע״א). ח״א רכד ע״ב וע״ש ע״א ורכו ע״ב וס״ו ע״א ועי׳ לקמן רי ע״א וע״ב רכט ע״ב וח״ג ריד ע״א ועוד לקמן קנ ע״א ועי׳ פרשת שלח קסט ע״ב (לש״ו).

[679] קלו ע״א צט ע״ב (הערת הזהר). ישנם לכל נשמות הצדיקים לבושין דיקר, כתנות אור, לכל נשמה ונשמה הנקרא בשם חלוקא דרבנן, והוא נעשה ממעשי התורה והמצוה, לבוש מלכות לכל נשמה ונשמה לפי זכותה, ובה יושב בגן עדן התחתון ומקבל על ידה כל הנועם זיו דגן עדן התחתון. וזהו בימי החול, אבל בשבת ויו״ט ור״ח עולים לגן עדן העליון, כמ״ש בפ׳ תרומה (קלו ע״א קמא ע״ב), ומתלבשת בלבושין יותר יקירין כמ״ש בפ׳ ויקהל (רי ע״ב), והם נעשין מכוונות התורה והתפילה. ואלו הלבושין כולן הם מסוד עולם המלבוש הנארג מהרל״א שערים דאותיות התורה כמו שבארנו בספר הקדו״ש בשער הפונה קדים (ביאורים ח״ב מט ע״א).

[680] פי׳ בשבת ובמועד, הרוח תשוב למקום הנשמה, שהיא במקום המלכות הנק׳ אלהים, כמ״ש בסמוך, שהנשמה היא בסוד מ״ן למלכות (מ״מ).

[681] ע״י התעוררות מ״ן (רח״ו).

[682] מלכות (רח״ו).

	ונפש לא מתישבא בדוכתהא כיון דאיהי סלקא כלהו אית להו נייחא
וכשצריך לבני העולם כשהם בצער והולכים לבית הקברות הנפש הזו מתעוררת והולכת ומשוטטת ומעוררת את הרוח ואותה רוח מעוררת אצל האבות ועולה ומעוררת את הנשמה ואז הקדוש ברוך הוא חס על העולם והרי בארנו ואף על גב שהרי התעוררו דברי הנשמה הללו בגונים אחרים כולם עולים במשקל זה וזהו ברור הדבר והכל אחד.	וכד אצטריך לבני עלמא כד אינון בצערא ואזלי לבי קברי האי נפש אתערת ואיהי אזלא ומשטטא ואתערת לרוח והוא רוח אתער לגבי אבהן[683] וסליק ואתער לגבי נשמה וכדין קדשא בריך הוא חיים על עלמא והא אוקימנא ואף על גב דהא אתערו מלין אלין דנשמתא בגוונין אחרנין כלהו סלקין במתקלא דא ודא איהו ברירה דמלה וכלא חד
וכשהנשמה מתעכבת מלעלות למקומה הרוח הולכת ועומדת בפתח הגן עדן ולא פותחים לה פתח	וכד נשמתא אתעכבת מלסלקא לדוכתהא רוחא אזלא וקיימא בפתחא דגנתא דעדן ולא פתחין לה פתחא
	קמב/א
והולכת ומשוטטת ואין מי שישגיח בה הנפש הולכת ומשוטטת בעולם רואה את הגוף שמעלה תולעים ובאותו דין של הקבר ומתאבלת עליו כמו שבארוה שכתוב אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל והכל הוא בענש עד שהנשמה נקשרת במקומה למעלה ואז כולם נקשרים במקומם.	ואזלא ומשטטא ולית מאן דישגח בה נפש אזלא ומשטטא בעלמא חמאת לגופא דסלקא תולעין ובההוא דינא דקברא ומתאבלת עליה כמה דאוקמוה דכתיב (איוב יד כב) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל וכלא איהו בעונשא עד דנשמה אתקשרת בדוכתהא לעילא וכדין כולהו מתקשרין בדוכתייהו
משום שכל שלשת אלו הם בקשר אחד כדוגמא שלמעלה בסוד של נפש רוח ונשמה שהכל אחד וקשר אחד לנפש אין לה אור מעצמה כלום וזוהי שמשתתפת בסוד של גוף אחד לענגו ולזון אותו בכל מה שצריך כמו שנאמר ותתן טרף לביתה וחק לנערתיה	בגין דכל הני תלת קשורא חדא אינון כגוונא דלעילא ברזא דנפש רוח ונשמה[684] דכלא חד וקשורא חד נפש[685] לית לה נהורא מגרמה כלום[686] ודא איהו דמשתתפא ברזא דגופא[687] חד לאענגא ולמיזן[688] ליה בכל מה

[683] בין בפרשת ויחי דף רכ״ה א׳ ובין בפרשת אחרי מות דף ע׳ ב׳ לא נזכר התעוררות הרוח לגבי אבהן. ונלע״ד דבפרשת ויחי איירי שמוציאים ספר תורה לבית הקברות ולכן די לעולם בכח קדושתו ולא צריך להם להעיר את האבות, ובפרשת אחרי מות עסקינן שיש איזה צדיק גמור שהולך עם המתחננים ולא גרע אולמיה מספר תורה, אבל בכאן מדבר בסוד הייחודים שעושים הצדיקים כמו שהיו עושים האר״י ותלמידיו ז״ל, ואז הולך הרוח ומעורר את האבות להתייחד עמהם ולקבל מהם כח הייחוד בשרש כל הנשמות שהם האבות. וכן תמצא בזה באחרי מות דף ע׳ ב׳ וראש ע״א א׳, ששם מדבר בייחוד שעושים צדיקים החיים עם המתים, וגם הזכירו הייחוד עם האבות. ועוד נראה לי שבזה מדוייק עוד שבכאן אמר לשון אתער שהוא התעוררות, וכן אמר גם באחרי מות גבי הייחוד, מה שלא אמר כן לעיל מיניה וגם לא בפרשת ויחי אלא לשון הודעה. וסוד הענין שבכח הייחודים מורידים טל אורות על נר״ן של צדיקים וניעורים ממש שהוא כעין תחיה כמו שנזכר בסודות הייחודים, וכמ״ש בשער הנבואה פ״ג ג׳ מהרח״ו זלה״ה, שיש כח בייחודים לקשר נר״ן של הצדיק שמשתטח עליו ולגרום זווג דזו״ן כמו בשבתות וימים טובים (רמ״ז).

[684] פי׳ נפש מלכות, רוח ז״א, נשמה בינה (מ״מ).

[685] מלכות (אור יקר).

[686] פי׳ מלכות (מ״מ).

[687] היינו סוד כל ההתפשטות בכסא וחיה ואופן, דהיינו בריאה יצירה עשיה, הכל נקרא גוף אל המדה הזו שהיא נפש, ושכינה מתפשטת בכל הגוף ופירקיו עד למטה ומשתתפת עמו, כי סוד הגוף הזה ונפשו אנו קוראים לעיל סוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, והעיקר לייחד הכל והיינו ״גופא חד״ ובה סוד ההנהגה (אור יקר).

[688] כל הכחות יונקים ממנה (אור יקר).

ביתה זהו גופה שהיא זנה אותו ונערתיה אלו הם האיברים של הגוף הזה.	דאצטריך כמה דאת אמר (משלי לא טו) ותתן טרף לביתה[689] וחק לנערותיה[690] ביתה דא איהו גופא[691] דאיהי זנא ליה[692] ונערותיה אלין אינון שייפין דהאי גופא[693]
הרוח זהו שרוכב על הנפש הזו ושולט עליה ומאיר לה בכל מה שצריך והנפש היא כסא לרוח הזו הנשמה היא מוציאה את הרוח הזו ושולטת עליו ומאירה לו באותו אור החיים ואותה רוח תלויה בנשמה הזו ונאור ממנה באותו האור שמאיר אותה נפש תלויה באותה רוח ונאורה ממנה ונזונית ממנה והכל קשר אחד.	רוח[694] דא איהו[695] דרכיב על האי נפש[696] ושליט עלה[697] ונהיר לה[698] בכל מה דאצטריך[699] ונפש איהו כרסייא להאי רוח[700] נשמה איהי דאפיקת[701] להאי רוחא ושליטת עליה[702] ונהירת ליה[703] בההוא נהורא דחיין[704] וההוא רוח תליא בהאי נשמה ואתנהיר מנה בההוא נהורא דנהיר ההוא נפש תליא בהאי רוח ואתנהירת מניה ואתזנת מניה וכלא קשורא חד
ועד שנשמה עליונה זו לא עולה לתוך נביעת עתיק העתיקים נסתר כל הנסתרים ומתמלאת ממנו משום שלא פוסק הרוח הזו לא נכנסת לגן עדן שהיא נפש ולעולם הרוח לא שורה אלא בגן עדן ונשמה למעלה נפש זו מתישבת (לא מתישבת) במקומה בתוך הגוף למטה כמו זה הכל למטה כך נפרדים באדם ואף על גב שכלם קשר אחד הנשמה עולה למעלה לתוך נביעת הבאר הרוח נכנסת לגן עדן כדוגמא שלמעלה	ועד דהאי נשמה עלאה לא סלקא גו נביעו דעתיקא דעתיקין[705] סתימא דכל סתימין ואתמליא מניה בגין דלא פסיק רוח דא[706] לא עאל בגנתא דעדן[707] דאיהו נפש ולעולם רוח לא שריא אלא בגנתא דעדן ונשמה לעילא נפש דא[708] (ס״א לא) אתישבת בדוכתהא גו גופא לתתא[709] כגוונא דא כלא לתתא הכי מתפרשן בבר נש ואף על גב דכלהו קשורא

[689] כלל השפע הכללי (אור יקר).
[690] מזון פרטי לכל א׳ וא׳ מפרקי המרכבה כראוי לו מראש ועד סוף (אור יקר).
[691] פי׳ עולם הבריאה (מ״מ).
[692] עו ע״א (הערת הזהר).
[693] פי׳ הם י״ב בקר (מ״מ).
[694] היינו ת״ת (אור יקר).
[695] פי׳ ז״א (מ״מ).
[696] ולפי זה היינו כללות כל ששה קצוות מהחסד ועד היסוד (אור יקר).
[697] להטותה לכל אשר יצוה, או דין או רחמים (אור יקר).
[698] שהיא נר, והתפארת אור אל הנר, ואין לה שום אור ושפע כדי לפעול אלא ממנו (אור יקר).
[699] ולא תאמר שיש לו דרך לפעול בתחתונים זולתה, שאין לו דרך אחרת (אור יקר).
[700] והוא פועל בכסאו שיושב עליו, להשפיע על ידו לזולתו (אור יקר).
[701] אין כן רוח לנפש דלא אפיקת לה, שאין אצילות המלכות מהתפארת, דד״ו פרצופין נבראו, אמנם ברוח הבינה ודאי אפיקת ליה, ולזה נדון הת״ת בן לבינה ודאי (אור יקר).
[702] להטותו כרצונה, ולכך דיני הגבורה להגביר ולהחליש באימא עילאה תליין (אור יקר).
[703] שממנה אור החכמה, עם היות שגם הבינה מקבלת מהחכמה (אור יקר).
[704] כאומרו והחכמה תחיה בעליה, וכל זה הוא במציאות השפע כדפי׳, ועוד נוסף, שלא יהיה הת״ת מאיר במלכות ולא מלכות בתחתונים, אם לא תהיה הארת הבינה באותו רגע במלכות ובת״ת, ולא תשפיע המלכות בתחתונים, אם באותו רגע לא יאיר הת״ת בה, ולא תאמר שיקבלו ואח״כ תשפיע זה כשירצה וזה כשירצה אלא משולבות אשה אל אחותה (אור יקר).
[705] פי׳ שבינה עולה בסוד מ״ן לא״א, כמ״ש הרב שאו״א עולים בסוד מ״ן לא״א (מ״מ).
[706] פי׳ ז״א (מ״מ).
[707] פי׳ מלכות (מ״מ).
[708] פי׳ מלכות (מ״מ).
[709] פי׳ בריאה (מ״מ).

הנפש מתישבת בתוך הקבר.	חדא נשמה סלקא לעילא גו נביעו דבירא רוח עאל בגנתא דעדן[710] כגוונא דלעילא נפש אתישבא גו קברא
ואם תאמר הנפש למעלה שמתישבת בתוך הגוף בקבר איפה הוא הקבר אלא בתוך אותה קלפה קשה ולכן נפש כמו זו שלמטה והכל זה כמו זה ולכן שלש דרגות נפרדות והן קשר אחד וסוד אחד ובכל זמן שהעצמות נמצאות בתוך הקבר הנפש הזו נמצאת שם כאן יש סוד ליודעי דרך האמת יראי חטא בשעה שהנשמה מתעטרת למעלה בתוך העטרה הקדושה והרוח עומדת באור עליון בשבתות וחדשים וזמנים הנפש הזו בשעה שהרוח יורדת מתוך האור העליון לדור בגן עדן מאיר ונוצץ היא עומדת בתוך הקבר ומתגלמת בדמות שהיה בתוך הגוף בתחלה וכל אותן עצמות עולות באותו דמות ומשבחות ומודות לקדוש ברוך הוא זהו שכתוב כל עצמתי תאמרנה ה׳ מי כמוך לא כתוב אומרות אלא תאמרנה.	ואי תימא נפש לעילא דאתישבת גו גופא בקברא אן הוא קברא אלא גו ההוא קליפה תקיפא[711] ועל דא נפש כגוונא דא לתתא וכלא דא כגוונא דא ובגין כך תלת דרגין מתפרשן ואינון קשורא חדא ורזא חדא ובכל זמנא דגרמי אשתכחו גו קברא האי נפש אשתכחת תמן רזא הכא לאינון דידעי ארח קשוט דחלי חטאה בשעתא דנשמתא מתעטרא לעילא גו עטרא קדישא ורוחא קאים בנהירו עלאה בשבתי וירחי וזמני האי נפש בשעתא דרוח נחתא[712] מגו נהירו עלאה לדיירא בגנתא דעדן נהיר ונציץ איהו (ד״א ל״ג כד) קיימא גו קברא ואתגלימת בדיוקנא דהות גו גופא בקדמיתא וכל אינון גרמי[713] בההוא דיוקנא סלקן ומשבחאן ואודן לקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (תהלים לה י) כל עצמותי תאמרנה יהו״ה מי כמוך אומרות לא כתיב אלא תאמרנה
ואלמלא נתנה רשות לעין לראות היתה רואה בלילה כשנכנסת (כשיוצאת) שבת ולילות חדשים וזמנים כמו דמיות על גבי הקברים מודות ומשבחות את הקדוש ברוך הוא אבל טפשות בני האדם מעכבת אותם שלא יודעים ולא משגיחים על מה עומדים בעולם הזה ולא חוששים להשגיח בכבוד	ואלמלי אתיהיב רשו לעינא למחמי וחמי בליליא[714] דעייל (נ״א דנפיק)[מה] שבתא[715] ולילי ירחי וזמני כדיוקנין על גבי קברי אודן ומשבחן לקודשא בריך הוא אבל טפשו דבני נשא קא מעכבא להו דלא ידעין ולא משגיחין על מה קיימין בהאי עלמא ולא חששין לאשגחא ביקרא דמלכא עלאה בהאי עלמא כל שכן

[710] ויקרא ע ע״ב (הערת הזהר).

[711] סוד מלכי אדום שמתו (רח״ו). ור״ל שהמלכות היא בתוך הניצוצות שבקלי׳ נוגה (מ״מ).

[712] הלשון הזה אינו מדוקדק, דמשמע שהנפש לא עלתה עם הרוח למקום הנשמה בשבת ומועד. והאמת הוא שגם הנפש עולה עם הרוח וכמש״ל בעמוד ב׳ דף זה, בשעתא דנשמתא מתעטרא לעילא וכו׳ (מ״מ).

[713] גודל עילוי הנשמות באורות עליונים ומתקשרת הנשמה ברוח, ורוח בפנש, עד שהם בקישור א׳ בציור רוחני, כמו שהיו בציור גופני בעולם הזה, כמ״ש בזהר, בשעתא וכו׳. והענין הוא, כי בשעה שהרוח יורד מג״ע העליון לג״ע התחתון, אז מוליך עמו אור גודל שקיבל למעלה, ומאותו האור יורד ג״כ אור בהיר מאד לנפש אשר בקבר, ומתלבשת הנפש באור הזה כצורת הגוף ממש, ואז מתחברים העצמות יחדיו ידובקו, ומצטיירים בצורת הגוף שהיה בעולם הזה, ועולים מהקבר ואומרים שירה לפני הקב״ה. וזש״ה כל עצמותי תאמרנה, אומרות אין כתיב, אלא תאמרנה. ומבואר שם בזהר, דאילולי אתיהיב רשות לעין לראות היה רואה בלילי שבת ור״ח דמות צורות עומדות על הקברים (מ״מ).

[714] כן מצאתי בזוהר מוגה מארץ ישראל, אבל לא נראה כן משער הנבואה פ״ד ו׳ ב׳, ששם כתוב שבכל מוצאי שבת באות נפשות הצדיקים לקבריהם ומתלבשות בתוך העצמות ממש כאילו הם בחייהם לפי שעה לייחד את בוראם, וזה סוד (ישעיה נח, יא) ועצמותיך יחליץ. ולעד״נ שכן מוכרח ממה שקדם שביום השבת הרוח מתקשר למעלה ועומד בנהירו עילאה, ובשעתא דרוח נחתא מלא אור וזוהר אז מאיר בנפשו והיא מחלצת עצמות הגוף בהתלבשה במלבוש שלה הוא העומד על הקבר בסוד חלוקא דרבנן, וזה דוקא במוצאי שבת כי בשבת עומדות הנפשות בגן עדן התחתון ומתעדנות, ואפילו לעשות ייחוד עם צדיקים שהוא נוח להם לא יועיל בשבת כנזכר שם בשער הנבואה ז׳ א׳ (רמ״ז).

[715] בתחילת ליל שבת עולה הנפש ורוח למקום הנשמה ויורדות מיד, ואזי הנפש אתגלימת בדיוקנא וכו׳ (מ״מ).

המלך העליון בעולם הזה כל שכן להשגיח בכבוד אותו העולם ועל מה עומד ואיך הדברים מתפרשים.	לאשגחא ביקרא דההוא עלמא ועל מה קיימא ואיך מתפרשן מלין
ביום ראש השנה כשהעולם נדון וכסא הדין עומד למלך העליון לדון את העולם כל נפש ונפש משוטטות ומבקשות רחמים על החיים בלילה שיוצא יום הדין הולכות ומשוטטות לשמע ולדעת מהו הדין שנדון על העולם ולפעמים שמודיעות במראה לחיים כמו שנאמר בחלום חזיון לילה בנפל תרדמה על אנשים וגו׳ אז יגלה אזן אנשים ובמסרם יחתם מה זה מסרם זו הנפש שעומדת וחותמת לאנשים דברים לקבל מוסר.	ביומא דראש השנה דעלמא אתדן וכרסיא דדינא קיימא לגבי מלכא עלאה למידן עלמא כל נפש ונפש משטטן ובעאן רחמי על חיי בליליא דנפקא יומא דדינא[716] אזלין וקא משטטין למשמע ולמנדע מאן הוא דינא דאתדן על עלמא ולזמנין דקא מודיעין בחזווא לחייא כמה דאת אמר (איוב לג טו) בחלום חזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים וגו׳ אז יגלה אזן אנשים ובמוסרם יחתום מאי מוסרם דא נפש דאיהי קיימא וחתים לבני נשא מלין לקבלא מוסר
בלילה האחרון של החג שיוצאים הפתקים מבית המלך ואותו צל מוסר מבני הנגרעים של העולם הזה אותה נפש שאמרנו הולכת	בליליא בתראה דחגא[717] דקא נפקן פתקין מבי מלכא וההוא צל אעדיאו מבני גריעו דהאי עלמא ההוא נפש דקאמרן אזלא
	קמב/ב
ומשוטטת וממנה אחד שוטר בסוד חקוק בטבעת בכתב מפרש ידומיע״ם שפוקד בכתב של זיו החקוק ובתוך מראות עליונים יורד באותו לילה וכמה אלף אלפים ורבוא רבבות עמו ונוטלים אותו צל מכל אחד ואחד ומעלים אותו למעלה.	ומשטטא[718] וחד ממנא[719] סרכא[720] ברזא גליפא בעזקא[721] בכתב מפרש ידומיע״ם[722] דפקיד בכתב דזיוא גליפא[723] ובגו חזוון עלאין[724] בההוא ליליא נחית וכמה אלף אלפין ורבוא רבוון עמיה ונטלין להההוא צל[725] מכל חד וחד וסלקין ליה לעילא
ואותה נפש שאמרנו הולכת ומשוטטת ורואה את אותו צל ושבה למקומה לתוך	וההיא נפש[726] דקאמרן אזלא ומשטטא[727] וחמאת להההוא צל[728] ותב לאתריה גו קברא

[716] במסכת ברכות ממעשה דאותו חסיד עם ב׳ רוחות וכו׳, מוכח דבליל ר״ה עצמה משטטי לדעת מה נגזר, והכא אמר בליליא דנפקא יומא דדינא, וי״ל דבליל ב׳ דר״ה איירי בהם בגמרא, דאי בליל א׳, אין דין לישראל, כי או״ה דינם בלילה וישראל דינם ביום, וא״כ מ״ש בליליא דנפקא היינו ליל ב׳ דר״ה (מ״מ).

[717] ויחי רכא (הערת הזהר).

[718] קכט ע״א (הערת הזהר). לראות בצללים המסתלקים, ומשם ידע מי ימות כדלקמן (אור יקר).

[719] היינו לפרש מי הוא המסלק הצל, כדי שמתוכו יודע הנפש העתידים למות בשנה. ענין המלאך הזה שהוא ממונה על דיוקנאות החיים, ולזה כיון שנגזר עליו המות, מיד הדיוקן שם נשתנה צורתו והוא יודע, ומיד יורד באותו דיוקן למטה, וקושר לו הצלם הידוע, והכל עולה יחד אל תחת העבד כדמסיק, ונודע שהדיוקנאות הם חקוקות בסוד פרגוד, חותם מצויר, פתוחי חותם, כאלו הם בחיים (אור יקר).

[720] לשון ממונה (אור יקר).

[721] ירצה בסוד הנשמה המצויירת בפרגוד בכתב מפרש פתוחי חותם, דהיינו ״גליפא בעזקא״ או ירצה שהוא ממונה על חותם הנחתם, וזהו שאמר ״ברזא גליפא בעזקא״ והוא בעל החותם להחתים כתב מפרש, ואינו בעל הכתב אלא החותם שבו מחתימין כתבים, ולזה הוא יודע סוד החיתום ופירש ענין הכתב (אור יקר).

[722] לעיל בדף קכט ע״א כתב הזהר שהוא יהודיעם ובהגהת דרך אמת הביא דברי הרמ״ז שנתעורר בזה ובודאי שיש טעות דאל״כ דבריו סותרים מ״ש בדף קכט למ״ש הכא (מ״מ).

[723] הכתב אור זיו מתחקק, א״נ אור הדיוק שהוא מתנוצץ (אור יקר).

[724] בסוד רוחניות עליון, א״נ אל דמות הנשמות. ושני הפירושים ענין א׳, שהכתב הוא הדיוקן בעצמו המצוייר בפרגוד, והחותם הוא מה ששקוע מורה על מיתה, או מה שבולט נראה אל חיים (אור יקר).

[725] כדי להראותו למעלה, להכין לו מנוחה כראוי לו כדמסיק לקמיה, ולא שיטלהו אז העבד מכל וכל, שאינו מסתלק אלא שלשים יום קודם מיתה (אור יקר).

[726] שיש לה רשות להתשוטט ולחקור כדפי׳ (אור יקר).

הקבר ומכריזה לשאר המתים פלוני יבא אלינו פלוני יבא אלינו אם צדיק טוב הוא כולם שמחים ואם לא כולם אומרים אוי כשמעלים אותו צל מעלים אותו לאותו עבד נאמן ששמו מטטרו״ן ונוטל אליו אותו הצל ומעלה אותו למקומו כמו שנאמר ״כעבד ישאף צל״ ישאף צל ודאי.	וקא מכרזת לשאר מתייא פלוני אתי לגבן פלוני אתי לגבן אי זכאה טבא איהו כלהו חדאן ואי לאו כלהו אמרי ווי כד סלקין ההוא צל[729] סלקין ליה לגבי ההוא עבד מהימן דשמיה מטטרו״ן ונטיל ההוא צל לגביה וסליק ליה לאתריה כמה דאת אמר (איוב ז ב) כעבד ישאף צל ישאף צל ודאי[730]
מאותה שעה ואילך מתקן מקום לאותה נשמה של אותו איש ומקום לרוח בגן עדן ומקום לנפש למנוחה ולהנאה בשעה שמשוטטת והולכת משום שיש נפש שאין לה מנוחה ויש נפש שמתכלה עם הגוף.	מההיא שעתא ואילך מתתקנא דוכתא להההיא נשמה[731] דההוא בר נש ודוכתא לרוח בגנתא דעדן ודוכתא לנפש[732] לנייחא ולאתהנאה בשעתא דמשטטא[733] ואזלא בגין דאית[734] נפש דלית לה נייחא ואית נפש דאישתציאת[מו] עם גופא
וזוהי שאין לה מנוחה וזוהי שכתוב בה ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע שזוהי שהולכת ומשוטטת ומתגלגלת בכל העולם ואין לה מנוחה כלל יומם ולילה וזהו ענש יותר מהכל ואותה שתכלה עם הגוף (ההיא שכתוב בה והכרתי אתה מקרב עמה ולזה אין לה זכרון כלל ויש נפש שלא תכלה עם הגוף) ותכלה ממקום אחר (עליון) אותה שכתוב בה (ויקרא כב) ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני ה׳ מה זה מלפני שלא שורה עליה	והאי איהי[מז] דלית לה נייחא והאי איהי דכתיב בה (ש״א כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע דדא איהי אזלא ומשטטא ומתגלגלא בכל עלמא ולית לה נייחא כלל יממא ולילי ודא איהו עונשא יתיר מכלא וההיא דתשתצי עם גופא (ההיא דכתיב (&) בה (ויקרא יז י) והכרתי אותה מקרב עמה ולהאי לית לה דוכרנו כלל ואית נפשא דלא תשתצי עם גופא) ותשתצי מאתר אחרא (ס״א

---

[727] כדי לפגוע במלאך הזה בעת סילוק הדיוקנאות עם הצללים (אור יקר).

[728] צל המסתלק ומכיר, ובשובו מודיע לשאר הנפשות שאינם רשאות להתשוטט (אור יקר).

[729] מהדר השתא לפרש טעם לסילוק הצל, ולמאן סלקין ליה, והענין שהשר הממונה על גן עדן, הוא בעל כנפים הפוסק הלכות שם, ולזה אלו הנזכרים מעלים הצללים, מפני שהכתב והחותם אל הנשמות בדיוקנאות בידם, ויודיעם להכיר, ולא יחליפו איש באיש, ומוסרים הצל אל עולם מטטרו״ן, דהיינו עבד ישאף הצל בעצמו, ויבדוק אותו כדי להכין לו מצד [אופן] (אנפין) משכן לנפש, ומצד חיה משכן לרוח, ומצד כסא משכן לנשמה, והיינו דמסיק תדע למה מעלים הצל (אור יקר).

[730] וידע ויכיר מקומו ההגון לו אצל מי מצדיקי גן עדן, באיזו מדור לפי כבודו, ולתקן לו המדור, ולחקור מי ירד להקבילו בשעת סילוקו, וכיוצא בכל אלו הענינים (אור יקר).

[731] ולא שתעלה הנמשה או הרוח או הנפש אלא הצל, ויודע הוא להכיר בצל עצמו מקומות הראויים לנשמה ורוח ונפש, מפני שהצל הוא אמצעי בין נפש לגוף, ובו מצטייר כל מעשה האדם, והוא מתקשט גם כן במעשיו (אור יקר).

[732] קשיא ליה, כי נפש אין לה מקום שמקומה בחצר מות על הקבר, לזה מפרש השתא ואזיל כי ענין הנפש ומנוחתה, ענין רחב מהרוח והנשמה, משום דדוכתא דנפש הוא לנייחא, שיש שאינה נחה (אור יקר).

[733] ויש נפש שהיא נחה ואין לה הנאה כדמפרש ואזיל, וכל זה מזדמן לו מיד קודם סילוקו (אור יקר).

[734] ויקרא קעב ע״ב (הערת הזהר). השתא מפרש ג׳ חלקי נפשות, וקודם שנבאר שלשתם נאמר כי נפש מציאותה מענין רוחניות המלכות המתלבש באופן, הם סוד ז׳ מדורין לז׳ היכלות, ונודע כי אותם המדורין הם לבוש להיכלות, וכן ההיכלות לבוש לכסא הכבוד, הוא ממש כענין נשמה רוח נפש, ונודע כי תחת אותם המדורין משכן לקלי׳, ולפעמים הרבה נכנסות במדור ראשון ושני ושלישי כדפי׳ שם, ולכך המדורין האלו תופסין בסוד נפש על ידי יצר הרע, עד הגוף הזה עולם העשיה, ששכינה מתלבשת באופן להנהיג העשיה ומשם נפש, ולזה הנפש בידה לזכך עצמה תכלית זכוך בסוד טהרת המדורין והרחקתם מהחיצונים, (עוד) [או] לרדת ולטנף עצמה בטינוף המדור בהכנס אליו החצוני, וכל זה תלוי ביצר הרע שהוא מהחצונים, כמו שהחצונים מטמאין המדורין בקורבתם אליהם, כך הנפש תטמא בקורבתה אל היצר הרע, הכל לפי ענינה, הן קורבה מרובה או קורבה מועטת, ומיני הנפשות במעשיהן שלשה, או הנפש הנכרתת מן העולם, שאינה אפילו בכלל נפשותם של ישראל, אלא נכנסת אל בין הקלי׳, ועליה נאמר והכרתי אותה מקרב עמה, ר״ל אפילו במדור הנפשות לא תעמוד ולא תכנס אלא היא נמסרת אל החצונים ונעשית מזיק ושד בעולם, כאומרם הרשעים הם הם המזיקים וזו היא מתגלגלת בכל הועלם (אור יקר).

רוח וכשלא שורה עליה רוח אין לה שתפות כלל במה שלמעלה ולא יודעת מאותם דברים של אותו עולם כלל וזוהי נפש כמו של הבהמות.	עלאה) ההיא דכתיב (&) בה (שם כב ג) ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני יהו״ה מאי מלפני דלא שריא עלה רוחא וכד רוחא לא שריא עלה לית לה שותפו כלל במה דלעילא ולא ידעת מאינון מלין דההוא עלמא כלל והאי איהי נפש כבעירי
נפש שאין (נפש שיש) לה מנוחה זוהי כשהולכת ומשוטטת פוגשת בממנה הזה ידומיע״ם ובאותם השוטרים שלו ונוטלים אותה ומכניסים אותה בכל פתחי גן העדן ומראים לה את כבוד הצדיקים וכבוד אותה הרוח שלה והיא נדבקת בו במנוחה תוך אותו הלבוש ואז יודעת באותם דברים של העולם.	נפש דלית (ד״א דאית) לה נייחא האי איהי כד אזלא ומשטטא אערעת בהאי ממנא ידומיע״ם ובאינון סרכין דיליה ונטלין לה ואעלין לה בכל פתחי גן עדן ואחזיין לה יקרא דצדיקיא ויקרא דההוא רוח דילה ואיהי מתדבקא ביה בנייחא גו ההוא לבושא[735] וכדין ידעת באינון מלין דעלמא
וכשאותה רוח עולה להתעטר לתוך הנשמה העליונה למעלה אותה נפש נקשרת באותה רוח ונאורה ממנה כלבנה כשנאורה מהשמש והרוח נקשרת לתוך אותה נשמה ואותה נשמה נקשרת לתוך סוף המחשבה שהיא סוד הנפש שלמעלה.	וכד ההוא רוח סלקא לאתעטרא גו נשמה עלאה לעילא ההיא נפש מתקשרא בההוא רוח[736] ואתנהירת מניה כסיהרא כד אתנהירת משמשא ורוח מתקשרא גו ההיא נשמתא וההיא נשמתא מתקשרא גו סוף מחשבה[737] דאיהי רזא דנפש דלעילא
ואותה נפש נקשרת תוך אותה רוח עליונה ואותה רוח נקשרת לתוך אותה נשמה עליונה ואותה נשמה נקשרת באין סוף ואז הוא מנוחת הכל וקשר של הכל למעלה ולמטה הכל בסוד אחד וגון אחד ואז זוהי מנוחה לנפש שלמטה ועל זה כתוב (שמואלא כה) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה׳ אלהיך בגון אחד ובסוד אחד שאותו את זה כמו זה.	וההיא נפש אתקשרת גו ההוא רוח עלאה וההוא רוח אתקשר גו ההיא נשמה עלאה וההיא נשמה אתקשרת באין סוף וכדין איהו נייחא דכלא וקשורא דכלא עילא ותתא כלא ברזא חדא וגוונא חדא וכדין דא איהו נייחא דנפש דלתתא ועל דא כתיב (ש״א כה כט) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את יהו״ה אלהיך בגוונא חדא וברזא חדא דההוא את דא כגוונא דא
כשיורדת הלבנה בסוד הנפש העליונה מאירה מכל הצדדים היא מאירה לכל המרכבות והמחנות ועושה להם גוף אחד שלם שמאיר באור בזיו העליון אף כך כמו זה יורדת הנפש התחתונה הזו מאירה לכל הצדדים מתוך אור הנשמה ומתוך אור הרוח ויורדת ומאירה לכל אותם מרכבות ומחנות שהם איברים ועצמות ועושה אותם גוף שלם שמאיר באור.	כד נחתא סיהרא רזא דנפש עלאה נהורא מכל סטרין איהי נהרא לכל רתיכין ומשריין ועביד לון גופא חדא שלימא דנהיר בנהירו בזיוא עלאה אוף הכי כגוונא דא נחתא האי נפש תתאה נהירא מכל סטרין מגו נהירו דנשמה ומגו נהירו דרוח ונחתא ונהרא לכל אינון רתיכין ומשריין דאינון שייפין וגרמין ועביד לון גופא שלימא דנהיר בנהירו
זהו שכתוב והשביע בצחצחות נפשך נפשך ממש ואחר כך ועצמתיך יחליץ שעושה מהם גוף שלם ומאיר באור וקם ומודה ומשבח את הקדוש ברוך הוא כמו	הדא הוא דכתיב (ישעיה נח יא) והשביע בצחצחות נפשך נפשך ממש ולבתר ועצמותיך יחליץ דעביד מנייהו גופא שלימא ונהיר בנהירו וקם ואודי ומשבח לקודשא בריך הוא

[735] עי׳ קמא ע״ב והערה שלנו שם בשם ספר הכללים.

[736] מכאן נראה שכשעולה הרוח במקום הנשמה, הנפש מתקשרת ועולה עמה (מ״מ).

[737] מלכות (רח״ו במ״מ). ועי׳ שער מאמרי רשב״י ו ע״ד, וז״ל, סוף מחשבה העליונה שביל דקיק דנחית מיוד עלאה.

שנתבאר שכתוב כל עצמתי תאמרנה ה׳ מי כמוך וזוהי מנוחת הנפש ודאי מכל הצדדים.	כמה דאתמר דכתיב (תהלים לה י) כל עצמותי תאמרנה יהו״ה מי כמוך ודא איהו נייחא דנפש ודאי מכל סטרין
אשרי הצדיקים שפוחדים מרבונם בעולם הזה לזכות בשלש מנוחות לעולם הבא בא רבי שמעון וברכו את רבי אבא אמר רבי שמעון אשריכם בני ואשרי שעיני ראו בכך כמה	זכאין אינון צדיקייא דדחלין למאריהון בעלמא דין למזכי בתלת נייחי לעלמא דאתי אתא רבי שמעון וברכיה לרבי אבא אמר רבי שמעון זכאין אתון בני וזכאה אנא דעיני חמו בכך כמה
	קמג/א
מקומות עליונים מתקנים לנו ומאירים לנו לעולם הבא.	דוכתין עלאין[738] מתתקנן לן ונהירין לן לעלמא דאתי
פתח ואמר (תהלים קכה) שיר המעלות הבטחים בה׳ כהר ציון לא ימוט לעולם ישב פסוק זה פרשוהו אבל שיר המעלות תשבחת שאומרות אותן דרגות קדושות עליונות מצד של הגבורות העליונות והם כמו הלוים שלמטה והם מעלות דרגות על דרגות ועובדים בסוד של חמשים שנים וזהו	פתח ואמר (תהלים קכה א) שיר המעלות הבטחים ביהו״ה[739] כהר ציון[740] לא ימוט[741] לעולם ישב[742] האי קרא אוקמוה אבל שיר המעלות תושבחתא דקאמרי אינון דרגין קדישין עלאין[743] מסטרא דגבורן[744] עלאין ואינון כגוונא דלואי לתתא[745] ואינון מעלות[746] דרגין על דרגין ופלחין ברזא דחמשין שנין[747]

[738] כאומרו להנחיל אוהבי יש, לא עולם אחד אלא שלש מאות ועשר עולמות כדפי׳ רז״ל (אור יקר).

[739] הבוטח בה׳ שם מבטחו, שהיא השכינה, המפרנסת כל העולם. ״בה״ ודאי, בת״ת והבטוח באדם, הוא מפרידה מן הת״ת ומשכינה למטה, ונקרא נרגן מפריד אלוף. ולכך קאים בארור, כאומרו ארור הגבר אשר יבטח באדם, ומסיק ומן ה׳ יסור לבו, דהיינו השכינה ומפרידה, אמנם הבוטח בה׳ כדוד, ודאי מצד הצדיק. והנה השכינה תלויה לפי הדין, ולפי זה פעמים שהיא בדין, הבטחתו מתמוטטת, מפני שגרם העוון והפרידם, ונתחייב בדין. אמנם לעתיד תהיה המלכות קבועה במקומה בלתי מתמוטטת, שאין עון גורם פירוד, ואז תהיה ההבטחה שלימה (אור יקר).

[740] לא יהיה כזמן זה שההבטחה בלתי קיימת אלא ״כהר ציון״ מלכות הנקראת הר, שהיא מיוחדת ביסוד, והיינו הר ציון ודאי (אור יקר).

[741] שהיא אז מיוחדת שלא ימוט, והנה היחוד העתיד, יש לו ב׳ מעלות טובות על היחוד הנמצא בעולם הזה, אפילו בעת עלותה למעלה להתייחד, יש מקטרגין ומעוררים עד שהם מפרידים. ואין היחוד נגמר, ואז ״לעתיד״ לא ימצא מזה כלל, שאין שטן ואין פגע רע, וז״ש ״לא ימוט״ אלא יעלה בלי התמוטטות כלל. השנית, כי היחוד בעולם הזה אפילו לא ימצא לא מערער ולא משטין מצד עצמו, אינו אלא זמן מועט. ומיד שכינה באה אל מקומה למטה, לנהל התחתונים, מלאה מן השפע שקבלה באותו רגע היחוד, ולעתיד לא יהיה כך, אלא לעולם ישב השכינה למעלה בחיק בעלה, ולא תדר למטה, אלא מלמעלה ינהיג התחתונים בסוד השבת (אור יקר).

[742] ואז יהיה ההבטחה בלי בושת, שאין עון גורם לו שום פירוד, ואין צדיקים יראים מההבטחה, ולזה אינה כאריה וכשחל שההבטחה במעשיהם אלא כהר ציון, שהם בטוחים בו מצד יחודו ואין צריך כח מעשים, שאז המעשה הטוב הוא מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת (אור יקר).

[743] הנה מן הגבורה ודיניה נמשכין כחות הרבה, ראשונה ממטה למעלה הם החצונים, ואינם בעלי שיר ושבח, שניה הם אותם שהם קדושים וממונים על החצונים, והם משוררים בכלל הקדושים, שלישית הם הקדושים העליונים למעלה מכולם, ואין להם חלק בחוץ כלל, אלא מתקדשים ומתטהרים מכל וכל, ועל אלו כוון ואמר ״דרגין קדישין״ לאפוקי חצונים, ״עילאין״ לאפוקי אותם שהם קדושים למטה מופקדים על החצונים (אור יקר).

[744] לא מהגבורה שהוא דין חזק לכללות, אלא מצד גבורות הבינה המתמתקות בשיר הלויים ונהפכת לשמחה (אור יקר).

[745] משמרות משמרות ממש, כמשמרות הלויים הימן וידותין ואיתן כדפרשו בפרשת אחרי מות (אור יקר).

[746] כל הנדרש נרמז באומרו המעלות בה׳ הידיעה, לשלול כל אותם האחרים, וטעם אומרו המעלות ה׳ מעלות, שהם בסוד ועבד הלוי הוא, שעבודתו בסוד הבינה ״ברזא דחמשין שנין״ (אור יקר).

[747] אח״כ ישוב מצבא העבודה, ואפשר שהמעלות יהיו ג״כ חמשה מעלות או חמשים (אור יקר). בסוד ועבד הלוי הוא וידוע כי הוא היא בינה ובה נ׳ שערים ולכך מבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה (רח״ו).

שיר המעלות הבטחים בה׳ כהר ציון אלו הם הצדיקים שבוטחים בו במעשים שלהם כמו שנאמר (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח.	והאי איהו שיר המעלות הבטחים ביהו״ה[748] כהר ציון דא אינון צדיקייא דאינון מתרחצן ביה בעובדין דלהון כמה דאת אמר (משלי כח א) וצדיקים ככפיר יבטח
ואם תאמר הרי הצדיקים לא בוטחים במעשיהם כלל ותמיד פוחדים כמו אברהם שכתוב בו (בראשית יב) ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה וגו׳ כמו יצחק שכתוב בו (שם כו) כי ירא לאמר אשתי כיעקב שכתוב בו (שם לב) ויירא יעקב מאד ויצר לו ואם אלה לא בטחו במעשיהם כל שכן שאר צדיקי העולם ואתה אומר וצדיקים ככפיר יבטח.	ואי תימא הא צדיקייא לא מתרחצן בעובדיהון כלל ותדיר דחלין כאברהם דכתיב ביה (בראשית יב יא) ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה וגו׳ כיצחק דכתיב ביה (שם כו ז) כי ירא לאמר אשתי כיעקב דכתיב ביה (שם לב ח) ויירא יעקב מאד ויצר לו ואי הני לא אתרחיצו בעובדיהון כל שכן שאר צדיקי עלמא ואת אמרת וצדיקים ככפיר יבטח
אלא ודאי כתוב ככפיר שהרי מכל אותם שמות לא כתוב אלא כפיר ולא כתוב לא אריה ולא שחל ולא שחץ אלא כפיר שהוא החלש והקטן מכולם ולא בוטח בכחו אף על גב שהוא חזק כך הצדיקים לא בוטחים במעשיהם עכשיו אלא ככפיר אף על גב שיודעים שחזק כח מעשיהם לא בוטחים אלא ככפיר ולא יותר.	אלא ודאי ככפיר כתיב דהא מכל אינון שמהן לא כתיב אלא כפיר ולא כתיב לא אריה ולא שחל ולא שחץ אלא כפיר דאיהו חלשא וזעירא מכלהו ולא אתרחיץ בחיליה אף על גב דאיהו תקיף כך צדיקייא לא אתרחיצו בעובדיהון השתא אלא ככפיר אף על גב דידעין דתקיף חילא דעובדיהון לא אתרחצן אלא ככפיר ולא יתיר
ולכן הבטחים בה׳ כהר ציון וגו׳ לא ככפיר ולא כאריה ולא כמו כל השמות אלא כהר ציון ופרשוה מה הר ציון הוא חזק ולא ימוט תמיד אף כך באותו זמן יהיו כמו הר ציון ולא כמו עכשיו שלא בוטחים אלא ככפיר שפוחד ולא בוטח בכחו ואתם בני קדושים עליונים בטחונכם כהר ציון ודאי אשרכם בעולם הזה ובעולם הבא.	ובגיני כך הבטחים ביהו״ה כהר ציון וגו׳ לא ככפיר ולא כאריה ולאו ככלהו שמהן אלא כהר ציון ואוקמוה מה הר ציון איהו תקיף ולא ימוט תדיר אוף הכי בההוא זמנא להוו כהר ציון ולא כהשתא דלא אתרחיצו אלא ככפיר דדחיל ולא אתרחיץ בחיליה ואתון בני קדישי עליונין[749] רחצנותא דלכון כהר ציון ודאי זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי
הלכו כשהגיעו לעיר נחשך הלילה אמר רבי שמעון כמו שיום זה מאיר לנו בדרך הזה לזכות בו בעולם הבא אף כך הלילה הזה	אזלו כד מטו למתא אתחשך ליליא אמר רבי שמעון כמה דיומא דא[750] אנהיר לן בהאי ארחא למזכי ביה בעלמא דאתי אוף הכי האי

[748] ״הבוטחים בה״ זה תחילת השיר, ואמר ״הבוטחים בה״ בזמן זה אין בטחונם חזק, מפני שהם יראים שמא גרם החטא, ונמצא בוטחים מצד א׳ ויראים מצד הב׳, והם אומרים ידוע ודאי שיש בו כח לזה, וליותר מזה, אמנם שמא עוונותינו גרם שאנו חייבין מן הדין, אמנם לעתיד לא יהיה בטחונם בה׳ כזה (אור יקר).

[749] שאין ר׳ שמעון וחבריו בעולם התחתון אלא אחוז בסוד האצילות, ואז דבקים ביחוד העליון, והם עולים ויורדים עם השכינה והם מובטחים בה׳, שהם המייחדים תדיר ודאי (אור יקר).

[750] הענין הוא כי התורה סודותיה גורמין הם לימשך מהיסוד או״ר הנק׳ ר״ז, דהיינו סו״ד למלכות, והמחדש סוד בתורה מושך מהת״ת למלכות אור רז, סודות התורה, הם נעלמים בכתר עתיק יומין, והמחדש מסלסל בשערי עתיק יומין, והוא מושך מלמטה אור התורה, והנה ר״ש וחבריו לא היו אומרים מה שמקובל להם מכבר, כי זה אין לו שכר בעמלו אלא עסק תורה לבד, ובמה יבדלו הם משאר החברים שבדור, אמנם הענין היה שהיו מתחילין בפסוק, ובחסידותם על ידי חכמתם היתה רוח קדושה שורה בהם, ובהיותם מסלסלין בתורה במה שכבר נאמר בענין מעט מעט, שואבין עד שמתחדש בשכלם חדושי תורה בפסוק, ובהקדמות ובראשי פרקים, היתה תורתם מתברכת ומתחדשים חדושים אלו הנדרשים בענין שהיו גורמין חידוש תורה, ועם היות שכינה בגלות וייחוד אין, חידושי סודות התורה, יש להם סגולה (אלא) שהם גורמין יחוד ומשך האור תמיד ואין חצוני מעכב, ולזה נתן להם רשות להחזיק בביאור הסודות כדי לעשות סעד לשכינה כדפי׳ בתיקו״ז, ולזה היו מאירים אור התורה בחידושי תורה וסודותיה, מייחדים למעלה ומושכים אור עתיק יומין עד למטה, בסוד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן (אור יקר).

יאיר לנו לזכותנו לעולם הבא ולעטר דברים של היום בלילה הזה לפני עתיק הימים שהרי כמו היום השלם הזה לא ימצא בכל הדורות האחרים אשרי חלקנו בעולם הזה ובעולם הבא.	ליליא ינהיר לן למזכי לן לעלמא דאתי ולאעטרא מלין דיממא בליליא דא קמי עתיק יומין דהא כיומא דא שלים לא ישתכח בכל דרין אחרנין זכאה חולקנא בעלמא דין ובעלמא דאתי
נכנסו לביתו של רבי שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי עמם לנו עד שנחלק הלילה כיון שנחלק הלילה אמר רבי שמעון לחברים זמן הוא לעטר את המרכבה הקדושה למעלה בהשתדלותנו אמר לרבי יוסי אתה שלא נשמעו דבריך ביום הזה בינינו אתה תהיה ראשית להאיר הלילה שהרי עכשיו עת רצון היא להאיר מעלה ומטה.	עאלו לביתיה דרבי שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי עמהון בתו עד דאתפלג ליליא כיון דאתפלג ליליא אמר רבי שמעון לחבריא עידן איהו לאעטרא רתיכא קדישא[751] לעילא באשתדלותא דילן אמר ליה לרבי יוסי אנת דלא אשתמעו מילך בהאי יומא ביננא אנת הוי שירותא לאנהרא ליליא דהא השתא עידן רעותא איהו לאנהרא עילא ותתא
פתח רבי יוסי ואמר שיר השירים אשר לשלמה שיר זה עורר אותה שלמה המלך כשנבנה בית המקדש וכל העולמות נשלמו מעלה ומטה בשלמות אחת ואף על גב שהחברים חלקו בזה (מתי נאמר) אבל שירה זו לא נאמרה אלא בשלמות כשהלבנה התמלאה בשלמות ובית המקדש נבנה כדוגמא שלמעלה בשעה שנבנה בית המקדש למטה לא היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם כמו אותו היום.	פתח רבי יוסי ואמר שיר השירים אשר לשלמה שירתא דא אתער לה שלמה מלכא כד אתבני בי מקדשא ועלמין כלהו אשתלימו עילא ותתא בשלמותא חדא ואף על גב דחברייא פליגן בהאי (נ״א מתי אתמר)[מח] אבל שירתא דא לא אתמר אלא בשלימו כד סיהרא אתמליא בשלימו ובי מקדשא אתבני כגוונא דלעילא בשעתא דאתבני בי מקדשא לתתא לא הוה חדוה קמי קודשא בריך הוא מיומא דאתברי עלמא כההוא יומא
המשכן שעשה משה במדבר להוריד שכינה לארץ באותו יום הוקם משכן אחר עמו למעלה כמו שבארוה שכתוב הוקם המשכן המשכן משכן אחר שהוקם עמו וזה משכן הנער מטטרו״ן ולא יותר כשנבנה בית ראשון בית ראשון אחר נבנה עמו והתקים בכל העולמות והאיר (בעולם והאיר) לכל העולמות והתבשם העולם ונפתחו כל המשקופים העליונים להאיר ולא היתה שמחה בכל העולמות כמו אותו היום אז פתחו עליונים ותחתונים ואמרו שירה וזהו שיר השירים שיר שאותם המנגנים שמנגנים לקדוש ברוך הוא.	משכן דעבד משה במדברא לנחתא שכינתא לארעא בההוא יומא משכן אחרא אתוקם עמיה לעילא כמה דאוקמוה דכתיב (שמות מ יז) הוקם המשכן המשכן משכן אחרא[752] דאתקם עמיה ודא משכן דנער מטטרו״ן ולא יתיר בית ראשון כד אתבני בית ראשון אחרא אתבני עמיה ואתקיים בעלמין כלהו ואנהיר (ד״א בעלמא ואנהיר) לכל עלמין ואתבסם עלמא ואתפתחו כל משקופי עלאין לאנהרא ולא הוה חדוה בכל עלמין כההוא יומא כדין פתחו עלאי ותתאי ואמרו שירתא והיינו שיר השירים שירתא דאינון מנגנין דמנגנן לקודשא בריך הוא
	קמג/ב
דוד המלך אמר שיר המעלות שלמה המלך אמר שיר השירים שיר מאותם מנגנים מה בין זה לזה שהרי נשמע שהכל אחד אלא ודאי שהכל אחד אבל בימי דוד	דוד מלכא אמר שיר המעלות שלמה מלכא אמר שיר השירים שיר מאינון מנגנין מה בין האי להאי דהא אשתמע דכלא חד אלא ודאי

[751] חגת״ם (מ״מ).
[752] קנט ע״א (הערת הזהר).

המלך לא היו כל אותם מנגנים מתקנים במקומם לנגן כראוי ובית המקדש לא נבנה ולכן לא התתקנו למעלה במקומם שהרי כמו שיש תקוני משמרות בארץ אף כך ברקיע ועומדים אלה כנגד אלה.	כלא חד אבל ביומי דדוד מלכא לא הוו כל אינון מנגנין[753] מתתקנן בדוכתייהו[754] לנגנא כדקא יאות ובי מקדשא לא אתבני ובגין כך לא אתתקנו לעילא בדוכתייהו[755] דהא כמה דאית תקוני דמשמרות בארעא[756] אוף הכי ברקיעא וקיימין אלין לקבל אלין
וביום שנבנה בית המקדש נתקנו כולם במקומם והנר שלא מאיר התחיל להאיר ושירה זו נתקנה למלך העליון המלך שהשלום שלו והתשבחת הזו היא מעלה מכל התשבחות הראשונות היום שהתגלתה תשבחת זו (בעולם) בארץ באותו יום נמצאה שלמות בכל ולכן הוא קדש קדשים.	וביומא דאתבני בי מקדשא אתתקנו כלהו בדוכתייהו ושרגא דלא נהרא[757] שריאת לאנהרא[758] ושירתא דא אתתקנת לגבי מלכא עלאה[759] מלכא דשלמא דיליה[760] ותושבחא דא איהי מעליא מכל תושבחן קדמאי יומא דאתגלי תושבחתא דא (בעלמא) בארעא ההוא יומא אשתכח שלימו בכלא[761] ועל דא איהו קדש קדשים[762]
בספר של אדם הראשון היה כתוב בו ביום שיוקם המשכן (שיבנה בית המקדש) יעוררו האבות שירה מעלה ומטה ולכן מצאנו שין מאותיות גדולות ואלה הם שעוררו לא שהם מנגנים אלא שהם מעוררים אל מעלה (כביכול) שיר של אותם	בספרא דאדם קדמאה[763] הוה כתיב ביה ביומא דיתקם בי משכנא (ד״א דיתבני בי מקדשא) יתערון אבהן שירתא[764] עילא ותתא ובגין כך אשכחנא שין מאתוון רברבן[765] ואלין אינון דקא אתערו לאו דאינון מנגנן[766] אלא

[753] שהם משמרות המשוררים הנמצאים מן הגבורות הטהורות העליונות (אור יקר).

[754] כי יש להם משמר ובחי׳ ידועה בבינה שממנה נמצא כל משמר ומשמר, ובעוד שאין הבינה מאירה אין בחינת המוצא אותו המשמר יכול להאחז ולהכלל לתקן ולקשט בה, והיינו ״דוכתייהו״ דאינון משמרות בחינות הבינה שממנה נמצאו, והבינה מתעלמת, והנמצאים התחתונים אינם יכולים להקשר בבחינת אצילותם, ועם היות שהיו משמרות מסודרות על ידי דוד ונתן הנביא, לא עמדו על סוד משמרתם כראוי עד בנין המקדש (אור יקר).

[755] והטעם שהעליונים תלויים בתחתונים, מפני שהם נגדיים אליהם (אור יקר).

[756] ואם כן, כמו שהתחתונים אינם בדוכנם עד בנין המקדש, גם העליונים כך, אפילו בסוד עמידתם על סדרם סביב למכונם בכסא, לא עמדו עד שנבנה המקדש, ועמדו הלויים על מעלות הדוכן, ואז עמדו המשוררים האלו על מכונם ההגון, לזה ברקיעי מכונם מפני שתלויים עליונים בתחתונים. ואם תאמר והיאך שוררו במשכן ומשכן שילה, יש לומר שהיו משוררים אבל לא על מכונם, שאין מכונם זה, כיון שישראל היו מטולטלים מאהל אל אהל, כך העליונים היו מטולטלים מדוכן אל דוכן, אמנם הדוכן האמיתי שהוא אותו הדוכן שהוקם מצד אור הבינה והרקיע שנתחדש להם, מעולם לא היה להם עד שנבנה המקדש ועמדו תחתונים על הדוכן התחתון, עמדו העליונים על הדוכן האמיתי ההגון להם (אור יקר).

[757] מלכות, שעד עתה לא נהרא אפילו שהיא משכן אינה מאירה אלא באור מטטרו״ן דהיינו ימי החול (אור יקר). מלכות (רח״ו).

[758] שנתפשטה מלבושי חול וענינים דמטטרו״ן, והאירה מאור הכסא, והנה השיר שהיו אז משוררים לא היה אל הבינה, אלא אל התפארת או אל המלכות, שהם מתלבשים בלבושי חול, אמנם שיר זה נאמר אל הבינה שהיא המתגלת בהעביר לבושין דעבד (אור יקר).

[759] דהיינו בינה (אור יקר).

[760] ת״ת (רח״ו).

[761] ובהתעלות בעל השיר כך יתעלה השיר בעצמו, ולזה ״אשתכח שלימו וכו׳׳ מצד הבינה (אור יקר).

[762] שכך נקראת הבינה כנודע (אור יקר).

[763] הרי שלא ראה שלימות אלא דווקא ביום המקדש לא המשכן (אור יקר).

[764] כמו שדקדק הוא לקמיה (אור יקר).

[765] ג׳ ענפים (רח״ו). רברבא מהבינה, והש׳ עצמה רומז בבינה שרשא דעילנא כדפי׳ בתיקו״ז, אמנם פרטיה הם ג׳ אבות ג׳ ענפי השי״ן (אור יקר).

[766] שהמשוררים למטה במלכות והנפרדים בחברתה, אמנם התעוררות השיר מצד ג׳ אבות באור הבינה המאיר בהם (אור יקר).

גדולים שממנים על כל העולמות.	דאינון מתערי לגבי עילא (ד״א ל״ג כביכול)[מפ] שיר[767] דאינון שירין׳ רברבן[768] דממנן על עלמין כלהו[769]
ושנינו באותו יום עמד יעקב השלם ונכנס לגן עדן בשמחה על מקומו ואז גן העדן התחיל לנגן וכל אותם בשמים של הגן מי גרם שירה זו ומי אמר אותה הוה אומר זה יעקב שאלמלא הוא לא נכנס לגן העדן לא אמר הגן שירה.	ותנינן[770] בההוא יומא קם יעקב[771] שלימא[772] ועאל בגנתא דעדן[773] בחידו[774] על דוכתיה[775] כדין גנתא דעדן[776] שארי לנגנא[777] וכל אינון בוסמין[778] דגנתא מאן גרים שירתא דא[779] ומאן אמר לה הוי אימא דא יעקב דאלמלא איהו לא עאל בגנתא דעדן לא אמר גנתא שירתא
שירה זו שירה שהיא כלל של כל התורה שירה שעליונים ותחתונים מתעוררים אליה שירה שהיא כמו העולם שלמעלה שהוא שבת העליונה שירה שהשם הקדוש העליון מתעטר בשבילה ולכן הוא קדש קדשים למה משום שכל דבריו באהבה ושמחה הכל (וזה) משום שכוס של ברכה נתנת בימין כיון שנתנת בימין אז כל השמחה וכל האהבה נמצאים ולכן כל דבריו באהבה ושמחה.	שירתא דא שירתא דאיהי[780] כללא דכל אורייתא[781] שירתא דעלאי ותתאי מתערי לגבה[782] שירתא דאיהי כגוונא דעלמא דלעילא[783] דאיהו שבת עלאה שירתא דשמא קדישא עלאה[784] אתעטר[785] בגיניה ועל דא איהו קדש קדשים[786] מאי טעמא בגין דכל מלוי ברחימו ובחדוה[787] כלא (ודא) בגין דכוס של ברכה[788] אתיהיב בימינא כיון דאתיהיב בימינא כדין כל חידו וכל רחימו אשתכח ובגין

[767] והענין שהשכינה היא משוררת, והיא היא השיר בעצמו, והמקשטים אותה הם המשוררים התחתונים אלו כנגד אלו במשמרותם, וג׳ אבות מקבלים אותו שיר, דהיינו התעוררות זה, שהיא עולה למתק הבינה, ומסלקין אותו אל הבינה, בענין שהם מעוררים למטה, משפיעין לאול שישוררו ומעלים שירם למעלה (אור יקר).

[768] היינו ג׳ אבות שהם שרי הנהגת העולם בחסד דין ורחמים, ולזה לגבי האבות אין מלת שרים לשון מנגנין אלא ״רברבין״ שהם מעוררים ולא מנגנין כדפי׳ (אור יקר).

[769] פי׳ חג״ת (מ״מ).

[770] לראיה לכל הנזכר (אור יקר).

[771] ת״ת (אור יקר).

[772] נכלל בימין ושמאל (אור יקר).

[773] במלכות (אור יקר). יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[774] מכח הבינה שהיא עיקר (אור יקר).

[775] בחי׳ יחודו (אור יקר).

[776] מלכות וכל המשוררים המתלווים אליה כנודע (אור יקר).

[777] פי׳ זה הפך מ״ש לעיל, שהמלאכים הם שאמרו שירה (מ״מ).

[778] הם הצדיקים שבגן עדן, שהם המעלים בה ריח תורתם ומצותם, ויתייחס השיר לאבות דהיינו יעקב שלימא (אור יקר).

[779] והיינו ממש כדברי ספרא דאדם קדמאה ופי׳ (אור יקר).

[780] ירצה פירוש שיר השירים דהיינו השרים (אור יקר).

[781] שבה שירות הרבה, והיינו כנגד מתן תורה עוד שרים מנגנין (אור יקר).

[782] לסייע למלכות המנגנת, כדפי׳ לעיל, והיינו כנגד המשכן (אור יקר).

[783] דהיינו הבינה, דהיינו בית המקדש. והטעם כמו שהבינה היא קדש קדשים כוללת כל הקדשים, כן שיר זה כולל השירים שנאמר עד עתה חו״ל בעולם דמטטרו״ן, וזה קדש במקדש בית ראשון (אור יקר).

[784] ת״ת מצד הבינה והחכמה (אור יקר).

[785] כאומרו צאנה וראנה בנות ציון (אור יקר).

[786] כאומרו שעטרה לו אמו דהיינו הבינה מתעוררת על ידי השיר, ומתקשרת בחכמה ומעטרת לת״ת חתן וכלתו ודאי (אור יקר).

[787] אהבה מחסד חדוה מגבורה, ולא מהם ממש אלא מחכמה ובינה שעליהם ועתה מבעיא ליה מ״ט הם ב׳ קצוות, היאך יתקבצו שניסה השמאל והימין כדי שימצא השמחה משמאל עם האהבה שמימין אלא בגין דכו״ס מלכות הנקרא אלהי״ם בחשבון כוס (אור יקר)

[788] ודאי שמשפיעין לה שפע וברכה (אור יקר).

	כך ברחימו ובחדוה כל מלוי
בזמן שהימין הזו חוזרת לאחור כמו שנאמר השיב אחור ימינו אז כוס של ברכה נתנת בשמאל כיון שנתנה בשמאל מתחילים עליונים ותחתונים לפתח עליו קינה ומה אומרים איכה אי כה אי כוס של ברכה שמקום עליון שהיתה יושבת בתוכו נמנע ונגרע ממנה לכן שיר השירים שהיה מצד הימין כל דבריו באהבה ושמחה איכה שחסר הימין ונמצא השמאל כל דבריו קנטורים וקינות.	בזמנא דהאי ימינא אתהדר לאחורא[789] כמה דאת אמר (איכה ב ג) השיב אחור ימינו כדין כוס של ברכה אתיהיב בשמאלא כיון דאתיהיב בשמאלא שריאו עלאי ותתאי למפתח עליה קינה ומאי קאמרי איכה אי כה אי כוס של ברכה דאתר עלאה דהוית יתבא בגויה אתמנע ואתגרע מינך בגיני כך שיר השירים דהוה מסטרא דימינא כל מלוי רחימו וחדוה איכה דחסיר ימינא ואשתכח שמאלא כל מלוי אינון קנטורין וקינין
ואם תאמר הרי כל שמחה וכל שמחה וכל שיר הוא מצד השמאל ולכן הלוים מצד השמאל מנגנים שירה אלא כל שמחה שנמצאת מצד השמאל לא נמצא אלא בזמן שהימין נדבק עמו ובזמן שהימין מתעורר ונדבק עמו אז אותה שמחה מימין מיטיבה את הכעס וכשהכעס שוכך והשמחה היא מצד הימין אז שמחה שלימה באה מהצד הזה וכשימין לא נמצא הכעס של השמאל רב ולא שוכך ולא מיטיב ולא משמח ואז איכה אי כה כוס של ברכה מה תהא עליה שהרי יושבת בשמאל והכעס רב ולא שוכך ודאי מתעוררים קנטורים וקינות.	ואי תימא הא כל חידו וכל חדוה וכל שיר מסטרא דשמאלא איהו ועל דא לואי מסטרא דשמאלא מנגני שירתא אלא כל חידו דאשתכח מסטרא דשמאלא לא אשתכח אלא בזמנא דימינא אתדבק בהדיה ובזמנא דימינא אתער ואתדבק בהדיה כדין ההוא חדוה מימינא איהו דקא אוטיב לרתתא וכד רתחא אשתכך וחדו איהו מסטרא דימינא כדין חדוה שלימתא אתי מהאי סטרא וכד ימינא לא אשתכח רתחא דשמאלא נפיש ולא שכיך ולא אוטיב ולא חדי כדין איכה אי כה כוס של ברכה מה תהא עליה דקא יתבא בשמאלא ורתחא נפיש ולא שכיך ודאי קנטורין וקינין מתערין
אבל שיר השירים ודאי כוס של ברכה שנתנת בימין ונמסר בתוכו ולכן נמצאים כל האהבה וכל השמחה ולכן כל דבריו באהבה ושמחה ולא נמצא בשאר כל השירים של העולם כך ולכן מצד האבות התעוררה שירה זו.	אבל שיר השירים ודאי כוס של ברכה דאתיהיב בימינא ואתמסר בגויה ועל דא כל רחימו וכל חידו אשתכח ובגין כך כל מלוי ברחימו ובחדוה ולא אשתכח בשאר כל שירין דעלמא הכי ובגין דא מסטרא דאבהן אתער שירתא דא
היום שהתגלתה השירה הזו באותו יום ירדה שכינה לארץ שכתוב ולא יכלו הכהנים לעמד לשרת וגו׳ למה משום כי מלא כבוד ה׳ את בית ה׳ באותו יום ממש התגלתה התשבחת	יומא דאתגלי שירתא דא ההוא יומא נחתת שכינתא לארעא דכתיב (מ״א ח יא) ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת וגו׳ מאי טעמא בגין כי מלא כבוד יהו״ה את בית יהו״ה בההוא יומא ממש אתגליאת תושבחתא
	קמד/א
הזאת ואמר אותה שלמה ברוח הקדש.	דא ואמרה שלמה ברוח קדשא

[789] פי׳ שבחרבן הוא כמו חטא אדה״ר בסוד והמה כאדם עברו ברית ובחטא אדה״ר נתפשטו הגבורות תחילה ונמצא שהימין שהם החסדים אתהדר לאחורא, א״נ יובן במ״ש הרב שבמוחין דקטנות הגבורות קודמין לחסדים ונודע שמשחרב בית המקדש אין לז״א רק מוחין דקטנות ואע״פ שבשעת התפלה באים אליו מוחין דגדלות אחר התפילה מיד חוזר לבחי׳ היניקה (מ״מ).

תשבחת השירה הזו היא כלל של כל התורה הכלל של כל מעשה בראשית הכלל של סוד האבות הכלל של גלות מצרים וכשיצאו ישראל ממצרים ותשבחת הים הכלל של יו״ד אמירות וקיום של הר סיני וכשהלכו ישראל במדבר עד שנכנסו לארץ ונבנה בית המקדש הכלל של עטור השם הקדוש העליון באהבה ושמחה הכלל של גלות ישראל בין העמים והגאולה שלהם הכלל של תחית המתים עד ליום שהוא שבת לה׳ מה שהיה ומה שיהיה ומה שעתיד להיות אחר היום השביעי כשתהיה שבת לה׳ הכל נמצא בשיר השירים.	תושבחתא דשירתא דא איהי כללא דכל אורייתא[790] כללא דכל עובדא דבראשית כללא דרזא דאבהן כללא דגלותא דמצרים וכד נפקו ישראל ממצרים ותושבחתא דימא כללא דעשר אמירן וקיומא דהר סיני וכד אזלו ישראל במדברא עד דעאלו לארעא ואתבני בי מקדשא כללא דעטורא דשמא קדישא עלאה ברחימו ובחדוה כללא דגלותהון דישראל ביני עממיא ופורקנא דלהון כללא דתחיית המתים עד יומא דאיהי שבת ליהו״ה מאי דהוה ומאי דהוי ומאי דזמין למהוי לבתר ביומא שביעאה כד יהא שבת ליהו״ה כלא איהו בשיר השירים
ועל זה שנינו כל מי שמוציא פסוק של שיר השירים ואומר אותו בבית המשתה התורה חוגרת שק ועולה לקדוש ברוך הוא ואומרת לפניו עשו אותי בניך צחוק בבית המשתה ודאי שתורה עולה ואומרת כך ולכן צריך לשמר ולהעלות עטרה על ראש האדם כל דבר ודבר של שיר השירים.	ועל דא תנינן כל מאן דאפיק פסוקא דשיר השירים ואמר ליה בבי משתיא אורייתא איהי חגירת שק וסלקא לגבי קודשא בריך הוא ואמרה קמיה עבדו לי בניך מחוך בבי משתיא ודאי אורייתא סלקת וקאמרת הכי בגין דא אצטריך לנטרא ולסלקא עטרא על רישיה דבר נש כל מלה ומלה דשיר השירים
ואם תאמר למה הוא בין הכתובים כך זה ודאי משום שהוא שיר תשבחתה של כנסת ישראל שמתעטרת למעלה ולכן כל התשבחות שבעולם לא מעלות רצון לקדוש ברוך הוא כמו התשבחת הזאת.	ואי תימא אמאי איהי בין הכתובים הכי הוא ודאי בגין דאיהו שיר תושבחתא דכנסת ישראל קא מתעטרא לעילא ובגין כך כל תושבחן דעלמא לא סלקא רעותא לגבי קודשא בריך הוא כתושבחתא דא
כך למדנו שיר אחד השירים שנים אשר הרי שלשה וסוד זה שנתנה כוס של ברכה ונטלת בין ימין ושמאל והכל מתעורר למלך שהשלום שלו ובזה עולה רצון למעלה למעלה בסוד האין סוף כאן נמצאת מרכבה קדושה שהרי האבות הם המרכבה ודוד המלך מתחבר עמם והם ארבעה סוד המרכבה הקדושה העליונה (חכמה בינה תפארת ומלכות או חסד גבורה תפארת ומלכות) ולכן ארבע תבות בפסוק הראשון הזה סוד המרכבה הקדושה השלמה.	הכי אוליפנא שיר חד השירים תרין אשר הא תלת ורזא דא דאתיהיב כוס של ברכה ואתנטיל בין ימינא ושמאלא וכלא אתער לגבי מלכא דשלמא דיליה ובהאי אסתלק רעותא לעילא לעילא ברזא דאין סוף רתיכא קדישא הכא אשתכח דהא אבהן אינון רתיכא דוד מלכא אתחבר עמהון ואינון ארבע רזא דרתיכא קדישא עלאה ובגין כך ארבע תיבין בהאי קרא קדמאה רזא דרתיכא קדישא שלימתא
עוד סוד זה שיר זה סוד של דוד המלך שהוא סוד לעלות בשיר השירים אלו	תו רזא דא שיר דא[א] רזא דדוד מלכא דאיהו רזא לסלקא בשיר השירים[791] אלין

[790] היה גלוי לפניו [לפני שלמה] טבעי כל הנבראים כולם וכל כחותיהם ותכונתם בפרטות ופרטי פרטות, וכן שרשי כל אחד ואחד והמשכתו ותולדתו מהד׳ יסודות ארמ״ע הכלליים, וכל ענייני ההרכבה שבכל א׳ מהם. וכן ידע בכל פרטי המציאויות כולם, יסודם למעלה למעלה עד ראשית עולם הבריאה, ויסודתם בקודש אשר בהמלכות דאצילות אחר שנתלבשה בבריאה כנז׳. ובכל זה נתחכם שלמה וידע כ״ז בהשגתו ממש, והוא חכמה זעירא דירית שלמה, שהוא חכמת הבריאה כולה שהשיג אותה בהשגה ממש. וכן היה גלוי לפניו כל ידיעת האצילות ויחודם בא״ס ית״ש, וכמו שמבואר בפ׳ תרומה (קמד ע״א) שהכל כלול בשיר השירים (דע״ה ח״ב פה ע״ב).

[791] בספר ערוגת הבושם פי׳ על שיר השירים שנפדס בשנת תק״ה לפ״ק בדף ד׳ פירוש מאמר זה וז״ל, פתח רבי יוסי וכו׳ להבינך מ״ש ועלמין כולהו אשתלימו עילא ותתא בשלימותא חדא וכו׳, מבואר בע״ח שער

האבות סוד הממנים הגדולים מרכבה שלימה כראוי אשר לשלמה סוד מי שרוכב על המרכבה השלמה הזו.	אבהן רזא דממנן רברבן רתיכא שלימתא כדקא יאות אשר לשלמה[792] רזא מאן דרכיב על רתיכא שלימתא דא
ובפסוק הזה נמצאת שלמות של הסוד מן העולם ועד העולם הסוד של כל האמונה והכל הוא מרכבה שלימה למי שיודע ולמי שלא נודע ואין מי שעומד לדעת בו ולכן נאמר הפסוק הזה בארבע תבות סוד המרכבה השלמה מכל הצדדים מכאן ולהלאה נמסר הסוד לחכמים.	ובהאי קרא אשתכח שלימו דרזא מן העולם ועד העולם[793] רזא דכל מהימנותא וכלא איהו רתיכא שלימתא למאן דידיע ולמאן דלא אתידע[794] ולית מאן דקאים למנדע ביה[795] ועל דא אתמר האי קרא בארבע תיבין רזא דרתיכא שלימתא מכל סטרין מכאן ולהלאה רזא לחכימין אתמסר
ועוד יש בו סוד פנימי ששנינו מי שרואה ענבים בחלום אם לבנים הם טובים אם שחרים בזמנם טובים שלא בזמנם צריכים רחמים מה שונה בלבנים ומה שונה שחרים ומה שונה בזמנם ומה שונה שלא בזמנם ועוד שנינו אכל את אותם שחרים מבטח לו שהוא בן העולם הבא למה.	ותו אית ביה רזא פנימאה דתנינן מאן דחמי ענבין בחלמיה אי חיורין אינון טבין אוכמין בזמנן טבין דלא בזמנן צריכין רחמי מאי שנא חיורי ומאי שנא אוכמי ומאי שנא בזמנן ומאי שנא דלא בזמנן ותו תנינן אכלן לאינון אוכמי מובטח ליה דהוא בן עלמא דאתי אמאי
אלא שנינו העץ שחטא בו אדם הראשון ענבים היה שכתוב וענבמו ענבי רוש ואלה הם ענבים שחרים משום שיש ענבים	אלא תנינן אילנא דחב ביה אדם קדמאה ענבין הוו דכתיב (דברים לב לב) וענבמו ענבי

מיעוט הירח, כי ת״ת ומלכות היו בזמן הבית מאירים פנים בפנים, בין בחול בין בשבת בתכלית כל הגידול. וקומתה היתה מתחלת מחב״ד דז״א עד סוף האצילות שוים בקומתם. והיו מאירים עליה גם ה׳ ראשונות דז״א, מקום שבינה מתלבשת בו, היתה במדרגת ה׳ עילאה, וכמבואר בזהר שמות, שבית א׳ היה ה׳ ראשונה שבשם הוי״ה, כי המלכות היתה מגעת להארת הבינה. ולפיכך זו השירה מעולה מכל השירים בעולם, כי העליונים כשאומרים שירה עולים למעלה, ושמש בגבעון דום יוכיח, שהשתיקה מלומר שירה, וכמ״ש בסוד אלהים אל דומי, שקאי על השכינה, שתמיד אומרת שירה, כדי לעלות במעלה. וכאן שהיתה העליה גדולה, כי עלתה עד למעלה ראש, לפיכך היתה השירה ג״כ גדולה מכל השירים שבעולם, כי היתה כאימא בתה, והיו בחול כמו בשבת שאחר הגלות. ולפיכך השירה הזאת נקראת קודש קדשים, כי היתה מגעת עד הבינה, שהיא בסוד היכל השביעי דעולם האצילות, שהוא ק״ק. וידוע כי מבינה מתעוררים הדינים, ובמלכות נגמרים בפועל. ולפיכך הם ב׳ ההי״ן כפולים כאימא בתה. משא״כ כשה׳ אחרונה מגעת לה׳ ראשונות, בסוד ותלכנה שתיהן, ולא בגלות, אז סוף הדינים שבמלכות נבלעים ונמתקים בשרשם. ודבר זה שכתבתי מעליות המלכות נרמז בזהר תרומה, תו רזא דשיר רזא דדוד מלכא דאיהו רזא לדלקא בשיר. ונמצא שיעור הכתוב עד״ז, שיר השירים שהוא המעולה שבשירים. והטעם הוא אשר לשלמה, מפני שעלייתה היתה בסוד הבינה, שהיא מלך שהשלום שלו. כי הטעם הוא שבינה הוא רחמים גמורים, אף שמסטרהא שהם הקצוות שלה שהם נה״י דינים מתערים מהם. הטעם הוא לגודל חבורה עם היסוד דאבא, שהוא תכלית הרחמים. ותכף כשמתעוררים בה הדינים, נמתקים עם החסדים דיסוד אבא, וזהו למלך, שהיא הבינה כמבואר בסוד, מלך העולם, שהשלום שלו, שיסוד אבא תמיד בקביעות עמה, והוא נתיב לא ידעו עיט, ולא אתידע אם הוא לעילא בחכמה או אם הוא לתתא בבינה לרוב דיבוקו עמה, וכשהגיעה המלכות לגודל רחמי הבינה, שהיא הבית א׳, ה׳ ראשונה דהוי״ה, אז אומרת שיר המעולה מכל השירים ג״כ, כפי עלייתה, כך אומרת השירה. וז״ס אין אומרים שירה אלא על היין, שהוא יין המשומר דבינה כשהיתה מגעת עד היין דבינה, כי גם היא היתה מקבלת משורשי החסדים מיסוד אבא בסוד ה׳ בחכמה יסד ארץ, והחסדים הם הכספים שאין להם שמירה אלא בקרקע, שהיא מלכות. וזש״ה, ותרב חכמת שלמה מחכמת וכו׳, כנרמז בתיקון י׳, כי מתחלה היה בדעת שלה שם ב״ן שם קד״ם שהוא ריבוע ב״ן וזהו בנ״י קד״ם, משא״כ עתה שהיא מקבלת שמות ע״ב וס״ג, ושם ס״ג עם ה״ה עולה חכמה, וכן ע״ב עם הכולל וזהו ותרב חכמת שלמה שהוא שמות אלו דע״ב וס״ג, מחכמת כל בני קדם שהוא שמות ב״ן וקד״ם, שהם אחורים ודין, וכל המוחין נקראים על שם החכמה, כי היא שורש כולם וכולם מקבלים על ידה ולכן לא נזכר רק חכמת שלמה ועתה בבנין בית המקדש כי אז היתה מגעת וכו׳ (מ״מ).

[792] בינה (רח״ו).

[793] ויצא קנג ע״ב (הערת הזהר).

[794] א״א (רח״ו).

[795] א״ס ב״ה (רח״ו).

שחרים ויש ענבים לבנים הלבנים טובים שהרי הם מצד החיים שחרים צריכים רחמים שהרי הם מצד המות בזמנם טובים למה משום שבזמן שהלבנים שולטים הכל מתבשם שהרי באותו זמן הכל צריך תקון והכל הוא יפה והכל תקון אחד שחר ולבן ובזמן שהלבנים לא שולטים ונראים שחרים יש לדעת שהרי בדין המות עולה וצריך רחמים שהרי העץ שבו חטא אדם הראשון וגרם מות לו ולכל העולם הוא ראה.	רוש ואלין אינון ענבין אוכמין בגין דאית ענבין אוכמין[796] ואית ענבין חווירין חווירין טבין דהא מסטר דחיי אינון אוכמין צריכין רחמי דהא מסטרא דמותא אינון בזמנן טבין מאי טעמא בגין דבזמנא דחוורי שלטן כלא אתבסם דהא בההוא זמנא כלא אצטריך לתקונא וכלא איהו שפיר וכלא תקונא חדא אוכמא וחוורא ובזמנא דחוורי לא שלטאן ואוכמי אתחזון לינדע דהא בדינא דמותא סליק ואצטריך רחמי דהא אילנא דחב ביה אדם קדמאה וגרים מותא ליה ולכל עלמא חמא
כאן יש להתבונן ואם מורי לא כאן לא אמר שנינו שהעולם הזה הוא כמו העולם שלמעלה והעולם שלמעלה כל מה שישנו בעולם הזה כך זה למעלה אם הנחש גרם מות לאדם למטה אז למה למעלה	הכא אית לאסתכלא ואי לאו דמר הכא לא אימא תנינן דעלמא דא איהו כגוונא דעלמא דלעילא[797] ועלמא דלעילא כל מה דהוה בהאי עלמא הכי איהו לעילא אי נחש גרים מותא לאדם לתתא לעילא אמאי
	קמד/ב
אם תאמר (עוד) לאשה (למטה) שבגלל הנחש נגרע האור שהרי לפעמים הלבנה גורעת אורה ובאותו זמן היא מתה הזכר למה שאם נאמר שהלבנה מתה בעטיו של נחש בגריעת האור הרי שנינו שזה לא היה משום הנחש אלא שאמרה הלבנה לפני הקדוש ברוך הוא וכו׳ הרי לא משום הנחש זה היה ואם תאמר שבעלה כך הוא חס וחלילה שגריעות היתה למעלה.	אי תימא (עוד)[נב] לאתתא[798] (ס״א לתתא)[נג] דבגין נחש[799] אנרע נהורא[800] דהא סיהרא גרע נהורה לזמנין[801] ובההוא זמנא איהי מיתת[802] דכורא אמאי[נד] דאי נימא דסיהרא[803] בעטיו דהאי נחש מיתת בגריעו דנהורא הא תנינן דלא בגין נחש הוה אלא דאמרה סיהרא קמי קודשא בריך הוא וכו׳ הא לא הוה בגין נחש ואי תימא דבעלה הכי הוא חס ושלום דגריעו הוי לעילא
אלא כל זה סתרי תורה והנחש תקן בכל גריעות בא וראה וכך למדנו כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה הכל הוא	אלא כל דא סתרי אורייתא ונחש בכלא אתקין גריעו[804] תא חזי והכי אוליפנא כל מה

[796] דע כי זרע אשה אדום כיין, וזרע הזכר לבן כמים, וזהו מזיגת הכוס למבין שיעורו (רח״ו).

[797] אינו שוה האצילות להבי״ע אלא רק בשמם לבד, ר״ל בשמות המציאות הפרטיים שבהם, כי העולם האצילות הוא מסודר ג״כ בכל בחי׳ עולם מלא כמו העולמות בי״ע, וכל מה שישנם בזה ישנם בזה, וכמ״ש בזוה״ק תרומה (קמד סע״א), ושם (קמד ע״ב) ובפ׳ תצוה (קפ״ו ע״ב), וכן בפ׳ פקודי (רכא ע״א) (דע״ה ח״א נו ע״ג), כל הנאצלים כולן וכל גילויו שבהן, הנה הם רק לפי ערך שיעורי כל פרטי הנמצאיים שבהעולמות בי״ע וכל ענייניהם, כי הרי רק לזה נתגלה כנז׳, ולכן הנה הם בדוגמא אחת, שכל מה שישנו בזה ישנו בזה, והם קשורים ותלוים זב״ז והבן כ״ז (ביאורים ח״א כז ע״ג).

[798] כלומר אם יעלה על דעתך לפרש בחוה תחתונה דומגא חוה עליונה מלכות (אור יקר).

[799] דהיינו החצוני (אור יקר).

[800] מיעוט אור הלבנה העליונה כנודע (אור יקר).

[801] והיא משפעת לחיצונים ואינה אחוזה בעץ החיים ותרצה לייחס ענין זה בשם מיתה למעלה (אור יקר).

[802] והיינו מיתת חוה למטה ודוגמתה למעלה, יצדק זה בנקבה, אבל בזכר אמאי לא היה ראוי המיתה לאדם תחתון כיון שאינו בעליון. ועוד קשה, כי אילו בנקבה לא יתיישב הענין, משום דאי נימא להאי פירושא דסיהרא מיעוט הירח בעטיו של נחש מיתת, והיה מיעוטה בגריעו דנהורא, שזה אנו מייחסים עתה מיתה למעלה (אור יקר).

[803] פי׳ תחלה הקשה דאפילו נאמר נחש דגרים מותא לעילא, היינו דגרע נהורא דסיהרא, קשה. הניחא אתתא, דכורא מאי. שלמטה גרם נחש מותא לאדם וחוה, וא״כ לעילא דכורא שהוא ז״א מאי. ולבסוף הקשה, ואי נימא וכו׳, שאפילו המלכות לא גרע נהורה בשביל הנחש אלא בשביל שאמרה וכו׳ (מ״מ).

[804] פי׳ בנה עולם הטמא דהיינו אבי״ע דסט״א (מ״מ).

בסוד של זכר ונקבה וכמה דרגות הן למעלה משנות אלו מאלו ומדרגה עד דרגה סוד של אדם ואותן דרגות שהן מין אחד עשה אותן הקדוש ברוך הוא דמות של גוף אחד עד שעולים בסוד של אדם.	דעבד קודשא בריך הוא עילא ותתא כלא ברזא דדכר ונוקבא[805] איהו וכמה דרגין אינון לעילא משניין אלין מאלין ומדרגא עד דרגא רזא דאדם ואינון דרגין דאינון זינא חדא עבד לון קודשא בריך הוא דיוקנא דחד גופא עד דסלקין ברזא דאדם
ושנינו ביום השני של מעשה בראשית שבו נברא גיהנם נעשה גוף אחד בסוד של אדם והם איברים ממונים שמתקרבים לאש ומתים וחוזרים כמקדם וזה משום שהם התקרבו לנחש הזה והוא אדם הראשון שהתפתה לתוך המשכן בנחש הזה ולכן מת והנחש גרם לו מות שהוא התקרב אליו.	ותנינן ביומא תניינא דעובדא דבראשית דאתברי ביה גיהנם אתעביד חד גופא ברזא דאדם[806] ואינון שייפין ממנן[ה][807] דמתקרבין לאשא[808] ומתין ומהדרן כמלקדמין[809] ודא בגין דאינון אתקריבו לגבי האי חויא[810] ואיהו אדם קדמאה דאתפתא גו משכנא דהאי חויא[811] ועל דא מית וחויא גרים ליה מותא דאיהו קריב ליה
ובכל מקום אדם הוא זכר ונקבה אבל אדם שהוא קדוש עליון הוא שולט על הכל זה הנותן מזון וחיים לכל ולכן בכל מנע אור הנחש הקשה כשטמא את המשכן נקבתו של אותו אדם מתה כמו שאמר והזכר מת	ובכל אתר אדם דכר ונוקבא איהו[812] אבל אדם[813] דאיהו קדישא עלאה[814] איהו שלטא על כלא דא יהיב מזונא וחיין לכלא ועם כל דא בכלא מנע נהורא[815] האי חויא תקיפא כד

[805] עי׳ הערה עמוד א׳ בשם ספר הדע״ה.

[806] פי׳ הם דכורא ונוק׳ דנוגה שנקראים אדם (מ״מ).

[807] סוד מלכים שמתו בבחי׳ (בינה) [נוגה] (רח״ו). ור״ל שהמלאכים הם ניצוצות הקדושה שנשארו מהז׳ מלכים תוך דכורא ונוק׳ דנוגה, ולפי זה מ״ש הזהר דמקרבין לאשא ומתין ומהדרן כמלקדמין, ר״ל שנבררים הניצוצות ונעשים מלאכים ונבלעים בשכינה, וזהו מיתתן. ומתחדשים אחרים בכל יום, כמ״ש הרב ביוצר משתרים וכו׳, א״נ י״ל מ״ש שייפין ממנן, הם הניצוצות שבנוגה, והוא הטוב שבנוגה (מ״מ).

[808] הם ג׳ קליפות החיצונות כשמתערב הטוב דנוגה בהם, אז נק׳ מת, וחוזרים ומבררים אותו, וזהו ומהדרן כמלקדמין, וכמ״ש בשם הרב בסמוך (מ״מ).

[809] המלאכין שליטין לפום שעתא שאמרו בזוה״ק (בראשית יז ע״ב יח ע״ב יט ע״א ובפ׳ תרומה קמד ע״ב ויקרא כה ע״ב פנחס ריז ע״א וכן בכ״מ), הענין הוא ע״פ מה שכתבנו לעיל ח״א דרוש ו׳, כי כל הניצוצין שירדו למטה במיתת המלכים, והוא בירידתן במקום העולמות בי״ע של עתה, אשר אז לא היו עדיין העולמות בי״ע כלל, הנה פעלו ועשו שם את השרשים העיקריים דכל המציאויות כולם דכל העולמות בי״ע בפרטות ופרטי פרטות כל אשר היו עתיד לצאת בכל משך זמן דששת אלפים שנה, והוציאו אז את כולם בבת אחת בלי סדר כלל, אלא כולם בפעם אחת (דע״ה ח״ב סד ע״ב).

[810] פי׳ למה אנו צריכין לבררם בשביל דאתקריבו לגבי דהאי חויא, שהם ג׳ קלי׳ החיצונות שיונקים מהם ע״י הנוגה (מ״מ).

[811] אדם קדמאה [המוזכר כאן] הוא הטוב שבנוגה, וכשמתערב ברע שהם ג׳ קלי׳ חיצוניות, נעשה רע ומת במיתת המלכים. והיינו כמ״ש הרח״ו, שהם המלכים שמתו בבחי׳ נוגה, שהטוב שבנוגה הם ניצוצות הקדושה שנשארו בנוגה מהז׳ מלכים. א״נ אדם קדמאה וכו׳ הם ג׳ חשמלי״ם דבי״ע, שהיו מלבישים לנר״ן דאדה״ר ונפלו בקלי׳ נוגה, ור״ל שג׳ חשמלי״ם הנז׳ נפלו בנוגה, ומהם יונקים ג׳ קלי׳ חיצוניות באמצעות הנוגה, וכמ״ש בספר א״י על מ״ש הזהר בפרשת ויקהל דף רג וז״ל בהאי נוגה מפתי נחש לאתתא לנטלא נהורא וכתב הרב שהם ג׳ חשמלי״ם שבנוגה והם נק׳ נוגה עיי״ש באריכות, ולפי זה משכנא דהאי חויא לכל הפירושים הם ג׳ קלי׳ חצוניות אלא במ״ש אדם קדמאה, הוא שיש ב׳ פירושים והכל אמת, כי ניצוצות הקדושה שנשארו בנוגה מהז׳ מלכים וג׳ חשמלי״ם דאדה״ר שהפיל בנוגה, כולם אנו מבררים אותם, ומהם נעשים מלאכים וכו׳, כמ״ש באוצרות חיים (מ״מ).

[812] פי׳ אפילו בנוגה יש בו זכר ונקבה שנק׳ אדם, כמו הקדושה שיש שם זכר ונקבה הנק׳ אדם (מ״מ).

[813] תצא רמז ע״ב (הערת הזהר).

[814] פי׳ זו״ן דאצילות שנק׳ אדם (מ״מ).

[815] פי׳ אע״פ שבזו״ן דאצילות אין מיתה ח״ו, מ״מ מנע מהם האור, כמ״ש הרב שנסתלקו מז״א ג׳ ראשונות שהם חב״ד, ומהמלכות ט׳ ספירותיה, ונשאר בסוד נקודה (מ״מ).

ועלו כמקדם ולכן הכל כדוגמא שלמעלה.	מסאיב משכנא נוקבא דההוא אדם כדקאמר מיתת[816] ודכורא מית וסלקין כמלקדמין ועל דא כלא כגוונא דלעילא
אכל אותם ענבים שחרים מבטח לו שהוא בן העולם הבא משום שהשמיד ושלט על אותו מקום (והעבר) והתגבר עליו ושחק אותו כמו שנאמר (דניאל ז) אכלה ושחקה כיון שהעברה אותה קלפה קשה הרי קרב לעולם הבא ואין מי שימחה בידו ולכן מי שרואה בחלומו אותם ענבים שחרים אוכל ומהדק מבטח לו וכו׳.	אכל אינון ענבין אוכמין מובטח ליה דהוא בן עלמא דאתי בגין דשיצי ושליט על ההוא אתר[817] (נ״א ואעבר) ואתגבר עליה ואדק ליה כמה דאת אמר (דניאל ז ז) אכלא ומדקא כיון דאעבר ההיא קליפה תקיפא הא אתקרב לגבי עלמא דאתי ולית מאן דמחי בידיה ועל דא מאן דחמי בחלמיה דאינון ענבין אוכמין אכל ומהדק מובטח ליה וכו׳
כמו כן לא היה שיר בבית דוד עד שהעברו אותם ענבים שחרים ושלט עליהם ואז נאמר שיר השירים כמו שנתבאר ואפילו במקום זה נקרא ענבים כמו שנאמר (הושע ט) כענבים במדבר וגו׳ ואלה הם ענבים לבנים.	כגוונא דא לא הוי שיר בביתא דדוד עד דאתעברו אינון ענבין אוכמין ושלטא עלייהו וכדין אתמר שיר השירים כמה דאתמר ואפילו באתר דא אקרי ענבים[818] כמה דאת אמר (הושע ט י) כענבים במדבר וגו׳ ואלין אינון ענבין חוורין
שירה זו היא מעלה על כל שאר השירים של הראשונים כל השירים שהראשונים אמרו לא עלו אלא תוך השירים שהמלאכים העליונים אמרו ואף על גב שהרי פרשוה אבל כתוב שיר המעלות לדוד שיר המעלות שיר שהמלאכים העליונים אומרים שהם מעלות ודרגות למי אומרים לדוד לבקש טרף ומזון ממנו.	שירתא דא איהי מעליא על כל שאר שירין דקדמאי כל שירין דקדמאי אמרו לא סליקו אלא גו שירין דמלאכי עלאי אמרי ואף על גב דהא אוקמוה אבל כתיב (&) שיר המעלות לדוד שיר המעלות שיר דמלאכי עלאי אמרי דאינון מעלות ודרגין אמרי[819] למאן לדוד לבקשא טרפא ומזונא מניה
עוד שיר המעלות כמו שנאמר על עלמות שיר על כן עלמות אהבוך לדוד בשביל דוד המלך העליון שמשבח תמיד את המלך העליון.	תו שיר[820] המעלות כמה דאת אמר (תהלים מו א) על עלמות שיר (שיר א ג) על כן עלמות אהבוך לדוד בגין דוד מלכא עלאה דאיהו משבח תדיר למלכא עלאה[821]
כיון שבא שלמה המלך אמר שיר שהוא עליון למעלה שגדולי עולם עליונים אומרים למלך העליון שהשלום כלו שלו כל האומרים שירה לא עולים בשירה זו לומר אלא אותה שירה שאומרים מלאכי השרת פרט למלך שלמה שעלה בשירה ההיא למה שגדולים עליונים עמודי עולם אומרים כל בני העולם במרכבות תחתונות ושלמה המלך במרכבות עליונות.	כיון דאתא שלמה מלכא אמר שיר דאיהו עלאה לעילא דרברבי עלמא עלאין קאמרי לגבי מלכא עלאה דשלמא כלא דיליה[822] כלהו דאמרי שירתא לא סליקו בההיא שירתא לומר אלא ההוא שירתא דמלאכי עלאי קאמרי בר שלמה מלכא דסליק בההיא שירתא למה דרברבין עלאין עמודי עלמא קאמרי כל בני עלמא ברתיכין תתאין שלמה מלכא ברתיכין

[816] פי׳ נוקבא דנוגה וכן מ״ש ודכורא מת הוא דכורא דנוגה (מ״מ).
[817] פי׳ ששבר הקלי׳ שיונקת מן המלכות שהם ענבין אוכמין (מ״מ).
[818] פי׳ שגם הז״א נק׳ ענבים, אע״פ שעיקר שם ענבים הם במלכות, והביא ראיה מפסוק כענבים במדבר מצאתי ישראל שהוא ז״א (מ״מ).
[819] ור״ל שמעלות הם דרגין שהם מ״ה שמבקשים טרף מדוד שהוא מלכות (מ״מ).
[820] פי׳ מפרש מעלות הם בי״ע כד״א על עלמות שיר, ופי׳ לדוד היינו שמשבחים לז״א, בשביל דוד שהיא מלכות (מ״מ).
[821] ויחי רנא ע״א (הערת הזהר).
[822] בינה (רח״ו).

	עלאין
ואם תאמר משה שעלה בדרגת נבואה ובחביבות לקדוש ברוך הוא על כל בני העולם אותה שירה שאמר במרכבות תחתונות היתה ולא עלה יותר בא וראה השירה שאמר משה עלתה למעלה ולא למטה אבל לא אמר שירה כשלמה המלך ולא היה אדם שעלה בשירה כמו שלימה.	ואי תימא משה דסליק בדרגא דנבואה ובחביבו לגבי קודשא בריך הוא על כל בני עלמא ההיא שירתא דקאמר ברתיכין תתאין הוה ולא סליק יתיר תא חזי שירתא דקאמר משה סליק לעילא ולא לתתא אבל לא אמר שירתא כשלמה מלכא ולא הוה בר נש דסליק בשירתא כשלמה
משה עלה בתשבחתו למעלה ותשבחתו היתה לתת תשבחות והודאות למלך העליון שהציל את ישראל ועשה להם נסים וגבורות במצרים ועל הים אבל דוד המלך ושלמה בנו אמרו שירה	משה סליק בתושבחתיה לעילא ותושבחתא דיליה הוה למיהב תושבחן והודאן למלכא עלאה דשויב לון לישראל ועבד לון נסין וגבוראן במצרים ועל ימא אבל דוד מלכא ושלמא בריה אמרו שירתא
	קמה/א
בגון אחר דוד השתדל לתקן את העלמות ולקשט אותם למלכה שתראה המלכה ועלמותיה ביפי ולכן השתדל באותם שירים ותשבחות שאצלם עד שתקן וקשט את כל העלמות ואת המלכה.	בגונא אחרא דוד אשתדל[823] לאתקנא עולמתן[824] ולקשטא לון במטרוניתא[825] לאתחזאה מטרוניתא ועולמתהא בשפירו[826] ועל דא אשתדל באינון שירין ותושבחן דגבייהו עד דאתקין וקשיט כלהו עולמתן ומטרוניתא
כיון שבא שלמה מצא מלכה מקושטת ונערותיה ביופים השתדל להכניסה לחתן והכניס החתן לחפה עם המלכה והכניס דברי אהבה ביניהם כדי לחברם כאחד ולהיות שניהם בשלמות אחת בחביבות שלימה ולכן שלימה עלה בתשבחת עליונה על כל בני העולם.	כיון דאתא שלמה אשכח למטרוניתא מתקשטא ועולמתהא בשפירו אשתדל למיעל לה לגבי חתן ואעיל החתן לחופה במטרוניתא ואעיל מלין דרחימו ביניהו בגין לחברא לון כחדא ולמהוי תרוייהו בשלימו חדא בחביבו שלים ועל דא שלמה סליק בתושבחתא עלאה על כל בני עלמא
משה זווג את המלכה בעולם הזה למטה להיות בעולם הזה בזווג שלם בתחתונים שלימה זוג את המלכה בזווג שלם למעלה והכניס את החתן לחפה בראשונה ואחר כך	משה זווג למטרוניתא בהאי עלמא לתתא למהוי בהאי עלמא בזווגא שלים בתתאי שלמה זווג לה למטרוניתא בזווגא שלימא לעילא ואעיל החתן לחופה בקדמיתא[827]

[823] היינו שבח זה על זה, מפני שדוד אשתדל בשיריו (אור יקר).

[824] מפני שאי אפשר לה להקשר בזכר אם לא בבא עמה סעד התחתונים, בסוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ולזה כל שיריו היו למטה בעולמות העלמות הנערות, ולא שהיו בנפרדים למטה, אלא בסוד קשרן בשכינה ושכינה מתקשטת עמהן, והיינו אומרו "לאתקנא עולמתן וכו'" (אור יקר).

[825] כדרכנו בקריאת שמע וברכותיה, וכדפי׳ בפרשת פקודי, מפני שידע שאין יחוד לת"ת עם המלכות אלא בתיקון זה (אור יקר).

[826] אל הת"ת שיבא ליתייחד עמהם, דהיינו שמע ישראל, נקשר ונתאחד בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כדפי׳ לעיל. והתחילה במלאכה וגמר עד דאתקין וקשיט כולהו עולימתן ומטטרון והזמינם אל היחוד, והיינו שהוא הכין כל צורכי המקדש, אמנם לא נבנה על ידו (אור יקר).

[827] שלמה זווג לה למטרוניתא בזיווגא שלימא לעילא ואעיל החתן לחופה בקדמיתא ולבתר אעיל תרוויהו בהאי עלמא וזמין להו בחדוא דבי מקדש דבנה להו, ומבואר בשער מ"ן שהחופה דזו"ן היא בינה עילאה, ומלת חופה עם הכולל גימ׳ מא"ה, לרמוז כי חופה היא ס׳ מ׳ דאפרסמון, שהוא סוד בינה ותבונה, ונשאר אותיות אפריון, לרמוז כי אפריון כלול בתוך הס׳ מ׳, וכללות שניהם יחד נעשה מהם אפרסמון, כי הי׳ החסר מאפרסמון, לרמוז על אפריון הכלול בתוכו, הוא סוד המלכות שהוא י׳ דאדנ"י. והס׳ מ׳ נעשה בסוד החופה וחופים על זו"ן, וז"ש אפריון עשה לו לגרמיה, כי היא עצמה נעשית חופה לזו"ן, והיא המלך שהשלום שלו,

הכניס את שניהם לעולם הזה וזמנם בשמחה בבית המקדש שהוא בנה.	ולבתר עאל לתרוייהו בהאי עלמא וזמין לון בחדוה בבי מקדשא דאיהו בנה
ואם תאמר איך הכניס משה את המלכה לבדה לעולם הזה שהרי נראה בפירוד בא וראה הקדוש ברוך הוא זוג אותה עם משה בתחלה והיא היתה כלת משה כמו שנתבאר כיון שהזדווגה עם משה ירדה לעולם הזה בזווג של העולם הזה והתתקנה בעולם הזה מה שלא היתה מקדם לזה ולעולם לא היתה בפרוד.	ואי תימא היך עייל משה למטרוניתא בלחודהא בהאי עלמא דהא אתחזי פרודא תא חזי קודשא בריך הוא זווג לה במשה בקדמיתא ואיהי הוות כלת משה כמה דאתמר כיון דאזדווגת ביה במשה נחתת בהאי עלמא בזווגא דהאי עלמא ואתתקנת בהאי עלמא מה דלא הוות מקדמת דנא ולעולם לא הוות בפרודא
אבל לא היה אדם בעולם מיום שנברא אדם שיכניס אהבה וחביבות ודברי זווג למעלה פרט לשלמה המלך שתקן הזווג שלמעלה בראשונה ואחר כך הזמין אותם כאחד בבית שתקן להם אשריהם דוד ושלמה בנו שתקנו את הזווג שלמעלה מיום שאמר הקדוש ברוך הוא ללבנה לכי והקטיני את עצמך לא הזדווגה בזווג שלם עם השמש פרט לכשבא המלך שלמה.	אבל לא הוה בר נש בעלמא מיומא דאתברי אדם דיעיל רחימו וחביבו ומלין דזווגא לעילא בר שלמה מלכא[828] דאיהו אתקין זווגא דלעילא בקדמיתא ולבתר זמין לון כחדא בביתא דאתקין לון זכאין אינון דוד ושלמה בריה דאינון אתקינו זווגא דלעילא מיומא דאמר לה קודשא בריך הוא לסיהרא זילי ואזעירי גרמיך לא אזדווגת בזווגא שלים בשמשא בר כד אתא שלמה מלכא[829]
שיר השירים הרי כאן חמש דרגות לדבק בעולם הבא שיר אחת השירים שתים הרי שלש אשר הרי ארבע לשלמה הרי חמש בחמישי הוא שהרי יום החמשים הוא סוד היובל.	שיר השירים הא הכא חמש דרגין לאתדבקא בעלמא דאתי שיר חד השירים תרין הא תלת אשר הא ארבעה לשלמה הא חמשה בחמשאה איהו דהא יומא דחמשין רזא דיובלא איהו
בא וראה את הזווג העליון לא יכל שלימה לתקן אלא משום שנמצא זווג למטה מקדם לכן ומיהו הזווג של משה שאם לא היה אז הזווג הזה לא התתקן הזווג של מעלה והכל הוא בסוד עליון לחכמי הלב.	תא חזי זווגא דלעילא לא יכיל שלמה לאתקנא אלא בגין דאשתכח זווגא לתתא מקדמת דנא ומאן איהו זווגא דמשה דאי לא הוי זווגא דנא לא אתתקן זווגא דלעילא וכלא

ולפיכך קיבלו שם מוחין גדולים, כי כשהמוחין מתפשטים לז״א למטה ע״י נה״י דבינה, אינו מתפשט רק הארת המוחין ממוחי דאו״א עצמם, ומתפשטים למטה עד למוחי חו״ב דז״א, והוא דוגמת הענפים המתפשטים משרשים שלהם, כמ״ש בשער הנסירה ובשער התפלין, משא״כ כשעלו זו״ן בחופה עילאה, ושם קבלו הארת המוחין דחו״ב עצמם, לא הענפים בלבד, אלא אפילו השרשים עצמם דחו״ב שלהם, ולא הארה בעלמא כמו למטה, שהוא כמו ענפים. ובמלת ״לבנון״ נרמז ג״כ עליות זו״ן, כי הל״ב הם פשוטים בלי מילוי. נו״ן שבאמצע הם זו״ן, כי נ׳ כפופה הוא בסוד מלכות. ו׳ הוא ז״א, ו׳ פשוטה בינה, ולכן נקרא לבנון מפני שמלבין עונותיהם של ישראל, בסוד בינה שהוא יוה״כ, ולכן לבנון גימ׳ חק״ל, לרמוז שהוי״ה אדנ״י נתעלו בסוד הוי״ה אהי״ה, כי ד׳ שמות אלו גימ׳ לבנון, ומתוך דברים אלו תבין מ״ש הזהר, אפירון דא תקונא דעלמא תתאה מעלמא עילאה, ואפיק ארזי לבנון רברבין מהאי זיהרא עילאה, ושוי רתיכוי על כ״ב אתוון רשימין ואתגלפו בעשר אמירן ואתיישבו הה״ד מעצי הלבנון. פי׳ הדבר, כי ל״ב נתיבות חכמה מלבנון הוא כ״ב אתוון ועשר אמירן, וזה כמ״ש. גם אם תדייק במ״ש, ואפיק ארזי לבנון רברבין מהאי זיהרא עילאה, הוא רומז ג״כ למ״ש שמתחלה למטה, הם דוגמת ענפים שאין להם למטה רק הארת המוחין. משא״כ למעלה, שהם בסוד ארזי לבנון, מההוא זיהרא עילאה שהוא עצמות המוחין. ואיתא בספר מאורי אור שארזי ה״ס ספירות דאבא, והוא כמ״ש שארזי לבנון הוא בסוד זיהרא עילאה, שהוא מוחין דאבא במקומם. ונמצא שמוח דאו״א שהם חו״ב נרמזו במלת לבנון, ומלת עצי נרמז בו סוד הדעת, כי שם אהו״ה שבדעת גימ׳ י״ז ובכללות עשר גימ׳ עצ״י (מ״מ). בקדמיתא – פי׳ לגבי מ״ש אח״כ ולבתר אעיל לתרוייהו בהאי עלמא, דהיינו שאחר שזווג זו״ן למעלה בקדמיתא אח״כ הביאם לעולם הזה (מ״מ).

[828] והוא גופו גלגול ניצוץ מרע״ה (רח״ו).

[829] עי׳ לקמן קצד ע״א, כי במתן תורה היו ג״כ בזווג שלם ע״ש (לש״ו).

	ברזא עלאה איהו לחכימי לבא
כתוב (מלכיםא ה) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף פסוק זה פרשוהו החברים אבל וידבר שלשת אלפים משל ודאי שעל כל דבר ודבר שהוא היה אומר היו בו שלשת אלפי משלים כמו ספר של קהלת שהוא בסוד עליון והוא בדרך משל שאין בו פסוק שאינו בחכמה עליונה ובדרך משל אפילו הפסוק הקטן שבו.	כתיב (מ״א ה יב) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף[830] האי קרא אוקמוה חברייא[831] אבל וידבר שלשת אלפים משל ודאי על כל מלה ומלה דאיהו הוה אמר הוו ביה תלת אלף משלי כגון ספרא דקהלת דאיהו ברזא עלאה ואיהו בארח משל דלית ביה קרא דלאו איהו בחכמתא עלאה ובארח משל אפילו קרא זעירא דביה
שכשהיה מגיע רב המנונא סבא הראשון לפסוק הזה (קהלת יא) שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך היה בוכה ואמר ודאי פסוק זה נאה הוא והוא בדרך משל ומי יכול לעשות דרש במשל זה ואם הוא דרש אין בו דרש אלא כמו שראינו בעינים ואם זו חכמה מי יכול לדעת אותה.	דכד הוה מטי רב המנונא סבא קדמאה להאי קרא (קהלת יא ט) שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותך הוה בכי ואמר ודאי האי קרא יאות הוא ואיהו בארח משל ומאן יכיל למעבד דרשא במשל דא ואי איהו דרשא לית ביה דרשא אלא כמה דחמינן בעיינין ואי חכמתא איהו מאן יכיל למנדע לה
מיד היה שב ואומר כתוב (בראשית לז) אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו׳ פסוק זה של קהלת הוא משל לחכמה של פסוק זה של התורה וזה משל לזה שמח בחור בילדותך והוא נער ויטיבך לבך היה רעה את אחיו בצאן בימי בחורותיך את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ודע כי על כל אלה ויבא יוסף את דבתם רעה יביאך אלהים במשפט אלה תלדות יעקב יוסף יוסף נכלל ביעקב והסודות של סתרי התורה מי יכול לדעת אותם.	מיד הוה תב ואמר כתיב (בראשית לז ב) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו׳ האי קרא דקהלת איהו משל לחכמתא דקרא דא דאורייתא ודא משל לדא שמח בחור בילדותך והוא נער ויטיבך לבך היה רעה את אחיו בצאן בימי בחורותיך את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ודע כי על כל אלה ויבא יוסף את דבתם רעה יביאך אלהים במשפט אלה תולדות יעקב יוסף יוסף אתכליל ביעקב ורזין דסתרי תורה מאן יכיל למנדע לון
והמשל הזה התפשט לשלשת אלפי משלים	והאי משל אתפשט לתלת אלף משלים וכלהו
	קמה/ב

[830] זה תבין מאדרת נשא דף קל״ב ע״ב בענין ההוא עלמא קדמאה דנפיק מההיא תקונא קדמאה דדיקנא דאיהו אלף אלפין מארי תריסין וע״ש ענין אותם האלף מה הם ואיך נמשכין עד הכתפים (שער מאמרי רשב״י). חמשה ואלף הם סוד ה׳ תרעין מחסד עד הוד ואלף הוא אילנא דחיי יסוד העולה עד אבא ואימא דרך חוט השדרה. (זהר הרקיע).

[831] דג׳ הספרים שחיבר הן בג׳ דרגין שכוללין כל (הכל ג׳ אני) [נדצ״ל הי״ס ג״ר ז״א כ״י - המסדר] מל״ך, הן ג׳ חדרי המזון, וכן בעולם שנה נפש, ובכל דבר והנה משלי (בג״י) [צ״ל בג״ר - המסדר] וז״ש שלשת אלפים משל, ופשטה דקרא הוא שלשת פעמים משלי דשם, שהן ג׳ חלקים ש״ה נגד ו״ק, וזהו חמשה ואלף, וכמ״ש ע״ב ויהי שירו חמשה ואלף [ע״ש], והוא ג״כ בדרגא דאלף דסליק לאו״א בסוד משכיל [פי׳ דלקמן ע״ב אמר כי חמשה הן תרעין, חמש מאות שנין דעץ החיים דנפקין מבינה מחסד עד הוד, ואלף הוא יסוד עץ החיים והוא נקרא משכיל, דסליק עד מוחא כידוע - המסדר], והוא שיר ברזא דאלף יו״ד של שיר כמ״ש בזו״ח שיה״ש, והוא שיר, חד. השירים, ה׳ שירים. ואלף חוזר לא׳, וזהו סוד תתר״ו כו׳ עם הכלה [פי׳ דלקמן ע״ב אמר ואיהו ירית אינון חמשה למיתי לגבי כלה או דצ״ל עם הכולל - המסדר], ועם נקודה האמצעיות סלקא תתר״ז והוא כמנין שמהן דלעילא דשם מילוי אלפין (ר״ל כמ״ש הגר״א במ״א שהן אדנ״י במילוי תרע״א, אלהי״ם במילוי אלפי״ן רצ״א, הוי״ה במלוי אלפין מ״ה, סך הכל תתר״ז – המסדר), וז״ש תתר״ו סימן. וקהלת נגד כ״י, דהיא כניס לכולא, ובה אתרמיזו דיוקנין דכולא, וכליל כולא, ולכן וידבר על כו׳ (עמ״ש הגר״א בזו״ח שיה״ש על תתר״ו סימן – המסדר) (יהל אור).

וכולם במשל הזה בשעה שיוסף נכלל ביעקב שלשת אלפים הם באברהם יצחק ויעקב שכלם במשל הזה בסוד החכמה וכאן כמה סוחרים הם במשאות של הנסתר ובהם דירי המגנים שאין להם חשבון לסתרי החכמה.	בהאי משל[832] בשעתא דיוסף אתכליל ביעקב[833] תלת אלף אינון באברהם יצחק ויעקב דכלהו בהאי משל ברזא דחכמתא[834] וכאן כמה טייעין[835] אינון בטוענין דטמירו בהו[836] דיירי תריסין[837] דלית להון חושבנא לטמירין דחכמתא[838]
ויהי שירו חמשה ואלף כך בארנו ויהי שירו של משל והכל אחד בין מי שאמר ויהי שירו של שלימה בין מי שאומר ויהי שירו של משל הכל אחד הוא ואת הכל הוא אמר ויהי שירו זה שיר השירים וכי חמשה ואלף הוא שיר השירים ודאי כך זה חמשה הם שערים נפתחים שנפתחים במלך שהשלום שלו והם חמש מאות שנים של עץ החיים חמשים שנות היובל.	ויהי שירו חמשה[839] ואלף הכי אוקימנא ויהי שירו של משל והכל אחד בין מאן דאמר ויהי שירו דשלמה בין מאן דאמר ויהי שירו של משל כלא איהו חד וכלא איהו קאמר ויהי שירו דא שיר השירים וכי חמשה ואלף איהו שיר השירים ודאי הכי הוא חמשה אינון תרעין[840] ופתחין דמתפתחי במלכא דשלמא דיליה[841] ואינון חמש מאה שנין דאילנא דחיי[842] חמשין שנין דיובלא[843]
ואלף זהו עץ החיים חתן שיוצא מצדו והוא יורד כל אותם החמשה להביאם לכלה יומו של הקדוש ברוך הוא הוא אלף שנים	ואלף דא איהו אילנא דחיי חתן דנפיק מסטריה ואיהו ירית כל אינון חמשה[844] למיתי לגבי כלה[845] יומיה דקודשא בריך הוא[846] אלף

[832] נראה שהשכינה תקרא משל מפני שהוא המושל על הארץ ומלכותו בכל משלה, ואפשר היסוד יקרא משל כאומרו ויוסף הוא השליט וכו׳, והנה הוא או היא דבור א׳ ודאי משל אחד, אמנם מתפשט בשלשת אלפים משל והכל סוד המשל הזה (אור יקר). פי׳ משפיעים ביסוד (מ״מ).

[833] שאז מתפשט היסוד או המלכות שבה ג׳ אלף בענין שהם אלף מצד החסד, ואלף מצד הגבורה ואלף מצד הת״ת. והא כיצד הם ג׳ אבות, מתחלק המשל בהם לג׳, והמשל בעצמו כלול מעשר, היינו עשרה עשרה עשרה, עוד כלול כל א׳ מעשר הם מאה מאה, עוד יוכללו כל א׳ מעשר הם אלף, היינו ג׳ אלף, ואפשר כללותם למאה מצד הדעת מא״ה אמ״ה, ואלף מצד הבינה אלף בינה, ושם גנוזה החכמה (אור יקר).

[834] דהיינו חכמה המתגלת שם ומתלבשת במשל (אור יקר).

[835] אינון סוד הצדיקים שבגן עדן שנראים בעולם הזה כדמות טייעא, והיו נראים להם חמורים, והיינו נושאים משאות סודותם, נרמזים ונמשלים בדמות ההוא וז״ש ״בטוענין דטמירו״ (אור יקר).

[836] בסודות (אור יקר).

[837] בעלי מגינין הלוחמים מלחמת הסודות (אור יקר).

[838] והם נמשלים בסוד המשלים מן הטעם הזה, ולזה המשל היא חכמה נפלאת נסתרת בו (אור יקר).

[839] הענין שהשיר היא השכינה העולה למעלה, דרך המשל יסוד, או שהיא היא המשל ועולה בשיר, ובין אם נפרש שירו של שלמה או שירו של משל הכל רמז לשכינה, ומשל ושלמה הכל ענין א׳ והוא אמר שיר והוא אמר משל, המשל הוא השיר והשיר הוא המשל הכל ענין א׳ (אור יקר).

[840] הם סוד ה׳ ספירות שהם חגתנ״ה הם שערי הבינה, והם הם חמשים כאשר כל א׳ כלול מעשר (אור יקר). פי׳ הם ה׳ חסדים המתפשטים בז״א שנק׳ מלכא דשלמא דיליה (מ״מ).

[841] דהיינו אומרו שיר הכלול חמשה שירים, אשר אותם השירים והשערים פותח בשיר דשלמה, דהיינו מלכא דשלמא דיליה, דהיינו החכמה, כאומרו בחכמה פותח שערי הבינה, וכן הת״ת מלכא דשלמא דיליה פותח בחכמה תתאה השערים האלו, והיינו מלכא דשלמא דיליה, הת״ת לדרך אחרת, והנה אלו הם כלולים מחמשה לחמשים, ומחמשים לחמש מאות, והיינו שבשיר שהוא אחד נעשה השירים חמשה על ידי הת״ת כדפי׳, והם מצד הת״ת בחכמה מקור החיים, כל א׳ כלול ממאה (אור יקר).

[842] מצד החכמה (אור יקר). פי׳ חג״ת נו״ה דז״א, ומ״ש נ׳ שנין דיובלא, הם ה׳ חסדים דאימא המתפשטים בהם, וחמשה דקרא הם חג״ת נו״ה דז״א (מ״מ).

[843] הם מצד הבינה (אור יקר). חמשה בשיר במלכות, ואין ספק שהת״ת בעצמו אחד, והוא כלול מעשר, ועשר מעשר עד אלף, בסוד הכללות מדרגה אחר מדרגה, והיינו ויהי שירו מצד המלכות עצמה חמשה ונקשר ומתייחד עם הת״ת שהוא אלף, ופי׳ ואלף ונקשר עם אלף, בענין שיש לת״ת שתי בחי׳ הא׳ אלף דהיינו ״ואלף דא איהו אילנא דחיי״, שעם היות שהם חמש מאות כדפי׳ היינו בחינת עמו דנפיק מסטרא דהחמשה (אור יקר).

[844] מצד הבינה (אור יקר).

[845] שהיא מלכות, שיר, חמשה, וב׳ בחינות אלו הם חמשה מצד הבינה, ואלף מצד החכמה שמשם הוא ונהר יוצא מעדן, והיינו שהוא הת״ת יום מדת יום ודאי (אור יקר).

וזהו הנהר ששופע ויוצא מעדן יוסף הצדיק שנקרא צדיק על שם הלבנה כמו שהתנה בה הקדוש ברוך הוא ולכן שיר השירים קדש קדשים.	שנין[847] איהו ודא איהו נהר דנגיד ונפיק מעדן יוסף זכאה[848] דאקרי צדיק על שמא דסיהרא כמה דאתני בה קודשא בריך הוא ובגין כך שיר השירים[849] קדש קדשים
ואין לך פסוק בשיר השירים שאין בו סוד של חמשה ואלף ודאי שיר השירים ודאי שכך הוא חמש דרגות היו בפסוק הזה כמו שנאמר ואם תאמר האלף למה לא נזכר כאן ודאי שאותו אלף היה טמיר והוא טמיר עד שהתחברה אשה בבעלה ולכן השתדל שלימה להביא אותו אלף לכלה בסתר של החכמה העליונה.	ולית לך קרא בשיר השירים דלא אית ביה רזא דחמשה ואלף ודאי שיר השירים ודאי הכי הוא חמש דרגין אינון בהאי קרא כמה דאתמר ואי תימא האלף אמאי לא אדכר הכא ודאי ההוא אלף[850] טמירא הוה וטמירא איהו עד דאתחברת אתתא בבעלה ועל דא אשתדל שלמה[851] למיתי ההוא אלף[852] לגבי כלה[853] בטמירו דגושפנקא דחכמתא עלאה
כיון שעשה קדש הקדשים למטה גנוז וטמיר והכניס לשם את סוד קדש הקדשים לעשות גניזת השמוש השלם למעלה ולמטה כראוי קדש הקדשים הוא למעלה סוד החכמה העליונה והיובל כמו זה יורשים החתן והכלה ירשת האב והאם.	כיון דעבד קדש הקדשים לתתא גניז וטמיר ועאל רזא דקדש הקדשים לתמן למעבד גניזו דשמושא שלים עילא ותתא כדקא יאות קדש הקדשים[854] איהו לעילא רזא דחכמתא עלאה ויובלא כגוונא דא ירתין חתן וכלא ירותא דאבא ואמא
וחזרו נחלת הירשה בגון אחר ירשת האב ירשה הבת בעליתו של השם הקדוש הזה ונקרא אף כך קדש חכמה ירשת האם ירש הבן ונקרא קדשים משום שנטל את כל אותם הקדשים העליונים וכנסם אליו ואחר כך נותן אותם ומכניסם לכלה.	ואתהדרו אחסנת ירותא בגוונא אחרא ירותא דאבא ירתא ברתא בסליקו דשמא קדישא דא ואתקרי אוף הכי קדש חכמה ירותא דאמא ירית ברא ואקרי קדשים בגין דנטיל כל אינון קדשים עלאין וכניש לון לגביה ובתר יהיב לון ואעיל לון לגבי כלה
ועל זה אמר שיר השירים שיר לקדש השירים לקדשים להיות הכל קדש קדשים בסוד אחד כמו שראוי אשר לשלמה הרי נתבאר למלך שהשלום שלו.	ועל דא אמר שיר השירים שיר לגבי קדש השירים לגבי קדשים למהוי כלא קדש קדשים ברזא חדא כמה דאתחזי אשר לשלמה הא

---

[846] עולה ונכלל עשר מעשר אלף שנים ודאי, ולזה נמשך למטה להשקות את הגן, והיינו ואלף, אמנם נמשך משך הנהר מחמשה שהם חגתנ"ה לסיוד דהיינו ואלף משך הנהר משך הו׳ (אור יקר).

[847] לפי שכולל ה׳ חסדים וה׳ גבורות (רח"ו).

[848] שהוא נכלל ביעקב כדפי׳ לעיל, והיינו וצדיק יסוד עולם המקיים למלכות דהיינו שיר, ונקרא צדיק על שמיה דסיהרא דהיינו צדק מלכות, י׳ נעשה צדיק, דהיינו אות ברית היסוד בתוך צדק, שעם היות שהיא עולה אל הת"ת וישב הים לפנות בוקר לאיתנו, דהיינו לתנאו הראשון שהיא שבה אל היסוד, אחר עלייתה לאין תכלית (אור יקר).

[849] שיר מחמש שירים כדפי׳ (אור יקר).

[850] כבר פי׳ שסוד האלף הזה הוא סוד ונהר יוצא מעדן שהוא סוד קו האמצעי יחיד עולה עד החכמה, ויורד ונמשך ביסוד אל תוך המלכות והוא סוד קו משך הזרע העולה אל המוח ויורד אל פי האמה, וזה מתלבש בתוכיות החמשה, והוא נעלם בלתי תגלה אלא בסוד הזווג בתוכיות הרחם, ודאי שם נגלה משך הזרע, ונתח עוד אלף זה שהוא מהחכמה עד היסוד כדפי׳ וז"ש "עד דאתחברא אתתא בבעלה" (אור יקר).

[851] כל ענייני התעוררות השיר ודברי האהבה (אור יקר).

[852] שהוא משך ואשד נהר הנעלם המתפשט בתוך עמיק הספירות עד בואו שם (אור יקר).

[853] כי החמשה כשהיא נקראת כלה יש לה, דהיינו סוד חמשים בבינה הם ג"כ חמשה מחסד עד הוד, הם כ"ל יסוד, והם כ"ל ה׳ כלה במלכות ואינם עיקר, סוד שיריה חמשה העיקר הם, אחר שהיא כלה מצד החמשה היותה, ואלף מצד החתן, מפני שסוד החמשה הם מהבינה סוד היובל, אמנם האלף הם מצד החכמה וכמו שהחכמה נעלמת בסוד י׳ בתוך ה׳ בתוך הבינה, כך היא רוצה שיהיה סוד י׳ דיסוד הנמשך מי׳ עילאה העולה בכללותה אלף בתוך כלה שהיא היא ה׳ מצד הבינה (אור יקר).

[854] קכא ע"א (הערת הזהר).

	אתמר למלכא דשלמא דיליה
ואם תאמר ששבח זה הוא שלו אל תאמר כך אלא השבח עולה למקום עליון אבל כאן הוא סוד כשמתתקנים זכר ונקבה כאחד תחת המלך העליון אז אותו מלך מתעלה למעלה ומתמלא מכל הקדשות ומכל הברכות ששופעות למטה ומתמלא ומריק למטה וזוהי תשוקת המלך העליון כשמתמלא קדשות וברכות ומריק למטה.	ואי תימא שבחא דא דיליה הוא לא תימא הכי אלא שבחא באתר עלאה איהו סלקא אבל הכא הוא רזא כד מתתקנן דכר ונוקבא כחדא תחות מלכא עלאה כדין ההוא מלכא אסתליק לעילא ואתמליא מכל קדושין[855] ומכל ברכאן[856] דנגדין לתתא ואתמלי ואריק לתתא ודא איהו תיאובתיה דמלכא עלאה כד אתמלי קדושן וברכאן ואריק לתתא
ולכן התפלות והבקשות שיתתקן ויתמלא אותו המבוע העליון שכיון שהוא מתתקן כראוי ממראהו וממראה של אותו התקון מתתקן העולם התחתון ועלמותיה ולא צריך להתתקן העולם התחתון אלא מהמראה של העולם העליון ללבנה אין מראה מעצמה כלל פרט לכאשר מתתקנת בשמש ומאירה וממראה השמש ותקונו נתקנת הלבנה ומאירה.	ועל דא איהו צלותין ובעותין דיתתקן ואתמליא ההוא מבועא עלאה דכיון דאיהו מתתקן כדקא יאות מחיזו דיליה ומחיזו דההוא תקונא מתתקנא עלמא תתאה ועולמתהא ולא אצטריך עלמא תתאה לאתתקנא אלא מחיזו דעלמא עלאה סיהרא לית לה חיזו מגרמה כלל בר כד אתתקן בשמשא ואנהיר ומחיזו דשמשא ותקונא דיליה אתתקנת סיהרא ואתנהירת
מה שצריכים התפלות והבקשות שיואר ויתקן אותו מקום שיוצא ממנו אור שכיון שאותו מקום מתקן מן המראה שלו מתתקן כל מה שלמטה ולכן התשבחת שאמר שלימה לא השתדל אלא בשביל המלך שהשלום שלו שיתתקן כיון שהתתקן ממראהו הכל התתקן ואם הוא לא התתקן אין תקון ללבנה לעולמים ולכן אשר לשלמה שיתתקן ויתמלא כראוי בראשונה כמו שנתבאר.	מה דאצטריך צלותין ובעותין דיתנהר ויתתקן ההוא אתר דנפקא מניה נהורא דכיון דההוא אתר מתתקנא מחיזו דיליה אתתקן כל מאן דלתתא ובגין כך תושבחתא דקאמר שלמה לא אשתדל אלא בגין מלכא דשלמא דיליה דיתתקן כיון דאיהו אתתקן מחיזו דיליה כלא יתתקן ואי איהו לא אתתקן לית לה תקונא לסיהרא לעלמין ובגין כך אשר לשלמה דיתתקן ויתמלי כדקא יאות בקדמיתא כמה דאתמר
	קמו/א
	זהר
וזאת התרומה הרי נאמר שכשהתגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני כשנתנה תורה לישראל בעשר אמירות כל אמירה ואמירה עשתה קול ואותו קול נחלק לשבעים קולות וכולם היו מאירים ונוצצים לעיני כל ישראל והיו רואים עין בעין את זיו כבודו זהו שכתוב וכל העם רואים את הקולות רואים ודאי.	וזאת התרומה הא אתמר דכד קודשא בריך הוא אתגלי על טורא דסיני כד אתיהיבת אורייתא לישראל בעשר אמירן כל אמירה ואמירה עביד קלא וההוא קלא אתפרש לשבעין קלין והוו כלהו נהירין ונצצין לעינייהו דישראל כלהו והוו חמאן עיינין בעיינין זיו יקרא דיליה הדא הוא דכתיב (שמות כ טו) וכל העם ראים את הקלות רואים ודאי
ואותו קול היה מתרה בכל אחד ואחד מישראל ואומר להם תקבל אותי עליך בכך וכך מצוות שבתורה ואמרו כן חזר לו על ראשו והתגלגל עליו והיה מתרה בו ואומר	וההוא קלא הוה אתרי ביה בכל חד וחד מישראל ואמר לון תקבלני עלך בכך וכך פקודין דבאורייתא ואמרו הין אהדר ליה על

[855] מחכמה (רח״ו).
[856] מבינה (רח״ו).

לו תקבל אותי עליך בכך ענשים שבתורה והיה אומר כן אחר כך חזר אותו הקול ונשק אותו בפיו זהו שכתוב ישקני מנשיקות פיהו.	רישיה ומתגלגלא עליה והוה אתרי ביה ואמר ליה תקבלני עלך בכך עונשין דבאורייתא והוה אמר הין לבתר אהדר ההוא קלא ונשיק ליה בפומיה הדא הוא דכתיב (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו
ואז כל מה שהיו רואים ישראל באותו זמן היו רואים בתוך אור אחד שקבל כל אותם האורות האחרים והיו משתוקקים לראות אמר להם הקדוש ברוך הוא אותו האור שראיתם בהר סיני שקבל כל אותם גוני האורות ותשוקתכם עליו תקבלו אותה ותקחו אותה אליכם ואותם צבעים שהיא מקבלת אלה הם זהב וכסף ונחשת וגו׳.	וכדין כל מה דהוו חמאן ישראל בההוא זמנא הוו חמאן גו חד נהורא דקביל כל אינון נהורין אחרנין והוו תאבין למחמי אמר לון קודשא בריך הוא ההוא נהורא דחמיתו בטורא דסיני דקביל כל אינון גווני נהורין ותיאובתא דלכון עליה תקבלון לה ותסבון לה לגבייכו ואינון גוונין דאיהי מקבלא אלין אינון זהב[857] וכסף[858] ונחשת[859] וגו׳
דבר אחר ישקני מנשיקות פיהו מה ראה שלמה המלך שהכניס דברי אהבה בין העולם העליון לעולם התחתון וראשית התשבחת של האהבה שהכניס ביניהם הוא ישקני אלא הרי פרשוה וכך הוא שאין אהבה של דבקות רוח	דבר אחר ישקני מנשיקות פיהו מאי קא חמא שלמה מלכא דאיהו אעיל מלי דרחימו בין עלמא עלאה[860] לעלמא תתאה[861] ושירותא דתושבחתא דרחימו דאעיל ביניהו ישקני איהו אלא הא אוקמוה[862] והכי איהו דלית רחימו דדביקות דרוחא
	סתרי תורה
ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו׳ סוד הסודות ליודעי החכמה כשעלה ברצון סתר כל הסתרים לעשות כבוד לכבודו השיב רוח מנקדה עליונה ששופעת מלמעלה למטה	ויקחו לי תרומה[863] מאת כל איש וגו׳ רזא דרזין לידעיי חכמתא כד אסתלק ברעותא[864] דסתרא דכל סתרין[865] למעבד יקרא ליקריה[866] אנשיב רוחא[867] מנקודה עלאה[868] דנגיד

[857] גבורה (מ״מ).
[858] חסד (מ״מ).
[859] ת״ת, שכולם נכללים במלכות הנק׳ תרומה (מ״מ).
[860] ז״א (רח״ו).
[861] נוק׳ (רח״ו).
[862] קכד ע״ב (הערת הזהר).
[863] הוא סיום הלשון של הזהר ואינו מסתרי תורה ותיבת ס״ת בטעות נכתבה (מ״מ).
[864] גלוי בחינות הכתר והכנתו אחר גלגולי בחינותיו כולם, אותם שאין האצילות מתפשט מהם, אותה הבחינה שהיא מוכנת והגונה להאציל נאצלים יקרא ״אסתלק ברעותא״, בזה הוא עליית רצון להמציא הנמצאים (אור יקר).
[865] הוא הכתר שאין סוף מתלבש בתוכו כנודע, והוא סתר לכל הנסתרים שכל הספירות הם מוסתרות ומושרשות בו כנודע (אור יקר). פי׳ א״א (מ״מ).
[866] יקרא הוא חכמה, ״יקריה״ חכמתו, והיינו שכל הנמצאים והשרשים העליונים דהיינו תיקוני א״א, כולם בסוד החכמה הקדומה הנעלמת, והיינו ״יקריה״ מציאות חכמה שבתוכו ״ויקרא ליקריה״ היא החכמה ממש הנגלית במקומו, והיא לבוש לחכמה הקדומה היינו יקרא ליקריה (אור יקר). פי׳ זון שהם מלבישים לאו״א הנק׳ יקריה (מ״מ). ר״ל להמציא התלבשות לאור הגנוז כדי להתגלה על ידו למטה בגילוי כבודו ית״ש (כללים ח״א קב ע״ב).
[867] היינו סוד כח התפשטות קו המדה, דהיינו רוח המתנשב מהכח הנסתר (אור יקר). פי׳ מלכות (מ״מ).
[868] היא החכמה, שהיא נקראת נקודה, מפני שיש נקודה חכמה תחלת הישות, ואחריה ק״ו בסוד הדעת, ואחריה שטח בסוד הבינה, ואחריה גוף שש קצוות פרשתים בארוכה במקום אחר (אור יקר). פי׳ מאבא כי אבא יסד ברתא (מ״מ). הוא מלכות דהיא אתנטלית מחכמה (תיקו״ז יב ע״ב) אבא יסד ברתא (זהר פנחס רנ״ו ע״ב) (דע״ה ח״ב קנה ע״ד). הוא חכמה אבא, היוצא מאוירא עלאה אור הגנוז, כמ״ש בפ׳ בראשית (טז ע״ב) ונפח ממנו רוחא חדא, וע״ד שכתוב (בראשית ב ז) ויפח באפיו כו׳, והוא כביכול משורש הרוח שבקרבו, והוא רוח אלהים חיים רוח הקודש, והוא אור הגנוז ע׳ ספר יצירה פרק א משנה ט בהגר״א שם (כללים ח״א קב ע״ב).

ושם תקונו להתישב בעולם הזה למה בשביל שאם לא יהיה עקר ושרש בעולם הזה לא יהיה כלי להוריק בעולם הזה כלל ואם לא יריק לעולם הזה מיד נאבד ולא יכול לעמד אפילו רגע אחד אבל משום שתקונו הוא מן העולם הזה מתמלא מצד אחד להוריק לעולם הזה ומצד אחר להוריק למלאכים העליונים והכל נזונו ממנו כאחד.	מלעילא לתתא[869] ושוי תקוניה[870] לאתישבא בהאי עלמא[871] אמאי בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא בהאי עלמא לא יהא מאנא לארקא בהאי עלמא כלל ואי לא יריק להאי עלמא מיד אתאביד ולא יכיל לקיימא אפילו רגעא חדא אבל בגין דתקוניה איהו מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא[872] לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי וכלא אתזנו מניה כחדא
שלמות התקון של הרוח הזו רוחות הצדיקים בעולם הזה רוח זו נשלמה בזמן שחנוך וירד ומהלאל היו בעולם וכשהתרבו הרשעים בעולם זזה השלמות ההיא ממנו אחר שאבדו בא נח והשלים אותו בא דור הפלגה והזיז אותה שלמות ממנו בא אברהם והשלים אותו באו אנשי סדום והזיזו אותו בא יצחק והשלים אותו באו פלשתים ורשעי הדור והזיזו אותו ממנו בא יעקב ובניו המטה השלמה והשלימו אותו.	שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא[873] רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך וירד ומהללאל הוו בעלמא וכד אסגיאו חייבי עלמא אעדו ההוא שלימו מניה לבתר דאתאבידו אתא נח ואשלים ליה אתו דור הפלגה אעדו ההוא שלימו מניה אתא אברהם ואשלים ליה אתו אנשי סדום ואעדו ליה אתא יצחק ואשלים ליה אתו פלשתים וחייבי דרא ואעדו ליה מניה אתא יעקב ובנוי ערסא שלימא ואשלימו ליה
יצאו מהארץ הקדושה וירדו למצרים ובשבילם התעכבה שם ומשום שחזרו שם ישראל למעשי המצרים נכנעה וזזה אותה שלמות ממנו עד שיצאו ממצרים ובאו לעשות משכן אמר הקדוש ברוך הוא רצוני לדור ביניכם אבל לא יכול עד שתתקנו אותה רוח שלי שתשרה ביניכם זהו שכתוב	נפקו מארעא קדישא ונחתו למצרים ובגינייהו אתעכבת תמן ובגין דאהדרי תמן ישראל לעובדין דמצראי אתכפיא ואתעדי ההוא שלימו עד דנפקו ממצרים ואתו למעבד משכנא אמר קודשא בריך הוא רעותי לדיירא בינייכו אבל לא יכילנא עד דתתקנון ההוא

[869] דהיינו התפשטות החכמה בעשר ספירות עד המלכות מעילא לתתא, וקצר בדרך אצילותם שיאן זה מהמתייחס כעת (אור יקר). דהיא אתפשט ונמשך למטה (דע״ה ח״ב קנה ע״ד).

[870] הענין כי התיקונים שבא״א הם מאירים מאין סוף, בלתי צריכים לתיקון העולם הזה כלל, אלא מאירים ומתקטשין מצד עצמן, ואין להם צורך אל התחתונים, אמנם מחכמה ולמט הסוד הארתם היא משועבדת אל מעשה ותיקון התחתונים (אור יקר).

[871] והיינו סוד אומרו מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית, אם כן האצילה בדרך שתיקונה הוא היותה היא מתיישבת בהאי עלמא, בסוד הנבראים מל״ב נתיבותיה, ולא האצילה כדרך שנאצל הכתר שתיקונו מעצמו, אלא שיהיה תיקונו תדיר מצד התחתונים, נמצאו הספירות כולם מחכמה עד המלכות הם תיקונם בישובו של עולם תחתון, בסוד התפשטות הנמצאים עד הנקודה תחתונה, וכולם שואגים לטרף ושכינה עולה וצועקת למעלה, ותפארת עולה בחברתה אל הבינה והבינה בחכמה, ושם נשפע ונמשך מדרגה אחר מדרגה עד בואם אל המלכות, ומשם יפרד אל הנפרדים כולם (אור יקר). פי׳ שתיקון המלכות הוא על ידי מעשה התחתונים (מ״מ). שעשה תיקון להמלכות להתיישב בעוה״ז, והם הצדיקים שהם המשכן ומעון אליה, שבתוכם היא שוכן, וכמ״ש (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם כמו שמפרש והולך (דע״ה ח״ב קנה ע״ד).

[872] זהו פי׳ עיקר שכינה בתחתונים (רח״ו).

[873] עי׳ פ׳ ויקרא (ד ע״ב) ישראל שלימו דשמא קדישא אינון, וכן לעיל (דף פז רע״א) זכאין אינון ישראל קמיה דקוב״ה דאחדין באנפין עלאין דמלכא באינון פנים דהוא ושמיה אחידן בהו, ואינון ושמיה חד הוא, ובפ׳ תרומה (קמו ע״א) כו׳ וע׳ בהגר״א בתיקונים (תיקון לח דף פז ע״ד) שאמר שם דאנן איברים דהשכינה, וכן שם (דף מח ע״ג ע״ד) דהשכינה היא כלל ישראל [ז״ל ע״ג: דכל הבקשות דצלותא הוא הכל על כלל ישראל, דהוא בשכינתא שהיא כלל ישראל, וז״ש כמה דתיקנו הבוחר כו׳, והכל עלה. ז״ל ע״ד: ואני, מדבר בעדו, בשכינה, דהיא מדברת בעדנו, דהיא כלל ישראל.] (כללים ח״א סו ע״א).

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וזהו סוד הכתוב ויקחו לי תרומה אמר משה לקדוש ברוך הוא מי יכול לקחת אותה ולעשות אותה אמר לו משה לא כמו שאתה חושב אלא מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו׳ מאותו רצון ורוח שלהם תקחו אותה ותשלימו אותה.	רוחא דילי דישרי בגווייכו הדא הוא דכתיב (&) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם[874] ודא איהו רזא דכתיב (&) ויקחו לי תרומה אמר משה לקודשא בריך הוא מאן יכיל למיסב לה ולמעבד לה אמר ליה משה לא כמה דאת חשיב אלא מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו׳ מההוא רעותא ורוחא דלהון תסבון לה ותשלמון לה
כשבא שלימה תקן אותה רוח בשלמות שלמעלה שהרי מיום שנשלמה למטה בימי משה לא הוסרה אותה שלמות ממנו (עד שבא שלימה) כיון שבא שלימה השתדל להשלימו למעלה והתחיל לתקן את מראה העולם העליון להתתקן מאותו מראה של העולם התחתון וזהו אשר לשלמה.	כד אתא שלמה אתקין להההוא רוחא בשלימו דלעילא דהא מן יומא דאשתלים לתתא ביומוי דמשה לא אעדיאו ההוא שלימו מניה (עד דאתא שלמה) כיון דאתא שלמה אשתדל לאשלמא ליה לעילא ושארי לאתקנא חיזו דעלמא עלאה[875] לאתתקנא מההוא חיזו עלמא תתאה ודא איהו אשר לשלמה[876] ע״כ[877]
	קמו/ב
ברוח פרט לנשיקה ונשיקה היא בפה שהיא מבוע של הרוח והמוצא שלו וכשנושקים זה לזה נדבקות הרוחות אלה באלה ונהיים אחד ואז זוהי אהבה אחת.	ברוחא בר[878] נשיקה ונשיקה בפומא[879] דאיהי מבועא דרוחא ומפקנו דיליה וכד נשקין דא לדא מתדבקן רוחין אלין באלין[880] והוו חד וכדין איהו רחימו חד
בספרו של רב המנונא סבא הראשון היה אומר על הפסוק הזה נשיקה של אהבה מתפשטת לארבע רוחות וארבע רוחות נדבקות כאחד והן בתוך סוד האמונה ועולות בארבע אותיות ואותן האותיות של השם הקדוש תלויים בהם ועליונים ותחתונים תלויים בהם ותשבחת שיר השירים תלויה בהם ומה הוא אהב״ה והן מרכבה עליונה והם חברות ודבקות ושלמות	בספרא דרב המנונא סבא קדמאה הוה אמר על האי קרא נשיקה דרחימו אתפשט לארבע רוחין וארבע רוחין מתדבקן כחדא ואינון גו רזא דמהימנותא וסלקין בארבע אתוון ואינון אתוון דשמא קדישא תלי בהו ועלאין ותתאין תליין בהו תושבחתא דשיר השירים תלי בהו ומאן איהו אהב״ה[881] ואינון רתיכא עלאה ואינון חברותא ודבקותא ושלימו דכלא

[874] ור״ל דושכנתי בתוכם, ר״ל בתוך בני ישראל, דעיקר בנין הוא רוחיהון דצדיקיא, וקיימא בהמ״ק בזה, וכל תיקון השכינה הוא נשמתין דצדיקיא בהאי עלמא, דהוא התפשטות רוחא דילה (בהגר״א בתיקו״ז קו ע״ג). התפשטות האצילות בהבי״ע ע״י השם הויה ב״ה אשר הוא הוראת כל האצילות כולו ביחוד אור א״ס שבו (דע״ה ח״א מג ע״ד).

[875] פי׳ ז״א (מ״מ).

[876] פי׳ ז״א (מ״מ).

[877] כאן שייך מה שבסוף זה החלק סימן ג׳ (הערת הזהר).

[878] רנו ע״ב (הערת הזהר).

[879] יובן בהקדים מ״ש בספר הליקוטים וז״ל זווג גופא בגופא הוא ת״ת וזווג דרוחא הוא ג״ר דזו״ן, וחו״ב דז״א מזדווגים ע״י הדעת שלו שהוא הלשון וכן חו״ב דמלכות שהם חיך, וגרון דידה מזדווגים ע״י הדעת דידה שהוא הלשון וד׳ הם והם מה שנותן ז״א למלכות ושרש שלו נשאר בו, ומה שנותנת מלכות לז״א והשרש נשאר בה (מ״מ).

[880] בהיותם בפה עצמו הוה הדבור ג״כ רק בבחי׳ הבל, כי כל דבור הוא כלול מאמ״ש, שהם רוח מים אש, וכ״ז הרי הוא ג״כ רק בבחי׳ הבל, והוא סוד זווג דנשיקין שהוא בפה, שהוא רק זווג רוחני רוחא ברוחא (כמ״ש בזוה״ק תרומה קמו ע״ב, ובדברי הרב בדרושי מ״ן ומ״ד דרוש ד ודרוש ט), אבל זווג הגופני הוא רק ביסוד שהתחלתו הוא מהטבור (ביאורים ח״ב ה ע״ד).

[881] ענין ד׳ רוחין דאהבה הנעשין על ידי הנשיקין נתבאר בביאור אדרת האזינו וע״ש [נא ע״ד] (שער מאמרי רשב״י). שאלו ד׳ אותיות, הן סוד ד׳ פרצופין, אותיות הוי״ה. וז״ש ועלאין ותתאין תליין בהו כו׳ ואינון רתיכא עלאה, שהוא ד׳ אותיות השם. והענין, כי סוד שם הוי״ה [הוא] כי ז״א יורש ב׳ עטרין דאו״א, ושל

הכל.	
אלו האותיות הן ארבע רוחות והן רוחות של אהבה ושמחה של כל איברי הגוף בלי עצב כלל ארבע רוחות הן בנשיקה כל אחת ואחת כלולה בחברתה וכשהרוח הזו כלולה באחרת ואותה אחרת כלולה בזה נעשות שתי רוחות כאחת ואז מתחברות בדבקות אחת והן ארבע בשלמות ונובעות זו מזו ונכללות זו בזו.	אלין אתוון ארבע רוחין אינון ואינון רוחין דרחימו וחדוה דכל שייפי גופא בלא עציבו כלל ארבע רוחין אינון בנשיקה[882] כל חד וחד כליל בחבריה וכד האי רוחא כליל באחרא וההוא אחרא כליל בהאי אתעבידו תרין רוחין כחדא וכדין מתחברן בדביקו חד אינון ארבע בשלימו ונבעין דא בדא ואתכלילו דא בדא
וכשמתפשטות (וכשנפרדות) נעשה מאותן ארבע רוחות פרי אחד והוא רוח אחת הכלולה מארבע רוחות וזה עולה ובוקע רקיעים עד שעולה ויושב אצל היכל אחד שנקרא היכל האהבה והוא ההיכל שכל אהבה תלויה בו ואותה רוח כך נקראת אהבה וכשרוח זו עולה מתעוררת לאותו היכל להתחבר למעלה.	וכד מתפשטן (נ״א מתפרשן) אתעביד מאינון ארבע רוחין חד איבא ואיהו רוחא חדא דכליל מארבע רוחין ודא סליק ובקע רקיעין עד דסליק ויתיב[883] לגבי חד היכלא דאתקרי היכלא דאהבה ואיהו היכלא דכל רחימו תליא ביה וההיא רוחא הכי אקרי אהבה וכד האי רוחא סליק[884] אתער להוא היכלא[885] לאתחברא לעילא
ארבע אותיות הן אצל ארבע רוחות והן אהבה והפרי שלהן אהבה כשמתחברות זו בזו מיד מתעורר זה בצד זה וזה בצד זה א׳ מיד יוצא ה׳ ומתחבר בא׳ נדבק בדבקות באהבה ונעשות (ומתעוררות) שתי אותיות אחרות ב׳ ה׳ ונכללות רוחות ברוחות בדבקות של אהבה ופורחות מהן האותיות הללו באותה רוח שעולה ומתעטרות בו כראוי.	ארבע אתוון אינון לגבי ארבע רוחין ואינון אהבה ואיבא דלהון אהבה כד מתחברן דא בדא מיד אתער דא בסטר דא ודא בסטר דא א׳ מיד נפיק ה׳ ואתחבר בא׳ מתדבק בדביקו ברחימו ואתעבידו (נ״א ואתערו) תרין אתוון אחרנין ב׳ ה׳ ואתכלילו רוחין ברוחין בדביקו דרחימו ופרחין אלין אתוון מנייהו בההוא רוחא דסליק ומתעטרן ביה כדקא יאות
כיון שהולכת ועולה אותה אהבה שלימה כלולה בכל אותן ארבע רוחות פוגשת בממנה אחד עליון גדול שממנה על אלף	כיון דאזיל וסליק ההוא אהבה[886] שלימא כלילא בכל אינון ארבע רוחין פגע בחד ממנא עלאה רברבא די ממנא על אלף ותשע מאה

אבא הוא [עשר] עטרין, דכליל בחד, והוא יו״ד של הוי״ה, שכליל מעשר, והוא חד. [והוא יו״ד, לפי שכולל הע״ס וכל הפרצופים כמ״ש בפ׳ ויקרא {י:} וא״מ {סה:}. ואמ{ו}ר {צב.} ע״ש. אבל בסוד העטרין דירית, הוא בסוד אלף לבד כמש״ל]. ועטרא דאמא מתחלק לה״ג, שדרכן של גבורות להתחלק כידוע. ואף שבעטרא דאבא ג״כ ה״ח, כלולין כולם באחד. ואין מתחלקין כי אם כשנכללין עם הגבורות, שהגבורות גוונין, וה׳ חסדים הן אור דנהיר בגוונין, ומתחלק לפי הגוונין. ולכן נש״ב שהן ה״פ עשר, ובחכמה עשר לבד. ואח״כ ז״א יורש ב׳ עטרין, ה׳ של בינה, וא׳ של חכמה, והוא וא״ו. ומלכות עטרא דגבורה לבד, והוא ה״א אחרונה. והן ג״כ אותיות אהבה, א׳ עטרא דחכמה, ה׳ דבינה, ב׳ ז״א, ב׳ עטרין, ה׳ מלכות כנ״ל (יהל אור). כל ב׳ אורות אשר הם בבחי׳ זו״ן, הנה נוהג בהם הענין דסוד אהבה, והוא בסוד הנשיקין שאמרו בזוהר שם, כי ד׳ רוחין אינון בנשיקין, וכל חד כלול בחבריה, כי תרי ענין הנשיקין הוא, התדבקות רוחא ברוחא. ונמשך רוחא מזה לזה, ומזה לזה, ונעשים ע״ז לד׳ רוחין, כי תרי מנשיקות הזכר להנוק׳, הרי נמשך ההבל שבו שהוא זכר לתוך פיה שהיא נוק׳ ומתערב שם עם ההבל שלה, והרי יש כאן ב׳ רוחין, אחד עצמות ההבל שלו שהוא זכר, והשני מה שנתערב עם ההבל שלה שהיא נוק׳, ונתהפך בה מזכר לנוק׳, אלא ששורשו הוא זכר, והרי הם ב׳ רוחין הנעשים מנשיקות הזכר אליה. ועד״ז הוא ג״כ ב׳ רוחין אשר מנשיקות הנוק׳ להזכר, אחד עצמות ההבל שלה שהוא נוק׳, והשני מה שנתערב עם ההבל שבו ונתהפך בו מנוק׳ לזכר, אלא ששורשו הוא נוק׳ (ביאורים ח״ב עא ע״ג).

[882] עי׳ מול״מ פ״ד ומ״ד ומ״ן דרוש ט׳ (לש״ו).

[883] רכג ע״ב (הערת הזהר).

[884] פי׳ אחר שבאה הרוח שהיא מנשיקין דזו״ן לעולם הזה כשעולה למעלה מהעולם הזה (מ״מ).

[885] דהיינו אחר שעבר על המלאך שהוא אכתריא״ל אח״כ מעורר היכל אהבה דאצילות כדמוכח ממ״ש בסמוך דפגע במלאך אכתריא״ל וכתב הרב שהוא בכתר דבריאה י״ה בחכמה ה׳ צבאות בבינה (מ״מ).

[886] והיינו הרוח הנק׳ אהבה (מ״מ).

ותשע מאות ותשעים רקיעים והוא ממנה על השפע של שלשה עשר נהרות אפרסמון זך ששופע מסוד של הטל העליון ואותו השפע נקרא מים רבים כיון שפוגש לאותו גדול המחנות עומד אצלו ולא יכול לעכב אותו ועובר בהם עד שנכנס להיכל האהבה.	ותשעין רקיעין ואיהו ממנא על נגידו דתליסר נהרי אפרסמונא דכיא דנגדא מרזא דטלא דלעילא וההוא נגידו אתקרי מים רבים כיון דפגע לגבי ההוא רב משריין קאים לגביה[887] ולא יכיל לאעכבא ליה ואעבר בהו עד דאעיל לגבי היכל אהב״ה[888]
ועל זה אמר שלימה בסיום שבחו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה מים רבים אלו מים עליון ששופעים תוך (מתוך) הטל העליון ונהרות לא ישטפוה אלה הם נהרות אפרסמון זך שהם שלשה עשר אותו ממנה הוא מלאך שליח מלפני ה׳ וזהו גדול המחנות שקושר כתרים לרבונו סוד של אכתריא״ל מעטר העטרות לרבונו בשם מגלף מחקק יהוה יה צבאות.	על דא אמר שלמה בסיום שבחיה (שיר ח ז) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה מים רבים אלין מים עלאין דנגדין גו (ס״א מגו) טלא עלאה ונהרות לא ישטפוה אלין אינון נהרי אפרסמונא דכיא דאינון תליסר ההוא ממנא איהו מלאכא דשליח מן קדם יהו״ה ודא איהו רב משריין דקשיר כתרין למאריה[889] רזא אכתרי״א[890] מעטר עטרין למאריה בשמא גליפא מחקקא יהו״ה י״ה צבאות[891]
כיון שנכנס להיכל (שהולך ועולה אותה) האהבה מתעוררת אהבה של נשיקות עליונות שכתוב וישק יעקב לרחל להיות נשיקות של אהבה עליונה כראוי ואותן נשיקות ראשית ההתעוררות של כל אהבה והתדבקות וקשר שלמעלה ולכן ראשית התשבחת של שירה זו הוא ישקני.	כיון דאעיל לגבי היכל (נ״א דאזיל וסליק ההוא) אהבה אתער רחימו דנשיקין עלאין דכתיב (בראשית כט יא) וישק יעקב לרחל למהוי נשיקין דרחימו עלאה כדקא יאות ואינון נשיקין שירותא דאתערו דכל רחימו ואתדבקותא וקשורא דלעילא ובגין כך שירותא דתושבחתא דשירתא דא איהו ישקני
מי ישקני אותו הנסתר תוך הסתר העליון ואם תאמר שנסתר כל הנסתרים בו תלויות הנשיקות ונושק למטה בא וראה נסתר כל הנסתרים אין מי שמכיר אותו והוא גילה ממנו אור אחד דקיק ונסתר שלא התגלה רק בשביל אחד דקיק שהתפשט מתוכו והוא אור שמאיר לכל וזו התעוררות של כל	מאן ישקני ההוא דסתים[892] גו סתימו עלאה ואי תימא סתימא דכל סתימין ביה תליין נשיקין[893] ונשיק לתתא תא חזי סתימא דכל סתימין[894] ליית מאן דידע ליה ואיהו גלי מניה נהירו חד דקיק[895] סתים דלא אתגלי בר בחד שביל[896] דקיק דאתפשט מגויה ואיהו נהירו

[887] פי׳ הרוח קאים לגביה דרב משריין ולא יכיל רב משריין לאעכבא ליה, ומ״ש ״ולאעברא בהו״ פי׳ ואזי הרוח עובר בתוכם (מ״מ).

[888] פי׳ היכל אהבה דאצילות (מ״מ).

[889] עי׳ לעיל נח ע״א ובח״א קסז ע״ב (לש״ו).

[890] עי׳ הערה בסוף הספר א׳.

[891] דע כי אהבה זו היא עולה מן עולם היצירה אל היכל אהבה אשר בבריאה שהוא אחד מאותם שבע׳ היכלות שנזכרו בפ׳ פקודי והנה ג׳ ראשונות דיצירה הם סוד שמות הנז׳ באופן הזה כי הכתר נקרא אכתריאל והחכמה נקרא יה והבינה נקראת ה׳ צבאות כי הוא סוד ועונתה עונה טמירא הנז׳ בפ׳ משפטים בדף צ״ז ע״ב וז״ל ועונתה מאן איהו דא משיכו דעלמא דאתי דביה כולא ה׳ צבאות איהו כו׳ והנה שם הנז׳ הוא נשמת ג׳ עליונות שביצירה ומטטרון הוא נשמת שש קצוות היצירה. והעשיה דיציר׳ שהיא המלכות היא למטה בהיכל קדש הקדשים דעשיה כנודע אצלינו והוא סנדלפון הנקרא כסא דין. ואמנם ממטרון נעשה גוף אל ששת קצוות הבריאה ולכן נקרא בס׳ הזוהר גופא דאמתא דמלכא ונודע כי הבריאה נקראת אימא בערך האצילות הנקרא מטרוניתא (שער מאמרי רשב״י).

[892] פי׳ א״א ולכך הקשה וכי אריך ביה תליין נשיקין ונשוק למלכות (מ״מ). עי׳ ביאור רבינו בהיכלות דפקודי רנ״ה ע״א [לב ע״ג] ד״ה דאינון דאתנסיבו דשקלי במתקלא ע״ש (יהל אור).

[893] עי׳ הערה בסוף הספר ב׳.

[894] עי׳ ספד״צ להגר״א פ״א ד״ה אחתא (לש״ו).

[895] פי׳ אבא (מ״מ).

[896] פי׳ יסוד אבא (מ״מ).

הסודות העליונים והוא נסתר לפעמים נסתר לפעמים גלוי ואף על גב שלא התגלה כלל והתעוררות העליה של הנשיקות תלויים בו ומתוך שהוא נסתר ראשית התשבחת היא בדרך נסתר.	דנהיר לכלא ודא אתערו דכל רזין עלאין ואיהו סתים לזמנין סתים לזמנין אתגליא[897] ואף על גב דלא אתגליא כלל ואתערו דסליקו דנשיקין ביה תליין[898] ומגו דאיהו סתים שירותא דתושבחתא בארח סתים איהו
ואם בו תלויים מה רוצה יעקב כאן שהרי בו תלויות הנשיקות אלא ודאי כך הוא ישקני אותו הנסתר למעלה ובמה	ואי ביה תליין מה בעי יעקב (סבא) הכא דהא ביה תליין נשיקין אלא ודאי הכי הוא ישקני ההוא דסתים לעילא ובמה
	קמז/א
באותה המרכבה (מנורה) העליונה שכל הצבעים תלויים ומתחברים בה וזהו יעקב כמו שאמרנו דבקות להדבק במלך בבן שלו הוא ועל זה כתוב מנשיקות פיהו.	בההוא רתיכא (נ״א בוצינא)נ עלאה[899] דכל גוונין תליין ומתחברן ביה והאי איהו יעקב כמה דאמרינן דביקותא לאתדבקא במלכא בברא דיליה הוא ועל דא כתיב (שיר א ב) מנשיקות פיהו
כי טובים דודיך חזר לשמש שמאיר ללבנה מתוך האור של אותן נרות עליונות והוא נוטל את האור של כולם ומאיר ללבנה ואותם נרות (נשיקות) עליונים והוא נוטל האור של כולם ומאיר ללבנה ואותם הנרות שמזדווגים בו מאיזה מקום מאירים חזר ואמר מיין מאותו יין המשמר מאותו יין שהוא שמחת כל השמחות ומיהו אותו היין שנותן חיים ושמחה לכל זה אלהים חיים יין שנותן חיים ושמחה לכל.	כי טובים דודיך אהדר לגבי שמשא דאנהיר לה לסיהרא מגו נהירו דאינון בוצינין (נ״א נשיקין) עלאין ואיהו נטיל נהורא דכלהו ואנהיר לסיהרא ואינון בוצינין דמזדווגין ביה מאן אתר נהרין הדר ואמר מיין מההוא יין דמנטרא[900] מההוא יין דאיהו חדוה דכל חדוון ומאן איהו ההוא יין דיהיב חיין וחדוה לכלא דא אלהים חיים[901] יין דיהיב חיין וחדוה לכלא
עוד מיין מאותו שם שנקרא יהו״ה זהו יין של שמחה של אהבה של רחמים ומזה כולם מאירים ושמחים באו החברים ונשקוהו בראשו (כשהגיעו אל רבי שמעון סדרו הדברים לפניו).	תו מיין[902] מההוא שמא דאקרי יהו״ה[903] דא איהו יין דחדוה דרחימו דרחמי ומן דא כלהו נהירין וחדאן אתו חברייא ונשיקו ליה ברישיה (כד מטו לגבי דרבי שמעון סדרו מלין קמיה)
בכה רבי שמעון ואמר ידעתי ודאי שרוח	בכה רבי שמעון אמר ידענא ודאי דרוחא

[897] הרוחא דנביעו תדיר אשר לצורך חיות העולמות הוא סתים, כי השפע הזה הוא מיחודו ית״ש המתייחד בכל העולמות כולם בסוד נשמה לנשמה וכמ״ש (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, והוא כל הנהגת הטבע וקיום העולמות. והרי אינו ניכר אורו ית״ש בזה מאומה, הגם שהכל הוא ממנו תמיד. אבל הפעולה הב׳ אשר לצורך נשמות, והם אורות וגילוים חדשים, ומזה הוא ג״כ הנהגה הנסיית והוא באתגליא, וזהו שאמר ואיהו סתים (והוא תדירי) לזמנין סתים לזמנין אתגליא (ביאורים ח״ב דף ע ע״א).

[898] פי׳ שא״א גו אבא (מ״מ).

[899] פי׳ הוא מסקנא דתירוצא וקאמרה המלכות ישקני אריך באמצעות ז״א וזהו מנשיקות פיהו (מ״מ).

[900] פי׳ בינה (מ״מ).

[901] פי׳ שם אכדט״ם שהוא ר״ת (שיה״ש א, ב) כ׳י ט׳ובים ד׳ודיך מ׳יין, ויין עם ג׳ אותיות ע״ה כמוהו (רמ״ז).

[902] לפי׳ הראשון מיין היא הבינה ולפי׳ זה מיין הוא השם הקדוש הנז׳ (מ״מ).

[903] ז׳ יודי״ן דע״ב ס״ג גימ׳ יי״ן (רח״ו). פי׳ ז׳ נקודותיו הן יי״ן, וגם יי״ן עם נקודותיו עולה אלקי״ם והיינו בניקוד יין הי׳ בפתח. ואם הוא בקמץ עולה צ״ו כשם הוי״ה זו בנקודת אלקים (רמ״ז). היין הוא סוד הגבורות הניתנין אל המלכות כמ״ש בתיקון הירח (פרק ג). והם נמשכים מהיסוד דבינה שהיא הויה בנקודת אלהים, והם ז׳ נקודות גימט׳ יין, וכן הם מהד׳ יודי״ן דע״ב והג׳ יודי״ן דס״ג גימט׳ יין וכמ״ש בהגהות מהרח״ו בזוה״ק תרומה (קמז ע״א). והוא יין המשמח יין המשומר הנמשך מרשפי אש שלהבת יה, שהם יו״ד ה״י דע״ב יו״ד ה״י דס״ג גימט׳ יין כמ״ש בפע״ח (שבת פ׳ ט״ז). והם גבורות נמתקין מאד, והוא שורף ומכלה את החיצונים (דע״ה ח״ב לז ע״ג), בבינה אין אחיזה להחיצונים כלל ח״ו, והיא יין המשומר בענביו, יין המשמח, הויה בניקוד אלהים, שהניקוד גימ׳ יין, וכמ״ש בפ׳ תרומה (קמז ע״א) וע׳ בפ׳ ויקרא (י סע״ב) ופ׳ אחרי (סה ע״א) ופ׳ בשלח (סד סע״א) (דע״ה ח״ב קג ע״ב).

קדושה עליונה מכשכשת (מנצנצת) בכם אשרי הדור הזה שהרי לא יהיה כדור הזה עד שיבא מלך המשיח שהרי התורה חוזרת לישנה אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.	קדישא עלאה קא מכשכשא (ד״א מנצצא) בכו זכאה דרא דא דהא לא יהא כדרא דא עד זמנא דייתי מלכא משיחא דהא אורייתא אתהדרת לעתיקותהא זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי
וזאת התרומה אשר תקחו מאתם רבי אלעזר אמר פסוק זה פרשוהו וסודות שלו הרי נאמרו אבל (פשט) סוד הכתוב כך למדנו והפסוקים קשים שאם הם בסוד שלמטה קשים זה על זה ואם הם בסוד שלמעלה אינם באור (אלא כך הוא) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה יפה תקחו את תרומתי קשה וזאת התרומה אשר תקחו מאתם קשה וזה (ודאי) הכל מעלה ומטה כאחד.	וזאת התרומה אשר תקחו מאתם רבי אלעזר אמר פסוק זה פרשוהו וסודות שלו הרי נאמרו אבל (פשטא)[נח] רזא[נט] דקרא הכי אוליפנא וקשיין קראי דאי אינון[ס][904] ברזא דלתתא קשיין אהדדי ואי ברזא דלעילא[905] לא אינון בנהירו (אלא הכי איהו) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה שפיר[906] תקחו את תרומתי קשיא[907] וזאת התרומה אשר תקחו מאתם קשיא ודא (ס״א ודאי) כלא עילא ותתא כחדא[908]
אלא כך הוא ויקחו לי תרומה מי בני ישראל מאת כל איש אלה מלאכים עליונים למעלה משום שעליהם היא תרומה הרמה שהם מרימים אותה תמיד למלך העליון שהרי הם מעלים אותה תמיד למלך העליון וכשישראל צדיקים הם לוקחים אותה מהם ומורידים אותה למטה זהו שכתוב מאת כל איש אשר ידבנו לבו ומי הם אותם הארבעה שהרימו אותה למעלה שאותו לב התרצה בהם ואותה תרומה היא זקופה עליהם.	אלא הכי איהו ויקחו לי תרומה מאן בני ישראל מאת כל איש אלין מלאכין עלאין לעילא[909] בגין דעליהון איהי תרומה[910] ארמותא דאינון ארימו לה תדיר לגבי מלכא עלאה דהא אינון סלקין לה תדיר לגבי מלכא עלאה וכד ישראל זכאין אינון נטלין לה מנייהו[911] ונחתין לה לתתא הדא הוא דכתיב (&) מאת כל איש אשר ידבנו לבו[912] ומאן אינון אינון ארבע[913] דארימו לה לעילא דההוא

[904] פי׳ אם תרומה היא מלכות דבי״ע קשיא (מ״מ).
[905] פי׳ אם היא מלכות דאצילות ולכך אמר רזא ב׳ פעמים (מ״מ).
[906] פי׳ דמשמע שמצוה לישראל שיקחו תרומה שהיא השכינה אצלם (מ״מ).
[907] פי׳ דמשמע מאת כל איש שהם ישראל מתמן תקחו את תרומתי ש״מ שהיא אצל ישראל ומהם אנו לוקחים אותה וכן מ״ש הזהר מאתם קשיא ה״נ פירושו (מ״מ).
[908] כלומר קושיא זו היא בין על דרך הפשט בין על דרך הקבלה (אור יקר). פי׳ פשט וסוד (מ״מ).
[909] הם ראשי ד׳ מחנות שכינה, שכל המלאכים תחתיהם, ונקראים איש, כגון והאיש גבריאל, והטעם כדפי׳ בשלהי האדרא (אור יקר).
[910] שכינה מתרוממת על גביהן ממש, שהם מתקנים, אותה להסתלק אל הייחוד, בענין שהיא ב׳ בחינות שכונת עליהם, והם מסלקין אותה למעלה בקישוטיהם, דהיינו שירם וזמרם לשבחא תדיר כדי שעל ידי אותו שבח יש לה עליה למעלה, והיא שם מתיחדת תובעת תנו לי שפע לפרנס ולזון ד׳ מחנות אלו, ומתחת ידם זנים כל הנמצאים התחתונים שד׳ מחנות הם כלל ההנהגה שבעולם ותחתונים הם מתפרנסים ישראל כשאינם ראוים והגונים (אור יקר).
[911] כדי שיהיה מזונם ופרנסתם מתחת יד השכינה ולא מתחת יד מחנותיה, ולזה כמו שהיא שורה על גביהן, הם מורידים אותה לדור בתחתונים, ותהיה ההשפעה על ישראל ממנה ממש, ויהיו כל שאר הנמצאים מתפרנסים מתחת יד ישראל, ותיקוניה וסילוקה נעשים למטה, והיא מסתלקת על ידי מעשה התחתונים, ותובעת תנו לי בשביל ישראל העושים כך וכך, וזו נוח לה, מפני שהעולם מתפרנס בזכות, וכאשר היא שכינה במלאכים ומשם מסתלקת מתפרנס העולם מתחת הבריאה וטבע ההנהגה (אור יקר).
[912] תקחו את תרומתי, שזה נוח לי שתהיה שכינה בתחתונים (אור יקר). הם י״ב מלאכים שנושאים הכסא והם ארגמ״ן וכן מתאם מאת ארגמ״ן ולפי זה לא קשה מידי (מ״מ).
[913] מיכאל שר מחנה הדרום, גבריאל שר מחנה הצפון, אוריאל שר מחנה המזרח, רפאל שר מחנה המערב (אור יקר).

	לב[914] אתרעי בהו וההיא תרומה איהי זקפא עלייהו
ואף על גב שהיא עומדת עליהם ומנחת על גביהם תקחו תקחו אותה מהם להורידה למטה ובמה בזמן הזה באותם מעשים כשרים בתפלות ובבקשות לעשות מצוות התורה באותו זמן באותם צבעים הנראים למטה כדוגמא שלמעלה באותן עבודות (אחרות) ואותם צבעים מושכים למטה אותה התרומה ומנצחים הצבעים שלמטה את אותם הצבעים שלמעלה ומושכים אותם הצבעים הללו לגונים עליונים ונכנסים אלו באלו ונעשים אלו גוף לאלו ועל זה כתוב תקחו מאתם.	ואף על גב דאיהי קיימא עלייהו ומנחא על גבייהו[915] תקחו תסבון לה מנייהו לנחתהא לתתא ובמה בזמנא דא באינון עובדין דכשראן בצלותין ובבעותין למעבד פקודי אורייתא בההוא זמנא באינון גוונין דאתחזיין לתתא כגוונא דלעילא באינון פולחנין (אחרנין) ואינון גוונין אמשכאן לתתא ההוא ארמותא ונצחן גוונין דלתתא לאינון גוונין דלעילא ומשכין לון גוונין אלין לגוונין עלאין ועיילין אלין באלין ואתעבידו אלין גופא לאלין ועל דא תקחו מאתם כתיב (&)
זהב שנכלל בגבריאל זהב למעלה גבריאל נוטל אותו למטה ושבעה מיני זהב נפרדים למטה מזה וכסף למעלה ונכלל במיכאל למטה ושורה זה על זה ונחשת למעלה ויוצאה מזהב משום שזהב ואש עומדים בסוד אחד והולכים אש מוציאה נחשת ומכח והתקף הזה מתפזרים נחשים שרפים שיוצאים מאש ולכן נחשת אדמה כאש ונכללת באוריא״ל ונעשה זה גוף לזה.	זהב דאתכליל בגבריאל[916] זהב לעילא גבריא״ל נטיל ליה לתתא ושבעה זיני זהב[917] אתפרשאן לתתא מן דא וכסף לעילא[918] ואתכליל במיכאל לתתא ושריא דא על דא ונחשת לעילא[919] ונפקא מן זהב[920] בגין דזהב ואשא[921] ברזא חדא קיימין ואזלין אשא אפיק נחשת ומחילא ותקפא דא אתבדרן (נ״א אתערון) נחשים שרפים דנפקי מאשא ועל דא נחשת איהו סומקא כאשא ואתכליל באוריא״ל (נ״א נוריא״ל) ואתעביד דא גופא לגבי דא
ותכלת שורה בזה ובזה בנחשת ובזהב ומשום שמחזיק בשני צדדים התכלת הוא תקיף ואין מי ששולט עליה לחיים שהיא כסא הדין לשרות בו הדין הקשה וזהו ב״ו א״ל ב״ו א״ל שכתוב (תהלים ז) ואל זעם בכל יום וכשחוזרים בני אדם בתשובה	ותכלת[922] שריא בדא ובדא[923] בנחשת ובזהב ובגין דאתתקף בתרין סטרין תכלת איהו תקיפא ולית מאן דשלטא עליה[924] לחיין דאיהו כרסייא דדינא לשריא ביה דינא תקיפא ודא איהו ב״ו א״ל[925] ב״ו א״ל דכתיב (תהלים ז

[914] לבו היא השכינה שהיא נקראת לב, וידבנו דהיינו לב שהיא שכינה "אתרעי בהו" ואפילו שהיא חפצה בהם שאין בהם עון ולא חטא והם ממשרתים טהורים וקדושים והיא תרומה על גביהן שהיא מתייחדת (אור יקר).

[915] שהם ג׳ בחי׳: האחת, עלייתה להתייחד. הב׳, רדתה אליהם דהיינו קיימא. הג׳, מנוחתה עליהם דהיינו מנחא אחר רדתה אפילו עכ״ז תקחו את תרומתי (אור יקר).

[916] פי׳ זהב היא בינה וגבריאל יונק מהגבורות דידה (מ״מ).

[917] פי׳ הם ז׳ גבורות כנודע (מ״מ).

[918] פי׳ חסד (מ״מ).

[919] פי׳ גבורה (מ״מ).

[920] פי׳ מן בינה הנק׳ זהב (מ״מ).

[921] פי׳ זהב שהיא הבינה ואשא שהם הגבורות הנמשכים מבינה לגבורה וז״ש אשא אפיק נחשת שר״ל אשא שהם הגבורות דבינה אפיק נחשבת שהם הגבורות דז״א (מ״מ).

[922] הוד (מ״מ).

[923] פי׳ בגבורה שהיא נחשת ובבינה שהיא הזב כי קו שמאל הם בג״ה וכן פירשם ר״א עצמו לקמן (מ״מ).

[924] קנה ע״א (הערת הזהר).

[925] מצד ימין הוא רפאל ומצד השמאל נקרא בוא״ל, וכמ״ש פ׳ תרומה (קמז סע״א) ויקהל (רט סע״ב) (דע״ה ח״ב צ ע״א)

שלימה הופך שמו לרפא״ל שזו רפואה שמזדמנת להם מאותו הדין	יב) ואל זועם בכל יום וכד אתהדרן בני נשא בתיובתא שלימתא[926] אתהדר שמיה רפא״ל דהא אסוותא אזדמן להו מההוא דינא
	קמז/ב
הקשה.	קשיא
וארגמן זה זהב וכסף שחוזרים להכלל כאחד מיכאל וגבריאל נכללו זה עם זה משלבים זה בזה ועל זה כתוב (איוב כה) עשה שלום במרומיו ומשום שהם משלבים זה בזה נעשים גוף אחד.	וארגמן דא זהב וכסף דאתהדרן לאכללא כחדא מיכאל וגבריאל אתכלילו דא עם דא משלבאן דא בדא ועל דא כתיב (איוב כה ב) עושה שלום במרומיו ובגין דאינון משלבאן דא בדא אתעבידו גופא חד
ותולעת שני למעלה ונכלל באוריא״ל כמקדם להיות אחוז בתוך התכלת ובתוך הארגמן ושש הוא למעלה ונכלל כמקדם בסוד של רפאל להאחז בכסף ובזהב.	ותולעת שני לעילא ואתכליל באוריא״ל כמלקדמין למהוי אחידו גו תכלת ובגו ארגמן ושש איהו לעילא ואתכליל כמלקדמין ברזא דרפאל לאתאחדא בכסף ובזהב
עד כאן הסוד של שבעת העמודים שלמעלה תוך שבעת העמודים שלמטה קלפה בתוך קלפה לשמירה ועזים הרי בארנו שהרי אלה שבעה מח למח וזהו קלפה למח.	עד הכא רזא דשבע עמודין לעילא גו שבע עמודים דלתתא קליפה גו קליפה לנטורא ועזים והא אוקימנא דהא אלין שבע מוחא למוחא ודא איהו קליפה למוחא[927]
וערת אילם מאדמים אלה הם בעלי מגנים עיניים לוהטות בלהבות אש כמו שנאמר (דניאל י) ועיניו כלפידי אש ונקראים רקיעים בחוץ בתוך קלפה	ועורות אלים מאדמים אלין אינון מארי תריסין עיינין מלהטין בטיסין דנורא כמה דאת אמר (דניאל י ו) ועיניו כלפידי אש ואקרון רקיעין לבר בגו קליפה
ועורות תחשים אלה הם לפנים בצד הקדושה ונאחזים בקדשה ולא נאחזים כמו שאמרנו כמו שאמרנו שאברהם הרי הוליד באשה אחרת את תחש כמו שנאמר ואת תחש ואלו הם באמא של ישמעאל אחיהם של ישמעאל שכמו שיש מדרגות בעשו כך גם יש מדרגות בישמעאל אמו של ישמעאל הולידה לתחש ומצדו של אברהם באה שהרי אור הראשון מצפ״ץ בשעה שהוציא אורות לכל הצדדים כיון שנמתק האור ההוא הראשון גנז אותו הקדוש ברוך הוא ולמי גנז אותו לצדיקים ומי אלו צדיק וצדק	ועורות תחשים אלין אינון לגו בסטרא קדישא ואתאחדן בקדושה ולא אתאחדן כמה דאמרן[928] דאברהם הא אוליד באינתו אחרא תחש (נ״א רזא דתחש) כמה דאת אמר (בראשית כב כד) ואת תחש ואלין אינון באימא דישמעאל אחוהון דישמעאל כמה דאית דרגא בעשו הכי נמי אית דרגא בישמעאל אימא דישמעאל אולידת לתחש ומסטרא דאברהם קאתא דהא נהורא קדמאה[929] מנפיץ (נ״א מצפ״ץ) בשעתא דנפק נהורין לכל סטרין כיון דאתבסם ההוא נהורא

[926] רס ע״ב רי ע״א (הערת הזהר).

[927] השעיר עצמו הנה הוא מסטרא דדינא, והגם שהוא מהמינים טהורים, אך הוא מצד הגבורות והדינין שהם שורש הקליפות, ומשם הוא יניקתם, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קלט ע״א) ועזים גבורן תתאי דלבר לחפיא כו׳, וכן הוא שם (קמז ע״ב וקס ע״א ורלג ע״ב רסט ע״א וקפה סע״א) ובדברי הרב שער קליפת נוגה (פרק ט) [נקרא זו״ן דנוגה דאצילות עזים כנזכר בפרשת תרומה (דף קמז ע״ב), לכן זו״ן בקליפת נוגה דבי״ע בנים שלהם נקרא עזא ועזאל לשון עזים. וכללות שניהן נקרא עזאזל] (דע״ה ח״ב קנו ע״א). בקלי׳ יש חד אוכם בלא רגלין, הוא קלי׳ נגה, כמה גלגלין סחרין ליה, הם רקיעים דעשיה טו״ר כנזכר בתיקו״ז (דף קנה ע״א), כולהו מליין עיינין כגומרין דנורא, הם מלאכים נפשות הכוכבים והגלגלים הנ״ל, ולהיותן רקיעין הם עורות אלים מאדמים כנזכר פרשת תרומה (קמ״ז ע״ב) ובתקונים (דף קלב ע״ב קי ע״ב) אית נפשא דמרכיבין ליה בכלבא (ע״ח שער קלי׳ נוגה ז).

[928] קלט ע״א (הערת הזהר).

[929] ויקרא רצב ע״ב (הערת הזהר). ומפסולת המים דהיינו חסד אור קדמאה (רח״ו).

כדי לעשות באור הראשון ההוא פרות לעולם ואלו הפרות שמזמנים לבא לעולם שהרי אברהם ושרה עשו (ואברהם ושרה מאותו האור עשו) פרות ונפשות שכתוב (בראשית יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן וכמו שעשו נפשות בצד הקדושה כך גם עשו נפשות בצד האחר שאם לא מאותה התעוררות שהתעורר אברהם בצד האחר לא נמצאו גרים בעולם כלל.	קדמאה גניז ליה קודשא בריך הוא ולמאן גניז ליה[930] לצדיקיא ומאן אינון צדיק וצדק[931] בגין למעבד בההוא נהורא קדמאה איבין לעלמא ואינון איבין דזמינין למיתי לעלמא דהא אברהם ושרה עבדו (ס״א ואברהם ושרה מההוא נהורא עבדו) איבין ונפשין דכתיב (שם יב ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן וכמה דעבדו נפשין בסטרא דקדושה הכי נמי[932] עבדו נפש בסטרא אחרא דאלמלא ההוא אתערו דאתער אברהם[933] בסטרא אחרא לא אשתכחו גיורין בעלמא כלל
ועצי שטים הרי בארנו שהם שרפים עומדים כמו שנאמר שרפים עמדים ממעל לו מה זה ממעל לו ממעל לאותה הקלפה ואם תאמר שפסוק זה נאמר על הקדוש ברוך הוא והרי נאמר וארא את ה׳ את דווקא כמו זה שכתוב בפסוק הזה שכתוב ושוליו מלאים את ההיכל את דווקא לרבות אותה הקלפה כיון שאמר את סוד אותה הקלפה כתוב שרפים עמדים ממעל לו ממעל לאותה קלפה.	ועצי שטים הא אוקימנא דאינון שרפים עומדים כמה דאת אמר (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל לו מאי ממעל לו ממעל להההיא קליפה ואי תימא האי קרא בקודשא בריך הוא אתמר והא אתמר (שם א) וארא את יהו״ה את דייקא כגוונא דא דכתיב (&) בהאי קרא דכתיב (שם) ושוליו מלאים את ההיכל את דייקא לאסגאה ההיא קליפה כיון דאמר רזא דההיא קליפה כתיב (&) שרפים עומדים ממעל לו ממעל להההיא קליפה
שמן למאור זה שמן משחה עליון שבא מלמעלה שנים שמן הם והם שנים (אחד) למעלה שנקרא שמן המאור ואחד למטה שנקרא שמן למאור שמן המאור הוא עליון	שמן למאור דא משח רבות עלאה דאתיא מלעילא תרין שמן אינון ואינון תרי (ד״א חד) לעילא דאקרי שמן המאור וחד לתתא דאקרי שמן למאור שמן המאור איהו עלאה[934]

[930] שם צא ע״ב (הערת הזהר).

[931] יסוד ומלכות (רח״ו)

[932] שלח קסח ע״א (הערת הזהר).

[933] ונלע״ד דמשום הכי קרי ליה לאברהם קדמאה לגיורין פרשת משפטים צה ע״א, מפני שהוא פתח להם הפתח. אבל תוכיות הענין נראה שהוא מ״ש בליקוטים חדשים דף פ״ג וז״ל, נשמת הגרים היא ממלכות אי׳ ורוחם ממלכות ת״ת ונפשם ממלכות רחל. ודע כי נשמות הגרים באות בהיות המלכות מתלבשת בחיצונים כשיש לו אז זווג, כי אז הוא זווג מלכות מצד הנקביות, פי׳ ממלכות ת״ת ושל בינה, ומפני שאז מקבלת מזווג נקביות לכן כל בחינה מצד מלכות. ומ״ש פרשת שלח לך קסח ע״א, שנפשות הגרים באות מזווג נשמות הצדיקים בגן עדן, ר״ל שכשהזווג הוא מצד התעוררות התחתונים שאז נכללים שש שבו בשש שבה, ואז הם נשמות חשובות מזווג פנים בפנים, אבל כשהוא אחר מיתתם אינו כי אם שעשוע שכינה לבד, ולכן אינו אלא בסוד מלכות לבד השוכנת עליהם, ולכן ממלכות נשמות הגרים, עכ״ל. ובודאי שבהיות אברהם בחרן היתה השכינה מתלבשת בחיצונים, והן הם הנפש שעשו בסטרא אחרא, לאפוקי נפש יצחק שנמשכה בסטרא דקדושה. והנה בחילוק הנזכר במדרגות נפשות הגרים יתיישב לענ״ד מ״ש בפרשת שלח לך הנ״ל שהשכינה נושקת ושמחה בנפשות הגרים, ובפרשת משפטים צ״ה ב׳ אמר עלובתא איהי נשמתא קדישא (ויקרא כב, יב) כי תהיה לאיש זר, דקא אתמשכת על גיורא דאתגייר ופרחת עליה מג״ע באורח סתים על בניינא דאתבני מערלה מסאבא דא הוות לאיש זר. אבל החילוק הוא כשהשכינה מתלבשת בחיצונים ואין כח בתחתונים לעורר הזווג שאז היא באה באורח סתים שאז דרכי ציון אבלות. אי נמי יש ליישבו במ״ש בספר אדם ישר במרכבת יחזקאל וז״ל, כשהמלכות רוצה לזון את החיצונים שהוא בסוד (תהלים קג, יט) ומלכותו בכל משלה, היא מפרנסתם על ידי קליפת נוגה וכו׳, ואז בהזדווג דכורא דנוגה עם נוקביה יוצאות משם נפשות גרים בסוד (בראשית יב, ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן, כנזכר בזוהר פרשת תרומה קמז ע״ב גם שלח לך קסח ע״א והבן זה, עכ״ל. ואין ספק שענין זה הוא אפילו בזמן שבית המקדש קיים, שהרי כל עוד שיהיו חיצונים בעולם צריכים הם להתפרנס, אבל מ״ש פרשת משפטים הוא כשהשכינה בגלות מחמת העוונות שאז עלובתא נשמתא וכו׳ (רמ״ז).

[934] נ״ל שהם חכמה ומלכות (רח״ו).

שעומד בודאי ולא פוסק לעולמים ותמיד מלא משחת קדש וכל הברכות וכל האורות וכל הנרות כולם מתברכים ונאורים משם שמן למאור לפעמים מתמלא ולפעמים לא.	דקיימא בודאי ולא פסיק לעלמין ותדיר מליא רבות קדשא וכל ברכאן וכל נהורין וכל בוצינין כלא אתברכאן ואתנהרן מתמן שמן למאור לזמנין אתמליא ולזמנין לא
עוד הרי שנינו כתוב ויעש אלהים את שני המארת הגדלים וגו׳ ואף על גב שהרי פרשוהו החברים וכך הוא אבל שני המאורות הגדולים האלה שמן המאור ושמן למאור עולם עליון ועולם תחתון אחד זכר ואחד נקבה וכל זמן שהזכר והנקבה באים כאחד שניהם קרויים בלשון זכר ומשום שהעולם העליון נקרא גדול בשבילו העולם התחתון שמתחבר עמו בכלל נקרא גדול.	תו הא תנינן כתיב (בראשית א טז) ויעש אלהים את שני המארת הגדולים[935] וגו׳ ואף על גב דהא אוקמוה חברייא והכי איהו אבל שני המארת הגדולים אלין שמן המאור ושמן למאור עלמא עלאה ועלמא תתאה חד דכר וחד נוקבא וכל זמנא דדכורא ונוקבא אתיין כחדא[936] תרווייהו קריין בלישנא דדכורא ובגין דעלמא עלאה אקרי גדול בגיניה עלמא תתאה דאתחבר בהדיה בכללא אקרי גדול
כיון שנפרדים זה מזה הם נזכרים בפרט כל אחד ואחד כראוי לו זה נקרא גדול וזה נקרא קטן ולכן אמרו הראשונים שיהיה אדם זנב לאריות ולא ראש לשועלים שכשהוא עומד בתוך האריות נקרא הכל בכלל של אריות זנב האריה הוא אריה בלי הפרדה ואם בתוך שועלים אפילו שהוא	כיון דאתפרש דא מן דא אדכרו בפרט כל חד וחד כדקא חזי ליה דא אקרי גדול ודא אקרי קטן ובגין כך אמרו קדמאי דליהוי בר נש זנבא לאריותא ולא רישא לשועליא דכד איהו קיימא גו אריותא אקרי כלא בכללא דאריותא זנבא דאריא אריא איהו בלא פירודא ואי בגו שועלים אפילו איהו
	קמח/א
ראש ראש השועל הוא שועל בלי הפרדה ונקרא שועל.	רישא רישא דשועל שועל איהו בלא פרודא ושועל אקרי
וזה סוד הפסוק הזה שהרי בראשונה כשיושבים כאחד שני המארת הגדלים נקראו אף על גב שזה זנב אל העליון כיון שזה נפרד מהעליון כביכול להיות ראש לשועלים אז נקרא קטן ועל סוד זה שמן המאור שלא פוסק לעולמים ועומד בעליה עליונה לשלט ביום שמן למאור פוסק ונקרא קטן ושולט בלילה.	ורזא דא האי קרא דהא בקדמיתא כד יתבין כחדא שני המאורות הגדולים[937] אתקרון אף על גב דדא זנבא לגבי דעלאה כיון דדא אתפרש מעלאה כביכול למהוי רישא לשועלים כדין אקרי קטן ועל רזא דא שמן המאור דלא פסיק לעלמין וקיימא בסליקו עלאה למשלט ביממא שמן למאור פסיק ואקרי קטן ושלטא בלילי

[935] מה שנודע כי מיעוט הירח היה ביום ד׳, הנה הוא רק על ירידתה למטה בעולמות בי״ע, אבל מה שהיא במיעוט מהז״א הנה זה היה גם מתחילה. וכן אמרו בזוה״ק (פ׳ תרומה דף קמז וקמח) כי מ״ש את שני המארות הגדולים (בראשית א טז), הוא משום כי כל זמן שהיתה היא באצילות עם ז״א ביחד נקרא היא ג״כ גדול על שמו, כי זנבא דאריא אריא איהו בלא פירודא, ולכן אע״ג דדא זנבא לדא אתקרון שניהם גדולים. אבל מאחר שנגזר עליה לירד למטה למיהוי רישא לשועלים, כדין אקרי קטן ע״ש. אמנם כל מה שנתייסד גם למעלה שהנקבה היא לעולם במיעוט מהזכר וכנז׳, הנה כ״ז הוא הכל מהכוונה והכנה לעיקר מיעוט הירח הנעשה בהנוק׳ דאצילות, במה שנעשית ראש לשועלים בירידתה לעולמות בי״ע, כי הנה כ״ז הוא באמת מעיקר עומק הכוונה דתכלית כל הבריאה כולה (דע״ה ח״ב קנח ע״א).

[936] עי׳ קלח ע״א, עיקר התיקון והבירור **דהב״ן** היה רק ע״י **המ״ה** כנודע, ולכן אינו עולה בחשבון וכו׳ אלא רק **המ״ה** לבד (דע״ה ח״א עה ע״ד), עי׳ ח״א מט ע״א (כללים ח״א קב ע״ב), ביאורים ח״ב פד ע״ג סוף אות לד.

בראשית מט ע״א (הערת הזהר).

[937] כל זמן שהיא באצילות הנה נקרא היא ג״כ גדולה כמוהו על שמו (דע״ה ח״ב קנח ע״ב). ועי׳ קמז ע״ב והערה שם בשם הדע״ה ח״ב.

וחמשה בשמים הם לתוך שמן וקטרת ואף על גב שהיא אחד הם שנים והכל אחד אבני שהם וגו׳ כל אלה שלשה עשר הם והם תקון המשכן.	וחמש בוסמין אינון לגו שמן וקטרת[938] ואף על גב דאיהי חד אינון תרין וכלא חד אבני שוהם וגו׳ כל הני תליסר[939] אינון ואינון תקונא דמשכנא
וחזרנו לדברים הראשונים זהב הרי נאמר ששבעה מיני זהב הם ואם תאמר שזהב הוא דין וכסף הוא רחמים ועולה הזהב למעלה ממנו לא כך שודאי זהב עולה יותר הוא על הכל אבל זהב הוא בדרך סתם וזה הזהב העליון שהוא שביעי מכל מיני הזהב וזהו הזהב שמאיר ונוצץ לעינים וזהו שכשיוצא לעולם מי שמשיג אותו טומן אותו בתוכו ומשם יוצאים ונמשכים כל מיני זהב.	ואהדרנא למלי קדמאי זהב הא אתמר דשבעה זיני זהב אינון ואי תימא דזהב איהו דינא וכסף איהו רחמי ואסתלק זהב לעילא מניה[940] לאו הכי דודאי זהב סליק יתיר[941] איהו על כלא אבל זהב בארח סתם איהו ודא זהב עלאה דאיהו שביעאה מכל אינון זיני זהב ודא איהו זהב דנהיר ונציץ לעיינין ודא איהו דכד נפיק לעלמא (ד״א ל״ג נפיק) מאן דאדבק ליה טמיר ליה בגויה ומתמן נפקי ואתמשכן כל זיני זהב
מתי נקרא זהב מי שנקרא זהב כשהוא באור ומתעלה בכבוד הפחד והוא בשמחה עליונה לשמח את התחתונים וכשהוא בדין כשמשתנה מאותו צבע לגון תכלת שחר ואדם אז הוא בדין הקשה אבל זהב הוא בשמחה ובעלית הפחד של שמחה עומד ובהתעוררות השמחה.	אימתי אקרי זהב מאן דאקרי זהב[942] כד איהו בנהירו ואסתלק ביקר דחילו ואיהו בחדוה עלאה למחדי לתתאי וכד איהו בדינא כד׳׳א אשתני מההוא גוון לגוון תכלא אוכם וסומק כדין איהו בדינא תקיפא אבל זהב בחדוה איהו ובסליקו דדחילו דחדוה קיימא ובאתערותא דחדוה
וכסף למטה הסוד של זרוע ימין שהרי הראש העליון הוא זהב (דין) שכתוב אתה הוא ראש הזהב חזהו וזרועותיו של כסף למטה (ואימתי נשלם הכסף כאשר הוא נכלל וכו׳) וכשנשתלם הכסף אז נכלל בזהב וסוד זה תפוחי זהב במשכיות כסף נמצא שכסף הופך לזהב ואז נשתלם מקומו ולכן שבעה מיני זהב הם.	וכסף לתתא רזא דרועא ימינא דהא רישא עלאה זהב איהו דכתיב (דניאל ב לח) אנת הוא רישא דדהבא (שם לב) חדוהי ודרעוהי די כסף לתתא (נ״א ואימתי אישתלים כסף כד אתכליל וכו׳) וכד אשתלים כסף כדין אתכליל בזהב ורזא דא (משלי כה יא) תפוחי זהב במשכיות כסף אשתכח דכסף אתהדר לזהב וכדין אשתלים אתריה (נ״א אלים אריה) ועל דא שבע זיני זהב אינון
ונחשת יוצאת מזהב ומשתנה לגרעון זרוע שמאל ותכלת ירך שמאל ותולעת שני ירך ימין ונכללת בשמאל ושש זה נהר ששופע ויוצא שנוטל כל ששת הצדדים וכמו זה למטה והרי פרשוה ונתבאר.	ונחשת נפקא מזהב ואשתני לגרעונא דרועא שמאלא ותכלת ירכא שמאלא ותולעת שני ירכא ימינא ואתכליל בשמאלא ושש דא נהר[943] דנגיד ונפיק דאיהו נטיל כל שית סטרין וכגוונא דא לתתא[944] והא אוקמוה ואתמר
הרי כאן שבע של יובל והם שבע של שמטה ואף על גב שהם שש הם שלש עשרה	הא הכא שבע דיובל[945] ואינון שבע דשמיטה[946] ואף על גב דאינון שית[947] אינון

[938] פי׳ שה׳ סמים שהיו בשמן המשחה היו נכנסים ג״כ במנין סימני הקטרת (רח״ו במ״מ).
[939] זה הפך מ״ש בדף קלה, ודבריו כאן הם כדברי רש״י ז״ל דחשיב י״ג מינים (מ״מ).
[940] פי׳ קס״ד שזהב היא גבורה דז״א ולכך מקשה למה הקדים קרא זהב לכסף (מ״מ).
[941] פי׳ בינה (מ״מ).
[942] פי׳ מלכות אימתי נק׳ זהב (מ״מ).
[943] וסי׳ ביוסף וילביש אותו בגדי שש (רח״ו במ״מ).
[944] פי׳ גם במלוכת יש בה ו״ק (מ״מ).
[945] פי׳ ז״ק דז״א שיצאו מבינה (מ״מ).

בשביעי שהוא ראש עליהם הרי שלש עשרה הראש שעומד על כל הגוף למטה הראש שעומד על כל איברי הגוף הוא זהב מה בין זה לזה הזהב העליון הוא בסוד נסתר ושמו הוא זהב סגור סגור וסתום מן הכל ולכן נקרא סגור שהוא סגור מהעין שאינה שולטת בו הזהב התחתון הוא יותר גלוי (ושמו נקרא זהב ירקרק וכו׳).	תליסר בשביעאה דאיהו רישא עלייהו הא תליסר רישא דקיימא על כל גופא לתתא רישא דקיימא על כל שייפי גופא איהו זהב מה בין האי להאי זהב עלאה איהו ברזא סתימא ושמא דיליה איהו זהב סגור סגור וסתום מכלא ועל כן אקרי סגור דאיהו סגור מעינא דלא שלטא ביה זהב תתאה איהו באתגליא יתיר (ושמא דיליה איקרי זהב ירקרק וכו׳)
	אמרו המגיהים כך מצאנו בכל העתקות אשר היו לפנינו ומהלשון נראה שחסר כאן וכעת מצאנו בספר הזוהר של הרב ישראל בנימין ז״ל וז״ל והנה זימן ה׳ יתברך לידי מה שחסר כאן והנה הוא לפניך וכדי שלא לסור ממנין הדפין שמנום בסוף הספר עיין שם בסימן י׳ ומועתק מז״ח דף ס״ח א׳
לשעתו הוא היה שכתוב ורוח אלהים לבשה את זכריה ואם תאמר הרי ירמיהו שבו כתוב בטרם אצרך בבטן ידעתיך והרי אחרים אלא כולם לא זכו לנבואה ולכהנה עליונה כמו אהרן שהרי אהרן זכה בנבואה עליונה על כל שאר הכהנים זכה בכהנה על כלם.	לשעתא הוה דכתיב (דה״ב כד כ) ורוח אלהים לבשה את זכריה ואם תאמר הא ירמיהו דכתיב ביה (ירמיה א ה) בטרם אצרך בבטן ידעתיך והא אחרנין אלא כלהו לא זכו לנבואה ולכהונה עלאה כאהרן דהא אהרן זכה בנבואה עלאה על כל שאר כהני זכה בכהונה על כלהו
משה זכה בנבואה ושמש בכהנה עליונה שמואל זכה בשתיהן מה משה היה קורא והקדוש ברוך הוא משיב לו מיד אף בשמואל כתוב (שמואלא יב) הלא קציר חטים היום אקרא אל ה׳ ויתן קלות וגו׳ אבל לא עלה לדרגה עליונה כמשה מה אהרן היה משמש בכהנה אצל הקדוש ברוך הוא אף שמואל היה משמש לפני הקדוש ברוך הוא אבל לא עלה בשמוש עליון כמו אהרן.	משה זכה בנבואה ושימש בכהונה עלאה שמואל זכה בתרוייהו מה משה הוה קרי וקודשא בריך הוא אתיב ליה מיד אוף שמואל כתיב ביה (ש״א יב יז) הלא קציר חטים היום אקרא אל יהו״ה ויתן קולות וגו׳ אבל לא סליק לדרגא עלאה כמשה[948] מה אהרן הוה משמש בכהונה גבי קודשא בריך הוא אוף שמואל הוה משמש קמי קודשא בריך הוא אבל לא סליק בשמושא עלאה כאהרן

[946] פי׳ והם נגד ז׳ דמלכות (מ״מ).

[947] פי׳ אין בז״א רק ו״ק וכן במלכות אין בה רק ו״ק ואמאי אמרינן ז׳ בז״א וז׳ במלכות (מ״מ).

[948] מפני שעיקרו של משה מנ״ה דאבא שה״ס הזכר שהוא העליון. ועוד שעיקר אחיזת משה הוא בנצח דאבא שהוא בנצח דאריך ושמואל בסוד הוד דאריך ששם אחיזת בינה, וידוע שנ״ה הם בסוד מעלה ומטה, ולפי הנזכר בכאן נלע״ד שמה שנז״ל משער הנבואה שנבואת שמואל מפרק ראשון דנצח, הוא בסוד נצח דאי׳ שבתוך זעיר מפנימיותו, אבל משה סודו פק״ד קס״א אחוז באו״א, וידוע שאהרן סודו ע״ב פק״ד שהם שני מיני אחורי דיסוד אבא כנזכר באוצרות חיים, ולכן אמר בו הוה משמש בכהונה גבי קב״ה, מפני שאין אבא מתגלה בזעיר אלא בסוד האחוריים, אך בשמואל אמר קמי קב״ה, מפני שהוא בסוד אורות אימא הפנימים שהם המתגלים בתוך זעיר ומראים פניהם שם ממש, וז״ס (שמו״א ב, יח) ושמואל משרת את פני ה׳, דייקא. אבל לא סליק בשמושא עילאה כאהרן, ר״ל שאעפ״י שאהרן הוא כולו מבחינת אחוריים ושמואל משל הפנים, מכל מקום הוא חשוב יותר בשימוש הכהונה יותר משמואל, שידוע שגדולים אחורי העליון יותר מפנימיות התחתון, ולכן כהונת אהרן היתה לו ולזרעו ולא של שמואל, כי הנה משפחתו היא של לוי״ם העולה בגי׳ אלקי״ם שהם מגבורות הבינה, אבל שמואל לבדו היה מסוד חסדים שלה. ועוד יוכלו הדברים להתבאר כידוע שמשה נאחז שרשו בשני מזלות נוצר חסד ונקה שהם תיקוני כתר שבכתר, ושמואל מתיקון אל עד נוצר, כי נוצ״ר וא״ל גי׳ שמוא״ל והם מתיקוני חכמה שבכתר (רמ״ז).

והדבר כך הוא שלשה הם שהיו נביאים נאמנים ושמשו בכהנה אחד משה ואחד אהרן ואחד שמואל ואם תאמר ששמואל לא המשיך (שמש) בכהנה אלא אחר היה ששמש בכהנה ומיהו	ומלה הכי הוא תלתא אינון דהוו נביאי מהימני ושימשו בכהונה[949] חד משה וחד אהרן וחד שמואל ואי תימא שמואל לא משיך (ס״א שמש) בכהונה אלא אחרא הוה דשמש בכהונה ומנו
	קמח/ב
ירמיהו לא כך שהרי כתוב מן הכהנים אשר בענתות מן הכהנים היה אבל לא שמש ושמואל שמש בימי עלי ומשה פעם אחת כל אותם שבעת ימי המלואים.	ירמיהו לאו הכי דהא כתיב (ירמיה א א) מן הכהנים אשר[950] בענתות מן הכהנים הוה אבל לא שמש ושמואל ביומי דעלי שמש ומשה זמנא חדא כל אינון שבעה ימי מלואים
שמואל זכה לנער שכתוב (שמואלא א) והנער נער ושמואל משרת ומשום שעומד בדרגה הזו ודאי שהוא כמו משה ואהרן מי שנוטל את הנער הזה וזוכה בו זוכה באותן דרגות עליונות שעמדו בהם משה ואהרן.	שמואל זכה לנער דכתיב (ש״א א כד) והנער נער (שם ב יח) ושמואל משרת ובגין דקיימא בהאי דרגא ודאי איהו כמשה ואהרן מאן דנטיל להאי נער וזכי ביה זכי באינון דרגין עלאין דקיימן בהו משה ואהרן[951]
הכרובים הם זהב כמו שבארוה משום שיוצאים מצד הזהב ולא מערב בהם כסף ולא צבע אחר וזהו צבע זהב ירקרק במשכן מתערבים הצבעים זהב וכסף ללכת כאחד להיות סוד שלמעלה באחד עוד נחשת להיות עמם וללכת בין כל הצדדים שתמצא שלמות בכל כאחד שכתוב זהב וכסף ונחשת.	כרובים אינון זהב[952] כמה דאוקמוה בגין דנפקי מסטרא דזהב ולא אתערב בהו כסף ולא גוון אחרא ודא איהו גוון זהב ירקרק במשכן מתערבין גוונין זהב וכסף למיהך כחדא למהוי רזא דלעילא בחד תו נחשת[953] למהוי בהדייהו ולמיזל בינייהו כל סטרין לאשתכחא שלימו בכלא כחדא דכתיב (&) זהב וכסף ונחשת[954]
דבר אחר זהב וכסף זה שחוזר לכסף וכסף לזהב והכל כלול יחד ובמקום אחד	דבר אחר זהב וכסף זהב דאתהדר לכסף[955] וכסף לזהב וכלא אתכליל כחדא ובדוכתא

[949] קשה דשמואל לוי היה מבני בניו של קרח. ותירץ הרמ״ק דשימוש זה בעבודות המותרות בזר ושעל כן נאמר (שמו״א ג, א) והנער שמואל משרת וגו׳. וכתב עוד דאפשר ששימש בבמה למאן דאמר זר מותר בבמה, ע״כ. והדבר תמוה שמשנה שלימה שנינו, באו לשילה נאסרו הבמות. ויש לומר דהכא עסקינן אחרי מיתת עלי שחרבה שילה ובאו לנוב שאז חזרו הבמות להיות מותרות וכדאמרינן בפרק בתרא דזבחים דף קי״ט א׳. מיהו דוחק לאוקמי כסברת יחיד המתיר זר בבמה. ועוד שהזוהר אמר כאן בפירוש ושמואל ביומי דעלי שמש. ולעד״ן שיותר נכון לתרץ דהוראת שעה היתה לו על פי הדיבור מפני גודל חשיבותו, לפי שהוא היה רוחו של קין ונתקן בו, ולגבי דידיה היה במדרגת לעתיד לבוא כנודע אצלנו סוד (יחזקאל מד, טו) והכהנים הלוים. אי נמי מצד מדרגת נבואתו שיניקתו למעלה שאמר הרב זלה״ה בשער הנבואה פרק א׳, שעיקר נבואתו היה מפרקא קדמאה דנצח דז״א מהפנים שלו והיה גם ההוד נכלל בו, וכיון שעיקרו מהנצח שהוא הימין הותרה לו הכהונה, ועיין מה שכתבתי עוד ריש פרשת קרח קע״ו א׳. אחר כך מצאתי משם הרח״ו זלה״ה והוא אצלי בליקוטי תורה דשמואל פסוק (שמו״א ג, א) ודבר ה׳ היה יקר בימים, וכתב על זה וז״ל, משה היה מבחי׳ אור של חכמה וגם כן אהרן וז״ש (תהלים צט, ו) משה ואהרן בכהניו, אבל שמואל בקוראי שמו, ממקום שמתקנת שמו מלכות והוא נ״ה בינה, ושניהם בחי׳ חסדים אעפ״י שזה ימין וזה שמאל, [ומזל״ן שז״ס שם שמואל קרי ביה שמאל שהוא מאי׳] הכל הוא אור חכמה שהיא התורה ועל זה שמשו בכהונה, ע״כ. ומ״ש שהכל הוא אור חכמה הוא במה שנודע אצלנו בסוד התכללות אבא באי׳, שגבורות אבא הם חסדים דאי׳ שסודם מים כמ״ש ביודעי בינה שלי. ולכן שמואל נענה במים ומיד (נ״א תמיד) שכן סגולת החסד (רמ״ז).

[950] ויחי רמט ע״ב (הערת הזהר).

[951] פי׳ אהרן בחסד ומשה בגבורה (מ״מ).

[952] פי׳ כרובים הם נו״ה והם מבינה שנק׳ זהב בסוד ומבינה נביאים (מ״מ).

[953] פי׳ ת״ת כי זהב גבורה וכסף חסד (מ״מ).

[954] פי׳ הם חג״ת (מ״מ).

[955] פי׳ גבורה נתחברה עם חסד ונכללו זה בזה (מ״מ).

בשלש צורות חוזר כאשר צריך לשמחה ולא לדין זהב כאשר צריך לרחמים כסף כאשר צריך תקף הדין נחשת.	חדא[956] בתלת גוונין אתהדר[957] כד אצטריך לחדוותא ולא דינא זהב כד אצטריך לרחמי כסף כד אצטריך תקפא דדינא נחשת
ועל זה הסתכל משה במעשה של נחש הנחשת שכתוב ויעש משה נחש נחשת והיה יודע המקום של התוך הזהב באותה נחשת משום שנחש הוא כלשונו ומקומו היה יודע שהרי הקדוש ברוך הוא לא אמר לו אלא עשה לך שרף והוא בא ועשה נחש נחשת שכתוב ויעש משה נחש נחשת למה.	ועל דא אסתכל משה בעובדא דנחש הנחשת דכתיב (במדבר כא ט) ויעש משה נחש נחשת[958] והוה ידע אתר דהתוכא דזהב בההוא נחשת[959] בגין דנחש כלישנא דיליה הוא ואתריה הוה ידע[960] דהא קודשא בריך הוא לא אמר ליה אלא עשה לך שרף ואיהו אתא ועבד נחש נחשת דכתיב (&) ויעש משה נחש נחשת מאי טעמא
אלא מקום היה יודע ועקר הדבר היה שהרי בראשונה כתוב וישלח ה׳ בעם את הנחשים השרפים וכתוב נחש שרף עקרם הוא נחש ומשום שמשה היה יודע את העקר והשרש והיסוד מאותו מקום עשה נחש והסתמך עליו למה כי ישראל חטאו בלשונם שכתוב וידבר העם באלהים ובמשה ועל זה וישלח ה׳ בעם את הנחשים השרפים.	אלא אתר הוה ידע ועקרא דמלתא הוה דהא בקדמיתא כתיב (שם ו) וישלח יהו״ה בעם את הנחשים השרפים וכתיב (דברים ח טו) נחש שרף עקרא דלהון נחש איהו ובגין דמשה הוה ידע עקרא ושרשא ויסודא מההוא אתר עבד נחש ואסתמיך עליה מאי טעמא בגין דישראל חטאו בלישנהון דכתיב (במדבר כא ה) וידבר העם באלהים ובמשה ועל דא וישלח יהו״ה בעם את הנחשים השרפים
ומשה לא הלך אלא אחר העקר ועשה נחש נחשת באותו צבע שצריך לו שהרי מקומו הוא נחשת והקדוש ברוך הוא לא אמר לו ממה יעשה ומשה התבונן ועשה אותו מנחשת כפי שצריך למקומו מנין לנו שכתוב ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס מה זה על הנס על אותו רושם שהוא למעלה.	ומשה לא אזל אלא בתר עקרא ועבד נחש נחשת בההוא גוונא דאצטריך ליה דהא אתריה נחשת איהו וקודשא בריך הוא לא אמר ליה ממה יתעביד ומשה אסתכל ועבד ליה מנחשת כמה דאצטריך לאתריה מנלן דכתיב (&) ויעש משה נחש נחשת וישימהו על הנס מאי על הנס על ההוא רשימו דאיהו לעילא[961]
והרי שנינו בכל מקום הנחש הזה הולך אחר סוד של אשת חיל וצריכה אשת זנונים לתקן עצמה כמו שלה ולא יכולה הרושם והאות של אשת חיל הוא האות ה׳ וכך ראוי לה הרושם ההוא של אשת זנונים והאות שלה הוא כמו אותו צבע (שצריך) ולא התתקן להיות כך והאות שלה ק׳ האות שלה התתקנה בתקון של האות ה׳ (אות ק׳	והא תנינן בכל אתר דאי נחש אזלא בתר רזא דאשת חיל ובעיא אשת זנונים לאתתקנא גרמה כגוונא דילה ולא יכילת אשת חיל ההוא רשימו ואת דילה איהו את ה׳ והכי אתחזי לה אשת זנונים ההוא רשימא ואת דילה איהו כההוא גוונא (נ״א דאצטריך) ולא אתתקן למהוי הכי ואת דילה ק׳[962] את דילה[סב]

[956] פי׳ במלכות נכלל הכל (מ״מ).

[957] פי׳ ג׳ גוונים יש במלכות כשמקבלת מבינה היא גוון זהב וז״ש כד איצטריך לחדוותא ולא דינא זהב שהיא בינה לפי שזהב יש בו ב׳ פירושים או בגבורה או בבינה וכשמקבלת מחסד הוא גוון כסף וכשמקבלת מגבורה הוא גוון נחשת וז״ש כד איצטריך תוקפא דדינא נחשת, שנחשת ג״כ יש בו ב׳ פירושים או גבורה או ת״ת (מ״מ).

[958] הם דו״נ דנוגה, ועי׳ מ״ש דף קלט (מ״מ).

[959] פי׳ שבינה משפעת לגבורה (מ״מ).

[960] פי׳ נחש שהם זו״ן דנוגה מקבלים מגבורה שנקרא נחשת (מ״מ).

[961] פי׳ הוא עטרת היסוד שהוא בחינת מלכות ומשם יניקת זו״ן דנוגה (מ״מ).

[962] קנב ע״א (הערת הזהר). בולטת יותר הערה ע״ג ברית קדש (רח״ו במ״מ).

באותו צבע של ה׳ ולא נתקנה להיות כך האות שלה נתקנה בתקון של האות ה׳) כמו קוף אצל בני האדם שהולך אחר בני אדם ולא נתקן לעשות כך כמו כן עשה משה את אותו הנחש על אותו רושם שראוי לו ותמיד מתקן להרע ועליו חטא אדם וגרש מגן עדן שיהיה מקום דיורו כמו הדיור שלמעלה.	אתתקנא בתקונא דאת ה׳ (ס״א את ק׳ בההוא גוונא דה׳ ולא אתתקנא למהוי הכי את דילה אתתקנא בתקונא דאת ה׳) כגוונא דקופא אצל בני נשא דאזלא בתר בני נשא ולא אתתקן למעבד הכי כגוונא דא עבד משה ההוא נחש על ההוא רשימו דאתחזי ליה ותדיר אתתקן לאבאשא ועליה חב אדם ואתתרך מגנתא דעדן דהוה אתר דיוריה[963] כגוונא דדיורא דלעילא
	אמרו המגיהים בהרבה העתקות נמצאות כתובות כאן השבעה היכלות ושבעה מדורות וכבר נדפסו בפרשת בראשית דף לח כי שם ביתם
כתוב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור אמר רבי יוסי אותו אור נגנז והזדמן לצדיקים לעולם הבא כמו שבארוה שכתוב (תהלים צו) אור זרע לצדיק ודאי סתם ואותו האור לא שמש בעולם פרט	כתיב (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור[964] אמר רבי יוסי ההוא אור אתגניז ואיהו אזדמן לגבי צדיקיא לעלמא דאתי כמה דאוקמוה דכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע

[963] פי׳ אדה״ר היה בגן עדן של מטה (מ״מ).

[964] ע״י אותו האור [המ״ה] הרי היה כל התיקון דמעשה בראשית וכנ״ל אות ד׳. ומאחר שחזר ונגנז, הרי חזרו שליטת הדינין כמו בעולם התוהו. אמנם הנה לא נסתלק ח״ו, כי א״כ היה מתחרב העולם לגמרי, ולכן לא נסתלק אלא נתעלם ונגנז. ועכ״ז הנה הוא משלח את הארתו תמיד, ובו מתקיים העולם, וכמ״ש בזוה״ק פ׳ תרומה (קמח סע״ב וקמט רע״א וכן שם קסו ע״ב) (דע״ה ח״א ג ע״ד), מבואר בדברי הרח״ו ז״ל בכ״מ, בלקוטי תורה (פ׳ בראשית) וכן בשער הפסוקים (שם ופ׳ פקודי ופ׳ תצא), ושורש הענין בזה הוא ע״פ מה שאמר בע״ח בשער עקודים (פרק ח) ובדרושי מ״ן ומ״ד (דרוש א) וכן בשער מאמרי רשב״י (פ׳ פקודי) בארוכה, כי בעת מעשה בראשית, אחר שנגנז האור הראשון שהיה תיכף ביום א׳, ע׳ זוה״ק פ׳ תרומה (קמח סע״ב), היו הזו״ן רק אחור באחור, וכן הוא בזוה״ק בראשית (לה רע״א). וענין עמידתם אחור באחור הוא כאשר שהם חסרים מהמוחין דאבא, שהוא האור דהחיה (דע״ה ח״ב צד ע״ד), כי אחר שנגנז אור הראשון שהוא ביום א׳ דמע״ב, ע׳ זוה״ק תרומה (קמח סע״ב), היו זו״ן במקומם רק אחור באחור, וזה עצמו הוא ענין גניזת האור כמ״ש במאמרי רשב״י (דף ט סע״ד), והיה מוטל על אדה״ר לתקנם ולהביאם פב״פ במקומם ג״כ בזווג תדירי דלא פסיק לעלמין, ולהחזיר להאיר את האור הגנוז כמו לעתיד לבוא (דע״ה ח״ב צה ע״ד), בב״ר (פ׳ יא סי׳ ב ופ׳ יב סי׳ ו) מבואר שאדה״ר היה משמש בה ג״כ, ושימשה לפניו ל״ו שעות, י״ב דערב שבת וכ״ד דשבת, וכן הוא בפסיקתא רבתי (פיסקא כג), אך שם (פיסקא מו) מבואר כי שימשה ל״ו שעות בתחילה, שהם הג׳ ימים הראשונים, ואח״כ חזרה לאדה״ר ושימשה לפניו ג״כ ל״ו שעות, שהוא עד סוף שבת בראשית. אמנם בזוה״ק (פ׳ תרומה קמח סע״ב) אמרו ההוא אור לא שימש בעלמא בר יומא קדמאה, ולבתר אתגניז ולא שמש יתיר (דע״ה ח״ב קט ע״ד), אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ״ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג״כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ״ש בפ׳ פקודי (דף רכ ע״ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב״ה כו׳ ע״ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ״ש שם (רכ ע״ב וע״ש קמח סע״ב וקסו סע״ב ולה ע״א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות. אמנם בכל הששת ימי בראשית, הנה אזיל יומא קדמאה בגילוי החסד שבו עם כלהו יומין כנ״ל, ונתקן על ידו כל מע״ב כולם (כללים ח״א נז ע״א), עיקר האור הזה הוא חזר ונסתם תיכף ע״י הקד״א ביום הראשון גופה, ונגנז בהקד״א, והוא אור הראשון שנגנז ביום הראשון עצמו כמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קמ״ח סע״ב ובכ״מ), ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק דרך הקד״א, אך ביום הראשון הנה נתגלה הוא עצמו ע״י בקיעת הקד״א כנז׳ (כללים ח״א קא ע״ב), אור הגנוז שנתגלה ביום ראשון. אבל תיכף הנה חזר ונגנז גם הוא ונשאר בהיסוד עצמו, ובסוד אור זרוע לצדיק, ואינו מאיר מעתה להנוק׳ שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע׳ הארת המוחין (פרק ט) [וכמ״ש בזוה״ק פ׳ בא לה ע״א, ע״ש בהגהות מהרח״ו אות ג׳ ד׳[964], ובזוה״ק פ׳ תרומה קמח סע״ב וקמט רע״א, ושם קסו ע״ב וקסז ע״א כל הענין, ופ׳ פקודי רכ ע״ב ופ׳ אמור פח ע״א]. ועכ״פ הוא, כי אור המ״ה העיקרי הנה הוא עצמו לא נתגלה ג״כ אלא רק ביום הראשון, והוא החסד שנתגלה אז בפומא דאמה, אבל הוא חזר ונגנז תיכף ג״כ ביסוד עצמו, ונשאר שם ובסוד אור זרוע לצדיק (כללים ח״א קא ע״ג).

ליום הראשון ואחר כך נגנז ולא שמש יותר.	לצדיק לצדיק ודאי סתם וההוא אור לא שמש בעלמא בר יומא קדמאה[965] ולבתר אתגניז ולא שמש יתיר
רבי יהודה אומר אלמלא נגנז מכל	רבי יהודה אומר אלמלי אתגניז מכל
	קמט/א
וכל לא עומד העולם אפילו רגע אחד אלא נגנז ונזרע כזרע הזה שעושה תולדות וזרעים ופרות וממנו התקיים העולם ואין לך יום שלא יוצא ממנו בעולם ומקים הכל שבו הקדוש ברוך הוא זן את העולם ובכל מקום שעוסקים בתורה בלילה חוט אחד יוצא מאותו אור גנוז ונמשך על אותם שעוסקים בה זהו שכתוב יומם יצוה ה׳ חסדו ובלילה שירה עמי והרי בארנו ביום שהוקם המשכן למטה מה כתוב ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן מה זה הענן חוט אחד היה (עמוד הענן) מאותו צד של האור הראשון שיצא בשמחה בכל (של הכל) כשנכנס למשכן שלמטה ומאותו יום (ראשון) לא נגלה אבל שמוש משמש בעולם והוא מחדש בכל יום מעשה בראשית.	וכל לא קאים עלמא אפילו רגעא חדא אלא אתגניז ואזדרע[966] כהאי זרעא דעביד תולדין וזרעין ואיבין ומניה אתקיים עלמא ולית לך יומא דלא נפיק מניה בעלמא ומקיים כלא דביה זן קודשא בריך הוא עלמא ובכל אתר דלעאן באורייתא בלילא חד חוטא נפיק מההוא אור גניז ואתמשיך על אינון דלעאן בה הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו״ה חסדו ובלילה שירה עמי והא אוקימנא יומא דאתקם משכנא לתתא מה כתיב (שמות מ לה) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן מאי הענן[ג] חד חוטא הוה (נ״א עמודא דעננא) מההוא סטרא דאור קדמאה דנפק בחדוה בבולא (דכלה) כד עאלת למשכנא דלתתא ומההוא יומא (קדמאה)[ד] לא אתגלי[967] אבל שמושא קא משמש בעלמא ואיהו מחדש בכל יומא עובדא דבראשית
רבי יוסי היה עוסק בתורה והיו עמו רבי יצחק ורבי חזקיה אמר רבי יצחק הרי ראינו שמעשה המשכן הוא כמו מעשה שמים	רבי יוסי הוה לעי באורייתא והוו עמיה רבי יצחק ורבי חזקיה אמר רבי יצחק הא חמינן

[965] עי׳ ב״ר פ״ג סי׳ ו ופי״א סי׳ ב, ופי״ב סי׳ ו׳ ועי׳ לעיל ח״א לא ע״ב ומו ע״א וקלא ע״א ורג ע״ב (לש״ו).

[966] לעיל לה ע״א ולקמן קסו ע״ב רכ ע״ב ח״ג פח ע״א (לש״ו). עי׳ הערה לעיל קמח ע״ב אריכות בשם הלש״ו. התיקון דהאור דשם **מ״ה**, וכו׳ החסד שיתגלה בפומא דאמה. ותמצית הארה מזה מוכרח להיות תמיד, כי בלא זה לא היה אפשר שיתקיים העולם אפי׳ רגע אחת וכמ״ש בזוה״ק (תרומה קמט רע״א ושם עוד קסו ע״ב) (דע״ה ח״ב עה ע״ד), גם אחר החטא לא חזר אותו האור למקורו ח״ו, אלא רק שנגנז ונתעלם גילויו מלמטה, אבל בהעלם הנה הוא משמש לעולם וכמ״ש בזוה״ק תרומה (קמט רע״א קסו ע״ב) ופ׳ פקודי (רכ ע״ב) (דע״ה ח״ב קח ע״ב), באשר שלא יחפוץ הקב״ה בהשחתת העולם, הנה לא לקח את האור הראשון ולא ביטל אותו מכל וכל ח״ו, אלא הוא שולט בהעלם תמיד ובו מתקיים העולם וכמ״ש בפ׳ תרומה (קמט רע״א ושם קסו ע״ב). אך קיומה, הנה הוא רק כדי שתתוקן לבסוף (דע״ה ח״ב קיא ע״ד), אור הראשון שנגנז. והרי נתגלה מתחילה ואח״כ גנזו, ועכ״ז הנה נשאר רושם ממנו בהבריאה לעולם, והוא לעולם יסוד כל הבריאה כולו וכמ״ש בפ׳ תרומה (קמט רע״א) ובכ״מ, והנה הוא סוד התגין אשר על האותיות (דע״ה ח״ב קכז ע״ג), לא אמר על הנסים דמצרים ״כבר היה״, כי הרי הם אינם מהגילוי העיקרי אשר היה בעת הבריאה, אלא אמר עליהם ״כבר הוא״, ור״ל כי הרי הוא יסוד העולם תמיד, ע׳ זוה״ק (תרומה קמט רע״א ושם קסו ע״ב ופ׳ פקודי רכ ע״ב) כי מזוהר ניצוצי אורו הנה נעשו כל הנסים דיציאת מצרים, וזהו שאמר מה שהיה כבר הוא, כי הרי הם היו מאותו אור הגנוז אשר הוא יסוד העולם תמיד, ובו נברא העולם, ולכן אמר ואין כל חדש תחת השמש (כללים ח״א יז ע״א), האור הראשון אשר בו נתקן כל מעשה בראשית, הרי הוא נגנז ואינו משמש עתה אלא בהעלם גדול, כמ״ש בפ׳ תרומה (קמט רע״א) ומתנהג עתה ע״פ סדר דעולם התוהו כמ״ש בתז״ח (דף כז ע״א) (כללים ח״א עח ע״ב), אור הנקבה נתבטל הכל עד לע״ל, ולכן הנקבה היא עתה גבורה, אבל חסד הזכר אינו נפסק אפי׳ רגע אחת (כמ״ש פ׳ תרומה קמ״ט רע״א ופ׳ פקודי ר״כ ע״ב) (כללים ח״א פא ע״ג), לא האיר האור דשורש התיקון שבהיסוד בהמ״ה עצמו שבו אלא רק ע״י הב״ן שבו (כללים ח״ב עו ע״ב).

[967] ור״ל משנתגלה כשהוקם המשכן מההוא יומא לא אתגלי (מ״מ).

וארץ והרי התעוררו החברים בסודות שלהם מעט שלא יכול איש לאכול בפיו ולהושיט ידו לתוך פיו ולבלע.	דעובדא דמשכנא כגוונא דעובדא דשמים וארץ[968] והא אתערו חברייא ברזין דלהון זעירו דלא יכיל בר נש למיכל בפומיה ולמישט ידיה לגו פומיה ולמבלע
אמר רבי יוסי דברים אלו נעלה אותם לתוך (אצלו) המנורה הקדושה שהוא מתקן תבשילים מתוקים כמו שהתקינם העתיק הקדוש נסתר כל הנסתרים והוא מתקין תבשילים שאין בה מקום שיבא אחר וישפך בהם מלח ועוד שיכול אדם לאכול ולשתות ולהשלים כרסו מכל עדוני העולם ולהשאר ובו יתקיים ויתן לפניהם ויאכלו ויותרו כדבר ה׳.	אמר רבי יוסי מלין אלין נסלק לון לגו (נ״א לגבי) בוצינא קדישא דאיהו מתקן תבשילין מתיקין כמה דאתקין לון עתיקא קדישא[969] סתימא דכל סתימין ואיהו אתקין תבשילין דלית בהו אתר למיתי אחרא למשדי בהו מלחא ותו דיכיל[970] בר נש למיכל ולמשתי ולאשלמא כרסוי מכל עדונין דעלמא ולאשתארא וביה יתקיים (מ״ב ד מג) ויתן לפניהם ויאכלו ויותירו כדבר יהו״ה
פתח ואמר וה׳ נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלם בין חירם ובין שלימה ויכרתו ברית שניהם פסוק זה הרי נאמר בכמה מקומות אבל וה׳ הסכמה שלמעלה ומטה כאחד וה׳ הוא ובית דינו נתן חכמה נתן כמו שנותן דורון ומתנות לאהובו כאשר דבר לו שלמות החכמה בעשר ובשלום ובשלטון זהו שכתוב כאשר דבר לו.	פתח ואמר (שם א ה יב) ויהו״ה נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם האי קרא הא אתמר בכמה דוכתי אבל ויהו״ה אסתכמותא[971] דלעילא ותתא כחדא ויהו״ה איהו ובי דיניה נתן חכמה נתן כמאן[972] דיהיב נבזבוא ומתנה לרחימיה כאשר דבר לו שלימו דחכמתא בעותרא ובשלם ובשלטנו הדא הוא דכתיב (&) כאשר דבר לו
ויהי שלם בין חירם ובין שלימה למה כי היו מכירים זה עם זה את סתר הדברים שהיו אומרים ובני אדם אחרים לא היו יודעים להתבונן ולדעת בהם כלל ובשבילם	ויהי שלום בין חירם ובין שלמה מאי טעמא בגין דהוו ידעי דא לדא סתימו דמלין דהוו אמרי ובני נשא אחרנין לא הוו ידעי לאסתכלא

[968] הירעות דומות לרקיעים, הקרסים לככבים, ובמעשה שמים וארץ נאמר ה׳ בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות, וכאן נאמר ואמלא אותו וכו׳ בחכמה ובתבונה ובדעת וכו׳, על מה אדניה הוטבעו, וכאן מאת אדנים, לאהל על המשכן לשמש שם אהל בהם, ויכלו השמים והאץ ותכל כל עבודת הקדש, ויברך אותם משה, ויברך אותם אלהים, וירא משה את כל המלאכה, וירא אלהים את כל אשר עשה ויקהל משה וכו׳ ששת יממי תעשה וכו׳ וכן כי ששת ימים עשה ה׳ וכו׳ (אור יקר).

[969] היינו שסודו התורה הם מתלבשים במשלים וחידות בתורה מטעם התפשטות התורה וירידתם מרום המעלות עד העול הגשמי הזה, והנה סוד התורה המתגלה הוא שהשכל דולה מים עמוקים מלמעלה למעלה, ופעמים יאמר המשכיל סוד ויש לסודו נסתר, והוא אומר בלי היותו מעמיק בסודו וזה מפני שהוא מפרש התורה בבחינת ז״א, ויש לו סתר בא״א ור׳ שמעון היה דולה מעמקי המחשבה העליונה בכל סודו, מפני שהיה שואב הסוד מהכתר (אור יקר).

[970] שהיה דולה ומשקה יותר ממה שהיו שואלים לו, והיו דרשותיו רחבות כענפים כדי צורך הדרוש המבוקש ויותר ממנו (אור יקר).

[971] בענין שכל איזה סוד שהיה נסמר תחת איזה שר מבית דין עליון היה מוסרו לו, מפני שכולם הסכימו לגלות לו סתרי התורה, וכך כל איזה ענין שהיה תלוי באיזו ספירה היתה משפעת לו, מפני שכל הספירות הסכימו לגלות לו רזי חכמה, והסודות נחלקים בספירות ובמלאכים והמגלה אותם שואב אותם משם (אור יקר).

[972] הענין כי מחברי ספרי החכמות יתחלקו לחלקים, יש מי שידע החכמה כולה ואחר כך יחבר ספר חכמתו, ויש מי שהוא מבין מעט מעט והולך ומחבר עד שגומר ספר חבורו ושנים אלו הם ב׳ דעות, אם תורה מגלה נתנה או חתומה נתנה וכן שניהם בין דוד ושלמה דוד היה מחדש מזמור אחר ממזור ושלמה קבל החכמה כולה יחד פתאום כמקבל מתנה, ושאר החכמים המתחכמין מעט מעט הם כנוטלי פרס ולא מקבלי מתנה ואפשר היה לפרש ענין זה במלת כאשר דיבר לו, מיד כשדבר לו בבת אחת באה לו חכמתו, אלא שהוא פיר שבמלת ״נתן״ כנזכר לכך הוצרך לפרש ״כאשר דבר לו״ על ענין מה שדבר לו יען אשר לא שאלת וגו׳ (אור יקר).

חזר חירם להודות לשלמה בכל דבריו.	ולמנדע בהו כלל ובגינייהו אתהדר חירם לאודאה לשלמה בכל מלוי
שלמה המלך התבונן והיה רואה שהרי אפילו באותו דור שהיה שלם מכל הדורות האחרים לא היה רצון המלך העליון שתתגלה חכמה כל כך על ידו (ולא התגלתה) שתתגלה תורה שהיתה נסתרת בראשונה ופתח לה פתחים ואף על גב שפתח הם נסתרים פרט לאותם חכמים שזכו ומגמגמים בהם ולא יודעים לפתח בהם פה והדור הזה שרבי שמעון שרוי בתוכו רצונו של הקדוש ברוך הוא הוא בשביל רבי שמעון שיתגלו דברים נסתרים על ידו.	שלמה מלכא אסתכל והוה חמי דהא אפילו בההוא דרא דהוה שלים מכל דרין אחרנין לא הוה רעותא דמלכא עלאה דיתגלי חכמה כל כך על ידיה (נ״א ולא אתגלי) דאתגלי[סה] אורייתא[973] דהוה סתימא בקדמיתא ופתח לה פתחין ואף על גב דפתח סתימין אינון בר לאינון חכימין דזכו ומתגמגמי בהו ולא ידעי למפתח בהו פומא ודרא דא דרבי שמעון שריא בגויה רעותא דקודשא בריך הוא בגיניה דרבי שמעון דיתגליין מלין סתימין על ידוי
אבל תמהני על חכמי הדור איך עוזבים אפילו רגע אחד מלעמד לפני רבי שמעון לעסק בתורה בעוד שרבי שמעון עומד בעולם אבל בדור הזה לא תשכח החכמה מן העולם אוי לדור כשהוא יסתלק והחכמים יתמעטו והחכמה תשתכח מהעולם.	אבל תוהנא על חכימי דרא היך שבקין אפילו רגעא חדא למיקם קמי דרבי שמעון למלעי באורייתא בעוד דרבי שמעון קאים בעלמא אבל בדרא דא לא יתנשי חכמתא מעלמא ווי לדרא כד יסתלק איהו וחכימין יתמעטון וחכמתא יתנשי מעלמא
אמר רבי יצחק ודאי כך הוא שהרי יום אחד הייתי הולך עמו בדרך ופתח פיו בתורה וראיתי עמוד ענן נעוץ ממעלה למטה וזהר אחד זוהר תוך העמוד פחדתי פחד רב ואמרתי אשרי האיש שכך הזדמן לו בעולם הזה.	אמר רבי יצחק ודאי הכי איהו דהא יומא חד הוינא אזיל עמיה בארחא ופתח פומיה באורייתא וחמינא עמודא דעננא נעיץ מעילא לתתא וחד זיהרא זהיר גו עמודא דחילנא דחילו סגי אמינא זכאה איהו בר נש דהכי אזדמן ליה בהאי עלמא
מה כתוב במשה וראה כל העם את עמוד הענן עמד פתח האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהלו נאה הוא למשה שהוא נביא נאמן עליון על כל נביאי העולם ואותו דור שקבלו תורה על הר סיני וראו כמה נסים וכמה גבורות במצרים ועל הים אבל כאן בדור הזה הזכות העליונה שרבי שמעון עשה להראות נסים על ידו.	מה כתיב ביה במשה (שמות לג י) וראה כל העם את עמוד הענן עומד פתח האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהלו יאות הוא למשה דאיהו נביאה מהימנא עלאה על כל נביאי עלמא ודרא ההוא דקבילו אורייתא על טורא דסיני וחמו כמה נסין וכמה גבוראן במצרים ועל ימא אבל הכא בדרא דא זכותא עלאה דרבי שמעון קא עביד לאתחזאה נסין על ידוי
	קמט/ב
ותכלת אמר רבי יצחק תכלת מאותו דג של ים גינוסר שהוא בגורלו של זבולון	ותכלת אמר רבי יצחק תכלת מההוא נונא[974] דימא דגינוסר[975] דאיהו בעדביה

[973] פי׳ שלא גילה שלמה סודות התורה אבל עכ״ז פתח לה פתחין דהיינו שפתח בתורה פתיחות קטנות גילוי מועט (מ״מ).

[974] פי׳ חלזון שבדמו צובעים תכלת והוא עולה לע׳ שנה וסוד הוא מבירורי ז׳ מלכים ולכך גם הוא אינו עולה אלא לע׳ שנה, ולכך תכלת מרחיק החיצונים ועי׳ בפרשת בא דף לד (מ״מ).

[975] לראשונים הוקשה דימה של גינוסר הוא בחלקו של נפתלי והחילזון היה גדל בים הגדול שבחלק זבולון. והרמ״ק ז״ל תירץ דלאו בים הגשמי איירי אלא בשל מעלה והוא המלכות, ע״כ. ולא ידעתי למה קראו ים גינוסר. ולענ״ד לא דייקו היטב דחילזון לא היה גדל בים הגדול אלא בים כנרת והוא ים גינוסר כמ״ש המתרגם ביהושע יב, ג. ואע״ג דבקעת גינוסר לא היתה של זבולון ימה של גינוסר היה שלו. וכן נראה

והצטרך הגון הזה למעשה המשכן שיראה הגון הזה.	דזבולן ואצטריך גוונא דא לעובדא דמשכנא לאתחזאה האי גוון
פתח ואמר ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים הרקיע הזה נברא בשני שהמעשה הזה הוא מצד השמאל וביום השני שהוא צד השמאל בו נברא גיהנם שיוצא מתוך התוך האש של השמאל ובים נצבע בו צבע תכלת שהוא כסא הדין.	פתח ואמר (בראשית א ו) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים האי רקיע אתברי בשני[976] דעובדא דא מסטרא דשמאלא איהו וביומא תניינא דאיהו סטר שמאלא[977] אתברי ביה גיהנם דאיהו נפיק מגו התוכא[978] דנורא דשמאלא ובימא אצטבע בה גוון תכלא דאיהו כורסייא דדינא
ונוטל היום המים שהיו מצד הימין ואותם המים שהיו מצד הימין לא התגלו אלא ביום שני ביום שלו לא התגלה מים אלא התחלף משום שנכלל זה בזה והתבסם זה בזה האור של היום הראשון האור הראשון מכל ששת האורות הוא והאור הזה היה בצד האש שכתוב והיה אור ישראל לאש ואותו אור של ישראל היה מצד הימין נכלל באש.	ונטיל האי יומא מים דהוו מסטרא דימינא ואינון מים דהוו מסטרא דימינא לא אתגלו אלא ביום שני ביומא דיליה לא אתגלי מים אלא אתחלף בגין דאתכליל דא בדא ואתבסם דא בדא אור דיומא קדמאה נהירו קדמאה מכל שיתא נהורין איהו והאי אור בסטרא דאשא הוה דכתיב (ישעיה י יז) והיה אור ישראל לאש וההוא אור דישראל מסטרא דימינא הוה ואתכליל באשא
והיום הראשון מאותם ששת הימים הוא מים ולא שמש מעשה המים אלא מעשה האור שהוא מצד האש שהוא יום שני להראות שהקדוש ברוך הוא לא ברא את העולם אלא על שלום ובדרך שלום הכל היה היום הראשון כל מה שעשה מצד חבירו עשה היום השני בצד יום הראשון עשה אותו אמן ושמש בה שכל אחד שמש	ויומא קדמאה מאינון שיתא יומין מים איהו ולא שמש עובדא דמים אלא עובדא דאור דאיהו מסטרא דאש דאיהו יום שני לאחזאה דקודשא בריך הוא לא ברא עלמא אלא על שלום ובארח שלום הוה כלא יומא קדמאה כל מה דעבד[979] מסטרא דחבריה עבד יומא תניינא בסטרא דיומא קדמאה עבד ההוא

דכתיב (בראשית מט, יג) לחוף ימים ישכון, ימים טובא משמע. וכך אמרו בפ״ק דמגילה (ל ע״א) שאמר זבולון לי נתת ימים ונהרות ולאחי נתת ארצות, הרי שממשלתו היתה בימים, וים זה של כנרת גדול היה שהרי עד מזרחו מגיע חלקו של גד שהוא בחוץ לארץ כמו שכתוב ביהושע (יג, כז), וכן כתב האר״י זלה״ה בפירוש ספרא דצניעותא שחילזון גדל בים כנרת והוא בחלקו של זבולון בסוד ירך שמאל הוד (רמ״ז).

[976] פי׳ יסוד הנק׳ רקיע נתקן מגבורה שהוא יום ב׳ ונודע שהיסוד נוטה לצד הגבורה הפך הת״ת שנוטה לצד החסד (אור יקר). יסד המאציל ית״ש עוד תקנה לביטול כל הזוהמא והרע כולו, והוא כל הדינים והעונשים אשר בעוה״ז וכן לאחר מיתה כנ״ל, הנה ע״ז מתצרף ומתלבן האדם מכל זוהמתו וצחנתו, ומתבטל וכלה הטומאה והרע וכמו שיתבאר בעה״י בדברינו לקמן, וע״ז יתבררו כל הניצוצין כולם ויתוקן ע״ז ג״כ כל העולם כולו. והרי עכ״פ הוא כי מציאות היצר הרע אשר בהאדם וכן כל העונשים כולן הנמשך ממנו, הנה הגם שהם עצמן הם קלקולים גדולים, אך לעתיד כאשר יתבטל הרע כולו ויתבטלו כל העונשים כולם, יסובב מכ״ז תיקונים גדולים וכמו שיתבאר כ״ז לקמן בארוכה בעה״י. והרי הוה כל הרע וכל העונשים בבחי׳ מקלקל על מנת לתקן. והנה כ״ז יצא ונעשה ע״י שליטת ספי׳ הגבורה אשר ביום שני דמעשה בראשית (דע״ה ח״ב סז ע״ב).

[977] עי׳ בפ׳ בראשית יז ע״א ע״ב, וכן לג ע״א ודף מו ע״א ע״ב, ובפ׳ תרומה קמט ע״ב (דע״ה ח,ב סא ע״ד).

[978] כל אותו האש של גיהנם, הנה הוא מאותו הטומאה והזוהמא דעולם התוהו, כי נתהפך הוא עצמו לאש משפט כנ״ל, וכמ״ש בזוה״ק תרומה (דף קמט ע״ב) דאיהו נפיק מגו התוכא דנורא דשמאלא, והוא מ״ש בזוה״ק (צו לד ע״ב) שהוא נברא קודם בריאת העולם, ור״ל על האש היסודי שבו שהוא נעשה בעת עולם התוהו, אבל אשו ושריפתו לא התחיל אלא רק ביום שני דמע״ב ונשלם ביום ג׳ (דע״ה ח״ב יב ע״ג).

[979] יובן במ״ש הרב שאור הגבורה בכלי החסד ואור החסד בכלי הגבורה ולכך יום א׳ שהוא בחי׳ חסד היה בו אור שהוא אש שהוא בחינת גבורה ויום ב׳ שהוא בחינת הגבור׳ שמש מים שהוא חסד לרמוז שאור החסד בכלי הגבורה (מ״מ).

במעשה חבירו להראות שהכל נכללו זה בזה היום השלישי היה בצד של שניהם ובו היה ארגמן ועל זה כתוב כי טוב כי טוב פעמים ביום השלישי.	אומנא ושמש בה דכל חד שמש בעובדא דחבריה[980] לאחזאה דהא אתכלילו דא בדא יומא תליתאה[981] הוה בסטרא דתרוייהו וביה הוה ארגמן ועל דא כתיב (&) כי טוב כי טוב תרי זמני[982] ביומא תליתאה
תכלת זה היום השני נצבע בשני צבעים אדם ושחר ותכלת האדם הוא שלו מהיום השני ממש כעין צבע האש וזהו אלהים וירש צבע הזהב שהכל צבע אחד תכלת יוצאת מתוך אותו צבע אדם וכשיורד למטה התרחק צבע אדם ונכנס לתוך אותו מקום שהוא הים ונצבע בגון תכלת אותו אדם נכנס לתוך הים ונחלש גונו והופך לתכלת וזהו אלהים אבל אינו חזק כמו הראשון.	תכלת[983] דא יומא תניינא אצטבע בתרין גוונין סומק ואוכם[984] ותכלת סומק איהו דיליה מיומא תניינא ממש[985] כעין גוון אשא ודא איהו אלהים[986] וירית גוון דדהבא[987] דכלא גוונא חדא[988] תכלתא נפיק מגו ההוא גוון סומק וכד נחית לתתא אתרחק גוון סומק ועאל גו[ס] ההוא אתר[989] דאיהו ימא[990] ואצטבע גוון תכלא[991] ההוא סומקא עייל גו ימא ואתחלש גוון דיליה ואתהדר תכלא ודא איהו אלהים אבל לאו איהו תקיפא כקדמאה
שחר צבע זה יוצא מהתוך האדם כשמתהתך ונחלש למטה בהתוך הזוהמא ויורד למטה ויוצא מאותה זוהמא צבע אדם מהזוהמא הקשה ומתוך הזוהמא הקשה הופך לשחר והכל מאותו האדם הראשון (העליון) התהתך וכל זה נברא בשני וזה נקרא אלהים אחרים.	אוכם גוון דא[992] נפיק מהתוכא דסומקא כד אתהתך ואתחלש לתתא בהתוכא דזוהמא ונחית לתתא ונפיק מההוא זוהמא גוון סומק מזוהמא תקיפא ומגו זוהמא תקיפא אתהדר לאוכם וכלא מההוא סומקא קדמאה (ס״א עלאה) אתהתך וכל דא אתברי בשני והאי אקרי אלהים אחרים
השחר הוא יותר חשוך שלא נראה הגון שלו מתוך החשך המנורה הקדושה כך אמר שהגון השחר הזה החשוך באיזה מקום נצבע אלא כשאותו אדם מתהתך בתוך התכלת ומתערבים הצבעים מתהתך התוך	האי אוכם איהו חשוך יתיר דלא אתחזי גוון דיליה מגו חשוכא בוצינא קדישא הכי אמר דהאי גוון אוכם חשוך באן אתר אצטבע אלא כד ההוה סומקא אתהתך בגו תכלא ואתערבו גוונין אתהתך התוכא דזוהמא לגו תהומי

[980] היה הגילוי דכל ספי׳ בבחי׳ פעולה, ותיקון הפעולה הוא מה שהוציא את המציאויות המתייחס אליו, והתיקון הוא מה שהשתתף בעובדא דחבריה להיות לו לתועלת וליתן בו מכחו ג״כ כי כל א׳ הוא כלול מכולם (דע״V ח״ב סה ע״ג).

[981] הכריח מכאן לתכלת, שהרי כתוב ותכלת וארגמן ונודע היות ארגמן בתפארת וזה פשוט, מפני שהוא כולל כל הגוונין אוריאל רפאל גבריאל מיכאל סוד שם יהו״ה (אור יקר).

[982] כנגד ב׳ צדדים, צד ימין כי טוב, צד שמאל כי טוב, אם כן מהכא נפקא לן תכלת ביומא תניינא ולא שיהיה בעצם הגבורה, אלא שמוציא גוון זה מבין שנים אחרים (אור יקר).

[983] עי׳ ח״א נא ע״ב וח״ג קסג ע״ב (לש״ו).

[984] אינו סומק ולא אוכם גמור, אלא מהרכבת שניהם, והשתא קשה לייחס תכלת וארגמן ונשאר זהב וכסף ונחושת ועוד דנטיל גוון תכלת ושביק גוון עצם הגבורה (אור יקר).

[985] בעי עירוב כחות (אור יקר).

[986] פי׳ גבורה (מ״מ).

[987] מצד הבינה, שהיא ג״כ נקראת אלהים (אור יקר). פי׳ בינה שתכלת שהיא מלכות מקבלת מגבורה ומבינה (מ״מ).

[988] קרוב זה לזה אם כן אומרו זהב הוא אודם הגבורה וכסף החסד עצמה (אור יקר).

[989] פי׳ שאורות גבורה דז״א ירדו למלכות ואז נעשו גוון תכלא ומ״ש ״ודא הוא אלהים״ פי׳ מלכות אבל אינה תקיפא כגבורה (מ״מ).

[990] דהיינו מלכות ים בחסד מים (אור יקר).

[991] שמשנה האדום להיות דינו יפה, אמנם הוא סוף המדרגות שמכלה, ושמו יעיד עליו מפני שהוא במלכות המוציא הדין בפועל ומכלה (אור יקר).

[992] פי׳ היא קליפ׳ שמסיגי הגבורה כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ).

הזוהמא לתוך התהומות ונעשה משם רפש וטיט כמו שנאמר (שם נז) ויגרשו מימיו רפש וטיט ומתוך אותו טיט של התהומות יוצא אותו חשך שהוא שחר ולא שחר אלא יותר חשוך זהו שכתוב וחשך על פני תהום למה נקרא חשך משום שהגון שלו חשוך ומחשיך את פני הבריות וזהו אדם ושחר ומשום זה לא כתוב בשני כי טוב.	ואתעביד מתמן רפש וטיט כמה דאת אמר (שם נז כ) ויגרשו מימיו רפש וטיט ומגו ההוא טינא דתהומי נפק ההוא חשוך דאיהו אוכם ולא אוכם אלא חשוך יתיר הדא הוא דכתיב (בראשית א ב) וחשך על פני תהום אמאי אקרי חשך בגין דגוון דיליה חשוך ואחשיך אנפי בריין ודא איהו סומק ואוכם ובגין דא לא כתיב בשני כי טוב
ואם תאמר והרי כתוב והנה טוב מאד זה מלאך המות וכאן אמרת שלא נאמר בגללו כי טוב אלא סוד הסודות כאן שהרי מלאך המות ודאי הוא טוב מאד למה משום שהרי כל בני העולם יודעים שימותו ויחזרו לעפר ורבים הם שחוזרים בתשובה לרבונם משום פחד זה ופוחדים לחטא לפניו רבים פוחדים מהמלך מתוך שתלויה רצועה לפניהם כמה טובה אותה רצועה אל האדם שעושה להם טובות ואמתות ומתקנים בדרכיהם כראוי ועל זה והנה טוב מאד מאד ודאי.	ואי תימא והא כתיב (שם לא) והנה טוב מאד דא מלאך המות והכא אמרת דלא אתמר בגיניה כי טוב אלא רזא דרזין הכא דהא ודאי מלאך המות איהו טוב מאד מאי טעמא בגין דהא כל בני עלמא ידעי דימותון ויתהדרון לעפרא וסגיאין אינון דמהדרי בתיובתא למאריהון בגין דחילו דא ודחלי למחטי קמיה סגיאין דחלי מן מלכא מגו דתליא רצועה לקמייהו כמה טבא ההיא רצועה לגבי בר נש דעבדת לון טבין וקשיטין ומתקנין בארחייהו כדקא יאות ועל דא והנה טוב מאד מאד ודאי
	קנ/א
סוד הסודות שלמדנו מתוך המנורה הקדושה והנה טוב זה מלאך החיים מאד זה מלאך המות שהוא יותר למה מלאך המות הוא טוב מאד אלא כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם הכל היה מתקן טרם שבא אדם שהוא המלך של העולם הזה כיון שנברא אדם עשה אותו מתקן בדרך אמת זהו שכתוב אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים עשה אותו ישר ואחר כך סרח ונטרד מגן עדן.	רזא דרזין דאוליפנא מגו בוצינא קדישא והנה טוב דא מלאך חיים מאד דא מלאך המות דאיהו יתיר אמאי מלאך המות איהו טוב מאד אלא כד ברא קודשא בריך הוא עלמא כלא הוה מתתקן[993] עד לא ייתי אדם דאיהו מלכא דהאי עלמא כיון דאתברי אדם עבד ליה מתתקן[994] בארח קשוט[995] הדא הוא דכתיב (קהלת ז כט) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים עבד ליה ישר ולבתר סרח[996] ואטריד מגנתא דעדן
גן העדן הוא נטוע בארץ באותן נטיעות שנטע אותו הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר ויטע ה׳ אלהים גן בעדן מקדם הוא נטע	גן עדן איהו בארעא[997] נטיע באינון נטיען דנטע ליה[998] קודשא בריך הוא כמה דאת אמר

[993] ירצה שלא היה העולם מקולקל, ומקולל כמו שהוא עתה אלא היה מתוקן (אור יקר).

[994] לא היו מדות גשמיות אלו אלא היה ניצול מכל גרעון הגוף ומיניו (אור יקר).

[995] שלא היה משקר כמו שהוא עתה משקר בסוד היותו מתלבש בקלי׳ שהוא הלביש עצמו בחטא, אלא "באורח קשוט" היה אמת במעשה אמת קיים מסתלק מן החיצונים (אור יקר).

[996] היינו בקש כל אלו הדברים הגשמיים אשר לו, והלביש עצמו בוגף זה החצוני (אור יקר).

[997] כלומר תדע מה אבד וממה נתגרש, שזהו עיקר המבוקש בדרוש זה "איהו בארעא" הן אמת המאמין שהגן יהיה ענינו מהגשם טועה "בארעא ודאי איהו" אמנם אינו גשם זה ודבריו כולם רוחניים, ויש חלק באיר מזדככת וחלק בגן עדן מתעבה, עד שדבק זה בזה בקצוות המזרח, אמנם מציאות בגן דק רוחני נמצא אל הצדיקים בכל מקומות ארץ ישראל בהגלות ה׳ את עניינ בשר כענין גילוי מראת המלכים לבני אדם כדפי׳ בפרשת וירא (אור יקר).

[998] ממש לקח הקב"ה חלק רוחני וקשרו בגשם העולם הזה, ובו נטע והשריש כל הרוחניים בסוד ייחוד קב"ה ושכינתיה לא בסוד שם זה כל זה (אור יקר).

אותו בשם שלם כדוגמת עליון שלמעלה וכל הדיוקנאות העליונים כולם מרקמים ומצירים בגן העדן הזה שלמטה ושם הם הכרובים אינם חקוקים בחקיקות של בני אדם מזהב או מדבר אחר אלא כולם אורות שלמעלה חקוקים ומצירים בציור מרקם מעשה ידי אמן של השם השלם של הקדוש ברוך הוא וכולם חקוקים שם וכל הדיוקנאות והציורים של העולם הזה כולם מצירים שם וחקוקים ומתחקקים שם כולם כמו העולם הזה.	(בראשית ב ח) ויטע יהו״ה אלהים גן בעדן מקדם איהו נטע ליה בשמא שלים[999] כגוונא עלאה[1000] לעילא וכל דיוקנין עלאין כלהו מרקמן ומתציירן בהאי גן עדן דלתתא ותמן אינון כרובים לאו אינון גליפין בגליפוי דבני נשא מדהבא או ממלה אחרא אלא כלהו נהורין דלעילא גליפין ומתציירין בציורא מרקמא עובדי ידי אומנא דשמא שלים דקודשא בריך הוא וכלהו מחקקן תמן וכל דיוקנין וציורין דהאי עלמא כלהו מתציירין תמן וגליפן ומתחקקן תמן כלהו כגוונא דהאי עלמא
ומקום זה הוא מדור לרוחות קדושות בין אותן שבאו לעולם הזה בין אותן שלא באו לעולם הזה והם עתידים לבא לעולם הזה כולן רוחות מלבשות בלבושים וגופים ופרצופים כמו של העולם הזה ומסתכלות שם בזיו כבוד רבונם עד שבאות לעולם הזה.	ואתר דא איהו מדורא לרוחין קדישין בין אינון דאתו להאי עלמא בין אינון דלא אתו להאי עלמא ואינון דזמינין[ס] למיתי להאי עלמא[1001] כלהו רוחין מתלבשן בלבושין[1002] וגופין ופרצופין כגוונא דהאי עלמא ומסתכלן תמן בזיו יקרא דמאריהון עד דאתיין להאי עלמא
בשעה שיוצאות משם לבא לעולם הזה מתפשטות אותן רוחות מאותו גוף ולבוש של שם ומתלבשות בגוף ולבוש של העולם הזה ועושות מדורם בעולם הזה בלבוש וגוף הזה שהוא מטפה סרוחה.	בשעתא דנפקי מתמן למיתי להאי עלמא מתפשטין אינון רוחין מההוא גופא ולבושא דתמן ומתלבשין בגופא ובלבושא דהאי עלמא[1003] ועבדין דיוריהון בהאי עלמא בלבושא וגופא דא דאיהו מטפה סרוחה
וכשמגיע זמנו ללכת ולצאת מהעולם הזה לא יוצא עד שמלאך המות הזה מפשיטו הלבוש של הגוף הזה כיון שנפשט הגוף מאותה רוח על ידי אותו מלאך המות הולך ומתלבש באותו גוף האחר שבגן עדן	וכד מטי זמניה למיהך ולנפקא מהאי עלמא לא נפיק עד דהאי מלאך המות אפשיט ליה לבושא דגופא דא כיון דאתפשט האי גופא מההוא רוחא על ידא דההוא מלאך המות אזלא ומתלבשא בההוא גופא אחרא[1004]

[999] פי׳ הוי״ה אלהי״ם (מ״מ).

[1000] פי׳ כמו ג״ע שלמעלה (מ״מ).

[1001] ור״ל שבג״ע יש שם ג״כ נשמות שעדין לא באו לעולם הזה והם מזומנים לבוא (מ״מ).

[1002] פרשת אחרי מות סא ע״ב ועי׳ זר״ח שיה״ש נד ע״ג (לש״ו).

[1003]

[1004] מהש״כ שהם מחכמה הנה מהם נמשך לבושי דהנשמה, ומהפ״ר שהם מבינה הנה מהם נמשך לבושי דהרוח, ומהרפ״ח שהם מהדעת, הנה מהם נמשך לבושי דהנפש (כי הלבוש הוא לעולם ממדרגה יותר גבוה, ובסוד כנשר יעיר קנו כו׳ יפרוש כנפיו כו׳ (דברים לב יא) כמ״ש בדרושי מ״ן ומ״ד דרוש ח), והנה הם מתבררים ע״י עובדא ומלולא ורעותא דליבא שהוא הכוונה, כי ע״י עובדא מתברר ונתקן לבושי דהנפש, וע״י מלולא שהוא הדיבור מתברר ונתקן לבושי דהרוח, וע״י הרעותא דליבא שהוא הכוונה מתברר ונתקן לבושי דהנשמה כן נראה לי, וה״י יכפר, וע׳ פ׳ ויחי (רכו ע״ב) ופ׳ ויקהל (ר״י ריש ע״ב). ואלו הלבושים הנה הם החלוקא דרבנן אשר על ידה עולה הנשמה ליהנות מזוהר אור דאספקלריא המאירה, ובלתי זה אי אפשר לה לעלות וליהנות כלל וכמ״ש בפ׳ נח (סו ע״א), וע׳ פ׳ תרומה (קמא ע״ב וקמב ע״ב וק״נ ע״א ועוד בכ״מ), וע׳ עוד בפ׳ תזריע (מג רע״ב) שאמרו שם על אלו הלבושים שהם הצלמים דהנר״נ, ובההוא צלם אשתתפו יומין דבר נש ותליין ביה, ועל זה נאמר (תהלים טל ז) אך בצלם יתהלך איש, ובפ׳ אמור (קד רע״ב) אמרו שם עוד כי באותו הצלם הנה נברא כל א׳ ומתגדל בו ומתקיים בו, והוא נמשך עמו מעת ריקומו בטיפת הזווג דמ״ד ומ״ן דאביו ואימו, ובו הוא יוצא לעולם, ובו הוא מתקיים עד סוף כל ימי חייו, ע״ש ובפ׳ ויחי (רכז ע״א ושם ריז ע״ב) ובפ׳ שמות (יג ע״ב), כי באותו הצלם הנה בו נמשך עיקר כל מציאותו דכל א׳

שממנו התפשט כשבא לעולם הזה ואין שמחה לרוח פרט לאותו הגוף של שם ושמח על שהתפשט מהגוף הזה של העולם הזה והתלבש בגוף אחר שלם כמו של (אותו) העולם הזה ובו יושב והולך ומתבונן בסודות העליונים מה שלא יכל לדעת ולהתבונן בעולם הזה בגוף הזה.	דבגנתא דעדן דאתפשיט כד אתי להאי עלמא ולית חדו לרוחא בר בההוא גופא דתמן וחדי על דאתפשט מהאי גופא דהאי עלמא ואתלבש בלבושא אחרא שלם[1005] כגוונא דהאי (נ״א דההוא) עלמא וביה יתיב ואזיל ואסתכל למנדע ברזין עלאין מה דלא יכיל למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא בגופא דא
וכשמתלבשת הנשמה באותו לבוש של אותו עולם כמה עדונים וכמה כסופים שלה שם מה גרם לגוף הזה להתלבש בו הרוח הוה אומר אותו מעשה שהפשיטו מהלבושים הללו והקדוש ברוך הוא עושה טוב עם הבריות שלא מפשיט מהאדם הלבושים הללו עד שמתקין לו לבושים אחרים נכבדים וטובים מאלה.	וכד אתלבשת נשמתא בההוא לבושא דההוא עלמא כמה עדונין כמה כסופין דילה תמן מה גרים לגופא דא לאתלבשא ביה רוחא הוי אימא ההוא דאפשיט ליה לבושין אלין וקודשא בריך הוא עביד טיבו עם בריין דלא אפשיט ליה לבר נש לבושין אלין עד דאתקין ליה לבושין אחרנין יקירין וטבין מאלין
פרט לאותם רשעי העולם שלא חזרו בתשובה שלימה לרבונם שמערטלים באו לעולם הזה ומערטלים ישובו לשם והנשמה הולכת בבושה כלפי אחרות כי אין לה כלל לבושים ונדונית באותו גיהנם שבארץ מתוך אותה האש שלמעלה ויש מהן שמצפצפות ועולות ואלו הם רשעי העולם שחשבו בלבם תשובה ומתו ולא יכלו לעשות אותה אלה נדונים שם בגיהנם ואחר כך מצפצפים ועולים.	בר לאינון חייבי עלמא דלא אהדרו בתיובתא שלימתא למאריהון דערטילאין אתו להאי עלמא וערטילאין יתובון תמן ונשמתא אזלא בכסופא לגבי אחרנין דלית לה לבושין כלל ואתדנת בההוא גיהנם דבארעא מגו ההוא אשא דלעילא ואית מנהון דמצפצפי וסלקי ואלין אינון חייבי עלמא דחשבי בלבייהו תשובה ומיתו ולא יכילו למעבד לה אלין אתדנו תמן בגיהנם ולבתר מצפצפי וסלקין
ראה כמה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא עם בריותיו שאפילו שהוא רשע גדול והרהר תשובה ולא יכל לעשות תשובה ומת הרי ודאי מקבל ענש עד שהולך בלי תשובה אחר כך אותו הרצון ששם לעשות תשובה לא זז מלפני המלך העליון והקדוש ברוך הוא מתקן לאותו רשע מקום במדור השאול ושם מצפצף תשובה שהרי אותו רצון יורד מלפני הקדוש ברוך הוא ושובר כל השומרים (לאחר שקבל ענשו אותו רצון טוב שהניח אותו רשע לעשות תשובה עולה לפני המלך העליון ולא זז משם עד שהקדוש ברוך הוא מתקן לאותו רשע מקום במדור השאול ואז אותו רצון יורד מלפני הקדוש ברוך הוא ושובר את כל השומרים) של	חמי כמה רחמנותא דקודשא בריך הוא עם בריוהי דאפילו דאיהו חייבא יתיר והרהר תשובה ולא[1006] יכיל למעבד תשובה ומית האי בודאי מקבל עונשא על דאזיל בלא תשובה לבתר ההוא רעותא דשוי למעבד תשובה לא אעדיאת מקמי מלכא עלאה וקודשא בריך הוא אתקין להההוא חייבא דוכתא במדורא דשאול ותמן מצפצפא תשובה דהא ההוא רעותא נחית מקמי קודשא בריך הוא ותבר כל גזיזין (ס״א לבתר דקבל עונשיה ההוא רעותא טבא דשוי ההוא חייבא למעבד תשובה סלקא קמי מלכא עלאה ולא אעדיאת מתמן עד דקודשא בריך הוא אתקין להההוא חייבא דוכתא

(כללים ח״א קו ע״ד). פ׳ נח סו ע״א ויחי רכד ע״א ע״ב, רכו ע״ב, תרומה קמא ע״ב קנ ע״א, ויקהל רי ע״א ע״ב, פקודי רכט ע״ב רלא ע״א, פ׳ שלח קסט ע״ב, פנחס ריד סע״א], כי דרך אותו הלבוש מקבל כל תחתון את אור פני מלך חיים מהאור העליון שעליו, כי זולת אותו הלבוש אי אפשר לו לקבל את האור הגדול דהעליון. ואין הכוונה שהיא מצמצם את אור העליון עצמו, אלא שהוא מצמצם את זיו דהעליון המגיע להתחתון, והוא לבוש על התחתון כדי לצמצם את זיו דהעליון המגיע אליו (ביאורים ח״ב מט ע״א).

[1005] לקמן רי ע״א וע״ב, רכט ע״ב, שלח קסט ע״ב (לש״ו).

[1006] ויקרא רכ ע״ב (הערת הזהר).

שערי מדורי הגיהנם ומגיע לאותו מקום שאותו הרשע שם ומכה בו ומעורר את אותו רצון כמקדם ואז מצפצפת	במדורת שאול וכדין ההוא רעותא נחתא מקמי קודשא בריך הוא ותברת כל גזיזין) דתרעי מדורי גיהנם ומטי להההוא אתר דההוא חייבא תמן ובטש ביה ואתער ליה ההוא רעותא כמלקדמין וכדין מצפצפא
	קנ/ב
אותה נשמה לעלות מתוך מדור השאול.	ההיא נשמתא לסלקא מגו מדורא דשאול
ואין רצון טוב שנאבד מלפני המלך הקדוש ולכן אשרי אותו מי שמהרהר הרהורים טובים לרבונו שאף על גב שלא יכל לעשות אותם הקדוש ברוך הוא מעלה את רצונו כאלו עשה וזה לטוב אבל רצון לרע לא פרט להרהור של עובדי כוכבים ומזלות והרי פרשוה החברים.	ולית רעותא טבא דיתאביד מקמי מלכא קדישא ובגין כך זכאה איהו מאן דמהרהר הרהורין טבין[1007] לגבי מאריה דאף על גב דלא יכיל למעבד לון קודשא בריך הוא סליק ליה רעותיה כאילו עביד דא לטב אבל רעותיה לביש לא בר הרהורא דכו״ם והא אוקמוה חברייא
אותם שלא הרהרו תשובה יורדים לשאול ולא עולים משם לדורי דורות עליהם כתוב (איוב ו) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה על הראשונים כתוב ה׳ ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.	אינון דלא הרהרו תשובה[1008] נחתי לשאול[1009] ולא סלקי מתמן לדרי דרין עלייהו כתיב (איוב ז טז) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה על קדמאי כתיב (ש״א ב ו) יהו״ה ממית ומחיה[1010] מוריד שאול ויעל
אמר רבי יהודה דין של ענשי הגיהנם הרי למדנו שהוא לדון שם את הרשעים על מה נדונים באש הגיהנם אלא גיהנם היא אש דולקת ימים ולילות כמו שהרשעים	אמר רבי יהודה דינא דעונשי דגיהנם הא אוליפנא דאיהו למידן תמן לחייביא על מה אתדנו[1011] בנורא דגיהנם אלא גיהנם איהו נור דליק יממי ולילי כגוונא דחייביא[1012] מתחממן

[1007] הענין כי ההרהור בנשמה והשכל, והקב״ה מחשבות מסודרות לפניו, לכך נוטל מחשבה ומחשיבה, אמנם הרהור רע מקומו בחיצונים, ואין מחשבה בחיצונים אלא מעשה לכך אין בהרהור כדי להדבק החיצונים בו, זולתי מחשבת עבודה זרה מפני שכופר בה׳, מנפי שמודה בע״ז אם כן נשמתו יורדת אל החיצונים, ובנשמתו מתדבקות כל המחשבות ויורדות עמו, כיון שהם מחשבת עבודה זרה שמוסר נשמתו הדקה לחיצונים, והמחשבות הם דבקות בה (אור יקר).

[1008] היינו נפשות נכרתות מכל וכל, ואף אם הנשמה והרוח תתגלגל ותטיב אין להם יחס בנפש ההיא, והנפש נכרתת והם זוכין על ידי נפש אב ואם גשמיים שעשו לה, וענין כי הנפ שמהאופן בסוד ונוגה לו סביב כדפי׳ פעמים רבות, והרוח מהיצירה מחיה, והנשמה מכסא, והנה בין אלו המדרגות אין ראוי שיכנס חיצוני, ואם ח״ו יכנס יבדיל ויפרדי כאומרו ונרגן מפריד אלוף, ולזה אם ח״ו נכנס בין רוח ונפש חצוני, לעולם אין לנפש יניקה אלא מלמעלה, והיינו כריתתה שהבדילה בינה ובין הקדש כמה קליפות, כמה מדורי גיהנם, והרוח אין לו מנוחה, והנשמה ערומה, אלא יתגלגלו רוח ונשמה חזר וחטא והכרית הרי הרוח ג״כ נכרתת, והבדיל בין הכסא והחיה שהקליפות יכנסו בין הכסא לחיה, שהם נכנסות לעולם מטטרו״ן ויכנסו בין חיה לאופן, ולזה יכולים שנים אלו ליכרת במעשה הרע, ואז נשארה נשמה שכולה גולה וסורה והיא מתגלגלת בסוד ההרכבה שמרכיבין אותה באילן קדוש כדפי׳ בתיקו״ז, ושם תעמוד אם תטיב, ואם לאו משנין אותה מבחי׳ אל בחינה עד שהיא יורדת מדרגה אחר מדרגה, מפני אריה אל פני שור, מפני שור אל פני נשר, לראות אם תטיב בזו או בזו, והיינו משנה פניו, ותשלחכהו, כדפי׳ בתיקו״ז (אור יקר).

[1009] בכמה מקומות בזוה״ק (בזוהר חדש לך לך ובזו״ח רות ובזוהר תרומה ק״נ ע״ב) מבואר כי מי שיורד למדור השביעי שנקרא אבדון, והם כל אלו שאמרו בראש השנה (י״ז ע״א) שהם נידונין לדורי דורות, הנה הם אינם יוצאים משם לעולם (הקדו״ש כג ע״ג).

[1010] בסוד הגלגול, ועל ידי כך ״מוריד שאול ויעל״ ע״י נשמה ורוח שהטיבו כדפי׳ (אור יקר).

[1011] ירצה מה יחס לגהנם בדינם כדי שיהיה דינם בו, ולזה תריץ יחס אשר לגיהנם בעבירות כדמפרש ואזיל (אור יקר).

[1012] הענין שהיצר הרע הוא עצם הקלי׳, ומזונה מהדין העליון מה שישפיע דינם וכוח לדון, ומזון הקלי׳ הוא נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי, ומכאן נמשך בחינה אחר בחינה עד למטה ראש רשעים יחול, ובזה אש גיהנם מתלהב ושורף אחר שנשפע לו כח מהגבורה, והגבורה מתלהבת בדין ממה שהפגם עולה מהתחתונים, והיא כועסת על בני אדם, ומושך הידן למעלה, ודרך אותו הדין להלהיב נהר די נור ולהחזיק

מתחממים באש של יצר הרע לעבר על דברי התורה בכל חמום וחמום שהם מתחממים ביצר הרע כך בוערת אש הגיהנם.	בנורא דיצר הרע למעבר על פתגמי אורייתא בכל חמומא וחמומא דאינון מתחממן ביצר הרע הכי אתוקד נורא דגיהנם
פעם אחת לא נמצא יצר הרע בעולם שהכניסו אותו לתוך חותם ברזל בנקב תהום רבה וכל אותו זמן כבתה אש הגיהנם ולא בערה כלל חזר יצר הרע למקומו התחילו רשעי העולם להתחמם בו והתחילה אש הגיהנם לבער שהרי הגיהנם לא בוער אלא בחם של תקף היצר הרע של הרשעים ובאותו החם אש הגיהנם בוערת ימים ולילות ולא שוככת.	זמנא חדא לא אשתכח יצר הרע בעלמא דאעילו ליה גו גושפנקא דפרזלא בנוקבא דתהומא רבא וכל ההוא זמנא כבה נורא דגיהנם ולא אתוקד כלל אהדר יצר הרע לאתריה שארו חייבי עלמא לאתחממא ביה שארי נורא דגיהנם לאתוקדא דהא גיהנם לא אתוקד אלא בחמימו דתוקפא דיצה״ר דחייביא ובההוא חמימו נורא דגיהנם אתוקד יממי ולילי ולא שכיך
שבעה פתחים הם לגיהנם ויש שם שבעה מדורים שבעה מיני רשעים הם רע בליעל חוטא רשע משחית לץ יהיר וכנגד כולם יש מדורים לגיהנם כל אחד ואחד כראוי לו וכפי אותה מעלה שחטא בה אותו הרשע כך נותנים לו מדור בגיהנם.	שבעה פתחין אינון לגיהנם ויש שם שבעה מדורין אינון תמן[1013] שבעה זיני חייבין אינון רע בליעל חוטא רשע משחית לץ יהיר וכלהו לקבלייהו אית מדורין לגיהנם כל חד וחד כדקא חזי ליה וכפום ההוא דרגא דחטא ביה ההוא חייבא הכי יהבין ליה מדורא בגיהנם
ובכל מדור ומדור יש מלאך ממנה על אותו מקום תחת ידו של דומה וכמה אלף ורבוא עמו שדנים את הרשעים כל אחד ואחד כראוי לו באותו מדור שהוא שם.	ובכל מדורא ומדורא אית מלאך ממנא על ההוא אתר תחות ידא דדומה וכמה אלף ורבוא עמיה דדיינין לון לחייביא כל חד וחד כמה דאתחזי ליה בההוא מדורא דאיהו תמן
(אש הגיהנם שלמעלה מגיעה לגיהנם שלמטה) אש הגיהנם למטה מגיעה מתוך אש הגיהנם שלמעלה ומגיעה לגיהנם הזה שלמטה ובוערת באותה התעוררות החם של הרשעים שמחממים את עצמם תוך יצר הרע וכל אותם מדורים דולקים שם.	((ס״א אשא דגיהנם דלעילא מטי להאי גיהנם דלתתא) אשא דגיהנם לתתא מטי מגו אשא דגיהנם דלעילא ומטי להאי גיהנם דלתתא) ואתוקד בההוא אתערו דחמימו דחייביא דקא מחממי גרמייהו גו יצר הרע וכל אינון מדורין דליקין תמן
מקום יש בגיהנם ויש שם דרגות שנקראו צואה רותחת ושם היא זהמת הנשמות אותן שמתלכלכות מכל הזוהמא של העולם הזה ומתלבנות ועולות ונשארת שם אותה זוהמא ואותן דרגות רעות שנקראות צואה רותחת התמנו על אותה זוהמא ואש	אתר אית בגיהנם ודרגין תמן דאקרון[1014] צואה רותחת ותמן איהו זוהמא דנשמתין אינון דמתלכלכן מכל זוהמא דהאי עלמא ומתלבנן וסלקין ואשתארת ההוא זוהמא תמן ואינון דרגין בישין דאתקרון צואה רותחת אתמנן על ההוא זוהמא ונורא דגיהנם שלטא בההוא

כח הקלי׳, והאסד חוטא מחמת יצר הרע המחטיאו, ויצר הרע מתגבר מצד החיצונים המתחזקים כדי שיחטא האסד ולא יתבטלו, והרי זה גלגל המתגלגל זה אחר זה, קליפות מגבירות היצר הרע, יצר הרע מחטיא אדם, אדם בחטאו מגביר דין הגבורה, הגבורה מגברת אש גיהנם, נמצא כל א׳ וא׳ נותן לחבירו וחבירו לחבירו וראש לכולם יצר הרע, אם היה יצר הרע בטל אין הגלגל הזה מתגלגל כלל (אור יקר).

[1013] בעולמות בי״ע בכל הקליפות אשר שם, בהם הוא הדינין והעונשים ממש, כמ״ש בפ׳ פקודי (רמג ורמד, וכן שם מדף רסג עד סופו בהיכלות דהס״א שבבריאה, ובפ׳ בראשית דף מ בהמדורין דס״א שביצירה, ובפ׳ נח סב ע״ב, ופ׳ ויחי רלז ע״ב, ובפ׳ תרומה קנ ע״ב בהז׳ מדורין דגיהנם דהעשיה, ובפרט בזוהר חדש רות דף סב ע״א וע״ב עט ע״ב ובהנדפס ע״פ נוסח הגר״א הוא בדף י ודף יא) בארוכה שם, אך בהקליפין דאצילות הוא רק שרשם (דע״ה ח״ב נב ע״ב), ע׳ ענין הז׳ מדורי גיהנם בפרטות במדרש הנעלם רות (עט ע״ב) בארוכה ובמדרש תהלים (מזמור יא) ובמדרש כונן ובזוה״ק (פ׳ תרומה קנ ע״ב) ובכ״מ, ובגמרא עירובין (יט ע״א) ועוד באיזה ברייתות הובא בראשית חכמה שער היראה פ׳ י״ג ובכמה ספרים (דע״ה ח״ב סז ע״א).

[1014] רנב ע״א רסה ע״ב פנחס רנח ע״א (הערת הזהר).

הגיהנם שולטת באותה זוהמא שנשארה.	זוהמא דאשתארת
ויש רשעים אותם שמתלכלכים בחטאיהם תמיד ולא מתלבנים מהם ומתו בלי תשובה וחטאו והחטיאו אחרים והיו תמיד קשי ערף ולא נשברו לפני רבונם בעולם הזה אלו נדונים שם באותה זוהמא ובאותה צואה רותחת שלא יוצאים משם לעולמים אותם שמשחיתים דרכם על הארץ ולא חששו לכבוד רבונם בעולם הזה כל אלה נדונים שם לדורי דורות ולא יוצאים משם.	ואית חייבין אינון דמתלכלכן בחובייהו תדיר ולא אתלבנן מנייהו ומיתו בלא תשובה וחטו והחטיאו אחרנין והוו קשי קדל תדיד ולא אתברו קמי מאריהון בהאי עלמא אלין[1015] אתדנו תמן בההוא זוהמא ובההיא צואה רותחת דלא נפקין מתמן לעלמין[1016] אינון דמחבלין ארחייהו על ארעא ולא חששו ליקרא דמאריהון בהאי עלמא כל אינון אתדנו תמן לדרי דרין ולא נפקי מתמן
בשבתות ובחדשים ובזמנים ובחגים באותו מקום האש שוככת ולא נדונים אבל לא יוצאים משם כשאר הרשעים שיש להם מנוחה כל אותם שמחללים שבתות וזמנים ולא חוששים לכבוד רבונם כלל כדי לשמר אותם אלא מחללים בפרהסיה כמו שהם לא שמרו שבתות וזמנים בעולם הזה כך גם לא שומרים אותו בעולם הבא ואין להם מנוחה.	בשבתי ובירחי ובזמני ובחגי בההוא אתר נורא אשתכך ולא אתדנו אבל לא נפקי מתמן כשאר חייבין דאית להו נייחא כל אינון דמחללי שבתות וזמני ולא חיישי ליקרא דמאריהון כלל בגין למטר לון אלא מחללי בפרהסיא כמה דאנון לא נטרי שבתי וזמני בהאי עלמא הכי נמי לא נטרין ליה בההוא עלמא ולית לון נייחא
אמר רבי יוסי אל תאמר כך אלא הם שומרים שבתות וזמנים שם בגיהנם בעל כרחם אמר רבי יהודה אלה אותם עובדי כוכבים ומזלות שלא הצטוו שלא שמרו שבת בעולם הזה שומרים אותה שם בעל כרחם.	אמר רבי יוסי לא תימא הכי אלא נטרי שבתי וזמני תמן בגיהנם בעל כרחייהו אמר רבי יהודה אלין אינון עכו״ם דלא אתפקדו דלא נטרי שבת בהאי עלמא נטרי ליה תמן בעל כרחייהו
בכל ערב שבת כשמתקדש היום הכרוזים	בכל מעלי שבתא כד יומא אתקדש כרוזין
	קנא/א
הולכים בכל אותם מדורי הגיהנם הסתלקו דיני הרשעים שהרי המלך הקדוש בא והיום מתקדש והוא מגן על הכל ומיד מסתלקים הדינים ויש לרשעים מנוחה (וכל אותם מחללי שבתות ומועדים בפרהסיא	אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דינא דחייביא דהא מלכא קדישא אתיא[1017] ויומא אתקדש[1018] ואיהו אגין על כלא[1019] ומיד דינין אסתלקו[1020] וחייביא אית לון נייחא[1021] (וכל

[1015] וישב קץ ע״ב (הערת הזהר).

[1016] הלשון הזה אינו מדוקדק שהרי לקמן אמר כיון דגופא אתאכל דינא דרוחא אשתכך, ואם כן מ״ש הכא דלא נפקי מתמן לעלמין וכן מ״ש בסמוך כל אינון אתדנו תמן לדרי דרין היינו בעוד שהגוף קיים אבל כיון שנתעכל הגוף ונעשה עפר דינא אשתכך מכולא ואפשר שיש שכפי רשעתם נידונים לדרי דרין וכמרז״ל גיהנם כלה והם אינם כלים (מ״מ).

[1017] היינו גילוי קדושת השבת בסוד מלכות תפארת בינה, והיינו ״מלכא״ מלך במלכותו, ״קדישא״ מג׳ ראשונות״, ״אתיא״ ומתגלה אורות בכל העולמות כולם, ומפחדו קליפות מתכנסות לנוק׳ דתהומא רבא, ולכך ראוי שגם בגהינם יסלקו דינם, ואתיו לאו לגהינם קאמר ח״ו (אור יקר).

[1018] מקדושתו שאויר יום שבת בכל העולמות אינו מעין שאר יומין מפני גילוי שכינה בכל העולמות, נמצא יום בעצמו דהיינו גלגול בד׳ שניות הם מקודשות, והם זמן קדוש שאין זמן החול (אור יקר).

[1019] אפילו בחוץ מגין על הרעים שלא ידונו אותם והכרוזין האלו אינם קדושים שאין קדוש נכנס לגהינם ומדורותיו, אלא הם כחות חצונים מתחת ממשלת הקדושים, משתלשלים ממדרגה אל מדרגה, לכך הם עושים כמאמר הממונים העליונים ומזהירים על השבת (אור יקר).

[1020] שאין דנים אותם וגהנם נח מזעפו (אור יקר).

[1021] ומתרפאין ממחלתם (אור יקר).

דינים מסתלקים מעליהם) (ואפילו עובדי כוכבים ומזלות שלא נצטוו לשמר שבתות ומועדים שם שומרים בעל כרחם) אבל אש הגיהנם לא שוככת מעל אלה שלא שמרו שבת לעולמים וכל רשעי הגיהנם שואלים עליהם מה שונים אלה שאין להם מנוחה מכל הרשעים של כאן ואותם בעלי הדין משיבים להם אלה הם הרשעים שכפרו בקדוש ברוך הוא ועברו על כל התורה משום שלא שמרו שבת שם לכן אין להם מנוחה לעולמים.	אינון מחללי שבתות וזמני בפרהסיא דינין סלקין מנייהו[1022] (נ״א ואפילו עכו״ם דלא אתפקדו למיטר שבתי וזמני תמן נטרין בעל כרחייהו) אבל נורא דגיהנם לא אשתכך מעלייהו דלא נטרי שבת לעלמין וכל חייבי גיהנם שאלי עלייהו מאי שנא אלין דלית לון נייחא מכל חייבין דהכא אינון מאריהון דדינא תייבין לון אלין אינון חייבין דכפרו ביה בקודשא בריך הוא ועברו על אורייתא כלא בגין דלא נטרו שבת תמן בגין כך לית להו נייחין לעלמין
וכל אותם הרשעים יוצאים ממקומם ונתנת להם רשות ללכת ולראות אותם ומלאך אחד ששמו סנטריא״ל הולך ומוציא את אותו הגוף שלהם ומכניסו לגיהנם לעיני הרשעים ורואים אותו שמעלה תולעים ולנשמה אין מנוחה באש הגיהנם.	ואינון חייבין כלהון נפקין מדוכתייהו[1023] ואתייהיב לון רשו למהך למחמי בהו ומלאך חד די שמיה סנטריא״ל אזיל ואפיק להההוא גופא דלהון ועייל ליה לגיהנם לעיניהון דחייביא וחמן ליה דסלקא תולעין[1024] ונשמתא לית לה נייחא בנורא דגיהנם
וכל אותם הרשעים ששם סובבים את אותו הגוף ומכריזים עליו זהו פלוני הרשע שלא חשש לכבוד רבונו וכפר בקדוש ברוך הוא וכפר בכל התורה כלה אוי לו טוב שלא נברא ולא יבא לדין הזה ולבושה הזו זהו שכתוב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר כי תולעתם לא תמות מן הגוף ואשם לא תכבה מן הנשמה והיו דראון לכל בשר והיו די ראון עד שכל רשעי העולם של שם יאמרו די לראיה הזו.	וכל אינון חייביא דתמן סחרין להההוא גופא ומכריזי עליה דא איהו פלניא חייבא דלא חייש ליקרא דמאריה כפר ביה בקודשא בריך הוא וכפר בכל אורייתא כלא ווי ליה טב ליה דלא יתברי ולא ייתי לדינא דא ולכסופא דא הדא הוא דכתיב[1025] (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר כי תולעתם לא תמות מן גופא ואשם לא תכבה מן נשמתא והיו דראון לכל בשר והיו די ראון עד דכל חייבין דגיהנם דתמן יימרון די ראיה דא
רבי יוסי אמר ודאי כך זה משום ששבת היא כנגד כל התורה והתורה היא אש משום שעברו על אש התורה הרי אש הגיהנם דולק שלא שוכך מעליהם לעולמים.	רבי יוסי אמר ודאי הכי הוא בגין דשבת איהו לקבל אורייתא כלא ואורייתא איהי אש בגין דעברו על אש דאורייתא הא אש דגיהנם דליק דלא שכיך מעלייהו לעלמין
אמר רבי יהודה לאחר כשיוצאת שבת בא אותו מלאך ומחזיר אותו גוף לקברו	אמר רבי יהודה לבתר כד נפיק שבתא אתי

[1022] הם ב׳ ענינים, הא׳ דינים ומכות שמצערים אותם מלאכי חבלה, וזה מסתלק מהם, אבל השנית שהוא צער אש גהנם עצמו אינו נח, והטעם מפני שמלאכי חבלה מצד עצמם שובתים אמנם אש גהנם שהוא הבעיר בחמימות יצרו בשבתות שחלל אינו שובת בשבת (אור יקר).

[1023] ממדורות שהם בהם וגהינם שובת, ואינו קשה להם לצאת משם אל מקום יותר תחתון, מפני שגהינם נח ואין בו אש אליהם כלל, ואורך המדורות וגבהם גוזמא האיך יוכלו להתפטש ממדור אל מדור אלא שמחליפין כח (אור יקר).

[1024] שם מ״ב דיצירה, נעוץ סופן בתחילתן, אביגתץ גימטריא ׳תולע׳ ׳שקוצית׳ גימטריא תולעת. וזהו סוד ׳אל תראי תולעת יעקב׳ ואצל הרשעים נאמר ׳כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה׳ [שם ס״ו כ״ד], ובבוקר בכל יום מתעורר התולע הזה, שנאמר ׳עולת תמיד׳ הפוך עולת ותמצא תולע, כי הוא המעלה הקרבנות בכל יום, עם ניצוצי טהרה ונשמות בני ישראל (עמק המלך ש״י פ״ו).

[1025] ריב ע״א (הערת הזהר).

ונדונים שניהם זה לצדו וזה לצדו וכל זה בעוד שהגוף קיים על בריו שהרי כיון שהגוף נתעכל אין לגוף את כל הדינים הללו והקדוש ברוך הוא כתוב בו ולא יעיר כל חמתו.	ההוא מלאך ומהדר ההוא גופא לקבריה ואתדנו תרווייהו דא לסטריה ודא לסטריה וכל דא בעוד דגופא קיימא על בורייה דהא כיון דגופא אתאכל לית ליה לגופא כל אלין דינין וקודשא בריך הוא (תהלים עח לח) לא יעיר כל חמתו כתיב ביה
כל רשעי העולם בעוד שהגוף שלם בכל איבריו בתוך הקבר נדונים גוף ורוח לכל אחד דין כראוי לו כיון שהגוף נתעכל דין הרוח שוכך מי שצריך לצאת יוצא ומי שצריך להיות עליהם מנוחה יש להם מנוחה ומי שצריך להיות עפר ואפר תחת רגלי הצדיקים כל אחד ואחד כראוי לו נעשה לו.	כל חייבין דעלמא בעוד דגופא שלים בכל שייפוי גו קברא אתדנו גופא ורוחא כל חד דינא כדקא חזי ליה כיון דגופא אתעכל דינא דרוחא אשתכך מאן דאצטריך לנפקא נפיק ומאן דאצטריך למהוי עלייהו נייחא אית לון נייחא ומאן דאצטריך למהוי קטמא ועפרא תחות רגלי דצדיקייא כל חד וחד כדקא חזי ליה אתעביד ליה
ולכן כמה טוב להם בין לצדיקים בין לרשעים להיות גופם דבוק בארץ ולהרקב בתוך העפר לזמן קרוב ולא להיות בקיום כל אותו זמן רב כדי לדון גוף ונפש ורוח תמיד (בכל יום) שהרי אין לך כל צדיק וצדיק בעולם שאין לו דין הקבר משום שאותו מלאך הממונה על הקברים עומד על הגוף ודן אותו בכל יום ויום אם לצדיקים כך על אחת כמה וכמה לרשעים.	ועל דא כמה טב לון בין לצדיקי בין לחייבי למהוי גופא דלהון[1026] דביק בארעא ולאתעכלא גו עפרא לזמן קריב ולא למהוי בקיומא כל ההוא זמנא סגי בגין לאתדנא גופא ונפשא ורוחא תדיר (בכל יומא) דהא לית לך כל צדיק וצדיק בעלמא דלית ליה דינא דקברא[1027] בגין דההוא מלאך דממנא על קברי קאים על גופא ודן ליה בכל יומא ויומא אם לצדיקים כך לחייבים על אחת כמה וכמה
ובזמן שהגוף נרקב ונבלה בעפר הרי הדין שוכך מהכל פרט לאותם חסידים העמודים של העולם שהם ראויים להעלות נשמתם לאותו מקום עליון שראוי להם ומעטים הם	ובזמנא דגופא אתעכל ואתבלי בעפרא הא דינא אשתכך מכלא בר מאינון חסידי קיימין דעלמא דאינון אתחזון לסלקא נשמתהון להההוא אתר עלאה דאתחזי לון וזעירין אינון

[1026] ריד ע״ב (הערת הזהר).

[1027] לא די לו לאדם בכל התלאות הנוראות שעוברים עליו בכל ימי צבאו אשר בעוה״ז, אלא שגם בעולם הנפשות עלול הוא לכמה צירופים וליבונים עד בואו למנוחתו, וכנודע מחרדת ר׳ יוחנן בן זכאי (ברכות כח ע״ב) ובזוה״ק (ויקהל ריא ע״ב וריב ע״א). ובפרט דינא דקיברא שאמרו בזוה״ק (תרומה קנא ע״א) דהא לית לך כל צדיק וצדיק בעלמא דלית ליה דינא דקברא ע״ש. ובזוה״ק (ויקהל קצט ע״ב) וכן בפ׳ נשא (קכו ע״ב) הז׳ דינין שעוברין על כל אדם ע״ש. וע׳ עוד בספר הגלגולים (דפוס פרעמישלא פ׳ נט ופ׳ סט ושם פ׳ לח ופ׳ נה ובכ״מ שם), מענין הדינין של האדם אחר פטירתו. וכ״ז הוא מסבת הזוהמא והרע רח״ל (דע״ה ח״ב יג ע״ב).

עי׳ ספר הכונות הישן (דפוס שנת ת״פ): ענין חיבוט הקבר מה עניינו, וענין הרשעים שאינם יודעים שמם. דע כי כל הנשמות היו כלולות באדם הראשון קודם שחטא, וכמו שביארנו בדרושים כמה פעמים, והנה כשחטא - נשרו איבריו ממנו, והם אותם הנשמות שהיו תלויות בו, ונפלו לקליפות, ולא נשארו באדם הראשון רק בחינת מאה אמה, כמבואר אצלינו במקומו (שעה״פ פר׳ בראשית דרוש ב). הנה לא כל הנשמות שוות, כי אין הפגמים שווין, כי האיברים שנמצאו יותר באותו החטא שחטא אדם הראשון, הם נפלו יותר בתוך הקליפות מן האיברים האחרים שלא היתה ידם במעל כל כך כמו אחרים, כי ודאי שאין כל הנשמות שוות, כי יש נשמה שחפצה ורצתה יותר באותו החטא מהאחרת. ונמצא כי כפי פגם הנשמות, במדרגה ההיא עצמה נפלו אל הקליפות. והנה גם כן צריך שתדע שהוא קרוב אל הנזכר, והענין, כי יש אדם בליעל בחיצונים ויש בו גם כן איברים רבים, וכפי מציאות שיש באדם הראשון בחטאו, כנגדם אותם האיברים של סטרא אוחרא, הם לקחו אותם הנשמות והלבישום מן הקליפות ההם, כי בודאי אין הדבר על צד המקרה וההזדמן, כי הכל בהשגחה פרטית ובשיקול גדול במאזני צדק. ולא כל הקליפות יכולות ליגע באדם, רק אותם שהם מבחינת מקום הפגם ההוא שפגם אדם הראשון על ידי חטאו. והמבין יוכל להבין זה מדעתו על נקלה, ולכן אין להאריך בזה וכו׳.

בעולם.	בעלמא
כל אותם המתים של העולם כולם מתים על ידי המלאך המשחית פרט לאותם שמתים בארץ הקדושה (וכלם מתים על ידי המלאך המשחית שהוא מלאך המות וכל אותם המתים שבארץ הקדושה) שלא מתים על ידו אלא על ידי מלאך הרחמים ששולט בארץ. אמר רבי יצחק אם כך מה השבח של משה ואהרן ומרים שכתוב בהם על פי ה׳ שאלה לא מתו על ידי אותו המלאך המשחית ואתה אומר שכל העולם אותם שמתו בארץ ישראל לא מתים על ידי זה. אמר	כל אינון מתין דעלמא כלהו מתין על ידא דמלאכא מחבלא בר אינון דמיתו (די) בארעא קדישא (וכלהו מתין ע״י דמלאכא מחבלא דאיהו מלאך המות כל אינון מתין די בארעא קדישא) לא מתין על ידוי אלא על ידי דמלאכא דרחמי דשליט בארעא אמר רבי יצחק אי הכי מאי שבחא איהו למשה ולאהרן ומרים דכתיב בהו (במדבר לג לח דברים לד ה) על פי יהו״ה דאלין לא מיתו על ידא דההוא מלאך מחבלא ואת אמרת דכולי עלמא אינון דמתין בארעא דישראל לא מתין על ידוי דדא אמר
	קנא/ב
לו כך הוא ודאי והשבח של משה אהרן ומרים היה יותר מכל בני העולם שהם מתו מחוץ לארץ הקדושה שמשה אהרן ומרים מתו מחוץ לארץ הקדושה וכולם מתו על ידי אותו המשחית פרט למשה אהרן ומרים שלא מתו אלא על ידי הקדוש ברוך הוא אבל אותם שמתים בארץ הקדושה לא מתים על ידי אותו המשחית שהרי הארץ הקדושה אינה עומדת ברשות אחרת אלא ברשות הקדוש ברוך הוא לבדו.	ליה הכי הוא ודאי ושבחא דמשה אהרן ומרים הוה יתיר מכל בני עלמא[1028] דאינון מיתו לבר מארעא קדישא דמשה אהרן ומרים לבר מארעא קדישא מיתו וכלהו מיתו על ידא דההוא מחבלא בר אינון משה ואהרן ומרים דלא מיתו אלא על ידא דקודשא בריך הוא אבל אינון דמתין בארעא קדישא לא מתין על ידא דההוא מחבלא דהא ארעא קדישא לא קיימא ברשו אחרא אלא ברשו דקודשא בריך הוא בלחודוי
ולכן כתוב יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שכני עפר וגו׳ יחיו מתיך אלו שמתים בארץ הקדושה שהם מתים שלו ולא מאחר שלא שולט שם הצד האחר כלל ולכן כתוב מתיך נבלתי יקומון אותם שמתו	ועל דא כתיב (ישעיה כו יט) יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר וגו׳ יחיו מתיך אלין דמתין בארעא קדישא דאינון מתין דיליה ולא מאחרא דלא שלטא תמן סטרא אחרא[1029] כלל ועל דא כתיב (&) מתיך נבלתי

[1028] הוה מצי לתרוצי דהם מתו על פי ה׳ בנשיקה ועדיפי ממתי ארץ ישראל שמתים על ידי מלאכא דרחמי אלא לסברת רבי יצקח דמדמי להו אהדיי קא מתרץ, ומ,ש דלא מתו אלא ע״י דקב,ה פי׳ מלאכא דרחמי קרי ליה הכי וכן בסמוך אמר אלין מתין דבארעא קדישא דאינון מתין דיליה הרי שגם מתי א״י קרי להו מתים דיליה (מ״מ).

[1029] היינו נוספת על חטא קליפת אדם הראשון מה שירדו המדרגות אל ל״ט קללות כנודע שהם שולטות אפילו בארץ ישראל ומה שנאמר בחוצה לארץ דשלטא סטרא אחרא היינו הקלי׳ והשרים הטמאים נוסף על טומאת אדם הראשון וזה פשוט ועתה ראוי שנדבר במעלות שבין מיתת ארץ ישראל לחו״ל, ונאמר שהם ד׳ מדרגות דרך כלל, בזולת שהם רבות מאד מאד כפי שנויי מדרגות וכשרון המעשה ועתה דרך כלל אחר שלא יהיה לשום א׳ מד׳ מדרגות אלו חשבון במעשה הרע כלל, כי זה ישכר ויענש כל א׳ וא׳ כמעשהו, בתוספת יושבי חו״ל על יושבי הארץ מפני שארץ ישראל מכפרת יתחלקו לד׳ מעלות: הא׳ משובחי ארץ ישראל. הב׳, שאר יושבי א״י. הג׳, משובחי חו״ל. הד׳, שאר יושבי חו״ל. וזה הכל בעם ה׳ הקדוש, המעלה הראשונה משובחי ארץישראל אלו לא יצדק בהם לשון המות כלל אלא דרך שתוף השם, אמנם עליהם נאמר גויעה והם משל לאיש השוכב על ערשו כלוא בבית לא יצא ולא יבוא, כך האיש המשובח אף בשרו ישכון לבטח כענין ר׳ אלעזר שעמד כך שנה בלי קבורה קיים כדאיתא במסכת ב״מ, וכענין אחא בר יאשיה דגששיה וכמה יחידים בדורות ומכללם בתוספת מעלה האבות, וזה מפני שקדשו עצמו במותר להם אפילו הרהור, וכמו שאמר וכרקב עצמות קנאה וכו׳, והכל דרך א׳ ואלו אינם מתים, וקרובים לעמלה זו היא מעלת הקדושים המתים בחו״ל כענין יעקב, ולזה לא מנע עליית גופו לא״י שהיה יודע שאין תביעה לחיצוניעליו שלא נהנה ממנו, וכזה היה קדושת רבי בשעת פטירתו כשזקף עשר אצבעותיו, כל קדוש וקדוש כפי מעלתו, אלא שנלמוד מאלו לאלו כפי כח העיון והמעלתם, וכמעלתם מעלה מרע״ה שנתעסק הקב״ה בקבורתו,

בארץ נכריה אחרת על ידי אותו המשחית.	יקומון אינון דמיתו בארעא נוכראה אחרא על ידא דההוא מחבלא
ולכן נקראו נבלה מה נבלה מטמאה במשא אף אותם שמתים מחוץ לארץ הקדושה מטמאים במשא (במגע) ולכן הם נבלה כל שחיטה שנפסלה נקראת נבלה משום ששחיטה זו היא מצד האחר ומיד כשנפסל שורה עליו הצד האחר ומשום שהיא שלו ושורה עליה נקרא נבלה וסוד זה (כשמו כן הוא) נבל הוא ונבל שמו ונבלה עמו.	ועל דא אקרון נבלה מה נבלה מטמאה במשא אוף אינון דמתין לבר מארעא קדישא מטמאין במשא (נ״א במגע) ועל דא אינון נבלה כל שחיטה דאיפסיל אקרי נבילה בגין שחיטה הא איהי מסטרא אחרא ומיד דאיפסיל שריא עלה סטרא אחרא ובגין דאיהי דיליה ושריא עלה אקרי נבלה ורזא דא (ש״א כה כה) (ס״א כשמו כן הוא) נבל הוא ונבל שמו ונבלה עמו
ולכן בכל מקום שהוא שורה נקרא נבלה המנול הזה לא שורה אלא במקום פסול ולכן שחיטה שנפסלה היא שלו ונקראת על שמו ולכן המתים מחוץ לארץ הקדושה תחת רשות אחרת ושורה עליהם הצד האחר נקראים נבלה.	ועל דא בכל אתר דאיהו שריא אקרי נבלה מנוול דא לא שריא אלא באתר פסילו ועל דא שחיטה דאפסיל הא דיליה הוא ואקרי על שמיה ובגין כך מתין דאינון לבר מארעא קדישא תחות רשו אחרא ושריא עלייהו סטרא אחרא אקרון נבלה
הקיצו ורננו שוכני עפר שוכני דירים ישנים ולא מתים ומי הם ישני חברון שהם לא מתים אלא ישנים ולכן כתוב בהם גויעה כמי שגווע ויש בו קיום להתנער אף כך אותם ארבע זוגות של חברון ישנים הם ולא מתים וכולם עומדים בקיומם באותם הגופות שלהם ויודעים סתרים גנוזים יותר משאר בני אדם גנוזים היו שם תוך פתח הגן עדן אותם הגופים שלהם ואלה הם שוכני עפר ולכן כל אותם שיצאה נשמתם בארץ הקדושה אינה יוצאת על ידי אותו המשחית ולא שולט שם אלא על ידי מלאך הרחמים שהארץ הקדושה עומדת בגורלו.	הקיצו ורננו שוכני עפר שוכני דירין דמיכין ולא מתין ומאן אינון דמיכין דחברון דאינון לא מתין אלא דמיכין ועל דא כתיב בהו גויעה כמאן דגווע ואית ביה קיומא לאנערא אוף הכי אינון ארבע זוגי דחברון דמיכין אינון ולא מתין וכלהו קיימו בקיומייהו באינון גופין דלהון וידעי סתרין גניזין יתיר משאר בני נשא גניזין הוו תמן גו פתחא דגן עדן אינון גופין דלהון ואלין אינון שוכני עפר ועל דא כל אינון דנפקי נשמתייהו בארעא קדישא לא נפיק על ידי דההוא מחבלא ולא שלטא תמן אלא על ידי דמלאכא דרחמי דארעא קדישא קיימא בעדביה
יש מקום בישוב שלא שולט בו אותו משחית ולא נתנת לו רשות להיכנס לשם וכל אותם שדרים שם לא מתים עד שיוצאים מחוץ לעיר ואין לך אדם מכל הדירים שם שלא מתים וכולם מתים כמו שאר בני אדם אבל לא בעיר למה משום שלא יכולים תמיד לשבת בעיר אלא אלה יוצאים ואלה נכנסים ולכן כולם מתים.	אתר אית בישובא דלא שלטא ביה ההוא מחבלא ולא אתייהיב ליה רשו לאעלא תמן וכל אינון דדיירי תמן לא מתין עד דנפקין לבר מקרתא ולית לך בר נש מכל דדיירין תמן דלא מתין וכלהו מתין כשאר בני נשא אבל לאו במתא מאי טעמא בגין דלא יכלין למיתב תדיר במתא אלא אלין נפקין ואלין עאלין ועל דא כלהו מתין
למה אין שולט שם אותו מלאך	מאי טעמא לא שלטא תמן ההוא מלאך

וכמעלת מיתת אהרן ומרים, הכל מעלה א׳ מפני קדושתם אלא שכבר הקדמתי שבכל מעלה כמה מעלות טובות, ואלו אינם חייבים כליון הגוף בעפר מפני שברחו להם מעון אדה״ר, טהרו עצמן ממנו כל האפשר ונעשו מרכבה עליונה, וגופם קיים ולא מתו אלא גוועו כדפי׳, והם ישני עפר כדמפרש בשמעתין. המעלה השלישית היא מעלת מתי ארץ ישראל שהם אינם חייבים לקליפה מה שנזונו ממעדני עולם, מפני שלא אכלו מדילה, שהרי אר״י מזונותיה ופרנסתה תחת יד ורשות הבורא לכך כשתבוא לדרוש מה אכלו יאמר וכי מדילכון אכל ושתה מדילי אכל ושתה (אור יקר).

המשחית אם תאמר שלא עומדת ברשותו הרי ארץ הקדש שלא עומדת ברשות אחרת ומתים באותו מקום למה לא מתים אם תאמר משום קדושה אין מקום בקדשה בכל הישוב כמו ארץ ישראל ואם תאמר משום אותו איש שבנה אותו כמה בני אדם היו שזכותם יתרה משלו אמר רבי יצחק אני לא שמעתי ולא אמר.	מחבלא אי תימא דלא קיימא ברשותיה הא ארעא קדישא[1030] דלא קיימא ברשו אחרא ומתין בההוא אתר אמאי לא מתין אי תימא בגין קדושה לית אתר בקדושה בכל ישובא כגוונא דארץ ישראל ואי תימא בגין ההוא גברא[1031] דבני לה כמה בני נשא הוו דזכותיהון יתיר מדיליה אמר רבי יצחק אנא לא שמענא ולא אימא
באו ושאלו את רבי שמעון אמר להם ודאי שאותו מקום לא שולט בו מלאך המות והקדוש ברוך הוא לא רוצה שבאותו מקום ימות אדם לעולמים ואם תאמר שקדם לכן באותו מקום טרם שנבנה מתו בו בני אדם לא כך אלא מיום שנברא העולם התתקן אותו מקום לקיום וסוד הסודות כאן לאותם המתבוננים בסוד החכמה.	אתו שאילו ליה לרבי שמעון אמר לון ודאי ההוא אתר לא שלטא עליה מלאך המות וקודשא בריך הוא לא בעי דבההוא אתר ימות בר נש לעלמין[1032] ואי תימא דקדם לכן[1033] בההוא דוכתא עד לא אתבני מיתו ביה בני נשא לאו הכי אלא מיומא דאתברי עלמא אתתקן ההוא אתר לקיומא ורזא דרזין הכא לאינון דמסתכלי ברזא דחכמתא
כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם ברא אותו בסוד האותיות והתגלגלו האותיות וברא את העולם בחקיקות השם הקדוש התגלגלו האותיות וסובבו את העולם בחקיקות וכשהתגלה והתפשט העולם ונברא היו האותיות סובבות כדי לברא אמר הקדוש ברוך הוא שיסתים ביו״ד נשארה האות ט׳ (יתגלגלו האותיות וסבבו את העולם בחקיקת השם הקדוש וכאשר התגלגלו האותיות והיו מסובבות לברא אמר הקדוש ברוך הוא די יסתים ביו״ד נשארה אות ט׳ לבדה) באותו מקום	כד ברא קודשא בריך הוא עלמא ברא ליה ברזא דאתוון[1034] ואתגלגלו אתוון וברא עלמא בגלופי דשמא קדישא אתגלגלו אתוון ואסחרו עלמא בגלופי וכד אתגלי ואתפשט עלמא ואתברי והוו אתוון סחרן למברי אמר קודשא בריך הוא דיסתיים ביו״ד אשתארת את ט׳ (ס״א יתגלגלו אתוון ואסחרו עלמא בגלופי דשמא קדישא וכד אתגלגלו אתוון והוו סחרן למברי אמר קודשא בריך הוא די אסתיים ביו״ד אשתארת את ט׳ בלחודהא) בההוא דוכתא
	קנב/א
תלויה באויר כיון שאמר הקדוש ברוך הוא שיסתים באות יו״ד נשארה אות טי״ת	תליא באוירא כיון דאמר קודשא בריך הוא די יסתיים ביו״ד אשתארת את טי״ת בלחודהא

[1030] והמוות אינה נמנעת מפני זה, שכבר נכנס העולם בקליפת חטא אדם הראשון ועדיין לא נתקן (אור יקר).

[1031] והרי הם צדיקים ולא זכו להסתלק מהם לבדם המוות כ,ש לאחרים, וזה ע״י זכות מעט שהראם את מבואר העור, זכה שידחה המוות מן המקום ההוא מכל וכל, זהו אי אפשר. ודאי אתר דא לא שליט עליה מלאך המות החיצוני שאלמלא היה שולט היה ממית, א״כ הוא ביתרון מכל חו״ל. וא״ת ימותו על ידי מלאך קדוש כבני ארץ ישראל, ז״א ״וקב״ה וכו״ (אור יקר).

[1032] ולזה אינו שולח שם מלאך קדוש להמית ואינו מקדושת ישובי הארץ אלא ממעלת המקום, וז״ש ״לא בעי דבההוא אתר״ מצד המקום ״ימות ברנש״ אפילו שאינו קדוש מצד עצמו, ולא יספקי לו אריכות הימים אלא ״לעלמין״ אלו היה אפשר לו בתוך המקום המוגבל ההוא, אלא שגורם להם צאתם מן המקום כדפי׳ לעיל (אור יקר).

[1033] תחלה הענין בבונה העיר ויקשה לך כמו שהקשה לעיל כמה בני נשא דזכותיהון וכו׳, ואם תאמר והרי זכות גרם לאדם ואין אנו יכולים להכחיש שמפני שהראם את מבוא העיר גרם לו, אפשר לומר שהמקום סגולתו היה מו׳ ימי בראשית, אמנם שיגרום לו שלא יבנה במקום אחר, ויבא לבנות תחת רשות אותו האות כדמסיק, וזה גרם זכות ויראם, אבל לא שהיו קודם מתים ועל ידו זכה שלא ימותו עוד שזה אינו, וזהו שאמר ״לאו הכי אלא מיומא דאבתרי עלמא״ סגולה זו אל המקום הזה וזכותו הביאו לבנות תחת (אות) מבט האות המחייבת החיים כדפי׳ (אור יקר).

[1034] מקץ רד ע״א (הערת הזהר).

בלבדה תלויה באויר על גבי אותו מקום טי"ת היא אות של אור החיים ולכן מי שרואה טי"ת בחלומו סימן טוב הוא לו וחיים נתקנו לו ולכן משום שהיתה ט׳ תלויה על אותו מקום לא שולט בו המות.	תליא באוירא על גבי ההוא דוכתא טי"ת איהו את דנהירו חיין בגין כך מאן דחמי טי"ת בחלמיה סימנא טבא הוא ליה[1035] וחיין אתתקנו ליה ועל דא בגין דהוה ט׳ תליא על גב ההוא אתר לא שלטא ביה מותא
כשרצה הקדוש ברוך הוא להעמיד עולם זרק צרור אחד לתוך המים חקוק בסוד של ע"ב (של כ"ב) אותיות ומשם התחיל ללכת אותו צרור ולא מצא מקום לעמד בו פרט הארץ הקדושה (בבית המקדש) והמים היו הולכים אחריו עד שהגיע אותו צרור תחת המזבח ושם נשקע והתקים כל העולם.	כד בעא קודשא בריך הוא לקיימא עלמא זריק חד צרורא גו מיא גליף ברזא דע"ב (נ"א דכ"ב) אתוון ומתמן שארי למיהך ההוא צרורא ולא אשכח אתר לאתקיימא ביה בר ארעא קדישא (נ"א בבי מקדשא) ומיא הוו אזלין אבתריה עד דמטא ההוא צרורא תחות המזבח ותמן אשתקע ואתקיים כל עלמא
ואם תאמר אם כך שבאותו מקום שורים חיים למה לא נבנה שם בית המקדש לתת חיים ליושביה אלא כאן במקום הזה התקיים משום אות אחת ששורה עליו בבית המקדש כל האותיות כולן שורות בו ובהם נברא הוא לבדו כמו שכל העולם.	ואי תימא אי הכי דבההוא אתר שריין חיים אמאי לא אתבני תמן בי מקדשא למיהב חיין ליתבהא אלא הכא בהאי אתר אתקיים בגין את חד דשריא עליה בבי מקדשא כל אתוון כלהו שארן ביה ובהו אתברי איהו בלחודוי כגוונא דכל עלמא
ועוד שהארץ הקדושה (בית המקדש) נותנת חיים וכפרה ליושביה באותו העולם ומקום זה לא כך נותן חיים לאותו מקום בעולם הזה ולא בעולם הבא ובית המקדש בהפך משם משום שיש חלק לישראל באותו עולם ולא בעולם הבא ולכן עומד בית המקדש לכפר חטאים ולזכות את ישראל לעולם הבא.	ותו דארעא קדישא (נ"א בי מקדשא) יהיב חיין וכפרה ליתבהא בההוא עלמא ואתר דא לאו הכי יהיב חיין להההוא אתר בהאי עלמא[1036] ולא בעלמא דאתי ובי מקדשא בהפוכא מתמן בגין דאית חולקא לישראל בההוא עלמא ולא בעלמא דא ועל דא קיימא בי מקדשא לכפרא חובין ולמזכי לון לישראל לעלמא דאתי
בא וראה טי"ת אור של חיים בכל מקום ולכן פתח בה הכתוב כי טוב שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב מהאות הזו (ממקום זה) בורח מלאך המשחית אל תאמר בורח אלא שלא נתנת לו רשות להיכנס לשם.	תא חזי טי"ת נהירו דחיין בכל אתר ועל דא פתח בה קרא כי טוב דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב מהאי את (נ"א מאתר דא) עריק מלאכא מחבלא לא תימא עריק אלא דלא אתייהיב ליה רשו לאעלא תמן
האות הזו משנה מהאות ק׳ ק׳ לא מתישבת (מאות ח׳ ח׳ לא מתישבת) כלל	את דא משניא[1037] מאת ק׳ ק׳ לא[1038] מתיישבא (נ"א מאת ח׳ ח׳ לא מתישבא) כלל

[1035] עי׳ לקמן רל ע"א. ועי׳ עמק המלך (ש"י פי"א): הטי"ת הוא יסוד שהוא מדה תשיעית. וגם אמרו חז"ל הרואה 'טית' בחלום חיים מזומנים לו, כי הוא [יסוד] נקרא חי העולמים, כנודע טעמו, בשער עולם התוהו, וטי"ת הוא גם כן אותיות טוב, וטוב וחיים הכל אחד הוא, כנדרש במדרש בראשית רבה [פרשה ט׳ ה׳]. והנה טוב זה מלאך חיים, וגם עיר לוז היא נבנה על מקום אות טית השולטת על אותו המקום, לכן אין בה מיתה להדרים בתוכה.

[1036] בראשית נ ע"א לקמן רל ע"א (הערת הזהר).

[1037] והטי"ת באדם הוא הלוז והוא אחות לבן הארמי שהוא חי"ת בסוף בנות ח"ת, וכן למטה קליפת השום מפסיק ביניהם וכשנתגלג באלב"ם אתיהיבו ט"ר ביחד (עי׳ ח"א ר"ד א׳ - נראה מהרד"ל) ברזא דטוב עם מאד. וכ"ה ברזא דאליהו נחשא דחיים לכן ויקנא לאלהיו קנא כו׳ וזהו קנא לאדם וכן באדם ב׳ נחשים כו׳ וח"ק ג"כ ביחד והוא שכינו של טי"ת שם והוא בהיפוכא וע"ל ק"פ ב׳ (עי׳ בליקוטים שבסוף הספר) (יהל אור).

במקום בעולם וסימנך איש לשון בל יכון בארץ האות ט״ת מתישבת בכל מקום ומתתקנת לשבת כראוי ולכן בכל מקום ששם אות ט׳ אין ישוב לאות ק׳ שם להתישב בו ולכן במקום הזה לא שולט כלל הצד האחר ונותן חיים של העולם הזה ליושבים תחת האות הזו ולא יצא החוצה וכשיוצא החוצה יש רשות לצד האחר לשלט בו כמו שאות זו שולטת במקום זה כך גם שולטת אות אחרת במקום הגיהנם ומיהי האות ק׳.	בדוכתא בעלמא וסימניך (תהלים קמ יב) איש לשון בל יכון בארץ את טי״ת אתיישבא בכל דוכתא ואתתקנת לאתיישבא כדקא יאות ובגין כך בכל דוכתא דאת ט׳ תמן לית ישובא לאת ק׳ תמן לאתיישבא ביה ועל דא אתר דא לא שלטא ביה כלל סטרא אחרא ויהיב חיים דהאי עלמא ליתבי תחותיה דאת דא ולא יפוק לבר וכד נפיק לבר אית רשו לסטרא אחרא לשלטאה ביה כמה דאת דא שלטא באתר דא הכי נמי שלטא את אחרא באתר דגיהנם ומאן איהי את ק׳[1039]
ובספרו של רב המנונא סבא כאן הן שתי אותיות ח׳ ט׳ ולכן לא היו כתובות בתוך אבני שהם ואבני מלואים ומשבטי ישראל נמנעו שתי האותיות הללו כדי שלא רשום בתוכם ח״ט.	ובספרא דרב המנונא סבא הכא אינון תרין אתוון ח׳ ט׳[1040] ועל דא לא הוו כתיבין גו אבני בורלא[1041] אבנין דאשלמותא ושבטין דישראל תרין אתוון אלין אתמנעו מנייהו בגין דלא יהא רשים בגווייהו ח״ט
במקום בית המקדש תלויים כל אותיות האלף בית בסודות חקוקים של שמות קדושים קשורים רקומים עליו וכל העולם שלמעלה ומטה הכל בסוד של אותיות מתחמות (חקוקות) וגלופות וסודות הקדשה (השם הקדוש) העליונה נחקק עליהם.	באתר דבי מקדשא תליין כל אתוון דאלפא ביתא ברזין גליפן דשמהן קדישין קשירין מרקמן עליה וכל עלמא דלעילא ותתא כלא ברזא דאתוון[1042] מתחממן (נ״א מתחקקן) וגליפא ורזין דקודשא (ס״א דשמא קדישא) עלאה עלייהו אתגליף
במשכן נחקקו והצטירו האותיות כראוי שהרי בצלאל היה יודע את החכמה לצרף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ ועל חכמתו (זו) נבנה המשכן על ידו ונבחר מכל עם ישראל וכמו שהוא נבחר למעלה כך	במשכנא אתגליפו ואתציירו אתוון כדקא חזי דהא בצלאל הוה ידע חכמתא לצרפא אתוון[1043] דאתבריאו בהו שמיא וארעא ועל חכמתא דיליה (נ״א דא) אתבני משכנא על ידיה ואתבריר מכל עמא דישראל וכמה דאיהו

[1038] והוא בעל מחלוקות ועליו אמרו שקר אין לו רגלים בשביל רגל הק׳ משא״כ טי״ת שהוא מיושב תחתיו מלבן רחב והוא איש טוב רודף שלום שהקוף פושט לשונו [ולשונם תהלך בארץ. הרמ״ש] וזנבו לתהומא משא״כ ט׳ שכופף לשונו לתוכו וז״ס והיה פי׳ ראשו בתוכו כו׳ לא יקרע דלא שליט בי׳ מחלוקת והבדל ובהבדלה אתברי גיהנם וט׳ וק׳ אינן בענין עה״ב אלא בחיי עוה״ז ולכן שם לא שליט מ״ה. והלוז של אדם לא טעים מע״ה טור ולכן נשאר בסט׳ דטוב וכן בארץ וכן בעופות החול לפי שכולן כלולין ב אסד וכן אליהו ונק׳ בתואל אל שם בית אל ושהוא לוז (יהל אור).

[1039] קפ ע״ב (הערת הזהר). וזהו קרח דנחית לשאול ובהיפוכו מרע״ה ותרא כי טוב הוא (יהל אור).

[1040] הקשה המד״ל שהיה די שתחסר ח׳ ולא ט׳ שהיא אות טובה, ולא תירץ. וי״ל דכיון דאי אפשר לומר ח״ט בלי ט׳ והיא סמוכה לו לכן נחשבת כח׳, וז״ש באותיות דבראשית דף ג ע״א, ותו דח׳ לקבלך וכו׳, ועיין על דרך הסוד מ״ש בספר זוהר הרקיע דף יג ע״א. ועוד ודאי אשתמיטתיה להמד״ל מ״ש לקמן דף ר״ל א׳, כי שם הוקשה קושייתו ותירצה כמו שאני תירצתי, ועוד יש תירוץ אחר נזכר שם (רמ״ז). פי׳ בגיהנם (מ״מ).

[1041] פי׳ באבני האפוד אבל באבני החשן היו כתובים כמר״זל אברהם יצחק יעקב שבטי ישובון כתוב שם (מ״מ).

[1042] ״ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי וגו׳ ואתו אהליאב בן אחיסמך וגו׳״, כי הם יכוונו בעשייתן היטיב ע״פ דוגמתן בתבניתם של מעלה שהראה הקב״ה למשה בהר, כי בתבנית הזה דוקא הנה הוא נרשם בזה הצרופי אותיות אשר בהם נבראו שמים וארץ, והם תלוים במעשה המשכן. והרי תלוי קיום כל העולם כולו ע״י אורו וקדושתו ית״ש הנמשך ושורה בהם ע״י הכוונה הזה דוקא. וכמ״ש בזוה״ק פ׳ תרומה (קנב ע״א) ופ׳ פקודי (רלה ע״ב), וע׳ עוד פ׳ פקודי (ר״כ ע״ב ורכ׳ ע״א ובדף רל״ד ע״ב) (כללים ח״ב ז ע״א).

[1043] מסכים עם מ״ש בפ׳ בשלח [צ״ל ח״ג קסד ע״א – לש״ו] בצלאל רביעאה איהו לנהורין יע״ש (רח״ו), אבל משמע מדברי הרב כי בצלאל הי׳ מיסו ומשמע שהיה מאריך ולכך הולידו אבותיו לבן ח׳ ויובן מאמר זה בו קצת (מ״מ).

רצה הקדוש ברוך הוא שיבחר למטה.	אתבריר לעילא הכי בעא קודשא בריך הוא דיתבריר לתתא
למעלה כתוב ראה קראתי בשם בצלאל למטה (שם לה) ראו קרא ה׳ בשם בצלאל ושמו בסוד עליון נקרא כך בצלאל בצל אל ומיהו זה צדיק שהוא יושב בצל אל אותו שנקרא אל עליון והוא יושב כמו שאותו אל אותו אל נוטל ששה צדדים אותו צדיק נוטל אותם אף כך אותו אל מאיר למעלה והצדיק הזה מאיר למטה אותו האל כלל של כל ששת הצדדים ואותו צדיק הוא כלל של כל ששת הצדדים.	לעילא כתיב (שמות לא ב) ראה קראתי בשם בצלאל לתתא (שם לה ל) ראו קרא יהו״ה בשם בצלאל ושמיה ברזא עלאה אקרי הכי בצלאל בצל אל ומאן איהו דא צדיק דאיהו יתיב בצל אל[1044] ההוא דאקרי אל עליון[1045] ואיהו יתיב כגוונא דההוא אל ההוא אל נטיל שית סטרין[1046] ההוא צדיק נטיל לון[1047] אוף הכי ההוא אל אנהיר לעילא האי צדיק אנהיר לתתא ההוא אל כללא דכלהו שית סטרין[1048] ההוא צדיק כללא דכלהו שית סטרין
בן אורי בן האור הראשון שברא הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית בן חור הבן של חרות הכל דבר אחר בן חור בן חור מכל הצבעים וזה התמנה למטה יהודה הכל כראוי.	בן אורי בן אור קדמאה דברא קודשא בריך הוא בעובדא דבראשית בן חור בן חירו דכלא[1049] דבר אחר בן חור בן חוור מכל גווניו[1050] ודא אתמני למטה יהודה[1051] כלא כדקא יאות
כל הצבעים טובים לחלום פרט לתכלת כמו שנאמר משום שהוא כסא לדון את דיני הנשמות והרי דרגה זו (אחת) היא לבנה אלא בשעה שעומדת בדיני נפשות אז היא צבע תכלת והרי	כל גווניו מבין לחלמא בר תכלא כמה[1052] דאתמר בגין דאיהו כרסייא למידן דינין דנשמתין והא האי דרגא (נ״א חדא) חוורא איהו אלא בשעתא דקיימא בדיני דנפשאן כדין איהו גוון תכלא והא
	קנב/ב
בארנוה.	אוקימנא
בשעה שרואה אדם את הגון הזה נזכר האדם לעשות מצוות רבונו כמו שנחש הנחשת בשעה שהיו רואים אותו היו פוחדים מלפני הקדוש ברוך הוא ושומרים את עצמם מכל החטאים ובשעה שאותו הפחד של הקדוש ברוך הוא עולה עליהם מיד נרפאים מי גרם להם לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא אותו נחש אותה רצועה שמסתכלים בה אף כך התכלת (במדבר טו) וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה׳ מאותו הפחד שלו ועל זה תכלת במשכן.	בשעתא דחמי בר נש להאי גוון אדכר בר נש למעבד פקודין דמאריה כגוונא דנחש הנחשת בשעתא דהוו חמאן ליה הוו דחלי מקמי דקודשא בריך הוא ומנטרן גרמייהו מכל חובין ובשעתא דההוא דחילו דקודשא בריך הוא סלקא עלייהו מיד אתסיין מאן גרים לון לדחלא מקמי קודשא בריך הוא ההוא נחש ההיא רצועה דמסתכלן בה אוף הכי תכלת (במדבר טו לט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יהו״ה מההוא דחילו דיליה ועל דא תכלת במשכנא

[1044] פי׳ ביסוד יש בו טיפת החסד הנק׳ אל עליון (מ״מ).
[1045] לך לך עז ע״א (הערת הזהר).
[1046] פי׳ שחסד כולל ו״ק שתחתיו (מ״מ).
[1047] פי׳ שגם היסוד כולל הו״ק (מ״מ).
[1048] פי׳ שנשרשים בו הארת הו״ק מלבד שכולל ו״ק שתחתיו ג״כ נשרשים בתוכו הארת הו״ק וכמ״ש הרב ז״ל בהיכל הרצון וכתבנו לשונו בהיכלות ספר׳ בראשית (מ״מ).
[1049] פי׳ בינה והיסוד הוא מהארות הבינה ולכך נק׳ היסוד בן חורי (מ״מ).
[1050] פי׳ אריך ששם רחמים פשוטים וכמ״ש בהגהות הר״חו דלעיל (מ״מ).
[1051] פירוש יהודה במלכות, ובצלאל הוא היסוד (מ״מ).
[1052] קלט ע״א (הערת הזהר).

אמר רבי יצחק זה שאמר האדון שתכלת היא כסא דין וכשהיא עומדת בגון הזה אזי היא כסא לדון דיני נפשות מתי היא ברחמים אמר לו בשעה שהכרובים מחזירים פניהם זה עם זה ומסתכלים פנים בפנים כיון שאותם כרובים מסתכלים פנים בפנים אז כל הצבעים מתתקנים ומתהפך צבע תכלת לגון אחר מתהפך צבע ירק לגון זהב (לבן).	אמר רבי יצחק האי דאמר מר תכלת כרסייא דדינא איהי וכד איהי קיימא בגוונא דא כדין איהי כרסייא למידן דיני נפשאן אימתי איהי ברחמי אמר ליה בשעתא דכרובים מהדרן אנפייהו[1053] דא עם דא ומסתכלן אנפין באנפין כיון דאינון כרובים מסתכלן אנפין באנפין כדין כל גווני מתתקנן ואתהפך גוון תכלא לגוון אחרא מתהפך גוון ירוק לגוון זהבסח (נ״א חוור)
ולכן בהפוך הצבעים מתהפך מדין לרחמים וכן מרחמים לדין והכל בהפוך הצבעים כמו שמסדרים ישראל תקוניהם לקדוש ברוך הוא כך הכל עומד וכך מסתדר ולכן כתוב ישראל אשר בך אתפאר באותם צבעים שכלולים זה בזה היופי של כלם.	ועל דא בהפוכא דגווני אתהפך מדינא לרחמי וכן מרחמי לדינא וכלא בהפוכא דגווני כמה דמסדרין ישראל תקונייהו לגבי קודשא בריך הוא הכי קיימא כלא והכי אתסדר ועל דא כתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר באינון גווני דכלילן דא בדא שפירו דכלהו (חסר כאן)
ועשית שלחן עצי שטים וגו׳ רבי יצחקע פתח (דברים ח י) ואכלת ושבעת וברכת את ה׳ אלהיך וגו׳ כמה צדיקים הם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם וקרבם אליו מכל העמים ובשביל ישראל נתן מזון ושבע לכל העולם ואלמלא ישראל לא נתן הקדוש ברוך הוא מזון לעולם ועכשיו שישראל בגלות על אחת כמה וכמה שנוטלים מזון על אחד פי שנים.	ועשית שלחן עצי שטיסט וגו׳ רבי יצחקע פתח (דברים ח י) ואכלת ושבעת וברכת את יהו״ה אלהיך וגו׳ כמה זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהו[1054] וקריב לון לגביה מכל עמין ובגיניהון דישראל יהיב מזונא[1055] ושבעא[1056] לכל עלמא[1057] ואלמלא ישראל[1058] לא יהיב קודשא בריך הוא מזונא לעלמא והשתא דישראל אינון בגלותא על אחת כמה וכמה דנטלי מזונא[1059] על חד תרין[1060]
בזמן שהיו ישראל בארץ הקדושה היה יורד להם מזון ממקום עליון והם נותנים	בזמנא דהוו ישראל בארעא קדישא הוה

[1053] פי׳ מט״ט וסנדל מזדווגים ועולים בסוף מ״ן למלכות (מ״מ).

[1054] דקב״ה אתרעי בהו היינו קודם מעשיהם הטובים אתרעי ורצה בלי טעם בהם יותר מבשאר אומות, ודיינו אם רצון זה לא היה אלא להיותם מיותרים משאר האומות בקצת, אבל [לא] עשה כן אלא ויתרם יותרו יותר, היינו ״וקריב לון לגביה״ שיהיו ישראל מתקרבין מכל שאר המין האנושי אל הקב״ה, בענין שהם בין הקב״ה ובין שאר האומות, כי כאשר ירצו שרי האומות לקבל שפע לפרנס אומתם יקבלו מתחת ידי ישראל והמשכתם, ולא עוד אלא שנדחו העמין בשיעור שאינם חשובים לפניו להתפרנס לא בהרבה ולא במעט (אור יקר).

[1055] מעט (אור יקר).

[1056] בריבוי (אור יקר).

[1057] ולא לאומות לבד אלא כולם כאחד המתפרנסים למטה (אור יקר).

[1058] ולא תאמר בגיניהון דישראל יהיב אבל אם לא היה הם היה נותן בדרך אחרת וכו׳ והיה העולם כלה ואבד ואינו חושש (אור יקר).

[1059] פי׳ או״ה (מ״מ).

[1060] תינח בזמן שישראל על אדמתם אמנם בזמן שישראל דחופים ודחויים בגלות מאי איכא למימר (אור יקר). שהיה להם לאכול גרמין ומותר השפע והתמצית, ובעונותינו הם אוכלים הבשר ואנו המותר, זהו המשל והנמשל כדפירשנו לעיל מענין הפשע, ושכינה גולה ביניהם מתלבשת בשר, ושם היא משפעת ועל ידם נותנת לישראל חלקם (אור יקר).

חלק תמצית לעמים עובדי כוכבים וכל העמים לא נזונו אלא מהתמצית ועכשיו שישראל הם בגלות התהפך לגון אחר.	נחית לון מזונא מאתר עלאה ואינון יהבי חולק תמציתא[1061] לעמין עובדי כוכבים ועמין כלהו לא אתזנו אלא מתמצית והשתא דישראל אינון בגלותא אתהפך בגוונא אחרא[1062]
משל למלך שהתקין סעודה לבני ביתו כל זמן שהם עושים את רצונו אוכלים סעודה עם המלך ונותנים לכלבים חלק העצמות לגרר בשעה שבני ביתו לא עושים את רצון המלך המלך נותן את כל הסעודה לכלבים ומעלה להם את העצמות.	מתל למלכא דאתקין סעודתא לבני ביתיה כל זמנא דאינון עבדי רעותיה אכלי סעודתא עם מלכא ויהבי לכלבי חולק גרמין למגרר בשעתא דבני ביתיה לא עבדי רעותא דמלכא מלכא יהיב כל סעודתא לכלבי וסליק לון גרמי
כמו זה כל זמן שישראל עושים רצון רבונם הם אוכלים על השלחן הזה של המלך וכל הסעודות מתקנות להם והם מאותה שמחה שלהם נותנים עצמות שהן תמצית לעובדי כוכבים וכל זמן שישראל לא עושים רצון רבונם הם הולכים לגלות והסעודה הולכת לכלבים ועולה להם התמצית ככה יאכלו בני ישראל את לחמם	כגוונא דא כל זמנא דישראל עבדי רעותא דמאריהון הא על פתורא דמלכא[1063] אינון אכלי[1064] וכל סעודתא אתתקן להון[1065] ואינון מההוא חדוה דלהון[1066] יהבי גרמי דאיהו תמצית לעובדי כוכבים וכל זמנא דישראל לא עבדי רעותא דמאריהון[1067] אזלי בגלותא והא סעודתא[1068] לכלבי[1069] ואסתלק לון תמצית

[1061] היינו שהיו ישראל ראשונה במלכות נוטלים שפע, והעיקר נשפע לישראל תרומת הקדשים וקדשים סתם למלאכים, וחולין לשרים, בענין שהם נוטלים תמציתן ומשם מתפרנסין, עתה בעונותינו גלתה שכינה לבין השרים והיא משפעת לשאר כדי שעל ידו תהיה שפע וברכה להתפרנס ישראל, והשר מפרנס אומתו קודם לכל, ומהתמצית אנו מתפרנסין, בעניין שהם נוטלים יותר עתה מקודם זמן הגלות, והשתא קשה כיון שהם לא היו נזונים אלא על ידינו, עתה שאנו חוטאים שהיה ראוי להם שלא יתרפנסו כל עיקר הם מתפרנסים ביתרון, לזה אמר משל למלך דאתקין סעודה היינו שפע הנשפע, והנה המלך אינו מונע מלסדר סעודתו וסעודת בני ביתו מידי יום ביום, אלא שאם יטיבו יאכילם מסעודת שולחנו, ואם יריעו לייסרם יאכיל הסעודה לכלבים, ולא ימנע שולחנו תמיד אלא ישליכו אותו (אור יקר).

[1062] בעת החורבן רח״ל נסתלקה שכינה למעלה, וכמ״ש ראש השנה (לא ע״א) עלתה וישבה במקומה כמו שנאמר אלך אשובה אל מקומי, ונמשך עתה השפע דרך דרכים עקלקלות מאד, ע׳ זוהר (פ׳ תרומה קנב ע״ב), וזהו שאמר רב שמואל בר יצחק מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהם וניתנה כו׳ (הקדו״ש כו ע״ד), מאין נמצא כמה טובות והנאות בדברים האסורים והטמאים, ונמצא בהם גם יותר תענוג הרבה מהמותרים והטהורים. אך דע כי הוא באמת רק ע״י עונותינו המרובים, וכידוע בסוד מ״ש (משלי ל כב) תחת עבד כי ימלוך כו׳, וכן בירמיה (יג יז) במסתרים תבכה נפשי מפני גוה, ואמרו רז״ל (חגיגה ה ע״ב) מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהם ונתנה לאו״ה, וכן במגילה (ו ע״א) אם מליאה זו חרבה זו, ויורד השפע דרך הם[1062], ולכך נמצא עתה עיקר התענוגים רק בהם. אבל עכ״פ הוא כי הרי הוא רק מאור הקדושה ושם הוא כל הטעם והעונג, וכמ״ש בשבת (קיט ע״א) תבלין אחד יש לנו שבת שמו כו׳. ואמרו בזוה״ק (תרומה קנב ע״ב) וכו׳ אמנם עכ״ז הנה לא נמשך להם כל מחמודיהם ותענוגיהם רק דרך צינורות המכוערים ודרך כל חומריות וזוהמת העשיה. אך עכ״ז הרי אנו רואין כמה גדלו ורבו טובתם עתה, א״כ הרי אין ערך ודמיון למעלת גדולת תענוגים הללו אם היינו זכינו להם אנחנו, שהרי היו באים לנו בדרך טהרה וקדושה ישר ומכוון. וגם כ״ז הוא רק לפי מה שהם מלובש בהגשם והחומר דהעשיה, ואחר שנתרחקו משורשם העליון ונתפשטו ונשתלשלו עד סוף העשיה של עתה (דע״ה ח״ב נב ע״ד), נמשך ע״ז השפע העליונה למטה מעורב ומלובש בהחיצונים והקליפה, והם הע׳ שרים שנוטלים הם השפע בתחילה וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קנב ע״ב), כי בא האור והשפע מלובש בהם, והוא גלות השכינה וגלות התורה[1062] וגלות ישראל רח״ל (דע״ה ח״ב קנג ע״ב), ועי׳ ביאורים ח״ב ע ע״ג.

[1063] היא המלכות שולחן ודאי, המלך תפארת (אור יקר).

[1064] שהם יושבין ראשונה במלכות לקבלת השפע (אור יקר).

[1065] שעל ידם הזווג ועל ידם כפי שיעור התעוררותם השפע בא והם נוטלים חלק בראש, וכל אור אלהי ושפע (ו)מאיר עליהם, ואחר כך מהם יתנוצץ לכל התחתונים (אור יקר).

[1066] דהיינו בחג הסוכות זמן שמחתינו מצד הבינה ששם הגבורה, ששם מושרשים השרים וכל החיצונים ״יהבי גרמי״ דאיהו תמצית לשאר עמין, והיינו שבעים פרי החג, והיינו מתמעטין והולכין להראות שסה נוטלין למטה בסוד המיעוט (אור יקר).

[1067] שאינם זכאין לייחד הייחוד העליון למעלה על ידם (אור יקר).

[1068] כל השפע הנשפע לפרנסת העולמות (אור יקר).

[1069] ויהיו השרים ראשונים לקבלת השפע (אור יקר).

טמא בגוים שהרי תמצית הגעל שלהם הם אוכלים אוי לבן המלך שיושב ומצפה לשלחן העבד ומה שנשאר מתוך השלחן הוא אוכל.	(יחזקאל ד יג) ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים דהא תמצית דגעוליהון אכלי ווי לברא דמלכא דיתיב ומצפה לפתורא דעבדא מה דאשתאר מגו פתורא איהו אכיל
דוד המלך אמר תערך לפני שלחן נגד צררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה תערך לפני שלחן זו סעודת המלך נגד צררי אותם הכלבים שיושבים לפני השלחן ומצפים לחלקת עצמות והוא יושב עם המלך בענג של הסעודה בשלחן.	דוד מלכא אמר (תהלים כג ה) תערך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה תערוך לפני שלחן דא סעודתא דמלכא נגד צוררי אינון כלבי דיתבי קמי פתורא מצפאן לחולק גרמין ואיהו יתיב עם מלכא בענוגא דסעודתא בפתורא
דשנת בשמן ראשי זה ראש הסעודה שכל שמן ושמנונית ותקון הסעודה נתנים בראשונה לאהוב המלך מה שנשאר נתן אחר כך לכלבים ולאותם עובדי השלחן כוסי רויה מלאה הכוס לפני אהוב המלך תמיד שלא יצטרך לבקש ועל סוד זה היו ישראל תמיד עם שאר העמים.	דשנת בשמן ראשי דא רישא דסעודתא[1070] דכל משחא ושמנונא ותקון סעודתא אתייהיב בקדמיתא לרחימא דמלכא מה דאשתאר לבתר אתייהיב לכלבי ולאינון פלחי פתורא כוסי רויה מליא כסא קמי רחימא דמלכא תדיר דלא יצטריך למשאל ועל רזא דא הוו ישראל תדיר עם שאר עמין
רבי חייא היה הולך לרבי שמעון לטבריה והיו עמו רבי יעקב בר אידי ורבי ייסא הקטן עד שהיו הולכים אמר רבי ייסא לרבי חייא תמוה מה שכתוב ולבני ברזלי הגלעדי תעשה חסד והיו באכלי שלחנך וגו׳ אם כך כל טוב ואמת לאכול על שלחנו ולא יותר משאמר כאן והיו באכלי שלחנך ועוד לא כבוד המלך הוא שיאכל איש אחר	רבי חייא הוה אזיל לגבי דרבי שמעון לטבריה והוו עמיה רבי יעקב בר אידי ורבי ייסא זעירא עד דהוו אזלי אמר רבי ייסא לרבי חייא תימה מה דכתיב (מ״א ב ז) ולבני ברזילי הגלעדי תעשה חסד והיו באוכלי שלחנך וגו׳ אי הכי כל טיבו וקשוט למיכל על פתוריה ולא יתיר מדקאמר הכא והיו באוכלי שלחנך ותו לאו יקרא דמלכא איהו למיכל בר נש אחרא
	קנג/א
על שלחן המלך ולא צריך זה אלא המלך לבדו וכל הגדולים שלו סביבו למטה ממנו.	על פתוריה דמלכא ולא אצטריך דא אלא מלכא בלחודוי וכלהו רברבנוהי סחרניה לתתא מניה
אמר רבי חייא לא שמעתי בזה דבר ולא אמר אמר לו לרבי יעקב בר אידי ואתה שמעת בזה הדבר אמר לו אתם שיונקים בכל יום מדבש שמן העליון לא שמעתם כל שכן אני שאל את רבי ייסא ואתה שמעת בזה דבר אמר לו אף על גב שאני תינוק ומלפני מספר ימים באתי אליכם ולא זכיתי מקדם לזה אני כן שמעתי.	אמר רבי חייא לא שמענא בהאי מידי ולא אימא[1071] אמר ליה לרבי יעקב בר אידי ואת שמעת בהאי מידי אמר ליה אתון דינקין בכל יומא מדובשא דמשחא עלאה לא שמעתון כל שכן אנא אמר ליה לרבי ייסא ואת שמעת מידי בהאי אמר ליה אף על גב דאנא רביא ומיומין זעירין אתינא לגבייכו ולא זכינא מקדמת דנא אנא שמענא
פתח ואמר נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו מה ראה דוד שבסיום ההלל הגדול	פתח ואמר (תהלים קלו כה) נותן לחם לכל

[1070] הבן כי השמן ששון עיקרו אליה והמותר יוצא עם מי רגלים בסוד טפין דברכאן (רח״ו) ועיין בפרשת בא דף ל״ה (מ״מ).

[1071] ירצה לא שמעתי בו, וגם אין לי הקדמה שאוכל לפרשו בה ולזה ״לא אימא״ (אור יקר).

סיים כך בפסוק הזה אלא שלשה שליטים הם למעלה שהקדוש ברוך הוא נודע בהם והם סוד נכבד שלו ואלה הם מח ולב וכבד והם בהפך של העולם הזה למעלה המח נוטל בראש ואחר כך נותן ללב והלב נוטל ונותן לכבד ואחר כך הכבד נותן חלק לכל אותם מקורות שלמטה כל אחד ואחד כראוי לו למטה הכבד נוטל בראש ואחר מקרב הכל ללב והלב נוטל את היפה של המאכל כיון שנוטל ומתחזק מאותו כח ורצון שנוטל נותן ומעורר אל המח ואחר כך חוזר לכבד ומחלק מזון לכל מקורות הגוף (ביום שהאדם מתעורר בתענית מתעורר למעלה כאותה דוגמא ממש וביום של שבע לא כך).

בשר כי לעולם חסדו מאי קא חמא דוד דסיום הללא רבא[1072] סיים הכי בהאי קרא אלא תלת שליטין אינון לעילא[1073] דקודשא בריך הוא אשתמודעא בהו[1074] ואינון רזא יקירא דיליה ואלין אינון מוחא[1075] ולבא[1076] וכבדא[1077] ואינון בהפוכא דהאי עלמא[1078] לעילא[1079] מוחא נטיל ברישא[1080] ובתר יהיב ללבא ולבא נטיל ויהיב לכבדא[1081] ולבתר כבדא יהיב חולק לכל אינון מקורין דלתתא[1082] כל חד וחד כדקא חזי ליה לתתא כבדא נטיל ברישא[1083] ולבתר איהו מקרב כלא ללבא ונטיל לבא שפירו דמיכלא כיון דנטיל ואתתקף מההוא תקפא ורעו דקא נטיל יהיב ואתער לגבי מוחא[1084] ולבתר אהדר כבדא ופליג מזונא

[1072] עם היות דכתיב הודו לאל השמים זה אינו סיום הלל אלא כחזרת פתיחתו, וסיום הללו הוא סיום המקום שמסיים להלל על חסדיו והיינו נותן לחם (אור יקר).

[1073] ג׳ ספירות (אור יקר).

[1074] השגחת אלהינו ומציאותו נכרת על ידם, ועם היות שהם עשר ספירות ״אינון רזא יקירא דיליה״ כי סוד הנהגת הספי׳ מתבחנת בספירות ידועות יותר מבספירות אחרות, כגון מדת המלכות היא המפורסמת ומיוחדת ומסויימת בספירות מפני עניינים פרטיים לה כאשר נבאר, וכן התפארת מסויים בהם מפני שהוא נקודה אמצעית לששה ספירות, והוא כולל שש קצוות, וכיוצא החכמה עם הבינה הם מסויימות ומצויינות בספירות, שמהם יוצאות המקורות לספירות, ובהם סוד שם יהוה, י״ה מוחא, ו ליבא ה כבדא, וזהו שאמר ״ואינון רזא יקירא״, והענין שעם היות שהחכמה היא המוח, עם כל זה הגולגולת שהמוח נתון בו וקרום החופה על המוח מלמטה ומלמעלה הכל סוד הבינה כדפירשנו באדרא, ולכך דרך כלל הראש חכמה ובינה, וענפיה הם המסתעפים שתי מדות אלו (אור יקר).

[1075] חכמה (רח״ו).

[1076] ת״ת (רח״ו).

[1077] מלכות (רח״ו). סי׳ מל״ך והוא בסוד תשר״ק כי כן יוצאות האותיות מבי׳ (רמ״ז), בהאדם שמתתקנים חלקי הדצח״מ ע״י האכילה להיות חלק מחלקי האדם, כי נתברר בקרבו כל תמצית הטוב מהמאכל ונתהפך בו לכח הדם והבשר ונשתלח לכל האברים החיצונים שבו, ור״ל לכל חלקי החיצוניות שבכל גופו, ונעשה כ״ז בפעולת הכבד וע״י וורידי הדם הנמשכים מהכבד. ואח״כ מברר הכבד עוד היותר זך שבו ומשלח אותו ללב, וע״י הלב מתפשט לכל העורקים הדופקים, ומהם לכל חלקי האמצעית שבגוף. וכן מברר הלב ג״כ את היותר זך שבו ומעלה אותו להמוח, וע״י המוח מתפשט בכל הגידין הבלתי חלולים, ומהם למוח שבעצמות, שהוא כל חלקי הפנימיים שבהגוף, וכמ״ש הרב בשער המוחין (פרק ה) ובקליפת נוגה (פרק א) וע׳ זוה״ק (תרומה קנג ע״א) (דע״ה ח״ב לד ע״א).

[1078] כדמפרש שהדרך בגוף ממטה למעלה ובספירות ממעלה למטה (אור יקר).

[1079] חו״ב (אור יקר).

[1080] השפע מהכתר ומכינים אותו שיתעבה ויהיה ראוי לספירות תחתונות וזהו שאמר ״ולבתר״ שאינו מקור נפתח דרך המוח ללב, ודרך החכמה והבינה לספירות, אלא עושה לו מציאות ובחינה במוח, ״ולבתר יהיב ללבא״ שהוא התפארת, אמנם התפארת עיקר קבלתו אינו לעצמו אלא להשפיע למלכות, ואם חס ושלום אין המלכות מקבלת אין השפע בא לתפארת (אור יקר).

[1081] היא המלכות, ונודע שעד המלכות הכל אחדות גמורה, אמנם משם יפרד והיה לארבעה ראשים (אור יקר).

[1082] הם בחינות הבריאה והיצירה והעשיה, ופרטיהם ארבעה עמודי כסא, ארבע חיות, וכיוצא מקורות לטובים ולחיצונים, לכל היא נותנת כאומרו ותקם בעוד ליהל ותתן טרף לביתה וחק לנערתיה (אור יקר).

[1083] שלשה אברים אלו בגוף האדם התחתון ״כבדא נטיל ברישא״ המאכל ממקורי ורידי המעי לכבד, שהכבד טבעו אדום וכולו דם, ולזה הכבד מבשל המאכל ומהפכו לדם, מפני שאינו נמשך מהאיסטומ׳ לכבד אלא לבן מרק מי סחיטת כל המאכל, והכבד יש לו קנה רחב שבו הקדרה לבשל ומהפכו לדם (אור יקר).

[1084] בכל עליית המלכות למ״ן היא מעלה בירורים למעלה, ועולים הבירורים להמוח שהוא אבא המוח הכללי דאצילות, ומקבלים משם תוספת אור וברכה מרזא דאור א״ס. כי המוח הוא מצרף ומלבן כאש מצרף, וזיקק אותם כזהב וככסף, ובסוד (זהר פקודי רנד ע״ב) במחשבה אתבררו, כי שם היה הבירור של כל המלכים בעת התיקון, שעלו במ״ס ונתבררו, כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רכו ע״א ורנד ע״ב) וכן בהמוח של כל

	לכל מקורין דגופא (ביומא דבר נש אתער בתעניתא אתער לעילא כגוונא ההוא ממש[1085] וביומא דשבעא לאו הכי[1086])
ביום של תענית אדם מקריב מאכל ומשתה לכבד העליון ומה הוא מקריב חלבו ודמו ורצונו אותו כבד נוטל הכל ברצון כיון שהכל הוא אליו נוטל ומקריב הכל לפני הלב שהוא גדול ושולט עליו כיון שהלב נוטל ומתחזק הרצון מקריב הכל למח שהוא שליט עליון על כל הגוף אחר כך חוזר הכבד ומחלק חלקים לכל אותם מקורות ואיברים שלמטה.	ביומא דתעניתא[1087] בר נש מקרב מיכלא ומשתיא לגבי כבדא עלאה ומאי איהו מקרב חלביה ודמיה ורעותיה ההוא כבדא נטיל כלא ברעותא כיון דכלא איהו לגביה נטיל ומקרב כלא לקמי לבא דאיהו רב ושליט עליה כיון דלבא נטיל ואתתקף ברעוא מקרב כלא לגבי מוחא דאיהו שליטא עלאה על כל גופא לבתר אהדר כבדא ומפלג חולקין לכל אינון מקורין ושייפין דלתתא
בזמן אחר כאשר (כל) המח נוטל הכל בתחלה ואחר כך נותן ללב והלב נותן לכבד והכבד נותן לכל המקורות והאיברים שלמטה ואחר כך כשרוצה לחלק מזון לעולם הזה בראשונה נותן ללב שהוא המלך שבארץ ושלחן המלך מתעורר בראשונה מכל שאר בני העולם.	בזמנא אחרא כד (ד״א כלא) מוחא נטיל בקדמיתא ולבתר יהיב ללבא ולבא יהיב לכבדא וכבדא יהיב לכלהו מקורין ושייפין דלתתא ולבתר כד בעי לפלגא מזונא להאי עלמא ברישא יהיב ללבא דאיהו מלכא די באראע ופתורא דמלכא אתער בקדמיתא מכל שאר בני עלמא
אשריו מי שהיה בחשבון של שלחן המלך שהרי ידוע הוא להיטיב לו באותו טוב שלמעלה (ולכן) וזהו טוב ואמת שעשה דוד לבני ברזלי שכתוב והיו באכלי שלחנך ואם תאמר שבשלחן המלך אוכל אדם אחר פרט לו לא אלא המלך אוכל בראשונה ואחר כך כל העם ואותם שאוכלים עם המלך בשעה שהוא אוכל אותם שחביבים עליו מכולם והם נמנים משלחן המלך.	זכאה איהו מאן דהוי בחושבנא[1088] דפתורא דמלכא דהא אשתמודעא לאוטבא ליה בההוא טיבו דלעילא (ובגיני כך) ודא איהי טיבו וקשוט דעבד דוד לבני ברזילי דכתיב (&) והיו באכלי שלחנך ואי תימא דבשלחנא דמלכא אכיל בר נש אחרא בר מניה לא אלא מלכא אכיל ברישא ובתר כל עמא ואינון דאכלי עם מלכא בשעתא דאיהו אכיל[1089] אינון דחביבין עליה מכלהו ואינון אתמנון משלחנא דמלכא
ואם תאמר הרי כתוב (שמואלב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל משום שכל	ואי תימא הא כתיב (ש״ב ט יג) על שלחן המלך תמיד הוא אוכל בגין דכל מזונא דיליה

פרצוף, שם הוא הבירור האחרון, כמ״ש הרב בשער המוחין (פרק ה׳) והוא בזוה״ק (תרומה קנג ע״א) (דע״ה ח״א פ ע״ג).

[1085] פי׳ כשם שבעו״הז מתחילים מהכבד ואח״כ הלב כך ביום החטנית גם למעלה הכבד שהיא המלכות נוטלת חלב ודם ואח״כ מקריב ללב שהוא זעיר וכמ״ש בסמוך (מ״מ).

[1086] פי׳ מלמעלה ביומא דשבעא מוחא נטיל ברישא וכו׳ וכמ״ש בסמוך בסמנא אחרא מוחא נטיל בקדמיתא (מ״מ).

[1087] סוד האכילה העליונה, וכן אכילת אדה״ר קודם החטא, הנה היה לב׳ תיקונים, אחד מלמטה למעלה ואחד מלמעלה למטה וכו׳ אשר היא נמשך מלמעלה למטה מכל פרצוף עליון להתחתון, ובחי׳ האכילה הזה הוא יותר גבוה ויותר נעלה, והוא בסוד הכתוב (שיה״ש ה א) אכלו ריעים שתו ושכרו דודים, וכמ״ש בזוה״ק (ויקרא דף ד ע״א) ובדברי הרב בכוונת יום הכיפורים (דרוש ב) כי אכלו ריעים הוא האכילה דאו״א המקבלים אכילתם מעתיק יומין וא״א וכו׳, ובאמת הנה נמצא באדם ג״כ בחי׳ האכילה הזה, והוא ביום התענית, כמ״ש בזוה״ק (תרומה קנג ע״א) ובדברי הרב בשער רוח הקודש (בכוונת תענית דף ז סע״ב ושם ע״א), כי אז נמשך המזון מעילא לתתא מן המוח אל הלב ומהלב לכל האברים, והוא מזון רוחני (דע״ה ח״ב לד ע״א).

[1088] עי׳ ביאורים ח״ב ע ע״ג.

[1089] פי׳ שאר בני אדם אוכלים אחר המלך. אבל אלו שאוכלים בשעה שהמלך אוכל אע״פי שאוכלים לבדם חביבין יתיר ובזה יתורצו קושיות דלעיל (מ״מ).

מזונו לא עושה חשבון אחר אלא על שלחן המלך שמשם היה בא מזונו ומאכלו וזהו על שלחן המלך תמיד הוא אכל בא רבי חייא ונשקו על ראשו אמר לו תינוק אתה וחכמה עליונה שורה בלבך בינתים ראו את רבי חזקיה שהיה בא אמר לו רבי חייא ודאי בחברות זו הקדוש ברוך הוא יתחבר עלינו שהרי דברים חדושי תורה יתחדשו כאן.	לא עביד חושבנא אחרא אלא על שלחן המלך דמתמן הוה אתי מזונא ומיכלא דיליה ודא איהו על שלחן המלך תמיד הוא אוכל אתא רבי חייא ונשקיה על רישיה אמר ליה רביא אנת וחכמתא עלאה שריא בלבך אדהכי חמו ליה לרבי חזקיה דהוה אתי אמר ליה רבי חייא ודאי בחברותא דא קודשא בריך הוא יתחבר עלנא דהא מלין חדתין דאורייתא יתחדתון הכא
ישבו לאכול אמרו כל אחד ואחד יאמר דברי תורה בסעודה הזו אמר רבי ייסא סעודת עראי היא ולכן נקראת סעודה ולא עוד אלא שזו נקראת סעודה שנהנה ממנה הקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב זה השלחן אשר לפני ה׳ שהרי דברי תורה יקיפו את המקום הזה.	יתבו למיכל אמרו כל חד וחד לימא מלי דאורייתא בהאי סעודתא אמר רבי ייסא סעודת עראי איהי ועם כל דא סעודה אקרי ולא עוד אלא דהאי אקרי סעודתא דקודשא בריך הוא אתהני מינה ועל דא כתיב (יחזקאל מא כב) זה השלחן אשר לפני יהו״ה דהא מלין דאורייתא יסחרון להאי אתר
פתח רבי חייא ואמר (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה׳ אלהיך וגו׳ וכי עד שלא אוכל אדם לשבעה ותתמלא כרסו לא יברך את הקדוש ברוך הוא (אם כן)	פתח רבי חייא ואמר (דברים ח י) ואכלת ושבעת וברכת את יהו״ה אלהיך וגו׳ וכי עד לא אכיל בר נש לשבעא ויתמלי כריסיה לא יברך ליה לקודשא בריך הוא[1090] (ד״א ל״ג אי הכי)
	קנג/ב
במה נבאר ואכלת ושבעת ואחר כך וברכת אלא אפילו לא יאכל אדם אלא כזית ורצונו עליו וישים את אותו המאכל עקר מאכלו נקרא שבעה שכתוב ״פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון לא כתוב לכל חי אכילה אלא רצון אותו רצון ששם על אותו מאכל נקרא שבעה ואפילו שאין לפני האדם אלא אותו מעט בכזית ולא יותר הרי רצון השבע שם עליו ולכן ומשביע לכל חי רצון כתוב רצון ולא אכילה ועל זה וברכת ודאי ומתחיב האדם לברך את הקדוש ברוך הוא כדי לתת שמחה למעלה.	במאי נוקים ואכלת ושבעת ובתר וברכת אלא אפילו לא ייכול בר נש אלא כזית[1091] ורעותיה איהו עליה[1092] וישוי ליה להההוא מיכלא עקרא דמיכליה שבעא אקרי דכתיב (תהלים קמה טז) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון לכל חי אכילה לא כתיב אלא רצון ההוא רעותא דשוי על ההוא מיכלא שבעא אקרי ואפילו דלית קמיה דבר נש אלא ההוא זעיר בכזית ולא יתיר הא רעותא דשבעא שוי עליה ובגין כך ומשביע לכל חי רצון רצון כתיב ולא אכילה ועל דא וברכת ודאי ואתחייב בר נש לברכא ליה לקודשא בריך הוא בגין למיהב חדוה לעילא[1093]

[1090] פי׳ ואינו כן שאפילו לא שבע צריך לברך ולהכי מקשה במאי נזקים וכלת ושבעת. דמשמע דוקא ע דשישבע ותירץ ושבעת היינו רצון וכדמסיק. ורבי חזקיה דבסמוך מתרץ תירוץ אחר על קושיא זו דפי׳ ושבעת היינו אפילו יהיה שכור מברך. והיינו אסמכתא בעלמא אבל מן התורה אינו חייב עד שיהיה שבע (מ״מ).

[1091] דהיינו ואכלת שיעור אכילה (אור יקר).

[1092] דהיינו ושבעת, והיינו כגון שיקבע סעודתו עלה, וכל עוד שהוא כזית והחשיבו שאכלו סעד לבו ושבע בו נתחייב לברך (אור יקר). עי׳ תז״ח טז ע״ג: רזא דתלת שמהן יה״ו משלשים ומתמן בני חיי ומזוני חיי והחכמה תחיה בעליה מזוני (תהלים) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון ואיהו אמא עלאה.

[1093] במלות קצרת כאלו כלל טעם הברכה, ואמר שענין הברכה היא מדה נגד מדה, הוא ישב לו על כזית והשיב לבו בו, ואין ספק שהיה לו שמחת לבב אם כן ראוי שישמח למעלה דהיינו ברכה לבינה להמשיך דרך המדרגות למלכות, והנה כשנתברך במרובה הנגדיי לברך למעלה, אבל זה לא נתברך שמזונו כזית אמנם שבע ושמח, אם כן מדה כנגד מדה ישמח למעלה (אור יקר).

פתח רבי חזקיה בפסוק הזה אחריו ואמר ואכלת ושבעת מכאן שלשכור מתר לברך ברכת המזון מה שאין כן בתפלה שתפלה לא כך שהרי תפלה מעלה היא בלי אכילה למה משום שתפלה עולה למעלה למעלה מקום שאין בו לא אכילה ולא שתיה ועל זה שנינו העולם הבא אין בו אכילה ושתיה וכו׳.	פתח רבי חזקיה בהאי קרא אבתריה ואמר ואכלת ושבעת מהכא דשכור[1094] שרי ליה לברכא ברכתא דמזונא[1095] מה דלית הכי בצלותא דצלותא לאו הכי דהא צלותא מעליא בלא אכילה איהי[1096] מאי טעמא בגין דצלותא סלקא[1097] לעילא לעילא אתר דלית ביה לא אכילה ולא שתיה ועל דא תנינן עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתיה וכו׳[1098]
אבל שאר הדרגות שלמטה יש בברכת המזון נמצא צבע אחר ומעלה אותה ברכה שנמצאת בשבע משום שברכת המזון היא במקום שיש בו אכילה ושתיה וממנו יוצאת מזון ושבע למטה ועל זה צריך להראות לפניו שבע ושמחה (ולכן זהו מקום שיש בו אכילה ושתיה וממנו יוצא מזון למטה וצריך להראות לפניו שבע ושמחה) במקום של תפלה לא כך שהרי עולה יותר למעלה למעלה ועל זה שכור לא יתפלל תפלה.	אבל שאר דרגין דלתתא[1099] אית בברכת מזונא אשתכח גוונא אחרא[1100] ומעליא הוא ברכתא דאשתכח בשבעא בגין דברכת מזונא איהי באתר דאית ביה אכילה ושתיה ומניה נפק מזונא ושבעא לתתא ועל דא אצטריך לאחזאה קמיה שבעא וחדוה (ובגין כך האי איהו אתר דאית ביה אכילה ושתיה ומניה נפיק מזונא לתתא ואצטריך לאחזאה קמיה שבעא וחדוה) באתר דצלותא לאו הכי דהא סלקא יתיר לעילא לעילא ועל דא שכור לא יצלי צלותא
בברכת המזון שכור מתר לו לברך ברכת המזון משמע מהפסוק הזה שכתוב ואכלת ושבעת וברכת ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה שהרי שבע ביין מתרוה יין שבע ודאי וזהו שכור שכתוב וברכת את דווקא	בברכת מזונא שכור שרי ליה לברכא ברכת מזונא משמע מהאי קרא דכתיב (&) ואכלת ושבעת וברכת ואכלת זו אכילה ושבעת זו שתיה דהא שבעא בחמרא איהי רוי

[1094] הם שתי בחינות האחד אכילה סתם בלי שכרות וזו ברכת המזון כתקנה, השנית אכילה בשכרות (אור יקר).

[1095] ויגש רז ע״ב (הערת הזהר).

[1096] ובתפלה שניהם גם כן, תפלת השחר אסור בה כל איזו אכילה אלא כדי להקשות מכלל שלשה תפלות לא הקשה מתפלת השחר, אלא כל איזו תפילה אם אכל תפלתו תפלה אמנם ״מעליא היא צלותא בלא אכילה״, ובשכרות אין להתפלל כלל, אם כן קשה השתא בתרתי, אכילה סתם ברכה מעליא ותפלה מעליא בלי אכילה, ושכור שרי לברכא ואסור להתפלל (אור יקר).

[1097] אין ספק שהתפלה היא מלכות, והיא עולה לעלה עד הבינה כדפירשו בפרשת וארא, והיינו סוד התעוררות העולה עד הבינה בסוד הזווג שבין חכמה לבינה, ששם אין אכילה ואל שתיה, והענין שעם היות שנאמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, ופירשו בפרשת ויקרא שהחכמה והבינה שיש בהם שתיה בעו מיכלא, והתפארת והמלכות שיש בהם אכילה בעו שתיה, בעינן שנמצא ברעים שהם חכמה ובינה אכילה ושתיה, כבר פירשנו שם בארוכה שאותה אכילה ושתיה היא למטה בזווג תחתון שהוא אב וגלוי, אמנם בעולם העליון מצד עצמו אין בו לא אכילה ולא שתיה, ולכך ההתעוררות העולה אליה ראוי שיהיה (אור יקר).

[1098] עי׳ זהר חדש (כב ע״ב): אמר רבי, תרי ענייני אינון דלא מתיישבי כחדא, יינא ופולחן שמיא דתנינן תמן, שתוי אל יתפלל. וכן שכור, אל יתפלל. ואם התפלל, תפלתו תועבה. ואמר רבי יוסי, שכור המתפלל כאלו עובד ע״ז.

[1099] **ממלכות ועד החסד ״אית״, ולפנינן מדבריו באומרו העולם הבא אין בו אכילה ושתיה חיוב ושלילה, חיוב העולם הבא, ושלילה הא משם ולמטה אית ביה, אם כן מכאן נפקא לן (אור יקר).**

[1100] שאין בתפלה, והענין כי לא שיהיה בחיריי אלא ״מעליא ברכתא ההוא דאשתכח בשבעא״, שעם היות שיאכל כזית ויברך אין אותה ברכה שלימה והמובחרת שיש בה שביעה, בענין שהם עתה שלשה בחינות, האחת ברכה לכזית והיא ברכה אבל לא מעליא, השנית ברכה לשביעה והיא ברכה מעליא, השלישית ברכה בשכרות והיא מותרת אבל לא מעליא (אור יקר).

שמשמע שברכת המזון צריך שמחה ושבע על הארץ הטובה מה זה טובה שבע כמו שנאמר (ירמיה מד) ונשבע לחם ונהיה טובים לכן צריך שמחה ושבע.	חמרא שבעא ודאי ודא איהו שכור דכתיב וברכת את דייקא[1101] דמשמע דברכת מזונא אצטריך חדוה ושבעא על הארץ הטובה מאי טובה שבעא כמה דאת אמר (ירמיה מד יז) ונשבע לחם ונהיה טובים בגין כך אצטריך חדוה ושבעא
פתח רבי ייסא ואמר ועשית שלחן עצי שטים וגו׳ השלחן הזה הוא עומד לתוך המשכן והברכה שלמעלה שורה עליו וממנו יוצא מזון לכל העולם ושלחן זה לא צריך להיות בריקנות אפילו רגע אחד אלא שיהיה עליו מזון שהרי הברכה לא נמצאת במקום ריק ולכן צריך להיות עליו תמיד לחם שתהיה תמיד ברכה עליונה נמצאת בו ומתוך אותו שלחן יוצאות ברכות ומזונות לכל שאר שלחנות העולם שמתברכים בגללו.	פתח רבי ייסא ואמר (&) ועשית שלחן עצי שטים וגו׳ שלחן דא איהו קיימא לגו במשכנא וברכתא דלעילא שריא עליה ומניה נפיק מזונא לכל עלמא ושלחן דא לא אצטריך למהוי בריקניא אפילו רגעא חדא אלא למהוי עליה מזונא דהא ברכתא לא אשתכח על אתר ריקניא[1102] ובגין כך אצטריך למהוי עליה נהמא תדיר דלהוי תדיר ברכתא עלאה משתכחא ביה ומגו ההוא שלחן נפקי ברכאן ומזוני לכל שאר פתורי דעלמא דאתברכאן בגיניה[1103]
השלחן של כל אדם צריך להיות כך לפניו בשעה שמברך את הקדוש ברוך הוא כדי שתשרה עליו ברכה מלמעלה ולא יראה בריקנות שהרי הברכות שלמעלה לא שורות במקום ריק שכתוב הגידי לי מה יש לך בבית והרי פרשוהו החברים שלחן שלא נאמרו עליו דברי תורה (ולא ברך על אותו מזון לקדוש ברוך הוא) עליו כתוב (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום ואסור לברך על אותו שלחן.	שלחן דכל בר נש אצטריך למהוי הכי קמיה בשעתא דקא מברך ליה לקודשא בריך הוא בגין דתשרי עליה ברכתא מלעילא ולא יתחזי בריקניא דהא ברכאן דלעילא לא שריין באתר ריקניא דכתיב (מ״ב ד ב) הגידי לי מה יש לכי בבית והא אוקמוה חברייא שלחן דלא אתמר עליה מלי דאורייתא (בס״א אינו ולא בריך על ההוא מזונא לקודשא בריך הוא) עליה כתיב (ישעיה כח ה) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום ואסור לברכא על ההוא שלחן
למה משום שיש שלחן ויש שלחן שלחן שהוא מסדר לפני הקדוש ברוך הוא למעלה ועומד תמיד לסדר בו דברי תורה ולהכליל	מאי טעמא בגין דאית שלחן ואית שלחן[1104] שלחן איהו דקא מסדרא קמיה דקודשא בריך הוא לעילא איהו קיימא תדיר לסדרא ביה

[1101] בפ׳ וברכת את ה׳ אלהיך וגו׳ יכוין כי ה׳ אלהיך חסד ודין ימין ושמאל ואת ריבה קו אמצעי, על הארץ הטובה הארה מתמן מתפשטית במלכות (טעמי המצות פרשת עקב).

[1102] בסוד ההתעוררות שצריך מהתחתונים ובית קבול לברכה, וכל מקום ריק הוא החצונים כדאמרינן, שהם משתחוים להבל וריק, וזהו סוד לחם הפנים, שלא היה חסר אפילו רגע (אור יקר ח״ג לד ע״א). ברכה דלעילא לא שרי׳ באתר דריקנייא, וכמ״ש באלישע הגידי לי מה יש לך בבית וכו׳, כי הסט״א שרי׳ באתר דריקנייא שכל עניינם מתוהו כמ״ש (ישעיה מ יז) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו וכו׳, במקום שהקדושה מסתלק (אפיקי ים סנהדרין צב ע״א).

[1103] סוד לחם הפנים י״ב חלות, ותמיד היה חם. הענין הוא, כי כבר ידעת כי יש למעלה כמה זווגים, שהם בסוד האכילה, והם סוד (שיר ה׳ א׳) אכלו רעים. והנה סוד זווג או״א היא נעשה ע״י מזל״א דדיקנא דעתיקא, ולח״ם בגי׳ מזלא. ואמנם הוא בסוד הו״ו שהיא כפולה ו״ו, והם י״ב חלות ששה וששה, והם הם עצמם סוד ה״א ה״א שהם י״ב. ואמנם י״ב אלו נמשכים מסוד שלשה שמות הוי״ה אשר במזלא, אשר בהם י״ב אותיות. וג״פ הוי״ה, הם בגי׳ לחם ומזל״א. ואמנם לפי שזווג או״א אינו נפסק תדיר, לכן היה הלחם הזה, שהוא המזל שמעוררם אל הזווג, היה תמיד על השלחן לחם פנים לפני תמיד. וגם לטעמה זו היה חם תמיד, שנאמר (ש״א כ״א ז׳) לשום לחם חם ביום הלקחו, לרמוז כי תמיד הוא חם, ומעורר הזווג העליון בלתי הפסק. ואמנם לחם זה היו אוכלים אותו הכהנים, וסוד הענין תבין, כי הלא סוד הכהנים העליונים הם בחכמה, ושם הוא התחלת כהנא רבא שבכל י״ס (ספר הליקוטים, תרומה כה).

[1104] עי׳ ח״ג קצב ע״א.

בו אותיות של דברי תורה (זהו ברכת המזון שיש פסוקים ודברי תורה ואותן אותיות של דברי תורה נכללים בו באותו שלחן) והוא לוקט אותם אליו וכולל את כולם לתוכו ובהם משתלם ושמח ויש לו שמחה ועל שלחן זה כתוב זה השלחן אשר לפני ה׳ לפני ה׳ ולא מלפני ה׳ יש שלחן אחר שאין בו חלק של תורה ואין לו חלק בקדשת התורה ואותו שלחן נקרא קיא צואה וזהו בלי	פתגמי אורייתא ולאכללא ביה אתוון דמלי דאורייתא (בס״א אינו דא הוא ברכתא דמזוני דאית פסוקי ומלי דאורייתא ואינון אתוון דמלי אורייתא אתכלילן ביה בההוא שלחן) ואיהו לקיט לון לגביה וכליל כלהו בגויה ובהו אשתלים וחדי ואית ליה חדוה ועל שלחן דא כתיב (יחזקאל מא כב) זה השלחן אשר לפני יהו״ה[1105] לפני יהו״ה ולא מלפני יהו״ה[1106] שלחן אחרא אית דלא אית ביה חולקא דאורייתא ולית ליה חולקא בקדושה דאורייתא וההוא שלחן אקרי קיא צואה ודא איהו בלי
	קנד/א
מקום שאין לו חלק בצד הקדושה כלום.	מקום דלית ליה חולקא בסטרא דקדושה כלום
לכן שלחן שלא נאמר עליו דברי תורה הוא שלחן של קיא צאה הוא שלחן של אליל אחר אין באותו שלחן חלק בסוד האלוה העליון שלחן שדברי תורה נאמרים עליו הקדוש ברוך הוא נוטל אותו שלחן ושם אותו לחלקו ולא עוד אלא סורי״א הממונה הגדול נוטל כל הדברים הללו ושם דמות אותו השלחן לפני הקדוש ברוך הוא וכל אותם דברי התורה שנאמרו עליו עולים על אותו שלחן ומתעטר (ומזדמן) לפני המלך הקדוש משמע שכתוב זה השלחן אשר לפני ה׳ שמתעטר (שמזדמן) לפני הקדוש ברוך הוא שלחנו של אדם עומד לטהר את האדם מכל חטאיו אשרי הוא מי שאלה השנים עומדים על שלחנו דברי תורה וחלק לעניים מאותו שלחן.	בגין כך שלחן דלא אתמר עליה מלי דאורייתא איהו שלחן דקיא צואה[1107] איהו שלחן דטעוא אחרא לית בההוא שלחן חולקא ברזא דאלהא עלאה שלחן דמלי אורייתא אתמרו עליה קודשא בריך הוא נטיל ההוא שלחן ושוי ליה לחולקיה ולא עוד אלא[1108] סורי״א רב ממנא נטיל כל אינון מלין ושוי דיוקנא דההוא שלחן קמיה קודשא בריך הוא וכל אינון מלין דאורייתא דאתמרו עליה סלקין על ההוא פתורא ואתעטר (ס״א ואתעתד) קמי מלכא קדישא[1109] ממשמע דכתיב (&) זה השלחן אשר לפני יהו״ה דאתעטר (ס״א דאתעתד) קמי קודשא בריך הוא שלחן דבר נש קיימא לדכאה ליה לבר נש מכל חובוי זכאה איהו מאן דאלין תרין קיימין על פתוריה מלי דאורייתא וחולקא למסכנין[1110] מההוא שלחן
כשמעלים אותו שלחן מלפני אותו אדם	כד סלקין ההוא פתורא מקמיה דבר נש

[1105] יש חילוק כשאומר מלפניך או לפניך כי בינה נקרא מלפני ה׳ שהוא יותר פנימי מן הוי״ה אבל המלכות נקרא לפני ה׳ שהוא לפניו של הת״ת (ע״ח שער הזווגים פרק ג).

[1106] קב ע״ב (הערת הזהר). קע ע״ב (לש״ו).

[1107] שלחן אותיות לחנש (רח״ו).

[1108] רג ע״ב רכג ע״א (הערת הזהר).

[1109] בסוד מ״ן (רח״ו).

[1110] בזוהר תרומה שצ״ל על השלחן ד״ת וחלק לעניים והענין כי השלחן הוא מלכות וצריך לכוללה בג׳ דברים נגד ג׳ שלמעלה שמקבלת מהם ואמרו (ברכות נה ע״א וש״מ) בזמן שבהמ״ק קיים מזבח מכפר עכשיו שלחנו ש״א מכפר עליו כי האכילה דומה לעבודה בברירת הניצוצין וכמ״ש קרבני לחמי ואמרו (פסחים נ״ט ב׳ וש״מ) שהכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין לכך כתבו הראושנים שצריך לזבוח יצרו על השלחן כמ״ש ושחט כו׳ צפונה כו׳ והנה התורה וג״ח משלימין לג׳ דברים ומאיר בה ח״י עולמים בג׳ גווני הקשת. וא״ל כאלו אכלו כו׳ שהם נאחזים מסט׳ דשמאל וע״כ צריך לכללה בכל הג׳ קוין בסוד אבהן וז״ש (אבות פ״ג) שלשה שאכלו כו׳ (יהל אור).

שני מלאכים קדושים מזדמנים לשם אחד מימין ואחד משמאל אחד אומר זהו שלחן של המלך הקדוש שפלוני מסדר לפניו מסדר יהיה תמיד השלחן הזה בברכות עליונות ושמן ומשחה עליונה הקדוש ברוך הוא ישרה עליו ואחד אומר זהו השלחן של המלך הקדוש שפלוני מסדר לפניו זה שלחן שעליונים ותחתונים יברכו אותו מסדר יהיה שלחן זה לפני עתיק הימים בעולם הזה ובעולם הבא.	תרין מלאכין קדישין אזדמנן תמן חד מימינא וחד משמאלא חד אמר דא איהו שלחן דמלכא קדישא דפלניא קא מסדר קמיה מסדר יהא תדיר פתורא דא בברכאן עלאין ומשחא ורבו עלאה קודשא בריך הוא ישרי עלוי וחד אמר דא איהו שלחן דמלכא קדישא דפלניא קא מסדר קמיה דא פתורא די עלאי ותתאי יברכון ליה מסדר יהא האי פתורא קמי עתיק יומין בהאי עלמא ובעלמא דאתי
רבי אבא כשהיו מעלים את השלחן מלפניו היה מכסה אותו והיה אומר סלקו שלחן זה בצניעות שלא יהיה בבושה לפני שלוחי המלך השלחן שאדם זוכה לו לעולם הבא וזוכה לו למזון של העולם הזה ומזכה אותו להודע לטוב לפני עתיק הימים ומזכה אותו להתוסף כח וגדל במקום שצריך אשריו חלקו של אותו אדם בעולם הזה ובעולם הבא.	רבי אבא כד הוו סלקין פתורא מקמיה הוה חפי ליה והוה אמר סליקו האי פתורא בצניעו דלא יהא בכסופא קמי שלוחי מלכא שלחן דבר נש זכי ליה לעלמא דאתי וזכי ליה למזונא דהאי עלמא וזכי ליה לאשתמודעא לטב קמי עתיק יומין וזכי ליה לאתוספא חילא ורבו באתר דאצטריך זכאה איהו חולקיה דההוא בר נש בהאי עלמא ובעלמא דאתי
רבי יעקב אמר כתוב ויהי כל יודעו מאתמול שלשם וגו׳ הגם שאול בנביאים וכי שאול בחיר ה׳ מקדם לכן היה שכתוב הראיתם אשר בחר בו ה׳ לא כתוב אשר בוחר בו אלא אשר בחר בו מקדם לכן ובשעה שבא ונכנס בין הנביאים והתנבא ביניהם למה תמהו.	רבי יעקב אמר כתיב (ש״א י יא) ויהי כל יודעו מאתמול שלשם וגו׳ הגם שאול בנביאים וכי שאול בחיר יהו״ה מקדמת דנא הוה דכתיב (שם כד) הראיתם אשר בחר בו יהו״ה אשר בוחר בו לא כתיב אלא אשר בחר בו מקדמת דנא ובשעתא דאתא ועאל בין נביאי ואתנבי בינייהו אמאי תווהו
אלא כשהקדוש ברוך הוא התרצה בו לא התרצה בו אלא למלכות אבל לא לנבואה שהרי שני אלה לא נמסרו כאחד באדם בעולם פרט למשה הנאמן העליון שזכה לנבואה ומלכות כאחד ולא נתן לשום אדם אחר שניהם כאחד.	אלא כד קודשא בריך הוא אתרצי ביה לא אתרעי ביה אלא למלכו אבל לנבואה לא[1111] דהא תרין אלין לא אתמסרו כחדא בבר נש בעלמא[1112] בר ממשה מהימנא עלאה דזכה לנבואה ומלכו כחדא ולא אתייהיב לבר נש

[1111] ועי׳ לקוטי תורה לאריז״ל שמואל פרק א׳ וז״ל, שאול היה בו רוח הקדש ולא נבואה. רק כשמשחוהו למלך נאמר הגם שאול בנביאים, כי אחר שהוא מנקודת ציון מיסוד אין לו אלא רוח הקודש, לכן תמהו כי הנבואה מנ״ה. ועי׳ בהגר״א על ספד״צ (ט ע״ד): זכה שאול לנבואה מה שלא זכה שום מלך, שנו״ה הן נביאים, וצוה לו להרוג את עמלק, שאחיזתו בנצח כנ״ל, ויתוקן נצח ויתקיים המלוכה.

[1112] הנבואה לנביאים היא סוד עליית המלכות למעלה, ולזה יקרא נבואה, שנצח והוד נביאים, ומלכות נבואה בהם, וכן פי׳ בתיקו״ז, ויש חוזים נביאים בתחילה היו קוראים רואה כאומרו לנביא יקרא הרואה, והטעם כי הם שני מדרגות, הא׳ חוזה רואה, השני נביא, ולזה תקרא נבואה המלכות או חזיון או חזון, ובתחילה היו רואים ומשיגים למעלה במעלה גדולה, מפני שישראל לא טעו אחר עבודה זרה, ומעט ממנו היה צריך להישיר את העם, אמנם אחר כך ירדו ממעלה נקראו נביאים, שהיתה נבואה באה ומדברת אליהם, הנבואה לשון ניב שפתים, או לשון הבאה, וסוף סוף מעלתם למעלה בנו״ה, מצד א׳ חוזה מצד הב׳ נביא, כגון חוזה המלך, ולכך לנביא (לא היו) יקרא הרואה מפני שבבחי׳ ראשונה רואה, ואח״כ נביא ומביא הנבואה אליו, ולזה אפשר לפרש בבחינה עליונה רואה, ואח״כ בא אליו בבחינה שניה, והיינו נו״ה חוזה נביא, ואין ספק שהם שני מדרגות, וכן פי׳ ר׳ שמעון חוזים נביאים בנו״ה, ולעולם הנבואה במלכות שהיא מתקשרת בנו״ה ונקראת נבואה, ומשם הנבואה באה לנביא, ושם אינה נקראת מלכות, מפני שאינה נקראת מלכות אלא למטה בהיותה יושבת על חייליה להיישיר ולהנהיג המדרגות כולם, וכמעט כל פמליא של מטה יחד יקרא מלכות, מפני שאין מלכות אלא אסופת עם יחד, ולזה אין נבואה ומלכות יחד, שתי מעלות אלו אינם נמסרות לאדם א׳, שנביא אינו מלך ומלך אינו נביא, שאם המדה הזו תעלה ותקשר בנו״ה היא נבואה ולא מלכות ואם תרד למטה היא מלכות ולא נבואה (אור יקר).

	אחרא תרווייהו כחדא
ואם תאמר הרי שמואל שזכה לשניהם לנבואה ומלכות לא כך לנבואה זכה שכתוב וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא לנביא ולא למלך נביא ודין היה שאם מלך היה לא שאלו ישראל מלך אבל הוא לא היה אלא נביא נאמן והיה דן את דיני ישראל שכתוב (שם ז) ושפט את ישראל ולכן כשהיה שאול בנבואה תמהו עליו.	ואי תימא הא שמואל דזכה לתרוייהו לנבואה ומלכו לאו הכי לנבואה זכה דכתיב (שם ג כ) וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא לנביא ולא למלך נביא ודיין הוה דאי מלך הוה לא שאלו ישראל מלך אבל איהו לא הוה אלא נביאה מהימנא והוה דאין דיניהון דישראל דכתיב (שם ז טז) ושפט את ישראל ועל דא כד הוה שאול בנבואה תוהו עליה
ואם תאמר למה שרתה עליו נבואה הואיל וזכה למלכות אלא שניהם לא זכה בהם כאחד (ומשום (שהנבואה) שהמלכות נתן לו הקדוש ברוך הוא והודה לו עליו בטרם היה מלך) ומשום שמלכות התישבה על התעוררות של רוח הקודש היה בהתעוררות הנבואה קדם לכן אבל כשעלה למלכות לא היתה בו נבואה אלא התעוררות של רוח השכל לדון אמת התעוררה עליו שכך ראוי למלך ובעוד שהיה בתוך אותם נביאים שרתה עליו נבואה ולאחר שנפרד מהם לא היתה בו נבואה.	ואי תימא אמאי שרא עליה נבואה הואיל וזכה למלכו אלא תרווייהו לא זכה בהו כחדא (ובגין (נ״א דנבואה) דמלכו״א יהב ליה קודשא בריך הוא[1113] ואודי ליה עלה עד לא הוה מלכא) ובגין דמלכו אתישב על אתערותא דרוח קדשא הוה באתערו דנבואה קדם לכן אבל כד סליק למלכו לא הוה ביה נבואה אלא אתערו דרוח סכלתנו למידן קשוט אתער עליה דהכי אתחזי למלכא ובעוד דהוה גו אינון נביאי שרא עליה נבואה לבתר דאתפרש מנייהו לא הוה ביה נבואה
ואני מי נתן לי התעוררות של רוח הקודש להיות בתוך נביאים נאמנים תלמידי רבי שמעון בן יוחאי שעליונים ותחתונים חרדים מפניו כל שכן אני להיות ביניכם.	ואנא מאן יהיב לי אתערותא דרוח קדשא למהוי בגו נביאי מהימני תלמידי דרבי שמעון בן יוחאי דעלאין ותתאין זעין מניה כל שכן אנא למהוי בינייכו
פתח ואמר ועשית שלחן וגו׳ שלחן זה הוא למטה לשים עליו לחם האפיה מי עדיף זה מזה לחם או שלחן אם תאמר שהכל	פתח ואמר ועשית שלחן וגו׳ שלחן דא איהו לתתא לשואה עליה לחם דאפיא[1114] מאן עדיף דא מן דא לחם או שלחן אי תימא דכלא
	קנד/ב
הוא אחד הרי (אם תאמר לחם עדיף שהרי) שלחן מסדר לאותו לחם ועוד שלחן	איהו חד הא (ס״א אי תימא לחם עדיף

[1113] ור״ל שאחר שנתבשר במלכות א״ל שמואל ומצאת חבל נביאים וכו׳ ונתנבא עמהם ואותה שעה עדיין לא היה מלך וכשהיה מלך לא היה נביא. והנביאים שתמהו הגם שאול בנביאים סלקא דעתייהו דכיון שנתבשר שיהיה מלך כאלו היה מלך לכך תמהו. והאמת אינו כן. ואף על פי שמצינו שנתנבא שאול פעם אחרת כמ״ש בקרא. י״ל שכבר נגזר עליו ואמר לו קרע ה׳ את וכו׳ ונתנה לריעך וכאלו ואינו מלך (מ״מ).

[1114] סוד לחם הפנים שעל השלחן, ואומר שלשון לחם מורה כעין ענין מלחמה, חדא שמציאות האכילה הוא סוד חתיכת האוכל בשיניים שהם בשני הלחיים שסודם או״א הבוטשים תמיד זה בזה דהיינו התנצחות אבא על אי׳, ועל כן תמצא שהנקבה קרויה שלחן כדאמרינן בגמרא בסוף פ״ב דנדרים (כ, ב) שלחן ערכתי לפניו והפכו, וכן נקראת בלשון מאכל כמד״א (משלי ל, כ) אכלה ומחתה פיה, וגם נקראת לחם כמש״ה (בראשית לט, ו) הלחם אשר הוא אוכל. ואל תתמה על שייחד האכילה לזכר אעפ״י שהוא המשפיע והמאכיל, דשני טעמים בדבר, חדא שגם הוא נהנה מהעלאת מ״ן, ועוד שגדול כח אבא בפעולת הבירורים דניצוצין במחשבה אתברירו, ולכן אכילה הוא מגזרת (דברים ז, טז) ואכלת את כל העמים, שהוא ענין כליון. וכן באכילת הצדיק שהיא לשובע נפשו היא השכינה, וזה במה שמכלה הסיגים מן הקדושה המתבררת מתוך האוכל, והוא הוא עצם המלחמה בחרבות השיניים, ועיקר הנצחון הוא באבא. ואם כן יפה אמר אשר הוא אוכ״ל וכו׳ ודע כי המזון הנמשך למטה הוא מסוד ו״ק דאו״א כי דשל ג׳ ראשונות שלהם הוא המזון השייך להם, אבל מו״ק שלהם הוא המושפע לזו״ן. ולכן לחם הפנים היה שתי מערכות של ששה ששה כסדר ו״ק דאו״א (רמ״ז).

למטה ולחם עליו לא כך אלא השלחן הוא העקר בסדור שלו לקבל ברכות שלמעלה ומזון לעולם ומהסוד של השלחן הזה יוצא מזון לעולם כמו שנתן בו מלמעלה.	דהא) שלחן מתסדרא לגבי ההוא לחם[1115] ותו שלחן לתתא ולחם עליה לאו הכי אלא שלחן איהו עקרא בסדורא דיליה לקבלא ברכאן דלעילא[1116] ומזונא לעלמא[1117] ומרזא דהאי שלחן נפיק מזונא לעלמא כמה דאתיהיב ביה מלעילא
ואותו לחם הוא פרי ומזון שיוצא מהשלחן הזה להראות שהרי מהשלחן הזה יוצאים פרות ומזונות לעולם אם לא נמצא כרם הענבים שהם הפרי היוצא ממנו לא יהיו נמצאים אם האילן לא יהיה לא ימצא פרי בעולם לכן השלחן הוא העקר המזון שיוצא ממנו הוא אותו לחם הפנים.	וההוא לחם איהו איבא ומזונא דקא נפיק מהאי שלחן לאחזאה דהא משלחן דא נפקי פרין ואיבין[1118] ומזונא[1119] לעלמא אי לא אשתכח כרם ענבין דאינון איבא דנפקי מניה לא יהון משתכחין אי אילנא לא יהא איבא לא ישתכח בעלמא בגין כך שלחן איהו עקרא מזונא דנפיק מניה איהו ההוא לחם הפנים
והכהנים היו לוקטים פרי השלחן מערב שבת לערב שבת (משבת לשבת) להראות שהרי מזון עליון יוצא מתוך אותו שלחן משום אותו לחם שהיו לוקטים הכהנים התברך כל מזון ומזון שאוכלים ושותים שלא יקטרג בהם יצר הרע שהרי יצר הרע לא נמצא אלא מתוך מאכל ומשתה זהו שכתוב פן אשבע וכחשתי וגו׳ שמתוך מאכל ומשתה יצר הרע מתגדל במעי האדם.	וכהני הוו לקטי איבא דשלחן מערב שבת לערב שבת[1120] (ד״א משבת לשבת) לאחזאה דהא מזונא עלאה נפיק מגו ההוא דשלחן בגין ההוא לחם[1121] דהוו לקטי כהני אתברכא כל מזונא ומזונא דאכלי ושתאן דלא לקטרגא בהו יצר הרע[1122] דהא יצר הרע לא אשתכח אלא מגו מיכלא ומשתיא הדא הוא דכתיב (משלי ל ט) פן אשבע וכחשתי וגו׳ דמגו מיכלא ומשתיא יצר הרע מתרבי במעוי דבר נש
לחם זה מזון שיוצא מתוך השלחן מברך את מזון הכהנים שלא ימצא בהם מקטרג	לחם דא[1123] מזונא דקא נפיק מגו שלחן מברך מזונא דכהני דלא ישתכח בהו מקטרגא

[1115] הנה כל תיקוני השולחן וסדורו אינו אלא הכנ׳ ללחם שיבוא עליו, אם כן יורה שולחן לתתא לחם עליה, ולכאורה יגזור השכל שהכלחם במעלה מן השולחן וטעות הוא, אלא האמת ״שולחן איהו עיקרא״ וכו׳, הנה יוכרח הענין ממה שאנו רואים ענין השולחן כלי בית קבול לברכות, והיא כנגד המלכות (אור יקר).

[1116] [ובבחינות] ובהתהפכן ממנה ולמטה להשפיעם לתחתונים (אור יקר).

[1117] אם היינו אומרים שהשולחן תעכב השפע, ולא תרד למטה אלא ביום הלקח ממנה, היינו אומרים שהמעלה הזאת גם כן אל הלחם שהוא אמצעי במעלת הברכות, לזה אמר חס ושלום שהברכות יתעכבו שם עד הלקח הלחם, אלא ״מרזא דהאי שולחן נפקא מזונא לעלמא״ מיד ״כמא דאתייהיב ביה מלעילא״, לא יתעכב שם השפע אפילו כרגע קטן, אם כן אין ברכות תלויות בלחם, ואם תאמר אם כן לחם למה ומה הוא (אור יקר).

[1118] נשמות והויות (אור יקר).

[1119] שפע ומזון, ואם תאמר והרי השפע אור עליון גבוה נשפע ומאיר, והיא נחשיב המדה יותר מעצם האור והשפע, לזה אמר כי לא ישפט ענין זה במלכות אלא במלכות ובתפארת, שנאמר איזהו חשוב המדה או השפע שבה, ודאי שאם נכלול כל הפשע שבכל מציאות המדה מיום הוסדה ועד עתה נדין כך, אבל עתה אין הראוי אלא שנדין האילן תפארת והפרי שבו לפי שעה, או הכרם והפרי שבה שהוא מלכות לפי שעה, אז בלי ספק יעלה הגזרה שהמדה חשובה, וכך הדין בין לחם לשולחן, והשולחן קבוע לברכה תדיר, והלחם ענין עובר לשעה קלה (אור יקר).

[1120] ועם היות שלא היו נוטלים אותו אלא ביום שבת, מערב שבת היו מפרקים הקנים דהיינו קצירת הפרי (אור יקר).

[1121] הנה השולחן גורם ברכות לכל השולחנות, ולקיטת הלחם הגשמי גורם גם כן לכהנים האוכלים ממנו אפילו כעדשה שיתברך מזון מעיהם ולא ישלוט בו הקליפה והרעבנות, ומכאן יבוא שלא ישלוט יצר הרע באכילתם שאר מזונם, ואם תאמר כיון שהברכה (הזקה?) [היתה] נמשכת לכל העולם אם כן גם כן מלחם זה יאכלו כל העולם שכולם צריכים לברכה זו (אור יקר).

[1122] כי אין אחיזה בבינה וכ״ש שזה השפעת המזלות לאכפייא לדינא (רח״ו).

[1123] גשמי (אור יקר).

לקטרג להם ולעבד בלב שלם לקדוש ברוך הוא וזה צריך לכהנים יותר מכל העולם ולכן שלחן הוא עקר והפרי והמזון שיוצא ממנו הוא אותו לחם.	לקטרגא לון למפלח בלבא שלים לקודשא בריך הוא ודא אצטריך[1124] לכהני יתיר מכל עלמא ובגין כך שלחן איהו עקרא ואיבא ומזונא דקא נפיק מניה איהו ההוא לחם
השלחן הזה צריך הסדור שלו להתתקן בצד הצפון שכתוב והשלחן תתן על צלע צפון למה משום שמשם ראשית השמחה השמאל נוטל תמיד מהימין בראשונה ואחר כך הוא מתעורר לנקבה אחר כך הימין מקרב אותו אליו ונדבק בו.	שלחן דא[1125] אצטריך סדורא דיליה[1126] לאתתקנא בסטרא דצפון[1127] דכתיב (&) והשלחן תתן על צלע צפון מאי טעמא בגין דמתמן שירותא דחדוה[1128] שמאלא נטיל מימינא תדיר בקדמיתא[1129] ולבתר[1130] איהו אתער לגבי נוקבא[1131] ובתר קריבת[ע״ב] ליה ימינא לגביה[1132] ואתדבקת ביה
המים הם מימין והם שמחה מיד נותן לשמאל ונדבקים בו אותם מים ומשמחים אותו ואחר כך הוא נכלל בימין ומעורר את הנקבה באותה שמחה וסימנך מי שנוטל מים ביד ימינו בכלי ראשון לרוקן מים הוא בשמאל ולא משמאל לימין שהרי מים מימין לוקח אותם השמאל.	מים אינון מימינא ואיהו חדוה מיד יהיב לשמאלא ואתדבקו ביה אינון מים וחדאן ליה ובתר אתכליל איהו לימינא ואתער לנוקבא בההוא חדוה וסימנך מאן דנטיל מיא בידיה ימינא[1133] במאנא קדמאה לארקא מיא בשמאלא איהו ולא משמאלא לימינא[1134] דהא מיא מימינא נטיל לון שמאלא
ולכן מים לא נמצאים אלא מצד השמאל כיון שנלקחו המים אליו הרי התעוררו לנקבה באותם מים ולכן גבורות גשמים שנינו ולכן והשלחן תתן על צלע צפון שמאותו הצד הפרות נמצאים בו יותר מהצד האחר בהתעוררות השמחה שלו בראשונה כמו שנאמר שמאלו תחת לראשי	ובגין כך מיא לא אשתכחו אלא מסטרא דשמאלא כיון דנטילו מיא לגביה הא אתערו לגבי נוקבא באינון מים ועל דא גבורות גשמים תנינן ובגין כך והשלחן תתן על צלע צפון דמההוא סטר איבין אשתכחו ביה יתיר מסטרא אחרא באתערו דחדוה דיליה

[1124] ולהכי נאכל לכהנים דווקא ״ובגין כך״ פירוש שולחן גשמי ולחם גשמי ושולחן רוחני ולחם רוחני, ובכל הצדדים ״השולחן עיקר״ שהוא גורם ללחם שיבא מידי רגע ברגע ושניה בשניה ולא יחסר תמיד, בין שולחן גשמי לברכות העליונות, ושולחן עליון עיקר לשפע כדפירשנו (אור יקר).

[1125] מלכות (אור יקר).

[1126] לא לחם הפנים אלא מציאות סדר השולחן (אור יקר).

[1127] דהיינו צד הגבורה, ואחר שידענו שהברכות סתם אינם למדה זו (אור יקר).

[1128] שהשמחה מהבינה, ומציאותה בגבורה בהמתקת הדין, והמלכות משם מקבלת תחלת השמחה, וקשה לו ג״כ משם תחלת הדין וסופו, והיה ראוי שנחוש שמא תתהפך לדין הגבורה וקושיה (אור יקר).

[1129] הענין כשתבוא הגבורה זרוע שמאל במלכות כאומרו שמאלו תחת לראשי, לא תבוא לחבקה אם לא נמתק דינה קודם, כיצד כדתנן דרומית מזרחית צפונית, ובזה נמתק דינה שתחלה הדרום והמזרח באו אליה והמתקוה, ואחר שהיא מתוקה ודינה נחלש היא באה אל המלכות וז״ש ״נטיל בימינא תדיר בקדמיתא״ שאין החיבוק דהיינו שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, דהיינו צפונית מערבית מערבית דרומית, אם לא יקדם אליה תחלה דרומית מזרחית צפונית (אור יקר).

[1130] שהוא נמתקת מקשר שלשה אבות יחד (אור יקר).

[1131] אין ענין צפונית מערבית כענין מערבית דרומית, כי צפונית מערבית אינו שמעלה אותה למעלה אל הגבורה, אלא הגבורה היא מתעוררת למטה ובאה אל המלכות וז״ש ״איהו אתער לגבי נוק״ ואח״כ מערבית דרומית ״קריב ליה״ וכו׳ (אור יקר).

[1132] לא אמר אתער אלא קריב ממש, החסד אוחזת במלכות וקושרה בחסד, בענין שהיא בחס דולא בגבורה, והיינו מערבית דרומית, ולפי זה אין השלחן בחינת מערבית דרומית אלא בחינת צפונית מערבית לבד שהוא חצי דבר, ולתקן זה הוא רוצה לפרש שיהיה דבר שלם (אור יקר). ור״ל אחר שנתעורר השמאל תחלה אח״כ הימין מקרב השכינה אצלו (מ״מ).

[1133] פי׳ שהשמאל מריק תחלה המים על הימין (מ״מ).

[1134] פי׳ שאינו נוטל הכלי בשמאל כדי להריק על הימין עד שיקבלו מהימין ועיין בפרשת מקץ דף קצ״ח עמוד ב׳ (מ״מ).

ואחר כך וימינו תחבקני.	בקדמיתא כמה דאת אמר (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי לבתר וימינו תחבקני
שלחנו של אדם צריך להמצא בנקיות הגוף שלא יקרב לאכול את מזונו אלא בנקיון עצמו ולכן צריך האדם לפנות עצמו בתחלה טרם שיאכל מזון של שלחן טהור כי אותו מזון שהכין לו בו רוצה הקדוש ברוך הוא כדי שלא יקרב על אותו שלחן קיא צואה שהוא מסוד הצד האחר והצד האחר לא יקבל כלום מאותו מזון של השלחן הזה.	שלחן דבר נש אצטריך לאשתכחא בנקיותא דגופא דלא יתקרב למיכל מזונא דיליה אלא בנקיותא דגרמיה ועל דא אצטריך בר נש לפנאה גרמיה בקדמיתא עד לא ייכול מזונא דשלחנא דכיא דההוא מזונא דאתקין ליה ביה אתרעי קודשא בריך הוא בגין דלא יתקרב על ההוא שלחן קיא צואה דאיהו מרזא דסטרא אחרא וסטרא אחרא לא יקבל מההוא מזונא דשלחן דא כלום
אחר שאכל אדם והתענג צריך לתת חלק של תמצית לאותו הצד ומהו מים אחרונים אותה זהמת הידים שצריך לתת לאותו צד חלק שצריך לו ולכן ודאי שהם חובה חובה הם ובמקום של חובה שורים והוא חיוב על אדם לתת לו חלק זה ולכן לא צריך לברך כלל שהרי אין הברכה באותו הצד.	לבתר דאכיל בר נש ואתענג אצטריך למיהב חולקא דתמצית להההוא סטרא ומאן איהו מים אחרונים ההוא זוהמא דידין דאצטריך למיהב להההוא סטרא חולקא דאיצטריך ליה ועל דא ודאי אינון חובה חובה אינון ובאתר דחובה שריין ואיהו חיובא על בר נש למיהב ליה חולקא דא ועל דא לא איצטריך לברכא כלל דהא ברכה לאו איהו בההוא סטרא
ולכן צריך אדם שלא יתן מזון שעל גבי שלחנו לאותו קיא צואה וכל שכן במעיו וכל שכן שהוא טהור (טוב) לאדם ובריאות ותקון הגוף שלו ולכן השלחן הוא לאכול בו בטהרה כמו שנתבאר.	ובגין כך אצטריך בר נש דלא יהיב מזונא דעל גבי פתוריה להההוא קיא צואה וכל שכן במעוי וכל שכן דאיהו דכיו (ס״א טב) לבר נש ובריאו ותקונא דגופיה ועל דא שלחן איהו למיכל ביה בדכיו כמה דאתמר
שלחן זה שעומד בבית המקדש כדי להמצא בו מזון ולהוציא ממנו מזון ולכן אפילו	שלחן דא דקיימא בבי מקדשא בגין לאשתכחא ביה מזונא ולאפקא מניה מזונא ועל דא אפילו
	קנה/א
רגע אחד לא צריך לעמד בריקנות שלחן אחר הוא שלחן הריקנות ולא צריך לתת לו מקום במקום קדוש ולכן שלחן המקדש אפילו רגע אחד לא ישב בלי מזון ויצטרך שלא ימצא במקום גרוע שהרי הברכה שלמעלה לא נמצאת במקום גרוע זה שלחן שלפני הקדוש ברוך הוא שלחן שאדם מברך עליו את הקדוש ברוך הוא אף כך לא צריך להיות בריקנות שהרי אין הברכה במקום	רגעא חדא לא[1135] אצטריך לקיימא בריקניא שלחן אחרא איהו שלחן דריקניא ולא אצטריך למיהב ליה דוכתא באתר קדישא ועל דא שלחן דמקדשא אפילו רגעא חדא לא יתיב בלא מזונא[1136] ויצטרך דלא ישתכח אתר גריע דהא ברכתא דלעילא לא משתכחא באתר גריע דא שלחן דקמיה דקודשא בריך הוא שלחן דבר נש דקא מברך עליה לקודשא בריך

[1135] קלו ע״א (הערת הזהר).

[1136] להבין טעם הדבר ולהבין ג״כ מ״ש בסמוך אינון תריסא נקדים מ״ש בליקוטים וז״ל סוד לחם הפנים י״ב חלות ותמיד היה חם הענין הוא כי יש זווג א״וא הנעשה ע״י מזלא דדיקנא דאריך ולחם גי׳ מז״לא ואמנם הוא בסוד ו׳ שהיא כפולה ו״ו והם י״ב חלות. והנה י״ב אלו נמשכו מסוד ג׳ שמות הוי״ה אשר במז״לא אשר בהם י״ב אותיות וג״פ הוי״ה הם בגי׳ לח״ם שעולה גי׳ מז״לא. ואמנם לפי שזווג א״וא לא פסיק תדיר לכן היה המזל הזה שהוא הלחם שעל השולחן תמיד מעוררן אל הזווג העליון בלי הפסק ולכן היה חם וג״כ לכן היה תמיד על השלחן עכ״ל ובזה מובן לשון זה (מ״מ).

ריק.	הוא אוף הכי לא אצטריך למהוי בריקניא דהא לית ברכתא באתר ריקניא
הלחמים שעל גבי השלחן של הקדוש ברוך הוא הם שנים עשר והרי בארנו סוד הלחמים שהם סוד הפנים ולכן נקרא לחם הפנים שהרי מזון וספוק של העולם באים מאותם הפנים העליונים ולכן לחם זה הוא פנימי של הכל הוא בסוד עליון כראוי.	נהמי דעל גבי שלחן דקודשא בריך הוא אינון תריסר והא אוקימנא רזא דנהמי דאינון רזא דפנים[1137] ועל דא אקרי לחם הפנים דהא מזונא וספוקא דעלמא מאינון פנים עלאין קאתייא ובגין כך לחם דא איהו פנימאה דכלא איהו ברזא עלאה כדקא יאות[1138]
לחם הפנים מאכל של אותם פנים מזון וספוק שיוצא לעולם מהם בא ושורה על אותו שלחן ומשום ששלחן זה מקבל מזון וספוק מאותם פנים של מעלה והיא מוציאה מזונות וספוקים מאותם פנים פנימיים והמזון שמוציאה הוא אותו לחם כפי שאמרנו חם היה מתקרב וחם היה מוסר משם והרי פרשוהו שכתוב ביום הלקחו ומשום שלחן זה יש לאדם לשמר סודות שלחנו בכל אותם צבעים שאמרנו.	לחם הפנים מיכלא דאינון פנים מזונא וספוקא דנפיק לעלמא מנייהו אתי ושריא על ההוא פתורא[1139] ובגין דשלחן דא מקבלא מזונא וספוקא מאינון פנים דלעילא ואיהי אפיקת מזונין וספוקין מאינון פנים פנימאין ומזונא דאפיקת איהו ההוא לחם כדקאמרן חום הוה מתקרב וחום הוה מתעדי מתמן והא אוקמוה דכתיב (ש״א כא ז) ביום הלקחו ובגין שלחן דא אית לבר נש לנטרא רזין דשלחן דיליה בכל אינון גווינין כדקאמרן
רבי אלעזר פתח ואמר (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל בא וראה הקדוש ברוך הוא ברא את האדם בסוד החכמה ועשה אותו באמנות רבה ונפח באפיו נשמת חיים כדי לדעת ולהתבונן בסודות החכמה ולדעת בכבוד רבונו כמו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו.	רבי אלעזר פתח ואמר (קהלת ט ח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים[1140] ושמן על ראשך אל יחסר האי קרא אוקמוה ואתמר אבל תא חזי קודשא בריך הוא ברא ליה לבר נש ברזא דחכמתא ועבד ליה באומנותא סגי ונפח באפוי נשמתא דחיי למנדע ולאסתכלא ברזין דחכמתא למנדע ביקרא דמאריה כמה דאת אמר (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו
ולכבודי בראתיו דווקא וסוד זה ולכבודי בראתיו למדנו שהרי הכבוד שלמטה סוד	ולכבודי בראתיו דייקא[1141] ורזא דא[1142] ולכבודי בראתיו אוליפנא דהא כבוד דלתתא

[1137] פי׳ הם ג׳ הוי״ות אשר במזלא הנק׳ פנים (מ״מ).

[1138] פי׳ שה״ס מז״לא דאריך (מ״מ).

[1139] פי׳ שנמשכת הארת המזלא עד המלכות הנק׳ שלחן (מ״מ).

[1140] נראה דר״ל שתיקון אבי״ע הוא בסוד חנר״ן כידוע, ולנגד נר״ן יש שלשה לבושים פנימי תיכון חיצון שהם נשמה לבי״ע, ושל אצילות הוא דוקא חיה כמ״ש על איהו וחיוהי חד בהון. נמצא שג׳ עולמות בי״ע תוכיותם הוא לבושי דנר״ן של אצילות, וזהו (ישעיה מג, ז) ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שהלבושים נקראים כבוד, כי הא דרבי יוחנן דקרי למאניה מכבדותיה. וכנגדן באדם אמר בכל עת יהיו בגדיך לבנים. אבל כנגד החיה התחיל ואמר (ישעיה שם) כל הנקרא בשמי, שהוא האצילות שם י׳ דאיהו אבא, וגם שם יו״ד ה״י שבו י׳ פעמים יו״ד ה״י הוא שמ״י, ונגדו באדם (קהלת שם) ושמן על ראשך וגו׳, שהרי שמן הוא סוד מוחי אבא כמ״ש הרב זלה״ה בפסוק (משלי כז, ט) שמן וקטורת ישמח לב, והכוונה שייחד העולמות דבי״ע ויעלם למעלה לאצילות, שאז יהיו בסוד בגדים דוקא, כי למטה בבי״ע אינם לבושים רק תוכיות, וז״ש יהיו בגדיך לבנים, שתייחד אותם למעלה באצילות שבו שם ע״ב שעם י׳ אותיותיו לב״ן, בסוד אבא המלביש חס״ד דאריך ואיהו מקנן באצילות, אבל הזהיר מאד שלא יחסר השמן מעל הראש שכן חיה הוא סוד מקיף, ואם זה יחסר ח״ו תבוא הצרעת כנודע מסודה. ועוד דוקא עולם האצילות יש לו בעצם שם הוי״ה שכן כולל בו כל ג׳ עולמות תחתונים, וז״ש הנקרא בשמי, שהוא סוד שמו הגדול, וכן י״ה פעמים הוי״ה עולה שמ״ן (רמ״ז).

[1141] פי׳ שידע סודות התורה (מ״מ).

[1142] הוא פי׳ אחר (מ״מ).

הכסא הקדוש לא התתקן למעלה אלא מתוך תקון בני העולם כשאותם בני אדם צדיקים וחסידים ויודעים לתקן תקונם זהו שכתוב ולכבודי בראתיו משום שכבודי הזה לתקן אותו בעמודים חזקים ולקשטו בתקון וקשוט שלמטה בשביל שכבודי הזה יתעלה (בכבוד) בזכות הצדיקים שבארץ.	רזא דכורסייא קדישא לא אתתקן לעילא[1143] אלא מגו תקונא דבני עלמא כד אינון בני נשא זכאין וחסידין וידעי לתקנא תקוני הדא הוא דכתיב (&) ולכבודי בראתיו בגין דהאי כבודי לתקנא ליה בעמודין תקיפין[1144] ולקשטא ליה[1145] בתקונא וקשוטא דלתתא בגין דהאי כבודי יסתלק (ביקרא) בזכו דצדיקיא די בארעא
בשביל כך בראתיו כמו הכבוד העליון שבו התקונים הללו בריאה לצד שמאל יצירה בימין כמו שנאמר יוצר אור ובורא חשך עשיה באמצע כמו שנאמר אני ה׳ עשה כל וכתוב עושה שלום ובורא רע וכתוב עושה שלום במרומיו ועל זה בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כתקון עליון ולכן הואיל ואדם הוא בארץ ויש לו לתקן אותו כבוד עשיתי בו תקונים של כבוד עליון שיש בו אף בריאה ולכן בראתיו.	בגין כך בראתיו כגוונא דכבוד עלאה[1146] דתקונין אלין ביה[1147] בריאה לסטר שמאלא יצירה בימינא כמה דאת אמר (ישעיה מה ז) יוצר אור ובורא חשך עשיה באמצעיתא כמה דאת אמר אני יהו״ה עושה כל וכתיב (&) עושה שלום ובורא רע וכתיב (איוב כה ב) עושה שלום במרומיו ועל דא בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כתקונא עלאה ועל דא הואיל ואדם איהו בארעא ואית ליה לתקנא ההוא כבודי עבדית ביה תקונין דכבוד עלאה דאית ביה אוף הכי בריאה ועל דא בראתיו[1148]
באותו כבוד עליון יש בו יצירה ולכן יצרתיו תקון זה נתתי בו באדם להיות הוא בארץ כמו שאותו כבוד עליון באותו כבוד עליון יש בו עשיה ולכן אף כך באדם כתוב עשיתיו שהוא יהיה כמו אותו כבוד עליון שמתקן ומברך את הכבוד התחתון מנין לנו שבאותו כבוד עליון יש שלשת אלה שכתוב בו (ישעיה מה) יוצר אור ובורא חשך עשה שלום יוצר אור הרי יצירה ובורא חשך הרי בריאה עשה שלום הרי עשיה וזהו כבוד עליון שהרי מתקן ומברך ומספק בכל צרכיו	בההוא כבוד עלאה אית ביה יצירה ועל דא יצרתיו תקונא דא יהבית ביה באדם למהוי איהו בארעא כגוונא דההוא כבוד עלאה בההוא כבוד עלאה אית ביה עשייה ועל דא אוף הכי בבר נש כתיב (&) עשיתיו למהוי איהו כגוונא דההוא כבוד עלאה דמתקן ובריך לכבוד תתאה מנלן דההוא כבוד עלאה אית ביה תלת אלין דכתיב ביה יוצר אור ובורא חשך עושה שלום יוצר אור הא יצירה[1149]

[1143] נח נח ע״ב (הערת הזהר).

[1144] פי׳ ו״ק דזעיר (מ״מ).

[1145] היינו מ״ן (מ״מ).

[1146] פי׳ זעיר וטעם שנק׳ זעיר כבוד לפי שמקבל מן ל״ב נתיבות דאבא שהם גימ׳ כבו״ד (מ״מ).

[1147] צ״ע ועי׳ רח ע״א קצב ע״ב (הערת הזהר).

[1148] פירוש שכתב הרב שעיבור א׳ דזעיר נקר׳ עשייה והיניקה בחי׳ יצירה. והגדלות דמוחין דאימא נק׳ בריאה וגדלות דאבא הק׳ אצליות נמצא שבזעיר יש בו כללות אבי״ע עכ״ל ובזה מובן לשון זה. וטעם שלא הזכיר הזוהר בחינת אצילות לפי שמוחין דאבא נעלמין בגו אימא. דכתיב יוצר אור ובורא חשך טעם שהיצירה אמר בה אור ובריאה חושך כתב הרב בליקוטים וז״ל סוד יוצר אור ובורא חשך כי הבריאה להיותה סתומה נקר׳ חושך והיא גרועה מן היציאה המגולה הנק׳ אור עכ״ל. א״נ לפי שהבריאה בחינת נוקב׳ והיירה בחינת דכורא לכך אמר בבריאה חשך וביצירה אור. ומ״ש לעיל בריאה שמאלא יצירה ימינא הוא מטעם זה (מ״מ).

[1149] והנה ג׳ קליפין דאגוז הן נגד בי״ע, תהו קו ירוק בעשי׳ מקרא. והשניה בהו, סלע כנ״ל ביצירה משנה. וחשך חללא על פני תהום, הוא בבינה, בורא חשך (ישעיה מה ז), כתיב בורא וכמ״ש (זהר ח״ב קכה ע״א) ע״ש יוצר אור ביצירה, דשם חוורא דאגוזא, ובורא חשך בבריאה, ישת חושך סתרו (תהלים יח יב), והוא חושך שאינו יכול להשיגה שאבן דיצירה מסכך בעדה, ושם הוא תהום כמ״ש (זהר ח״ג ל ע״א) במדבחא אית כבש חד בדרגין ידיעאן, ודרגא תתאה מטי ונחית לתהומא עליאה מגו שית חד כו׳ ובההוא אתר אית חיילין דאמרי קדוש כו׳. והוא בבריאה ששם השרפים כידוע, וכמ״ש בתז״ח (עג ע״א ב ע״ג) (בהגר״א על תיקו״ז מד ע״א).

את הכבוד התחתון.	ובורא חשך הא בריאה עושה שלום הא עשיה ודא איהו כבוד עלאה דקא מתקן ובריך וספיק בכל צרכיו לכבוד תתאה
כמו כן ברא אדם בארץ שהוא כמו אותו כבוד עליון לתקן את הכבוד הזה ולהכלל מכל הצדדים בכבוד העליון יש את שלשת אלה באדם למטה יש את שלשת אלה ולהתכלל אותו כבוד תחתון ממעלה וממטה להיות שלם בכל הצדדים אשרי האיש שזוכה במעשיו להיות כמו זה ולכן כתוב בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר.	כגוונא דא ברא אדם בארעא דאיהו כגוונא דההוא כבוד עלאה לתקנא להאי כבוד ולאתכללא מכל סטרין כבוד עלאה אית ביה תלת אלין אדם לתתא אית ביה תלת אלין[1150] ולאתכללא ההוא כבוד תתאה מעילא ומתתא למהוי שלים בכל סטרין זכאה איהו בר נש דזכי בעובדוי למהוי כגוונא דא ועל דא כתיב (קהלת ט יח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר
מה לכבוד העליון לא נמנע אותו שמן משחת קדש מסוד העולם הבא אף כך לאדם שמעשיו מתלבנים תמיד אותו	מה לכבוד עלאה ההוא משחא רבות קדשא[1151] לא אתמנע מניה מרזא דעלמא דאתי[1152] אוף הכי לבר נש דעובדוי מתלבנן תדיר ההוא
	קנה/ב
שמן משחת קדש לא ימנע ממנו תמיד במה זוכה אדם להתעדן באותו עדון עליון בשלחנו כמו שהוא מעדן על שלחנו נפשות העניים שכתוב ונפש נענה תשביע מה כתוב אחריו אז תתענג על ה׳ וגו׳ שאף כך הקדוש ברוך הוא מרוה אותו בכל אותם עדונים של שמן משחת קדש העליון שנשפע ונמשך תמיד לאותו כבוד עליון כתוב ונפש נענה תשביע מה כתוב אחריו אז תתענג על ה׳.	משח רבות קדשא לא יתמנע מניה תדיר במאי זכי בר נש לאתעדנא בההוא עדונא עלאה בשלחן דיליה כמה דאיהו מעדן על פתוריה נפשאן דמסכני דכתיב (ישעיה נח י) ונפש נענה תשביע מה כתיב (&) בתריה אז תתענג על יהו״ה וגו׳ דאוף הכי קודשא בריך הוא רוי ליה בכל אינון עדונין דמשח רבות קודשא עלאה דנגיד ואתמשך תדיר להההוא כבוד עלאה כתיב (&) ונפש נענה תשביע מה כתיב (&) בתריה אז תתענג על יהו״ה
רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך והיה סוחר אחד מחמר אחריהם אמר רבי יוסי לרבי חייא יש לנו להתעסק ולהשתדל בדברי תורה שהרי הקדוש ברוך הוא הולך לפנינו (שהרי השכינה הולכת לפנינו שכתוב צדק לפניו יהלך) ולכן זמן הוא לעשות לו (לה) תקון עמנו בדרך זו.	רבי יוסי ורבי חייא הוה אזלי באורחא והוה חד טייעא מעין אבתרייהו אמר רבי יוסי לרבי חייא אית לן לאתעסקא ולאשתדלא במלי דאורייתא דהא קודשא בריך הוא אזיל לקמן[1153] (נ״א דהא שכינתא אזלא קמן דכתיב (תהלים פה יג) צדק לפניו יהלך) ועל דא עידן הוא למעבד ליה (נ״א לה) תקונא בהדן בהאי ארחא

[1150] יובן במ״ש בליקוטים שהצדיקים בעו״הז יש בהם ג״כ עיבור ויניקה ומוחין דוגמת זעיר כי הולכים וגדלים ויש להם נפש מעיבור שהוא עשייה. ורוח מיצירה שהוא יניקה ונשמה מבריאה שהיא גדלות נמצא שהמ׳ מקבלת מכבוד דלעילא שהוא זעיר מ״ד ומקבלת מאדם התחתון מ״ן (מ״מ).

[1151] שפע אבא (רח״ו).

[1152] פי׳ שאבא נמשך לזעיר באמצעות הבינה וז״ש מרזא דעלמא דאתי (מ״מ).

[1153] קב״ה אזיל לקמן שהוא שמירת הדרך, וכתיב צדק לפניו יהלך, וכל עוד שהצדיק הולך שכינה מקדמת עמו כיד שתהיה מתייחדת עם הצדיק בדברי תורה, וזה טעם כל עסקם בתורה רובו הולכי דרכים, והיינו אומרו ״עידן״ וכו׳ שממש העת הראויה להתקן הוא על ידי הליכת הדרך ואפשר שהם היו מתגרשים כגרושי השכינה, והיו הם מכתתים רגליהם בדרכים לא לשום תכלית רק להתגרש בגלות המכפרת עון, ולזה תורתם בדרך הזה להם לעיקר (אור יקר).

פתח רבי חייא ואמר (תהלים קיט) עת לעשות לה׳ הפרו תורתך פסוק זה נתבאר ופרשוהו החברים אבל עת לעשות לה׳ בכל זמן שהתורה מתקימת בעולם ובני אדם עוסקים בה כביכול הקדוש ברוך הוא שמח במעשי ידיו ושמח בכל העולמות ושמים וארץ עומדים בקיומם.	פתח רבי חייא ואמר (שם קיט קכו)[1154] עת לעשות ליהו״ה הפרו תורתך האי קרא אתמר ואוקמוה חברייא אבל עת לעשות ליהו״ה בכל זמנא דאורייתא מתקיימא בעלמא[1155] ובני נשא משתדלן בה[1156] כביכול קודשא בריך הוא חדי בעובדי ידוי[1157] וחדי בעלמין כלהו[1158] ושמיא וארעא קיימי בקיומייהו
ולא עוד אלא הקדוש ברוך הוא מקבץ את כל הפמליה שלו ואומר להם ראו את העם הקדוש שיש לי בארץ שתורתי מתעטרת בשבילם ראו מעשי ידי שאתם אמרתם מה אנוש כי תזכרנו והם כשהם רואים את שמחת רבונם בעמו מיד פותחים ואומרים ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ובשעה שישראל מתבטלים מהתורה כביכו״ל תשש כחו שכתוב צור ילדך תשי ואז כתוב וכל צבא השמים עמדים עליו ועל זה את לעשות לה׳ אותם (בני העולם) הצדיקים שנשארו יש להם לשנס מתנים ולעשות מעשים כשרים כדי שהקדוש ברוך הוא יתחזק בהם בצדיקים ובמחנות ובהמונים שלו למה משום שהפרו תורתך ולא עוסקים בה בני העולם כראוי.	ולא עוד אלא קודשא בריך הוא כניש כל פמליא דיליה[1159] ואמר לון חמו[1160] עמא קדישא דאית לי בארעא דאורייתי מתעטרא בגיניהון חמו עובדי ידי דאתון אמרתון[1161] (שם ח ה) מה אנוש כי תזכרנו ואינון כד חמאן חדוה דמאריהון[1162] בעמיה מיד פתחי ואמרי (ש״ב ז כג) ומי כעמך כישראל גוי אחד[1163] בארץ[1164] ובשעתא דישראל מתבטלי מאורייתא[1165] כביכול תשש חיליה דכתיב (דברים לב יח) צור ילדך תשי וכדין כתיב (דה״ב יח יח) וכל צבא השמים עומדים עליו ועל דא עת לעשות ליהו״ה[1166] אינון (בני עלמא[1167]) צדיקיא דאשתארן[1168] אית לון לחגרא חרציו[1169] ולמעבד עובדין דכשראן בגין דקודשא בריך הוא יתתקף[1170] בהו בצדיקיא ומשריין ואוכלסין דיליה מאי טעמא בגין דהפרו תורתך ולא משתדלי בה בני עלמא כדקא יאות
אותו סוחר שהיה מחמר אחריהם אמר	ההוא טייעא דהוה טעין אבתרייהו אמר לון

[1154] בראשית קנו ע״ב (הערת הזהר).
[1155] היינו קיום מצוותי׳ (אור יקר).
[1156] היינו העסק בתורה (אור יקר).
[1157] שכולם לא נבראו אלא בשביל האדם, והאדם מתכשר וראוי והגון לכל (אור יקר).
[1158] שמתייחדים כולם בתורה, והשפע נשפע בענין שיש קיום לשמים וארץ (אור יקר).
[1159] בסוד קשר וייחוד הנערות בעסק התורה כדפירשנו לעיל כמה פעמים (אור יקר).
[1160] שהוא משפיעם ומאירם בזכות התורה הנאמרת למטה (אור יקר).
[1161] ועכשיו הם גורמין לה רב טוב (אור יקר).
[1162] שנקשר כל הייחוד על ידי התורה, הם משפיעים עיקר השפע לישראל, והם מייחדים אותם בנפשותם (אור יקר).
[1163] מלמטה (אור יקר).
[1164] גוי אחד בסוד הייחוד (אור יקר).
[1165] אין אחד מכל אלו, צא ולמד כמה תשות כח בכמה בחינות (אור יקר).
[1166] ״הפרו תורתיך״ שאר בני עולם, הצדיקים המיוחדים ״עת לעשות לה׳׳ (אור יקר).
[1167] שכל העולם כולו לא נברא אלא לאלו צדיקייא (אור יקר).
[1168] יש להם לעשות יותר מן הראוי שיספיק אחד לאלף (אור יקר).
[1169] לעשות יותר מדאי (אור יקר).
[1170] הענין כי הייחוד העליון כשיתקבצו הרבים בו בקל מהרה יתייחד ויתקבל למעלה, משום הן כביר לא ימאס, וכן לא בזה את תפלתם, וכאשר חס ושלום הרבים ימנעו הטוב לא יספיק שיאמר אדם מצד(י) חלקי אני עושה ומה יכולתי עוד, אלא שיעשה באופן שהייחוד לא יתבטל לעולם, אם רבים עמו בקל יוכל לקיימו, ואם הוא לבדו יעשה יותר מדאי בענין שהוא לבדו יספיק בזכותו ולא יצטרך אל הרבים עמו, והיינו ״לחגרא חרציו״ דקאמר שיטיב את מעשהו עד שהוא לבדו יהיה גורם מה שכולם יד היו עושים, והיינו ״גו חילין ומשריין״ כדפירשנו לעיל שהוא קשר קיים (אור יקר).

להם בבקשה מכם שאלה אחת ברצוני לדעת אמר רבי יוסי ודאי שהדרך מתקנת לפנינו שאל את שאלתך אמר הפסוק הזה אם כתוב יש לעשות או נעשה הייתי אומר כך מה זה עת ועוד לעשות לה׳ לפני ה׳ היה צריך להיות מה זה לעשות לה׳ אמר רבי יוסי בכמה צבעים הדרך מתקנת לפנינו אחד שהיינו שנים ועכשיו הרי אנו שלשה והשכינה כלולה עמנו ואחד שחשבתי שלא היית אלא כמו עץ יבש ואתה רענן כמו זית ואחד שיפה שאלת והואיל והתחלת את הדבר אמור.	במטו מנייכו שאלתא חדא בעינא למנדע אמר רבי יוסי ודאי ארחא מתתקנא קמן שאיל שאלתך אמר האי קרא אי כתיב (&) יש לעשות[1171] או נעשה[1172] הוה אמינא הכי מאי עת ותו לעשות ליהו״ה לפני יהו״ה אצטריך מאי לעשות ליהו״ה אמר רבי יוסי בכמה גווני ארחא מתתקנא קמן חד דהוינן תרין והשתא הא אנן תלתא ושכינתא אתכלילת בהדן וחד דחשיבנא דלא הוית אלא כאילנא יבשתא ואנת רעננא כזיתא וחד דיאות שאלת והואיל ושרית מלה אימא
פתח ואמר עת לעשות לה׳ הפרו תורתך עת לעשות לה׳ יש עת ויש עת עת לאהב ועת לשנא עת היא למעלה שאותה עת היא סוד האמונה וזו נקראת עת רצון וזהו שהתחייב אדם לאהב לה׳ תמיד כמו שנאמר ואהבת את ה׳ אלהיך ולכן עת לאהב זהו עת שמחיב האדם לאהב ויש עת אחרת שהיא סוד של אלהים אחרים ומחיב האדם לשנא אותה ולא ימשך לבו אחריה ועל זה עת לשנא ולכן כתוב דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש (וכאן).	פתח ואמר עת לעשות ליהו״ה הפרו תורתך עת לעשות ליהו״ה אית עת ואית עת (קהלת ג ח) עת לאהב ועת לשנא עת איהו לעילא[1173] דההוא עת רזא דמהימנותא[1174] איהו ודא אקרי עת רצון והאי איהו דאתחייב בר נש למרחם ליהו״ה[1175] תדיר כמה דאת אמר (דברים ו ה) ואהבת את יהו״ה אלהיך ועל דא עת לאהב דא איהו עת דאתחייב בר נש לאהב ואית עת אחרא דאיהי רזא דאלהים אחרים[1176] ואתחייב בר נש למשנא ליה ולא יתמשך לביה אבתריה ועל דא עת לשנא ובגין כך כתיב (ויקרא טו ב) דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש (והכא)
בזמן שישראל עוסקים בתורה ובמצוות התורה אותה עת סוד האמונה הקדושה מתתקנת בתקוניה ומתקשטת בשלמות כראוי ובזמן שישראל מתבטלים מהתורה כביכול אותה עת אינה בתקוניה ולא נמצאת בשלמות ולא באור ואז עת לעשות לה׳ מה זה לעשות כמו שנאמר אשר ברא	בזמנא דישראל משתדלי באורייתא ופקודי אורייתא ההוא עת רזא דמהימנותא קדישא מתתקנא בתקונהא ומתקשטא בשלימותא כדקא יאות ובזמנא דישראל מתבטלי מאורייתא כביכול ההוא עת לאו איהו בתקונהא ולא אשתכחת בשלימו ולא בנהורא

[1171] אין ר׳ חייא קטיל קני באגמא, אלא שאין דוחקים אלו דוחקים, דהכי קאמר קרא עת וזמן לעשות ולהחזיק לה׳ ממש, לת כח לה׳ לפני חייליו, והעשיה הזאת היא יותר מדאי משום דשאר העם הפרו ועם היות שבשאר זמן נאמר אל תהא צדיק הרבה, ואין ראוי לאם להעמיס החמור החומר אלא כאשר יוכל שאת, בזמן שאין עושים ראוי להמית עצמו על העבודה, והיינו עת זמן הוא לעשות יותר מן הראוי להחזיק ולעשות לה׳, אלא שדרך החסידות כשהיו שומעין איזה אדם מדבר דברי תורה לא היו נועלים לפניו דלת אלא מחזיקין אותו, והשומע יבין שאין הקושיא קושיא, שאם נדחו דברי ר׳ חייא למה להם לכותבם (אור יקר).

[1172] פי׳ כיון שעת היא כפשטה ליכתוב נעשה לה׳ בלא מלת עת (מ״מ).

[1173] זה לשון הרב בס״הכ על פ׳ ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון. ג׳ בחי׳ הדעת שבמלכות שהם ע״ב ק״ל. וע״ב קד״ם וב״ן גי׳ ע״ת עכ״ל ועיין בס׳ בראשית שכתבנו שם עטם אחר לפי שעשרה פעמים מ״ו מילוי ע״ב עם י׳ אותיותיו גי׳ מש״קל והמ׳ מקבלת מי״ם דחסר שיש עשרה מ״ו בהם עם עשר אותיות דע״ב גי׳ ע״ת (מ״מ).

[1174] המלכות הנה היא נקראת עת, וכמ״ש בזוה״ק (וירא קט״ז ע״ב, מקץ קצ״ח ע״א, ופ׳ תרומה קנ״ה ע״ב), כי בה ועל ידה יוצא ונעשה כל דבר בעתו ובזמנו, (וע׳ זוהר ויצא קנ״ג ע״א) (הקדו״ש כח ע״א).

[1175] פי׳ לחבבה עם בעלה ונל״עד דגרסי׳ למרחם ליה. דומיא דסיפא למסנא ליה וכמ״ש עת לאהוב וכן ואהבת את שמלווה האדם על אהבת השכינה (מ״מ).

[1176] ס״מ נקרא אל אחר ולילית נקראת אלהים אחרים כנגד השכינה שנקרא אלהים (רח״ו).

אלהים לעשות מה זה לעשות שנשארו גופות השדים כשהתקדש היום ולא נעשו ונשארו לעשות רוחות ללא גופים אף כאן עת לעשות נשאר בלי תקון ובלי שלמות למה משום שהפרו תורתך משום שהתבטלו ישראל למטה מדברי התורה משום שאותה עת כך עומדת או עולה או יורדת בגלל ישראל.	וכדין עת לעשות ליהו״ה מאי לעשות כמה דאת אמר (בראשית ב ג) אשר ברא אלהים לעשות מאי לעשות דאשתארו גופי דשידי דאתקדש יומא ולא אתעבידו ואשתארו לעשות רוחין בלא גופי אוף הכא עת לעשות אשתאר בלא תקונא ובלא שלימו מאי טעמא משום דהפרו תורתך בגין דאתבטלו ישראל לתתא מפתגמי אורייתא בגין דההוא עת הכי קיימא או סלקא או נחתא בגיניהון דישראל
באו רבי יוסי ורבי	אתו רבי יוסי ורבי
	קנו/א
חייא ונשקוהו בראשו אמר רבי יוסי ודאי אינך כדאי לחמר אחרינו אשרי הדרך הזו שזכינו לשמע את זה אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו שאפילו בין ההרים נמצאת שם החכמה ירדו רבי יוסי ורבי חייא והלכו שלשתם בדרך.	חייא ונשקוהו בראשיה אמר רבי יוסי ודאי לית אנת כדאי לטייעא אבתרן זכאה ארחא דא דזכינן למשמע דא זכאה דרא דרבי שמעון שארי בגויה דאפילו ביני טוריא חכמתא אשתכחת תמן נחתו רבי יוסי ורבי חייא ואזלו תלתהון באורחא
פתח אותו הסוחר ואמר ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך שנינו אימתי נקראת עת רצון בשעה שהצבור מתפללים יפה הוא וכך הוא ודאי שהרי אז הצבור מסדרים ומתקנים את תקונה של העת הזאת ואז הוא עת רצון וצריך לבקש בקשה שכתוב אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך שהרי אז יש לבקש את הבקשה.	פתח ההוא טייעא ואמר[1177] (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך יהו״ה עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך תנינן אימתי אקרי עת רצון בשעתא דצבור קא מצלאן שפיר איהו והכי איהו ודאי דהא כדין צבורא מסדרי ומתקני תקונא דהאי עת וכדין איהו עת רצון ואצטריך למשאל שאלתא דכתיב (&) אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך דהא כדין אצטריך למשאל שאלתא
ואני תפלתי לך ה׳ הרי כאן סוד היחוד ואני זה דוד המלך המקום שנקרא גאולה תפלתי זו תפלה וכאן הוא סמיכה לגאולה שהוא אחד כשהוא סומך גאולה לתפלה אזי הוא עת רצון עת רצון אף כך כלל הוא	ואני תפלתי לך יהו״ה הא הכא רזא דיחודא ואני דא דוד מלכא[1178] אתר דאקרי גאולה תפלתי דא תפלה[1179] והכא איהו סמיכא לגאולה דאיהו חד כד איהו סמך גאולה לתפלה כדין איהו עת רצון[1180] עת רצון אוף

[1177] עי׳ אריכות בשער מאמרי רשב״י.

[1178] אמור צה ע״ב (הערת הזהר). ח״א ו ע״א רכא ע״א (לש״ו). עי׳ ח״א רד ע״ב (הקדו״ש יג ע״ב), הטעם שנקרא אני מבואר הוא בשער מאמרי רשב״י (פ׳ תרומה דף ד ע״א) שהוא מצד היסוד שבה, כי במקום הזה יכירוה שהיא הנקבה (ביאורים ח״א עב ע״א).

[1179] פירוש כי המלכות בהשפיע בה יסוד תקרא גאולה כמ״ש בפ׳ אמור בדף צה ע״ב בסוד ד׳ גאולות ד׳ כוסות וזהו ״ואני״ לרמוז לו׳ זעירא עם אני שהיא המלכות וזהו סוד היחוד תפלתי דא תפלה והכא איהי סמיכא לגאולה דאיהו חד. ירצה כי יש לה שתי שמות ציון וירושלים ועיר דוד היא ציון והוא מקום כניסת היסוד הקדו׳ בה ונקראת גאולה על שמו דאיהו בתוכה. ונקראת גואל כד״א אם יגאלך טוב יגאל וזמ״ש בפ׳ אמור ולא איקרי גואל אלא ע״י דרגא אחרא עלאה דקיימא עלה ונהיר לה. ירצה דקיימא עלה למזון. ואנהיר לה בסוד הזווג להיות נשמות. וזמ״ש כאן אחר דאקרי גאולה. ולהיות שמקום זה בו יוכר הזכר מן הנק׳ ולהיות שמקום אחיזת דוד הוא מקום כיסוי היסוד בו אמר דוד אליך כסיתי וכו׳, ותפלה הוא המקום הנקרא ירושלים והוא כללות המדה ומדרגותיה והוא דין. וציון ורחמים כמבואר באדרא וצריך לסמוך זה בזה לבסם הדין. וזמ״ש והכא איהו סמיכא לגאולה דאיהו חד. ירצה שהכל במלכות עצמה. ואנו מסמיכים זה בזה לבסמם (שער מאמרי רשב״י). ועי׳ אריכות בזהר הרקיע.

[1180] רה (הערת הזהר).

כאחד עת אחד רצון אחד נכללו זה בזה ונהיו אחד ודוד המלך רצה ליחד בפסוק הזה יחוד אחד.	הכי כללא איהו כחדא[1181] עת חד רצון חד אתכלילו דא בדא והוו חד ודוד מלכא בעא ליחדא בהאי קרא יחודא חדא[1182]
ואם תאמר למה התמנה הפסוק הזה בתפלת מנחה של שבת נאה הוא להיות בשבת באותה תפלת מנחה ולא בתפלת חל שודאי אין תפלת מנחה של שבת כמו חל משום שהרי בחל בשעת המנחה תלוי הדין בעולם ואינו עת רצון אבל בשבת כשכל הרגז הוסר והכל נכלל כאחד ואף על גב שמתעורר דין זו התבשמות ולכן צריך פסוק של יחוד ליחד את כל הדרגות שכשיש יחוד הדין מתחבר ונכלל ברחמים והכל מתבסם ואז כתוב עת רצון עת רצון כולל הכל כאחד והדין מתבסם באותו זמן ויש שמחה בכל.	ואי תימא אמאי אתמני האי קרא בצלותא דמנחה דשבת[1183] יאות איהו למהוי בשבת בההוא צלותא דמנחה ולא בצלותא דחול דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת כחול בגין דהא בחול בשעתא דמנחה תליא[1184] דינא בעלמא ולאו איהו עת רצון אבל בשבת דכל רוגזא אתעדי וכלא אתכליל כחדא ואף על גב דדינא אתער אתבסמותא איהו ועל דא אצטריך קרא דיחודא ליחדא כל דרגין דכד הוי יחודא דינא אתחבר ואתכליל ברחמי ואתבסם כלא וכדין עת רצון כתיב (&) עת רצון כליל כלא כחדא ודינא אתבסם בההוא זמנא והוי חדוה בכלא
משה הסתלק מן העולם באותה שעת תפלת מנחה של שבת בשעה שנמצאת עת רצון ובאותה שעה רצון היה למעלה וצער למטה ועל זה ננעללו השערים בשבת	משה אסתלק מעלמא בההוא שעתא דצלותא דמנחה דשבת[1185] בשעתא דעת רצון אשתכח ובההיא שעתא רעוא הוה לעילא

[1181] ירצה כי עת יורה על כללות המדה ורצון על נקודת ציון כאשר יתגלה בה הרצון שהוא חסד עלאה דרך פי האמה שהוא פי היסוד כנז׳ באדרא רבא וזוטא, ונמצא כי עת רצון ענינו כמו גאולה ותפילה המורה על מדת המלכות עצמה בשני חלקיה כשנכללים זה בזה וזמ״ש עת רצון אוף הכי כללא איהו כחדא אלא שאינן דומין לגמרי כי גאולה ותפלה שניהן הם במלכות עצמם שני מקומות שיש בה מש״כ בעת רצון. כי עת אמת הוא שהוא במלכות אבל רצון אינו במלכות כי הוא חסד עלאה המתגלה במצחא דעתיקא ויורד דרך פי האמה כדפירשתי ונכנס בנקודת ציון. אך אינו ציון עצמה וזמ״ש ע״ת חד רצו״ן חד. כי הם ב׳ ענינים וכאשר יוכללו זה בזה הם אחד כי בקבל ציון הרצון תקרא רצון ותכלל עם ירושלים ויוכלל זה בזה ויהיה הכל אחד. או נאמר עת חד היינו ירושלי׳ רצון חד היינו ציון בקבלה הרצון המתגלה מהיסוד אתכלילו דא בדא ציון בירושלים והוו חד. ונמצא שייחד דוד בפסוק זה שני חלקי המלכות לבד (שער מאמרי רשב״י).

[1182] ומן הראוי היה שייחד הת״ת גם כן כמו שאנו אומרים שמע ישראל והוא יחוד הת״ת בקצוותיו, ואומרין בשכמל״ו, והוא יחוד המלכות. ולפיכך השיב ואמר דוד מלכא בעא לייחדא בהאי קרא יחודא חדא לבד. להיותו דוד מלכא נאחז במלכות השתדל לתקנה והקשה כי לפי זה שהכל במלכות לבד למה אנו אומרים אותו במנחת שבת ומנחת שבת הוא במקום גבוה ועליון כמ״ש בס׳ הזוהר על עולת התמיד כנודע ויותר שייך במנחת חול לבסם הדינין. ועוד שהיה ראוי שנאמר פסוק זה בתפלת שחרית ואף בימי החול שאנו סומכים גאולה לתפלה מש״כ במנחת שבת. ולזה השיב שאין עת רצון דומה לסמיכת גאולה לתפילה. כי בסמיכת גאולה לתפלה מתמזג הדין והרחמים ומתנהג העולם על ידי שניהם יחד (שער מאמרי רשב״י).

[1183] מש״כ במנחת שבת שהדין תתבסם לגמרי ומתבטל והכל רחמים. וזהו עת רצון האמיתי. וזמ״ש ואי תימא אמאי אתמני האי קרא בצלותא דמנחה דשבת. ירצה צלותא דמנחה ולא בשחרית אמאי ודשבת ולא דחול אמאי. והשיב יאות הוא למהוי בשבת בההוא צלותא דמנחה ולא בצלותא דחול כלומר אפי׳ בתפלת שחרית. דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת כחול ירצה אפילו בשחרית דחול בגין דהא בחול בשעתא דמנחה תלייא דינא בעלמא ולאו איהו עת רצון כי הדינין הולכין ומתגברין אבל בשבת דכל רוגזא אתערי וכלא אתכליל כחדא. בין ז״א בין נוקבא דז״א היא המלכות. ואע״ג דדינא אתער לפי שאז שולט גבורה בשעת מנחה אתבסמותא איהו. כי הזווג אי אפשר לו כי אם על ידי התעוררות וגם התלהבות הגבורה בסוד היין המשמח והמבסם ולא משכר ואינו דין וזהו סוד שמאלו תחת לראשי ובשעת המנחה מתעוררת הגבורה לטוב ולרצון ולזה ראוי לקראתה עת רצון באמיתות והנה בשאר ימים בבוקר זמן רחמי׳ והדין הולך ומתגבר לעת ערב. ובשבת הוא רחמים בבוקר והולכים ומתגברים הרחמים ומתבטלים הדינין לגמרי. ונמצא שאין שום זמן שוה לשעת מנחה של שבת ועל דא אצטריך קרא דיחודא ליחדא כל דרגין דכד הוי יחודא דינא אתחבר ואתכליל ברחמי ואתבסם כולא גם המלכות בשני בחינותיה (שער מאמרי רשב״י). עי׳ עוד אריכות בשער מאמרי רשב״י.

[1184] פח ע״ב (הערת הזהר).

[1185] לעיל פח ע״ב ועי׳ סוטה יג ע״ב (לש״ו).

משעת המנחה ומעלה אילו שערים ננעלו שערי בית המדרש כדי להזכיר את משה הרועה הנאמן שהתורה התבטלה בגללו.	וצערא לתתא ועל דא ננעלו תרעין בשבת משעתא דמנחה ולעילא מאן תרעין ננעלו תרעין דבי מדרשא בגין לאדכרא למשה רעיא מהימנא דאורייתא אתבטלא בגיניה
באותו זמן בית מדרשו של משה בטל כל שכן האחרים מי רואה את שערי בית מדרשו של משה שננעלו ושלא ינעלו כל האחרים כשהתורה של משה עצובה עליו באותו זמן מי לא עצוב לכן כל שערי בית המדרש ננעלו והצטרכו כולם לצדק את הקדוש ברוך הוא בדרך שבח והיינו צדקתך כהררי אל.	בההוא זמנא בי מדרשא דמשה אתבטיל כל שכן אחרנין מאן חמי תרעין דבי מדרשא דמשה דננעלו דלא ננעלו אחרנין כלהו אורייתא דמשה עציבא עליה בההוא זמנא מאן לא עציב בגין כך כל תרעי דבי מדרשי ננעלו ואצטריכו כלא לצדקא ליה לקודשא בריך הוא בארח שבחא והיינו (שם לו ז) צדקתך כהררי אל
שלשה הם שהסתלקו מן העולם בזמן הזה וכולם כלולים במשה אחד משה הנביא הנאמן העליון ואחד יוסף הצדיק ואחד דוד המלך לכן יש כאן שלשה צדוקי דין אחד הוא של יוסף הצדיק קודם לכל אלה וזהו צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו׳ זה יוסף שהוא לבדו כהררי אל כמו כל ההרים העליונים ואחד משה הנביא הנאמן וזהו שכתוב (שם עא) וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדלות משום שהוא נוטל לכל הצדדים ימין ושמאל ואחד הוא דוד המלך וזהו שכתוב (שם קיט) צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת לעולם זה דוד המלך.	תלתא אינון דאסתלקו מעלמא בהאי זמנא וכלהו כלילן במשה חד משה נביאה מהימנא עלאה וחד יוסף צדיקא וחד דוד מלכא בגיני כך תלת צדוקי דיני הכא חד איהו דיוסף זכאה קדים לכל הני ודא איהו צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו׳ דא יוסף דאיהו בלחודוי[1186] כהררי אל[1187] ככלהו טורין עלאין וחד משה נביאה מהימנא ודא איהו דכתיב (שם עא יט) וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדולות בגין דאיהו נטיל לכל סטרין ימינא ושמאלא וחד איהו דוד מלכא ודא איהו דכתיב (שם קיט קמב) צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת לעולם דא דוד מלכא
אז מתכנס הכל בזמן הזה תורה שבכתב ותורה שבעל פה ועל זה בזמן הזה ננעלו שערי תורה וננעלו שערי כל העולם בזמן הזה.	כדין אתכניש כלא בהאי זמנא תורה שבכתב ותורה שבעל פה ועל דא בהאי זמנא ננעלו תרעי דאורייתא וננעלו תרעי דכל עלמא בהאי זמנא
בשעה שמת יוסף הצדיק יבשו המקורות והמעיינות וכל השבטים נפלו בגלות פתחו העליונים ואמרו צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו׳.	בשעתא דמית יוסף צדיקא יבשו מקורין ומבועין וכלהו שבטין נפלו בגלותא פתחו עלאי ואמרו צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו׳
בשעה שמת משה נחשך השמש בצהרים וננעלה תורה שבכתב האור של האספקלריה המאירה.	בשעתא דמית משה אתחשך שמשא בטיהרא ואנעלת תורה שבכתב נהורהא דאספקלריאה דנהרא
בשעה שמת דוד המלך כנסה הלבנה את אורה	בשעתא דמית דוד מלכא כנישת סיהרא נהורהא
	קנו/ב
ותורה שבעל פה כנסה את אורה ומאותו זמן נגנזו אורות התורה והתרבתה	ואורייתא דבעל פה כנישת נהורהא

[1186] כללות החסדים (רח״ו).
[1187] ה׳ חסדים (רח״ו)

המחלוקת על המשנה והחכמים במחלוקת וכל חזקי הלב בערבוביה ועל זה אין שמחת התורה באותו זמן בכל דורות העולם.	ומההוא זמנא אתגניזו נהורין דאורייתא ואסגיאו מחלוקת[1188] על משנה וחכימיא במחלוקת וכלהו תקיפי לבא בערבוביא ועל דא חדוה דאורייתא לאו איהו בההוא זמנא בכל דרין דעלמא
ומהן חמרות התעניות שגזרו רבנן כשמת פלוני גזרו תענית כשהיה כך גזרו כך (זה שהיה) וכשהיה כנוס יתר של שמחת התורה שבכתב ותורה שבעל פה באותו זמן על אחת כמה וכמה שצריך לנעל שערי התורה באותו זמן.	ומה אינון חומרי דתעניות דגזרו רבנן כד מית פלוני גזרו תענית כד הוה כך גזרו כך (ס״א דא דהוה) וכד הוה״ג כנישו יתיר דחדוה דתורה דבכתב ותורה דבעל פה בההוא זמנא על אחת כמה וכמה דאצטריך למנעל תרעי דאורייתא בההוא זמנא
ולכן אומרים את אלו צדוקי הדין כמו שנתבאר שמחו רבי יוסי ורבי חייא ונשקוהו בראשו כמקדם ואמרו אשרי חלקנו בדרך הזו.	ובגין כך אמרינן הני צדוקי דינא כמה דאתמר חדו רבי יוסי ורבי חייא ונשקוהו ברישיה כמלקדמין אמרו זכאה חולקנא בהאי ארחא
עוד פתח ואמר (קהלת כ) החכמה תעז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר החכמה תעז לחכם זה משה כשעלה להר סיני לקבל תורה הזדעזעו כל אותם רקיעים וכל אותם מחנות עליונים ואמרו לפניו רבון העולם ומה כל טוב וכל שמחה שלנו אינה אלא בתורה ואתה רוצה להורידה לארץ התקבצו על משה לשרפו באש התחזק משה וכו׳ כמו שבארוה החברים שאמר הקדוש ברוך הוא למשה וכו׳.	תו פתח ואמר (קהלת ז יט) החכמה[1189] תעוז לחכם[1190] מעשרה שליטים אשר היו בעיר החכמה תעוז לחכם דא משה כד סליק לטורא דסיני לקבלא אורייתא אזדעזעו כל אינון רקיעין וכל אינון משריין עלאין אמרו קמיה מאריה דעלמא ומה כל טובא וכל חדוה דילן לאו איהו אלא באורייתא ואת בעי לנחתא לה בארעא אתכנישו על משה לאוקדיה בנורא אתתקף משה[1191] וכו׳ כמה דאוקמוה חברייא דקודשא בריך הוא אמר ליה למשה וכולי
אבל החכמה תעז לחכם כל מי שמתעסק	אבל החכמה תעוז לחכם כל מאן דאתעסק

[1188] קשה אומרו ״ומההוא זמנא אסגיאו מחלוקת״ והא קיימא לן שלא רבתא מחלוקת אלא מתלמידי שמאי והלל וכו׳, ואפשר לומר שמחלוקת שנפל במות דוד אינו בהלכות הפסוקות עד הלכה למשה מסיני אלא בהוראות שקודם היה [ב]מחלוקת, כגון הוראת עמוני ולא עמונית נחלקו, וכן מלוה ופרוטה ודעתיה אפרוטה או המלוה נחלקו, אמנם אחר שמלך דוד עמדה תורה שבעל פה בהארה, שהיו מסכימין ל חכמי ישראל אל ההוראה אמתית, אמנם אחר שמת דוד חזר הדבר על פי הרוב, ולא היה המחלוקת רק בהוראה חדשה שלא קבלו, אמנם בקבלה כולם מסכימין לאמת הלכה המוסכמת, אחר תלמידי שמאי והלל נחלקו בקבלה עצמה עד היום, והנה אם נפל מחלוקת ראשונה לא נפל שניה, שאם בהוראה הם מסכימין לדעת אחת היאך יחלקו בקבלה, ולכך ״מההוא זמנא״ גרם המחלוקת שיש עתה במשנה, והם שלשה מיני פגם: האחד, ״המשנה״ בעצמה שנויה במחלוקת. השנית, ״חכימייא״ עצמם במחלוקת זה אומר בכה וזה אמר בכה. השלישית, ״תקיפי ליבא״ הגיבורים במלחמת התורה כל אחד ואחד במחלוקת בעצמו, מצד אחד נראה להם סברה זו ומצד אחד נראה להם סברה זו, בענין שהם בעצמן בערבוביא עד שיסכים דעתם לדעת אחת, וכל זה מפני שנסתמו מקורי התורה תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואין אורם מתגלה אלא מבין כמה קליפות הם קושיות כדפירשו בתיקונים (אור יקר).

[1189] היא התורה נובלת חכמה של מעלה תורה (אור יקר).

[1190] העוסק בה מתלבש במה שהיא מאירה בו אור החכמה ונקרא חכם, אמנם סגולתה על ידי שני ענייניים, האחד ״דיתעסק באורייתא״ דהיינו עסק התורה ושנון בה תדיר. השנית ״ואשתדל בה״ לקיים מצותיה, שלא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. או ירצה ״אתעסיק באורייתא״ בשקידת הלימוד, שעיסקו התורה. ״ואשתדל בה״ להוסיף תמיד בפלפולו בה, ופירש כי העז הזה בשני דרכים כפי הצורך, אם להתחזק כנגד האחרים והיינו ״ואתתקף באורייתא וכו׳ למהוי ליה תוקפא וחילא וכו׳״, והיינו ללכת הוא על אחרים, ואם להגין עליו מאחרים באים עליו וזהו שאמר ״לאגנא עליה״ (אור יקר).

[1191] ושיעור הכתוב החכמה שהיא התורה תעוז לחכם שהוא משה מעשרה וכו׳. הם עשרה ממונים של מ״ה שהם שליטים על צבאות מעלה והם עשרה נגד י״ס. ופי׳ אשר היו בעיר היא מ׳ שמשם חיותם (מ״מ).

בתורה ומשתדל בה לשמה מתחזק בתורה בשעה שצריך לו תקף וחזק להגן עליו בשעה שצריך ואותו תקף וחזק מאיזה מקום מתחזק חזר ואמר מעשרה שליטים מאותן עשר אמירות שכתובות בתורה שהם שליטים עליונים שאדם מתחזק בהם בעולם הזה ובעולם הבא כל סודות העולם וכל המצוות וכל החכמה שלמעלה ומטה תלויים בהם ובהם הכל נכלל והכל הוא בתורה אשרי חלקו של מי שמשתדל בתורה להיות מתחזק בחזק לעולם הבא.	באורייתא ואשתדל בה לשמה אתתקף בה באורייתא בשעתא דאצטריך למהוי ליה תקפא וחילא לאגנא עליה בשעתא דאצטריך וההוא תקפא וחילא מאן אתר אתתקף הדר ואמר מעשרה שליטים אינון[1192] עשר אמירן[1193] דכתיבין בה באורייתא דאינון שליטין עלאין[1194] דבר נש אתתקף בהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי[1195] כל רזין[1196] דעלמא[1197] וכל פקודין[1198] וכל חכמתאע"ד דעילא ותתא[1199] בהו תליא ובהו אתכליל כלא וכלא איהו באורייתא זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא למהוי מתתקף בתקפא לעלמא דאתי
עשרה שליטים עשרה מיני חכמה הם בתורה בעשרה שמות חקוקים ונכללו בשם אחד של עשרים ושתים אותיות חקוקות סודות העולם הבא באותם זהרים שאין העין שולטת לראות ואפילו בשכל לדעת ולהסתכל באותו עדון ותשוקה שהקדוש ברוך הוא הוריש לצדיקים לעולם הבא כמו שנאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.	עשרה שליטין עשר זיני חכמתא[1200] אינון בה באורייתא בעשר שמהן גליפן[1201] ואתכלילו בשמא חד דעשרין ותרין אתוון גליפין[1202] רזין דעלמא דאתי באינון זיהרין דלא שלטא עינא למחמי ואפילו בסכלתנו למנדע ולאסתכלא בההוא עדונא וכסופא דקודשא בריך הוא אחסין לון לצדיקיא לעלמא דאתי כמה דאת אמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו

[1192] מט ע"א (הערת הזהר).

[1193] הם מהחכמה, ולהכי נקט עשר אמירן שהם מהחכמה כנודע, אשר היו בעיר קרא התורה וסדורה עיר, ואותם עשר אמירן "כתיבן ביה באורייתא" (אור יקר). פי' י"ס דזעיר שנודע שעשרה מאמרות הם י"ס דמ"ה שבתוך זעיר, והם מאבא, ופי' אשר היו בעיר שמשפיעים למ' הנק' עיר (מ"מ).

[1194] שכל הנהגה העליונה היא על ידם, שכל הספירות בעצמם אינם מתנהגות למטה אלא בהשפעת עשרה שליטין אלו, ואם תאמר וכי אם יעז החכם מעשרה תחתונות לא יספיק (אור יקר).

[1195] מה טעם עלה העליה הזאת אל עשר אמירן, לזה אמר "דברנש אתתקף בהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי", ועשר סתם שליטי בהאי עלמא נגדיי למלכות, אמנם עשרה שליטין מצד החכמה הם שולטים אפילו על הבינה, ולבזה יתחזק בהם לעלמא דאתי (אור יקר).

[1196] בא לפרש היאך יתחזק האדם בתורה (אור יקר).

[1197] כדי שיהיה על דרך הפשט עז לו בתורה, מפני שכמה סודות נסתרים מועילים לו, הם נסתרים בתורה, וזה העוסק בה משיגם ונהנה לו מהם לרפואתו להשמר מהנזק וכמה ענינים (אור יקר).

[1198] כדי שידע לקנות לו חיי עולם הבא על ידי קיום המצות (אור יקר).

[1199] שזה טוב לו בזה ובבא, שאין טובה בעולם כידיעת החכמה, ויש כח "דעילא ותתאה" בעוד שהוא בעולם הזה מתחזק בה, "ועילא" כשהוא בעולם הבא מתחזק בה, ועכ"ז אין ראוי לאדם להיות עסקו בה ליהנות בעולם הזה ח"ו אלא לעולם הבא, ומה שימשך לו בעולם הזה מעצמו (אור יקר).

[1200] הם עשר ספירות מהחכמה, הם עשר חכמות, והענין שמה שמאירה החכמה בחסד שבה אינו דומה למה שמאיר בגבורה שבה, וכו' בענין שעשר ספירות מיארות עשר מיני חכמות בתורה, והמשכיל בה ישתמש בכולם, פעמים יונק מחכמה בספירה פלונית ומפרש סוד זה בבחינה זו, פעמים יונק מחכמה בספירה אחרת, ומפרש סוד זה בענין אחר, והיינו שהם "בעשר שמהן" וכו' (אור יקר).

[1201] יהיה עשרה שמות שאינם נמחקים: אהי"ה, י"ה, אל, יֱהוִ"ה אלהים יהו"ה, צבאות שדי או אל חי אדני, הם י' שמות המחלקים עשר ספירות ודוגמתם בחכמה, ואפשר היותם י, יה, הי, יהו היו יוה הוי ויה והי, יהו"ה הם עשר (אור יקר).

[1202] שם בן כ"ב אנקת"ם וכו' ונודע ששם בן כ"ב בזעיר כמ"ש בפ' שמות וז"ש רזין דעלמא דאתי שזעיר יונק מבינה (רח"ו במ"מ).

שלחנו של אדם מזכה אותו לאכול על שלחן אחר בעדון של אותו העולם כמו שנאמר (שמואלב ט) כי על שלחן המלך תמיד הוא אכל ודוד המלך היה אומר תערך לפני שלחן נגד צררי וזוהי עריכת השלחן באותו עולם שהרי אז הוא עדון ותשוקה שהנשמה נהנית בהם בעולם הבא.	פתורא דבר נש מזכי ליה[1203] למיכל על פתורא אחרא בעדונא דההוא עלמא כמה דאת אמר (ש״ב ט יג) כי על שלחן המלך תמיד הוא אוכל ודוד מלכא הוה אמר (תהלים כג ה) תערך לפני שלחן נגד צוררי ודא איהו אתסדרותא דפתורא בההוא עלמא דהא כדין איהו עדונא וכסופא דנשמתא אתהני בהו בעלמא דאתי
וכי שלחן יש לנשמות באותו עולם כן שהרי מזון וספוק ועדון אוכלים באותו עולם כמו שאוכלים מלאכים עליונים וכי מלאכים עליונים אוכלים כן כמותם אכלו ישראל במדבר ואותו מזון סוד הוא ליטול ששופע ונמשך ממעלה מסוד העולם הבא והוא מזון של אור שמן משחת קדש ונשמות הצדיקים נזונות משם בגן עדן ונהנות שם שהרי שם נשמות הצדיקים מתלבשות בגן עדן של מטה כמו שהעולם הזה.	וכי פתורא אית לון לנשמתין בההוא עלמא אין דהא מזונא וספוקא דעדונא אכלי בההוא עלמא כגוונא דמלאכי עלאי אכלי וכי מלאכי עלאי אכלי אין כגוונא דלהון אכלו ישראל במדברא וההוא מזונא רזא איהו טלא דנגיד ואתמשך מעילא מרזא דעלמא דאתי[1204] ואיהו מזונא דנהירו משח רבות[1205] קדשא ונשמתהון דצדיקיא אתזנו מתמן בגנתא דעדן ואתהנון תמן דהא תמן נשמתהון דצדיקיא מתלבשן בגנתא דעדן דלתתא כגוונא דהאי עלמא
ובשבתות ובזמנים מתפשטים ועולים לראות בכבוד רבונם ולהתעדן בעדון עליון כראוי שכתוב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה׳ וכי כל בשר יבוא לא כך היה לו לכתב אלא כל רוח או כל נשמה מהו כל בשר.	ובשבתי ובזמני מתפשטאן וסלקין למחמי ביקרא דמאריהון ולאתעדנא בעדונא עלאה כדקא יאות דכתיב (ישעיה סו כג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יהו״ה וכי כל בשר ייתי לאו הכי הוה ליה למכתב אלא כל רוח או כל נשמה מה כל בשר
אלא הקדוש ברוך הוא עשה את האדם בעולם הבא כמו יקר הכבוד העליון למעלה אותו כבוד עליון הוא רוח לרוח ונשמה לנשמה	אלא קודשא בריך הוא עבד ליה לבר נש בהאי עלמא כגוונא דיקרא דכבוד עלאה לעילא[1206] ההוא כבוד עלאה איהו רוח לרוח ונשמתא לנשמה
	קנז/א
עד שמגיע למקום אחד למטה שנקרא גוף ובזה נכנסת רוח אחת של מקור החיים שנקראת כל בזה הוא כל הטוב וכל המזון וכל ספוק אותו הגוף.	עד דמטי לחד אתר לתתא דאקרי גוף ובהאי[1207] עייל חד רוח[1208] דמקורא דחיים דאקרי כל[1209] בדא איהו כל טובא וכל מזונא וכל ספוקא[1210] דההוא גוף

1203

1204 עיין מ״ש בפרשת משפטים דף צ״ז בענין שארה ותקין לשון זה שהמן הוא ממוח בינה שהוא אהי״ה השני (מ״מ).

1205 פי׳ אבא שגם מאבא באה הארה לאימא (מ״מ).

1206 פי׳ אבא כי ל״ב נתיבות חכמה גי׳ כבו״ד וז״ש איהו רוח לרוח ונשמתא לנשמתא שר״ל שאבא מתלבש באימא שהיא נשמה ובזעיר הנקר׳ רוח עד שמגיע הארתו למלכות (מ״מ).

1207 שהיא המלכות (אור יקר).

1208 הוא היסוד, והעיקר הוא היותו נמשך להשפיע אור העליונות, וזהו שאמר ״מקורא דחיין״, והיינו ששאר הספירות משפיעות החיים למלכות על ידו (אור יקר).

1209 לכלול הענינים בשתי בחניות האחד ״בדא איהו״ וכו׳, ירצה שאין המלכות מקבלת משום מדה שום קבלה אלא על ידו, ולא תאמר שהיא מקבלת קצת טוב מזה וקצת הענין מזולתו, אלא ״כל טובא״ וכו׳, ולא

וסוד זה (קהלת ה) ויתרון ארץ בכל הוא (מהו בכל היא) הכל הזה הוא רוח לאותו גוף כמו זה אדם בעולם הזה הוא גוף ורוח ששולטת בו כמו אותה רוח עליונה (ששולטת על הגוף שנקרא כל) שנקראת כל ששולטת על הגוף למעלה וזהו שנקרא כל בשר ועל זה כתוב יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה׳ על אותו עדון כתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.	ורזא דא (קהלת ה ח) ויתרון ארץ[1211] בכל היא[1212] (ס״א מאי בכל היא) האי כל[1213] איהו[1214עה] רוח[1215] להההוא גוף כגוונא דא בר נש בהאי עלמא איהו גוף[1216] ורוח דשלטא ביה[1217] כגוונא דההוא רוח עלאה (ס״א דשלטא על גופא דאקרי כל) דאקרי כל דשלט על גופא לעילא ודא הוא דאקרי כל בשר[1218] ועל דא כתיב (&) יבא כל בשר[1219] להשתחוות לפני אמר יהו״ה על ההוא עדונא כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו
שמחו החברים בדרך כשהגיעו לתוך הר אחד אמר רבי חייא לאותו סוחר מה שמך אמר לו חנן אמר לו הקדוש ברוך הוא יחננך וישמע לקולך בשעה שתצטרך לו אמר רבי יוסי ודאי הרי נטה השמש וכן אחר ההר הזה יש כפר אחד על שמך שנקרא כפר חנן נלון שם בשביל כבוד שמך כשהגיעו לשם נכנסו לבית מארחיהם וסדרו לפניהם שלחן בכמה מינים לאכול אמר רבי חייא ודאי שלחן זה כמו העולם הבא ויש לנו להעלות שלחן זה ולעטרו בדברי תורה.	חדו חברייא בארחא כד מטו לגו טורא חד אמר רבי חייא להההוא טייעא מה שמך אמר ליה חנן אמר ליה קודשא בריך הוא יחננך וישמע לקולך בשעתא דתצטריך ליה אמר רבי יוסי ודאי הא נטי שמשא והכא בתר טורא דא אית כפר חד על שמך דאקרי כפר חנן נבית תמן בגין יקרא דשמך כד מטו להתם עאלו לבית אושפיזיהו וסדרו קמייהו פתורא בכמה זינין למיכל אמר רבי חייא ודאי פתורא דא כגוונא דעלמא דאתי ואית לן לסלקא האי פתורא ולאעטרא ליה במלין דאורייתא
פתח רבי יוסי ואמר (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה׳ אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך אם בארץ ישראל מברכים בחוץ לארץ מנין לנו שהרי בגון זה לא צריך אלא כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם חלק את הארץ הישוב הוא לצד	פתח רבי יוסי ואמר (דברים ח י) ואכלת ושבעת וברכת את יהו״ה אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך אי בארעא דישראל מברכינן לבר מארעא מנלן דהא בגוונא דא לא אצטריך אלא קודשא בריך הוא כד ברא עלמא פליג ארעא[1220] ישובא איהו לסטר חד

זו בלבד אלא עם היות שהיא מקבלת עניינים פרטיים בספירות הכל מידו, כיצד ״כל טובא״ שהוא מצד החסד (אור יקר).

1210 הם שלשה בחינות, או הטוב החסד המיותר מדאי, או מזונא שהוא החסד הבנוני, או ספוקא שהוא החסד המצומצם הכל מהיסוד במלכות (אור יקר).

1211 כל שארץ מותירה, כל מציאותה, כל איזה יתרון שיהיה (אור יקר).

1212 אינה בשום מדה (אור יקר).

1213 יסוד לעצמו (אור יקר).

1214 איהו כל - בעצמו עומד, עם היות שהכל בו (אור יקר).

1215 שמתלבש בגוף במלכות, בענין שיש בו שתי בחינות במלכות, או קשרו במלכות, בענין שיש בו שתי בחינות במלכות, או קשרו במלכות, או עומדו בעצמו (אור יקר).

1216 שבו סוד סוד נפש מהמלכות (אור יקר).

1217 מצד הזכר תפארת דהיינו ביסוד הכל ענין אחד (אור יקר).

1218 יסוד ומלכות יחד, רוח ונפש (אור יקר).

1219 דהיינו רוח ונפש המתדבקות יחד ונקשרות עם הנשמה לקיים מה שנאמר והשביע בצחצחות נפשך, וכדפי׳ בפרשת ויחי, והיינו שעולם בגן עדן של מעלה והם נהנים מעדן הנשמה (אור יקר).

1220 מפני שהעולם התחתון הזה בו משכן שתי בחינות עליונות קדושים וטמאים לזה ״פליג ארעא״ כדי שיהיה הבדל בין חצונים לקדושים ויהיה הישוב לקדושים והחורבן לטמאים לחצונים ואחר שחלקו לחצאין היה נמצא נקודה אמצעית שהיא קדושה חמורה נגדיי להיכל לבנת הספיר בין ישוב וחרבן ואין זו הכוונה לזה עשה ״פליג ישובא״ לחלקים וסבב הנקודה האמצעי׳ בחלקי הישוב כנקודה בתוך המרכז (אור יקר). כתב הרח״ו זלה״ה שחילוק זה הוא העוה״ז שהוא מוכן להתיישב בו הבריות לצד אחד (רמ״ז).

אחד והחרבה היא לצד אחר חלק את הישוב והקיף את העולם סביב נקודה אחת ומי היא הארץ הקדושה הארץ הקדושה היא מרכז העולם ובאמצע הארץ הקדושה היא ירושלים אמצע ירושלים הוא בית קדש הקדשים וכל הטוב וכל המזון של כל הישוב יורד לשם מלמעלה ואין לך מקום בכל הישוב שלא נזון משם.	וחרבא[1221] איהו לסטר אחרא פליג ישובא ואסחר עלמא סחרניה דנקודה חדא ומאן איהו דא ארעא קדישא ארעא קדישא אמצעיתא דעלמא ובאמצעיתא דארעא קדישא איהו ירושלם אמצעיתא דירושלם איהו בית קדש הקדשים[1222] וכל טיבו וכל מזונא דכל ישובא תמן[1223] נחית מלעילא[1224] ולית לך אתר[1225] בכל ישובא דלא אתזן מתמן[1226]
חלק את החרבה ולא נמצא מקום חרב קשה בכל העולם פרט לאותו מדבר ששברו ישראל כחו ותקפו ארבעים שנה כמו שנאמר (דברים ח) המוליכך במדבר הגדל והנורא באותו מדבר שולט הצד האחר ובעל כרחו הלכו עליו ישראל ושברו כחו ארבעים שנים ואם ישראל נמצאו צדיקים באותם	פליג חרבא ולא אשתכח חרבא תקיפא בכל עלמא בר ההוא מדבר דתברו חיליה[1227] ותקפיה ישראל ארבעים שנה כמה דאת אמר (שם ח טו) המוליכך במדבר הגדול והנורא בההוא מדברא שלטא סטרא אחרא[1228] ובעל כרחיה אזלו ישראל עליה ותברו חיליה ארבעין

[1221] הוא גהינם התחתון לצד אחר, דהיינו לצפון שאין בו חלק ליישוב. ומ״ש לקמן ממדבר שהלכו בו ישראל, אין הכוונה שהוא אותה החורבה, שהרי סביבותיו יישובים הרבה, וגם יש בו ישובים כנראה מפרשת מסעי. אלא הכוונה שבכל מקום שהוא חרב וקשה ליישוב בני אדם יש בו שליטה לאותה החורבה הכוללת שהוא גהינם וס״א. ולכן דייק שביישוב אמר אסחר עלמא סחרניה דנקודא חדא, שהיא הקדש קדשים, אבל בחרבא לא אמר כן, משום דמובן הוא שהוא מצב החיצונים, אלא דמשמיענו שאעפ״י שהוא בצפון מכל מקום יש לו שליטה גם במקומות הארץ השוממים כמדברות, ומכל מקומות שליטותיו לא נמצא לו יותר כח וממשלה כי אם באותו המדבר הגדול נחש שרף ועקרב, וישראל שלטו בו כל עוד שלא גרם החטא. זה הוא תמצית דבריו, וכן מוכח ממ״ש בשליחות השעיר אל ארץ גזרה, שמשם נראה אמיתות הענין שהרי הוא בארץ ישראל, אלא שלפי שאין בו הכנה ליישוב אדם לכן שולט עליו הס״א. והכי משמע גם כן מפרשת תצוה קפד ע״ב, ע״ש (רמ״ז).

[1222] יש עוד מייחד מן המייחד דהיינו ״ירושלים וקדש הקדשים״ (אור יקר).

[1223] והנה שפע החרבן והשממה שהם החצונים יש להם דרך וצנור לעצמן אמנם ״כל טיבו וכל מזונא וכל ישובא״ שהם יוניקם מן הקדש ״תמן״ בקדש הקדשים (אור יקר).

[1224] ואחר כך יתפשט בירושלם ואחר כך ״בארעא קדישא״ ואחר כך ״בכל ישובא״ (אור יקר).

[1225] אפילו השרים כעין ע׳ פרי החג (אור יקר).

[1226] על ידי צנור מיוחד לו לשפעו כל א׳ וא׳ לפי ענייננו (אור יקר).

[1227] קפד (הערת הזהר).

[1228] התיקון דמעשה בראשית, והוא כל התיקונים כולם אשר נעשה מאחר החטא דעץ הדעת עד ימות המשיח, הנה הוא מה שעולים ונבררים הניצוצי קדושה והשברי כלים מנפילתם וטביעותם בעמקי הקליפות דעולם התוהו, ועולים ומתתקנים ונעשים לכל חלקי המציאויות דהדצח״מ שבהעוה״ז, והנה הם עולים מתחילה מן האדמה אשר אררה ה׳ (בראשית ה כט[1228]), שהוא כל חלקי המדבריות והשממון שבהעולם אשר לא עבר בהם איש ולא ישב אדם שם (ירמיה ב ו)[1228], שהוא חלקי הקליפות והחיצונים, וכמ״ש בזוה״ק (תרומה קנז ע״א[1228], ופ׳ תצוה קפד ע״א[1228]). ובפרט בחלקי הצפון שבהעולם, ששם הוא מדור למזיקין ולזועות לרוחות ולשדים וכמ״ש בפדר״א (פרק ג) (דע״ה ח״ב כד ע״א). בהנסיון הנורא הזה הכניס הקב״ה את כל דור המדבר ג׳כ, כי כל המדבר כולו הוא מקום הס״מ וחיילותיו, ושם הוא עומד בכל כחו ותוקפו, וכמ״ש בפ׳ תרומה (קנז ע״א) ולא אשתכח חרבא תקיפא (מדבר עצום) בכל עלמא בר ההוא מדבר (דע״ה ח״ב פב ע״ד). כל ענין הליכתם במדבר, כי שם הוא עיקר ממשלת הס״מ ושם הוא מקומו, ולכך הלכו שם. ושם ניתן להם התורה כדי לתברא תוקפיה וחיליה ולכתתא רישיה, וע״י הליכתם ועיכובם שם מ׳ שנה אתבר תוקפיה, וכמ״ש בפ׳ תצוה (קפד {קכח ע״א} ע״א[1228]) וכן בפ׳ תרומה (קנז ע״ב[1228]) (דע״ה ח״ב קכח ע״א). היה אפשר מאז ולהלאה לטהר את הארץ מכל זוהמתה כולה, ולהסיר את כל תערובות הרע שבה אשר מעץ הדעת טו״ר, ולהעלותה ולקדשה בקדושת עץ החיים, שתהיה כולה קודש לה׳, וזה היה ג״כ ענין הליכת ישראל במדבר, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קנז, ופ׳ תצוה קפג סע״ב) ובמדבר אשר ראית כו׳ קודשא בריך הוא דַבר לון לישראל במדברא (דע״ה ח״ב קל ע״ג). והנה בחי׳ עץ הדעת אשר היה בכל הי׳ ספי׳ דהעשיה שאמרנו, הנה היה בכל חלקי הדצח״מ שבהם, היינו בהדומם הוא מקום המדבריות, ששם הוא מקום מוכשר להשראת החיצונים, וכמ״ש בזוה״ק (בשלח דף ס סע״א, ופ׳ תרומה קנז, ופ׳ תצוה קפד רע״א), וזהו מ״ש בגמרא (ברכות לא ע״א) מאי דכתיב בארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם כו׳, כל ארץ שגזר עליה אדם הראשון לישוב נתיישבה, וכל ארץ שלא גזר עליה אדם הראשון לישוב לא נתיישבה, והוא מקום המדבריות, שהוא מקום החיצונים (דע״ה ח״ב קמט ע״ב).

ארבעים שנים היה מעבר אותו הצד האחר מן העולם ומשהרגיזו את הקדוש ברוך הוא כל אותן פעמים התחזק אותו הצד האחר ונפלו כולם תחת רשותו.	שנין ואי ישראל ישתכחו זכאין באינון ארבעין שנין הוה מתעברא ההוא סטרא אחרא מעלמא ומדקא ארגיזו ליה לקודשא בריך הוא כל אינון זמנין אתתקף ההוא סטרא אחרא ונפלו כלהו תמן תחות רשותיה
ואם תאמר והרי משה שעלה על כל בני העולם איך מת שם לא כך שהרי משה הנאמן לא היה ברשותו אלא בהר העברים מה זה העברים מחלוקת שנחלקו עליו שליטים עליונים שלמעלה ולא נמסר בידי ממנה ושליט אחר ונשאר כך עד שבא משה העבד הנאמן ושלט עליו ונקבר שם ולא התעסק בקבורתו רק הקדוש ברוך הוא לבדו שכתוב (שם לד) ויקבר אתו בגי.	ואי תימא והא משה דסליק על כל בני עלמא היך מית תמן לאו הכי דהא משה מהימנא לא הוה ברשותיה אלא בהר העברים מאי העברים פלוגתא דאתפלגו עליה שליטין עלאין דלעילא ולא אתמסר בידא דממנא ושליטא אחרא ואשתאר הכי עד דאתא משה עבדא מהימנא ושליט עליה ואתקבר תמן ולא אתעסק ביה בקבורתיה בר קודשא בריך הוא בלחודוי דכתיב (שם לד ו) ויקבר אותו בגי
ויקבר אתו מי אותו שכתוב בו בדרך נסתר ואל משה אמר ולא כתוב מי הוא ויקרא אל משה ולא כתוב מי הוא אף כאן ויקבר אתו ולא כתוב מי הוא אלא ודאי מקום זה ידוע הוא לחברים ולכן באותו הר לא שלט עליו רק משה לבדו והוא נקבר שם ובשביל להודיע לכל הדורות האחרים של העולם שאותם מתי מדבר יקומו אותו הרועה שלהם השרה בתוכם להיות כולם בהתעוררות העמידה לעולם הבא.	ויקבר אותו מאן ההוא דכתיב ביה בארח סתים (שמות כד א) ואל משה[1229] אמר ולא כתיב מאן איהו ויקרא אל משה ולא כתיב מאן איהו אוף הכא ויקבור אותו ולא כתיב מאן איהו אלא ודאי האי אתר ידיעא איהו לגבי חברייא ועל דא בההוא טורא לא שליט עליה בר משה בלחודוי ואיהו אתקבר תמן ובגין למנדע לכל דרין אחרנין דעלמא דאינון מתי מדבר יקומון ההוא רעיא דלהון אשרי ליה בגווייהו למהוי כלהו באתערותא דקיומא לעלמא דאתי
ואם תאמר אם כך שאותו מדבר הוא תקף וכח הצד האחר איך צוה הקדוש ברוך הוא על אותו שעיר לשלחו להר אחר שנקרא עזאזל היה להם	ואי תימא אי הכי דההוא מדברא איהו תקפא דסטרא אחרא היך פקיד קודשא בריך הוא על ההוא שעיר לשדרא ליה לטורא אחרא דאקרי עזאזל הוה לון
	קנז/ב
	זהר
לשלחו לאותו הר שהלכו בו ישראל במדבר אלא כיון שהרי הלכו בו ישראל ארבעים שנים הרי נשבר תקפו ותקפו התחזק במקום שלא עבר בו איש שם לעולמים ובאותו הר הרי היה דיורם של ישראל שם ארבעים שנים.	לשדרא ליה להההוא טורא דאזלי ישראל במדברא ביה אלא כיון דהא אזלו ביה ישראל ארבעין שנין[1230] הא אתבר תקפיה ותקפיה אתתקף באתר דלא עבר ביה גבר תמן לעלמין ובההוא טורא הא הוה דיוריהון דישראל תמן ארבעין שנין
אבל בשעיר הזה אותו מקום הוא סלע חזק עליון ותחת עמק אותו סלע שאיש לא	אבל בהאי שעיר ההוא אתר איהו טינרא תקיפא עלאה ותחות עמקא דההוא טינרא

[1229] וירא קג ע״ב (הערת הזהר).

[1230] ואי אפשר לשולחו אלא למדברות הרחוקים מאד מאד, וזה אי אפשר להגיע שם ביום הכפורים, או אפשר שכיון שנשבר כחם במדבר הזה, שוב לא נשאר להם כח חזק בשום מדבר, ואם תאמר וכי אנו לבטל כחו אנו באים או להחזיקו אנו באים, ודאי לבטל כחו הוא כוונתינו, ואם כן יותר טוב להוליכו אל המדבר שנחלש כחו (אור יקר).

(אינו יכול להיכנס לשם) נכנס שם הוא שולט יותר לאכול טרפו כדי שיעבר מעל ישראל ולא ימצא להם מקטרג עליהם בישוב.	דבר נש לא (ס״א לא יכיל למיעל תמן) עייל תמן איהו שליט יתיר למיכל טרפיה בגין דיתעבר[1231] מעלייהו דישראל ולא ישתכח בהו מקטרגא עלייהו בישובא
שלטונו של סוד האמונה תוך מרכז הנקדה של כל (העולם) הארץ הקדושה בבית קדש הקדשים ואף על גב שעכשיו אינו בקיום בזכותו נזון כל העולם ומזון וספוק יוצאים משם לכל בכל מקום של צד הישוב ולכן אף על גב שישראל עכשיו מחוץ לארץ הקדושה עם כל זה מכח וזכות הארץ נמצא מזון וספוק לכל העולם ועל זה כתוב (דברים ח) וברכת את ה׳ אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך על הארץ הטבה ודאי שהרי בשבילה נמצא מזון וספוק לעולם.	שולטנותיה דרזא דמהימנותא גו אמצעיתא דנקודה דכל (עלמא) ארעא קדישא בבי קדש הקדשים ואף על גב דהשתא[1232] לאו איהו בקיומא בזכותיה כל עלמא אתזן ומזונא וספוקא מתמן נפקא לכלא בכל אתר סטרא דישובא ובגין כך אף על גב דישראל השתא לבר מארעא קדישא[1233] עם כל דא מחילא וזכותא דארעא[1234] אשתכח מזונא וספוקא לכל עלמא ועל דא כתיב (דברים ח י) וברכת את יהו״ה אלהיך[1235] על הארץ הטובה[1236] אשר נתן לך[1237] על הארץ הטובה ודאי דהא בגינה מזונא וספוקא אשתכח בעלמא[1238]
מי שמתעדן על שלחנו ומתענג באותם מאכלים יש לו להזכיר ולדאג על קדשת הארץ הקדושה ועל היכל המלך שחרב ובשביל אותו עצב שהוא מתעצב על שלחנו באותה שמחה ומשתה של שם הקדוש ברוך הוא חושב עליו כאלו בנה את ביתו ובנה את כל חרבות בית המקדש אשרי חלקו.	מאן דאתעדן על פתוריה[1239] ומתענג באינון מיכלין אית ליה לאדכרא ולדאגא על קדושה דארעא קדישא ועל היכלא דמלכא דקא אתחריב ובגין ההוא עציבו דאיהו קא מתעצב על פתוריה בההוא חדוה ומשתיא דתמן קודשא בריך הוא חשיב עליה כאלו בנה ביתיה ובנה כל אינון חרבי דבי מקדשא זכאה חולקיה
כוס של ברכה אינו אלא בשלשה משום שהרי מסוד של שלשת האבות מתברך ועל זה לא צריך כוס אלא בשלשה כוס של ברכה	כוס[1240] של ברכה[1241] לא הוי אלא בתלתא בגין דהא מרזא דתלת אבהן קא מתברכא ועל דא לא אצטריך כוס אלא בתלתא כוס של

[1231] ירצה כל מגמתנו להאכיל לו השעיר כדי שיתעסק בו, ובין זה לזה ישראל מתכפרין לפני הקדוש ברוך הוא, ואנו מבקשים מקום מוכן שיתרצה לאכול בו לחמו, וכל עוד שהוא מקום שאינו חפץ בו כגון מדבר שאין דעתו עליו מפני חלישות חילו לא יבא, ואנו מחזרים אחריו, לזה ארץ גזרה עדיפא (אור יקר).

[1232] סוף סוף אשד מזון ושפע העולם אינו אלא דרך שם (אור יקר).

[1233] (ו)[ה]שכינה גולה אחריהם ונותן שפע מזונם של ישראל ביד השרים כדפירשנו, היינו דווקא שתחלה יבא אל המקום הנועד, היינו מהיכל לבנת הספיר אל נקודת קדש הקדשים, ומשם אתפשט לסוד גלות ישראל בין השרים כדפירשנו (אור יקר).

[1234] כלומר שם נשפע, ומשם מתחלק לשרים ולישראל שהם תחת רשות השרים (אור יקר).

[1235] אפילו בחוצה לארץ (אור יקר).

[1236] ירצה על סבת ארץ הטובה שהיא ארץ ישראל (אור יקר).

[1237] המזון בחוצה לארץ, שהארץ הקדושה היא נותן מזון בחוץ, כלומר בשביל ארץ הטובה, אשר אותה הארץ הטובה נתן לך המזון והשפע בחוץ תחת יד השרים (אור יקר).

[1238] שאר יד השרים (אור יקר).

[1239] הרי הוא נהנה משפע הארץ ואם חס ושלום אינו מזכירה, הוא מתעדן מטוב שפעה ואינה מזכירה, אין לך כפוי טובה שהוא מתעדן בשלה והיא אינה בשלוה, אמנם כאשר האדם בא להתעדן אדכר ודואג על קדושת הארץ וחרבן המקדש, כיון שהיה מזומן לאכול, והוא מצד ודואג על חרבנה מתוך תענוג ושמחת לבו, הוא בונה אותה ממש, מפני שהוא עומד בשמחת המאכל (והמשה) [והמשתה] והענג הרומז למעלה בבינה, ומזכיר שם חרבן (הם) הוא] גורם שתזכר המלכות לגאולה בעדן ושמחה שהם חכמה ובינה, והיינו ״כאלו בנה״ וכו׳ מזכירתו אותו שם כדפירשנו (אור יקר).

[1240] עולה אלהי״ם (אור יקר).

[1241] שמשפיעין בו מהחסד ברכה ודאי (אור יקר).

צריך לתת אותה בימין ובשמאל ולקבלה בין שניהם משום שנתנת בין ימין ושמאל אחר כך ישאיר אותה בימין שהרי משם מתברך.	ברכה אצטריך למיהב ליה בימינא ובשמאלא ולקבלא ליה בין תרוייהו בגין דאתיהיב בין ימינא ושמאלא ולבתר ישתביק ליה בימינא דהא מתמן אתברכא
עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה וכולם הם כראוי משום שתקוני כוס של ברכה הם עשרה והרי פרשוה החברים כוס של ברכה צריך להשגיח בו בעין משום שכתוב (שם יא) עיני ה׳ אלהיך בה ולא צריך להשכח מהעין אלא להשגיח בו.	עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה וכלהו הוו כדקא יאות בגין דתקוני דכוס של ברכה עשרה אינון והא אוקמוה חבריא כוס של ברכה אצטריך לאשגחא ביה בעינא[1242] בגין דכתיב (שם יא יב) עיני יהו״ה אלהיך בה ולא אצטריך לאתנשי מעינא אלא לאשגחא ביה
כוס של ברכה מתברך באותה ברכה שמברך האדם את הקדוש ברוך הוא משום (כך) שהוא סוד האמונה וצריך לשמרו בשמירה עליונה כמי שהוא חשיבות המלך שהרי בשבילו נתברך שלחנו בשעת ברכת המזון שאותו אדם מברך.	כוס של ברכה אתברך בההוא ברכתא דקא מברך בר נש עליה לקודשא בריך הוא בגין (כך) דאיהו רזא דמהימנותא ואצטריך לנטרא ליה בנטירו עלאה כמאן דאיהו חשיבותא דמלכא דהא בגיניה אתברך פתוריה בשעתא דברכת מזונא דההוא בר נש מברך
צריך ששלחנו לא יהיה ריקם שהרי אין ברכה מצויה על שלחן ריק כמו שבארוה שכתוב הגידי לי מה יש לך בבית וגו׳ ולכן שלחן לא צריך להראות ריקם שהרי הברכות העליונות לא שורות אלא במקום שלם וסוד זה ובלב כל חכם לב נתתי חכמה וכתוב נותן חכמה לחכמים ועל סוד זה שלחן של לחם הפנים שכתוב ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד.	פתוריה אצטריך דלא יהא ריקנא דהא ליה ברכתא משתכחא על פתורא ריקניא כמה דאוקמוה דכתיב (מ״ב ד ב) הגידי לי מה יש לכי בבית וגו׳ ועל דא פתורא לא אצטריך לאתחזאה בריקניא דהא ברכאן עלאין לא שריין אלא באתר שלים ורזא דא (שמות לא ו) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה וכתיב (דניאל ב כא) יהב חכמתא לחכימין ועל רזא דנא שלחן דלחם הפנים דכתיב (שמות כה ל) ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד
	רעיא מהימנא
תנאים ואמוראים התכנסו כלכם שהרי הגיעה השעה לתקן בה כלי המלך (להזהיר ולהתתקן) להאיר להתתקן לפניו שהן משכן מנורה שלחן מזבח כיור וכנו ארון וכפרת וכרובים והכל בשקל ולכן צוה את ישראל	תנאין ואמוראין אתכנשו כלכו דהא קא מטו שעתא לתקנא[1243] ביה״ע מאני מלכא (ס״א לאזהראע״ז ולאתתקנא) לאנהרא לאתתקנא קמיה דאינון משכנא[1244] מנרתא[1245] פתורא[1246] מדבחא[1247] כיור וכנו[1248] ארון וכפורת[1249]

[1242] עי׳ בפרשת משפטים דף צה עולימתא שפירתא וכו׳ ומ״ש האר״י שם (מ״מ).

[1243] כיון שאין גשמיות בעולם הגשמי ראוי לתקן בסודות העולם הרוחני (אור יקר).

[1244] מצד המלכות בעצמה (אור יקר). חשיב כאן י׳ דברים. דמזבחות ב׳ הם והם נגד ע״ס. ארון בינה היכלא פנימאה כמ״ש בת״ז ארון נור דליק בינה ע״ש. כפרת חכמה וכן באדם קרום של מוח. כרובים כתב ושם ודברתי אתך כו׳ שם השכינה. וכן באדם על הקרום משכן הנשמה באוירא דגלגלתא קד״א. וכן גלגלת באדם בינה כנגד ארון. וג׳ הראשונות באדם בראש ק״ק וכן בספירות הן ק״ק סתומין וכן במשכן בק״ק. משכנא מלכות כידוע. מנרתא חסד בדרום. שולחן גבורה בצפון. מזבח תפארת באמצע כ״ז ידוע וא״צ להאריך. ע״כ ותעמוד מלדת ד׳ סמכין דכרסייא כי מקום מלכות אצל ת״ת כידוע. ע״כ סיומא דגופ׳ מסיים ג״כ המשכן מכאן ואילך לבר מגופא. כיור וכנו נו״ה כמ״ש בת״ז שהן יוצקין מים ליסוד כיור למעלה וכנו למטה שהן מעלה ומטה דו״ק. מזבח החיצון יסוד זיו איקונין של יוסף דומה לשל יעקב שניהם מזבח נקר׳ גוף וברית חד והן הכל כסדר. וכ״ז בשכינה בע״ס דילה. וז״ש ״וכלא בשקל״. שהוא מלכות כמ״ש לקמן (יהל אור).

[1245] מצד החסד (אור יקר).

[1246] מצד הגבורה (אור יקר).

[1247] מצד הקו האמצעי (אור יקר).

זה יתנו.	וכרובים[1250] וכלא בשקל[1251] ובגין דא מני לישראל זה יתנו[1252]
עמד תנא אחד ואמר רועה הנאמן ודאי כך הוא ואותך צוה לעשות את כולם זהו שכתוב ועשית מנורת ועשית שלחן וכך בהכל וראה ועשה ומהכל לא התקשה לך לעשות אלא שלשה דברים רשומים באותיות שמך מ״נורה ש״קלים ה״חדש למה התקשו לך.	קם תנא חדא ואמר (ודאי) רעיא מהימנא ודאי הכי הוא ולך מני[1253] למעבד כלהו הדא הוא דכתיב (&) ועשית מנורת ועשית שלחן והכי בכלא וראה ועשה ומכלא לא אתקשי לך למעבד אלא תלת מלין דרשימין באתוון דשמך מ׳נורה[1254] ש׳קלים[1255] ה׳חדש[1256] אמאי אתקשי לך
אמר לו זקן זקן אתם מוציאים	אמר ליה סבא סבא אתון מפיקין[1257]
	קנח/א
	רעיא מהימנא
קשיה זו שהתקשתה לי מן מקשה תיעשה המנורה ודאי שהכלי של הקדוש ברוך הוא היא שכינה שהיא כלי לשמש את בעלה היא המנורה שלו שנאמר בה (תהלים קיט) שבע ביום הללתיך שהם הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד יסוד ומלכות בשבע כלולה משבע הדרגות הללו שלשת קני המנורה מצדה האחד גוף ושתי זרועות המלך הוא נר מצוה להאיר בהם ושלשת קני המנורה מצדה השני הם שתי שוקים וברית והוא נר מערבי להאיר בהם	קושיא דא דאתקשי לי מן (שמות כה לא) מקשה תיעשה המנורה ודאי מאנא דקודשא בריך הוא איהי שכינתא דאיהי מאנא לשמשא לבעלה איהי מנרתא דיליה דאתמר ביה (תהלים קיט קסד) שבע ביום הללתיך דאינון הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד יסוד ומלכות שבע[1258] כלילא משבע דרגין אלין שלשת קני מנורה מצדה האחד גופא ותרין דרועי דמלכא איהוע״ה נר מצוה לאנהרא בהון

[1248] מצד נו״ה ארון המלכות בעצמה (אור יקר).

[1249] יסוד (אור יקר).

[1250] נו״ה דהיינו ארון מלכות כפורת יסוד וכרובים תרין ביעין בבחינתם הפנימית (אור יקר).

[1251] בסוד השם הנקרא שקל באצילות (אור יקר).

[1252] ר״ל זה השער כו׳ שהוא מלכות (יהל אור).

[1253] שהוא כולל כל הע״ם שהוא אילנא רבא כמ״ש בת״ז וע״י מתייחדת השכינה בכל הע״ס (יהל אור).

[1254] המנורה הוא נ׳ שערי בינה, ולכן היה במנורה כ״ב גביעים וי״א כפתורים וט׳ פרחים הרי מ״ב כנגד שם מ״ב, וז׳ קנים הרי מ״ט שערי בינה, והגוף של מנורה הוא שער נ׳ וזה שנתקשה בה משה. ועוד יש בו י״ז והוא שם של בינה (אדרת אליהו דברים א א).

[1255] ובגמרא (מנחות כ״ט א) איתא שרצים. ותוס׳ שם הקשו אמאי לא תני שקלים (יהל אור). ונראה דטעם קשיו הוא דאם ישראל מושרשים בחכמה ואינון קדש וכו׳ וכמו שאמר רבי אבא, איך יעלו למנין ואיך ישלוט בהם נגף אם ימנו לגלגלתם, וה׳ הוציא לו מטבע של אש מתחת כסא הכבוד, היא רחל היוצאת תחת יסוד אי׳ שהיא כסא הכבוד, ומטבע מפני שבה טבועים ומצויירים כל האורות העליונים, והיא של אש שנבנית מן הגבורות. ואמר לו זה יתנו, כלומר אין הכוונה על שרשם הצפון בעץ החיים אלא על הנגלה שהוא נקרא זה, ולפי שהיא נקראת קדש תחתון על שם אור אבא המאיר בה לכן אמר זה בלשון זכר (רמ״ז ח״ב רכה ע״ב).

[1256] עי׳ ספר הקנה (&): במה נתקשה משה, ועוד יכתוב חודש זה לכם ראש חדשים מאי החדש הזה עם ההי״ן. א״ל בני כי אמר לו הקב״ה חדוש העטרה המתחדשת מת״ת זהו החודש ה׳ עם זה הוא ה׳ אחרון המתחדשת מהמדה הנקראת זה אות החדשה ונתקשה משה למה לא תהיה העטרה באור עצמו, וא״ל כזה ראה וקדש, הכוונה העטרה נקראת אשה בדגש כי עיקר קבלתה מפחד יצחק האש הגדולה ואז כל המקטרגים תובעים דין ממנה, ובזמן ההוא שהיא נתכסית לגמרי והיא כסויה בדין אז נותנים חלק למדת הדין שעיר ושעירים ירקדו שם, ואותה מקדשים לת״ת ישראל ואז דוחה כל המקטרגים בחוץ ונותן להם השעיר הזה שלא יהיה להם רשות להכנס ולתבוע דין כי אין רצון המלך וכו׳.

[1257] ר״ל אתם מוציאים הלימוד מן מקשה כו׳ (יהל אור).

[1258] דהיא בת שבע כלילא מז״ס כמש״ו (יהל אור).

מנורת המלך נקראת והיא נר להאיר בו נר מצוה שנאמר בו מצות ה׳ ברה מאירת עיניים.	ושלשה קני מנורה מצדה השני אינון תרין שוקין וברית ואיהוע נר מערבית[1259] לאנהרא בהון מנרתא דמלכא אתקריאת ואיהי נר לאנהרא ביה נר מצוה דאתמר ביה (שם יט ט) מצות יהו״ה ברה מאירת עינים
ומי ראש המנורה בינה ה׳ העליונה שיש לה שלשה קנים בדמות זה ה׳ שלש וו״ם שהם שלשת האבות ה׳ השניה שלשה קנים בדמות זה ה׳ (שלש ווים) שהם נצח הוד יסוד ו׳ המנורה של האמצע בן י״ה על שמו נקראת בינה הוא כולל ו׳ קנים למטה בחשבון ו׳ בששת הקנים שלו.	ומאן רישא דמנרתא בינה ה עלאה דאית לה[1260] תלת קנין בדיוקנא דא ה תלת ווי״ן דאינון תלת אבהן ה תנינא ג׳ קנים תניינין בדיוקנא דא ה (ס״א תלת ווין) דאינון נצח הוד יסוד ו מנרתא דאמצעיתא בן י״ה[1261] על שמיה אתקרי בינה איהו כליל ו׳ קנין לתתא בחושבן ו׳ בו׳ קנין דיליה
י׳ אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב) כתר של ספר תורה כצורת ז׳ מצד של העולם הבא אינה כלי אליו ולא משמשת לו אלא עטרה על ראשו אבל בעולם הזה הוא כמו זה הוה״י הוא כלי תחתיו השמוש שלו בכל ספירה שלו בכל איבר שלו בכל מדה שלו.	י (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה תגא דספר תורה כצורת ז׳[1262] מסטרא דעלמא דאתי לאו איהי מאנא לגביה ולאו משמשא לגביה אלא עטרה על רישיה[1263] אבל בעלמא דין איהי כגוונא דא הוה״י איהו מאנא תחותיה שמושא דיליה בכל ספירה דיליה בכל אבר[1264] דיליה בכל מדה דיליה
ומשום זה י׳ זו לפעמים היא תחתיו לפעמים על ראשו לפעמים באמצע על ראשו יהו״ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה וזה (ויקרא כד) להעלת נר תמיד שהוא י׳ על הו״ה מצד המנורה באמצע מחצית השקל זהו שכתוב זה יתנו כמו זה הוי״ה	ובגין דא י׳ דא לזמנין איהי תחותוהי לזמנין על רישיה לזמנין באמצעיתא על רישיה יהו״ה (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה ודא (שמות כז כ) להעלות נר תמיד דאיהו י׳ על הו״ה מסטרא דמנרתא באמצעיתא מחצית השקל[1265] הדא הוא

[1259] ור״ל כי שני בחי׳ במלכות א׳ אצל ת״ת וא׳ תחת יסוד כמש״ו ולכך היא באמצע אצל ג״ס חג״ת נקראת נר מצוה ואצל נה״י נקראת נר מערבי. וז״ש (שבת כב ע״ב) שנר מערבי עדות שהשכינה שורשה כו׳ (יהל אור).

[1260] ר״ל כל שם הוי״ה ב׳ ההי״ן בששה קנים י׳ ו׳ בקנה אמצעי כמש״ו (יהל אור).

[1261] ר״ל עד״א ת״ת שכולל כל הו״ק שלכך בישראל י״ב שבטים ו׳ דו״ק ו׳ דכללותן בת״ת ולכך הן בקנה האמצעי ל׳ בקנה א׳ בבחי׳ כללותם (יהל אור).

[1262] ר״ל י׳ מלכות חכמה זעירא י׳ זעירא והיא כאן על המנורה תתגא דס״ת כמ״ש לעיל י׳ על ו׳ צורת ז׳ (יהל אור).

[1263] מצד הבינה אינה צריכה לקבל שפע ממש ממנו כלל לא שפע זווג ולא שפע מזון ולמזון אמר לאו איהי מאנא. ולזווגא לא משמשא לשון תשמיש. או ירצה כי המלכות צריכה לקבל שפע זווג ממנו וצריכה התעוררות מצידה לשיבא השפע כי אם אין התעוררו׳ מלמטה אין שפע מלמעלה ולקבלת השפע אמר לאו איהי מאנא ולהתעוררות אמר ולא משמשא וזהו ענין יום הכפורים שאסור בתשמיש המיטה להיותה מקבלת מבינה ולא מחכמה כנודע. ולפיכך תמצא ביוד של שם הויה הנרמזת בחכמה מילואו ו״ד ו׳ על ד׳ שהיא מאנא ומשמשא לגביה אבל בצורת ה׳ הנרמזת בבינה תמצאנה ה׳ ד׳ על ו׳ ולכן הוא עטרה על רישיה (שער מאמרי רשב״י וזהר הרקיע). בתיקון המלכות דלעתיד, שתהיה עטרת בעלה (משלי יב ד) ע״י שתעלה אז בבינה כמ״ש בספד״צ בסופו (דף לו ע״א) קרן ביובלא אתעטר, ור״ל כי עתה הנה היא בעטרה דז״א, ואיהי מאנא תחותיה (ע׳ רע״מ תרומה קנח ע״א ובמאמרי רשב״י שם), אבל לעתיד תעלה בעטרה דאימא ותהיה עטרה על רישיה, והוא באלף השביעי דאתחרב כלא וחד חרוב (ר״ה לא ע״א), ואז לבדו הוא ימלוך נורא, ונשגב ה׳ לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא) (כללים ח״ב לד ע״ג).

[1264] כמ״ש לקמן מבית ומחוץ תצפנו בשכינתא (יהל אור).

[1265] מחצית הוא ו׳ ושקל הוא י׳ כדאיתא לקמן ר״פ תשא בפקודא (יהל אור).

בסוף במשכן כמו זה הוה״י חמש אמות ארך מצד הה׳ העליונה וחמש אמות רחב מצד הה׳ התחתונה ואמה ו׳ וחצי האמה י׳ והכל נרמז באות ו׳.	דכתיב (שמות ל יג) זה יתנו[1266] כגוונא דא הוי״ה בסופא במשכנא כגוונא דא הוה״י חמש אמות ארך מסטרא דה׳ עלאה וה׳ אמות רחבפ[1267] מסטרא דה׳ תתאה ואמה ו׳ וחצי[1268] האמה י׳ וכלא אתרמיז באת ו׳[1269]
וזהו סוד (ישעיה מד) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים שנרמז בשם הזה יו״ד ה״י ו״ו ה״י וכל שם ששולט ה׳ על י׳ הוא נקבה מצד השמאל ואף על גב שמצדה של האות י׳ היא בראש אחר שבשני ההי״ן היא בסוף כמו זה ה״י ה״י נדון לרב והיא נקבה אלא י׳ על ה׳ (ו׳) הוא כתר תחת ה׳ שמוש כל שכן תחת ו׳.	ודא איהו רזא (ישעיה מד ו) אני[1270] ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים[1271] דאתרמיז[1272] בהאי שמא יו״ד ה״י וא״ו ה״י וכל שם[1273] דשליט ה׳ על י׳ נוקבא איהו מסטרא דשמאלא ואף על גב דמסטרא דאת י׳ איהיברישא בתר דבתרין ההי״ן איהי בסופא כגוונא דא ה״י ה״י אתדן לרוב ונוקבא איהי אלאפא י׳ על ה׳פב (נ״א ו׳[1274]) תגא תחות ה׳ שמוש כל שכן[1275] תחות ו׳
ומשום שלא עשינו קצוץ ופרוד ביחוד העליון שהכל יחוד אחד התקשה לי לעשות (או כתר או אמצעי או שמוש) והקדוש ברוך הוא שיודע כל המחשבות אמר אחר שזה התכון לטוב שלא לעשות קבוץ ופרוד ת״יעשה המנ״ורה תעשה מעצמה כמו השכינה תעשה מעצמו של הקדוש ברוך	ובגין דלא[1276] עבידנא קצוץ ופרוד ביחודא דלעילא דכלא יחודא חד נתקשה לי למעבד (או תגא או אמצעי או שמושא) וקודשא בריך הוא דידע כל מחשבתין אמר בתר דדא לטוב אתכוון דלא למעבד קצוץ ופרוד ת״יעשה המנ״ורה תיעשה מעצמהפג[1277] כגוונא

[1266] ראיה דהיא נקר׳ שקל ונקר׳ מחצית השקל דזו״ן להן כותל א׳ כידוע בסוד הנסירה וכותל היא כ״ו ת״ל. כ״ו עד״א הוי״ה ונוקבא ת״ל שהכל פונים בו תלים של הלכות כמש״ל. וזהו שקל גי׳ ת״ל ולכך נקר׳ מחצית חצי לז״א וחצי לנוקבא ויתבאר לקמן יותר (יהל אור).

[1267] ור״ל הקרש ארכו עשר אמות ב׳ ההי״ן ורחבו אמה וחצי ו׳ י׳ (יהל אור).

[1268] מצה פרוסה כמ״ש בת״ז (יהל אור).

[1269] ר״ל כמש״ל ו׳ חולם תגא. וּ שורק אמצעי. וְ חירק שימושא. ובג׳ מקומות הנ״ל משלמת אותו לע״ס. תגא ג״ר שימושא מלכות ולכן רמוזים בז׳ ג׳ כמ״ש בת״ז תגא ז׳ שימושא ג׳ שורק שוה אצלו ו״ק ושם ו׳. וענין הוי״ה שבעד״א הוי״ה שלימה כידוע וגלוי ההוי״ה הוא מבינה כמ״ש ברע״מ פ׳ בא ועטרת היסוד הוא ה׳ אחרונה שבשם כידוע והן הו״ה ומל׳ יו״ד משלמת השם. וכ״ז בבחינת השם שבת״ת אבל בכל ע״ס מתיל מחכמה ומשלים במלכות כסדר וכן כד סלקת חכמה זעירא לחכמה שם הוא תגא ג״כ השם כסדר בת״ת כנ״ל (יהל אור).

[1270] ר״ל מלכות. ראשון תגא בחכמה שנקר׳ ראשית (יהל אור). בבחי׳ שהיא כלל כל האצילות כולו וכולל את כולם, הנה אפשר לה ע״ז לעלות למעלה להיות שוה בשוה אליו, ומשתמשים שניהם בכתר אחד, כמ״ש הרב במיעוט הירח (פרק ב ושם סוף פרק א) בבחי׳ הז׳, וכן היא עולה ג״כ עוד למעלה למעלה, כמ״ש ברע״מ פ׳ תרומה (קנח ע״א), וע׳ פ׳ בראשית (כד ע״א) ופ׳ פינחס (רנו ע״ב) (כללים ח״א נג ע״ג), אמנם בפנימיותה שהוא עתה נעלם בה הנה היא באחדותה לעולם למעלה למעלה, ובסוד (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון, והיא סליקת על כל דרגין דלעילא כמ״ש (משלי לא כט) ואת עלית על כולנה (זוה״ק ח״ג כח ע״א), כי בהעלם הנה היא שורש הכל, כי היא עולה עד המלכות דא״ס וכמ״ש ברע״מ פינחס (רנו ע״ב) וע׳ פ׳ תרומה (קנח ע״א) ופ׳ בראשית (כד ע״א ע״ב), ותלוי עלייתה למעלה וגילוי אחדותה בהמלכות דא״ס כאשר יושלם תיקונהא (כללים ח״ב נ ע״ב).

[1271] דשם נקר׳ שם מלא ה׳ אלקים (יהל אור).

[1272] ג׳ יודי״ן יו״ד בתחלה יו״ד אצל וא״ו יו״ד אחר ה׳ אחרונה (יהל אור).

[1273] ר״ל שמלוי הזה רומז על מלכות שהשם זה נוקבא הוא שבו ההי״ן על יודי״ן כמש״ו (יהל אור).

[1274] ר״ל בשם הנ״ל (יהל אור).

[1275] ר״ל כנ״ל (יהל אור).

[1276] ר״ל לפי שדרגא דמרע״ה כולל כל הע״ס וע״י מתייחד בכל הע״ס (יהל אור).

[1277] ר״ל מעצמו דקב״ה כמ״ש עצם מעצמי (יהל אור).

הוא בלי פירוד שאר הכלים שבהם היא שכינה שמוש (שם לז) ויעש בצלאל.	דשכינתא תיעשה מעצמו דקודשא בריך הוא בלא פרודא שאר מאנין[1278] דבהון איהי שכינתא שמוש (שם לז א) ויעש בצלאל
ובכל מקום ששכינה תחתונה היא עטרה של העמוד האמצעי כשנטלת מבינה שהיא העולם הבא ודאי אין הכרה לאדם בקדוש ברוך הוא ולא בכל מדותיו עד שיכנס לשער הזה שנאמר עליו זה השער לה׳.	ובכל אתר דשכינתא תתאה[פד] איהי עטרא דעמודא דאמצעיתא כד נטילת מן בינה דאיהו עלמא דאתי ודאי[1279] לית ידיעא לבר נש בקודשא בריך הוא ולא בכל מדות דיליה עד דיעול בהאי תרעא דאתמר עלה (תהלים קיח כ) זה השער ליהו״ה[1280]
באות ל׳[1281] שהיא יי (ייי) היא כלולה מכל ספירה ומכל האותיות של השמות מפרשים ונסתרים היא נקודה בכל אות ואות שמוש תחת בעלה והיא עטרה על ראשו מהצד שלה של הטעמים כמו סגול נקודה תחת ברכי המלך והארץ הדם רגלי והיא באמצע עמו מחצית השקל בשורק והיא עטרה על ראשו מצד הסגולתא.	באות ל׳[1281] דאיהי[פה] כלילא מכל ספירה ומכל אתוון דשמהן מפורשים ונסתרים איהי נקודה בכל את ואת שמושא תחות בעלה ואיהי עטרה על רישיה מסטרא דילה[פו] דטעמי כגון סגו״ל נקודה תחות ירכי מלכא (ישעיה סו א) והארץ הדום רגלי ואיהי באמצעיתא עמיה מחצית השקל בשורק ואיהי עטרה על רישיה[1282] מסטרא דסגולתא
זרקא מקף שופר הולך סגולתא באותו זמן היא כתר על ראש המלך כתר יתנו לך ה׳ אלהינו היא ידועה באותו שנאמר בו במפלא ממך אל תדרש ובמכסה ממך אל תחקר שבה הוא נודע שהוא ראשון למעלה בכתר שהינו סגולתא והוא אחרון בסגול ומבלעדיו אין אלהים בשורק והכל בה נודע (למטה).	זרקא[1283] מקף שופר הולך סגולתא בההוא זמנא איהי כתר על רישא דמלכא כתר יתנו לך יהו״ה אלהינו איהי ידיעת ההוא דאתמר ביה במופלא ממך[1284] אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור דבה אשתמודע דאיהו ראשון לעילא בתגא דהיינו סגולתא[1285] ואיהו אחרון בסגול ומבלעדיו אין אלהים בשורק וכלא בה אשתמודע[1286] (לתתא)
מי שנדבק בה למטה היא מעלה אותו למעלה ומי שרוצה לעלות עליה להשיג למעלה ממנה היא משפילה אותו למטה ממנה ואין לו חלק בה ומשום שיעקב נודע בה למד	מאן דאתדבק בה לתתא איהי מסלקא ליה לעילא ומאן דבעי לאסתלקא עלה לאדבקא לעילא מינה איהי משפילתו לתתא מינה ולית ליה חולקא בה ובגין דיעקב אשתמודע בה אוליף

1278 ר״ל לכך עשה בצלאל שהוא סיומא דגופא וע״י שכינה שימושא לכן לא עשה המנורה (יהל אור).

1279 ר״ל דבעלמא דאתי עטרת תפארת כידוע (יהל אור).

1280 ד׳ הוא לשון דֶלת ופתח ושער, כי היא השער לה׳[1280], כי אין לאדם שום התדבקות והתקרבות להקב״ה רק על ידה ע״י קבלת מלכות שמים. וכן כל הידיעה והתבוננות באלהותו ית״ש הוא לעולם רק על ידה דהיא מתפשטת ושורה בכל אחד ואחד מישראל, ועל ידה הוא כל השגה וידיעה בהקב״ה, וכמ״ש בזוה״ק תרומה (דף קנ״ח) ובתז״ח (דף ל״ב) (דע״ה ח״א ד ע״ג), כל תיקונם ובניינם הרי הוא רק מהמלכות דאצילות הנוק׳ דז״א (וכמ״ש בזוה״ק בראשית כב ע״א וכט ע״ב וכנודע), כי בה הוא עליית כל המ״ן וכל תיקונם אשר לכל העולמות בי״ע לעולם, כי רק היא השער לה׳ (כללים ח״א קד ע״ד).

1281 ר״ל ז״ש לה׳ שהן ג׳ יודי״ן הנ״ל כולל כל הע״ס גי׳ למ״ד כנ״ל (יהל אור).

1282 הה׳ אחרונה הנה הוא רק הגילוי דה׳ ראשונה וכו׳ ולכן הנה אין בהשם ב״ן (ושהוא הוי״ה כפולה הכולל זו״ן, ע׳ מ״ן ומ״ד דרוש ח) רק ט׳ אותיות, כי שורשה נשאר בעטרה דאימא (כללים ח״ב ד ע״ד).

1283 דאתזרקת לעילא כמ״ש בת״ז (יהל אור).

1284 ח״א כד ע״א וח״ג רנו ע״ב (לש״ו), עי׳ תיקו״ז ריש תיקון ע׳.

1285 על האות בכתר על חו״ג צר״י כעין סגולתא שם היא ביו״ד. בה׳ בסגול תחות תרין ירכין ג״כ צר״י (יהל אור).

1286 ר״ל בעד״א (יהל אור).

	קנח/ב
אותה לבניו וצוה שלא יבקשו לעלות לדרגה למעלה ממנה שהיא הכל מעלה ומטה ואמצע זהו שכתוב וזאת אשר דבר להם אביהם.	לה לבנוי ומני דלא יבקשון לסלקא לדרגא לעילא מינה דאיהי כלא עילא ותתא ואמצעיתא הדא הוא דכתיב (בראשית מט כח) וזאת אשר דבר להם אביהם
נביא שהיה מכיר אותה צוח ואמר לבעלי תורה חכמים בתורה ועשירים בה ושמחים בחלקם צוח אליהם ואמר כה אמר ה׳ אל יתהלל וגו׳ כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי דוד שהיה מכיר אותה אמר אם תחנה עלי מחנה וגו׳ בזאת אני בוטח וירמיה ראה את אורך הגלות וסמא״ל (בא) והנחש וכל הממנים של שבעים האומות ברבוא רבבות שיורדים על ישראל וראה את הפסוק הזה שאמר הקדוש ברוך הוא ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו׳ אמר הנביא (איכה ג) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל ואשר לא שת לבו גם לזאת עליו נאמר (תהלים צב) וכסיל לא יבין את זאת וזאת ליהודה ויאמר שמע ה׳ קול יהודה משום ששמר מה שצוהו אביו זכה למלכות ודוד בשבילה עלה למלכות שטרח עליה כל ימיו.	נביא דהוה אשתמודע בה צווח ואמר למארי תורה[1287] חכמים באורייתא ועתירין בה ושמחים בחלקם צווח לגבייהו ואמר (ירמיה ט כד) כה אמר יהו״ה אל יתהלל וגו׳ כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי דוד דהוה ידע בה אמר (תהלים כז ג) אם תחנה עלי מחנה וגו׳ בזאת אני בוטח[1288] וירמיה חזא גלותא אריך וסמא״ל (נ״א אתא) ונחש[1289] וכל ממנן דשבעין אומין[1290] ברבו רבוון דנחתי על ישראל וחזא האי קרא דאמר קודשא בריך הוא (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו׳[1291] אמר נביא (איכה ג כא) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל ואשר לא שת לבו גם לזאת עליה אתמר (תהלים צב ז) וכסיל לא יבין את זאת וזאת ליהודה ויאמר שמע יהו״ה קול יהודה (דברים לג ז) בגין דנטיר מאי דמני ליה אבוי זכה למלכו ודוד בגינה אסתלק למלכו דטרח כל יומוי עלה
אמר המנורה הקדושה עליה נאמר וזאת התורה אשר שם משה וגו׳ בה הזהרת את ישראל בשעת מיתתך בה ברכת את ישראל	אמר בוצינא קדישא[1292] עלה אתמר (שם ד מד) וזאת התורה אשר שם משה וגו׳ בה אזהרת לישראל בשעת מיתתך בה ברכת

[1287] ר״ל זהו גבור גבורים בתורה [מצאתי כתוב על הגליון כמ״ש (יומא עא ע״א) אליכם אישים אקרא כו׳ אלו ת״ח כו׳ ועושים גבורה כאנשי] (יהל אור).

[1288] עי׳ תיקו״ז יג ע״א: ובגין דלית השגה [רשו – שם יז ע״א] לנביא וחוזה וחכם פחות מינה אמר הנביא כה אמר ה׳ אל יתהלל חכם בחכמתו וכו׳ כי אם בזאת יתהלל וכו׳ וידוע אותי (ירמיה ט כב) ובגין דא יעקב אוליף לה לבנוי ויהיב לון קבלה מינה הדא הוא דכתיב וזאת אשר דבר להם אביהם (בראשית מט כח) ודוד דהוה ליה קבלה מינה אמר לגבה אם תחנה עלי מחנה וכו׳ (תהלים כז ג) רמיז לה בהאי תגא וסליק מחשבתיה לגבה ואמר לא ייראו לבי וכו׳ (שם)

[1289] עי׳ בהגר״א על תיקו״ז סה ע״א: ב׳ יצרין תאווני וכעסני, שהן דו״נ, כמ״ש בז״ח רות (עח ע״ב), והן שור וחמור, טוב ורע, שבאין מעץ הדעת טוב ורע, והן שניהן רעין בסוד ח״ק דגיהנ״ם, חושבן חק, עשו וישמעאל, ס״ם ונחש שהוא רהב, מאדים ונגה.

[1290] עי׳ תיקו״ז כה ע״א: פתח אליהו ואמר כד נפיק שבתא ויומין טבין וישראל אינון תחות ממשלה דסמא״ל ושבעין ממנן ודחקין לישראל קלא נפיק מן שמיא לגביה ויימא הכי יר״א בש״ת ודא בראשית יהא לך כסופא מן שמיא ודא (בראשית).

[1291] עי׳ תיקו״ז יג ע״א: וישראל דהוה לון קבלה מינה לא בעו מקודשא בריך הוא משכונא אחרא [יב ע״א] דיפדון לון בגינה מן גלותא אלא זאת הדא הוא דכתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם וכו׳ (וקרא כו מד) ונביא אמר בגינה כד חזא בנבואתא דוחקא דישראל תקיפא אמר זאת אשיב אל לבי וכו׳ (איכה ג כא) וזאת ליהודה ויאמר (דברים לג ז). ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז עג ע״א: ואף גם זאת כו׳ (ויקרא כו מד), נסים נסתרים עביד עמנו בהסתר.

[1292] ׳ולא הוה כדרא דא אלא דרא דמדברא׳, ולכן קראוהו בוצינא קדישא או בוצינא דנהורא, רצה לומר ניצוץ מנשמת משה רבנו ע״ה, שהיתה ממדריגת ׳אבא׳ המאירה בזעיר ונוקביה, וניצוץ אבא הוא נקרא קדוש בכל מקום, כנודע (הקדמת עמק המלך). ועי׳ שער מאמרי רשב״י ז ע״א.

בכל שבט ושבט זהו שכתוב (שם לג) וזאת הברכה אשר ברך משה וגו׳ ולכן פרשוה החברים בעלי המשנה שכתוב זאת התורה אדם כי ימות באהל ואמרו עליה מה זה כי ימות אלא אין התורה מתקימת אלא במי שממית עצמו עליה ואין מיתה אלא עני שעני חשוב כמת.	לישראל בכל שבט ושבט הדא הוא דכתיב (שם לג א) וזאת הברכה אשר ברך משה וגו׳ ובגין דא אוקמוה חברייא מארי מתניתין דכתיב (במדבר יט יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל ואמרו עלה מאי כי ימות באהל אלא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה ולית מיתה אלא עוני דעני חשוב כמת[1293]
שהוא קרבן עולה ויורד מצד של עשיר עולה ודאי שמתעלה עליו שכל העשירים כל טוב שהם עושים כולם (רבם) לזכותם לעולם הבא ושם היא כתר על ראשם הבינוני שעובד כדי לזכות בשני עולמות הוא מחצית השקל עמו בעולם הבא כמו המצב שנחלקת חציה תחת המפה לאפיקומן אחר הסעודה וחציה למצוה קדם סעודה ומצד זה נאמר באסתר (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.	דאיהו קרבן עולה ויורד[1294] מסטרא דעשיר עולה ודאי דאסתלק עליה דכל עתירין כל טיבו[1295] דעבדין כלהון (ס״א רובא דלהון) לזכאה להון לעלמא דאתי ותמן איהי תגא על רישייהו בינוני דפלח למזכי בתרין עלמין איהו מחצית השקל עמיה בעלמא דאתי כגון מצה דאתפליג חציה תחת המפה לאפיקומן בתר סעודה וחציה למצוה קדם סעודה[1296] ומסטרא דא נאמר באסתר[1297] (אסתר ה ו) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש
אבל מי שהוא עני שממית את עצמו בשבילה כמו שאתה הרועה הנאמן היא קרבן עולה ויורד תחתיך ולמה כי מי שמשפיל את עצמו בשביל שכינתו הקדוש ברוך הוא יורד עליו וזהו שאמר דוד כי רם ה׳ ושפל יראה והנביא אמר כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו וגו׳ ואת דכא ושפל רוח שאף על גב שאני מרום וקדוש אשכון בשביל אותו שנעשה דכא ושפל רוח בעבור שכינתי להעלותה משפלותה עטרה לראשו אני ארד לדור עמו ואחר שבעל השכינה יורד על האדם היא יורדת מעל ראשו ונותנת המקום של הראש לבעלה	אבל מאן דאיהו עני דממית גרמיה בגינה כגוונא דילך רעיא מהימנא איהו קרבן יורד תחותך ואמאי בגין דמאן דאשפיל גרמיה בגין שכינתיה דקודשא בריך הוא איהו נחית עליה והאי הוא דאמר דוד (תהלים קלח ו) כי רם יהו״ה ושפל יראה והנביא אמר (ישעיה נז טו) כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו וגו׳ ואת דכא ושפל רוח דאף על גב דאנא מרום וקדוש אשכון בגין ההוא דאתעביד דכא ושפל רוח בגין שכינתי לסלקא לה משפלותא דילה עטרא לרישיה אנא נחית לדיירא עמיה ובתר דבעלה דשכינתא נחית על בר נש איהי נחיתת

[1293] עי׳ בהגר״א על תיקו״ז סה ע״ב: וכן עניה אורייתא דבע״פ - דל״ל אלא מתורה שבכתב. ועי׳ יהל אור ח״ב ט ע״ג: כלל ישראל יעלה בת״ת מה שכעת הם עם עני דרגא דצדיק, ועיי״ש י ע״א: ישראל שהם עני וכו׳ אבל לע״ל וכו׳ בדרגא דת״ת ישראל. ועי׳ בהגר״א על תז״ח לו ע״ד: ז׳ דברים שהן בז״ת שהן חכמה ועושר כו׳ כמ״ש בספר יצירה פ״ד חכמה בימין ועושר בשמאל לכן כל חכם עני. ועי׳ ע״ח שער המוחין פרק ג: אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה כי התורה הוא ז״א כנ״ל שהוא תורה שבכתב והקיום שלו הם המוחין ואין התורה יכול להתקיים להיות לו מוחין המקיים אותו אלא ע״י בינה הנקראת מי כנודע אשר היא ממיתה עצמה בשביל התורה כי נה״י שלה מסתלקין האורות שלה ונשארין כמתים כלים בלי עצמות וגוף בלי נשמה ועושה כן בשביל התורה שהוא ז״א כדי שיתלבשו בתוכה המוחין שהם הקיום שלו. ועיי״ש שער מוחין דצלם א: בעת לידתו עלו אלו האורות של הכלים של נה״י דתבונה למעלה בחצי תחתון של הת״ת שלה ונתרוקנו אלו הכלים מן האורות שלהם עצמן ולא נשאר בהם שום חיות כלל ועיקר בסוד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה ואז בהיותן כלים ריקים נכנסו לתוכן המוחין דז״א.

[1294] עי׳ בהגר״א על תיקו״ז יא ע״ג: **קרבן עולה ויורד** - דאימא עילאה היא נקראת עולה כמ״ש בר״מ (צו דף כז ע״א), ומלכות נקראת חטאת כמ״ש (דף כח ע״א), ואצל העולה כתיב היא העולה, דסלקא. ואצל חטאת, כתיב וירד, כמו שמפרש והולך, דנחתא, וזה עולה ויורד.

[1295] שהם א״צ לבקש העוה״ז (יהל אור).

[1296] היא סעודה הידוע (יהל אור).

[1297] היא שכינה ומבקש׳ בעד כל א׳ מישראל כמ״ש בת״ז (יהל אור).

ויורדת לרגלי המלך וסוד הדבר השמים כסאי והארץ הדם רגלי.	מעל רישיה ויהיבת אתרא דרישא לבעלה ונחיתת לרגלוי דמלכא ורזא דמלה (שם סו א) השמים כסאי והארץ הדום רגלי
שמיום שיורש אדם נשמה שכלולה מהקדוש ברוך הוא ושכינתו מאותה שעה נקרא בן אמר תנא אחד וכי מאותו יום שיורש אדם נשמה כלולה מהקדוש ברוך הוא ושכינתו יקרא בן מנין לנו מהפסוק הזה שאמר דוד בספר תהלים (תהלים ב) אספרה אל חק ה׳ אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך.	דמיומא דירית בר נש נשמתא כלילא מקודשא בריך הוא ושכינתיה מההיא שעתא[1298] אתקרי בן אמר חד תנא וכי מההוא יומא דירית בר נש נשמתא כלילא מקודשא בריך הוא ושכינתיה יתקרי בריה מנא לן מהאי קרא דאמר דוד בספר תהלים (תהלים ב ז) אספרה אל חק יהו״ה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך[1299]
אמר לו המנורה הקדושה רועה הנאמן מה זה היום ילדתיך אלא בשבילך אמר דוד ברוח הקודש אני היום ילדתיך הן עוד היום גדול באותו שנאמר בו (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אתה קימת בשכינה ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך שהינו הגוף ובכל נפשך שהינו הנשמה שחמשה שמות יש לה נשמה רוח נפש חיה יחידה ובכל מאדך בכל ממונך.	אמר ליה בוצינא קדישא רעיא מהימנא מאי היום ילדתיך אלא בגינך אמר דוד ברוח קדשא אני היום ילדתיך (בראשית כט ז) הן עוד[1300] היום גדול בההוא דאתמר ביה (דברים לד י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אנת קיימת בשכינתא (דברים ו ה) ואהבת את יהו״ה אלהיך בכל לבבך דהיינו גופא ובכל נפשך דהיינו נשמתא דחמש[1301] שמהן אית לה נשמה רוח נפש חיה יחידה ובכל מאדך בכל ממונא דילך
הקדוש ברוך הוא ושכינתו לא יזוז ממך בכל אלו אתה חשבת שאפילו היו כל העולמות תחת רשותך היית נותן להקים שכינה עם הקדוש ברוך הוא ולהמליכו עם שכינתו על כל הממנים של אומות העולם ואחר כך להעלותו ושכינתו בדיוקנך כלולה מכל המדות הטובות בכל העולמות ובמחנות העליונים והתחתונים ועל כל ישראל.	קודשא בריך הוא ושכינתיה לא יזוז מינך בכל אלין אנת חשבת דאפילו הוו כל עלמין תחות רשותך הוית יהיב לון לאקמא לשכינתא בקודשא בריך הוא ולאמלכא ליה בשכינתיה על כל ממנן דאומין דעלמא ולבתר לסלקא ליה ושכינתיה בדיוקנא דילך כלילא מכל מדות טבין בכל עלמין ובמשריין עלאין ותתאין ועל כל ישראל
מחשבה	מחשבה
	קנט/א
	זהר
פתח רבי יוסי ואמר באותם הסודות העליונים של המשכן כתוב וראה ועשה בתבניתם וגו׳ וכתוב והקמת את המשכן כמשפטו וגו׳ למדנו שאמר הקדוש ברוך הוא	פתח רבי יוסי[1302] ואמר באינון רזין עלאין דמשכנא כתיב (&) וראה ועשה בתבניתם וגו׳ וכתיב (&) והקמת את המשכן כמשפטו וגו׳

[1298] צא ע״א (הערת הזהר). ר״ל כמ״ש בפ׳ משפטים כברא דקוב״ה ושכינתיה נטרין אותו בעצמן (יהל אור).
[1299] דירית נשמתא (יהל אור).
[1300] ר״ל אותו שנאמר בו עוד נביא כו׳ הוא בדרגא דהיום גדול דהוא עד״א גדול ה׳ כו׳ שהוא אילנא רבא (יהל אור).
[1301] ר״ל לכן כתיב נפשך (יהל אור).
[1302] ממרא זו, אינה בכל הספרים ואינה נסחא מדאי מדוייקת, ועם כל זה נפרש אותה בחזקת היד בע״ה (אור יקר).

למשה כל התקונים וכל הדיוקנאות של המשכן כל אחד ואחד כראוי לו שהראה לו את מטטרו״ן שמשמש כהן גדול לפנים ואם תאמר הרי לא הוקם המשכן למעלה עד היום שהוקם המשכן למטה ולא שמש אותו נער שלמעלה עד היום ששמשו למטה במשכן האחר הזה.	**אוליפנא דאמר ליה קודשא בריך הוא למשה כל תקונין וכל דיוקנין[1303] דמשכנא כל חד וחד כדקא חזי ליה[1304] דחמא ליה למטטרו״ן[1305] דקא משמש לכהנא רבא לגו ואי תימא והא לא אתקם משכנא לעילא עד יומא דאתקם משכנא לתתא ולא[1306] שמש ההוא נער דלעילא עד יומא דשמשו לתתא בהאי משכנא אחרא**
אלא ודאי כך זה שהרי המשכן לא הוקם למעלה עד שהוקם המשכן למטה אבל משה ראה את כל מראה המשכן ולא היה מסתדר בקיומו עד שהוקם המשכן למטה וראה את מטטרו״ן משמש אחר כך לא שהוא היה משמש אלא שהיה משמש אחר כך ולא באותו זמן אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה ראה את המשכן וראה את הנער הכל מתעכב עד שיוקם כאן למטה.	**אלא ודאי הכי הוא דהא משכנא לא אתקם לעילא עד דאתקם משכנא לתתא אבל חמא משה חיזו דכל משכנא ולא הוה מתסדר בקיומיה עד דאתקם משכנא לתתא וחמא ליה למטטרו״ן משמש לבתר לאו דהוה איהו משמש אלא דהוה משמש לבתר ולאו בההוא זמנא אמר ליה קודשא בריך הוא למשה חמי משכנא וחמי נער כלא מתעכב עד דיתקם הכא לתתא**
ואם תאמר אם כך מטטרו״ן שהוא המשמש אלא ודאי שהמשכן הוא שלו ומיכאל הכהן הגדול הוא שמשמש בתוך	**ואי תימא אי הכי מטטרון איהו דקא משמש אלא ודאי משכנא דיליה איהו[1307] ומיכאל**

[1303] ירצה לא תאמר שאמר הקב״ה למשה מציאות המשכן והוא נתחכם להבין סודותיו כדרכנו, אלא כל ״תיקונים״ פירש למטה, דע שכלי זה רומז כך וכך, ולמעלה צורתו, והשכינה מתתקנת בכך, וצריך להיות כך וכך, ולא תאמר שאמר לו דרך כלל ואחר כך נתחכם מעצמו על פרטי הדברים (אור יקר).

[1304] כל קדש וקדש, רומז לשרף פלוני ולכך מדתו כך וכך, וכלי פלוני רומז לכך ומדתו כך וכך (אור יקר).

[1305] הענין שהמשכן עם שנפרש סוד פרטי כליו בספירות, לא היה בספירות בסוד אצילות, אלא היה עניינו בסוד נער מטטרון דהיינו בהיכלות, ואין מטטרון פרטי אחד אלא היא הוא כולל כמה עולמות דיצירה כדירשנו לעיל, ולזה כל בחינת עולמו נרמז במשכן שלם כלול ומתוקן, ופרטי פרקיו נתחיו ואבריו, הם קרשיו קרסיו בריחיו עמודיו ואדניו הם רומזים כחות פרטיים שבו, כענין קרשים שהם רומזים בשרפים, כאומרו עצי שטים עומדים וכתיב שרפים עומדים, וכעין יתדות המשכן שהם רומזים לכחות שהם חוץ להיכלות נקראים יתדות המשכן, וכיוצא כל ענייניו הם רומזים לפרטיים בהיכלות, ולזה ידרש בספירות ברמזיו, והם כחות למטה במטטרון נגדיים לספירות העליונות, שכך ההיכלות בית קיבול לספירות, וחותם הנחתם מהן, וכן בתיקונים קראם חותמין דשעוה וכיוצא וסוד העבודה הנעשית פנימה בקדש הוא סוד קרבן לה׳, דהיינו ייחוד שם יהו״ה י׳ בה׳ ו׳ בה׳, וכן ייחוד שם אדנ״י כל פרקיה, ואחר כך קשר שני שמות יחד יאהדונה״י בסוד האין סוף המייחדם ומקשרם. וענין זה נעשה בסוד קשר ההיכלות שפירשנו לעיל סימן י״ד, והיינו סוד מטטרון שהוא הוא שר ההיכלות, והם הנקראים עולם היצירה עולם מטטרון, וסוד אהב״ה העולה למעלה למעלה הוא הנקרא כהן עולה מצד ימין, והאהבה הזאת לא תעשה אלא בנשמתן של ישראל או בתפלתן, ולזה נאמר מיכאל שהוא בהיכל הרצון ששם עיקר סדר האברים וקשר ההיכלות מקריב נשמתן של ישראל, ומכניסן להיכל קדש הקדשים, ומשם ולמעלה נאמר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, (ולזה יקשה אומרו מיכאל עומד ומקריב והכא קאמר מטטרון משמש וכו׳) ולזה יקשה אומרו מיכאל עומד ומקריב, והכא קאמר ״מטטרון משמש לכהנא רבא״ ואינו, ונקט הכי משום דכל עיקר הייחוד הזה נעשה בעולם מטטרון, [והיינו דקאמר הכא מטטרון משמש לכהנא רבא כי הוא ע״ד הכללי כנזכר], ופרק מפרקיו מיכאל, (ועל דרך הכלל) ועל דרך הפרט מיכאל הוא חלק הכהן שבו הוא סוד הקרבן, עם היות שהכל יחד נעשה קרבן יחד בקשר כל ההיכלות, והכל נעשה אחד בהיכל הרצון, ומשם נקשר בהיכל קדש הקדשים וכו׳ ומשום הכי קאמר הכא ברישׁ דבריו ״וחמא ליה למטטרו״ן״ ומסיק ״משכנא דיליה איהו ומיכאל כהנא רבא איהו דקא משמש, ועיי״ש. ובעולם העליון כל המשכן ואבריו ופרקיו נקשרים בקרבן כענין ירידת שכינה על ידי קרבן במשכן התחתון, ונקשר הגשמי ברוחני, כך על ידי הקרבן המשכן הרוחני נקשר ברוחני, דהיינו משכן מלכות עם חייליה, רוחני ט׳ ספירות עד ההוא יחיד נעלם הקושר הכל, וייחוד זה לא נעשה למעלה עד שהוא נעשה למטה (אור יקר).

[1306] קמג ע״א (הערת הזהר).

[1307] מצאתי כתוב שר״ת ו׳עשו ל׳י מ׳קדש ו׳שכנתי ב׳תוכם ר״ת בגי׳ חנו״ך, ומזל״ן שבזה אתי שפיר אומרו ועשו בלשון נסתר דקאי אמלאכים שיתקנו המקדש העליון, ואחר כך אמר וכן תעשו, לישראל (רמ״ז).

אותו משכן של מטטרו״ן כמו שמשמש הכהן הגדול העליון למעלה בתוך משכן אחר הנסתר שלא התגלה בסוד העולם הבא שני משכנות הם אחד הוא נסתר למעלה ואחד המשכן הזה של מטטרו״ן שני כהנים הם אחד אור ראשון ואחד מיכאל הכהן הגדול למטה.	כהנא רבא איהו דקא משמש גו ההוא משכנא דמטטרון כגוונא דמשמש כהנא רבא עלאה לעילא גו משכנא אחרא סתימא דלא אתגלייא ברזא דעלמא דאתי תרין משכנין אינון חד איהו סתימא עלאה וחד האי משכנא דמטטרון תרי כהני אינון חד אור קדמאה וחד מיכאל כהנא רבא לתתא
מכאן סודות נסתרים של בית המשכן מפי המנורה המשכן העליון נבנה על שתים עשרה מרגליות איברים עליונים ימין ושמאל שמאל וימין.	מכאן רזין סתימין דבי משכנא מפומא דבוצינא משכנא עלאה[1308] אתבני על תריסר[1309] מרגליטין שייפין עלאין ימינא ושמאלא שמאלא וימינא
שלשה שמות הם כלולים כאחד וזה נכנס בזה וזה נכנס בזה א״ל הראשון ומסתדר בימין א היא ראשונה שהיא ימין ומתגשם ומצטייר בסוד הימין וכשנכנס ומשמש בפנים נאחז עם ל ונקרא בסודו א״ל שהרי ל׳ מסוד שלמעלה בתוך קדש הקדשים יצא.	תלת שמהן[1310] אינון כלילן כחדא ודא עייל בדא ודא עייל בדא א״ל קדמאה ואתסדר בימינא א איהו קדמאה[1311] דאיהי[1312] ימינא ואגלים ואתצייר ברזא דימינא וכד עייל וקא משמש לגו[1313] אתאחד בהדיה ל[1314] ואקרי ברזא דיליה א״ל דהא ל׳ מרזא דלעילא גו קדש הקדשים נפק
לא ששם התגשם אלא ודאי כשיצא התגשם כשאר האותיות שכשיצאו מסוד העולם הבא התגשמו והצטיירו אף כך הל׳ הזו אף על גב שהיא סוד שלמעלה לא התגשמה עד שיצאה החוצה ואז א״ל וזהו סוד הימין.	לאו דתמן אנלים[1315] אלא ודאי כד נפק אגלים כשאר אתוון דכד נפקו מרזא דעלמא דאתי אגלימו ואתציירו[1316] אוף הכי האי ל׳ אף על גב דאיהו רזא דלעילא לא אגלים עד דנפק לבר וכדין א״ל ודא רזא דימינא
השמאל כולל בתוכו את הימין ונוטל את השם הזה אליו ונכלל	שמאלא כליל בגויה לימינא ונטיל האי שמא לגביה[1317] ואתכליל בהדיה וכד אתכליל
	רעיא מהימנא
טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה מאחר שאתה בנו על כל מה שחשבת לרבונך יקים על ידך ולא תזוז ממנו לעולמים אלא תהיה בדיוקנו בכל ואתה בגלות גנוז מבני אדם ואתה מהעולם הזה שליחו של הקדוש ברוך הוא לומר דברים אלו לפניך ואני מצוה ממנו שלא לזוז ממך בכל עת ושעה שאתה רוצה אני וכל התנאים והאמוראים של הישיבות קום	טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה בתר דאנת בריה על כל דחשבת למרך יקיים על ידך ולא תזוז מניה לעלמין אלא תהא בדיוקניה בכלא ואנת בגלותא גניז מבני נשא ואנא מעלמא דא שליחא דקודשא בריך הוא למימר מלין אלין קדמך ואנא מצווה מניה דלא למיזז מינך בכל עת ושעתא דאנת בעי אנא וכל תנאין ואמוראין דמתיבתאן קום אשלים

[1308] בינה (רח״ו במ״מ).

[1309] פי׳ הם ו״ק דזעיר כל אחד כלול מחבירו. ונ״ב נסחא אחרינ׳ תליסר והם י״ג אתוון אל אלהים אלהינו שהם נגד מג״ת והם כסף זהב נחשת עכ״ל (מ״מ).

[1310] פירוש חג״ת (מ״מ).

[1311] חסד ראשון אור (רח״ו במ״מ). ביאורים ח״א עט ע״א אות כד%

[1312] ויקרא ג ע״א (הערת הזהר).

[1313] פי׳ בתוך הבינה (רח״ו במ״מ).

[1314] בינה (רח״ו במ״מ).

[1315] פי׳ לא שבבינה נגלמו האותיות אלא אחר שיצאו ממנה (מ״מ).

[1316] ביאורים ח״א סב ע״ג אמצע אות כח, ביאורים ח״א עט ע״א תחילה%

[1317] פי׳ אל שהוא בימיו (מ״מ).

השלם מצוות רבונך.	פקודין דמרך
פתח ואמר ועשו ארון עצי שטים ספר תורה עמוד האמצעי ארונו השכינה מבית ומחוץ תצפנו את הקדוש ברוך הוא בשכינתו מבחוץ ומבפנים (שלו) והכל אחד מה שאין כן בארון של העולם הזה שתורה מבפנים מין אחד והארון מין אחר זה בכתיבת דיו וזה עץ מצפה זהב שודאי התורה חביבה מהכל זהו שכתוב לא יערכנה זהב וזכוכית.	פתח ואמר ועשו ארון עצי שטים ספר תורה עמודא דאמצעיתא ארון דיליה שכינתא מבית ומבחוץ תצפנו לקודשא בריך הוא בשכינתיה מלבר ומלגו[1318] (ד״א ל״ג דיליה) וכלא חד מה דלאו הכי בארון דהאי עלמא דאורייתא מלגו מין אחד וארון מין אחרא דא בכתיבת דיו ודא ע״ץ מצופה זהב דודאי אורייתא[1319] חביבא מכלא הדא הוא דכתיב (איוב כח יז) לא יערכנה זהב וזכוכית
ומצד אחר אפילו בעולם הזה מראה שהכל אחד דיו ועץ (שהדיו) מתפוחים שהם נעשו בעץ (וכל דברי הדיו מעץ הם) ועוד דיו שחר מבחוץ ולבן מבפנים כך הם (חכמים בעלי תורה) בעלי תורה וחכמים שחרים בעולם הזה שהוא מבחוץ ויפים באותו העולם הבא שהוא מבפנים ולכן דיו לשון של דיו לעבד להיות כרבו דיו יו״ד יד״ו חכמה ותבונה ודעת שכתב אדם בידו בדיו (ע״כ רעיא מהימנא).	ומסטרא אחרא אפילו בהאי עלמא אחזי דכלא חד דיו ועץ (דדיו) מתפוחיםפז דאתעבידו בע״ץ אינון (וכל מלין דדיו[1320] ע״ץ אינון) ועוד דיו אוכם מלבר וחוור מלגו הכי אינון (נ״א חכמים מארי תורה) מארי תורה וחכמים אוכמים בהאי עלמא דאיהו לבר שפירין בההוא עלמא דאתי דאיהו מלגו ובגין דא דיו לישנא דיו[1321] לעבד להיות כרבו דיו יו״ד[1322] ידו חכמה[1323] ותבונה ודעת דכתב בר נש בידו בדיו (ע״כ רעיא מהימנא)[1324]

	קנט/ב
עמו וכשנכלל עמו הוא נקרא אלהים ואם תאמר הרי הקדים השמאל בסוד העולם הבא ודאי זה כך אלא כשיצאו הדרגות בסוד האותיות מתוך העולם הבא רצה השם הזה להראות ולהבנות להראות על אותו מקום שיצאו משם ונבנה שם זה	בהדיה אקרי איהו אלהים ואי תימא הא אקדים שמאלא ברזא דעלמא דאתי[1325] ודאי הכי הוא אלא כד נפקו דרגין[1326] ברזא דאתוון מגו עלמא דאתי בעא שמא דא[1327] לאתחזאה ולאתבני לאחזאה על ההוא אתר[1328] דנפיק מתמן ואתבני שמא דא[1329] כגוונא דא א״ל[1330]

[1318] בסוד נשיקין רוחא ברוחא (יהל אור).

[1319] ר״ל אע״ג דאורייתא דיו וארונא זהב. וז״ש הה״ד לא כו׳ (יהל אור).

[1320] וכל מילין דהוו כו׳. צ״ל דדין ור״ל כמ״ש (שבת כ״ג א) כל השרפים יפים לדיו כו׳ (יהל אור).

[1321] ר״ל אע״ג דהת״ח דרע לו בעוה״ז דיו להיות כרבו שג״כ בעוה״ז מל׳ גוון אוכמא כמ״ש שחורה אני ונאוה מלגאו (יהל אור).

[1322] ר״ל חכמה זעירא יו״ד והיא דיו כנ״ל (יהל אור).

[1323] כמש״ו דכתב ב״נ בידו בדיו ואותיות ידו י׳ חכמה ד׳ תבונה שהיא ד׳ שבבינה כידוע ו׳ דעת ידו ועם דיו מל׳ נשלם השם בס״ת עד״א. וז״ש בידו בדיו ועם ארון הכל א׳ כנ״ל (יהל אור).

[1324] פנחס רמב ע״א פקודא דא להקריב מנחה (הערת הזהר).

[1325] פי׳ השמאל צריך להקדים שהוא אלהים מפני שאלהים רומז לבינה שהיא עלמא דאתי ואמאי הקדמנו אל לשם אלהים. ותירץ ודאי הכי הוא שבינה קודמת (מ״מ).

[1326] אחר גלויים והתפשטותם לחוץ (אור יקר). דהיינו שאנו אומרים אחר שיצאו מאימא (מ״מ).

[1327] וכיון שענין הוראה זו הוא חוץ, מורה ממטה למעלה כמציאות שם החסד תחלה מורה יוצא מחסד ואח״כ מורה שקודם לחסד יצא מבינה דהיינו א״ל כשם החסד ממש (אור יקר). פי׳ אלהים שהוא בגבורה (מ״מ).

[1328] פי׳ בינה שנק׳ ג״כ אלהים א״נ ה״ק היה לנו להקדים אותיות הי״ם לשל אלא לפי שהוא שמאל קו הבינה שהיא עלמא דאתי ותירץ כדי שיהיה בגבורה שהיא ענף מן הבינה שם אלהים כמו בינה הנק׳ אלהים (מ״מ).

[1329] בגבורה (אור יקר).

[1330] היינו א״ל שבחסד דהיינו א׳ חסד ל׳ בינה ולא ששם א״ל שבשם אלהי״ם ענין אחר וז״ש ״א״ל בקדמיתא בסטרא דימינא״ והוא עצמו ״אתכליל גו שמאלא ונטיל ליה שמאלא״ ורצה בו ולא נעשה זר

כמו זה א״ל בתחלה בצד הימין נכלל בתוך השמאל ונוטל אותו השמאל ונקרא אלהים וזהו סוד הימין (אמר לו בשם וכו׳) בשם של אלהים ועל סוד זה בכל מקום שהוא דין שם הוא רחמים שהרי הוא כולל דין וזה נבנה ונראה.	בקדמיתא בסטרא דימינא אתכליל גו שמאלא[1331] ונטיל ליה שמאלא[1332] ואקרי אלהים ודא איהו רזא דימינא (נ״א א״ל בשמא וכו׳) בשמא דאלהים[1333] ועל רזא דא בכל אתר דאיהו דינא תמן איהו רחמי[1334] דהא כליל איהו דינא[1335] והא אתבני ואתחזי[1336]
אותו שיצא משם אמצעי נוטל את שניהם ומשתלם ונקרא אלהינו הרי כאן השלמות שנראית מסוד העולם העליון והכל נכלל זה בזה כיון שהאמצע הזה השתלם שורה עליו השם הקדוש המפתח של הכל שנקרא יהו״ה ואז נוטל את כל הצדדים מעלה ומטה ימין ושמאל ולכל הצדדים האחרים ולכן כשנשתלם מסוד שני הצדדים מימין ושמאל נקרא אלהינו הרי כאן ימין ושמאל ואמצע בכלל השם הזה וזה נראה ונבנה הסוד שהאותיות יצאו משם כך נבנה ונראה כל אחד ואחד.	ההוא דנפק מתמן אמצעיתא[1337] נטיל לתרווייהו[1338] ואשתלים ואקרי אלהינו[1339] הא הכא שלימו דאתחזי מרזא דעלמא עלאה וכלא אתכליל דא בדא כיון דהאי אמצעיתא אשתלים שרא עליה שמא קדישא[1340] מפתחא דכלא[1341] דאקרי יהו״ה[1342] וכדין נטיל לכל סטרין עילא ותתא[1343] ימינא ושמאלא[1344] ולכל סטרין אחרנין[1345] ועל דא כד אשתלים מרזא דתרין סטרין מימינא ושמאלא אקרי אלהינו הא הכא ימינא ושמאלא ואמצעיתא בכללא

להכלל בו מן הטעם שפירשנו שיצא מחסד וקודם מבינה והור העל ב׳ מקומות אלו ממטה למעלה (אור יקר).

[1331] פי׳ הי״ם דאלהים הוא בשריאל ואל שהוא הימין נכלל בו ונעשית אלהים (מ״מ). כשהוא לטובה הנה מתבסמין הגבורות בחסדים ונמתקין ונעשים לרשפי אש שלהבת י״ה, שלהובין דרחימו, ובסוד (שיה״ש ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וכמ״ש בזוה״ק ויחי (רמה ע״א) ופ׳ קדושים (פד ע״א), ואז הוה מציאות הגבורות וגילויים בטובה שאין למעלה מהם, כי אז הוה התכללות שמאלא בימינא וימינא בשמאלא (ע׳ רע״מ פ׳ עקב רעא ע״א וע״ב ופ׳ תרומה קנט ע״ב) בבחי׳ התהפכות דינא לרחמי, ע״ד שאמרו (ב״ר פל״ג סי׳ ג, וברע״מ פינחס רמח ע״א) כי הגבורות בעצמם נעשו לטובה שאין למעלה מהם כנז׳, כי מהם הוא כל טוב הצפון (כללים ח״א עז ע״ג), ועי׳ ביאורים ח״א עז ע״ד..

[1332]

[1333] נראה דהכי קאמר כי שם אלהים כולו רמז בימין וכדמסיק לקמן (אור יקר).

[1334] ח״ג סה ע״א (לש״ו). ויש מבא אל החסד בפעולה ההיא לא חסד שבגבורה דהיינו א״ל שבשם אלהי״ם אל חסד ממש (אור יקר).

[1335] ששם א״ל שבחסד עצמו הוא כלול מהגבורה וזה כמו שיתבאר לקמן (אור יקר).

[1336] ירצה כיון שהגבורה כלולה בחסד וכן חסד כלול בגבורה ממילא נבנה ונראה שם אחד שלישי המורה על זה וז״ש ״והא אתבני ואתחזי״ אין צריך עניינים אלא כבר נבנה ונראה ״ההוא דנפק מתמן״ היינו יעקב שהוא יוצא מכללות חסד וגבורה, ולזה לא נטה אל הימין מפני הגבורה ולא נטה אל השמאל מפני החסד (אור יקר).

[1337] ת״ת (אור יקר ורח״ו במ״מ).

[1338] ב׳ אותיות מכל א׳ וא׳ והם ששה אותיות בו א״ל שתים מימין, ה״י שתים משמאל נ״ו שתים מעצמו יוצא מבינה והיינו ״אמצעיתא״ נ״ו ״נטיל לתרווייהו״ אלה״י ״ואשתלים״ בסוד המזגת הרחמים (אור יקר).

[1339] פי׳ אל הוא חסד ה״י דאלהינו הוא בורה כמ״ש לקמן שמאלא נטיל תרין ואינון ה״י נ״ו דאלהינו הם מ׳ ות״ת כי ו׳ הוא בחינת הת״ת. והנ״ו כפופה היא בחינת המלכות שהיא דבוקה תמיד באחורי הת״ת (מ״מ).

[1340] פי׳ שעיקר שם הוי״ה הוא בת״ת (מ״מ).

[1341] ודע כי מה שאמרנו כי השמות דאלהי״ם ואדנ״י הם בבי״ע, הנה האמת הוא כי עיקרם הוא ג״כ רק באצילות עצמו, וכמ״ש הרב (בשער הירח פ״א ובכ״מ), כי המלכות דהאצילות כאשר נשלמת להיות פב״פ עם ז״א, הנה עומדת אז בהגילוי דשם אלהי״ם ודשם אדנ״י, וע׳ עוד בזוה״ק (ויקרא יא ע״ב ופ׳ תרומה קנט ע״ב) והוא נודע ופשוט, אך מה שאמרנו כי הם בבי״ע, ר״ל כי השמות דאלהי״ם ואדנ״י הם מתפשטים ומתגלים בבי״ע, משא״כ השם הוי״ה ב״ה הוא רק בפנימיותם, והוא נעלם, וכל המציאות דהבי״ע והנהגתם הוא רק בהגילוי דשמות אלהי״ם ואדנ״י, וכמו שנאמר בכל מעשה בראשית רק השם אלהי״ם, כי בו נתגלה בהעולמות בי״ע. (הקדו״ש נא ע״ב).

[1342] הוא היחוד (דע״ה ח״א פא ע״א).

[1343] פירוש נ״ה שנק׳ מעלה מטה (מ״מ).

[1344] חו״ג (מ״מ).

[1345] פירוש ספירות קו האמצעי (מ״מ).

	דשמא דא ודא אתחזי ואתבני רזא דאתוון נפקו מתמן כגוונא דא אתבני ואתחזי כל חד וחד
הרי נכלל ימין בשמאל ונוטל השמאל את שם הימין איפה כלול הימין בתוך השמאל שהימין יטל את סוד השמאל אלא כשנכלל ימין בשמאל ונוטל השמאל את שם סוד הימין הימין כולל בתוכו את השמאל השם א״ל והוא הי״ם.	הא אתכליל ימינא בשמאלא ונטיל שמאלא שמא דימינא ימינא אן כליל בגויה[1346] שמאלא למהוי נטיל ימינא רזא דשמאלא אלא כד אתכליל ימינא בשמאלא ונטיל שמאלא שמא רזא דימינא ימינא כליל בגויה שמאלא שמ״א א״ל[1347] ואיהו הי״ם[1348]
למה כך אלא בשעה שנבנה אותו מקום שיצאו משם נוטל השמאל שתי אותיות הימין נוטל אחת מסוד העולם הבא השמאל שתים והוא הי״ם אז הימין כולל בתוכו את השמאל ונוטל האות האחרונה ם ונוטל י׳ שהיתה בשמאל ם היא בשלמות מ״ם וכך נבנה מי״ם באותו י׳ שנוטל יותר ואז הימין כולל את השמאל בתוכו.	אמאי הכי[1349] אלא בשעתא דאתבני ההוא אתר דנפקו מתמן נטיל שמאלא תרין[פח] אתוון[1350] ימינא נטיל חד[1351] מרזא דעלמא דאתי שמאלא תרין ואיהו הי״ם[פט] כדין ימינא כליל בגויה לשמאלא ונטיל לאת בתראה ם[1352] ונטיל י׳ דהוה בשמאלא[1353] ם איהו בשלימו[1354] מ״ם ואתבני הכי מים בההוא י׳ דנטיל יתיר כדין ימינא כליל ליה לשמאלא בגויה
אחר כך נבנות האותיות א׳ שהיה בהתחלה בצד הימין הולידה והוציאה את האות ש׳ כלולה בשלשה צדדים ומשתתפת עם האות א׳ ונעשות אש עוד זזות האותיות הללו תוך הכאת שני הצדדים הללו ומתקרבים כאחד במחלוקת ומתוך מחלוקת זו של מים באש ואש במים מולידים אותיות ומוציאים אות ר׳ ואות ו׳ ואות ח׳ ונעשים רוח ונכנס בין שני צדדים ואז מתישבות האותיות הראשונות במקומן כל אחת ואחת בשלמות.	לבתר אתבנון אתוון[1355] א דהוה בקדמיתא בסטרא דימינא אוליד ואפיק את ש כליל בתלת סטרין ואשתתף באת א ואתעביד אש תו אעדו אתוון אלין גו בטישו דתרין סטרין אלין ואתקריבו כחדא במחלוקת ומגו מחלוקת דא דמים באש ואש במים אולידו אתוון ואפיקו את ר ואת ו ואת ח ואתעבידו רוח ועאל בין תרין סטרין וכדין אתיישבו אתוון קדמאי בדוכתייהו כל חד וחד בשלימו
עוד זזות האותיות ומתגלגלות כאחד א׳ מוציאה מ׳ שהיא מצדו בימין שהרי בימין מתישבת מ׳ מוציאה ש׳ משום שהרי מ׳ היא כלולה בראשונה היתה משמאל ונכללת אחר כך בימין ומשתלמת בשני צדדים כיון שהשתלמה זזו והולידו כאחד	תו אתוון אעדו ואתגלגלו כחדא א אפיק מ דאיהו מסטרא דיליה בימינא דהא בימינא אתיישב מ אפיק ש בגין דהא מ כלילא איהי בקדמיתא הות משמאלא ואתכליל לבתר בימינא ואשתלים בתרין סטרין כיון דאשתלים אעדו ואולידו כחדא ואתכללו בתרין סטרין

[1346] פי׳ הימין נכלל בתוך השמאל דהיינו אל שהוא הימין הוא אל דאלהים (מ״מ).
[1347] פי׳ לרמוז שבשמאל נכלל אל שהוא החסד (מ״מ).
[1348] פי׳ השמאל הוא הי״ם דאלהים (מ״מ).
[1349] פי׳ למה השמאל נק׳ הי״ם (מ״מ).
[1350] ור״ל ה״י (מ״מ).
[1351] מלכות (מ״מ).
[1352] פי׳ מהבינה לקח החסד מלכות (מ״מ).
[1353] פי׳ משני אותיות ה״י שהיו בשמאל לקח הימין י׳ (מ״מ).
[1354] פי׳ מ״ם במילואה כזה עם היו״ד שלקח מהשמאל הם מים. נמצא שהשמאל שהוא ה״י נכלל בימין שהוא מ״ם (מ״מ).
[1355] מכאן ואילך במאמר זה אין לנו שום הקדמה לצירופי אותיות אלו (מ״מ).

ונכללו בשני צדדים.	
התחזקו האותיות אמ״ש שלש אלה והתעברו והולידו שלש אחרות תוך הגלגול מ׳ התתקנה והתעברה והולידה ר׳ א׳ התעברה והולידה ו׳ ש׳ התעברה והולידה ח׳ והכל נתקן עוד התעברו האותיות הללו סוד אמ״ש והתגלגלו כמקדם א׳ התעברה והולידה והוציאה את האות ב׳ בצד מערב ואז היא מתישבת בצד הדרום מ׳ התעברה והולידה והוציאה את האות ד׳ בצד הצפון ואז היא מתעלה בין צפון ודרום ותלויה באויר ש׳ התעברה והולידה והוציאה אות ג׳ ומתישבת בצד המזרח ומתעלה בין מערב ומזרח ותלויה באויר נמצאו שתי אותיות מ״ש תלויות באויר.	אתתקפו אתוון אמ״ש תלת אלין ואעדו ואולידו תלת אחרנין גו גלגולא מ אתתקנ[ז] ואעדי ואוליד ר א אעדי ואוליד ו ש אעדי ואוליד ח ואשתכלל כלא תו אעדו אתוון אלין רזא אמ״ש ואתגלגלו כמלקדמין א אעדי ואוליד ואפיק את ב בסטרא דמערב כדין אתיישב איהו בסטר דרום מ אעדי ואוליד ואפיק את ד בסטרא דצפון כדין אסתלק איהו בין צפון ודרום ותליא באוירא ש אעדי ואוליד ואפיק את ג ואתיישב בסטרא דמזרח ואיהו אסתלק בין מערב ומזרח ותליא באוירא אשתכחו תרין אתוון מ״ש תליין באוירא
א׳ שנשארה התעלתה במקומה ועלתה למעלה והתעטר בה י״ה באלה התחזקה והתעברה והולידה ה״ו ועמדה במקומה אז מתעטרת ומאירה ופושטת אור ומולידה אור והוציאה את האות ט׳ המכה שהכה והאיר סוד העולם העליון	א דאשתאר אסתלק בדוכתיה וסליק לעילא ואתעטר ביה י״ה באלין אתתקף ואעדי ואוליד ה״ו וקאים בדוכתיה כדין אתעטר ואנהיר ופשיט נהירו ואוליד נהירו ואפיק את ט בטישו דקא בטש ונהיר רזא דעלמא עלאה
	קס/א
באור.	בנהירו
אז מתעלה א׳ ונוטלת מתוך האור את מ״ש והתחברו עמה ונהיות אמ״ש כמקדם ומתישבת א׳ בצד דרום ש׳ בצד מזרח מ׳ בצד צפון עולה ג׳ שהיתה בצד מזרח ומתעברת ומולידה צ״ת באה ב׳ שהיתה בצד מערב ועולה ומתחברת בין צ״ת עולות א׳ ו׳ זו מצד מערב (דרום) וזו מצד מזרח ומתחברות שתיהן עם ב׳ בין צ״ת	כדין אסתלק א[1356] ונטיל מגו אוירא[1357] מ״ש ואתחברו בהדיה והוו[צא1358] אמ״ש כמלקדמין ואתיישב א בסטרא דדרום[1359] ש בסטרא דמזרח[1360] מ בסטרא דצפון[1361] סלקא ג דהוה בסטרא דמזרח[1362] ואעדי ואוליד צ״ת[1363] אתא ב דהוה בסטר מערב וסליק ואתחבר בין צ״ת סליקו א ו[1364] דא מסטר

[1356] היינו לחבר ולסדר סוד האמות אמ״ש אל מקומם כדי להאציל שתי מדות הנשאות שהם נצ״ח והו״ד, ומציאותם משלשתם (אור יקר).

[1357] סוד או״ר הוא או״ר י׳ אויר שפירשנו עניינם בארוכה בתיקונים, וכשאנו אומרים תליא באוירא היינו העלותם שם, דהיינו יה״י אור י״ה או״ר, דהיינו חכמה י׳ בתוך או״ר בינה נעשה או״ר ״אסתלק א״ בסוד החסד בסוד הדעת כדפירשנו, ״ונטיל מתוך אוירא״ שורש ודאי למ״ש חסד גבורה כדפירשנו (אור יקר).

[1358] כסדר (אור יקר לפי גרסתו).

[1359] חסד (אור יקר).

[1360] תפארת הכולל שלשה אבות (אור יקר).

[1361] ששם היא כדפירשנו לעיל, והיינו שלש ראשונות באות על השלשה אבות כזה [א׳], דעת בימין, מ״ם חסד בשמא[ל], ש׳ גבורה באמצע יורדות מדרגה אחר מדרגה כדי להוציא ולהאציל ולתת כח, ולזה אמר ״ואתיישב א״ וכו׳ מפני שאין אלו מקומם האמתי אלא בסוד ההמזגה (אור יקר).

[1362] היינו גומל חסדים טובים, והוא התפארת הגומל לדלים שהם למלכות בכח החסד שהיא גמילות חסדים, ועתה בכח שלשה אלו הוא עולה ונקשר להאציל הנצח וההוד שהם שתי מדות, והיינו שהתפארת מאצילם, ולכך נקראו בני ישראל בנים וענפים לתפארת (אור יקר).

[1363] והיינו צ׳ נצח שהיא ימינית יותר מתי״ו, ות׳ הוד שהיא שמאלית, ועם היות שפעמים הרבה מתייחסים שתי אותיות אלו לצדיק ומלכות צ״ת, סוף סוף כך נטייתם יסוד לימין ומלכות לשמאל בשתי מדות אלו, [אתא] ב׳ שהוא המלכות ״דהוה בסטר מערב״ והיא עולה אל בין נצח והוד, ששם לה נחת רוח (אור יקר).

[1364] דהיינו תפארת ויסוד כנודע, כי א׳ היא שמולידה ט׳ כדפירשנו, ואו התפארת כמשמעו, ולכך ״סליקו או דא מסטר מזרח ודא מסטר מערב״ שכך מקומם תפארת מזרח, יסוד מערב (אור יקר).

ומאיר השם צבאות כשמאיר השם הזה בתוך המשכן מתעברות האותיות ומולידות ז׳ ב׳ (ג׳) נ עולות אמ״ש כמקדם ומתעברות ומולידות ס׳ ע׳ פ׳.	מערב (נ״א דרום) ודא מסטר מזרח ואתחברו תרווייהו בהדי ב[1365] בין צ״ת ואנהיר שמא צבאות כד אתנהיר שמא דא[1366] גו משכנא אעדו אתוון ואולידו ז ב (נ״א ג) נ סליקו אמ״ש כמלקדמין ואעדו ואולידו ס ע פ[1367]
נשארה ק׳ יחידה ועולה ויורדת ועומדת בתוך נקב תהום רבה רואה אותה הקדוש ברוך הוא שמתערבבת בלי גוף ולא ציור ולא נכנסת למשכן עשה אותה חפה וכסוי למשכן ומהי יריעות עזים לאהל על המשכן כמו שנאמר ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן לאהל ולא אהל קו״ף ולא אדם.	אשתאר ק יחידא[1368] וסלקא[1369] ונחתא[1370] קיימא גו נוקבא דתהומא רבא[1371] חמא לה קודשא בריך הוא[1372] דקא מתערבבא[1373] בלא גופא ולא ציורא ולא עייל למשכנא[1374] עבד לה[1375] חופאה למשכנא[1376] ומאי ניהו יריעות עזים לאהל על המשכן כמה דאת אמר (שמות כו ז) ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן לאהל ולא אהל קו״ף ולא אדם
עוד התגלגלו האותיות כמקדם בתוך מעשה המשכן אמ״ש ש׳ התגלגלה והתישבה בצד מזרח ונשארה ג׳ תלויה באויר מ׳ התגלגלה והתישבה בצד צפון ויצאה ד׳ והתחברה בתוך ש׳ באותו צד א׳ התגלגלה והתישבה ועלתה לי׳ ועלתה והחזיקה עמו ונטלה אותו והתחברה בתוכו בחבור אחד שד״י כשהשם הזה נתתקן בתוך המשכן אז קיום ועמידה הוא	תו אתגלגלו אתוון כמלקדמין גו עובדא דמשכנא אמ״ש ש אתגלגלא ואתיישבא בסטר מזרח ואשתאר ג תלייא באוירא מ אתגלגלא ואתיישבא בסטר צפון ונפק ד ואתחבר גו ש בההוא סטרא א אתגלגל ואתיישב וסליק לגבי י וסלקא ואתתקפא בהדיה ונטיל ליה ואתחבר גו בחבורא חדא שד״י כד שמא דא אתתקן גו משכנא כדין קיומא וקימא איהו מגו משכנא

[1365] מלכות בין נצח והוד ששם קשר שלשה מדות אלו כנודע, וחמשה מדות יחד עושים ״שם צבאו״ת״ המיוחס לשני מדות וזהו שאמר ״ואנהיר שמא צבאות״, והגיע ההתפשטות עד סוף האצילות ועדין האותיות אינם שלימות כל האלפא ביתא, מפני שיש אמ״ש רו״ח בג״ד יהו״ה ל׳ מ׳ צ׳ ת׳ ט׳ נ׳ (אור יקר).

[1366] המדות האלו במלכות דהיינו ״משכנא״ (אור יקר).

[1367] כנגד שלשה מדות אלו נצח הוד יסוד, והם בפרקי הנקבה למטה ענין, שבזה נשלמו כל האותיות שבאלפא ביתא, וסוד ס׳ הוא היסוד והוא פשוט שעניינו שש קצוות נכללים עולים ששים, ונצח שבעים שהיא מדה שביעית על השמינית שהיא למנצח על השמינית נצח על הוד דהיינו ע׳ על פ״ה כסדרן ברחמים, וישראל פגמו בשתי מדות אלו והקדימו פ׳ לעי״ן, ולא נצחה הנצח רחמים על הוד דין, אלא הוד דו״ה דין על נצח, ונהפך להם לדין (אור יקר).

[1368] שכל האותיות פעלו בסוד גילוי אורם באצילות והמציאו באורם מציאיות, ולזה בסוד המשכם כולם הם פועלות, שהמשכן בחינות הספירות הוא בלכ רמיזותיו כדפירשנו לעיל ריש דברי ר׳ יוסי, והנה קוף היא בחינה אחרונה באצילות [שמדה] מ(ת)קיימת החצונים ומעמדת שק״ר במה שהיא נק״שרת בק׳ ש׳ ר׳ ומתהפכת לשק״ר, אמנם היא כקוף לפני בני אדם כנודע (אור יקר).

[1369] **ונוטלת כח (אור יקר).**

[1370] **ומשפעת המותר לחצונים, ואין לך אות ארוכה כקוף שהוא הנחש הכרוך על עקב ואל תשיבני מן [הפשוטות?] שאלו הם בקדש ואין כן קוף שהיא מתפשטת כנחש ולכך תליא כרעיה נחש יונק (אור יקר).**

[1371] כדי לינוק (אור יקר).

[1372] בינה (אור יקר).

[1373] היינו אותה הבחינה המתפשטת מסדר הקדושה, ויורדת בערב שבת בין השמשות בנוק׳ דתהומא רבא ומוליד רוח דשדים ״בלא גופא ובלא ציור״ שהם תולדות תהו ובהו (אור יקר).

[1374] שאלו הם בסוד זרע לבטלה בלא נקבה טיפות בלי נקבה לעשות להם גוף וכדפי׳ באדרא, ולזה ״לא עייל למשכנא״ להוליד שם, הקדים יום שבת ופוסק ונעשה הקלי׳ נחה, שביום שבת גיהנם פוסק (אור יקר).

[1375] מכל התפשטות שנפשט המציאות הזה (אור יקר).

[1376] שיש תועלת בחצונים שהם שומרי הקדש, שכמה אינם מתקדשים אלא מחמת אימת הרצועה המחלקה, וכתיב יתרון לחכמה מן הסכלות ודאי לחכמה נמשך יתרון מעלה מן הסכלות שהי אמייסרת הסכלים והם יראים מן היסורים ומן המות, והיינו יריעות עזים לאהל על המשכן ועם היות שכך הוא אינם נכללים בצורה העליונה ח״ו , שכל מה שיתפשט הקדוש מן הנקוה העליונה עד היכל לבנת הספיר הכל סוד אח״ד ומשם ולמטה סוד אח״ר אינם בחאד ח״ו ולזה הם עזים ודאי קשים ועזים לאהל על המשכן אינם מכלל המשכן וזהו שאמר לאהל ולא אהל (אור יקר).

מתוך המשכן שלמטה.	דלתתא
עוד התגלגלו האותיות כמקדם להתישב במשכן ועלו האותיות א׳ בראש ת׳ אחר כך א״ת ב׳ בראש ש׳ אחר כך התחלפו האותיות אב״ג ית״ץ התגלגלו בחקיקות קדש א׳ ק׳ א׳ הוציאה ק׳ לשמר את המשכן ק׳ הוציאה ר׳ ר׳ הוציעה ע׳ קר״ע.	תו אתוון אתגלגלו כמלקדמין לאתיישבא משכנא סליקו אתוון א ברישא ת לבתר א״ת ב ברישא ש לבתר אתחלפו אתוון אב״ג ית״ץ אתגלגלו בגלופי קדשא א ק א אפיק ק לנטרא משכנא ק אפיק ר ר אפיק ע קר״ע
הסוד הזה ואת ערת גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו כמו זה ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן שהרי החלק הזה הצטרך להראות בחוץ לשמר את אותו פנים ועל סוד זה הלבישה את יעקב בחוץ שט״ן קר״ע אותן אותיות רשומות בחוץ בשביל שמירת המשכן שהוא סוד הברית הקדושה ונפרעה הערלה אחר כך על ידי הכסוי הזה.	רזא דא (בראשית כז טז) ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו כגוונא דא ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן דהא חולקא דא אצטריך[1377] לאחזאה לבר לנטרא ההיא דלגאו ועל רזא דא אלבישת ליה ליעקב לבר שט״ן קר״ע אתוון אינון רשימן לבר בגין נטורא דמשכנא דאיהו רזא דברית קדישא ואתפרעא ערלה לבתר בחופאה דא
עוד התגלגלו האותיות והוציאו א״ת ב״ש שקוצי״ת בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וגו׳ בגלגול זה והארץ היתה תהו ובהו באותיות קר״ע שט״ן וחשך על פני תהום ג׳ הוציאה ר׳ ד׳ ק׳ עד כאן התגלגלו האותיות והכו זו בזו לתקון בתוך המשכן אותן אמ״ש הוציאו תולדות (ת׳) ה׳ צ׳ ו׳ ף׳ אותיות התלויות בתוך האויר והכו באותן אחרות והוציאו את ציור המשכן ז׳ ע׳ עד כאן עומד וחשך על פני תהום כולם בצדו ח׳ באה ס׳ והתחברה עמו אז יהי אור ויהי אור.	תו אתגלגלו אתוון ואפיק א״ת ב״ש שקוצי״ת בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו וגו׳ בגלגולא דא והארץ היתה תהו ובהו באתוון קר״ע שט״ן וחשך על פני תהום ג אפיק ר ד ק עד הכא אתוון אתגלגלו ובטישו דא בדא לתקונא גו משכנא אינון אמ״ש ואפיקו תולדין (נ״א ת) ה צ ו ף אתוון דתליין גו אוירא ובטישו באינון אחרנין ואפיקו ציורא דמשכנא ז ע עד הכא קיומא וחשך על פני תהום ח כלהו בסטרוי אתא ס ואתחבר בהדיה כדין יהי אור ויהי אור
התגלגלו האותיות כמקדם אב״ג ית״ץ התעברו והולידו והוציאו ציור תוך סודות המשכן (בכללות) התגלגלו אחד בסוד א׳ ל׳ ב׳ ם׳ שהרי האות א׳ התעברה והולידה בסוד של כח ותקף את האות ל׳ התגבר בתקפו והתעלה בכבודו והוליד את האות ב׳ אז התעברו והולידו האותיות והתחברו אחרות אלו א׳ התחברה בחקיקתה באות ב׳ אז ט״ר בחבור ט״ת להיות האותיות עולות למקומן תוך צרוף של סוד המשכן את הכיור ואת כנו.	אתגלגלו אתוון כמלקדמין אב״ג ית״ץ אעדו ואולידו ואפיקו ציורא גו רזין דמשכנא (ס״א בכללא) אתגלגלו חדא ברזא אל בם דהא את א אעדי ואוליד ברזא דחילא ותוקפא את ל אתגבר בתוקפיה ואסתלק ביקריה ואוליד את ב כדין אעדיאו ואולידו אתוון ואתחברו אחרנין אלין א אתחבר בגלופיה באת ב כדין ט״ר בחבורא ט״ת למהוי אתוון סלקין באתרייהו גו צרופא דרזא דמשכנא (שמות לה טז) את הכיור ואת כנו
יהי רקיע בתוך המים שהרי המים עלו וירדו בסוד של האותיות א״ל א׳ הוציאה ו׳ ו׳ הוציאה ק׳ האות ל׳ עולה ונחקקו	יהי רקיע בתוך המים דהא מיין סליקו ונחתו ברזא דאתוון א״ל א אפיק ו ו אפיק ק את ל סליק אתגליפו אתוון בגלופייהו בחבורא חדא

[1377] השעיר עצמו הנה הוא מסטרא דדינא, והגם שהוא מהמינים טהורים, אך הוא מצד הגבורות והדינין שהם שורש הקליפות, ומשם הוא יניקתם, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קלט ע״א) ועזים גבורן תתאי דלבר לחפיא כו׳, וכן הוא שם (קמז ע״ב וקס ע״א ורלג ע״ב רסט ע״א וקפה סע״א) ובדברי הרב שער קליפת נוגה (פרק ט) (דע״ה ח״ב קנו ע״א).

האותיות בחקיקותיהן בחבור אחד קול ה׳ על המים א״ל וכו׳ אלו אותיות א״ל שהרי אלה התעברו והולידו והוציאו אותיות תוך ציורי המשכן אמ״ש התעברו והולידו ונחקקו בחקיקות של סודות האותיות להוציא את ציורי המשכן א׳ הוציאה ג׳ ש׳	(תהלים כט ג) קול יהו״ה על המים א״ל וגו׳ אלין אתוון א״ל דהא אלין אעדו ואולידו ואפיקו אתוון גו ציורין דמשכנא אמ״ש אעדו ואולידו ואתגליפו בגלופי רזין דאתוון לאפקא ציורין דמשכנא א אפיק ג ש
	קס/ב
הוציאה ן׳ לחבר תוך האות ג׳ בסוד גן תדשא הארץ דשא עשב וגו׳ התגלגלו האותיות כמקדם אמ״ש בסוד ב״ם באלה נכנסו המים למקום אחד שכתוב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד.	אפיק ן לחברא גו את ג ברזא גן תדשא הארץ דשא עשב וגו׳ אתגלגלו אתוון כמלקדמין[1378] אמ״ש ברזא ב״ם באלין כנישו מיא לאתר חד דכתיב (&) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד (עד כאן מצאתי בהעתק)
רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך עד שהיו הולכים אמר רבי יוסי נפתח בעדונים (במלאכים ובזמנים) ונאמר דברי תורה פתח רבי יוסי בדברי קריאת שמע ואמר כתוב שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד וכתוב (שם כז) שמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכתוב (שם ט) שמע ישראל אתה עבר היום את הירדן כל השמע שמע הללו שאמר משה לשם מה שהרי שמע ישראל של היחוד הוא נאה (שהרי לדרשה הוא בא) והאחרים הללו למה.	רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי באורחא עד דהוו אזלי אמר רבי יוסי נפתח בעידונין (נ״א בעירין[1379] או בעידנין) ונימא מלי דאורייתא פתח רבי יוסי במלי דקרית שמע ואמר כתיב (דברים ו ד) שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד וכתיב (שם כז ט) שמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכתיב (שם ט א) שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן כל הני שמע שמע דקאמר משה אמאי דהא שמע ישראל דיחודא יאות (דהאי לדרשא קאתי) הני אחרנין אמאי
אלא כולם באים לדרשה שמע ישראל של היחוד ודאי שזה בא לדרש וכאן רמוז ונראה היחוד של החכמה העליונה שמע ע׳ היא מהאותיות הגדולות למה אלא רמז הוא רומז בכלל אחד לכלל מעלה ומטה כאחד ביחוד אחד שמע שם ע׳ כאן נכלל	אלא כלהו לדרשא קאתו שמע ישראל דיחודא ודאי האי לדרשא קא אתיא והכא רמיז ואתחזי יחודא דחכמתא עלאה שמע ע׳ מאתוון רברבן איהי אמאי אלא רמז קא רמיז[1380] בכללא חדא לאכללא עילא[1381] ותתא[1382] כחדא ביחודא חדא[1383] שמע[1384] שם

[1378] שיתבחנו מבחי׳ אל בחי׳, שהבחינה הקודמת היתה להוציא גן דהיינו הרחמים וצמיחות הגן ורטיבתו, עתה יהיה גלגולים לענין הדין בצד מה, דהיינו מאמר יקוו כנודע, או יהיה בחינת כנישו להתבשל הזרע בהם בסוד נו״ה ולכך ״אתגלגלו אתוון״ להוציא בחינה אחרת דהיינו ב״ם, קיבוץ המים בם בנו״ה לבא אל היסוד דהיינו מאמר יקוו המים שהם בכיור וכנו, מתחת השמים ודאי שהם נו״ה תחת הת״ת אל מקום אחד היסוד אל המלכות או יהיה כדי להשפיע ולהמשיך, והיינו ותראה היבשה, המלכות היבשה יהיה לה ראיה טובה או יהיה לעכב השפע, ותראה יבשה בלי לחות (אור יקר).

[1379] פי׳ מלשון ויפתח הגמלים ואית דגרסי׳ נפתח בעידנין ור״ל בעת הראוי לעסוק בתורה (מ״מ).

[1380] הענין שבהיות ע׳ מאותיות גדולות הורה עניינים רבים, האחד הורה ש״מ לעצמם ע׳ לעצמם לדרוש ש״ם ע׳ שתי תיבות, עוד הורה ממה שהיה אפשר להיות ש״מ גדולות וע׳ קטנה והיה מרובה, כי אותיות ש״מ הם במעלה מאות ע׳, אמנם עתה שאות ע׳ גדולה הורה שאות ע׳ במעלה יותר מאותיו׳ ש״מ, אם כן לזה פירש כי ע׳ הם שבעים שמות יעלאין במע׳ גבוה, וש״ם למטה אתברכא מנייהו (אור יקר).

[1381] בינה (מ״מ).

[1382] היינו ש״ם שאינם גדולות (אור יקר). מלכות כי שמע שם מקבלת מן ע׳ וז״ש שמע שם ע׳ (מ״מ).

[1383] ממה שבאו שני מדרגות אלו במלה אחד שמע, ועוד הורה על ייחוד שני במלת אחד ולזה הם כחדא בייחודא חדא, ואלו היה קשר וייחוד לבד היה ראוי שהיהיו עש״ם, דהיינו ע׳ למעלה קשורים בש״ם שהיא למטה מהם, אמנם אמר שמ״ע דהיינו השבעים כלולים בש״ם (אור יקר).

[1384] רטז ע״א (הערת הזהר).

השם הזה באותם שבעים שמות עליונים להכלילם שהרי השם מתברך מהם ונכלל בהם וצריך להכלילם כאחד ביחוד אחד ולשים רצונו בהם.	ע׳[1385] הכא אתכליל האי שם באינון ע׳[1386] שמהן עלאין[1387] לאכללא לון דהא שם[1388] אתברכא מנייהו[1389] ואתכליל בהו[1390] ואצטריך לאכללא לון כחדא ביחודא חד[1391] ולשואה רעותיה בהו[1392]
שהרי ודאי שבעים שמות הם בסוד המרכבה העליונה ומהמרכבה העליונה הזו מתברך השם הזה ונכלל בתוכם ואחר כך ישראל בכלל אבל הרי שנינו זה ישראל סבא להיות ישראל בכלל אחד אותו מקום של דבקות הכל ועל זה שמע ישראל עכשיו נדבקה האשה בבעלה ונהיה הכל בכלל אחד וזה שמע ישראל של היחוד (ישראל) אחר כך מיחד שלשה צדדים ה׳ אלהינו ה׳ אחד להיות הכל אחד.	דהא ודאי ע׳ שמהן אינון ברזא דרתיכא עלאה[1393] ומהאי רתיכא עלאה אתברכא האי שם ואתכליל בגווייהו[1394] ולבתר ישראל בכלל[1395] אבל הא תנינן דא ישראל סבא[1396] למהוי ישראל בכללא חדא[1397] ההוא אתר דבקותא דכלא ועל דא שמע ישראל השתא אתדבקת אתתא בבעלה והוי כלא בכללא חדא ודא שמע ישראל דיחודא (ישראל) לבתר קא מיחד תלת סטרין[1398] יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד למהוי כלא חד
שמע ישראל של כל השאר אינם כמו זה אבל כל האחרים באו לדרש וכולם במקום אחר נדבקו שמע ישראל אתה עבר היום שמע ישראל היום הזה נהיית לעם	שמע ישראל דכלהו שאר לאו אינון כהאי גוונא אבל כלהו אחרנין לדרשא קאתו וכלהו באתר אחרא אתדבקו[1399] שמע ישראל אתה

[1385] שמע היא שם ע׳, פי׳ כי המלכות הנקראת ״שם״, היא המקבלת עתה הארה מן השבע תחתונות דאימא, אשר כל א׳ מז׳ כלולה מי׳, ונמצא שהם ע׳, ולכן ע׳ זו של שמע הוא ע׳ רבתי, לרמוז שהיא רומזת באימא, כנודע שאלפא ביתא רבתי באימא, ובינונית בת״ת, וזעירין ביסוד כנז׳ בתיקונים[1385] (קכא ע״א[1385]) וע״ש. וביאור הענין הוא כי הנה המל׳ נק׳ ״שם״, והטעם הוא במה שהודעתיך כי כל האחוריים העליונים שנפלו בימי המלכים שמתו, הנה אותם הביטולים שנתבטלו הם בחי׳ המ״ן שאנו מעלים תמיד לתקנם כמבואר אצלינו (שעה״כ כג ע״ב).

[1386] קח ע״א (הערת הזהר).

[1387] והיאך יוכללו בו (אור יקר).

[1388] שהיא מלכות (אור יקר).

[1389] ובהכרח יש בה בחינה כנגד כולם (אור יקר).

[1390] והיה ראוי לפי זה שיאמר שמ״ע אות ע׳ דומה לשם, אחד שהם כלולים בה, אמנם באה אות ע׳ גדולה לרמוז על שהם למעלה, וצריך אל המייחד לקושרם למטה (אור יקר).

[1391] ואם תאמר ולמה לא נרמזו בפירוש כשאר מדרגות הייחוד ה׳ אלהינו ה׳ (אור יקר).

[1392] אינו בפירוש המלות אלא התעוררות אל הכוונה שיכוון בהם בלבד, והטעם שאלו מעצמם הם (אור יקר).

[1393] אלו הם באצילות שבעים שמות נגד ז׳ ספירות כלולות מעשר, והמלכות בחינה אחרות ש״ם ודאי מקבלת מכולם, וכנגדם יש לה בהיכלות שבעים כחות שכל פרקי נתחי ההיכלות ואיבריהם הם נכללים בהם, ראשם ארבעה שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל שבהיכל הרצון, ומשם ולמטה הם משתלשלים עד שבעים בענין שהיא מתברכם מהם מאותם הזכרים העליונים (אור יקר). פי׳ בינה שהיא כסא לאריך (מ״מ).

[1394] ויש להם כנגדם והיא כלולה ביניהם כשפי׳ בזהר וירא והיא נקודה אמצעית ואפשר דהיינו אומרו ״ואתכליל בגווייהו״ והיינו ש״ם גובר, ואח״כ ע׳ (אור יקר).

[1395] כי כבר נאמרו בפרט סוד שבעים מדרגות הם פרקי אברי הת״ת אלא חזר ואמר ישראל דרך כללותם יחד (אור יקר). פירוש זעיר הנק׳ ישראל (מ״מ).

[1396] הפסוק שמע ישראל שיש בו כ״ה אתוון, ותלוים אלו הכ״ה אתוון בהכ״ה הנז׳, שהם בהתבונה דשם ס״ג, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ בא דף מג ע״א, תרומה דף קס ע״ב, ויקהל דף רטז ע״א, ואתחנן דף רסב ע״ב) שמע ישראל, ישראל סבא. והרי כי הוא תלוי בישסו״ת, וכמ״ש בפע״ח (שער הק״ש פרק י) (ביאורים ח״א מב ע״א).

[1397] פי׳ ישראל זוטא שהוא הזעיר מקבל מי״שם שהוא אבא כמ״ש הרב בכוונת ק״ש (מ״מ).

[1398] פירוש הם א״וא שהם ה׳ אלהינו ודעת המזווג א״וא שהוא מזלא דדיקנא דעתיקא הוא הוי״ה השנית וע״י הזעיר שעולה בסוד ח״ן הם מתייחדים ומזדווגים (מ״מ).

[1399] פירוש במלכות הנק׳ שמע ושיעור הכתוב ישראל שלמטה שהם אחוזים במלכות הנק׳ שמע אתה עובר היום. וכן נמי צריך לפרש שמע ישראל היום הזה נהיית לעם (מ״מ).

וכולם בדרגה תחתונה נדבקו.	עבר היום שמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכלהו בדרגא תתאה אתדבקו
שמע ישראל היום הזה נהיית לעם שמע ישראל נאה הוא אבל היום הזה נהיית לעם מהו היה צריך להיות היית מה זה נהיית אלא בכל מקום עם כשנשברו לבותיהם לעבודה כמו שנאמר נהייתי ונחליתי וזהו שכתוב שמעוני אחי ועמי אם אחי למה עמי ואם עמי למה אחי אלא אמר דוד אם ברצון אתם אחי ואם לא אתם עמי לשבר לבכם לעבודתי כך היום הזה נהיית לעם שברת לבך לעבודת הקדוש ברוך הוא.	שמע ישראל היום הזה נהיית לעם שמע ישראל יאות היום הזה נהיית לעם מהו היית מבעי ליה מאי נהיית אלא בכל אתר עם כד אתברו לבייהו לפולחנא כמה דאת אמר (דניאל ח כז) נהייתי ונחליתי ודא הוא דכתיב (דה״א כח ב) שמעוני אחי ועמי אי אחי למה עמי ואי עמי למה אחי אלא אמר דוד אי ברעותא אתון אחי ואי לאו אתון עמי לתברא לבייכו לפולחני כך היום הזה נהיית לעם תברת לבך לפולחנא דקודשא בריך הוא
שמע ישראל אתה עבר היום את הירדן הכל הוא בדרגה תחתונה ושמע ישראל של היחוד הוא בדרגה עליונה מה בין זה לזה אלא אותו שמע ישראל של היחוד לא היה בכלם כמו זה שהרי הוא היה סוד של מעלה ומטה (כראוי) (ובכל מקום הסוד לקבל) והוא סוד לקבל עליהם על מלכות שמים בכל צד כדי שיצטרך לאדם להיות מזמן (באותו שם) באותה שעה ליחד את שם הקדוש ברוך הוא ולקבל עליו על מלכות שמים.	שמע ישראל אתה עבר היום את הירדן כלא בדרגא תתאה איהו ושמע ישראל דיחודא הוא דרגא עלאה מה בין האי להאי אלא ההוא שמע ישראל דיחודא לא הוי בכולהו כהאי גוונא דהא איהו הוי רזא דעילא ותתא (כדקא יאות) (נ״א ובכל אתר רזא לקבל וכו׳) ואיהו רזא לקבלא״ב עלייהו עול מלכות שמים[1400] בכל סטרא בגין דיצטרך ליה לבר נש למהוי זמין (בההוא שמע) בההיא שעתא ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ולקבלא עליה עול מלכות שמים
ובשעה שבא אדם לקבל עליו על מלכות שמים אז השכינה באה ושורה על ראשו ועומדת עליו כעד להעיד עדות לפני המלך הקדוש שזהו מי שמיחד שמו פעמים ביום ושמו מתיחד מעלה ומטה כראוי ולכן ע׳ משמע ישראל היא מהאותיות הגדולות וגם ד׳ מהאותיות הגדולות להיות עד לפני המלך הקדוש והרי פרשוה יהו״ה אלהינו יהו״ה וזהו סוד היחוד בשלשה צדדים כמו שבארו המנורה הקדושה והתעורר בו בכמה מקומות ואין לנו רשות להעיר בו יותר.	ובשעתא דאתי בר נש לקבלא עליה עול מלכות שמים כדין שכינתא אתיא ושריא על רישיה וקאים עליה כסהיד לסהדא סהדותא קמי מלכא קדישא דהאי איהו דקא מיחד שמיה תרי זמני ביומא ושמיה אתייחד עילא ותתא כדקא יאות ועל דא ע׳ משמע ישראל מאתוון רברבן וד׳ נמי מאתוון רברבן למהוי עד קמי מלכא קדישא והא אוקמוה יהו״ה אלהינו יהו״ה ודא הוא רזא דיחודא בתלת סטרין כמה דאוקמיה בוצינא קדישא ואתער ביה בכמה דוכתי ולית לן רשו לאתערא ביה יתיר
ודאי האיש הזה שמייחד את שם	ודאי האי בר נש דקא מיחד שמא
אור יקר 60	קסא/א
הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה כראוי ששכינה באה ושורה על ראשו ומברכת אותו בשבע ברכות וקוראת עליו ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.	דקודשא בריך הוא עילא ותתא כדקא יאות שכינתא אתיא ושריא על רישיה ומברך ליה בשבע ברכאן וקרי עליה (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר
רבי חייא פתח אחריו ואמר אתה הראת	רבי חייא פתח אבתריה ואמר (דברים ד

[1400] פירוש בין בקריאת שמע דשחרית ובין דערבית (מ״מ).

לדעת כי ה׳ הוא האלהים וגו׳ בפסוק זה יש להתבונן אתה הראת מה הראת אלא כשיצאו ישראל ממצרים לא היו מכירים את סוד האמונה של הקדוש ברוך הוא כלום משום שכלם היו עובדים עבודה זרה בגלות ושכחו את כל עקר האמונה שהיה בהם בראשונה שירשו כל אותם שנים עשר שבטים מאביהם יעקב.	לה) אתה הראת לדעת כי יהו״ה הוא האלהים וגו׳ האי קרא אית לאסתכלא ביה אתה הראת מאי הראת אלא כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי ברזא דמהימנותא דקודשא בריך הוא כלום בגין דכלהו הוו פלחי פולחנא נוכראה בגלותא[1401] ואנשו כל עקרא דמהימנותא דהוה בהו בקדמיתא דיריתו כל אינון תריסר שבטין מאבוהון יעקב
וכשבא משה ולמד אותם שיש אלוה עליון בעולם כמו שבארוה ואחר כך ראו כל אותם נסים וגבורות על הים וכל הנסים והגבורות שעשה להם במצרים ואחר כך ראו כמה גבורות במן ובמים ונתנה להם תורה ולמדו את דרכי הקדוש ברוך הוא עד שהגיעו לזמן הזה.	וכד אתא משה אוליף לון דאית אלוה עלאה בעלמא כמה דאוקמוה לבתר חמו כל אינון נסין וגבורן דעל ימא וכל נסין וגבורן דעבד להו במצרים לבתר חמו כמה גבורן במנא ובמיא ואתיהיבת לון אורייתא ואוליפו ארחי דקודשא בריך הוא עד דמטו לעדנא דא
אמר להם משה עד כאן הצטרכתי ללמדכם כמו שמלמדים תינוק (מכאן ולהלאה) וזהו אתה הראת לדעת ולמדת עד כאן לדעת ולהתבונן ולהיכנס לסוד האמונה ומהי כי ה׳ הוא האלהים.	אמר לון משה עד השתא אצטריכנא למילף לכו כמה דילפין לרביא (מכאן ולהלאה) ודא הוא אתה הראת לדעת ואוליפת עד הכא לדעת למנדע ולאסתכלא ולמיעל ברזא דמהימנותא ומאי איהי כי יהו״ה הוא האלהים
אם תאמר דבר קטן הוא לדעת הרי כתוב וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה׳ הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כאן תלוי כל סוד האמונה	אי תימא מלה זעירא היא למנדע הא כתיב (&) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהו״ה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד[1402] הכא תליא כל רזא דמהימנותא[1403]

[1401] עי׳ ח״ג פד ע״ב (לש״ו).

[1402] עיקר הבורא והממציא הכל היה רק השם הוי״ה ב״ה, אלא שהיה גנוז ומלובש בהשם אלהי״ם, ומהטעם שאמרנו לעיל אות נ״ה, ועומד לעולם בפנימיותם האור דהוי״ה, וחיצוניותם הוא בהאור דאלהי״ם, והם אחד, כי רק יהו״ה הוא האלהי״ם בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ד לט), וכמו שאמרו בזה בזוה״ק (תרומה דף קסא ע״א) (ביאורים ח״א ע ע״ד), כשיש זכות גדול, הנה נכלל הבריאה עם האצילות באחדות גמור, כי כל עולמות בי״ע הם חיילות המלכות וצבאיה וכמ״ש הרב בשער השמות (פרק א), וכשיש זכות הם נכללים זב״ז, וזה עיקר שמא שלים, כי מתפשטת המלכות בבריאה ואז נקראת אלהי״ם, וכמ״ש בזוה״ק (בראשית כ ע״א). ונקרא אז האצילות עם הבריאה בשם שמא שלים שהוא הוי״ה אלהי״ם, וזהו עיקר שמא שלים כשנעשה האצילות עם הבריאה לאחד, כי אז מתראה ומתגלה כי ה׳ הוא האלהי״ם בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ד לט) וכמ״ש בזוה״ק (תרומה קס״א ע״א) (ביאורים ח״א עט ע״ד).

[1403] פי׳ בה׳ אלהים שהם ז״ון תלייא כל רזא מהימנותא שהם פרצופים העליונים הנעלמים וז״ש למנדע רזא דכל רזין מנו דא וכו׳ (מ״מ). כל תיקוני היחודים הנעשה מעתה ע״י אמונת ישראל, הרי אפשר מעתה להיות בגילוי גמור. והנה הוא התיקון דה׳ אחד ושמו אחד, ור״ל שיהיה שמו אחד באתגליא, שיתגלה גם בעוה״ז כי לה׳ המלוכה, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה׳ אלהי ישראל מלך כו׳ (תפילת ימים נוראים), כי עתה הוא רק בהעלם, אבל לעתיד יהא בגילוי גמור, וכמ״ש בזוה״ק תרומה (קלד ע״א) ע״ש. והוא ג״כ היחוד דהויה אלהים שהוא נקרא רזא דמהימנותא, כמ״ש בפ׳ תרומה (קסא ע״א וע״ב) אשר יתגלה לעתיד (דע״ה ח״א פא ע״א), השם הויה אלהים, הנה קורא אותו בזוה״ק בשם שם מלא (וכן הוא בבראשית רבה פ״ג סי׳ ג) ובשם שמא שלים וכמ״ש בפ׳ בראשית (דף כ ע״א) ובפ׳ פקודי (רסב ע״א) שם מלא הויה אלהים שם דא איהו שלם בכל אינון היכלין בכל אינון נהורין עלאין למהוי כלהו חד. ר״ל שהוראת השם הזה הוא לכלול היכלות הבריאה זב״ז, ולייחד את הבריאה באצילות, וכמו שהיה קודם החטא וכמבואר בהגר״א בספד״צ (רפ״ד כט ע״ג). ובפ׳ תרומה (קסא ע״א) אמרו בענין שם זה הכא תליא כל רזא דמהימנותא למנדע מגו דא רזא דכל רזין למנדע סתימו דכל סתימין הויה אלהים שם מלא וכולא חד. ובאד״ר (קמא ע״ב) כי השם הזה הוא רזא דעתיקא קדישא ורזא דזעיר אפין ולהורות שכולם חד. וכן השם אלהים הוא כולל את כל העולמות בי״ע, כי כולם נבראו בל״ב אלהים דמע״ב (דע״ה ח״ב מז ע״ד), היחוד הזה הוא מורה ג״כ על יחוד

לדעת מתוך זה סוד כל הסודות לדעת סתר (סוד של כל) כל הנסתרים יהו״ה אלהים שם מלא והכל אחד אתה הראת לדעת כאן סוד הסודות ליודעי מדין.	למנדע מגו דא רזא דכל רזין למנדע סתימו (נ״א רזא דכל וכו׳) דכל סתימין יהו״ה אלהים שם מלא וכלא חד[1404] אתה הראת לדעת הכא רזא דרזין לאינון ידעי מדין
אשריהם כל אלו שעוסקים בתורה ובגלל שכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם התבונן בתורה וברא את העולם ובתורה נברא העולם כמו שבארוה שכתוב ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אמן.	זכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא ובגין דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא[1405] אסתכל בה באורייתא[1406] וברא עלמא ובאורייתא אתברי עלמא כמה דאוקמוה דכתיב (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן[1407]
וכי התורה היתה אמן כן למלך שרצה לעשות פלטרין אם לא שם אליו אמן לא יכול לעשות הפלטרין כיון שנעשה הארמון לא עולה אלא בשמו של המלך באותם ארמונות שעשה המלך משקיע המלך מחשבה באותם ארמונות.	וכי אורייתא אומנא הוה אין למלכא דבעי למעבד פלטרין אי לא שוי לגביה אומנא לא יכיל למעבד פלטרין כיון דפלטרין אתעבידו לא סליק שמא אלא דמלכא אלין פלטרין דעבד מלכא מלכא שוי באינון פלטרין מחשבה
כך הקדוש ברוך הוא רצה לברא את העולם הסתכל באמן ואף על גב שהאמן עשה את הארמון לא עולה אלא בשמו של המלך אלו הארמונות שעשה המלך ודאי המלך בנה הארמונות התורה צווחת ואהיה אצלו אמון בי ברא הקדוש ברוך הוא את העולם שטרם (אלא עד) (לא נברא) נברא העולם הקדימתו התורה אלפים שנים לעולם וכשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם היה מתבונן בתורה בכל דבר ודבר ועשה כנגדה אמנותו של עולם משום שכל הדברים והמעשים של כל העולמות הם בתורה ולכן הקדוש ברוך הוא היה מתבונן בה ובורא את העולם.	כך קודשא בריך הוא בעי למברי עלמא אסתכל באומנא ואף על גב דאומנא עבד פלטרין לא סליק שמא אלא דמלכא אלין פלטרין דעבד מלכא ודאי מלכא בנה פלטרין אורייתא צווחת ואהיה אצלו אמון בי ברא קודשא בריך הוא עלמא דעד (נ״א אלא עד)[צג] (ס״א לא אתברי) אתברי[צד] עלמא אקדימת אורייתא תרין אלפא שנין[1408] לעלמא וכד בעא קודשא בריך הוא למברי עלמא הוה מסתכל בה באורייתא בכל מלה ומלה ועבד לקבלה אומנותא דעלמא בגין דכל מלין ועובדין דכל עלמין באורייתא אינון ועל דא קודשא בריך הוא הוה מסתכל בה וברא עלמא
לא שהתורה בראה את העולם אלא הקדוש ברוך הוא בהתבוננות של התורה ברא את העולם נמצא שהקדוש ברוך הוא	לאו דאורייתא ברא עלמא אלא קודשא בריך הוא באסתכלותא דאורייתא ברא עלמא

זו״ן בכללות העולמות כולם, שנכללו כולם זב״ז וכ׳ו עי׳ בדברי הרב בכוונת שים שלום (כללים ח״א קז ע״ד).

[1404] ר״ל שהוא יחוד דו״ן כמ״ש בח״א כ ע״א וח״ג קמא ע״ב (לש״ו).

[1405] פי׳ כשרצה אלא לברוא אצילות ובי״ע (מ״מ).

[1406] פי׳ בינה כמ״ש הרב בס״הכ כי בינה נקרא תורה שבע״פ וז״ש לקמן מלכא שוי באינון פלטרין מחשבה כך קב״ה בעא למברי עלמא אסתכל באומנא וכתב בס׳ בראשית שמלכא הוא אבא ואומנא היא אימא וכמ״ש הרב ז״ל כולם בחכמה עשית חכמה אומר ובינה עושה (מ״מ).

[1407] וזהו שאמרה התורה (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון כי היא מאצלו ממש ית״ש, והיא אצילותו הראשונה, שהיא מתפשט מהאותיות דהשם הויה ממש, מהד׳ אותיות להד׳ שמות עסמ״ב, הנעשים כ״ז מעצמות דכל שעשוע ושעשוע כנ״ל, ומהד׳ שמות עסמ״ב שהם ט״ל אותיות על הוראות אחדותם הויה אחד כנז׳. והם נכללים במאמר יהי אור, שהוא במספר רל״ב דהד׳ שמות עסמ״ב, אשר ראה המאציל ית״ש שיהא כל גילויו רק בהם ועל ידיהם. ע׳ לעיל שער א׳ פ״ב. הנה נתפשט מהם להגילוי דכל התורה כולו שהיא ג״כ כלולה ברל״ב, והם הרל״א שערים הנעשים בכלל הכ״ב אותיות וזהו שאמרה ואהיה אצלו אמון (הקדו״ש ס ע״ד, ועיי״ש סא ע״א).

[1408] בהקדמת זהר בראשית ב רע״ב, ויקרא רבה פי״ט סי׳ א, ובזו״ח רות רפ״ד (לש״ו).

הוא אמן והתורה כנגדו ואליו אמן שנאמר ואהיה אצלו אמון ואהיה אמון לא כתוב אלא אצלו הואיל והקדוש ברוך הוא התבונן בה אצלו היתה אמן.	אשתכח דקודשא בריך הוא איהו אומנא ואורייתא לקבליה ולגביה אומנא שנאמר (&) ואהיה אצלו אמון[1409] ואהיה אמון לא כתיב אלא אצלו הואיל וקודשא בריך הוא אסתכל בה אצלו הוה אומנא
ואם תאמר מי יכול להיות אמן אליו אלא התבוננות הקדוש ברוך הוא בגון זה (נעשה הכל בלא עמל ויגיעה שכתוב בדבר ה׳ שמים נעשו וגו׳ בצורה זו בהסתכלות שלו זו אמנות) בתורה כתוב בה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ הסתכל בדבר זה וברא את השמים בתורה כתוב בה ויאמר אלהים יהי אור בדבר הזה התבונן וברא את האור וכן בכל דבר ודבר שכתוב בתורה התבונן הקדוש ברוך הוא ועשה אותו הדבר ולכן כתוב ואהיה אצלו אמון כמו כן נברא כל העולם.	ואי תימא מאן יכיל למהוי אומנא לגביה אלא אסתכלותא דקודשא בריך הוא בגוונא דא (ד״א אתעביד כלא בלא עמל ויגיעה דכתיב (תהלים לג ו) בדבר יהו״ה שמים נעשו וגו׳ בגוונא דא באסתכלותא דיליה היא אומנא) באורייתא כתיב (&) בה (בראשית א א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ אסתכל בהאי מלה וברא את השמים באורייתא כתיב בה (&) ויאמר אלהים יהי אור אסתכל בהאי מלה וברא את האור וכן בכל מלה ומלה דכתיב בה באורייתא אסתכל קודשא בריך הוא ועבד ההיא מלה ועל דא כתיב (&) ואהיה אצלו אמון כגוונא דא כל עלמא אתברי
כיון שנברא העולם בכל דבר ודבר לא התקיים עד שעלה ברצון לברא אדם שיהיה משתדל בתורה ובגללה התקיים העולם כעת	כיון דאתברי עלמא כל מלה ומלה לא הוה מתקיים עד דסליק ברעותא למברי אדם דיהוי משתדל באורייתא ובגינה אתקיים עלמא השתא
	קסא/ב
כל מי שמסתכל בתורה ומשתדל בה כביכול הוא מקיים את העולם הקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם אדם מתבונן בתורה ומקים את העולם נמצא שכל מעשה וקיומו של עולם היא התורה לכן אשרי האיש שמשתדל בתורה שהרי הוא מקיים את העולם.	כל מאן דאסתכל בה באורייתא ואשתדל בה כביכול הוא מקיים כל עלמא קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא אשתכח דעובדא וקיומא דכל עלמא אורייתא איהי בגין כך זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא דהא איהו מקיים עלמא
בשעה שעלה ברצונו של הקדוש ברוך הוא לברא את האדם עמד לפניו בדמותו וקיומו כמו שהוא בעולם הזה ואפילו כל אותם בני העולם טרם בואם לעולם הזה כולם עומדים בתקונם וקיומם כמו שעומדים בעולם הזה באוצר אחד ששם כל נשמות העולם מתלבשות בדמיותיהן.	בשעתא דסליק ברעותא דקודשא בריך הוא למברי אדם קאים קמיה בדיוקניה וקיומיה כמה דאיהו בהאי עלמא ואפילו כל אינון בני עלמא עד לא ייתון בהאי עלמא כלהו קיימין בקיומייהו ובתקונייהו כגוונא דקיימין בהאי עלמא בחד אוצר דתמן כל נשמתין דעלמא מתלבשן בדיוקנייהו
ובשעה שמזמנים לרדת לעולם הזה קורא הקדוש ברוך הוא לממנה אחד שמנה הקדוש ברוך הוא ברשותו את כל הנשמות העתידות לרדת לעולם הזה ואומר לו לך	ובשעתא דזמינין לנחתא בהאי עלמא קרי קודשא בריך הוא לחד ממנא די מני קודשא בריך הוא ברשותיה כל נשמתין דזמינין לנחתא להאי עלמא ואמר ליה זיל אייתי לי

[1409] שהתורה היא כמו כלי אומנות (מ״מ).

תביא לי רוחו של פלוני באותה שעה באה אותה נשמה מלבשת בדמות של העולם הזה ואותו ממנה מראה אותה לפני הקדוש ברוך הוא.	רוח פלוני בההיא שעתא אתיא ההיא נשמתא מתלבשא בדיוקנא דהאי עלמא וההוא ממנא אחזי לה קמי מלכא קדישא
הקדוש ברוך הוא אומר לו ומשביע אותה שכשתרד לעולם הזה שתשתדל בתורה לדעת אותו ולדעת את סוד האמונה שכל מי שהיה בעולם הזה ולא השתדל לדעת אותו טוב לו שלא יברא לכן נראה לפני המלך הקדוש לדעת את העולם הזה ולהשתדל בקדוש ברוך הוא בסוד האמונה.	קודשא בריך הוא אמר לה ואומי לה דכד תיחות להאי עלמא דתשתדל באורייתא למנדע ליה ולמנדע ברזא דמהימנותא דכל מאן דהוי בהאי עלמא ולא אשתדל למנדע ליה[1410] טב ליה דלא יתברי בגין כך אתחזי קמי מלכא קדישא למנדע בהאי עלמא ולאשתדלא ביה בקודשא בריך הוא ברזא דמהימנותא
זהו שכתוב אתה הראת לדעת הראית על ידי אותו הממונה לפני הקדוש ברוך הוא לדעת ולהסתכל בעולם הזה בסוד האמונה ובסוד התורה וכל מי שהיה בעולם הזה ולא השתדל בתורה להכירו טוב לו שלא נברא שהרי בשביל זה הביאו הקדוש ברוך הוא את האדם לעולם הזה.	הדא הוא דכתיב (דברים ד לה) אתה הראת לדעת אתחזיאת על ידא דההוא ממנא קמי קודשא בריך הוא לדעת למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא ברזא דמהימנותא ברזא דאורייתא וכל מאן דהוה בהאי עלמא ולא אשתדל באורייתא למנדע ליה טב ליה דלא אתברי דהא בגין דא אייתי ליה קודשא בריך הוא לבר נש בהאי עלמא[1411]
לדעת כי ה׳ הוא האלהים זהו הכלל של כל סוד האמונה (כלל) של כל התורה כלל שלמעלה ומטה וסוד זה הוא הכלל של כל סוד האמונה וכך זה ודאי הכלל של כל התורה זהו סוד התורה שבכתב וזהו סוד התורה שבעל פה והכל אחד הכלל של סוד האמונה בשביל שהוא שם מלא שהוא סוד	לדעת כי יהו״ה הוא האלהים דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא[1412] (נ״א כללא) דכל אורייתא[1413] כללא דעילא ותתא[1414] ורזא דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא והכי הוא ודאי[1415] כללא דכל אורייתא[1416] דא איהו רזא דתורה שבכתב ודא איהו רזא דתורה דבעל פה[1417] וכלא חד כללא דרזא דמהימנותא בגין

[1410] פי׳ שידע סודות התורה שעל ידם יכיר האדם שיעור קומה וכל פרצופים העליונים (מ״מ).

[1411] עי׳ הערה בסוף הספר, עי׳ עוד ח״ג רסד ע״א (כללים ח״א סו ע״א), ועי׳ ביאורים ח״א מב סע״ד.

[1412] היינו כל ענין האלהות וייחוד הספירות נכלל בב׳ מלות אלו כאשר יבאר (אור יקר). פי׳ שז״ון שהם ה׳ אלהים נקראים אמת ואמונה (מ״מ), עי׳ לעיל עמוד א׳ הערה בשם ספר הדע״ה, כי הוא גימט׳ יב״ק, כמספר אהיה הויה אדני, שהם השמות דכלל האצילות, אהיה הוא בהג״ר (שהוא שם הכתר ושם הבינה וחכמה בינתיים), והויה הוא בז״א, ואדני במלכות. וכן ג׳ יחודים הם הויה אהיה, הויה אלהים, הויה אדני, שהם גימ׳ נ״ר כנודע. והויה אלהים הוא כוללם, כי אלהים הוא גימט׳ אהיה אדני, וכן כשתעמוד הג׳ שמות כזה יהו״ה
אדני אהיה, הרי תראה שחציים הימיני הוא גימטריא הויה, וחציים השמאלי הוא גימ׳ אלהים, כמ״ש הגר״א בליקוטיו בסוף הספד״צ מדפוס ראשון (ליקוט ד). וכן הויה אלהים הוא גימ׳ כמספר הנקודות דג׳ הויות דמֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלוֹךְ, כמ״ש ברע״מ (פינחס ריז ע״א) (דע״ה ח״ב מח ע״ב), באשר שכל יניקתם הנה הוא רק משם אלהי״ם, לכן כאשר שמתייחד הוי״ה באלהי״ם, שרק הוי״ה לבדו ב״ה הוא האלהי״ם, הנה עי״ז מוציא בלעם מפיהם, ומתבטל יניקתם וחיותם ונכרתו משורשם ונעשו כלא היו (כללים ח״א טל ע״ד).

[1413] פי׳ ז״ון נקרא תורה שבכתב ותורה שבע״פ וכדמפרש (מ״מ).

[1414] כי שם הוי״ה יכלול כל עילא כל האצילות האלהי״ם יכלול כל מה שממדת המלכות ולמטה עד כל המציאות הטהור והקדוש (אור יקר) פירוש שזעיר הוא עילא ומלכות היא תתא (מ״מ).

[1415] פירוש חוזר לפרש מ״ש לעיל כללא דכל אורייתא וכן מ״ש בסמוך כללא דעילא ותתא חוזר לפרש ענין ראשון (מ״מ).

[1416] היינו ממש תורה שבכתב ה׳ ותורה שבעל פה הוא האלהים, ועם היות שיש בעבודה אלהית פרטים ועניינים רבים כל סוד מציאותם נרמז בזה כגון דרכי העבודה וז״ש ״כללא דכל רזא דמהימנותא״ (אור יקר).

[1417] היא סוד יהו״ה היינו תורה שבכתב יסודה בת״ת וכוללת כל עשר ספירות יחד כענין שם יהו״ה שאנו מייחסים אותו בת״ת ויסודו עשר ספירות יחד ונודע ששם יהו,ה אין מציאותו מתגלה אלא על ידי שם

האמונה ומיהו ה׳ אחד ושמו אחד ה׳ אחד שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד זהו יחוד אחד ושמו אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הרי יחוד אחר להיות שמו אחד וסוד זה ה׳ הוא האלהים זה כתוב כשהם ביחוד אחד.	דאיהו שם מלא דאיהו רזא דמהימנותא ומאן[1418] איהו יהו״ה אחד ושמו אחד[1419] יהו״ה אחד שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד דא איהו יחודא חד ושמו אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הא יחודא אחרא למהוי שמיה חד ורזא דא (מ״א יח לט) יהו״ה הוא האלהים דא כתיב כד אינון ביחודא חדא
ואם תאמר אם כן כדוגמת מה שכתוב ה׳ אחד ושמו אחד לא הוא ה׳ הוא האלהים שאם היה כתוב (ה׳ הוא ושמו אחד) ה׳ אחד ושמו הוא אחד הייתי אומר כך אבל לא כתוב אלא ה׳ אחד ושמו אחד וצריך לומר כדוגמת זה ה׳ הוא האלהים הוא ונראה ה׳ אחד ושמו אחד.	ואי תימא אי הכי כגוונא דכתיב (זכריה יד ט) יהו״ה אחד ושמו אחד[1420] לאו איהו יהו״ה הוא האלהים דאי כתיב (נ״א יהו״ה ושמו הוא אחד[1421]) יהו״ה אחד ושמו הוא אחדצה הוה אמינא הכי אבל לא כתיב אלא יהו״ה אחד ושמו אחד ואצטריך למימר כגוונא דא יהו״ה הוא האלהים הוא ואתחזי יהו״ה אחד ושמו אחד
אלא הכל אחד שכשמתיחדים שני השמות הללו זה ביחוד אחד וזה ביחוד אחד אז שני השמות הללו נעשים אחד ונכללים זה בזה ונהיה הכל שם שלם ביחוד אחד ובכן ה׳ הוא האלהים שהרי אז הכל נכלל זה בזה להיות אחד וטרם שמתיחדים כל אחד זה בלבדו וזה בלבדו לא נכללים זה בזה להיות הכל אחד.	אלא כלא חד דכד מתייחדן תרין שמהן אלין דא ביחודא חד ודא ביחודא חד כדין תרין שמהן אלין אתעבידו חד ואתכלילו דא בדא והוי כלא שמא שלים ביחודא חדא ובכן יהו״ה הוא האלהים דהא כדין אתכליל כלא דא בדא למהוי חד ועד דאתיחדו כל חד דא בלחודוי ודא בלחודוי לא אתכלילו דא בדא למהוי כלא חד
הכלל של כל התורה כך הוא ודאי שהרי התורה היא תורה שבכתב והוא תורה שבעל פה תורה שבכתב זהו שכתוב ה׳ תורה שבעל פה זהו שכתוב האלהים ומשום שהתורה היא סוד של השם הקדוש נקראת כך תורה שבכתב ותורה שבעל פה זה כלל וזה פרט הכלל צריך את	כללא דכל אורייתא הכי איהו ודאי דהא אורייתא איהי תורה שבכתב ואיהו תורה שבעל פה תורה שבכתב דא איהו דכתיב (&) יהו״ה תורה דבעל פה דא הוא דכתיב (&) האלהים ובגין דאורייתא איהו רזא דשמא קדישא אקרי הכי תורה שבכתב ותורה דבעל

אלהים שבמלכות שהיא תורה שבעל פה כך תורה שבכתב נעלמת ואין ענייניה מתבארת אלא על ידי תורה שבעל פה, והאוחז בתורה שבתכב בלי תורה שבעל פה נרגן מפריד אוף ואינו אוחז בשום דבר, מפני שאין אחיזת הת״ת אלא על ידי המלכות, והרוצה לאחוז בו חוץ מהיכלו נמצא נרגן מפריד אלוף ואינו אוחז כלל וז״ש ״וכלא חד״ כל ב׳ תורות הם אחת ואין להפרידם (אור יקר).

[1418] ר״ל ומאי (ביאורים ח״א מב ע״ד).

[1419] כמ״ש קלד ע״א עיי״ש, ועי׳ ספר הדע״ה ח״א דרוש ו׳ סי׳ ד׳ אות יג אות קטן ה׳ (לש״ו).

[1420] לעת״ל יתוקנו כולם ע״י הגילוי דאור יחודו ית״ש, ויזדכך כל חומר לצורה, ויתייחדו כולם לאחד בגילוי אור קדושתו ית״ש, ויהיה אז ה׳ אחד לעילא, ושמו אחד לתתא בגילוי גמור, וכמו שהוא עתה בהעלם, ע׳ זוה״ק בראשית (יב ע״א) ופ׳ תרומה (קלג סע״ב וקלד ע״א ושם קסא ע״ב) ופ׳ ואתחנן (רסד ע״א) (דע״ה ח״א ח ע״א), קודם החטא דעץ הדעת, הנה היה גילויו ית״ש תמיד בכל המציאות כולה, שרק הוא לבד המקיים אותה ומנהיג אותה, ע״ד גילוי הנשמה בתוך הגוף (כללים ח״א יז ע״ב), לבסוף יתוקנו ויתייחדו גם כל העולמות בי״ע הגם שהם נפרדים ע״י הג׳ סדרי התיקונים שבארנו לעיל כלל ט״ו ענף י׳, אשר כ״ז הוא ע״י האור דשם מ״ה שיצא בעת התיקון דמעשה בראשית, ועל ידו יחזרו ויתוקנו כולם, ר״ל גם כל העולמות בי״ע להאחדות השלימה בעת תיקון האחרון, וכמ״ש (קהלת א ט) מ״ה שהיה הוא שיהיה ומ״ה שנעשה הוא שיעשה, כי ממנו יבוא הט״ל של תחיה כמ״ש בתיקונים (סוף הקדמה שניה יט ע״ב) (כללים ח״א עג ע״א).

[1421] ור״ל דהו״לל פעם אחת אחד בפ׳ ה׳ הוא האלהים שאין בו רק פעם אחת הוא. או כדי שיהיו שני פסוקים שוים הו״לל ה׳ הוא וכו׳ יהיו ב״פ הוא דומיא דב״פ אחד. ותירץ תחלה בפ׳ ה׳ אחד ושמו אחד עשינו תיקון לזעיר לבדו ולמלכות לבדה. ואחר כך בפסוק ה׳ הוא האלהים אנו מייחדים כולם כאחד (מ״מ).

הפרט והפרט צריך את הכלל ומתיחדים זה עם זה להיות הכל אחד.	פה דא כלל ודא פרט כלל אצטריך לפרט ופרט אצטריך לכלל ואתייחדו דא בדא למהוי כלא חד
ועל זה הכלל של התורה הוא הכלל של מעלה ומטה משום ששם זה למעלה ושם זה למטה זה סוד של העולם העליון וזה סוד של העולם התחתון ועל זה כתוב אתה הראת לדעת כי ה׳ הוא	ועל דא כללא דאורייתא איהו כללא דעילא ותתא בגין דשמא דא לעילא ושמא דא לתתא דא רזא דעלמא עלאה[1422] ודא רזא דעלמא תתאה[1423] ועל דא כתיב (&) אתה הראת לדעת כי יהו״ה הוא
	קסב/א
האלהים זהו הכלל של הכל וזה צריך אדם לדעת בעולם הזה.	האלהים דא איהו כללא דכלא ודא אצטריך בר נש למנדע בהאי עלמא
ואם תאמר איפה הן מצוות התורה כאן בכלל הזה אלא זהו זכור וזהו שמור וכל מצוות התורה כלולים באלה בסוד של זכור ושמור והכל הוא אחד.	ואי תימא פקודי אורייתא אן אינון הכא בכללא דא אלא דא איהו זכור ודא איהו שמור וכל פקודי אורייתא בהני כלילן ברזא דזכור וברזא דשמור וכלא איהו חד
פתח רבי יוסי ואמר זה ששנינו שתפלת ערבית חובה היא ודאי משום שקריאת שמע של ערבית חובה והקדוש ברוך הוא מתיחד בלילה כמו שמתיחד ביום ומדת לילה נכללת ביום ומדת יום נכללת בלילה ונעשה יחוד אחד ומי שאמר רשות משום אמורים ופדרים שמתאכלים בלילה והרי בארנו.	פתח רבי יוסי ואמר הא דתנינן דצלותא דערבית חובה[1424] חובה איהי ודאי בגין דקריאת שמע דערבית חובה וקודשא בריך הוא אתיחד בליליא[1425] כמה דאתיחד ביממא[1426] ומדת ליליא אתכליל ביממא ומדת יממא אתכליל בליליא ואתעביד יחודא חדא ומאן דאמר רשות[1427] בגין אמורין ופדרין[1428] דמתאכלי בליליא[1429] והא אוקימנא
כתוב ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו׳ פסוק זה בארנוהו ופרשוהו החברים אבל יש לשאל אם ביחוד הזה של שמע ישראל נכלל הכל ימין ושמאל למה	כתיב (דברים ו ה) ואהבת את יהו״ה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו׳ האי קרא אוקימנא ליה ואוקמוה חברייא אבל אית לשאלא אי

[1422] ז״א (מ״מ).

[1423] מלכות (מ״מ).

[1424] ומאן דסברא ליה הכי לאו משום תפלת ערבית בעצמה, אלא ודאי העיקר הוא משום קריאת שמע שהיא מצות עשה והיא חובה, ותפלה ברת קריאת שמע גריר, כי סוד קריאת שמע הוא ה׳ אחד ושמו אחד, כדפי׳ ר׳ חייא ואח״כ בסוד התפלה הוא ה׳ האלהים, אם כן כיון שיש קריאת שמע בלילה יש תפלת ערבית והיא חובה ולא תאמר שייחוד היום שלם וייחוד הלילה בלתי שלם מצד הדין אינו (אור יקר). פי׳ וכיון דק״ש היא חובה גם התפלה היא חובה (מ״מ).

[1425] פירוש מלכות (מ״מ).

[1426] אלא שמה שבין ייחוד היום לייחוד הלילה הוא, זה שיחוד היום העלה המלכות אליו למעלה, דהיינו מדת לילה למעלה ביום, ויחוד הלילה למטה אדרבה הת״ת תרד למטה ויתייחד עם המלכות, והיינו מדת יום בלילה, וז״ש ״ואתעביד ייחודא״ כאן וכאן כל א׳ כפי בחינתו (אור יקר). פירוש זעיר, א״נ קב״ה הם ז״ון שמתייחדים בלילה כמו ביום (מ״מ).

[1427] אינו מכחיש ב׳ יחודים אלו, אלא יאמר שאין ראוי לקובעה חובה שלא ירגישו החצונים ויתפסו בה, כעין חלק אברים ופדרין המתאכלין בלילה נתן אליהם, אלא יהיה רשות, ואז לא ידעו ולא ירגישו בדבר, ולא יהיה להם חלק ביחוד עם היות למטה במדה שהם אחוזים בה (אור יקר).

[1428] פירוש בשלמא שחרית ומנחה יש כנגדם שני תמידין ולכך הם חוה אבל ערבית שאין שם אלא אימורין ופדרין לכך היא רשות (מ״מ).

[1429] קל ע״א (הערת הזהר).

(כתוב) אחר כך ואהבת (שם יא) והיה אם שמוע שהרי ביחוד נכללו אבל שם בכלל וכאן בפרט וכך צריך.	בהאי יחודא דשמע ישראל אתכליל כלא ימינא[1430] ושמאלא אמאי (כתיב (&)) לבתר ואהבת (שם יא יג) והיה אם שמוע דהא ביחודא אתכלילו אבל התם בכלל והכא בפרט והכי אצטריך
ובסוד היחוד הזה הערנו בו היחוד הזה הוא כמו של התפלין של ראש ותפלין של זרוע בתפלי הראש ארבע פרשיות והרי נתבאר וכאן שלשה שמות הם שם בתפלין של ראש ארבע פרשיות כל אחת ואחת לבדה וכאן שלשה שמות מה בין זה לזה.	וברזא דיחודא דא אתערנא ביה יחודא דא איהו כגוונא דתפלין דרישא ותפלין דדרועא בתפלין דרישא ארבע פרשיין והא אתמר והכא תלת שמהן אינון התם בתפילין דרישא ארבע פרשיין כל חד וחד בלחודוי והכא תלת שמהן מה בין האי להאי
אלא אותן ארבע פרשיות הרי העירו בהן אחת נקודה ראשונה עליונה ואחת סוד העולם הבא ואחת ימין ואחת שמאל אלו סוד תפלין של ראש וכאן בסוד היחוד הזה שלשה שמות והם כמו שאותן ארבע פרשיות ה׳ הראשון זו נקודה עליונה ראשית הכל אלהינו סוד העולם הבא ה׳ האחרון כלל של ימין ושמאל כאחד בכלל אחד ואלה הן תפלין של ראש וזהו היחוד הראשון.	אלא אינון ארבע פרשיין הא אתערו בהו חד נקודה קדמאה עלאה[1431] וחד רזא דעלמא דאתי וחד ימינא וחד שמאלא אלין רזא דתפלין דרישא והכא ברזא דיחודא דא תלת שמהן ואינון כגוונא דאינון ארבע פרשיות יהו״ה[1432] קדמאה[1433] דא נקודא עלאה ראשיתא דכלא אלהינו[1434] רזא דעלמא דאתי יהו״ה בתראה[1435] כללא דימינא ושמאלא כחדא בכללא חדא ואלין אינון תפלין דרישא ודא איהו יחודא קדמאה
תפלין של זרוע הכלל של כל אלה כאחד וזהו סוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כאן הכלל של אותן תפלין של ראש שנכללו בתוך תפלין של זרוע.	תפלין דדרועא כללא דכל הני כחדא[1436] ודא איהו רזא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הכא כללא דאינון תפלין דרישא דאתכלילו גו תפלין דדרועא
וסוד זה ברוך זה סוד הנקדה העליונה שהוא ברוך שכל הברכות נובעות משם	ורזא דא[1437] ברוך דא רזא דנקודא עלאה[1438] דאיהו ברוך דכל ברכאן נבעין

[1430] פירוש שנכנסו בזעיר חו״ב וחו״ג אבל התם בכלל והכא בפרט זה הלשון כפול בפר׳ ואתחנן ופי׳ בו הר״חו ז״ל שם שיובן על מ״ש האר״י ז״ל כי בשמע חו״ג היו כלולים בח״וב ובואהבת והיה מורידים אותם לדעת (מ״מ).

[1431] פירוש פרשה אחת שהיא קדש לי היא כנגד מוח חכמה דזעיר ומ״ש וחד רזא דעלמא דאתי. פירוש והיה כי יביאך היא מיח בינה. ומ״ש וחד ימינא וחד שמאלא ר״ל שמע והיה א שמוע הם חו״ג ותפלין אלו הם של אימא שהם דרש״י אבל של ר״ת שהם מוחין דאבא הם יהה״ו (מ״מ).

[1432] ט ע״א (הערת הזהר).

[1433] פי׳ אבא (מ״מ).

[1434] בינה (מ״מ).

[1435] דעת המזווגם ומ״ש לעיל ואינון כגוונא דאינון ד׳ פרשיות היינו לומר כשם שד׳ פרשיות הם חב״ד כן ה׳ אלהינו ה׳ הם חב״ד. אבל אינם דומים לגמרי דהתם חב״ד דאימא הבאים לזעיר. והכא או״א בעצמם ודעת המזווגם שהוא דעת דאריך (מ״מ).

[1436] פי׳ ד׳ מוחין שהם בתחלה של ראש שבאים לזעיר נכללו ג״כ ברחל הנק׳ תפלה של יד כנודע שהמלכו׳ מקבלת מהארת המוחין דזעיר וז״ש הכא כללא דאינון תפלין דרישא דאתכללו גו תפלין דרועא (מ״מ).

[1437] קלה ע״ב (הערת הזהר).

[1438] חכמה (ביאורים ח״א מג ע״א). כי ברוך רומז אל החכמה, ושם אל הבינה, וכבוד לחו״ג, והוא עצמו הד׳ מוחין עצמם שאמרנו, יען כי דעת כלול מחו״ג (שעה״כ כה ע״ב). כתב הר״חו זל״הה היא חכמה דלאה (מ״מ).

ואם תאמר העולם הבא הוא שנקרא ברוך לא כך שהרי הנקדה העליונה היא זכר העולם הבא נקבה הוא ברוך והיא ברכה ברוך זכר ברכה נקבה ולכן ברוך הוא נקודה עליונה שם זה העולם הבא שהוא שם גדול כמו שנאמר (יהושע ז) ומה תעשה לשמך הגדול כבוד זה הכבוד העליון שהוא ימין ושמאל.	מתמן[1439] ואי תימא עלמא דאתי[1440] אקרי ברוך לאו הכי דהא נקודה עלאה איהו דכר עלמא דאתי נוקבא איהו ברוך ואיהי ברכה ברוך דכר ברכה נוקבא ועל דא ברוך איהו נקודא עלאה[1441] שם דא עלמא דאתי[1442] דאיהו שם גדול כמה דאת אמר (יהושע ז ט) ומה תעשה לשמך הגדול כבוד דא כבוד עלאה[1443] דאיהו ימינא ושמאלא[1444]
וכלם כלולים בתפלה זו של יד שהיא מלכותו ונוטלת הכל לתוכה ובמלכותו הזו נכללים כל העולמות לזון אותם ולספק להם בכל מה שצריכים ועל זה לעולם ועד.	וכלהו כלילן בהאי תפלה של יד דאיהו מלכותו[1445] ונטיל כלא בגויה ובהאי מלכותו אתכלילן ביה עלמין כלהו למיזן לון ולספקא לון בכל מה דאצטריכו ועל דא לעולם ועד
וזהו היחוד של תפלין של ראש ותפלין של זרוע וכמו שסוד היחוד של התפלין כך הוא היחוד של הכל וזהו ברור הדבר והרי סדרנו היחוד הזה לפני המנורה הקדושה ואמר לי שהרי בארבעה צבעים הסתדר היחוד וזהו המבחר מכולם וכך הוא ודאי וכולם סוד האמונה אבל סדור התפלין זהו היחוד העליון כראוי.	ודא איהו יחודא דתפלין דרישא ותפלין דדרועא וכגוונא דרזא דיחודא דתפלין הכי איהו יחודא דכלא ודא איהו ברירא דמלה והא סדרנא יחודא דא קמי בוצינא קדישא ואמר לי דהא בארבע גוונין אתסדר יחודא ודא ברירא מכלהו והכי איהו ודאי וכלהו רזא דמהימנותא אבל סדורא דתפלין דא איהו[1446] יחודא עלאה כדקא יאות
ומתוך שנכללו ימין ושמאל בסוד השם הקדוש בדרך כלל צריך אחר כך להוציאם בדרך פרט אבל לא בדרך יחוד שהרי היחוד בפסוק הוא ראשון להיות יהו״ה אחד בתפלין של ראש ושמו אחד בתפלין של זרוע ונהיה הכל אחד כיון שהיחוד הזה מסתדר הכל בכלל מהראש של הנקדה העליונה (שהוא ראשית הכל) צריך אחר כך להעיר מהראש (מהסוד) של האור הראשון שהוא ראש הכל.	ומגו דאתכלילו ימינא ושמאלא ברזא דשמא קדישא בארח כלל אצטריך לבתר לאפקא לון בארח פרט אבל לאו בארח יחודא דהא יחודא בקרא קדמאה איהו למהוי יהו״ה אחד בתפלין דרישא ושמו אחד בתפלין דדרועא והוי כלא חד כיון דיחודא דא אתסדר כלא בכללא מרישא דנקודא עלאה (ס״א דאיהו ראשיתא דכלא) אצטריך לבתר לאתערא מרישא (ס״א מרזא) דנהורא קדמאה

[1439] הבינה גופה הנה היא הבריכה העליונה אשר כל ברכאן נפקין מתמן (כמ״ש בפ׳ נח סד ע״ב ופ׳ תרומה קס״ב ע״א ופ׳ אחרי ס״ה ע״א ופ׳ ואתחנן רס״ד ע״ב וע׳ פע״ח שער הברכות רפ״א) (הקדו״ש כז ע״ד).

[1440] בינה (ביאורים ח״א מג ע״א).

[1441] ר ע״א (הערת הזהר).

[1442] פירוש בינה דלאה (מ״מ).

[1443] הם חו״ג דלאה (מ״מ).

[1444] כשבאו האבות, והעלו הנקודה כתר על ראשיהם בג׳ כתרים, כתר כהונה וכתר כו׳, תגא בריש אבהן, כמש״ל (נה ע״ב), והן ג׳ אבנין הנ״ל, ולכן אמר יעקב ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דהן ג׳ אבנין הנ״ל, וכמ״ש בפ׳ תרומה (קסב ע״א) תפלין דדרועא כללא כו׳ ורזא דא ברוך כו׳ שם דא עלמא דאתי כו׳ כבוד דא כבוד עילאה דאיהו ימינא ושמאלא, ר״ל דעת, והן חב״ד, והן תלת אבהן, כמ״ש בפ׳ שמות (יד ע״ב) עבד לאברהם ברזא דחכמה כו׳ ויעקב כליל תלת אבהן דעמודא דאמצעיתא כליל ימינא ושמאלא, ולכן אמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (בהגר״א על תיקו״ז סט ע״ג).

[1445] פירוש כמו שלאה מקבלת מד׳ מוחין דזעיר כן המלכות שהיא רחל הנק׳ תפלה של יד מקבלת מהם (מ״מ).

[1446] אין כוונת הזוהר לומר שסוד התפלין הוא גדול מייחוד ק״ש שהרי כתב הרב שהתפלין הם רשימו של המוחין של אתמול. וק״ש הם מוחין חדשים ממש. אלא הכונה לפי שאמר דהא בד׳ גווני אתסדר יחודא וכו׳ וכלהו רזא דיחודא שר״ל שכולם אמת. לכן אמר שהיוחד הזה שאמרונ שק״ש היא כמו תפלין של יד ושל ראש הוא יחוד העקרי (מ״מ).

	דאיהו רישא דכלא
ואהבת זו ראשית הימין לאהב את הקדוש ברוך הוא באהבה של הדבקות שלו ומיהו (האהבה של התעוררות הימין) הימין שהוא מעורר האהבה מי שאוהב את הקדוש ברוך הוא הוא מעיר את ימינו אליו ומקבלו	ואהבת דא ראשיתא דימינא למרחם ליה לקודשא בריך הוא ברחימו דאתדבקותא דיליה ומאן איהו (נ״א רחימו דאתער ימינא) ימינא דאיהו אתער רחימו[ז] מאן דרחים ליה לקודשא בריך הוא איהו אתער ימינא דיליה לגביה ומקבל ליה
	קסב/ב
באהבה כל דברי העולם לא תלויים אלא ברצון רוח ממשיכה רוח ומביאה רוח וסימנך זה (איוב לד) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף.	ברחימו כל מלין דעלמא לא תליין אלא ברעותא רוח אמשיך רוח ואייתי רוח וסימנך דא (איוב לד יד) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף
כשמעורר האדם אהבה לקדוש ברוך הוא התעוררות הימין לא נעורה אלא בשלשה צבעים כמו שנאמר בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך הרי כאן שלשה צבעים שלא תאמר או זה או זה שהרי לא כתוב או בכל לבבך או בכל נפשך או בכל מאדך אלא צריך את כולם לב ונפש וממון ואז הקדוש ברוך הוא מעיר את ימינו אליו ופושט אותה כנגדו ומקבל אותו.	כד אתער בר נש רחימו לגבי קודשא בריך הוא אתערותא דימינא לא אתער אלא בתלת גוונין[1447] כמה דאת אמר (דברים ו ה) בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך הא תלת גוונין הכא דלא תימא או האי או האי דהא לא כתיב או בכל לבבך או בכל נפשך או בכל מאדך אלא כולהו אצטריך לבא ונפשא וממונא וכדין קודשא בריך הוא אתער ימיניה לגביה ופשיט ליה לקבליה ומקבלא ליה
ועל זה כתוב נאם ה׳ לאדני שב לימיני וסוד הכתוב הזה הרי הערנו בו שדוד המלך על דרגתו אמר כשנקשר בימין שלש עשרה מצוות כאן בימין ואהבת את ה׳ אלהיך הרי אחת בכל לבבך שתים ובכל נפשך שלש ובכל מאדך ארבע ושננתם לבניך חמש ודברת בם הרי שש בשבתך בביתך הרי שבע ובלכתך בדרך שמונה ובשכבך הרי תשע ובקומך הרי עשר וקשרתם לאות על ידך הרי אחת עשרה והיו לטטפת בין עיניך הרי שתים עשרה וכתבתם על מזזות ביתך ובשעריך הרי שלש עשרה.	ועל דא כתיב (תהלים קי א) נאם יהו״ה לאדני שב לימיני ורזא דהאי קרא הא אתערנא ביה דדוד מלכא על דרגא דיליה[1448] קאמר כד אתקשר בימינא תליסר[1449] פקודין הכא[1450] בימינא ואהבת את יהו״ה אלהיך הא חדא בכל לבבך תרין ובכל נפשך תלת ובכל מאדך ארבע ושננתם לבניך חמשא ודברת בם הא שיתא בשבתך בביתך הא שבעה ובלכתך בדרך הא תמניא ובשכבך הא תשעה ובקומך הא עשרה וקשרתם לאות על ידך הא חד סר והיו לטטפת בין עיניך הא תריסר וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך הא תליסר

[1447] כנגד ג׳ פרקי הזרוע (רח״ו).

[1448] פירוש מלכות שהיא לאדו״ני דקרא (מ״מ).

[1449] גי׳ אהבה היכל חסד (רח״ו).

[1450] אינם מצות אלא ענפי מצוה, לרמוז שיעורר שלש עשרה מקורות עליונים, המקור הכולל ואהבת שהוא סוד האהבה כדפירשנו, ושלשה פונים תימנה שהם לימין עצמו בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך וכדפירשנו, ושלש פונים צפונה שיראה האהבה גם בדברים אלו במה שינהיג את בניו לעבודה הזו, ולא יפנה לבו לדברים בטלים, והיינו בם ולא בדברים בטלים, וגם טרדת הבית לא יטרדהו והיינו בשבתך בביתך, וכל אלו העניינים מורים גודל האהבה, ושלשה פונים מזרחה ובלכתך בדרך יסוד, בשכבך מלכות, ובקומך תפארת, יראה האבה בשלשה פעולות אלו, לכת, שכיבה, קימה לא יטריד, ושלשה פונים ימה הם מעשיות כמוה שהיא מצוה מעשית, וקשרתם, והיו, וכתבתם, שזה מורה אהבה שעושה מזכרת שלא ישכח ממנו, ולזה אמר ״תליסר פקודין אילין תליין בימינא״, ופרשה שנית והיה אם שמוע והיא מצד שמאל, וקצת הדברים שבפרשה ראשונה חזרו ונשנו בפרשה שניה לאהבה את ה׳ וכו׳, וכן קשירה וטוטפות וכתיבה (אור יקר).

שלש עשרה המצוות הללו תלויות בימין והשמאל נכלל בימין וכך צריך ובכל זמן שמתעורר השמאל הימין מתחיל בראש ולכן אם יזכו השמאל נכלל בימין ואם לא הימין נכלל בשמאל ושולט השמאל וסימן לזה "אם" בראש כמו אם בחקתי תלכו ובכל מקום השמאל מתעורר באהבה בסוד הימין אחר כך מתחזק דינו כמו שצריך וכך צריך בכל מקום וזה העירו החברים בדברים הללו בא רבי חייא ונשקו.	תליסר פקודין אלין תליין בימינא ושמאלא אתכליל בימינא והכי אצטריך[1451] ובכל זמנא דשמאלא אתער ימינא שארי ביה ברישא ובגין דא[1452] אם יזכון שמאלא אתכליל בימינא ואי לאו ימינא אתכליל בשמאלא ושלטא שמאלא וסימנא דא אם ברישא[1453] כגון (ויקרא כו ג) אם בחוקותי[1454] תלכו ובכל אתר שמאלא אתער ברחימו ברזא דימינא ולבתר אתתקף דיניה[1455] כמה דאצטריך וכך אצטריך בכל אתר והא אתערו חברייא בהני מלין אתא רבי חייא ונשקיה
פתח ואמר ואת המשכן תעשה עשר יריעת וגו׳ הרי כאן סוד היחוד שהרי תקונו של המשכן הוא מכמה דרגות שכתוב בו והיה המשכן אחד להראות שכל האיברים של הגוף כולם בסוד של גוף אחד באדם יש כמה איברים עליונים ותחתונים אלה פנימיים לפנים ואלה בגלוי לחוץ וכולם נקראים גוף אחד ונקרא	פתח ואמר ואת המשכן תעשה עשר יריעות[1456] וגו׳ הא הכא רזא דיחודא[1457] דהא תקונא דמשכנא מכמה דרגין איהו[1458] דכתיב ביה והיה המשכן אחד[1459] לאתחזאה דכל שייפין דגופא כלהו רזא דגופא חד בבר נש אית ביה כמה שייפין עלאין ותתאין אלין פנימאין לגו ואלין באתגליא לבר וכלהו אקרון

[1451] כדי להמזג המדות, ולא יטשטש הדין העולם וכדמסיק "ובכל זמנא דשמאלא אתער ימינא שארי ביה ברישא", ולכך עם היות הפרשה בגבורה ראשיתה חסד (אור יקר).

[1452] תחלת הפרשה לטוב ואמר אם שמוע, כלומר אם תזכו וכו׳ "שמאלא יתכליל בימינא" והכל לטובה, ואם לאו שכל א"ם שבפרשה מושך אם שמוע ואם לא תשמעו, וכיון שאם שמוע תשמעו שמאלא יסכים אל מינא לטובה, גם אם יתהפך כגון אם לא ישמעו, הדין מתגבר והימין יסרים, וזהו שאמר "ואם לאו ימינא יתכליל בשמאלא ושלטא שמאלא" והימין מסכמת, וזה הוראה על ייחוד המדות ולא יתפרדו, אם לטוב השמאל מסכים עם הימין, ואם רע חס ושלום הימין מסכים עם השמאל, והיינו ה׳ הוא האלהים האלהים הוא ה׳, וזה יורה כניסת הפרשה בכם כדפירשנו (אור יקר).

[1453] והעד (אור יקר). פירוש לעיל דף קל"ו ע"ב אמר א׳ הא אבא. מ׳ היא אימא ונודע שאבא אחיד בחסד ואימא בגבורה ולכך הפרשה מתחלת בתיבת אם לומר הרי הימין והשמאל לפנינו אם יזכו ישראל השמאל נכלל בימין. ואם להפך הימין נכלל בשמאל. א"נ י"ל אם ברישא כאלו אמר אם בחוקות ברישא כלומר שהתחיל הכתוב בברכות אח"כ בקללות לומר שאם יזכו השמאל נכלל בימין והרי הברכות. ואם לא יזכו הימין נכלל בשמאל והרי קללות ח"ו (מ"מ).

[1454] וסמיך ליה ואם כדפירשנו, ואם תאמר ולמה פרשת הימין שהיא ואהבת לא נכלל בה השמאל, אם היות שבלי ספק אין ימין בלא שמאל, לבז אמר שאין צורך בימין להיות השמאל נראה שם, שהרי אם יתחזק הימין בעולם אין ממנו נזק כלל, אמנם אם יתגבר השמאל יחריב העולם, לכך "בכל אתר שמאלא אתער ברחימו" להיותה נקשרת בסוד האהבה להמזג בחסד (אור יקר).

[1455] מפני שכאשר יקדם החסד לא יתחזק הגבורה בהתחזקה אלא כפי הצורך, לא יותר מן הראוי, וזהו שאמר "ולבתר אתתקף דיניה כמו דאצטריך בכל אתר", אמנם אם לא יקדים בחסד יתעורר הגבורה לבלי חק, ולא יבחין בין צדיק לרשע, ולא יהיה התעוררותו כפי הצריך אל ההנהגה (אור יקר).

[1456] עי׳ לקמן קסד ע"ב.

[1457] כי עשר יריעות הם עשר ספירות וכל ספירה תקרא יריעה על שם התפשטותה כאומרו נוטה שמים כיריעה וקשה השתא דמשמע דעשר יריעות עשר ספירות, וכל אשר למטה מעשר יריכות יהיה ענין לעצמו אינו בכלל עשר ספירות וזה אינו (אור יקר). קלט ע"ב (הערת הזהר).

[1458] ביריעות נראה יחדו א׳ ובקרשיו ייחוד, ובאדניו, יחוד, וכן בכל פרטיו וכליו, והמנורה לעצמה, והשלחן לעצמו, והמזבח בקרנותיו לעצמו, והחצר לעצמו בקלעיו, והכל סוד יחוד, אמנם כולו יחד צורה שלימה וז"ש "דהא תיקונא דמשכנא בכמה דרגין איהו", ולא מפני זה יהיה כל תיקון ותיקון או כל יחדו ויחוד אחדות לעצמו ח"ו אלא הכל משכן אחד (אור יקר).

[1459] ופרטות הענין יובן במה שנדע שהם ג׳ מיני אדם עניינם אחד: הא׳, האדם הגשמי, שהרי אבריו כל אבר ואבר פרטי יורה יחוד עשר ספירות, כגון הראש בעצמו יש בו עשר ספירות הרי גולגלת בכתר, ומוח חכמה, וקרומא דחפי היא הבינה, וב׳ עינים וב׳ אזנים וב׳ נחירים הם חס דוגברה ונו"ה ות"ת ויסוד, ופה מלכות הרי יחדו א׳ וכו׳ (אור יקר).

אדם אחד בחבור אחד אף כך המשכן כל האיברים כדוגמא שלמעלה וכשכלם מתחברים כאחד אז כתוב והיה המשכן אחד (כדוגמת האדם).	גופא חדא ואקרי בר נש חד בחבורא חדא אוף הכי משכנא כלהו שייפין כגוונא דלעילא וכד אתחברו כלא כחדא כדין כתיב (&) והיה המשכן אחד (נ״א כגוונא דאדם)
מצוות התורה כולם איברים בסוד של מעלה וכשכלם מתחברים כאחד אז כולם עולים לסוד אחד סוד המשכן שהוא פרקים ואיברים כולם עולים לסוד של אדם כמו שמצוות התורה שהרי מצוות התורה כולם בסוד של אדם זכר ונקבה שכשמתחברים כאחד הם אחד בסוד של אדם מי שפוגם אפילו מצוה אחת של התורה כאלו פגם בדמות האמונה שהרי כל הפרקים והאיברים בדמות אדם ולכן הכל עולה בסוד היחוד ועל זה ישראל הם גוי אחד שכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם וכתוב מי כעמך כישראל וגו׳.	פקודי אורייתא כלא שייפין ואברין ברזא דלעילא וכד מתחברן כלהו כחד כדין כולהו סלקן לרזא חד רזא דמשכנא דאיהו אברין ושייפין כלהו סלקין לרזא דאדם כגוונא דפקודי אורייתא דהא פקודי אורייתא כלהו ברזא דאדם דכר ונוקבא דכד מתחברן כחדא אינון חד רזא דאדם מאן דגרע אפילו פקודא חדא דאורייתא כאלו גרע דיוקנא דמהימנותא דהא כלהו שייפין ואברין בדיוקנא דאדם ובגין כך כלא סלקא ברזא דיחודא ועל דא ישראל אינון גוי אחד דכתיב (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם וכתיב (ש״ב ז כג) ומי כעמך כישראל וגו׳
רבי יצחק היה מצוי לפני רבי אלעזר אמר לו ודאי שאהבת הקדוש ברוך הוא שאדם אוהב אותו לא מתעוררת אלא מהלב משום שלב הוא התעוררות להעיר אליו אהבה (והקדוש ברוך הוא רוצה את הלב) אם כך למה כתוב בכל לבבך ואחר כך ובכל נפשך שמשמע שהם שני צבעים אחד הלב ואחד הנפש אם הלב עקר מה צריך נפש אמר לו ודאי שלב ונפש הם שנים ומתאחדים לאחד שהרי לב ונפש וממון כולם אחוזים זה בזה והלב הוא עקר ויסוד הכל.	רבי יצחק הוה מצוי לפני רבי אלעזר אמר ליה ודאי רחימו דקודשא בריך הוא דבר נש רחים ליה לא אתער אלא מלבא בגין דלבא איהו אתערותא לאתערא לגביה רחימו (ורחמנא לבא בעי) אי הכי אמאי כתיב (&) בכל לבבך ולבתר ובכל נפשך דמשמע דתרין גוונין אינון חד לבא וחד נפשא אי לבא הוא עקרא מאי בעי נפשא אמר ליה ודאי לבא ונפשא תרין אינון[1460] ואתאחדן לחד דהא לבא ונפשא וממונא כלהו אתאחדן דא בדא ולבא איהו עקרא ויסודא דכלא
וזה שנאמר בכל לבבך בשני לבבות הוא שהם שני יצרים אחד יצר טוב ואחד יצר רע ושני אלה כל אחד ואחד נקרא לב זה	והא דאתמר בכל לבבך בתרין לבין איהו דאינהו תרין יצרין חד יצרא טבא וחד יצרא בישא ותרין אלין כל חד וחד אקרי לב דא
	קסג/א
נקרא לב טוב וזה נקרא לב רע ולכן הוא לבבך שהם שנים יצר הטוב ויצר הרע.	אקרי לב טוב ודא אקרי לב רע ובגין כך איהו לבבך דאינון תרין יצר הטוב ויצר הרע
ובכל נפשך ובנפשך היה צריך להיות מה זה ובכל נפשך הבכל הזה לשם מה אלא להכליל נפ״ש ורו״ח ונשמ״ה זהו ובכל נפשך בכל מה שאוחזת הנפש הזו ובכל מאדך אף כך כמה מינים הם של ממון כולם משנים אלה מאלה ועל זה כתוב בכל	ובכל נפשך ובנפשך מבעי ליה מאי ובכל נפשך האי בכל אמאי[1461] אלא לאכללא נפ״ש ורו״ח ונשמ״ה דא איהו ובכל נפשך בכל מה דאחיד האי נפש ובכל מאדך אוף הכי כמה זינין אינון דממונא כלהו משניין אלין מאלין

[1460] פירוש לבא הוא זעיר ונפשא היא המלכות (מ״מ).

[1461] וי״ל שיובן במ״ש הזוהר בפ׳ בראשית אית ס״מ ואית ס״מ וכתב הרב ז״ל שר״ל שיש ס״מ של רוח סערה ויש של ענין גדול ולש אש מתלקחת ושל נוגה. לכך אמר בכל לבבך אפילו ביצ״הר הקשה שהוא רשל רוח סערה. תהיה אוהב לה׳ (מ״מ).

אהבת הקדוש ברוך הוא למסר לו כל זה לאהב אותו בכל אחד ואחד.	ועל דא כתיב (&) בכל רחימו דקודשא בריך הוא לממסר ליה כל דא[1462] למרחם ליה בכל חד וחד[1463]
ואם תאמר ביצר הרע איך אדם יכול לאהב אותו שהרי יצר הרע הוא מקטרג שלא יקרב אדם לעבודת הקדוש ברוך הוא ואיך יאהב אותו בו אלא זוהי עבודת הקדוש ברוך הוא יותר כשהיצר הזה נכנע לו משום האהבה שאוהב את הקדוש ברוך הוא שכשהיצר הרע הזה נכנע והאדם הזה שובר אותו זוהי אהבת הקדוש ברוך הוא משום שיודע לקרב את אותו יצר הרע לעבודת הקדוש ברוך הוא.	ואי תימא ביצר הרע[1464] היך יכיל בר נש למרחם ליה דהא יצר הרע מקטרגא איהו דלא יקרב בר נש לפולחנא דקודשא בריך הוא והיך ירחים ליה ביה אלא דא איהו פולחנא דקודשא בריך הוא יתיר[1465] כד האי יצר הרע אתכפיא ליה בגין רחימו דקא מרחם ליה לקודשא בריך הוא דכד האי יצר הרע אתכפיא ותבר ליה ההוא בר נש דא איהו רחימו דקודשא בריך הוא בגין דידע לקרבא להוא יצר הרע לפולחנא דקודשא בריך הוא[1466]
כאן הוא סוד לבעלי הדין כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה	הכא איהו רזא[1467] למארי מדין כל מה דעבד[1468] קודשא בריך הוא עילא ותתא כלא

[1462] ירצה כי [י]דבוק לבבו אליו, וידביק נפשו רוחו ונשמתו, וכן ממונו, הכל מסור באהבתו אותו, וענין מסירה זו הוא הדבקות בו ולאהבו, בהיותו עובר בכל אחד ואחד מהם אליו, עובד בנפשו ובנשמתו ורוחו, במה שכל אחד ואחד מהם יקשר במקורו בעבודה אשר יעבוד, ולא יגרע חק הנפש במקורה במלכות, וחק הרוח במקורה בתפארת, וחק הנשמה במקורה בבינה, והקניינים הגשמיים משועבדים באהבתו לאל אשר יצטרך אל העבודה, שבזה קניניו מסורים לו, וכן שני יצריו מסורים לו וקשורים בעבודת, הנה ישלים הצורה העליונה, שישעבד ענייני העולם שהם גוף ונפש רוח ונשמה ויצר הטוב ויצר הרע, ואל תשיבני מיצר הטוב שהוא הוא הנשמה, שאינו אלא כח לעצמו שמשכנו בלב, ולכך נקרא לב, וכבר פירשתיו בספ״ר בשער נשמה, אלא נגדיי ליצר הרע הוא יצר הטוב, ובזולת שניהם יש נפש רוח ונשמה שהם הנוטים אחר יצר הטוב או יצר הרע, וזהו שאמר ״לממסר וכו׳, למרחם ליה״ בלב בשר שממנו תוצאות אהבה (אור יקר).

[1463] ירצה הלב הבשרי החושק כדפירשנו יחשוק להדבק בהקדוש ברוך הוא, וימסור אליו יצרו הטוב והרע ונפשו ורוחו ונשמתו וקנייניו הגשמיים (אור יקר).

[1464] הכוונה בשלמא שהלב יעבוד להקדוש ברוך הוא ויאהבהו ימסור יצר הטוב ודאי שחלק זה נמסר בעבודה, אמנם חלק רע צריך שיברח ממנו וירחיקנו שלא יתקרב אליו, שאם יתקרב יטמאני, אם כן היותו אוהב ועובד ביצר הרע הם הפכיים (אור יקר).

[1465] ודרך כלל כי האהבה בלב בעזרת דבקותו ביצר הטוב, אמנם אין ספק שיצרו יפתנו בכל מיני פיתויים שבעולם לבטל עבודתו ואהבתו, והוא כופהו בעת התגברו עליו ויתדבק ביצר הטוב וישוב אל העבודה, ולא יחשיב שום טענה מטענותיו לכלום, ומכריעו לכף העבודה, שהרי יצר הרע הולך עמו אל העבודה משועבד ליצר הטוב, כיון שאינו שומע אל טענותיו, והרי אוהב ועובד הבורה ממש ביצר הרע, ולא שיצר הרע יאהוב, אלא הוא אוהב ומכריע יצר הרע אל העבודה כעול לשור ומתג לחמור (אור יקר). צורך מציאות כל הטומאה והרע וכל הקליפות כולם, הנה נודע הוא כי הוא כדי לייסד את כל כח הבחירה והאפשרות שיהא האפשרות להאדם להטות לכאן ולכאן, כי מזה הוא כל עיקר השכר והעונש. וכמ״ש בתנא דבי אליהו זוטא (פרק יב) מפני מה ברא הקב״ה את היצר הרע כו׳ ע״ש, וכן הוא ג״כ בזוה״ק (תרומה קסג ע״א), וכן אמר האריז״ל בשער הכללים (פרק ב), כי כוונת המאציל העליון היתה כדי שיהיה בחירה ורצון ביד האדם כאשר שתהיה טוב ורע בעולם מפני ששורש הרע בא ממאנין תבירין, והטוב בא מהאור הגדול, ואם לא היה כן לא היה רק טוב בעולם, ואז לא היה שכר ועונש (דע״ה ח״ב יג ע״ב).

[1466]

[1467] שבהיותנו ממשיכים הדברים למעלה נדע איך ממש יצר הרע עובד ודבק על ידי האדם, בתשובת הקושיא הזאת כדמסי׳ לקמיה משכר הזונה כאשר נבאר (אור יקר).

[1468] הענין כי בהיות גדולתו נסתרת, רצה והאציל וגלה גדולתו, וברא ויצר וגלה יותר, ועשה וגלה יותר, והכל לגלות גדולתו לזולתו, וכולם יעבדוהו ויודוהו, ולא האציל וברא ויצר ועשה אלא להשתעשע בנאצליו נבראיו ונוצריו ונעשיו בעבודתם אליו, והוא משפיעם ומקיימם, והם מכירים פעולותיו ומשבחים תמיד, זהו היסוד הידוע לכל משכיל (אור יקר).

הכל הוא כדי להראות כבודו והכל הוא לעבודתו וכי מי ראה עבד שמקטרג את אדונו ובכל מה שרצון אדונו נעשה הוא מקטרג רצון הקדוש ברוך הוא הוא שיהיו האנשים תמיד בעבודתו וילכו בדרך אמת כדי לזכותם בכמה טובות הואיל ורצונו של הקדוש ברוך הוא בזה איך בא עבד רע ונמצא מקטרג מתוך רצון אדונו ומסטה את בני האדם לדרך רעה ודוחה אותם מדרך טובה ועושה להם שלא יעשו את רצון אדונם ומסטה את בני האדם לדרך רעה.	איהו בגין לאחזאה יקרא דיליה וכלא איהו[1469] לפולחניה וכי מאן חמי עבדא דלהוי מקטרגא דמאריה ובכל מה דרעותיה דמאריה אתעביד[1470] איהו מקטרגא רעותיה דקודשא בריך הוא דיהון בני נשא תדיר בפולחניהצ[1471] ויהכון בארח קשוט בגין למזכי לון בכמה טבין הואיל ורעותיה דקודשא בריך הוא בהאי היך אתיא עבדא בישא[1472] ואשתכח מקטרגא מגו רעותיה דמאריה ואסטי לבני נשא לארח ביש ואדחי לון מארח טב ועביד לון דלא יעבדון רעותא דמאריהון ואסטי לבני נשא לארח ביש
אלא ודאי שרצון אדונו הוא עושה למלך שהיה לו בן יחידי והיה אוהב אותו ביותר וצוה עליו באהבה שלא יקריב את עצמו לאשה רעה משום שכל מי שקרב אליה אינו כדאי להיכנס להיכל המלך הודה לו אותו הבן לעשות רצון אביו באהבה.	אלא ודאי רעותא דמאריה עביד למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוה רחים ליה יתיר ופקיד עליה ברחימו דלא יקרב גרמיה לאתתא בישא בגין דכל מאן דיקרב לגבה לאו כדאי איהו לאעלא גו פלטרין דמלכא אודי ליה ההוא ברא למעבד רעותיה דאבוי ברחימו
בבית המלך בחוץ היה זונה אחת נאה למראה ויפת תאר לימים אמר המלך אני רוצה לראות את רצונו של בני אלי קרא לאותה הזונה ואמר לה לכי ותפתי את בני כדי לראות את רצון בני אלי מה עשתה אותה זונה הלכה אחר בן המלך והתחילה לחבק ולנשק אותו ולפתותו בכמה פתויים אם אותו בן יאה ומצית למצות אביו גוער בה ולא מצית לה ודוחה אותה ממנו ואז אביו שמח בבנו ומכניסו לתוך הפרגוד של היכלו ונותן לו מתנות ואוצרות וכבוד רב מי גרם את כל הכבוד הזה לבן הזה הוה אומר אותה הזונה.	בביתא דמלכא לבר הות חדא זונה יאה בחיזו ושפירא בריוא ליומין אמר מלכא בעינא למחמי רעותא דברי לגבאי קרא לה להההיא זונה ואמר לה זילי ותפתי לברי למחמי רעותא דברי לגבאי ההיא זונה מאי עבדת אזלת אבתריה דבריה דמלכא שראת לחבקא ליה ולנשקא ליה ולפתי ליה בכמה פתויין אי ההוא ברא יאות ואצית לפקודא דאבוי גער בה ולא אצית לה ודחי לה מניה כדין אבוי חדי בבריה ואעיל ליה לגו פרגודא דהיכליה ויהיב ליה מתנן ונבזבזא ויקר סגיא מאן גרים כל האי יקר להאי ברא הוי אימא ההיא זונה
ואותה הזונה יש לה בזה שבח או לא ודאי שיש לה שבח מכל הצדדים אחד שעשתה את רצון המלך ואחד שגרמה לאותו הבן כל אותו הטוב ולכל האהבה הזו של המלך אליו ועל זה כתוב והנה טוב מאד והנה טוב זה מלאך החיים מאד זה מלאך המות שהוא ודאי טוב מאד למי	וההיא זונה אית לה שבחא בהאי או לא ודאי שבחא אית לה מכל סטרין חד דעבדת פקודא דמלכא וחד דגרמת ליה להההוא ברא לכל ההוא טיבו לכל האי רחימו דמלכא לגביה ועל דא כתיב (בראשית א לא) והנה טוב מאד והנה טוב דא מלאך חיים[1473] מאד דא מלאך

[1469] ועתה בזה יקשה, שאין ספק שלא נמצאו הקליפות בלי כוונה, אלא רצה הבורא וברא עבד זה כשאר עבדיו הברואים לעבודתו, אם כן למה ברא העבד הזה שהוא ממש מסי[ר][ת] ומורד, והייתה בריאת העבד הזה להפך כוונת הנבראים שבעולם, ואלו לאחד או שנים החרשנו שנאמר כמו שהאדם חוטא ומתכפר לו למאה ואחד טובות, יסבול הקדוש ברוך הוא מאה לשעשוע מאה ואחד (אור יקר).

[1470] אפילו על ידי אחרים, הוא מקטרג בענין שאין שום תועלת, ומקלקל אחרים כמה, בזולת זה עוד מבטל כוונת הבורא בשאר הנבראים, שאין ספק שרצונו שיעבדהו האדם וזה העבד מטהו מעבודתו, ומהפך רצון הבורא בהיותו פועל בזולתו (אור יקר).

[1471] כי במתים חפשי, והוא אינו מסטין להעבירם אלא בעולם (אור יקר).

[1472] שהוא רע מצד עצמו שאינו עובד (אור יקר).

[1473] סח ע״ב (הערת הזהר).

שמצית למצוות רבונו ובא וראה אם לא יהיה המקטרג הזה לא היו יורשים הצדיקים את הגנזים העליונים הללו שעתידים לרשת עולם הבא.	המות דאיהו ודאי טוב מאד למאן דאצית פקודין דמאריה ותא חזי אי לא יהא האי מקטרגא לא ירתון צדיקיא הני גנזיא עלאין דזמינין לירתא לעלמא דאתי
אשריהם שנפגשו במקטרג הזה ואשריהם שלא פגשו בו אשריהם שפגשו בו ונצלו ממנו שבשבילו יורשים כל אותן טובות וכל אותם עדונים וכל אותן תשוקות של העולם הבא שעליו כתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך.	זכאין אינון דאערעו בהאי מקטרגא וזכאין אינון דלא אערעו ביה זכאין אינון דאערעו ביה ואשתזיבו מיניה דבגיניה ירתין כל אינון טבין וכל אינון עדונין וכל אינון כסופין דעלמא דאתי דעליה כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך
ואשרי אותם שלא פגשו בו שבשבילו יורשים גיהנם ונטרדו מארץ החיים שהרי אותם הרשעים שפגשו אותו היו מציתים לו ונמשכו אחריו ועל זה יש לצדיקים להחזיק לו טובה שהרי בגללו יורשים כל אותן הטובות ועדונים ותשוקות לעולם הבא.	וזכאין אינון דלא אערעו ביה דבגיניה ירתין גיהנם ואטרדו מארץ החיים דהא אינון חייביא דאערעו ביה הוו צייתין ליה ואתמשכו אבתריה ועל דא אית לצדיקיא למחזק ליה טבין דהא בגיניה ירתין כל אינון טבאן ועדונין וכסופין לעלמא דאתי
מהי תועלתו של המקטרג הזה כאשר הרשעים מציתים לו	תועלתא דהאי מקטרגא כד חייביא צייתין ליה
	קסג/ב
אלא אף על גב שאין בו תועלת מצות אדונו הוא עושה ועוד שהרי מתחזק בשביל זה הואיל והוא רע הוא מתחזק כשהוא עושה רע הרשע אינו מתחזק עד שהורג אדם כיון שהרג בני אדם אז מתחזק ומתגבר בכחו ויש לו נחת כך אותו מקטרג שנקרא מלאך המות לא מתגבר בכחו עד שמסטה את בני האדם ומקטרג להם והורג אותם ואז יש לו נחת ומתחזק ומתגבר בכחו.	מאי איהי אלא אף על גב דלית ליה תועלתא פקודא דמאריה איהו עביד ותו דהא אתתקף בגין האי הואיל ואיהו רע אתתקף כד עביד ביש חייבא לא אתתקף עד דקטיל בר נש כיון דקטיל בני נשא כדין אתתקף ואתגבר בחיליה ואית ליה נייחא כך ההוא מקטרגא דאתקרי מלאך המות לא אתגבר בחיליה[1474] עד דאסטי לבני נשא ומקטרג לון וקטיל לון כדין אית ליה נייחא ואתתקף ואתגבר בחיליה
כמו שמתחזק צד החיים כשבני אדם הם טובים וילכו בדרך ישר אף כך המקטרג הזה מתחזק ומתגבר כשהרשעים מציתים לו והוא שולט עליהם הרחמן יצילנו ואשרי אותם שזוכים לנצחו ולהכניעו ולזכות בשבילו לעולם הבא ומתחזק אדם במלך הקדוש תמיד על זה ודאי נאמר אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם	כמה דאתתקף סטרא דחיים כד בני נשא טבין ויהכון בארח מישר אוף הכי האי מקטרגא אתתקף ואתגבר כד חייביא צייתין ליה ושליט עלייהו רחמנא לישזבן וזכאין אינון דזכאן לנצחא ליה ולאכפיא ליה למזכי בגיניה לעלמא דאתי ואתתקף בר נש במלכא קדישא תדיר על דא ודאי אתמר (תהלים פד ו) אשרי

[1474] הענין מדסתם לה סתומי ואני אפרש, דע כי כמו שיש מטעמים שיעקב עשה לאביו שבשמים, דהיינו מעשה העבודה התורה והמצות, והם נעשים סוד התעוררות ומ״ן כדי שהשכינה תראה למעלה, והיא מתחזקת ומביאה שפע ואור אל התחתונים, ואל העושה המצוה כדי שיתגבר ויתחזק במצוה יותר גודלה והגונה, כאומרו שכר מצוה מצוה, כך יש אדם בליעל, איש און ואשה זונה, שהם מזדווגין זה לזה כדי להתחזק ולהסתלק למעלה, וזהו סוד טפלנו שקר ומרה, הזכר נקרא שקר והנקבה מרמה, והיחוד נקרא טפלות, ובמעשינו הרעים טפלנו שקר וממרה, וכאשר החוטא חוטא ופוגם, הזווג הזה הרע נעשה למטה, ומסתלק למעלה, ונכנס אל מקום שנכנס כמו שכבר פירשנו ומעורר דין ממקום שמעורר ומשפיעים לו, והיינו הדין החזק המתעורר, והיינו הפגם שמהפך במעשינו אשר לא טובים שיתהפכו המדות מרחמים לדין ממש כמו שהצדיקים גורם היחוד והזווג בקדש ומהפך הדין לרחמים וממתק אותו (אור יקר). ועי׳ לעיל קד ע״ב שזה לשון של גדלות/התבגרות@@.

אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.	אדם עוז לו בך מסלות בלבבם זכאין אינון בהאי עלמא ובעלמא דאתי
רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא היו הולכים בדרך פגש בהם רבי אלעזר עד שראו אותו ירדו כולם מן החמורים אמר רבי אלעזר ודאי פני השכינה ראיתי שהרי כשרואה אדם צדיקים או זכאים שבדור ופוגש בהם ודאי הם פני השכינה ולמה נקראו פני השכינה משום ששכינה מסתתרת בתוכם היא בסתר והם בגלוי משום שהם קרובים של השכינה הם נקראים פנים שלה ומי הם אותם שהיא התתקנה עמם להראות אצל המלך העליון והואיל ואתם כאן ודאי ששכינה התתקנה עליכם ואתם פניה (ופגש בהם ודאי רואה פני השכינה משום שהשכינה מסתתרת בתוכם היא בסתר והם בגלוי והיא נתקנת עמם להראות לפני המלך והואיל ואתם כאן שלשה ודאי שהשכינה נתקנה עליכם ושורה בתוככם).	רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא הוו אזלי בארחא פגע בהו רבי אלעזר עד״ה דחמו ליה נחתו מן חמרי כלהו אמר רבי אלעזר ודאי אנפי שכינתא חמינא דהא כד חמי בר נש צדיקיא או זכאין די בדרא[1475] ואערע בהו ודאי אינון אנפי שכינתא ואמאי אקרון אנפי שכינתא בגין דשכינתא אסתתרת בגווייהו[1476] איהי בסתימו ואינון באתגליא[1477] בגין דשכינתא אינון דקרבין לה[1478] אקרון פנים דילה ומאן אינון אינון דאיהי אתתקנת בהדייהו לאתחזאה לגבי מלכא עלאה[1479] והואיל ואתון הכא ודאי שכינתא אתתקנת עלייכו ואתון פנים דילה (ס״א ואערע בהו ודאי חמי אנפי שכינתא בגין דשכינתא אסתתרת בגווייהו איהי בסתימו ואינון באתגליא ואיהי אתתקנת בהדייהו לאתחזאה קמי מלכא והואיל ואתון הכא תלתא ודאי שכינתא אתתקנת עלייכו ושרייא בגווייכו)
פתח ואמר קח נא את ברכתי אשר הבאת לך וגו׳ כשראה יעקב את סמאל מקטרג באותו לילה ראה אותו בדמות עשו ולא הכיר בו עד שעלה הבוקר כיון	פתח ואמר (בראשית לג יא) קח נא את ברכתי אשר הובאת לך וגו׳ כד חמא יעקב לסמאל מקטרגא בההוא ליליא חמא ליה בההוא דיוקנא דעשו ולא אשתמודע ביה עד

[1475] ירצה אם הם צדיקים גמורים בכולם שכינה נמצאת, ואם אינם צדיקים גמורים והם ״זכאין דדרא״ יספיק משום דיפתח בדורו כשמואל בדורו, וכיון ששכינה אין לה זולתם מתדבקת בהם כפי הדור (אור יקר).

[1476] **ירצה השכינה שורה בתחתונים, ומשכנה בזכאי הדור, וממש הם כסא לשכינה, שנשמתם נעשית כסא אליה, ואינה נגלית לכל אלא נסתרת בהם, ואם תאמר אם כן מה לנו הרי אין שכינה נראית כלל, אינו שכל ענייני הרוחניות יש בהם נגלה ונסתר, כענין יהמ״ק נגלה יראתו ונסתרת בתוכו קדושתו, וכן בית הכנסת נגלה יראת המקום ליושבים בו כאלו הם רואים גשם בית הכנסת, והנשמה הנעלמת רואה השכי׳ המסתרת שם, ועל דרך זה צדיקים שכינה שורה בהם הפנים הנגלים הם פני הצדיקי׳, ונסתר שם שכי׳, ולכך כשאדם פוגע בהם רואה השכינה נעלמת בסוד הנשמה (אור יקר). ע״י הדרשה למטה נעשה ונתקן ונהיר אותו האור למעלה. והרי לנו כי גם כל גילוייו ית״ש אשר באצילות הנה הוא ג״כ רק ע״י הצדיקים אשר למטה. וכ״ז הוא משום שהם לבושין דשכינתא, וכמ״ש בפ׳ תרומה (קסג ע״ב) דשכינתא אסתתרת בגווייהו איהי בסתימו ואינון באתגלייא. והמסתכל בהם כאלו מסתכל בשכינתא, כי הם אנפי שכינתא (דע״ה ח״ב קנה ע״ד).**

[1477] שהם המשכינים שכינה בתחתונים, והטעם שאי אפשר לשום רוחני בעולם להגלות עצמותו ממש בתחתו׳ אם לא על ידי לבוש, ואותו הלבוש נגלה, ועל ידי הלבוש הנגלה נראה הרוחני הנסתר, ולא זה אלא כל אחד ואחד כפי רוחניותו, שהרי כל נעלם אינו מתגלה אלא על ידי נגלה, הרי האין סוף נעלם ונסתר וספירותיו בערכו נגלים, ושלש ראשונות נעלמות ובינה מגלה אותם ומשכינם, ובינה נעלמת ושש קצוות נגלים, ושם בן ארבע נעלם ושם אדנ״י נגלה, ושכינה נסתרת ומרכבתה נגלים, והכל נסתר והצדיקים מגלים אותה, בענין שכל רוחני צריך מרכבה נגלית (אור יקר).

[1478] פירוש הוא כמו שבר אחר שתחלה. פי׳ למה נקראים אנפי שכינתא לפי שהם פנים הנגלים והשכינה מסתתרת בתוכם ועכשו מפרש ליפ שמקשטים אותה וכמ״ש ״ומאן אינון אינון דאיהי אתתקנת וכו״ (מ״מ).

[1479] כתב הר״מל כי המ״ן הם תכשיטים בפני הכלה וצבעים נאים להתגאות לבעלה ונמצא שהצדיקים פני הכלה ומייפים אותה וכן כתב הר״חו בביאור הזוהר דף קמ״ו ובזה יובן מאמר זה עכ״ל. ומורינו פירש טעם שנקר׳ אנפי שכינתא לפי שמחזירים אותה פנים בפנים עם בעלה (מ״מ).

שעלה הבוקר והשגיח בו ראה אותו בפנים נסתרים וגלויים התבונן באותה דמות שהיתה כדמות עשו מיד השגיח וידע שהיה ממנה של עשו והחזיק בו מה כתוב (שם לד) ויאמר שלחני כי עלה השחר והחברים העירו שבשביל שהגיע זמנו לזמר ולשבח את הקדוש ברוך הוא ועל זה כי עלה השחר.	דסליק צפרא כיון דסליק צפרא ואשגח ביה חמא ליה באנפין סתימין ואתגליין אסתכל בההוא דיוקנא דהוה כדיוקנא דעשו מיד אשגח וידע דהוה ממנא דעשו אתקיף ביה מה כתיב (שם לב כז) ויאמר שלחני כי עלה השחר וחברייא אתערו דבגין דמטא זמניה לזמרא ולשבחא ליה לקודשא בריך הוא ועל דא כי עלה השחר
וכאן יש להסתכל שודאי שלטונו אינו אלא בלילה בתוך החשכה וסוד זה מפחד בלילות זה פחד הגיהנם ומה שאמר בלילות רצה לומר הוא ונקבתו ובשביל כך לא שולט אלא בלילה.	והכא אית לאסתכלא[1480] דודאי שלטנותא דיליה לאו איהו אלא בליליא גו חשוכא ורזא דא (שיר ג ח) מפחד בלילות דא פחדא דגיהנם ומה דאמר בלילות רצונו לומר איהו ונוקביה ובגיני כך לא שליט אלא בליליא
וזה שאמר ויאמר שלחני כי עלה השחר מה זה כי עלה השחר משום שכשמגיע הבוקר ועובר שלטונו של החשך של הלילה אז נכנס הוא ואוכלוסיו בנקב תהום רבה שלצד צפון עד שנכנס הלילה ונשארים הכלבים ושולטים ומשוטטים בלילה (בעולם) עד שבא הבוקר ולכן היה דוחק לומר שלחני כי עלה השחר שהרי לא שולט ביום.	ודא דאמר ויאמר שלחני כי עלה השחר מאי כי עלה השחר בגין דכד אתי צפרא ואתעבר שלטנו דחשוכא דליליא כדין עאל איהו ואוכלוסיה בנוקבא דתהומא רבא דלסטר צפון עד דעאל ליליא ואשתרו כלבי ושלטי ומשטטי בליליא (ד״א בעלמא) עד דאתי צפרא ועל דא הוה דחיק לומר שלחני כי עלה השחר דהא לא שליט ביממא
כמו זה גלותם של ישראל שהיא בלילה ונקראת לילה מלך עובדי כוכבים ומזלות רשע שולט על ישראל עד שיבא הבוקר ויאיר להם הקדוש ברוך הוא ויעבר שלטונם ועל זה כי עלה השחר דחוק היה בידו ותשש כחו שהרי עבר הלילה ועל זה יעקב החזיק בו וראה דיוקנו כדיוקנו של עשו אבל לא כל כך בגלוי ואז הודה לו על הברכות.	כגוונא דא גלותא דישראל דאיהו בליליא ואקרי לילה מלכא עכו״ם חייבא שלטא עלייהו דישראל עד דייתי צפרא וינהיר לון קודשא בריך הוא ויתעבר שלטניהון ועל דא כי עלה השחר דחיק הוה בידיה ותשש חיליה דהא אתעבר ליליא ועל דא אתתקף יעקב ביה וחמא דיוקניה כדיוקנא דעשו אבל לא באתגליא כל כך וכדין אודי ליה על ברכאן
מה כתוב אחרי זה (שם לג) כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלהים ותרצני שראה באותם הפנים של עשו כדמות שנראה לו סמאל ממש שהרי בכל מקום שאדם נקשר כך נראים פניו ואתם קדושים עליונים שכינה עמכם ופניכם כאותם הפנים שלה אשריכם אמר אם בדרך הזו הייתי הולך עמכם הייתי יושב עמכם כעת שאתם לדרככם ואני לדרכי אפרד מכם בדברי	מה כתיב לבתר (בראשית לג י) כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלהים ותרצני דחמא באינון אנפין דעשו כדיוקנא דאתחזי ליה סמא״ל ממש דהא בכל אתר דבר נש אתקשר[1481] הכי אתחזי באנפוי ואתון קדישי עליונין שכינתא בהדייכו ואנפין דלכון כאינון אנפין דילה זכאין אתון אמר אי ארחא חדא הוינא אזלי בהדייכו הוינא יתבי עמכון השתא דאתון לארחייכו ואנא לארחי אתפרש מנייכו במילי

[1480] פי׳ יש להתבונן ולפרש פי׳ אחר דהיינו כי עלה השחר היינו השחרות של לילה נסתלקה ואתי צפרא ואין לי שליטה (מ״מ).

[1481] פי׳ מי ששרשו מצורת נשר שבמרכבה דומה פניו לנשר וכן מי שהוא מצורת שור וכו׳. וכמ״ש בתיקוני י׳ ואנפין דלכון דאינון אנפין דילה. זה פירוש אחר באנפי שכינתא שפניכם כפנים דילה (מ״מ).

	קסד/א[1482]
תורה.	דאורייתא
פתח ואמר שיר המעלות לשלמה אם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם ה׳ לא ישמר עיר שוא שקד שומר וכי שלימה אמר התשבחת הזו כשבנה את בית המקדש לא כך שהרי דוד המלך אמר לו בשביל שלימה בנו כשבא נתן אצלו ואמר לו על שלימה שהוא יבנה את בית המקדש ואחר כך דוד המלך הראה לשלמה בנו את דמות בית המקדש כיון שראה דוד את דמות בית המקדש וכל תקוניו אמר שירה על שלימה בנו ואמר אם ה׳ לא יבנה בית וגו׳.	פתח ואמר (תהלים קכז א) שיר המעלות[1483] לשלמה אם יהו״ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם יהו״ה לא ישמר עיר שוא שקד שומר וכי שלמהצפ[1484] אמר תושבחתא דא כד בנה בי מקדשא לאו הכי דהא דוד מלכא אמר ליה בגין שלמה מלכא בריה[1485] כד אתא נתן לגביה ואמר ליה על שלמה דאיהו יבני בי מקדשא ולבתר דוד מלכא אחזי לשלמה בריה דיוקנא דבי מקדשא כיון דחמא דוד דיוקנא דבי מקדשא וכל תקונוי אמר שירתא על שלמה בריה ואמר אם יהו״ה לא יבנה בית וגו׳
דבר אחר שיר המעלות לשלמה למלך שהשלום שלו ושירה זו היא שירה ותשבחת על כל שאר השירה ושירה זו עולה על כולן אם ה׳ לא יבנה בית שראה דוד המלך את כל אותם שבעת העמודים שהבית הזה עומד עליהם שעומדים שורות שורות לבנות את הבית הזה מעל כולם עומד בעל הבית שהולך על גביהם ונותן להם כח ותקף לכל אחד ואחד כראוי.	דבר אחר שיר המעלות לשלמה למלכא דשלמא דיליה והאי שירתא איהו שירתא ותושבחתא על כל שאר שירתא[1486] ושירתא הדא סלקא על כלהו[1487] אם יהו״ה[1488] לא יבנה בית דחמא דוד מלכא כל אינון עמודין שבעה[1489] דהאי בית קאים עלייהו דאינון קיימי שורין שורין למבני האי בית לעילא מכלהו קיימא מאריה דבית דאזיל על גבייהו ויהיב לון חילא ותוקפא לכל חד וחד כדקא יאות

[1482]

[1483] וישלח קעב ע״א (הערת הזהר).

[1484] דקאמר לשלמה, לאו הכי שהרי כל זפר תילים דוד תקנו, אלא שיש לנו לומר שדוד חברו כשנתבשר על ידי נתן הנביא בבנין הבית על ידי שלמה, ומלת לשלמה אינו כעין לדוד או לידותון שהוא שם המחבר, אלא לשלמה שחברו על שלמה, ומה טעם כשנאמר לו ששלמה יבנה הבית התחיל לסדר צורתו ועניינו כולם למוסור לשלמה (לבת) [בעת] צואתו, ובראותו כל צורתו ועניינו, וראה אבודו וקיומו, התחיל לסדר השיר הזה, וכוון להראותו לשלמה בעת צוואתו כדי להודיעו שהכל תלוי בעבודה וכו׳, וזהו שאמר ״ולבתר דוד אחזי וכו׳. לשלמה למלכא וכו׳״, היינו ממש כעין שיר השירים אשר לשמה, מפני שמלת שיר השירי׳ הוא כעין שיר המעלות (או ריקר).

[1485] עיין בפר׳ פקודי דף רכ״ו ע״א שאמר ר״א בעצמו שם שמזמור אם ה׳ וכו׳ האי קרא שלמה מלכא אמר ליה למלכא דשלמא דיליה. פי׳ בינה (מ״מ).

[1486] ואמר המעלות מפני שיש מילות רבות לשירים, יש מזמור, למנצח, שיר, ברכו, הודו, הללויה וכו׳, עשרה מיני תילים עשר מעלות (אור יקר).

[1487] ששיר השירים ירצה על כל השירים וזה בכלל, וזה ״שיר סלקא על כולהו״ מעלת השיר מפני שהוא ״לשלמה למלכא דשלמא דיליה״, יש בו פירושים רבים או בינה, או חכמה, או תפארת, וזה תלוי באומרו דשלמא כולא דיליה, או דשלמא דיליה לבד, והכא קאמר דשלמא דיליה היינו תפארת, שהשלום יסוד שלו כנודע (אור יקר).

[1488] תפארת בסוד הדעת לא יתהלך בקרב הבונים (אור יקר).

[1489] הענין דרך כלל להבין שיש על המלכות שני בחינות, האחד שבעה עמודים, השני עמוד אחד, ויש למלכות שני בחינות, האחד בית, השני עיר, והענין כי הספירות שעל המלכות הם שבעה אז נאמר עליה חצבה עמודיה שעה, והם מתקנים הבית מלכות ובונים אותה, ובניינה בהם בסוד ה שהיא נקראת בית מיוחדת לתפארת, כאומרו כתפארת אדם לשבת בית, ובנין הבית הוא על ידי העמודים האלו, שהם מסודרין חסד נצח בונים כל כתף הימנית, גבורה הוד בונים כל כתף השמאלית, תפארת ויסוד בונים כל כתף מזרחית, והבית נבנה ה בית בנוי ומיושר, וסוד הבנין הוא על ידי הדעת שהוא סוד התפארת שהוא המתהלך בקרב הששה קצוות והוא עיקר (אור יקר).

ועל זה אמר דוד אם המלך הזה שכל השלום שלו שהוא בעל הבית לא בונה את הבית הזה שוא עמלו בוניו בו אותם עמודים שעומדים לבנות על הבית הזה אם ה׳ לא ישמר עיר זה המלך שכל השלום שלו שוא שקד שומר זהו עמוד אחד שהעולם התתקן עליו ומיהו צדיק שהרי הוא שומר את אותה העיר.	ועל דא אמר דוד אי האי מלכא דשלמא כלא דיליה דאיהו מאריה דביתא לא בני להאי ביתא שוא עמלו בוניו בו[1490] אינון (פי׳ עמודים) קיימין דקיימין למבני על האי ביתא[1491] אם יהו״ה[1492] לא ישמר עיר דא מלכא דשלמא כלא דיליה שוא שקד שומר[1493] דא איהו חד קיימא דעלמא אתתקן עליה ומנו צדיק[1494] דהא איהו נטיר לה להאי עיר
המשכן שעשה משה תמיד היה יהושע עומד ושומר אותו שהרי אין שמירתו רק בזה שנקרא נער שכתוב ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אחר כך משכן זה לא היה שמור אלא בשביל נער אחר שכתוב והנער שמואל משרת (והיה מסדר שם) משום שאין שמירת המשכן אלא בנער (אבל בית המקדש אינו כך שאין שמירתו אלא בקדוש ברוך הוא שכתוב אם ה׳ לא ישמר עיר שוא שקד שומר) ומיהו השומר הזה אותו ששומר המשכן שנקרא כך נער מטטרו״ן.	משכנא דעבד משה[1495] יהושע הוה קאים תדיר ונטיר ליה דהא לית נטירו דיליה בר ביה דאקרי נער דכתיב (שמות לג יא) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל לבתר האי משכנא לא הוה נטיר אלא בגין נער אחרא דכתיב (ש״א ג א) והנער שמואל משרת (והוה מסדר תמן) בגין דלית נטירו דמשכנא אלא בנער (אבל בי מקדשא לאו הכי דלאו נטירו דיליה אלא בקודשא בריך הוא דכתיב (&) אם יהו״ה לא ישמר עיר שוא שקד שומר) ומאן איהו שומר[1496] דא[1497] ההוא דנטיר משכנא דאקרי הכי נער מטטרו״ן
אבל אתם קדושים עליונים אין שמירתכם כמו שמירת המשכן אלא שמירתכם כשמירת בית המקדש הקדוש ברוך הוא לבדו שכתוב אם ה׳ לא ישמר עיר שוא שקד שומר שהרי בכל זמן שצדיקים הולכים בדרך הקדוש ברוך הוא שומר אותם תמיד שכתוב ה׳ ישמר צאתך ובואך.	אבל אתון קדישי עליונין לאו נטירו דלכון כנטירו דמשכנא אלא נטירו דלכון כנטירו דבי מקדשא קודשא בריך הוא בלחודוי דכתיב (&) אם יהו״ה[1498] לא ישמר עיר שוא שקד שומר דהא בכל זמנא דצדיקיא אזלי בארחא קודשא בריך הוא נטיר לון תדיר דכתיב (תהלים קכא ח) יהו״ה ישמר צאתך ובואך

[1490] כיון שאין הייחוד נמצא שם הכל אינו מועיל, ויהיו נאחזים שם החצונים והקליפות הנקראות שוא, שאינם בונים כלל אלא דווקא בשוף התפארת כדפירשנו, ואם אינם בונים מאי בוניו בו (אור יקר).

[1491] והרי זו היא בחינת בית ובחינת שבעה עמודים, בחינת עיר ושומר היא בחינת המלכות שהיא כוללת כל הישוב הקדוש כולו, והיא נקראת עיר מפני שבה ישוב כל הנמצאים ממנה ולמטה, והיא צריכה שמירה מפני שהיא עיר ויורדת וכוללת עד למטה בקרוב לחצונים, ושמירתה היא לפרנסה ולזונה, ולתת לכל אחד ואחד די מחסורו אשר יחסר לו, ולהפקיד עליה שומרים שיהיו מחיצה וגדר שלא יכנסו האויבים הם החצונים לה כלל, והנה שתים אלו מהיסוד שהוא נקרא צדיק יסוד עולם, ופירשו העולם עומד על עמוד אחד, ופירוש הענין הזה שקיום העולם התחתון היא מלכות עיר כדפירשנו הוא היסוד, והקיום הוא אחד משני עניינים המזון, [השני] הוא השמירה שלא תתקלקל והכל נקראת שמירה (אור יקר).

[1492] תפארת בעלה דמטרוניתא (אור יקר).

[1493] מפני שעיקר השפע משם ואם ח״ו אין שפע משם מיד כתיב ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש, יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני ומיד שוא קופץ שם ומשחית ומכלה כנודע (או ריקר).

[1494] פי׳ והוא שומר הנזכר בפ׳ ושיעור הכתוב אם ה׳ שהיא הבינה לא יבנה בית שהיא המלכות שוא עמלו בוניו בו שהם ז״ק דזעיר. אם ה׳ שהיא הבינה לא ישמור עיר שהיא המ׳ שוא שקד שומר שהוא היסוד (מ״מ).

[1495] אינו לא בית ולא עיר מפני שהיא משכן במדבר ואלו היה עיר כירושלים ובית כמקדש שהיה באלו המדרגות קדושות ידועות היה לו קדושה עליונה (או ריקר).

[1496] קא ע״א (הערת הזהר).

[1497] נער מט״ט פי׳ זה כמו דבר אחר ששומר הנזכר בפסוק הוא מט״ט (מ״מ).

[1498]

הלכו אחריו ולוו אותו שלשה מילים וחזרו לדרכם קראו עליו כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך על כפים ישאונך וגו׳ (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.	אזלו אבתריה ואוזפוהו תלת מילין ואהדרו לארחייהו קרו עליה[ק] (שם צא יא) כי מלאכיו[1499] יצוה לך לשמרך בכל דרכיך על כפים ישאונך וגו׳ (משלי כג כה) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך
ואת המשכן תעשה עשר יריעת וגו׳ רבי יהודה פתח (שם יד) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון ברב עם הדרת מלך אלה הם ישראל שכתוב בהם (דברים ז) כי עם קדוש אתה לה׳ אלהיך והם עם שעולים לכמה אלפים ולכמה רבבות וכשהם רבים בחשבונם זהו כבודו של הקדוש ברוך הוא שהרי עליונים ותחתונים משבחים את שמו של המלך העליון ומשבחים אותו בשביל העם הקדוש הזה זהו שכתוב רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.	ואת המשכן תעשה עשר יריעת וגו׳ רבי יהודה פתח (שם יד כח) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון ברב עם הדרת מלך אלין אינון ישראל דכתיב בהו (דברים ז ו) כי עם קדוש אתה ליהו״ה אלהיך ואינון עמא דסלקין לכמה אלפין ולכמה רבוון וכד אינון סגיאין בחושבניהון יקרא דקודשא בריך הוא איהו דהא עלאין ותתאין משבחן שמיה דמלכא עלאה ומשבחן ליה בגין עמא קדישא דא הדא הוא דכתיב (שם ד ז) רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה
ואם תאמר הרי כתוב (שם ז) כי אתם המעט מכל העמים אלא מכל העמים ודאי אבל מעם אחד הם יותר רבים שהרי אין עם בכל העולם גדול ורב כישראל ואם תאמר הרי בני ישמעאל והרי בני אדום הרי כמה הם ודאי כך רבים הם אבל כל שאר העמים כולם מערבים אלה באלה בנים יש לעם זה בעם זה ולאלה בנים בעם אחר ולאלה באחר ולכן אין עם בכל העולם גדול ורב כישראל עם נבחר ויחידי אלה באלה בלי ערבוביה אחרת כלל שכתוב כי עם קדוש אתה לה׳ אלהיך ובך בחר ה׳ ועל זה ברב עם הדרת מלך הדור הוא למלך העליון בקדוש ברוך הוא.	ואי תימא הא כתיב (שם ז ז) כי אתם המעט מכל העמים אלא מכל העמים ודאי אבל מעמא חד יתיר סגיאין אינון דהא לית עמא בכל עלמא רב וסגי כישראל ואי תימא הא בני ישמעאל והא בני אדום הא כמה אינון ודאי הכי סגיאין אינון אבל כל שאר עמין כלהו מתערבי אלין באלין בנין אית לעם דא בעם דא ואלין בנין בעם אחרא ולאלין באחרא ובגין כך לית עמא בכל עלמא רב סגי כישראל עמא ברירא ויחידאה אלין באלין בלא ערבוביא אחרא כלל דכתיב (&) כי עם קדוש אתה ליהו״ה אלהיך ובך בחר יהו״ה ועל דא ברב עם הדרת מלך הדורא איהו דמלכא עלאה קודשא בריך הוא
עוד בזמן	תו בזמנא
	קסד/ב
שהקדוש ברוך הוא בא לבית הכנסת (שהוא מקדש מעט) וכל העם הולכים	דקודשא בריך הוא אתי לבי כנישתא (דאיהו מקדש מעט) וכל עמא אתיין[1500] כחדא

[1499] ויקרא רסד ע״א (הערת הזהר).

[1500] הענין כי שכינה שורה על ישראל בבית הכנסת, והיא מתתקנת ומתקשטת עליהם והקישוט הראשון הוא העברת הכעס והעברה, כי כשאין שום אחד בבית הכנסת הקב״ה כועס עליהם, ולזה אחד שיקדים לבית הכנסת בשעת התפלה מעביר הכעס ההוא, והיינו מדוע באתי ואין איש וכו׳, והיינו כשהגיע זמן תפלה וכדפירשנו השנית הוא עשרה הראשונים הבאים בהשכמת השחר, אלו בזולת שמעבירים כעס הם מרכבה שלימה, מפני שהמדות העליונות שהם פרקי שכינה אינם בפחות מעשרה, כאומרו לית קדושה בפחות מעשרה, ועשרה המקדימין הם מרכבה לעשר ספירות, השלישית המותרים על עשרה, אין ספק שגם הם נכללים באברי הקדושה ששכינה שורה עליהם, אומנם אינם במדרגת העשרה, מפני שפרקי שכינה הם עשר ראשיים, ויש עוד פרטיים אל האברים, כגון ראש כמה פרטי פרטים בה, עינים, אזנים, שפתים, שינים, לשון, וכיוצא, וכן בכל פרק ופרק, והנה אלו הקודמין הם אברים ראשיים, והבאים אחריהם כבנים להם שהם ענפים אליהם, ולזה פירשו שאפילו מאה באים אחריהם נוטלים שכר כנגד כולם, והטעם שלפחות אלו העשרה יש בהם מרכבה אחת שהם סוד הכללות, כל אחת מעשר, ועשר מעשר הם מאה, וכל אחד

כאחד ומתפללים ומודים ומשבחים את הקדוש ברוך הוא אזי הוא הדורו של מלך שמלך סתם זה מלך הקדוש (המשיח) שהתתקן ביפי ותקון לעלות למעלה.	ומצלאן ואודן ומשבחן ליה לקודשא בריך הוא כדין הדורא דמלך איהו דמלך סתם דא מלכא קדישא (ד״א משיחא) דאתתקן בשפירו ובתקונא לסלקא לעילא
ובאפס לאם מחתת רזון וכשהוא מקדים לבית הכנסת והעם לא באים להתפלל ולשבח את הקדוש ברוך הוא אז כל אותו שלטון שלמעלה וכל אותם ממונים ומחנות עליונים כולם נשברים (מעברים) מאותו עלוי שמתתקנים בתקוני אותו המלך.	ובאפס לאם מחתת רזון[1501] וכד איהו אקדים לבי כנישתא ועמא לא אתיין[1502] לצלאה ולשבחא ליה לקודשא בריך הוא כדין כל ההוא שלטנותא דלעילא וכל אינון ממנן ומשריין עלאין כלהו אתברו (ס״א אתעברו) מההוא עלויא דמתתקני בתקוני ההוא מלך
למה משום שבאותה שעה שישראל למטה מסדרים תפלותיהם ובקשותיהם ומשבחים את המלך העליון כל אותם מחנות עליונים מסדרים שבחים ומתתקנים באותו תקון קדוש משום שכל המחנות העליונים כולם חברים עם ישראל למטה לשבח את הקדוש ברוך הוא כאחד להיות עליתו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה כאחד.	מאי טעמא בגין דבההיא שעתא דישראל לתתא קא מסדרי צלותהון ובעותהון ומשבחן למלכא עלאה כל אינון משריין עלאין מסדרין שבחין ומתתקנן בההוא תקונא קדישא בגין דמשריין עלאין כלהו חברין אינון בישראל לתתא לשבחא לקודשא בריך הוא כחדא למהוי סלוקא דקודשא בריך הוא עילא ותתא כחדא
וכשהם מזדמנים להיות חברים עם ישראל וישראל למטה לא באים לסדר תפלתם ובקשתם ולשבח את אדונם כל המחנות הקדושים של השלטון העליון נשברים (מעברים) מתקוניהם שהרי לא עולים בעליה ולא יכולים לשבח את רבונם כראוי משום ששבחי הקדוש ברוך הוא צריכים להיות כאחד מעלה ומטה עליונים ותחתונים בשעה אחת ועל זה מחתת רזון ולא מחתת מלך.	וכד אינון מזדמנן למהוי חברים בהו בישראל וישראל לתתא לא אתיין לסדרא צלותהון ובעותהון ולשבחא למאריהון כלהו משריין קדישין שלטנותא עלאה אתברו (ס״א אתעברו) מתקוניהון דהא לא סלקין בסלוקא ולא יכלין לשבחא למאריהון כדקא יאות בגין דשבחי דקודשא בריך הוא אצטריך למהוי כחדא עילא ותתא עלאין ותתאין בשעתא חדא ועל דא מחתת רזון ולא מחתת מלך[1503]
ואפילו שלא התרבו בבית הכנסת אלא עשרה באותם העשרה מזדמנים המחנות העליונים להיות עמהם חברים למה משום	ואפילו דלא אסגיאו בבי כנישתא אלא עשרה באינון עשרה מזדמנן משריין עלאין למהוי עמהון חברים מאי טעמא בגין דכל

מהעשר יש לו שכר מאה, מפני שכל אחד מהעשרה נוטל שכר כנגד העשרה מפני כללותם זה בזה וזה בזה, שאין אחד משלים המרכבה העליונה מבלעדי חברו, ולזה הם כלולים משולבים איש באחיו ככללות המדות העליונות, ולזה כל אחד נוטל ככל העשרה שהוא כלול מעשרה, נמצא כל אחד נוטל כמאה, והם מאה באים אחריו הרי נטל הוא חלק מאה, והענין הזה הבנתי מתוך דברי ר׳ אליעזר הגדול בצואתו לבנו, ועתה בזה נמצא שהם ראשים לאברים הבאים אחריהם, והבאים אחריהם הם נכללים באלו, וכן פירשו בפרשת נשא סימן (?), ולזה הבא לבית הכנסת אחר העשרה עדין הוא נכלל בקדושה בפרטי האברים, וכמו שהעשרה הראשון בכתר השני בחכמה השלישי בבינה וכו׳, כך הבאים אחריהם נכללים בענפים, הראשון ראשון קודם עד תשלום כל הבאים, ומי שאינו מתפלל בציבור אינו נכלל בזה, וגם טוב לרדוף אחר בית הכנסת שהעם בו רב, ששכינה היא מתתקנת יותר, שכל מה שיתרבה העם יתרבו הבחינות והכללות, ויש במספר בחינותיה לאסוף כל ישראל כולם לתוך בית הכנס אחד, כענין כל ישראל בבית הכנסת בהר הבית או בעזרה ממש, והיינו הדרת מלך ודאי (אור יקר).

[1501]

[1502] היינו שהגיע עונת התפלה ולא נמצא שם אפילו אחד שהקדים לבא שהוא מעביר כעסו כאומרו ואין איש (אור יקר).

[1503] פירוש רזון הם שרים של מעלה מלשון ורוזני יחוקקו צדק, ומלך דקרא היא מלכות שנק׳ מלכא משיחא (אור יקר).

שכל תקוני אותו המלך הם בעשרה ולכן די בעשרה אם אינם יותר.	תקוני דההוא מלך אינון בעשרה ועל דא די בעשרה אי לאו אינון יתיר
ובא וראה במשכן מה כתוב ואת המשכן תעשה עשר יריעת עשר משום שתקון המשכן (השכינה) הוא בעשרה להיות כראוי עשר למה עשר ולא עשרה אלא עשר בכל מקום הוא בלי שכינה שאינה בחשבון כגון זה (מלכיםא ז) עמד על שני עשר בוקר השכינה אינה בחשבון שהרי היא עומדת למעלה שכתוב והים עליהם מלמעלה ובמקומות הללו של רמזים לסוד שלמעלה שחסר מהם (ה׳) הרי שכינה יתרה על אותו חשבון שאינה בחשבון.	ותא חזי במשכן מה כתיב (&) ואת המשכן תעשה עשר יריעות[1504] עשר בגין דתקונא דמשכנא (נ״א דשכינתא)קא בעשרה איהו[1505] למהוי כדקא יאות עשר מאי טעמא עשר ולא עשרה אלא עשר בכל אתר איהו בלא שכינתא דלאו איהי בחושבנא כגוונא דא (מ״ב ז כח) עומד על שני עשר בקר שכינתא לאו איהי בחושבנא דהא איהי קיימא לעילא דכתיב (שם) והים עליהם מלמעלה ובאלין דוכתי דרמיזי לרזא דלעילא דחסר מנהון (ס״א ה׳)קב[1506] הא שכינתא יתיר על ההוא חושבנא דלאו איהי בחושבנא[1507]
לצד האחר נותנים חשבון יותר והיא במנין בגריעות(לא תאמר חשבון יותר אלא תוספת אות והחשבון בגריעות) כמו עשתי והרי פרשוה ובכל מקום שנוספות אותיות כגון זה זה לגריעות כמו האמינון אחיך שמספיק אמנון ובצד הקדושה גורע אות והיא תוספת.	לסטרא אחרא יהבי חושבנא יתיר[1508] ואיהי במניינא בגריעו (ד״א לא תימא חושבנא יתיר אלא תוספת את וחושבנא בגריעו) כגון עשתי והא אוקמוה ובכל אתר דאתוון אתוספן כגוונא דא איהו לגריעותא כגון (ש״ב יג כ) האמינון אחיך דסגיא אמנון ובסטרא דקדושא גרע את ואיהו תוספת
רבי חייא פתח ואמר עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה פסוק זה פרשוהו שכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם התעטף באותו אור קדמון וברא בו שמים.	רבי חייא פתח ואמר (תהלים קד ג) עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה האי קרא אוקמוה דכד ברא קודשא בריך הוא[1509] עלמא[1510] אתעטף בההוא אור קדמאה וברא ביה שמים[1511]
ובא וראה אור וחשך (לא) היו כאחד אור מצד הימין וחשך מצד השמאל מה עשה הקדוש ברוך הוא שתפם כאחד וברא מהם שמים מה זה שמים אש ומים שתפם	ותא חזי אור וחשך (ד״א לאו) כחדא הוו אור מסטרא דימינא וחשך מסטרא דשמאלא מאי עבד קודשא בריך הוא שתף לון כחדא וברא מנהון שמים מאי שמים אש ומים שיתפן

[1504] הענין הוא כי הנה בסוד פטום הקטורת ביארנו ענין אחד עשר סמנין אשר בו שהם בחינת הקליפה אשר יש בה עשר ספירות בקליפ׳ ובתוכן יש כח אחד של קדושה המחיה אותם אמנם איננה מצטרפת עמהם ולכן נקראים עשתי עשר כי איננה מחוברת בהם. ונמצא שהיותם נמנין בחשבון יתר אדרבה גרעון הוא להם כי אינם מצטרפים עמהם אבל בקדושה אינו כך כי הנקודה אשר מחיה אותם בין בעשר ספיר׳ דעשיה ובין בי״ס דבריאה כו׳ הנה היא נכללת ודבוקה עמהם ולכן היא והם נכנסין במנין עשרה בלבד ונמצא כי גריעות מספרם הוא עילוי ושבח להם (שער מאמרי רשב״י).

[1505] פירוש תיקון של המלכות הנק׳ משכן ע״י עשר ספירות דבריאה שהם היכלותיה וכסא דילה וכמ״ש בסמוך ושיעור הכתוב ואת המשכן וכו׳ שהיא מלכות. תיקונה ע״י י״ס דבריאה (מ״מ).

[1506] פי׳ כגון הכא דכתיב עשר יריעות וחסר ה׳ דלא כתיב עשרה (מ״מ).

[1507] ריג ע״א רלג ע״ב פנחס רכט ע״א (הערת הזהר).

[1508] כל אותו הארת הקדושה אשר עליו הוא תלוי ובו הוא מתקיים הנה אינו ניכר בו כלל, והוא עומד עליו רק מלמעלה ומסביב ובסוד (יחזקאל א ד) ונוגה לו סביב, כמ״ש בפ׳ יתרו (סט ע״א) וע׳ פ׳ תרומה (קסד ע״ב) ובע״ח (שער המלכים פ״י) (דע״ה ח״ב מט ע״ג ועיי״ש צב ע״ד).

[1509] בינה (מ״מ).

[1510] עולם האצילות (מ״מ). פנחס רמה ע״ב (הערת הזהר).

[1511] פירוש בינה נתעטפה בחסד ראשון והוציאה ה״ק כדי שיהיו כולם נוטים אל החסר וכמ״ש הרב בליקוטים (מ״מ).

כאחד ועשה שלום ביניהם וכשנתקנו כאחד ומתח אותם מתח אותם כיריעה ועשה מהם אות ו׳ וזו נקראת יריעה יריעות שהרי מאות זו התפשט אור ונעשו יריעות זהו שכתוב ואת המשכן תעשה עשר יריעת.	כחדא ועביד שלם ביניהו וכד אתכלילו כחדא ומתח לון כיריעה מתח לון ועביד מנהון את ו׳ ודא אקרי יריעה יריעות[1512] דהא את דא אתפשיט מניה נהירו ואתעבידו יריעות הדא הוא דכתיב (&) ואת המשכן תעשה עשר יריעות
ושבעה רקיעים הם מתוחים גנוזים בגניזה עליונה כמו שבארוה ורקיע אחד שעומד עליהם ולאותו רקיע אין צבע ואין לו מקום בגלוי ולא עומד להתבונן בו (אלא בתבונה) והרקיע הזה גנוז ומאיר לכלם ומסיע אותם למסעיהם כל אחד ואחד כראוי לו אלא עומד בהשכל.	ושבע רקיעין[1513] אינון מתיחין גניזין בגניזו עלאה כמה דאוקמוה וחד רקיעא דקיימא עלייהו[1514] וההוא רקיע לית ביה גוון ולית ליה אתר באתגליא ולא קיימא לאסתכלא ביה (ס״א אלא בסוכלתנו) והאי רקיע איהו גניז ונהיר לכלהו ונטיל לון במטלניהון כל חד וחד כדקא חזי ליה אלא קיימא בסוכלתנו
מהרקיע הזה והלאה אין מי שידע וישגיח ויש לאדם לסתם פיו ולא לדבר ולהתבונן בהשכל מי שיסתכל חוזר לאחור שאין מי שיכול לדעת.	מהאי רקיע ולהלאה לית מאן דידע וישגח[1515] ואית ליה לבר נש למסתם פומיה ודלא למללא ולאסתכלא בסוכלתנו מאן דיסתכל אהדר לאחורא דלית מאן דיכיל למנדע
עשר יריעות הן שהם עשרה רקיעים ומי הם יריעות המשכן שהן עשר ועומדות להודע לחכמי הלב מי שידע בהן מסתכל בחכמה רבה ובסודות של העולם ומסתכל	עשר יריעות אינון[1516] דאינון עשרה רקיעין ומאן אינון יריעות דמשכנא דאינון עשר וקיימן למנדע לחכימי לבא מאן דינדע בהו אסתכל בחכמתא סגיא וברזין דעלמא ואסתכל
	קסה/א
למעלה באותו מקום שכל אחד ואחד נדבק בו פרט לשני אלה שעומדים בימין ובשמאל והם גנוזים עם השכינה.	לעילא בההוא אתר דכל חד וחד אתדבק ביה בר תרין אינון דקיימן בימינא ובשמאלא ואינון גניזין בהדי שכינתא
רבי יוסי אמר תשע רקיעים הם ושכינה היא עשירית שאם תאמר בשביל שכתוב עשר הוא חוץ מהשכינה אם כך השכינה היא אחת עשרה שעומדת על עשר אלא ודאי שתשע הן והם תשעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים והיא העשירית כמו זה המשכן הוא עשר יריעות.	רבי יוסי אמר תשעה רקיעים אינון ושכינתא איהי עשיראה דאי תימא בגין דכתיב (&) עשר בר משכינתא איהו אי הכי שכינתא חד סרי איהי דקיימא על עשר[1517] אלא ודאי תשע אינון ואינון תשע יומין שבין ראש השנה ליום הכפורים ואיהי עשיראה כגוונא דא משכן איהו עשר יריעות
אותם עשרה רקיעים סוד הסודות שלא נמסר רק ליודעי החכמה והכל הוא	אינון עשר רקיעין[1518] רזא דרזין דלא אתמסר בר לאינון דידעי חכמתא וכלא איהו

[1512] פי׳ שהזעיר נק׳ יריעה על שהוא ו׳. ונק׳ יריעות ע״ש י״ס דידיה שנתפשטו הה״ד ואת המשכן וכו׳. פירוש זאת המשכן שהיא מלכות תיקונה ע״י י״ס דזעיר הנק׳ עשר יריעות וזה פי׳ אחר הפך מ״ש לעיל (מ״מ).

[1513] פירוש ז״ק דזעיר (מ״מ).

[1514] בינה (מ״מ).

[1515] פירוש למעלה מהבינה אין שם ידיעה והשגה (מ״מ).

[1516] פי׳ י״ס דזעיר ופירוש יריעות דמשכנא שמתקנים המלכות (מ״מ).

[1517] פי׳ שקיומה והעמדתה על י״ס דז״א (מ״מ).

[1518] פירוש לפי שלמעלה אמר ר׳ יהודה דמדכתיב עשר ולא עשרה לומר שאין השכינה במנין וז״ל שם בדף קס״ד ע״ב, עשר מ״ט עשר ולא עשרה אלא בכל אתר איהו בלא שכינתא דלאו איהי בחשבנא. בא עתה ר׳

בסודות של המנורה הקדושה שהוא גילה סוד כל רקיע ורקיע והם שמשים שמשמשים בכל אחד ואחד שבעה רקיעים הם למעלה ושבעה רקיעים הם למטה כדוגמא שלמעלה שבעה רקיעים הם שבהם כוכבים ומזלות להנהיג העולם הזה כפי דרכו וכמו שצריך לו.	ברזין דבוצינא קדישא דאיהו גלי רזא דכל רקיעא ורקיעא ואינון שמשין דמשמשי בכל חד וחד שבע רקיעין אינון לעילא שבע רקיעין אינון לתתא[1519] כגוונא דלעילא שבע רקיעין אינון[1520] דבהו ככביא ומזלי לאנהגא עלמא דא כפום ארחיה כמה דאצטריך ליה
בכלם השביעי עדיף חוץ מן השמיני שמנהיג את כולם ועומד על כולם כתוב סלו לרכב בערבות מי רוכב בערבות ומי הן הערבות אלא ערבות זה הרקיע השביעי ולמה נקרא ערבות על שהוא כלול מאש ומים כאחד ומצד הדרום ומצד הצפון והוא מערב משני צדדים.	בכלהו שביעאה עדיף[1521] בר תמינאה[1522] דקא מדבר לכלהו וקיימא על כלהו כתיב (תהלים סח ה) סלו לרוכב בערבות מאן רוכב בערבות ומאן אינון ערבות[1523] אלא ערבות דא רקיעא שביעאה[1524] אמאי אתקרי ערבות על דאיהו כליל מאשא ומיא כחדא מסטרא דדרום ומסטרא דצפון ואיהו מעורב מתרין סטרין
ואם תאמר אם כך שתי הערבות שמתחברות בלולב ושנינו ערבות זהו שכתוב סלו לרכב בערבות אם כך מי נותן ירכים בגוף או גוף בירכים שהרי זה עושה פרות ונצנים וזה לא עושה פרות ונצנים.	ואי תימא אי הכי שתי ערבות דקא מתחברן בלולב ותנינן ערבות הדא הוא דכתיב (&) סלו לרכב בערבות אי הכי מאן יהיב ירכין בגופא או גופא בירכין דהא דא עביד פרין ואיבין ודא לא עביד[1525] פרין ואיבין
אלא ודאי שהכל הוא סוד של ערבות שבלולב אותם ערבות שבלולב אחד אש ואחד מים בסוד הזה של כולם והוא שביעי הוא אש ומים כלולים כאחד בסוד אחד ומשום שערבות הוא סוד הכלל של כל ששת האחרונים הוא סוד המרכבה	אלא ודאי כלא הוא רזא דערבות דבלולב אינון ערבות דבלולב חד אש וחד מים ברזא דא דכלהו ואיהו שביעאה איהו אש ומים כליל כחדא ברזא חדא ובגין דערבות איהו רזא כללא דכלהו שית[1526] אחרנין איהו רזא דרתיכא עלאה[1527] וקודשא בריך הוא אתרעי

יוסי לומר שאינם כי אם ט׳ והשכינה היא עשירית דאי תימא בגין דכתיב עשר בר משכינתא איהו פירוש כיון שלא נאמר עשרה וכדברי ר׳ יהודה אי אפשר שאם כן נמצאות השכינה לחד סרי דקיימא על עשר. וזה א״א דהא לא קיימת אלא על י״ב והיא הי״ג. כמ״ש ר׳ יהודה עצמו לעיל דעומד על י״ב בקר שכינתא לאו איהי בחשבנא דהא איהי קיימא לעילא כדכתיב והים עליהם מלמעלה. וזמ״ש דקיימא על עשר. אלא ודאי תשע אינון ואינון תקוניה שהיא עומדת עליהם כדפריש ר׳ יהוד׳. אלא הספירו׳ עצמן שהם במלכות והם הם התשעה יומין שבין ר״ה לי״ה העולים לקבל אורה מבינה כל יום ויום והיא העשירית בעלותה לקבל אורה מבינה ותאיר אל עבר פניה ותהיה כאמה בתה בסוד יום הכפורים ונז׳ בזוהר בכמה מקומות בגוונא דא משכן איהו עשר יריעות כלול מי״ס וגם זה שלא כדברי מורי הרמ״ק ז״ל (שער מאמרי רשב״י), ועי׳ זהר הרקיע.

[1519] פי׳ ז״ק של מלכות (מ״מ).

[1520] פי׳ ז׳ רקיעים שבעולם הזה (מ״מ).

[1521] חסד (רח״ו).

[1522] בינה (רח״ו).

[1523] אמר ג״כ הגר״א בספד״צ (פרק א בד״ה בראשית ברא שית עלייהו ח ע״א) כי זהו הענין מה שהבינה נחשב מכלל הז׳ היכלות, והיא היכל הז׳ כמ״ש בתיקונים (ריש תיקון יא כז ע״א) כי הו״ק הם שית היכלין ואימא עלאה איהו היכלא שביעאה, וכן בשבע רקיעין שהם: וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות[1523], הוה ערבות בינה וכמ״ש ג״כ בהגהות מהרח״ו בזוה״ק (שמות י ע״ב), וע׳ דרושי אבי״ע (פרק א מהד׳ פרקים אחרונים) וזוה״ק תרומה (קסה ע״א) (כללים ח״ב נב ע״ב).

[1524] כי הז״א מתחיל מחסד ואימא רוכבת בו בסוד רוכב שמים (רח״ו).

[1525] קסט ע״ב (הערת הזהר).

[1526] ז״א בכללו קרוי כן (רח״ו).

[1527] פי׳ ז״א כסא לבינה (מ״מ).

העליונה והקדוש ברוך הוא רוצה ברקיע הזה יותר מכל הרקיעים ותשוקתו תמיד לתקן אותו הרקיע ביפי עליון ועל זה סלו לרכב בערבות לאותו שרוכב בערבות ומיהו אותו הרקיע טמיר וגנוז שעומד על גב החיות שהוא רוכב בערבות.	בהאי רקיע[1528] יתיר מכלהו רקיעין ותיאובתיה תדיר לאתקנא להההוא רקיעא בשפירו עלאה ועל דא סלו לרכב בערבות להההוא דרכב בערבות ומאן איהו ההוא רקיע טמיר וגניז דקיימא על גבי חיותא דאיהו רכב בערבות
ועלזו לפניו לא כתוב מלפניו אלא לפניו שהרי אין מי שידע בו כלום אבל לפניו מי שנכנס אצל הרקיע הזה צריך להיכנס בשמחה ולא בעצב כלל משום שהרקיע הזה גורם ששם לא שורה עצב ורגז כלל שהרי שם הכל בשמחה.	ועלזו לפניו[1529] מלפניו לא כתיב אלא לפניו[1530] דהא לית מאן[1531] דינדע ביה כלום אבל לפניו מאן דעייל לקמיה דהאי רקיע אצטריך למיעל בחדוה[1532] ולא בעציבו כלל בגין דהאי רקיעא גרים[1533] דתמן לא שריא[1534] עציבו[1535] ורוגזא כלל[1536] דהא תמן כלא איהו בחדוה
ועל זה כהן גדול שעומד לפניו לא היה נכנס לבית הקדש רק בשמחה ולהראות שמחה שהרי המקום גורם ועל זה כתוב עבדו את ה׳ בשמחה באו לפניו ברננה שהרי צריך שלא להראות בו עצב.	ועל דא כהן גדול[1537] דקיימא לקמיה[1538] לא הוה עאל לבי קודשא בר בחדוה[1539] ולאחזאה חדוה דהא אתרא גרים ועל דא כתיב[1540] (שם ק ב) עבדו את יהו״ה בשמחה באו לפניו ברננה דהא אצטריך דלא לאחזאה בה עציבו[1541]
ואם תאמר אם כך מי שהוא בצער ודחק שלא יכול לשמח את לבו ומתוך דחקו יש לו לבקש רחמים לפני המלך העליון אם כך לא יתפלל תפלה כלל ולא	ואי תימא[1542] אי הכי האי מאן דאיהו בצערא ובדוחקא דלא יכיל למחדי לביה ומגו דוחקיה אית ליה למתבע רחמין[1543] קמי מלכא עלאה[1544] אי הכי לא יצלי צלותא כלל[1545] ולא

[1528] פי׳ בינה חפצה ותאוותה לתקן ז״א (מ״מ).
[1529] קע ע״ב (הערת הזהר).
[1530] עי׳ ע״ח שער טו פרק ג: בינה נקרא מלפני ה׳ שהוא יותר פנימי מן הוי״ה, אבל המלכות נקרא לפני ה׳ שהוא לפניו של הת״ת, ועי׳ עוד זהר תרומה קע ע״ב.
[1531] פי׳ אבא שהוא מלפני הבינה (מ״מ).
[1532] מפני שהיא הבינה בעלת השמחה ודאי, והיא רחמים ממתקת הדינים ומהפכן לשמחה, וזהו סוד ועבד הלוי הוא ואם ח״ו יעורר עציבות שהעצבות הוא ענין הדין, ואם ח״ו יכנס כאן בעצבות יעורר הדין במקום שאין ראוי (אור יקר).
[1533] שהעבודה אליו תהיה בשמחה (אור יקר).
[1534] הן אמת שעיקר התעוררות הדין משם, אבל אין הענין בו מצד עצמו אלא מצד מקור הגבורה שבו, אבל בו בעצמו לא שריא אל אמתעורר ממנה (אור יקר).
[1535] בכל המדות למטה נאחז הדין, מפני שאברהם יצא ממנו קליפת ישמעאל וכו׳, אמנם מהבינה ולמעלה אין דין ולא קליפה ולא רוגז נאחז, וזה הנכנס שם בעציבות ח״ו פוגם המדה הזו (אור יקר).
[1536] וא״ת והא אמרינן האי נהרא אע״ג דאיהי רחמי דינין מתערין מינה וכו׳ (אור יקר).
[1537] הענין שהבינה הוא היכל קדש הקדשים כדפי׳ וכהן גדול הוא מיכאל שאר החסד שוה אעומד בהיכל הרצון (אור יקר).
[1538] במדות חסד לפני הבינה (אור יקר).
[1539] ולכך לא היה מתודה אלא בחוץ ובהכנסו פנימה ברחמים בשמחה, ולכך שם תפלתו קצרה (אור יקר).
[1540] עם היות שאמר עבדו את ה׳ עם היות שמורה שם זה על ת״ת, אינו אלא ע״ד כתיב על הבינה, שגם בה יצדק שם ה׳ בשמחה שתעוררו כנגד הבינה שמחה (אור יקר).
[1541] ח״ו שהוא פוגם ומעורר הדינים משורשם (אור יקר).
[1542] הענין שהבקשות מלמעלה הם כל ענין וענין בספירה ידועה, וכענין חנה דכתיב ותתפלל חנה על ה׳ ופי׳ על ה׳ אל מדת הבנים משום דלאו בזכותא תליא אלא במזלא ולפעמים יהיה חשוך בנים כחנה דכתיב ובכה תבכה והנה מתוך צערו מתפלל, שאם תאמר ישמח ואח״כ יתפלל אי אפשר (אור יקר).
[1543] וענין בקשתו אפשר שיהיה בני חיי ומזוני שהוא למעלה (אור יקר).
[1544] אם כן מה יעשה (אור יקר).
[1545] מפני שבהזכירו צערו בתפלתו לא יעמוד לבו שלא יצטער (אור יקר).

יכנס בעצב כלל שהרי לא יכול לשמח את לבו ולהיכנס לפניו בשמחה מה התקון שיש לאדם הזה.	ייעול בעציבו כלל דהא לא יכיל למחדי לביה ולאעלא קמיה בחדוה מאי תקונא אית ליה להאי בר נש
אלא ודאי הרי שנינו כל השערים ננעלו ונסגרו ושערי דמעות לא נסגרו ואין דמעה אלא מתוך צער ועצב וכל אותם הממנים על אותם השערים כולם משברים חתיכות קשות ומנעולים ומכניסים אותן דמעות ואותה תפלה נכנסת לפני המלך הקדוש.	אלא ודאי הא תנינן כל תרעין ננעלו ואסגירו ותרעין דדמעין[1546] לא אסגירו ולית דמעה אלא מגו צערא ועציבו וכל אינון דממנן על אינון תרעין כלהו מתברין גזיזין ומנעולין[1547] ועיילין אינון דמעין וההיא צלותא עאלת קמי מלכא קדישא[1548]
ואז לאותו מקום יש דחק מאותו עצב ודחק של אותו אדם כמו שנאמר בכל צרתם לא (לו) צר תשוקת אותו העולם העליון למקום הזה כזכר שתשוקתו תמיד אל הנקבה כשנכנס המלך למלכה ומוצא אותה בעצב אז כל מה שהיא רוצה נמסר בידיה ואותו אדם ואותה תפלה לא חוזרת ריקם והקדוש ברוך הוא חס	כדין ההוא אתר[1549] אית ליה דוחקא מההוא עציבו[1550] ודוחקא דההוא בר נש כמה דאת אמר (ישעיה סג ט) בכל צרתם לא[1551] צר[1552] תיאובתיה דההוא עלמא עלאה[1553] לגבי האי אתר[1554] כדכורא דתיאובתיה תדיר לגבה דנוקבא[1555] כד מלכא עאל[1556] לגבי מטרוניתא[1557] אשכח לה בעציבו כדין כל מה דאיהי בעאת[1558] בידהא אתמסר[1559] וההוא בר נש[1560] וההיא צלותא לא אהדר בריקניא[1561] וקודשא בריך הוא חיים
	קסה/ב

[1546] עי׳ זהר ח״א רכג ע״א בענין לאה.

[1547] ובכח הבינה כולהו מתברין מנעולין משאר השערים, כדי שיכנס עד שערי דמעה, שאין שערי דמעה השערים הראשונים, שהרי שערי דמעה פנימיים הם, וכל מה שבין האדם ועד שערי דמעה הם נעולין אלא שבהיות האדם שופך דמעה, מיד כח שערי דמעה שהם למעלה, יורד ופותח כל השערים כדי שיכנסו דמעותיו דרך השערים עד למעלה, וכן בהיכלות יש שערים ידועים לשערי דמעה (אור יקר).

[1548] היינו הת״ת מצד הבינה, מלכא, ומצד החכמה קדישא (אור יקר). פי׳ בינה (מ״מ).

[1549] מלכות שהיא בוכה תמיד והיא בעלת הדמעה (אור יקר). מלכות (מ״מ).

[1550] מפני שכל איזה עוני שבאדם וחסרון מצדה ואם האדם מתגאה ומתגבר ואינו בוכה ואינו נכנע אינו בה ואינה משתתפת בצרתו ואם האדם בוכה ומצטער מיד היא מצטערת עמו ומצר בצרתו (אור יקר).

[1551] נראה שהמכוון על הקרי לו בו׳ (הערת הזהר).

[1552] תימא מאי ראיה, דאלו התם לו צר לוא״ו צר, או לא צר לאלף צר, ועוד צרתם כתיב לא בכייתם ועוד בכל צרתם בכל אי זו צרה לזה נראה לי דלא מייתי ראיה אלא סתם שיש צער גבוה בצער הדיוט ומרבים לאיזה צער ליחיד בבכיה קא מייתי ראיה, אמנם התם ברבים ולמעלה בלא בכיה והכא ביחיד בבכיה צרה המגעת למלכות (אור יקר).

[1553] פי׳ בינה (אור יקר, מ״מ).

[1554] מלכות המתמרמרת בצרת השופך דמעה בתפלה (אור יקר). מלכות (מ״מ).

[1555] דחלק הזכר היא הבינה שהרי לענין הזווג תפארת גופא, ג״ר רישא, ואין זווג פחות מכל הספירות יחד (אור יקר).

[1556] והיינו טעם השמעת תפלה, שעם היות שאינו ראוי כיון שהשכינה מצירה עמו מיד יענוהו (אור יקר).

[1557] ור״ל כשהבינה נכנסת אצל המלכות לתקנה, מוצאה אותה עצבה ואזי הבינה חייס על ההוא בר נש א״נ י״ל כד מלכא וכו׳ היינו כשנכנס הז״א אצל המלכות ונה״י דאימא בתוכו, נמצא כאלו הבינה היא שנכנסה (מ״מ).

[1558] אפילו לזה שאינו הגון (אור יקר).

[1559] והיינו בערכה שהיא עולה בתפלת הדמעות ומתייחדת למעלה (אור יקר).

[1560] לענותו מיד אפשר שלא יענוהו מפני שאין ראוי אותו ענין וכיוצא (אור יקר).

[1561] אמנם אפשר שיתעכב הכל לפי מה שהוא הענין (אור יקר).

עליו אשרי חלקו של אותו אדם ששופך דמעות לפני הקדוש ברוך הוא בתפלתו.	עליה[1562] זכאה חולקיה דההוא בר נש דאושיד דמעין קמי קודשא בריך הוא בצלותיה[1563]
כמו זה בשבת מי שיושב בתענית בשבת מתוך צערו מראה עצב ובשבת שולט אותו רקיע עליון אותו שנראה בשמחה שהוא שמחה ומשמח לכל אותו שיושב בעצב משום שהוא שולט מוציא את אותו האדם מאותו הענש שנגזר עליו והרי נאמר סלו הבו כבוד ורוממות לאותו שרוכב בערבות שהוא שמחה ומשמח לכל הרקיע שעל גבי החיות בי״ה שמו ודאי שהרי באותו מקום השם הזה נכלל ועלזו לפניו משום שלא צריך להראות לפניו עצב כמו שנתבאר.	כגוונא דא בשבת מאן דיתיב בתעניתא בשבת[1564] מגו צעריה אחזי עציבא ובשבת שלטא ההוא רקיעא עלאה[1565] ההוא דאתחזי בחדוה ואיהו חדוה וחדי לכלא ההוא דיתיב בעציבו בגין דאיהו שלטא אפיק להההוא בר נש מההוא ענשא דאתגזר עליה והא אתמר סלו הבו יקר ורוממו להההוא דרוכב בערבות דאיהו חדוה וחדי כלא רקיעא על גבי חיותא בי״ה שמו ודאי דהא בההוא אתר[1566] שמא דא אתכליל[1567] ועלזו לפניו בגין דלא אצטריך לאחזאה קמיה עציבו כמה דאתמר
רבי אלעזר אמר פסוק זה כך צריך לומר סלו לרכב על ערבות מה זה בערבות ביה שמו ביה הוא היה צריך להיות מה זה שמו אלא פסוק זה על נסתר כל הנסתרים עתיק כל העתיקים נאמר אותו שלא התגלה ולא נודע כלל שהוא רוכב בערבות ואם תאמר שהוא בא ורוכב בו אם כך אף על גב שהוא נסתר במקום הזה עומד להתגלות.	רבי אלעזר אמר פסוק זה כך צריך לומר למימר סלו לרוכב על ערבות[1568] מאי בערבות ביה שמו ביה הוא מבעי ליה מאי שמו אלא האי קרא על סתימא דכל סתימין עתיקא דכל עתיקין אתמר ההוא דלא אתגליא ולא אתידע כלל דאיהו רוכב בערבות ואי תימא דאיהו אתיא ורכיב ביה אי הכי אף על גב דסתים הוא באתר דא קיימא לאתגליא
אלא סלו לרכב בערבות זהו עתיק של כל העתיקים נסתר כל הנסתרים שלא	אלא סולו לרוכב בערבות[1569] דא איהו עתיקא דכל עתיקין סתימא דכל סתימין דלא

[1562] ובוחר לו צד הטוב ברחמי הקב״ה עליו, שלפעמים שואל מה שאין הגון לו שיזיקוהו ולא יועילהו (אור יקר).

[1563] שעתה שאינה תפלה פרטית לו אלא דרך כלל הוא מזדווג עם השכינה ונזכר בתפלתו עמה זהו מעלה אחרת שהיא צורכי שמים לא צורך עצמו, וזהו מעלתו גדולה שהוא אדרבה מצד בצרת השכינה לא השכינה מצרתו זה מעלה נפלאה (אור יקר)

[1564] עי׳ לקמן רז ע״א, וח״ג פט ע״ב קה ע״א.

[1565] בינה (מ״מ). דהם עצבון ומחלוקת, ושבת הוא דרגא דשלמא יום השביעי (בהגר״א על תיקו״ז סד ע״ג). עי׳ שער הכוונות - דרושי ראש חדש: ברכת ה׳ היא תעשיר. הנה בפסוק הזה נרמז מעלת יום השבת אפי׳ על היו״ט והוא כי אפי׳ ביו״ט יש קצת אחיזה אל החיצונים הנק׳ עצ״ב בסוד בעצב תלדי בנים כנודע והטעם הוא לפי שכל המועדים הם בחג״ת בלבד ולכן ביו״ט אינו עולה רק עד חג״ת ושם יש אחיזה אל החיצונים כנודע אבל בשבת עולה עד חו״ב אשר אין שם אחיזה אל החיצונים ונמצא כי בעליית׳ שם אין החיצונים עולים עמה והיא לבדה היא העולה וזהו ברכת ה׳ היא תעשיר היא למעט החיצונים שאינם לוקחים מן העושר והשפע הזה אשר בשבת וביאר למי מיעט מלת היא ואמר שמיעט את החיצו׳ הנק׳ עצ״ב שאין להם תוס׳ קדוש׳ ביום השבת כמוה וזהו לא יוסיף עצב עמה כי אין אל העצ״ב חלק עמה בתוס׳ קדושת שבת ונודע כי פסוק זה נדרש במדרשי רז״ל על יום השבת. ועי׳ עולת תמיד - שער השבת: מ״ש בין קדש לחול לפי שהשי״ת הבדיל יום אחד משמחה ותענוג כמ״ש וקראת לשבת עונג, לפי שבו ביום יכולים להשיג החכמה שעם העצבון תמנע ההשגה, וזה היום הוא בין יום הז׳ לששת ימי המעשה.

[1566] בינה (מ״מ).

[1567] שמא דא אתכליל פי׳ שם י״ה לפי שאבא טמיר וגניז בגו אימא ולכך אימא נק׳ י״ה (מ״מ).

[1568] מלת על מורה על הבינה שהיא רוכבת על ז״א אבל בערבות מורה על פרצוף שאינו רוכב על הז״א ממש אלא סמוך לו, ועוד ביה הוא מבין מאי שמו שמורה על א״א שאו״א הנק׳ י״ה הם שמו (מ״מ).

[1569] סוד מאמר זה הוא על דעת דעתיק המתלבש בתוך רישא דאריך בסוד ההוא אוירא, ועליו כתוב (בראשית א, ג) יהי אור, י״ה אוי״ר, כנזכר בליקוטים ובאוצרות חיים. ולכן נקרא רכב בסוד תלת רישין, כנזכר ברעיא מהימנא בפרשת פנחס דף רמ״ז א׳ על נהר כב״ר, ונקרא ערבות על שם חו״ג המעורבים בו

ידוע ובמה הוא רוכב בערבות בי״ה שהוא סוד קדמון שיצא לפניו (ממנו) וזהו שמו מאותו נסתר שלא ידוע שמו הוא י״ה לא שהוא הוא אלא הוא הוא בשביל שאותה פרכת שנפרסה ויצאה מלפניו אבל הפרכת הזו היא שמו וזוהי מרכבתו ולא נודע כלל.	ידיע ובמה איהו רוכב בערבות בי״ה[1570] דאיהו רזא קדמאה דנפיק קמיה (ד״א מניה) ודא איהו שמיה מההוא סתימא דלא ידיע שמא דיליה[1571] הוא י״ה לאו דאיהו הוא אלא איהו הוא בגין ההוא פרוכתא דאתפרסא[1572] ונפיק מקמיה אבל האי פרוכתא איהו שמו ודא איהו רתיכא דיליה[1573] ולא אתידע כלל
וזהו שמו הגדול משום שיש שמו שאינו כל כך גדול כמו זה אף על גב שיש בו תוספת אותיות זהו השם הגדול ולכן בשם הזה אנו מוציאים אמן שהוא ממנו בזה הולך אמן בכל הזמן ובשם אחר לא כך.	ודא איהו שמו הגדול בגין דאית שמיה דלאו איהו כל כך גדול[1574] כהאי אף על גב דאית ביה תוספת אתוון דא איהו שמא רבא[1575] ועל דא בהאי שמא אנן מפיקין אמן דאיהו מניה בהאי אזלא אמן בכל זמנא ובשמא אחרא לאו הכי
אמן יהא שמיה רבא מברך דכד האי שמא אתתקן כלא איהו בשלימו וכל עלמין חדאן בחדו בהאי שמא כלילן עלאין ותתאין בהאי שמא כלילן שית מאה ותליסר פקודי אורייתא דאינון כללא דכל רזין עלאין ותתאין כללא דעלמא דדכורא לעילא וכללא דעלמא דנוקבא לתתא	אמן יהא שמיה רבא מברך דכד האי שמא אתתקן כלא איהו בשלימו וכל עלמין חדאן בחדו בהאי שמא כלילן עלאין ותתאין בהאי שמא כלילן שית מאה ותליסר פקודי אורייתא דאינון כללא דכל רזין עלאין ותתאין כללא דעלמא דדכורא לעילא וכללא דעלמא דנוקבא לתתא
וכל המצוות כולן פרקים ואיברים להראות בהן את סוד האמונה מי שלא ישגיח ולא יתבונן בסודות של מצוות התורה לא ידע ולא יתבונן איך מתקנים האיברים בסוד עליון כל איברי הגוף	וכלהו פקודין כלהו שייפין ואברין לאתחזאה בהו רזא דמהימנותא מאן דלא ישגח ולא אסתכל ברזין דפקודי אורייתא לא ידע ולא אסתכל היך מתתקנן שייפין ברזא

כנזכר למעלה (קס״ה א׳), דערבות אינון אש ומים. ולפי שאינו דעת דעתיק בעצם רק הארה ממנו כנודע, לכן תמה ואמר דאיך יתגלה (רמ״ז).

[1570] פי׳ סולו לרוכב בערבות שהוא אריך הרוכב על זעיר ומפרש הכתוב האיך אריך רוכב על זעיר והלא הוא בגו א״וא ותירץ הכתוב ביה שמו דהיינו באמצעות א״וא שהם שם לאריך הוא רוכב על זעיר. לאו דאיהו הוא וכו׳ החכם השלם כה״רר שלמה עבאדי כר״ו שלוחא קדישא דא״י תו״בב בעוברו דרך פה לודריס אמר לי קבלה בידם שפירושו לא שזעיר נק׳ י״ה אלא י״ה בג׳ מילואי יה״א עולה צ״א גי׳ יהו״ה אדנ״י שהוא יהו״ה בכתיבתו וקריאתו רומז על ז״ון ולכן נק׳ זעיר י״ה הכוונה י״ה בג׳ מילואיו וז״ש אלא איהו הוא. ועולה אמ״ן וכו׳ ועיין מ״ש הרמ״ז קרוב לפי׳ זה (מ״מ).

[1571] ויקרא כט (הערת הזהר).

[1572] ויקרא קכח (הערת הזהר). דהיינו הקרומא המפסיק שם והוא שמו, וכן קרו״ם בגי׳ שמ״ו. ועוד שסוד תיקון קרומא נתקן מן ת״ת דעתיק שהוא ממש סוד הרקיע, והוא ממש רוכב על (ע״ב) [נ״ה] שה״ס ערבות דלולב. גם נקרא ערבות על שם שמתערב ומתחבר בין למעלה בכתרא עילאה ובין למטה במוחא סתימאה כנזכר באוצרות חיים הנ״ל. ועל שם שתרי״ג מצוות הם סוד חו״ג לכן אמר שכאן סוד כל התרי״ג, והוא שידוע כי י״ה בג׳ מילואין נדרש לכתר שהם תר״ך אותיות שבדברות שה״ס תרי״ג מצוות וז׳ דרבנן, ולכן הזכיר סוד אמ״ן שידוע שהוא גי׳ ג׳ מילואין, ואולי שהוא כנגד תלת רישין, וידוע שהם ג׳ פעמים או״ר בגי׳ כת״ר ע״ה, ועיין היטב בדרוש תלת רישין עם הגהותיו ומובטחני שתבין דברי בעצם. גם נוכל להוסיף שג׳ ספירות כח״ב הם בסוד י״ה וכל מלכות הוא בסוד י״ה ועתיק הוא מלכות דא״ק, וגם כל חכמה סוד י״ה וההוא אוירא יתיב על חכמתא סתימאה (כנזכר) [כנודע]. ועוד דהאי דעת הוא סוד נשמה כנזכר באוצרות חיים הנ״ל (רמ״ז). בינה ואבא גניז בתוכה (מ״מ).

[1573] פי׳ שאו״א הם כסא לא״א (מ״מ).

[1574] מלכות הנקרא אדנ״י (מ״מ)

[1575] פי׳ שם י״ה הוא הגדול (מ״מ)

מתקנים על הסוד של מצוות התורה ואף על גב שיש איברים שהם גדולים ועליונים כולם קטנים וגדולים אם נטל מהם אחד אפילו הקטן ביותר של האדם הוא נקרא בעל מום כל שכן וכל שכן אותו שפוגם אפילו מצוה אחת מאותן מצוות התורה שמטיל מום במקום שלא צריך.	עלאה שייפין דגופא כלהו מתתקנן על רזא דפקודי אורייתא ואף על גב דאית שייפין דאינון רברבין ועלאין כלהו זעירין ורברבין אי אתנטיל חד מנייהו אפילו זעירא דבר נש אקרי מאריה דמומא כל שכן וכל שכן ההוא דגרע אפילו חד פקודא מאינון פקודי אורייתא דאטיל מומא באתר דלא אצטריך
בא וראה מה כתוב ויקח ה׳ אלהים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה ושנינו לעבדה ולשמרה אלו קרבנות והכל אחד אבל הסוד הזה של מצוות התורה לעבדה אלו רמ״ח איברים עליונים ולשמרה אלו שלש מאות ושש וחמשה איברים תחתונים אלה העליונים של זכור ואלה התחתונים של שמור והכל אחד.	תא חזי מה כתיב (בראשית ב טז) ויקח יהו״ה אלהים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה[1576] ותנינן לעבדה ולשמרה אלין קרבנין וכלא חד אבל דא רזא דפקודי אורייתא לעבדה אלין רמ״ח שייפין עלאין ולשמרה אלין תלת מאה ושתין וחמש שייפין תתאין אלין עלאין דזכור ואלין תתאין דשמור וכלא חד
אשרי מי שזוכה להשלים אותם מצוות התורה גורמות לאדם להשלים רוחו ונשמתו בעולם הזה ובעולם הבא התורה מזכה את האדם לרשת שני עולמות עולם הזה ועולם הבא כל מי שמשתדל בתורה משתדל בחיים חיים בעולם הזה וחיים בעולם הבא נצול מכל הענשים הרעים שלא יכולים לשלט עליו אם בהשתדלות כך כל שכן מי שעושה מעשה.	זכאה איהו מאן דזכי לאשלמא לון פקודין דאורייתא גרים לבר נש לאשלמא רוחיה ונשמתיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי אורייתא מזכה לבר נש לאחסנא תרין עלמין עלמא דא ועלמא דאתי כל מאן דאשתדל באורייתא אשתדל בחיים חיים בהאי עלמא וחיים בעלמא דאתי אשתזיב מכל עונשין בישין דלא יכלין לשלטאה עליה אי באשתדלותיה הכי כל שכן מאן דעביד עובדא
רבי חייא ורבי אבא היו שרויים בבית מארחיהם וקמו בחצות הלילה	רבי חייא ורבי אבא שרו בבי אושפיזייהו קמו בפלגות ליליא
	קסו/א
להשתדל בתורה בת המארח קמה והאירה להם נר ואחר כך עמדה אחריהם לשמע דברי תורה.	לאשתדלא באורייתא ברתיה דאושפיזא קמת ואנהירת לון שרגא ולבתר קיימת אבתרייהו למשמע מלין דאורייתא
פתח רבי יוסי ואמר (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר כי נר מצוה כל מי שמשתדל בעולם הזה באותן מצוות התורה מסתדר לפניו בכל מצוה ומצוה נר אחד להאיר לו באותו העולם ותורה אור מי שמתעסק בתורה זוכה לאותו אור עליון שנדלק ממנו הנר	פתח רבי יוסי ואמר (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר כי נר מצוה כל מאן דאשתדל בהאי עלמא באינון פקודין דאורייתא אתסדר קמיה בכל פקודא ופקודא חד שרגא לאנהרא ליה[1577] בההוא עלמא ותורה אור מאן דאתעסק באורייתא זכו להההוא נהורא עלאה דאדליקת שרגא מניה

[1576] הגילוי דכל התורה כולה רק באורה אשר באצילות, אשר עליה אמרו (עבו״ז ג׳ ע״ב) שהקב״ה יושב ועוסק בתורה, והוא היה ג״כ עבודת אדה״ר קודם החטא, כי אלולא החטא היה ניתן התורה כולה לאדה״ר, וזהו שנאמר (בראשית ב טו) ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, והתורה דאצילות היא כולה על סוד היחוד לייחד הנאצלים זה בזה, וכולם בא״ס ביחודא שלים (ע׳ זוה״ק מקץ קצט ע״ב ותרומה קסה ע״ב ואתחנן רסג ע״א ברע״מ שם). וזהו ג״כ סוד עבודת הספי׳ שאמר הראב״ד בספר יצירה פ״ב משנה א׳ (הקדו״ש לב ע״ב).

[1577] פירוש ע״י המצוה מתקן בחינת א׳ מהמלכות הנקרא נר ושיעור הפסוק כי נר מצוה על ידי המצוה מתקן הנר שהי׳ המלכות. ותורה אור ע״י התורה מושך אור לנר הנזכר (מ״מ).

שהרי נר בלי אור אינו כלום אור בלי נר אף כך לא יכול להאיר נמצא שכלם צריכים זה את זה צריך מעשה לתקן הנר וצריך ללמד תורה להאיר הנר אשרי מי שמתעסק בה באור ובנר.	דהא שרגא בלא נהורא לא כלום נהורא בלא שרגא אוף הכי לא יכיל לאנהרא אשתכח דכלא דא לדא אצטריך[1578] אצטריך עובדא לאתקנא שרגא ואצטריך למלעי באורייתא לאנהרא שרגא זכאה איהו מאן דאתעסק בה בנהורא ובשרגא
ודרך חיים תוכחות מוסר דרך חיים להיכנס בה לעולם הבא אותן תוכחות שמקבל אדם להסיר את עצמו מדרך רעה וללכת בדרך טובה עוד ודרך חיים אותם תוכחות מוסר שמביא הקדוש ברוך הוא על האדם לטהרו מחטאיו באותן תוכחות אשרי מי שמקבל אותן ברצון הלב.	ודרך חיים תוכחות מוסר[1579] ארח חיים לאעלא ביה לעלמא דאתי[1580] אינון תוכחות[1581] דמקבל בר נש לאעדאה גרמיה מארח ביש[1582] ולמיהך בארחא טבא תו[1583] ודרך חיים אינון תוכחות מוסר דאייתי קודשא בריך הוא עליה דבר נש[1584] לדכאה ליה מחובוי באינון תוכחות זכאה איהו מאן דקביל להו ברעו דלבא
דבר אחר כי נר מצוה (תקון הנר) זה נר המנורה של דוד שהוא נר מצוה תורה שבעל פה שצריכה להתתקן תמיד ואינה מאירה אלא מתוך תורה שבכתב שהרי אין לתורה שבעל פה אור אלא מתוך תורה שבכתב שהיא האור להאיר.	דבר אחר כי נר מצוה (תקונא דשרגא[1585]) דא שרגא בוצינא דדוד[1586] דאיהו נר מצוה אורייתא דבעל פה דאצטריך לאתתקנא תדיר ואיהי לא נהרא אלא מגו תורה שבכתב דהא אורייתא דבעל פה לית לה נהירו אלא מגו תורה שבכתב דאיהי אור לאנהרא
הסתכל לאחוריו וראה את בת המארח עומדת מאחריהם אמר כי נר מצוה מה זה נר זה הנר שהיא מצוה שנשים זוכות בה והיא נר שבת שאף על גב שנשים לא	אשנח אבתריה וחמא ברתיה דאושפיזא קיימת אבתרייהו אמר כי נר מצוה מאי נר דא נר דאיהי מצוה דנשין זכיין ביה ואיהי נר דשבת[1587] דאף על גב דנשין לא זכאן

[1578] העושה יתגלגל ללמוד, והלמד יתגלגל לעשות, ויצטרכו זה לזה אמנם העושה והלמד יחד שלם. והנה שניהחלקים האלו הם עשה טוב (אור יקר).

[1579] וחלק סור מרע אמר "ודרך חיים תוכחת מוסר", הנה חלק המעשה הוא מה שצריך האדם להסתתר שם בעולם הבא, וחלק סור מרע הא צדה לדרך ושמירה כדי ללכת שם בשלום, להצילו מכף כך אויב ואורב בדרך, וזהו שאמר "אורח חיים" שיהיה לפניו דרך סלולה (אור יקר).

[1580] ואחר כך יהנה שם מהתורה והמצוה (אור יקר).

[1581] שהאדם מוכיח את עצמו ומייסר עצמו להבדל מכל טומאה ומדה רעה מדרך רע, ולהתנהג בטוב, אלו הם המגינים להגן עליו. הנה הדרך הזה למי שנזהר ולא חטא, ומי שלא נזהר וחטא תקנתו (אור יקר).

[1582] פירוש התעניות והסיגופים שאדם מקבל על עצמו כדי להתרחק מדרך רע (מ"מ).

[1583] עכשיו מפרש תוכחות מוסר הם היסורין שמביא הקב"ה על האדם. א"נ י"ל אינון תוכחות דמקבל בר נש היינו כשמוכיחו שום אדם במלי דשמיא מקבל אותם בשמחה ובס"פי (מ"מ).

[1584] מפני שתשובה תולה וייסורין ממרקין, ואם תאמר וייסורין מדעתיה איהו דאזהר בהו קרא, לזה א מר תוכחות מוסר ודאי אורח חיים, ובא הכתוב להזהיר האדם שיקבלם בשמחה, וזהו שאמר "זכאה איהו" וכו׳ (אור יקר).

[1585] לדרך זה תיקונה הוא מן התחתונים, והיא מתתקנת בכל בתורה ומצוה ובכל מעשה טוב שאדם עוסק בעולם הזה (אור יקר). ורוצה לומר באומרו כי נר מצוה, דע שמצוה עליך לתקן הנר הזה שהיא נקראת נ"ר, כי כמו שהנר ענין הצריך תיקון גדול ליפותה דהיינו (בטורי מרני) [באור תורני?] להבדילה מכל טינוף, ואחר כך לתת בה פתילה הם מעשה המצות המעשיות הגשמיות, ואחר כך לתת בה שמן שהם עסק התור׳ שמן תורק שמך, ואחר שהאדם עושה כל זה התיקון מלמטה לנר זה מושך עליה התפארת כדמסיק, וזהו שאמר "תקונא דאורייתא דבעל פה" שהיא כלולה סור מרע ועשה טוב, ועסק תורה, שכל זה הוא בתורה שבעל פה, ואין ייחוד מלמעלה אם יחסר לה התיקון כרגע (אור יקר). פירוש לפי ד"א שיעור הכתוב כך הוא כי נר שהיא מצוה שהיא מ׳ תיקונה ע"י הזעיר הנק׳ תורה שבכתב ואיהו אור (מ"מ).

[1586] שהיא המלכות "מצוה", היינו שמצוה עלינו לתקנה ולקשטה תדיר (אור יקר).

[1587] היא מדת המלכות ממש, והאשה מרכבה אל השכינה, ולכך היא מתקנת הנר במה שהם מתקנות הנר ליל שבת, שהיא נר מלכו, להראות שכל השבוע נר זו עמהן, והן מצפות לבעליהן מבית המדרש להכינה על

זוכות בתורה הרי הגברים זוכים בתורה ומאירים את הנר הזה שהנשים מתקנות במצוה הזו הנשים בתקון של הנר הזה והגברים בתורה להאיר לנר הזה תקון המצוה שהנשים התחייבו בהם.	באורייתא הא גוברין זכיין באורייתא[1588] ונהרין להאי שרגא דנשין מתתקנן בהאי מצוה נשין בתקונא דהאי נר גוברין באורייתא לאנהרא[1589] להאי נר תקונא דמצוה[1590] דנשין אתחייבו בהו
שמעה אותה אשה ובכתה בין כך קם אבי האשה שהיה שם ונכנס ביניהם וראה את בתו עומדת מאחריהם ובוכה שאל אותה אביה והיא סחה לו (רבי אבא) את המעשה התחיל אבי האשה אף הוא לבכות אמר לו רבי יוסי אולי חתנך בעלה של בתך לא זכה בתורה אמר לו ודאי כך זה ועל זה ודאי אנו בוכים אני ובתי תמיד.	שמעת ההיא אתתא ובכאת אדהכי קם אבוה דאתתא דהות תמן ועאל ביניהו וחמא ברתיה קיימת אבתרייהו ובכאת שאיל לה אבוה סחת ליה (רבי אבא) עובדא שארי אבוה דאתתא אוף איהו ובכה אמר ליה רבי יוסי דילמא חתנך בעלה דברתיך לא זכה באורייתא אמר ליה ודאי הכי הוא ועל דא ודאי בכינן אנא וברתי תדיר
ובשביל שראיתי אותו יום אחד שמדלג מהעליה הזו לשמע קדיש עם הצבור עלה ברצוני לתת לו את בתי ותכף שהצבור יצא מבית הכנסת נתתי לו את בתי שאמרתי שבדלוג הזה שבא לשמע קדיש הוא יהיה אדם גדול בתורה ואף על גב שהוא תינוק ולא הכרתי אותו מקדם לכן ועכשיו אפילו ברכת המזון אינו יודע ולא יכלתי ללמד עמו בין החברים שילמד קריאת שמע או ברכת המזון.	ובגין דחמינא ליה יומא חד דדליג מאגרא דא למשמע קדיש בהדי צבורא סליק ברעותא דילי למיהב ליה ברתי ותכף דנפקי צבורא מבי כנישתא יהיבנא ליה ברתי דאמינא בדלוגא דא[1591] דאתא למשמע קדיש גברא רבא ליהוי באורייתא ואף על גב דאיהו רביא ולא ידענא ביה מקדמת דנא והשתא אפילו ברכת מזונא לא ידע ולא יכילנא בהדיה למלעי בין חברייא דיוליף קריאת שמע או ברכת מזונא
אמר לו העבירנו באחר או אולי יוליד בן שיהיה איש גדול בינתים הוא קם ודלג עליהם וישב לפניהם הסתכל בו רבי יוסי אמר ודאי אני רואה בילד הזה שאור התורה יצא ממנו לעולם או בן שיקום ממנו צחק אותו ילד ואמר רבותי אמר לפניכם דבר אחד.	אמר ליה אעבר ליה באחרא או דלמא ברא יוליד דלהוי גברא רבא אדהכי קם איהו ודלג עלייהו ויתיב לקמייהו אסתכל ביה רבי יוסי אמר ודאי אנא חמינא בהאי רביא דנהורא דאורייתא יפוק לעלמא מניה או ברא דיוקים מניה חייך ההוא רביא ואמר רבותי אימא קמייכו חד מלה
פתח ואמר (איוב לב) צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם בפסוק זה העירו עמודי עולם אבל אליהוא שכתוב בו ממשפחת רם	פתח ואמר (איוב לב ו) צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם האי קרא אתערו ביה עמודי עלמא אבל

ליל שבת שהיא מאירה מתורתן, ולזה היא נר בליל שבת, ותורת בעליהם שהם עוסקים כל הימים מאירה לנר זה, ולזה תיקונא דנר ליל שבת בלבד (אור יקר).

[1588] אינו ליל שבת, אלא כל מה שעסקו בתורה כל הששה ימים (אור יקר).

[1589] הלואי שיהיה תיקון בה מיד הוא קופץ כאומרו וראיתיה לזכור ברית עולם, כיון שהתפארת רואה את השכינה מקושטת מיד לזכור ולהתייחד וכן פי׳ בתיקו״ז (אור יקר).

[1590] ולזה יושלם היחוד על ידי שניהם והכוונה בזה שכיון שהם מצפות לבעליהן עד ליל שבת, שהם מתקנות הנר הזה במעשה במה שהם עושות כל השבוע בצפיה לבד, מעשה זה המעט מועיל לתיקון נר (לכל התורה) [ולהאירה בתורת בעליהן שהם עוסקים כל הימים] (אור יקר).

[1591] ז״ל הרב בס״הכ החכם הזה פגם בחיבוק ולכך נפל מן הגג לענות אמן לתקן החיבוק כי על ידי ענית אמן הוא החיבוק. אחר כך ע״י סודות התורה שאמר תיקן הנשיקין. אח״כ עשה הזווג (מ״מ).

העירו שהרי מזרע אברהם הוא בא ויפה אבל אליהוא היה כהן ומזרעו של יחזקאל הנביא היה כתוב כאן בן ברכאל הבוזי וכתוב שם יחזקאל בן בוזי הכהן.	אליהוא דכתיב ביה ממשפחת רם אתערו דהא מזרעא דאברהם קאתא ושפיר[1592] אבל אליהוא כהנא הוה[1593] ומזרעא דיחזקאל נביאה[1594] הוה כתיב הכא (שם ב) בן ברכאל הבוזי וכתיב התם (יחזקאל א ג) יחזקאל בן בוזי הכהן
ואם תאמר משום שכתוב בוזי בוז משפחות היה לא כך חזר ואמר ממשפחת רם עליון על הכל למה נקרא בוזי על שמבזה עצמו למי	ואי תימא בגין דכתיב (&) בוזי בוז משפחות הוה לאו הכי הדר ואמר ממשפחת רם עלאה על כלא אמאי אקרי בוזי על דהוה מבזה גרמיה לגבי מאן
	קסו/ב
שגדול ממנו ולכן עלה בשם עליון בוזי זה שנקרא אדם שלם בכל מה שלא נקרא כך אדם אחר זהו שכתוב ואתה בן אדם ועל שעלה בשם הזה נקרא רם עליון על הכל.	דגדול מניה ועל דא סליק בשמא עלאה בוזי דא דאקרי אדם שלימא בכלא מה דלא אקרי הכי בר נש אחרא הדא הוא דכתיב (יחזקאל ב ו) ואתה בן אדם ועל דסליק בשמא דא אקרי רם עלאה על כלא
ועל זה אמר צעיר אני לימים לימים מימים היה צריך להיות מה זה לימים אלא אמר צעיר אני והקטנתי עצמי לימים לגבי אדם שיש לו ימים רבים למה משום שאמרתי שימים ידברו ועל זה אני צעיר והקטנתי את עצמי אל ימים ואתם ישישים ראיתי אתכם ישישים על כן זחלתי ואירא ואירא מחות דעי אתכם אף אני אמרתי ימים ידברו ורב שנים ידיעו חכמה ודאי אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם ולכן משום שאני ילד שמתי ברצוני שלא לדבר עד שני חדשים ועד היום הזה הם נשלמו ועכשיו שאתם כאן יש לפתח בתורה לפניכם.	ועל דא אמר צעיר אני לימים לימים מימים מבעי ליה מאי לימים אלא אמר צעיר אני ואזעירנא גרמי לימים לגבי בר נש דאית ליה יומין סגיאין מאי טעמא בגין דאמרתי דימים ידברו ועל דא צעיר אני ואזעירנא גרמי לגבי ימים ואתם ישישים חמינא לכו ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם אוף אנא אמרתי ימים ידברו ורב שנים יודיעו חכמה ודאי אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם ועל דא בגין דאנא רביא שוינא ברעותי דלא למללא עד תרין ירחין ועד יומא דא אשתלימו והשתא דאתון הכא אית למפתח באורייתא קמייכו
פתח ואמר כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר כי נר מצוה זוהי משנה כמו שנאמר והתורה והמצוה והתורה זו תורה שבכתב והמצוה זו משנה	פתח ואמר (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר כי נר מצוה דא איהי משנה כמה דאת אמר (שמות כד יב) והתורה והמצוה והתורה זו תורה שבכתב

[1592] כלומר לא יחלוק על דברי, שלא נכחיש היותו ממשפחת אברהם אם יהיה כהן ממשפחת אהרן אבל כשנדקדק עוד מייחד מן המייחד (אור יקר).

[1593] משפחה מיוחדת פרטית ואם כן למה נייחד לו משפחת אברהם כיון שהוא מיודח כהן, והעד "בוזי" וכו׳ ולפי דרכו אין איוב בזמן פרעה כלל, אלא כדברי ר׳ יוחנן דאמר ובית מדרשו בטבריה, והיה אחר החרבן, ותימה דהא יחזקאל קאמר נח דניאל ואיוב, דכבר הוה איוב בימי יחזקאל, ודוחק לומר שברכאל בנו של יחזקאל דקאמר ברכאל הבוזי וכתיב יחזקאל בן בוזי אם כן ברכאל יהיה אחיו של יחזקאל (או ריקר)

[1594] ולפרש שברכאל היינו יחזקאל עצמו שברכו אל בנבואה ומעלה וכיוצא, ויהיה בנו ממש דחיקא לי מלתא מזרעיה דלימא ממש בריה, אמנם אתי שפיר דלא אדכר איוב אלא ביחזקאל, כאומרו נח דניאל ואיוב, ואליהו בנו נזקק לאיוב, ושמא שגרו אביו בנבואה לעוץ להוכיחו, מפני שירא שמים היה וישראלי היה ומחשובי ארץ ישראל, ואתיא הא כמאן דאמר שהיה בזמן שנארס ובהקבץ נערות וכו׳, ולזה לא נמצאו נשים יפות כבנות איוב שזמן טובתו, אח״כ הגיע לזמן אחשורוש, ולדרך זה בוזי אביו של יחזקאל הוא הוא ברכאל אביו של אליהו משפחת כהנים (או ריקר). עי׳ בירושלמי סוטה ספ״ה (לש״ו).

שהיא נר שעומד להדלקה.	והמצוה זו משנה דאיהי נר שרגא דקיימא לאדלקא
נר למה נקרא נר אלא כשמקבל מבין שתי זרועות רמ״ח איברים עליונים היא פותחת אליהם שתי זרועות שלה ואז נכללות שתי הזרועות הללו בהם ונקראים נר ותורה אור שמאיר לאותו נר ונדלקת ממנו מצד האור הראשון שהוא ימין שהרי התורה נתנה מאותו צד הימין של האור הראשון שכתוב מימינו אש דת למו שנתנה מצד הימין ואף על גב שנכלל בה שמאל שהרי אז היא שלמות הכל.	נר אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ״ח שייפין עלאין איהי פתחת לגבייהו תרין דרועין דילה[1595] כדין אתכלילו אלין תרין דרועין בהו ואקרי נר[1596] ותורה אור דקא נהיר להההוא נר ואדליקת מניה מסטרא דאור קדמאה דאיהו ימינא דהא אורייתא מההוא סטרא דימינא דאור קדמאה איתיהיבת דכתיב (דברים לג ה) מימינו אש דת למו מסטרא דימינא אתיהיבת[1597] אף על גב דאתכליל ביה שמאלא דהא כדין איהו שלימו דכלא
האור הזה נכלל במאתים ושבעה עולמות שגנוזים בצד של אותו האור ומתפשט בכלם תחת הכסא הטמיר העליון שורים אותם עולמות מצד אותו הימין שלש מאות ועשרה הם מאתים ושבעה הם בצד הימין ומאה ושלשה הם בצד השמאל והם שלש מאות ועשרה ואלו הם שמתקן הקדוש ברוך הוא תמיד לצדיקים ומאלה מתפשטים כמה וכמה אוצרות החמדה וכולם גנוזים כדי להתעדן מהם הצדיקים בעולם הבא ועל אלה כתוב להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא ועל אלה כתוב עין לא ראתה אלהים זולתך וגו׳.	אור דא אתכליל במאתן ושבעה עלמין דאינון גניזין בסטרא דההוא אור ואתפשט בכלהו תחות כורסייא עלאה טמירא שריין אינון עולמות מסטרא דההוא ימינא תלת מאה ועשר אינון מאתן ושבע אינון בסטרא דימינא מאה ותלת אינון בסטרא דשמאלא[1598] ואינון תלת מאה ועשר ואלין אינון דקודשא בריך הוא מתקן תדיר לצדיקיא ומאלין מתפשטן כמה וכמה אוצרי חמדה וכלהו גניזין לאתעדנא מנהון צדיקיא לעלמא אתי ועל אלין כתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא ועל אלין כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך וגו׳

[1595] ה״ס אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני כי היא חובקתו ומנהיגתו מאחוריו אליה (רח״ו).

[1596] ז״א מתחיל קומתו מן חצי הת״ת של א״א הנקרא כתר והוא ממש ממחצית גופו דאריך ולמטה והנה כתר הוא תר״ך ומחציתם הם י״ש וכיון שכל פרצוף אריך נקרא כת״ר. אם כן מה שלוקח ז״א ממנו שהיא מחציתו ממש כנז׳ הוא י״ש ואלו הם סוד י״ש עולמות הנז׳ כאן ולוקחם ז״א העומד תחות בינה כנודע והנה היא נקראת כורסייא טמירא ואלו הי״ש עולמות הם בחכמה דז״א העומד תחות כרסיא טמירא שהיא אימא עלאה. וכבר ידעת כי החכמה נקראת יש מאין. רוצה לומר יש הנמשך מכתר הנקרא אין והם בחכמה מוח ימין דז״א. והנה הם מתחלקין בג׳ ספירות שהם חג״ת דז״א העומדים תחות כרסיא דבינה עלאה ונמצא שהם מתחלקין ק״ג עולמות בכל ספירה מהם ושלשה פעמים ק״ג הם יש ונודע כי הת״ת רובו חסד ועם היותו מכריע בין חסד לגבורה הוא מטה כלפי חסד. ולכן הם מתחברים יחד ק״ג עולמות הת״ת עם ק״ג של החסד. ונעשין ר״ו עולמות ונשארין ק״ג לבדם לספירת הגבורה. וכיון שאלו שנתחברו הם הרוב של הי״ש לכן לוקחים גם העולם האחר הנשאר ועודף על חשבון שלש פעמים ק״ג ואז נעשין או״ר עולמות כמנין ר״ז בחיבור הת״ת והחסד והק״ג לבדם הם בספירת הגבורה וכבר ידעת כי החסד נקרא אור ועוד טעם אחר לפי שהת״ת מטה כלפי חסד ולכן היטה את העולם היתר והכריעו לכף החסד ונעשו אור עולמות אבל בעת תפלת מנחה מתעוררים ק״ג עולמות של ספירת הגבורה כנודע כי שמאלא שלטא בעידן מנחה ולכן מנחה בגמטריא ק״ג (שער מאמרי רשב״י וזהר הרקיע).

[1597] מד ע״א (הערת הזהר).

[1598] זה״ס ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו מנח ה גימ׳ ק״ג הביא לו מנחה מצד שמאל והשיב לו עשו יש לי ר״ב שאפילו אותם ר״ז שהם מצד ימין עם ק״ג של שמאל הכל יש לי מכח הקטרוג השיב שלמה במשו ית׳ להנחיל אוהבי יש אפילו אותם ק״ג שהם מצד שמאל וימתקו עם ר״ז שהם מצד הימין וינחלו אותם אוהביו ית׳ ומכח ק״ג של שמאל יצא עגל שעולה ק״ג ולכן אמר משה לאהרן קח לך עגל וכו׳ למתק אותם בצד הימין (רח״ו).

י״ש אלה שלש מאות ועשרה עולמות שגנוזים תחת העולם הבא (ועל) אותם מאתים ושבעה שהם מצד הימין נקראים אור ראשון משום שאפילו אור השמאל נקרא אור אבל האור הראשון עתיד לעשות תולדות לעולם הבא ואם תאמר לעולם הבא ולא יותר אלא אפילו בכל יום ויום שאם האור הזה לא היה העולם לא יוכל להתקיים שכתוב אמרתי עולם חסד יבנה.	י״ש **אלין תלת מאה ועשר עולמות**[1599] **גניזין תחות עלמא דאתי** (ועל) **אינון מאתן ושבע דאינון מסטרא דימינא אקרון אור קדמאה בגין דאפילו אור שמאלא אקרי אור אבל אור קדמאה איהו זמין למעבד תולדין לעלמא דאתי ואי תימא לעלמא דאתי ולא יתיר אלא אפילו בכל יומא ויומא**[1600] **דאי לא הוה האי אור עלמא לא יכיל למיקם דכתיב** (תהלים פט ג) **אמרתי עולם חסד יבנה**[1601]
האור הזה זרע אותו הקדוש ברוך הוא בגן עדנו ועשה אותו שורות שורות על ידי הצדיק הזה שהוא הגנן של הגן ונטל את האור הזה וזרע אותו זרע אמת ועשה אותו שורות שורות בגן והוליד והצמיח ועשה פירות ומהם נזון העולם זהו שכתוב אור זרע לצדיק וגו׳.	**האי אור זרע ליה קודשא בריך הוא בגנתא דעדנוי**[1602] **ועבד ליה שורין שורין על ידוי דהאי צדיק דאיהו גננא דגנתא ונטיל להאי אור וזרע ליה זרועא דקשוט**[1603] **ועבד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ועביד פרין ומנייהו אתזן עלמא הדא הוא דכתיב** (שם צז יא) **אור זרוע לצדיק**[1604] וגו׳
וכתוב וכגנה זרועיה תצמיח מי הם זרועיה אלה הם הזרעים של האור הראשון שהוא תמיד זרוע ועכשיו מוליד ועושה פרות ועכשיו הוא זרוע בראשונה בטרם שיאכל העולם את הפרי הזה הוליד הזרוע	וכתיב (ישעיה סא יא) **וכגנה זרועיה תצמיח מאן זרועיה אלין זרועי דאור קדמאה דאיהו זרוע תדיר**[1605] **השתא אוליד ועביד איבין והשתא זרוע איהו בקדמיתא עד לא ייכול**

[1599] דע כי י״ש עולמות הם בבינה והם כ״ב אותיות המתחלקים בחג״ת דז״א כמ״ש בפ׳ בראשית [טז ע״ב ועי׳ זהר הרקיע יא ע״א ושער הכוונות כט ע״ב (לש״ו).] וכבר הודעתיך כי עלמא דאתי הוא תבונה שתמיד בא השפע ממנה תוך ז״א ואמנם עיקרם בג״ר דז״א אך הארתם יוצאת לחוץ אחר כלות יסוד הבינה אשר בחזה דז״א ואז מתחילים הג׳ קוים ונמצא כי עיקר הארתה בחג״ת דז״א וז״ש בזהר שהם תחות עלמא דאתי שהוא בסיום יסוד הבינה בחזה דז״א גם פירושו שהם אחר הבינה דז״א עצמו (רח״ו).

[1600] קמט רע״א (לש״ו). תמצית הארה [תיקון המ״ה] מזה מוכרח להיות תמיד, כי בלא זה לא היה אפשר שיתקיים העולם אפי׳ רגע אחת וכמ״ש בזוה״ק (תרומה קמט רע״א ושם עוד קסו ע״ב) (דע״ה ח״ב עה ע״ד), באשר שכל גילויו הנה נעשה מאחר הפרסא ולמטה, והרי היה גילויו ע״י הפסק, לכן היה גילויו רק כרגע, וחזר ונגנז ואינו משתמש העולם בו אלא בתמצית הארה ממנו. ובזה מתקיים העולם ונוהג בחסדו כל דור (ע׳ זוה״ק פ׳ בא לה ע״א תרומה קמט רע״א קסו ע״ב ופ׳ אמור פח ע״א) (כללים ח״ב עז ע״ג).

[1601] מ״ש אמרתי עולם חסד יבנה הכוונה הוא רק על מה ששיתף מדת החסד למדת הדין, אבל עיקר הבריאה היתה במדת הדין, בראשית ברא אלהים (בראשית א א), וכנ״ל אות א׳ שבשם מ״ב נברא העולם שהוא גבורה (ביאורים ח״א נט ע״ב).

[1602] שמ״ר פל״ה סי׳ א (לש״ו). בנקודת יסוד דהמלכות ששם נגנז האור (דע״ה ח״א ג ע״ד), עי׳ דע״ה ח״ב סה ע״ב, הוא היסוד דהנוק׳ כמ״ש בשעה״כ (דף נד ע״ב), והוא הי׳ דאדנ״י[1602], י׳ זעיר[1602], שהוא מהי׳ דהוי״ה, כי כמו שהוא בז״א י׳ אתגלי בפומה דאמה (אד״ר קמב ע״א) והוא מאור הגנוז, כן הוא בה, ע׳ הגר״א ספד״צ (פרק ג ד״ה וי״ה כז ע״א, ובפ״א ד״ה כמה דה׳ יג ע״ג). ועכ״פ הוא כי האור שנגנז הוא בהיסוד דהנוק׳, ומשם הוא ג״כ כל שורש נשמת ישראל וכמו שאמרו בפ׳ בראשית (י״ג סע״א) (כללים ח״א פא ע״א).

[1603] שור״ק כולו זרע אמת ניקוד שהיסוד שורק (רח״ו).

[1604] הוא סוד עץ החיים שבתוך הגן (ביאורים ח״ב פא ע״ג). שם נפל וירד אור הדעת ונתעלם שם, והוא סוד אור זרוע לצדיק וכמ״ש בספד״צ (פרק א יא ע״ב) אעבר וזעיר נטיל וגניז, ע״ש בהגר״א, וכן בתיקונים להגר״א (תיקון מ דף פט ע״ג), ובדברי הרב שער הארת המוחין (פרק ט), ודרושי מ״ן ומ״ד (דרוש ה), וע׳ עוד בזוה״ק (פ׳ בא דף לה ע״א) (דע״ה ח״ב קח ע״ב), בזוה״ק בראשית בתחילתו (דף א ע״א) אור דאתברי ואתגניז ואתכלל בברית כו׳, וההוא זרע קיימא באות ברית ממש, וע״ש בדברי הרב במאמרי רשב״י, וכן בדברי הרב בשער הכוונות (בדף לב ע״א) ע״ש. והרי לנו מכ״ז כי נשאר גנוז ביסוד הזכר והוא בסוד סירס את הזכר כנז׳ (כללים ח״א פא ע״א), אינו מאיר מעתה להנוק׳ שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע׳ הארת המוחין (פרק ט) [וכמ״ש בזוה״ק פ׳ בא לה ע״א, ע״ש בהגהות מהרח״ו אות ג׳ ד׳, ובזוה״ק פ׳ תרומה קמח סע״ב וקמט רע״א, ושם קסו ע״ב וקסז ע״א כל הענין, ופ׳ פקודי רכ ע״ב ופ׳ אמור פח ע״א] (כללים ח״א קא ע״ג).

[1605] עי׳ לעיל דף לה ע״א (לש״ו).

הזה ונותן פרי ולא שוכך ולכן כל העולמות נזונו בספוקו של אותו הגנן שנקרא צדיק שאינו שוכך ולא פוסק לעולמים פרט לזמן שישראל בגלות.	עלמא איבא דא אוליד זרועא דא ויהיב איבא ולא שכיך ועל דא כל עלמין אתזנו בספוקא דההוא גננא דאקרי צדיק דלא שכיך ולא פסיק לעלמין בר בזמנא דישראל בגלותא[1606]
ואם תאמר בזמן הגלות כתוב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש ואיך עשה תולדות אלא כתוב זרע והוא תמיד זרוע ומיום שנפסק אותו נהר לא נכנס לגן (בגן)	ואי תימא בזמנא דגלותא כתיב (איוב יד יא) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש היך עביד תולדין אלא כתיב (תהלים צז יא) זרוע זרוע איהו תדיר ומיומא דאפסיק ההוא נהר גנתא (ס״א בגנתא) לא עאל
	קסז/א
אותו הגנן ואותו אור שהוא תמיד זרוע עושה פרות וממנו ומעצמו נזרע כבראשונה ולא שוכך תמיד כמו גן שעושה תולדות ומאותו הזרוע נופל בו במקומו ומעצמו עושה תולדות כבראשונה ואם תאמר שאותם תולדות ופרות היו כמו שהיה בזמן שהגנן שם לא כך אבל לא נמנע הזרוע הזה לעולמים.	ביה ההוא גננא וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומניה ומגרמיה אזדרע בקדמיתא ולא שכיך תדיר כגנתא דעביד תולדין ומההוא זרוע נפיל ביה באתריה ומגרמיה עביד תולדין כדבקדמיתא ואי תימא דאינון תולדין ואיבין הוו כמה דהוה בזמנא דגננא תמן לאו הכי אבל לא אתמנע זרוע דא לעלמין
כמו זה ותורה אור התורה שנתנה מצד אותו האור הראשון כך נזרע תמיד בעולם ועושה תולדות ופרות ולא שוכך לעולמים ומאותו הפרי שלו נזון העולם.	כגוונא דא ותורה אור אורייתא דאתיהיבת מסטרא דההוא אור קדמאה הכי אזדרע תדיר בעלמא ועביד תולדין ואיבין ולא שכיך לעלמין ומההוא איבא דיליה אתזן עלמא
ודרך חיים תוכחות מוסר שני דרכים הם אחד דרך החיים ואחד בהפך ממנו מהו הסימן של דרך חיים תוכחות מוסר שכאשר רצה הקדוש ברוך הוא לשמר את דרך החיים הזו הוא שם עליו אותו המלקה ועושה תוכחות מוסר לבני אדם ומיהו זה שכתוב (בראשית ג) ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך החיים ולכן דרך חיים היא תוכחות מוסר ומי שיש בו תוכחות ודאי שמעירים אותו ללכת באותה דרך חיים ששם מתחיל תוכחות מוסר.	ודרך חיים תוכחות מוסר תרין ארחין אינון חד ארח חיים וחד בהפוכא מניה סימנא דארח חיים מאן איהו תוכחות מוסר דכד בעא קודשא בריך הוא לנטרא להאי ארח חיים שוי עליה ההוא דאלקי ועביד תוכחות מוסר לבני עלמא ומאן איהו האי דכתיב (בראשית ג כד) ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים ועל דא דרך חיים איהו תוכחות מוסר ומאן דאית ביה תוכחות ודאי דמתערי ליה למהך בההוא ארח חיים דשארי תמן תוכחות מוסר
הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו אלא הכל הוא סוד האמונה של הפסוק הזה כי נר מצוה זה סוד של שמור ותורה אור זה סוד של זכור ודרך חיים תוכחות מוסר אלה גזרות וענשים של התורה והכל סוד האמונה וצריך זה את זה ולהיות סוד של הכל כראוי.	האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה אלא כלא רזא דמהימנותא בהאי קרא כי נר מצוה דא רזא דשמור ותורה אור דא רזא דזכור ודרך חיים תוכחות מוסר אלין גזרין ועונשין דאורייתא וכלא רזא דמהימנותא ואצטריך דא לדא למהוי רזא דכלא כדקא יאות

[1606] בעת שהזו״ן הם בגדלות ובמוחין שלימים, הנה אז נמשך בהנוק׳ מהאור שבו ג״כ, ע׳ זוה״ק (פ׳ בא לה ע״א, ופ׳ תרומה קסו ע״ב) ובדברי הרב בדרושי מ״ן ומ״ד (דרוש ה), אמנם הוא רק בסוד נהיר לנוק׳ דרך דופן כמ״ש בהארת המוחין (פרק ט), אבל הוא נמשך בה עכ״פ והוא החסד שבחסד כנז׳ (דע״ה ח״ב קלד ע״א).

ועל הסוד הזה של האור הזה שדולק ומאיר לנר הזה כתוב בו באהרן (במדבר ה) בהעלתך את הנרת משום שהוא בא מצד האור הזה באור הזה כתוב יהי אור ויהי אור כיון שאמר יהי אור למה כתוב ויהי אור שהרי בויהי כן מספיק אלא יהי אור זה האור הראשון שהוא ימין והוא לקץ הימין ויהי אור שמימין יוצא שמאל ומסוד הימין יוצא שמאל ועל זה ויהי אור זה שמאל.	ועל רזא דא דהאי אור דדליק ונהיר להאי נר כתיב ביה באהרן (במדבר ח ב) בהעלותך את הנרות בגין דהוא אתי מסטרא דהאי אור אור דא כתיב ביה (בראשית א ג) יהי אור ויהי אור כיון דאמר יהי אור אמאי כתיב (&) ויהי אור דהא בויהי כן סגיא אלא יהי אור דא אור קדמאה דאיהו ימינא ואיהו לקץ הימין ויהי אור דמימינא נפק שמאלא ומרזא דימינא נפק שמאלא ועל דא ויהי אור דא שמאלא[1607]
מכאן שויהי הראשון של התורה היה בצד השמאל ולכן אינו סימן ברכה למה משום שבו (שממנו) יצא אותו חשך שהחשיך את פני העולם וסימן זה כאשר התגלה הסוד של עשו ומעשהו זה היה בויהי הזה שכתוב (שם כה) ויהי עשו איש ידע ציד התקיים בויהי איש ידע ציד לפתות את בני העולם שלא ילכו בדרך ישרה.	מכאן דויהי קדמאה דאורייתא בסטרא דשמאלא הוה ובגין כך לאו איהו סימן ברכה מאי טעמא בגין דביה (נ״א דמניה) נפק ההוא חשך דאחשיך אנפי עלמא וסימנא דא כד אתגלי רזא דעשו ועובדוי בהאי ויהי הוה דכתיב (שם כה כז) ויהי עשו איש יודע ציד אתקיים בויהי איש יודע ציד לפתאה בני עלמא דלא יהכון בארח מישר
וירא אלהים את האור כי טוב זהו העמוד שעומד באמצע ועומד ואוחז בצד זה ובצד זה כשהיתה שלמות של שלשת הצדדים כתוב בו כי טוב מה שלא היה באחרים הללו משום שלא היתה שלמות עד האור השלישי שהשלים את כל הצדדים וכיון שבא השלישי הזה אז הפריד מחלוקת של ימין ושמאל שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.	וירא אלהים את האור כי טוב דא איהו עמודא דקאים באמצעיתא וקאים ואחיד בסטרא דא ובסטרא דא כד הוה שלימו דתלת סטרין כתיב ביה כי טוב מה דלא הוה בהני אחרנין בגין דלא הוה שלימו עד אור תליתאה דאשלים לכל סטרין וכיון דאתא תליתאה דא כדין אפריש מחלוקת דימינא ושמאלא דכתיב (&) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך
ועל שהן חמש דרגות שנפרדו ונמשכו מהאור הראשון הזה כתוב חמש פעמים אור וכולם היו מצד הימין ונכללו בו וכשנכללו בצד שמאל נכללו בסוד של מים שנוטל בימין (מימין) ולכן כתוב מים חמש פעמים וכשנשלמו בסוד האמצע כתוב רקיע חמש פעמים ועל זה שלשה הם אור מים רקיע כנגד שלש הדרגות הללו שכלן חמש דרגות נכללו בהם ועל זה בכלם	ועל דאינון חמש דרגין דאתפרשו ואתמשכו מהאי אור קדמאה כתיב[1608] (&) אור חמש זמנין וכלהו הוו מסטרא דימינא ואתכלילו ביה וכד אתכלילו בסטר שמאלא אתכלילו ברזא דמים דנטיל בימינא (ס״א מימינא) ובגין כך כתיב (&) מים חמש זמנין וכד אשתלימו ברזא דאמצעיתא כתיב (&) רקיע חמש זמנין[1609] ועל דא תלת אינון אור מים רקיע[1610] לקבל תלת

[1607] הנה עיקר הכוונה מ״ש יהי אור, הנה הוא על הגילוי אור דהאוירא עלאה עצמו שהוא העיקר דאור הגנוז, אבל מ״ש ויהי אור, הנה הוא על האור דשם מ״ה שהוא אינו האור הגנוז העיקרי אלא תולדתו (וכן מחלק ג״כ הספד״צ את הכתוב לשני בחי׳ אור ע״ש פ״א (יג ע״א) ובהגר״א שם (יג ע״ב ד״ה ומתחיל ומפרש), וכן בפ׳ תרומה (קסז ע״א) ע״ש) (ביאורים ח״ב פא ע״ג).

[1608] תצא רפ ע״א (הערת הזהר).

[1609] והה׳ פעמים מים הם הה׳ גבורות, מים עזים, מים אדירים היוצאים מהה׳ גבורות מנצפ״ך שבבינה, כמ״ש בדרושי הצלם (דרוש א) וע׳ שער מ״ן ומ״ד (דרוש ו) ובשער רוח הקודש (ביחוד שֵׁם שדי בסופו דף נ ע״א) וכו׳ ונזכר ה׳ פעמים רקיע להבדיל בהה׳ פעמים מים, שהוא בהה׳ גבורות דמנצפ״ך, להבדיל בהם בין טמא לטהור כדי להכרית אותן משרשן (דע״ה ח״ב סה ע״ד).

[1610] הנה הדרוש הזה במדה במשקל ובמשורה וכו׳ המדה הוא בחינת האמה המודדת באורך וברוחב וכו׳ ומשקל הוא נודע בענין שתי כפות המאזנים ולפעמים מכריע כף זו ולפעמים כף זו ומשורה היא ענין האיפה או הסאה שמודדין בה היין או השמן או המים וכיוצא בהם כדי לתת קצבה ושיעור אל הדבר ההוא וכו׳ והנה המעולה מכולם הוא המשקל וכמ״ש במשנה במסכת תרומות והשוקל משובח משלשתן והנה

כתוב חמש פעמים בכל אחד ואחד.	דרגין אלין דכלהו חמש דרגין אתכלילו בהו ועל דא בכלהו כתיב (&) חמש זמנין בכל חד וחד
כאן סוד הסודות באלו השלשה הצטיר ונחקק בחקוקי הסוד של דמות האדם שהוא אור בראשונה ואחר כך מים ואחר כך מתפשט בתוכם רקיע שהוא חקוק של חקיקת דמות האדם.	הכא רזא דרזין באלין תלתא אתצייר ואתגליף בגלופי רזא דיוקנא דאדם דאיהו אור בקדמיתא לבתר מים לבתר אתפשט בגווייהו רקיע דאיהו גליפא דגליפו דיוקנא דאדם
כמו שחקוק ציור של דמות אדם בתולדתו שהרי בתולדת האדם בהתחלה זרע שהוא אור שהרי האור של כל איברי הגוף הוא אותו זרע ולכן הוא אור ואותו אור נקרא זרע שכתוב אור זרע אותו זרע ממש אחר כך אותו זרע שהוא אור מתפשט ונעשה	כגוונא דגליפו ציורא דדיוקנא דאדם בתולדתיה דהא בתולדתא דבר נש בקדמיתא זרע דאיהו אור דהא נהירו דכל שייפי גופא איהו ההוא זרע ובגין כך איהו אור וההוא אור אקרי זרע דכתיב (&) אור זרוע[1611] ההוא זרע ממש לבתר ההוא זרע דאיהו אור אתפשט ואתעביד
	קסז/ב
מים בלחות שלו נחקק יותר ומתפשט התפשטות בתוך אותם המים התפשטות הגוף לכל הצדדים כיון שמצטייר ונחקק ציור ודמות הגוף נקרשה אותה התפשטות	מים בלחותא דיליה אגליף יתיר ואתפשט פשיטו גו אינון מים פשיטו דגופא לכל סטרין כיון דאתצייר ואגליף ציורא ודיוקנא דגופא[1612] אקריש ההוא פשיטו ואקרי רקיע[1613] ודא איהו

הוא סוד אהיה שהוא הדעת העליון אשר במזלא קדישא דדיקנא דעתיקא וכו׳ ודע כי ג׳ מדרגות הנז׳ שהם משקל ומשורה ומדה הם סוד מ״ש בפ׳ תרומ׳ כנז׳ הנקראים אור ומים ורקיע כמו שנבאר בע״ה. ונמצא כי המשקל הוא בחינת מדידת טיפת האור הנמשכת מן החכמה אל הדעת שבו נשקל גודלו וקוטנו. ועתה נבאר בחינה השנית הנקראת מים והיא בבינה וזו נמדדת על ידי המדידה השני׳ הנק׳ משורה. וביאור הענין הוא כי אחר שטיפת האור הנז׳ הנמשך דרך הדעת ושם נשקל במשקל הדעת. אז ניתנת הטיפה ההיא בבינה אימא עלאה. ושם גו מעהא מתהפכת למים. ואז צרי׳ אופן מדידת המשורה שבה מודדין מיני המשקין כנ״ל. וכו׳ כל בחינת מים הם בחסד וכו׳ בחינה השלישית הנקראת רקיע והיא בז״א אחר שיצא ממעי אמו לחוץ הוא ונוקבא כשנולד. ואז מדידתו היא בבחינת השלישית הנקראת מדה שהיא האמה המודדת באורך וברוחב לכאן ולכאן כפי מה שצריך להתפשט. והנה בחינת הרקיע היא בסוד השמים בסוד ושמים בזרת תכן והענין הוא כי אחר שיצאו ז״א ונוקביה לחוץ. אז נתעבה ונקרש ואיתגליד ונעשה רקיע ואז נמדד על ידי מדידת מדת האמה הנקרא ק״ו המדה המתפשט והולך וגוזר וקוצב שער וע״כ יהיה מציאות אורה וכו׳ והנה זו המדידה נעשית על ידי הדעת והבינה שהם סוד יהו״ה ואהי״ה שהם בגמטריא אמה עם הכולל. והענין הוא כי שתי המדידות הראשונות היו משקל ומשורה שהם דעת ובינה ובהם עצמן נעשי׳ זו המדיד׳ השלישית הנקראת אמה. וכו׳ ועתה נעשו בסוד רקיע אחר שנתייבשו ונתפזרו לכאן ולכאן (שער מאמרי רשב״י). ועי׳ שער מ״ד ומ״ן פרק ה שאמ״ר וק״ב הם עסמ״ב. סוד טפת הזרע הנמשך מן המוח, הנה המשכתו מן המוח הנה הוא רק אור וכח לבד, והוא האור דאמ״ר, ע׳ הגר״א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע״ג) (כללים ח״א לד ע״ד), כל זווג הנה הוא באמ״ר וק״ב שהם בחי׳ אור וכלי, כי האור מתלבש במים רקיע שהוא הכלי (כללים ח״א צה ע״ד), נותנים או״א ג״כ מתמצית גופם ונפשם חלק בכל טיפת זרע ומשתתפים בבנין הולד, והוא נמשך מכל קומתם כולו, ובסוד אור מים רקיע שאמרו בזוה״ק תרומה (כללים ח״ב סג ע״א), עי׳ זהר פ׳ תרומה דף קסז ע״א, ודף קלו סע״ב, ובס״ת ריש פ׳ לך לך עו ע״ב, וכמבואר ענינם בדברי הרב בדרושי מ״ן (דרוש ה ו) (ביאורים ח״א נד ע״ג), בתחילה כשיוצא מן המוח היא רק בסוד אור לבד, ואח״כ בהגוף שהוא בהחג״ת היא נתעבה ונתעכר ונעשית בבחי׳ מים, ואח״כ בהנה״י היא נקפה ונגלד ונעשית בבחי׳ רקיע, וכ״ז הנה הוא סוד אמ״ר (ביאורים ח״א סג ע״ב), הם האורות המוחין דהגדלות היותר מעולה הנמשך מהדעת עלאה אשר לעילא עד רזא דאור א״ס (ביאורים ח״א סט ע״א), עי׳ בפרקי הצלם (פרק א) ובשער המוחין (פרק ה) (ביאורים ח״ב פט ע״ד).

[1611] זה תבין במה שביארתי בענין ארבע כנפות הציצית מה ענינם ושם ביארתי שהם ד׳ בחי׳ שמוריש היסוד אל המלכות והאחד מהם הוא בחינת נשמות הצדיקים אשר הם עושים הזווג עם המלכות בזמן הגלות רוב הפעמים וזהו ענין האור הנזרע בקדמיתא וזש״ה אור זרוע לצדיק (שער מאמרי רשב״י). עי׳ לעיל קסו ע״ב והערה שם.

[1612] פי׳ עכשיו חוזר על זעיר לפרש אחר שנקרש שנק׳ רקיע (מ״מ).

[1613] עי׳ ענין אור מים רקיע בעמוד א׳, והערה שם.

ונקראת רקיע וזהו רקיע בתוך המים ואחר שהקריש כתוב ויקרא אלהים לרקיע שמים שהרי הקרישה אותה הלחות (שהשפיע ונשארה אותה הפסלת) של הגוף שהיה בתוך אותם המים.	רקיע בתוך המים ולבתר דאקריש כתיב (&) ויקרא אלהים לרקיע שמים דהא אקריש ההוא לחותא (ד״א דאנגיד ואשתאר ההוא פסולת) דגופא דהוה גו אינון מים
כיון שנברר הגוף והתנקה בנקיון אותה לחות ששפעה ונשארה היתה פסלת שנעשתה תוך ההתוך והם מים הרעים העכורים ומהם נעשה פסלת מקטרג לכל העולם זכר ונקבה אחר כך כשירדו אותם מים עכורים והתהתכו למטה בצד שמאל יצאו (ששפע ונשאר נעשה פסלת מקטרג לכל העולם זכר ונקבה והם המים הרעים העכורים ואחר כך כאשר ירדו אותם מים עכורים והתהתכו למטה בצד שמאל ויצאו) לקטרג לכל העולם אשרי מי שנצל מהם.	כיון דאבריר גופא ואנקי בנקיו ההוא לחותא דאתנגיד ואשתאר הוה פסולת דקא אתעבד גו התוכא ואינון מים הרעים עכורין ומנהון אתעביד פסולת מקטרגא[1614] לכל עלמא דכר ונוקבא[1615] לבתר כד נחתו אינון מים עכורין ואתהתכו לתתא[1616] בסטר שמאלא נפקו (ס״א דאתנגיד ואשתאר אתעביד פסולת מקטרגא לכל עלמא דכר ונוקבא ואינון מים הרעים עכורין לבתר כד נחתי אינון מים עכורין אתהתכו לתתא בסטר שמאלא ונפקו) לקטרגא כל עלמא זכאה איהו מאן דאשתזיב מנהון
כיון שיוצא המקטרג כתוב יהי מארת חסר ו׳ ונמשכה אסכרה לתינוקות וחסר אור הלבנה אחר כך והיו למאורת בשלמות של שניהם כאחד במי באותו רקיע השמים שהרי כשעולה ומתחברת באותו רקיע השמים אזי והיו למאורת אורות שלמים שניהם כאחד שלא פגומים כלל.	כיון דנפיק מקטרגא כתיב (&) יהי מארת חסר ו׳ ואתמשכא אסכרה ברביי וחסר נהורא דסיהרא לבתר והיו למאורות בשלימו[1617] תרוייהו כחדא במאן בההוא רקיע השמים[1618] דהא כד סלקא ואתחברא בההוא רקיע השמים כדין והיו למאורות נהורין שלימין תרוייהו כחדא דלא פגימי כלל
התחיל לצחק הילד הזה ושמח אמר להם זה שאמרתי שנברר כאן סוד של אדם באור של אותו (שהוא) הזרע ואחר כך נעשה מים ומתוך אותם המים מתפשט רקיע דמות של אדם כמו שעוררנו מילא כשזה נעשה בתוך מעי האשה שהרי לא מצטייר הזרע אלא בתוך מעי הנקבה להתפשט בה דמות של אדם וכאן אם אלה	שארי חייך האי רביא וחדי אמר לון האי דאמינא דאתבריר הכא רזא דאדם[1619] באור דההוא[קד] (ד״א דאיהו) זרע[1620] ולבתר אתעביד מים ומגו אינון מים אתפשט רקיע דיוקנא דאדם כמה דאתערנא תינח כד אתעביד דא לגו מעוי דאתתא[1621] דהא לא אתצייר זרעא אלא בגו מעוי דנוקבא לאתפשטא בה דיוקנא

[1614] כתב הרב באו״צח פ״ח כי אחר שנתברר זו״ן מטיפת אימא מה שנאר נקרא פסולת לגבי זו״ן שאינו ראוי לעשות ממנה זו״ן. ומשם ממה שנשאר נעשה עתיק דבריאה. ומעתיק דבריאה נעשה אריך דבריאה וכעז״הד עד המלכות דעשייה. וממה שנשאר ממנה נעשה מהם הקליפות. וז״ש הזוהר ״ומנהון אתעביד פסולת מקטרגא״ דהיינו בתכלית הבירור בסוף מלכות דעשיה (מ״מ).

[1615] פי׳ זו״ן דס״א (מ״מ).

[1616] פי׳ כמ״ש שלא יצאו הקליפות רק ממה שנשאר בסוף מ׳ דעשייה (מ״מ).

[1617] פי׳ זו״ן דקדושה הם שלמים כל א׳ מי״ס (מ״מ).

[1618] פי׳ יסוד דזעיר (מ״מ).

[1619] פי׳ זעיר (מ״מ).

[1620] פי׳ כשהיתה הטיפה באבא נק׳ אור כמש״ל (מ״מ).

[1621] פי׳ בינה שזו״ן היו בתוך בטן אימא ושם היה תיקונם (מ״מ).

חמש דרגות הם דמות של אדם באיזה מקום מצטייר ומתפשט הדמות הזה בתוך המים הללו.	דאדם והכא אי אלין חמש דרגין אינון דיוקנא דאדם באן אתר[1622] אתצייר ואתפשט האי דיוקנא בגו אינון מים
אם תאמר בתוך הנקבה הם היו זה העולם הבא לא כך שהרי לא הצטיר ציור ודמות עד שיוצאות האותיות לחוץ ואחר כך נגלמו ועוד שהרי העולם הבא היה האמן שכתוב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ויאמר אלהים יהי רקיע הרי האמן הוא היה.	אי תימא גו נוקבא הוו דא עלמא דאתי[1623] לאו הכי דהא לא אתצייר ציורא ודיוקנא עד דנפקו אתוון לבר ולבתר אתגלימו ותו דהא[1624] עלמא דאתי הוה אומנא דכתיב (&) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור[1625] ויאמר אלהים יהי רקיע הא אומנא הוה
אם תאמר בנקבה שלמטה לא כך שהרי טרם היתה וכשיצאה דמות אדם נקבתו יצאה עמו הרי לא הצטיר דמות של אדם בה אם כך באיזה מקום הצטיר ונחקק הזרע הזה להיות חקיקתו של דמות אדם אלא זה סוד עליון אדם הראשון הצטיר ונחקק בלי נקבה האדם השני מכח וזרע של זה נחקק והצטיר בתוך הנקבה.	אי תימא בנוקבא דלתתא[1626] לאו הכי דהא עד לא הוות וכד נפק האי דיוקנא דאדם נוקביה נפקת בהדיה הא לא אתצייר דיוקנא דאדם בה אי הכי באן אתר אתצייר ואתגליף האי זרע למהוי גליפו דיוקנא דאדם אלא דא רזא עלאה אדם קדמאה אתצייר ואתגליף בלא נוקבא אדם תניינא מחילא וזרעא דהאי אגליף ואתצייר גו נוקבא
אדם הראשון חקיקה של ציור ודמות הגוף לא היה בנקבה ובלי ציור כלל היה והצטיר ונחקק למטה מהעולם הבא בלי זכר ובלי נקבה אותן אותיות נגלמו בתוך	אדם קדמאה גליפו דציורא ודיוקנא דגופא לא הוה בנוקבא ובלא ציורא כלל הוה ואתצייר ואגליף לתתא מעלמא דאתי בלא דכורא ובלא נוקבא[1627] אינון אתוון אגלימו גו

[1622] הקושיא על או״א (רח״ו), ור״ל שמ״ש אלין ה׳ דרגין וכו׳ פירושו הוא שאבא הוא מה׳ חסדים דאריך. ואימא מה׳ גבורות דאריך כמ״ש באו״צח פ״ה דעולם התיקון ולכך מקשי הזוהר אי אלין ה׳ דרגין שהם ה׳ חסדים וה׳ גבורות דיסוד דאריך שמהם נעשו או״א שהם דיוקנא דאדם היכן נצטיירו או״א באיזו נוקבא היה עיבורם (מ״מ).

[1623] פי׳ בינה דאריך ונאמר ששם היה העיבור של או״א לאו הכי כי שם לא היה שום הגלמה לאותיות עד אחר שיצאו (מ״מ).

[1624] פי׳ וכיון שהוא אומנא ש״מ שהעיבור היה במקום אחר לא בה (מ״מ).

[1625] פי׳ לגבי או״א נפרש אלהים דקרא היה בינה דאריך (מ״מ).

[1626] פי׳ בינה דאצילות ולכאורה נאמר שבתוך אימא היה תיקון אבא. ולכך מקשה לאו הכי דכד נפק האי דיוקנא דאדם שהוא אבא נוקביה נפקת בהדיה שהיא אימא שבבת אחת היה תיקונם. והחכם הזה שרצה לומר שבאימא היה תיקון אבא. הוא בדרך המקשה ששולל אפי׳ דבר פשוט שלא יעלה על הדעת. כדי לחזק קושייתו (מ״מ).

[1627] כבר ביארתי בביאור אדרת האזינו כי אדם קדמאה הוא בחינת חכמה ובינה ואדם תנינא הוא ז״א ונוקביה וביאור הענין הוא כי גופא דאבא ואימא נעשה על ידי הארה דיקנא קדישא דעתיקא והיא בחינת משחתא הנז׳ כאן כי היא מידת אריך אנפין האוחז כל שיעור קומת האצילות כנודע. וכמדתו של אריך ממש נצטיירו ונבנו עליו כל שאר הספירות להיותם מלבישים עליו ונמצא כי הוא המדה שעליו נעשים הכל. ולסיבה זו נקרא א״א משחתא ואז אתוון דילהון דאבא ואימא אתגלימו גו משחתא רוצה לומר בין שערות הזקן והראש דא״א ובאמצען כנודע. כי שערות ראשו מושכבין על אחורי אבא ואימא ומכסין אותם ושערות הזקן נמשכין ומתפשטין דרך פנים של או״א ונמצא כי או״א הם נתוני׳ בין שערות רישא ודיקנא דא״א וזמ״ש אתגלימו גו משחתא רוצה לומר בתוכה ובאמצעיתא ממש הם עומדים ושם באמצע אתגלים ציורא דאו״א. וכבר ביארנו שם כי אבא נמשך מתיקון השמיני דדיקנא דעתיקא הנקרא מזלא. ואימא מתיקון שלשה עשר שגם הוא נקרא מזלא אמנם עדין אין שם גילוי זכר ונקבה. אמנם ז״א ונוקביה שיש בהם גילוי גמור של זכר ונקבו׳ והם הנקראים אדם תתאה יצאו מכח זווג או״א שנזדווגו באמצע׳ נה״י דא״א כנז׳ שם בביאור אדרת האזינו. איך עלו ונכללו נה״י דאריך לגו מאו״א ומכח הזווג ההוא באופן ההוא יצאו בחי׳ ז״א ונוקביה וע״ש היטב (שער מאמרי רשב״י). אלא דא רזא אדם קדמאה וכו׳ יובן בהקדים מ״ש הרב בפי׳ אידרא זוטא וכו׳ ובזה מובן לשון זה. ״אדם קדמאה״ הם או״א שנצטיירו בלא נקבא וכדמפרש היכן נצטיירו. ״אדם תניינא״ הוא זעיר שנצטייר גו נוקבא שהיא אימא. ומ״ש ״אדם קדמאה גליפו״ וכו׳, הם או״א. ״ואצטייר ואגליף לתתא מעלמא דאתי״, פי׳ תחת בינה דאריך כמ״ש הרב באו״צח שמגרון דאריך

המדה והצטיר ונחקק בהן סוד של אדם והאותיות בדרך ישרה בסדור שלהן מסוד של האור הראשון התחילו להחקק ולהצטיר (אותיות) ונזרע האור הזה בתוכו תוך המדה כשהגיע לתוך המדה והפך למים בתוך מים התפשט הרקיע בציור של אדם דמות כראוי.	משחתא[1628] ואתצייר ואגליף בהו רזא דאדם[1629] ואתוון בארח מישר בסדורא דלהון מרזא דאור קדמאה[1630] שריאו לאתגלפא ולאתציירא (אתוון) ואזדרע האי אור בגויה גו משחתא כד מטא גו משחתא אתהדר מיא גו מיא אתפשט רקיע ציורא דאדם דיוקנא כדקא חזי
לאחר שהתקשטה הנקבה אליו וחזרו להיות פנים בפנים הדמות הזו של אדם נכנסה בתשוקה אצל הנקבה ושם נחקק והצטיר כמו הצורה שלו ועליו כתוב (בראשית ה) ויולד בדמותו כצלמו וגו׳ זה הצטיר בתוך הנקבה מה שלא היה אותו הראשון שהצטיר אותו ראשון בתוכו במדידה בתוך המדה כמו שנתבאר.	לבתר דאתקשטת נוקבא לגביה ואתהדרו אנפין באנפין האי דיוקנא דאדם עאל בתיאובתא לגבי נוקבא ותמן אגליף ואתצייר כגוונא דיליה ועליה כתיב (בראשית ה ג) ויולד בדמותו כצלמו וגו׳ האי אתצייר גו נוקבא מה דלא הוה ההוא קדמאה דאתצייר (ד״א ל״ג גו) ההוא קדמאה בגויה במדידו גו משחתא כמה דאתמר
כמו זה למטה מה כתוב למטה והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין התחילה להוליד קוף במעיה בכח וסיוע של אדם אחר שקבלה זוהמא מהקוף הזה ולכן לא כתוב כאן ויולד אלא ידע ותהר ותלד ויצאה הפסלת בתוך הנקבה. ותוסף ללדת את אחיו את הבל ובזה גם לא כתוב ויולד ואף על גב שמצד הזכר הוא היה אבל המקטרג תשש ושבר את כחו שהרי באות קוף	כגוונא דא לתתא לתתא מה כתיב (שם ד א) והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין[1631] שריאת קוף לאולדא במעהא בחילא וסיועא[1632] דאדם לבתר דהא קבילת[1633] זוהמא מגו האי קוף ועל דא לא כתיב הכא ויולד אלא ידע ותהר ותלד ונפק פסולת מגו נוקבא ותוסף ללדת את אחיו את הבל ובהאי נמי לא כתיב ויולד ואף על גב דמסטרא דדכורא הוה אבל מקטרגא תשש ותבר חיליה דהא באת קוף
	קסח/א
התחילו האותיות להוליד.	שריאו אתוון לאולדא[1634]

שהיא בינה שלו נעשו ב׳ הכתרים דא״וא בסוד קנה חכמה קנה בינה, וגופם נעשה מחג״ת דאריך שהם תחת מהגרון שהיא בינה דאריך וז״ש ״לתתא מעלמא דאתי״ (מ״מ).

[1628] פי׳ האותיות שמהם נעשה פרצוף או״א והם אוכל מספרת הם פנים דא״וא. בדק חיה הם אחוריים דאו״א כמ״ש באו״צח ״נגלמו גו משחתא״ דהיינו תוך השערות דאריך של רישא ודיקנא החופפים על או״א שהדיקנא חופפת עליהם מצד פנים דאריך. ושערות דרישא חופפים עליהם מצד אחור (מ״מ).

[1629] או״א (מ״מ).

[1630] כתב הרב על מ״ש הזוהר אבא אחיד ותלי בחסד הוא חסד דאריך שממנו נעשה אבא וז״ש מרזא דאור קדמאה שהוא חסד דאריך משם היו אתוון שמהם נעשה אבא (מ״מ).

[1631] והנה כאשר נתפתה חוה מהנחש ע״י הס״מ שנתלבש בו ואכלה מעץ הדעת, אז נתפתה ממנו אח״כ עוד, כי בא עליה ג״כ וקבלה אותו, והטיל בה ע״ז זוהמא יתירה, וכמ״ש בפדר״א (פרק כא) וכן הוא בזוה״ק (פ׳ פקודי דף רלא ע״א) אתא נחש על חוה ואטיל בה זוהמא כו׳, וכן באד״ר (קמג ע״א) וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא ואח״כ בא עליה אדם ג״כ, וחטא בזה הרבה במה שהתייחד עמה בעוד שטומאתה עליה, שהוא הזוהמא הנז׳, ונתערב זווגו בהזווג דס״מ ונחש, ונולדו ע״ז קין והבל וכמ״ש בזוה״ק (בראשית נה ע״א), כי לידת קין והבל היה באתדבקותא דזוהמא דנחש וההוא דרכיב ביה דאיהו ס״מ, וכן הוא שם (לז ע״א) דהא כד אתא ס״מ על חוה אטיל בה זוהמא ואתעברת ואולידת לקין כו׳, וכן בפ׳ אחרי מות (עו ע״ב) בתר דאתא חויא על חוה ואטיל בה זוהמא לבתר אלידת קין, וכן הוא ג״כ בפ׳ תרומה (קסז סע״ב) (דע״ה ח״ב קמו ע״ד).

[1632] רלא ע״א (הערת הזהר).

[1633] קמח ע״ב (הערת הזהר).

[1634] ואלמלא זכה אדם והמתין עד שת, ויכנס ביניהם ב׳ של הבל והיה שבת לה׳ ודאי, אמנם הולידו (קין) בין ק׳ לשת בחוץ (אור יקר).

כיון שנבררה הפסלת התחילו האותיות להוליד מסוד האות ש״ת תקון של זכר ונקבה בהסכמה כאחד ואז כתוב ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת ולא כתוב ותקרא ויקרא הוא ולא היא הוא קרא שמו שת תקון זכר ונקבה כאחד שהיו בהסכמה אחת.	כיון דאתבריר פסולת[1635] שריאו אתוון לאולדא מרזא דאת ש״ת[1636] תקונא דכר ונוקבא באסתכמותא כחדא[1637] וכדין כתיב (&) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת ולא כתיב ותקרא[1638] ויקרא איהו ולא איהי איהו קרא שמיה שת תקונא דכר ונוקבא כחדא דהוו באסתכמותא חדא
עוד התגלגלו האותיות וחזרו להוליד אלף של אדם והם אותיות במקום שהוא הסיום של שמו ומיהו נ׳ ואחר כך ו׳ ולא ה׳ שהרי התעברה (הולידה) בהבל ולכן נטל אות אחרת אחריו ו׳ סיים בראשית של שת ש׳ ונקרא אנוש.	תו אתגלגלו אתוון ואהדרו לאולדא[1639] אלף דאדם ואינון אתוון באתר דאיהו סיום שמיה[1640] ומאן איהו נ׳ ולבתר ו׳ לא ה׳ דהא אתעדיאת (נ״א אתיילידת) בהבל בגין כך נטיל את אחרא אבתריה ו׳ סיים בשירותא דשת ש׳ ואקרי אנוש
אנוש מה בין השם הזה לשם של אדם אלא אנוש לשון היה בתוקף, [שהוא][1641] היותו בתקונם של הראשונים מה אנוש כי תזכרנו וכתוב (איוב ז) מה אנוש כי תגדלנו וגו׳ ותפקדנו לבוקרים לרגעים תבחננו ועל זה כתוב וה׳ חפץ דכאו החלי שבר הגוף וכח הנפש הוריש שת לאנוש ירשה שהיתה לו לקבל ואף הוא הוריש לבנו כך.	אנוש מה בין שמא דא לשמא דאדם אלא אנוש לאו איהו בתקפא[1642] הוה תקונא דקדמאי הוה[1643] (תהלים ח ה) מה אנוש כי תזכרנו וכתיב (איוב ז יח) מה אנוש כי תגדלנו וגו׳ ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו ועל דא כתיב (ישעיה נג י) ויהו״ה חפץ דכאו החלי תבירו דגופא ותקפא דנפשא[1644] אורית שת

[1635] דהיינו החצוני ממש קי״ן, ותערובת דהיינו הבל משובר ומרוצץ ומעונה מקין (אור יקר).

[1636] דהיינו תיקונא דדכר ש [?] סוד שלשה אבות, ות׳ היינו נקבה המתתקנת בהתחברה עם הש׳ (אור יקר).

[1637] זכר ונקבה עליונים, בהפרד משם החצוני, וזכר ונקבה התחתונים שכבר נתקנה חוה מזוהמת הנחש (אור יקר). פי׳ ״ש״ יש בה ג׳ ענפים שהם חג״ת ונק׳ זכר וה״ת״ מורה על הנקבה (מ״מ).

[1638] עד כאן קין והבל שהיו מצד הנחש וזוהמתו, ולא היה שם אדם מוליד, לא היה קורא להם שם אלא היה השם מיד חוה עם הנחש, אמנם עתה שהיה אדם עיקר ויקרא הוא לומר שזה חלקו מצדו ולא מצד הנחש, ושם שת מורה על תיקון עליון שני מדות (אור יקר).

[1639] ולהמשיך נשמות קדושות לעולם, והיה סדר האלפא ביתא בתיקון הקליפה הקודמת א׳ אדם היינו סוד עליון, והחסד בסוף בחינת אור מתפרטת (אור יקר).

[1640] דהיינו ד׳ מ׳ הם אותיות שיש בהם דין וחוזק וצריכות תיקון כי הד׳ מלכו׳ דלה ועני׳ והמם סתומה מורה סתימת הבינה, לכ נתקנו כיצד החליף ם׳ בנ׳ [שאחריה] והיא השכינה אבל היא נופלת ודאי תקן באות ו שהוא התפארת, ומה שלא נטלה ה׳ שהי׳ אחר הדלת, כמו שנטל נון שהיא אחר מם, מפני שכבר נמשכה בהבל ולא נתקנה עד לעתיד, ונתקן סוד אנ״ו. ועדיין כל התיקון הזה תלוי בשלשה אבות שהם ש׳ ולכך נטל ש׳ משת שהוא זכר המתוקן, והם שתי בחינות הזכר ו״ש או הוא לבדו או הוא מצטרף בשלשה אבות, הענין שנטל ארבעה אותיות בריאות וטובות א׳ מן הימין המעוררת הייחוד בסוף כהן השושבין, והנקבה מלכות קשורה עמה והיינו א״נ, והיא הולכת אל קו האמצעי שהוא ו׳, והזכר בא כנגדה בשתי זרועות ימין ושמאל, והוא גוף באמצע ומקבלה והיינו אנוש. ומחכמה גדולה שהיתה בשת וחסידות גדולה הוליד בן כזה שהוא קרוב ודומה לאביו בחזותו כצלמו אדם אנוש (אור יקר). פי׳ נו״ן של אנוש היא אחר מ״ם באל״ף בי״ת. ומ״ם היא סיום אדם (מ״מ).

[1641] עי׳ אור יקר: לאו איהו בתקפא, שהוא, הוה תקונא דקדמאי

[1642] הוא מלשון אנושה מכתו, והטעם שאינו יסוד הענין אלא תיקון לדבר קודם והיינו אדם שנתקן ונעשה אנוש (אור יקר).

[1643] ולכך כשראו המלאכים סוף האדם שיהא נקרא אנוש אמרו מה אנוש כי תזכרנו, ולא אמרו מה אדם, וכן איוב אמר מה אנוש כשבא לדבר על הייסורין וחלישות חיל אשר לו אמר מה אנוש, מורה שמלה זו נקרא האדם מצד הייסורין הממרקין עונו כאומרו ותקפדנו לבקרים

[1644] החומר והנפש הם הפכים אם יתגבר החומש יחלש הנפש שאינה יוצאה ידי חובתה, וכשיחלש הגוף יתחזק הנפש ויגבר ויוסיף בגבורה, והיינו ירושת הצדיקים בעולם הזה להתייסר להתחזק הנפש ולהחליש החומר וז״ש ״ירותא דהוה ליה לקבלא וכו״ והנה עד עתה עמד הענין על היות תיקון צדייקם בעולם (אור יקר).

	לאנוש ירותא דהוה ליה לקבלא ואיהו אוף הכי אורית לבנו
עוד התגלגלו האותיות לתקן את העקם וחזרו להוליד את קינן זה התקון של קין והתתקן תחתיו וחזרו האותיות לבשם את העולמות מהעקמימות שהיתה מהללאל מ׳ סוף של אותיות אדם ה׳ ול׳ תקון של האותיות של הבל ומשום שלא הרשיע כמו קין לא התחלפו האותיות משמו פרט לאחת שבמקום ב׳ היתה א׳ להיות תקון יותר.	תו אתגלגלו אתוון לאתקנא עקימא[1645] ואתהדרו לאולדא קינן[1646] האי תקונא דקין ואתתקן תחותיה ואתהדרו אתוון לבסמא עלמא מעקימו דהוה מהללאל מ׳ סופא דאתוון דאדם ה׳ ול׳קה תקונא דאתוון דהבל ובגין דלא הוה חייבא כקין לא אתחלפו אתוון משמיה[1647] בר חד דבאתר ב׳ הוה א׳ למהוי תקונא יתיר
עד כאן התבשם העולם והתתקן העקם מהראשית של אנוש פרט לחטאו של אדם שלא התבשם עד שעמדו ישראל בהר סיני אבל התקון של העקמימות של קין והבל התתקן והתבשם אבל העולם היה בצער ועצבון עד שבא נח שכתוב (בראשית ה) זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה׳ וחטאו של אדם לא התבשם עד שעמדו ישראל על הר סיני וקבלו תורה וכשישראל קבלו תורה אזי הנר והאור התתקנו כאחד.	עד הכא אתבסם עלמא ואתתקן עקימא משירותא דאנוש בר חובא דאדם דלא אתבסם עד דקיימו ישראל בטורא דסיני אבל תקונא דעקימו דקין והבל אתתקן ואתבסם אבל עלמא הוה בצערא ועצבונא עד דאתא נח דכתיב (בראשית ה כט) זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה יהו״ה וחובא דאדם לא אתבסם עד דקיימו ישראל על טורא דסיני וקבילו אורייתא וכד ישראל קבילו אורייתא כדין נר ואור אתתקן כחדא
ועכשיו רבותי אני מבבל ובנו של רב ספרא אני ולא זכיתי להודע לאבי ונטרדתי לכאן ופחדתי שהרי יושבי הארץ הזו הם אריות בתורה וקבלתי עלי שלא אמר דברי תורה לפני איש עד שני חדשים והיום הזה הם נשלמו אשרי חלקי שנפגשנו פה הרים רבי יוסי את קולו ובכה וקמו כולם ונשקוהו בראשו אמר רבי יוסי אשרי חלקנו שזכינו בדרך הזו לשמע דברי עתיק הימים מפיך מה שלא זכינו לשמע עד עכשו.	והשתא רבותי אנא מבבל ובראי דרב ספרא אנא ולא זכינא לאשתמודעא לאבא ואטרידנא הכא ודחילנא דהא יתבי ארעא דא אינון אריוון באורייתא ושוינא עלי דלא אימא מלי דאורייתא קמי בר נש עד תרין ירחין ויומא דא אשתלימו זכאה חולקי דאתערעתון הכא אריים רבי יוסי קליה ובכה וקמו כלהו ונשקוהו ברישיה אמר רבי יוסי זכאה חולקנא דזכינא בהאי ארחא למשמע מלי דעתיק יומין מפומך מה דלא זכינן למשמע עד השתא
ישבו כולם אמר להם רבותי משראיתי את הצער של חמי ובתו שדחוקים ומצטערים בנפשם שלא ידעתי את ברכת המזון אמרתי להם שעד שאדע את ברכת	יתיבו כלהו אמר לון רבותי מדחמינא צערא דהאי חמי וברתיה דדחקי ומצטערי בנפשייהו דלא ידענא ברכת מזונא אמינא לון דעד דאנדע ברכת מזונא לא אתחבר באנתתי

[1645] ב׳ בחינות שהם קיל והבל שנתקלקלו קלקולם במקומם עומד, לזה ״אתגלגלו אתוון לאתתקנא עקימו״ ממש יתוקנו קין והבל ואל תשיביני מענין הבל דהיינו שת שאין הכוונה לתקן הנפש אלא לתקן פגם הנמצא בעולם וחרבנו בנפילתו אלו (אור יקר).

[1646] הנה קין היה תולדה דנחש, וטעם ג׳ אותיות אלו מורה: ק׳ היא בחינה הממציאה החצונים לחוץ כדפי׳, ונתחברה עם אדם וחוה, אדם דא ן׳ וחוה דא י׳ ובשיתוף שלשתם יצא קין לעולם, והיינו שהבינה היא ן׳ פשוטה, משם יתעוררו הדינים על ידי השפעתם למטה בי׳ זעירא ונעשה קין, פירוש קינא דמסאבותא, ועתה הם קינן דהיינו תיקוני הקלי׳ לידבק בהם במועיל ויהיו תועלת לעולם להשתמש המלכות שהיא נ׳ כפופה ולכך נתפשטה נ׳ כפופה בהם להראות ומלכותו בכל משלה, כדפי׳ בתיקו״ז עשר אתוון יו״ד ה,א וא״ו ה״א מתפשטות בעשר קליפין לאכפיא לון (אור יקר).

[1647] קשה דמשמע דאי הוה חייבא כקין היו מתחלפים אותיות שמו. והרי קין שנתגלגל בקינן לא נתחלף ממנו שום אות. וי״ל שהבל ניתקן במהלאל לגמרי וכלך אי וה חייבא בקין היו מתחלפים וכו׳. אבל קין אע״פי שנתקן קצת בקינן לא נתקן לגמרי ולכך לא נתחלפו אותיות שמו (מ״מ).

המזון לא אתחבר עם אשתי כדרך כל העולם ואף על גב שיכלתי לשמש בה בלי חטא איני רוצה לעבר על דעתם הואיל ולא יכלתי לומר דבר עד שני חדשים שמחו רבי חייא ורבי יוסי וחמיו ובתו ובכו מרב שמחה אמר רבי יוסי בבקשה ממך כיון שהתחלת האר לנו את היום אשרי חלקנו בדרך הזו.	כארח כל בני עלמא ואף על גב דיכילנא לשמשא בה בלא חובה[1648] לא בעינא למעבר על דעתייהו הואיל ולא הוינא יכיל למימר מדי עד תרין ירחין חדו רבי יוסי ורבי חייא וחמוי וברתיה ובכו מסגיאו חדוה אמר רבי יוסי במטו מינך כיון דשריאת אנהיר לן יממא זכאה חולקנא בארח דא
פתח אותו ילד בברכת המזון ואמר כתוב אחד אומר ואכלת לפני ה׳ אלהיך וכתוב אחד אומר ושמחת לפני ה׳ אלהיך הפסוקים הללו כשישראל היו שרויים בארץ הקדושה ונראו לפני הקדוש ברוך הוא בבית המקדש היו מתקיימים עכשיו איך מתקיימים מי יכול לאכול לפני ה׳ ולשמח לפני ה׳.	פתח ההוא רביא בברכת מזונא ואמר כתוב אחד אומר (דברים יד כג) ואכלת לפני יהו״ה אלהיך וכתוב אחד אומר (שם כז ז) ושמחת לפני יהו״ה אלהיך הני קראי כד ישראל הוו שראן בארעא קדישא ואתחזון קמי קודשא בריך הוא בבי מקדשא הוו מתקיימי השתא היך מתקיימי מאן יכיל למיכל לפני יהו״ה ולמחדי לפני יהו״ה
אלא ודאי כך הוא בראשונה כשישב אדם על שלחנו לאכול מברך על הלחם המוציא למה המוציא ולא מוציא שהרי כתוב בורא השמים ולא כתוב הבורא עושה ארץ ולא כתוב העושה ארץ למה כאן המוציא.	אלא ודאי הכי הוא בקדמיתא כד יתיב בר נש על פתוריה למיכל מברך על נהמא המוציא מאי טעמא המוציא ולא מוציא דהא כתיב (ישעיה מב ה) בורא השמים ולא כתיב הבורא (ירמיה י יב) עושה ארץ ולא כתיב העושה ארץ מאי טעמא הכא המוציא
אלא כל הדברים שהם מסוד העולם העליון הנסתר מסתתרת ה׳ משם להראות שהרי מעולם גנוז ונסתר הוא	אלא כל מלין דאינון מרזא דעלמא עלאה סתירא אסתתרא ה׳ מתמן לאתחזאה דהא מעלמא גניזא וסתירא איהו
	קסח/ב
וכל הדברים שהם מהעולם התחתון שנתגלה יותר כתוב בה׳ שכתוב המוציא במספר צבאם הקרא למי הים כולם הם מסוד העולם התחתון ואם נכתב בשם הוא בה׳ כמו האל הגדול וכאן שהוא בדרך נסתר (בגלוי) מסוד העולם התחתון הוא	וכל מלין דאינון מעלמא תתאה דאתגליא[1649] יתיר כתיב בה׳ דכתיב (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם (עמוס ה ח) הקורא למי הים[1650] כלהו מרזא דעלמא תתאה איהו ואי[1651] אכתיב בשמא איהו בה׳ כגון האל הגדול[1652] והכא דאיהו בארח סתים[ק] (נ״א

[1648] שאין לו עון בדבר כי הוא חכם באמת (מ״מ).

[1649] מלכות (מ״מ).

[1650] צ״ע בפ׳ ברא׳ בדף ב׳ ע״א דהתם קאמר דהוי המוציא במספר מעלמא עלאה ההוא דלית דכוותיה (שער מאמרי רשב״י).

[1651] רלא ע״ב (הערת הזהר).

[1652] פירוש כי יש הפרש בין כשמזכיר הפעולה ולא נזכר שם פועלה ובין כשמזכיר שם פועלה. כי כשמזכיר את הפעולה לבד וכתוב בה׳ מורה על הפועל הנגלה שהוא עולם התחתון. אבל כשמזכיר שם ופועל כגון האל הגדול שהוא בחסד. וכן גבור בגבורה וכתוב בה׳ מורה על חסד או גבורה שמשפיע בעולם התחתון שהוא מלכות וזמ״ש איהו בה׳ אבל כשלא נזכר על ידי מי נעשית פעולה זו וזהו באורח סתים הוא מרזא דעלמא תתאה עצמו לבד. א״נ אורח לצדיק יקרא אורח סתים וכשמשפיע בה ופועלת על ידו אינו נזכר ההוא כי הכ״ל בכ״ל. וזהו רזא דעלמא תתאה נכנס בה דרך נקודת ציון והוא המוציא לחם כד״א מאשר שמנה לחמו כנ״ל ובפ׳ בראשית בדף י״ח ע״א אמר וביה אתכסיין כולהו באורח סתים (שער מאמרי רשב״י). פי׳ אע״פי שאמרנו כל מלין דאינון מרזא דעלמא עילאה אין שם ה׳ ודוקא במלין דעלמא דאתגלית יש שם ה׳ היינו דוקא בתיבות שאינם שמות אבל אי אכתיב בשמא כגון האל הגדול. אעפ״י שהאל רומז ללאה

כיון שמברך אדם שכינה באה לפניו.	באתגליא)[1653] מרזא דעלמא תתאה איהו כיון דמברך בר נש שכינתא אתיא קמיה
ומה שאמר ואכלת לפני ה׳ אלהיך כאן נכלל לדבר בדברי תורה שכך צריך הואיל והקדוש ברוך הוא לפניו לקיים את הכתוב זה השלחן אשר לפני ה׳ וכתוב ואכלת שם לפני ה׳ אלהיך.	ומה דאמר ואכלת לפני יהו״ה אלהיך הכא אתכליל למללא במלי דאורייתא דהכי אצטריך הואיל וקודשא בריך הוא קמיה לקיימא דכתיב (יחזקאל מא כב) זה השלחן אשר לפני יהו״ה וכתיב (דברים יד כג) ואכלת שם לפני יהו״ה אלהיך
הואיל ועומד אדם לפני רבונו צריך גם לרחם על העניים לתת להם כמו שהוא נתן לו לאכול (ומי שאוכל לפני המלך הקדוש צריך) כמי שאוכל לפני המלך הקדוש וצריך שלא ימצא בלען על שלחנו שהרי בלענות היא מהצד האחר וסוד זה הלעיטני נא דרך בלענות וכך צריך לצד האחר וכתוב ובטן רשעים תחסר ועל זה ואכלת לפני ה׳ אלהיך כתוב ולא לפני הצד האחר וצריך שלא יתעסק בדברים בטלים ובצרכי סעודה (יפה) וצריך להתעסק בדברי תורה שהרי כשדברי תורה נאמרים על שלחן נותן אותו האדם כח לרבונו.	הואיל וקאים בר נש קמי מאריה אצטריך נמי למיחן למסכני למיתן לון כמה דאיהו יהיב ליה למיכל (וס״א ומאן דאכיל קמי מלכא קדישא אצטריך וכו׳) כמאן דאכיל קמי מלכא קדישא ואצטריך דלא ישתכח בלען על פתוריה דהא בלענו מסטרא אחרא הוי ורזא דא (בראשית כה ל) הלעיטני נא ארח בלענו והכי אצטריך לסטרא אחרא וכתיב (משלי יג כה) ובטן רשעים תחסר ועל דא ואכלת לפני יהו״ה אלהיך כתיב (&) ולא לפני סטרא אחרא ואצטריך דלא יתעסק במלין בטלין ובצרכי סעודה (שפיר)[קז] ואצטריך לאתעסקא במלין דאורייתא דהא כד מלין דאורייתא אתמרו[קח] על פתורא יהיב ההוא בר נש תקפא למאריה
ושמחת לפני ה׳ אלהיך זוהי כוס של ברכה כשמברך אדם בכוס של ברכה צריך לשמח ולהראות שמחה ולא עצב כלל כיון שנוטל אדם כוס של ברכה הקדוש ברוך הוא עומד על גבו והוא צריך לעטף ראשו בשמחה ולברך על הכוס במושב שלשה נברך שאכלנו משלו.	ושמחת לפני יהו״ה אלהיך דא איהו בכוס של ברכה כד בריך בר נש בכוס של ברכה אצטריך למחדי ולאחזאה חדוה ולא עציבו כלל כיון דנטיל בר נש כוס של ברכה קודשא בריך הוא קאים על גביה ואיהו אצטריך לאעטפא רישיה בחדוה ולברכא על הכוס במותב תלתא נברך שאכלנו משלו
ובטובו חיינו זה צריך רצון למעלה אל עתיק העתיקים ועל זה היא בדרך נסתר ובטובו ולא מטובו ובטובו זה הימין (מינו) העליון ומטובו זו דרגה אחרת שבאה מצד הימין והיא דרגה למטה ממנו משום שבאותו הטוב נבנה העולם ובו נזון.	ובטובו חיינו דא אצטריך רעותא לעילא לגבי עתיקא דעתיקין[1654] ועל דא איהי בארח סתים[1655] ובטובו ולא מטובו ובטובו דא ימינא[1656] (ד״א זינא) עלאה ומטובו דא דרגא אחרא[1657] דאתי מסטרא דימינא ואיהו דרגא לתתא מניה בגין דבההוא טוב אתבני עלמא וביה אתזן

שהיא בחי׳ אימא וכמ״ש הרב בכוונת האל וכן הגדול הוא בחסד ואינם במ׳. כיון שהם שמות יש בהם ה׳ ה״ג (מ״מ).

[1653] בינה (מ״מ).

[1654] פי׳ שאנו אומרים שאכלנו משלו. וכמ״ש הרב בכוונת נברך שאכלנו משלו נברך את המ׳ מהבינה שאכלנו משלה ולכך הוא בלשון נסתר (מ״מ).

[1655] פי׳ חסד (מ״מ).

[1656] פי׳ נצח שהוא ענף החסד (מ״מ).

למה נקרא טוב ולמה נקרא חסד הטוב הוא כשכולל הכל בתוכו ולא מתפשט לרדת למטה חסד כשיורד למטה ועושה טוב בכל הבריות בצדיקים וברשעים ולא חושש ואף על גב שדרגה אחת היא מנין לנו שכתוב אך טוב וחסד ירדפוני אם טוב למה חסד ואם חסד למה טוב שהרי באחד מספיק אלא טוב כולל הכל בתוכו ולא התפשט למטה חסד יורד ומתפשט למטה וזן לכל הצדיקים והרשעים כאחד.	אמאי אקרי טוב ואמאי אקרי חסד טוב איהו כד כליל כלא בגויה[1658] ולא אתפשט לנחתא לתתא חסד כד נחתא לתתא ועביד טיבו בכל בריין בצדיקי וברשיעי ולא חייש ואף על גב דדרגא חד הוא מנלן דכתיב (תהלים כג ו) אך טוב וחסד ירדפוני אי טוב למה חסד ואי חסד למה טוב דהא בחד סגיא אלא טוב כליל כלא בגויה ולא אתפשט לתתא חסד נחית[1659] ואתפשט לתתא וזן כלא צדיקי ורשיעי כחדא
וכאן כיון שאמר ובטובו חיינו חזר ואמר הזן את העולם כלו בטובו בחסד זהו שכתוב נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו ועל זה הזן את הכל לצדיקים ולרשעים לכל זה נקרא ברכת ימין השמאל אינו בברכת המזון ולכן שמאל לא תסיע לימין.	והכא כיון דאמר ובטובו חיינו הדר ואמר הזן את העולם כלו בטובו בחסד הדא הוא דכתיב (שם קלו כה) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו ועל דא הזן את הכל לצדיקי ולרשיעי לכלא דא אקרי ברכת ימין שמאל לאו איהו בברכת מזונא ובגין כד שמאלא לא תסייע לימינא
שכיון שברך ברכה ימין (היין) צריך לדבק את ארץ החיים בימין להזון משם ולפרנס ולתת מזון לכל ולכן השניה ברכת הארץ וצריך להזכיר בה ברית ותורה ועל בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו להראות שמאותו טוב נזון ברית ותורה שהוא התקון של הטוב הזה.	דכיון דבריך ברכת ימין (נ״א היין) אצטריך לדבקא ארץ החיים בימין לאתזנא מתמן ולפרנסא ולמיהב מזונא לכלא ועל דא תניינא ברכת הארץ ואצטריך לאדכרא בה ברית ותורה על בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו לאחזאה דבההוא טוב אתזן ברית ותורה דאיהו תקונא דהאי טוב[1660]
מכאן למדנו שנשים פטורות מברכת המזון לצאת ידי חובה שהרי אין בהן תורה וברית ולחתם על הארץ ועל המזון זה שדבקות כאחד בחסד על הארץ זוהי ארץ החיים ועל המזון זהו חסד הרי כלולים זה בזה בדבקות אחת.	מכאן אוליפנא דנשים פטורות מברכת מזונא לאפקא ידי חובה דהא לית בהו תורה וברית ולחתום על הארץ ועל המזון הא דדבקותא כחדא בחסד על הארץ דא איהי ארץ החיים ועל המזון דא איהו חסד הא כלילו דא בדא בדביקותא חדא
התפשטות הטוב היא הודאה שנקראת חס״ד ועל זה הוא אומר נודה לך על כך	אתפשטותא דטוב איהו הודאה[1661] דאקרי חס״ד ועל דא איהו אומר נודה לך על כך ועל

[1658] ז״ל הרב בס״הכ דע כי אבא הוא הו״יה דיוד״ין ויסוד דאבא מסתיים ביסוד דזעיר ושם ביסוד דזעיר ע״ב דיוד״ין של אבא והוא גי׳ חס״ד ובמנין הכל יוצא מיסוד דזעיר ליעקב והשאר שהוא גי׳ טו״ב נגנז ביסוד דזעיר ואינו מתפשט וז״ש בזוהר אך טוב וחסד ירדפוני טוב כד לא אתפשט וחסד כד אתפשט עכ״ל. ואע״פי שאמרנו לעיל טו״ב הוא חסד אינה קושייא שחסד גם הוא בחינת ע״ב וכן חסד גי׳ ע״ב. ובמ״שא כתב הרב שהחסדים כמשמתפשטים למטה נק׳ חסד וכשאינם מתפשטים נק׳ טוב וז״ש הזוהר טוב כד לא אתפשט וחסד כד נתתא לתתא עכ״ל. בא״י אמ״ה הזן את העולם כולו בטובו כך היא הגרסא האמתית בב״ה. ברית ותורה פי׳ יסוד נק׳ ברית ות״ת נק׳ תורה והמ׳ מהם תיקונה. דבההוא טוב אתזן ברית ותורה. פי׳ שיסוד ות״ת ניזונים ממה שנשאר משם ע״ב שהא גי׳ טו״ב כמש״ל בשם הרב (מ״מ).

[1659] קט ע״א (הערת הזהר).

[1660] ור״ל שיסוד ות״ת הם מכסים ומלבישים לאותו האור של ע״ב הנ״ק טוב כי נודה כי סוד התיקון הוא הלבוש (מ״מ).

[1661] מודים כו׳, הנה ברכה זו היא בהוד דאימא, וזהו לשון הודאה הרמוז בתיבת מודים, מלשון הוד (שעה״כ לז ע״ב). איתא בפרדס שער ירך יעקב פ״ד. פי׳ זה המאמר וז״ל בקיצור את פשטותא דטוב. פי׳ מה שנתפשט מהחסד הנק׳ טוב הוא הוד דזעיר כי ברכה שניה נגד הוד שהיא הודאה והוא התפשטות החסד

ועל כך נסים ואותות שנעשו מצד הטוב ואם תאמר והרי כתוב נעמות בימינך נצח זהו מצד הימין לא כך אלא כל אחד ואחד מראה על אותו מקום שיצא ממנו.	כך נסין ואתין דאתעבידו מסטרא דטוב ואי תימא והא כתיב (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח[1662] הא איהו מסטרא דימין לאו הכי אלא כל חד וחד אחזי על ההוא אתר דנפיק מניה
ואם תאמר נצח בימין הרי כתוב נעמות וכתוב ונעים זמרות ישראל (בימינך נצח) וזה שמאל	ואי תימא נצח בימין הא כתיב (&) נעימות וכתיב (ש״ב כג א) ונעים זמירות ישראל[1663] (ד״א בימינך נצח) ודא שמאלא
	קסט/א
וכל שמאל נכלל בסוד הימין אבל הודאה מודה על הימין להראות שהרי ממנו יצא וזו התפשטות הטוב שהתפשט בארץ החיים.	וכל שמאלא אתכליל ברזא דימינא אבל הודאה אודי על ימינא לאחזאה דהא מניה נפקא ודא פשיטו דטוב דאתפשט בארץ החיים
למה אין כאן שמאל משום שאין לו חלק לצד האחר במזונם של ישראל ואם מתעורר שמאל יתעורר עמו הצד האחר והרי הוא מכר בכורתו וחלקו ליעקב אבינו והרינו נותנים לו חלקו לאותו מקטרג בזוהמא של מים אחרונים ואם אין זוהמא הרי חלקו באותו מאכל שקרבו בו ידים.	מאי טעמא ליתּ הכא שמאלא בגין דלית חולקא לסטרא אחרא במזונא דישראל ואי אתער שמאלא סטרא אחרא יתער עמיה והא איהו זבין בכורתיה וחולקיה ליעקב אבונא[1664] והא אנן יהיבנא ליה חולקיה להוא מקטרגא בזוהמא דמיין בתראין ואי ליתּ זוהמא[1665] הא חולקיה דההוא מיכלא דקריבו ביה ידין
ולכן אין לו חלק עמנו והואיל ואין לו חלק עמנו שהרי נטל חלקו אין לנו להעיר השמאל כלל שלא יתעורר המקטרג ליטול שני חלקים אחד למטה ואחד למעלה כמו בכור שהרי מכר את בכורתו ליעקב אבינו חלקו למטה ואין לו למעלה כלום ישראל נוטלים למעלה ועשו נוטל למטה ועל זה לא יקרב השמאל כלל בברכת המזון.	ועל דא ליתּ ליה חולקא בהדן והואיל וליתּ ליה חולקא בהדן דהא נטל חולקיה ליתּ לן לאתערא שמאלא כלל דלא יתער מקטרגא ויטול תרין חולקין חד לתתא וחד לעילא כבכור דהא זבין בכורתיה ליעקב אבונא חולקיה איהו לתתא וליתּ ליה לעילא כלום ישראל נטלי לעילא ועשו נטיל לתתא ועל דא לא יתקרב שמאלא כלל בברכת מזונא
כיון שמתברכת ארץ החיים הזו מצד הימין ומקבלת מזון אזי מבקשים רחמים על הכל רחם ה׳ אלהינו על ישראל עמך	כיון דמתברכא האי ארץ החיים מסטרא דימינא ומקבל מזונא כדין בעינן רחמין על כלא[1666] רחם יהו״ה אלהינו על ישראל עמך

ולכך מקשי הא כתיב נעימות בימינך נצח דמשמע נצח הוא קו ימין אבל לא הוד ואיך אמרת שהתפשטות החסד הוא הוד ותירץ לאו הכי לא כמו שסברת שהוד נמשך מחסד אלא אחזי על וכו׳. ור״ל ששרש ההוד הוא בחסד ע״ד המים הרו וילדו אפילה. ומ״ש ואית תימא נצח בימין ר״ל שהכתוב אמר דוקא נצח בימין. אבל הוד אפי׳ שואש בחסד אין לו ותירץ הא כתיב נעימות בימינך שהוא שנים וראייה שההוד קרוי נעים כתיב נעים זמירות שהוא דוד שאחוז בהוד ע״ד איהו בנצח ואיהי בהוד. ומ״ש ורא שמאלא לעולם ההוד הוא השמאל ממש שהוא קו הגבורה אבל נכלל בימין והודאה היא על שרש הימין שמשם שרשו ע״ד המים הרו וכו׳ (מ״מ).

[1662] נעשה פגם בהוד ג״כ, כמ״ש בזוה״ק בראשית (דף כא ע״ב ודף כו ע״ב) (וע׳ משפטים קיא ע״ב תרומה קס״ח סע״ב פינחס רמא ע״א רמג ע״א רמד ע״א) (כללים ח״א עא ע״א).

[1663] בראשית כא ע״ב (הערת הזהר).

[1664] ויקרא כא ע״א (הערת הזהר).

[1665] פי׳ אם לא היה אוכל התבשיל שמוליד הזוהמא בידים אלא ההי אוכל פת חריבה אפ״ה צריך מים אחרוני ליתן חלק לס״א מההוא מאכל שנגעו בו ידיו (מ״מ).

[1666] והשתא כפי דבריו קשה שהרי בב׳ ברכות נכלל מהאצילות כל מה שראוי להכלל, דהיינו חסד ומלכות על ידי הוד בחסד, והשמאל אין ראוי להזכירה, אם כן קשה מה היא ברכה שלישית ורביעית, לזה אמר

ועל ירושלים עירך וגו׳ שהרי מאותו מזון וספוק של ארץ החיים נזכה בה אנחנו ובית המקדש שיבנה בית המקדש למטה באותם רחמים.	ועל ירושלים עירך וגו׳ דהא מההוא מזונא וספוקא דארץ החיים נזכי בה אנן ובי מקדשא דיתבני בי מקדשא לתתא באינון רחמים[1667]
ובשבת כשהדין לא נמצא להיות נצח והוד כלל החסדים אומר רצה והחליצנו להיות שניהם חסדי דוד הנאמנים ועל זה אל תהי צרה ויגון וכו׳ שהרי רצה ומודים הם חסדי דוד ושים שלום שאמרנו בתפלה בברכת עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו.	ובשבת דלא אשתכח דינא למהוי[1668] נצח והוד כלל חסדים[1669] אומר רצה והחליצנו[1670] למהוי תרוייהו (ישעיה נה ג) חסדי דוד הנאמנים ועל דא אל תהי צרה ויגון וכו׳ דהא רצה ומודים אינון חסדי דוד[1671] ושים שלום דקאמרן בצלותא בברכת עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו
הטוב והמטיב שהכל בא מצד הימין ולא מצד השמאל כלום מי שמברך ברכת המזון הוא נוטל ברכות בראשונה מכולם ומתברך בכלל של ברכת המזון ועל זה יש לו ארך חיים מי שנוטל כוס של ברכה ומברך עליו כתוב (תהלים קטז) כוס	הטוב והמטיב[1672] דכלא אתי מסטרא דימינא ולא מסטר שמאלא כלום מאן דמברך ברכת מזונא איהו נטיל ברכאן בקדמיתא מכלהו ואתברך בכלל ברכת מזונא ועל דא אית ליה ארכא דחיין מאן דנטיל כוס של

שברכת רחם ה׳ אלהינו להמשיך אל התחתונים וז״ש ״כיון דיתברכ׳ וכו׳ כדין בעינין רחמי׳ על כולא״ כדי שבאותו השפע ״נזכה אנן ויתבני בי מקדשא (אור יקר).

[1667] ולא תאמר שהרמז במלכות אלא ״לתתא באינון רחמי דלעילא״ שהמלכות משומרת בערך העליונים, אמנם בערך התחתונים היא גולה ובית המקדש חרב ובשבת שהדין בטל וחצונים בלתי מתעוררים אזי אנו מזכירים הנצח ענף הגבורה, דהיינו רצה כברכת רצה שבתפלת העמידה שהיא בנצח כנודע (אור יקר).

[1668] ויחי ריט ע״א (הערת הזהר).

[1669] ואם תאמר למה לא נזכר הגבורה ממש, לזה אמר ״למהוי נצח והודאה כלל חסדים״ הענין שב׳ מדות אלו הם נהפכים לחסדים, אמנם הגבורה נמתקת אבל חסד ממש אינה, והטעם שהיא שמאלית גמורה, ונצח נקשרת בימין כדפי׳, והיינו אומרו ״למהוי תרוייהו חסדי דוד הנאמנים״ בחסד אבל גבורה אינה נאמנת בחסד שפעמים הרבה אחר שהיא נמתקת היא מתעוררת בדיניה, ועל דא אנו יראים ואנו אומרים ואל תהא צרה ויגן מצד הדין מצד החצונים, ובימות החול, אין אנו מזכירים רצה כלל, וביום שבת אין אנו מזכירים גבורה כלל אלא ביום שבת הודאה ורצה, שאנו מובטחים שהם חסדי דוד, והיינו דו״ד מלכות בין שתיהם בין הוד לנצח, ולכך הארץ בין הוד לנצח. הברכה הרביעית היא יסוד, ואם תאמר שם הוא ייחודא, וכאן אנו אומרים הטוב והמטיב לנו, היינו בגמרא הברכה שאנו אומרים הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו, והיינו לשטתו דקאמר דרחם עלינו למטה ג״כ הטוב והמטיב למטה להמשיך מהיסוד עלינו ואנו מייחדים היסוד בשם הטוב מפני שאין אנו רוצים ממנו אלא מצד הימין שבו ולא מצד השמאל שבו (אור יקר).

[1670] רצה נצח והחליצנו הוד (רח״ו).

[1671] בח״י דף פ״ח כתב ר׳ מנחם עזריה זל״הה דניצוצות הקדושה נפלו בחטא אדה״ר אל תוך דומם צומח חי מדבר. ומזון הרוחני מאותן הנשמות ניצוצות הקדושה נפלו בחטא אדה״ר אל תוך דומם צומח חי מדבר. ומזון הרוחני מאותן הנשמות ניצוצות הקדושה הוא מזון לנשמה. והגשמי לגוף. ובימות החול אין לנשמה יתירה שום הנאה. ונשמה דחול נהנית מניצוצי הקדושה אשר בתוך המאכל. אבל אינו יכול לתקן נשמת שבת בזה. אמנם בשבת יורדת הנשמה יתירה ממקום עליון עולם האצילות ונהנית מעונג שבת ועם זה יש לה תוספת אור ונהנית מהמאכל מניצוצי הקדושה אשר בקרבו ומעלה אותם הניצוצות למעלה לעולם העליון ואלה הניצוצות עולות ע״י ברכת המזון שמברכים על המאכל בכוונה. וכתב עוד שבב״ה דשבת יש תוספת טובה עוד מביתר הימים שבשאר הימים אמרו בזוהר שע״י בה״מ אתהני שכינת׳ מגו אילין מילין דסלקין מגו שובעה. דגרמין לעורר שפע על השכינה שבתחתונים ובב״מ דשבת ע״י הנשמה יתירה אשר בתוכנו שמברכת עמנו בה״ח יש לנשמה יתירה זו כח בברכותיה להוריד שפע מע״ק דכל עתיקין. להמשיך השפע משם על השכינה וז״ס עונג שבת שהוא לעדן הנשמה יתירה שתעשה בעצמה מצוה רבה לכבוד השכינה דהיינו מצות בה״מ מצוה שאינה נוהגת בעליונים כלל. והעולם בכללו מתברך בזכותיה כל ו׳ ימי המעשה. לכן יתאמץ האדם בכוונתו להזכיר קדושת היום ברצה והחליצנו כי רבה היא מאד לעתור ולרצות שישלפנו ויחלצנו מהנהגת מטטר״ון השולט בימי החול ויהא עתה בשבת הנהגתנו ע״י הק״בה כמ״ש בזוהר בפ׳ נח דף ע״ה בסוף וביום השבת יפתח. ובזוהר תרומה ביאר עוד בסודו ז״ל ובשבת דלא אשתכח דינא וכו׳ (מ״מ).

[1672] פי׳ הטוב והמטיב היא כנגד מים שלום שהוא יסוד (מ״מ).

ישועות אשא מי הישועות זה הימין שהוא מושיע מכל המקטרגים של העולם שכתוב (הושיעה לו ימינו) ותושע לו ימינו וכתוב הושיעה ימינך ועננו.	ברכה וקא מברך עליה כתיב (תהלים קטז יג) כוס[1673] ישועות אשא מאן ישועות דא ימינא דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא דכתיב (נ״א הושיעה לו ימינו) ותושע לו ימינו וכתיב (שם ס ז) הושיעה ימינך ועננו
בין כך האיר היום קמו כולם ונשקוהו אמר רבי יוסי ודאי יום משתה הוא היום הזה ולא נצא מכאן עד שיעשה משתה לכל העיר זהו משתה שהקדוש ברוך הוא רוצה בו לקחו את אשתו וברכו אותה בכמה ברכות עשו שאביה יתקן בית אחר לשמחה כנסו את כל אנשי העיר לאותה שמחה וקראו לה כלה ושמחו עמם כל אותו היום והוא שמח עמם בדברי תורה.	אדהכי הוה נהיר יממא קמו כלהו ונשקוהו אמר רבי יוסי ודאי הלולא איהו יומא דא ולא ניפוק מהכא עד דיתעביד הלולא בכל אנשי מתא דא הוא הלולא דקודשא בריך הוא אתרעי ביה נטלו לה לאנתתיה ובריכו לה בכמה ברכאן עבדו דאבוה יתקן ביתא אחרא לחדוה כנישו כל אנשי מתא להאיא חדותא וקראו לה כלה וחדו עמהון כל ההוא יומא ואיהו חדי עמהון במלי דאורייתא
פתח הוא על השלחן ואמר ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים כתוב כאן עמדים וכתוב שם שרפים עמדים מה להלן שרפים אף כאן גם שרפים אלו הקרשים עומדים בתקוני כלה וסובבים סביב החפה להשרות באותה חפה רוח עליונה (סוד עליון) כמו כן הכלה למטה צריך לתקן חפה לכסותה בתקוני יופי לכבוד כלה אחרת שבאה לשרות שם בשמחה לכלה התחתונה.	פתח איהו על פתורא ואמר ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים כתיב הכא עומדים וכתיב התם (ישעיה ו ב) שרפים עומדים מה להלן שרפים אוף הכא נמי שרפים אלין קרשים קיימן בתקוני דכלה וסחרן סחרנא דחופה למשרי בההיא חופה רוח עלאה[1674] (נ״א רזא עלאה)קט כגוונא דא כלה לתתא אצטריך לתקנא חופה לחופאה בתקינו שפירו ליקרא דכלה אחרא דאתיא למשרי תמן בחדוה דכלה תתאה
ומשום כבוד אותה הכלה העליונה צריך לעשות כסוי של יופי בכל תקוני יופי לזמן את הכלה העליונה לאותה שמחה כמו זה בכל מילה של הברית למטה צריך לתקן כסא אחר ביפי לבעל הקנאה של אות הברית שבא לשם אף כאן בכל חפה צריך תקוני יופי לכסות את החפה לכבוד הכלה סתם.	ובגין יקרא דההיא כלה עלאה אצטריך למעבד חופאה דשפירו בכל תקוני דשפירו לזמנא לכלה עלאה להאיא חדוה כגוונא דא בכל גזירו דברית לתתא אצטריך לאתקנא כסא אחרא בשפירו[1675] למארי קנאה דברית קיימא דאתי תמן אוף הכא בכל חופה אצטריך תקוני שפירו לחופאה לחופה ליקרא דכלה סתם
שהרי זו כמו שזו עומדת זו עולה בשבע ברכות וזו עולה בשבע ברכות וכשעולה בשבע ברכות אז נקראת כלה ולכן אסור לשמש בה עד שנכללת באותן שבע ברכות כדוגמא שלמעלה.	דהא דא כגוונא דדא קיימא דא סלקא בשבע ברכאן[1676] ודא סלקא בשבע ברכאן[1677] וכד סלקא בשבע ברכאן כדין אקרי כלה ועל דא אסיר לשמשא בה עד דאתכלילת באינון שבע ברכאן כגוונא עלאה

[1673] בראשית א ע״א, רכג ע״א (הערת הזהר).
[1674] פי׳ זעיר שבא אצל הכלה לתוך חופתה כדי להזדווג עמה (מ״מ).
[1675] הקדמה יג ע״א (הערת הזהר).
[1676] פי׳ מ׳ מקבלת מו״ק דזעיר (מ״מ).
[1677] פי׳ כלה התחתונה מברכים לה ז׳ ברכות (מ״מ).

אותן שבע ברכות יורשת הכלה מרוח (מסוד) עליונה	אינון שבע ברכאן ירתא כלה מרוחא (נ״א מרזא)קי עלאה[1678]
	קסט/ב
מקום שכל הברכות שופעות משם שש ברכות הן שהכלה מתברכת מהן ואתה אמרת שהן שבע אלא השביעית היא שמקימת את כולן.	אתר דכל ברכאן נגדין מתמן[1679] שית ברכאן אינון דכלה אתברכא מנייהו ואת אמרת דאינון שבע[1680] אלא שביעאה איהו דקא מקיים כלא[1681]
רב הברכות על היין למה אלא שהוא הצד שמשמח את הכל על אותו יין שמשמר בענביו תמיד ולכן הברכה הראשונה של אותן השבע היא סוד של היין יין עושה פרי (שמחה) בין למעלה בין למטה גפן נוטלת הכל ומוציאה פרי לעולם והתעוררות של שמחה היא משמאל שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ואותו עץ חיים עושה פרות ונצנים (באותה גפן) בהתעוררות הזו וזוהי הברכה הראשונה של הכל (בורא פרי	רובא דברכאן על היין אמאי אלא דאיהו סטרא דחדי לכלא על ההוא יין דאתנטיר בענבוי תדיר ובגין כך ברכה קדמאה דאינון שבע איהו רזא דיין יין[1682] עביד פרי (ס״א חידו) בין לעילא בין לתתא גפן[1683] נטיל כלא ואפיק איבא לעלמא[1684] ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני[1685] וההוא אילנא דחיי[1686] עביד פירין ואיבין (ס״א בההוא גפן)קיא באתערותא[1687] דא[1688] ודא

[1678] פי׳ מ׳ מקבלת מבינה ולכך אמר אתר דכל ברכאן נגדין מתמן והיא בינה שממנה כל הברכות (מ״מ).

[1679] ר״ל מבינה שממנה יוצאין כל הברכות והיא רוחא עלאה כידוע וכמ״ש שם למעלה למשרי בההוא חופה רוח עלאה כו׳ (יהל אור).

[1680] שהן ו״ק דדכורא דמתברכא מינייהו וכידוע בסוד תפלת י״ח ג״ר וג׳ אחרונות וכמ״ש בפ׳ פקודי לקמן ובפ׳ ויקרא בר״מ (מ״מ).

[1681] ר״ל בינה שממנה כל הברכות והוא בתפלה סוד ברוך הראשון שמתחיל בברוך ובה נכלל הכל כמ״ש בפ׳ פקודי שם. ועכשיו מפ״ו סדר הז׳ ברכות ״רוב ברכאן על היין דאיהו כו׳ עד רזא דיין״ ר״ל הגבורות שהוא יין המשומר בענביו שהוא גבורות דבינה שהן משומרין והן שכר העוה״ב עין לא ראתה והן יורדין לגבורה מדת יצחק לשמח אותו כמ״ש ויבא לו יין וישת ואז ויברכהו מכאן שהברכה על היין וכמ״ש בפ׳ בלק דף קפ״ט תנינן שבע רקיעין אינון ואינון ז׳ היכלין ושית אינון וחמש אינון וכלהו נפקי מגו ע״ק עלאה ההוא יין דמשיך לי׳ יעקב מרחיק וסחיט ליה מענבים דההוא גפן כדין יעקב אמשיך ליה ההוא יין דקא אתחזי ליה וחדי ושתה הה״ד ויבא לו יין וישת הכא אכל עילא ותתא וע״ד ארחיק מלה ומשיך לה במשיכו דתרי תנועי והיינו לו לי׳ לתתא לי׳ לעילא בתרין סטרין. ר״ל לו למדתו פחד יצחק ליה לעילא במדתו שהוא נאחז בה בינה כידוע. וז״ש כאן ״יין עביד פירי בין לעילא בין לתתא״ ר״ל בינה וגבורה (יהל אור).

[1682] בינה (רח״ו).

[1683] מלכות (רח״ו)?

[1684] ר״ל מלכות נקרא גפן והיא מוציא הפרי והכל בסוד הגבורות שג׳ מדריגות אלו נקראין אלקים כמ״ש בפ׳ א״מ דף ס״ה ת״ח רזא דמלה ג׳ דרגין אינון וכל דרגא ודרגא בלחודוי׳ ואע״ג דכלא חד ומתקשרי בחד ולא מתפרש דא מן דא ת״ח כלהו נטיען וכל אינון בוצינין דמתלהטין כלהו נהירין ומתלהטיוומשתקיין ומתברכאן מההוא נהרא דנגיד ונפיק דכלא כליל ביה וכללא דכלא בי׳ והאי נהרא אקרי אם כו׳ ובגין דקרנן לה אם נוק׳ גבורה כו׳ דרגא תניינא מסט׳ דהאי קדמאה נפיק ואתער דרגא אחרא דאקרי גבורה והאי אקרי אלקי׳ כו׳ דרגא תליתאה צדק כתרא בתראה האי בי דינא דמלכא כו׳ ואלין אינון ג׳ דרגין דאקרון בשמהן דדינא וכולהו מתקשרין חד בחד בלא פרודא כו׳ וכן אמר בפ׳ פקודי דף רנ״ז ע״א בגין דאית אלקים חיים לעילא ואלקים דאיהו בי דינא דלתתא הה״ד אך יש אלקים שופטים בארץ לעילא סתים מכלא (ר״ל בינה ומלכות) ואית אלקי׳ דאיהו בי דינא דלעילא (והוא מדת יצחק) ואלקי׳ עלאה כליל לאלין דלתתא וכלא איהו חד (יהל אור).

[1685] ר״ל התעוררות הזיווג ותיאובתא הוא בשמאלא ששם החדוה (יהל אור).

[1686] המ״ד יורדים (רח״ו).

[1687] במלכות (רח״ו).

[1688] ר״ל יסוד וכמ״ש שם בפ׳ בלק וההוא יין אזיל מדרגא לדרגא עד דיוסף חסידא טעים ליה כו׳ ואמר שם ובגפן דא איהו גפן דאשתמודע בקודשא כו׳ (ר״ל דכתיב ובגפן בפתח הבי״ת להורות על סימן ידיעא כמש״ו) ואמר שם ולית ברכתא אלא ביין באתר דחדוה שארי והיא כפורחת ככלה דאתקשטת ועאלת ברחימו בחדוה דההוא יין כו׳ כדין עלתה נצה סליקת רחימו דילה לגבי דודה ושריאת לנגנא ולאעלא ברחימו כו׳ (יהל אור).

הגפן).	איהי ברכה קדמאה דכלא[1689] (בורא פרי הגפן)קיב
השניה שהכל ברא לכבודו הסוד של הברית הקדושה שמחת החבור שנוטל את כל הברכות מסוד הימין לעשות פרות באותה גפן שהרי בראשונה אותו פרי (שמחה) יורד מלמעלה דרך האיברים ושופע לברית הקדושה להשפיעה באותה הגפן וזה מצד הימין שהרי אין פרי נמצא אלא בימין השמאל מתעורר והימין עושה.	תניינא שהכל ברא לכבודו רזא דברית קדישא[1690] חדוה דחבורא דנטיל כל ברכאן מרזא דימינא למעבד איבין בההוא גפן[1691] דהא בקדמיתא ההוא פרי (נ״א חידו) נחית מלעילא ארח שייפין ונגיד לברית קדישא לנגדא ליה בההוא גפן[1692] ודא מסטרא דימינא דהא לית איבא משתכחא אלא בימינא[1693] שמאלא אתער וימינא עביד
אחר כך נכלל השמאל בימין והימין בשמאל להיות סוד של אדם ולכן השלישית היא יוצר האדם ועל זה יעקב שהוא עמוד האמצעי דמותו של אדם הוא היה.	לבתר כליל שמאלא בימינא וימינא בשמאלא למהוי רזא דאדם ובגין כך תליתאה איהו יוצר האדם ועל דא יעקב דאיהו עמודא דאמצעיתא דיוקנא דאדם הוה
הרביעית היא עמוד אחד של ירך ימין החמישית שוש תשיש ותגל עקרת הבית בשמחה בקבוץ וכנוס בניה מארבעת צדדי העולם וזה סוד של ירך אחרת שמתחברת בירך שמאל ללכת ולכנס את כל הצדדים וכנוס הבנים ואהבה להכניסם בין הברכים.	רביעאה איהו עמודא חדא דירכא ימינא חמישאה שוש תשיש ותגל עקרה דביתא בחדוה בקבוץ וכנישו דבנהא מארבע סטרי עלמא ודא רזא דירכא אחרא דאתחבר בירכא שמאלא למיזל ולמיכנש לכל סטרין וכנישו דבנין ורחימו למיעל לון בין ברכין
ובאותם השנים שהנביאים שורים בתוכם שמחת עקרת הבית למה משום שהרי שתי ערבות לא עושות נצנים ופרות וכנוס הבנים אליהם הם פרות ונצנים שלהם ולא מעירים כנוס של בניה אליה רק בנביאים.	ובאינון תרין דנביאים שריין בגוייהו חדוה דעיקרא דביתא מאי טעמא בגין דהא שתי ערבות לא עבדין איבא ופירין וכנישו דבנין לגבייהו אינון פירין ואיבין דלהון ולא אתערו כנישו דבנהא לגבהא בר בנביאים
ברכה ששית שמח תשמח רעים האהובים מקום של רצון ושמחה ואחוה נמצאים העמוד של כל העולם שנקרא	שתיתאה שמח תשמח רעים האהובים אתר דרעותא וחדוה ואחוה אשתכח עמודא דכל

[1689] ר״ל בורא פרי הגפן. והוא בגבורה רישא דמלכא ולפי שהתחלת הזיווג ואתערותא בשמאל לכן מתחיל בשמאל ושם פרי דגפן וההוא סתימא בורא שלכן לא אמר אלא בלשון סתים בורא ולא הבורא שהוא מלכות בסוד המוציא כידוע (יהל אור).

[1690] יסוד דז״א כבודו היא מלכות (רח״ו).

[1691] ר״ל שהכל הוא יסוד שנקרא כל כמ״ש דנטיל כל ברכאן וברא הכל ביסוד כל ברכאן לכבודו בשביל כבוד מלכות שנוטל כל ברכאן לתת לה (יהל אור).

[1692] ר״ל שמתחלה אמר ברכה ראשונה לאחית ההוא פרי מלעילא ארח שייפין ועכשיו ברכה זו נגיד לברית קדישא לנגדא בההוא גפן כנ״ל (יהל אור).

[1693] שטפה הוא טפת החסדים מחסד כמ״ש בא״ר חסד דמתגלי בפום אמה והוא חסד דכליל ה״ כמ״ש שם והוא רזא דברית כמ״ש בא״ר דף קמ״ב וכיון דאתגלי יו״ד פומי׳ דאמה אתגלי חסד עלאה והאי אמה חסד הוא דאתקרי ותלי בהאי פום אמה ולא אקרי חסד עד דאתגליא יו״ד דפוס אמה ות״ח דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד עד דאתגליא יו״ד דאמה כו׳ וכל החיבור וזיווג ואמשכת ברכאין הכל בחסד כמ״ש למעלה בהיכל החמשי ע״ש. ושמאלא הוא לאתערות הזיווג ותיאובתא וחמימות דזיווג ואח״כ נגדא הטיפה מחסד. וז״ש ״שמאל אתער וימינא עביד״. ולכן מברכין שהכל על המים וזה הברכה הוא בחסד וז״ש שמאלו תחת לראשי ואח״כ וימין תחבקני והתמשכות היין לעשות פרי הוא התעוררות הזיווג כנ״ל והוא סוד טפת הגבורות והתמשכות הטפה הוא טפת החסדים כמ״ש אביו מזריע לובן הווא חסד בפום אמה כנ״ל וז״ס מזיגת המים ביין וכמ״ש בפ׳ בלק שם חנוך מטטרו״ן אמר ויבא לו יין דארמי מים בההוא יין ואי לאו דארמי מים לא יכול למסבל כו׳ מהו כיין הטוב דאתא יעקב וארמי ביה מיא. וז״ס ברכה שלישית שנכללו מים ביין (יהל אור). עי׳ עוד אריכות ביהל אור.

צדיק וצדיק וצדק הם רעים ואהובים שלא זזים זה מזה עד כאן שש ברכות שכלה מתברכת מהן.	עלמא דאקרי צדיק וצדיק וצדק רעים ואהובים אינון דלא אתעדון דא מן דא עד הכא שית ברכאן דכלה אתברכת מנייהו
הברכה השביעית מקימת הכל ומהשביעית הזו הכל מתברכים ודאי כלל של עשר אמירות משום שזו כוללת מעלה ומטה ולכן כלולים בזו עשרה מיני שמחה ששון שמחה חתן (וכלה גילה דיצה אהבה ואחוה שלום) וכלה אהבה אחוה גילה רנה דיצה שמחה שלום ורעות להיות הכלה שלמות הכל.	שביעאה איהו מקיים כלא ומהאי שביעאה מתברכאן כלא ודאי כללא דעשר אמירן בגין דדא כליל עילא ותתא ועל דא כליל בהאי עשר זיני דחדוה ששון שמחה חתן (ס״א וכלה גילה דיצה אהבה ואחוה שלום) וכלה אהבה אחוה גילה רנה דיצה חדוה שלום וריעות למהוי כלה שלימו דכלא
אשריהם ישראל שהם זכו למטה כדוגמא שלמעלה עליהם כתוב ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ שמחו כולם כל אותו יום בדברי תורה וכל בני העיר עשו אותו ראש עליהם ליום אחר קמו רבי יוסי ורבי חייא וברכו אותם והלכו לדרכם.	זכאין אינון ישראל דאינון זכו לתתא כגוונא דלעילא עלייהו כתיב (ש״ב ז כג) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ חדו כלהו כל ההוא יומא במלין דאורייתא וכל בני מתא עבדו ליה רישא עלייהו ליומא אחרא קמו רבי יוסי ורבי חייא וברכו לון ואזלו לארחייהו
כשהגיעו לרבי שמעון הרים עיניו וראה אותם אמר מסתכל הייתי בכם היום הזה וראיתי אתכם שני ימים ולילה שהייתם במשכנו של אותו נער מטטרון ואותו נער היה מלמד אתכם סודות עליונים בשמחת התורה אשרי חלקכם בני.	כד מטו לגביה דרבי שמעון זקף עינוי וחמא לון אמר לון מסתכל הוינא בכו יומא דא וחמינא לכו תרין יומין וחד לילא דהויתון לגבי משכנא דההוא נער מטטרו״ן וההוא נער הוה אוליף לכו רזין עלאין בחדוה דאורייתא זכאה חולקכון בני
סדרו כולם את הדברים לפניו וסחו לו את המעשה אמר להם אשריכם ואשרי חלקי שהריני נזכר יום אחד שהיה הולך עמי בדרך רב ספרא אביו וברכתי אותו כאשר נפרד ממני שיהיה לו בן אריה בתורה ולא ברכתי אותו שהוא יזכה בו אשרי חלקכם בני עליכם כתוב וכל בניך למודי ה׳.	סדרו מלין כלהו קמיה וסחו ליה עובדא אמר לון זכאין אתון וזכאה חולקי דהא אדכרנא יומא חד דהוה אזיל עמי בארחא רב ספרא אבוי ובריכית ליה כד אתפרש מני דיהא ליה בר אריא באורייתא ולא בריכית ליה דאיהו יזכי ביה זכאה חולקכון בני עלייכו כתיב (ישעיה נד יג) וכל בניך למודי יהו״ה
דבר אחר וכל בניך למודי ה׳ וכי כל הבנים שהם של ישראל את כולם מלמד הקדוש ברוך הוא תורה כן שהרי בשעה שאותם תינוקות לומדים תורה השכינה באה ונותנת להם כח וחזק ללמד תורה שאלמלא סיועו של הקדוש ברוך הוא אין אותם התינוקות יכולים לסבל.	דבר אחר וכל בניך למודי יהו״ה וכי כל בנין דאינון דישראל כלהו אוליף לון קודשא בריך הוא אורייתא אין דהא בשעתא דאינון ינוקי לעאן באורייתא שכינתא אתיא ויהיב לון חילא ותקפא למלעי באורייתא דאלמלא סיועא דקודשא בריך הוא לא יכלין אינון ינוקי למסבל
רבי שמעון היה מצוי יום אחד ליד הפתח של לוד ורבי חייא עמו פגש בו תינוק אחד אמר רבי שמעון ודאי שהקדוש ברוך הוא מתרצה (יעורר) בעולם עכשיו לימים מעטים גלגול גדול למלכי הארץ אלה באלה	רבי שמעון הוה שכיח יומא חד גבי פתחא דלוד ורבי חייא בהדיה פגע ביה חד ינוקא אמר רבי שמעון ודאי דקודשא בריך הוא אתרעי (נ״א אתער) בעלמא השתא ליומין זעירין גלגולא רבא למלכי ארעא אלין באלין
	קע/א
ודאי שבעוד שהם מציקים אלה לאלה	ודאי בעוד דאינון מקטרגין אלין על אלין

ישראל יהיו בתוך רוחה.	ישראל יהון גו רווחא
אמר אותו תינוק והרי ביום זה התחילה התעוררות זו שהרי ביום זה דמים רבים נשפכים בעולם אמר לו רבי חייא מנין לו לזה התינוק אמר רבי שמעון לפעמים נבואה נופלת בפי התינוקות ומתנבאים יותר מאחד הנביאים.	אמר ההוא ינוקא והא ביומא דא שארי אתערותא דא דהא בהאי יומא דמין סגיאין אושדין בעלמא אמר ליה רבי חייא מנא ליה להאי ינוקא אמר רבי שמעון לזמנין נבואה נפיל בפום ינוקן ומתנבאי יתיר מחד נביאה
אמר אותו תינוק וכי תמיהה היא שתהיה לתינוקות נבואה והרי הוא פסוק שלם מנין לנו שכתוב וכל בניך למודי ה׳ הם ודאי למודי ה׳ ונבואה יוצאת מהם מה שאין כן לכל העולם אלא לישראל לבדם שכתוב בהם וכל בניך למודי ה׳ ולכן יוצאת מהם נבואה בא רבי שמעון ונשקו אמר מימי לא שמעתי את זה רק עכשו.	אמר ההוא ינוקא וכי תוהא איהו בינוקי למהוי לון נבואה והא קרא שלים איהו מנלן דכתיב (&) וכל בניך למודי יהו״ה[1694] אינון ודאי למודי יהו״ה ונבואה מנהון נפקא מה דלית הכי לכל עלמא אלא לישראל בלחודוי דכתיב בהו וכל בניך למודי יהו״ה ובגיני כך מנהון נפקא נבואה אתא רבי שמעון ונשקיה אמר מיומאי לא שמענא דא בר השתא
זו מצות הקדוש ברוך הוא למשה ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים (הכל כדוגמא העליונה) (פתח רבי יצחק) וכתוב שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים וגו׳ מעשה המשכן באותם קרשים כמו אותם השרפים (במקום זה) אלה עומדים ואלה עומדים.	דא פקודא דקודשא בריך הוא למשה ועשית את הקרשים[1695] למשכן עצי שטים עומדים (כלא כגוונא עלאה) (ד״א ל״ג פתח רבי יצחק) וכתיב (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו׳ עובדא דמשכנא באינון קרשים כגוונא דאינון שרפים[1696] (בהאי אתר) אלין עומדים ואלין עומדים
ואם תאמר והרי כל חיילות השמים כולם עומדים כמו שנאמר ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה וכתוב וכל צבא השמים עמדים עליו וגו׳ שהרי כל המחנות העליונים אין להם כרעים וכולם עומדים בקימה אלא ודאי כולם עומדים ולפעמים אלה נקראים שרפים ולפעמים	ואי תימא והא כל חיילי שמיא אינון עומדים כלהו כמה דאת אמר (זכריה ג ז) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה וכתיב (מ״א כב יט) וכל צבא השמים עומדים עליו וגו׳ דהא כלהו משריין עלאין לית להו קפיצין וכלהו קיימי בקימה אלא ודאי כלהו קיימין[1697] ולזמנין אלין אקרון שרפים[1698] ולזמנין סלקין

[1694] הם ב׳ נביאי קשוט שהם נו״ה ולא שיהיו ממש למעלה שהרי אפילו נער הוא במט״ט, כל שכן כבר שית כבר שבע אלא מפני שהם מוכנים מפני טהרתם, ועוד שבחירתם קלה להתהפך, ואין נבואה שורה אלא בביטול הבחירה, כדי שאותו רוח נבואה תדבר דבריו, ולזה השוטים ג״כ הם מוכנים אמנם הגדול המיושב בשכלו הבחירה בו, ואין רוח נבואה שוה בו מפני חוזק כח הבחירה, שאינו מדבר אלא מה ששכלו מחייבו , ויש עתה ג׳ בחינות, הא׳, שוטים, והם מתנבאים מבחוץ בהגיע הנבואה אל המדרגות התחתונים כדפי׳. הב׳, תינוקות והם מצד הטהרה, מה שהם כרובים תחתונות משפיעים מאותם לימודי ה׳. הג׳, נביאים ממש, והם שואבים מהמדרגות האלו, ויש עוד מדרגות ואינם עיקרם כאן (אור יקר).

[1695] דעומדים כעין דוגמא עליונה לא היה אפשר אלא על ידי משה, וזהו שאמר עומדים כגוונא עילא, וזה על ידי משה שישאב להם כח חיותם העליון (אור יקר), פירוש שמצווה הקדוש ברוך הוא למשה על הקרשים שהם דוגמת השרפים של מעלה וז״ש כולא כגוונא עילאה. כגוונא דאינון שרפים בהאי אתר ר״ל כאלו עשינו שרפים בהאי אחר שהוא במשכן (מ״מ).

[1696] לפי מסקנתו לאו דווקא שרפים אלא כל הכחות כולם הם עומדים, וכולם רמזם בקרשים (אור יקר).

[1697] ולא כדקא סלקא דעתך דשרפים עומדים שמם, אלא שמם שרפים לבד, ואי קשיא לך נחשים שרפים הם חצונים לא קשה מידי (אור יקר)

[1698] ונכללו כל חיילי מעלה בשם שרפים, ולפעמי יוכללו בשם אחר, והכל כלל המרכבה, ולא שיקראו הם שרפים עומדים אלא שרפים סתם ופעולתם עומדים, וכן שאר החיילים נקראים עומדים (אור יקר).

עולים בשם אחר אבל אלה כולם עומדים בשם אחד.	בשמא אחרא[1699] אבל אלין כלהו בחד שמא קיימי
ופסוק זה פרשוהו (רבי יצחק פתח) כתוב מזמור לדוד ה׳ רעי לא אחסר הרי נתבאר מה בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור וכאן שכינה קדמה ובאה ושרתה עליו בראשונה ה׳ רעי וכי למה שכינה קדמה לכאן והרי דוד צריך להקדים (לעורר) בראשונה הואיל ומבקש מזונו מעם הקדוש ברוך הוא.	והאי קרא אוקמוה (נ״א רבי יצחק פתח) כתיב (תהלים כג א) מזמור לדוד יהו״ה רעי[1700] לא אחסר הא[1701] אתמר מה בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור והכא שכינתא קדמא ואתיא ושראת עליה בקדמיתא יהו״ה רעי וכי אמאי שכינתא קדמא הכא והא דוד אצטריך לאקדמא (ס״א לאתערא) איהו בקדמיתא הואיל ובעי מזוניה מעם קודשא בריך הוא
אלא ודאי שכינה קדמה ובאה ושרתה עליו והעירה אותו לשבח למלך את השבח הזה ולבקש מזונות מלפני המלך שהרי כך צריך על דבר של מזון שהיא רוצה והרצון שלה שכל בני העולם יבקשו מזונות משום שכאשר הקדוש ברוך הוא רוצה להוריד מזונות לעולם היא נוטלת בראשונה ועליה יורדים מזונות לכל העולמות ולכן היא הקדימה לדבר זה של מזונות ושרתה על דוד.	אלא ודאי שכינתא קדמא ואתיא ושראת עליה ואתערת ליה לשבחא למלכא שבחא דא ולמבעי מזוני מקמי מלכא דהא הכי אצטריך על מלה דמזונא דבעיא איהי[1702] ורעותא דילה דכל בני עלמא יבעון מזוני בגין דכד קודשא בריך הוא בעי לנחתא מזוני לעלמא[1703] איהי נטלא בקדמיתא ועלה נחתי מזוני לעלמין[1704] כלהו ובגיני כך איהי אקדימת למלה דא דמזוני ושראת עליה דדוד
ה׳ רעי ה׳ הרועה שלי כרועה הזה שמנהיג צאנו במקום של דשאים ועשבים שלא חסרו דבר אף כך הקדוש ברוך הוא הוא הרועה שלי לזון אותי בכל מה שאני צריך דבר אחר ה׳ רעי שנינו שקשים מזונות של אדם לפני הקדוש ברוך הוא כמו קריעת ים סוף כאן הם שני צבעים ושניהם בדרך אמת.	יהו״ה רעי יהו״ה רעיא דילי כהאי רעיא דמדבר עאנא דיליה באתר דדשאין ועשבין דלא מחסר ביה כל מדעם אוף הכי קודשא בריך הוא איהו רעיא דילי למיזן לי בכל מה דאנא אצטריך דבר אחר יהו״ה רעי תנינן דקשין מזונותיו דבר נש קמי קודשא בריך הוא כקריעת ים סוף הכא תרין גוונין אינון ותרווייהו בארח קשוט
אחד בשביל שכל מעשיו של הקדוש ברוך הוא בדין ואמת ועל הדין והאמת	חד בגין דקודשא בריך הוא כל עובדוי בדינא[1705] וקשוט ועל דינא[1706] וקשוט[1707]

[1699] ויש להם דרך אחרת ליבדל מהנחשים (אור יקר). פי׳ קס״ד תחלה ששרפים הם מין א׳ של מלאכים הנק׳ שרפים ולכך הקשה וכי אותו המין דשרפים הם שעומדים והלא כל חיילי דשמייא אינון עומדים ותירץ דשרפים אינו מין של מלאכים לבדו אלא כל מלאך ומלאך נק׳ שרף וכשעושה שום פעולה שעליה ראוי להקרא שרפים נק׳ שרפים ולפעמים נק׳ בשם אחר (מ״מ).

[1700] פירוש ה׳ שהוא זעיר הוא רועה אותי כי המלכות אין בידה כלום כדמסיק (מ״מ).

[1701] נ ע״א (הערת הזהר).

[1702] הענין כשהדבר מתבקש ממנה ממש, אז אין ריוח באותה בקשה, ואינה רוצה שישאלו, אמנם שאר בקשות שהם מהספירות העליונות, כל תאוותה על התפילה ובקשה כזו, מטעם שאי אפשר שיכנס תפלה זו למעלה אם לא בייחודה, ואי אפשר שינתן בקשת האדם אלא בשפע דרך בה, ולזה הכל ייחודה, ומטעם זה מזוני שהם למעלה (אור יקר).

[1703] לפרנסו לזונו, והכל דרך בה, ולכך נחתא איהו בקדמיתא לקבלא (אור יקר).

[1704] דרך אצילות בריאה יצירה עשיה, שאור שכינה מתפשטת, ובתוך אור שכינה אור תפארת להתלבש בה לפרנס התחתונים באור שפעו, והיינו הייחוד למזון (אור יקר).

[1705] שכל הנעשה במעשה בראשית יצרם בדין, וכל מה שהוא עושה מהדבירם המתחדשי׳ בעולם כולם בדין, מפני שהדין גמר המדות וחתימתן, והרחמים ראש לכל האצילות, וכאשר הרחמים יעוררו אי זה ענין, יעבור דרך הדין וידונו אותו אם ראוי אם לאו (אור יקר).

[1706] מלכות, דינא דמלכותא דינא (אור יקר).

[1707] ת״ת (אור יקר).

מתקיים כל העולם ובכל יום ויום ובכל זמן וזמן דן את כל העולם בדין את הצדיקים ואת הרשעים ואת כל בני העולם כמו שנאמר כי צדיק ה׳ צדקות אהב וכשהוא דן בני אדם ורואה בני אדם כמה רשעים וכמה חטאים לפניו אז קשה בעיניו לתת להם מזון בכל זמן כי יש לו לזון את הרשעים ואת אותם שחוטאים.	אתקיים כל עלמא[1708] ובכל יומא ויומא ובכל זמנא וזמנא דן כל עלמא בדינא לצדיקי ולרשיעי ולכל בני עלמא כמה דאת אמר (שם יא ז) כי צדיק יהו״ה[1709] צדקות[1710] אהב[1711] וכד איהו דן בני נשא וחמי בני נשא כמה חייבין וכמה חטאין[1712] קמיה כדין קשה בעינוי למיהב לון מזונא בכל זמנא בגין דאית ליה למיזן[1713] חייביא ולאינון דחטאן
והוא עושה עמהם לפנים משורת הדין וזן ומפרנס אותה כפי החסד העליון שנמשך ונשפע על כל (העמים ובני) בני העולם ובו הוא זן ומפרנס את הכל את הצדיקים ואת החסידים ואת הרשעים ואת כל אותם בני העולם ואת כל החיות ובהמות השדה ועופות השמים מקרני ראמים ועד ביצי כנים ולא נשאר בעולם מי שאינו זן ומפרנס את הכל אף על גב שקשה לפניו לפי מעשי בני העולם כקריעת ים סוף.	ואיהו עביד עמהון לגו משורת הדין[1714] וזן ומפרנס לון כפום חסד עלאה דאתמשך[1715] ואתנגיד[1716] על כל (ס״א עמין[1717] ובני) בני עלמא וביה איהו זן ומפרנס לכלא לצדיקי ולחסידי ולרשיעי ולכל אינון בני עלמא ולכל חיון ובעירי חקלא ועופי שמיא מקרני ראמים עד ביצי כלמי ולא אשתאר בעלמא דאיהו לא זן ומפרנס לכלא אף על גב דקשה קמיה לפום עובדין דבני עלמא כקריעת ים סוף
וכי קריעת ים סוף קשה לפניו והרי כתוב (נחום א) גוער בים ויבשהו (עמוס ט) הקרא למי הים וישפכם על פני הארץ והרי כיון שעלה	וכי קריעת ים סוף קשה קמיה והכתיב (נחום א ד) גוער בים ויבשהו (עמוס ה ח) הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ והא כיון דסליק
	קע/ב
רצון לפניו הכל לפניו כאין הוא חשוב ואתה אמרת שקריעת ים סוף קשה לפניו.	רעותא קמיה כלא קמיה כאין הוא חשיב ואת אמרת דקריעת ים סוף קשה קמיה
אלא בזמן שישראל עברו לים ורצה הקדוש ברוך הוא לקרע להם את ים סוף בא רהב אותו ממנה על מצרים ובקש דין מלפני הקדוש ברוך הוא אמר לפניו רבון העולם למה אתה רוצה לעשות דין על מצרים ולקרע את הים לישראל הרי כולם	אלא בזמנא דישראל אעברו לגבי ימא ובעא קודשא בריך הוא למקרע לון ימא דסוף אתא רהב ההוא ממנא דעל מצרים ובעא דינא מקמי קודשא בריך הוא אמר קמיה מאריה דעלמא אמאי את בעי למעבד דינא על מצרים

[1708] וכאשר התפארת מרחם המלכות דנה אם ראוי אם לאו, ואם היה הדין פעם בשנה או פעם בחדש ידחה פעם, אבל ״בכל יומא״ וכו׳, ואי אפשר לדחות הדין בכל רגע וכל שעה, שאם פעם אחת ידחה אין ראוי לדחותו שנית, והם שלושה בחינות צדיקים בנוניים ורשעים, והם כל בני עלמא שרוב העולם בבנוני (אור יקר).

[1709] תפארת ויסוד בעל רחמים (אור יקר)

[1710] צדק עליון בינה, וצדק תחתון מלכות (אור יקר)

[1711] בדינם, וקשים מזונותיו אהדר אפילו לצדיקים גמורים (אור יקר)

[1712] פי׳ בני אדם שעושים במזיד או בשוגג (מ״מ).

[1713] ואין להשפיע לאחד, כיון שנפתח המקור נפתח לכל (אור יקר)

[1714] למעלה מהגבורה הנשרשת בבינה דהיינו חסד שבבינה, שמשם ולמעלה אין דין כלל (אור יקר)

[1715] קסח ע״ב (הערת הזהר).

[1716] מבינה (אור יקר)

[1717] עלמין - בסוד אצילות בריאה יצירה עשיה (אור יקר)

רשעים לפניך וכל דרכך בדין ואמת אלה עובדי כוכבים ומזלות ואלה עובדי כוכבים ומזלות אלו בגלוי עריות ואלו בגלוי עריות אלו שופכי דמים ואלו שופכי דמים.	ולמקרע ימא לישראל הא כלהו חייבין קמך וכל ארחך בדינא וקשוט אלין פלחי כו״ם[1718] ואלין פלחי כו״ם אלין בגלוי עריות[1719] ואלין בגלוי עריות אלין אושדי דמין ואלין אושדי דמין
באותה שעה היה קשה לפניו לעבר על דרך הדין והרי ישראל היו נוסעים על הים שכתוב ויאמר ה׳ אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו והיה קשה לפניו לעבר על הדין ולקרע להם את ים סוף ואלמלא שהשגיח הקדוש ברוך הוא בזכות אברהם שהקדים בבוקר לעשות מצות רבונו ורצונו ככתוב וישכם אברהם בבוקר כולם היו אובדים בים משום שבכל אותו הלילה היה הקדוש ברוך הוא בדין על ישראל.	בההיא שעתא הוה קשה קמיה למעבר על ארח דינא והא ישראל הוו נטלי על ימא דכתיב (שמות יד טו) ויאמר יהו״ה אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו והוה קשה קמיה למעבר על דינא ולמקרע לון ימא דסוף ואלמלא דאשגח קודשא בריך הוא בזכות אברהם דאקדים בצפרא למעבד פקודא דמאריה ורעותא דיליה כדכתיב (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר כלהו אתאבידו בימא בגין דבכל ההוא ליליא בדינא הוה קודשא בריך הוא עלייהו דישראל
ששנינו מה שכתוב ולא קרב זה אל זה כל הלילה מלמד שבאו מלאכים עליונים לשבח באותו לילה לפני הקדוש ברוך הוא ואמר להם וכי (בני) מעשי ידי טובעים בים ואתם משבחים לפני מיד ולא קרב זה אל זה כל הלילה מה כתוב ויהי באשמרת הבוקר השגיח הקדוש ברוך הוא בזכות אברהם שהקדים בבוקר לעשות רצון רבונו ככתוב וישכם אברהם בבוקר אז חזר הים וברחו המים מלפני ישראל, שכתוב וישב הים לפנות בוקר לאיתנו ושנינו לאיתנו לתנאו לאותו תנאי שהתנה עמו הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם לאיתנו כתוב כאן לאיתנו וכתוב שם משכיל לאיתן האזרחי ועל זה לפנות בוקר באותו זמן שהקדים אברהם לעשות רצון רבונו אז נקרע הים (כאן ויהם את מחנה	דתנינן מאי דכתיב (&) ולא קרב זה אל זה כל הלילה מלמד דאתו מלאכי עלאי לשבחא בההוא ליליא קמי קודשא בריך הוא אמר לון וכי (ס״א בני) עובדי ידי טבעין בימא ואתון משבחן קמאי מיד ולא קרב זה אל זה כל הלילה מה כתיב (&) ויהי באשמרת הבקר אשגח קודשא בריך הוא בזכותא דאברהם דאקדים בצפרא למעבד רעותיה דמאריה כדכתיב (&) וישכם אברהם בבקר כדין אהדר ימא וערקו מיין קמייהו דישראל דכתיב (&) וישב הים[1720] לפנות בקר לאיתנו ותנינן לאיתנו לתנאו להההוא תנאי דהתנה עמיה קודשא בריך הוא כד ברא עלמא לאיתנו כתיב הכא לאיתנו וכתיב התם (תהלים פט א) משכיל לאיתן האזרחי ועל דא לפנות בקר

[1718] יציאת ישראל ממצרים וכל הנסים שנעשה במצרים ובים ובמדבר, הנה היה הכל בגילוי אור דעתיקא קדישא שהוא א״א, וכמ״ש הרב בפע״ח (בשער חג המצות פ״ו) בכוונת הגדה, ואלו לא הוציא הקב״ה, שהוא א״א וכו׳, וכן בקריעת ים סוף, הרי אמרו בזוה״ק (בשלח נב ע״ב) ביה שעתא אתגלי עתיקא קדישא כו׳ ע״ש, וכן בספד״צ (סוף פרק ד לב ע״ב) ויאמר ה׳ אל משה מה תצעק אלי כו׳ במזלא תלי כו׳ ע״ש וכו׳, והיה כ״ז שלא באתערותא דלתתא כלל, כי לא היו אז ישראל כדאי לזה, וכמ״ש (יחזקאל טז ז) ואת עירום ועריה, הללו עובדי עבו״ז והללו כו׳ וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קע ע״ב), אלא שהיה כ״ז רק מסוד ברית אבות, וכמ״ש (שמות ו ה) ואזכור את בריתי (דע״ה ח״ב קלד ע״ד).

[1719] כתב הרמ״ק ז״ל באשגרות לישנא נקט ליה דהא כתיב גן נעול ואחת היתה ופרסמה הכתוב. א״נ י״ל דבגויה לא חטאו אבל שאר עריות חטאו בהם. וכמרז״ל בוכה למשפחותיו שהיה קשה להם לפרוש מהעריות עכ״ל. ובמסכת יומא פרק יו״הך תירץ הש״ס גן נעול היינו באשת איש ובוכה למשפחותי ובפנוייה (מ״מ).

[1720] פי׳ וישב הים היינו ששב לאחוריו וערק מפני ישראל ושיעור הכתוב למה וישב הים וערק ונקרע בשביל לאיתנו שהוא התנאי ובשביל אברהם הנק׳ איתן. ובזה תורץ קושית המפרשים הראב״ח והר״ש יפה שהקשו למה לא כתב לאיתנ׳ בקריעה אלא בישב הים דהיינו ששב על המצריים ותירצו לפי דרכם ולדברי הזוהר הכא ל״ק מידי ה״ג כדין אתקרע ימא וע״ד קשה הוה קמיה קריעת ים סוף (מ״מ).

מצרים) ולכן קשה היה לפניו קריעת ים סוף.	בההוא זמנא דאקדים אברהם למעבד רעותא דמאריה כדין אתקרע ימא (הכא ויהם את מחנה מצרים) ועל דא קשה הוה קמיה קריעת ים סוף
כמו כן קשים הזווגים לפני הקדוש ברוך הוא כקריעת ים סוף מה קריעת ים סוף הרג את אלה בצד הזה וקיים את אלה בצד ההוא אף כאן בזווגים כתוב מוציא אסירים בכושרות ושנינו בכי ושירות ממית את זה ונותן את אשתו לזה ולפעמים לרשע מזדמנת אשה מעלה אבל סודות נסתרים הם בכל והכל הוא בדין ומה שהעירו החברים בזה ודאי כך הוא.	כגוונא דא קשין זווגין קמי קודשא בריך הוא כקריעת ים סוף מה קריעת ים סוף קטיל לאלין בהאי סטרא ומקיים לאלין בהאי סטרא אוף הכי בזווגין כתיב (שם סח ז) מוציא אסירים בכושרות ותנינן בכי ושירות מיית האי ויהיב אתתיה להאי ולזמנין לחייבא מזדמנא[קיג1721] ליה אתתא מעליא[קיד] אבל רזין סתימין[1722] אינון בכלא וכלא הוא בדינא ומה דאתערו[1723] חברייא בהא ודאי הכי הוא
ומה שהעירו לפני ולא מלפני לפני אותו שעומד לפני לפניו של הקדוש ברוך הוא ושמש לפניו ועל כך לא אמרו שקשים הזווגים לקדוש ברוך הוא וכן קשים מזונותיו של אדם לקדוש ברוך הוא אלא לפני ולזה קשים כל אלה שהרי לא ברשותם הם עומדים אף על גב שהוא עושה (אבל אף על גב שהוא עושה) ברשות אחרת הוא עושה.	ומה דאתערו לפני[1724] ולא[1725] מלפני[1726] לפני ההוא דקאים לפני קמיה דקודשא בריך הוא[1727] ושמש קמיה ועל דא לא אמרו דקשין זווגין לקודשא בריך הוא וכן קשין מזונותיו של אדם לקודשא בריך הוא אלא לפני ולהאי קשיין כל הני דהא לאו ברשותיה קיימי אף על גב דאיהו עביד (ד״א ל״ג אבל אף על גב דאיהו עביד) ברשותא אחרא עביד
כתוב (ויקרא כב) ונכרתה הנפש ההיא מלפני מה זה מלפני אלא זה העולם הבא ההוא שכל החיים עומדים שם.	כתיב (ויקרא כב ג) ונכרתה הנפש ההיא מלפני מאי מלפני אלא דא עלמא דאתי ההוא דכל חיין קיימין תמן.

[1721] וראוי למות ולא לקחה אלא שנזדמנת לו וזהו שאמר ״ואזדמנת ליה״, ואם תאמר וכי דרך מקרה הוא הזמנה זו, לזה אמר ״ולאו איהו בדינא״ ולזה אמר ״אזדמנת״ שאם היה בדין היו מזמנים ממש (אור יקר).

[1722] יש היאך נוטלה ולמה נוטלה כיון שנדחה אחר כך בעונו (אור יקר).

[1723] הענין שיש לקב״ה או לכך וכך והיינו ממש אליו, אמנם יש לפני או מלפני, היינו מה שהוא לפניו למטה ממנו, מלפני רוצה לומר ממה שהוא קודם לו, והטעם שמ׳ מהפך המלה ומורה על בחינה קודמת, ולזה יאמר קשין מזונותיו של אדם לפני הקב״ה ודאי, דהיינו במלכות הם קשים מפני שאין המזונות מצדה, אלא המזונות מלמעלה, וכן הזווגין הם קשים לפני, בשכינה עצמה הם קשין והטעם כי גזרת אלו העניינים מלמעלה בסוד ההנהגה העליונה שבתפארת ואינו במלכות, לכך קשין, והיינו כקריעת ים סוף, שענין ים סוף לא היה קשה אלא בבית דין תחתון, אבל בבית דין עליון ששם אברהם איש החסד עומד, הנס קל לעשותו, והטבע אינו חזק אלא מצד המלכות, ולזה קשה לפניה להעביר הדין, ורוצה בקיומן של שרים והאומות שכולן צורך המדה הזאת, ולזה אמר מעשה ידי טובעים בים, ולכך קשה לזווגן למדה זו כקריעת ים סוף, והטעם שאין הזווגין בה ממש אלא הם מלמעלה, והיא משמשת מה שגזור מלמעלה (אור יקר).

[1724] מלכות (רח״ו). לעיל קסה ע״א (לט״ו). מ״ש הקב״ה כך עלה במחשבה לפני, שהוא א״ק, אשר הוא לפני האצילות, ומקודם אליו, ועלה שם מלמטה למעלה כנז׳. וע׳ זוה״ק (ח״ב ק״ע ע״ב). ומשום שהם ממחשבה סתימאה דא״ק הנעלם גם מאצילות, הלוא לא נופל שם הדיבור וההתבוננות כלל, וזהו שאמר לו שתוק כך עלה כו׳ (דע״ה ח״א א ע״ד).

[1725] קנג ע״ב (הערת הזהר).

[1726] בינה (רח״ו).

[1727] פי׳ ה׳ הוא זעיר, לפני ה׳, היא מלכות. מלפני ה׳, היא הבינה. ואע״פי דלעיל דף קס״ח כתב הזוהר מלפניו לא כתיב אלא לפניו היא אימא ומלפניו הוא אבא. אינה קושייא דהתם מדבר על הבינה כדכתיב סולו לרוכב בערבות שהיא הבינה ולכך מלפני׳ הוא אבא. אבל הכא מדבר במ״ש לפני ה׳ ולכך לפני היא מלכות ומלפני היא בינה שהיא למעלה מזעיר (מ״מ).

דבר אחר, זה צנור עליון, נהר שאין מימיו פוסקים לעולמים, והכל אחד. וזהו שנוטל את כל העדונים של העולם הבא, ומאותם עדונים עליונים תתכלה (הגפש הזו), ממקום ששם אותו נעם ה׳, וזהו מלפני	דבר אחר דא צנורא עלאה נהר דלא פסקין[1728] מימוי לעלמין וכלא חד ודא איהו דנטיל כל עדונין דעלמא דאתי ומאינון עדונין עלאין תשתצי (האי נפש) מאתר דההוא נעם יהו״ה תמן[1729] ודא איהו מלפני[1730].
ואם תאמר, אם כך, הרי כתוב (יונה א) ויקם יונה לברח תרשישה מלפני ה׳. כי ידעו האנשים כי מלפני ה׳ הוא ברח. ושנינו, מה הטעם הלך יונה וברח? וכי מי יכול לברח מלפני הקדוש ברוך הוא?! אלא היה הולך ובורח לצאת מהארץ הקדושה, שהרי השכינה אינה שורה מחוץ לארץ ישראל, ומשום שלא תשרה עליו השכינה, היה בורח מארץ הקדש, שהרי השכינה שורה שם, כמו שנאמר (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך. גפן פריה - זו שכינה. מה שכינה היתה נסתרת בתוך בית קדשי הקדשים,	ואי תימא אי הכי הא כתיב (יונה א ג) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יהו״ה כי ידעו האנשים כי מלפני יהו״ה הוא בורח ותנינן מאי טעמא אזל יונה וברח וכי מאן ייכול למברח מקמי קודשא בריך הוא אלא הוה אזיל וברח לנפקא מארעא קדישא דהא שכינתא לא שריא לבר מארעא דישראל ובגין דלא תשרי עלוי שכינתא הוה ברח מארעא קדישא דהא שכינתא איהי שריא תמן כמה דאת אמר (תהלים קכח ג) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך גפן פוריה דא שכינתא[1731] מה שכינתא הוה סתימא לגו בבית קדש הקדשים
	קעא/א
אף כך אשה צנועה לא יוצאת משער ביתה החוצה ולכן היה בורח יונה מחוץ לארץ הקדושה והרי כאן כתוב מלפני ולא כתוב לפני.	אוף הכי אתתא צניעא לא נפקא מתרעא דביתה לבר ובגיני כך הוה ברח יונה לבר מארעא קדישא[1732] והא הכא כתיב מלפני ולא כתיב לפני
אלא ודאי כך הוא מלפני שהרי רוח נבואה לא באה מתוך שכינה אלא מלפני אותן שתי דרגות הנביאים ששורים על השכינה ומאותו מקום פחד להיות שם בארץ הקדושה ועל זה מלפני כי מלפני ה׳ הוא ברח ולא לפני ה׳ שהרי היה יודע שנבואה לא היתה באה אלא מלפני.	אלא ודאי הכי הוא מלפני דהא רוח נבואה לא אתיא[1733] מגו שכינתא אלא מלפני אינון תרין דרגין דנביאים[1734] דקא שריין על שכינתא ומההוא אתר דחיל למהוי תמן בארעא קדישא ועל דא מלפני כי מלפני יהו״ה הוא ברח ולא לפני יהו״ה דהא הוה ידע דנבואה לא הוה אתי אלא מלפני
ולכן קשים זווגים קשים מזונותיו של אדם לפני הקדוש ברוך הוא ולכן דוד	ובגיני כך קשין זווגין קשין מזונותיו של

[1728] יסוד דז״א (רח״ו).

[1729] כי החסדים שריין בפום אמה (רח״ו)

[1730] ואע״ג דלעיל אמרנו מלפני היא בינה. ועכשו אנו אומרים על היסוד אינה קושיא שלכך הוסיף הזוהר ודא איהו דנטיל כל עדונין דעלמא דאתי וכו׳ דההוא נועם ה׳ תמן וכו׳ נמצא כאלו היא הבינה (מ״מ).

[1731] גפן גימ׳ חק״ל (רח״ו).

[1732] מלכות ושכינה, ולא כתיב לפני, שהיה לו לומר בדרך שלא יאמר מלפני ה׳, אלא הנבואה (תאת?) [תהיה] הראתם יונה שקם לברוח תרשישה לפני ה׳, או יאמר ויקם יונה לברוח תרשישה ויצא לפני ה׳ וכיוצא, שיורה כדאמרן, ולא השתא דקאמר מלפני ה׳ (אור יקר).

[1733] עם היות שאי אפשר להמשיך הנבואה אלא על ידי השכינה, סוף סוף אינה יוצאה ממש מגו שכינתא, אלא היא מראה לנבואה, ועיקרה נובעת מתרי נביאי קשוט, ויונה ברח בענין שלא יבא לו הנבואה משם, ואי אפשר לברוח אלא במקום שלא תצא שם השכינה, שהיא כלי למעבר הנבואה, והבריחה עצמה אינה [אלא] מלפני ה׳ ממה שהיא קודמת לה דהיינו תרי נביאי (אור יקר).

[1734] פי׳ והם בבינה בסוף ומבינה נביאים נמצא שמלפני ה׳ שפירשנו על נ״ה כאלו היא הבינה (מ״מ).

המלך תלה מזונותיו למעלה משום שלמעלה לא פוסק לעולמים אבל כאן פוסק שהרי לא תלויים בו מזונות למעלה הם ועל זה כתוב ה׳ רעי לא אחסר לא יפסקו מזונות ממני לעולמים משום שאותו נהר ששופע ויוצא מעדן לא פוסק לעולמים ומשום זה קודמת שכינה על זה.	אדם לפני הקדוש בריך הוא ועל דא דוד מלכא תלי מזונותיו לעילא בגין דלעילא לא פסיק[1735] לעלמין אבל הכא פסיק דהא לא תליין ביה מזונות לעילא אינון ועל דא כתיב (תהלים כג א) יהו״ה רעי לא אחסר לא יפסקון מזונות מני לעלמין[1736] בגין דההוא נהר[1737] דנגיד ונפיק מעדן לא פסיק לעלמין ובגין דא קדמא שכינתא[1738] על דא
בא וראה בשעה שאותו מקום מקבל מזונות מלמעלה כל המקדשים את רבונם כולם מתעדנים ומתעוררים ומעלים כנפים כשבאה שכינה עם אותו מזון כדי שלא יסתכלו בה.	תא חזי בשעתא[1739] דהאי אתר מקבלא מזונא[1740] מלעילא כלהו דמקדשי[1741] למאריהון כלהו מתעדנין ומתערין וסלקין גדפין[1742] כד אתיא שכינתא בההוא מזונא[1743] בגין דלא יסתכלון בה
ואותן שלש מחנות בעליה אחת קוראים ואומרים קדוש אלה קוראים למחנה שני ומעלים כנפים אלה הראשונים ואלה השניים ואומרים השניים הללו קדוש אלה קוראים למחנה שלישי ומעלים כנפים שלש המחנות כאחד וכולם אומרים קדוש ה׳ צבאות מלא כל הארץ כבודו ועל זה כולם משלבים זה בזה אלה נכנסים לתוך אלה ואלה נכנסים לתוך	ואינון תלת משריין בסליקו חד[1744] קראן ואמרי (ישעיה ו ג) קדוש[1745] קראן אלין למשרייתא תניינא וסלקין גדפין אלין קדמאי ואלין תנייני ואמרין אלין תנייני קדוש קראן אלין למשרייתא תליתאה וסלקין גדפין תלת משריין כחדא וכלהו אמרי קדוש יהו״ה צבאות מלא כל הארץ כבודו ועל דא כלהו משלבן דא בדא אלין עאלין לגו אלין ואלין עאלין לגו אלין

[1735] לא מפני עון ולא מפני חסרון על ידי פגם עון, לכך תלה למעלה שיהיו המזונות נמשכים בלי תנאי כדי שלא יפסקו, ואם היו מהשכינה היו בתנאי על פי הדין כדפירשנו שההנהגה בה בדין (אור יקר).

[1736] והיה לו לומר לא יחסר, אלא לא אחסר בשום מעשה רע בעולם כדפירשנו (אור יקר).

[1737] אין לומר על היסוד שהרי כתיב ונהר יחרב ויבש, אלא על הבינה בצד החסד מהחכמה כדפירשנו לעיל, שעל ידי הנהר בינה נפיק מעדן חכמה, בבחינת חסד שבה, דהיינו לפני משורת הדין המזונות נשפעים כולל לכל המציאות בלי הקפדה כדפירשנו (אור יקר).

[1738] להעשות כלי בית קיבול לברכות הנזכרות כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[1739] מלכות (אור יקר).

[1740] שנסתלקה ועולה למעלה עד בין אבא ואימא כדפי׳ ואח,כ היא יורדת למטה מליאה אור ושפע מזון לכל העולמות (אור יקר).

[1741] שלש מחנות שהם יש להם רושת לקדש ואפשר היותם ג׳ בחינות בשרפים זו למעלה מזו, כדאמרינן שרפים עומדים וכו׳ וקרא זה אל זה וכו׳ וחיות ואפנים אומרים ברוך כדאמרינן בתפלה, וכן מוכח קראי, ישעיה ראה שרפים שמע קדוש, יחזקאל ראה חיות ואופנים ושמע ברוך, ואפשר שהחיות והאופנים בהיותם נכללים עם השרפים הם כולם אומרים קדוש, והיינו שכל המרכבה ראה ישעיה ונכללה בשרפים וכולם אמרו יחד קדושה, וג׳ מחנות דקאמר היינו שרפים חיות ואופנים (אור יקר).

[1742] היינו בב׳ יכסה פניו והענין שהכנפים הם לשון כנופיא, מחנות משתלשלים מהם, והם מעלים מחנות אלו, ונעלמין ראשונים, ושריהם העלולים עולים אל העלות, והמסתתר העלה בתוך עלוליו והיינו בשתים יכסה פניו ושתים מורידים למטה לכסות העלולים הגרועים שלא יעלו עמהם, והיינו בב׳ יכסה רגליו, ובב׳ נעשה מרכבה להסתלק למעלה וז״ש הכא ״מתערי וסלקין גדפין״ (אור יקר).

[1743] שהיא מאירה מאור השפע (אור יקר).

[1744] נראה שהם אומרים ראשונים קדוש לקבל כח השפע להכלל תחתונים במדרגת עליונים מהם, וליכנס במחיצתם, ואח״כ ב׳ כתות קדוש, לקבל שפע ואור להכלל למעלה בראשונה ואומרים קדוש, ואחר שכולם כלולות יחד אלו ואלו אומרים קדוש קדוש ה׳ צבאות להביא השפע מן השכינה, כל ג׳ מחנות יחד שהם קשורות ונכללות זה בזה וזה בזה, והיינו קשור פרקי המרכבה וכללותה יחד, כדרך שפי׳ בהיכלות, והנה כדי להכלל התחתונים בעליונים צריך שיהיה בחינת עליונים כלולה מן התחתונים ושם באותה בחי׳ יש להם מבא ליכנס אליהם ולהכלל בהם, וכן עליונים נאחזים ונכללים וז״ה ״כולהו משלבן וכו״ (או ריקר).

[1745] הנה עשר כתות מלאכים הם נכללים בסוד הספירות ג״ר ג׳ אמצעיות ג׳ אחרונות (רח״ו). (א״ב) [א״כ] כוונת קק״ק בסוד חב״ד חג״ת נה״י וקרוב לזה כתב הרב קדוש חכמה קדוש ת״ת קדוש יסוד הרי ספירה אחת בכל קדוש א׳ מג״ר ואחת מג׳ אמצעיות ואחת מג׳ תחתונות (מ״מ).

אלה משלבים זה בזה כמו שנאמר משלבת אשה אל אחתה כן תעשה לכל קרשי המשכן.	משלבן דא בדא כמה דאת אמר משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן
הקרשים עומדים תמיד בקיומם ולא מתכופפים כמו שהם עומדים שלא מתכופפים שאין להם כרעים ועומדים תמיד בלי ישיבה ועל זה כתוב בוקרשים עמדים.	קרשים קיימי תדיר בקיומייהו ולא מתכפפי כגוונא דאינון עומדים דלא מתכפפי דלית לון קפיצי וקיימי תדיר בלא ישיבה ועל דא כתיב (&) בקרשים עומדים
מה כתוב שתי ידות לקרש האחד אף כך בשני צבעים הם כלולים כל אחד ואחד מהם אותו שלו ושל חבירו וחברו אף כך יש בו ועל זה משלבים זה עם זה (זה נוטל שלו ושל חבירו וזה נוטל שלו ושל חברו).	מה כתיב (&) שתי ידות[1746] לקרש האחד אוף הכי בתרי גווני אינון כלילן כל חד וחד מנייהו ההוא דיליה ודחבריה וחבריה אוף הכי ביה ועל דא משלבן דא עם דא (דא נטיל דיליה ודחבריה ודא נטיל דיליה ודחבריה)
כדוגמת זה כתוב בתורה כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה זה מלמד לזה וזה מלמד לזה נעשו משלבים זה עם זה זה נוטל שלו ושל חבירו וזה נוטל שלו ושל חבירו ומשלבים זה בזה.	כגוונא דא כתיב (&) באורייתא (משלי ג יד) כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה דא אוליף לדא ודא אוליף לדא אתעבדו משלבן דא עם דא דא נטיל דיליה ודחבריה ודא נטיל דיליה ודחבריה ומשלבן דא ודא
כתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנחות ינהלני נאות דשא אלה הם המקורות העליונים שכל המזון וההספקה באים מהם הנאות הללו נקראים נאות יעקב נאות דשא משום שיש נאות בחוץ שנקראים נאות מדבר ועל זה בנאות דשא ואם תאמר הרי כתוב תדשא הארץ דשא שהרי הוא למטה אלא דשא מאותן נאות בא שנולד וצומח מהם ועל זה בנאות דשא ירביצני.	כתיב (&) בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נאות דשא אלין אינון מקורין עלאין[1747] דכל מזונא וספוקא אתיא מנייהו נאות אלין אקרון (איכה ב ב) נאות יעקב נאות דשא בגין דאית נאות לבר דאקרון (יואל ב כב) נאות מדבר[1748] ועל דא בנאות דשא ואי תימא הא כתיב (&) תדשא הארץ דשא דהא איהו לתתא אלא דשא מאינון נאות[1749] אתיא דאתייליד ואצמח מנייהו[1750] ועל דא בנאות דשא ירביצני
על מי מנחות ינהלני אלו המים של מנוחה ששופעים מאותו מקום ששופע ויוצא מעדן ואותם המים נקראים מי מנחות נפשי ישובב זוהי נפש דוד ולא רצה דוד לתקן אלא את אותה הדרגה שלו כראוי במי המנוחות הללו עתידים הצדיקים לנוח לעולם הבא שכתוב ונחך ה׳ תמיד וגו׳.	על מי מנוחות ינהלני אלין מיין דנייחא דקא נגדין מההוא אתר דנגיד ונפיק מעדן ואינון מיין אקרון מי מנוחות נפשי ישובב דא הוא נפש דוד ולא בעא דוד לאתקנא אלא להההוא דרגא דיליה כדקא יאות באלין מי מנוחות זמינין צדיקיא לנייחא לעלמא דאתי דכתיב (ישעיה נח יא) ונחך יהו״ה תמיד וגו׳
ועשית קרסי נחשת חמשים וגו׳ רבי אלעזר ורבי אבא היו יושבים לילה אחד כשירד הלילה נכנסו לתוך גן שעל ים טבריה ובין כך ראו שני כוכבים שנוסעים	ועשית קרסי נחשת חמשים וגו׳ רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי ליליא חד כד רמש ליליא עאלו גו גנא דעל ימא דטבריא אדהכי חמו

[1746] פירוש לרמוז שכל א׳ יש בו שלו ושל חבירו לכך הם שתי ידות לקרש (מ״מ).

[1747] פירוש נ״ה דזעיר (מ״מ).

[1748] פירוש נ״ה דנוקבא הנק׳ מדבר כמ״ש באידרא רבא והנה על פני המדבר היא המלכות (מ״מ).

[1749] פירוש כאלו אמר הכתוב בנאות שהם נ״ה משפיעים לדשא שהיא מלכות. וא״ש קרא אחרינא דכתיב תדשא הארץ דשא כי דשא הוא במלכות (מ״מ).

[1750] הם נו״ה דדכורא בחינות ביעין שבילי הזרע (רח״ו). דהנחה - פירוש ה׳ חסדים הנק׳ מים שהם באים מיסוד למלכות (מ״מ).????

זה מכאן וזה מכאן ונפגשו זה בזה והסתתרו.	תרין ככביא דנטלי דא מהכא ודא מהכא ואערעו דא בדא ואטמרו
אמר רבי אבא כמה גדולים מעשיו של הקדוש ברוך הוא בשמים מלמעלה ובארץ מלמטה מי יכול לדעת בשני הכוכבים הללו שיצאו אחד מכאן ואחד מכאן ונפגשו זה בזה והסתתרו אמר לו רבי אלעזר וכי לא ראינו אותם הרי השגחנו בהם והשגחנו בכמה מעשים אחרים	אמר רבי אבא כמה רברבן עובדי דקודשא בריך הוא בשמיא מלעילא ובארעא מלרע מאן יכיל למנדע באלין תרין ככביא דנפקו חד מהכא וחד מהכא ואערעו דא בדא ואטמרו אמר ליה רבי אלעזר וכי לא חמינא לון הא אשגחנא בהו ואשגחנא בכמה עובדין אחרנין
	קעא/ב
שהקדוש ברוך הוא עושה תמיד.	דקודשא בריך הוא עביד תדיר
פתח ואמר גדול אדונינו ורב כח וגו׳ גדול ורב ועליון הוא הקדוש ברוך הוא וכי לא ידענו שהקדוש ברוך הוא הוא גדול ורב כח מהו שבחו של דוד כאן.	פתח ואמר (תהלים קמז ה) גדול אדונינו ורב כח וגו׳ גדול ורב ועלאה איהו קודשא בריך הוא וכי לא ידענא דקודשא בריך הוא גדול איהו ורב כח מאי שבחא דדוד הכא
אלא בכל מקום הוא אומר גדול ה׳ וכאן אמר גדול אדונינו למה אלא שם שהוא אומר (שם מא) גדול ה׳ ומהלל מאד בדרגה עליונה הוא אומר וכאן שכתוב גדול אדונינו בדרגה תחתונה הוא אומר שהוא אדון כל הארץ מה כתוב למעלה מפסוק זה מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא אם כל בני העולם מיום שנברא אדם יתכנסו למנות את הכוכבים לא יוכלו כמו שנאמר (בראשית טו) וספר הכוכבים אם תוכל לספר אותם והקדוש ברוך הוא מה כתוב בו מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא למה משום שכתוב גדול אדונינו ורב כח וגו׳ כמו שאין מספר לכוכבי השמים פרט אליו אף כך הוא כתוב בו ולתבונתו אין מספר.	אלא בכל אתר איהו אמר (שם קמה ג) גדול יהו״ה והכא אמר גדול אדונינו מאי טעמא אלא התם דאיהו אמר גדול יהו״ה ומהלל מאד בדרגא עלאה קאמר והכא דכתיב (&) גדול אדונינו בדרגא תתאה קאמר[1751] דאיהו אדון כל הארץ[1752] מה כתיב (&) לעילא מהאי קרא מונה מספר לככבים לכלם שמות יקרא אי כל בני עלמא מיומא דאתברי אדם יתכנשון[1753] לממני ככביא לא יכלין למימני כמה דאת אמר (בראשית טו ה) וספור הככבים אם תוכל לספור אותם וקודשא בריך הוא מה כתיב ביה מונה מספר[1754] לככבים לכלם שמות יקרא מאי טעמא בגין דכתיב (&) גדול אדונינו ורב כח[1755] וגו׳ כמה דלית מספר לככבי שמיא בר

[1751] פירוש וא״כ לא יקשה וכי לא ידענא דקב״ה גדול דכיון דקאי על המלכות אשמעינן רבותא שאע״פי שנקרא עיר קטנה אפ״ה גדול אדונינו (מ״מ).

[1752] מתנהגים כל העולמות בי״ע על ידה, ע״י יחודה בז״א, שהוא היחוד דהו״ה אדנ״י ונכלל בה ע״ז כל האצילות כולו ביחוד אור א״ס שבו, ונעשית ע״ז אדון כל הארץ, ואלה״י כל הארץ יקרא (וכמ״ש בפרשת בראשית נ ע״ב ופ׳ וירא צט ע״ב בסתרי תורה שם וכן שם ק׳ ע״ב ע״ש, ופ׳ משפטים קו ע״א ופ׳ תרומה קעא ע״ב ופ׳ תצוה קפו ע״א) (הקדו״ש מה ע״א), ע׳ פ׳ בשלח (נא ע״א) ופ׳ אחרי (עד סע״א) (דע״ה ח״ב קטו ע״א), אור שכינתו ית״ש השוכן בהמציאות תמיד בבחי׳ נשמה לנשמה, ומשום שרק היא עצמה המסבב את הכל ואין בלתה, לכן היא נקראת בשם אלה״י כל הארץ (ישעיה נד ה) כמ״ש בזוה״ק (פ׳ תצוה קפו ע״א ע״ב), וכן היא נקרא אדון כל הארץ (יהושע ג יג) כמ״ש בפ׳ תרומה (קעא ע״ב) (כללים ח״ב מד ע״ג), בעולמות בי״ע הוה עיקר השליטה מהמלכות שהיא הב״ן, כי היא אדון כל הארץ וכו׳ ובעולם האצילות שניהם שולטים והמ״ה הוא העיקר שם והב״ן טפלה לו (ביאורים ח״ב כז ע״ג).

[1753] דחיקא לי טובא, וכי שבחא דקב״ה איהו לומר שמונה הככבים שאין בני אדם יכולים למנותם, מה בני אדם יכולים שנת לו הדר ממה שאין בני אדם יכולים, ואומר אני כי אם יספור אדם כוכבי מרום לא יגרע ולא יוסף מעלתם, והקב״ה כשסופרם היינו שמשפיעם ונותן בהם כחם (אור יקר).

[1754] ירצה מחשבם וסופרם להשפיע לכל אחד ואחד די מחסורו אשר יחסר לו, אם כן יאמר עתה הרי בני אדם אינם יכולים אפילו לסופרם מרבויים עד אין תכלית, וכולם הקב״ה סופרם לפרנסם כל אחד ואחד כפי בחינתו, אינו משפיעם דרך כלל, אלא מונה מספרם להשפיע לכל אחד ואחד לעצמו שפע הראוי לו (אור יקר).

[1755] שהרי כחו משפיע לכל ככב וככב כדי צרכו כל אחד ואחד בפני עצמו (אור יקר).

	מניה אוף הכי איהו כתיב ביה ולתבונתו אין מספר[1756]
בא וראה כתוב המוציא במספר צבאם וגו׳ את כל החילות והמחנות והכוכבים הוציא הקדוש ברוך הוא בשם כל אחד ואחד ולא גרע אפילו אחד בכל הכוכבים והמזלות של כל הרקיעים נתמנו שרים ופקידים לשמש את העולם כל אחד ואחד כראוי לו ואין לך עשב קטן בכל העולם שלא שולט עליו מזל וכוכב ממנה אחד שמשמש לפני הקדוש ברוך הוא כל אחד ואחד כראוי לו.	תא חזי כתיב (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם וגו׳[1757] כלהו חיילין ומשריין וככביא קודשא בריך הוא אפיק לון בשמא[1758] כל חד וחד ולא גרע אפילו חד בכל ככביא ומזלי[1759] דרקיעין כלהו אתמנון נגידין ופקידין[1760] לשמשא עלמא כל חד וחד כדקא חזי ליה[1761] ולית לך עשבא זעירא[1762] בכל עלמא דלא שלטא עליה ככבא ומזלא ברקיעא ועל ההוא ככבא ממנא חד[1763] דקא משמש קמיה דקודשא בריך הוא כל חד וחד כדקא חזי ליה
כל הכוכבים שברקיעים כולם משמשים על העולם הזה וכולם מפקדים לשמש כל דבר ודבר לאותם שבעולם הזה ולא צומחים ולא מגדלים עשבים ואילנות ודשאים ועשבי השדה רק למראה הכוכבים שעומדים עליהם ונראים עליהם פנים בפנים כל אחד ואחד כמו שראוי לו.	כל ככביא דברקיעין כלהו משמשי על האי עלמא וכלהו פקידן לשמשא כל מלה ומלה לאינון דבהאי עלמא ולא צמחין ולא מגדלין עשבין ואילנין ודשאין ועשבי ברא בר בחיזו דככביא דקא קיימי עלייהו ואתחזון עלייהו אנפין באנפין כל חד וחד כמה דאתחזי ליה
רב המחנות של הכוכבים והמזלות כולם יוצאים בראשית הלילה עד שלש שעות חסר רביע משם והלאה לא יוצאים	רוב משריין[1764] דככביא ומזלי כלהו נפקין בראשיתא דלילא עד תלת שעתי חסר רביעא

[1756] ירצה בחינות התבונה שמהם שופע הכח, אין מספר לריבויים וכללותם, כי מבחינות המקבל נדע בחינות המשפיע, והיינו דמסיק תא חזי וכו׳ (אור יקר).

[1757] לכולם בשם יקרא - כענין וקרא זה אל זה שהוא השפעה והארה, (ו)[כ]דין ויקרא אל משה, וזהו גדולה שיהיה שם נודע לכל כוכב וכוכב, שיושפע ויאיר השם ההוא (אור יקר).

[1758] ירצה אין שם המכונה למעלה כשם המכונה למטה, שם המכונה למטה הוא הסכמיי, לחלק בין איש לאיש הסכימו שיקרא פלוני כך ופלוני כך, ואין כן שם הדברים בלשון הקדש, מפני שכל שם ושם נדרש למעלה ברוחניות הספירות, ונדע שורשו ועניינו משם, וכיוצא בזה בספ״ר כנויי הספירות כדפירשנו בספ״ר בשער ערכי הכנויים, ואף כאן שמות הכוכבים השם מורה על עצמות כחו וגבולו ופעולתו וקבלתו מלמעלה (אור יקר).

[1759] הלשון אינו מדוקדק וכאלו אמר כל ככבייא ומזלי כולהו אתמנון נגידין (מ״מ).

[1760] והם המדרגות, המקבל התחתון העשב, המשפיעו הכוכב, והמשפיע לכוכב המלאך, והמלאך מקבל מזיו השכינה (אור יקר).

[1761] כך יניקתו וכך פעולתו, וכך צורת הכוכב תשתנה בניתוח עליה פרחיה זרועותיה, כפי בחינת כח השופע עליה המורה על אותו הניתוח ואותו הענין (אור יקר).

[1762] יש מהם [מלאכים] שאינם שלוחים כלל אלא הם שרי מעלה הממונים על כחות כל הבריאה כולה בפרטות ופרטי פרטות, וע״ד שאמרו (ב״ר פ״י סימן ו) אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל כו׳, וע׳ זוה״ק שמות (טו סע״ב) ופ׳ תרומה (קעא ע״ב) ופ׳ קדושים (פו סע״א) (דע״ה ח״ב כט ע״ב).

[1763] וכפי קבלת המלאך כך פעולת העשב, אם חם מן הגבורה, אם לח מן החסד, אם חם ולח מן התפארת, אם קר ויבש מן המלכות, ויתחלקו הבחינות לאין חכלית (אור יקר).

[1764] לא על הכוכבים עצמן קאמר אלא על כחות המלאכים הממונים עליהם, ולזה כח העשבים חזק בתחילת הלילה, שאז השוטר מכה בו ואמר לו גדל, ועם היות שהכוכב יעמוד כל הלילה כגון זריחתו מתחילת הלילה ושקיעתו סוף הלילה, המלאך אינו שופע בו אלא תלת שעתי פחות רביע, ושאר הזמן הוא מאיר אורו אמנם אין לו כח לגדל צמח הארץ מפני שנסתלק כחו, ויש מלאך קיים כל הלילה, ויש מלאך משפיע אורו מקצת שעה או רגע ומיד מסתלק, ודע כי שבעה כוכבי לכת, ואלף וכב׳ כוכבים [הקבועים בגלגל הח׳] הם מאותם הקבועים כל הלילה, ודברי ר׳ אלעזר הם בכוכבים הנוספים שהם לאין מספר ותכלית, ואלו גם הכוכבים מסתלקים, והיינו הכוכבים הנראים ורצים מרוצת מה ונסתרים, והטעם שאילו אין זמן יניקת המלאך מלמעלה אלא רגע או יותר מעט, וצריכים לפעול פעולתם להאיר באותתו הענין שהם ממונים בעולם התחתון (אור יקר).

רק מעטים וכל אותם הכוכבים לא משמשים לבטלה ולא נראים לבטלה ויש כוכבים שמשמשים כל לילה כדי להצמיח ולגדל את כל אותם דברים שהצטוו עליהם ויש כוכבים שמשמשים עד חצות הלילה וצומחים ומגדלים מראשית הלילה עד אותה שעה כל אותם דברים שהפקדו עליהם ויש כוכבים שמשמשים מעט מהלילה שכיון שנראה עם אותו העשב או אותו הדשא מיד השלים שמושו ולא צריך יותר באותו לילה והרי הם אינם עומדים לבטלה כיון שהשלימו את שמושם אינם נראים יותר בעולם הזה ונכנסים למקומם.	מתמן ולהלאה לא נפקין בר זעירין ואינון ככביא כלהו לא משמשי לבטלה ולא אתחזון לבטלה ואית ככביא דקא משמשי כל ליליא[1765] בגין לאצמחא ולגדלא כל אינון מלין דאתפקדו עלייהו ואית ככביא דקא משמשי עד פלגות ליליא וצמחין ומגדלין מראשיתא דלילי עד ההיא שעתא כל אינון מלין דאתפקדו עלייהו ואית ככביא דקא משמשי זעיר מליליא דכיון דאתחזי בהדי ההוא עשבא או ההוא דשאה מיד אשלים שמושיה ולא אצטריך יתיר בההוא ליליא והא אינון לא קיימין לבטלה כיון דאשלימו שמושייהו לא אתחזון יתיר בהאי עלמא ועיילין לאתרייהו
בספר החכמה העליונה של בני קדם אומרים על כל אותם כוכבי השרביט שמשלחים שרביט ברקיע אומרים שהעשבים הם בארץ מאותם שנקראים סמי החיים ואבני יקר יש בארץ וזהב שחוט של המגדל בתוך הרים רמים במעט המים שמכסים עליהם ולא מכסה אלא ששופע עליו ושולטים על כל אלה אותם כוכבי השרביט ומגדלים הללו בשבילם.	בספרא דחכמתא עלאה דבני קדם אמרי על כל אינון ככביא[1766] דשרביטא דקא משדרי שרביטא ברקיעא אמרי דעשבין אינון בארעא מאינון דאקרון סמי דחיי ואבנין יקירן אית בארעא וזהב שחוט דמגדלא גו טורי רמאי בזעיר מיין דחפיא עליה ולא חפיא אלא דנגיד עליה[1767] ושלטאן על כל אלין אינון ככביא דשרביטא ומגדלי אלין בגינייהו
וכל תקונם וגדלתם אינו אלא במראה ונגה של אותו שרביט ששולח אותו הכוכב לתוך הרקיע ואז מתתקנים ומתגדלים כל אותם דברים.	וכל תקונא וגדולא דלהון לאו איהו אלא בחיזו ונגהא דההוא שרביטא דקא משדר ההוא ככבא גו רקיעא וכדין אתתקנן ומתגדלן כל אינון מלין
מחלות יש בבני אדם כמו ירוקים וחולי רוח שהרפואה שלהם לא תלויה כי אם במראה אחד של ברזל קליל הנוצץ לעינים ויש לו לבעל החלי להסתכל בו ולא (שוכך) שיך (נרפא) בזה עד שעובר אותו מראה לצד זה ולצד זה כמו השרביט שיושיט התנוצצות של ברק לפניו ובאותה הושטה של ברק שנוצץ לעינים באה לו הרפואה אף כך כל אותם ששולטים עליהם אותם כוכבים אין להם תקון וגדלה במה שנראה פרט לאותה התפשטות השרביט ובזה מתתקנים במראה	מרעין אית בבני נשא כגון ירוקין וקסטירין דאסוותא דלהון לא תלי אלא בחד מראה דפרזלא קליל נציץ לעיינין ואית ליה למאריה דמרע לאסתכלא ביה ולא (נ״א שכיך) שייך (ס״א אתסי) בהאי עד דאעבר[קמ] ההוא מראה לסטרא דא ולסטרא דא כגוונא דשרביטא דיושיט נציצו דברק לאנפוי ובההוא אושיטו דברק דקא נציץ לעיינין אתי ליה אסוותא אוף הכי כל אינון דשלטי עלייהו אינון ככביא לית לון תקונא וגדולא במה דאתחזי בר בההוא פשיטו דשרביטא ובהאי מתתקני בחיזו
	קעב/א
בצבע בכח כמו שנראה.	בגוון בחילא כמה דאתחזי
ויפה הוא שהרי כמו זה רמוז בספרו של שלמה המלך בחכמת האבנים היקרות שאם חסר מהם נגה של התנוצצות ולהט	ושפיר איהו דהא כגוונא דא רמיז בספרא דשלמה מלכא בחכמתא דאבנין יקירן דאי

[1765] כל הלילה כולה (מ״מ).
[1766] ויחי רכג ע״א ויקרא רלא ע״ב (הערת הזהר).
[1767] פי׳ אין המים חופה עליהם תמיד אלא נמשך המים עליהם ומיד מתגלים (מ״מ).

הכוכבים הידועים לא מגדלים ולא (מתתקנים לעולמים) מתקנים אותם לעולמים והכל תקן הקדוש ברוך הוא לתקון העולם כמו שנאמר להאיר על הארץ בכל מה שצריך בעולם הזה לתקן אותו.	חסר מנהון נגהא דנציצו ולהיטו דככביא ידיען לא מנדלין ולא (ס״א מתתקנין לעלמין) מתקני לון לעלמין וכלא אתקין קודשא בריך הוא לתקונא דעלמא כמה דאת אמר (בראשית א יז) להאיר על הארץ בכל מה דאצטריך בהאי עלמא לתקנא ליה
כתוב ועשית קרסי נחשת חמשים וכתוב ועשית חמשים קרסי זהב ושנינו מי שלא ראה אותם הקרסים במשכן לא ראה אור של כוכבים ברקיע משום שבאותו מראה ובאותו צבע דומים לכל מי שמסתכל בהם.	כתיב (&) ועשית[1768] קרסי נחושת חמשים וכתיב (&) ועשית חמשים קרסי זהב ותנינן מאן דלא חמא אינון קרסים במשכנא לא חמא נהירו דככביא ברקיעא[1769] בגין דבההוא חיזו ובההוא גוונא דמיין לכל מאן דאסתכל בהו
יש כוכבים ברקיע שאלה יוצאים מאותו הרקיע שכל הכוכבים הדוקים שם באותו הרקיע יש מאה חלונות שקופים מהם לצד מזרח ומהם לצד דרום ובכל חלון וחלון יש כוכב אחד.	ככביא אית ברקיעא דאלין נפקי מההוא רקיעא דכל ככביא אדוקין תמן בההוא רקיעא אית מאה חלוני משקופין מנהון לסטר מזרח ומנהון לסטר דרום ובכל חלונא וחלונא ככבא חד
וכשהשמש הולכת באותם חלונות ושקועים שברקיע הוא נוצץ בהתנוצצות והכוכבים הללו יוצאים להתנוצץ מאותה התנוצצות של השמש ונצבעים מהם אדמים כגון הנחשת מהם ירקים כגון הזהב ולכן אלה אדמים ואלה ירקים חמשים הם באותם חמשים חלונות (וחמשים הם באותם החלונות) האחרים של צד מזרח הם ירקים של צד דרום הם אדמים בהם אחוז סיום המשכן.	וכד שמשא אזיל באינון חלונין ומשקופין די ברקיעא נציץ בנציצו ואלין ככביא נפקי לאתנצצא מההוא נציצו דשמשא ואצטבעו מנהון סומקין כגוונא דנחשת ומנהון ירוקין כגוונא דזהב ועל דא אלין סומקין ואלין ירוקין חמשים אינון באינון חמשים חלונין (נ״א וחמשים אינון באינון חלונין)קמז אחרנין דלסטר מזרח אינון ירוקין[1770] דלסטר דרום אינון סומקין[1771] בהו אתאחד סיומא דמשכנא[1772]
בכל אותם הכוכבים שיוצאים מאותו רקיע מתערבים אותם כוכבים בלילה ונוצצים ולוהטים ושולטים בעולם הזה	בכל אינון ככביא דנפקי מההוא רקיע מתערבי אינון ככביא בליליא ונצצי ומלהטי ושלטי בהאי עלמא מנהון על נחשת מנהון על

[1768] כתיב ועשית וכו׳ לפי דבריו נראה שהיו קרסי המשכן לדמות לאלו הכוכבים, וזה דוחק לא יוכל להאמין השכל והרי פירוש סוד הקרסים בכמה רמזים נעלמים, היאך נאמר שיהיו הכוכבים רמז הקרסים, וזה אינו שיותר מעולה היריעות מכל המשכן, ועוד הרי פירוש עשר יריעות עשר ספירות, לזה נראה שלא פירש ר׳ אלעזר ענין הכוכבים האלו אלא שיוכל המעיין להתחכם משם אל סוד רמיזתם, והיינו שהשמש הוא התפארת, ורקיע הכוכבים היא הבינה, והיא נקראת חמשים שערים, ויש חמישים קרסי זהבמצד הבינה, וחמשים קרסי נחשת המלכות, והחמה תפארת מאיר אלו ואלו שהוא סוד יעקב המתייחד בלאה ורחל, ונודע שהבינה על התפארת, והמלכות בחסד, לכך אלו לסטר מזרח ואלו לסטר דרום, וכמו שבלילה מתערבי אלו ואלו, כך הם אותם החמישים העליונים שבבינה הם מתערבים באותם החמישים שבמלכות, והמלכות מדת הלילה כלולה ממאה שערים כנודע, ואומרו שהם שולטים על **עשרים וחמש** וכו׳, הם עשרין וחמשה אותיות דייחודא דקריית שמע, דהיינו כל אחת מחמש כלולה מחמש, ופלגא הוא סוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דהיינו פלגא מלכות חצי דבר ודאי, ולכך זהב די יפה, ואלו נחת דין חזק, ועניין הוראתם קל לייחסם במדות (אור יקר).

[1769] ערבות דידה שהוא היכל ק״ק ששם חיבורא דצדיק בארון שם חמשים לולאות וחמשים לולאות שהן נ׳ שערי בינה שהן ביסוד הנק׳ כ״ל וכן ביסוד דידיה כל״ה ו״ם כידוע והכוכבים שברקיע שקשורין בתלי שהוא המחבר הכל הן החמשים קרסים שמחברן וז״ס שהקרסים בלולאות כמו כוכבים ברקיע וכ״ז הן ה״ג שהן מה׳ עילאה נ׳ תרעין (אד״א ויקרא כג כד).

[1770] פי׳ לפי שהת״ת שהוא מזרח הוא קו ירוק (מ״מ).

[1771] פירוש לפי שהגבורה כלולה בחסד שהוא דרום (מ״מ).

[1772] פירוש שהמשכן הוא בחינות מט״ט ביצירה והארת היצירה מאירה להם שהם בעשייה (מ״מ).

מהם על נחשת מהם על זהב ירקרק ומתתקנים וגדלים על הכח שלהם.	זהב ירקרק ואתתקנן ומגדלן על חילא דלהון
אלה הכוכבים שולטים בכ״ה וחצי הנקדות של הלילה שהם רגעים של שעה והם שמגדלים נחשת שהם אדמים ולוהטים ונוצצים וכשמושיטים שלש פעמים התנוצצות לצד המזרח או חמש או שבע מלכי העמים יבאו על אותו צד וכל העשר והזהב יסתלק מאותו מקום ואם התנוצצות אחת שתים ארבע שש זו אחר זו אימה ופחד יפל וישרה על אותו הצד מכה ההתנוצצות ושוככת מכה ההתנוצצות ושוככת יתעוררו קרבות ולא יעשו (בעולם באותו צד) שהרי באותו זמן התעוררות למעלה היא לפני הקדוש ברוך הוא באותם הממנים של העולם ששולטים על שאר העמים וכן כמו זה בצד אחר.	אלין ככביא שלטי בכ״ה ופלגא נקודין דלילי֗א דאינון רגעי שעתא ואינון דמגדלי נחשת אינון סומקי ולהטי ונצצי וכד אושיטו תלת זימנין נציצו לסט֗רא דמזרח או חמש או שבע מלכי עמין ייתון על ההוא סט֗רא וכל עותר֗א ודהבא יסתלק מההוא סט֗רא ואי נציצו חד תרין ארבע שית דא בתר דא אימת֗א ופחד֗א יפול וישרי על ההוא סט֗רא בטיש נציצו ושכיך בטיש נציצו ושכיך יתערו קרבי ולא יתעבידו (ד״א בעלמא בההוא סט֗רא) דהא בההוא זמנא אתערות֗א הוא לעילא קמי קודש֗א בריך הוא באינון ממנן דעלמא דשלטין על שאר עמין וכן כגוונא דא בסט֗רא אחר֗א[1773]
פתח ואמר יהי שם האלוה מברך מן העולם ועד העולם שהחכמה והגבורה שלו היא והוא משנה עדנים וזמנים והכל הוא ברשותו והוציא את עמו הקדוש מהכח והרשות של כוכבים ומזלות משום שהם אלילים אחרים ולא באלה חלקו של יעקב כי אם ביוצר הכל הוא.	פתח ואמר (דניאל ב כ) להוא שמיה די אלה֗א מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמת֗א וגבורת֗א דיליה הי֗א והוא מהשנא עדני֗א וזמני֗א וכלא איהו ברשותי֗ה ואפיק לעמי֗ה קדיש֗א[1774] מחילא ורשות֗א דככבי֗א ומזלי בגין דאינון טעוון אחרן ולא באלין חולקא דיעקב כי אם (ירמיה י טז) ביוצר הכל הוא
רקיע יש למעלה על כל הרקיעים הללו והוא טמיר וגנוז וחותם טבעת המשכן שולט על הרקיע הזה והרקיע הזה נקרא החדר של המשכן וברקיע הזה כל אותם חלונות מצד זה ומצד זה ואוחז את כל אותם הסדורים של המשכן ששה חלונות	רקיע אית לעילא[1775] על כל אלין רקיעין ואיהו טמיר וגניז וחותמא דגושפנקא דמשכנא[1776] שלט֗א על האי רקיע[1777] והאי רקיע אקרי אידר֗א דמשכנא[1778] ובהאי רקיע כל אינון חלונין[1779] מסט֗רא דא ומסט֗רא דא

[1773] פירוש כד אושיטו לצד אחד כגון למערב או לצפון אבל בדרום שם הם (מ״מ).

[1774] **ואפיק לעמיה קדישא** וכו׳, הענין שהרקיע הזה אינו מהרקיעים האלו שהכוכבים האלו בהם, שאלו הוא ממשלת החיצונים, ולזה וממנו ולמטה גם כן ממשלת החצונים, ולזה אפיק לעמיה, שאין ישראל תחת ממשלת החצונים ולזה **אפיק לעמיה**, שאין ישראל תחת ממשלת החצונים, ולזה אינם תחת המזלות ולא כוכבי השמים, ולא שלטו התוכנים על הרקיע הזה לידע מהו, ולזה אמר **ואיהו טמירא וגניזא**, שזה הרקיע נמסר בקבלה, ולא שישיגוהו העין, מפני שלא עמדו על מנין הרקיעים אלא מחמת שינויי המהלכים (אור יקר).

[1775] פירוש רקיע העליון שהוא רומז לג״ר שיש שם בעשייה (מ״מ).

[1776] וזה עניינו בדרך אחרת, **וחותמא דגושפנקא דמשכנא**, נודע כי סוד המשכן הוא שבעה היכלות, **חותמא דגושפנקא** הם כות קדושים מתחתמין שנית מהם, שהם חותם ודמות העליונים, והם אמצעיים יונקים מההיכלות, והם משפיעים לכוכבים, ואל הכוכבים הם במדרגת החצונים, מפני שהחצונים שולטים בהם ושפעם, שאלו הם שליטת השרים, והיינו כשיתלבש עולם מטטרון שהם שבעה היכלות המלובשים בשבע מדורין, יתלבש וישלוט ברקיע זה, לזה יקרא אדרא דמשכנא ודאי, שהוא חדר ושכינת המשכן כדפירשנו (אור יקר).

[1777] פירוש שמלכות דיצירה מתלבשת שם והיצירה נקרא משכן כמ״ש הרב שמלכות דיצירה בהיכל ק״ק דעשייה (מ״מ).

[1778] פירוש ז׳ חלונין דלקמן שהם ברקיע זה שהוא ג״כ דעשייה. אבל מאה חלונין דלעיל הם ברקיע שני ששם כל הככבים כמ״ש הזוהר לעיל (מ״מ).

הם גדולים מכולם ואחד נסתר ששולט עליהם.	ואחיד כל אינון סדורין דמשכנא שית חלונין אינון רברבין[1780] על כלהו וחד סתים[1781] לשלטא עלייהו
חלון אחד נקרא חלון הזהר ובו יוצא כוכב אחד שנקרא לחכמים י״ד וזהו התוך שמהתך למטה בשלטון של יהודה לא שאין לו חלק בו שהרי אין לשבטי ישראל חלק ונחלה בהם אלא ששבט יהודה שולט על זה ואינו עליו.	חלונא חד אקרי חלון זהרא[1782] וביה נפקא ככבא חדא דאקרי לחכימי י״ד[1783] ודא איהו התוכא[1784] דקא מהתך לתתא בשלטנותא דיהודה לאו דאית ליה חולקא ביה דהא לית לשבטין דישראל חולקא ואחסנא בהו אלא שבטא דיהודה שלטא על האי ולאו איהו עליה
וכשהסיטו בני יהודה את דרכם מאחרי הקדוש ברוך הוא הלכו לדעת אחר החלון הזה והכוכב הזה ואמרו (שהרי ידע) שזו היד המנצחת את שאר העמים שכתוב בו ידך בערף אויביך והלכו אחריו ועושים לו שמוש ופלחן ועל זה כתוב (מלכים־א יד) ויעש יהודה הרע בעיני ה׳.	וכד אסטו בני יהודה ארחייהו מבתר קודשא בריך הוא אזלו למנדע בתר חלונא דא והאי ככבא ואמרו (ס״א דהא ידע) דהאי ידא דקא מנצח לשאר עמין דכתיב ביה (בראשית מט ח) ידך בערף אויביך ואזלו אבתריה ועבדו ליה שמושא ופלחנא ועל דא כתיב (מ״א יד כב) ויעש יהודה הרע בעיני יהו״ה
כשהכוכב הזה יוצא פושט יד אחת בחמש אצבעות מאיר ונוצץ באותו חלון	האי ככבא כד נפיק פשיט חד יד בחמש אצבען נהיר ונציץ בההוא חלון
	קעב/ב
בעלי הקסמים והכשפים פוחדים מהמקום הזה משום שבשעה שזה שולט כל הקסמים והכשפים מתבלבלים ולא מצליחים בידיהם.	מאריהון דקוסמין וחרשין דחלי מהאי אתר בגין דבשעתא דהאי שלטא כלהו קסמין וחרשין מתבלבלי ולא אצלח בידייהו
ואם תאמר הואיל והרקיע הזה טמיר ואיך יודעים אותו אלא סימן חיצון יש להם ויודעים שהרי שולט הכוכב הזה ופוחדים תמיד ממנו ולא מצליחים בידיהם אותם קסמים וכשפים ולכן יש פעמים שמצליחים בו בני אדם ויש פעמים שלא מצליחים בו ולכן אותם בעלי קסמים וכשפים מתמעטים מהעולם כי הם לא יודעים את העקר למה לא מצליח בידיהם ועל זה אותם הראשונים היו יודעים ומסתכלים בחוץ באותו סימן שיודעים.	ואי תימא הואיל ואיהו האי רקיע טמירא היך ידעי ליה אלא סימנא אית לון לבר וידעי דהא שלטא ככבא דא ודחלי תדיר מניה ולא אצלח בידיהון אינון קסמין וחרשין ועל דא אית זמנין דאצלחו ביה בני נשא ואית זמנין דלא אצלחו ביה ובגין דא אינון מארי קוסמין וחרשין מתמעטי מעלמא בגין דלא ידעין עקרא כד חמאן דלא אצלח בידייהו ועל דא אינון קדמאי הוו ידעי ומסתכלן לבר בההוא סימנא דקא ידעי

[1780] בלק קפג ע״ב (הערת הזהר). מפני שיש הרבה, והשאר נטפלין בפעולתם לאלו, והם כנגד שבעה היכלות ושבעה מדורין, וכמו שכל ענין עליון הם ששה ואחד סתום ונעלם כנגד שלש ראשונות, כך אלו הקליפות שולטות בששה והשביעי סתום כדמסיק יחסנון מלכותא קדישי עליונין כאשר יתבאר (אור יקר). פירוש כנגד ו״ק (מ״מ).

[1781] פירוש כנגד בינה (מ״מ).

[1782] כי הוא נגד אריה סוד החסד וסי׳ אריה יהודה פני חריה אל הימין ולכך מבטל כח כשפים וס״א וממנו יונק כוכב צדק (רח״ו במ״מ).

[1783] היינו שהוא נגדיי למלכות שהיא מדת יהודה, ולכך החליפוהו והיינו עבודה זרה (אור יקר).

[1784] סיגים, והן אמת שעל ידה שולט באומות, שאין שליטה בקלי׳ אלא על ידי מה שנשפע למטה כחל כבו שהכתות, והיינו שהם שולטים עליו, והם חשבו להפך ועבדו עבודה זרה בו (אור יקר).

חלון שני נקרא חלון הצפרן משום שהוא כעין הצפרן ובו יוצא כוכב אחד שנקרא לחכמים צפעון שהרי זה שולט בשלטון חזק בדין בראש וזנב יש לו כמו צפעון אורב להרג.	חלונא תניינא אקרי חלון טופרא[1785] בגין דאיהו כגוונא דטופרא וביה נפקא ככבא חד דאקרי לחכימין צפעון דהא דא שלטא בשולטנא תקיף בדינא ברישא וזנבא אית ליה כצפעון כמין לקטלא
מאותו חלון יוצאים שש מאות אלף רבוא של רוחות ששולטות על אותן הצפרנים של בני אדם כשהן נזרקות בגלוי ובזה עושים כשפים וקסמים כל אותם שמכירים אותם באותה שעה שהכוכב הזה שולט כל אותם שזורקים צפרנים (אם עשה) או עושים בהם כשפים גורמים מות לכל העולם והכשפים עולים בידי אותם שעושים אותם.	מההוא חלון נפקי שית מאה אלף רבוא רוחין דשלטין על אינון טופרין דבני נשא כד אזדרקן באתגליא בהאי קיז עבדי חרשין וקסמין כל אינון דידעי לון בההיא שעתא דהאי ככבא שלטא כל אינון דזרקי טופרי (ס״א אי עביד) או עבדי חרשין בהון גרים מותא לכל עלמא וסליק חרשין בידייהו דאינון דעבדי לון
החלון השלישי נקרא חלון החושן ובו יוצא כוכב אחד שנקרא נגה״ה דבוסי״נא (אור הנר) זוהי התנוצצות שנוצצת ועומדת על כל רוח ומנוחה והצלה (וטוב) בה אין בה כלל קטרוג כשהוא שולט כל המנוחה וכל האור שולט בעולם שלוה ושבע והכל שולט בעולם.	חלונא תליתאה אקרי חלון חושנא[1786] וביה נפקא ככבא חדא ואקרי נגה״א דבוסינ״א (נ״א דבוציני) האי איהו נציצו דנציץ וקיימא על כל רוחא ונייחא ושיזבותא (נ״א וטיבותא) ביה ליה ביה קטרוגא כלל כד איהו שלטא כל נייחא וכל נהירו שלטא בעלמא שלוה שבעא וכלא שליט בעלמא
חלון רביעי הוא חלון שנקרא גביע ובו יוצא כוכב אחד שנקרא לחכמים אשכול הכפר משום שכך יוצא כמו אשכול נוצץ נצנוצים כמו ענבים בכפר ובזה התעוררות הרחמים מתעוררים בעולם מרחיק ומקרב תולדות רבות מתרבות בעולם ובני העולם לא מקפידים כשצריכים זה את זה שלום ושמחה מתעוררים בעולם.	חלונא רביעאה איהו חלון דאקרי גביע[1787] וביה נפקא ככבא חד דאקרי לחכימין אשכול הכפר בגין דהכי נפיק כאשכול נציץ נציצין כענבין בכופרא בהאי אתערו דרחמי אתער בעלמא מרחיק ומקריב תולדין סגיאין אסגיאו בעלמא בני עלמא לא קפדי כד אצטריכו דא לדא שלמא וחדוה אתער בעלמא

[1785] היא הקליפה השנית נגד היכל עצם השמים והיא מדת הוד, והוא מדור שני כדפירשנו, וזה שואב משם תמצית, ובו שליטת אלו החצונים מחנה שנית, ושליטתם על הצפרנים שהם המותר, והחצונים הם דומה למותר הצפורן שהוא מן הגוף לחוץ דומה לערלה, וזה מעשה בני אדם בצפרנים מצליח, וצריך ליזהר האדם בצפרניו תמיד כדי שלא יתן כח לאלו, אלא שבזמן שליטתם יתוסף כחם כל כך עד שגורמין מיתה במה שהקליפה היא מתחזקת, ועל דרך זה גם כן הפוגמין במעשה כשפים, עם היות שיש להם הצלחה הם גורמין שליטת החצונים והתפשטותם בעולם (אור יקר). הוא נגד גבורה וז״ס וכצפעוני יפריש וממנו ינוק מאדים (רח״ו).

[1786] הוא נגדיי להיכל נוגה שהוא ממדת הנצח, ולכך הנהגת הכוכב הזה הנהגה יפה, וכשהעולם מתנהג על ידי הנהגת הכוכב הזה יש בעולם כל טוב, ולא מפני זה מותר לישראל שאין לו שליטה על ישראל, שהרי ישראל הם יונקים מההיכלות ממש בימות החול, ואלו למטה מטה, ובימות שבת ישראל יונקים מלמעלה, ולזה אין ראוי להם להשתעבד תחת אלו הכחות שהם כחות לחצונים (אור יקר). נגד ת״ת חושן על הלב ולכן הוא טוב גמור וממנו יונק חמה (רח״ו).

[1787] היינו נגדיי להיכל הרצון ונגדיי לתפארת, וכמו שבקדש תלו הכל במדה זו כאשכל, ולזה בו מדות רחמים ותולדות ובני עולם רחבי לב, וכל אלו העניינים מורים על שפע התפארת, שהוא נשפע לחוץ על ידי שמרי השמרים כראוי לחצונים, ולא לישראל בארץ ישראל שאין להם שליטה שם (אור יקר). נגד יסוד גביע כסף של יוסף והיינו אשכול איש שהכל בו ולכן מרבה שלום בסוד היסוד המרבה שלום וממנו יונק כוכב (רח״ו).

חלון חמישי הוא חלון שנקרא באר על שם הכוכב שיוצא בו נכנס ויוצא ושואב כדלי לא שוכך לעולמים בזה חכמי הלב לא יכולים לעמד בדרך אמת משום שאינו עומד בקיום ולא שוכך לעולמים ועל כך דוחקים את עצמם לעין במקום הזה ולדון דין.	חלונא חמישאה איהו חלון דאקרי באר על[1788] די ככבא דנפיק ביה עאל ונפיק שאיב כדלי לא שכיך לעלמין בהאי חכימי לבא לא יכלין למיקם בארח קשוט בגין דלא קאים בקיומא ולא שכיך לעלמין ועל דא אתדחקן גרמייהו לעיינא בהאי אתר ולמידן דינא
חלון ששי הוא החלון שנקרא נגה ויוצא בו כוכב אחד שנקרא גזרון משום שכאשר זה שולט העולם עומד בדין בכמה גזרות ובכמה ענשים ובכל יום ויום מתחדשות גזרות על העולם וטרם שאלה מסתימות מתחדשות אחרות וזה לא כל כך שולט בעולם.	חלונא שתיתאה[1789] איהו חלון דאקרי נגהא ונפקא ביה ככבא חד דאקרין גזרון בגין דכד האי שלטא עלמא קאים בדינא בכמה גזרין ובכמה עונשין ובכל יומא ויומא מתחדשן גזרין על עלמא ועד לא יסיימון אלין הא אחרנין מתחדשין והאי לא שלטא כל כך בעלמא
אבל סמוך לימות המשיח ישלט החלון הזה בכוכב הזה על העולם ועל כן ישלטו חיות רעות על העולם ויתחדשו מינים רבים זה אחר זה וישראל יהיו בצרה וכשידחקו בתוך חשכת הגלות אז הקדוש ברוך הוא יאיר להם את אור היום ויקבלו המלכות קדושים עליונים ותתבטל המלכות מידם של העמים עובדי כוכבים וישלטו עליהם ישראל ויתקים והיה אור הלבנה וגו׳.	אבל סמוך לימות המשיח ישלט החלון בהאי ככבא על עלמא ועל דא ישלטון חיון ומרעין בישין על עלמא ויתחדתון זינין בישין דא בתר דא וישראל יהון בעקו[1790] וכד יתדחקון גו חשוכא דגלותא כדין ינהר לון קודשא בריך הוא נהירו דיממא ויקבלון מלכותא קדישי עליונין ויתבטל מלכותא מידא דעממין עובדי כוכבים וישלטון עלייהו ישראל ויתקיים (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה וגו׳
ואז יפתח החלון השביעי בכל העולם וכוכבו הוא הכוכב של יעקב וזהו שאמר בלעם דרך כוכב מיעקב והכוכב הזה יאיר (ארבעה ימים וארבעה לילות) ארבעים יום (וארבעים לילה) וכשיתגלה מלך המשיח ויתכנסו למלך המשיח כל העמים של	וכדין חלונא שביעאה[1791] יתפתח בכל עלמא וככבא דיליה איהו ככבא דיעקב והאי איהו דקאמר בלעם (במדבר כד יז) דרך ככב מיעקב[1792] וככבא דא יהא נהיר (נ״א ד׳ יומין וד׳ לילין) ארבעין יומין[1793] (וארבעין לילין) וכד

[1788] היא נגד היכל אהבה שהיא היכל החסד, ובו מים, ולא גזרו בו גזרה מפני שהוא כדלי שואב ומשפיע, ולא יכלו לדעת מה תהא דינו, ולא כנו שם לכוכבו מפני שלא ידעו מה הוא, והחלון כבאר, והכוכב כדלי השואב מן הבאר מימיו לא השיגו יותר (אור יקר). נגד נצח סרטן גדל במים ולפי שלפעמים צולע על ירכו לא יכלין למיקם בארח קשוט וממנו יונק נוגה (רח״ו).

[1789] הוא נגד הגבורה המעורר מדנים וגזירות, כענין היכל הזכות שבו דינים מתחדשים (אור יקר). נגד הוד גז״ר דין והודי נהפך עלי למשחית וממנו יונק שבתי (רח״ו).

[1790] תימה דהא אמרן שאין ישראל תחת ממשלת הכוכבים ואם כן למה ימשך להם מתחת ידי הכוכב הזה נזק וצער, ויש לומר שאלו הם ישראל שהם תחת יד השרים בגלות, שבהרכרח גמור הם קצת תחת ממשלת הכוכבים, ומתנהגים בהנהגת האומה שהם גולים בה, כדפירש דוד ואמר אשר גרשוני היום מהסתפח וכו׳ לאמור לך עבוד אלהים אחרים, ועוד נוכל לומר שישראל אינם תחת ידי השר, אלא שהפעם הזו היא הנהגה עליונה שישלוט הכוכב הזה ויעורר מכות ותחלואים בעולם, לכלות ולהתם האומות אלו באלו, וגם כן להצר לישראל כדי שישובו בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא, כדי שיהיו זוכים לגאולה. עוד אפשר לומר שצרת ישראל אינה כצרת האומות, שצרת האומות יהיו במלחמות וגזירות, **וישראל בעאקו** מצרת האומות שיהיו מצירין לישראל, ויכבד עול הגלות עליהם, שהגלות ודאי מיד הקב״ה הוא להם לישראל כדי לעורר להם הגאולה, ואז כל העולם יתנהגו הנהגת הקודש דהיינו הנהגת הכוכב השביעי שהוא נגד היכל קדש הקדשים, שאין החצונים שולטים, ולזה יתנהג העולם כולו אפילו האומות והשרים על ידי הקדושה (אור יקר).

[1791] נגד מלכות בסוד בינה מלך משיחנו ישי בן לאה וממנו יונק לבנה (רח״ו).

[1792] שיהיה יניקתו מיעקב, דהיינו ישראל יונקים מלמעלה ומשפיעים לכוכב זה, והאומות יונקים מהכוכב (אור יקר)..

[1793] ח ע״א (הערת הזהר).

העולם אז יתקיים הפסוק שכתוב שרש ישי אשר עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנחתו כבוד.	יתגלי מלכא משיחא ויתכנשון לגבי מלכא משיחא כל עמין דעלמא כדין יתקיים קרא דכתיב (ישעיה יא י) שרש ישי אשר עומד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד
פתח רבי שמעון ואמר (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עושי נתן זמרות בלילה הפסוק הזה פרשוהו ונתבאר אבל עושי עושי היה צריך להיות מה זה עושי אלא שם האלוה הוא שם כלול שנראה הוא ובית דינו זהו שם שלם שכולל זכר ונקבה א״ל ו״ה ולכן עשי.	פתח רבי שמעון ואמר (איוב לה י) ולא אמר איה אלוה עשי נותן זמירות בלילה האי קרא אוקמוה ואתמר אבל עושי עושי[1794] מבעי ליה מאן עושי אלא שמא[1795] דאלוה שמא כליל איהו דאתחזי הוא ובי דיניה דא שמא שלים איהו דכליל דכר ונוקבא א״ל ו״ה ובגיני כך עושי
נתן זמרות בלילה משום שזהו שמשבח תמיד אל המלך שהשלום שלו כמו שהמנורה לא שוקט תמיד לקבל אור השמחה העליונה מרב	נותן זמירות בלילה בגין דדא איהו דקא[1796] משבחת תדיר[1797] לגבי מלכא דשלמא דיליה כגוונא דבוצינא דלא שכיך תדיר בגין לקבלא נהורא חדוה עלאה מסגיאות
	קעג/א
השמחה שלו ולכן נתן זמרות בלילה.	חדוה דיליה ועל דא נותן זמירות בלילה[1798]
כל אותם כוכבים שמאירים ברקיע כולם מודים ומשבחים לקדוש ברוך הוא בכל אותו זמן שנראים ברקיע משום שהמלאכים העליונים כולם מודים ומשבחים אשמורות אשמורות בשלשת חלקי הלילה.	כל אינון ככביא דקא מנהרן ברקיעא כלהו אודאן ומשבחן לקודשא בריך הוא בכל ההוא זמנא דאתחזון ברקיעא[1799] בגין[1800] דמלאכי עלאי כלהו אודאן ומשבחן אשמורות אשמורות בתלת פלגי דהוי ליליא
בלילה נחלקים כמה צדדים בראשית הלילה כשיורד הלילה ומחשיך כל אותן רוחות רעות ומינים רעים כולם מתפזרים	בליליא אתפלגן כמה סטרין בראשיתא דליליא כד רמש ליליא ואתחשך כל אינון רוחין בישין וזינין בישין כלהו מתבדרן

[1794] עושֵׁי עושֵׁי (הערת הזהר).
[1795] צו ע״ב (הערת הזהר).
[1796] קע ע״א (הערת הזהר).
[1797] ושיעור הכתוב ולא אמר איה אלוה עושי כדי להיות ועסק בתורה כמו המלכות שניתן זמירות בלילה (מ״מ).
[1798] נותן זמירות ממה שקבלה והיא רוצה לקבל, והשתא מפרש כתיב מזמרים כמה הם, האחד הכובים ואלו הם מזמרים כל זמן שליטתם בעולם, והיינו חציו מים וחציו יבשה, ולא יקרא שליטה אל הכוכבים אלא כל זמן שיהיו עולם מן המזרח תחלת היבשה ועד המערב סוף היבשה, ומה שהם זורחים בים מחצית העולם זה יקרא להם שקיעה וביטול כח, ועתה נאמר כי שליטת הכוכבים הוא כפי התרחקם מן השמש, שכל זמן שיהיו עם השמש בחלק במחצית גלגל זריחתו לא יהיה להם שליטה והודאה מפני שהם שרופים במאור השמש, וכשיצאו מתחת אור השמש למזרח או למערב יתרבה זמן הארתם, או קודם עלות השמש או אחר שקיעת השמש כשיעור הרחקם (אור יקר).
[1799] זמן הארתם הודאתם הוא ״ההוא ממנא דאתחזון ברקיע״ ולא ישרפם אור החמה, יש שעה חצי מזל, יש ב׳ שעות מזל שלם, יש ג׳ שעות מזל וחצי מזל וחצי וכיוצא, ויש כל הלילה ששה מזלות, אמנם המלאכים הם נחלקים למשמרות לא כמשמרות הכוכבים, שאלו מסיימין אלו מתחילין, כל זמן שאלו שוקעים ואלו זורחים, ואלו מתמידים אותם שהם זורחין בשקיעת החמה מזמרות כל הלילה, אלא המלאכים נחלקים כתות כתות למשמרות שהם ג׳ משמרות הוי הלילה והכוכבים מזמרים עם כולם כל זמן זריחתם, נמצא כוכב יש שאינו מזמר אפילו כדי כת אחת, ויש כנגד כת וחצי או ב׳ כתות, ויש כנגד ג׳ כתות, הזורח ששית לילה חצי כת לבד, רוצה לומר אינה מזמרת הכוכב אלא בחצי זמן משמרה אחת, והזורחת שליש הלילה מזמרת עם כת אחת בשלימות, והזורחת חצי הלילה משתתפת עם כת אחת ומשלימן לזמן חצי הכת השניה, ויש מזמרת עם ב׳ כתות בשלימות והיינו הזורחת ב׳ שלישי הלילה, או ראשונים או אחרונים, וי שמזמרת עם שלש כתות כולם יחד הזורחת כל הלילה (אור יקר).
[1800] ירצה ימצא לכוכבים חברה עם המלאכים לזמר ולשבח (או ריקר).

ומשוטטים בכל העולם ונפרד הצד האחר ותובעים דרכי בית המלך מכל אותם הצדדים הקדושים.	ומשטטי בכל עלמא ואתפרשא סטרא אחרא[1801] ותבעי[1802] ארחי דבי מלכא מכל אינון סטרין קדישין
כיון שמתעורר אותו הצד האחר כל בני העולם טועמים טעם המות (השנה) אחת ששים במות ושולט עליהם אז כיון שהטמאה נפרדה מלמעלה ושולטת ויורדת למטה אז נפרדים שלשה מחנות לשבח את הקדוש ברוך הוא בשלשה צדדים (משמרות) של הלילה כמו שהעירו בזה החברים.	כיון דההוא סטרא אחרא אתער כל בני עלמא טעמי טעמא דמותא (נ״א דשינה)[קיח] חד משתין במותא[קיט] ושלטא עלייהו כדין כיון דמסאבו אתפרשא מלעילא ושלטא ונחתא לתתא כדין אתפרשן תלת משריין לשבחא ליה לקודשא בריך הוא בתלת סטרין (נ״א מטרין) דליליא כמה דאתערו בהאי חבריא
בעוד שהם משבחים את הקדוש ברוך הוא הצד האחר הולך ומשוטט למטה בכל צדדי העולם ועד שהצד האחר אינו עובר משם הם לא יכולים להתיחד עם רבונם.	בעוד דאינון משבחין לקודשא בריך הוא סטרא אחרא אזלא ומשטטא לתתא בכל סטרי עלמא ועד דסטרא אחרא לא אתעבר מתמן לא יכלין אינון לאתייחדא במאריהון
סוד לחכמים מלאכים עליונים וישראל למטה כולם דוחקים באותו הצד האחר כשרוצים המלאכים העליונים להתיחד עם רבונם לא יכולים עד שדוחים אותו החוצה מה עושים יורדים ששים רבוא של מלאכים קדושים ומפילים שנה על כל בני העולם כיון שהיא יורדת שדוחים אותה החוצה ונותנים לה כל העולם הזה באותה שנה אז היא שולטת עליהם ומקבלים ממנו טמאה פרט לארץ ישראל לבדה ששם אינה שולטת כיון שנפרדה מהם הם נכנסים לרבונם ומשבחים ומודים לפניו.	רזא לחכימין מלאכי עליונין וישראל לתתא כלהו דחקי בההוא סטרא אחרא מלאכין[קכ] עלאין כד בעאן לאתייחדא במאריהון לא יכלין עד דדחיין לה[קכא] לבר מה עבדין נחתין שיתין רבוא דמלאכי קדישי ואפילו שינתא על כל בני עלמא כיון דאיהי נחתא דקא דחיין לה לבר ויהבי לה כל עלמא דא בההיא שינתא כדין איהי שלטא עלייהו ומקבלין מסאבו מינה[1803] בר בארעא דישראל בלחודהא דלא שלטא[1804] תמן כיון דאיהי אתפרשא מנייהו עאלין לקמי מאריהון ומשבחן ואודאן קמיה
כמו זה ישראל למטה לא יכולים להתיחד עם רבונם עד שדוחים אותו הצד האחר מהם ונותנים לו חלק במה	כגוונא דא ישראל לתתא לא יכלין לאתייחדא במאריהון עד דדחיין להההוא סטרא

[1801] ר״ל מתפשטת בעולם לפי שביום היו בנוקבא דתהומא רבא (מ״מ).

[1802] פירוש רצונם לינק ממלכות ולכך הק״בה מפיל שינה על ישראל כדי שיהיו נפרשים ממדת המלכות ויורדים למטה וז״ש כיון דההוא ס״א אתער וכו׳ (מ״מ).

[1803] רבים חכמים בעיניהם התירו לעצמם ליטול ידיהם בשחרית יוה״ך כדרך שעושים בימי החול באומרם שאם באמת צריך נטילה כדרך שעושים בימי החול. שצריך להיות עד הפרק מאחר שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג. ומדוע ירחצו עד קשרי אצבעותיהן. ואם אין צורך בנטילה בהיום הזה לא ירחצו ולא כלום. ולא ידעו כי טעם הדבר ברור כי כבר נודע כי נטילת ידים שחרית הוא מטעם הס״א השולטת בלילה ומקבלי מסאבותא מינה. והנה בודאי א״א לומר כי ליל כפור אינה נמצאת ס״א למטה בארץ. שהרי טעם עיקר שליטתה בלילה אינו אלא מטעם שאמרו בזוהר בפ׳ תרומה דקע״ג דמלאכין עילאין וכו׳. הרי כי לא יתכן למלאכי השרת להתייחד עם הק״בה עד שדוחים אותה למטה. ולפ״ז הטעם ודאי גם בליל יוה״ך יהי כן בלי ספק. אמנם ההפרש הנמצא בזה הוא כי הנה בכל השנה היא שולטת. בתגבורת על בני אדם ומקבלים מסאבו מינה. אמנם ליל יו״הך לא כן הוא כי אין לה לשלוט בתגבורת על האדם מפני רוב הקדושה המתפשטת בתחתונים. כי בערך העליה שעולה הקדושה מלכות שמים למעלה כך הוא שיעור הקדושה המתפשטת למניה לא כן בכל הלילות כי אדרבה מלכות שמים יורדת בעולמות שלמטה ולכן מתגברת הס״א בכל היד כולה אמנם ביו״הך כי אפס כח הס״א כי אם מלאה זו חריבה זו. ולכן בלילה הזה שמלכות שמים מתגברת ועולה לבית אמה. לכן בערך העליה של הקדושה כך הס״א יורדת פלאים ואין לה כחל התפשטת ולהדבק רק בסוף הידים לפי כי שם הם הצפרנים ומשם יונקים ולכן צריך לרחוץ במים מקום זה עד קשרי אצבעותיו בלבד. וכל המשנה ידו על התחתונה כי ביו״הך לא תעמוד הרשעה בגבורתה כשאר הימים (מ״מ).

[1804] קמ ע״ב (הערת הזהר).

שיתעסק ואחר כך הם מתקרבים לרבונם ולא נמצא מקטרג למעלה ולמטה.	אחרא מנייהו ויהבי לה חולקא במה דאתעסקת ולבתר אינון מתקרבי לגבי מאריהון ולא אשתכח מקטרגא עילא ותתא
ואם תאמר מילא למטה אבל למעלה מה הקטרוג שם אלא למעלה משום שהיא רוח הטומאה והם רוחות קדושות עד שמשלחים רוח הטומאה מביניהם לא יכולים לקרב אל רבונם שהרי קדושה בתוך טמאה לא מתערבות לעולמים וכן כמו זה ישראל למטה לא מתערבים באמות עובדי כוכבים ומזלות של העולם ושני צדדים עליונים ותחתונים כשרוצים לקרב למלך הקדוש דוחים אותה החוצה.	ואי תימא תינח לתתא אבל לעילא מאי קטרוגא תמן אלא לעילא בגין דאיהו רוח מסאבא ואינון רוחין קדישין עד דמשדרי רוחא מסאבא מבינייהו לא יכלין לקרבא לגבי מאריהון דהא קודשא גו מסאבא לא מתעריב לעלמין וכן כגוונא דא ישראל לתתא לא מתערבין באומין עכו״ם דעלמא ותרין סטרין עלאין ותתאין כד בעיין לקרבא לגבי מלכא קדישא דחיין לה לבר
ולכן כשנכנס הלילה ומלאכים קדושים עליונים כשמסתדרים שורות שורות לקרב (לשבח) לרבונם דוחים את אותו צד החוצה בראשונה ואחר כך נכנסים לקדש (ועל זה כשנכנס הלילה כל רוחות רעות ומינים רעים ורוחות טמאה נדחות לחוץ ושמשי המלך נכנסים לתוך הקדשה).	ועל דא כד עייל ליליא ומלאכין קדישין עלאין כד מסתדרן שורין שורין לקרבא (נ״א לשבחא) לגבי מאריהון דחיין ליה להההוא סטרא לבר בקדמיתא ולבתר עאלין בקודשא (נ״א ועל דא כד עייל ליליא כל רוחין בישין וזינין בישין ורוחי מסאבי אתדחיין לבר ושמשי מלכא עיילין לגו קדשא)
[משל] למלך שהיו לו אבנים יקרות בתיבה אחת חקוקה בהיכלו ואותו מלך היה חכם וכדי שלא יתקרב כל מי שרוצה לאותה תבה של אבנים יקרות ומרגליות של שם נטל בחכמתו נחש חזק אחד וכרך אותו סביב אותה תבה כל מי שרוצה להושיט ידו לתבה הרי הנחש קופץ עליו והורגו.	למלכא דהוו ליה אבנין יקירין בחד תיבותא מתגלפא בקוסטרוי וההוא מלכא הוה חכים בגין דלא יתקרב כל מאן דבעי לגבי ההוא תיבותא דאבנין יקירן ומרגלן דתמן נטל בחכמתיה חד חויא תקיפא[1805] וכריך ליה סחרניה דההוא תיבותא כל מאן דבעי לאושטא ידיה לגבי תיבותא הא חויא דליג עליה וקטיל ליה
אהוב אחד היה למלך אמר לו המלך כל פעם שאתה רוצה להיכנס ולהשתמש בתבה תעשה כך וכך לאותו נחש ותפתח את התבה ותשתמש בגנזים שלי כך הקדוש ברוך הוא כרך נחש סביב הקדשה באים מלאכים עליונים לתוך הקדשה הרי הנחש שם ופוחדים להטמא בו (ואם תאמר זה כולם אש ואש לא מקבלת טמאה).	חד רחימא הוה ליה למלכא אמר ליה מלכא כל זמנא דאת בעי לאעלא ולאשתמשא בתיבותא תעביד כך וכך לגבי ההוא חויא ותפתח תיבותא ותשמש בגניזין דילי כך קודשא בריך הוא כריך חויא סחרניה דקדשא אתאן מלאכין עלאין לאעלא גו קדשא הא חויא תמן ודחלי לאסתאבא ביה (ואי תימא דהא כלהו אשא ואשא לא מקבלא מסאבא)[קכב]
בא וראה כתוב עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט עשה מלאכיו רוחות אלו המלאכים שעומדים בחוץ משרתיו אש להט אלו מלאכים שעומדים בפנים הוא רוח הטומאה והם רוח רוח עם רוח לא	תא חזי כתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט עושה מלאכיו רוחות אלין מלאכין דקיימין לבר[1806] משרתיו אש לוהט אלין מלאכין דקיימין לגו[1807] איהו רוחא

[1805] הם זכר ונקבה דנוגה (מ״מ).
[1806] דיצירה (רח״ו).
[1807] דבריאה (רח״ו).

נכנסות זו בזו רוח הטומאה ברוח קדושה לא	מסאבו ואינון רוח רוח ברוח לא עייל דא בדא[1808] רוח מסאבו ברוח קדשא לא
	קעג/ב
מתערבות זו בזו ולכן אותם שנקראו רוח לא יכולים להיכנס לפנים משום אותה רוח הטומאה אותם שבפנים הם אש ואותה אש דוחה את אותה רוח הטומאה שלא נכנסת לפנים ולכן הכל דוחים את הטמאה החוצה שלא תתערב עמם ולכן המלאכים העליונים משבחים את הקדוש ברוך הוא אחר שדוחים את הטמאה החוצה.	אתערבי דא בדא ובגין כך אינון דאקרון רוח לא יכלין לאעלא לגו[1809] בגין ההוא רוחא מסאבו אינון דלגו אינון אש וההוא אש דחי להההוא מסאבו דלא עייל לגו ובגין כך כלא דחיין ליה לבר למסאבו דלא יתערב בהדייהו ועל דא מלאכי עלאי קא משבחן ליה לקודשא בריך הוא בתר דדחיין ליה למסאבו לבר
שלש אשמורות הן בלילה כנגד שלש מחנות שנחלקים לשבח את הקדוש ברוך הוא כמו שנתבאר ועל זה זה הרבון של כולם הוא נר (כנור) דוד שלא שוכך לעולמים אלא תמיד מודה ומשבח את המלך העליון ועל זה (איוב לה) נתן זמרות בלילה.	תלת אשמורות אינון בליליא[1810] לקבליהון תלת משריין דקא מתפלגי לשבחא לקודשא בריך הוא כמה דאתמר ועל דא האי רבון דכלהו איהו נרקבג (נ״א כנור) דדוד דלא שכיך לעלמין אלא תדיר אודי ומשבח ליה למלכא עלאה ועל דא (איוב לה י) נותן זמירות בלילה[1811]
דבר אחר ולא אמר איה אלוה עושי כמו שנאמר משום שהרי האדם נכלל ממעלה וממטה ונעשה כמו שהוא גוף משני צדדים מתוך זכר ונקבה אף כך הרוח הרוח כלולה מתוך זכר ונקבה ועל הסוד הזה מתתקן	דבר אחר ולא אמר[1812] איה אלוה[1813] עושי[1814] כמה דאתמר בגין דהא מעילא ומתתא[1815] אתכליל בר נש[1816] ואתעביד כמה דאיהו גופא מתרין סטרין מגו דכר ונוקבא אוף

[1808] פירוש רוח מסאבו ברוח הקדש שהם יצירה אינו נאות ליכנס זה בזה וכדמפרש אבל של בריאה שהם אש אינם יראים מס״א ואדרבה הם דוחים אותה (מ״מ).

[1809] מפני פחדם שלא יתדבקו בהם וינקו מהם, ולא יולכו להדבק בשורשם מפני חברה רעה, לזה הם עושין תקנה זו שהיא להערים עליהם, שילכו אחר שינה למטה ודחיין להו, וכן אותם שהם אש מעצמן דחיין שלא ינקו אלא ישרפון באשם, וזהו שאמר **כולא דחיין** וכו׳ (אור יקר).

[1810] תחלת הלילה דין חזק גבורה שבמלכות ולטת עד שליש הלילה, שהמלכות נקרא לילה, ושליש ראשון היא יונקת מהגבורה, שליש שני משמרה שניה אמצעית מצד התפארת, חציו גבורה עם צד הקודם משמרה ראשונה גבורה, ולזה היא גבורה עם גבורה עד חצות לילה שהיא מחצית משמרה שניה, ומחצות לילה עד תחלת משמרה שלישית תפארת מצד החסד, ולכך אז תחלת התעוררות ליכנס הקב״ה עם הצדיקים בגן עדן כנודע, והוא משתוה עם שליש הלילה השלישית שהיא משמרה שלישית חסד, ועם כל זה כל שלש משמרות הם בלילה דין הגבורה, והיא יונקת מן הגבורה העליונה, אלא שהגבורה נחלקת לשלשה בחינות אלו, שהם צפון גבורה שבגבורה משמרה ראשונה, וגבורה דין ולילה הכל ענין אחד, משמרה שניה תפארת שבגבורה, ויש בו שתי בחינות בחינת הגבורה ובחינת החסד, וזה טעם לחצות לילה, ולעולם עד חצות דין חזק, ומחצות ואילך נתמתקו הדינים מפני שהיא חצי משמרה שניה חסד שבתפארת, ומשמרה שלישית חסד כדפירשנו, ושלשה משמרות מלאכים הם משמרות נמצאות משלשה מדות הללו כדפירשנו (אור יקר).

[1811] אשרי המשתתף במשמרות אלו, ונותן זמירות בחברת המלכות הנקראת לילה כדפירשנו, והיינו נר רבון דכולהו (אור יקר).

[1812] פירוש לעיל פירש אלוה אל וה׳ מהם זו״ן שבניינם מחסד שגם המלכות כתיב בה והיכן בחסד כסא. אבל השתא מפרש אלוה העושים אותי שהם זו״ן ואינו מחלק התיבה לשנים אל וה׳ (מ״מ).

[1813] א״ל ו׳ ה׳ ת״ת ומלכות (אור יקר).

[1814] שעשו נפשי, בייחודה נעשה אדם זו״נ ידח בזווגנו נעשה אדם כדפי׳ (או ריקר).

[1815] מת״ת ומלכות (אור יקר).

[1816] שנעשה הנשמה מייחוד קב״ה ושכינתיה והיינו נמי ענין הגוף מורכב מזכר ונקבה אב ואם, וכן הנשמה כדפי׳ (אור יקר).

אדם בחקיקותיו בגוף וברוח ומשום שהוא כלול בסוד זה ובמעשה זה כמו שנתבאר לכן (ודאי) כתוב ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו והרי נתבאר.	הכי רוחא רוח איהו כליל מגו דכר ונוקבא ועל רזא דנא אתתקן בר נש בגליפוי[קכד]1817 בגופא1818 ורוחא ובגין דאיהו כליל ברזא דא1819 ובעובדא דא1820 כמה דאתמר על דא (ודאי) כתיב (בראשית א כו) ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו והא אתמר
בלילה הרי אמרת שהרי בראשית הלילה כל אותם מינים ורוחות רעות מתעוררים בעולם איך הוא יכול להיות שאם כך הרי שנינו שמצד הצפון יוצאים כל אותם מינים רעים ואתה אמרת (ונתבאר) שכאשר מתעוררת רוח צפון בחצות הלילה שהרי אז כל אותן רוחות רעות וצדדים רעים מתכנסים מהעולם ונכנסים לתוך נקב תהום רבה אם כך הרי בצד הדרום שהיא ימין למה הם משוטטים אותם המינים הרעים בראשית הלילה שהרי שולטת רוח דרום.	בליליא הא אמרת דהא בראשיתא דליליא1821 כל אינון זינין ורוחין בישין מתערי בעלמא היך איהו יכיל למהוי1822 דאי הכי הא תנינן דמסטרא דצפון נפקי כל הני זינין בישין1823 ואת אמרת (ס״א ואתמר) דכד אתער רוח צפון בפלגות ליליא דהא כדין כל אינון רוחין בישין וסטרין בישין אתכנשו מעלמא ועאלין גו נוקבא דתהומא רבא אי הכי הא בסטרא דדרום1824 דאיהו ימינא אמאי משטטי אינון זינין בישין בריש ליליא דקא שלטא רוח דרום
אלא ודאי אלמלא אותו צד הדרום שמעכב ודוחה צד הרע היה מטשטש את כל העולם ולא יכול העולם לסבל אבל כשמתעורר אותו הצד האחר לא מתעורר אלא בצד רוח מערב ששולט בראשית הלילה והעולם כונס את הכל ולכן הקדוש ברוך הוא מקדים רפואה לעולם בגון זה כמו שנתבאר אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא שהקדוש ברוך הוא מרצה בהם מכל שאר עמי העולם.	אלא ודאי אלמלא ההוא סטרא דדרום דקא מעכב ודחייא להההוא סטרא בישא הוה מטשטש כולי עלמא ולא יכיל עלמא למסבל אבל כד אתער ההוא סטרא אחרא לא אתער אלא בסטר רוח מערב[קכה] דקא שלטא בריש ליליא ועלמא איהו כלא כניש ועל דא קודשא בריך הוא אקדים אסותא לעלמא בגוונא דא כמה דאתמר זכאין אינון ישראל בהאי עלמא ובעלמא דאתי דקודשא בריך הוא אתרעי בהו מכל שאר עמין דעלמא
נכנסו לבית רבי אלעזר ורבי אבא כשנחלק הלילה בחצות קמו לעסק בתורה	עאלו לביתא רבי אלעזר ורבי אבא כד אתפלג ליליא קמו למלעי באורייתא אמר רבי

1817 ירצה יש באדם ברמז נתחי אבריו דברים ועניינים רומזים למדת הזכר ולמדת הנקבה כדפי׳ חז״ל ג׳ שותפין באדם אביו אמו והקב״ה וחלק האב והאם בו (אור יקר).

1818 הגוף זו״נ והרוח זו״נ (אור יקר).

1819 ברוח (אור יקר).

1820 בגוף, נעשה אדם נדרש בסוד הנשמה ונדרש בסוד הגוף (אור יקר).

1821 מקיף ג׳ שמועות יחד, ורמי להו אהדדי: הא׳, שמעתין דאמרן ״בראשיתא דלילא״ וכו׳, והנה בשמוע זו לא נגזר אם מצפון אם מדרום והשתא קשה שזה אי אפשר (אור יקר).

1822 מכח הב׳ (אור יקר).

1823 אם כן אם היה ראוי שיהי הלהם כח לצאת לא היה אלא מצד הגבורה, אם כן בשנים אלו הנזכרות קיימא לן שאם אמת שיתפשטו כאשר הגזרה הראשונה יהיה מכח הגבורה כאשר גזרה השנית, ואתמר בשלישי הפך הכל ״דכד אתער רוח צפון״ אם כן במה הם מתפשטין, שהרי ברוח צפון שהיה להם להתפשט אדרה בו (אור יקר).

1824 פירוש כ״ש שדרום שהוא חסד שידחה אותם ואמאי משטטי בסטרא דדרום ואדרבה היה ראוי להיות בהפך שלא יהיו משוטטים רק בחצות השני שאז אתער רוח צפון שהוא בחינתם. ותירץ אלת ודאי וכו׳ ור״ל אלו ניתן להם שליטה בחצות השני שיש רוח צפון בעולם יחריבוהו ח״ו. לכך משטטי כשיש רוח דרום שגוברים החסדים ואינם יונקים אלא די חיותם. ומ״ש שבחצות ראשון יש רוח דרום הוא הפך ממש במסכת ברכות פרק א׳ חצי היום רוח מזרחית חצי השני דרומית. חצות לילה הראשון מערבית חצות השני צפונית (מ״מ).

אמר רבי אבא עכשיו ודאי היא עת רצון לקדוש ברוך הוא והרי פעמים רבות הערנו את זה שהקדוש ברוך הוא בשעה שנחלק הלילה נכנס לתוך אותם הצדיקים בגן עדן ומשתעשע בהם אשרי מי שמשתדל בתורה באותו זמן.	אבא השתא ודאי איהו עידן רעותא לקודשא בריך הוא והא זמנין סגיאין אתערנא האי דקודשא בריך הוא[1825] בשעתא דאתפלג ליליא עאל גו אינון צדיקייא[1826] בגנתא דעדן ואשתעשע בהו זכאה איהו מאן דאשתדל באורייתא בההיא זמנא
אמר רבי אלעזר זה שמשתעשע הקדוש ברוך הוא בתוך הצדיקים בגן עדן איך משתעשע אלא באותו זמן שנחלק הלילה הקדוש ברוך הוא מתעורר באהבה של השמאל אל כנסת ישראל שהרי אין אהבה אלא מצד השמאל ולכנסת ישראל אין דורון לקרב אל המלך או חשיבות מעלה אלא באותן רוחות הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רואה אותן מעטרות בכמה מעשים טובים ובכמה זכויות שעשו באותו יום ולקדוש ברוך הוא נוח מכל הקרבנות והעולות שהקדוש ברוך הוא מריח בהם ריח ניחח שעושים ישראל.	אמר רבי אלעזר הא דאשתעשע קודשא בריך הוא גו צדיקיא בגנתא דעדן היך אשתעשע אלא בההוא זמנא דאתפלג ליליא קודשא בריך הוא אתער ברחימו דשמאלא לגבי כנסת ישראל דהא לית רחימו אלא מסטרא דשמאלא וכנסת ישראל לית לה דורונא למקרב לגבי מלכא או חשיבו מעליא אלא באינון רוחין דצדיקיא דקודשא בריך הוא חמי לון מתעטרן בכמה עובדין טבין ובכמה זכיין דעבדו בההוא יומא וקודשא בריך הוא ניחא ליה מכל קרבנין ועלוון דקודשא בריך הוא ארח בהו ריח ניחח דקא עבדי ישראל
אז מאיר אור וכל עצי הגן עדן אומרים שירה והצדיקים מתעדנים שם באותם עדונים של העולם הבא כשמתעורר אדם באותה שעה לעסק בתורה נוטל חלקו עם הצדיקים שבגן עדן שם אחד של שלשים ושתים אותיות חקוק (מתעורר) מתעטר בהם שם והוא בתוך סודות הצדיקים.	כדין נהירו אתנהיר וכל אילנין דגנתא דעדן אמרי שירתא וצדיקיא מתעטרן תמן באינון עדונין דעלמא דאתי כד אתער בר נש בההיא שעתא למלעי באורייתא נטיל חולקיה עמהון דצדיקיא די בגו גנתא חד שמא גליפא דתלתין ותרין אתוון[1827] (ס״א אתער) אתעטר בהו תמן ואיהו גו רזין דצדיקיא
פתח רבי אלעזר ואמר הללויה אודה ה׳ בכל לבב וגו׳ הללויה הרי נתבאר והתעוררו בו החברים וכך הוא שזהו שבח שעולה על כל אותן השירות והתשבחות שאמר דוד בעשרה מיני תשבחות שאמר משום שהוא כולל שבח ושם באחד והוא כלל של השם הקדוש העליון.	פתח רבי אלעזר ואמר (תהלים קיא א) הללויה אודה יהו״ה בכל לבב וגו׳ הללויה הא אתמר ואתערו ביה חברייא והכי איהו דהא איהו שבחא דקא סלקא על כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד בעשר זיני תושבחן דאיהו אמר בגין דאיהו כליל שמא[1828] ושבחא בחד ואיהו כללא דשמא קדישא עלאה[1829]
אודה ה׳ בכל לבב בכל מקום שאמר דוד המלך סוד של אלף	אודה יהו״ה בכל לבב בכל אתר דאמר דוד מלכא רזא דאלפא
	קעד/א

[1825] יעקב (מ״מ).
[1826] פירוש מזדווג עם לאה והצדיקים הם שם בסוד מ״ן וכמ״ש בסמוך (מ״מ).
[1827] יו״ד ה״א וא״ו ה״א אל״ף ה״א יו״ד ה״א אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד שיש בהם ל״ב אתוון (רח״ו).
[1828] וישלח קעח ע״ב (הערת הזהר).
[1829] פירוש הלל היא המלכות שגי׳ אד״ני והיא ה׳ אחרונה. וי״הו הוא שאר אותיות הו״יה הרי שם הו״יה בתיבת הללויה (מ״מ).

בית הוא סוד האותיות החקוקות שיוצאות בחקיקות של שלשים ושנים שבילים ויש אותיות עליונות מסוד העולם העליון ויש אותיות אחרות שהן אותיות קטנות וכאן הוא סוד של אלף בית של העולם (העליון נותן לעולם) התחתון.	ביתא איהו רזא דאתוון גליפן[1830] דנפקין בגלופי דתלתין ותרין שבילין ואית אתוון עלאין מרזא דעלמא עלאה[1831] ואית אתוון אחרנין[1832] דאינון אתוון זעירין[1833] והכא איהו רזא דאלפא ביתא דעלמא (ס״א עלאה יהיב לעלמא) תתאה
אודה ה׳ בכל לבב ביצר הטוב וביצר הרע שהוא שורה בתוכו שהרי על הכל יש להודות לקדוש ברוך הוא ביצר הטוב וביצר הרע שהרי מצד של יצר הטוב בא טוב לאדם ויש לברך את הקדוש ברוך הוא הטוב והמטיב ובצד של יצר הרע בא קטרוג לאדם ויש להודות לקדוש ברוך הוא (ביצר הטוב וביצר הרע) בכל מה שבא על האדם מצד זה ומצד זה.	אודה יהו״ה בכל לבב ביצרא טבא וביצרא בישא[1834] דאיהו שרי בגויה דהא על כלא אית לאודאה ליה לקודשא בריך הוא ביצרא טבא וביצרא בישא דהא מסטרא דיצרא טבא אתי טוב לבר נש ואית לברכא ליה לקודשא בריך הוא הטוב והמטיב ובסטרא דיצרא בישא אתי קטרוגא לבר נש ואית לאודאה לקודשא בריך הוא (ביצרא טבא וביצרא בישא) בכל מה דאתי על בר נש מסטרא דא ומסטרא דא
בסוד ישרים ועדה בסוד ישרים באותם (מלאכים עליונים קדושים) שאת סוד הקדוש ברוך הוא הם יודעים שהרי את כל סודות הקדוש ברוך הוא הם יודעים והם הסוד שלו ולכן בסוד ישרים ועדה אלה הם ישראל כשמתכנסים בעשרה להודות	בסוד ישרים ועדה בסוד ישרים[1835] באינון (ס״א מלאכין עלאין קדישין) דרזא דקודשא בריך הוא אינון ידעי דהא כל רזין דקודשא בריך הוא אינון ידעי ואינון רזא דיליה[1836] ועל דא בסוד ישרים ועדה אלין אינון ישראל כד מתכנשי בעשרה לאודאה ליה לקודשא בריך

[1830] דהיינו הנמדדות ראשונה מחכמה ובינה, שהוא גלופי וחקיקת ל״ב שבילין, והם שתי בחינות או חקיקת ל״ב נתיבות ביינה, או מציאותם למטה במלכות (אור יקר).

[1831] והם אותיות גדולות, אשרי תמימי דרך שהם פוסקים שלימים ופסוקים רבים, וכן תהלה לדוד, וכן אברכה את ה׳ בכל עת (אור יקר).

[1832] שהם במלכות (אור יקר).

[1833] הקדמה ג ע״א (הערת הזהר). ואלו שהם במזמור זה הם מעלמא תתאה ולכך הם חצי פסוק לבד, ואם תאמר והיר אלפא יתא דשבת אל אדון וכו׳ שאין בל אות ואות אלא ארבעה או חמישה או ששה [תבות] וקרי להו לעיל אלפא ביתא דאתוון רברבן, והכא אית בכל אות ואות כמה תיבות ואמרת שהיא מעלמא תתאה, לא קשיא דהתם כל אחד ואחד כפי תיקונא דיליה, אורחא דצלותא כל אות ואות תיבה אחת, כשבאו אותיות בתיבות הרבה הורו על אותיות גדולות, הכא אורחא דקראי אות בכל פסוק ופסוק, כשגרע ובאו שנים אותדיות בכל פסוק הורה על עלמא תתאה, ועם כל זה שאני לן בין תורה לצלותא, שכל עצמה של תפלה במלכות, וכל עצמה של תורה הם דברים שבכתב למעלה מתפלה ודאי כנודע, ולזה הקטנים הם גדולים מגדולים של תפלה (אור יקר).

[1834] ואת תאמר אם יודה ביצר הרע מכניס צלם בהיכל, לזה אמר שאינו פגם ענין יצר הרע בעבודה האלהית, וזהו שאמר ״**דאיהו שוי בגואי**״, ולא הטביעו באדם אלא מטעם שעבודתו רצויה עמו, והענין שעל ידי יצר הטוב האדם עובד והקב״ה משכירו טוב יודה על הטוב, וביצר הרע אדם עובד והקב״ה מענישו רע ויש לו להודות לו על הכל בכל הבא עליו, אלא שצריך לכל אחד כפי דרכו, ליצר הטוב לברך, וליצר הרע להודות, ויש בין זה לזה הרבה, כי ביצר הטוב לברך שנתן לו יותר מן הראוי לו מצד טובו, והיינו הטוב והמטיב טוב לטובים ומטיב לרעים, וביצר הרע להודות צדיק אתה על הבא עלי, ודרך זה רוצה הקדוש ברוך הוא בעבודת היצר הרע. הן אמת ישרים ועדה היינו כדפירשו בגמרא וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו, אמנם קשה לו מלת בסוד, שהיה לו לומר בישרים ועדה, לשה פירש בסוד סוד לשני דרכין, או שהם יודעים סודו של הקב״ה דהיינו היודעים סוד תורתו, ולא שיש ישרים שיודעים ויש שאינם יודעים, אלא ישרים יש להם סוד (אור יקר).

[1835] הם בעלי הסוד וז״ש באינון דרזא דקב״ה הוי ידעי (מ״מ).

[1836] וקשה לשון בסוד ישרים היה לו לומר בישרי הסוד ועדה, לזה אמר שרמז רמז שני ״**ואינון רזא דיליה**״, שהישרים הם סודו עצמו של הקב״ה, שכל הייחוד העליון נעשה על ידם, ולזה לא אמר ישרי סוד אלא סוד ישרים, שיורה גם כן על הקב״ה שהם סודו, וזהו שאמר ״**ועל דא בסוד ישרים**״ (ואלו) כדי שעל ידי ההודאה לפניהם יתייחד שמו על ידם, [והיינו שפי׳ ובמושב זקנים יהללוהו] ועדה היינו פרסום בסוד עשרה מישראל שאז הא סוד עדה, [והיינו אומרם וירוממהו בקהל עם וגו׳] (אור יקר).

לקדוש ברוך הוא ולכן יש להודות לקדוש ברוך הוא על טוב ועל רע ולפרסם לפני הכל שאם תאמר הרי הוא יודע אז למה צריך לפרסם אלא בזה מתכבד הקדוש ברוך הוא בעולם לפרסם את הנס ועל זה כתוב בקדוש ברוך הוא והתגדלתי והתקדשתי וגו׳.	הוא ובגין כך אית לאודאה ליה לקודשא בריך הוא על טב ועל ביש ולפרסמא קמי כלא דאי תימא הא איהו ידע אמאי אצטריך לפרסמא אלא בדא אתייקר קודשא בריך הוא בעלמא לפרסמא נסא ועל דא קודשא בריך הוא כתיב ביה (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי וגו׳
רבי יהודה פתח ואמר (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל יה שנינו כל הנשמות באו מהגוף הקדוש הזה ומתעוררות בבני אדם ומאיזה מקום מאותו מקום שנקרא יד (י״ה) מאיזה מקום זה אמר רבי יהודה שכתוב (שם קד) מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית שנינו מהחכמה הזו שמבועיה יוצאים לשלשים ושנים שבילים הכל נתקן וכל מה שיש למעלה ולמטה והיא נקראת רוח קדושה שכל הרוחות נתקנו בה.	רבי יהודה פתח ואמר (תהלים קנ ו) כל הנשמה תהלל יה תנא כל נשמתין אתו מהאי גופא קדישא[1837] ואתערי בבני נשא ומאן אתר[1838] מההוא אתר דאקרי יד (ס״א י״ה) מאן אתר דא אמר רבי יהודה דכתיב (שם קד כד) מה רבו מעשיך יהו״ה כלם בחכמה עשית תנא מהאי חכמתא דמבועוי נפקין לתלתין ותרין שבילין אשתכלל כלא וכל מה דאית לעילא ותתא והוא אתקרי רוחא קדישא דכל רוחין אשתכללו ביה
אמר רבי יצחק ביום שהיה רבי שמעון מפרש דבר זה היו עיניו נובעות מים והיה אומר כל גנזי המלך העליון נמסרו במפתח אחד ומתגלה בהיכלות המצירים העליונים החקוקים.	אמר רבי יצחק ביומא דהוה רבי שמעון פריש מלה דא[1839] עינוי נבעין מיא והוה אמר כל גנזייא דמלכא עלאה אתמסרן בחד מפתחא[1840] ואתגלייא בקופיטן דקורדיטי גליפין עלאין
אלא כך שנינו מי יכול לדעת ולהכלל מה שגנוז במבוע הזה שהרי משה לא גילה את זה בימיו כשהיה מגלה סוד העמק לישראל ואף על גב שהכל היה מתגלה על ידו אלא באותה שעה שרצה הקדוש ברוך הוא להעלותו לישיבה הקדושה העליונה ולהטמינו מבני אדם שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום ממש שאותו יום נשלמו ימיו להתקרב למקום הזה שכתוב הן קרבו ימיך קרבו ממש.	אלא הכי תאנא מאן יכיל לאשתמודעא ולאתכללא מה דגניז בדא מבועא דהא משה לא גלי דא ביומוי כד הוה גלי רזא עמיקתא לישראל ואף על גב דכלא הוה מתגלייא על ידוי אלא בההיא שעתא דבעא קודשא בריך הוא לסלקא ליה למתיבתא קדישא עלאה ולטמרא ליה מבני נשא דכתיב (דברים לא ב) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום היום ממש דההוא יומא אשתלימו יומוי לאתקרבא לאתר דא[1841] דכתיב (שם יד) הן קרבו ימיך קרבו ממש
ששנינו אמר רבי שמעון משה לא מת ואם תאמר הרי כתוב (שם לה) וימת שם משה כך בכל מקום לצדיקים קורא בהם מיתה מה המיתה מהצד שלנו זה נקרא כך ששנינו אמר רבי שמעון וכן שנה שמי שהוא בשלמות שהאמונה הקדושה תלויה	דתניא אמר רבי שמעון משה לא מית ואי תימא והא כתיב (שם לד ה) וימת שם משה כך בכל אתר לצדיקיא קרי בהו מיתה מאי מיתה מסטרא דילן אקרי הכי דתניא אמר רבי שמעון וכן תנא דמאן דאיהו בשלימותא

[1837] מלכות (מ״מ).
[1838] פירוש מהיכן הוא השרש שלהם שבאים אח״כ למלכות (מ״מ).
[1839] פירוש ענין אבא (מ״מ).
[1840] פירוש יסוד אבא וכן מבועא (מ״מ).
[1841] פירוש שמשה הוא יסוד אבא וכשמת חזר לשרשו (מ״מ).

בו לא תלויה בו מיתה ולא מת כמו שהיה ביעקב שהאמונה השלמה היתה בו.	דמהימנותא קדישא תלייא ביה לא תלייא ביה מיתה ולא מית[1842] כמה דהוה ביעקב דמהימנותא שלימתא הוה ביה
שאמר רבי שמעון לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל מה זה ישראל שלמות הכל שכתוב (ירמיה מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים וגו׳.	דאמר רבי שמעון (בראשית לה י) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל מאי ישראל שלימותא דכלא דכתיב (ירמיה ל י) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך[1843] מארץ שבים וגו׳
אמר רבי יהודה מכאן כי אתך אני דווקא אשרי חלקו שרבונו אמר לו כן לא כתוב כי אתי אתה אלא כי אתך אני שרבונו בא לחבר את דיורו עמו.	אמר רבי יהודה מהכא (שם יא) כי אתך אני דייקא זכאה חולקיה דמאריה אמר ליה כן כי אתי אתה לא כתיב (&) אלא כי אתך אני דמאריה אתי לאתחברא דיוריה עמיה
אמר רבי שמעון יפה אמר רבי אבא שאמר ושב יעקוב ושקט ושאנן ואין מחריד ושב יעקוב להקרא בשם אחר שכתוב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל.	אמר רבי שמעון שפיר קאמר רבי אבא דאמר (שם י) ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד ושב יעקב לאתקרי בשמא אחרא דכתיב (&) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל
דבר אחר ושב יעקב למקום שנלקח משם ושקט בעולם הזה ושאנן בעולם הבא ואין מחריד ממלאך המות שמשמע שהכל היה בו רבי יצחק אמר הרי פרשוה החברים שכתוב ואת זרעך מארץ שבים מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.	דבר אחר ושב יעקב לאתר דאתנסיב מתמן[1844] ושקט בעולם הזה ושאנן בעולם הבא ואין מחריד ממלאך המות דמשמע דכלא הוה ביה רבי יצחק אמר חברייא הא אוקמוה דכתיב (&) ואת זרעך מארץ שבים מה זרעו בחיים אף הוא בחיים
	קעד/ב
והבריח התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה רבי יהודה פתח (קהלת י) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו וכתוב אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבוקר יאכלו (במה בארנו את	והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה רבי יהודה פתח[1845] (קהלת י יז) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו וכתיב (&) אי לך ארץ שמלכך נער

[1842] עי׳ מדרש תהלים (מזמור ל סי׳ ג) אין בין הצדיקים החיים לצדיקים המתים אלא הדיבור בלבד. וע׳ זוה״ק תרומה (קעד ע״א), וכן הוא בברכות (יח סע״א) צדיקים במיתתן נקראו חיים (הקדו״ש סא ע״ב), הגופות אשר מציאותם הוא מהעוה״ז, ועליהם נאמר (בראשית ג יט) כי עפר אתה ואל עפר תשוב, ומוכרח הוא המיתה בהם מצד עצמם. אך כאשר כל פעולתו הוא בהיותו בהעוה״ז להיות דבוק בקונו ולהשלים את חובתו בעולמו, והרי מוציא הנשמה את כל חובתה אשר לזה שולחה בעוה״ז רק ע״י הגוף. הנה נעשה עי״ז הנשמה עם הגוף לתרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין[1842], והם דבוקים זה בזה לעולם. ונשאר הגוף ג״כ תמיד בחיים, והוא חי לעולם, ואין בהם מיתה ממש כלום וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קעד ע״א) (דע״ה ח״ב צב ע״ד). וכן הוא במדרש תהלים מזמור ל׳ סי׳ ג (לש״ו).

[1843] פירוש שיעקב מורה שלא השיג רק פרצוף יעקב או על זעיר בקטנותו. אבל ישראל מורה על זעיר בגדלותו (מ״מ).

[1844] פי׳ ושב יעקב אחר המיתה לשרשו שהוא זעיר. אבל לפירוש הראשון הכתוב מדבר בחיים חייתו שהיה יעקב ועלה למדריגת ישראל ופסוק זה נאמר באותה שעה (מ״מ).

[1845] צה ע״ב (הערת הזהר).

הפסוקים הללו) אוי לעולם שלא משגיחים בעבודת רבונם שהרי רבונם משגיח בגללם להיטיב להם שהניח לפניהם דברי תורה ולא משגיחים.	ושריך בבקר יאכלו (במאי אוקימנא הני קראי) ווי לעלמא[1846] דלא משגחן בפולחנא דמאריהון דהא מאריהון אשגח בגיניהון[1847] לאוטבא להו דאנח קמייהו פתגמי אורייתא[1848] ולא משגחן
ששנינו שלשה דברים צריך אדם לעשות לבנו מילה ופדיון ולהשיאו אשה והכל עשה הקדוש ברוך הוא לישראל מילה שכתוב ושוב מל את בני ישראל שנית וכתוב ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר פדיון שכתוב ויפדך (ה׳ אלהיך מבית עבדים) מיד פרעה מלך מצרים להשיאו אשה שכתוב זכר ונקבה ברא אתם וכתוב ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו עוד נשא אותם כמו הנשר הזה שמטיל את בניו על כתפיו שכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים.	דתנינן תלת מלין בעי בר נש למעבד לבריה מילה[1849] ופדיון[1850] ולנסבא ליה אנתו[1851] וכלא עביד קודשא בריך הוא לישראל מילה דכתיב (יהושע ה ב) ושוב מול את בני ישראל שנית וכתיב (בראשית יז יב) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר פדיון[1852] דכתיב ((דברים טו טו) ויפדך יהו״ה אלהיך) (ס״א (דברים ז ח) ויפדך מבית עבדים) מיד פרעה מלך מצרים לנסבא ליה אנתו דכתיב (בראשית א ב) זכר ונקבה ברא אותם וכתיב (&) ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו תו אטיל להו כהאי נשרא דאטיל לבנוי על גדפוי דכתיב (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים[1853]
אמר רבי יוסי הכל הוא נאה אבל התורה חזרה לפני ישראל ולמדה אותם יותר מהכל בא וראה אין שבח של אדם בעולם הזה ובעולם הבא כמו השבח של התורה שכתוב בה בי מלכים ימלכו.	אמר רבי יוסי כלא הוא יאות אבל אורייתא דאהדר קמייהו דישראל ואוליף לון יתיר מכלא[1854] תא חזי לית שבחא דבר נש בהאי עלמא ובעלמא דאתי כשבחא דאורייתא

[1846] הנה קודם שנתנה התורה היה עונש גדול לבני העולם על שאינם משגיחים בשכלם על מציאותם, ויתנו לשום עבודה ויעבוד לשר, ועתה שנתנה תורה ונתגלה העבודה לכל יש להם עונש על עונש (אור יקר).

[1847] יראה שאפס כח הדעת לדעת העבודה מעצמן כמו שידעו האבות, לזה ״לאוטבא להון״ לזכותם הקל מעליהם הטורח ההוא (אור יקר).

[1848] המגלה להם סוד העבודה ואין נותנים לבם לדעת (או ריקר).

[1849] בהיותו בן ח׳ ימים כדי שיתעלה מהערלה והקלי׳ שעד שמונה הוא רך בימים, אין בהוייתו קיום מלא, כחו בעמקי החצונים (או ריקר).

[1850] אחר ל׳ יום ששלמו לו הקף שלם מהשכינה שכך הם ימיה, עולה אל היסוד שהוא הגואל ומאותם הל׳ יום הם שבעה אל החצונים התחתונים למטה, שהם ז׳ מדרגות שהשכינה מנהגת בחוץ, ומהם ולמעלה היא מתקדשת ומאירה למעלה במילה ופריעה, ואח,כ כשיתקרב אל הכ׳ ״להשיאו אשה״ (אור יקר).

[1851] להעלות את סוד הת״ת, נושא השכינה לאשה, ומשם הוא עולה לעצמו כפי מעשהו, כך עשה הקב״ה לישראל זכרים למילה אם במצות התורה אם לישראל ממש בצאתם מהמדבר השמם ליכנס לארץ למלכות (אור יקר)

[1852] שאחר שנימולו במצרים כדי ליכנס במלכות והיו הם והיא בשעבוד מצרים גאלם ממצרים מצדיק היסוד שהוא הגואל, אמנם ישראל היו בב׳ מדרגות מתגלגלים, עד שזכו ועלו בסוד שהם זו,נ כל א׳ וא׳ זכה שהוא בת״ת, ועלה על ידי העבודה לסוד מדרגה זו על ידי מה שברא המציאות זו,נ. מה שאם לא יהיה נקבה לאדם לא היה מעולם בזכר, ואח״כ העלה אותם אל מדרגת הבינ העולם הבא (אור יקר).

[1853] דהיינו סוד כנפי הבינה, הספירות המתפשטות ממנה, ומושכות לישראל אל הבינה עולם הבא, ור׳ יוסי אמר שיותר מעלה מזו טבע התורה שמחזרת אחר האדם ומלמדו להועיל לעלות המדרגות האלה ויורת מהם, שהתורה יורד למטה למעלה האדם למעלה (או ריקר).

[1854] והיינו כדמסיק שהיא עיקר אפילו בעולם הבא מפני שהאסד מתעלה בעולם הבא עוד יורת מזה על ידי התורה (או ריקר).

	דכתיב (&) בה (משלי ח יד) בי מלכים ימלכו[1855]
שהרי שנינו כשעלה רב הונא לשם מצא את החכמים שעוסקים בפסוק הזה שכתוב ופקדתי על בל בבבל והצאתי את בלעו מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים ורב הונא לא היו משגיחים בו שהרי לא הכירו אותו בראשונה משום שהיה קטן נכנס לבית המדרש ומצא את החכמים שהיו אומרים שבפסוק הזה יש להתבונן אם יראתו ואלילו של נבוכדנצר היה שמו בל הרי כתוב בו ועד אחרים נכנס דניאל ששמו בלטשאצר כשם אלהי ועוד מה זה והוצאתי את בלעו מפיו.	(מדרש הנעלם הוא) דהא תנינן כד סליק רב הונא להתם אשכח רבנן דהוו עסקי בהאי קרא דכתיב (ירמיה נא מד) ופקדתי על בל בבבל והוצאתי את בלעו מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים ורב הונא לא הוו משגיחין ביה דהא לא אשתמודען ליה בקדמיתא בגין דהוה זעיר עאל לבי מדרשא ואשכח רבנן דהוו אמרי האי קרא אית לאסתכלא ביה אי טעותיה ודחלתיה דנבוכדנצר הוה שמיה בל הא כתיב ביה (דניאל ד ה) ועד אחרן על[1856] קדמי דניאל די שמיה בלטשאצר כשם אלהי ועוד מאי והוצאתי את בלעו מפיו
עמד רב הונא בין היסודות של העמודים ואמר אלו הייתי במקומי הייתי דורש את הפסוק הזה לא התבוננו בו קם שנית ואמר דבר זה בא רבי יודאי בר רב והושיבו לפניו אמר לו אמר בני אמר שבדברי תורה כתוב בהם בראש המיות תקרא וגו׳.	קם רב הונא ביני קיימי דעמודי ואמר אילו הוינא באתרי דרישנא ליה להאי פסוקא לא אשגחו ביה קם תניינות ואמר מלה דא אתא רבי יודאי בר רב ואותביה קמיה אמר ליה אימא ברי אימא דמלי אורייתא כתיב בהו (משלי א כא) בראש הומיות תקרא וגו׳
פתח ואמר כך שנינו בימים הראשונים טרם בא יעקב היה אדם שלו בביתו הגיע זמנו מת בלי מחלות כיון שבא יעקב בקש לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו רבון העולם אם נוח לפניך שיפל אדם בבית חליו שנים או שלשה ימים ואחר כך יתכנס לעמו ויצוה את ביתו וישוב מחטאיו אמר לו יפה ואתה תהיה סימן בעולם בא וראה מה כתוב בו ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך	פתח ואמר הכי תנינן ביומי קדמאי עד לא אתא יעקב הוה בר נש שלו בביתיה[1857] מטא זמניה מית בלא מרעין כיון דאתא יעקב בעא קמיה דקודשא בריך הוא אמר ליה מרי דעלמא אי ניחא קמך דלנפול בר נש בבי מרעיה תרין או תלת יומין ולבתר יתכנש לעמיה ויפקד לביתיה ויתוב מחובוי אמר ליה שפיר את הוא סימנא בעלמא תא חזי מה כתיב ביה (בראשית מח א) ויהי אחרי הדברים

[1855] היינו הנקראים מלכי סמפני שנאחזים במלכות על ידי [עליה?] מהמלכות כל הספירות עד שאמר להנחיל אוהבי יש מן החכמה, ואוצרותיהם אמלא מן הכתר, ודוק ותשכח הפסוקים אם כי כל המעלות מן התורה (אור יקר).

[1856] ירצה וכבר נפל הצלם על ידי חנניה מישאל ועזריה, ועליו נאמר והוצאתי את בלעו מפיו, ואם כן היאך אמר די שמיה, ב״ל כשום אלהי וכבר נפל ונתבטל אם ב״ל הוא שם ע״ז שלו לפי דברי האומרים כן (אור יקר).

[1857] וזו רעה חולה שלא היו בני אדם מתייסרים כלל אאל במיתת בנים או בממון, אבל יסורי גופם לא היה להם, ומתוך כך בני אדם אינם שבים בתשובה, וגם היו מתים פתאום לא ידעו עת פקודתם, ויעקב תבע האחת לבד, דהיינו שיחלו כדי שיהיו מתחרטים על מעשיהם ואל ימותו פתאום, ובזה כיון יעקב לתקן בני אדם בתשובה שלימה, דהיינו הבינה שעל הת״ת כדי לידבק בעולם הבא. אמנם תשובה תחתונה לא שאל, מפני שמדתו ת״ת אינ המתדבקת אלא מתוך עולם הבא, וכשהאדם יסתלק מן העולם אזי יתדבק בעץ החיים על ידי תשובה עליונה, ולזה ענין זה היה תלוי ביעקב לפי מדתו ולא בשאר האבות אמנם ענין זה הוגד ליוסף שהיר יעקב יסתלק ממנו ומתפרד ומתעלה אות ו׳ עליונה מעליו אל סוד הבינה, ולזה ויאמר ליוסף וכו׳ והיה יעק בפתח כניסה לכל זרעו לעלות אל התשובה אמנם תיקון תשובה תחתונה שהיא חיי העולם הזה לא היו תלויים ביעקב מפני שהוא עולה מת״ת לעולם הבא בינה, אמנם חזקיה היה מלך נאחז במלכות ותבע על תיקוני המלכות כשמה שמדה זו נפגמת על ידי החטאים אמר שיתייסרו בני אדם בחולאים כדי שיחטאו יתקנו על ידי תשוהב תחתונה לתיקון העולם הזה וא״ת והרי איוב חלה מהשחין וחיה ממנו והיה קודם חזקיה לדעת הרוב, ויש לומר שחד בדרא או תרי בדרא הכי הוה וכו׳ (אור יקר).

חלה כתוב חלה מה שלא היה לאדם מקדם לכן.	האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה חלה כתיב (&) מה דלא הוה לבר נש מן קדמת דנא
אחר שנפטר לא היה אדם שהיו לו מחלות שלא מת עד שבא חזקיה מה כתוב בו (ישעיה לח) בימים ההם חלה חזקיהו למות וגו׳ בא וראה מה כתוב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה׳ אמר לו אם נוח לפניך שיתרפאו בני אדם מבית חלים ויודו לשמך ויכירו וישובו אחר כך בתשובה שלימה וימצאו בני העולם צדיקים לפניך אמר לו הקדוש ברוך הוא נאה הוא ואתה תהיה סימן לזה בעולם וכך הוא מה שלא היה מקדם לכן זהו שכתוב מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלתו ויחי מחליו ושנינו אותו יום חזרה השמש עשר דרגות.	בתר דשכיב לא הוה בר נש דהוה ליה מרעין דלא מית עד דאתא חזקיה מה כתיב ביה (ישעיה לח א) בימים הם חלה חזקיהו למות וגו׳ תא חזי מה כתיב (&) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יהו״ה אמר ליה אי ניחא קמך דיתסון בני נשא מבי מרעיהון ויודון שמך וישתמודעון ויתובון לבתר בתיובתא שלימתא וישתכחון בני עלמא זכאין קדמך אמר ליה קודשא בריך הוא יאות הוא את תהא סימנא בעלמא וכך הוא מאי דלא הוה מקדמת דנא הדא הוא דכתיב (שם ט) מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלותו ויחי מחליו ותאנא ההוא יומא אתחזר שמשא עשר דרגין[1858]
ושנינו מרודך בלאדן היה אוכל כל יום בארבע שעות וישן עד תשע שעות ואותו יום ישן עד תשע שעות כשהתעורר ראה ששמש עומדת בארבע שעות אמר מה זה בהריגת הכעס קנטור קשרתם עלי אמרו	ותאנא מרודך בלאדן הוה אכיל כל יומא בארבע שעתי[1859] ונאים עד תשע שעתי וההוא יומא נאים עד תשע שעתי כד אתער חמא שמשא דקאים בארבע שעתי אמר מאי האי בקטולא דקונטירא קונטרוי אנקטרתון אמרו
	קעה/א
לו למה אמר שישנתי יום אחד ושליש יום אמרו לו לא כך אלא אלהי חזקיהו עשה היום הזה שני נסים רפא את חזקיה מבית חליו והחזיר את השמש לזמן הזה אמר וכי יש בעולם אלוה גדול יותר חוץ מאלהי אמרו אלהי חזקיהו.	ליה למה אמר דנאימנא יומא חד ותלתות יומא[1860] אמרו ליה לאו הכי אלא אלהא דחזקיהו עבד יומא דין תרין ניסין אסי לחזקיהו מבי מרעיה ואחזר שמשא לעדנא דא אמר וכי אית בעלמא אלהא רבא בר מאלהי אמרו אלהא דחזקיהו
עמד וכתב כתבו שלום לחזקיהו מלך יהודה ושלום לאלהיו ושלום לירושלים עיר הקדש אחר כך נמלך וקם מכסאו ופסע שלש פסיעות וכתב אחרים שלום לאלוה הגדול שבירושלים ושלום לחזקיהו מלך יהודה ושלום לירושלים עיר הקדש אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה פסעת	קם וכתב כתבוי שלם לחזקיהו מלכא דיהודה ושלם לאלהיה ושלם לירושלם קרתא קדישא לבתר אמליך וקם מכרסיה[1861] ופסע תלת פסיען וכתב אחרנין שלם לאלהא רבא דבירושלם ושלם לחזקיהו מלכא דיהודה ושלם לירושלם קרתא קדישא אמר ליה קודשא

[1858] בפ׳ חלק אמרו שאותו היום שנתרפא חזקיה היה בו כ״ב שעות נמצא שנתוספו עשרה שעות והיינו עשר דרגין (מ״מ).

[1859] פירוש מסיים האכילה בסוף ד׳ שעות וישן עד סוף ט׳ נמצא שישן ה׳ שעות. ואותו היום כשניעור מצא השמש בסוף ד׳ שעות נמצא שישן באותו היום עשרה שעות שניתוספו דהיינו מה שהלכה השמש מסוף ד׳ עד סוף ט׳ הם חמש ומה שחזרה השמש מסוף ט׳ לסוף ד׳ הם חמש אחרים הרי עשר. אבל ההליכה השנית מד׳ עד סוף ט׳ מוכרח להיות כדרך כל הימים. ולפ״ז א״ש מ״ש הזוהר וההוא יומא נאים עד ד׳ שעתי דהיינו שמצא השמש בד׳ שעתי כדמפרש. ואי גרסינן עד ט׳ שעתי הכי פירושו לפי דעתו היה סבור שישן עד ט׳ כדרך כל הימים. והאמת לא היה כן (מ״מ).

[1860] וכדי שאחלש ברעב ואמות נתכוונתם (רח״ו במ״מ).

[1861] זה הלשון הוא ג״כ בפ׳ מקץ (רב ע״א) שם תעיין מ״ש (מ״מ).

בשביל כבודי שלש פסיעות חייך ממך יצאו שלשה מלכים שליטים שרים חיל ומזיקים ששולטים בכל העולם וראשון מהם היה נבוכדנצר.	בריך הוא אנת פסעת בגין יקרי תלת פסיען חייך מינך יפקון תלת מלכין[1862] שליטין קסטירין רופינין[קבי] דשליטין בכל עלמא וקדמאה מנייהו נבוכדנצר הוה
בא וראה מה אמר לו דניאל "אתה הוא ראש הזהב. ואחריך תקום מלכות אחרת רעה ממך ומלכות שלישית אחרת וכו'". מה כתוב "המלך נבוכדנצר עשה צלם של זהב גבהו ששים אמות ורחבו שש אמות" אמר נבוכדנצר הצלם שראיתי היה ראשו של זהב מעיו של כסף אני אעשה הכל של זהב ושתהיה עטרת זהב בראשו.	תא חזי מאי אמר ליה דניאל (דניאל ב לח) אנת הוא ראשה די דהבא ובתרך תקום מלכו אחרי ארע מינך ומלכו תליתאה אחרי וגו׳ מה כתיב (שם ג א) נבוכדנצר מלכא עבד צלם די דהב רומיה אמין שתין פתיה אמין שית אמר נבוכדנצר צלמא דחמינא הוה רישא די דהבא מעוי דכסף אנא אעביד כלא דדהבא דלהוי קזפירא[קבי] דדהבא ברישא[1863]
ושנינו אותו יום כנס את כל האומות והעמים והלשונות לעבד לאותו הצלם ולקח כלי מכלי המקדש שבו היה חקוק השם הקדוש והכניסו בפי אותו צלם ובאותה שעה היה מדבר גדולות עד שבא דניאל וקרב לאותו הצלם ואמר אני שליח	ותאנא ההוא יומא כנש כל אומיא ועממיא ולישנייא למפלח להההוא צלמא ונטל מאנא ממאני מקדשא דהוה גליף ביה שמא קדישא ועייל ליה בפומיה דההוא צלמא ובההיא שעתא הוה ממלל רברבן[1864] עד דאתא דניאל וקריב גבי דההוא צלמא ואמר אנא שליחא

[1862] נ"ב נבוכדנצאר אויל מרודך בלשצאר (מ"מ).

[1863] פירוש כדי שיהיו כל האומות שהם כלולים בצלם נכנעים תחתיו (מ"מ).

[1864] והנה האש המתלקחת שהיא הקלי׳ הג׳ כשמתחברת עם נוגה, שהיא רביעית, אז נעשית [הנוגה] רע, וכשמסתלקת מן נגה אז נגה מתחברת עם החשמ"ל ונעשית טוב, כנזכר פ׳ ויקהל (דף רטז ע"א). ודע כי כל הני כשפים המכחישין פמליא של מעלה הם שם, יען כי הטוב שבתוכם משפיע בחיצוניות שהוא הרע ששם ועושה נפלאות והבן זה. לכן מחויבים סנהדרין לידע כשפים כנזכר בתקונים (דף קמד ע"א). וז"ס שם המפורש שבפה הצלם דנ"נ בסוד (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, כי כשהשביע שיקשור הטוב עם הרע, השפיע בו חיות, ואז היה אומר אנכי ה׳ אלהי"ך בכישוף גמור שבתוכו כנזכר בתקונים (ס"ו דף קיג ע"א) [וברי ודאי כל מאן דנפיק מרשות הרבים ואעיל ברשות היחיד או מרשות היחיד ואעיל ברשות הרבים כאלו ערב שמא דקודשא בריך הוא בעבודה זרה ועביד אילנא דטוב ורע ודא הוא רזא דהוה נפיק בלעו מפיו דביה הוה אמר צלמא דנבוכדנצר אנכי ה׳ אלקיך ובגין דא לא תשא את שם ה׳ אלקי"ך לשוא ועתיד הקדוש ברוך הוא לאעקרא האי אילנא מעלמא ולאוקדא ליה בגיהנם הה"ד (שם א׳) והיה החסן לנעורת וגו׳]. ולפעמים בהיפך, שמשביעים את הקליפות בהויות דתמן כנזכר בתקונים (דף לו קכו ע"ב) (ע"ח שער קלי׳ נגה ד ועי׳ רמ"ז בראשית קב ע"א). חילוק זה הוא בין מעשה כשפים שחייב מיתה ובין מעשה שדים שהוא להשביען ע"י שמות השולטים בהם וזה מותר שמגיע (נ"א שמכניע) הס"א אל הקדושה, אבל הכשפים הוא להבליע הקדושה להחזיק כח החצונים. ואמנם מה שקורא בכאן שקרא, הוא לחלקי הרע שבקליפות שאלה סופם (רמ"ז שמות קפח ע"א). עי׳ ספד"צ יד ע"ב ולג ע"א. ובצלם הזה תלוי כל הבחירה, והם היצ"ט ויצה"ר שבאדם שהם נבראים ממש כל א׳ לפי שורשו, ולפי ערך הניצוצין שלו כך הם הב׳ יצרים, והיינו שכמו שיש צלם בסט׳ דקדושה כולל קומה שלמה מסוד שם אהי"ה דבינה, כך יש צלם דסט"א, והוא ג"כ קומה שלמה בסוד צל"ם של נבוכדנצר והם תרי"ג מלאכים בסט׳ דקדושה, ונכללים כולם תחת יצה"ט שלו ותרי"ג מלאכים רעים ונכללים ביצה"ר מסוד צלם דסט"א, והם מ"ש (שמות רבה פרשה לב פסקה ו) שבכל מצוה נברא ממנו מלאך א׳ והוא תיקון ניצוץ א׳ מצלם דקדושה, וכן לעומתו להיפוך ע"י עבירה וביטול מ"ע, והוא המלחמה שבאדם כל ימי חייו בג׳ חלקי העבודה במעשה ובדבור ובמחשבה שהם סוד ראש בטן גויה שלו חב"ד חג"ת נה"י, והם ג׳ אותיות של צל"ם כמש"ל (פתח כ׳) ובכל מצוה יש בו גוף ונפש, שהדבר הגופני שנעשה בו המצוה הוא הכלי, ומה שעושה בו רצון ה׳ הוא סוד אור הפנימי שנכנס בצלם הזה, ורצון הטוב של האדם שעושה המצוה הוא הניצוץ מן הצלם שמתקדש, וע"י רצון הטוב של האדם העושה המצוה מתלבש בו רצון ה׳ של המצוה ומתקדש אבר א׳ מסוד גופו הקדוש שבג"ע, ונתקן שם ונשאר שם בג"ע עד שנשלם בו כל המצות וכל התיקונים הצריכים לפי מספר ניצוצי נפשו וצלם שלו שהם ימים הקצובים לו בימי חייו, אז נשלם כל הגוף הקדוש הזה ויושב שם בג"ע והוא חייו העקרי כמ"ש (ויקרא יח ה) אלה המצות וגו׳ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וגו׳, כמ"ש שע"י הניצוצין עלו הכלים מן המיתה והשבירה אל התיקון, והם ה׳ צלמים לנרנח"י, שכל א׳ יש לו מקום מיוחד ושורש מיוחד בעלמין דלעילא, והוא מ"ש רז"ל (בראשית רבה פרשה מד פסקה א) לא נתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות (פתחי שערים נתיב גדלות דז"א פרק מב). ועי׳ תיקו"ז קיג ע"א.

של הרבון העליון גוזר אני עליך לצאת מכאן הזכיר את השם הקדוש ויצא אותו כלי ונפל הצלם ונשבר היינו מה שכתוב והצאתי את בלעו מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים קם רבי יהודה ונשקו על ראשו אמר אם לא שקרבתי אותך לחבורה כאן לא הכרנו אותך ומאותו יום היו פוחדים מפניו.	דמארא עלאה גוזרני עלך למפק מהכא אדכר שמא קדישא[1865] ונפק ההוא מאנא ונפל צלמא ואתבר היינו דכתיב (&) והוצאתי[1866] את בלעו מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים קם רבי יהודה ונשקיה על רישיה אמר אי לא דקריבנא בקושטפייא הכא לא אשתמודענא בך והוו דחלין קמיה מההוא יומא
שנינו (קהלת י) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו רבי יוסי באר את הפסוק הזה במשה בשעה שהוציא את ישראל ממצרים ועשה אותם בני חורין ושריך בעת יאכלו שכתוב ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא לה׳.	תאנא (קהלת י יז) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו רבי יוסי אוקים להאי קרא במשה בשעתא דאפיק להו לישראל ממצרים ועבד לון בני חורין ושריך בעת יאכלו דכתיב (שמות יב יא) ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא ליהו״ה
אמר רבי שמעון בן יוחאי וכי לא אמרתי שדברי שלמה המלך שכלם בפנים לתוך ההיכל הקדוש היו וזה שאמרתם הכל יפה היה ולדרשה הוא בא אבל פסוק זה למעלה בהיכל הקדוש הוא.	אמר רבי שמעון בר יוחאי וכי לא אמינא דמלוי דשלמה מלכא דכלהו בגו לגו היכלא קדישא הוו והאי דאמריתו כלא שפיר הוה ולדרשא הוא דאתא אבל האי קרא לעילא בהיכלא קדישא הוא
שנינו אשריך ארץ שמלכך בן חורים מה זה ארץ ארץ סתם שלמדנו מהו שכתוב השליך משמים ארץ תפארת ישראל אלא הארץ הזו היא סוד בתוך כתרי המלך הקדוש שכתוב בו ביום עשות ה׳ אלהים ארץ ושמים והארץ הזו וכל מה שיונק ונזון הוא מאותו מקום שנקרא שמים ולא נזונית הארץ הזו אלא משלמות הקדשה שנקראת שמים.	תאנא אשריך ארץ שמלכך בן חורים מאי ארץ ארץ סתם דתניא מאי דכתיב (איכה ב א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל אלא האי ארץ היא רזא בגו כתרי מלכא קדישא דכתיב ביה (בראשית ב ד) ביום עשות יהו״ה אלהים ארץ ושמים והאי ארץ כל מה דיניק ואתזן מההוא אתר דאקרי שמים[1867] הוא ולא אתזנת ארעא דא אלא משלימותא קדישא דאקרי שמים
ובשעה שרצה הקדוש ברוך הוא להחריב את ביתו שלמטה והארץ הקדושה שלמטה העביר בראשונה את הארץ הקדושה שלמעלה והורידה מאותה דרגה שהיתה יונקת מהשמים הקדושים ואחר כך החריב את זו שלמטה זהו שכתוב השליך משמים ארץ בראשונה ואחר כך ולא זכר הדם רגליו ששנינו כך דרכו של הקדוש ברוך הוא כשרוצה לדון את העולם בראשונה עושה דין למעלה ואחר כך מתקיים למטה שכתוב יפקוד ה׳ על צבא	ובשעתא דבעא קודשא בריך הוא לאחרבא ביתיה דלתתא וארעא קדישא דלתתא אעבר להאי ארעא קדישא דלעילא בקדמיתא ונחית ליה מההוא דרגא דהוה ינקא משמים קדישא ולבתר חריב להאי דלתתא הדא הוא דכתיב (&) השליך משמים ארץ בקדמיתא ולבתר ולא זכר הדום רגליו דתניא כך ארחוי דקודשא בריך הוא כד בעי למידן עלמא בקדמיתא עביד דינא לעילא ולבתר אתקיים לתתא דכתיב (ישעיה כד כא) יפקוד יהו״ה על צבא

[1865] ז״ל האר״י ז״ל ויהי כל הארץ שפ״ה אח״ת גי׳ לשו״ן הקד״ש. ודברים אחדים הם שמותיו יתברך שהם אחדותו ית׳ ורצו לילך בשרירות לבם הרע להתעדן בתאות העו״הז בכח שמותיות ית׳. והגדול שבהם היה נמרוד והיה חכם גדול. ונ״נ היה גלגול נמרוד וצלם שעשה בכח שמות הקדושים שהוא ציץ של כ״ג להטעות בני אדם כמו כוונת נמרוד עכ״ל ובזה מובן לשון זה (מ״מ).

[1866] פירשו ובזה תורצו ב׳ קושיות בלעו הוא הציץ. וקשייא קמייתא ב״ל הוא הצלם ואינו ע״ז שלו שעליה נאמר די שמיה בלטשצאר בשום אלהי (מ״מ).

[1867] האיש מעלה מזונות לאשה. כד״א כעת יאמר בימי המשיח אז יהיו ניזונים מזעיר והיינו כעת יאכלו (רח״ו במ״מ).

המרום במרום בראשונה ואחר כך ועל מלכי האדמה על האדמה.	המרום במרום בקדמיתא ולבתר ועל מלכי האדמה על האדמה
אמר רבי שמעון אשריך ארץ שמלכך בן חורים שזן אותך ברב כל בלי פחד של אחר ומאותו המלך העליון נזון הכל ושריך בעת יאכלו כמו שנאמר כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל אי לך ארץ שמלכך נער כמו שנאמר ונתתי נערים שריהם שאוי לארץ כשיונקת משמאל ושריך בבוקר יאכלו באותה	אמר רבי שמעון אשריך ארין שמלכך בן חורין דזן לך בסגיאות כלא בלא דחילו דאחרא ומההוא מלכא עלאה אתזן כלא ושריך בעת יאכלו כמה דאת אמר (במדבר כג כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל אי לך ארין שמלכך נער כמה דאת אמר (ישעיה ג ד) ונתתי נערים שריהם דווי לארעא כד ינקא משמאלא ושריך בבקר יאכלו בההוא
	קעה/ב
קדרות ועד שלא מאיר ולא שולט מה ששולט.	קדרותא[1868] ועד דלא נהיר ולא שלטא מה דשלטא
שנינו אמר רבי שמעון והבריח התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה זהו יעקב הקדוש השלם כמו שבארנו שכתוב ויעקב איש תם ישב אהלים לא כתוב יושב אהל אלא ישב אהלים שנים שאוחז את זה ואוחז את זה אף כאן כתוב והבריח התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה שאוחז את זה ואוחז את זה.	תנא אמר רבי שמעון והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה דא הוא יעקב קדישא שלימא[1869] כמה דאוקימנא דכתיב (בראשית כה כז) ויעקב איש תם ישב אהלים יושב אהל לא כתיב (&) אלא ישב אהלים תרי דאחיד להאי ואחיד להאי[1870] אוף הכא כתיב (&) והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה דאחיד להאי ואחיד להאי
ששנינו מהו איש תם כתרגומו שלם שלם מהכל שלם לשני צדדים לעתיקא קדישא ולזעיר אפין שלם לחסד עליון ולגבורה עליונה ומשלים לזה ולזה.	דתנינן מאי איש תם כתרגומו שלים שלים מכלא שלים לתרין סטרין לעתיקא קדישא ולזעיר אפין[1871] שלים לחסד עלאה[1872] ולגבורה עלאה ואשלים להאי ולהאי
אמר רבי שמעון ראיתי שהרי החכמה הכלל של הכל וחסד עליון יוצא מחכמה גבורה שהיא דין הקשה יוצאת מבינה יעקב משלים לשני הצדדים והאבות כלל הכל ויעקב כלל של האבות.	אמר רבי שמעון חמינא דהא חכמתא כלל כלא וחסד עלאה נפקא מחכמה גבורה דהוא דינא תקיפא נפקא מבינה יעקב אשלים לתרין סטרין ואבהן כלל כלא ויעקב כלל אבהתא

[1868] פירוש שעדיין לא האיר היום כ״כ ועדין יש קצת חושך דהיינו שאין להם אלא מזון כל שהוא (מ״מ).

[1869] לאה ורחל שרשם הוא מבינה ומלכות, ויעקב הוא ז״א, ומוכרח הוא שיתייחד בשניהם, והוא יחוד הג״ר בהז״ת, ומתייחד עי״ז א״ס באצילות והאצילות בבי״ע, והיה ה׳ למלך על כל הארץ (דע״ה ח״ב פב ע״א).

[1870] פי׳ שהת״ת מכריע בין חו״ג (מ״מ).

[1871] פי׳ מפני שהחיצונית ז״א אף בגדולתו נק׳ ז״א שמחסד נעשה חכמה ובמחשב׳ אתבריר כולהו משא״כ הפנימיות שהוא המוחין הנמשכין מע״ק שאף המוחין דא״וא באים מהארת המזלות נמצא הכל הוא מע״ק וחיצונית הוא מבחינת הז״א זה פשוט (זהר הרקיע). פירוש כי כתב הרב שיסוד דאימא כלה ומסתיים בת״ת דזעיר ויוצאים ה׳ חסדים או ה׳ גבורות ומתחלקים בה׳ קצוות דזעיר וז״ש כאן כי הת״ת שהוא יעקב מכריע בין בינה ובין זעיר כי ע״י הת״ת הם מתחלקים (מ״מ).

[1872] פי׳ שמכריע בין חו״ג דזעיר. א״נ שמקבל הארות אבא שנק׳ חסדים. והארות אימא שנק׳ גבורות. ומ״ש ״ואשלים להאי ולהאי״ פירוש שנתמזגו זה בזה חסד עילאה כלול מגבורה עילאה וגבורה כלולה בחסד עילאה (מ״מ).

שנינו הכה החכמה בשביל שלו וכנס ברוח (מים) והתכנסו המים למקום אחד ונפתחו חמשים שערי בינה מהשבילים הללו יוצאים עשרה כתרים בוקרנים זוהרות ונשארו עשרים ושנים שבילים הכתה אותה רוח באותם שבילים ונפתחו חמשים שערי בינה ונחקקו עשרים ושנים בחמשים שערי היובל ונתעטרו בשבעים ושתים אותיות של השם הקדוש אלו נפתחו לצדדיו.	תאנא בטש חכמה בשבילוי וכניף ברוחא (ס״א למיא[1873]) לימא ואתכנפו מיא לאתר חד ואתפתחו חמשין תרעין דבינה מאלין שבילין נפקי עשרה כתרין[1874] בקרניטי זהירין ואשתארו עשרין ותרין[1875] שבילין בטש ההוא רוחא באינון שבילין ואתפתחו חמשין תרעין דבינה[1876] ואתגליפו עשרין ותרין בחמשין תרעין[1877] דיובלא ואתעטרו בשבעין ותרין אתוון[1878] דשמא קדישא אלין אתפתחו לסטרוי
והתעטרו עשרים ושנים כתרי הרחמים שכלולים בעתיק הימים (כתר) שמאיר להם כל אחד בצדו התעטרו חמשים חקיקות במ״ב אותיות קדושות של השם הקדוש שבהן נבראו שמים וארץ ונחקקו בחקיקותיהם שמונה שערים שהן שמונה אותיות הרחמים שכתוב ה׳ ה׳ אל רחום וחנון שיוצא מהעתיק הקדוש לזעירא ומתחברים בכתרים הקדושים הללו חכמה ובינה העליונים שעולים יוצא חסד עליון מצד זה ודין הגבורה מצד זה באה זכות	ואתעטרו עשרין ותרין כתרין דרחמי[1879] דכלילן בעתיק יומין[1880] דנהיר לון כל חד בסטרוי אתעטרו חמשין גליפין במ״ב אתוון[1881] קדישין דשמא קדישא דבהון אתברי שמיא וארעא ואתגלפו בגלופיהון תמניא תרעין דאינון תמניא אתוון דרחמי דכתיב (שמות לד ו) יהו״ה יהו״ה[1882] אל רחום וחנון דנפקא מעתיקא קדישא לזעירא[1883] ומתחברן באלין כתרין קדישין[1884] חכמה ובינה עלאין דסלקין נפקא חסד עלאה[1885] מהאי סטרא ודינא

[1873] פירוש כתב הרב שטיפת זו״ן כשהיתה באבא היא ה׳ חסדים דאבא והיא נ׳ מיני מים וכשנתנה לאימא יש באימא נ׳ גשרים כנגדם וז״ש וכניף ברוחא דהיינו בכח שם מה שבאבא ומה׳ נק׳ רוח קבץ הג׳ מיני מים שהם ה׳ חסדים דאבא. ומ״ש ״ואתכנפו לאתר חד״. פירוש כשנתנה באימא. ומ״ש ״ואתפתחו נ׳ תרעין דבינה״ הם נ׳ שערים שבאימא לקבל אותה הטיפה (מ״מ).

[1874] הם י״ס פנימיות דמ״ה (רח״ו במ״מ) ור״ל שבאים מאבא לזעיר (מ״מ).

[1875] פירוש כשתסיר עשרה מן ל״ב נשארים כ״ב (מ״מ).

[1876] אותיות מנצפ״ך (רח״ו במ״מ). ולפ״ז א״ש מה שכפל הזוהר שחמשין תרעין דבינה הראשונים הם נ׳ גשרים. ואלו הם ה׳ אותיות מנצ״פך (מ״מ).

[1877] פירוש כ״ב הנז׳ עם ן׳ תרעין הם ע״ב וז״ש ״ואתעטרו בע״ב אתוון״ (מ״מ).

[1878] מאבא אליה (רח״ו במ״מ). עי׳ שער מאמרי רשב״י כב ע״ג: שם בן ע״ב לחסד ושם בן מ״ב לגבו׳ ושם בן כ״ב לת״ת.

[1879] פירוש י״ג דאריך וט׳ דזעיר הם כ״ב (מ״מ).

[1880] פירוש שגם הט׳ דזעיר הם מאריך שנק׳ עתיק יומין (מ״מ).

[1881] מבינה לגבורה (רח״ו במ״מ), ור״ל חמשים כשתסיר מהם ח׳ הם מ״ב ונודע כי מ״ב הוא גבורה וח׳ היתירים הם ח׳ אתוון דרחמי שהם נגד ב׳ הויו״ת של ה׳ ה׳ אל רחום וכו׳ (מ״מ). עי׳ קפז ע״א.

[1882] עי׳ אד״ר קלח ע״א: והיינו רזא דתנינן, יי׳ יי׳ פסיק טעמא בגווייהו בכלהו אתר דשמא אדכר תרי זמני פסיק טעמא בגווייהו כגון אברהם אברהם, יעקב יעקב, שמואל שמואל, כלהו פסיק טעמא בגווייהו חוץ ממשה משה דלא פסיק טעמא בגווייהו, מ״ט אברהם אברהם, בתראה שלים קדמאה לא שלים, ע״כ. שני השמות הללו הם כנגד ע״ק וז״א, הוי״ה א׳ על ז״א, וא׳ על ע״ק, ויש פסיק טעמא בגווייהו, לרמוז על סוד הפרסה המפסקת בין ע״ק לז״א באמצע פרצוף ע״ק. והעניין, שאלו י״ג התיקונים שהזכיר משה רבע״ה עניינם ההורדה של האור מע״ק לז״א ולכן הזכיר תחלה אלו ב׳ השמות, שכן המה עיקר העניין ושרשו (ב״ע קצ ע״ב).

[1883] הנה כבר ידעת שיש י״ג ת״ד בא״א וט׳ תקונים בז״א הרי הם כ״ב ודע כי י״ג ת״ד דא״א הם סוד ג׳ הויות ב׳ בב׳ צדדי הפנים ואחד מאחוריו שהם י״ב אותיות ואחד הכולל הרי י״ג ובז״א אחוריו דין ובב׳ פנים ב׳ שמות הויה והכולל הרי ט׳ וז״ש שאחר שיצאו מב׳ לגבורה נשארו שמונה לז״א והבן זה מאוד (זהר הרקיע). פירוש אל רחום הם הארות הדיקנא דאריך היורדת לזעיר. משא״כ במי אל כמוך שהם בחי׳ אריך שלא ירדו לזעיר. ונודע כי ב׳ הוי״ות הם ב׳ פאות דאריך המשפיעים באל רחום שהם הארות הדיקנא שיורדת לזעיר וז״ש דנפקא מעתיקא לזעיר (מ״מ).

[1884] פירוש בדיקנא דאריך הנז׳ מתחברים או״א עילאין שיונקים משם (מ״מ).

[1885] פירוש חסד דזעיר וכן גבורה דזעיר. ויעקב שהוא ת״ת מכריע (מ״מ).

של יעקב ומשלימה את שניהם ואוחזת אותם שהרי היא השלמות העליונה.	דגבורה מהאי סטרא אתא זכותיה דיעקב ואשלים אתרווייהו ואחיד לון דהא הוא שלימותא עלאה
שנינו אמר רבי שמעון לכן נקרא ישראל ששנינו יעקב התחתון ישראל העליון יעקב אינו שלמות ישראל שלמות הכל וכן שנינו נאם דוד בן ישי דוד אינו שלמות שהרי אחרון הוא ישי יסוד עליון הוא ושלמות והיינו מה ששנינו לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקדוש ברוך הוא ובמלכות בית דוד שכתוב (שמואלב כ) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בבן ישי איש לאהליו ישראל מה זה איש לאהליו מקום שעובדי כוכבים ומזלות שורה בתוכם היינו לאלהיו.	תאנא אמר רבי שמעון בגין כך ישראל אתקרי דתאנא יעקב תתאה ישראל עלאה יעקב לאו שלימותא[1886] ישראל שלימותא דכלא וכן תאנא (ש״ב כג א) נאם דוד בן ישי דוד לאו שלימותא דהא בתראה הוא ישי יסוד עלאה[1887] הוא ושלימותא והיינו דתנינן לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקודשא בריך הוא ובמלכותא דבית דוד דכתיב (ש״ב כ א) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בבן ישי איש לאהליו ישראל מאי איש לאהליו אתר דעכו״ם שריא בגווייהו היינו לאלהיו
אמר רבי יהודה כשמתחילה חכמה לחקק חקיקות בכל הכתרים מאיזה כתר מתחילה מאותה שנקראת בינה בבינה הכל נכלל ולכן נפתחו בה חמשים שערים ונמצא שהכל נחקקו בחכמה זהו שכתוב כולם בחכמה עשית.	אמר רבי יהודה כד שריא חכמתא לגלפא גליפין בכלהו כתרין מאן כתרא שארי מההוא דאתקרי בינה בבינה אתכליל כלא ובגין כך אתפתחו בה חמשין תרעין ואשתכח דכלא בחכמה אתגלפו הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית
שנינו כתוב מי מדד בשעלו מים וגו׳ בשעלו מים מה המים זהו בינה רבי אלעזר שונה כך זה חסד אמר לו רבי שמעון הכל עולה (נתקן) במשקל אחד ושמים בזרת תכן מי השמים תפארת שכתוב תפארת ישראל וכל בשלש עפר הארץ זוהי גבורה ושקל בפלס הרים אלה הם שאר הכתרים שנקראים הרי אפרסמון זך וגבעות במאזנים אלו שאר המרכבות התחתונות מהם.	תאנא כתיב (ישעיה מ יב) מי מדד בשעלו מים וגו׳ בשעלו מים מאן מים דא הוא בינה רבי אלעזר מתני הכי דא חסד[1888] אמר ליה רבי שמעון כלא בחד מתקלא סלקא (ס״א מתתקן) ושמים בזרת תכן[1889] מאן שמים תפארת דכתיב (&) תפארת ישראל וכל בשליש עפר הארץ דא הוא גבורה[1890] ושקל בפלס הרים אלין אינון שאר כתרין דאקרון טורי אפרסמונא דכיא[1891] וגבעות במאזנים אלין שאר רתיכין תתאין מנייהו[1892]
בא וראה בשעלו מה זה בשעלו זו רוח חכמה שכך שנינו שעל הסבך באפריון שקועים ושמים בזרת תכן מי הזרת אלו אותם (חמשים) שערים שנפתחו והתפזרו לכל הצדדים כמו שנאמר וזריתי פרש על	תא חזי בשעלו מאי שעלו דא רוח חכמתא דהכי תנינן שעלא דקיטרי בקיזפא שקיען ושמים בזרת תכן מאן זרת אלין אינון (חמשין) תרעין דאתפתחו ואתפזרו לכל סטרין כמה

[1886] פירוש יעקב בסוד הקטנות, וישראל בסוד הגדלות (מ״מ).

[1887] פירש בינה ששם יש עולמות ומ״ש אין לנו חלק בדוד ר״ל מלכות. ובן ישי הוא זעיר נמצא שהם זו״ן (מ״מ).

[1888] ז״ל הרב באו״צח הטיפה היתה באבא אור ובבינה נעשית מים. ואימא מדדה אותם, עכ״ל. ולפ״ז מ״ש דא היא בינה קאי על אימא המודדת. ומ״ש ר״א דא חסד קאי על המים שהוא הנמדד, וז״ש ר״ש כולא בחד מתקלא סלקא (מ״מ).

[1889] פירוש שה׳ חסדים שהם זרת מתפשטים בה׳ קצוות דזעיר (מ״מ).

[1890] פירוש מלכות שנק׳ ג״כ גבורה. ושיעור הכתוב וכל בשליש שהיא ספי׳ שלישית שהוא הת״ת עפר הארץ שהיא מלכות שדבוקה באחורי הת״ת (מ״מ).

[1891] פירוש נ״ה שהם מבינה הנקרא אפרסמונא דכייא (מ״מ).

[1892] פירוש מלכות וב״ע (מ״מ).

פניכם וגו׳ וכל בשלש מי השליש רחמים שלמות הכל ושקל בפלס מה זה פלס אמר רבי שמעון שכתוב מאזני צדק אבני צדק עוד אמר רבי שמעון הדברים הללו בשעור של	דאת אמר (מלאכי ב ג) וזריתי פרש על פניכם וגו׳ וכל בשליש מאן שליש רחמי[1893] שלימותא דכלא ושקל בפלס מאי פלס אמר רבי שמעון דכתיב (ויקרא יט לו) מאזני צדק אבני צדק תו אמר רבי שמעון הני מילי בשיעורא
	קעו/א
יוצר הכל בארנו.	דיוצר כלא אוקימנא
אמר רבי אלעזר מזה נשמע שיעקב יצא מתוך דין קשה שהרי יצחק דין קשה אחז לחלקו אמר לו רבי שמעון וזה הוא לבדו והרי יצחק יצא מתוך חסד וכך כולם דין יוצא מתוך רחמים ורחמים מדין אברהם ירש ירשת חסד ויצא יצחק בדין מתוך חסד יעקב יצא ברחמים מתוך הדין הקשה וכך הוא למעלה זה מזה ויונק זה מזה עד שנודע שהכל הוא אחד ומאחד תלויים כולם והכל נמצא אחד ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.	אמר רבי אלעזר שמע מינה דיעקב מגו דינא קשיא נפיק[1894] דהא יצחק דינא קשיא אחיד לחולקיה אמר ליה רבי שמעון ודא הוא בלחודוי והא יצחק מגו חסד נפק והכי כלהו דינא מגו רחמי נפקא ורחמי מדינא אברהם ירית אחסנא דחסד נפק יצחק בדינא מגו חסד יעקב נפק ברחמי מגו דינא קשיא וכך הוא לעילא דא מן דא וינקא דא מן דא עד דאשתמודע כלא דהוא חד ומחד תליין כלהו וכלא אשתכח חד בריך שמיא לעלם ולעלמי עלמין[1895]
אמר רבי אלעזר נודע שאין שלמות אלא כשאוחז זה מזה (ואחד) וזה אוחז בשניהם לשכלל את הכל כמו יעקב והיינו שכתוב מברח מן הקצה אל הקצה.	אמר רבי אלעזר אשתמודע דלית שלימותא אלא כד אחיד דא מן דא (ס״א וחד) ודא אחיד בתרווייהו לשכללא כלא כגון יעקב והיינו דכתיב (&) מבריח מן הקצה אל הקצה[1896]
שנינו כל זה לא נקרא אלא מצד שלנו ומצד שלנו הכל נודע (שהרי בזה למעלה) ולמעלה הכל עולה במשקל אחד לא שונה ולא ישתנה כמו שכתוב אני ה׳ לא שניתי אמר רבי יהודה כל הנרות מאירות מאחד	תאנא כולי האי לא אתקרי אלא מסטרא דילן[1897] ומסטרא דילן אשתמודע כלא[1898] (ס״א דהא בהאי לעילא) הוא לעילא כלא בחד מתקלא סלקא לא שני ולא ישתני כמה דכתיב (מלאכי ג ו) אני יהו״ה לא שניתי[1899] אמר רבי

[1893] ספירה שלישית (מ״מ).

[1894] עי׳ ח״ג פ ע״ב: אלא אמר ר׳ יצחק בשעתא דקב״ה ברא עלמא ובעא לגלאה עמיקתא מגו מסתרתא ונהורא מגו חשוכא הוו כלילן דא בדא ובגין כך מגו חשוכא נפק נהורא ומגו מסתרתא נפק ואתגליא עמיקא ודא נפקא מן דא דמגו טב נפיק ביש ומגו רחמי נפיק דינא וכלא אתכליל דא בדא יצר טוב ויצר רע ימינא ושמאלא ישראל ושאר עמין חוור ואוכם וכלא חד בחד תלייא.

[1895] עי׳ ??? שלעלם ולעלמי עלמיא הם בי״ע וזה ברח״ו@@@

[1896] יעקב הוא עקר האבות כי מטתו שלימה ובו שלמות הייחוד, כי הוא המתיים את הכל הבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה מדתו מדת האמת שבה קיום הכל, ויעקב מקיים הכל מעלה ומטה, לזה הכתיב בו ויי׳ נצב עליו מה שלא הכתיב באבותיו והוא עקר המרכבה ושלמותה (עבה״ק ח״ד פי״ז).

[1897] עי׳ אד״ר קלד ע״ב: ההוא זמנא זמן יהא דיקרא דדיקנא, והוא בלחודוי ישתכח, לא אתקרי לא יום ולא לילה דלית יום אקרי אלא מסטרא דילן, ולית לילה אקרי אלא מסטרא דילן, ע״כ. **הנהגת בינה שבמוחין אינה לפי הנהגת התחתונים„ לכן אין שייך שם לא בחינת יום ולא בחינת לילה, שכן הללו מצד ו״ק דז״א בהם מתנהג העולם הזה. משא״כ לעתיד לבא, אז ״זמין לאוקיר דיקנא״, שזמן זה אינו לפי הנהגת בני האדם והוא בלחודוי ישתכח (ב״ע קמ ע״א).** הדינין נעלמים בא״א מאד וגילוי הדין נעשה רק בז״א, וא״כ הרי כשגורם מעשה התחתונים להתגלות הדין, הרי נראה כעין שינוי מא״א לז״א, הגם שבאמת הם אחד (דע״ה ח״ב קלח ע״ב).

[1898] וכ״ה באד״ר קמא ע״ב (לש״ו).

[1899] עי׳ תיקו״ז קיז ע״ב: כמה דאוקמוהו מארי מתניתין לא כשאני נכתב אני נקרא בעולם הבא דאיהו אתריה נכתב ביהו״ה ונקרא ביהו״ה בעולם הזה נכתב ביהו״ה ונקרא באדנ״י דא שנוי מקום לבר מאתריה דאיהו עלמא דאתי עלמא דאתי ליה שנויא הה״ד (מלאכי ג ו) אני ה׳ לא שניתי נכתב בשם יהו״ה

ותלויות מאחד והנרות הן הכל אחד שהרי לא רצו להפרד ומי שמפרידם כאלו נפרד מחיי העולם.	יהודה כלהון בוצינין נהירין מחד ומחד תליין ובוצינין אינהו חד כלא דהא לא בעו לאתפרשא ומאן דפריש לון כאלו אתפרש מן חיי עלמא
אמר רבי יצחק כתוב "ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בם" היינו שכתוב "ועשית שנים כרבים זהב" כתוב ישב הכרבים וכתוב וירכב על כרוב ויעף ישב הכרבים כששורה להתישב בשלמות כתוב ישב הכרבים (כשנמצא בשלמות) וכשלא שורה ולא מתישב המלך בכסא כתוב וירכב על כרוב אחד שלא מתישב המלך בכסא ישב הכרבים שנים.	אמר רבי יצחק כתיב (ישעיה ג ד) ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בם היינו דכתיב (שמות כה יח) ועשית שנים כרובים זהב כתיב (שמואל א׳ ד ד) יושב הכרובים וכתיב (שם ב׳ כב יא) וירכב על כרוב ויעף יושב הכרובים כד שריא לאתיישבא בשלימותא כתיב יושב הכרובים (ס״א כד אשתכח בשלימותא) וכד לא שריא ולא אתיישבא מלכא בכרסיא כתיב (&) וירכב על כרוב חד דלא אתיישבא מלכא בכרסיא יושב הכרובים תרי[1900]
אמר רבי יוסי אוי לעולם כשכרוב אחד מחזיר פניו מחברו שהרי כתוב ופניהם איש אל אחיו כשהיה שלום בעולם אמר רבי יצחק הרי שנינו ערות אביך וערות אמך לא תגלה אוי למי שמגלה ערותם כמו זה כתוב ביעקב מברח מן הקצה אל הקצה אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא משתבח בתשבחתם כדוגמא שלמעלה שכתוב ישראל אשר בך אתפאר.	אמר רבי יוסי ווי לעלמא כד חד כרוב אהדר אנפיה מחבריה דהא כתיב (&) ופניהם איש אל אחיו כד הוי שלמא בעלמא אמר רבי יצחק הא תנינן (ויקרא יח ז) ערות אביך וערות אמך לא תגלה ווי למאן דגלי ערייתהון כגוונא דא כתיב (&) ביעקב מבריח מן הקצה אל הקצה זכאה חולקהון דישראל דקודשא בריך הוא משתבח בתשבחתייהו כגוונא דלעילא דכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר
שנינו אמר רבי יצחק בימים הראשונים היה אדם אומר לחברו אמר לי דבר אחד מהתורה וטל מנה כסף עכשיו אומר אדם לחברו טל מנה כסף ועסק בתורה ואין מי שישגיח ואין מי שירכין אזנו פרט לאותם מעטים (זרעים) קדושים עליונים שהקדוש ברוך הוא משתבח בהם שכתוב (שם ס) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.	תאנא אמר רבי יצחק ביומי קדמאי הוה בר נש אמר לחבריה אימא לי מלה חדא דאורייתא וטול מנה כסף השתא אמר בר נש לחבריה טול מנה כסף ואשתדל באורייתא ולית מאן דישגח ולית מאן דירכין אודניה בר אינון זעירין (נ״א זריעין) קדישי עליונין דקודשא בריך הוא משתבח בהו דכתיב (שם ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר
ווי העמדים וחשקיהם כסף רבי יצחק אמר ווי העמדים הרי אמרנו כל אותם	ווי העמודים[1901] וחשקיהם כסף רבי יצחק אמר ווי העמודים הא אמינא כל אינון

ונקרא בשם יהו״ה אתקרי יהו״ה רחמי לבר מאתריה אשתני ואתקרי אדנ״י ואתקרי דין ודא רזא עומד מכסא רחמים ויושב על כסא דין.

[1900] **בבית ראשון** - ר״ל, בינה, שחרב מינה, דאסתלק ת״ת כרוב א׳ לבינה, ונשאר כרוב השני בגלות מלכות. וכן נו״ה שהן שני כרובים, שבהן הקב״ה, ת״ת, שט בח״י עולמות צדיק, שט בים מלכות, אסתלק בגלות נצח עם ת״ת, דאיהו בנצח ואיהי בהוד, ונשאר כרוב השני הוד עם מלכות, שעליו נאמר (איכה א יג) כל היום דו״ה, בדרגא דיליה ביום החמישי כידוע, ולכן נקרא היכל העניים (בהגר״א על תיקו״ז כז ע״ג). ועי׳ בהגר״א על תז״ח לד ע״ג: ויסוד נקרא כרוב כמ״ש רוכב על כרוב ושט בח״י עולמות ח״י עלמין וכן נו״ה נקראו כרובים.

[1901] הנה נודע כי העמודים הם נ״ה דז״א והווין המתפשטים בתוכם הם מאמ׳ כי הנה שם מ״ב הוא באמ׳ והם ז׳ שמות ובכל שם ו׳ אותיות ואלו הם הווין המתפשטים מאמא לחיות ז״א הנוגע אל נ״ה הם ווי

שנאחזים מקשרים קיימים עליונים נקראים ווי העמדים וכל אותם שלמטה תלויים מאותם ווים מה זה ווים שש בתוך שש ונאחזים ומושקים מחוט השדרה שעומד עליהם ובספר הצניעות למדנו ווים למעלה ווים למטה וכולם עולים במשקל אחד.	דמתאחדן מקטרי קיימין עלאין אקרון ווי העמודים וכל אינון דלתתא תליין מאינון ווים מאן ווים שיתא בגו שיתא ומתאחדן ומתשקיין מחוטא דשדרה דקאים עלייהו ובספרא דצניעותא תאנא ווים לעילא ווים לתתא וכלהו במתקלא חד סלקין
	מאן צניעותא דספרא אמר רבי שמעון[1902] חמשה פרקין אנון דכלילן בהיכל רב ומליין כל ארעא אמר רבי יהודה אי כלילן הני מכלהו עדיפי אמר רבי שמעון הכי הוא למאן דעאל ונפק ולמאן דלא עאל ונפק לאו הכי מתלא לבר נש דהוה דיוריה ביני טורין ולא ידע בדיורי מתא זרע חטין ואכיל חטי בגופייהו יומא חד עאל למתא אקריבו ליה נהמא טבא אמר ההוא בר נש דנא למה אמרו נהמא הוא למיכל אכל וטעם לחדא לחכיה אמר וממה אתעביד דא אמרו מחטין לבתר אקריבו ליה גריצין דלישין במשחא טעם מנייהו אמר ואלין ממה אתעבידו אמרו מחטין לבתר אקריבו ליה טריקי מלכין דלישין בדובשא ומשחא אמר ואלין ממה אתעבידו אמרו מחטין אמר ודאי אנא מארי דכל אלין דאנא אכיל עקרא דכל אלין דאיהו חטה ובגין
	קעו/ב
	זהר
	ההוא דעתא מעדוני עלמא לא ידע ואתאבידו מניה כך מאן דנקיט כללא ולא ידע בכלהו עדונין דמהניין דנפקין מההוא כללא
	ספרא דצניעותא

העמודים. ונמצא בכ״י תקונים החסר בפסוק (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו וגו׳ כי תרי טעמים הם ב׳ ירכים דיעקב סמיך עלייהו וזהו (בראשית כז כה) ויבא לו יין וישת וגו׳ והכוונה כי משכילים הם נצח הוד והם ב׳ ירכין דזעיר אנפין ששם מקומו של יעקב כנודע וכיון שראה יעקב שהוא במקום הזה שהוא עקב שהוא ב׳ אלקים וי׳ אותיות הרי יעקב ויש בכאן מקום אחיזה לחיצונים מה עשה יעקב המשיך ה״ג משרשם מיסוד אמא עלאה יין המשמח ובזה הבריח החיצונים משם ונטל הברכה והבכורה ששם מקום הברכיים. זהו בכרה ברכה וזה סוד (בראשית כז כה) ויבא לו יין וישת כי יצחק הוא סוד ה״ג שמשם יצאו למטה בנ״ה וחשש יעקב שלא יתאחזו החיצונים שם באלו הגבו׳ לכן המשיך מלמעלה משרשם שביסוד אמא אל ווי העמודים שאמרנו. וזה שאמר ב׳ טעמים על מלת לו והנה אחר שיצא יעקב לחוץ לארץ והלכו רגליו שם במלכות היתה אחיזה אל הנוקבא דסטרא אחרא דהיינו ארץ החיצונה בירכין דיעקב וכו׳ כי נדב ואביהו היו מבחינת נצח הוד שהם ב׳ פלגי גופא לכן שניהם היו אחר כך אחד משום שהם ב׳ פלגי גופא. ולפי שהיה לנוקבא הנזכר כבר אחיזה שם לכן הקריבו אש זרה כי אשה ריח ניחוח הוא אש שבקדושה אש ה׳ לא כן כאשר אין מיתוק בגבורה שאז יש אחיזה בנ״ה לאש זרה וזהו (ויקרא י א) אשר לא צוה אותם שיש ב׳ טעמים במלת ל״א כלומר שלא היה שם ב׳ טעמים שהם התפשטות שורש ה״ג דאמא שהם מבסמים ה״ג שבנ״ה ומבריח החיצונים יין המשמח והיה שם יין המשכר ואחר כך בא שמואל שהיה מבחי׳ זו עצמה של נדב ואביהוא ותיקן להמשיך השורש הנזכר וזה שאמר שמואל (שמואל א׳ טו כט) וגם נצח ישראל לא ישקר שהוא תיקון הנצח שלא יהיה שם אחיזה לחיצונים (זהר הרקיע).

[1902] ספר הגליונות בסופו לב ע״ב ליקוט

תניא, ספר הצניעות, ספר שנלקח במשקולות	פרקא קדמאה תאנא ספרא דצניעותא[1903] ספרא דשקיל במתקלא[1904]
תניא, עד שלא היה משקולת לא היו מסתכלים פנים בפנים, ומלכים הראשונים מתו ותגיהם (מוחין) לא נמצאו, והארץ נתבטלה, עד שהראש של הנרצה מכל הנרצים, הבגדי כבוד נתקנו, והורשו. המשקולת הזה תלוי במקום שאינו, ונשקלו בו אלה שלא נמצאו, משקולת נמצא בגופו, ולא מתאחד ולא נראה, בו עלו ובו עולים אלה שלא היו והוו ויהיו, נסתר בתוך הנסתר נתקן, והוכן. (א)	(תנא) דעד לא הוה מתקלא לא הוה משגיחין אפין באפין[1905] ומלכין קדמאין מיתו[1906] וזיוניהון לא אשתכחו[1907] וארעא אתבטלת[1908] עד דרישא דכסופא דכל כסופין[1909] לבושי דיקר[1910] אתקין ואחסין האי מתקלא תלי באתר דלא הוה אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו מתקלא קאים בגופיה לא אתאחד ולא אתחזי ביה סליקו וביה סלקין

[1903] משום דכתיב כבוד אלהים הסתר דבר וכתיב ואת צנועים חכמה (שער מאמרי רשב״י - כתיבת ידי הרב – וכן הוא לכל הספד״צ).

[1904] מתקלא קרי דכר ונוקבא וכדאמרינן בפ׳ פקודי בדף רנ״ה ע״א וז״ל דאינון דאתנסיבו דשקלי במתקלא דכורין ונוקבין דא עם דא ואלין אקרון מאזנים וכו׳ כי הוצרך המאציל העליון להתתקן בדכר ונוקבא כדי שישתלשל כדרך זה כל האצילות ויתבסמו הדינין ברחמים. דהיינו דכר רחמים נוקבא דין כנודע. ולפיכך כל המלכים שמלכו באדום אתר דכל דינין מתקיימים תמן נתבטלו עד שבא המלך האחרון עם אשתו דכר ונוקבא דין ורחמים ונתבסמו יחד. וכדבעינן למימר קמן בס״ד דעד לא הוה מתקלא (שער מאמרי רשב״י), רלה ע״א (הערת הזהר).

[1905] דע דבזווג העליון דהיינו אבא ואימא קודם דאתתקן עתיקא קדישא הוה מהדר אנפוי אבא מאימא כי היכי דאהדר אנפין ז״א מן נוקביה וזמ״ש בפ׳ בראשית בדף ב וז״ל אמר לה צדי צדי אנת וצדיק אנת אבל אנת צריך למהוי טמירא כו׳ ובגין כך אנפוי דיוד מהדר לאחורא כגוונא דא כו׳ ע״כ והיינו שהצד׳ היא נ׳ והיוד רוכב עליה ינעשית צדי ויוד זו הפוכה וחוזרת פניה מן הנ׳ דלא הוו משגיחין אפין באפין ויוד היינו אבא והנ׳ היינו אימא חמשים שערי בינה והיינו דקאמר הכא אנת צריך למהוי טמירא לית אנת צריך לאתגלייא כי אינה מעולם הנגלה כי אם מהעולם הנעלם עלמא דאתכסייא. ואדם הראשון היינו אדס קדמאה חכמה והיינו דקאמר דעד לא הוה מתקלא לא הוו משגיחין אפין באפין דכי היכי דז״א נוקביה נפקא מאחוריו ולא משגיחין אפין באפין אע״ג דנפקא מתדבקא בסטרוי כחדא הכי נמי לעילא מקמי דאתתקן עתיקא קדישא כעין דכר ונוקב׳ ולא הוה מתקלא. לא הוו אבא ואימא משגיחין אפין באפין כי אבא רחמים גמורים ואימא דינין גמורים ונמצא זה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן ומכל מקום עיקר השגחת אפין באפין היינו עתיקא בז״א כדבעי׳ למימר קמן (שער מאמרי רשב״י).

[1906] ואפשר עוד לומר דמלכין היינו הז׳ מלכים וזיונין הם הנצוצו׳ אי נמי זיוניהון היינו העטרות ועדי שיש לכל אחד משבעה ספירות שם בן ע״ב לחסד ושם בן מ״ב לגבו׳ ושם בן כ״ב לת״ת וכאלה רבות ואלו לא אשתכחו כלל מרוב הדינים שהיו אז כנ״ל (שער מאמרי רשב״י).

[1907] והנה מלכים אלו עד לא הוה מתקלא ולא הוה מתתקן ע״ק כעין דכר ונוקבא לא היה להם אחיזה למעלה ומתו. וסיבת מיתתם היה כי לא היה להם שרש בעתיקא וגם החכמה שיצאה מעתיקא לא היה להם שרש ואחיזה בה כי כולה רחמים פשוטים והם דינים ולא הוו משגיחין אפין באפין לא אבא באימא שממנה יצאו הדינין ולא א״א בהם שהם ז״א כי השגחת אפין הוא להאיר בהם ולהשפיע בהם וכאשר לא היה שרשם נמצא בו לא השגיח בהם אפין באפין וזמ״ש וזיוניהון לא אשתכחו כי זיוניהם ועדייהם והוא שרשיהם וגזעיהם העליונים לא נמצאו עדין בע״ק (שער מאמרי רשב״י).

[1908] היא מלכות שהיתה תוהו כי אם אין נחלים אין ים דהא ליה לה מדילה כלום ולפיכך אמר אתבטלת כי לא היה לה מציאות להכלל מהם וכמאן דליתא דמיא גם כי הנה פעולתה היא לקבל מהזכר רחמים והיא דין ולבסם זה בזה ולהוציא פריה וחיילותיה העליו׳ ותחתונים כי לשבת יצרה וכאשר גברו הדינין ישבה בטיל׳ לא יכלה לפעול פעולת׳ (שער מאמרי רשב״י).

[1909] הוא רישא דלא אתידע ולא אתדבק והוא א״ס דכתבינן לעיל והוא חמדת כל החמודות אשר הכל נכספין להשיגו (שער מאמרי רשב״י).

[1910] הנה לבושים אלו התקינן להתלבש בהם וההעלם הוא סיבת הגילוי כי לא ישיגוהו ולא יהנו מאורו כי אם על ידי לבושים אלו משל לאור השמש אשר לא יוכל איש להביט בו מרוב בהיקותו אם לא יתרחק ממנו וישים מסך מבדיל בינו לבינו ואז יוכל ליהנות מאורו ואם יהיה האור גדול ומבהיק מאד יצטרך כמה וכמה מסכים לשיוכל ליהנות מאור ההוא. וזהו ענין לבושין דיקר אתקין וכמ״ש בזוהר שבכמה מקומות אתלבש דא בדא. ומלבושים אלו הם גלגלת׳ וטלא דבדולחא בתוך הגלגלת וקרומא דאוירא דאזדכך וסתים ושער רישיה כעמר נקי דתליין בשיקולא ורעוא דרעוין שהוא המצח ואשגחא פקיחא שהוא העין ותרין נוקבין דפרדשקא שהוא החוטם. הרי (ע״ד) שבע׳ דגלגלתא והם כנגד שבעה תיבות שבבראשית (שער מאמרי רשב״י).

בגולגולת א׳ מלא טל של בדולחא, (ב) קרום של האויר נזדכך ונסתם (ג) צמר נקי תלוי במשקולת (ד) רצון של הרצונות נתגלה בתפילת תחתונים (ה) השגחה פתוחה שלא יושן ושומר תמידי, השגחת התחתון תלוי בהשגחה עליונה בהארה שבו (ו ז) שני נקבים של הקיר המפסיק (בתוך החוטם) ומתעורר רוח לכולם.	דלא הוו והוו ויהויין סתרא גו סתרא אתתקן ואזדמן (א)[1911] בחד גולגלתא (ב)[1912] מלייא טלא דבדולחא (ג)[1913] קרומא דאוירא אזדכך וסתים (ד) אינון עמר נקי תליין בשקולא (ה)[1914] רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאי (ו) אשגחא פקיחא דלא נאים ונטיר תדירא אשגחותא דתתא באשגחותא דנהירו דעלאה (דביה) (ז) תרין נוקבין דפרדשקא דאתער רוחא לכלא
בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. שש, בראשית, ברא שש (שתא) עליהם כולם מתחת ותלויים משבע של הגולגלת, עד שכבוד של המכובדים, והארץ השני לא בחשבון. והא כתוב ומאותו של קללה יצא שכתוב (בראשית ה כט) מן האדמה אשר אררה ה׳. היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים, שלש עשר תלוים בשלש עשר של מכובד של המכובדים.	בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ שיתא בראשית (ברא שית) עלייהו כולהו לתתא ותליין משבעה דגולגלתא עד יקירו דיקירותא והארץ תניינא לאו בחושבן והא אתמר ומההיא דאתלטייא נפקא דכתיב (&) מן האדמה אשר אררה יהו״ה היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים תליסר תליין בתליסר יקירו דיקירותא
שש אלף שנים תלוים בשש הראשונים, שביעי התחזק עליהם לבד ונחרב כולם בשתים עשרה שעות שכתוב (בראשית א ב) היתה תהו וגו׳. שלש עשר יקום לן ברחמים ומתחדשים כבתחילה ונתקיימו כל אלה השש, משום שכתוב ברא, ואחר כתוב היתה שהרי ודאי היה ובסוף תהו ובהו וחושך ונשגב ה׳ לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא).	שיתא אלפי שנין תליין בשיתא קדמאי שביעאה עלייהו דאתתקף בלחודוי ואתחריב כלא בתריסר שעתי דכתיב (&) היתה תהו ובהו וגו׳ תליסר יקים לון ברחמי ומתחדשן בקדמיתא וקמו (ס״י קמו) כל אינון שיתא בגין דכתיב (&) ברא ולבתר כתיב (&) היתה דהא הות ודאי ולבסוף תהו ובהו וחשך (ישעיה ב יא) ונשגב יהו״ה לבדו ביום ההוא
חקיקה של החקיקות, בצורת נחש ארוך ומתפשטים לב׳ צדדים, הזנב בראש, והראש חוזר על הכתפיים, עובר לז״א, ולוקח וגונז. פעם לאלף ימים זעירים מתגלה, חלקו (מקומו) של הגולגלתא הוא בקשר של הסנפיר, נשבר ראשו במי הים רבה, שכתוב (תהלים עד יג) שברת ראשי תנינם על המים, שנים היו וחזרו לא׳, ולכן כתוב תנינם חסר, וראשי בלשון רבים כמש״כ (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע.	גלופי דגליפין כחיזו דחויא אריך ומתפשט לכאן ולכאן זנבא ברישא רישא (אחורא) אחיד אכתפין אעבר וזעים נטיר וגניז חד לאלף יומין זעירין אתגלייא (נ״א אתמלייא) קולטרא בקטרוי סנפירא בעדבוי אתבר רישיה במיין דימא רבא דכתיב (תהלים עד יג) שברת ראשי תנינים על המים תרין הוו חד אתחזרי[1915] תנינם כתיב (&) חסר ראשי כמה דאת אמר (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע
ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, היינו שכתוב (תהלים לג ט) כי הוא אמר ויהי ׳הוא׳ לבד ׳ויהי׳ לבד, אחר כך חזרו לאחד, יהו״י י׳ אחרון הוא השכינה התחתון, כמו	ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור היינו דכתיב (תהילם לג ט) כי הוא אמר ויהי הוא בלחודוי לבתר אתחזרו חד יהו״י יה״ו ו״י ו׳

[1911] אד״ר קכח ע״ב ואד״ז רפז רפח ע״א (הערת הזהר).
[1912] שם (הערת הזהר).
[1913] שם אד״ר קכט (הערת הזהר).
[1914] אד״ז שם (הערת הזהר).
[1915] לד ע״ב (הערת הזהר).

שאות ה׳ שכינה נמצא ובמשקולת א׳ נשקלו, והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד) כשכתוב (בראשית א ד) וירא אלקים את האור כי טוב, אמרו צדיק כי טוב (ישעיה ג י), המשקולת עולה בתחילה לבד וכולם חזרו כא׳ לו׳. אחותי ומודע נכללים זה בזה בי״ה כשני אוהבים שחובקים.	בתראה שכינתא לתתא כמה דה׳ שכינתא אשתכח ובחד מתקלא אתקלו והחיות רצוא ושוב דכתיב (&) וירא אלהים את האור כי טוב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב האי במתקליה סלקא קדמאה בלחודוי וכלא לחד אתחזר אחתא ומודעתא כלילן דא בדא ביו״ד ה״א כתרין רחימין דמתחבקן
שש יוצאים מענף של השרש של הגוף, לשון מדבר גדולות, ולשון זה סותם בין י״ה, שכתוב (ישעיה מד ה) זה יאמר לה׳ אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו לה׳ ובשם ישראל יכנה, יכנה ממש, זה יאמר לה׳ אני אחות והכל נאמר ביה״ו, וכולם נכללים בלשון, וזה סתום באמא שהיא נפתחת לו שיוצא ממנה.	שיתא נפקין מענפא דשרשא דגופא לישן ממלל רברבן לישן דא סתים בין יו״ד וה״א דכתיב (שם מד ה) זה יאמר ליהו״ה אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו ליהו״ה ובשם ישראל יכנה (יכנה) ממש זה יאמר ליהו״ה אני אחתא וכלא אתמר ביה״ו כלא כלילן בלישן סתים לאימא דהא אתפתחת ליה דנפיק מינה
אבא יושב בראשון, ואמא באמצע ומכוסים מכאן ומכאן אוי למי שמגלה ערוותם. ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע השמים זכר שולט בנקבה, שכתוב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם, יו״ד מאיר בשנים ומאיר ומעביר לנקבה, יו״ד מתייחד לבד ואחר כך עולה בדרגתו למעלה למעלה, נחשך הנקבה ומואר אמא ונפתח	אבא יתיב ברישא אימא באמצעיתא ומתכסייא מכאן ומכאן ווי למאן דגלי ערייתהון ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים שליט דכר בנוקבא (ס״י שלימו דכר ונוקבא) דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם נהיר יו״ד בתרין ונהיר ומעבר לנוקבא אתייחד יו״ד בלחודוי (ובתר כן) סליק בדרגוי לעילא לעילא אתחשכא נוקבא ואתנהירת אימא ומתפתחא
	קעז/א
	ספרא דצניעותא
שעריה, בא המפתח שנכלל בשש ונכסה פתחיה, קשור לתחת לזה ולזה אולי למי שמגלה פתחה	בתרעוי אתא מפתחא דכליל בשית ומכסיא פתחהא ואחיד לתתא להאי ולהאי ווי למאן דגלי פתחהא
זקן של האמונה, זקן שלא נזכר בגלל שהיא כבוד של כולם, היוצא מהאזניים סביב הפרצוף, עולה ויורד חוט לבנה, בשלש עשר מתפרש בכבוד של כבוד, כמש״כ (ירמיה ב ו) לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם, אדם בחוץ הוא אדם שלא נכלל כאן וכל שכן איש.	פרקא תניינא דיקנא[1916] מהימנותא (דיקנא) לא אדכר בגין דהיא יקירותא דכלא[1917] מאודנין נפקת[1918] בסחרנהא דבסיטא סליק ונחית חוטא חוורא[1919] בתליסר מתפרש ביקירא דביקירותא[1920] ההיא כתיב (ירמיה ב ו) לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם אדם לבר[1921] הוא[1922] אדם לא כליל הכא כל שכן איש

[1916] אד״ר מן דף קלא עד קלה (הערת הזהר).

[1917] פי׳ אפי׳ בז״א לא אדכר בשיר השירים כדאי׳ באדר׳ רבא בד׳ קל״ב ע״ב ובד׳ קל״ט ע״ב (שער מאמרי רשב״י).

[1918] פירוש מתחלת מקמי אודנין (שער מאמרי רשב״י).

[1919] פירוש זהו חד חוטא דשערי סחרני דיקנא אי נמי חוט בשר סביב חוץ לזקן בלי שיער וזה צריך עיון (שער מאמרי רשב״י).

[1920] פירוש יש בדיקנא דאריך אפין י״ג תיקונין (שער מאמרי רשב״י).

[1921] ויקרא מח ע״א (הערת הזהר).

בשלש עשר מעיינות נובעים נחלקים, ארבע לבד נסמכו וט׳ משקים לגינה.	בתליסר נביעין מבועין מתפרשן ארבע בלחודוי אסתמרו תשעה אשקיון לגופא (נ״א לגנתא)[1923]
(א) לפני פתח האזניים שורה כבוד לתקן ויורד ביופי (ב) בראש השפתיים מצד זה לצד השני (ג) קיים אורח שיוצא מתחת שני נחירים של החוטם לעבור חטא, שכתוב (משלי יט יא) ותפארתו עבור על פשע, (ד) תחת השפתיים סביב שער לראש השני (ה) אורח אחר שיוצא מתחתיו (ו) מחפה חלק החלק של הפנים למעלה (ז) שני תפוחים נראה לנהר ניצוצין (ח) מזל של הכל תלוי עד הלב, שבו נתלוי עליונים ותחתונים (ט) אלה שתלויים לא יוצאים זה מזה (י) מתחפה קטנים על גרון של הכבוד (יא) גדולים מתשערים בשיעור שלם (יב) שפתיים פנים מכל הצדדים, אשר מי שמנושק מנשיקים האלה (יג) באותו מזל של כולם יורדים י״ג שמנים של אפרסמון הטהור כולה. הכל נמצאים וסתום במזל הזה.	(תיקונא קדמאה) מקמי פתחא דאדנין שארי יקירו לאתתקן[1924] (תניינא) נחית בשפירי ברישא דשפוון[1925] מהאי רישא להאי רישא קאים[1926] (תליתאה) ארחא דנפיק תחות תרין נוקבין דפרדשקא לאעברא חובה דכתיב (משלי יט יא) ותפארתו עבור על פשע (רביעאה) תחות שפוון אסחר שערא לרישא אחרא (חמישאה) ארחא אחרא נפיק תחותוי (שתיתאה) חפי תקרובתא דבוסמא לרישא דלעילא (שביעאה) תרין תפוחין אתחזן לאנהרא בוצינין (תמינאה) מזלא דכלא תלייא עד לבא ביה תליין עלאין ותתאין (תשיעאה) אינון דתליין לא נפקין דא מן דא (עשיראה) חפיין זעירין על גרונא (חד סר) דיקירו רברבין מתשערין בשיעורא שלים (תריסר) (וכד) שפוון אתפנון מכל סטרין זכאה למאן דנשיק מאינון נשיקין (תליסר) בההיא מזלא דכלא נגדין תליסר משיחין דאפרסמונא דכיא[1927] כלא בהאי מזלא[1928] שכיח וסתים
כאשר הגיע זמן החודש השביעים נמצא חדשים אלה שלש עשר בעולם העליון, ונפתח י״ג שערי הרחמים באותו זמן שכתוב (ישעיה נה ו) דרשו ה׳ בהמצאו. כתיב (בראשית א יא) ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע וגו׳, היינו דכתיב (ויקרא טז לא) ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב, באותו זמן שכתוב (דברים ג כד) אדנ״י יהו״ה	בזמנא דמטא תשרי ירחא שביעאה משתכחי (ירחי) אלין תריסר (ס״א תליסר) בעלמא עלאה ומתפתחי תריסר (ס״א תליסר) תרעי דרחמי בההוא זמנא (ישעיה נה ו) דרשו יהו״ה בהמצאו[1929] כתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא[1930] עשב מזריע זרע עץ פרי וגו׳ (בראשית א יא) היינו דכתיב (ויקרא טז לא) ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב

[1922] פירוש אדם הוא בז״א ולא באריך אפין ואף בז״א אינו נקרא אדם אלא מהחוטם ואילך דקל״ו ב׳ (שער מאמרי רשב״י).

[1923] פירוש כי י״ג תיקוני דיקנא אינם מתפשטים כולם כי אם תשעה מהם לז״א ומשם הם מתפשטין בגוף כדאמר באדרא זוטא בדף רצ״ה ע״א (שער מאמרי רשב״י).

[1924] עתה מפרש דיקנא דא״א תיקוניו אחד לאחד ואלו הם מספרם אחד מקמי פתחא דאודנין (שער מאמרי רשב״י).

[1925] תיקון ג׳ (שער מאמרי רשב״י).

[1926] ופירוש נקבי דפרדשקא הם נקבי החוטם (שער מאמרי רשב״י).

[1927] בינה (שער מאמרי רשב״י).

[1928] דע שיש שני תקונין ונקראים מזל האחד חוטא דשערי סחרני דיקנא ומגיע עד הטיבור והוא התיקון השמיני והשני שיער שתחת הזקן המגיע עד הטיבור והוא התיקון השלשה עשר והנה התיקון הח׳ אינו מגיע לטיבור כי אם לפעמים וז״ש באדרא זוטא וכד האי מזלא תליא בשיקולא עד טיבורא כו׳ אבל עיקרו עד ליבא לבד כדאמר הכא לעיל מיהו באדרא רבא קתני דתרוייהו עד טיבורא וקאמ׳ נמי עד טיבורא דלבא ולא ידעתי מהו וצ״ע (שער מאמרי רשב״י).

[1929] פירוש בחדש תשרי שהוא שביעי בעשרה ימים שבין ר״ה לי״ה (שער מאמרי רשב״י).

[1930] פירוש מדלא כתיב תוצא הארץ כדאמר בתר הכי נראה דתדשא בתוכה הבינה ד״ו פרצופין וכן מדקתני ברישא עץ פרי נוקבא ובתר עושה פרי דכר וכן מדלא כתיב יהי עשב מזריע כו׳ (שער מאמרי רשב״י).

אתה החלות להראות את עבדיך את גדלך, יהו״ה שלם מצדו, וכאן בשקט הוא, שארץ לא שלם, לכן לא כתוב יהי.	(בהאי זמנא) (דברים ג כד) אדני יהו״ה אתה החלות להראות את עבדך את גדלך יהו״ה שלים בסטרוי[1931] והכא ברחישותא דא דארעא לא שלים יה״י לא כתיב[1932]
ויהי כן, י׳ העליון וי׳ התחתון וייצר י׳ העליון וי׳ התחתון, יהי י׳ עליון וי׳ תחתון, ה׳ באמצע, כללות של שלמות השלם, ולא לכל צד.	קרינן יו״ד עלאה יו״ד תתאה[1933] וייצר י׳ עלאה י׳ תתאה (יהי) י׳ עלאה י׳ תתאה ה׳ בגווייהו כללא דשלימו שלים ולא לכל סטר
נעקר ממקום זה שם זה ונשתל במקום אחר, שכתוב (בראשית ב ח) ויטע ה׳ אלקים, ה׳ בין י׳ לי׳ דיהי, נשיבת החוטם דעתיק, לפנים נמוכות, ללא רוח לא מתקיימים, בה׳ נשתכלל, ה׳ עליון וה׳ תחתון, שכתוב (ירמיה א ו) אהה אדנ״י יֱהוִ״ה	אתעקר מהאי אתר[1934] שמא דא ואשתיל באחרא כתיב (&) ויטע יהו״ה אלהים ה׳ בין יו״ד ליו״ד דיה״י נשבא דפרדשקא דעתיקא לזעירא דאנפין בלא רוחא לא אתקיים בה״א אשתכלל ה״א עלאה ה״א תתאה דכתיב (ירמיה א ו) אהה אדני אלהים
בדביקות שמתדבקים ברוח נצרר שנשקלו יה״ו, י׳ עליון שנכתר בקשר של עתיק, והיא קרום העליון שנזדכך ונסתם, ה׳ עליון שנכתר ברוח דנקבי החוטם שיוצא להחיות, ו׳ עליון הנר החשוך, שנכתר בצידו.	בקיטפוי דקטפין (צרירא) ברוחא דמתקלין יה״ו י׳ עלאה דאתעטר בקטרא (ס״א בעטרא) דעתיקא היא קרומא עלאה דאזדכך וסתים ה״א עלאה דאתעטר ברוחא דנוקבין דפרדשקא דנפיק לאחייא ו׳ עלאה בוצינא דקרדינותא דאתעטר בסטרוי (ס״א בעטרוי)
מתפשטים האותיות לחוץ ונכללו בפנים קנטות, כמו ששורה בגולגלות נמצאו, מתפשטים בכל הגוף, לשכללה כולו בצמר נקי, כאשר נתלו תלויים אלה אותיות כאשר נתגלו לקנים, מתיישבים בו אל האותיות ונקרא בהם	מתפשטן אתוון לבתר ואתכללו בזעירא דאפין כמה דשריא בגולגלתא אשתכחו מתפשטן בכל גופא לשכללא כלא בעמר נקא כד תלי תליין אלין אתוון כד אתגלי לזעירא מתיישבן ביה אלין אתוון ואתקרי בהון
אות י׳ דעתיק סתום בצדו, בגלל שמו לא נמצא, ה׳ נפתח באחר, ונקב בשני נקבים ונמצא בתיקונים, ו׳ נפתח באחר	יו״ד דעתיקא סתים בעטרוי בגין שמאלא אשתכח ה״א אתפתח באחרא ואינקיב בתרין

[1931] כי בכל מקום שנזכר שם ה׳ הוא שלם בבת זוגו שיצא קו״ל ובת זוגו עמו בצידו חוץ לבינה והכא ברחישותא דא לא שלים כי היו הנטיעות עדין דקים בתוך הבינה והיתה ד׳ על ו׳ כדפרישית ולפיכך לא נזכר יהי שזה מורה על חכמה ובינה י״ה שהולידו י׳ אחרת שהוא ז״א שהוא חכמה שניה שממנה מתפרשין ל״ב נתיבות והיא קול ובת זוגו נוקבא דז״א (שער מאמרי רשב״י).

[1932] וזה יורה כי לא היה מתהווה עשב זה על ידי זווג כי עדין לא היה זווג כי היתה הארץ למעלה בבינה שאסור בתשמיש המיטה כיום הכפורים וזמ״ש בהאי זמנא אדנ״י יהו״ה אתה החילות כי ה׳ תתאה אדנ״י ה׳ עלאה יהו״ה בניקוד אלהים כי מתחילה היתה ה׳ תתאה בתוך ה׳ עלאה שאין שם זווג וזהו אתה החילות כי מתחילה היו שניהם יחד אדנ״י אלהים ואע״פ שגם הת״ת היה שם מכל מקום היתה מלכות ד׳ על ו׳ וזהו סוד ה׳ שהוא ד״ו ואין זווג ולפיכך אמר עץ פרי ברישא שהיא הנקבה ובתר הכי עושה פרי שהוא הזכר (שער מאמרי רשב״י).

[1933] קורא יו״ד עלאה לחכמה קדומה שבכתר ולא למוח עצמו יקרא יוד אלא לקרום הזך הסותם אותו וכדקתני בתר הכי יוד עלאה דאתעטר בקטרא דעתיקא היא קרומה עלאה דאזדכך וסתים ויו״ד תתאה ז״א. ואפשר לומר דלעולם יו״ד המוח והכי פירושו יו״ד עלאה שהוא המוח שנתעטר והוקף בקיטרא דעתיקא וקיטרא דעתיקא היא קרומא כו׳ ולפי פירוש הראשון זהו ענין ויצר יוד עלאה יוד תתאה עתיקא קדישא וז״א וכמ״ש באדרא רבא בדף קמ״ה ע״ב וה׳ שבין י׳ לי׳ רומז לרוח חיים היוצא מהחוטם א״א לז״א וזהו נשבא דפרדשקא דקתני לקמן ויוצא מבינה שבכתר כי היא רוח חיים חיי המלך ונקרא תהילה ותהלתי אחטם לך וכמבואר באדרא בדף קל״ב ונמצא שיהי הוא כללא דשלימו חכמה קדומה ובינה שבכתר וז״א ולפי שאינו מזכיר נוקבא דז״א אינו שלם לגמרי וזמ״ש שלים ולא לכל סטר וכשנאמר תדשא עדין לא נתגלה ז״א כלל ולפיכך לא נאמר יהי (שער מאמרי רשב״י).

[1934] אח״ך נעקר ויצא לחוץ ז״א עם נקבתו שהיו בתוך הבינה נעלמים (שער מאמרי רשב,י).

שכתוב (שיה״ש ז י) הולך לדודי למישרים בנר נחשוך, לכסות פתחה, ו׳ עליון ו׳ תחתון ה׳ עליון וה׳ תחתון, י׳ עליון ובה לא השתתף אחר ולא עלה יחד אתה, חוץ מרמז שהרמיזו	נוקבין ואשתכח בתקונין ו״ו אתפתח באחרא דכתיב (שיר ז י) הולך לדודי למישרים בבוצינא דקרדינותא למכסיא פתחא ו׳ לעילא ו׳ לתתא ה׳ לעילא ה׳ לתתא י׳ לעילא ובה לא אשתתף אחרא ולא סליק בהדה בר רמיזא דרמיז
כאשר נתגלו שנים ומתחבר בדרגה א׳, חד רעש, כדי להפריש ו׳ ד׳ כלולים בי׳ אוי כאשר נסתלק הזה, ומתגלים אלה בסמים שעולים, לא עולים מעל הגבות, ולא מתעכבים במקומם והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד) ברח לך אל מקומך (במדבר כד יא) אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אורידך (עובדיה א ד), ותוצא הארץ	כד אתגליין תרין (באורייתא) ומתחברן בחד דרגא חד רגשא בגין לאתפרשא ו״ד כלילן ביו״ד ווי כד אסתלק האי ואתגליין אינון בוסמין דטיפסא שריקין לא עברי (ס״א עבד) לא מתעכבי בדוכתא והחיות רצוא ושוב ברח לך אל מקומך אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך ותוצא הארץ
	קעז/ב
	ספרא דצניעותא
דשא (בראשית א יב) מתאי, כאשר שמו נטועה. וכך אויר יצא וניצוצים הוכנים. גולגלת א׳ מתפשט בצדו, א׳ טל מלא ועולה בב׳ צבעים, ב׳ שלש חללים של אותיות רשומים ומתגלים בו, ג׳ שחורים כעורב תלויים על נקבים עקומים שלא יכול לשמוע ימין ושמאל כאן, אורח אחד	דשא אימתי כד שמא אתנטע וכדין אוירא נפיק[1935] ונצוצא אזדמן[1936] (תיקונא קדמאה דרישא) חד גולגלתא אתפשט בסטרוי[1937] טלא מלי עלה דתרי גווני[1938] (תניינא) תלת חללין דאתוון רשימין אתגליין ביה (תליתאה) אוכמין (ס״א כעורבא) כערבאה[1939] תליין על נוקבין עמיקין[1940] דלא

[1935] קאי אדלעיל שאמר בגין שמא לא אשתכח בעתיק כי אם בזו״ן וכמ,ש כאן אימתי כד שמא אתנטע בז״א ושלם עם אות ה׳ אחרונה במלכות כמ,ש בפרשת בהר קי ע״א וז״ל דקב״ה בן י״ה ו׳ כליל יה״ו ושלימו דיליה ה׳, והשתא מפרש איך אתעביד גלגלת שניה דז״א מהארת ז״ת״ג דא״א, ואקדים מ״ש הרב בדף רח ע״ב על מאמר אד״ז וז״ל בדף רצב ע״ב מבוצד״ק נפק ניצוצא פטישא וכו׳ ופי׳ בו הרב דהשתא אתי לפרושי היכי אתעביד גלגלתא שניה דז״א וקאמר דנפיק מבוצד״ק שהוא שורש הדינים כדפי׳ ניצוצא תקיפא כפטיש חזק ובטש והוציא ניצוצות העולמות הראושנים ונתערבו באוריא דכיא ונתבסמו הניצוצות אלו עם אלו וזה הביסום היה כשנתחברו או,א להוציא ז״א ואב זה הוא רוחא דגניז בעתיק יומין והיה גנוז בו בתוך אב זה אוירא דכיא וכאשר נתבחרו או״א ונכללו הניצוצות והאוירא דכיא זה בזה אז יצאה גלגלתא תקיפא דז״א ואמנם ענין רוחא דגניז ואוירא דכיא הוא וכו׳ וכו׳ וז״ש כאן שמא אתנטע בז״א ונוקביה (הדרת מלך).

[1936] ניצוצא בוצינא דקרדינותא טלא מלי עלה דתרי גווני פירוש חיוור וסומק עוד ירצה פי׳ שני כי הטל אשר בגו גלגלתא דעתיקא קדישא הוא חוור מצד תכלית לובן הרחמים שבו אבל הטל שבגלל׳ דז״א הוא כלול מתרי גווני חיוור וסומק רחמים ודין כנז׳ באדרת נשא בדף קל״ה ע״ב תלת חללין דאתוון כו׳ פירוש היינו יה״ו חכמה ובינה ודעת (שער מאמרי רשב״י). כאן נגלו הדינים מה שהיו בא״א נחים בהעלם ושקטים כחמר טב על דורדיה ולכן יש שינוי בין ז׳ אלו לז׳ דא״א כאשר נבאר בע״ה (הדרת מלך).

[1937] מה שלא כן בא״א אלא גלגלתא מלייא (הדרת מלך).

[1938] ודא״א דבדולחא כולו לכן ובז״א גם גוון אדמימות כמ״ש רט ע״ב כד אתיישב ברישא דז״א אתחזי בין סומקא ובו ג׳ חללין חב״ד מוחא האמצעי אחורי הראש והם יה״ו אתוון רשימין ביה כי מח דעת הוא ו׳ הרומז לז״א הוא דעת המזווג חו״ב (הדרך מלך).

[1939] פירוש שחורות כעורב תלוין על הנקבים העקומים שבאוזן ומעכבים מלשמוע עוד פירוש שני וזהו סוד קווצותיו תלתלים שחורות כעורב כי שערות רישא דז״א הם שחורות ונמשכות ותלוין על נוקבין דאודנין דיליה ועל זה הוצרך לומר הפסוק הטה אזנך ושמע לבערא שערא מעל אודנין (שער מאמרי רשב״י). ובא״א עמר נקי כי אם חטאת מה תפעל בו כי אין מגיע פגם עונות בני אדם אלא דווקא לזו״ן כמ,ש צור ילדך תשי ילדך דייקא ולכן אוכמין כעורבא אם ח״ו גברו העונות ובעת רצון מתלבנים שערותיו מהשגחת א״א בפניו (הדרת מלך).

[1940] הם האזנים דלא יכיל למשמע אז ובשעת רצון לפנאה שערא מעל אודנין (הדרת מלך).

לעיל דקיק, ד׳ מצח לא מאיר מחלוקת בעולם חוץ מכאשר קצון משגיח בו, ה עיניים של שלשה צבעים לפחד מהם, ניקו בחלב שמאיר שכתוב (ישעי׳ לג כ) עיניך תראנה ירושלים נוה שאנן, וכתיב (שם א כא) צדק ילין בה נוה שאנן, עתיק הסתום עינך כתוב, ו׳ חוטם הוא פרצוף דקטן להודיע שלש שלהבות נשרפים בנקבים, ז׳ דרגה עקום לשמוע טוב ורע	יכיל למשמע ימינא ושמאלא הכא[1941] חד ארחא לעילא[1942] דקיק[1943] (רביעאה) מצחא דלא נהיר[1944] קטטותא דעלמא בר כד רעוא אשגח ביה (חמישאה) עיינין דתלת גווני[1945] למרתת קמייהו[1946] אתסחן בחלבא דנהיר כתיב (ישעיה לג ב) עיניך תראינה ירושלם[1947] נוה שאנן וכתיב (שם א כב) צדק ילין בה נוה שאנן[1948] עתיקא דסתים עינך[1949] כתיב (שתיתאה) חוטמא פרצופא דזעירא לאשתמודעא[1950] תלת שלהובין מתוקדין בנוקבוי[1951] (שביעאה) דרגא עקימא למשמע טב וביש[1952]
כתוב (ישעיה מב ח) אני ה׳ הוא שמי, וכתוב (דברים לב לט) אני אמית ואחיה, וכתוב (ישעי׳ מו ד) ואני אשא ואני אסבול, הוא עשנו ולו אנחנו (תהלים ק ג), והוא באחד ומי ישיבנו (איוב כג יג), הוא נקרא, מי שסתום ולא נמצא, הוא מי שלא נזדמן לעיניים הוא מי שלא נקרא בשמו	כתיב (שם מב ח) אני יהו״ה הוא שמי וכתיב (דברים לב לט) אני אמית ואחיה וכתיב (ישעיה מו ד) ואני אשא ואני אסבול[1953] הוא עשנו ולו אנחנו (תהלים ק ג) והוא באחד ומי ישיבנו (איוב כג יג) הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח הוא מאן דלא אזדמן לעינא הוא מאן דלא אקרי בשמא
הוא, ה״א כולל ו׳, ו׳ כולל א׳ ולא כולל ה׳, ה״י הולך לאלף, אלף הולך ליו״ד, יו״ד הולך ליו״ד, שסתום מכל סתומים, שלא מתחברים בו ו״ד, אוי כאשר לא מאיר י׳ בו״ד, כאש רמסתלק י׳ מן ו״ד בעבירות העולם, ערוה של הכל נמצא, על זה כתוב (ויקרא יח) ערות אביך לא תגלה, י״ה, אוי כשמסתלק י׳ מן ה׳, על זה כתוב (שם) וערות אמך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערותה, אמך היא ודאי כי אם לבינה תקרא וגו׳ (משלי ב ג)	(ה״א ה״י) א׳ כליל (הוא) ו׳ ו׳ כליל א׳ ולא כליל ה״ו (ס״א ה״י) א׳ אזיל לאלף אל״ף אזיל ליו״ד יו״ד אזיל ליו״ד דסתים מכל סתימין דלא מתחברן ביה ו״ד ווי כד לא נהיר י׳ בו״ד כד אסתלק י׳ מן ו״ד בחובי עלמא ערייתא דכלא אשתכח על דא כתיב (ויקרא יח ז) ערות אביך לא תגלה וכד אסתליק יו״ד מן ה״א על דא כתיב (&) וערות אמך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערותה אמך היא ודאי (משלי ב ג) כי אם

[1941] פירוש בז״א יש ימינא ושמאלא ולא בעתיקא (שער מאמרי רשב״י).
[1942] באמצע הראש (הדרת מלך).
[1943] פלגותא דשערי (שער מאמרי רשב״י). ודא״א רחב הרבה (הדרת מלך).
[1944] פירוש מצח שבז״א משם הדינין יוצאין והקטטות לבד כשמצח א״א הנקרא רצון משגיח בו (שער מאמרי רשב״י). כמ,ש דף קלו סע״א כד אתגליא וכו׳ וכל עלמא בדינא אתמסר בר ההיא שעתא וכו׳ וכן בדף רצג ע״א ע״ש (הדרת מלך).
[1945] הם סומקא אוכמא ירוקא ומפורשים בדף קלז ע״א ע״ש באורך ובגף רצג ע״ב (הדרת מלך).
[1946] פירוש עינים שיש בהם שלשה גוונים אוכם ירוק וסומק וראוי לאדם להיות נרתת מהם והם רוחצות בחלב של חיוור א״א (שער מאמרי רשב״י).
[1947] פירוש דמשמע דירושלים נוה שאנן בלא דין וכתיב צדק ילין בה שהוא דין (שער מאמרי רשב״י).
[1948] פי׳ אתה עתיקא שאתה נוה שאנן עיניך הגם שהם ב׳ חד אתחורו דכלא רחמי אפילו שמאלא לית בעתיקא כולא ימינא (הדרת מלך).
[1949] פירוש א״א ואין שם אלא עין אחד רחמים (שער מאמרי רשב״י). ולפנינו מלא ואין זה חדש (הערת הזהר).
[1950] פירוש פרצוף ז״א ניכר בחוטם (שער מאמרי רשב״י).
[1951] פירוש הם תננא ואשא וגחלי דנורא (שער מאמרי רשב״י). מפורשים בדף קלז ע״ב תננא ואשא וגחלי דנור ע״ש ובדף רצד ע״א באורך (הדרך מלך).
[1952] פירוש האוזן שיש בה נקב עקום (שער מאמרי רשב״י).
[1953] קלד ע״ב (הערת הזהר).

	לבינה תקרא וגו׳
תשעה תקונים מכובדים נמסרו לדיקנא כל מה שסתום ולא מתגלה עליון ומכובד נמצא, והוא גנוז ומכובד	פרקא תליתאה תשעה תקונין יקירין אתמסרו לדיקנא כל מה דאתטמר ולא אתגלייא עלאה ויקירא אשתכח (והוא) והא (ס״א דיקנא) גנזיה (ס״א יקירא) קרא
(א) שערות על שערות לפני פתח האזניים עד ראש הפה, (ב) מראש זה עד ראש האחר נמצא, (ג) מתחת לשני נקבי אורח מלא ולא נראה (ד) צלעות מחופים מצד זה לצד זה (ה) בו נראה תפוחים אדומים כשושנה (ו) בחוט א׳ תלוים שחורים חזקים עד החזה (ז) שפתיים אדומים כשושנה פנויים (ח) קטנים יורדים בגרון ומכסים על העורף (ט) גדולים וקטנים יורדים במשקולת	תיקונא קדמאה דדקנא נימין על נימין מקמי פתחא דאדנין עד רישא דפומא (תניינא) מרישא האי עד רישא אחרא אשתכח (תליתאה) מתחות תרין נוקבין ארחא מלייא דלא אתחזייא (רביעאה) עלאין אתחפיין מהאי גיסא ומהאי גיסא (חמישאה) בהו אתחזיין תפוחין סומקין כוורדא (שתיתאה) בחד חוטא תליין אוכמין תקיפין עד חדוי (שביעאה) שפוון סומקין כוורדא אתפנון (תמינאה) זעירין נחתין בגרונא ומחפיין קדלא (תשיעאה) רברבין וזעירין כגידין (ס״א נגדין וס״א נחתין) בשקולא
באלה נמצא גבור וחזק מי שמצאו	באלין אשתכח גיבר ותקיף מאן דאשתכח
כתוב מן המצר קראתי י-ה (תהלים קיח ה) תשעה אמר דוד עד כל גוים סבבוני לסבב ולהגן עליו	כתיב (תהלים קיח ה) מן המצר קראתי יה תשעה אמר דוד עד כל גוים סבבוני לאסחרא ולאגנא עלוי
ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי אשר זרעו בו למינהו (בראשית א יב), תשעה אלה נעקרו משם שלים והושתלו אחר כך בשם שלם שכתוב (בראשית ב ח) ויטע ה׳ אלקים	ותוצא הארן דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי אשר זרעו בו למינהו[1954] תשעה אלין אתעקרו משמא שלים ואשתילו לבתר בשמא שלים דכתיב (&) ויטע יהו״ה אלהים
תיקונים דזקן בשלש עשר נמצא שהיא עליון, בתחתון נראה בט׳, כ״ב אותיות נתלבשו בצבעיהם על חלום זה שמתחבר זקן בן אדם עליון בידו, שלם באדונו שונאיו יכנעו תחתיו, כ״ש זקן העליון שמאיר בתחתון, שעליון נקרא רב חסד, וקטן נקרא חסד סתם, וכאשר תצטרך הארה מאיר ונקרא רב חסד	תקונין דדיקנא בתליסר אשתכחן איהי דהיא עלאה תתאה בתשעה אתחזון כ״ב אתוון אתגליפו בגווניהון (ס״א בגיניהון) על האי (ס״א על האי מאן דחזי בחלמיה דיקנא) חלמא דאחיד דיקנא דבר נש עלאה בידיה (נ״א או דאושיט ידיה ליה ינדע דשלים במאריה) שלים במאריה שנאין תחותוי יכנעון כל שכן דיקנא עלאה דנהירא (ס״א לתתאה) בתתאה דעלאה רב חסד אקריה בזעירא חס״ד סתם כד אצטריך נהירו אנהר ואקרי רב חסד
	(ס״א בידיה הא מתרחיץ דהא בשלם עם מאריה ושנאוי יכנעון תחותוי ודין הוא בדיל דחזא בחלמיה כל שכן אם זכה לאודעא מה היא דיקנא עלאה דהוא נהיר לתתאה אריה עלאה רב (ס״א חסד) בחסד אקרי בזעירא חסד סתם)
כתוב (בראשית א כ) ויאמר אלקים	כתיב (&) ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ

[1954] נשא קלט ע״ב (הערת הזהר).

ישרצו המים שרץ נפש חיה, כלומר ח״י מתפשט הארתו זה בזה, כולם מרעשים בעת אחת, מים טובים מים רעים, בגלל שנאמר ישרצו שנכללו זה בזה חיה עליון בחיה תחתון חיה	נפש חיה כלומר (נ״א ח״י י״ה) יה אתפשט נהירו דדא בדא כלא אתרחשון בזמנא חדא מים טבאן מים בישן בגין דאמר ישרצו אתכללו דא בדא חיה עלאה חיה תתאה חיה
	דבר אחר ישרצו המים תרגום ירחשון כלומר כד מרחשין בשפוותיה פתגמי צלותא בזכותא ובנקיות דעתא ובמיא הוה רחיש נפשא חיתא וכד בעי בר נש לסדרא צלותיה למאריה
	קעח/א
	ספרא דצניעותא
טוב בחיה רעה	טבא חיה בישא
ויאמר אלקים נעשה אדם, האדם לא כתוב אלא אדם סתם, להוציא דלמעלה שנעשה בשם שלם, וכאשר נשלם זה נשלם זה, נשלם זכר ונקבה להשלים הכל, הוי״ה מצד דזכר, ואלקים מצד דנקבה.	ויאמר אלהים נעשה אדם האדם לא כתיב אלא אדם סתם[1955] לאפקא אדם דלעילא[1956] דאתעביד בשמא שלים[1957] כד אשתלים[1958] דא אשתלים דא אשתלים דכר ונוקבא לאשלמא כלא יהו״ה סטרא דדכר אלהים סטרא דנוקבא
נתפשט זכר ונתקן בתיקוניו, באמה ובפה דאמה, מלכים שנתבטלו כאן נתקיימו, דדינים דזכר חזקים בתחילה ובסוף נחים, ודנקבה הפוך.	אתפשט דכורא ואתתקן[1959] בתקונוי כאמא בפומיה דאמה מלכין דאתבטלו הכא אתקיימו דינין[1960] דדכורא תקיפין ברישא בסופא נייחין דנוקבא באיפכא[1961]

[1955] שאז ה׳ הידיעה מורה על או״א אלא אדם סתם הם זו״ן (הדרת מלך).

[1956] שהם או,א (הדרת מלך).

[1957] כמ,ש באד״ר קמא ע״ב תרין שמהן דאיתקרי שם מלא הוי,ה אלקים וכו׳ וייצא ה׳ אלקים את האדם רזא דעתיקא ורזא דז״א וכו׳ תיקונא בשמא שלים הוי״ה אלקים את האדם הידוע כי עתיקא יצר או״א בשם מלא ואח״כ נעשה אדם נאמר על זו״ן ולכן לא אמר האדם (הדרת מלך).

[1958] כד אח״כ אתשלים דא אז הוי,ה סטרא דדכר כי גם ז״א נקרא הוי״ה ומלכות אלקים נק׳ סטרא דנוק׳ (הדרת מלך).

[1959] דהיינו שנזדווג ואתקליא טיפת החסד בפומא דאמה וכמ,ש באד״ר קמב ע״א: ולא אתקיימו עד דנחית חסד עילאה וכו׳ בהאי אמה דאיקרי חסד הה״ד ואל ההמלכים וכו׳ (הדרת מלך).

[1960] קמב ע״ב (הערת הזהר).

[1961] וכן באדרת נשא בדף קמ״ב ע״ב וז״ל ותאנא בצניעותא דספרא דכל דינין דמשתכחין מדכורא תקיפין ברישא ונייחין בסופא וכל דינין דמשתכחין מנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופא כו׳ ובפ׳ תצוה בדף קפ״ז ע״א וז״ל כתיב יהי שם ה׳ מבורך מאי מבורך כו׳ שירותא קשה וסופה רך מ״ב קשה ודינא איהו ודאי ולבתר רך כו׳ נראה בהפך דדינין דנוקבא תקיפין ובלתר חלישין. אבל הענין הוא כי כאן בפ׳ תרומה בספרא דצניעותא איירי בענין תיקוני האצילות עצמו ומהותם ולכן כל יותר שהדינין מתפשטי׳ הם יותר חזקים ובסוד סיגי הזהב ושמרי היין כי שם הם דינין יותר חזקים. אבל בפ׳ תצוה בפעולת הדינין בעצמן כי הנקבה להיותה משועבדת תחת בעלה. לכן כאשר תבא לפעול פעולות דינין יתגברו רחמי הזכר עליה ותחליש דינין שלה. אבל כאשר הזכר ירצה לפעול פעולות הדין בעולם אין מי שימחה בידו להחליש דיניו. ואמנם ביאור הדברים הנז׳ הוא כי בערך הדינין בעצמותם ומהותם דינין דדכורא תקיפין ברישא כו׳ כנז׳ כאן בפ׳ תרומה והטעם הוא כי הנה הדינין נתפשטו תחילה בז״א בחמשה מקומות והם בחוטמא בפומא ובדרועין ואצבעין וגידין אבל אח״כ ירדו מן הז״א והלכו להם אל הנקבה כנז׳ באדרת נשא ואותם הדינין והגבורות שהם חמשה גבורות נשארו בסיומא דליה שהוא היסוד שבו כדי לתתם משם אל נוקביה לתתא לתתם בחג״ת שלה כנודע ולהיות כי שם ביסוד שלו הוא מקום קבוע החמשה חסדים לכן הגבורות נייחין תמן בסופא שהוא ביסוד שלו אבל דיני הנקבה הם להפך כי בהיותם עדין למעלה ברישא דילה הם נייחין לפי שהראש שלה מכוון כנגד היסוד שבזכר אשר שם החמש חסדים וממתקות הגבורות שלה. וכו׳ עוד נבאר פירוש שני והוא כי הנה הגבורות והדינין דז״א הם נמשכים מראשו כנז׳ בפ׳ תזריע בדף מ״ח ע״ב וז״ל ות״ח ברישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי סומקא בלא בורדא כו׳. אמנם סיום

וי״ה קנטר דקשור בערוותה נשקעים, י׳ קטן נמצא בתוכו, אם נתבסמו דינים בעא עתיקא[1962] בא נחש על נקבה, וקן דזוהמא נתקן בתוכו לעשות מדור רעה, שכתוב (בראשית ד א) ותהר ותלד את קין, קן של מדור רוחות רעות, ועלעולין וקטפורין.	וי״ה קונטירין דקיטורא בעטפוי שקיעין י׳ זעירא בגווהא אשתכח אי אתבסמו דינין בעא עתיקא אתא חויא על נוקבא וקינא דזוהמא אתתקן בגווה למעבד מדורא בישא דכתיב (&) ותהר ותלד את קין קינא דמדורא דרוחין בישין ועלעולין וקטפורין
נתקן באדם זה כתרים בכלל ובפרט, ונכללו בפרט וכלל, שוקיים וזרועות, ימין ושמאל זה נחלק בצידיו	אתקין ביה בהאי אדם בתרין בכלל ופרט אתכללו בפרט וכלל שוקין ודרועין ימינא ושמאלא דא אתפלג בסטרוי
נתקן זכר בנקבה יה״ו י׳ זכר ה׳ נקבה, ו׳ כתוב (בראשית ה ב) זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם, צורה ופרצוף של אדם יושר על כסא וכתוב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה	אתתקן דכר ונוקבא יה״ו י׳ דכר ה׳ נוקבא ו׳ כתיב (&) זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם דיוקנא ופרצופא דאדם יתיב על כרסיא וכתיב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה
זקן טמון וסתום, פנים צעירים נתגלה ולא נתגלה, מה שנתגלה כתוב באותיות והמכוסה סתום באותיות שאל מתיישבים במקומם בגלל שהוא לא מתיישב בו עליונים ותחתונים	פרקא רביעאה עתיקא טמיר וסתים זעירא דאנפין אתגלייא ולא אתגלייא דאתגלייא באתוון כתיב (&) דאתכסייא סתים באתוון דלא מתיישבן באתרוי בגין דאיהו לא אתיישבו ביה עלאין ותתאין
ויאמר אלקים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו׳ (בראשית א כד), היינו שכתוב (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע ה׳, אם אחד נמצא משמע שהשני גם כן נמצא, הבמה נכלל באדם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳ מן הבהמה (ויקרא א ב), משום שנכלל בכלל האדם	ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו׳ היינו דכתיב (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהו״ה חד בכללא דאחרא משתכחא בהמה בכללא דאדם (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן ליהו״ה מן הבהמה משום דאתכלל בכללא דאדם
כאשר ירד האדם למטה	כד נחת אדם דלתתא
	ד״א
ושפוותיה מרחשן בהאי גוונא מתתא לעילא לסלקא יקרא דמאריה לאתר דשקיו דעמיקו דבירא נגיד ונפיק לבתר ינגיד לאמשכא מלעילא לתתא מההוא שקיא דנחלא לכל דרגא ודרגא עד דרגא בתראה לאמשכא נדבה לכלא מעילא לתתא לבתר בעי לקשרא קשרא בכלא קשרא דכונה דמהימנותא ויעבדון כל משאלוהי בין שאלתא דצבורא בין שאלתא דיחידא	ושפוותיה מרחשן בהאי גוונא מתתא לעילא לסלקא יקרא דמאריה לאתר דשקיו דעמיקו דבירא נגיד ונפיק לבתר ינגיד לאמשכא מלעילא לתתא מההוא שקיא דנחלא לכל דרגא ודרגא עד דרגא בתראה לאמשכא נדבה לכלא מעילא לתתא לבתר בעי לקשרא קשרא בכלא[1963] קשרא דכונה דמהימנותא ויעבדון כל משאלוהי בין שאלתא

התפשטות גופו שהם בחינת נה״י שבו אשר שם הוא מקום סיום קבוץ הגבורו׳ והדינין אשר בו כי לכן נקראים ערבו׳ כנז׳ בפ׳ צו בדף ל״ב ע״א שורה ג׳ וז״ל וערבי נחל מסטרא דנחל נפקי גבוראן כו׳ עכ״ל ואלו הנצח הוד יסוד שבו נעשין מוחין אל הנקבה והרי איך מקום סיום הדינין של הזכר הם נייחין. לפי שהם בחי׳ מוחין פנימים ממש נעשים מהם אל הנקבה. אבל בערך הנקבה הם להפך כי הנה הדינין שהם הנצח הוד יסוד של ז״א הם נייחין ברישא דיליה. כי נעשו אצלה בבחינת מוחין כנז׳ אבל בסופה מתפשטין ואינן נייחין לפי שהנצח הוד יסוד שלה. אינן נעשין מוחין בזולתה כדוגמת נה״י דזכורא שנעשין מוחין בנוקבא. עוד עיין בפ׳ תצוה פירוש שלישי במאמר הזה של יהי שם ה׳ מבורך כו׳ (שער מאמרי רשב״י).

[1962]

[1963] ר״ל לייחד את כולם על ידי אור א״ס המייחדם (לש״ו).

ושאלתא דאית לבר נש לשאלא ממאריה הן מסודרות בתשע גווני אית באלפא ביתא ואית באדכר מכילוהי דקודשא בריך הוא רחום וחנון וגו׳ אית בשמהן יקירן דקודשא בריך הוא כגון אהיה יה יהו אל אלהים יהו״ה צבאות שדי אדני אית בעשר ספירות כגון מלכות יסוד הוד נצח ת״ת גבורה חסד בינה חכמה כתר אית באדכר צדיקייא כגון האבות והנביאים והמלכים אית בשירי ובתושבחתי דאית בהון קבלה אמיתית ועילא מנהון מאן דידע לתקן תקונין למאריה כדקא יאות ואית בידיעה סלקא מתתא לעילא ואית מאן דידע להמשיך שפעא מעילא לתתא ובכל תשע גווני אלין צריך כונה גדולה ואי לא עליה קרא דכתיב (&) ובוזי יקלו	דצבורא בין שאלתא דיחידא ושאלתא דאית לבר נש לשאלא ממאריה הן מסודרות בתשע גווני אית באלפא ביתא ואית באדכר מכילוהי דקודשא בריך הוא רחום וחנון וגו׳ אית בשמהן יקירן דקודשא בריך הוא כגון אהיה יה יהו אל אלהים יהו״ה צבאות שדי אדני אית בעשר ספירות כגון מלכות יסוד הוד נצח ת״ת גבורה חסד בינה חכמה כתר אית באדכר צדיקייא כגון האבות והנביאים והמלכים אית בשירי ובתושבחתי דאית בהון קבלה אמיתית[1964] ועילא מנהון מאן דידע לתקן תקונין למאריה[1965] כדקא יאות ואית בידיעה סלקא מתתא לעילא ואית מאן דידע להמשיך שפעא מעילא לתתא ובכל תשע גווני אלין צריך כונה גדולה ואי לא עליה קרא דכתיב (&) ובוזי יקלו
ובכוונת אמן שהוא כולל ב׳ שמות יהו״ה אדנ״י והאחד גנוז טובו וברכותיו באוצר הנקרא היכל והוא רמוז בפסוק ויהו״ה בהיכל קדשו הס מפניו ולזה רמזו רבותינו ז״ל כל טוב האדם בביתו שנאמר בכל ביתי נאמן הוא ומתרגמינן בכל דעמי.	ובכוונת אמן דהוא כליל תרין שמהן יהו״ה אדנ״י והאחד גניז טוביה וברכוהי באוצר הנקרא היכל והוא רמוז בפסוק (חבקוק ב כ) ויהו״ה בהיכל קדשו הס מפניו ולדא רמזו רבותינו ז״ל כל טוב האדם בביתו שנאמר (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא ומתרגמינן בכל דעמי
ואי מכוון בכל חד וחד מתשע גווני כדקא יאות דא הוא בר נש דאוקיר לשמא דמאריה לשמא קדישא ועל דא כתיב כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו אכבד בעלמא דין לקיים ולמעבד כל צרכוי ויחזון כל עממי ארעא ארי שמא דה׳ אתקרי עליה וידחלון מניה ובעלמא דאתי יזכי למיקם במחיצת חסידים אף על פי דלא קרי כל צורכיה כיון דזכה לאשגחא ידיעת מאריה ואיכוון ביה כדקא יאות מאי ובוזי יקלו דא הוא מאן דלא ידע ליחדא שמא קדישא ולקשרא קשרא דמהימנותא ולאמשכא	ואי מכוון בכל חד וחד מתשע גווני כדקא יאות דא הוא בר נש דאוקיר לשמא דמאריה לשמא קדישא ועל דא כתיב כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו אכבד בעלמא דין לקיים ולמעבד כל צרכוי ויחזון כל עממי ארעא ארי שמא דה׳ אתקרי עליה וידחלון מניה ובעלמא דאתי יזכי למיקם במחיצת חסידים אף על פי דלא קרי כל צורכיה כיון דזכה לאשגחא ידיעת מאריה ואיכוון ביה כדקא יאות מאי ובוזי יקלו דא הוא מאן דלא ידע ליחדא שמא קדישא ולקשרא קשרא דמהימנותא ולאמשכא
	קעח/ב
	ספרא דצניעותא
בצורה עליונה נמצא ב׳ רוחים ומשני צדדים של ימין ושמאל שנכללים באדם, ימינה היא נשמה קדושה, ושמאלה נפש	בדיוקנא עלאה אשתכחו תרין רוחין[1966] מתרין סטרין דימינא ושמאלא כליל אדם

[1964] נראה שלכן לא היה חפץ האר״י זלה״ה כי אם בשירי הקדמונים שנתיסדו על דרך הסוד (רמ,ז).

[1965] ר״ל בכל הכוונות שכוונו בהם אנשי כנה״ג (לש״ו).

[1966] תזריע מח ע״ב (הערת הזהר). פי׳ כשירד לג״ע הארץ ירדו עמו ג׳ רוחות כמ,ש בפרשת תזריע מח ע״ב וכו׳ ע״ש המאמר הזה אורך, וכו׳ ופי׳ רוח החסדים מימין ורוח הגבורות משמאל נשמה מימין ונפש משמאל (הדרת מלך).

חיה, וכאשר האדם עבר עבירה נתפשט השמאל ונתפשטו אלה ללא גוף, וכאשר מתדבקים זה בזה נולדה כזאת חיה שמולידה הרבה רוחים בפעם אחת	דימינא נשמתא קדישא דשמאלא נפש חיה חב אדם[1967] אתפשט שמאלא ואתפשטו אינון בלא גופא כד מתדבקין דא בדא אתיילדן כהאי חיה דאולידת (רוחין) סגיאין בקטרא חדא
כ״ב אותיות סתומות, וכ״ב מגולות, י׳ סתום ו׳ מגולה סתום וגלוי במשקל שוה נשקלו, י׳ יוצא ממנו זכר ונקבה והם אותיות ו׳ ד׳, במקום זה ו׳ זכר וד׳ נקבה, בגלל זה ׳דו׳ היא לשון של שנים, דו מרמז לזכר ונקבה, דו שני עמודים, י׳ לבד זכר וה׳ לבד נקבה ה׳ היה בתחילה ד׳ ומשנתעברה ביה הוציאה ו׳ הרי כי באות ה׳ נמצא ד׳ ו׳, וביו״ד יש ה׳ הרי יה״ו נראה יו״ד במליואו הויה יה״ו, וכאשר י׳ מוציא ו״ד שהוא זכר ונקבה נתייב אחר כך ומכסה לאמא	כ״ב אתוון סתימן[1968] כ״ב אתוון אתגליין י׳ סתים[1969] י׳ גלייא[1970] סתים וגליא במתקלא[1971] דטפסין אתקלו י׳ נפקין מניה דכר ונוקבא ו״ד[1972] בהאי אתר ו׳ דכר ד׳ נוקבא בגין דא ד״ו תרין[1973] ד״ו דכר ונוקבא ד״ו תרין קפלין תרין י׳ בלחודוי דכר[1974] ה׳ נוקבא[1975] ה׳ ד׳ הות בקדמיתא[1976] ומדאתעברת בי׳ בגוה (אולידת) אפיקת ו׳ (הרי כי בה׳ אית ד״ו ובי׳ אית ה״ה הרי יה״ו) אתחזי יו״ד[1977] בחזויה כללא דיה״ו מדאפיקת יו״ד דהוא דכר ונוקבא[1978] אתיישב לבתר ומכסייא לאמא
ויראו בני האלקים את בנות האדם (בראשית ו ב), היינו שכתוב (יהושע ב א) שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, מאי בנות האדם שכתוב (מלכים א׳ ג טז) אז תבאנה שתים נשים זונות אל המלך, בגללם כתוב (שם) כי ראו כי חכמת	ויראו בני האלהים את בנות האדם (בראשית ו ב) היינו דכתיב (יהושע ב א) שנים אנשים מרגלים חרש[1980] לאמר מאי בנות האדם דכתיב (מ״א ג טז) אז תבאנה שתים נשים זונות אל המלך בגיניהון כתיב (שם כח)

[1967] שם בתזריע ביאור הדברים ולא אתיישבא אותו רוח השמאלי בהדי אחרא הימיני כי לא נמתקו הגבורות בחסדים וז״ש אתפשט שמאלא שגברו הגבורות ואתפשטו מהם בירות בלא גוף בערב שבת כמ״ש שם בתזריע (הדרת מלך).

[1968] קאי אדלעיל ״ויאמר ה׳ תוצא הארץ״ שהיא מלכות נפש אדה,ר שקבלה אותה מחיה עילאה, וכשיפורש בעליונים אדם ובהמה זו״ן כנז״ל ועל ז״א קאמר כ,ב אתוון סתימין ויובן במ״ש באד״ר קלט ע״א דיקנא קדישא דז״א בט׳ תיקונין וכו׳ ונגדין י״ג מבועין דמשחא בהאי דיקנא ומשתכחין ביה כ״ב תיקונין ומניה נגדין כ,ב אתוון דאורייתא עכ״ל. וז״ש כאן כ,ב אתגליין הם כ״ב שבז״א הנז׳ וכ״ב אתוון סתימין כמ,ש הרב שבדיקנא דא״א יש ג׳ הויו״ת דיודין שבם י״ב יודי״ן והכולל י״ג וט׳ ווי״ן הם כ,ב אתוון סתימין (הדרת מלך).

[1969] בא״א (הדרת מלך).

[1970] בחכמה ובז״א (הדרת מלך).

[1971] משקל המוצנע בארגז וכיס ואבני המאזנים נשקלו ורומז למ״ש בדף רצ סע״א אר״ש כל מה דאמינא דעתיקא וכו׳ וז״ש יו״ד סתים וגליא הכל סוד א׳ כי אבא מלביש לעתיק, וכשמתאריך אבא עד סוף האצילות כי אז כל הרגלים בקרקע המציאות מסתיימים בהשואה אחת כמ,ש הרב ואז ז״א מלבי שלאבא והכל אור א׳ (הדרת מלך).

[1972] זו״ן הרמוזים בו״ד של מילוי יו״ד ומבואר בדף רצ הנז׳ רע״ב (הדרת מלך).

[1973] כמרז״ל טב למיתב טן ד״ו דהיינו שנים מלמיתב ארמלו (הדרת מלך).

[1974] הוא אבא (הדרת מלך).

[1975] בינה וכן יפורש על זו״ן אלא שכבר רמז זו״ן במילוי ו״ד ועוד דקאמר ומדאעברת שהיא בינה שנתעברה מן יו״ד שהוא אבא בז״א שהוא ו׳ שברגל ה׳ הרומז לו״ק שבעיבור אין לו חב״ד ואז ד׳ נעשית ה׳ כי אפיקת ו׳ ומקודם היתה בינה ד׳ כמ,ש הרב יו״ד הם חכמה ובינה שבמילויה נרמזה, ואות ה׳ של שם תבונה ויש״ס נרמז בעוקץ שלה וא״כ בינה ד׳ הוות של מילוי יו״ד הרי כי ביו״ד אות ד׳ הם ו,ד שבמילויה (הדרת מלך).

[1976] קפ ע״ב (הערת הזהר).

[1977] אם תהיה בחזויה במילואה היא כללא דיה״ו שהם חו״ב וז״א ומלכות כלולה עמו, וכתר בקוצו של י׳ א״כ כל י״ס נכללים באות י׳ (הדרת מלך).

[1978] דכר, ו׳, ונוק׳, ד׳ אז ז״א מלביש ומכסה לאימא והגם דבסמוך אמר אפיקת ו׳ שהוא ז״א ודאי שגם מלכות כלולה עמו ברגל ה׳ בסוד פסיעה לבר ילדה בן ובת ואז אתיישבת (הדרת מלך).

אלקים בקרבו וגו׳ אז תבאנה ולא לפני כן, בהיכל של קשר של קטירוג שנים מתחבקים היו למעלה ולתת ירדו וירשו עפר, ואבדו חלקם הטוב שהיה בה כתר דכומלא[1979] ונכתרו במדה של ענבים	כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו וגו׳ אז תבאנה ולא בקדמיתא בקיסטרא דקיטורי דפיגאן תרין מתחבקן הוו לעילא לתתא נחתו ירתו עפרא אבדו חולקא טבא דהוה בהו עטרא דבומלא (ס״א דחמלא) ואתעטר בקוסטא דענבא
ויאמר ה׳ אל משה מה תצעק אלי (שמות יד טו), אלי בדווקא, דבר אל בני ישראל ויסעו, ויסעו בדווקא, זה תלוי במזל, שצריכים לכבד הזקן, (שמות טו כו) והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו עד כאן כי אני ה׳ רפאך, לזה מדויק.	ויאמר יהו״ה אל משה מה תצעק אלי (שמות יד טו) אלי דייקא דבר אל בני ישראל ויסעו ויסעו דייקא במזלא הוה תלי דבעא לאוקיר דקניה (שם טז כו) והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו עד כאן כי אני יהו״ה רפאך להאי דוקא
פרקא חמישא	פרקא[1981] חמשאה
הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים (ישעיה א ד), שבעה מדרגות יו״ד ה״ה ו״ה, ד׳ הוציא ו׳ ה׳, ה״ו״י ה׳ מוציא ו׳, ד״ו בחוץ (נ״י יו״ד ה״ה ו״ה ה״י ו״ו אפיק ד׳ ה״ה הו״י ה״ה אפיק ו״ו ד״ו לבר) נגמר האדם זכר ונקבה, שהם ד״ו ולכן כתוב בנים משחיתים	הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים (ישעיה א ד) שבעה דרגין יו״ד ה״ה ו״ה ה״י ו״ו אפיק ד׳ ה״ה הו״י ה״ה אפיק ו״ו ד״ו לבר אסתיר אדם דכר ונוקבא דאינון ד״ו דכתיב (&) בנים משחיתים
בראשית ברא, בראשית מאמר, ברא חצי מאמר, אב ובן סתום וגלוי, עדן עליון סתום וגנוז, עדן תחתון מוציא נתיבותיו ומתגלה יהו״ה י״ה אלהים את אדנ״י אה״יה ימין ושמאל משתתפים יחד השמים ואת הכתוב (ד״ה א׳ כט יא) והתפארת והנצח אינון כחדא אשתתפו, הארץ שכתוב (תהלים ח ב) מה אדיר שמך בכל הארץ, מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו ג)	בראשית ברא בראשית מאמר ברא חצי מאמר אב ובן סתים וגליא עדן עלאה דסתים וגניז עדן תתאה נפיק למטלטלי (ס״א למטלנוי) ואתגלייא יהוה יה אלהים את אדני אהיה ימינא ושמאלא כחדא אשתתפו השמים ואת דכתיב (ד״ה א כט יא) והתפארת והנצח אינון כחדא אשתתפו הארץ דכתיב (תהלים ח ב) מה אדיר שמך בכל הארץ (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו
יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים, זקן לקטן מתפרשים והתדבק, לא נפרש ממש, פה מדבר גדולות אנתיק[1982] ונתעטר בכתרים קטנים, בחמשה סוגי מים, שכתוב (במדבר	יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים עתיקא לזעירא אתפרש ואתדבק לא אתפרש ממש פומא ממלל רברבן אנתיק ואתעטר בכתרין זעירין בחמשה זינין

[1980] זה נתבאר לעיל בפרשת ויחי במאמר הנהו תרין צפרין כו׳ בס׳ הזוהר בדף רי״ז ע״ב ונתבאר בשער הזה בדף מ״ט ע״א גם יתבאר בפ׳ אחרי מות בדף ס׳ ע״ב בענין הנהו תרי בנין דתחות דגלהא (שער מאמרי רשב״י). דע, כל אלו הבחי׳ של הקלי׳ הם נזכרים למקומותם בשמותם והוא כי תרין מוחין דז״א דקלי׳ שבאצילות נק׳ ב׳ אנשים מרגלים הנז׳ בפ״ד דספד״צ על פסוק ויראו בני האלהים אל בנות האדם, ונז׳ בפ׳ אחרי מות דף ס׳ ענין ב׳ בנין דינקין בכל יומא דאיקרון מאללי ארעא, ולהיותם ב׳ מוחין דקלי׳ דז,א דאצילות נק׳ ב׳ אנשים וב׳ מוחין דנוק׳ דקלי׳ דאצילות נקראים ב׳ ציפרין ולהם קרא הזהר כאן בפ׳ ויחי ב׳ ציפרין וז״מ בזהר ויצא קסב אשר שם צפרנים יקננו ובסוד וללבן ב׳ בנות וכנגדם יש ג,כ בקלי ׳ב׳ בנות שהם נק׳ ב׳ צפרין כנ״ל וכו׳ (הדרת מלך סי׳ יב).

[1979] צ״ע פירוש המילה, וי״ג בומלא, וזה לשון שמירה ע׳ רש״י ב״מ קג ע״ב

[1981] פרקא חמישאה ובגין כך כתיב והיו ימיו מאה ועשרים שנה כו׳ אלו הם סוד מאה ועשרים צרופים שיש בשם אלהים אשר מקומם הם מן ז״א של הבריאה עד סיום כל פרצופי היצירה והעשיה עשרה עשרה בכל פרצוף ככתוב אצלנו בדרוש שמות הספירות (שער מאמרי רשב״י).

[1982]

יט יז) ונתן עליו מים חיים אל כלי, הוא אלקים חיים ומלך עולם (ירמיה י י), אתהלך לפני ה׳ בארצות החיים (תהלים קטז ט), והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים (שמואל א׳ כה כט), ועץ החיים בתוך הגן י״ה יו״ד ה״א, אה״י בין מים למים, מים שלימין ומים לא שלימין, רחמים שלימין רחמין שלא שלימין.	מים וכתיב (במדבר יט יז) ונתן עליו מים חיים (ירמיה י י) הוא אלהים חיים ומלך עולם (תהלים קטז ט) אתהלך לפני יהו״ה בארצות החיים (ש״א כה כט) והיתה נפש אדני צרורה וגו׳ (בראשית ב ט) ועץ החיים בתוך הגן י״ה יו״ד ה״א אהי״י בין מים למים מים שלימין ומים דלא שלימין רחמין שלימין רחמין דלא שלימין
ויאמר ה׳ לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר, ויאמר ה׳ כאשר התיישב בקצר, מכאן שכאשר אמר בשם אמרו של זקן סתום קאמר. לא ידון רוחי באדם למעלה משום שבאותו רוח שמתנשב משני נקבים דחוטם נמשך למטה ובגלל זה והיו ימיו מאה ועשרים שנה יו״ד שלם ולא שלם י׳ לבד מאה, שתי אותציות שתי זמנים מאה ועשרים שנה, י׳ לבד כאשר	ויאמר יהו״ה לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר ויאמר יהו״ה כד אתיישבא בזעירא מכאן (נ״א דכד אמר בשם אמרו) (לומר) דבר בשם אמרו דעתיקא סתים קאמר לא ידון רוחי באדם דלעילא משום דבההוא רוחא דאתנשבא מתרין נוקבין דפרדשקא משיך לתתאי ובגין כך כתיב (ימי עולם) והיו ימיו מאה ועשרים שנה יו״ד שלים ולא שלים י׳ בלחודוי מאה תרין אתוון תרין זמנין מאה ועשרים שנה י׳ בלחודוי כד
	ד״א
לאתר דאצטריך ולאוקיר שמא דמאריה טב ליה דלא אתברי וכל שכן מאן דלא אתכוון באמן ועל דא כל מאן דמרחיש בשפוותיה בנקיותא דלבא במיא דמנקי מאי כתיב (&) בהדיה ויאמר אלהים נעשה אדם כלומר בשביל אדם דידע לאחדא צלם ודמות כדקא יאות וירדו בדגת הים	לאתר דאצטריך ולאוקיר שמא דמאריה טב ליה דלא אתברי וכל שכן מאן דלא אתכוון באמן ועל דא כל מאן דמרחיש בשפוותיה בנקיותא דלבא במיא דמנקי מאי כתיב (&) בהדיה ויאמר אלהים נעשה אדם כלומר בשביל אדם דידע לאחדא צלם ודמות כדקא יאות וירדו בדגת הים
	רסח/א
באותו צד של יצר הרע בזנות כך גם יוצאת מההיכל הזה רוח הטומאה לטמא אותו ולבן שיוצא משם.	בההוא סטרא דיצר הרע בזנותא הכי נמי נפיק מהיכלא דא רוחא מסאבא לסאבא ליה ולברא דנפיק מתמן
ואותו הבן נקרא ממזר שבא מצד של אל זר כמו שהוא נמצא באותה תאוה ובאותה זנות באותו צד של יצר הרע כך גם מושך לאותו בן רוח הטומאה אחרת שמטמאת וכולם מעידים עליו שהוא ממזר וכך כל מעשיו וצדדיו באותו צבע ממש.	והוא ברא אקרי ממזר[1983] דאתי מסטרא דאל זר כמה דאיהו אשתכח בההוא תיאובתא ובההוא זנותא בההוא סטרא דיצר הרע הכי נמי משיך לגביה דההוא ברא רוחא אחרא מסאבא דסאיב וכלא סהדין עליה דאיהו ממזר והכי כל עובדוי וסטרוי בההוא גוונא ממש

[1983] מצות לא יבא ממזר בקהל ה׳ כבר נתבאר לעיל בפרשת עקב בפסוק ואכלת ושבעת כי כל העולמות כולם הם מבחינת הז׳ מלכים שמתו והם נתבררו בזמן התיקון שלהם שהוא כשנבראו העולמות ומבירור שלהם נעשה הכל. ונמצא כי גם הנשמות הם מבירור שנתברר מהם וז״ס מ״ש בגמרא במסכת שבת סוף פ״ד רש״א [סד] כל ישראל בני מלכים הם ולא אמר מלכים הם אלא בני מלכים כי אינם מן המלכים עצמם בבחינתם הראשונה קודם שנבררו רק מבחינתם אחר שנבררו ונתקנו ולכן נקראים בני מלכים. ושם נתבאר כי נשאר בהם בחינות שלא יכלו להתברר אז בבריאת העולם לתוקף הדינין שבהם ונשארו מעורבים ושקועים בין הקלי׳ ואלו הבחינות שנשארו שם אז הם דינין קשים ונקראים ממזר ולכן אסורים לבא בקהל כי הם מעורבים עם הקלי׳ ולכן באו לעולם ע״י ביאה פסולה בעבירה. ונודע כי ז׳ המלכים כשירדו למטה בבריאה ומתו ירדו עמהם רפ״ח ניצוצין דאורות בלבד בתוך הכלים עמהם ולכן בחינת מה שנשאר עדיין בתוכם ולא הוברר נקרא ממזר כי הוא בגי׳ רפ״ח עם הכולל (שער המצות - פרשת תצא).

מההיכל הזה יוצאת רוח אחת שממנה על אותן רוחות שנקראות צפוני וסימנך "צִפְּנֶיהָ צָפַן רוּחַ" וזהו הממונה על זה וההיכל השביעי הזה כנגד אותו שם שנקרא "ארץ תחתית" ועל זה כתוב ואת הצפוני ארחיק מעליכם.	מהיכלא דא נפיק חד רוחא די ממנא על אינון רוחין דאקרי צפוני[1984] וסימניך (משלי כז טז) צפניה צפן רוח והאי איהו ממנא על דא והאי היכלא שביעאה לקבל ההוא שמא דאקרי (יחזקאל לא יד) ארץ תחתית[1985] ועל דא כתיב (יואל ב כ) ואת הצפוני ארחיק מעליכם
כאן היא נקודה אחת שעומדת לפני ולפנים ומכאן יוצאות כל רוחות אחרות שמשוטטות בעולם ושולטות בעולם הזה בכל אותם דברים ומעשים שנמסרו לצד השמאל ומכאן יוצאים כל אותם זיקים וניצוצות שדועכים מיד לוהטים ודועכים ומאלה יוצאות רוחות אחרות ששטות בעולם ומשתתפות עם אותן שיצאו מתוך תהום רבה והוא זה ההיכל כמו שנאמר משפטיך תהום רבה ואותן רוחות שלא נמסרו להתגשם בעולם ונראות ואינן נראות נראות כמו שנתבאר.	הכא איהו נקודה חדא דקיימא לגו בגו[1986] ומהכא נפקו כל אינון רוחין אחרנין דשטאן בעלמא ושלטין בהאי עלמא בכל אינון מלין ועובדין דאתמסרו בסטרא דשמאלא ומהכא נפקי כל אינון זיקין נציצין דמתדעכי לאלתר להטי ומתדעכי ומאלין נפקין רוחין אחרנין דשטיין בעלמא ומשתתפי לאינון דנפקי מגו תהומא רבא ואיהו האי היכלא[1987] כמה דאת אמר (תהלים לו ז) משפטיך תהום רבה ואינון רוחין דלא אתמסרו למגלם בעלמין ואתחזון ולא אתחזון אתחזון כמה דאתמר
ואחר כך אותן רוחות שמשוטטות בעולם ואלה עומדות להרחיש נסים לבני אדם משום שאלה לא עומדים בטנופת של טמאה כל כך כמו האחרים ורוח אחת ממנה עליהן ונקראת נסיר״א שהתנסרה מאותם צדדים שטמאים יותר ואלו פורחיים באויר ומרעים לצד שלהם כדי לעשות נסים לאותם שבצד הקדשה.	ולבתר אינון רוחין דשטיין בעלמא ואלין קיימי למרחש נסין לבני נשא בגין דאלין לא קיימין בטנופא דמסאבא כל כך כאחרנין וחד רוחא ממנא עלייהו ואקרי נסיר״א[1988] דאיהו אתנסר מאינון סטרין דמסאבו יתיר[1989] ואלין פרחי באוירא ואבאישו לסטרא דלהון בגין למעבד נסין לאינון די בסטרא דקדושה

[1984] נגדי ומקביל לבינה הנקר׳ וצפונך תמצא בטנם מצפון זהב יאתה (רח״ו). נקודת צפון הפנימי כידוע, ונגדו בקדושה (יהל אור ח,ב לז ע״ג).

[1985] הפך ארץ החיים (מ״מ). עי׳ זו״ח (עט ע״ב): המדור השביעי, נקרא ארץ תחתית, היורד לשם, שוב אינו עולה. ועליהם נאמר, ועסותם רשעים וגו׳, וכו׳ ואמר רבי רחומאי, כשגירש הקב״ה אדם הראשון מגן עדן, נתיירא ממדור זה הנקרא ארץ תחתית, מפני שאין לו שיעור. ועל זה נאמר, ארץ עיפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים ותופע כמו אופל. ועי׳ עמק המלך (תיקוני שבת א): וסוד צואה רותחת, הוא במדור התחתון, הנקרא אבדון, שכל היורד שם אינו עולה, וכל זוהמת הנשמות שבו׳ מדורין שממעל לאבדון, נופל לשם, ואין בו ניצוץ קדושה, לטהר ולקדש ולהלבין אותו.

[1986] כמו שבהיכל ק״ק דקדושה מלכות דאצילות גנוזה שם כן היכל זה שהוא ז׳ גנוזה בו מלכות דס״א זיקין נציצין, פירוש הם הבירורים שבתוך הס״א והם רפ״ת ניצוצין שהם ד׳ ע״ב כמ״ש הרב (מ״מ).

[1987] כתב הרב בינה דבריאה דקליפה נק׳ נוקבא דתהומא רבא והיכל זה הוא כחב״בד דקליפה נמצא שבינה היא שם ולכך נק׳ תהומא רבא (מ״מ).

[1988] הנה לעיל אמר הרב שכאן נרמזו הרפ״ח ורפ״ח וש״ך הכל אחד כנודע והנה נסירא גי׳ מפ״א והוא ש״ך ניצוצין וא׳ יתירה בסוד כל המוסיף גורע, והנה ש״ך ניצוצין שורשם בבינה בסוד שכ״ה (רח״ו), ומ״ש שכאן נרמזו רפ״ח ר״ל כמ״ש לעיל זיקין ניצוצין וכו׳, והם הר״פח שבתוך הס״א (מ״מ). עי׳ עמק המלך שי״ד פט״ז: החיילים שהם תחת אשמדאי רבא מלכא דשדי, שהוא מלך על כל אינון שדין יהודאין שמזכירם זוהר פקודי, ונקראים נסירא בהיכל שמרי היין הקרובה אל הקודש. ויש שם שדין ארמאין מגיעים שם ודרים שם, ואשמדאי זה יש לו רשות לקטרג ולחבל ביום שני של שבוע, לא זולת [שלא נאמר בו ״כי טוב״]. אבל שדין יהודאין שקראם רשב״י נסיר״א בפרשת פקודי בהיכל שמרי היין, כי הוא מובדל מהקליפה, ועומדים להגן על ישראל לעשות נסים על ידם, אם ישראל אינם כדאים לעשות להם נסים על ידי המלאכים, ומושל עליהם אשמדאי אחר. ועי׳ פרדס רמונים (שכ״ו פ״ז): היא מלה ארמית ופי׳ חתוכה שהכונה שהוא מובדל מהקליפות הטמאות ביותר.

[1989] ויקרא כה ע״א (הערת הזהר).

ומהרוח הזו שנסרה שנקראת נסיר״א ממנה יוצאים כמה צדדים אחרים נפרדים למיניהם וכולם עומדים שליחים בעולם כל אחד כראוי לו עד שהתמנו למטה מלכים ושרים ואין להם קיום תמידי כאותם האחרים שלמעלה.	ומרוחא דא דאתנסר דאקרי נסיר״א מניה נפקי כמה סטרין אחרנין מתפרשן לזנייהו וכלהו קיימאן שליחאן בעלמא כל חד וחד כדקא חזי ליה עד דאתמנון לתתא מלכין וסרכין ולית לון קיומא תדיר כאינון אחרנין דלעילא
בהיכל הזה הדבקות של צד הטמאה וכל אותן התשוקות הטמאות ומטמאות את העולם זהו שעתיד להוציא אש בכל רגע ושעה ואין מי שעומד לפניו מכאן יוצאת אש של רוח חזקה למטה לדון בה את רשעי העולם ומכאן יוצאת רוח לוהטת שהיא אש ושלג שנקראת צלמון כמו שנאמר תשלג בצלמון.	בהיכלא דא אתדבקותא דסטר מסאבא וכל תיאובתין מסאבין ומסאבי לעלמא האי איהו זמין לאפקא בכל רגעא ושעתא אשא ולית מאן דקאים קמיה מהכא נפיק אשא דרוחא תקיפא לתתא לאתדנא ביה חייבי עלמא ומהכא נפקא רוחא מלהטא דאיהו אשא ותלגא[1990] דאקרי צלמון כמה דאת אמר (תהלים סח טו) תשלג בצלמון
בהיכל הזה קיימים ארבעה פתחים שנפרדים לארבעה צדדים לחוץ ואלו אוחזים ולא אוחזים בצד הקדושה לא נאחז אלא שנראה באותם הפתחים אור שמאיר והוא מקום שמתקן בכל פתח ופתח לאותם חסידי שאר העמים אותם שלא הרעו לישראל והשתדלו עמהם באמת אלו עומדים בפתחים ונחים שם (מהצד הזה ונחים מהצד הזה).	בהיכלא דא קיימאן ארבעה פתחין דמתפרשן לארבע סטרין לבר ואלין אחדין ולא אחדין בסטרא דקדושה לא אתאחד אלא דאתחזי באינון פתחין נהורא דנהיר ואיהו אתר דמתתקן בכל פתחא ופתחא לאינון חסידי דשאר עמין אינון דלא אבאישו לון לישראל ואשתדלו עמהון בקשוט אלין קיימי באלין פתחין ונייחי תמן (נ״א מהאי סטרא ונייחי מהאי סטרא)
בפתח ההיכל הזה באמצע לחוץ ששה פתחים שנאחזים בהיכל הזה וכולם אחוזים בו כאן יש חלונות פתוחים לצד של האור הקדוש ואותם מקומות מתקנים למלכי שאר העמים אותם שלא הציקו לישראל והגנו עליהם תמיד לאלה יש כבוד משום ישראל ונהנים באותה האפלה שבה יושבים מתוך אור שמאיר מצד הקדושה כמו שנאמר כל מלכי גוים כולם שכבו בכבוד.	בפתחא דהאי היכלא באמצעיתא לבר שית פתחין דמתאחדי בהאי היכלא וכלהו אחדין ביה הכא אית כוין פתיחן לסטרא דנהורא קדישא ואינון דוכתין מתתקני למלכי שאר עמין[1991] אינון דלא עאקו לון לישראל ואגינו עלייהו תדיר אלין אית לון יקר בגיניהון דישראל ואתהנו בההוא אפילה דאינון יתבין מגו נהורא דנהיר מסטרא דקדושה כמה דאת אמר (ישעיה יד יח) כל מלכי גוים כלם שכבו בכבוד
ואם עשו צרות לישראל או שדחקו אותם כמה הם שאוחזים בהם ודנים אותם למטה שלש פעמים ביום בכמה	ואי עבדו עאקו לישראל או דחיקו לון כמה אינון דאחדין בהו ודיינין להו לתתא תלת זמנין ביומא בכמה דינין משניין אלין מאלין

[1990] כי השלג בסוד בינה יומא דתלגא ג׳ אל״פין דאה״ה (רח״ו), ד׳ פתחין נראה לפי שיש בו כח״בד דקליפה כמו היכל ק״ק, דקדושה לכך יש בו ד׳ פתחין, שיח פתחין לפי שהוא מקבלי לאיכא ק״ק דקדושה שכולל ו׳ היכלות שתחתיו כמ״ש הרב ולכן גם בהיכל וזה יש בו ש״ת פתחין (מ״מ). ועי׳ שער רוח הקודש (י ע״א): שמות הקדש כמו שם שד״י וכיוצא בו, הנקראים מלכים כנודע, כי כל שמות הקדש נק׳ מלכים, ולכן ר״ת ׳בפרש ׳שדי ׳מלכים הוא בשם, פי׳ כי כשמפרש ומוציא מפיו שמות הקדש, אז נדון בשלג אשר בגיהנם, שיש בו ב׳ מדורות אחד של שלג ואחד של אש וזהו תשלג בצלמון, ר״ל יכנס בגהינם של שלג הנק׳ צלמון ולכן תקונו הוא ע״י השלג.

[1991] והסוד כי מלך נק׳ בינה בסוד המלך המשפט (רח״ו), ונל״עד שצ״ל המלך הקדוש, כי כתב הרב שהמלך המשפט הוא ברחל והמלך הקדושה הוא בלאה שהיא בחינה בינה (מ״מ).

דינים משנים אלה מאלה את אותם מלכים שהציקו להם שנדונו באותו העולם בכמה דינים וכל יום ויום מעידים עדות על ישראל ועל אמונתם ויורדים למטה ונדונים שם אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.	כאינון מלכין דאעקו להו דאתדנו בההוא עלמא בכמה דינין ובכל יומא ויומא סהדין סהדותא עלייהו דישראל ועל מהימנותא דילהון ונחתי לתתא ואתדנו תמן זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי
עד כאן שבעה היכלות מדורי צד הטמאה מצד הנחש אשרי חלקו של מי שנצל ממנו ומלחישתו שלא יתנשך ממנו ולא יטיל בו ארס שימות בו	עד הכא שבע היכלין מדורי דסטרא מסאבא מסטרא דנחש זכאה חולקיה מאן דאשתזיב מניה ומלחישותיה דלא יתנשיך מניה ולא יטיל ביה ארסא דימות ביה
	קעט/א
	ספרא דצניעותא
מתגלה בקצר נמשך בעשר אלפי שנה מכאן כתוב ותשת עלי כפכה	אתגליא בזעירא אתמשך בעשר אלפין שנין מכאן כתיב (תהלים קלט ה) ותשת עלי כפכה
הנפילים היו בארץ היינו שכתוב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, מאתר דאתפרש גנתא אקרי הנפילים דכתיב (&) ומשם יפרד היו בארץ בימים ההם ולא לבתר זמנא עד דאתא יהושע ובני האלהים אסטמרו	הנפילים[1992] היו בארץ היינו דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים[1993] מאתר דאתפרש גנתא[1994] אקרי הנפילים דכתיב (&) ומשם יפרד היו בארץ בימים ההם ולא לבתר זמנא עד דאתא יהושע[1995] ובני האלהים אסטמרו[1996]

[1992] שער הכוונות (הקד׳ לדרושי סוכות): לפעמים יש למעל׳ ג״כ נפלים בסוד הנפילים היו בארץ כי הפילתם המלכות בסוד נפלים. ועי׳ שעה״פ לך לך: הקליפה דינין תקיפין, וכמו שמלכין קדמאין מיתו, לפי שלא נתבסמו, והיו בסוד הרע, בסוד קין. כן שרה הכניסה עין רע בעיבורה של הגר והפילה, כי היה מצד הרע לבד, ולפיכך הפילתו, ולפיכך נתרעמה שרה, ומסרה עליו דין ממש, כי ראתה תגבורת הדין, והפילתו בסוד הנפילים היו בארץ. ועי׳ שער הפסוקים בלק: עזא ועזאל, הם שקטרגו על בריאת אדה״ר, והפילם הקב״ה ממקום קדושתם. ועליהם נאמר, (בראשי׳ ו׳ ד׳) הנפילים היו בארץ. ופשוט הוא, כי לא לחנם היו אלו מקטרגים על בריאתו, יותר משאר המלאכים. והטעם הוא, כי זו״ן היו בתחלה אב״א, ואז הם לאה ורחל זו למעלה מזו, באופן הנז״ל, כי שתי עקבי לאה, מתעלמים תוך כתר דרחל. ואז עזה ועזאל יונקים משם כנזכר. וכשעלה ברצונו לברא אדם וחוה, היה, כדי שע״י מעשיו, יתקן את הנקבה, באופן שיחזרו פב״פ, ויזדווגו יחד, בסוד (שם ב׳ ה׳) ואדם אין לעבוד את האדמה. והנה בהיות זו״ן פב״פ, אין עקבי לאה תוך כתר דרחל, וכל אותם ההארות, שהיו יוצאות מעקבי לאה אל כתר דרחל, אשר משם היו נאחזים עזה ועזאל, היו עתה מתבטלות משם, ויוצאות דרך צד פנים, כי שם עומדת רחל, ושם אין מקום אחיזה אל החיצונים, כנודע שאין אחיזתם אלא באחור. ועזה ועזאל היו הארותיהם מתבטלות, בבריאת אדם. ולכן היו מקטרגים בבריאתו, מפני הנזק המגיע להם בבריאתו, ע״כ. עץ הדעת טו״ר הוא הנוק׳ דנוגה שהוא ממראה מתניו ולמטה, ושם הוא קין גבורות נוק׳ ואותם השדים אשר שם מצד הרע הם רעים ומזיקים ומזו הנוק׳ דנוגה עזא ועזאל מלאכים מצד הטוב ושדים מצד הרע והם ב׳ עקיבים דלאה הנוק׳ כנודע אצלנו, וזהו הנפילים היו בארץ הארץ נוק׳ דנוגה (הדרת מלך סי׳ קס). עזא ועזאל מנוק׳ דנוגה ומשם נפלו כי גבר בהם יצר הרע ונעשו שדים אך בני האלהים הם מצד הטוב ג׳ ראושנות שבה וכו׳ופי׳ בני האלהים הם ב׳ מוחין דחכמה דנוגה (הדרת מלך).

[1993] עי׳ זהר ח״א כו ע״ב: דבר אחר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלין אינון ארבעה דנכנסו לפרדס. ועי׳ יהל אור ח״א כ ע״ג: שכאן מתחיל עולם הפירוד.

[1994] שהיא מלכות דאצילות כי משם יפרד לבי״ע עולם הפירוד וכתב הרב נוק׳ דתהומא רבא היא בינה דקלי׳ דבריאה וזו נק׳ רבא ודיצירה ועשיה נקראים תהומא סתם, וכן הנפילים נקראו כן על נפילתם מאצילות למטה בארץ הלזו (הדרת מלך).

[1995] ואז נשמדו ילידי הענק אחימן ששי תלמי ר״ת ניפיל?? אש״ת ובני האלהים היו עד שבא שלמה ונכנעו לו עם בנות אדם, שתים נשים זונות אז תבאנה להכנע ולא מקדמת דנא כנפילים שנשמדו בימי יהושע (הדרת מלך). ועי׳ רמ״ז ח״ג ס ע״ב: שתים נשים זונות, תרין מוחין דקלי׳ דבי״ע בין דזכרים בין דנקבות כי כל בי״ע נקראים עלמא דנוק׳.

[1996] עי׳ ספר הליקוטים (יהושע ב): דיניה דדכורא דקים ותכף נמתקים, ולכן לא קמה עוד רוח, אבל הדינים דנוקבא הם קשים, ולא נמתקו עד זמן שלמה ע״ה, דכתיב אז תבאנה שתים נשים זונות, ר״ל אז נמתקו,

עד דאתא שלמה ובנות האדם אתכללא הדא הוא דכתיב (קהלת ב ח) ותענוגות תענוגות קארי (תענגים לא קארי) בני האדם (נ״א דאתרמיזו) דאתרמיו מהאי רוחין אחרנין דלא אתכללו בחכמה עלאה דכתיב (&) ויהו״ה נתן חכמה לשלמה וכתיב (&) ויחכם מכל האדם משום דהני לא אתכללו באדם (מ״א ה יב) ויהו״ה נתן חכמה ה׳ עלאה (שם ד לא) ויחכם דמינה אתחכם לתתא המה הגבורים אשר מעולם עולם דלעילא אנשי השם דאתנהגן בשמא מאי שמא שמא קדישא דאתנהגן ביה דלא קדישין לתתא ולא אתנהגן אלא בשמא אנשי השם סתם ולא אנשי יהו״ה לאו מסתים סתימא אלא גריעותא ולא גריעותא אנשי השם סתם מכללא דאדם נפקו כתיב (תהלים מט יג) אדם ביקר בל ילין אדם ביקר ביקרו דמלכא בל ילין בלא רוחא	עד דאתא שלמה[1997] ובנות האדם אתכללא הדא הוא דכתיב (קהלת ב ח) ותענוגות תענוגות[1998] קארי (תענגים לא קארי) בני האדם (נ״א דאתרמיזו) דאתרמיו מהאי רוחין אחרנין דלא אתכללו בחכמה עלאה דכתיב (&) ויהו״ה נתן חכמה לשלמה[1999] וכתיב (&) ויחכם מכל האדם משום דהני לא אתכללו באדם (מ״א ה יב) ויהו״ה נתן חכמה ה׳ עלאה (שם ד לא) ויחכם דמינה אתחכם לתתא המה הגבורים אשר מעולם עולם דלעילא אנשי השם דאתנהגן בשמא מאי שמא שמא קדישא דאתנהגן ביה דלא קדישין לתתא ולא אתנהגן אלא בשמא אנשי השם סתם ולא אנשי יהו״ה לאו מסתים סתימא אלא גריעותא ולא גריעותא אנשי השם סתם מכללא דאדם נפקו כתיב (תהלים מט יג) אדם ביקר בל ילין אדם ביקר ביקרו דמלכא בל ילין בלא רוחא
תליסר מלכי קרבא בשבעה שבעה מלכין בארעא אתחזיאו נצחי קרבא תשעה דסלקין בדרגין דרהטין ברעותהון ולית דימחי בידיהון חמשה מלכין קיימין בבהילו לקמי ארבע לא יכלין למיקם ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע בהון תליין כענבין באתכלא צרירן בהו שבעה רהיטין סהדין סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו	תליסר מלכי קרבא בשבעה שבעה מלכין בארעא אתחזיאו נצחי קרבא תשעה דסלקין בדרגין דרהטין ברעותהון ולית דימחי בידיהון חמשה מלכין קיימין בבהילו לקמי ארבע לא יכלין למיקם ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע בהון תליין כענבין באתכלא צרירן בהו שבעה רהיטין סהדין סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו
אילנא דמבסם יתיב בגו בענפוי אחידן ומקננן צפרין תחותוי תטלל חיותא דשליטא בההוא אילנא בתרי כבישין למהך בשבעה סמכין סחרניה בארבע חיוון מתגלגלין בארבע סטרין חויא דרהיט בש״ע דלוגין דליג על טורין מקפץ על גבעתא דכתיב (שיר ב ח) מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות זנביה בפומיה בשנוי נקיב בתרין גיסין כד נטיל גיסטרא אתעביד לתלת רוחין	אילנא דמבסם יתיב בגו בענפוי אחידן ומקננן צפרין תחותוי תטלל חיותא דשליטא בההוא אילנא בתרי כבישין למהך בשבעה סמכין סחרניה בארבע חיוון מתגלגלין בארבע סטרין חויא דרהיט בש״ע דלוגין דליג על טורין מקפץ על גבעתא דכתיב (שיר ב ח) מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות זנביה בפומיה בשנוי נקיב בתרין גיסין כד נטיל גיסטרא אתעביד לתלת רוחין

ולא מקדמת דנא. ובהיות שעדיין לא הגיע זמנן לימתק לגמרי, לכן לעת זקנתו נשיו הטו את לבבו והיה מה שהיה.

[1997] הוא [התגלות המשיח] משכך תאות נשים [עי׳ לעיל קפה ע״ב], לפי שיחידה אין לו נקבה, כדפירשנו, וכולו מיתוק ואין לו יצר הרע למי ששותה ממנו, ולעתיד יומתקו כל נקיבות הטומאה למעלה ולמטה. ובזה טעה שלמה המלך ע״ה שנשא נשים נכריות, בסוד, ׳אז תבואנה שתים נשים זונות׳ [מלכים א׳ ג׳ ט״ז] ולא מקודם לכן, כי באותו זמן היה קצת מיתוק ולא בשלימות, עד שהטו את לבבו, ולעתיד יומתקו מכל וכל (עמק המלך ש״ה פע״ב).

[1998] עי׳ ספר הבהיר (אות סה): ומה חכמה נתן הקב״ה לשלמה, שלמה נושא שמו של הקב״ה כדאמרינן כל שלמה האמור בשה״ש קודש לבד מאחד, אמר הקב״ה הואיל ושמך כשם כבודי אשיא לך בתי, והא נשואה היא, אימא במתנה נתונה לו, דכתיב (מ״א ה׳ כו) וה׳ נתן חכמה לשלמה, ולא פירש, והיכן פירש, להלן שנאמר (שם ג׳ כח) כי ראו חכמת אלהים בקרבו.

כתיב (&) ויתהלך חנוך את האלהים וכתיב (משלי כב ו) חנוך לנער על פי דרכו לנער הידוע את האלהים ולא את יהו״ה ואיננו בשם זה כי לקח אותו אלהים להקרא בשמו	כתיב (&) ויתהלך חנוך את האלהים וכתיב (משלי כב ו) חנוך לנער על פי דרכו לנער הידוע את האלהים ולא את יהו״ה ואיננו בשם זה כי לקח אותו אלהים להקרא בשמו
תלת בתי דינין ארבע אינון ארבע בתי דינין דלעילא ארבע לתתא דכתיב (ויקרא יט לה) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה דינא קשיא דינא דלא קשיא דינא בשקולא דינא דלא בשקולא דינא רפיא (דינא) דאפילו לא האי ולא האי	תלת בתי דינין ארבע אינון ארבע בתי דינין דלעילא ארבע לתתא דכתיב (ויקרא יט לה) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה דינא קשיא דינא דלא קשיא דינא בשקולא דינא דלא בשקולא דינא רפיא (דינא) דאפילו לא האי ולא האי
ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה החל האדם לרב היינו דכתיב (&) בשגם וגו׳ האדם דלעילא וכתיב (&) על פני האדמה ומשה לא ידע כי קרן עור פניו (שמות לד כט) היינו דכתיב (בראשית ג כא) כתנות עור קרן דכתיב (ש״א טז יג) ויקח שמואל את קרן השמן אלא בקרן (תהלים פט יח) ובשמך תרום קרננו (שם קלב טז) שם אצמיח קרן לדוד היינו עשיראה דמלכא ואתיא מן יובלא דהיא אימא דכתיב (יהושע ו ה) והיה במשוך בקרן היובל	ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה החל האדם לרב היינו דכתיב (&) בשגם וגו׳ האדם דלעילא וכתיב (&) על פני האדמה ומשה לא ידע כי קרן עור פניו (שמות לד כט) היינו דכתיב (בראשית ג כא) כתנות עור קרן דכתיב (ש״א טז יג) ויקח שמואל את קרן השמן לית משיחה אלא בקרן (תהלים פט יח) ובשמך תרום קרננו (שם קלב טז) שם אצמיח קרן לדוד היינו עשיראה דמלכא ואתיא מן יובלא דהיא אימא דכתיב (יהושע ו ה) והיה במשוך בקרן היובל
קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא קרן דנטיל קרן וריוח לאתבא רוחיה ליה והאי קרן דיובלא הוא ויובל ה׳ וה׳ נשיבא דרוחא לכלא וכלא תייבין לאתרייהו דכתיב (ירמיה א ו) אהה יהו״ה אלהים כד אתחזי ה׳ לה׳ יהו״ה אלהים אתקרי שם מלא וכתיב (ישעיה ב יא) ונשגב יהו״ה לבדו ביום ההוא (ס״א כד אתחזר ה׳ לה׳ ואסתלק י׳ פורענותא אתי לעלמא ואם לא בשביל אדנ״י יהו״ה לא אתקיים עלמא וכלא אתחרב ועל דא כתיב (&) ונשגב וגו׳) עד כאן סתים ואתעטר צניעותא דמלכא דהיינו ספרא דצניעותא זכאה (נ״א למאן דנפק וידע) למאן דעאל ונפק וידע שבילוי וארחוי	קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא קרן דנטיל קרן וריוח לאתבא רוחיה ליה והאי קרן דיובלא הוא ויובל ה׳ וה׳ נשיבא דרוחא לכלא וכלא תייבין לאתרייהו דכתיב (ירמיה א ו) אהה יהו״ה אלהים כד אתחזי ה׳ לה׳ יהו״ה אלהים אתקרי שם מלא וכתיב (ישעיה ב יא) ונשגב יהו״ה לבדו ביום ההוא (ס״א כד אתחזר ה׳ לה׳ ואסתלק י׳ פורענותא אתי לעלמא ואם לא בשביל אדנ״י יהו״ה לא אתקיים עלמא וכלא אתחרב ועל דא כתיב (&) ונשגב וגו׳) עד כאן סתים ואתעטר צניעותא דמלכא דהיינו ספרא דצניעותא זכאה (נ״א למאן דנפק וידע) למאן דעאל ונפק וידע שבילוי וארחוי
	קעט/ב
	פרשת תצוה
ואתה תצוה את בני ישראל וגו׳ ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו׳ אמר רבי חייא מה שונה כאן מבכל מקום שכתוב	ואתה תצוה את בני ישראל וגו׳ (שמות כז כ) ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו׳ (שם כח א) אמר רבי חייא[2000] מאי שנא הכא מבכל

[2000] רבי חייא מפרש מלת ואתה על משה עצמו והוא לרבות השכינה להכלילה עמו, וכלומר אחד נסתר ואתה תצוה. והקדים פסוק הקרב אליך, משום דפסוקי תצוה ותדבר יוכלו להתבאר לנקבה הנסתרת, ואתה יוסב לשכינה, על דרך שאמר אל בלק וכה תדבר כמבואר בפרשת בלק (כג ה), אבל הקרב הוא ציווי או מקור (נ״א ומקור), ולא יצדק לפרשו אלא על משה, ומינה שכן כל שאר הפסוקים (רמ״ז).

ואתה הקרב אליך ואתה תדבר אל כל חכמי לב ואתה תצוה את בני ישראל ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור אלא הכל בסוד עליון הוא לכלל השכינה עמו.	אתר דכתיב ואתה הקרב אליך ואתה תדבר אל כל חכמי לב (&) ואתה תצוה את בני ישראל ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור (שמות ל כג) אלא כלא ברזא עלאה איהו לאכללא שכינתא בהדיה[2001]
אמר רבי יצחק אור עליון ואור תחתון כלולים כאחד נקראים ואתה כמו שנאמר ואתה מחיה את כולם ועל כן לא כתוב והקרבת את אהרן אחיך וצוית את בני ישראל ודברת אל כל חכמי לב משום שבזמן ההוא מאירה השמש בירח ומשתתף הכל כאחד לשרות על אמנות מעשה המשכן אמר רבי אלעזר מכאן אשר נתן ה׳ חכמה ותבונה בהמה.	אמר רבי יצחק נהורא עלאה ונהורא תתאה כליל כחדא אקרי[2002] ואתה[2003] כמה דאת אמר (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כלם ועל דא לא כתיב והקרבת את אהרן אחיך וצוית את בני ישראל ודברת אל כל חכמי לב בגין דההוא זמנא שריא שמשא בסיהרא ואשתתף כלא כחדא לשריא על אומנותא דעובדא אמר רבי אלעזר מהכא (שמות לו א) אשר נתן יהו״ה חכמה ותבונה בהמה[2004]
רבי שמעון אמר מכאן ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה אשר מלאתים צריך לומר אלא אשר מלאתיו ללב ההוא מלאתיו רוח חכמה כמו שנאמר ונחה עליו רוח ה׳ רוח חכמה וגו׳ ועל זה צריך אשר מלאתיו רוח חכמה ששורה השמש בירח בשלמות של הכל ועל כן	רבי שמעון אמר מהכא (&) ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה אשר מלאתים מבעי ליה אלא אשר מלאתיו להההוא לבא מלאתיו רוח חכמה[2005] כמה דאת אמר (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח יהו״ה רוח חכמה וגו׳ ועל דא אצטריך אשר מלאתיו רוח חכמה

[2001] פי׳ השכינה נקר׳ בכל מקום את או אתה כי הנה נודע שבנין השכינה הוא מהה״ג שהם ה׳ אותיות מנצפ״ך גימ׳ פ״ר וכ״א כלולה מכולם הרי ה״פ פ״ר שהם אלף ות׳ הרי א״ת אלף ת׳ והה״ג שהם השרשים הרי את״ה (זהר הרקיע). והנה יסודו של רבי חייא במה שנודע שכל זמן המדבר היה זעיר ורחל אחור באחור והזווג היה דיעקב ודור המדבר כנזכר בכמה מקומות, וכל אותו הדור היה מהארת יסוד אבא ששם חלקו של משה רבנו ע״ה, ובת זוגו היא כנסת ישראל הפנימית הנקראת (במדבר ז א) כלת משה, ולכן נכללת עמו כאשה הנטפלת לבעלה. ולפי שאין הכוונה על רחל הגלויה אלא על אותה הנסתרת הנקראת שכינתא עילאה על כן אמר כולא ברזא עילאה (רמ״ז). הפי׳ שמשה רבינו ע״ה הוא בחי׳ זעיר ואתה היא מלכות שנקרא אתה, ולכך א״ל הקב״ה לכלול עמו השכינה (מ״מ).

[2002] קלח ע״ב (הערת הזהר).

[2003] רבי יצחק סבר, דאם כן היה לו לומר והקרבת וצוית ודברת, ואז היינו מדייקים דמדלא כתיב הקרב צו ודבר אלא בחיבור הווין, שהיתה הכוונה לכלול עמו הנטפלת לו, אך מדטרח וכתב מלת ואתה שמע מינה דלסוד אחר קא רמיז, והוא זו״ן ממש הנרמזים במלת ואתה וכנזכר בפרשת בראשית (טו ע״ב), ואתה כליל דכר ונוק׳, ולמאי דסבר רבי חייא דזווג זמן המדבר לא היה דזו״ן אלא דיעקב ודור המדבר כנ״ל, לזה אמר דכן האמת אבל שזה היה בזמן החול אבל בשבתות וימים טובים היה גם זווג לזו״ן, וכן כתב בדרוש תיקון המלכות, ואם כן גם אז בעת עשיית המשכן שהיתה עת רצון היה זווג לזו״ן, וז״ש בגין דההוא זמנא, פי׳ דמלאכת המשכן שהיא שמשא בסיהרא. ונתן טעמו לשריא על אומנותא דעובדא, שהרי המשכן רומז לכל האצילות, והיה צריך שכל המאורות העליונים ישפיעו אורם (רמ״ז). פי׳ רבי יצחק פליג את״ק וס״ל שמלת ואתה רומזת על זו״ן שהוא ו׳אתה (מ״מ).

[2004] ואולם רבי אלעזר הוא כמכריע בין רבי חייא ורבי יצחק, כי במשמעות מלת ואתה מודה לרבי חייא מפני שבכך מתיישבים הפסוקים כפשוטם שמשה הוא המצוה והמדבר וכמו שהקשה אחר כך לרבי שמעון אביו, אבל בעצם הענין שהיה זווג גם לזו״ן מודה לרבי יצחק, ועל זה אמר דלעולם ואתה כרבי חייא, מיהו להודיע זווג זו״ן לא ילפינן ליה מהתם אלא מהכא (לו א) אשר נתן ה׳ חכמה ותבונה בהמה, דזה מורה ודאי שנתחברו זו״ן דכתיב בהו (משלי ג יט) ה׳ בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, דאילו ליעקב ודור המדבר אין להם חלק עיקרי בתבונה, שהעיקר הוא אבא כידוע, דבאותו הדור אמרו רז״ל ואילו נבונים לא אשכח (רמ״ז). פי׳ חכמה ותבונה שהם או״א בזו״ן שהוזה בהמה (מ״מ).

[2005] פי׳ למלכות הנקרא לב, יש בה הארת הז״א הנקרא רוח חכמה שנה״י דאבא בתוכו וז״ש דשרא שמשא בסיהרא (מ״מ).

נרשמו הכל בכל מקום אמר רבי אלעזר אם כן אלו ואתה ואתה איך מתיישבים בפסוקים.	דשריא שמשא בסיהרא באשלמותא דכלא ועל דא אתרשים כלא בכל אתר[2006] אמר רבי אלעזר אי הכי הני ואתה ואתה היאך מתיישבן בקראי
אמר לו כולם מתיישבים הם ואתה הקרב אליך ליחד עמו ולקרב אצלו סוד השם הקדוש כמו שצריך ואתה תדבר אל כל חכמי לב לפי שכלם לא באו לעשות מעשה עד שרוח הקודש מדברת בתוכם ולוחשת להם בלחש ואז עושים עבודתם ואתה תצוה את בני ישראל רוח הקודש מצוה עליהם ומאירה עליהם לעשות מעשה ברצון שלם ואתה קח לך כמו שפרשנו (שכתוב) ואתה הקרב אליך ואלה כולם כאן במעשה של המשכן שהכל נעשה בסוד זה.	אמר ליה כלהו מתיישבן נינהו ואתה הקרב אליך ליחדא בהדיה ולקרבא בהדיה רזא דשמא קדישא כדקא יאות ואתה תדבר אל כל חכמי לב בגין דכלהו לא אתיין למעבד עבידתא עד דרוח קדשא ממללא בגווייהו ולחש לון בלחישו וכדין עבדי עבידתא ואתה תצוה את בני ישראל רוח קדשא פקדא עלייהו[2007] ואנהיר עלייהו למעבד עובדא ברעותא שלים ואתה קח לך כמה דאוקימנא (דכתיב (&)) ואתה הקרב אליך והני כלהו הכא בעובדא דמשכנא דכלא אתעביד ברזא דא
פתח רבי שמעון ואמר ואתה ה׳ אל תרחק אילותי לעזרתי חושה ואתה ה׳ הכל אחד אל תרחק להתרחק מאתנו להיות עולה האור העליון מלמטה שהרי כאשר מתעלה האור העליון מלמטה אזי נחשך כל האור ולא נמצא כלל בעולם.	פתח רבי שמעון ואמר (תהלים כב כ) ואתה יהו״ה אל תרחק אילותי לעזרתי חושה ואתה יהו״ה כלא חד[2008] אל תרחק לאסתלקא מינן למהוי סליק נהורא עלאה מתתאה דהא כד אסתלק נהורא עלאה מתתאה כדין אתחשך כל נהורא ולא אשתכח כלל בעלמא
ועל זה נחרב בית המקדש בימי ירמיהו ואף על גב שנבנה לבסוף לא חזר האור למקומו כמו שצריך ועל סוד זה שם הנביא ההוא שהתנבא על כך ירמיהו העלם של האור העליון שעלה למעלה למעלה ולא חזר להאיר לבסוף כמו שצריך ירמיהו התעלה ולא חזר למקומו ונחרב בית המקדש ונחשכו המאורות.	ועל דא אתחרב בי מקדשא ביומוי דירמיהו ואף על גב דאתבני לבתר לא אהדר נהורא לאתריה כדקא יאות[2009] ועל רזא דא שמא דההוא נביאה דאתנבי על דא ירמיהו אסתלקותא דנהורא עלאה דאסתלק לעילא לעילא ולא אהדר לאנהרא לבתר כדקא יאות ירמיהו אסתלק ולא אהדר לאתריה ואתחרב בי מקדשא ואתחשכו נהורין
אבל ישעיהו השם גורם הישועה ולהחזיר האור העליון למקומו (ישעיהו להאיר האור העליון ולעשות ישועה) ולבנות בית המקדש וכל הטובות וכל	אבל ישעיהו שמא גרים לפורקנא ולאהדרא נהורא עלאה לאתריה (ישעיהו לאנהרא ההוא נהורא עלאה ולמעבד פורקנא) ולמבני בי מקדשא וכל טבין וכל נהורין יהדרון

[2006] רבי שמעון גם הוא מודה בענין הזווג דזו״ן, אבל לא ניחא ליה בראיית בנו, משום דאמת דנבונים לא הוו בעצם, אכן מכל מקום נקרא אותו הדור מסטרא דיובלא, כמ״ש (בראשית כא ע״ב ויתרו פג ע״ב), ומפרש באוצרות חיים שאי אפשר שלא יתערבו אורות אבא עם אורות אי׳ בצאתם לחוץ אלא (נ״א אבל) שעיקר ועצמיות הדור ההוא היה מצד אבא, באופן שבזו הבחינה יצדק אומרו נתן חכמה ותבונה, דהיינו מסטרא דיובלא, ולעולם דאין משם ראיה לזווג זו״ן. הלכך מייתי ליה ממלאתיו, דקאי אלב, שלעולם הוא סוד שורש רחל דנפקא מטיבורא דלבא, ומשם ראיה גמורה דנתקנה רחל במילוי הארת אבא דיסד ברתא (רמ״ז).

[2007] ת׳ תצוה כינוי לנקבה ואתה (רח״ו במ״מ). וה״ק מי שקרוי אתה היא תצוה (מ״מ).

[2008] זו״ן (רח״ו במ״מ). ור״ל ואתה היא מלכות ה׳ הוא זעיר (מ״מ).

[2009] עי׳ שמ״ר פ״ב סי׳ ב (לש״ו) ז״ל: עד שלא חרב ביהמ״ק, היתה שכינה שורה בתוכו וכו׳ ומשחרב ביהמ״ק נסתלקה השכינה לשמים וכו׳ ר״א אומר לא זזה השכינה מתוך ההיכל וכו׳ לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי. ועי׳ כללים ח״א טו ע״ג: והגם כי לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי, אך הוא רק בהסתר והעלם.

האורות יחזרו כבראשונה ועל זה שמותם של שני הנביאים האלו עומדים זה לעמת זה בסבת השם שגורם וצרוף האותיות זו בזו גורמות מעשה הן לטוב והן לרע ועל סוד זה צרוף האותיות של השמות הקדושים וכן האותיות בעצמן גורמות להראות סודות עליונים כדוגמת השם הקדוש שהאותיות בעצמן גורמות סודות עליונים קדושים להראות בהם.	כדבקדמיתא ועל דא שמהן דתרין נביאין אלין קיימין דא לקבל דא בגין דשמא גרים וצרופא דאתוון דא בדא גרמין עובדא הן לטב הן לביש ועל רזא דא צרופא דאתוון דשמהן קדישין וכן אתוון בגרמייהו גרמין לאתחזאה רזין עלאין כגוונא דשמא קדישא דאתוון בגרמייהו גרמין רזין עלאין קדישין לאתחזאה בהו
סוד הראשון יו״ד נקודה ראשונה	רזא קדמאה יו״ד נקודה קדמאה[2010]
	קפ/א
שעומדת על תשעה עמודים המעמידים אותה והם עומדים לארבעת צדדי העולם כמו שהסוף של המחשבה נקודה אחרונה עומדת לארבעת צדדי העולם חוץ מזה שזה זכר וזוהי נקבה.	דקיימא על תשע סמכין דסמכין לה[2011] ואינון קיימין לארבע סטרי עלמא כמה דסופא דמחשבה נקודה בתראה קיימא לארבע סטרי עלמא בר דהאי דכר ואיהי נוקבא
וזו עומדת בלי גוף וכאשר עומדת בלבושים שמתלבשת בהם היא עומדת על תשעה עמודים בסוד של האות ם בלי עגול ואף על גב שאות ס׳ היא בעגול ועומדת בעגול אבל בסוד של אותיות החקוקות תוך נקדות של אורות של מעלה הם ברבוע ושל מטה הוא בעגול.	והאי קיימא בלא גופא[2012] וכד קיימא בלבושא דאתלבש בהו איהי קיימא על תשע סמכין ברזא דאת ם בלא עגולא ואף על גב דאת ס׳ איהי בעגולא וקיימא בעגולא אבל ברזא דאתוון חקיקן גו נקודי טהירין[2013] לעילא אינון ברבועא[2014] דלתתא איהו בעגולא[2015]
זה הרבוע הוא עומד בשעור של תשע נקדות שלש שלש לכל צד והם בשעור של	האי ברבוע איהי קיימא בשיעורא דתשע

[2010] היינו חכמה דנוק׳ שהיא י׳ של הוי״ה דנוק׳ (מ״מ). עי׳ במקדש מלך מ״ש בשם האריז״ל ולא ביאר המאמר בביאור מספיק, והנלע״ד כי כאן מדבר ברזא דאתוון ונקודין ונקדים תחלה מש״כ הגר״א כי שורש כל האצילות הוא אוירא ובוצינא, ובהם מתלבשים ב׳ יסודות דחו״ב דרדל״א, ולכן מאוירא הוא שורש ה״ח שורש לאבא דאצילות י׳ דפניק מאויר, ואשתאר אור ובוצינא הוא שורש לאימא לכן בוצדק גניז גו מעוי דאימא, ולזה אמר כאן רזא קדמאה ר״ל יסוד הראשון, וידוע כי כל רזא הוא ביסוד, וכאן מדבר ביסוד חכמה דרדל״א, שהוא פרצוף הראשון שמדברים בו שלמעלה ממנו אין אנו מדברים בבחי׳ פרצוף כלל. והטעם כי בחי׳ פרצוף מורה על סידור עולם שלם והנהגה שלימה וזה לא שייך רק באצילות לבד, וגם ברדל״א אין שייך פרצוף רק לפי מה שמתלבש באצילות. ואמר עוד י׳ נקודה קדמאה, הוא י׳ דבאוירא י׳ דנפיק מאויר ואשתאר אור, וכאן שורש לכל התורה שהם כ״ב אתוון והם מתחלקים לג׳ חלקים ג׳ אותיות אמ״ש ז׳ כפולות וי״ב פשוטות וכו׳ (ברית יצחק).

[2011] עי׳ הערה א׳ בסוף הספר.

[2012] היינו יוד בלתי מלוי כזה י׳, וכשהיא במילוי לבוש בגופא דהיינו מלואיו הוא כמו סגול כזה וֵד (זהר הרקיע).

[2013] שהנקודות הוא מאוירא בהיר הוא בשחקים וזהו טהירין. ואותיות מבוצינא גליפין. אותיות ונקודות הן גופא ורוחא כמ״ש בז״ח שה״ש, וכל ענין רוחא הוא טהירו וגופא חקיקא בסוד גליף קליפו בטהירו כו׳ ולכן נקראו הרוחות ושידין טהירין שהן רוחות בלא גופות (יהל אור).

[2014] ובפ׳ תרומה כתב להיפך בסוד אפרסמון וצ״ל כאן לעילא בחכמה בסוד הבן בחכמה לתתא בבינה עצמה (א״ה עי׳ תיקו״ז קנח ע״א בד״ה מבועא דמיא) (יהל אור).

[2015] עי׳ ספר הבהיר אות קיד: ומאי לישנא דשבט, דבר פשוט הוא שאינו מרובע, מ״ט, דלית אפשר מרובע בגו מרובע אחר, אלא עיגולה בגו ריבועא רהטי, ואי מרובע בגו ריבועא לא רהטי. ועי׳ ליקוטי הגר״א בסוף ס״י כג ע״א. ועי׳ יהל אור ח״א יב ע״א, ז״ל, וסוד האופנים והגלגלים הן סוד עיגולא וריבוא שהאופנים הם מרובעין כמ״ש בתיקונים והן בד׳ פנים, ע״כ. עי׳ עוד יהל אור ח״ג י״ג ע״ב וז״ל, ס׳ ומ׳ הוא בינה ותבונה, וכן הם שמים וארץ, זו״נ, שלכן בבינה רומז בן בלבד ובתבונה בן ובת, והן עגולא וריבוע, כי שמים הוא בעיגול ולכן הוא ו״ק ו׳ וארץ הוא בריבוע כידוע והן ו״ד. ועי׳ הקדו״ש סד ע״ד: ובשורש סוד מ׳ וס׳, ריבוע בגו עיגולא, שורש היושר ועגולים, אשר כל העולמות נתייסדו בסדר זה כנודע, ונעשה כאן השורש בהעלם להיות יסוד נעלם להסדר דיושר ועגולים.

חשבון שמנה נקדות והם תשע ואלו הם שעומדים מסוד של הנר ברבוע בתשעה עמודים לאות יו״ד נקודה אחת ואלו התשעה הם שמונה בסוד של אות ם ברבוע כמו זה ׃ ׃ ׃ שלש שלש לכל צד וזהו סוד האות יו״ד נקודה אחת ואף אף גב שהיא נקודה אחת הצורה שלה ראש למעלה וקוץ למטה והשעור שלה שלש נקדות כדוגמא זו ׃ ׃ ועל כן התפשטותה לארבעה צדדים שלש שלש לכל צד היא תשע והיא שמונה ואלו הם העמודים שיוצאים מסוד הנר להיות עמודים לאות יו״ד ואלו נקראים מרכבה שלה ולא עומדים בשם רק בסוד תשע נקדות של התורה.	נקודין תלת תלת לכל סטר ואינון בשיעורא דחושבנא תמניא נקודין[2016] ואינון תשע ואלין אינון דקיימין מרזא דבוצינא ברבועא בסמכין תשעה לאת יו״ד נקודה חדא אינון תשעה אינון תמניא[2017] ברזא דאת ם ברבועא כגוונא דא ׃ ׃ ׃[2018] תלת תלת לכל סטר ודא איהו רזא דאת יו״ד נקודה חדא ואף על גב דאיהי נקודה חדא דיוקנא דילה[2019] רישא לעילא וקוצא לתתא ושיעורא דילה תלת נקודין כגוונא דא ׃ ׃ ועל דא אתפשטותא לארבע סטרין תלת תלת לכל סטר[2020] איהי תשע ואיהי תמניא ואלין אינון סמכין דנפקין מרזא דבוצינא למהוי סמכין לאת יו״ד ואלין אקרון רתיכא דילה ולא קיימין[2021] בשמא בר ברזא דתשע נקודין דאורייתא[2022]
ובסוד של ספרו של אדם נחלקו אלו התשע שהן שמונה בצרוף האותיות של השם הקדוש כדי לצרף אותן וליחד אותן בכל אלו הצורות כאשר נוסעות אלו השמונה שהן תשע מאירות באור של אות ם סתומה ברבוע ומוציא אורות שמונה (שמונה נראים) נראים ואותיות תשע ומתחלקות למטה להנהיג את כל המשכן.	וברזא דספרא דאדם[2023] אתפלגו אלין תשע דאינון תמניא בצרופא דאתוון דשמא קדישא[2024] לצרפא לון וליחדא לון בכל אינון גוונין כד נטלין אלין תמניא דאינון תשע נהרין בנהירו דאת ם ברבועא ואפיק נהורין תמניא[2025] (ס״א תמניא אתחזן) אתחזן ואתוון תשעה ואתפלגן לתתא לנטלא כל משכנא
ואלו הם צרוף של השם הקדוש בסוד של שבעים ושתים אותיות מחקקות שיוצאות מסוד של שלש צורות ימין ושמאל ואמצע והכל מסוד של שלש	ואינון צרופא דשמא קדישא ברזא[2026] דשבעין ותרין אתוון מחקקן דנפקי מרזא דתלת גווניו[2027] ימינא ושמאלא ואמצעיתא

2016 היינו כזה ויו״ד דלת ובעת הזיווג שניתוסף בה א׳ הרי ט׳ הרי ג׳ לכל סטר כזה ויו״ד דלת (זהר הרקיע).

2017 שהן ג׳ לכל צד בצורת ם׳ והם ח׳ והם ט׳ בצירוף נקודה האמצעית (יהל אור).

2018 הי׳, ט׳ סמכין ברבוע בצורת ם סתומה, והם ג׳ נקודין לכל צד. והן ח׳ נקודין, ועם נקודה האמצעית, גוף הי׳, הם ט׳. וז״ש הן ח׳ והן ט׳. ואלין סמכין דנפקין מגו בוצינא, והן סמכין תחת הי׳. ותמניא אחרנין מגו י׳, והן קיימין די׳, שהן ט׳ עם הי׳ ג״כ. והן שנק׳ א״ס. והראשונים הן רתיכין לאלו הט׳, ואלו הח׳ נצטרפו עם ט׳ אותיות ונכללין בכל א׳, והן ח״פ ט׳, שהן ע״ב, וגוף הי׳ הוא בג׳ נקודין, ונכלל בכל ע״ב, והוא שם ע״ב בג׳ אותיות כל שם, וכן הם י״ב נקודין, ג׳ לכל סטר, כמו שמצוייר סביב הם׳ בפרשת פנחס, אלא ששם מצוייר ג׳ פעמים ג׳, והן מתפשטין בו״ק הן ג״כ ע״ב (יהל אור).

2019 היינו כזה ויו*##, והיינו שאמר בצרופא דאתוון דשמא קדישא (זהר הרקיע).

2020 ששרשן הן מתלת נקודין של היו״ד (יהל אור).

2021 עי׳ בסתרי אותיות (זו״ח ה ע״ב) (יהל אור). הובא לשונו בסוף הספר אות ב׳.

2022 שהן מתפשטין מאלו ובהו אקרון בשמן כמ״ש שם ובסוף המאמר דשם ט ע״ב בסופו (יהל אור).

2023 עי׳ אריכות בברית יצחק לד ע״א. עי׳ תז״ח ה ע״ד: בספר רזיאל בשעור קומה דאיהו הוה ספרא דאדם קדמאה. ועי׳ הק׳ לעמק המלך.

2024 יאהלוההי״ם (רח״ו).

2025 והן תמניא קיימין מאת י׳, כמ״ש בס״א שם וכדין נהרין מגווה תמניא אחרנין וכולהו קיימין ברזא דאת י׳ כו׳ (יהל אור).

2026 שהן תמניא נהורין פעמים ט׳ אתוון ח״פ ט׳ הוא ע״ב. בצירופא דאתוון דשמא קדישא הוא ט׳ אותיות בצירוף ב׳ שמות אדנ״י אלהי״ם כמ״ש בפרשת פקודי רס ע״ב ושמא דא כליל כל שמהן אאלדהניי״ם כו׳ מצטרפים אתוון כו׳ וז״ש למטה ואתוון תשעה כו׳ (יהל אור).

2027 ר״ל מחג״ת ג״פ [נדצ״ל ג׳ חלקי - המסדר] ע״ב, והכל מרזא דאת י׳ שהוא תלת נקודין שלכן כל צירופו בתלת אתוון כל שם ושם כמ״ש למטה וע״ד אתוון בצירופייהו תלת תלת כו׳ כמה דאתמר (יהל אור).

נקדות (ציור למעלה) שעור של אות יו״ד שהיא לארבע צדדים והן שמונה נקדות והם תשע נקדות והם שתים עשרה נקדות עליונות שלש שלש לכל צד וצד ומכאן יורדות למטה בשתים עשרה לששה קצוות וכאשר נחקקות שתים עשרה אלו בשש קצוות הם שבעים ושנים שמות סוד השם הקדוש של שבעים ושנים שהם השם הזה הקדוש.	וכלא מרזא דתלת נקודין שיעורא דאת יו״ד דאיהי לארבע סטרין . . ואינון תמניא נקודין ואינון תשע נקודין ואינון תריסר נקודין[2028] עלאין תלת תלת לכל סטר וסטר ומהכא נחתין לתתא בתריסר לשית סטרין[2029] וכד אתחקקן תריסר אלין בשית סטרין אינון שבעין ותרין שמהן רזא דשמא קדישא דשבעין ותרין דאינון שמא דא קדישא
והכל הוא עולה ברצון שסמך המחשבה באלו שסומכים את האות יו״ד ועל זה האותיות בצרופיהן שלש שלש בכל צרוף שלו בשביל לעלות ברצון של האות י׳ של שלש נקדות כמו שאמרנו ועל זה לא עולה בעלית הצרוף אלא מעקר ושרש של סוד של אלו הסומכים שסומכים לאות י׳ סוד של אות ם ברבוע תשע נקדות שמונה נקדות י״ב נקדות שבעים ושתים נקדות נמצא שכל סוד של השם הקדוש נמצא באות י׳ והכל סוד אחד ועומד בסוד הנר כמו שאמרנו לעשות סמך לכל אות ואות ואלו העמודים הם מרכבה שלהם של כל אות ואות כמו שאמרנו.	וכלא איהו סליק ברעותא דסמיכו דמחשבה באינון סמכין דאת יו״ד ועל דא אתוון בצרופייהו תלת תלת בכל צרופא דיליה בגין לסלקא ברעותא דאת י׳ דתלת נקודין כמה דאתמר ועל דא לא אסתליק בסליקו[2030] דצרופא אלא מעקרא ושרשא דרזא דאלין סמכין דסמכין לאת י׳ רזא דאת ם ברבועא תשע נקודין תמניא נקודין תריסר נקודין שבעין ותרין נקודין אשתכח דכל רזא דשמא קדישא קיימא באת י׳ וכלא רזא חדא וקיימא ברזא דבוצינא כמה דאתמר למעבד סמיכו לכל את ואת ואינון סמכין אינון רתיכא דלהון דכל את ואת כמה דאתמר
הסוד השני אות חמישית שעומדת על חמשה עמודים שסומכים אותה שיוצאים מסוד הנר כאשר נאסף לעלות למעלה מסוד המדה אות זו נקראת היכל הקדוש ובתוכה הנקדה שאמרנו והכל הוא בסוד שאמרנו של אות ם ברבוע אבל כאן לא נרשמת רק אות ה׳ והמרכבה שלה חמשה עמודים שאמרנו.	רזא תניינא את ה׳ דקיימא על חמשה סמכין דסמכין לה דנפקין מרזא דבוצינא כד אתכנש לאסתלקא לעילא מרזא דמשחתא[2031] את דא היכלא קדישא אקרי לגו נקודה דקאמרן וכלא איהו ברזא דקאמרן דאת ם׳ ברבועא אבל הכא לא אתרשים בר את ה׳ ורתיכא דילה חמשה סמכין דקאמרן
וכאשר מכה אור הנר באות י׳ מאירה ומההכאה ההיא נעשו אותם תשעה עמודים שאמרנו ומתוך האור שמאיר אות י׳ נתפשטו השלש נקדות של י׳ שתים למעלה שהן הראש ואחד למטה שהוא	דכד בטש נהירו דבוצינא באת י׳ אתנהיר ומההוא בטישותא אתעבידו אינון תשע סמכין[2032] דקאמרן ומגו נהירו דאתנהר את י׳ אתפשטו תלת נקודין די׳ תרין לעילא דאינון

[2028] היינו כזה יוד יוד ואו דלת הרי י״ב פשוט ומילוי עמהם. א״נ הי׳ גופא עמהם כזה י׳ יו״ד יו״ד ו״ו דלת ואלו הי״ב נחלקים לו״ק ו״פ י״ב הרי ע״ב וז״ש וכד אתחקקן תריסר אילין בו׳ סטרין אינון ע״ב שמהן (זהר הרקיע).
שהן תלת לכל סטר שאינן מתחברים התלת עם התלת והם ד׳ פעמים תלת (יהל אור).
[2029] לכל הו״ק י״ב שכל א׳ וא׳ י״ב בוסמין עלאין וכמ״ש לקמן ע״ב רזא תליתאה את ו׳ כו׳ דהאי את קיימא על י״ב רתיכין (יהל אור).
[2030] ר״ל לכך הוא בצירוף הכל תלת הכל בתלת תלת והסילוק בשם ע״ב הוא מלכות דסליקו באבהן עשר בכ״א כמ״ש בפרשת תרומה וסליקו דילה ברזא דחכמה ולכן הוא בתלת כמ״ש כאן וזהו המלכות בשלשים מעלות שיר למעלה ל׳ מעלות שהוא באבהן עשר בכל א׳ כמ״ש לקמן ובס״א וכל נקודה קיימא ברזא דעשר גוון כו׳ (יהל אור).
[2031] רד ע״א (הערת הזהר).
[2032] פנחס רפג ע״ב, תצא רח ע״א (הערת הזהר).

קוץ הי׳ כמו זה שאמרנו כאשר התפשטו שתים נעשו שלש אחת נעשתה שתים ונתפשטו ונעשה היכל אחד זה ההיכל לאחר שנעשה היכל לנקדה אחת ראשונה	רישא וחד לתתא דאיהו קוצא די׳ כגוונא דא ❣ דקאמרן[2033] כד אתפשטו תרין אתעבידו תלת[2034] חד אתעביד תרין[2035] ואתפשטו ואתעביד חד היכלא דא היכלא לבתר דאתעביד היכלא לחד נקודה[2036] קדמאה
	קפ/ב
נעשה גנוז ומסתר סוד של אות זו ועומדת על חמש אחרות.	אתעביד בנגיזו טמיר[2037] רזא דאת דא וקיימא על חמש אחרנין
ארבע גנוזות הן בנקדה אחת שעומדת בתוך באמצע והן חמש והיא אות ה׳ כמו שאות ה׳ שלמטה עומדת על ארבע והיא נקודה על ארבע ועומדת בתוך האמצע כמו כן הוא כאן ומה שעומדת על חמשה עמודים כך הוא ודאי לפי שזו הנקדה העליונה היא על שתי בחינות אחת בעצמה ואחת בהעלם.	ארבעה גניזין אינון[2038] בחד נקודה דקיימא לגו באמצעיתא אינון חמש ואיהי ה׳ כמה דה״א דלתתא קיימא על ארבע ואיהי נקודה על ארבע דקיימא בגו אמצעיתא אוף הכא נמי האי ומה[קבח] דקיימא על ה׳ סמכין[2039] הכי הוא ודאי בגין דהאי נקודה עלאה איהי על תרין גוונין חד בלחודוי וחד בטמירו[2040]
ובספר הסודות של חנוך אות ה׳ ודאי עומדת על חמשה עמודים שיוצאים מתוך הנר ואז מוציא חמשה עמודים אחרים ונמצאת אות ה׳ הזו בסוד העשרה וכאשר נפרדת עומדת אות ה׳ הזו על עמודים ואלו הן י״ג מדות הרחמים בדרגה אחת שנוספת עליהן.	ובספרא דרזין דחנוך ה׳ ודאי קיימא על חמש סמכין דנפקין מגו בוצינא וכדין אפיק חמש קיימין אחרנין[2041] ואשתכח האי ה׳ ברזא דעשרה וכד אתפרשת קיימא ה׳ דא על סמכין ואינון הוו תליסר מכילין דרחמי[2042] בחד דרגא דאתוסף עלייהו
ואלו הם י״ב שנמצאים בשש לפעמים הם ארבעים ושתים לפעמים שבעים ושתים הן אבל יורדות למטה וכאן נפרדים שבילים לכל צד והם שלשים ושנים נשאר ארבעים ושתי אזנים ימין ושמאל הרי ארבעים ושתים אלו ארבעים ושתים אותיות עליונות שהן אותיות גדולות של התורה.	ואלין אינון[2043] תריסר דקיימין בשית זמנין אינון ארבעין ותרין זמנין שבעין ותרין הוו אבל[2044] נחתין לתתא והכא אתפרשו שבילין לכל סטר דאינון תלתין ותרין אשתאר ארבעין ותרין אודנין ימינא ושמאלא הא ארבעין ותרין אלין מ״ב אתוון עלאין דאינון אתוון רברבן[2045] דאורייתא
לפי שיש אותיות גדולות ויש אותיות קטנות אותיות גדולות הן למעלה אותיות קטנות למטה והכל למטה כדוגמת למעלה לפי שיש שמות קדושים עליונים שקימים	בגין[2046] דאית אתוון רברבן ואית אתוון זעירין אתוון רברבין אינון לעילא אתוון זעירין לתתא וכלא לתתא כגוונא דלעילא בגין דאית

[2033] הציור הוא כך נמצא ששנים הם למעלה וא׳ למטה (רח״ו).
[2034] ר״ל אתפשטו ו״ד ונעשו יוד (זהר הרקיע).
[2035] פי׳ י׳ בלי מילוי אתעביד תרין ו״ד (זהר הרקיע).
[2036] ר״ל ה׳ נעשה היכל לי׳ ונעשה י״ה (זהר הרקיע).
[2037] פי׳ שאינה נראית ה״ה (זהר הרקיע).
[2038] הם י׳ בלי מילוי ויוד במילוי כזה י׳ יו״ד הרי הם ד׳ (זהר הרקיע).
[2039] הם חג״ת נ״ה והם ה׳ אותיות הפשוט ומילוי המילוי כזה ה׳, ה״ה ה״ה (זהר הרקיע).
[2040] ר״ל ה״ה ברזא דעשרה (זהר הרקיע).
[2041] היינו ה׳ אחרונה שבמל׳ ה׳ ה״ה ה״ה (זהר הרקיע).
[2042] היינו ו״ו דשם ב״ן בתוספות הא׳ שמתמלאת וז״ש בחד דרגא דאיתוסף וכו׳ (זהר הרקיע).
[2043] קפ (הערת הזהר).
[2044] קלב (הערת הזהר).
[2045] עי׳ לעיל קלב ע״א והערה שלנו שם.
[2046] הקדמה ג ע״ב (הערת הזהר).

ברצון הרוח והלב ובלי דיבור כלל.	שמהן קדישין עלאין דקיימין ברעו דרוחא ולבא בלא מלולא כלל[2047]
ויש שמות קדושים תחתונים שעומדים בדבור ובהמשכת המחשבה והרצון עליהם ויש שמות אחרים למטה שהם מהצד ההוא האחר שהוא מהצד הטמא ואלה לא קיימים אלא ברצון של מעשה למטה להעלות רצון של המעשה ההוא שלמטה אליו לפי שהצד ההוא האחר אינו אלא במעשים של זה העולם להטמא בהם כמו בלעם ואותם בני קדם וכל אותם שמתעסקים באותו הצד האחר.	ואית שמהן קדישין תתאין דקיימין במלה ובמשיכו דמחשבה ורעו עלייהו[2048] ואית שמהן אחרנין לתתא[2049] דאינון מההוא סטרא אחרא[2050] דאיהו מסטרא דמסאבא ואלין לא קיימין[2051] אלא ברעו דעובדא לתתא לסלקא רעו דההוא עובדא דלתתא לגביה בגין דאיהו סטרא אחרא לאו איהו אלא בעובדין דהאי עלמא לאסתאבא בהון כגוונא דבלעם ואינון בני קדם וכל אינון דמתעסקי בההוא סטרא אחרא
ואלה לא עומדים באותיות רשומות מן שתים ועשרים של התורה חוץ משתים	ואלין לא קיימי באתוון רשימין מן כ״ב דאורייתא בר תרין ואלין ח׳ וק׳[2052] וסמכי לון

[2047] הם שמות התלויים דווקא במחשבה, כנודע אצלנו מכמה ייחודים שמסר הרב זלה״ה, שאין להזכירם בפה כלל, ולאפוקי אותם המתחכמים ומחברים לשונות של תפילה בייחודי הווין והיודין וכיוצא (רמ״ז).

[2048] אלו בסוד היצירה דתמן רוח ממללא, אבל צריך לחבר אליהם משיכו דמחשבה, שאין הרוח נפרד מהנשמה. ואמנם גם יש שמות שהם בעובדא, דהיינו הנכתבים בקמיעין, אך אין כוונתו אלא בשמות הצריכים לשלמות האדם שהם של כוונות התפילות והדיבור בתורה (רמ״ז).

[2049] אלו הם בקליפת נגה שמשם באו אומות העולם (רמ״ז).

[2050] הוא נוגה שהוא המנגד לקדושה, אבל ידוע שיש בנוגה ערבוב טוב ורע, דהיינו שהצד הפנימי מצד הקדושה הוא טוב ושל צד החיצון הוא רע, ועליו אמר דאיהו מסטרא דמסאבא, שהוא מצד הג׳ קליפות הטמאות (רמ״ז).

[2051] בין בקדושה ובין בסט״א אית ימינא ושמאלא, דו״נ. והן בג׳ עולמות בי״ע למעלה שניהם טובים, ובעשיה מדור הקלי׳ שניהם רעים, כי ימינא הוא חנף ומרע שמראה טוב לבני אדם ושמאלא בעל מחלוקת (תהלים קמ יב) איש לשון בל כו׳ [יכון בארץ איש חמס רע יצודנו למדחפת], והן אותיות ח״ק ומספרם גיהנם והן דו״נ דגיהנם. וביצירה עץ הדעת טו״ר מטה ונחש ושם ב׳ אתוון ט״ר, אבל בבריאה כולו טוב והוא בנשמתא כי אין בה חטא לעולם, כי היא מסתלקת קודם החטא, ושם ב׳ אתוון י״ש או״ר ומנח״ה. וח״ק הוא סיומא דיצח״ק סוספיתא כו׳ [דדהבא – זהר ח״א רכח ע״א], מ״מ ח׳ הוא שכינו של ט׳, כי שניהם בימינא וז״ס ח״ט (שמחשיך הקדושה אצלה בצדיקים) [שממשיך הקדושה אצלה בצירוף], כי טוב העץ להשכיל כו׳, וכן רי״ש שכינו של קו״ף, אבל הן ק״ר, אין בהם הולדה, כי שניהם רע. לכן צריכין לשי״ן דלעילא, כל שקר שאין אמת בתחילתו כו׳, והן שקרא דמרגלים ומחלוקת בשמאלא, כי אף שאין אחיזה שם, מ״מ למטה יש להם קצת אחיזה בשמאלא שהוא השי״ן, ואינו יכול להפוך אותה לרע, רק שממנה נבנית השקרא שלהן אח״כ. ולכן הזהיר ה׳ ית׳ על עץ הדעת טו״ר. ואלו המתין עד שבת, היה מתברר הטוב, שאז בפרוח רשעים כו׳ להשמידם כו׳, והנה קרח לקח כל הג׳ אותיות, ומשה רבינו ע״ה לקח הט׳, ותרא אותו כי טוב. ולכן לא אתיישב בהדיה ורצה הטוב להמתיק הרע, כמו שניתן באדם טו״ר יצר טוב ויצר הרע להמתיקו וילך משה אל כו׳. אבל לא היה יכול מפני ח״ק עד שפערה שאול פיה לבלי ח״ק, וירד שאול למקומו ונתברר הטוב. וכן התורה כי לחק טוב כו׳ משה אמת כו׳. וכ״ה באדם בסוד מלך ג׳ דרגין אמ״ש, שהן נגד ג׳ עולמות למטה תחת היותרת הכבד והטחול דו״נ רעים, שניהם כעס ושחוק הכסיל, ובלב ב׳ בתי לבא טו״ר ב׳ יצרין, ובמוחא ב׳ מוחין שניהם טובים וכ״ה בנר״נ, נפש כי תחטא כי תאוה נפשך, ורוח ב׳ דרגין מי יודע כו׳ ונשמת חיים. וחיבורן באלב״ם ח״ק ט״ר י״ש וט״ר הוא חיים ומות, וכמ״ש את החיים ואת הטוב כו׳, ולכן ביום אכלך כו׳ וט׳ אתרא דחיים לוז, והוא בסט׳ דרוח וח״ק הוא בגיהנם, שניהם רעים תלגא ואשא ששה חדשים כו׳, כנגד ימות החמה והגשמים, כל א׳ בדרגיה, והוא בסטרא דנפש והנשמה עולה למעלה להנחיל אוהבי י״ש (יהל אור).

[2052] קשה כי כפי זה יש טעות בספרי תהלים שלנו בפ׳ רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם וצ״ל את שועתם בלא ו׳ כפי דברי הזהר ופסוק של חנון ורחום ה׳ ארך אפים וגדול חסד הרי כתוב ורחום בו׳ וגדול בו׳ ואולי ע״ד הנז׳ בפ׳ פנחס ברע״מ דף רנד ע״א על פי׳ ויהי ביום כלות משה כלת כתיב ושם עצמו הקשו שהרי כלות כתיב בו׳ ותירצו דהכי כתיב חסר בתורה לעמלה בשמים ולא בתורה שנתנה לנו דנעו מעלותיה ואולי גם זה שאמר בקרא דרצון יראיו יעשה דלא כתיב ו׳ הוי בהתלים שלמעלה במשים אמר שמואל ק״ל בדברי מורי ז״ל פ׳ של חנון ורחום מאן דכר שמיה וצ״ע (רח״ו). וע״ד (תהילים קמה) בתהלה לדוד בכולהו כתיב ו׳ בכל את ואת בר מאילין תרין דלא כתיב ו׳ וכו׳ וק׳ שהרי בפ׳ (תהילים קמה יט) רצון יריאיו יעשה כתיב ואת שועתם כו׳. והכוונה שדברי הזוהר אין בהם נפתל ועקש ח״ו ואין חולק עם

והן אות ח׳ ואות ק׳ וסומכים להם בסמיכות אותיות של שקר אבל אלו הן נודעות אצלן יותר ועל זה בתהלה לדוד בכלם כתוב אות ו׳ בכל אות ואות חוץ מאלו השתים שלא כתובה אות ו׳ שהרי אות ו׳ היא שמו של הקדוש ברוך הוא.	בסמיכו[2053] אתוון דשקר אבל אלין אינון אשתמודעאן לגבייהו יתיר ועל דא בתהלה לדוד בכלהו כתיב ו׳ בכל את ואת בר מאלין תרין דלא כתיב ו׳ דהא ו׳ שמא דקודשא בריך הוא איהו
ובשביל זה אלו הארבעים ושתים אותיות שהעולם הזה נברא בהן נמצא שאות ה׳ העליונה הזאת להעלות לתשעים ושתים תשעים הם חוץ משתי אזנים ימין ושמאל וסוד זה (וסימנך) ואם שרה הבת תשעים שנה תלד אבל הוא בחשבון תשעים ושתים וכאשר נוספת דרגה של סוד הברית שהוא רקיע שמיני ועומד לשמונה ימים הרי מאה ואלה ודאי מאה ברכות בכל יום שצריכה כנסת ישראל להתקשט בהן והכל בסוד אות ה׳.	ובגין כך אינון ארבעין ותרין אתוון דעלמא דא אתברי בהו אשתכח האי ה׳ עלאה לסלקא לתשעין ותרין תשעין הוו בר תרין אודנין ימינא ושמאלא ורזא דא (ס״א וסימנך) (בראשית יז יז) ואם שרה הבת תשעים שנה תלד אבל איהו בחשבנא תשעין ותרין וכד אתוסף דרגא דרזא דברית דאיהו רקיעא תמינאה וקיימא לתמניא יומין הא מאה ואלין ודאי מאה ברכאן בכל יומא דאצטריכא כנסת ישראל לאתעטרא בהו וכלא ברזא דה׳
אות ה׳ זו היא ציור שלה בשתי אותיות נ׳ סוד של מאה והם חמשה עמודים ומרכבות היוצאים מתוך הנר והם חמשה אחרים שיוצאים ממנה ועל זה ציורה כמו זה ן שתי נונין ונקדה שעומדת באמצע ועל זה אות ו׳ עומדת ביניהן תמיד כמו זה נון לפי שכאן הוא מקומה להתקשט ואף על גב שסודות אחרים הם בסוד אות ה׳ אבל זה הוא בסודות ספרו של חנוך וכך הוא באמת.	האי ה׳ איהי דיוקנא דילה בתרין נונין[2054] רזא דמאה ואינון חמש סמכין רתיכין דנפקי מנו בוצינא ואינון חמש אחרנין דנפקין מינה ועל דא דיוקנהא כגונא דא ן–ן תרין נונין ונקודה דקיימא באמצעיתא ועל דא ו׳ קיימא ביניהו תדיר כגוונא דא נון[2055] בגין דהכא איהו אתריה לאתעטרא ואף על גב דרזין אחרנין אינון ברזא דה׳ אבל דא איהו ברזין דספרא דחנוך[2056] והכי הוא ודאי
וכאשר נתקנת באלו החמשים לבדם היא נקודה אחת שעומדת בסוד האות נ׳ כמו זה נ׳ נו״ן ונקדה אחת באמצע שהיא שולטת עליהם והכל בסוד אחד אשרי הם שיודעים דרכי התורה ללכת בדרכים אמתיות אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא.	וכד אתתקנא באינון חמשין בלחודייהו איהי נקודה חדא דקיימא ברזא דנ׳ כגוונא דא (ה) נ נו״ן וחד נקודה באמצעיתא דאיהי שלטא עלייהו וכלא רזא חדא זכאין אינון דידעי ארחוי דאורייתא למהך בארחי קשוט זכאין אינון בהאי עלמא וזכאין אינון בעלמא דאתי
סוד שלישי אות ו׳ אות זו ציור של סוד אדם כמו שבארנו והרי בארנו שאות זו עומדת על י״ב מרכבות וכאשר נפרדות הן ארבע ועשרים מרכבות שכלולות באות הזו התפשטות דמות של אדם כנגד זרועות וירכים וגוף	רזא תליתאה את ו׳ האי את דיוקנא דרזא דאדם כמה דאתמר והא אוקימנא דהאי את קיימא על י״ב רתיכין וכד מתפרשאן אינון כ״ד רתיכין דכלילן בהאי את פשיטו דיוקנא דבר נש לקבל דרועין וירכין וגופא
	קפא/א

גרסתינו שאין הכוונה אלא על פסוק (תהילים קמה יח) קרוב ה׳ לכל קוראיו שהב׳ אותיות ק״ר אלו הם סמוכים ומשותפים וקרובים ובפ׳ זה לא נזכר ו׳ ואין הזהר חולק על הספרים שלנו (זהר הרקיע).

[2053] בראשית ב ע״א (הערת הזהר).

[2054] צורתם כך | | (רח״ו במ״מ).

[2055] רלה ע״ב (הערת הזהר).

[2056] ע״כ בברית יצחק.

איברים שלהם ארבעה ועשרים הם של זרועות וירכים וגוף הרי למדנו אבל כולם סתומים בגוף והגוף עומד בכל הארבעה ועשרים וכל המרכבות כלולות בגוף זה ומשום שכלולות כולן בו עומדת ו׳ בהתפשטות אחת.	שייפין דלהון כ״ד אינון דדרועין וירכין וגופא הא אתמר אבל כלהו סתימין בגופא וגופא קיימא בכלהו כ״ד[2057] וכלהו רתיכין כלילן ביה בגופא ובגין דכלילן כלהו[2058] ביה[2059] קיימא ו׳ פשיטו חד
גוף אחד כלול בארבע ועשרים מרכבות ואלה הן הראש בשש הגוף בשמונה עשרה ואף על גב שכל המרכבות הן (י׳ י׳) (י״ח) שתים עשרה לכל צד בכל עומד הגוף אבל עשרים וארבע הן שש של הראש שהם איברים להעלות לראש שמונה עשרה חליות שמעמידות את הראש ועמידת הגוף עליהן.	גופא חד[2060] כליל בכ״ד רתיכין ואלין אינון רישא בשית[2061] גופא בי״ח ואף על גב דכל רתיכין אינון (נ״א י׳ י׳ לכל סטר ונ״א יח)קכט י״ב[2062]קל לכל סטר[2063] בכלא קיימא גופא[2064] אבל עשרים וארבע אינון[2065] שית דרישא דאינון שייפין לאעלאה רישא תמני סרי חוליין דקיימא רישא[2066] וסמכא גופא עלייהו
וכלם הם התפשטות אחת בראש ובגוף ואלו הששים כולם כולל אותם שהוא סוד של שש ועל זה שעור של האות ו׳ הראש שעורו בשש נקדות ממש הגוף בשמונה עשרה כעין זה כל אלו הסודות מתפרשים לכלל אותם בגוף לפי שהזרועות והירכים כולם בהעלם ועל זה כולם נכללים בסוד האות ו׳ וציור שלה.	וכלהו פשיטו חד ברישא וגופא ואינון שיתין כלהו כליל לון דאיהו רזא דשית ועל דא שיעורא דאת ו׳ רישא שיעורא בשית נקודין ממש[2067] גופא בתמני סרי כגוונא דא כל אלין רזין מתפרשן לאכללא לון בגופא בגין דדרועין וירכין כלהו בגניזו ועל דא כלא אתכליל ברזא דאת ו׳ ודיוקנא דילה
וכאשר שלמות של אות זו נראית אז כל הצדדים הרעים נסתמים ונפרדים מהלבנה ולא מכסים לפי שהיא בוקעת כל חלונות של הרקיעים ומאירה לה ולא יכול המקטרג להרע כלל וכאשר זה מסתלק אז	וכד שלימו דאת דא אתחזי כדין כל סטרין בישין אסתתמו ואתפרשן מסיהרא ולא אתחפיין בגין דאיהו מבקע כל משקופין דרקיעין ואנהיר לה ולא יכלא מקטרגא

2057 פי׳ כדמפרש הראש יש בה ב׳ אזניים ב׳ עינים וחוטם ופה, הרי ו׳. והגוף יש בו י״ח חוליות השדרה, הכל כ״ד (מ״מ).

2058 קשיא ליה כי בשלמא במדות אשכחן לפרושי הכי משום דת״ת בעצמו כליל יהו״ה כנודע, אמנם הגוף הוא ו׳ לעצמה, ויריכיו וזרועיו הם רמז אל הספירות חסד וגבורה ממש, ות״ת ענין לעצמו, ונו״ה לעצמם, לזה אמר שהגוף שהוא אדם בגוף עצמו מלבד מה שהוא נכלל בי״ב וכ״ד בזרועות ושוקין, כאן בעצמו גופו כ״ד, לרמוז כעין שם יהו״ה שהוא בת״ת לעצמו כ״ד כדפי׳ (אור יקר).

2059 בת״ת (אור יקר).

2060 הוא בעצמו במציאות א׳ כליל כ״ד רתיכין (אור יקר).

2061 שהם ו׳ חלקי עצמות גדולים בגולגולת, וח״י עצמות חוליות שבשדרה (אור יקר).

2062 זרוע ושוק ימינית וזרוע ושוק שמאלית או ירצה שהם י״ב צלעות לכל צד (אוריקר).

2063 ר״ל ששם ע״ב שהוא בגוף מתחלק לד׳ פעמים י״ח שהם גימ׳ ע״ב, וז״ש ואע״ג דכל רתיכין, דהיינו שם ע״ב הנק׳ רתיכא, אינון י״ח לכל סטר וסטר. וא״כ איך אמרנו שאין בגוף רק י״ח. ותירץ בכולא קיימא גופא, שר״ל כל הי״ח כלולים בגוף ונק׳ י״ח אחר כן פי׳ מורינו (מ״מ).

2064 ובאו הרמזים והבחינות בפרטות ויש בו אלו ואלו הכל נרמז בו׳ (אור יקר).

2065 הוצרך לזה לפרש צורת אות ו׳ ממש בכ״ד, וזה כי הראש באדם, היינו ראש אות ו׳ שאין ראש אות ו׳ קו פשוט, שיש לו ראש משוך קצת, והיינו בראש וימשך אור כך מהראש גוף משך פשוט שהם י״ח (אור יקר).

2066 פי׳ י״ח חוליות השדרה עליהם עומד הראש (מ״מ).

2067 כזה ⁘ הם כללות נקודות אלו בראש ו׳ או אפשר כזה ⁙ ואחר כך ימשכו י״ח בגוף אות ו׳ כזה ⁞ שהם ח״י, וכל צורתה כ״ד וזהו שמארן רישא בשית נקודין ממש גופא בח״י, היינו ראש גוף אות ו׳ כזה ⁞⁘⁞ , והיינו ת״ת כולל ו׳ קצוות בראש הכל, ולמטה מהם מסתעפים ח״י שהם לחסד גבורה ומלכות, אמנם ו׳ שבת״ת הם ראש לכל ו׳ שבעולם, וכמו שהם כ״ד בוגף עצמו כך הוא מתפשט בדרועין וירכין בו׳ לכל א׳ הם כ״ד (אור יקר).

עולה ומסטין ומפתה ויכול לקטרג על כל בני העולם לפי שהוא מלך זקן וכסיל והרי בארנו.	לאבאשא כלל וכד האי אסתלק כדין סליק ואסטי ומפתי ויכיל לקטרגא על כל בני עלמא בגין דאיהו מלך זקן וכסיל והא אוקימנא
אות ו׳ היא אור שמאיר ללבנה ואף על גב שאורות רבים נכללים בו אור שמאיר לשכינה הוא אחד פשוט למלאת אותה והוא סוד האלף רשום בכל אלו הסודות וכאשר מאיר לשכינה בסוד אות ו׳ מאיר לה.	ו׳ איהו נהורא דנהיר לסיהרא ואף על גב דנהירין סגיאין אתכלילן ביה נהורא דנהיר לסיהרא איהו חד פשיטו למליא לה[2068] ואיהו רזא דאלף[2069] רשימא בכל אינון רזין וכד נהיר לסיהרא ברזא דו׳ נהיר לה
ובספרו של אדם הראשון בציור האותיות אות ו׳ נקודה אחת למעלה וחמש נקדות שלמטה וכן שעור שלה כעין זה ו׳ וכל נקודה עומדת בסוד עשר לפי שאין לך נקודה שלא נשלמת לעשר שכל נקודה יש בה תשעה עמודים מרכבות והנקדה ההיא משלימה לעשר נקודה ימנית תשעה עמודים ומרכבות יש לה והיא עשרה וכן לשמאל וכן לכל הצדדים ועל זה כל נקדות אלו כל אחת ואחת כלולה מעשר היא ומרכבותיה וכולם כלולים בהתפשטות ההיא של האות ו׳ ועל כן הכל הוא בציור בסוד האות ו׳.	ובספרא דאדם קדמאה בדיוקנין דאתוון ו׳ חד נקודה לעילא וחמש נקודין דלתתא וכן שיעורא דילה[2070] כגוונא דא[2071] ו וכל נקודה קיימא ברזא דעשר בגין דלית לך נקודה דלא אשלים לעשר דכל נקודה אית ביה תשע סמכין רתיכין וההיא נקודה אשלים לעשר נקודה דימינא תשע סמכין רתיכין לה ואיהי עשרה וכן לשמאלא וכן לכל סטרין ועל דא כלהו נקודין אינון כל חד וחד כללא דעשר איהי ורתיכוי וכלהו כלילן בההוא פשיטו דאת ו׳ בגין כך כלא איהו בדיוקנא ברזא דאת ו׳
וכאשר נכנס השמש בלבנה (הלבנה) יוצאת מאות ו׳ הזו התפשטות אחת סוד הברית כעין אות ג׳ וזהו להיכנס בנקבה וכאשר נכלל הכל בהתפשטות זו של אות ו׳ אז עומד לשמש בנקבה וסוד זה שכתוב ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך את לכלל הזרועות בגוף ואת בניו אתו אלה כל אלו המרכבות ועמודים שלו זרוע שמאל אצלו שכתוב קח את הלוים שתמצא אות ו׳ שכוללת הכל בהתפשטות אחת להיות אחד.	וכד עייל שימשא בסיהרא (סיהרא) נפק מהאי ו׳ חד פשיטו רזא דברית[2072] כגוונא דא ג׳ ודא איהו לאעלא בנוקבא וכד אתכליל כלא בהאי פשיטו דאת ו׳ כדין קיימא לשמשא בנוקבא ורזא דא דכתיב (&) ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך את לאתכללא[2073] דרועא בגופא[2074] ואת בניו אתו אלין כל אינון רתיכין[2075] וסמכין דיליה דרועא שמאלא לגביה דכתיב (במדבר ג מה) קח את הלוים לאשתכחא ו׳ דכליל כלא בחד פשיטו למהוי חד[2076]

[2068] פי׳ הוא יסוד שמאיר למלכות (מ״מ).

[2069] פי׳ כמ״ש בפ׳ תרומה חמשה ואלף אלף הוא היסוד שיש בו ה״ח וה״ג העולים אלף, וז״ש וכד נהיר לסיהרא ברזא דו׳ נהיר לה פי׳ בכח הארת הת״ת שבו מאיר למלכות (מ״מ)

[2070] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז מ ע״ג ד״ה ג״ט: ג׳ יודין דכלילין ביו״ד: קוצא, וגזעא, ושבילא, והן ג׳ נקודין דאיהי כליל לון וכמש״ל, והוא״ו וא״ו כמ״ש, ושיעורא דיו״ד הוא בארכו חצי דוא״ו, וז״ש דתרין יודין כו׳, ור״ל אם תמתח יו״ד השני ג׳ הנ״ל, קוצא כו׳, ותעמיד תחת היו״ד הא׳, יהיה שעורא דוא״ו, וכמ״ש בפ׳ תצוה (קפ״א א׳) ובספרא דאדם קדמאה בדיוקנא דאתוון כו׳ וכן שעורא דיליה כג״ד כו׳, וזהו וחצי האמה. ואמר כאן באורך וברוחב, יו״ד וא״ו, באורך הוא מסטרא דיו״ד עילאה, דביה סליק לעשר. וברוחב מסטרא דאת יו״ד תתאה כנ״ל. וה״ה הן שתי כתפות כנ״ל (מיהל אור).

[2071] צורתה כן הוא י׳ (רח״ו).

[2072] הוא היסוד (רח״ו).

[2073] וילך רמג ע״ב קצא ע״ב (הערת הזהר).

[2074] פי׳ זרוע ימין שהוא אהרן נכלל במשה שהוא גופא (מ״מ).

[2075] פי׳ המרכבות שתחת החסד (מ״מ).

[2076] פי׳ חסד שהוא אהרן וגבורה שהם הלויים כלולים בת״ת שהוא ו׳, וז״ש בחד פשיטו שהוא ת״ת הנק׳ ו׳ וז״ש וע״ד אשתכח יחדוא בהאי ימינא ושמאלי ואמצעיתא שהם חג״ת שנעשו א׳ בת״ת (מ״מ).

ועל זה נמצא היחוד בזה ימין ושמאל ואמצע הכל הוא כאחד ועל זה נעשית התפשטות אחת ונקרא אחד ולא תמצא חוץ מהתפשטות אחת בלבד וזהו אחד.	ועל דא אשתכח יחודא בהאי ימינא ושמאלא ואמצעיתא כלא איהו חד ועל דא אתעביד חד פשיטו ואקרי אחד ולא תשכח בר פשיטו חד בלחודוי ודא הוא חד
אות ה׳ אחרונה נעשית גוף אחד בזו הנקדה האמצעית ונכנסת בה אות ו׳ ונמצאת אות ו׳ בין שתי נקדות אחת למעלה ואחת למטה ואז מתאחד העולם העליון בעולם התחתון והוא אחד ובארנוה בא רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידיו בכה רבי אבא ואמר אוי לעולם כאשר יאסף השמש ויחשך העולם.	ה׳ בתראה[2077] אתעביד חד גופא בהאי נקודה דאמצעיתא ואעיל בה ו׳ ואשתכח ו׳ בין ב׳ נקודין[2078] חד לעילא וחד לתתא וכדין אתאחיד עלמא עלאה בעלמא תתאה[2079] ואיהו חד ואוקימנא אתא רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידוי בכה רבי אבא ואמר ווי לעלמא כד יתכניש שמשא ויתחשך עלמא
אמר רבי אלעזר הירכים שלמטה בסוד אות ו׳ מנין לנו שנכללו באות זו אמר לו שכתוב זכרו תורת משה עבדי ולא כתוב נביאי להראות שהכל נכלל בסוד אות ו׳ ואות ו׳ נקראת אחד והיא אחת לבדה והתפשטות אחת והרי נתבאר.	אמר רבי אלעזר ירכין לתתא ברזא דאת ו׳ מנא לן דאתכלילו בהאי את אמר ליה דכתיב (מלאכי ג כב) זכרו תורת משה עבדי ולא כתיב נביאי[2080] לאתחזאה דכלא אתכליל ברזא דו׳ ואת ו׳ אקרי חד ואיהו חד בלחודהא ופשיטו חד והא אתמר
ואתה הקרב אליך וגו׳ אמר רבי שמעון לא שמש משה (השמש) (שהוא שמש) בלבנה עד שנכלל בכל הצדדים בסוד אות ו׳ כמו שבארנו בא וראה מה כתוב מתוך בני ישראל לכהנו לי לכהן לי לא נאמר אלא לכהנו לי לשמוש שלו לשמוש של אות זו לשמוש שלו ודאי זו אות ה׳ להעלות ולשמש ו׳ בה׳ להיות הכל אחד אשריהם ישראל	ואתה הקרב אליך וגו׳ אמר רבי שמעון לא שמש משה (נ״א שמשא) (נ״א דאיהו שמשא) בסיהרא עד דאתכליל בכל סטרין ברזא דו׳ כמה דאוקימנא תא חזי מה כתיב (&) מתוך בני ישראל לכהנו לי לכהן לי לא כתיב אלא לכהנו לי לשמושא דיליה לשמושא דאת דא לשמושא דיליה ודאי[2081] לי דא את ה׳ לאעלא ולשמשא ו׳ בה׳ למהוי כלא חד זכאין אינון ישראל
	קפא/ב
שנכנסו ויצאו ויודעים בסוד הדרכים של התורה ללכת בדרך אמת.	דעאלו ונפקו וידעי ברזא דארחוי דאורייתא למהך בארח קשוט
מתוך בני ישראל למה מתוך בני ישראל אלא הכל לא נקרא להיות אחד כמו שצריך אלא מתוך בני ישראל שהרי בני ישראל קיימים למטה לפתח דרכים ולהאיר שבילים ולהדליק נרות ולקרב הכל ממטה למעלה להיות הכל אחד ומפני כך כתוב ואתם הדבקים בה׳ וגו׳.	מתוך בני ישראל אמאי מתוך בני ישראל אלא כלא לא אתקרי למהוי חד כדקא יאות אלא מתוך בני ישראל דהא בני ישראל קיימי לתתא לאפתחא ארחין ולאנהרא שבילין ולאדלקא בוצינין ולקרבא כלא מתתא לעילא למהוי כלא חד ובגיני כך כתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו״ה וגו׳
אמר רבי שמעון הכל הוא קרוב למי שיודע ליחד היחוד ולעבד לאדונו שהרי	אמר רבי שמעון[2082] כלא איהו קריבה למאן דידע ליחדא יחודא ולמפלח למאריה דהא

[2077] פי׳ מלכות דנוק׳ שהיא בה׳ אחרונה דהוי״ה דידה (מ״מ).
[2078] פי׳ ו׳ של הוי״ה הנז׳ היא בין נקודה שבה׳ ראשונה ובין נקודה שבה׳ אחרונה (מ״מ).
[2079] פי׳ ב׳ ההי״ן דהוי״ה הנזכר שהם בינה ומלכות דידה (מ״מ).
[2080] פי׳ ומדלא כתיב נביאי ש״מ שנו״ה שהם בחינת נביאים נכללו בת״ת ואינם עולים בשם (מ״מ).
[2081] ושיעור הכתוב לכהן ו׳ שהוא שעיר ליו״ד שעירא שהיא המלכות וזהו לכהנו לי (מ״מ).
[2082] פרשת בא לד ע״א (הערת הזהר).

בזמן שנמצא קרבן כמו שצריך אז מתקרב הכל כאחד (הדרגות כולן כאחת) והארת הפנים נמצאת בעולם בבית המקדש ונכנע ונסתר הצד האחר ושולט הצד של הקדשה באור ושמחה וכאשר הקרבן לא נמצא כמו שצריך או שהיחוד לא היה כמו שצריך אז הפנים עצובות ואור לא נמצא ומתכסה הלבנה ושולט הצד האחר בעולם (שלא נחרב בית המקדש אלא מפני וכו׳) מפני שאין מי שיודע ליחד השם הקדוש כמו שצריך.	בזמנא דאשתכח קרבנא כדקא יאות כדין אתקריב כלא חדא (נ״א דרגין כלהו כחד) ונהירו דאנפין אשתכח בעלמא בבי מקדשא ואתכפיא ואתכסיא סטרא אחרא ושליט סטרא דקדושה בנהירו וחידו וכד קרבנא לא אשתכח כדקא יאות או יחודא לא הוי כדקא יאות כדין אנפין עציבו ונהירו לא אשתכח ואתכסיא סיהרא ושלטא סטרא אחרא בעלמא (נ״א דלא אתחריב בי מקדשא אלא בגין וכו׳) בגין דלא אית מאן דידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות
אמר רבי שמעון הקדוש ברוך הוא לא ניסה את איוב ולא בא עמו בנסיון כנסיון של שאר הצדיקים שהרי לא כתוב בו והאלהים ניסה את איוב כמו שכתוב באברהם והאלהים ניסה את אברהם שהוא בידיו הקריב את בנו יחידו אליו ואיוב לא נתן לו ולא מסר לו כלום ולא נאמר לו אבל נמסר ביד המקטרג בדין של הקדוש ברוך הוא שהוא עורר את המקטרג עליו מה שהוא לא רצה שהרי בכל זמן בא המקטרג ההוא לעורר על בני אדם וכאן הקדוש ברוך הוא עורר אותו עליו שכתוב (איוב א) השמת לבך על עבדי איוב אבל סוד עמק הוא.	אמר רבי שמעון קודשא בריך הוא לא נסי לאיוב ולא אתא עמיה בנסיונא כנסיונא דשאר צדיקיא דהא לא כתיב ביה והאלהים נסה את איוב כמה דכתיב (&) באברהם (בראשית כב א) והאלהים נסה את אברהם דאיהו בידיה אקריב לבריה יחידאי לגביה ואיוב לא יהב ליה ולא מסר ליה כלום ולא אתמר ליה אבל אתמסר בידא דמקטרגא בדינא דקודשא בריך הוא דאיהו אתער לההוא מקטרגא לגביה מה דאיהו לא בעא דהא בכל זמנא אתא ההוא מקטרגא לאתערא על בני נשא והכא קודשא בריך הוא אתער לגביה דכתיב (איוב א ח) השמת לבך על עבדי איוב אבל רזא עמיקא איהו
פתח ואמר (בראשית ד) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה׳ ויהי מקץ ימים סוד הוא מקץ ימים ולא מקץ	פתח ואמר (בראשית ד ג) ויהי מקץ[2083] ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה ליהו״ה ויהי מקץ ימים רזא איהו[2084] מקץ ימים ולא מקץ

[2083] יובן מאמר זה בהקדים מ״ש הרב זלה״ה בענין חטא קין, והוא כי קין והבל העלו מ״ן מנוקבא לדכורא, אלא שקין בהיותו נוטה לצד הרע עקר אותו הרוח שבתוך הנוקבא שהוא שם ב״ן כנודע וכיון להחזירו לשרשו אל הז״א המשפיעו בנוקבא כנודע, ובזה תהיה היא חסרה ולא ראויה לקבל מ״ד וממילא תתגבר הקליפה לקבל השפע. וז״ש דחה לקץ ימין, ה״ס אותו הרוח דשביק בה שהוא מסוד החסד הנקרא בנימין, וגם כי שרשו ממזל נוצר חסד כידוע מכוונת קריאת שמע שעל המטה להרוג המזיקים, והיינו ממש קץ ימין, שהיא המדרגה אחרונה שאליה תגיע השורש הראשון של החסדים שהוא מזלא עילאה, ובדחייתו זו הקריב לקץ הימים, היא הקליפה (בראשית ו יג) קץ כל בשר וכנזכר בריש פרשת נח (נד ע״א). ודניאל להיותו מושרש במלכות שה״ס העשיה בסוד א״ל אדנ״י דהיינו דניא״ל, וכן דוד ששרשו בנוקבא, נתייראו שתגבר עליהם ח״ו כח המנגדו, והוצרך דניאל שיפרש לו ה׳ לקץ הימין, באופן שכל כוונת קין היתה לקרב הקליפה ולדחות הקדושה. אבל הבל תקן מעוותו בקרבנו שהקריב צמר הכבשים שהוא סוד הארת היסודות כנזכר בדברי הרב, והעלה מ״ן כהוגן שיתעוררו מ״ד וישתלם החיבור הקדוש, שאז נעשה הבירור והקדושה נוטלת הסולת והס״א מסתפק בפסולת. ולהיות שענין שניהם שוים בכוונת העלאת מ״ן לכך נאמר (בראשית ד ד) והבל הביא גם הוא, אלא שקין חטא במחשבתו לעקרם מן המלכות והבל עשה כהוגן וכתורה להעלותם לעורר מ״ד ושישאר אותו הרוח במקומו כדי שתלד ותשפיע, והבן. ועונשו אפרש המאמר בפרטות (רמ״ז).

[2084] כל רזא ביסוד, וגם קץ ימין הוא ביסוד הנוק׳ הקדושה, וקץ הימים הוא של הטמאה, וקין דחה את המלכות מאת פני הקדושה, הפך סגולת הקרבן שהיא להקריב את המלכות, וקין כיון לדחותה ולקרב חלילה הנכריה שהיא קץ הימים. ובזה מתיישב מש״ה ויהי מקץ ימים, חדא דלא פירש אחר כמה ימים, ועוד דכל ימיו של הבל לא היו כי אם חמשים יום כמ״ש במדרש, ואם כן לא יצדק לומר מקץ ימים על זמן כל כך מועט (רמ״ז).

ימין דחה לקץ הימין וקרב לקץ הימים וכבר פרשנו שכתוב ואתה לך לקץ אמר הקדוש ברוך הוא לדניאל ואתה לך לקץ אמר לו לאיזה קץ לקץ הימים או לקץ הימין עד שאמר לו לקץ הימין.	ימין[2085] דחה לקץ ימין[2086] וקריב לקץ ימים[2087] והא אוקימנא דכתיב (דניאל יב יג) ואתה לך לקץ אמר קודשא בריך הוא לדניאל ואתה לך לקץ אמר ליה לאן קץ[2088] לקץ הימים או לקץ הימין עד דאמר ליה לקץ הימין
ועל זה פחד דוד שכתוב הודיעני ה׳ קצי או לקץ הימים או לקץ הימין וכאן מה כתוב ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ומפני כן לא התקבל קרבנו שהרי מהצד האחר היה הכל.	ועל דא דחיל דוד דכתיב (תהלים לט ה) הודיעני יהו״ה קצי או לקץ הימים או לקץ הימין והכא מה כתיב (&) ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ובגיני כך לא אתקבל קרבניה דהא מסטרא[2089] אחרא הוה כלא
בא וראה מה כתוב (בראשית ד) והבל הביא גם הוא מהו גם הוא לרבות הכל זה בזה הקרבן כלו והעקר שלו היה להקדוש ברוך הוא ונתן מחלקו לצד האחר כמו שנאמר ומחלביהן וקין העקר עשה מקץ ימים ונתן חלק להקדוש ברוך הוא ועל זה נדחה הוא וקרבנו.	תא חזי מה כתיב (בראשית ד ד) והבל הביא גם הוא מאי גם הוא לאסנאה כלא דא בדא קרבנא כלא ועקרא דיליה הוה לקודשא בריך הוא ויהיב חולקיה לסטרא אחרא כמה דאת אמר ומחלביהן וקין עקרא עבד מקץ ימים ויהב חולקא לקודשא בריך הוא ועל דא אתדחא איהו וקרבניה
באיוב מה כתוב (איוב א) והלכו בניו ועשו משתה וגו׳ וכתוב ויהי כי הקיפו ימי המשתה וכתוב ושלחו וקראו לשלשת אחיתיהם לאכול ולשתות עמהם שזהו העקר לצד האחר ואחר כך הקריב עולות ועולה הוא זכר ולא נקבה ועולה למעלה והקרבן לא הקריב לכלל אותו כמו שצריך.	באיוב[2090] מה כתיב (איוב א ד) והלכו בניו ועשו משתה וגו׳ וכתיב (&) ויהי כי הקיפו ימי המשתה וכתיב (&) ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם דדא איהו עקרא לסטרא אחרא ולבתר אקריב עולות ועולה איהו דכר ולא נוקבא וסלקא לעילא וקרבנא לא קריב לאכללא ליה כדקא יאות
ובא וראה אם היה נותן חלק לכלם המקטרג לא היה יכול לו לבסוף ואם תאמר מדוע הרע לו הקדוש ברוך הוא	ותא חזי אלמלא חולקא יהב[2091] לכלא מקטרגא לא יכיל ליה לבתר ואי תימא אמאי אבאיש ליה קודשא בריך הוא אלא בגין

[2085] קלד ע״א (הערת הזהר).

[2086] בחי׳ רגלים, ושם הוא סיום הקדושה, שהוא המלכות הנקרא קץ הימין, וכנגדו בקליפה אשר שם, נקרא קץ הימים (ע״ח מ״ד ומ״ן א׳). נוק׳ דז״א (רח״ו).

[2087] נוק׳ דס״ם (רח״ו).

[2088] נראה לפי הנמצא בדברי הרב זלה״ה נשמת דניאל שהיתה ודאי גדולה נפלה בחטא אדה״ר למדרגה עמוקה בקליפה וכמו כן דוד כנודע, ולכן נתייראו שמא לא העלו כל בחינת נשמתם ושיצטרכו לחזור אל יסוד הנוק׳ הטמאה לקבלם, ועל כן כשאמר לו ה׳ לך לקץ שאל לאן קץ, וה׳ הבטיחו ותנוח (רמ״ז).

[2089] שהרי כל כוונתו היתה לחזק כח הס״א בעקרו כח הקדושה, וידוע מספר הגלגולים שקין והבל היה להם נפש דאצילות שהורישם אביהם, ולכן היה כח בקין לפגום הפגם הגדול, דהיינו שחשב להעלות ההוא רוחא שהוא שם של ב״ן אל מקורו הוא זעיר ולהחליש כח המלכות, ולכן העלה פשתן הנקרא פרי האדמה (רמ״ז).

[2090] הכוונה שאיוב מידה אחרת היתה בו שלא היה רוצה לתת שום חלק לס״א והיה לו צורך לעשותו יותר משאר בני עולם מכמה טעמים. האחד שהוא היה משורש הבל כמ״ש בליקוטי תורה פרשת וירא בפסוק (כב כג) ילדה מלכה גם ה״א ב׳נים ל׳נחור ר״ת הב״ל. השני שהיה מגלגול תרח דרתח לקב״ה להכעיס, והיה צריך שלא יקנטר את השטן וכו׳ (רמ״ז).

[2091] מאברין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, הנה נהנין מהם החיצונים ג״כ, וכן אמרו בפ׳ תרומה (קל ע״א) ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין דנפקין ושלטין בלילה כו׳ ע״ש[2091], וכן שם (קמא ע״א) אמרו ג״כ אברין ופדרין דמתאכלין בלילה לאתזנא זינין אחרנין כו׳[2091], וכן הוא בזהר חדש (סוף פ׳ צו מו ע״ג) וכן הוא מבואר בכמה וכמה מקומות בזוה״ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג״כ [ע׳ ח״א סד ע״א פט ע״ב וח״ב לד ע״א קפא ע״ב רלח ע״א ושם סע״ב בהגהות מהרח״ו רלט ע״ב רסח ע״ב רסט ע״א ובח״ג דף כו רע״ב כז ע״א כח ע״א רמ ע״ב רמב ע״א רמח ע״ב] (דע״ה ח״ב קנו ע״ב).

אלא מפני שגרם לכסות האור ולהעלימו והוא לא הקריב קרבן אחר לזון בו אחרים אלא עולה שעולה למעלה ועל זה כתוב ככה יעשה איוב כל הימים שאלו הצד האחר היה נזון בחלקו היה עובר מעל המקדש ומסתלק ממנו וצד הקדושה היה עולה למעלה.	דגרים לכסיא נהורא ולאתחפיא ואיהו לא קריב קרבנא אחרא לאתזנא ביה אחרנין אלא עולה דסלקא לעילא ועל דא כתיב (&) ככה יעשה איוב כל הימים דאלמלא סטרא אחרא אתזנת בחולקא אתעבר מעל מקדשא ואסתלק מניה וסטרא דקדושה הוה סליק לעילא לעילא
אבל הוא לא רצה שיהנו אחרים מקרבנו והסיר עצמו ממנו מנין לנו שכתוב (איוב א) וסר מרע ועל זה הקריב תמיד עולה שהרי עולה לא נהנה ממנה הצד האחר לעולם ומפני כן כל מה שנטל לבסוף ממנו נטל ועל זה איוב גרם לכסות בערלה על ברית הקיום שלא היה מסתלק ממנו ומפני כן הקדוש ברוך הוא עורר את המקטרג ההוא שכתוב השמת לבך על עבדי איוב.	אבל איהו לא בעא דאתהני אחרא מקרבניה ואעדי גרמיה מניה מנא לן דכתיב (שם א) וסר מרע ועל דא קריב תדיר עולה דהא עולה לא אתהני מניה סטרא אחרא לעלמין ובגין כך כל מה דנטיל לבתר מדידיה נטיל ועל דא איוב גרים לחפיא ערלה על ברית קיימא דלא הוה אעדי מניה ובגין כך קודשא בריך הוא אתער לההוא מקטרגא דכתיב (&) השמת לבך על עבדי איוב
בא וראה כאשר רצה	תא חזי כד בעא
	קפב/א
הקדוש ברוך הוא להתאחד בהם בישראל במצרים לא עמדה להם השעה מפני שהערלה מכסה האור עד זמן שהמקטרג ההוא היה לוקח את שלו מאיוב ועל זה צוה לו הקדוש ברוך הוא לאכול את אותו פסח בחפזון עד שהצד האחר ההוא התעסק בו באיוב וצוה להעביר ערלה מהם ואז התאחד הקדוש ברוך הוא בישראל והצד האחר נפרד מן הקדשה והתעסק בו באיוב ולקח משלו ואז פסח הוא לה׳ ודאי שעד כאן לא היה פסח לה׳ אשרי אלה שיודעים ומיחדים יחוד קונם כמו שצריך.	קודשא בריך הוא[2092] לאתאחדא בהו בישראל במצרים לא קיימא שעתא בגין דערלה חפיא נהורא עד זמנא דההוא מקטרגא הוה נטיל דיליה מאיוב[2093] ועל דא פקיד ליה קודשא בריך הוא למיכליה להוא פסח בבהילו עד דההוא סטרא אחרא אשתדל ביה באיוב ופקיד לאתעברא ערלה מנייהו וכדין אתאחד קודשא בריך הוא בישראל וההוא סטרא אחרא אתפרש מן קדשא ואשתדל ביה באיוב ונטיל מדיליה וכדין (שמות יב יא) פסח[2094] הוא ליהו״ה ודאי דעד השתא לא הוה פסח ליהו״ה זכאין אינון דידעי ומיחדי יחודא דמאריהון כדקא יאות

[2092] כוונתו ליישב מה שכבר הקדמנו לתרץ איך עוון איש אחד גרם כל כך כח לקליפה. והשיב שאז היה עת דודים לגאול את ישראל בכח בריתו עם האבות. אבל לא קיימא שעתא, היא המלכות, מפני שהערלה היתה חופפת על האור ומחפה ערלת ישראל ושהיתה דבוקה לקודש, ועיין היטב בפרשת אמור (דף קא ע״ב), ותשכיל הדברים שעיקר הקטרוג היה בזמן קריעת ים סוף. ונראה ששל פסח היה לפי שעה כדי להפריד הקליפה למען ירד האור בכל העולמות. ואפשר שהיה יום א׳ לשבוע האחרון של שמחת בני איוב למשתה שלהם ואז התחיל הקטרוג על איוב. ואחר כך בשבעת ימי הפסח שחזר אור המוחין ונסתלק כנודע מסוד העומר, וביום שביעי של פסח היתה קריעת ים סוף בסוד הקטנות וחזר המקטרג לקטרג על ישראל, וה׳ סיים וגירה את השטן על איוב וכו׳. ומ״ש בפרשת פנחס (דף רלא ע״א) שהקטרוג על איוב היה בראש השנה, ואין לומר דתנאי נינהו, דהכא רשב״י גופיה והתם רשב״י גופיה. ונלע״ד שבראש השנה שהוא זמן דין כולל של כל השנה אז צפה הקב״ה שישראל עתידים להגאל אותה השנה ושיהיו עיכובים עליהם, ומאז הסכימה דעת העליון לתת את איוב בידם של ישראל כשיגיע זמן הצורך לזה. אי נמי התחיל הקטרוג ולא אתמסר פתקא ביד השטן, ואחר כך בשעת המעשה חזר וניעור הקטרוג. וגם י״ל כאן בבית דין של אמא וזה בראש השנה, וכאן בבית דין התחתון בברתא, והיא מעשה (רמ״ז).

[2093] איוב לא היה מזרע אברהם יצחק ויעקב כלל, ולכן לא הגיע מעשיו למעלה מאומה, ועי׳ זהר לעיל לג ע״א, וח״ג ח ע״א (דע״ה ח״ב ב ע״ד).

[2094] פסח נקרא המלכות והיא לה׳, ור״ל אין לנחש חלק בה (רח״ו).

כתוב (שם לד) אלהי מסכה לא תעשה לך וכתוב אחריו את חג המצות תשמר מה (עושה) זה אצל זה אלא כך פרשוה מי שאוכל חמץ בפסח (כאלו עובד כוכבים ומזלות לעבד להם שכן הסוד כך הוא שחמץ בפסח) כמי שעובד לכוכבים ומזלות הוא.	כתיב (שם לד יז) אלהי מסכה לא תעשה לך וכתיב (&) בתריה (שם יח) את חג המצות תשמר מאי (עביד) האי לגבי האי אלא הכי אוקמוה מאן דאכיל חמץ בפסח (כאלו עביד כו״ם למפלח לגרמיה דהא רזא הכי הוא דחמץ בפסח) כמאן דפלח לכו״ם איהו
בא וראה כאשר יצאו ישראל ממצרים יצאו מרשות שלהם מרשות אחרת מהרשות ההיא שנקראת חמץ לחם רע ועל זה נקראים כוכבים ומזלות כך וזהו סוד של יצר הרע עבודה זרה שנקראת גם כך שאור וזהו יצר הרע שכך הוא יצר הרע בבן אדם כשאור שבעסה שנכנס במעיו של אדם מעט מעט ולבסוף מתרבה בו עד שכל הגוף מערב בו וזהו כוכבים ומזלות ועל זה כתוב לא יהיה בך אל זר אל זר ודאי.	תא חזי כד נפקו ישראל ממצרים נפקו מרשו דלהון מרשו אחרא מההוא רשו דאקרי חמץ נהמא בישא ועל דא אקרי כו״ם הכי ודא איהו רזא דיצר הרע פולחנא נוכראה דאקרי אוף הכי שאור ודא איהו יצר הרע דהכי איהו יצר הרע בבר נש כחמיר בעיסה עאל במעוי דבר נש זעיר זעיר ולבתר אסגי ביה עד דכל גופא אתערב בהדיה ודא איהו כו״ם ועל דא כתיב (תהלים פא י) לא יהיה בך אל זר אל זר ודאי
את חג המצות תשמר רבי יהודה פתח חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא פסוק זה פרשוהו אבל מה זה חדלו לכם מן האדם וכי מזהיר לו לאדם להמנע משאר בני אדם אפילו הם גם כן ממנו ימצאו בני אדם שלא יתקרבו אלו באלו לעולמים אלא זה פרשוהו במי שמשכים לפתח חבירו להביא לו שלום ואנחנו בארנו אותו בפסוק אחר שכתוב (משלי כז) מברך רעהו בקול גדול בבוקר השכים קללה תחשב לו ואף על פי שהכל	את חג המצות תשמר רבי יהודה פתח (ישעיה ב כב) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא האי קרא אוקמוה[2095] אבל מאי חדלו לכם מן האדם[2096] וכי אזהר ליה לבר נש לאתמנע משאר בני נשא[2097] אוף אינון נמי לגביה[2098] ישתכחון[2099] בני נשא דלא יקרבון אלין באלין לעלמין אלא הא אוקמוה[2100] במאן דאשכים לפתחא דחבריה למיהב ליה שלם ואנא אוקימנא ליה בקרא אחרא[2101] דכתיב (משלי כז יד) מברך רעהו

[2095] נראה שכוונתו על מה שאמרו רז״ל בבראשית רבה פ״ח ס״י, שמלאכי השרת טעו באדה״ר ובקשו לומר לפניו קדוש עד שהפיל עליו תרדמה, והה״ד חדלו לכם וגו׳ (רמ״ז).

[2096] קשיא ליה שאם זוהי הבנת הפסוק, יקשה למה לא אמר למלאכי השרת חדלו לכם ממנו. ועוד, מה צריך להזהירם על ככה, שהרי ממילא יחדלו ממנו, כיון שראוהו ישן. ועוד מאי נפקא מינה מאי דהוה הוה, אלא ודאי שמדבר עם בני דורו ואם כן קשה מאי קאמר (רמ״ז).

[2097] ירצה וכי סלקא דעתך לכל אחד מבני אדם שיחדל מיתר אנשי העולם, דהיינו מן האדם, פי׳ מן המין האנושי, מפני שנשמה באפו וחיותו כאין וכמ״ש המפרשים (רמ״ז).

[2098] הם גם יעשו כן לו (רמ״ז).

[2099] ואין זו רצון, שאדרבא גדול השלום והייחוד לפניו יתברך כדי שיהיו רבים מיוחדים להמשיך השפע בכלילות כל המדות העליונות (רמ״ז).

[2100] והענין מובן במ״ש בכמה מקומות שהנשמה החוזרת בשחרית אל האדם אינה מתיישבת במקומה עד אחר התפללו, וכן כתוב לקמן (דף רטו ע״ב). וזש״ה חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, פי׳ שעדיין הנשמה באפו ולא נכנסת להתיישב במקום. וטעם הדבר נראה לי כמ״ש הרב זלה״ה בטעם קדימת תפלה של יד לשל ראש, כי ה״ס הרשימו של אור המוחין שנסתלקו בלילה אין חוזרים להאיר עד שיתפללו שאז באים מוחין שלימים, באופן שקודם התפילה הוא אור מועט מאד לערך אחר התפילה, וזהו כי במה נחשב הוא, אינו כלום (רמ״ז).

[2101] ירצה ענין זה של המשכים לפתחו של חבירו, אני מפרשו בפסוק מברך רעהו וגו׳, וכן הוא לקמן (דף רכו ע״ב) ומסיים שם וז״ל, ולאו איהו אסור עד דמברך ליה ברזא דקול גדול דאיהו עיקרא דשמא קדישא, ע״כ. וקול גדול הוא יסוד אמא שבדעת זעיר הנקרא מלכא דשלמא דיליה, וכנזכר לעיל (דף קכז ע״ב) וכמו שכתבתי שם, וה״ס ו׳ עילאה כמ״ש (דף רכו ע״ב), והוא הוא יסוד אמא שבדעת זעיר, והיינו עיקרא דשמא קדישא, כי דוקא קו האמצעי הוא עיקר השפע, ולכן אסור להמשיך שלום לחבירו קודם שימשך בעליונים ע״י התפילה (רמ״ז).

טוב אבל מה זה חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כאן צוה הקדוש ברוך הוא לאדם ומזהיר אותו להשמר מאלו בני אדם שנטו דרכם מדרך טוב לדרך רע ומטמאים נפשם בטמאה ההיא האחרת.	בקול גדול[2102] בבקר השכם קללה תחשב לו ואף על גב דכלא שפיר[2103] אבל מאי חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו[2104] הכא פקיד קודשא בריך הוא לבר נש ואזהיר ליה לאסתמרא מאינון בני נשא דסטו ארחייהו מארח טב לארח ביש ומסאבי נפשייהו בההוא מסאבו אחרא
שהרי כשברא הקדוש ברוך הוא לאדם עשה אותו בדמות עליונה ונפח בו רוח (נשמה) קדושה שכלולה בשלש כמו שפרשנו שיש בו נפש רוח ונשמה ועליון מהכל היא הנשמה שהיא כח עליון לדעת ולשמר צוויי הקדוש ברוך הוא ואם הנשמה ההיא הקדושה מעלה אותה בעבודה אחרת זה הוא שמטמא אותה ויוצא מעבודת קונו מפני ששלשה כחות אלו כולם אחד נפש רוח ונשמה משתתפים כאחד והיו אחד והכל כדוגמת הסוד העליון (ועל זה נאמר הולך את חכמים וגו׳).	דהא כד ברא קודשא בריך הוא לבר נש עבד ליה בדיוקנא עלאה ונפח ביה רוחא (נ״א נשמתא) קדישא דכליל בתלת כמה דאוקימנא דאית ביה נפש רוח ונשמה ועילא מכלא נשמה דאיהי חילא עלאה למנדע ולמטר פקודוי דקודשא בריך הוא ואי ההיא נשמתא קדישא עאיל לה בפולחנא אחרא האי איהו מסאיב לה ונפיק מפולחנא דמאריה בגין דתלת חילין אלין כלהו חד נפש רוח ונשמה משתתפי כחדא והוו חד וכלא כגוונא דרזא עלאה (על דא נאמר (שם יג כ) הולך את חכמים וגו׳)
ואם ראינו לזה האדם שהיו בו אלה המדרגות כולן עד שלא עומדים בקביעות לדעת מי שהוא במה יתודע (שלא) להתקרב האדם אליו או להתרחק ממנו (בן אדם שיש בו מדרגות אלו כולם ועומדים קיימים זהו אדם שלם עבד נאמן לאדונו וצריך להשתתף בו ולהתחבר בו ללמד דרכים ממנו ובמה יודע בן אדם לדעת מי הוא להתקרב אליו או להתרחק ממנו) ברגזו ממש ידע לו האדם ויודע מי הוא אם הנשמה ההיא הקדושה שומר בשעת רגזו (בא עליה) שלא יעקר אותה ממקומה שאז יבא תחתיה אותו אל זר זהו בן אדם כמו שצריך זהו עבד של אדונו זהו גבר שלם.	ואי חזינן להאי בר נש דהוו ביה אלין דרגין כלהו עד לא קיימא בקיומיה למנדע מאן איהו במאי אתידע (דלא) לקרבא בר נש בהדיה או לאתמנעא מניה (ס״א בר נש דאית ביה דרגין אלין כלהו וקיימא בקיומיה דא איהו גבר שלים עבדא מהימנא דמאריה ובעי לאשתתפא ביה ולאתחברא בהדיה למילף אורחוי מניה ובמאי אתידע בר נש למנדע מאן איהו לקרבא בהדיה או לאתמנעא מניה) ברוגזיה ממש ידע ליה בר נש וישתמודע מאן איהו אי ההיא נשמתא קדישא נטר בשעתא דרוגזוי (אתי עליה) דלא יעקר לה מאתרהא בגין למשרי תחותה ההוא אל זר דא איהו בר נש כדקא יאות דא איהו עבדא דמאריה דא איהו גבר שלים
ואם האדם ההוא לא שמר לה והוא עקר הקדשה הזו העליונה ממקומה לשכן בתוכה הצד האחר ודאי זהו אדם שמורד ברבו ואסור להתקרב אליו ולהתחבר עמו וזהו (איוב יח) טרף נפשו באפו הוא טורף ועוקר נפשו בסבת רגזו ומושיב בתוכה אל זר ועל זה כתוב חדלו לכם מן האדם אשר	ואי ההוא בר נש לא נטיר לה ואיהו עקר קדושה דא עלאה מאתריה למשרי בתריה סטרא אחרא ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה ואסיר לקרבא בהדיה ולאתחברא עמיה ודא איהו (איוב יח ד) טורף נפשו באפו איהו טריף ועקר נפשיה בגין רוגזיה ואשריה

[2102] רכו ע״ב (הערת הזהר).

[2103] ששני הטעמים אמיתיים (רמ״ז).

[2104] ירצה שתיבת חדלו מורה ההמנע מהמשך דבר הנמשך כמו (בראשית יא ח) ויחדלו לבנות העיר, ולא יכון לפרשה על מקרה של פעם אחת ושל איש אחד וכל שכן להזהירו בלשון רבים (רמ״ז).

נשמה באפו שהנשמה הקדושה ההיא טורף אותה ומטמא אותה משום אפו אשר נשמה	בגויה אל זר ועל דא כתיב (&) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו דההיא נשמתא קדישא טריף לה וסאיב לה בגין אפו אשר נשמה
	קפב/ב
החליף באפו כי במה נחשב הוא עבודה זרה נחשב אותו בן אדם.	אחלף באפו כי במה נחשב הוא כו״ם אתחשיב ההוא בר נש
ומי שמתחבר עמו ומי שמדבר עמו כמי שמתחבר בכוכבים ומזלות ממש למה משום שכוכבים ומזלות ממש שורים בתוכו ולא עוד אלא שעוקר קדושה עליונה ממקומה ומשכין במקומה עבודה זרה אל זר מה אל זר כתוב בו אל תפנו אל האלילים כדוגמת זה אסור להסתכל בפניו.	ומאן דאתחבר עמיה ומאן דאשתעי (ס״א דאשתתף) בהדיה כמאן דאתחבר בכו״ם ממש מאי טעמא בגין דכו״ם ממש שארי בגויה ולא עוד אלא דעקר קדושה עלאה מאתריה[2105] ושארי באתריה כו״ם אל זר מה אל זר כתיב ביה (ויקרא יט ד) אל תפנו אל האלילים כגוונא דא אסיר לאסתכלא באנפוי
ואם תאמר הרי רגז של חכמים רגז של החכמים טוב הוא לכל הצדדים שהרי למדנו שהתורה היא אש והתורה היא מרתיחה אותו שכתוב הלוא כה דברי כאש נאם ה׳ רגז של חכמים בדברי תורה רגז של חכמים לתת כבוד לתורה והכל לעבודת הקדוש ברוך הוא הוא היה לכך נאמר כי ה׳ אלהיך אש אכלה הוא אל קנא.	ואי תימא הא רוגזא דרבנן רוגזא דרבנן טב איהו[2106] לכל סטרין דהא תנינן דאורייתא אשא איהי ואורייתא קא מרתחא ליה[2107] דכתיב (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש נאם יהו״ה רוגזא דרבנן במלי דאורייתא רוגזא דרבנן למיהב יקרא לאורייתא וכלא לפולחנא דקודשא בריך הוא הוי לכך נאמר (דברים ד כד) כי יהו״ה אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא
אבל אם בדברים אחרים לא עבודת הקדוש ברוך הוא זה לפי שבכל החטאים שעושה האדם היא לא עבודה זרה ממש כמו זה ואסור להתקרב בוקרבתו של זה ואם תאמר זה לפי שעה היה שעבר ואחר כך חזר לא כך שכיון שעקר הקדשה של נפשו ממנו וממקומו ואותו אל זר מקפח המקום ההוא מתחזק בו ולא עוזב אותו חוץ מכאשר נטהר האדם מכל וכל ועוקר אותו לעולמים ואחר כך משתדל להתקדש ולהמשיך קדושה עליו ואז הלואי ויתקדש אמר לו רבי יוסי מתקדש ממש (למה והרי נדחה והתקדש).	אבל אי במלין אחרנין לאו פולחנא דקודשא בריך הוא האי בגין דבכל חטאים דקא עביד בר נש לאו איהו כו״ם ממש כהאי ואסיר לקרבא בהדיה דהאי ואי תימא הא לשעתא הוה דעבר והדר אהדר לאו הכי דכיון דאעקר קדושה דנפשיה מניה ומאתריה וההוא אל זר מקפח ההוא אתר אתתקף ביה ולא שביק ליה בר כד אתדכי בר נש מכל וכל ועקר ליה לעלמין ולבתר אשתדל לאתקדשא ולאמשכא קדושה עליה כדין ולואי דאתקדש אמר ליה רבי יוסי אתקדש ממש (ס״א אמאי והא אתדכי ואתקדש)

[2105] שאין מלכות מתייחדת עם הת״ת אלא בגוף עם הנפש, וכמו שהוא פוגם הגוף ומשליט החיצון כדפי׳, כך גורם למעלה בין ת״ת למלכות (אור יקר).

[2106] ירצה אינו מתעורר מצד החצוני, ואינו פעולת החצון (אור יקר). שלפעמים כשיכעוס האדם מסלק ממנו חלק הרע שבו וישאר בו זולתי הטוב, והיינו כשיהיה הרוגז לש״ש, כמ״ש הזהר הכא, רוגזא דרבנן טב איהי וכו׳ (מ״מ).

[2107] הוא כענין שיש למעלה דין פנימי קדוש, ודין חצוני טמא, כך יש כעס חצוני המתעורר באדם בגאותו וגאונו וסכלותו, ויש כעס פנימי קדוש המתעורר מחמת קנאת ה׳ ותורתו, המעוררו לכעס מחמת התורה שהיא אש, והרי יסודו טוב ואינו פועל פעולה רעה, כענין הדין העליון, שאם יפעול דין במקום קלקול, יהיה מקולקל, ואם אותו הדין יהיה יסורים לעולם להחזיקם בעבודה, אינו דין אלא רחמים, כאומרו לעשות משפט עבדו ומשפט עמו וכיוצא, ולזה אם אותו כעס יהיה להוסיף עבודה בעבודתו ית׳, אינו פועל בדין ובכעס כעס, אלא רחמים ונחת רוח (אור יקר).

אמר לו בא וראה בשעה שהוא עוקר קדושה של נפשו ושוכן במקומו האל זר ההוא שנקרא טמא נטמא האדם ומטמא למי שקרב עמו והקדשה ההיא בורחת ממנו וכיון שבורחת ממנו פעם אחת כל מה שיעשה האדם עוד לא תשוב למקומה.	אמר ליה תא חזי בשעתא דאיהו עקר קדושה דנפשיה ושריא באתריה ההוא אל זר[2108] דאקרי טמא אסתאב בר נש וסאיב למאן דקריב בהדיה והיא קדושה ערקת מניה וכיון דערקת מניה זמנא חדא כמה דיעביד בר נש עוד לא תיתוב לאתרהא
אמר לו אם כן כמה טמאים יש שמטהרים אמר לו שונה טמאה אחרת שלא יכולה לעשות יותר אבל זה משנה מכולם שכל גופו נטמא מבפנים ומבחוץ ונפשו וכלו נטמא ושאר טמאות שבעולם לא נטמא אלא גופו מבחוץ בלבד ולכן כתוב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו שמחליף קדשת רבו משום אפו שזוהי טמאה שמטמאה הכל כי במה נחשב הוא במה של עבודה זרה ודאי נחשב הוא.	אמר ליה אי הכי כמה מסאבין אינון דמתדכאן אמר ליה שאני מסאבו אחרא דלא יכיל למעבד יתיר[2109] אבל דא שניא מכלא דכל גופא סאיב מגו ומבר ונפשא וכלא מסאיב ושאר מסאבו דעלמא לאו איהו אלא גופא לבר בלחודוי ובגין כך כתיב (&) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו דאחלף קדושה דמאריה בגין אפו דדא איהו מסאבו דמסאיב כלא כי במה נחשב הוא במה כו״ם ודאי נחשב איהו
בא וראה זהו רגז של עבודה זרה הצד האחר כמו שאמרנו שרוצה האדם להשמר ממנו ולהפרד מעליו ועל זה כתוב אלהי מסכה לא תעשה לך כדי להרע לך וכתוב אחריו את חג המצות תשמר תשמר זה צד הקדושה שצריך האדם לשמר אותו ולא יחליף אותו בגלל הצד האחר ואם יחליף אותו הרי הוא טמא ומטמא לכל מי שמתקרב אליו.	תא חזי האי איהו רוגזא דאיהו כו״ם סטרא אחרא כמה דאמרן דבעי בר נש לאסתמרא מניה ולאתפרשא מעלוי ועל דא כתיב (שמות לד יז) אלהי מסכה לא תעשה לך לך בגין לאבאשא גרמך וכתיב בתריה את חג המצות תשמר תשמר דא סטרא דקדושה דבעי בר נש לנטרא ליה ולא יחלף ליה בגין סטרא אחרא ואי יחלף ליה הא איהו מסאיב וסאיב לכל מאן דקריב בהדיה
את חג המצות תשמר זהו מקום שנקרא שמור ומפני כן כתוב את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך שבעת ימים אלו אינם כשבעת הימים של סכות שהם עליונים ואלו תחתונים ועל זה באלו הלל גמור ובאלו אין הלל גמור ועל שהם למטה שבעת ימים תאכל מצות מצת כתוב חסר בלי אות ו׳ שטרם שורים אלו הימים העליונים סוד אות ו׳.	את חג המצות תשמר האי איהו אתר דאקרי שמור ובגין כך כתיב (&) את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתיך שבעת ימים אלין לאו אינון כשבעת הימים דסכות דאינון עלאין[2110] ואלין תתאין[2111] ועל דא באינון הלל גמור ובהני לאו הלל גמור[2112] ועל דאינון לתתא שבעת ימים תאכל מצות מצת כתיב (&) חסר בלא ו׳ דעד לא שראן אינון יומין עלאין רזא דו׳

[2108] שמעתי כי אל זר גימ׳ רחל, והיא הקלי׳ שכנגד רחל (רח״ו)

[2109] פי׳ שאין אותה הטומאה יכולה לטמא האדם יותר דהיינו גם נפשו אלא גופו לבד כדמפרש (מ״מ).

[2110] מצד הבינה (רח״ו). בשלש בחינות קורא עילאין לימי הסוכות, מפני שבהם נכנסים ז׳ המקיפים דז׳ תחתונות דאמא, וז׳ מקיפים וז׳ פנימים דחסדים דז״א, בהתפשטות משרשיהם שבדעת, ובכל יום ויום נכנסת בחינה שלימה מכל השלש הנזכרים, ולכן הוא הלל גמור. אבל בפסח הם למטה מפני שחסרו כל בחינות עלמא דדכורא דהיינו ו׳ כדמפרש ואזיל. ומתחיל בשאלה גדולה לאמר כיון דחג המצות אתקדש אמאי נחתא, ור״ל שידוע שבליל פסח יש כל בחינות המוחין עד גדלות השני שהוא בחג״ת דאו״א, שאין כמוהו בשאר המועדים, עד שלכן אומרים הלל גמור בלילה, ואם כן איך ירדה אחר כך כל כך שאתה קוראם בשם יומי תתאי (רמ״ז).

[2111] מצד המלכות (רח״ו).

[2112] עי׳ לקמן רעז ע״ב (לש״ו).

ואם תאמר כיון שסוד זה של חג המצות התקדש מדוע יורד שהרי למדנו מעלים בקדש ולא מורידים ומדוע יורדת למטה באלו הימים התחתונים.	ואי תימא כיון דהאי רזאקלא דחג המצות אתקדש אמאי נחתא[2113] דהא תנינן מעלין בקדש ולא מורידין אמאי נחתא לתתא באינון יומין תתאין
בא וראה כתוב וכפר בעדו ובעד ביתו וגו׳ מי שיכפר צריך (לכפר) על עצמו תחלה ואחר כך על ביתו כדוגמת זה מדרגה זו מתחילה להתקדש ולצאת בקדשה לכפר עליו וכיון שהוא התקדש צריך לכפר על ביתו ולקדש אותם ועל זה יורד למטה לקדש ביתו ובמה מקדש להם בישראל שלמטה בחשבון העמר וכיון שאלו מתקדשים צריכים להעלות אותה למעלה שהרי כאשר בית המלכה מתקדש אז עולה למעלה להתקשר באלו הימים העליונים למעלה.	תא חזי כתיב[2114] (ויקרא טז ו) וכפר בעדו ובעד ביתו וגו׳ מאן דיכפר אצטריך (נ״א לכפרא)קלב עליה בקדמיתא ובתר על ביתיה כגוונא דא האי דרגא שארי לאתקדשא ולנפקא בקדושה לכפרא עליה וכיון דאיהו אתקדש בעי לכפרא על ביתיה[2115] ולקדשא לון ועל דא נחתא לתתא לקדשא ביתיה[2116] ובמה מקדש לון בישראל דלתתא (ס״א בחושבנא דעומר)[2117]קלג וכיון דאלין מתקדשאן בעינן לסלקא לה לעילא דהא כד ביתא דמטרוניתא אתקדשת כדין סלקת לעילא לאתקשרא באינון יומין עלאין[2118]
	קפג/א
ועל זה אנו עושים חשבון בעמידה על הרגלים לפי שאלו הימים ימים עליונים	לעילא ועל דא אנן עבדין חושבנא בקיומא[2119] על קיומנא[2120]קלד קיימין בגין

[2113] פי׳ שבליל פסח נכנסו כל המוחין בז״א ומשם למלכות, וא״כ אמאי אח״כ אנו עושים חשבון העומר להתחיל ממטה למעלה (מ״מ).

[2114] וסוד הענין מובן במ״ש בספר הכוונות בסודות העומר והמצות (נ״א ותמצית) הסוד הוא שבהיות ישראל במצרים היה ז״א בסוד העיבור והחסדים היו נעלמים בדעת, ולא היו מאירים אלא י׳ לבושים חיצונים בסוד י׳ אחורי שם אה״ה בריבוע העולים ד״ם, והם ה׳ מיני דם טוהר וה׳ מיני דם טומאה כנגד ה׳ חסדים וה׳ גבורות, והיו החיצונים נאחזים בדמי הטומאה, אכן ברצון ה׳ לגאול את עמו הופיע והשפיע ברגע אחד כל מעלות המוחין דזעיר ואז האיר האור המופלא בפתע ונכנעו כל החיצונים וגברה יד הקדושה, אבל זה היה בחסד עליון בלי הקדמת מעשינו והכל לפי צורך אותה השעה עד שיצאו ממסגר אסירי ה׳. ואחר גאולתם חזר הדבר לכמו שהיה בתחילה ונסתלקו המוחין וחזרו החיצונים להאחז באותם הדמים, עד שע״י מעשינו וכוונתינו יחזרו המוחין לאט לאט מידי יום ביומו עד חג השבועות. ונמצא שכל מה שנעשה ברגע בליל פסח חזר להעשות במ״ט ימי הספירה, שבכל יום ויום נכנסה בחינה אחת פרטית, דהיינו חלק אחד בין במוחין בין בחסדים, כגון גדלות ראשון דאבא וחסד שבחסד וכן על זה הדרך ככתוב אצלנו. וגם בענין זה נתעלו ימי סוכות על ימי פסח, להיות שבכל יום מימי החג נכנסה בחינה שלימה ובפסח חלק אחד פרטי. ואם תאמר אם כן מה נשתנו שבעת ימי הפסח שהם מועד משאר הימים עד חג השבועות, כבר נתיישב זה בספר הכוונות באומרו שהטעם הוא מפני שבשבעת ימים הראשונים נכנסים ז׳ בחינות של המח הגדול הוא סוד ע״ב וגם החסד הגדול שהוא החסד הראשון הנקרא יומם וכו׳, וגם שאחרי שנכנסו כל המוחין בזעיר בליל פסח גם שחזרו להסתלק נשאר בו רושם גדול, ואל כל זה נראה שמכוין בכאן במ״ש האי דרגא שארי וכו׳, פי׳ שז״א כבר התחיל להתקדש באור המוחין, וגם התחילו החסדים להתפשט בו ולצאת ממקום התעלמותם בגרון מפני פחד הטמאים (נ״א כמה טעמים), ועתה התחילו לצאת בקדושה ונבלעו בו דמי הטוהר והיינו לכפרה עליה, וכל העיקר הוא לדחות משם אחיזת החיצונים בדמי הטומאה, וזה בסוד הבירור ובהארת החסדים להמשיך מיתוקם לגבורות הנקבה (רמ״ז).

[2115] פי׳ היכלות המלכות (מ״מ).

[2116] היא השכינה, אבל זה ע״י ישראל דוקא, ר״ל שאינו כשל ליל פסח שהיה ברחמי שמים רק עכשיו הוא על ידינו בסודות מצות הספירה, שבהם תטהר האשה לבעלה ומקבלת אור החסדים ואור המוחין עד כי בשבועות הם תאומים ושוים, ולפי שזה כל תכלית הספירה (רמ״ז).

[2117] ור״ל ע״י מי מתקדשים היכלותיה, ואמר ע״י ישראל שסופרים העומר (מ״מ).

[2118] פי׳ הארות ז״א (מ״מ).

[2119] לטעם שתי הבחינות, האחת מפני שאז הולכים ומאירים החסדים המתפשטים בחג״ת נה״י דידיה והיינו ירכין וגופא כחדא, לאפוקי בחינות הנוק׳ שהם כנגד נה״י דווקא שהם כלי הישיבה, והיינו כנוקבא דארחהא למיתב. והטעם השני בגין שבחא דעלמא עלאה, הם סוד בחינות המוחין דאו״א (נ״א הנמשכים מאו״א) (רמ״ז).

הם וכן בכל זמן שנכנס אדם לאלו הימים העליונים בין בתפלה בין בשבח צריך לעמד על רגליו הירכים והגוף כאחד שם ירכים וגוף לעמידה כזכר שעומד בכחו ולא כנקבה שדרכה לשבת ועוד משום שבח של העולם העליון.	דאינון יומין יומין עלאין אינון וכן בכל זמנא דעאל בר נש לאינון יומין עלאין בין בצלותא בין בשבחא אצטריך לקיימא על רגלוי ירכין וגופא כחדא תמן ירכין וגופא לקיימא כדכורא דקיימא בחיליה ולא כנוקבא דארחהא למיתב[2121] ועוד בגין שבחא דעלמא עלאה[2122]
ומשום שהוא סוד הזכר נשים פטורות מחשבון זה ולא מחיבים למנות רק הזכרים להתקשר כל אחד כמו שצריך כעין זה יראה כל זכורך זכרים ולא נשים משום שסוד הברית בזכר הוא ולא בנקבה ומשום שעמידה סוד למעלה נשים לא מתחיבות.	ובגין דאיהו רזא דדכורא נשים פטורות מחושבנא דא[2123] ולא מתחייבן למימני בר דכורין לאתקשרא כל חד כדקא יאות כגוונא דא (שמות כג טז) יראה כל זכורך דכורין ולא נשין[2124] בגין דרזא דברית בדכורא איהו ולא בנוקבא ובגין דקיימא רזא לעילא נשין לא מתחייבן
וסוד למדנו כאן שבכל שבעת הימים מאלו הימים העליונים נוטלת הקדשה יום אחד (ומתאחד) של אלו התחתונים וזו התחתונה נקראת שבוע שמתקדש בשבעה ימים עליונים וכן בכל שבעה ושבעה מאלו חמשים ימים עד ולא עד בכלל וכאשר נמצאים ארבעים ותשעה ימים עליונים נמצאו למטה שבע ימים שמתקדשים בהם וכל אחד נקרא שבוע שעולה באלו השבע ועל זה כתוב (ויקרא כג) שבע שבתות תמימת תהיינה משום שאלו נקבות תפס הכתוב לשון של נקבות.	ורזא אוליפנא הכא דבכל שבעת יומין מאלין יומין עלאין נטלא קדושא יומא חד (ומתאחד)קלה דאלין תתאי[2125] והאי תתאה אקרי שבוע דאתקדש בשבעה יומין עלאין וכן בכל שבעה ושבעה מאינון חמשין יומין עד ולא עד בכלל וכד אשתכחו ארבעין ותשע יומין עלאין אשתכחו לתתא שבע יומין[2126] דאתקדשו בהו וכל חד אקרי שבוע דעאל באינון שבע ועל דא כתיב (ויקרא כג טו) שבע שבתות תמימות תהיינה בגין דאינון נוקבין נקט קרא לישנא דנוקבין

[2120] כל מעשה מצות הנקבה מיושב, כגון ברכות וקריאת שמע מיושב, עמידה מעומד שהיא בזכר, וכל ענייני עלמא דדכורא מעומד, והטעם כדפי׳, כי העמידה הוא מקשר הגוף עם הירכים, דהיינו הת״ת על נו״ה על קיומו, אמנם מיושב יורד למטה, והוא משפיל הגוף ופיזור הירכים אילך ואילך, אין הגוף מתיישר ומתיישב על ירכיו הוא בנקבה, והעד, לא אוכל לעמוד מפניך כי דרך נשים לי (אור יקר).

[2121] ואם כן ספירה מעומד מורה היותו בזכר, והא כיצד כדפי׳ שהיא מסתלקת למעלה, להתקדש מן הזכר כאשר יתבאר (אור יקר).

[2122] כלומר בזולת מה שירמוז מציאות העמידה אל הזכר בדמיון ורמז הגוף על ירכיו, וירמוז הישיבה אל הנקבה, יש סתם טעם נאות ״בגין שבחא דעלמא עילאה״ והיינו שעומדין בפני תלמיד חכם ובפני ספר תורה, ותלמיד חכם וספר תורה הוא הת״ת וראוי לעמוד מפני כבודו. למטה, סוד האשה והנער, ואין קמין לפניהם, ולמעלה סוד תלמיד חכם וזקנה שעומדין לפניהם, ואם תאמר אשת חבר הרי היא כחבר, היינו דווקא בהיותה מיוחדת עם בעלה, כגון תפלה מעומד, שהיא תפלה במלכות, ומפני שהיא מתייחדת עם בעלה, הרי היא כחבר ועומדים לפניה (אור יקר).

[2123] שאינם יכולים להכלל בזכר בעלמא דדכורא ועם היות שהם שבועות במלכות, אין המלכות מסתלקת למעלה מסטרא דנוקבי, אלא מסטרא דדכורי (אור יקר).

[2124] מזה ג״כ כי ההתראות והסתכלות בקודש בעת הראוי וממי שראוי לזה הוא גורם תיקון גדול למעלה ביחוד העליון, וזהו שנאמר במשה רבינו ע״ה (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט, כי היה מתקן בזה תמיד היחוד למעלה, משא״כ כשהוא להיפך ח״ו וכנז׳ (דע״ה ח״ב פח ע״ג).

[2125] ור״ל שהספירות דנוק׳ שהם יומין תתאי כל ספירות מקבלות משבוע א׳, לפי שכתב הרב שהגבורות כל א׳ הם ז׳, והם ז׳ שבועות, ושהם ז׳ גבורות וכן החסדים. ונודע שבשבוע ראשון מכניסים חסד א׳ שיש בו ז׳ לחסד דז״א, וכן גבורה א׳ שיש בה ז׳ לחסד דז״א, ומשם לחסד דנוק׳, משום שמאירים מז״א שהוא זכר לנוק׳. נמצא שבכל שבוע נתקנת ספירה א׳ מחג״ת נה״י דמלכות, וז״ש כאן דבכל ז׳ יומין מאלין יומין עילאין שהם ה׳ חסדים וה׳ גבורות דאימא, שהם ז׳ שבועות, שהם מ״ט ימים, נטלא קדושה יומא חד דאלין תתאי דהיינו ספירה אחת מספי׳ המלכות (מ״מ).

[2126] פי׳ ז״ק דמלכות, שכל א׳ נתקנה בז׳ ימים, שהם מהארת חסד א׳ ומהארת גבורה א׳, וז״ש וכל חד איקרי שבוע דעאל באינון שבע (מ״מ).

וכאשר התקדשו בהם והבית נתקן להתחבר אשה בבעלה אז נקרא חג השבועות מאותן נקבות ששורים עליהן אותם ימים עליונים שנתקדשו בהם ומשום זה כתוב בשבעתיכם הם שלכם ולא כתוב בשבועות לפי שכך גם מתקדשים ישראל למטה עמהם.	וכד אתקדשו בהו וביתא מתתקנא לאתחברא אתתא בבעלה כדין אקרי חג שבועות מאינון נוקבי דשארו עלייהו אינון יומין עלאין דאתקדשו בהו ובגין כך כתיב (&) בשבועותיכם אינון דלכון ולא כתיב בשבועות בגין דהכי נמי מתקדשין ישראל לתתא עמהון
ועל זה כאשר מגיעים לתשעה וארבעים ימים היום ההוא העליון שעליהם שהוא יום החמשים ששולט על תשעה וארבעים ימים סוד כללות התורה בתשע וארבעים פנים ואז היום העליון ההוא היום החמשים בהתעוררות של מטה מוציא תורה כלולה בתשע וארבעים פנים.	ועל דא כד מטון לתשע וארבעין יומין ההוא יומא עלאה דעלייהו דאיהו יומא דחמשין[2127] דשליט על תשעה וארבעין יומין רזא דכללא דאורייתא בתשעה וארבעין אנפין וכדין ההוא יומא עלאה יומא דחמשין באתערותא דלתתא אפיק אורייתא[2128] כללא בתשעה וארבעין אנפין
רבי אלעזר פתח ואמר גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה מזבחותיך וגו׳ גם צפור מצאה בית אלו ציפורי שמים שמהם שמים מדוריהם בחוץ ומהם שמים מדוריהם בבית כמו הדרור שהוא עוף שעושה דירתו בבית של כל אדם ולא מפחד מדוע מפני שכלם קוראים לו דרור מהו דרור חרות כמו שנאמר וקראתם דרור ותרגומו חרות וזהו צפור דרור שהרי מיום שעושה קן בבית מוציא בנים מגוריו בבית חמשים ימים ולאחריהם נפרדים אלו מאלו וזהו עוף שנקרא דרור חרות.	רבי אלעזר פתח ואמר גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך וגו׳ גם צפור מצאה בית אלין צפרי שמיא דמנהון שויין מדוריהון לבר ומנהון שויין מדוריהון בביתא כגון דרור דאיהו עופא דשוי דיוריה בביתא דכל בר נש ולא דחיל אמאי בגין דכלא קראן ליה דרור מאי דרור חירו כמה דאת אמר (ויקרא כה י) וקראתם דרור ותרגומו חירו ודא איהו צפור דרור דהא מיומא דעביד קנא בביתא ואפיק בנין מדוריה בביתא חמשין יומין ולבתר מתפרשן אלין מאלין ודא איהו עופא דאקרי דרור חירו
בא וראה מה כתוב וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ מכאן יוצאת חרות לכלם ומפני שיוצאת ממנו חרות תורה שיוצאת ממנו נקראת חרות ועל זה כתוב חרות על הלחת אל תקרא חרות אלא חרות וזו התורה שנקראת חרות שהרי מה שמוציא יום זה העליון נקרא חרות והוא חרות של הכל וזה היום הוא חרות עליונה משום שיש חרות תחתונה וחרות עליונה ה״א עליונה ה״א תחתונה חרות עליונה וחרות תחתונה	תא חזי מה כתיב[2129] (&) וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ מהכא נפקא חירו לכלא ובגין דנפקא מניה חירו אורייתא דנפקת מניה אקרי חירו ועל דא כתיב (שמות לב י) חרות על הלחת אל תקרי חרות אלא חירות ודא אורייתא דאתקרי חירות דהא מה דאפיק יומא דא עלאה אקרי חירו ואיהו חירו דכלא והאי יומא איהו חירו עלאה בגין דאית חירו תתאה וחירו עלאה ה״א עלאה ה״א תתאה חירו עלאה חירו תתאה

[2127] פי׳ בינה שממנה יצאו ז׳ שבועות שהם ז׳ חסדים וז׳ גבורות (מ״מ).

[2128] פי׳ ז״א שנקרא תורה שבכתב שיש בה מ״ט פנים (מ״מ).

[2129] מלבד הנזכר בעמוד הנכחי עוד י״ל שידוע שבסוד הספירה נכנסים בז״א אורות עליונים בחב״ד חג״ת שלו ובשבוע השביעי הוא סוד המלכות שהיא דבוקה בת״ת זעיר, באופן שהימים של הזעיר הם ו׳ לבד. ועוד י״ל לפי שבכל יום נכנסת בחינה אחת במוחין, ונמצא שבששת ימי הפסח נכנסו ו׳ בחינות כי שביעי של פסח הוא סוד רשימו דגדלות שני דאבא ולכן אין בו הלל גמור, ובפרשת אמור (צה ע״ב) יש עוד טעם אחר, אי נמי י״ל במ״ש בשער תיקון הנוק׳, שמשה רבנו ע״ה מצא את השכינה בתוך הקליפה ודבר גדול עשה שהוציאה משם אע״ג שלא יוכל להעלותה כי אם עד החזה וחסרו ממנה ששה ימים העליונים, וזהו מצת חסר ו׳ כתיב, ונמצא שמה שעלתה בפסח יום אחד היה בכח עליון לפי אותה שעה (רמ״ז).

שמטה ויובל כאחד הם.	שמטה ויובל כחדא אינון
שני מיני לחם אכלו ישראל אחד כאשר יצאו ממצרים אכלו מצה לחם עני ואחד במדבר לחם מן השמים (אחד בפסח ואחד בשבועות) שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ועל זה קרבן של יום זה הוא לחם ועל לחם מקריבים כל שאר קרבנות שהלחם הוא העקר שכתוב (ויקרא כג) והקרבתם על הלחם שבעת כבשים וגו׳ וכתוב ממושבתיכם תביאו לחם תנופה וגו׳ שזהו לחם שחכמו בו ישראל חכמה עליונה של התורה ונכנסו בדרכיה.	תרין נהמי אכלו ישראל חד כד נפקו ממצרים אכלו מצה לחם עוני וחד במדברא לחם מן השמים[2130] (חד בפסח וחד בשבועות) דכתיב (שם טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ועל דא קרבנא דיומא דא נהמא איהו ועל נהמא אתקריבו כל שאר קרבנין דנהמא[קלו] איהו עקר דכתיב (ויקרא כג יח) והקרבתם על הלחם שבעת כבשים וגו׳ וכתיב (שם יז) ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו׳ דדא איהו נהמא דאחכימו ביה ישראל חכמתא עלאה דאורייתא ועאלו בארחהא
עתה יש לנו להתבונן בפסח יצאו ישראל מלחם שנקרא חמץ כתוב ולא יראה לך חמץ וכתוב (שם יב) כי כל אכל מחמצת	השתא אית לן לאסתכלא בפסח נפקו ישראל מנהמא דאתקרי חמץ כתיב (שמות יג ז) ולא יראה לך חמץ[2131] וכתיב (שם יב יט) כי כל אוכל מחמצת[2132]
	קפג/ב
למה בשביל כבוד של הלחם ההוא הנקרא מצה ועכשיו שזכו ישראל ללחם עליון יותר לא ראוי היה שיתבטל החמץ ולא יראה כלל ומדוע קרבן זה היה חמץ שכתוב סלת תהיינה חמץ תאפינה ועוד שעתה ביום זה מתבטל יצר הרע והתורה שנקראת חרות נמצאת.	מאי טעמא בגין יקרא דההוא נהמא דאתקרי מצה[2133] השתא דזכו ישראל לנהמא עלאה[2134] יתיר לא יאות הוה לאתבטלא חמץ ולא אתחזיא כלל ואמאי קרבנא דא חמץ הוה דכתיב (&) סלת תהיינה חמץ תאפינה ותו דהשתא ביומא דא[2135] אתבטל יצר הרע ואורייתא דאתקרי חירו אשתכחת
אלא למלך שהיה לו בן יחידי ונחלה יום אחד היה מתאוה לאכול אמרו יאכל בן המלך (מאכל של רפואה) רפואה זו ועד שיאכל אותה לא ימצא מאכל ומזון אחר בבית עשו כן כיון שאכל הרפואה ההיא	אלא למלכא[2136] דהוה ליה בר יחידאי וחלש יומא חד הוה תאיב למיכל אמרו ייכול בריה דמלכא (ס״א מיכלא דאסוותא) אסוותא דא ועד דייכול ליה לא ישתכח מיכלא ומזונא

[2130] אמנם המן הנה הוא היה מאור הדעת והת״ת, דעת מלגאו ת״ת מלבר, וכמ״ש (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא מז״א דאקרי שמים (כמ״ש בזוה״ק ח״א בהשמטות סי׳ כח דף רסב ע״ב, ופ׳ משפטים קטז ע״א, ובח״ג בסופו סי׳ יב דף שו רע״ב), ומשם היה המן, וכמ״ש בח״א (קנז ע״ב רמו ע״א) ובח״ב (מ ע״א) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מן סיהרא (שהיא מצה לחם עוני) אלא מן השמים ממש שהוא לחם פנג, כמ״ש בפ׳ ויחי (רמו ע״א) (וכן הוא בפ׳ בשלח סא ע״ב, ופ׳ תצוה קפג ע״א, וכן הוא בפ׳ אמור צה רע״ב, קג רע״א, ובהעלותך קנו ע״א) ובאד״ז (רצב ע״ב), וכן בפ׳ בשלח (סא ע״ב) אמרו שם כי המן היה מהאי טלא דעתיקא קדישא דנטיף לזעיר אפין (דע״ה ח״ב קלג ע״ד). עי׳ לעיל מ ע״א ח״ג צה ע״ב (לש״ו).

[2131] סמאל (אור יקר).

[2132] לילית (אור יקר).

[2133] מדת המלכות, ואינו כבוד המלכות, שיתראו הקלי׳ ויתפשטו אף אם ישראל אינם נאחזים בהם, שאינם אוכלים אותו סוף סוף לא יראה (אור יקר).

[2134] דיום שבועות שהיה ראוי שיהיה בטול החמץ וכו׳, ולא עוד אלא שעתה הוא מבוטל, והממליך אותו עושה רעה יותר ויותר (אור יקר).

[2135] אם כן מעצמו מבוטל ואנו מוערים אותו באכילתינו וקורבנותנו (אור יקר).

[2136] דרך כלל שלחם חמץ אינו תלוי אסורו אלא בזמן שהוא מחזיק ומעורר החצונים, ובפסח שיש חולי יעורר חלאים וצריך ליבדל, אמנם בשאר הימים אינו מזיק אכילתו למה יאסר, ואם אחר הפסח מפני שאכל המצה מותר ואינו מזיק, אם כן כל שכן ביום שבועות שאינו מזיק כל עיקר מפני שהם ב׳ רפואות, אמנם טעם קרבנו הוא ממש לבטולו כדמפרש ואזיל (אור יקר).

אמר מכאן והלאה יאכל כל מה שהוא מתאוה ולא יכול להזיק לו.	אחרא בביתא עבדו הכי כיון דאכל ההוא אסוותא אמר מכאן ולהלאה ייכול כל מה דאיהו תאיב ולא יכיל לנזקא ליה
כך כאשר יצאו ישראל ממצרים לא היו יודעים עקר וסוד של האמונה אמר הקדוש ברוך הוא יטעמו ישראל רפואה ועד שיאכלו רפואה זו לא יראה להם מאכל אחר כיון שאכלו מצה שהיא רפואה לעלות ולדעת בסוד האמונה אמר הקדוש ברוך הוא מכאן והלאה ראוי להם חמץ ויאכלו אותו שהרי אינו יכול להזיק להם וכל שכן שביום השבועות שנמצא לחם עליון שהוא רפואה לכל.	כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי עקרא ורזא דמהימנותא אמר קודשא בריך הוא יטעמון ישראל אסוותא ועד דייכלון אסוותא דא לא אתחזי להון מיכלא אחרא כיון דאכלו מצה דאיהי אסוותא למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא אמר קודשא בריך הוא מכאן ולהלאה אתחזי לון חמין וייכלון ליה דהא לא יכיל לנזקא לון וכל שכן דביומא דשבועות אזדמן נהמא עלאה דאיהו אסוותא בכלא
ועל זה מקריבים חמץ להשרף על המזבח ומקריבים שתי לחם אחרים כאחד וחמץ נשרף באש המזבח ולא יכול לשלט ולהזיק להם לישראל ומשום זה ישראל קדושים נדבקים בו בהקדוש ברוך הוא ברפואה של התורה ביום זה ואם היו שומרים ישראל שני צדדים של לחם אלו לא היו עולים בדין לעולם.	ועל דא מקרבין חמץ[2137] לאתוקדא על מדבחא ומקרבין תרין נהמין אחרנין כחדא וחמץ אתוקדא בנורא דמדבחא ולא יכיל לשלטאה ולנזקא לון לישראל ובגיני כך ישראל קדישין אתדבקו ביה בקודשא בריך הוא באסוותא דאורייתא ביומא דא ואלמלי הוו נטרי ישראל תרין סטרין[2138] דנהמי אלין לא הוו עיילין בדינא לעלמין
ביום של ראש השנה שהוא יום הדין (בכל יום) שאין הוא אלא לאלו שלא לקחו מאכל של הרפואה ועזבו את מאכל	ביומא דראש השנה דאיהו יומא דדינא (וכל יומא) דלאו איהו אלא לאינון דלא נטלו מיכלא דאסוותא ושבקו לאסוותא[2139]

[2137] זה מובן, כי לחם מצה דפסח היא מלכות, אבל לחם דשבועות היה חמץ. והוא כנגד נהמא עילאה, ת״ת, תורה שבכתב, אסותא דכלא, כמש״ה ולכל בשרו מרפא. אמנם מ״ש אח״כ, וע״ד מקריבין חמץ לאתוקדא ע״ג מדבחא, אין לזה הבנה, כנודע דשתי הלחם דעצרת היו חמץ, אבל אינם נקרבים ע״ג המזבח. אף לא היו נשרפות, אבל נאכלות לכהנים, וכמ״ש הרמב״ם ז״ל בהלכות מעשה הקרבנות בפי״ב ובהל׳ תמידים ומוספים פ״ח. והרי אלו ב׳ טעויות שכתב שנשרפות, וגם שהם על המזבח, גם אומרו ומקריבין תרי נהמי אחרים כחדא, יש טעות, כי שתי הלחם עצמם הם החמץ, דאלו מנחת נסכים הבאה בכל יום עם קרבן התמיד, מצה היא, כנז׳ בהל׳ מעשה הקרבנות פי״ב, והיכי קאמר תרי נהמין אחרנין וחמץ אתוקדא בינייהו, משמע דחמץ אינו תרין נהמין, ובפרט באמרו דאתוקדא בינייהו, משמע כי שלשה הם: אחד חמץ, ושנים מצה, ושלשתם נשרפות, וזה שקר מפורסם ורע, שיש נוסחא אחרת דלא כתיב מלת אחרנין, אף לא מלת בינייהו, וכפי נוסחא זו אינם אלא תרין נהמין בלבד, אבל עדיין קשה כי אינם נשרפות, אלא נאכלות לכהנים. וא״ת דעל הקומץ הקרב ע״ג המזבח איירי, א״א, דאין קומץ בב׳ הלחם כנז׳ בהלכות מעשה הקרבנות בפי״ב, והיינו יכולים לומר, דבשתי הלחם שלא נמצאו כשרים איירי, דאז נשרפות כנז׳ בהלכות תמידים ומוספין פ״ח, ועכ״ז דוחק הוא להעמיד דברי הזהר באבדו ב׳ הכבשים כנז׳ בדבריו, דבדברי הפסוק עצמו מדבר וצ״ע (שמנה שערים – רח״ו), ״ל שמ״ש לאתוקדא על מדבחא הכוונה על יצר הרע הנק׳ חמץ, שע״י הנפת שתי הלחם והקרבת הכבשים, ו׳ שעליו היה נשרף חמץ, יצר הרע, כ״ח ס״מ ע״ג המזבח, ר״ל בכח הארת המלכות הנק׳ מזבח, וז״ש ומקריבים תרין נהין אחרנין כחדא, וחמץ אתוקדא בינייהו, ש״מ שהחמץ דאתוקדא וכו׳ לא קאי על שתי הלחם (מ״מ). הענין שעל ידי יחוד תורה ומצה, שהם ב׳ לחמים, והיינו ב׳ הלחם, ייחוד ת״ת ומלכות, מצה ומן, והיו חמץ לומר לך נתבטל חמצו ומתקרב, שישרף קושיו, ויהיה כולו מצה, ולא שנשרף ממש שאין קרב על גבי המזבח, אלא ברמז רומז בטולו, וכאן אינו מחזיק אלא עונה בעל כרחו אמן והוא נזהר (אור יקר).

[2138] ת״ת ומלכות מייחדים תורה ומצוה, אין מקום לבעל הדין לחלוק ודאי, ולזה אלו הם הקדמות ליום ראש השנה (אור יקר).

[2139] ברוחניות, ורמז המצה והמן ת״ת ומלכות שבקו, ורמז החמץ שהוא יצר הרע נדבקו והגבירו כח המלשין, הוא חמץ הוא שטן הוא מלאך המות הוא יצר הרע, והיינו אכלם לחם חמץ נהנים מיצר הרע

התורה משום מאכל אחר שהוא חמץ כי ביום זה של ראש השנה החמץ ההוא עולה ומקטרג על האדם ומלשין עליו והוא עומד ביום זה מקטרג על העולם והקדוש ברוך הוא יושב בדין על כולם ודן את העולם.	דאורייתא בגין מיכלא אחרא דאיהו חמץ דהא ביומא דא דראש השנה ההוא חמץ סלקא ומקטרגא עליה דבר נש ואלשין עליה ואיהו קיימא ביומא דא מקטרגא על עלמא וקודשא בריך הוא יתיב בדינא[2140] על כלא ודאין עלמא
ומסבה זו כאשר נתן הקדוש ברוך הוא את התורה לישראל הטעים להם מהלחם העליון ההוא של המקום ההוא ומתוך הלחם ההוא היו יודעים ומסתכלים בסודות התורה ללכת בדרך ישר והרי בארו הדברים אלו החברים בסודות (אלו שאנחנו אומרים) אלו כמו שאמרנו.	ובגיני כך כד יהב קודשא בריך הוא אורייתא לישראל אטעים להו מההוא נהמא עלאה דההוא אתר ומגו ההוא נהמא הוו ידעין[2141] ומסתכלין ברזי דאורייתא למהך בארח מישר והא אוקמוה מלה אינון חברייא ברזין (ס״א אלין דקאמרן) כדקאמרן
רבי שמעון ורבי אלעזר בנו היו הולכים בדרך והיו הולכים עמהם רבי אבא ורבי יוסי עד שהיו הולכים פגשו בזקן אחד והיה אוחז בידו תינוק אחד הרים עיניו רבי שמעון וראה אותו אמר לו לרבי אבא ודאי דברים חדשים יש לנו אצל הזקן.	רבי שמעון ורבי אלעזר בריה הוו אזלי בארחא והוו אזלין עמהון רבי אבא ורבי יוסי עד דהוו אזלי אערעו בחד סבא והוה אחיד בידיה חד ינוקא זקף עינוי רבי שמעון וחמא ליה אמר ליה לרבי אבא ודאי מלין חדתין אית גבן בהאי סבא
כאשר הגיעו אליו אמר רבי שמעון במשא הקשור בגבך אתה בא מי אתה אמר לו יהודי אני אמר דברים חדשים ודאי ביום זה אצלך אמר לו להיכן הוא דרכך אמר לו דירתי היתה באלו פורשי המדבר שהייתי משתדל בתורה ועתה באתי לישוב לשבת בצל הקדוש ברוך הוא בימים אלו של החדש השביעי הזה.	כד מטו לגביה אמר רבי שמעון במטול דקופטרך בגבך קא אתית מאן אנת אמר ליה יודאי אנא אמר מלין חדתין ודאי יומא דא לגבך אמר ליה לאן הוא ארעך[2142] אמר ליה דיורי הוה באינון פרישי מדברא דהוינא משתדל באורייתא והשתא אתינא לישובא למיתב בצלא דקודשא בריך הוא באלין יומי דירחא שביעאה דא
שמח רבי שמעון אמר נשב בודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותך אלינו אמר לו חייך שנשמע דבר מפיך מאלו הדברים החדשים עתיקים שנטעתם שם במדבר מחדש השביעי הזה ומדוע נפרדתם עתה מהמדבר לבא לישוב אמר לו אותו הזקן בשאלה זו ידעתי שחכמה אצלך ודבריך מגיעים לרקיעי החכמה (נוטים לתקיעת החכמה).	חדי רבי שמעון אמר נתיב דודאי קודשא בריך הוא שדרך לגבן אמר ליה חייך דנשמע מלה מפומך מאינון מלין חדתין עתיקין דנטעתון[2143] תמן במדברא מהאי ירחא שביעאה ואמאי אתפרשתון השתא ממדברא למיתי לישובא אמר ליה ההוא סבא בשאלתא דא ידענא דחכמתא גבך ומילך מטו לרקיעי דחכמתא (ס״א נטו לתקיעו דחכמתא)

ותאוותיו. ואם תאמר, היה ראוי שיאסר החמץ בראש השנה, לזה אמר שאין דוחין אותו משום דקונו קרב ליה (אור יקר).

[2140] ואין לאוסרו כעת, אלא מי שנשמר בזמנו לכל השנה, נשמר עתה בעת שחותם [שחוסם?] פי שטן ולא ישטין אפילו יגבר ויעלה ויקטרג אין לו מקום (אור יקר).

[2141] אין תימה שאחר שהמאכל היה נשפע מן הת״ת ותורה מן הת״ת היה רוחניות נקנה בשכל להשכיל סתרי תורה (אור יקר).

[2142] היכן היית יושב (מ״מ).

[2143] בכאן רמז עתיקין לומר שסודות התורה הם מעתיק יומין כמ״ש הזהר בפ׳ בראשית וכל מלין דעתיק יומין כולהו רזין עילאין דנטעתון לרמוז שע״י חדושי התורה עביד אילנא דחיי סחרני׳ דגנתא כמ״ש בפרשת קדושים ולכך אמ״ל הסבא בשאלתא דא ידענא דחכמתא גבך (מ״מ).

פתח הזקן ההוא ואמר ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה׳ אלהיך כאשר ישא איש את בנו וגו׳ פסוק זה כך היה צריך לומר ובמדבר אשר נשאך מהו ראית אלא הקדוש ברוך הוא הנהיג את ישראל במדבר מדבר חזק כמו שכתוב (דברים ח) נחש שרף ועקרב וגו׳ ומדבר שהוא חזק משאר מדבריות בעולם למה.	פתח ההוא סבא[2144] ואמר (דברים א לא) ובמדבר אשר ראית אשר נשאך יהו״ה אלהיך כאשר ישא איש את בנו וגו׳ האי קרא הכי מבעי ליה ובמדבר אשר נשאך מהו ראית אלא קודשא בריך הוא דבר לון לישראל במדברא מדברא תקיפא כמה דכתיב (שם ח טו) נחש שרף ועקרב וגו׳ ומדברא דאיהו תקיף משאר מדברין בעלמא מאי טעמא
משום שבשעה ההיא שיצאו	בגין דההוא שעתא דנפקו
	קפד/א
ישראל ממצרים ונשלמו לששים רבוא התחזקה המלכות הקדושה ועלתה על הכל והאירה הלבנה ואז נכנעה מלכות הרשעה הצד האחר והוציא אותם הקדוש ברוך הוא ללכת במדבר חזק שהוא מקום ושלטון סמא״ל הרשע שהוא שלו ממש כדי לשבר חזקו וכחו ולכתת ראשו (ולהוריד אותו) ולהכניע אותו שלא ישלט ואלמלא חטאו ישראל רצה הקדוש ברוך הוא להעבירו מן העולם ועל זה העביר אותם בנחלתו וגורלו וחלקו ממש.	ישראל ממצרים ונשלמו לששים רבוא התחזקה מלכות קדישא ואסתלק על כלא וסיהרא אתנהירת וכדין אתכפיא מלכו חייבא סטרא אחרא ואפיק לון קודשא בריך הוא למיהך במדברא תקיפא[2145] דאיהו אתר ושלטנו דסמאל חייבא דאיהו דיליה ממש בגין לתברא תוקפיה וחיליה ולכתתא רישיה (ס״א ולאחתא ליה) ולאכפיא ליה דלא ישלוט[2146] ואלמלא דחאבו ישראל בעא קודשא בריך הוא לאעברא ליה מעלמא ועל דא אעבר לון באחסנתיה ועדביה וחולקיה ממש
בגלל שחטאו בכמה פעמים נשך אותם הנחש ואז התקיים (בראשית ג) הוא ישופך ראש וגו׳ ישראל הכו ראשו בתחלה ולא ידעו להשמר ממנו ולבסוף הוא הכה באחרונה ונפלו כולם במדבר והתקים ואתה תשופנו עקב וארבעים שנה לקו ממנו כנגד ארבעים מלקות של בית דין.	כיון דחאבו בכמה זמנין נשיך לון חויא וכדין אתקיים (בראשית ג טו) הוא ישופך ראש וגו׳ ישראל מחו רישיה בקדמיתא ולא ידעי לאסתמרא מיניה ולבתר איהו מחא בבתרייתא ונפלו כלהו במדברא ואתקיים ואתה תשופנו עקב וארבעין שנין לקו מניה[2147] לקבל ארבעין מלקות דבי דינא
ועל זה כתוב אשר ראית בעיניהם היו רואים את אדון המדבר הולך קשור לפניהם ולקחו נחלתו וגורלו מנין לנו	ועל דא כתיב (&) אשר ראית בעינייהו הוו חמאן להההוא מארי דמדברא אזיל כפית

[2144] היה אפשר מאז ולהלאה לטהר את הארץ מכל זוהמתה כולה, ולהסיר את כל תערובות הרע שבה אשר מעץ הדעת טו״ר, ולהעלותה ולקדשה בקדושת עץ החיים, שתהיה כולה קודש לה׳, וזה היה ג״כ ענין הליכת ישראל במדבר (דע״ה ח״ב קל ע״ג).

[2145] הו׳ תחתונות דהעשיה הנה היה בהם סוד עץ הדעת טו״ר אשר בחלק הדומם כל המדבריות והשממון שבהעולם, והוא סוד מ״ש רז״ל (ברכות לא ע״א) כל ארץ שגזר עליה אדה״ר להתיישב נתיישבה, וכל ארץ שלא גזר עליה אדה״ר לישוב לא נתיישבה, כי הם בסוד עץ הדעת טו״ר. אמנם לאחר החטא נעשה שם מקום ומשכן להקליפות והחיצונים שהם רע גמור ממש, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תצוה קפד ע״א), וכן הוא סוד הר שעיר וכמ״ש הרב בשער קיצור אבי״ע (פרק א) (דע״ה ח״ב מ ע״ב). והנה בחי׳ עץ הדעת אשר היה בכל הי׳ ספי׳ דהעשיה שאמרנו, הנה היה בכל חלקי הדצח״מ שבהם, היינו בהדומם הוא מקום המדבריות, ששם הוא מקום מוכשר להשראת החיצונים, וכמ״ש בזוה״ק (בשלח דף ס סע״א, ופ׳ תרומה קנז, ופ׳ תצוה קפד רע״א) (דע״ה ח״ב קמט ע״ב).

[2146] וכ״ה בפרשת תרומה קנז עיי״ש (לש״ו).

[2147] תוקפיה וחיליה דהס״מ אשר יש לו אחיזה בזה, והוא בהידין ורגלין ויונק מכללות החגת״מ הכלול כל א׳ מעשר, והם ארבעים, ולכן הלכו במדבר ארבעים שנה לשבור תוקפיה וחיליה (דע״ה ח״ב פג ע״א).

שכתוב אז נבהלו אלופי אדום ואלה הם (דברים ח) נחש שרף ועקרב ואנחנו גם כך נפרדנו מהישוב למדבר החזק לעין שם בתורה כדי להכניע את הצד האחר.	קמייהו ונטלי אחסנתיה ועדביה מנלן מדכתיב (שמות טו טו) אז נבהלו[2148] אלופי אדום ואלין אינון (דברים ח טו) נחש שרף ועקרב ואנן אוף הכי אתפרשנא מישובא למדברא תקיפא ולעיינא תמן באורייתא בגין לאכפיא לההוא סטרא
ועוד שלא מתיישבים דברי תורה אלא שם שאין אור אלא אותו היוצא מתוך החשך שכאשר נכנע צד זה מתעלה הקדוש ברוך הוא למעלה ומתכבד בכבודו ואין עבודת הקדוש ברוך הוא אלא מתוך החשך ואין הטוב אלא מתוך הרע וכאשר נכנס בן אדם בדרך רעה ועזב אותה אז מתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו ועל זה שלמות הכל טוב ורע כאחד ולעלות אחר כך בטוב ואין טוב אלא ההוא שיצא מתוך הרע ובטוב זה מתעלה כבודו וזוהי עבודה שלימה.	ותו דלא מתישבן מלי דאורייתא אלא תמן[2149] דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא דכד אתכפיא סטרא דא אסתלק קודשא בריך הוא לעילא ואתייקר ביקריה ולית פולחנא דקודשא בריך הוא אלא מגו חשוכא[2150] ולית טובא אלא מגו בישא וכד עאל בר נש באורח בישא ושביק ליה כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקריה ועל דא שלימו דכלא טוב ורע כחדא[2151] ולאסתלקא לבתר בטוב[2152] ולית טוב אלא ההוא דנפק מגו בישא[2153] ובהאי טוב אסתלק יקריה ודא איהו פולחנא שלים
ואנחנו עד עכשיו יושבים שם כל ימי השנה בכדי להכניע במדבר לצד האחר עכשיו שהגיע זמן עבודת הקדש של צד הקדושה חזרנו לישוב ששם היא עבודתו ועוד שעתה בראש השנה הגיע זמן של הנחש ההוא לתבע דין מלפני הקדוש ברוך הוא ושם הוא שולט ומפני כך יצאנו משם ובאנו לישוב.	ואנן עד השתא יתיבנא תמן כל יומי שתא בגין לאכפיא במדברא להההוא סטרא השתא דמטא זמנא דפולחנא קדישא דסטרא דקדושה אהדרנא לישובא דתמן איהו פולחנא דיליה ותו דהשתא בראש השנה מטא זמנא דההוא חויא למתבע דינא מקמי קודשא בריך הוא ותמן איהו שליט ובגין כך נפקנא מתמן ואתינא לישובא
פתח הזקן ההוא ואמר תקעו בחדש	פתח ההוא סבא ואמר (תהלים פא ד) תקעו

[2148] אמנם הנה באותו העת עצמו לא היה ח״ו שום שליטה להחיצונים ע״י היניקה שניתן להם, אלא אדרבא כי אז גופה הנה אוכפו ונכפפו ונלחצו והיו אסורות בחרצובות ונחושתים והושם בסד רגליהם וכמ״ש (שמות טו טו) אז נבהלו אלופי אדום כו׳ וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תצוה דף קפד ע״א) ובפע״ח (שער עולם היצירה פ״ו [ז״ל: שמעו עמים ירגזון וכו׳ הם כוחות הטומאה מצד ישמעאל ואז נבהלו אלופי אדום אילי מואב הם שאר כל השרים שהם נכנעין תחתיהן]), כי אז נכנעו כל כחות הטומאה כולם (דע״ה ח״ב קכה ע״ב).

[2149] מי שעומד בהנסיון הזה ויוצא ממנו לשלום, הוא זוכה לעומקי פנימיות התורה, ואין הפרגוד ננעלת לפניו (דע״ה ח״ב פג ע״ב).

[2150] העבודה היותר עליון והתיקון שאין למעלה מזה, כאשר שהאדם עומד במצולות ים ובתוך החיצונים, כמו יעקב בבית לבן, להשתדל תמיד לתברא שם גופה תוקפיה וחיליה דס״מ חייבא, ולכתתא רישיה ולאכפיא ליה, וכמו שאמרו בזוה״ק (פרשת תצוה קפד ע״א). אמנם הוא עבודה קשה מאד מאד, כי צריך להתבונן תמיד ולהבחין בין ימין לשמאל, ולברר ולהפריש בין טוב לרע, ולקשר ולהתייחד את עצמו בקודש תמיד. ואי אפשר לעמוד בזה ולצאת בשלום אלא רק מי שעושה כל מעשיו לשם שמים, ויהיה טהור ונקי משום פניה ורצון עצמית, ולהסתכל בזהירות יתירה שלא יטעה את עצמו (ביאורים ח״ב ב ע״ד).

[2151] ר״ל למנדע טוב ולמנדע רע (דע״ה ח״ב פג ע״ב).

[2152] ר״ל שיידע בטוב ויידע ברע ויכנס ויעלה בהטוב וכנ״ל בפ׳ בא ופ׳ ויחי, והזהר בזה ואל תטעה ח״ו, וכבר טעה בזה חכם אחד כמ״ש בספר בן דוד דף מה מו במה שהתערם שם על גדול אחד שטעה בזה (דע״ה ח״ב פא ע״ב), ר״ל למינדע טוב ורע כמ״ש בפרשת בא לד ע״א ועי׳ פרשת ויחי רכג ע״ב (לש״ו).

[2153] ר״ל שמסתכל ומתבונן בכל כחות הטומאה והרע ויוצא משם בשלום שאינו נהנה משם כלום ואינו חפץ בהם מאומה (דע״ה ח״ב פא ע״ב), ר״ל שיודע מהרע ואינו נהנה ממנו, וכמ״ש בפ׳ בא לד ע״א (דע״ה ח״ב פג ע״ב).

שופר בכסה ליום חגנו עכשיו הוא הזמן להתעורר הדין העליון החזק וכאשר הוא מתעורר הצד האחר מתחזק כנגדו ומכיון שהוא מתחזק עולה ומכסה ללבנה שלא מאירה אור ומתמלאת מצד הדין אז כל העולם הוא בדין עליונים ותחתונים וכרוז קורא בכל הרקיעים התקינו כסא של דין לאדון הכל שהוא רוצה לדון.	בחודש שופר בכסה ליום חגנו השתא איהו זמנא לאתערא דינא עלאה תקיפא[2154] וכד איהו אתער[2155] סטרא אחרא אתתקף בהדיה וכיון דאיהו אתתקף סליק וחפיא לסיהרא דלא נהיר נהורא ואתמליא מסטרא דדינא כדין כל עלמא איהו בדינא עלאין ותתאין וכרוזא כריז בכלהו רקיעין אתקינו כורסיא דדינא למאריה דכלא דאיהו בעי למידן
וסוד כאן והאיר לנו במדבר מדוע מתעורר דין עליון ביום זה אלא כל סודות וכל הקדשות הנכבדות כולם תלויים בשביעי והשביעי ההוא העליון עולם העליון שנקרא עולם הבא ממנו מאירים כל הנרות וכל הקדשות וכל הברכות וכאשר מגיע הזמן לחדש הברכות והקדשות להאיר צריך להשגיח בכל תקון של העולמות כולם וכל התקונים ההם לקיים כולם עולים מתוך התחתונים אם הם כשרים ואם אינם כשרים אז עומדת (דבר) שלא מאירה עד שנפרדים החיבים מתוך הזכאים אז מתעורר הדין.	ורזא הכא ואתנהיר לון במדברא אמאי אתער דינא עלאה ביומא דא אלא כל רזין וכל קדושין יקירין כלהו תליין בשביעאה וההיא שביעאה עלאה עלמא עלאה דאקרי עלמא דאתי מניה נהרין כל בוצינין וכל קדושין וכל ברכאן וכד מטי זמנא לחדתותי ברכאן וקדושין לאנהרא בעא לאשגחא בכל תקונא דעלמין כלהו וכל אינון תקונים לאתקיימא כלהון סלקין מגו תתאי אי אינון כשראן ואי לא כשראן כדין קיימא (ס״א מלה) דלא נהיר עד דאתפרשן חייבין מגו זכאין כדין אתער דינא
ומהדין ההוא מתחזק הצד האחר ונמצא מקטרג כדי שינתנו לו אלו החיבים מפני שכתוב ולכל תכלית הוא חוקר ומכסה ללבנה מדוע (לא מוסרת אותם ביד המקטרג) מפני שאין רצונו של הקדוש ברוך הוא לאבד את מעשי ידיו.	ומההוא דינא אתתקף סטרא אחרא ואשתכח מקטרגא בגין דינתנון ליה אינון חייביא בגין דעליה כתיב (איוב כח ג) ולכל תכלית הוא חוקר וחפיא לסיהרא אמאי (ד״א לא מסרא לון בידא דמקטרגא) בגין דלית תיאובתיה דקודשא בריך הוא לאובדא לעובדי ידוי
והצד האחר ההוא עומד כקלפה חזקה שאינה יכולה להשבר חוץ באותה עצה שהקדוש ברוך הוא נתן לישראל שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו כדי לשבר הכסוי ההוא שמכסה את הלבנה ולא מאירה.	וההוא סטרא אחרא קיימא קליפא תקיפא דלא יכיל לאתברא בר בההוא עיטא דקודשא בריך הוא יהיב לישראל דכתיב (&) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו בגין לתברא ההוא כסה דאתחפיא סיהרא ולא נהיר
וכאשר מתעוררים ישראל למטה בשופר הקול ההוא שיוצא מהשופר מכה באויר ובוקע את הרקיעים עד שעולה לגבי הסלע ההוא החזק (הצד האחר) שמכסה ללבנה משגיח ומוצא התעוררות הרחמים אז ההוא	וכד מתערי ישראל לתתא בשופר ההוא קלא דנפיק משופר בטש באוירא ובקע רקיעין עד דסלקא לגבי ההוא טנרא תקיפא (נ״א סטרא אחרא) דחפי לסיהרא אשנח ואשכח אתערותא דרחמי כדין ההוא

[2154] בראש השנה אז הוא בחינת הדורמיטא שמסתלקין המוחין דזעיר שהם חו״ב חו״ג, אמנם חכמה וחסדים נשארים מקיפין על ראש זעיר ובינה וגבורה הולכים דרך אחוריו לתת מציאות דינין לנוק׳ דזעיר שלא על ידו, והם עליונים שבאים מאמא בלי אמצעי, ולכן הם תקיפין, כי הניתנים לה ע״י זעיר נמתקים בחכמה וחסדים שבו, אבל עכשיו הם דינין גמורים בלי מיתוק, ונתינת דינין אלו בנוק׳ נקרא התעוררות כי זעיר ישן אז והיא ניעורה (רמ״ז).

[2155] פי׳ באותו הזמן שיש זה התעוררות אז מתחזק ס״מ שאז שולטות הגבורות החזקות, ובאותו הזמן סליק וחפיא לסיהרא (רמ״ז).

	קפד/ב
שעולה ועומד למעלה מתערבב אז הקול ההוא עומד ומעביר הדין ההוא וכיון שלמטה מתעוררים הרחמים כך גם למעלה מתעורר שופר אחר עליון ומוציא קול שהוא רחמים ומתערבבים קול בקול רחמים ברחמים ובהתעוררות של למטה מתעורר כך גם למעלה.	דסליק וקיימא לעילא אתערבב כדין ההוא קלא קיימא ואעבר ההוא דינא וכיון דלתתא אתערו רחמי הכי נמי לעילא אתער שופרא אחרא עלאה[2156] ואפיק קלא[2157] דאיהו רחמי ואתערעו קלא בקלא[2158] רחמי ברחמי ובאתערותא דלתתא אתער הכי נמי לעילא
ואם תאמר איך יכול קול של למטה או התעוררות של למטה להתעורר כמו כן בא וראה עולם התחתון עומד לקבל תמיד והוא נקרא אבן טובה ועולם העליון לא נותן לו אלא כמו שהוא עומד אם הוא קיים בהארת פנים מלמטה כמו כן מאירים לו מלמעלה ואם הוא עומד בעצבות נותנים לו דין כנגדו.	ואי תימא היך יכיל קלא דלתתא[2159] או אתערותא דלתתא לאתערא הכי נמי תא חזי עלמא תתאה[2160] קיימא לקבלא תדיר והוא אקרי אבן טבא ועלמא עלאה[2161] לא יהיב ליה אלא כגוונא דאיהו קיימא אי איהו קיימא בנהירו דאנפין מתתא כדין הכי נהרין ליה מעילא ואי איהו קיימא בעציבו יהבין ליה דינא בקבליה
כמו זה עבדו את ה׳ בשמחה שמחה של בן אדם מושך לעצמו שמחה אחרת עליונה כך גם זה העולם התחתון כמו שהיא מתעוררת כך מושך מלמעלה לכן מקדימים ישראל ומעוררים בשופר קול שהוא (סוד של רחמים) כלול באש ומים ורוח ונעשה אחד ועולה למעלה ומכה באבן הטובה הזו ונצבע בגונים אלו של הקול הזה ואז כמו שמתראה כך מושך מלמעלה.	כגוונא דא (תהלים ק ב) עבדו את יהו״ה בשמחה חדוה דבר נש[2162] משיך לגביה חדוה אחרא עלאה הכי נמי האי עלמא תתאה כגוונא דאיהי אתערת הכי אמשיך מלעילא בגין כך מקדמי ישראל ואתערי בשופר קלא דאיהו (רזא דרחמי) כליל באשא ומיא ורוחא ואתעביד חד וסלקא לעילא ובטש בהאי אבן טבא ואצטבע באינון גוונין דהאי קלא וכדין כמה דאתחזיאת הכי משיך מלעילא
וכיון שנתקנת בקול זה רחמים יוצאים מלמעלה ושורים עליה ונכללת ברחמים מלמטה ומלמעלה ואז מתערבב הצד האחר (מסתכל ורואה בהארת הפנים) ונחלש כחו ולא יכול לקטרג והאבן הטובה הזו קימת בהארת הפנים מכל הצדדים בהארה של למטה ובהארה של למעלה.	וכיון דאתקנת בהאי קלא רחמי נפקי מלעילא ושריין עלה ואתכלילא ברחמי מתתא ומלעילא וכדין אתערבב סטרא אחרא (אסתכל וחמי בנהירו דאנפין) ואתחלש תקפיה ולא יכיל לקטרגא והאי אבן טבא קיימא בנהירו דאנפין מכל סטרין בנהירו דלתתא ובנהירו דלעילא
מתי עומדת בהארה של למעלה היה אומר ביום הכפורים וביום הכפורים מאירה האבן הטובה ההיא באור של למעלה מתוך האור של העולם הבא (ומתערבב המקטרג ההוא) ואז מתקנים ישראל למטה שעיר אחד ושולחים למדבר	אימתי קיימא בנהירו דלעילא הוי אומר ביומא דכפורי וביומא דכפורי אתנהיר ההוא אבן טבא בנהירו דלעילא מגו נהירו דעלמא דאתי (ואתערבב ההוא דלטורא) וכדין מתקנין ישראל לתתא חד שעיר ומשדרין להאי

[2156] יסוד דאימא (רח״ו).
[2157] פי׳ ז״א (רח״ו).
[2158] פי׳ קול שעולה מעולם הזה עם ז״א (מ״מ).
[2159] ר״ל, היאך אפשר דע״י קול שופר תחתון מעורר קול שופר עליון שהוא ז״א, היוצא מהבינה הנקרא שופר (מ״מ).
[2160] מלכות (מ״מ).
[2161] בינה (מ״מ).
[2162] מכאן שהעצבות מדה מגונה מאד (רח״ו)

הזה החזק שהוא שולט עליו.	מדברא תקיפא דאיהו שלטא עליה
והצד האחר ההוא הוא נקודה אמצעית של העולם החרב משום שכל חרבה ושממה (הוא ממנו מהצד האחר ההוא השולט) ממנו הצד האחר ההוא שולט עליו ונקדה האמצעית של כל הישוב צד הקדושה הוא ועל זה עומדת ירושלים באמצע כל הישוב של העולם.	וההוא סטרא אחרא איהו[2163] נקודה אמצעיתא דחריבו דעלמא בגין דכל חריבו ושממון (ס״א מיניה הוא מההוא סטרא אחרא דשליט) מינה ההוא סטרא אחרא שליט עליה ונקודה אמצעיתא דכל ישובא סטרא דקדושה איהו ועל דא קיימא ירושלם באמצעיתא דכל ישובא דעלמא
בשתי נקדות נבדלת מלכות שמים צד הקדושה אחת שלה ואחת של העולם הבא נקודה עליונה נעלמת ועל זה קימת בשתי נקדות נקודה שלה עומדת תחתיה ירושלים אמצע של כל הישוב נקודה שלוקחת מאמא עליונה וסתומה היא גן עדן של הארץ שעומדת באמצע של כל העולם לכל הצדדים של החרבה והישוב וכל צדדי העולם.	בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא סטרא דקדושה חד דילה וחד דעלמא דאתי נקודה עלאה טמיראה ועל דא קיימא בתרין נקודין נקודה דילה קיימא תחותה ירושלם אמצעיתא דכל ישובא נקודה דנטלא מאימא עלאה טמיראּ[2164] איהי גן עדן דארעא[2165] דקיימא באמצעיתא דכל עלמא לכל סטרין דחריבו וישובא וכל סטרין דעלמא
ועל זה באמצע גן עדן עומדת נקודה אחת עליונה נעלמת וסתומה שלא נודעת ועמוד אחד נעוץ מלמטה למעלה תוך הנקדה ההיא ומשם נובעים מים שנפרדים לארבעת צדדי העולם נמצאו שלש נקדות בעולם שעומדות זו על זו כדוגמת שלש	ועל דא באמצעיתא[2166] דגן עדן קיימא נקודה חדא עלאה טמירא וגניזא דלא ידיע וחד עמודא נעיץ מתתא לעילא גו ההיא נקודה ומתמן נבעי מיא דאתפרישו לארבע סטרי עלמא אשתכחו תלת נקודין בעלמא דקיימאן דא על דא כגוונא דתלת נקודין דאורייתא[2167]

[2163] יג ע״ב (הערת הזהר).

[2164] ריט ע״ב רפא ע״ב (הערת הזהר).

[2165] עי׳ אריכות בהגר״א על תיקו״ז מד ע״ב.

[2166] קלב ע״ב (הערת הזהר).

[2167] עי׳ ע״ח שער הארת המוחין פרק ה: קיצור הדברים הוא, כי ג׳ נקודות הם: א׳, נקודה עלאה טמירא בג״ע. וא׳, נקודה בירושלים אמצעית דישובא לחוד, ולא לכולי עלמא כמו נקודת ג״ע. ג׳, נקודה דסטרא אחרא דחרובא וכו׳, בראש יש כמה מיני נקבים וחלונות באותן הכלים לצאת מתוכן (הבלים) [הארות] להאיר בחוץ, והם אזנים עינים נחירים ופה, ז׳ חלונות. אבל הגוף הוא סתום ומוכרח הוא שיהיה בו חלונות לצאת לחוץ האור הגנוז תוך הכלים ולהאיר אל העומדין שם הם הנבראין כולם. והנה מצינו ראינו ג׳ נקבים בגוף, ב׳ מהם דרך פנים, והם נקודת פי הטבור ונקודת פי האמה, ונקב א׳ באחור שדרך בו יוצאין השמרים אל החצונים, ואלו הם ג׳ נקודות הנזכר כאן. ואע״פ שנקודת הטבור סתומה, בהכרח הוא שמשם יוצא קצת [אור ו]הבל, כי בהיותו התינוק בסוד העיבור טבורו פתוח כנודע (נדה ל ע״ב).

והנה תחלה צריך שתדע, כי לא יצדק לשון נקודה רק אל בחי׳ היסוד, בין שיהיה יסוד דכורא בין שיהיה יסוד נוקבא, אבל עיקרו הוא ביסוד נוקבא, וזכור כלל זה להבין לשון הזוהר בענין הנקודה ההיא. והיא הנקרא נקודה אמצעית, כי בחי׳ נקודת היסוד הוא באמצעית הגוף, וא״כ צריך עתה להודיע איך ג׳ נקבים הנ״ל כולם הם בחי׳ נקודת היסוד דכורא או נוקבא.

ואמנם ב׳ נקודות בדרך הפנים שהם הטבור והיסוד. והנה הטבור הוא גם כן נקודת היסוד, כנודע שיסוד דאמא המתלבש תוך ז״א מסתיים בחזה דז״א, ותכף תחתיו הוא הטבור שהוא ענין יציאת האורות מיסוד דאמא המסתיים בחזה, ומרוב הארתן בוקעים ויוצאין לחוץ במקום הטבור. לכן פי הטבור סתום בסוד אמא עלאה הנקרא עלמא דאתכסיא (זהר ח״א קנב ע״א), וזה הוא נקודה דנטלה מאמא עלאה טמירא כו׳ (זהר ח״ב ריא ע״ב), כי היא נקודת היסוד דאמא אשר בטבורא דז״א, ונקודה תתאה (זו) היא פי היסוד דז״א ממש. ואע״פ שעיקר (פי) הנקודה אינו אלא יסוד דנוקבא, כי הנה נתבאר אצלינו בענין שיעור קומת פרצוף רחל מהחזה ולמטה באחור ז״א, איך ת״ת דרחל שהיא גופא דילה מכוון נגד יסוד דז״א, ושניהן מסתיימין כאחד, נמצא כי פי היסוד של הזכר הארה היוצאת משם הוא ממש כנגד יסוד רחל שבאחוריו. נמצא, כי זו הנקודה תתאה שהוא ביסוד דרחל, אינה באתכסייא כמו היסוד דאמא, שהיא מלובשת תוך ת״ת ז״א ממש, אשר זהו סבת קריאתה עלמא דאתכסייא, כי ז״א מכסה ומלבישה כמבואר אצלינו ע״פ ספד״צ סוף פ״ק (טז ע״ב) באומר, אתא מפתחא דכליל בשית ומכסה פתחהא, והבן זה. ואמנם [כנגד] נקודה תתאה זו, שהוא פי

נקדות של התורה.	
בא וראה השעיר ההוא ששולחים ישראל לעזאזל למדבר ההוא כדי לתת חלק לצד האחר ההוא להתעסק אתו ואם תאמר שני שעירים למה כאן אחד לה׳ ואחד לצד האחר ההוא ניחא השעיר ההוא של הצד האחר אך לה׳ מדוע.	תא חזי ההוא שעיר דמשדרין ישראל לעזאזל להההוא מדברא בגין למיהב חולקא להההוא סטרא אחרא[2168] לאתעסקא בהדיה ואי תימא תרין שעירין אמאי הכא חד ליהו״ה וחד להההוא סטרא אחרא תינח ההוא שעיר דסטרא אחרא ליהו״ה אמאי
אלא [משל] למלך שהיה כועס על בנו קרא לשוטר זה שעושה דין בבני אדם תמיד כדי שיתכונן לעשות דין בבנו השוטר ההוא שמח ונכנס לבית המלך לאכול שם כיון שראה אותו בנו אמר ודאי לא נכנס השוטר כאן בבית אבי אלא משום שכעס המלך עלי מה עשה הלך והתפיס עמו ומשום שהתפיס עמו צוה המלך לעשות סעודה עליונה לו ולבנו וצוה שלא ידע בו השוטר ההוא.	אלא למלכא דהוה ארגיז על בריה קרא לסנטירא ההוא דעביד דינא בבני נשא תדיר בגין דיזדמן למעבד דינא בבריה ההוא סנטירא חדי ועאל בבי מלכא למיכל תמן כיון דאשגח ביה בריה אמר ודאי לא עאל סנטירא דא בבי אבא אלא בגין דארגיז מלכא עלי מה עבד אזל ואתפיים בהדיה כיון דאתפיים בהדיה פקיד מלכא למעבד סעודתא עלאה ליה ולבריה ופקיד דלא ידע ביה ההוא סנטירא
לבסוף נכנס השוטר ההוא אמר המלך עתה אם ידע זה מהסעודה העליונה	לבתר עאל ההוא סנטירא אמר מלכא השתא אי ינדע דא מסעודתא עלאה
	קפה/א
שהכנתי לי ולבני יתבלבל השלחן מה עשה קרא לממנה על הסעודה ואמר לו תכין משהו ותשים לפני ותשים לפני השוטר ההוא כדי שיחשב שסועד לפני	דאתקינית לי ולברי[2169] יתערבב פתורא[2170] מה עבד קרא לממנא[2171] על סעודתא אמר ליה אתקין מדי[2172] ותשוי קמאי ותשוי קמיה

היסוד דז״א, אשר ג״כ שם הוא יסוד דרחל מכוון כנגדו כנ״ל, הנה כנגדן יש נקודה ג׳ באחור דז״א, שדרך בו יוצאין השמרים אל החצונים כנ״ל. ונלע״ד ששמעתי ממורי זלה״ה, כי גם בזה שייך בחי׳ היסוד, כי שם בחי׳ יסוד של הנוקבא של הקליפות המכוון ממש נגד נקודת האחור הזה שבקדושה, והוא נקרא נקודה דחורבא כמ״ש.

ועתה נבאר מאמר הנ״ל, בתרין נקודין אתפרשת מלכו דשמיא. הנה נתבאר אצלינו כי בחי׳ עולם הוא ז״א, כמ״ש (תהלים פט ג) אמרתי עולם חסד יבנה, שהוא הראשון מן הו״ק דז״א. ונודע, כי הז״א הוא עץ חיים מהלך ת״ק שנה (פסחים צד ע״ב), בסוד ה״ח המתפשטין בו, וכל א׳ כלול עד ק׳, הרי ת״ק. וכן העולם כולו מהלך ת״ק שנה, נמצא כי כל העולם כולו הוא בחי׳ ז״א. ואמנם צד פנים שלו הוא קדושה גמורה, וצד האחוריים שלו יש שם אחיזה (אל) [של] החצונים כמ״ש. והנה צד הפנים מתחלק לב׳ בחי׳, כי מחציו ולמטה אשר שם האורות של החסדים דאמא מגולים, שם הוא בחי׳ הישוב שבו שוכנים ועומדים שם בני אדם, וכנגד המקום הזה עצמו מן האחור הוא מקום עמידת רחל נוקבא דז״א, וזה סוד שנקרא רחל ארץ כנ״ל, בסוד א״י, ארץ ז״א הנקרא ישראל, לפי שבשיעורה יש שיעור הישוב הנקרא ארץ, על שם שהיא מריצה את פירותיה, כמארז״ל (תנחומא ראה ח). אע״פ שהיא עומדת באחור שהוא מקום חורבה, סופה לחזור בפנים בעת הזווג, ושם לא יש אחיזה אל החיצונים כנודע, לכן נקרא רחל ישובא לא חורבא ח״ו, כי חוזרת פב״פ בעת הזווג. אמנם מחציו של ז״א ולמעלה מצד הפנים שהוא מהחזה ולמעלה, אין כנגדו ישוב כי (הארותיו) [האורות] הם סתומים ואין האורות נמשכין לחוץ כדי שישבו בו בני אדם, לכן נקרא (זהר ח״א קנב ע״א) עלמא (דאתכסייא) סתימא, ושם מקום לאה כנגד האחור אשר איננה נקרא ארץ, ואינה בחי׳ ישוב, כי גם היא נקראת עלמא סתימאה כמ״ש אצלינו. אמנם שם מחציו ולמעלה מצד הפנים הוא מדור אל הנשמות (העליונות) [הנעלמות] הנקרא ג״ע הארץ, אשר עליה נאמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו, עלמא סתימאה. עי׳ המשך בסוף הספר אות א׳.

[2168] עי׳ הערה בסוף הספר אות ב׳.

[2169] היחוד הנעשה בשותפות ישראל, כאומרו ישראל אשר בך אתפאר (אור יקר).

[2170] שיתבע הדין, הללו רשעים והללו רשעים וכו׳, ונמצא פוגם היחוד (אור יקר).

[2171] כה״ג (אור יקר).

[2172] היינו שפע השמאלי, המתחלק חציו לה׳ וחציו לעזאזל (אור יקר).

משלי ולא ידע מהסעודה החשובה ההיא של שמחה שלי ושל בני ויקח החלק ההוא וילך לו ויתרחק מהשמחה של הסעודה שלנו ואם לא שעשה המלך כך לא יתרחק השוטר ההוא מבית המלך.	דההוא סנטירא בגין דיחשיב דסעיד קמאי מדילי ולא ינדע בההיא סעודתא יקירא[2173] דחדוה דילי ודברי ויטול ההוא חולקא ויזיל ליה ויתפרש מחדוה דסעודתא דילן ואי לאו דמלכא עביד הכי לא יתפרש ההוא סנטירא מבי מלכא
כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל תזמינו שני שעירים אחד לי ואחד למקטרג ההוא כדי שיחשב שמסעודה שלי הוא אוכל ולא ידע בסעודת השמחה האחרת שלנו ויקח החלק ההוא וילך לדרכו ויתרחק מביתי כיון שאמא העליונה עולם הבא באה לשרות תוך ההיכל של העולם התחתון למצא אור (להשגיח עליה בהארה) של הפנים דין הוא שלא ימצא המקטרג ההוא ולא בעלי הדין לפניו כאשר מוציא כל הברכות ומאיר לכלם וכל שפע החרות ההוא נמצא וישראל נוטלים מאלו הברכות.	כך אמר קודשא בריך הוא לישראל אזמינו תרין שעירין חד לי וחד להההוא דלטורא בגין דיחשיב דמסעודתא דילי קאכיל ולא ינדע בסעודתא דחדוה אחרא דילן ויסב ההוא חולקא ויזיל לארחיה ויתפרש מביתי[2174] כיון דאמא עלאה[2175] עלמא דאתי אתי למשרי[2176] גו היכלא דעלמא תתאה[2177] לאשכחא נהירו (נ״א לאשגחא עלה בנהירו) דאנפין דין הוא דלא ישתכח ההוא דלטורא ולא מארי דדינין לקמיה כד אפיק כל ברכאן[2178] ואנהיר לכלא[2179] וכל ההוא חירו[2180] ישתכח וישראל נטלי מאינון ברכאן[2181]
שהרי כאשר העולם הבא נכנס להיכל של העולם התחתון ומוצא ששמח העולם התחתון עם בניו בסעודה העליונה ההיא אז הוא מברך השלחן והעולמות כולם מתברכים וכל שמחה וכל הארת הפנים נמצאות שם זהו שכתוב לפני ה׳ תטהרו.	דהא כד עלמא דאתי[2182] עאל[2183] להיכלא דעלמא תתאה[2184] ואשכח דחדי עלמא תתאה[2185] עם בנוי[2186] בההיא סעודתא עלאה כדין איהו בריך פתורא[2187] ועלמין כלהו מתברכין וכל חידו וכל נהירו דאנפין[2188]

[2173] כולה ימינית מאור עליון חכמה, ולכך נקרא ״יקירא״. והיא באמצעות הבינה, ולכך נקראת ״חדוה״, והיינו שהבינה היא בעלת הדינים והשפע השמאלי, והנשפע משם ימשך חלק אל כל הקלי׳, ולכך תשפיע חלק שם לשעירים שהם דינים, והדינים אינם קשים אלא בקשר החצוני שם, על ידי הגורל הוא נבדל מבין הקדושים, ונוטלים הקדושים חלק השפע הטוב, והיינו גורל אחד לה׳ וגורל א׳ לעזאזל (אור יקר).

[2174] מההיכלות, ונכנס דרך נוקבא דתהומא רבא לברך את הזבח וישראל שמחים חג השמחה (אור יקר).

[2175] היא עיקר יוה״כ כנודע (אור יקר).

[2176] ק ע״ב (הערת הזהר).

[2177] כל סוד יוה״כ לקשר הבינה עם המלכות וכו׳, ואמר ״גו היכלא״, שאין ספק שאור הבינה תתפשט בכל העולמות ואפילו בהיכלות ממש, ואם חס ושלום אותו שטן בתוך הקדושים הוא פגם, ואינו נאות שיהנה מברכות העליונות, שהם מג׳ ראשונות, והיינו דמסיק ״כד אפיק וכו׳״ (אור יקר).

[2178] כל מיני ברכה מכל הבחינות (אור יקר).

[2179] כל בחינות הקדושים (אור יקר).

[2180] כל בחינות הברכה מצד הבינה שהיא חירות ודאי (אור יקר), ומ״ש ״כל ההוא״ מורה על ריבוי הבחינות מלמעלה ועושות חירו בבינה (אור יקר).

[2181] כל איזו ברכה שיגרמו התחתונים יש חלק לגורם הברכה, וכיון שישראל הם גורמים היחוד במעשה תיקונם, יש להם חלק בו (אור יקר).

[2182] בינה (אור יקר).

[2183] ע״י הת״ת (אור יקר).

[2184] לברך השכינה וכל הקדושים התלויים ממנה (אור יקר).

[2185] היא המלכות (אור יקר).

[2186] ששבו בתשובה וקשטוה ותקנו בה כל תיקוני סדר יוה״כ (אור יקר).

[2187] מלכות הנקראת שלחן בבחינה שהיא שלחן שכל העולמות אוכלים בה ונשפעים ממנה (אור יקר).

[2188] חג״ת, א״ל אלהי״ם הוי״ה בא״ל אלהים אדנ״י שבה (אור יקר).

	אשתכחו תמן הדא הוא דכתיב (ויקרא טז ל) לפני יהו״ה תטהרו[2189]
כתוב ונתן אהרן על שני השעירם גרלות גורל אחד לה׳ וגורל אחד לעזאזל זוהי השמחה ההיא של המקטרג ההוא כדי שהקדוש ברוך הוא יפיל עמו גורל ומזמין אותו ולא יודע שאש דולק שם על ראשו ועל העם שלו כמו שנאמר כי גחלים אתה חתה על ראשו.	כתיב (שם ח) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליהו״ה וגורל אחד לעזאזל דא איהו ההוא חדוה דההוא דלטורא בגין דקודשא בריך הוא יטיל עמיה גורל[2190] וזמין ליה ולא ידע דנור דליק אטיל על רישיה ועל עמא דיליה כמה דאת אמר (משלי כה כב) כי גחלים אתה חותה על ראשו[2191]
וסימנך (אסתר ה) אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי וכתוב ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב בחלק ההוא שנוטל והולך לו ובסוף כאשר בא המלך העליון לבית המלכה המלכה מבקשת עליה ועל בניה ועל עמה מן המלך.	וסימנך (אסתר ה יב) אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי וכתיב (&) ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב בההוא חולקא דנטיל ואזיל ליה ולבתר כד אתי מלכא עלאה לבי מטרוניתא מטרוניתא תבעת עלהא ועל בנהא ועל עמא מן מלכא
ואפילו בזמן שישראל בגלות ומתפללים תפלות בכל יום היא עולה ביום זה לפני המלך העליון ומבקשת על בניה ואז נגזרות כל אותן נקמות שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות עם אדום ונגזר איך עתיד המקטרג הזה לעבר מן העולם כמו שנאמר בלע המות לנצח.	ואפילו בזמנא דישראל בגלותא וצלו צלותין בכל יומא איהי סלקת ביומא דא לקמי מלכא עלאה ותבעת על בנהא וכדין אתגזרו כל אינון נוקמין דזמין קודשא בריך הוא למעבד עם אדום ואתגזר היך זמין דלטורא דא לאתעברא מעלמא כמה דאת אמר (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח
וסימנך בזמן הגלות (אסתר ז) כי נמכרנו אני וגו׳ כי אין הצר שוה בנזק המלך מה זה בנזק המלך כמו שנאמר (יהושע ז) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול שהרי השם העליון לא מתקיים בקיומו וזהו בנזק המלך.	וסימנך בזמנא דגלותא (אסתר ז ד) כי נמכרנו אני וגו׳ כי אין הצר שוה בנזק המלך מאי בנזק המלך כמה דאת אמר (יהושע ז ט) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול דהא שמא עלאה לא אתקיים בקיומיה[2192] ודא איהו בנזק המלך
ואז והמן נבעת מלפני המלך והמלכה אז אור הפנים וכל שמחה נמצאת וישראל יוצאים לחרות ביום ההוא ואז מהיום ההוא והלאה חרות ושמחה בגלוי לשלט	וכדין והמן נבעת מלפני המלך והמלכה כדין נהירו דאנפין וכל חידו אשתכח וישראל נפקי לחירו בההוא יומא כדין מההוא יומא ולהלאה חירו וחדוה באתגליא לשלטאה

[2189] קעב (הערת הזהר). ממש עם השכינה, ״לפני ה׳׳ ת״ת שהוא מתייח׳ עמה, שעל ידי כך הבינה באה שם (אור יקר). פי׳ בינה כמ״ש בפרשת אחרי מות, כד אתי מלכא עילאה, פי׳ בינה, כמ״ש לעיל, כד עלמא דאתי עאל להיכלא דעלמא תתאה (מ״מ).

[2190] אינו נראה לו שחלק הראוי עליו משפיעים עליו, אלא חושב שחלקו בחלק גבוה שוה בשוה, וזה אינו שהגורל מפריד חלק ה׳ לה׳ וחלק עזאזל לעזאזל (אור יקר).

[2191] ״גחלים״ הם גזרות העונות. ״אתה חותה על ראשו״ הקב״ה גוזר יסורין על ישראל, ונתן לו רשות למחוק עונותם על ידי יסורין כך וכך, והיינו ויסרתיך למשפט, ולזה הם גחלים עליו, כאומרו הוי אור שבט אפי, שאחר שישראל נטהרים, כשקבלו עליהם את הדין, והם שמחים עם ה׳. והמן זה סמא״ל, נגזר עליו ביטולו וכל גזרות קשות, וכך הוא המן בצערו כפרתן של ישראל, תקנו ישראל ושבו בתשובה ונתכפרו, נמצא כל מה שנשפע דין ויכולת, נח ויחולו על המן, גחלים על ראשו, אחר טהרת ישראל (אור יקר).

[2192] פי׳ שאלהים אלה הם ו״ק דז״א ששם אחוזים ישראל, ומי דאלהים הם נה״י דבינה שבתוך ז״א, ואם יאבדו ישראל ח״ו, אזי אלה מאלהים נפגמת, ולא נשאר רק מי, וזהו ומה תעשה לשמך הגדול, וכמ״ש בסבא דמשפטים (מ״מ).

עליהם ואז צריך לשמח עמהם מכאן והלאה כמו שנתנו לו חלק להתרחק מהם כך גם נותנים לשאר העמים להתרחק מהם למטה.	עלייהו כדין בעי למחדי עמהון מכאן ולהלאה כמה דיהבו ליה חולקא לאתפרשא מנהון הכי נמי יהבין לשאר עמין לאתפרשא מנהון לתתא
בא וראה מה הוא סוד הקרבנות להקריב שעיר (כנגד שעיר) ולא דבר אחר ומדוע שעיר בראש חדש וכאן גם כן שעיר אלא אם תאמר משום שהוא צד שלו טוב מדוע לא היה עז.	תא חזי מה הוא רזא דקרבנא לקרבא שעיר (לקבל שעיר)קלו ולא מלה אחראֿ[2193] ואמאי שעיר בראש חדש והכא נמי שעיר אלא אי תימא בגין דאיהו סטרא דיליהּ[2194] יאות אמאי לא הוי עז[2195]
אלא דבר זה צריך והוא נמצא לבעלי כשופים שכל מעשיהם במה שלא (מתחבר) יהיה בנקבה ועל זה שעיר שלא התחבר בנקבה בכל הצדדים שלו עז כאשר התחבר בנקבה ומשום שהוא מלך נותנים לו משום הכבוד שלו זה שלא התחבר בנקבה ולא נתן כחו לאחר וזה ידוע לאותם המכשפים שמשתמשים במעשים אלה ומפני כך שורים על השעיר ההוא כל אותם החטאים.	אלא מלה דא אצטריך ואיהי אשתכחת למאריהון דחרשין דכל עובדייהו במה דלא (אתחבר) יהא בנוקבא[2196] ועל דא שעיר לא אתחבר בנוקבאקלח בסטרין דיליה כלהו[2197] עז כד אתחבר בנוקבא ובגין דאיהו מלכא יהבין ליה בגין יקרא דיליה האי דלא אתחבר בנוקבא ולא יהיב חיליה לאחראֿ[2198] ודא אשתמודע לאינון חרשין דמשתמשין בהני עובדי ובגיני כך שדיין על ההוא שעיר כל אינון חטאיהון
בא וראה אף על גב שהוא חלק לצד האחר ההוא סוד כאן כל אלו צדדים אחרים שלמטה (שנקראים מצולות ים) כולם טמאים יותר וכל מה שיורדים מדרגות תחתונות כך הטמאה שלהם יותר ומפני כן בעז חלקם יותר משום שהשערות	ותא חזי אף על גבֿ[2199] דאיהו חולקא לההוא סטרא אחרא רזא הכא כל הני סטרין אחרנין דלתתא (ס״א דאקרון מצולות ים) כלהו מסאבין יתיר וכל מה דנחתין דרגין תתאין[2200] הכי מסאבו דלהון יתיר ובגין כך בעז יתיר חולקיהון[2201] בגין דשערא
	קפה/ב
שלו תלויות יותר מבהמה אחרת כמו שדין שלהם תלוי למטה בטמאה אבל מלכות הרשעה הזו האחרת מלך של הכל בצד ההוא הטמאה שלו היא יותר מבחרת ולא טמאה שלימה כאלה התחתונים ועל זה שעיר שהשער שלו לא תלוי ולא חלק לא חלק מפני הטמאה ההיא שלו ולא	דיליה תליא יתיר מבעירא אחרא כמה דדינא דלהון תלי לתתא במסאבו אבל האי מלכו חייבתא אחרא מלכא דכלא בההוא סטרא ברור איהו יתיר מסאבו דיליה ולא מסאבו שלים[2202] כהני תתאי ועל דא שעיר דשערא דיליה לא תליא ולא שעיע לא שעיע

[2193] ור״ל שהיה לנו להקריב פר או כשב (מ״מ).
[2194] לקמן רסט ע״א (לש״ו). עי׳ הערה בסוף הספר קפד ע״ב אות ב׳.
[2195] עז הוא גדול ולא שעיר שהוא קטן (מ״מ).
[2196] דאל אחר אסתרס ולא עביד פירין (רח״ו) עי׳ לעיל קג ע״א.
[2197] דהיינו כל הסט״א רוצים בסטרין דיליה (מ״מ).
[2198] הוא טעם אחר שהטעם הא׳ הוא שהשעיר עדיין לא עביד פירין, ואל אחר לא עביד פירין. והטעם הב׳ הוא, כיון דאיהו מלכא, יהבין ליה האי דלא יהיב חיליה לאחרא (מ״מ).
[2199] פי׳ הוא טעם ג׳, כי עז שערא דיליה תלייא ולא שעיע שהם דינים קשים אבל השעיר שערא דיליה לא תלייא ולא שעיע, ולכך יהבין ליה האי שעיר, שאין בו טומאה כל כך (מ״מ)
[2200] דהקליפה עליונה הוא אינו טמא ומזוהם כ״כ, והיא גדולה יותר במעלה מהתחתונה (דע״ה ח״ב קכה ע״ב)
[2201] עי׳ לעיל קלט ע״א (לש״ו).
[2202] הקליפה עליונה הוא אינו טמא ומזוהם כ״כ, והיא גדולה יותר במעלה מהתחתונה (דע״ה ח״ב קכה ע״ב).

תלוי כדי שלא תתחזק בו טמאה כאלה התחתונים ועל זה ודאי שעיר ולא אחר.	בגין דההוא מסאבו דיליה ולא תליא בגין דלא יתתקף ביה מסאבו כהני תתאי ועל דא ודאי שעיר ולא אחרא
כפור מדוע נקרא כפור אלא מפני שמנקה כל טמאה ומעביר אותה מלפניו ביום ההוא ועל זה יום כפור יום של נקיון וכך קוראים לו שכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם כי היום הזה צריך לו לכתב מה זה כי ביום הזה אלא משום שמטהר מקדש למעלה ומתנקה (ומאיר) כתוב כי ביום הזה יכפר עליכם יכפר וינקה בתחלה ביום הזה כדי שיטהר ולבסוף עליכם.	כפור אמאי אקרי כפור אלא בגין דנקי כל מסאבו[2203] ואעבר ליה מקמיה בההוא יומא ועל דא יום כפור יומא דנקיותא והכי קרינא ליה כתיב (ויקרא טז ל) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם כי היום הזה מבעי ליה מאי כי ביום הזה אלא בגין דאתדכי מקדשא[2204] לעילא ואתנקי (נ״א ואתנהיר) כתיב (&) כי ביום הזה יכפר עליכם יכפר וינקי בקדמיתא[2205] ביום הזה בגין דיתדכי ולבתר עליכם[2206]
עוד יכפר ביום הזה וינקה לו בתחלה וכל זה עליכם בסבתכם צריך לנקות אותה ולטהר אותה תחלה יכפר מי יכפר אלא זהו עולם העליון שמאיר ומנקה לכלם ועל זה כל צדדים רעים שנקראים מצולות ים עוברים וכמו שאותן מצולות ים תלויות כך גם תלויות שערות (שלו שהוא צד) שלו שהוא צד שלהם ושער של הצד ההוא לא חלק.	תו יכפר ביום הזה וינקי ליה בקדמיתא וכל דא עליכם בגיניכון אצטריך לנקאה ליה ולדכאה ליה בקדמיתא יכפר מאן יכפר אלא דא הוא עלמא עלאה דנהיר ונקי לכלא ועל דא כלהו סטרין בישין דאקרון מצולות ים[2207] אתעברו וכמה דאינון מצולות ים תליין הכי נמי תלייא שערא (ס״א דיליה דההוא סטרא וכו׳) דיליה כל ההוא סטרא דלהון ושערא דההוא סטרא לא שעיע
כמו זה כתוב וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכל חטאתם צריך לו לומר אלא להנאה שלהם מכאן והלאה לכל חטאתם שלא יכול המקטרג לשלט עליהם (ועל זה) ביום כפור שהוא העברת כל החובות ונקוי שלהם צריכים ישראל לנקות עצמם וללכת יחפי רגלים כמלאכי עליון חמשה ענויים כדי להעזר בחמשה צדדים עליונים שיום הכפורים מוציא אותם והם שערים שלו.	כגוונא דא כתיב (ויקרא טז טז) וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכל חטאתם מבעי ליה אלא להנאה להון מכאן ולהלאה לכל חטאתם דלא יכיל מקטרגא לשלטאה עלייהו (ועל דא) ביומא דכפור דאיהו קנוחא דכל חובין ונקיו דלהון בעאן ישראל לנקאה גרמייהו ולמהך יחפי רגלין כמלאכי עלאין חמש ענויין בגין לאסתייעא מחמש סטרין עלאין[2208] דיומא דכפורי אפיק לון ואינון תרעין דיליה

[2203] לשון "וכפרתם את הבית", לשון נקיות, היינו טומאות ישראל ועונותיהם, מתכפר כל עון ועון כפי שיעורו, מי שהוא מתכפר מיד, מי שהוא מתכפר ביסורין, מי שהוא מתכפר במיתה (אור יקר).

[2204] היינו המלכות, והכוונה שהספירות בעצמם הם נפגמות בעונות התחתונים, והאי סבא סבירא ליה דכולא תליא במלכות, כדפי׳ לעיל, שכפי שהיא נתקנת מלמטה, כך משפיע לה הבינה מלמעלה, והיינו שהפגם בה ובספירותיה, ולכך התיקון האמיתי בה, שירד האור העליון וילבן השחרות, ויאיר החושך, ויטהר הפגם, והיינו ביום הזה יכפר ודאי שהיום בעצמו נטהר מפגם ראשונה (אור יקר).

[2205] פי׳, תחלה אנו מתקנים מדת המלכות שנקרא יום הזה, ואח״כ ישראל, ולפיכך שני מלת עליכם, ר״ל למה צריכים המלכות כפרה בגיניכון (מ״מ).

[2206] שתחלה יושפע הטהרה ונקיון הפגם למעלה, ואחר כך ירד למטה ויטהר את ישראל, בסוד נשמתם רוחם ונפשם וגופם, והטהרה ירד מלמעלה למטה, ופירש עוד עליכם, בשבילכם, משום דקרא יתירא הוא וכו׳ (אור יקר).

[2207] פי׳ שהם מסיגי הגבורות שבמלכות (מ״מ).

[2208] פי׳ ה׳ גבורות באימא שבאים למלכות ביוה״כ (מ״מ).

ואם שתיה מחשיב שהיא מצד של יצחק הרי ששה ואף על גב שבכלל אכילה היא ואז הם ששה וענוי אחרון תשמיש המטה הוא ובדרגה ששית נמצא וכנגדה אנו עושים ענוי זה.	ואי שתיה קא חשיב דאיהו מסטרא דיצחק הא שית[2209] ואף על גב דבכלל אכילה איהו וכדין אינון שית וענויא בתראה תשמיש המטה איהו ובדרגא שתיתאה שכיח[2210] ולקבליה אנן עבדין ענויא דא[2211]
כתוב (במדבר כט) ובעשור לחדש השביעי הזה וכתוב (ויקרא כג) אך בעשור לחדש בעשור בעשירי צריך לו לומר מה זה בעשור אלא משום שעתה ביום זה כל מדרגות עליונות באות אלו על אלו לשרות על הלבנה ולהאיר אותה וכולן בסוד של עשר עד שעולה למאה וכאשר עומדת בסוד של מאה אז הכל אחד ונקרא יום הכפורים ועל זה בעשור כמו שאתה אומר זכור שמור שכלם באים כדי לעשר ולהאיר בסוד של עשר.	כתיב (במדבר כט ז) ובעשור לחדש השביעי הזה וכתיב (ויקרא כג כז) אך בעשור לחדש בעשור בעשירי מבעי ליה מאי בעשור אלא בגין דהשתא ביומא דא כל דרגין עלאין[2212] אתיין אלין על אלין למשרי על סיהרא ולאנהרא לה וכלהו ברזא דעשר עד דסלקא למאה וכד קיימא ברזא דמאה כדין כלא חד ואקרי יום הכפורים ועל דא בעשור[2213] כמה דאת אמר זכור שמור[2214] דכלה אתיין בגין לעשרא ולאנהרא ברזא דעשר
החזיר הזקן הזה ראשו כנגד רבי שמעון ואמר לו (רבי שמעון) הרי ידעתי ששאלה תקשה בכאן בעשור לחדש השביעי אמר לו רבי שמעון ודאי (זה בעשירי נכון הוא וכן הוא אבל בעשור מדוע וכו׳) בעשור נכון הוא אם כך הוא מדוע עולה למאה והרי מהפסוק לא נראה אלא שעולה לשבעים ממשמע שכתוב בעשור לחדש השביעי וכאשר מעשרים לשביעי עשר פעמים הרי ודאי עולה לשבעים אמר לו	אהדר האי סבא רישיה לקבליה דרבי שמעון ואמר ליה (רבי[קלח] שמעון) הא ידענא דשאלתא תבעי בהאי בעשור לחדש השביעי אמר ליה רבי שמעון ודאי (ס״א דא[קמ] בעשירי יאות[2215] הוא והכי הוא אבל בעשור אמאי וכו׳) בעשור יאות הוא אי הכי הוא אמאי סליק למאה והא מקרא לא אתחזי אלא דסליק לשבעין משמע דכתיב (&) בעשור לחדש השביעי וכד מעשרי לשביעאה עשר זמנין[2216]

[2209] פי׳ נגד ו״ק דאימא (מ״מ). יכוין לכל א׳ מה׳ עינוין למדתו העליונה, שעל ידי התעוררות הה׳ עינויים אלה פה עמנו היום, מתעוררת התשועה לישראל לכפר עליהם מה׳ מדות עליונות, אשר בהם התפשטות, אם לבינה אם הבנים, דבה חירו דכולא, והיא מוציאתם אל הגלוי למטה, ומעשה ידינו כוננה עלינו. וע״י עינוי האכילה ושתיה, מתעוררים חסד לאברהם ופחד יצחק, וע״כ שתיה בכלל אכילה, כי שתיה מסטרא דיצחק, וצריך לכלול אותו בימין לעולם, כי זהו סוד העקידה, אברהם הוא איש החסד, ויצחק ה״ס הגבורה, אש ממים. וכדי להמתיק אותו שלא יחריב העולם, בא ענין העקידה, כדי שיהיה לעולם נכנע ונקשר אל החסד, ולכן אמרו שתיה בכלל אכילה, והם א׳. והרחיצה ליעקב. והסיכה לנצח, ונעילת הסנדר להוד, ותשמיש המטה לצדיק יסוד עולם. והדברים אלו מבוארים בזהר תצוה ה׳ עינויין בגין וכו׳ וענוייא בתרייתא תשמיש המטה איהו ובדרגא שתיתאה שכיח (מ״מ).

[2210] פי׳ ביסוד שמאימא אנו מושכים ליסוד דז״א כמ״ש בפרשת משפטים בסוד עונ׳ טמירא (מ״מ).

[2211] ובכל עינוי מאלו הה׳ יכוין לתקן את אשר עיוותו וכו׳, ואף גם זאת בתתו אל לבו מעשה ידי אדם אשר בעפר יסודו, כי ידמה לעליון. כי הנה, ה׳ דברים אלו, אכילה ושתיה ורחיצה וכו׳, הם למעלה בשאר ימות השנה הארות עליונים, שמקבלת שכינת עוזינו במספר שמות קדושים, אשר עולה מספר השמות ההם כמספר כל א׳ מאלו הה׳ אכיל׳ וכו׳. אך ביום הזה, ותעליה אמה ונאדרת בתאומת׳ יחד אימא ובתה ותעני׳ אימא, ואינה מקבלת ה׳ דברים אלו ממנה. וכנגדה אנו אסורים ג״כ בה׳ דברים גשמיים אלו למטה, ואולם היא מקבלת ביוה״כ הארותי׳ גבורות פחדה מאימא לפני מ״ה א׳ גבור׳ גשמים פנימיים שממדת חסד אימא עד הודה, בקול ה׳ תפלות שאנו מתפללים היום, בערבית גבורת חסד דאימא, ובשחרית גבורת גבורתה ובמוסף גבורה שבת״ת ובמנחה גבורה שבנצח, ובנעילה גבורה שבהוד (מ״מ).

[2212] פי׳ י״ס דאימא משפיעים למלכות, וז״ש כדין כולא חד ואיקרי יוה״כ (מ״מ).

[2213] ר״ל מספר עשיריות (מ״מ).

[2214] שהוא מקור (רח״ו).

[2215] ור״ל אלו כתיב בעשירי יאות דקרא כפשטיה, אבל כיון דכתיב בעשור, דרשינן מספר עשיריות שהם מאה (מ״מ).

[2216] דהיינו עשר פעמים ז׳ הם ע׳ ואמאי הם מאה (מ״מ).

על זה החזרתי ראשי כלפיך שהרי ידעתי שחכם אתה.	הא ודאי סליק לשבעין אמר ליה על דא אהדרנא רישא לגבך דהא ידענא דחכימא אנת
בא וראה שני סודות כאן אחד שהרי הלבנה נקראת חדש השביעי ומפני כן נקרא חדש השביעי עשור מפני שכשמאירים לה עשר פעמים הרי מאה ועוד דבר זה שאמרת ודאי לשבעים עולה ביום זה (ובמדרגה של שבעים היא ובמדרגה של מאה היא לדרגה של מאה להשלים ולהאיר) ובדרגה זו של שבעים שהרי ביום זה נוטל לכל עם ישראל לדון וכולם עומדים בנשמה יותר מהגוף שהרי ביום זה ענוי של הנפש הוא ולא של הגוף כמו שנאמר ועניתם את נפשתיכם כי כל הנפש אשר לא תענה ויום זה לוקח לכל הנפשות ונמצאות ברשותו ואם לא עומדת בסוד (ברשות) של שבעים אין לה רשות בנפשות (לעמד שם) שעמידת הנפשות בסוד	תא חזי תרין רזין הכא[2217] חד דהא סיהרא חדש השביעי אקרי ובגין כך אקרי חדש השביעי עשור בגין דקא מנהרין לה עשר זמנין הא מאה ותו האי מלה דקאמרת ודאי לשבעין סליקא בהאי יומא (ובדרגא דשבעין[2218] איהו ובדרגא דמאה איהו לדרגא דמאה לאשלמא ולאנהרא) ובהאי דרגא דשבעין דהא ביומא דא נטיל לכל עמא דישראל למידן וכלהו קיימין בנשמתא יתיר מגופא דהא ביומא דא ענויא דנפשא איהו ולא מגופא כמה דאת אמר ועניתם את נפשותיכם כי כל הנפש אשר לא תעונה והאי יומא נטיל לכל נפשאן והוו ברשותיה ואי לא קיימא ברזא (נ״א ברשותא) דשבעין לית ליה רשו בנפשאן (ס״א לקיימא תמן) דקיומא דנפשאן ברזא
	קפו/א
של שבעים כמו שנאמר (תהלים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו׳.	דשבעין כמה דאת אמר (תהלים צ י) ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו׳
ואם תאמר נפשות הילדים שלא השלימו לשבעים שנה לא שולטת בהם ודאי ששולטת בהם אבל לא בשלמות כמי שזכה לימים הרבה למצוות התורה ועם כל זה בכל שבעים שנה היא הולכת ועל זה למדנו אחד המרבה ואחד הממעיט מה זה אחד ביחוד של שבעים שנה מי שמרבה ומי שממעיט.	ואי תימא[2219] נפשאן דרביי דלא אשלימו לשבעין שנין לא שלטא בהו[2220] ודאי שלטא בהו[2221] אבל לא בשלימו כמאן דזכי יומין סגיאין לפקודי אורייתא[2222] ועם כל דא בכלהו שבעין שנין אזלא[2223] ועל דא תנינן אחד המרבה ואחד הממעיט מאן אחד ביחודא דשבעין שנין מאן דאסגי ומאן דאמעיט
ועל זה ביום הכפורים עוברת בכל	ועל דא ביומא דכפורי אעבר בכלהו שבעין

[2217] פי׳ הכל אמת, אנו דורשים עשור מספר עשיריות, דהיינו מאה. ועוד אנו עושים עשר פעמים ז׳, שהם ע׳, והיא בינ׳ שנק׳ ע׳ (מ״מ).

[2218] בינה (רח״ו). וביאור הענין היטב, שדורשים עשור לשון מקור, שהם מאה שמשפיעים בה ״ס דאימא. ודורשים ג״כ ע׳, לרמוז שעלתה המלכות וקיבלה ו״ק דז״א, ואח״כ עלתה עד הבינה שנק׳ ע׳. ולפי זה סדר העליה הוא, ע׳ תחלה לרמוז שאחזה בז״א שהוא ו״ק, ועלתה עד הבינה, וז״ס ע׳. ואח״כ סוד עשור, שהיא מאה לרמוז שמקבלת מי״ס דבינה (מ״מ).

[2219] לדידך דאמרת שהיא כוללת הנפשות, מטעם היותם בסוד השבעים והזקנה, אם כן הבחורים לא תכלול, שאינם בעלי שבעים, וא״א להם להכלל בבחינת השבעים כתות [כחות] (אור יקר).

[2220] פי׳, כיון שאנו אומרים שהיא בדרגא דע׳ שרומז לבינה, א״כ התינוקות שהם פחות מע׳, אינה שולטת בהם. ותירץ, שכל הנשמות מתחלת לידתם עד סוף ע׳ הם ברשותה, לפי שכל הו״ק עד הבינה שנק׳ ע׳, מקבלת מהם הארה ונותנת לישראל (מ״מ).

[2221] ויהיו לעולם המדרגות בה שבעים, והולכת וקולטת מבן עשרה במדרגה האחת, ומבן עשרים במדרגה השנית, ומבן שלשים בשלשה מדרגות, וכן יוסיפו וילכו עד שבעים, שאז היא קולטת בן שבעים בשלימות בכל שבע מדרגות (אור יקר).

[2222] שנשלם בכל השבע מדרגות, אמנם לעולם המלכות בעלת שבעים, וכוללת כל בחינת השבעים אפילו צעיר לימים (אור יקר).

[2223] המלכות, אפילו על בן עשר או על בן עשרים, וכיוצא, שהיא לא תחסר משבעים, אמנם אין האדם משלים עד שתמלא הע׳ (אור יקר).

השבעים ונשלמת דרגה זו בכלם וכל הנשמות עולות לפניו ודן את כולן בדין והקדוש ברוך הוא מרחם על ישראל ביום זה מי שלא העביר טנוף מרוחו לכפר עליו (ביום זה) כאשר עולה תפלתו ביום זה טובע במקום ההוא שנקרא רפש וטיט והוא מצולות ים ולא עולה להיות עטרה בראש המלך.	ואשתלים האי דרגא בכלהו וכל נשמתין סלקין קמיה ודאין להון בדינא וקודשא בריך הוא חיים עלייהו דישראל ביומא דא מאן דלא אעבר טינא מרוחיה לכפרא עליה (ביומא דא) כד סליק צלותיה בהאי יומא טבע בההוא אתר דאקרי רפש וטיט ואיהו מצולות ים[2224] ולא סליק לאתעטרא ברישא דמלכא
ביום זה לא צריך בן אדם לפרש חטאיו בפני אחר משום שכמה הם שלוקחים הדיבור ההוא ומעלים אותו למעלה ויש עדים בדבור ההוא ומה משכבת חיקך שמר פתחי פיך כל שכן אלו שהולכים ומסתכלים לקטרג עליהם ומעידים עליהם וכל שכן שעזות הוא לפני הכל וחלול שמו של הקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך (מכאן והלאה סוד באופן אחר).	ביומא דא לא אצטריך בר נש[2225] לפרשא חטאוי[2226] קמי אחרא בגין דכמה אינון דנטלי ההיא מלה וסלקי לה לעילא ואית סהדין בההיא מלה ומה (מיכה ז ה) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך כל שכן אינון דאזלי ועייני לקטרגא לון וסהדי עליה וכל שכן דחציפו איהו לקמי כלא וחלול שמא דקודשא בריך הוא ועל דא כתיב (קהלת ה ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך (מכאן ולהלאה רזא בגוון[2227])
פתח ואמר החדש הזה לכם ראש חדשים וגו׳ וכי כל הזמנים והחדשים אינם של הקדוש ברוך הוא (אלא חדשיכם לא כתוב) אלא החדש הזה לכם שלי הוא אבל אני מסרתי אותו לכם שלכם הוא בנגלה אבל שביעי שלי הוא ועל זה הוא בכסה ולא בגלוי חדש שלכם הוא מסדר כסדר אותיות אביב שהוא א׳ ב׳ ג׳ י״ב הוא סוד אות ג׳ (והוא א׳ ב׳ ג׳ כסדר האותיות) אבל החדש השביעי שלי הוא מסוף האותיות (תשרי) למה אתם ממטה למעלה ואני ממעלה למטה.	פתח ואמר (שמות יב ב) החדש הזה לכם ראש חדשים וגו׳ וכי כלהו זמנין וחדשין לאו אינון דקודשא בריך הוא (אלא חדשיכם לא כתיב) אלא החדש הזה לכם דילי איהו אבל אנא מסרית ליה לכון דלכון איהו באתגליא[2228] אבל שביעאה דילי[2229] איהו ועל דא איהו בכסה ולא באתגליא ירחא דלכון איהו בסדורא כסדר דאתוון אביב דאיהו אב״ג[2230] י״ב איהו רזא דג׳[2231] (ס״א ואיהו אב״ג כסדרא דאתוון) אבל ירחא שביעאה דילי איהו מסופא דאתוון (ס״א תשרי)קמא מאי טעמא אתון מתתא לעילא[2232] ואנא מעילא לתתא
זה שלי בראש החדש אני הוא בכסוי ובעשרה לחדש אני הוא משום שאני	האי דילי ברישא דירחא אנא איהו

[2224] שלח קסג ע״ב (הערת הזהר).

[2225] ויקרא רלא ע״א (הערת הזהר).

[2226] בפרשת תצוה דף קפו נראה שאסור להתודות בר״ה, ובפ׳ פנחס דף רלא אמר דבעי לפרשא חטאוי, והנה הכא שאוסר הוא בקול רם, ומקום המתיר הוא בלחש בעת תקיעת שופר, וקשה דהכא ביוה״כ מדבר. ונראה שהרב ז״ל מפרש מ״ש ביומא דא וכו׳ קאי אדסמיך ליה, פתח ואמר עד שביעאה דילי איהו, וע״ד איהו בכסא ולא באתגליא. ונודע שר״ה עליה כתיב בכסא ליום חגנו, והכריחו לזה ממ״ש נטלי ההוא מלה ועייני לקטרגא, ואי ביוה״כ אין לשטן שליטה. ועוד אי ביוה״כ איירי, אתי דלא כמאן, דאפילו לרע״ק אין צירך לפרט, ואם רצה לפרט הרשות בידו אפילו בקול רם, והכא אוסר. אלא ודאי בר״ה איירי. ותירוץ הרב דהכא מיירי בקול רם דייק מלשון הזהר ממ״ש דחציפא איהו קמי כולא משמע בקול רם (מ״מ).

[2227] ס״א אחרא (הערת הזהר).

[2228] מלכות (מ״מ).

[2229] בינה (מ״מ).

[2230] פי׳ כיון די״ב דאביב הם ג׳ א׳ כג׳ עם א״ב דאביב הם אב״ג (מ״מ).

[2231] י״ב בחשבון קטן ג׳ (רח״ו)

[2232] פי׳ שישראל הם במלכות שהוא ניסן שרמוז באב״ג והם עולים ממטה למעלה מא׳ לב׳ מב׳ לג׳ וכו׳ אבל בינה היא בסוד תשרי שהם מעילא לתתא (מ״מ).

בחמש ראשונות ובחמש אחרונות ובחמש שלישיות בתחלת החדש אני הוא משום חמשה ימים בעשרה לחדש אני הוא משום חמשה ימים אחרים בחמשה עשר לחדש אני הוא משום חמש שלישיים.	באתכסייא בעשרה דירחא אנא איהו בגין דאנא בחמש קדמאי[2233] ובחמש אחרנין ובחמש תליתאי בקדמיתא דירחא אנא איהו בגין חמשה יומין בעשרה דירחא אנא איהו בגין חמש יומין אחרנין בחמשה עשר דירחא אנא איהו בגין חמש תליתאי
למה כל זה משום שכל חדש זה הוא מעולם העליון ועולם העליון בסוד חמש הוא בכל זמן וזמן ולכן חדש זה הוא בכסוי ולא בגלוי משום שעולם העליון בכסוי הוא וכל דבריו בהסתר וחדש זה הוא של הקדוש ברוך הוא לבדו כיון שמגיע יום הט״ו לחדש אז מתגלה הכל הוא מגיע בהתחדשות הלבנה ונשלמת הלבנה ומאירה מאמא העליונה ועומדת להאיר לתחתונים מתוך האור העליון ועל זה נקרא ראשון כמו שנאמר (ויקרא כג) ולקחתם לכם ביום הראשון עד עכשיו עומדים כל הימים בסוד עליון מכאן יורדים לסוד תחתון.	מאי טעמא כולי האי בגין דכל ירחא דא מעלמא עלאה איהו ועלמא עלאה ברזא דחמש איהו בכל זמנא וזמנא ובגיני כך ירחא דא איהו בכסה ולא באתגליא בגין דעלמא עלאה בכסה איהו וכל מלוי באתכסייא וירחא דא דקודשא בריך הוא איהו בלחודוי כיון דמטא יומא דחמיסר כדין גלייא כלא איהו בחדתותא דסיהרא וסיהרא אשתלימת ואתנהירת מאימא עלאה וקיימא לאנהרא לתתאי מגו נהורא דלעילא ועל דא אקרי ראשון כמה דאת אמר (ויקרא כג מ) ולקחתם לכם ביום הראשון עד השתא קיימי כלהו יומין ברזא עלאה מכאן נחתין לרזא תתאה
בא וראה מיום העליון היו ימים אלו הראשונים סוד של העולם העליון מי דן דין של העולם שהרי דין לא נמצא בזה העולם אלא מדין התחתון (סוד) שזה אלהי כל הארץ יקרא שאם תאמר דין העולם דן למעלה אם כן לא היה נקרא עולם החרות עולם שהוא אור של כל העולמות עולם של כל החיים עולם של כל החרות ואם תאמר מדין של יצחק אם הוא מעורר דין לגבי העולם הזה לא יכולים כל העולם לסבל שהאש העליון התקיף ההוא אין מי שסובל אותו אלא אש שלמטה שהוא אש שסובל אש.	תא חזי מיומא עלאה הוו אלין יומין קדמאין רזא דעלמא עלאה מאן דאין דינא דעלמא דהא דינא לא אשתכח בהאי עלמא אלא מדינא תתאה (ס״א רזא) דדא (ישעיה נד ה) אלהי כל הארץ יקרא[2234] דאי תימא דינא דעלמא דאין לעילא אי הכי לא אתקרי עלמא דחירו עלמא דנהירו דכל עלמין עלמא דכל חיין עלמא דכל חירו ואי תימא מדינא דיצחק אי איהו אתער דינא לגבי האי עלמא לא יכלין כל עלמא למסבל דההוא אשא תקיפא עלאה לא אית מאן דסביל ליה אלא אשא דלתתא דאיהו אשא דסביל אשא

[2233] יובן במ״ש האריז״ל כי בר״ה ננסרים הדינים שהם הגבורות הראשונות שבז״א למלכות, וביוה״כ מקבלת הג׳ אחרים מאימא, ובט״ו לחדש מקבלת תשלום ה׳ חסדים דאימא, לפי שנכנסו בד׳ ימים שבין יוה״כ לסוכות ד׳ חסדים של הוד ונצח ות״ת וגבורה, וחסד דחסד הגדול שבהם נכנס בט״ו לחדש, ולכך הוא יו״ט, ונכנסים ג״כ של ז״א, ומתחילים להיכנס מיום א׳ שהוא יו״ט ה׳ חסדים דז״א ע״י הלולב, וע״י ההקפות נכנסים המקיפים דז״א, ושל אימא נכנסים בהמקיפים ע״י הסוכה עכ״ל, נמצא שבר״ה נכנסים הה׳ גבורות הראשונות שהיו בז״א למלכות, וביוה״כ מקבלת ה׳ גבורות דאימא, ובט״ו לחדש נכנסים ה׳ חסדים, ונשלמים ומתחילים ג״כ דז״א, ולכן אמר כאן בחמש קדמאי ובה׳ אחרנין ובה׳ תליתאי, ומפרש בקדמיתא וכו׳ הם הג׳ הראשונות ומ״ש בעשרה דירחא וכו׳, הם ה״ג דאימא ביוה״כ, ומ״ש בט״ו דירחא וכו׳ הם ה׳ חסדים דאימא וחמש חסדים דז״א (מ״מ).

[2234] מתנהגים כל העולמות בי״ע על ידה, ע״י יחודה בז״א, שהוא היחוד דהוי״ה אדנ״י ונכלל בה ע״ז כל האצילות כולו ביחוד אור א״ס שבו, ונעשית ע״ז אדון כל הארץ, ואלהי כל הארץ יקרא (וכמ״ש בפרשת בראשית נ ע״ב ופ׳ וירא צט ע״ב בסתרי תורה שם וכן שם ק׳ ע״ב ע״ש, ופ׳ משפטים קו ע״א ופ׳ תרומה קעא ע״ב ופ׳ תצוה קפו ע״א) (הקדו״ש מה ע״א), אותו הגילוי גופה הוא אשר המציא את כל העולמות בי״ע, בכל מציאותם בכלל ובפרט, ומשגיח בהם ומנהיג אותם תמיד בכל ענייניהם מעולם ועד עולם, ולכן נקרא הוא ית״ש ע״י גילויו בהמלכות הכללי דאצילות בשם אדנ״י, שהוא אדון כל הארץ, וכן בשם אלהי כל הארץ (הקדו״ש נ ע״ג), כל גילויה של השכינה הוא בהעולמות בי״ע (דע״ה ח״ב קנה ע״ב).

אלא כמו שהעולם הזה עולם התחתון של כל העולמות כך גם כל דיניו מעולם התחתון של אלקים שופט וזה נקרא דין עליון על העולם הזה ומשום שהוא דרגה שביעית לא גוזרים גזרה על בן אדם אלא מעשרים שנה ומעלה.	אלא כמה דעלמא דא עלמא תתאה דכלהו עלמין הכי נמי כל דינוי מעלמא תתאה דאלהים שופט ודא אקרי דינא עלאה על האי עלמא ובגין דאיהו דרגא שביעאה לא גזיר גזרה על בר נש אלא מעשרין שנין ולעילא
הסתכל הזקן הזה ברבי שמעון וראה אותו שזולגות עיניו דמעות אמר רבי שמעון אם היא שביעית מדוע	אשגח האי סבא ברבי שמעון וחמא ליה דזלגין עינוי דמעין אמר רבי שמעון אי היא שביעאה אמאי
	קפו/ב
מעשרים שנה ומעלה אמר לו אשרי מי שמדבר על אזנים שומעות.	מעשרין שנין ולעילא[2235] אמר ליה זכאה מאן דמליל על אודנין דשמעין
בא וראה בית דין שלמטה בארץ לא גוזרים דין על בן אדם עד שלש עשרה שנה למה משום שעוזבים שבע שנים לשביעית אלהי כל הארץ יקרא ואין רשות לאדם באלו השבע ואלו השבע לא נמצאות אלא על שלש עשרה שלמטה (בארץ) שאלו כסא לגביו ומשום זה כל גזרות וכל הדינים שלמטה מאלו השבע שנים שלמטה כללות של עשרים שנה הם.	תא חזי בי דינא דלתתא בארעא[2236] לא גזרין דינא על בר נש עד תליסר שנין מאי טעמא[2237] בגין דשבקין[2238] שבע שנין לשביעאה אלהי כל הארץ יקרא[2239] ולית רשו לבר נש[2240] באינון שבע ואינון שבע לא שראן אלא על תליסר דלתתא (בארעא)קמב[2241] דאינון כורסייא לגביה[2242] ובגין כך כל גזרין וכל דינין דלתתא מאינון שבע שנין דלתתא[2243] כללא דעשרין שנין איהו
ודין העולם בראש השנה הוא על ידי זו המדרגה שהוא ממש עומד בדין על בניו בעולם הזה כדי להטהר לגבי העולם העליון משום שאין לו סיוע לעלות ולהטהר אלא מתוך התחתונים.	ודינא דעלמא בראש השנה על ידא דהאי דרגא איהו דאיהו ממש קיימא בדינא על בנוי בהאי עלמא בגין לאתדכאה לגבי עלמא עלאה בגין דלית ליה סיוע לסלקא ולאתדכאה אלא

[2235] שהם ז׳ על י״ג שגוזרים ב״ד תחתון (אור יקר).

[2236] סנהדרין (אור יקר).

[2237] לא ידונו בבית דין העליון אלא מעשרים ומעלה, שאז השכל משתלם באדם (אור יקר).

[2238] אינם דנים ממש, כמו שהיא עולה על התחתונים שבעה מדרגות, שהם שבעה שנים על י״ג, דהיינו עשרים, ועל זה היה הכוונה כשאמר ״ובגין דאיהו דרגא שביעאה״ על מדרגה אשר בין בית דין תחתון לבית דין עליון (אור יקר).

[2239] עי׳ קפו ע״א והערה שלנו שם בשם הלש״ו.

[2240] כלומר אי אפשר לדון בפחות משלש עשרה, שירדו התחתונים למטה, ויפרידו בין בית דין עליון לבית דין תחתון כדמסיק (אור יקר).

[2241] כאשר נבאר ולכך לא יפחתו מי״ג ולהוסיף שידונו מי״ד ומט״ו וכיוצא, נמצא שהם מתקרבין אליה וגורעין מדרגותיה משבע, וזה אי אפשר (אור יקר). כדי שיסתלקו בית דין מדרגה אחת או שנים, וידונו מחמשה עשרה ושש עשר וכיוצא, לכך דינם מי״ג ומעלה, וטעם גוף המספר עשרים ולא היו שנים ועשרים ויהיו שבע על ט״ו ועתה אינם גורעים מספר הז׳, היה משום ״דאינון שבע״ שהם מדרגות השכינה בעצמה כדפי׳ שאי אפשר להוסיף או לגרוע (אור יקר).

[2242] היינו סוד הים העומד על שנים עשר בקר, ג׳ פונים וכו׳, הם י״ב, ורקיע שעל ראשי החיות הם י״ג, וכך ישראל למטה הם י״ב דגלים, ומחנה שכינה בתוך מחנה לויה שהוא שבט לוי י״ג, נמצאת שכינה לא שרייא אלא על י״ג, אם כן אי אפשר להוסיף על עשרים או לגרוע, שהם י״ג מרכבתה, וז׳ מדרגות שהיא שוכנת עליהם כדפי׳ ו׳ מעלות לכסא. ואם תאמר היה ראוי שיהיו דנים התחתונים בשנת י״ד שהיא י״ג לבד, הא לא קשיא שדנים משם ועד סוף שנות האדם, כדי שלא יהיה דין למעלה, ומתחילים קודם כדי לתקן הכסא אליה, ולטהר לה הז׳ שתהיה שוכנת, וקודם זה אין לדון שאין האדם נכלל בכסא אשר לה שהם י״ג, והוא בחוץ שפטור וחפשי מהעבודה (אור יקר). י״ג אלו הם נגד י״ב בקר שהם כסא למלכות עם הכללות הם י״ג ושבע של המלכות הרי עשרים, וז״ש בגין דשבקין ז׳ שנין לשביעאה שהיא המלכות שהיא שביעית לחסד (מ״מ).

[2243] פי׳ ו״ק דז״א שהם חגתנה״י ומלכות שביעית להם, וכולם נכללים בה (מ״מ).

	מגו תתאי
וכאשר ישראל הם בחמשה עשר יום אז נוטל לבניו לפרש כנפיו עליהם ולשמח עמהם ועל זה כתוב ולקחתם לכם ביום הראשון הראשון פרי זה הוא אילן שנקרא עץ פרי ונמצא בו פרי עץ הדר כמו שנאמר (תהלים צו) הוד והדר לפניו למה נקרא הדר ומי הוא הדר אלא זה צדיק.	וכד ישראל אינון בחמיסר יומין כדין נטיל לבנוי לפרשא גדפוי עלייהו ולמחדי עמהון ועל דא כתיב (&) ולקחתם לכם ביום הראשון[2244] פרי[2245] דא איהו אילנא דאקרי עץ פרי ואשתכח ביה פרי עץ הדר[2246] כמה דאת אמר (תהלים צו ו) הוד והדר לפניו מאי טעמא אקרי הדר ומאן איהו הדר אלא דא צדיק
מדוע נקרא הדר והרי מקום מסתר הוא שאין לו גלוי וצריך להתכסות תמיד ואין הדר אלא מי שמתגלה ומתראה אלא אף על גב שהוא דרגה מסתרת הדור הוא של כל הגוף ולא נמצא הדור לגוף אלא בו למה מי שאין עמו מדרגה זו אין בו הדור לבא בבני אדם קולו אין עמו בדבורו (כזכר) והדור (ודבור) של קול נפסק ממנו זקנו והדר זקנו לא עמו ואף על גב שמתכסית הדרגה ההיא כל הדור הגוף תלוי בו ומתכסה ומתגלה ומפני כן עץ הדר הוא עץ שכל הדור הגוף תלוי בו וזהו הוא עץ עשה פרי.	אמאי אקרי הדר והא אתר טמירא איהו דלית ליה גלויא וצריכא לאתכסייא תדיר ולית הדר אלא מאן דאתגלייא ואתחזי אלא אף על גב דאיהו דרגא טמירא הדורא איהו דכל גופא ולא אשתכח הדורא לגופא אלא ביה מאי טעמא מאן דלית עמיה האי דרגא לית ביה הדורא למיעל בבני נשא קלא לאו עמיה בדבורא[קמג] (ס״א כדכורא) והדורא (ס״א ודבורא)[קמד] דקלא אתפסק מניה דיקנא[2247] והדורא דדיקנא לאו עמיה ואף על גב דאתכסייא ההוא דרגא כל הדורא דגופא ביה תליא ואתכסי ואתגלייא ובגין כך עץ הדר איהו עץ דכל הדורא דגופא ביה תליא ודא איהו (בראשית א יב) עץ עושה פרי
כפת תמרים כאן נכללת אשה בבעלה בלי פירוד כפת תמרים כאחד וענף עץ עבת שלשה ועלים שלו זה בצד זה וזה בצד זה ואחד ששולט עליהם וערבי נחל שנים שאין להם ריח וטעם כשוקים בבן אדם (ומפני כן) לולב נוטל כולם כחוט השדרה שמעמיד את הגוף ומה שיוצא החוצה טפח כך הוא כדי להשלים ולהוציא הכל ולשמש כמו שצריך.	כפת תמרים הכא אתכלילת[2248] אתתא בבעלה בלא פרודא כפות תמרים[2249] כחדא וענף עץ עבות תלתא[2250] ועלין דיליה דא בסטרא דא ודא בסטרא דא וחד דשליט עלייהו וערבי נחל תרין[2251] דלית להו ריחא וטעמא כשוקין בבני נשא (ובגין כך) לולב נטיל כלהו כחוטא דשדרה קיימא דגופא[קמה][2252] ומה דנפיק לבר טפח הכי הוא בגין לאשלמא ולאפקא כלא ולשמשא כדקא חזי
(ומפני כן) במינים אלו צריך בן אדם להראות לפני הקדוש ברוך הוא עלים של	(ובגין כך) בהני זינין בעי בר נש לאתחזאה

[2244] נח סב ע״א (הערת הזהר).

[2245] פי׳ מלכות, וז״ש דאיקרי עץ פרי, כי עץ עושה פרי ביסוד, ועץ פרי במלכות (מ״מ).

[2246] שהאשה יולדת (רח״ו).

[2247] כי הסריס קולו משונה (רח״ו).

[2248] פי׳ מדלא כתיב פרי עץ הדר וכפות תמרים אלא כפות, ש״מ שהם אחדות אחד, ושיעור הכתוב פרי עץ של הדר שהיא המלכות, שיניקתה מיסוד הנק׳ עץ הדר, מחוברת תמיד עם כפות תמרים, שהוא היסוד הנזכר (מ״מ).

[2249] ויחי רכ (הערת הזהר).

[2250] חג״ת (מ״מ).

[2251] נו״ה (מ״מ).

[2252] הלולב רומז אל היסוד, והוא הממשיך הטיפה מן הדעת דרך חוט השדרה, ולכן צריך שיהיה אורך הלולב טפח על הדס וערבה, כי כן הדעת הוא טפח למעלה מן החג״ת, וז״ש כאן ומה דנפיק לבר טפח הכי הוא, בגין לאשלמא ולאפקא כולא (מ״מ).

אלו התמרים הם כל שאר חיילות שמתאחזים באלו הכנויים שהקדוש ברוך הוא נקרא בהם מפני שצריכים (להתאחז) למטה כדוגמת למעלה שאין לך דבר בעולם שאין לו דוגמא למעלה כדוגמא של למעלה כך יש למטה וצריכים ישראל להתאחז בסוד זה של האמונה לפני הקדוש ברוך הוא.	קמי קודשא בריך הוא עלין וטרפין דהני תמרים אינון כל שאר חילין[2253] דאתאחדן באינון כנויין דקודשא בריך הוא אקרי בהון בגין דבעינן (ס״א לאתחדתא) לתתא כגוונא דלעילא דלית לך מלה בעלמא דלא אית לה דוגמא לעילא[2254] כגוונא דלעילא הכי אית לתתא ובעו ישראל לאתאחדא ברזא דא דמהימנותא קמי קודשא בריך הוא
כתוב (ויקרא כג) בסכת תשבו שבעת ימים זהו סוד האמונה וסוד זה נאמר על העולם העליון וכך למדנו כאשר נברא העולם נאמר פסוק זה.	כתיב (ויקרא כג מב) בסכת תשבו שבעת ימים דא הוא רזא דמהימנותא והאי קרא על עלמא עלאה[2255] אתמר והכי תנינן כד אתברי עלמא אתמר האי קרא
כאשר התחילה חכמה לצאת ממקום שלא ידוע ולא נראה אז יוצאת מדה אחת ומכה והחכמה ההיא העליונה מאירה ומתפשטת לכל הצדדים בסוד המשכן העליון והמשכן העליון ההוא מוציא ששה צדדים ואז הניצוץ ההוא של המדה מאיר לכלם ואמר בסכת תשבו שבעת ימים.	כד שרא חכמה לנפקא מאתר דלא ידיע[2256] ולא אתחזי כדין נפיק חד משחתא[2257] ובטש וההיא חכמתא עלאה[2258] נציץ ואתפשט לכל סטרין ברזא דמשכנא עלאה[2259] וההוא משכנא עלאה אפיק שית סטרין[2260] וכדין ההוא נציצו דמשחתא נהיר לכלא ואמר בסכת תשבו שבעת ימים
מי הוא סכת חסר ו׳ זה משכן תחתון שהוא כעששית להראות את כל האורות ואז אמר בסכת תשבו שבעת ימים מי הם שבעת ימים מעולם העליון לתחתון שכלם עומדים ומזמנים להאיר לזו הסכת ומי היא זו (עמוס ט) סכת דויד הנפלת סכת שלום וצריך העם הקדוש לשבת תחת הצל שלה בסוד האמונה ומי שיושב בצל זה יושב באלו הימים העליונים.	מאן סכת חסר ו׳ דא משכנא תתאה[2261] דאיהו כעששיתא לאחזאה לכל נהורין וכדין אמר בסכת תשבו שבעת ימים מאן שבעת ימים מעלמא עלאה לתתאה[2262] דכלהו קיימי בקיומא לאנהרא להאי סכת ומאן איהי דא (עמוס ט יא) סכת דוד הנופלת סכת שלום ובעי עמא קדישא למיתב תחות צלהא ברזא דמהימנותא ומאן דיתיב בצלא דא יתיב באינון יומין עלאין
ועל זה כולם בסכת בסכת ואחד בסכות שלם אחד שלם להראות שמי שיושב בצל זה יושב באלו הימים העליונים למעלה שעומדים על זה התחתון להאיר לו לכסות עליו ולהגן עליו בשעה שצריך.	ועל דא כלהו בסכת בסכת וחד בסוכות שלים חד שלים[2263] לאחזאה דמאן דיתיב בצלא דא יתיב באינון יומין עלאין לעילא דקיימין על האי תתאה לאנהרא ליה לחפיא

[2253] פי׳ העלין של הלולב הם כנגד החיילות שתחת היסוד (מ״מ).

[2254] העולם האצילות הוא מסודר ג״כ בכל בחי׳ עולם מלא כמו העולמות בי״ע, וכל מה שישנם בזה ישנם בזה (דע״ה ח״א נו ע״ג), עי׳ לעיל קמד סע״א ולקמן רכא ע״א (ביאורים ח״א כז ע״ג).

[2255] בינה (מ״מ).

[2256] מזלא (רח״ו).

[2257] בוציא דקרדינותא דאימא (רח״ו). ר״ל שמאבא נעשית אימא (מ״מ).

[2258] אבא (רח״ו). ר״ל שאבא הוא ממזל הח׳ דדיקנא דא״א (מ״מ).

[2259] בינה (רח״ו).

[2260] ו״ק דז״א (רח״ו). והיינו שאבא האיר באימא ובכח הארת אבא הוציאה הו״ק כמ״ש כולם בחכמה עשית (מ״מ).

[2261] היינו מלכות (מ״מ).

[2262] פי׳ ז״ק דז״א, שהם מהבינה עד המלכות, ושיעור הכתוב שמדברת הבינה עם הז״ק, ואמרה להם בסוכות תשבו, וכאלו אמר ז׳ ימים שהם ז״ק דז״א תשבו בסוכות שהיא המלכות (מ״מ).

[2263] פי׳ כפי המסורת כלם סכת כתיב חסר ו׳, חוץ מאחת שהיא מלאה ו׳, לרמוז על הו״ק דז״א (מ״מ).

	עליה ולאגנא ליה בשעתא דאצטריך
ועוד כולם נקראים סכות בשלמות וכתוב סכת חסר זה העולם התחתון שצריך באלו השבעה ימים	ותו כלהו אקרון סכות בשלימו[2264] וכתיבקמו (&) סכת חסר[2265] דא עלמא תתאה דבעא בהני שבע יומין
	קפז/א
קדושים לזון לשאר הממנים הגדולים של העמים בשעה שהיא לוקחת שמחה בבעלה ולא יקלקלו שמחתה כדי שיתבלבלו (שיתעדנו) במזון ההוא הקרבנות שלהם רבים יותר משאר ימים כדי שיתעסקו בהם ולא יתערבו לבסוף בשמחה של ישראל ומי היא שמחה של ישראל זה יום שמיני עצרת.	קדישין[2266] למיזן לשאר ממנן רברבן דעמין בעוד דאיהי נטלא חדוה בבעלה ולא יקטרגון חדוותא בגין דיתערבבון (ס״א דיתעדנון) בההוא מזונא קרבנין דלהון סגיאין יתיר משאר יומין בגין דיתעסקון בהו ולא יתערבון לבתר בחדוה דישראל ומאן חדוה דישראל דא יומא תמינאה דעצרת
ובא וראה בעוד שאלו שאר הממנים שמחים ואוכלים במזון ההוא שמתקנים להם ישראל הם מתקנים כסא לקב״ה מלמטה ולהעלות אותו למעלה באלו המינים ובשמחה ובהלל ולהקיף המזבח אז היא עולה ולוקחת ברכות ושמחה בבעלה.	ותא חזי בעוד דאינון שאר ממנן חדאן ואכלין בההוא מזונא דמתקני לון ישראל אינון מתקני כורסייא לקודשא בריך הוא מתתא ולסלקא ליה לעילא באינון זינין ובחדוה ובהלולא ולאקפא מדבחא כדין איהי סלקא ונטלא ברכאן וחדוה בבעלה
ושאר חיות גדולות ממונות העמים אוכלות ושוחקות ורומסות ונזונות והיא נוטלת נפשות בענג למעלה כמו שאמרנו כיון שיורדת והיא לוקחת כל הברכות וכל הקדשות וכל הענוגים וישראל כל אלו השבעה ימים היו מושכים אותה באלו המעשים שהם עושים ומקריבים לה אז יורדת להתקרב בבניה ולשמח אותם יום אחד והיום ההוא הוא יום שמיני משום שכל שבעה ימים אחרים אתה ועל זה הוא שמיני ושמונה ימים כאחד ומפני זה נקרא עצרת כנוס מתכנסים כולם ביום זה ונקרא שמיני ואין שמיני אלא מתוך שבעה.	ושאר חיון רברבן ממנן דעמין אכלן ומדקן ורפסן ואתזנו ואיהי נקטא נפשאן בענוגין לעילא כמה דאתמר כיון דנחתא והא נקטא כל ברכאן וכל קדושין וכל ענוגין וישראל כל הני שבעה יומין הוו[2267] משכין לה באינון עובדין דקא עבדין ומקרבין בהדה כדין נחתא לקרבא בבנהא ולמחדי לון יומא חד וההוא יומא איהו יומא תמינאה[2268] בגין דכל שבע יומין אחרנין בהדה ועל דא איהו תמינאה ותמניא יומין כחדא ובגין כך אקרי עצרת כנישין כנישין כלהו בהאי יומא ואקרי שמיני ולית שמיני אלא מגו שבעה[2269]
כתוב (איוב א) יהי שם ה׳ מברך מהו מברך (אלא הכל ידוע) אבל סוד אחד ידע אחד מחברנו במדבר הראו לו בחלום ושמו רבי יצחק מכפתור מהו מברך	כתיב (איוב א כא) יהי שם יהו״ה מבורך מאי מבורך (אלא כלא ידעי) אבל רזא חדא ידע חד מחברנא במדברא אחזיאו ליה

[2264] פי׳ עכשיו דריש המקרא שנקראים כולם מלאים לרמוז על הקצוות דז״א (מ״מ).

[2265] כפי המסורת (מ״מ).

[2266] סוד הסוכה שהיא מן אם לבינה, והם סוכה עליונה הנק׳ סוכת שלום סוד הבינה, וסוכה תחתונה רמז על מלכות שמים עלמא תתאה סכת שלם חסר, וז״ס דין סוכה שתחת סוכה תחתונה פסולה והעליונה כשרה, לפי שישראל צריכין לישב תחת עלמא עלאה בצל סוכה העליונה ולא בסוכה התחתונה, מלכות, שהרי הז׳ ימים של סוכה הם ז׳ ימים הנרמזים בפסוק לך ה׳ הגדולה וכו׳ (מ״מ).

[2267] ויקרא רצד ע״ב (הערת הזהר).

[2268] פי׳ מלכות שהיא ח׳ עם ז״ק דז״א (מ״מ).

[2269] ר״ל המלכות שהיא שמינית מקבלת מז״ק דז״א (מ״מ).

ראשיתו קשה וסופו רך מ״ב קשה ודין הוא ודאי (ואחר כך) כעין זה יום של ראש השנה מ״ב שהרי בארבעים ושתים (ובסוד מ״ב) אותיות נברא העולם ועל זה נברא בדין לבסוף רך ועל זה למדנו כל ההתחלות קשות וסוף הכל רך (זה מ״ב ובסוד של ארבעים ושתים אותיות נברא העולם ועל זה נברא בדין לבסוף כדוגמת זה) ביום של ראש השנה מ״ב קשה בדין ביום של עצרת רך בשמחה.	בחלמא ורבי יצחק כפתורא שמיה מאי מבורך שירותא קשה וסופיה רך[2270] מ״ב קשה ודינא איהו ודאי (ולבתר רך) כגוונא דא יומא דראש השנה מ״ב דהא במ״ב (וברזא דמ״ב) אתוון אתברי עלמא ועל דא אתברי בדינא לבתר רך ועל דא תנינן כל שירותין קשין וסופא דלהון רכין (ס״א דהא במ״ב וברזא דמ״ב אתוון אתברי עלמא ועל דא אתברי בדינא לבתר רך כגוונא דא) ביומא דראש השנה מ״ב קשה בדינא ביומא דעצרת רך בחדוה
בא וראה מה בין דין עליון לדין זה דין עליון תחלתו וסופו קשה ואין מי שיעמוד בו וכל מה שהולך מתחזק ולבסוף ששורה לא זז משם עד שמכלה ומכרית הכל שלא נשאר כלום אבל דין אחר שלמטה ראשית קשה וכל מה שהולך נחלש עד שמאיר פנים כדוגמת (זה דין של הנקבה) הנקבה שנחלש כחה.	תא חזי מה בין דינא עלאה[2271] להאי דינא דינא עלאה שירותא וסופא קשה ולית מאן דיקום ביה וכל מה דאזיל אתתקף ובתר דשארי לא סליק מניה עד דאכיל ושצי כלא דלא אשתאר כלום אבל דינא אחרא דתתא[2272] שירותא קשה וכל מה דאזיל אתחלש עד דנהיר אנפין כגוונא (ס״א דא דינא דנוקבא) דנוקבא דחלש חילהא
ממתי התעורר דין שלמעלה לשרות על העולם ביום המבול ועל זה לא נשאר כלום בעולם חוץ מהתבה ההיא של נח	אימתי אתער דינא דלעילא למשרי על עלמא ביומא דטופנא ועל דא לא אשתאר כלום בעלמא בר ההוא תבותא[2273] דנח דאיהי

[2270] הנה יש לדקדק כי בספד״צ אמר להיפך, שדינין דדכורא קשין ברישא ונייחין בסיפא, ודנוקבא קשין בסיפא ונייחין ברישא. אלא יש לפרש שמדבר כאן בענין יומא דר״ה, שהוא יומא דדינא, וחזר העולם לכמו שהיה, ונכנסים ה״ח בו, וכל ה״ג בה בראשו, ולא נכנסו ה״ח בה אלא עד יום ש״ע. אך שם בספד״צ מדבר בכל השנה. והוא כי נודע כי בזכר אין חסדיו מגולה רק מנו״ה ולמטה, והם נכנסים ברישא דנוקבא ומתמתקין ה״ג בסוד הדעת שלה, לכן נייחין הדינין ברישא. אך בסיפא, שאין שם חסדים הדינין קשים, גם בראש שלה מלובשים נו״ה שלו, לכן נייחין ברישא, כי יש להם לבוש. אך הוא אין מי שילבישנו, לכן סיפא קשיא. והנה אופן וישוב הדברים אלו עפ״ז הוא כך, והוא כי (יג״ל) (יהי) בז״א ושם ה׳ בנוק׳, והנה הוא שם ב״ן דההי״ן. וסוד רפ״ח ניצוצים העולים למלכות בשביל כך נקרא שם, כי רפ״ח וב״ן גימ׳ שם. מברך מ״ב הוא ברישא, ובסופא רך (זהר הרקיע). בספר הכוונות (פע״ח שער ר״ה פ״ד) מיישב מה שנראה דחולק בכאן על מ״ש בספרא דצניעותא דף קעח ע״א, דדינין דנוק׳ נייחין ברישא ותקיפין בסיפא, והכא אמר שירותא קשה וסופיה רך. ותירץ דהכא איירי בבחינת הכח שיש לה בפעולתה, שבתחילה פועלת דינים באומץ מפני שהיא מלאה מן הכח שנתן לה הז״א, אבל אחר הסתיים מדת הכח שניתן לה הולכת ומתחלשת בפעולתה, אבל התם מיירי בבחינת הדינים עצמם שמקבלת מנה״י דז״א והם מוחין (נ״א נוחים) בראשה, אבל בסופה דילה דהיינו נה״י שלה הם תקיפין שאינם נעשים מוחין, עכל״ה. ולעד״ן דמעיקרא קושיא ליתא, דהכא מפרש בפירוש שהקושי הוא בראש השנה והרכות הוא בעצרת בחדוה, שאז הוא זווג גמור כנודע, אך בספרא דצניעותא מיירי בדיני רחל בשאר הזמנים דנייחין ברישא מפני ששם גילוי החסדים, ותקיפין בסיפא שאין הארת החסדים מגעת לנה״י שלה ודיניה קשים. כנלע״ד אם לא שנאמר שהרב מפרש הא דראש השנה ועצרת ענין שני לפי׳ מ״ב ר״ך, ושמ״ש בתחילה יומא דראש השנה מ״ב וכו׳ לבתר רך ועל דא תנינן וכו׳, הוא ענין בפני עצמו ודלא הוי כתני והדר מפרש בהא דראש השנה ועצרת, אלא שמה שסתם בתחילה הוא מ״ש אחר כך ת״ח מה בין דינא וכו׳ עד אבל דינא אחרא דתתא שירותא קשה וכל מה דאזיל אתחלש עד דנהיר אנפין, שנראה שהוא החילוק הנ״ל מספר הכוונות. ואמנם בספר אוצרות חיים בדרוש עקבי לאה המובלעים בכתר רחל, אמר שזה סוד הנזכר בכאן דשירותא קשה משום שעקבי לאה הם תוקף הדינין כי עק״ב גי׳ ב׳ פעמים אלקי״ם, ע״כ. וסוד הענין הוא כי ביום ראש השנה דקיימינן ביה ננסר כתר רחל והיינו ראש השנה, ואתי שפיר החילוק שאמר שיש בין דינא עילאה להאי דינא, ור״ל שגם בראש השנה ננסר כל פרצוף לאה והיא כולה דינים ויותר קשים הם בסופה מבראשה, שהרי כולה במקום סיתום החסדים ונה״י דידה בסוף, וסתם נה״י יותר קשים דיניהם (רמ״ז).

[2271] גבורה (מ״מ).

[2272] מלכות (מ״מ).

[2273] פי׳ היא מלכות שיכולה לסבול דיני הגבורה (מ״מ).

שהיא כדוגמא העליון שסבלה לכח הדין ההוא ואלולי שהזמין הקדוש ברוך הוא ונמצא ברחמים על העולם כל העולם היה נאבד שכתוב ה׳ למבול ישב ועל זה לא שורה דין שלמעלה על העולם שלא יכול העולם לסבל אותו אפילו רגע אחד.	כגוונא עלאה דסביל להההוא תוקפא ואי לאו דזמין[2274] קודשא בריך הוא ואשתכח ברחמי על עלמא כל עלמא אתאביד דכתיב (תהלים כט י) יהו״ה למבול ישב[2275] ועל דא לא שריא דינא דלעילא על עלמא דלא יכיל עלמא למסבל ליה אפילו רגעא חדא
בתוך כך היה רבי שמעון בוכה ושמח נשאו עיניים וראו חמשה מאלה האנשים הפרושים שהיו הולכים אחריו לבקש אותו עמדו אמר רבי שמעון מכאן והלאה מה שמך אמר נהוראי סבא משום שיש נהוראי אחר אצלנו הלכו רבי שמעון והחברים האלה עמו שלשה מילין אמר רבי שמעון לאלו האחרים מה דרך זו אצלכם אמרו לבקש את הזקן הזה שממימיו אנו שותים במדבר בא רבי שמעון ונשקו אמר לו שמך נהוראי ואור אתה ואור עמך נמצא.	אדהכי הוה רבי שמעון בכי וחדי זקפו עיינין וחמו חמשה מאינון פרושים דהוו אזלי אבתריה למתבע ליה קמו אמר רבי שמעון מכאן ולהלאה מה שמך אמר נהוראי סבא בגין דנהוראי אחרא אית גבן אזלו רבי שמעון ואינון חברייא עמיה תלת מילין אמר רבי שמעון לאינון אחרנין מה ארחא דא גבייכו אמרו למתבע ליה להאי סבא דמימוי אנן שתאן במדברא אתא רבי שמעון ונשקיה אמר ליה נהוראי שמך ונהורא אנת ונהורא עמך שרי
פתח רבי שמעון ואמר הוא מגלה עמקות ונסתרות יודע מה בחשך והאור שורה עמו הוא גלא עמיקתא ומסתרתא הקדוש ברוך הוא מגלה עמקות ונסתרות שכל הדברים העמקים והסתומים העליונים הוא מגלה להם ו למה מגלה להם משום שידע מה בחשוכא שאם לא היה החשך לא נודע האור והוא ידע מה בחשך ומפני כך מגלה עמקות ונסתרות שאם לא החשך לא יתגלו הדברים העמקים והנסתרים ונהורא עמה שרא מהו אור זה אור	פתח רבי שמעון ואמר (דניאל ב כב) הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא הוא גלא עמיקתא ומסתרתא קודשא בריך הוא גלי עמיקתא ומסתרתא דכל עמיקין סתימין עלאין איהו גלי לון ומאי טעמא גלי לון בגין דידע מה בחשוכא דאלמלא חשוכא לא אתידע נהורא[2276] ואיהו ידע מה בחשוכא ובגין כך גלי עמיקתא ומסתרתא דאי לאו חשוכא לא יתגליין עמיקין ומסתראן ונהורא עמה שרא מאן נהורא דא נהורא
	קפז/ב
שמתגלה מתוך החשך.	דאתגלייא מגו חשוכא
ואנו מתוך החשך שהיה במדבר מתגלה לנו אור זה הקדוש ברוך הוא ישרה עמך אור בעולם הזה ובעולם הבא הלכו רבי שמעון והחברים שלשה מילין אלו אחריו אמר לו מדוע לא הולכים אלו עמך כבראשונה אמר לו לא רציתי להטריח לבן אדם עמי עכשיו שבאו נלך כאחד הלכו ורבי שמעון הלך לדרכו אמר רבי אבא הרי	ואנן מגו חשוכא דהוה במדברא אתגלי לן נהורא דא רחמנא ישרי עמך נהורא בעלמא דין ובעלמא דאתי אזלי רבי שמעון וחברייא אלין תלת מילין אבתריה אמר ליה אמאי לא אזלי אלין עמך כקדמיתא אמר ליה לא בעינא לאטרחא לבר נש עמי השתא דאתו נזיל כחדא אזלו ורבי שמעון אזל לארחיה אמר רבי

[2274] היינו ויעבר אלהים בינה קב״ה רוח רחמי הת״ת הממתקין הדין ומכריעין הגבורה וקושיה לרחמים ולימין על הארץ למטה, וישוכו המים כאומרו וחמת המלך שככה (אור יקר).

[2275] פ׳ שם הרחמים שהוא ה׳ נתעורר כשהיה המבול כדי שיהיה לעולם קצת קיום ע״י נח ובניו וזה הפך ממ״ש בפ׳ בראשית ה׳ למבול ישב כביכול ישב בלחודוי (מ״מ)

[2276] פי׳ שמהקלי׳ שהם חשך נבררים הבירורים שנקראים נהורא (מ״מ).

אנו יודעים את שמו והוא לא יודע את שמו של מר אמר לו ממנו ידעתי שלא להתראות	אבא הא אנן ידענא שמיה ואיהו לא ידע שמיה דמר אמר ליה מניה ידענא דלא לאחזאה[2277]
	פרשת כי תשא
	זהר
וידבר ה׳ אל משה לאמר כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם וגו׳ רבי אבא ורבי אחא ורבי יוסי היו הולכים מטבריה לצפורי עד שהיו הולכים ראו את רבי אלעזר שהיה בא ורבי חייא עמו אמר רבי אבא ודאי שנשתתף עם השכינה חכו להם עד שהגיעו אליהם כיון שהגיעו אליהם אמר רבי אלעזר ודאי כתוב עיני ה׳ אל צדיקים ואזניו אל שועתם פסוק זה הנו קשה וכו׳.	וידבר יהו״ה אל משה לאמר כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם וגו׳ רבי אבא ורבי אחא ורבי יוסי היו הוו אזלי מטבריה לצפרי עד דהוו אזלי חמו ליה לרבי אלעזר דהוה אתי ורבי חייא עמיה אמר רבי אבא ודאי נשתתף בהדי שכינתא אוריכו להו עד דמטו לגבייהו כיון דמטו גבייהו אמר רבי אלעזר ודאי כתיב (תהלים לד טז) עיני יהו״ה אל צדיקים ואזניו אל שועתם האי קרא קשיא וכו׳
	(זה המאמר תמצאנו בפרשת פקודי דף רכה עיין שם כי שם מקומו)
בא וראה הרי פרשה אין הברכה שלמעלה שורה על דבר שנמנה ואם תאמר איך ישראל נמנו אלא כפר נטל מהם והרי פרשה והחשבון לא היה עד שכנסו את כל אותו הכפר ועלה לחשבון ובראשונה היו מברכים את ישראל ואחר כך את המנין של אותו הכפר ואחר כך חוזרים ומברכים את ישראל נמצאו ישראל מברכים בראשונה ובסוף ולא עולה בהם המות.	תא חזי הא אוקמוה לית ברכתא דלעילא שרייא על מלה דאתמני ואי תימא ישראל היך אתמנון אלא כופרא נטיל מנייהו והא אוקמוה וחושבנא לא הוי עד דאתכניש כל ההוא כופרא[2278] וסליק לחושבנא ובקדמיתא מברכין להו לישראל ולבתר מנין ההוא כופרא ולבתר אהדרן ומברכין לון לישראל אשתכחו ישראל מתברכאן בקדמיתא ובסופא ולא סליק בהון מותנא
למה המות עולה במנין אלא בשביל שהברכה לא שורה במנין כיון שהסתלקה ברכה הצד האחר שורה עליו ויכול להנזק לכן נוטלים כפר ופדיון לעלות (מעליהם) עליו מנין והרי פרשה ונתבאר.	מותנא אמאי סליק במניינא אלא בגין דברכתא לא שרייא במניינא כיון דאסתלק ברכתא סטרא אחרא שריא עליה ויכיל לאנזקא בגין כך נטלין כופרא ופדיונא לסלקא (ס״א מעלייהו) עליה מניינא והא אוקמוה ואתמר
	רעיא מהימנא
מצוה לתת מחצית השקל בשקל הקדש רועה הנאמן מה זה מחצית השקל זהו כמו חצי ההין וזו ו׳ ממצע בין שתי הה״ן אבן	פקודא ליתן[2279] מחצית השקל בשקל הקדש רעיא מהימנא מאן מחצית השקל איהו כגון חצי[2280] ההין ודא ו׳ ממוצע בין שני

[2277] פי׳ שהוא לא אמר לי שמו עד ששאלתי אותו מה שמך וא״כ ממנו למדתי שאין לאדם לגלות שמו מעצמו עד שישאלוהו וטעם שהביא מעשה זה של ר׳ נהוראי בפ׳ זו משום ענין יוה״כ שבו וכתיב בסוף הפרשה וכפר אהרן וכו׳ מדם חטאת הכפורים לזה סמך לו מעשה זה בסוף הפרשה (מ״מ).

[2278] פי׳ מקבצים כל השקלים בארגז אחד, ומברכים ישראל קודם המנין, ואחר שמונין השקלים חוזרים ומברכים (מ״מ).

[2279] שייך לעיל בתר שפי׳ מנורה מג׳ דברים שנתקשה משה, ועכשיו מפרש פקודין דשקלים וחדש שנתקשה בהן, כנ״ל ששקלים אמצעי, וחדש שימושא (יהל אור).

[2280] והענין מחצית ו׳ השקל י׳ כמש״ו (יהל אור).

לשקל בה זו י׳ עשרים גרה השקל זו יו״ד העשיר לא ירבה זה העמוד האמצעי לא ירבה על י׳ וכך נאמר בספר יצירה עשר ספירות בלימה עשר ולא אחד עשר והדל לא ימעיט זה צדיק לא ימעיט מעשר כמו שנאמר עשר ולא תשע ממחצית השקל	ההי״ן[2281] **אבנא** למשקל בה **דא** י׳[2282] עשרים[2283] גרה השקל **דא** יו״ד העשיר[2284] **לא** ירבה **דא** עמודא **דאמצעיתא לא** ירבה על י׳ והכי **אתמר** בספר יצירה עשר ספירות בלימה עשר ולא **אחד** עשר והדל **לא** ימעיט **דא צדיק**

[2281] דע כי הז״א נאצל מצד ה״ח דא״וא ונקרא עשרה גרה ויש בו ג״כ כללות ה״ג דא״וא שהם י׳ אחרים הרי עשרים גרה אבל הנוקבא נאצלה מצד ה״ג לבד וזהו (שמות ל יג) מחצית השקל דהיינו עשרה לבד והיא (שמות ל יג) תרומת ה׳ גם כבר ידעת שנוק׳ יצאה מאחורי הז״א מבין חדוהי באמצע הת״ת שלו וז״ס מחצית השקל כי הת״ת הוא קנה המאזני׳ וב׳ כפות המשקל מכאן ומכאן הם סוד ח״וג ומחצית השקל דהיינו קנה השקל שהוא חצי הת״ת שם תרומה לה׳ יציאת הנוקבא כנזכר באד״ר וזהו שאמר כאן ודא ו׳ ממוצע בין ב׳ ההין היינו ת״ת דז״א ממוצע בין ב׳ ההין דהיינו לאה ורחל שזו לוקחת מחצית הת״ת וזו לוקחת מחציתו (זהר הרקיע). יש לדקדק מה ענין ו׳ למחצית השקל שהוא י׳. ועוד שכך אמר לקמן ממחצית השקל דאיהו י׳. ועוד דאמר שאבן המשקל היא י׳ ואם מחצית השקל הוא ו׳ איך ישקל ו׳ עם י׳. אבל נראה שבא ליישב שתי קושיות שבפסוק, אחת שהקדים החצי קודם שהודיע השקל השלם, וכך היה לו לומר זה יתנו עשר גרה בשקל הקדש, והשניה שאחר כך חזר ואמר מחצית השקל תרומה לה׳ שנראה מיותר. לכן בא ולמדנו שיש שתי בחינות של מחצית השקל, האחת כוללת וסתמית מבלי נדע סך השקל והוא הו׳ שחוצה ומתמצע בין שני ההין, והשניה חצי העשרים גרה שהוא עשר, ודוגמתו חצי ההין שחוצה בין שני ההין, וגם במידתו הוא ו׳ שהרי ההין י״ב לוגין וחציו הוא ו׳, כן הוא מחצית השקל שסתמו על הו׳ מפני שחוצה בין ב׳ ההין, ובבחינה זו יצדק לקראו בשם מחצית סתם. ועל זה התחיל ואמר מאן מחצית השקל, כלומר למי יכון לקראו בשם מחצית קודם הודעת כמות השקל, ותירץ שהוא כמו חצי ההין כאמור, והוא הו׳ הממוצע, ואחר כך פירש מחצית השניה כפשוטה ואמר שהאבן היא י׳ והשקל הוא יו״ד, שהוא כפל הי׳, ואם כן שים האבן שהיא י׳ בכף אחת ותשקול לנגדה ו״ד והוא י׳. ועל כן אחרי הודיע הכתוב שהשקל הוא יו״ד חזר ואמר מחצית השקל תרומה לה׳, וירצה המחצה מעשרים גרה זה יהיה תרומה לה׳. האמנם סוד הענין נלע״ד דס״ל דלא היו צריכים ישראל לברכה לפניה ולאחריה כמ״ש לעיל, דאם כן התינח בעשיית המשכן שהוצרכו לכפרה אבל בשאר כל הזמנים יכתבו שמותם בפנקס וימנו אותם בשתי ברכות, ולמה לא עשה כן יואב כששלחו דוד למנות את ישראל שבזה לא ישלוט בהם המות. לכן פירש דלעולם יש כח בעין הרע לשלוט במנין אם לא יהיה על ידי השקלים, ושבהם לא הוצרכו לברכות אלא די להם בכוונת סוד הדבר. ויובן בהקדים שתי הקדמות מהרב זלה״ה, האחת מ״ש בפסוק (ישעיה מ יב) מי מדד בשעלו, ששם נתן כלל גדול שלעולם משקל הוא בסוד אור החכמה הנשקל על ידי הדעת שהוא מלשון המשקל העומד באמצע, ופירש משקל על סוד שם ע״ב דמילוי יודין וכן פירש שם שקל כנודע, וגם קדש הוא ד׳ יודין בכללות עשר דהיינו ת׳ וד׳ כוללים הרי קד״ש. וההקדמה השניה היא שבהאיר אור אבא נדחה כל כח החיצונים כידוע. והנה ביסוד אבא יש ה׳ חסדים וה׳ גבורות, ובהיותם תוך יסודו יש בחינת דעת בנתים שמחברם והוא הו׳ הממוצע בין ב׳ ההין, וקאמר שבו יוכר שיווי השקל אם נוטה לאיזה צד, ובודאי שכיון שו׳ זו שהוא הדעת המכריע ומחבר ב׳ ההין הוא כלול משתיהן ויש בו בחינת י׳, ה׳ חסדים וה׳ גבורות, ונמצא שהוא ו׳ והוא י׳ (רמ״ז).

[2282] השוקל משובח משלשתן [מדה משקל ומשורה] והנה הוא סוד אהיה שהוא הדעת העליון אשר במזלא קדישא דדיקנא דעתיקא, ובתוכו מתלבש שם ההויה דיודין, שהוא בגמטריא ע״ב, וזהו ענין משקל כי המ׳ רומזת לארבעה יודין שבשם זה, העולים בגימ׳ מ׳. ואותיות שקל כבר ביארנו בסוד הש״ק, ובסוד פסוק ארבע מאות שקל כסף הנז׳ בריש אדרא רבא, והוא כי אחר שמנינו הארבעה יודין בחשבונן הפשוט, שהם מ׳ של משקל, עוד הם נמנין כל יוד מהם כלולה מעשר שהם ארבע מאות, כמנין ש״ק מן משקל, ואות ל׳ היא חשבון ההוי״ה כ״ו עם ד׳ האותיות עצמן שהם ל׳ של משקל. עוד לסיבה אחרת נקרא הדעת בשם משקל. והוא כי היכר המשקל אם הוא שוה או פחות או יותר איננו ניכר אלא בלשון המשקל אשר למעלה באמצעיתו זקוף ועומד כפי נטייתו והכרעתו לכאן או לכאן. וכבר ידעת כי בחינת הלשון הוא בדעת עליון ונודע כי המשקל נשקל על ידי אבנא חדא למשקל בה כנז׳ פ׳ תשא ברעיא מהימנא דף קפ״ז ע״ב. והנה כל אבן היא בחי׳ אות יוד והיא סוד המוח שהיא החכמ׳ והאבן הזו היא סתומה שאין האור שבתוכה יוצא לחוץ אבל יש אבנין נקיבן אשר אור האבן ההיא יורד דרך הנקב ההוא למט׳ וגם אור אחר עולה דרך הנקב ההוא מתתא לעילא כמו שנבאר בע״ה (שער מאמרי רשב״י כא ע״ב).

[2283] שהיא אבן שתיה, רועה אבן ישראל, ו׳ י׳, קוב״ה וכנ״י כנ״ל. וענין חצי ההי״ן, דהין י״ב לוגין, ו״ק דעד״א, ו״ק דנוק׳, חצי ההין עד״א. וזה בבחי׳ ו״ק ובבחי׳ ע״ס שקל כ׳ גרה עד״א וכנ״י כמ״ש עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, ור״ל הכ״ף, כ׳, דב״פ עשרה כ׳ גרה, וכ״ה בת״ת ויסוד, ו״ו שבשם, לכך נקרא מחצית ו׳ אחד, דא׳ שבאמצע הוא״ו הוא בינה, אלף בינה, כידוע. ו״ו הנ״ל הן י״ב מזלות של הרקיע, והא׳ שבאמצע הוא התנין המלך כמ״ש בס״י (כ סע״א), והן לעולם ו׳ מזלות למעלה מהארץ ו׳ למטה שהארץ באמצע בין ת״ת ויסוד כנ״ל (יהל אור).

[2284] דת״ת תמיד עשיר, ואף בגלות אסתלק בבינה, ויסוד נקרא דל בגלות כידוע (יהל אור).

שהוא י׳ (מחצית השקל עשר הוא).	לא ימעיט מעשר כמה דאת אמר עשר ולא תשע ממחצית השקל[2285] דאיהו י׳ (נ״א מחצית השקל עשר הוא)
אמר לו רועה הנאמן (מלאך) אתה בשמים אהוב אתה מרבונך אין תמיהה בכל אותם דברים נכבדים שיצאו מפיך שהרי מי שהוא מלך או בן המלך אין תמיהה שיעלו מרגליות בשלחנו מלאות סגלות מלאות אורות לאדם אחר זוהי תמיהה אמר לו ברוך אתה הרועה הנאמן משם ואילך אמר אתה שהרי עליונים ותחתונים ירדו לשמע ממך אמר לו השלם דבורך אמר לו אין כעת לומר יותר אמר אתה עד פעם אחרת.	אמר ליה רעיא מהימנא (מלאך) אנת בשמים רחים אנת ממאריך לית תוהא בכל אינון מלין יקירין דיפקון מפומך דהא מאן דאיהו מלכא או ברא דמלכא לית תוהא דיפקון מרגלאין בפתוריה מליין סגולות מליין נהורין לבר נש אחרא איהו תוהא אמר ליה בריך אנת רעיא מהימנא מתמן ואילך אימא אנת דעלאין ותתאין נחתו למשמע מינך אמר ליה אשלים מלולך אמר ליה לא אית כען למימר יתיר אימא אנת עד זמנא אחרא
פתח הרועה הנאמן מצוה אחר זו לקדש את החדש משום שהכלה הקדושה היא כלה שמתקדשת	פתח רעיא מהימנא פקודא בתר דא לקדש את החדש בגין דסיהרא קדישא איהי כלה[2286] דמתקדשת
	קפח/א
רע״מ	רע״מ
על פי בית דין שהוא גבורה משום ששם לוים שנאמר בהם וקדשת את הלוים ואחר שנראית הלבנה שיאותו לאורה מברך עליה ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם ובמי מתקדשת ומתברכת בתפארת משום שהיא עטרת תפארת לעמוסי בטן	על פי בית דין דאיהו גבורה בגין דתמן ליואי דאתמר בהו וקדשת את הלוים[2287] ולבתר דאתחזיא סיהרא דיאותו לאורה[2288] מברך עליה ברוך אתה יהו״ה אלהינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם ובמי[2289] מתקדשת ומתברכת בתפארת בגין דאיהו עטרת תפארת לעמוסי בטן[2290] עד כאן[2291]
זהר	זהר
רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך עד שהיו הולכים ירד הלילה ישבו עד שהיו יושבים התחיל הבוקר להאיר (אמרו נקום ונלך) קמו והלכו אמר רבי חייא ראה	רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי באורחא עד דהוו אזלין רמש ליליא יתבו אדהוו יתבין שריאת צפרא לאנהרא (ס״א אמרו קום וניהך)

[2285] עשרה גרה (יהל אור).

[2286] ר״ל כמו כלה דצריכה קידושין, וזה ע״פ ב״ד, שאומרין מקודש (יהל אור).

[2287] אין כזה פסוק, אמנם מופיע כמה וכמה פעמים בדברי רשב״י: עי׳ ח״ג קט ע״ב, קמו ע״ב, תיקו״ז לג ע״ב, סג ע״א, פח ע״ב, צה ע״א, קסה ע״א, אולי כוונתו לפסוק (במדבר ח ט) והקרבת את הלוים. או פסוק יג: והעמדת את הלוים, או פסוק יד: והבדלת את הלוים. והאיר לי ידי״נ הרה״ג ר׳ י״ד בוקשפן, שהלשון ״אתמר״ בזהר אפשר דקאי על לשון חז״ל ושונה מ״דכתיב״, וצ״ע בדבר. ועי׳ רמ״ז ח״ג מ ע״ב: פעמים הרבה שומרים הטעמים ולא המלות.

[2288] אור הוא בחסד, דתמן ברכה, דברכות כהנים כידוע. לפיכך מברך עליה, שתחלה שמאלו תחת לראשי ואח״כ וימינו תחבקני (יהל אור).

[2289] ר״ל ואח״כ יחוד בת״ת, ולכך אומר עטרת תפארת (יהל אור).

[2290] ועי׳ שער מאמרי רז״ל (ז ע״ג): והנה כתר דידה מקומו בת״ת שלו וז״ש עטרת ת״ת לעמוסי בטן. כי עטרת דידה היא בת״ת דידיה מחציו ולמטה שהיא סוד הבטן אשר שם המעין אשר היו הנשמות של בני ישראל גנוזות קודם נתינתם ברחם הנוק׳ וזמ״ש לעמוסי בטן הם ישראל הנק׳ עמוסים מני בטן.

[2291] תצא דף רפ ע״ב כי ישבו אחים יחדיו (הערת הזהר).

את פני המזרח שמאירים עכשיו כל אותם בני המזרח של הרי האור משתחוים לאור הזה שמאיר במקום השמש טרם שיצא ועובדים אותו שהרי כיון שיוצא השמש כמה הם שעובדים לשמש ואלה הם שעובדים לאור הזה וקוראים לאור הזה אלהי המרגלית המאירה ושבועתם היא באל״ה המרגלית המאירה.	קמו ואזלו אמר רבי חייא חמי אנפוי דמזרח דקא מנהרין השתא כל אינון בני מדינחא[2292] דטורי נהורא[2293] סגדין לגבי האי נהורא דנהיר באתר דשמשא עד לא יפוק ופלחין ליה דהא כיון דנפיק שמשא כמה אינון[2294] דפלחין לשמשא ואלין אינון דקא פלחין לנהורא דא וקראן להאי נהורא אלהא דמרגלא דנהיר ואומאה דלהון באל״ה דמרגלא דנהיר[2295]
ואם תאמר שעבודה זו היא לחנם מימים ראשונים הקדמונים ידעו בה חכמה בזמן שהשמש מאיר טרם שיצא אותו הממונה המפקד על השמש יוצא והאותיות הקדושות של השם העליון רשומות על ראשו (של השמש) ובכח אותן האותיות פותח את כל חלונות השמים ומכה בהם ועובר ואותו ממנה נכנס לתוך אותו הזהר שמאיר סביב השמש ושם נמצא עד שיוצא השמש ומתפשט בעולם.	ואי תימא פולחנא דא למגנא הוא מיומין עתיקין קדמאין חכמתא ידעו ביה בזמנא דשמשא נהיר עד לא יפוק[2296] ההוא ממנא דפקיד על שמשא ואתוון[2297] קדישין דשמא עלאה קדישא רשימן על רישיה[2298] (דשמשא) ובחילא דאינון אתוון פתח לכל כוי שמיא ובטש בהו ועבר וההוא ממנא עאל גו ההוא זהרא דנהיר סחרניה דשמשא ותמן שכיח עד דנפק שמשא ואתפשט בעלמא
ואותו הממונה מפקד על הזהב ועל מרגליות אדמות והם עובדים אל אותו הדמות של שם ובנקדות וסימנים שירשו מהראשונים מימים קדמונים הולכים ויודעים נקדות השמש למצא מקומות של זהב ומרגליות אמר רבי יוסי עד כמה יהיו עבודות רבות אלו בעולם שהרי שקר אין לו עמודים לתמיכה.	וההוא ממנא איהו פקידא על דהבא ועל מרגלן סומקן ואינון פלחין לההוא דיוקנא דתמן ובנקודין וסימנין דירתו מקדמאי מיומין עתיקין אזלי וידעי נקודין דשמשא למשכח אתרין דדהבא ומרגלן אמר רבי יוסי עד כמה יהון פולחנין סניאין אלין בעלמא דהא שקרא לית ליה קיימין לקיימא

[2292] הן בני קדם (הגרמ״מ).

[2293] הם הרים גבוהים שבמזרח שלרוב גובהם מאיר בהם אור השחר, ולכן היושבים שם משתחוים לאותו האור להיותם נבדלים משאר האומות (רמ״ז). משום דשם גם הרי חושך, כמ״ש מן ארם ינחני בלק מהררי קדם, והן הרי חושך כמש״ש בזוהר, כן אמר כאן דטורא נהורא (הגרמ״מ).

[2294] לה ע״א (הערת הזהר).

[2295] הוא סוד שם מ״ב דמרגלה, שמשם אחיזת שבעה כוכבי לכת, וחמה היא באמצע הז׳ כוכבים, והכל תלוי בגלגל חמה, ותמיד בכל יום מאיר אות א׳ מזה השם כידוע, והן סוד אתוון קדישין שכתוב בסמוך, והן מוציאין חמה ממקומה, וע״כ בא האור קודם בוא השמש, אך אלו השוטים עובדים לזה האור עצמו [חושבין] שזהו אלה דמרגלה, ואינן יודעים שהכל בכחו ית׳, אך עי״ז השם שמאיר עכשיו בעת הזאת נגדלין המרגלאין, וזה השם מושל ע״ז ובעת הזאת והכל מאתו ית׳ (הגרמ״מ). אלוה שעושה המרגליות המאירים (מ״מ).

[2296] פי׳ כשהתחיל להאיר השמש בעובי הרקיע ועדיין לא יצא גוף השמש לאויר העולם, אותו ממונה שעל השמש הוא קודם לצאת עד שלא תצא השמש, והוא עומד בזהרורית שיש סביבות השמש ועובדים אותו בני אדם, ואזי מוצאים אבנים טובות, וזה כי הוא ממונה עליו (מ״מ).

[2297] קל ע״ב (הערת הזהר).

[2298] היינו שם מ״ב, והכי מפרש לקמן, והטעם מפני ששם זה הוא פועל בגבורה לפתוח חלונות הרקיע, והענין ששם מ״ב הוא שם ל״ב נתיבות ועשרה מאמרות שבו, כל מעשה בראשית כנודע, לכך בו נבקעות חלוני רקיע כמתחלת מעשהו, והטעם ששביל מהלך השמש שהוא סוד הדעת היוצא מחכמה נסתם אחר פעולותיו להיות הבינה נעלמת, ורקיע מגין וסותם בעד השמש שבתוכה, ולכך פותח בכל יום שערי מזרח, דהיינו חכמה דמתמן אור נפיק לעלמא ובוקע חלוני רקיע דהיינו קרומא דחפי על מוחא וסתים מוחא, ולהיות סתום צריך שיסתתמו אותם החלונות מיד ופתיחתם בבקיעה בכח שם זה שהוא ל״ב נתיבות וכו׳ כדפי׳, וכן ברקיע התחתון שביל מהלכו נסתם עד שהוא חוזר ונבקע, והיינו בוקע חלוני מה שהוא חלון נבקע, וטעם זה להעלים מה שהוא מן הרקיע ולמלעה כדפי׳ בנסתר (אור יקר).

פתח אחר (רבי חייא) ואמר (משלי יב) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר בא וראה אלו כל בני העולם היו עובדים לשקר היה כך אבל האור הזה והזהר שמאיר ודאי הוא אמת כוכבי רום הרקיע הם אמת אם בטפשותם וחסרון דעתם הם אומרים וקוראים להם אלוה לא צריך הקדוש ברוך הוא לכלות את מעשי ידיו מהעולם אבל לעתיד לבא לא יכלו הכוכבים והאורות של העולם אבל מי יתכלה אותם שעובדים להם.	פתח אידך (ס״א רבי חייא) ואמר (משלי יב יט) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה[2299] לשון שקר תא חזי אלו כל בני עלמא[2300] הוו פלחין לשקרא[2301] הוה הכי אבל האי נהורא וזהרא דנהיר[2302] ודאי קשוט איהו ככבי רומא[2303] דרקיעא קשוט אינון אי בטפשו וחסרונא דדעתא דלהון אינון אמרי וקראן להו[2304] אלהא לא בעי קודשא בריך הוא לשיצאה עובדוי מעלמא אבל לזמנא דאתי לא ישתצון ככביא ונהורין דעלמא אבל מאן ישתצי אינון דפלחו לון
והפסוק הזה הוא כך שפת אמת תכון לעד אלו ישראל שהם שפת אמת ה׳ אלהינו ה׳ אחד והכל הוא אמת וסוד האמת ומסימים ה׳ אלהיכם אמת וזוהי שפת אמת תכון לעד.	וקרא דא הכי הוא שפת אמת תכון לעד אלין ישראל דאינון שפת אמת[2305] (דברים ו ד) יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד וכלא איהו אמת[2306] ורזא דאמת[2307] ומסיימי יהו״ה אלהיכם אמת ודא איהו שפת אמת תכון לעד
ועד ארגיעה ועד רגע היה צריך להיות מה זה ארגיעה אלא עד כמה יהיה קיומם בעולם עד לעתיד לבא ותהיה לי מנוחה מהעבודה הקשה שעליו ובזמן שארגיעה תתכלה לשון שקר אותם שקוראים אלוה למי שאינו אלוה אבל ישראל שהם שפת אמת כתוב בהם עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו.	ועד ארגיעה ועד רגע מבעי ליה מאי ארגיעה אלא עד כמה יהא קיומא דלהון בעלמא עד זמנא דייתי ויהא לי נייחא מפולחנא קשיא דעלוי[2308] ובזמנא דארגיעה ישתצי לשון שקר אינון דקראן אלהא למאן דלאו הוא אלהא אבל ישראל דאינון שפת אמת כתיב (&) בהו (ישעיה מג כא) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו

[2299] מלשון מרגוע ונחת דהיינו בגאולה (אור יקר).

[2300] פי׳ אם כולם היו עובדים לע״ז של עץ ואבן היו נרקבין מיד, אבל יש שעובדים ג״כ לכוכבים יאבד של עץ ואבן יאמרו האחרים שלא נאבדו יש בהם ממש, ואם יאבד הכל נמצא מאבד עולמות מפני השוטים (מ״מ).

[2301] שהיה מבטלה, אמנם פלחין לנהורא וכיוצא שהם שמשי מרום וכי יאבד עולמו מפני השוטים (אור יקר).

[2302] האור והזוהר, הזוהר הוא הלבוש של האור שהאור מתלבש בה, והוא מאיר ג״כ אך אינו כמו האור, לכן הוא ו״ק זוהר, והן ב׳ בחי׳ משם מ״ב, ז׳ אתוון מז׳ שמות, והז׳ שמות הן כמו לבוש להז׳ אתוון, שהן ביצירה והן בבריאה, ובודאי הן קשוט שהן שמהן קדישין (הגרמ״מ).

[2303] ז׳ כוכבי לכת שהן בעשיה שאינן כ״כ כמו השמות, מ״מ גם הם אמת, והן לבוש להז׳ שמות, והב׳ בחי׳ אלו אמת, שהן מושלים על המרגלה, אך הכל על יד כח א״ס ית״ש (הגרמ״מ).

[2304] לאלו הכוכבים (הגרמ״מ).

[2305] פי׳ אמת הוא ז״א ושפה דיליה היא מלכות (מ״מ).

[2306] כלומר הכל הוא סוד האמת, כמ״ש חותמא דגושפנקא הוא אמת, שהוא כלל הכ״ב אותיות של התורה, ראש, תוך, סוף, והן רמוזי׳ בר״ת של ה׳ אלקינו ה׳ אחד גי׳ כ״ב, וכן ה׳ אלקינו ה׳, הן ג״כ ג׳ בחי׳ של ראש, תוך, סוף, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים, וז״ש וכלא איהו אמת (הגרמ״מ).

[2307] כלומר שכשם שהשם הוא סוד אמת כו׳, אלקינו בפשוט ובגלופי גי׳ אמת, ולכן גם ישראל נכלל באמת, ואלקינו הוא כלומר המשגיח עלינו, כי אלקים הוא משגיח, ונמצא משגיח עלינו בחותם אמת, ולכן נקראו ישראל שפת אמת מלשון שפת הים, וזהו ומסיימי ה׳ אלקיכם אמת, כלומר ה׳ המשגיח אליכם בסוד אמת, ודא איהו שפת אמת והבן, וסוד אמת ז׳ פעמים ס״ג, שמשם אחיזת ויניקת הכל, ואמר ג׳ פעמים אמת נגד ג׳ בחי׳ שבאמת סת״ר והבן (הגרמ״מ).

[2308] כי מה שהקב״ה נותן טובה לעוברי רצונו הוא כמשא כבד עליו כביכול, וזהו סוד גלות השכינה, וזהו שהוצרך להיות שמש לעובדי ע״ז מחמת עוונותינו, וכשיבא משיח ב״ב אז יטלו מלכותא קדישא עליונין ויהיה ליה נייחא (הגרמ״מ).

נזכרתי פעם אחת שהייתי הולך עם רבי אלעזר פגש בו הגמון אמר לרבי אלעזר אתה מכיר את תורת היהודים אמר לו מכיר אמר לו האינכם אומרים שאמונתכם אמת ותורתכם אמת ואנו שאמונתנו שקר ותורתנו שקר והרי כתוב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר אנו מימות העולם עומדים במלכות ולא סרה ממנו לעולמים דור אחר דור תכון לעד ודאי ואתם מעט היה לכם במלכות ומיד סרה מכם והפסוק התקיים בכם שכתוב ועד ארגיעה לשון שקר.	אדכרנא חדא זמנא דהוינא אזיל בהדי רבי אלעזר פגע ביה הגמונא (חד) אמר ליה לרבי אלעזר אנת ידעת מאורייתא דיהודאי אמר ליה ידענא אמר ליה לית אתון אמרין דמהימנותא דלכון קשוט ואורייתכון קשוט ואנן דמהימנותא דילן שקר ואורייתא דילן שקר והא כתיב (&) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר אנן מיומין דעלמא קיימין במלכותא ולא אעדי מינן לעלמין דרא בתר דרא תכון לעד ודאי ואתון זעיר הוה לכו מלכותא ומיד אעדי מנכון וקרא אתקיים בכו דכתיב (&) ועד ארגיעה לשון שקר
אמר לו אני רואה בך שאתה חכם בתורה תפח רוחו	אמר ליה חמינא בך דאנת חכים באורייתא תפח רוחיה
	קפח/ב
של אותו האיש אלו אמר הכתוב שפת אמת כוננת לעד היה כמו שאמרנו אבל לא כתוב אלא תכון עתידה שפת אמת שתכון מה שאין כך עכשיו שעכשיו שפת שקר עומדת ושפת אמת שוכבת לעפר ובאותו זמן של אמת תעמד על קיומה ומתוך ארץ תצמח אז שפת אמת תכון לעד וגו׳.	דההוא גברא אלו אמר קרא שפת אמת[2309] כוננת לעד הוה כדקאמרן אבל לא כתיב אלא תכון זמינא שפת אמת דתכון מה דלאו הכי השתא דהשתא שפת שקר קיימא[2310] ושפת אמת שכיבא לעפרא[2311] ובההוא זמנא דאמת יקום על קיומיה[2312] ומגו ארץ תצמח כדין שפת אמת תכון לעד וגו׳
אמר לו אותו הגמון אשריך ואשרי העם שיורשים תורת אמת אחר ימים שמעתי שהתגיר הלכו הגיעו לשדה אחת והתפללו תפלתם כיון שהתפללו תפלתם אמרו מכאן והלאה נתחבר בשכינה ונלך ונתעסק בתורה.	אמר ליה ההוא הגמון זכאה אנת וזכאה עמא דאוריתא דקשוט ירתין בתר יומין שמענא דאתגייר אזלו מטו חד בי חקל וצלו צלותהון כיון דצלו צלתהון אמרו מכאן ולהלאה נתחבר בשכינתא ונזיל ונתעסק באורייתא
פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה מא) הן יבשו ויכלמו כל הנחרים בך וגו׳ עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לישראל כל	פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה מא יא) הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בך וגו׳ זמין קודשא

[2309] הנוני״ן בסגול (הערת הזהר). בשלמא אי הוה כתיב כוננת בלשון הווה אז יהיה כמשמעו שמיד מזמן הוויתה היא מתכוננת וקיימת, והוה קשה מה שהקשית, אבל כיון דלא כתיב אלא תכון דמשמע לעתיד מוכח דאפילו בימי שלמה שהיה מלך גדול לא התכוננה אלא שעתיד להתכונן. ועוד נראה דר״ל עוד ענין אחר והוא שההגמון הקשה לו מכח היות להם ההצלחות והמלכות זמן רב, ולזה השיבו רבי אלעזר שאם כן היל״ל כוננת שהוא פועל יוצא וכמש״ה (טז י) כוננו ידיך, (תהלים ט ח) וכונן למשפט כסאו, אז היתה הכוונה שהאמת כוננת את מחזיקיה, אבל לא כתיב אלא תכון שהוא מהנפעל שר״ל שהיא תתכונן ולעתיד, באופן שהשיבו מכח הבנין ומכח הזמן. ובהכי ניחא מאי דהוה מצי להשיבו ממה שהאמת בעצמה לא גרעה ממה שהיתה, שהרי תמיד החזיקה ישראל שהם אותם שקבלוה, שאפילו בכל צרתם לא סר לבבם ממנה, אלא שרצה להודיעו שאין ראיה מההצלחה דאם כן היל״ל כוננת לאחרים (רמ״ז). עי׳ תיקו״ז תיקון סג [קי ע״א] (לש״ו). ז״ל: אמת א׳ ברישא דאלפא ביתא מ׳ באמצעיתא ת׳ בסופיה עשורא דיליה יו״ד ה״א וא״ו ה״א וכו׳ בגלותא אתמר ותהי האמת נעדרת ושקרא שלטא בעלמא (ובזמנא דאתתקן אמת ואסתלק לאתריה אתמחי שקרא מעלמא הה״ד (משלי י״ב) שפת אמת תכון לעד כוננת לא כתיב אלא תכון לעד וכו׳.

[2310] היא נוק׳ דסט״א (מ״מ).

[2311] פי׳ שהמלכות בגלותא ירדה לבריאה שנק׳ עפר המשכן (מ״מ).

[2312] פי׳ שבאים מוחין לז״א, ונעשה בסוד הגדלות על ידי אימא, וז״ש ומגו ארץ תמצח, מכח ארץ העליונה שהיא בינה (מ״מ).

אותן טובות שאמר על ידי נביאי האמת וישראל סבלו עליהם כמה רעות בגלותם ואלמלא כל אותן טובות שמחכים ורואים שכתובים בתורה לא היו יכולים לעמד ולסבל את הגלות.	בריך הוא למעבד לישראל כל אינון טבאן דקאמר על ידי נביאי קשוט[2313] וישראל סבלו עליהון כמה בישין בגלותהון[2314] ואלמלא כל אינון טבאן[2315] דקא מחכאן וחמאן כתיבין באורייתא לא הוו יכלין למיקם ולמסבל גלותא
אבל הולכים לבית מדרשות פותחים ספרים ורואים כל אותן טובות שמחכים ורואים שכתובים בתורה שהבטיח להם הקדוש ברוך הוא עליהם ומתנחמים בגלותם ושאר העמים מחרפים ומגדפים אותם ואומרים איה אלהיכם איה אותן טובות שאתם אומרים שמעתדות לכם וכי כל עמי הארץ יתבישו מכם.	אבל אזלין לבי מדרשות פתחין ספרין וחמאן כל אינון טבאן דקא מחכאן וחמאן כתיבין באורייתא דאבטח לון קודשא בריך הוא עלייהו ומתנחמין בגלותהון ושאר עמין מחרפין ומגדפין לון ואמרי אן הוא אלהכון אן אינון טבאן דאתון אמרין דזמינין לכון וכי כל עמין דעלמא יכספון מנייכו
זהו שכתוב (שם סו) שמעו דבר ה׳ החרדים אל דברו אמרו אחיכם שנאיכם וגו׳ מה זה החרדים אל דברו אלו שסבלו כמה רעות כמה שמועות שמעו אלה על אלה ואלה אחר אלה וחרדו עליהן כמו שנאמר (ירמיה ל) כי וגו׳ קול חרדה שמענו פחד ואין שלום וגו׳ אותם חרדים תמיד אל דברו כשנעשה הדין.	הדא הוא דכתיב (שם סו ה) שמעו דבר יהו״ה החרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם וגו׳ מאי החרדים אל דברו אינון דסבלו כמה בישין כמה שמועות שמעי אלין על אלין ואלין בתר אלין וחרידן עליהון כמה דאת אמר (ירמיה ל ה) כי וגו׳ קול חרדה שמענו פחד ואין שלום וגו׳ אינון חרדים תדיר אל דברו[2316] כד אתעביד דינא
אמרו אחיכם שנאיכם אלה הם אחיכם בני עשו מנדיכם כמו שנאמר סורו טמא קראו למו שאין עם שמבזים אותם בפנים ורוקקים בפני ישראל כמו בני אדום וכולם אומרים שטמאים כמו נדה וזהו מנדיכם למען שמי יכבד ה׳ אנו (שאומרים) בני אל חי שבנו יתכבד שמו אנו שולטים על	אמרו אחיכם שונאיכם אלין אינון אחוכון בני עשו מנדיכם כמה דאת אמר (איכה ד טו) סורו טמא קראו למו דלית עמא דקא מבזין לון באנפי ומרקקין באנפייהו לישראל כבני אדום ואמרי כלהו מסאבין כנדה ודא איהו מנדיכם למען שמי יכבד יהו״ה אנן (דאמרין) בנוי דאל

[2313] להורותינו על דרך הסוד הסיבות העצמיות לקיום ישראל בגלות הארוך שלנו. הסיבה הראשונה היא זמין קב״ה, ותמצית הדבר הוא על דרך שאמרו המפרשים שדבר ה׳ הוא פועל גמור, וכמש״ה (תהלים לג יא) עצת ה׳ לעולם תעמוד וגו׳, (שם לג ט) כי הוא אמר ויהי, ירצה שהרי ראינו שהכל נהיה במאמרו. והענין על פי הסוד הוא כי הנה בזמן המשיח יבוא השפע מפנימיות עתיק, כמש״ה (ישעיה ל כו) כאור שבעת הימים, שהם ז׳ מדות של העתיק, ולפי גדולת אותו השפע כך נתנבאו הנבואות, ואותו האור הוא שם אצור ומסוגל עד בוא זמן השפעתו, וזהו מ״ש זמין קב״ה, ולא אמר עתיד, להורות שכבר הוא מזומן ומוכן ולא יחסר כי אם הכנת העולמות לזכות אליו. ואולי שגם מלת זמין תרמוז מה שאמרו רז״ל היו סדר זמנים קודם לכן, ושורש סדר זה הוא בעתיק שהוא ז״ק בחינת זעיר ונוק׳ שלו, שהם מ״ה וב״ן גי׳ זמ״ן. וזש״ה (שם) והיה אור הלבנה וגו׳, דהיינו ששני מלכים יחזרו להיות מאורות גדולים ושוים (רמ״ז).

[2314] לכן מצוה לקרות נחמות הנביאים (רח״ו במ״מ). כל עצם הגלות היה להכנס בין החיצונים ולהכנע להם, והוא על דרך (קהלת ח ט) שלט האדם באדם לרע לו, כי בזה מעלים מ״נ בהעלאת הניצוצות, ומידי עלות נשמותינו בהם כשהם מקבלים התיקון והמיתוק מחדש ה׳ את נשמותינו להתחזק בתיקון העולמות, כי בהתקנם יבוא המשיח. ובדין הוא (משלי כז, יח) שנוצר תאנה יאכל פריה, ובודאי שהכח המתקן הניצוצות הוא מושרש בעתיק שהוא מקור השפע המתוקן לימות המשיח (רמ״ז).

[2315] הרבה עוד דברים אלו להודיע כמה גדול פלא ההתקוממות של ישראל בגלות זה, וזה כי נשתנה מאד הגלות הלזה מגלויות שקדמו לו, כי של מצרים גם שהיה חמור לא היה בעוון ישראל אלא לתיקון עוון אדה״ר ולא היתה הירידה כל כך עצומה, וגם לא בגלות בבל כנודע אצלנו, ולכן היו בשניהם נביאים, מה שאין כן עתה שנסתם כל חזון והגאולה לא תבוא עד דמטו רגלין ברגלין, ולכן אין כח בכל האורות שנתגלו בשאר הגאולות להקים את השכינה מעומק נפילתה, וגם בניה לא יוכלו להתקומם וגם לסבול הגלות אם לא בעזר וסיוע השפע של פנימיות עתיק, וזה שאמר ואלמלא כל אותן טבאן דקא מחכאן, ר״ל שכולם צריכים להתקבץ להמציא הגאולה (רמ״ז).

[2316] פי׳ חרידים תמיד מדיני המלכות הנקרא דבר (מ״מ).

העולם בשביל אותו שנקרא גדול עשו בנו הגדל ובשם הזה נקרא הקדוש ברוך הוא גדול ״גדול ה׳ ומהלל מאד אנו בני הגדול והוא גדול ודאי למען שמי יכבד ה׳.	חי די בן יתייקר שמיה אנן שלטנין על עלמא בגין ההוא דאקרי גדול (בראשית כז א) עשו בנו הגדול[2317] ובשמא דא אקרי קודשא בריך הוא גדול (תהלים קמה ג) גדול יהו״ה ומהולל מאד אנן בני הגדול ואיהו גדול ודאי למען שמי[2318] יכבד יהו״ה
אבל אתם קטנים מהכל כתוב יעקב בנה הקטן איה אלהיכם איה אותן טובות שיתבישו כל העמים משמחתכם מי יתן ונראה בשמחתכם כמו שאתם אומרים והם יבושו (רוח הקודש אומר והם יבושו) (עוד כמי) כמי שתולה קללתו באחר משום שאתם אומרים שאז יבשו ויכלמו ולכן רוח הקודש היתה אומרת הדבר כך ועל זה הן יבשו ויכלמו כל הנחרים בך מי הם כל הנחרים בך אלה שחזקו את נחיריהם ברגז עליך בגלות הזו באותו זמן יבשו ויכלמו מכל הטובות שייראו אצל ישראל.	אבל אתון זעירין מכלא (בראשית כז ו) יעקב בנה הקטן כתיב (&) אן הוא אלהכון אן הוא אינון טבאן דיכספון כל עממיא מחדוה דלכון מאן יתן ונראה בשמחתכם כמה דאתון אמרין והם יבושו (רוח הקדש אומר והם יבושו) (ס״א תו כמאן) כמאן דתלי קללתא באחרא בגין דאתון אמרין דכדין יבושו ויכלמו ובגין דא רוח קדשא הוה אמר מלה הכי ועל דא הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בך מאי כל הנחרים בך דאתקפו נחיריהון ברוגזא עלך בגלותא דא בההוא זמנא יבושו ויכלמו מכל טבין דיחמון להון לישראל
אמר רבי חייא כך זה ודאי אבל ראינו וכך ראו גבורי העולם שהרי הגלות נמשכת ועדין בן דוד לא בא אמר רבי יוסי וכל זה כך הוא אבל מי עשה שיסבלו ישראל את הגלות הזו כל אותן הבטחות שהבטיח להם הקדוש ברוך הוא והרי זה נתבאר שנכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ורואים כל אותן נחמות ושמחים בלבם לסבל את כל מה שיבא עליהם ולולא זה לא יכלו לסבל.	אמר רבי חייא כך זה ודאי אבל חמינן והכי חמו תקיפי עלמא דהא גלותא אתמשך ועדיין בריה דדוד לא אתי אמר רבי יוסי וכל דא הכי הוא אבל מאן עביד דיסבלון ישראל גלותא דא כל אינון הבטחות דאבטח לון קודשא בריך הוא והא אתמר דעאלין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות וחמאן כל אינון נחמות וחדאן בלבייהו למסבל כל מה דייתי עלייהו ואלמלא דא לא יכלין למסבל
אמר רבי חייא ודאי כך הוא והכל תלוי בתשובה ואם תאמר שיכולים עכשיו לעורר תשובה כולם כאחד לא יכולים למה לא יכולים משום שכתוב והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וכתוב והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך וגו׳ וכתוב ושבת עד ה׳ אלהיך וגו׳ ואז אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו׳ ועד שכל אותם דברים לא יתקיימו לא יכולים	אמר רבי חייא ודאי כך הוא דאי הכי איהו וכלא בתשובה תליא ואי תימא דיכלין השתא לאתערא תשובה כלהו כחדא לא יכלין מאי טעמא לא יכלין בגין דכתיב (דברים ל א) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה וכתיב (&) והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך וגו׳ וכתיב (שם ב) ושבת עד יהו״ה אלהיך וגו׳ וכדין (שם ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו׳ ועד דכל אינון מלין לא יתקיימון לא יכלין
	קפט/א
לעורר תשובה מהם.	לאתערא תשובה מנייהו
אמר רבי יוסי כמה הסתרת כל הדרכים והשבילים מכל בני הגלות ולא השארת	אמר רבי יוסי כמה[קמז] סתמת כל ארחין

[2317] ובאותו השם יכבד ה׳, דכתיב גדול ה׳, נמצא שהוא שם המורה על הכבוד, כיון שהקב״ה מתכבד בו (אור יקר).

[2318] בלשון יחיד, על כללות האומה (אור יקר).

להם פתחון פה אם כך שיהיו כמו שהיו בכל דור ודור שלא יסבלו גלות ולא שכר ויצאו (אם כך יהיו כמו שיהיו בכל דור ודור יסבלו את הגלות ולא יצאו) מדין של התורה ויתערבו בשאר העמים.	ושבילין מכל בני גלותא ולא שבקת לון פתחון פה אי הכי להוו כמה דהוו בכל דרא ודרא דלא יסבלון גלותא ולא אגרא ויפקון (ס״א אי הכי להוו כמה דלהוו בכל דרא ודרא יסבלון גלותא ולא יפקון) מדינא דאורייתא ויתערבון בשאר עמין
פתח ואמר כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו׳ מה זה כמו הרה דרך הוא למעברת שיעברו עליה תשעה חדשים שלמים ויש בעולם כמה וכמה שלא עובר עליה אלא יום אחד או יומים מהתשיעי וכל הצירים והחבלים של המעברת הם בתשיעי ואף על גב שלא עבר עליה אלא רק יום אחד נחשב עליה כאלו עברו כל התשיעי שלם אף כך ישראל כיון שטעמו טעם גלות אם יחזרו בתשובה יחשב עליהם כאלו עברו עליהם כל אותם	פתח ואמר (ישעיה כו יז) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו׳ מאי כמו הרה[2319] ארח איהו[2320] לעוברתא לאעברא עלה תשע ירחין שלמין ואית בעלמא כמה וכמה[2321] דלא עבר עלה אלא יומא חד או תרין יומין מתשיעאה וכל צירין וחבלין דעוברתא בתשיעאה[2322] אינון ואף על גב דלא אעבר עלה אלא יומא חדא[2323] אתחשיב עלה כאילו אתעברו כל תשיעאה שלים אוף הכי ישראל[2324] כיון דאטעמי[2325] טעם גלותא אי

[2319] כי מה צורך למשל זה, ומה שייכות יש להרה עם הארות של ישראל (רמ״ז).

[2320] וירצה שכוונת הנביא להביא דוגמא למה שיאמר, שאין לתמוה על מה שאמרו רז״ל (תהלים צה ז) היום אם בקולי תשמעו, שאעפ״י שיש קץ קצוב לגאולה מכל מקום יכולה להקרב בכל יום, דוגמת האשה ההרה, שידוע שסתם הלידה היא בהשלמת ט׳ חדשים שהם ע״ר ימים בסוד ו׳ פעמים אד״ם דהיינו ו״ק דזעיר, ואחר כך בבוא יום רע״א כמנין הריו״ן יצא הולד, שאז נתקנו כל הניצוצות הצריכות להתקן בבטן המלאה, אבל יש שאינם צריכים לשהות כל כך בתיקון ונולדים אפילו ביום א׳ לחדש התשיעי. והענין מובן במ״ש שלפי זכות האב והאם כך מבררים בירורים מקליפת נוגה שמהם נעשה לבוש לנפש הבן. ואין ספק שיש ניצוצות יותר קלות להברר זו מזו הכל לפי תגבורת הרע שעליהם, והוא פשוט (רמ״ז).

[2321] ובזה מדויק שלא אמר כהרה אלא שהוסיף מלת כמו, מפני שאין הכוונה על הרה אחת אלא על סתם הרה בעלמא (רמ״ז).

[2322] כי אז הולד נגמר והדמים והסיגים מתעוררים לצאת שהוא זמן דין, ולפי ערך זה יחיש זמן הלידה או יאחר, כי אותו הולד שכבר נתבררו ניצוציו ונגמר להולד נוסף עליו עוז וכח לצאת מבטן אמו. וטעם היותו מן הסתם בט׳ חדשים הוא בסוד ג׳ מוחין מבחינת הניצוצות דהיינו חב״ד שלהם וכל מוח כלול מג׳ הרי ט׳, שהנה הם מתפשטים מוח חכמה בחח״ן ושל בינה בבג״ה, ולפי ששני קוים אלו סתומים ברגלים אין שם בחינת לידה, אבל בהתפשט האמצעי בדת״י נמצא חדש תשיעי ביסוד שהוא המוליד והיולד (רמ״ז).

[2323] כי בהכנס החודש התשיעי שהוא ביסוד יש בו הולד המתוקן ומיד יוצא ביום הראשון של התשיעי, שכיון שכבר נתברר אין לו לשהות עוד בבטן האם (רמ״ז).

[2324] פי׳ הענין שידוע שבחטא אדה״ר כל הנשמות שהיו כלולות בו אלו באוזנו ואלו בעיניו וכו׳ וכדברי רז״ל, נפלו תוך הקליפות, והוצרכו ישראל לגלות למצרים לברר את כולן, ונשלם הבירור והתיקון במתן תורה חרות על הלוחות. ואמנם בחטא העגל חזר פעם אחר להתערב טוב ברע, אבל לפי שחטא העגל היה עיקרו בערב רב ולא ישראל, שלא חטאו רובם ככולם אלא בשלא מיחו בערב רב, לפיכך לא נגזר עליהם לגלות מיד, אך נאמר (לב לד) וביום פקדי ופקדתי, וכשחטאו אחר כך חזרה ונפגמה קומת הפרצוף של אדם שכן כתוב (יחזקאל לד לא) אדם אתם, והוצרכו לגלות לתקן הנשמות שבתוך האדם בליעל, ועל זה אמרו רז״ל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, והוא של גוף אדה״ר שנפלו בגוף אדם רע, וטעמם שיכלה כל התיקון. ואם תאמר שהוא אוצר עליון ששם הנשמות שעדיין לא באו לעולם למה תתעכב הגאולה עד בואנה לעוה״ז והלא יותר נכון שתבואנה אחר הגאולה. אלא הענין כאמור שהוא גוף האדם הבליעל שנפלו בו ניצוצות גוף של אדה״ר. ואומרו כל הנשמות, ירצה לא מבעיא היותר מעולות אלא אפילו התחתונות בדיוטה התחתונה, וכדאמר בזוהר דמטו רגלין ברגלין. ולא מבעיא כולם אלא אפילו אחת מהן וכמש״ה (דברים ל, ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים, דוק שלא אמר אם יהיה דחיך או מדחך שהוא שם הדיחוי אלא נדחך שהוא תואר, ופי׳ הנדח שלך דהיינו הניצוץ שלך שנדחה שמה. וגם בזה נשכיל טעם יישוב יהודים יחידים בכפרים או בעיירות שההשגחה העליונה מנהלם שמה, וככתוב (שם ד, כז) אשר ינהג ה׳ אתכם שמה, כדי שכל אחד ואחד יתקן את ניצוציו במקום שנדחו שמה, ולכן הוצרך הגלות לברר הניצוצות שבתוך הקליפות. אבל הוא ממש כמו הרה תקריב ללדת, שמתקרב זמנה ואפילו הכי לא יחסרו צירים, פי׳ ע׳ קלין דיולדה, והיינו חבליה: אי נמי אפשר לומר שהיולדת לתשעה חדשים שלמים לא יש לה כל כך חבלים בעת לידתה מפני שבהמשך החדש התשיעי יש לה צירים שונים שבהם הולכים וניתרים ומתפתחים

דברים שכתובים בתורה כל שכן וכל שכן שכמה וכמה יסורים עברו עליהם מיום שהתחילה הגלות.	יהדרון בתשובה[2326] יתחשב עלייהו כאלו אעברו עלייהו כל אינון מלין דכתיבין באורייתא[2327] כל שכן וכל שכן דכמה וכמה יסורין אעברו עלייהו מן יומא דגלותא שרי
אבל מהו שכתוב בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים בא וראה כמה רחמנות רחם הקדוש ברוך הוא את ישראל בדבר הזה למלך שהיה לו בן יחידי ואהב אותו אהבת נפש ומתוך אהבתו נתן אותו לאמו המלכה שתגדל אותו ותלמד אותו דרכים מתקנות פעם אחת חטא לאביו בא אביו והלקה אותו ואחר כך עבר על חטאו שב כמקדם ושוב חטא לאביו והוציא אותו אביו מביתו ורגז עליו יצא אותו בן מביתו.	אבל מאי דכתיב (דברים ד ל) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים תא חזי כמה רחמנותא רחים קודשא בריך הוא לישראל במלה דא למלכא דהוה ליה ברא יחידאה ורחים ליה רחימו דנפשא ומגו רחימו דיליה יהב ליה לאמיה מטרוניתא דתרבי ליה ותוליף ליה ארחי מתתקנן זמנא חדא חב לגבי אבוה אתא אבוהי ואלקי ליה ולבתר אעבר על חוביה תב כמלקדמין וחב לאבוה ואפקיה אבוה מביתיה וארגיז עליה נפק ההוא ברא מביתיה
ובמקום שילך בדרך אמת ויהיה צדיק כראוי כדי שישמע אביו המלך ותהיה עליו תשוקתו מה עשה אמר הואיל ויצאתי מהיכל אבי אעשה מכאן והלאה כל מה שאני רוצה מה עשה הלך להתחבר לזונות והתלכלך בלכלוך וטנופת עמן ולא היה נמצא אלא עמן בחבור שלהן כשהמלכה אמו פוקדת בכל יום על אותו הבן ויודעת שבנה התחבר עם הזונות וכל חברותו היתה עמהן מתחילה לבכות ולמרר על בנה.	ובאתר דיהך בארח קשוט ויהא זכאה כדקא יאות בגין דישמע מלכא אבוה ויהא תיאובתיה עליה מה עבד אמר הואיל ונפקנא מהיכלא דאבא אעבד מכאן ולהלאה כל מה דאנא בעי מה עבד אזל ואתחבר בזונות ואתלכלך בלכלוכא דטנופא בהדייהו ולא הוה משתכח אלא בהדייהו בחבורא דלהון מטרוניתא אמיה פקדת בכל יומא על ההוא ברא וידעת דברה בהדי זונות אתחבר וכל חברותא דידיה בהדייהו הוות שריאת למבכי ולאתמררא על ברה
יום אחד נכנס אליה המלך ורואה אותה בוכה שואל אותה על מה את בוכה אמרה ואיך לא אבכה שהרי בננו מחוץ להיכל המלך ולא די שאינו יושב בהיכל המלך אלא שהוא יושב עם הזונות מה יאמרו כל בני העולם שבן המלך יושב בבית זונות התחילה לבכות ולהתחנן למלך.	יומא חד עאל מלכא לגבה חמא לה דאיהי מבכה שאיל לה על מה את בכאת אמרה ולא אבכה דהא ברנא לבר מהיכלא דמלכא ולא די דהוא לא יתיב בהיכלא דמלכא אלא דהוא יתיב בהדי זונות מה יימרון כל בני עלמא בריה דמלכא איהו דיתיב בבי זונות שריאת למבכי ולאתחננא למלכא
אמר המלך בשבילך אחזיר אותו ואת הערבה שלו אמרה הרי ודאי אמר המלך	אמר מלכא בגינך אהדר ליה ואנת ערבא

קשרי האם שלה וצירי דלתותיה מתרווחים, אבל הממהרת לילד ביום א׳ או ב׳ לחודש התשיעי באים לה כל הצירים ביחד נמצא שיש לה צד טוב וצד רע (רמ״ז).

[2325] שירדו לתוך הקליפות דהיינו הגלות (רמ״ז).

[2326] דהיינו חרטות וידויים וסיגופין, שהם לעומת חבלי היולדה, אז יהיו דוגמת רבי אלעזר בן דורדיא שבתוקף כח תשובתו קנה עולמו בשעה אחת, כי העלה במהירות עצום כל הניצוצות שנפגמו בעוונותיו, ונתעלו עד יסוד המלכות ונתקנו בבטן שלה שהרתה מהם, והאירו על נשמתו ונתקנו כראוי. כך יהיו ישראל בתשובה אם היתה שלימה בתחילה (רמ״ז).

[2327] שהרי כל התוכחות שבתורה הן הן לתיקון מכוון לבירורי נשמותם אלא שהוא במשך זמנים שונים, אבל אם היו מקדימים בתשובה שלימה היו נערכים סיגופיהם וצערם לערך משך הקללות בזמן ארוך, ובכח הבינה נמתקים הדינים בשעה קלה ומתקבץ השפע ביסוד שה״ס החדש התשיעי כנ״ל, והיסוד הוא בחינת הגואל, באופן שבכל זמן וזמן הוי כמו הרה תקריב ללדת (רמ״ז).

הואיל וכך הוא לא צריך להחזירו ביום בגלוי שבושה עבורנו ללכת בשבילו לבית זונות ואם לא היה כמו זה שטנף את עצמו כך וחלל כבודי הייתי אני וכל החילות שלי הולכים בשבילו בכמה כבוד ובכמה חצוצרות לפניו בכמה כלי קרב מימינו ומשמאלו עד שכל בני העולם יזדעזעו וידעו כולם שהוא בן המלך עכשיו כיון שהוא טנף את עצמו וחלל את כבודי הוא יחזר בסתר שלא יכירו בו חזר למלך ונתן אותו לאמו.	דיליה אמרת הא ודאי אמר מלכא הואיל וכך הוא לא אצטריך לאהדרא ליה ביממא באתגליא דכסופא דילן איהו למהך בגיניה לבי זונות ואי לא הוי כגוונא דא דטינף גרמיה הכי וחלל יקרי הוינא אנא וכל חיילין דילי אזלין בגיניה בכמה יקר בכמה בוקינם קמיה בכמה מאני קרבא מימיניה ומשמאליה עד דכל בני עלמא יזדעזעון וינדעון כלא דברא דמלכא איהו השתא כיון דאיהו טינף גרמיה וחלל יקרי איהו יהדר בטמירו דלא ינדעון ביה אהדר לגבי מלכא יהביה לגבי אמיה
לימים סרח כמקדם מה עשה המלך הוציא אותו ואת אמו עמו מתוך ההיכל ואמר תלכו שניכם ושניכם תסבלו את הגלות והמלקות שם כיון ששניכם תסבלו כאחד אזי אדע שבני ישוב כראוי.	ליומין סרח כמלקדמין מה עבד מלכא אפיק ליה ולאמיה בהדיה מגו היכלא אמר תרווייכו תהכון ותרווייכו תסבלון גלותא ומלקיותא תמן כיון דתרווייכו תסבלון כחדא כדין ידענא דברי יתוב כדקא חזי
כך ישראל בני המלך הקדוש הם הוריד אותם למצרים ואם תאמר שבאותו זמן לא חטאו הגזרה שגזר הקדוש ברוך הוא בברית בין הבתרים היתה ראויה להתקיים והקדוש ברוך הוא השגיח על שני דברים אחד על אותו דיבור שאמר אברהם במה אדע כי אירשנה זוהי	כך ישראל בנוי דמלכא קדישא אינון אחית לון למצרים ואי תימא בההוא זמנא לא חאבו[2328] גזרה דגזר קודשא בריך הוא בין הבתרים הוה אתחזי למהוי קיים וקודשא בריך הוא אשגח לתרין מלין חד בגין ההוא מלה דאמר אברהם (בראשית טו ח) במה אדע כי אירשנה דא הוא
	קפט/ב
סבה ועלה אבל עד שיצאו ממצרים לא היו גוי ולא היו ראויים כראוי.	סבה ועילה אבל עד דנפקו ממצרים לא הוי גוי ולא אתחזו כדקא יאות
פתח ואמר כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות רצה הקדוש ברוך הוא לעשות את ישראל כדוגמא שלמעלה ולהיות שושנה אחת בארץ כדוגמא שלמעלה והשושנה שמעלה ריח ונבחרה מכל שאר הורדים שבעולם אינה אלא אותה שעולה בין החוחים וזו דרך כראוי ולכן זרע שבעים זוגות שהיו שבעים נפש והכניסם לבין החוחים ואותם חוחים מיד שהיו הם שם זוגות העלו ענפים ועלים ושלטו על העולם ואז פרחה ביניהם השושנה.	פתח ואמר כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות בעא קודשא בריך הוא למעבד לון לישראל כגוונא דלעילא ולמהוי שושנה חדא בארעא כגוונא עלאה ושושנה דסלקא ריחא ואתבריר מכל שאר וורדין דעלמא לא הוי אלא ההיא דסלקא בין החוחים ודא ארחא כדקא יאות ועל דא זרע שבעין זוגין דהוו שבעין נפש ואעיל לון בין החוחים ואינון חוחים מיד דהוו אינון זוגין תמן סליקו ענפין וטרפין ושליטו על עלמא וכדין פרחת שושנה בינייהו
כיון שרצה הקדוש ברוך הוא להוציא שושנה וללקט אותה מביניהם אז יבשו החוחים ונזרקו והתכלו ולא נחשבו לכלום בשעה שהולך ללקט את השושנה הזו ולהוציא בנו בכורו באותו זמן הלך המלך בתוך כמה חיילות גדולים ושליטים עם	כיון דבעא קודשא בריך הוא לאפקא שושנה ולקיט לה מבינייהו כדין יבשו חוחים ואזדריקו ואשתציאו ולא אתחשבו לכלום בשעתא דאזיל למלקט שושנה דא לאפקא בריה בוכריה בההוא זמנא אזל מלכא גו כמה

[2328] ר״ל וא״כ אין המשל דומה לנשמל (מ״מ).

דגלים פרושים והוציא את בנו בכורו בכמה גבורות והביא אותו להיכלו וישב הרבה בבית המלך.	חיילין רברבנין ושליטין עם דגלין פרישן ואפיק לבריה בוכריה בכמה גבורין ואייתי ליה להיכליה ויתיב סגי בבי מלכא
כיון שחטא לאביו הוכיח אותו והלקה אותו שכתוב ויחר אף ה׳ בישראל ויתנם ביד שוסים וגו׳ סרח כמקדם ומרד באביו הוציא אותו מביתו מה עשו ישראל ראו שהרי התפזרו בבבל והתערבו בעמים לקחו נשים נכריות והולידו מהם בנים עם כל זה האם הקדושה היתה אפוטרופוס עליהם.	כיון דחב לגבי אבוה אוכח ליה ואלקי ליה דכתיב (שופטים ב יד) ויחר אף יהו״ה בישראל ויתנם ביד שוסים וגו׳ סרח כמלקדמין ומרד באבוה אפקיה מביתיה מה עבדו ישראל חמו דהא אתבדרו לבבל אתערבו בעממיא נסיבו נשין נכריות ואולידו בנין מנהון עם כל דא אימא קדישא הות אפטרופוסא עלייהו
ועל שעשה כך הקדוש ברוך הוא אמר הואיל וזו בושה אז שיבא בני מעצמו הואיל וחלל כבודי לא ראוי שאני אלך לשם להוציא אותו ולעשות לו נסים וגבורות כמקדם שבו הם בלי סיוע שהיו ראויים לו בלי נסים ונפלאות אלא כולם מפזרים כולם עיפים בעני ושבו להיכל המלך בבושה והאם הקדושה ערבה להם.	ועל דעבד הכי קודשא בריך הוא אמר הואיל וכסופא איהו ליתי ברי איהו מגרמיה הואיל וחלל יקרי לא אתחזי דאנא איזיל תמן לאפקא ליה ולמעבד ליה נסין וגבורן כמלקדמין תבו אינון בלא סיועא דאתחזו לון בלא פליאן ונסין אלא כלהו מתבדרן כלהו לאן במסכנו ותבו להיכלא דמלכא בכסופא ואימא קדישא ערבת לון
חטאו כמקדם מה עשה הקדוש ברוך הוא הוציא את הבן הזה כמקדם מהיכלו עם אמו אמר מכאן והלאה האם ובנה יסבלו כמה רעות כאחד זהו שכתוב (ישעיה נ) ובפשעיכם שלחה אמכם ועל זה כתוב בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים מה זה באחרית הימים אלא זו האם הקדושה שהיא אחרית הימים ועמה סבלו כל מה שסבלו בגלות.	האבו כמלקדמין מה עבד קודשא בריך הוא אפיק להאי ברא כמלקדמין מהיכליה ואימיה בהדיה אמר מכאן ולהלאה אימא וברה יסבלון כמה בישין כחדא הדא הוא דכתיב (ישעיה נ א) ובפשעיכם שלחה אמכם ועל דא כתיב (דברים ד ל) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים מאי באחרית הימים אלא דא היא אימא קדישא דהיא אחרית הימים ועמה סבלו כל מה דסבלו בגלותא
ואלו יחזרו בתשובה אפילו רעה אחת או צער אחד שיעבר עליהם יחשב עליהם כאלו סבלו הכל (ואם לא יסתם הקץ) ואם לא כשיסתים הקץ (הרע) וכל הדורות שלו כמו שאמר המנורה הקדושה שכתוב לצמיתת לקנה אתו לדרתיו וכל זה הדבר תלוי בתשובה אמר רבי חייא ודאי כך זה ועל כן נמשכת הגלות.	ואילו יהדרון בתיובתא אפילו חד ביש או חד צערא דיעבר עלייהו אתחשב עלייהו כאלו סבלו כלא (ס״א ואי לאו סתים קיצא) ואי לא כד יסתיים קיצא (בישא) וכל דרין דיליה כמה דאמר בוצינא קדישא דכתיב (ויקרא כה ל) לצמיתות לקונה אותו לדורותיו וכל דא בתיובתא תליא מילתא אמר רבי חייא ודאי הכי הוא ועל דא גלותא אתמשך
אבל הקדוש ברוך הוא כל מה שראה (שהכה) (שהלקה) לישראל באחרית הימים הזו ובאחרית הימים הזו יעשה להם נסים ונקמות שכתוב והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה׳ בראש ההרים מי זה ראש ההרים זה אברהם הזקן הכהן הגדול	אבל קודשא בריך הוא כל מה דחמי (ס״א דמחא) (נ״א דלקא) לון לישראל בהאי אחרית הימים ובהאי אחרית הימים יעביד לון נסין ונוקמין דכתיב (ישעיה ב ב) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יהו״ה בראש ההרים מאן ראש ההרים דא אברהם סבא[2329] כהנא

[2329] רנב ע״ב (הערת זהר).

הראש של הכל ומשום שהוא ראש כוס של ברכה יהיה נכון בראש ההרים זה אברהם הזקן ראשון לשאר ההרים כוס של ברכה צריכה להיות מתקנת בימין.	רבא ראש דכלא[2330] ובגין דאיהו ראש כוס דברכה יהיה נכון בראש ההרים דא אברהם סבא קדמאה לשאר ההרים כוס דברכה אצטריך למהוי מתקנא בימינא[2331]
ונשא מגבעות צריך להיות נשא מן השלחן שעור שנקרא (שהוא) זרת לברך את הקדוש ברוך הוא וזהו ונשא מגבעות מה זה מגבעות אלא בינה ובין בתולות אחריה רעותיה שעור הזרת הוא נשא כוס של ברכה מגבעות ודאי ועל כן הטוב שיהיה לבן הבכור הזה (ישראל) הוא באחרית הימים.	ונשא מגבעות[2332] אצטריך למהוי זקיף מן פתורא שיעורא דאקרי (ס״א דאיהו) זרת[2333] לברכא לקודשא בריך הוא ודא הוא ונשא מגבעות מגבעות מאי הוא[2334] אלא בינה ובין בתולות[2335] אחריה רעותיה שיעורא דזרת[2336] איהו נשא כוס דברכה מגבעות ודאי ועל דא טבא דיהא ליה להאי ברא בוכרא באחרית הימים איהו[2337]

[2330] הרים הן האבות, וראש ההרים הוא אברהם, וזהו שמפ׳ קדמאה לשאר ההרים (הגרמ״מ).

[2331] הר בית ה׳ הוא כוס המקבל השפע והברכה, ואיצטריך שיהא בימין, כלומר שיהא נכון בחסד, ויהיה היין שבתוך הכוס והכוס הכל בימין, והיינו השמאל נכלל בימין, והענין שכוס גי׳ אלקים שהוא ההשגחה, ובתוכה היכולת והרצון, והוא סוד היין, שיין עצמו הוא דין, אך הוא מזוג במים, וצריך שיהיה הכוס והיין הכל בימין, כלומר בידי ישראל, הרצון להם, והדין לאויביהם. וכן לעבודות השם, כוס הוא הלב, ובתוכה היין מזוג במים, יצ״ט ויצה״ר, וצריך שיהיה הכל נתונה בימין דהיינו להתורה, דהיינו לעבוד את ה׳ באהבה ויראה, יצה״ט ויצה״ר, כמ״ש ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך. וכן ציון וירושלים הן סוד הכוס של ברכה, ואצטרך שיהא בימין, דהיינו לישראל שהן נקראין ימין, ובתוכה היין מזוג במים, כלומר חו״ג, ב׳ מיני השגחות, פנימיות וחיצוניות, ויהא השמאל שהוא החיצוניות נכלל בימין להצטרכות הפנימיות סוד התורה, והן סוד נשמה וגוף, והגוף יהיה להצטרכות הנשמה שהן המצות, שאי אפשר לעשות בלי הגוף ועה״ז, והן עה״ז ועה״ב והבן (הגרמ״מ).

[2332] קיב ע״ב (הערת הזהר). פי׳ שיהיה הכוס של ברכה נשא מהגבעות, שהגבעות הן סוד נו״ה כמ״ש וגבעות במאזנים שהן תרין פלגי דגופא, והן ג׳ עדרי צאן הרובצין על הבאר, והשגחה בעה״ז בא על ידם תמיד, לפי שאי אפשר עה״ז לקבל לא החסד הגמור ולא הדין הגמור, אבל לע״ל שלצדיקים יעשה הקב״ה חסד גמור, ולרשעים דין גמור, ויהיה השגחת עה״ז דוגמת עה״ב ממש, לפי שאז עת הגמול, ולכן יהיה הר בית ה׳ בראש ההרים, שהשגחתה יהיה בחסד הגדול מדת אברהם, וזהו ונשא מגבעות, שעתה יהיה ההשגחה מלמעלה מן הגבעות (הגרמ״מ).

[2333] אצטריך למיהוי זקיף מן פתורא שעורא דאיהו זרת. זקיף כו׳. כמ״ש חז״ל וצריך להגביה מן הקרקע טפח, ומ״ש כאן זרת ובגמרא אמרו טפח, כי זרת הוא סוד נ׳ שערי בינה כמ״ש בפ׳ תרומה קעב ע״ב, והן סוד ה׳ אצבעות דיד בסוד כוס ישועות אשא, והן ה״ג מחסד עד הוד, ועכשיו הוא בראש ההרים, הוא שעורא דזרת ממש, וז״ש דאיהו זרת ולא אמר שעורא דזרת, אלא שעורא דאיהו סוד זרת מסוף הגבעות, והוא עצמו סוד טפח והבן (הגרמ״מ).

[2334] כלומר האיך הוא נישא שעורא דזרת, ומפ׳ בינה שבין בתולות אחריה רעותיה כו׳, בתולות הן סוד ארגמ״ן ד׳ עולמתין דילה, והן סוד הג׳, ואוריאל ונוריאל הן אחד בסוד נצח והוד, איהו בנצח ואיהי בהוד, ורעותה הן הצדיקים והגרים, שע״י ב׳ אלו היא מתתקנת לאתחברא בבעלה, כלומר שיהא שוה עמו תורה ויראה, עה״ז ועה״ב, ויהיה השגחת הרעים דילה שהן הצדיקי׳ מהוד, ולכן הן מעונין ביסורין, ואז יהיה בחסד עילאה דוגמת עה״ב ממש, ולכן נושא הכוס של ברכה מן הקרקע, סוד השגחת עה״ז, זרת, והוא טפח, וזהו נישא כוס דברכה מגבעות ודאי (הגרמ״מ).

[2335] השכינה הקדושה אשר היא נקרא אז בעת תגבורות הדינין, והוא כל זמן הגלות בשם אילת השחר, על שם שהיא אילת אהבים ויעלת חן, כי תרעין דילה סתימין משום שפתחה סתום ורחמה צר, כמ״ש בפ׳ ויקרא (כא ע״ב). הנה היא מצווחת ועורגת להקב״ה לרחם עליה ועל כל צבאיה, והם כל ההיכלות שבבריאה שהם בתולות אחריה רעותיה (כמ״ש בזוה״ק ח״ב קה ע״ב, קיב רע״ב, קפט ע״ב, קצז ע״ב) (דע״ה ח״ב קכא ע״ב).

[2336] הנה כבר הודעתיך מ״ש מורינו זלה״ה בנוסחא הג׳ במאמר ר׳ חזקיה פתח וכו׳ שהכוונה להעלות כוס של ברכה שהם ו״ק דבריאה עד ג״ר שלהם שהיא אימא יין המשמח והנה מן המל׳ עד הבינה שהיא הכוס יש ח׳ מדות והנה כוס גימ׳ אלהי״ם תמנה ח׳ מדות ז״פ אלהי״ם גימ׳ זרת עם ה׳ אותיות אלהי״ם שהוא הכוס (זהר הרקיע).

[2337] כלומר לפי שיתנשא כ״כ דוגמת עה״ב, לכן אי אפשר שינתן לישראל שהם ברא בוכרא כמ״ש בני בכורי ישראל [שמות ד] הטוב הזה, אלא באחרית הימי׳ שהוא שילום שכר טוב, לפי שהוא תכלית הכל, אחר קיבול יסורי׳ על מעט עוונות שיש להם דוגמת עה״ב (הגרמ״מ).

אמר לו יפה אמרת שפסוק זה ודאי כך הוא בראש ההרים זה ימין אברהם הזקן שהוא ודאי ראש ההרים ונשא מגבעות משעור הגבעות שהם רצונו ויפה אמרת ונהרו אליו כל הגוים מי הוא אמר לו ואפילו נשים וקטנים והשמש שעובד על השלחן אף על גב שאינו אוכל צריך לשמע ולומר אמן (להריק ברכה לכוס) שלא יאמר אדם אני לא אכלתי והואיל	אמר ליה שפיר קאמרת האי קרא ודאי הכי הוא בראש ההרים דא ימינא אברהם סבא דאיהו ראש ההרים ודאי ונשא מגבעות משיעורא דגבעות דאינון רעותיה[2338] ושפיר קאמרת (ישעיה ב ב) ונהרו אליו כל הגוים מאי הוא אמר ליה ואפילו נשים וקטנים ושמש דפלח על פתורא אף על גב דאיהו לא אכל אצטריך למשמע ולמימר אמן (ס״א להריק ברכה לכוס דלא וכו׳) דלא יימא בר נש אנא לא אכלית והואיל
	קצ/א
ולא הצטרפתי לזמון אני לא אשמע ולא אמר אמן הכל חיבים בו.	דלא אצטריפנא לזמון לא אשמע ולא אימא אמן הכל חייבין ביה[2339]
דבר אחר ונהרו אליו כל הגוים אף על גב שנשים וקטנים פטורים מן המצוות בכוס של ברכה הכל חיבים ובלבד שידעו את מי מברכים וזהו ונהרו אליו כל הגוים בא רבי יוסי ונשקו אמר כמה יפה דבר זה ומתוק לחך.	דבר אחר ונהרו אליו כל הגוים אף על גב דנשים וקטנים פטורין מן המצות בכוס דברכה[2340] הכל חייבין בלבד דינדעון למאן מברכין ודא היא ונהרו אליו כל הגוים[2341] אתא רבי יוסי ונשקיה אמר כמה שפיר מלה דא ומתיקא לחכא
עכשיו יש לדיק אם אחרית הימים הזו היא כוס של ברכה ממש מה זה הר בית ה׳ היה לו לכתב כך והיה אחרית הימים נכון יהיה בראש ההרים מהו באחרית הימים	השתא אית לדייקא אי האי אחרית הימים איהי כוס דברכה ממש מהו הר בית יהו״ה הוה ליה למכתב הכי והיה אחרית הימים נכון יהיה בראש ההרים[2342] מהו באחרית הימים נכון

[2338] כלומר דגבעות לאו על נו״ה קאמר, אלא על רעותיה שהן יונקין מן הגבעות שהן נו״ה, ועליהן אמר ונשא מגבעות (הגרמ״מ).

[2339] מה שאינו מפ׳ כפשוטו דקאי על כל הגוים, הענין שיניקת ישראל הוא מנצח, ויניקת האומות הוא מהוד, כמ״ש ונצח ישראל לא ישקר [שמו״א טו], כידוע בסוד ה׳ צבאות אלקי׳ צבאות, וישראל נקראו צבאות ה׳, שר צבא ה׳. ואלו הד׳ הנ״ל הן נקראין בתולת, וכשהיא מתחברת עמו נקראת ג״כ בתולת ישראל, והן סוד ד׳ קרנות, כי קרן הוא ו׳ כמ״ש בר״מ פ׳ ויקרא, ואיהו בנצח, וז״ס קרן ישראל, והוד הוא סוד חומש, ה׳ מלכותא קדישא, והיא סוד קרן דוד, לפי שלישראל היא סוד תוספת קדושא, דלית לה מגרמא כלום, רק הם ממשיכין אליה קדושא בסוד נשמות הגרים, ולכן לדוד היא סוד קרן שהוא גר מהאומות, ולכן זכה למלכות, לפי שהוא מהאומות, והתחבר עצמו לישראל, והתדבק עצמו בימין, עד שנעשה ראש להם, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, ולכן הוא יברך ולו נאה לברך, וז״ס כהניך ילבשו צדק, שהגירי צדק הם לבושים להצדיקים כמ״ש בסבא בפ׳ משפטים (צח ע״ב), ולפי שעלה עד כהנא רבא כמ״ש שב לימיני, לכן עלה למלכות והוא יברך, שאורח מברך כדי שיברך לבעה״ב. ונמצא כיון שאמר ונשא מגבעות, כלומר שיתנשא על ידי הצדיקים והגירי צדק שהן סוד הגבעות, ויתנשא מן רעותיה שהן הגרים, ומן הבתולות שהן הצדיקי׳ כנ״ל, א״כ מאי ונהרו אליו כל הגוים, לזה אומר נשים וקטני׳, ואע״פ (שהן) [שאין] מחוייבין בזימון הן, א״כ אי אפשר שיתברך הכוס של ברכה על ידיהן, מ״מ בעניית אמן הן מחוייבין, ועל ידי עניית אמן ג״כ מתברך (הגרמ״מ).

[2340] ונ״ל שכצ״ל מאי הוא א״ל לשמש כו׳, ול״ג ואפי׳ נשים וקטנים, כי באמת נשים וקטני׳ חייבים כמ״ש הוא לקמן, ומצאתי בזוהר אחרים [הנוסח בפנים הוא מדפוס ווילנא ומהנראה, שלפני רבנו היתה גירסא אחרת] שכתוב בהן ואפי׳ נשים וקטני׳ ושמש ג״כ, זה אינו מובן לי מאי איירי נשים וקטנים, אך נ״ל כמ״ש, והן סוד אותן שיתגיירו לימות המשיח ואז לא יקבלו גרים [עי׳ יבמות כד ע״ב], אך יהיו עבדי׳ לישראל כמ״ש בני נכר יהיו איכריכם כו׳ [ישעיה סא], והם לא יאכלו מטוב ישראל, גם הם ינהרו אליו דוגמת עניית אמן, וזהו כל הגוים שאר הגוים (הגרמ״מ).

[2341] כלומר שינהרו להכוס כל הגוים כולם אפי׳ נשים וקטני׳ של ישראל והגרי צדק (הגרמ״מ).

[2342] פי׳ כיון שאחרית הימים הוא סוד מלכות והיא מקבל הכל מראש ההרים, וא״כ ה״ל למכתב אחרית נכון יהיה ה׳ בראש ההרים, כלומר כאשר יהיה אחרית הימים מלכותא קדישא נכון, אז יהיה ה׳ בראש

נכון יהיה הר בית ה׳ אמר לו אחרית הימים הוא העץ של הכל מראשו ועד סופו שהוא עץ טוב ורע ובא הפסוק לברר באחרית הימים והוציא הר בית ה׳ זה טוב בלי רע הר בית ה׳ ודאי שאין שם חלק לצד האחר שהרי נבחר הר בית ה׳ מתוך העץ שהוא אחרית הימים וזוהי כוס של ברכה שהוא נכון בראש ההרים.	יהיה הר בית יהו״ה אמר ליה אחרית הימים איהו אילנא כלא מרישיה ועד סיפיה דהוא אילנא דטוב ורע ואתא קרא לבררא באחרית הימים ואפיק הר בית יהו״ה דא טוב בלא רע[2343] הר בית יהו״ה ודאי דלית תמן חולקא לסטרא אחרא[2344] דהא אתבריר הר בית יהו״ה מגו אילנא דאיהו אחרית הימים ודא איהו כוס דברכה דאיהו נכון בראש ההרים[2345]
אמר רבי יוסי אשרי הדרך הזו שזכינו לדבר הזה אמר לו ממי שמעת אותו אמר לו יום אחד הייתי הולך בדרך ושמעתי וראיתי את רב המנונא סבא (לרבי שמעון) שהיה דורש את הפסוק הזה לרב אחא וכיון ששמעתי שמחתי בו ושמרתי אותו צרור בכנף לבושי שלא יסור ממני לעולמים אמר לו ודאי שדבר קדוש זה נאור מהמנורה הקדושה אשרי הדור שעמודי העולם ותומכיו שורים בתוכו ואם אתה צורר את הדבר הזה בקשר אחד שלא יסור ממך אני אצרר אותו בשלשים או בארבעים קשרים בכיסי שלא יסור ממני לעולמים.	אמר רבי יוסי זכאה ארחא דא דזכינא להאי מלה אמר ליה ממאן שמעת לה אמר ליה יומא חדא הוינא אזיל בארחא ושמענא וחמינא ליה לרב המנונא סבא (נ״א לרבי שמעון) דהוה דריש להאי קרא לרבי אחא וכיון דשמענא חדינא ביה ונטירנא ליה צריר בכנפא דלבושאי דלא יתעדי מנאי לעלמין אמר ליה ודאי מלה קדישא דא מנהירו דבוצינא קדישא אתנהיר זכאה דרא דקיימי עלמא וסמכוי[2346] שריין בגויה ואי אנת צרירת להא מלה בקשרא חדא דלא יתעדי מינך אנא אצרור לה בתלתין או בארבעין קשרין בכיסאי דלא יתעדי מינאי לעלמין
על אותו דבר שהראה הקדוש ברוך הוא למשה משום שאף על גב שישראל חטאו לפניו בכל דור ודור לא רצה מי שיאמר עליהם לשון הרע מנין לנו מהושע שכתוב (הושע א) תחלת דבר ה׳ בהושע הרי בארו את הדבר ועל כן היה מספר בני ישראל כחול הים וגו׳ ולכן ברך אותם בכמה ברכות לחזר בתשובה ולהשיבם לאביהם שבשמים ולא זז משם הקדוש ברוך הוא עד שמחל על חטאיהם והתנקו לפניו.	(כאן חסר) על ההיא מלה דאחמי קודשא בריך הוא למשה[2347] בגין דאף על גב דישראל חבין קמיה בכל דרא ודרא לא בעי מאן דיימא עלייהו דלטורין מנלן מהושע דכתיב (הושע א ב) תחלת דבר יהו״ה בהושע הא אוקמוה מלה ועל דא (שם ב א) והיה מספר בני ישראל כחול הים וגו׳ ובגין דא בריך לון בכמה ברכאן לאהדרא בתיובתא ולאתבא לון לגבי אבוהון דבשמיא ולא אעדי מתמן עד דקודשא בריך

ההרים, ומשם תקבל מלכותא קדישא, מהו באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה׳, וגם הר בית הוא מיותר, ואחרית עצמו הוא סוד מלכות (הגרמ״מ).

[2343] פי׳ שהימים הוא לשון רבים, והן הששת ימים, שית אלפי שנין, ואם היה כתוב אחרית הימים היה משמע אחרית של הימים, והיינו אחרית של כל יום ויום, וידוע שהוא אילנא דטו״ר, ויש בין אותן הימים אחרית רע, לכן כתיב באחרית הימים, כלומר בסוף של כל הימים, והוא יום השבת סוד מלכות, והוא סוד הר בית ה׳, והוא שהקרא מברר מן כל האחרית זה הסוף של הכל, והוא הר בית ה׳ (הגרמ״מ).

[2344] הענין כי ג׳ בחי׳ יש, הר בית שדה, הר עדיין אינו ראוי לזריעה, ושדה הוא לזריעה, ובית הוא בית דירה ממש, כן יש ג׳ בחי׳, בת וכלה ואשה, בת כשהיא קטנה, וכלה כאשר היא מאורשה, ואשה כאשר נשאת, וסוד אלו הג׳ בחי׳ כבר כתבתי בנש״ב שלי, וזהו שהר עדיין מעורב טוב ורע, ואז יהיה הר לבית ה׳, ויהיה הר ה׳ (הגרמ״מ).

[2345] וסוד שיהיה הר בית ה׳, שהר הוא אחוריים דאלקים עם ה׳ אותיות, והיא בחי׳ אחור באחור, ובחי׳ אלמנה, שבאלקים הוא מילוי יודי״ן גי׳ מצפץ א״ת ב״ש של הוי״ה, ואלקים הוי״ה מצפץ גי׳ בי״ת, וזהו שיהיה מן הר בית ה׳, שיתחבר עם הויה עצמו פנים בפנים (הגרמ״מ).

[2346] כלומר הצדיקים שהן העמודין דעלמא (הגרמ״מ).

[2347] הוא ענין בפ״ע, כלומר אודות הענין מה שאמר קב״ה למשה ועתה הניחה לי, הוא בגין דאע״ג כו׳, ואפשר דקאי אלעיל דאמר כמה רחימותא דקב״ה כו׳, והפסיק בענין אחר, ועכשיו אומר על ההיא מלה כו׳, שגם בזה נראה רחימותא דקב״ה דאחמי למשה והוא בגין דאע״ג כו׳ (הגרמ״מ).

	הוא מחל על חובייהו ואתנקיאו קמיה
מה כתוב באליהו (מלכים א יט) ויבא וישב תחת רתם אחד וגו׳ אמר רבון העולם אשה אחת שלחת לישראל ודבורה שמה שכתוב (שופטים ד) והיא יושבת תחת תמר דבורה זהו רתם והחזירתם למוטב שכתוב עד שקמתי דבורה ואני נכנסתי ביניהם והכרזתי לפניהם ולא יכלתי.	אליהו מה כתיב ביה (מ״א יט ד) ויבא וישב תחת רתם אחד וגו׳ אמר מאריה דעלמא אתתא חדא שדרת לון לישראל ודבורה שמה דכתיב (שופטים ד ה) והיא יושבת תחת תמר דבורה דא הוא רתם ואהדרת לון למוטב דכתיב (שם ה ז) עד שקמתי דבורה ואנא עאלית בינייהו ואכרזית קמייהו ולא יכילנא
עד שהיה יושב התגלה עליו הקדוש ברוך הוא אמר לו מה לך פה אליהו בראשונה היית מקטרג ומקנא על הברית ומשראיתי בך שקנאת עלי באותה ברית נטלתי אותה ברצונו של משה ונתתי לך עד שמשה היה אומר הנני נתן לו את בריתי שלום עכשיו שהוא שלך אינו ראוי לך לקטרג עליו היה לך להשאיר את קנאתך לי כמו בראשונה שהיתה שלי נתתי אותו לידי אחר ולא קטרגתי עליו.	עד דהוה יתיב אתגלי עליה קודשא בריך הוא אמר ליה מה לך פה אליהו בקדמיתא קא הוית מקטרגא ומקני על ברית ומדחמינא בך דקנית עלי בההוא ברית נטלית ליה ברעו דמשה ויהיבנא לך עד דמשה[2348] הוה אמר (במדבר כה יב) הנני נותן לו את בריתי שלום השתא דאיהו דילך לא אתחזי לך לקטרגא עלוי הוה לך למשבק קנוייך לי כמה בקדמיתא דהוה דילי שבקנא ליה לידא אחרא ולא קטריגנא עלוי
מה לך פה מה זה פה ברית הקדש פה ה׳ היא כיון שלא רצית להניח לי את פיך יברא במקום של אותו הפה שנינו באותה שעה העברה ממנו אותה מתנה שנתן לו משה ששנינו מה שכתוב (מלכים א יט) וילך בכח האכילה ההיא וגו׳ עד הר האלהים חרב לבקש משם וכי משם היה מבקש אלא לבקש כמקדם מאותו שירש בהר האלהים את הברית הזו פנחס הוא אליהו ודאי בדרגה אחת אמר לו משה אין אתה יכול לקבל ממני אלא לך לתינוקות של ישראל ומהם תרויח והם יתנו לך וכך הוא עשה.	מה לך פה מאי פה ברית קיימא פה יהו״ה איהו כיון דלא בעאת לשבקא לי פומך אתברי באתר דההוא פומא תנן בההיא שעתא אתעבר מניה ההוא נבזבזא דיהב ליה משה דתנן מאי דכתיב (מ״א יט ח) וילך בכח האכילה ההיא וגו׳ עד הר האלהים חורבה למתבע מתמן וכי מתמן הוה בעי אלא למתבע כמלקדמין מההוא דירית בהר האלהים ברית דא פנחס הוא אליהו ודאי בדרגא חדא אמר ליה משה ליית אנת יכיל לקבלא מנאי אלא זיל לינוקייהו דישראל ומאינון תרוח ואינון יהבי לך וכך הוא עביד
כמה טוב עשה הקדוש ברוך הוא בכל דור ודור לישראל בא וראה מה כתוב ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים והרי כמה נביאים היו אחרי משה	(חסר) כמה טיבו עביד קודשא בריך הוא בכל דרא ודרא לישראל תא חזי מה כתיב (מיכה ו ד) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים והא כמה נביאי הוו לבתר משה
	קצ/ב
ואשלח לפניך את משה אהרן ואלעזר ופנחס יהושע ואליהו ואלישע וכמה שאר צדיקים וחסידים היה צריך לומר אז למה שלשת אלה אלא אמר הקדוש ברוך הוא עמי בני למה לא תזכרו את כל הטובות שעשיתי לכם ששלחתי לכם את משה אהרן ומרים.	ואשלח לפניך את משה אהרן ואלעזר ופנחס יהושע ואליהו ואלישע וכמה שאר צדיקי וחסידי מבעי ליה אלין תלתא אמאי אלא אמר קודשא בריך הוא עמי בני אמאי לא תדכרון לכל טבין דעבדית לכו דשדרית לכו למשה אהרן ומרים
[משל] למלך בשר ודם שיש לו מדינה	למלך בשר ודם דאית ליה מדינתא ושדר

[2348] ריב ע״א (הערת זהר).

ושלח אליה אנשים גדולים שרים ושליטים שינהלו את העם ויעינו בהם ובדיניהם מי צריך להיות זקוק במזונם ובדברים שיצטרכו הלא לא עם המדינה הרי בעל כרחם יצטרכו להשגיח על דרכיהם ולתת להם כבוד.	לגבה גוברין אפרכין רברבנין דיהון מנהלי עמא ומעיינין בהו ובדינייהו מאן אצטריך למהוי זקוק במזונייהו במלין דיצטרכון לאו עמא דמדינתא בעל כרחייהו יצטרכו לעיינא בהו ולמיהב להו יקרא
שלחתי את משה הוא הביא לפניכם מן לאכול ונהל אתכם ואת בניכם ואת בהמתכם והשתדל בדיניכם (במזונותיכם) ובכל מה שהצטרכתם שלחתי את אהרן הביא (לכם עניני) היכלות של עניני כבוד לכסות עליכם כמו מלכים רחץ אתכם בצל כבוד שלא ירקבו לבושיכם ומנעליכם שהיו מתחדשים בכל יום שלחתי למרים הביאה באר להשקות אתכם ושתיתם אתם ובהמתכם הם נתנו לכם ומשלהם אכלתם ושתיתם וישבתם בחפת הכבוד שלהם ומשלכם לא נתתם להם ולא עוד אלא שהשתדלו עליכם ולקחו על צוארם את משאכם והייתם מחרפים ומגדפים אותם.	שדרית למשה איהו אייתי קמייכו מן למיכל ונהיל לכו ולבנייכו ולבעירייכו ואשתדל בדינייכו (ס״א במזונייכו) ובכל מה דאצטריך לכו[2349] שדרית לאהרן אייתי (ס״א לכו ענני) היכלין דענני יקר לחפאה עלייכו כמלכין אסחי לכו בטלי יקר דלא אתרקבו לבושיכון ומנעליכון והוו מתחדשי בכל יומא שדרית למרים אייתיאת בירא לאשקאה לכו ושתיתון אתון ובעירכון אינון יהבו לכון ומדלהון אכלתון ושתיתון ויתיבתון בחופאה דיקר דלהון ומדלכון לא יהבתון לון ולא עוד אלא דאשתדלו עליכון ונטלו על צואריהון מטולכון והויתון מחרפין ומגדפין לון
אמר רבי יוסי לא היה אב רחמן על בניו כמו הקדוש ברוך הוא ופסוק הוא שכתוב לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו׳ בא וראה רחמנותו אלו אמר לא נפל דבר אחד מכל דברו ולא יותר נוח לעולם שלא נברא אבל משאמר מכל דברו הטוב והוציא הרע לאחור שהרי דבר של רע לא רצה לעשות.	אמר רבי יוסי לא הוה אב רחמן על בנוי כקודשא בריך הוא וקרא הוא דכתיב (מ״א ח נו) לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו׳ תא חזי רחמנו דיליה אלו אמר לא נפל דבר אחד מכל דברו ולא יתיר נח לעלמא דלא אתברי אבל מדאמר מכל דברו הטוב ואפיק ביש לאחורא דהא מלה דביש לא בעי למעבד
ואף על גב שהפחיד והרים רצועה באה האם והחזיקה בזרוע ימינו ועמדה הרצועה במקומה ולא ירדה למטה ולא	ואף על גב דאגזים וארים רצועה אתאת אימא ואתקפת בדרועיה ימינא וקם רצועה

[2349] עי׳ ח״ג קב ע״ב, קפא ע״א, זר״ח יד ע״ב. ועי׳ ע״ח שער הארת המוחין פרק ו: ועתה צריך לבאר איך תחילה יוצאין ע״י משה ואהרן ומרים, ואח״כ חזרו שלשתן בזכות משה לבדו כמארז״ל (תענית ט ע״א). והענין, כי נתבאר אצלינו איך משה ואהרן שניהם הם מבחינת יסוד אבא, כי משה גימטריא קפ״ד קס״א, שהם אחוריים דיסוד אבא ממולאים הוי״ה דיודי״ן, ואהי״ה דיודי״ן בבחי׳ פנים דיסוד אמא, אבל אהרן הוא ע״ב וקפ״ד שהם אחוריים פשוטין ואחוריים מלאים ביודי״ן דיסוד אבא. והנה אנו מוצאין קושיא אחת בדברי רז״ל כי פ״א מצינו בדבריהם כי משה בנצח ואהרן בהוד (תז״ח כח ע״א), וכמו שסידר בעל ההושענות של יום הושענה רבה, והרי אנו רואין שמשה הוא לוי שהוא בשמאל שהוא קו ההוד, ואהרן שהוא כהן בימין שהוא קו הנצח. אבל ספק זה נת״ל כי אורות הימינים דיסוד אבא יוצאין לצד שמאלי ואורות השמאל יוצאין לצד ימין, נמצא כי משה כלול בימין ובשמאל, וכן אהרן כלול משניהן. וז״ס שאמרו בזוהר פרשת וארא (כז ע״א) הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה, לומר ששניהם שקולים לאכללא אשא במיא ומיא באשא, והבן זה. אמנם אני מסופק איך שמעתי ממורי זלה״ה איזה משניהם הוא עיקרו בימין ואיזה משניהם עיקרו בשמאל, ונלע״ד ששמעתי ממנו כי הנה משה גדול מאהרן ועיקרו הוא בימין היסוד ממש, לכן הוא חתום במדת הנצח העומד בימין היסוד אבא שבתוך הז״א, ומצד הימין הזה נמשך המן שהיה בזכות משה כנודע, אבל יצא וניתן בצד שמאל כנודע, כי המזונות בצד שמאל, בסוד (פסחים קיח ע״א) קשין מזונותיו של אדם כקי״ס, שהם מצד הדין והגבורה. אמנם אהרן הוא בשמאל היסוד דאבא.

נעשה (הדין) משום שבעצה אחת היו שניהם אותו שהפחיד ואותו שאחז בימינו.	בקיומיה ולא נחית לתתא ולא אתעביד בגין דבעיטא חדא הוו תרוייהו[2350] איהו דאגזים ואיהי דאחידת בימיניה[2351]
ואם תאמר מנין לנו זה מדבר שהוא בגלוי שכתוב לך רד כי שחת עמך התחיל להרים רצועה ומשה שלא היה יודע דרכה של אם שתק כיון שראה הקדוש ברוך הוא כך רמז לו והכה בו ואמר ועתה הניחה לי מיד הרגיש משה ואחז בזרועו של הקדוש ברוך הוא שכתוב זכר לאברהם זו זרוע ימין ולכן לא ירדה הרצועה.	ואי תימא מנלן ממלה דאיהי באתגליא דכתיב (&) לך רד כי שחת עמך שרי לארמא רצועה ומשה דלא הוה ידע ארחא דאמא שתיק כיון דחמא קודשא בריך הוא כך אנקיד ליה ובטש ביה ואמר ועתה הניחה לי מיד ארגיש משה ואחיד בדרועיה דקודשא בריך הוא דכתיב (&) זכור לאברהם דא דרועיה ימינא ובגין כך לא נחית רצועה
ואם תאמר האם שהיא רגילה לאחז ברצועת המלך היכן היתה שהשאירה את הדבר למשה שאלתי ואמרתי והרי לא ידעתי את ברור הדבר עד שנהיה לפני המנורה הקדושה כשבאו לפני רבי שמעון ראה בפניהם סימן אמר הכנסו בנים קדושים הכנסו אהובי המלך הכנסו אהובים שלי הכנסו אהובים אלה לאלה.	ואי תימא אמא דאיהי רגילה לאחדא ברצועה דמלכא אן הות דשבקת מלה למשה שאילנא ואמינא והא לא ידענא ברירא דמלה עד דנהוי קמיה דבוצינא קדישא כד אתו לקמיה דרבי שמעון חמא באנפייהו סימן אמר עולו בני קדישין עולו רחימין דמלכא עולו רחימין דילי עולו רחימין אלין באלין
שאמר רבי אבא כל החברים הללו שאין אוהבים זה את זה מסתלקים מהעולם טרם שהגיע זמנם כל החברים בימיו של רבי שמעון אהבת נפש ורוח היתה ביניהם ולכן בדורו של רבי שמעון היו בגלוי שהיה רבי שמעון אומר כל החברים שאין אוהבים אלה לאלה גורמים שלא ללכת	דאמר רבי אבא כל אלין חברייא דלא רחימין אלין לאלין אסתלקו מעלמא עד לא מטא זמנייהו כל חברייא ביומוי דרבי שמעון רחימו דנפשא ורוחא הוה ביניייהו ובגין כך בדרא דרבי שמעון באתגלייא הוה דהוה אמר רבי שמעון כל חברייא דלא רחמין אלין לאלין גרמין דלא ליהך בארח מישר[2352] ועוד דעבדין

[2350] הדין הוא מתעורר בגבורה מצד הבינה, ובהיות הדין מתעורר על ידי הפגם, כוונת הת״ת והמלכות בתיקונו, וכיצד בהיות הת״ת מתעורר בשמאל, דהיינו שהוא מחבק הנקבה כדין צפונית מערבית, מקדמת המלכות ואוחזת בימין, דהיינו מערבית דרומית, והדין מתבטל על ידי רחמי החסד, שמימיה מכבין אש הגבורה. וענין זה עושה המלכות מאליה, כשאין הפגם בה אלא בספירות העליונות והיא מתוקנת, היא עולה ותובעת שפע לכל העולם, ואי אפשר לדחותה שהרי היא אינה נפגמת, ועל ידה מביאה שפע ואור לכל הספירות, ואותו הפגם שומרת אותו והיא מייסרת, אחר כך בניה מעט, עד שמטהרת אותם מכל וכל, כענין ויסרתיך למשפט ונקה לא אנקך (אור יקר).

[2351] דבר זה קשה למאד להולמו, שהרי הנהגת המדות הפך זה, הת״ת נקרא אב לנשמותינו הוא רחמים, והמלכות הנקראת אם לנו, היא מדת הדין, עם היות שהיא רפה, אם כן היאך אפשר לומר שהוא ״מגזים ברצועה, והיא אחידת וכו״, האמנם הנראה בזה הוא, כי ענין זה אינו בהיות העולם מתנהג בדין, כי אז היא דין, והוא פעמים מסתלק, כדי שיהיה הדין נפעל בחזקה כמו שהיה בדור המבול, כדפי׳ בזהר פרשת נח בפסוק ה׳ למבול ישב, ופעמים משתתף עמה, והיינו בסדום כדפי׳ שם בפסוק וה׳ המטיר בפרשת ויראה, האמנם עתה הוא בהיות הגזמה לבד, וז״ש ״ותרווייהו בעיטא חדא״ (אור יקר).

[2352] המלכות, והענין כי בהיות האהבה בין עוסקי התורה, דהיינו אלו מטהרים מצד הימין, ואלו מטמאין מצד השמאל, דהיינו את והב בסופה, אהבה בסופה, דהיינו סוד האהבה המתעוררת מן השמאל ומן הימין כדפי׳ בזהר, והוא סוד ויאהב יצחק את רבקה אשתו, וכן אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד, כי בהיות האהבה בסוף כל המדרגות, שהיא המלכות לחבקה למעלה, כיצד, שהם חצפים בהכרה, דהיינו קו האמצעי, אז היא אזלא באורח מישר דהיינו סוק קו האמצעי, אמנם כאשר אין אהבה בסופה ואין חפץ בהם בהכרעה ח״ו, איהי לא אזלא באורח מישר ואינה עולה בקו האמצעי, ושמא תאמר אם כן תעלה בא׳ הצדדים, לזה אמר ״ועוד דעבדי בה וכו״ (אור יקר). פי׳ כיון שאינם אוהבים זה לזה מקטנרים זה את זה ואינם יורדים לאמתה של תורה (מ״מ).

בדרך ישרה ועוד שעושים בה פגם שהרי בתורה אהבה ואחוה ואמת יש בה אברהם אהב את יצחק ויצחק את אברהם היו מתחבקים זה בזה ביעקב שניהם אחוזים באהבה ובאחוה נותנים רוחם זה בזה גם החברים באותה דוגמא הם צריכים ולא לעשות פגם.	פגימו בה[2353] דהא אורייתא רחימו ואחוה וקשוט אית בה אברהם רחים ליצחק יצחק לאברהם מתחבקן דא בדא יעקב תרווייהו אחידן ביה ברחימו ובאחוה יהבין רוחייהו דא בדא חברייא כההוא דוגמא אצטריכו ולא למעבד פגימו
כיון שראה סימן בפניהם ואמר להם כך אמרו לו ודאי רוח נבואה שורה על המנורה הקדושה וכך אנו צריכים לדעת בכה רבי שמעון ואמר דבר אחד מאותם דברים שלחשו לי מתוך ראש הישיבה של גן עדן שלא אמרו בגלוי דבר זה סתר הוא ואמר לכם בני אהובי בני אהובי נפשי מה אעשה אמרו לי בלחש ואני אמר בגלוי ולזמן שנראה פנים בפנים	כיון דחמא סימן באנפייהו ואמר לון הכי אמרו ליה ודאי רוח נבואה שרא על בוצינא קדישא[2354] והכי אצטריך לן למנדע בכה רבי שמעון ואמר חד מלה מאינון מלין דלחישו לי מגו ריש מתיבתא דגנתא דעדן[2355] דלא אמרו באתגליא מלה דא סתרא איהי ואימא לכו בני רחימאי בני רחימין דנפשאי מה אעביד אמרו לי בלחישא ואנא אימא באתגלייא ולזמנא דנחמי אנפין באנפין
	קצא/א
כל הפנים יסתמכו בזה.	כל אנפין יסתכמון בדא
בני החטא שעשו (ערב רב) העם שבחוץ והשתתפו בו העם הקדוש באם הם חטאו שכתוב קום עשה לנו אלהים אלהים ודאי	בני חובא דעבדו[2356] (ערב רב)[2357] עמא דלבר[2358] ואשתתפו ביה עמא קדישא באמא חאבו דכתיב (&) קום עשה לנו אלהים[2359]

[2353] שהיא נפגמת על ידם ואינה מיוחדת למעלה, והיינו מחלוקת שאינה לשם שמים שהוא מחלוקת קרח ועדתו שלא רצו בהכרעה ובשלום, אמנם מחלוקת הלל ושמאי היה לשם שמים, דהיינו אש ומים, אברהם ויצחק, והם חצפים בהכרעה דהיינו יעקב מטה כלפי חסד הלכה כבית הלל (אור יקר).

[2354] קשה במה ידעו החברים שרוח נבואה שריא עליה, ותירץ מורינו כשא״ל דהא אורייתא רחימו ואחוה וקשוט אית בה, ש״מ שהבין ר״ש בקושייתם ורמז להם התירוץ בדברים אלו, שצריכים ישראל להיות אוהבים לשכינה, והם לא עשו כך, ולכך לא תפסה הרצועה כנהוג (מ״מ).

[2355] פי׳ מט״ט, וכמ״ש הרח״ו בפ׳ שלח לך (מ״מ).

[2356] ידוע מה שאמר הרב זלה״ה על מאמר יתיב על כרסייא דשביבין דנורא, שה״ס אורות מקיפין חיצונים שמקיפים על אורות המקיפים הידועים שיש לכל ספירה וספירה, ואלו סוד שם אלקים, והם מתפשטים עד למטה בעשיה עד הקליפה שנקראת אלהים אחרים, וכמ״ש הסבא דמשפטים צו ע״א בפסוק (תהלים מז, ט) מלך אלקים על גוים, שר״ל שמשם זה נמשך השפע לגוים, אבל כשישראל חוטאים ח״ו אז מתעלים ונכללים דרגין בדרגין, ולפי בחינת החטא כך הוא הפגם, עיי״ש. אבל מה שצריך לדעת לענייננו הוא מה שנודע שבחטא העגל חזר ונעור חטא אדה״ר שבא נחש על חוה, ועניינו שבהתעלות הדינין ממטה למעלה בהתכללותם זה בזה מחמת העוון אז יש כללות אלהים אחרים בסוד ה׳ גבורות הקדושות שביסוד המלכות, ואעפ״י שאינם הם בעצמם חלילה עם כל זה להיותם נכללים שם נחשב ממש כאילו הם עצמם שם ואז ח״ו יוצא השפע לחוץ (רמ״ז).

[2357] אמרו בתיקונים (תיקון נ׳ צז ע״ב) כי נתערב בישראל ה׳ מינים אשר סימנם הוא נגע רע, והם נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים, וכל אלו הה׳ מינים בכלל נקראו בשם ערב רב, והוא סוד הכתוב (שמות יב לח) וגם ערב רב עלה אתם. (וע׳ בזוה״ק בראשית כ״ה א׳ כ״ז ב׳ כ״ח ב׳ כ״ט רע״א משפטים ק״כ ע״ב פנחס רל״ז א׳ ב׳ תצא רע״ז רפ״ב בהעלותך קנ״ג רע״ב תשא קצ״א וכל הענין שם, ובדברי הרב בשער הפסוקים פ׳ שמות בארוכה הרבה) (הקדו״ש כג ע״ד).

[2358] אלו הערב רב (לב כב) כי ברע הוא, שהיו אדוקים באלהים אחרים שהוא חוץ מהקדושה. אבל הצרה היתה ״ואשתתפו ביה עמא קדישא״, המושרשים בקדש, שאלמלא כן אין חטא אומות העולם נקרא חטא, כמו שאמרו רז״ל פסוק (איכה א ח) חטא חטאה ירושלים, אמנם אחרי שגם רבים מהם נשתתפו עמהם כנזכר בעבר הדף לכך אמר ״חאבו באימא״ היא מלכות, שבעוון מחשבתם הכלילו שורש הקליפות ביסוד שלה (רמ״ז).

[2359] פי׳ אתה שאתה בעל החסד שהוא הממשיך כל מין שפע מלמעלה המשך עד עשיה לנו כח אלהים הם הגבורות, ואהרן שהיה דעתו להפרידם מעל ישראל כנזכר בעבר הדף הסכים עמהם כי חשב שכוונתם להתנהג במדת אומות העולם, וגם לא עלה בדעתו ששום ישראל ישתתף עמהם, אבל המה רימוהו שדעתם

כבוד ישראל הזה הוא ששורה עליה כאם על בנים וזהו סוד הכתוב וימירו את כבודם בתבנית שור זה כבודם של ישראל האמא שלהם וזהו שכתוב (שמואלא ד) גילה כבוד שגרמו לשכינה לגלות בגלות עמהם ועל זה וימירו את כבודם במה בתבנית שור.	אלהים ודאי[2360] כבוד ישראל דא איהו דשריא עלייהו כאמא על בנין ודא הוא רזא[2361] דכתיב (תהלים קו כ) וימירו את כבודם בתבנית שור דא כבודם דישראל[2362] אמא דלהון ודא הוא דכתיב (ש״א ד כב) גלה כבוד דגרמו לשכינתא דאתגלי בגלותא עמהון ועל דא וימירו את כבודם במה בתבנית שור
כאן הוא סוד הדבר בא וראה למטה בתוך שמרי היין השמרים הרעים יצא מפגיע אחד מקטרג מזיק קדמון והוא בסוד דמות אדם כשקרב לתוך הקדש כיון שמעבר משם ורוצה לרדת למטה רוצה להתלבש בלבוש להזיק את העולם ויורד הוא ומרכבותיו והלבוש הראשון שהוא לוקח תבנית שור דמות שור וראשון לנזיקין מאותם ארבעה הוא שור והם ארבעה אבות להזיק לעולם וכל שלשת אבות הנזיקין פרט לשור כולם שלו ועל זה כתוב וימירו את כבודם בתבנית שור.	הכא איהו רזא דמלה תא חזי לתתא גו שמרים דחמרא דורדיין בישין נפק חד ערעורא מקטרגא מזיקא קדמאה ואיהו ברזא[קמח] דיוקנא דאדם כד קריב לגו קדשא כיון דאתעבר מתמן ובעי לנחתא לתתא בעי לאתלבשא בלבושא לנזקא עלמא ונחית הוא ורתיכוי ולבושא[2363] קדמאה דקא נקיט תבנית שור דיוקנא דשור וקדמאה לנזיקין מאינון ארבע שור איהו ואינון ארבע אבות[2364] לנזקא עלמא וכלהו תלתא דאבות נזיקין בר שור כלהו דיליה ועל דא כתיב (&) וימירו את כבודם בתבנית שור
מה זה אכל עשב הרי דרשנו בו אבל עקר הדבר מתמצית של לחם ושבעה מיני דגן אין לו בהם חלק ולכן האם לא היתה שם ולא נאה לה להיות שם ומשום שהאב היה יודע את רחמנות האם ודרכה אמר למשה בני אהובי העצה בזה תמיד בשניהם וזהו שלחשו לי בלחש שלא ראוי לגלות שהבן לא ידע ויראה שהרי רצועה מוכנה ותמיד יפחד אבל שניהם בעצה זו ובעצה אחת.	מהו אוכל עשב הא דרשינן ביה אבל עקרא דמלה מתמצית דלחם ושבעה זיני דגן לית ליה בהו חולקא ובגיני כך אימא לא הות תמן ולא יאות לה למהוי תמן ובגין דאבא הוה ידע רחמנו דאמא וארחא דילה אמר למשה בני רחימאי עיטא בתרווייהו בדא תדיר ודא הוא דלחישו לי בלחישו דלא חזי לגלאה דברא לא ינדע ויחמי דהא רצועה אתקנת וידחל תדיר אבל תרווייהו בעיטא דא ובעיטא חדא
בא וראה כתוב וירא העם כי בשש משה מי זה העם הם הערב רב מי הערב רב וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים	תא חזי כתיב (&) וירא העם כי בשש משה מאן העם[2365] אינון ערב רב מאן ערב רב וכי

המרשעת היתה לעורר הדינין התחתונים של הקליפות ולטמא את מקדש ה׳, ועוד שעזרם שיתוף מחשבות ישראל (רמ״ז).

[2360] פי׳ שלא אמרו אלהים אחרים אלא אלקים, וכוונו לגבורות שביסוד שלה שנקרא (מיכה א טו) כבוד ישראל, שמשם נמשך האור החופף עליהם, ונקרא מקום זה המקודש כבוד והפכו ערוה. וגם כבוד הוא לבוש יסודה הקדוש הנקרא חיפוי וכיסוי ליסוד דזעיר וכמד״א (תהלים קמג, ט) אליך כסיתי (רמ״ז).

[2361] רזא ודאי הוא יסוד אימא קדישתא (רמ״ז).

[2362] כי (משלי כו א) לא נאוה לכסיל כבוד, ואין לייחס כבודם לערב רב שעל כרחך צריך לפרש כך, שהרי שרשם של הערב רב היה כתבנית שור כדלקמן, אלא ודאי כבודם ה״ס המלכות שעליה נאמר בשמואל גלה כבוד, פי׳ האור המוצנע והמכובד גלה ונגלה, ופסוק זה נאמר על ארון הקדש שאחד מסודותיו הוא יסוד, המלכות כדאיתא בליקוטי תורה פרשת תרומה, וזהו שנתן הטעם כי נלקח ארון האלקים (רמ״ז).

[2363] קצג ע״ב (הערת הזהר).

[2364] קיח ע״א (הערת הזהר).

[2365] טעם שאלה זו הוא מפני שבפרשת בשלח מה ע״ב אמר שכשישראל היו יחד עם ערב רב היו נקראים העם, אבל בכאן לא יכון לומר כן מפני שאלו לא היו אלא ערב רב לבדם, וכנראה ממה שאמר (לב, ז) שחת עמך, וכנזכר שם בבשלח מו ע״א (רמ״ז).

היו שקראו להם ערב רב והלא מצריים היו וממצרים נסעו ואלו היו ערבוביה של עמים רבים כך היה לו לכתב ערב רב עלו אתם לפי הערבוביה שלהם.	לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים הוו דקראן לון ערב רב[2366] והלא מצריים הוו וממצרים נטלו ואלו הוו ערבוביא דעמין סגיאין[2367] הכי הוה ליה למכתב ערב רב עלו אתם לפי ערבוביא דלהון
אלא ערב רב עלה אתם עם אחד היה ולשון אחת אבל כל מכשפי מצרים וכל חרטמיהם היו אלה שכתוב בהם ויעשו גם הם חרטמי מצרים שרצו לעמד כנגד נפלאות הקדוש ברוך הוא כיון שראו הנסים והנפלאות שעשה משה במצרים חזרו למשה אמר הקדוש ברוך הוא למשה אל תקבל אותם אמר משה רבון העולם כיון שראו גבורתך הם רוצים להתגיר ייראו גבורתך בכל יום וידעו שאין אלוה מבלעדיך וקבל אותם משה.	אלא (שמות יב לח) ערב רב עלה אתם עמא חד הוה ולישן חד אבל כל חרשי מצרים וכל חרטומי דלהון הוו[2368] דכתיב בהו (שם ז כג) ויעשו גם הם חרטומי מצרים דבעו למיקם לקבל פליאן דקודשא בריך הוא כיון דחמו נסין ופליאן דעבד משה במצרים אהדרו לגבי משה אמר ליה קודשא בריך הוא למשה לא תקבל לון אמר משה מאריה דעלמא כיון דחמו גבורתא דילך בעאן לאתגיירא יחמון גבורתך בכל יומא וינדעון דלית אלהא בר מנך וקבל לון משה
למה קרא להם ערב רב אלא כל מכשפי מצרים היו ובראשם יונוס וימברוס ובשעות היום היו עושים כשפיהם תמיד וכל המכשפים הללו העליונים היו מסתכלים מכאשר נוטה השמש מראשית שש שעות וחצי עד ראשית תשע וחצי שהינו ערב הגדול כל אותם מכשפים קטנים מתחלת תשע וחצי עד חצות הלילה.	אמאי קרא לון ערב רב אלא כל חרשין דמצרים הוו וברישיהון[2369] *יונוס וימברוס[2370] ובשעתי דיומא הוו עבדי תדיר חרשייהו כל אלין חרשין עלאין הוו מסתכלי מכי נטי שמשא משירותא דשית שעות ומחצה עד שירותא דתשע ומחצה דהיינו ערב רברבא כל אינון חרשין זעירין משירותא דתשע ומחצה עד פלגות ליליא
	*אמרו המגיהים אולי אלו הם יוחני וממרא שנזכר במנחות דף פה ובשמות רבה פ״ט אמרו יוחני וממרא אל משה תבן אתה מכנים לעפריים

[2366] פי׳ שהם אומות פחותות ושלכן ערבם בשם ערב רב. והלא מצריים הוו, זהו גם כן דעת רז״ל בשמות רבה פרשה י״ח (סי׳ י) וז״ל, הכשרים שבמצרים באו ועשו פסח עם ישראל ועלו עמהם שנאמר (יב, לח) וגם ערב רב עלה אתם. ועוד מוסיף להקשות וממצרים נטלו, ור״ל שאפילו שהיו מאומה אחרת היה ראוי לקראם מצרים, כמו שמצינו (שמו״א כב, כב) דואג האדומי, (דבהי״א ב, יז) יתר הישמעאלי, שלפי הפשט נקראו כן על שם שהיו דרים שמה, וכמו שעוד נהוג בעולם שיושבי עיר אחת נקראים על שם עירם (רמ״ז).

[2367] פי׳ אפילו היו מצרים דלמא שגם ביניהם היו מעורבים שאר אומות שהיו אז במצרים דרך ארעי כמו סוחרים וזולתם מעוברים ושבים, לזה מוסיף שאם כן היל״ל עלו אתם שגם ששם ערב רב הוא לשון יחיד מכל מקום הרי הוא בשם העם, שכאשר כולל ישראל וערב רב מדבר בלשון רבים, ואם על הערב רב מדבר בלשון יחיד וכגון (יג, יז) ויהי בשלח פרעה את העם, שהם ישראל וערב רב, אומר ולא נחם אלהים, וכן ונחם העם שהוא ערב רב אומר בלשון יחיד נחם. ולישן חד, הענין במה שידוע שמדרגת מצרים היתה מאחורי הדע״ת כגי׳ של ער״ב ר״ב, ודעת גניז בפומא דמלכא, ומשם הדיבור (רמ״ז).

[2368] בא ליתן טעם למה עלו עם ישראל, וגם מי ומי העולים שאם היו מדלת העם אין להחשיב עלייתם, לכן אמר שהיו המעולים שבהם בחכמה אותם שהיו רוצים להתקומם נגד ה׳ ונגד עבדו, אמנם כשראו ששלנו נצחו חזרו למשה להשתלם עמו וה׳ אמר לו לא תקבל לון, כך אמר לו סתם מבלי הודיע לו הטעם, ומשה חשב שהיה הטעם על דרך שאמרו לא קבלו גרים (לעתיד לבא) [לא בימי דוד וכו׳] וכן אין מקבלים גרים לימות המשיח, כדי שלא יתהנו מהנאות ישראל כיון שלא נשתתפו עמם בצרתם, וזהו פיוס גדול לישראל, וכו׳ (רמ״ז).

[2369] בלק קצד ע״א (הערת הזהר).

[2370] עי׳ שעה״פ הובא לקמן קצב ע״ב.

אותם עליונים שבהם היו מסתכלים מכשנוטה השמש שהרי אז מתחילים תשע מאות ותשעים וחמש דרגות לשוטט על הרי החשך ורוחם היתה משוטטת על כל אותם מכשפים (דרגות) בכשפיהם ואלה היו עושים כל מה שהם רוצים עד שכל המצרים באלה היה מבטחם וקראו להם ערב רב משום שיש להם ערב קטן מתשע שעות	אינון עלאין דבהו הוו מסתכלי מכי נטי שמשא דהא כדין שראן תשע מאה ותשעין וחמש דרגין למשטטא על טורי חשוך ורוחא דלהון[2371] הוה משטטא על כל אינון חרשין (נ״א דרגין) בחרשייהו ואלין הוו עבדי כל מה דאינון בעאן עד דכל מצראי רחצנו דלהון באלין הוה וקראן לון ערב רב בגין דאית ערב זעירא מתשע שעות
	קצא/ב
וחצי ומטה זה ערב קטן ושני ערבים הם ועל כך וגם ערב רב עלה אתם.	ומחצה ולתתא דא ערב זעירא ותרי ערבי אינון ועל דא וגם ערב רב עלה אתם
וחכמתם היתה רבה והם הסתכלו בשעות היום והסתכלו בדרגת משה וראו שהרי בכל הצדדים בשש משה בשש שעות ראשונות של היום שהם לא יכולים לשלט בהם (בגלל שש) בשש דרגות עליונות שאוחזים בו (שאוחז בהם) ובכל הצדדים היה בשש ובעטרות השש הללו היה עתיד לרדת מן ההר שכתוב כי בשש משה לרדת מן ההר.	וחכמתא דלהון הוה סגי ואינון אסתכלו בשעתי דיומא ואסתכלו בדרגא דמשה וחמו דהא בכל סטרין בשש משה בשש שעתי קדמאין דיומא דאינון לא יכלין לשלטאה בהו (ס״א בגין שית) בשית דרגין עלאין דאחידן ביה (נ״א דאחיד בהו) ובכל סטרין בשית הוה[2372] ובעטרין[2373] דאלין שית הוה זמין לרדת מן ההר דכתיב (&) כי בשש משה לרדת מן ההר
מיד ויקהל העם על אהרן (שכך למדנו שבאותה שעה שירד משה וקבל התורה לבדו כללות כל ישראל והוא קבל התורה בעולם ואפילו מגלת אסתר שכתוב (אסתר ט) וקבל היהודים וקבלו היהודים היה צריך להיות מהו וקבל אלא זה משה שהוא היהודים כללות כל היהודים ויקהל העם על אהרן) למה על אהרן כדי להכלל בצד הימין שהרי הם השמאל רצו ממנו וכדי שיהיה כלול בימין התכנסו על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים (אלהים	מיד ויקהל העם על אהרן (דהכי תנינן דבההיא שעתא דנחית משה וקביל אורייתא בלחודוי כללא דכל ישראל ואיהו קביל אורייתא בעלמא ואפילו מגלת אסתר דכתיב (אסתר ט כז) וקבל היהודים וקבלו היהודים מבעי ליה מאי וקבל אלא דא משה דאיהו היהודים כללא דיהודאי ויקהל העם על אהרן) אמאי על אהרן[2374] בגין לאתכללא בסטרא דימינא[2375] דהא אינון שמאלא בעו מניה[2376]

[2371] בלק קצא ע״א (הערת הזהר). זו״ן של קלי׳ היו משוטטים (רח״ו).

[2372] פי׳ בשש שעות הראשונות של יום אינם יכולים לעשות שום דבר מפני שהם רחמים ועוד שרומזים לו״ק דז״א שהם בחי׳ משה (מ״מ).

[2373] ירצה שכשהיה משה למעלה היה גנוז בדעת שהוא ביסוד אמא והוא בבחינת היניקה שכל אחד מהו״ק כלול בו, וז״ש (שמות לב א) לא ידענו מה היה ל״ו, ובסוד ל״ו קצותיו, שהם היו יודעים שכשהאור מתרבה אז מאירים (נ״א משפיעים) ו״ק הדעת העליונים בכל הו״ק התחתונים. וכן אמרו שם שהנה משה חשבו שהיה מזומן להתחבר בעטרין של הו״ק שהם משל הדעת ויהיו כולם מ״ב, ועתה ראו כי ב׳שש מ׳שה ר״ת מ״ב, לרדת מן ההר הוא יסוד אמא. ובזה מדוייק גם ייתור אחר כי מה לו לומר לרדת מן ההר וכי לא ידעו הכל שהיה בהר, דיו שיאמר בושש משה לרדת. אלא שהם חשבו שבו ביום עד חצות ירד משה מעוטר בו״ק העליונים וכשראו שלא ירד חשבו שתשש כח משה וכח החסדים שבהם נבנה זעיר דקדושה, ולכן נתעוררו לתקן את שכנגדו (רמ״ז).

[2374] כי כיון שכל דעתם לחזק כח הקליפה מה להם אצל אהרן (רמ״ז).

[2375] נראה שידוע ששם מ״ב הוא בגבורה ושם אבגית״ץ הוא חסד שבגבורה, וכל בחינת חסד הוא לאהרן, וזהו סטרא דימינא, שאבגית״ץ הוא לצד ימין של הגבורות, ושו״ר גי׳ אבגית״ץ שהוא ראש הגבורות (רמ״ז).

[2376] וכלומר דאם כן אין לומר שהיו רוצים חסד ממש מן החסד אלא הכל מן הגבורות (רמ״ז).

ודאי רצו צד השמאל אשר ילכו אשר ילך היה צריך להיות מהו אשר ילכו אלא אלהים שש מדרגות הן (ששת ימי המעשה) כולם בצד השמאל של אלהים שש הן שאם תאמר שהרי הן שבע אותו האלהים העליון לא נכנס בכלל).	ובגין דלהוי כליל בימינא אתכנשו על אהרן[2377] ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים[2378] (אלהים ודאי[2379] בעו סטר שמאלא אשר ילכו אשר ילך מבעי ליה מאי אשר ילכו[2380] אלא אלהים שית דרגא אינון (ד״א ששת ימי המעשה) כלהו בסטר שמאלא דאלהים שית אינון דאי תימא[2381] דהא שבע אינון ההוא אלהים עלאה[2382] לא עאל בכללא)קמט
בא וראה כל זמן שהיה משה במצרים לא הזכיר השם של אלהים אלא שם של ה׳ ועל זה קשה לו לפרעה כדי שלא יהיה תקף לאותו הצד האחר ולא יתחזק בעולם עכשיו רצו את אותו הדבר וזהו קום עשה לנו אלהים לנו דווקא שאנו צריכים את הדבר הזה לחזק את הצד שלנו שהיה דחוי עד עכשו.	תא חזי כל זמנא דהוה משה במצרים שמא דאלהים לא דכיר אלא שמא דיהו״ה ועל דא קשיא ליה לפרעה בגין דלא יהא תוקפא להההוא סטרא אחרא ולא יתתקף בעלמא השתא בעו ההיא מלה והיינו קום עשה לנו אלהים לנו דייקא דאנן צריכין להאי מלה לתקפא סטרא דילן דהוה אתדחיא עד השתא
אשר ילכו לפנינו מה אמרו אלא כך אמרו אנו רואים שאתם ישראל כל טוב וכל הכבוד של העולם לכם ואנו דחויים בחוץ שלכם וה׳ הלך לפניהם יומם אף כך אלהים אשר ילכו לפנינו כמו שה׳ הולך לפניכם שהרי יש לנו רשות לצד שלנו ללכת אף כך לפנינו אם נזמן לו מעשה.	אשר ילכו לפנינו מאי אמרו אלא הכי אמרו חמינן דאתון ישראל כל טוב וכל יקר דעלמא לכו ואנן דחיין לבר דילכון (שמות יג כא) ויהו״ה הולך לפניהם יומם אוף הכי אלהים אשר ילכו לפנינו כמה דאזיל קמייכו יהו״ה דהא רשו אית לסטרא דילן למהך אוף הכי לקמנא אי נזמין ליה עובדא
בא וראה כל ענני הכבוד שהלכו במדבר	תא חזי כל ענני יקר דאזלו במדברא לא הוו

[2377] ידוע שסתם חסד נקרא יומא דכליל כולהו יומי, והם רצו שכל השמאל יהא כלול בימין דהיינו שחסד שבגבורה יתכלל ויתפשט בכל השמאל, ולכן כולם שהיו מושרשים בכל מדות הגבורות נאספו ונקהלו על אהרן לקבל כולם ממנו איזה כח, ולכן ויקהל העם. וז״ש אתכנישו על אהרן וכו׳ קום עשה וגו׳, נראה שכיון שאז היתה השעה הראשונה על הערב שאז הוא שליטת החסד של הגבורות לכן הבהילוהו שיקום מיד שלא יעבור הזמן המוכן להם (רמ״ז).

[2378] הה׳ אותיות השרשיים [של שם אלהי״ם] עם הק״כ הרי הם קכ״ה והם כולם דינין, ומהם היו השמונה מלכים. והיה כל מלך ומלך כלול מקכ״ה דינין, וח׳ פעמים קכ״ה הרי הם אלף, והם ג״כ סוד אלף יומין דחול שאמרו בזוה״ק (פ׳ פקודי דף רכז ע״א), ומשם הוא ג״כ סוד הקכ״ה זיני מסאבותא שאמרו בפ׳ אחרי (דף עט ע״א), וכן עשו את העגל מקכ״ה קנטרין של זהב כמ״ש בשמות רבה (פ׳ מ״ב סוף סי׳ ח׳) וכן בזוה״ק (פ׳ תשא קצ״ב סע״ב), כי עשו במנין זה להמשיך שם הקכ״ה זיני מסאבותא כדי להגביר את רוח הטומאה להוציא את מחשבתם לפועל. והוא משום כי במנין זה נכלל שורש כל הדינין אשר בשם **אלהים** וזהו שאמרו (שמות לב א) קום עשה לנו אלהים (דע״ה ח״א ב ע״ב)

[2379] פי׳ כי היו רוצים שיתקן להם מדת אלקים למעלה בצד שמאל של הקדושה, ולכן לא אמרו עשה לנו פסל וכיוצא אלא שרצו להיות מושפעים מצד השמאל של הקדושה (רמ״ז).

[2380] זו קושיא שניה כי מלבד קושיה דילך, אשר ילך מבעי ליה, עוד הרגיש מהו ענין הליכה זו כי היה די שיאמר עשה לנו אלהים, ולזו השנית מתרץ לקמן אוף הכי אלהים אשר ילכו לפנינו כמה דאזיל קמייכו ה׳. אבל הקושיא הראשונה מתרץ אלהים שית דרגא אינון, דהיינו חג״ת נה״י מצד הגבורות דאלהים. שית אינון, מלמד מהו מספר זה של שש כי אלהים לשון רבים ומיעוטו שנים, ואמר כי בשם אלהים רמוזים שש, והיינו כי א׳ דאלהים נקודה בשבא סגול דהיינו גבורה וחסד שבגבורה והל׳ ת״ת והה׳ נצח והי״ם [הוד] יסוד (מלכות). וטעם שאין נקודות כי אם עד ה׳ שהן עד נצח, מפני שעד נצח הוא לזעיר ומהוד ולמטה לנוק׳ וכנזכר בדרוש אורך היריעות (רמ״ז).

[2381] היינו משום הנז״ל שערב רב הוא מהדעת וערב קטן הוא מהיסוד, ואם כן שבע, הם דעת חג״ת ונה״י (רמ״ז).

[2382] נראה שר״ל כי לא היה להם כח בדעת בשרשו כי אם מהתפשטותו בחג״ת נה״י קשיא ליה לפרעה, דכיון שלא הזכיר שם אלהים חסר ונמנע הכח דפרעה ואדרבה היה מזכיר שם הוי״ה להכניע שלטון הדינים (רמ״ז).

לא היו מכסים אלא רק את בני ישראל לבדם ואותו ענן כבוד שכתוב וה׳ הלך לפניהם יומם והערב רב הללו וכל אותן בהמות צאן ושורים היו הולכים מחוץ למחנה באחרונה ובא וראה כל אותם ארבעים שנים שהלכו ישראל במדבר שום לכלוך וטנוף לא היה בתוך העננים בפנים ועל זה צאן ובוקר שהיו אוכלים עשב היו בחוץ וכל אותם ששומרים אותם.	חפיין אלא לבני ישראל לחודייהו וההוא ענגא דיקר דכתיב (&) ויהו״ה הולך לפניהם יומם אזלא לקמייהו ואלין ערב רב וכל אינון בעירי עאנין ותורין הוו אזלו לבר ממשרייתא לבתרייתא ותא חזי כל אינון ארבעין שנין דקא אזלו ישראל במדברא שום לכלוכא וטנופא לא הוה גו ענני לגו ועל דא עאני ותורי דהוו אכלי עשב לבר הוו וכל אינון דנטרי לון
אמר רבי אלעזר אבא אם כך אותם ערב רב לא היו אוכלים מן המן אמר לו ודאי כך הוא אלא רק מה שנותנים להם ישראל כמי שנותן לעבדו וממה היו אוכלים מתמצית מה שנשאר אחר הרחיים פסלת והכתוב מכריז ואומר (שם טז) ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה בני ישראל ולא אחרים ויראו בני ישראל ויאמרו מן הוא ולא שאר הערב רב צאן ובוקר שהיו ביניהם.	אמר רבי אלעזר אבא אי הכי אינון ערב רב לא הוו אכלי מן מנא אמר ליה ודאי הכי הוא אלא מה דיהבין לון ישראל כמאן דיהיב לעבדיה וממה הוו אכלי מתמצית מה דאשתאר מבתר ריחיא פסולת וקרא אכריז ואמר (שם טז לה) ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה בני ישראל ולא אחרא ויראו בני ישראל ויאמרו מן הוא ולא שאר ערב רב עאני ותורי דהוו ביניהו
עד עכשיו היו כנועים אותם ערב רב ועכשיו עמדו ורצו מעשה לחזק את הצד האחר ואמרו או נהיה כלנו עם אחד ונהיה בכלל עמכם או שיהיה לנו מי שילך לפנינו כמו שהולך אלהיכם לפניכם אמר אהרן חס ושלום שאלה ישתתפו בעם הקדוש להיות הכל כלל אחד ולא יתערבו העם הקדוש בעם הזה בכלל אחד אלא טוב להפרידם מתוך העם הקדוש עד שיבא משה.	עד השתא הוו אתכפיין אינון ערב רב והשתא קמו ובעו עובדא לאתקפא לסטרא אחרא אמרו או נהא כלנא עמא חדא ונהוי בכללא עמכון או יהא לן מאן דיהך קמנא כמה דיהך אלהכון קמיכון אמר אהרן חס ושלום דאלין ישתתפון בעמא קדישא למהוי כלא כללא חדא ולא יתערבון עמא קדישא בעמא דא כללא חדא אלא טב איהו לאפרשא לון מגו עמא קדישא עד דייתי משה
ואהרן התכון לטוב אלא שהיו רבים מישראל שהשתתפו עמהם בלב ולכן כשבא משה הצטרך לברר וללבן את העם הקדוש מאותו חטא והשקה אותם השקיה עד שכלם נבררו	ואהרן לטב אתכוון אלא סגיאין הוו מישראל דאשתתפו בהדייהו[2383] בלבא ובגין כך כד אתא משה אצטריך לברראַ וללבנא לעמא קדישא מההוא חובא ואשקי לון שקיו[2384] עד דאתברירו
	קצב/א
ולא נשארה בהם פסלת כלל.	כלהו ולא אשתאר בהו פסולת כלל

[2383] בחטא העגל הנה אמרו בילקוט (פ׳ עקב רמז תתנ״ב) דכל חטא העגל היו רק הערב רב לבד, וכן הוא בזוה״ק פנחס (רלז ע״א ע״ב) ע״ש. ואמרו שם, כי מה שנאמר בפ׳ תשא (לב כח) ויפול מן העם כו׳ כשלושת אלפי איש, היו כולם מן הערב רב (ע׳ יומא סו ע״ב) וכו׳ גם בעיקר חטא העגל היו רק הערב רב, ולא נכשלו בזה מישראל רק מקצת לבד ובמחשבה לבד, וגם הם הרי קבלו עונשם ומיתו ע״י השקאת המים (דע״ה ח״ב קלח ע״ג).

[2384] לאפוקי השלשת אלפים, דדוקא אותם שהשקה היו מעמא קדישא שחטאו במחשבה, אבל השלשת אלפים שמתו ע״י בני לוי היו מבני ערב רב שנשאו נשים משבט שמעון כנזכר בפרשת פנחס רלז ע״א (רמ״ז).

אמר להם אהרן פרקו נזמי הזהב וכי לא היה להם זהב אחר אלא אמר אהרן בעוד שיש להם קטטה עם בניהם ונשיהם יתעכבו ובין כך יבא משה בא וראה שנינו קשים גרים לישראל כספחת בבשר החי כל שכן אלה שלא היו גרים כראוי מה הם עשו ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם כמה אלפים ורבבות היו מנזמיהם שם.	אמר לון אהרן פרקו נזמי הזהב וכי לא הוה לון דהבא אחרא אלא אמר אהרן[2385] בעוד דאית לון קטטה בבנייהו ובנשייהו יתעכבון ובין כך ייתי משה תא חזי תנינן קשים גרים לישראל כספחת בבשר החי כל שכן אלין דלא הוו גרים כדקא יאות אינון מה עבדו ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם כמה אלפי ורבוון הוו מנזמיהון תמן
מה כתוב ויקח מידם ויצר אתו בחרט וגו׳ אהרן לא נשמר מאותם שני חכמים שהיו בראשיהם של אותו ערב רב אחד מהם היה לפניו והאחר היה עושה בכשפים כיון ששניהם התיעצו כאחד לקחו את אותו זהב (אחד) שני שליש ביד אחת ושליש ביד האחרת משום שכך צריך באותו מין של כשוף.	מה כתיב (&) ויקח מידם ויצר אותו בחרט וגו׳ אהרן לא אסתמר מאינון תרין חכימין דהוו ברישיהון[2386] דההוא ערב רב חד מנייהו הוה קמיה[2387] ואחרא הוה עביד בחרשוי כיון דתרווייהו אתייעטו כחדא[2388] נטלו ההיא דהבא[2389] (חד) תרין שלישי בידא דחד ושליש בידא דאחרא[2390] בגין דהכי אצטריך בההוא זינא דחרשא

[2385] אין הכוונה שיהיה ריב ביניהם שלא ירצו לתת להם נזמיהם, אלא פי׳ כמ״ש בפרשת פנחס רלז ע״א שהרבה מערב רב נשאו נשים משבט שמעון ולכן התקוטטו עם בעליהן ותמאינה לתת זהב לבעל, ועל כן אמר בסמוך לא בעו מנשיהון, כי יהיה להם חשש שלא תחול טומאה על אותו זהב שלא ניתן מתחילה לשמה, וכל שכן דלעשות חרשין צריך נדיבות כדבסמוך ונשים קמצניות הן כספחת בבשר החי. ומובן במ״ש הרב זלה״ה בדרוש הצרעת ששלש הנגעים הם בסוד חסרון אור אבא מזעיר בכל שלש בחינות קו האמצעי שלו שהם דת״י, ושאת כנגד החסרון המגיע ללאה שכנגד הדעת, ספחת ובהרת כנגד שני מקומות של אחיזת רחל ת״ת ויסוד, וספחת הוא בסוד אור הת״ת ששם יש שייכות ללאה ורחל בסוד עקב ענוה, והיינו ספחת שפעמים נספח ללאה ופעמים לרחל, ועיין מה שכתבתי בפרשת תזריע מט ע״ב. וידוע כי משם יוצאים אורות לחיצונים בסוד סחטה ענבים כנודע אצלנו, והנה כל הגרים הם מסטרא דנוק׳, ולהיות שאינם בקיאים בתורה כדאמרינן ביבמות, לכן קשים לישראל, שהם מחו״ג דאו״א, כספחת, שגורמים העלם אור אבא דמתמן התורה, וח״ו אבא לא יסד ברתא. כל שכן אלין דלא הוו גרים כדקא יאות, שהיו מבחינת סיגי הדעת בני בלע זה בלעם שהיה יונק מהדעת, והיו קשים כמו שאת שהוא כנגד לאה, ושא״ת עם הכולל עולה בלע״ם במ׳ דאי״ק, ולכן עיקר כוונתם היה להמשיך כוחות דינים קשים מדיני לאה בסוד אל״ה אלהיך, כי ידוע שאחיזת מצרים בעורף ומלכם פרע״ה שבהיפוכו הוא הער״ף ולכן נקראים עם קשה ערף, ולהיות שלאה היא מלכות תבונה על כן פרקו נזמי הזהב אשר באזניהם, להמשיך הדין שה״ס זה״ב גי׳ מילוי שם אלהי״ם שיש בו י״ג אותיות ועם הכולל גי׳ זה״ב, ולהיותו דמילוי ההין לזאת כתיב הזהב, ה׳ זהב, כי דעתם היה לצרור צרה לגברת הקדושה כנז״ל, אשר ילכו לפנינו (רמ״ז).

[2386] כוונתם היתה להמשיך ב׳ אלהי״ם דסוד עק״ב, וז״ס נעשה לנו אלהי״ם גי׳ עק״ב, והיינו אשר ילכו, בכח העקב. והם הם תרין חכימין דהוו ברישיהון וכו׳, שהם בני בלעם האחוז באותו העקב ככתוב אצלנו. וגם מכח זה נעשה העגל דכר ונוק׳, שהרי אותם הב׳ אלהי״ם הם סוד נו״ה, וידוע דאיהו בנצח ואיהי בהוד, ועיין דרך אחרת בעבר הדף (רמ״ז).

[2387] הוא כנגד נצח, ״ואחרא הוה עביד בחרשוי״, הוא שכנגד הוד, ששם כח הדין יותר חזק, ולכן היה מצליח יותר בכשפיו (רמ״ז).

[2388] היינו שנתייחדו שניהם להתחזק זה בזה (רמ״ז).

[2389] המוכן כבר בקסמיהם ולחשיהם להוריד עליו כח דיני לאה שהיא סוד מלכות בינה שמשם הזהב (רמ״ז).

[2390] חלקו הזהב, תרין שלישי בידא דחד ושליש בידא דאחרא, להבין סוד זה צריך להקדים כמה הקדמות. [בגליון. עוד י״ל שכוונתם היתה לעשות דכר ונוק׳ שור וחמור כמ״ש לקמן בעבר הדף. וידוע שהזכר הוא שני שלישי חב״ד חג״ת והנוק׳ שליש אחד נה״י ושור קרוב לב״פ חמור.] ההקדמה האחת על מ״ש לעיל דף קסו ע״ב בסוד י״ש עולמות דתחות עלמא דאתי, פירש הרב זלה״ה בריש שמואל על פסוק (א ח) מעשרה בנים, שי״ש עולמות אלה הם בלאה ובגי׳ י׳ פעמים א״ל. הקדמה שניה שעל מה שאמר הזוהר קמב) שאלו הי״ש עולמות נחלקים לשני חלקים, דהיינו שני שלישים לחלק אחד שסודם או״ר גי׳ ר״ז והם לצד ימין, והחלק השני הוא ק״ג לשמאל, פירש הרב זלה״ה שעיקרם בחב״ד דז״א אלא שנמשכים עד חג״ת דיליה שעד שם התפשטות לאה. ושני חלקים העולים או״ר ה״ס מילוי אחוריים דמ״ה, שאם תקח ממנו השרש שהוא מ״ה נשאר פ״ה וממילוי קמ״ג תקח השרש שהוא כ״א וישאר קכ״ב, ופ״ה וקכ״ב גי׳ או״ר, וק״ג נשארים

בכה רבי שמעון אמר אי חסיד קדוש אהרן משוח של האל הגדול בחסידותך נפלו כמה מהעם הקדוש ואתה לא היית יודע להשמר מה עשו כשהגיעו שש שעות והיום היה במשקל לקחו את אותו זהב שפרקו מאזניהם למה משום שמי שצריך לעשות כשוף לא מתבקש לחוס עינו על ממון והם אומרים השעה עומדת לנו אם איננו מעכבים זו אינה שעה לחוס על הזהב מיד ויתפרקו כל העם מה זה ויתפרקו כמו שנאמר (מלכים‌א יט) מפרק הרים ומשבר סלעים שהשחיתו ושברו את אזניהם בכה כמקדם ואמר אי עם קדוש של הקדוש ברוך הוא.	בכה רבי שמעון אמר אי חסידא קדישא אהרן משיחא דאלהא רבא בחסידותך נפלו כמה מעמא קדישא ואנת לא הוית ידע לאסתמרא מהו עבדו כד מטו שית שעתין ויומא הוה במתקלא נטלו ההוא דהבא דפריקו מאודניהון מאי טעמא בגין דמאן דאצטריך למעבד חרשא לא בעי למיחס עינוי על ממונא ואינון אמרי שעתא קיימא לן אי אנן לא מעכבין לאו שעתא למיחס על דהבא מיד ויתפרקו כל העם מאי ויתפרקו כמה דאת אמר (מ״א יט יא) מפרק הרים ומשבר סלעים דחבילו ותברו אודנייהו בכה כמלקדמין ואמר אי עמא קדישא אי עמא קדישא דקודשא בריך הוא
פתח רבי שמעון בבכיה ואמר והגישו אדניו אל האלהים וגו׳ הרי פרשוה החברים האזן ששמעה בסיני כי לי בני ישראל עבדים וגו׳ והוא פרק על מלכות שמים מעליו ומכר עצמו לאחר תרצע ואלו הרשעים החיבים אנשים רעים בתשוקתם לחזר לסרחונם לא רצו מנשיהם ובניהם אלא השחתת דרכם (אזניהם) והתפרקו מעל של שמים שצוה אותם משה ושברו אזניהם שאין להם חלק בשם הקדוש והעם הקדוש.	פתח רבי שמעון בבכיה ואמר (שמות כא ו) והגישו אדניו אל האלהים וגו׳ הרי הא אוקמוה חברייא אזן דשמע בסיני (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים וגו׳ ואיהו פריק עול מלכות שמים מעליה וזבין גרמיה לאחר תרצע ואלין חייביא רשיעין גוברין בישין בתיאובתא דלהון למהדר לסרחנייהו לא בעו מנשיהון ובניהון אלא חבילו אורחייהו (ס״א אודנייהו) ואתפרקו מעול שמיא דפקיד להו משה ותברו אודנייהו דלית לון חולקא בשמא קדישא ועמא קדישא
מה עשו חלקו שניהם אותו הזהב אחד נטל שני שלישים ואחד שלישי עמדו כנגד השמש בשש שעות עשו כשפיהם וכשפו בלהטיהם בכשוף של הפה כיון שהגיעה ראשית השעה השביעית שניהם הרימו ידיהם על ידי אהרן (ומנין שמהיד של שניהם נטל יד אחת ולא יותר) שכתוב ויקח מידם שניהם היו ולא יותר כיון שהוא קבל מידם (שתים ולא ידיהם) יצא קול ואמר יד ליד לא ינקה רע שכתוב כי ברע הוא הביא רע לעולם.	מה עבדו פליגו תרווייהו ההוא דהבא חד נטיל תרין שלישין וחד שליש[2391] קמו לקבל שמשא בשית שעתין עבדו חרשייהו ובלטו בלטיהון בחרשא דפומא כיון דמטא שירותא דשבע ארימו תרווייהו ידייהו על ידוי דאהרן (ומנלן דמידא דתרווייהו (ס״א יד מכל חד נטל) נטל ולא יתיר) דכתיב (&) ויקח מידם תרווייהו הוו ולא יתיר כיון דאיהו קביל מידם (תרי ולא ידיהם) קלא נפק ואמר (משלי יא כא) יד ליד לא ינקה רע דכתיב (&) כי ברע הוא אייתי רע

בגבורה כמנין עג״ל. אך לא מצאתי בשום מקום קמד) סוד ק״ג מהו. ונלע״ד שהם מסוד אחורי ס״ג דהיינו קס״ו, הסר משם השרש שהוא ס״ג ישאר ק״ג, ולפי שהם מס״ג הם בשמאל. ההקדמה השלישית מ״ש בליקוטי תורה פרשת וישלח, כי זה סוד מנחה ששלח יעקב לעשו שאחיזתו מצד שמאל, אבל עשו אמר לו (בראשית לג, ט) י״ש לי רב, ורמז לו שבעוונות ישראל ח״ו יש לו כח לינק גם מן האו״ר ויהיו לו כל הי״ש, אלו דברי הרב זלה״ה. ונראה לי שלכן גם המנחה נקראת ש״י שהוא כשמתייחדים האו״ר והק״ג, ואולי שזה סוד מנחה גדולה וקטנה, כי הגדולה להיותה קרובה לבקר אור יש שם הארה מצד האור שהוא ממדת הגדולה, וזהו מנחה גדולה, אבל מנחה קטנה שהיא קרובה ללילה אז מסתלקת הארת האור והנה במה שהקדמנו תבין היטב כוונת אותם הרשעים במה שחלקו הזהב לשני חלקים הנזכרים, ביד האחת שכנגד נצח היו שני שלישים וביד האחרת שהיא כנגד ההוד חלק אחר דשמאל (רמ״ז).

[2391] יונוס ויומברוס נגד ב׳ זרועות, שהם אהרן ומשה, והחסד לוקח ב׳ שלישית סוד ר״ז, והגבורה בסוד ק״ג עלמין שהוא גימ׳ עג״ל ור״ז גימ׳ אור (רח״ו).

	לעלמא
סוד הדבר אותם החוטאים הרשעים מכשפים בני בלעם החוטא בני בניו של לבן הרשע ראו שכוס של ברכה היא בימין ומהימין מתחזקת תמיד (יותר) אמרו אם יהיה בצד הזה אותו ראש של הימין הרי העצמה שלנו כראוי.	רזא דמלה אינון רשעים חייבין חרשין בנוי דבלעם חייבא בני בנוי דלבן רשיעא חמו דכוס של ברכה בימין איהו ומן ימינא אתקף תדיר (ס״א יתיר) אמרו אי יהא בסטר דא ההוא רישא דימינא[2392] הא תוקפא דילן כדקא יאות
כיון שהגיע שבע שעות של היום נתנו לו לאהרן מיד אם הוא היה אומר להם שימו אותו בארץ בתחלה ואני אטל לא היו יכולים בכשפיהם לעשות כלום אלא נטל מידם והכתוב מתרעם ואומר ויקח מידם ראו מה עשה אהרן איש נביא איש חכם שלא ידע להשמר שאלו נטל מן הארץ כל כשפים שבעולם לא היו יכולים להצליח אבל במה הצליחו במעשה הזה משום שויקח מידם ולא מן הארץ.	כיון דמטא שבע שעתין דיומא יהבו ליה לאהרן מיד אי איהו הוה אמר לון שוו ליה בארעא בקדמיתא ואנא אטול לא הוו יכלין בחרשייהו כלום אלא מידם נטל וקרא מתרעם ואמר ויקח מידם חמו מה עבד אהרן גבר נביאה גבר חכים לא ידע לאסתמרא דאלו נטיל מארעא כל חרשין דעלמא לא הוו יכלין לאצלחא אבל במה אצלחו בעובדא דא בגין דויקח מידם ולא מארעא
ויצר אתו בחרט לא כמו שחושבים בני אדם שעשה ציורים במחוגה או בדבר אחר אלא בא הכתוב להוכיח את הדבר שאהרן לא ידע להשמר אלו כשנטל מידיהם היה זורק לארץ ואף על גב שאחר כך יטל אותו אז לא היה	ויצר אותו בחרט לאו כמה דחשבין בני נשא דעבד ציורין במחוגה או במלה אחרא אלא אתא קרא לאוכחא מלה דאהרן לא ידע לאסתמרא אילו כד נטל מידיהון הוה שדי לארעא ואף על גב דיטול ליה לבתר לא הוה
	קצב/ב
מצליח המעשה הרע הזה אבל בכל היה סיוע רע שלקח זהב וטמנו מהעין רע אחר רע מה זה ויצר אתו בחרט ששם את כל הזהב בכיס אחד ונשמר מהעין ואז הכל עלה למעשה.	אצלח עובדא בישא דא אבל בכלא סיועא בישא הוה דנקיט דהבא וטמריה מעינא (ס״א ביש בתר ביש) בישא באתר ביש מאי ויצר אותו בחרט דשוי כל דהבא בכיסא חדא ואסתמר מעינא כדין סליק כלא לעובדא
בספרו של חנוך מצאנו שכך היה אומר בן יחיד יולד לאותו ראש הלבן וכשיבאו אותם מבשר החמורים יטעו אותו באותו שיכניס (שיטל) מרגליות בפעמוני זהב ללא	בספרא דחנוך אשכחנא דהוה אמר הכי ברא יחידאה[2393] יתיליד להההוא רישא חווראַ[2394] וכד ייתון[2395] מבשרא דחמרי[2396] יטעין ליה[2397] בההוא[2398] דעייל[2399] (נ״א דנטיל)

[2392] כי תאוותם לינק מהחסדים (רח״ו).

[2393] אהרן (אור יקר). הענין הוא ברא יחידא הוא ישראל רישא חיוור׳ הוא אברהם סוד החסד וכד ייתון מבשרא דחמרי הם המצריים וערב רב יטעון ליה להההוא בן ע״י העגל (זהר הרקיע). אהרן הכהן ונולד להההוא רישא חוורא שהוא כהן של מעלה (רח״ו). הם ישראל כמ״ש בני בכורי ישראל (מ״מ).

[2394] חסד (אור יקר). הוא ז״א שבנינו מהחסדים כנודע (מ״מ).

[2395] הם ערב רב שיצאו ממצרים שנאמר עליהם אשר בשר חמורים כו׳ (רח״ו).

[2396] יונוס ויומברוס אשר בשר חמורים בשרם (אור יקר). הם ערב רב (מ״מ). ענין העגל, צריך לדעת כונת הערב רב מה היתה, בעשותם עתה זה העגל. כבר הודעתיך בפסוק ויקם מלך חדש על מצרים, ענין בלעם, וענין הערב רב, איך הם מן הסיגים והזוהמא של מרע״ה, אשר נשמתו היתה מן הדעת עצמו דז״א, מבחי׳ מוחין דאבא. אבל עדיין היה בהם תערובת ניצוצות קדושה, ולכן נזדרז משה בכל כחו, להכניס הערב רב תחת כנפי השכינה. וכן מצינו בבלעם, שארז״ל עליו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם, ובאומות העולם קם, ומנו בלעם. גם הודעתיך בפסוק ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה, כי לבן הארמי נתגלגל בבלעם בן בעור, כי בעור הוא בנו של לבן, ואביו של בלעם. והנה כל אותה המשפחה, הם משורש אחד הנזכר, שהם סיגי נשמת מרע״ה. והם, לבן, ובעור, ובלעם, ובניו יונוס ויומברוס, הנז׳ בסוף בפרשת תשא. ולכן כלם היו קוסמים ומנחשים גדולים, לא היו כמותם בעולם (שעה״פ כי תשא).

[2397] הטעו את אהרן במעשה העגל ולא הרגיש בטעותם (רח״ו). פי׳ הטעו אותו בההוא דעייל מרגלן (מ״מ).

דעתו ודמות תציר בציור בחרט מה זה בחרט בחרט אנוש זהו קולמוס של אנוש הרשע שהטעה בני אדם.	מרגלן[2400] בזגין דדהבא[2401] בלא דעתא[2402] דיליה ודיוקנא יצייר בציורא בחרט מאי בחרט בחרט אנוש דא קלמוסא דאנוש[2403] חייבא דאטעי לבני נשא
ודאי זהו ברור הדבר שאנוש כשהטעה את העולם בקולמוס היה רושם רשומים של כל הדמיות ועבודות זרות באותו קולמוס (רשם רשום) ולכן כתוב בחרט אותו שנודע לעשות כך וזהו ברור הדבר.	ודאי דא ברירא דמלה דאנוש כד אטעי עלמא בקלמוסא הוה רשים רשימין דכל דיוקנין ופלחנין נכראין בההוא קלמוסא (ס״א רשים רשימו) ועל דא כתיב בחרט ההוא דאשתמודע למעבד הכי ודא הוא ברירו דמלה
והכל היה שודאי בכיס השליך הזהב וכסה אותו מן העין כמו שאמרו אותם מכשפים וכך צריך במיני הכשפים הללו וזהו מעשיהם של הכשפים הללו דבר שצריך בגלוי לגלות אחר כך צריך הסתרה וכסוי בראשונה שיתכסה מן העין ואחר כך יצא האמן לאמנותו ודבר שצריך אחר כך כסוי צריך בראשונה בגלוי.	וכלא הוה[2404] דודאי בכיסא ארמי דהבא וכסי ליה מעינא כמה דאמרו אינון חרשין והכי אצטריך בזיני דחרשין אלין ודא הוא עובדא דחרשין אלין מלה דאצטריך באתגליא לאתגלאה לבתר אצטריך טמירו וכסויא בקדמיתא[2405] דיתכסי מעינא ובתר יפוק אומנא לאומנותיה ומלה דאצטריך בכסויא לבתר[2406] אצטריך באתגליא בקדמיתא
עכשיו בני אהובי אהובי נפשי מה אעשה ודאי שצריך לגלות הקשיבו והסתירו הדברים בצד הקדושה ההוא אלהים אמת מלך על העולם בשלשה (דברים) עולמות (אלו) התחזק בבריאה ביצירה בעשיה והרי נאמר הסוד של כל אחד ואחד כאן כנגד בריאה ויקח מידם דבר שלא היה בו עד עכשיו כלום כנגד יצירה ויצר אתו בחרט כנגד עשיה ויעשהו	השתא בני רחימאי רחימין דנפשאי מה אעביד ודאי אצטריכנא לגלאה אציתו ואטמירו מלין בסטר קדושה ההוא אלהים דקשוט מלך על עלמא בתלת (מלין) עלמין (אלין) אתתקף[2407] בבריאה ביצירה בעשיה[2408] והא אתמר רזא דכל חדא וחדא הכא לקבל בריאה ויקח מידם מלה דלא הוה ביה עד כען כלום לקבל יצירה ויצר אותו בחרט לקבל

[2398] ר״ל הטעו ערב רב לישראל ע״י אהרן שהיה נכנס להיכל בפעמוני זהב ומרגליות בתוכם, והוא ח״ו לא נתכוון לכך וז״ש בלא דעתא דיליה. ולפי פירוש זה לא א״ש מ״ש הזהר דעייל מרגלן בזגין דדהבה דהול״ל בההוא דעיילא במרגלן ובזגין וכו׳, ומפני דקדוק זה בחר הרח״ו בדרך הראשון (מ״מ).

[2399] כמו שמתעסק בלא דעת ומכניס המרגלים בפעמונים של זהב (רח״ו)

[2400] אהרן נושא אבני החשן (אור יקר). פי׳ שיתכפר להם עון זה ע״י אבני החושן בזגין דדהבא שהם פעמוני המעיל (זהר הרקיע).

[2401] במעיל פעמון זהב ורמון וכו׳ (אור יקר).

[2402] כך אהרן עשה את העגל, והיה דעתו לצייר בו ציורים בחרט ולעכב אותם, וביני ביני יבא משה, והם הטעו אותו ועשו כשפים בקולמס אנוש חייבא, ויצא העגל בכח הכשפוף (רח״ו).

[2403] היינו הכישוף שלא מדעתו (אור יקר). בסדר כתיבת התפילין כתב הרב זלה״ה שקולמוס ה״ס יסוד אמא. וגם ידוע שענין הכתיבה הוא בסוד חג״ת שהם סוד הידים הכותבות כמ״ש בכוונות ראש השנה. ולפי זה יכון שיסוד תבונה שמתגלה שם הוא הקולמוס (רמ״ז).

[2404] פי׳ דרשינן ויצר אותו בחרט שהיה צייר ציורין בחרט אנוש שנתנו לו ערב רב, ועוד דרשינן בחרט היינו הכיסא שהוא הכניס הזהב וכסיליה מעינא (מ״מ).

[2405] ור״ל, דבר שרצינו שיתגלה לבסוף צריך תחלה לכסותו מעיני כל חי שלא תשלוט בו עין הרע, ולכך כשיתגלה לבתר יהיה בקיום חזק (מ״מ).

[2406] פי׳ ודבר שרצינו לכסותו לבסוף יהיה נגלה תחלה, כיון שרצינו לכסות לבסוף אפילו יתגלה תחלה אין לו היזק (מ״מ).

[2407] בראשית קעז ע״ב רח ע״א (הערת הזהר).

[2408] עם היות שאין לקלי׳ אחיזה באצילות כלל, ולא בבריאה וביצירה אחיזתם בזרות ועיקרם בעשיה, כבר פירשנו שעניינם היות הדברים בדקות, ואחר כך בגילוי יותר, ואח״כ בגילוי יותר, וכן יורדים מדרגה לדרגה, והוא ענין [זה] [זהב] מרכבה לכל דבר דק, ולזה עשו אלו ג״כ מרכבה לקלי׳ בריאה יצירה עשיה להמשכיה למטה בצורת העגל (אור יקר).

עגל מסכה מי ראה ככשפים האלה בכל העולם.	עשיה ויעשהו עגל מסכה מאן חמא חרשין בכל עלמא כאלין
עכשיו יש לומר וכי לא כתוב ואשליכהו באש ולא יותר ואז ויצא העגל הזה ועכשיו אתה אומר ויעשהו עגל מסכה אלא חס ושלום שאהרן עשה והכתוב מוכיח שכתוב ויקח את העגל אשר עשו אבל ממה שכתוב ויקח מידם וכתוב ויצר אתו מכח שני אלה נעשה הכל כביכול הוא עשה אותו שאם שני אלה לא היו לא היה נעשה ולא יוצא לאמנות אבל מי גרם שנעשה שני אלה (כביכול ויעשהו הוא ודאי עשהו) בעוד שהוא לוקח מידם הם עשו כשפיהם ולוחשים בפיהם ומושכים רוח למטה מהצד האחר.	השתא אית למימר וכי לא כתיב ואשליכהו באש ולא יתיר[2409] וכדין ויצא העגל הזה והשתא את אמרת ויעשהו עגל מסכה אלא חס ושלום דאהרן עבד וקרא אוכח דכתיב (&) ויקח את העגל אשר עשו אבל ממה דכתיב (&) ויקח מידם וכתיב (&) ויצר אותו מחילא דתרין אלין אתעביד[2410] כלא כביכול הוא עביד ליה דאי תרין אלין לא הוו לא אתעביד ולא נפק לאומנותא אבל מאן גרם דאתעביד[קנ] אינון תרין (כביכול ויעשהו איהו ודאי עשהו) בעוד דאיהו לקח מידם אינהו הוו עבדי חרשייהו ומלחשי בפומייהו ומשכי רוחא לתתא מן סטרא אחרא
ומשכו שתי רוחות כאחת אחת מהזכר ואחת מהנקבה שכשמתלבש הזכר בדמות השור הנקבה בדמות החמור ושניהם היו כלולים כאחד למה שני אלה אלא שור הרי נאמר וחמור למה משום שבמכשפים המצריים הללו כתוב בהם אשר בשר חמורים בשרם.	ומשכו תרין רוחין כחדא חד מן דכר וחד מן נוקבא[2411] דכר אתלבש בדיוקנא דשור נוקבא בדיוקנא דחמור[2412] תרווייהו הוו כלילן כחדא אמאי תרין אלין אלא שור הא אתמר חמור אמאי בגין דחרשין אלין דמצראי כתיב (&) בהו (יחזקאל כג כ) אשר בשר חמורים בשרם
ולכן כל אלו מישראל שמתו התחברו עמהם בלבם ומשום שהיו שתי דמיות כתוב אלה אלהיך ישראל ולא כתוב זה אלא אלה שנים היו כאחד אשר העלוך מארץ מצרים העלוך ולא כתוב העלך.	ועל דא כל אינון דישראל דמיתו אתחברו בהדייהו בלבהון ובגין דהוו תרין דיוקנין כתיב (&) אלה אלהיך ישראל[2413] ולא כתיב זה אלא אלה תרין הוו כחדא אשר העלוך מארץ מצרים העלוך ולא העלך
ויעשהו עגל מסכה ויאמרו לא כתוב ויאמר אלא ויאמרו שאהרן לא אמר דבר שנינו מאה ועשרים וחמש קנתרים היו בו איך כתוב ויקח מידם וכי בידם היו כל הקנטרים הללו אלא מכלל של אותם	כתיב (&) ויעשהו עגל מסכה ויאמרו ויאמר לא כתיב אלא ויאמרו דאהרן לא אמר מדי תנינן[2414] מאה ועשרים וחמש קנטרין[2415] הוו ביה היך כתיב (&) ויקח מידם וכי בידם הוו כל

[2409] חשיב עליה קרא כאלו עשאו אהרן ומ״ש כביכול הוא עביד ליה מפני כבודו של אהרן אר״ש כ״ב אותיות התורה הם שיכולים לומר דאהרן עביד ליה (מ״מ).

[2410] פי׳ מכח ב׳ דברים אלו שעשה א׳ שויקח מידם ויצר אותו בחרט דכסי ליה מעינא נעשה העגל ולכך אע״פ דכתיב ואשליכהו באש ויצא וכו׳ (מ״מ).

[2411] סמא״ל ולילי״ת (אור יקר). הם דו״נ דנוגה, כמ״ש הכתוב עשו להם עגל מסכה עגל נגד דכר דנוגה (מ״מ).

[2412] לפי זה ראשונה הוא אדם והוא סוד דבקותה למעלה, ואז נקרא אדם בליעל איש און, וברדתה למטה נקראו עשר כחות שהם נגדיות לעשר ספירות שור, וז׳ היכלות שהם נקבה לעשר כחות הנזכרים נקראים חומרים, והיינו עשר החמורים ועשר אתונות דיוסף שלמד במצרים והאריכו בהם בזהר בפרשת פקודי (אור יקר).

[2413] כנגד אותם שנדבקו עמהם בהרהור הלב (אור יקר).

[2414] ויקרא עט ע״א (הערת הזהר).

[2415] פי׳ ק״כ צירופי אלהים עם ה׳ אותיות אלהים גי׳ קכ״ה (מ״מ). עי׳ הערה בעמוד קצא ע״ב בשם ספר הדע״ה ח״א דף ב ע״ב.

קנטרים לקח מלא ידיהם ואותו מעט התעלה על הכל כאלו הכל היה בידיהם.	אלין קנטרין אלא מכללא דאינון קנטרין נטלו מלי ידייהו[2416] וההוא זעיר אסתלק על כלא כאילו הוה כלא בידייהו
בא וראה מה כתוב וירא אהרן ויבן מזבח לפניו אי חסיד קדוש כמה רצונך היה לטוב ולא ידעת להשמר כיון שזרקו לאש התחזק כח הצד האחר שם באש ויצאה	תא חזי מה כתיב (&) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו אי חסידא קדישא כמה רעותך הוה לטב ולא ידעת לאסתמרא כיון דארמי ליה בנורא אתתקף חילא דסטרא אחרא תמן בנורא ונפק
	קצג/א
דמות שור כמו שנאמר בשתי המשכות של הצד האחר מיד וירא אהרן מה זה וירא אהרן ראה שהצד האחר התחזק מיד ויבן מזבח לפניו שאלמלא הקדים ובנה המזבח הזה העולם היה חוזר לחרבנו.	דיוקנא דשור כמה דאתמר בתרין משיכין[2417] דסטרא אחרא מיד וירא אהרן מהו וירא אהרן חמא דסטרא אחרא אתתקף מיד ויבן מזבח לפניו דאלמלא דאקדים ובנה מזבח דא עלמא אתהדר לחרבנא
ללסטים שהיה יוצא לאבד ולהרג בני אדם ראה לגיון המלך שאותו הלסטים יוצא בכח חזק מה עשה אותו לגיון שדל את המלך לצאת לדרך ומשך אותו הלגיון לאותה הדרך כשעדין הלסטים הולך באותה הדרך ראה דמות המלך עומדת לפניו כיון שראה את המלך שהיה הולך לפניו בדרך מיד נרתע וחזר לאחור.	ללסטים דהוה נפיק לקפחא ולקטלא בני נשא חמא לגיונא דמלכא דההוא לסטים נפק בחילא תקיף מה עבד ההוא לגיונא אשתדל בהדי מלכא לנפקא בארחא ומשיך ליה ההוא לגיונא בההוא ארחא עד דאזיל ההוא לסטים בההוא ארחא חמא דיוקנא דמלכא קאים קמיה כיון דחמא ליה למלכא דהוה אזיל קמיה בארחא מיד נרתע ואהדר לאחורא
כך וירא אהרן שהצד האחר מתגבר אחז ברפואה והחזיק בצד הקדושה ושם אותו לפניו כיון שראה הצד הרע את דמות המלך שעומד לפניו מיד חזר לאחור ונחלש כחו וחילו שהרי התחזק (מיד ויבן מזבח לפניו) והמזבח הזה התגבר ונחלש הצד האחר.	כך וירא אהרן דסטר אחרא אתקף אחיד באסוותא ואתקיף בסטר קדושה ושוי ליה קמיה כיון דחמא סטרא בישא דיוקנא דמלכא דקאים קמיה מיד אהדר לאחורא ואתחלש תקפיה וחיליה דהא אתתקף (מיד ויבן מזבח לפניו) ומזבח דא אתגבר ואתחלש סטרא אחרא
בא וראה מה כתוב ויקרא אהרן ויאמר חג לה׳ מחר חג לה׳ ולא לעגל ולצד הקדושה עשה ולצד הקדושה קרא ואמר וזו הרפואה שהקדים שאלמלא עשה את זה לא עמד העולם על מקומו ועם כל זה	תא חזי מה כתיב[2418] (&) ויקרא אהרן ויאמר חג ליהו״ה מחר חג ליהו״ה ולא לעגל[2419] ולסטר קדושה עבד ולסטר קדושה[2420] קרא ואמר ודא אסוותא אקדים דאלמלא דעבד דא

[2416] שליש הא׳ וב׳ שלישים השניים שכן היה צורך המעשה כדפי׳ לעיל (אור יקר).

[2417] הזהב הגשמי היה סומק "דיוקנא דשור", אמנם הרוח הפנימי היו "תרין משיכין" שור וחמור כדפי׳ (אור יקר).

[2418] זו ראיה שאין בנין המזבח לצורך העגל, דסלקא דעתך אמינא הואיל ודעתו להפרידם מישראל בנה גם את המזבח לערב רב קמל״ן (רמ״ז).

[2419] פי׳ שלכן פירט את ה׳ כדי להכניע את כח העגל שכחו משם אלק״ם וכנז״ל קצא ע״ב, כי משה במצרים שמא דאלהים לא דכיר וכו׳, אלא שם המיוחד שאין בו שום אחיזה לחיצונים, מה שאין כן שם אלהים כי על כן הוא לשון רבים להורות שיתוף כביכול שהרי ממנו ההשתלשלות עד שמגיע לכח החיצונים, ועיין לקמן דף רטז ע״א דבר גדול בסוד (ויקרא יט יד) ויראת מאלהיך, שפי׳ אות המ״ם הוא מ״ם מקצתית לפי מ״ש הרב זלה״ה (רמ״ז).

[2420] פי׳ כמו שבעגל נצטרפו דיבור ומעשה כן רצה אהרן לתקן המעוות במעשה ודיבור (רמ״ז).

לא שכך רגזו מאהרן אף על גב שלא התכון לרע.	לא קאים עלמא על קיומיה ועם כל דא לא שכיך[2421] רוגזיה מאהרן אף על גב דלא אתכוון לביש
אמר לו הקדוש ברוך הוא אהרן שני המכשפים הללו משכו אותך למה שרצו חייך ששני בניך יפלו ועל החטא הזה ימותו (ובחטא הזה הם יתפסו) זהו שכתוב (דברים ט) ובאהרן התאנף ה׳ מאד להשמידו מה זה להשמידו אלו בניו כמו שנאמר (עמוס ב) ואשמיד פריו ממעל שפריו של אדם אלו הם בניו.	אמר ליה קודשא בריך הוא אהרן תרין חרשין אלין משכו לך למה דבעו חייך תרין בנך יפלון[2422] ועל חובא דא יתפסון[2423] (ס״א ובחובא דא יתפסון) הדא הוא דכתיב (דברים ט כ) ובאהרן התאנף יהו״ה מאד להשמידו מאי להשמידו אלין בנוי כמה דאת אמר (עמוס ב ט) ואשמיד פריו ממעל דפרי דבר נש בנוי אינון
בא וראה אהרן שם את אותו מזבח לפניו והעגל שב לאחוריו בניו שמו את הצד האחר לפניו וצד הקדושה חזר לאחור שכתוב (ויקרא י) ויקריבו לפני ה׳ לפני ה׳ שמו נתפסו בחטא הזה.	תא חזי אהרן שוי ליה להההוא מזבח לפניו ועגלא תב לאחורא בנוי שוו לסטר אחרא לפניו וסטר[2424] קדושה אהדר לאחורא דכתיב (ויקרא י א) ויקריבו לפני יהו״ה לפני יהו״ה שוו אתפסו בחובה דא
אהרן חשב שבינתים יבא משה ולכן את אותו מזבח לא הרס משה שאלו היה כמו שחושבים בני אדם הדבר הראשון שהצטרך משה לנתץ את אותו מזבח היה צריך כמו שהתנבא הנביא עדו על המזבח בבית אל ונבואתו על אותו מזבח היתה אבל כאן היה דבר אחר כמו שנתבאר וכתוב ויקח את העגל אשר עשו ולא כתוב וינתץ את המזבח.	אהרן חשב דבין כך ייתי משה[2425] ועל דא ההוא מזבח לא סתיר ליה משה דאילו הוה כמה דחשבין בני נשא מלה קדמאה דאבעי למשה לנתצא להההוא מזבח אצטריך כמה דנבי עדו על מזבח דבית אל ונבואתיה על ההוא מזבח הוה אבל הכא מלה אחרא הוה כמה דאתמר וכתיב (&) ויקח את העגל אשר עשו ולא כתיב וינתץ את המזבח

[2421] כי כבר נפגמה המלכות וחזרו רגליה לרדת מות (רמ״ז).

[2422] פשוטו הוא שיפלו בטעות, וגם ר״ל יפלו למטה לשיוכלו החיצונים להאחז בנפשם (רמ״ז).

[2423] שחטאם היה מעין שגגת אהרן כנזכר בגליון הנכחי. ולכן ״ובחובא דא יתפסון״, כי כך המדה (לד ז) פוקד עוון אבות על בנים, ובפרט בהתעורר אותו המעשה כי אז שולח אש קדוש ממרום על המזבח ואז התקוטטה אש זרה והסכילה דעת נדב ואביהוא כי נעור האש שהושלך בו העגל, ורצתה הנוק׳ להנקות מאותו הפגם, וזה בהמסר בני אהרן ביד החיצונים, כי בזה נקדש משכן קדש. ואם תעמיק בענין תמצא שתקנת הקדושה נמשכה מאותו קלקול שעשו בחשבם לתקן (רמ״ז).

[2424] ר״ל שנתאחזו החיצונים באורות המתגלים בזעיר מן החזה ולמטה ששם עץ הדעת טוב ורע, והיינו לפני ה׳, שרצו לתקן את הנוק׳ ולהביאה לפניו בהיות כח לחיצונים להאחז שם, והיינו אש זרה. אבל אהרן תקן מעוות שגגתו כי שוו ליה להההוא מזבח לפניו, שלהיותו מסוד אבא הגין על השכינה והבריח החיצונים, ונמצא שמעשה האב בתחילה עשו הבנים לכתחילה, כי הוא עשה מבלי דעת להשתתף עם מחשבת הזרים להמשיך דינים קשים לנוק׳, וכוונתו היתה לשם שמים, כי לא מבעיא שלא כיון לכך אלא אדרבה חשב להפריד הרע מן הטוב, ובניו עשו מדעת במחשבה טובה שחשבו שהיה די בכוחם לבנות הנוק׳ (רמ״ז).

[2425] נראה שירצה לתרץ קושיה אחת שיש בענין זה, והוא שגם בתיקון שעשה אהרן בבנין המזבח נראה שהיה פגם כעין דבניו, שהם ע״ה חטאו במה שעשו מה שעשו לבדם ולא שתפו עמהם את משה ואהרן וכמ״ש הרב זלה״ה ונזכר בגליון האחר, ואם כן מה תיקון יוכל אהרן לעשות לבדו, ולזה השיב שאהרן נשתתף עם משה במחשבתו ונתייחד עמו בדעתו והיינו דיוק מלת חשב, דאילו כפשוטו לא תכון כי לא יצדק לומר טעם חשב אלא במה שלא היה בו אלא טעם זה וכמו שפי׳ רש״י בחומש, אבל לפי מה שהקדים רשב״י שהקדים רפואה לעולם בבנין המזבח למה ליה טעם אחר, אלא ודאי שהוא נמשך למ״ש כי נתייחד אהרן במחשבתו עם משה ומתרווייהו תסתיים מלתא לתקן המלכות. כמה דחשבין, שעשה כן לפייסם, ואפילו לפי׳ רש״י שפירש שבנה מזבח לדחותם, מכל מקום הרואים חשבו שנעשה לשם העגל והו״ל תקרובת עבודה זרה החמורה מע״ז, ואם כן היה לו למשה לנותצו בתחילת הכל ולא מצינו שניתצו כל עיקר. וז״ש ולא כתיב וינתץ, פי׳ לא בתחילה ולא בסוף מפני שנעשה לשם שמים (רמ״ז).

בא וראה ויקרא אהרן הוא הכריז בקול ואמר כתוב כאן ויקרא ויאמר וכתוב ביונה ויקרא ויאמר מה שם הכריז לדין אף כאן הכריז לדין חג לה׳ מחר נבא נבואה באותה רוח של מזבח שעתיד הדין לשרות עליהם חג לה׳ לעשות בכם דין.	תא חזי ויקרא אהרן[2426] אכריז איהו בקלא ואמר כתיב הכא ויקרא ויאמר וכתיב (&) ביונה (יונה ג ד) ויקרא ויאמר מה להלן כריז לדינא אוף הכא כריז לדינא חג ליהו״ה מחר נבי נבואה בההוא רוח דמזבח דזמין דינא לשריא עלייהו חג[2427] ליהו״ה למעבד בכו דינא
ושלשה דינים היו אחד ויגף ה׳ את העם ואחד בבני לוי ואחד שהשקה את בני ישראל והיינו חג של בני לוי לה׳ שויגף ה׳ מחר שהשקה אותם משה ולנו באותו לילה ולמחר נמצאו נפוחים ומתים ואותם המים היו מכשכשים במעיהם כל הלילה ובבוקר נמצאו מתים ולכן חג לה׳ מחר וכל הרפואה שעשה אהרן משום שכתוב ויבן מזבח לפניו.	ותלת דינין הוו חד ויגוף יהו״ה את העם וחד בבני לוי וחד דאשקי לבני ישראל והיינו חג דבני לוי ליהו״ה דויגוף יהו״ה מחר דאשקי לון משה[2428] וביתו בההוא לילא ולמחר אשתכחו נפיחין ומתין ואינון מיין הוו מכשכשין במעיהון כל לילא ובצפרא אשתכחו מתין ועל דא חג ליהו״ה מחר וכל אסותא דעבד אהרן בגין דכתיב (&) ויבן מזבח לפניו
בא וראה (אותו מזבח של קדושה היה) שכתוב וירא את העגל ומחלת ואלו מזבח לא כתוב שהרי אהרן ידיעה היה יודע שכתוב זבח לאלהים יחרם בלתי לה׳ לבדו ודאי נצל אהרן בעצה טובה שהנהיג לנפשו והכל ברצון שלם טוב שלא התכון לרע.	תא חזי (ההוא מזבח דקדושה הוה) דכתיב (&) וירא את העגל ומחולות ואילו מזבח לא כתיב דהא אהרן מנדע הוה ידע דכתיב (שמות כב יט) זבח לאלהים יחרם בלתי ליהו״ה לבדו ודאי אשתזיב אהרן בעיטא טבא דדבר לנפשיה וכלא ברעותא שלים טב דלא אתכוין לביש
אמר לו רבי אלעזר אבא ודאי כך הוא וישראל לא היו אבל ירבעם שעשה עגלים הרי ישראל היו ועגל עשו אמר לו ודאי ופרשוה אבל ירבעם חטא והחטיא ולא כמו שאמרו שודאי חטא רע עשה ובמלכות חטא.	אמר ליה רבי אלעזר אבא ודאי כך הוא וישראל לא הוו אבל ירבעם דעבד עגלין הא ישראל הוו ועגל עבדו אמר ליה ודאי ואוקמוה אבל ירבעם חטא והחטיא ולאו כמה דאמרו דודאי חובא בישא[2429] עבד ובמלכות חטא
אמר ירבעם הרי ודאי שהרי צד הקדושה לא שורה אלא רק בלב כל העולם וזו ירושלים אני לא יכול למשך את אותו הצד לכאן מה אעשה מיד (מלכים־א יב) ויועץ המלך ויעש וגו׳ נטל עצה רעה אמר הרי	אמר ירבעם ודאי ידענא דהא סטר קדושה לא שריא אלא בלבא דכל עלמא ודא ירושלם אנא לא יכילנא לאמשכא להההוא סטר הכא מה אעביד מיד (מ״א יב כח) ויועץ המלך ויעש וגו׳ נטל עיטא בישא אמר הא
	קצג/ב
הצד האחר שנמשך מיד לכל מקום וכל שכן בארץ הזו שתשוקתו לשרות בתוכה	סטרא אחרא דאתמשכא מיד לכל אתר[2430] וכל שכן בארעא דא דתיאובתיה לאשראה

[2426] זו ראיה על צדקתו של אהרן ששרתה עליו רוח הקדש שסודו במלכות כידוע, שה״ס המזבח שבנה, ובמצותה עשה דבר זה. ולכן מביא מענין יונה שקריאתו היתה להתראת דין במצות ה׳. ותלת דינין הוו וכו׳, השכל שסידרם בשני סדרים, סדר אחד למאי דסליק קרא ואמר בפי׳ הפסוק, הסדר השני לפי מדרגתם, כי דין הראשון עשאו ה׳, והשני עשה [משה] בציווי כה אמר ה׳, והשלישי מדעתו של משה, ובפי׳ הפסוק הקדים החמור תחילה כי הנהרגים ע״י בני לוי היו החוטאים בעדים והתראה, וע״י ה׳ בעדים ולא התראה, ודמשה בלא עדים ובלא התראה וכפי׳ רש״י (רמ״ז).

[2427] לשון שברון כמו ויהתה אדמת יהודה לחגא לשון שבירה (רח״ו).

[2428] עי׳ הערה לעיל קצא ע״ב מספר הדע״ה ח״ב קלח ע״ג.

[2429] ובמלכות חטא (רח״ו).

[2430] מפני שהיא חושקת לעשות לה משכן בבני אדם ומה גם להחטיאם, ובלי הכנות מרובות היא נמצאת, כל שכן על ידי הכנה (אור יקר).

אבל לא יכול להתלבש אלא רק בדמות של שור.	בגויה אבל לא יכלא לאתלבשא אלא בדיוקנא דשור
שני עגלים למה אלא אמר ירבעם (במצרים ובמדבר) במדבר היו אותם מכשפים שכתוב בשר חמורים בשרם (לא אותם מצרים אלא) כאן אותן שתי רוחות רעות יתלבשו כראוי זכר ונקבה הם שהרי הזכר היה בבית אל והנקבה היתה בדן ומתוך שכתוב נפת תטפנה שפתי זרה נמשכו ישראל אחריו יותר שכתוב וילכו העם לפני האחד עד דן ולכן היו שני עגלים ומשך אותם ירבעם לארץ הקדושה והיה חטא עליו ועל כל ישראל ומנע ברכות מן העולם ועליו כתוב (משלי כח) גוזל אביו ואמו וגו׳.	תרין עגלים אמאי[2431] אלא אמר ירבעם (ס״א במצרים ובמדברא) במדברא הוו אינון חרשין דכתיב (יחזקאל כג כ) בשר חמורים בשרם (ס״א לאו אינון מצרים אלא) הכא אינון תרין רוחין בישין יתלבשו כדקא חזי לון דכר ונוקבא אינון[2432] דכר הוה בבית אל ונוקבא הות בדן ומגו דכתיב (משלי ה ג) נפת תטפנה[2433] שפתי זרה אתמשכו ישראל אבתרה יתיר דכתיב (מ״א יב ל) וילכו העם לפני האחד עד דן ובגין כך תרין עגלין הוו ומשיך לון ירבעם בארעא קדישא והוה חובא עליה ועל ישראל ומנע ברכאן מן עלמא ועליה כתיב (שם כח כד) גוזל אביו ואמו וגו׳
ועל כן היו העגלים שהרי הלבוש הראשון שמתלבש הצד האחר הוא שור כמו שנתבאר ואם תאמר למה הוא עגל ולא שור אלא ודאי כך ראוי וכן בכל הצדדים ראשית הלבוש הוא קטן והרי בארנו.	ועל דא הוו עגלין דהא לבושא קדמאה דמתלבש סטרא אחרא שור איהו כמה[2434] דאתמר ואי תימא אמאי איהו עגל ולא שור אלא ודאי כך אתחזי וכן בכל סטרין שירותא דלבושא זוטא איהו[2435] והא אוקימנא
ולכן בני אהובי כיון שרצו אלהים ובצד של אלהים נבנה המעשה האלהים הקדוש האם שאוחזת תמיד בזרוע המלך ומעלה את הרצועה לא היתה שם והצטרך משה להיות שם במקומה כיון שרמז לו הקדוש ברוך הוא הסתכל.	ועל דא בני רחימאי כיון דאלהים בעו ובסטר דאלהים אתבני עובדא אלהים קדישא אימא דאחידת תדיר בדרועא דמלכא וסליקת רצועא לא הות תמן[2436] ואצטריך ליה למשה למהוי תמן באתרהא כיון דאנקיד ליה קודשא בריך הוא אסתכל
שלש פעמים רמז לו אי משה הרועה הנאמן כמה חזק כחך כמה גבורתך גדולה שלש פעמים רמז לו שכתוב ועתה הניחה	תלת זמנין[2437] אנקיד ליה אי משה רעיא מהימנא כמה חילך תקיף כמה גבורתך רב

[2431] דלא שייך בישראל טעמא דאמרן לעיל אשר בשר וכו׳ (אור יקר).

[2432] פסל ומסכה הם זו״ן דנגה, וכנגדן ב׳ עגלי ירבעם, ועגל המדבר כולל שניהן, כמ״ש בפסוק (שמות לב ח) עשו להם עגל מסכה. ועגל גימטריא ק״ב, נגד ק״ב חרובין אשר שם [ע׳ שער אנ״כ ג׳ וז״ל, ג׳ מלויין אלו [מילוי דעס״מ כלומר ללא הוי״ה] חסרים מז״א היה נקרא קב חרובין שהם בחי׳ מלכים דאתחרבו עלמין קדמאין כנזכר באדרא ובספ״ד וכאשר נכנס בו זה הקב שהוא ג׳ מלויין הנ״ל אז הוא מתוקן ושלם, עכ״ל, וע׳ שער מאמרי רשב״י מג ע״ג, ועי׳ זהר ח״ג רטז ע״ב, שהוא כאשר חסר יחוד, מברכה וקדושה, וע׳ בשער מאמרי רשב״י מז ע״ד], ומסכה נגד פסל שם אדנ״י. וגם פסל נקרא ע״ש פסולת כנ״ל (פרק ג׳), ונרמז בתיקונים (מז מג ע״א) ובתקונים (קל״ב קנה ע״ב) איך קורא אל היצה״ר עץ הדעת טו״ר גופא וסוסיא. גם בריש מתניתא (תיקו״ז קנד ע״ב) קורא ללהט החרב המתהפכת שהוא עץ הדעת אוכמא בלא רגלין. והנה שבתאי טחול אוכם בלא רגלין, כי הנה הם בירורי המלכים הנקרא קב חרובין, בסוד (שבת סה ע״ב) הקיטע יוצא בקב שלו, וע״ש בתקונים (סט דף קיט) כי כולם חגרין בעלי קבין, ע״ש היטב **(ע״ח שער מט פרק ז).**

[2433] שמצליח האדם כדי להמשיכו והיינו נופת בעולם הזה, ואחריה מרה בעולם הבא וגם בזה לסוף (אור יקר).

[2434] קצא ע״א (הערת הזהר).

[2435] כלומר תחלת היותו מתלבש אינו אלא כמו תחלת הולד, השור דהיינו עגל, ואחר שנתלבש זמן הרבה נעשה שור, ולהתחלת ההמשכה עשה להורות שבכל פעם מתלבש מחדש ומושך ההמשכה (אור יקר).

[2436] מפני שהפגם היה בה, והיא בעצמה התובעת הדין (אור יקר).

[2437] קץ ע״ב (הערת הזהר).

לי הרי אחד ויחר אפי בהם ואכלם הרי שתים ואעשה אותך לגוי גדול הרי שלש חכמתו של משה בשלשת הרמזים הללו אחז בזרוע ימינו כנגד הניחה לי אחז בזרוע שמאלו כנגד ויחר אפי בהם ואכלם התחבק בגוף המלך כנגד ואעשה אותך לגוי גדול וכשהתחבק בגוף ושתי זרועות מצד זה ומצד זה לא יכול להתנענע לצד בעולם זו היתה חכמתו של משה (שבדברי) שמיני רמזים של המלך הכיר בכל אחד מהם מאיזה מקום יחזיק ובחכמה הוא עשה.	תלת זמנין אנקיד ליה דכתיב (&) ועתה הניחה לי הא חד ויחר אפי בהם[2438] ואכלם הא תרין ואעשה אותך[2439] לגוי גדול הא תלת חכמתא דמשה בתלת נקודין אלין אחיד בדרועיה ימינא לקבל הניחה לי אחיד בדרועיה שמאלא לקבל ויחר אפי בהם ואכלם אתחבק בגופא דמלכא לקבל ואעשה אותך לגוי גדול וכד אתחבק בגופא תרין דרועין מסטרא דא ומסטרא דא לא יכיל לאתנענעא לסטרא בעלמא דא הוי חכמתא דמשה (ס״א דבמילי) דמיניקנא נקודין דמלכא ידע בכל חד מנייהו באן אתר יתתקף[2440] ובחכמתא עבד
באו רבי אלעזר והחברים ונשקו ידו היה שם רבי אבא אמר אלמלא לא באתי לעולם אלא לשמע את זה די לנו בכה ואמר וי רבי כשתסתלק מן העולם מי יאיר ויגלה אורות התורה דבר זה בחשכה נסתר עד עכשיו שיצא משם והרי מאיר עד רום הרקיע ובכסא המלך הוא רשום והקדוש ברוך הוא שמח עכשיו בדבר הזה וכמה שמחה על שמחה נוספה מלפני המלך הקדוש מי יעיר דברי חכמה בעולם הזה כמותך.	אתו רבי אלעזר וחבריא ונשקו ידוי הוה תמן רבי אבא אמר אלמלי לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די לן בכה ואמר ווי רבי כד תסתלק מעלמא מאן ינהר ויגלי נהורין דאורייתא מלה דא בחשוכא[2441] אתטמר עד השתא דנפק מתמן והא נהיר עד רום רקיעא ובכרסיא דמלכא רשים[2442] וקודשא בריך הוא חדי השתא בהאי מלה וכמה חדו על חדו אתוסף מקמי מלכא קדישא מאן יתער מלי דחכמתא בעלמא דין כוותיך
בא וראה טרם חטא אדם היה עולה ועומד בחכמת האור העליון ולא היה נפרד מעץ החיים כיון שהגדיל תשוקתו לדעת ולרדת למטה נמשך אחריהם עד שנפרד מעץ החיים וידע רע ועזב הטוב ולכן כתוב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך רע מי שנמשך ברע אין לו דיור עם עץ החיים וטרם שחטאו היו שומעים קול מלמעלה ויודעים את החכמה העליונה ולא פוחדים כיון שחטאו אפילו קול שלמטה לא יכלו לעמד בו.	תא חזי עד לא חטא אדם[2443] הוה סליק וקאים[2444] בחכמה דנהירו עלאה ולא הוה מתפרש מאילנא דחיי כיון דאסגי תיאובתא למנדע ולנחתא לתתא אתמשיך אבתרייהו עד דאתפרש מאילנא דחיי וידע רע ושבק טוב ועל דא כתיב (תהלים ה ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע מאן דאתמשך ברע לית ליה דיורא עם אילנא דחיי ועד לא חטאו הוו שמעין קלא מלעילא וידעין חכמתא עלאה ולא דחלי כיון דחטאו אפילו קלא דלתתא לא הוו יכלין למיקם ביה

[2438] מצד הגבורה, שכאשר הת״ת יונק הדין, אז האף, שהוא החוטם יח״ר ודאי, וידלק באש והיינו ויחר אפי, על ידי דין הגבורה (אור יקר).

[2439] מצד הת״ת לחזור ולבנות העולם על ידי חסד שבו אמרתי עולם חסד יבנה, וכשתקן תקן באומרו זכור לאברהם ליצחק וליעקב שאחז בג׳ אבות, וראשונה אחז לתקן המדות אלו באלו ולמזוג אותם, ואמר למה ה׳ יחרה אפך בעמך וכו׳, בכח גדול מצד החסד, וביד חזקה מצד הגבורה, למה יאמרו וכו׳ מצד הת״ת, ואחר כך שלשתם יחד זכור לאברהם וכו׳ (אור יקר).

[2440] פי׳ בכח חכמתו בכל תיבה שא״ל הקב״ה ידע על מי רומזת, ועתה הניחה לי, רמז גימ׳ אברה״ם ששם הרחמים ונחת רוח, ויחר אפי רומז על יצחק שהוא גבורה, לגוי גדול על יעקב שהוא מכריע בין חו״ג וכוללם ולכך נקרא גוי גדול (מ״מ).

[2441] כלומר סוד נעלם למעלה ישת חשך סתרו (אור יקר).

[2442] פי׳ שעולים למלכות בסוד מ״ן (מ״מ).

[2443] לשון זה הוא ג״כ בסוף פרשת בראשית [נב ע״א] ושם פירשנו (מ״מ).

[2444] בראשית נב ע״ב (הערת זהר).

כמו זה טרם שחטאו ישראל בשעה שעמדו ישראל על הר סיני העברה מהם זהמתו של הנחש הזה שהרי אז בטול של יצר הרע היה בעולם ודחו אותו מהם ואז נאחזו בעץ החיים ועלו למעלה ולא ירדו למטה אז היו מכירים והיו רואים אספקלריות העליונות ועיניהם הוארו ושמחו להכיר ולשמע ואז חגר אותם הקדוש ברוך הוא בחגורות של אותיות השם הקדוש שלא יוכל לשלט עליהם הנחש הזה ולא יטמא אותם כבראשונה.	כגוונא דא עד לא חאבו ישראל בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני אתעבר מנייהו זוהמא דהאי חויא דהא כדין בטול יצר הרע הוה מעלמא ודחו ליה מנייהו וכדין אתאחידו באילנא דחיי וסליקו לעילא ולא נחתו לתתא כדין הוו ידעין והוו חמאן אספקלריאן עלאין ואתנהרן עינייהו וחדאן למנדע ולמשמע וכדין חגר לון קודשא בריך הוא חגירין דאתוון דשמא קדישא דלא יכיל לשלטאה עלייהו האי חויא ולא יסאב לון כדבקדמיתא
כיון שחטאו בעגל העברו מהם כל אותן הדרגות והאורות העליונים והעברה מהם חגורת כלי הזין שהתעטרו מהשם הקדוש העליון והמשיכו עליהם הנחש הרע כמקדם וגרמו מות לכל העולם ואחר כך מה כתוב וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה	כיון דחטו בעגלא אתעברו מנייהו כל אינון דרגין[2445] ונהורין עלאין ואתעבר מנייהו חגירו מזיינין דאתעטרו משמא קדישא עלאה[2446] ואמשיכו עלייהו חויא בישא[2447] כמלקדמין וגרימו מותא לכל עלמא ולבתר מה כתיב (&) וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה
	קצד/א
קרן עור פניו וייראו מגשת אליו.	קרן עור פניו וייראו מגשת אליו[2448]

[2445] במתן תורה אם שהיו זוכים להלוחות הראשונות היה נקנה בהם אותו האור לקנין עולם, והיה נעשה עצמותם זך ומצוחצח בדיוקנא דמלאכין עלאין דלעילא וכמ״ש בזוה״ק (משפטים קיד רע״א), כי היה נעשה גופם מאז כמו לאחר התחייה דלעתיד, וכן היה מתתקן על ידיהם העולם כולו מתיקון לתיקון ומעילוי לעילוי, וכמו התיקון דלעתיד. אבל מאחר שלא זכו לכ״ז ולא עמדו בנסיונם, וניסו להקב״ה פעם אחר פעם עד עשרה פעמים, והגיע הפגם עד המחשבה שהיא י׳, כי כל חטא האדם הוא מגיע לפי מדרגתו ושורשו, ולכן לפי מדרגתם הגיע החטא עד המ״ס, וכמו החטא דאדה״ר, ועי״ז הנה נסתלק ונסתם מהם האור דאי״ן, ור״ל שנתמעט ונצטמצם והיה עומד עליהם מאז ולהלאה רק בהעלם גדול (דע״ה ח״ב קלט ע״ד).

[2446] כמ״ש (שמות לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים כו׳, ואמרו (שבת פח ע״א) בשעה שהקדימו נעשה לנשמע באו ס׳ ריבוא מלאכי השרת וקשרו לכל א׳ מישראל שני כתרים כו׳ ועתיד הקב״ה להחזירן לנו שנאמר ושמחת עולם על ראשם, שעל ראשם, והן המוחין שהן עטרות דאו״א, שלכן היו חיין לעולם בסוד חיי המלך כו׳, ואלו הכתרים זכו בלוחות כמ״ש בשעה כו׳, והלוחות הן ב׳ ספרים בסוד חו״ב, ודבור העשרת דברות בסוד סיפור, והן ב׳ עטרין ב׳ כתרים כנ״ל (א ע״א בהגה״ה) (ליקוט) כי כתרין ועטרין הן אחד, ונאמר את עדים, ואמר בת״א וזיוניהון, ובתנא דבי אליהו פ״ד ח״ב אמר שאלו ב׳ כתרים הן מ״ש (שמות יט ו) ואתם כו׳ ממלכת כהנים וגוי קדוש, והן חו״ב, ברכה נחית בימינא דכהנא וקדושה נחית בשמאלא דלויה כו׳, ורמיז ג״כ לכתר הג׳ דא״א, כמ״ש (שמות יט ה) והייתם לי סגולה וכמ״ש בתז״ח, ועמש״ש שהשלשה שנים הן, והן שלשה, שאמרו (אבות פ״ד מי״ג) ג׳ כתרים הן, והן ג״כ ד׳ כידוע בסוד התפלין, וז״ש וכתר שם טוב כו׳, והענין כמ״ש בא״ר שג׳ מוחין הן בז״א ומתחבר עמהן מ״ס דא״א ונעשין ד׳, וזהו כתר שם טוב העולה על גביהן (בהגר״א על ספד״צ ג ע״א).

[2447] עי׳ ח״ג קסב ע״ב (לש״ו).

[2448] יסוד אבא שבתוך ז״א יש לו ה׳ בחינות. א׳ בדעת, וא׳ בין הזרועות, וא׳ כשמתגלה, וא׳ העטרה, וא׳ ההבל היוצא. ואלו הג׳ בחינות שהם בגילוי והעטרה נק׳ יסוד. אמנם מה שבין הזרועות ובדעת, הם מקום התפוח שיש באשה כמו שיש באיש. ואלו ג׳ בחינות הגלויים השיג יעקב, וזהו יעקב מלבר, שיצא ובקע האור של יסוד הגלוי לחוץ ליעקב כנז׳ בדרושים, אמנם משה השיג ליסוד הסתום בתוך אימא, וז״ס משה מלגאו וכו׳ [יעקב] במותו השיג אותו שבין הזרועות, וזה השיג משה בחייו וכו׳ האור שלו סתום, וזהו ויסתר משה פניו, הפנים שלו לא רצה לגלותם, אלא סתם אותם בתוך יסוד דאימא וכו׳, וכשעלה זה האור, קרן עור פניו, וזהו קרני ההוד (ספר הליקוטים - פרשת כי תשא - פרק לד). ומשה לא ידע כי קרן עור פניו היינו דכתיב כו׳ - ר״ל שאחר שחטא חזר לגוף דעשייה כתנות עור משכא דחוויא, ומשה זכה לאספקלריא דנהרא*, שגופו נזדכך כידוע, וקרן עור שלו, ונעשה כלו אצילות, שעור שלו נעשה מלכות דאצילות, וזהו קר״ן עו״ר כו׳. וז״ש קרן דכתיב כו׳ - ור״ל קרן הוא מלכות. (בהגר״א על ספד״צ לו ע״ד). * עי׳ בבהגר״א על תז״ח יח ע״א, ז״ל, דלא אנהיר סיהרא אספקלריא כו׳ - כי אין השגה לשום בריה רק בשכינה כידוע רק שמרע״ה אנהיר לה בדרגיה ועביד לה אספקלריא דנהרא, עכ״ל. דהיינו שכל הבריאה כולה אינה יכולה להשיג מאומה אלא ממידת המלכות בלבד. אמנם אם ישנם חילוקי מדרגות בין הברואים הדבר תלוי באם

בא וראה מה כתוב בראשונה וירא ישראל את היד הגדולה וכולם ראו את הזהרים העליונים נאורים באספקלריה המאירה שכתוב (שם כ) וכל העם רואים את הקולות ועל הים היו רואים ולא פוחדים שכתוב זה אלי ואנוהו אחר שחטאו פני הסרסור לא היו יכולים לראות מה כתוב ויראו מגשת אליו.	תא חזי מה כתיב בקדמיתא (שמות יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה וכלהו חמאן זהרין עלאין אתנהרין באספקלריאה דנהרא[2449] דכתיב (שם כ טז) וכל העם רואים את הקולות ועל ימא הוו חמאן ולא דחלין דכתיב (&) זה אלי ואנוהו לבתר דחטו פני הסרסור[2450] לא הוו יכלי למחמי מה כתיב (&) ויראו מגשת אליו
ובא וראה מה כתוב בהם ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב שהעברו מהם אותם כלי זין שהתחברו בהם בהר סיני כדי שלא ישלט אותו הנחש הרע כיון שהעברו מהם מה כתוב ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה אמר רבי אלעזר מה הפסוק הזה לזה אלא כיון שידע משה שהעברו מישראל אותם כלי זין עליונים אמר הרי ודאי מכאן והלאה הנחש הרע יבא לדור ביניהם ואם יעמוד המקדש כאן ביניהם יטמא	ותא חזי מה כתיב בהו (&) ויתנצלו בני ישראל את עדים[2451] מהר חרב דאתעברו מנייהו אינון מזיינין[2452] דאתחברו בהו בטורא דסיני בגין דלא ישלוט בהו ההוא חויא בישא כיון דאתעבר מנייהו מה כתיב (&)[2453] ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה אמר רבי אלעזר מאי האי קרא לגבי האי אלא כיון דידע משה דאתעברו מנייהו דישראל אינון זיינין עלאין אמר הא ודאי מכאן ולהלאה חויא בישא ייתי לדיירא ביניהו ואי יקום מקדשא הכא ביניהו יסתאב
מיד ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה משום שמשה ראה שהרי אז ישלט הנחש הרע מה שלא היה מקדם לכן.	מיד ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה בגין דחמא משה דהא כדין ישלוט חויא בישא מה דלא הוה מקדמת דנא
וקרא לו אהל מועד וכי לא בראשונה אהל מועד אלא בראשונה אהל סתם וכעת אהל מועד מה זה מועד רבי אלעזר אמר לטוב רבי אבא אמר לרע רבי אלעזר אמר לטוב מה מועד הוא יום שמחת הלבנה	וקרא לו אהל מועד וכי לא הוה בקדמיתא אהל מועד אלא בקדמיתא אהל סתם השתא אהל מועד מאי מועד רבי אלעזר אמר לטב רבי אבא אמר לביש רבי אלעזר אמר לטב מה מועד דאיהו יום חדוה דסיהרא דאיתוספא ביה

המלכות מאירה אם לאו, כלומר אם המלכות עומדת בזיווג עם ז״א אם לאו. ועי׳ בתז״ח לד ע״ג, תנא דמסייע ליסוד זה: כרובי עינא דפתחין וסגרין דבהון נהיר עמודא דאמצעיתא בבת עינא ואתקריאת מסטרה אספקלריא דנהרא וכד סתים עינא אתקריאת אספקלריא דלא נהרא, ע״כ. למימרא, שההבדל בין ״נהרא״ לבין ״לא נהרא״ הוא אם הנוק׳ בזיווג עם ז״א אם לאו. ועי׳ ת״ז פט ע״ב: מסטרא דיהו״ה אתקריאת אספקלריא דנהרא, וכד איהי אדנ״י בלא בעלה, אתקריאת אספקלריא דלא נהרא [תרגום: מצידו של הוי״ה נקרא מראה המאירה, וכאשר היא אדנ״י בלא בעלה, נקראת מראה שאינה מאירה].

[2449] ח״א נב ע״ב ועי׳ לעיל פב ע״א פו ע״א (לש״ו). עי׳ כללים ח״ב ח ע״ב בתחילה.

[2450] כמו שהתורה בה נברא העולם, וכל הבריאה עליונים ותחתונים מראש המדריגות עד סופם בכל הפרטים נבראו באותיותי׳ וצירופי׳ ע״י רל״א שערים פנים ואחור. שכל נברא הרכבת כוחות שבו הם בסוד צירוף האותיות שבשמו. וכמו כן נשמת האדם כולל בה כל כוחות הבריאה, וכמו שגופו מורכב מכל כחות דצח״ם וכל בע״ח כולם מדותיהם ועניניהם נשרשים באדם, כמו כן בנשמתו הרוחני נכללי׳ כל כחות שבצבא מעלה מה״ש, וכל צבא השמים וכל מה שבהם. ולכן ניתנה התורה לאדם שע״י הרכבת כחות שבנשמתו הכולל כל הבריאה ויקיים מצות התורה ויעסוק בה כראוי, יתן תוקף ועוז וקיום לכל הבריאה, מה שא״א כן לכל א׳ מצבא מעלה, שכל א׳ מהם אין בו אלא כח פרטי לבד. וכל זה מבואר במאמר הלז, והוא שבשעה שעלה משה למרום שהוא הנבחר להיות סרסור בנתינתה לישראל, כי לו יש שייכות וחיבור לשניהם, שנשמת משה הי׳ כולל בו כל ס״ר נשמות וכל מה שעתידים להיות מושרשים בו כידוע לחכמי אמת (אפיקי ים שבת פח ע״ב).

[2451] עג ע״ב (הערת הזהר).

[2452] עי׳ בעמוד הקודמת מש״כ בשם הלש״ו דע״ה ח״ב קלט ע״ד.

[2453] רלו (הערת הזהר).

שנוספה בו קדושה לא שולט בה פגם אף כאן קורא לה בשם הזה להראות שהרי התרחק מביניהם ולא נפגמה ולכן כתוב וקרא לו אהל מועד.	קדושה לא שלטא בה פגימותא אוף הכא קרי לה בשמא דא לאחזאה דהא אתרחיק מבינייהו ולא אתפגים ועל דא וקרא לו אהל מועד כתיב
ורבי אבא אמר לרע שהרי בראשונה היה אהל סתם כמו שנאמר אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח ועכשיו אהל מועד בראשונה לתת רפואות לעולם שלא ישלט בהם המות מכאן והלאה אהל מועד כמו שנאמר (איוב ל) ובית מועד לכל חי כאן נתן בו זמן וחיים קצובין לעולם בתחלה לא נפגם ועכשיו נפגם בראשונה חברות וזווג ללבנה עם השמש שלא יוסרו עכשיו אהל מועד זווגם מזמן לזמן ולכן וקרא לו אהל מועד מה שלא היה קדם.	ורבי אבא אמר לביש דהא בקדמיתא הוה אהל סתם כמה דאת אמר (ישעיה לג כ) אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח והשתא אהל מועד בקדמיתא למיהב חיין ארוכין לעלמין דלא ישלוט בהו מותא מכאן ולהלאה אהל מועד כמה דאת אמר (איוב ל כג) ובית מועד לכל חי השתא אתייהיב ביה זמנא וחיין קצובין לעלמא בקדמיתא לא אתפגים והשתא אתפגים בקדמיתא חברותא וזווגא לסיהרא בשמשא דלא יעדון השתא אהל מועד זווגא דלהון מזמן לזמן ובגין כך וקרא לו אהל מועד מה דלא הוה קודם
רבי שמעון היה יושב לילה אחד ועוסק בתורה והיו יושבים לפניו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי אמר רבי יהודה הרי כתוב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב ואמרנו שגרמו מות עליהם מאותו זמן ומעלה ושלט בהם אותו הנחש הרע שהוסר מהם בראשונה ישראל מילא אבל יהושע שלא חטא האם הוסר ממנו אותו כלי זין עליון שקבל עמהם בהר סיני או לא.	רבי שמעון הוה יתיב ליליא חדא ולעי באורייתא והוו יתבי קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי אמר רבי יהודה הא כתיב (&) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב וקאמרינן דגרמו מותא עלייהו[2454] מההוא זמנא ולעילא ושליט בהו ההוא חויא בישא[2455] דאעדי ליה מנייהו בקדמיתא ישראל תינח יהושע דלא חטא אתעדי מניה ההוא זיינא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני או לא
אם תאמר שלא הוסר ממנו אם כך אז למה מת כשאר כל בני האדם ואם תאמר שהוסר ממנו למה והרי לא חטא שהרי הוא היה עם משה בשעה שחטאו ישראל ואם תאמר שלא קבל אותה העטרה בהר סיני כמו שקבלו ישראל למה.	אי תימא דלא אתעדי מניה אי הכי אמאי מית כשאר כל בני נשא ואי תימא דאתעדי מניה אמאי והא לא חטא דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו ישראל ואי תימא דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני כמה דקבילו ישראל אמאי
פתח רבי שמעון ואמר כי צדיק ה׳ צדקות אהב ישר יחזו פנימו פסוק זה אמרו בו החברים מה שאמרו אבל כי צדיק ה׳ צדיק הוא ושמו צדיק ולכן צדקות אהב	פתח רבי שמעון ואמר (תהלים יא ז) כי צדיק יהו״ה צדקות אהב ישר יחזו פנימו האי קרא אמרו ביה חברייא מה דאמרו אבל כי

[2454] ע״י שעלו אז באו״א עלאין, ומהם ירתו עטרין דחו״ג שהם אוירא ובוצינא[2454], ונולדו ונתגלו אלו האורות לחוץ להמשיכם בישראל, והוא עדיים וזיונם אשר זכו לזה במתן תורה, ובהן היו חיין לעולם, בסוד חיי המלך, שהם המוחין **אהיה הויה אהיה** גימ׳ חיים וכמ״ש הגר״א בספד״צ (פרק א ג ע״א [המוחין הן חיי האדם בסוד חו״ב שנקראו חיים, כמ״ש (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה, ובינה נקראת חיים כמ״ש בזוהר (אחרי מות נח ע״א) ומה שמיה דההוא נהר, חיים שמיה, ונקראת אלקים חיים, וכן המוחין נקראין חיי המלך כידוע, כמ״ש בר״מ (יתרו דף צא ע״ב) ואינון חיי המלך]), וכן הוא בזוה״ק פקודי (רכז ע״א) ופ׳ שלח (קסב ע״א ע״ב) (דע״ה ח״ב קכה ע״א).

[2455] הגם כי במתן תורה פסקה זוהמתן והיו כולם אז ג׳׳כ בסוד עץ החיים וכמ״ש בזוה״ק (ס״פ יתרו צד ע״א), אך עכ״ז הנה אח״כ ע״י חטא העגל חזר הרע להתערב בהם וכמ״ש בפ׳ תשא (דף קצד ע״א ע״ב), ע״ש[2455] ופ׳ שלח (דף קסב רע״ב) בסוד הכתוב (במדבר יד לב) ופגריכם אתם יפלו כו׳ ע״ש, והרי חזרו ונעשו בסוד עץ הדעת (דע״ה ח״ב קלא ע״ד).

ישר והוא ישר כמו שנאמר צדיק וישר ועל זה יחזו פנימו כל בני העולם ויתקנו דרכיהם ללכת בדרך ישר כראוי.	צדיק יהו״ה צדיק הוא ושמיה צדיק ובגין כך צדקות אהב ישר ואיהו ישר כמה דאת אמר (דברים לב ד) צדיק וישר ועל דא יחזו פנימו כל בני עלמא ויתקנון ארחייהו למהך בארח מישר כדקא יאות
ובא וראה כשדן הקדוש ברוך הוא את העולם לא דן אותו אלא לפי רב בני האדם ובא וראה כשחטא אדם בעץ שאכל ממנו גרם לאותו עץ ששורה בו המות לכל העולם וגרם פגם להפריד אשה מבעלה ועמד החטא של הפגם הזה בלבנה עד שעמדו ישראל בהר סיני כיון שעמדו ישראל בהר	ותא חזי כד דאין קודשא בריך הוא עלמא לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא ותא חזי כד חב אדם באילנא דאכל מניה גרם להההוא אילנא דשרי ביה מותא לכל עלמא וגרם פגימו לאפרשא אתתא מבעלה וקאים חובה דפגימו דא בסיהרא עד דקיימו ישראל בטורא דסיני כיון דקיימו ישראל בטורא
	קצד/ב
סיני העבר אותו הפגם של הלבנה ועמד להאיר תמיד כיון שחטאו ישראל בעגל שבה הלבנה כמקדם לפגמה ושלט הנחש הרע ואחז בה ומשך אותה אליו ונפגמה.	דסיני אתעבר ההוא פגימו דסיהרא וקיימא לאנהרא תדיר כיון דחבו ישראל בעגלא תבת סיהרא[2456] כמלקדמין לאתפגמא ושלטא חויא בישא[2457] ואחיד בה ומשיך לה לגביה ואתפגימת
וכשידע משה שחטאו ישראל והעברו מהם אותם כלי זין הקדושים ידע ודאי שהרי הנחש אחז בלבנה למשך אותה אליו ונפגמה אז הוציא אותה בחוץ וכיון שעמדה להפגם אף על גב שיהושע עומד בעטרת כלי הזין שלה כיון שהפגם שורה בה וחזרה לכמו שנפגמה בחטאו של אדם לא יכול אדם להתקיים פרט למשה ששלט בה ומותו היה בצד אחר ועל זה לא היה בה רשות לקיים את יהושע תמיד ולא מישהו אחר ועל כן קורא לה אהל מועד	וכד ידע משה דחבו ישראל ואתעברו מנייהו אינון זיינין קדישין ידע ודאי דהא חויא אחיד בה בסיהרא לאמשכא לה לגביה ואתפגימת כדין אפיק ליה לבר וכיון דקיימא לאתפגמא אף על גב דיהושע קאים בעטרא דזיינין דילה כיון דפגימו שריא בה ואתהדרת כמה דאתפגימת בחובא דאדם לא יכיל בר נש לאתקיימא בר משה דהוה שליט בה ומותיה הוה בסטר אחרא[2458] ועל דא לא הוה רשו[2459] בה לקיימא ליהושע תדיר ולא לאחרא ועל דא

[2456] ע׳ עוד שם (עט ע״א) ופ׳ נח (סד ע״א) ופ׳ בשלח (ס סע״ב) ופ׳ תשא (קצד ע״ב) ויקהל (דף קצה רע״ב ודף רג ע״ב) בלק (קצז ע״א) אד״ז (רצ ע״ב) (דע״ה ח״ב קנה ע״א), ענין כפרה עניינו הוא העברה וניקוי, והוא להעביר את הסטרא אחרא מאור קדושת השכינה שלא תפגם ח״ו ע״י ירידתה בהם, ותשאר נקיה לעולם בכל אור קדושתה בכל מקום, וכמ״ש בזוה״ק (אחרי מות עט ע״ב) אמר ר׳ שמעון אמר קב״ה הביאו עלי כפרה עלי ודאי (כי הן אחידן ומתקשרן בה, כמ״ש פ׳ בשלח דף ס סוף ע״א, וע׳ פ׳ נח דף סד ע״א, ופ׳ תשא קצד ע״ב, ופ׳ אחרי שם עט ע״א, ולכן הוא השעיר כדי להעבירם מעליה), בגין דיתעבר ההוא חויא ויתבסם מאן דבעיא (שיתבסם מאן דצריך להתבסם, והוא השכינה הקדושה, ולא יטעמו הם מהביסום מאומה), עלי כמה דכתיב שרפים עומדים ממעל לו (והרי הוה שם הכוונה רק על הדביקות וההתקרבות ועיניהם צופיות עליו. כן הוא הכוונה כאן במה שאמר ״עלי״, אלא ששם הוא עמידתם כדי להפק רצונו במה שיצוה עליהם. וכאן הוא כדי להאחז ולהניק ח״ו, ואמרו הביאו כפרה עלי, ר״ל להסיר ולהדחיק את הס״א העומד עליו להאחז ח״ו) (דע״ה ח״ב קנו ע״א).

[2457] עי׳ בעמוד הקודם מש״כ בשם הלש״ו דע״ה ח״ב קלא ע״ד.

[2458] נ״א ומותיה הוה בסטרא אחרא כדמשה דהוה שליט בה גרסינן. ומותיה קאי ליהושע כמו למשה ובסטרא אחרא ר״ל באופן אחר ר״ל שמיתתו וכו׳. ולפי גרסה זו דקדים בר משה אל ומותיה, צריך לומר כי ומותיה קאי אמשה ובסטר אחרא ר״ל באופן אחר, וירצה שמיתתו של משה לא היתה כשאר בני אדם אלא באופן אחר, כי גם שכל מיתה היא מצד המלכות היינו משום דאין מיתה בלא חטא, ולכן יונק ממנה מלאך המות ומקבל כח להמית, אבל משה הוה שליט בה, ומונע כח החיצונים מלקבל ממנה (רמ״ז).

[2459] כיון שנפגמה בעוון לא יכלה לקיים את יהושע ולא לשום צדיק אחר, כי לכן נקרא אהל מועד, ועל דא אהל מועד, ובית מועד לכל חי, ומוע״ד גי׳ ק״כ כנגד צירופי אלקים (רמ״ז).

שהרי שורה בה זמן קצוב לכל העולם.	אהל מועד קרי ליה דהא שריא ביה זמן קציב לכל עלמא
ולכן סוד הדבר יש ימין למעלה ויש ימין למטה יש שמאל למעלה ויש שמאל למקטה יש ימין למעלה בקדשה עליונה ויש ימין למטה שהוא בצד האחר יש שמאל למעלה בקדשה עליונה לעורר אהבה להתקשר ללבנה במקום קדוש למעלה להאיר.	ועל דא רזא דמלה אית ימינא לעילא ואית ימינא לתתא אית שמאלא לעילא ואית שמאלא לתתא אית ימינא לעילא בקדושה עלאה ואית ימינא לתתא דאיהו בסטרא אחרא אית שמאלא לעילא בקדושה עלאה לאתערא רחימותא לאתקשרא סיהרא באתר קדישא לעילא לאתנהרא
ויש שמאל למטה שמפריד אהבה שלמעלה ומפריד אותה מלהאיר בשמש ולהתקרב עמו וזהו הצד של הנחש הרע שכאשר השמאל הזה שלמטה מתעורר אז הוא מושך את הלבנה ומפרידה מלמעלה ואורה נחשך ונדבקת בנחש ואז שואבת מות למטה לכל כי נדבקת בנחש ומתרחקת מעץ החיים ולכן גורמת מות לכל העולם וזהו כאשר נטמא המקדש עד זמן קצוב כשמתתקנת הלבנה ושבה להאיר וזהו אהל מועד.	ואית שמאלא לתתא דאפריש רחימותא דלעילא[2460] ואפריש לה מלאנהרא בשמשא ולאתקרבא בהדיה ודא הוא סטרא דחויא בישא דכד שמאלא דא דלתתא אתערא כדין משיך לה לסיהרא ואפריש לה מלעילא ואתחשכת[2461] נהורהא ואתדבקת בחויא וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא דאתדבקת בחויא ואתרחקת מאילנא דחיי ועל דא גרים מותא לכל עלמא ודא הוא כד אסתאב מקדשא עד זמנא קציב דאתתקנת סיהרא ותבת לאנהרא ודא הוא אהל מועד
ועל זה יהושע לא מת אלא בעטיו של הנחש הזה שקרב ופגם את המשכן כבראשונה וזהו סוד הכתוב יהושע בן נון נער שאף על גב שהוא נער למטה לקבל אור לא ימיש מתוך האהל כמו שזה נפגם כך גם זה נפגם אף על גב שמין קדוש היה לו כיון שנפגמה הלבנה כך ודאי לא נצול לבדו ממנו מאותו צבע ממש והרי נתבאר.	ועל דא יהושע לא מית אלא בעיטא דנחש דא דקריב ופגים משכנא כדקדמיתא ודא הוא רזא דכתיב (שמות לג יא) יהושע בן נון נער דאף על גב דאיהו נער לתתא לקבלא נהורא לא ימיש מתוך האהל כמה דאתפגים דא הכי נמי אתפגים דא אף על גב דזינא קדישא הוה ליה כיון דאתפגים סיהרא הכי הוא ודאי לא אשתזיב בלחודוי מניה מההוא גוונא ממש והא אתמר
אשרי הצדיקים שיודעים סודות התורה ונדבקים בתורה ומקימים הפסוק שכתוב והגית בו יומם ולילה וגו׳ ובשבילה יזכו לחיי העולם הבא שכתוב כי הוא חייך וארך ימיך וגו׳.	זכאין אינון צדיקיא דידעין רזין דאורייתא ומתדבקין בה באורייתא ומקיימין קרא דכתיב (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה וגו׳ ובגינה יזכון לחיי עלמא דאתי דכתיב (דברים ל כ) כי הוא חייך ואורך ימיך וגו׳
	פרשת ויקהל
ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו׳ רבי חייא פתח ויאמר שאול אל הקיני לכו	ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו׳

[2460] סוד בתולה שעיברה הוא בעת שהיא אינה ראויה לזווג, ואתמלי מן דינין, ואז הוא פתחה סתום, ובסוד בתולה ואסור לגרום לה אז זווג כלל, וכמ״ש בפ׳ נח (סד ע״א) ופ׳ תשא (קצד ע״ב) ופ׳ בלק (קצז ע״א) (דע״ה ח״ב קד ע״א), בעת שאין זכות ומעשים טובים בתחתונים, אסור אז לדחוק את עצמו לגרום היחוד דהזו״ן למעלה, כי הוא אז סכנה גדולה עצומה למאד, ובסוד (משלי ל כב) עבד כי ימלוך, שהוא סוד ביאת נחש על חוה (שבת קמו ע״א), ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג) רח״ל (ע׳ זוה״ק בראשית נג ע״א, אחרי עד ע״א עט ע״א, בלק קצז ע״א, תשא קצד ע״ב, ויקהל קצה ע״ב, וע׳ מאמרי רשב״י בדפוה״ח דף מ ע״ש בארוכה). ולכן כל הזווגים אז הוא רק בבחי׳ אחור באחור כנודע (דע״ה ח״ב קה ע״ד).

[2461] לקמן קצה ע״ב ופר׳ נח סד ע״א בלק קצז ע״א אחרי עד ע״א עט ע״א (לש״ו).

סרו רדו וגו׳ בא וראה מה כתוב בעמלק פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו׳ והקדוש ברוך הוא בכל הקרבות שעשו שאר העמים לגבי ישראל למה לא היה קשה לפניו כמו הקרב שעשה עמלק אתם אלא ודאי הקרב של עמלק היה בכל הצדדים למעלה ולמטה שהרי באותו זמן התחזק הנחש הרע למעלה והתחזק למטה.	רבי חייא פתח (ש״א טו ו) ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו וגו׳ תא חזי[2462] מה כתיב בעמלק (שם ב) פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגו׳ וקודשא בריך הוא בכלהו קרבין[2463] דעבדו שאר עממין לגבייהו דישראל מאי טעמא לא אקשי קמיה כהאי קרבא דעבד עמלק לגבייהו אלא ודאי קרבא דעמלק[2464] הוה בכל סטרין לעילא ותתא דהא בההוא זמנא אתתקף[2465] חויא בישא לעילא ואתתקף לתתא
מה הנחש הרע אורב על פרשת דרכים אף כאן גם עמלק נחש רע היה לישראל שארב להם	מה חויא בישא כמין על פרשת ארחין אוף הכא נמי עמלק חויא בישא הוה לגבייהו דישראל דכמין לון
	קצה/א
על פרשת דרכים שכתוב אשר שם לו בדרך בעלתו ממצרים אורב היה לו למעלה לטמא את המקדש ואורב היה למטה לטמא את ישראל מנין לנו שכתוב אשר קרך בדרך כתוב כאן אשר קרך וכתוב שם (שם כג) כי יהיה בך איש אשר לא טהור מקרה לילה.	על פרשת ארחין דכתיב (ש״א טו ב) אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים כמין הוה לעילא לסאבא מקדשא וכמין הוה לתתא לסאבא לישראל מנלן דכתיב (דברים כה יז) אשר קרך בדרך כתיב הכא אשר קרך וכתיב התם (שם כג יא) כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה
ועל זה כתוב בבלעם ויקר אלהים אל בלעם ויקר לשון טמאה נקט ואם תאמר	ועל דא בבלעם כתיב (במדבר כג ד) ויקר

[2462] לא ייסד קושיתו על מצות (דברים כה יז) זכור את אשר עשה לך עמלק, מפני שגם נגד אומות אחרות יש מצוות בתורה להזכירנו זה שהרעו לנו כגון (שם כג ד) לא יבא עמוני. אבל עיקר הקושיא הוא על פקדתי וגו׳ מפני שתי סבות, האחת מה שלא עשה כן לכל אומה מצרינו לחזור ולהזהיר על המעשה בקיום המצוה, והשנית מה שייחד הדבר לעצמו (רמ״ז).

[2463] ירצה למה הכניס ה׳ יתברך עצמו לתגר זה [לומר פקדתי ומייחד הדבר לעצמו], הי״ל בלשון מצות תורתו זכור את אשר עשה וגו׳, ולא לומר פקדתי כאילו היה הוא יתברך נוגע בדבר (רמ״ז).

[2464] ותירץ ״אלא ודאי קרבא וכו׳״ בתחילה אציע בקיצור תכלית מגמת עמלק ימח שמו [ומחשבתו] יען נשתנה מאד מיתר הגוים אויבי ישראל, שכולם היו רוצים בקיומם של ישראל אבל השתדלו לשעבדם ולהכניעם תחתיהם להגדיל ממשלתם בשעבוד הבירורים ביניהם, ולא מלאם לבם לחשוב מחשבות להרוס בנין הקדושה העליונה, רק הצר הגדול עמלק הוא היושב במארב לעשות קרבא וכו׳ בכל סטרין לעילא ולתתא. צריך להשכיל ששורש עמלק היה מראשית עולמות הטומאה המתחילים מכנגד אחורי היכל הרצון דבריאה, וטעם הדבר כי שם היה המקום הראשון שנפלו בו מלכין קדמאין, כי כן כל דעת דאצילות שם היתה נפילתו, ולכן שם התחיל כח לתחילת השתלשלות עולמות הקליפה. וגם ידעת שאחר כך ירד הדעת עד סוף הבריאה ששם היכל לבנת הספיר שהוא יסוד דבריאה ומלכות בסוד העטרה. ועוד נודע מ״ש בזוהר שעמלק מחובר מבלעם ובלק דהיינו ע״מ מבלעם ול״ק מבלק, שהם מסיגי הבל וקין מן הימין והשמאל, והוא הנזכר לעיל סה ע״א, שור וחמור כלבא בישא נפיק מתרווייהו, שה״ס ו׳ מ״ו מתוך שור וחמור העולה כל״ב, וקראו כלבא בישא מפני שבלעם ובלק שהיו מסיגי הדעת היה בהם קצת לחלוחית ניצוצי טוב, אבל עמלק הוא חלק הרע הגמור שלהם כמ״ש הרב בפרשת בלק, וזש״ה (במדבר כד כ) ראשית גוים עמלק, וראה אמת הוא שעמלק הוא ראשית גוים, שכן שרשו מראש עולם הקליפות, אבל אין בו שום חלק טוב כי אחריתו, פי׳ הוא שמו שיוצא מאחרית בלעם ובלק, עדי אובד (רמ״ז).

[2465] והנה נתן טעם איך ולאיזו סיבה נתעורר אותו הרשע, ואמר דהא בההוא זמנא אתתקף וכו׳, וירצה מה שאמרו רז״ל שרפו ידיהם מן התורה, שה״ס יסוד אבא שהוא הבריח התיכון היותר פנימי המבריח מן הקצה דלעילא בדעת עד הקצה דלתתא יסוד ומלכות, שזה עצם תיקונן של זעיר ונוק׳, שהרי הוא במוח חוט השדרה שמעמיד כל בנין האדם, ואם יפגם בעוונות אז שדרתו נהפכת לנחש. ולכן כשנתרפו ישראל מן התורה אז אתתקף חויא בישא לעילא, מכנגד הדעת. וקראו בישא, מפני שיש מיני נחשים שאינם כל כך רעים, שהרי גם קליפת נוגה נקרא נחש ויש בה טוב ורע, אבל עמלק כולו רע וכנז״ל (רמ״ז).

הרי כתוב אלהים אלא הקדוש ברוך הוא הזמין לו אותו מקום של טמאה להטמא בו באותה דרגה שהוא נדבק להטמא בה מה עשה בלעם הוא חשב באותם קרבנות לעלות למעלה מיד הזמין לו הקדוש ברוך הוא אותו מקום אמר לו הנה טמאה אליך כמו שראוי לך ועל זה ויקר אלהים אל בלעם.	אלהים אל בלעם ויקר לישנא דמסאבא נקט ואי תימא הא כתיב[2466] (&) אלהים אלא קודשא בריך הוא אזמין ליה ההוא אתר דמסאבא לאסתאבא ביה בההוא דרגא דאיהו אתדבק לאסתאבא ביה מה עבד בלעם איהו חשיב באינון קרבנין לסלקא לעילא מיד זמין ליה קודשא בריך הוא ההוא אתר אמר ליה הא מסאבו לגבך כמה דאתחזי לך ועל דא ויקר אלהים אל בלעם
כמו כן אשר קרך בדרך וגו׳ הזמין לך אותו הנחש הרע למעלה לטמא אותך בכל הצדדים ואלמלא שהתחזק משה למעלה ויהושע למטה לא יכלו לו ישראל ולכן שמר הקדוש ברוך הוא אותה שנאה לדורי דורות למה משום שחשב לעקר אות הברית ממקומה ולכן פקדתי בפקידה שהרי שם נרמז סוד האות הברית הקדושה.	כגוונא דא אשר קרך בדרך וגו׳ אזמין לגבך ההוא חויא בישא לעילא לסאבא לך בכל סטרין ואלמלא דאתתקף משה לעילא ויהושע לתתא לא יכילו ישראל ליה ובגין כך נטיר קודשא בריך הוא ההוא דבבו לדרי דרין מאי טעמא בגין דחשיב לאעקרא את קיימא[2467] מאתריה[2468] ובגין כך פקדתי בפקידה[2469] דהא תמן אתרמיז רזא דאת קיימא קדישא[2470]
בא וראה מה כתוב ויאמר שאול אל הקיני מי זה הקיני זה יתרו וכי מי נתן כאן את בני יתרו להיות דיורם בעמלק והרי היו שרויים ביריחו אלא הרי כתוב ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו׳ וכשעלו משם שרויים היו בתחומו של עמלק עד לאותו זמן שבא שאול המלך שכתוב ויסר קיני מתוך עמלק.	תא חזי מה כתיב (&) ויאמר שאול אל הקני מאן קני דא יתרו וכי מאן יהיב בני יתרו הכא למהוי דיוריהון בעמלק והא ביריחו הוו שריין אלא הא כתיב (שופטים א טז) ובני קני חתן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו׳ וכד עלו מתמן שרו בתחומא דעמלק עד ההוא זמנא דאתא שאול מלכא דכתיב (&) ויסר קני מתוך עמלק
משום שהרי בזמן שנמצאים רשעים (נענשו) אותם חסידים וצדיקים שנמצאים ביניהם נתפסים בחטאיהם והרי פרשוה כמו זה אלמלא אותה ערבוביה שהתחברו בהם בישראל לא נענשו ישראל על מעשה העגל.	בגין דהא בזמנא דחייביא אשתכחו (נ״א אתענשו) אינון חסידי וזכאי דמשתכחין בינייהו מתפסן בחוביהון והא אוקמוה כגוונא דא אלמלא ההוא ערבוביא דאתחברו בהו בישראל לא אתענשו ישראל על עובדא דעגלא
ובא וראה מה כתוב בראשונה מאת כל איש אשר ידבנו לבו להכליל את כולם משום שרצה הקדוש ברוך הוא לעשות את מעשה המשכן מכל הצדדים במח וקלפה ומשום שהיו אותם ערב רב עמהם נאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו להכלילם בין ישראל שהם מח וכולם הצטוו.	ותא חזי מה כתיב[2471] בקדמיתא (שמות כה ב) מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא כלא בגין דבעא קודשא בריך הוא למעבד עובדא דמשכנא מכל סטרין במוחא וקליפא ובגין דהוו אינון ערב רב בגווייהו אתמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא לון ביניהו

[2466] פי׳ דמשמע שאלהים ממש הוא שדבר עמו ולא ס״א, ותירץ אלא קב״ה אזמין ליה וכו׳, כלומר שאלהים הנז׳ בפ׳ הוא הקב״ה, והקב״ה שלח לו ס״מ, שהוא קרי וטומאה, וזהו ויקר אלהים (מ״מ).

[2467] יסוד (מ״מ).

[2468] מלכות (מ״מ).

[2469] כי פקידה בנוק׳ (רח״ו).

[2470] פי׳ שבמלכות כלול היסוד שנקרא את קיימא (מ״מ).

[2471] קצז רכד ע״א (הערת הזהר).

	דישראל דאינון מוחא וכלהו אתפקדו
אחר כך סטה כל מין למינו ובאו אותם ערב רב ועשו את העגל וסטו אחריהם אותם שמתו וגרמו לישראל מות והרג אמר הקדוש ברוך הוא מכאן והלאה מעשה המשכן לא יהיה אלא רק מצדם של ישראל לבדם מיד ויקהל משה את כל עדת ישראל וגו׳ וכתוב אחריו קחו מאתכם תרומה לה׳ מאתכם ודאי ולא כראשונה שכתוב מאת כל איש אשר ידבנו לבו ויקהל משה וגו׳ מאיזה מקום הקהיל אותם אלא משום שהיו אותם ערב רב ביניהם הצטרך משה לכנסם וליחדם מביניהם.	לבתר סטא זינא לזיניה[2472] ואתו אינון ערב רב ועבדו ית עגלא וסטו אבתרייהו אינון דמיתו וגרמו לון לישראל מותא וקטולא אמר קודשא בריך הוא מכאן ולהלאה עובדא דמשכנא לא יהא אלא[2473] מסטרא דישראל בלחודייהו מיד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו׳ וכתיב (&) בתריה קחו מאתכם תרומה ליהו״ה מאתכם ודאי ולא כקדמיתא דכתיב (&) מאת כל איש אשר ידבנו לבו ויקהל משה וגו׳ מאן אתר כניש לון אלא בגין דהוו אינון ערב רב בינייהו אצטריך משה לאכנשא לון וליחדא לון מבינייהו
ויקהל משה רבי אבא פתח הקהל את העם האנשים והנשים והטף מה להלן כלל של כל ישראל אף כאן כלל של כל ישראל ומי הם ששים רבוא.	ויקהל משה רבי אבא פתח[2474] (דברים לא יב) הקהל את העם האנשים והנשים והטף מה להלן כללא דכלהו ישראל[2475] אוף הכא כללא דכלהו ישראל ומאן אינון שתין רבוא[2476]
רבי אלעזר פתח את הפסוק בישראל כשירד משה מהר סיני שכתוב וישמע	רבי אלעזר פתח[2477] קרא בישראל כד נחית משה מן טורא דסיני דכתיב (שמות לב יז)

[2472] עי׳ פרשת פקודי רכד שר׳ אבא חולק על ר״ח (מ״מ). עי׳ ח״ג רלז ע״ב בינצ״א ועי׳ לקמן קצז ע״א ורכד ע״א (לש״ו).

[2473] קצז ע״א (הערת הזהר).

[2474] הוקשה לו במה שהובא במדרש, רבותינו בעלי האגדה אומרים בכל התורה כולה לא מצינו פרשה שיש בראשה ויקהל וכו׳. וטעם הקושיה הוא שהיה די שיאמר וידבר משה אל כל עדת בני ישראל כענין שנאמר בפרשת קדושים, ולמה לו לומר ויקהל, לכן אמר שבא להורות על שורש ישראל (רמ״ז).

[2475] הוא בהיותם כולם מיוחדים כמו שהם במקורם שהוא בדעת זעיר בסוד ו״ק שבו וכמו שיתבאר בסמוך. ובזה יתורץ גם מ״ש שם הקהל שהוא מיותר, שהרי קודם לו כתוב (לא יא) בבוא כל ישראל וגו׳ תקרא וגו׳, שכיון שכבר הם שם כולם מה צורך לצוות שיקהילם. ואם ירצה על שיבואו גם הטף והנשים, יאמר צו אותם שיביאו עמהם הנשים והטף, אלא הכוונה שיכוין להמשיך עליהם כח ייחודם שבדעת, וזהו ענין כללא דכולהו, כי שם הם נכללים ומיוחדים [בסוד ו״ק שבדעת דזעיר] (רמ״ז).

[2476] הזכיר זה לרמוז ששם בדעת זעיר נקבצים אורות כל הדעות העליונות עד דעת אריך שבו סוד הרבואות כנודע, ובו הוא המקום הא׳, ולכן קל״ה סודו ה׳ הויות שבחגתנ״ה שעולים ק״ל, וה׳ כוללים ביסוד הרי קה״ל. ותמצית הענין הוא לפי שנפגמו ישראל בחברת ער״ב ר״ב שעולה דע״ת, אבל לא היו מיוחדים שעדיין הרע גבר עליהם וכדכתיב (לב, כה) כי בר״ע הוא, אותיות ער״ב הוא, ולכן המשיך משה משלו כח ייחוד על כל עד״ת צירופו דע״ת וכנז״ל (רמ״ז).

[2477] הוא מאי דמסיק (בעמוד הבא) כיון דמחל קב״ה חוביהון וכו׳, והענין שבעוון העגל נפגמו זו״ן וכמו שיבוא בסמוך, וגרמו הסתלקות או״א מזו״ן, ואחר כך כשנמחל להם עוונם ביום הכפורים וחזרו או״א לתוך זו״ן, אז הקהיל משה שהוא מיסודות או״א שהם ע״ב ס״ג העולים קה״ל שחזר להכנס בזו״ן. וזהו ויקהל משה, כלומר ישראל שהם בני זו״ן היו נפוצים ופרודים משרשם או״א, ואחר כך חזר משה והקהילם אליו יחד לשרשו העליון שהוא או״א דלא מתפרשין לעלמין, כי בעוון העגל ירדו מאצילות עד יצירה ועשיה, פי׳ ישראל ירדו עד העשיה (תהלים פב, ז) אכן כאדם תמותון, ומשה ירד למדרגת מט״ט. וזהו שרמז כאן כד נחית משה וכו׳, כי ירידה גדולה היתה לו בעוה״ר, ועיין מ״ש בליקוטי תורה פרשת כי תשא דף ק״ב זוהי תכלית כוונת רבי אלעזר, ואמנם פרטות הענין הוא דכתיב וישמע וגו׳, וכי יהושע וכו׳, מפני שאם גם משה שמע היה די שיאמר ויאמר יהושע אל משה קול מלחמה במחנה. אלא ודאי וכו׳, ולכן כתוב וישמע, שלגבי דיהושע היה חידוש כי לא ידע מאומה קודם לכן. אי הכי מהו ברעה, ירצה אם כן שכוונת התורה להודיענו שמיעת יהושע מהו לשון ברעה, למה לא אמר קול העם מריע או בתרועה וכל שכן דהוה סגי שיאמר את קול העם. ותירץ אלא ברעה בה׳ כתיב, כלומר אינו כדסברת שרצה הכתוב להודיע שמיעת יהושע דמאי נפקא מינה, אלא סוד גדול למדתנו תורה וזהו בכתבו ברעה בה׳, שבה רמזה מדרגת הפגם שפגמו בעגל. ויובן במ״ש באוצרות חיים, והוא שאמת שפגמו בזו״ן אבל שמתחילה לא ידע משה רק שפגמו בזעיר, ושעל כן כתוב בפרשת עקב שאמר ה׳ (ט יב) עשו להם מסכה, שהוא כנגד קכ״ה כחות הטומאה כחות זכרים

יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה וישמע יהושע וכי יהושע שמע ומשה לא שמע אלא ודאי עד עכשיו יהושע לא היה יודע ומשה היה יודע אם כך מה זה ברעה אלא ברעה כתוב בה׳ שאותו קול היה בצד האחר ויהושע שהיה פני הלבנה התבונן באותו קול שהיה של צד הרעה מיד ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה.	וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה וישמע יהושע וכי יהושע שמע ומשה לא שמע אלא ודאי עד השתא יהושע לא הוה ידע ומשה הוה ידע[2478] אי הכי מהו ברעה אלא ברעה בה׳ כתיב[2479] דההוא קלא בסטרא אחרא הוה ויהושע דהוה אנפוי דסיהרא אסתכל בההוא קלא דהוה דסטרא דרעה מיד ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה
באותה שעה נשברו שני לוחות האבן שהיו בראשונה והרי בארנו שהם כבדו על ידו	בההיא שעתא אתברו תרין לוחי אבנא דהוו בקדמיתא והא אוקימנא דאינון אתייקרו על ידוי
	קצה/ב
ונפלו ונשברו למה משום שפרחו האותיות מתוך לוחות האבנים.	ונפלו ואתברו מאי טעמא בגין דפרחו אתוון מגו לוחי אבנין[2480]
בא וראה בארבע תקופות בשנה מתעורר קול בארבעת צדדי העולם באותו קול שהתעוררות הצד האחר מתעורר בו ואותה התעוררות הצד האחר נכנסת בין קול לקול ונחשך האור בקול שלמטה משום שלא הגיע האור של הקול שלמעלה לקול שלמטה אז מקדימה אותה התעוררות ונכנס בין זה לזה הנחש שמפתה את האשה ונוטל אור ואותו קול	תא חזי בארבע תקופין דשתא קלא אתער[2481] בארבע סטרין דעלמא בההוא קלא אתערותא דסטרא אחרא אתער ביה וההוא אתערותא דסטרא אחרא עאל בין קלא לקלא[2482] ואתחשך נהורא בקלא דלתתא ובגין דלא מטא נהורא דקלא דלעילא[2483] לקלא דלתתא[2484] כדין אקדים ההוא אתערותא ועאל בין דא לדא נחש[2485] דמפתי לאתתא ונטיל

וכנזכר בפרשת אחרי מות עט ע״א, ואחר כך כשירד כתוב (ט טז) עשיתם לכם עגל מסכה, כי עגל רומז לנוק׳ וכו׳, עיי״ש. וקשה לי דאפילו לסברת משה שפגמו בזעיר בודאי שמזה ימשך פגם לנוק׳, דאם כשל עוזר יפול עוזר. ונראה לי שכן הוא האמת אבל יש חילוק בין פגם עצמי למיקרי, כי אם ח״ו הפגם בנוק׳ היא יורדת למטה נקודה תחת היסוד בלי פרצוף, ומזה נמשכה עוד פגימה שנוק׳ דקליפה מתתקנת בעצם על דרך (יחזקאל כו, ב) אמלאה החרבה, אבל כשהפגם הוא בזעיר אז אין כח של נוק׳ דקליפה מתגדל אלא זכר דקליפה, ורחל חוזרת אחור באחור ואין לה זווג אלא בר מינן זו״ן דקליפה מזדווגים, דהיינו שזכר שלה נותן לנוק׳ משלו ואינה אז יתירה עליו וכו׳ (רמ״ז).

[2478] ופירש וישמע לשון הבנה, אי הכי מאי ברעה, דמשמע ששמע קול תרועה, ואין פירושו וישמע הבנה (רח״ו).

[2479] פי׳ וישמע הבן שהקול זה ברעה (מ״מ).

[2480] פא ע״א ויקרא עו (הערת הזהר).

[2481] זה תבין ממה שביארתי בדרוש תיקון עון הגאוה והליצנות בסוד שם אלהים המקיף וע״ש (שער רוה״ק יב ע״ב). גם תעיין באדרת נשא דקכ״ח ע״ב איך הקליפין נכללין זה בזה ומתעלין עד שהם מפסיקין בין הסוד דדכורא אל היסוד דנוקבא הנק׳ נקודת ציון שבה ולוקחין השפע ההוא אבל לא שנאמר כי ח״ו נכנסין בתוך היסוד שלה והזהר אל תטעה בזה ח״ו (שער מאמרי רשב״י). מלכות (מ״מ).

[2482] בין מלכות לז״א (מ״מ).

[2483] ז״א (מ״מ).

[2484] מלכות (מ״מ).

[2485] לקמן רג ע״ב אחרי מות עט ע״א ועי׳ שער מאמרי רשב״י לא ע״ג [הובא דבריו בסוף הספר הערה א׳] (לש״ו). כאשר הגוונין דעיינין הם מלובש בקליפין, וכן הגוונין דקשת הרי נעשה היחוד בצירוף הקליפין רחמ״ל, והרי הוא מכניס צלם בהיכל, ועליו נאמר (במדבר יט יג) את משכן ה׳ טימא, ע׳ זוה״ק (בראשית נג ע״א) ופ׳ ויקהל (קצה רע״ב ורג ע״ב) ופ׳ אחרי (עד ע״א עט ע״א) ופ׳ בלק (קצז ע״א) (דע״ה ח״ב פח ע״ג). בעת שאין זכות ומעשים טובים בתחתונים, אסור אז לדחוק את עצמו לגרום היחוד דהזו״ן למעלה, כי הוא אז סכנה גדולה עצומה למאד, ובסוד (משלי ל כב) עבד כי ימלוך, שהוא סוד ביאת נחש על חוה (שבת קמו ע״א), ושפחה כי תירש גבירתה (משלי ל כג) רח״ל (ע׳ זוה״ק בראשית נג ע״א, אחרי עד ע״א עט ע״א, בלק קצז ע״א, תשא קצד ע״ב, ויקהל קצה ע״ב, וע׳ מאמרי רשב״י בדפוה״ח דף מ ע״ש בארוכה) (דע״ה ח״ב קה

הוא קול מלחמה קול רעה וזהו ברעה.	נהורא וההוא קלא הוא קול מלחמה קול רעה ודא איהו ברעה
ועל זה שמע יהושע ולא משה משום שנטלה אותה רעה את אור הלבנה שאחז בה יהושע ומשה שהיה אחוז בשמש לא שמע וכל האור של ישראל כולם נחשך משום אותה רעה שנדבקה בהם כיון שמחל הקדוש ברוך הוא על חטאיהם אז ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים וגו׳ שהרי אותו ערב רב העבר מהם.	ועל דא שמע יהושע ולא משה[2486] בגין דנטל ההוא רעה נהורא דסיהרא דהוה אחיד בה יהושע ומשה דהוה אחיד בשמשא לא שמע וישראל כלהו אתחשך נהורא דילהון בגין ההוא רעה דאתדבקת בהו כיון דמחל קודשא בריך הוא חוביהון כדין ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וגו׳ דהא ההוא ערב רב אתעבר מנייהו
רבי אלעזר ורבי יוסי היו יושבים לילה אחד ומתעסקים בתורה טרם שנחלק הלילה בין כך קרא הגבר ברכו ברכה (אמר לו רבי אלעזר כעת הוא הזמן שהקדוש ברוך הוא נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים אמר לו רבי יוסי למה משתעשע הקדוש ברוך הוא) בכה רבי אלעזר ואמר בא וראה עד כאן זעזע הקדוש ברוך הוא שלש מאות ותשעים רקיעים והכה בהם ובכה על חרבן בית המקדש והוריד שתי דמעות לתוך הים הגדול ונזכר בבניו מתוך בכיה.	רבי אלעזר ורבי יוסי הוו יתבי לילא חד וקא מתעסקי באורייתא עד לא אתפליג לילא אדהכי קרא גברא בריכו ברכתא[2487] (אמר ליה רבי אלעזר השתא הוא זמנא דקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן[2488] לאשתעשעא עם צדיקייא אמר ליה רבי יוסי אמאי משתעשע קודשא בריך הוא) בכה רבי אלעזר ואמר תא חזי עד השתא קודשא בריך הוא אזדעזע תלת מאה ותשעין רקיעין[2489] ובטש בהו ובכה על חרבן בי מקדשא ואוריד תרין דמעין[2490] לגו ימא רבא ואדכר לבנוהי מגו בכיה
משום שהלילה נחלק לשלשה צדדים בשתים עשרה שעות שהיו רשומים בו ואם נוספות שעות הלילה אותן שעות	בגין דלתלת סטרין אתפלג לילא בתריסר שעתי דהוו רשימין ביה ואי אתוספן שעתי בלילא אינון שעתי דמתוספאן דיממא אינון

ע״ד). אמנם הנה סוד ביאת נחש על חוה הנה הוא סוד עמוק נורא מאד, והוא בספד״צ (פ״ג כז ע״א) שאמר שם אי אתבסמו דינין בעא עתיקא, אתא חויא על נוקבא, וקינא דזוהמא אתקנין בגווה למעבד מדורא בישא דכתיב ותהר ותלד את קין קינא דמדורא דרוחין בישין ועלעולין וקטפורין[2485]. והם הג׳ קליפין: אף, וחמה, ומשחית, כמ״ש הגר״א שם (כז ע״ב ד״ה ואמר ותהר). ואמרו על זה באד״ר (קמג ע״א) תאנא בצניעותא דספרא, בעא עתיקא קדישא למחזי אי אתבסמו דינין ואתדבקו תרין אלין דא בדא (ר״ל שהתחבר את הזו״ן להזדווג יחד), ונפק מסטרא דנוקבא דינא תקיפא דכתיב והאדם ידע את חוה אשתו, (ומזה נעשה ג״כ זווג בהזו״ן למעלה) ותהר ותלד את קין ולא הוה יכיל עלמא למסבל משום דלא אתבסמת, וחויא תקיפא אטיל בה זוהמא דדינא קשיא, ובג״כ לא הוה יכיל לאתבסמו, וכד נפיק דא קין מסטרא דנוקבא, נפק תקיף קשיא תקיף בדינוי קשיא בדינוי, כיון דנפק אתחלשת ואתבסמת. בתר דא אפיקת אחרא בסימא יתיר כו׳[2485]. וע׳ עוד בזה בפ׳ בראשית (נד ע״א) ובפ׳ ויקהל (דף קצה ע״ב, ודף רג ע״ב) ופ׳ אחרי (עט ע״א). והענין בזה הוא כי נודע הוא שכל שורש הקליפות והחיצונים הוא באורות הגבורות, ושם הם נאחזים ויונקים. אמנם כשהגבורות הם נמתקים ומתבסמים בחסדים, אז אדרבה הוא שהם שורפים ומכלים את הקליפות כולם. אבל כשהם לא נמתקו בחסדים, אז נאחזים הקליפות בהם ויונקים מהם, ומתגברים לעשות רע בכל כחם (דע״ה ח״ב קמו ע״ד). ע׳ עוד (אחרי מות עט ע״א) ופ׳ נח (סד ע״א) ופ׳ בשלח (ס סע״ב) ופ׳ תשא (קצד ע״ב) ויקהל (דף קצה רע״ב ודף רג ע״ב) בלק (קצז ע״א) אד״ז (רצ ע״ב) (דע״ה ח״ב קנה ע״א).

[2486] משה הוא למעלה בז״א, ולא הגיע לו שום פגם, לכך לא שמע (מ״מ).

[2487] הנותן לשכוי בינה (מ״מ).

[2488] פי׳ זווג יעקב ולאה (מ״מ).

[2489] כמנין שמי״ם וכמנין שכינה (מ״מ).

[2490] יט ע״ב (הערת הזהר). הם ש״ך ופ״ר בים החכמה דהיינו מלכות החכמה (רח״ו). לקמן קצו ע״א (לש״ו). עי׳ הערה בסוף הספר אות ב׳.

שנוספו הן של היום ולא נחשבות מהלילה פרט לשתים עשרה שהן שלו ואותן שתים עשרה נחלקות לשלשה צדדים ושלשה מחנות של מלאכים קדושים נחלקו (התמנו) באותם שלשה צדדים.	ולא אתחשיבו מליליא בר תריסר דאינון דילה[2491] ואינון תריסר אתפלגו לתלת סטרין[2492] ותלת משריין דמלאכין קדישין אתפלגו (ס״א אתמנון) באינון תלת סטרין
מחנה ראשון ממנה בארבע שעות ראשונות של ראשית הלילה לשבח את אדונם ומה הם אומרים לה׳ הארץ ומלאה וגו׳ כי הוא על ימים יסדה וגו׳ מי יעלה בהר ה׳ וגו׳ נקי כפים ובר לבב וגו׳ למה של זה משום שכאשר הלילה פורש כנפיו על העולם אז כל בני העולם טועמים טעם המות ויוצאת נשמתם לעלות למעלה ואותם מלאכים עומדים ואומרים מי יעלה בהר ה׳ הר ה׳ זה הר הבית מקום קדשו זה עזרת ישראל כדוגמא שלמעלה כך גם למטה.	משרייא קדמאה אתמנא בארבע שעתי קמייתא דשירותא דליליא לשבחא למאריהון ומה קאמרי (תהלים כד א) ליהו״ה הארץ ומלאה וגו׳ כי הוא על ימים יסדה וגו׳ מי יעלה בהר יהו״ה וגו׳ נקי כפים ובר לבב וגו׳ מאי טעמא דא בגין דכד ליליא פריש גדפוי על עלמא כדין כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא ונפקי נשמתייהו לסלקא לעילא ואינון מלאכין קיימין וקא אמרי מי יעלה בהר יהו״ה הר יהו״ה דא הר הבית[2493] מקום קדשו דא עזרת ישראל[2494] כגוונא דלעילא הכי נמי לתתא
משום שבכל רקיע ורקיע כמה ממונים וכמה שרים עומדים שם וכשהנשמות יוצאות רוצות לעלות למעלה ואם אינן זוכות דוחים אותן החוצה והולכות ומשוטטות בעולם ולוקחים אותן כמה קבוצות של רוחות ומודיעים להם דברים כוזבים ולפעמים דברי אמת ממה שעתיד לבא בזמן הקרוב כמו שבארוה.	בגין דבכל רקיעא ורקיעא כמה ממנן וכמה סרכין קיימין תמן וכד נשמתין נפקין בעאן לסלקא לעילא ואי לא זכיין אינון דחיין לון לבר ואזלין ושאטין בעלמא ונטלין לון כמה חבילי טהירין ואודעין לון מלין כדיבן ולזמנין מלין דקשוט ממה דאתי לזמן[2495] קריב כמה דאוקמוה
ואותן נשמות הצדיקים הולכות ומשוטטות למעלה ופותחים להם פתחים ומעלים אותן לתוך אותו מקום שנקרא הר ה׳ כמו הסוד של הר הבית למטה ומשם נכנסים לתוך אותו מקום שנקרא מקום קדשו ששם נראות כל הנשמות לפני אדונם כמו כן אותו מקום שנראו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא המקום שנקרא עזרת ישראל בשעה שהנשמות עומדות שם אזי שמחת רבונם היא לתקן בהם המקום שנקרא קדש הקדשים ושם רושמים את כל מעשיהם וזכויותיהם.	ואינון נשמתין דצדיקייא אזלין ושאטן לעילא ופתחין לון פתחין וסלקין לון לגו ההוא אתר דאקרי הר יהו״ה כגוונא דרזא דהר הבית לתתא ומתמן עאלין לגו ההוא אתר דאקרי מקום קדשו דתמן אתחזיין כל נשמתין לקמי מאריהון כגוונא דא ההוא אתר דאתחזון ישראל קמי קודשא בריך הוא אתר דאקרי עזרת ישראל בשעתא דנשמתין קיימין תמן כדין חדוה דמאריהון לאתתקנא בהו אתר דאקרי קדש הקדשים[2496] ותמן רשימין כל עובדיהון וזכוון דלהון[2497]
מחנה שני ממנה בארבע שעות אחרות ואינם אומרים שירה פרט לשעתים עד	משרייא תניינא אתמנא[2498] בארבע שעתי אחרנין ולא אמרי שירתא בר תרי שעתי עד

[2491] י״ב אותיות אדנ״י (רח״ו).
[2492] זהר רות כו ע״א (הערת הזהר).
[2493] בריאה (רח״ו).
[2494] מלכות כנגד נהי״ם (רח״ו).
[2495] רנב ע״ב (הערת הזהר).
[2496] רנח ע״ב (הערת הזהר). יסוד דנוק׳ (רח״ו).
[2497] בסוד מ״ן (רח״ו).
[2498] הנה י׳ כתות מלאכים הם ביצירה והם יונקים מי״ס דבריא׳ וארלים הם ממל׳ דבריאה ולכן הם צועקים על חורבן ב״המק שנאמר (ישעיה לוג ז) הן ארלים צעקו חוצה והם נק׳ אבלי ציון האומר׳ בכל לילה (תהלים קלז א) על נהרות בבל וכו׳ ומיכאל בראש כולם ובזה תבין מאמר זה. כת ב׳ הנקר׳ אישי״ם

שנחלק הלילה ונכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן.	דאתפלג ליליא ועאל קודשא בריך הוא בגנתא דעדן
ואלה הם אבלי ציון ואותם שבוכים על חרבן בית המקדש ובתחלת ארבע השעות האמצעיות פותחים ואומרים על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו׳ ואלה הם שבוכים על נהרות בבל עם ישראל	ואלין אינון אבלי ציון[2499] ואינון דבכו על חרבן בי מקדשא ובשירותא דארבע שעתי אמצעין[2500] פתחי ואמרי (תהלים קלז א) על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו׳ ואלין אינון דבכו על נהרות בבל עמהון דישראל
	קצו/א
ממשמע שכתוב גם בכינו ומנין לנו שבוכים שם שכתוב הן אראלם צעקו חצה מה זה חצה זו בבל משום שכלם לוו את השכינה עד בבל ושם הם בכו עם ישראל ועל זה פותחים בזה ומסימים זכר ה׳ לבני אדום וגו׳.	ממשמע דכתיב[2501] (&) גם בכינו ומנלן דבכו תמן דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה[2502] מהו חוצה דא בבל בגין דכלהו אוזפוה לשכינה עד בבל ותמן בכו עמהון דישראל ועל דא פתחי בהאי ומסיימי[2503] זכור יהו״ה לבני אדום וגו׳
ואז מתעורר הקדוש ברוך הוא במעלותיו ומכה ברקיעים כמו שאמרנו ומזדעזעים שנים עשר אלפי עולמות וגועים ובוכים שכתוב (ירמיה כה) ה׳ ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו ונזכר בישראל ומוריד שתי	כדין אתער קודשא בריך הוא בדרגוי[2504] ובטש ברקיעין[2505] כדאמרן ואזדעזעו תריסר אלפי עלמין[2506] וגעי ובכי דכתיב (ירמיה כה ל) יהו״ה ממרום ישאג[2507] וממעון[2508] קדשו[2509] יתן קולו שאג ישאג על נוהו ואדכר לון לישראל[2510] ואחית[2511] תרין דמעין[2512] לגו ימא

ויונקים מיסוד דבריא׳ ובראשם צפניא״ל כת ג׳ הם בני אלהי״ם ויונקים מנצח דבריאה ובראשם עוזיא״ל כת ה׳ הם חשמלי״ם ויונקי׳ מת״ת דבריאה כי כבר ידעת כי שם חשמל הוא בת״ת כנזכר בפ׳ יתרו ובראשם חשמל כת ו׳ הם תרשיש״ם ויונקים מגבורה דבריא׳ ובראשם תרשיש כת הז׳ הם שנאני״ם ויונק׳ מחסד דבריאה (ישעיה יז יג) ושאונם כקול מים רבים ובראשם צדקיא״ל כת ח׳ הם כרובי״ם והם יונקים מבינה דבריאה ובראשם כרוביא״ל הכת הט׳ הם אופני״ם והם יונקים מחכמה דבריאה ובראשם רפאל כת הי׳ הם שרפי״ם והם יונקים מכתר דבריאה ובראשם המלאך קדו׳ יהוא״ל (זהר הרקיע).

[2499] עי׳ דע״ה ח״ב מג ע״ב.

[2500] צמח – נלע״ד דגרסינן דתרי שעתי הפך דברי הרמ״ל שכתב שיש לומר התיקון תמיד קודם חצות (רח״ו).

[2501] כלומר משמעות הכתוב נראה שם בנהרות בבל ישבנו עם ישראל, גם נוסף על הישיבה עמהם בכינו עמהם, אמנם אפשר לדחות גם בכינו בחורבן ישבנו גם בכינו קודם בשעת החרבן, לבד בירושלים ממש אמנם מנלן ראיה מוכרחת, אומרו ״צעקו וכו׳״ (אור יקר).

[2502] דהיינו חוצה לארץ ישראל (אור יקר).

[2503] ומסיימי בגלות בית שני שהוא גלות אדום, להזכיר לפני הקב״ה ב׳ גלויות חרבן ב׳ בתים (אור יקר).

[2504] מדרגות בבינה, והיא ודאי בעלת הגאולה כאומרו וגאלתיך אנכי, וכתיב אנכי אנכי הוא מנחמכם, וכתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות נ׳ פלאות הם חמשים שערי בינה (אור יקר).

[2505] הם מדרגות הת״ת רקיעים ודאי, וענין בטש שהיא מעוררת אותו גם אל הגאולה וזכירת החרבן (אור יקר).

[2506] הם מחנות שכינה שהיא עומדת על י״ב בקר, ואז בהקבץ כל הענין הזה יחד שהוא סוד היחוד הנהגה מן המקדש ושלשתם מן הכתוב ״ה׳ ממרום ישאג״ (אור יקר). י״ב הויו״ת (רח״ו).

[2507] היינו מהבינה מרום ודאי, והרי שאגה אחת כאומרו אתער קב״ה בדרגוי (אור יקר).

[2508] מלכות (אור יקר).

[2509] הוא הת״ת קדש ו׳ קדוש ודאי, או אפשר ״מעון קודשו״ מלכות, ״יתן קולו״ הת״ת (אור יקר).

[2510] היאך הם בחברת השכינה מוכנעים בגלות, וכדי שלא יתעורר הדין על ישראל שהם גורמין זה למעלה ולמטה (אור יקר).

[2511] היינו כענין יורדי המרכבה, ועוד להורות שהם נכנסים בעמקי החכמה, שהיא מיוחסת בעמקים. וענין ירידתם הוא, שהם מים מרותחין בעינים העליונים, שהם מקורות הדינים, כאומרו וירא ה׳ וינאץ. ועינים צהובות באדמימות, הם גורמים השקפה לרעה, כאומרו ארדה נא ואראה, לזה צריך שאותם הדמעות יצטנן חמומן. וכמו שטיפת צונן שחרית, בסוד אברהם בבקר, טובה לעינים מכל קלורין שבעולם, מפני שאותה טיפת צונן, היא טיפת הזרע היורדת מלמעלה למטה, לצנן העינים האדומים, ולתקן ראותם והשגחתם

דמעות לתוך הים הגדול ואז מתעוררת שלהבת אחת שבצד צפון ומכה רוח אחד שבצד צפון באותה השלהבת והולך ומשוטט בעולם ובאותה שעה נחלק הלילה והשלהבת הולכת ומכה בכנפי התרנגול וקורא אז הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן.	רבא[2513] וכדין אתער שלהוביתא חד[2514] דבסטר צפון[2515] ובטש רוחא[2516] חד דבסטר צפון בההוא שלהוביתא ואזלא ושאטא בעלמא[2517] וההיא שעתא אתפלג ליליא[2518] ושלהוביתא אזלא ובטש בגדפוי דתרנגולא[2519] וקארי כדין קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן
ולקדוש ברוך הוא אין מנוחה עד שנכנס לגן עדן להשתעשע עם נשמות הצדיקים והסימן כי נמכרנו אני ועמי וגו׳ (אסתר ז) ויאמר המלך מי הוא זה וגו׳ והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הביתן וגו׳.	וקודשא בריך הוא לית ליה נייחא עד דעאל לגנתא דעדן[2520] לאשתעשעא בנשמתהון דצדיקייא[2521] וסימן (אסתר ז ד) כי נמכרנו אני ועמי וגו׳ ויאמר המלך מי הוא זה וגו׳ והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הביתן וגו׳
בשעה שנכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן אז כל אותם עצי הגן וכל אותן נשמות הצדיקים פותחים ואומרים שאו שערים ראשיכם וגו׳ מי זה מלך הכבוד וגו׳ שאו שערים ראשיכם גו׳ ובשעה שנשמות הצדיקים שבארץ חוזרות לגופן אז מחזיקים בהם כל אותם מלאכים ואומרים (שם קלד) הנה ברכו את ה׳ כל עבדי ה׳	בשעתא דקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן כדין כל אינון אילנין דגנתא[2522] וכל אינון נשמתין דצדיקייא פתחי ואמרי (תהלים כד ז) שאו שערים ראשיכם וגו׳[2523] מי זה מלך הכבוד וגו׳[2524] שאו שערים ראשיכם גו׳ ובשעתא דנשמתהון דצדיקייא די בארעא אהדרו לגופייהו כדין אתקיפו בהו כל אינון מלאכין ואמרי (שם קלד א) הנה ברכו את יהו״ה כל עבדי יהו״ה
ולמדנו שזה המחנה השלישי שאומר את זה בארבע השעות האחרונות.	ואוליפנא דדא משרייא תליתאה קא אמרי דא בארבע שעתי בתרייתא
ואומרים שירה עד שעולה אור הבוקר ואז משבחים את אדונם כל אותם כוכבים ומזלות וכל אותם המלאכים העליונים	וקאמרי שירתא עד דסליק נהורא דצפרא דכדין משבחין למריהון כל אינון ככביא ומזלי וכל אינון מלאכין עלאין די שלטניהון ביממא

לרחמים, כך עתה שהם טיפות מרותחות צריך לצנן דינם בים הגדול, ים הרחמים, ים החכמה כדפי׳ (אור יקר).

[2512] ב׳ מדות הדין גבורה הוד (אור יקר). עי׳ דע״ה ח״ב צג ע״ב הובא בסוף הספר על עמוד קצה ע״ב אות ב.

[2513] בסוד החכמה, ונקראת ימא י״ם ודאי בינה מ״י מ׳ על י׳ חכמה י״ם י׳ על מ׳, והיא ״רבא״ דהיינו רב בחכמה גדול בחסד (אור יקר). עי׳ לעיל קצה ע״ב בראשית ד רע״ב שמות יח ע״א יט סע״א אד״ר קלז ע״ב ושם קמג ע״א (לש״ו).

[2514] היינו מדת המכלות שהיא מדת הלילה הנקשרת בגבורה, והיא נעשת שלהבת קשורה בגחלת הדין החזק הגבורה (אור יקר).

[2515] גבורה שביסוד דנוק׳ (רח״ו במ״מ).

[2516] רוחא דשבק בה בעלה (רח״ו).

[2517] מתפשט בעולמות (רח״ו).

[2518] מכאן מוכח כדברי הרמ״ל שהבכייה והבעיטה ברקיעין, היא קודם חצתו, ואח״כ איתער שלהוביתא וכו׳, ואזי הוא חצות לילה אבל לדברי ר׳ צמח, הרי לא פתחי על נהרות עד שירותא דתרי שעתי, דהיינו אחר חצות ויש לדחוק לפי דעתו, מ״ש וההיא שעתא אתפלג ליליא, אבל הנזכר לעיל קאי, ובא לגלות שהאמת הוא שאפילו פתיחת על נהרות הוא בשירותא דתרי שעתי (מ״מ).

[2519] גבריאל (רח״ו).

[2520] יסוד דנוק׳ דלאה (רח״ו).

[2521] בסוד מ״ן (רח״ו), וכפי זה קב״ה הוא יעקב (מ״מ).

[2522] פי׳ הספירות דלאה (מ״מ).

[2523] שערי ציון (רח״ו), והיינו ציון וירושלים שהם יסוד ומלכות דידה (מ״מ).

[2524] מיראת מלך זקן וכסיל (רח״ו).

ששלטונם ביום כולם משבחים את אדונם ואומרים שירה זהו שכתוב "ברן יחד ככבי בוקר ויריעו כל בני אלהים.	כלהו משבחן למאריהון ואמרי שירתא הדא הוא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים[2525]
בשעה שיוצאת השמש ביום ישראל נוטלים שירה למטה והשמש למעלה שכתוב ייראוך עם שמש בשעה שנוסע השמש בגלגליו פותח בקול נעימה ואומר שירה ואיזו שירה אומרים הודו לה׳ קראו בשמו וגו׳ שירו לו זמרו לו וגו׳ וישראל משבחים את הקדוש ברוך הוא ביום עם השמש זהו שכתוב (שם עב) ייראוך עם שמש ואף על גב שהרי בארנו את הפסוק הזה אמר רבי אלעזר אלמלא שבני העולם הם אטומי לב וסתומי עיניים לא יכולים לעמד מקול הנעימה של גלגל השמש כשנוסע (ויוצא) ומשבח לפני הקדוש ברוך הוא.	בשעתא דשמשא נפיק ביממא ישראל נטלי שירתא לתתא ושמשא לעילא דכתיב (תהלים עב ה) ייראוך עם שמש בשעתא דנטיל שמשא בגלגלוי פתח קל נעימותא ואמר שירתא ומאי שירתא קאמרי (שם קה א) הודו ליהו״ה קראו בשמו וגו׳ (שם ב) שירו לו זמרו לו וגו׳ וישראל משבחן לקודשא בריך הוא ביממא עם שמשא הדא הוא דכתיב (&) ייראוך עם שמש ואף על גב דהא אוקימנא להאי קרא[2526] אמר רבי אלעזר אלמלא דבני עלמא אטימין לבא וסתימין עיינין לא יכלין למיקם מקל נעימותא דגלגלא דשמשא כד נטיל (ונפיק) ומשבח קמי קודשא בריך הוא
בינתים שהתעסקו בתורה האיר היום קמו והלכו לפני רבי שמעון כיון שראה אותם אמר רבי שמעון אלעזר בני אתה והחברים הסתירו עצמכם שלשת הימים הללו שלא תצאו החוצה כי מלאך המות נמצא בעיר ויש לו רשות להשחית וכיון שנתנה לו רשות להשחית יכול להשחית את כל מי שנראה לפניו.	אדהכי דאתעסקו באורייתא נהר יממא[2527] קמו ואתו לקמיה דרבי שמעון כיון דחמא לון אמר רבי שמעון אלעזר ברי אנת וחברייא אסתימו גרמייכו אלין תלת יומין דלא תפקון לבר בגין דמלאך המות אשתכח במתא ואית ליה רשו לחבלא וכיון דאתייהיב ליה רשו לחבלא יכיל לחבלא לכל מאן דאתחזי קמיה
ועוד שאדם שנראה לפניו הוא עולה ומסטין עליו ומזכיר חטאיו ומבקש דין מלפני הקדוש ברוך הוא ולא זז משם עד שנדון אותו האדם ונתנת לו רשות והורג אותו.	ותו דבר נש דאתחזי קמיה סליק ואסטי עליה ואדכר חובוי ובעי דינא מקמי קודשא בריך הוא ולא אתעדי מתמן עד דאתדן ההוא בר נש ואתייהיב ליה רשו וקטיל ליה
אמר רבי שמעון האלהים רב העולם לא מתים טרם מגיע זמנם רק כשלא ידעו לשמר עצמם שהרי בשעה שמוציאים את המת מביתו לבית הקברות מלאך המות נמצא בין הנשים ולמה בין הנשים שכך היא דרכו מיום שפתה את חוה ובגללה גרם מות לכל העולם ועל זה (כאשר) הורג אדם והאנשים נמצאים עם המת ונכנס בין הנשים בדרך. ויש לו רשות להרג בני אדם ומסתכל בפניהם בדרך שנראים לפניו משעה שמוציאים אותו מביתו לבית הקברות עד שחוזרים לביתם ובגללם גורם	אמר רבי שמעון האלהים רובא דעלמא לא מיתו עד לא מטא זמנייהו בר דלא ידעי לאסתמרא גרמייהו דהא בשעתא דמיתא אפקי ליה מביתיה לבי קברי מלאך המות אשתכח ביני נשי אמאי ביני נשי דהכי הוא אורחוי[2528] מיומא דפתי לחוה ובגינה גרים מותא לכל עלמא ועל דא (כד) קטיל בר נש וגוברי אשתכחו עם מיתא עאל ביני נשי בארחא ואית ליה רשו למקטל בני נשא ואסתכל באנפייהו בארחא דאתחזיאו קמיה משעתא דמפקי ליה מביתיה לבי קברי עד

[2525] הכא דריש ליה לשון שירה הפך מ״ש במ״א (מ״מ).

[2526] פי׳ שמצוה להתפלל עם הנץ החמה וזהו יראוך עם שמש אבל ר׳ אלעזר מפרש שישראל משבחים עם השמש היא למעלה והם למטה (מ״מ).

[2527] הגם שכפי הנראה דברים מועטים כאלו יספיק להם זמן מועט, ודאי שהיו מפרשים כל ענין וענין על פי הקדמותיו ונמשך הזמן עד דנהר יממא (מ״מ).

[2528] רכז ע״א (הערת הזהר).

מות לכמה גברים בעולם טרם שמגיע זמנם ועל זה כתוב ויש נספה בלא משפט משום שעולה ומסטין ומזכיר חטאי האדם לפני הקדוש ברוך הוא ונדון על אותם חטאים ומסתלק טרם הגיע זמנו.	דאהדרו לביתייהו ובגיניהון גרים מותא לכמה גוברין בעלמא עד לא מטא זמנייהו ועל דא כתיב (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט בגין דסליק ואסטין ואדכר חובוי דבר נש קמיה קודשא בריך הוא ואתדן על אינון חובין ואסתלק עד לא מטא זמניה
ומה תקנתו בשעה שנוטלים את המת לבית הקברות יחזיר אדם	מאי תקנתיה בשעתא דנטלי מיתא לבי קברי יהדר בר נש
	קצו/ב
פניו ויעזב את הנשים אחר כתפיו ואם הן מקדימות ילך לאחור כדי שלא יתראה עמהן פנים בפנים ואחר שחוזרים מבית הקברות לא יחזר באותה דרך שעומדות הנשים ולא יסתכל בהן כלל אלא יסטה לדרך אחרת ומשום שבני אדם לא יודעים ולא מתבוננים בזה רב העולם נדונים בדין ומסתלקים טרם הגיע זמנם.	אנפוי וישבוק לנשי בתר כתפוי ואי אינון מקדמי יהך לאחורא בגין דלא יתחזי עמהון אנפין באנפין ולבתר דמהדרי מבי קברי לא יהדר בההוא ארחא דנשי קיימן ולא יסתכל בהו כלל אלא יסטי בארחא אחרא ובגין דבני נשא לא ידעי ולא מסתכלן דא רובא דעלמא אתדנו בדינא ואסתלקו עד לא מטא זמנייהו
אמר רבי אלעזר אם כך טוב לו לאדם שלא ילוה את המת אמר לו לא שהרי אדם שנשמר כמו זה ראוי לאריכות ימים וכל שכן לעולם הבא.	אמר רבי אלעזר אי הכי טב ליה לבר נש דלא יוזיף למיתא אמר ליה לא דהא בר נש דאסתמר כהאי גוונא אתחזי לארכא דיומין וכל שכן לעלמא דאתי
בא וראה לא לחנם תקנו הראשונים שופר למשך מת מהבית לבית הקברות ואם תאמר שעל המת וכבודו לבד זה לא אלא כדי להגן על החיים שלא ישלט עליהם מלאך המות להסטין למעלה וישמרו ממנו.	תא חזי לאו למגנא אתקינו קדמאי שופר לאמשכא מיתא מן ביתא לבי קברי אי תימא דעל מיתא ויקרא דיליה לחוד איהו לא[2529] אלא בגין לאגנא על חייא דלא ישלוט עלייהו מלאך המות לאסטאה לעילא ויסתמרון מניה
פתח ואמר וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצרר אתכם וגו׳ ודיקנו על הצר זה מלאך המות הצורר אתכם תמיד והורג בני אדם (ומציק לחיים) ורוצה להרג אחרים מהי תקנתו והרעתם אם בראש השנה שהוא יום הדין למעלה מלאך המות הזה יורד למטה כדי להשגיח על מעשי בני האדם ולעלות למעלה להסטין עליהם וישראל שיודעים שהרי מלאך המות יורד מטה ועולה למעלה כדי להיות קטגור עליהם מקדמים בשופר ליבב עליו שלא יוכל להם ולהגן עליהם.	פתח ואמר[2530] (במדבר י ט) וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם וגו׳ ודייקנא על הצר דא מלאך המות[2531] הצורר אתכם תדיר וקטיל לבני נשא (ואעיק לון לחייא) ובעי לקטלא אחרנין מאי תקנתיה והרעותם אם בראש השנה דהוא יומא דדינא לעילא[2532] האי מלאך המות נחית לתתא בגין לאשגחא בעובדין דבני נשא ולסלקא לעילא לאסטאה לון וישראל[2533] דידעי דהא מלאך המות נחית לתתא וסליק לעילא בגין למהוי

[2529] אי תימא דעל מיתא ויקרא דילי׳ איהו לא. במועד קטן אמרינן למאן דתני שית מאה שופרי משמע דלכבוד המת הוא השופר ואיפשר דהא והא איתא. כי לדחות ס״מ די בשופר א׳ (מ״מ).

[2530] אלא שקשה לזה בשלמא שופר בעת מצותו יש לו סגולות אלו, אמנם סתם שופר שלא בזמנו היאך ימצא בו סגולה זו, לזה פתח ואמר **וכי תבואו** וכו׳, שבכלל מצותו הוא שופר על המת זהו שאמר ״**ודייקנא על הצר**״ וכו׳, ועוד דמכל שכן אתיא (אור יקר).

[2531] השכינה נקרא מלאך הגואל ונקבה דסט״א נקרא שליח של המות (רח״ו).

[2532] שאין פעולתו בעצם אלא ״**נחית לתתא**״ וכו׳, וירידתו אינה לפעולה אלא להשגיח (אור יקר).

[2533] צוה קודש אבריך הוא שבשביל סבה זו הקלה דהיינו שירד למטה להשגיח בבני אדם כדי להשטין (אור יקר).

	קטיגוריא עלייהו מקדמי בשופר ליבבא עליה[2534] דלא יכיל לון ולאגנא עלייהו
וכל שכן בשעה שעושה דין והורג בני אדם ונמצא למטה וכל שכן בשעה שהולכים לבית הקברות וחוזרים מבית הקברות שהרי בשעה שנשים נוטלות רגליהן עם המת הוא יורד ונמצא לפניהם שכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות יורדות לאן לאותו מקום שנקרא מות ועל זה חוה גרמה מות לכל העולם הרחמן יצילנו.	וכל שכן בשעתא דעביד דינא וקטיל בני נשא ואשתכח לתתא וכל שכן בשעתא דאזלי[2535] לבי קברי ואהדרו מבי קברי דהא בשעתא דנשי נטלי רגלייהו[2536] עם מיתא[2537] איהו נחית ואשתכח קמייהו[2538] דכתיב (משלי ה ה) רגליה יורדות מות יורדות למאן להההוא אתר דאקרי מות ועל דא חוה גרמת מותא לכל עלמא רחמנא לשזבינן
בא וראה כתוב (שם ל) כן דרך אשה מנאפת וגו׳ והרי בארנו אבל כן דרך אשה מנאפת זה מלאך המות וכך הוא וכך נקרא אכלה ומחתה פיה שורפת את העולם בשלהבותיה והורגת בני אדם טרם שהגיע זמנם ואמרה לא פעלתי אול שהרי דין צריך עליהם ונמצאו בחטאים ובדין אמת הם מתו.	תא חזי כתיב (שם ל ב) כן דרך אשה מנאפת[2539] וגו׳ והא אוקימנא אבל כן דרך אשה מנאפת דא הוא מלאך המות והכי הוא[2540] והכי אקרי[2541] אכלה ומחתה פיה אוקידת[2542] עלמא בשלהובוי וקטלת בני נשא עד לא מטא זמנייהו ואמרה לא פעלתי און דהא דינא בעא עלייהו ואשתכחו בחובין ובדינא קשוט מיתו
בשעה שעשו ישראל את העגל ומתו כל אותם המונים היה מלאך המות נמצא בין הנשים בתוך מחנה ישראל כיון שהסתכל	בשעתא דעבדו ישראל ית עגלא ומיתו כל אינון אוכלוסין הוה מלאך המות אשתכח ביני נשי בגו משרייתא דישראל כיון דאסתכל

[2534] כדי שלא יוכל להם וכדפירשנו סודו, כל שכן שראוי לעשות "**בשעתא דעביד דינא וקטין בני נשא ואשתכח לתתא**", שאין ספק שראוי להריע בשופר שלא ישלוט על ישראל, והיינו (בערך?) [שתי תיבות מטושטשות] כשנתן רשות למשחית שראוי להריעו בתפלה כמו שפירשו במסכת תענית (אור יקר).

[2535] שאז אין כחו כל כך ובקל יכולים לדחותו שלא נתן לו רשות והוא הרשה את עצמו כדפירשנו (או ריקר).

[2536] הענין כי כל דברי העולם הזה פרטם וכללם רמז לעולם העליון, וכמו שמעשה הטוב יעורר הטוב, כך מעשה שאינו הגון יעורר שאינו הגון, והנה הזכרים הם מרכבה לתפארת, והנקבות מרבה למלכות, ואברי האשה הם מרכבה לאשה העליונה, ורמז רגליה הם רומזים לסוד הרגלים העליונים המתפשטים בגלות [עליהם] [נעליהם] וסנדליהם אל רגליה יורדות מות, והיינו שיתפשטו ממנעל וסנדל כחות למטה שהם מתלבשים בחצונים, והנה בהתעורר בנקבות התחתונות אלו הרגלים, הם מעוררים סוד הרגלים העליונים, ומה גם היות התעוררותם בעסקי המות הזה שהם גרמו לעולם, שמיד בבואם אל המות ועוקרים רגליהם הרי שתי פעולות לעורר החצוני הזה ולהשליטו, **לזה "בשעתא"** וכו׳ (אור יקר).

[2537] שהם שני סבות, האחד "**רגלייהו**" השני "**עם מיתא" (אור יקר).**

[2538] ועל זה כוונו בגמרא למה נשים מקדימין אל המת מפני שהם גרמו מותא לעולם, רצו בזה שהם קרובות אל המיתה, והמיתה היא קרובה אליהם, לכך הם מתכנסות אל מקום המת שטבע הענין בדומין, ולא ירד שם על חנם, מפני קשר אשר לו שם שהיא גרמה מיתה, גם עתה אפשר שתגרום מיתה על ידי שיחטא אדם עמה, והכל דרך אחד שזה היה ממש חטא אדם הראשון (או ריקר).

[2539] אשה אחת לכמה בני אדם כל שכן נשים הרבה לאיש אחד, "**כן דרך אשה מנאפת**", סוד גדול יש בו שנרמז בדברינו למעלה, ועליו קאמר "**והא אוקימנא**", אבל מה שראוי להזכירו בלי פחד דא הוא מלאך המות שבאמת הוא אשה מנאפת לילית הרשעה, הנה באמת נואף עם בני אדם ומחטיאם, והיא הזונה (אור יקר).

[2540] נואף (או ריקר).

[2541] אשה זונה, ואותו הפי׳ האחר לא איקרי הכי ולאו איהו הכי אלא על דרך משל (אור יקר).

[2542] הענין שעם היות שאינה הורגת אלא בדין גבוה יש חלוק בין דין לדין, הקב"ה דן את האדם לזכות, אפילו יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף, וכדפי׳ בגמ׳ שאפילו ימצא חלק א׳ מכמה חלקים לזכות ראוי שלא ימות, מפני שיצעטר פלוני הצדיק ואינו בן עונש או בן יסורים ויאמר פדעהו, וכן אם ראוי שיחיה מפני שעל ידו ימשך זכות ללוני הצדיק יצילהו, וכן אם ראוי להוליד בן צדיק או בת צדקת נשוי לצדיק, וכל זה הם סוד משפט, שמשפט רחמים גורם כל זה, אמנם יש דין אחר כך בשעת רוגז שמשפט הוא מסתלק ואז דנים האסד כפי מציאות עצמו בפרטי מעשיו אם כן נמצא שהוא שורף העולם (אור יקר).

משה שהרי מלאך המות נמצא בין הנשים ומחנה ישראל ביניהם מיד כנס את כל הגברים לבדם זהו שכתוב ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלו הגברים שכנס אותם והפרידם לבדם.	משה דהא מלאך המות אשתכח ביני נשי ומשרייתא דישראל בינייהו מיד כניש לכל גוברין לחודייהו הדא הוא דכתיב (&) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל אלין גוברין דכניש לון[2543] ואפריש לון לחודייהו
ומלאך המות לא היה נפרד מתוך הנשים עד שהוקם המשכן שכתוב ויקם משה את המשכן ואפילו בשעה שהנשים היו נותנות נדבה למשכן לא היה סר מביניהם עד שראה משה ונתן לגברים עצה שלא יבאו בחבור אחד עמהם ולא יתראו פנים בפנים אלא אחר כתפיהם וזהו שכתוב ויבאו האנשים על הנשים (ויבאו האנשים על הנשים לא כתוב אלא ויבאו על) ויביאו לא כתוב אלא ויבאו לא היו הולכים בדרך אחת אלא אחר כתפיהן משום שמלאך המות לא נפרד מביניהן עד שהמשכן הוקם.	ומלאך המות לא הוה מתפרש מגו נשין עד דאתוקם משכנא דכתיב (&) ויקם משה את המשכן ואפילו בשעתא דנשין הוו מייתין נדבה למשכנא לא הוה מתעדי מבינייהו עד דחמא משה ויהב לגוברין עיטא דלא ייתון בחבורא חדא עמהון ולא יתחזון אנפין באנפין אלא לבתר כתפייהו[2544] הדא הוא דכתיב (&) ויבאו האנשים על הנשים (נ״א ויבואו האנשים עם הנשים לא כתיב אלא ויבאו על) ויביאו לא כתיב אלא ויבאו[2545] בארחא חדא לא הוו אזלין אלא לבתר כתפייהו בגין דמלאך המות לא אתפרש מבינייהו עד דאתוקם משכנא
בא וראה אינו נמצא בין הנשים פחות משבע נשים ולא פחות מעשר ובדרך בגלוי בשבע הוא נמצא ומבקש דין בעשר הוא מסטין להרג ומשום שנמצא ביניהן בדרך בגלוי כתוב ויבאו האנשים על הנשים ונשמרו כל אותו יום החברים ועסקו בתורה.	תא חזי לא אשתכח ביני נשי פחות משבע נשים[2546] ולא פחות מעשר ובארחא באתגליא[2547] בשבע אשתכח ובעי דינא בעשר אסטי לקטלא ובגין דאשתכח בינייהו בארחא באתגליא כתיב (&) ויבאו האנשים על הנשים ואסתמרו כל ההוא יומא כלהו חברייא ואשתדלו באורייתא
פתח רבי שמעון ואמר (בראשית ז) ויאמר ה׳ אל נח בא אתה וכל ביתך אל התבה הרי בארנו הפסוק אבל בא וראה וכי לא יכל הקדוש ברוך הוא לשמר את נח במקום אחד בעולם שיהיה	פתח רבי שמעון ואמר (בראשית ז א) ויאמר יהו״ה אל נח בא אתה וכל ביתך אל התבה האי קרא אוקימנא אבל תא חזי וכי לא יכיל קודשא בריך הוא לנטרא ליה לנח באתר חד בעלמא דיהא
	קצז/א
המבול בכל העולם ולא יהיה באותו מקום כמו שכתוב בגדעון (שופטים ו) ויהי חרב אל הגזה לבדה או לשמר אותו בארץ ישראל שכתוב בה לא גשמה ביום זעם שלא ירדו עליה מי המבול.	מבול בכל עלמא ולא יהא בההוא אתר כמה דכתיב בגדעון (שופטים ו א) ויהי חורב אל הגזה לבדה או לנטרא ליה בארעא דישראל דכתיב בה (יחזקאל כב כד) לא גשמה ביום זעם דלא נחתו עלה מי טופנא[2548]

[2543] פי׳ ג׳ למה ויקהל היינו מן הנשים (מ״מ).

[2544] פי׳ הנשים היו אחורי האנשים ופי׳ הכתוב ויבואו האנשים קודם הנשים (מ״מ).

[2545] שאז היה פי׳ כמ״ש אונקלוס, (ויבאו, לה, כב) ומייתן גברייא על נשייא, שפי׳ שעל מה שהקדימו הנשים להביא הוסיפו האנשים, אבל אם הוא ביאה ולא הבאה מה אכפת לן בהקדמות הביאה לנשים (רמ״ז).

[2546] היינו כנגד היכלות הטומאה שהם ז״ת ואז הוא קטרוג אך אם אין הסכמת ג״ר אין מיתה וז״ש ואין פחות מעשר שהוא הסכמת היכל הז׳ ג״כ שכולל ג״ר (רח״ו).

[2547] פי׳ שס״מ נגלה בדרך עם הנשים וז״ש בסמוך ובגין דאשתכח ביניהו באורחא וכו׳ (מ״מ).

[2548] דע שהרמ״בן ז״ל בפי׳ התור׳ כתב וז״ל שאפילו למ״ד לא ירד מבול לארץ ישראל אפ״ה המים נכנסו לה מן הצדדים ולכך כתיב ויכוסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים ואפילו דא״י וכתב עליו הרב יפה

אלא כיון שהמשחית ירד לעולם מי שאינו סוגר את עצמו ונמצא לפניו בגלוי מתחיב בנפשו שהוא הרג את עצמו מנין לנו מלוט שכתוב המלט על נפשך אל תביט אחריך למה אל תביט אחריך משום שהמשחית הולך אחר כתפו ואם מחזיר ראשו ומתבונן בו פנים בפנים יכול להזיק לו.	אלא כיון דמחבלא נחת לעלמא מאן דלא סגיר גרמיה ואשתכח קמיה באתגלייא אתחייב בנפשיה דאיהו קטיל גרמיה מנא לן מלוט דכתיב (בראשית יט י) המלט על נפשך אל תביט אחריך מאי טעמא אל תביט אחריך בגין דמחבלא אזיל בתר כתפוי ואי אהדר רישיה ואסתכל ביה אנפין באנפין יכיל לנזקא ליה[2549]
ועל זה כתוב ויסגר ה׳ בעדו שלא יתראה לפני המשחית ולא ישלט עליו מלאך המות ועד שהיו טמונים מתו שלשה עשר אנשים בעיר אמר רבי שמעון ברוך הרחמן שלא הסתכל בדיוקניכם מלאך המות.	ועל דא כתיב (שם ז טז) ויסגור יהו״ה בעדו דלא יתחזי קמי מחבלא ולא ישלוט עליה מלאך המות ועד דהוו טמירין מיתו תליסר גוברין במתא אמר רבי שמעון בריך רחמנא דלא אסתכל בדיוקנייכו מלאך המות
ויקהל משה וגו׳ החזיר להם כמקדם מעשה המשכן אמר רבי חייא הכל כמו שנתבאר ומעשה המשכן לא נעשה כי אם מישראל לבדם ולא מאותם ערב רב משום שאותם ערב רב משכו את מלאך המות לרדת לעולם כיון שהסתכל בו משה זרק החוצה את אותם ערב רב וכנס את	ויקהל משה וגו׳[2550] אהדר לון[2551] כמלקדמין עובדא דמשכנא אמר רבי חייא כלא כמה דאתמר[2552] ועובדא דמשכנא לא אתעביד[2553] אלא מישראל בלחודייהו ולא מאינון ערב רב בגין דאינון ערב רב אמשיכו ליה[2554] למלאך המות לנחתא לעלמא כיון דאסתכל משה ביה אשדי[2555] לאינון ערב רב לבר וכניש לון

ז״ל ואישתמטתי׳ להרב סוגייא פ׳ פרת חטאת שאמר שם לרבי יוחנן דס״ל שלא ירד מבול לא״י מהבלא מתו ש״מ שלא היה בה מים אפילו מהצדדים ע״ש באורך ולשון זה של הזוהר מוכח כדברי הרב יפה (מ״מ).

[2549] בכל אדם רשומים העוונות על מצחו, ויש להם רשות למזיקים, הרואים העוונות על מצחו של אדם, לכן צוה המלאך ללוט ולאשתו ולבנותיו ״אל תביט אחריך״ (בראשית יט יז), שיש להם רשות להזיק, וכן אירע לאשתו של לוט שהביטה מאחוריה, וראה העוונות על מצחה, והעניש אותה (עמק המלך שט״ז פמ״ד).

[2550] קצה ע״א (הערת הזהר).

[2551] סברתו שמעשה המשכן שנצטווה בפרשת תרומה היה קודם שנעשה מעשה העגל, ועכשיו בפרשתנו שהיה אחר שירד בפעם האחרונה מן ההר ואז חזר לצוותם כבתחילה, וכדקיימא לן מזהירים קודם המעשה ובשעת מעשה (רמ״ז).

[2552] ירצה הכל אמת מה שנאמר על פ׳ זה, בין מ״ש לעיל קצה ע״א דבעא קב״ה למעבד עובדא דמשכנא מכל סטרין במוחא וקליפה וכו׳, ועיין מה שכתבתי עליו, ובין הנזכר למעלה קצו ע״ב, שמפני העגל חזרה מיתה לעולם ושנתערבה עם הנשים ולכן משה כניש לכל גוברין לחודייהו. ובזה יכון הכל מה שחזר וצוה על מעשה המשכן בשעת מעשה, וגם שנתפרשו בני ישראל לעשותו לאפוקי הערב רב, וגם מ״ש בפי׳ שמשה הקהילם שהיה יכול לומר ויאמר משה אל כל עדת, אלא שהכוונה בעצם וראשונה היתה האנשים מן הנשים, והם עשו כך כמש״ה (לה כב) ויבאו האנשים על הנשים, וכנז״ל (רמ״ז).

[2553] ר״ל שלא מבעיא שבנדבת הזהב ושאר הדברים לא נצטרפו ערב רב, אלא אפילו במלאכת המשכן וכל מעשהו לא נתעסקו כלל ואעפ״י שהיו בהם חכמים, ולכן אמר מאינון ערב רב, פי׳ שכבר נודע טבעם וחכמתם וכנז״ל קצא ע״א שהיו חכמים גדולים, ואפילו הכי כתוב (לה י) וכל חכם לב בכם, בכם דווקא ולא ערב רב (רמ״ז).

[2554] הענין הוא כי כוונת החרשין שלהם בעגל היתה לחזק כח זעיר דקליפה שהוא ממש נגדיי למקור משה רבינו ע״ה שהוא זעיר הקדוש שבו סוד החיים והטוב, ואלו הרשעים רצו לסתור בניינו ולכן המשיכו מלאך המות, שהוא מושרש בזעיר דקליפה והמשיכו לו כח מלמעלה למטה, ולכן כיון דאסתכל משה ביה, שהוא מנגדו (רמ״ז).

[2555] שערב רב היו אז מעורבים עם ישראל, והבדיל אוכל מתוך פסולת כדי שלא יהיה מונע אל השכינה מלשרות עליהם, ועל כן פתח רבי שמעון מי עלה שמים וגו׳, שסודו בזעיר דקדושה שבו נכללו ד׳ יסודות עליונים וכמ״ש לקמן בעבר הדף, והכא איהו רזא דרתיכא עלאה ארבע סטרין דעלמא דאינון יסודי קדמאי דכלא, ועניינם שמים יסוד האש רוח ומים וארץ, ואם תעמיק תמצא שהוא בסדר נקודות ההוי״ה, כי השבא הוא בגבורה והוא האש, וחולם רוח ת״ת, וקמץ חסד וכנזכר בזוהר (ויקרא ה יב, במדבר ה כו) וקמץ

ישראל לבדם זהו שכתוב ויקהל משה וגו׳.	לישראל בלחודייהו הדא הוא דכתיב (&) ויקהל משה וגו׳
רבי שמעון פתח (משלי ה) מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע. רבי שמעון פתח (משלי ל ד) מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו[2556] כי תדע האי קרא הא אוקימנא וכמה סמכין אית ביה וכלא בקודשא בריך הוא אתמר דאיהו כלא[2557] ואתמר מה שמו ומה שם בנו כי תדע דא קודשא בריך הוא מה שמו יהו״ה[2558] ומה שם בנו ישראל[2559] דכתיב (שמות ד כב) בני בכרי ישראל והא אוקימנא מי עלה שמים הא אוקמוה דא משה דכתיב (שם כד יב) ואל משה אמר עלה אל יהו״ה אל הר סיני ואל ההר וכתוב (מלכים ב ב) ויעל אליהו בסערה השמים וכי איך יכל אליהו לעלות לשמים והרי כל השמים לא יכולים לסבל אפילו גרעין של חרדל מגוף העולם הזה ואתה אומר ויעל אליהו בסערה השמים.	רבי שמעון פתח (משלי ה) מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע פסוק זה הרי בארנו וכמה עמודים יש בו והכל נאמר על הקדוש ברוך הוא שהוא הכל ונאמר מה שמו ומה שם בנו כי תדע זה הקדוש ברוך הוא מה שמו יהו״ה ומה שם בנו ישראל שכתוב בני בכורי ישראל והרי בארנו מי עלה שמים הרי פרשוהו זה משה שכתוב (שם כד) ואל משה אמר עלה את ה׳.
דבר אחר מי עלה שמים זה אליהו שכתוב בו (מלכים ב ב) ויעל אליהו בסערה השמים וכי איך יכל אליהו לעלות לשמים והרי כל השמים לא יכולים לסבל אפילו גרעין של חרדל מגוף העולם הזה ואתה אומר ויעל אליהו בסערה השמים.	דבר אחר מי עלה שמים דא אליהו דכתיב ביה (מ״ב ב יא) ויעל אליהו בסערה השמים וכי היך יכיל אליהו לסלקא לשמים והא כלהו שמים לא יכלין למסבל אפילו גרעינא כחרדל מגופא דהאי עלמא ואת אמרת ויעל אליהו בסערה השמים
אלא כמו שנאמר וירד ה׳ על הר סיני וכתוב (שם כב) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וכי הקדוש ברוך הוא שהיה בהר סיני וכתוב ומראה כבוד ה׳ כאש אכלת בראש ההר איך יכל משה לעלות אליו אלא כתוב במשה ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר שנכנס לתוך הענן כמי שמתלבש בלבוש כך גם התלבש בענן ונכנס לתוכו ובענן נקרב לאש ויכל לקרב אף כך אליהו שכתוב ויעל אליהו בסערה השמים שנכנס באותה סערה והתלבש באותה סערה ועלה למעלה.	אלא כמה דאת אמר (שמות יט ב) וירד יהו״ה על הר סיני וכתיב (שם כד יח) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וכי קודשא בריך הוא דהוה בטורא דסיני וכתיב (שם יז) ומראה כבוד יהו״ה כאש אוכלת בראש ההר איך יכיל משה לסלקא לגביה אלא במשה כתיב (&) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר דעאל גו עננא[2560] כמאן דאתלבש בלבושא הכי נמי אתלבש בעננא ועאל בגויה ובעננא אתקריב לגבי אשא ויכיל למקרב אוף הכי אליהו דכתיב (&) ויעל אליהו בסערה השמים דעאל בההיא סערה[2561] ואתלבש ביה בההיא סערה וסליק לעילא
וסוד מצאנו בספרו של אדם הראשון שאמר באותן תולדות העולם שתהיה רוח אחת שתרד לעולם לארץ ותתלבש בגוף	ורזא אשכחנא בספרא דאדם קדמאה[2562] דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא חדא יהא

הכהן, והארץ אין לה נקודה היא ה׳ אחרונה. ולכן אמר וכלא בקודשא בריך הוא, הוא זעיר, ועיין פרשת יתרו עט ע״ב כי שם כתוב (משלי ל ד) מה שמו, חכמה, ומה שם בנו, ת״ת (רמ״ז).

[2556] עט ע״ב (הערת הזהר).

[2557] פי׳ אבא (מ״מ).

[2558] פי׳ זעיר (מ״מ).

[2559] פי׳ היינו סוד החשמל ועיין בפ׳ משפטים דף צ״ט ע״א (מ״מ).

[2560] פי׳ שהפשיט גופו החומרי ונתלבש בלבוש סערה כדי שבאמצעות סערה יכול לעלות לשמים וז״ש בסמוך ואשתלל מגופי׳ ואשתאר בסערה (מ״מ).

[2561] באליהו הנה נשאר גופו בסערה ואתפשט רוחיה מן גופיה, וכמ״ש בזוה״ק (ויגש רט ע״א) ע״ש, וגופו נשאר בסערה, וכשיורד בעוה״ז הנה חוזר ומתלבש בההוא גופא (דע״ה ח״א נג ע״ב).

ושמו אליהו ובאותו גוף יסתלק וישלל מגופו וישאר בסערה וגוף של אור אחר יזדמן לו להיות בתוך המלאכים וכשירד יתלבש באותו גוף שישאר באותו העולם ובאותו גוף יתראה למטה ובגוף אחר יתראה למעלה וזהו סוד של מי עלה שמים וירד לא היה אדם שעלה לשמים רוחו וירד אחר כך למטה פרט לאליהו שהוא עלה למעלה וירד למטה.	דיחות לעלמא בארעא ויתלבש בגופא ואליהו שמיה[2563] ובההוא גופא יסתלק ואשתליל מגופיה[2564] וישתאר בסערה וגופא דנהורא אחרא[2565] יזדמן ליה למהוי גו מלאכי וכד יחות יתלבש בההוא גופא דישתאר בההוא עלמא[2566] ובההוא גופא יתחזי לתתא ובגופא אחרא יתחזי לעילא ודא איהו רזא דמי עלה שמים וירד לא הוה בר נש דסליק לשמיא רוחא דיליה ונחית לבתר לתתא בר אליהו דאיהו סליק לעילא[2567] ונחית לתתא[2568]
דבר אחר מי עלה שמים זה אליהו וירד זה יונה שהוריד אותו הדג לתוך התהומות לעמקי הים יונה בא מכחו של אליהו אליהו עלה ויונה ירד זה שאל נפשו למות וזה שאל נפשו למות ולכן נקרא בן אמתי וכתוב (מלכים־א יז) ודבר ה׳ בפיך אמת.	דבר אחר מי עלה שמים דא אליהו וירד דא יונה דנחת ליה נונא גו תהומי לעמקי ימא יונה מחילא דאליהו קא אתא[2569] אליהו סליק יונה נחית דא שאיל נפשיה למימת ודא שאיל נפשיה למימת ובגין כך אקרי בן אמתי וכתיב (מ״א יז כ) ודבר יהו״ה בפיך אמת
מי צרר מים זה אליהו שצרר את צרור המים בעולם ולא ירדו טל ומטר משמים בשמלה זה אליהו שהיה (מכה באדרתו) מביא	מי צרר מים דא אליהו דצריר צרורא דמיא בעלמא ולא נחתו טלא ומטרא דשמיא בשמלה דא אליהו דהוה (נ״א מחי
	קצז/ב
אדרתו לעשות נסים מי אסף רוח בחפניו זה אליהו שהחזיר רוחו של אדם לתוך מעיו (אסף כמו שנאמר ואסף המצרע).	באדרתיה) מייתי אדרתיה למעבד נסין מי אסף רוח בחפניו דא אליהו דאהדר רוחא דבר נש לגו מעוי (אסף כמה דאתמר (מ״ב ה יא) ואסף המצורע)
מי הקים כל אפסי ארץ זה אליהו שלאחר שצרר מים ונשבע על (המטר) השמים אחר כך חזר בתפלתו והקים כל העולם והוריד מטר ונתן מזון לכל מה שמו זה אליהו ומה שם בנו זה אליהו מה שמו כשעלה למעלה אליהו ומה שם בנו כשירד למטה ונעשה שליח לעשות נסים	מי הקים כל אפסי ארץ דא אליהו דלבתר דצרר מים ואומי על (ס״א מטרא) שמיא לבתר אהדר בצלותיה ואוקים כל עלמא ונחית מטרא ואתיהיב מזונא לכלא מה שמו דא אליהו ומה שם בנו דא אליהו מה שמו כד סליק לעילא אליהו ומה שם בנו[2570] כד נחית לתתא ואתעביד שליחא למעבד נסין אליהו שמיה

[2563] עי׳ בהגר״א בהיכלות פקודי היכל ו׳ בספר יהל אור דף ל ע״ד ובפרדס שער היכלות פרק יד, ועי׳ עוד בפרשת אחרי מות סח סע״א ורע״ב ובזו״ח רות כא ע״א ועי׳ עוד פרשת בראשית מו ע״ב ופרשת ויגש רט ע״א (לש״ו).

[2564] ויתכלל גופיה ההוא דאתלבש וישתאר כו׳ כן הוא בפרדס שער ההיכלות פרק יג (לש״ו).

[2565] פי׳ הוא חלוקא דרבנן נמצא שג׳ לבושים היו לו גוף החומר א׳ ואח״כ הפשיטו ונתלבש בסערה כדי שיוכל לעלות לשמים. שלישי הוא מלבוש העיקרי שהוא חלוקא דרבנן (מ״מ).

[2566] פי׳ גוף החומרי הניח רוחא דבר נש ולפי זה בחפניו היינו בתפילה שנשא כפיו לשמים (מ״מ).

[2567] פי׳ נשמה שהיתה בו מגד (מ״מ).

[2568] פי׳ נשמת בנימין שהית׳ בו שהיא יורדת לעשות נס לצדיקים (מ״מ). א״נ כד סליק קאי ג״כ על בנימן ונקרא שמו. וכד נחית שמתחלק לכמה ניצוצות נק׳ בנו (מ״מ).

[2569] עי׳ פדר״א פרק לג ובשוחר טוב סוף מזמור כו ובשער הגלגולים לד סע״ב (לש״ו). עי׳ דע״ה ח״ב ס ע״ב.

[2570] הענין כי המלאך אינו איש שלם אלא חלק איש, כאלו תאמר כאשר יתקבצו כל ששים רבוא מלאכי השרת יעשו צורה שלימה, והקב״ה לא ברא שהמלאכים יהיו פרים ורבים אלא האצילם הספירות כולם יחד אדם והיינו אדם דאצילות וברא הכסא בה נכללו כמה עולמות כדאיתא בפרקי מרכבה, והכל אדם אחד והיינו אדם דבריאה, וכן יצר המלאכים כולם לאין תכלים למספרם וכולם יחד אדם דיצירה, ועשה העולם

אליהו שמו.	
דבר אחר מי עלה שמים זה הקדוש ברוך הוא כמו שבארנו וסוד הדבר מ״י והרי בארנו וכאן הוא סוד המרכבה העליונה ארבעה צדדי העולם שהם יסודות ראשונים של הכל וכולם תלויים באותו מקום עליון שנקרא מ״י כמו שנתבאר.	דבר אחר מי עלה שמים דא קודשא בריך הוא[2571] כמה דאוקימנא ורזא דמלה מ״י והא אוקימנא והכא איהו רזא דרתיכא עלאה[2572] ארבע סטרין דעלמא דאינון יסודי קדמאי דכלא וכלהו תליין בההוא אתר עלאה[2573] דאקרי מ״י כמה דאתמר
בא וראה כשעמדה שעת רצון לפני הקדוש ברוך הוא ליחד המרכבה העליונה (במרכבה התחתונה) להיות הכל אחד אז יצא קול מאותו מקום עליון קדוש שנקרא שמים וכנס את כל אותם קדושים שלמטה וכל אותם גדולים קדושים ומחנות העליונים להיות כולם מזמנים כאחד זהו שכתוב ויקהל משה זה סוד של שמים את כל עדת בני ישראל אלה הם שנים עשר מחנות עליונים קדושים.	תא חזי כד קיימא שעתא דרעותא קמי קודשא בריך הוא ליחדא רתיכא עלאה (ס״א ברתיכא תתאה) למהוי כלא חד[2574] כדין קלא[2575] נפיק מההוא אתר עלאה קדישא דאקרי שמים[2576] וכניש כל אלין קדישין דלתתא וכל אינון רברבן קדישין ומשריין עלאין למהוי כלהו זמינין כחדא הדא הוא דכתיב (&) ויקהל משה דא רזא דשמים את כל עדת בני ישראל אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין[2577]
ויאמר אלהם ומה אמר זה הדבר וגו׳ קחו מאתכם תרומה התתקנו כלכם להעלות עליכם ולטל עליכם כבוד הכסא הקדוש לעלות למעלה.	ויאמר אליהם ומאי קאמר זה הדבר וגו׳ קחו מאתכם תרומה אתתקנו כלכון לסלקא עלייכו ולמיטל עלייכו יקרא דכרסייא קדישא[2578] לסלקא לעילא[2579]
הפרידו מכם אותם נכבדים אותם גדולים עליונים להעלות את אותה תרומה סוד הכסא הקדוש להתחבר באבות (בבעלה) שהרי המלכה אינה ראויה לבא	אפרישו מנייכו אינון יקרין אינון רברבין עלאין[2580] לסלקא להההיא תרומה רזא דכרסייא קדישא לאתחברא באבהן (נ״א בבעלה) דהא

הזה והגלגלים וכל מעשה בראית ונק׳ אדם אחד והיינו אדם דעשיה והאדם הזה יש בו דקות ורוחניות כולם, ועל זה נאמר אדם בצלמינו כדמותינו, בו אצילות כולם יחד בו בריאה כולם יחד, בו יצירה כולה יחד, בו עשיה כולה יחד והנה המלאך חלק א׳ מפרקי אדם דיצירה, ורבע(י) אדם הוא מיכאל, ורבע(י) אדם הוא גבריאל בכל כחות אשר תחת ידו לאין תכלית, ואדם למטה אדם שלם לזה יש בו כח לתת ביסודות כל כח שירצה כמו מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וכן שמש בגבעון דום וכו׳, וכן כל ניסי אלישע ואליהו ומרע״ה וכל הצדיקים, מהו שאין כן במלאכים אלא יפעלו בפעולה ההיא הנשפעת אליהם, ואם יפעלו פעולה שניה ישתנה שמם מפני שיצטרכו לחזור לקבל, וכפי קבלתם כך פעולתם, כך שמם, מפני שהשם נוטה כפי הקבלה שמקבל מאור עליון לפעול למטה, ולזה אין מלאך א׳ עושה ב׳ שליחיות, מפני שיצטרך לעלות אל מדורו ולקבל שפע שני לפעול, ולפעמים לא יתייחס הפעולה ההיא אל האבר ההוא ואל המלאך ההוא לא יכול לפעול, כי לא יקבל מלאך א׳ כל השמות אלא כפי מה שהוא צדו וכחו ומדת מציאותו וכו׳ (אור יקר).

[2571] פי׳ זעיר שעלה לבינה הנקרא מי וז״ש וכלהו תליין דהיינו חג״תם (מ״מ).

[2572] כג ע״ב (הערת הזהר).

[2573] פי׳ חג״תם הנזכר (מ״מ).

[2574] פי׳ לזווג ז״ון יחד שהם חג״תם הנזכר (מ״מ).

[2575] פי׳ בינה רומזת לזעיר שרצונה לעשות זווג ז״ון יחד ואז זעיר אומר קחו מאתכם וכו׳ והוא משה שהוא זעיר (מ״מ).

[2576] פי׳ זעיר (מ״מ).

[2577] י״ב נושא הכסא (רח״ו). ר״ל דהן בני ישראל, י״ב שבטים בני ישראל דלעילא (בהגר״א על תיקו״ז צה ע״ב).

[2578] פי׳ מלכות שהיא כסא עליהם (מ״מ).

[2579] פי׳ ליחדה עם בעלה וז״ש תחלה כד קיימא שעתא דרעותא קמי קב״ה לייחדא רתיכא עילאה שהם חג״תם שהכוונה היא לייחד מ׳ עם בעלה (מ״מ).

[2580] כי אע״פ שיש כמה שרים תחיהם עכ״ז הם הנושאים ולא אחרים (רח״ו).

לבעלה אלא באותן בתולות עלמותיה שיבאו עמה ומנהיגות אותה עד שמגיעה לבעלה כמו שנאמר בתולות אחריה רעותיה וגו׳ וכל כך למה כדי לבא להתחבר עם בעלה.	מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה אלא באינון בתולתן עולמתהא[2581] דייתון עמה[2582] ומדברן לה עד דמטת לבעלה כמה דאת אמר (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה[2583] וגו׳ וכל כך למה למיתי לאתחברא בבעלה
כל נדיב לבו אלו אותם ארבעה מחנות עליונים שבכללם כלולים כל אותם שאר המחנות ואלה הם שיוצאים באבות העליונים שנקראים נדיבים כמו שבארוה שכתוב כרוה נדיבי העם אלו האבות.	כל נדיב לבו אלין אינון ארבע משריין עלאין[2584] דבכללא דלהון כלילן כל אינון שאר משריין[2585] ואלין אינון דנפקן באבהן עלאין דאקרון נדיבים כמה דאוקמוה[2586] דכתיב (במדבר כא יח) כרוה נדיבי עם אלין אבהן
יביאה לא כתוב יביאוה אלא יביאה ליחד הכל כאחד וכן לא כתוב יביא אלא יביאה להעלותה לבעלה בכבוד כמו שצריך את תרומת ה׳ את לרבות כל אותם המחנות העליונים האחרים לחבר הכל כאחד והם שנים עשר בכלל אחד זהב וכסף ונחשת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים אלו הם שנים עשר מחנות עליונים שכלם כלולים כאחד בכלל של ארבעה שנקראו חיות הקדש כמו שנתבאר.	יביאה יביאוה לא כתיב (&) אלא יביאה[2587] ליחדא כלא כחדא וכן יביא לא כתיב (&) אלא יביאה לסלקא לה לגבי בעלה ביקרא כמה דאצטריך את תרומת יהו״ה את לאסגאה כל אינון משריין עלאין אחרנין[2588] לאתחברא כלא כחדא ואינון תריסר בכללא חדא זהב וכסף ונחושת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילים מאדמים וערת תחשים ועצי שטים ושמן למאר ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים אלין אינון תריסר משריין עלאין דכלילן כלהו כחדא בכללא דארבע[2589] דאקרון חיות הקדש כמה דאתמר
וכל אלה עולים לכסא הקדוש להעלותו למעלה להתחבר עם בעלה כדי להיות הכל אחד וכדי שימצא עמה בכבוד עליון ואז	וכלהו אלין סלקין לכרסייא[2590] קדישא[2591] לאעלא[2592] לה לעילא לאתחברא בבעלה[2593] בגין למהוי כלא חד[2594] בגין דישתכח עמה

[2581] עי׳ לעיל קפט ע״ב (לש״ו). פי׳ י״ב הנזכר (מ״מ).
[2582] והיא משלמת לי״ג (בהגר״א על תיקו״ז צה ע״ג).
[2583] כל צבאיה, והם כל ההיכלות שבבריאה שהם בתולות אחריה רעותיה (כמ״ש בזוה״ק ח״ב קה ע״ב, קיב רע״ב, קפט ע״ב, קצז ע״ב) (דע״ה ח״ב קכא ע״ב).
[2584] ארגמ״ן (רח״ו). ושיעיר הכתוב ויקהל משה שהוא זעיר את כל עדת בני ישראל שהם י״ב נושאי הכסא ויאמר אליהם קחו מאתכם תרומ׳ שהיא מ׳ שאע״פי שיש כמה משריין תחתיהם י״ב הם העיקר ומש״ה כל נדיב לב ר״ל בי״ב עצמם ארבעה הם העיקר שהם ארג״מן שנקראים נדיבים כמו חג״ת שנקראים נדיבים (מ״מ).
[2585] פי׳ הם שארית הי״ב שנכללים עם ארג״מן (מ״מ).
[2586] ויקרא יט ע״ב כז ע״א קנ ע״א (הערת הזהר).
[2587] פי׳ לשון יחיד לומר שכולם אחדות אחת וכן יביא לא כתיב אלא יביאה. פי׳ ה׳ יתירה לרמוז שמעלים אותה לגבי בעלה מעלה אחר מעלה כדי להתזדווג. וי״מ דמשכתיב יביאה דרשינן לשון ביאה לומר שכוונתינו היא לצורך הזווג שנקרא ביאה (מ״מ).
[2588] פי׳ אע״פי שאמר הכתוב כל נדיב לב שהם ארג״מן לא יעלה על דעתך ששארית הי״ב אינם נכללים עמהם לכן אמר קרא את לרבות שארית הי״ב שנכללים בד׳ שהם ארג״מן וז״ש בסמוך אלין תריסר משריין עילאין דכלילן כולהו בחדא (מ״מ).
[2589] כי מיכאל כלול מג׳ וכן כולם (רח״ו).
[2590] מלכות (רח״ו).
[2591] בבריאה (רח״ו).
[2592] לאצילות (רח״ו).
[2593] יחוד (רח״ו).
[2594] זווג (רח״ו).

יושב המלך העליון על הכסא הקדוש ומתחברת אשה עם בעלה להיות הכל אחד ואז היא שמחת הכל.	ביקרא עלאה[2595] כדין יתיב מלכא עלאה[2596] על כורסייא קדישא[2597] ואתחברא אתתא בבעלה למהוי כלא חד[2598] וכדין איהו חדוותא דכלא[2599]
בא וראה כאן מתחיל למנות זהב בראשונה ואחר כך כסף משום שהחשבון הזה מלמטה אבל כשבא למנות מחשבון המרכבה העליונה מתחיל למנות מימין בראשונה ואחר כך משמאל מנין לנו שכתוב לי הכסף ולי הזהב כסף בתחלה ואחר כך הזהב ובמרכבה שלמטה מתחילים משמאל ואחר כך מימין שכתוב זהב וכסף ונחשת זהב בתחלה ואחר כך כסף.	תא חזי הכא שארי לממני[2600] זהב בקדמיתא[2601] וכסף לבתר בגין דהאי חשבנא מתתא אבל כד אתי לממני מחושבנא דרתיכא דלעילא שארי לממני מימינא בקדמיתא ולבתר מן שמאלא מנלן דכתיב (חגי ב ח) לי הכסף ולי הזהב כסף בקדמיתא ולבתר הזהב וברתיכא דלתתא שארו משמאלא ולבתר מימינא דכתיב (&) זהב וכסף[2602] ונחשת זהב בקדמיתא ולבתר כסף
וכל אותן מרכבות נקראות נדיב לב כל לכלל את כל שאר המרכבות לב מה זה לב היינו סוד הכתוב (משלי טו) וטוב לב משתה תמיד וזהו הלב של הכל וזהו הכסא הקדוש ועל זה נקראים	וכל אינון רתיכין אקרון נדיב לב כל לאכללא כל שאר רתיכין[2603] לב מאי לב היינו רזא דכתיב (משלי טו טו) וטוב לב משתה תמיד ודא איהו לבא[2604] דכלא ודא כרסייא קדישא ועל דא אקרון
	קצח/א
לב כל נדיב לב כמו שבארנו שארבעת המחנות הללו הכלל של כולם נקראים בסוד אחד נדיב לב תרומת ה׳ זה הכסא הקדוש ומשום שהרימו אותה למעלה ומעלים אותה למעלה נקראת תרומת ה׳.	לב כל נדיב לב כמה דאוקימנא דארבע משריין אלין כללא דכלהו אקרון ברזא חדא נדיב לב תרומת יהו״ה דא כרסייא קדישא ובגין דארימו לה לעילא[2605] וסלקין לה לעילא[2606] אקרי תרומת יהו״ה[2607]
ועל זה כשראה יחזקאל סוד החיות שהיו עולות לא ראה מה זה שעולות משום שהיא עולה למלך העליון בסתר ובטמירות בכבוד עליון.	ועל דא כד חמא יחזקאל רזא דחיות דהוו סלקין לא חמא מהו דסלקין בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו[2608] בטמירא ביקרא עלאה
וכל חכם לב בכם אלה הם ששים מקורות שמשקים את העולם ומהם הוא	וכל חכם לב בכם אלין אינון שתין מקורין[2609] דאשקייא עלמא ומנהון אתשקי

[2595] סוד הטיפה הנק׳ יקר שקיבל גם הוא מלמעלה (רח״ו).
[2596] ז״א (מ״מ).
[2597] מלכות (מ״מ).
[2598] יאהדונה״י (רח״ו).
[2599] גם באריך (רח״ו).
[2600] פי׳ במלכות שהיא המשכן (מ״מ).
[2601] פי׳ לפי שהחסדים מתפשטים תחלה בזעיר ואח״כ הגבורות (מ״מ).
[2602] זה הפך ממ״ש בפ׳ תרומה והכא חשיב מין עורות לחד ונמצא ג׳ מחלוקות בדבר מ״ש רש״י. ודברי הזוהר דפ׳ תרומה דף קל״ה. ומ״ש הכא. ועיין מ״ש שם בתרומה דף קל״ה וקמ״ח ע״א אמר כל הני י״ג אינון כפי׳ רש״י ז״ל והכא חשיב י״ד מינים (מ״מ).
[2603] פי׳ כל המחנות שתחת הי״ב שכולם נכללים עמהם (מ״מ).
[2604] מלכות יוצאה כנגד הלב (רח״ו).
[2605] בבריאה (רח״ו).
[2606] באצילות (רח״ו).
[2607] אשת המלך (רח״ו).
[2608] כנגד חב״ד (רח״ו).
[2609] ו״ק דז״א (רח״ו).

משקה יבאו למה יבאו אלא שיבאו לקחת מעם גנזי החיים יבאו ואחר כך ויעשו מה שהקדוש ברוך הוא צוה אותם להנות את העולם.	יבאו אמאי יבאו אלא דייתון למנקט מעם גנזא[2610] דחיין יבאו ולבתר ויעשו מה דקודשא בריך הוא פקיד לון לאהנאה עלמא[2611]
קחו מאתכם תרומה לה׳ רבי יהודה פתח הלוא פרס לרעב לחמך וגו׳ בא וראה אשרי חלקו של אדם כשעני פוגש אותו שאותו העני הוא דורון של הקדוש ברוך הוא ששלח אליו מי שמקבל את אותו דורון בסבר פנים אשרי חלקו.	קחו מאתכם תרומה ליהו״ה רבי יהודה פתח (ישעיה נח ז) הלא פרוס לרעב לחמך וגו׳ תא חזי זכאה חולקיה[2612] דבר נש כד מסכנא אערע לגביה[2613] דההוא מסכנא דורונא דקודשא בריך הוא הוי דשדר ליה[2614] מאן דמקבל ליה[2615] להההוא דורונא בסבר אנפין זכאה חולקיה
בא וראה מי שחס על העני ומשיב את נפשו הקדוש ברוך הוא מעלה עליו כאלו הוא ברא את נפשו ועל כן אברהם שהיה חס על כל בני העולם העלה עליו הקדוש ברוך הוא כאלו הוא ברא אותם שכתוב (בראשית יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן.	תא חזי מאן דחייס[2616] למסכנא ואתיב ליה נפשיה[2617] קודשא בריך הוא סליק עליה כאילו הוא ברא לנפשיה ועל דא אברהם דהוה חייס לכל בני עלמא סליק עליה קודשא בריך הוא כאילו הוא ברא לון דכתיב (בראשית יב ה) ואת הנפש אשר עשו בחרן
ואף על גב שהרי בארנו הלוא פרס מה זה פרס לפרס לו מפה בלחם ומזון לאכול דבר אחר הלוא פרס כמו שנאמר פרס	ואף על גב דהא אוקימנא[2618] הלא פרוס מאי פרוס למפרס[2619] ליה מפה בנהמא ומזונא למיכל[2620] דבר אחר הלא פרוס כמה דאת

[2610] יסוד הבינה (רח״ו).

[2611] מלכות (רח״ו). ושיעור הכתוב וכל חכם לב בכם שהם ו״ק דזעיר המשפיעים למ׳ הנקרא לב יבואו דהיינו יקבלו הארה מיסוד דאימא ולבתר ויעשו יתקנו המ׳ ואע״ג דהא אוקימנא פי׳ שאז״ל ואת הנפש הם הגרים שהיה מגייר אבל רבי יהודה מפר׳ ואת הנפש הם העניים שהיה מחזיר נפשם במזונות שנותן להם וכאלו ברא אותם (מ״מ).

[2612] **הנה** היה נראה שהרודף אחר העני היה חשוב מאד יותר מהן הכל, לזה אמר שיותר חשוב הוא (אור יקר).

[2613] מפני שכשהוא צריך לרדוף אחריו אין נראה שיהיו מן השמים חפים במצותו אלא שהוא רודף אחר המצוה ומשיג, אמנם שהקדוש ברוך הוא מזמין לו העני, אז נראה שהקדוש ברוך הוא משגר לו דורון (אור יקר).

[2614] והנה העני הזה שהוא בא מאליו ולא רדף אחריו, אפשר שלא יסביר לו פנים כיון שלא בעת התעוררותו אל המצוה נמצא אליו (אור יקר).

[2615] מפני שאין הענין מגיע עתה לעני בלבד, אלא גם הוא מגיע למשלח הדורון, וטרפו לו באפו, או קבלוהו בפנים עצבות, זה ודאי נוגע בכבוד המשלח (אור יקר).

[2616] והנה אחר שהקדוש ברוך הוא מביא לידו אותו נפש שהוא ברא והולך להפסד בריאתו, והוא מרחם עליו (אור יקר).

[2617] והעמידו, קיום זה מעלה עליו הכתוב כאלו בראו, והבריאה עיקרה שיהיה בפנים מאירות, ואם זה אינו מאיר פניו אל העני, פניו העצבות פוגמות בריאת הנפש הזאת שנבראת בפנים זעומות ואינה בריאה שלימה, ועתה אני אפשר הענין, שהעני מרכבתו במלכות בסוד פגם הלבנה וחסרונה ועניותה, ואין ספק שלבנה גרמה לו שנולד במיעוט כדפירשו, והעשיר הוא במדרגת התפארת, והחונן על העני מורה על השפעת התפארת במלכות ואלו הן סתמן של דברים, האמנם בהשתתף שם הרצון וסבר פנים יפות, יסתלק האד הזה יותר, שהוא משת באותה האכילה ובאותו השפע שהפשיע התפארת לעני מלכות, הכתר שהוא הרצון והארת הפנים, הם מחכמה אל הבינה, ולזה נמצא שאינו במדרגת התפארת למלכות לבד שאין אצילותה ממנו, אלא גם למעלה בשרשים העליונים מקום אצילות המלכות, ולזה ראוי להעלות עליו כאלו בראו דהיינו שהוא שתף כאן מקום אצילות המלכות הנקראת נפש ענ״י, וזהו שאמר **״מאן דחייס למסכנא ואתיב״** וכו׳, דהיינו שעל ידי שרחם עליו נתעורר לבבו להשיב נפשו בסבר פנים יפות

[2618] בגרים ופליג אהא דהכא (אור יקר).

[2619] אינו להשיג המעלה הזאת בתת לו פרוסה, שאין נפש מתיישבת בפרוסה לבד, אלא פריס היינו למפרס ליה מפה, ולחמך אינו לחם לבד אלא מאכלך כל מיני מאכל סעודה שלימה למשיב נפש (אור יקר).

[2620] ואז ישיג המעלה, ועדין לא נזכר בכתוב סבר פנים יפות אלא דווקא (בשבת) [השבת] נפש, לענין סבר פנים יפות אמר האחד (אור יקר).

פריסת וגו׳ שצריך לפרס פרוסות לחם לפניו כדי שלא יתביש ויפרס לפניו בעין טובה לחמך לא כתוב לחם אלא לחמך אותו שהוא שלך מממונך ולא של גזל ולא של עשק ולא של גנבה שאם כך זו אינה זכות אלא אוי לו שבא להזכיר את חטאיו כמו כן קחו מאתכם תרומה להרים ממה שהוא שלכם ולא מעשק ולא מגזל ולא מגנבה וכך פרשוהו.	אמר (דניאל ה כח) פרים פריסת וגו׳ דבעי למפרס פריסין דנהמא קמיה[2621] בגין דלא לכסיף ויפרוס קמיה בעינא טבא לחמך לחם לא כתיב (&) אלא לחמך ההוא דילך ממונך ולא דגזילו ולא דעשק ולא דגנבה דאי הכי לאו זכותא הוא אלא ווי ליה דאתי לאדכרא חובוי[2622] כגוונא דא קחו מאתכם תרומה לארמא ממה דלכון ולא מעשק ולא מגזל ולא מגנבה והא אוקמוה
רבי חייא ורבי יצחק ורבי יוסי היו הולכים בדרך עד שהיו הולכים פגש בהם רבי אבא אמר רבי חייא ודאי שכינה עמנו כשהגיע אליהם אמר רבי אבא כתוב (מלכים־א ב) מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל ואבחר בדוד וגו׳ לבנות בית להיות שמי שם פסוק זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו שכתוב לא בחרתי בעיר ואבחר בדוד מה זה עם זה ואבחר בירושלים היה צריך להיות.	רבי חייא ורבי יצחק ורבי יוסי הוו אזלי בארחא עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא אמר רבי חייא ודאי שכינתא בהדן כד מטא לגבייהו אמר רבי אבא כתיב (מ״א ח טז) מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל ואבחר בדוד וגו׳ לבנות בית להיות שמי שם האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה דכתיב (&) לא בחרתי בעיר ואבחר בדוד מאי האי עם האי ואבחר בירושלם מבעי ליה
אלא כשיש רצון לפני הקדוש ברוך הוא לבנות עיר מסתכל בראשונה באותו הראש שמנהיג את העם של העיר ואחר כך את בני העיר ומביא את העם לשם זהו שכתוב לא בחרתי בעיר עד שהתבוננתי בדוד להיות רועה על ישראל משום שהעיר וכל בני העיר כולם עומדים בזכות הרועה שמנהיג את העם אם הרועה הוא טוב טוב לו טוב לעיר טוב לעם ואם הרועה הוא רע אוי לו אוי לעיר ואוי לעם ועכשיו הסתכל הקדוש ברוך הוא בעולם ועלה ברצונו לבנות אותה והעמיד בראש את דוד זהו שכתוב ואבחר בדוד עבדי (והעמיד בראש הדור את רבי שמעון וחבריו לעמד לפניו).	אלא כד קודשא בריך הוא אית רעותא קמיה למבני קרתא אסתכל בקדמיתא בההוא רישא דנהיג עמא דקרתא ולבתר בני קרתא ואייתי לעמא ביה הדא הוא דכתיב (&) לא בחרתי בעיר עד דאסתכלנא בדוד למהוי רעיא על ישראל בגין דמתא וכל בני מתא כלהו קיימין ברעיא דנהיג לעמא אי רעיא איהו טבא טב ליה טב למתא טב לעמא ואי רעיא איהו בישא ווי ליה ווי למתא ווי לעמא והשתא אסתכל קודשא בריך הוא בעלמא וסליק ברעותיה למבני ליה ואוקים ברישא לדוד הדא הוא דכתיב (&) ואבחר בדוד עבדי (ס״א ואוקים ברישא דדרא לרבי שמעון[2623] וחבריה למיקם קמיה)

[2621] מפני שהעני יתבייש לפרוס לעצמו, ועתה ודאי שהכוונה שיבצע בעין יפה, שאם לא כן טוב שיבצע העני לעצמו, שבושתו גדול בהיות בעל הבית בוצע בפנים זועפים (אור יקר).

[2622] הענין שהגזל וכיוצא הוא צועג חמס על האסד כאומרו כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ וכו׳, והיינו סוד סמאל והקליפה המתלבשת בעבירה ההיא, וצועקים פלוני עשה כך וכך, ולפעמים מעבירים העון שלא יקטרג לפני הקדוש ברוך מפני איזה זכות כשר לאדם זה, ואין העון יכול ליכנס ועומד בחוץ מפני שהחצוני נדחה, וכשהאיש הזה עושה צדקה בגזילה וגנבה, הנה הצדקה והמצוה עושה דרך לעצמו ליכנס, מה עושה סמאל והעבירה העשויה באותו ממון שותק, עד שהוא מתלבש בלבוש מצוה, עד שהוא נכנס באותו הלבוש מסתתר להיכל מלך, כיון שהוא פנימה בהיכל מתחיל צועק פלוני גזלני, פלוני עשה בי עבירה, נמצא ממש המצוה שדמה לעשות היו סבה שהזכירוהו לרעה למזכיר עון, ולזה גם כן בכל איזו נדבת ממון לעבודת שמים צריך לעשות משלו, שאלמלא כן מכניס צלם בהיכל ומזכיר עון חס ושלום (אור יקר).

[2623] לכן פתח רבי אבא בפ׳ לא בחרתי בעיר וכו׳. כדי להודיע שכח רשב״י. ובזוהר מוגה הגיה וכדין אסתכל קב״ה בעלמא וכו׳ ואוקים ברישא לדוד הה״ד ואבחר בדוד עבדי מלתא חדתא וכו׳ עכ״ל. ור״ל שרבי אבא מסיים בענין דוד שהתחיל. ומה שנל״עד הוא מה שכתבנו ואין צריך הג״ה (מ״מ).

דבר חדש שמענו פתח ואמר (תהלים קמו) אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה׳ אלהיו וכי אל יעקב ולא אל אברהם ולא אל יצחק אלא אל יעקב משום שיעקב לא בטח באביו ולא באמו כשברח מלפני אחיו והלך יחידי בלי ממון כמו שנאמר (בראשית לב) כי במקלי עברתי את הירדן הזה והוא בטח בקדוש ברוך הוא שכתוב (שם כח) אם יהיה אלהים עמדי ושמרני וגו׳ והכל שאל מלפני הקדוש ברוך הוא ונתן לו.	מלתא חדתא שמענא פתח ואמר (תהלים קמו ה) אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יהו״ה אלהיו וכי אל יעקב ולא אל אברהם ולא אל יצחק אלא אל יעקב משום שיעקב לא אתרחיץ באבוהי ולא באמיה כד ערק קמי אחוי ואזל יחידאי בלא ממונא כמה דאת אמר (בראשית לב יא) כי במקלי עברתי את הירדן הזה ואיהו אתרחיץ ביה בקודשא בריך הוא דכתיב (שם כח כ) אם יהיה אלהים עמדי ושמרני וגו׳ וכלא שאיל מקמיה דקודשא בריך הוא ויהב ליה
שברו על ה׳ אלהיו שברו ולא אמר תקותו ולא בטחונו אלא שברו אל תקרי שברו אלא שברו שנוח לצדיקים לשבר את עצמם ולהשבר שבר על שבר והכל על ה׳ אלהיו כמו שנאמר כי עליך הרגנו כל	שברו על יהו״ה אלהיו שברו ולא אמר תקותו ולא בטחונו אלא שברו אל תקרי שברו[2624] אלא שברו[2625] דניחא להו לצדיקייא לתברא גרמייהו ולאתברא תבירו על תבירו וכלא על יהו״ה אלהיו כמה דאת אמר (תהלים מד כג) כי עליך הורגנו כל
	קצח/ב
היום כי עליך נשאנו חרפה.	היום (תהלים סט ח) כי עליך נשאנו חרפה[2626]
כמו שיעקב שכתוב וירא יעקב כי יש שבר במצרים שהרי שברון הגלות ראה שהיה לו במצרים ושם חזקו בקדוש ברוך הוא ובני יעקב סבלו את שבר הגלות ולא השתנו מתוך סוד האמונה של אבותיהם ושמו של הקדוש ברוך הוא היה רגיל בגלות בפיהם.	כגוונא דיעקב דכתיב (בראשית מב א) וירא יעקב כי יש שבר במצרים דהא תבירו דגלותא חמא דהוה ליה במצרים ושוי תוקפיה בקודשא בריך הוא ובנוי דיעקב סבלו תבירו דגלותא ולא אשתנו מגו רזא דמהימנותא דאבהתהון ושמא דקודשא בריך הוא הוה בגלותא רגילא בפומייהו
ועל זה כתוב במשה ואמרו לי׳ מה׳ שמו׳ מה׳ משום שהיו מכירים אותו ולא שכחוהו לעולמים וסבלו את שבר הגלות על הקדוש ברוך הוא ולכן זוכים לגאלות ולנסים ולאותות רבים.	ועל דא כתיב (&) במשה (שמות ג יג) ואמרו לי׳ מה׳ שמו׳ מה״[2627] בגין דהוו ידעי ליה ולא אנשו ליה לעלמין וסבלו תבירו דגלותא על קודשא בריך הוא ובגין כך זכי לפורקנין ולנסין ולאתוון סגיאין
ואתם קדושים עליונים שסובלים את שבר הגוף ממקום למקום על הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה שזכאים אתם לעשות לכם נסים ופרקן ושתזכו לחיי העולם הבא הלכו כולם כאחד.	ואתון קדישין עליונין דסבלין תבירו דגופא מאתר לאתר על קודשא בריך הוא על אחת כמה וכמה דזכאין אתון למעבד לכו נסין ופורקנין ותזכון לחיי עלמא דאתי אזלו כלהו כחדא
פתח ואמר קחו מאתכם תרומה לה׳ כל נדיב לבו יביאה וגו׳ בא וראה בשעה שאדם שם רצונו לעבודת רבונו אותו רצון	פתח ואמר קחו מאתכם תרומה ליהו״ה כל נדיב לבו יביאה וגו׳ תא חזי בשעתא דבר נש שוי רעותיה לגבי פולחנא דמאריה ההוא

[2624] בשין שמאלית אלא בשין ימנית (הערת הזהר).

[2625] כתב בס׳ א״י שר״ל אל תקרי שברו לשון בטחון שהוא בשי״ן שמאלית אלא שברו לשון שברון בשי״ן ימנית (מ״מ).

[2626] ע״ד לשון המקרא (הערת הזהר).

[2627] ס״ת הוי״ה (רח״ו).

עולה בראשונה על הלב שהוא קיום ויסוד של כל הגוף אחר כך עולה אותו רצון טוב על כל אברי הגוף ורצונם של כל אברי הגוף ורצון הלב מתחברים כאחד והם מושכים עליהם את זהר השכינה לדור עמהם ואותו אדם הנו חלקו של הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב קחו מאתכם תרומה מאתכם היתה המשכה לקבל עליכם אותה תרומה להיות חלק לה׳.	רעותא סליק בקדמיתא על לבא דאיהו קיומא ויסודא דכל גופא לבתר סליק ההוא רעותא טבא על כל שייפי גופא ורעותא דכל שייפי גופא ורעותא דלבא מתחבראן כחדא ואינון משכין עלייהו זיהרא דשכינתא לדיירא עמהון וההוא בר נש איהו חולקא דקודשא בריך הוא הוי הדא הוא דכתיב (&) קחו מאתכם תרומה מאתכם הוה אמשכותא לקבלא עלייכו ההיא תרומה למהוי חולקא ליהו״ה
ואם תאמר שלא ברשות האדם עומד הדבר בא וראה מה כתוב כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה׳ כל נדיב לבו ודאי מי שיתרצה לבו ימשיך את השכינה אליו זהו שכתוב יביאה אף על גב שהיא בעליה למעלה יביאה ממקום עליון למשך אותה לדור עמו.	ואי תימא דלאו ברשותיה דבר נש קיימא מלה תא חזי מה כתיב (&) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהו״ה כל נדיב לבו ודאי מאן דיתרעי לביה ימשיך לה לשכינתא לגביה הדא הוא דכתיב (&) יביאה אף על גב דאיהי באסתלקותא לעילא יביאה מאתר עלאה לאמשכא לדיירא עמיה
וכשתבא לשרות עמו כמה ברכות וכמה עשר תביא עמה זהו שכתוב זהב וכסף ונחשת לא חסר לו כל עשר העולם זה לשאר בני העולם אבל אתם קדושים עליונים קחו מאתכם תרומה לה׳ אמר רבי חייא מי שהתחיל להרים הוא שירים.	וכד תיתי לאשראה עמיה כמה ברכאן וכמה עתרא תיתי עמה הדא הוא דכתיב (&) זהב וכסף ונחשת לא יחסר ליה כל עתרא דעלמא דא לשאר בני עלמא אבל אתון קדישין עליונין קחו מאתכם[2628] תרומה ליהו״ה אמר רבי חייא מאן דשרי לארמא הוא ירים[2629]
פתח רבי אבא ואמר (יונה ב) ויאמר ה׳ לדג וגו׳ וכי באיזה מקום אמר לו אלא בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם במעשה בראשית ביום החמישי ברא את	פתח רבי אבא ואמר (יונה ב יא) ויאמר יהו״ה לדג וגו׳[2630] וכי באן אתר[2631] אמר ליה אלא בשעתא[2632] דברא קודשא בריך הוא עלמא[2633] בעובדא דבראשית ביומא חמישאה

[2628] כבר היא שורה עמכם וצריך שתקחוה מאתכם ותרימו לה׳ (רח״ו).

[2629] ר׳ אבא שפתח בתורה תחלה יאמר (אור יקר). כי ע״י עסק התורה מעורר מ״ן (רח״ו).

[2630] פי׳ דמדלא כתיב ויאמר ה׳ לדג הקא את יונה נראה דכבר קדמה האמירה, ולכן שואל באן אתר. ותירץ דהוא דקדמה האמירה בששת ימי בראשית (רמ״ז).

[2631] דקדק כן ממה שלא אמר ויאמר ה׳ לדג תקח את יונה אלא ויאמר ה׳ לדג ויקרח, משמע שאמירה זו היתה מקודם (אור יקר).

[2632] נצטרך לפרש ענין זה, מפני שבריאת עולם דהיינו סוד הטבע עולה בשם אלהי״ם, דהיינו ל״ב נתיבות חכמה שהם חותמין בשש טבעו״ת, שהם שש קצוות נעלמות בסוד בראשית ברא שית, דהיינו בסוד נתיב לא ידעו עיט, הוא נתיב ראש לכל הנתיבות כדפירשנו בספ״ר בסוד הדעת שער מהות והנהגה, והנה נ״ס הוא ביסוד, פלא בתפארת, כאומרו נורא תהלות עולה פלא, והנה עתה יקשה היאך הטבע שהוא חתום וטבוע מסוד החכמה בל״ב נתיבותיה, יוכל הצדיק שהוא היסוד, או הנביא שהוא מנצח והוד, או החסיד שהוא בחסד, או הגבור שהוא כובש את יצרו מצד הגבורה, או מארי תורה שהוא מתפארת, לשנות הטבע שהוא מהמדות העליונות ייחוד חכמה ובינה (אור יקר).

[2633] חכמה כשהמציא ההויות בבינה בעובדא דבראשית, שהוא סוד ל״ב נתיבות חכמה אל הבינה, דהיינו **״בראשית״** חכמה, **״עובדא״** בינה, התנה הקדוש ברוך הוא בכל מעשה בראשית, היינו שהטביע בטבע כח לדבר ותמורתו, והטבע הוא הקיים תמיד, ותמורתו בשם לפלוני ולפלוני ישתנה כך וכך, וכמו שבא הטבע בשיעור ומדה, בא שינוי הטבע בשיעור ומדה, והכל בסוד השש קצוות עצמם, שאין יום משנה טבע יום חבירו, המשל בה יום ראשון חסד, אין גבורה משנה טבעה וטבועה, וכן גבורה אין חסד משנה טבועה, בענין שביום ויום ביומו ממש משנה מצד עצמו לא מצד חבירו, אפילו ששני הימים הם ימי בראשית שש טבעות החכמה, אין טבעת אחד משנה מה שחתם חבירו, וזהו שדקדק בכל שמועה זו **ביומא כך וכך וביומא כך וכך** כלומר דבר יום ביומו, ולא עוד אלא נתיב בנתיבו (אור יקר).

דגי הים ואז צוה ואמר שיהיה מזמן דג אחד לבלע את יונה ויהיה במעיו שלשה ימים ושלשה לילות ואחר כך ישליכנו בחוץ.	ברא נוני ימא כדין פקיד ואמר[2634] דיהא זמין חד נונא למבלע ליונה ויהא במעוי תלתא יומין ותלת לילוון ולבתר דירמי ליה לבר
ולא זה לבדו אלא כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית בכל התנה עמו ביום הראשון ברא שמים התנה עמם שיעלו את אליהו השמימה בתוך סערה וכך היה שכתוב (מלכיםב ב) ויעל אליהו בסערה השמים באותו יום ברא את האור והתנה עמו שיחשיך לשמש במצרים שלשה ימים שכתוב ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים.	ולא דא בלחודוי אלא כל מה דעבד קודשא בריך הוא בעובדא דבראשית בכלא אתני עמיה ביומא קדמאה ברא שמיא אתני עמהון דיסליק לאליהו[2635] השמימה בגו סערה וכן הוה דכתיב (מ״ב ב יא) ויעל אליהו בסערה השמים בההוא יומא ברא נהורא[2636] ואתני עמיה דיחשיך[קנב] לשמשא במצרים תלתא יומין דכתיב (שמות י כב) ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים
ביום השני ברא את הרקיע שיהיה מפריד בין מים למים ככתוב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים והתנה עמהם הקדוש ברוך הוא שהמים יהיו מפרידים לישראל בין טמאה וטהרה להטהר בהם וכך היה.	ביומא תניינא ברא רקיעא דיהא מפריש בין מיא למיא כדכתיב (בראשית א ו) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים[2637] ויהי מבדיל בין מים למים ואתני עמהון קודשא בריך הוא דמיא יהון מפרישין לישראל בין טומאה לטהרה לאתדכאה בהו וכך הוה
ביום השלישי הוציא ארץ מתוך הים וכנס את המים ועשה מאותו קבוץ שהתכנסו למקום אחד את הים והתנה עם הים להעביר את ישראל בתוכו ביבשה ולהטביע את המצרים וכך היה שכתוב וישב הים לפנות בוקר לאיתנו אל תקרי לאיתנו אלא לתנאו למה שהתנה עמו הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית עוד התנה עם הארץ שתפתח את פיה במחלוקתו של קרח ותבלע את קרח ואת כל עדתו וכך היה שכתוב (במדבר טז)	ביומא תליתאה אפיק ארעא מגו מיא ואכניש למיא ועבד[קנג] מההוא כנישו דאתכנשו לאתר חד ימא ואתני בימא למעבר לישראל[2638] בגויה ביבשתא ולמטבע למצראי וכך הוה דכתיב (שמות יד כז) וישב הים לפנות בקר לאיתנו אל תקרי לאיתנו אלא לתנאו למה דאתני עמיה קודשא בריך הוא בעובדא דבראשית תו אתני בארעא דתפתח ית פומהא במחלקותא דקרח ותבלע לקרח ולכל כנישתיה וכך הוה דכתיב (במדבר טז לב)

[2634] ממש בנתיב בריאתם היתה שינוי מציאותם, מצד היות בנתיב כח השוה לדבר ותמורתו, ובפנים האחדים ברא הבריאה, ובפנים השניים נתן בו כח להשתנות (אור יקר).

[2635] וכיוצא לכל נתיב ונתיב יום ביומו, והיינו טעם הנסים, והנה ב׳ פני הנתיב הם שיש לנתיבות פנים מדצה ת״ת הנקרא ל״ב ומצד המלכות הנקרא כבו,ד ומצד פני החכמה הנקראים יהו״ה ומצד הבינה נקראים אלהים, וחוזרים ומתפשטין ומצד הת״ת נקראים יהו״ה, ומצד המלכות נקראים אלהי״ם דהיינו הטבע כדפי׳, ופנים הנגלים המשתמשים בהם כל אדם הם פני הנתיבות הנקראות בשם אלהים הנגלים בשם אדנ״י אמנם פנים הנסתרים לנתיבות שהם שם יהו״ה בהם יעשה נס מצד היסוד, ופלא מצד הת״ת, וזה אינו מושג אלא לקדושים אשר בארץ שהם רשאים להשתמש בזכר העליון (אור יקר). פי׳ מדלא קאמר ויעל ה׳ את אליהו אלא ייחסו לו כדבר טבעי, וזה היה מכח התנאי (רמ״ז).

[2636] אין להקשות עם השמש שהרי אור של יום א׳ נגנז. וקשה שגם אור השמש מושפע בכל יום מהאור שלמעלה כדאיתא במדרש רבא בהעלותך (טו, ט) עיי״ש. ובזה אין צריך להגיה ברא חשוכא כיש גורסים (רמ״ז).

[2637] ע׳ תרומה (קמט ע״ב) וויקהל (קצח ע״ב), וכן הוא בתיקונים בכ״מ, בסוף תיקון ל׳ (פג ע״ב) ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים דדכיו דטהרה כו׳ ובין מים דמסאבו כו׳, ועלייהו אתמר לא יהיה לך אלהים אחרים כו׳, וכן בתיקון מ׳ (צ ע״א) בין מיין מתיקין לבין מיין מרירן כו׳ ע״ש, וכן בסוף תיקון ס״ז (קיד ע״א) בין מי דכיא למי נדה ע״ש, וכן בתיקון ע׳ (קמ ע״א) סמוך לתחילתו היכלא תניינא כו׳, ע״ש ובהגר״א (דע״ה ח״ב סה ע״ד).

[2638] פי׳ שמיד אחר עבור ישראל יותכו המים שהיו מתעלים ויטביעו את המצרים. ובהכי אמר שם שבמהירות שוב הים לאיתנו שב אל קיום תנאו (רמ״ז).

ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת קרח.	ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת קרח
ביום הרביעי ברא שמש ולבנה שכתוב יהי מארת ברקיע השמים והתנה עם השמש להיות עומדת בחצי השמים בימי יהושע	ביומא רביעאה ברא שמשא וסיהרא דכתיב (בראשית א יד) יהי מארת ברקיע השמים ואתני עם שמשא למהוי קאים בפלגו שמיא ביומי דיהושע
	קצט/א
שכתוב ויעמד השמש בחצי השמים התנה עם הכוכבים לעשות קרב עם סיסרא שכתוב הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא.	דכתיב (יהושע י יג) ויעמוד השמש בחצי השמים אתני בככביא למעבד קרבא בסיסרא דכתיב (שופטים ה ב) הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא
ביום החמישי ברא את דגי הים ועופות השמים התנה עם העופות שהעורבים יזונו את אליהו בזמן שעצר את השמים שכתוב ואת הערבים צויתי לכלכלך שם צויתי דווקא והתנה עם דגי הים להזמין דג אחד שיבלע את יונה ולזרק אותו החוצה.	ביומא חמישאה ברא נוני ימא ועופי דשמיא אתני בעופי למיזן עורבים לאליהו בזמנא דעצר לשמיא דכתיב (מ״א יז ד) ואת העורבים צויתי לכלכלך שם צויתי דייקא ואתני בנונא ימא לאזדמנא נונא חד למבלע ליה ליונה ולאשדאה ליה לבר
ביום הששי ברא את האדם והתנה עמו שתצא ממנו אשה שתזון את אליהו שנאמר הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך הנה צויתי מיום שנברא העולם וכך בכל מעשה ומעשה שהתחדש בעולם הקדוש ברוך הוא צוה את אותו מעשה מיום שנברא האדם אף כאן ויאמר ה׳ לדג ויאמר ששת ימי בראשית אמר לו.	ביומא שתיתאה ברא לאדם ואתני עמיה דתפוק מניה אתתא דתיזון לאליהו דכתיב (שם ט) הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך הנה צויתי מיומא דאתברי עלמא וכן בכל עובדא ועובדא דאתחדש בעלמא[2639] קודשא בריך הוא פקיד ההוא עובדא מיומא דאתברי עלמא אוף הכא ויאמר יהו״ה לדג ויאמר משית יומין דבראשית קאמר ליה
כאן יש לנו סמך העולם על מעשי בני אדם בעולם הזה	הכא אית לן סמך בעלמא על עובדין דבני נשא בהאי עלמא
יונה שירד לספינה זוהי נשמת האדם שיורדת לעולם הזה להיות בגוף האדם למה נקראת יונה משום שכיון שמשתתפת בגוף אזי היא יונה בעולם הזה כמו שנאמר ולא תונו איש את עמיתו ואז האדם הולך בעולם הזה כמו ספינה בתוך הים הגדול שמחשבת להשבר כמו שנאמר והאניה חשבה להשבר.	יונה דנחת לספינה דא איהי נשמתא[2640] דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבר נש אמאי אתקרי יונה בגין דכיון דאשתתפת בגופא כדין איהי יונה בהאי עלמא כמה דאתמר (ויקרא כה יז) ולא תונו איש את עמיתו וכדין בר נש אזיל בהאי עלמא כספינה בגו ימא רבא דחשיבת לאתברא כמה דאת אמר (יונה א ד) והאניה חשבה להשבר
ואדם כשהוא חוטא בעולם הזה וחושב שבורח מלפני אדונו ולא שם לב לאותו העולם ואז מטיל הקדוש ברוך הוא רוח סערה חזקה זוהי גזרת הדין שעומדת תמיד לפני הקדוש ברוך הוא ומבקשת את	ובר נש כד איהו בהאי עלמא חטי וחשיב דערק מקמי מאריה ולא אשגח בההוא עלמא וכדין אטיל קודשא בריך הוא רוח סערה תקיפא דא איהי גזירת דינא דקיימא תדיר קמי קודשא בריך הוא ובעאת דינא דבר נש מקמיה[2641] ודא

[2639] עי׳ כללים ח״א ענף ג׳ אות א׳.

[2640] פי׳ יונה היא הנשמה כדמפ׳ והספינה היא הגוף והים הוא עו״הז (מ״מ).

[2641] ואז הקדוש ברוך הוא גוזר עליו יסורין על ידו (אור יקר).

דין האדם מלפניו וזוהי שמטה את הספינה ומזכירה את חטאי האדם לתפס אותו.	איהו דקא מטי לספינה[2642] ואדכר חובוי דבר נש לאתפסא ליה
כיון שנתפס אדם על ידי אותה סערה בבית חליו מה כתוב ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם אף על גב שאדם בבית חליו הנשמה לא מתעוררת לשוב לפני אדונה ולפדות את חטאיו מה כתוב ויקרב אליו רב החבל מי זה רב החובל זה יצר טוב שמנהיג את הכל ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלהיך וגו׳ אין השעה לישן שהרי מעלים אותך לדין על כל מה שעשית בעולם הזה שוב מחטאך.	כיון דאתפס בר נש על ידא דההיא סערה בבי מרעיה[2643] מה כתיב (&) ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם אף על גב דבר נש בבי מרעיה נשמתא לא אתערת לאתבא קמי מאריה למפרק חובוי מה כתיב (&) ויקרב אליו רב החובל מאן רב החובל דא יצר טוב[2644] דאיהו מנהיג כלא ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלהיך[2645] וגו׳ לאו שעתא הוא למדמך דהא סלקין לך לדינא על כל מה דעבדת בהאי עלמא תוב מחובך
התבונן בדברים הללו ושוב לאדונך מה מלאכתך שאתה עסקת בה בעולם הזה והודה עליה לפני רבונך ומאין תבוא הסתכל מאין באת מטפה סרוחה ואל תתגאה לפניו מה ארצך הסתכל שהרי מהארץ נבראת ולארץ תשוב ואי מזה עם אתה הסתכל אם יש לך זכות אבות שתגן עליך.	אסתכל במלין אלין ותוב למארך מה מלאכתך דאת עסקת בה בהאי עלמא ואודי עלה קמי מארך ומאין תבא אסתכל מאין באת מטפה סרוחה ולא תתגאי קמיה מה ארצך אסתכל דהא מארעא אתבריאת ולארעא תיתוב ואי מזה עם אתה אסתכל אי אית לך זכו דאבהן דיגין עלך

[2642] כלומר גורם דין לאדם למעלה להלשין ולמטה לקיים הדין, עד שהגיע האדם בחוליו ויסוריו והאניה חשבה להשבר כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[2643] והנה הנשמה היא שקועה בחומר, והנה בהיות הנשמה גוברת, לצדיקים היא על ראשו אחוזה לשכינה, לבנוניים ירדה מראשו בין שתי זרועותיו, ולזה החכם עיניו בראשו, והבינוני לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, לרשע שוכב מרגלותיו שהשכיבה לעפר במעשיו הרעים, והיינו ויונה ירד אל ירכתי הספינה, ועלתה חלודת טינופי מעשיה על חדודי נצוצי שכלה, ולזה וישכב וירדם בשכרות יין החומר (אור יקר).

[2644] כבר פירשנו בספ״ר בשער נשמה שאין הנשמה יצר הטוב אלא ענין לעצמו, וכאן מוכח בפירוש, אמנם לא ביררתי ענייני וכאן אבאר, ותחלה נפרש מהו יצר הרע ומשם נבין מהו יצר הטוב, והענין כי ר״ע וטו״ב פירשו בתיקונים שהוא עץ הדעת טוב ורע ורבו בו הפירושים, יש מי שפירשו חסד טוב גבורה רע, ויש שפירשו דרך כלל במלכות שבה טוב ורע, ויש שפירשו במטטרון וסמאל זה טוב וזה רע, וכבר נמצאו פירושים אלו כולם או רובן בדברי הרשב״י ע״ה, וכבר תיקנתי הכל בסבא סימן ו׳, ודרך כלל היותר צודק הוא יצר הרע התעוררות סמאל וניצוצו המתפשט ונוגע בחומר הזה ומלהיבו עד שרוצה להחטיאו, והיינו משל הזונה שפירשו בפרשת תרומה סימן (?), ויש כח ביד האדם לבחור בטוב ולמאוס ברע, וכמו שהרע הוא מתעוררות סמאל, ויש לו בחינה באדם וכניסה בו, ואותה בחינה המגעת אליו ממנו יקרא יצרו הרע, חציו קשור בחומר וחציו קשור בסמאל בין קרניו, כך יצרו הטוב הוא התעוררות אלהי חוט של טהרה נמשך מהבורא על האדם, חציו קשור למעלה בקרני הוד יוצרו, וחציו קשור בשכל האדם ונשמתו, והיינו שיש באדם להגביר בו יצר הטוב או יצר הרע, אם ימשיך דבקותו בבורא יגבר יצר הטוב ויתעבה החוט הזה כעבות העגלה, ויתרבה בו התעוררות בוראו, אמנם יוסיף סמאל אומץ שם כי כאיש גבורתו, וכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, והרשע הפסיק חוט חסד רחמי יוצרו עליו, ונאחז בסבך בקרניו של סמאל קרני רשעים, ועם כל זה נשאר לו עצת יצר הטוב, פעם ביום או פעמיים יתעוררו לבבו ניצוצי תשובה כדפירשו בסבא, ואם יש בו דעת אז לאחוז בתקות חוט התשובה ישיב יצר הטוב אל קדמותו ולזה נקרא רב החובל, שעם היות שהנשמה מנהגת הספינה בעצתה, עם כל זה רב החובל שהוא יצר הטוב עיקר מפני שהוא מאת הבורא, ובבואו אליו התעוררות זה יבא בסוד אור אצילות מתפשט מבריאה אל יצירה, והיינו שפירשו ברע״מ שיצר הטוב מרכבתו לימין האסד ארגמ״ן ויצר הרע לשמאלו עון משחית אף חימה, מפני שעל ידי אלו יתפשט ג״כ כח השמאלי להשטינו, ובזה נתבאר ענין יצר הטוב ויצר הרע אל שורשו (אור יקר).

[2645] לשוב, והתשובה צריך ג׳ ענינים: וידוי כניעה חרטה. הוידוי ״מה מלאכתיך״, הכניעה ״מאין תבא״, והחרטה ״מה ארצך״ ומשום דאומרים לו הבא זכות והפטר, אל יתלה בזכות עצמו כמו שעשה חזקיה שאמר אשר התהלכתי, אלא אי מזה עם אתה זכות אבות כאומרו וגנותי וכו׳ ולמען דוד עבדי, אם כן זכות אבות עיקר (אור יקר).

כיון שמעלים אותו לדין בבית דין של מעלה אותה סערה שהיא גזרת הדין שסוערת על האדם מבקשת מהמלך לדון אותם התפוסים של המלך וכולם באים אחד אחד לפניו באותה שעה מתקרבים בית הדין יש מהם שפותחים בזכות ויש מהם שפותחים בחובה וגזרת הדין תובעת דין.	כיון דסלקין ליה לדינא בבי דינא דלעילא ההיא סערה[2646] דאיהי גזרת דינא[2647] דסעיר עליה דבר נש תבעת מן מלכא למידן אינון תפיסין דמלכא וכלהו אתיין חד חד קמיה ביה שעתא אתקריבו בי דינא אית מנהון דפתחי בזכות ואית מנהון דפתחי בחובה וגזרת דינא תבעת דינא
ואם אותו אדם לא זוכה בדין מה כתוב ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו הם עוסקים אותם שמורים זכותו להשיבו אל העולם הזה ולא יכלו למה כי הים הולך וסער עליהם גזרת הדין הולכת וסוערת בחטאי האדם ומתגברת עליהם.	ואי ההוא בר נש לא זכי בדינא מה כתיב (&) ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו משתדלין אינון דאורו זכותיה לאתבא ליה להאי עלמא ולא יכלו מאי טעמא כי הים הולך וסוער[2648] עליהם גזרה דדינא אזיל וסעיר[2649] בחובוי דבר נש ואתגבר עלייהו
אז מורידים עליו שלשה שליחים ממונים אחד שכותב כל הזכויות וכל החטאים שעשה האדם בעולם הזה ואחד שעושה חשבון ימיו ואחד שהיה הולך עמו כשהיה במעי אמו והרי בארנו שגזרת הדין לא שוככת עד לאותו זמן שכתוב וישאו את יונה וישאו כשנוטלים אותו מביתו לבית הקברות.	כדין נחתין עליה תלת שליחן ממנן חד דכתיב (&) כל זכוון וכל חובין דעבד בר נש בהאי עלמא וחד דעביד חושבן יומוי וחד דהוה אזיל עמיה כד הוה במעי אמיה והא אוקימנא דגזרת דינא לא שכיך עד ההוא זמנא דכתיב (&) וישאו את יונה וישאו כד נטלי ליה מביתיה לבי קברי
ואז מכריזים עליו אם הוא צדיק מכריזים עליו ואומרים תנו כבוד לדמות המלך יבוא שלום ינוחו על משכבותם הלך נכחו מנין לנו שכתוב (שם נח) והלך לפניך צדקך	כדין מכרזי עלוי אי איהו זכאה מכרזי עליה ואמרי הבו יקר לדיוקנא דמלכא (ישעיה נז ב) יבא שלום ינוחו על משכבותם הלך נכחו מנא לן דכתיב (שם נח ח) והלך לפניך צדקך
	קצט/ב
כבוד ה׳ יאספך ואם הוא רשע מכריזים עליו ואומרים אוי לו לפלוני טוב לו שלא היה נברא ואז מה כתוב ויטלהו אל הים ויעמד הים מזעפו כשמכניסים אותו לבית הקברות שהוא מקום הדין אז גזרת הדין שהיתה סוערת שוככת מזעפה והדג שבלע אותו זהו הקבר.	כבוד יהו״ה יאספך ואי חייבא איהו מכריזי עליה ואמרו ווי ליה לפלניא טב ליה דלא יתברי כדין מה כתיב (&) ויטלהו אל הים ויעמוד הים מזעפו כד עאלין ליה לבי קברי דאיהו אתר דדינא[2650] כדין גזרת דינא דהוה סעיר שכיך מזעפיה ונונא דבלע ליה דא איהו קברא
מה כתוב ויהי יונה במעי הדג מעי הדג זהו בטן שאול מנין לנו שכתוב מבטן שאול שועתי והוא היה במעי הדג וקורא	מה כתיב (&) ויהי יונה במעי הדג מעוי דדג דא איהו בטן שאול מנלן דכתיב (יונה ב ג)

[2646] הנה קודם תובעת להתייסר לבד ואז אין לו כח להמית, כדפי׳ רז״ל לעולם יתפלל אדם שלא יחהל שתפלתו נשמתע מפני שאין כח לגזרת הדין להשטין כל כך, אמנם אח״כ שתפוס אותו במשכבו מקום אשר אסירי המלך אוסרים שם ס״מ מקטרג מיתתם הוא תובע, והוא כח יותר גדל ואז כולם עוברים לפניו ית׳ כבני מרון ממש כיום הדין וכו׳ (אור יקר).

[2647] נקרא גוף הנחש קלי׳ קדמאה והנחש בסדר הקליפות נקרא עון רוח סערה (רח״ו). וז״ס אין מיתה בלא עון וכנגד אף שהוא ענן גדול אמר הכתוב סכות באף וכו׳ סכות בענן. ועון הוא א׳ בפסוק והוא רחום יכפר עון וכו׳ (מ״מ).

[2648] והסערה היא [כחות] [כתות] חצונים סופה וסערה ודאי השולטים בעולם במאמר בוראם, והוא עולה ומשטין יורד ומקטרג (אור יקר).

[2649] של מ׳ הנקרא ים (רח״ו במ״מ) ואע״פי שלעיל אמרנו שהים הוא עו״הז ירמוז ג״כ דיני המלכות (מ״מ).

[2650] ופי׳ הכתוב ויטלוהו ביד גזר דין של המלכות הנקראים (מ״מ).

לו בטן שאול שלשה ימים ושלשה לילות אלו שלשה ימים שאדם בקבר ונבקעים מעיו.	מבטן שאול שועתי ואיהו במעי דנונא הוה וקארי ליה בטן שאול שלשה ימים ושלשה לילות אלין תלת יומין דבר נש בקברא ואתבקעו מעוי
לאחר שלשה ימים אותה טנופת נהפכת על פניו ואומרת לו טל מה שנתת בי אכלת ושתית כל יום ולא נתת לעניים וכל ימיך היו כמו חגים ומועדים והעניים היו רעבים שלא אכלו עמך טל מה שנתת בי זהו שכתוב וזריתי פרש על פניכם וגו׳ והרי בארנו.	לבתר תלתא יומין ההוא טנופא אתהפך על אנפוי ואומר לו טול מה דיהבית בי אכלת ושתית כל יומא ולא יהבת למסכני וכל יומך הוו כחגין וכמועדין ומסכני הוו כפנין דלא אכלו בהדך טול מה דיהבת בי הדא הוא דכתיב (מלאכי ב ג) וזריתי פרש על פניכם וגו׳ והא אוקימנא
לאחר זה משלשה ימים והלאה אז נדון האדם מעיניו מידיו מרגליו ופרשוה עד שלשים ימים כל אותם שלשים ימים נדונים הנפש והגוף כאחד ולכן הנשמה נמצאת בארץ למטה שאינה עולה למקומה כאשה שיושבת בחוץ כל ימי הטמאה אחר כך הנשמה עולה והגוף נרקב בארץ עד אותו זמן שיעיר הקדוש ברוך הוא את המתים.	לבתר דא מתלתא יומין ולהלאה[2651] כדין אתדן בר נש מעינוי מידוי ומרגלוי ואוקמוה עד תלתין יומין כל אינון תלתין יומין אתדנו נפשא וגופא כחדא ובגיני כך אשתכח נשמתא[2652] לתתא בארעא דלא סלקת לאתרה כאתתא דיתבת לבר כל יומי מסאבותא[2653] לבתר נשמתא סלקא וגופא אתבלי[2654] בארעא עד ההוא זמנא דיתער קודשא בריך הוא למיתייא
ועתיד קול אחד להעיר בבית הקברות ויאמר הקיצו ורננו שכני עפר כי טל אורת טלך וארץ רפאים תפיל אימתי זה יהיה בזמן שיעבר מלאך המות מן העולם שכתוב (שם כה) בלע המות לנצח וגו׳ כיון	וזמינא קלא חדא לאתערא בבי קברי ויימא (ישעיה כו יט) הקיצו ורננו שוכני עפר[2655] כי טל אורות טלך[2656] וארץ רפאים תפיל[2657] אימתי יהא דא בזמנא דיתעבר מלאך המות מעלמא דכתיב (שם כה ח) בלע המות לנצח וגו׳ כיון

[2651] מספקא לי אם עדין דין חבוט הקבר, או דין חמישי שהוא תולעת, והיותר נראה שהוא דין (תועלת) [תולעת], שדין חבוט הקבר הגוף שלם כל שלשה ימים, והוא נדון בכל גופו שלם כדפירשו בפרק חיבוט הקבר, ועתה דין זה כל אחד לעצמו, "**מעינוי**" אם הסתכלו בערוה וכיוצא, "**מידו**" אם משמשו בעריות והוצאת זרע לבטלה גזל והרמת יד וכיוצא, "**מרגלוי**" לרע ירוצו והיינו שכולם נדונים בצער (תועלת) [תולעת] ובאשה וצחנה, והיינו "**נפשא וגופא כחדא**" כאומרו ונפשו עליו תאבל (אור יקר).

[2652] שצער זה הוא דין נשמה בזולת מה שידונו אותה אחר כך בעלותה לטהרה בטבילות בנהר די נור ונשאבת שם, אמנם עתה נפש ונשמה בצער גוף (אור יקר).

[2653] היינו ימי נדותה שאינם ימי ליבון אפילו, לכך היא עומדת שומה בעולם הזה ואינה עולה להתלבן, לבתר נשמתא סלקא להתלבן כפי מה שהיא נדונית ליטהר על ימי טהריאל המלאך בפתח היכל לבנת הספי״ר (אור יקר).

[2654] אינו דין (תועלת) [תולעת] אלא עיכול שאר בשר וגידים וכיוצא שאינם בדין (תועלת) [תולעת] ולא סרחון אלא דין עפר, ואז הוא דין ששי דין גינם אל הרוח ואל הנפש ואל הנשמה, כל ימי דין הגוף בעפר, שקט הגוף מעפר שנשארו עצמות יבשות טהורות ונקיות שקטו הדינים כולם, ואין דין ששי שהוא דין גיהנם כדלקמן. וכל זה הוא במעי הדגה (אור יקר).

[2655] והיינו שהקדוש ברוך הוא מרפאם שם בתוך העפר, והם כישנים אחר ששם נתקנו כל אבריהם ונתרפאו, וזהו שאמר הקיצו להכניס בהם הרוח (אשר) [אחר?] שנתקרבו עצם אל עצמו ועלה עליהם בשר וגידים ועור, והיינו אומרו הקיצו ורננו שם בתוך קבריהם (אור יקר).

[2656] כבר נכנסו טל אורות שם אליהם בתוך קברם, ואחר שצוום שיחיו שם וירננו בתוך משכבותם שוכני עפר, יצוה לארץ שאלו הרפאים שנתרפאו מחוליים תפיל והיינו בפתחי את קברותיכם עמי, והשתא קשיא ליה דכתיב באומות רפאים בל יקומו (אור יקר).

[2657] והקול הזה המתעורר הוא אומרו "**ו(ה)ארץ רפאים תפיל**" דהיינו שיקא אותם אל היבנה, והנה הים הוא העולם הזה, אם כן אינו אל היבשה אלא אל הים, אבל היבשה הוא סוד הרחמים ויטול הדין, ולזה אימתי יהא דא "**בזמנא דיתעבר מלאך המות**" שעל ידי סערת דינו עושה העולם הזה ים סוער, אמנם כשבלע המות לנצח אז אין העולם הזה ים סוער אלא יבשה נחה ושוקטת, וזהו שאמר "**כדין כתיב**" וכו׳ (אור יקר).

שבלע המות לנצח אחר כך ומחה ה׳ אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ אז כתוב ויאמר ה׳ לדג ויקא את יונה אל היבשה.	דבלע המות לנצח לבתר ומחה יהו״ה אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כדין כתיב (&) ויאמר יהו״ה לדג ויקא את יונה אל היבשה
כיון שהתעורר אותו קול בין הקברים אזי כל הקברים יקיאו את אותם המתים שבהם החוצה זהו שכתוב וארץ רפאים תפיל מה זה תפיל שתקיא אותם החוצה רפאים מה זה רפאים שקבלו רפואה כמקדם ונרפאו עצמות בעצמות ואלה נקראים רפאים.	כיון דאתער ההוא קלא ביני קברי כדין כל קברייא יקיאו לאינון מתייא דבהון לבר הדא הוא דכתיב (&) וארץ רפאים תפיל מאי תפיל דיקיא לון לבר רפאים מהו רפאים דקבילו אסוותא כמלקדמין ואתסיאו גרמין בגרמין ואלין אקרון רפאים
ואם תאמר הרי כתוב (בשאר עובדי כוכבים ומזלות) רפאים בל יקומו אלא ודאי כל העולם יתרפאו עצמותם בבית הקברות אבל מהם יקומו ומהם לא יקומו ועל זה כתוב רפאים בל יקומו אשרי חלקם של ישראל שכתוב בהם נבלתי יקומון ובדג הזה מצאנו דברים לרפואה של כל העולם.	ואי תימא הא כתיב (בשאר עכו״ם) (שם כו יד) רפאים בל יקומו אלא ודאי כל עלמא יתסון גרמין בבי קברי[2658] אבל מנהון יקומון ומנהון לא יקומון ועל דא כתיב (&) רפאים בל יקומו זכאה חולקהון דישראל דכתיב בהו נבלתי יקומון ובהאי נונא אשכחנא מלין לאסוותא דכל עלמא[2659]
הדג הזה כיון שבלע את יונה הוא מת ובו היה יונה שלשה ימים ואחר כך חזר לחיים כמקדם והקיא את יונה החוצה והרי פרשוה שכתוב ויתפלל יונה אל ה׳ אלהיו ממעי הדגה כתוב כאן הדגה וכתוב שם והדגה אשר ביאר מתה והרי פרשוה כמו זה עתידה ארץ ישראל להתעורר בראשונה ואחר כך וארץ רפאים תפיל.	האי נונא כיון דבלע ליונה מת וביה הוה יונה תלתא יומין לבתר אתקיים כמלקדמין ואקי ליונה לבר והא אוקמוה דכתיב (&) ויתפלל יונה אל יהו״ה אלהיו ממעי הדגה כתיב הכא הדגה וכתיב התם (שמות ז כא) והדגה אשר ביאור מתה והא אוקמוה כגוונא דא זמינת ארעא דישראל לאתערא בקדמיתא[2660] ולבתר וארץ רפאים תפיל
והרי בארנו ששבעה דינים יחלפו על האדם כשיוצא מן העולם הזה אחד אותו דין עליון כשיוצאת הרוח מן הגוף ב׳ כשמעשיו ודבריו הולכים לפניו ומכריזים עליו ג׳ כשנכנס לקבר ד׳ דין הקבר ה׳ דין התולעת ו׳ דין הגיהנם ז׳ דין הרוח	והא אוקימנא דשבעה דינין[2661] יחלפון עליה דבר נש כד נפיק מהאי עלמא חד ההוא דינא עלאה כד נפיק רוחא מן גופא ב׳ כד עובדוי ומלוי אזלין קמיה ומכרזי עלוי ג׳ כד עייל לקברא ד׳ דינא דקברא ה׳ דינא דתולעתא ו׳ דינא

[2658] ולכך בין של ישראל בין של אומות נקראים רפאים, לשון רפואה, אך ישראל יקומו ואומות העולם לא יקומו, ואם תאמר כיון שלא יקומו למה יתרפאו, וי״ל שלא ירגישו הרשעים צער שאין להם תחיה אלא במה שישיבם הקב״ה לקדמותם ברפואת אבריהם והם אינם קמין, חוזרים מתחלה לדין קבר, והיינו יצאו וראו בפגרי האנשים וכו׳ והיינו אלה לחיי עולם, ואלה לחרפות לדראון עולם דראון לכל בשר ויש אפילו שלא יקיצו בכלל וכו׳ (אור יקר). 26

[2659] פי׳ כמו שהדג הזה היה חי ואח״כ מת ואח״כ חיה. כן האדם היה חי ומת ואח״כ בתחייה חי (מ״מ).

[2660] פי׳ שמתי ארץ ישראל הם חיים תחלה ומ״ש ולבתר וארץ רפאים תפיל היינו אחר שמתעוררת א״י ע״י הקול הנזכר לעיל. כמ״ש וזמינא קלא חדא וכו׳ ואח״כ וארץ רפאים תפיל והיינו תח״ה וכמ״ש לעיל. כיון דאיתער ההוא קלא ביני קברי כדין כל קברייא יקיאו לאינון מיתתיא דבהון הה״ד וארץ רפאים תפיל. א״נ י״ל לאתערא בקדמיתא היינו מתי ארץ ישראל. ולבתר ארץ רפאים תפיל היינו מתי חוצה לארץ (מ״מ).

[2661] גם בעולם הנפשות עלול הוא לכמה צירופים וליבונים עד בואו למנוחתו, וכנודע מחרדת ר׳ יוחנן בן זכאי (ברכות כח ע״ב) ובזוה״ק (ויקהל ריא ע״ב וריב ע״א). ובפרט דינא דקיברא שאמרו בזוה״ק (תרומה קנא ע״א) דהא לית לך כל צדיק וצדיק בעלמא דלית ליה דינא דקברא ע״ש. ובזוה״ק (ויקהל קצט ע״ב) וכן בפ׳ נשא (קכו ע״ב) הז׳ דינין שעוברין על כל אדם ע״ש. וע׳ עוד בספר הגלגולים (דפוס פרעמישלא פ׳ נט ופ׳ סט ושם פ׳ לח ופ׳ נה ובכ״מ שם), מענין הדינין של האדם אחר פטירתו. וכ״ז הוא מסבת הזוהמא והרע רח״ל (דע״ה ח״ב יג ע״ב).

שהולכת ומשוטטת בעולם ולא מוצאת מקום מנוחה עד שישלמו מעשיו משום זה צריך אדם להתבונן תמיד במעשיו וישוב לפני אדונו.	דגיהנם ז׳ דינא דרוחא דאזלא ושאטת בעלמא ולא אשכחת אתר נייחא עד דישתלים עובדוי בגין דא בעי בר נש לאסתכלא תדיר בעובדוי ויתוב קמי מריה
וכשהתבונן דוד המלך בדיני האדם הללו הקדים ואמר ברכי נפשי את ה׳ בטרם תצא מן העולם בעוד שאת נמצאת עם הגוף וכל קרבי את שם קדשו הם אברי הגוף שמשתתפים כאחד עם הרוח עכשיו כשתמצאו עמה הקדימו לברך את השם הקדוש טרם שיבא זמן שלא תוכלו לברך ולחזר בתשובה ועל זה אמר ברכי נפשי את ה׳ הללויה באו אותם החברים ונשקו את ראשו.	וכד אסתכל דוד מלכא בדינין אלין דבר נש אקדים ואמר (תהלים קד א) ברכי נפשי את יהו״ה עד לא תפוק מן עלמא בעוד דאנת אשתכחת עם גופא וכל קרבי את שם קדשו אינון שייפא גופא דמשתתפי כחדא ברוחא השתא דתשתכחון עמה אקדימו לברכא שמא קדישא עד לא ימטי זמנא דלא תיכלון לברכא ולאתבא בתיובתא ועל דא אמר ברכי נפשי את יהו״ה הללויה אתו אינון חברייא ונשקו רישיה
רבי חייא פתח ואמר	רבי חייא פתח ואמר
	ר/א
קחו מאתכם תרומה לה׳ בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא בראו אלא כדי שיבאו ישראל ויקבלו את התורה בתורה נברא העולם ועל התורה הוא עומד זהו שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי התורה היא ארך חיים בעולם הזה וארך החיים בעולם הבא.	קחו מאתכם[2662] תרומה ליהו״ה תא חזי קודשא בריך הוא כד ברא עלמא לא ברא ליה אלא בגין דייתון[2663] ישראל ויקבלון אורייתא באורייתא אתברי עלמא ועל אורייתא[2664] קיימא הדא הוא דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי אורייתא איהי ארכא דחיי[2665] בהאי עלמא[2666] וארכא דחיי בעלמא דאתי[2667]
וכל מי שמשתדל בתורה כאלו השתדל בהיכלו של הקדוש ברוך הוא שהיכלו העליון של הקדוש ברוך הוא היא התורה	וכל מאן דאשתדל באורייתא[2668] כאילו אשתדל בהיכליה דקודשא בריך הוא דהיכליה עלאה דקודשא בריך הוא[2669] אורייתא איהי[2670]

[2662] נלע״ד שדורש פסוק הקודם (לה, ד) זה הדבר אשר צוה ה׳ לאמר, שרש״י פירש צוה ה׳, לי לאמר לכם, אבל בפסוק לא נזכר לא לי ולא לכם. אמנם באמור כאן יכון שמה שהוא אומר להם קחו מאתכם וגו׳, הוא מה שה׳ צוה בכלל שיאמר תמיד בסתם בני אדם דהיינו הכרוז האומר כך תמיד, ועניינו שכל אחד יקח משלו מה שיהיה תרומה לה׳, פי׳ דבר ראוי להתרומם ולהתקבל לפניו. והענין שידוע שטעם ביאת הנשמה לעולם הוא לברר ניצוציה ולתקנם ולהרימם למקורם בקדושה, וזהו קחו מאתכם משלכם תרומה לה׳ (רמ״ז).

[2663] כלומר העולם הה הוא כלי מחזיק ישראל שהם הנשמות הבאות אליו לקיים את התורה, והנה עיקר המציאות הוא ישראל שומרים תורה, וכדי שיבואו ויקבלו תורה עשה העולם כלי תשמיש לנשמות לקיים בו התוה, בענין שישראל שומרים תורה עיקר, אמר הקדוש ברוך הוא צורך לנשמות לזכותן הוא שיקיימו התורה, והיאך יהיה זה, נעשה עולם שיהיה נמצא בו כל צורך התורה, מה כתוב בה ואם מן הצאן קרבנו נעשה צאן, מה כתוב בה ועשית בגדי קדש אם כן נעשה זהב תכלת וארגמן, ועל דרך זה היה כל המציאות נברא בתורה לקיומה על ידי הנשמות כדפי׳ (אור יקר).

[2664] עסקה וקיומה (אור יקר).

[2665] כי יש חיים קצרים והם מצד המלכות זעירא, ויש אריכות חיים והם מצד ו׳ ארוכה (אור יקר).

[2666] דהיינו תפארת במלכות מאריך חיים (אור יקר).

[2667] שהיא בינה וגם שם נמצא התפארת בסוד הדעת מושך החיים (אור יקר).

[2668] בעסקה כאלו אשתדל לבנות היכל להקדוש ברוך הוא, כי ממש העוסק בה מבאר את התורה ובונה אותה ומרחיבה ומחדש בה, והרי הוא ממש אותו ההיכל העליון, הוא מחדשו ומאריכו ומרחיבו, וכל איזה חידוש שמחדש בתורה הוא מציאות ענין חדש שמחדש בה למעלה, ואור נוסף שהיה נסתר ונעלם ונתחדש ונתפשט, ואם הוא עוסק במה שכבר חדשו זקינים הוא מצחצח אורו במה שעוסק בה תמיד (אור יקר).

[2669] יש היכל ויש היכל, היכל תתאה הוא המלכות וחייליה לתפארת והיינו תורה שבעל פה כדמסיק לקמיה, ויש היכל עילאה שהוא התפארת שהתפארת היכל לבינה וחכמה בשש קצוות, ונמצא הקדוש ברוך

וכשאדם עוסק בתורה הקדוש ברוך הוא עומד שם ומקשיב לקולו ככתוב ויקשב ה׳ וישמע וגו׳ ונצול האדם משלשה דינים מדין העולם הזה ומדין מלאך המות שלא יכול לשלט עליו ומדין הגיהנם.	וכד בר נש עסיק באורייתא קודשא בריך הוא קאים תמן ואצית לקליה כמה דכתיב (מלאכי ג טז) ויקשב יהו״ה וישמע וגו׳ ואשתזיב בר נש מתלת דינין מדינא דהאי עלמא ומדינא דמלאך המות דלא יכיל לשלטאה עליה ומדינא דגיהנם
ויכתב ספר זכרון מי הוא אלא יש ספר למעלה ויש ספר למטה זכרון (אות) הברית הקדוש שנוטל וכונס אליו את כל החיים שלמעלה ספר זכרון שתי דרגות שהן אחת וסוד זה שם יהו״ה שם אחד יהו״ה אחד והכל דבר אחד.	ויכתב ספר זכרון[2671] מאי איהו אלא אית ספר לעילא[2672] ואית ספר לתתא[2673] זכרון אתר (נ״א את)[קג״ד] קיימא קדישא[2674] דנטיל וכניש לגביה כל חיין דלעילא[2675] ספר זכרון תרין דרגין[2676] דאינון חד ורזא דא שם יהו״ה שם חד יהו״ה חד וכלא מלה חדא[2677]
משום שיש שם ויש שם שם למעלה שהוא נרשם (נקרא שם) ממה שלא ידוע ולא נרמז בידיעה כלל וזו נקראת נקודה עליונה שם למטה שנקרא שם מקצה השמים ועד קצה השמים משום שקצה השמים נקרא זכרון והשם הזה הוא נקודה שלמטה שהוא שם מאותו זכרון שהוא קצה השמים שנוטל את כל החיים שלמעלה וזהו קצה השמים שלמטה והשם שלו היא הנקדה שלמטה נקודה זו היא ספר שעומד בחשבון וזהו ולחשבי שמו הספר שאמרנו ושם דבר אחד הוא בכל הצדדים.	בגין דאית שם ואית שם שם לעילא[2678] דאיהו אתרשים (ס״א אקרי שם) ממה דלא ידיע[2679] ולא אתרמיז בידיעה כלל[2680] ודא אקרי נקודה עלאה[2681] שם לתתא דאקרי שם (דברים ד לב) מקצה השמים[2682] ועד קצה השמים בגין דקצה השמים אקרי זכרון והאי שם איהו נקודה דלתתא דאיהו שם מההוא זכרון[2683] דאיהו קצה השמים דנטיל כל חיין[2684] דלעילא ודא איהו קצה השמים דלתתא ושם דיליה איהי נקודה דלתתא נקודה דא[2685] איהו ספר דקיימא בחושבנא ודא הוא ולחושבי שמו[2686] ספר דקאמרן ושם חד מלה הוא בכל סטרין[2687]

הוא ממש אלהותו מתלבש בתורה, והטעם שהיתה גזרת חכמתו שתנתן תורה לישראל מבחינת היכלו היה כדי שימצא הבורא קרוב לעוסקי תורה (אור יקר).

[2670] פי׳ שהמלכות הנקרא תורה שבע״פ היא היכל לזעיר וכן הבינה הנקרא ג״כ תורה שבע״פ היא היכל לאבא (מ״מ).

[2671] ע ע״א (הערת הזהר). אמר לזכור ברית, דע״י שרואה אדם את אשתו מקושטת, מתעורר בריתו, והוא הזכרון שזוכר בריתו, דהתעוררות הוא ע״י זכרון הברית, וביה הזכרון ספר זכרון, כמ״ש בפ׳ ויקהל (ר ע״א), והוא כל זכורך, דבגיניה אשתמודע דכורא דכר (בהגר״א על תיקו״ז מח ע״א).

[2672] אבא (מ״מ).

[2673] מלכות (מ״מ).

[2674] יסוד (מ״מ).

[2675] פי׳ כל המוחין נכללים בו (מ״מ).

[2676] מלכות ויסוד (רח״ו).

[2677] פי׳ ספר זכרון כמו שם ה׳ שהם יסוד ומלכות (מ״מ).

[2678] קסב ע״א (הערת הזהר). חכמה (רח״ו).

[2679] מא״א (מ״מ).

[2680] מעתיק יומין (מ״מ).

[2681] צג ע״א (הערת הזהר). חכמה (רח״ו).

[2682] פי׳ שמים הוא זעיר וקצה העליון הוא יסוד דאימא וקצה התחתון הוא יסוד דזעיר. והביא פסוק זה לומר שקצה השמים שהוא יסוד הוא זכרון (מ״מ).

[2683] פי׳ שמלכות מקבלת מיסוד (מ״מ).

[2684] מוחין דקיימא בחושבנא (רח״ו). פי׳ שכל החשבונות בסיהרא אינון (מ״מ).

[2685] מלכות (רח״ו).

[2686] פי׳ שכשמו שהיא מ׳ יש בה חשבון (מ״מ).

[2687] פירוש כי בין בהבנת המלות ובין בחשבנם הוא אחד. כי שם עולה בחשבון ספר. ועיין במה שנתבאר אצלנו בכונת העולה לס״ת לקרות מה יכוין במילת ספר (שער מאמרי רשב״י). פי׳ חושבניה דדין כחושבניה דדין ש״ס ספ״ר הם חשבון אחד (מ״מ).

הנקודה הזו משום שהיא עומדת באמצע היא עליונה על כל הנאחזים בה ששה צדדים אחוזים בספר העליון והוא עליון עליהם ששה צדדים נאחזים בספר התחתון והוא עליון עליהם ועל זה ספר עליון וספר תחתון והכל נקרא תורה.	נקודה דא[2688] בגין דקיימא באמצעיתא[2689] איהי עלאה על כל דאתאחדן בה שית סטרין[2690] אתאחדן בספר עלאה[2691] ואיהו עלאה עלייהו שית סטרין אתאחדן בספר תתאה[2692] ואיהו עלאה עלייהו ועל דא ספר עלאה ספר תתאה ובלא אקרי תורה
מה בין זה לזה אלא ספר עליון הוא תורה שבכתב משום שהיא סתומה ולא עומדת אלא רק בכתב ששם הוא המקום להתגלות למטה ומי הוא העולם הבא ספר התחתון זו תורה שנקראת תורה שבעל פה ומי הוא על פה אלו המרכבות של מטה שהיא עומדת עליהן ומשום שאינן בכלל של כתיבה שלמעלה נקראים על פה.	מה בין האי להאי אלא ספר עלאה איהו תורה שבכתב בגין דאיהי סתימא[2693] ולא קיימא אלא בכתב[2694] דתמן איהו אתר לאתגלאה לתתא ומאן איהו עלמא דאתי[2695] ספר תתאה דא תורה דאקרי תורה שבעל פה ומאן איהו על פה[2696] אלין רתיכין דלתתא דאיהי קיימא עלייהו ובגין דלאו אינון בכללא דכתיבה דלעילא[2697] אקרון על פה
ותורה זו עומדת על פה משום שכתוב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ותורה העליונה אף על גב שהיא עומדת למעלה לא נקראת על הכתב אלא שבכתב שעומדת בכתב ואותו הכתב נעשה היכל אליה והיא עומדת בתוך אותו ההיכל ונשמרת שם ולכן נקראת תורה שבכתב ולא על כתב.	ותורה דא[2698] קיימא על פה[2699] בגין דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ותורה עלאה[2700] אף על גב דאיהי קיימא לעילא לא אקרי על הכתב אלא שבכתב דקיימא בכתב והוא כתב אתעביד היכלא לגביה[2701] ואיהי קיימא גו ההוא היכלא ואתטמרת תמן ובגין כך אקרי תורה שבכתב ולא על כתב
אבל התורה שלמטה היא עומדת על מרכבותיה ונקראת על פה שעומדת עליהן ומשום שלא נחשבת (נתנה) מבפנים מכלל של כתיבה לא נעשו היכל לנקדה הזו כמו אותה נקודה עליונה ומשום שעומדת עליהן נקראת תרומה.	אבל תורה דלתתא איהי קיימא על רתיכהא ואקרי על פה[2702] דקיימא עלייהו ובגין דלא אתחשיבת[קנה] (נ״א אתיהיבת[2703]) מלגו מכללא דכתיבה לא אתעבידו היכלא להאי נקודה כההיא נקודה עלאה ובגין דקיימא עלייהו[2704] אקרי תרומה

[2688] מלכות (רח״ו במ״מ).
[2689] ע״ג היכלות (רח״ו).
[2690] ו׳ היכלות (רח״ו).
[2691] קלז ע״ב (הערת הזהר).
[2692] מלכות (רח״ו). ור״ל היכלות הבריאה חיותם מהמ׳ (מ״מ).
[2693] ריד ע״א שמיני מ ע״ב (הערת הזהר).
[2694] בינה (רח״ו). ולפ״ז תורה שבכתב הוא אבא הגנוז בכתב שהיא בינה (מ״מ).
[2695] פי׳ קאי על כתב (מ״מ).
[2696] פ״ה ע״ה גימ׳ הכסא הם ההיכלות שהנוק׳ רוכבת עליהם (רח״ו).
[2697] פי׳ בי״ע אינם בכלל זו״ן דאצילות שתיקונם הוא מאימא הנקרא כתב וז״ש דלאו אינון בכלא דכתיבה (מ״מ).
[2698] מלכות (רח״ו).
[2699] פי׳ הם ההיכלות כדלעיל (מ״מ).
[2700] חכמה (רח״ו).
[2701] פי׳ בינה הנקרא כתב נעשית היכל לאבא (מ״מ).
[2702] פירוש בא״וא שהם אחדות א׳ אנו אומרים תורה שבכתב דהיינו אבא בגו אימא אבל היכלות הבריאה שנודע שב״יע כולם נקרא עלמא דפירודא. אנו אומרים תורה שבע״פ ולא תורה שבפה (מ״מ).
[2703] פי׳ קא על רתיבהא הנזכר שהם היכלות המלכות שאינם בכלל אצילות שיונקים מהבינה הנקרא כתב (מ״מ).
[2704] על י״ב בקר (רח״ו).

עוד שמעתי מן המנורה הקדושה תרומה מה זה תרומה כמו שבארנו שנים ממאה בא וראה כל הדרגות הללו הקדושות שבסוד האמונה שנגלה בהן הקדוש ברוך הוא הן עשר דרגות והן עשר אמירות כמו שבארוה ואלו העשר עולים למאה וכשאנו צריכים הנקדה התחתונה הזו להרים אותה אסור לנו לקחתה לבדה אלא אותה עם בעלה והם השנים מהמאה שאמרנו משום שאין צריך להפרידם כלל אלא ליחדה עם בעלה ולכן נקראת תרומה בכלל אחד.	תו שמענא מבוצינא קדישא תרומה מהו תרומה כמה דאוקימנא תרי ממאה תא חזי כל אינון דרגין קדישין די ברזא דמהימנותא דקודשא בריך הוא אתגלי בהון אינון עשר דרגין[2705] ואינון עשר אמירין כמה דאוקמוה ואלין עשר סלקין למאה[2706] וכד אצטריך לן להאי נקודה תתאה לארמא לה אסיר לן לנטלא לה בלחודהא אלא לה ולבעלה ואינון תרי מאינון מאה[2707] דקאמרן בגין דלא אצטריך לאפרשא לון כלל אלא ליחדא לה ולבעלה ועל דא אתקרי תרומה בכללא חדא
ובא וראה בכל יום הכרוז קורא כל בני העולם בכם עומד הדבר הזה וזהו	ותא חזי בכל יומא כרוזא קארי כל בני עלמא בכו קיימא מלה דא ודא הוא
	ר/ב
קחו מאתכם תרומה לה׳ ואם תאמרו שהדבר קשה עליכם כל נדיב לבו יביאה.	קחו מאתכם תרומה ליהו״ה ואי תימא[2708] דקשיא מלה עלייכו כל נדיב לבו יביאה
מה זה יביאה אלא מכאן למדנו את סוד התפלה שאדם שפוחד מרבונו ומכון לבו ורצונו בתפלה מתקן תקון העליון כמו שבארנו בראשונה בשירות ותשבחות	מהו יביאה אלא מהכא אוליפנא[2709] רזא לצלותא[2710] דבר נש דדחיל למאריה ומכוין לביה ורעותיה בצלותא אתקין תקונא דלעילא כמה דאוקימנא בקדמיתא בשירין ותושבחן[2711]

[2705] פי׳ ט׳ ספירות דז״א ומלכות המשלימתו הם עשר (מ״מ).

[2706] כל ספירה כלולה מעשר (מ״מ).

[2707] יסוד דז״א ויסוד נוק׳ אחדות א׳ (רח״ו). ור״ל יסוד שביסוד ז״א ויסוד דמלכות הם תרי ממאה א״נ אינון עשר דרגין הם עשרה נקודות שיצאו מעיני א״ק והם י״ס דאצילות כי ג׳ נקודות ראשונות הם או״א וא״א, וו׳ נקודות הם ו,ק ונקודות עשירית היא מלכות הם מאה בכללות גדול, ותרי הם יסוד דיסוד ויסוד דמלכות כי ביסוד עצמו יש י,ס וכן במלכות כפירוש הראשון (מ״מ).

[2708] ירצה שדבר זה קשה כי איך יוכל אדם חומרי להתעסק בעניינים רוחניים אלה אם היה אפשר לעשותו תכבד העבודה מאד, לכן אמר כל נדיב לבו, וכלומר הלא יש בכם שתי סגולות עליונות רצון ושכלי, שכן הן כוחות השכלים הפשוטים, וזהו נדיב דהיינו החפץ, ולבו הוא השכל, וגם מזה תשכילו שהדבר קל ולא קשה. מהו יביאה, מרגיש כמה דברים, אחד שמלה זו נראית מיותרת שהיה די שיאמר קחו מאתכם תרומה לה׳ כל נדיב לבו זהב וכסף ונחשת, ואם משום שר״ל את תרומת ה׳ ועליה מושכת מלת יביאה יקשה ייתור הכינוי כי היל״ל יביא את תרומת ה׳. ועוד שהיה לו לפרש למי או אנה יביאה (רמ״ז).

[2709] הלא התפילה נקראת נדבה כמש״ה (תהלים קיט, קח) נדבות פי רצה נא ה׳, שהיא היא עבודה שבלב והיינו נדיב לבו, וכן שנינו אל תעש תפילתך קבע, פי׳ שלא תדמה בעיניו כחובה המוטלת עליו אלא יעשה בנדבת הלב, וידוע שהתפילה היא היותר מסוגלת ותמידית לתיקון העולמות כולם, ולכן בפסוק זה שבו מזהיר הכרוז שיזהרו לתקן נשמותיהם בהעלות בירוריהם, כאן נסתר סוד התפילה שהוא היותר כוללת ענין זה מכל שאר המצוות, ובה יתבאר הפסוק כולו, כי בתיקון העולמות ועלייתם היינו תרומה לה׳ התרוממות של הניצוצות הפרישה מהקליפות, ויביאה, פי׳ הכניסה בפנימיות וזו תעשה עם תרומת ה׳ (רמ,ז).

[2710] סתם רזא סודו הוא השכינה המתרוממת עד למעלה כדמפרש ואזיל. רזא הוא יסוד, וידוע שיש עמוד בין כל עולם ועולם שבפנימיותו עולים העולמות, והיינו יביאה, בתוכי תוכות (רמ״ז).

[2711] קצז ע״א (הערת הזהר). שבהם השכינה מתוקנת לעלות, וה״ס הקב״ה שבא לבית המקדש (נ״א לבית הכנסת) לעלות העולמות, והיינו להעלות העליות שיפרש. אבל תחילה צריך למצוא טעם לשבח למה מתחיל מעולם היצירה ולא הזכיר תקון העשיה שהוא בקרבנות וכמו שהובא סוף פרשת במדבר. וי״ל דלא חשיב הכא אלא הבחינות והמדרגות שבעולמות שיש בהן מצוה בתיקונם, רצוני לומר שכבר ידעת מסוד הכוונות שיש ד׳ בחינות תיקון לד׳ העולמות, תחילה בפועל ומעשה ואחר כך בדיבור, דהיינו טהרת גופו לתיקון העשיה וטלית גדול וקטן לשל היצירה ותפילה דיד לבריאה ושל ראש לאצילות, וכנגדם בסוד הדיבור דעד ברוך שאמר הוא בעשיה ומשם ועד יוצר ביצירה. והרי שלא יש מצוה חיובית מן התורה בתיקון המעשה לעשיה אלא משל יצירה ואילך, ולכן התחיל מחלק הדיבור שכנגדו יש מצוה בחלק המעשה. ועוד י״ל דאינו מזכיר אלא מה שצריך להתאמץ בכוונת הלב שלא להפסיק כלל והוא מברוך שאמר ואילך כידוע (רמ״ז).

שאומרים המלאכים העליונים למעלה ובאותה עריכת התשבחות שאומרים ישראל למטה היא מקשטת את עצמה ומתתקנת בתקוניה כמו אשה שמתקשטת לבעלה.	דקאמרין מלאכין עלאין[2712] לעילא ובההוא סדורא דתושבחן[2713] דקא אמרי ישראל לתתא איהי קשיטת גרמהא ואתתקנת בתקונהא כאתתא דאתקשטת לבעלה
ובסדור התפלה באותו התקון של תפלת מישב מתקינים את עלמותיה וכל אלו שלה ומתקשטות כל עלמותיה ואחר כך הכל מתקנים ומסדרים וכשמגיעים לאמת ויציב אז הכל מתקנים היא ועלמותיה עד שמגיעים לגאל ישראל ואז צריך לעמד הכל על מקומם.	ובסדורא דצלותא[2714] בההוא תקונא דצלותא דמיושב אתקינו עולמתהא[2715] וכל אינון דילה ומתקשטן כל אינון בהדה לבתר דאתתקן כלא[2716] ואתסדרו[2717] כד מטו לאמת ויציב כדין כלא מתתקנא איהי ועולמתהא[2718] עד דמטו לגאל ישראל כדין אצטריך למיקם כלא על קיומייהו
משום שכאשר מגיע אדם לאמת ויציב והכל מתקן עלמותיה נוטלות אותה והיא נוטלת את עצמה למלך העליון כיון שמגיעים לגאל ישראל אזי המלך הקדוש העליון נוסע בדרגותיו ויוצא לקבל אותה.	בגין דכד בר נש מטי לאמת ויציב וכלא אתתקן עולמתהא נטלי לה ואיהי נטילת גרמה לגבי מלכא עלאה[2719] כיון דמטו לגאל ישראל[2720] כדין מלכא קדישא עלאה[2721] נטיל בדרגוי ונפיק לקבלא לה[2722]
ואנו מלפני המלך העליון צריכים לעמד על מקומנו באימה ברעדה שהרי אז הוא מושיט ימינו אליה ואחר כך את שמאלו ששם לה תחת ראשה ואחר כך מתחבקים שניהם כאחד בנשיקה ואלה הן השלש הראשונות וצריך אדם לשים לבו ורצונו ולכון בכל התקונים והסדורים הללו של התפלה פיו ולבו ורצונו כאחד.	ואנן מקמי מלכא עלאה בעינן לקיימא על קיומנא באימתא ברעדה דהא כדין אושיט ימיניה לגבה ולבתר שמאליה דשוי לה תחות רישה ולבתר אתחבקו תרווייהו כחדא בנשיקו ואלין אינון תלת קדמייתא ובעי בר נש לשוואה לביה ורעותיה ולכוונא בכל הני תקונין וסדורין דצלותא פומיה ולביה ורעותיה כחדא
עכשיו שהמלך העליון והמלכה הם	השתא דמלכא עלאה ומטרוניתא אינון

[2712] סגולתם לתקן פנימיות העולמות, וגם הם נרמזים בתואר נדיב לב כנז״ל קצח ע״א (רמ״ז).

[2713] הוא מברוך שאמר עד ישתבח שהוא מסודר על כל פרצופי היצירה, וסודו לתיקון הנשמות של היצירה ופנימיותם. וכנגד בחינות של המלאכים והתחתונים אמר קשיטת גרמהא וכו׳, והם אורות מקיפים ופנימים המושפעים על השכינה להתעלות עוד לעולמות העליונים. אי נמי כעין כ״ד תכשיטי כלה שאמר בשער אריך, שלהיות הקליפות הנקראים חשך סמוכות למלכות ומחשיכות אותה לכן מאירים בה התכשיטים דוגמת הסרק שמעבירות הנשים על פניהן, וז״ש כאתתא דאתקשטת לבעלה (רמ״ז).

[2714] זהו מיוצר עד העמידה. וקורהו צלותא, מפני שיש סדר קדושה כמו עמידה, וגם יש בו קצת תפילות כגון רחם עלינו אדון עוזינו, וכן באהבת עולם רובה תחנונים. עולמתהא, הם ז׳ היכלות דזעיר דבריאה, שכל היכלות הבריאה הם בבחינת נקבות לגבי מלכות דאצילות. וכל אינון דילה, הם היכלות מלכות הנכללים ביום עם היכלות זעיר דבריאה, וזהו וכל, פי׳ בהתכוללות (רמ,ז).

[2715] היכלותיה (רח״ו)

[2716] אמר כך בדרך קצרה לרמוז לכמה תיקונים שנעשים בקריאת שמע בין באצילות בין בבי״ע כנזכר בפירוש חותמא דגושפנקא דפרשת שלח לך קסב ע״א (רמ״ז).

[2717] נראה שר״ל תיקון רמ״ח איברים דקריאת שמע המסודרים מלמעלה למטה ויורדים אל היכל אהבה שהוא שמו של אברה״ם העולה רמ״ח (רמ״ז).

[2718] חזר לומר זה לרמוז להיכלות הכלולים בהיכל הרצון שהם אמת ויציב (רמ״ז).

[2719] ה״ס פרצוף הארה לישראל היורד להיכל הרצון שעליה אמרו בזוהר ישראל נחית לקבלה (רמ״ז).

[2720] פי׳ לתחילתו דהיינו תהלות לאל עליון וגואלם, ולכן אנו עומדים אז מפני שאותה ההארה היא מן האצילות, וידוע שכל ענייני האצילות הם בעמידה (רמ״ז).

[2721] פי׳ יסוד אבא שאז מתחיל לירד במסעיו תוך ז״א, ובגאל ישראל כבר התחיל להכנס תוך רישא דז״א ונמשכת הארתו עד יסוד ז״א ומשם מאיר למלכות שבבריאה, ועיין בספר הכוונות בסוד תהלות לאל עליון (רמ״ז).

[2722] פי׳ נפיק אורו היוצא לבריאה חדוה דטמירו, מזל״ן שהם נה״י דאי׳ שבג׳ אחרונות מקבלת מהם ועיין בסה״כ (רמ״ז).

בחבור אחד בשמחה באותן נשיקות מי שצריך לבקש בקשות יבקש שהרי אז שעת רצון היא כיון ששואל אדם שאלותיו מלפני המלך והמלכה אז יתקין עצמו ברצונו ולבו לשלש אחרות לעורר שמחה שבסתר שהרי מאלו השלש הוא מתברך בדבקות אחרת ויתקין אדם את עצמו לצאת מפניהם ולהניחם בשמחה גנוזה של אלו השלש ועם כל זה שיהיה רצונו שיתברכו התחתונים מאותן ברכות של שמחה נסתרת.	בחבורא בחדוה באינון נשיקין מאן דאצטריך למשאל שאלתין ישאל דהא כדין שעתא דרעותא איהו כיון דשאיל בר נש שאלתוי מקמי מלכא ומטרוניתא כדין יתקין גרמיה ברעותיה ולביה לתלתא אחרנין לאתערא חדוה דטמירו דהא מאלין תלת אתברכא בדבקותא אחרא ויתקין בר נש גרמיה למיפק מקמייהו ולאנחא לון בחדוה[2723] גניזא דאלין תלת ועם כל דא דיהא רעותיה דיתברכון תתאי מאינון ברכאן דחדוה טמירא
ואז צריך ליפול על פניו ולמסר את נפשו בשעה שהיא לוקחת את הנפשות והרוחות אז זו השעה למסר נפשו בתוך אותן נפשות שהיא לוקחת שהרי אז צרור החיים הוא כראוי.	וכדין אצטריך למנפל על אנפוי ולממסר נפשיה בשעתא דאיהי נקטא נפשין ורוחין כדין איהי שעתא לממסר נפשיה בגו אינון נפשין דאיהי נקטא דהא כדין צרורא דחיי[2724] איהו כדקא יאות
דבר זה שמעתי בסודות של המנורה הקדושה ולא נתנה לי רשות לגלות פרט לכם חסידים עליונים שאם באותה שעה שהיא לוקחת נפשות ורוחות ברצון של דבקות אחת הוא ישים לבו ורצונו לזה ונותן נפשו בדבקות באותו הרצון להכלילה באותה הדבקות אם מתקבלת באותה שעה באותו הרצון של אותן נפשות רוחות ונשמות שהיא לוקחת זהו אדם שנצרר בצרור החיים בעולם הזה ובעולם הבא.	מלה דא שמענא ברזין דבוצינא קדישא ולא אתייהיב לי רשו לגלאה בר לכו חסידי עליונין דאי בההיא שעתא דאיהי נקטא נפשין ורוחין ברעו דדביקותא חדא איהו ישוי לביה ורעותיה לדא ויהיב נפשיה בדבקותא בההוא רעותא לאכללא לה בההוא דבקותא אי אתקבלת בההיא שעתא בההוא רעותא דאינון נפשין רוחין ונשמתין דאיהי נקטא האי איהו בר נש דאתצריר בצרורא דחיי בהאי עלמא ובעלמא דאתי
ועוד שצריך להכלל מכל הצדדים המלך והמלכה מלמעלה ומלמטה ולהתעטר בנשמות בכל הצדדים מתעטרת בנשמות מלמעלה ומתעטרת בנשמות מלמטה ואם אדם יכון לבו ורצונו לכל זה וימסר נפשו מלמטה בדבקות וברצון כמו שנאמר אזי הקדוש ברוך הוא קורא לו שלום למטה כמו שאותו השלום שלמעלה לאותו שמברך את המלכה ומכליל אותה ומעטר אותה בכל העטרות.	ותו דבעיא לאתכללא מכל סטרין מלכא ומטרוניתא מלעילא ומתתא[2725] ולאתעטרא בנשמתין בכל סטרין אתעטרת בנשמתין מלעילא ואתעטרת בנשמתין מתתא ואי בר נש יכוין לביה ורעותיה לכל דא וימסר נפשיה מתתא בדביקותא ברעותא כמה דאתמר כדין קודשא בריך הוא קארי ליה שלום לתתא כגוונא דההוא שלום דלעילא ההוא דבריך לה למטרוניתא ואכליל לה ואעטר לה בכל עטרין
אף כך לאיש הזה הקדוש ברוך הוא קורא לו שלום למטה כמו שנאמר (שופטים ו) ויקרא לו ה׳ שלום וכל ימיו כך קוראים לו למעלה שלום משום שהכליל ועטר את המלכה למטה כמו שאותו שלום למעלה. וכאשר אותו האדם מסתלק מן	אוף הכי האי בר נש קודשא בריך הוא קרי ליה שלום לתתא כמה דאת אמר (שופטים י כד) ויקרא לו יהו״ה שלום וכל יומוי הכי קראן ליה לעילא שלום בגין דאכליל ואעטר למטרוניתא לתתא כגוונא דההוא שלום לעילא וכד אסתלק ההוא בר נש מהאי עלמא נשמתיה סלקא

[2723] כי ג״ר סוד החיבוק והאמצעיות סוד הנשיקין והאחרונות סוד הזווג (רח״ו). עי׳ && שחביקו היא חג״ת ונשיקין הם בחבד????

[2724] צוררת אל חי שהוא היסוד בתוכה (רח״ו).

[2725] קפט ע״א (הערת הזהר).

העולם הזה נשמתו עולה ובוקעת את כל אותם הרקיעים ואין מוחה בידה והקדוש ברוך הוא קורא לה ואומר יבוא שלום והשכינה אומרת ינוחו על משכבותם וגו׳ ויפתחו לה	ובקעא בכל אינון רקיעין ולית מאן דימחי בידה וקודשא בריך הוא קרי לה ואמר (ישעיה נז ב) יבא שלום ושכינתא אמרה ינוחו על משכבותם וגו׳ ויפתחון לה
	רא/א
שלשה עשר נהרות אפרסמון טהור ולא יהיה מי שימחה בידה ועל כך אשרי מי שישים לבו ורצונו לזה ועל זה כתוב כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה׳ למלך העליון כמו שנתבאר.	תליסר טורי דאפרסמונא דכיא ולא יהא מאן דימחי בידה ועל דא זכאה איהו מאן דישוי לביה ורעותיה לדא ועל דא כתיב (&) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהו״ה לגבי מלכא עלאה כמה דאתמר
הרים רבי אבא את קולו ואמר אוי רבי שמעון אתה בחיים ואני בוכה עליך לא עליך אני בוכה אלא אני בוכה על החברים ובוכה על העולם רבי שמעון הוא כמו מנורה של נר שדולק למעלה ודולק למטה ובאור שדולק למטה מאירים לכל העולם (מאיר למעלה) אוי לעולם כשיסתלק האור שלמטה לאור שלמעלה מי יאיר לנו את אור התורה לעולם קם רבי אבא ונשק את רבי חייא אמר לו הדברים הללו היו תחת ידך ועל כך הקדוש ברוך הוא שלחני עד לכאן להתחבר עמכם אשרי חלקי.	ארים רבי אבא קליה ואמר ווי רבי שמעון אנת בחיין ואנא בכינא עלך לא עלך בכינא אלא בכינא על חברייא ובכינא על עלמא רבי שמעון כבוצינא דשרגא דאדליק לעילא ואדליק לתתא ובנהורא דאדליק לתתא נהירין כל בני עלמא (נ״א נהיר לעילא) ווי לעלמא כד יסתלק נהורא דלתתא בנהורא דלעילא מאן ינהיר נהורא דאורייתא לעלמא קם רבי אבא ונשיק לרבי חייא אמר ליה מלין אלין הוו תחות ידך ועל דא קודשא בריך הוא שדרני עד הכא לאתחברא עמכון זכאה חולקי
רבי יוסי פתח פסוק אחריו ואמר וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו וגו׳ פסוק זה פרשוהו אבל בא וראה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה הבו לכם אנשים חכמים ונבנים בחן את כל ישראל ולא מצא נבונים זהו שכתוב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים ואלו נבונים לא כתוב ואם תאמר שנבון היא דרגה יותר עליונה מחכם כך זה ודאי.	רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר וכל לב בכם יבאו ויעשו וגו׳ האי קרא אוקמוה אבל תא חזי בשעתא דאמר קודשא בריך הוא למשה (דברים א יג) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים אשגח בכל ישראל ולא אשכח נבונים הדא הוא דכתיב (&) ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואלו נבונים לא כתיב (&) ואי תימא דנבון[2726] איהו דרגא עלאה מחכם[2727] הכי איהו ודאי
מה בין זה לזה חכם הרי פרשוה שאפילו תלמיד המחכים את רבו נקרא חכם חכם שיודע לעצמו כל מה שצריך	מה בין האי להאי חכם הא[2728] אוקמוה דאפילו תלמיד המחכים לרביה אקרי חכם חכם

[2726]

[2727] ולכך חכמים מצא נבונים לא מצא, ״**הכי הוא ודאי**״ בלי ספק על דרך הפשט לא יקשה עליך, אמנם יקשה ״**מה בין האי להאי**״, כי לפי הנסתר נראה להיפך, כי נבון מצד הבינה וחכם מצד החכמה, והיאך ימצאו אנשים חכמים מצד החכמה ולא נבונים מצד הבינה, ומתוך פשטן של דברים נכנס לנסתרן (אור יקר).

[2728] דאפילו תלמיד המחכים לרביה איקרי חכם, רוצה לומר יש [לו] [בו] גבול ממטה למעלה, תחלת שם חכם הוא כשמושיבין תלמיד בפני רבו, ואינו טפש שיהיה רבו אומר לו כל מה שירצה, ואפילו על ימין שמאל שומע ונכנס בו, ואינו מבחין להחכים את רבו ולומר לו אמש אמרת לי היפך זה ועתה אמרת לי כזה קשה לדידך אדידך זהו טפש, אמנם המחכים את רבו שיתחכם בשמועותיו שלא יתנגדו ולא יהיה פליגא דידיה אדידיה הוא תחלת חכם, ועולה עד שהוא מגיע למדרגה שאינו צריך לגרמיה דריה, וזהו שאמר ״**חכם דידע לגרמיה כל מה דאצטריך**״, כבר יודע כל המשנה והברייתא וכל מה שמקובל ביד אחרים מקובל בידו, אמנם להוליד במה שתחת ידו להוסיף מדידיה אידידה תשובות ועניינים חידושי תורה אינו משיג כלל, אלא מה שנמסר בידו שמור לו (אור יקר).

בנבון יש כמה דרגות שמסתכל בכל ויודע בשלו ובאחרים וסימנך (משלי יב) יודע צדיק נפש בהמתו (שמואלב כג) צדיק מושל יראת אלהים וכאן חכם לב דווקא בלב חכם ולא במקום אחר משום שעומד בלב ונבון למעלה ולמטה מסתכל בעצמו ובשל אחרים.	דידע לגרמיה כל מה דאצטריך נבון כמה דרגין איתּ ביה[2729] דאסתכל בכלא וידע בדיליה ובאחרנין[2730] וסימנך (משלי יב י) יודע צדיק[2731] נפש בהמתו[2732] (ש״ב כג ג) צדיק[2733] מושל יראת אלהים[2734] והכא חכם לב דייקא[2735] בלב חכם ולא באתרא אחרא בגין דקיימא בלב ונבון לעילא ותתא אסתכל בדיליה ובאחרנין
פתח ואמר ויאמר לי עבדי אתה וגו׳ כאן בתפלה שצריך אדם להתפלל לפני הקדוש ברוך הוא שהיא עבודה אחת גדולה ונכבדה מאותן העבודות של רבונו בא וראה יש עבודה של הקדוש ברוך הוא שעומדת במעשה שהיא עבודה שעומדת במעשה הגוף והיא עבודה ויש עבודה של הקדוש ברוך הוא שהיא עבודה יותר פנימית שהיא עקר הכל ועומדת באותה עבודה פנימית שהיא עקר הכל.	פתח ואמר (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה וגו׳ הכא בצלותא דבעי בר נש לצלאה קמיה דקודשא בריך הוא[2736] דאיהי פולחנא חדא רבא ויקירא מאינון פולחנין דמאריה תא חזי אית פולחנא דקודשא בריך הוא דקיימא בעובדא דאיהו פולחנא דקיימא בעובדא דגופא[2737] ואיהו פולחנא ואית פולחנא דקודשא בריך הוא דאיהו פולחנא פנימאה יתיר[2738] דאיהו עיקרא דכלא קיימא בההוא פולחנא פנימאה דאיהו עיקרא דכלא[2739]
בגוף יש שנים עשר איברים שעומדים במעשה הגוף כמו שבארנו ואלו הם אברי	בגופא[2740] אית תריסר שייפין דקיימין בעובדא דגופא[2741] כמה דאוקימנא ואינון

[2729] שעניינו הוא להבין דבר מתוך דבר, ועולה עתה הבחינות עד אין מספר, כי יש מבין במדרגה קלה, ויש מי שיעמיק וישכיל בעומקו של דבר, ויעלו המדרגות זה על זה עד אין תכלית עד כאן פשטן של דברים, ובנסתרן כי נבון הוא מיסוד ולמעלה, וחכם במלכות לבד חכמת שלמה היא נקראת דהייו חכמה תתאה, והיינו שנקרא חכם לב מהשכינה הנקראת לב, שיודע ענייני המלכות מה שהיא מראה לפנים המתגלים ממנה ומשיג שם השגתו לבד, והיינו מה שנמסר בידו נתון בו, והיינו תיקונין דשכינתא בכל מה דהיא מינה ובה, אף הוא יודע מיניה וביה ״**כל מה דאצטריך**״ כמבואר, וזהו שאמר ״**בלב חכם ולא באתר אחרא בגין דקיימא בלב**״, אינו יודע לעלות מהלב ולמעלה, וחכמה שהיא עקרה שאינה מולידה ומוסיפה חתומה וחקוקה בלב, וכן הוא קבוע בלב היינו המלכות ואינו עולה ממנה ולמעלה, אמנם נבון עולה אל היסוד, והרי מדרגה אחת שמוציא ממנו ולחוץ, ומכאן ואילך עולה במעלות, ומבין דבר מתוך דבר, ממדה למדה, עולה עד המקום האפשר לעלות (אור יקר).

[2730] לעצמו ולאחרים (אור יקר).

[2731] יסוד (אור יקר).

[2732] למטה במלכות, שהיא נפש אל החיות שהם למטה ממנה, שחיה בכלל בהמה אריה שור ודאי (אור יקר).

[2733] האיש שעולה בעולם הזכר (אור יקר).

[2734] שהיא מלכות (אור יקר).

[2735] פי׳ בחכמת שלמה (רמ״ז).

[2736] והנה על פי הקדמה זו הוא מפרש ואזיל שמיני העבודה הם שתים, האחד פנימית שאינה אלא בחובת הלב דהיינו פלה, ועל עבודה זו נאמר עבדי אתה ישראל אשר בך אתפא״ר סודה בסוד נבון, וזהו שאמר ״**הכא בצלותא דבעי ברנש לצלאה קמי קודשא בריך הוא**״, שעם היות שנקרא תפלה המורה על המלכות היא עולה בסוד הזכר ״**דאיהו פולחנא רבא ויקירא**״, עם היות שנראה שהוא מצות אחת מן המצות ואין אדם יודע מתן שכרן של מצות, עם כל זה ודאי התפלה היא העבודה החשובה מכל העבודות, ובכלל החשובות, ותחשב יותר מאותם שהם באברים הנגלים המצות המעשיות (אור יקר).

[2737] כגון סוכה לולב תפילין ציצית מזוזה וכיוצא (אור יקר).

[2738] שהיא פנימית באברים הפנימיים חובת הלב, והנה העבודות האלו יורו מקומם ורמיזתם כפי עניינם, אותה העבודה שהיא מעזית נגלית היא בשם אדנ״י, דהיינו שיקרא העושה אותה חכם, אמנם העבודה הנסתרת היא בשם יהו״ה הנסתר והעשה אותה יקרא נבון (אור יקר).

[2739] בסוד יהו״ה העולה עד אין תכלית (אור יקר).

[2740] שהיא נגד המלכות גוף ודאי אל הרוח העליון תפארת (אור יקר). בראשית טז ע״א (הערת הזהר).

[2741] כשהמצה נעשית בגוף אותם האברים הם ראשיים ועיקריים למעשה המצוה, כגון ידים זרועות רגלים ושוקיים וכיוצא, ומורים על סוד הים העומד עליהם על שנים עשר בקר, שתיקוני השכינה בגלוי הם שנים

הגוף ועבודת הקדוש ברוך הוא שהמעשה עומד בהם משום שעבודת הקדוש ברוך הוא היא בשני צדדים באברי הגוף החיצוניים ויש שנים עשר איברים אחרים פנימיים לפנים מהגוף והם תקונים פנימיים לפנים מהגוף לתקן בהם התקון של הרוח שהיא עבודה נכבדה פנימית של הקדוש ברוך הוא כמו שבארנו בתוך הסודות הפנימיים שאמר רבי שמעון והם סוד החכמה העליונה ונודעו בין החברים אשרי חלקם.	שייפין דגופא ופולחנא דקודשא בריך הוא דעובדא קיימא בהו בגין דפולחנא דקודשא בריך הוא בתרין סטרין בשייפין דגופא לבר ואית תריסר שייפין אחרנין פנימאין[2742] לגו מן גופא[2743] ואינון תקונין פנימאין לגו מן גופא לאתתקנא בהו תקונא דרוחא[2744] דאיהו פולחנא יקירא פנימאה דקודשא בריך הוא כמה דאוקימנא גו רזין פנימאין[2745] דקאמר רבי שמעון ואינון רזא דחכמתא עלאה ואתידיעו ביני חבריא זכאה חולקהון
תפלת האדם היא עבודת הרוח והיא עומדת בסודות עליונים ואנשים לא יודעים שהרי תפלת האדם בוקעת אוירים ובוקעת רקיעים ופותחת פתחים ועולה למעלה.	צלותא דבר נש[2746] איהו פולחנא דרוחא ואיהי קיימא ברזין עלאין ובני נשא לא ידעין דהא צלותא דבר נש בקעת אוירין בקעת רקיעין פתחת פתחין וסלקא לעילא
בשעה שמאיר האור ונפרד האור מן החשכה אזי הכרוז הולך בכל הרקיעים התתקנו בעלי הפתחים בעלי ההיכלות כל אחד ואחד על משמרתו משום שאותם ששולטים ביום אינם שולטים בלילה וכשנכנס הלילה מעברים שליטי היום ומתמנים שליטים אחרים ששולטים בלילה ומתחלפים אלה באלה.	בשעתא דנהיר נהורא ואתפרש נהורא מן חשוכא כדין כרוזא אזלא בכלהו רקיעין אתתקנו מארי דפתחין מאריהון דהיכלין כל חד וחד על מטריה בגין דאינון דשלטניהון ביממא[2747] לאו אינון דשלטניהון בליליא[2748] וכד עאל ליליא אתעברו שולטנין דיממא ואתמנון שלטנין אחרנין דשליטין בליליא ואתחלפן אלין באלין
וסוד זה את המאור הגדל לממשלת היום וגו׳ וממשלת היום וממשלת הלילה יש שליטים שממנים ביום ויש שליטים שממנים בלילה ואלו נקראו ממשלת היום ואלו נקראים ממשלת הלילה.	ורזא דא (בראשית א טז) את המאור הגדול לממשלת היום וגו׳ וממשלת היום וממשלת הלילה שולטנין אינון די ממן ביממא ושולטנין אינון די ממן בליליא ואלין אקרון ממשלת היום ואלין אקרון ממשלת הלילה
כשנכנס הלילה יוצא כרוז התתקנו שליטי הלילה כל	כד עאל ליליא כרוזא נפקא אתתקנו שלטנין דליליא כל

עשר אלו, והיינו שהגוף הוא נקודה אמצעית, רוכב על שנים עשר פרקים אלו שהם זרוע ימין שלשה היד ושתי פרקי הזרוע, וזרוע שמאל שלשה, וכן ברגל ימין וכן ברגל שמאל, והגוף רוכב על שנים עשר אלו וכן המעשים הגשמיים נעשים באלו האברים שהם מרכבת השכינה כדפירשו בפרש ויצא

[2742] עי׳ בפרשת פנחס דף רכב עד דף רל ביאור ע״ז (רח״ו).

[2743] כגון שתי אזנים ושתי עינים ופה ולשון ול ומוח וכבד וריאה ושתי כליות, שפעולתם שמיעהאו דבור או ראיה או מחשבה או כוונה, וכיוצא מאותם הדברים הנסתרים, ואלו הם סוד מרכבת הרוח הפנימי אשר בגוף דהיינו שם יהו״ה שבו סוד שנים עשר הויות, שהם שש קצוות ממעלה למטה ושש ממטה למעלה, ומעלת המצוה יודע מצד פעולתה, אם פעולתה באברים הפנימיים כגון תפלה מורה שהיא בסוד נבון שיודע לעצמו ולאחרים, שגם כן משלים האברים הגשמיים, ומייחד התפארת עם המלכות, דהיינו יודע צדיק נפש בהמתו שהם אלו האברים הגשמיים, ואם פעולתם באברים הנגלים כגון לוויית המת חפירת קבר ביקור חולים קשירת תפילין עטיפת ציצית, הנה אלו במעלת המלכות מקשטין אותה לבד, והם מתקנים אותה לכשיבא התפארת, והיינו חכם לב לבד כדפירשנו (אור יקר).

[2744] פי׳ ע״י הדיבור שהם התפלות ועסק התורה נתקנו ״ס הפנימיות דזעיר. שהם רוח דזעיר כמ״ש לעיל בשם הרב. וז״ש נמי בסמוך צלותא דבר נר איהו פולחנא דרוחא (מ״מ).

[2745] שהוא בסוד האברים וההויות העליונות, לזה יהיה סגולתא בפלא כדמסיק (אור יקר).

[2746] כשנשקול אותה בשקל הקדש הנזכר נמצא אותה (אור יקר).

[2747] פי׳ מלאכי זעיר (מ״מ).

[2748] פי׳ מלאכים מהמלכות (מ״מ).

	ראֵ/ב
אחד ואחד למקומו וכשמאיר היום כרוז יוצא התתקנו שליטי היום כל אחד ואחד למקומו (אז מעברים שליטי הלילה ומתמנים שליטי היום) וכשהכרוז מכריז אז כולם כל אחד ואחד נפקד על אותו מקום שראוי לו אזי השכינה מקדימה ויורדת וישראל נכנסים לבית הכנסת לשבח את רבונם ופותחים בשירות ותשבחות.	חד וחד לאתריה וכד נהיר יממא כרוזא נפקא אתתקנו שולטנין דיממא כל חד וחד לאתריה (כדין מתעברין שלטנין דלילי֗א ואתפקדון שלטנין דיממא) וכד כרוזא אכריז כדין כלהו כל חד וחד אתפקד על ההוא אתר דאתחזי ליה כדין שכינתא[2749] קדמא ונחתא וישראל עאלין לבי כנישתא לשבחא למאריהון פתחין בשירין ותושבחן
שצריך לו לאדם שכיון שהתקין עצמו לעבודת המעשה בתקוני מצוה וקדשה ליחד לבו בתקון של העבודה הפנימית של אדונו ולשים את לבו ורצונו באותה עבודה של אותם דברים (שאומר) שהרי הדיבור עולה.	דבעי ליה לבר נש[2750] כיון דאתקין גרמיה בפולחנא דעובדא בתקוני דמצוה[2751] וקדושה[2752] ליחדא לביה בתקונא דפולחנא פנימאה דמאריה ולשואה לביה ורעותיה בההוא פולחנא דאינון מלין (ד״א דקאמר) דהא מלה סלקא
ואותם הממנים שעומדים באויר התמנו לארבעת צדדי העולם לצד מזרח התמנה ממנה אחד שעומד באויר לאותו צד ושמו גזרדי״א ועמו שרים ממונים אחרים שהם מחכים לאותו דיבור של תפלה ועולה באויר באותו צד ונוטל אותו אותו הממנה.	ואינון ממנן דקיימין באוירא אתמנון לארבע סטרי עלמא לסטר מזרח אתמנא ממנא חד דקיימא באוירא להההוא סטרא גזרדי״א שמיה[2753] ועמיה סרכין ממנן אחרנין דאינון מחכאן להההיא מלה דצלותא[2754] וסלקא באוירא בההוא סטרא ונטיל לה האי ממנא
אם הדיבור הזה הוא כראוי וכל אותם שרים נושקים את אותו דיבור ועולים עמו עד לאותו אויר של הרקיע למעלה ששם ממונים שרים אחרים בשעה שנושקים את אותו דיבור פותחים ואומרים אשריכם ישראל שאתם יודעים לעטר את אדונכם בעטרות קדושות אשרי הפה שדבור של העטרה הזו יצא ממנו.	אי היא מלה כדקא יאות הוא וכל אינון סרכין נשקין להההיא מלה וסלקין עמה עד ההוא אוירא דרקיעא[2755] לעילא דתמן ממנן סרכין אחרנין בשעתא דנשקי להההיא מלה פתחי ואמרי זכאין אתון ישראל דידעיתו לאעטרא למאריכון בעטרין קדישין זכאה איהו פומא דמלה דעטרא דא נפקא מניה
ואז פורחות האותיות שעומדות באויר שבשם הקדוש של שתים עשרה אותיות	כדין פרחין אתוון דקיימין באוירא דבשמא קדישא[2756] דתריסר אתוון[2757] דההוא שמא

[2749] ט׳ נקודות יורדות בבריאה (רח״ו). ור״ל כמ״ש הרב זל״ה שבתחילת הלילה לוקחת לאה מרחל ט׳ ספי׳ שלה בהלוואה וכתר של רחל יורד לבריאה. ובחצות השני ע״י עסק התורה בעו״הז מעלים הכתב מעט מעט עד אור הבוקר שנקשר בזרוע שמאלי דזעיר וט׳ נקודות דילה יורדות לבריאה ואח״כ אנו מעלים אותם ע״י התפלה לאצילות ע״כ קיצור לשונו. ובזה תבין מ״ש הר״חו ז״ל ט׳ נקודות יורדות לבריאה (מ״מ).

[2750] ויקרא קכ ע״ב (הערת הזהר).

[2751]

[2752] ציצית ותפילין (רח״ו).

[2753] עם האותיות המלה גימ׳ ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן והת״ת כולל כולם מזרח (רח״ו).

[2754] פי׳ התפלות שמתפללים כל ישראל. אבל המתפלל על שונא שיש לו או אם יש לו שום צרה עניינה לקמן (מ״מ).

[2755] פי׳ המלאך הזה הממונה לסטר מזרח מעלה אותה עד אויר הסמוך לרקיע ומשם באים ממונים אחרים ליטלה כמ״ש בסמוך (מ״מ).

[2756] נראה לי שהוא הנזכר בבראשית טז ע״א ועיי״ש (רמ״ז).

[2757] כתב הרב הוא שם אהי״ה הוי״ה אד״ני משולבים הם י״ב אותיות (מ״מ). עי׳ בהגר״א בסד״צ ב ע״א ד״ה הספירות הן הולכין בתלת תלת, חב״ד חג״ת נה״י, ומלכות היא רביעית שכוללת את כולן, וכמ״ש בתז״ח (עג ע״ג) דתשע ספירות אינון משולשין בעד״א כג״ד, ח״ח״נ ב״ג״ה״ כ״ת״י״, ומלכות עשירין לון ורביעין לון,

שאותו שם שולט באויר וזהו שם שהיה טס בו אליהו עד שעלה לשמים וזהו מה שאמר עובדיה לאליהו (מלכים־א יח) ורוח ה׳ ישאך משום שבשם הזה היה טס בו אליהו באויר וזהו השם ששולט באויר.	שליט באוירא[2758] והאי איהו שמא דהוה טאס ביה אליהו עד דאסתלק לשמיא והיינו דקאמר עובדיה לאליהו (מ״א יח יב) ורוח יהו״ה ישאך בגין דבשמא דא הוה אליהו טאס ביה באוירא והאי איהו שמא דשליט באוירא
ואותן האותיות פורחות ועולות באותו דיבור ואותו הממונה שמפתחות האויר בידו וכל אותם הממנים האחרים כולם עולים בו עד לרקיע ונמסר ביד ממנה אחר להעלותו למעלה.	ואינון אתוון פרחין וסלקין בההיא מלה[2759] וההוא ממנא דמפתחן דאוירא בידיה וכל אינון ממנן אחרנין כלהו סלקין ביה עד רקיעא ואתמסר בידא דממנא אחרא לסלקא לעילא
לצד דרום יש ממנה אחר ששולט באויר לאותו הצד וכמה ממונים ושרים אחרים עמו ושמו פסגני״ה ובו נאחזים (ולו נמסרו) מפתחות האויר של אותו צד וכל אותם בעלי צרה שמתפללים תפלה לאדונם מתוך צרה מתוך שברון הלב אם אותו הדיבור כראוי הוא עולה לאויר באותו צד והממנה הזה נוטל אותו ונושק אותו (משום שעלה באותו צד) וכשנושק אותו פותח ואומר הקדוש ברוך הוא יחוס כנגדך (ועליך) ובשבילך יתמלא ברחמים.	לסטר דרום אית ממנא אחרא דשלטא באוירא להההוא סטר וכמה ממנן אחרנין וסרכין עמיה פסגני״ה[2760] שמיה וביה מתאחדן (נ״א וליה אתמסראן) מפתחן דאוירא להההוא סטר וכל אינון מארי דעקו דצלאן צלותא למאריהון מגו עקתא מגו תבירו דלבא אי ההיא מלה כדקא יאות סלקא לאוירא בההוא סטרא ונטיל לה האי ממנא ונשיק לה (ס״א בגין דסלקא בההוא סטרא) כד נשיק לה פתח ואמר קודשא בריך הוא יחוס לקבלך (נ״א ועלך) ובגינך יתמלי רחמין
עולים עמה כל אותם ממונים קדושים וכל אותם שרים של אותו הצד ופורחות האותיות של השם הקדוש שהן ארבע אותיות שמתעטרות ושולטות באותו צד של האויר ועולים באותו הצד של האויר עד לרקיע עד לאותו הממונה של הרקיע ששולט באותו הצד.	סלקין עמה כל אינון ממנן קדישין וכל אינון סרכין דההוא סטרא ופרחין אתוון דשמא קדישא דאינון ארבע אתוון[2761] דמתעטרין ושלטין בההוא סטרא דאוירא וסלקין בההוא סטרא דאוירא עד רקיעא עד ההוא ממנא דרקיעא דשליט בההוא סטרא
לצד צפון יש ממנה אחר ועמו כמה שרים ממונים ששולטים באויר ושמו של	לסטר צפון אית ממנא אחרא ועמיה כמה

וז״ס שם של י״ב, שמלכות היא כלולה בכל קו האמצעי, שהוא המכריע וצריך להיות כלול משניהם, ביסוד היא עטרת היסוד, ובת״ת שם שני מלכים - הערה שלי עי׳ תיקו״ז ה ע״א, שנוק׳ היא רביעא לכל תלת, ועי׳ פת״ש נקודות טז וז״ל, נוקבא יש לה ג׳ שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז״א, הא׳ בעטרת היסוד, הב׳ בטבור, הג׳ בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז״א, בסוד כלת משה, עכ״ל, ועי׳ לעיל ג ע״ד, שָׁם י״ב היא בדעת ששרשו בכתר, ועי׳ בלש״ו ביאורים ח״א נה ע״ג, שמקשה מתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה שׁשֵׁם י״ב ביסוד, וכאן כתוב שהיא תופס כל הקומה, ומתרץ שכל העד״א אחד, ועי׳ לש״ו כללים ח״א סט ע״א שמצד עצמם אין הבדל בין ת״ת ליסוד אלא רק @לא מוסבר@ מצד הקו ימין ושמאל יש הבדל, (עי׳ בהגר״א בתיקו״ז פא ע״א ד״ה ביה איהו וז״ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א׳), ולכן מובן לנו שהרי עיקר כוונת הגר״א לא לדעת בפרט (כמש״כ בביאורים שם) אלא לכללות כל העמוד האמצעי מכתר דעת ת״ת יסוד, ועי׳ לש״ו כללים ח״א סח ע״ב שמקום הנוק׳ בטבור הוא הכתוב באד״ר קמא ע״ב שזה מאחוריו.

[2758] בראשית טז ע״א (הערת הזהר). שם בן י״ב בת״ת שליט באויר כי אויר רוח ת״ת (רח״ו).

[2759] אע״פי שאמר לעיל שמלאך הממונה בסטר מזרח הוא שמעלה התפלה. וכאן אמר שהאותיו׳ הם המעלים אותה. י״ל שהמלאך בכח י״ב אותיות הנזכרו׳ הוא מעלה אותה נמצא שהכל אמת וז״ש וההוא ממנא (מ״מ).

[2760] עם האותיות והמלה גימ׳ א״ל אל״ף למ״ד חותם דרו׳ חסד אל (רח״ו).

[2761] הם ד׳ אותיות הוי״ה ובכחם הממונה הזה שהוא לסטר דרום מעלה התפלה הזאת שמתפלל האדם על איזו צרה שיש לו (מ״מ).

אותו ממנה פתחי״ה וזהו שהתמנה באויר של אותו צד וכל אותם שמתפללים תפלות על שונאים שמציקים להם וכשדבור של אותה תפלה עולה לאויר באותו צד אם הוא צדיק נוטל אותו הממונה הזה ונושק אותו.	סרכין ממנן דשלטין באוירא וההוא ממנא פתחי״ה[2762] שמיה והאי אתמנא באוירא להההוא סטרא וכל אינון דמצלאן צלותין על בעלי דבבו דעקין לון וכד מלה דההיא צלותא סלקא לאוירא בההוא סטרא אי זכאה הוא נטיל לה האי ממנא ונשיק לה
אזי מתעוררת רוח אחת שיוצאת מתוך התהום שבצד הצפון ואותה רוח קוראת בכל אותם האוירים וכולם נוטלים אותו דיבור ומעלים אותו עד לרקיע ונושקים אותו ופותחים ואומרים רבונך יפיל שונאך לפניך.	כדין אתער רוחא חדא דנפקא מגו תהומא בסטרא דצפון וההוא רוחא קארי בכל אינון אוירין ונטלי כלהו ההיא מלה[2763] וסלקין לה עד רקיעא ונשקין לה פתחי ואמרי מרך ירמי שנאך לקמך
והולך ועולה ובוקע רקיעים (אוירים) עד שעולים עמו לרקיע הראשון עולה התפלה ומגיעה לממנה אחד שהתמנה לצד מערב ושם עומדים תשעה פתחים שבהם עומדים כמה שרים וכמה ממונים ועליהם ממנה אחד ששמו זבוליא״ל.	ואזלא וסלקא ובקעא רקיעין (ס״א ואוירין) עד דסלקין עמה לגבי רקיעא קדמאה[2764] סלקא צלותא ומטאת לגבי חד ממנא דאתמנא לסטר מערב[2765] ותמן קיימין תשעה פתחין[2766] ובהו קיימין כמה סרכין וכמה ממנן ועלייהו ממנא[2767] חד די שמיה זבוליא״ל[2768]
וזהו שרוצה לשמש ברקיע הזה ביום ולא נתנת לו רשות עד שעולה אור הלבנה ואז הוא מוציא כל אותם החילות וכל אותם ממונים וכשמאיר היום נכנסים כולם לפתח אחד שהם תשעה פתחים שהוא פתח עליון על כולם וכשהתפלה עולה	ודא איהו דבעי לשמשא בהאי רקיעא ביממא ולא אתיהיב ליה רשו עד דסליק נהורא דסיהרא וכדין אפיק כל אינון חילין וכל אינון ממנן וכד נהיר יממא עאלין כלהו בפתחא חדא דאינון תשעה פתחין דאיהו פתחא עלאה על כלהו וכד צלותא סלקא
	רב/א
היא נכנסת באותו פתח וכל השרים וכל הממנים יוצאים מאותו פתח ועליהם זבוליא״ל אותו ממנה גדול ויוצאים כולם ונושקים אותו ומגיעים עמו עד לרקיע השני.	עאלת בההוא פתחא וכלהו סרכין וכלהו ממנן נפקין מההוא פתחא ועליהון זבוליא״ל ההוא רב ממנא ונפקי כלהו ונשקי לה ומטאן עמה עד רקיעא תניינא[2769]
(ברקיע השני עולה התפלה עד אותו רקיע ונפתחים) וכשעולה התפלה עד לאותו רקיע נפתחים שנים עשר שערי	(ס״א ברקיעא תניינא סלקא צלותא עד ההוא רקיעא ואתפתחו) וכד סלקא צלותא[2770] עד ההוא רקיעא אתפתחו תריסר תרעין[2771] דההוא

[2762] עם האותיות והמלה והכולל גימ׳ תק״י אל״ף למ״ד ה״י יו״ד מ״ם א׳ א״ל אל״ה אלהי אלהי״ם וכולל של ב׳ אלהי״ם והיינו חותם צפון וז״ש מצפון תפתח הרעה פת״חיה (רח״ו).

[2763] בכאן לא הזכיר הזוהר שם המעלה אותה (מ״מ).

[2764] פי׳ מ׳ דעשייה (מ״מ).

[2765] נל״עד שכל התפלות הללו הם עולים לסטר מערב לפי שמערב היא המ׳ שכוללת כולם (מ״מ).

[2766] פי׳ נגד ט׳ אותיות דב״ן וכן כתב הר״חו לקמן (מ״מ).

[2767] איתא בספר אוצרות חיים בדרוש השמות, וז״ל, נשמת ז״א דעשיה הם י׳ ספירות החיצוניות של ז״א דאצילות (רמ״ז).

[2768] עם האותיות והמלה והכולל גימ׳ א״ל אדנ״י דעשיה בחינת מערב (רח״ו).

[2769] נגד יסוד (רח״ו).

[2770] מרקיע ראשון לשני קודם הגיעה אל השני (אור יקר).

[2771] נגד יסוד וזה שער השמים י״ב מזלות דיסוד י,ב הויו״ת (רח״ו). עי׳ לקמן רנא ע״א (לש״ו). לעולם הוא שהנוק׳ היא המתפשטת למטה, שאין אשה אלא לבנים (תענית לא ע״א), וכן היא המתחלקת לי״ב ובסוד י״ב שבטים, שהם כולם תיקוני הנוק׳, ר״ל גילוייה שבהם נתגלית למטה. והוא ג״כ סוד י״ב בקר והים

אותו הרקיע ובאותו השער השנים עשר עומד ממנה אחד ששמו ענא״ל וזה ממנה על כמה חיילות על כמה מחנות וכשתפלה עולה עומד הממונה הזה ומכריז על כל אותם פתחים ואומר פתחו שערים וגו׳ וכל השערים נפתחים ונכנסת התפלה לכל אותם הפתחים.	רקיעא ובההוא תרעא דתריסר קאים ממנא חד דשמיה ענא״ל[2772] והאי ממנא על כמה חיילין על כמה משריין[2773] וכד צלותא סלקא קאים האי ממנא וכריז[2774] על כל אינון פתחין ואמר (ישעיה כו ב) פתחו שערים וגו׳ וכלהו תרעין[2775] פתיחין ועאלת צלותא בכל אינון פתחין
ואז מתעורר ממנה אחד זקן לימים שעומד לצד דרום ששמו עזריא״ל הזקן ולפעמים הוא נקרא מחניא״ל משום שהתמנה על ששים רבוא מחנות וכולם בעלי כנפים בעלי מחנות מלאים עיניים ואצלם עומדים אותם מחנות בעלי אזנים ונקראים אזנים משום שהם מקשיבים לכל אותם שמתפללים תפלתם בלחש וברצון	כדין אתער חד ממנא סבא דיומין דקאים לסטר דרום[2776] דשמיה עזריא״ל[2777] סבא[2778] ולזמנין אתקרי מחניא״ל בגין דאתמנא על שתין רבוא משריין וכלהו מארי דגדפין[2779] מארי דמשריין[2780] מליין עיינין[2781] ולגבייהו קיימין[2782] אינון משריין מאריהון דאודנין[2783] ואקרון אודנין בגין דאינון צייתין כל אינון דמצלאן צלותהון

עליהם שעשה שלמה, וכן סוד י״ב גבולי אלכסון, והם ג׳כ סוד הי״ב גבולים דארץ ישראל, והי״ב שערים דירושלים, והי״ב שערים שברקיע אשר דרך שם מתקבלים תפילות כל ישראל, וכן הי״ב חלונות דבית הכנסת דלעילא. ושרשם הוא הי״ב אותיות דמילוי **אדני,** והי״ב אותיות דג׳ **הויות,** דמֶלך מָלך ימלוך. ונמשכים בה מהי״ב צרופי **הויה** שבהיסוד (<u>הקדו״ש צז ע״ג</u>).

[2772] עם האותיות גימ׳ יוסף שהוא רקיע זה (רח״ו).

[2773] שיסוד נק׳ צבאות (רח״ו).

[2774] היינו שנותן כח לבעל השערים והשרים המופקדים עליהם לפתוח שעריהם (אור יקר).

[2775] ואפשר שיש תפלה שתעלה דרך זה, ויש תפלה שסגולתה ליכנס בשער אחרת הכל לפי עניינם, ולזה הם שנים עשר שערים, ולכך עאלת צלותא (בכולהו) [בכל] אינון פתחין, שאם לא תאמר כך שנים עשר שערים למה (או ריקר).

[2776] תימא טעם בחינה זו אל התפלה, אינה באויר העולם הזה, וגם לא ברקיע ראשון אלא ברקיע שני. ואפשר לומר שאם היו המבחינים האלו באויר העולם היתה התפלה הזאת שהיא בקול רם וכיוצא נדחת, והיתה אבודה לעולם, ואין זאת כוונת הבורא אלא שתהיה צרורה ושמור שתקובל בשתוף תפלות אחרות, ולזה יהיו המבחינים ברקיע זה השני, שאם תדחה מפני איזו סבה יהיה שם בשמירה עד בא יום פקודתה כדפירשו בזוהר פרשת תרומה. והוא הדין והטעם שלא תבחן ברקיע ראשון שעדיין שם תתגלגל ותדחה, אמנם ברקיע שני יש לה ידים ליגנז וליסתר שם, ומטעם זה אין ענאל המבחין, ולא המופקדים תחת ידו, שאם כן חס ושלום לא יפתח להשערים, לזה הוא אינו מבחין, ומחזיק כל תפלה בכשרות כדי שיפתח שעריו, ואח״כ המבחין הוא בוחן אותה ואינה נדחת מרקיע שני אלא שאין מעלים אותה (אור יקר). [והוא לסטר דרום] כדי שיהי׳ מלאך החסד (אור יקר).

[2777] גימ׳ שד״י עם ג׳ אותיות והכולל והו׳ חסד דשרי בפום אמה (רח״ו).

[2778] לא ידעתי טעם למלת סבא, אם לא שיהיה עזריאל אחר והוא למטה ממנו במעל׳, וגדול ממנו יש בהיכלו׳, ואפשר שנק׳ סבא מפני מלאכתו להבחין התפלה שהוא סוד עיני׳ ואזני׳ מאברי הראש, ועוד האזני׳ מתיקוני הזקן הם, ועוד אני אומר כי כשהוא מסתלק מהמחנו׳ יקרא סבא שנסתל׳ אל בחי׳ ג׳ ראשונו׳, והוא בסוד הזקנה שאינו משתתף עם הקטנים האלו, וכאשר יבא ויתקשר עם חייליו יקרא מחניאל שחנה במחנותיו, והיינו שהמחנות הם שתין בסוד שש קצוות, וסילוקו עליהם כראש על הגוף, שהגוף הם שש קצוות, והראש שלש ראשונות (אור יקר).

[2779] כבר פירשנו שהכנפיים הם לשון כנופיא, שכל אחד ואחד מחנות אחרות תחתיו שהם אליו ככנפיים לגוף כדפירשנו בפרשת נח סימן (?), ושאר מחנות הנזכרות על כרחין הם מחנות סתם, ואלו מחנות שיש להם כנפים ומחנות למחנותם כדפירשנו (אור יקר). כנף גי׳מ קנ״א דיסוד (רח״ו).

[2780] כל אחד מהמחנות ששים יש לו עוד מחנות תחת ממשלתו מרוב הכללות אשר להם (אור יקר). צבאות (רח״ו).

[2781] אין העניינים כפשטן אלא הם בעלי ההשגחה להשגיח במעשה בני אדם אם ראוי תפלת להתקבל מצד מעשיהם, ומפני שהמעשים הם משתנים לכמה פרטים, יש בהם כח ההשגחה אל המציאות, ולזה הם "**מליין**", ועד כאן עלתה תפלה בלי בחינה, אמנם מכאן ואילך לא תדחה, עוד ראוי לבודקה קודם עלותה אם ראויה להתקבל ואם לאו (אור יקר). אור עיינין תלוי ביסוד (רח״ו).

[2782] שגם הם בודקין השמיעה אם היא הגונה, בענין שהבדיקה על ידי שתי בחינות, השגחה במעשים ושמיעה באזנים, ועד כאן לא נבדקה אלא אם מסודרת או שלימה וכיוצא, אבל כאן בודקים יותר (אור יקר).

[2783] ב׳ ביעין בחינת אזנים (רח״ו).

הלב שלא נשמעת אותה תפלה לאחר התפלה הזו עולה ומקשיבים לה כל אותם שנקראים בעלי אזנים.	בלחישו ברעותא דלבא דלא אשתמע ההוא צלותא לאחרא האי צלותא סלקא וצייתין לה כל אינון דאקרון מארי דאודנין
ואם אותה תפלה נשמעת לאזני אדם אין מי שמקשיב לה למעלה ולא מקשיבים לה אחרים פרט למי ששומע בראשונה לכן צריך להשמר שלא ישמעו את אותה תפלה בני אדם ועוד שדבור של תפלה נאחז בעולם העליון ודבר של העולם העליון אין צריך לשמע.	ואי ההיא צלותא אשתמע לאודנין דבר נש לית מאן דציית לה לעילא ולא צייתין לה אחרנין בר מאן דשמע בקדמיתא בגין כך בעי לאסתמרא דלא ישמעון להההיא צלותא בני נשא ותו דמלה דצלותא אתאחדא בעלמא עלאה[2784] ומלה דעלמא עלאה לא אצטריך למשמע
כמו זה מי שקורא בספר תורה אחד קורא ואחד לשתק ואם שנים קוראים בתורה הם גורעים באמונה שלמעלה משום שאחד קול ואחד דיבור הכל אחד אז שני קולות ושני דבורים זו גריעות האמונה אלא שיהיה קול ודבור אחד כמו שצריך כדי שיהיה אותו קול ואותו דיבור אחד.	כגוונא דא מאן דקרי בספרא דאורייתא חד קרי וחד לשתוק ואי תרי קראן באורייתא גרעי מהימנותא דלעילא בגין דחד קלא ודיבור כלא חד כדיןקנו תרין קלין ותרין דבורין איהו גריעותא דמהימנותא אלא דיהא קלא ודבור חד[2785] כמה דאצטריך בגין דיהא ההוא קלא וההוא דבור חד
ואותו הממונה ששמו עזריא״ל הזקן כשאותה תפלה עולה בלחש כל אותן ששים רבוא מחנות וכל אותם בעלי עיניים וכל אותם בעלי אזנים כולם יוצאים ונושקים אותו דיבור של תפלה שעולה זהו שכתוב עיני ה׳ אל צדיקים ואזניו אל שועתם עיני ה׳ אל צדיקים אלו בעלי העינים שלמטה משום שיש (שאין) בעלי עיניים שלמעלה ואזניו אל שועתם אלה בעלי האזנים.	וההוא ממנא שמיה עזריא״ל סבא כד ההיא צלותא סלקא בלחישו כל אינון שתין רבוא משריין וכל אינון מארי דעיינין וכל אינון מארי דאודנין כלהו נפקי ונשקי להההיא מלה דצלותא דסלקא הדא הוא דכתיב (תהלים לד טז) עיני יהו״ה אל צדיקים ואזניו אל שועתם עיני יהו״ה אל צדיקים אלין מארי דעיינין דלתתא בגין דאית (נ״א דלית) מארי דעיינין לעילא ואזניו אל שועתם אלין מאריהון דאודנין
הרקיע השלישי אותה תפלה עולה ומגיעה לאותו רקיע ושם אותו אותו שנקרא גדרי״ה ועמו כמה שרים וכמה ממונים והוא משמש שלש פעמים ביום כנגד שרביט אחד של זהר שיוצא עולה ויורד ולא עומד במקום אחד וזהו שרביט שנוסע שלש פעמים ונגנז וכשתפלה עולה יורד אותו שרביט ומשתחוה לפני אותה תפלה והרקיע הזה נקרא רקיע השרביט.	רקיעא תליתאה[2786] ההיא צלותא סלקא ומטי להההוא רקיעא ותמן ההוא ממנא דאקרי גדרי״ה ועמיה כמה סרכין וכמה ממנן ואיהו משמש תלת זמנין ביומא לקבל חד שרביטא[2787] דזיהרא דנפיק סליק ונחית ולא קיימא באתר חד והאי איהו שרביטא דנטיל תלת זמנין ואתגניז וכד צלותא סלקא נחית ההוא שרביטא וסניד קמי ההוא צלותא ואקרי האי רקיעא רקיעא דשרביטא
וכשעולה אותה תפלה אותו הממונה לאחר שהשתחוה מכה באותו השרביט בסלע החזק שמאיר ועומד באמצע הרקיע	וכד סלקא ההיא צלותא ההוא ממנא בתר דסניד בטש בההוא שרביטאקנז[2788] בטינרא

[2784] בראשית ג ע״ב (הערת הזהר). פי׳ בינה ולכך אמר דלא איצטריך למשמע שא״וא נקרא קלא דלא אשתמע. וז״ן קלא דאשתמע (מ״מ).

[2785] פי׳ נגד ז״ון (מ״מ).

[2786] רקיע זה נגד נו״ה (רח״ו).

[2787] הוא בחינת היסוד הנקרא שרביט (מ״מ).

[2788] פי׳ אחר שמשתחוה השרביט לתפלה אזי מכה הממונה באותו שריט ביטלרא תקיפא דזהיר. וטינרא זו היא קדושה ולכך אמר הזוהר דזהיר ולא אמר טיכרא תקיפא סתם כמ״ש בפ׳ תצוה. דהתם קליפה והכא קדושה (מ״מ).

ויוצאים מתוך אותו סלע שלש מאות ושבעים וחמשה חיילות שגנוזים שם מיום שירדה תורה לארץ משום שהתחזקו להתחבר (לסרב) שלא תרד לארץ ונזף בהם הקדוש ברוך הוא ונכנסו לתוך אותו סלע ואינם יוצאים פרט לאותו זמן שהתפלה עולה פותחים ואומרים (שם ח) ה׳ אדנינו מה אדיר שמך וגו׳ זוהי תפלה שעולה על כל אותם רקיעים אז משתחוים אליה.	תקיפא דזהיר דאיהו קאים באמצעיתא דההוא רקיעא ונפקו מגו ההוא טינרא תלת מאה ושבעין וחמש חיילין[2789] דאינון גניזין תמן מן יומא דאורייתא נחתת לארעא בגין דאתתקפו לחברא (ס״א לסרבא) דלא תחות לארעא ואנזיף בהו קודשא בריך הוא ועאלו גו ההוא טינרא ולא נפקין בר ההוא זמנא[2790] דצלותא סלקא פתחי ואמרי (שם ח י) יהו״ה אדונינו מה אדיר שמך וגו׳ דא היא צלותא דסלקא על כל אינון רקיעין כדין סגדין לגבה
מכאן ולהלאה התפלה מתעטרת בעטרות עליונות ועולה לתוך הרקיע הרביעי ואז השמש יוצא בדרגותיו ושמשיא״ל הממונה הגדול יוצא ושלש מאות ששים וחמשה מחנות עמו לתוך אותו רקיע והם נקראים ימות החמה וכולם מעטרים את אותה תפלה בעטרות של בשמים של גן עדן.	מכאן ולהלאה צלותא מתעטרא בעטרין עלאין וסלקא לגו רקיעא רביעאה[2791] וכדין שמשא נפיק בדרגוי ושמשיא״ל רב ממנא נפיק ותלת מאה ושתין וחמש[2792] משריין סלקין עמיה לגו ההוא רקיעא ואקרון ימות החמה וכלהו מעטרן להההיא צלותא בעטרין דבוסמין דגנתא דעדן[2793]
ושם מתעכבת התפלה עד שכל המחנות עולים עמו לתוך אותו הרקיע החמישי ושם נמצא ממנה אחד ששמו גדריא״ל והוא בעל הקרבות של שאר העמים וכשתפלה עולה אז הוא מזדעזע עם כל מחנותיו ונשבר	ותמן אתעכבת צלותא עד דכלהו משריין סלקין עמה לגו ההוא רקיעא חמישאה[2794] ותמן איהו ממנא חד גדריא״ל שמיה והוא מארי קרבין דשאר עמין וכד צלותא סלקא כדין אזדעזע הוא וכל משריין דיליה ואתבר
	רב/ב
כחם ויוצאים ומשתחוים ומעטרים את אותה התפלה.	חילייהו ונפקי וסגדי ומעטרין להההיא צלותא
ועולים עמה עד שמגיעים לרקיע הששי ואז יוצאים כמה חיילות וכמה מחנות ומקבלים את אותה תפלה ועולים עמה עד שמגיעים לשבעים שערים ששם עומד ממנה אחד ששמו ענפיא״ל ממנה גדול והוא מעטר את אותה תפלה בשבעים עטרות.	וסלקין עמה עד דמטו לגבי רקיעא שתיתאה[2795] וכדין נפקין כמה חיילין וכמה משריין ומקבלין להההוא צלותא וסלקין בהדה עד דמטו לשבעין[2796] תרעין דתמן קאים חד ממנא די שמיה ענפיא״ל רב ממנא ואיהו מעטר להההיא צלותא בשבעין עטרין
וכיון שהתפלה מתעטרת בכל העטרות הללו אזי מתחברים כל אותם החילות של כל הרקיעים ומעלים את אותה התפלה שמתעטרת בכל העטרות לרקיע השביעי	וכיון דמתעטרא צלותא בכל הני עטרין כדין מתחברן כל אינון חיילין דכלהו רקיעין וסלקין להההיא צלותא דמתעטרא בכל עטרין לגבי רקיעא שביעאה[2797] וכדין עאלת צלותא

[2789] הם נגד מש״ה עשה חסד שע״ה חסד (מ״מ).
[2790] פי׳ כדי לראות מעלת ישראל ותפילתם (מ״מ).
[2791] ת״ת (רח״ו).
[2792] גימ׳ ה״פ חסד עם ה׳ כוללים (רח״ו).
[2793] השפעת יסוד הבינה (רח״ו). ונל״ע לפי שיסוד הבינה הוא בת״ת זעיר ורקיע זה הוא בחינת הת״ת (מ״מ).
[2794] כנגד גבורה (רח״ו).
[2795] נגד חסד (רח״ו).
[2796] הם נגד ע׳ שמות דע״ב כי הב׳ הם כוללים (רח״ו).
[2797] היכל ק״ק רקיע שביעי (רח״ו).

ואז נכנסת התפלה וסנדלפו"ן נכבד גדול שכל מפתחות אדוניו בידו מכניס את אותה תפלה לתוך שבעה היכלות.	וסנדלפ"ן[2798] רב יקירא עלאה דכל מפתחן דמאריה בידיה אעיל להההוא צלותא לגו שבעה היכלין[2799]
בא וראה אמר רבי שמעון שבעה מדורים הם וכו׳ שבעת ההיכלות הללו הם היכלות המלך וכשהתפלה הזו מתעטרת בכל העטרות הללו כשנכנסת מחבר אותם כאחד להתעטר למעלה להיות הכל אחד כראוי ושמו של הקדוש ברוך הוא מתעטר בכל העטרות מעלה ומטה להיות אחד ואז כתוב ברכות לראש צדיק.	תא חזי אמר רבי שמעון שבעה מדורין אינון וכו׳[2800] שבעה היכלין אלין אינון היכלין דמלכא והאי צלותא כד מתעטרא בכל הני עטרין כד עאלת מחבר לון כחדא לאתעטרא לעילא למהוי כלא חד כדקא יאות ושמא דקודשא בריך הוא מתעטרא בכל סטרין עילא ותתא למהוי חד וכדין (משלי י ו) ברכות לראש צדיק[2801] כתיב
אשרי חלקו של אדם שיודע לסדר תפלתו כראוי בתפלה הזו שמתעטר בה הקדוש ברוך הוא הוא מחכה עד שיסתימו כל תפלותיהם של ישראל ואז הכל הוא בשלמות כראוי מעלה ומטה עד כאן דברי התפלה לדעת סודות עליונים מכאן והלאה יש את מצוות התורה שהן עומדות בדבור כמו שעומדות במעשה.	זכאה חולקיה דבר נש דידע לסדרא צלותיה כדקא יאות בהאי צלותא דמתעטרא ביה קודשא בריך הוא איהו מחכה עד דיסתיימון כל צלותהון דישראל[2802] וכדין כלא איהו בשלימו כדקא יאות עילא ותתא עד הכא מלין דצלותא למנדע רזין עלאין מכאן ולהלאה אית פקודי אורייתא דאינון קיימין במלה כמה דקיימין בעובדא[2803]
והן שש מצוות ועומדות אף כאן בתפלה אחת ליראה את השם הנכבד והנורא שתים לאהבה אותו שלישית לברכו רביעית ליחדו חמישית שיברך הכהן את העם ששית למסר לו את נשמתו ואלו	ואינון שית פקודין וקיימין אוף הכי בצלותא חד (דברים כח נח) ליראה[2804] את השם הנכבד והנורא תניינא לאהבה אותו[2805] תליתאה לברכו רביעה ליחדו חמישאה לברך כהנא ית עמא

[2798] פי׳ הוא שר העשייה (מ"מ).

[2799] ואם תאמר והרי יש כל עולם היצירה בינו לבין ההיכלין. ונלע"ד שיובן במה שכתב באוצרות חיים שסנדלפו"ן משתלשל בג׳ עולמות בי"ע, דהיינו שבעולם העשיה הוא בסוד א"א ובעולם היצירה בסוד נפש דנוק׳ דיצירה ובעולם הבריאה בסוד גופא דנוק׳ דבריאה. ולפי זה הוא בסוד פתח ההיכלין דבריאה, פי׳ שמגיע עד שם. ולכן אעיל להההיא צלותא, לגו שבעה היכלין (רמ"ז). פי׳ דיצירה (מ"מ).

[2800] אמרו המגיהים כבר נדפסו ברשת בראשית דף מא ע"ש (הערת הזהר).

[2801] בראשית כו ע"א (הערת הזהר). השפעת היסוד (רח"ו).

[2802] מכל המציאות, ואז הקדוש ברוך הוא מתייחד בהערת כל ישראל יחד, ואם תאמר אם כן היאך אמר לעי שיכוון לכלול נשמתו שם, ומה יועילנו אם תפלה זו יש לה עדיין להתעכב עד זמן קבלת כל התפלות, ויש לומר שאין הכוונה שממש באותו פרק ובאותו רגע יהיה הזווג, אלא כל תקון שאדם מכוון בתפלתו, כך תפלתו נעשית רוחנית, ומתתקנת ברוחניות צורת הויה דקה רוחנית שהיא מסתלקת, ואם התיקון הכלכתו, אף אותה הויה הדקה המתהוה מתתקנת ומקשטת ממש באותה מציאות, ובעלות אותה הויה הדקה אחר כך מייחד ומקשט בטוב כוונתו, ולא שתהיה ממש הזווג באותו רגע, אלא מקשט בענין ובתיקון כאלו אותו רגע היה הייחוד, להיות אותה הויה העולה מורה על המציאות הנעלם, ומייחד ממש בכוונת ותיקון המתפלל בעלות אותה ההויה אחר כך למעלה מסודרת יחד, ואם יכוון לכלול נשמתו באותו סדר, הנה בעלות התיקון דיוקן נשמתו נכנסת שם בייחוד, וגורם לעצמו כל מה שנרמז שגורם (אור יקר).

[2803] עיקר שש מצות אלו במעשה (ואר יקר).

[2804] (שמיראה) [שמעורר] יראת ה׳ על פניו במעשהו בנגלה ובנסתר, וכן אהבתו במשאו ובמתנו, וכן לברכו בכל מעשה ומעשה אכילתו והנאתו, וכיוצא לייחדו שכל מה שהוא עושה מורה על [האמנות] [האחדות] שאין לו שני, ואינו עובד זולתו, לברך כהנא בעבודה במקדש, באמצע עבודה ברכת כהנים, למסור נשמתיה ממש בפועל בעת הנכון ובסוד התפלה קיימין במלה כמו שהם בעובדא, (אור יקר).

[2805] ואחר שכלל תפלתו בשתים יראה וברכה, ימין ושמאל, עשוה שלום ביניהם בסוד האהבה, שהאהבה מורה שתחלתה מן השמאל ומסיים בימין, ולזה "**לאהבה אותו כד מטי לאהבת עולם**", והאהבה הזאת היא נמשכת אחר הייחוד גם כן ואהבת את ה׳ אלהיך, ואין חשש אם ימשך מצות האהה והייחוד קבוע באמצע האהבה. ואם תאמר והרי נוסח הברכה אהבתנו ה׳ אלהינו, אלא מתוך שאדם זוכר אהבת הקדוש ברוך הוא אלינו, מעורר בלבו לאהוב אותו, וזהו שאמר "**דדא איהי רזא דרחימו דקודשא בריך הוא**" **(אור יקר).**

שש מצוות שעומדות בתפלה של דיבור פרט לאותן מצוות שעומדות במעשה כמו ציצית ותפלין.	שתיתאה למסור נשמתיה ליה ואלין שית פקודין דקיימין בצלותא[2806] דמלה בר אינון פקודין דקיימין בעובדא[2807] כגוונא דציצית ותפלין
ליראה את ה׳ מצוה זו עומדת בתשבחות הללו שאמר דוד המלך ובאותם קרבנות של התורה ששם צריך אדם לפחד מלפני אדונו משום שאותן שירות עומדות באותו מקום שנקרא יראה וכל אותם הלליה שהם סוד של יראת הקדוש ברוך הוא וצריך אדם לשים רצונו באותן שירות ביראה ופרשוה החברים כל אותם הסודות של שירות ותשבחות וכל אותם סודות של הלליה.	ליראה את השם פקודא דא קיימא באלין תושבחן דקאמר דוד מלכא ובאינון קרבנין דאורייתא דתמן בעי בר נש[2808] לדחלא מקמי מאריה בגין דאינון שירין קיימין בההוא אתר דאקרי יראה[2809] וכל אינון הללויה[2810] דאינון רזא דיראה דקודשא בריך הוא ובעי בר נש לשואה[2811] רעותיה באינון שירין ביראה ואוקמוה חברייא כל אינון רזין דשירין ותושבחן וכל אינון רזין דהללויה
כיון שמגיע אדם לישתבח ישים רצונו לברך את הקדוש ברוך הוא כמו יוצר אור יוצר המאורות לאהבה אותו כשמגיע לאהבת עולם ואהבת את ה׳ אלהיך שזהו סוד של אהבת הקדוש ברוך הוא והרי פרשוה ליחדו שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד שכאן עומד סוד היחוד של הקדוש ברוך הוא ליחד את שמו ברצון הלב כראוי ומשם והלאה אזכרת יציאת מצרים שהיא מצוה להזכיר את יציאת מצרים שכתוב (שם כד) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים.	כיון דמטי בר נש לישתבח ישוי רעותיה לברכא ליה לקודשא בריך הוא כגון יוצר אור יוצר המאורות לאהבה אותו כד מטי לאהבת עולם ואהבת את יהו״ה אלהיך דדא איהו רזא דרחימו דקודשא בריך הוא והא אוקמוה ליחדא ליה[2812] שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד דהכא קיימא רזא דיחודא דקודשא בריך הוא ליחדא שמיה[2813] ברעותא דלבא כדקא חזי ומתמן ולהלאה אדכרותא[2814] דיציאת מצרים דאיהו פקודא לאדכרא יציאת מצרים דכתיב

[2806] שהם ו׳ ספירות במלכות וכל אחד כלולה מעשר, ועשר מעשר עד שעולים למאה, בענין שהם ת״ר מצוות כלולות בשם, והם תיקוני נוקבא, והם באברים הדקים העליונים הפנימיים (אור יקר)

[2807] ריו ע״א (הערת הזהר).

[2808] ירצה יעורר יראת ה׳ על פניו כל זמן שעוסק באותם השירים (אור יקר).

[2809] המלכות שהיא המשוררת תדיר מצד בחינת דינה ששם סוד השיר בסוד הלוי (אור יקר).

[2810] **הללויה דאינון עשר** - כדפירשנו בחלק תפלה למשה והם עשר מדרגות שבהם נחתם ספר תילים שכולו הוא בסוד היראה, ועוד בהזכיר נוראותיו ומעשיו ושבחי הנבראים אליו הוא נכנס ליראה אותו (אור יקר).

[2811] דהיינו סוד הגבורה, ומן הגבורה יכנס אל החסד, שנמצא כולל אותה הגבורה שהוא מעורר בחסד, ונכנס מהשמאל אל הימין (אור יקר).

[2812] והנה שלשה אלו הנזכרות הם שמאל וימין, וקשר שניהם על ידי האמצע שהם שלשה מדות, אחר כך "**לייחדא ליה**" וסוד הייחוד הוא קשר שלשתם יחד "**ה׳ אלהינו ה׳**", והנה הייחוד הוא בקו האמצעי שעל ידו הייחוד בסוד היסוד, וקושר המלכות ומייחד אותה עם התפארת (אור יקר).

[2813] דהיינו מלכות, בענין שהם ארבעה מצוות, יראה גבורה, ברכה חסד, אהבה קשר שניהם מצד התפארת הקושרם, והייחוד מצד היסוד הקושר ומייחד התפארת עם המלכות, וצריך לשום כוונתו בעניינים (אור יקר).

[2814] הנה לעילא לא חשיב להו אלא שית פקודין ועם יציאת מצרים הם שבע, אם כן למה מונה שש ופרט אותם בשבע, וכמו ששה אלו תליין בעובדא ובמלה הכי נמי יציאת מצרים תליא בעובדא בענין חג הפסח, ובמלה עתה בברכת אמת, וי״ל כי יציאת מצרים עניינה בבינה כנודע, והוא למעלה מהששה, שהבינה על שש קצוות, ולזה הזכיר עתהאלא ששה קצוות שהם ת״ר מצוות כדמסיק, אמנם זו שהיא מהבינה למעלה משש קצוות היא סוד שלש עשרה מתרי״ג דקאמר בתר הכי, שהיא שקולה כנגד כולם, מפני שכל המצוות תלויות בה, אלו לא הוציא לא נתן את התורה, לכך לא מני אלא שית דכלילן בצלותא לתתא שהיא מלכות תפלה, ולא נ זכרה הנה אלא כדי לסמוך גאולה לתפלה. לברכא כהנא היינו הכהן הימין בנצח, והיינו שאחר שנתייחד השם והוא שעת הזווג בתפלה, צריך שגם בקבלת הברכה יוכללו כמו שנכללו נשמתם בסוד הייחוד אחר כך, ולזה בברכת שים שלום ששם סוד הזווג נכללים ישראל בברכה, ואין זה הזווג אלא ברכות ושפע מתנות מהחתן לכלה, וטעם הברכות כאן הוא מפני שהיא עת רצון לברכות (אור יקר).

	(שם ה טז) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים
שהכהן יברך את העם כדי להכליל את ישראל כאחד בשעה שנוטלים ברכות מלמעלה שהרי באותה שעה נוטלת כנסת ישראל ברכות ושעת רצון היא למסר נפשו אליו ולתת לו את הנשמה ברצון הלב כשנופלים אפים ואומרים אליך ה׳ נפשי אשא שיכון לבו ורצונו אליו למסר לו הנפש ברצון שלם ואלו הן שש מצוות שעומדות בתפלה שעולות לשש מאות מצוות של התורה.	לברכא כהנא ית עמא בגין לאכללא ישראל כחדא בשעתא דנטלין ברכאן לעילא דהא בההיא שעתא[2815] נטלא כנסת ישראל ברכאן[2816] ושעתא דרעותא הוא למסור נפשיה לגביה ולמיהב ליה נשמתא ברעותא דלבא כד נפלין על אנפין ואמרין (תהלים כה א) אליך יהו״ה נפשי אשא דיכוין לביה ורעותיה לגביה למסר ליה נפשיה ברעותא שלים ואלין אינון שית פקודין דקיימין בצלותא דסלקין לגבי שית מאה פקודין דאורייתא
ואם תאמר שלש עשרה אחרות יותר אלו עומדים להמשיך שלש עשרה מדות הרחמים שהכל כלול בהן (באלו) שש המצוות הללו שהתפלה מתעטרת בהן.	ואי תימא תליסר אחרנין יתיר אינון קיימין לאמשכא תליסר מכילן דרחמי דכלא כלילן בהו (ס״א בהני) שית פקודין אלין דצלותא מתעטרא בהו
אשרי חלקו של מי ששם לבו ורצונו לזה ולהשלים	זכאה חולקיה מאן דישוי לביה ורעותיה לדא ולאשלמא
	רג/א
אותם בכל יום ובאלו תלויות אחרות רבות אבל כשמגיע אדם למקומות הללו צריך לכוון לבו ורצונו להשלים אותה מצוה שעומדת באותו דיבור ואז מכריזים עליו ואומרים ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר בא רבי אבא ונשקו.	לון בכל יומא ובאלין תליין אחרנין סגיאין אבל כד מטי בר נש לאתרין אלין אצטריך ליה לכוונא לביה ורעותיה לאשלמא ההוא פקודא דקיימא בההיא מלה וכדין אכריזו עליה ואמרי (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר אתא רבי אבא ונשקיה
פתח רבי יצחק אחריו ואמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו׳ למה כנס אותם כדי למסר להם את השבת כמקדם שהרי בראשונה טרם שעשו ישראל את העגל מסר להם את השבת וזהו שלא שמרו אותם הערב רב כיון ששמעו ביני ובין בני ישראל אמרו ואנו נמנע ממנו הדבר הזה מיד ויקהל העם על אהרן וגו׳ ונמשכו רבים אחריהם אחר שמתו אותם שמתו כנס משה את בני ישראל לבדם	פתח רבי יצחק אבתריה ואמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו׳ אמאי כניש לון[2817] בגין לממסר[2818] לון שבת כמלקדמין דהא בקדמיתא עד לא עבדו ישראל ית עגלא מסר לון את השבת ודא איהו דלא נטרו[2819] אינון ערב רב כיון דשמעו ביני[2820] ובין בני ישראל אמרו ואנן[2821] מלה דא אתמנע מינן מיד (שמות לב א) ויקהל העם[2822] על אהרן וגו׳ ואתמשכו סגיאין אבתרייהו[2823] לבתר דמיתו אינון דמיתו

[2815] למסור נפשיה היינו המצוה ששית מצד הוד שמשם המיתה, ויגמור לגמרי מסירת נשמתו בסוד המיתה, וסילוקה בסוד הייחוד (???)

[2816] עת הזווג (רח״ו).

[2817] מה שלא נצטווה כן משה רבנו ע״ה שצווהו בפרשת קדושים (יט, ב) דבר אל כל עדת בני ישראל, מה שלא עשה כן בצווי השבת בפרשת כי תשא (לא, יג) דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי (רמ״ז).

[2818] כדבסמוך (רמ״ז).

[2819] ירצה בענין המן כמ״ש (טז, כז) יצאו מן העם, שהם ערב רב, אבל לא פקרו בפומבי.

[2820] שלא אמר ביני וביניכם (רמ״ז).

[2821] ר״ל אין לנו חלק בשבת שה״ס כנסת ישראל (רמ״ז).

[2822] שידוע שאהרן נקרא שושבינא דמטרוניתא, ושמו עולה תתק״ו בן׳ דאי״ק בכ״ר, וה״ס שם שקוצי״ת (ב״ה) שסודו בעצם בשבת כנודע משלש תפילות דשבת שנחלק זה השם לשלש חלקים (רמ״ז).

[2823] הכוונה כמ״ש בפרשת פנחס רלז ע״א, שכל המתים בעגל היו מן הערב רב מבני בנות שמעון שנישאו לערב רב (רמ״ז).

ונתן להם שבת כמקדם זהו שכתוב ששת ימים תעשה מלאכה וגו׳.	כניש משה לבני ישראל בלחודייהו ויהב לון שבת כמלקדמין הדא הוא דכתיב (&) ששת ימים תעשה מלאכה וגו׳[2824]
לא תבערו אש בכל משבתיכם כאן יש סוד הסודות לאותם שיודעים החכמה העליונה את סוד השבת הרי בארו החברים אבל סוד זה נמסר לחכמים עליונים שהרי שבת היא סוד עליון.	לא תבערו אש בכל מושבותיכם הכא אית רזא דרזין[2825] לאינון דידעי חכמתא עלאה רזא דשבת הא אוקמוה חברייא אבל רזא דא[2826] אתמסר לחכימי עליונין דהא שבת רזא עלאה הוא
בא וראה (ביום הששי בשעה שמגיע) בשעה שביום ששי מגיע הערב אז כוכב אחד מצד צפון מאיר ועמו שבעים כוכבים אחרים ואותו כוכב מכה באותם הכוכבים האחרים וכולם נכללים באותו כוכב ונעשה כלל אחד של שבעים ואותו כוכב מתפשט ונעשה כמדורה אחת לוהטת בכל הצדדים אזי מתפשטת אותה מדורה סביב אלף הרים ועומדת כחוט אחד שמקיף.	תא חזי (ס״א ביומא שתיתאה[2827] בשעתא דמטי) בשעתא דיומא שתיתאה מטי זמנא דערב כדין ככבא[2828] חד מסטרא דצפון נהיר ועמיה שבעין ככבין[2829] אחרנין וההוא ככבא בטש באינון ככבין אחרנין ואתכלילו כלהו בההוא ככבא ואתעביד חד כללא דשבעין וההוא ככבא אתפשט ואתעביד כמדורא חדא להיטא בכל סטרין כדין אתפשט ההוא מדורא סחרנייהו[2830] דאלף טורין וקיימא כחד חוטא דסחרא

[2824] פי׳ שהוא הלשון שבה נמסרה להם השבת בפרשת כי תשא, ששם נאמר גם כן (לא, טו) ששת ימים יעשה מלאכה. והענין שעיקר מצות שבת שנצטוו אז ישראל היה להזהירם שלא תדחה שבת מפני מלאכת המשכן, ואעפ״י שאותה מלאכה היתה נעשית מעצמה שזהו פירוש תעשה מלאכה מן הנפעל או התפעל, מכל מקום לא תדחה את השבת, והיינו דקאמר כמלקדמין, שר״ל כפעם הראשונה שנצטוו על שמירת שבת במעשה המשכן (רמ״ז).

[2825] תואר זה עצמי לסוד השבת שסודו קדש שהוא [פני] אבא, שהוא פנימיות של כל הפנימיות דהיינו עצמות האצילות, והיינו חכמתא עלאה, שאליו מתעלה חכמה תתאה היא המלכות. והוא הרזא דאוקמוה חברייא, והוא כבר ידוע ביניהם (רמ״ז).

[2826] הוא הסוד שר״ל אחר כך, וזה אינו עדיין גלוי לכולם רק אתמסר לחכימי עליונין המופלאים (רמ״ז).

[2827] מוסף על מה שנזכר משם הרח״ו בגליון איתא בספר הכוונות שקליפת נוגה יודעת שבשבת העולמות מתעלים ומקבלים שפע מן הקדושה ולכן היא רוצה להתעלות גם היא ולקבל ממנו. והנה יום הששי סודו ביסוד, ולכן לעת ערב שקרובה קדושת שבת לבוא אז מתעורר אותו הכוכב הצפוני, שהוא יסוד הקליפה יום הששי שלהן שבו נכללים ז׳ מלכין דמיתו שהם השבעין כוכבין, וכיון שהקליפה רואה שהעולמות מעותדים להכלל זה בזה גם היא מתקוממת לעשות כן. ועל כן בטש באינון כוכבין, ליתן בהם כח להתייחד עמה כדי שתוכל לעלות אל הקדושה ולקבל שפע בר מינן, ובהתכללם מתרבה אש להבתם ונעשה הכל כמדורה. וכל זה ירצה לומר שמתחזק כח גבורותיהם, סחרנייהו דאלף טורין, בזוהר הרקיע אמר שאלף טורין הם בבריאה ששם מאיר שם א״ל שד״י שבמילואו עולה אל״ף, ולעד״ן שכאן ירמוז להיכל לבנת הספיר שהוא יסוד הבריאה וגם בו יש שם א״ל שד״י בפרטות. והענין שכל מגמת הקליפה להדבק בהיכל זה וכנזכר לקמן בסוד החשמל. ולפי שכל עצם הקליפה כאין לגבי הקדושה, לכן בכל כח ההתכללות האמור היא כחד חוטא דסחרא, וכמש״ה (יחזקאל א, ד) ונגה לו סביב. ועוד נלע״ד שגם נוכל לומר שאלף טורין ה״ס ה׳ גבורות ובכל אחת שם אלהי״ם מרובע העולה ר׳ ועם ה׳ חלקי הרבוע הרי ה״ר, וגם עם ט״ו אותיות של הרבוע הוא טו״ר, והיינו אלף טורין. גוונין אחרנין, פי׳ מלבד גוונו שהוא גוון האש. וענין אלו הגוונים נוכל לומר שהם כעין אורות מקיפים סביב יסוד הבריאה, וזו המדורה מתגברת ונכנסת לתוכן כמ״ש בדף האחר לקמן ק). וסלקא לעילא לאעלא גו גוונין, עד שמתקרבת קרוב ליסוד עצמו. למיטל נהורא, ואז יורדת שלהבת יה ומשפילה עד מטה מטה וכנזכר בספר הכוונות, ועל ענין זה נאמר לא תבערו אש וגו׳, פי׳ לא תגרמו ח״ו שאותה המדורה תבער ותשלוט וזה בחילול שבת חלילה (רמ״ז).

[2828] ס״מ של אש מתלקחת (רח״ו).

[2829] ע׳ שרים (רח״ו). דע כי השבעה ספירות שהם חסד גבורה ת״ת נצח הוד יסוד מלכות הם משפיעין בעולם ושולטין בשבעת ימי השבוע כסדרן חסד ביום ראשון גבורה ביום שני כו׳ מלכות ביום השבת. ולכן בהתקרב זמן השבת בין הערבים של יום ששי רואים הקליפות כי מתקרב זמן שליטת מלכות שהיא סיום וסוף הקדושה והנה הם קרובים אליה ואז הם רוצים לעלות כדי להתאחז במלכות כדי להתעלות עמה. ואז הוא יתברך זורקן ומשליכן למטה אל נוקבא דתהומא רבא המבואר אצלנו בפ׳ ויחי בדף רי״ז (שער מאמרי רשב״י).

[2830] והיינו נוגה ועי׳ ענין אלף טורין בפ׳ בראשית שהם נגד אל שד״י במילואו (רח״ו).

ומדורת האש הזו מושכת אליה צבעים אחרים שהם לתוך ממנה צבע ראשון ירק כיון שעומד צבע זה עולה אותה מדורת אש ומדלגת למעלה על אותו צבע ירק ונכנסת לפנים ממנו וזורקת אותו צבע ירק החוצה ועומד הירק בחוץ ואותה מדורת אש של הכוכב הכלול לפנים.	והאי מדורא דאשא משיך לגביה גוונין אחרנין[2831] דלגו מניה גוון קדמאה ירוקא כיון דקיימא האי גוונא סלקא ההוא מדורא דאשא ודליג לעילא על ההוא גוון ירוקא ועאל לגו מניה ושדי להההוא גוון ירוקא לבר וקיימא ירוקא לבר וההוא מדורא דאשא דככבא כלילא לגו
אחר כך ממשיכה אחריה צבע שני לבן ואותו לבן נכנס פנימה כיון שעומד הגון הזה עולה אותה מדורת אש של אותו כוכב וזורקת את אותו לבן החוצה והיא נכנסת פנימה וכך כל אותם הצבעים עד שזורקת אותם החוצה והיא נכנסת פנימה וקרבה לאותה נקודה טמירה ליטול אור.	לבתר אמשיך אבתריה גוון אחרא תניינא חוורא וההוא חוורא עאל לגו כיון דקיימא האי גוון סלקא ההוא מדורא דאשא דההוא ככבא ושדי להההוא חוורא לבר ועאל איהו לגו וכן כל אינון גוונין עד דשדי לון לבר ועייל איהו לגו וקריב[2832] לגבי ההיא נקודה טמירא למיטל נהורא
פתח ואמר וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו׳ יחזקאל ראה את המראה הזה בתקון שלא עומד פרט לשעה שעומד אותו כוכב שאמרנו אבל הפסוק הזה פרשוהו והנה רוח סערה פרשוהו שהיה בא לכבש את כל העולם לפני נבוכדנצר הרשע אבל רוח הסערה הזו היא הכוכב שאמרנו שבולע שבעים כוכבים וזו רוח הסערה שראה אליהו (מלכים־א יט) מפרק הרים ומשבר סלעים וזה שעומד תמיד לפני הכל לשמר אותו שבפנים כמו קלפה למח.	פתח ואמר (יחזקאל א ד) וארא[2833] והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו׳ יחזקאל חמא להאי חיזו בתקונא דלא קיימא בר בשעתא דשליט ההוא ככבא כדקאמרן אבל האי קרא אוקמוה והנה רוח סערה אוקמוה דהוה אתי למכבש כל עלמא לקמיה דנבוכדנצר חייבא אבל רוח סערה דא איהו ההוא ככבא דקאמרן דבלע שבעין ככבין אחרנין ודא איהו רוח סערה דחמא אליהו (מ״א יט יא) מפרק הרים ומשבר סלעים ודא דקיימא תדיר קדם כלא למיטר ההוא דלגו כקליפה למוחא
ולמה נקראת סערה שמסעירה הכל מעלה ומטה באה מן הצפון שהרי מאותו צד היא באה וסימנך מצפון תפתח הרעה שהרי כמה צדדים אחרים נאחזים באותה רוח סערה ולכן יוצאת מן הצפון.	ואמאי אקרי סערה דסעיר כלא עילא ותתא באה מן הצפון דהא מן ההוא סטרא קא אתיא וסימנך (ירמיה א יד) מצפון תפתח הרעה דהא כמה סטרין אחרנין אתאחדן בההוא רוח סערה ובגין כך נפקא מן הצפון
ענן משום שהיא פסלת הזהב ומצד הצפון זה נאחז וזוהי הנקדה האמצעית שעומדת בחרבה ומשום שיודע לפתות שולט בתוך אותה נקודה של ישוב וכל דברי הישוב פרט לארץ ישראל כשישראל שורים בתוכה הוא (לא) שולט עליהם ואחר שחטאו ישראל (לא) שולט על הארץ הקדושה משום שכתוב השיב אחור ימינו	ענן בגין דאיהי סוספיתא[2834] דדהבא ומסטרא דצפון אתאחדא דא והאי איהי נקודה[2835] אמצעיתא דקיימא בחורבא ובגין דידע למפתי שליט[2836] בגו נקודא דישובא וכל מלין דישובא בר ארעא דישראל כד שראן ישראל בגוה איהו (ד״א לא) שלטא עלייהו ולבתר[2837] דחבו ישראל (ד״א לא) שלטא על

[2831] אלו הגוונין דנוגה (רח״ו).
[2832] יסוד דנוק׳ (רח״ו).
[2833] רוח סערה הוא מלכות דקליפה הגרוע מכולם, ענן גדול הוא נה״י דקליפה, אש מתלקחת חג״ת דקליפה, ונוגה הוא כח״ב דקליפה, וכמ״ש בספר זוהר הרקיע (דף נ״ו ע״ב) וע׳ מבו״ש (שע״ב ח״ג פ״ח) וע׳ עוד פ׳ בראשית (טז ע״א) ותרומה (קלא ע״א) ויקהל (ר״ג ע״א) ופקודי (רלג ע״ב) (דע״ה ח״א ב ע״ד).
[2834] נתבאר בפ׳ תצוה כי שם שליטתם (רח״ו).
[2835] קפד ע״ב (הערת הזהר).
[2836] ח״ו בעת שליטתו על השרים (רח״ו).
[2837] קמא ע״א (הערת הזהר).

מפני אויב.	ארעא קדישא בגין דכתיב (איכה ב ג) השיב אחור ימינו מפני אויב
הענן הגדול הזה הוא ענן של חשכה שמחשיך את כל העולם בא וראה מה בין ענן לענן אותו ענן	ענן גדול דא איהו עננא דחשוכא דאחשיך כל עלמא תא חזי מה בין עננא לעננא ההוא עננא
	רג/ב
שכתוב (במדבר י) וענן ה׳ עליהם יומם (שם יד) ועננך עמד עלהם זהו ענן שמאיר וזוהר וכל האורות נראים בתוך אותו ענן אבל הענן הזה הוא ענן חשוך שלא מאיר כלל אבל מונע את כל האורות שלא יכולים להראות לפניו.	דכתיב (במדבר י לד) וענן יהו״ה עליהם יומם (שם יד יד) ועננך עומד עליהם האי[2838] איהו עננא דנהיר[2839] וזהיר וכל נהורין אתחזון גו ההוא עננא אבל עננא דא עננא חשוך דלא נהיר כלל אבל מנע כל נהורין דלא יכלין לאתחזאה קמיה
גדול למה נקרא גדול והרי הוא קטן אלא הוא גדול כיון ששולט דבר אחר גדול אותו חשך גדול כיון שמכסה את כל האורות ואינם נראים לפניו והוא גדול (שולט) על כל מעשי העולם.	גדול אמאי אקרי גדול והא זעיר איהו אלא גדול איהו כיון דשליט[2840] דבר אחר גדול ההוא חשוכא גדול כיון דכסי כל נהורין ולא אתחזון קמיה ואיהו גדול (נ״א שליט) על כל עובדין דעלמא
ואש מתלקחת שהרי האש של הדין הקשה לא זזה ממנו לעולמים ונגה לו סביב אף על גב שכל זה עומד בו נגה לו סביב מכאן למדנו שאף על גב שאין זה צד אלא צד של טמאה נגה לו סביב ולא צריך לאדם לדחותו החוצה למה משום שנגה לו סביב צד של קדושה של אמונה יש לו ולא צריך לנהג בו קלון ולכן צריך לתת לו חלק בצד הקדושה של האמונה.	ואש מתלקחת דהא אשא דדינא קשיא לא אעדי מניה לעלמין[2841] ונגה לו סביב[2842] אף על גב דכל האי קיימא ביה[2843] נגה לו סביב מהכא אוליפנא דאף על גב דלית סטרא דא אלא סטרא דמסאבו[2844] נגה לו סביב ולא אצטריך ליה לבר נש לדחייא ליה לבר מאי טעמא בגין דנגה לו סביב סטרא דקדושה דמהימנותא אית ליה ולא אצטריך לאנהגא ביה קלנא ועל דא אצטריך למיהב ליה חולקא בסטרא דקדושה דמהימנותא
רב המנונא סבא כך אמר וכי נגה לו סביב וצריך לנהג בו קלון הנגה לו הזה הוא בפנים ולא עומד בחוץ ומשום שהנגה לו הזה עומד בפנים כתוב ומתוכה כעין	רב המנונא סבא הכי אמר וכי נגה לו סביב ואצטריך לאנהגא ביה קלנא האי נגה לו לגו איהו ולא קיימא לבר ובגין דקיימא ההוא נגה לו מגו[2845] כתיב (&) ומתוכה[2846] כעין החשמל[2847]

[2838] ויקרא קג ע״א ג ע״ב (הערת הזהר).

[2839] פי׳ חסד ראשון שנקרא ענן יומם דכליל כולהו יומי וז״ש וכל נהורין איתחזון גו ההוא עננא (מ״מ).

[2840] פי׳ מפני ששולט על ע׳ כוכבים שהם ע׳ שרים לכך נקרא גדול (מ״מ).

[2841] פירוש שהדינים הקשים תמיד הם בו (מ״מ).

[2842] כל קיומו וחיותו גופה הוא יודע בעצמו היטיב שהוא ג״כ רק ע״י מה שנמשך לו מאור קדושה שלמעלה תמיד, ובסוד (יחזקאל א ד) ונוגה לו סביב (דע״ה ח״א עט ע״א).

[2843] פי׳ אע״פי שיש בו דינים קשי׳ הנזכרי׳ עכ״ז ונוגה לו סביב דהיינו ניצוצות הקדוש׳ שבתוך הנוגה שמשם חיותו (מ״מ).

[2844] סט ע״א (הערת הזהר).

[2845] פי׳ שנוגה הוא לפנים מג׳ קליפות אחרים (מ״מ).

[2846] דההוא נוגה (מ״מ).

[2847] כתב הרב בספר ק״י כי ג׳ קליפות רוח ענן ואש הם מילה ופריעה ואטיפו דדמא ובתוכם הבשר עטרת הגיד והוא החשמל ונקרא בשר כי אלהים דיו״דין ש׳ ובריבוע ר׳ וב׳ כוללים הרי בשר. וזה החשמל הוא חיות אש כי היא אלהים דיו״דין ש׳ עם הכולל. ועל זה החשמל סובב הנוגה קליפה ד׳ והוא העור הדק שעל עטרת הגיד עכ״ל. וז״ש הזוהר חיון דאשא ממללא כד ערלה שארי על קיומא קדישא. ז״ל הרב באוצ״ח דרוש המילה הנה נתבאר בזוהר בפ׳ ויקהל ענין הקליפות ואיך יש קליפה דקה הנקר׳ קליפת נוגה בסוד

החשמל מתוך האש מתוכה של מי מתוכה של אותו נגה כעין החשמל חש מל הרי פרשוה חיות של אש ממללות.	מתוך האש מתוכה דמאן מתוכה דההוא נגה כעין החשמל חש מל הא אוקמוה חיוון דאשא ממללא[2848]
אבל מהמנורה הקדושה שמעתי עליה סוד הסודות כשערלה שורה על הברית הקדושה לטמא את המקדש אז אותו מקדש מתעכב מלגלות את סוד אות הברית מתוך הערלה וכשהנגה הזה נכנס פנימה ומפריד בין הערלה לבין המקדש אז נקרא חשמל חש ונגלה מל מה זה מל כמו שנאמר (יהושע ה) מל יהושע סוד של אות ברית מתעכב מלהתגלות מתוך ערלה.	אבל מבוצינא קדישא שמענא עלה רזא דרזין כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא[2849] כדין ההוא מקדשא אתעכב מלגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אקרי חשמל חש ואתגליא מל מהו מל כמה דאת אמר (יהושע ח ד) מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה
ויש סוד אחר שהרי אורו נראה ולא נראה וכשמתגלה חשמל מעבר אורו אבל הסוד הראשון הוא בסוד הכתוב כראוי והכל הוא יפה ונאה הוא.	ואית רזא אחרא[2850] דהא נהורא דיליה אתחזי ולא אתחזי וכד אתגליא חשמל אתעבר נהוריה אבל רזא קדמאה איהו ברזא דקרא כדקא יאות וכלא שפיר איהו ויאות הוא
בנגה הזה מפתה את האשה ליטול את אורה ועל כן כתוב (משלי ה) וחלק משמן חכה שם את אותו האור כנגד הברית ולכן	בהאי נגה מפתי לאתתא[2851] לנטלא נהוראַ[2852] ועל דא כתיב (משלי ה ג) וחלק משמן חכה שוי ההוא נהורא לקבליה דברית[2853] ובגיני

כעין החשמל מתוך האש כדין איקרי חשמל חש ואיתגלייא מל כד״א מל יהושע ואע״פי שאין כאן ביאורו נאמר בקיצור ענייננו. הנה בתחלה טרם שיתפשטו החסדים הנה אז הערלה שהיא קליפת נוגה חופפת ונאחזת שם ביסוד שלו סביב ובהיות ערלה זו חופפת על היסוד אין החסדים יורדים עד היסוד שלא יינקו הקליפות מהם. ולא די שאינם יורדים עד היסוד אלא אפילו במקום המגולה למעלה שהוא בשני שלישים התחתונים דת״ת דזעיר ובנ״ה ולכן נשארים למעלה בשרשם בדעת דזעיר ואח״כ כשנימול וכורתים הערלה ההיא ומסתלקת משם קליפת נוגה הנזכר ואז יורדים החסדים ומתפשטים במקומם בשני שלישי הת״ת ובנ״ה דזעיר. והנה ב׳ הוי״ות דנ״ה הם גי׳ ב״ן וי״ח שבת״ת הם גי׳ מ״ל מן חשמל כנזכר בזוהר בפר׳ ויקהל דכד איתעבר קליפת נוגה איקרי מ״ל עכ״ל. ובזה נבין דברי הזוהר מ״ש כד ערלה שארי על קיימא קדישא היא קליפת נוגה הסובבת על היסוד (מ״מ).

[2848] פא ע״ב (הערת הזהר).

[2849] פי׳ שיונקת מהמלכות הנקרא מקדש (מ״מ).

[2850] כאשר הגוונין דעיינין הם מלובש בקליפין, וכן הגוונין דקשת הרי נעשה היחוד בצירוף הקליפין רחמ״ל, והרי הוא מכניס צלם בהיכל[2850], ועליו נאמר (במדבר יט יג) את משכן ה׳ טימא, ע׳ זוה״ק (בראשית נג ע״א) ופ׳ ויקהל (קצה רע״ב ורג ע״ב) ופ׳ אחרי (עד ע״א עט ע״א) ופ׳ בלק (קצז ע״א) (דע״ה ח״ב פח ע״ג, ועי׳ עוד קמו ע״ד), עי׳ זהר אח״מ (עט ע״א) ופ׳ נח (סד ע״א) ופ׳ בשלח (ס סע״ב) ופ׳ תשא (קצד ע״ב) ויקהל (דף קצה רע״ב ודף רג ע״ב) בלק (קצז ע״א) אד״ז (רצ ע״ב) (דע״ה ח,ב קנה ע״א).

[2851] לעיל קצה ע״ב ח,ג עט ע״א ובח״א נג ע״א ועי׳ שער מאמרי רשב״י באד״ר לא ע״ג ובדפו״ח הוא מ ע״ג (לש״ו).

[2852] ודע כי בחינת קליפה זו הנקרא נוגה רמזו אותה רז״ל בפ״ב דמס׳ מציעא וז״ל וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה כו׳. והענין הוא כי הירדן הוא סוד קליפת הנוגה הסובב לארץ ישראל שהוא סוד הקדושה ולפעמים קליפת הנוגה חוזרת ומתהוות קצת׳ בקדושה ופעמים מתהפכת ויוצאת אל הקליפה והיא כדמיון הירדן אשר בעת שמימיו מתרבין לוקח קצת חלק מקרקע ארץ ישראל וכאשר מימיו חסרים מתמעט ואדרבה ארץ ישראל ניתוספת ונוטלת חלק ממנו ונכנס קצתו בתחום קרקע ארץ ישראל. וזה עצמו הוא בחינת תוספת שבת בסוד מיעוט וחסרון הירדן כי אז ניתוספה קדושת השבת. דע כי בכל מקום דביקות עולם בעולם יש בו תוספת שבת פירוש כי היכל קדש הקדשים העליון של העשיה חוזר להיות בחינת יצירה בערב שבת והיכל קדש הקדשים דיצירה מתהפך להיות בריאה וכיוצא בזה בכולם ואותה הבחינה אשר מתהפכת אל עילוי בדמיון מה שלמעלה ממנו הוא סוד תוספת שבת בעצמו. (שער מאמרי רשב״י).

[2853] עיין בפ׳ נשא בדף קצח ע״ב בביאור האדרא במ״ש יתיב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון כו׳ ושם ביארנו ענין זה. ודע כי בחינת קליפה זו הנקרא נוגה רמזו אותה רז״ל בפ״ב דמס׳ מציעא וז״ל וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה כו׳. והענין הוא כי הירדן הוא סוד קליפת הנוגה הסובב לארץ ישראל שהוא סוד הקדושה ולפעמים קליפת הנוגה חוזרת ומתהוות קצת׳ בקדושה ופעמים מתהפכת ויוצאת אל הקליפה והיא כדמיון הירדן אשר בעת שמימיו מתרבין לוקח קצת חלק מקרקע ארץ ישראל וכאשר מימיו חסרים מתמעט ואדרבה ארץ ישראל ניתוספת ונוטלת חלק ממנו ונכנס קצתו בתחום קרקע ארץ ישראל. וזה

מפתה אותה ונוטלת את אורו וזהו הפתוי שמפתה את האשה שכתוב נפת תטפנה שפתי זרה וגו׳.	כך מפתי ליה ונטלא נהוריה ודא איהו פתויא דמפתי לאתתא דכתיב (שם) נפת תטפנה שפתי זרה וגו׳
בא וראה ביום הששי כשמגיע זמן הערב קופץ בפנים אותו (מדורת) אור האש ועולה למעלה להיכנס לתוך הצבעים אז מתתקנים ישראל למטה ומסדרים סעודות ומתקינים שלחנות כל אחד ואחד את שלחנו אז שלהבת אחת יוצאת ומכה באותה מדורה כיון שמכה בה מתגלגלות אותה שלהבת ואותה מדורה ונכנסות לנקב תהום רבה ונטמנות שם ויושבות שם.	תא חזי ביומא שתיתאה כד מטא זמנא דערב דליג לגו ההוא (נ״א מדורא) נהורא דאשא וסלקא לעילא לאעלא גו גווינין כדין מתתקנין ישראל לתתא ומסדרין סעודתין ומתקנין פתורין כל חד וחד פתוריה כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא רבא ואתטמרן ויתבת תמן
ואותה שלהבת היא מצד הימין ומשום שהיא מצד הימין מעבירה את אותה מדורה ומכניסה אותה לנקב תהום רבה ויושבת שם עד צאת השבת כיון שיוצאת השבת צריך לעם ישראל לברך על האש ויוצאת אותה שלהבת בברכה שלמטה ושולטת על אותה מדורה כל אותו הלילה ונכנעת אותה מדורה.	וההוא שלהובא איהו מסטרא דימינא ובגין דהוא מסטרא דימינא אעבר להההוא מדורא ואעיל ליה לנוקבא דתהומא רבא ויתיב תמן עד דנפיק שבתא כיון דנפק שבתא אצטריך להו לעמא דישראל לברכא על אשא ונפקא ההוא שלהובא בברכתא דלתתא ושליט על ההוא מדורא כל ההוא ליליא ואתכפיא ההוא מדורא
בא וראה כיון שנכנסת שבת ונטמנת אותה מדורה כל האשים של האש הקשה נטמנות ונכנעות ואפילו אש הגיהנם והרשעים שבגיהנם יש להם מנוחה וכולם מעלה ומטה יש להם מנוחה כשיוצאת שבת וישראל מברכים על האש אז יוצאים כל האשים שטמונים כל אחד ואחד למקומו וכדי שלא לעורר אש אחרת כתוב לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת והרי פרשוה ואש המזבח למה.	תא חזי כיון דעאל שבתא ואתטמר ההוא מדורא כל אשין דאשא קשיא אתטמרו ואתכפיין ואפילו אשא דגיהנם וחייבין דגיהנם אית לון נייחא וכלא תתא ועילא אית להו נייחא כד נפק שבתא ומברכין ישראל על נורא כדין נפקין כל אשין דמתטמרן כל חד וחד לאתריה ובגין דלא לאתערא אשא אחרא כתיב (&) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת והא אוקמוה אשא דמדבחא אמאי
אלא כשנכנסת שבת כרוז קורא בכל הרקיעים התתקנו מרכבות התתקנו מחנות כנגד רבונכם אז יוצאת רוח אחת מצד הדרום ואותה רוח נפרשת	אלא כד עאל שבתא כרוזא קרי בכולהו רקיעין אתתקנו רתיכין אתתקנו משריין לקדמות מאריכון כדין נפיק חד רוחא מסטרא דדרום וההוא רוחא אתפרש
	רד/א
על כל אותם חיילות ומחנות של צד ימין ומתלבשות בו ואותה רוח נקראת לבוש כבוד של שבת אז השלחנות של	על כל אינון חילין ומשריין דלסטר ימינא ואתלבשן ביה[2854] וההוא רוחא אקרי לבושא דיקר דשבתא[2855] כדין פתורי דהאי עלמא[2856]

עצמו הוא בחינת תוספת שבת בסוד מיעוט וחסרון הירדן כי אז ניתוספה קדות השבת: שם דע כי בכל מקום דביקות עולם בעולם יש בו תוספת שבת פירוש כי היכל קדש הקדשים העליון של העשיה חוזר להיות בחינת יצירה בערב שבת והיכל קדש הקדשים דיצירה מתהפך להיות בריאה וכיוצא בזה בכולם ואותה הבחינה אשר מתהפכת אל עילוי בדמיון מה שלמעלה ממנו הוא סוד תוספת שבת בעצמו (שער מאמרי רשב״י).

[2854] הוא שם אלוה שבחסד ולכן הוא דימינא כי זהו לבוש הנשמה ולכן גוונו לבן סוד חסד (רח״ו).

[2855] שאוירין דעלמין כולהו מתקדשים באור וזיו זוהר הלבוש הזה, ובסוד הלבוש קשרם וייחודם כדפירשנו (אור יקר).

העולם הזה מתקנות בהיכל אחד אשרי חלקו של אותו אדם שסדור שלחנו נראה שם כראוי והכל עומד מתקן בלי בושה איש כפי כחו.	מתתקנן בחד היכלא זכאה חולקיה דההוא בר נש דסדורא דפתוריה אתחזי תמן כדקא יאות וקיימא כלא מתתקנא בלא כסופא אינש כפום חיליה
כשנכנסת שבת צריכים אותו עם קדוש לרחץ עצמם משמוש החל למה משום שבחל רוח אחרת הולכת ומשוטטת ושורה על העם וכשרוצה אדם לצאת מאותה רוח ולהיכנס ברוח אחרת קדושה עליונה צריך לרחץ עצמו כדי להשרות עליו אותה רוח עליונה קדושה.	כד עאל שבתא אצטריכו אינון עמא קדישא לאסחאה גרמייהו[2857] משמושא דחול[2858] מאי טעמא בגין דבחול רוחא אחרא אזלא ושטיא ושרא על עמא[2859] וכד בעי בר נש לנפקא מן ההוא רוחא ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עלאה[2860] בעי לאסחאה גרמיה למשרי עליה ההוא רוחא עלאה קדישא
בא וראה הסוד העליון של הדבר כל אותם ששה ימים (עומד הדבר של הכל) נאחזים בסוד של נקודה קדושה אחת וכל הימים אחוזים בו ויש ימים אחרים שעומדים מבחוץ בצד האחר ויש ימים אחרים שעומדים בפנים מעגול קדוש ואחוזים בנקדה קדושה.	תא חזי רזא עלאה דמלה כל אינון שית יומין[2861] (קיימא מלה דכלא) אתאחדן ברזא דחד נקודה קדישא וכלהו יומין אתאחדן ביה ואית יומין אחרנין[2862] דקיימין לבר בסטרא אחרא ואית יומין אחרנין[2863] דקיימין לגו[2864] מעגולא קדישא[2865] ואתאחדן בנקודה קדישא
וישראל קדושים וכל אלו שמתעסקים בקדשה כל ימי השבוע נאחזים כל אלו	וישראל קדישין[2866] וכל אינון דמתעסקין בקדושה[2867] כל יומא דשבתא[2868] אתאחדן כל

[2856] היינו כדפירשו בפרשת פקודי סימן (?), והיינו סוד דיוקן כל אחד ואחד מישראל ותיקון שולחנו מצטייר שם, מפני שהוא מורה על סוד תיקון השלחן העליון שהיא המלכות, ובהיותו נתקן כראוי מברכין אותו וכו׳ מבואר שם, ופירש שני עניינים, האחד סדר התיקון הנאות וזהו שאמר דסדורא דפתוריה וכו׳, השנית העניינים מצד עצמן מתוקנים, תבשילים מבוסמין וכיוצא (אור יקר).

[2857] לא פירש כאן אם הרחיצה בכל הגוף או פניו ידיו ורגליו, וממשמעות הגמרא נראה דדוקא פניו ידיו ורגליו שהם העניינים המגולים, הפנים לאויר העולם, וכן ידים עסקניות, ורגלים אפילו שהם מכוסים ראוי לרחצם מפני שברגלים נאחזים החצוני כאומרו רחצתי את רגלי איככה אטנפם, והיינו כעין רגליה יורדות מות, והם מתרחצים מאותו טינוף שהוא החצוני השולט בחול, ואויר העולם מתמלא ממנו, ועם היות דקיימא לן אוירא דארץ ישראל מחכים, ובימות החול אויר ארץ ישראל קדוש, עם כל זה אין קדושת שבת כקדושת החול, וסוף סוף אמרינן המבדיל בין קדש לחול (אור יקר). קלו ע״ב (הערת הזהר).

[2858] כתב הרב שצריך לטבול בע״ש ב׳ טבילות א׳ לפשוט בגדי חול מעליו והשנית להמשיך תוספת שבת עליו עכ״ל וז״ש כאן בגין דבחול רוחא אחרא אזלא דהיינו לבושין דחול (מ״מ).

[2859] שאין ספק שאור ההנהגה שהוא בחול היא מתפשטת למטה בכל העולם, ובני אדם מתלבשין באותם האוירין המתפשטין ושולטין, אם כן עתה שביום השבת יתפשט אותו האויר הקדוש ההנהגה הכשרה והטובה כדמסיק, ראוי להתפשט מאותו האויר התחתון, ולהתלבש באויר הקדוש, אם כן יתרחץ ויכין עצמו לזה (אור יקר).

[2860] היינו נשמה יתירה שמקבל ע״י טבילה השנית (מ״מ).

[2861] כתב הרב ששת ימי המעשה בא״י מאירים בה ו״ק דיצירה ובח״ל מאירים בה ו״ק דעשייה וכולם יונקים מהמ׳ עכ״ל וז״ש כאן כל אינון שית יומין שהם ו׳ ימי המעשה שמקבלים בני א״י מיצירה ובני ח״ל מעשיה קיימא מלה דכולא איתאחדא ברזא דחד נקודה קדישה שר״ל שכולם יונקים מהמ׳ הנקרא נקודה קדישא וז״ש וכולהו יומין איתאחדן בה (מ״מ).

[2862] פי׳ שו׳ ימי המעשה או״ה יונקים מו״ק דס״א וז״ש דקיימין לבר בסטרא אחרא (מ״מ).

[2863] ו׳ היכלות נאחזים בנוק׳ (רח״ו).

[2864] הקדמה ה ע״ב (הערת הזהר).

[2865] העיגול הסובב האצילות הוא החשמל כמ״ש הרב ז״ל וו׳ היכלות דבריאה נכללים במ׳ דאצילות והם לפנים מהעיגול וז״ש ואתאחדן בנוקבא קדישא (מ״מ).

[2866]

[2867] פי׳ חיילות של מעלה. בספר חמדת ימים חלק ב׳ דף א׳ כתב וז״ל בזוהר בפרשת ויקהל דף ר״ד ע״א כתב וז״ל ישראל קדישין וכל אינון דמתעסקן בקדושה כל יומין דשבתא (מ״מ).

[2868] פי׳ שאר ימי השבוע (מ״מ).

הששה ימים באלו הששה ימים שבפנים שמאחדים בנקדה ההיא נאחזים בזו כדי לשמר אותם וכל אותם ששת ימי (ואותם ששה ימים שבפנים) השבת אותה נקודה היא נסתרת כיון שנכנסת שבת אז עולה אותה נקודה ומתעטרת ונאחזת למעלה וכולם טמונים בתוכה.	אינון שית יומין[2869] באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההיא נקודה[2870] אתאחדן בהאי בגין לנטרא לון[2871] וכל אינון שית יומין (ד״א באינון שית יומין דלגאו) דשבתא ההיא נקודה טמירא איהי כיון דעאל שבתא כדין סלקא ההיא נקודה ואתעטרא ואתאחדא לעילא וכלהו טמירין בגוה[2872]
בא וראה יש ימים ויש ימים ימי חל כמו שנאמר ואלה עומדים מחוץ לעמים ימי השבת שהם ימי השבוע עומדים לישראל וכשעולה הנקדה הזו הכל נגנז והיא עולה כיון שהיא עולה אז נקראת שבת.	תא חזי אית ימים[2873] ואית ימים ימי חול כמה דאתמר ואלין קיימין לבר לעמין ימי השבת דאינון ימי השבוע קיימין לישראל וכד סלקא האי נקודה כלא אתגניז ואיהי סלקא כיון דאיהי סלקא אקרי שבת
מה זה שבת אם תאמר בשביל שביתה שכתוב כי בו שבת יפה הוא אבל סוד הדבר כיון שעולה הנקדה הזו והאור מאיר אז היא מתעטרת באבות כיון שהיא מתעטרת באבות אז מתחברת ונאחזת בהם להיות אחד והכל נקרא שבת שבת ש׳ בת ש׳ הרי פרשוה הסוד של שלשה אבות שנאחזים בבת יחידה והיא מתעטרת בהם והם בעולם הבא והכל אחד הוא וזהו ש׳ בת להיות הכל אחד.	מהו שבת אי תימא בגין שביתה דכתיב (&) כי בו שבת יאות הוא אבל רזא דמלה כיון דסלקא האי נקודה ונהורא נהיר כדין מתעטרא איהי באבהן כיון דמתעטרא איהי באבהן כדין אתחברת ואתאחדת בהו למהוי חד ואקרי כלא שבת שבת ש׳ בת[2874] ש׳ הא אוקמוה רזא דתלת אבהן דמתאחדן בבת יחידה ואיהי מתעטרא בהו ואינון בעלמא דאתי[2875] וכלא איהו חד ודא איהו ש׳ בת למהוי כלא חד
ואם תאמר שבת הגדול והוא למעלה למה נקרא שבת אלא ודאי כך הוא וסוד הדבר בכל מקום הנקדה שהיא עקר של כל העין נקראת בת כמו שנאמר שמרני כאישון בת עין משום שהיא (נקדה) העקר של כל העין והיא נקראת בת.	ואי תימא שבת הגדול ואיהו לעילא[2876] אמאי אקרי שבת אלא ודאי הכי הוא ורזא דמלה בכל אתר נקודה דאיהי עיקרא דכל עינא אקרי בת כמה דאת אמר (תהלים יז ח) שמרני כאישון בת עין בגין דאיהי (נקודה) עיקרא דכל עינא אקרי בת
העולם הבא הוא היכל לאותה נקודה עליונה וכשהיא עומדת ונוטלת בכנפיה	עלמא דאתי איהו[2877] היכלא להאי נקודה עלאה וכד איהי קיימא ונטלא בגדפהא לאבהן

[2869] פי׳ ע״י ישראל וע״י החיילות של מעלה שעוסקים בקדושה שכל ימי השבוע מאחיזים כל אינון שית יומין שהם ו״ק דיצירה שמאירים בא״י ושש קצוות דעשייה שמאירים בח״ל באינון שית יומין דלגו דהיינו ו״ק דבריאה שאחוזים גם הם במ׳ כמ״ש לעיל וז״ש דאיתאחדן בהאי נקודה (מ״מ).

[2870] פי׳ שבת הוא נקודת המרכז שעליו תסוב עגולת הו׳ ימים והיא נקראת נקודה אמצעית כי כל נקודה יש לה ו״ק והנקודה קו האמצעי ועל כן מצוה לממני יומי ע״ש השבת יום א׳ בשבת יום ב׳ בשבת כמ״ש בזוהר בפ׳ פינחס דף ע״ה וכולהו יומין כולהו אתדבקן ביומא דשבתא ואחזנו מתמן. ובפ׳ ויקהל ישראל קדישין וכו׳ (מ״מ).

[2871] י׳ טעם שאוחזים זה בזה וזה בזה בגין לנטרא לון המלכות (מ״מ).

[2872] כמ״ש לעיל שאוחזים ו״ר דיצירה ועשייה בו״ק דבריאה. ובריאה במ׳ דאצילות נמצא דכולהו טמירין בגווה (מ״מ).

[2873] בא לפרש הענין הטיב של או״ה ימי חול הם של ס״א. ולישראל הם של קדושה כמ״ש לעיל (מ״מ).

[2874] פי׳ בת שהיא המ׳ עלתה לח״גת הנק׳ ש׳ (מ״מ).

[2875] פי׳ שגם חג״ת עולים ומקבלים שפע מהבינה ביום השבת ובס׳ אור ישראל פי׳ כי המ׳ היא בין תרין דרועין בשליש דת״ת נמצא שהמ׳ מתעטרת מחג״ת ונודע שיסוד דאימא מסתיים בחזה דזעיר ונמצא שחג״ת הם מתעטרים בעלמא דאתי שהיא בינה עכ״ל. ולפירושו קשה שא״כ גם בחול כך הוא ואיפשר דבשבת מקבלת הארה גדולה יותר מהחול. ופי׳ ראשון נראה עיקר (מ״מ).

[2876] בינה (רח״ו).

[2877] קפ ע״א (הערת הזהר).

את האבות להתעטר למעלה הכל נקרא שבת וכשהאבות מתעטרים למעלה בתוך הנקדה העליונה נקרא שבת וכשנקדה תחתונה מתעטרת באבות נקרא שבת.	לאתעטרא לעילא אקרי כלא שבת וכד אבהן מתעטרן לעילא בגו נקודה עלאה אקרי שבת נקודה תתאה[2878] כד מתעטרא באבהן אקרי שבת
כשהנקדה התחתונה הזו עולה ונראית ומתקשטת (אותה נקודה תחתונה כאשר עולה להתעטר באבות) אז כל השמחה נמצאת למעלה ולמטה וכל העולמות בשמחה ובלילה הזה הנקדה הזו אורה מתפשט ופורש כנפיו על העולם וכל השליטים האחרים מעברים ונמצאת שמירה על העולם.	האי נקודה תתאה כד סלקא ואתחזיאת ואתקשיטת (ס״א האי נקודה תתאה כד סלקא לאתעטרא באבהן) כדין כל חדוה אשתכח לעילא ותתא ועלמין כלהו בחדוה ובהאי ליליא האי נקודה אתפשט נהוראה ופריש גדפוי על עלמא וכל שלטונין אחרנין מתעברן ונטירו אשתכח על עלמא
ואז נוספת רוח נשמה בישראל לכל אחד ואחד ובאותה נשמה יתרה שוכחים כל העצב והחמה וכלום לא נמצא פרט לשמחה למעלה ולמטה אותה רוח שיורדת ונוספת בבני העולם כשיורדת רוחצת בבשמים של גן עדן ויורדת ושורה על העם הקדוש אשריהם כשהרוח הזו מתעוררת.	וכדין אתוסף רוח נשמתא בישראל[2879] על כל חד וחד ובההיא נשמתא יתירא נשיין כל עצבא וחימתא ולא אשתכח בר חדוה לעילא ותתא ההוא רוחא דנחית ואתוסף בבני עלמא כד נחית אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן ונחית ושרא על עמא קדישא זכאין אינון כד האי רוחא אתער
באותה שעה שאותה רוח יורדת יורדים עמה לתוך גן העדן ששים מרכבות מעטרות לששה צדדים וכשמגיעים לגן עדן אזי כל אותן הרוחות והנשמות שבגן עדן כולן מתעוררות לאותה (מתעטרות באותה) רוח הכרוזים קוראים ואומרים אשריכם ישראל העם הקדוש שרצון רבונכם מתעורר	בההיא שעתא דההוא רוחא נחית נחתין עמה לגו גנתא דעדן שתין רתיכין[2880] מתעטרין לשית סטרין וכד מטי לגנתא דעדן כדין כל אינון רוחין ונשמתין[2881] דגנתא דעדן כלהו מתערי לההוא (נ״א מתעטרי בההוא) רוחא כרוזי קרי ואמר זכאין אתון ישראל עמא קדישא דרעותא דמאריכון אתער
	רד/ב
אליכם.	לגבייכו
סוד הסודות ליודעי החכמה אשריהם כשרוח זו מתעוררת הרוח הזו היא התפשטות הנקדה הזו ויוצאת ממנה ומתפשטת בעולם ואותה היא סוד השבת	רזא דרזין[2882] לידעי חכמתא[2883] זכאין אינון כד האי רוחא אתער האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה ונפקא מינה ואתפשטא בעלמא וההוא הוי רזא דשבת[2884]

[2878] ע ע״ב (הערת הזהר).

[2879] הנה מכאן משמע שבע״ש בא תוספות הרוח ובדף קל״ו אמר שבברכו נכנס תוספת רוח ובפ׳ בראשית אמר כי בפורס סוכת שלום נכנס תוספות נשמה והנה הם מאמרים חלוקים והכל הוא אמת כי כמה בחי׳ הם הנכנסים בליל שבת בסוד תוספות והם באופן זה כי ע״ש במנחה נכנסים ג״פ תתאין דל׳ דצלם דאימא ואלו הם תוספ׳ הנפש ובקבלת שבת נכנסים ג״פ תתאין דל׳ דצלם דאבא ובברכו נכנסים ג״פ אמצעים דל׳ דצלם דאמא ומהם בא תוספ׳ הרוח ובופרוס עלינו וכו׳ נכנסים ג״פ אמצעים דל׳ דצלם דאבא ומהם בא תוספת הנשמה סוכת שלום היא הבריאה מטתו שלשלמה ובזה צדקו כל דברי הזוהר (זהר הרקיע).

[2880] נגד ו״ק (רח״ו).

[2881] נלע״ד ששמעתי ממורי זלה״ה שהם בז׳ רקיעין הנזכרים בפרשת ויקהל ר״א ור״ב (רמ״ז).

[2882] רזא הוא תמיד ביסוד וכו׳, ורזא דרזין הוא יסוד העליון דרדל״א, שהוא מתלבש בכל האצילות וכו׳, ויסוד דבינה דרדל״א מתלבש יסוד דחכמה דרדל״א, ולזה אמר רזא דרזין שכולל ב׳ רזין ב׳ יסודות (ב״י לעיל קכב ע״ב).

[2883] והטעם שהנשמות הם חשובות ביום זה (אור יקר).

[2884] עי׳ ח״א כג ע״ב: ובשבת נחית קב״ה בג׳ אבהן [לקבלא בת יחידא דיליה בהון ודא רזא] דשבת ש׳ ב״ת יחידא דיליה, ע״כ. קב״ה היא הבינה מתלבשת בחג״ת להאיר למלכות (מ״מ). ועי׳ עוד תיקו״ז קמז ע״א.

ששרוי למטה ועל כך כתוב בו שמירה ושמרו בני ישראל את השבת והרי פרשוה לא כתוב שבת אלא את השבת לרבות אותה רוח ששורה על הכל וצריך לשמר אותה הואיל ועומדת עם האדם ועל זה כתוב כל שמר שבת מחללו.	דשרא לתתא ועל דא כתיב ביה שמירה (שמות לא יז) ושמרו בני ישראל את השבת והא אוקמוה שבת לא כתיב אלא את השבת לאסגאה ההוא רוחא דשרי על כלא[2885] ואצטריך לנטרא ליה הואיל וקיימא עמיה דבר נש ועל דא כתיב (ישעיה נו ב) כל שומר שבת מחללו[2886]
בסוד הזה יש סוד אחר הרוח הזו נהנית ביום הזה מהנאתם של ישראל ומהענש שלהם ולכן צריך לתת לה ענג במאכל ובמשתה שלש פעמים בשלש סעודות של שלש דרגות האמונה כמו שבארוה וזו נוטלת שמחה וענג באותן סעודות של ישראל אשרי חלקו מי שמהנה אותה ומענג אותה ביום הזה.	בהאי רזא אית רזא אחרא האי רוחא אתהני[2887] בהאי יומא מהנאותן דישראל ומענוגא דלהון ובגין דא בעי למיהב ליה ענוגא במיכלא[2888] ובמשתיא תלת זמנין בתלת סעודתין דתלת דרגי מהימנותא[2889] כמה דאוקמוה[2890] והאי נטיל חדוה[2891] וענוגא[2892] באינון סעודתי דישראל זכאה חולקיה מאן דאהני ליה[2893] ומענג ליה בהאי יומא
הרוח הזו נהנית כל ששת הימים מהרוח העליונה של עתיק כל העתיקים וכיון שיורדת ביום השבת ורוחצת בגן עדן	האי רוחא[2894] אתהני כל שיתא יומין מרוחא עלאה דעתיקא[2895] דכל עתיקין וביומא דשבתא כיון[2896] דנחית ואתסחי בגנתא דעדן בליליא

[2885] עי׳ זו״ח יז ע״א: ואמר רב נחמן נפש יתירה נתוספת באדם ביום השבת אמר ליה רבי מאי נפש יתירה זו א״ל רוח הקדש ששורה עליו ומכתיר לאדם בכתר קדוש בכתרי המלאכים והוא מאותו רוח שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבא וע״כ חייב אדם לכבד את יום השבת על האי אושפיזא קדישא דשריא עמיה. ועי׳ זהר ח״ג כט ע״א, ועי׳ תיקו״ז מט ע״ב: אבל נשמתא יתירה בשבת וביומין טבין ובכל מוספין איהי אימא עלאה. **עי׳ תיקו״ז נ ע״א:** ובההוא זמנא אתקריאת איהי תוספתא מסטרא דיום השבת כמה תוספות נחתין עמה לתלמידי חכמים דאתקריאו נשמות יתירות הה״ד נשמת כל חי תברך את שמך ה׳ אלהינ״ו וכו׳ ואלין (אינון) דמתוספאן לעמא קדישא בערב שבת ירתין לון תלמידי חכמים ביומין דחול ובהון אתעביד חול קדש ואלין אינון תוספות דקא נחתין מתוספתא. בהגר״א: **ואלין דמתוספ׳ לעמא כו׳ ירתין כו׳** - וירותא דלהון מצד התורה ולכן נק׳ תוספתא, וכ״ז מצד שכינתא תתאה וכנ״ל, דתוספת דידיה בגין שכינתא, אבל תוספת דת״ח ביום שבת הוא משכינה עלאה, וע״ל (נז ע״א מט ע״ב) אבל נשמתא יתירה בשבת כו׳.

[2886] דריש מלת כל כמו את השבת שהם לרבות (מ״מ).

[2887] הנה המצטרף אל הגוף יהפך טבע הרוחני ההוא אל הגוף, כגון הנפש שהיא מסתגפת בלי מאכל, ואין ענין המאכל רוחני, אמנם מנפי המטרפה אל הגוף נהנת מענין גשמי, והיא קיימת בכלל הגשמי, גם ההתפשטות הזה כיון שמצטרף אל הגוף נהנה ממה שנהנה הגוף, בתנאי שיהיה ענין המורה דקות גבוה ורוחניות, כעין ענ״ג שמורה על סוד ע׳דן נ׳הר ג׳ן, והיאך יעשה בגשמי דבר יורה על רוחניות (אור יקר).

[2888] ועוד ירמוז **תלת זמנין** שהם לילה מלכות, בקר חסד ששם הכתר חסד עילאה, ערב ששם התפארת בגילוי מצח הרצון כדפירשו בפרשת יתרו (אור יקר).

[2889] שלש ראשונות ושש קצוות ומלכות, וכיון שהאדם מתענג בזה גורם לה לסוד ההתפש׳ הזה שיהיה נהנה (אור יקר). פי׳ שהם נגד עתיקא וזעיר ומ׳ (מ״מ).

[2890] פח ע״א (הערת הזהר).

[2891] מהבינה (אור יקר).

[2892] הבינה נקשרת בחכמה וכתר, דהיינו ענ״ג עדן כתר, נהר חכמה, גן בינה, כדפירשו בתיקונים אין למעלה מענג (אור יקר).

[2893] לסוד תוספת נשמה, סוד המלכות דאצילות השורה על ישראל נ קשרת בתפארת ובינה כדפירשנו לעיל, מפני שכל שאר מעשה המצוות שאדם עושה עד שיעלו ויהנו כמה יתעכב, ועתה היא קרובה אלינו מאד מאד (אור יקר).

[2894] שהיא מבינה עד המלכות כל השבוע ומזדווגין בליל שבת (אור יקר).

[2895] פי׳ כיון שהוא מאריך כל ששת ימי החול יונק משם (מ״מ).

[2896] פי׳ בתחלת הלילה שירד נתענג מסעודה ראשונה של ליל שבת והאי דאמר וביומא וכו׳. ליל ויומו חד הוא (מ״מ).

בלילה מתענגת מענג הגוף בסעודות של האמונה ומתעטרת (ומתענגת) הרוח הזו ממעלה וממטה ונרוית בכל הצדדים בעטרה (בענג) שלמעלה ומטה.	אתענג[2897] מענוגא דגופא בסעודתי דמהימנותא ואתעטר (נ״א ואתענג) האי רוחא מעילא[2898] ותתא[2899] ואתרוי בכל סטרין בעטרא (נ״א בענוגא) דלעילא ותתא
והואיל ועומד עם האדם צריך לו לשמר אותו ועל זה כתוב ושמרו בני ישראל את השבת את השבת שבת זו היא נקודה תחתונה את השבת זוהי אותה רוח התפשטותה של אותה נקודה אותה ההתפשטות כשנוספות קדשות וברכות מלמעלה על אותה נקודה הכל נאור ונעשית רוח מאירה בכל הצדדים מתחלק למעלה ומאיר ונחלק למטה ומאיר וזהו שכתוב ביני ובין בני ישראל חלק ירשה יש לנו כאחד.	והואיל וקיימא עמיה דבר נש אצטריך ליה לנטרא ליה ועל דא כתיב (&) ושמרו בני ישראל את השבת שבת דא הוא ההיא נקודה תתאה את השבת דא הוא האי רוחא אתפשטותא דההיא נקודה ההוא אתפשטותא כד אתוסף קדושן וברכאן[2900] מלעילא על ההיא נקודה אתנהיר כלא ואתעביד רוחא נהירא בכל סטרין אתפלג לעילא ונהיר ואתפלג לתתא ונהיר ודא הוא דכתיב (&) ביני ובין בני ישראל[2901] חולק אחסנא אית לן כחדא
החלק שלמעלה מתעטר ביום הזה מהענג העליון הקדוש ונהנה מהזיו העליון של עתיק כל העתיקים החלק התחתון מתעטר ביום הזה מהענג שלמטה שנהנה בסעודות הללו ועל כן צריך לענגו במאכל ובמשתה בלבושי כבוד ובשמחת הכל.	חולקא דלעילא אתעטר בהאי יומא מענוגא עלאה קדישא[2902] ואתהני מזיוא עלאה[2903] דעתיקא דכל עתיקין חולקא תתאה אתעטר בהאי יומא מענוגא דלתתא דאתהני בהני סעודתי ועל דא בעי לענגא ליה במיכלא ובמשתיא בלבושי יקר ובחדוה דכלא
וכשמתעטר החלק הזה למטה ונשמר כמו שצריך עולה למעלה ומתחבר באותו חלק אחר והנקדה הזו נוטלת הכל ממעלה וממטה ונכללת מכל הצדדים ומשום שמתעטרת בשבת ממעלה וממטה כל שאר הימים נותנים כח לכל ונותנים לה שלטון ממעלה וממטה ובסודות ספרו של שלמה המלך נמצא הסוד הזה ובאר אותו המנורה הקדושה אשרי חלקם של ישראל.	וכד מתעטרא האי חולקא לתתא ואתנטיר כמה דאצטריך סלקא לעילא ואתחברא בההוא חולקא אחרא והאי נקודה נטיל כלא מעילא ותתא ואתכלילא מכל סטרין ובגין דמתעטרא בשבת מעילא ומתתא כל שאר יומין יהיב חילא לכלא[2904] ואתייהיב ליה שולטנו מעילא ומתתא וברזין דספרא דשלמה מלכא אשתכח רזא דא ואוקמיה בוצינא קדישא זכאה חולקיהון דישראל
כתוב וינפש ופרשוה וי נפש שאבדה ויפה הוא אבל אם כך וי לגוף היה צריך	כתיב (&) וינפש ואוקמוה ווי נפש[2905] דאבדת ושפיר איהו אבל אי הכי ווי גופא אצטריך

2897 רח ע״א צח ע״ב (הערת הזהר).

2898 מא״א (מ״מ).

2899 מישראל (מ״מ).

2900 מחו״ב (רח״ו). וכוונת הזוהר כשבאים מוחין למ׳. אזי נהנית רוח יתירה מהמוחין בין החלק שנשאר במל׳ בין החלק שיורד לישראל וז״ש איתפלג לעילא ונהיר דהיינו חלק הנשאר במ׳ ומ״ש ואיתפלג לתתא ונהיר היינו חלק שיורד לישראל (מ״מ).

2901 פי׳ המ׳ אומרת שהרוח הזה הוא ביני ובין בני ישראל חציו לי וחציו להם (מ״מ).

2902 פי׳ א״וא (מ״מ).

2903 פי׳ א״א (מ״מ).

2904 פי׳ בששת ימי המעשה המ׳ מחלקת שפע לכל העולמות ולישראל (מ״מ).

2905 קשה דהול״ל שבת ונפש כנודע מן הדקדוק. אבל סוד הדבר יובן במ״ש באוצרות חיים כי דעת הנוק׳ בשבת הוא שם ס״ג, וידוע שס״ג הוא בז׳ תחתונות דבינה שה״ס רוח. והנה ו׳ הקצוות הם ס׳ והעטרה סוד שליש כמד״א (ישעיה מ יב) וכל בשליש, והרי ס״ג. והנה רוח זה בא לנפש, וז״ש שבת, שבו סוד הרוח, ואז וינפש, כמו ויתנפש, פי׳ שאז נתגדל כח הנפש, וממילא שאחר כך בבוא ימי החול שמסתלק הרוח אז תאבד הנפש. וזה שאמרו רז״ל כיון ששבת ווי וכו׳, כלומר אם לא היה החטא אז היתה הקדושה של שבת גם

לומר שממנו אבדה נפש אבל סוד הדבר באדם יש נפש שנוטלת ומושכת אליו את הרוח הזו מערב שבת ואותה הרוח שרויה בתוך אותה הנפש ודרה בה כל יום השבת ואז אותה נפש יתרה היא ברבוי ותועלת יותר ממה שהיתה.	למימר דמניה אבדת נפש אבל רזא דמלה בבר נש אית נפש דנטלא ומשיך לגביה להאי רוחא מערב שבת וההוא רוחא שריא בגווה דההיא נפש ודיירא בה כל יומא דשבתא וכדין ההוא נפש[2906] יתיר ברבויא[2907] ותועלתא יתיר ממה דהוה
ועל זה שנינו כל נפשות ישראל מתעטרות ביום השבת והעטרה שלהם ששורה הרוח הזו בתוכם כיון שיוצאת שבת ואותה רוח עולה למעלה אזי וי לנפש שאבדה מה שאבדה אבדה אותה עטרה עליונה ואותו כח קדוש שהיה בה וזהו וינפש וי נפש שאבדה מה שאבדה.	ועל דא תנינן כל נפשאן דישראל מתעטרן ביומא דשבתא ועטרא דלהון דשריא האי רוחא בגווייהו כיון דנפק שבתא וההוא רוחא סלקא לעילא כדין ווי לנפש דאבדת מה דאבדת אבדת ההוא עטרא עלאה וההוא חילא קדישא דהוה בה ודא הוא וינפש ווי נפש דאבדת מה דאבדת
עונת החכמים שיודעים הסודות העליונים מליל שבת לליל שבת ופרשוה אבל סוד זה שאלתי את המנורה הקדושה שהרי ראינו שהכתר התחתון הזה לוקח מה שלוקח ביום ובלילה נותן מזון לכל צבאו כמו שבארוה שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה לוקחת ביום ונותנת בלילה ועכשיו אמר מר שהזווג נמצא בלילה הזה.	עונתן דחכימין דידעי רזין עלאין מליליא דשבתא לליליא דשבתא ואוקמוה אבל מלה דא שאילנא לבוצינא קדישא דהא חזינן דהאי כתרא תתאה נקטא מה דנקטא ביממא ובליליא יהיב מזונא לכל חיליה כמה דאוקמוה דכתיב (משלי לא טז) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה נקטא ביממא ויהבא בליליא והשתא אמר מר דזווגא אשתכח בהאי ליליא
אמר ודאי שהזווג נמצא בלילה הזה למה משום שבלילה הזה מפרישה נשמות לכל אותם	אמר ודאי זווגא אשתכח בליליא דא[2908] מאי טעמא בגין דהאי ליליא אפרישת נשמתין לכל אינון
	רה/א
החכמים שיודעים את סודות החכמה והחבור והזווג לא נמצא ביום אחר בכל השמחה בלי ערבוביה (אלא בשביל זה) אחרת כמו זה משום שאותן נשמות	חכימין דידעין רזין דחכמתא וחבורא וזווגא לא אשתכח ביומא אחרא[2909] בכל חדוה בלא ערבוביא (ס״א אלא בגין דא) אחרא כגון דא בגין דאינון נשמתין[2910] דפליגת פליגת לון

בחול, אבל כיון שהוצרך להיות שובת דווקא ביום השבת זהו סימן שבבוא החול ישתנה ויתמעט האור ועיין עוד לקמן (רמ״ז).

[2906] פי׳ נפש של חול (מ״מ).

[2907] פי׳ יש לה יתרון (מ״מ).

[2908] פי׳ בליל שבת הוא זווג ישראל ורחל משא״כ בלילות החול שאין בהם זווג ישראל ורחל (מ״מ).

[2909] מימי החול **בכל חדוה** מפני תגבורת הקדושה ותוספת והעברת החצונים **״בלא ערבוביא״** והם יודעים שאותם הנשמות הנמשכות אז לעולם אינם נמשכות אלא לאותם שיש להם נשמה דאצילות, וזהו שאמר **״אינון נשמתין דפליגת פליגת״** וכו׳, ואי אפשר להורידם אם לא בזווג שני כדפירשנו, ואין ראוי שלנשמות שהיא אוספת אותם ביום שבת ביום יחלק אותם בשתי לילות אלא דווקא בליל שבת, ולזה לוקטת ביום שבת ושמורות עד ליל שבת לתתם לאותם שהם מזדווגין בשבת, וכיוצא בזה לאותם שהם מולידים בחול (אור יקר). פי׳ בימי החול אין זווג לישראל ורחל אלא בליל שבת וז״ש בכל חדוה בלא ערבוביא אלא בגין דא דהיינו בליל שבת שאז זווג ישראל ורחל (מ״מ).

[2910] פי׳ למה בליל שבת יש זווג ישראל ורחל כדי ליתן אותם הנשמות שהם מזווג עליון לת״ח ובזה נתרצה הקושיא דלעיל שפעם אומרים ותקם בעוד לילה וכו׳. נקטא ביממא ויהבא בליליא ומשמע שאין זווג. והשתא אמר מר דזווגא אישתכח באי ליליא. והכל אמת שלגבי זווג ישראל ורחל אינו בחול דוקא בליל

שמחלוקת מחלוקת אותן לחכמים לצדיקים ולחסידים כראוי (ועוד בכל) ובכל לילה ולילה נמצא זווג ודאי מתי בחצות הלילה והרי בארנו אבל לא בכל הצדדים כמו בזווג הזה.	בחכימין בצדיקים בחסידי כדקא יאות (ס״א ותו בכל) ובכל ליליא ולילי֗א זווגא אשתכח ודאי[2911] אימתי בפלגות ליליא[2912] והא אוקימנא אבל לא בכל סטרין[2913] כהאי זווגא
ולכן החכמים שיודעים הסודות צריכים לסדר תשמישם בלילה הזה למה משום שכל ימות השבת יש להם רוח אחרת ששורה על העולם ובלילה הזה יש להם רוח אחרת קדושה עליונה שיורדת לבנים קדושים ואותה רוח נושבת מעתיק (הקדוש) כל העתיקים ויורדת לתוך הנקדה התחתונה לתת לה מנוחה לכל וזה מתחלק לכל הצדדים למעלה ולמטה כמו שנאמר ביני ובין בני ישראל.	ובגין דא חכימין דידעין רזין בעיין לסדרא שמושא דלהון בהאי ליליא מאי טעמא בגין דכל יומי דשבתא אית לון רוחא אחרא דשרא על עלמא[2914] ובהאי ליליא אית לון רוחא אחרא קדישא עלאה דנחתא לבני קדישין[2915] והוא רוחא נשיב מעתיקא[2916] (קדישא[2917]) דכל עתיקין ונחתא לגו נקודה תתאה למיהב בה נייחא לכלא[2918] ודא אתפליג[2919] לכל סטרין לעילא ותתא כמה דאת אמר ביני ובין בני ישראל
וכשאותם חכמים יושבים באותה רוח קדושה הרוח העליונה צריכים לשמש את מטתם שהרוח הזו ממשיכה אחריה למטה את כל אותן נשמות קדושות ויורשים קדושים עליונים ברוח הזו נשמות קדושות לבניהם כראוי.	וכד אינון חכימין יתבין בההוא רוחא קדישא רוחא עלאה[2920] בעאן לשמשא ערסייהו דהאי רוחא אמשיך אבתריה לתתא כל אינון נשמתין קדישין וירתין קדישי עליונין בהאי רוחא נשמתין קדישין לבניהון כדקא יאות

שבת. ומ״ש ותו בכל ליליא ולילי֗א זווגא אשתכח. פי׳ שם בחול אע״פי שאין שם זווג ישראל ורחל. יש שם זווג יעקב ולאה וז״ש זוזגא אשתכח ודאי כמ״ש בספר הכוונות (מ״מ).

[2911] לחלק נשמות לתחתונים על ידי נפש הנעשה בגן עדן של מטה (אור יקר).

[2912] אינה בתפלת ערבית כעין הבוקר שהוא בתפלת שחרית אלא בפלגות ליליא, שהקדוש ברוך הוא משתעשע עם הצדיקים בגן עדן (אור יקר).

[2913] כלומר עם היות שיש שעת רצון אל הזווג בחצות לילה, עם כל זה ראוי שלא ישמשו מטותיהם אלא בחצות לילה מליל שבת לליל שבת שעת הזווג הנאות, והטעם מפני שאז משליפין נפש קדושה יותר ויותר, והטעם שימי החול קרובים להשליף נפש לבניהם חצונית, או גרועה, או לפחות בתגבורת יצר הרע (אור יקר). פי׳ מכל צד צריכין ת״ח לשמש בליל שבת דוקא. א׳ מטעם הנז׳ שאז זווג ישראל ורחל. ב׳ מפני שאז יש באדם נשמה יתירה וז״ש מ״ט בגין דכל יומי דשבתא אית לון וכו׳ (מ״מ).

[2914] והרי יש בו שתי בחינות, או ימי חול לישראל, או ימים טמאים, והטמא נאחז בטהור, דהיינו ששולט עץ הדעת טוב דא מטטרו״ן ורע דא סמאל, וכשהנשמה יוצאת משיעור עבד מצד מטטרו״ן ואפשר היות עבד רע מצד סמאל, ואפשר שינטל בו יצר הרע מצד דבקותו סמאל במטטרו״ן שקשור על עקבו ודאי (או ריקר).

[2915] דהיינו סוד השבת שפירשנו שהוא יורד מהכתר שאין חצוני נדבק ונראה כלל לפניו, אפילו הדין הוא מעביר (אור יקר).

[2916] מזל״ן שהוא מסוד רישא תניינא הנקרא אוירא וסודו מדעת דעתיק כנזכר באוצרות חיים, וכל דעת סוד רוח, ובו גם שם ס״ג, וממנו סוד י״ג נימין, וכל נימה סודה ו׳ דהיינו בחינת הרוח, וידוע כי י״ב לחם דשבת בלילה הם בסוד י״ג נימין (רמ״ז).

[2917] פי׳ כמ״ש לעיל ששורש הרוח הוא מאריך (מ״מ).

[2918] **״ונחתא״** מהכתר העליון עד המלכות **״נקודה תתאה״**, וממנה אל התחתונים **״למיהב בה נייחא לכולא״** לכל בחינות עם ישראל (אוריקר).

[2919] **״אתפליג״** הנקודה הזו **״לכל סטרין״** בששה קצוות כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[2920] שהיא תוספת נשמה אליהם, ראוי ונרות אז לשמש מטתם, נוסף על כל הנדרש מפני שהאדם בהזדווג עם אשתו מוליד ממש בדמותו כצלמו, ולזה צריך לתשובה שלימה קודם הזווג, שאם לא עשה תשובה ויש בו עבירה מטביע בנולד טבע העבירה, והיינו סוד אוחזים מעשהאבותיהם בידיהם. ואם תאמר דהיינו סוד הגלגול אבותיהם הראשונים לא קשיא, דהא והא אי[ת]נהו, על ידי שזה חוטא בחטא זה מגלגל בולד נפש שחטא כמוהו, והולד חוטא כמוהו, ועתה יצדק אבל חטאנו אנחנו ואבותינו, אבל לנפש אב לגוף, ואם כן מטעם זה ביום שבת שיש לו תוספת נשמה דאצילות וטהורה ישליף אל הולד נפש טהורה שיגבר בו האצילות וימשיך מלמעלה, כי אין אדם שואב מי הבור אלא השיעור חבל הדלי (אור יקר).

כיון שהרוח הזו שורה על העולם כל הרוחות הרעות וכל המקטרגים הרעים הסתלקו מן העולם ולא צריכים להתפלל על שמירה משום שישראל שמורים באותה רוח וסכת שלום פורסת כנפיה עליהם והם שמורים מהכל.	כיון דהאי רוחא שרא על עלמא כל רוחין בישין וכל מקטרגין בישין אסתלקו מעלמא ולא בעינן לצלאה על נטורא בגין דישראל אינון נטירין בההוא רוחא וסכת שלום[2921] פריסת גדפהא עלייהו ואינון נטירין מכלא
ואם תאמר הרי שנינו שלא יצא אדם יחידי לא בליל רביעי של שבת ולא בליל שבת וצריך אדם להשמר והרי אמרנו שבליל השבת שמורים אנשים מכל המקטרגים של העולם ולא צריכים להתפלל על שמירה.	ואי תימא הא תנינן דלא יפוק בר נש יחידאי לא בליליא רביעאה דשבתא ולא בליליא דשבתא ובעי בר נש לאסתמרא והא אמרן דבליליא דשבתא נטירין בני נשא מכל מקטרגין דעלמא ולא בעינן לצלאה על נטורא
בא וראה כך זה ודאי ליל רביעי של שבת צריכים להשמר מהם למה משום שכתוב יהי מארת מארת כתוב חסר והרי פרשוה שבגלל שהיא חסרה כמה קבוצות של רוחות נכללו במארת הזה קללות ומארת הן בפגימת הלבנה וכולם שולטים באותו הלילה.	תא חזי הכי הוא ודאי ליליא רביעאה דשבתא בעינן לאסתמרא מנייהו מאי טעמא בגין דכתיב (בראשית א יד) יהי מארת מארת כתיב (&) חסר והא אוקמוה דבגין דהיא חסרה כמה חבילי טהירין אתכלילן בהאי מארת לווטין ומארת אינון בגריעותא דסיהרא וכלהו שליטין בההוא ליליא
בליל השבת כיון שכלם מתפזרים להיכנס לנקב של העפר שלא יכולים לשלט צריך אדם יחידי להשמר ועוד אף על גב שלא יכולים לשלט נראים לפעמים ובן אדם יחידי צריך להשמר.	בליליא דשבתא כיון דכלהו מתבדרן[2922] לאעלא בנוקבא דעפרא דלא יכלין לשלטאה בעי בר נש יחידאי לאסתמרא ותו אף על גב דלא יכלין לשלטאה אתחזיין לזמנין ובר נש יחידאי בעי לאסתמרא
דבר זה כך שנינו ואם כך זה חסרון של השמירה אבל בשבת השמירה מצויה לעם הקדוש וכשנכנסת שבת הקדוש ברוך הוא מעטר כל אחד ואחד מישראל ורוצה שישמרו את העטרה הקדושה הזו שהתעטרו בה ואף על גב שהם אינם נמצאים בישוב לפעמים הם נראים לאדם יחידי ומורע מזלו וצריך לאדם להתעטר בעטרה קדושה ולשמר אותה.	מלה דא הכי תנינן ואי הכי גריעותא[2923] דנטורא איהו אבל בשבתא נטירו אשתכח לעמא קדישא וקודשא בריך הוא כד עאל שבתא מעטר לכל חד וחד מישראל ובעי דינטרון ליה להוא עטרא[2924] קדישא דאתעטרו ביה[2925] ואף על גב דאינון לא אשתכחו בישובא לזמנין לבר נש יחידאי אתחזון ואתרע מזליה ואצטריך ליה לבר נש לאתעטרא בעטרא קדישא ולנטרא ליה
סוף סוף שמירה נמצאת באותו לילה לעם הקדוש הואיל וסכת שלום פרוסה על העם שהרי שנינו בכל מקום שנמצאת סכת שלום הצד האחר לא נמצא שם ולכן שמירה היא ושמירה מצויה.	סוף סוף נטירו אשתכח בההוא ליליא לעמא קדישא הואיל וסכת שלום[2926] פריסא על עמא דהא תנינן בכל אתר דסכת שלום אשתכח סטרא אחרא לא אשתכח תמן ועל דא נטורא

[2921] פי׳ מ׳ א״נ בינה (מ״מ).

[2922] פי׳ אגב הליכתם מזיקים לאדם יחידי (מ״מ).

[2923] פי׳ כיון שמזיקים לאדם יחידי א״כ גריעותא הוא לשבת ח״ו (מ״מ).

[2924] פי׳ שצוונו הקב״ה לשמור נשמה יתירה שלא יצא החוצה בשביל שיש לה פגם ואדם זה שיצא בליל שבת הוא פשע בעצמו שלא שמר ההיא עטרה קדישא ולכך יתחזון ליה ויתרע מזליה (מ״מ).

[2925] בח״י דף ס״ב פי׳ כי בשבת יתוסף הרוח ונשמה מבחי׳ הלילה כל א׳ במקומו הראוי לו כי בהכנסת כלה הנפש לו תמלא כמ״ש בפ׳ ויקהל כד עאל שבתא וכו׳. והוא תוספת הנפש יתירה שסודה מג׳ פרקין תתאין דצלם דאבא שהם בינת נפש כנודע ובברכו תנוח עליהם הרוח (מ״מ).

[2926] פי׳ מ׳ א״נ בינה (מ״מ).

	איהו ונטורא שכיח
יום השבת שמחה היא לכל והכל נשמר למעלה ולמטה והאור (והנקדה) התחתון מאיר לעלות למעלה ביפי של שבעים העטרות שהן החלקים היתרים והזקן של כל הזקנים מתעורר.	יומא דשבתא חדוה איהו לכלא[2927] וכלא אתנטר לעילא ותתא ונהורא (נ״א ונקודה[קנ״ח]) תתאה[2928] נהרא לסלקא לעילא בשפירו דעטרין שבעין[2929] חולקין יתיר וסבא דכל סבין[2930] אתער[2931]
אז כשעולה האור העם הקדוש מקדימים לבית הכנסת בלבוש כבוד בשמחה מתעטרים בעטרה קדושה שלמעלה באותה רוח שעומדת עליהם למטה משבחים בשירות ותשבחות והתשבחות עולות למעלה וכל העליונים והתחתונים בשמחה וכולם מתעטרים כאחד פותחים העליונים ואומרים אשריכם העם הקדוש בארץ שרבונכם התעטר עליכם וכל החילות הקדושים מתעטרים בשבילכם.	כדין כד סליק נהורא עמא קדישא מקדמי לבי כנישתא בלבוש יקר בחדוה מתעטרן בעטרא קדישא דלעילא בההוא רוחא דקיימא עלייהו לתתא משבחן בשירין ותושבחן וסלקין תושבחן לעילא ועלאין ותתאין כלהו בחדוה ומתעטרן כלהו כחדא פתחי עלאי ואמרי זכאין אתון עמא קדישא בארעא דמאריכון אתעטר עלייכו וכל חילין קדישין מתעטרין בגיניכון
היום הזה הוא יום הנשמות ולא יום הגוף משום ששלטון צרור הנשמות הוא וכל העליונים והתתונים עומדים בזווג	האי יומא יומא דנשמתין איהו[2932] ולאו יומא דגופא בגין דשלטנו דצרורא דנשמתין איהו[2933] וקיימן עלאין ותתאין כלהו בזווגא
	רה/ב
אחד בעטרה של רוח יתרה עליונה קדושה.	חדא[2934] בעטרא דרוחא יתירא[2935] עלאה קדישא[2936]
תפלת השבת של העם הקדוש שלש תפלות נמצאות ביום הזה כנגד שלש	צלותא דשבתא דעמא קדישא תלת צלותין אשתכחו בהאי יומא לקבל תלת שבתי[2937]

2927

2928 פי׳ המלכות שהיא בסוד נקודה (מ״מ).

2929 פי׳ המוחין ולבושיהם שהם ד׳ הוי״ות וג׳ אהי״ה הם ע׳ אותיות כמ״ש הרב בכוונת הקדיש (מ״מ).

2930 פי׳ ע״ק (מ״מ).

2931 בח״י דף ע׳ ועטרין שבעין לה. כן הוא לשון הזוהר בפ׳ פנחס יומא דשבתא וכו׳. וסוד ע׳ עטרין הם נמשכים מסוד ז׳ תתאין דעתיק יומין המתלבשים בז׳ תיקוני רישא דאריך. וכלפי זה אמר ועטרין ע׳ לה כמ״ש במאמר ונקודה תתאהנ הרא לסלקא בשפירא דעטרין ע׳ וזה בא לה ממלכא דלעילא רישא דאריך שעכשיו יתעטר כולא בקדיש קדישין כמ״ש וסבא דכל סבין אתער (מ״מ).

2932 פי׳ שהנשמות מקבלים הארה מלמעלה (מ״מ).

2933 פי׳ בינה (מ״מ).

2934 כעין היות עת הזווג בחול, שבהזדווגן אין התחתונים מקבלים כלל, ונוסף על אותו ענין שקשרם עתה בסוד האצילות (אור יקר).

2935 אם כן אין משגיח שאין האמצעיים שבין הבורא לגשמיים מתפשטין, וכמעט מגיע ענין זה אל סוד וחד חרוב שנחרבה העשיה, אלא שהם מתענין כ״ד שעות, ויש בהם כח להתפרנס ממה שקבלו לחם משנה בערב שבת, אמנם בחד חרוב אין להם לחם משנה ובלתי מתקיימין כלל (אור יקר).

2936 פי׳ גם הרוח יתירה יש לה עונג מלמעלה (מ״מ).

2937 מלכות תפלת ערבית, בינה תפלת שחרית, תפארת תפלת מנחה, והם שלשה שבתות (אור יקר). בינה יסוד ומלכות (רח״ו). בח״י דף ס״ה הביאור שג׳ שבתות מפורסמות בעולם שבת בראשית. שבת מתן תורה שבת העתיד לבוא. ולעומתן יסדו ג׳ תפלות. אתה קדשת רמז לשבת בראשית וכן משמעות ענינה תכלית מעשה שמים וארץ וכו׳. ישמח משה בשחרית והוא כנגד מתן תרוה וכמ״ש כליל תפארת בראשו נתת בעומדו לפניך על הר סיני וכו׳. ובשחרית שבת ניתנה שתורה כמ״ש פי׳ רע״ק. אתה אחד במנחה של שבת העתיד להיות ה׳ אחד ושמו אחד אברהם יגל וכו׳ כולם לעתיד לבוא ונתקן במנחה לעת ערב כי כן אנו מצפים והיה לעת ערב יהיה אור. וכן נתקנו ג׳ סעודות בג׳ זמנים אלו לעומת אלין ג׳ שבתות (מ״מ).

שבתות ופרשוה והכל אחד כיון שנכנסו העם הקדוש לבית הכנסת אסור להשתדל אפילו בצרך בית הכנסת אלא בדברי תשבחות ותפלה ותורה וכראוי להם.	ואוקמוה וכלהו חד[2938] כיון דעאלו עמא קדישא לבי כנישתא אסיר לאשתדלא אפילו בצורך בי כנישתא אלא במלי תושבחן[2939] וצלותא[2940] ואורייתא[2941] וכדקא חזי לון
ומי שמשתדל בדברים אחרים ובדברי העולם זהו אדם שמחלל שבת ואין לו חלק בעם ישראל שני מלאכים ממונים על זה ביום השבת והם שמים ידיהם על ראשו ואומרים אוי לפלוני שאין לו חלק בקדוש ברוך הוא ועל זה צריך להשתדל בתפלה ובשירים ובתשבחות של אדונם ולהשתדל בתורה.	ומאן[2942] דאשתדל במלין אחרנין[2943] ובמלין דעלמא דא איהו בר נש דקא מחלל שבתא לית ליה חולקא בעמא דישראל תרין מלאכין ממנן על דא ביומא דשבתא ואינון שוו ידיהון על רישיה ואמרי ווי לפלניא דלית ליה חולקא בקודשא בריך הוא ועל דא בעי לאשתדלא בצלותא ובשירין ובתושבחן דמאריהון ולאשתדלא באורייתא
היום הזה הוא יום הנשמות שמתעטר אותו צרור הנשמות (בתשבחות של אדונם) לכן משבחים בתשבחות תשבחת הנשמה והיינו נשמת כל חי תברך את שמך ה׳ אלהינו ורוח כל בשר וכו׳ ואין התשבחת אלא בצד של נשמה ורוח והיום הזה עומד ברוח ונשמה ולא של גוף.	האי יומא[2944] איהו יומא דנשמתין דאתעטרא ההוא צרורא דנשמתין[2945] (בתושבחן דמאריהון) בגין כך משבחי בתושבחן[2946] תשבחתא דנשמתא והיינו נשמת כל חי[2947] תברך את שמך[2948] יהו״ה[2949] אלהינו[2950] ורוח[2951] כל בשר וכו׳ ולית תושבחתא אלא בסטרא דנשמתא ורוחא[2952] והאי יומא קיימא ברוחא ונשמתא ולאו דגופא[2953]

[2938] שמלת שב״ת כולל שלשתם, האמנם הבחינה שכל אחד יקרא שבת מפני שכל חלק השבת יקרא שבת שלום, והם ב׳ בינה, ש׳ שלשה אבות, ת׳ מלכות, ושלשה בכל אחד ואחד (אור יקר).

[2939] זמירות (אור יקר).

[2940] תפלה מיושב ותפלה מעומד (אור יקר).

[2941] קריאת ספר תורה (אור יקר).

[2942] רו ע״א אמור קה ע״א (הערת הזהר).

[2943] לא בצרכי מצוה שהן אמת אסורים כדפירשנו, אמנם אין חומר זה הנזכר אלא דווקא ״**במילין דעלמא דקא מחלל שבתא**״ כדפירשנו שאין השכינה מתתקנת עתה בעשיה או בדבר גשמי כלל אלא דווקא ברוחני, ולכך אפילו צורכי רבים כגון צורכי רבים דמצוה דבי כנישתא אסירי, עם היום שבימות החול מבטלין תפלה עליהם, ומן הטעם שפירשנו שהוא יומא דנשמתין (אור יקר).

[2944] הנה שבח זמירות יום שבת הם כחול וכן התפלה, אלא שמוסיפין בפרקים תוספות ידועים, ובענין סוף הזמירות יש תוספת נשמת כל חי, ומכאן ואילך מפרש סוד התוספות הזה והולך, אמנם תוספות המזמורים רננו צדיקים וכו׳ פירש הרשב״י ע״ה בפרשת תרומה (אור יקר).

[2945] היינו קשר שב״ת, שהנשמה כל חשקה בזה להקשר ליהנות מן הבינה מקורה ושורשה, והיינו תוספת נשמה ונשמה יתירה כנודע, ולזה משבחי וכו׳ (אור יקר). פי׳ בינה (מ״מ).

[2946] כי תושבחא דנשתא היינו שבת שאומרת הנשמה והיינו נשמת כל חי תברך את שמך ה׳ שאנו אומרים שהנשמה מברכת להק״בה (מ״מ).

[2947] שהם הנשמות הנהנות ממנות שבת בינה תפארת מלכות (אור יקר). קלח ע״א (הערת הזהר).

[2948] מלכות (אור יקר).

[2949] ת״ת (אור יקר).

[2950] בינה (אור יקר).

[2951] היינו סוד רוחין דגן עדן של מטה שנקשרים בנשמות ביום שבת, ולכך אין בשבח זה אלא נשמה ורוח, אמנם נפש לא נזכרה לא בחיוב ולא בשלילה, הגוף בשלילה ממש, כיצד מפני שאמר ורוח כל בשר כלומר רוח ואל בשר תפאר ותרומם (אור יקר).

[2952] פי׳ שהנשמה ורוח הם משבחים ולא הזכיר נפש לפי שהיא בכלל הרוח (מ״מ).

[2953] ״**והאי יומא דרוחא ונשמתא איהו ודאי**״ אלו בחיוב, והשלילה ״**ולא דגופא**״ שאין לגוף תועלת ולזה נזון מלחם משנה מזון דחול ולא דשבת, שאין שפע השבת מתגשם (במזון הגשמי) [במן הגשמי] והנפש אמצעית, מצד אחד דומה לגוף ומצד אחד דומה לרוח, תהיה אמצעית הכל לפי מה שהוא האדם ויגיעו (בג׳ ?) בעבודת ה׳ (אור יקר).

התשבחת של דרגה אחרת עליונה סוד היום שמש קדושה שהיא אור היום היינו יוצר אור סוד האור המאיר שממנו נזונים ומאירים כל אותן הצבאות המרכבות והכוכבים והמזלות וכל אותם ששולטים על העולם.	תושבחתא דדרגא[2954] אחרא עלאה רזא דיומא שמשא קדישא[2955] דאיהו נהורא דיממא[2956] היינו יוצר אור רזא דנהורא דנהיר[2957] דמניה אתזנן ונהרין כל אינון חיילין[2958] רתיכין וככביא ומזלי וכל אינון דשלטין על עלמא
תשבחתו של העולם הבא ביום הזה היינו אל אדון והתשבחת הזו היא בסוד עשרים ושתים אותיות עליונות קדושות שמתעטרות באבות ובמרכבה העליונה הקדושה.	תושבחתא דעלמא דאתי[2959] ביומא דא היינו אל אדון ותושבחתא דא איהו ברזא דעשרין ותרין אתוון עלאין קדישין דמתעטרן באבהן[2960] וברתיכא עלאה קדישא[2961]
האותיות הקטנות הן עשרים ושתים אותיות שהן העולם התחתון שהן אל ברוך גדול דעה וכו׳ ואין בין תבה לתבה רוח אחר אלא אות רשומה בכל תבה ותבה ובעולם העליון יש רוח והצדדים הקדושים בין אות לאות וזוהי תשבחת על תשבחת שהאותיות העליונות של היום השביעי משבחות ואומרות למלך העליון יוצר בראשית.	אתוון זעירין[2962] אינון עשרין ותרין אתוון דאינון בעלמא תתאה דאינון אל ברוך גדול דעה וכו׳ ולא אית בין תיבה לתיבה רווחא אחרא אלא את רשימא בכל תיבה ותיבה[2963] ובעלמא עלאה אית רווחא וסטרין קדישין בין את לאת ודא איהו תושבחתא על תושבחתא דאתוון עלאין דיומא שביעאה[2964] קא משבח ואמר למלכא עלאה יוצר בראשית[2965]
כשהתשבחת הזו עולה למעלה ששים מרכבות עליונות שאמרנו מזדמנות ולוקחות את התשבחת הזו מהעם הקדוש ומעלים אותה להתעטר בה בכמה מרכבות עליונות שממנות וכל אותם הצדיקים שבגן עדן כולם מתעטרים בתשבחת הזאת וכל אותן מרכבות וכל אותן נשמות	כד תושבחתא דא סלקא לעילא שתין רתיכין עלאין[2966] דקאמרן מזדמנין ונטלי להאי תושבחתא מעמא קדישא וסלקי לה לאתעטרא בה בכמה רתיכין עלאין די ממנן וכל אינון צדיקייא דבגנתא דעדן כלהו מתעטרן בתושבחתא דא וכל אינון רתיכין וכל אינון

[2954] פי׳ אנו אומרים שבח זעיר שבניינו מהחסדים וממנו נהנים וניזונים הכל וז״ש רזא דנהורא דנהיר דמניא אתזנן וכו׳ (מ״מ).

[2955] תפארת מדת יום, ויום שבת הוא בתוספת אור מצד החכמה וזהו שאמר "**שמשא קדישא**" בסוד קדושת החכמה, והטעם כמו שאנו מפליגין בקדושת הלילה ועניני המלכות כך ראוי שנפליג בתוספת מעלת התפארת (אור יקר).

[2956] ולכך איהו שמש ומגן ה׳ צבאות המאיר במדת יום בשבת כמו בחול, לכך שנו פרק זה בתפלה (אור יקר).

[2957] ביום שבת מלמעלה, ומה שאנו משבחין בו המחדש בכל יום תמיד וכו׳, משום שבכל יום מאירים כל מעשה בראשית מהתפארת, ועתה הוא מתעלה והם מתעלים, וזהו **שאמר "רזא"**, לא נהורא דנהיר בכל יום "**אלא רזא**" דהיינו בסוד הדעת המתעלם בחכמה מתגלה ביום שבת (או ריקר).

[2958] שהם כלולים בכל יום בסוד היכל לבנת הספיר, ועתה אינו בהיכלות ברכה זו אלא בסוד אור נעלם המאיר בהם, עוד נוסף היכל שני היכל עצם השמים אל ברוך וכו׳ בימות החול, ועתה אינו בהיכלות אלא בסוד הבינה, בענין שההיכל הראשון היכל לבנת הספיר יוצר אור ובורא חושך בכל יום, שממנו ולמטה כל העולמות מאירים עד אפילו בככבים ומזלות, עתה הוא בסוד אור הדעת הנעלם המאיר בתפארת, שהתפארת בימות החול מאיר בהם (או ריקר).

[2959] פי׳ שאנו משבחים לבינה הנקרא עלמא דאתי (מ״מ).

[2960] פי׳ חג״ת (מ״מ).

[2961] פי׳ בינה. שהיא כסא לא״וא שאותיות גדולות הם בבינה. וחג״ת עלו לבינה כמ״ש לעיל. ונטלא בגדפהא לאבהן (מ״מ).

[2962] הקדמה ג ע״ב (הערת הזהר).

[2963] קלב ע״ב (הערת הזהר).

[2964] רד ע״א (הערת הזהר). פי׳ זעיר (מ״מ).

[2965] פי׳ אבא (מ״מ).

[2966] כי אותיות אמצעיות ע״ב והם בחי׳ ו״ק והיינו ג״ר ועי׳ בפרשת תרומה (רח״ו).

הצדיקים כולם עולים בתשבחת הזו עד סוד הכסא.	נשמתין דצדיקייא כלהו סלקין בתושבחתא דא עד רזא דכורסייא[2967]
וכשמגיעה לכסא הקדוש התשבחת הזו של כל ישראל עומדת שם עד הזמן שאומרים הקדשה העליונה של מוסף ואז העליה שלמטה למעלה להאחז הכל למעלה למעלה להיות הכל אחד זוהי התשבחת שעולה על כל התשבחות.	כד מטא לכורסייא קדישא תושבחתא דא דכל ישראל קיימא תמן עד זמנא דקאמרי קדושה עלאה דמוסף וכדין סלוקא דלתתא לעילא[2968] לאתאחדא כלא לעילא לעילא למהוי כלא חד דא איהי תושבחתא דסלקא על כלהו תושבחן
מכאן והלאה סדור התפלה של שאר הימים עד ישמח משה וכו׳ השמחה של הדרגה העליונה עקר האבות ששמח באותו חלק שלו כשהכסא עולה אליו ונוטל אותה ומתחברים כאחד וזוהי שמחת התורה העליונה שלמעלה תורה שבכתב ששמח בתורה שלמטה תורה שבעל פה ומתחברים זה עם זו.	מכאן ולהלאה סדורא דצלותא דשאר יומי עד ישמח משה וכו׳ חדוותא דדרגא עלאה עקרא דאבהן[2969] דחדי בההוא עדבא דיליה[2970] כד סליק כורסייא לגביה ונטיל לה ומתחבראן כחדא ודא איהו חדוה דאורייתא עלאה[קנט] דלעילא[2971] תורה שבכתב דחדי באורייתא דלתתא[2972] תורה שבעל פה ואתחברו דא בדא
כיון שהתחברו כאחד צריך אדם להכליל באותה שמחה את העם הקדוש ישמחו במלכותך שומרי שבת וכו׳ אלהינו ואלהי אבותינו רצה נא במנוחתנו.	כיון דאתחברו כחדא בעי בר נש לאכללא בההוא חדוה לעמא קדישא ישמחו במלכותך שומרי שבת וכו׳ אלהינו ואלהי אבותינו רצה נא במנוחתנו
סוד ספר התורה ביום הזה הרי פרשוהו ששנינו כתוב (נחמיה ח) ויקראו בספר בתורת האלהים מפרש ושום שכל ויבינו במקרא והרי בארו את הסוד שהם פסוקים טעמים ומסרת וכל אותם דיוקים (תקונים) וסודות עליונים הכל נמסר למשה מסיני אם בכל הדיוקים הללו נמסרה תורה למשה אז ספר תורה שהוא בכל אותן קדשות למה הוא חסר מכל התקונים האלו והסודות שנמסרו לו למשה בתורה.	רזא דספר תורה ביומא דא הא אוקמוה תנינן כתיב (נחמיה ח ח) ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא והא אוקמוה רזא דאינון פסוקי טעמי ומסורת וכל אינון דיוקין (נ״א תקונין) ורזין עלאין כלא אתמסר למשה מסיני אי בכל הני דיוקין אתמסר אורייתא למשה ספר תורה דאיהו בכל אינון קדושאן אמאי איהו חסר מכל הני תקונין ורזין דאתמסרו ליה למשה באורייתא
אלא סוד זה כשהכסא הקדוש מתעטר ונכללת בתורה שבכתב כל אותן דמיות וכל אותם טעמים ומסורות כולם נכנסים בגניזה ונרשמו	אלא רזא דא כד כורסייא קדישא מתעטרא ואתכלילת בתורה שבכתב כל אינון דיוקנין וכל אינון טעמין ומסורות כלהו עאלין בגניזו ואתרשימו
	רו/א
בתוך הכסא הקדוש ואותן דיוקנאות שהכניסה תורה שבכתב בתורה שבעל פה	בגו כורסייא קדישא ואינון דיוקנין דאעיל אורייתא דבכתב באורייתא דבעל פה ובהו[2973]

[2967] פי׳ מלכות (מ״מ).
[2968] סילוקא דתתא ועילא. פי׳ שבמוסף מ׳ עולה לאימא וזעיר לאבא (מ״מ).
[2969] פי׳ ת״ת (מ״מ).
[2970] פי׳ מ׳ וז״ש כד סליק כרסייא לגביה (מ״מ).
[2971] ז״א (מ״מ).
[2972] מלכות (מ״מ).
[2973] פי׳ כי הטעמים והנקודות הם בע״ב וס״ג והתגין שהם מ״ה וב״ן שהם אותיות אחים ולא יתפרדו אך ע״ב וס״ג אין גופם בו רק מוחין מהם ובכל זווג מושך מחדש ע״ב וס״ג א״כ הטיפה כבר ניתנה לנוק׳ והם שמורים שם לא בו (רח״ו).

ובהם התעברה כמו אשה שהתעברה מהזכר ונשארו האותיות העליונות לבדן בקדשתן כראוי ולהראות בבית הכנסת שהרי מתברכת ומתעטרת הכסא מסוד תורה שבכתב ושם מכניסה כל אותן דמיות ומתקדשת ממנו צריך להראות באותיות לבדן כראוי.	אתעברת כאתתא דאתעברת מן דכורא ואשתארו אתוון עלאין לחודייהו בקדושייהו כדקא חזי ולאתחזאה בבי כנישתא דהא אתברכת ואתעטרת כורסייא מרזא דתורה שבכתב ותמן אעיל כל אינון דיוקנין ואיהי אתקדשת מניה בעי לאתחזאה באתוון לחודייהו כדקא יאות
ואז הכל מתקדש בקדשה עליונה כראוי כל שכן וכל שכן ביום הזה ביום הזה צריך להעלות שבעה אנשים כנגד שבעה קולות שהם סוד התורה ובזמנים ובמועדים חמש תוך סוד זה ביום הכפורים שש תוך הסוד העליון הזה.	וכדין כלא אתקדש בקדושה עלאה כדקא חזי כל שכן וכל שכן בהאי יומא בהאי יומא בעי לסלקא שבעא גוברין לקבל שבעא קלין דאינון רזא דאורייתא ובזמנין ובמועדין חמש גו רזא דא ביומא דכפורי שית גו רזא עלאה דא
והכל סוד אחד חמש שהם חמש דרגות למטה מדרגת האור הראשון למטה והם סוד התורה שש שהם ששה צדדים והכל סוד אחד שבע הם שבעה קולות וכולם סוד אחד אלה ואלה.	וכלא רזא חדא חמש דאינון חמש דרגין לתתא מדרגא דאור קדמאה לתתא ואינון רזא דאורייתא שית דאינון שית סטרין וכלא רזא חדא שבע אינון שבע קלין וכלהו רזא חדא אלין ואלין
בראש חדש נוסף אחד על שלשה בשביל השמש שמאיר באותו זמן ללבנה ונוסף אור על הלבנה וזהו סוד מוסף בספר תורה צריך להשמע קול אחד ודבור.	בראש חדש אתוסף חד על תלתא בגין שמשא[2974] דנהיר בההוא זמנא לסיהרא ואתוסף נהורא על סיהרא והיינו רזא דמוסף[2975] בספר תורה בעי לשתמע חד קלא ודבור
הסדור לסדר העם הקדוש ביום הזה ובשאר הימים שלספר תורה צריך לסדר ולתקן תקון בכסא אחד שנקרא תבה ואותו כסא שיהיה בשש דרגות לעלות בהם ולא יותר שכתוב ושש מעלות לכסא ודרגה אחת למעלה לשים עליו ספר תורה ולהראותו לכל.	סדורא לסדרא עמא קדישא ביומא דא ובשאר יומין דספר תורה בעי לסדרא ולתקנא תקונא בחד כרסייא דאקרי תיבה וההוא כרסייא דלהוי בשית דרגין[2976] לסלקא בהו ולא יתיר דכתיב (ד״ה ב ט יח) ושש מעלות לכסא ודרגא חד לעילא לשואה עליה ספר תורה ולאחזאה לית לכלא
כשעולה לשם ספר תורה אז צריכים כל העם לסדר עצמם למטה באימה ופחד ברתת ובזיע ולכון לבם כאלו שכעת עומדים על הר סיני לקבל תורה ויהיו מקשיבים ומטים אזניהם ואין רשות לעם לפתח פיהם אפילו בדברי תורה כל שכן בדבר אחר אלא כולם באימה כמי שאין לו פה והרי פרשוה שכתוב (נחמיה ח) וכפתחו עמדו כל העם ואזני כל העם אל ספר התורה.	כד סליק ספר תורה לתמן כדין בעאן כל עמא לסדרא גרמייהו לתתא באימתא בדחילו ברתת בזיע ולכוונא לבייהו כמה דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבלא אורייתא ויהון צייתין וירכון אודנייהו ולית רשו לעמא למפתח פומיהון אפילו במילי דאורייתא וכל שכן במלה אחרא אלא כלהו באימתא כמאן דלית ליה פומא והא אוקמוה דכתיב (נחמיה ח ה) וכפתחו עמדו כל העם (שם ג) ואזני כל העם אל ספר התורה

[2974] א״כ יהי הרביעי מלכות המקבלת הגבורות (רח״ו).
[2975] בראשית יז ע״א (הערת הזהר).
[2976] יד ע״ב מג ע״א שלח קסד ע״ב (הערת הזהר).

אמר רבי שמעון כשמוציאים ספר תורה בצבור לקרא בו נפתחים שערי רחמים בשמים ומעוררים את האהבה למעלה וצריך אדם לומר כך.	קפאמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרא ביה[2977] מתפתחן תרעי שמייא דרחמין[2978] ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי
ברוך שמו של רבון העולם. ברוך כתרך ומקומך. יהא רצונך עם עמך ישראל לעולם. וגאולת ימינך הראה לעמך בבית מקדשך. ולהגיע לנו מטוב אורך, ולקבל תפלותינו ברחמים. יהי רצון מלפניך שתאריך לנו חיים בטוב. ולהיותי נפקד בין הצדיקים, לרחם עלי ולשמור אותי, ואת כל אשר לי, ושל כל עמך ישראל. אתה הוא הזן לכל ומפרס לכל אתה הוא	בריך שמיה דמארי עלמא[2979] בריך[2980] כתרך ואתרך[2981] יהא רעותך עם עמך ישראל קפא לעלם[2982] ופורקן ימינך[2983] אחזי[2984] לעמך בבית מקדשך[2985] ולאמטויי לנא מטוב נהורך[2986] ולקבלא צלותנא ברחמי[2987] יהא רעוא קדמך דתוריך לן חיין[2988] בטיבו ולהוי אנא עבדך פקידא בגו צדיקיא[2989] למרחם עלי ולמנטר יתי[2990] ויתכל דילי ודי לעמך ישראל את הוא זן

[2977] עי׳ פע״ח (קריאת התורה א): בעת פתיחת ההיכל להוציא ס״ת ביום שבת, היה נוהג מורי זלה״ה, לומר בריך שמיה וכו׳. ובקונטריס אומר ג״כ, גם מורי זלה״ה היה אומר הסדר הכתוב בזוהר, שצריך לומר בעת הוצאת ס״ת בריך שמיה, ולא הזכיר יום שבת, אלא סתם בריך שמיה.

[2978] עי׳ עמק המלך (ש״א פנ״ט): היה מתקן תפילת ״בריך שמיה דמאריה דעלמא וכו׳״ לפי שהוא עת רצון.

[2979] עי׳ שעה״פ איכה שמארי עלמא היא כינוי לו״ק, ואם כן שמו היא בחי׳ המלכות.

[2980] עי׳ בהגר״א בתיקו״ז קלט ע״ג שברוך הוא בחכמה. ועיי״ש ע״ד שזה כולל כל הי׳ ספירות שתחתיו, ועי׳ הערה הבאה בשם חמדת ימים, ואם זה יסוד אבא יותר מובן שיסוד כינוי ברוך ג״כ.

[2981] יסוד אבא המלובש ביסוד אמא (חמדת הימים שבת יב). ועי׳ שעה״ק י ע״ד וז״ל: המקום בעצמו הוא יותר זך וגדול ומעולה מן העולם עצמו כי לכן נקרא הקב״ה מקומו של עולם. ועי׳ לש״ו הביאורים ח״א ח ע״ב, והוא מכיוון שהמקום נושא וסובל הכל, ושרשו באור הרשימו [ועי׳ הקדו״ש סא ע״ד שזוהי בחי׳ נשמה דנשמה שבעולמות]. ועוד עי׳ כללים ח״א כו ע״ב, ועי׳ שם מא ע״ג. לפי זה נראה שכתרך היינו כתר, ואתרך היינו עתיק, וצ״ע. ועי׳ אד״ר קמג ע״א: אתר דעטרין וכתרין קדישין מתחברן תמן בצרורא דאתקלא, ועיי״ש בב״ע (רמז ע״ב) היינו ת״ת, שם כל האורות מתחברים יחד. אם כן אתרך היא ת״ת.

[2982] עי׳ שעה״כ ג ע״ד: לך ה׳ עת רצון, כי ע״י עליית ז״א בדיקנא דא״א, יש בו כח לקבל שפע מן מצחא דיליה הנק׳ מצח הרצון. ונראה שהוא הרעותך המוזכר כאן.

[2983] עי׳ תקיו״ז כט ע״א: רביעאה במזמור ודא הוא דרועא ימינא הה״ד מזמור שירו לה׳ שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו (תהלים צח א) ועלה אתמר הושיעה ימינך ואיהו בגלותא עם שכינתא ואיהו תמיך לה ורזא דמלה וזרוע ה׳ על מי נגלתה (ישעיה נג א) וביה אומאה דפורקנא הה״ד נשבע ה׳ בימינו ובזרוע עזו (ישעיה סב ח) ועוד חי ה׳ שכבי עד הבקר (רות ג יג).

[2984] עי׳ זהר ח״ג נב ע״א: רבי אבא פתח (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות זמין קודשא בריך הוא לאחזאה פורקנא לבנוי כאינון יומין דשלח קודשא בריך הוא לאפקא לישראל ואחזי אינון מכתשין במצראי ואלהי לון בגיניהון דישראל.

[2985] עי׳ זהר ח״ג רכא ע״א: קרתא דירושלם לא ליהוי אומנותא דב״נ.

[2986] עי׳ ח״א ל ע״ב ש״טוב״ היא אור א״ס. וע׳ לקמן רל ע״א: וירא אלהי״ם את האור כי טוב והוא נהירו דההוא נהורא דגניז וטמיר.

[2987] עי׳ לעיל קסב ע״א: מאן איהו (נ״א רחימו דאתער ימינא) ימינא דאיהו אתער רחימו מאן דרחים ליה לקודשא בריך הוא איהו אתער ימינא דיליה לגביה ומקבל ליה ברחימו כל מלין דעלמא לא תליין אלא ברעותא רוח אמשיך רוח ואייתי רוח וסימנך דא (איוב לד יד) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

[2988] עי׳ תיקו״ז קסג ע״ב: רבוי שנין וארכו דיומין אינון מאריך אנפין ומעוטא דיומין ושנין מזעיר אנפין. עי׳ עמק המלך שט״ז פ״ח: סוד אריכות הימים הוא תלוי באריך, שהוא עצמו לשון אריכות השנים, בסוד, ביום אכלך ממנו מות תמות. ועי׳ לקמן רלה ע״א.

[2989] עי׳ זהר ח״א קיג ע״ב: רבי פנחס אמר הנשמה נטלה מכסא הכבוד שהוא הראש כדקאמר (שיר ז ו) ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן זו היא הנשמה שהיא דלת הראש מלך אסור ברהטים (שיה״ש ז ו) הוא הגוף שהוא אסור בקברים זהו הגוף וזהו שרה וזהו מלך וקודשא בריך הוא פוקד[ו] למועד אשר דבר אליו.

[2990] עי׳ זהר ח״א קיב ע״ב: בשעתא דבר נש רחים ליה לקב״ה קב״ה רחים ליה בכל מה דאיהו עביד ונטיר ארחוי כמה דאת אמר (תהלים קכא ח) יהו״ה ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. ועי׳ זהר ח״ג לו ע״ב.

השולט על הכל אתה הוא השולט על המלכים, והמלכות שלך היא.	לכלא ומפרנם לכלא[2991] את הוא שליט על כלא[2992] את הוא דשליט על מלכיא ומלכותא דילך הוא
אני עבד של הקדוש ברוך הוא, שמשתחוה לפניו ומלפני כבוד תורתנו בכל זמן וזמן. לא על איש אני בוטח ולא על בני אלהים אני סומך אלא באלהי השמים שהוא אלהי אמת ותורתו אמת ונביאיו אמת ומרבה לעשות טובות ואמת	אנא עבדא דקודשא בריך הוא[2993] דסגידנא קמיה ומקמי דיקר אורייתיה[2994] בכל עידן ועידן לא על אינש רחיצנא ולא על בר אלהין סמיכנא אלא באלהא דשמיא[2995] דהוא אלהא קשוט[2996] ואורייתיה קשוט[2997] ונביאוהי קשוט[2998] ומסגי למעבד טבוון וקשוט
בו אני בוטח ולשמו הקדוש והנכבד אני אומר תשבחות יהי רצון מלפניך שתפתח לבי בתורתך ותתן לי בנים זכרים שעושים רצונך ותשלים משאלות לבי ולב כל עמך ישראל לטוב ולחיים ולשלום, אמן.	ביה אנא רחיץ ולשמיה קדישא יקירא אנא אימר תושבחן יהא רעוא קדמך דתפתח לבאי באורייתך[2999] ותיהב לי בנין דכרין דעבדין רעותך[קסב] ותשלים משאלין דלבאי ולבא דכל עמך ישראל לטב ולחיין ולשלם אמן[קסג]
ואסור לקרא בספר תורה רק אחד לבדו וכולם מקשיבים ושותקים כדי שישמעו הדברים מפיו כאלו קבלו אותה באותה שעה מהר סיני ומי שקורא בתורה שיהיה אחד עומד עליו ושותק שלא ישמע רק דיבור אחד לבדו ולא שני דבורים לשון קדש אחת ואחד הוא ולא שני דבורים ואם נמצאים שנים בספר תורה זהו חסרון של סוד האמונה וחסרון כבוד התורה	ואסיר למקרי בספרא דאורייתא בר חד בלחודוי וכלא צייתין ושתקין בגין דישמעון מלין מפומיה כאילו קבילו לה ההיא שעתא מטורא דסיני ומאן דקרי באורייתא להוי חד קאים עליה ושתיק דלא ישתמע בר דבור חד בלחודוי לא תרין דבורין לשון קדש חד וחד הוא ולא תרין דבורין ואי תרין משתכחין בספר תורה גריעותא דרזא דמהימנותא איהו וגריעותא דיקרא

[2991] עי׳ לעיל קע ע״א: זן ומפרנס לון כפום חסד עלאה דאתמשך ואתנגיד על כל (ס״א עמין ובני) בני עלמא וביה איהו זן ומפרנס לכלא לצדיקי ולחסידי ולרשיעי ולכל אינון בני עלמא ולכל חיון ובעירי חקלא וכו׳.

[2992] עי׳ זהר ח״א כא ע״א: י״ה אתוון שליטין על ו״ה אלין רתיכא לאלין וההוא טמירא לכל טמירין [אריך – מ״מ] דלא אתידע כלל שליט על כלא ורכיב על כלא.

[2993] עי׳ ח״ג קיא ע״ב: חד רזא דעבד וחד רזא דבן והאי עבד אקרי אדון כל הארץ בן כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל וכו׳.

[2994] עי׳ מסכת סופרים (פ״ד מ״ד): גולל ספר תורה עד שלשה דפין ומגביהו ומראה פני כתיבתו לעם העומדים לימינו ולשמאלו ומחזירו לפניו ולאחריו שמצוה לכל האנשים ולנשים לראות הכתב ולכרוע ולומר (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. ועי׳ לעיל יד ע״ב: כד מסיים רבי שמעון למלעי באורייתא מאן חמי שירין מאן חמי חדותא דמשבחין למריהון מאן חמי קלין דאזלין בכלהו רקיעין אתיין כלהו בגיניה דרבי שמעון וכרעין וסגדין קמי דמריהון סלקין ריחין דבוסמין דעדן עד עתיק יומין וכל האי בגיניה דרבי שמעון.

[2995] עי׳ ח״א נו ע״א: אמרי (איוב כא טו) מה שדי כי נעבדנו וכי האי טפשותא הוו קא אמרי אלא בגין דהוו ידעי כל אינון חכמתן וכלהו ממנן דעלמא [ד]אתפקדן עלייהו והוו מרחצן בהו. ועי׳ עוד שם עג ע״ב, ועיי״ש קפד ע״ב.

[2996] עי׳ ח״ג פב ע״ב: מצוה מדאורייתא דאיהו תפארת והכא לית תמן פרודא קודשא בריך הוא אמת תורתו תורת אמת איהו תורתו ומצותו. ועי׳ שעה״פ שופטים: הקליפה הנקראת שקר היא הפך מפסוק וה׳ אלהים אמת. עי׳ תיקו״ז קסא ע״ב: אנשי אמת מזרעא דיעקב דאתמר ביה תתן אמת ליעקב, וביה ו׳ דאיהו תפארת.

[2997] עי׳ לעיל קיד ע״ב: דרגא דילך עמודא דאמצעיתא וביה אשתדלת בכל יומין דילך בקשוט קודשא בריך הוא יהביה לך לסלקא לך ביה בתורת אמת כלילא מכל מדות ואתוון דשמא מפרש בד׳ אתוון. עי׳ תיקו״ז ה ע״ב: שם יהו״ה איהו עמודא דאמצעיתא אמת ושכינתא תורת אמת.

[2998] עי׳ תיקו״ז יג ע״א: בתרי לוחי אבנין נצח והוד הה״ד כתובים משני עבריהם (שמות לב טו) ואינון תרין נביאי קשוט ומסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקריאו נביאי האמת.

[2999] עי׳ הקדמת עמק המלך: בדורות הראשונים היה לבם כפתחו של אולם, והיה להם הבנה וזכירה גדולה בנגלה ונסתר.

נמצא בספר תורה וצריך קול אחד מתרגם אחד וסוד זה קלפה ומח (סוד העולם וסוד העולם הבא).	דאורייתא אשתכח בספר תורה ובעי חד קלא מתרגם חד ורזא דא קליפה ומוחא (רזא דעלמא דא ורזא דעלמא דאתי)
כלם שותקים ואחד קורא שכתוב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר הוא למעלה וכל העם למטה שכתוב	כלא שתקין וחד קארי דכתיב (שמות כ א) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר איהו לעילא וכל עמא לתתא דכתיב
	רו/ב
ויתיצבו בתחתית ההר וכתוב ומשה עלה אל האלהים.	(שמות יט יז) ויתיצבו בתחתית ההר וכתיב (שם ג) ומשה עלה אל האלהים
ואותו שקורא בתורה ישים לבו ורצונו לאותם דברים וכי הוא שליח רבונו בסדורם של הדברים הללו להשמיע לכל העם שהרי הוא עומד כדוגמא עליונה לכן מי שעולה לקרא בתורה יסדר אותם דברים בראשונה בביתו ואם לא לא יקרא בתורה מנין לנו מאותו דיבור שטרם ישמיע תורה לעם הקדוש מה כתוב אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואחר כך ויאמר לאדם הן יראת ה׳ היא חכמה וגו׳.	וההוא דקארי באורייתא ישוי לביה ורעותיה לאינון מלין וכי איהו שליחא דמאריה בסדורא דהני מלין למשמע לכל עמא דהא איהו קאים כדוגמא עלאה בגין כך מאן דסליק למקרי באורייתא יסדר אינון מלין בקדמיתא בביתיה ואי לאו לא יקרי באורייתא מנלן מההוא דבור[3000] עד לא ישמע אורייתא לעמא קדישא מה כתיב (איוב כח כז) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ולבתר ויאמר לאדם הן יראת יהו״ה היא חכמה וגו׳
אסור לו למי שקורא בתורה להפסיק בפרשה או אפילו דבר אחד אלא רק במקום שהפסיק משה את הפרשה לעם הקדוש יפסיק ולא יפסיק דברי פרשת שבת זו בפרשת שבת אחרת.	אסיר ליה למאן דקארי באורייתא למפסק פרשתא או אפילו מלה חדא אלא באתר דפסק משה פרשתא לעמא קדישא יפסיק ולא יפסיק מלין דפרשתא דשבתא דא בפרשתא דשבתא אחרא
הסוד הזה בשעה שהפסיקו פרשיות כל אחת ואחת מתעטרת ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא כיון שהשלימו להפסיק לכל השנה את הפרשיות הללו התעטרו לפני הקדוש ברוך הוא ואומרות אני משבת פלוני (מצבור פלוני) ואני משבת פלוני (מצבור פלוני).	רזא דא בשעתא דאיפסיקו פרשיין כל חד וחד אתעטרא וקיימא קמי קודשא בריך הוא כיון דאשלימו למפסק[3001] הני פרשיין דכל שתא אתעטרו קמיה קודשא בריך הוא ואמרי אנא משבת פלוני (ס״א מצבורא פלוני) ואנא משבת פלוני (מצבורא פלוני)
באותה שעה קורא ליופיא״ל ממנה הגדול ולחמשים ושלש מרכבות קדושות שתחת ידו שהתמנו לשמושה של תורה וכל מרכבה ומרכבה מנה אותה את המרכבה הזו על פרשה פלונית שבשבת	בההיא שעתא קרא ליופיא״ל רב ממנא ולחמשין ותלת[3002] רתיכין קדישין דתחות ידיה דאתמנון בשמושא דאורייתא וכל רתיכא ורתיכא מני ליה להאי רתיכא על פרשתא

[3000] פי׳ מ׳ נקרא דבור שהיא דברה בהר סיני כמ״שה וידבר אלהים (מ״מ).

[3001] פי׳ כיון שנשלמו הפרשיות של כל השנה ונפסקו לפני הקב״ה בשמים אז בההיא שעתא קרא ליופי״אל וכו׳ ולנ״ג רתיכין וכו׳. צ״ע שחשבון זה של ג״ן אינו לא בשנה פשוטה ולא במעוברת כמ״ש בעל ש״י בחרוזו היה שובת בג״ן זה נ״א בפשוט. בעיבוד ה״ן ובב״חה ד״ן שמורים (מ״מ).

[3002] בסוד ג״ן פרשיות שבתורה. ואע״ג שהם נ״ד נראה דוילך ונצבים חשיבי כאחת משום שהן סמוכות ונקראות ביחד יתר משאר פרשיות שאינן נקראות כאחת אלא בשנה פשוטה, מה שאין כן נצבים וילך. ומוהר״ש אבוהב נר״ו תירץ שזאת הברכה אינה בכלל משום דאין שבת בפני עצמה. ויפה כיוון שבפירוש אמר כאן פרשתא בשבת. וגם יוכל להיות כפירוש ראשון שנצבים וילך קרואים אחד, והראיה שכאשר נפרדים נקרא חצי נצבים. וסוד מספר ג״ן הוא כנגד כ״ז אותיות ושם ההוי״ה בסוד אורות וכלים, ובסוד יו״ד ה״ה וא״ו ה״ה שהעיקר הוא של הזכר והמילוי לנקבה (רמ״ז).

פלונית ומרכבה פלונית על פרשה פלונית של שבת פלונית וכל אחת ואחת משמשת את התורה של אותה שבת שלה ואסור לנו לערב אלה באלה ולא להכניס מרכבה למרכבת חברתה אפילו כמלא נימה ואפילו בתבה אחת או אפילו באות אחת אלא כל אחת ואחת כפי שפסק להן הקדוש ברוך הוא וכמו שמנה אותן באותן פרשיות כל אחת ואחת על משמרתה.	פלניא דבשבת פלוני ורתיכא פלוני על פרשתא פלניא דשבת פלוני וכל חד וחד משמשא לאורייתא דההוא שבת דיליה ואסיר לן לערבא אלין באלין ולא לאעלא רתיכא ברתיכא דחבריה אפילו כמלא נימא ואפילו בחד תיבה[3003] או אפילו באת חד אלא כל חד וחד כמה דפסיק לון קודשא בריך הוא וכמה דמני לון באינון פרשיין כל חד וחד על מטריה
ולכן כשמתעטרת פרשה זו עולות אותן המלים של אותה הפרשה שנשלמה בצבור ואותה מרכבה לוקחת אותם זו שממנה על אותה פרשה ומעלה אותם לפני הקדוש ברוך הוא ואותם מלים ממש עומדות לפניו ואומרות אני פרשה פלונית שהשלימוני צבור פלוני כך וכך.	ועל דא כד מתעטרא פרשתא דא סלקן אינון מלין דההיא פרשתא דאשתלים בצבורא ונטיל לון ההוא רתיכא דממנא בההיא פרשתא וסליק לון קמי קודשא בריך הוא ואלין מלין ממש קיימין קמיה ואמרין אנא פרשתא פלניא דאשלימו לי צבורא פלוני הכי והכי
אם השתלמה כראוי לה מעלים את אותן מלים ומתעטרות על הכסא הקדוש ואותה מרכבה משמשת לפניו כל מרכבה ומרכבה הפרשה של כל שבת ושבת וכולן מתעטרות בתוך הכסא הקדוש ובהן היא עולה להתיחד למעלה למעלה והכל נעשה כלל אחד לכן אשרי חלקו מי שמשלים פרשת כל שבת ושבת כראוי כמו שפסקו אותה למעלה.	אי אשתלים כדקא חזי ליה סלקין אינון מלין ומתעטרן על כורסייא קדישא[3004] וההוא רתיכא משמשא קמיה כל רתיכא ורתיכא פרשתא דכל שבתא ושבתא וכלהו מתעטרן בגו כורסייא קדישא ובהו איהי סלקא לאתיחדא לעילא לעילא ואתעביד כלא כללא חדא בגין כך זכאה חולקיה מאן דאשלים פרשתא דכל שבתא ושבתא כדקא יאות כמה דאפסיקו לעילא
פעמים קוראים בספר תורה בשבת במנחה בשעה שהדין תלוי לעת ערב צריכים להכליל שמאל בימין שהרי תורה נתנה משני צדדים שכתוב מימינו אש דת למו מימין ושמאל לכן לספר התורה במנחה די בעשרה פסוקים או יותר אבל לא שלמות הפרשה שהרי שלמות הפרשה אינה אלא בימין והימין תלוי עד שעת המנחה והרי פרשוה.	תרי זמני קרינן בספר תורה בשבתא[3005] במנחה בשעתא דדינא תליא לעידן ערב צריכין לאכללא שמאלא בימינא דהא אורייתא מתרין סטרין[3006] אתייהיבת דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו ימינא ושמאלא בגין כך ספר תורה במנחה די בעשרה פסוקין או יתיר אבל לא שלימו דפרשתא דהא שלימו דפרשתא לא הוי אלא בימינא וימינא תלייא עד שעתא דמנחה והא אוקמוה
בשני בשבת ובחמישי בשבת משום שיורדות הדרגות למטה שהם כלל התורה	בשני בשבתא ובחמישי בשבתא בגין דקא נחתין דרגין לתתא[3007] דאינון כללא דאורייתא

[3003] נראה דערבוב תיבה הוא כגון מלה שהיא בפסוק אחת מלעיל ובאחרת מלרע, כגון ומן הבתים שהוא בוארא (ח, ט), ועל הבתים בפרשת בא (יב, ז) שהיא מלעיל. ובאת חד, כגון לחטאת שהוא בא׳ בכל מקום, ולחטת דפרשת שלח (טו, כד) שהיא חסירה, וכיוצא בזה שצריך להעמיד כל תיבה באורותיו ובחינותיו שהן סוד התיבות והפסוקים והאותיות כל אחד בשלו (רמ״ז).

[3004] פי׳ מ׳ שעולים בה בסוד מ״ן כדבסמוך ובהו איהי סלקא לאתיחדא לעילא (מ״מ).

[3005] שחרית ומנחה של שבת (מ״מ).

[3006] פד ע״א (הערת הזהר).

[3007] כתב מורינו שיובן במ״ש בס״הכ וז״ל בשחרית דשבת ז׳ עולים הם לגלות חג״ת נהי״ם דאבא שעלה להם זעיר כי ספר תורה הוא אחר תפלת שחרית שהיה הזעיר חב״ד שלו בח״גת דאבא והשיג ז׳ תחתונות דאבא וע״י הס״ת מגלים אותם הרבה ובמנחה של שבת מגלים פרקים ראשונים דנ״הי דאבא שבח״בד דזעיר ומדרגה זו היא קטנה מן הראשונה ובשני וחמישי מגלים פרקים תתאין דנ״הי דאבא שבנ״הי דזעיר שהם כנגד יעקב ורחל עכ״ל. וז״ש כאן בב׳ וה׳ ובו׳ נחתין דרגין לתתא ר״ל ג׳ עולים כנגד נה״י דזעיר שבהם פרקין תתאין דנ״הי דאבא וז״פ דאינון כללא דאורייתא ואבא נקרא תורה שבכתב ולכן הקשה ואי תימא

ואם תאמר הרי נביאים התפרשו למטה אלא כך זה ודאי אבל אלה שלמטה כולם כלל של התורה וכל אחד ואחד כולל כל אחד ואחד.	ואי תימא הא נביאין מתפרשן לתתא אלא הכי הוא ודאי אבל הני דלתתא כלהו כללא דאורייתא וכל חד וחד כליל לכל חד וחד[3008]
וסוד הדבר הדרגות העליונות הללו הן נקראות פרשה אחת ואחר כך יוצאות מהן תשע דרגות שנאחזות כאחד ולכן תשעה אנשים שלשה במנחה בשבת ושלשה ביום שני ושלשה ביום חמישי הרי תשעה.	ורזא דמלה אלין דרגין עלאין[3009] אינון אקרון פרשתא חדא ולבתר נפקין מנייהו תשע דרגין[3010] דאתאחדן כחדא ובגין כך תשעה גוברין[3011] תלת בשבתא במנחה ותלת ביומא תניינא ותלת ביומא חמשאה הא תשעה
ובספרא דרב ייבא סבא במנחה בשבתא הא אתער רזא דשמאלא[3012] ונקודה תתאה[3013] בההוא סטרא דשמאלא מקבלא רזא דאורייתא כדין בההיא שעתא נטלא מסטרא דשמאלא ומדיליה קרינן	
שהרי היא עומדת בסוד	דהא איהי קיימא ברזא
	רז/א
של תשע (ספירות) וקוראים תשעה והם ששה של חל ושלשה בשעה שהשמאל מתעורר בשבת ולהכליל הכל	דתשע[3014] (נ״א ספי׳) וקרינן תשע ואינון שית דחול[3015] ותלת בשעתא[3016] דאתער שמאלא בשבתא[3017] ולאתכללא כלא כחדא ואיהי

הא נביאין מתפרשן לתתא שר״ל שהנביאים הם בנ״הי דזעיר וא״כ למה אנו קורים התורה שהוא אבא בב׳ וה׳ היה לנו לקרות נביאים שהם בנ״הי דזעיר. ותירץ אלא הכי הוא ודאי. פ׳ לעולם ב׳ וה׳ הם בנ״הי דזעיר ומפני שפרקין תתאין דנ״הי דאבא כלולים בנ״הי דזעיר כל פרק בספירה אחת כנודע. לכן אנו קורים תורה שהיא אבא. וז״ש אבל הני דלתתא דהיינו נה״י כולהו כללא דאורייתא. דהיינו שאבא הנק׳ תורה כלול בהם (מ״מ).

[3008] הוא כמ״ש שכל ספירה מנ״הי דזעיר כוללת פרק אחד (מ״מ).

[3009] פי׳ חג״ת נהי״ם דאבא שהם כנגד ז׳ עולים דשחרית דשבת שהם קורים פרשה שלימה. וזה שאמר אינון איקרון פרשתא חדא (מ״מ).

[3010] פי׳ הם ג׳ עולים שבמנחת שבת הם כנגד חב״ד דז,א וששה עולים שבב׳ וה׳ הם כנגד נה״י דז״א כי בשני אנו מגלים הארת נה״י וכן בחמישי נמצא שנחשבים לו׳ אע״פ שב׳ וה׳ הם נה״י אין תפלת יום זה דומה לחברתה עם ג׳ דמנחה דשבת הרי ט׳ כדמפרש הזהר (מ״מ).

[3011] בח״י דף קמג: ובעוז הדר תפלתי לך ה׳ עת רצון תהל אור חביון עוז מצח רצון דא״א אשר בו מתגלה יסוד דעתיק ושם חביון עוזו דחסד דעתיק וירד בגולגלתא ואוירא ומוחא סתימאה דא״א ותתגלה ותזריח במצחו ומשם תרד לדיקנא עד מזל העליון נוצ״ר, ואור המופלא ההוא תבריק ותבהיק במצח הדר בלי הז״א בעלותו שמה וממנה תהיינה פורחות האורה אל מצח הדר עצמותו וממנו תהיינה קרנות״יו קרניים מידו כבוד הדר המלכות כצנה רצון תעטרנה. ובכן יתבקע יסוד או״א שבתוך מצח הז״א עם חסדים וגבורות שלהם ותתגלה אורותם החוצה בחב״ד דז״א להאיר בעולם הבריאה העומדת שמה, והרב ז״ל פירש מה ענין אלה העולים שבהבקע יסוד דא״א שבתוך מצח דז״א עם החו״ג שלהם יתגלה אורן לחוץ בחב״ד דז״א ויאירו לעולם הבריאה אשר שם בג׳ העולים לס״ת שהם חב״ד דעצמו ז״א, הכהן חכמה דז״א שבו פרק עליון דנצח דאבא, הלוי בינה דז,א שבו פרק עליון דהוד דאבא, ישרלא דעת דז״א שבו פרק ראשון דיסוד דאבא (מ״מ)

[3012] פי׳ שבעת המחנה הדינים מתעוררים אבל במנחת שבת נמתקים ע״י הארת אבא הנק׳ תורה וז״ש ונקודה תתאהב ההוא סטרא דשמאלא מקבלא רזא דאורייתא (מ״מ).

[3013] כד ע״א (הערת הזהר).

[3014] מדרגות מהזכר בה (אור יקר).

[3015] חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, שהם כהן לוי ישראל בשני, חסד גבורה תפארת, ויום שני דין גבורה, וכהן לוי ישראל בחמישי נצח הוד יסוד, ויום חמישי דין הוד (אור יקר). פי׳ כמ״ש הרב שהם נה״י דזעיר בב׳ וכן בה׳ (מ״מ).

[3016] פי׳ הם חב״ד דזעיר שבהם פרקים עליונים דנ״הי דאבא (מ״מ).

[3017] שאז הרצון (שתגלה) [מתגלה] בסוד הבינה שבכתר, ולזה הם בינה חכמה בינה דעת כהן לוי ישראל (אור יקר).

כאחד והיא מתעטרת בהם בשלשה צדדים כמו שלשת הצדדים העליונים שהם כלל של פרשת השבת אשרי חלקו של מי שזוכה לכבוד השבת אשריו בשני העולמות בעולם הזה ובעולם הבא.	מתעטרא בהו[3018] בתלת סטרין[3019] כגוונא דתלת סטרין עלאין[3020] דאינון כללא דפרשתא דשבתא[3021] זכאה חולקיה מאן דזכי ליקרא דשבתא זכאה איהו בתרין עלמין בעלמא דין ובעלמא דאתי
כתוב אל יצא איש ממקמו ביום השביעי מה זה ממקמו שנינו ממקמו מאותו מקום שראוי ללכת וסוד הדבר שכתוב ברוך כבוד ה׳ ממקומו וזה המקום וזהו סוד הכתוב כי המקום אשר אתה עומד עליו מקום ידוע הוא למעלה וקוראים לו מקום שנודע בו הכבוד העליון שלמעלה ולכן אזהרה לאדם שהרי מתעטר בעטרה קדושה של מעלה שלא יצא ממנו שאם (יצא מפיו דיבור של חל) יצא ממנו הוא מחלל שבת בידו במעשה כמו	כתיב (שמות טז כט) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי מהו ממקומו תנינן ממקומו מההוא אתר דאתחזי למיהך[3022] ורזא דמלה דכתיב (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד יהו״ה ממקומו[3023] ודא איהו מקום[3024] ודא איהו רזא דכתיב (שמות ג ה) כי המקום אשר אתה עומד עליו אתר ידיעא איהו לעילא וקרינן ליה מקום[3025] דאשתמודע ביה יקרא עלאה[3026] דלעילא ובגין כך אזהרותא לבר נש דהא מתעטרא בעטרא קדישא דלעילא[3027] דלא יפוק מיניה דאי (יפוק מפומיה

[3018] פי׳ בנ״הי דזעיר שבשני וחמישי ובח״בד דדזיר שבמנחת שבת (מ״מ).

[3019] שהם כהן לוי ישראל, שהסוד בינה גבורה הוד בכל אחד ואחד ממדות אלו שהם מדות הדין (אור יקר).

[3020] דהיינו בתפלת שחרית תפארת עצמו כהן לוי ישראל, אלא שהישראל תפארת כולל שש קצוות, ולכך המפטיר הוא היסוד שהוא מפטיר בנביאים שהוא מחובר עם נצח ועוד (אור יקר). פי׳ חג״ת דאבא שמגלים אותם בשמרית דשבת ונה״ים דאבא כלולים עמהם. והזכיר הזוהר אל יצא איש זה הלשון כפול בפ׳ בשלח שף ס״ג ע״ב וכמ״ש שם (מ״מ).

[3021] ואפשר היות כה דשחרית חכמה, ולוי בינה, וישראל תפארת כלול שש קצוות שלישי רביעי חמישי חסד גבורה תפארת, ששי שביעי מפטיר נצח הוד יסוד כדפי׳, אמנם בזוהר בפרשת בינוקא שער א׳ סימן (?) פירש שהששי יסוד, נוכל לומר שלישי רביעי חמישי ששי חסד גבורה תפארת יסוד, שביעי, המפטיר, השביעי מלכות, המפטיר נצח הוד נביאים, או נצח שביעי שהוא שביעי למדות, ויסוד שמיני נביא ודאי (אור יקר).

[3022] הנה סוד הקדושה נגבלת בסוד גבול הנוגה כדפירשנו לעיל ונוגה לו סביב, ואותה הקליפה מצד נפמיותה כתיב ומתוכה כעין החשמול מתוך האש, ובתוך סוד הנוגה כל סוד הקדושה מתפשטת על ישראל והיינו מקום שכינה, וחוץ למקום זה הוא מקום הקליפות, ולזה אל יצא איש ממקומו שמההוא מקום קדוש אשר לו שהוא תפוס בקדושה, ואם יצא מהקדש מיד נכנס אל הקליפות, ועם היות שהקליפות נכנסו בתהומא רבא, היא היא ממש שמדרך החול הוא שהקליפות שולטות בעולם לעומות כדפירשנו לעיל, ובתוכיותם הנוגה סביב, ובתוך הנוגה ישראל, אמנם ישראל בחול יוצאים אל החצונים במשאם ובמתנם ואין חשש, מפני שימות החול אינם חוששים שמשתמשי׳ הם בחוץ למקום כנודע שיש קליפות משתרשות בהיכלות, ושרים ממונים בהיכלות לחוץ, ולזה לא נזהרנו בחול בבל יצא איש ממקומו, אבל ביום שבת כל אחד ואחד מעוטר בסוד הקדושה העליונ׳ שהוא סוד התפשטות האצילות, וחושש שאינו משתמש בקליפות כלל לא יגורך רע, ולזה קליפות מתעברות בחוץ [ל]מקום, והקדושה נגבלת בקדשותה בסוד נוגה, והיוצא מנוגה ולחוץ הוא חוץ למקום והוא נכנס בנוקבא דתהומא רבא אל החצונים, ולזה אמר ברוך כבוד ה׳ ממקומו כדמסיק לקמיה, ולזה כשנתקדש המקום ששכינה בו נאמר למשה כי המקום אשר אתה עומד עליו, נכנסת כל המחיצות תהו בהו חשך דהיינ סוד סערה ענין גדול ואש מתלקחת, ונוגה לו ומשה נכנס אל תוכיות הנוגה, והיינו אדמת קודש (אור יקר). פי׳ אלפים אמה. וצ״ל דאסמכתא בעלמא הוא דע״כ לא פליגי רע״ק ורבנן אלא בי״ב מיל אי הוי דאורייתא או דרבנן. אבל אלפים אמה דכ״ע דרבנן (מ״מ).

[3023] בראשית כה ע״א (הערת הזהר).

[3024] פי׳ מלכות (מ״מ).

[3025] עם היות שהוא בהפך, כי עד כאן תלוי במקום ובגשמות, ומשם ומעלה באין מקום אפיסת הגשמות והחומר והכליון וההפסד, עם כל זה אנן "**קרינן ליה מקום**", והטעם מפני ששם השגת הכבוד, עם היות שאינו בעל מקום, כיון שבמדרגה זו אנו משיגים הכבוד (אור יקר)

[3026] פי׳ שע״י המ׳ נכרת ונודעת מעלת הזעיר ושיעור הכתוב ברוך כבוד ה׳ ע״י מי נודע כבוד ה׳ שהוא מקור הברכות ע״י מקומו שהיא מלכות (מ״מ).

[3027] שסודה במקום, ואינה יוצאה חוץ למקום חס ושלום, שאינה משתמשת בקליפות כדפירשנו אל יצא, וענין אל יצא זה לאו דווקא תחומין, שבמלאכה גם כן יוצא מעצמו חוץ למקום, אלא הכוונה על דרך נסתר שלא יצא בחלול שבת חוץ מקדושת שבת (אור יקר).

שבארנו ברגלו ללכת מחוץ לאלפים אמה כל אלה הם חלול שבת.	מלולא[3028] דחול) יפוק מניה קא מחלל שבתא בידוי בעבידתא כמה דאוקימנא ברגלוי למיהך לבר מתרי אלפין אמין כל אלין חלולא דשבתא איהו[3029]
אל יצא איש ממקמו זהו מקום כבוד הקדשה הזו שהרי ממנו לחוץ הוא מקום של אלהים אחרים ברוך כבוד ה׳ ממקומו כבוד ה׳ שלמעלה ממקומו זה כבוד שלמטה וזהו סוד של עטרת שבת ולכן אל יצא איש ממקמו ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.	אל יצא איש ממקומו דא איהו אתר יקרא דקדושה דא דהא מניה לבר אתר דאלהים אחרים[3030] איהו ברוך כבוד יהו״ה ממקומו[3031] כבוד יהו״ה דלעילא[3032] ממקומו דא כבוד דלתתא[3033] ודא איהו רזא דעטרא דשבתא בגין כך אל יצא איש ממקומו בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין
כתוב הנה מקום אתי מקום אתי ודאי זהו מקום טמיר וגנוז שלא נודע כלל ממשמע שכתוב אתי מקום שלא התגלה ועומד טמיר וזהו מקום עליון למעלה למעלה היכל עליון טמיר וגנוז אבל זהו מקום למטה כפי שאמרנו וזהו מקום שנפרד למעלה ונפרד למטה ולכן אל יצא איש ממקמו ביום השביעי.	כתיב (שם לג כא) הנה מקום אתי מקום אתי ודאי דא איהו מקום טמיר[3034] וגניז דלא אתיידע כלל משמע דכתיב (&) אתי אתר דלא אתגליא וקיימא טמירא ודא איהו אתר עלאה[3035] לעילא לעילא היכלא עלאה[3036] טמיר וגניז אבל דא איהו אתר לתתא[3037] כדקאמרן ודא איהו מקום דאתפרש לעילא ואתפרש לתתא ובגין כך אל יצא איש ממקומו ביום השביעי
ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו׳ (במדבר לה ה) הרי פרשוה באותם סודות עליונים אבל אלפים באמה שירשה שני צדדים לכל צד והיא מתעטרת תמיד בשני צדדים בין למעלה בין למטה	ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו׳ (במדבר לה ה)[3038] הא אוקמוה באינון רזין עלאין אבל אלפים באמה דירתהקס״ד תרין סטרין[3039] לכל סטר ואיהי מתעטרא תדיר בתרין סטרין בין לעילא בין לתתא וסימניך שכינה לא

[3028] כל אילין חלולא דשבתא איהו, דהיינו שעושה עצמו חלל, שנסתלק מלואו של עולם ונשאר חלל אל חוץ מקום אל הקליפות כדפירשנו (אור יקר).

[3029] ויוצא משבת אתר דקדושה וכו׳, ולא שהמקום יוגבל בתחומין ממש, אלא החלול הוא הגבלת השבת, וטעם למה אלפים הוא תחום שבת יתבאר לקמן בע״ה (אור יקר).

[3030] שהם החצונים, ואין לפרש שיוגבלו ישראל באלפים אמה וחוץ לאלפים אמה הקליפות שאם כן שאר בעלי תחומין בתוך הקליפות, אלא הכוונה ראוי לאדם שלא יחלל שבת, וההולך יותר מאלפים מחלל, וכמו שהוא מחלל שבת העושה מלאכה כך מחלל היוצא מאלפים ונכנס אל החצונים, כמו שהעושה מלאכה נכנס אל החצונים (אור יקר).

[3031] הנה זה דרך שני אל יצא איש ממקומו, דעד השתא אמרינן מקומו הגבלת הקדושה וכו׳ כדפירשנו, והשתא אמרינן כבוד ה׳ ממקומו, מכיון שאמר ברוך כבוד ה׳ ודאי דהיינו "**כבוד דלעילא**" שהוא התפארת הנקרא ה׳, "**ממקומו**" היינו המלכות שהוא מקום לתפארת, יהו״ה, במקומו ויכלו אדנ״י, "**דא כבוד דלתתא**", ומלת כבוד מבורך ממקומו, שמצד יחודו עמה מתברך מלמעלה, כענין ברוך ה׳ מציון (אור יקר).

[3032] פי׳ זעיר (מ״מ).

[3033] פי׳ מלכות (מ״מ).

[3034] פי׳ יסוד דאימא. וכפי זה זעיר הוא המדבר ואמר הנה מקום אתי שיסוד דאימא הוא עמי בתוך ת״ת דידי (מ״מ).

[3035] יסוד דאימא (רח״ו במ״מ).

[3036] כי שם השיג משה הנבואה והוא נקרת הצור (רח״ו במ״מ).

[3037] פי׳ מ״ו ר״ל שאע״פי שהנה מקום אתי הוא יסוד דאימא. עכ״ז ממקומו דקרא דא היא המ׳ וז״ש ודק איהו מקום דאיתפרש לעילא ואיתפרש לתתא שר״ל שמקום אנו מפרשים אותו ביסוד דאימא ומפרשים אותו במ׳ (מ״מ).

[3038] רט (הערת הזהר).

[3039] הקדמה ה ע״ב (הערת הזהר). ור״ל שהמלכות תמיד היא בין תרין סטרין פעמים במקום נ״ה אחורי היסוד פעמים אחורי הת״ת בין ח״ג פעמים אחורי הדעת בין חו״ב וז״ש ואיהי מתעטרא תדיר כתרין סטרין בין לעילא בין לתתא (מ״מ).

וסימנך שכינה לא שורה מחוץ לתחום הראוי לה.	שריא לבר מתחומא דאתחזי לה
כשיוצאת שבת צריכים ישראל שלמטה להתעכב שהרי הוא יום גדול עליון (צריך להתעכב עליו) וביום הזה שורה עליו אורח גדול ונכבד ולכן צריך להתעכב להראות שלא דוחקים באורח הקדוש אז פותחים ישראל ואומרים והוא רחום יכפר עון וגו׳ שתקון יפה הוא בלילה הזה כיון שהדין חוזר למקומו מה שלא ראוי כשנכנסת שבת כשהדין מסתלק ולא נמצא.	כד נפק שבתא צריכין ישראל דלתתא לאתעכבא דהא יומא רבא עלאה איהו (ואצטריך לאתעכבא עליה) ובהאי יומא אושפיזא רבא ויקירא קא שריא עליה בגין כך בעי לאתעכבא לאתחזאה דלא דחקין באושפיזא קדישא כדין פתחי ישראל ואמרי (תהלים עח לח) והוא רחום יכפר עון וגו׳ דתקונא שפירא איהו בהאי ליליא כיון דדינא אתהדר לאתריה מה דלא אתחזי כד עייל שבתא דדינא אסתלק ולא אשתכח
בשעה שפותחים ישראל "ויהי נועם" וסדר הקדשה כל אותם רשעי הגיהנם פותחים ואומרים אשריכם ישראל העם הקדוש אשריכם הצדיקים השומרים את מצוות התורה אוי לרשעים שלא זכו לשמר תורה אז דומ"ה מקדים ומתעורר כרוז ואומר (שם ט) ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים וכל קבוצות הרוחות הללו טורדות אותם בגיהנם ואין מי שמרחם עליהם אשריהם כל שומרי השבת בעולם הזה ומענגים את אותו הענג ששורה מלמעלה כפי שאמרנו.	בשעתא דפתחי ישראל ויהי נועם וקדושתא דסדרא כל אינון חייבין דגיהנם פתחין ואמרי זכאין אתון ישראל עמא קדישא זכאין אתון צדיקייא דנטרי פקודי אורייתא ווי לון לחייביא דלא זכו למיטר אורייתא כדין דומ"ה קדים וכרוזא אתער ואמר (שם ט יח) ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים וכל אינון חבילי טהירין טרדין לון בגיהנם ולית מאן דמרחם עליהון זכאין אינון כל נטרי שבתא בהאי עלמא וקא מענגי לההוא ענג דשריא מלעילא כדקאמרן
זה מי ששורה בתענית בשבת שנים מתעוררים עליו לפני המלך הקדוש אחד אותה רוח עליונה קדושה שהצטרך להתענג ולא התענג ואחד אותו ממנה שעומד על מי ששרוי בתענית ושמו סנגרי"ה ועולים לפני המלך הקדוש ומתעוררים עליו.	האי מאן דשרי בתעניתא בשבתא תרי מתערי עליה[3040] קמי מלכא קדישא חד ההוא רוחא עלאה קדישא דאצטריך לאתענגא ולא אתענג וחד ההוא ממנא דקיימא על מאן דשרי בתעניתא וסנגרי"ה שמיה וסלקין קמי מלכא קדישא ומתערי עליה
ואותה רוח מסתלקת חסרה מאותה הנאה שלמטה וכשהרוח הזו לא נשלמה למטה רוח אחרת שלמעלה לא נשלמה כיון שלא נשלמו למטה ולמעלה אז ראוי אותו אדם להתקלל ולהענש אלא כיון שנשלם בזמן אחר ואותו ממנה שהתמנה על ענוי	וההוא רוחא אסתלק גריע מההוא אתהנותא דלתתא וכד האי רוחא לא אשתלים לתתא רוחא אחרא דלעילא[3041] לא אשתלים כיון דלא אשתלים לתתא ולעילא כדין אתחזי ההוא בר נש לאתלטיא ולאתענשא אלא כיון דאשתלים זמנא אחרא[3042] וההוא ממנא דאתמנא על ענוייא
	רז/ב

[3040] פי׳ שמליצים עליו זכות (מ"מ).

[3041] פי׳ חלק הרוח שנשאר במ׳ כמ"ש לעיל (מ"מ).

[3042] פי׳ כיון שנשלם זה הרוח בשבתות אחרות ע"י האדם הזה לכך אך על פי׳ שבשבת זה לא נשלם אין לו עונש (מ"מ).

ותענית נשלם בתוך אותם ממונים אחרים בענג שלמעלה קורעים לו כל גזר דינו שנגזר מאותם שבעים שנים עליונים.	ותעניתא אשתלים גו אינון ממנן אחרנין[3043] בענוגא דלעילא[3044] קורעין ליה כל גזר דינא דאתגזר מאינון שבעין שנין עלאין[3045]
למלך ששמח בהלולא שלו וכל בני האדם שמחים עמו ראה איש אחד נתון בקולר צוה עליו והתירוהו כדי שכלם ימצאו בשמחה.	למלכא דחדי בהלולא דיליה וכל בני נשא חדאן עמיה חמא חד בר נש יהיב בקולר פקיד עלוי ושרייוהו בגין דישתכחון כולא בחדוה
ואחר כך חוזרים הממנים הללו שמענישים בני אדם ונפרעים מן האדם על שנמצא בגללו חסרון למעלה ומטה מה תקנתו לישב תענית על תענית למה זה בטל ענג שבת יבטל ענג של חל.	ולבתר מתהדרין אלין ממנן דענשין לבני נשא[3046] ואתפרעין מניה דבר נש על דאשתכח בגיניה גריעותא עילא ותתא מאי תקנתיה ליתיב תעניתא על תעניתא מאי טעמא דא בטיל ענוגא דשבתא יבטל ענוגא דחול
ואם הוא מבטל ענג שבת ומתענג בחל דומה כמו שמחשיב על דבר אחר יותר ממה שמחשיב את הקדוש ברוך הוא הרוח העליונה קדש הקדשים ששורה עליו לא ענג ובטלה ממנו רוח אחרת של חל ששורה אחר כך על העולם מחשיב ומענג אותו אז חוזרים ונפרעים ממנו בעולם הזה ובעולם הבא.	ואי איהו מבטל ענוגא דשבתא וקא מתענג בחול דמי כמאן דחשב למלה אחרא יתיר ממה דחשיב ליה לקודשא בריך הוא רוחא עלאה קדישא דקודשין דשריא עליה לא עניג ובטיל ליה מניה רוחא אחרא דחול דשריא לבתר על עלמא חשיב וקא מענגא ליה כדין מהדרין ומתפרעין מניה בהאי עלמא ובעלמא דאתי
לכן צריך תענית אחרת ביום ראשון של חל בזמן ששורה על העולם אותה רוח של חל ובזה יש לו רפואה כיון שלא החשיב את רוח החל וסימנך (ויקרא ה) והשיב את הגזלה אשר גזל וגו׳ גזלן אינו מחשיב את הקדוש ברוך הוא אינו מחשיב בני אדם לכן אין לא ענש כגנב גנב שמחשיב בני אדם יותר מהקדוש ברוך הוא יאש לו ענש בעולם הזה ובעולם הבא אשרי מי שמשלים למטה את אותו ענג עליון כראוי.	בגין כך אצטריך תענית אחרא ביומא קדמאה דחול[3047] בזמנא דשריא על עלמא דהוא רוחא דחול ובהאי אית ליה אסוותא כיון דלא חשיב לרוחא דחול וסימניך (ויקרא ה כג) והשיב את הגזלה אשר גזל וגו׳ גזלן לא חשיב לקודשא בריך הוא לא חשיב לבני נשא[3048] בגין כך לית ליה עונשא כגנב גנב דחשיב לבני נשא יתיר מקודשא בריך הוא אית ליה עונשא בהאי עלמא ובעלמא דאתי זכאה איהו מאן דאשתלים לתתא לההוא עונג עלאה כדקא חזי

[3043] פי׳ ע״י עונג שעשו כל ישראל נשלם מעונש של מעלה אע״פי שזה התענה מפני החלום ולא התענג בשבת. מ״מ הממונה נשלם ע״י עונג שעשו אחרים (מ״מ).

[3044] אם כן גרם שיוכללו מדרגות העוני והדין במדרגות הענג והעושר והרחמים והשבת, ובזה סוד הענ״ג דהיינו רחמי הכתר ע׳דן נ׳הר ג׳ן שלש ראשונות נשתתפו ונתייחדו עם שבע מדות תחתונות שבהם הדין, והם סוד שבעים שנה המתלבשות בדין ועתה נהפכו לרחמים, וקרעו לו גזר דינו, ונתקן סוד העוני שהיו משפיעין עליו ונתקן הכל, ולא נשאר שום תביעה עליו אלא דווקא לבעלי העונש התחתונים וצריך לפדות עצמו מהם (ארו יקר).

[3045] פי׳ ז״ק דזעיר (מ״מ). עיין דברי האר״י ז״ל שהבאתי סוף פ׳ אמור כי שם הארכתי (מ״מ).

[3046] שהם השולטים בימות החול ביום ראשון גם להענישו, ולזה צריך לשום בתשובה בחול כנגדם ולתקן שהם יתרצו ממנו, ולזה תענית זה בחול זמן שליטת אלו התובעים לרצותם, ואלולי חטא באצילות, ועולם האצילות לא היה מתצה, לא יספיק בתשובתו בחול, אלא מפני שהאצילות מרוצה, והתובע הוא דינים השולטים בחול במה שיתענה בחול יתרצו, ועתה בזה יתוקן היאך הם שני הפכים, מתבטל דין של שבעים שנה ומתרצים, ומעוררים עליו הדין, אלא למעלה בסוד שבעים שנה מתרצי מפני הייחוד ההוא שהעני נכלל בעשיר כדפירשנו, ולמטה אותם הממונים הם תובעים כדפירשנו, ותשובה זו דווקא בתענית משום כדאמר וכו׳ (אור יקר).

[3047] פי׳ אם יכול להתענות ואם אינו יכול יתענה למחר כמ״ש השו״ע (מ״מ).

[3048] פי׳ כיון שגזל בפרהסא לא החשיב להק״בה ח״ו ולא לבני אדם לכך אינו משלם כפל. אבל הגנב מחשיב לכ״א ותו מהק״בה ח״ו לכך משלם כפל (מ״מ).

היום הזה מתעטר בשבעים עטרות והשם העליון הקדוש נשתלם בכל הצדדים וכל הדרגות מוארות והכל בשמחת הברכות ובקדשה על קדושה ותוספת של קדשה.	יומא דא[3049] מתעטרא בשבעין עטרין[3050] ושמא עלאה קדישא[3051] אשתלים בכל סטרין[3052] ואתנהירו כלהו דרגין[3053] וכלא[3054] בחדוה דברכאן[3055] ובקדושה על קדושה ותוספת דקדושה[3056]
קדושה של ערב שבת זוהי קדושה של שבת בראשית שהרי מתקדש משלשים ושנים שבילים ושלש דרגות של תפוחים הקדושים וצריכים להזכיר על הקדשה הזו את כלל מעשה בראשית ומנוחה בסוד של שלשים ושנים השבילים ושלש הדרגות שנכללות בהם סוד העדות של מעשה בראשית דהינו ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו׳ ויכל אלהים שיש בעדות הזו שלשים וחמש תבות שלשים ושנים שבילים עם שלש הדרגות של התפוחים הקדושים.	קדושה דמעלי שבתא[3057] דא איהי קדושה דשבת בראשית דהא אתקדש מתלתין ותרין שבילין[3058] ותלת דרגין דתפוחין קדישין[3059] ובעינן לאדכרא על האי קדושה כללא דעובדא דבראשית ונייחא ברזא דתלתין ותרין שבילין ותלת דרגין דאתכלילן בהו רזא דסהדותא דעובדא דבראשית דהיינו (בראשית ב א) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו׳ ויכל אלהים דאית בסהדותא דא תלתין וחמש[3060] תיבין תלתין ותרין שבילין ותלת דרגין דתפוחין קדישין
שלש דרגות שהן שביעי שביעי שביעי ויש בו סוד של העולם העליון וסוד של העולם התחתון וסוד כל האמונה שלש	תלת דרגין דאינון שביעי שביעי שביעי[3061] ואית ביה רזא דעלמא עלאה[3062] ורזא דעלמא תתאה[3063] ורזא דכל מהימנותא[3064] תלת זמנין

[3049] נשאר לבאר חלק זכרהו על היין (או ריקר).

[3050] מפני שהוא שביעי, וכל שבעה ספירות מאירות בעשר בסוד האור העליון, והטעם שהספירות כלולות מעשר, אמנם דרך כלל מצד הבינה דהיינו יהו״ה עשר ספירן י׳ חכמה, ה׳ בינה, ו׳ שית ספירן, ה׳ מלכות דרך כלל, אמנם מצד החכמה מאירות בעשר ממש דרך פרט דהיינו יו״ד ה״א וא״ו ה״א, וכ שם זה בחכמה אמנם אינו מתפשט למטה בספירות, וכאשר שבע הספירות עולות שבעים מורה התפשטות החכמה בהם (אור יקר). פי׳ מלכות מתעטרת מהמוחין לבושיהם שהם ע׳ אותיות כמ״של (מ״מ).

[3051] שהוא בחכמה מלא עשר (או ריקר). פח ע״ב (הערת הזהר). פי׳ זעיר (מ״מ).

[3052] שגם הספירות התחתונות מאירות כל אחד ואחד מהן בעשר, ולא לבד השש קצוות דיניו ששים אלא שבעין שגם המלכות תקרא יו״ד ה״א וא״ו ה״א (אור יקר). פי׳ קבל הארה מא״וא וגם מאריך (מ״מ).

[3053] שבנקבה גם כן, והיינו שיש בה גם כן יהו״ה, ובאור החכמה נפשט אורה והאיר סוד מילאהכדפירשנו יו״ד ה״א וא״ו ה״א (או ריקר).

[3054] כל המדרגות אפילו בתחתונים (או ריקר).

[3055] דהיינו מצד הבינה שממנו סוד ברכ״ה ושמח״ה (אור יקר).

[3056] הם שלשה קדושות, האחת קדושת עצמה [מלכות] מצד החכמה ב״ת מלך ודאי שניה לחכמה כדפירשו בתיקונים, השנית וכן קדושת התפארת עמה ומקדשה עמו והיינו "**קדושה על קדושה, ותוספת קדושה**" היינו על ידי החכמה עצמה המקדשה בסוד מוסף שבת מוסיף קדושתה היסוד מהייחוד העליון (אור יקר).

[3057] נוק׳ (רח״ו במ״מ).

[3058] ז״ל הרב בס״הכ תכוין בויכולו כי יש בו ל״ה תיבין כנגד ל״ב נתיבות חכמה וג׳ היתרים הם שלשה שביעי שהם נה״י דזעיר שנעשו לה מוחין וזה בויכולו דעמידה. אחר כך בויכלו שלאחר העמידה תכוין ג׳ שביעי הם חג״ת דזעיר שהאירו בנ״הי מקבלת הארה מח״גת ואינה עולה להם. ובויכלו דקדוש תכוין שמאירים בה חב״ד דזעיר והם ג׳ שביעי כי אז מאירים בנ״הי כי לעולם כל ז׳ הוא בנ״הי. ודע כי חג״ת נקראים תפוחין וחב״ד נקראים קדישין עכ״ל הרב וז״ש הזוהר דהא אתקדש מל״ב שבילין. פי׳ הם נ ה״י דזעיר שנעשו לה מוחין והאירו בהם חג״ת וחב״ד הנק׳ תפוחין קדישין כמ״ש לעיל בשם הרב: ותלת דרגין דאיתכלילן בהו. פי׳ הם נה״י הנזכר (מ״מ).

[3059] ויחי רמט ע״ב (הערת הזהר).

[3060] הקדמה ה ע״ב (הערת הזהר).

[3061] הם נה״י שאמרנו בשם הרב שיש בהם הארת חג״ת וחב״ד הנק׳ תפוחין קדישין (מ״מ).

[3062] פי׳ בינה (מ״מ).

[3063] פי׳ מלכות (מ״מ).

[3064] פי׳ גבורה וכדמפרש הזוהר חד עלמא תתאה שהיא מלכות וחד פחד יצחק שהיא גבורה וחד עלמא עילאה שהיא בינה. וטעם שקרא לגבורה מהימנותא לפי שעל ידי הרצועה של הגבורה מאמין האדם באלהותו וגדולתו יתברך (מ״מ).

פעמים אלהים אחד העולם התחתון אחד פחד יצחק ואחד העולם העליון הקדוש קדש קדשים צריך אדם להעיר את העדות הזו בשמחה ורצון הלב להעיד לפני בעלה של האמונה וכל מי שמעיד את זה וישים לבו ורצונו לזה מכפר על כל חטאיו.	אלהים חד עלמא תתאה וחד פחד יצחק וחד עלמא עלאה קדישא קדש קודשין בעי בר נש למסהד סהדותא דא בחדוה ברעותא דלבא לאסהדא קמי מאריה דמהימנותא וכל מאן דיסהיד דא וישוי לביה ורעותיה לדא מכפר על כל חובוי
ברוך אתה ה׳ אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו וכו׳ קדוש זה הוא במשקל אחד כנגד עדות האמונה והם שלשים וחמש תבות אחרות כמו שיש בויכלו הכל עולה לשבעים תבות להתעטר בהם שבת של ערב שבת אשרי חלקו של אדם שיכון רצונו לדברים הללו לכבוד רבונו.	ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו וכו׳ האי קידושא איהו בחד מתקלא לקבל סהדותא דמהימנותא ואינון תלתין וחמש תיבין אחרנין כמה דאית בויכלו כלא סלקין לשבעין תיבין[3065] לאתעטרא בהו שבת דמעלי שבתא[3066] זכאה חולקיה דבר נש דיכוון רעותיה למלין אלין ליקרא דמאריה
קדוש היום הרי פרשוהו בורא פרי הגפן ולא יותר שהרי היום עומד לקדש אותו מה שאין כן בלילה שאנו צריכים לקדש אותו בדברים הללו כמו שבארנו ולא מתקדש הלילה הזה אלא רק בעם הקדוש למטה כששורה עליהם אותה רוח עליונה ואנו צריכים לקדשו ברצון הלב ולכון הדעת לזה.	קידושא דיומא הא אוקמוה בורא פרי הגפן ולא יתיר דהא יומא קאים לקדשא ליה[3067] מה דלית הכי בליליא דאנן צריכין לקדשא ליה בהני מלין[3068] כמה דאוקימנא ולא אתקדש האי ליליא אלא בעמא קדישא לתתא כד שריא עלייהו ההוא רוחא עלאה ואנן בעינן לקדשא ליה ברעותא דלבא לכוונא דעתא להאי
והיום מקדש אותו וישראל מקדשים בתפלות ובקשות ומתקדשים בקדשתו ביום הזה אשרי ישראל העם הקדוש שירשו יום הזה נחלת ירשה לעולמים.	ויומא איהו קא מקדשא ליה[3069] וישראל מקדשי בצלותין ובעותין[3070] ומתקדשין בקדושתיה בהאי יומא זכאין ישראל עמא קדישא דאחסינו יומא דא אחסנת ירותא לעלמין
אחר שיוצאת שבת צריך אדם להבדיל בין קדש לחל למה שהרי נתנה רשות לממנים שלמטה לשלט על העולם ובכל מעשי העולם להראות יחוד במקום קדוש בקדשה עליונה ולהפריד למטה מיחוד העליון	לבתר דנפיק שבתא בעי בר נש לאפרשא בין קדש לחול[3071] אמאי דהא אתיהיב רשו לממנן דלתתא[3072] לשלטאה על עלמא ובכל עובדין דעלמא לאחזאה יחודא[3073] באתר קדישא בקדושה עלאה ולאפרשא לתתאי מיחודא עלאה
	רח/א
ולברך על מאורי האש.	ולברכא על נהורא דאשא

[3065] קלב ע״ב (הערת הזהר). פי׳ והם כנגד המוחין ולבושיהם שהם ע׳ אותיות (מ״מ).
[3066] נוק׳ (רח״ו).
[3067] פי׳ יומא שהוא זעיר מקדש למ׳ שהיא הכוס (מ״מ).
[3068] פי׳ שבלילה אנו מקדישין לכוס שהיא מלכות ע״י הע׳ תיבין הנזכר (מ״מ).
[3069] פי׳ אבל ביום השבת שהוא דכורא נגד הזעיר הוא מקדש למ׳ ולכך אין אנו אומרים אלא בפ״הג ולא יתיר (מ״מ).
[3070] פי׳ גם ישראל מקדשים למלכות ע״י תפילתם (מ״מ).
[3071] פי׳ כשאנו מברכים המבדיל בין קודש לחול (מ״מ).
[3072] פי׳ הע׳ שרים והקליפות ששולטים ביי החול על העולם וכמעשה העולם וז״ש לשלטאה על עלמא ובכל עובדין דעלמא (מ״מ).
[3073] פי׳ כשאנו אומרים המבדיל מיחדים הקדושה לבדה ומפרישים הע׳ שרים והקליפות לבדם שלא ינקו ממנה (מ״מ).

משום שכל האשים האחרים נטמנו ונגנזו ביום השבת פרט לאש אחת של קדושה עליונה שנגלתה ונכללה בקדשת השבת וכשהאש הזו מתגלה כל יתר האשות נטמנות ונגנזות לפניה והאש הזו היא של עקדת יצחק שלוהטת על גבי המזבח לכן צריך לברך על מאורי האש והאש הזו לא צריכה אש של חל אלא אש של שבת והאש הזו היא אש שיוצאת מאותה האש שלמעלה.	בגין דכל אשין אחרנין אתטמרו ואתגניזו ביומא דשבתא בר אשא חד דקדושה עלאה דאתגליא[3074] ואתכלילא בקדושא דשבתא וכד האי אשא[3075] אתגלייא כל אשין אחרנין[3076] אתטמרו ואתגניזו קמיה[3077] והאי אשא[3078] איהי דעקידה דיצחק[3079] דאתלהטא על גבי מדבחא[3080] בגין כך בעי לברכא על נהורא דאשא והאי אשא לא בעי אשא דחול אלא אשא דשבת והאי אשא איהו אשא דנפיק מההוא אשא דלעילא[3081]
וזוהי אש שסובלת אש וכיון שהאש הזו שיוצאת מהאש שלמעלה מתברכת בברכת האור אז כל שאר האשות האחרות יוצאות ונתמנות במקומן ונתנת להן רשות להאיר.	ודא איהו אשא דסביל אשא[3082] וכיון דהאי אשא דנפיק מאשא דלעילא אתברכא בברכה דנהורא כדין כל שאר אשין אחרנין נפקין[3083] ואתמנן בדוכתייהו ואתייהיב לון רשותא לאנהרא
באותה שעה שמברכים על האש מזדמנות ארבע מרכבות ארבע מחנות למטה להאיר מאותה אש מברכת והם נקראים מאורי האש לכן צריך לכפף ארבע אצבעות של יד ימין ולהאיר להם מתוך אותו אור הנר שמתברך.	בההיא שעתא דקא מברכין על אשא אזדמנן ארבע רתיכין[3084] ארבע משריין לתתא לאנהרא מההוא אשא מברכא[3085] ואינון אקרון מאורי האש בגין כך בעינן לאכפיא ארבע אצבעאן דידא דימינא ולאנהרא לון מגו ההוא נהורא דשרגא[3086] דמתברכא[קסה]
ואותן אצבעות רמז לאותם מאורי האש שמאירים ושולטים מאותו האור של הנר שמתברך ומשום שהן דרגות שלמטה כשמראה אדם האצבעות לפני אותו אור הנר צריך לכפפם לפניו משום שאותו אור שולט עליהם והם מאירים ממנו.	ואינון אצבעאן רמז[3087] לאינון מאורי האש דנהירי ושלטי מההוא נהורא דשרגא[3088] דמתברכא ובגין דאינון דרגין לתתא[3089] כד אחזי בר נש אצבעאן קמי ההוא נהורא דשרגא בעי לאכפייא לון קמיה בגין דההוא נהורא[3090] שלטא עלייהו ואינון נהרין מניה[3091]

[3074] זהו מסקנא דתירוצא אקושיא שהקשה הזוהר לעיל אשא דמדבחא אמאי (מ״מ).
[3075] פי׳ מלכות (מ״מ).
[3076] שהם כחות תחתונים בידן החצונים (אור יקר).
[3077] כגון היכל זכות ודיניו נעלמים נכללים בקדושה ואינם פועלים והחצונים בנוק׳ דתהומא רבא וקדושת שבת מתפשטת בכל העולמות כולם ממעלה למטה (אור יקר).
[3078] מלכות (אור יקר).
[3079] שהיא נקשרת בגבורה ונמתקת (אור יקר).
פירוש הגבורות שבאו מהגבורה למ׳ וז״ש דאיתלהטא על גבי מדבחא שהיא מ׳ (מ״מ).
[3080] שהיא מדת המלכות, ואש זה הוא פתח כניסת הקרבנות וכניסת תפלתן של ישראל ותורתם ומעשיהם והיא המלכו ת(אור יקר).
[3081] פי׳ גבורה (מ״מ).
[3082] פירוש מלכות סובלת הגבורות כמ״ש בפ׳ תצוה (מ״מ).
[3083] פי׳ הע׳ שרים וכל הקליפות שכל א׳ ממונה בעו״הז (מ״מ).
[3084] נרג״ם (רח״ו) נוריאל רפאל גבריאל מיכאל.
[3085] פי׳ מלכות (מ״מ).
[3086] נוק׳ (רח״ו).
[3087] נרג״ם (רח״ו).
[3088] נוק׳ (רח״ו במ״מ).
[3089] והיינו ארג״מן (מ״מ).
[3090] מלכות (מ״מ).

בשאר הברכות צריך לזקף את האצבעות כדי להראות קדושה עליונה של הדרגות העליונות ששולטות על הכל שהשם הקדוש התעטר בהן והתקדש בהן וכל הדרגות מתברכות כאחד ומאירים מתוך המנורה העליונה של הכל ולכן צריכים לזקפם למעלה וכאן צריך לכופף את האצבעות לפני הנר כדי להראות את הדרגות שלמטה שמאירים מתוך המאור העליון ומכאן שולטים ומאירים ממנה והם מאורי האש.	בשאר ברכאן בעינן לזקפא לון לאצבעאן בגין לאחזאה קדושה עלאה דדרגין עלאין[3092] דשלטין על כלא דשמא קדישא אתעטר בהו ואתקדש בהו[3093] ואתברכן כלהו דרגין כחדא ונהרין מגו בוצינא עלאה[3094] דכלא ובגין כך בעינן לזקפא לון לעילא והכא בעינן לאכפייא אצבעאן קמי שרגא בגין לאחזאה דרגין דלתתא[3095] דנהרין מגו בוצינא דלעילא[3096] ומהכא שלטין ונהרין מינה ואינון מאורי האש
בכל יום אנו מברכים מאורי אור שהם אורות עליונים שעומדים באותו אור ראשון וכל הדרגות מתברכות ומאירות כולן כאחת מתוך המאור העליון ואלה נקראים מאורי האש ומשום הסוד הזה מברכים בורא מאורי האש.	בכל יומא אנן מברכינן מאורי אור דאינון נהורין עלאין[3097] דקיימן בההוא אור קדמאה[3098] ואתברכן כלהו דרגין ונהרין כלהו כחדא מגו בוצינא עלאה והני אקרון מאורי האש ובגיני רזא דא[קפו] מברכין בורא מאורי האש
ואם תאמר למה בורא ולא אומרים מאיר מאורי האש הואיל ומאירים מאותה האש מאותה מנורה מברכת אלא כיון שנכנסת שבת כל אותן הדרגות שלמטה וכל אותם שמאירים ושולטים כולם נכנסים ונכללים בנר הזה ונטמנים ונגנזים ונשמרים בו ולא נראים בו אלא רק אותה נקודה לבדה וכולם נטמנו בתוכה בכל יום השבת.	ואי תימא אמאי בורא ולא אמרו מאיר מאורי האש הואיל וקא נהרין מההוא אש[3099] מההוא בוצינא מברכא אלא כיון[3100] דעאל שבתא כל אינון דרגין דלתתא וכל אינון דנהרין ושלטין כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרגא ואתטמרו ואתגניזו ואתנטרו ביה ולא יתחזון ביה אלא ההוא[3101] נקודא בלחודהא וכלהו אתטמרו בגווה כל יומא דשבתא
כיון שיוצאת השבת הוא מוציא אותם כל אחד ואחד כאלו נבראו באותה שעה וכולם יצאו ונבראו כמקדם והתמנו על מקומם לשלט ואז הנר הזה מתברך	כיון דנפק שבתא אפיק לון לכל חד וחד כאילו ההיא שעתא אתבריאו ונפקו כלהו ואתבריאו כמלקדמין ואתמניאו על דוכתייהו לשלטאה כדין אתברכא האי שרגא[3102]

[3091] עי׳ שעה״כ ס ע״ב: ובענין ברכת בורא מאורי האש, היה נוהג לכפוף ראשי אצבעותיו הימנים אל תוך כפו הימנית והגודל מכוסה תחתיהם ויהיו נכפפים כנגד פניו של האדם המברך וגם יהיו נכפפים לפני הנר והיותם ד׳ אצבעותיו הוא בלא אצבע הגדול הנק׳ גודל ונק׳ בוהן וסוד כל זה נתבאר בספר הזהר פרשת ויקהל (רח ע״א) וע״ש. פע״ח שער שבת פרק כד, וזהר בראשית כ ע״ב.

[3092] פי׳ חג״תם דזעיר (מ״מ).

[3093] פי׳ שהמ׳ שהיא שמא קדישא מתעטרת ומתקדשת מהם (מ״מ).

[3094] פי׳ בינה (מ״מ).

[3095] פי׳ נר״גם (מ״מ).

[3096] פי׳ מ׳ דאצילות שהיא עליונה על בי״ע (מ״מ).

[3097] חגת״ם דז״א (רח״ו). אור הוא בבינה, מאורי האש, ה׳ פעמים אור של מעשה בראשית, ה׳ ראשונה של השם (וכמ״ש בזוה״ק ויקהל רח ע״א ובהקדמת תיקו״ז דף ה סע״א ויב ע״א ובכ״מ) (ביאורים ח״א עד ע״א).

[3098] חסד עילאה (רח״ו). ור״ל שהחסד הוא כולל כולם וממנו נשפעים (מ״מ).

[3099] פי׳ כיון שנרג׳ם הארתם מהמ׳ הנקר׳ אש היה לנו לברך מאיר מאורי האש או נהיר מאורי האש שהכוונה שמאיר הקב״ה מאורי שהם נר״גם מהמלכות הנק׳ אש. ואמאי אמרינן בורא דמשמע דהשתא איתבריאו (מ״מ).

[3100] ור״ל שנר״גם בכל ליל שבת נכללים במ׳ ומוצאי שבת מוציאתם בריה חדשה ולכך אמרינן בורא (מ״מ).

[3101] כי ההיכלות הנפימיות נכללות בגווה (רח״ו).

[3102] בח״י דף קנ״א יתבונן לברך על הנר העליון בסוד ערכתי נר למשיחי כמ״ש בזוהר בפ׳ בלק דף ר״ד כי צריך תיקון לענין נר זה ומהו התקון לעשות אותו בסוד נ״ר הוא מ״ש בזוהר בפ׳ תרומה נר מצוה מה נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ״ח שייפין עילאין והיא פתחא חרין דרועין דילה לגבייהו כמנין נ״ר ובהתברך על הנר יומשך עליה אור מלמעלה כמ״ש ראיתי והנה מנורת ז׳ וז׳ מוצקות וכו׳ ולכן מברך בורא

ונכנעים לפניו להאיר כיון שמאירים אז הם מתמנים כל אחד ואחד על מקומו.	ואתכפיין קמיה לאנהרא כיון דנהרין כדין אתמנון כל חד וחד על דוכתיה
כמו זה אותן דרגות עליונות שנקראות מאורי אור שולטות ביום ומאירות מתוך המאור העליון בשעה שיורד הלילה אותו מאור עליון כונס אותם ומכניס אותם לתוכו עד שמאיר היום כיון שישראל מברכים על האור ביום אז מוציא אותם בשלמות האור ולכן מברכים יוצר המאורות ולא אומרים בורא (אלא יוצר) וכאן בורא מאורי האש משום אותן הדרגות שלמטה.	כגוונא דא אינון דרגין עלאין דאקרון מאורי אור שלטין ביממא ונהרין מגו בוצינא עלאה בשעתא דרמש לילי[א] ההוא בוצינא עלאה כניש לון ואעיל לון בגויה עד דנהיר יממא כיון דמברכין ישראל על נהורא ביממא כדין אפיק לון בשלימו דנהורא ועל דא מברכין יוצר המאורות[3103] ולא אמרי בורא (ס״א אלא יוצר)[3104] והכא בורא מאורי האש בגין דאינון דרגין לתתא
והכל הוא סוד האצבעות בהן רמוזות הדרגות העליונות והדרגות התחתונות הדרגות העליונות נודעות בזקיפת האצבעות למעלה ובזקיפת האצבעות מתברכות הדרגות העליונות והדרגות התחתונות כאחד ובהנמכת האצבעות מתברכים להאיר הדרגות התחתונות לבדן.	וכלא איהו רזא דאצבעאן בהו רמיז דרגין עלאין ודרגין תתאין[3105] דרגין עלאין אשתמודעאן בזקיפו דאצבעאן לעילא ובזקיפו דאצבעאן אתברכן דרגין עלאין ודרגין תתאין כחדא ובמאיכו דאצבעאן אתברכן לאנהרא דרגין תתאין לחודייהו
והסוד הזה הצפרנים של אחורי האצבעות והאצבעות לבדן לפנים הצפרנים של אחורי האצבעות הם פנים אחרות שצריכות להאיר מתוך אותו נר ואותם פנים שנקראים	ורזא דא טופרי דאחורי אצבעאן ואצבעאן לחודייהו לגו טופרי דאחורי אצבעאן אינון אנפין אחרנין דאצטריכו לאנהרא מגו ההוא שרגא ואינון אנפין דאקרון
	רח/ב
אחוריים האצבעות לפנים בלי צפרנים אלו הן הפנים הפנימיים המכסים וסוד זה וראית את אחורי אלה אחורי האצבעות לאחור בצפרניהן ופני לא יראו אלה האצבעות לפנים בלי צפרנים שהן הפנים הפנימיים.	אחוריים אצבעאן לגו בלא טופרין אלין אינון אנפין פנימאן אתכסיין ורזא דא (שמות לג כג) וראית את אחורי אלין אחורי אצבעאן[3106] לאחורא בטופריהון ופני לא יראו אלין אצבעאן לגו בלא טופרין דאינון אנפין פנימאין

מאורי האש להמשיך עליה מ״ה מיני אש עליונים כמ״ש בזוהר בפ׳ צו דף כ״ז ממש אשים הוו נחתים על קרבנא וכו׳ ודא בינה ה׳ מראות דילה מלכות בת יחידה. ומראה כבוד ה׳ כאש אוכלת. ולכן מברך בורא מאורי האש היינו אש עליון ה׳ מיני אש שהם מאירים על נר זה של הכלה. ולכן נמי נמשך ממנה אור להאיר לתחתונים כמ״ש שם בפ׳ ויקהל. והכא בעינן לאכפייא אצבען קמי שרגא בגין לאחזאה דרגין דלתתא דנהרין מגו דרגא דלעילא ומהכא שלמין ונהרין מינה ואיקרון מאורי האש וכו׳ ולא אמרי מאיר וכו׳ כיון דנפק שבתא אפיק לון וכו׳. אשר משם למדנו כי מה שמברכים בורא מאורי האש ואין אומרים מאיר להיות כי כן כל אותם הבחי׳ שהם בעולמות בכל מוצאי שבת כאלו הם נבראים מתחלה והם מאירים מאש של השכינה. ולכן צריך להמשיך אליה מתחלה מאותם מאורי האש העליונה דאימא. ועי״כ בורא אותם דרגין דלתתא אש דשכינתא ומאיר עליהם. וממ״ש אזדמנין ד׳ רתיכין ד׳ משריין וכו׳ בנ״ד בעיין לאכפייא ד׳ אצבען ידא דימינא וכו׳. תשכיל שאין לכפות רק ד׳ אצבעות שהם רמז למרכבה עליונה. ושם נאמר אצבען לגו וכו׳. ולא יראה בי אם אחורי האצבעות דוקא כמ״שה וראית את אחורי וכו׳ (מ״מ).

[3103] דיצירה דכר (רח״ו).

[3104] קנה ע״א (הערת הזהר).

[3105] קצב ע״ב תיקון יח סז ע״א (הערת הזהר).

[3106] בראשית כא ע״א (הערת הזהר).

וכשמברכים על הנר צריך להראות את אחורי האצבעות בצפרנים לקבל אור מתוך אותו הנר ואת פנים האצבעות לא צריך לכפות (להראות) אותן שיאירו מתוך אותו נר שהרי אינן מאירות אלא מתוך הנר העליון שלמעלה למעלה שהוא טמיר וגנוז ושלא נגלה כלל ואינן מאירות מתוך נר שגלוי כלל לכן צריך להראות את אחורי האצבעות בצפרנים ואת פנים האצבעות לא צריך להראות לפני הנר הזה טמירות הן ובסתר הן מאירות פנימיות הן ומפנימיים מאירות עליונות הן ומעליונים הן מאירות אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.	וכד מברכינן על שרגא בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרין[3107] לאתנהרא מגו ההוא שרגא[3108] ופנימאי דאצבעאן לא אצטריכו לאכפיא (נ״א לאחזאה) לון[3109] לאתנהרא מגו ההוא שרגא דהא אינון לא נהרין אלא מגו שרגא עלאה דלעילא לעילא[3110] דאיהי טמירא וגניזא דלא אתגלייא כלל ואינון לא נהרין מגו שרגא דאתגליא כלל בגין כך בעי לאחזאה אחורי אצבעאן בטופרין ופנימאי דאצבעאן לא בעי לאחזאה קמי האי שרגא טמירין אינון ובטמירוקסז אתנהרין פנימאין אינון[3111] ומפנימאין אתנהרן עלאין אינון ומעלאה אתנהרן[3112] זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי
וצריך להריח בבשמים כשיוצאת שבת על שהסתלקה אותה רוח ונפש האדם	ובעי לארחא בבוסמין כד נפיק שבתא על דאסתלק ההוא רוחא[3113] ונפשא[3114] דבר נש

[3107] ואלו צריכים כפיה להראות שהם כפויים תחת התפשטות האצילות והאחוריים שהם מתפשטין בהם ומנהיגין אותם, אמנם הפנים שהם סוד יו״ד ה״א וא״ו ה״א (אור יקר).

[3108] שאינם מאירים משם (או ריקר).

[3109] פי׳ אינו צריך לפשוט אצבעות ידיו כדי להראות הפנים שלהם נגד הנר רק אחורי האצבעות דוקא (מ״מ).

[3110] דהיינו מצד אור שם יהו״ה המאיר מגבוה מעל גבוה עד רום הספירות כולם, ולכך נאמר אפילו למשה ופני לא יראו מצד שאין השגה ממש בפנים העליונים, ועם היות שאנו אומרים שנכואת משה רבינו ע״ה באספקלריא המאירה כדפי׳ בכמה דוכתי, ופירש שלשה מעלות אשר להם האחד ״טמירין״ השנית ״פנימאין״ השלישית ״עילאין״, והענין כי האחוריים הם בהפך מאלו השלשה מעלות, האחד שאינם טמירין שהרי כל הנביאים לא נתנבאו אלא בסוד החיות והם ההנהגה התחתונה שמהם שואבים כל ימי החול כל השרים המופקדים לעולם, השנית אינם ״פנימאין״ אלא הם מתפשטין אל החוץ עד שישתלשלו מדרגה אחר מדרגה עד הגיעם אל החצונים, והיינו סוד הצפרנים המתגדלין וצואה מתקבצת בהם עד שהיא חוצצת בנטילה וטבילה, השלישית אינם ״עילאין״ שאינם מתעלין עד המדרגה העליונה, שאינם שואבין שפע ואור מאין סוף ולא משום מדרגה אלא בסוד האחוריים כאומרו ומשם יפרד, אינם בחיבור עם הספירות אלא בפירוד מהם, ובאצילות שהם פני האצבעות בהפך מהם בשלשתם הם ״טמירין״ שאין השגה כלל בהם, ומי יוכל להשיג בסתר מה שאינו בהשגה כלל, ואפילו למשה רבינו ע״ה גאמר. וראית את אחורי ופני לא יראו, שאין השגה באצילות לשום נמצא בעולם, והם ״פנימאין״ שאינם מתפשטין אל החוץ אלא לעולם לא יתפשט אצילות אל שום מקום, שלא יתלבש בסוד הבריאה שהיא כסא הכבוד, ועוד הפנים אינם מתראים אלא בסוד התלבש שם יהו״ה בשם אדנ״י ולעולם פנימי, והם ״עילאין״ נקשרים ומיוחדים ודבקים במאצילם, ואין האצילות ענין מתפרד שירד למטה ממדרגתו עוד כל ימי עולם, ולזה ראוי שהשפעתם ממש מאותה בחינה ״בטמירו אתנהרן״ ממה שאינו נכר ונודע, ״מפנימאה״ שהוא נשמה אליהם, כעין הנשמה בגוף כך פועל אין סוף בספירותיו, וכעין הנשמה שהיא מאירה בגוף כך אין סוף מאיר בהם, ״ומלעילא״ ממה שיתעלה עליהם, והם שלשה בחינות ״טמירו״, ״פנימאה״, ״לעילא״ כדרך שואבם ההשפעה ממקור ברכה אליהם: האחד ״בטמירו״ שאין נכר ונודע דרך השפעתם, מפני שפה יניקתם הוא בחינת דבקותם במאצילם, וכמו שהמאציל נסתר כך דרך דבקותם בו נסתר ונעלם, השנית ״פנימאה״ בכל אחד ואחד יש בתוכיותו בחינה הדבקה במאצילו, כמו שיש אל הגוף בחינה הדבקה בחיות שהוא מתפשט בו, השלישית ״מלעילא״ שגם בערכם אינו מושג, ויש עילוי גדול אל המאציל על הנאצל, ולזה מצד המאציל דבק בנאצל, ומצד הנאצל לא ידע ולא יכיר ויתעלה (אור יקר).

[3111] טעם ג׳ לשונות אלו נגד ג׳ כלים דזעיר שמקבלים מהבינה מג׳ כלים דידה כמ״ש הרב שבעיבור נתקצו כלים חיצונים דזעיר מכלים חיצונים דבינה. וביניקה אמצעיים דזעיר מאמצעיים דבינה. ובגדלות פנימיים דזעיר מפנימיים דבינה (מ״מ).

[3112] וענין ״אתנהרן אתנהרן״ דקאמר היינו שהשפע העליון והכח אל הצורות העליונות הכל תלוי בסוד אור, כי בהאיר מדה במדה או אין סוף במדות יקרא שפע וכח, והארתם בתחתונים יקרא השפעתם כדפירשנו בספ״ר בשער מהות והנהגה (אור יקר).

[3113] התפשטות האצילות סוד שבת (או ריקר).

נשארת ערומה (משתנית בבקעים) משום אותו סלוק שהסתלקה הרוח ממנו והרי פרשוה. כתוב וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו׳ פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל בא וראה הריח הוא קיום הנפש משום שהוא דבר שנכנס לנפש ולא לגוף בא וראה כתוב וירח את ריח בגדיו הרי פרשוהו שאלו היו אותם לבושי אדם הראשון שנתן לו הקדוש ברוך הוא ללבשם.	אשתארת בערטולא[3115] (ס״א אשתנית בקרטופא) בגין ההוא סליקו דאסתלק רוחא מניה והא אוקמוה כתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו׳ האי קרא אוקמוה ואתמר אבל תא חזי ריחא איהו קיומא דנפשא בגין דאיהו מלה דאטיל לנפשא ולא לגופא תא חזי כתיב (בראשית כז כז) וירח את ריח בגדיו הא אוקמוה אינון לבושין דאדם קדמאה הוו דיהב ליה קודשא בריך הוא לאלבשא לון
משום שהרי כשחטא אדם העבר ממנו אותו לבוש נכבד שהתלבש בו בראשונה כשהכניסו לגן עדן ואחר שחטא הלביש	בגין דהא כד חב אדם[3116] אתעדי מניה ההוא לבושא יקירא[3117] דאתלבש ביה בקדמיתא כד אעיל ליה בגנתא דעדן[3118] ולבתר דחב אלביש

[3114] שהיתה דבוקה במנוחה ההיא עצבה מפני שנפרדה מזיו וזוהר עליון (אור יקר).

[3115] מלשון ערטילאי, ויש גורסין קטור״א ואפשר מלשון קשר, כלומר נקשרת בגוף שאי(ן) אפשר להסתלק אחר האור העליון, וקטורא ג׳יכ הוא עשן והיינו עשן וחשך העוה״ז, ויש גורסין קרטופי״א (אור יקר).

[3116] ענין לבושי אדם הם שלשה מינים, האחד הלבוש הקודם שהיה לו קודם חטאו, חשני לבוש שעשה לעצמו כאומרו וידעו כי ערומים הם ויתפרו להם עלי תאנה ויעשו להם חגורות, | השלישי לבוש שעשה להם הקדוש ברוך הוא כאומרו ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור ולבישם, והנה השלשה לבושים יסתלקו אלו על אלו, ראשון הוא גבוה מעל גבוה, שני שעשו להם הם בעצמם יהיה למטה מכולם גרוע, השלישי הוא משובת משני מפני שהוא מעשה ה׳ ומה גם שנתייחדו שני שמות להלבישו כאומרו ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו, והנה לבוש ראשון געשה לו כשנכנס לגן (אור יקר).

[3117] כתב הרב בספר א״י כי ג׳ חשמלים דא ד״הר שהם בב״יע הם צפרנים העליונים שהיו על אד״הר ולא נשאר מהם רק ראש אצבעות שמהם ינוק קליפת נוגה כמ״ש בפ׳ ויקהל ונקרא כתנות אור ואחר החטא חזר הקב״ה ועשה לו מלבוש מחשמל הסובב ג״ע דעשייה ואח״כ עשה לו מלבוש אחר ממקליפת נוגה והם כתנות עור. וכנגד הלבוש דכתנות אור דג״ע הארץ היה כתוב בספרו של ר״מ כתנות אור עכ״ל וז״ש הזוהר כדחב אדם איתעדי מניה ההוא בושא וכו׳ דהיינו לבוש החשמל שהיה לו (מ״מ).

[3118] והענין שהאדם גברא חוץ לגן עד ובהיותו חוץ לא היה צריך לבוש, אמנם בהכנסו ובעי לארחא בוסמין כד נפק שבתא עד דאסתלק ההוא רוחא, ונפשא דברנש אשתארת בערטולא [נ׳א בקרטופא] [נ״א בקטורא] בגין ההוא סליקו דאסתלק רוחא מיניה והא אוקמוה, כתיב (נראשית כ) וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגומ׳, האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל תא חזי ריחא איהו בקיומא דנפשא, בגין דאיהו מלה דאעיל לנפשא ולא לגופא, וירח את ריח בגדיו הא אוקמוה אינוז לבושין דאדם קדמאה הוו דיהב ליה קודשא בריך הוא לאלבשא לון, בגיז דהא כד חאב אדם אתעדי מיניה ההוא לבושא יקירא דאתלבש ביה בקדמיתא כד אעיל ליה בגנתא דעדו, ולבתר דחב אלביש ליה בלבושא אחרא, לבושא קדמאה דאתלבש ביה אדם בגנתא דעדן איהו הוה מאינון מלבושין, מאינון רתיכין דאיקרון אחוריים, ואינון לבושין דאיקרון לבוש טופרא, וכד הוה בגנתא דעדן כל אינון רתיכין וכל אינון משריין קדישין כולהו סחרין ליה לאדם ואתנטיר מכולא, ולא הוה יכיל מלה בישא לאתקרבא בהדיה, כיון דהב ואתעדו מיניה אינון לבושין דחיל ממלין בישין ורוחין בישין, ואסתלקו מיניה אינון משריין קדישין, ולא אשתארו ביה אלא אינון טופרי דאצבען דסחרין לון לטופרין סחרנו דזוהמא אחרא, ובגין כך לא לבעי ליה לברנש לרבאה אינון טופרין דווהמא, דהא כמא דאסגיאו הכי נמי אסגי עליה קסטורא ודאיג בכל יומא, ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא יעביד קלנא בההוא אתר דיכיל ההוא ברנש לאתזקא, וכולא כגוונא עילאה, דהא לכולהו אחוריים סחרא סטרא אחרא, ולא אצטריך ליה באתר לגן הוצרך אל לבוש כדי שעל ידי אותו הלבוש יוכל גוף עפר לסבול כח אוירי גן עדן, ולכך נתלבש משה בענן כאומרו ויבא משה בתוך הענן וכדפי׳ בזוחר, וכן אליהו בסערה כדפי׳ בפר׳ תצוה סי׳ (), ונודע כי סוד אויר גן עדן תחתון הוא מסוד היציר׳, ששם הרוח בסוד מטטרון עשר ספירן דיצירה, ולכך הכח לסובלו הוא סוד מאינון לבושין מאינון רתיכין דאיקרון אחוריים, דהיינו מארבע חיות שהם סוד עשר מדרגות שהם נכללות בארבע כדפירשנו, ואור זה הוא אור שמתלבש הרוח כאשר הוא נכנס לגן עדן, ובו יתנוצץ סוד אור עליון מהכסא, כנודע שהחיות מאירות מארבעה עמודי אור שהכסא מתנהגת בהם כדפירשנו בשיר השירים סימן (?), והיינו שנקראים אחוריים לאור הכסא שהוא מתלבש בם, ואינון לבושין שבהגלמם לחוץ אם היה אדם יוצא מגן עדן בלבוש ההוא יקרא לבושי טופרא, דהיינו קליפא ולבוש אל הגוף הערום, ואם תאמר אם כן מהו אדם, אם הבשר הזת דוחק הוא שיהיה הבשר הזה משובח מלבוש האור העליון, לזה אמר כי האדם הוא סוד ברית זו שברא הקדוש ברוך הוא עפר מן האדמה, ומפני שפלותו מעותד למקרים ולפגעים עם היותו משובח מצד בריאתו לכך צריך אל לבוש ושמירה (אור יקר).

אותו בלבוש אחר הלבוש הראשון שהתלבש בו אדם בגן עדן הוא היה (מאותם מלבושים) מאותן מרכבות שנקראו אחורים ואותם לבושים שנקראו לבושי צפרן.	ליה בלבושא אחראַ[3119] לבושא קדמאה דאתלבש ביה אדם בגנתא דעדן איהו הוה (מאינון מלבושין) מאינון רתיכין דאקרון אחוריים[3120] ואינון לבושין דאקרון לבושי טופראַ[3121]
וכשהיה בגן עדן כל אותן מרכבות וכל אותם מחנות קדושים כולם הקיפו את אדם ונשמר מהכל ולא היה יכול דבר רע לקרב אליו וכיון שחטא והעברו ממנו אותם לבושים (והתלבש בלבושי חל מדברים) פחד מדברים רעים ורוחות רעות והסתלקו ממנו אותם מחנות קדושים ולא נשארו בו אלא אותם ראשי צפרני האצבעות שסובבים את הצפרנים סביב זוהמא אחרת.	וכד הוה בגנתא דעדן כל אינון רתיכין וכל אינון משריין קדישין כלהו סחרין ליה לאדם ואתנטיר מכלא ולא הוה יכיל מלה בישא לאתקרבא בהדיה כיון דחב ואתעדוקפח מניה אינון לבושין (ס״א ואתלבש בלבושין דחול ממלין כו׳)קפט דחיל ממלין בישין[3122] ורוחין בישין ואסתלקו מניה אינון משריין קדישין ולא אשתארו ביה אלא אינון ראשי טופרי דאצבעאן דסחרין לון לטופרין סחרנו דזוהמא אחרא
ולכן לא צריך לאדם לגדל אותן צפרנים של זוהמא שהרי כמה שמתרבות כך גם מרבה עליו זוהמא וידאג בכל יום וצריך לגזר אותן ולא יזרק אותן שלא יעשה קלון באותו מקום שיכול אותו אדם להנזק והכל כדוגמא שלמעלה שהרי לכל אחורים מקיף הצד האחר ולא צריכים אותו במקום של העולם.	ובגין כך לא ליבעי ליה לבר נש לרבאה אינון טופרין דזוהמא דהא כמה דאסגיאו הכי נמי אסגי עליה קסטורא וידאג בכל יומא ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא יעביד קלנא בההוא אתר דיכיל ההוא בר נש לאתזקא וכלא כגוונא עלאה דהא לכלהו אחוריים סחרא סטרא אחרא ולא אצטריך ליה באתר דעלמא
אחר כך עשה לאדם לבושים אחרים מהעלים של עצי גן העדן שבארץ שהרי בראשונה היו אותם לבושים מאותם אחורים של הגן שלמעלה ועכשיו מהגן של הארץ ויצאו מהגן ואותם לבושים היו מעלים ריחות ובשמים של הגן שהנפש מתישבת בהם ושמחה בהם זהו שכתוב וירח את ריח בגדיו ויברכהו שהרי התישבה נפשו ורוחו של יצחק באותו ריח.	לבתר עבד ליה לאדם לבושין אחרנין מטרפי אילנין דגנתא דעדן דארעא דהא בקדמיתא הוו אינון לבושין מאינון אחוריים דגנתא דלעילא והשתא מגנתא דארעא ונפקי מגנתא ואינון לבושין הוו סלקין ריחין ובוסמין דגנתא דנפשא מתיישבא בהו וחדי בהו הדא הוא דכתיב (&) וירח את ריח בגדיו ויברכהו דהא אתיישבא נפשיה ורוחיה דיצחק בההוא ריחא
לכן כשיוצאת שבת צריך להריח בבשמים לישב את נפשו באותו ריח על	בגין דא כד נפק שבתא בעי לארחא בבוסמין

[3119] פי׳ מהחשמל הסובב ג״ע דעשייה ולבוש אחר מקליפת נוגה כמ״ש הרב (מ״מ).

[3120] פי׳ משלשה חשמלים דב״יע והם מקיפים וסובבים על ב״ע ולכך קראם אחוריים (מ״מ).

[3121]

[3122] והיינו כמ״ש הרב ז״ל אלא אינון ראשי טופרין דאצבען. פי׳ שלא נשאר מהלבוש הא׳ אלא הצפרנים של האצבעות שהם מהחשמל הראשון וקראם ראשי טופרין לפי שהלבוש האחד כולו נקרא צרפנים העליונים כמ״ש הרב וצפרני האצבעות שנשארו הם ראשי טופרין דטופרין הוא מה דאשתאר מאינון לבושין דנהורא קדמאה וכתב רבינו האר״י ז״ל שלא תטעה ח״ו שהצפרנים הם מצד הטומאה דא״כ מאי רבותיה דאדהר שהיה לבוש בצפורין. אלא שהם דינים קדושים ומצד שהם דין יש אחיזה לחיצונים לינק ומה שהוא על הבשר הוא קדושה גמורה ומה שיוצא חוץ לבשר משם יונקים החיצונים ולפיכך איסור גדול יש בהנחתם כי גורם לקליפה לינק מהקדושה של הבשר ע״י שורשם שהיא קליפה זכה של הצפורן הדבוקה בבשר עצמו. ומהר״חו ז״ל היה נוטל צפרניו כסדר ולא חש לדברי האבודרהם וכו׳ אכן אני נזהר שלא ליטול דיד ורגל ביום אחד כי כן אמרו במסכת נידה האש״בי ה׳ דברים העושה אות דמו בראשו וכו׳ גם יהא נזהר שלא לקוץ אותן על בגדיו ולקולטן שם כי הוא גורם רעה לעצמו. ואם אשה נדה תעשה ככה ביום טהרתה לקוץ אותן על בגדיה מעולם לא תצא מידי דופנה של טומאתה ותגרום להפיל ולדותיה ושומר נפשו יקצץ קציצה על הארץ ואחר שישרפם או יקברם יטול ידיו נטילה גמורה ואז ושאנן מפחד רעה (מ״מ).

אותו ריח עליון קדוש שהסתלק ממנו ואותו ריח המעלה שבבשמים הוא הדס שהרי קיום המקום הקדוש שממנו יוצאות הנשמות הוא הדס וזהו קיום הנפש כדוגמא שלמעלה כדי להתקיים מאותה התערטלות שנשארה.	לאתישבא נפשיה בההוא ריחא על ההוא ריחא עלאה קדישא דאסתלק מינה וההוא ריחא מעליא דבוסמין איהו הדס דהא קיומא דאתר קדישא דנשמתין נפקין מניה הדס איהו ודא איהו קיומא דנפשא כגוונא דלעילא לאתקיימא מההוא ערטולא דאשתארת
כשיוצאת השבת התלבש אדם באותם לבושי גן עדן של הארץ שמעלים ריח ובשמים לקיים את הנפש על אותה רוח קדושה עליונה נכבדה שהסתלקה ממנו והדס הוא ודאי קיום הנפש כדוגמא עליונה שהתקימה קיום הנפש.	כד נפק שבתא אתלבש אדם באינון לבושין דגנתא דעדן דארעא דסלקין ריחין ובוסמין לקיימא נפשיה על ההוא רוחא קדישא עלאה יקירא דאסתלק מניה והדס איהו קיומא דנפשא ודאי כגוונא עלאה דאתקיימא קיומא דנפשא
אותה רוח עליונה שיורדת על אדם בשמחה ומשמחת את נפשו אז עומדת נפש האדם כמו העולם הבא שעתיד	ההוא רוחא עלאה דנחית עליה דבר נש בחדו וחדי לנפשיה כדין קיימא נפשא דבר נש כגוונא דעלמא דאתי דזמין
	רט/א
להנות ממנו כמו שאדם מהנה את הרוח הזו בעולם הזה כך אותה רוח מהנה אותו לעולם הבא שכתוב אז תתענג על ה׳ וגו׳ וכתוב והשביע בצחצחות נפשך כמו שאדם מרוה את אותו ענג ומהנה אותו כך גם הוא מרוה אותו לעולם הבא אז כשהאדם זוכה ומשלים את שלמות כבוד שבת כפי שאמרנו הקדוש ברוך הוא קורא עליו ואומר (שם מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.	לאתהנאה מניה כמה דבר נש אהני לההאי רוחא בעלמא דא הכי ההוא רוחא אהני ליה לבר נש לעלמא דאתי דכתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהו״ה וגו׳ וכתיב (&) והשביע בצחצחות נפשך כמה דבר נש רוי להההוא ענוגא ואהני ליה הכי נמי איהו רוי ליה לעלמא דאתי כדין כד בר נש זכי ואשלים שלימו דיקרא דשבתא כדקאמרן קודשא בריך הוא קארי עליה ואמר (שם מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר
קם רבי אבא ושאר החברים ונשקו ראשו בכו ואמרו אשרי חלקנו שהדרך הזו זמן הקדוש ברוך הוא לפנינו אמר רבי אבא לי זמן הקדוש ברוך הוא הדרך הזו כדי להתחבר עמכם אשרי חלקי שזכיתי לדרך הזאת.	קם רבי אבא ושאר חבריא ונשקו רישיה בכו ואמרו זכאה חולקנא דארחא דא זמין קודשא בריך הוא לקבלן אמר רבי אבא לי זמין קודשא בריך הוא ארחא דא בגין לאתחברא עמכון זכאה איהו חולקי דזכינא לארחא דא
אמר להם אמר לכם מה שראיתי היום הזה יצאתי לדרך וראיתי אור אחד שנחלק לשלשה אורות והלכו לפני ונטמנו ואמרתי ודאי שכינה ראיתי אשרי חלקי ועכשיו אותם שלשת האורות שראיתי אתם הם ודאי שאתם אורות ונרות עליונות להאיר בעולם הזה ובעולם הבא.	אמר להו אימא לכו מה דחמינא יומא דא נפקנא לארחא וחמינא נהורא חדא ואתפלג לתלת נהורין ואזלו קמאי ואתטמרו ואמינא ודאי שכינתא חמינא זכאה חולקי והשתא אינון תלת נהורין[3123] דחמינא אתון אינון ודאי אתון נהורין ובוצינין עלאין לאנהרא בעלמא דין ובעלמא דאתי
אמר רבי אבא עד כאן לא ידעתי שכל המרגליות הנסתרות הללו היו תחת ידיכם כיון שראיתי שהרי ברצון מצות רבונכם נאמרו הדברים הללו ידעתי שכל הדברים	אמר רבי אבא עד הכי לא ידענא דכל אלין מרגלן סתימין הוו תחות ידייכו כיון דחמינא דהא ברעותא דפקודא דמאריכון אתאמרו מלין

[3123] פי׳ שהיו ר׳ יצחק ור׳ חייא ור׳ יוסי (מ״מ).

עולים ביום זה לתוך הכסא העליון ולוקח אותם אותו בעל הפנים ועושה מהם עטרות לאדונו והיום הזה מתעטרים (שבעים) ששים מרכבות קדושות לכבוד הכסא באותם דברים שנאמרו כאן ביום הזה.	אלין ידענא דכלהו מלין סלקין יומא דא לגו כורסייא עלאה[3124] ונטיל לון ההוא מארי דאנפין[3125] ועביד מינייהו עטרין למאריה ויומא דא מתעטרין שתין (נ״א שבעין)[קע] רתיכין[3126] קדישין ליקרא דכרסייא[3127] באלין מלין דאתאמרו הכא יומא דא
בין כך זקף את עיניו וראה שהעריב השמש אמר רבי אבא נלך לכפר הזה שהוא קרוב לנו במדבר הלכו ולנו שם בחצות הלילה קם רבי אבא ושאר החברים להשתדל בתורה אמר רבי אבא מכאן והלאה נאמר דברים לעטר בהם את הצדיקים שבגן עדן שעכשיו הוא הזמן שהקדוש ברוך הוא וכל הצדיקים של עדן מקשיבים לקולות הצדיקים שבארץ.	אדהכי זקף עינוי וחמא דאערב שמשא אמר רבי אבא נהך לגבי האי כפר דאיהו קריב לגבן במדברא אזלו וביתו תמן בפלגות ליליא קם רבי אבא ושאר חברייא לאשתדלא באורייתא אמר רבי אבא מכאן ולהלאה נימא מלין לאתעטרא בהו צדיקיא דבגנתא דעדן דהשתא איהו זמנא דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא[3128] דבגנתא דעדן צייתין לקליהון דצדיקיא די בארעא
פתח רבי אבא ואמר כתוב (תהלים קטו) השמים שמים לה׳ והארץ נתן לבני אדם בפסוק הזה יש להתבונן וכך צריך לומר השמים לה׳ והארץ נתן לבני אדם מה זה השמים שמים אלא כאן יש להתבונן משום שיש שמים ויש שמים.	פתח רבי אבא ואמר[3129] (תהלים קטו יז) השמים שמים ליהו״ה והארץ וגו׳ האי קרא אית לאסתכלא ביה והכי אצטריך למימר השמים ליהו״ה והארץ נתן לבני אדם מאי השמים שמים אלא הכא אית לאסתכלא בגין דאית שמים ואית שמים
שמים למטה וארץ למטה מהם שמים למעלה וארץ למטה מהם וכל הדרגות	שמים לתתא[3130] וארץ לתתא[3131] מנייהו שמים לעילא[3132] וארץ לתתא מנייהו וכל דרגין

[3124] פי׳ בינה וכן מוכח לקמן מהגהות הרח״ו א״נ י״ל כרסייא עילאה מ׳ (מ״מ).
[3125] מט״ט (רח״ו).
[3126] ו״ק (רח״ו).
[3127] לאימא (רח״ו).
[3128] פי׳ רחל וכל הצדיקים שבג״ע של מעלה שהיא בריאה צייתין לקליהון וכו׳ כמ״ש האר״י ז״ל (מ״מ).
[3129] בזהר דפוס מנטובא קרימונא לולבין זולצבאך, הגרסא ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה עשר יריעות וגו׳ כתיב (הערת הזהר).
[3130] פי׳ דעשייה כמ״ש לקמן (מ״מ).
[3131] פי׳ הארץ הלזו (מ״מ).
[3132] לפי הסוד שמים דלעילא וכו׳ הוא זו״ן כנודע, ושמים דלתתא וכו׳ הם השמים שעל העוה״ז, ולכן כפל ב׳ פעמים שמים ולא כן הארץ, מפני שהארץ העליונה שהיא המלכות היא גבוהה לאין חקר מן השמים שעלינו והיא בחינת רקיע לגבי עולמות בי״ע, ועוד דלא שייך לומר בה נתן לבני אדם. האמנם על פי הענין הנמשך שיש שני מיני עצמיות רקיעים, של העוה״ז ושל גן עדן כדאמר לקמן, ושרקיעי גן עדן דבוקים עם של העוה״ז כמו שיבוא לפנינו, לכן כפל השמים שמים לה׳, ירצה אם אתה רואה את השמים האלה הנראים לנו דע שיש תוכם שמים עליונים וקדושים מאד שהם לה׳, אבל שטחיות הארץ אפילו קרקע של גן עדן אין בו חילוק עצמי לבין קרקע העוה״ז אעפ״י שהוא יותר זך מאד. ואת כל הארץ נתן לבני אדם, שהרי גם בקרקע הגן עדן היה רשות לאדם לשכון. ואולם סוד עשר רקיעים אלה ה״ס ט׳ ספירן עלאין דמלכות דעשיה שהרי כל שטח הארץ ה״ס מלכות דמלכות, ובית המקדש וירושלים סוד יסוד דמלכות שבמלכות זו בסוד פנימיותו, ושם כל עשר ספירות של יסוד זה, דהיינו קדש הקדשים סוד חב״ד דיסוד, והגוף הוא ההיכל שבו שלחן ומנורה ומזבח הזהב שהם חג״ת דרום צפון ומזרח, ואולם סוד נה״י שני עמודים יכין ובועז נצח הוד גפן זהב יסוד היסוד, והעזרות סוד המלכות. וכל זה בסוד פנימיות וחוץ להם בחינת חיצוניות, ועל דרך זה תקיש בכל בחינה ובחינה לאין חקר. וכמו כן בינה של כוללות מלכות העשיה ה״ס גן עדן כמו שיבוא לקמן, שהרי בכל שטחיות הארץ כולה מתפשט פרצוף מלכות שבמלכות העשיה, אבל ט׳ ספירותיה חב״ד גג״ת נה״י של מלכות דעשיה הם סוד עשר רקיעין הנזכרים כאן, והאחרון הוא העשירי הוא סוד וילון שאינו משמש אלא כניסה ויציאה וה״ס עטרה, ורקיע הוא היסוד ובו כל התשעה גלגלים שהזכירו התוכנים דהיינו שבע גלגלים דשצ״ם חנכ״ל והשמיני של המזלות והתשיעי הוא גלגל היומי, וכולם יחד בחינת יסוד ולכן נחלק ונתפשט לכל כך בחינות, שהרי סוד רקיע עיקרו היסוד, שחקים נ״ה, זבול ת״ת,

העליונות והתחתונות כולן כמו זה אלה באלה שמים למטה הם עשר יריעות כמו שנאמר (שם קד) נוטה שמים כיריעה והקדוש ברוך הוא עשה אותם ואת המחנות שבתוכם להנהיג את הארץ התחתונה התשיעי מנהיג את התחתונים שסובבים כעבותות העגלה העשירי הוא העקר.	עלאין ותתאין כלהו כגוונא דא אלין באלין שמים לתתא אינון עשר יריעות[3133] כמה דאת אמר (שם קד ב) נוטה שמים כיריעה וקודשא בריך הוא עבד לון ומשריין די בגווייהו לאנהגא ארעא תתאה תשיעאה[3134] אנהיג לתתאי דסחרן כקופטרא דקולטא עשיראה[3135] איהו עקרא
ובכל המחנות ממונים יש עד לשביעי ומהשביעי והלאה יש אור שהתפשט למטה מתוך הכסא העליון ומאיר לעשירי והעשירי מאותו האור שהוא לוקח נותן לתשיעי והוא לשמיני ומטה.	ובכלהו משיריין ממנן עד שביעאה[3136] משביעאה ולהלאה[3137] אית נהורא דאתפשט לתתא מגו כורסייא עלאה ונהיר לעשיראה ועשיראה מההוא נהירו דנקטא יהיב לתשיעאה[3138] ואיהו לתמינאה[3139] ולתתא
השמיני הזה כשנפקדים כחות הכוכבים ומוציא אותם אותו האור עומד ונותן כחו לכל אחד ואחד להתמנות באותו מקום שצריך שכתוב המוציא במספר צבאם וגו׳ מרב אונים זהו הזהר שלמעלה שנקרא רב אונים.	האי תמינאה כד אתפקדון חילי דכוכביא ואפיק לון ההוא נהירו קיימא[3140] ויהיב חיליה לכל חד וחד לאתמנאה בההוא אתר דאצטריך דכתיב (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם[3141] וגו׳ מרב אונים דא איהו זהרא[3142] דלעילא דאקרי רוב אונים
ובכל רקיע ורקיע יש ממנה ונפקד על העולם ועל הארץ להנהיג את הכל פרט לארץ ישראל שלא מנהיג אותה לא רקיע ולא כח אחר אלא הקדוש ברוך הוא לבדו והרי פרשוה ואם תאמר איך שרוי לחנם	ובכל רקיעא ורקיעא אית ממנא ואתפקד על עלמא ועל ארעא לאנהגא כלא בר ארעא דישראל דלא אנהיג לה רקיעא ולא חילא אחרא[3143] אלא קודשא בריך הוא בלחודוי[3144] והא אוקמוה ואי תימא היך שריא[3145] למגנא

מעון גבורה, מכון חסד, ערבות שלש ראשונות, על דרך היכל קדש הקדשים שידוע שכולל השלש ראשונות (רמ״ז). פי׳ הם זו״ן שבכל עולם ועולם וז״ש וכל דרגין דעילאין ותתין וכו׳ (מ״מ).

[3133] כתב הרב בספר ק״י וז״ל דע כי ז׳ רקיעים שבעו״הז הם ט׳ ספירות דעשייה כי רקיע א׳ כולל ג׳ רקיעים והם י׳ רקיעים הנזכרי׳ בפ׳ ויקהל דף ו״ט שהם ט״ט דעשייה ונוסף בהם וילון הוא עטרת היסוד עכ״ל. ובזה מובן לשון זה (מ״מ).

[3134] פי׳ חכמה דעשייה (מ״מ).

[3135] גלגל השכל (רח״ו).

[3136] פי׳ בכל הרקיעים ממטה למעלה עד החסד שנקרא שביעאה יש בכל א׳ משריין ממנו (מ״מ).

[3137] פי׳ מחסד ולמעלה דהיינו ג״ר מתפשט אור מהמלכות דאצילות ומאיר לכתר דעשייה ומשם לכמה דעשייה וז״ש מגו כרסייא עילאה דהיינו מ׳ דאצילות נהיר לעשיראה שהוא כתר דעשייה (מ״מ).

[3138] חכמה (רח״ו).

[3139] בינה גלגל המזלות (רח״ו).

[3140] פי׳ בינה (מ״מ).

[3141] בינה (רח״ו), והיינו דעשיה (מ״מ).

[3142] חכמה (רח״ו), היינו דעשיה כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ).

[3143] שהוא המלאך הממונה על הרקיע

[3144] וענין זה הוא מהיכל לבנת הספיר ולמעלה, כי משם ולמעלה נכלל בכללא דאח״ד כדפירשנו לעיל ובפרשת תרומה. כי שמ״ע וברו״ך כוללים מנקודה ראשונה ועד היכל לבנת הספיר, ומשם ולמטה אח״ר ולא אח״ד (אור יקר).

[3145] כלומר היאך אפשר לומר שהם עומדים למגנא אחר שאני רואה שהם פועלים פעולתם בארץ ישראל, שהרי מטרא וטלא שנעשה מאדי הארץ העולים כנגד הרקיע, והרקיע מהפכם למטה למים, וטללים המקיימין הארץ ומולידים ומצמיחין אותה, וכן השמש וכן הלבנה להצמיח ולבשל הפירות הכל בארץ ישראל על ידם, אם כן היאך יעלה בדעת שהם למגנא אחר שהם פועלים (אור יקר).

רקיע על ארץ ישראל והרי טל ומטר יורד עליה מהרקיע כשאר כל ארץ אחרת.	רקיעא על ארעא דישראל[3146] והא מטרא וטלא[3147] מרקיעא נחית עלה כשאר כל ארעא אחרא
אלא בכל רקיע ורקיע יש ממונים ששולטים על העולם	אלא בכל רקיעא ורקיעא[3148] אית ממנן שלטין על עלמא
	רט/ב
ואותו ממנה ששולט על אותו רקיע נותן מן הכח שיש לו לאותו רקיע (כדי לתת למטה) ואותו רקיע לוקח מאותו ממנה ונותן למטה לארץ ואותו הממונה אינו לוקח אלא מהתמצית שלמעלה אבל הארץ הקדושה אין שולט על אותו הרקיע שעליה ממנה אחר ולא כח אחר אלא הקדוש ברוך הוא לבדו והוא פוקד את הארץ הקדושה באותו רקיע.	וההוא ממנא דשלטא על ההוא רקיעא יהיב מחילא דאית ליה להההוא רקיעא (בגין למיהב לתתא) וההוא רקיעא נקיט מההוא ממנא ויהיב לתתא לארעא וההוא ממנא לא נקיט אלא מתמצית דלעילא אבל ארעא קדישא לא שליט על ההוא רקיעא דעליה ממנא אחרא ולא חילא אחרא אלא קודשא בריך הוא בלחודוי ואיהו פקיד לארעא קדישא בההוא רקיעא
בכל רקיע ורקיע יש פתחים ידועים ושלטון כל הממנים מפתח לפתח רשום ומאותו פתח והלאה לא שולט אפילו כמלא נימה ולא נכנס זה (אפלו) לתחום פתח חבירו פרט לכשנתנת לו רשות לשלט אחד על חבירו ואז שולטים המלכים שבארץ אחד על חברו.	בכל רקיעא ורקיעא אית פתחין ידיען[3149] ושולטנו דכל ממנן מפתחא לפתחא רשימא ומההוא פתחא ולהלן לא שלטא אפילו כמלא נימא ולא עאל דא (אפילו) בתחומא דפתחא דחבריה בר כד אתיהיב ליה רשו לשלטאה חד על חבריה כדין שלטין מלכין די בארעא חד על חבריה
באמצע כל הרקיעים יש פתח אחד שנקרא גבילו"ן ותחת הפתח הזה יש שבעים פתחים אחרים למטה ושבעים ממונים שומרים מרחוק של אלפים אמה שלא קרבים אליו ומאותו פתח עולה דרך למעלה למעלה עד שמגיעה לכסא העליון ומאותו הפתח לכל הצדדים שברקיע עד שער הפתח שנקרא מגדו"ן (מנדו"ן) ששם הוא סיום הרקיע של תחומה של ארץ ישראל.	באמצעיתא דכלהו רקיעין אית פתחא חדא דאקרי גבילו"ן ותחות האי פתחא אית שבעין פתחין אחרנין לתתא ושבעין ממנן נטרין מרחיק תרי אלפין אמין דלא קרבין לגביה ומההוא פתחא ארחא סליק לעילא עד די מטא לגו כורסייא עלאה ומההוא פתחא לכל סטרין דרקיעא עד תרעא דפתחא דאקרי מגדו"ן (ס"א מנדו"ן) דתמן איהו סיומא דרקיעא דתחומא דארעא דישראל
וכל אותם שבעים פתחים שרשומים בתוך אותו פתח שנקרא גבילו"ן כולם רשומים בכסא הקדוש ולכלם קוראים שערי צדק שלא שולט אחר עליהם והקדוש ברוך הוא פוקד את הארץ	וכל אינון שבעין פתחין דרשימין גו ההוא פתחא דאקרי גבילו"ן כלהו רשימין בכורסיא קדישא וכלהו קרינן לון שערי צדק דלא שליט אחרא עלייהו וקודשא בריך הוא פקיד לארעא

[3146] זה יובן במה שנתבאר בפ׳ קדושים בדפ"ג ע"א בס"ת וז"ל אדם קדמאה לא הווה ליה מהאי עלמא כלום כו׳ ושם ביארנו כי קודם שחטא אדם הראשון היו העולמות מתעלין באופן אחר ואז ארץ ישראל היה כנגד היצירה ונמצא כי רקיעין דעשיה קיימי למגנא בארעא דישראל (שער מאמרי רשב"י).

[3147] פי׳ לחזק הקושיא שאדרבה אנו רואים שהמטר יורד מן הרקיע כמו ח"ל (מ"מ).

[3148] דרך כלל, כי הרקיע והככב שבו הוא בית קבול לכח השופע עליו, וישתנה בכל מחוז ומחוז שהוא סובב, ולזה נמצא בחלק מן הארצות שהככב פועל בחזקה ובחלק מן הארצות אינם פועלים, ולזה אין הככב פועל אלא כפי הנשפע, וזה כלל ראשון לתשובת קושייתינו (אור יקר).

[3149] פי׳ כל שר ושר יש לו פתח הידוע לו ואינו שולט על פתח חבירו. וז"ש אית פתחין ידיען דשולטנו דכל ממנן דה"ג. ומ"ש מפתחא לפתחא רשימא הוא כמ"ש שכל שר הוא שולט מפתח שלו עד פתח של חבירו ומשם ואילך אינו שולט וז"ש ומההוא פתחא וכו׳ (מ"מ).

הקדושה באותו רקיע מפתח לפתח בפקידה כמו שצריך ומתמצית אותה פקידה מקבלים אותם שבעים ממונים ונותנים לכל הממנים האחרים.	דישראל בההוא רקיעא מפתחא לפתחא בפקידו כמה דאצטריך[3150] ומתמציתא דההוא פקידא נטלין אינון שבעין ממנן ויהבין לכלהו ממנין אחרנין[3151]
בגן עדן שלמטה ברקיע שעומד עליו יש בו סוד עליונים כשעשה הקדוש ברוך הוא את הרקיע הביא אש ומים מתוך כסא כבודו ושתפם כאחד ועשה מהם רקיע למטה והתפשטו עד שהגיעו לאותו מקום של גן עדן וישבו מה עשה הקדוש ברוך הוא לקח מהשמים העליונים הקדושים אש ומים אחרים שנמצאים ולא נמצאים שנגלים ולא נגלים ומאותם אש ומים שנטלו מהשמים העליונים עשה מהם מתיחת הרקיע ומתח אותו על הגן הזה שלמטה ומתחבר לתוך רקיע אחר.	בגנתא דעדן דלתתא רקיעא דקיימא עליה[3152] אית ביה רזין עלאין כד עבד קודשא בריך הוא רקיעא אייתי אש ומים[3153] מגו כורסי יקריה ושתף לון כחדא ועבד מנהון רקיעא לתתא ואתפשטו[3154] עד דמטו להההוא אתר דגנתא דעדן ויתבו מה עבד קודשא בריך הוא נטל משמים עלאין קדישין אש ומים אחרנין דמשתכחין ולא משתכחין דאתגליין ולא אתגליין ומאינון אש ומים דאתנטלו משמים עלאין עבד מנייהו מתיחו דרקיעא ומתח ליה על האי גנתא דלתתא ומתחבר גו רקיעא אחרא
ארבעה צבעים באותה מתיחת הרקיע שעל הגן לבן אדם ירק ושחר לגונים הללו	ארבע[3155] גוונין בההוא מתיחו דרקיעא דעל גנתא חיור וסומק ירוק ואוכם לגבי הני גוונין

[3150] קמא ע״א (הערת הזהר).

[3151] עי׳ בסוף הספר סי׳ ד׳ (הערת הזהר).

[3152] ענין ג״ע הארץ בקיצור נמרץ הנה הארץ כולה היא מל׳ דעשי׳ ונקודה פנימית שלה הוא ג״ע הארץ האמנם הוא בחי׳ היסוד דבינה דהאי מל׳ דעשיה כנזכר בפ׳ תצוה והרקיע שע״ג שאר ארעא בחי׳ החיצונית דבחי׳ העולמו׳ ביסוד דבינה דעשיה ולגו מיני׳ הרקיע דע״ג גנתא והוא יסוד דדכורא דקדושה בחי׳ פנימיות של נשמות ולכן נעשה מאש וממים דשמים עלאין שהם ח״וג שורש נשמה פנימיות הנמשכים מפנימיות ז״א דאצילות. אך שאר הרקיעין נעשו מכסא הכבוד שהוא חיצוניות העולמות לכן מתחברים כחדא רקיע דארעא ורקיע דגנת׳ שהוא פנימיות שלו ונשמה אליו בחי׳ מוחין דעשיה וזה הרקיע מתחלה על גנתא יסוד המל׳ דעשיה בפנימיותה ואית בה חד פתח׳ באמצעיתא הנקרא (בראשית ב י) נהר היוצא מעדן שהו׳ צינור הזרע ונחלק לד׳ פתחים כי הם ד׳ יסודות ארמ״ע של הנשמה ובהם ד׳ נהורין מיכאל רפאל גבריאל נוריאל שהם פנימיו׳ יסוד דדכורא וסביבותיו ד׳ מחנות מיכאל גבריאל הם חיצוניות כנודע והם ד׳ מחנות רגמ״ן מזרח ת״ת דרום חסד צפון גבורה מערב יסוד עצמו וכשאלו מאירים מהנשמה הפנימיות אז אותן מחנות שהם חיצוניות הם לבושים חיצונים לנשמה ג״כ והבן זה והם י״ב שבטים כנז׳ (זהר הרקיע). יירי ברקיע הגדול הסובב את העוה״ז ואת הגן, ואמר שבתוך חלק הרקיע שעומד על גבי גן עדן יש רזין עלאין שאינו כשאר הרקיע החופף על העוה״ז שאין תוכו ותחתיו שום דבר חוצץ בינו לבין הארץ, ואחר כך ביאר הענין דרך כלל ואמר רקיעא דקיימא עליה וכו׳, פי׳ אותו הרקיע שהעליון הנזכר עומד עליו והוא תחתיו, אית ביה, בעצמותו, רזין עלאין. אי נמי רקיעא דקיימא עליה, שאינו נוטה מעל הגן אלא עומד עליו תמיד (רמ״ז).

[3153] ולהיות רקיע הגן הנ״ל בחי׳ הדעת, ונקודת אמצעי חכמה עדן, והוא בסוד זרוע ימין שאין בו קליפה, לכן רקיע זה יותר מעולה מרקיע עולם הזה כנזכר פרשת ויקהל (דף רט ע״ב) שנעשה מאש ומים עלאין. והנה זה הרקיע הוא תוך הרקיע דעולם הזה דעשיה, והוא רקיע החופף נגד הגן ולא יותר, והוא תחת הרקיע דעשיה דבוק עמו בתוכו, וז״ש שם עביד מינייהו מתיחו דרקיעא חדא ומתחבר גו רקיע אחרא, ולא אמר ״ברקיע אחר״ אלא ״גו רקיע״, ר״ל הוא בתוכו ממש ומחובר עמו וז״ש (שם) כד עביד קב״ה רקיע אייתי אש ומים כו׳ עד דמטי להאי אתר דגנתא דעדן ויתבי. פי׳ כי נטיל אש ומים מבחי׳ כסא דבריאה ומשם בלבד הוא השתלשלותו, ועשה מהם שמים דעולם הזה עשר יריעות (ע״ח שער מ״ג פרק ג).

[3154] ר״ל זה לתוך זה עד דמטי להאי אתר, ולא ירדה יותר. ואח״כ הביא אש ומים עלאין מושפעים מחו״ג דאצילות, ומהם עשה הרקיע דעל גנתא גו האי רקיע אחרא הנ״ל בתוכו (ע״ח שמ״ג פ״ג).

[3155] יש בכאן ארבעת דברים, ארבע גוונין, הוא סוד הארת ד׳ מדות שהם חגת״ם, וארבע נהורין, בארבע פתחין, הם סוד ד׳ אותיות אדנ״י וכמ״ש לקמן דף רי״ב א׳, ולפי שתרע״א הוא אדנות מלא לכן הם ארבע פתחין. ועוד יש ד׳ אותיות מרג״נ שה״ס חיות המרכבה, ומפני שהן חיות דסטרא דנוק׳ לכך רפא״ל הוא בצד הפנים, וכתב בציור העולמות שהן שרשי ארבע חיות הנאחזות בדעת שהוא סוד הרקיע, ולכן נראה לי שלא מאירות אלא ארבע ראשי שמותם (מ׳יכאל ב׳ואל ג׳בריאל נ׳וריאל), להורות שהן ארבע שרשים הנעלמים (נ״א העליונים), אבל בבא נשמת הצדיק לשם אז מתפשטים ארבע הענפים ונגלים להדיא הם וחייליהם. ומפני שרפאל אוחז בימין ובשמאל כנזכר בפרשת תרומה קמ״ז א׳ שמצד החסד נקרא רפא״ל

יש ארבעה פתחים מתחת לאותה מתיחת הרקיע ואותם הפתחים לארבעת צדדי הרקיע שעל גבי הגן ומאותם אש מים שנעשה מהם אותו רקיע נפתחים בארבעה פתחים ארבעה אורות לצד ימין באותו פתח מתוך מתיחת צד (המים) הימין מאירים שני אורות באותם שני פתחים בפתח הימין ובפתח שהוא (בפנים יוצא אור והוא פנים) כנגד הפנים.	אית ארבע פתחין לתתא מההוא מתיחו דרקיעא ואינון פתחין לארבע סטרין דרקיעא דעל גבי גנתא מאינון אש ומים דאתעביד מנהון ההוא רקיעא ומתפתחין בארבע פתחין ארבע נהורין לסטר ימינא בההוא פתחא מגו מתיחו דסטר (נ״א מיא) ימינא נהרין תרין נהורין באינון תרין פתחין בפתחא דימינא ובפתחא דאיהו (נ״א לגו נפקא נהורא ואיהו אנפין) לקבל אנפין
בתוך האור המאיר לצד ימין רשומה אות אחת מאירה ובולטת (ולוהטת) ונוצצת בהתנוצצות מתוך אותו האור והיא האות מ׳ ועומדת באמצע אותו האור של הפתח האות הזו עולה ויורדת ולא עומדת במקום אחד אותו האור לוקח אותה אות ומוציא אותה ולכן אינה עומדת במקום אחד.	גו נהורא דנהיר לסטר ימינא אתרשים את חד נהיר ובליט (נ״א ולהיט) ונציץ בנציצו מגו ההוא נהורא ואיהי את מ[3156] וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא את דא סלקא ונחתא ולא קאים באתר חד ההוא נהורא נטיל להההוא את ואפיק לה בגין כך לא קיימא באתר חד
בתוך האור המאיר בצד שהוא כנגד הפנים רשומה אות אחת שמאירה ובולטת ונוצצת בהתנוצצות בתוך אותו האור והיא האות ר׳ ולפעמים נראית ב׳ (ד׳) ועומדת באמצע אותו האור שבפתח ועולה ויורדת לפעמים גלויה ולפעמים לא גלויה ולא עומדת במקום אחד שתי האותיות הללו עומדות וכשנשמות הצדיקים נכנסות לגן עדן שתי האותיות הללו יוצאות מתוך אותו האור ועומדות על אותה נשמה ועולים ויורדים.	גו נהורא דנהיר בסטרא דאיהו לקבל אנפין אתרשים את חד דנהיר ובליט ונציץ בנציצו גו ההוא נהורא ואיהי את ר ולזמנין אתחזי ב (נ״א ד) וקיימא באמצעיתא דההוא נהורא דפתחא וסלקא ונחתא לזמנין אתגליא ולזמנין לא אתגליא ולא קיימא באתר חד אלין תרין אתוון קיימין וכד נשמתא דצדיקיא עאלת בגנתא דעדן אלין תרין אתוון נפקין מגו ההוא נהורא וקיימין על ההיא נשמתא וסלקי ונחתי
ואז מאותם שני הפתחים מקדימים ויורדים מלמעלה שתי מרכבות מרכבה עליונה אחת שהיא מרכבתו של מיכאל גדול הסגנים המרכבה השניה שהיא מרכבתו של אותו ממנה גדול שנקרא בוא״ל וזה שמש נכבד	כדין מאינון תרין פתחין מקדמי ונחתי מעילא תרין רתיכין רתיכא חדא עלאה דאיהי רתיכא דמיכא״ל רב סגנין רתיכא תניינא דאיהי רתיכא מההוא רב ממנא דאקרי בוא״ל[3157] ודא איהו שמשא יקירא
	רי/א

ומצד הדין נקרא בוא״ל, ולפיכך נראה לפעמים ר׳ ולפעמים ב׳, וגם מפני זה נקרא סטרא דלקבל אנפין, שיש לו שני פנים. ועוד שהוא המודיע בחינת אותה המרכבה. ועוד שרפאל כשהוא בסוד מרכבת הזכר הוא במערב והוא ממש אל מול פני הנוק׳, שהרי רפאל הוא בסוד זעיר כנודע, ולכן הוא סוד (מלאכי ג, כ) שמש צדקה ומרפא, שהנה היסוד דז״א הוא סוד השמש כנודע, וכשגובר החסד אז נכלל בוא״ל ברפא״ל ומסכים עמו. וז״ש לנשמה שלום, ור״ל אין שום מחלוקת בדינך אלא הכל שלום, ורפא״ל ובוא״ל גי׳ ש״נ ובהאיר בהם שם הוי״ה שעיקרו בת״ת ששם רפא״ל ובוא״ל אז יעלו שלו״ם. וגם בפסוק נרמז (שם) וזרחה לכם יראי שמי וגו׳, שמ״י גי׳ רפא״ל בוא״ל (רמ״ז).

[3156] כי שם מיכאל והוא אות מ׳ ראשונה שבשמו ובסטרא דאיהו לקביל אנפא דאיהו מזרח אתרשים את ר׳ דאיהו רפאל ולזמנין אתחזי אות ב׳ דאיהו בוא״ל ולזמנין איקרי כך ודא איהו שמשא יקירא כענין (מלאכי ג כ) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כענין (בראשית לב לב) ויזרח לו השמש (זהר הרקיע).

[3157] לעיל קמז ע״א (לש״ו), המזרח והמערב נודע הוא שהם כלולים בימין ובשמאל, ולכן ישנם לאוריאל ורפאל ב׳ שמות לכל א׳, כי מצד הימין נקרא אוריאל ומצד השמאל נקרא נוריאל בנ׳, וכמ״ש בפ׳ בראשית (כג ע״ב[3157]). וכן ברפאל, כי מצד ימין הוא רפאל ומצד השמאל נקרא בוא״ל, וכמ״ש פ׳ תרומה (קמז סע״א) ויקהל (רט סע״ב) (דע״ה ח״ב צ ע״א).

שנקרא רפא״ל והם יורדים ועומדים על הנשמה אומרים לה שלום בואך יבא שלום יבא שלום ואז אותן שתי האותיות עולות ועומדות במקומן ונגנזות לתוך אותו האור של אותם פתחים.	דאקרי רפא״ל ואלין נחתין וקיימין על נשמתא[3158] ואמרין לה שלום בואך יבא שלום יבא שלום כדין אינון תרין אתוון סלקין וקיימין באתרייהו ואתגניזו גו ההוא נהורא דאינון פתחין
שני פתחים אחרים שני אורות אחרים לוהטים מאור האש באותם פתחים אחד לצד שמאל ואחד לאחור שתי אותיות אחרות לוהטות באותם אורות ונוצצים בתוכם אות אחת ג׳ ואות אחת נ׳ וכשהאותיות הראשונות חוזרות למקומן שתי האחרות הללו נוצצות עולות ויורדות יוצאות מאותם אורות ועומדות על הנשמה.	תרין פתחין אחרנין תרין נהורין אחרנין קא מלהטין מנהירו דאשא באינון פתחין חד לסטר שמאלא[3159] וחד לאחורא תרין אתוון אחרנין מלהטין באינון נהורין ונציצין בגווייהו את חד ג ואת חד נ וכד אתוון קדמאי מתהדרן לאתרייהו אלין תרין אחרנין נצוצין סלקין ונחתין נפקין מאינון נהורין וקיימין על נשמתא
אז יורדות שתי מרכבות מאותם שני פתחים מרכבה אחת היא מרכבתו של גבריאל ממנה גדול ונכבד המרכבה השניה היא מרכבה אחרת קדושה של נוריא״ל הממונה הגדול ויורדות מאותם פתחים ועומדות על הנשמה והאותיות חוזרות למקומן.	כדין נחתין תרין רתיכין מאינון תרין פתחין רתיכא חדא איהו רתיכא דגבריאל רב ממנא ויקירא רתיכא תניינא איהי רתיכא אחרא קדישא דנוריא״ל רב ממנא ונחתין מאינון פתחין וקיימין על נשמתא ואתוון מתהדרן לאתרייהו
אז שתי המרכבות הללו נכנסות לתוך היכל אחד טמיר שבגן שנקרא אהלו״ת ושם שנים עשר מיני בשמים גנוזים שכתוב נרד וכרכם קנה וקנמון וגו׳ ואותם שנים עשר מיני בשמים שלמטה.	כדין אלין תרין רתיכין עאלין לגו היכלא חדא טמירא דגנתא דאקרי אהלו״ת ותמן[3160] תריסר זיני בוסמין גניזין דכתיב (שיר ד יד) נרד וכרכם קנה וקנמון וגו׳ ואינון תריסר זיני דבוסמין דלתתא
ושם כל אותם לבושי הנשמות שראויים להתלבש בהם כל אחד ואחד כראוי באותו לבוש נרשמו כל אותם	ותמן כל אינון לבושין דנשמתין[3161] דאתחזון לאתלבשא בהו כל חד וחד כדקא חזי[3162] בההוא לבושא[3163] אתרשימו כל אינון עובדין

[3158] מז ע״א (הערת הזהר).

[3159] צפון וחד לאחור מערב אית תרין אתוון אחרנין אות חד ג׳ גבריאל ואות חד נ׳ נוריאל ואלו הם הד׳ חיות הנזכר לקמן דף רי״א שהם החיות שבנוק׳ כי שם נאמר (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע אית רקיע ואית רקיע והנה רקיע לעולם הוא יסוד והנה יש ד׳ חיות בז״א והם ח״וב ת״ת מל׳ שד׳ נקודות הללו הם היו עיקר כשהיו בסוד ג׳ כלול בג׳ שהם חג״ת לבד והפסיעה לבר היתה המל׳ שהיא רביעית והנה הרקיע שע״ג הד׳ חיות שבז״א הוא יסוד אימא שסיום יסוד זה הוא בגרון דז״א כי מה שנתפשט עד הת״ת הוא (דף קס״ד ע״א) העטרה שבה והרי יסוד שבגרון הוא ראשי החיות שהם חג״ת שלו וכן יש ד׳ חיות במל׳ עצמה והם ג״כ חג״ת ומל׳ שבה והרקיע אשר על ראשי החיות שלה הוא יסוד דז״א כי הנה רישא דנוקב׳ יצאה בשליש הת״ת שלו וחג״ת דילה הם נגד ג״פ אמצעים דנה״י שלו והיסוד שלו אינו מגיע אלא עד הפרקי׳ הראשונים ומה שנמשך עוד הוא בסוד העטרה שלו. נמצא שהיסוד שלו שהוא נגד פרקין ראשונים הוא על חג״ת שלה שהוא נגד פרקין אמצעין של נה״י שלו (זהר הרקיע).

[3160] קלב ע״א (הערת הזהר).

[3161] לקמן רמז ע״א (לש״ו).

[3162] וזהו חלק הנשמה כי הנפש תשאר בקבר והרוח בג״ע הארץ והנש׳ לג״ע העליון בתר ל׳ יום אי אשתלימת ויש ששוהין עד י״ב ח׳ (זהר הרקיע).

[3163] ישנם ב׳ בחי׳ כלי לכל אור [הגהה ע׳ כעין זה במבו״ש ()דף נו ע״א מדפוה״ח ירושלים ע״ה ת״ו דשנת תרס״ד] ופרצוף, אחד לצורך עצמו, ואחד לצורך זולתו. ואותו אשר לצורך עצמו הוא כי על ידה הוא מקבל אור העליון, וע״ד לבוש הנשמה הנקרא בשם חלוקא דרבנן המוזכר בזוהר בהרבה מקומות (פ׳ נח סו ע״א ויחי רכד ע״א ע״ב, רכו ע״ב, תרומה קמא ע״ב קנ ע״א, ויקהל רי ע״א ע״ב, פקודי רכט ע״ב רלא ע״א, פ׳ שלח קסט ע״ב, פנחס ריד סע״א), כי דרך אותו הלבוש מקבל כל תחתון את אור פני מלך חיים מהאור העליון שעליו, כי זולת אותו הלבוש אי אפשר לו לקבל את האור הגדול דהעליון. ואין הכוונה שהיא

מעשים טובים שעשה בעולם הזה וכולם רשומים בו ומכריזים זהו לבושו של פלוני ונוטלים את אותו לבוש ומתלבשת בו אותה נשמת הצדיק שבגן כמו בדמות שבעולם הזה.	טבין דעבד בהאי עלמא וכלהו רשימין ביה ומכריזי האי איהו לבושא דפלניא ונטלין להההוא לבושא ואתלבשת ביה ההיא נשמתא דצדיקיא[3164] דבגנתא כגוונא דדיוקנא דהאי עלמא
והדברים הללו משלשים יום ואילך שהרי כל שלשים הימים אין לך נשמה שלא תקבל ענש טרם שתכנס לגן עדן כיון שקבלה ענש נכנסת לגן עדן כמו שבארוה אחר שהתלבנה מתלבשת כיון שהתלבשה בלבוש הזה נותנים לה מקום כראוי לה אז כל אותן האותיות יורדות ועולות אותן מרכבות.	והני מילי מתלתין יומין ואילך דהא כל תלתין יומין לית לך נשמתא דלא תקבל עונשא עד לא תיעול לגנתא דעדן כיון דקבילת עונשא עאלת לגנתא דעדן כמה דאוקמוה לבתר דאתלבנת אתלבשת כיון דאתלבשת בהאי לבושא יהבין לה אתר כמה דאתחזי לה כדין כל אינון אתוון נחתין וסלקין אינון רתיכין
אותו רקיע חוזר פעמים בכל יום באותה נטילת הרקיע האחר הזה שנדבק בו והרקיע הזה אינו יוצא מחוץ לגן הרקיע הזה רקום בכל מיני גונים.	ההוא רקיעא אהדר תרין זמנין בכל יומא בההוא נטילו דהאי רקיעא אחרא[3165] דמתדבק ביה[3166] והאי רקיעא לא נפיק לבר מגנתא רקיעא דא מרקמא בכל זיני גווני
עשרים ושתים אותיות רשומות חקוקות באותו רקיע כל אות ואות נוטפת מהמן (מהטל) מהטל שלמעלה על הגן ומאותו הטל של האותיות רוחצות אותן נשמות ונרפאות אחר שטבלו בנהר דינור להטהר והטל אינו יורד אלא מתוך אותיות שרשומות וחקוקות באותו רקיע משום שאותן אותיות הן כלל התורה ואותו הרקיע הסוד של התורה שהרי מאש ומים	תרין ועשרין אתוון[3167] רשימין מחקקן בההוא רקיעא כל את ואת נטיף טלא[3168] ממנא (ס״א מטלא) דלעילא על גנתא ומההוא טלא דאתוון אתסחיין אינון נשמתין ומתסיין בתר דטבלו בנהר דינור לאתדכאה וטלא לא נחית אלא מגו אתוון דרשימין ומחקקן בההוא רקיעא בגין דאינון אתוון כללא דאורייתא וההוא רקיעא רזא דאורייתא דהא מאש ומים דאורייתא אתעביד

מצמצם את אור העליון עצמו, אלא שהוא מצמצם את זיו דהעליון המגיע להתחתון, והוא לבוש על התחתון כדי לצמצם את זיו דהעליון המגיע אליו. והנה נמשך ונעשה הלבוש הזה מבח׳ הגבורות דהעליון המתנוצץ ומזהיר על התחתון, ומתנוצץ וחוזר ומתנוצץ עד שנארג ונעשה לבוש שלם אליו, ועל ידו משיג ונהנה את נועם זיו העליון המאיר עליו תמיד, ומשיג את הנועם והזיו רק ע״י לבוש הזה (ביאורים ח״ב מט ע״א).

[3164] ויחי רכד ע״ב (הערת הזהר).

[3165] לפי מה שכתבתי בדף שעבר ובדף זה בראשו תבין דרקיעא אחרא דקאמר הכא הוא רקיע הגדול הכולל כל העולם שהוא סוד חיצוניות, ושעל גן עדן הוא סוד פנימיות והוא מתנועע מכח תנועת הרקיע החיצון אבל סיבובו פעמיים בכל יום, וכתב הרח״ו ז״ל שהוא סוד זווג מנחה ושחרית, ורצה לומר שבכל זווג יש חידוש אורות, ולכן הגן מאיר פעמיים מהארת אורות הרקיע שעליו, כי בודאי אור היום שלנו אינו נחשב שם לכלום ומכל שכן שבעת החשך לא יחשך אלא נהורא ביה שרי, והגוונין מאירים שם ולא (הד׳) [הר׳] הנ״ל בלבד, אלא יש התנוצצות אורות גוונים הרבה מזוהר פגישת גוון בגוון. וז״ש רקיעא דא מרקמא בכל זיני גוונין, שכיון שיש בו ארבע הגוונין השרשים מהם יתנוצצו כל שאר הגוונין המעורבים, וה״ס התמזגות המדות, כי יש כמה מיני חסד וכמה מיני דין וכו׳ הכל לפי התערבות חלקי הגוונים הן רב מזה ומעט מזה הן מזיגת שני חלקים שוים וכו׳ (רמ״ז).

[3166] הנה רקיע זה ביארנו כי הוא סוד היסוד וב׳ זמנין סוד זיווג מנחה ובוקר בכל יום ע״י החיצוניות שהוא הרקיע האחרת אך הקליפה עצמה נק׳ יריעות עזים חוץ לכולם כנגד י״א סממני הקטורת כנז׳ דף ריו והבן זה כי הרקיע פנימיותה הג״ן וחיצוניותה הרקיע העולם א״י מבחי׳ הטוב וסביבו הקליפה וכ״ז נקר׳ רקיע אחרא הרי כי ג״ע הוא פנימיות הקדושה שבהאי ארעא (נ״א: אתרא) ופנימי׳ הרקיע. ונמצא כי לי׳ אתר לג״ע בפ״ע אלא ג״ע היא הנשמה שבתוך הארץ והשמים ועליו נאמר (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו והבן זה היטב. והנה אינו מזדווג בגנתא אלא ע״י חיצוניות סוד דכללות חיצוניות העולמות רקיע המשכן וידעת כי ביסוד הזכר כ״ב אתוון וכן בזה הרקיע ומשם יורד מזון לנשמה בהיותה למטה בסוד זווג חיות העולמות הנק׳ ט״ל להחיות מתים הם הכלים (זהר הרקיע).

[3167] כ״ב אתוון דיסוד (רח״ו).

[3168] יה״ו דחב״ד (רח״ו).

של התורה נעשה.	
ועל כן הם שופעים טל על כל אותם שהשתדלו בתורה לשמה בעולם הזה והדברים הללו רשומים בגן עדן ועולים עד אותו רקיע ונוטלים מאותן אותיות אותו הטל להזין את הנשמה הזו זהו שכתוב יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי.	ועל דא אינון נגדין טלא[3169] על כל אינון דאשתדלו באורייתא לשמה בהאי עלמא ואלין מלין רשימין בגנתא דעדן וסלקין עד ההוא רקיעא ונטלין מאינון אתוון ההוא טלא לאתזנא ההיא נשמתא הדא הוא דכתיב (דברים לב ב) יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי
באמצע הרקיע הזה עומד פתח אחד כנגד הפתח שאמרנו של ההיכל שלמעלה שבאותו פתח הנשמות פורחות מהגן שלמטה למעלה בעמוד אחד הנעוץ בגן עד לאותו פתח.	באמצעיתא דהאי רקיעא קיימא פתחא חדא לקבל פתחא דהיכלא דלעילא דבההוא פתחא פרחין נשמתין מגנתא דלתתא לעילא בחד עמודא דנעיץ[3170] בגנתא עד ההוא פתחא[3171]
בתוך אותו רקיע (עמוד) באותו פתח שהוא באמצע הרקיע שבגן נכנסים לתוכה שלשה צבעים של אור כלולים כאחד ומאירים לצורות אותו העמוד ואז הרקיע (העמוד) הזה נוצץ ומתלהט בכמה צבעים (אורות) שמתלהטים בכל שעה מאירים הצדיקים מאותו זיו עליון אבל בכל שבת ושבת ובכל ראש חדש מתגלה השכינה יותר משאר הזמנים באותו רקיע וכל הצדיקים באים ומשתחוים לה. אשרי חלקו של מי שזוכה ללבושים הללו שאמרנו שמתלבשים בהם הצדיקים בגן עדן (שלמטה) אלה ממעשים טובים שעשה	גו ההוא רקיעא (נ״א עמודא) בההוא פתחא דאיהו באמצעיתא דרקיעא[3172] דבגנתא עאלין בגוה תלת גוונין דנהורא כלילן כחדא ונהרן לגוונין דההוא עמודא וכדין רקיעא (נ״א עמודא) דא נציץ ואתלהיט בכמה גוונין (נ״א נהורין) דמתלהטן בכל שעתא נהרין צדיקיא מההוא זיוא עלאה אבל בכל שבתא ושבתא ובכל ריש ירחא אתגלייא שכינתא יתיר משאר זמני בהאי רקיעא ואתיין כלהו צדיקיא וסגדין לגביה זכאה חולקיה מאן דזכי להני לבושי דקאמרן דמתלבשן בהו צדיקיא בגנתא דעדן (לתתא) אלין מעובדין טבין דעביד
	רי/ב
אדם בעולם הזה במצוות התורה ובהם עומדת הנשמה בגן עדן שלמטה ומתלבשת בלבושים הנכבדים הללו.	בר נש בהאי עלמא בפקודי אורייתא[3173] ובהון קיימא נשמתא בגנתא דעדן לתתא ואתלבשת בהני לבושין יקירין
כשעולה הנשמה באותו פתח הרקיע למעלה מזדמנים לה לבושים אחרים נכבדים עליונים שהם מרצון וכונת הלב בתורה ובתפלה שכשעולה אותו רצון	כד סלקא נשמתא[3174] בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין יקירין עלאין דאינון מרעותא וכונה דלבא באורייתא ובצלותא דכד סלקא ההוא רעותא לעילא

[3169] ז״ש כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו (רח״ו).

[3170] ויחי ריט ע״א (הערת הזהר).

[3171] הוא חוט השדרה הנמשך מיסוד שבדעת שהוא פתחא דאמצעיתא וזהו העמוד יורד עד עץ החיים שהוא ת״ת ומשם לנהר שהוא יסוד ומשם לקרקע הגן שהוא מלכות (רח״ו).

[3172] והנה בפתחא דאמצעיתא בהאי יסוד צינור הזה הנמשך מהראש שהוא הבריאה (ש״הש ז ו) ראשך עליך ככרמל כי היצירה הוא הגוף וכנגד ג׳ עורות שיש ביסוד חיצון ואמצעי ופנימי וחוצה לו הקליפה יש בו ענן ועשן ואש מתלקחת ואש נגה והצדיקי׳ שהם בחי׳ הרוח יתבין תדיר גו גנת׳ ומתמן חזיין שכינתא עלאה הנק׳ עדן שהיא הבריאה דאתגליא בפומא דאמה שהוא רקיע הגן. וכן הנשמה שעדיין לא עלתה ואז מתלבשת בלבוש עשיית המצות שהם בעשיה ובעלותם למעלה בבריאה כי שם מקומה אתלבשת בלבושין הכוונה כי שם בחי׳ מחשב׳ כי הדיבור ביצירה לבד וטפת האור היוצא מזה היסוד הנקרא רקיע נקר׳ נהר שהוא לשון נהורא (דף קס״ד ע״ב) ויוצא מעדן שבבריאה אשר אותו עדן שם יושב׳ נקודת מלכות דאצי׳ והיא בחי׳ גן עליון לגבי עדן עליון אחר שהיא בינה דאצילות וממנו יוצא נהר אחר שהוא יסוד דאצילות להשקות הגן העליון הנזכר וזהו (ישעיה סד ג) אלהי״ם זולתך (זהר הרקיע).

[3173] ח״א רכו ע״ב, רכד ע״א וע״ב, סו ע״א, ח״ג רכב ע״ב (לש״ו).

[3174] רכט ע״ב (הערת הזהר).

למעלה מתעטר בה מי שמתעטר ונשאר חלק לאותו אדם ונעשה ממנו לבושים של אור להלביש בהם הנשמה לעלות למעלה ואף על גב שבארוה שאותם לבושים תלויים במעשים אלה לא תלויים אלא ברצון הרוח כמו שנתבאר לעמד בתוך מלאכים ורוחות קדושות וזהו ברור הדבר והמנורה הקדושה למד כך מאליהו הלבושים שלמטה בגן שבארץ במעשים והלבושים שלמעלה (ברוח ורצון וכונת הלב) ברצון וכונת הרוח בלב.	מתעטר בה מאן דמתעטרא ואשתאר חולקא להההוא בר נש ואתעבד מניה לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא ואף על גב דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תליין אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא כמה דאתמר לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין ודא איהו ברירו דמלה ובוצינא קדישא אוליף הכי מאליהו לבושין דלתתא בגנתא דארעא בעובדין לבושין דלעילא (ס״א ברוחא ורעותא וכוונה דלבא) ברעותא וכוונא דרוחא דלבא[3175]
ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו׳ הרי פרשוה אבל בגן הזה שלמטה נהר יצא מעדן ודאי וצריך לדעת הנהר הזה שיוצא בגן שלמטה באיזה מקום הוא עקרו ושרשו באיזה מקום בעדן העדן הזה הוא סוד עליון ולא נתנה רשות לעין השכל לשלט בו וסוד הדבר אלמלא המקום הזה נמסר למטה להתגלות המקום של העדן העליון הקדוש נמסר גם כן לדעת אלא (אבל) משום ההסתרה של כבוד העדן העליון הקדוש נטמן ונגנז העדן התחתון שאותו נהר שופע ויוצא ממנו ולכן לא נמסר להתגלות אפילו לאותן הנשמות שבגן עדן.	ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו׳ (בראשית ב יו) הא אוקמוה אבל בהאי גנתא דלתתא נהר יוצא מעדן ודאי ואצטריך למנדע האי נהר דנפיק בגנתא דלתתא באן אתר עקרא ושרשא דיליה באן אתר בעדן עדן דא רזא עלאה איהו ולא אתייהיב רשו לשלטאה ביה עינא דסכלתנו ורזא דמלה אלמלי אתר דא אתמסר לתתא לאתגלאה אתר דעדן עלאה קדישא אתמסר אוף הכי למנדע אלא (נ״א אבל) בגין טמירו דיקרא דעדן עלאה קדישא אתטמר ואתגניז עדן תתאה דההוא נהר נגיד ונפיק מניה ועל דא לא אתמסר לאתגלאה אפילו לאינון נשמתין דבגנתא דעדן
כמו שהנהר הזה נפרד ויוצא מתוך עדן להשקות את הגן שלמעלה כך גם מתוך אותו הפתח של האמצע יוצא אור אחד שנפרד לארבעה צדדים בארבעה פתחים שאמרנו המקום שעומדות אותן האותיות הרשומות ואותו האור שנפרד לארבעה אורות בארבע אותיות שנוצצות (ויוצאות) יוצא מעדן מקום שזוהרת הנקדה	כמה דהאי נהר אתפרש ונפיק מגו עדן לאשקאה לגנתא דלעילא הכי נמי מגו ההוא פתחא דאמצעיתא דגנתא נפיק חד נהורא דאתפרש לארבע סטרין בארבע פתחין דקאמרן אתר דקיימין אינון אתוון רשימן וההוא נהורא דאתפרש לארבע נהורין בארבע אתוון דניצוצין (נ״א ונפקין) נפיק מעדן אתר דזהרא נקודה

[3175] ויקרא יא ע״א (הערת הזהר). הש״כ שהם מחכמה הנה מהם נמשך לבושי דהנשמה, ומהפ״ר שהם מבינה הנה מהם נמשך לבושי דהרוח, ומהרפ״ח שהם מהדעת, הנה מהם נמשך לבושי דהנפש (כי הלבוש הוא לעולם ממדרגה יותר גבוה, ובסוד כנשר יעיר קנו כו׳ יפרוש כנפיו כו׳ (דברים לב יא) כמ״ש בדרושי מ״ן ומ״ד דרוש ח), והנה הם מתבררים ע״י עובדא ומלולא ורעותא דליבא שהוא הכוונה, כי ע״י עובדא מתברר ונתקן לבושי דהנפש, וע״י מלולא שהוא הדיבור מתברר ונתקן לבושי דהרוח, וע״י הרעותא דליבא שהוא הכוונה מתברר ונתקן לבושי דהנשמה כן נראה לי, וה״י יכפר, וע׳ פ׳ ויחי (רכו ע״ב[3175]) ופ׳ ויקהל (ר״י ריש ע״ב[3175]). ואלו הלבושים הנה הם החלוקא דרבנן אשר על ידה עולה הנשמה ליהנות מזוהר אור דאספקלריא המאירה, ובלתי זה אי אפשר לה לעלות וליהנות כלל וכמ״ש בפ׳ נח (סו ע״א), וע׳ פ׳ תרומה (קמא ע״ב וקמב ע״ב וק״נ ע״א ועוד בכ״מ), וע׳ עוד בפ׳ תזריע (מג רע״ב) שאמרו שם על אלו הלבושים שהם הצלמים דהנר״נ, ובההוא צלם אשתתפו יומין דבר נש ותליין ביה, ועל זה נאמר (תהלים טל ז) אך בצלם יתהלך איש (כללים ח״א קו ע״ד), ישנם ג״כ לכל נשמות הצדיקים לבושין דיקר, כתנות אור, לכל נשמה ונשמה הנקרא בשם חלוקא דרבנן, והוא נעשה ממעשי התורה והמצוה, לבוש מלכות לכל נשמה ונשמה לפי זכותה, ובה יושב בגן עדן התחתון ומקבל על ידה כל הנועם זיו דגן עדן התחתון. וזהו בימי החול, אבל בשבת ויו״ט ור״ח עולים לגן עדן העליון, כמ״ש בפ׳ תרומה (קלו ע״א קמא ע״ב), ומתלבשת בלבושין יותר יקירין כמ״ש בפ׳ ויקהל (רי ע״ב), והם נעשין מכוונות התורה והתפילה. ואלו הלבושין כולן הם מסוד עולם המלבוש הנארג מהרל״א שערים דאותיות התורה כמו שבארנו בספר הקדו״ש בשער הפונה קדים, וכל הגילוים כולם דאור א״ס הוא הכל ע״י עולם המלבוש (ביאורים ח״ב מט ע״א).

שלמעלה.	תתאה לעילא
ואותה נקודה מאירה ונעשה עדן להאיר ואין מי ששולט לראות ולדעת את הנקדה הזו פרט לאותו אור שמתפשט ממנה שמשתחוים לפניו אותם הצדיקים שבגן עדן כמו שנתבאר והנקדה התחתונה הזו היא גן אל העדן העליון המקום שלא נתן לדעת ולהתבונן.	וההוא נקודה אתנהיר ואתעביד עדן לאנהרא ולא אית מאן דשליט למחמי ולמנדע להאי נקודה בר ההוא נהירו דאתפשט מניה דסגדין לקמיה אינון צדיקיא דבגנתא דעדן כמה דאתמר והאי נקודה תתאה איהי גנתא לגבי עדן עלאה אתר דלא אתייהיב למנדע ולאסתכלא
על כל זה כתוב (ישעיה סה) עין לא ראתה אלהים זולתך השם הזה התפרש אלהים זולתך זו הנקדה התחתונה הקדושה שהוא יודע את העדן הזה שלמטה שטמון בגן ואין אחר שמכיר אותו אלהים זולתך זהו העדן העליון על הכל שהוא סוד העולם הבא שהוא מכיר את הנקדה התחתונה בצדיק אחד שיוצא ממנו נהר שמרוה אותה ואין מי שמכיר אותה פרט לו שכתוב אלהים זולתך שהוא אחוז	על כל דא כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך שמא דא אתפרש[3176] אלהים זולתך דא נקודה תתאה[3177] קדישא דאיהו ידע האי עדן דלתתא דטמיר בגנתא ולית אחרא מאן דידע ליה[3178] אלהים זולתך דא עדן עלאה על כלא דאיהו רזא דעלמא דאתי דאיהו ידע לנקודה תתאה בחד צדיק דנפיק מניה נהר דרוי ליה ולית מאן דידע ליה בר איהו דכתיב (&) אלהים זולתך דאיהו אחיד לעילא לעילא עד אין

[3176] ר״ל יש בו ב׳ הבנות א׳ לעילא וא׳ לתתא ופי׳ אותם (זהר הרקיע).

[3177] ר״ל מלכות דאצילות דאיהו ידע להההוא עדן דלתתא שהוא בריאה דטמיר בגנת׳ דארעא מל׳ דעשיה גם פי׳ ב׳ אלהים זולתך עדן עלאה בינה עלאה דאצילות וידע לנקודה תתאה מל׳ דאצילות אשר טמירא בעדן תתאה בריאה ע״י נהר עליון צדיק וכמו שנהר עליון דאצילות אפיק נשמתין מן ה״ח שהם מים כן נהר תתאה רקיע הגן מתתקני בהו נשמתין למשתי בצחותא מאינון מיא כי הם תאבים לשתותם (נ״א: לשרשם) ובאותו ההארה הנמשכת משם יש להם כח לעלות כשיגיע זמן עלייתם דרך ההוא עמודא צינור היסוד הנק׳ רקיע הגן ובו ענגא ואשא ותננא שהם ב׳ בחי׳ הגוף ונגה מלאו הוא בחי׳ הנשמה של היסוד ואז עולין בסוד מ״נ כנז׳ אצלינו במ״א כי במיתת הצדיק עושה זווג עליון וזהו כשיגיע זמן תקונו והבן זה. ואז עולה דרך זה היסוד עד בריא׳ הנק׳ עגול׳ דסחר׳ בההוא נקודה שהיא נקודת מל׳ דאצי׳ המתלבשת בבריאה ועולין שם בסוד מ״נ ואז צדיק עליון דאצילות אלביש קנאה ומזדווג בה אחר שנתקשטה באותו מ״נ נשמת הצדיקי׳ הנק׳ קשוטהא והבן זה כי יען הם פנימיות העולמות מתקשטת בהם אל הזיווג דפנימיות ואחר ששניהם יסוד ומל׳ דאצילות מזדווגים אח״כ ממשיך (נ״א: מחלקים) שפע לכל הנשמות ההם שגרמו להעלות מ״נ כנז׳ ואז משתעשעים בהם ומתקנים להם לגמרי. ועתה חוזר להודיענו כי קודם שתעלה הנשמה לבריאה צריכה להתלבן שנית והתחיל לבאר באיז׳ מקום מתלבנות ואמר (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החי׳ רקיע וכו׳ רקיע עליון יסוד דאמא דאצילות הנשלם בהתלבשותו בחזה ת״ת דז״א נמצא כי הוא רקיע על ד׳ חיות חג״ת יסוד (נ״א: תנה״י) שהם ד׳ רוחות כנודע או יהיה ד׳ דגלים ב׳ זרועות וב׳ שוקיים רקיע הב׳ יסוד הז״א דאצילות אשר תחתיו המל׳ הנקר׳ חיה ויש בה ד׳ חיות. והוקשה לו כי הד׳ חיות אמרנו לעיל שהם בג״ע דעשיה ולכן תירץ ואמר כי נקודה עלאה מל׳ דאצילות חלקה הוא ג״ע דעשיה כי יצירה ז״א ועשיה מל׳ כנודע ונמצא כי הכל הוא בחי׳ אחד כי ד׳ חיות ביצירה נושאי הכסא שהוא בריא׳ ונהר דינור יוצא מהיכל זכות שהוא גבורה דיצירה והוא גיהנם העליון ושם מתלבנת הנשמה שהיא מבריאה קודם עלותה שם וקודם שנכנסת בג״ע הארץ מתלבנת תחלה בגיהנם דעשיה שהוא יוצא מגבורה דעשי׳ הנקר׳ צפון נגד היכל זכות דיצירה כי גיהנם מגבורה וג״ע מחסד הנקר׳ צפון וימין בכ״מ ונקר׳ גיהנם מלשון (יהושע טו ח) ג״י הנ״ם כי הוא ג״י עמוק אשר שם הנם. פי׳ כי ב׳ מלאכים יושבים בשערי ג״ע בפתח החיצון וכשאד׳ מת והנשמה הולכת לג״ע וכשהמלאכים רואים אותה צועקים משם לממוני׳ שבפתח הגיהנם החיצון שיקחו הנשמה ההיא ומקלעי׳ אותה להם ואומרים להם הנם הרי הם בידכם אך המלאכים הם אינם הולכי׳ שם כי הם קדושים אלא הם צועקים ממקומם ואז מקבל אותם הממונה של גיהנ׳ ומקלעי׳ אותה לגיהנם ואחר השתלם זמן ליבונה אז מוציאי׳ אותה והם צועקים ג״כ למלאכי׳ שבג״ע ואומרים להם הנם כי כבר הן טהורין ומקבלין אותה ונכנסין בג״ע ומלבישין אותה שם לבושי הנשמה שהם מן מעשה המצות שהם תיקון עשיה. ופחות מל׳ יום א״א כנז׳ אמנם יותר מיב״ח ג״כ א״א להיות שם וכל יב״ח עולה לבריאה ויורדת לבדה ולא הרוח וזהו בשבתות וי״ט לבד וכשנשל׳ זמנה עולה למעלה ושוב אינה יורדת ואז מתלבנת שנית בנהר דינור כנז׳ ואז עולה בבריאה בסוד מ״נ כנז׳ ונשארת שם תמיד במלבושים אחרים מכוונת המצות ושאר נשמות שלא הגיע זמן ליבונם אינם עולין רק בשבתות וי״ט לבד אך עכ״ז אינם נכנסין תוך הברי׳ עצמה רק בחי׳ בחוץ ואחר שעובר השבת חוזרים לג״ע הארץ ויוצאין ומשוטטים בעולם הזה הנזכר אך הרוח לעולם נשארה שם בג״ע הארץ עד תח״ה (זהר הרקיע).

[3178] בראשית כו ע״א (הערת הזהר).

למעלה למעלה עד אין סוף.	סוף
והנהר הזה שיוצא מעדן למטה הוא סוד לחכמים בסוד הכתוב והשביע בצחצחות נפשך והדבר הזה התפרש למעלה ומטה הנשמה שיוצאת מעולם החשך הזה היא תאבה לראות באור העולם העליון כאדם הזה שתאב לשתות מים בתאוה כך כל אחד ואחד הוא צחצחות כמו שנאמר צחה צמא צמא מאותם צחות של אורות של הגן והרקיע וההיכלות של הגן.	והאי נהר דנפיק מעדן לתתא רזא איהו לחכימין ברזא דכתיב (ישעיה נח יא) והשביע בצחצחות נפשך ומלה דא אתפרש לעילא ותתא נשמתא דנפקא מהאי עלמא דחשוכא איהי תאיבת למחמי בנהירו דעלמא עלאה כהאי בר נש דתאיב למשתי בתאיבו למיא הכי כל חד וחד איהו צחצחות כמה דאת אמר (שם ה יג) צחה צמא צמא מאינון צחות דנהורין דגנתא ורקיעא והיכלין דגנתא
ואותו נהר שיוצא מעדן כל אותן נשמות בלבושי כבוד יושבות על אותו נהר ואלמלא אותו לבוש לא יכולים לסבל ואז מתישבות ורוות באותם צחות ויכולות לסבל ואותו נהר הוא תקון הנשמות להתישב ולהזון ולהנות מאותן צחות והנשמות נהנות (מתתקנות) על אותו נהר ומתישבות בו.	וההוא נהר דנפיק מעדן כל אינון נשמתין בלבושי יקר[3179] יתבין על ההוא נהר ואלמלא ההוא לבושא לא יכלין למסבל וכדין מתיישבן ורוון באינון צחות ויכלי למסבל וההוא נהר איהו תקונא דנשמתין לאתיישבא ולאתזנא ולאתהנאה מאינון צחות ונשמתין אתהנן (נ״א אתתקנן) על ההוא נהר ומתיישבן ביה
אותו נהר עליון שלמעלה מוציא נשמות והן פורחות ממנו לתוך הגן שהנהר הזה שלמטה בגן שבארץ מתקין נשמות להתתקן ולהתישב באותן	ההוא נהר עלאה דלעילא אפיק נשמתין ופרחין מניה לגו גנתא דהאי נהר דלתתא בגנתא דארעא אתקין נשמתין לאתתקנא לאתיישבא באינון
	ריא/א
צחות כמו כן בעולם הזה בחוץ בריח המים מתישבת הנפש להאיר שהרי מהעקר כמו זה יוצא ומשום שהנשמות מתתקנות על אותו נהר ששופע ויוצא מעדן יכולות להתישב באותן צחות עליונות ולעלות למעלה באותו פתח שבאמצע הרקיע ועמוד אחד שעומד באמצע הגן כפי שאמרנו.	צחות כגוונא דא בהאי עלמא לבר בריחא דמיא מתיישבא נפשא לאתנהרא דהא מעקרא כגוונא דא נפקא ובגין דמתתקנין נשמתין על ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן יכלין לאתיישבא באינון צחות עלאין ולסלקא לעילא בההוא פתחא דאמצעיתא דרקיעא[3180] וחד עמודא דקאים באמצעות גנתא דקאמרן
באותו עמוד עולים למעלה בתוך אותו פתח של הרקיע ובו סביבו יש בו ענן (יומם) ועשן נגה ואף על גב שבארוהו לזה הפסוק אבל ענן ועשן אלו מבחוץ ונגה מבפנים וזה הוא לחפות על אלו שעולים למעלה שלא יראו מלפני אלו שיושבים למטה.	בההוא עמודא[3181] סלקין לעילא בגו ההוא פתחא דרקיע וביה סחרניה אית ביה (ישעיה ד ה) ענן ועשן ונגה ואף על גב דאוקמוה להאי קרא אבל ענן ועשן אלין מלבר ונגה מלגו ודא איהו לחפיא על אינון דסלקין לעילא דלא יתחזון מקמי אינון דיתבין לתתא
והרי כאן סוד הסודות כאשר (רוצה הקדוש ברוך הוא לתקן הנקדה הזו) הנקדה הזו רוצה להתתקן בתקוניה ולהתקשט בשבתות וזמנים ובחגים שולחת ארבע פני נשר ועומדים על ההיכל	והא הכא רזא דרזין כד (נ״א בעי קודשא בריך הוא לאתתקנא האי נקודה וכו׳) האי נקודה בעא לאתתקנא[3182] בתקונוי ולאתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר

[3179] ועי׳ הערה עמוד א׳ מש״כ בשם הביאורים.
[3180] ויחי ריט ע״א (הערת הזהר).
[3181] חוט השדרה (רח״ו).
[3182] יסוד דמלכות (לש״ו).

שנקרא דרור והיינו מר דרור ובגלל כך בשנת היובל צריכים להכריז דרור כמו שנאמר וקראתם דרור ואותם ארבע פנים נותנים קול ואין מי שישמע אותו פרט לאותן הנשמות הראויות לעלות והן מתכנסות שם ולוקחים אותם ארבע הפנים הללו ומכניסים אותם פנימה באותו עמוד שעומד באמצע.	וקיימין על היכלא דאקרי דרור והיינו מר דרור ובגין דא בשתא דיובלא בעינן לאכרזא דרור כמה דאת אמר (ויקרא כה י) וקראתם דרור ואינון ארבע אנפין יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ארבע אנפין ואעלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא
ובאותה שעה עולה אותו עמוד ענן ואש ועשן ונגה מבפנים ושני אלה נקראים מכון הר ציון ומקראיה מכון הר ציון זהו התקון שלמעלה כשהנקדה התחתונה מתקשטת והם מקראיה של אותה נקודה להתקשט.	ובההיא שעתא סלקא ההוא עמודא דעננא ואשא ותננא ונגה מלגו ואלין תרין אקרון (ישעיה ד ה) מכון הר ציון ומקראיה מכון הר ציון דא איהו תקונא דלעילא כד נקודה תתאה מתקשטא ואינון מקראיה דההיא נקודה לאתקשטא
כיון שעולות הנשמות הללו עד לאותו פתח הרקיע אזי אותו רקיע סובב סביב הגן שלש פעמים ומקול נעימות של סבוב אותו רקיע יוצאות כל אותן נשמות ושומעות אותו נועם של אותו רקיע ורואים אותו העמוד שמעלה אש וענן ועשן ונגה שלוהט וכולם משתחוים ואז הנשמות עולות באותו הפתח עד שעולים לתוך העגול שסובב באותה נקודה ואז רואים מה שרואים ומתוך האור והשמחה ממה שראו עולים ויורדים מתקרבים ומתרחקים.	כיון דסלקין אלין נשמתין עד ההוא פתחא דרקיעא כדין ההוא רקיעא סחרא סחרני דגנתא תלת זמנין ומקל נעימו דסחרא ההוא רקיעא נפקין כל אינון נשמתין ושמעין ההוא נעימו דההוא רקיע וחמאן ההוא עמודא דסלקא אשא ועננא ותננא ונגה דלהיט וסגדין כלהו כדין נשמתין סלקין בההוא פתחא עד דסלקין לגו עגולא דסחרא בההיא (נ״א לההוא) נקודה כדין חמאן מה דחמאן ומגו נהירו וחדוותא מההוא דחמאן סלקין ונחתין קרבין ורחקין
והיא משתוקקת אליהם ומתקשטת באור ואז לובש קנאה (מאור) צדיק עליון אחד ומסתכל באור ויפי של הנקדה הזו ובתקוניה ואוחז בה ומעלה אותה אליו ומאיר אור באור ונהיים אחד וכל חיילות השמים פותחים באותה שעה ואומרים אשריכם הצדיקים שומרי התורה אשריהם העוסקים בתורה שהרי שמחת אדונכם היא בכם שהרי עטרת רבונכם מתעטרת	ואיהי תאיבא לגבייהו ומתקשטא בנהירו כדין אלביש קנאה[3183] (מנהורא) חד צדיק עלאה ואסתכל בנהורא ושפירו דהאי נקודה ובתקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהורא והוו חד כל חילא דשמייא פתחי בההיא שעתא ואמרי זכאין אתון צדיקיא נטרי אורייתא זכאין אינון דמשתדלין באורייתא דהא חדוותא דמאריכון הוי בכו דהא עטרא

[3183] עי׳ בהגר״א בתז״ח יח ע״א ד״ה אשתעשע. @גרסא אחרת
ר״ל על ידי עליית נשמות של הצדיקים במיתתן שעולין למ״ן בהנקודה הנז׳ כמ״ש בשעה״כ (לש״ו).
עי׳ זהר ח״א נה ע״א
היסוד בעצמו הוא הוי״ה אחת, כי כל ספירה יש בה הוי״ה א׳, וה׳ הויו״ת דה׳ חסדים הנכללים בו, ויורדים שם, להנתן דרך בו ביסוד הנקבה, הרי הם ששה הויו״ת, כמנין יוסף. [עי׳ זהר] ויקהל ריא ע״א וז״ל, כדין חד צדיק אלביש קנאה וכו׳. והענין הוא, כי הנה יוסף בגימטריא קנאה, והוא הצדיק דאלביש קנאה, וכו׳ וז״ס מ״ש רז״ל (סוטה ג ע״א) אין אדם מקנא לאשתו אא״כ נכנס בו רוח טהרה [טהרה מאמא (עמק המלך שי״ד פס״א)]. כי אז הוא מסטרא דיוסף, צדיק עליון, שהוא בגימטריא קנאה כנז׳ (שעה״פ ויצא). האדם שהוא אוהב את אשתו גורם לו קנאה. ואין הקנאה באה אלא מן אהבה רבה שיש ביניהם, נמצא, כי הקנאה היא מעלה ושלימות היא, ואינה פחיתות (ספר הליקוטים - פרשת לך לך - פרק יג). ודע, כי כל מי שיש לו קנאה במילי דשמיא, עליו ארז״ל אין אדם מקנא לאשתו, אא״כ נכנסה בו רוח טהרה. אבל מי שיש לו קנאה במילי דעלמא, הוא מהם, לפי שהיא קנאה הנמשכת מן החיצונים (שער הגלגולים הק׳ כג).

בכם.	דמאריכון מתעטר בכון
ואז כיון שמאירים אור באור שני אורות מתחברים כאחד ומאירים אחר כך יורדים אותם צבעים ומתבוננים להשתעשע באותן נשמות הצדיקים ומתקנים אותם לעטר למעלה ועל זה נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.	כדין כיון דנהרין נהורא בנהורא תרין נהורין מתחברן כחדא ונהרין לבתר אינון גווני נחתין ואסתכלן לאשתעשעא באינון נשמתין דצדיקיא ומתקני לון לעטרא לעילא ועל דא אתמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו
פתח רבי שמעון ואמר כתוב ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה פסוק זה פרשוהו אבל יש רקיע ויש רקיע הרקיע שלמטה הוא עומד על גבי ארבע חיות ומשם מתפשט ומתחיל דמות של נקבה אחת שאחורי הזכר וזהו סוד הכתוב וראית את אחורי כמו שנאמר אחור וקדם צרתני וכתוב ויקח אחת מצלעתיו.	פתח רבי שמעון ואמר כתיב (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא[3184] נטוי על ראשיהם מלמעלה האי קרא אוקמוה אבל אית רקיע ואית רקיע רקיע דלתתא[3185] איהו קיימא על גבי ארבע חיון[3186] ומתמן אתפשט ושרי דיוקנא דחד נוקבא דאחורי דכורא ודא איהו רזא דכתיב (שמות לג כג) וראית את אחורי כמה דאת אמר (תהלים קלט ה) אחור וקדם צרתני[3187] וכתיב (בראשית ב כא) ויקח אחת מצלעותיו
הרקיע שלמעלה הוא עומד על גבי החיות העלינות ומשם מתפשט ומתחיל הדמות של זכר אחד שהוא סוד עליון ושני הרקיעים הללו אחד נקרא קצה השמים ואחד נקרא מקצה השמים שכתוב ולמקצה השמים ועד קצה השמים ראשי	רקיע דלעילא[3188] איהו קיימא על גבי חיון עלאין ומתמן אתפשט ושארי דיוקנא דחד דכורא דאיהו רזא עלאה והני תרין רקיעין חד אקרי קצה השמים וחד אקרי מקצה השמים דכתיב (דברים ד לב) ולמקצה השמים ועד קצה

[3184] מה שאמר לעיל פב ע״א דיחזקאל חזא שכינתא ברתיכו ולא יתיר, כתב הרח״ו ז״ל שמדרגת יחזקאל היתה שראה מראה דמות הכבוד בנ״ה דיצירה. ובזה נבין היטב דברי מאמר זה, והוא שירצה לפרש מש״ה רקיע כעין הקרח הנורא, דמשמע דקטן נתלה בגדול, וכן הוא שהרי חיה זו היא סוד המלכות כידוע, וטעמו שעיקרם מיסוד חי העולמים, וחי״ה סוד כ״ג אותיות דמילוי מילוי שם ב״ן, והנה יחזקאל שראה ביצירה שהוא דוגמת ז״א באצילות, ראה יסוד היצירה [החופף על דעת הכולל דעשיה, שהיא מעין רחל באצילות היוצאת מאחורי נה״י דזעיר, ויסודו] חופף על דעת שלה שם, [ומשם] מתפשט בחגת״ם דידה שהם ד׳ חיות דנוק׳, והוא סוד התפשטות דיוקנא דנוק׳ וכו׳, משום דעיקר עצמות הנוק׳ הוא הגבורות והן שרשן בדעתה שכנגד היסוד החופף, ומתפשטות בגופא בחגת״ם שהם ראשי החיה כמ״ש לקמן. ונמצא שרקיע דלתתא, הוא סוד יסוד זעיר המתרקע ומתפשט בדעת רחל ומשם על ד׳ חיותיה (רמ״ז).

[3185] יסוד דז״א (רח״ו).

[3186] שבמלכות (רח״ו). שהוא רקיע יסוד דז״א על ד׳ חיות דנוקבא ומשם ולמטה הוא התפשטות גופא דנוק׳ ורקיע דלעילא שהוא יסוד דאימא דקיימא על ד׳ חיוון עילאין שהם ח״ג ת״מ שבז״א ומשם ולמטה הוא התפשטות גופא דדכורא והם ב׳ רקיעין חד נק׳ קצה השמים וכו׳ ולעולם שמים הם ו״ק שבו והנה יסוד דאימא הוא קצה השמים לעילא והיסוד שלו הוא קצה השמים לתתא והם ב׳ רקיעין כנזכר (זהר הרקיע).

[3187] סוד וראית את אחורי הנה הוא בסוד אחור וקדם צרתני, שהוא כללות כל הנוק׳ שהיא אחורי דכורא (כללים ח״ב ז ע״ד) ד״ה וזהו ועוד שם

[3188] יסוד דאמא (רח״ו). הוא יסוד אי׳ בדעת ז״א שמשם מתפשטים החסדים בגופו שהם דיוקנא דדכורא, וד׳ החיות הן חג״ת דידה (נ״א דידיה), ומלכות הדבוקה בו בסוד פסיעה כן כתב הרח״ו. ולעד״ן שיש גם לפרש סוד ד׳ החיות בין למעלה ובין למטה במה שלמדנו הרח״ו ז״ל עצמו בדרוש ציור העולמות וכתבנוהו לעיל ר״ט ב׳ בגליון הפנימי על סוד ד׳ גוונים, ואמרנו משמו שסוד מרג״נ שבד׳ פתחי גן עדן הם שרשי ד׳ החיות הנאחזות בדעת. והשתא אתי שפיר שנקראו ראשי החיה שכן הם הראשים והשרשים, וכן אמר לקמן אינון ראשי החיה אלין ארבע ריש אנפין, שכיון שד׳ השרשים נשרשים במקום אחד שהוא הדעת יכון מאד היות בהם הייחוד וההתכללות עד שכל אחד כלול מד׳ הפנים. וכל שכן שבפירוש אמר בכאן דראשי החיות דלתתא אינון ארבע חיות דאינון רשימין עלאין וכו׳, ר״ל שהן רושם וחותם עליון דהיינו חו״ג דאצילות שמהן נעשה רקיע גן עדן כנ״ל ר״ט ב׳, ומהם נעשו ארבע החיות שתיים מצד המים ושתיים מצד האש (רמ״ז).

החיה שלמטה הם ארבע חיות שהן רשומות (אורות) עליונות על אותן ארבע אותיות רשומות שבתוך אותם ארבעה פתחים שבגן עדן.	השמים ראשי החיה דלתתא אינון ארבע חיון[3189] דאינון רשימין (נ״א נהורין) עלאין על אינון ארבע אתוון רשימין די בגו אינון ארבע פתחין דבגנתא דעדן
ואף על גב שאמרנו שעדן שלמטה הוא בארץ כך זה ודאי אבל הכל הוא סוד עליון כמו שנתבאר	ואף על גב דאמרן עדן דלתתא בארעא הכי הוא ודאי אבל כלא רזא עלאה איהו כמה דאתמר
	ריא/ב
שהנקדה הזו שאמרנו כמו שיש לה חלק למעלה כך גם יש לה חלק למטה בארץ והגן הזה למטה הוא חלקה של אותה נקודה להשתעשע ברוחות הצדיקים בארץ ונהנית בכל הצדדים למעלה ומטה למעלה בצדיק ולמטה באותו פרי הצדיק ולא נמצא שעשוע מעלה ומטה אלא בצדיק והגן הזה הוא מאותה נקודה שנקראת עדן (נקדה שנוטלת מאמא עליונה הטמונה בגן עדן של הארץ).	דהאי נקודה דקאמרן כמה דאית לה חולקא לעילא[3190] הכי נמי אית לה חולקא לתתא[3191] בארעא[3192] והאי גנתא לתתא איהו חולקא דהאי נקודה לאשתעשעא ברוחי דצדיקייא בארעא ואתהני בכל סטרין לעילא ותתא[3193] לעילא בצדיק לתתא בההוא איבא דצדיק ולא אשתכח שעשועא עילא ותתא אלא בצדיק והאי גנתא איהו מההיא נקודה[3194] דאקרי עדן (נקודה דנטלא מאימא עלאה טמירא איהי גן עדן דארעא)
אותם ראשי החיה אלו ארבעה ראשי פנים אחד אריה שכתוב ופני אריה אל הימין ואחד שור שכתוב ופני שור מהשמאול ואחד נשר שכתוב ופני נשר לארבעתן ואדם כלל של הכל שכתוב ודמות פניהם פני אדם וארבעה ראשי האורות הללו שמשאם (חיות שנוטלות)	אינון ראשי החיה אלין ארבע רישי אנפין חד אריא דכתיב (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין וחד שור דכתיב (&) ופני שור מהשמאל וחד נשר דכתיב (&) ופני נשר לארבעתן אדם כללא דכלא דכתיב (&) ודמות פניהם פני אדם ואלין ארבע רישי נהרין (ס״א דמטולהון כורסייא)

[3189] שהם המלאכים הנזכר שהם רגמ״ן והם רשומים על ד׳ אתוון שהם ד׳ אתוון אדנ״י כי מן ד׳ אותיות אלו יצאו ד׳ שרים הנז׳ וכדלקמן ריב״ב בפתחא אחרא רשימו לסטר מזרח ובי׳ קיימא אות א׳ פתחא ב׳ לסטר צפון ובי׳ קיימא אות ד׳ פתחא ג׳ למערב ובי׳ קיימא אות נ׳ פתחא ד׳ לדרום ובי׳ קיימא אות י׳. והנה הראש בין דז״א ובין דנוקבא הראש שע״ג החיות הכסא וזהו כסא כ׳ כתר ס׳ חכמה שהוא ס׳ (נ״א: ישראל סבא) ת״ת ו׳ כלול מי״ס א׳ אלף (נ״א: אלהי׳) בינה הרי הראש הוא הכסא וזהו מ״ש לקמן רי״ד (יחזקאל א כו) וממעל לרקיע כמה דאמרן דמיירי בההוא רקיע דלתתא שהוא יסוד אי׳ לית מאן דמסתכל בי׳ ולעילא מזה הרקיע קיימא אבן ספיר כסא שהוא הראש (זהר הרקיע).

[3190] במ״ד (מ״מ).

[3191] פי׳ בנשמות שבגן שעולים בה בסוד מן וכדמפרש (מ״מ).

[3192] כתב הרח״ו זלה״ה דלעיל הקשה דאיהו קאמר דד׳ חיות דלתתא שהן במלכות דאצילות כמו שהקדים ואיך אמר אחר כך שהן אותן דגן עדן הארץ וזהו האע״ג דלעיל. ולזה תירץ עכשיו כי נקודה עלאה דאיהי מלכות דאצילות חולקא דידה למטה בעשיה בגן עדן דארעא כי יצירה ז״א ועשיה מלכות, ע״כ. ונלע״ד דגרסינן דהאי נקודה שהוא פירוש מ״ש אבל כלא רזא איהו כמה דאתמר, ואז מושך לפרש הדבר ואמר והאי נקודה דקאמרן כמה דאית לה חולקא לעילא וכו׳, ור״ל שגם באצילות יש אבי״ע ומלכות אצילות חלקה שם נקראת עשיה, וכן יש לה חלק זה בעשיה התחתונה להשתעשע באיבא דצדיק, שנלע״ד שהוא סוד (תהלים צז, יא) אור זרוע לצדיק הנזכר פרשת תרומה קסז ע״א, וכנזכר בספר הכוונות בכוונת הציצית, שהוא סוד זווג נשמת הצדיק עם המלכות, ועיין בספר אדם ישר. והרי אם כן ששעשוע העליון הוא תמיד בסוד הצדיק (רמ״ז).

[3193] ויצא קנג ע״ב (הערת הזהר).

[3194] נראה שבא ליתן טעם נכון למ״ש שיש למלכות חלק למטה כשל מעלה. ואמר שהיא נקודה דנטלא מאימא עילאה, והסוד במ״ש בפרשת תצוה קפ״ד ב׳ שגן עדן הוא סוד נקודת הטיבור, וידוע דרחל מתחיל ראשה שם ממש, וכדאמרינן באדרא רבא קמ״א ב׳ מטיבורא שארי ובטיבורא סיים, ואם כן יש למלכות חלק באור ההוא (רמ״ז). פי׳ מהמלכות הנקראת עדן לגבי התחתונים כמ,ש הזהר לעיל (מ״מ).

את הכסא הקדוש ומתוך המשא שלהם הם מזיעים ומאותה זעה של משאם נעשה אותו נהר דינור שכתוב (דניאל ז) נהר דינור שופע ויוצא מלפניו אלף אלפים ישמשוהו.	דמטאן (ס״א חיון דנטלין) לה לכורסייא קדישא ומגו מטולא דלהון זעין[3195] ומההוא זיעא דמטולא דלהון[3196] אתעביד ההוא נהר די נור דכתיב (דניאל ז י) נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשונה[3197]
וכשעולות הנשמות הן רוחצות באותו נהר דינור ועולות לקרבן ואינן נשרפות אלא רוחצות בא וראה מסלמנדרא שעושים ממנה לבוש ומתוך שהיא מאש אין רוחצים אותו לבוש אלא באש האש אוכלת הזוהמא שבו ונרחץ אותו לבוש כך גם הנשמה מאש שנלקחה מתוך הכסא הקדוש שכתוב בה כסאו שביבי אש בזמן שרוצה לרחץ מאותה זוהמא שבה עוברת באש ונרחצת והאש אוכלת כל אותה הזוהמא שבנשמה והנשמה רוחצת ומתלבנת.	ונשמתין כד סלקין אסתחיין בההוא נהר די נור[3198] וסלקין לקורבנא ולא אתוקדן אלא אסתחיין[3199] תא חזי מסלמנדרא דעבדין מנה לבושא ומגו דאיהי מנורא לא אסתחיא ההוא לבושא אלא בנורא אשא אכיל זוהמא דביה ואסתחי ההוא לבושא הכי נמי נשמתא די נור דאתנטילת מגו כורסייא קדישא דכתיב (&) בה (שם) כרסיה שביבין די נור בזמנא דבעיא לאסתחיא מההוא זוהמא דבה אתעברת בנורא[3200] ואסתחיא ונורא אכלא כל ההוא זוהמא די בנשמתא ונשמתא אסתחיא ואתלבנת
ואם תאמר אם כך אין לנשמה ענש כזה בא וראה אוי לנשמה שסובלת אש זרה ואף על גב שמתלבנת אבל כשהזוהמא רבה עליה אוי לנשמה שסובלת אותו העונש משום שאותה זוהמא בפעמים מתלבנת באש.	ואי תימא אי הכי עונשא לית לה לנשמתא בהאי תא חזי ווי לנשמתא דסבלא אשא נוכראה ואף על גב דאיהי אתלבנת אבל כד זוהמא איהו סגי עלה ווי לנשמתא דסבלת ההוא עונשא בגין דההוא זוהמא בתרי זמני אתלבנת בנורא
בפעם הראשונה כיון שקבלה ענש בגוף הולכת הנשמה ונוטלים אותה ומכניסים אותה לתוך מקום אחד שנקרא בן הנם ולמה נקרא בן הנם אלא מקום אחד הוא בגיהנם ששם נצרפות הנשמות בצרוף להתלבן טרם שנכנסות לגן עדן (ואם זכאיות אותן נשמות כאשר מכניסים אותן באותו מקום) שני מלאכים שלוחים	זמנא קדמאה כיון דקבילת עונשא בגופא אזלא נשמתא ונטלי לה ואעלין לה בגו אתר חד דאקרי בן הנם ואמאי אקרי בן הנם אלא אתר חד איהו בגיהנם דתמן אתצריפו נשמתין בצרופא לאתלבנא עד לא עאלין בגנתא דעדן (ואי זכאין אינון נשמתין כד אעלין לון בההוא אתר) תרין מלאכין שליחן זמינין בגנתא דעדן

[3195] כמ״ש בחגיגה יג סע״ב (לש״ו).

[3196] האש של גיהנם הנה הוא נמשך ויוצא מנהר דינור, ונהר דינור הוא מזיעתן של חיות וכמ״ש בחגיגה (יג סע״ב) ובזוה״ק (ויקהל ריא ע״ב), וסוד זיעתן של חיות הנה הוא בסיבת הרע וכמו שכתבנו לעיל ח״א דרוש ו׳ סי׳ ד׳ אות ג׳ ע״ש. ועי״ז יוצא מהם תוקף הדינין והוא זיעתן, ונעשה מזה הנהר דינור וממנו נמשך האש של גיהנם. וכל מה שיורד למטה הוא יותר קשה, וכמ״ש בזוה״ק (ויקהל ריא ע״ב) ואף על גב דנחית מלעילא וכו׳, ע״ש כל הענין. (וע׳ עוד מענין הנהר דינור בפ׳ פקודי רמז ע״א רנב ע״ב ופ׳ מקץ רא ע״א ופ׳ בראשית מג ע״ב מב סע״א יט ע״א) (דע״ה ח״ב עז ע״ב).

[3197] וישנם ג״כ כיתות מלאכים לאין מספר, אשר עיקר עבודתם הוא בשימושי אותו העולם, בכל עולם ועולם שהם, וכמ״ש בזוה״ק בהיכלות בראשית ופקודי, והם ג״כ אלפי אלפים ורבי רבבן, וע״ד שאמרו בחגיגה (יג ע״ב) על פסוק (דניאל ז י) נהר דינור נגד ונפק וגו׳ אלף אלפים ישמשוני׳, ר״ל להנהר דינור לכל הפעולות והשימושים הנעשה ע״י הנהר דינור (כללים ח״א ב ע״ב).

[3198] ביסורים של אהבה מה שהצדיקים מקבלים על עצמן, הנה נטהרים השפע והניצוצין לגמרי ומתתקנים תיכף ועולים בקודש ואינם עוברים בנהר דינור אלא בדרך טבילה, וכמ״ש בפ׳ מקץ (רא ע״א) ויקהל (ריא ע״ב) פקודי (רמז ע״א) בנשמות הצדיקים (דע״ה ח״ב סט ע״א).

[3199] ח״א רא ע״א ולקמן רמז ע״א (אור יקר).

[3200] מזל״ן דידוע שכל הבירורים נעשים בכח הדין כי בו כח ההבדלה בין קדש לחול, וכו׳ הוא א״ש, ומשם יוצאים תלת נהרי דינור שה״ס שלש היכלי זכות שבבי״ע והם לליבון נר״ן, ושרשם הראשון הוא מתיקון ראשון דדיקנא עילאה שהוא מסוד חכמה סתימאה [א״ל] שבה שורש הבירורים (רמ״ז).

מזמנים בגן עדן ועומדים בשער וצווחים לאותם הממנים שבאותו מקום שבגיהנם כדי לקבל אותה הנשמה.	וקיימין לתרעא וצווחין לגבי אינון ממנן דבההוא אתר דגיהנם בגין לקבלא ההיא נשמתא
ואותה הנשמה בטרם תתלבן באש אותם שלוחים צווחים אליהם ואומרים הנם ובזמן שמתלבנת אותם ממונים יוצאים עמה מאותו מקום ומזמינים אותה לפתחו של גן עדן ששם אותם שליחים ואומרים להם הנם אלה הם הנשמות שהתלבנו ואז מכניסים אותה נשמה בגן עדן.	והיא נשמתא עד לא אתלבנת בנורא אינון שליחן צווחין לגבייהו ואמרי הנם ובזמנא דהיא אתלבנת אינון ממנן נפקין עמה מההוא אתר וזמיני לה לגבי פתחא דגנתא דעדן דתמן אינון שליחן ואמרי לון הנם הא אינון נשמתין דהא אתלבנו כדין אעלין לההיא נשמתא בגנתא דעדן
וכמה היא שבורה מתוך אותו שבר של ההתלבנות של הגיהנם (של אותו) של אותו שבר של האש התחתונה ואף על גב שיורדת מלמעלה (אבל) כיון שמגיעה לארץ למטה היא אש שאיננה דקיקה והנשמה נענשת בה ונשברת ואז הקדוש ברוך הוא מוציא שמש שמאירה מאותם ארבעה פתחים שמאירים ברקיע שמעל הגן ומגיע לאותה נשמה ונרפאת זהו שכתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.	וכמה איהי תבירא מגו ההוא תבירו דאתלבנותא דגיהנם (ס״א דהוא) דההיא תבירו דאשא תתאה ואף על גב דנחית מלעילא (אבל) כיון דמטא לארעא לתתא איהו אשא דלא דקיק ונשמתא אתענשא ביה ואתברת כדין קודשא בריך הוא אפיק שמשא דנהיר מאינון ארבע פתחין דנהרין ברקיעא דעל גנתא ומטא להההיא נשמתא ואתסיאת הדא הוא דכתיב (מלאכי ג כ) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה
בפעם השניה אחר שישבה בגן עדן שלמטה כל אותו זמן שישבה ועד עכשיו אינה נפרדת מאותם דברים של מראה העולם הזה מכל וכל וכשמעלים אותה למעלה צריכה להפרד מכל מראה ומכל הדברים שלמטה ומעבירים אותה באותו נהר דינור ואז הנשמה מתלבנת בו מכל וכל ויוצאת ונראית לפני רבון העולם ברוכה (ברורה) מכל הצדדים כיון שמסתכלת באותו אור נרפאת ונשלמת מהכל ואז עומדות אותן נשמות בלבושים מתעטרים לפני רבונם אשרי חלקם	זמנא תניינא לבתר דיתבא בגנתא דעדן דלתתא כל ההוא זמנא דיתבא ועד כען לא אתפרשת מאינון מלין דחיזו דהאי עלמא מכל וכל וכד סלקין לה לעילא אצטריך לאתפרשא מכל חיזו ומכל מלין דלתתא ואעברו לה בההוא נהר די נור[3201] כדין נשמתא אתלבנת ביה מכל וכל ונפקת ואתחזיאת קמי מאריה דעלמא בריכא (ד״א ברירא) מכל סטרין כיון דאסתכלת בההוא נהורא אתסיאת ואשתלימת מכלא וכדין קיימין אינון נשמתין בלבושין מתעטרין קמי מאריהון זכאה חולקהון
	ריב/א
של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.	דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי
ואותן נשמות שבגן עדן שלמטה משוטטות בכל ראשי חדשים ושבתות	ואינון נשמתין[3202] דבגנתא דעדן לתתא שטאן בכל רישי ירחי ושבתי וסלקין עד ההוא

[3201] לא די לו לאדם בכל התלאות הנוראות שעוברים עליו בכל ימי צבאו אשר בעוה״ז, אלא שגם בעולם הנפשות עלול הוא לכמה צירופים וליבונים עד בואו למנוחתו, וכנודע מחרדת ר׳ יוחנן בן זכאי (ברכות כח ע״ב) ובזוה״ק (ויקהל ריא ע״ב וריב ע״א) (דע״ה ח״ב יג ע״ב), בתיקון התורה והמצוה, הנה הן הניצוצין שמתבררים ועולים ע״י כל מצוה ומצוה, והן הכוחות הגבורות שמתחדשים ומתגלים על ידיהם, הנה מאחר שמתתקנים ויוצאים ע״י טהרת הקודש, הנה הם עולים למעלה תיכף ונכנסים בנהר דינור, ושם הם טובלים להתרחץ ולטהר מכל ריח זוהמת דהעוה״ז וכמ״ש בזוהר (ויקהל ריא ע״ב), ואח״כ הם עולים בעלייה אחר עלייה עד המלכות דאצילות לבחי׳ מ״ן, ומקבלים שם תוספת אור וברכה, ונבנה ונעשה כל ניצוץ וכל כח לאילן שלם בכל עולם ועולם מאבי״ע (דע״ה ח״ב עז ע״ד).

[3202] כתב הרח״ו זלה״ה שאלו הנשמות הן אותן שעדיין לא הגיע זמן ליבונן, ואלו אינן עולות רק ברישי ירחי ושבתי לבד, ועם כל זה אינן נכנסות תוך הבריאה ממש רק בבחינה החיצונה, ואחר עבור השבת

ועולות עד אותו מקום שנקרא חומות ירושלים ששם כמה ממונים ומרכבות ששומרים אותם החומות שכתוב "על חומתיך הפקדתי שמרים ועולים עד אותו מקום ולא נכנסות פנימה עד שמתלבנות ושם משתחוות ושמחות מאותו אור ושבות לתוך הגן.	אתר דאקרי חומות ירושלם[3203] דתמן כמה ממנן ורתיכין דנטרי אינון חומות דכתיב (ישעיה סב ו) על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים וסלקין עד ההוא אתר ולא עאלין לגו עד דאתלבנן ותמן סגדין וחדאן מההוא נהירו ותייבין לגו גנתא
יוצאות משם ומשוטטות בעולם ורואות באותם הגופות של הרשעים ובאותו ענש שלהם שכתוב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר מה זה לכל בשר לאותם שאר הגופים שסביבם והרי פרשוה ואחר משוטטים ומסתכלים באותם בעלי מכאובים ובני מחלות ואותם שסובלים על היחוד של רבונם ושבים ואומרים למשיח.	נפקין מתמן ושטאן בעלמא וחמאן באינון גופין דחייביא בההוא עונשא דלהון[3204] דכתיב (שם סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר[3205] מאי לכל בשר לאינון שאר גופין דבסחרנייהו והא אוקמוה ולבתר משטטי ומסתכלן באינון מאריהון דכאבין ובני מרעין ואינון דסבלין על יחודא דמאריהון ותבין ואמרין ליה למשיחא
בשעה שאומרים לו למשיח את צער ישראל בגלותם ואותם הרשעים שבהם שאינם מתבוננים לדעת את רבונם הוא מרים קול ובוכה על אותם הרשעים שבהם זהו שכתוב (שם נג) והוא מחלל מפשעינו מדכא מעונתינו שבות אותן נשמות ועומדות במקומן.	בשעתא דאמרין ליה למשיחא צערא דישראל בגלותהון ואינון חייביא די בהון דלא מסתכלי למנדע למאריהון ארים קלא ובכי על אינון חייבין דבהו הדא הוא דכתיב (שם נג ה) והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו תייבין אינון נשמתין וקיימין באתרייהו
בגן עדן יש היכל אחד שנקרא היכל בני המחלות אז המשיח נכנס לאותו היכל	בגנתא דעדן אית היכלא חדא דאקרי היכלא דבני מרעין[3206] כדין משיח עאל בההוא היכלא

חוזרות לגן עדן [הארץ] ויוצאות ומשוטטות בעוה"ז, אך הרוחין לעולם אשתארו בגן עדן עד תחיית המתים (רמ"ז).

[3203] הם ציון וירושלים דנוק׳ שנק׳ חומות (מ"מ).

[3204] קנא ע"א (הערת הזהר).

[3205] היאך הצדיקים הולכים למקום הדיראון והטינופת ומניחים חיי עולם, לזה אמר "**לכל בשר**" אינם הנשמות אלא לגופות שהם קרובי אליהם, ומטעם זה אין קוברין רשע אצל צדיק, והנה עד כאן הולכות אל מקום חוצה מהגן וחוצה מעולם הזה, והוא אמצעי בין עולם זה ועולם עליון, מקום עונש הרשעים שהם חוצה מהגשמות, אמנם יהיה חלק ידוע בסוד בחינת הנפשות חצר מות ודאי כדפירשנו לעיל, ואחר כך מתפשטות יותר ובאות לעולם הזה הגשי ממש עולם אשר החיים בו, ואז צופים ורואים בצערן של ישראל (אור יקר).

[3206] כלומר שמשם נשפע היסורין לבני אדם למטה, וכראות המשיח צער ישראל ביסורין. מיד הוא רוצה להיות כפרתם, ונכנס להיכל הזה ומושך עליו כל יסורים הראויים לבא על ישראל מחמת עונש עליון ודין אשר במדה זו, ומושכם לעצמו וישראל מתכפרין והיינו "והוא מחולל מפשעינו" וכו׳ ואם תאמר היאך אפשר שיהיה בגן עדן ויחיה חולה, ויש לומר שאין ענין משיח כשאר נפשותם של צדיקים שנסתלקו מן הגוף ואינם גוף לכך אינם בעלי יסורין, אמנם המשיח הוא בעל גוף ממש שנכנס מן העולם הזה לתוך גן עדן, שכבר נולד ולא מת אלא נאסף שם חי, אם כן הוא בגוף כשאר בני אדם וסובל יסורין וחבורות פצע כדפירשו בגמרא על ישראל להקל מעליהם, והענין כי טובת הקדוש ברוך הוא מעט מצער שאדם מסתגף בארעא, בגין דלית חושבנא לאינון יסורין דקיימין עליה דבר נש בכל יומא [בזהר הנדפס : על עונשי דאורייתא], וכולהו נחתי בעלמא בשעתא דאתייהיב אורייתא ולא עסקי בה ישראל בכל יומא דכתיב (מלאכ) זכרו תורת משה עבדי, וכתיב המזכירים את ה׳ אל דמי לכם, וכד הוו ישראל בארעא קדישא באינון פולחנין דקרבנין דהוו עבדי הוו מסלקין כל אינון מרעין ויסורין מעלמא, השתא משיח מסלק לון מעלמא, עד דנפיק בר נש מהאי עלמא ומקבל עונשיה כמא דאתמר. בר אינון חייביא יתיר דעאלין לון בגו גיהנם באינון מדורין אחרנין ומקבלין עונשא סגיא מסגיאות זוהמא די בנשמתא, כדין אדליקו נורא יתיר למיכל ההוא זוהמא, ווי לה להההיא נשמתא דסבלת ההוא עונשא, זכאין אינון דנטרי פקודי אורייתא, [ההיא] נקודה קדישא דאיהי בעיא לאשתעשעא לעילא ולתתא ברוחיהון דצדיקייא כמא דאתמר, כד בעיא לאשתעשעא לתתא ברוחיהון דצדיקייא כאמא דחדת על בנהא ואשתעשע בהון, הכי נמי בפלגות ליליא

וקורא לכל המחלות והמכאובים וכל יסורי ישראל שיבאו עליו וכולם באים עליו ואלמלא שהוא מקל מעל ישראל ונוטל עליו לא היה אדם שיכול לסבל את יסורי ישראל על ענשי התורה זהו שכתוב אכן חלינו הוא נשא וגו׳ כמו כן רבי אלעזר בארץ.	וקארי לכל מרעין וכל כאבין כל יסוריהון דישראל דייתון עליה וכלהו אתיין עליה ואלמלא דאיהו אקיל מעלייהו דישראל ונטיל עליה לא הוי בר נש דיכיל למסבל יסוריהון דישראל על עונשי דאורייתא הדא הוא דכתיב (שם) אכן חליינו הוא נשא וגו׳ כגוונא דא רבי אלעזר בארעא[3207]
משום שאין חשבון לאותם יסורים שעומדים על אדם בכל יום על ענשי התורה וכולם ירדו לעולם בשעה שנתנה תורה וכשהיו ישראל בארץ הקדושה באותן עבודות וקרבנות שהיו עושים היו מסלקים את כל אותן מחלות ויסורים מן העולם ועכשיו המשיח מסלק אותם מבני העולם טרם שיוצא מהעולם הזה ומקבל ענשו כמו שנתבאר כשאותם חטאים יתרים שמכניסים אותם לתוך בפנים הגיהנם באותם מדורים תחתונים אחרים ומקבלים ענש רב מרב הזוהמא שבנשמה אז מדליקים אש יותר לאכול אותה זוהמא (אוי לאותה נשמה שסובלת אותו הענש ועל זה אותם מלאכי חבלה שבגיהנם מטרידים אותו במקלות של אש לנער את אותה הזוהמא אוי לנשמה שסובלת אותו ענש).	בגין דלית חושבנא לאינון יסורין דקיימין עליה דבר נש בכל יומא על עונשי דאורייתא וכלהו נחתו לעלמא בשעתא דאתייהיבת אורייתא וכד הוו ישראל בארעא קדישא באינון פולחנין וקרבנין דהוו עבדי הוו מסלקין כל אינון מרעין ויסורין מעלמא השתא משיח מסלק לון מבני עלמא עד דנפיק בר נש מהאי עלמא ומקבל עונשיה כמה דאתמר כד אינון חובין יתיר דעיילין לון לגו בגו גיהנם באינון מדורין תתאין אחרנין ומקבלין עונשא סגי מסגיאות זוהמא די בנשמתא כדין אדליקו נורא יתיר למיכל ההוא זוהמא (ווי להההיא נשמתא דסבלת ההוא עונשא ועל דא אינון מלאכי חבלה דבגיהנם מטרדין לון בחוטרין דאשא לנערא ההוא זוהמא ווי לנשמתא דסבלת ההוא עונשא)
אשריהם ששומרים את מצוות התורה אותה נקודה קדושה שרוצה להשתעשע למעלה ולמטה ברוחות הצדיקים כמו שנתבאר כשאותה נקודה רוצה להשתעשע למטה ברוחות הצדיקים כאם ששמחה עם בניה ומשתעשעת בהם כך גם בחצות	זכאין אינון דנטרי פקודי אורייתא ההיא נקודה קדישא[3208] דאיהי בעיא לאשתעשעא לעילא[3209] ולתתא ברוחיהון דצדיקייא כמה דאתמר[3210] כד ההוא נקודה בעא לאשתעשעא לתתא[3211] ברוחיהון דצדיקייא כאמא דחדאת

איהי נחתא ואשתעשעא בהו. רקיע דקאמרן דקיימא על גנתא איהי קיימא על ארבע רישין, ואינוז ארבע אתוון דקאמרן רזא דארבע חיוון, והאי רקיעא קיימא לתתא כמא דאתמר, רקיע דההוא נקודה דלעילא קיימא על אינון ארבע חיוון דקאמרן, וההוא רקיעא כגוונא דא מן דא איהו אתרקם בגוונין קדישין, בהאי רקיע אסתכלן ארבע חיוון וכל אינון חיילין דלתתא, כד האי רקיע[א] אנהיר בגוונוי ונציץ כדין ידעין כל אינון רתיכין וכל אינון חיילין ומשריין דהא טרפא דילהון אזדמן. ברצונו מכל עונש שיבא עליו, המשל בזה מי שתטא ושב בתשובה שנתחרט ונתנחם על חטאתו, ועזב החטא ונתרחק ממנו עדין הדבר תלוי ביסורין כדפירשו תשובה תולה ויסורין ממרקין, היסורין הם כשיעור מה שנדון מלמעלה, אמנם אם יסגף עצמו ויקבל הוא מידו היסורין ברצונו, המעט ההוא מרוצה להקדוש ברוך הוא יותר מכמה חלקים שיביא הקדוש ברוך הוא עליו, וכן הוא ממש כעין זה הדין הנעשה למטה, הרי פנחס לא הרג אלא אחד זמרי, והקל חמה מכל ישראל, וכן המשיח סובל יסורין או ר׳ אלעזר, והמעט ההוא שהוא מקבל על עצמו חשוב לפני הקדוש ברוך הוא כאלו כל ישראל יחד סבלו כל אחד ואחד יסורין אלו (אור יקר).

[3207] הוא ר״א בן רשב״י שהיה אומר ליסורין בואו אחי וריעי (מ״מ).

[3208] פי׳ מלכות (מ״מ).

[3209] פי׳ בנשמות הצדיקים שהם כבר בג״ע (מ״מ).

[3210] ריא ע״ב (הערת הזהר).

[3211] היינו הצדיקים שבעולם הזה שעולים בה ג״כ בסוד מ״ן (מ״מ).

הלילה היא יורדת ומשתעשעת בהם.	על בנהא ואשתעשעת בהון הכי נמי בפלגות ליליא[3212] איהי נחתא ואשתעשעת בהו
הרקיע שאמרנו שעומד על הגן היא עומדת על ארבעה ראשי החיות ואותן ארבע אותיות שאמרנו הם סוד של ארבע החיות והרקיע הזה עומד למטה (עליהן) כמו שנתבאר הרקיע של אותה נקודה עומד למעלה על אותן ארבע חיות עליונות שאמרנו ואותו רקיע (כדוגמת זה מזה) נרקם בגונים קדושים.	רקיע דקאמרן[3213] דקיימא על גנתא איהי קיימא על ארבע רישי חיון[3214] ואינון ארבע אתוון דקאמרן[3215] אינון רזא דארבע חיון והאי רקיעא קיימא לתתא (ס״א עלייהו) כמה דאתמר רקיעא דההיא נקודה קיימא לעילא[3216] על אינון ארבע חיון[3217] עלאין דקאמרן וההוא רקיעא (כגוונא דא מן דא[3218]) איהו אתרקם בגוונין קדישין
ברקיע הזה מסתכלות ארבע החיות וכל אותם חיילות למטה כשהרקיע הזה מאיר בגוניו ונוצץ אז יודעות כל אותן מרכבות וכל אותם חיילות ומחנות שהרי טרפם הזדמן הרקיע הזה רקום בכל הצבעים הקדושים ובו עומדים ארבע פתחים רשומים בארבע אותיות נוצצות.	בהאי רקיע[3219] אסתכלן ארבע חיון וכל אינון חיילין לתתא כד האי רקיע אנהיר בגוונוי ונציץ כדין ידעין כל אינון רתיכין וכל אינון חיילין ומשריין דהא טרפא דלהון אזדמן רקיעא דא מרקמא בכל גוונין קדישין ביה קיימין ארבע פתחין רשימין בארבע אתוון מנצנץ
פתח אחד רשום לצד מזרח ובו עומדת באותו פתח אות אחת ואותה אות היא א׳ וזה נוצץ ועולה ויורד בפתח הזה הפתח הזה מאיר ונוצץ מהתנוצצות עליונה והאות הזו נוצצת ובולטת (ולוהטת) בתוכה והיא יורדת ועולה ונרשמת באותו פתח.	פתחא חדא[3220] רשימא לסטר מזרח וביה קיימא בההוא פתחא את חד וההוא את איהי א׳ ודא נציץ וסליק ונחית בהאי פתחא פתחא דא נהיר ונציץ מנציצו עלאה והאי את נציץ ובליט (ס״א ולהיט) בגויה ואיהי נחתא וסלקא ואתרשים בההוא פתחא
פתח שני רשום לצד צפון ובו עומדת אות אחת והיא האות ד׳	פתחא תניינא רשימא לסטר צפון וביה קיימא את חד ואיהי את ד׳
	ריב/ב
וזו עומדת ונוצצת עולה ויורדת ולוהטת באותו פתח לפעמים נוצצת בהתנוצצות ולפעמים נטמן אותו אור ולא	ודא קיימא ונצצא סלקא ונחתא ולהטא בההוא פתחא לזמנין נציץ בנציצו ולזמנין אתטמר ההוא נהורא ולא נהיר ועל דא את דא

[3212] פי׳ כמו שהאדם משתעשעת בבנים ה״נ בחצות לילה מלכות משתעשעת בנשמות הצדיקים שבעולם הזה (מ״מ).

[3213] פי׳ הוא דעת דבינה דבינה דמלכות דעשיה (מ״מ).

[3214] פי׳ כי ג׳ רקיעים הם חד יסוד אי׳ דאצי׳ דקיימא על ד׳ חיות דאצי׳ רקיע ב׳ יסוד דז״א דאצילות דמתמן אתפשט נוקבא דאצילות ושניהם על ד׳ חיות דיציר׳ ואלו הב׳ נקרא׳ (דברים ד לב) מקצה השמים ועד קצה השמים. רקיע הג׳ זהו שער ג״ע הארץ שהוא יסוד דעשיה אשר תחת ד׳ חיוון עילאין דיצי׳ וז״ש כאן ולעיל דף ר״א ושם נתבאר ד׳ פתחין דרקיע דג״ע וכאן מדבר בד׳ אתוון דאדנ״י ד׳ בד׳ פתחי דרקיע חיות דיציר׳ עילאין יתיר ולכן ברקיע זה שהוא זכר ודז״א דאצי׳ יש בו כ״ב אתוון אחרנין בכתרין על רישיהון ר״ל בתגין כי אין אותיות בתגין אלא באצי׳ כנודע. ויש אותיות יותר עילאין ברקיע עליון יותר והם הסתומים ומכחם מתפשטין כ״ב אותיות רשימי דילהון לבד בזה הרקיע ונעשים רזא דיחודא ברזא דצרופא דאתוון שהוא א״ט ב״ח ג״ז ד״ו כי כל ב׳ אותיות יש בהם רמז יחוד מספר ״ס באחדים ובעשירות ובמאות. וכבר ידעת כי א״ט ב״ח וכו׳ בונין פרצוף נוקב׳ ולכן כד לא נהיר הרקיע נסתלקה תוספות א״ב ג״ד ונשארה ט״ח ז״ו ועיין בדרוש א״ט ב״ח (זהר הרקיע).

[3215] ריא ע״א (הערת הזהר). פי׳ ד׳ אותיות ארגמ״ן שאמר לעיל (מ״מ).

[3216] פי׳ יסוד דז״א (מ״מ).

[3217] פי׳ ארגמ״ן שבמלכות (מ״מ).

[3218] פי׳ רקיע הוא כמו יסוד דז״א (מ״מ).

[3219] פי׳ של גן (מ״מ).

[3220] פי׳ הם כנגד ד׳ אותיות אדנ״י וכדמפרש הזהר (מ״מ).

מאיר ולכן האות הזו אינה עומדת בקיום מתמיד והאות הזו נרשמת באותו פתח.	לא קיימא בקיומא תדיר ואת דא אתרשים בההוא פתחא
הפתח השלישי הוא פתח שעומד לצד מערב ובו עומדת אות אחת שרשומה ונאורה באותו פתח וזוהי האות נ׳ והאות הזו נוצצת בהתנוצצות באותו הפתח.	פתחא תליתאה[3221] איהו פתחא דקיימא לסטר מערב וביה קיימא את חד דאתרשים ואתנהיר בההוא פתחא ודא איהו את נ׳[3222] והאי את נציץ בנציצו בההוא פתחא[3223]
הפתח הרביעי זהו הפתח שעומד לצד דרום ובו עומד רושם של נקודה תחתונה קטנה שנראית ולא נראית וזוהי האות י׳ וארבע האותיות הללו לארבעה צדדים (נוצצים) באותו רקיע באותם פתחים.	פתחא רביעאה[3224] דא איהו פתחא דקיימא לסטר דרום וביה קיימא רשימו דחד נקודה תתאה זעירא[3225] דאתחזי ולא אתחזי ודא איהי את י׳ ואלין ארבע אתוון[3226] לארבע סטרין (נ״א נצצין) בההוא רקיע באינון פתחין
ברקיע הזה רשומות אותיות אחרות (לד׳ צדדים) בכתרים על ראשיהם ואותן עשרים ושתים אותיות מתעטרות בכתרים הרקיע הזה נוסע וסובב על גבי החיות ברשם של האותיות הסוד של חשבון היחוד בסוד של צרוף אחד והם א״ט ב״ח	בהאי רקיע רשימין אתוון אחרנין[3227] (ד״א לארבע סטרין) בכתרין על רישייהו ואינון עשרין ותרין אתוון[3228] מתעטרן בכתרין רקיעא דא נטיל[3229] וסחרא על גבי חיוון[3230] ברשימו דאתוון[3231] רזא דחושבן דיחודא ברזא דצרופא חדא דאתוון עלאין ואינון א״ט ב״ח ג״ז ד״ן[3232]

[3221] היא מבחינת המלכות בעצמה, ולכך "**קיימא לסטר מערב**", א׳ ששם ערוב הכחות, ב׳ ששם הערב שמש בחיק המלכות, ג׳ ששם ערב ודין, הם שלשה טעמים למה נקראת מערב, ואין דינה חזק כדין הגבורה אבל עם זה זה אורה מעט, שהגבורה בהיותה נמתקת אורה רב, והמלכות היא זעירו וקטנה ואי לה אור, ולכך אמר "**וביה קיימא את חד**" דאתרשים מאצילות, ונתגלה אל מציאות גילוי האור אל הרקיע (אור יקר).

[3222] שמורה על סוכה נופלת אלא שנסמכת בס׳ שהיא התפארת (אור יקר).

[3223] הן אמת אורה מעט אבל במה שיש לה קיימת, שאין דינה חזק כדין הגבורה (אור יקר).

[3224] הוא מצד החסד ולכך "**קיימא לסטר דרום**", והיה ראוי שאות זה תסתלק למעלה ושם תהיה מקור האור ויהיה דק נובע, אמנם היא למטה מורה על מיעוט האור (אור יקר).

[3225] הענין שאות יוד יורה אחת משתים, אם היא למעלה מורה העלם והיא יסוד ועיקר הכל, ואם היא למטה מורה מיעוט, וזהו שאמר "**זעירא דאתחזי ולא אתחזי**" מפני מיעוטה, והיינו סוד הושיעה ימינך, הושיעה לו ימינו, כוס של ברכה בימין, וחסד עומדת קשורה במלכות תמיד (אור יקר).

[3226] ירצה הם ארבעה בחינות, האחד רקיע עצמו שבערך התחתונים תפארת, השנית ארבע סטרין שבו שהם ארבע מדות, השלישית ארבע פתחין שהם ארבעה שערים צנורות למעבר האור אל התחתונים כאומרו יפרד והיה לארבעה ראשים, הרביעית הם ארבע אתוון דהיינו אור אצילות דק נרמז באותיות מתרשמות ברשימה דקה שם (אור יקר).

[3227] שאינם מבחינת שם אדנ״י אלא הם נאחזים בתפארת, ולזה יש להם **כתרין** שכל אחת ואחת נכתרת על ידי התפארת מהכתר העליון (אור יקר).

[3228] סוד תורה שבכתב כדפירשנו לעיל, שכל מקום שיש כ״ב אותיות מורה על כל התורה כולה מאלף ועד תיו שהם כ״ב בחינות, שהם אמ״ש, והם בג״ד כפר״ת, והם הו״י זח״ט לנ״ס עיצ״ק, וכל אחד ואחד מאלו כתיב בספר יצירה קשר לו כתר ושם בספ״ר הארכתי (אור יקר).

[3229] סוד נסיעתו הוא היותו מקבל פעמים ממדה זו פעמים מזו עד שמאירה מכל הבחינות ומתנהגת בכולם, ועל דרך זה משפיע על החיות כיוצא בו שכל זמן שהוא קבוע על ראשיהן כל חיה וחיה היא מקבלת מבחינה אחת תמיד, וזו מזו, מכוונת החיה כנגד חלק הרקיע (אור יקר).

[3230] כדי שיהיה כל חיה וחיה מהן מקבלת מכל הבחינות, וסוד אור עליון מתמזג ומתייחד כל בחינה בחברתה (אור יקר).

[3231] הענין שהאותיות מסודרות בסדר אצילותן, א״ב ג״ד ה״ו ז״ח ט״י כ״ל מ״נ ס״ע פ״צ ק״ר ש״ת, והם עולות במדרגות שוות שהם משתלשלות זו מזו וזו מזו, א׳ הוציא ב׳, וב׳ הוציא ג׳ וכיוצא עד סופם, אמנם הם זכרים ונקבות, ומהם מעטי הענפים כגון א׳ שחשבונה אחד עם היות שסודה גדול מאד מאד כדפירשנו בספ״ר שער האותיות, סוף סוף חשבונה ומספרה אחד, וב׳ גדל אורה בשנים, וג׳ בשלש, וכן הם מוסיפות, והטעם שא׳ ראש והיא יחידה, וכאשר הוציא הא׳ את הב׳ היו שנים שני אורות אור עצמה ואר סבתה, וכן הג׳, וכן כל זמן שהם משתלשלות והולכות, ונודע כי הי׳ היא שלימה שבכל האותיות שהיא עשר, ששלימות עליון הוא מספר העשר, ולזה נשלם תשעה אותיות בייחוד מעלות המספר ונעשה א״ט ב״ח ג״ז ד״ו שאלו הארבעה זוגות יחד זכר ונקבה ישלימו עשר אורות עשר אורות, כענין המלכות עם התפארת שסודם אח״ד א״ח תפארת תשע עם המלכות דלת הם עשרה ודרך זה גם כן (אור יקר).

ג״ז ד״ו.	
האותיות הללו סובבות באותו רקיע בסוד של אותיות אחרות (של מרכבות) עליונות קדושות נסתרות ואותן אותיות אחרות (עליונות) שנסתרות סובבות את אותו רקיע ואז נראות האותיות הללו בגלגול (של הרקיע הזה) שהם א״ט ב״ח ורשומות ברקיע הזה.	אלין אתוון סחרן בההוא רקיעא ברזא דאתוון אחרנין (דרתיכי) עלאין קדישין סתימין ואינון אתוון אחרנין (ס״א עלאין) סתימין סחרין להההוא רקיעא וכדין אתחזיין אלין אתוון בגלגולא (ס״א דהאי רקיעא) דאינון א״ט ב״ח ורשימין בהאי רקיעא
בשעה שמאיר הרקיע הזה מאירים בו ארבעה סודות של השמות הקדושים והם צרוף בצרופים של שלשים ושנים שבילים אז יורד טל מהרקיע הזה באותן האותיות של סוד השם הקדוש וכל אותן מרכבות נזונות וכל אותם החילות והמחנות הקדושים וכולם מקבלים בשמחה.	בשעתא דאתנהיר האי רקיעא אתנהרן ביה ארבע רזין דשמהן קדישין ואינון צרופא בצרופין דתלתין ותרין שבילין כדין נחית טלא מהאי רקיעא באינון אתוון דרזא דשמא קדישא ואתזנו כל אינון רתיכין וכל אינון חיילין ומשריין קדישין ונטלי כלהו בחדוה
בשעה שהדין תלוי האותיות הללו נטמנות ונגנזים ארבע בתוך ארבע והם ט״ח ז״ו בשעה שאלה נגנזו ונטמנו אז הקול של צד צפון מתעורר ויודעים שהדין שרוי על העולם וברקיע הזה נרשם צבע אחד שכולל את כל הגונים.	בשעתא דדינא תליא אלין אתוון אתטמרו ואתגניזו ארבע גו ארבע ואינון ט״ח ז״ו בשעתא דאלין אתגניזו ואתטמרו כדין קלא דסטר צפון אתער וידעי דדינא שריא על עלמא בהאי רקיעא אתרשים גוונא חדא דכליל כל גוונין
כשנוסע הרקיע הזה מצד המזרח אותם ארבעה הראשים שאמרנו בארבע (פנים) אותיות נוסעים כולם במסעות ועולים בעליה למעלה וכשנוסעים ועולים למעלה מסתלקת מי שמסתלקת וחוזרות האותיות ונראות בשלמות בסוד הראשון א״ט ב״ח ג״ז ד״ו ונרקם אותו רקיע ואז מאיר באור.	כד נטיל האי רקיעא מסטרא דמזרח אינון ארבע רישין דקאמרן בארבע (אנפין) אתוון נטלין כלהו במטלנין וסלקי בסליקו לעילא וכד אינון נטלין וסלקין לעילא אסתלקת מאן דאסתלקת ואתוון אתהדרו ואתחזיין בשלימו ברזא קדמאה א״ט ב״ח ג״ז ד״ו ואתרקם ההוא רקיעא כדין אתנהיר בנהירו
וכשהרקיע הזה מאיר כמקדם באותיות הללו כולם שבים ושואגים לטרף טרף ומזון כיון שהם שואגים ומעלים קולות אותו קול נשמע למעלה למעלה ואז נוטל ברכות וקדשות מי שנוטל.	וכד האי רקיעא אתנהיר כמלקדמין באלין אתוון כולהו אתהדרו ושאגי למטרף טרפא ומזונא כיון דאינון שאגי וסלקין קלא ההוא קלא אשתמע לעילא לעילא וכדין נטלא ברכאן

[3232] טעם א״ב זה בכאן מובן בידוע לנו בדרוש א״ט ב״ח שסודו על תיקון הנוק׳ שהיא סוד גן עדן זה התחתון, וידוע משם כי אלו הארבע זוגות א״ט ב״ח ג״ז ד״ו ה״ס כחב״ד שהם העומדים לנגד תנה״י, ולפי שכתר חכמה הם בסוד הראש כמ״ש בכוונת שני ימים דראש השנה, לכן אמר אתוון בגלגולא דאינון אטב״ח. אבל דע כי אותיות אב״ג של א״ט ב״ח ג״ז הם סוד חלקים עיקרים של המלכות וטח״ז הם הבאים לה לתוספת כנזכר באותו דרוש, ולכן בשעת הדין מתעלמות אותיות אב״ג, ואולם ד״ו שהוא בדעתה הוא להפך שהד׳ הוא הנוסף והו׳ הוא העיקר, (הלא) [כי] אמר באותו דרוש שו׳ זו סוד הגבורות, עיי״ש, ולכן גם הוא נשאר גלוי והם ט״ח ז״ו, כי א״ב ג״ד נעלם להיותו סוד העיקר ונשארו הענפים, והו׳ שה״ס ו׳ גבורות המתפשטות בחג״ת נה״י דידה. מלבד הכתוב בגליון הנכחי עוד יש בכאן סוד אחר וכו׳, והוא בסוד ז׳ מקיפין שיש למלכות, דהיינו כי אריך יש לו מקיף לו לעצמו בפרטות שה״ס א׳ של א״ט ועוד מקיף כולל שמקיף כל ט׳ ספירות שתחתיו והיינו א״ט, וכן יש לאבא מלבד הפרטי שלו עוד יש לו מקיף כולל ח׳ ספירות שתחתיו וזהו ב״ח. וגם (נראה לי) לפי סוד זה א״ט ב״ח הם בכתר וחכמה, והוא מ״ש אחר כך שהם אתוון בגלגלא, שכתר חכמה סוד שני ראשים הנכללים בסוד הראש י׳ וקוצו, ואולם לאי׳ יש שני מקיפים כוללים ולזעיר מקיף אחד כולל, וארבע אלו אריך ואו״א וזעיר ה״ס א״ט ב״ח ג״ז ד״ו, עיי״ש. ונראה שסוד א״ט ב״ח זה ה״ס מ״ש ברזא דאתוון אחרנין וכו׳ סחרין וכו׳, ודע שגם למלכות יש שני מקיפים אחד פרטי ואחד כולל ונמצאו לה ז׳ מקיפים שה״ס ז׳ גלגלים שמסתמא יש לרקיע. ולעד״ן שסוד שני מקיפים מלכות ה״ס ה׳ הנשאר בא״ט ב״ח בלי זווג, כי לעשות י׳ צריכה להשתמש בשלה דהיינו ה׳ ה׳, וגם שיש לה ה׳ מקיפים משל מעלה כאמור (רמ״ז).

	וקדושן מאן דנטלא
סובבות האותיות ומתגלגלות וסובבות את אותו רקיע ועומדות אותן אותיות לצד דרום כיון שעומדות אותן אותיות לצד דרום עולות ונוצצות בהתנוצצות ולוהטות ואז באמצע אותו רקיע רושם אחד נרשם ואותו הרושם הוא אות אחת והיא י׳ כיון שהאות הזו נרשמה ונראית אז לוהטות אחריה שלש אותיות אחרות והן הו״ה.	סחרן אתוון ומתגלגלן וסחרן ההוא רקיעא וקיימן אינון אתוון לסטר דרום כיון דקיימין אינון אתוון לסטר דרום סלקין ונצצן בנציצו ולהטין כדין באמצעיתא דההוא רקיעא רשימא חד אתרשים וההוא רשימו איהו את חד ואיהו י׳ כיון דאת דא אתרשים ואתחזיא כדין להטין אבתריה תלת אתוון אחרנין ואינון הו״ה
אלו האותיות מנצנצות באמצע הרקיע הזה עולות ויורדות לוהטות בשלשה עשר (בשנים עשר) להטים אז אחר שאלו השלש עשרה פעמים לוהטות יורד מי שיורד ונכללת באותן אותיות ומתעטרת בהן ולא נודעת אז כל החילות וכל המחנות בשמחה ועולים שירים ותשבחות.	אלין אתוון מנצצן באמצעו דהאי רקיעא סלקין ונחתין מלהטין בתליסר (נ״א בתריסר) להטין כדין לבתר דאלין תליסר זמנין מלהטן נחתא מאן דנחתא ואתכלילת באינון אתוון ואתעטרת בהו ולא אתידעת כדין כלהו חיילין וכלהו משריין בחידו וסלקין שירין ותושבחן
הרקיע הזה נוסע שנית וסובב ומתגלגל ואותן האותיות הראשונות שאמרנו שהן א״ט ב״ח כולן נכללות באותן אותיות עליונות סוד השם הקדוש שאמרנו וסובבות לאותו הרקיע ועומדות אותן אותיות שהיו באמצע סוד השם הקדוש כולן נרשמות לצד צפון ונרשמות ואינן נרשמות אין מי שיסתכל באותו הצד כולן מכסות ואומר בקול נועם ברוך כבוד ה׳ ממקומו ומתכסות מצד צפון	רקיעא דא נטלא תניינות וסחרא ומתגלגלא ואינון אתוון קדמאי דקאמרן דאינון א״ט ב״ח כלהו אתכלילו באינון אתוון עלאין רזא דשמא קדישא דקאמרן וסחרן ההוא רקיעא וקיימין אינון אתוון דהוו באמצעיתא רזא דשמא קדישא כלהו אתרשימו לסטר צפון ואתרשימו ולא אתרשימו לית מאן דיסתכל בההוא סטרא כלהו אתחפיין ואמרי בקל נעימו ברוך כבוד יהו״ה ממקומו אתחפיין מסטרא דצפון
	ריג/א
(של הפנים) ואומרות את זה מתכסות מכל הצדדים ואומרות את זה.	(ס״א דאנפין) ואמרין דא אתחפיין מכל סטרין ואמרין דא[3233]
הרקיע הזה סובב כמקדם ומתגלגל מצד לצד ואז קול נעימת המחנות הרבים בצד זה וקול נעימת מחנות רבים בצד זה וכן לארבעה צדדים באותה שעה אותו הרקיע	רקיעא דא סחרא כמלקדמין ואתגלגלא מסטרא לסטרא[3234] כדין קל נעימו דמשריין סגיאין[3235] בסטרא דא וקל נעימו[3236] משריין[3237] סגיאין[3238] בסטרא דא[3239] וכן לארבע סטרין

[3233] הנה בהיות הבחינות הקודמות, צריכות החיות בעלות הפנים להסתכל בחינת האור לקבל, ולאיזה צד פונה ההנהגה להיות כולם צופות לאותו צד פניהם לקבל מלמעלה, אמנם בהיות סוד שם יהו״ה מתגלה בצד הדרום שהיא י׳, אז האור מתפשט בכל התחתונים שיעור גדול ואינם צריכות להסתכל, אלא אדרבה האור מחשיך עיני השגתם, ולזה הם מתכסים ואומרים ברוך כבד ה׳ ממקומו, אין הברכה הזאת מעין ברכה קודמת, שזו הברכה היא ממקומו משיעור מופלג שאי אפשר לסבול האור משום בחינ.ה רקיעא דא סחרא כמלקדמין להתבחן עוד סוד בחינת גלגולי האורות להיותם נכללות מכל בחינות ימין ושמאל (אור יקר).

[3234] ובחינת י׳ שבדרו המתקשטת באורות אלו מתבחנת בכל הפאות (אור יקר).

[3235] היינו קישוט בקול העולה שהוא מצד הת״ת (אור יקר).

[3236] בסוד הבינה שמשם הנעימות ודאי. כל לשון נועם היא מהבינה (מ״מ).

[3237] מצד המלכות (מ״מ).

[3238] בחינת כללותם יחד, והרי זה סוד קישוט וייחוד (מ״מ).

[3239] **״בסטרא דא ובסטרא דא״** היינו לארבע הפאות ארבע הבחינות, שהם ימין ושמאל פנים ואחור, וענין ההתעוררות הזה הוא אחר שהראשים העליונים שהם חיות ראשיות נעלמו ונסתרו בתוך מחנותם למטה דהיינו אתחפיין ברדתם להכלל במחנותם, והיינו שהפנים שהם סוד יהו״ה שבהם נסתר בכנפים דהיינו סוד

מאיר באור אחר יותר מכמו שהיה ועומד באור בגון אחר כלול מכל הגונים.	בההיא שעתא ההוא רקיעא אתנהיר בנהירו אחרא יתיר מכמה דהוה וקיימא בנהירו בגוון אחרא כלילא בכל גוונין
ואלו האותיות שאמרנו עולות למעלה באותו רקיע ומקבלים אות אחת שהיא עליונה שמתחברת בשם זה של אלו האותיות משום שאף על גב שהאותיות הללו הן של השם הקדוש זהו שם שנכלל למטה משום שסוד זה נכלל למעלה ונכלל למטה וכשנכלל למטה אלו האותיות עולות לקבל אות אחת (יו״ד) שהרי מאותה האות נזונו אלו האותיות למטה ואותה האות היא ו׳ ויורדות ומתחברות האותיות הללו באותה האות ואז כולן בעטור אחד ונעשה שם שלם.	ואלין אתוון דקאמרן סלקין לעילא בההוא רקיעא ומקבלין לאת חד דאיהי עלאה דקא מתחברא בשמא דא דאלין אתוון בגין דאף על גב דאלין אתוון דשמא קדישא האי איהו שמא דאתכליל לתתא[3240] בגין דרזא דא אתכליל לעילא ואתכליל לתתא וכד אתכליל לתתא אלין אתוון סלקין לקבלא לאת חד (ד״א יו״ד) דהא מההוא את אתזנו אלין אתוון לתתא וההוא את איהו[3241] ו׳ ונחית ואתחברו אלין אתוון בההוא את וכדין כלהו בעטורא חדא ואתעביד שמא שלים
למטה שם שלם ולא שלם שם שלם בחמש אותיות (ולא שלם של תשע אותיות שם שלם בחמש אותיות) הוא ויהו״ה סוד של זכר ונקבה ברמז השם שלם הוא בתשע אותיות והם יהו״ה אלהים זהו שם שלם מהכל שם אחר הוא ברמז והוא בחמש כפי שאמרנו אבל זהו שלם בכל.	לתתא שמא שלים ולא שלים שמא שלים בחמש אתוון (ד״א ולא שלים דתשע אתוון שמא שלים בחמש אתוון) איהו[3242] ויהו״ה רזא דכר ונוקבא ברמיזו שמא שלים בתשע אתוון אינון יהו״ה אלהים דא איהו שמא שלים מכלא שמא אחרא איהו ברמיזו ואיהו בחמש כדקאמרן אבל דא איהו שלים בכלא[3243]
כיון שמתחברות האותיות הללו אותו רקיע מאיר בשלשים ושנים אורות ואז הכל הוא בשמחה הכל עומד בסוד אחד מעלה ומטה כל אותן מרכבות וכל אותן מחנות כולם עומדים בסוד של שלמות וכל הדרגות מתקנות על מקומן כל אחת ואחת כראוי.	כיון דמתחברן אלין אתוון ההוא רקיעא אנהיר בתלתין ותרין נהורין כדין כלא איהו בחדוה כלא קאים ברזא חדא עילא ותתא כל אינון רתיכין וכל אינון משריין כלהו קיימין ברזא דשלימו וכל דרגין מתקנן על אתרייהו כל חד וחד כדקא יאות
ברקיע הזה עומדת לצד צפון שלהבת אחת מאירה שאינה שוככת תמיד והיא רשומה באותיות אחרות לימין והם עשרה שמות ועולות לשבעים שמות וכולן	בהאי רקיעא קאים לסטר צפון חד שלהובא נהיר דלא שכיך תדיר ואיהו רשים באתוון אחרנין לימין ואינון עשר שמהן וסלקין לשבעין

אדנ״י שבהם, והיינו סוד כללות מלאכי שלום מלאכין דקודשא בריך הוא במלאכין דשכינתא, דהיינו סוד בשתים יכסה פניו, והיינו סוד וקרא זה אל זה ומקבלין דין מן דין, בהיותם הענפים למטה עושים מה שעשה השורש למעלה, ואז נכללו כחות ההיכלות יחד כנפים מכסין על פנים ונכל נפשם ומכסה על רוחם בסוד הייחוד, והיינו ברוך כבוד ה׳ ממקומו כדפירשו סוד אדנ״י (כרוך) [ברוך] ונקשר בשם יהו״ה, ואז המחנות שהם נכללות יחד תחתונים בעליונים כדפירשנו סוד כללותם ההיכלות זה בתוך זה בפרשת תרומה הם התעוררות ייחודה למעלה (אור יקר).

[3240] פי׳ הוי״ה שבמלכות וז״ש בגין דרזא דא איתכליל לעילא דהייני שיש הוי״ה בזעיר ״ואיתכליל לתתא״ שיש הוי״ה במ׳ (מ״מ).

[3241] פי׳ זעיר נק׳ ו׳ ומ׳ ה׳ מצא ז״ון רמוזים בו״ה ונשלם שם הוי״ה. אבל הוא לתתא שמא שלים ולא שלים בהוי״ה אלהים שהם ט׳ אתוון שאז ניכרים שני שמות בהדיא הוי״ה אלהי״ם וז״ל הרב בס״הכ דע כי הוי״ה הוא אצילות ור״ת המברך את עמו ישראל גימטריא אלהי״ם שהוא בריאה כי בריאה היא הכסא גי׳ אלהי״ם ויצירה ועשייה נכללים בה וז״ס שמא שלים של הוי״ה אלהי״ם גימ׳ יב״ק והוא שמא שלים הכולל כל העולמות ולכן נק׳ שם זה שמא שלים יותר משאר השמות עכ״ל עוד כתב בס״ה למה הוי״ה אלהי״ם נק׳ שמא שלים לפי שרמוזים בהם ג׳ שמות אהי״ה הוי״ה אד״ני (מ״מ).

[3242] רכו ע״ב (הערת הזהר).

[3243] בראשית מה ע״ב (הערת הזהר).

רשומות ברקיע הזה ומאירות כולן כאחד.	שמהן וכלהו רשימין בהאי רקיעא ונהרין כלהו כחדא
מהרקיע הזה נוסעים כל אותם הרקיעים שלמטה שלצד הקדושה עד שמגיעים לאותם הרקיעים האחרים שלצד אחר ואלה נקראים יריעות עזים כמו שנאמר ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן.	מהאי רקיעא נטלין כל אינון רקיעין דלתתא דלסטר קדושה[3244] עד דמטו לאינון רקיעין אחרנין דלסטר אחרא ואלין אקרון יריעות עזים[3245] כמה דאת אמר ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן
משום שיש יריעות ויש יריעות יריעות המשכן הן יריעות שנקראות רקיעי החיות של המשכן הקדוש יריעות עזים הם רקיעים (יריעות) אחרים של הצד האחר אלה רקיעים בסוד המרכבות של רוחות קדושות ואלה רקיעים שבחוץ שעומדים בדברי העולם והם צדדים של תשובה ומעשים של הגוף ואלה מכסים על אותם רקיעים שלפנים כמו קלפה על המח הרקיעים שלפנים הם אותו קלוש שעומד על המח ואלו נקראים שמים לה׳ לשם אחד זה שלמטה.	בגין דאית יריעות ואית יריעות יריעות המשכן אינון יריעות דאקרון רקיעי חיוון דמשכנא קדישא[3246] יריעות עזים אינון רקיעין (ד״א יריעות) אחרנין דסטרא אחרא אלין רקיעין ברזא דרתיכין דרוחין קדישין ואלין רקיעין דלבר דקיימין במלין דעלמא ואינון סטרין דתיאובתין[3247] ועובדין דגופא ואלין חפיין על אינון רקיעין דלגו[3248] כקליפה על מוחא רקיעין דלגו אינון ההוא קלישו דקיימא על מוחא ואלין אקרון שמים ליהו״ה לשמא חדא דא דלתתא[3249]
רקיעים אחרים למעלה והם רקיעים פנימיים שנקראים רקיעי החיות שהם סוד השם הקדוש בסוד החיות הגדולות העליונות ואלה הם הסודות של האותיות (סודות עליונים) העליונות בסודות התורה כלל של עשרים ושתים אותיות חקוקות רשומות שיוצאות מתוך הרקיע העליון השמיני שהוא רקיע על גבי החיות העליונות וזהו שאין לו מראה זהו טמיר וגנוז ואין בו צבע.	רקיעין אחרנין[3250] לעילא ואינון רקיעין פנימאין דאקרון רקיעי החיות דאינון רזא דשמא קדישא ברזא דחיון רברבן עלאין[3251] ואלין אינון רזין דאתוון (ס״א רזין עלאין) עלאין ברזי דאורייתא כללא דעשרין ותרין אתוון מחקקן רשימין דנפקי מגו רקיעא עלאה תמינאה[3252] דאיהו רקיע דעל גבי חיון עלאין והאי איהו דלית ליה חיזו האי איהו טמיר וגניז לית ביה גוון
כל הצבעים יוצאים ממנו אין בו צבע ולא נראה ולא התגלה זהו שמוציא את כל האורות בו לא נראה לא אור ולא חשך ולא צבע כלל פרט לנשמות הצדיקים שרואות מתוך הרקיע התחתון כמאחר הכתל אור שמוציא ומאיר הרקיע העליון הזה ואותו אור שלא פוסק אין מי שמכיר	כל גווינין מניה נפקי ביה לית גוון לא אתחזי ולא אתגליא האי איהו דאפיק כל נהורין ביה לא אתחזי לא נהירו ולא חשוך ולא גוון כלל בר נשמתין דצדיקיא דחמאן מגו רקיעא תתאה[3253] כמבתר כותלא נהירו דאפיק ונהיר האי רקיעא עלאה[3254] וההוא נהירו דלא פסק לית מאן דידע ליה לית מאן דקאים ביה[3255]

[3244] פי׳ ספירת המלכות (מ״מ).
[3245] עיין מ״ש בפ׳ תרומ׳ בדף קמ״ז ע״ב שהם ז״ן דנוגה דבי״ע (מ״מ).
[3246] פי׳ ספי׳ המלכות הנק׳ משכן (מ״מ).
[3247] פי׳ שתאותם בענייני הגוף שהוא חומרי (מ״מ).
[3248] פי׳ של מלכות (מ״מ).
[3249] פי׳ שמים לה׳ הם שמים של מ׳ הנקרא הוי״ה ג״כ (מ״מ).
[3250] פי׳ חג״תם דזעיר וז״ש דאינון רזא דשמא קדישא שעיקר הוי״ה הוא בזעיר (מ״מ).
[3251] פי׳ חג״תם זעיר (מ״מ).
[3252] בינה (רח״ו).
[3253] פי׳ מהמ׳ (מ״מ).
[3254] בינה (רח״ו).

אותו ואין מי שעומד בו.	
מתחת לזה כל אותם הרקיעים נכללו בשם הזה נקרא שמים ואלו (השם הקדוש) נקראים השמים אותם שהשם העליון נקרא בהם אותם שהשם הקדוש התעטר בהם ועל זה כתוב (תהלים קטו) השמים שמים לה׳ לאותה גניזת הרקיע העליון שעומד	מתחות דא[3256] כל אינון רקיעין אתכלילו בשמא דא אקרי שמים[3257] ואלין (ד״א דשמא קדישא[3258]) אקרון השמים אינון דשמא עלאה[3259] אקרי בהון[3260] אינון דשמא קדישא[3261] אתעטר בהון ועל דא כתיב (תהלים קטו טז) השמים[3262] שמים ליהו״ה להוא גניזו דרקיעא עלאה דקאים
	ריג/ב
עליהם.	עלייהו
עד כאן רמז לשם הקדוש (סוד של השמים הקדושים) שהקדוש ברוך הוא נקרא בשמות מכאן והלאה אין חכם בהשכל שיכול לדעת ולהדבק כלל פרט לאור אחד קטן בלי קיום (קיום הכל) להתישב בו אשרי חלקו של מי שנכנס ויוצא ויודע להסתכל בסודות אדונו ולדבק בו.	עד הכא רמז לשמא קדישא[3263] (נ״א רזא דשמים קדישין) דקודשא בריך הוא אקרי בשמהן[3264] מכאן ולהלאה[3265] לית חכים בסכלתנו דיכיל למנדע ולאדבקא כלל[3266] בר נהירו חד זעיר[3267] בלא קיומא (נ״א קיומא דכלא) לאתיישבא ביה[3268] זכאה חולקיה מאן דעאל ונפק[3269] וידע לאסתכלא ברזין דמאריה[3270] ולאתדבקא ביה[3271]

[3255] ירצה הכרח הוא לקיום הספירות שיהיה לעולם נובע, ועם כל זה **"לית מאן דידע ליה"**, אם משיגים הצדיקים הוא האור אחרי צאתו ממנו כאומרו לעיל **"חמאן מגו רקיעא תתאה** וכו׳ **נהירו דאפיק"**, מה שמוציא אחרי צאתו, אמנם במציאות מקום שאינו פוסק לעיל בחינת אחיזתו בבינה עצמה **"לית מאן דידע ליה"**, ואם תאמר כשיסתכלו באור מבחינה אל בחינה יתפשט שכלם למעלה מקום נביעתו, אינו, משום דלית **"מאן דקאים ביה"** כדי להמשך דרך בו מעלול לעלה ממסובב אל סבתו עד למעלה (אור יקר).

[3256] דהיינו מבינה ולמטה **(אור יקר, ומ״מ)**.

[3257] ומפני שיש שמים תחתונים לכך יקראו בה׳ הידיעה השמים כדי לייחדם משאר רקיעים תחתונים (אור יקר). פי׳ ספירת המלכות (מ״מ).

[3258] תיקון קטו ע״ב (הערת הזהר). פי׳ של זעיר (מ״מ).

[3259] פי׳ בינה שנק׳ ה׳ היא בתוכה ולכן נקרא השמים בה׳ (מ״מ).

[3260] דהיינו השמים הידועים באצילות, ויש שם התפארת שהוא הוא שם יהו״ה, ואם כן לא יצדק השמים שמים לה׳ דהוה ליה למימר השמים שמים יהו״ה (אור יקר).

[3261] פי׳ אבא הנקרא קודש ועיין בפ׳ תרומה דף קל״ו ע״ב (מ״מ).

[3262] פי׳ זעיר הנקרא השמים זמ׳ הנקרא שמים הם ל״ה שהיא בינה. וזה פי׳ אחר הפך מ״ש לעיל לשמא דא דלתתא (מ״מ).

[3263] דהיינו שם יהו״ה (אור יקר)

[3264] דהיינו שיש שמות לספירות שהם שמות להויה כדפירשנו בספ״ר בשער השמות ובשער שם בן ד׳ (אור יקר).

[3265] מחכמה ולמעלה (אור יקר). פי׳ מבינה ולמעלה (מ״מ).

[3266] כדי לייחס שם (אור יקר).

[3267] אפשר דהיינו חכמה, ואשפר דהיינו עוקץ היוד כתר (אור יקר). פי׳ אבא (מ״מ).

[3268] שאינו מושג כלל (או ריקר).

[3269] בסוד האדרא ונכנס בשלום ויצא בשלום (אור יקר). עי׳ אד״ז רצ ע״א: לא אתמסרו מלין אלין אלא למאן דעאל ונפיק, דמאן דלא עאל ונפק[3269] טב ליה דלא אברי – **פי׳ "מאן דלא עאל ונפיק" מי שלומד את חכמת הנסתר ולא מוציא את הדברים מהסתרם כדי להכניסם ולהלבישם בפשוטי עולם המעשה (מ״א צא)**.

[3270] להשכיל סודות התורה על ידי ידיעת השרשים והקדמות, ויוכל לפרש בתורה ובסודותיה (אור יקר).

[3271] שהמשכיל בתורה בפשטה הוא דבק בסוד מטטרו״ן למטה שהוא פשט התורה, כדפירשו בתיקונים דמתניתין דפשטי תורה פשול וכשר טמא וטהור חייב זכאי הכל בסוד שית סדרי משנה דנער מטטרו״ן, אמנם סודות התורה הם ממש באצילות, והמתעסק בהם דבק בתורה בפנמיותה בספירות, ודבק בקונו ממש בלי לבוש נער מטטרו״ן, בזולת זה כי המתפלל כפשטן של דברי התפלה או התורהו המצוה אין דבק כלל אלא רחוק ממנו, אמנם המכוון על דרך הסוד נקשר ודבק בקונו (אור יקר).

בסודות הללו יכול אדם לדבק באדונו לדעת את שלמות החכמה בסוד עליון כשעובד לאדונו בתפלה ברצון ובכונת הלב מדביק רצונו כאש בגחלת ליחד אותם רקיעים תחתונים של צד הקדושה לעטרם בשם אחד תחתון ומשם והלאה ליחד אותם רקיעים עליונים פנימיים להיות כולם אחד באותו רקיע עליון שעומד עליהם.	ברזין אלין יכיל בר נש לאתדבקא במאריה[3272] למנדע שלימו דחכמה ברזא עלאה[3273] כד פלח למאריה בצלותא ברעותא בכוון לבא אדבק רעותיה כנורא בגחלתא[3274] ליחדא אינון רקיעין תתאין[3275] דסטרא דקדושה לאעטרא לון בשמא חדא תתאה[3276] ומתמן ולהלאה ליחדא אינון רקיעין עלאין פנימאין[3277] למהוי כלהו חד בההוא רקיעא עלאה[3278] דקיימא עלייהו
ובעוד שפיו ושפתותיו מרחשות לבו יכון ורצונו יתעלה למעלה ליחד את הכל בסוד הסודות ששם תקועים כל הרצונות והמחשבות בסוד שעומד באין סוף ולכון בזה בכל תפלה ותפלה בכל יום ויום לעטר את כל ימיו בסוד הימים העליונים בעבודתו.	ובעוד דפומיה ושפוותיה מרחשן לביה[3279] יכוון ורעותיה יסתלק לעילא[3280] לעילא[3281] ליחדא כלא ברזא דרזין[3282] דתמן תקיעו דכל רעותין ומחשבין ברזא דקיימא באין סוף ולכוונא בהאי בכל צלותא וצלותא בכל יומא ויומא לאעטרא כל יומוי ברזא דיומין עלאין בפולחניה
בלילה ישים רצונו שהרי נפטר מהעולם ונשמתו יוצאת ממנו ויחזירנה לרבון הכל משום שכל לילה ולילה (אותה נקודה עומדת לכלל בתוכה אותן נשמות הצדיקים).	בליליא ישוי רעותיה דהא אתפטר מעלמא דא ונשמתיה נפקת מניה ויהדר לה למארי דכלא בגין דכל ליליא וליליא (ס״א ההיא נקודה קיימא לאכללא בגווה אינון נשמתין דצדיקייא)

[3272] רוצה לומר במה שיכוון רצונו אל סוד הספירות וההויות והשמות יתדבק אליו, ומי שאינו יודע סוד זה במה יתדבק בו, אין לו בית אחיזה, שבית אחיזתו ספירותיו שהם הם שמותיו היקרים וההויות הקדושות (או ריקר).

[3273] ששליטת החכמה היא הסוד הזה הנפלא, והיינו דרך אחד להשגת הדבקות דהיינו עסק סודות התורה והשגת הנסתרות בפירוש התורה בסוד כדפירשנו (אור יקר).

[3274] רצון האדם ונשמתו העולה מקירות לבו הוא קשור בהיכלות ודאי, ולזה יכוון לתקן תחלה תיקון המלכות, ותיקוניה הם סוד ההיכלות שהם יתקשרו ויתדבקו יחד במלכות כשלהבת הקשורה בגחלת, ונשמתו וכוונתו שלהבת מהגחלת שהיא מלכות, וכן ההיכלות שיתפשטו ממנה ודבוקים בה כשלהבת המתפשטת מהגחלת מתוכיותם ומדובקת בגחלת, ומטעם זה הם חוזרים אל מקורם ונבלעין בה על ידי נשמתו החוזרת ונבלעת במקורה, ואגב עלייתה מעלה אלו, והטעם שכולם לא נתפשטו למטה אלא בסבתו, ועתה שהוא בסוד כוונתו והבל פיו המתהוה מן הלב והנשמה מעלה נשימה, מתדבקים וחוזרים אל מקורם, ועם היות שנתפשטו משם ההיכלות ויותר מהם החצונים, יכוון לקשר ולייחד בה דווקא מהיכל לבנת הספיר ולמעלה, שמשם תחלת הקדושה המתדבקת, והם נתחים הנקשרים בייחוד (אור יקר).

[3275] דעשייה (רח״ו במ״מ).

[3276] שהוא שם אדנ״י שבה דבוקים כולם, והיא משתמשת בהם ודאי, ואחר קשרם יחד בסוד ברכות דקרית שמע וקרית שמע עצמה כדמפרש בפרשת פקודי (או ריקר). פי׳ מלכות מקננת בעשייה (מ״מ).

[3277] דהיינו שבע ספירות, והיינו בסוד תפלה מעומד שעולה אל עולם הזכר, ונקשרת השכינה כלולה במתפשטין ממנה דהייגו תיקונה בנערותיה, והיא נקשרת בשבע ספירות בסוד ו׳ ה׳ יחד, וסוד ו״ה שבע ספירות בבינה ששם סוד היכל קדש הקדשים, ושם כל שבע ספירות נקשרות בבינה (אור יקר).

[3278] רלט ע״א (הערת הזהר).

[3279] אמר רעותיה יסתלק כו׳ נוסף על מ״ש לביה יכוון. והכוונה הוא על הרצון הפשוט והתשוקה הפנימית אשר נמשך מהעובד בלב ונפש נוסף על הכוונה, הנה זה לבד אשר עולה באצילות ממש והוא כח הפנימי של האדם, וזה אשר עולה למעלה לקרבן אשה ריח ניחוח לה׳ (ויקרא א ט), והוא אכילה דלעילא עינוגה דקוב״ה כו׳ ישראל מפרנסי לאביהן שבשמים כו׳ ישראל אחידן ביה והוא אחיד בהו כו׳ בנים אתם כו׳ כמ״ש כ״ז בזוה״ק (ויקרא ז ע״ב) (דע״ה ח״ב לח ע״ד).

[3280] בחכמה (אור יקר)

[3281] בכתר (אור יקר). בריאה אצילות (רח״ו במ״מ).

[3282] דהיינו בעיקר הכל שהוא מנהיג הכל, וכחות הספירות ממנו (אור יקר).

סוד הסודות לדעת לאותם חכמי לב הרקיע הזה התחתון בסוד אותה הנקודה הוא עומד כמו שאמרנו אותו הרקיע הוא כלול ממעלה וממטה ויסודו למטה כנר הזה שמעלה אור שחר להאחז באור הלבן והיסוד שלה הוא למטה באותה פתילה בשמן אף כך למטה אותה נקודה ביום נכללת מלמעלה ובלילה נכללת ממטה באותן נשמות הצדיקים.	רזא דרזין למנדע לאינון חכימי לבא רקיעא דא תתאה[3283] ברזא דההיא נקודה[3284] קיימא כמה דאמרן ההוא רקיעא איהו כליל[3285] מעילא ומתתא[3286] ויסודא דיליה לתתא כהאי שרגא דסלקא נהורא אוכמא[3287] לאתאחדא בנהורא חיורא ויסודא דילה איהו לתתא בההיא פתילה במשחא אוף הכי לתתא ההיא נקודה ביממא אתכלילת מלעילא ובליליא אתכלילת מתתא באינון נשמתין דצדיקיא
וכל דברי העולם כולם חוזרים לעקר והיסוד והשרש שממנו יצאו וכמה לילות עתידים ליטול כל אחד ואחד מה שראוי לו כמו שנאמר אף לילות יסרוני כליותי הנפש הולכת ומשוטטת ושבה אל אותו עקר שראוי לה הגוף עומד שקט כאבן וחוזר לאותו מקום שראוי לו לשרות עליו ולכן שב הגוף לצד שלו והנפש לצד שלה.	וכל מלין דעלמא אהדרו כלהו[3288] לעקרא ויסודא ושרשא דנפקו מניה וכמה לילוון זמינין לנטלא כל חד וחד מה דאתחזי ליה כמה דאת אמר (תהלים טז ז) אף לילות יסרוני כליותי נפשא אזלת ושטאת ותבת לההוא עקרא דאתחזי לה גופא קאים שכיך כאבנא ואהדר להההוא אתר דאתחזי ליה למשרי עליה[3289] ובגין כך תב גופא לסטריה ונפשא לסטרה
על הגוף שורה סוד הצד האחר ולכן נטמאים ידיו וצריך לרחץ אותם כמו שבארנו שהרי בלילה הכל שב למקומו ונשמות הצדיקים עולות וחוזרות למקומן ומתעטרת (בהם) מה שמתעטרת ונכללת מכל הצדדים ואז עולה כבוד הקדוש ברוך הוא ומתעטר מהכל.	גופא שרי עלוי רזא דסטרא אחרא ובגין כך אסתאבו ידוי ובעי לאסחאה לון כמה דאוקימנא דהא בליליא כלא תב לאתריה ונשמתהון דצדיקיא סלקין ואתהדרן לאתרייהו ואתעטרת (בהו) מאי דאתעטרת ואתכלילת מכל סטרין כדין סלקא יקרא דקודשא בריך הוא ואתעטר מכלא
בלילה שולטים הממנים שנפקדו על אותן נשמות הצדיקים להעלותן למעלה ולהקריבן קרבן מנחם לאדונם אותו ממנה שנפקד על כל אותם מחנות שמו סורי״א ממנה גדול כיון שעולה הנשמה לכל אותם רקיעים אז מקריבים אותה אליו ומריח בה כמו שנאמר והריחו ביראת ה׳ כמו שעתיד מלך המשיח לעשות בעולם ועל ידו	בליליא שלטאן ממנן דאתפקדו על אינון נשמתין דצדיקיא לסלקא לון לעילא ולקרבא לון קרבן נייחא לגבי מאריהון ההוא ממנא דאתפקד על כל אינון משריין[3290] סורי״א שמיה רב ממנא כיון דנשמתא סלקא בכל אינון רקיעין כדין מקרבין לה לגביה וארח בה כמה דאת אמר (ישעיה יא ג) והריחו ביראת יהו״ה כמה דזמין

[3283] פירוש רקיע שבגן (מ״מ).

[3284] פי׳ כמו שהמלכות שנקרא נקודה שמקבל ממנה הארה (מ״מ).

[3285] פי׳ מלכות שיש בה מ״ד מ״ן וכדמפרש (מ״מ).

[3286] ויצא קנג ע״ב (הערת הזהר).

[3287] בראשית נא ע״א (הערת הזהר).

[3288] מ״ש ״אף לא תיקון כולם שוה״ [ע״ח שער סדר אצי׳ בקיצור ב׳], הוא כמ״ש בזוה״ק (ויקהל דף ריג ע״ב) דכל מלין דעלמא אהדרו כלהו לעקרא ויסודא ושרשא דנפקו מניה, וכן ברע״מ (פ׳ נשא דף קמה ע״א) דהא באתערותא דלתתא אתער חילא אחרא לעילא. והיינו טעמא דלולב, והיינו טעמא דשופר כו׳, כי כל א׳ נוגע בשורשו, וכ״ז הוא ע״פ מ״ש בזוה״ק (תרומה דף קמד סע״א) דעלמא דא איהו כגוונא דעלמא דלעילא, ועלמא דלעילא כל מה דהוה בהאי עלמא הכי איהו לעילא. וכן בפ׳ תצוה (דף קפו ע״ב) דלית לך מלה בעלמא דלא אית לה דוגמא לעילא, כגוונא דלעילא הכי אית לתתא כו׳. וכן בפ׳ פקודי (דף רכא ע״א) כד ברא קוב״ה עלמא, ברא ליה כגוונא דלעילא, למהוי עלמא דא בדיוקנא דעלמא דלעילא (ביאורים ח״א כז ע״ג).

[3289] פי׳ שהם מתלבשת בתוך הגוף כדמפרש הזוהר (מ״מ).

[3290] רנג ע״א קנד ע״א (הערת הזהר).

עוברים כולם בפקדון על ידו להתקרב הלאה.	מלכא משיחא למעבד בעלמא ועל ידיה אעברו כלהו בפקדונא על ידיה לאתקרבא להלאה
וכל הנשמות כשנקרבות לאותו מקום שנקרבות ונראות שם זהו סוד כל הנשמות נכללות באותה נקודה ולוקחת אותם פעם אחת כמו מי שבולע בליעת דבר ומתעברת כמו אשה שמתעברת הסוד הזה לבעלי מדות כשנקדה זו מתעברת כאשה שמתעברת נהנית מאותה הנאה שמכלילה נשמה מהעולם הזה באותם מעשים ובאותה תורה שהשתדלה בה ביום ונוטלת אותו רצון של העולם הזה ובו נהנית בשמחה ונכללת מכל הצדדים.	וכלהו נשמתין כד אתקריבו להההוא אתר דאתקריבו ואתחזון תמן דא איהו רזא כלהו נשמתין אתכלילו בההיא נקודה[3291] ונטלא לון זמנא חדא כמאן דבלע בליעו דמלה ואתעברא כאתתא דמתעברא רזא דא למארי מדין כד האי נקודה אתעברת כאתתא דמתעברא אתהני מההיא הנאותא דאתכלילת נשמתא מהאי עלמא באינון עובדין ובההיא אורייתא דאשתדלת בה ביממא[3292] ונטלא ההוא רעו דהאי עלמא וביה אתהני בחדוה ואתכלילת מכל סטרין
אחר כך היא מוציאה אותם החוצה ומולידה אותם כמקדם והנשמה היא חדשה כעת כמקדם וסוד זה חדשים לבוקרים חדשים ודאי כמו שנתבאר למה	לבתר אפיקת לון לבר ואולידת לון כמלקדמין ונשמתא איהי חדתא השתא כמלקדמין ורזא דא (איכה ג כג) חדשים לבקרים[3293] חדשים ודאי כמה דאתמר מה טעם
	ריד/א
הם חדשים משום סוד הכתוב רבה אמונתך רבה ודאי שיכלה להכלילם ולהכניסם לתוכה ומוציאה אותם והם חדשים ולכן לוקחת אחרים מלמעלה ביום אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.	אינון חדשים בגין רזא דכתיב (&) רבה אמונתך רבה ודאי[3294] דיכלא לאכללא לון[3295] ולאעלא לון לגווה[3296] ואפיקת לון ואינון חדתין ועל דא נקטא אחרנין מלעילא ביממא[3297] זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי
בין כך האיר היום אמר רבי אבא נקום ונלך ונודה לרבון העולם קמו והלכו והתפללו ואחר כך חזרו אליו החברים אמרו לו מי שהתחיל שיסים את השבח אשרי חלקנו בדרך הזו שכל זה זכינו לעטר	אדהכי נהר יממא אמר רבי אבא נקום ונהך ונודה לרבון עלמא קמו ואזלו וצלו ולבתר אהדרו חברייא לגביה אמרו ליה מאן דשרי לסיים שבחא זכאה חולקנא בארחא דא דכל

[3291] פי׳ מלכות (מ״מ).

[3292] גודל מעלת העוסק בתורה ביום שזוכה על ידי כן להעלת מ״ן בלילה (רח״ו במ״מ).

[3293] הנשמה שעולה בכל לילה ומקבל שם תוספות אור ומוחין ומתחדש בכל יום בסוד (איכה ג כג) חדשים לבקרים (כללים ח״א יא ע״ד).

[3294] בראשית יט ע״ב (הערת הזהר).

[3295] הענין שעיבורה של מלכות ראשונה אינה כעבורה מלמטה, כי עבור ראשונה הוא נשמה אחת או שתים וכו׳, כי אי אפשר שיהיו ששים רבוא יחד שסא כן מה נעשו אלו הנשמות, אלא העיבור הוא כפי התוספת שישראל נוספים והולכים, ונשמות עולות ונשמות יורדות זולתי המגולגלות שחזרות ובאות, אם כן רחמה אינה מקבלת אלא מעט, ומצד התחתונים הרי ששים רבוא קבלה מידי לילה ולילה, ובזמן שלמה שהיו ישראל כחול הים וכולם כשרים בכשרות היתה שואבת בכל לילה ולילה כולם להשפיעם שכר מצותיהם ותורתם ולהשכירם כדפירשנו, וכיצד הם נכללות שם, אלא ״**רבה אמונתך**״, המלכות שהיא נקראת אמונה הנקשרת עם התפארת הנקראת אמת, והיא אמונה שמחזרת הפקדונות באמנה ודאי, היא רבה שיש בה בחינה להתקבל כל נשמה ונשמה למעלה בבחינה ידועה וראיה לה כפי מעשיה ותורתה, וכדפירשנו בארוכה בפרשת בראשית, וזהו שאמר ״**דיכלא לאכלא לון**״, ובפסוק זה באו ארבעה ענייניים, האחד הוא מציאות היותם בה ובה בחינה לכולם בשוה ובמעלה הראוי לה, וזהו מעט אינה גדול הפלא כל כך כעין שתאמר אסטומכא של פלוני מקבל כך ככרות זהו פלא יותר גדול מהיות האסטומכא סובלת, וזהו היות פתח כניסת בבת אחת ולא יקדם זה לזה ולא יתאחר, והיינו בליעה דקאמר לעיל, שאין ראוי שתהיה כת נכנסת אחר כת ואלו מתעכבות חוצה (אור יקר).

[3296] שהוא פלא גדול מהראשונה (אור יקר).

[3297] פי׳ נשמות אחרות מקבלת אותם ביום מבעל ע״י זווג שעושין בנפילת אפים (מ״מ).

את הקדוש ברוך הוא בסודות החכמה.	האי זכינא לאעטרא ליה לקודשא בריך הוא ברזין דחכמתא
פתח רבי אבא ואמר ויעש בצלאל את הארון עצי שטים וגו׳ כאן אף על גב שכל סודות המשכן הרי פרשוה החברים בחדר הקדוש כאן יש להסתכל שהרי סוד זה מתעטר בכמה סודות ללמד חכמה ארון זה הוא סוד להכניס תורה שבכתב ונגנזה בו בששה לוחות (ונגנזו בו ששה לוחות והם ששה מסובבים) מסובבים וזה נקרא ארון כשסובבים אותם ששה להיות כאחד אז הוא גוף אחד להכניס בו סוד התורה בששה צדדים וארון.	פתח רבי אבא ואמר ויעש בצלאל את הארון עצי שטים וגו׳ הכא אף על גב דכל רזין דמשכנא הא אוקמוה חברייא באדרא קנא קדישא[3298] הכא אית לאסתכלא דהא רזא דא מתעטרא בכמה רזין למילף חכמתא ארון דא[3299] איהו רזא למיעל תורה שבכתב[3300] ואתגניז ביה בשית[3301] לוחין (ס״א ואתגניזו ביה שית לוחין ואינון שית מסחרין) מסחרין ודא אקרי ארון[3302] כד סחרן אינון שית למהוי כחדא[3303] כדין איהו גופא חד[3304] לאעלא ביה רזא דאורייתא בשית סטרין (שש קצוות) וארון
והלוחות הם חמשה ומכניסים בו חמשה ספרים ואותם חמשה הם ששה בדרגה אחת שנכנסת בה בנסתר שנקראת סוד הכל וזהו סוד הברית כשזה נכנס לתוך אותם חמשה לוחות אז עומד הארון והתורה בסוד של תשע דרגות שהן שני	לוחין אינון חמש[3305] ועאלין ביה חמש ספרים ואינון חמש אינון שית בחד דרגא[3306] דאעיל בה בגניזו[3307] דאקרי רזא דכלא והאי איהו רזא דברית כד עאל דא[3308] גו אינון חמש לוחין כדין קיימא ארונא ואורייתא ברזא דתשע דרגין[3309] דאינון תרין שמהן יהו״ה אלהים[3310] ולבתר

[3298] והיינו אידרא דמשכנא (מ״מ).

[3299] פי׳ מלכות (מ״מ).

[3300] פי׳ זעיר (מ״מ). ר ע״א (הערת הזהר). פי׳ לעולם מלת רזא נאמר על היסוד כי הוא דבר נסתר וסוד והנה ארון הוא יסוד דנוקבא ולעולם התורה הוא יסוד הזכר באיזה מקום שיהיה והכא מדבר בזעיר אנפין שהוא התורה שבכתב וארון יסוד דנוק׳ למיעל בה תורה שבכתב דהיינו יסוד דז״א ואתגניז ביה כי נכנס בתוכו ממש (זהר הרקיע).

[3301] פי׳ ו״ק דזעיר הנגנזים במלכות ״ואינון שית לוחין״ פירוש שית עם הכפורת שהוא רומז ליסוד דאימא. וה׳ לוחין הם בחינת המלכות הנק׳ ה׳ (מ״מ).

[3302] אעפ״י שלא היו בארון אלא ה׳ לוחין א׳ למטה וד׳ בד׳ צדדיו כי הכפורת אינה בכלל כדלקמן עכ״ז אמר שהם ו׳ משום שאחר שנתחברו כל הה׳ ונעשו א׳ נעשה בחי׳ אחרת בהם הרי הם ו׳ והנה הלוחות הם בחי׳ ה״ג שבנוק׳ וכן לוח עולה ד״ם שהם הגבורות והלוח הוא הכלי שמקבל הכתיבה שהם ה״ח דז״א וה״ג הם ה׳ וכשהם מתחברים נעשים א׳ והיא כוללן ביסוד דילה הרי בחי׳ אחרת והרי הם ו׳ (זהר הרקיע)..

[3303] כי מעיקרא הם ביסוד שלה זעג״ז וכשהם נעשים בהיקף ככלי שיש בו בית קיבול לקבל בו טיפת הזכר כדין איהו גופא חדא לאעלא ביה רזא דאורייתא שהוא יסוד דז״א כנז׳ כי רזא דאורייתא שהוא יסוד דז״א כנז׳ כי רזא הוא היסוד והוא שם היסוד בין דזכר ובין דנקבה סוד דנוק׳ הוא מנין יין שהם ה״ג שביסוד שלה ובדכורא ה״ח המגולי׳ שהיא בחי׳ הטיפה והם ב״ח דנ״ה שהם ב׳ הויות גימ׳ ב״ן וב״ש הת״ת הם י״ח ס״ה הם ע׳ והרי סוד דדכורא והי׳ היא הטיפה לעולם. ואמר שגם התורה נכנס שם בשית סטרין ומפרש ואזיל דאע״ג דהתורה אין בה רק ה׳ ספרים ועכ״ז כמו הלוחות שהם ג״כ ה׳ ועם הכולל כשמתחברים הם בחי׳ ו׳ כן הם הה׳ ספרים אינון שית (זהר הרקיע).

[3304] פי׳ הוא גוף המלכות שנכנס בה זעיר הכולל ו״ק (מ״מ).

[3305] פי׳ מחסד עד הוד (מ״מ).

[3306] פי׳ עם היסוד הם ששה (מ״מ).

[3307] והיינו בחי׳ היסוד שחוזר וכולל כולם בחי׳ ו׳ ועל היסוד אמר בחד דרגא דאעיל בה בגניזו דאיקרי רזא דכולא שכולל כל הה״ח בו והוא בחי׳ ו׳ (זהר הרקיע).

[3308] הוא היסוד (זהר הרקיע).

[3309] ט׳ אותיות הוי״ה אלהי״ם (רח״ו במ״מ). ריג ע״א (הערת הזהר).

[3310] שהם ט׳ אותיות ה׳ אותיות דאלהי״ם הם הה״ג שלה וה׳ אחרונה שבהויה הם הה״ח שהוא הטיפה שלו כי יה״ו שבהויה הם רישא וגופא שלו וה׳ אחרונה היא בחי׳ מלכות שבו הרי ט׳ דרגין דאינון ב׳ שמהן וע״כ דיבר בארון (זהר הרקיע).

שמות יהו״ה אלהים ואחר כך עומד לוח אחד סוד עליון שמכסה על הכל והוא אותו הסוד של אותו רקיע שמסובב ומכסה על הכל וכולם עומדים בסתר.	קיימא לוחא חדא רזא עלאה[3311] דחפי על כלא[3312] וההוא הוי רזא דההוא רקיעא דסחרא וחפי על כלא וכלהו קיימי בגניזו
כאן יש להסתכל ולדעת את סודות הארון יש ארון ויש ארון זה כנגד זה פתח ואמר (שמואלב כב) הכל נתן ארונה המלך למלך וגו׳ וכי ארונה היה מלך ואף על גב שבארוה החברים אלא דוד שכתוב בו כל מכה יבסי ויגע בצנור וגו׳ והוא נטל ותפס את ירושלים ומשלו היה ולמה קנה בכסף ואם תאמר שאף על גב שירושלים היתה של דוד אותו מקום היה נחלתו של ארונה כמו שהיה בנבות היזרעאלי (מלכיסא כא) שאף על גב ששלט אחאב והיה מלך הצטרך לבקש אותו כרם מנבות אף כך דוד.	הכא אית לן לאסתכלא ולמנדע רזין דארונא אית ארון[3313] ואית ארון דא לקבל דא פתח ואמר (ש״ב כד כג) הכל נתן ארונה המלך למלך וגו׳ וכי ארונה מלך הוה ואף על גב דחברייא אוקמוה אלא דוד דכתיב ביה (שם ה ח) כל מכה יבוסי ויגע בצנור וגו׳ ואיהו נטל ותפיש לירושלם ומדידיה הוה אמאי קנה בכספא[3314] ואי תימא אף על גב דהות ירושלם דידיה דדוד ההוא אתר אחסנתיה דארונה הוה כמה דהוה בנבות היזרעאלי דאף על גב דשליט אחאב והוה מלכא אצטריך למתבע לנבות ההוא כרם אוף הכי דוד[3315]
אלא ודאי ארונה היה מלך ואותו מקום היה ברשותו והיה שולט עליו וכשהגיע זמן לצאת מתחת ידו לא יצא אלא בהרבה דם והרג בישראל ואחר כך עמד המלאך המשחית על אותו מקום ושם כשהיה הורג ועומד באותו מקום לא היה יכול ותשש כחו.	אלא ודאי ארונה[3316] מלכא הוה וההוא אתר ברשותיה הוה והוה שליט עלוי וכד מטא זמנא לנפקא מתחות ידיה לא נפיק אלא בסגיאות דמא וקטולא בישראל לבתר קאים ההוא מלאכא מחבלא על ההוא אתר ותמן כד הוה קטיל וקאים בההוא אתר לא הוה יכיל ותשש חיליה
ואותו מקום המקום שנעקד בו יצחק היה ששם בנה אברהם מזבח ועקד את יצחק בנו כיון שראה הקדוש ברוך הוא אותו מקום התמלא רחמים זהו שכתוב ראה ה׳ וינחם וגו׳ מה זה ראה ה׳ ראה עקדת יצחק באותו מקום ושב ורחם עליהם.	וההוא אתר אתר דאתעקד ביה יצחק הוה דתמן בנה אברהם מדבחא ועקד ליה ליצחק בריה כיון דחמא קודשא בריך הוא ההוא אתר אתמלי רחמין הדא הוא דכתיב (דה״א כא טו) ראה יהו״ה וינחם וגו׳ מהו ראה יהו״ה חמא עקידת יצחק בההוא אתר ותב ורחם עלייהו
מיד ויאמר למלאך המשחית רב עתה וגו׳ מהו רב הרי פרשוה קח את הרב אלא כך הוא כתוב כאן רב וכתוב שם רב	מיד ויאמר למלאך המשחית רב עתה וגו׳ מהו רב הא אוקמוה טול הרב[3317] אלא הכי הוא כתיב הכא רב וכתיב התם (דברים א ו) רב לכם

[3311] דהיינו יסוד אימא והוא יסוד דהאי רקיע דסחרא וכו׳ שהוא בינה אור המקיף קו ירוק המקיף את העולם ואע״פ שהתורה שבפנים יש בה קדושה יותר מהכפרת לפי שהתורה הוא הפנימיות ז״א והכפרת היא חיצוניות אי׳ וזר שעליו הם ה״ח העולים למעל׳ בסוד אור חוזר כנודע שעולים למעלה מיסוד אי׳ (זהר הרקיע).

[3312] אח״כ דיבר בכפרת וז״ש ולבתר קיימא לרזא חדא רזא עילאה דחפי על כולא. שהיא כפרת יסוד אימא החופפת על הבנים ופי׳ סוד הכפרת (זהר הרקיע). כפורת יסוד הבינה (רח״ו במ״מ).

[3313] יסוד הבינה (רח״ו במ״מ), ולפ״ז מ״ש הזוהר ואית ארון הוא יסוד דמלכות. ועוד י״ל מ״ש אית ארון ואית ארון מלך דקדושה נק׳ ארון וכן מלכות דקליפה שגם את זה לעומת זה עשה אלהים וכדמפרש וחע״ג דחברייא אוקמוה. פי׳ שר״זל אמרו ארונה המלך היינו שר היבוסי ואינו מלך ממש והניחו אותם ישראל למס עובד ולא היו מז׳ עממין דכתיב בהו לא תחיה וכו׳ אלא מזרע פלשתים היו וכמ״ש ג״כ רד״ק בספר שמואל (מ״מ).

[3314] פי׳ כיון שירושלים היא שלו אינו צריך לקנות מהזולת (מ״מ).

[3315] פי׳ שאותו המקום כיון שהוא של ארונה הוצרך דוד לקנותו ממנו (מ״מ).

[3316] פי׳ זהו כפי הפשט אבל כפי הסוד ארונה המלך היא הקליפה (מ״מ).

[3317] אבישי בן צרויה ששקול כרובה של סנהדרין כמרז״ל (מ״מ).

לכם שבת בהר הזה אף כך גם רב רב לך שיהיה מקום זה תחת ידך שנים רבות היה תחת ידך מכאן והלאה רב החזר את המקום לבעליו ועם כל זה (בדם) במות ובממון יצא מתחת ידו.	שבת בהר הזה אוף הכי נמי רב רב לך למהוי האי אתר תחות ידך שנין סגיאין הוה תחות ידך מכאן ולהלאה רב אהדר אתרא למאריה ועם כל דא (בדמא) במותא וממונא נפק מתחות ידיה
ולמה נקרא ארונה אלא כתוב ארונה וכתוב ארנן בעוד שאותו מקום היה תחת ידו נקרא ארונה ארון של הצד האחר ועל שנוספו בו אותיות יתרות כך צריך להוסיף לאותו רע עין סוד של הצד האחר ואותה תוספת היא חסרון לו.	אמאי אקרי ארונה אלא כתיב (&) ארונה וכתיב (&) ארנן בעוד דההוא אתר הוה תחות ידיה אקרי ארונה ארון דסטרא אחרא ועל דאתוספו ביה אתוון יתיר הכי אצטריך[3318] לאתוספא להההוא רע עין רזא דסטרא אחרא וההוא תוספת איהו גריעותא לגביה
בצד הקדושה גורעים לו אותיות ונוספת קדשתו וזהו סוד הכתוב על שני עשר בוקר גרע מ״ם	בסטר קדושה גרעין ליה אתוון ואתוסף קדושתיה ודא רזא דכתיב (מ״א ז כה) על שני עשר בקר גרע מ״ם
	ריד/ב
שלא כתוב שנים אלא שני ולצד האחר נותנים תוספת אותיות שכתוב ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעת תוספת אותיות והוא חסרון ובצד הקדושה שני עשר ולא יותר וכאן עשתי עשרה והכל הוא חסרון אליו וכך צריך לאותו רע עין להשלים את העין שלו והוא בחסרון (כדוגמא זו ארונה תוספת אותיות ולא כתוב ארון).	דלא כתיב שנים אלא שני[3319] ולסטרא אחרא[3320] יהבין ליה תוספת אתוון דכתיב (&) ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעות תוספת אתוון ואיהו גריעותא ובסטרא דקדושה שני עשר ולא יתיר והכא עשתי עשרה וכלא איהו גריעו לגביה והכי אצטריך לההוא רע עין לאשלמא עיניה ואיהו בגריעו (כגוונא דא ארונה תוספת אתוון ולא כתיב (&) ארון)
בא וראה צד הקדושה נקרא ארון הברית ואותו ארון הברית ראוי לגוף להכניס בו דמות אדם ועל סוד זה אותם חסידים קדושים כשהיו נפטרים מהעולם	תא חזי סטרא דקדושה אקרי ארון הברית[3321] וההוא ארון הברית אתחזי לגופא[3322] למיעל ביה דיוקנא דאדם[3323] ועל רזא דא[3324] אינון חסידי

[3318] קסד ע״ב (הערת הזהר).

[3319] פי׳ ואפ״ה יש בו תוספת קדושה דשכינתא לאו איתי בחושבנא נמצ׳ שהם י״ג עם השכינה ועיין בפ׳ תרומ׳ בדף קס״ד ע״ב הפך הס״א שהמוסיף גורע כדמפרש (מ״מ).

[3320] קסד ע״ב (הערת הזהר).

[3321] והענין כי החצונים נקראים ארונה, כלומר הוא בעצמו גדול שאין צריך תוספת מזולתו, הוא מצד עצמו יספיק, וזה מורה הבדלו מן הקדש ושהוא רשות לעצמו ודאי, אבל הקדושה אדרבה מורה **ארון הברית**, כלומר אינו מצד עצמו אלא הוא דבר שהוא משתתף לזולתו, מורה על קשר וייחוד המלכות עם התפארת (אור יקר).

[3322] כלומר אין הכוונה ארון הברית שהברית לבד נכנס בו, אלא ״**אתחזי לגופא**״ כלומר ארון הברית שהברית בית יד ליכנס הגוף בתוך הארון, והיינו כדפירשו לעיל שהיא נקבה אין בה ברית, על ידי הברית הנכנס אליה נכנס ונקשר עמה סוד גופא שהוא התפארת (אור יקר).

[3323] שהם הספירות העליונות, והענין כי עיקר צורת אדם הוא הצלם העליון, והמלכות אינו צלם אלא דמות, והיינו שעיקר צלם וצורת האדם הוא התפארת, שהוא שלש ראשונות הראש, חסד וגבורה שתי זרועות, תפארת גוף, נצח והוד תרין ירכי קשוט, יסוד אמה, הרי כאן הוא גוף שלם, המלכות הוא דמות שנתחקק בה הצורה העליונה, וצריך להשלימה על ידי הכנס הצלם בתוך הדמות, והיינו שהיא דמות הצורה העליונה נקבה בית קבול אל הצורה העליונה, ועל ידי מה היא משלמת בצלם על ידי הברית, שאין בה ודאי והוא מושך לה הצלם והגוף העליון ליכנס אליה, וזהו שאמר ״**למיעאל ביה דיוקנא דאדם״ (אור יקר).**

[3324] היינו ארון אין בו אברים, והאדם יש בו אברים, יכנס אדם בתוך ארון ונמצא מייחד, והסוד כי הגוף הזה עם היות שהוא מת לא נמסר לחצונים שאין להם יד בצורת הגוף, אלא נכנס בארון שהוא נרתיק אל הגוף (אור יקר).

הזה היו מכניסים אותם בארון שהרי הצד האחר אינו מתקן בגוף ואינו בכלל של גוף האדם ולכן לא נבראו גופים לאותו צד האחר משום שאינם בכלל של גוף אדם.	קדישין כד הוו מפטרי מהאי עלמא הוו אעלין לון בארון דהא סטרא אחרא לא מתתקן בגופא[3325] ולאו איהו בכללא דגופא דאדם ובגין דא לא אתברון גופייא להוא סטרא אחרא בגין דלאו אינון בכללא דגופא דאדם[3326]
מה כתוב ביוסף ויישם בארון למה שתי יודי״ם אלא שהתחברה ברית בברית סוד שלמטה בסוד שלמעלה ונכנס בארון (בא וראה צד הקדושה נקרא ארון הברית ואותו ארון הברית נתקן להכניס בו סוד התורה שהיא סוד של הצורה של הגוף הקדוש כמו כן למטה נתקן ארון להכניס בתוכו צורת הגוף סוד האדם ומי הוא שנמצא בסוד אדם מי ששומר אות ברית הקדוש ועל סוד זה אותם חסידים קדושים כאשר היו נפטרים מעולם הזה היו מכניסים אותם בארון משום שלא ראוי להיכנס בארון אלא מי ששמר לברית זו אות קיום הקדוש ביוסף מה כתוב ויישם בארון) למה משום ששמר הברית הקדוש והתקים בו לכן ראוי להיכנס בארון והכל כראוי.	ביוסף מה כתיב (בראשית נ כו) ויישם בארון תרין יודי״ן אמאי אלא דאתחבר ברית בברית[3327] רזא דלתתא ברזא דלעילא[3328] ועאל בארונא[3329] מאי טעמא (ס״א תא חזי סטרא דקדושה אקרי ארון הברית וההוא ארון הברית אתתקן לאעלא ביה רזא דאורייתא דאיהי רזא דיוקנא דגופא קדישא כגוונא דא לתתא אתתקן ארונא לאעלא ביה דיוקנא דגופא רזא דאדם ומאן איהו דקאים ברזא דאדם מאן דנטיר את קיימא קדישא ועל רזא דא אינון חסידי קדישין כד הוו מפטרי מהאי עלמא הוו אעלין לון בארונא בגין דלא אתחזי למיעל בארונא אלא מאן דנטיר להאי ברית את קיימא קדישא ביוסף מה כתיב (&) ויישם בארון) בגין דנטר ברית[3330] קדישא ואתקיים ביה להכי אתחזי לאעלא בארון וכלא כדקא חזי
בכה רבי אבא ואמר אוי לבני העולם שלא יודעים אותה בושה אוי לאותו ענש של כל מי שרוצה להיכנס לארון כי לא צריך להכניס לארון פרט לצדיק שיודע בנפשו ונודע בעצמו שלא חטא באותה ברית אות הברית הקדוש מעלומיו ושמר אותו כראוי ואם לא לא צריך להיכנס לארון ולפגם את הארון.	בכה רבי אבא ואמר אוי לבני עלמא דלא ידעי להוא כסופא ווי להוא עונשא דכל מאן דבעי עאל בארונא בגין דלא אצטריך למיעל בארונא בר צדיק דידע בנפשיה ואשתמודע בגרמיה דלא חטא בההוא ברית את קיימא קדישא מעולמוי וקא נטיר ליה כדקא יאות ואי לאו לא אצטריך ליה למיעל בארונא ולמפגם ארונא[3331]
הסוד שצריך להתחבר באות ברית קודש הוא הסוד הראוי לו ולא לאחר	רזא אצטריך לאתחברא באת קיימא קדישא[3332] דאיהו רזא דאתחזי ליה ולא לאחרא

[3325] הענין כי הצלם למעלה והדמות אל הצלם במלכות, והמלכות אוחזת וכוללת עד כל משך ההיכלות שהם בכלל הגוף, ונכנסים בסוד דמות דהיינו מדורין כדפירשנו, אמנם החצונים אין להם צורה זו כלל מפני שאינם נכללים בקשר וייחוד עליון, ולזה כל הנכלל בסוד אחד נשתכלל בצורת הגוף שהוא הצורה עליונה, אמנם חלק האח״ר אינו נכלל בגוף, והיינו אשר ברא אלהים לעשות שאין להם גופים, שאי אפשר לחצונים להכלל בצורת גוף, מפי שהגוף הוא הצורה העליונה ואינם נאחזים בצורה העליונה (אור יקר).

[3326] הקדמה ו ע״ב (הערת הזהר).

[3327] המלכות נקראת י׳ נקודה אמצעית מקום כניסת היסוד, והיסוד נקרא אות ברית שהיא י׳ ראש האמה, ויישם שני יודין מורה י׳ בתוך י׳, ברית בתוך ברית, כי המלכות גם כן נקראת ברית שהרי הברית יש בו שני מדרגות מילה ופריעה, דהיינו מילה מלכות, פריעה יסוד, ואם נפרש ברית בברית דהיינו ברית ממש וברית תורה, ואחר כך "**עאל בארונא**" וניחא השתא לישנא אתחבר ברית בברית ועאל בארונא (אור יקר). פי׳ יוסף התחתון נתחבר עם יסוד דאצילות ושניהם נקראים ברית (מ״מ).

[3328] רזא דלתתא יוסף ברזא דלעילא יסוד דאצילות (רח״ו במ״מ).

[3329] ועאל בקרתא - נ״ב מלכות (רח״ו במ״מ){ ??.}

[3330] כיון שייחד בחייו חלקו אחר מותו שהוא מייחד (או ריקר).

[3331] פי׳ שכיון שהוא רשע ונכנס בארון כאלו מכניס צלם בהיכל (מ״מ).

[3332] שהוא ראוי לה ולא עם יסוד הטמא ח״ו. וז״ש דהא ארונא לא איתחבר אלא בצדיק (מ״מ).

שהרי ארון אינו מתחבר אלא בצדיק ששומר ברית קודש ומי שפוגם את הברית ונכנס בארון אוי לו שפגם אותו בחייו ואוי לו שפגם אותו במיתתו אוי לו מאותו ענש אוי לו שפגם האות וארון הברית הקדוש אוי לו מאותה בושה שנוקמים ממנו נקמת עולמים נקמה של העולם הזה ונקמה של אותו פגם וסוד זה כתוב (תהלים קכה) כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים.	דהא ארון לא אתחבר אלא בצדיק דנטיר את קיימא קדישא ומאן דפגים ברית ועאל בארונא ווי ליה דפגים ליה[3333] בחייוי ווי ליה דפגים ליה במיתתיה ווי ליה מההוא עונשא ווי ליה דפגים את וארון קיימא קדישא ווי ליה להההוא כסופא דנקמין מניה נקמת עלמין נוקמא דעלמא דא ונוקמא דההוא פגימו ורזא דא כתיב (תהלים קכה ג) כי לא ינוח שבט הרשע[3334] על גורל[3335] הצדיקים
בשעה שדנים אותו באותו עולם מסתכלים במעשיו אם היה פוגם את סוד ברית הקדש שחתום בבשרו ועכשיו פוגם את הארון (הברית) שלו בזה לזה אין חלק בצדיקים מסתכלים בו ודנים אותו ומוציאים אותו מכלל של אדם כיון שהוציאו אותו מכלל של אדם מוציאים אותו מכלל של כל האחרים שנועדו לחיי עולם ונותנים אותו לאותו (ארון) צד שאינו נכלל בסוד של גוף האדם כיון שנמסר לאותו צד אוי לו שמכניסים אותו לגיהנם ולא יוצא משם לעולמים על זה כתוב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי וגו׳ אותם שנשארו מכלל של אדם.	בשעתא דדיינין ליה בההוא עלמא מסתכלן בעובדוי אי הוה פגים רזא דברית קדישא דחתים בבשריה והשתא פגים ארונא (דברית)קעב דיליה[3336] בהאי הא לית ליה חולקא בצדיקיא מסתכלן ביה ודיינין ליה ומפקי ליה לבר מכללא דאדם כיון דאפקי ליה מכללא דאדם אפקי ליה מכללא דכלהו אחרנין דאתעתדו לחיי עלמא ויהבי ליה להההוא (ארון[3337]) סטרא דלא אתכליל ברזא דגופא דאדם כיון דאתמסר להההוא סטרא ווי ליה דאעלין ליה בגיהנם[3338] ולא נפיק מניה לעלמין על דא כתיב (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו׳ אינון דאשתארו מכללא דאדם
והדברים הללו כשלא עשה תשובה שלימה תשובה שראויה לכסות על כל מעשיו ועם כל זה טוב לו שלא יכנס לארון שהרי כל זמן שהגוף עומד הנשמה נדונית ולא נכנסת למקומה פרט לאותם חסידים עליונים קדושים שראויים לעלות עם גופם אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.	והני מילי כד לא עבד תיובתא שלימתא תיובתא דאיהי אתחזייא לחפייא על כל עובדוי ועם כל דא טב ליה דלא יעול בארונא דהא כל זמנא דגופא קיים נשמתא אתדנת ולא עאלת לאתרה בר אינון חסידי עליונין קדישין דאתחזון לסלקא בגופיהון זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי
משום שאין חטא קשה לפני הקדוש ברוך הוא כמו זה שמשקר ופוגם את אות ברית הקדש וזה אינו רואה פני שכינה ועל חטא זה כתוב (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה׳ וכתוב לא יגרך רע.	בגין דלית חובה דקשיא קמי קודשא בריך הוא כהאי מאן דמשקר ופגים להאי את קיימא קדישא ודא לא חמי אנפי שכינתא על חובא דא כתיב (בראשית לח י) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהו״ה וכתיב (תהלים ה ה) לא יגורך רע
מה כתוב כאן ויעש בצלאל את הארן וכי למה לא עשו אותם החכמים שעשו	מה כתיב הכא ויעש בצלאל את הארון וכי

[3333] פירוש שפגם ג״כ ביסוד הנקרא את קיימא. א״נ את קיימא היא המלכות וכשהוא רשע ונכנס בארון פוגם אותה (מ״מ).

[3334] הוא יסוד דקליפה (רח״ו במ״מ).

[3335] נוקבא דקדושה. גורל רח״ל ע״ה (מ״מ).

[3336] פי׳ מלכות (מ״מ).

[3337] יסוד דקליפה ומכאן ראיה למ״ש לעיל איית ארון ואית ארון וכו׳ (רח״ו במ״מ).

[3338] יסוד דקליפה (רח״ו במ״מ), ור״ל יסוד דנוקבא דקליפה (מ״מ).

את המשכן את הארון אלא בצלאל סיום הגוף שהוא סוד הברית הקדוש ושמר אותו והוא עומד בנחלת חלקו הוא השתדל במעשה שלו ולא אחר באו כל החברים ונשקו אותו.	אמאי לא עבדו אינון חכימין דעבדו משכנא ית ארונא אלא בצלאל סיומא דגופא דאיהו[3339] רזא דברית קדישא ונטר ליה ואיהו קאים בעבדא דחולקיה איהו אשתדל בעובדא דיליה ולא אחרא אתו כלהו חברייא ונשקו ליה
כשהגיעו לרבי שמעון וסדרו הדברים הללו לפניו כל מה שנאמר באותה דרך פתח ואמר וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום	כד מטו לגבי דרבי שמעון וסדרו מלין אלין קמיה כל מה דאתמר בההוא ארחא פתח ואמר (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום
	רטו/א
הפסוק הזה נתבאר אבל בפסוק הזה יש להתבונן וארח צדיקים אותה דרך שהצדיקים הלכו בה היא דרך אמתית דרך שהקדוש ברוך הוא רוצה בה הדרך שהוא הולך לפניהם וכל אותן מרכבות באות לשמע דברים שהם מדברים ואומרים בפיהם כאור נגה שמאיר והולך ולא נחשך (כלל) כדרך אותם הרשעים שדרכם תמיד חשוכה כמו שנאמר דרך רשעים כאפלה וגו׳.	האי קרא אתמר אבל האי קרא אית לאסתכלא ביה[3340] וארח צדיקים ההוא ארחא[3341] דצדיקיא אזלי ביה איהו ארח קשוט[3342] ארחא דקודשא בריך הוא אתרעי ביה[3343] ארחא דאיהו אזיל קמייהו[3344] וכל אינון רתיכין[3345] אתיין למשמע[3346] מלין דאינון ממללן ואמרי בפומייהו כאור נגה דנהיר ואזיל[3347] ולא אתחשך (ס״א כלל) כארח דאינון חייביא דארח דלהון אתחשך תדיר כמה דאת אמר (משלי ד יט) דרך רשעים כאפלה וגו׳
דבר אחר וארח צדיקים מה בין ארח לדרך הרי פרשוה אבל דרך היא שעכשיו נפתחה ונגלתה ונעשה באותו מקום דרך שלא כתשו בה רגלים מקדם לכן דרך כמו שנאמר כדרך בגת שכותשים בו רגלים כל מי שרוצה.	דבר אחר וארח צדיקים מה בין ארח לדרך הא אוקמוה אבל[3348] ארח הוא דהשתא אתפתח ואתגלייא ואתעביד בההוא אתר ארח דלא כתישו ביה רגלין מקדמת דנא דרך כמה דאת אמר (ישעיה סג ב) כדורך בגת דכתשין ביה רגלין כל מאן דבעי
ועל זה לצדיקים קורא ארח שהם היו ראשונים לפתח אותו מקום ולא כל המקום ההוא אלא אף על גב שאחרים בני העולם הולכים באותו מקום עכשיו שהולכים בה צדיקים הוא מקום חדש	ועל דא לצדיקיא קארי ארח דאינון הוו קדמאי למפתח ההוא אתר ולא על כל אתר איהו[3349] אלא אף על גב דאחרנין בני עלמא אזלי בההוא אתר השתא דאזלין ביה צדיקיא

[3339] רעד ע״א (הערת הזהר).

[3340] אחר שנדע מה ענייננו דהיינו פירוש אורח כדמסיק יקשה מה בין אורח לדרך, דלגבי צדיקים נקט אורח ולגבי רשעים נקט דרך (אור יקר).

[3341] ממש כשהם הולכים בדרך שיחו (אור יקר).

[3342] היינו דרך אמת מדת התפארת (או ריקר).

[3343] מן הרצון העליון מהכתר (אור יקר).

[3344] השכינה, והרי כל קו האמצעי אורח צדיקים מהיסוד כנודע, והיינו כתר תפארת יסוד מלכות (אור יקר).

[3345] הם מתייחדים למעלה בדברי תורתם (אור יקר).

[3346] כדי שיתקשרו למעלה בסוד הבל פיהם הנעשה קלין ודבורין באויר העולם, והיינו סוד ההיכלות, בענין שכל סוד הייחוד נכלל בדבריהם (אור יקר).

[3347] שכל זמן שהם מוסיפין תורה שכרם להמשיך להם, והם מוסיפין והולכין והקליפות הם מתבערות, כל מה שימשך הענין יטהרו החצונים, והרשעים ״**אורח(א) דילהון**״ אין בו ייחוד ואדרבה הם יוצאים אל המדבר אל מקום החצונים (אור יקר).

[3348] קלז ע״א ויקרא פח ע״א (הערת הזהר).

[3349] פי׳ לא הצדיקים פתחו כל הדרך מתחילתו אלא אע״ג וכו׳ (מ״מ).

שעכשיו אותו מקום הוא חדש כמו מי שלא הלך בו אדם אחר לעולמים משום שצדיקים עושים חדוש לכל אותו מקום בכמה דברים עליונים שהקדוש ברוך הוא מתרצה בהם.	איהו אתר חדתא דהשתא חדתא איהו ההוא אתר כמה דלא אזיל ביה בר נש אחרא לעלמין בגין דצדיקיא עבדין[3350] חדתא לכל ההוא אתר בכמה מלין עלאין דקודשא בריך הוא אתרעי בהון[3351]
ועוד ששכינה הולכת באותו מקום מה שלא היה מקדם לכן ולכן נקרא ארח צדיקים משום שהתארח בו אורח עליון קדוש דרך היא פתוחה לכל וכותשים בה כל מי שרוצה אפילו אותם הרשעים דרך סוד זה (שם מג) הנתן בים דרך משום שדורך בו הצד האחר שלא צריך ושולט לטמא את המשכן ועל זה צדיקים לבדם עומדים ושולטים באותו מקום שנקרא ארח כמו שבארנו דרך פתוחה לכל לצד זה ולצד זה.	ותו דשכינתא אזלא בההוא אתר מה דלא הות מקדמת דנא ובגין כך ארח צדיקים אקרי בגין דאתארח ביה אושפיזא[3352] עלאה קדישא דרך איהו פתוח לכלא וכתשין ביה כל מאן דבעי אפילו אינון חייבין דרך רזא דא (שם מג יז) הנותן בים דרך[3353] בגין דדריך ביה סטרא אחרא דלא אצטריך ושליט לסאבא משכנא ועל דא צדיקיא בלחודייהו קיימי ושלטי בההוא אתר דאקרי ארח כמה דאוקימנא דרך פתוח לכלא להאי סטרא ולהאי סטרא
ואתם קדושים עליונים דרך קדושה עליונה הזדמנה לכם והתארחתם בה ודברים מעלים עליונים (אלו) הסתדרו לפני עתיק הימים אשרי חלקכם.	ואתון קדישי עליונין ארח קדישא עלאה אזדמן לגבייכו[3354] וארחתון ביה ומלין מעליין עלאין (נ״א אלין) אתסדרו קמי עתיק יומין זכאה חולקכון
פתח רבי שמעון ואמר (דברים לד) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה וגו׳ בכמה אתר תנינן דמשה אנפוי כאנפי שמשא ויהושע כאנפי סיהרא דלית נהורא לסיהרא אלא נהורא דשמשא כד נהר לסיהרא וסיהרא מגו שמשא אתמליא וכד אתמליא כדין קיימא באשלמותא	פתח רבי שמעון ואמר (דברים לד ט) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה וגו׳ בכמה אתר תנינן דמשה אנפוי כאנפי שמשא ויהושע כאנפי סיהרא דלית נהורא לסיהרא אלא נהורא דשמשא כד נהר לסיהרא וסיהרא מגו שמשא אתמליא וכד אתמליא כדין קיימא באשלמותא
השתלמות הלבנה מי הוא סוד של הכל שנקרא דמות בסוד השמש העליון יי שהרי	אשתלימותא דסיהרא מאן איהו רזא דכלא דאקרי דמות[3355] ברזא דשמשא[קעג] עלאה

[3350] הענין הוא כי בזולת שהתורה נעשת ממנו קלין ודבורין דדברי תורה באויר העולם והייחוד נעשה בו, עוד נוסף כי ארץ ישראל היא קדושה ואוירה טהור ועפרה טהור, וכל מקום שעוסקים בארץ ישראל בדברי תורה כל המקום ההוא מתקדש, ונבראים בו מלאכים קדושים, והיינו סוד דרכי ציון אבילות, שכל מקום שישראל היו עולים לרגל היו נבראים מלאכים בדרכים, ואותם המלאכים היו מתחדשים ומאירים פעם אחר פעם שישראל הולכים, והיו מתעוררים ושמחים לקראתם, ואחר שנחרב הבית ונמנעו ישראל מלעלות לירושלים היו דרכי ציון אבילות, אותם המלאכים שנבראו בדרכים הם אבלים מבלי באי מועד שיחדשו אותם וישמו לקראתם, ועל דרך זה הוא ההילוך שהצדיקים הולכי דרכים עוסקים בתורה מציאות המצוה ועסק התורה בכל אותם הדרכים, היה גורם להם שיהיו שם נבראים מלאכים שהם קיימין באותם המקומות (אור יקר).

[3351] והמקום מתחדש קדושתו, ונברא שם ענין חדש ודיוקן חדש מה שלא היה שם באותם המקומות קודם עסק התורה, וכיון שהמקום מתקדש על ידי ייחודו של הקב״ה ושכינתו אשר עמהם ודאי מתחדש, ואל תתמה על זה כי גדול מזה כתוב בפרשת פנחס סימן (?) כי ממש כמו ששם הוא סוד דברי תורה, אם יקרה שיעסקו שם בדבריו ממש הוא ימצא שם ארצה, אם ירצה שיעסקו בדבר שחדש צדיר אחד במקום שהצדיק חדשו יתעורר רוחו ונפשו ויבא שם, מטעם המציאות שנמצא שם וקשרו בדבריו עם המקום, מה שאין כן בשאר המקומות ששפתותיו דובבות בקבר לבד (אור יקר).

[3352] פי׳ דריש ואורח כמו אורח אושפיזא שהיא השכינה הנק׳ ב״ן (מ״מ).

[3353] בסוד דרך נחש ח״ו (רח״ו).

[3354] פירוש מלכות (מ״מ).

[3355] מלכות (רח״ו).

בשם הזה אינו עומד רק בזמן שעומדת בשלמות שהרי כמה שמות הם שירשה ונקראת בהם כפי השעה שעומדת בה (וכפי השעה עומדת בה) כך נקראת באותו שם ממש וכשעומדת בסוד השלמות ונשלמת מכל הצדדים אז נקרא ידו״ד השלמתה כהשלמה שלמעלה שירשה הבת את אמה.	יהו״ה[3356] דהא בשמא דא לא קאים בר בזמנא דקיימא באשלמותא דהא כמה שמהן אינון דאחסינא ואתקרי בהו כך כפום שעתא דקיימא ביה (וכפום שעתא דקיימא ביה) הכי אקרי בההוא שמא ממש וכד קיימא ברזא דאשלמותא ואשתלימת מכל סטרין כדין אקרי יהו״ה אשלמותא דילה כאשלמותא דלעילא[3357] דירתא ברתא לאמה
והינו (הארה) בחמשה עשר ימים שכתוב (ויקרא כג) בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה וכתוב אך בעשור (יום) לחדש השביעי והכל סוד אחד כשעומד העולם הבא בסוד של כל עשר האמירות על החדש הזה נקרא בעשור וכשנרשמת הלבנה בשלמות אחת ביניהן נקרא בחמשה עשר שהרי ה׳ התחברה ונחקקה ביניהם.	והיינו (ד״א נהירו) בחמיסר יומין דכתיב (ויקרא כג לד) בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה[3358] וכתיב (שם כז) אך בעשור[3359] (יום) לחדש השביעי וכלא רזא חדא כד קיימא עלמא דאתי[3360] ברזא דכל עשר אמירן על האי חדש אקרי בעשור[3361] וכד אתרשימת סיהרא באשלמותא חדא ביניהו אקרי בחמשה עשר דהא ה׳ אתחברת ואתחקקת ביניהו
וסוד זה י״ה וכשעומדת בשם זה אז מתחברת בה׳ והיא נוספת (אל התחתונים לזון אותם ולתת להם טרפם ומתוספת) היא בסוד האות ה׳ כמקדם אחד להחקק ולהתחבר בסוד שלמעלה ואחד כדי לתת מזון למטה ואז עומדת הלבנה בשלמות לכל הצדדים מעלה ומטה בסוד השם הזה להיות הכל סוד אחד ושלמות אחת.	ורזא דא י״ה[3362] וכד קיימא בשמא דא כדין אתחבר בה׳ ואיהי אתוספא (ד״א לגבי תתאי למיזן לון ולמיהב לון טרפייהו ואתוספא) איהי ברזא דאת ה׳ כמלקדמין חדא לאתחקקא ולאתחברא ברזא דלעילא וחדא למיהב מזונא לתתא וכדין קיימא סיהרא באשלמותא לכל סטרין עילא ותתא ברזא דשמא דא למהוי כלא רזא חדא ושלימו חד
יהושע זהו סוד של השלמת הלבנה באותיות הללו בן נו״ן נו״ן ודאי שהרי נון היא סוד הלבנה מלא בסוד ההשלמה של השם הקדוש ואז הוא מלא רוח חכמה ודאי.	יהושע דא איהו רזא דאשלמותא דסיהרא באלין אתוון בן נו״ן נו״ן ודאי דהא נ׳ רזא דסיהרא איהי מלא ברזא דאשלמותא דשמא קדישא כדין איהו מלא רוח חכמה ודאי
משום שהנקדה העליונה שהיא י׳ מתפשטת ומוציאה רוח ואותה רוח עושה	בגין דנקודה עלאה דאיהי י׳ אתפשט ואפיק רוח[3363] וההוא רוח עביד היכלא[3364] וההוא רוח

[3356] פירוש שנק׳ הויה כמו הזעיר (מ״מ).

[3357] ק ע״ב (הערת הזהר).

[3358] פירוש ה׳ שהיא המלכות נתחבר עם עשר שהם עשר ספירות דבינה וזהו בחמש׳ עשר חמשה עם עשר (מ״מ).

[3359] פירוש עשר ספירות דבינה מאירים למלכות הנקרא חודש הז׳ וכדמפורש (מ״מ).

[3360] דעשר אמירן הן בה כידוע, אלקים דמעשה בראשית. והוא מסט׳ דחכמה דבה, יו״ד של ה״א, וה״א עצמה. והוא חמשה עשר. והוא דירתא סיהרא לה, ונעשית ה׳, בשלימו, בין העשור כמו שמפרש והולך. ואמר **ו״ה איהו כד קיימא כו׳.** שר״ל וכן כד היא אשתלימת מבעלה, היא ברזא דו״ה. והיא שם הוי״ה בשלימו. וב׳ ההי״ן הן א׳ ברזא דלעילא וא׳ למיהב מזונא לתתא כמו שמפרש והולך. וז״ס נו״ן, ב׳ נוני״ן הם ב׳ ההי״ן דאשתלימו מיו״ד, ו׳ באמצעיתא ו׳, הרי הוי״ה שלימה. ויו״ד וא״ו הן כוללין ב׳ ההי״ן, שלכן ב׳ ההי״ן אשתלימו מיו״ד, וכן ו׳ בין ב׳ ההי״ן וכמו שמפרש והולך **דאיהי י׳ אתפשט ואפיק רוח כו׳ ההוא רוח אתפשט כו׳.** וזהו ו׳ דכליל למעלה ולמטה, ישראל ויעקב, כנז׳ בר״פ תרומה {קכו:}. ור״ל שזהו רוח חכמה, רוח של חכמה (יהל אור).

[3361] קפה ע״ב (הערת הזהר).

[3362] פי׳ ה׳ שהיא המלכות נתחברה עם י׳ שהם עשר ספירות דבינה (מ״מ).

[3363] ו״ק של אבא (רח״ו).

היכל ואותה רוח מתפשטת ונעשית לששה צדדים אותה רוח מתפשטת בסוד של כל אלה וממלא ועושה היכל למטה והכל מתמלא ונעשה סוד	אתפשט[3365] ואתעביד שית סטרין ההוא רוח אתפשט[3366] ברזא דכל אלין ואמלי ועביד היכלא לתתא[3367] ואתמלי כלא ואתעביד רזא
	רטו/ב
השם הקדוש בהשלמה אחת.	דשמא קדישא[3368] באשלמותא חדא[3369]
ולכן יהושע מלא רוח חכמה משום כי סמך משה את ידיו עליו שהוא הריק עליו ברכות ונתמלאה הבאר ממנו ואתם קדושים עליונים כל אחד מכם התמלא רוח חכמה ועומד בשלמות בסודות החכמה משום שהקדוש ברוך הוא התרצה בכם וסמך ידו עליכם אשרי חלקי שעיני ראו את זה וראו את שלמות רוח החכמה בכם.	ובגין דא יהושע מלא רוח חכמה[3370] בגין כי סמך משה[3371] את ידיו[3372] עליו דאיהו אריק ברכאן עליה ואתמלי בירא מניה[3373] ואתון קדישי עליונין כל חד מנייכו אתמלי רוח חכמה וקיימא באשלמותא ברזין דחכמתא בגין דקודשא בריך הוא אתרעי בכו ואסמיך ידוי עלייכו זכאה חולקי דעיני חמו דא וחמו שלימו דרוח חכמתא בכו
פתח ואמר כתוב לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו פסוק זה פרשוהו וסוד הדבר זה מי שאוכל בלי תפלה שיתפלל (קדם שאוכל) על דמו שקול הוא כמנחש ומעונן.	פתח ואמר כתיב (ויקרא יט כו) לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו האי קרא אוקמוה ורזא דמלה האי מאן דאכיל בלא צלותא דיצלי (ד״א קדם דאכיל) על דמיה שקיל איהו כמנחש ומעונן
משום שבלילה הנשמה עולה (ומשתטחת) לראות בסוד הכבוד העליון	בגין דבליליא נשמתא סלקת[3374] (ואשתטחת[3375]) למחמי ברזא דיקירא עלאה[3376]

[3364] בינה (רח״ו).

[3365] פי׳ ו״ק דאבא באמצעות הבינה עשו ו״ק דזעיר וז״ש ואיתעביד שית סטרין (מ״מ).

[3366] פי׳ ו״ק דאבא באמצעות אימא וזעיר, הוציא המלכות כמ״ש הרב על פ׳ כולם בחכמה עשית (מ״מ).

[3367] נוק׳ (רח״ו).

[3368] דהיינו י׳ ה׳ ו׳ ה׳ (אור יקר). פירוש מלכות נק׳ הוי״ה כמ״ש נעיל ואזי נשלמה (מ״מ).

[3369] שכל האותיות משתוות בהארתם (אור יקר).

[3370] פי׳ מלכות יש בה הארת ו״ק דאבא הנק׳ רוח חכמה (מ״מ).

[3371] היינו משה בסוד הדעת ודאי (אור יקר). פי׳ זעיר שעל ידו מקבלת כל ההארות (מ״מ).

[3372] לאו דוקא ידיו אלא הכוונה דאיהו **״אריק ברכאן״ (אור יקר).**

[3373] ועם היות שהדרך הוא בסוד זכר ונקבה, ובשני בני אדם משה ויהושע לא שייך בחי׳ זו, הדרך הוא **״ואתמליא בירא מיניה״**, כלומר הוא מקור נובע בתוך הבאר, והמלכות היא הבאר, והמקור היא י׳, ונובע משך המבוע דהיינו סוד ו׳ המתפשטת ותחתית הבאר שאות י׳ בתוכה, ה׳ בינה עומק הבאר, וכתלי הבאר סוד וא״ו עולה, ופי הבאר וחולייתה ה׳ אחרונה כזה: והיינו כל השם כלול במלכות כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[3374] וכשנדקדק דברי ר׳ שמעון כאן פירש שני חלקים דהיינו נשמתא ונפש, וחלק רו״ח לא פירש בו דבר, ועתה יקשה היאך יסתלק נשמה למעלה אל הנועם העליון (אור יקר), היינו שעולה בסוד מ״ן ומ״ש ואישתאר ב״נ בההוא חילא דאישתתף גו דמא ר״ל מתקיים האדם ע״ז נכפה שנסתלקה משאר האיברים ונשתתפה בתוך הדם שבלב כדי לקיים הגוף (מ״מ).

[3375] דהיינו השטיחה במהדורין אלו להתענג וליהנות בהם, אמנם הייחוד אינו נעשה אלא בנשמה, ואם ישן האדם יסתלקו ממנו נפ״ש רו״ח נשמ״ה, ואם לא ישן תסתלק ממנו נשמה לתת דין וחשבון אם נטמאה, או להתייחד אם טהורה, ורוח ונפש שאינם צורך למעלה יתקשרו בו, ולזה דוד לא היה ישן אמנם נשמתו היתה מסתלקת ממנו והוא עוסק בתורה ברוח ונפש, ועם היות שהיא עולה היא קשורה בו, שהרי נפש עולה ובהתעורר האדם היא מפני שקשורה בגוף, והיא משועבדת אל ענייני הגוף, ונשמה נשארת למעלה לעולם עד חצות שהם נפרדות משם כדפירשו לעיל, ובזה נתקן הכל, ומעולם לא נשאר בגוף אלא רוח חיוני בעלמא שאינו נפש ממש אלא נפש הבהמית הטבעית שהיא חומרית המתהות מחום הדם שעליה רוכבות נפש רוח ונשמה כדפירשנו בספ״ר בשער נשמה, וקשר נפש בגוף אינו נתר, וקשר רוח ונפש אינו

כל אחד ואחד כמו שראוי לו ונשאר האדם באותו כח שהשתתף (שהתפשט) בתוך הדם לקיים הגוף ולכן (ועם כל זה) טועם טעם של מות ואותו כח לא נועד להתעורר לתוך אותו כח של הנשמה ולקבל אותו וכשמתעורר האדם אינו טהור והרי בארנו שצד האחר שולט על מקום שעומד בלי נשמה.	כל חד וחד כמה דאתחזי ליה ואשתאר בר נש בההוא חילא דאשתתף (נ״א דאתפשט) גו דמא לאתקיימאקיע גופא[3377] ועל דא (ס״א ועם כל דא[3378]) טעים טעמא דמותא וההוא חילא לא מתעתדא לאתערא גו ההוא חילא דנשמתא ולקבלא ליה וכד אתער בר נש לאו איהו דכי והא אוקימנא דססטרא אחרא שליט על אתר דקיימא בלא נשמתא
כיון שנטהר במים ואף על גב שהשתדל אדם בתורה (טועם טעם מיתה שהצד האחר שולט במקום שנמצא בלא נשמה וכשמתעורר בן אדם אף על גב שמשתדל בתורה) אותה נשמה לא חוזרת למקומה ולא שולטת באדם פרט לכח הדם לבדו	כיון דאתדכי במיא ואף על גב דאשתדל בר נש באורייתא (נ״א טעים טעמא דמותא דססטרא אחרא שליט על אתר דקיימא בלא נשמתא וכד אתער בר נש אף על גב דאשתדל באורייתא) ההיא נשמתא לא אתקיימת באתרה ולא שלטא

נתר, וקשר נשמה ברוח אינם נתרות, אלא שנפש ורוח שאינם צורך גבוה הם יורדות, ונשמה היא עולה, ודומה זה לזה נשמה דאצילות שהיא יורדת ועולה אין אדם מרגיש בענין מפני שהיא קדה, אין יתרונה מושג אלא אל הנפש, והיינו וינפש וי נפש כדפירשו בפרשת (?), ועוד יש לנו שבהיות האדם ישן ואפילו ביום, אין נשמה ולא רוח ולא נפש עמו אלא הם מתפשטות ומתהלכות כאשר יתהלכו, שאין דרך ליכנס למעלה אמנם יתהלכו כאשר יתהלכו בסוד דקות אויר העולם, ועל דרך זה הישן מחצות לילה ואילך שהם נדחות מלמעלה אם ישן יותר יתהלכו בארץ, ועל דרך זה כל שאר העניינים, וחלום היום יש קצתו אמת שהנפש והרוח והנשמה יודעים ורואים ממה שראו והגידו להם עוף השמים או כחות קרובות כדפירשנו ענין החלון לעיל בפרשת תרומה סימן י״ד, ובמקום אחר אאריך הדרוש הזה בע״ה (אור יקר).

[3376] וכיון שכך הוא גם אל הרוח יהיה לה מעלה ולנפש מעלה גם כן, שכל אחד ואחד כפי שיעורו ישתטח לחזות במדרגות המושגות, אמנם קשה כמה, האחד כי המדרגות אינם אלא בנשמות, השנית מעולם לא נשמע בשום מקום עליה אל הרוח בפני עצמה ואל הנפש בפני עצמה, ולומר שהם בגוף אי אפשר שהרי בפני עצמה, ולומר שהם בגוף אי אפשר שהרי מי שאין לו אלא רוח או נפש לבד מה יש לו בין ישן לאין ישן, ועוד שנת [גוי?] וחלומות נבוכד נאצר ופרעה ודאי היה על ידי דבקות נפשם הטמא בשריהם, כענין אבימלך ואמנע גם אנכי אותך מחטו לי כדפירשו בזוהר בפרשת וירא סימן (?), ועתה אפשר שנאמר שיגרע נפש טהורה בישראל יותר מנפש טמאה שבגוי שהיא ממקום הטינוף, ועוד נראה לי לדקדק כי האדם המת נתר קשר נפש רוח ונשמה בקצת, ומקושרות בקצת על ידי מנוחת שבת ויום טוב וכו׳, אמנם האדם החי אין נשמתו נתרת מרוחו ונפשו שהם מקושרות יחד, לזה אני אומר כי יקשה עוד אם נשמה עולה למעלה ונאחזת שם כמו שנאחזת, היאך האדם יעוררו אותו מתוך שנתו בשליש ורביע הלילה ומתעורר, והיאך נשמה עלתה ונאחזת וירדה כרגע, ויהיה ענין המלכות ואחיזתה בנשמות תלויה ברצון איש ואיש שיתעורר לקול הצפור, ועוד יקשה בדרוש הזה אם לא ירצה האדם לישן בתחלת הלילה אין נשמתו עולה, אם כן יהיה נעשה הייחוד ההוא מבלעדיו וגורע כבוד עליון, ויותר יקשה מה שפירשו בזוהר שמעולם לא ישן דוד שתין נשמי ומאי שבחיה, הרי מעולם לא עשה הייחוד הזה העליון, לזה אני אומר שהנפש ודאי קשורה בגוף, ורוח בנפש, ונשמה ברוח, ויסתלקו פעמים שלשתם יחד, ופעמים שנים יחד, ופעמים אחת, והענין שמי שאין לו אלא נפש וישן, יעלה נפשו ויתקשר במדור היכל לבנת הספיר דמתמן נפשא, ומי שיש לו נפש ורוח יסתלקו שניהם ויתקשר נפשם שם ורוח יעלה אל היכל הרצון שעד שם הגעת הרוח, ואם יש לו נשמה הנשמה תעלה אל הייחוד העליון בסוד הר ה׳ ומקום קדשו שפירשנו (אור יקר), כדפירשנו לעיל כמה פעמים, והרוח מה יעשה ממנו (אור יקר).

[3377] דהיינו הרוח החיוני המתהוה באדם שהוא רוכב על הדם, וכבר היה אפשר לפרש דלאו היינו נפש אלא נפש הבהמית וחיות המתהוה מן הדם שהנפש המשכלת רוכבת על חיות זה, וכדפירשנו בספ״ר בשער נשמה, ולפי זה יקשה יותר נפש עצמה ורוח מה יעשה מהם ואנה הם הולכים (אור יקר). ז״ל הרב בספר ק״י, דע כי אחר השינה הרזא עולה בסוד מ״ן בסוד בידך אפקיד רוחי והנפש נשארה למטה עם הגוף, אמנם מה שהיתה הנפש מתפשטת תוך שס״ה גידים שהוא דם בסוד כי הדם הוא הנפש עתה מסתלק משם ונסגרת היא וכוחותיה תוך הלב, מפני המזיקים כי הנפש יש לה עתה מסתלק משם ונסגרת היא וכוחותיה תוך הלב, מפני המזיקים כי הנפש יש לה אחיזה בקליפות ובזה תבין למה אין מתעורר האדם תכף משכחו, כי אין הנפש יכולה לדפוק ע״י הדם נשאר באיבריו, ואזי אין האדם יכול לקום מאיליו עד שיקראוהו ויעוררו נפשו להתפשט באיבריו בחוזק כח הקריאה עכ״ל ובזה מובן לשון זה (מ״מ).

[3378] פירוש אעפ״י שעדיין הנפש נסגרת תוך הלב ספ״ה טעים טעמא דחזתא שהשינה אחד מס׳ במיתה (מ״מ).

שנקרא נפש אותה שמתפשטת בדם תמיד והרי בארנו וכשיתפלל אדם תפלה של עבודת אדונו אז מתישב כח הדם במקומו ומתגבר כח הנשמה ומתישבת על אותו מקום ואז אדם משלם לפני אדונו כמו שצריך נפש למטה וסוד הדבר שהנשמה למעלה.	ביה בבר נש בר חילא דדמא בלחודוי דאקרי נפש[3379] ההיא דאתפשטא בדמא תדיר והא אוקימנא וכד יצלי בר נש צלותא דפלחנא דמאריה כדין מתיישבא חילא דדמא באתריה[3380] ואתגבר חילא דנשמתא[3381] ואתיישבא על ההוא אתר וכדין בר נש אשתלים קמי מאריה כמה דאצטריך נפש לתתא ורזא דמלה דנשמתא לעילא
ועל כך מי שמתפלל תפלה טרם שיאכל מעמיד עצמו כמו שצריך ועולה הנשמה על מקום מושבה כמו שצריך ואם אכל טרם שיתפלל תפלתו שיתישב הדם על מקומו זהו כמנחש ומעונן משום שזו דרכו של מנחש לעלות לצד האחר ולהנמיך את הצד של הקדשה.	ועל דא מאן דצלי צלותא עד לא ייכול קאים גרמיה כמה דאצטריך וסלקא נשמתא על אתר מותבה כמה דאצטריך ואי אכיל עד לא צלי צלותיה לאתיישבא דמא על אתריה הא איהו כמנחש ומעונן בגין דהא איהו ארחיה דמנחש לסלקא לסטר אחרא ולמאכא סטרא דקדושה
למה נקרא אותו אדם שמשתדל באותו צד מנחש על שהשתדל עם אותו נחש לחזק כחו ולהגבירו וזהו כמי שעובד אלהים אחרים וכן זה עובד לאותו כח של הדם ולא עובד את הקדוש ברוך הוא לחזק את צד הנשמה הצד של הקדשה.	אמאי אקרי בר נש ההוא דאשתדל בההוא סטרא מנחש על דאשתדל בההוא נחש לאתקפא חיליה ולאתגברא ודא איהו כמאן דפלח לאלהים אחרים וכן האי פלח לההוא חילא דדמא ולא פלח ליה לקודשא בריך הוא לאתקפא סטרא דנשמתא סטרא דקדושה
מעונן שמשתדל בחטא ולא משתדל בזכויות ואם תאמר הרי עומדת נ׳ באמצע כך זה ודאי שהרי לא יכולים לשלט באותו הצד האחר עד שמערבים בה ערוב של צד הקדושה כחוט אחד דקיק מי שרוצה להעמיד שקר יערב בו דבר אמת כדי שיתקים אותו שקר ועל זה עון דבר שקר הוא וכדי להעמידו מכניסים בו דבר אמת וזוהי נ׳ בזה מעמידים את אותו שקר ומי שלא מתפלל תפלה לפני הקדוש ברוך הוא טרם שיאכל על דמו כמנחש ומעונן.	מעונן[3382] דאשתדל בחובה ולא אשתדל בזכו ואי תימא הא קיימא נ׳ באמצעיתא הכי הוא ודאי דהא לא יכלין לשלטאה בההוא סטרא אחרא עד דאתערבי ביה ערובא דסטר קדושה כחוטא חד דקיק מאן[3383] דבעי לקיימא שקרא יערב בה מלה דקשוט בגין דיתקיים ההוא שקרא ועל דא עון מלה דשקר הוא ובגין לקיימא ליה עאלין בה מלה דקשוט ודא איהו נ׳[3384] בדא מקיימי להההוא שקר ומאן דלא צלי צלותא לקמי קודשא בריך הוא עד לא ייכול על דמיה כמנחש ומעונן
תפלת אדם כפי שאמרתם אתם קדושים עליונים אשרי חלקכם שהרי בתפלה מתתקנים גופו ונפשו של אדם ונעשה שלם תפלה היא תקונים מתקנים	צלותא דבר נש כמה דאמרתון אתון קדישי עליונין זכאה חולקכון דהא בצלותא מתתקן גופיה ונפשיה דבר נש ואתעביד שלים צלותא

[3379] דהיינו שהפשט מתפשטת בדם שבלב וז״ש ההיא דאת פשטא בדמא תדיר, דהיינו הנפש המתפשטת תמיד בדם הגידים עתה בעת השינה היא בתוך הלב (מ״מ).

[3380] פי׳ אחר התפלה חוזרת הנפש להתפשט בתוך שס״ה גידים (מ״מ).

[3381] פי׳ גם הנשמה והרוח חוזרים להתפשט באדם והנפש היא מרכבה להם וז״ש ואתיישבא על ההוא אתר (מ״מ).

[3382] מעונן ל׳ עון (הערת הזהר).

[3383] הקדמה ב ע״ב (הערת הזהר).

[3384] כתב בספר א״י נ׳ של כהן היא כמו נ׳ של נחשת של פרשת תרומה ור״ל שעונך הוא בינה, ונ׳ היא מלכות המתלבשת שם בנוגה (מ״מ).

שמתתקנים כאחד והם ארבעה תקון ראשון תקון של עצמו להשתלם תקון שני תקון של העולם הזה תקון שלישי תקון של העולם שלמעלה בכל אותם חיילות השמים תקון רביעי תקון של השם הקדוש בסוד המרכבות הקדושות ובסוד כל העולמות מעלה ומטה בתקון (של סודות השם הקדוש) כראוי.	איהי תקונין מתקנן דמתתקנן כחדא ואינון ארבע תקונא קדמאה תקונא דגרמיה[3385] לאשתלמא תקונא תניינא תקונא דהאי עלמא[3386] תקונא תליתאה[3387] תקונא דעלמא לעילא בכל אינון חילי שמיא תקונא רביעאה תקונא דשמא קדישא[3388] ברזא דרתיכין קדישין וברזא דעלמין כלהו עילא ותתא בתקונא (דרזין דשמא קדישא) כדקא יאות
תקון ראשון תקון של עצמו משום שצריך לתקן את עצמו במצוה וקדשה ולהתתקן בוקרבנות ועולות להטהר.	תקונא קדמאה תקונא דגרמיה בגין דאצטריך לאתקנא גרמיה במצוה וקדושה ולאתתקנא בקרבנין ועלוון לאתדכאה
תקון שני בתקון של הקיום של העולם הזה במעשה בראשית לברך את הקדוש ברוך הוא על כל מעשה ומעשה באותם הלליה (תהלים קמח) הללוהו כל כוכבי אור הללוהו שמי השמים וגו׳ להעמיד את קיום העולם הזה ועל זה בברוך שאמר ברוך ברוך על הכל.	תקונא תניינא בתקונא דקיומא דהאי עלמא בעובדא דבראשית לברכא לקודשא בריך הוא על כל עובדא ועובדא באינון (תהלים קמח ג ד) הללויה הללוהו כל ככבי אור הללוהו שמי השמים וגו׳ לקיימא קיומא דהאי עלמא ועל דא בברוך שאמר ברוך ברוך על כלא
תקון שלישי שהוא תקון	תקונא תליתאה דאיהו תקונא
	רטז/א
של העולם למעלה בכל אותם חיילות חילים ומחנות יוצר משרתים ואשר משרתיו וגו׳ והאופנים וחיות הקדש תקון רביעי תקון התפלה בתקון של סוד השם הקדוש כמו שאמרתם אשרי חלקכם וכאן סוד התקון של השם השלם אשרי חלקי עמכם בעולם הזה ובעולם הבא.	לעלמא לעילא בכל אינון חיילי חיילין ומשריין יוצר משרתים ואשר משרתיו וגו׳ והאופנים וחיות הקודש תקונא רביעאה תקונא דצלותא בתקונא דרזא דשמא קדישא[3389] כדקא אמרתון זכאה חולקכון והכא רזא דתקונא דשמא שלים זכאה חולקי עמכון בהאי עלמא ובעלמא דאתי
מצוות התורה שאמרתם בתפלה ודאי כך הוא פתח ואמר כתוב את ה׳ אלהיך תירא אתו תעבד וכתוב ויראת מאלהיך בפסוק זה יש לומר כך ויראת מאלהיך משום שהרי כתוב את ה׳ אלהיך תירא מה	פקודי אורייתא[3390] דאמרתון בצלותא ודאי הכי הוא פתח ואמר כתיב (דברים י כ) את יהו״ה אלהיך תירא אותו תעבד וכתיב (ויקרא יט יד) ויראת מאלהיך האי קרא אית למימר הכי ויראת אלהיך[3391] בגין דהא כתיב (&) את יהו״ה

[3385] פירוש שלובש ציצית ותפילין וקורא סדר הקרבנות וכבסמוך (מ״מ).

[3386] פירוש בברוך שאמר (מ״מ).

[3387] פירוש בהלליה (מ״מ).

[3388] היינו יוצר ותפלה כדמפרש (מ״מ).

[3389] הפסוק שמע ישראל שיש בו כ״ה אתוון, ותלוים אלו הכ״ה אתוון בהכ״ה הנז׳, שהם בהתבונה דשם ס״ג, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ בא דף מג ע״א, תרומה דף קס ע״ב, ויקהל דף רטז ע״א, ואתחנן דף רסב ע״ב) שמע ישראל, ישראל סבא. והרי כי הוא תלוי בישסו״ת, וכמ״ש בפע״ח (שער הק״ש פרק י) ובכ״מ שם (ביאורים ח״א מב ע״א).

[3390] רב ע״ב (הערת הזהר).

[3391] האי קרא אית למימר הכי ויראת אלהיך כי מאלהיך משמע מקצת ח״ו ולא מכל אלהיך. ופי׳ כי יראה תמיד במלכות ואהבה הוא בז״א כי בה ה״ג ובו ה״ח והם מ״ע שאדם מקיים מאהבה ומל״ת שאדם ירא שלא לעבור עליהם הם במלכות. והנה במלכות יש ד׳ בחי׳ שהם מלכויות דאבי״ע לכן אמר מאלהי״ך כי המלכות דעשיה אף שהיא מן הקדושה אין לו לאדם לירא ממנה מפני שהיא בלועה בעמקי הקליפות דעשיה ושם הרע מרובה ואם ירא מאותו המלכות ירא מהקליפות ח״ו וזהו היא המלכות שאנו אומרים שכינה בגלות ח״ו והיא בחי׳ זו המעורבת בעמקי הקליפות לכן אמר שלא לירא אלא ממלכות דיצירה

זה מאלהיך אלא סוד הוא מאלהיך ודאי מאותו מקום שהתחבר וסובב את המח שלפנים וזהו מאלהיך יראה זו לפחד ממנו שהרי שם שורה הדין והוא דין שנשאב מתוך הדין שלמעלה במקום הזה.	אלהיך תירא מהו מאלהיך אלא רזא איהו מאלהיך ודאי מההוא אתר דאתחבר וסחרא למוחא דלגו ודא איהו מאלהיך דחילו דא למדחל ליה דהא תמן שריא דינא[3392] ואיהו דינא דאשתאיב מגו דינא דלעילא[3393] בהאי אתר
(יש אש ויש אש) שלשה גוני אש כאן אש ראשונה היא אש שקבלה אש בשמחה ושמחים זה עם באהבה האש השניה היא האש שכתוב בה ונגה לאש שנראה בה נגה וזוהי אש שעומדת בתוך האש הפנימית בשמחה כמו שנתבאר האש השלישית היא אש (שבחוץ) שסובבת אותו נגה ובזו האש התחילה יראת הדין להלקות הרשעים.	(אית אשא ואית אשא) תלת גווני אשא הכא[3394] אשא קדמאה[3395] איהו אשא דקביל[3396] אשא בחדו וחדאן דא בדא ברחימו[3397] אשא תניינא איהו אשא דכתיב ביה (יחזקאל א יג) ונגה לאש דאתחזי ביה נגה[3398] ודא איהו אשא דקיימא גו אשא פנימאה בחדו[3399] כמה דאתמר[3400] אשא תליתאה איהו אשא (דלבר) דסחרא להההוא נגה ובהאי אשא שארי דחילו דדינא[3401] לאלקאה חייביא
ואף על גב ששנינו שארבעה צבעים של אש הם ואלו ארבעה שהם אחד אבל כאן באש ההיא שאנו אומרים מתחיל פחד הדין ועל זה כתוב ויראת מאלהיך מאותו הענש שלו.	ואף על גב דתנינן דארבעה גווני אשא נינהו ואינון ארבע דאינון חד אבל הכא בההוא אשא דקאמרן שארי דחילו דדינא ועל דא כתיב (&) ויראת מאלהיך מההוא עונשא דיליה
ובאותה יראה צריך לשים רצונו ביראה ואהבה כאחד לפחד בצד זה ולאהב בצד זה ובאותם צבעים שאמרנו ואותו הפחד	ובההוא יראה בעי לשואה רעותיה בדחילו ורחימו כחדא למדחל בהאי סטרא ולמרחם בהאי סטרא ובאינון גווני דקאמרן וההוא דחילו

ולמעלה. ועיקר יראה זו הוא במלכו׳ דיצירה שמשם תכלת כי למעלה הם רחמים פשוטים יותר והאדם אינו ירא כ״כ כי יודע שימחול לו אבל ממלכות דיצירה שם הוא עיקר היראה כי אין שם מחילה אלא בתשובה כנודע וז״ש ויראת מאלהיך וודאי מההוא אתר דאתחבר וסחר׳ למוחא דלגאו כי המלכות דיצירה סובבת וסוחרת לבריאה ואצילות כי היא קדושה כמו הם ומוחא דלגאו היא הבריאה והאצילות ודא איהו מאלהי״ך ממלכות דיצירה לאפוקי ממלכות דעשיה (זהר רקיע).

כי כשכתוב במ׳ הוא מהמסובב ממנו אבל בלא מ׳ הוא מעצמותו ית״ש עצמ ווהוא יראת הרוממות אך במ׳ הוא מהמסובב ממנו ומפעולותיו שהוא יראת העונש וכמו שמסיק ועי׳ בזוהר הרקיע הענין ע״פ סוד ובדע״ה ח״ב דרוש ד׳ ענף יא סי׳ ג. ועיי״ש ח״א דרוש ו׳ סימן ד׳ אות ח׳ (לש״ו).

[3392] פי׳ ביצירה שורה הדינים דתכלת (זהר הרקיע)..

[3393] פי׳ מדין הקדושה דבריאה ודאצילות משא״כ דין דעשיה ששם נעשה הדין ע״י הקליפות ואמר בהאי אתר אית אשא ואית אשא ועל הקדושה אמר בהאי אתר (זהר הרקיע).

[3394] והם הג׳ בחי׳ דאמרן במל׳ דאצילות בריאה ויצירה (זהר הרקיע).

[3395] מקומו הוא בהיסוד דהמלכות והאשא תניינא מקומו הוא בעטרה דהמלכות, ובעת הזווג מתקדש האשא תניינא ג״כ ופועל הוא ג״כ להתעוררות וחמימות הזווג ונכלל עם האשא קדמאה, וזהו שאמר ודא איהו אשא דקיימא גו אשא פנימאה בחדו (דע״ה ח,ב נב ע״ב).

[3396] אשא היא מלכו׳ דאצילו׳ דקביל אשא היינו ז״א דאצי׳ (זהר רקיע).

[3397] כי באצילות בתי גוואי אין עצבות (זהר הרקיע). הוא שלהובין דרחימו אשר בהזיווג (דע״ה ח״ב נב ע״ב).

[3398] שהאש ההוא מאיר ויש לה נוגה גדול מפני שמבהיק שם האצילו׳ (זהר הרקיע).

[3399] פי׳ האי עלמא אתכסיא כי שם אורות דאימא מכוסים ואינם מתגלים עד שליש ת״ת דיצירה ואמר אשא תליתא׳ הוא המלכות דיצירה איהו אשא דלבר דסחרא לנוגה שהיא בריאה ובהאי אשא שארי דחילו דדינא לאלקאה חייבא לפי ששם עיקר היראה להכות את הרשעים ואמר ואע״ג תנינן דד׳ גווני אשא נינהו שהוא גם המלכות דעשיה ואינון ד׳ דאינון חד אבל עיקר היראה אינה אלא בזו המלכות דיצירה וע״ד כתיב (ויקרא יט יד) ויראת מאלהיך כלומר על מלכות דיצירה (זהר הרקיע).

[3400] רג ע״ב (הערת הזהר). הוא הנוגה דאצילות והוא עץ הדעת דאצילות, ושם הוא כולו טוב כמ״ש הרב בקליפת נוגה (פרק ב) (דע״ה ח״ב נב ע״ב).

[3401] כאן מתחיל יראת העונש (דע״ה ח״ב נב ע״ב).

להיות פוחד מענש שמי שעובר על מצוות התורה נענש באותו צד שכשמתחיל אותו צד להלקות לא שוקט עד שמכלה אותו מהעולם הזה ומהעולם הבא ולכן צריך לפחד מהאש הזאת ששרוי בה הפחד.	לְהוֵי לְמִדְחַל מֵעוֹנְשָׁא דְּמַאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא אִתְעַנַּשׁ בְּהַהוּא סִטְרָא דְּכַד שָׁארֵי הַהוּא סִטְרָא לְאֶלְקָאה לָא שָׁכִיךְ עַד דְּשֵׁיצֵי לֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי וּבְגִין כָּךְ בְּעֵי לְמִדְחַל מֵהַאי אֶשָּׁא דְּדַחֲיִלוּ שְׁרִיא בֵּיהּ
וממנה מתפשטת אש לחוץ של יראה אחרת ועל זה כתוב (שופטים ו) לא תיראו את אלהי האמרי שאסור לפחד ממנו והאש הזו של יראה שאמרנו היא קדש ומשתתפת בקדשה וזוהי שסובבת אותו נגה שאמרנו ואותה אש אחרת שבחוץ מתחברת בזו לפעמים ולפעמים מעברת ממנה ולא מתחברת עמה וכשגורם שתתחבר בזו אזי הוא אש של חשך ומחשיכה ומכסה את האור של האחרות הללו וסימנך ואש מתלקחת ולא שתמיד עומדת והרי זה נתבאר.	וּמִנַּיהּ אִתְפְּשַׁט אֶשָּׁא לְבַר[3402] דְּדַחֲלָא אָחֳרָא וְעַל דָּא כְּתִיב (שופטים ו י) לֹא תִירְאוּ אֶת אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי[3403] דְּאַסְיַר לְמִדְחַל מִנַּיהּ וְהַאי אֶשָּׁא דְּדַחֲיִלוּ דְּקָאֲמַרְן[3404] אִיהוּ קַדִּישׁ וְאִשְׁתַּתַּף בְּקַדִּישָׁה וְהַאי אִיהוּ דְּסַחֲרָא לְהַהוּא נְגַהּ דְּקָאֲמַרְן וְהַהִיא אֶשָּׁא אָחֳרָא דִּלְבַר[3405] אִיהוּ דְּאִתְחַבַּר בְּהַאי לְזַמְנִין וְלִזְמַנִּין אִתְעַבַּר מִנַּיהּ וְלָא אִתְחַבַּר בְּהַדְיָה וְכַד גָּרִים דְּאִתְחַבַּר בְּהַאי כְּדֵין הוּא אֶשָּׁא דְּחָשׁוֹךְ וְאַחְשָׁכָה וְכַסְיָא נְהִירוּ דְּאִלֵּין אָחֳרָנִין וְסִימָנָךְ (יחזקאל א ד) וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת[3406] וְלָא דְּקַיְימָא תְּדִיר וְהָא אִתְּמַר
אחר כך היא אהבה כמו שבארוה שאהבה שורה לאחר יראה וסוד הדבר כיון שהתחילה יראה על ראשו של האדם מתעוררת אחר כך אהבה שהיא ימין שמי שעובד מתוך אהבה נדבק במקום עליון למעלה ונדבק בקדשת העולם הבא משום שהרי עולה להתעטר ולהדבק בצד הימין.	לְבַתַּר אַהֲבָה כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דְּאַהֲבָה שַׁרְיָא לְבַתַּר יִרְאָה וְרָזָא דְּמִלָּה כְּיוֹן דְּשָׁארֵי יִרְאָה עַל רֵישֵׁיהּ דְּבַר נָשׁ אִתְּעַר לְבַתַּר אַהֲבָה דְּאִיהוּ יְמִינָא דְּמַאן דְּפָלַח מִגּוֹ אַהֲבָה אִתְדַּבַּק בְּאִתַּר עִלָּאָה לְעֵילָּא וְאִתְדַּבַּק בְּקַדִּישָׁה דְּעָלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין דְּהָא סָלִיק לְאִתְעַטָּרָא לְאִתְדַּבְּקָא בְּסִטְרָא יְמִינָא
ואם תאמר שעבודה שהיא מצד היראה אינה עבודה עבודה נכבדה היא אבל לא עולה להדבק למעלה וכשעובד מאהבה עולה ומתעטר למעלה ונדבק בעולם הבא וזהו אדם שמזמן לעולם הבא אשרי חלקו שהוא שולט על מקום היראה שהרי אין מי ששולט על דרגת היראה אלא רק אהבה סוד הימין.	וְאִי תֵּימָא דְּפוּלְחָנָא דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִּיִרְאָה לָאו אִיהוּ פּוּלְחָנָא יְקִירָא אִיהוּ אֲבָל לָא סָלִיק לְאִתְדַּבְּקָא לְעֵילָּא וְכַד פָּלַח מֵאַהֲבָה סָלִיק וְאִתְעַטַּר לְעֵילָּא וְאִתְדַּבַּק בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְדָא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאִזְדַּמַּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ דְּהָא שְׁלִיט עַל אֲתַר דִּיִרְאָה דְּהָא לֵית מַאן דְּשָׁלִיט עַל דַּרְגָּא דִּיִרְאָה אֶלָּא אַהֲבָה רָזָא דִּימִינָא
סוד היחוד שצריך לאותו שראוי לעולם הבא ליחד את שמו של הקדוש ברוך הוא וליחד האיברים והדרגות העליונות	רָזָא דִּיחוּדָא דְּאַצְטְרִיךְ לֵיהּ לְהַהוּא דְּאִתְחֲזֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי לְיַחֲדָא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִיחֲדָא שִׁיפִין וְדַרְגִּין עִלָּאִין וְתַתָּאִין לְאַכְלָלָא

[3402] היינו מלכות דעשיה שיצאת לחוץ והיא נגלית בתוך הקליפות שהם דחילו אחרא (זהר הרקיע).

[3403] מה שכתוב כאן במילת את ולא במלכות משום שהרי גם עצמותם הוא אינו שהם הבל וריק (לש״ו).

[3404] פי׳ דאיהו מלכות דיצירה איהו קודש ואשתתף בקדושה שהרי היא כל בחי׳ עשה הם לבד קודש חוץ ממלכות דעשיה שהיא טבועה בעמקי הקליפות ומכ״ש מלכות דיצירה שהיא למעלה מכתר דעשיה (זהר הרקיע).

[3405] שהוא מלכות דעשיה איהו דאתחבר בהאי ר״ל דיצירה.ולזמנין. פי׳ כשבני אדם הם רעים אז גורמים שמלכו׳ דעשיה יונקת ממלכות דיצירה והקליפות יונקי׳ ממקום הקודש ולזמנין אתעבר מניה שהוא למטה ואינה יונקת ואז הוא טוב לעולם ואמר וגרם דאתחבר בהאי זה קאי אמאן דדחיל ממלכות דעשיה גרם להעלות׳ ולחברה אל היצירה וכשהיא יונקת מן הקדושה כדין הוא אשא דחשיך כלומר אז הוא גורם למלכות דיצירה לכסות אורה ג״כ ומה שיש בה אש חשוך יעשה ג״כ למעלה ואחשיך וכסו נהירו דאינון אחרנין עילאין כענין (ישעיה נט ב) עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם (זהר הרקיע).

[3406] פי׳ לפעמים מתלקח ועולה למעלה ולפעמים לא וז״ש ולא דקיימא תדיר לכן הירא ממנה גורם להעלות עם הקליפות המכסין עליה ודא מאלהים אחרים (זהר הרקיע)

והתחתונות להכליל את כולם ולהכניסם למקום שצריך לקשר קשר וזהו סוד הכתוב שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד.	כלהו ולאעלאה כלהו באתר דאצטריך לקשרא קשרא ודא איהו רזא דכתיב (דברים ו ד) שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד
וסוד של שמע שם שעולה לשבעים שמות וזה כלל אחד ישראל ישראל סבא משום שיש קטן שכתוב (הושע יא) נער ישראל ואהבהו וזהו ישראל סבא סוד אחד בכלל אחד שמע ישראל כאן נכללת אשה בבעלה.	ורזא[3407] דשמע שם דסליק לע׳ שמהן ודא כללא חדא ישראל ישראל סבא בגין דאית זוטא[3408] דכתיב (הושע יא א) נער ישראל ואהבהו ודא איהו ישראל סבא רזא חדא בכללא חדא שמע ישראל הכא אתכלילת אתתא בבעלה
ואחר שנכללו זה בזו בכלל אחד אזי צריכים ליחד את	ולבתר דאתכלילו דא בדא בכללא חדא כדין אצטריכו לייחדא
	רטז/ב
האיברים ולחבר שני משכנות כאחד בכל האיברים ברצון הלב לעלות בדבקות של אין סוף להתדבק הכל שם להיות רצון אחד של עליונים ותחתונים.	שייפין[3409] ולחברא תרין משכנין כחדא[3410] בכלהו שייפין[3411] ברעו דלבא לאסתלקא בדבקותא דאין סוף לאתדבקא כלא תמן למהוי רעותא חדא עלאי ותתאי
וסוד זה יהיה כמו שנאמר יהיה ה׳ אחד בסוד של יהיה י׳ ליחד ולהדבק בה׳ שהוא היכל הפנימי למקום (מקום) גניזת הנקדה העליונה הזו שהיא י׳ וזהו סוד יהו״ה אלהינו אלו שתי אותיות (שמות) שהם י״ה.	ורזא דא יהיה כמה דאת אמר (זכריה יד ט) יהיה יהו״ה אחד ברזא דיהיה[3412] י׳ ליחדא[3413] ולאתדבקא בה׳ דאיהו היכלא פנימאה לאתרקעה (נ״א אתר) גניזו[3414] דהאי נקודה עלאה דאיהי י׳ ודא איהו רזא[3415] יהו״ה אלהינו[3416] אלין תרין אתוון (נ״א שמהן) דאינון י״ה

[3407] קס ע״ב (הערת הזהר).
[3408] מג ע״א (הערת הזהר).
[3409] שהם אברים בארבעה מקומות, והעד בשיר השירים יש תיקון שני זכרים ותיקון שתי נקבות, והטעם שהם י״ו שני זכרים, ה״ה שתי נקבות כלה ורעיה כדפירשו בפרשת ויקרא, והיינו דקאמר ״שייפין״ סתם כל מקום שיתייחסו האברים, ולא אמר רמ״ח שייפין מפני שיש בתיקונים אלו זכר ונקבה שאינם בעלי רמ״ח אברים, והוא כעין תיקוני אריך אנפין שאינם מתפשטין אלא עד דיקנא, אבל דרועין וגופא ורגלין לית תמן, מפני שכל כללות והסתעפות תיקוני הכתר הוא בחכמה ובינה לבד כדכתיב באדרא ועל דרך זה חכמה ובינה שהם ה׳ אלהינו אינם מתפשטות עד שוקין ורגלין וגופא מפני שעדין לא נאצלו סוד החסד והגבורה ומהם ולמטה, לכך תיקונא דידהו הם בקצת, ולכך כתוב תיקוניהם קצרים בכללות בסתר, אמנם תיקוני זכר ונקבה תחתונים מתפשטים הרבה ונכללים בכל רמ״ח אברים, לזה סתם ודרך כלל אמר לייחדא שייפין דהיינו ה׳ אלהינו שייפין עילאין דכר ונוקבא, ה׳ אחד שייפין תתאין דדכר ונוקבא (אור יקר).
[3410] שיתקשרו משכן עילאה בינה בחכמה השוכן בתוכה דהיינו ה׳ אלהינו, משכן תתאה מלכות עם התפארת השוכן בתוכה והיינו הי אחד, וחבור שני משכנות היינו ייחוד יהו״ה אלהינו עם ייחוד ה׳ אחד, ולא שיהיה במשל בחינה אחת של מלכות ובחינה אחת של תפארת ובחיגה אחת של בינה ובחינה אחת של חכמה מתייחדות, אלא בכולחו שייפין, מכל אחת איזו בחינה שיהיה, כל איזה אבר שיהיה, נמצא מיוחד בכל איזת אבר שיהיה, וזה אין תיבה שיורה על אחדות זה, שהרי הם ארבעה מלות ה׳ אלהינו ה׳ אחד תרי משכנות כדפירשנו, אחדות זה היכן גרמז, לזה אמר שמכאן ולהלאה אינו תלוי אלא במחשבה, והיינו שמאריך בדי דאחד שאינו מלה אלא כוונת הלב, והטעם שענין זה תלוי בכוונת הלב הכל, ועד כאן היה בדבור ממש בפה, הוא מפני שעולה הייחוד הזה למקום שאין דבור ולא אמירה (אור יקר). פי׳ א״וא (מ״מ).
[3411] פי׳ ע״י זו״ן שעולים בהם בם דת״ן מזדמנים א״וא (מ״מ).
[3412] עי׳ הערה בסוף הספר.
[3413] פי׳ אבא הנק׳ יו״ד מזדווג עם אימא הנק׳ ה׳ (מ״מ).
[3414] ר״ל שאימא היא היכל לאבא הנקר׳ נקודה עילאה (מ״מ).
[3415] צח ע״א (הערת הזהר).
[3416] פי׳ א״וא (מ״מ).

ולכלל כל האיברים באותו מקום שיצאו ממנו שהוא היכל הפנימי להחזיר דברים למקומם לעקר ויסוד ושרש שלהם עד המקום ההוא של שרש הברית.	ולאכללא כל שייפין בההוא אתר[3417] דנפקו מניה דאיהו היכלא פנימאה לאתבא מלין לאתריה לעקרא ויסודא ושרשא דלהון עד ההוא אתר דשרשא דברית[3418]
ולבסוף אלו שתי אותיות אחרות ליחד ולהדביק י׳ בה׳ אות י׳ היא סוד הברית הקדוש ואות ה׳ הזו היא היכל מקום גניזה של סוד הברית הקדוש הזה שהוא י׳ ואף על גב שבארנו שהיא ו׳ השניה אבל י׳ הסוד שלו ליחדם כאחד.	ולבתר אינון תרין אתוון אחרנין (דאיהו יה) ליחדא ולאתדבקא י׳ בה׳ י׳ איהו רזא דברית קדישא[3419] והאי ה׳ איהו היכלא אתר גניזו דהאי רזא דברית קדישא דאיהו י׳קע[3420] ואף על גב דאוקימנא דאיהו ו׳ תניינא[3421] אבל י׳ רזא דיליה ליחדא לון כחדא[3422]
אחד ליחד משם ומעלה הכל כאחד ולהעלות רצון להתקשר הכל (ממטה למעלה) בקשר אחד להעלות רצונו ביראה ואהבה למעלה למעלה עד אין סוף ולא ישאיר רצון מכל אותן דרגות ואיברים אלא בכלם יעלה רצונו להשיגם ושיהיו כולם קשר אחד באין סוף.	אחד ליחדא מתמן ולעילא[3423] כלא כחדא ולסלקא רעותא לאתקשרא כלא (מתתא לעילא) בקשורא חד לסלקא רעותיה בדחילו ורחימו לעילא לעילא עד אין סוף ולא ישתבק רעותא מכל אינון דרגין ושייפין אלא בכלהו יסתלק רעותיה לאדבקא לון ולמיהוי כלא קשורא חדא באין סוף
וזהו היחוד של רב המנונא סבא שלמד מאביו ואביו מרבו עד פיו של אליהו ויפה הוא והוא יחוד בתקון ואף על גב שאנו בארנו את זה בכמה סודות כל הסודות עולים לאחד אבל הסוד הזה מצאנו בספרו ויפה הוא והוא יחוד בתקון והרי אנו ביחוד של סוד אחר הערנו דברים והוא יפה והיחוד כראוי וכך הוא אבל היחוד הזה יחוד בתקון וזהו יחודו של רב המנונא סבא.	ודא הוא יחודא דרב המנונא סבא דאוליף מאבוי ואבוי מרביה עד פומא דאליהו ושפיר איהו ויחודא בתקונא[3424] ואף על גב דאנן אוקימנא להאי בכמה רזין כלהו רזין סלקין לחד אבל רזא דא אשכחנא בספריה ושפיר איהו ויחודא בתקונא והא אנן ביחודא דרזא אחרא אתערנא מלין ואיהו שפיר ויחודא כדקא חזי והכי הוא אבל יחודא דא יחודא בתקונא ודא איהו יחודא דרב המנונא סבא
ועוד היה אומר מי שרצונו להכליל את כל סודות היחוד בדבר אחד יותר יפה ולכן אנו מאריכים באחד לעלות רצונו ממעלה למטה וממטה למעלה להיות הכל אחד אבל בסוד זה יהי״ה סימן (בעלמא) הוא לזה.	ותו הוה אמר מאן דרעותיה לאכללא כל רזין דיחודא במלה דאחד שפיר טפי ולהכי אנן מאריכין באחד לסלקא רעותיה מעילא לתתא[3425] ומתתא לעילא למהוי כלא חד אבל ברזא דא יהי״ה סימנא (נ״א בעלמא[3426])קעז איהו להאי

[3417] פי׳ להעלות זו״ן ליסוד דאימ׳ שמשם יצאו (מ״מ).
[3418] שהוא סוד הבינה הנק׳ שרשא דברית (מ״מ).
[3419] פירוש יסוד נק׳ יו״ד עם ה׳ אחרונה היינו זווג ז״ון (מ״מ).
[3420] ור״ל שהמלכות נק׳ כ״ב היכל לגבי יסוד (מ״מ).
[3421] פי׳ שהסוד נק׳ ו׳ זעירא (מ״מ).
[3422] פי׳ שהיסוד נק׳ ו׳ אבל כשמתיחד עם המלכות נק׳ יו״ד וז״ש לייחדא לון כחדא (מ״מ).
[3423] פי׳ כמ״ש הרב שבמלת אחד אנו מעלים ז״ון בסוד, מ״ן לא״וא עולים למעלה וכן עו״הב עד כל הפרצופים כולם ומורידים מוחין חדשים מא״ס ב״ה, וז״ש הזוהר דלא אדתבק רעותא וכו׳, בא״ס וכו׳ (מ״מ).
[3424] פירוש הוא יחוד והו׳ תיקון (מ״מ).
[3425] פי׳ כמ״ש הרב שתחלה אנו מורידים הארה לז״ון כדי שיוכלו להעלות מ״ן, וזה במלת שמע ישראל שבמלת שמע אנו מורידים הארה מן תבונה למלכות, ובמלת ישראל מורידים הארה מישראל סבא לזעיר וז״ש מעילא לתתא, ומ״ש ומתתא לעילא היינו אחר שקבלו הארה עולים בסוד מ״ן כמ״ש בס״הכ באורך ובמ״ח דף ל״ו (מ״מ).
[3426] ר״ל י״ה הם א״וא שנזדוגו והורידו מוחין לז״ון ואז ז״ון נק׳ י״ה כמו א״וא (מ״מ).

וזה ששנינו אחד (להיות ד׳) סוד מעלה ומטה וארבעת צדדי העולם כך הוא ליחד מעלה ומטה כמו שנתבאר (ולארבעה) וארבעת צדדי העולם אלו הם סוד המרכבה העליונה להכליל הכל כאחד בקשר אחד ביחוד אחד עד אין סוף כמו שבארנו.	והא דתנינן אחד (למהוי ד׳) רזא עילא ותתא וארבע סטרין דעלמא[3427] הכי הוא ליחדא עילא ותתא כמה דאתמר (ס״א ולארבע) וארבע סטרין דעלמא אלין אינון רזא רתיכא עלאה לאתכללא כלא כחדא בקשרא חדא ביחודא חדא עד אין סוף כמה דאוקימנא
הסוד של להזכיר את יציאת מצרים אחר כך משום ששכינה היתה בגלות ובזמן שהיא בגלות אינו חבור לחבר זה בזה העולם התחתון בעולם העליון ולהראות חרות של אותה גאולה שהיתה בכמה אותות בכמה נסים שעשה הקדוש ברוך הוא וצריך להזכיר אותה גאולה ולהראות שאף על גב שהיתה בגלות עכשיו יש לה חרות מיום שהתרו אותם הקשרים במצרים אותם אותות ונסים נעשו.	רזא לאדכרא יציאת מצרים לבתר בגין דהות שכינתא בגלותא ובזמנא דאיהי בגלותא לאו איהו חבורא לאתחברא דא בדא עלמא תתאה[3428] בעלמא עלאה[3429] ולאחזאה חירו[3430] דההיא גאולה דהות בכמה אתין בכמה נסין דעבד קודשא בריך הוא ואצטריך ההוא פורקנא לאתדכרא ולאתחזאה דאף על גב דהות בגלותא השתא חירו אית לה מיומא דאינון קשרין במצרים אשתריאו אינון אתין ונסין אתעבידו
וצריך להראות את חרותה משום שהתחברה עם בעלה וכדי להסמיך גאולה לתפלה שיהיה הכל אחד ללא פירוד ולא להראות גרושים וסימנך ואשה גרושה מאישה לא יקחו.	ואצטריך לאחזאה חירו דילה בגין דאתחברא בבעלה ובגין לאסמכא גאולה[3431] לתפלה[3432] למהוי כלא חד בלא פרודא ולא לאחזאה תרוכין וסימנך (ויקרא כא ז) ואשה גרושה מאישה לא יקחו
ואם תאמר והרי היא בגלות והרי גרשה לא כך אלא ודאי שהיא בגלות לדור עם ישראל ולהגן עליהם אבל לא גרשה והרי שכינה לא נראתה בבית ראשון ובבית שני טרם שגלו ישראל עלתה למעלה ואחר כך שמה את מדורה עמם אבל גרושים לא היו לעולמים.	ואי תימא והא בגלותא איהי והא אתתרכת לאו הכי אלא ודאי בגלותא איהי לדיירא עמהון דישראל ולאגנא עלייהו אבל לא אתתרכת והא שכינתא לא אתחזי בבית ראשון[3433] ובבית שני עד דלא גלו ישראל סלקא לעילא ולבתר איהי שויאת מדורה עמהון אבל תרוכין לא הות לעלמין
ולכן צריך להראות גאולה שיש בה	ובגין דא בעי לאחזאה פורקנא דאית ביה

[3427] פי׳ שרז״ל אמרו שבד׳ דאחד צריך להמליכו מעלה ומטה וד׳ רוחות העולם וז״ש למהוי ד׳ רזא עילא ותתא וכו׳, ומ״ש הכי הוא לייחד׳ עילא ותתא, פירוש עילא הם א״וא שמזדווגים כאחד כמ״ש הרב ותתא הם ז״ון שרמוזים באחד ומתיחדים יחד כמ״ש הרב, וכדי שלא נאמר המתיחדים ז״ון אבל אינם עולים לא״וא בסוד מ״ן לכך אמר ולד׳ סטרין דעלמא וכו׳ שהכוונה שחכ ת״ם שם בחינת ז״ון עולים בסוד מ״ן לא״וא מלבד שאנו מייחדים אותם במקומם בסוד יאהדו״נהי כמ״ש הרב, עוד אנו מעלים אותם לא״וא בסוד מ״ן וז״ש אין חינום רזא דכתיכ׳ עילאה כלומר להעלות חג״תם לכלול אותם בא״וא וא״וא כמה שלמעלה מהם עד א״ס: א״כ י״ל מ״ש למהוי ד׳ רזא עילא ותתא וכו׳, פירוש שאר״זל שצריך להמליכו במעלה ומטה וד׳ רוחות העולם בד׳ דאחד יסודם הוא שמעלה ומטה הם נ״ה, וד׳ רוחות הם חג״תם דהיינו להעלות מ״ן לא״ו אוז״ש רזא דרתיכא עילאה וכו׳ שזו״ן הם כסא לא״וא (מ״מ).

[3428] מלכות (מ״מ).

[3429] ז״א (מ״מ).

[3430] פירוש כי מהארת הבינה נשלמו ז״ון ביציאת מצרים (מ״מ).

[3431] כתב הרב ז״ל גאולה היינו הארת יסוד דאבא שבתוך יסוד זעיר (מ״מ).

[3432] היינו מלכות, ולזה יכוין המתפלל כשאומר בא״י גאל ישראל ה׳ שפתי תפתח יכוין גאל הוא היסוד להמשיך ממנו הארה לאד״ני שהיא מלכות (מ״מ).

[3433] פירוש מביא ראיה שאין השכינה גרושה ח״ו, שאלו לא גלתה השכינה רק אחר החרבן אזי אנו אומרים שנתגשרה ח״ו אבל כיון שהלכה השכינה בעוד בה״מ קיים בימי אמון ומנשה ויהויקים ש״מ שאינה גרושה רק הלכה מפני עון ישראל, ואחר החרבן חזרה להגין עליהם אבל אינה גרושה ח״ו (מ״מ).

ארבע גאלות וסוד כאן בשעה שיצאה שכינה מגלות מצרים בקשה מהקדוש ברוך הוא שיפדה אותה עכשיו ארבע פעמים שהן ארבע גאלות כנגד ארבע גליות כדי שתהיה בת חורין ולא תהיה מגרשת ובאותה שעה עמדה ונגאולה ארבע גאלות באותה יציאת מצרים ועכשיו שהצטרכה בתקוניה להתחבר עם בעלה צריך להראות אותה גאלת מצרים שיש בה ארבע גאולות.	ארבע גאולות ורזא הכא בשעתא דנפקא שכינתא בגלותא דמצרים תבעת מקודשא בריך הוא דיפרוק לה השתא ארבע זמנין דאינון ארבע גאולות לקבל ארבע גליות בגין דתהא בת חורין ולא תהא מתתרכא ובההיא שעתא קיימא ואתפרקת ארבע גאולות בההיא יציאת מצרים והשתא דאצטריכת בתקונהא לאתחברא בבעלה אצטריך לאחזאה ההיא גאולת מצרים דאית בה ארבע גאולות
ועל זה יש	ועל דא אית
	ריז/א
להזכיר באותה גאולה ארבע פעמים אמת: אמת אמת אמת עד עזרת אבותינו שזוהי עזרה וסמך לישראל כולם ומשם והלאה ארבע פעמים אחרות אמת אמת אמת להיות ארבע הגאולות הללו בקיום חזק בחותם חזק של טבעת המלך ארבע גאלות כפולות בקיום.	לאדכרא בההיא גאולה ארבע זמנין אמת אמת אמת אמת אמת[3434] עד עזרת אבותינו דדא הוא עזרה וסמך לישראל כלהו ומתמן ולהלאה ארבע זמנין אחרנין אמת אמת אמת למהוי ארבע גאולות אלין בקיומא תקיף בחותמא תקיף דגושפנקא דמלכא[3435] ארבע גאולות כפולין בקיומא
וכלן באותה יציאת מצרים שאלו לא נמצאו אותן ארבע גאלות באותה יציאת מצרים כל פעם שתהיה גלות לא מתחברת בתקוניה להתיחד בשם הקדוש ולכן צריך תמיד להזכיר את גאלת מצרים בכל הקדשות של הקדוש ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.	וכלהו בההיא יציאת מצרים דאלו לא אשתכחו אינון ארבע גאולות בההיא יציאת מצרים כל זמנא דלהוי גלותא לא אתחברת[3436] בתקונהא לאתייחדא שמא קדישא ועל דא אית לאדכרא גאולה דמצרים תדיר בכל קדושין דקודשא בריך הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמיא
סוד הקדשה (של שמו) הרי בארנו שהרי בקדשה הכל מתקדשים מעלה ומטה וכל הדרגות וכל המרכבות עליונות ותחתונות כולם מתקדשים בקדשה הזו	רזא דקדושה (דשמיה[3437]) הא אוקימנא דהא בקדושה מתקדשי כלא עילא ותתא[3438] וכל דרגין וכל רתיכין[3439] עלאין ותתאין כלהו

[3434] לאפוקי מנוסח האשכנזים שיש בו ו׳ פעמים אמת בלבד (רח״ו).

[3435] פי׳ אמת הוא חותמו של הקב״ה (רח״ו).

[3436] פי׳ מפני שהיא גרושה ח״ו ולכך הק״בה מיציאת מצרים התיר קשרי גלות׳ וכאלו היא בת חורין (מ״מ).

[3437] היינו קדוש קדוש קדוש ה׳ צבאות, היינו קדושת האצילות, שהספירות שמו, ועד מלא כל הארץ כבודו הוא קדושה הספירות, אמנם באומרו מלא כל הארץ כבודו שמוריד הקדושה למלכות ממנה ולמטה מוריד הקדושה לתחתונים כולם (אור יקר).

[3438] וענין הקדושה הוא התפשטות היורד מלמעלה מקום שאין חצונים אחוזים, דהיינו שלש קדושות שלש ראשונות שהם קדש בכתר, וקדש בחכמה, ושלשתם יחד קדש הקדשים בבינה כאשר ביארנו בפיקודין סימן (?), וכן פירשנו בחלק תפלה למשה, וכן בפרשת בראשית (אור יקר).

[3439] הענין שמה שהמלאכים אומרים קדוש קדוש קדוש, וכן כל בחינה ובחינה שבהם כגון "**רתיכין**" שהם מרכבות, ודרגין שהם מחנות המשתלשלים בכל מרכבה ומרכבה, או אפשר דרגין בחינת הבריאה או בחינת היצירה, ובכל בחינה ובחינה כמה מדרגות כגון שבעה היכלות, שבעה מדרגות, וכסא כמה מדרגות, ובכל בחינה ובחינה מאלו המדרגות "**רתיכין**", וכולם אומרים קדוש, וסוד אומרם קדוש הוא המשכתם הקדושה הנזכרת, הוא הכנת המדרגות כולם להמשיך אליהם הקדושה, דהיינו שיתפשט רוחניות הבינה ורוחניות החכמה ורוחניות הכתר, ונודע שקדושה זו לבוש לזו, ולזה ראוי שיתקדשו מהבינה, ובתוך הבינה תתפשט קדושה החכמה, ובתוך קדושת החכמה קדושת הכתר כדי שישכון אור האין סוף ויתפשט דרך קדושתם, שאינו שורה אלא בשלש קדושות אלא אחר שאין חוצץ בקדושה שלא תתפשט, ונמצא בסוד הקדושה מקבלין המלכת מלכו של עולם (אור יקר).

ובקדשה הזו בארנו סודות עליונים לאותם בעלי סודות שמתבוננים בקדשת רבונם אשרי חלקם.	מתקדשי בקדושתא דא ובקדושה דא אוקימנא רזין עלאין לאינון מארי רזין[3440] דמסתכלין בקדושה דמאריהון[3441] זכאה חולקהון
הסוד למסר הנפש לאדונו הוא יפה שאמרתם החברים אשרי חלקכם ואשרי עיני שראו כך שראיתי בחיי שמעוררים דברים קדושים אלו בעולם הזה (משום שכלם) וכולם כתובים למעלה לפני המלך הקדוש.	רזא לממסר נפשא למאריה שפיר איהו דקא[3442] אמרתון חבריא זכאה חולקכון וזכאין עיני דחמו כך דזכינא בחיי דמתערין מלין קדישין אלין בהאי עלמא (ס״א בגין דכלהו) וכלהו כתיבי לעיל קמי מלכא קדישא
פתח ואמר אז נדברו יראי ה׳ איש אל רעהו ויקשב ה׳ וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה׳ ולחשבי שמו בפסוק זה יש להתבונן אז נדברו אז דברו היה צריך להיות מה זה נדברו אלא נדברו למעלה מכל אותן מרכבות קדושות וכל אותם חיילות קדושים.	פתח ואמר (מלאכי ג טז) אז נדברו יראי יהו״ה איש אל רעהו ויקשב יהו״ה וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יהו״ה ולחשבי שמו האי קרא אית לאסתכלא ביה אז נדברו אז דברו מבעי ליה מאי נדברו אלא נדברו לעילא[3443] מכל אינון רתיכין קדישין וכל אינון חיילין קדישין
משום שאותם דברים קדושים עולים למעלה וכמה הם שמקדימים ונוטלים אותם לפני המלך הקדוש ומתעטרים בכמה עטרות באותם אורות עליונים וכולם נדברו מלפני המלך העליון מי ראה את השמחות מי ראה את התשבחות שעולות בכל אותם רקיעים כשהדברים הללו עולים (לפני המלך הקדוש) והמלך הקדוש מסתכל בהם ומתעטר בהם והם עולים (על ראשו והיו עטרה ויורדים ויושבים) ויושבים על חיקו ומשתעשע בהם ומשם עולים על ראשו ונהיים עטרה ועל זה אמרה תורה ואהיה שעשועים יום יום לא כתוב והייתי אלא ואהיה בכל זמן ובכל עת שדברים עליונים עולים לפניו.	בגין דאינון מלין קדישין סלקין לעילא וכמה אינון דמקדמי ונטלין לון קמי מלכא קדישא ומתעטרן בכמה עטרין באינון נהורין עלאין וכלהו נדברו מקמי מלכא עלאה מאן חמי חדוון מאן חמי תושבחן דסלקין בכל אינון רקיעין כד סלקין מלין אלין (קמי מלכא קדישא) ומלכא קדישא מסתכל בהו ואתעטר בהו[3444] ואינון סלקין (נ״א על רישיה והוו עטרה ונחתין ויתבין וכו׳) ויתבין על חיקיה ומשתעשע בהו ומתמן סלקין על רישיה[3445] והוו עטרה ועל דא אמרה אורייתא (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום והייתי לא כתיב (&) אלא ואהיה בכל זמן ובכל עידן דמלין עלאין סלקין קמיה
פעמים כתוב יראי ה׳ יראי ה׳ אלא יראי ה׳ למעלה יראי ה׳ למטה יראי ה׳ עומדים למטה ואותם דברים עומדים בדיוקניהם למעלה וסוד זה מצאנו בספרו של חנוך	תרי זמני כתיב (&) יראי יהו״ה יראי יהו״ה אלא יראי יהו״ה לעילא[3446] יראי יהו״ה לתתא[3447] יראי יהו״ה קיימין לתתא ואינון מלין

[3440] מאיר מדין - פי׳ ת״ח העוסקים בספירות הנק׳ מדות (מ״מ).

[3441] והיינו סוד קדושים תהיו כי קדוש אני, וקדושת הבורא היא סוד דחיית הקליפות ראשונה, ונודע שהם אחוזות בקדושה על ידי המדרגות המשתלשלים מהם, ובהתקדשם הם נבדלות מהם, ואחר כך מוסיף על זה התפשטות הרחמים ודבקותם במאציל, והנה אחר שנתייחדו הספירות למעלה ונאחזו בסוד אחדותם כדפירשנו, אנו מושכים עלינו השפע בכל המדרגות הנזכרות בקדושת המדרגות כולם כדפירשנו (אור יקר).

[3442] ר ע״ב (הערת הזהר).

[3443] פירוש שהרתיכין והחיילות הם מעלים החידושים שמחדשים החברים ולכן אמר נדברו וז״ש בסמוך וכמה אינון דמקדמי ונטלי לון קמי מלכא קדיש׳ (מ״מ).

[3444] פי שע״י אותם החידושים באים מוחין לזעיר וז״ש ואינון סלקין על רישיה ומ״ש ונחתין ויתבן על חיקיה וכו׳, פירוש אחר שבאים מוחים לזעיר יורדים בסוד טיפה עד היסוד בו (מ״מ).

[3445] פי׳ בסוד אור חוזר (מ״מ).

[3446] פי׳ החידושים שמחדשים החברים נעשים בדיוקן החברים שחדשו אותם ומשתעשע בהם הקב״ה וז״ש יראי ה׳ לעילא (מ״מ).

[3447] פי׳ החברים עצמם שחדשו אותם (מ״מ).

שכל דברי הצדיקים שבארץ הם מתעטרים ועומדים לפני המלך והקדוש ברוך הוא משתעשע בהם ואחר כך הם יורדים ועומדים לפניו בדמות אותו הצדיק שאמר אותם והקדוש ברוך הוא משתעשע באותו דמות ואחר כך נכתבים בספר זכרון לפניו לעמד לפניו בקיום תמידי.	קיימין בדיוקניהון לעילא ורזא דא אשכחנא בספרא דחנוך דכל מלין דצדיקיא די בארעא אינון מתעטרן וקיימין קמי מלכא ומשתעשע בהו קודשא בריך הוא ולבתר אינון נחתי וקיימין קמיה בדיוקנא דההוא צדיק דקאמר לון ואשתעשע קודשא בריך הוא בההוא דיוקנא ולבתר אכתיבו בספר זכרון לפניו לקיימא קמיה בקיומא תדיר
ולחשבי שמו מה זה ולחשבי שמו הרי פרשוה (אבל) כל אותם שמחשבים דברי תורה להשיג את אדונם בסוד השם הקדוש כדי להכיר אותו ולהתקין את חכמת שמו בלבם שכתוב ולחשבי שמו שהוא סוד השם הקדוש.	ולחושבי שמו מאי ולחושבי שמו הא אוקמוה (אבל) כל אינון דמחשבי מלין דאורייתא לאדבקא למאריהון ברזא דשמא קדישא בגין למנדע ליה ולאתתקנא חכמה דשמיה בלבייהו דכתיב (&) ולחושבי שמו דהוא רזא דשמא קדישא
כתוב וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא פסוק זה הרי פרשוהו אבל וממעל לרקיע באותו רקיע למטה כמו שאמרתם החברים אשרי חלקי ואשרי חלקכם (באותו רקיע למעלה) שהרי ברקיע שלמעלה אין מי שמתבונן בו ומלמעלה ממנו עומד אותו אבן ספיר שהרי התעוררנו בו בסוד של אותה מרגלית טובה נכבדה כמו שבארנו.	כתיב (יחזקאל א כג) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא האי קרא הא אוקמוה אבל וממעל לרקיע בההוא רקיע לתתא[3448] כמה דאמרתון חברייא זכאה חולקי וזכאה חולקכון (בההיא רקיע לתתא) דהא ברקיעא דלעילא לית מאן דאסתכל ביה ומלעילא מניה קיימא ההוא אבן ספיר דהא אתערנא ביה ברזא דההוא מרגלית טבא יקירא[3449] כמה דאוקימנא
דמות כסא ולא כתוב דמות הכסא משום שיש כסא ויש כסא הכסא העליון הטמיר והגנוז שלא התגלה ואין מי שעומד בו לדעת ולהתבונן ולכן כתוב כסא סתם זהו הכסא שלמטה דמות כמראה אדם כיון שאמר דמות אז למה כמראה שהרי די לו דמות אדם אלא דמות אדם זהו סוד עליון באותו כבוד עליון דמות של אדם אבל זה שנוסף כמראה להכליל אותם דיוקנאות של דברי חכמה ואותם סודות של חכמה	דמות כסא ולא כתיב דמות הכסא[3450] בגין דאית כסא ואית כסא[3451] הכסא עלאה טמירא גניזא דלא אתגליא ולית מאן דקיימא ביה למנדע ולאסתכלא ועל דא כתיב כסא סתמא דא כסא דלתתא דמות כמראה אדם כיון דאמר דמות אמאי כמראה דהא סגי ליה דמות אדם אלא דמות אדם דא איהו רזא עלאה[3452] בההוא כבוד עלאה דיוקנא דאדם[3453] אבל הא דאתוסף כמראה לאכללא אינון דיוקנין[3454] דמלין דחכמתא ואינון רזין דחכמתא

[3448] פי׳ רקיע שעל הגן דהא ״ברקיע׳ דלעילא״, פירוש יסוד דזעיר לי׳ מאן דיסתכל ביה וא״כ אי אפשר לפרש וממעט לרקיע את ברקיע שעל הכן ה״ג ומלעילא מציה קיימ׳ ההוי אבן ספיר ור״ל מלכות דאצילות שהי׳ ממעל לרקיע שעל הגן מרגלית טבא נ״ב גימטרי׳ אד״ני במילואו וי״ב אתוון (מ״מ).

[3449] גימ׳ אדנ״י במילואו וי״ב אתוון (רח״ו).

[3450] פי׳ דאי כתיב הכסא בה״א הידיעה משמע דקאי על הבינה, ופירש הכתוב אבן ספיר שהי׳ מלכות דמות הכסא שהי׳ בינה, לכך כתיב כס אסתמא בלא ה׳ לומר דקאי על הבריאה ואע״ג דאמר בסיפא דקר׳ ועל דמות הכסא בה׳, כיון דגלי קרא ברישא אין חשש (מ״מ).

[3451] כסא עלאה רישא דדכורא דלא אתגלי׳ ועלי׳ נאמר כסא הנעלמת וע״ד דלתתא רישא דנוק׳ אמר כסא בלא ה׳ כסא סתם דלתתא (זהר הרקיע).

[3452] פי׳ הוא זעיר שנק׳ כבוד עילאה לפי שיש בו ל״ב נתיבות חכמה כמנין כ״בוד (מ״מ).

[3453] פירוש זעיר הוא דיוקן אריך הנק׳ אדם (מ״מ).

[3454] ור״ל שהחידושים של החברים נעשים בדיוקן החברים עצמם והם עומדים עם זעיר ושיעור הכתוב וממעל לרקיע שע״ג הגן אשר על ראשם של ארג״מן כמ״ש הזוהר לעיל כמראה אבם ספיר שהי׳ מ׳

	ריז/ב
שעולות ומתעטרות למעלה ואחר כך עומדות בדמות של אדם באותו הדמות של הצדיקים שמעטרים אותם ובכלם משתעשע הקדוש ברוך הוא בעטרותיו.	דסלקן ומתעטרן לעילא[3455] ולבתר קיימין בדיוקנא דאדם בההוא דיוקנא דצדיקיא דמעטרין לון ובכלהו אשתעשע קודשא בריך הוא בעטרוי[3456]
ואתם החברים הרי הקדוש ברוך הוא משתעשע כעת באותם דברים שאמרתם מתעטרים באותה דרך והרי עמדתם לפני רבונכם בדיוקניכם הקדושים שהרי אני בשעה שראיתי אתכם והסתכלתי בדיוקניכם ראיתי בכם שאתם רשומים בסוד של אדם וידעתי שהרי דיוקניכם נועד למעלה וכך מזמנים הצדיקים לעתיד לבא שיהיו נודעים לעין הכל ולהראות פרצוף קדוש לפני כל העולם זהו שכתוב (ישעיה סא) כל ראיהם יכירום כי הם זרע ברך ה׳.	ואתון חברייא הא קודשא בריך הוא אשתעשע השתא[3457] באינון מלין דקא אמריתו מתעטרן בההוא ארחא והא קיימתון[3458] קמי מאריכון בדיוקנייכו[3459] קדישין דהא אנא בשעתא דחמינא לכו ואסתכלנא בדיוקנייכו חמינא בכו דאתון רשימין ברזא דאדם[3460] וידענא דהא דיוקנא דלכון אתעתדא לעילא[3461] והכי אזדמנן צדיקיא לזמנא דאתי לאשתמודעא לעיניהון דכלא[3462] ולאחזאה פרצופא קדישא לקמי כל עלמא[3463] הדא הוא דכתיב (ישעיה סא ט) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יהו״ה
בין כך ראה את רבי יוסי שהיה מהרהר בדברי העולם אמר לו יוסי קום והשלם	אדהכי חמא לרבי יוסי דהוה מהרהר במילי דעלמא[3464] אמר ליהקעח יוסי[3465] קום אשלים

דאצילות והאי דקארי ליה דמות כסא היינו דמות הכסא שבבריאה שעיר הכסא הוי בבריאה ועל דמות הכסא הנזכר דמות כמראה אדם הוה זעיר (מ״מ).

[3455] בבחי׳ כסא בבינה, ואדם אשר עליו חכמה, ושם אין לו דיוקן וצורה כדפירשנו אמנם לבתר שעשו השעשוע העליון כדפירשנו לעיל הם יורדים למטה במלכות למטה ממנה בבחינת מדרגותיה, ואז שם קיימא בדיוקא, והיינו סוד ויכתב ספר זכרון כדפירשנו לעיל, ואז שם הם עומדים לשעשוע תחתון לכל אשר יגיד הסוד פעם שנית ייחד השעשוע, ולזה הקדושה ברוך הוא משתעשע בכל איזו עסק התורה אפילו מה שתלמיד מחזר על שמועת רבו (אור יקר).

[3456] והיינו עטרוי תורתו שנתחדשה כבר ועתה שונין בה כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[3457] שאין השעשוע במלח ראשונה ואחר כך שניה וכיוצא, אלא הקולות מתגלמות באויר וממתינות עד שישתלמו כל הדרושים כולם ויפרד החבילה, וכן הוא ענין התפלה שמתגלמת באויר מלה אחר מלה עד שישתלם התיקון כולו, ואחר כך כולו עד בואם לפני ר׳ שמעון, ונתקנו ונסדרו הדברים לפניו, ונסתלקו בכלל תוספת דבריהם (אור יקר).

[3458] ברדת המציאות למטה צורתם מצטיירת שם כדי שממנו ולמטה ימשך אל נשמה ורוח ונפש וגוף מהשלמות ההוא להשתלם (או ריקר).

[3459] בחכמת הפרצוף והבטה שכלית (אור יקר).

[3460] דהיינו נפש רוח נשמה עולה עד הבינה, ובסוד החכמה מצטיירות בצורת אדם, דהיינו שהנשמה משתלמת בסוד יוד הא ואו הא דהיינו רזא דאדם כדפירשנו, ואין ספק שהנשמה מבינה ואין לה שלימות אלא כלולה מעשר בסוד י׳ חכמה ה׳ בינה ו׳ שית ספירן ה׳ מלכות, וכאשר היא בסוד אדם תשתלם שלימות נפלא, אז היא צורת אדם שהיא מאירה בעשר כלולות בה בסוד אדם מ״ה כדפירשנו (אור יקר).

[3461] מזומנת לפני הקדוש ברוך הוא לשעשועו בסוד ספר זכרון לפניו ליראי ה׳, מפני שממה שהיא מזומנת למעלה מאירה למטה (אור יקר).

[3462] שמה שאורם עתה נעלם ואין הפרצוף נכר אלא לחכמים הגדולים יהיו נכרים לכל מצד גילוי אורם לעיני הכל (אור יקר).

[3463] שאין הנשמה מראה עתה סוד פרצוף אדם אלא דווקא לעיני החכמים המסתכלים בחסידותם כדפירשו בפרשת יתרו, ואז יראו לעיני הכל והיינו **״כל רואיהם יכירום״ וכו׳ (אור יקר).**

[3464] ונפרד מהדבקות העליון, שאין הדבקות אלא כל זמן שלא יפסק דבקות המחשבה מהתורה (אור יקר).

[3465] בחכמה כוון מה שקראו יוסי ולא קראו ר׳ יוסי. מפני שנדבק בתורה ונתחכם בה עד שעלה במעלת החכמה כדפירשנו גדול מחסד, רב מחכמה, והעד משה רבות קודשא, ולזה יקרא רב״י פירושו רב י׳ דהיינו חכמה, וכיון שר׳ יוסי היה מפריד ונתסלקה ממנו סוד י׳ חכמה דהיינו רב״י ולזה קראו בשמו, והיינו ממש סוד אדם דקאמר לעיל דהיינו אדם מ״ה דהיינו חכמה כדפירשנו, ולזה אמר לו **״דאת חד חסר בך״** דהיינו את י׳ שפירשנו (אור יקר). לפי שהרהר במלי דעלמא א״ל יוסי ולא רבי יוסי (מ״מ).

דיוקנך שאות אחת חסרה בך קם רבי יוסי ושמח בדברי תורה וקם לפניו הסתכל בו רבי שמעון אמר לו רבי יוסי עכשיו אתה שלם לפני עתיק הימים ודיוקנך שלם.	דיוקנך דאת חד חסר בך קם רבי יוסי[3466] וחדי במלין דאורייתא וקם קמיה[3467] אסתכל ביה רבי שמעון אמר ליה רבי יוסי[3468] השתא אנת שלים קמי עתיק יומין[3469] ודיוקנך שלים[3470]
פתח ואמר ויעשו את ציץ נזר הקדש זהב טהור וגו׳ למה נקרא ציץ הסתכלות להסתכל בו ומשום שהיה עומד על הסתכלות של אדם נקרא ציץ וכל מי שהסתכל בו באותו ציץ היה נודע בו ומכר.	פתח ואמר ויעש את ציץ נזר הקדש זהב טהור וגו׳ אמאי אקרי ציץ אסתכלותא לאסתכלא ביה[3471] ובגין דהוה קיימא על אסתכלותא דבר נש אקרי ציץ וכל מאן דאסתכל ביה בההוא ציץ אשתמודעא ביה
בציץ היו אותיות השם הקדוש חקוקות בחקיקה וחקוקות בו ואם צדיק היה אותו שעומד לפניו אותן אותיות שחקוקות בתוך הזהב היו בולטות ממטה למעלה ועולות מאותה חקיקה באור והיו מאירות בפני אותו האדם.	בציץ הוו אתוון דשמא קדישא גליפן בגלופא ומחקקן ביה ואי זכאה הוהקעס ההוא דקיימא קמיה אינון אתוון דמחקקן ביה גו דהבא הוו בלטין מתתא לעילא וסלקין מההוא גליפו בנהירו והוו נהרין באנפין דההוא בר נש
נוצצת בו התנוצצות ולא נוצצים בשעה הראשונה שהסתכל בו הכהן היה רואה את אור האותיות כולם בפנים וכשהיה מסתכל לעין בו לא היה רואה דבר אלא את אור פניו שמאיר כאלו ניצוץ של זהב היה נוצץ בו רק שהכהן היה יודע את מראה ההסתכלות הראשונה שהיה רואה לפי שעה שהרי רצונו של הקדוש ברוך הוא היה באותו אדם ויודע שהוא מזמן לעולם הבא משום שהמראה הזה מאירים עליו מלמעלה והקדוש ברוך הוא היה מרצה בו וכשמסתכלים בו לא רואים דבר משום שהמראה שלמעלה אינו מתגלה אלא לפי שעה.	נציץ נציצו ביה ולא נצצין בשעתא קדמיתא דאסתכל כהנא ביה הוה חמי נהירו דאתוון[3472] כלהו באנפין וכד הוה מסתכלא לעיינא ביה לא הוה חמי מדי אלא נהירו דאנפוי דנהיר כאלו ניצוצא דדהבא הוה נציץ ביה בר דכהנא הוה ידע חיזו דאסתכלותא קדמאה דהוה חמי לפום שעתא דהא רעותא דקודשא בריך הוא הוה ביה בההוא בר נש וידע דאיהו זמין לעלמא דאתי בגין דחיזו דא נהרין עליה מלעילא וקודשא בריך הוא הוה אתרעי ביה וכד מסתכלין ביה לא חמאן מדי בגין דחיזו דלעילא לא אתגליא אלא לפום שעתא
ואם עומד אדם לפני אותו ציץ ופניו אינם מראים לפי שעה מראה קדוש היה הכהן יודע שהרי הוא עז מצח וצריך לכפר עליו ולבקש עליו רחמים.	ואי קיימא בר נש קמי ההוא ציץ ואנפוי לא אחזיין לפום שעתא חיזו קדישא הוה ידע כהנא דהא איהו תקיף מצחא ובעי לכפרא עליה ולמבעי עלוי רחמין

[3466] שהדורש להם היה עומד בעמידה לכבוד התורה והשאר היו יושבים, ולזה קם ר׳ יוסי לדרוש כדי שעל ידי שהיה הוא דורש היה שמח יותר ומטריד המחשבה בתורה ומתדבק, ומה שדרש ר׳ יוסי לא נכתב כאן מפני שהיה לו יחס במקום אחר, או שהיו דברים שנכללו במקום אחר בפרשיות (אור יקר).

[3467] דר׳ שמעון ודרש עד שחזר אל הדבקות (אור יקר).

[3468] עכשו קרי ליה רבי יוסי (מ״מ).

[3469] בסוד שעשוע התורה העולה למעלה לגבי חכמה ובינה כדפירשנו (או ריקר).

[3470] למטה בסוד ספר זכרון כדפי׳ שהם שני שעשועים. ועתה שחזר ונשתלם קראו ר׳ יוסי שנתשלם בסוד רב י׳ כדפירשנו (או ריקר).

[3471] הנה סוד הציץ הוא כי אור יסוד אימא אשר בה ח״וג היה אורם יוצא במצח ז״א ולכן היה כתוב בציץ קודש לה׳ כי היסוד לעול׳ נקרא קודש ולפי שמתגלה במצח ז״א יסוד א״א היה כתוב בו קודש ובית קדשי קדשים הוא יסוד נוק׳ דז״א בית לקודש שהוא יסוד המקבל כל קדשים העליונים והנה כהן גדול כשלבש ח׳ בגדים היה דוגמת אדם העליון ואם היה אדם כשר עובר לפניו היה ניכר אותיות קדושות כנודע שהאותיו׳ הם בבינה והמצח הוא בינה שבז״א ולכן נתגלו האותיות בבינה ואם היה אדם רשע עובר לפניו נופלין דס״א מתביישת ונופלת לפני הקדושה (זהר הרקיע).

[3472] פירוש היו נראים במצח האדם המסתכל כל בציץ כמין אותיות (מ״מ).

ויעש את ציץ נזר הקדש רבי יהודה פתח הפסוק ברות (רות ב) עיניך בשדה אשר יקצרון וגו׳ בפסוק הזה יש להתבונן למה צריך כאן לכתב אמר לו רבי יצחק אם כך כמה פסוקים הם בתורה שנראה שלא הצטרכו להכתב וראינו שכלם סודות עליונים אמר רבי יהודה בפסוק זה מי שרואה ולא מתבונן בו כמי שלא טעם תבשיל הוא דומה.	ויעש את ציץ נזר הקדש רבי יהודה פתח קרא ברות (רות ב ט) עיניך בשדה אשר יקצרון וגו׳ האי קרא אית לאסתכלא ביה אמאי אצטריך הכא למכתב אמר ליה רבי יצחק אי הכי כמה קראין אינון באורייתא דאתחזיאו דלא אצטריכו למכתב וחמינן דכלהו רזין עלאין אמר רבי יהודה האי קרא מאן דחמי ולא אסתכל ביה כמה דלא טעים תבשילא דמי
אלא סוד כאן וברוח הקודש נאמר משום שראה בעז הדין של ישראל את ענותנותה של אותה צדקת שלא מרימה עיניה לראות במקום אחר אלא לפניה וראתה כל מה שראתה בעין טובה ועזות המצח לא היתה בה שבח את עיניה.	אלא רזא הכא וברוח קדשא אתמר בגין דחמא בעז דיינא דישראל ענוותנותא דההיא צדקת דלא מסלקא עינא למחמי באתר אחרא אלא לקמה וחמאת כל מה דחמאת בעינא טבא ותוקפא דמצחא לא הוה בה שבח עינהא
משום שיש עיניים שבשבילן אין שולטת ברכה באותו מקום והוא ראה בה עין טובה שעל כל מה שהסתכלה היה בעין טובה ועוד שראה שהיה מצליח בידה כל מה שהיתה לוקחת נוסף בשדה ובעז התבונן שרוח הקודש שורה עליה ואז פתח ואמר עיניך בשדה אשר יקצרון וגו׳ אם תאמר בשביל אותם הלוקטים כל אותם האחרים איך אמר שתלך אחריהם לא היה צריך לכתב אלא ולקטת אחריהן מה זה והלכת אחריהן אלא בשביל עיניה הוא אמר עיניה שהיו גורמות (ברכות רבות ועל כן) ברכות ללוקטים רבים ועל כן והלכת אחריהן אחר עיניך כל שאר בני העולם אין להם	בגין דאית עיינין דבגינהון לא שלטא ברכתא בההוא אתר ואיהו עינא טבא חמא בה דכל מה דאסתכלת הוה בעינא טבא ותו דחמא דהוה אצלח בידהא כל מה דהות לקטא אתוסף בחקלא ובעז אסתכל דרוחא קדישא שריא עלה כדין פתח ואמר עיניך בשדה אשר יקצרון וגו׳ אי תימא בגין אינון לקטין כל אינון אחרנין[3473] היך אמר דתהך אבתרייהו לא אצטריך למכתב אלא ולקטת אחריהן מאי והלכת אחריהן אלא בגין עינהא קאמר עינהא דהוו גרמין (נ״א ברכאן סגיאין ועל דא וכו׳) ברכתא לקטין סגיאין ועל דא[קפ] והלכת אחריהן בתר עיניך כל שאר בני עלמא לית להו
	ריח/א
רשות ללכת אחר עיניהם ואת אחר עיניך שעיניך גורמות לברכות רבות.	רשו למיהך בתר עינוי ואנת לבתר עיניך דעיניך גרמין ברכאן סגיאין
דבר אחר בשדה אשר יקצרון בעז ראה ברוח הקודש שעתידים לצאת ממנה מלכים עליונים שליטים שהם העינים של הכל כמו שהיתה תמר שכתוב בה ותשב בפתח עיניים התישבה בפתח שיוצא ממנו מלכים שליטים עליונים שנקראים עיניים כמו שנאמר (במדבר טו) אם מעיני העדה כמו שכל אברי הגוף לא הולכים אלא אחר	דבר אחר (רות ב ט) עיניך בשדה אשר יקצרון[3474] בעז חמא ברוח קודשא דזמינין לנפקא מינה מלכין עלאין שליטין דאינון עיינין דכלא כמה דהות תמר דכתיב בה (בראשית לח &) ותשב בפתח עינים[3475] אתישבת בפתחא דנפקין מינה מלכין שליטין עלאין דאקרון עיינין כמה דאת אמר (במדבר טו כד) אם מעיני העדה

[3473] פירוש שמא תאמר האי דכתיב והלכת אחריהם דהיינו אחר הלוקטים שהיו מלקטים שם, א״כ ולקטת אחריהם מבעי ליה (מ״מ).

[3474] **עיניך כו׳** - ר״ל מארי דרזין שהן עינים דשכינה כמ״ש למטה דשכינה יתבא בעיניהון והוא כנ״ל (&) דשם הויה נהיר בעיניהון והוא מסט׳ דרזין שהן מעץ החיים בינה ה״פ אור שבהן נשלם הוי״ה וז״ש לעיל כו׳ שריא ביה הויה ונהיר כו׳ (בהגר״א בתז״ח לג ע״ד). סוד ע״ץ החיי״ם סוד אמונה, ועיניך בשדה אשר יקצרון, המחצדא חקלי (עי׳ אד״ר קכז ע״ב) (הגרמ״מ תמונת האותיות דף רנב).

[3475] עי׳ ח״ג עא ע״ב: ותשב בפתח עינים מאן פתח עינים כד״א והוא יושב פתח האהל וכתיב ופסח יי׳ על הפתח וכתיב פתחו לי שערי צדק וגו׳ עינים דכל עייניו דעלמא להאי פתחא מצפאן.

העינים והעינים מנהיגות את כל הגוף אף כך מלכים וסנהדרין וכל אותם שליטים הכל הולכים אחריהם (שהולכים האיברים אחר העינים) ולכן אמר לה עיניך אלו המלכים והשליטים שעתידים לצאת ממנה.	כמה דכל שייפי גופא לא אזלין אלא בתר עיינין ועיינין אינון מנהגין לכל גופא אוף הכי מלכין וסנהדרין וכל אינון שליטין כלא אזלין אבתרייהו (ס״א כמה דאזלין שייפין בתר עיינין) ובגין כך אמר לה עיניך אלין מלכין ושליטין דזמינין למיפק מינה
בשדה איזה שדה זה ציון וירושלים שכתוב (מיכה ג) ציון שדה תחרש וכתוב כריח שדה אשר ברכו ה׳ זו ירושלים ועל כן כתוב עיניך בשדה שהם העינים שלה שעתידים לצאת ממנה לא יהיו שליטים אלא בשדה אשר יקצרון שהרי מאותו שדה היו לוקחים כל בני העולם תורה ואור שמאיר שכתוב כי מציון תצא תורה.	בשדה מאן שדה דא ציון וירושלם דכתיב (מיכה ג יב) ציון שדה תחרש וכתיב (בראשית כז כז) כריח שדה אשר ברכו יהו״ה דא ירושלם ועל דא כתיב (&) עיניך בשדה דאינון עיינין דילה דזמינין למיפק מינה לא יהון שליטין אלא בשדה אשר יקצרון דהא מההוא שדה הוו נקטין כל בני עלמא תורה ונהורא דנהיר דכתיב (ישעיה ב ג) כי מציון תצא תורה
והלכת אחריהן במעשים הכשרים הללו שאני ראיתי בך הלוא צויתי את הנערים וגו׳ כמשמעו שלו משום שאשה דעתה קלה וצמת לשון נקיות נקט וצמת שאם תשוקתך לדבק באדם לקיים זרע בעולם והלכת אל הכלים אלה הם הצדיקים שנקראים כלי ה׳ שכתוב (שם נב) הברו נשאי כלי ה׳ שעתידים הצדיקים להביא להם את כל העולם דורון למלך המשיח ואותם כלי ה׳ כלים שהקדוש ברוך הוא נהנה בהם אלה הם כלים שבורים שבורים הם בעולם הזה כדי לקיים את התורה והשמוש שהקדוש ברוך הוא משתמש בהם לא משתמש אלא מתוך הכלים הללו וכשתתדבק בהם ושתית וגו׳.	והלכת אחריהן באלין עובדין דכשרין דאנא חמינא בך הלא צויתי את הנערים וגו׳ כמשמעו דיליה בגין דאתתא דעתהא קלה וצמית לישנא דנקיות נקט וצמית דאי תיאובתיך לאדבקא[3476] בבר נש לקיימא זרעא בעלמא והלכת אל הכלים אלין אינון צדיקיא דאקרון כלי יהו״ה דכתיב (שם נב יא) הברו נשאי כלי יהו״ה דזמינין צדיקייא לאייתאה לון כל עלמא דורונא למלכא משיחא ואינון כלי יהו״ה מאנין דקודשא בריך הוא אתהני בהו אלין אינון מאנין תבירין[3477] תבירין אינון בהאי עלמא בגין לקיימא אורייתא ושימושא דקודשא בריך הוא אשתמש בהו לא אשתמש אלא מגו כלים וכד תתדבק בהו ושתית[3478] וגו׳ (רות ב ט)
רבי יוסי פתח ואמר ויאכל בעז וישת וייטב לבו מה זה וייטב לבו שברך על מזונו ופרשוה וזהו סוד שמי שמברך על מזונו זה מיטיב ללבו ומי מוליך (ומי הוא) כמו שכתוב לך אמר לבי וכתוב צור לבבי וגו׳.	רבי יוסי פתח ואמר (רות ג ז) ויאכל בעז וישת וייטב לבו מהו וייטב לבו דבריך על מזוניה ואוקמוה ודא הוא רזא דמאן דמברך על מזוניה דא אוטיב ללביה[3479] ומאן אוטיב (נ״א ומאן איהו) כמה[קפא] דכתיב (תהלים כז ז) לך אמר לבי וכתיב (שם עג כו) צור לבבי וגו׳
ומשום שברכת המזון חביבה לפני הקדוש ברוך הוא כל מי שמברך על השבע מיטיב ומשמח למקום אחר וסימנך סעודת	ובגין דברכת מזונא חביבא קמי קודשא בריך הוא כל מאן דבריך על שבעא אוטיב וחדי

[3476] פי׳ אם תאותם להנשא לאחר כדי להקם זרע (מ״מ).

[3477] עי׳ ח״ג דף ט ע״א ודברינו שם, ועי׳ שעה״ק ו ע״ב: גם ממאמר הזה יתבאר לך ענין אחד שנבאר בע״ה, בענין עולם הנקודים, איך יצאו השבעה מלכים שמלכו בארץ אדום, ונסתלקו האורות מתוך הכלים, ואשתארו מאנין תבירין יבשים בלא מיא, אשר זהו סוד מיתת המלכים.

[3478] נראה דנערים הם מט״ט וסנדל ר״ל שתזכה לקבל הארה מהם (מ״מ).

[3479] פי׳ מלכות (מ״מ).

השבת שמקום אחר נהנה מאותה ברכה של שבע ושמחה וכאן נהנה מאותה ברכה של שבע של אותו צדיק בעז וזהו וייטב לבו.	לאתר אחרא וסימנך סעודתי דשבת דאתר אחרא אתהני מההיא ברכה[3480] דשבעא וחידו והכא אתהני מההוא ברכה דשבעא דההוא צדיק בעז ודא וייטב לבוקפב
למה משום שהמזון הוא קשה לפני הקדוש ברוך הוא שהוא אותו מקום וכיון שאדם אוכל ושותה ומברך אותה ברכה עולה ונהנה מאותם דברים של שבע שעולים ונמצא שנהנים מן המזון ממטה ומלמעלה.	מאי טעמא[3481] בגין דמזונא איהו קשה קמי קודשא בריך הוא[3482] ההוא אתרקפג וכיון דבר נש אכיל ושתי וקא מברך ההיא ברכתא סלקא ואתהני מאינון מלין דשבעא דסלקין ואשתכח דאתהני ממזונא מתתא ומלעילא
וזהו הסוד שבין החברים הסוד שבחל לא נהנה אותו מקום אלא מאותם דברים שעולים מתוך שבע וכל הדברים מתעטרים ורווים ושבעים בשמחה ואותו מקום נהנה מהם בשבת הוא סוד אחר במזון ממש ובאותה שמחה של המזון של מצוה של שבת ובכל נמצא כלול ממעלה ומטה וסוד זה כי ממך הכל ומידך נתנו לך ודאי מהנאתה הזו ובאותה שמחה של מזון של מצות השבת כמו שבארוה.	ודא איהו רזא דבין חברייא רזא בחול לא אתהני ההוא אתר אלא מאינון מילין דסלקין מגו שבעא וכלהו מילין מתעטרן ורוון ושבעין בחדו וההוא אתר אתהני מנייהו בשבת איהו רזא אחרא במזונא ממש ובההוא חדוה דמזונא דמצוה דשבת ובכלא אשתכח כלילא מעילא ותתא ורזא דא (דה״א כט יד) כי ממך הכל ומידך נתנו לך ודאי בהנאותיה דא ובההוא חדוה דמזונא דמצוה דשבת כמה דאוקמוה
מי שמברך את הקדוש ברוך הוא מתוך שבע צריך לכוון לבו ולשים רצונו בשמחה ולא ימצא עצוב אלא שיברך בשמחה בסוד זה ולשים רצונו שהרי הוא נותן עכשיו לאחר בשמחה בעין טובה וכמו שהוא מברך בשמחה ובעין טובה כך נותנים לו בשמחה ובעין טובה ולכן לא ימצא עצוב כלל אלא בשמחה ובדברי תורה וישים לבו ורצונו לתת ברכה זו בסוד שצריך.	מאן דמברך לקודשא בריך הוא מגו שבעא בעי לכוונא לביה ולשואה רעותיה בחדוה ולא ישתכח עציב אלא דיברך בחדוה ברזא דא ולישוי רעותיה דהא איהו יהיב השתא לאחרא בחדוה בעינא טבא וכמה דאיהו מברך בחדוה ובעינא טבא הכי יהבין ליה בחדוה ובעינא טבא ובגין כך לא ישתכח עציב כלל אלא בחדוה ובמילין דאורייתא וישוי לביה ורעותיה למיהב ברכה דא ברזא דאצטריך

[3480] רד ע״ב (הערת הזהר).

[3481] וז״ל הרב בס״הכ דע כי כל מה שאדם אוכל בחול הרוב הולך לחיצונים, ואין רוחניות כי אם מה שהוא הכרחי למזון הנפש כדי שלא תתפרד והמותר מוסיף כח לחיצונים וליצ״הר, וכל מה שאוכל בשבת הוא רוחני אע״פי שאוכל יותר מן הצורך הכל נבלע באיברים וג׳ ימים אחר הקבורה נבקע הכרם ואומר לו טול מה שנתת בי, וזהו למי שעושים בחול כמו בשבתות וי״ט, ולא יחשוב האדם שהקב״ה רוצה שיאכל להנאת גופו אלא לתקן כי בחטא אד״הר ערב טו״ר ונתקלקל אפילו דומם וצומח, והעירוב הוא משהניצוצות של הקדושה נתערבבו אפילו בדומם כמ״שה ארורה האדמה בעבורך: ולכן סדר ה׳ בעולמו כי מן הדומם וצומח יתקיימו הב״ח וכשהאדם אוכל הב״ח ישאר בו הרוחניות, ואז הניצוצות שנאבדו בזמן אד״הר חוזרים לו במדרגיות אלו ולכן באכילה מרויח האדם ומוסיף כח בנשמתו ע״י הברכות שמברך ברכת הנהנין, שע״י הברכה ההיא לוקחת הנפש חלק הרוחני והוא מזון הנפש ולכן כל מה שאוכל אדם בחול יותר מקיום נפשו כמ״שה צדיק אוכל לשובע נפשו המותר נק׳ פרש מנכס ומוסיף כח לחיצונים, ומה שאוכל בשבת וי״ט הכל הוא רוחניות ונבלע כאיברים, וזה היה טעם שמאי שהיה לוקח ביום א׳ וכשהיה מוצא ביום ב׳ יותר נאה היה אוכל הראשון לפי שהי׳ סובר כיון שלקחו לכבוד שבת חל עליו קדושת שבת, ואפילו שהיה אוכלו בחול נבלע באיברים, ועיין בפ׳ ויקהל דף רי״ח ע״א וז״ל בחול לא מתהני אלא מאלין דסלקין מגו שבעה ובשבת איהו קזר אחרא במזונ׳ ממש ובההו׳ חדווה דמצוה דשבת עכ״ל, ובזה מובן לשון זה (מ״מ).

[3482] פירוש מלכות (מ״מ).

סוד כאן ארבע מרכבות שולטות בארבעה צדדים ומחנות נזונו מאותה ברכת השבע ובאותם דברים של ברוך אתה נהנה ומתרבה ומתעטר בו ומי שמברך צריך רצון בשמחה ובעין טובה ועל כן כתוב טוב עין הוא יברך.	רזא הכא ארבע רתיכין[3483] שליטין בארבע סטרין ומשריין אתזנו מההיא ברכתא דשבעא ובאינון מלין דברוך אתה אתהני ואתרבי ואתעטר ביה ומאן דמברך אצטריך רעותא בחדוה ובעינא טבא ועל דא כתיב (משלי כב ט) טוב עין הוא יבורך[3484]
וכאן רד לסוף הפסוק שכתוב כי נתן מלחמו לדל שאם לא תאמר כך הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו אלא טוב	והכא שפיל לסיפיה דקרא דכתיב (&) כי נתן מלחמו לדל דאי לא תימא הכי[3485] האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה אלא טוב
	ריח/ב
עין כמו שבארנו הוא יברך ודאי בעין טובה ובשמחה ואינו לחנם לברך בשמחה שהרי מאותה ברכה ומאותה שמחה נתן מלחמו לדל מקום שצריך להזון מכל הצדדים מקום שאין לו מעצמו כלום מקום שנהנה מכל הצדדים ונכלל מכל הצדדים הדברים הללו לא נמסרו אלא לחכמים שיודעים סודות עליונים ודרכי התורה.	עין כמה דאוקימנא הוא יברך ודאי בעינא טבא בחדוה ולאו איהו למגנא לברכא בחדוה דהא מההיא ברכתא ומההוא חידו נתן מלחמו לדל אתר דאצטריך לאתזנא מכל סטרין אתר דליית ליה מגרמיה כלום אתר דאתהני מכל סטרין ואתכליל מכל סטרין מלין אלין לא אתמסרו אלא לחכימין דידעין רזין עלאין וארחין דאורייתא
בא וראה בעז היה טוב עין ועזות מצח מעולם לא היתה בו מה כתוב (רות ג) ויבא לשכב בקצה הערמה סוד הכתוב בטנך ערמת חטים מכאן למדנו שכל מי שמברך ברכת המזון כראוי בשמחה וברצון הלב כשמסתלק מן העולם הזה מתקן לו מקום	תא חזי בעז טב עינא הוה תוקפא דמצחא לא הוה ביה לעלמא[3486] מה כתיב (רות ג ז) ויבא לשכב בקצה הערמה רזא דכתיב (שיר ז ג) בטנך ערמת חטים[3487] מהכא אוליפנא כל מאן דמברך ברכת מזונא כדקא יאות בחדוה ברעותא דלבא[3488] כד סליק מהאי עלמא אתר אתתקנא

[3483] ארבעה ברכות שיש בבה״מ (רח״ו במ״מ), ור״ל שד׳ רתיכין שהם ארג״מן נהנים מד׳ ברכות של בה״מ ג״כ כמו שנהניה השכינה א״נ ״ד׳ רתיכין״ וכו׳ הם מוחי חכמה ובינה וחו״ג דנוקבא שנתקלים ע״י ד׳ ברכות דבה״מ כמ״ש הרב בכוומת בה״מ (מ״מ).

[3484] פירוש כמו״זל אל תרי יבורך אלא יברך ור״ל שיברך בה״מ בעין טובה (מ״מ).

[3485] פירו׳ אלא הפסוק כפשטיה ולא אמרינן אל תיקרי וכו׳, א״כ לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה דריש׳ משמע מפני שעינו טובה יבורך שהוא ראוי לברכה אף ע״פי שלא נתן כלום, ובסיפ׳ משמע כי נתן מלחמו לדל, אלא ודאי אל תקרי אלא יברך שיברך בק״ש בעין טוב והטעם כי נתן מלחמו לדל שע״י אותה ברכה משפיע לחם ושפע למלכות הנק׳ ד״ל שהי׳ מילוי המילוי דאד״ני שעולה ר״ל ולכן צריך טוב עין (מ״מ).

[3486] מצד הטבע החוצפא והעזות שרשה ג״כ במצח, בסוד עזות מצח, ומצח היה לך מאנת הכלם [ירמיה ג], ושם שורש כל הדינים וכל הד׳ מיתות כמו שכתוב באדר״ז [רצג. ע״ב], היפוך כלל כל הרצון, אך כולם נתמתקין בשורשן, כלל כל המדות, שהיא התורה והיראה, שהם משברים וממתקים את העזות, שהיראה הוא היפוך העזות, כמ״ש לבעבור תהיה יראתו על פניכם [שמות כ] ואמרו זה הבושה [נדרים כ.], וזה סוד בראשי״ת יר״א בש״ת (הגרמ״מ פקודי רלה ע״ב).

[3487] פירוש שהמ׳ יש בה כ״ב אתוון שהם גימ׳ חט״ה (מ״מ).

[3488] עי׳ זו״ח פז ע״ד: ומאן דמברך ברכת המזון חדי לעילא וחדי לתתא ואצטריך לברך בחדוא וברעותא דלבא בגין למחדי מדת הטוב דכתיב ויאכל בועז וישת וייטב לבו דא היא מדת הטוב דכתיב וטוב לב משתה תמיד אתו חברייא ונשקו ליה ועבדו חדוה והלולא אחרא וזמינו לכל בני דוכתא ושויוהו רישא לכולהו.

ועיי״ש פו ע״ג: ואכלת ושבעת כל האוכל ואינון מברך ברכת המזון נקרא משחית וגזלן שנאמר גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. ועי׳ עמק המלך (ש״ה פל״ח): אלו השברים [השברי כלים מהמלכין קדמאין] ירדו ד׳ מדריגות אבי״ע, ונפלו עד קרקע עשייה, ועליו נאמר, ׳מקום אשר אסירי המלך אסורים׳ [בראשית ל״ט כ׳] עד תחיית המתים, ומהם נעשו הארבע יסודות ארמ״ע, שמהם נתהוו ארבע מדריגות ד׳ומם צ׳ומח ח׳י מ׳דבר [דצח״ם] וניצוצי טהרה נשארו בלועים, בתוך אלו הד׳ מינים. וכשנתגשמו הדברים, נשארו הטיפין בלועים בתוכם, מפני שבאותן השברים נשאר בהם, איזה צד מן האור, כמו טפין טיפין וניצוצות, ובירידתם לעשייה קלטו אלו המינים הניצוצות הללו. המשל בזה, כי כמו שהכלי שהוא

בתוך סודות עליונים בהיכלות קדושים אשרי האיש ששומר את מצוות אדונו ויודע את סודן שאין לך מצוה ומצוה בתורה שאין תלויים בה סודות עליונים ואורות וזיוים עליונים ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים בכבוד רבונם אשרי חלקם של הצדיקים אותם שעוסקים בתורה אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.	ליה גו רזין עלאין בהיכלין קדישין זכאה איהו בר נש דנטיר פקודי דמאריה וידע רזא דלהון דלית לן פקודא ופקודא באורייתא דלא תליין ביה רזין עלאין ונהורין וזיוין עלאין ובני נשא לא ידעי ולא משגיחין ביקרא דמאריהון זכאה חולקהון דצדיקיא אינון דמשתדלי באורייתא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי
בא וראה שהרי אמרו שכל אותם עזי המצח שאין להם בושה אין להם חלק בעולם הזה ובעולם הבא כל עזי המצח שהיו בישראל כשהיו מסתכלים באותו הציץ היו משברים את לבם ומסתכלים במעשיהם משום שציץ היה עומד על אות וכל מי שמסתכל בו היה מתביש במעשיו ולכן הציץ מכפר על אותם עזי פנים עזי מצח.	תא חזי דהא אמרו דכל אינון תקיפי מצחא דלית להו כסופא לית להון חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי כל אינון תקיפי מצחא דהוו בהו בישראל כד הוו מסתכלן בההוא ציץ[3489] הוו מתברן לבייהו ומסתכלן בעובדייהו בגין דציץ על את הוה קאים וכל מאן דמסתכל ביה הוה מכסיף בעובדוי ועל דא ציץ מכפרא על אינון תקיפי אנפין תקיפי מצחא
אותיות של הסוד של השם הקדוש שהיו חקוקות על הציץ היו מאירות ובולטות ונוצצות כל מי שהיה מסתכל באותה התנוצצות של האותיות נופלות פניו מאימה והיה נשבר לבו ואז הציץ מכפר עליהם כמו זה כיון שהוא גורם לשבר לבו ולהכנע מלפני רבונו.	אתוון דרזא דשמא קדישא דהוו גליפין על ציצא הוו נהרין ובלטין ונצצין כל מאן דהוה מסתכל בההוא נציצו דאתוון אנפוי נפלין מאימתא והוה אתבר לביה וכדין ציצא מכפרא עלייהו כגוונא דא כיון דאיהו גרים לתברא לביה ולאתכנעא מקמי מאריה
כמו כן הקטרת כל מי שהריח באותו עשן כשעלה אותו עמוד מאותו מעלה עשן היה מברר את לבו בברור (באורה בשמחה) לעבד את רבונו ומעביר ממנו זהמת היצר הרע ולא היה לו אלא לב אחד כנגד אביו שבשמים משום שקטרת היא שבר ליצר הרע ודאי בכל הצדדים כמו שציץ היה עומד על נס אף קטרת שאין לך דבר בעולם לשבר את הצד האחר פרט לקטרת.	כגוונא דא קטרת כל מאן דארח בההוא תננא כד סליק ההוא עמודא מההוא מעלה עשן הוה מברר לביה בברירו (דנהירו בחדוה) למפלח למאריה ואעבר מניה זוהמא דיצר הרע ולא הוה ליה אלא לבא חדא לקבל אבוה דבשמיא בגין דקטרת תבירו דיצר הרע איהו ודאי בכל סטרין וכמה דציץ הוה קאים על ניסא אוף קטרת דלית לך מלה בעלמא למתבר ליה לסטרא אחרא בר קטרת
בא וראה מה כתוב (במדבר יז) קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת למה כי יצא הקצף מלפני ה׳ החל	תא חזי מה כתיב (במדבר יז יא) קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת

מלא שמן ונשבר, נשאר בו היינו בשברים, לחלוחות של שמן, שהוא כמו טיפין, וכל כלל תיקונינו ומעשה המצות הוא להוציא ׳יקר מזולל׳ [ירמיהו ט״ו י״ט], ׳לכלא הפשע ולהתם חטאת׳ [דניאל ט׳ כ״ד], ועליו נאמר ׳והוצאתי את בלעו מפיו׳ [ירמיהו נ״א מ״ד], והם ממש ניצוצי נשמות שמתקן אותם האוכל, בכוונת הברכה של ברכת הנהנין. ובזה מתקן ניצוצי נשמתו, וניצוצים הנוגעים בנשמת אביו. ואם לא עשה כן, ונהנה בלא ברכה עליו, אמרו רז״ל שהוא כאלו ׳גוזל אביו ואמו׳ [משלי כ״ח כ״ד], מניצוצים השייכות לנשמותיהם. והוא ׳חבר הוא לאיש משחית׳ [שם], שכל מגמתו של איש משחית, לגזול ניצוצות ולקולטם, ולא להחזירם אל הקדושה, והוא חבר שלו, אם אינו מברך, כיוון שפוגם בניצוצי אכילתו שמחזירם לאיש משחית, והוא חבר למשא ומתן שלו. וזהו סוד, ׳כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי אם על כל מוצא פי ידו״ד׳ [דברים ח׳ ג׳] שהוא הברכה המוציאם מהטומאה להקדושה.

[3489] ב׳ מיני בחי׳ מוחין יש בז״א, אם מצד אבא אם מצד אימא. אמנם המוחין דמצד אבא, אין לנו עתה עסק בהם, לפי שהאור היוצא מהם הוא סוד הציץ של כהן גדול, שהוא ממוחין דאבא, ולכן נקרא ציץ דכורא כנז׳, בפ׳ שלח לך (דף קעד ע״ב בר״מ) וע״ש (שעה,כ ציצית ד). עי׳ זהר שמות טו ע״א וע״ב ומאיר הזהר שם בשם הזהר הרקיע והגהות הלש״ו ומ״מ ודע״ה ח״ב קג ע״ד.

הנגף שהרי אין שבר לאותו הצד פרט לקטרת שאין לך דבר חביב לפני הקדוש ברוך הוא כמו קטרת ועומדת לבטל כשפים ודברים רעים מהבית ריח ועשן הקטרת שעושים בני אדם באותו מעשה הוא מבטל כל שכן הקטרת.	מאי טעמא כי יצא הקצף מלפני יהו״ה החל הנגף דהא לית תבירו להההוא סטרא בר קטרת דלית לך מלה חביבא קמי קודשא בריך הוא בקטרת וקיימא לבטלא חרשין ומלין בישין מביתא ריחא ועשנא דקטרת דעבדי בני נשא בההוא עובדא איהו מבטל כל שכן קטרת
דבר זה גזרה עומדת לפני הקדוש ברוך הוא שכל מי שמסתכל וקורא בכל יום את מעשה (פרשת) הקטרת ינצל מכל הדברים הרעים וכשפי העולם ומכל הפגעים הרעים ומהרהור רע ומדין רע וממות ולא ינזק כל אותו יום שלא יכול הצד האחר לשלט עליו וצריך שיכון בו.	מלה דא גזרה קיימא קמי קודשא בריך הוא דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא (נ״א פרשתא) דקטרת ישתזיב מכל מלין בישין חרשין דעלמא ומכל פגעין בישין ומהרהורא בישא ומדינא בישא ומותנא ולא יתזק כל ההוא יומא דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה ואצטריך דיכוון ביה
אמר רבי שמעון אם בני אדם היו יודים כמה הוא עליון מעשה הקטרת לפני הקדוש ברוך הוא היו נוטלים כל דיבור ודבור ממנו והיו מעלים אותו עטרה על ראשיהם כמו כתר של זהב ומי שמשתדל בו צריך להסתכל במעשה הקטרת ואם יכון בו בכל יום יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא ויסתלק המות ממנו ומהעולם וינצל מכל הדינים של העולם הזה ומצדדים רעים ומדין הגיהנם ומדין המלכות האחרת.	אמר רבי שמעון אי בני נשא הוו ידעי כמה עלאה איהו עובדא דקטרת קמי קודשא בריך הוא הוו נטלי כל מלה ומלה מניה והוו סלקי לה עטרה על רישייהו ככתרא דדהבא ומאן דאשתדל ביה בעי לאסתכלא בעובדא דקטרת ואי יכוון ביה בכל יומא אית ליה חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי ויסתלק מותנא מניה ומעלמא וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא מסטרין בישין ומדינא דגיהנם ומדינא דמלכו אחרא
באותה קטרת כשהיה עולה עשן בעמוד הכהן היה רואה האותיות של השם הקדוש	בההוא קטרת כד הוה סליק תננא בעמודא כהנא הוה חמי אתוון[3490] דרזא דשמא
	ריט/א
פרושות (פורחות) באויר ועולות למעלה באותו עמוד אחר כך כמה מרכבות קדושות סובבות אותו מכל הצדדים עד שעולה באור ושמחה ומשמח את מי	קדישא[3491] פרישאן (נ״א פרחין) באוירא וסלקי לעילא בההוא עמודא לבתר כמה רתיכין קדישין סחרין ליה מכל סטרין עד דסליק בנהירו וחדוה וחדי למאן דחדי[3492] וקשר קשרין[3493]

[3490] הענין במה שפירשנו לעיל שאויר העולם הזה שולט בו אותיות יהו״ה מצורף בצרופיו, ובכח השם התפלה עולה ובוקע האוירין, גם הקטורת בעניינו שם יהו״ה היה עולה עמו ובוקע אוירין לפניו לעלות לקשר ולייחד למעלה והיינו לפניו, ומצדדיו היו סוד כל המרכבות הקדושות השולטות באויר העולם כדפיי שם סובבות אותו מכל עבריו, עד שיעלה למעלה מעשיה אל יצירה, ומיצירה אל בריאה, ומבריאה אל אצילות, ובאצילות קושר שבעה מדות בבינה (אור יקר).

[3491] כתב מורינו שפירש הרב דהיינו הבירורים שבתוך קליפת נוגה שעולים ע״י הקטורת והם דמות אותיות. בפ׳ ויקהל האריכו בענין הקטרת בכח סגולתו לבטל כל סטרין בישין וכתב בספר ח״י וז״ל וכן בפסוק ושחט אותו על ירך המזבח צפונה. אמרו שיש לכוון בו שצפון הוא מדה״ד כמש״ה מצפון תפתח הרעה. ושיהיה נשחט ונכנע לפני מדה״ר ולכן אז״ל כל האומר פסוק זה ומכוין בו הקב״ה זוכר לו עקידת יצחק. לפי כי הכוונה בו היא כעין מעשה העקדה כי יצחק שהוא דין נעקד ע״י אברהם שהוא חסד. וכן ענין הקטורת סגולתו לבטל כל סטרין בישין (מ״מ).

[3492] משמחת הבינה (אור יקר).

[3493] בין מדה למדה, והיינו לשון קטורת לשון קשירה (אור יקר).

שמשמח וקושר קשרים למעלה ולמטה כדי ליחד הכל והרי בארנו וזה מכפר על יצר הרע ועל עבודה זרה שהוא הצד האחר והרי בארנו.	לעילא ותתא ליחדא כלא[3494] והא אוקימנא ודא מכפר על יצר הרע ועל עכו״ם דאיהו סטרא אחרא והא אוקמוה
פתח ואמר ויעש מזבח מקטר קטרת וגו׳ בפסוק זה יש להתבונן משום שהיו שני מזבחות מזבח העולות ומזבח קטרת הסמים זה בחוץ וזה בפנים מזבח הקטרת הזה שהוא פנימי למה נקרא מזבח והרי אין זובחים בו זבחים ומזבח על כן נקרא.	פתח ואמר (שמות ל א) ויעש[קפד] מזבח מקטר קטרת וגו׳ האי קרא אית לאסתכלא ביה בגין דתרין מדבחין הוו מדבחא דעלוון ומדבחא דקטרת בוסמין דא לבר ודא לגו האי מדבחא דקטרת דאיהו פנימאה אמאי אקרי מזבח והא לא דבחין ביה דבחין ומזבח על דא אקרי
אלא משום שמבטל וכופת כמה צדדים רעים ומשום שאותו הצד הרע כפות לא יכול לשלט ולא להיות קטגור ועל כן נקרא מזבח כשאותו הצד הרע היה רואה (עמוד העשן) עשן הקטרת שעולה נכנע ובורח ולא יכול לקרב כלל למשכן ומשום זה נטהר ולא מתערב באותה שמחה שלמעלה פרט לקדוש ברוך הוא לבדו ומשום שכל כך חביבה לא עומד אותו מזבח אלא (פנימי) לפנים שזהו המזבח שנמצאות בו ברכות ועל כן נסתר מן העין.	אלא בגין דבטיל וכפית[3495] לכמה סטרין בישין ובגין דההוא סטרא בישא כפית לא יכיל לשלטאה ולא למהוי קטיגורא ועל דא אקרי מזבח כד ההוא סטרא בישא הוה חמי (ס״א עמודא דעשנא) עשנא דקטרת דסליק אתכפיא[קפה] וערק ולא יכיל לקרבא כלל למשכנא ובגין דלא אתזכי ולא אתערב בההוא חדוה דלעילא בר קודשא בריך הוא בלחודוי בגין דחביבא כל כך לא קאים ההוא מזבח אלא (ד״א פנימאה) לגו דהאי איהו מזבח דברכאן אשתכחו ביה ועל דא סתים מעינא
מה כתוב באהרן (במדבר יז) ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה שכפת את מלאך המות שלא יכול לשלט כלל ולא לעשות דין סימן זה נמסר בידינו שבכל מקום שאומרים בכונה ורצון הלב את מעשה הקטרת שאין שולט המות באותו מקום ולא יזק ולא יכולים שאר העמים לשלט על אותו המקום.	מה כתיב (&) באהרן (במדבר יז) ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה דכפית ליה למלאך המות דלא יכיל לשלטאה כלל ולא למעבד דינא סימנא דא אתמסר בידנא די בכל אתר דקאמרי בכוונה ורעותא דלבא עובדא דקטרת דלא שלטא מותנא בההוא אתר ולא יתזק ולא יכלין שאר עמין לשלטאה על ההוא אתר
בא וראה מה כתוב מזבח מקטר קטרת כיון שכתוב מזבח למה נקרא מקטר קטרת אלא משום שנוטלים מהמקום הזה להקטיר כמו שעשה אהרן עוד המזבח צריך להקטיר לקדשו באותה קטרת ועל כן מקטר קטרת עוד מקטר קטרת כתרגומו להקטיר קטרת שהרי אסור להקטיר במקום אחר קטרת רק ממחתה (ממחתה של יום הכפורים).	תא חזי מה כתיב (&) מזבח מקטר קטרת כיון דכתיב (&) מזבח אמאי אקרי מקטר קטרת אלא בגין דנטלי מהאי אתר לאקטרא כמה דעבד אהרן[3496] תו מזבח אצטריך לאקטרא לקדשא ליה בההוא קטרת ועל דא מקטר קטרת תו מקטר קטרת כתרגום לאקטרא קטרת דהא אסיר לאקטרא באתר אחרא קטרת בר ממחתה (נ״א ממחתה דיום הכפורים[3497])

[3494] כל המדות וכל הכחות כולם, והוא עולה ומקשר כולם כדרך התפלה, ומושך כח האחדות להם מלמעלה, בענין שעולה ממטה למעלה ומוריד ממעלה למטה, וממטה למעלה קושר וממעלה למטה מייחד בהכנת הקשרים כענין התפלה (אור יקר).

[3495]

[3496] ור״ל שבכח הקטרת שעושים במזבח הפנימי קושרים הקליפה כמו שעשה אהרן שעקד מלאך המות (מ״מ).

[3497] ופירש שביוה״ך חיו מקטרין במחתה בין בדי הארון. אבל בשאר הימים היה נותן גחלים מהמחתא ע״ג מזבח הקטורת ואח״כ משים עליהם קטרת ומשנה שלימה היא במסכת תמיד (מ״מ).

בא וראה זה מי שדין רודף אחריו צריך את הקטרת הזו ולשוב לפני רבונו שהרי הוא סיוע לסלק דינים ממנו ובזה ודאי הם מסתלקים ממנו אם הוא רגיל בכך להזכיר פעמים ביום בבוקר ובערב שכתוב קטרת סמים בבוקר בבוקר וכתוב בין הערבים יקטירנה וזהו קיומו של העולם תמיד שכתוב קטרת תמיד לפני ה׳ לדרתיכם ודאי שהוא קיום העולם למטה וקיום העולם למעלה.	תא חזי האי מאן דדינא רדיף אבתריה אצטריך להאי קטרת ולאתבא קמי מאריה דהא סיועא איהו לאסתלקא דינין מניה[3498] ובהאי ודאי מסתלקין מיניה אי הוא רגילא בהאי לאדכרא תרין זמנין ביומא בצפרא וברמשא דכתיב (שמות ל ז) קטרת סמים בבקר בבקר וכתיב (שם ח) בין הערבים יקטירנה ודא איהו קיומא דעלמא תדיר דכתיב (שם) קטרת תמיד לפני יהו״ה לדורותיכם ודאי הוא קיומא דעלמא לתתא וקיומא דעלמא לעילא
באותו מקום שלא נזכר בכל יום מעשה הקטרת הדינים שלמעלה שרויים בו ומגפות רבות בו ועמים אחרים שולטים עליו משום שכתוב קטרת תמיד לפני ה׳ תמיד היא עומדת לפני ה׳ יותר מכל העבודות האחרות חביב הוא מעשה הקטרת שהוא נכבד וחביב לפני הקדוש ברוך הוא יותר מכל העבודות והרצונות (והמעשים) של העולם ואף על גב שהתפלה מעלה מהכל מעשה הקטרת הוא נכבד וחביב לפני הקדוש ברוך הוא.	בההוא אתר דלא אדכר בכל יומא עובדא דקטרת דינין דלעילא שריין ביה ומותנין סגיאו ביה ועמין אחרנין שלטין עליה בגין דכתיב (&) קטרת תמיד לפני יהו״ה תמיד איהו קיימא לפני יהו״ה יתיר מכל פלחנין אחרנין חביבא איהו עובדא דקטרת דהוא יקיר וחביב קמי קודשא בריך הוא יתיר מכל פלחנין ורעותין (נ״א ועובדין) דעלמא ואף על גב דצלותא איהי מעליא מכלא עובדא דקטרת הוא יקיר וחביב קמי קודשא בריך הוא
בא וראה מה בין תפלה למעשה הקטרת את התפלה תקנו במקום קרבנות שהיו ישראל עושים וכל אותם קרבנות שהיו עושים ישראל אינם חשובים כמו הקטרת ועוד מה בין זה לזה אלא תפלה היא תקון לתקן מה שצריך קטרת עושה יותר מתקנת וקושרת קשרים ועושה אור	תא חזי מה בין צלותא לעובדא דקטרת צלותא אתקינו לה באתר דקרבנין[3499] דהוו עבדי ישראל וכל אינון קרבנין דהוו עבדין ישראל לאו אינון חשיבין כקטרת[3500] ותו מה בין האי להאי[3501] אלא צלותא איהו תקונא לאתקנא מה דאצטריך קטרת עביד יתיר מתקין וקשיר קשרין[3502] ועביד נהירו יתיר מכלא ומאן איהו

[3498] בח״י דף ר״ז כתבו חכמי האמת כי כל הבקשות שמבקש האדם מהשי״ת לולי המקטרגים והמונעים שיש באותה הבקשה היתה בקשתו נעשית בין שיהיה צדיק או חוטא אמנם בהגיע המתנה או הבקשה ההיא דרך צפון ששם מעבר כל השאלות. אותם הכוחות מערערים ואומרים נעמוד לדין עליה. ואם אינו ראוי לא ישיגהו והיא צפונה שם לצדיק שנאמר וצפון לצדיק חיל חוטא. ואלמלא עקידת יצחק אין אחד מהנבראים יכול להפיק רצון שאלתו מרוב דקדוק הדין במקום הזה וכן הקטרת עושה פעולה זו לכבוש את הדין כמ״ש בזוהר בפר׳ ויקהל מאן דדינא רדיף וכו׳ ולכן בפרט ביוה״ך צריך לאמרו בכוונה יתירה. ובפרט למי שבא בסוד ה׳ להבין סוד ג׳ מנים יתרים שמהם מכניס כ״ג ביוה״ך שהם ג׳ מדריגות עליונות שעלתה מלכות שמים לבית אמה ותשב בפתח עינים. ולפי שאין היום כשאר ימות השנה שנמשכים הארות ושפע עליון למלכות שמים למטה אלא היא העולה שמה. לפיכך היתה דקה מן הדקה (מ״מ).

[3499] ואע״פ שהקרבנות הם בעולם העשיה עד ברוך שאמר עכ״ז גם בשאר העולמות יש בחי׳ קרבנות וזהו (במדבר כח ח) אשה ריח ניחוח לה׳ אשה בעשיה ריח ביצירה ניחוח בבריאה לה׳ באצילות (זהר הרקיע).

[3500] שהרי לא הועיל מלעצור המגפה אלא קטור׳ לבד (זהר הרקיע).

[3501] בא ליתן טעם מה בין תפלה לקטורת שהתפלה תיקון להעלות העולמו׳ וז״ש איהו תיקונ׳ לאתתקנ׳ אבל קטורת עביד יתיר שמעלה העולמות ג״כ (זהר הרקיע).

[3502] פי׳ כי המל׳ בעשיה בעמקי הקליפות והיא בגלות בחי׳ ד׳ דזמנין ה׳ וזמנין ד׳ וע״ז מורה שם יהוד״ה יה״ו חג״ת שלה וד׳ בבחי׳ כשהיא א״בא שיש אחיזה להחיצונים ואז מראה עצמה עניה ודלה שלא ליתן וכשהיא פ״בפ שוה אליו מגעת עד הכתר שלו ואז היא צורת ה׳ שהיא י״ס כמוהו ולפי שעיקר׳ מאחורי ז״א ואח״כ נוסף לה הה׳ שהיא חזרת פ״בפ לכן קדם הד׳ לאות ו׳ באות ה׳ וכן במלת יהוד״ה קדם הד׳ אל הה׳ וזאת בחי׳ הד׳ נופלת בקליפות ומחיה אותם. וזהו היראה דמלכות דעשיה הנזכר לעיל דף רי״ו שהירא ממנה עובד ע״ז ואין הבחי׳ זו יכולה לצאת מבין הקליפות עד שיבא זמן הכתוב (ישעיה כה ח) ובלע המות לנצח שאז מסתלק זה החיות מתוכם וישארו בטלים ומתים אבל עתה אין אנו יכולים להעלות׳ אלא לפי

יותר מהכל ומי הוא שמעביר זוהמא ומטהר את המשכן והכל מאיר ונתקן ונקשר כאחד.	דאעבר זוהמא[3503] ואידכי משכנא וכלא אתנהיר ואתתקן[3504] ואתקשר כחדא
ולכן צריכים להקדים מעשה הקטרת לתפלה בכל יום ויום להעביר הזוהמא מהעולם שהיא תקון של הכל בכל יום ויום כמו שאותו קרבן חביב שמרצה בו הקדוש ברוך הוא.	ועל דא בעינן לאקדמא עובדא דקטרת לצלותא בכל יומא ויומא לאעברא זוהמא מעלמא דאיהו תקונא דכלא בכל יומא ויומא כגוונא דההוא קרבנא חביבא דאתרעי ביה קודשא בריך הוא
מה כתוב במשה ויאמר ה׳ אל משה קח לך סמים נטף וגו׳ אף על גב שבארוה אבל מה שונה במעשה זה יותר מכל מה שאמר לו אלא קח לך להנאתך ולתועלתך משום שכשאשה נטהרת זו הנאה לבעלה וסוד זה קח לך סמים להעביר הזוהמא לקדש אשה עם בעלה אשרי חלקו	מה כתיב במשה (שם לד) ויאמר יהו״ה אל משה קח לך סמים נטף וגו׳ אף על גב דאוקמוה אבל מאי שנא בעובדא דא יתיר מכל מה דאמר ליה אלא קח לך להנאתך ולתועלתך בגין דכד אתתא אתדכאת הנאותא דבעלה איהו ורזא דא קח לך סמים לאעברא זוהמא לאתקדשא אתתא בבעלה זכאה חולקיה
	ריט/ב
של משה.	דמשה
כמו כן קח לך עגל בן בוקר שנאמר לאהרן לכפר על חטאו על אותו עגל שהוא גרם להם לישראל ועל זה כתוב במשה קח לך להנאתך ולתועלתך (לכך בארוה בפסל לך מאותה פסלת של לוח אבן נתעשר משה אף כאן לך להנאתך ולטובתך).	כגוונא דא (ויקרא ט ב) קח לך עגל בן בקר דאתמר לאהרן לכפרא על חוביה על ההוא עגל דאיהו גרים לון לישראל ועל דא כתיב (&) במשה קח לך להנאתך ולתועלתך (ס״א וכן אוקמוה בפסל לך מההוא פסולת דלוח אבנא נתעשר משה אוף הכי לך להנאתך ולטובתך)
הקטרת קושרת קשרים מאירה אור ומעבירה זוהמא וד׳ מתחברת בה׳ (ד׳	קטרת קשיר קשירו[3505] נהיר נהירו ואעבר זוהמא וד׳[3506] אתחבר בה׳ (ד״א ד׳ אתעביד ה׳)

שעה בעת התפילה. והנה בחי׳ זו שנפלה לא נפלה מי״ה של השם אלא מו״ה של השם ולכן הם י״א סממני הקטורי כמנין ו״ה הנז׳ ולכן היה במשכן יריעות עזים שהם רומזים לקליפות שהם חיצוניות כמו היריעות החיצונים והיו ה׳ במחברת הא׳ וו׳ במחברת הב׳ והם כנגד ו״ה ולא היו בכ״א ה׳ וחצי וכן ארכן ל׳ ורחבן ד׳ הרי ד״ל כנגד בחי׳ הד׳ המחיה אותם אבל היריעות הפנימיות היו ה׳ בכל מחברת כנגד מילוי הה׳ ארכן כ״ח ורחבן ד׳ הרי ל״ב רמז לל״ב רוחא דלגאו. והנה כל זמן שאין בחי׳ זו עולה למעלה נראה פירוד בקדושה ח״ו וע״י הקטורת עולה וז״ש וקשיר קשרין ואמר בלשון רבים משום שכשנפלה המלכות נפלה כל בחי׳ המלכויות שבנוק׳ שהרי כל מדה ומדה שבה היא כלולה מי׳ ואף מלכות שבכתר שלה נפלה וכשעולה כולן עולין והיא משתלמת עד הכתר וז״ש וקשיר קשרין ועביד נהירו יתיר מכולא וכו׳ משא״כ בתפלה לעשות להעביר הזוהמא מבחי׳ הזאת (זהר הרקיע).

[3503]

[3504] פי׳ כי הנה נודע שכל הקדושה שרשה למעלה בא״ס והטומאה שרשה למטה ובהתבטל הטומאה ממלכות זו שבתוך הקליפות כל השרשים שלה למעלה נטהרו ולכן אחר מעשה הקטורת אנו אומרים (דב״הי א׳ טז ח) הודו וכו׳ כי אחר שאמר הקטורת ונתבטל שורש הקליפות אז אנו מודיעים בעמים שהם עמקי הקליפות עלילותיו לבטלם ג״כ וז״ש (דב״הי א׳ טז כו) כי כל אלהי העמים אלילים. ולכן נאמר למשה (שמות ל לד) קח לך כלומר להנאתך שהוא בעלה דמטרוניתא (זהר הרקיע).

[3505] ועל ידי קשר זה הוא ״נהיר נהירו״ ובהארה זו מעביר הזוהמא, שעיני הקליפות נחשכות בהאיר האור העליון ומתעברות משם (אור יקר).

[3506] והשתא מפרש ואזיל ד׳ שהיא המלכות דלה ועניה בבחינתה על ארבע חיות המרכבה כאומרו ומשם יפרד, כל כחות אלו נקשרים ואתחבר בבחינת ה״א שהיא מלכות שהיסוד נכנס אליה ועל ידי כך נעשה ד׳ ה׳, דהיינו ו׳ זעירא בגוה, עוד הם חמשה נקודות דהיינו שכינה עם חיילית כזה :׃ וכדפירשנו בפרשת תצוה, ה׳ מלכות אתחבר בו׳ שהוא התפארת, ואינה מתחברת למעלה. אלא בסוד טהרתה מן הזוהמא, דהיינו בקשר ראשון מיד זוהמא נטהרת ואחר כך היא נעשת ה׳ ועולה טהורה ואתחבר בו׳ והיינו קשר אברי הנקבה עם אברי הזכר כדפירשנו בפרשת תרומה כל קשרה בהיכלות הם אברי הנקבה להקשר עם

נעשית ה׳) ה׳ מתחברת בו׳ ו׳ עולה ומתעטרת בה׳ ה׳ מאירה בי׳ והכל מעלה רצון לאין סוף ונהיה הכל קשר אחד ונעשה קשר אחד בסוד אחד שהוא קשר עליון של הכל.	ה׳ אתחבר בו׳ ו׳ סליק ואתעטר בה׳ ה׳ אתנהיר בי׳ וכלא סליק רעותא לאין סוף והוי כלא קשירו חד ואתעביד חד קשירו ברזא חדא דאיהו קשרא עלאה דכלא
מכאן והלאה כיון שהכל נקשר בקשר הזה אז הכל מתעטר בסוד האין סוף וסוד השם הקדוש נאור ומתעטר בכל הצדדים וכל העולמות בשמחה ומאירים המאורות ומזונות וברכות נמצאות בכל העולמות והכל בסוד הקטרת ואם הזוהמא אינה עוברת הכל לא נעשה שהכל תלוי בזה.	מכאן ולהלאה כיון דכלא אתקשרא בהאי קשרא אתעטר כלא ברזא דאין סוף ורזא דשמא קדישא אתנהיר ואתעטר בכל סטרין ועלמין כלהו בחדוה ואתנהירו בוצינין ומזונין וברכאן אשתכחו בכל עלמין וכלא ברזא דקטרת ואי זוהמא לא אתעבר כלא לא אתעביד דכלא בהאי תלייא
בא וראה הקטרת היא ראשונה תמיד לפני הכל ולכן מעשה הקטרת צריך להקדים לתפלה לשירות ותשבחות משום שכל זה לא עולה ולא נתקן ולא נקשר עד שעוברת הזוהמא מה כתוב וכפר על הקדש וגו׳ בראשונה ואחר כך ומפשעיהם לכל חטאתם ועל כן צריכים לכפר על הקדש ולהעביר הזוהמא ולטהר הקדש ואחר כך שירות ותשבחות ותפלות הכל כפי שאמרנו.	תא חזי קטרת איהו קדמאה תדיר קדם לכלא ובגיני כך עובדא דקטרת אצטריך לאקדמא לצלותא בשירין ותושבחן בגין דכל דא לא סלקא ולא אתתקן ולא אתקשר עד דאתעבר זוהמא מה כתיב (ויקרא טז טז) וכפר על הקדש וגו׳ בקדמיתא ולבתר ומפשעיהם לכל חטאתם ועל דא בעינן לכפרא על קדשא ולאעברא זוהמא ולאתדכאה קדשא ולבתר שירין ותושבחאן וצלותין כלא כדקאמרן
אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא שהרי הם יודעים לתקן תקון שלמעלה ומטה כמו שצריכים לתקן תקון ממטה למעלה עד שהכל נקשר כאחד בקשר אחד באותו קשר (קשור) עליון כמו שצריכים לתקן (תקונים שלמטה צריכים לתקן) בתקון של האותיות הרשומות שנקרא בהן הקדוש ברוך הוא.	זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דהא אינון ידעין לתקנא תקונא דלעילא ותתא כדבעינן לתקנא תקונא מתתא לעילא עד דאתקשר כלא כחדא בקשורא חד בההוא קטורא (ס״א קשורא) עלאה כד בעינן לתקנא (תקונין דלתתא בעינן לתקנא) בתקונא דאתוון רשימין דקודשא בריך הוא אתקרי בהון
רבי שמעון ורבי אלעזר בנו היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי הרי כתוב ואל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך וגו׳ ולמדנו שזהו סוד עליון מילא למטה אבל הוא כדוגמא שלמעלה מה יש לומר.	רבי שמעון ורבי אלעזר בריה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי הא כתיב (בראשית ג טז) ואל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך וגו׳ ואוליפנא דדא איהו רזא עלאה תינח לתתא אבל איהו כגוונא דלעילא מאי איכא למימר
פתח רבי שמעון ואמר כאיל תערג על אפיקי מים וגו׳ פסוק זה פרשוהו אבל חיה אחת יש בעולם והיא שולטת בשלטון על אלף מפתחות בכל יום והיא נקבה	פתח רבי שמעון ואמר (תהלים מב ב) כאיל תערג על אפיקי מים האי קרא אוקמוה אבל חיה חדא[3507] אית בעלמא ואיהי שלטא בשלטנא על אלף מפתחן[3508] בכל יומא ואיהי נוקבא

אברי הזכר בסוד קשר יצירה בריאה באצילות (אור יקר). כמ״ש שהיא בחי׳ ד׳ מן הה׳ ועל ידי זה מתחבר ו׳ בה׳ וכ״ז בעשיה בבחי׳ שבו וכן עשיה ביציר׳ וכן מעולם לעולם עד א״ס (זהר הרקיע).

[3507] מ״ש חיה חדא וכן בפ׳ בשלח הנז׳ חד איילתא הוא, ע״ש הכתוב (שיה״ש ו ט) אחת היא יונתי תמתי, כי היא לעולם ביחודה גם בירידתה למטה והיא מיוחד עם אצילות לעולם (דע״ה ח״ב קכא ע״ב).

[3508] ומ״ש כי איהי שלטא כו׳ על אלף מפתחן, כי הנהגת הבריאה הוא בגילויי האורות דשם **אלהים** דההי״ן בריבוע, שהוא גימט׳ אלף ואחד, וכן בגילויי האורות דשם **אל שדי** במילואו שהוא גימט׳ אלף חסר חד, ולכן

ותשוקתה תמיד על אפיקי מים לשתות ולהתרוות מצמאונה שכתוב כאיל תערג על אפיקי מים.	ותיאובתה (דילה) תדיר על אפיקי מים למשתי ולאתרוואה מצחותא דכתיב (&) כאיל תערוג וגו׳[3509]
כאן יש להתבונן בראשונה כתוב כאיל ולא כתוב כאילת ואחר תערג ולא כתוב יערג אבל סוד זה זכר ונקבה שניהם כאחד שאין להפרידם ואחד הוא שלא צריך להעלות אותם זה מזה אלא שניהם כאחד והנקבה הזו תערג על אפיקי מים והיא מתעברת מן הזכר וקשה עליה שהרי על דין עומדת.	הכא אית לאסתכלא בקדמיתא כתיב כאיל ולא כתיב כאילת ולבתר תערוג ולא כתיב יערוג אבל רזא דא דכר ונוקבא תרוייהו כחדא דלא לאפרשא לון וחד איהו דלא אצטריך לסלקא דא מדא אלא תרוייהו כחדא והאי נוקבא תערוג על אפיקי מים ואיהי מתעברא מן דכורא וקשי עלה דהא על דינא קיימא
וכשמולידה הקדוש ברוך הוא מזמין לה נחש אחד עליון גדול ובא ונושך באותו מקום ומולידה וסוד זה הרבה ארבה עצבונך והרנך משום שהיא מתחלחלת בכל יום ובעצב על מעשי העולם בעצב תלדי בנים בעצב זה סוד הנחש שמעציב פניהם של העולם.	וכד אולידת קודשא בריך הוא[3510] זמין לה חד חויא עלאה רברבא ואתי ונשיך לגבי ההוא אתר ואולידת ורזא דא הרבה ארבה עצבונך והרונך בגין דאיהי מתחלחלא בכל יומא ובעציבו על עובדין דעלמא בעצב תלדי בנים בעצב דא רזא דחויא דעציב אנפיהון דעלמא
ואל אישך תשוקתך כמו שנאמר תערג על אפיקי מים והוא ימשל בך הרי בארנו הסוד שהוא שולט עליה וכל זה למה משום שאמרה הלבנה כמו ששנינו ולכן הקטינה אורה והקטינה שלטונה ואין לה רשות מעצמה פרט לכאשר נותנים לה כח.	ואל אישך תשוקתך כמה דאת אמר תערוג על אפיקי מים והוא ימשל בך הא אוקימנא רזא דאיהו שליט עלה וכל דא למה בגין דאמרה סיהרא כמה דתנינן ובגיני כך אזעירת נהוראה ואזעירת שלטנהא ולית לה רשו מגרמה בר כד יהבין לה חילא
בעצב תלדי בנים כמו שבארנו ואם תאמר למה צריך נחש לזה (אלא זה פתח דרך להוריד כל אותן נשמות של העולם שאלמלא לא פתח דרכים להוריד למטה לא ישרה בתוך האדם מה כתוב לפתח	בעצב תלדי בנים[3511] כמה דאוקימנא ואי תימא אמאי אצטריך חויא לדא (ס״א אלא דא פתח ארחא לנחתא כל אינון נשמתין בעלמא דאלמלא לא פתח אורחין לנחתא לתתא לא

נקראו הם אלף מפתחן, כי ע״פ גילויים מתנהג כל עולם הבריאה בשולטנא דהמלכות דאצילות היורדת שם (דע״ה ח״ב קכא ע״ג).

[3509] ע׳ פ׳ בשלח (נב ע״ב), ומשפטים (קיט ע״ב), ויקהל (ריט ע״ב), אחרי מות (סז ע״ב), פינחס (דף רמט בארוכה), וע׳ בהגר״א בספר יהל אור (פ׳ פקודי דף ל״ד) (דע״ה ח״ב קכ ע״ד), למטה הרי היא בסוד הקטנות והדינין, וקשה לה להוליד כדי שלא יתאחזו החיצונים באותה השפע חלילה וחלילה (דע״ה ח״ב קכא ע״ד), נעשה תמיד בכל משך ימי הגלות, כי הזו״ן הנה הם תמיד עתה בסוד הקטנות כמ״ש הרב בזווגים (פרק א) ובכ״מ, ועכ״ז הנה הם מזדווגים גם עתה תמיד לצורך חיות ומזון להעולמות ולצורך הנשמות הישנות, והוא ע״י הבירורים אשר השכינה הקדושה מברר תמיד ועי״ז הם מזדווגים ומולידים, והוא עתה רק בבחי׳ לידת הקטנות, ונעשה הלידה ע״י ענין הנשיכין הנז׳ (דע״ה ח״ב קכה ע״ד).

[3510]

[3511] אמנם כאשר שאין זכות בתחתונים, והשכינה הקדושה הרי היא מברר בירורים תמיד, הנה נעשה אז הלידה רק באור הגבורה, והוא בשם קר״ע שט״ן. אמנם הנה אז נתקיים מה שנאמר (בראשית ד י) לפתח חטאת רובץ, והוא כי הרי ע״י העיבור מתבררים סוד הי׳ מיני דמים, ה׳ דם טוהר וה׳ דם טמא, כמ״ש בכוונת פסח (שעה״כ דרוש ה), וכשמתפשטים בעשיה יונקים הקליפות מהה׳ דם טמא וכמ״ש בשער הפסוקים וכן בלק״ת (תהלים מה), והנה הוא סוד הכתוב בעצב תלדי בנים (בראשית ג טז) (דע״ה ח״ב קכד ע״א), כ״ז נעשה מהבירורים שנתבררו בכל משך זמן הגלות כאשר שנעשה הבירור בלתי זכות ומעשי התחתונים, רק ע״י סוד גלות השכינה לבד כמ״ש בשער המלכים (סוף פרק ז) ובספר הגלגולים (פרק א). וזהו הענין מה שאמרו בזוה״ק (ויקהל ריט ע״ב) בסוד הכתוב בעצב תלדי בנים (בראשית ג טז) איך שהוא שייך למעלה, ואמרו שם כי הוא ע״פ דברינו הנ״ל, כי בעת שהם שניהם בקטנות הנה אז הוא (שם ד י) לפתח חטאת רובץ, ונעשה אז הלידה בנשיכת הנחש הטמא ג״כ, והוא ע״י כלילות כנ״ל (דע״ה ח״ב קכד ע״ב).

חטאת רבע מה) אלא זה הפתח הוא דרך לפנח כל (בכל) אותם נשמות של עולם שאלמאל פתח דרכים להוריד למטהל לא ישרו בתוך אדם מהו שכתוב "לפתח חטאת רובע" מהו לפתח זה לפתח לאותו פתח שנועד להוליד ולהוציא נשמות לעולם הוא עומד לאותו פתח.	ישרי בגויה דבר נש מה כתיב (שם ד ז) לפתח חטאת רוב׳ן מאי וכו׳) אלא דא פתח ארחא לנפחא כל (ס״א בכל) אינון נשמתין דעלמא דאלמלא פתח אורחין לנחתא לתתא לא ישרו בגויה דבר נש מאי דכתיב לפתח חטאת רוב׳ן מאי לפתח[3512] להההוא פתח דאתעתדא לאולדא לאפקא נשמתין לעלמא איהו קאים לגבי ההוא פתח[3513]
וכל אותן נשמות שהצטרכו לרדת בגופים קדושים הוא אינו עומד לאותו פתח ואין לו רשות בנשמה ההיא ואם לא הרי הנחש נושך ונטמא אותו נהר (מקום) ואינה נשמה שנטהרה וכאן הוא סוד עליון בעצב תלדי בנים סוד זה זה נחש	וכל אינון נשמתין דאצטריכו לנחתא בגופין קדישין לא קאים איהו להההוא פתח ולית ליה רשו בהאי נשמתא[3514] ואי לאו הא חויא נשיך[3515] ואסתאב ההוא נהר (ס״א אתר) ולאו איהי נשמתא דאתדכיא והכא איהו רזא עלאה בעצב תלדי בנים רזא דא דא נחש דהא
	רכ/א
שהרי עמו מולידה נשמות משום שזה הוא על הגוף וזה על הנשמה ושניהם זה בזה זה לוקח נשמה וזה לוקח הגוף.	עמיה אולידת נשמתין בגין[3516] דדא איהו על גופא ודא על נשמתא ותרווייהו דא בדא דא נקיט נשמתא ודא נקיט גופא
ועתיד הנחש הזה להוליד כל אותם גופים טרם שיבא זמנו שהוא שכתוב בטרם תחיל ילדה הזמן של הנחש להוליד הוא בשבע שנים וכאן בשש מה שאינו זמנו ובאותו זמן שיוליד אותם ימות מאותה לדה שכתוב (שם כה) בלע המות לנצח וכתוב (שם כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון.	וזמינא דא חויא לאולדא כל אינון גופין עד דלא ייתי זמנא דיליה הדא הוא דכתיב (ישעיה סו) בטרם תחיל ילדה זמנא דחויא לאולדא בשבע שנין והכא בשית מה דלאו איהו[3517] זמניה ובההוא זמנא דאוליד לון מההוא לידה ימות דכתיב (שם כה) בלע המות לנצח וכתיב (שם כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון
אמר רבי שמעון באותו זמן שיעורו המתים של העולם ויזדמנו בארץ הקדושה יקומו חיילות חיילות כולם על ארץ הגליל משום ששם עתיד מלך המשיח להתגלות משום שהוא חלקו של יוסף ושם נשברו (נחרב) בראשונה ומשם התחילו לגלות מכל מקומותיהם ולהתפזר בין העמים כמו שנאמר (עמוס ו) ולא נחלו על שבר יוסף.	אמר רבי שמעון בההוא זמנא דיתערון מתי עלמא ויתעתדון בארעא קדישא יקומון חיילין חיילין כלהו על ארעא[3518] דגליל בגין דתמן זמין מלכא משיחא לאתגלאה בגין דאיהו חולקיה דיוסף ותמן אתברו (נ״א אתחרב) בקדמיתא ומתמן שארו לאגלאה מכל אתרייהו ולאתבדרא ביני עממיא כמה דאת אמר (עמוס ו) ולא נחלו על שבר יוסף
ולמה יקומו שם משום שהוא חלקו של אותו שהושם בארון שכתוב (בראשית נ)	ואמאי יקומון תמן בגין דאיהו חולקיה דההוא דאשתוי בארונא דכתיב (בראשית נ) ויישם

[3512] משום שהיה לידתם [של אדם וחוה] בלתי תיקון, שהוא רק בהיותם אב״א ע״י שליטת החיצונים שהיו שולטים אז עדיין למטה, והיה אפשר להם לעלות ולינק, הנה נתקיים בהם אז מ״ש (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ (כללים ח״א קג ע״ג, ועיי״ש קי ע״ג).

[3513] היינו פתח לבנת הספיר שם חטאת רובץ לינק שיורי הזוהמא (רח״ו).

[3514] עי׳ דע״ה ח״ב קכה ע״ג, [כל] נגיעתם [של הקלי׳] הוא רק בשפעת המזון והחיות אבל לא בהנשמות עצמן לבלעם ולדחותם ח״ו.

[3515] עי׳ שער מאמרי רשב״י ריש אד״ר טל ע״ב (לש״ו).

[3516] שלח קע ע״א (הערת הזהר).

[3517] נראה שהוא בשנת שש מאות שנה לחיי נח הנאמר במ״א (רח״ו).

[3518] ז ע״ב (הערת הזהר).

ויישם בארון במצרים ואחר כך נקבר בארץ הקדושה שכתוב (יהושע כד) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם וזהו שעמד בקיום הברית יותר מהכל.	בארון במצרים ולבתר אתקבר בארעא קדישא דכתיב (יהושע כד) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם ודא איהו דקאים בקיומא דברית יתיר מכלא
ובאותו זמן שיתעוררו כולם חיילות חיילות כולם ילכו זה לחלק אבותם וזה לחלק אבותם שכתוב ושבתם איש אל אחזתו ויכירו זה את זה ועתיד הקדוש ברוך הוא להלבישם כל אחד ואחד לבושים רקומים ויבאו כולם וישבחו את רבונם בירושלים ויתחברו שם המונים המונים וירושלים תמשך לכל הצדדים יותר ממה שנמשכה כשהתחברו שם מן הגלות.	ובההוא זמנא דיתערון כלהו חיילין חיילין כלהו יהכון דא לחולק אבהתהון ודא לחולק אבהתהון דכתיב (ויקרא כה) ושבתם איש אל אחוזתו וישתמודעון דא לדא וזמין קב״ה לאלבשא לון לכל חד וחד לבושי מרקמן וייתו כלהו וישבחון למאריהון בירושלם ויתחברון תמן אוכלוסין אוכלוסין וירושלם יתמשך לכל סטרין יתיר ממה דאתמשך כד אתחברו תמן מגלותא
כיון שיתחברו וישבחו את רבונם הקדוש ברוך הוא ישמח עמהם זהו שכתוב (ירמיה לא) ובאו ורננו במרום ציון ואחר כך ונהרו אל טוב ה׳ וגו׳ כל אחד ואחד לחלקו וחלק אבותיו ונחלת ישראל תהיה עד (הרמה של רומא) עיר הרומאים ושם ילמדו תורה והרי פרשוה וכתוב הקיצו ורננו שוכני עפר וגו׳.	כיון דיתחברון וישבחון למאריהון קודשא בריך הוא יחדי עמהון הדא הוא דכתיב (ירמיה לא) ובאו ורננו במרום ציון ולבתר ונהרו אל טוב יהו״ה וגו׳ כל חד וחד לחולקיה וחולק אבהתוי ואחסנתהון דישראל תהא עד (נ״א רמתא דרומא) דמטא דרומאי ותמן ילפון אורייתא והא אוקמוה וכתיב (ישעיה כו) הקיצו ורננו שוכני עפר וגו׳
	פרשת פקודי
אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה וגו׳ רבי חייא פתח ״כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא וגו׳ פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל כל הנחלים אלו סודות הנחלים והמעיינות	אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו׳ רבי חייא פתח[3519] (קהלת א ז) כל הנחלים[3520] הולכים אל הים והים איננו מלא וגו׳ האי קרא אוקמוה ואתמר אבל כל הנחלים

[3519] :

[3520] מזל״ן דהוקשה לו בפסוק, חדא דאין צורך לכל פסוק זה כי מן הנמשך אחר כך ידענו, ועוד מהו אלה פקודי המשכן היל״ל אלה פקודי כלי המשכן דהיינו מספר משקל כלי הזהב והכסף והנחשת האמור אחרי כן וכמ״ש הראב״ע, ולכן פתח בפסוק כל הנחלים, שגם הוא צריך באור וכבר נתבאר בכמה מקומות, וכמ״ש האי קרא אוקמוה, ואתמר. ונראה שכפל הדברים ר״ל שפסוק זה כבר פירש ענייננו בשלימותו ובכולו כמו שנזכר בפרשת בשלח נ׳ ב׳ ובפרשת אחרי מות נ״ח א׳, וזהו אומרו ואוקמוה. ואמנם במקומות אחרים נתבאר קצת ממנו כגון בויחי רל״ה א׳, ולעומת כן אמר ואתמר. אבל כל הנחלים אלין וכו׳, ירצה אמת שיש בפסוק זה כמה ביאורים שונים אבל בכולם כאחד נתבאר שכל הנחלים ה״ס הנחלים והמבועים כי מלת כל מרבה גם המבועין, וה״ס שני יסודות דאו״א כי יסוד אי׳ סודו נחל דהיינו בהסתיימו בחזה זעיר ששם א׳ של וא״ו דשם מ״ה שהוא ריבוע דשם אהי״ה העולה מ״ד, ומה שנשאר משם מ״ה גם הוא מ״ד, וזה סוד (ישעיה מ, יב) מי מדד, פי׳ ב׳ פעמים מ״ד ועולים נח״ל, ולפי שיש ביסוד זה צנורות רבים לה׳ חסדים שבו לכן אמר נחלים בלשון רבים. ומבועין הם ביסוד אבא שהם סוד היודין וכמ״ש בזוהר י׳ נביעו, ולהיותם יסודות קראם רזין, וכן נח״ל מבו״ע בגי׳ ר״ז עם הכולל. והקדים הנחלים למבועין מפני שיסוד אבא מתארך יותר משל אי׳ ונמצא כאילו יסוד אי׳ קודם ליסוד אבא. והנה מבו״ע צירופו ע״ב מ״ו כנודע, כי עד החזה סודו ע״ב ומשם למטה מ״ו. ואמנם או״א סודם י״ה וי׳ פעמים ה׳ גי׳ כ״ל, וזהו כל הנחלים, וגם להיותם ה׳ חסדים סוד נ׳ שערים והיינו כ״ל. ואין ספק שפסוק זה מדבר בענין שפע העולמות המוכרח תמיד לקיומם וכמבואר אצלנו ולכן אמר דאתמליין, פי׳ שתמיד הם מלאים, מה שאין כן בזווג הפנימיות דנשמות שהוא נפסק, ועל כן אמר הולכים בלשון הווה. האמנם ידוע שתמיד אורות אבא מכוסים ושעיקרם הוא לאצילות ולא לעולמות התחתונים, ואם כן יקשה איך הזכיר גם המבועין (רמ״ז).

הקדושים שמתמלאים ויוצאים (מבועים קדושים) להאיר ולמלא את הים הגדול וכיון שהים הגדול הזה התמלא מצד אותם הנחלים אז הוא מוציא מים ומשקה את כל חיות הבר כמו שנאמר ישקו כל חיתו שדי.	אלין רזין דנחלין ומבועין קדישין דאתמליין ונפקין (מבועין קדישין) לאנהרא[3521] ולמליא להאי ימא רבא וכיון דהאי ימא רבא אתמלי מסטרא דאינון נחלין[3522] כדין הוא אפיק מיא[3523] ואשקי לכל חיוון ברא כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי
מה כתוב למעלה המשלח מעינים וגו׳ ואחר כך ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם אלה הן המרכבות שלמטה שכאשר הים לוקח אותם את כולם הוא לוקח ושואב אותם לתוכו ואחר כך מוציא מים לצד אחר שהן המרכבות הקדשות שלמטה ומשקה אותם וכולם התמנו ונפקדו בשם כמו שנאמר לכלם בשם יקרא	מה כתיב (&) לעילא[3524] המשלח מעינים וגו׳ ולבתר ישקו[3525] כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם אלין אינון רתיכין דלתתא דכד ימא נקיט לון[3526] כלהו נקיט לון ושאיב לון בגויה ולבתר אפיק מיין לסטרא אחרא[3527] דאינון רתיכין קדישין דלתתא ואשקי לון וכלהו אתמנון ואתפקדון בשמא כמה דאת אמר (ישעיה מ כו) לכלם בשם יקרא
ולכן אלה פקודי המשכן משכן העדת.	ובגין כך אלה פקודי המשכן משכן העדות
רבי יוסי פתח מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם מה	רבי יוסי פתח (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני

[3521] ויובן על דרך מ״ש הרב באוצרות חיים שמהנה גילוי יסוד אבא למטה מן החזה לייחד הה׳ גבורות בדעת הנוק׳, וכמו כן נאמר בכאן כי צריכה הארת אבא להמשיך המזון למטה ולייחדו ביסוד הנוק׳ שה״ס ימא רבא, וכנז״ל בריש פרשת ויהיו חיי שרה, ואפשר שזה סוד שם ים, כי מ׳ סתומה הוא סוד היסוד דנוק׳ כנודע שהוא תרי דלתין, וכמש״ה (איוב לח, ח) ויסך בדלתיים ים, והוא אור אבא המאיר בתוכה, וגם י״ם במ׳ דאי״ק עולה תר״י שהוא כמנין מילוי דמילוי דע״ב, ולכן נקרא ימא דחכמתא כנזכר בפרשת אחרי מות נ״ח א׳ (רמ״ז).

[3522] פי׳ שמקבל השפע מצד העליון ודוקא מבחינת הנחלים ולא מן המבועין כאמור שאינם משמשים שם אלא לאנהרא, ולפי דעתי הוא מלשון (ישעיה ב, ב) ונהרו אליו כל הגוים, שר״ל ימהרו וירוצו כי לכן נהר נקרא כן שהוא רץ ונמשך (רמ״ז).

[3523] ירצה שאז הופך פניו למטה להשפיע לתחתונים ואז מוציא מים, מבואר במ״ש הרב בסוד אור מים רקיע, כי אור הוא מצד אבא, ולפי זה מלת לאנהרא תהיה כפשוטה. ומים מצד אי׳, וכבר אמרנו שאור אבא הוא לאצילות והמים לעולמות בי״ע. אי נמי יכוין למ״ש בפרשת בראשית כ״ט ב׳ ובפרשת וארא ל ע״א, כי המים הבאים לנוק׳ מצד אי׳ נקפאים בסוד (איוב לח, כט) מבטן מי יצא הקרח. ואחר כך מסטרא דדרום משתרן ונגדין, וז״ש אפיק מיא, ועל זה נאמר והים איננו מלא כמ״ש בפרשת ויחי רל״ה א׳, אמאי איננו מלא בגין דנקיט ויהיב אעיל ואפיק. ובזה תבין פשט נעים בפסוק, וגם יצטרך לך לענייננו. דע כי יסוד מלכות בבחינת חיצוניותו הוא נקרא אלהים שמשפיע אל העולמות, וכל המזונות מצד הגבורות וכנ״ל, ובפרט כי בחינת ים הוא י׳סוד דמ׳לכות בנוטריקון של י״ם המשפיע לבריאה וכמו שכתבתי בפרשת חיי שרה הנז״ל, וידוע שהבריאה היא הכס״א שעולה אלהי״ם, וידוע שיסוד נקרא פה כמד״א (משלי ל, כ) אכלה ומחתה פיה, ואם ח״ו לא יכנסו בה ב׳ אותיות י״ה ישאר אל״ם, ואמנם אם ימלא מן הנחלים אז הוא אלהי״ם שלם, וזהו סוד הולכים א״ל הי״ם אותיות אלהי״ם, אבל כאשר פונה למטה להשפיע בודאי שאז אינו מקבל מב׳ אותיות י״ה שאז הוא מלא אבל איננו מלא מפני שאין מליאתו לעצמו וגם שמיד משפיע למטה. ואשקי לכל חיון ברא, הם עולמות החיצוניות שהוא המזון הכולל, ולכן אמר חיוון ברא, שאין אנו מדברים עכשיו בפנימיות הנשמות (רמ״ז).

[3524] כי מעיינים הם המבועין סוד עיניים, ושניהם בין הרים יהלכון, שהוא בין חסד וגבורה שנקראים הרים, וביניהם הולכים הנחלים והמעיינים, שני יסודות דאו״א כנודע (רמ״ז).

[3525] ה״ס כל שלש עולמות בי״ע, כי בבריאה מאיר שם א״ל שד״י וגם ביצירה מט״ט שעולה שד״י, וגם ידוע שמט״ט נקרא נער וזקן בסוד שר הפנים, ועל כן כל חיתו שדי מרבה בריאה ויצירה. וישברו פראים, סוד סנדלפו״ן העולה פ״ר ועם הכולל פר״א, ולפי ששם שולטות הגבורות ולכן אמר ישברו צמאם, להורות שיש שם שרב וצמא (רמ״ז).

[3526] ירצה כאשר הים העליון מקבל אותם הנחלים ועיין בפרשת וארא ל ע״א (רמ״ז).

[3527] פי׳ כשמקבל מסטרא דאינון נחלין כנז״ל, אז הופך פניו לצד אחר הוא צד התחתונים ששם אינון רתיכין קדישין דלתתא, ומחלק מזון לכולם איש איש לפי מדרגתו. וכלהו אתמנון על מלאכתם שאז מקבלים כח לפעול פעולתם, והיינו ענין הקראם בשם שהוא התקבלות קבלת כל אחד השפע לפי בחינתו ושרשו (רמ״ז).

רב טובך כמה יש להם לבני אדם להסתכל ולדעת בדרכי הקדוש ברוך הוא שהרי בכל יום ויום	אדם מה רב טובך כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא ולמנדע בארחוי דקודשא בריך הוא דהא בכל יומא ויומא
	רכ/ב
יוצא קול ומכריז ואומר השמרו בני העולם סגרו דלתות החטאים הסתלקו מהרשת שתופסת טרם יתפסו רגליהם ברשת הזו הגלגל סובב תמיד עולה ויורד אוי לאותם שדוחים רגליהם מתוך הגלגל שהרי נופלים לתוך העמק שטמון לאותם רשעי העולם.	קלא נפיק ואכריז ואמר אסתמרו בני עלמא טרוקו גלי חובין אסתלקו מרשתא דתפיס עד לא יתפסון רגלייכו בהאי רשתא[3528] גלגלא סחרא תדיר סליק ונחית ווי לאינון דדחיין רגלייהו מגו גלגלא דהא נפלי לגו עומקא דטמיר לאינון חייבי עלמא
אוי לאותם שנופלים ולא יקומו ולא יאורו באור הגנוז לצדיקים לעולם הבא אשריהם הצדיקים לעולם הבא שכמה מאורות גנוזים להם כמה עדונים באותו העולם טמונים להם שכתוב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך מה רב טובך הרי פרשוה שזהו אור הגנוז לצדיקים לעולם הבא שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב וכתוב אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה ועל זה מה רב טובך.	ווי לאינון דנפלין ולא יקומון ולא ינהרו בנהורא דגניז לצדיקיא לעלמא דאתי זכאין אינון צדיקיא לעלמא דאתי דכמה נהורין[3529] גניזין לון כמה עדונין בההוא עלמא טמירין לון דכתיב (&) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך מה רב טובך הא אוקמוה דא הוא אור דגניז לצדיקיא לעלמא דאתי דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב וכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק[3530] ולישרי לב שמחה ועל דא מה רב טובך
כתוב כאן מה רב טובך וכתוב שם וירא אלהים את האור כי טוב אשר צפנת משום שהסתכל הקדוש ברוך הוא באותו האור והסתכל באותם הרשעים שעתידים לחטא בעולם וגנז את אותו האור לזכות בו את הצדיקים לעולם הבא כמו שנתבאר.	כתיב הכא מה רב טובך וכתיב התם וירא אלהים את האור כי טוב אשר צפנת בגין דאסתכל קודשא בריך הוא בההוא נהורא ואסתכל באינון חייביא דזמינין למחטי בעלמא וגניז ליה לההוא נהורא למזכי ביה צדיקיא לעלמא דאתי כמה דאתמר
פעלת בראשונה צפנת ואחר כך פעלת אלא צפנת כמו שנאמר פעלת בשביל	פעלת בקדמיתא צפנת ולבתר פעלת אלא צפנת כמה דאתמר פעלת בגין דההוא נהורא

[3528] רלה ע״ב (הערת הזהר).

[3529] הענין שיש שתי בחינות באורות, האחת הם האורות השרשיות בעצמם והשנית הוא חיבור האורות זה בזה והתנוצצם אלו באלו, שמזה יתהוו אורות רבות שונות. ועל הבחינה הראשונה אמר כמה נהורין, ועל השניה כמה עדונין, שה״ס החיבורים. והוסיף לומר בההוא עלמא, לענין גדול והוא שעכשיו וגם מאז מעולם, מחיבור האורות מתהוים אורות אחרות זו תחת זו (רמ,ז).

[3530] הוא מ״ש בזוה״ק (ח״א דף ד רע״א) כי נטל קוב״ה מ״ה ושדי באבר (כי הוא נמשך בהיסוד בסדר אור מים רקיע כנז׳) ואתעביד אברהם, והוא החסד שנתגלה בפומיה דאמה, ונתתקן ונעשה על ידו כל תולדות שמים וארץ כמבואר שם ע״ש. אמנם אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ״ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג״כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ״ש בפ׳ פקודי (דף רכ ע״ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב״ה כו׳ ע״ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ״ש שם (רכ ע״ב וע״ש קמח סע״ב וקסו סע״ב ולה ע״א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות. אמנם בכל הששת ימי בראשית, הנה אזיל יומא קדמאה בגילוי החסד שבו עם כלהו יומין כנ״ל, ונתקן על ידו כל מע״ב כולם (כללים ח״א נז ע״א), אע״פ שאין יוצא החסד הזה ע״י פי היסוד, מ״מ נהנין ממנו כידוע בסוד נהיר לנוק׳ דרך דופן, ע׳ הארת המוחין (פרק ט), והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כנים, אלא שהוא בהסתר פנים ואין נסים נגלים עד לעתיד. וכ״ז הוא מסוד הסירוס, עד לעתיד שאז יתגלה בפום אמה. אבל אור הנקבה נתבטל הכל עד לע״ל, ולכן הנקבה היא עתה גבורה, אבל חסד הזכר אינו נפסק אפי׳ רגע אחת (כמ״ש פ׳ תרומה קמ״ט רע״א ופ׳ פקודי ר״כ ע״ב) (כללים ח״א פא ע״ג, ועי׳ עוד כללים ח״א קב ע״ב), עי׳ פ׳ בא לה ע״א ע״ש כל הענין, וכן בפ׳ תרומה קמח סע״ב ושם קסו ע״ב ופ׳ פקודי רכ ע״ב וכן בפ׳ בראשית ל״א סע״ב (כללים ח״ב סח ע״ב).

אותו האור הגנוז בו עשה הקדוש ברוך הוא את אמנות העולם מנין לנו שכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כתוב באברהם ואותו אור של אברהם גנז אותו הקדוש ברוך הוא ובו עשה אמנות העולם שכתוב פעלת לחוסים בך לאותם שיושבים תחת צלו של הקדוש ברוך הוא.	דגניז ביה עביד קודשא בריך הוא אומנותא דעלמא מנלן דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם באברהם כתיב וההוא נהורא דאברהם[3531] גניז ליה קודשא בריך הוא וביה עביד אומנותא דעלמא דכתיב (&) פעלת לחוסים בך לאינון דיתבי תחות צלא דקודשא בריך הוא
נגד בני אדם שהרי באמנות הזו שנעשתה באור הזה עומדים בני אדם בעולם וקיומם נהיה אף על פי שהוא גנוז בני האדם עומדים בו בעולם הזה פעלת את אמנות העולם הזה שבו נעשה הכל בחשבון אמנות העולם כמו אמנות המשכן שהוא אמנות כמו של העולם והרי בארנו.	נגד בני אדם דהא בהאי אומנותא דאתעביד בהאי נהורא קיימין בני נשא בעלמא וקיומא דלהון הוי אף על גב דאיהו גניז ביה קיימין בני נשא בעלמא דין[3532] פעלת אומנותא דעלמא דא דביה אתעביד כלא בחושבנא אומנותא דעלמא כגוונא דא אומנותא דמשכנא דאיהו אומנותא כגוונא דעלמא והא אוקימנא
כתוב כאן אלה פקודי המשכן וכתוב שם אלה תולדות השמים והארץ משום שכל אותן תולדות שעשו והוציאו שמים וארץ כולן בכח של אותו האור הגנוז נעשו ויצאו פקודי המשכן יצאו באותו הכח מנין לנו שכתוב ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה זהו מצד הימין ואתו אהליהב זהו מצד השמאל והמשכן מצד ימין ושמאל הוקם ונעשה ומשה שהיה ביניהם הקים אותו.	כתיב הכא אלה פקודי המשכן וכתיב התם אלה תולדות השמים והארץ בגין דכל אינון תולדין דעבדו ואפיקו שמיא וארעא כלהו בחילא דההוא נהורא דגניז אתעבידו ונפקי פקודי המשכן בההוא חילא נפקו[3533] מנלן דכתיב (&) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה דא איהו[3534] מסטרא דימינא ואתו אהליאב דא איהו מסטרא דשמאלא ומשכנא מסטרא דימינא ושמאלא אתקם ואתעביד ומשה דהוה בינייהו אוקים ליה
רבי אלעזר פתח ואמר (ישעיה טז) והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת וגו׳	רבי אלעזר פתח ואמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא[3535] וישב עליו באמת וגו׳ והוכן

[3531] הוא אור התיקון דשם מ״ה כמ,ש בח״א דף כ רע״א (לש״ו). עי׳ הערה לעיל בשם ספר הכללים.

[3532] עי׳ לעיל הערה בשם הכללים, בתחילה יצא הוא ג״כ והאיר בעיקר אורו עצמו, והוא החסד שנתגלה אז בפומא דאמה שאמרו באד״ר (קמב ע״א), והוא מאור הגנוז שנתגלה ביום ראשון. אבל תיכף הנה חזר ונגנז גם הוא ונשאר בהיסוד עצמו, ובסוד אור זרוע לצדיק, ואינו מאיר מעתה להנוק׳ שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע׳ הארת המוחין (פרק ט) [וכמ״ש בזוה״ק פ׳ בא לה ע״א, ע״ש בהגהות מהרח״ו אות ג׳ ד׳, ובזוה״ק פ׳ תרומה קמח סע״ב וקמט רע״א, ושם קסו ע״ב וקסז ע״א כל הענין, ופ׳ פקודי רכ ע״ב ופ׳ אמור פח ע״א]. ועכ״פ הוא, כי אור המ״ה העיקרי הנה הוא עצמו לא נתגלה ג״כ אלא רק ביום הראשון, והוא החסד שנתגלה אז בפומא דאמה, אבל הוא חזר ונגנז תיכף ג״כ ביסוד עצמו, ונשאר שם ובסוד אור זרוע לצדיק (כללים ח״א קא ע״ג).

[3533] הם [בצלאל ואהליאב] יכוונו בעשייתן היטיב ע״פ דוגמתן בתבניתם של מעלה שהראה הקב״ה למשה בהר, כי בתבנית הזה דוקא הנה הוא נרשם בזה הצרופי אותיות אשר בהם נבראו שמים וארץ, והם תלוים במעשה המשכן. והרי תלוי קיום כל העולם כולו ע״י אורו וקדושתו יתׄ״ש הנמשך ושורה בהם ע״י הכוונה הזה דוקא. וכמ״ש בזוה״ק פ׳ תרומה (קנב ע״א) ופ׳ פקודי (רלה ע״ב), וע׳ עוד פ׳ פקודי (ר״כ ע״ב ורכ׳ ע״א ובדף רל״ד ע״ב) (כללים ח״ב ז ע״א).

[3534] רכב ע״א רלו ע״א (הערת הזהר).

[3535] בהדורות האחרונים הללו אשר מדורו של האריז״ל והלאה שהיה במאה הרביעי, שהוא שליטת דספי׳ החסד, ומאז התחיל להתנוצץ בפנימיות העולמות אור התיקון דימות המשיח, שהוא בעטרת היסוד, מלך הדר, מלכות דז״א, ועל המלכות נאמר (שם ה) והוכן בחסד כסא, כמ״ש בפ׳ תרומה (דף קלג סע״א) ופקודי (דף רכ ע״ב), וע׳ פע״ח (שער הקריאת שמע רפ״ד), ולכן מאז התחיל להתנוצץ אור התיקון דימות המשיח, והוא מתקרב והולך בכל יום (ביאורים ח״א כא ע״ד), קץ הימין הוא כאשר יגיע זמן שליטת המלכות דאצילות, שעליה נאמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא, כמ״ש פ׳ תרומה (קלג ע״א) ופ׳ פקודי (רכ ע״ב). והחסד הוא ימין ולכן נקרא המלכות ימין (ביאורים ח״ב מב ע״ד).

והוכן בחסד כסא הרי בארנו כשעלתה מחשבה ברצון של שמחה מטמיר כל הטמירים שלא נודע ולא נדבק הגיעה אותה שמחה והכתה לתוך המחשבה ואז נכנס למקום שנכנס.	בחסד כסא הא אוקימנא כד מחשבה[3536] סליק ברעו[3537] דחדוה מטמירא דכל טמירין[3538] דלא אתיידע ולא אתדבק מטי ההוא חדוה ובטש גו מחשבה[3539] וכדין עאל באתר דעאל[3540]
עד שנגנז בהיכל עליון אחד שהוא טמיר למעלה ומשם שפעו ונמשכו כל האורות של ימין נסע בראשונה ואחר כך כולם נסעו ומאותו צד הימין נתקן הכסא למטה שהרי הקדוש ברוך הוא התקין אותו הכסא בחסד וישב עליו באמת שהוא התקון של החותם של הכל ולא יושב על אותו כסא אלא בחותם שהוא אמת באהל דוד שבו הוא הכסא למטה.	עד דאתגניז בחד היכלא עלאה[3541] דאיהו טמיר לעיל ומתמן נגדין ואתמשכן כל נהורין דימינא דנטיל בקדמיתא ולבתר נטלי כלהו ומההוא סטר ימינא אתקן כרסייא לתתא דהא קודשא בריך הוא אתקין להההוא כרסייא בחסד וישב עליו באמת דאיהי תקונא דחותמא דכלא ולא יתיב על ההוא כרסייא אלא בחותמא דא דאיהו אמת באהל דוד דאיהי בי כרסייא לתתא
שפט ודרש משפט ומהר צדק שפט מצד הדין ודרש משפט מצד הרחמים ומהר צדק הוא כסא הדין שהוא הבית דין למטה בא וראה כמו כן המשכן לא התקן אלא בצד הזה כמו זה של חסד כפי שאמרנו למעלה ועל כן נמנו התולדות והתתקנו כולם למטה.	שופט ודורש משפט ומהיר צדק שופט מסטר דדינא ודורש משפט מסטרא דרחמי ומהיר צדק איהו כרסייא דדינא דאיהו בי דינא לתתא תא חזי כגוונא דא משכנא לא אתתקן אלא בסטרא דא כגוונא דא דחסד כדקאמרן לעיל ועל דא אתמנון תולדין ואתתקנו כלהו לתתא
אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה רבי שמעון פתח בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ הפסוק הזה	אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה רבי שמעון פתח בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ הא קרא
	רכא/א
פרשוהו ונאמר בכמה צדדים אבל כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם ברא אותו כדוגמא שלמעלה להיות העולם הזה	אוקמוה ואתמר בכמה סטרין אבל כד ברא קודשא בריך הוא[3542] עלמא[3543] ברא ליה כגוונא דלעילא[3544] למהוי עלמא דא בדיוקנא דעלמא

[3536] מוחא סתימאה (רח״ו)

[3537] יסוד דכתר (רח״ו).

[3538] מושך הטיפה מדעת הגנוז ברדל״א (רח״ו).

[3539] אבא (רח״ו).

[3540] יסוד דאבא (רח״ו). אור התיקון דימות המשיח, שהוא בעטרת היסוד, מלך הדר, מלכות דז״א, ועל המלכות נאמר (שם ה) והוכן בחסד כסא (ביאורים ח״א כא ע״ד), ועי׳ שעה״כ ק״ש ו: ברכת אהבת עולם הוא בהיכל אהבה שהוא בחי׳ החסד. ונודע מה שאמר הכתוב (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא. ועיי״ש יט ע״א: אהבת עולם, שהיא אהבה זוטא של המלכות הנק׳ עולם, אשר היא עדיין למטה בעולם הבריאה.

[3541] בינה (רח״ו).

[3542] א״ס ב״ה, א״נ אבא (מ״מ).

[3543] הנה עולם זה הוא עולם השפל שמים וארץ, וקודש אבריך הוא אפשר דהיינו מדת המלכות שהוא אדריכל הבונה העולם, ואפשר דהיינו הבינה שמכחה נברא העולם, והיא היתה נותנת כח למלכות (אור יקר). מלכות (מ״מ).

[3544] הענין שעם היות העולם הזה גרוע מצד היותו הוה ונפסד ושפל במצבו עד תכלית עד שאין שפל ממנו, עם כל זה צורתו וציורי פרטיו כולם מצטיירים בסוד העולם העליון הרוחני, והרוצה להשתעשע בהשכלת העולם העליון מתוך התורה, וירצה לעמוד ולהתבונן בפרטי הנבראים התחתונים, ישיג סדר מדרגות עליונות וישתעשע בהשכלתם מתוך הדברים הגשמיים, מפני שהגשמיים צל העליונים, ומי שאין כח להסתכל בצורה יסתכל בצלה ומשם ידע קצת מהצורה העליונה המצל בארץ התחתונה, וכן הוא עניני העולם (אור יקר). פי׳ בינה כדמפרש (מ״מ).

בדמות של העולם שלמעלה וכל אותם צבעים של מעלה התקינם למטה להדביק ולקשר עולם בעולם.	דלעילא[3545] וכל אינון גוונין דלעילא אתקין לון לתתא לאתדבקא ולאתקשרא עלמא בעלמא
וכשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם השגיח בתורה וברא אותו והסתכל בשם הקדוש הכלל של התורה וקיים את העולם בשלשה צדדים התקיים העולם והם חכמה ותבונה ודעת בחכמה שכתוב ה׳ בחכמה יסד ארץ בתבונה שכתוב כונן שמים בתבונה בדעת שכתוב בדעתו תהומות נבקעו הרי כולם בקיום העולם ובשלשת אלה נבנה המשכן שכתוב ואמלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת.	וכד בעא קודשא בריך הוא[3546] למברי עלמא[3547] אשגח באורייתא[3548] וברא ליה ואסתכל בשמא קדישא[3549] כללא דאורייתא[3550] וקיים עלמא בתלת סטרין[3551] אתקיים עלמא ואינון חכמה ותבונה ודעת בחכמה דכתיב (משלי ג יט) יהו״ה בחכמה[3552] יסד ארץ בתבונה דכתיב כונן שמים בתבונה בדעת דכתיב (שם כ) בדעתו תהומות נבקעו הא כלהו בקיומא דעלמא ובאלין תלתא אתבני משכנא[3553] דכתיב (&) ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת
וכל השלשה רמוזים בפסוק הזה בראשית היינו שכתוב בחכמה ברא אלהים היינו שכתוב בתבונה את השמים היינו שכתוב בדעת וכולם כתובים במעשה המשכן ובסוד זה כתוב אלה פקודי המשכן זה סוד החכמה משכן העדת זה סוד התבונה אשר פקד על פי משה זה סוד הדעת והכל זה כנגד זה משום שכל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולם הזה ברא	וכלהו תלתא רמיזין בקרא דא בראשית היינו דכתיב (&) בחכמה ברא אלהים היינו דכתיב (&) בתבונה את השמים היינו דכתיב (&) בדעת[3554] וכלהו כתיבי בעבידת משכנא וברזא דא כתיב (&) אלה פקודי המשכן[3555] דא רזא דחכמה משכן העדות דא רזא דתבונה[3556] אשר פקד על פי משה דא רזא דדעת[3557] וכלא דא לקבל דא בגין דכל מה דברא[3558] קודשא בריך הוא

[3545] עם היותו גרוע בערך חומרו, לא יהיה גרוע בערך שיעור קומתו (אור יקר).
[3546] פי׳ א״ס א״נ אבא (מ״מ).
[3547] פי׳ זעיר (מ״מ).
[3548] פי׳ בינה הנקרא תורה שבע״פ כמ״ש פב׳ תרומה, וברא ליה פי׳ באמצעות הבינה ברא לזעיר (מ״מ).
[3549] ויקרא יט ע״א כא ע״א (הערת הזהר).
[3550] פי׳ הוי״ה שבבינה א״נ י״ל באורייתא הוה אבא הנק׳ תורה שבכתב ששם מ״ה הוה שקיו דאילנא ובא מאבא לזעיר ולפ״ז מ״ש וכד בעת קב״ה, פי׳ א״ס ב״ה (מ״מ).
[3551] פי׳ חב״ד שמצד אבא שהם מוחין לזעיר הנק׳ עלמא וכן מוכח לקמן (מ״מ).
[3552] פי׳ ה׳ שהוא זעיר בכח חכמה יסד ארץ שהיא מ׳ ש״מ שזעיר מקבל מחכמה וניתן אח״כ למ׳ (מ״מ).
[3553] פי׳ מלכות (מ״מ). אמר לו הקב״ה ״ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי וגו׳ ואתו אהליאב בן אחיסמך וגו׳״, כי הם יכוונו בעשייתן היטיב ע״פ דוגמתן בתבניתם של מעלה שהראה הקב״ה למשה בהר, כי בתבנית הזה דוקא הנה הוא נרשם בזה הצרופי אותיות אשר בהם נבראו שמים וארץ[3553], והם תלוים במעשה המשכן. והרי תלוי קיום כל העולם כולו ע״י אורו וקדושתו ית״ש הנמשך ושורה בהם ע״י הכוונה הזה דוקא. [וכמ״ש בזוה״ק פ׳ תרומה (קנב ע״א) ופ׳ פקודי (רלה ע״ב), וע׳ עוד פ׳ פקודי (ר״כ ע״ב ורכא ע״א ובדף רל״ד ע״ב) (כללים ח״ב ז ע״א).
[3554] פי׳ את היא דעת ושמים זעיר (מ״מ).
[3555] פק״ד קפ״ד אבא (רח״ו).
[3556] כי בינה נקרא משכן כנזכר בתיקונ״ז ובדף זה ע״ב (רח״ו).
[3557] יסוד אבא (רח״ו), ומכאן תבין מ״ש לעיל שהם חס״ד דאבא (מ״מ).
[3558] בכל שורש הנה מסודר בו כל כחותיו ותכונותיו רק לפי עניני תולדות הענף והפרי שנמשך ויוצא ממנו (הקדו״ש ה ע״ד), אין בכל הבי״ע כולם מי שישיג את מהות וצורת האצילות מה שהוא, ואינו שוה האצילות להבי״ע אלא רק בשמם לבד, ר״ל בשמות המציאות הפרטיים שבהם, כי העולם האצילות הוא מסודר ג״כ בכל בחי׳ עולם מלא כמו העולמות בי״ע, וכל מה שישנם בזה ישנם בזה, וכמ״ש בזוה״ק תרומה (קמד סע״א), ושם (קמד ע״ב), ובפ׳ תצוה (קפ״ו ע״ב) (דע״ה ח״א נו ע״ד), כל הנאצלים כולן וכל גילויו שבהן, הנה הם רק לפי ערך שיעורי כל פרטי הנמצאיים שבהעולמות בי״ע וכל ענייניהם, כי הרי רק לזה נתגלה כנז׳, ולכן הנה הם בדוגמא אחת, שכל מה שישנו בזה ישנו בזה, והם קשורים ותלוים זב״ז (ביאורים ח״א כז ע״ג).

אותו כדוגמא שלמעלה והכל נרשם בעבודת המשכן.	בעלמא דין[3559] ברא ליה כגוונא דלעילא וכלא אתרשים בעבידת משכנא[3560]
בא וראה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה עשה משכן היה משה עומד תוהה שלא ידע מה לעשות עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא בעין כמו שכתוב וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר מה זה בתבניתם אלא למדנו שהראה הקדוש ברוך הוא למשה דמות כל דבר ודבר כמו אותו דמות שהוא למעלה וכל אחד ואחד היה עושה דמות שלו כדמות (שהוא למעלה וכל אחד עושה דמות שלו כדמות) שהוא נעשה בארץ.	תא חזי בשעתא דאמר ליה קודשא בריך הוא למשה עביד משכנא הוה קאים משה תוהא דלא ידע מה למעבד עד דאחזי ליה קודשא בריך הוא בעינא כמה דכתיב (שמות כה מ) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר מאי בתבניתם[3561] אלא אוליפנא דאחמי ליה קודשא בריך הוא למשה דיוקנא דכל מלה ומלה כההוא דיוקנא דאיהו לעילא וכל חד וחד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא (דאיהו לעילא[3562] וכל חד הוה עביד דיוקנא דיליה כדיוקנא) דאיהו אתעביד בארעא[3563]
אשר אתה מראה בהר אשר אתה רואה היה צריך להיות אלא למדנו שאספקלריה שאינה מאירה היה מראה לו בתוך כל אותם הצבעים והדיוקנאות שנעשו למטה כמראה הזה שהראה בתוכו כל אותם דיוקנאות.	אשר אתה מראה בהר אשר אתה רואה מבעי ליה אלא אוליפנא דאספקלריא דלא נהרא הוה אחמי ליה בגויה כל אינון גוונין ודיוקנין דאתעבידו לתתא כהאי חיזו דאחזי בגויה כל אינון דיוקנין[3564]
ממשמע שכתוב אשר אתה מראה אתה סוד האספקלריה שאינה מאירה שהראה לו בתוך כל אותם הדיוקנאות והיה משה רואה אותם כל דבר ודבר על תקונו כמו שרואה בתוך עששית ותוך מראה שמראה את כל הדיוקנאות וכשהסתכל בהם משה התקשה לפניו אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה בסימנך ואני בסימני אז התישב משה בכל מעשה.	משמע דכתיב (&) אשר אתה מראה[3565] אתה רזא דאספקלריאה דלא נהרא[3566] דאחזי ליה בגויה כל אינון דיוקנין והוה חמי לון משה כל מלה ומלה על תקוניה כמה דחמי גו עששיתא וגו חיזו דאחזי כל דיוקנין וכד אסתכל בהו משה אתקשי קמיה[3567] אמר ליה קודשא בריך הוא משה את בסימניך ואני בסימני כדין אתיישב משה בכל עבידתא

[3559] פי׳ בעו״הז שעכשו חוזר הזוהר לענין הפשט שכן דרכו שמתחיל בסוד ומסיים בפשט וברא ליה לעילא, פי׳ בעולם העליון (מ״מ).

[3560] משכן שעשה בצלאל (מ״מ).

[3561] ר״ל כי הרי הוא לכאורה נגד הידוע שלא היה בנבואתו שום מראה ותבנית כלל (כללים ח״ב ו ע״ד).

[3562] פי׳ משה ובצלאל היו עושים כל אחד כדיוקן שהוא למעלה (מ״מ).

[3563] פי׳ שכל אחד ואי היה מתקן אותו משה ובצלאל כמו דיוקן שעשה בעו״הז כמ״ש הזוהר בפ׳ תרומה דף ק״ט ע״א ולא הוה משתדל בקיומי׳ עד דאתקם משכנא לתתא וכו׳, אמ״ל קב״ה למשה חמי משכנא כולא מתעכב עד דאתקם הכא לתתא, נמצא שהעליון בעצמו לא נתקן כראוי עד שעשה משה התחתון, ואוי כל אחד ואחד היה נתקן כמו דיוקן התחתון (מ״מ).

[3564] הגם דקב״ה אחזי ליה כל אינון גוונין ודיוקנין ע״י אספקלרייא דלא נהרא אשר שם, הנה נראים כן. אבל משה הוה חמי לון כל מלה ומלה על תיקוניה כמה דחמי גו עששיתא וגו חיזו דאחזי כל דיוקנין, ור״ל כי משה ראה והבין שמראה הדיוקנין הוא רק מצד שהוא ע״י אספקלריא דלא נהרא, אבל במקומן ומקורן הוא משולל מכ״ז, כי שם אין תואר ותבנית כלל. ולכן כד אסתכל בהו משה על עומקן ואמיתתן אתקשי קמיה, ור״ל שהיה קשה לו לכוון בהם לעשותם כדוגמתן שלמעלה מאחר שבמקורן אשר לעילא לעילא אין דוגמא להם כלל. ואמר ליה קודשא בריך הוא, משה אנת בסימנך ואני בסימני, עשה אתה לפי האפשר לך בתבנית וגוונין, ואני אשרה שכינתי וקדושתי בהם גם ע״פ מקורן ושרשן אשר לפי אמיתתן הגם שהוא נעלם ממך איך שהוא. ועכ״ז הנה הסתלק משה מעשייתן כמ״ש בפ׳ פקודי (שם רמ״א סע״א) וכנ״ל, משום שמצא את עצמו שלא אפשר לו לכוין בהם מאומה (כללים ח״ב ז ע״א).

[3565] קלח ע״ב (הערת הזהר).

[3566] דריש מראה כמו מראה תואר לנקבה שהיא מראה בהר למשה תבנית המשכן (רח״ו).

[3567] עי׳ לקמן רמא ע״א (לש״ו).

כשנעשה כל המעשה הצטרך משה למנות הכל כדי שלא יאמרו ישראל שנשאר כסף וזהב ועלה לקחת אותם ולכן הצטרך למנות את החשבון לפני ישראל משום שכתוב (במדבר לב) והייתם נקים מה׳ ומישראל.	כד אתעביד כל עבידתא אצטריך משה לממני כלא בגין דלא יימרון ישראל דאשתאר כספא ודהבא ואסתליק לנטלא ליה ועל דא אצטריך לממני חושבנא קמייהו דישראל בגין דכתיב (במדבר לב כב) והייתם נקיים מיהו״ה ומישראל
ולכן כתוב אלה פקודי המשכן משכן העדת שהרי רוח הקודש היתה מראה לכלם את חשבון כל הזהב והכסף שנדבו ישראל ורוח הקודש היתה אומרת וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו׳ כל הזהב העשוי למלאכה וגו׳ משום שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם באותם האמנים ורצה להוציא את נאמנותם לפני כלם.	ובגין דא כתיב (&) אלה פקודי המשכן[3568] משכן העדות דהא רוחא דקדשא הוה אחזי לכלא חושבנא דכל דהבא וכספא דנדיבו ישראל ורוח קדשא הוה אמר וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו׳ כל הזהב העשוי למלאכה וגו׳ בגין דקודשא בריך הוא אתרעי בהו באינון אומנין ובעא לאפקא מהימנותא דלהון קמי כלא
אלה פקודי המשכן בא וראה באותה שעה שנעשה מעשה המשכן היה הצד האחר הולך ומשוטט כדי להסטין ולא מצא עלה על נאמנות האמנים עד שהקדוש ברוך הוא כופף אותו לפני משה והוא עשה חשבון של נאמנות בעל כרחו ועלתה נאמנותם לכל וסוד זה שכתוב אלה פקודי המשכן והרי בארנו אלה כמו שנאמר גם אלה תשכחנה וכתוב אשר פקד על פי משה ששם התמנה ונפקד עד שנעשה החשבון של בית המשכן לפני משה וכל ישראל.	אלה פקודי המשכן תא חזי בההיא שעתא דעבידתא דמשכנא אתעביד הוה סטרא אחרא אזיל ושאט לאסטאה ולא אשכחת עילה על מהימנותא דאומנין עד דקודשא בריך הוא כפיף ליה לקמיה דמשה ואיהו עביד חושבנא דמהימנותא בעל כרחיה וסליק מהימנותא דלהון לגבי כלא ורזא דא דכתיב (&) אלה פקודי המשכן והא אוקימנא אלה כמה דאת אמר (ישעיה מט טו) גם אלה תשכחנה[3569] וכתיב (&) אשר פקד על פי משה דתמן דאתמני ודאתפקיד עד דאתעביד חושבנא דבי משכנא קמי משה וישראל כלהו
	רכא/ב
אלה פקודי המשכן משכן העדת איזו עדות אלא פעמים כתוב כאן משכן אחד למעלה ואחד למטה והמשכן נקרא משכן העדות ואיזו עדות כמו שנאמר שבטי י״ה עדות לישראל שם זה הוא עדות לישראל.	אלה פקודי המשכן משכן העדות מאן עדות[3570] אלא תרי זמני כתיב הכא משכן חד לעילא[3571] וחד לתתא[3572] ומשכן אקרי משכן העדות[3573] ומאן עדות[3574] כמה דאת אמר

[3568] פי׳ משכן שהיה המ׳ היתה עושה מנין זה, וז״ש דהא רוחא קדישא הוה אחוי וכו׳, ה״ג ובעה לאפקא מהימנותא וכו׳, דתמן איתמני ואתפקיד ופי׳ אשר פוקד על פי משה שהיה אסיר על מאמר משה עד שעשו חשבון המשכן (מ״מ).

[3569] מו ע״ב (הערת הזהר).

[3570] להיות שהמשכן נעשה ע״י משה רבנו ע״ה שסודו מאבא לכן נקרא על סוד שם י״ה, וידוע שבאבא סוד ל״ב נתיבות, והנה ל״ב פעמים י״ה הוא ת״פ כמנין עדו״ת וכו׳, והוא סוד חו״ג שהם בדעת ששרשם מאו״א שהם סוד ב׳ אתוון י״ה. ולכן פוקד על פי משה, דאיהו מאבא ואי׳, ולכן אמר שבהם אתקיימו שמיא וארעא, סוד זו״ן. ועד שבא משה לא הוזכר בתורה והוא גילהו להם כידוע שנה״י הם ג׳ פעמים י״ה כנזכר בדרוש רפ״ח ניצוצות, ונכללין בשם מ״ה והיינו (משלי ל, ד) מ״ה שמו (רמ״ז).

[3571] בינה (רח״ו).

[3572] תבונה (רח״ו). ולפ״ז פקודי המשכן היא תבונה, משכן העדות היא בינה כדמפרש, ונל״עד מ״ש תרי זמני כתיב הכא משכן ר״ל ת׳ ובינה המשכן סתם היא מלכות (מ״מ).

[3573] בינה (מ״מ).

[3574] בינה (רח״ו).

	(תהלים קכב ד) שבטי יה עדות לישראל שמא דא איהו עדות לישראל[3575]
כמו כן עדות ביהוסף שמו עדות שם יה ביהוסף היא עדות ודאי שתי האותיות הללו מעידות עדות בכל מקום וכאן הוא עדות ולכן משכן העדת המשכן של העדות הזו ולכן נקרא משכן על סוד השם הקדוש הזה והיינו שכתוב (שם קלב) ועדתי זו אלמדם משום שמקום זה הוא סתר וגניזת הכל.	כגוונא דא (שם פא ו) עדות ביהוסף שמו עדות שם יה[3576] ביהוסף איהו עדות ודאי אלין תרין אתוון סהדין סהדותא בכל אתר והכא איהו עדות ובגין כך משכן העדות משכנא דהאי עדות ועל דא משכנא אקרי על רזא דשמא דא קדישא[3577] והיינו דכתיב (שם קלב יב) ועדותי זו אלמדם בגין דהאי אתר איהו סתימו וגניזו דכלא
אשר פקד על פי משה עד כאן לא ידענו אם המשכן פקד או העדות הזו אלא פקד ודאי זו עדות משום שמיום שהסתלקו האבות מהעולם וכל אותם שבטים בני יעקב ונשארו ישראל בגלות באותן צרות נשכחה מהם ידיעת סוד השם הקדוש העליון הזה שהוא שם העדות קיומם של שמים וארץ ששתי האותיות הללו בארו עליונים ותחתונים וכל צדדי העולם.	אשר פקד על פי משה עד הכא לא ידענא אי האי משכנא פקד או האי עדות[3578] אלא פקד ודאי האי עדות בגין דמן יומא דאסתליקו אבהן מעלמא וכל אינון שבטין בנוי דיעקב ואשתארו ישראל בגלותא באינון עאקן אתנשי מנייהו ידיעא דרזא דשמא קדישא עלאה דא דאיהו שמא דעדות[3579] קיומא דשמיא וארעא[3580] דאלין תרין אתוון אוקימו עילאי ותתאי וכלהו סטרין דעלמא
כיון שבא משה נפקד ונזכר השם הזה בעולם שכשהיה בסנה מיד שאל על השם הזה שכתוב ואמרו לי מה שמו מה אמר אלהם ושם נפקד השם הזה על פי משה.	כיון דאתא משה אתפקד ואדכר שמא דא בעלמא דכד הוה בסנה מיד שאיל על שמא דא דכתיב (שמות ג יג) ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם ותמן אתפקד שמא דא על פי משה[3581]
עבדת הלוים מה זה עבדת הלוים אלא סוד זה שכתוב ועבד הלוי הוא הוא זה סוד השם הקדוש שנקרא הוא ולא נקרא אתה ולכן עבודת הלוים ודאי דבר אחר עבדת הלוים שהם נוטלים את המשכן על כתפיהם ממקום למקום שכתוב (במדבר ז) ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש עלהם בכתף ישאו.	עבדת הלוים מאי עבדת הלוים אלא רזא דא דכתיב (במדבר יח כג) ועבד הלוי הוא הוא דא רזא דשמא קדישא[3582] דאקרי הוא[3583] ולא אקרי אתה ובגין דא עבודת הלוים ודאי[3584] דבר אחר עבדת הלוים דאינון נטלין[3585] משכנא על כתפייהו מאתר לאתר דכתיב (שם ז ט) ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו

[3575] פי׳ י״ה שהם א״וא הם עדות לזעיר שיש בו מוחי א״וא כמ״ש הזוהר בא״ז ואסהיד בא״וא גווני דאנפוי, ור״ך שכל הרואה הארת פני זעיר יעיד שיש בו מוחי א״וא (מ״מ).

[3576] פי׳ י״ה נק׳ עדות שהם א״וא, ומ״ש ביהוסף איהו עדות ודאי יובן במ״ש הרב שיסוד אבא מגיע עד יסוד דזעיר והארות יסוד הבינה שנשלם בחזה יורדים ליסוד זעיר נמצא שיש ביסוד הנק׳ יוסף מוחי א״וא וז״ש ביהוסף איהו עדות ודאי, כי י״ה מעידים שמשפיעים ביוסף שהוא יסוד (מ״מ).

[3577] בינה (רח״ו).

[3578] פי׳ לפי דברי הר״חו י״ל אי האי משכנא היא תבונה, או האי עדות היא בינה, ולפי מה שנלע״ד אי האי משכנא היא מ׳, או האי עדות היא בינה (מ״מ).

[3579] רכט ע״ב (הערת הזהר).

[3580] פי׳ בינה הנק׳ עדות מקיימת זו״ן הנק׳ שמים וארץ (מ״מ).

[3581] פי׳ שא״ל אהי״ה שלחני אליכם שהיא בינה שמשם יצא זעיר הנק׳ הוי״ה כמ״ש ה׳ אלהי אבותיכם שפירש הרב ז״ל שהראה הקב״ה למשה עבור זו״ן בבינה (מ״מ).

[3582] ויצא קנד ע״ב (הערת הזהר).

[3583] בינה (רח״ו).

[3584] פי׳ שהלויים שהם בגבורות עובדים לבינה שהיא נק׳ הוא (מ״מ).

[3585] ולפ״ז עבודת הלוים קאי על המשכן שבעוה״ז שהיו בני קהת נושאים אותו (מ״מ).

אלה פקודי המשכן משכן העדת וגו׳ רבי אבא פתח והיה ביום ההוא שרש ישי וגו׳ והיה ביום ההוא בזמן שהקדוש ברוך הוא ירבה שלום בעולם יתקיים השרש של עץ החיים ואותו שרש ממנו יתקיימו שאר השרשים למטה שכלם נשרשו והתקיימו ממנו.	אלה פקודי המשכן משכן העדות וגו׳ רבי אבא פתח (ישעיה יא י) והיה ביום ההוא שרש ישי[3586] וגו׳ והיה ביום ההוא בזמנא דקודשא בריך הוא יסגי[3587] שלמא בעלמא יתקיים שרשא דאילנא דחיי[3588] וההוא שרשא מניה יתקיימו שאר שרשין לתתא דכלהו אשתרשן ואתקיימן מניה
אשר עמד לנס עמים שהרי הוא עומד לנס ולאות לסוד השם הקדוש אליו גוים ידרשו ששם סוד הקיום של השם הקדוש ולכן אליו גוים ידרשו כמו שנאמר והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה׳ וגו׳ ועל זה אליו גוים ידרשו והיתה מנחתו כבוד מנחתו זה בית המקדש שכתוב זאת מנוחתי עדי עד כבוד שכך נקרא שם ה׳ באותו זמן שכתוב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים.	אשר עמד לנס עמים דהאי איהו קיימא[3589] לנסא ולאת לרזא דשמא קדישא[3590] אליו גוים ידרשו דתמן[3591] רזא דקיומא דשמא קדישא ובגין כך אליו גוים ידרשו כמה דאת אמר (שם ב ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהו״ה וגו׳ ועל דא אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד מנוחתו דא בי מקדשא דכתיב (תהלים קלב יד) זאת מנוחתי עדי עד כבוד דהכי אקרי כבוד יהו״ה[3592] בההוא זמנא דכתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים
ומנוחתו של אותו שרש ישי שנקרא	ומנוחתו דההוא שרש ישי דאתקרי כבוד

[3586] כבר פירשנו בסבא ענין ישי שהוא סוד יה״י, כי י׳ חכמה, ש׳ שרשא דאילנא דהיינו שמתפשט י׳ שלשה עוקצין דילה שהם שלשה חלקים אל הי׳ שהיא סגולתא, ומתחלקת בבינה לשלשה חלקים, שלשה יודין שלשה ראשי השין, ויתפשט עד שלשה ווין ויסע ויבא ויט דהיינו חסד דין ורחמים (או ריקר).

[3587] ידוע שבין מחמת עולם התוהו ובין מחמת העוונות מתהוות הקליפות ומתערב טוב ורע ואז יש מלחמה בעולם, כי שני ההפכים מתקוטטים זה בזה הסולת עם הפסולת, שהם י״א שרשי הסיגים שירדו משם ס״ג, שלכן שם ב״ן הוא השולט בזמן הזה בלתי שלימות ומלכות בית דוד נפגמה, אבל לעתיד שיתמו הסיגים ירבה השלום ויהיה הזווג דזו״ן תדירי שהוא ממש רוב שלום, שאז יתקיים (זכריה יד, ט) והיה ה׳, כי ו״ה שה״ס י״א הבחינות דשם ס״ג יעלו לי״ה, וריבוע שם והי״ה גי׳ ס״ג [עם הכולל], ויו״ם ההו״א ס״ג עם י׳ אותיות, ובגי׳ החיי״ם, כי יסוד אי׳ ה״ס עץ החיים. והנה ישי, סודו משם ב״ן, יו״ד פעמים ה״ה ו״ו פעמים ה״ה גי׳ יש״י, וזהו דוד בן ישי. ושורש ב״ן הוא ס״ג כנודע, ואם כן שורש ישי הוא שם ס״ג שביסוד אי׳, והוא מסתעף בזעיר שנקרא עץ החיים מן החזה ולמעלה, אבל לעתיד יתעלה יסוד אי׳ עד למעלה ויהיו כל החסדים בגלוי גדול ולא ישוב לירד עד החזה, וז״ש יתקיים שרשא, כי ישאר למעלה בקיומו תמיד (רמ״ז).

[3588] נראה הוא יסוד זעיר כדמוכח לקמן שאילנא דחיי הוא זעיר ושרשא דיליה הוא יסוד כמו האילן ששרשו למטה וענפיו למעלה שהיסוד הוא מושך הטיפה מהדעת ועל ידו נעשה הזווג, ומש״ה שורש ישי כתב בספר אור ישראל בשם האר״י ז״ל כי תר״ך עמודי אור בכתר ונחלקים י״ש לחכמה וי״ש לבינה, ומפני שא״וא כחדא נפקין לכך שניהם נרמזים בתיבה אחד ישי שהשי״ן עולה לכאן ולכאן עכ״ל, ובזה נבין למה נקרא שורש ישי לפי שיסודות דא״וא הם ביסוד זעיר והם נק׳ ישי ושהו שרש שיש בו ישי, א״כ י״ל שרשא דאילנא דחיי הוא ת״ת דזעיר שאילן החיים הוא זעיר, ות״ת דידיה הוא שרשא (מ״מ).

[3589] נראה שמלת עמים יתבאר עתה בקיבוץ בחינות הספירו׳, ונודע שנס ואות אליהם הוא בחינת השורש הזה, ונקראת כל ספירה וספירה עם לריבוי כל הנמצאים ממנה עד שאסופם כולם עם, וכל ספירה עם, ומציאות השורש נס עמים, ועמים כולם הם סוד שם יהו״ה הכולל עשר ספירות והיינו אומרו **לרזא רשמא קדישא (או ריקר).**

[3590] פי׳ שהיסוד הנז׳ הוא עומד ומשפיע על המלכות הנק׳ נס לעמים, שהע זריז שהם עמים היא עומדת עליהם כנס הזה, ומ״ש הזוהר לרזא דשמא קדישא נע״ג לרזא יסוד, ויראה שהוא יסוד דנוקסא הנק׳ שמא קדישא (מ״מ).

[3591] פי׳ ביסוד הנזכר תמן רזא דקיומא דשמא קדישא שהיא המלכות והע׳ שריז יונקים מהמ׳ ולכך אל יסוד הנקרא שורש ישי (מ״מ). גוים שהם ע׳ אומות ידרושו לקבל הארה מהמלכות הדבוקה עמו ולכך מביא ראיה מפ׳ והלכו עמים וכו׳ ונעלה אל ה׳ ה׳ שהיא מלכות ולפי מ״ש בפי׳ שני ששורש ישי הוא ת״ת אחי שפיר ג״כ שהמ׳ דבוקה בו בת״ת ולכך אליו גוים ידרושו לקבל הארה מהת׳ הדבוקה עמו (מ״מ).

[3592] פי׳ מלכות הנקרא כבוד ה׳ היא מנוחתו דיסוד הנק׳ שורש ישי ולפי׳ שני מ׳ מנוחתו דת״ת הנק׳ שורש ישי (מ״מ).

כבוד ה׳ לא ימנה ולא יעמוד בחשבון לעולם למה (משום שהרי עומד בחשבון עתה ובאותו זמן לא יעמוד בחשבון למה) משום שכל מה שעומד בחשבון לא שורות שם ברכות בשלמות והברכות שורות במה שלא עומד בחשבון בזמן הראשון עמד בחשבון שכתוב אלה פקודי המשכן.	יהו״ה לא יתמני ולא יקום בחושבנא לעלמא מאי טעמא (ד״א בגין דהא קיימא בחושבנא השתא וההוא זמנא לא יתקיים בחושבנא מאי טעמא) בגין דכל מה דקיימא בחושבנא לא שריין תמן ברכאן בשלימו וברכאן שריין במה דלא קיימא בחושבנא בזמנא קדמאה קיימא בחושבנא דכתיב (&) אלה פקודי המשכן
בא וראה המשכן הזה עומד בחשבון ולכן הצטרך לתפלת משה שישרו עליו ברכות שכתוב ויברך אתם משה ואיזו ברכה ברך אותם יהי רצון שתשרה ברכה על מעשי ידיכם והברכות לא שורות על החשבון הזה עד שקשר אותו משה במשכן שלמעלה שכתוב אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה דאם לא נעשה החשבון על ידי משה אינם יכולים לעשות חשבון שכתוב אשר פקד על פי משה.	תא חזי משכנא דא קיימא בחושבנא ובגין כך אצטריך לצלותא דמשה דישרי עליה ברכאן דכתיב (&) ויברך אותם משה ומה ברכה בריך לון יהא רעוא דתשרי ברכה על עובדוי ידיכון וברכאן לא שראן על האי חושבנא עד דאקשר ליה משה[3593] במשכנא דלעילא דכתיב (&) אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה דאי לאו דאתעבד חושבנא על ידא דמשה לא יכלין אינון למעבד חושבנא דכתיב (&) אשר פקד על פי משה
פתח ואמר ויהי דבר ה׳ אל אליהו (אליו) לאמר קום לך צרפתה וגו׳ הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך וכי איפה צוה אותה הקדוש ברוך הוא אלא טרם שתבא לעולם צוה הקדוש ברוך הוא בגזרתו למעלה על העורבים להביא מזון לאליהו ולאותה אשה לתת לו מזון. מה כתוב	פתח ואמר (מ״א יז ח–ט) ויהי דבר יהו״ה אל אליהו קום לך צרפתה וגו׳ הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך וכי אן פקיד לה קודשא בריך הוא אלא עד לא ייתי לעלמא פקיד קודשא בריך הוא בגזירה דיליה לעילא על העורבים למיתי מזונא לאליהו ולההיא אתתא למיהב ליה מזונא מה כתיב
	רכב/א
ותאמר חי ה׳ אלהיך אם יש לי מעוג כי אם מלא כף קמח בכד ומעט שמן בצפחת וגו׳ והרי כאן מדה היתה באותו קמח שהרי היה בו מלא כף קמח בכד כף היא המדה שלו ונראה שאין שורות בו ברכות הואיל ועומד במדה מה כתוב כי כה אמר ה׳ אלהי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תת ה׳ גשם.	(שם יב) ותאמר חי יהו״ה אלהיך אם יש לי מעוג כי אם מלא כף קמח בכד ומעט שמן בצפחת וגו׳ והא הכא מדידו הוה בההוא קמחא דהא הוה ביה מלא כף קמח בכד כף הוא מדידו דיליה ואתחזי דלא שריין ביה ברכן הואיל וקאים במדה מה כתיב (שם יד) כי כה אמר יהו״ה אלהי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תת יהו״ה גשם
תת כתוב תתן למה משום שבכל דור לא נמצא מי שיזכה לזכות כמו האשה הזאת ועל זה כתוב תתן אתה תתן מטר על העולם משום שזכותך רבה. וכתוב כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר כדבר ה׳ אשר דבר ביד אליהו וכי אם אותו קמח שעומד במדה שהיה מלא כף קמח לא פסקו ממנו ברכות משום דבר אליהו שכתוב כד הקמח לא תכלה וכתוב כד הקמח לא כלתה משכן העדות אף על גב	תת תתן כתיב (&) מאי טעמא בגין דבכל דרא לא אשתכח מאן דיזכי לזכו כהאי אתתא ועל דא כתיב (&) תתן אנת תתן מטרא על עלמא בגין דזכותך סגי וכתיב (שם טז) כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר כדבר יהו״ה אשר דבר ביד אליהו וכי אם ההוא קמחא דקיימא במדידו דהוה מלא כף קמח לא פסקו מניה ברכאן בגין מלה דאליהו דכתיב (&) כד הקמח לא תכלה וכתיב (&) כד הקמח לא כלתה

[3593] פי׳ שחברו עם בינה הנקרא משכן העדות ועם המ׳ הנק׳ משכן סתם (מ״מ).

שעומד בחשבון הואיל ונפקד על ידי משה כל שכן וכל שכן ששורים בו ברכות ועל זה כתוב אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה.	משכן העדות אף על גב דקיימא בחושבנא הואיל ואתפקד על ידא דמשה כל שכן וכל שכן דשריין ביה ברכאן ועל דא כתיב (&) אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה
אלה פקודי המשכן רבי חזקיה פתח ואמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו׳ פסוק זה פרושוהו שהפרידו הקדוש ברוך הוא מאשתו כדי להדבק בשכינה שכתוב כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא אדמת קדש זו שכינה הדבקות קדושה נדבק משה באותה שעה למעלה.	אלה פקודי המשכן רבי חזקיה פתח ואמר (שמות ג ה) אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך וגו׳ האי קרא אוקמוה דפריש ליה קודשא בריך הוא מאתתיה בגין לאתדבקא בשכינתא דכתיב (שם) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא אדמת קדש דא שכינתא אתדבקותא קדישא אתדבק משה בההיא שעתא לעילא
שאז הקדוש ברוך הוא קשר אותו בחביבות שלמעלה ונפקד להיות ממנה גדול על הבית והוא גוזר והקדוש ברוך הוא עושה שכתוב (במדבר טז) ופצתה האדמה את פיה וגו׳ וכתוב ויהי ככלתו לדבר וגו׳ ותבקע האדמה וכתוב (שם י) קומה ה׳ שובה ה׳ זהו שכתוב אשר פקד על פי משה על פי משה נתקן ונפקד בכל הפקידה של המשכן היתה על ידי משה שכתוב פקד פקדתי אתכם שהוא היה קול שהוציא את אותו דיבור ועשה לו פקידה לצאת מן הגלות ועכשיו נפקד להמשיך קדושה ממעלה למטה כמו שנאמר (שם כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.	דכדין קודשא בריך הוא קשיר ליה בחביבותא דלעילא ואתפקד רב ממנא על ביתא ואיהו גזיר וקודשא בריך הוא עביד דכתיב (במדבר טז ל) ופצתה האדמה את פיה וגו׳ וכתיב (שם לא) ויהי ככלותו לדבר וגו׳ ותבקע האדמה וכתיב (שם י לה) קומה יהו״ה שובה יהו״ה הדא הוא דכתיב (&) אשר פקד על פי משה על פי משה אתתקן ואתפקד בכלא[3594] פקידה דמשכן הוה על ידא דמשה דכתיב (שמות ג טז) פקד פקדתי אתכם (ס״א על פי משה אתתקן ואתפקד בכלא פקודי המשכן בגין דהכא קיימא פקידה אשר פקד על פי משה דכתיב פקד פקדתי אתכם פקידה הוה על ידא דמשה) דאיהו הוה קול דאפיק להוא דבור ועבד ליה פקידה לנפקא מן גלותא[3595] והשתא אתפקדא לאמשכא קדושה מעילא לתתא כמה דאת אמר (שם כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם
ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וגו׳ אמר רבי יהודה הרי נאמר שהרי בצלאל היה מצד הימין והוא התקין תקון הכל ועוד שהרי יהודה הוא שליט ומלך על כל שאר השבטים וממנו יצא מי שהתקין את כל המשכן בצלאל הרי פרשוה בצל אל	ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וגו׳ אמר רבי יהודה הא אתמר דהא בצלאל מסטרא דימינא הוה ואיהו אתקין תיקונא דכלא ותו דהא יהודה איהו שליטא ומלכא על כל שאר שבטין ומניה נפק מאן דאתקין כל משכנא בצלאל הא אוקמוה בצל אל[3596] ומאן איהו בצל אל דא

[3594] פי׳ שמשה שהוא זעיר מינה למלכות הנקרא משכן על כל דבר ולכך היה גוזר עליה והיא עושה (מ״מ).
[3595] ולפ״ז אשר פוקד ע״פ משה הוא פירוש אחר שמשה שהוא זעיר עביד ליה פקידה לנפקא מן גלותא (מ״מ).
[3596] פי׳ בצלאל הוא היסוד כמ״ש בפ׳ שלח לך והוא בצל אל שטיפת חסד בגו חמת היסוד וז״ש ומאן איהו בצל אל ד״א ימינא (מ״מ).

ומיהו בצל אל זה ימין ועוד מצד זה התקין הכל וירש חכמה לעשות כל מעשה.	ימינא ותו מסטרא דא[3597] אתקין כלא וירית חכמתא למעבד כל עבידא
ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן זהו מצד השמאל זהו מצד הדין הקשה (הקדוש) והרי פרשוה שהרי משני צדדים אלו נעשה המשכן והתתקן בהם להתקשר בהם להיות בין ימין ושמאל והרי נתבאר ופרשוה.	ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן דא איהו מסטרא דשמאלא דא איהו מסטרא דדינא קשיא (נ״א קדישא) והא אוקמוה דהא מתרין סטרין אלין אתעבד משכנא ואתתקן בהו לאתקשרא בהו למהוי בין ימינא ושמאלא[3598] והא אתמר ואוקמוה
פתח ואמר יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם זרק אבן אחת נכבדה מתחת כסא כבודו ושקע אותה עד התהום וראש אחד של אותה אבן נעוץ בתוך התהומות וראש אחר למעלה ואותו הראש האחר העליון הוא נקודה אחת (עליונה) שעומדת במרכז העולם ומשם התפשט העולם לימין ולשמאל ולכל הצדדים והתקים באותה נקדת המרכז ואותה אבן נקראת אבן השתיה שממנה נשתל העולם לכל	פתח ואמר (תהלים מח ג) יפה נוף[3599] משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב תא חזי כד ברא קודשא בריך הוא[3600] עלמא[3601] אשדי חד אבנא[3602] יקירא מתחות כרסי יקריה ושקע עד תהומא ורישא חדא דההוא אבנא[3603] נעיץ גו תהומי ורישא אחרא לעילא וההוא רישא אחרא עלאה איהו חד נקודה (עלאה[3604]) דקיימא באמצעיתא דעלמא ומתמן אתפשט[3605] עלמא לימינא ושמאלא ולכל סטרין ואתקיים[3606] בההיא נקודה אמצעיתא וההיא אבנא[3607]

[3597] הוא מיותר שכבר אמר לעיל דהא בצלאל מסטרא דימינא הוה והוא אתקין וכו׳ אלא הוסיף בכאן וירית חכמתא וכו׳ דהיינו בכח החסד שבו אתקין כולא וירית חכמתא שהחסד הוא ענף החכמה וכיון שזכה לחסד זכה לחכמה וז״ש וירית חכמתא וכו׳ (מ״מ).

[3598] פי׳ מלכות הנק׳ משכן היא בין תרין דרועין (מ״מ).

[3599] הרמ״ל כתב כי הכלה בלשון יון נינפי [עי׳ ר״ה כו ע״א] ויפה נוף ר״ל כלה יפה וירכותיה ויסודיה נקרא ירכתי צפון וקרית מלך רב כי היסוד בא אל הבית והוא מלך רב ולכך נקרא צבאות (רח״ו), בזה מובן המאמר הזה (מ״מ)..

[3600] הוא אימא [עילאה] (רמ,ז).

[3601] פי׳ עו״הז (מ״מ). הוא זעיר בעל ו״ק העליונים שהוא עלמא דדכורא. ועיין בפרשת ויחי רל״א ע״א ששם יש מעין מאמר זה ופירושו בזוהר הרקיע שלי, ע״ע. וכשרצה לבנות עולמות בי״ע אז ״אשדי חד אבנא״ וכו׳, ה״ס מלכות שהיא תחת יסוד אי׳ שבחזה זעיר והוא ממש תחת כסא הכבוד, ומלכות זו נקראת אבן, כי היא ב״ן ומתחבר לה הא׳ דוא״ו דשם ס״ג או א׳ דאהי״ה והכל עולה למקום אחד ואז היא אב״ן. וגם ידוע שאות א׳ עניינה יו״י, ואם תמלא יו״ד וא״ו יו״ד הרי אב״ן, ושם למעלה אבן יקירא אבן ספיר שמקבלת מאור או״א שמתגלה שם, שהם י״ה ויו״ד פעמים ה״י ש׳ ויפ״ה נ׳ הרי ספי״ר, אבל בצדה התחתון היא עפ״ר העולה גם הוא כך. וכשרצה ה׳ לבנות עולמות הנוק׳ שהם בי״ע המשיכה אורה משם עד תהומא, שה״ס יסוד מלכות הבריאה הנקרא לבנת הספיר, ונמצא שגם זה סוד י״ה דהיינו אצילות ובריאה שהם י״ה דהוי״ה (רמ״ז).

[3602] פי׳ חלק מהמ׳ הנקרא כסא וז״ש מתחות כורבי יקריה וזוהי אבן השתייה ושקע עד תהומא התהום שבעו״הז וראשה העליון הוא למעלה בבה״מק (מ״מ).

[3603] ור״ל שהיא תופסת שני עולמות בהתפשטותה (רמ,ז).

[3604] הוא יסוד אי׳ שהיא באמצע זעיר שהוא עלמא הנז״ל (רמ,ז).

[3605] לגדולה וגבורה (רמ״ז).

[3606] שכן שם [יסוד אי׳] סוד לב זעיר. ונאמר (משלי ג יט) כונן שמים בתבונה, וידוע שכל יסוד נוק׳ קרוי נקודה (רמ״ז).

[3607] עתה מדבר בהתפשטות מלכות למטה ואמר שנקרא שתיה, ויש לפרשו באחד משני פנים, האחד מלשון שתיה ממש וכענין באר מרים שהיתה אבן אחת וממנה ישתו כל ישראל, וכמ״ש בפרשת ויחי רל״א ע״א ולזמנין נבעין מיניה מיא ואתמליין תהומי, וה״ס מ״ן שלה. והאופן השני הוא מלשון (תהלים יא, ג) כי השתות יהרסון, שר״ל יסודות, וכמו כן היא יסוד כל עלמא דנוק׳, וזה שכבר אמרנו שהיא מתפשטת עד סוף הבריאה. ואמנם שני עולמות יצירה עשיה הם בעוה״ז התחתון, דהיינו היצירה היא רקיע ארץ ישראל והעשיה דחו״ל כנודע, וכבר ידענו שהיכל לבנת הספיר הוא מכוון ומשפיע על היכל קדש הקדשים ששם אבן השתיה התחתונה המעמיקה ונוקבת בראשה התחתון עד התהום, באופן שאור מלכות של בריאה מתפשטת בכל יצירה ועשיה ושורה בקדש הקדשים שסודו פנימיות יסוד מלכות דעשיה (רמ״ז).

הצדדים עוד שתי״ה שת י״ה הקדוש ברוך הוא שם אותה להיות יסוד העולם והשתלת הכל.	אתקרי שתיה דמנה אשתיל עלמא לכל סטרין תו[3608] שתי״ה ש״ת י״ה קודשא בריך הוא שוי לה[3609] למהוי יסודא דעלמא ושתילו דכלא
	רכב/ב
בשלשה צבעים התפשטה הארץ סביב אותה נקודה התפשטות ראשונה סביב אותה נקודה כל צחות וזכות הארץ שם הם עומדים ושם הם וזו עומדת למעלה על כל הארץ סביב אותה נקודה	בתלת גוונין אתפשטת ארעא סחרניה דההוא נקודה אתפשטותא קדמאה[3610] סחרניה דההוא נקודה כל צחותא וזכותא דארעא קיימא תמן ותמן איהו והאי קיימא לעילא על כל ארעא[3611] סחרניה דההוא נקודה אתפשטותא

[3608] ויחי רלא ע״א (הערת הזהר).

[3609] פי׳ שת מלשון שומה כמו (בראשית ד, כה) כי שת לי אלהים זרע אחר, וגם פירשו לשון יסוד כמו (ישעיה כ, ד) וחשופי שת, להיות כי הושמה ליסוד העולם, והוא הוא (משלי י, כה) וצדיק יסוד עולם, כי מקורה וראשה הוא ביסוד אי׳ באצילות וסופה ביסוד מלכות בריאה וזו היא העליונה. ועוד משם מתפשטת עד יסוד מלכות דעשיה ועוברת דרך יצי״ר עשי״ה שעולים ש״ת. ובזאת יצדק לשון שומה מפני שזו מושמת לעולם בארץ ליסוד שלה שממנה משוכלל העולם, ולכן שת״ה גי׳ י״א פעמים אדנ״י, שכן מלכות הבריאה שהיא שם אדנ״י מתפשטת בכל ו״ה שעולים י״א והם ביצירה ועשיה. ואמר ש״ת י״ה, מפני שכל סודה על שם י״ה, שהרי בחזה זעיר ששם ראשה שם מאירים יסודות או״א שהם י״ה, וגם התפשטותה באצילות עד סוף בריאה היינו י׳ ה׳ שבשם, ולכן היכל האחרון דבריאה נקרא לבנת הספיר שהיא האבן היקרה הנז״ל. וגם ספי״ר סודו י״ה כנז״ל, וגם יו״ד ה״י וי״ה גי׳ נ׳ ועם ג׳ התיבות יו״ד ה״י י״ה הרי אב״ן. ועוד יו״ד ה״י יו״ד פעמים יו״ד ת׳ יו״ד פעמים ה״י ש׳ הרי ש״ת, וזהו ש״ת י״ה. האמנם מן הבריאה מתפשטת עד יסוד העפר ועפ״ר גי׳ ספי״ר, והנה עפ״ר מלא עי״ן פ״ה ר״ש גי׳ שתי״ה, וגם אר״ץ מלא אל״ף ר״ש צד״י עולה כן, לרמוז שאבן שתיה היא שתילו דכלא, שכל העולם נשתכלל ממנה. ולכן היא לבדה נקראת בשם ארץ שהיא היתה הראשונה להתגלות במעשה בראשית, ואמרו רז״ל למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה. וגם סגולת כל העולם כמוסה בה וממנה מסתעפים גידים לכל העולם, וכמו שאמרו רז״ל בקהלת רבתי (ב, ה) ופירשו רש״י בפי׳ קהלת פסוק (ב, ה) ונטעתי בהם עץ כל פרי, עיי״ש (רמ״ז).

[3610] פי׳ ירושלים כדמפרש (מ״מ).

[3611] עם היות שנקודת מרכז הארץ על פי יסוד הגלגלים אינה אלא תחת קו האמצעי, עם כל זה הארץ משוקעת במים זנבה הדרומי, וראשה הצפוני גבוה מן המים, בענין שנקודת גלויה מן המים אינה אלא ברחוק מן הקו האמצעי לצד צפון, ועם כל זה אין אמצעיתה ארץ ישראל, שהרי ארץ ישראל באקלים הרביעי משבעה אלקמים שיש מן הצפון ועד קו סרטן לבד, ועיקר תשובת דבר זה הוא שאין נטיית שמים וארץ ביושר על נקודת בריאתם, וזה בחכמה גדולה מיוסדת מאת הבורא כדי שתהיה ארץ ישראל במשובח חלק הישוב, ואלמלא עמדה ארץ ישראל בקו האמצעי קו משוה היום היה חומה הרבה וישובה בלתי נאות, והעיקר הוא שינויי הזמנים לפי חלוף התקופות העליונות, והיה הרגש ענין זה בשעות הימים והלילות, ונכר לכל מה שלא יוכר בקו משוה היום, ועוד בחכמה גדולה להראות שאין ישראל וארצם תחת מזל אלא נוטים, והענין שארץ ישראל מכוונת כנגד שער השמים וההנהגה העליונה, והגלגלים מכוונים כנגד החצונים המנהיגים אותם כאומרו ומאותו השמים אל תחתו כי יחתו הגויים מהמה, ולכך יטה תנועת הגלגלים מתנועת הנהגת ארץ ישראל נטיה גדולה קרוב לשלשים ושלש מעלות יותר משליש הגלגל, כלומר אין לארץ ישראל חלק בגלגול הגלגל עם היותה אמצעית [ביסוד] [ליסוד] הארץ, והיא נקודת המרכז כדמפרש ואזיל, ויהיה הנהגת הגלגלים לכל הארצות צפוניות ודרומיות מערביות מזרחיות זולתי לארץ ישראל לבדה שהיא מכוונת כנגד שער היכל לבנת הספיר, ופתח ההיכל הזה מכוון נקודת אמצעיתו נגד בית קדש הקדשים, ומתפשט כנגד כל ארץ ישראל כדפירשנו לעיל בפרשת תצוה ולהיות סוד פתח היכל לבנת הספיר נקודתו האמצעית מאירה מנקודה אמצעית, ושאר הפתח מאירה מארבע חיות קדושות, ועיקר הוא

נקודה אמצעית כזה . עיקר **צחותא וחביבותא** היא נקודת בית קדש הקדשים ששם שכינה יושבת, וכחותיה וחיילי׳ הם מתפשטין ממלאין לשכות ועזרות וירושלים וארץ ישראל, שהם עשר קדושות כנודע, שכך נקודה זו היא מתפשטת בעשר מדרגות קדושות לכל סביבותיה, ומפני שגבולי פתח היכל לבנת הספיר אינם נפתחים חוץ מארץ ישראל אפילו כחוט השערה, לכך ארץ ישראל היא התפשטות שניה לנקודה אמצעית והיא מקודשת, וממנה ולחוץ אין קדושה אלא גדר הקדושה סותמת, וחצונים שולטים בכל אויר המציאות, לכך התפשטות שלישי הוא רשות הרבים שהחצונים שולטים בו, והשרים מנהיגים אותו על ידי הככבים והגלגלים כדפירשנו בפר׳ (?), אמנם ארץ ישראל רשות היחיד יחידו של עולם שולט בו, ואינו תחת שר או גלגל או מזל חס ושלום כדפירשנו, וחוץ לחלק השרים **ים אוקיינוס דהיינו** להראות שאינם חוץ מרשות גבוה אלא סוד הים הגדול ורחב ידים שולט על הכל כאומרו זה הים גדול ורחב ידים שם רמש וכו׳,

התפשטות שניה סביב אותה התפשטות ראשונה אין שם צחות וזכות כאותה ראשונה אבל הוא דק וצח בצחות של העפר יותר מכל שאר עפר אחר התפשטות שלישית היא חשך וגסות העפר יותר מכולם וסביב זה עומדים מי האוקינוס שסובב כל העולם נמצא שאותה נקודה עומדת במרכז וכל הצבעים של ההתפשטות של העולם סביבה.	תניינא סחרניה דההוא אתפשטותא קדמאה לאו איהו צחותא וזכותא כההוא קדמאה אבל איהו דקיק וצח בצחותא דעפרא יתיר מכל שאר עפר אחרא אתפשטותא תליתאה איהו חשוך וגסו דעפרא יתיר מכלהו וסחרניה דהאי קיימין מיין דימא דאוקיינוס דאסחר כל עלמא אשתכח דההיא נקודא קיימא באמצעיתא וכלהו גוונין דאתפשטותא דעלמא סחרניה
התפשטות ראשונה הוא בית המקדש וכל אותם היכלות ועזרות וכל אותו תקון שלו וירושלים וכל העיר מהחומות ופנימה התפשטות שניה כל ארץ ישראל שהתקדשה בקדשה התפשטות שלישית הוא כל שאר הארץ מקום בית מושב שאר העמים וים האוקינוס שסובב הכל.	אתפשטותא קדמאה איהו בי מקדשא וכל אינון היכלין ועזרות וכל ההוא תקונא דיליה וירושלם וכל מתא משורא ולגו אתפשטותא תניינא[3612] כל ארעא דישראל דאתקדשת בקדושה אתפשטותא תליתאה[3613] איהו כל שאר ארעא אתר בי מותבא דשאר עמין וימא דאוקיינוס דסחרא כלא
והרי פרשוה שסוד זה גוני העין שסובבים אותה נקודה של מרכז העין שהוא מראה של כל העין כמו שאותה נקדת המרכז שאמרנו שהיא מראה של הכל ושם עומד בית קדש הקדשים וארון וכפרת שהם המראה של הכל נמצא שאותה נקודה היא המראה של כל העולם ועל זה כתוב יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו׳ יפה יפה אותו המראה ושמחת הכל נוף נוף האילן שהוא היופי של הכל.	והא[3614] אוקמוה דרזא דא גווני דעינא[3615] דסחרן להההוא נקודה דאמצעיתא דעינא דאיהו חיזו דכל עינא כגוונא דההיא נקודה אמצעיתא דקאמרן דאיהו חיזו דכלא ותמן קאים בית קדש הקדשים[3616] וארון וכפורת דאינון חיזו דכלא אשתכח[3617] ההוא נקודה חיזו דכל עלמא[3618] ועל דא כתיב (&) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו׳ יפה שפיר[3619] ההוא חיזו וחדוה דכלא[3620] נוף נופא דאילנא[3621] דאיהו שפירו דכלא[3622]

עד שפירש חיות טמאות כולם ברשותה, ואין חוץ מרשות זה דבר כלל, ובכח רחמיה זן ומפרנס אפילו אומות העולם מפני שהם צורך לעולם אם לענות את ישראל בגלות עתה שהוא עת צרופם בקליפות, כעין גיהנם לנשמות אומות העולם מלאכי חבלה לגופים, ואם אחר תיקון החצונים וטהרת העולם מהקליפות יהיו לתשמישם של ישראל כאומרו ויהיו מלכים אומניך וכו׳, כענין יצר הרע המשמש את הגוף להועילו וכל טוב העולם הזה נמצא ממנו שאין תולדות יוצאות לעולם אלא על ידי יצר הרע, ומעוטו יפה ורובו רע, כך יהיה אומות העולם לישראל אחר תיקון העולם, וזה טעם יש אוקיינוס שהיא המלכות המפרנסת העולם אפילו אלו החצונים, מפני שהם צורך וקיום העולם לעתיד כשיתקיים ביה כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וכו׳ (אור יקר).

[3612] הוא א״י כולה (מ״מ).

[3613] חוצה לארץ וכדבסמוך (מ״מ).

[3614] רכו ע״א (הערת הזהר).

[3615] הענין שהעין הוא דמות העולם הגשמי הזה והוא דמות הרוחני כדפירשנו בפרשת יתרו סימן (?), אמנם נקודה אמצעית דעינא בת עין שכל הגוונים הם סביבה, ועם כל זה הראות כולו הוא בבת עין שהיא נקודה האמתית ששם סוד הייחוד העליון שסוד אדם נראה שם, דהיינו כתפארת אדם לשבת בית, שהוא סוד אור משם יהו״ה פני אדם ודאי היורד למטה ונראה בתוך בת עין שהיא שם אדנ״י בין חייליה, והיינו צרור המור דודי לי בין שדי ילין, ואין הגוונים רואים שאין כח ההשגחה נתן לחיות אלא דווקא מה שהם שואבות מבת עין נקודה אמצעית (אור יקר).

[3616] שהוא קו הבת עין עצמו, וארון וכפורת שבבת עין היינו סוד אישון בת עין שהוא תורה בתוך ארון, וייחוד שני הכרובים הוא ארון ותורה ממש על ידי כפורת ומדת היסוד כדפירשנו כמה דרכים לעיל בכמה דוכתי בפרשת תרומה ובפרשת ויקהל (אור יקר).

[3617] כלומר קודם שישכן ארון וכרובים שם היתה נקודה אבל לא היה באותה נקודה אור וראיה, אמנם אחר שישכן שם תורה וארון **״אשתכח ההוא נקודה״ (אור יקר).**

[3618] מפני ששכן עליו ענן ה׳ (אור יקר).

[3619] הוא התפארת השוכן שם והיינו **״חיזו״**, כי העין היא השכינה, ואור בה התפארת (אור יקר).

[3620] כי אור הבינה הנמשך למטה למלכות הוא התפארת (אור יקר).

בא וראה היופי של העולם והמראה של העולם לא נראה בעולם עד שנבנה והוקם המשכן ונכנס הארון לתוך הקדש מאותה שעה נראה המראה של הכל בעולם והתתקן העולם והולכים באותו משכן ובאותו ארון עד שמגיעים לאותה נקודה שהיא יפה נוף שמחת הכל כיון שהגיעו לשם אז פתח הארון ואמר זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה.	תא חזי שפירו דעלמא[3623] וחיזו דעלמא[3624] לא אתחזי בעלמא עד דאתבני ואתקם משכנא ועאל ארונא לגו קדשא מההיא שעתא אתחזי חיזו דכלא בעלמא ואתתקן עלמא ואזלי בההוא משכנא ובההוא ארונא עד דמטי להיא נקודה דאיהו יפה נוף חדוה דכלא כיון דמטו להתם כדין פתח ארונא ואמר (תהלים קלב יד) זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה
רבי ייסא אמר הפסוק הזה אמרה אותו כנסת ישראל בשעה שנבנה בית המקדש ונכנס הארון למקומו רבי חזקיה אמר הקדוש ברוך הוא אמר אותו על כנסת ישראל כשישראל עושים רצונו שהרי אז הקדוש ברוך הוא יושב על כסא כבודו וחס על העולם וברכה ושלום וחביבות הכל נמצאים ואז אמר זאת מנוחתי עדי עד.	רבי ייסא אמר האי קרא כנסת ישראל אמרה ליה[3625] בשעתא דאתבני בי מקדשא ועאל ארונא לאתריה רבי חזקיה אמר קודשא בריך הוא אמר ליה על כנסת ישראל כד ישראל עבדין רעותיה דהא כדין קודשא בריך הוא יתיב על כורסי יקריה[3626] וחיים על עלמא וברכה ושלום וחביבותא דכלא אשתכח וכדין אמר זאת מנוחתי עדי עד
ובא וראה בשעה שכל האמנים התחילו לעשות האמנות אותו מעשה ממש שהתחילו היה נשלם מעצמו הם מתחילים והיא משלימה את המעשה היא ממש מנין לנו שכתוב ותכל כל עבדת משכן אהל מועד.	ותא חזי בשעתא דכלהו אומנין שארו למעבד אומנותא ההוא עובדא ממש דשראן איהי אשתלימת מגרמה אינון שראן ואיהי אשלימת עבידתא איהי ממש מנלן דכתיב (&) ותכל כל עבודת משכן אהל מועד
כמו זה ויכלו השמים והארץ ואם תאמר ויכל אלהים ביום השביעי ודאי כך הוא שכל העולם אף על גב שכל המעשים נשלמו כל אחד ואחד כל העולם לא היה שלם בקיומו עד שבא היום השביעי שכשבא היום השביעי אז נשלמו כל המעשים והשלים בו הקדוש ברוך הוא את העולם זהו שכתוב ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה בזה נשלם בקיום כל מעשה שעשה ועל זה ויכל אלהים ביום השביעי.	כגוונא דא (בראשית ב א) ויכלו השמים והארץ ואי תימא ויכל אלהים ביום השביעי ודאי הכי הוא דכל עלמא אף על גב דכל עבידן אשתלימו כל חד וחד כל עלמא לא הוה שלים בקיומיה עד דאתא יומא שביעאה דכד אתא יומא שביעאה כדין אשתלימו כל עבידין ואשלים ביה קודשא בריך הוא עלמא הדא הוא דכתיב (&) ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה בהאי אשתלים בקיומא כל עבידתא דעבד ועל דא ויכל אלהים ביום השביעי[3627]
וכשנבנה בית המקדש כל מעשה שנעשה נעשה מעצמו האמנים התחילו	וכד אתבני בי מקדשא כל עבידתא

[3621] האילן בעצמו בענפיו הוא התפארת הכולל שש קצוות, גופא דאילנא הוא נקודה אמצעית שהוא בחינת התפארת עצמה קו האמצעי לשש קצוות (אור יקר). פי׳ מלכות שהיא נוף דזעיר הנקרא אילנא (מ״מ).

[3622] המיפה כל הענפים ומרקם אותם בכל הגוונים שיהיו כל גוון וגוון כלולים מכל הגוונים, והיינו התפארת, משוש כ״ל על ידי היסוד, הארץ שהיא המלכות, והיינו נקודה אמצעית זו כדפירשנו דהיינו הר ציון (אור יקר).

[3623] דהיינו התפארת המיפה העולם כדפירשנו (אור יקר).

[3624] שהשכינה בת עין ואור שבתוכה התפארת כדפירשנו (אור יקר).

[3625] פירוש לא כמ״ש שהארון אמר פ׳ זה אלא המ׳ אמרה אותו, ורבי חזקיה פליג וס״ל שהקב״ה שהוא זעיר אמרו על המ׳ (מ״מ).

[3626] פי׳ זעיר על המלכות הנקרא כסא (מ״מ).

[3627] פי׳ דמשמע שהיה הקב״ה עושה בכל יום מלאכה עד יום הז׳ שאז יכול אלהים, ותירץ לעולם הכל היה נעשה מאיליו, ומ״ש ויכלא להים ביום הז׳ פי׳ העולמות לא נשתכללו אלא עד יום השבת (מ״מ).

והמעשה נראה להם להעשות ונרשם לפניהם והשתלם מעצמו והרי פרשוה שכתוב והבית בהבנתו לא כתוב והבית כאשר בנוהו אלא בהבנתו שהוא נשלם מעצמו וכתוב אבן שלימה מסע נבנה לא כתוב בנוהו אלא נבנה הוא מעצמו נבנה וכל בכל מעשה שהוא קדוש משתלם מעצמו.	דאתעביד איהי מגרמה אתעבידת אומנין שראן ועבידתא אתחזיאת לון למעבד ואתרשימת קמייהו ואשתלימת היא מגרמה והא אוקמוה דכתיב (מ״א ו ז) והבית בהבנותו והבית כאשר בנהו לא כתיב (&) אלא בהבנותו דאיהי אשתלימת מגרמה וכתיב (&) אבן שלמה מסע נבנה בנוהו לא כתיב (&) אלא נבנה הוא מגרמיה נבנה וכן בכל עבידתא דאיהי קדישא איהי אשתלימת מגרמה
	רכג/א
ובצלאל בן אורי בן חור פסוק זה למדנו שרוח הקודש הכריזה עליו לעיני ישראל ואמר ובצלאל בן אורי בן חורי למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה׳ את משה ואתו אהליהב בן אחיסמך מה זה ואתו אלא למדנו שאהליהב לא עשה מעשה לבדו אלא עם בצלאל ועמו עשה כל מה שעשה זהו שכתוב ואתו ואתו ולא לבדו מכאן שהשמאל בכלל ימין תמיד ועל זה כתוב ואני הנה נתתי אתו את אהליהב זה ימין וזה שמאל.	ובצלאל בן אורי בן חור האי קרא אוליפנא דרוח קדשא אכריז עליה לעיניהון דישראל ואמר ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה יהו״ה את משה ואתו אהליאב בן אחיסמך מאי ואתו אלא אוליפנא דאהליאב לא עביד עבידתא בלחודוי אלא עם בצלאל ועמיה עבד כל מה דעבד הדא הוא דכתיב (&) ואתו ואתו ולא בלחודוי מכאן דשמאלא איהו בכלל ימינא[3628] תדיר ועל דא כתיב (&) ואני הנה נתתי אתו את אהליאב דא ימינא ודא שמאלא[3629]
אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו׳ רבי ייסא אמר כיון שעשו כל החכמים את המשכן צריך להחזיר חשבון מכל אותם המעשים שנעשו בו למה משום שכל חשבון וחשבון כשהיה נעשה חשבון כך התקיים אותו מעשה והתקים במקומו.	אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו׳ רבי ייסא אמר כיון דעבדו כל חכימייא ית משכנא אצטריך למהדר חושבנא מכל אינון עבידן דאתעבידו ביה מאי טעמא בגין דכל חושבן[3630] וחושבן כד הוה אתעביד חושבנא הכי אתקיים ההוא עבידא ואתקיים באתריה

[3628] יש בכלל דבריו אלה ענין נפלא, שלא תוכל לומר זהו כתר ואינו אין סוף חלילה וחס, אלא יש אין סוף שאינו כתר אלא הכל אין סוף שהאין סוף מגביל הכתר והוא בלתי בעל תכלית, וכיוצא למטה נאמר יש כתר שאינו חכמה אבל אין חכמה שאינו כתר, אלא כל הכתר מגביל החכמה, וכן יש חכמה שאינה בינה ואין בינה שאינה חכמה כי החכמה מגבלת הבינה, וכן יש בינה שאינו חסד ואין (אבל) חסד שאינו בינה הבינה מגבלת החסד, וכן יש חסד שאינו גבורה אבל אין גבורה שאינה חסד שהחסד מגבלת הגבורה, אם כן מכאן **דשמאלא איהי בכלל ימינא**, אמנם הימין יש חלק בו שאין השמאל נכללת בו, ועל זה נאמר ואתו אהליאב ולא נאמר כן בבצלאל, פעמים בצלאל ימין עושה מלאכה לבדו בסוד בחינת החסד שאין השמאל נכלל בו, אמנם אהליאב לא עשה מעולם מלאכה אלא עם בצלאל, שאין גבורה שלא תהיה נכללת בחסד, וזהו שאמר **הא אוליפנא** וכו׳, ואני הנה נתתי אתו, מעת אצילות הגבורה דרך החסד כאומרו המים הרו וילדו אפילה, נתתי אתו שנכללה החסד בגבורה כדי שעל ידי בחינה זו הגבורה נכלל בימין, שלייתה אשר שם בתוך החסד, ולא עוד אלא אותו המציאות משובח ודק שהוא שורש אל מציאות המתגלה כדפירשנו בספ״ר (אור יקר).

[3629] רכ ע״ב (הערת הזהר).

[3630] הענין שעם היות שהיה רוח חיוני על כל אבר ואבר יורד בשעת מלאכה כדפירשנו לעיל, עם כל זה לא היה דבק ונקשר כעצם נשמה עם הגוף וכח עליון במעשה תחתון, אמנם על ידי חשבון זה שעשו והיו אומרים נדבה פלונית נעשה כך וכך, בהזכיר האברים והכלים מיד רוח חיוני עליון היה יורד ומתלבש בו, וכך היה נעשה עד שנקשרו כל הכחות העליונים בכלים גשמיים (אור יקר).

וישראל כולם כמו שנתרצו במה שנדבו בראשונה גם כך התרצו באותו חשבון ואז התקיים כל המעשה באותו רצון ולכן צריך כאן חשבון משום שבזה מתקיים המעשה אלה כתוב ולא כתוב ואלה אלא זהו חשבון שפוסל את כל החשבונות של העולם וזה התקיים יותר מכולם שבזה התקיים המשכן ולא באחר.	וישראל כלהו כמה דאתרעו[3631] במה דנדיבו בקדמיתא הכי נמי אתרעו בההוא חושבנא וכדין אתקיים כל עבידא בההוא רעותא ועל דא אצטריך הכא חושבנא בגין דבהאי אתקיים עבידא אלה כתיב (&) ולא כתיב (&) ואלה אלא דא איהו חושבנא דפסיל כל חושבנין דעלמא[3632] ודא אתקיים יתיר מכלהו דבהאי אתקיים משכנא ולא באחרא
פתח ואמר והיה אמונת עתיך חסן ישועת חכמת ודעת יראת ה׳ היא אוצרו פסוק זה פרשוהו החברים אבל הרי שנינו כל אדם שמתעסק בתורה בעולם הזה וזוכה לקבע לה עתים צריך באמונה שרצונו יתכון לקדוש ברוך הוא יתכון לשם שמים משום שאמונה לכך התכונה חסן ישועת לכלל רחמים בדין חכמת ודעת ששני אלה שורים זה על זה זה טמיר וגנוז להשרות זה על זה.	פתח ואמר (ישעיה לג ו) והיה אמונת עתיך[3633] חסן ישועת חכמת ודעת יראת יהו״ה היא אוצרו האי קרא אוקמוה חברייא אבל הא תנינן כל בר נש דאתעסק באורייתא בהאי עלמא וזכי למקבע עתין לה אצטריך באמונה[3634] דרעותא דיליה יתכוין לקודשא בריך הוא[3635] יתכוין לשם שמים בגין דאמונה להכי אתכוון[3636] חסן ישועת[3637] לאכללא רחמי בדינא[3638] חכמה ודעת[3639] דתרין אלין שראן דא על דא[3640] דא טמיר וגניז לאשראה דא על דא
יראת ה׳ היא אוצרו אוצרו של כל אלה משום שיראת ה׳ הזו לוקחת כל אותם נחלים ונעשית אוצר לכלם וכשיוצאים ממנה כל אותם גנזים כולם מוציאה אותם בחשבון מנין לנו שכתוב עיניך ברכות בחשבון בחשבון ודאי עושה ומוציאה אותם ברכות מים ומשגיחה להוציא הכל בחשבון (ומשקים לכלם).	יראת יהו״ה היא אוצרו אוצרו דכל אלין בגין דהאי יראת יהו״ה נקיט כל אינון נחלין ואיהי אתעבידת אוצר לכלהו וכד נפקין מינה כל אינון גניזין כלהו אפיק לון בחושבנא מנלן דכתיב (שיר ז ה) עיניך ברכות בחשבון בחשבון ודאי עביד ואפיק אינון ברכות מים ואשגח (נ״א ואשקי לכלא) לאפקא כלא בחושבנא

[3631] אמנם קשה לדרך זה מה טעם כל ישראל בחשבון כי כן היה [ראוי] שיהיה משה מזכיר החשבון ושם כל כלי וכלי, לזה אמר **״וישראל כולהו כמא דאתרעו״** וכו׳, והענין כי נדבת כל אחד ואחד מישראל היה גורם להמשיך הכחות העליונים למטה כדפירשנו בפרשת תרומה בפסוק כל נדיב לבו יביאיה את תרומת ה׳ שהשכינה וכחותיה נמשכים על ידי נדבת הלב, אם כן צורך גדול היה שיהיו שם כל ישראל, שכאשר יזכור משה הקרשים יהיו שם המתנדבים נדבת עצי שטים ויעוררו טוב נדבת לבם עם החשבון, ומושכים שם כח השכינה ורוח החיוני אל הקרשים, ועל דרך זה אל האדנים, ועל דרך זה אל כל הכלים (אור יקר).

[3632] שכל חשבון גורם סילוק הברכה ורוח הקדש משם, ואלמלא היה חשבון זה כשאר חשבון אדרבה היה גורם שיסתלק הקדושה לא שגרם שישרה, אם כן **אלה** פגים כל חושבנין שהיא הפכיית ממש, ששאר חשבונות גורמין סילוק וזו גורמת המשכת הרוח האלהי הטהור והקדוש (אור יקר).

[3633] אמונת היא השכינה, עתים הקבועים לתורה היא בחינת התפארת ודאי שהוא תורה (או ריקר).

[3634] ופי׳ הכתוב עתך שאתה קובע לתורה יהיו לשם שמים לתקן המלכות הנקרא אמונה ולחברה עם זעיר הנק׳ שמים, וז״ש דרעותא דילה יתכוין לק״בה יתכוין לש״ש (מ״מ).

[3635] בענין שהתורה תפארת שבעתים קבועים באמונה שהיא השכינה, והיינו לשם שמים תפארת שמים מלכות שם, והיינו **״אמונת״** מלכות, **״עתיך״** תורה הקבועה בעתים תפארת, **״חסן״** מצד תוקף הגבורה, **״ישועות״** הימין הושיעה לו ימינו, והיינו קשר ימין ושמאל עם התפארת והמלכות, ואמר ימינא ושמאלא סתם שגם נצח והוד הם ימין ושמאל כנודע, והכתוב אמר חסן ישועות שמורה החוסן שהוא הדין כלול בתוך הישועות, כי חסן סמוך לישועות (או ריקר).

[3636] פי׳ אמונה שהיא מ׳ הכי כוונתה ג״כ שיעסוק האדם לש״ש (מ״מ).

[3637] חסן גבורות ישועות חסד (רח״ו).

[3638] כלומר שיהיו הרחמים כלולים מן הדין (או ריקר).

[3639] כמשמען, והיינו כי אחר שנכללו שש קצוות אמונת עתיך תפארת יסוד ומלכות חסן ישועות חסד נצח גבורה הוד, אמר חכמה ודעת דהיינו החכמה על הדעת (או ריקר).

[3640] פי׳ חכמה היא על הדעת (מ״מ).

ולכן נקראת אמונה ובכל נקראת אמונה והרי בארנו ומה אם כאן צריך להראות אמונה לשאר דברי העולם על אחת כמה וכמה ועל זה הקדוש ברוך הוא היה מודיע לכל ישראל סוד הנאמנות שלהם בכל מה שעשו והכל נתבאר.	ועל דא אקרי אמונה ובכלא אקרי אמונה והא אוקימנא ומה אי הכא אצטריך לאחזאה מהימנותא[3641] לשאר מילי דעלמא על אחת כמה וכמה ועל דא קודשא בריך הוא הוה אודע להו לכל ישראל רזא דמהימנותא דלהו בכל מה דעבדו וכלא אתמר
רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך אמר רבי יוסי ודאי הקדוש ברוך הוא התרצה בבצלאל לעבודת המשכן יותר מכל ישראל למה אמר לו השם גורם והרי פרשוה שהקדוש ברוך הוא שם שמות בארץ להתעטר (לעורר) בהם ולעשות בהם מעשה בעולם זהו שכתוב אשר שם שמות בארץ.	רבי יוסי ורבי יצחק הוו אזלי בארחא אמר רבי יוסי ודאי דקודשא בריך הוא אתרעי ביה בבצלאל לעבידת משכנא יתיר מכל ישראל אמאי אמר ליה שמא גרים[3642] והא אוקמוה דקודשא בריך הוא שוי שמהן בארעא לאתעטרא (ס״א לאתערא) בהו ולמעבד בהו עבידתא בעלמא הדא הוא דכתיב (תהלים מו ט) אשר שם שמות בארץ
אמר לו סוד הוא כאן יהודה היה מצד השמאל וחזר ונדבק בימין ועל זה בצד זה נעשה המשכן התחיל מצד שמאל ונדבק בצד ימין ואחר כך נכלל זה בזה ונעשה הכל ימין כמו כן התורה מתחילה משמאל ונדבקת בימין ונכלל זה בזה ונעשה הכל ימין ראובן התחיל מימין וסטה לשמאל ונסעו עמו שאר השבטים שהם שמאל משום שהתחיל מימין וסטה לשמאל.	אמר ליה רזא איהו הכא יהודה מסטר שמאלא הוה ואהדר ואתדבק בימינא ועל דא בסטרא דא אתעביד משכנא שארי מסטר שמאלא ואתדבק בסטר ימינא ולבתר אתכליל דא בדא ואתעביד כלא ימינא כגוונא דא אורייתא שארי משמאלא ואתדבק בימינא ואתכליל דא בדא ואתעביד כלא ימינא ראובן שרא מימינא וסטא לשמאלא ונטלו עמיה אינון שאר שבטין דאינון שמאלא בגין דשארי מימינא וסטא לשמאלא
יהודה התחיל משמאל וסטה לימין התחיל משמאל משום שבא מצד שמאל ונדבק בימין והמשכן נעשה בצד הזה התחיל מצד שמאל ונדבק בצד ימין ועל זה בצלאל שבא מהצד שלו עשה את המשכן והתתקן אצלו והרי פרשוה שהקדוש ברוך הוא רצה בו וברר אותו מכולם	יהודה שרא משמאלא וסטא לימינא שרא משמאלא בגין דאתי מסטר שמאלא ואתדבק בימינא ומשכנא בסטרא דא אתעביד שארי מסטר שמאלא ואתדבק בסטר ימינא ועל דא בצלאל איהו דאתי מסטריה עבד משכנא ואתתקן לגביה והא אוקמוה דקודשא בריך הוא אתרעי ביה ובריר ליה מכלא
	רכג/ב
למעשה הזה.	לעבידתא דא
ונתן לו חכמה ותבונה ודעת כמו שבארוה משום שעמו היה בראשונה	ויהב ליה חכמה ותבונה ודעת כמה דאוקמוה בגין דעמיה הוה בקדמיתא סכלתנו דלבא

[3641] פי׳ קאי אמאי דסמוך לי׳ שאמר ואשנא לחכמא כולא בחושבנא וע״ד איקרי אמונה, ור״ל שהמלכות עושה הכל בחשבון להורות שהיא נאמנת ועושה הכל ביושר ולכן אמר ומה אי הכא איצטריך לאחזאה מהימנותא אע״פי שאין שם חשש ח״ו לשום חשד לשאר מלי דעלמא שיש חשש חסד ח״ו עאכ״י שיעשה חשבון א״כ י״ל ומה אי הכא במשכן כ״ש בשאר מלי דשלמא, ובספר אור ישראל פי׳ דקאי אדלעיל שיעסוק בתורה לש״ש ולכן אמר ומה אי הכא וכו׳, שרוצה לומר אם בלימוד תורה צריך שיהיה לש״ש כ״ש במלי דעלמא (מ״מ).

[3642] כאשר נולד האדם, וקוראים לו אביו ואמו שם אחד העולה בדעתם, אינו באקראי ובהזדמן, כי אם הקב״ה משים בפיו השם ההוא המוכרח אל הנשמה ההיא, כמש״ה אשר שם שמות בארץ, כפי מקום האבר שבאדם העליון, אשר ממנו חוצב, והשם הזה נרשם למעלה בכסא הכבוד כנודע, ולכן ארז״ל שמא גרים (שעה״ג הק׳ כג).

השכל הלב שכתוב ובלב כל חכם לב נתתי חכמה משום שהקדוש ברוך הוא לא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה ופרשוה החברים ונתבאר וכן כמו כן בצלאל רבי שמעון אמר בצלאל שמו גרם לו ועל חכמתו נקרא כך וסוד המלה בצלאל בצל אל.	דכתיב (&) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה בגין דקודשא בריך הוא לא יהיב חכמתא אלא למאן דאית ביה חכמתא ואוקמוה חברייא ואתמר וכן כגוונא דא בצלאל רבי שמעון אמר בצלאל שמיה גרים ליה ועל חכמתיה אקרי הכי ורזא דמלה בצלאל בצל אל
פתח ואמר כתפוח בעצי היער כן דודי וגו׳ בצלו היינו בצלאל שהוא התקין המשכן ועשה אותו שכתוב חמדתי וישבתי שהמשכן נחמד לשבת בו שהוא עשה חמדה לכנסת ישראל וכנסת ישראל יושבת בצל האל וזהו בצלאל.	פתח ואמר (שיר ב ג) כתפוח בעצי היער כן דודי וגו׳ בצלו היינו בצלאל דאיהו אתקין משכנא ועבד ליה דכתיב (&) חמדתי וישבתי דמשכנא חמידא איהו למיתב ביה דאיהו עביד חמודא לכנסת ישראל וכנסת ישראל יתבא בצלא דאל ודא איהו בצלאל
ופריו מתוק לחכי שזהו שעושה פרות טובים בעולם שכתוב (הושע יד) ממני פריך נמצא מי הוא פרי אלה הם נשמות הצדיקים שהם פרי מעשיו של הקדוש ברוך הוא שאותו נהר שיוצא מעדן מוציא וזורק נשמות לעולם והם הפרות של הקדוש ברוך הוא ולכן פריו זהו כמו שאמרנו.	ופריו מתוק לחכי שזהו שעושה פרות טובים בעולם שכתוב (הושע יד) ממני פריך נמצא מי הוא פרי אלה הם נשמתהון דצדיקייא דאינון איבא דעובדוי דקודשא בריך הוא דההוא נהר דנפיק מעדן איהו אפיק וזריק נשמתין לעלמא ואינון פירין דקודשא בריך הוא ובגין כך פריו דא איהי כדקאמרן[3643]
בצלו זהו בצלאל ועל זה תקון המשכן על ידי בצלאל היה ולכן ובצלאל בן אורי בן חור בן אורי זה אור השמש שיוצא בן אורי זה ימין בן חור זה שמאל בן אורי בן חור (בן חור בן חורי) ועל זה נשלם בו דינו של הקדוש ברוך הוא במעשה העגל.	בצלו דא הוא בצלאל ועל דא תקונא דמשכנא[3644] על ידא דבצלאל הוה ובגין כך ובצלאל בן אורי בן חור בן אורי דא נהורא דשמשא דנפיק בן אורי דא ימינא בן חור דא איהו שמאלא בן אורי בן חור (ס״א בן חור בן חורי) ועל דא אשתלים ביה דינא דקודשא בריך הוא בעובדא דעגלא[3645]
כל הזהב העשוי מאותה שעה שנתנו לו ישראל היה עשוי ונתתקן מקדם לכך בכל	כל הזהב העשוי מההיא שעתא[3646] דיהבו ליה ישראל הוה עשוי ואתתקן מקדמת דנא בכל

[3643] ריד ע״ב (הערת הזהר).

[3644] יתבאר בפרשת שלח לך [קסד ע״א – לש״ו] דבצלאל רביעאה איהו לנהורין עלאין (רח״ו).

[3645] פירוש דדריש מילת חורי מלשון חרי אף וכמש״ה מה חרי האף הגדול הזה והוא שמאלא (א״ש הענין הוא אע״ג דחור הוא לבן וכענין חור כרפס ותכלת מסטרא דחסד עכ״ז מדקאמר בן אורי דא ימינא מוכרח הוא לומר בן חור דא שמאלא מלשון חרי אף כדקאמר הרב זלה״ה) (שער מאמרי רשב״י).

[3646] כוונתו לפרש מה ענין עשיה זו, דאין לומר שר״ל מה שנעשה בו דהיינו הכלים שנעשו מן הזהב, דאם כן היל״ל העשוי במלאכה ולא למלאכה. ועוד מדייק למה אמר בלשון פעול עשוי היל״ל הנעשה. ומפרש שהכוונה על ענין מעשה שעשו בו, והוא מ״ש בדף שאחר זה וקב״ה אקדים לון דהבא דא לאסוותא, והענין דס״ל שפרשת תרומה נאמרה קודם מעשה העגל ושמאז הקדישו ישראל כל זהבם למשכן, וזו היא עשייתו שעשאוהו קדוש. ואמר עשוי ולא נעשה, כי עשוי פי׳ שכבר נעשה ועודנו קיים, והודיע הכתוב שהזהב שעשו קודש, מההיא שעתא קודם העגל עמדה קדושתו בו שלא פרחה קדושתו [בעגל]. ועוד רמז ענין אחר והוא מה שאמרו רז״ל בבראשית רבה פ׳ י״ו (ס״ב) שעיקר הזהב נברא לבנין בית המקדש, וגם אמרו בירושלמי על פסוק (בראשית ב, יב) וזהב הארץ ההיא טוב, שנקרא טוב שהוא בלי שום סיג ושאינו חסר כלום כשצורפים אותו. וזהו מה שרומז גם כן כאן והוה עשוי, הוא עשיה ממש בימי בראשית, ואתתקן, בלי סיגים, מקדמא דנא, מתחילת הבריאה. וידוע שמלת עשיה נאמר גם על התיקון כמש״ה (שם יח, ז) וימהר לעשות אותו, ונתקיים [מתוקן] עד היום ההוא שנעשה בו המלאכה. והרי פי׳ העשוי בין מפאת ישראל בין מצדו יתברך, אי נמי בין מזמן נדבתו ובין מזמן בריאתו, וז״ש העשוי למלאכה, שמזמן הראשון וההווה נעשה ונתקן לאותה המלאכה, ועוד הוסיף ענין אחר בזה באומרו בכל מלאכת הקדש כל ההוא דהבא וכו׳, דהיינו עוד מעלה אחרת שקבל אותו הזהב מצד היותו נעשה ומתוקן בכל מלאכת הקדש, וזה שהיתה לו

מלאכת הקדש כל אותו זהב נעשה ונתתקן בכל מלאכת הקדש למה משום שבכל דרגה ודרגה היה מתתקן בה זהב שאין שלמות אלא ברחמים ודין ועל זה זהב היה הולך בכל מלאכת הקדש בכל אותה עבודה שנקראת קדש היה הולך בה זהב זהב בכל.	מלאכת הקדש כל ההוא דהבא אתעביד ואתתקן בכל מלאכת הקדש מאי טעמא בגין[3647] דבכל דרגא ודרגא[3648] הוה אתתקן ביה דהבא דלית שלימו אלא רחמי ודינא ועל דא דהבא הוה אזיל[3649] בכל מלאכת הקדש בכל ההיא עבידתא דאקרי קדש הוה אזיל בה דהבא דהבא בכלא[3650]
רבי אבא רבי יוסי ורבי חזקיה היו יושבים ועוסקים בתורה אמר לו רבי חזקיה לרבי אבא הרי אנו רואים שהקדוש ברוך הוא רוצה בדין בכל לערב זה בזה והוא מאריך דין לרשעי העולם אם הוא רוצה בדין למה מסלק אותו מן הרשעים אמר לו כמה הרים נעקרו בדבר הזה אבל כמה דברים גילה המנורה הקדושה בזה.	רבי אבא ורבי יוסי ורבי חזקיה הוו יתבין ולעאן באורייתא אמר ליה רבי חזקיה לרבי אבא הא חמינן דקודשא בריך הוא אתרעי בדינא בכלא לאתערבא דא בדא ואיהו אריך דינא בחייבי[3651] עלמא אי איהו אתרעי בדינא[3652] אמאי סליק ליה מחייביא[3653] אמר ליה כמה טורין אתעקרו במלה דא אבל כמה מלין גלי בוצינא קדישא בהאי
ובא וראה הדין שהקדוש ברוך הוא רוצה בו הוא דין ברור הוא דין שמעורר אהבה ושמחה אבל הרשעים כשהם בעולם כולם דין של זוהמא כולם דין שלא רוצה בו הקדוש ברוך הוא כלל ועל זה לא צריך לערב דין קדוש בדין טמא של זוהמא	ותא חזי דינא דקודשא בריך הוא אתרעי ביה איהו דינא בריר[3654] איהו דינא[3655] דאתער רחימו וחדוה אבל חייביא כד אינון בעלמא כלהו דינא דזוהמא כלהו דינא דלא אתרעי ביה קודשא בריך הוא כלל ועל דא לא בעי

עשיה מופלאת שעשה את עצמו וגם הושפע בו רוחניות בפועל כשבא לכלל מלאכה הכל לפי מדרגת המלאכה, שאין ספק שזהב הארון נתקן ביתר שאת משל שלש כלי ההיכל והם מיותרים על של הקרשים והבריחים וזהו בכל (רמ״ז).

[3647] ירצה ולמה היה דוקא זהב בכל הנזכרים ולא כסף (רמ״ז).

[3648] נראה שיכוין למ״ש בספרא דצניעותא דינין דנוק׳ נייחין ברישא, והטעם מפני שכנגד תנה״י דיליה ישנם לכחב״ד דידה ושם יש הארת יסוד אבא. והנה זהב סודו הגבורות שהן ז׳ בדעת ומתפשטות בחגתנ״ה וביי״מ דילה, וזה סוד זהב סתם, אבל צריך לומר שכל מה שקרוי משכן דהיינו העשוי במ״ח קרשים הוא בסוד כחב״ד דילה, ולכן נקרא היכל בשם קדש דהיינו אור אבא המאיר שם, שלכן המלכות נקראת רוח הקדש כנודע, ואור יסוד אבא הוא י׳ שבסוף מילוי ע״ב, והנה הוא [אור] מאיר בתנה״י דז״א, הרי ד׳ הארות של י׳ וכל אחת סודו יפ״י דהיינו ק׳ וד׳ ה׳ עם העיקר שהוא הי׳ הרי קד״ש, וכנגדו נקרא משכן דאיהו גם כן קדש. ואומר (כה, ח) ועשו לי מקדש ושכנתי, קרי ביה ושכן ת״י בתוכם (נ״א במשכן), ואם כן זהו רחמי ודינא, שהוא הזהב הטוב ממותק ומזהיר באור החסדים אשר שם (רמ״ז).

[3649] שדוקא המשכן שהוא קדש היה בו זהב, וזהו בכל מלאכת הקדש. ומפרשו בכל ההיא עבידתא וכו׳, שלא ר״ל המלאכה שהיה עושה הקדש שאינו כן אלא סתם מלאכ״ה היא מלכות גי׳ א״ל אדנ״י, אבל לפי ששם נגלה הקדש גם היא נקראת קדש ושם היה הזהב המבורר (רמ״ז).

[3650] זהו פירוש למלת בכל, וירצה שהכל היה מצופה (אור) זהב או של זהב לבדו, כגון המנורה כולה זהב והארון והשלחן והמזבח והקרשים והבריחים וארבע העמודים של הפרוכת מצופים זהב כולם, וזה לרוב מתוקו (נ״א למתקן) ושלימותו שם (רמ,ז).

[3651] שמאריך אפו להם (רמ״ז).

[3652] כי הדין הוא קיום העולם כמש״ה (משלי כט, ד) מלך במשפט יעמיד ארץ, כי בסגולת הדין העולמות מתעלים ונכללים זה בזה עד שמושרשים בשורשם. וז״ש לאתערבא דא בדא, שה״ס ההתכוללות האמור, ואלהי״ם גי׳ כול״ל (רמ,ז).

[3653] וכמש״ה (תהלים י, ה) מרום משפטיך מנגדו. טורין אתעקרו, פי׳ כמה אנשים גדולים נעקרו מן העולם בחקירה זו בראותם (ירמיה יב, א) דרך רשעים צלחה (רמ״ז).

[3654] ה״ס הגבורות הממותקות בתכלית הבירור שהן יותר מעולות מן החסדים כנודע מסוד העולם הבא וכנזכר בדברי הרב זלה״ה שהן אורות עצומות ומקוריות. רחימו וחדוה, ועל כן נקרא יצחק שרש הגבורות ובו נאמר (בראשית יז, כא) ואת בריתי אקים את יצחק, והבן כי שלהוביות הגבורות הזכות מוליד חום התלהבות ותשוקה והתקבלות הייחוד. ומכאן טעם נכון ליסורי הצדיקים שהכוונה בהם להתם איזה צד עכירות מהם ויוכנו בזה להיות מושפעים מן הדין העליון הברור ולהתייחד במקור העליון (רמ״ז).

[3655] נח סד ע״א (הערת הזהר).

עד שמתכלה מעצמו ומאבדו מהעולם הבא ואותו דין של זוהמא שבו הוא מאבד אותו מן העולם.	לאתערבא דינא קדישא בדינא מסאבא דזוהמא עד דאיהו אשתצי מגרמיה ולאובדא ליה מן עלמא דאתי וההוא דינא דזוהמא דביה איהו אוביד ליה מעלמא
פתח ואמר (תהלים צב ח) בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד האי קרא אוקמוה אבל תא חזי בפרוח רשעים כמו עשב כהאי עשבא דאיהו ביבישו דארעא ואיהו יבישא כד שראן ביה מיא אפריח וההוא יבישו אתפרח וכהאי אילנא קציצא דנציץ ולא סליק אלא אינון פארות לסטר דא ולסטר דא דאינון ענפין דסלקין ולעלמין לא סליק אילנא כד הוה בקדמיתא למהוי אילנא וכל דא להשמדם עדי עד לעקרא לון משרשין ומכלא	פתח ואמר (תהלים צב ח) בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד הפסוק הזה פרשוהו אבל בא וראה בפרח רשעים כמו עשב כעשב הזה שהוא ביבש בארץ והוא יבש כששורים בו מים הוא פורח ואותו יבש פורח וכאילן הזה קצוץ שצץ מחדש ולא מעלה אלא אותם פארות לצד זה ולצד זה שהם ענפים שעולים ולעולמים לא עולה אילן כפי שהיה בראשונה להיות אילן וכל זה להשמדם עדי עד לעקרם מהשרשים ומהכל.
תו רזא אחרא אית בהאי על דקודשא בריך הוא אריך רוגזיה בחייביא בהאי עלמא בגין דהאי עלמא איהו חולקא דסטרא אחרא ועלמא דאתי איהו סטרא דקדושה ואיהו חולקא דצדיקיא למהוי צדיקיא אינון בעטרא דיקרא דמאריהון ביה ותרין סטרין אלין קיימין דא לקבל דא דא	עוד יש סוד אחר בזה על שהקדוש ברוך הוא מאריך רגזו עם הרשעים בעולם הזה משום שהעולם הזה הוא חלק של הצד האחר והעולם הבא הוא צד הקדושה והוא חלק הצדיקים שהצדיקים יהיו בו בעטרת הכבוד של רבונם ושני הצדדים הללו עומדים זה כנגד זה זה
רכד/א	
סטרא דקדושה ודא סטרא אחרא דמסאבא דא קיימא לצדיקיא ודא קיימא לרשיעיא וכלא דא לקבל דא זכאין אינון צדיקיא דלית לון חולקא בהאי עלמא אלא בעלמא דאתי	צד הקדושה וזה הצד האחר שטמא זה עומד לצדיקים וזה עומד לרשעים והכל זה כנגד זה אשרי הצדיקים שאין להם חלק בעולם הזה אלא בעולם הבא.
תא חזי כלא אתתקן ואתגלי קמי קודשא בריך הוא ואף על גב דבלק ובלעם לא אתכוונו לגבי קודשא בריך הוא כלא איהו מתתקן קמיה ולא גרע מאגר דלהון כלום בהאי עלמא בההוא זמנא שליטו על ישראל דגרם ההוא קורבנא לאסתלקא מישראל ארבע ועשרין אלפין בר כל אינון דאתקטלו דכתיב (במדבר כה ה) הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור וכתיב (&) קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליהו״ה ועד כען ההוא קרבנא הוה תלי לאתפרעא מנהון דישראל שבעה מדבחן כחושבן ארבעין ותרין[3656]	בא וראה הכל התתקן והתגלה לפני הקדוש ברוך הוא ואף על פי שבלק ובלעם לא התכונו על הקדוש ברוך הוא הכל התתקן לפניו ולא גרע משכרם כלום בעולם הזה באותו זמן שלטו על ישראל שגרם אותו קרבן להסתלק מישראל עשרים וארבעה אלף פרט לכל אלו שנהרגו שכתוב הרגו איש ואנשיו הנצמדים לבעל פעור וכתוב קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה׳ ועד כעת אותו קרבן היה תלוי להפרע מישראל שבעה מזבחות כחשבון ארבעים ושנים.
רבי שמעון אמר תא חזי אינון ארבעין ותרין קרבנין עבדו בלעם ובלק ונטלו לון מההוא סטרא אחרא לגבי קודשא בריך הוא ועל דא	רבי שמעון אמר בא וראה אותם ארבעים ושנים קרבנות עשו בלק ובלעם ונטלו אותם מאותו הצד האחר לקדוש ברוך הוא ועל זה היה תלוי אותו קרבן

[3656] פי׳ פר ואיל היה מקרב בלעם בכל מזבח א״כ י״ד קרבנות בז׳ מזבחות וג״פ י״ד הם מ״ב (מ״מ).

שיטל אותו אותו הצד האחר שנקרא קללה מישראל ועד עכשיו לא גבה מהם וזהו סוד (מלכיסב ב) ויפן אחריו ויראם ויפן אחריו אחורי שכינה שעמד הצד האחר לאחור ויראם הסתכל בהם אותו הצד האחר וראה אותם שראויים להענש ועל זה ויקללם בשם ה׳ בשם ה׳ להוציא אותו שם ה׳ מחיוב זה מאותו חיוב של אותו קרבן שהקריב אותו צד אליו והכל מתקן לפני הקדוש ברוך הוא ולא נאבד דבר כמו כן הכל התתקן לפני הקדוש ברוך הוא הן לטוב הן לרע.	הוה תלי ההוא קרבנא לנטלא ליה ההוא סטרא אחרא דאקרי קללה מישראל ועד השתא לא גבה מנייהו ודא איהו רזא (מ״ב ב כז) ויפן אחריו ויראם ויפן אחריו אחורי שכינתא[3657] דקיימא סטרא אחרא לאחורא ויראם אסתכל בהו ההוא סטרא אחרא וחמא לון דאתחזון לאתענשא ועל דא ויקללם בשם יהו״ה[3658] בשם יהו״ה לאפקא ההוא שם יהו״ה מחיובא דא מההוא חיובא דההוא קרבן דאקריב ההוא סטרא לגביה וכלא איהו מתתקן קמיה דקודשא בריך הוא ולא אתאביד מלה כגוונא דא כלא אתתקן קמיה דקודשא בריך הוא הן לטב הן לביש
בא וראה דוד הוא היה שברח לפני שאול ועל זה גרם שנאבדו כל אותם כהני נוב ולא נשאר מכולם רק אביתר לבדו שברח וזה גרם כמה רעות בישראל ומת שאול ובניו ונפלו מישראל כמה אלפים ורבבות ועם כל זה אותו חטא היה תלוי על דוד לגבותו ממנו עד שכל בני דוד נאבדו ביום אחד ולא נשאר מהם אלא יואש לבדו שנגנב כמו שלא נשאר מאחימלך רק אביתר לבדו ועד עכשיו אותו חטא היה תלוי לעשות דין על נוב על אותו חטא של נוב שכתוב עוד היום בנב לעמד ופרשוה.	תא חזי דוד איהו הוה דערק קמיה דשאול ועל דא גרים דאתאבידו כל אינון כהני דנוב ולא אשתאר מכלהו בר אביתר בלחודוי דערק ודא גרים כמה בישין בישראל ומית שאול ובנוי ונפלו מישראל כמה אלפין ורבבן ועם כל דא ההוא חובא הוה תלי על דוד לגבות מניה עד דכל בנוי דדוד אתאבידו ביומא חד ולא אשתאר מנייהו אלא יואש בלחודוי דאתגניב כגוונא דלא אשתאר מאחימלך בר אביתר בלחודוי ועד כען ההוא חובא הוה תלי למעבד דינא על נוב על ההוא חובא דנוב דכתיב (ישעיה י לה) עוד היום בנוב לעמוד ואוקמוה
כמו זה כל הזהב העשוי למלאכה מה זה העשוי כאן הסתכל הקדוש ברוך הוא כשנתנו ישראל זהב לעגל והקדוש ברוך	כגוונא דא כל הזהב העשוי למלאכה מאי העשוי הכא אסתכל קודשא בריך הוא כד יהבו ישראל[3659] דהבא לעגלא וקודשא בריך הוא

[3657] ופירוש הכתוב ויפן אותו שהוא אחורי השכינה שהיא הס״א (מ״מ).

[3658] עי׳ ר׳ בחיי שמות ב יב שזה שם מ״ב.

[3659] תלמידי החשוב כמהר״ר בנימין כהן נר״ו נתקשה מאד במאמר זה, חדא דמוכח מכאן דישראל נתנו זהב לעגל והוא נגד כל רז״ל וגם נגד הזוהר. ב׳ שכאן אמר שבזמן עשיית העגל לא היה להם עוד זהב אלא דבאזניהם ולעיל ריש קצ״ב א׳ אמר וכי לא הוה לון דהבא אחרא. ג׳ שמכאן נראה שנתנו כל זהבם קודם לזמן העגל והוא כנגד הפסוק דדוקא בויקהל שהיה אחר יום הכפורים. וזאת היתה תשובתי, דוק בני שהרב זלה״ה ציין פה קצ״ה קצ״ו וגם שם ציין רכ״ד, ללמדנו שאין מאמרים אלו סותרים זה את זה אלא שמכללות שלשתם תובן כוונת הדבר. ונלע״ד שישראל הנזכר בכאן שנתנו זהב לעגל הם אותם הנזכרים בפרשת פנחס רלז ע״א שהיו אמותיהם משבט שמעון ואבותיהם מערב רב, ואמרינן בפרק החולץ כיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה, ועיקר גופא דעובדא הכי הוה שלהיות שצפה הקב״ה שחלק מישראל נתנו זהב לעגל ושזה ודאי היה גנאי ועוון לכללות ישראל שלא מחו לפחות באחיהם דבית שמעון, וכל שכן שבאותה שעה היו רבים שנשתתפו בהדייהו בלבא כאמור בפרשת כי תשא קצא ע״ב, לכן הקדים קודם לכן דהבא דא לאסוותא, וענין רפואה זו היא שאם תזכור ויש בידך מה שחנני ה׳ בפירוש דברי הזוהר בכל מעשה העגל, תמצא שתכלית כוונת הערב רב היתה לתקן זו״ן דקליפה כנגד בי״ע מתחילת התפשטות ק״כ צירופי אלהי״ם עד הקליפה דעשיה, וז״ש (לב, א) עשה לנו אלהים, ולנ״ו אלהי״ם ב׳ פעמים אלהי״ם, ולכן מה עשה הקב״ה הקדים צווי תרומת הזהב לעשות משכן שה״ס זו״ן דקדושה ב׳ שמות אלהי״ם בריבוע, להקדים בזה התחלת התיקון בקדושה בגבורותיה, וציווי זה הקודם ארבעים ימים הראשונים. וכן נראה מסוף פרשת משפטים קכו ע״א בפסוק (כד ב) ונגש משה לבדו אל ה׳ וז״ל, ובההיא שעתא אתבשרו למהוי בינייהו מקדשא וכו׳, ואחר כך נאמר (כד ג) ויבא משה ויספר אל העם וגו׳, וכשירד משה רבנו ע״ה גם שמצא שנעשה העגל אחר שעשה מה שעשה בהריגת העובדים וכו׳, לא מנעם ממה שאמר להם תחילה מצות ה׳ בתרומה וכיון בזה שיהיה לכפרה, אלא שלא חילק בין ישראל לערב רב ואמר להם (כה, ב) מאת

הוא הקדים להם זהב זה לרפואה שהרי זהב המשכן הקדים להם לאותו הזהב שנתנו לעגל שכל הזהב שהיה עמהם ונמצא עמהם נתנו לתרומת המשכן ההיה עולה בדעתך שכשעשו את העגל נמצא עמהם זהב והם פרקו אזניהם ליטול אותו	אקדים לון דהבא[3660] דא לאסוותא דהאי דהבא דמשכנא אקדים לון להוא דהבא דיהבו לעגלא[3661] דכל דהבא דהוה עמהון ואשתכח עמהון יהבו לארמת משכנא סלקא דעתך דכד עבדו ית עגלא אשתכח עמהון דהבא ואינון פריקו אודנייהו לנטלא ההוא דהבא דכתיב

כל איש, כי גם שה׳ צפה שיעשו העגל הערב רב כל עוד שלא נעשה לא חילק ה׳, וכמו שקודם יציאת מצרים אמר (ג, ז) ראה ראיתי, וכמו שאמרו רז״ל, ובכל זאת לא מחה ביציאתם ואדרבה ביום מתן תורה נגלה לכולם וכו׳. ואמנם תכף לצווי משה בפעם הראשונה מיד הרימו כולם ישראל וערב רב כל הזהב שהיה להם והכינוהו בידם למעשה המשכן שהרי כולם נצטוו וכמ״ש דף קצ״ה א׳ וכולהו אתפקדו, דמדלא קאמר ועל כולהו אתפקד אלא כולהו אתפקדו מוכח שנצטוו ממש. וכן נראה מדף קצ״ז א׳ ויקהל משה מהדר לון כמלקדמין עובדא דמשכנא, משמע בפירוש שכבר צוה אותם מתחילה. וגם זהו משמעות כל הזהב העשוי למלאכה, דמדכתיב ביה כל מה שלא נאמר בכסף ונחשת נראה שהיה כל הזהב שהיה להם, ועשיה זו אינה מעשה האומנים, דאם כן הי״ל העשוי במלאכה, אבל למלאכה היא ההכנה וההפרשה שהרימוהו לעשות בו המלאכה. ועוד דוק היטב ששני מיני פעולים יש בבנין הקל, אחד עושה נעשים וכו׳ והשני עשוי עשויים וכו׳, והחילוק שביניהם דרך משל, בית שנבנה מתחילה אעפ״י שאינו עתה בנוי יתואר בשם נבנה, אבל אם תאמר בנוי ירצה שמאז נבנה וגם עתה הוא בנוי באופן כי הפעול יכלול העבר וההווה. וכן היה בכאן שהעשוי שפי׳ מורם ר״ל שהורם מתחילה והתמידה הרימתו, וזה בישראל לאפוקי דערב רב שלא יצדק לומר בהם עשוי אלא נעשה, מפני שאמת הוא שהם עשאוהו מתחילה אבל לא נמשכה עשייתו כי געל ה׳ בהם, מה שאין כן בישראל שהכנת תיקונם הראשון נתקיימה מאז ועד הנה. הכלל העולה שבין ישראל ובין ערב רב נשתוו בהרמת זהבם קודם הביאה הראשונה של משה רבנו ע״ה בארבעים יום הראשונים, ולכן בזמן העגל אמר להם אהרן שיפרקו נזמיהם שהרי אין להם עוד זהב אחר, וגם זהו שאמר (לב, כד) ואומר להם למי זהב, שלא נאמר הביאו זהב אלא למי זהב, וכלומר הלא אין עוד מי שהיה לו זהב ולפי הסוד רמז להם שיזכרו שהם מרצונם ייחדו כל זהבם לקדושה למיתוק ותיקון הגבורות הקדושות עד שנתייחדו עם שרשן היא אי׳ וזהו למי זהב, ואיך אם כן ירצו עתה להוריד אותה הקדושה עד תכלית הקליפות. וגם רמז זה רמז להם באומרו להם שיפרקו האזנים דאינהו באי׳, וכלומר שאם ירצו בעגל צריכים להפרד מהאזן העליונה שסודה באי׳ ומה שהקשה דף קצב ע״א וכי לא הוה לון דהבא, יובן בהקשות עליו דמאי קושיא דילמא לא הוה לון דהבא אחרא בבתיהם, דמאי דכתיב (יב, לה) וישאלו כלי זהב, בישראל הוא ודאי ולא בערב רב, אלא אין הכוונה על מה שהיה להם בבתיהם אלא על אזני עצמם שזה ודאי היה להם, והוא היה רואהו בעיניו וכמו שלפי האמת הם פרקו אזניהם, ואם כן כוונת הקושיה היא דמה לו לשאול של אזני הנשים והבנים שלא היו שם הי״ל פרקו נזמיכם וכו׳. ואין שום סתירה בזה למ״ש כאן דף רכ״ד, שצריך בהכרח לומר שלא היה להם שום זהב בבתיהם, דאי לא תימא הכי לא יפרקו אזניהם וישארו בלי אותו עדי שהיה אז נהוג בכללות נשים ואנשים, ואין לומר שעשו כך כדי שלא לאחר הדבר ולמהר עשיית העגל שהרי לפי כל רז״ל הם שאלוהו לנשים ולבנים והן לא רצו לתתו כידוע, ואם כן כיון ששהו כל כך ודאין ספק שהיתה שהייה בהפצרתם בנשים יותר נח היה להם שלא להתקוטט עם נשותיהם וליקח ממה שבבית, אלא ודאי שלא מלאם לבם ליקח אותו שבבית שיאמר להם אהרן שאינו רוצה לשנותו לדבר אחר אחרי שכבר הרימוהו למשכן אבל עדיין לא בא לידי הגזברים שעדיין לא נמנו כי מיד עלה משה למרום, לכן נתאחר הדבר עד אחר יום הכפורים ואז הובדלו ישראל מן הערב רב כדכתיב ויקהל משה וגו׳. וזהו עצם חידוש הדבר שאעפ״י שכבר הכינו כולם אותו הזהב לא רצה ה׳ בשל הערב רב כי נתחללה הכנת קדושתו במעשיהם הרעים, ולכן שגם על ישראל היה קצף על שלא מיחו בהם לכן נצטוו גם הם לחזור ולהרים התרומה מחדש בכוונה מכוונת להבדל מהערב רב, וזהו קחו מאתכם, ולהיות ששני פעמים הורמה כאמור לכן נאמרו בה פעמים לשון פעול יביאה את תרומת ה׳ ודוק (רמ״ז).

[3660] קצה ע״א (הערת הזהר).

[3661] קשה אימתי הפרישו הזהב לנדבת המשכן הרי מ׳ יום שהיה משה בהר לא ירד עד שעדו העגל ומתי ירד לצוותם על נדבת המשכן, וי״ל שביום מ״ת אחר עשרת דברות צוהו הקב״ה על נדבת המשכן וירד וצוה לישראל והפרישו כל הזהב שהי׳ להם למשכן ועדיין לא התחילו לעשותו אלא הזמנוהו למשכן ובסוף מ׳ יום נעש׳ העגל וז״ש דהאי דהבא דמשכנא אקדים לון להוא דהבא דיהבו לעגלא, ולפ״ז הפרשיות שלא כסדר כי פ׳ תרומה ותצוה היו ביום מ״ת וסמוך לו ויקהל משה וכו׳ ויבואו כל איש אשר נשאו לבו שהפרישו נדבת המשכן והיתה מונחת, ובפ׳ כי תשא בסוף המ׳, ואח״כ עשיית המשכן שבסוף פ׳ ויקהל זהו לפי מ״ש כאן, אבל בדף קצ״ה ע״א כתב הפל מזה ולפי מ״ש הפרשיות הם כסדרן, שבפ׳ תרומה ותצוה נצטווה בהר ואמ״ל מאת כל איש אפילו מע״ר, ובפ׳ כי תשא היא בסוף המ׳ ולמחרת יו״הך נתרצה להם ואז ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ואמר להם קחו מאתכם דוקא ולא מע״ר סלקא דעתך דכד עבדו וכו׳ זה הפך מ״ש בפ׳ כי תשא שכוונת אהרן שא״ל פרקו כדי לעכבם עד שירד משה ולכך אמ״ל אשר שאזני נשיכם, והרשעים ערב רב פרקו אשר באזניהם נמצא כי לא מפני שלא היה להם זהב עשו כך, ומה שאמר התם הוא כפי מה שאמר בפרשת ויקהל (מ״מ).

זהב שכתוב ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם ועל זה הקדים זהב התרומה לכפר על המעשה הזה.	(שמות לב ג) ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם ועל דא אקדים דהבא דארמותא לכפרא על עובדא דא (חסר)
(ולכן) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה מצד המלכות עשה את כל אשר צוה ה׳ את משה שהרי כל אמנות המשכן התתקנה בהם ועל ידיהם בצלאל עשה את האמנות ומשה התקין את הכל אחר כך משה ובצלאל היו כאחד משה למעלה בצלאל תחתיו סיום הגוף כמו הגוף בצלאל ואהליהב הרי פרשוה זה ימין וזה שמאל והכל אחד ולכן ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וגו׳ ואתו אהליהב בן אחיסמך למטה דן וגו׳.	(ובגין כך) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה מסטרא דמלכותא עשה את כל אשר צוה יהו״ה את משה דהא כל אומנותא דמשכנא אתתקנת בהו ועל ידייהו בצלאל איהו עביד אומנותא ומשה איהו אתקין כלא לבתר משה ובצלאל כחדא הוו משה לעילא בצלאל תחותיה סיומא דגופא[3662] כגופא בצלאל ואהליאב הא אוקמוה דא ימינא ודא שמאלא וכלא חד ובגין כך ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וגו׳ ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן וגו׳
כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש וגו׳ רבי יוסי פתח את הפסוק באלישע שכתוב (מלכיסב ב) ויעל משם בית אל והוא עלה בדרך וגו׳ ונערים קטנים הרי פרשוה מנערים היו מכל דברי התורה ומכל מצוות התורה קטנים	כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש וגו׳ רבי יוסי פתח קרא באלישע דכתיב (מ״ב ב כג) ויעל משם בית אל והוא עולה בדרך וגו׳ ונערים קטנים הא אוקמוה מנוערים הוו מכל מילי אורייתא ומכל פקודי אורייתא קטנים
	רכד/ב
קטני אמונה והתחייבו בדין העולם הזה ובדין של העולם הבא יצאו מן העיר יצאו מסוד האמונה כתוב כאן יצאו מן העיר וכתוב שם (הושע יא) ולא אבוא בעיר (מסוד האמונה נקרא עיר עיר ה׳ צבאות עיר אלהינו).	זעירי מהימנותא ואתחייבו בחיובא דהאי עלמא ובחיובא דעלמא דאתי יצאו מן העיר נפקו מרזא דמהימנותא כתיב הכא יצאו מן העיר וכתיב התם (הושע יא ט) ולא אבא בעיר (ס״א מרזא דמהימנותא דאקרי עיר (תהלים מח ט) עיר יהו״ה צבאות עיר אלהינו)
ויפן אחריו ויראם ויפן אחריו שהסתכל לאחוריו אם יחזרו בתשובה ואם לא ויראם מה זה ויראם הסתכל בהם שהרי אין זרע מתקן עתיד לצאת מהם ופרשוה ויראם הרי פרשוה שנעשו בליל יום הכפורים מיד ויקללם בשם ה׳.	ויפן אחריו ויראם ויפן אחריו דאסתכל לאחורי אי יהדרון בתיובתא ואם לאו ויראם מאי ויראם אסתכל בהו דהא לית זרעא מתתקנא זמין לנפקא מנייהו ואוקמוה ויראם הא אוקמוה דאתעבידו בליליא דכפורי מיד ויקללם בשם יהו״ה
וסוד הוא בפסוק הזה ויפן אחריו הסתכל בהם אם יענש עליהם והתפנה מזה כמו שנאמר ויפן אהרן שהתפנה מצרעתו אף כאן התפנה מענשם ויראם שהיו עומדים אחר כך לעשות כמה רעות לישראל.	ורזא איהו בהאי קרא ויפן אחריו אסתכל בהו אי יתענש עלייהו ואתפני מהאי כמה דאת אמר (במדבר יב י) ויפן אהרן דאתפני מצרעתיה אוף הכא אתפני מעונשא דלהון ויראם דהוו קיימין לבתר למעבד כמה בישין בישראל
ויפן אחריו כמו שנאמר ותבט אשתו מאחריו מה זה מאחריו מאחורי השכינה אף כאן ויפן אחריו הסתכל מאחורי השכינה וראה את כולם שהרי באותו לילה ששולטת על כפרת חטאיהם של ישראל התעברו מהם אמותיהם מיד ויקללם בשם	ויפן אחריו כמה דאת אמר (בראשית יט כו) ותבט אשתו מאחריו מאי מאחריו מאחורי שכינתא אוף הכא ויפן אחריו אסתכל מאחורי שכינתא וחמא לכלהו דהא בההוא ליליא דשלטא על כפרה דחוביהון דישראל אתעברו

[3662] רנא ע״א ריד ע״ב (הערת הזהר).

ה׳ ותצאנה שתים דבים מן היער שתים דבים שנים דבים היה צריך להיות מה זה שתים דבים נקבות היו ובניהם ותבקענה מהם ארבעים ושנים ילדים הרי פרשוה כנגד הקרבנות של בלק.	אמהון מנייהו מיד ויקללם בשם יהו״ה ותצאנה שתים דובים מן היער שתים דובים שנים דובים מבעי ליה מאי שתים דובים נוקבין הוו ובנייהו ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים הא אוקמוה לקבל קרבנין דבלק
ויהי זהב התנופה למה נקרא זהב התנופה ולא נקרא כך כסף התנופה אלא שני אלה נקראו כך זהב התנופה ונחשת התנופה ולא נקרא כך כסף התנופה אלא אלו נקראו כך משום שזו היא הסתלקות למעלה שהרי יש כך למטה ואינו זהב (כדוגמת) התנופה ובכל מקום תנופה היא הרמה למעלה ולא הורדה למטה.	ויהי זהב התנופה אמאי אקרי זהב התנופה[3663] ולא אקרי הכי כסף התנופה אלא תרין אינון[3664] דאקרון הכי זהב התנופה ונחשת התנופה ולא אקרי הכי כסף התנופה אלא אלין אקרון הכי בגין דאיהו אסתלקותא[3665] לעילא דהא אית הכי לתתא[3666] ולאו איהו זהב (כגוונא) דארמותא ובכל אתר תנופה איהו ארמותא לעילא ולא לנחתא לתתא[3667]
והוא סוד החשבון הזה שכל הדרגות והמרכבות הללו כולן עומדות בתנופה (זו) והוא זהב התנופה וזהו זהב שכל מה שמתפשט למטה מסתיר את המראה והטוב והאור שלו וכשהוא בתנופה אז	ואיהו רזא דחשבנא[3668] דא דכל אלין דרגין[3669] ורתיכין כלהו קיימי בארמותא (דא) ואיהו דהב[3670] ארמותא ודא איהו דהבא דכל מה דמתפשטא לתתא אסתים חיזו וטיבו ונהירו[3671] דיליה וכד איהו בארמותא כדין איהו

[3663] הוקשה לו שתי קושיות, האחת שאחרי שהתחיל כל הזהב העשוי למה הוצרך לחזור ולכתוב זהב התנופה, היה די שיאמר כל הזהב העשוי וגו׳ תשע ועשרים ככר, אלא צריך לומר שחזר לומר כך לקרותו בעצם זהב התנופה ולמה זה. והשניה שלא קרא כך לכסף, ולכאורה איפכא מסתברא כי כסף זה הוא של השקלים שנראה שהיתה בו סגולה יותר מעולה מכללות שאר הדברים שבאו לצורך המשכן (רמ,ז).

[3664] ירצה אלא יתיישב זה בהעיר עוד שגם הנחשת נקרא נחשת התנופה, ובהערה זו יתמעט תירוץ אחד שהיינו יכולים לתרץ לקושיה הראשונה, דשאני זהב דכתיב בו בפרשת ויקהל (לה, כב) כל איש אשר הניף תנופת זהב לה׳, מה שלא נאמר כן בכסף, אבל אי אפשר לומר כן ממה שנאמר גם בנחושת התנופה ולא נזכרה התנופה למעלה בנחושת, באופן דעכשיו נתחזקה הקושיה גם בזהב. ולזה יכון מה שמשיב אלא אלין אקרון הכי, שהוא לשון תירוץ. ועוד י״ל דמ״ש אלא תרין קאי אמאי דקדם, והכי קאמר ולא אקרי כסף התנופה אלא תרין אינון וכו׳, ומכל מקום שתי קושיות הן, למה נקרא זהב התנופה, ועוד למה דוקא נקרא כן הזהב והנחשת ולא הכסף (רמ,ז).

[3665] ר״ל שידוע שהדין כשהוא בשרשו הוא זך וברור ויותר מעולה מהחסדים, וקיימא לן אין הדינים נמתקים אלא בשרשם כמ״ש בספר הכוונות בכוונת השופר. והנה הזהב ה״ס הגבורות שהן ז׳ בדעת וה׳ וב׳ בז׳ קצוות ה׳ בחגתנ״ה וב׳ כוללות יסוד ומלכות, וכשהן מתעלות למקורם הן זכות ובהירות, וכן (איוב לז, כב) מצפון זהב יאתה, מפרשים אותו לשון אור, ולזה היתה הכוונה בזהב המשכן (רמ,ז).

[3666] ר״ל שהרי יש זהב בעוה״ז אבל לא כשל המשכן, והענין כי סתם זהב שבעולם ה״ס המשכת הדין למטה בסוד ההשתלשלות והמדרגות עד שמתגשם כסדר כל הנמצאים, אבל הזהב שנידר למשכן כיוונו להעלותו למעלה לשרשו והורידו עליו משם בהירות קדושתו בלי עיכור ע״י אמצעיות המדרגות (רמ,ז).

[3667] פי׳ אינו כסתם השפע היורד לקיום העולמות ע״י מעשה הצדיקים, שתחילה מעלים מ״ן למעלה ואחר כך ממשיכים אור ישר למטה על סדר ד׳ העולמות, שהוא אור המתעבה מידי רדתו מעולם לעולם והוא נקרא בעצם אור יורד שכן יורד ממעלתו מידי עוברו ממדרגה למדרגה, אבל הזהב הזה אינו יורד מקדושתו אלא תמיד דבק במקורו, וז״ש כל הזהב העשוי בכל מלאכת הקדש, ור״ל שנעשה בו מעשה מופלא, ולכן כולו היה קיים דהיינו שלא ניתך ממנו כלום כי לא היה בו שום סיג (רמ״ז).

[3668] נראה שר״ל שלסוד הנזכר לכן נמנה סך הזהב, להודיע שדוקא אותו הזהב היתה בו הסגולה הנזכרת (רמ״ז).

[3669] פי׳ הארון והמנורה ושאר הכלים הרומזים לכמה דרגין ורתיכין עליונים דכלהו קיימי בארמותא דא, שכולם קדש קדשים קיימים לעולם (רמ״ז).

[3670] וזהו זהב לבד ולא יכון לקוראו זהב באמת, ולכן אמר כל הזהב בה׳ הידיעה מה שלא כתוב כך בכסף מפני שהיה מצויין משאר המתכות והזהב שבעולם (רמ״ז).

[3671] אמר שלשה דברים כנגד ג׳ עולמות בי״ע. אי נמי חיזו הוא המראה והגוון כי יש זהב ירוק וצהוב ואדום, דשבעה מיני זהבים הם, וטיבו, הוא מהותו ואיכותו, ונהירו, הוא בהירותו וזהרו זהב טהור, ועליו נאמר (בראשית ב, יב) וזהב הארץ ההיא טוב, וטוב כולל כל מעלה, ורז״ל פירשו פירוש זה על הזהב של בית

הוא זהב טוב בסוד האור שלו וכל אותו שלמטה פסלת הזהב והוא ההתוך שלו.	דהב טב ברזא דנהירו דיליה וכל ההוא דלתתא סוספיתא דדהבא ואיהו התוכא דיליה
וכסף פקודי העדה משום שזה הוא כל מה שמתפשט למטה כך הוא טוב ואף על גב שאינו בתנופה הזו הכל הוא לטוב אבל זהב כל מה שמתפשט למטה הכל הוא לרע זה מתפשט לטוב וזה מתפשט לרע ולכן צריך להניף תנופה ולהעלות למעלה וזה צריך להתפשט למטה ולכל הצדדים משום שעומדים כולם לטוב.	וכסף פקודי העדה בגין דהאי איהו כל מה דאתפשט לתתא[3672] הכי הוא טב ואף על גב דלאו איהו בהאי ארמותא כלא הוא לטב אבל דהבא כל מה דאתפשט לתתא כלא הוא לביש דא אתפשט לטב[3673] ודא אתפשט לביש ובגין כך דא אצטריך[3674] לארמא ארמותא ולאסתלקא לעילא ודא אצטריך לאתפשטא לתתא ולכל סטרין בגין דכלהו קאים לטב
פתח ואמר כי שמש ומגן ה׳ וגו׳ כי שמש זה הקדוש ברוך הוא ומגן זהו הקדוש ברוך הוא שמש זהו סוד השם הקדוש יהו״ה שכאן עומדות כל הדרגות למנוחה ומגן זהו סוד השם הקדוש שנקרא אלהים וסוד זה שכתוב (בראשית טו) אנכי מגן לך ושמש ומגן זהו סוד השם השלם חן וכבוד יתן ה׳ להיות הכל בסוד אחד.	פתח ואמר (תהלים פד יב) כי שמש ומגן וגו׳ כי שמש דא קודשא בריך הוא ומגן דא קודשא בריך הוא שמש דא הוא רזא דשמא קדישא יהו״ה דהכא קיימין כל דרגין לנייחא ומגן דא איהו רזא דשמא קדישא דאקרי אלהים ורזא דא דכתיב (&) אנכי מגן לך ושמש ומגן[3675] דא איהו רזא דשמא שלים חן וכבוד יתן יהו״ה למהוי כלא רזא חדא
לא ימנע טוב להלכים בתמים סוד זה (אותו) שכתוב ״וימנע מרשעים אורם וזהו אור ראשון שכתוב בו וירא אלהים את האור כי טוב שגנזו והסתירו הקדוש ברוך הוא כמו שבארוהו וגנז אותו מהרשעים ומנע אותו בעולם הזה ובעולם הבא אבל לצדיקים מה כתוב לא ימנע טוב להלכים בתמים זהו אור הראשון שכתוב בו וירא אלהים את האור כי טוב.	לא ימנע טוב להולכים בתמים רזא דא (ההוא) דכתיב (איוב לח טו) וימנע מרשעים אורם ודא איהו נהורא קדמאה דכתיב ביה (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב דגניז וסתים ליה קודשא בריך הוא כמה דאוקמוה ומן חייביא גניז ליה ומנע ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי אבל לצדיקיא מה כתיב (&) לא ימנע טוב להולכים בתמים דא אור קדמאה דכתיב ביה וירא אלהים את האור כי טוב
ועל זה לא צריך זה להעלות ולהניף אותו אלא להתפשט ולהתגלות ולא להתעלות כמו אותו אחר שהוא שמאל ולכן נקרא אותו תנופה ולא זה ולכן וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו׳.	ועל דא לא אצטריך דא לאסתלקא ולארמא ליה אלא לאתפשטא ולאתגלאה ולא לאסתלקא (ס״א בההוא דהבא) כההוא אחרא דאיהו שמאלא ועל דא אקרי ההוא תנופה ולאו האי

המקדש. ואומרו ברזא דנהירו דיליה, ר״ל שמקורו הוא ביסוד החכמה סתומה שבה שרש הדין המעולה (רמ״ז).

[3672] פי׳ בפירוש ספרא דצניעותא כי הימין אין ממנה קליפה אבל השמאל עצמו בהתפשטו למטה נעשה סיגים. ואין קושיה מאברהם שהוליד את ישמעאל, כי הוא היה חלק הקליפה שדבק בו מצד אבותיו ואחר כך נפרד ממנו. ועוד כשהוליד את ישמעאל עדיין היתה הערלה דבוקה בו וכשנימול זכה לאות ה׳ שה״ס ה׳ חסדים (רמ״ז).

[3673] פי׳ שאפילו החיצונים צריכים לשפע להתקיים. וזה סוד עשיית העגל ע״י אהרן וכדאיתא בפירוש ספרא דצניעותא הנ״ל, אבל אין אור החסד משתנה, וכגון ההוא נהירו דקיק שהוא מקיים החיצונים, אבל הגבורה המתפשט בתוכם עצמה נעשה קליפה, וזהו פירוש כפל אלו המלות דא אתפשט וכו׳, ר״ל זה בצד זה (רמ,ז).

[3674] הוא הזהב, צריך להעלותו למעלה שיהיה תמיד אדוק למעלה במקורו. ודא אצטריך, הוא הכסף, אבל האמור בזהב התנופה שייך נמי להאמור בנחושת התנופה מפני שסודו בת״ת שהוא כלול מחסד ודין וצד הדין הוא דצריך להתעלות (רמ״ז).

[3675] ג ע״ב (הערת הזהר).

	ובגין כך וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו׳
בא וראה צד הימין הוא תמיד עומד לקיים את כל העולם ולהאיר	תא חזי סטרא דימינא איהו תדיר קיימא לקיימא בכל עלמא ולאנהרא
	רכה/א
ולברך אותו ולכן הכהן שהוא מצד הימין מזדמן תמיד לברך את העם שהרי מצד הימין באות כל הברכות לעולם והכהן נוטל בראש ועל כך הוא התמנה לברך למעלה ולמטה.	ולברכא ליה ובגין כך כהנא דאיהו מסטרא דימינא אזדמן תדיר לברכא עמא דהא מסטרא דימינא אתיין כל ברכאן דעלמא וכהנא נטיל ברישא[3676] ועל דא אתמנא איהו לברכא לעילא[3677] ולתתא[3678]
בא וראה בשעה שהכהן פורש ידיו לברך את העם אזי השכינה באה ושורה עליו וממלאת את ידיו יד ימין עולה למעלה מעל יד שמאל כדי להעלות הימין ולהגבירו על השמאל ואז כל הדרגות שפורש בהן את ידיו כולן מתברכות ממקור הכל מקור הבאר מי הוא זה צדיק מקור הכל זהו עולם הבא שהוא מקור עליון שכל הפנים מאירות משם שהרי הוא המעיין והמקור של הכל וכל המאורות והנרות משם נדלקים.	תא חזי בשעתא דכהנא פריש ידוי לברכא עמא כדין שכינתא אתיא ושריא עלויה ואמלי ידוי ידא דימינא זקפא לעילא על ידא דשמאלא בגין לסלקא ימינא ולאתגברא על שמאלא וכדין כלהו דרגין[3679] דקא פריש בהו ידוי[3680] כלהו אתברכאן ממקורא דכלא[3681] מקורא דבירא מאן איהו[3682] דא צדיק[3683] מקורא דכלא[3684] דא איהו עלמא דאתי[3685] דאיהו מקורא עלאה[3686] דכל אנפין נהירין מתמן דהא איהו מבועא ומקורא דכלא[3687] וכל בוצינין ונהורין מתמן אתדליקו[3688]

[3676] שהוא ראש לקבל משלש ראשונות, וראש להשפיע לשבעה מדות אחרונות (אור יקר).

[3677] בנאצלים (או ריקר).

[3678] נבראים נוצרים ונעשים, הימין מתפשטת בכולם כדפירשנו (אור יקר).

[3679] פי׳ י״ס דזעיר (מ״מ).

[3680] הם עשר מדרגות עשר אצבעות, שהם יוד הא חמשה אצבעות ואו הא חמשה אצבעות ומלואם כ״ח, **״דקא פריס ידוי בהו״** בכ״ח פרקי אצבעותיו, והם מדרגות השכינה שהיא באה ושורה על ידיו וממל(י)אם במדרגותיה אלו כדכתיב ועתה יגדל נא כ״ח אדנ״י, ועל ידי הכהן השכינה ומדרגותיה מתברכות כאומרו כ״ה תברכו וכדפירשו בפרשת נשא, וברכתה היא על ידי הכהן שהוא החסד, והא כיצד שענין זה נראה נמנע, המברך הוא הכהן איש החסד, וברכתו הוא מקבל מבינה ודאי, והמתברכת היא השכינה והיא אינה מתברכת אלא על ידי היסוד, הם שני דברים מתנגדים שהיאך היא מתברכת בחסד (אור יקר).

[3681] פי׳ יסוד הבינה (מ״מ).

[3682] והענין שהמלכות נקראת באר ודאי, ויש מקור בתוכיות הבאר שממנו נובעות מימי הברכה, והיינו שהבאר היא המלכות שבבחינות ידועות אמצעיות שעדין יש סביב לה בחינות אחרות שם ים ובארה של מרים בתוך ימה של טבריה כדפירשו בגמרא, וי״ם זה הוא בחינות המתפשטות, ואמצעיתה באר, ותוכיות הבאר מקורא והיינו היסוד הנכנס אליה בתוכיותה ומשפיעה, ועצם הבאר תחתיתה וכותליה ופיה הכל בחינות בה פירשתים לעיל פרשת ויקהל (אור יקר).

[3683] רסא ע״א (הערת הזהר).

[3684] דהיינו למעלה לשש קצוות שאינם באר אלא הם נחלים נובעים, ומקורם להמשיך מים לנחלי הברכה הוא הבינה, ועדין יש מקור גבוה מזה דהיינו החכמה בסוד הדעת בתוך הבינה, אמנם השתא לא עסקינן אלא במקור השש קצוות היא הבינה (אור יקר).

[3685] שהיא בחינת הבינה דאתי ומתגלת ומשפעת לקצוות (אור יקר).

[3686] אינה כיסוד שהוא מקור פרטי למדה אחת אלא איהו **״מקורא עילאה דכל אנפין נהירין מתמן״**, שהיא נפתחת בשבעה מבועין להשפיע לתחתונים, והיינו יברכך יא רישא לשלשה פני ההשפעה, וזהו שאמר **״דכל אנפין נהירין״** לא תאמר תשפיע לשמאל דין אלא נהירין הארה וברכה וטוב לכל הפנים כאחד, והטעם שיש בין מקור זה למקור תחתון הוא, כי המקור התחתון אינו מקור אלא למדה אחת וההשפעה תתיחד ונשפעת לבחינה אחת כוללת כמה מיני כללות, אמנם ההשפעה מקור פן אחד, אמנם למעלה הבינה היא **״מקורא דכולא״** ולכך צריכה בבחינות רבות (או ריקר).

[3687] ולא תאמר שיהיה האור יוצא בבחינה אחת ותתבחן לחוץ בבחינות רבות, או שיהיו מאירות כולם בבחינה אחת שאינו (אור יקר).

כמו כן המקור והמבוע של הבאר כל אותן נרות שלמטה כולן מאירות ומתמלאות ממנו באור וזה עומד כנגד זה ולכן בשעה שהכהן פורש ידיו ומתחיל לברך את העם אז שורות ברכות עליונות ממקור עליון להדליק נרות וכל הפנים מאירות וכנסת ישראל מתעטרת בעטרות עליונות וכל אותן ברכות שופעות ונמשכות ממעלה למטה.	כגוונא דא מקורא ומבועא דבירא כל אינון בוצינין דלתתא[3689] כלהו אתנהרין[3690] ואתמליין נהורין מניה[3691] ודא קיימא לקבל דא ובגין כך בשעתא דכהנא פריש ידוי ושארי לברכא עמא כדין שראן ברכאן עלאין ממקורא עלאה לאדלקא בוצינין ונהרין כל אנפין וכנסת ישראל אתעטרת בעטרין עלאין וכל אינון ברכאן נגדין ואתמשכן מעילא לתתא
בא וראה משה צוה ובצלאל עשה להיות הכל בסוד הגוף וסיום הגו שהוא אות ברית הקדש להרבות אהבה וקשר של יחוד במשכן והכל נעשה בסוד הימין ועל זה בכל מקום שצד הימין נמצא אין שולטת בו עין רעה ולכן וכסף פקודי העדה משום שאותו כסף בא מצד ימין ולכן נמנה הכל במנין.	תא חזי משה פקיד ובצלאל עביד למהוי כלא ברזא דגופא וסיומא דגופא[3692] דאיהו את קיימא קדישא לאסגאה רחימו וקשורא דיחודא במשכנא וכלא ברזא דימינא קא אתעביד ועל דא בכל אתר דסטרא דימינא אשתכח עינא בישא לא שלטא ביה ובגין כך וכסף פקודי העדה בגין דההוא כסף מסטרא דימינא קא אתיא ועל דא אתמנא כלא במניינא
רבי יצחק שאל את רבי שמעון אמר לו הרי פרשוה שברכה אינה שורה בדבר שעומד במדה ובדבר שעומד בחשבון אז למה היה כאן במשכן הכל בחשבון אמר לו הרי זה נתבאר אבל בכל מקום שצד הקדושה שורה עליו אם אותו חשבון בא מצד הקדושה הברכה שורה עליו תמיד ולא סרה ממנו מנין לנו ממעשר משום שבא החשבון לקדש נמצאת בו ברכה כל שכן המשכן שהוא קדש ובא מצד הקדש.	רבי יצחק שאל לרבי שמעון אמר ליה הא אוקמוה דברכתא לא שריא במלה דקאים במדידו ובמלה דקאים בחושבנא הכא במשכנא אמאי הוה כלא בחושבנא אמר ליה הא אתמר אבל בכל אתר דסטרא דקדושה שריא עליה אי ההוא חושבנא אתיא מסטרא דקדושה ברכתא שריא עליה תדיר ולא אתעדי מניה מנלן ממעשר בגין דאתיא חושבנא לקדשא ברכתא אשתכחת ביה כל שכן משכנא דאיהו קדש ואתיא מסטרא דקדש
אבל כל שאר דברי העולם שלא באים מצד הקדושה אין הברכה שורה עליהם כשהם בחשבון משום שהצד האחר שהוא רע עין יכול לשלט עליו וכיון שיכול לשלט עליו אין ברכה נמצאת בו כדי שלא יגיעו ברכות לאותו רע עין (ואיננו מצד הקדשה).	אבל כל שאר מילי דעלמא דלא אתיין מסטרא דקדושה ברכתא לא שריא עלייהו כד אינון בחושבנא בגין דסטרא אחרא דאיהו רע עין יכיל לשלטאה עליה וכיון דיכיל לשלטאה עליה ברכתא לא אשתכחת ביה בגין דלא ימטו ברכאן לההוא רע עין (ולא הוי מסטרא דקדושה)
ומדה של קדושה וחשבון של קדושה	ומדידו דקדושה וחושבנא דקדושה תדיר

[3688] בין ימיניות אמצעיות שמאליות, "**כולם נהירין**", ולא שיתבחן הארתם בהם למטה, אלא "**מתמן אתדלקו**", מלמעלה מתבחן האור לבחינות רבות, ולזה הם יברכך יא רישא, וכתיב פניו שיש פנים רבים אלא המקור כדפירשנו, והרי הכהן מקבל משם ומברך ולפי זה אינו משפיע ומברך אלא שש קצוות, אמנם **כגוונא דא** נגדיי למקור עליון (אור יקר).

[3689] שהם המציאיות אשר במלכות, דהיינו הבאר עצמו כדפירשנו יתבחנו בשתי בחינות, האחת המציאיות בעצמה שבמדת המכלות (אור יקר). פי׳ מ׳ וב״ע גם הם יונקים מיסוד דזעיר (מ״מ).

[3690] ונכללים בכללות גדול דהיינו יגדל נא כח אדני (או ריקר).

[3691] שהם כל מאור ומאור מאיר ומתמלא מאורות הרבה, או אפשר שהם שתי בחינות, האחת **בוצינין** הם מהמלכות ותחלה אתנהרין, השנית שאחר שהוכנו הכנה זו קצת ונעשה נהורין שיהיו בית קיבול **אז אתמליין נהורין**, ועתה נקראו נהורין מפני שעל ידי ההשפעה נעשו נהורין הבוצינין, והנה המעשה הזה יעשה מהיסוד למלכות כשיעשה הארה ופתיחת המקור מהבינה לספירות עליונות, שאם אין למעלה אין למטה וכשיש למעלה יש למטה, ועתה בזה יתוקן מה שהוקשה לנו לעיל (אור יקר).

[3692] רכד ע״א (הערת הזהר).

תמיד נוספות בו ברכות ועל זה וכסף פקודי העדה פקודי העדה באמת ודאי ואין פחד מעיין הרע ואין פחד מכל חשבון זה שהרי בכל שורות ברכות מלמעלה.	ברכאן אתוספאן ביה ועל דא וכסף פקודי העדה פקודי העדה בקושטא ודאי ולא דחילו מעינא בישא ולא דחילו מכל חושבנא דא דהא בכלא שראן ברכאן מלעילא
ובא וראה בזרעו של יוסף לא שולטת בו עין רעה משום שבא מצד הימין ועל זה נעשה המשכן על ידי בצלאל שהרי הוא שרוי בסוד של יוסף שהוא סוד ברית הקדושה ולכן משה צוה ובצלאל עשה להיות הכל בסוד הגוף וסיום הגוף שהוא אות ברית הקדושה להרבות אהבה וקשר של יחוד המשכן והכל נעשה בסוד הימין ולכן וכסף פקודי העדה ואותו חשבון הוא חשבון הדרגות הממנות הגדולות שנאחזות מצד הימין ועל זה כתוב מאת ככר וגו׳.	ותא חזי בזרעא דיוסף לא שלטא ביה עינא בישא בגין דאתי מסטרא דימינא ועל דא אתעביד משכנא על ידא דבצלאל דהא איהו ברזא דיוסף קא שרייא דאיהו רזא דברית קדישא ועל דא משה פקיד ובצלאל עביד למהוי כלא ברזא דגופא וסיומא דגופא דאיהו את קיימא קדישא לאסגאה רחימו וקשורא דיחודא במשכנא וכלא ברזא דימינא קא אתעביד ובגין כך וכסף פקודי העדה וההוא חושבנא איהו חושבן דרגין רברבין ממנן דאתאחדן מסטרא דימינא[3693] ועל דא כתיב (&) מאת ככר וגו׳
רבי אבא ורבי אחא ורבי יוסי היו הולכים מטבריה לצפורי עד שהיו הולכים ראו את רבי אלעזר שהיה בא ורבי חייא עמו אמר רבי אבא ודאי נשתתף עם השכינה חכו להם עד שהגיעו אליהם כיון שהגיעו אליהם אמר רבי אלעזר כתוב עיני ה׳ אל צדיקים ואזניו אל שועתם פסוק זה קשה מה זה עיני ה׳ אל צדיקים אם בשביל השגחת הקדוש ברוך הוא עליהם כדי להיטיב להם בעולם הזה הרי ראינו כמה צדיקים הם שבעולם הזה ואפילו מזונות כמו עורבי השדה לא יכולים	רבי אבא ורבי אחא ורבי יוסי הוו אזלי מטבריה לצפורי עד דהוו אזלי חמו ליה לרבי אלעזר דהוה אתי ורבי חייא עמיה אמר רבי אבא ודאי נשתתף[3694] בהדי שכינתא אוריכו להו[3695] עד דמטו לגבייהו כיון דמטו גבייהו אמר רבי אלעזר כתיב (תהלים לד טז) עיני[3696] יהו״ה אל צדיקים ואזניו אל שועתם האי קרא קשיא מאי עיני יהו״ה אל צדיקים אי בגין דאשגחותא דקודשא בריך הוא עלייהו לאוטבא לון בהאי עלמא הא חמינן כמה זכאין אינון בהאי עלמא ואפילו מזונא כעורבי ברא לא יכלין
	רכה/ב

[3693] הם י״ס דזעיר כל אחד כלולה מעשר הם מאה דבניינם מהחסדים (מ״מ).

[3694] מזל״ן במ״ש הרב זלה״ה בעשרת חבירי האדרא כי רבי אלעזר סודו בחכמת הי׳ חסדים, וגם ברעיא מהימנא פרשת פנחס רכ״ג א׳ אמר כי רבי אלעזר סודו העיקרי בחסד, והיינו הך כי חסד נתעלה לחכמה. ואמנם רבי חייא שהיה עם רבי אלעזר איתא באדרא רבה שהוא מיסוד חי העולמים, ונוטריקון ח״י ח׳סד י׳סוד או ח׳כמה י׳סוד שידוע שחסד מתגלה בפום אמה, ולכן בין חסד ובין יסוד נקרא שושבינא דמטרוניתא, ולזה השכינה מתאוה להם בסוד (בראשית ג, טז) ואל אישך תשוקתך. ועל כן אמר רבי אבא ודאי נשתתף בהדי שכינתא, ואמנם שם באדרא רבה כתוב כי רבי אבא הוא מבינה ורבי יוסי מן מלכות דז״א אך רבי אחא לא נזכר שם, ונלע״ד שהוא מסוד ת״ת שסתמו נקרא אח אל המלכות, אבל בלי ספק שעיקר חברה קדושה זו היו רבי אלעזר ורבי אבא שהם שני ראשי צבא הקדש, זה שרש החסדים מהימין וזה שרש הגבורות משמאל בסוד חו״ב, ומפני זה אוריכו להו עד דמטו לגבייהו, כי של שמאל טפלים לשל ימין, כיון דמטו גבייהו ונתייחדו (רמ״ז).

[3695] פירוש ר״א וחבירו המתינו לרבי אלעזר ולר״ח עד שבאו (מ״מ).

[3696] פי׳ ודאי בכאן מתעורר סוד פסוק זה, כי ידוע הוא שחו״ב הם סוד שני עיניים שהם שרש החו״ג, שהרי ע״ן גי׳ ק״ל וב׳ פעמים ק״ל הוא (ג, ד) ס״ר לראות כנזכר אצלנו, והם סוד שני צדיקים יוסף ובנימין, וגם צדיקי״ם עם ו׳ אותיות גי׳ ס״ר. האי קרא קשיא, כוונתו שאין כוונת הפסוק להודיענו שה׳ רואה ומביט מעשיהם, חדא דמאי איריא מעשי הצדיקים הלא בכל מקום עיני ה׳ צופות רעים וטובים, אלא ודאי שר״ל איזה דבר פרטי המיוחד לצדיקים יותר מן לרשעים כיון שפירש בהדיא אל צדיקים ומהו זה, אי בגין דאשגחותא וכו׳ (רמ״ז).

להשיג אם כך מה זה עיני ה׳ אל צדיקים.	לאדבקא אי הכי מאי עיני[3697] יהו״ה אל צדיקים
אלא סוד כאן יש בא וראה כל אותם בריות העולם כולם ידועים למעלה בין לצד זה ובין לצד זה אותם שלצד הקדושה נודעים למעלה אליו והשגחתו תמיד עליהם ואותם שלצד הטמאה נודעים לו והשגחתו תמיד עליהם ובמקום ששולטת אותה ההשגחה של צד הקדושה לא משגיח הצד האחר ולא יקרב אליו לעולמים ולא יכול לדחותו ממקומו בכל מה שהוא עושה ולכן עיני ה׳ אל צדיקים וגו׳ משום זה הצד האחר לא יכול לשלט עליו ועכשיו יש כאן סיוע שמימי וכל ההשגחה הטובה שלמעלה היא כאן וכל צד אחר וכל דבר רע לא יכול לשלט עליכם.	אלא רזא הכא תא חזי כל אינון בריין[3698] דעלמא כלהו אשתמודעאן לעילא בין לסטרא דא ובין לסטרא דא[3699] אינון דלסטרא דקדושה אשתמודעאן לעילא לגביה ואשגחותא דיליה תדיר עלייהו ואינון דלסטרא מסאבא אשתמודעאן לגביה ואשגחותא דיליה תדיר עלייהו ובאתר דשלטא ההיא אשגחותא דסטרא דקדושה לא אשגח עליה סטרא אחרא ולא יקרב לגביה לעלמין ולא יכיל לדחייא ליה מאתריה בכלא בכל מה דאיהו עביד ועל דא עיני יהו״ה אל צדיקים וגו׳ בגין דא סטרא אחרא לא יכיל לשלטאה עליה והשתא סייעתא דשמיא הכא וכל אשגחותא טבא דלעילא הכא וכל סטרא אחרא וכל מלה בישא לא יכיל לשלטאה עלייכו
אמר רבי אבא הרי למדנו שבכל מקום שצד הקדושה שורה עליו אף על גב שעומד בחשבון הברכה אינה נמנעת משם אמר רבי אלעזר ודאי כך זה אמר לו הרי	אמר רבי אבא הא אוליפנא דבכל אתר דסטרא דקדושה שריא[3700] עלוי אף על גב דקיימא בחושבנא ברכתא לא אתמנע מתמן אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא[3701] אמר ליה הא

[3697] נראה שזו היא קושיה אחרת, וירצה שאפשר לתרץ קושייתו הראשונה ולומר דקרא איירי בצדיק בן צדיק דאמרינן בגמרא דהיינו צדיק וטוב לו, ושלזה אמר הכתוב אל צדיקים בלשון רבים, לרמוז לבן ולאב דתרווייהו צדיקים, אם כן יקשה אומרו חסרון הניכר בפסוק, שלא אמר עיני ה׳ רואים או צופים או משגיחים. ותירץ אלא רזא הכא, הענין הוא כי נודע שיסודות או״א הם בדעת ז״א ששם שרשי החסדים והגבורות, והם בוקעים שני נקבי העיניים, ולפי שהם שני יסודות נפרדים לכן בזעיר כתוב עיני ה׳ בלשון רבים, אבל בא״א שאין בדעתו אלא יסוד עתיק גם שיש בו חו״ג, הנה הם כל כך בייחוד מופלא עד שאמרו באדרא רבה קכ״ט ב׳ שעליו נאמר (תהלים לג, יח) הנה עין ה׳ אל יראיו, שגם שיש שתי עיניים נחשבים לאחד מרוב ייחודם, מה שאין כן בשל ז״א להיותם נמשכים משני יסודות דאו״א ולכן האורות היוצאים מהם הם עצמיים וכמו שיבוא, וזהו אומרו אלא רזא הכא, וידעת שכל רזא הוא יסוד (רמ״ז).

[3698] נראה דמלת אינון קאי אל הפסוק הנזכר ששם מזכיר צדיקים בפסוקנו, ואחריו אמר פני ה׳ בעושה רע וכדמפרש בפסוק, והכוונה שבין צדיקים ובין רשעים כלהו אשתמודעאן לעילא, וכמש״ה (משלי טו, ג) צופות רעים וטובים (רמ״ז).

[3699] שהרי שתי עיניים הן ימין ושמאל שמשם השתלשלות שני כוללות עולמות דקדושה ודמסאבא (רמ״ז).

[3700] הרי זו הקדמה למה שרוצה לשאול אחר כך, ולהבינה נלע״ד להקדים ענין נחמד והוא כי הנה אור החסד הוא פשוט ומיוחד בעצמו אבל כח הדין הוא המחלק והמפרד, ולכן יום ראשון דמעשה בראשית נקרא יום אחד כי הוא בתכלית הייחוד, אך ביום השני באה ההבדלה, ומבדי״ל גי׳ אלהי״ם, אמנם מכח התכללות הגבורות בחסדים לכן נחלקו החסדים לחמישה, ובהמתיק החסדים את הגבורות אז מתקבצים כל החלקים לגוף אחד, וזהו החילוק בין עולם התוהו שכולו דינין והיו הנקודות חלוקות לעצמן, ובין עולם התיקון שכולן נתייחדו לפרצוף שלם, ולכן כול״ל גם הוא גי׳ אלהי״ם, כי בכח המתקתו כולל כל החלקים יחד כמו שהם החו״ג בדעת מיוחדים, והוא הנקרא מספר ככתוב בערכי הכינויים, שה״ס החו״ג שהם י׳ הויות שבהם מ׳ אותיות, וכשהם במילוי יש בהם ק׳ אותיות שהוא מ״ס, ובמילוי המילוי יש בכל אחד כ״ח וי׳ פעמים כ״ח הוא פ״ר. ונלע״ד שמובן זה במ״ש באדם ישר דרוש השמות שד׳ אותיות הם בכתר וי׳ בחכמה וכ״ח בבינה ולכן מתקבצות כולם בדעת, ואם כן נמצא שהכל הוא בסוד הקדושה שהיא במוחין כנודע. ועל כן כל דבר שבקדושה מתרבה ומתברך גם שהוא מנוי, כי חלקי הדבר המקודש מתברכים בניצוצות הקדושה אשר עליהם, כמו שהוא המידה באורות העליונים שבהקבצם יחד מנוצצים זה בזה ומתרבים. וזהו הנמצא ביצחק אבינו ע״ה שאחר שמצא (בראשית כו, יב) מאה שערים, ליתן צא) התרומות ומעשרות, כתוב אחריו ויברכהו ה׳, אבל כשאין קדושה על הדברים הנמנים גובר עליהם כח הדין שהוא גורם הריבוי והגבול חסרה הברכה (רמ״ז).

[3701] פי׳ יפה דברת, ברכתא לא אתמנע, שכל הקודם זכה ואין כח לכח הדין לדחות כח הקדושה שהוא שפע עליון המוסיף עוז ותעצומות, שעל כן אנו אומרים קדוש ואחר כך ברוך דהא בהא תליא. הא ישראל

ישראל הם קדש ובאים מצד הקדש שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה׳ וכתוב (ויקרא יא) והייתם קדשים כי קדוש אני אז למה כשדוד עשה חשבון בישראל היה בהם המות שכתוב (שמואלב כד) ויתן ה׳ דבר בישראל מן הבוקר ועד עת מועד.	ישראל אינון קדש ואתיין מסטרא דקדש דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו״ה וכתיב (ויקרא כ כו) והייתם קדושים כי קדוש אני אמאי כד עבד[3702] דוד חושבנא לישראל הוה בהון מותנא דכתיב (ש״ב כד טו) ויתן יהו״ה דבר בישראל מן הבקר ועד עת מועד
אמר לו משום שלא נטל מהם שקלים שהוא פדיון שכתוב ונתנו איש כפר נפשו לה׳ בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם משום שצריך קדש (שהוא בגלוי) לתת פדיון של קדש ואותו פדיון של קדש לא נלקח מהם בא וראה ישראל הם קדש שעומדים בלי חשבון (של עצמם) ולכן צריך פדיון ליטול מהם ואותו פדיון עומד בחשבון והם לא עומדים בחשבון.	אמר ליה בגין דלא נטל מנייהו שקלים דאיהו פורקנא[3703] דכתיב (שמות ל יב) ונתנו איש כפר נפשו ליהו״ה בפקד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם[3704] בגין דאצטריך קדש (דאיהו באתגלייא) למיהב פורקנא דקדש והיא פורקנא דקדש לא אתנטיל מנייהו תא חזי ישראל איהו קדש דקיימא בלא חושבנא (דגרמייהו) ועל דא אצטריך פורקנא דיתנטיל מנייהו וההוא פורקנא קיימא בחושבנא ואינון לא קיימו בחושבנא
למה משום שקדש הוא סוד עליון של כל הדרגות מה אותו קדש עולה על הכל	מאי טעמא בגין דקדש איהו רזא עלאה דכל

אינון קדש וכו׳, יאמר כי ישראל מושרשים בקדושה בכמה בחינות, האחת כי נשמותיהם הן פנימיות העולמות ותוכיות המוחין ושרשם בחכמה, ומילוי חכמ״ה חי״ת כא״ף מ״ם ה״י המילוי גי׳ ישרא״ל, וכמו כן נשרשים בזעיר [שנקרא קדוש]. אי נמי י״ל דרומז לתרין זווגין דנשיקין והיינו קדש, ודיסודות וזהו ואתיין מסטרא דקדש (רמ״ז).

[3702] דלא מבעיא שנמנעה הברכה אלא ששלטה בהם מיתה שהיא תכלית כח הדין הקשה, ומה גם שהיה מהבקר וגו׳, שהוא בעוד שהיו מקריבים תמיד של שחר שאז עת חסד כנודע, ולא הועיל להם להצילם (רמ״ז).

[3703] נראה דרבי אבא סבר דלא נצטוו השקלים כי אם דוקא לדור המדבר משום דבעוון העגל פקעא קדושתייהו, ולכן הקשה מזמן דוד שאז היו בחזקת קדושים, ורבי אלעזר הודיעו שמצות השקלים נוהגת תמיד והכריחו משתי ראיות, האחת מייתור ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, שכבר נשמע זה מדכתיב (ל, יב) ונתנו איש כופר נפשו, דהיינו להיות לו פדיון מן הגוף, ומכללו אתה שומע שאם לא יתנו כפרם ימותו הם. והראיה השניה מדקרי ליה כופר נפש ולא אמר איש כפרו, שבזה הודיע שדוקא על הבחינת הנפש באה הכופר, ולכן שק״ל גי׳ נפ״ש (רמ״ז).

[3704] טעם לאיסור מספר בני ישראל וביאור מצות שקלים. הענין ידוע שכל חושבן הוא מסטרא דסיהרא מלכות דל״ל מגרמה כלום והיא מסטרא דעולם התוהו דנפקא מאתלמיא כמ״ש בס״ד פ״א וכל תקונה הוא לאתבסמא דבכורא עטרא דחסדים עלמא דמתקלא ולכן כשמונה ישראל אז הם מסטרא דנוק׳ ולכן כתי׳ ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם כי ידוע שנגף הוא מעולם התוהו מיתת המלכים וע״ז אמרו רז״ל כתוב א׳ אומר והי׳ מספר בני ישראל וכתיב אשר לא ימנה ולא יספר כאן בזמן שישראל עושים רש״מ ואז הם מסט׳ דדכורא חסדים דלית ליה חושבנא וכאן בזמן שאין עושים רש״מ שאז הם מסט׳ דנוקבא ותיקונם הוא ע״י מחצית השקל והוא מסטרא דגילופין חוורא דגלגלתא שממנו הי׳ תיקון העולם כמ״ש הגאון בפי׳ לס״ד ועי״ז הם יכולים להמנות שבא המספר סט׳ דנוק׳ בשקלים ומתמתקין בגילופין הנ״ל וע״ז נאמר כי תשא את ראש בני ישראל כו׳ ונתנו איש כופר נפשו לה׳ כו׳ וכמ״ש באד״ר קכ״ח ב׳ מהאי גלגלתא נפיק מר עיבר חוור לגלגלתא דז״א לתקנא רישי׳ ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא דלית לון חושבנא. והם ראשי בני ישראל שא״א להם להמנות. ואמר שם וכל גלגלתא יהיבין אגר חוורתי לעתיק יומין והוא סוד מחצית השקל של כסף חוורתי והוא מעלמין דכיסופין כמ״ש ארבע מאות שקל כסף כו׳ וז״ש שם כד אמלין בחושבנא תחות שרביטא. והוא החוורתי המתפשט בשוה כמ״ש כל אשר יעבור תחת השבט. ולקביל דא בקע לגולגלת לתתא כד אעלין בחושבנא. ולכן אמר כי תבא את ראש כו׳ שהוא מעלה אותם למעלה לסט׳ דדכורא ע״י החוורתי הנ״ל. ודבר זה נרמז ג״כ בזוהר פ׳ פקודי רכ״ה ב׳ שמדבר שם מענין זה של מחצית השקל ואמר שם ש״מ אית מדידו טמיר וגניז כו׳. וביאור המאמר שם הוא בהקדים הקדמה מ״ש בכ״מ בשם הגאון כי שורש כל העולמות הוא אוירא ובוצינא חו״ג דע״ק ומסטרא דבוצינא דמו״ס הוא סוד קו המדה דמדיד משמתן לכל סטרין כידוע ממאמר קו המדה והוא טמיר וגניז שטמיר גו מו״ס ואח״כ גניז גו מעוי דאימא כמ״ש במאמר קו המדה שם בוצד״ק גניז גו מעאהא (ברית יצחק סג ע״א).

ויש לו בחוץ קדש אחר למטה שעומד תחתיו ועומד בחשבון ובמנין אף כך ישראל הם קדש שכתוב קדש ישראל לה׳ והם נותנים קדש אחר כפר שלהם שעומדים בחשבון וסוד זה ישראל הם אילן שעומד בפנים פדיון (קדש) אחר עומד בחוץ ועולה לחשבון ומגן זה על הלכו.	דרגין מה ההוא קדש איהו סליק על כלא ואית ליה לבר קדש אחרא לתתא[3705] דקיימא תחותיה וקאים בחושבנא ובמניין אוף הכי ישראל אינון קדש דכתיב (&) קדש ישראל ליהו״ה ואינון יהבי קדש אחרא פורקן דלהון דקיימי בחושבנא ורזא דא ישראל אינון אילנא דקיימא לגו פורקנא (נ״א קדש) אחרא קיימא לבר וסליק לחושבנא ואגין דא על דא אזלו
פתח רבי אלעזר ואמר והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר וגו׳ מה זה כחול הים שני צבעים הם כאן אחד כחול הים משום שהים כשעולים הגלים שלו בזעף ורגז ואותם הגלים עולים לשטף את העולם כשמגיעים ורואים את חול הים מיד נשברים ושבים לאחור ושוככים ולא יכולים לשלט ולשטף את העולם.	פתח רבי אלעזר ואמר (הושע ב א) והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר וגו׳ מהו כחול הים תרין גוונין אינון הכא חדא כחול הים בגין דימא כד סלקין גלוי בזעפא ורוגזא ואינון גלין סלקאן לשטפא עלמא כד מטאן וחמאן חולא דימא מיד אתברו ותבין לאחורא ואשתככי ולא יכלין לשלטאה ולשטפא עלמא
כמו כן ישראל הם חול הים וכששאר העמים שהם גלי הים בעלי הרגז ובעלי דינים קשים רוצים לשלט ולשטף את העולם רואים את ישראל שהם מתקשרים לקדוש ברוך הוא ושבים ונשברים לפניהם ולא יכולים לשלט בעולם דוגמא אחרת משום שחול הים אין לו חשבון ולא עומד בחשבון ולא במדה שכתוב אשר לא ימד ולא יספר אף כך ישראל אין להם חשבון ולא עומדים בחשבון.	כגוונא דא ישראל אינון חולא דימא וכד שאר עמין דאינון גלי ימא מארי דרוגזא מארי דדינין קשין בעאן לשלטאה ולשטפא עלמא חמאן להו לישראל דאינון מתקשראן בקודשא בריך הוא ותבין ואתברו קמייהו ולא יכלין לשלטאה בעלמא גוונא אחרא בגין דחולא דימא לית ליה חושבנא ולא קיימא בחושבנא ולא במדידו דכתיב (&) אשר לא ימד ולא יספר אוף הכי ישראל לית להו חושבנא ולא קיימין בחושבנא
בא וראה יש מדה טמירה וגנוזה ויש חשבון שעומד בגניזה טמירה וגנוז וזה	תא חזי אית מדידו טמיר וגניז ואית חושבן[3706] דקיימא בגניזו טמיר וגניז[3707] והאי

[3705] מלכות (רח״ו).

[3706] הוא אוירא דגלגלתא שבו גניז עטרא דחסדים דחכמה דרדל״א והחסד הוא ג״כ חוורתי דגלגלתא ששם הוא סוד בקע לגולגלת כמ״ש ולכן אמר שהוא סט׳ דחושבנא. וכאן שורש נעלם לבנין הנוקבא ע״י חכמה כמ״ש ה׳ בחכמה יסד ארץ וכתיב והוכן בחסד כסא. ועוד ידוע כי אבא עילאה הוא סט׳ דחושבנא כמ״ש בפ׳ בשלח בסוד פ׳ על כן יאמרו המושלים בואו חשבון וכמבואר בפי׳ האר״י ז״ל לשם והוא סוד חשבון מחשבה עילאה וממנה התכוננות הנוקבא כמש״ל וידוע כי אבא הוא יו״ד דנפק מאויר ואשתאר אור ולכן קרא לאוירא סטרא דחושבנא והענין כי לעולם סוף מעשה במחשבה תחילה ולכן מלכות עלתה במחשבה באוירא עילאה שהוא שירותא דאצילות מחכמה דע״ק משא״כ גלגלתא כתר דע״ק אינו מכלל הפרצוף ושייך לרדנ״א כידוע. וענין החילוק שבין חשבון למדידה הוא כי חשבון הוא ע״י דבור והוא ג״כ במחשבה כמה משא״כ מדידה הוא ע״י מעשה בידים וידוע כי חכמה אומר ובינה עושה וע״ש כך נחשבים אורות של עולם אצילות לספירות כי כל מספר הוא חושבא ותלייא בחכמה שאצילות תליא בחכמה דא״ק בסוד כולם בחכמה עשית כמ״ש בע״מ ונק׳ ג״כ מלשון ספיר שהוא ג״כ אמות כי חו״ב הם רעים דלא מתפרשין ובעישו דאוירא הוא בבוצינא מו״ז וכאן בשביל דחושבנא הוסיף ואמר דקיימא בגניזו טמיר וגניז כידוע שרדל״א אחזי נהורי׳ בהאי אוירא ורדל״א נק׳ גניזו ע״ש דלא אתיידע כלל וקיום האוירא הוא ע״י רדל״א והוא סוד נעוץ סופם בתחלתם והוא שורש המלכות למעלה למעלה ובהז עולים בסולמות ע״י מעשי התחתונים ומתקשרים בא״ס (ברית יצחק שם).

[3707] אוירא הוא טמיר גו גלגלתא ואח״כ גניז באבא שהוא יוד דאויר. והאי קיימא במדידו והאי קיימא בחושבן. הם סוד חו״ב דרדל״ח שורש של כל השרשים והוא בב׳ יסודות שלהם ויסוד לעולם הוא קיום הבנין ובאמת אין בחו״ב הנ״ל לא בחי׳ מדידה ולא בחי׳ חשבון שהם העולם א״ס רק בכיותם מתפשטים למטה באוירא ובוצינא ועוד מתפשטים עוד באו״א ושם הוא מקומם האמיתי וע״ז נאמר והיה מספר בני

עומד במדה וזה עומד בחשבון וזהו סוד וקיום הכל שלמעלה ומטה משום שאותה מדה לא נודעת לעולמים על מה עומד הסוד של אותה מדה ועל מה עומד סוד אותו החשבון וזהו סוד האמונה של הכל.	קיימא במדידו והאי קיימא בחושבן ודא איהו רזא וקיומא דכלא דלעילא ותתא בגין דההוא מדידו לא אתיידע לעלמין על מה קיימא רזא דההוא מדידו ועל מה קיימא רזא דההוא חושבנא ודא איהו רזא דמהימנותא דכלא
וישראל למטה לא עומדים בחשבון אלא בצד של דבר אחר והפדיון הוא שעומד בחשבון ולכן כשישראל נכנסים	וישראל לתתא לא קיימין בחושבנא אלא בסטרא דמלה אחרא ופורקנא איהו דקיימא בחושבנא ובגין כך ישראל כד עאלין
	רכו/א
בחשבון נוטלים מהם פדיון כמו שנתבאר ועל כך בימי דוד כשעשה חשבון בישראל ולא נטל מהם פדיון היה רגז ונאבדו מישראל כמה חיילות וכמה מחנות.	בחושבנא נטלי מנייהו פורקנא כמה דאתמר ועל דא ביומוי דדוד כד עבד חושבנא בישראל ולא נטיל מנהון פורקנא הוה רוגזא ואתאבידו מישראל כמה חילין וכמה משריין
ולכן כתוב במעשה המשכן וכסף פקודי העדה וגו׳ לכל העבר על הפקדים והכל התקדש לעבודת המשכן והרי פרשוה ככרים חשבון אחד שקלים חשבון אחד משום שיש עליונים שעולים לחשבון עליון ויש אחרים שעולים לחשבון אחר זה עליון וזה תחתון ולכן כתוב ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש וגו׳ אלה האדנים הרי פרשוה.	ובגין כך כתיב (&) בעובדא דמשכנא וכסף פקודי העדה וגו׳ וכל העובר על הפקודים וכלא אתקדש לעבידת משכנא והא אוקמוה ככרין חושבנא חדא שקלים חושבנא חדא בגין דאית עלאין דסלקן לחושבנא עלאה ואית אחרנין דסלקן לחושבנא אחרא דא עלאה ודא תתאה ובגין כך כתיב (&) ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש וגו׳ אלין אדנים הא אוקמוה
עוד פתח ואמר שיר המעלות לשלמה אם ה׳ לא יבנה בית וגו׳ פסוק זה שלמה המלך אמר אותו בשעה שהיה בונה את בית המקדש והתחיל לבנות והיה רואה שהמעשה מתתקן בידיהם והיה נבנה מעצמו ואז התחיל ואמר אם ה׳ לא יבנה בית וגו׳ היינו הסוד שכתוב בראשית ברא אלהים שהרי הקדוש ברוך הוא ברא והתקין את העולם הזה בכל מה שצריך שהוא בית.	תו פתח ואמר (תהלים קכז א) שיר המעלות לשלמה אם יהו״ה לא יבנה בית וגו׳ האי קרא שלמה מלכא אמר ליה בשעתא דהוה בני בי מקדשא ושארי למבני והוה חמי דעובדא אתתקנת בידייהו והוה מתבני מגרמיה כדין שארי ואמר אם יהו״ה לא יבנה בית וגו׳ היינו רזא דכתיב (&) בראשית ברא אלהים דהא קודשא בריך הוא ברא ואתקין להאי עלמא בכל מה דאצטריך דאיהו בית
שוא עמלו בוניו בו אלה סוד של אותם נהרות (נחלים) שיוצאים ונכנסים כולם בתוך הבית הזה להתקינו בכל מה שצריך ואף על גב שכלם באים לתקן ולעשות את תקונו ודאי אם ה׳ שהוא סוד העולם העליון שהתקין (ביתו ולא עשה) ועשה	שוא עמלו בוניו בו אלין רזא דאינון נהרין (נ״א נחלין) דנפקין ועאלין כלהו בגו האי בית לאתקנא ליה בכל מה דאצטריך ואף על גב דכלהו קא אתיין לאתקנא למעבד תקוניה ודאי אם יהו״ה דאיהו רזא דעלמא עלאה דאתקין

ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר כו׳ והוא כי עולם א״ס נק׳ ים ושם אין מושב לבני אדם כי אין להם השגה למעלה רק ביבשה מקום שנתצמצם האור כמ״ש בכ״מ ועוד כי חו״ב נק׳ י״ס כידוע והוא בחו״ב אלו וחול הים הוא ב׳ יסודות שלהם המתגלים באוירא ובוצינא שהוא גבול א״ס ב״ה. וסוד חו״ל ידוע כי הוא בחב״ד ח׳ חכמה ל׳ בינה מגדל ספורה באוירא והוא מו״ס בוצד״ק דתלייא באוירא ו׳ דעת באמצע והוא סוד קד״א רקיע השמים כמ״ש בכמה מקומות. ואמר ודת איהו רזא כו׳ עד כמה דאתמר. ידוע כי רזא הוא תמיד בחי׳ יסוד והוא ב׳ יסודות הנ״ל וכבר אמרנו שאוירא ובוצינא הם קיומא דכל עלמין שהכל תלוי בזווג אוירא ובוצינא סוד זווג עליון ובזווג תלוי תיקון העולם כמ״ש לא תוהו בראה כו׳. ואמר דלעילא ותתא שכל העולמות העליונים שהם מא״ס הכל קיומם בהאי אוירא ובוצינא שכל כוונתם להשגיח בהם ולקשר ע״י עולמות התחתונים בעולם א״ס ונמצא וכו׳ (ברית יצחק שם).

את הבית כראוי אותם בונים לחנם הם אלא רק מה שהוא עושה ומתקין אם ה׳ לא ישמר עיר כמו שכתוב (דברים יא) תמיד עיני ה׳ אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה ופרשוה ובהשגחה הזו היא שמורה מכל הצדדים.	(ס״א ביתא לא אתקין)קפו ועביד ביתא כדקא יאות אינון בונין למגנא אינון אלא מה דאיהו עביד ואתקין אם יהו״ה לא ישמר עיר כמה דכתיב (דברים יא יב) תמיד עיני יהו״ה אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה ואוקמוה ובאשגחותא דא[3708] איהי נטירא בכל סטרין[3709]
ואף על גב שכתוב הנה מטתו שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל וכולם שומרים אותה למה הם שומרים אותה משום שכתוב מפחד בלילות זהו פחד הגיהנם שעומד כנגדה כדי לדחותה ולכן כולם מקיפים אותה.	ואף על גב דכתיב (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל וכלהו נטרי לה מאי טעמא נטרי לה בגין דכתיב (&) מפחד בלילות דא פחדא דגיהנם דקאים לקבלה בגין לדחייא לה ובגין דא כלהו סחרין לה
ואף על גב שכלם עומדים באור המחשבה שלא נודע ואז אור המחשבה הזה שלא נודע מכה באור של המסך ומאירים כאחד ונעשים תשע היכלות.	ואף[3710] על גב דכלהו קיימי בנהירו דמחשבה[3711] דלא אתידע וכדין האי נהירו דמחשבה[3712] דלא אתידע בטש בנהירו דפריסא ונהרין כחדא ואתעבידו תשע היכלין[3713]
וההיכלות אינם מאירים ואינם רוחות ואינם נשמות ואין מי שיעמוד בהם רצון כל תשעת המאורות שכלם עומדים במחשבה שהיא אחת מהן בחשבון שכלם לרדף אחריהם בשעה שעומדים במחשבה ולא נדבקים ולא נודעים אלה לא עומדים	והיכלין לאו אינון נהורין[3714] ולאו אינון רוחין ולאו אינון נשמתין ולא אית מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע[3715] נהורין דקיימי כלהו במחשבה[3716] דאיהי חד מנייהו בחושבנא דכלהו למרדף אבתרייהו בשעתא דקיימי[3717]

[3708] שהוא חכמ״ה, ירא״ת יהו״ה (הגרמ״מ).

[3709] שזהו ראשית אחרית דכל שית (הגרמ״מ).

[3710] נדפס רסח ע״ב (הערת הזהר).

[3711] המאמר אשר אנו רוצים לבאר אותו עתה ע״פ סדר האורות דעקודים הנה הוא המאמר הנורא אשר בפ׳ נח (סה ע״א) ונשנה המאמר הזה ג״כ בפ׳ פקודי (רסח ע״ב) וקצת ממנו הוא שם עוד (רכו ע״א). והגר״א זללה״ה בביאורו לתיקוני ז״ח (דף יח ע״ג וע״ד) מפרש אותו על הג׳ רישין דא״א וגילויים בהט׳ ספירן דא״א ע״ש. וע׳ עוד בספר מקדש מלך פ׳ נח מ״ש שם מדברי מהרח״ו ז״ל בזה, וכן בספר שעת רצון שהוא ביאור על הזוהר ותיקונים מהר׳ הקדוש בעל יפה שעה ז״ל, מפרש את אותו המאמר על סדר השתלשלות האצילות מא״ק ע״ש. אמנם אנחנו נפרש אותו על סדר השתלשלות עולם העקודים בהתפשטות הא׳ והב׳ וכיד ה׳ הטובה עלינו כי כמה פנים לתורה (כללים ח״א ס ע״ד עיי״ש עוד).

[3712] עי׳ ח״א סה ע״א ודברי הגר״א שם.

[3713] רסט ע״א (הערת הזהר). עי׳ הערה בסוף הספר.

[3714] נתבאר בביאור אדרת האזינו [מח ע״א] במאמר כד אתתקן אפיק ט׳ נהורין דלהטין מיניה מתקונוי כו׳ וע״ש היטב (שער מאמרי רשב״י). ז״ל: ואלה שמותם כתר חכמה בינה גדולה גבורה ת״ת נצח הוד יסוד הרי הם תשעה ספירות הנז׳ כאן. ועוד יש בחינה עליונה מכולן. והיא הנקראת רישא עלאה דלא אתידע כלל כנז׳ לקמן והיא רישא הראשונה שבחינת רישין הנז׳ לקמן דאתגלפן דא לגו מן דא כו׳ והרי עמה נשלמו לעשר ספירות שהם השרשיות ומקוריות והם חיות לכל העולמות ולכל האצילות כולו ואם כן צריך שתדע כי התרין רישין תתאין מאלו התלת רישין הנז׳ הנה הם סוד כתר וחכמה הנז׳ באלו התשעה ספירו׳ והראש העליונה על שתיהן שהיא הנקראת רישא עלאה דלא אתידע היא למעלה מן התשעה ספי׳ הנז׳ ועמה נשלמין לעשר ספירות גמורות והנה בחינת המלכות לא נזכרה ולא נתגלית באלו התשעה ספי׳ השרשיות אמנם אח״ך נגלית המלכות מסוד האי רישא עלאה דלא אתידע העומדת למעלה מן התשעה ספירו׳ שרשיות הנז׳. ובזה תבין מעלת וגדולת המלכות כי היא עטרה בראש צדיק היתה לראש פינה אשר לעתיד תהיה גדולה מן השמש והבן זה.

[3715] כי סוד רצו״ן המחשב״ה הנ״ל הוא סוד עולם הנ״ל בסוד עלמא עלאה, וכו׳ וזה הרצון הוא כלל המחשבה, ונהירו דמחשבה שהוא אור המחשבה (הגרמ״מ).

[3716] חסר בPDFכללים ח״ב נה ע״ב בסוף

[3717] בסוד מחשבה, שהוא שורש היחוד, א״א להשיג ולהתדבק כלל וכלל כי לא איתיידע (הגרמ״מ).

לא ברצון ולא במחשבה עליונה תופסים בה ולא תופסים באלה עומדים כל סודות האמונה וכל אותם מאורות מסוד המחשבה העליונה שלמטה כולם נקראים אין סוף עד כאן מגיעים המאורות ולא מגיעים ולא נודעים אין כאן מחשבה ולא רצון.	במחשבה ולא מתדבקן ולא אתידיעו אלין לא קיימי לא ברעותא[3718] ולא במחשבה עלאה[3719] תפסין בה ולא תפסין[3720] באלין קיימין כל רזי מהימנותא[3721] וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה דלתתא[קפז] כלהו אקרון אין סוף[3722] עד הכא[3723] מטון נהורין ולא מטון ולא אתידיעו[3724] לאו הכא מחשבה ולאו רעותא
כשמאירה המחשבה ולא נודע ממה מאירה אזי מתלבשת ונסתרת בתוך הבינה ומאירה (מי) למה שמאירה ונכנסים זה בזה עד שכלם נכללים כאחד והרי פרשוה ובסוד הקרבן כשהכל עולה נקשר זה בזה ומאיר זה בזה אז עומדים כולם בעליה והמחשבה מתעטרת באין סוף אותו האור שמאירה ממנו המחשבה העליונה נקרא אין סוף.	כד נהיר מחשבה ולא אתידע ממאן נהיר כדין אתלבש ואסתים גו בינה ונהיר (ס״א מאן)[קפח] למה דנהיר[3725] ועאיל דא בדא[3726] עד דאתכלילו כלהו כחדא והא אוקמוה וברזא דקרבנא כד סליק כלא אתקשר[3727] דא בדא ונהיר דא בדא כדין קיימין כלהו בסליקו[3728] ומחשבה אתעטר באין סוף ההוא נהירו[3729] דנהיר מיניה מחשבה עלאה אקרי אין סוף (ע״כ)
כיון שמאיר ומתפשטים ממנו חיילות אותה מחשבה נגנזת ונסתרת ולא ידועה ומשם מתפשטת התפשטות לכל הצדדים ומתפשטת ממנו התפשטות אחת שהיא סוד העולם העליון.	כיון דאנהיר ואתפשטו מניה חילין ההיא מחשבה אסתים ואגניז ולא ידיע ומתמן אתפשט פשיטותא לכל סטרין ואתפשט מניה חד פשיטו דאיהו רזא דעלמא עלאה
וזה עומד בשאלה והוא מאמר עליון ופרשוה שנקראת מי שכתוב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שאלה אותו שברא אלה אחר כך התפשט ונעשה ים	ודא קיימא[3730] בשאלתא ואיהו מאמר עלאה ואוקמוה דאקרי מ״י דכתיב (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שאלתא ההוא דברא אלה לבתר אתפשט ואתעביד ים[3731]

[3718] בסוד הרצון, ואפילו אותם שהיו בסוד הרצון דהיינו משה יוסף דוד אעפ״כ לא השיגו (הגרמ״מ).

[3719] אותן שנתדבקו בסוד מחשב״ה עלא״ה שהן סוד והמשכילי״ם גי׳ מחשב״ה עלא״ה, והן רשב״י וחבריו [עי׳ ריש הקדמת תי״ז] ג״כ, לא השיגו זה (הגרמ״מ).

[3720] כי כמו שהאור הוא מטי ולא מטי, כן המשיגין תפסין ולא תפסין (הגרמ״מ).

[3721] בזה תלוי כל סוד אמונה (הגרמ״מ).

[3722] דהיינו אותן האורות הגנוזים בסוד מחשב״ה עלא״ה גי׳ איתי״ן, שער הנון, שמזה יזהירו והמשכילי״ם כזוהר הרקיע [עי׳ דניאל יב], זה האור המאיר להם נקרא אצלינו סוד אי״ן סו״ף גי׳ או״ר הכללי (הגרמ״מ).

[3723] כלומר זהו פירוש למה נקרא אין סוף, כי אין הוא סוד עתיקא, סוד הנעלם, והסוף ג״כ נכלל בסוד אין, ועד הכא יכול שכל אנושי להשיג ולא יותר, מפני שעד הכא מטין נהורין ולא מטין, בבחינת מטי ולא מטי (הגרמ״מ).

[3724] לכן אין רשות לדבר יותר מזה הרקיע (הגרמ״מ).

[3725] לפי השגתו ולפי ערכו (הגרמ״מ).

[3726] ונעשה הכל א׳ (הגרמ״מ).

[3727] שעומדים כולם ביחודם למעלה עד א״ס, והוא נהיר בכולם, ועי׳ לעיל רכד ע״א (דע״ה ח״ב קנו ע״ב), נעשה ע״י כל קרבן תוספות אור וקדושה למעלה למעלה, ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא עי״ז הרבה מאד, וכמ״ש פ׳ צו (דף כז ע״ ע״ב) ובפ׳ פנחס (רכד סע״א ברע״מ) ופ׳ פקודי (רלז ע״א ושם רלט ע״א), ע׳ במקומות הנז׳ שמבואר שם כי ע״י הקרבנות מתכפייא הסטרא אחרא ואתבר חילה ותוקפה, ואשא דמדבחא מבערא רוח מסאבא, וזינין בישין מעלמא וסלקא רוח קודשא ואתעטרא לעילא ונהיר דא בדא (דע״ה ח״ב קנו ע״ד).

[3728] כלומר קיימו ועומדין במעלה העליה שנתעלו (הגרמ״מ).

[3729] כלומר שלא תאמר זהו עצם הא״ס, אלא זהו האור המאיר במחשבה עלאה (הגרמ״מ).

[3730] לא ע״א (הערת הזהר).

[3731] נו ע״א (הערת הזהר).

סוף כל הדרגות שהיא למטה ומשם מתחיל לבנות למטה והכל עשה באותה צורה ממש	סופא דכל דרגין[3732] דאיהו לתתא ומתמן שארי למבני לתתא וכלא עביד בההוא גוונא ממש
	רכו/ב
שלמעלה זה כנגד זה וזה כדוגמת זה ולכן שמירת הכל ממעלה ומטה.	דלעילא דא לקבל דא ודא כגוונא דדא בגין כך נטירו דכלא מעילא ותתא
והתפשטות זו שהיא מחשבה שהיא עולם העליון וזהו אם ה׳ לא ישמר עיר שוא שקד שומר שהוא שומר ישראל (שוא שקד שומר זהו שכתוב בו ושמר אדניו יכבד) שלא עומד בו שמירה אלא בעולם העליון.	והאי פשיטו דמחשבה איהו דאיהו עלמא עלאה ודא איהו אם יהו״ה לא ישמר עיר שוא שקד שומר דאיהו שומר ישראל[3733] (נ״א שקד שומר ההוא דכתיב ביה (משלי כז יח) ושומר אדוניו יכובד) דלאו ביה קיימא נטירו אלא בעלמא עלאה
בא וראה תכלת המשכן הכל עומד בסוד עליון ופרשוה תכלת וארגמן אחד להתקשר באחד והרי נאמר בסוד הכתוב כי ה׳ אלהיך אש אכלה הוא והרי נאמר שיש אוכלת אש ואוכלת אותה ומשמידה אותה משום שיש אש חזקה מאש ונתבאר.	תא חזי תכלא דמשכנא כלא קיימא ברזא עלאה ואוקמוה תכלת וארגמן חד[3734] לאתקשרא בחד והא אתמר ברזא דכתיב (דברים ד כד) כי יהו״ה אלהיך אש אוכלה הוא והא אתמר דאית אשא אכלא אשא ואכיל ליה ושצי ליה בגין דאית אשא תקיפא מאשא ואתמר
	מאן דבעי למנדע חכמתא ביחודא קדישא וכו׳ מכאן עד דקיימא עליה בפרשת בראשית דף נא ע״ש ואילו החלופים מצאנו בין הכתוב כאן לבין הכתוב שם: שורה א׳, במקום נסה מצאנו אחרא. בשורה ב׳, דאתאחיד ביה. בשורה י״ב, לאדלקא ולאתאחדא ביה. בשורה י״ג, שיצי ליה ואכיל ליה. בשורה כ״ד, ועל נהורא חיורא שירא לעילא נהורא סתימא דאקיף ליה רזא עלאה הכא וכלא תשכח. בשורה ל״ד, כלא אתחבר. בשורה ל״ה, ביה לתתא. בשורה ל״ו, דסליק. בשורה ה׳, ואיהו. בשורה ו׳, דאיהו סליק. שם, וכלא אתקשר.

[3732] אצילות וכו׳ ויצאה שם לגילוי בפנ״ע ג״כ, ומשום צורך הנבראים כנ״ל, אבל למעלה מאצילות וכן גם בא״א דאצילות, הנה שם לא יצאה לגילוי בפנ״ע כלל (?). אמנם בחי׳ היותה סופא דכל דרגין, הנה בחי׳ הזה נעשה בה בכולם, ר״ל גם למעלה הוה לעולם המלכות דכל א׳ סופא דכל דרגא, והוא ג״כ משום כי היא השורש דכל תחתון, ולכן נתגלה היא בסוף כל מדרגה עליונה, וכדי להוציא ולהמציא את המציאות דהמדרגה התחתונה, כי ממנה ומגילויה נעשה כולם, ע״י התפשטותה מגילוי לגילוי כנ״ל כלל ד׳ ענ״ג. ולכן נתגלה היא בכולם בסופא בכל דרגא, אבל יציאתה בבחי׳ גילוי בפנ״ע, הנה זה נעשה בה רק באצילות לבד, והוא משום תוצאות עולמות הנפרדים שנבראו על ידה (כללים ח״א כד ע״ב), נתייסד המלכות בב׳ בחי׳ אחד נעלם, ואחד נגלה. ובהנעלם הנה היא למעלה מהכל, ותלוי בה כל התיקונים דלעתיד, ואז תתגלה ברום מעלתה שהיא תכלית האחרון לכולם, כי תשוב לקדמותה לאתר דאתגזרת מתמן, דאיהו אין סוף כמ״ש ברע״מ (פינחס רנו ע״ב). אך הבחי׳ הב׳ שהוא גילויה עתה אשר לצורך הנהגת דהעוה״ז, הנה היא למטה מכולם ובסוף כולם, סופא דכל דרגין (זוה״ק פקודי רכו סע״א), והיא יוצאת ונעשית רק מהם (כללים ח״ב נה ע״ב).

[3733] פי׳ מ״טט הנק׳ שומר ישראל ושיעור הכתוב אם ה׳ שהיא בינה לא ישמור עיר שהיא מ׳ שוא שקד שומר שהוא מט״ט וזה כמו ד״א, דלעיל פי׳ שומר הם ס׳ גבורים וה׳ הוא זעיר, וכאן מפ׳ ה׳ בינה ושומר מט״ט וכן, פי׳ בפ׳ תרומה דף קס״ר כאמר מן הפירושים (מ״מ).

[3734] פי׳ תכלת מ׳ וארגמן ת״ת (מ״מ).

	שורה י׳, על תרבין. שורה ט״ו, וכלהו קיימי ת״ח. שורה י״ו, מלה **אחרא** לתתא. שיורה י״ז, ולית לך[3735]
ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים וצפה ראשיהם וגו׳ בא וראה למדנו שאותם שקלים שכח אותם משה ולא ידע מה נעשה מהם עד שיצא קול ואמר ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים.	ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים וצפה ראשיהם וגו׳ **תא חזי אוליפנא** דאינון תקלין **אנשי** לון משה **ולא** ידע מה דאתעביד מנייהו עד דנפק קל**א** ואמר ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים
רבי חזקיה פתח ואמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו הפסוק הזה נתבאר אבל עד שהמלך במסבו זה הקדוש ברוך הוא כשנתן תורה לישראל ובא לסיני וכמה מרכבות היו עמו כולם מרכבות קדושות וכל הקדשות העליונות של קדשת התורה כולם היו שם ותורה נתנה בלהוטים של אש והכל בצד האש וכתובה באש לבנה על גבי אש שחורה והאותיות היו פורחות ועולות באויר.	רבי חזקיה פתח ואמר עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו הא׳ קר**א** אתמר אבל עד שהמלך במסבו **דא** קודש**א** בריך הוא כד יהב **אורייתא** לישרא**ל**[3736] **ואתא** לסיני[3737] וכמה רתיכין הוו עמיה[3738] כלהו רתיכין קדישין[3739] וכל קדושין על**אין** דקדושה **דאורייתא** כלהו הוו תמן[3740] **ואורייתא** אתיהיבת[3741] בלהטי **אשא** וכל**א** בסט**רא דאשא** וכתיב**א באשא** חוור**א** על גבי **אשא אוכמא**[3742] **ואתוון** הוו פרחין וסלקין **באוירא**
והאות הראשונה של התורה נחלקה לשבע מאות ושבעים וחמשה לכל צד	ואת קדמאה **דאורייתא**[3743] **אתפליג** לשבע מא**ה** ושבעים וחמשה לכל סט**ר**[3744] וכלהו

[3735] (וכבר נתקן הכל בנוסחא אמיתית הרש״ב) (הערת הזהר).

[3736] היינו סוד הבינה שבה פתח אנכי כדפירשנו בפרשת יתרו, **״כד יהב אורייתא״** מבחינת התפארת (אור יקר).

[3737] הוריד למטה שכינתו (אור יקר).

[3738] הנה המרכבות העליונות יש במינם תחלה ארבעה קליפות כאומרו במראה יחזקאל וארא והנה רוח סערה וכו׳, לזה אמר שלא היה בסיני ענין זה אלא **״וכמה רתיכין הוו עמיה״** ולא נכללו החצונים שם (או ריקר).

[3739] דהיינו ענן וערפל הקדושים, והעד שנתלבש מרע״ה **״בענן כאומרו ויבא״** משה בתוך הענן, ואם חס ושלום היה ענין זה כענין ענן גדול ואש מתלקחת לא היה מרע״ה מתלבש בו, אלא ענן וערפל ואש קדוש היה, ואם תאמר והיאך אפשר שיתגלה סוד האור העליון אם לא מתוך הקליפות, לזה נאמר שהתורה סגולתה להעביר החצונים, והיא בסוד התפארת שהוא נחלה בלא מצרים ואין שם שום קליפה, ולזה [הכריח] [הבריח] החצונים ושקעם בתהומא רבא (אור יקר).

[3740] ולזה [הבריחו] [הכריחו] החצונים, ועוד רצה בזה שהם בחינות עליונות הנכללות בתוכה, כאלו תאמר בסוד האסור והמותר הפסול והכשר החייב והזכאי הטמא וטהור החייב והפטור וכיוצא, היא בסוד עולם מטטרון שהתפארת מתלבש בו, אם כן כיון שבא הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, רוחניים אלו הנכללים בסוד ההלכות והדינים כולם באו שם, ובסוד הרוחניות העליון בסתרי תורה היא סוד שש מעלות לכסא למעלה, וסוד רזי תורה היא בתפארת למעלה, ובסוד טמירו דאורייתא עולה עד הכתר, אם כן כל בחינות התורה **״דקדושא (מתמן) דאורייתא כולהו הוו תמן״ (אור יקר).**

[3741] אפילו חלק המתגשם ומתעבה ונתן לישראל הגשמיים, היו הקולות והאותיות מתעבות ומתמצאות **״בלהטי אשא״,** מלת אנכ״י היה מתראה בלהט אש. וכן יהו״ה וכן אלהיך וכן כל הדבורים כולם (אור יקר).

[3742] **״באשא חוורא על גבי אשא אוכמא״** כך היא הגירסא בכל הספרים ונאות הוא, כי התורה עצמה היא תפארת והוא גוון חוור, הכסא אליו היא המלכות שהיא שחורה, והיינו במציאות האויר השחיר אש שחורה, ואותיות אש לבנה היו פורחות באויר, והיינו כדמסיק **״ואתוון הוו פרחין וסלקין באוירא״** ונראות אותיות לבנות בשח(ו)רות האש אשר באויר כד פי׳ (אור יקר). בכל הזוהר אומר אשא אוכמא ע״ג אשא חוורא והכל אמת שכשאומר אוכמא על חוורא היינו זעיר קיומו על הבינה הנקרא חוורא, וכאן שאמר חוורא וכו׳ ר״ל בינה היא עומדת ע״ג זעיר הנק׳ אוכמא ומשפעת לו (מ״מ).

[3743] היא אלף אלך שבה פתח הקדוש ברוך הוא אנכי, ועליה נאמר ואת האלף אל תקרי אלף אלא אלף (אור יקר). ופי׳ הפ׳ ואת האלף שהוא אף הראשונ׳ שבא״ל כא בי״אא אתפליג לשבע מאה וכו׳ (מ״מ).

וכולם נראו באויר הרקיע באות ו׳ ו׳ לצד זה ו׳ לצד זה וכן לכל הצדדים.	אתחזון באוירא דרקיעא באת ו״ו ו׳ לסטרא דא ו׳ לסטרא דא וכן לכל סטרין
ואלו הווין היו עומדים על עמודים ואותם העמודים היו עומדים על נס וכל הווים עליהם משום שסוד התורה עומד על ו״ו ואותן וו״ם שהם סוד האמונה של התורה כולם עומדים על עמודים שהם סודות שיוצאים בהם נביאים הסוד שלהם בכל צד ועל אותם עמודים עומדים אותם הוו״ם.	ואלין ווין[3745] הוו קיימין על עמודין[3746] ואינון עמודין הוו קיימין על ניסא[3747] וכלהו ווין עלייהו בגין דרזא דאורייתא על ו״ו קיימא[3748] ואינון ווין[3749] דאינון רזא דמהימנותא דאורייתא[3750] כלהו על אינון עמודים קיימין דאינון רזין דנפקין בהו נביאים רזא דלהון בכל סטר ועל אינון קיימין קיימן אינון ווין
ו׳ עליונה היא סוד הקול שנשמע והוא הסוד שעומדת בו התורה משום שתורה יוצאת מאותו קול פנימי שנקרא קול גדול והקול הגדול הזה הוא סוד התורה ועל זה כתוב קול גדול ולא יסף.	ו׳ עלאה איהו רזא דקול דאשתמע[3751] ואיהו רזא דקיימא ביה אורייתא בגין דאורייתא נפקא מההוא קלא פנימאה דאקרי קול גדול ודא קול גדול איהו רזא דאורייתא ועל דא כתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף

[3744] פי׳ לכל צד מד׳ רוחות יש חשבון הנזכר בפסוק (מ״מ).

[3745] פי׳ בחי׳ הת״ת הנק׳ ו׳ (מ״מ).

[3746] פי׳ בחינת נ״ה (מ״מ).

[3747] פי׳ יסוד הנק׳ נס ונ״ה עליו (מ״מ).

[3748] פי׳ שהתורה היא בחינת ת״ץ הנק׳ תורה שבכתב (מ״מ).

[3749] ואינון וו״ן וכו׳ ז״ל ספר ע״ה דף ל״ג ע״א בפסוק עמודיו עשה כסף יש לדקדק למה אמר עשה בעמודים ולא ברפידתו וכו׳ ולתרץ זה כי ידוע כי עמודים הם נצח והוד כמ״ש בזוהר בפ׳ פרודי ואינון וו״ן דאינון רזא דמיהמנותא דאורייתא כולהו על אינון עמודין קיימין דאינון רזין דנפקין בהו נביאים וכו׳ מההוא קלא פנימאה דאירי קול גדול, ר״ל שהיא בינה, הרי מבואר שהוו״ן של העמודים הוא סוד ת״ת עם יסוד או״א שבתוכו שה״ס רזא פנימיות התורה שה״ס זעיר והעמודים עצמם הם סוד נ״ה והם לבר מגופא והם נקראים וו״ העמודים ולפיכך יש אחיזה לחנונים בהם יותר מבשאר הספירות, גם מכח מ״ש בשער רפ״ח ניצוצין לפי שבכליהם נשאר שום ניצוצי קדושה בעת השבירה לכן הם עצם הדין, ולכן כשבנה שלמה ב״ה שהוא עליית ה׳ תתאה בה׳ עילאה כנז׳ בזוהר בפ׳ שמות ותרומה ופקודי כי הוא תופה לזו״ן, לפיכך גם המלך שלמה שהשלום שלו עשה עשייה מחדש לתקן עצי הכלים דנ״ה וכמו שעשה שה״עה ב׳ עמודים יכין ובועז שסודם נ״ה, וזה פי׳ הפסו׳ עמודיו עמודי ו׳ שהם נ״ה עמודים של ת״ת עשה כסף, כי אף שחסדים מגולים מתפשטים בהם תמיד, מ״מ עצם הכלים שלהם הוא דק׳ משא״כ עתה שהוא זמן בנין ב״ה והיה בנין חדש גם למעלה ועשה לשני העמודים עצמם יכין ובועד בעצם הכלים שלהם עצמן של כסף והיא עשייה מחדש לבד התפשטות החסדים בהם (מ״מ).

[3750] בראשית נב (הערת הזהר).

[3751] ח״א נ ע״ב רי ע״א (לש״ו). עי׳ ע״ח (אח״פ א): הקול נגד שורש לאה והדבור נגד שורש רחל. אע״פ שקול הוא בת״ת שהוא הז״א (נ״א בת״ת ז״א) עכ״ז שורש של שניהם הוא במל׳ דתבונה (נ״א עכ״ז שורשו במל׳ בינה), רק שקול נעשה נשמה לז״א (נ״א לו״ק דב״ן דז״א) והדיבור נעשה נשמה למל׳ (שהיא רחל). ועיי״ש בביאורים (ח״א לא ע״א): אע״פ שקול הוא בת״ת שהוא הז״א - (וכמ״ש בזוה״ק בראשית דף נ ע״ב, ופ׳ ויגש דף רי ע״א ובכ״מ) וא״כ הרי איך אנו אומרים עתה שהקול הוא בלאה, [עכ״ז שורש של שניהם] ר״ל של הקול והדבור (כן הוא בשער הקדמות דף לא ע״א), [הוא במלכות דתבונה] אשר שם הוא שורש לאה, וכן ממנה נעשה הז״א ג״כ. וא״כ הרי הגם שעיקר הקול הוא בז״א עכ״ז הנה הוא בלאה ג״כ, כי שניהם הם מהמלכות דתבונה, כי הרי גם הז״א נעשה מציאותו מהמלכות דתבונה וכמ״ש בשער או״א (סוף פרק ח) ובכ״מ וכנודע, וכן הוא בזוה״ק בראשית (דף נ ע״ב) ופ׳ פקודי (דף רכו ע״ב) ובכ״מ, דקלא דאשתמע הוא בז״א, והוא יוצא מקלא פנימאה דלא אשתמע שהוא בינה. והרי לנו דשורש הקול הוא בבינה, ולכן יש לייחס היטיב בחי׳ הקול הן ללאה והן לז״א, כי שניהם הם מהמלכות האחרונה דהבינה, שהוא המלכות דהתבונה, אלא שלאה היא מהארתה היוצא לחוץ בסוד קשר של תפילין, ובנין הז״א נעשה מעיקר המלכות דתבונה המתלבשת בו כנודע כ״ז, ע״כ. הקול הזה הוא מסוד בינה המתפשט בכל הגוף, והוא קלא דלא אשתמע, ועליו נאמר קול גדול ולא יסף, כי אין להקול הזה הפסק שהוא החיות דכל הגוף, והוא נמשך מן החכמה והם המוחין המתפשטים בכל הגוף, וע׳ בזה בזוה״ק בראשית (נ ע״ב) ובתז״ח (דף יח יט ובדף נ נא) ובהגר״א שם ושם. והנה הקול הזה יוצא לחוץ דרך האזניים, והוא שואב וממשיך אליו את הקול הנשמע שהוא מסוד ת״ת (כמ״ש בזוה״ק בראשית שם ובפ׳ ויגש רי ע״א ופ׳ פקודי רכו ע״ב ורסב ע״ב), ומזה הוא השמיעה הנמשך לאוזן, כי הקול הפנימי הנז׳ שהוא קלא דלא אשתמע שבתוכו הוא ממשיך אליו את הקול החיצון שהוא קלא דאשתמע, ומזה הוא השמיעה (ביאורים ח״ב עט ע״ד).

בא וראה הקול הגדול הזה הוא עקר הכל וסוד השם הקדוש העליון ועל זה פרשוה שאסור לאדם להקדים שלום לחברו טרם שיתפלל תפלתו וסוד זה פרשוהו שכתוב מברך רעהו בקול גדול בבוקר השכם קללה תחשב לו ואינו אסור עד שמברך אותו בקול גדול שהוא עקר השם הקדוש.	תא חזי האי קול גדול איהו עקרא דכלא ורזא דשמא קדישא עלאה ועל דא אוקמוה דאסיר ליה לבר נש לאקדמא שלמא לחבריה עד לא יצלי צלותיה ורזא דא אוקמוה דכתיב (משלי כז יד) מברך[3752] רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו ולאו איהו אסור עד דמברך ליה ברזא דקול גדול דאיהו עקרא דשמא קדישא
ולכן סוד התורה יוצא מאותו קול גדול וזהו מלך במסבו זה מעמד הר סיני ופרשוה נרדי נתן	ועל דא רזא דאורייתא נפקא מההוא קול גדול ודא איהו מלך במסבו דא מעמד הר סיני ואוקמוה נרדי נתן
	רכז/א
ריחו זו כנסת ישראל משום שאמרו ישראל כל אשר דבר ה׳ נעשה ונשמע שהמלך זהו המלך העליון ופרשוה.	ריחו דא כנסת ישראל[3753] בגין דאמרו ישראל (שמות כד ז) כל אשר דבר יהו״ה נעשה ונשמע שהמלך דא איהו מלך עלאה[3754] ואוקמוה
בא וראה כשהביא הקדוש ברוך הוא מבול על העולם כדי להשחית הכל אמר הקדוש ברוך הוא לנח צריך אתה (להסתתר) להשמר שלא תראה את עצמך לפני המשחית שלא ישלט עליך משום שלא היה מי שיגן עליו כיון שנקרב הקרבן שהקריב נח אז התבשם העולם ולא התבסם כל כך עד שעמדו ישראל על הר סיני כיון שעמדו ישראל על הר סיני אז התבשם העולם והמשחית לא נמצא בעולם.	תא חזי כד קודשא בריך הוא אייתי טופנא על עלמא בגין לחבלא כלא אמר ליה קודשא בריך הוא לנח בעי לך (ס״א לאסתתרא) לאסתמרא ולא תחזי גרמך קמיה דמחבלא דלא ישלוט עלך בגין דלא הוה מאן דיגין עלוי[3755] כיון דאתקריב קרבנא דקריב נח כדין אתבסם עלמא ולא אתבסם כולי האי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני כיון דקיימו ישראל על טורא דסיני כדין אתבסם עלמא ומחבלא לא אשתכח בעלמא
ורצה הקדוש ברוך הוא באותו זמן להעביר את אותו משחית מהעולם (וכאשר) רק שישראל סרחו באותו זמן לימים מועטים ועשו את העגל ואז מה כתוב (שם לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב ועדים היה סודות השם	ובעא קודשא בריך הוא בההוא זמנא לאעברא ההוא מחבלא מעלמא (וכד) בר דישראל סרחו בההוא זמנא ליומין זעירין ועבדו ית עגלא וכדין מה כתיב (שם לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב ועדים הוה רזין דשמא קדישא[3756] דאעטר לון קודשא בריך הוא

[3752] קפב ע״א (הערת הזהר).

[3753] הענין שהשכינה היא נקראת כנסת ישראל בשתי בחינות, האחד מצד מטה שהיא אוספת כל נשמתן של ישראל. ומצד בחינה זו היא מאירה ומתקשטת בכל מה שישראל עושים ומסגלין מצות ומעשים טובים, ולכך היא נקראת ״**נרדי**״ שהיא נרדי לישראל שהם הנותנים מצד מטה ריח מעשיהם בה כדי שתעלה היא ריח טוב אל התפארת, והיינו ״**נרדי**״ מצד בחינות כנסת ישראל מצד מטה, ״**נתן ריחו**״ מצב הבחינה השנית שהיא כנסת ישראל מצד מעלה שהיא מכנסת התפארת אליה בסוד ריח הטוב (אור יקר).

[3754] קשיא ליה כי כפי שהתפארת נקרא, נגדיי אליו ראוי שתקרא המלכות, ואם כן כיון שהיא נקראת נרדי היה ראוי שיקרא הוא בשם הראוי לה זכר ונקבה, לזה אמר כי מלך הוא בחינתו בבינה כדפירשנו ולזה אין תימה, עוד אפשר שקשה לו למה לא נפרש נתן לשון עזיבה והיינו כשעשו העגל כדאורמוה נמי בזוהר, לזה אמר שאם נפרש לשון עזיבה לא יתיישב לשון שהמלך דא איהו מלך עילאה, ואין ענין זה נאות אל פגם ישראל (או ריקר).

[3755] שהתפארת בעל הרחמים מסתלק מעל המלכות, והמלכות מדת הדין לבדה פועלת הדין, ועל זה נאמר ויש נספה בלא משפט דהיינו תפארת שאינו עם המלכות הנקראת צדק, והיינו ה׳ למבול ישב ישב בלחודוי ולא אתא עם דינא כדפירשו בפרשת נח (או ריקר).

[3756] עדיים וזיונם שניתן להם אח״כ בעת שהקדימו נעשה לנשמע, וכמ״ש בשבת (דף פח ע״א) בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים רבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל וקשרו לו שני כתרים כו׳, והנה הם עטרין דחו״ג, מרזא דמתקלא שהוא הדעת עלאה שנמשך בהזו״ן בליל א׳ של פסח, ע״י

הקדוש שעטר אותם הקדוש ברוך הוא ונטל מהם ואז שלט המשחית על העולם וחזר כמקדם כמו באותו זמן ששלט בעולם ועשה דין.	ואתנטל מנייהו כדין שלטא מחבלא על עלמא ואהדר כמלקדמין כההוא זמנא דשלטא בעלמא ועביד דינא
אמר רבי יוסי בימי המבול מי נתן שם משחית שהרי המים היו שנתגברו בא וראה אין לך דין בעולם או כשמכה העולם בדין שלא נמצא ביניהם אותו המשחית שהולך בתוך אותם הדינים שנעשים בעולם אף כאן היה מבול והמשחית היה הולך בתוך המבול והוא נקרא כך ולכן אמר הקדוש ברוך הוא לנח לטמן עצמו ולא יתראה בעולם והרי פרשוה.	אמר רבי יוסי ביומוי דטופנא מאן יהיב תמן מחבלא דהא מיא הוו דאתגברו תא חזי לית לך דינא בעלמא או כד אתמחי עלמא בדינא דלא אשתכח[3757] ההוא מחבלא בינייהו דאזיל בגו אינון דינין דאתעבידו בעלמא אוף הכא טופנא הוה ומחבלא אזיל בגו טופנא ואיהו אקרי הכי ועל דא אמר ליה קודשא בריך הוא לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא והא אוקמוה
	אמר רבי יוסי לא אתיישב עלמא ולא נפקת ארעא מזוהמא וכו׳ עד כך ישראל עם קב״ה בפרשת נח דף סג ע״ב וסד ע״ב ואלו החלופים שמצאנו בין הכתוב כאן ובין הכתוב שם דף סג ע״ב שורה כ״ה לתת אואיהו אמשיך ליה לעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל והא אתמר שורה כט עלמא צ״ל על מיא שורה ל״ג אמר לן סד ע״א שורה ז׳ צ״ל בראש השנה שורה ח׳ ורזא חדא שורה י״ג בדיוקנא דשייפי שורה י״ד נמי איהו, שורה כ״ז דלתתא ע״ב שורה ה׳ דעלמא ובעוד דאיהו בלחודוי עם מלכא שאיל ליה כל צרכוי ויהיב ליה[3758]
בא וראה אמר רבי אלעזר ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים למה ווים אלא כמו מין ו״ו היו	תא חזי אמר רבי אלעזר ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים[3759]

שעלו אז באו״א עלאין, ומהם ירתו עטרין דחו״ג שהם אוירא ובוצינא, ונולדו ונתגלו אלו האורות לחוץ להמשיכם בישראל, והוא עדיים וזיונם אשר זכו לזה במתן תורה, ובהן היו חיין לעולם, בסוד חיי המלך, שהם המוחין ״אהיה הויה אהיה״ גימ׳ חיים וכמ״ש הגר״א בספד״צ (פרק א ג ע״א ד״ה וזיוניהון ע״ש בהגהה ג ע״א ד״ה וכמ״ש שבעה), וכן הוא בזוה״ק פקודי (רכז ע״א) כי עדיים הוה רזין דשמא קדישא דאעטר לון קב״ה ובהן היו חיין לעולם, כמ״ש בפ׳ תשא (קצד ע״א) ופ׳ שלח (קסב ע״א ע״ב) (דע״ה ח״ב קכה ע״א). בראשית כב ע״ב (הערת הזהר).

[3757] קצו ע״א (הערת הזהר).

[3758] וכבר נתקן בנוסחא אמיתית הרש״ב (הערת הזהר).

[3759] נתבאר באדרת נשא בדקכ״ח ע״ב וע״ש האמנם (שער מאמרי רשב״י), מא ע״ד: אלו הקוצין דשערי הם סוד הווין היוצאין מן נ״ה היוצאין מן הת״ת ו׳ עלאה והנה סוד אלו בהיותם למטה בז״א הם בסוד ואת האלף ושבע המאות וה׳ ושבעים עשה ווים לעמודים וביאור הענין הוא כי האלף הם בא״א כי תמיד שם הוא מספר אלף ואבא ואימא הם גרועים מאריך אפין. ולכן הם בסוד מאות בלבד. ואמנם היותם שבע מאות הוא במה הידעתיך כי אין אור העליון מתלבש בתחתון הימנו אלא בבחינת שבעה תחתונות שבו לבד נמצא כי אין אריך אפין מתלבש בתוך אבא ואימא אלא השבעה תחתו׳ שלו בלבד ולכן נקראים אבא ואימא שבע המאות והז״א והת״ת הוא ה׳ לפי כי חמשה ראשונות ספירות אלו הם הנגלות בו שהם כתר חכמה בינה. גדולה גבורה ת״ת אבל מת״ת שלו ולמטה הוא התחלת בנין קומת נוקביה כנודע ולכן נקרא חמשה ונוקביה היא שבעים כי הנוקבא נקראת שביעית. וזמ״ש בפ׳ פקודי בדף רכז ע״ב. ונפקי מרזא דאלף דאיהו חושבן שלים. ושבע המאות חושבן שלים כו׳.

וראשם מצפה זהב הם של כסף וראשם מצפה זהב משום שכל ו״ו בא בצד הרחמים וכולם היו יודעים למעלה בחשבון ומשום שבאו מצד הרחמים היו נקראים וו״ם וכל השאר תלויים בהם ואין ו״ו אלא זהב וכסף כאחד ולכן כל אלו נקראו ווים של אותם עמודים אילו עמודים כמו שנאמר והעמודים שנים וגו׳ משום שהרי אלה הם מחוץ לגוף למטה היו עומדים.	אמאי ווים אלא כמין ו״ו הוו ורישיהון חפא בדהבא[3760] אינון דכסף ורישיהון מחפן בדהבא בגין דכל ו״ו בסטרא דרחמי קא אתיא וכלהו הוו אשתמודעאן לעילא בחושבנא ובגין דאתו מסטרא דרחמי הוו אקרון ווים וכל שאר תליין בהו ולית ו״ו[3761] אלא דהבא[3762] וכספא כחדא ובגין כך כל אינון אקרון ווי דאינון עמודים[3763] מאן עמודים כמה דאת אמר (מ״א ז מא) והעמודים שנים וגו׳ בגין דהא אלין לבר מגופא לתתא הוו קיימין
אמר רבי יצחק לא ידעתי אם זו עבודת קדש או חל משום שכתוב ואת האלף שהרי כתוב כאן האלף וכתוב שם האלף לך שלימה מה להלן האלף חל אף כאן האלף חל.	אמר רבי יצחק לא ידענא אי דא עבידתא דקדש או חול בגין דכתיב (&) ואת האלף דהא כתיב הכא האלף וכתיב התם (שיר ח יב) האלף לך שלמה[3764] מה להלן האלף חול[3765] אוף הכא האלף חול
אמר לו לא כך שאם הוא היה חל לא היו נעשים ממנו ווים ועוד שהרי שם כתוב האלף ולא יותר וכאן כתוב האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים האלף ששם הם חל שכתוב האלף לך שלימה וזהו חל משום שכל חל אינו בצד הקדושה כלל חל הוא מהצד האחר הטמא ועל זה הבדלה בין קדש לחל משום שצריכים להבדיל בין קדש לחל וסוד הכתוב כך הוא (ויקרא י) ולהבדיל בין הקדש ובין החל	אמר ליה לאו הכי דאי הוא הוה חול לא יתעבד מנייהו ווים ותו דהא תמן כתיב (&) האלף ולא יתיר והכא כתיב (&) האלף ושבע המאות וחמשה[3766] ושבעים האלף דהתם אינון[קפט] חול[3767] דכתיב (&) האלף לך שלמה ודא איהו חול בגין דכל חול לאו איהו בסטרא דקדושה כלל חול איהו מסטרא אחרא מסאבא ועל דא הבדלה בין קדש לחול[3768] בגין דבעינן לאפרשא בין קדש לחול ורזא דקרא הכי הוא

[3760] פי׳ ו׳ שהוא זעיר יש בו חו״ג בדעת שלו בראשו הפל הנוקבא שאין בה אלא הגבורות, ועוד שהם בגופה ולא בראשה ולכן הוו׳ק של כסף שהם החסדים ורישיהון חפא בדהבא שהם הגבורות להורות על זה, שבראשו יש כסף וזהב שהם חו״ג (מ״מ).

[3761] ת״ת (רח״ו).

[3762] כולל חו״ג (רח״ו).

[3763] פי׳ שרוכבים על העמודים שהם נ״ה (מ״מ).

[3764] עי׳ בדרוש אטב״ח בסימן ק״ץ (רמ״ז). ועי׳ עוד בשער קיצור אבי״ע ספ״ג (לש״ו).

[3765] פי׳ שקליפת נוגעים בה עשר ספי׳ והם גי׳ אל״ף ושלמה הי׳ מתקן אותה כמ״ש הרב שלכך נשא נשים נכריות וכמו שכתבנו בפ׳ בשלח, נמצא שהאלף לך שלמה הוא חול שהיא קליפת נוגה (מ״מ). הה׳ אותיות השרשיים עם הק״כ הרי הם קכ״ה והם כולם דינין, ומהם היו השמונה מלכים. והיה כל מלך ומלך כלול מקכ״ה דינין, וח׳ פעמים קכ״ה הרי הם אלף, והם ג״כ סוד אלף יומין דחול שאמרו בזוה״ק (פ׳ פקודי דף רכז ע״א), ומשם הוא ג״כ סוד הקכ״ה זיני מסאבותא שאמרו בפ׳ אחרי (דף עט ע״א) (דע״ה ח״א ב ע״ב), סוד הענין דאלף נשים שנשא שלמה, ואמר האריז״ל (בשער הפסוקים וכן בלק״ת מלכים א׳ יא) כי הם היו מקליפת נוגה, שהיא בסוד אלף, ת״ק חסדים ות״ק גבורות, והם אלף יומין דחול שאמרו בזוה״ק (פקודי רכז ע״א), ובסוד (שיה״ש ח יב) האלף לך שלמה, שהוא חול, והיה כוונת שלמה לתקן את קליפת נוגה להחזירה לקדושה, ולכך נשא אותן האלף נשים כדי לכלול אותן בקדושה, והיה כוונתו ע״ד האשת זנונים דהושע (דע״ה ח״ב פה ע״ג).

[3766] פי׳ שכולם רומזים לספי׳ כמו שנפרש בסמוך (מ״מ).

[3767] י״ס דנוגה (רח״ו). והרב בס׳ א״י כתב וז״ל דע כי בחטא אד״ה נתפשטו הגבורות תחלה בזעיר וקליפת נוגה היתה נאחזת בהם בחו״ג ולקחה אותם האורות וז״ש אלף ובהיותם בנוגה נק׳ אלף יומין דחול עכ״ל בקיצור נמצא שאלף יומין הנז׳ היא קליפת נוגה את למה נקרא אלף בזה יש ב׳ פירושים להריחו נגד י״ס דנוגה כל אחד כלול מעשר ועשר ממאה הרי אף, ולפי׳ א״י נגד חו״ג שבנוגה שהם ת״ק ות״ק ואלו ואלו דברי אלהים חיים (מ״מ).

[3768] פי׳ בין הקדושה ובין קליפת נוגה, ולהבדיל בין הקודש ובין החול בין הקדושה ובין קליפת נוגה הנקרא חול, ומ״ש ובין הטמא הם ג׳ קליפות האחרות (מ״מ).

ובין הטמא ובין הטהור.	(ויקרא י י) ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור
ועם כל זה אף על גב שהפרדה יש לקדש מן החל חלק אחד יש לו בקדושה	ועם כל דא אף על גב דפרישו אית לקדש מן החול חולקא חדא אית ליה בקדושה[3769]
	רכז/ב
מצד השמאל זהו שכתוב האלף לך שלימה שהם אלף ימי החל והם ימי הגלות כמו שיש אלף ימים של קדושה כך גם אלף ימים לצד האחר.	מסטרא דשמאלא[3770] הדא הוא דכתיב (&) האלף לך שלמה דאינון אלף יומי החול ואינון יומי דגלותא[3771] כמה דאית אלף יומין דקדושה הכי נמי אלף יומין לסטרא אחרא[3772]
ועל זה העירו החברים שאותם ימי הגלות יהיו אלף שנים ועל כן יש אלף ויש אלף ואותן אלף שנות הגלות אף על גב שישראל יהיו בגלות ויתמשכו יותר באלף השנים הללו הם יתמשכו של אותם אלף ימים שאמרנו ולכן פרשוה כל שלימה שיש בשיר השירים קדש פרט לזה שהוא חל האלף של כאן הוא קדש וכל מעשיו קדש ועל זה עשה ווים לעמודים.	ועל דא אתערו חברייא אינון יומין דגלותא אלף שנין הוו ועל דא אית אלף ואית אלף ואינון אלף שנין דגלותא אף על גב דישראל יהון בגלותא ויתמשכון יתיר בהני אלף שנין יתמשכון דאינון אלף יומין דקאמרן ובגין דא אוקמוה כל שלמה דאית בשיר השירים קדש בר מהאי דאיהו חול האלף דהכא קדש איהו וכל עובדוי קדש ועל דא עשה ווים לעמודים
בא וראה הרי אמרנו כל ו׳ הוא בסוד הרחמים וכל מקום שבא ו׳ בשם הקדוש הוא רחמים כמו וה׳ המטיר על סדם וה׳ אמר אל אברם רחמים ודין כאחד שמה שונה במבול שכתוב אלהים בכל מקום למה לא כתוב וה׳ אלא שנינו בכל מקום שכתוב וה׳ הוא ובית דינו אלהים סתם דין לבדו.	תא חזי הא אמרן כל ו׳ ברזא דרחמי איהו וכל אתר דאתי ו׳ בשמא קדישא רחמי איהו[3773] כגון (בראשית יט כד) ויהו״ה המטיר על סדום (שם יב א) ויהו״ה אמר אל אברם רחמי ודינא כחדא דמאי שנא בטופנא דכתיב (&) אלהים בכל אתר אמאי לא כתיב (&) ויהו״ה אלא תנינן בכל אתר דכתיב (&) ויהו״ה הוא ובית דינו אלהים סתם דינא בלחודוי
אלא בסדום נעשה דין ולא כדי להשמיד את העולם ולכן הוא התערב עם דין אבל במבול כל העולם השמד וכל אותם שנמצאו בעולם ואם תאמר שהרי נח וכל	אלא בסדום אתעביד דינא ולא לשיצאה עלמא ובגין כך אתערב איהו בהדי דינא אבל בטופנא כל עלמא שיצי וכל אינון דאשתכחו

[3769] פירוש הבירורים שבקליפת נוגה (מ״מ).

[3770] ר״ל מצד הגבורות, כי הנה יש להחול שורש בהקדושה בבחי׳ הגבורות אשר שם כנודע, אבל הוא רק שורש לבד אשר משם נמשך כל מציאותו וקיומו, אבל אינו מתלבש שם הקדושה ממש, אלא רק שמאיר לו מלמעלה ומבחוץ (דע״ה ח״א נד ע״ד), זוה״ק (יתרו סט סע״א וכן שם רכז סע״א ורלז ע״ב) דהא לית סטרא אחרא דלית ביה נהירו דקיק זעיר מסטר דקדושה (דע״ה ח״ב יא ע״ג), כל אותו הארת הקדושה אשר עליו הוא תלוי ובו הוא מתקיים הנה אינו ניכר בו כלל, והוא עומד עליו רק מלמעלה ומסביב ובסוד (יחזקאל א ד) ונוגה לו סביב, כמ״ש בפ׳ יתרו (סט ע״א) וע׳ פ׳ תרומה (קסד ע״ב) ובע״ח (שער המלכים פ״י) (דע״ה ח״ב מט ע״ג), כל אותו השורש אשר להם, הנה הוא בהאחוריים דהגבורות דהזו״ן. והגם שהם בעצמן כולם קודש, עכ״ז הנה הוו אותן הגבורות דהאחוריים בבחי׳ השורש דעץ הדעת טוב ורע, משום שמשָם הם מתהווים ויונקים (דע״ה ח״ב קמח ע״ד).

[3771] נתבאר באדרת נשא בדף קל״ב ע״א בענין ההוא עלמא קדמאה דאיהו אלף אלפין מארי תריסין כו׳ וע״ש ענינם מה הם ותראה איך אותם האלף אח״כ מתפשטין לחוץ ונעשין בחינת אלף יומין דחול בחוץ (שער מאמרי רשב״י).

[3772] מאחר שסביב רשעים יתהלכון (תהלים יב ט), הנה נפגמו גם הם ונקראו הספירן דהעשיה בשם אלף יומין דחול, משום שהם נתונים ועומדים בתוך העשיה, אשר שם הוא מדור הקליפות, והם האלף יומין דחול שאמרו בזוה״ק (פקודי דף רכז ריש ע״ב). וע׳ לקמן בשער נ׳ שהוא שער קיצור אבי״ע (סוף פרק ג) ובשער תיקון הירח (פרק ה באות ק״ץ), (ביאורים ח״א כח ע״ב).

[3773] נדפס נח סד ע״ב (הערת הזהר).

מה שעמו נצלו הרי נסתר מהעין היה שלא נראה ועל כן כל מה שנמצא בעולם השמיד אותו.	בעלמא ואי תימא דהא נח ודעמיה אשתזיבו הא סתים מעינא הוה דלא אתחזי[3774] ועל דא כל מה דאשתכח בעלמא שיצי ליה
ועל זה וה׳ בגלוי ולא השמיד הכל אלהים נסתר וצריך להשמר שהרי משמיד הכל ולכן אלהים לבדו היה וסוד זה ה׳ למבול ישב מה זה ישב אלמלא מקרא כתוב לא יכולים לומר ישב ישב לבדו שלא בא עם דין כתוב כאן ישב וכתוב שם (ויקרא יג) בדד ישב לבדו.	ועל דא ויהו״ה באתגלייא ולא שיצי כלא אלהים סתים ובעי לאסתמרא דהא כלא שיצי ועל דא אלהים בלחודוי הוה ורזא דא (תהלים כט י) יהו״ה למבול ישב מהו ישב אלמלא קרא כתיב (&) לא יכלינן למימר ישב ישב בלחודוי דלא אתא עם דינא כתיב הכא ישב וכתיב התם (ויקרא יג מו) בדד ישב בלחודוי
וסוד למדנו הקדוש ברוך הוא נסתר וגלוי גלוי הוא בית דין שלמטה נסתר הוא המקום שכל הברכות יוצאות משם לכן כל דברי אדם שהם בנסתר הברכות שורות עליו וכל אותם שבגלוי אותו מקום של בית דין שורה עליו משום שהוא מקום בגלוי והכל הוא בסוד עליון כדוגמא שלמעלה.	ורזא אוליפנא קודשא בריך הוא סתים וגליא גליא הוא בי דינא לתתא סתים הוא אתר דכל ברכאן נפקי מתמן בגין כך כל מלוי דבר נש דאינון בסתימו ברכאן שריין עליה וכל דאינון באתגלייא ההוא אתר דבי דינא שריא עלוי בגין דאיהו אתר באתגלייא וכלא איהו ברזא עלאה כגוונא דלעילא (ע״כ)
עד שהמלך במסבו באותה חברות ותפנוק של העדן העליון (הרי בארנו שזה) באותו שביל נסתר וגנוז ולא ידוע ומתמלא ממנו ויוצאים בנחלים ידועים נרדי נתן ריחו זה הים האחרון שברא את העולם התחתון כדוגמא שלמעלה ומעלה ריח טוב עליון לשלט ולעשות ויכול ושולט ומאיר באור עליון.	עד שהמלך במסבו באותה חברות ותפנוק דעדן עלאה (הא אוקמוה דהא) בההוא שביל דסתים וגניז ולא אתידע ואתמליא מניה ונפקא בנחלין ידיעאן נרדי[3775] נתן ריחו דא ים בתראה דברא עלמא תתאה כגוונא דלעילא וסליק ריחא טבא עלאה[3776] לשלטאה ולמעבד ויכיל ושליט ונהיר בנהורא עלאה
בא וראה בשעה שהנרד הזה העלה ריח למעלה אז החביבות נקשרה ועולה הנרד הזה להאחז למעלה וכל המרכבות הקדושות כולן מעלות ריחות להתעטר למעלה כל אותן מרכבות נקראות עלמות שיר כמו שנאמר על עלמות שיר והרי פרשוה מה זה עלמות שיר אלא כמו שנאמר ועלמות אין מספר מה זה ועלמות אין מספר כמו שנאמר (איוב כה) היש מספר לגדודיו ומשום שאין להם חשבון כתוב ועלמות אין מספר.	תא חזי בשעתא דהאי נרדא סלקא ריחא לעילא כדין חביבותא אתקשרת וסלקא האי נרדא לאתאחדא לעילא וכלהו רתיכין קדישין כלהו סלקין ריחין לאתעטרא לגבי דלעילא אינון רתיכין כלהו אקרון עלמות שיר כמה דאת אמר (תהלים מו א) על עלמות שיר והא אוקמוה מאי עלמות שיר אלא כמה דאת אמר (שיר ו ח) ועלמות אין מספר מאי ועלמות אין מספר כמה דאת אמר (איוב כה ג) היש מספר לגדודיו ובגין דלית להו חושבנא כתיב (&) ועלמות אין מספר
ווים לעמודים כולם זכרים כל אותם שעולים בשמן משחה למעלה כולם עומדים בסוד של זכרים ולא נקרא זכר אלא ו׳ סוד של השמים שהם זכרים וכל אותם שלמטה נקראים נקבות ולכן כל	ווים לעמודים כלהו דכורין כל אינון דסלקין ברבו משח לעילא כלהו קיימין ברזא דדכורין ולא אקרי דכר אלא ו׳ רזא דשמיא דאינון דכורין וכל אינון דלתתא אקרון נוקבי ובגין כך כל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא מסטרא

[3774] נח וביתו, וגם הוא היה מוכרח להסתר בהתיבה כדי להיות סתים מעינא דלא יתחזי כמ״ש (שם ס״ד ע״ב) וכן בפ׳ פקודי (רכז ע״ב) (הקדו״ש כז ע״ב).

[3775] אותיות ירדן והוא יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[3776] מ״ן (רח״ו)

אותם שבאים מצד השמאל מצד הנקבה התמנו על השיר ואומרים שירה תמיד ועל זה כתוב על עלמות שיר וכולם יוצאים בסוד של ה׳ ה׳ מוציאה כמה חיילות למיניהם בסוד של ו׳ ו׳ זה סוד של זכר שעומד לתת מזון לנקבה.	דנוקבא אתמנן על השיר ואמרי שירתא תדיר ועל דא כתיב (&) על עלמות שיר וכלהו נפקו ברזא דה׳ ה׳ אפיקת כמה חילין לזנייהו ברזא דו׳[3777] ו׳ דא רזא דדכורא דקיימא למיהב מזונא לנוקבא[3778]
ולכן כל אותם הווים עשה בצלאל לתת להם לשרות על הנקבות ויוצאים מסוד של אלף שהוא חשבון שלם ושבע מאות שהוא סוד שלם וחמשה גם כך ושבעים הכל סוד אחד ועל זה מסוד של כך וחשבון זה עשה ווים וכולם בסוד של ו׳ ובדמות של ו׳ נעשו והכל בסוד עליון ובחשבון לוקחים.	ובגין כך כל אינון ווין עבד בצלאל למיהב לון לאשראה על נוקבי[3779] ונפקי מרזא דאלף דאיהו חושבן שלים ושבע מאות דאיהו רזא שלים וחמשה הכי נמי ושבעים כלא רזא חדא ועל דא מרזא דנא וחושבן דא עשה ווים וכלהו ברזא דו׳ ובדיוקנא דו׳ אתעבידו וכלא ברזא עלאה ובחשבנא נטלי
	רכח/א
ונחשת התנופה שבעים ככר אמר רבי יהודה כל זה ירד למטה בדמות עליון של סוד האמונה כמו כן עשה נבוכדנצר הרשע אותו הצלם שהתקין אמר רבי יוסי הוא	ונחשת התנופה שבעים ככר אמר רבי יהודה כל דא נחתא לתתא[3780] בדיוקנא עלאה דרזא דמהימנותא כגוונא דא[3781] עבד (דניאל ג א)

[3777] פי׳ לזנייהו שאע״פ שיוצאים מנה אינם כולם דין אלא מצדה דין ומצדו רחמים והכל ברזא דו׳ ורזא דו׳ היא השפע היורד דרך הו׳ שהוא היסוד וכן (חסד) [היסוד] עול׳ והוא סוד הדעת המשפיע לז״א ומתגלה (ביסוד) [היסוד] (זהר הרקיע).

[3778] פירוש כי למעלה אמר כי יש נקבות מצד המלכות ונקרא עלמות שיר שהם משוררות תמיד והם מעוררות תמיד את האהבה בין ת״ת למלכות בהתעוררות התחתונים והם הם בנות ירושלים והם י״ב שבטים והם י״ב בקר אשר הים שהיא מלכות עליהם מלמעלה כי היא מעולם האצילות והם מעולם הבריאה ולפיכך אמר מלמעלה והם הם שבע הנערות הראויות לתת לה. ואל יקשה בעיניך אם הם שבעה איך הם שנים עשר כי כבר בפ׳ ויחי בדף רמב ע״א וכו׳ (שער מאמרי רשב״י).

[3779] הם הו״ק שלה שהם נקבות והיסוד הוא המחברם כמ״ש (דב״הי א׳ כט יא) כי כל בשמים ובארץ ואע״פ שהעמודים הם נ״ה והווין הם יסוד והם על העמודים אין זה תימא כי היסוד בסוד הזווג הוא למעלה מנ״ה שהם השוקים וזהו למיהב לון על העמודים שהם נ״ה ואח״כ לאשראה על נוק׳ שהיא מלכות. והנה הו״ק היוצאין מן המלכות נצטיירו בד׳ מקומות אם בחכמה שהיא י׳ שבשם ושם מתגלין בהם ג״ר באופן שעולין לאלף וזהו רזא דאלף דאיהו חשבון שלים שכל הי׳ מתגלין ואח״כ יורדין בבינה ושם אינם מתגלין הג״ר רק הז׳ תחתונות ושם הוא ז׳ מאות וכן הבינה נק׳ ז׳ שבתות והם מאינון אור גדול ושלים בכללות י׳ עד ז׳ מאות וז״ש דאיהו רזא שלים. ומשם יורדין ומתגלין בת״ת והם ה׳ כי עץ החיים הוא מהלך ת״ק שנה ואין המלכות עמו כי הוא נאצל לבדו משא״כ באימא שהיו ד״ו פרצופין סוד ה׳ ולכן הם ז׳ עם המלכות ואח״כ נאצל הת״ת לבדו והוא מבריח מן הקצה בינה אל הקצה מלכות ונשאר בגופא לבד להתייחד עם כלתו וז״ס ו׳ גוף לבד משוך להתיחד בקירוב בשר עם כלתו ומשם יורדין ומתגלין במלכות ושם הם ע׳ עם המלכות הכוללם ולכן הם ע׳ ולא ז׳ כי הם כלולות מי׳ ומקבל מכולם. הכלל העולה כי הווין שהם הו״ק נתגלו בחכמה בסוד אלף ובבינה בסוד ז׳ מאות ובת״ת בסוד ה׳ ובמלכות בסוד ע׳ ומשם נתגלו למטה במלכות לאשראה על נוקבא וכולא בכללא דו׳ שהוא יסוד ובדיוקנא דו׳ ת״ת דאתעביד בדמות אדם עליון כי יש כמה אדם ותחתון במדריגות המלכות להזדווג עם הנוקבא כי הפרצופים הקדושים אשר למטה ממלכות דמות אדם בו״ק והנה זכרים ונקבות כמבואר בפ׳ תרומה להזדווג זה עם זה ולהשפיע שפע בכולא ברזא עילאה בו״ק עליונות שבח״וב (זהר הרקיע).

[3780] יורד בסוד תיקון סדר מעלות הקדושות מזהב לכסף, מבינה לסוד מעלות החסד, ואחר כך כמה מעלות בדינים שהם נחשת והם בעולם מטטרון, שהיכל קדש הקדשים זהב, היכל אהבה וזכות ורצון חדוהי ודרעוהי די כסף, מיעוהי היכל לבנת הספיר וירכתיה היכל עצם השמים ונוגה די נחש, והצלם בחוץ דומה לפני הקדושה כקוף לפני בני אדם, ולכך ראה סוד הקדושה מתלבש בקליפות סוד הגלות כדפירשנו לעיל, והיינו דאמר ר׳ יוסי **בחלמיה חמא הכי.** פרזלא וחספא הם חצונים, שהרי ברזל חשוב מחספר וכתיב ומקבות והגרזן כלי ברזל לא נשמע בבית מפני שהם דינים המכלים ונותנים קץ כל בשר (אור יקר). ז״ל הרב בס׳ ק״י דע כי צלם דנבוכדנצר היא הנוגה, ולכך ממראה מתניו ולמעלה טוב גובר, אבל מהחזה ולמטה מקום המ׳ דנוגה רע גובר עכ״ל וז״ש נחשבת הוא בקליפת נוגה ולכן אמר כל דא נתתא לתתא שהיא הנוגה שהיא בדיוקן הקדושה וז״ש בדיוקנא עילאה וכו׳ (מ״מ).

[3781] פי׳ כמ״ש הרב שצלם נ״נ הוא הנוגה (מ״מ).

לא עשה כך אבל בחלומו ראה כך שהרי בחלומו ראה ראש של זהב אחר כך כסף ואחר כך נחשת ואם תאמר ברזל וחרס למה לא כך משום שאינם כדאים להיכנס לקדש ואלה שלשת האחרים נכנסו.	נבוכדנצר הרשע ההוא צלמא דאתקין אמר רבי יוסי איהו לא עביד הכי[3782] אבל בחלמיה חמא הכי דהא בחלמיה חמא (שם ב לב) רישא די דהבא ולבתר כספא ולבתר נחשא ואי תימא פרזלא וחספא אמאי לאו הכי בגין דלאו אינון כדאי[3783] לאעלא לקדשא ואלין תלתא אחרנין עאלו
וסודו של המשכן בשלש שלש באלה המתכות ובשאר ארבעה כמו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש וכמו ארבעה טורי אבן.	ורזא דיליה דמשכנא בתלת תלת[3784] באלין מתכן ובשארא ארבע כגון תכלת[3785] וארגמן ותולעת שני ושש וכגון ארבעה טורי אבן
אמר רבי יהודה מהם בשלשה מהם בארבעה מהם בשנים מהם באחד אבל כל מערכה ומערכה אינה אלא בשלש שלש	אמר רבי יהודה מנהון בתלת[3786] מנהון בארבע מנהון בתרין[3787] מנהון בחד[3788] אבל כל סדרא וסדרא[3789] לאו איהו אלא בתלת[3790] תלת

[3782] פי׳ שהוא לא עשה הצלם רישיה דדהב טב וחדוהי בכסף וכו׳ שרומה לקליפת נוגה, אבל בחלום ראה אותו (מ״מ).

[3783] שהם נמשכים למטה מסוד רמז המשכת הדין אל החוץ, ומאותו כח נמצאים בתחתונים, אמנם שלשה מתכות אלו שהם זהב וכסף ונחשת עם היותם נמאים למטה מהכחות הגשמיים והנהגת כוכבי לכת, עם כל זה **אעלו** מפני שהם רמז המשכת המדרגות הקדושות, ואחר שהקדושה באה להשתמש מן הדברים הגשמיים שהם **דברי העולם** הנגשם אין ראוי שישתמש אלא בדברים שאין רוח הקליפה שולט על ידו ורומזת בהם, ולזה יצאו אלו שאינם כדאין ונכנסו שלשה אלו כדפירשנו (אור יקר).

[3784] הענין שהקדושה תתבחן בשלשה בחינות דהיינו שלשה קוין, דהיינו יה״ו אותיות בשם בן ארבע, דהיינו י׳ ימין, ה׳ שמאל, ו׳ קו האמצעי, ומתבחן י׳ חכמה, ה׳ בינה, ו׳ כתר בסוד הדעת, י׳ חסד, ה׳ גבורה ו׳ תפארת, י׳ נצח, ה׳ הוד, וש יסוד, והיינו משולש כולו, ובבחינה זו היא זהב כסף ונחשת, שהזהב בנוני בערך הכסף ימין ונחשת שמאל, והזהב עליה כראש על הגוף, ומתבחן בארבע דהיינו ארבע אותיות השם בסוד רביעית ההין, כיצד י׳ חכמה, ה׳ בינה, ו׳ כתר, ה׳ רביעית המלכות. וכן י׳ חסד (חסד) ה׳ גבורה, ו׳ תפארת, ה׳ רביעית מלכות, וכן י׳ נצח, ה׳ הוד, ו׳ יסוד, מלכות ה׳ רביעית, והיא רביעית לכל תלת. ולזה הם ארבעה בחינות בבחינה אחרת והיינו תכלת וארגמן היינו תכלת ה׳, ארגמן ו׳ תולעת שני ושש הוא לבן ודאי י׳, ועזים הוא לבוש לכולם שאינם נכנסות עם אלו אלא יריעות עזים לאהל, וכיוצא האבנים ארבעה טורי אבן

יהו

היו

ויה

הוי

בבחינה זו, ושלשה סדרים בכל טור בבחינה האחרת, וצורתו כזה ___ ור׳ יהודה מוסיף עוד דרך הנהגה אחרת דהיינו וימין ושמאל לבד דהיינו שם י״ה, ולזה נמצא השם משתמש בשלשה בחינות, פעמים שם י״ה דהיינו ימין ושמאל, פעמים יה״ו דהיינו ימין ושמאל ואמצע, פעמים יהו״ה שלם עם המלכות רביעית ההין בקדש (אור יקר). פי׳ כסף וזהב ונחשת שהם חג״ת (מ״מ).

[3785] מלכות וארגמ״ל ת״ת ותולעת גבורה ושש חסד (רח״ו).

[3786] פי׳ הם זהב וכסף ונחשת שהיו במשכן והם נגד חג״ת, ומ״ש מנהון בד׳ הם בגדי כ״ג שהיה בהם תכלת כמ״של (מ״מ).

[3787] כגון ווי״ן שהם כסף וזהב מחופה על ראשיהם (מ״מ).

[3788] כמו המעיל שכולו תכלת ומנורה שכולה זהב וכיוצא (מ״מ).

[3789] ענין זה הוא סוד כסא הכבוד ומחנותיה שפירשתי בפרשת ויצא סימן יב, ובשיר השירים סימן (?), וסוד ענין סדרים אלו הם סוד ארבעה עמודים לכסא, שהכסא מתבחנת הנהגתה בארבעה הנהגות אלו

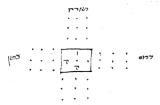

שהם מזרח ומערב צפון ודרום כזה , ושש מעלות לכסא הם ששה מדרגות משפיעות לארבעה הנהגות אלו, ואלו ההנהגות תחלתם ביסוד ארבעה, ולכל סטר מארבע סטרין יסודם שלשה, ומשתלשין שלשה פעמים, בענין שהם דרך כלל בארבע ובפרט בשלש (אור יקר).

מערכות הן שנפרדות לכל צד לארבעת צדדי העולם וכל מערכה ומערכה שהיא לכל צד שלש מערכות הן ובארנו.	סדרין אינון[3791] דמתפרשין לכל סטר לארבע סטרי עלמא[3792] וכל סדרא וסדרא דאיהו לכל סטר תלת סדרין אינון ואוקימנא
מערכה ראשונה שלצד מזרח שלש מערכות הן והן תשע מערכות משום שכל מערכה מאותן שלש יש לה שלש מערכות ונמצא שהן תשע וכמה אלף ורבבות תחתיהן ותשע המערכות הללו כולן מתנהגות באותיות רשומות וכל מערכה מסתכלת אל אותן האותיות הרשומות והרי פרשוה וכן לכל מערכה ומערכה וכולן נוסעות באותיות רשומות ואלו עליונות מאלו ועומדות אלו על אלו (ומתחברות כולן ואומרות שירה).	סדרא קדמאה דלסטר מזרח תלת סדרין אינון ואינון תשעה סדרין בגין דכל סדרא מאינון תלת אית ליה תלת סדרין ואשתכחו דאינון תשעה וכמה אלף ורבוון תחותייהו והני סדרין תשעה כלהו מתנהגי באתוון רשימין וכל סדרא אסתכי לאינון אתוון רשימן והא אוקמוה וכן לכל סדרא וסדרא וכלהו נטלי באתוון רשימן[3793] ואלין עלאי מאלין וקיימא אלין על אלין (נ״א ומתחברן כלהו ואמרי שירתא)
וכשפורחות אותן האותיות לתוך אויר הרוח אותו הממונה על הכל אז כולן נוסעות (והשירה מתבסמת) והרי פרשוה ואות אחת מכה מלמטה ואותה האות עולה ויורדת ושתי אותיות פורחות עליהן והאות הזו מלמטה עולה מלמטה למעלה ומתחברת בהן ונעשות שלש אותיות כולן לפי אותיות יה״ו שהן שלש תוך אספקלריה המאירה מאלה נפרדו שלש מערכות והן שתי אותיות ואותה האות שעולה מתחברת עמהן והן שלש.	וכד אינון אתוון פרחין גו אוירא דרוחא ההוא דממנא על כלא כדין כלהו נטלי (נ״א ושירתא אתבסם) והא אוקמוה וחד את בטש מתתא וההוא את סלקא ונחתא ותרין אתוון פרחי עלייהו והאי את מתתא סלקא מתתא לעילא ואתחבר בהו ואתעבידו תלת אתוון כלהו לפום אתוון יה״ו דאינון תלת גו אספקלריא דנהרא מאלין אתפרשו תלת סדרין ואינון אתוון תרין וההוא את דסלקא מתחברא עמהון ואינון תלת
בא וראה אותן שתי אותיות עליונות שעולות באויר הן כלולות זו בזו רחמים ודין ולכן הן שתים והן מהעולם שלמעלה בסוד הזכר וזו שעולה ומתחברת עמהן היא נקבה ונכללת בשתיהן.	תא חזי אינון תרין אתוון עלאין דסלקין באוירא אינון כלילן דא בדא רחמי ודינא ובגין כך אינון תרין ואינון מעלמא דלעילא ברזא דדכורא והאי דסלקא ומתחברא עמהון איהי נוקבא ואתכלילת בתרווייהו
כמו שנקבה נכללת בשני צדדים בימין ושמאל ומתחברת בהן כך גם האות הזו נקבה ומתחברת בשתי אותיות אחרות והן בשני צדדים אלו עליונים ואלו תחתונים והכל הוא אחד זכר ונקבה שכשנברא העולם אותן האותיות הן מהעולם העליון שהן הולידו כל המעשים שלמטה כמו שהן ממש לכן מי שיודע אותן ונזהר בהן הוא אהוב למעלה ואהוב למטה.	כגוונא דנוקבא אתכלילת בתרין סטרין סטרין בימינא ושמאלא ואתחברת בהו הכי נמי האי את נוקבא ואתחברת בתרין אתוון אחרנין ואינון בתרין סטרין אלין עלאין ואלין תתאין וכלא איהו חד דכר ונוקבא דכד אתברי עלמא דאינון אתוון מעלמא עלאה נינהו דאנון אולידו כל עובדין לתתא כגוונא דלהון ממש בגין כך מאן דידע לון ואזדהר בהו רחים לעילא רחים לתתא

[3790] נדפס ויצא קנט ע״א (הערת הזהר).

[3791] זה הלשון הובא בפ׳ ויקהל ג״כ ושם פירשנוהו (מ״מ).

[3792] ועוד כי תלת סדרין שהם באיזו בחינה מארבע בחינות הנזכרות מתחלקת עוד לשלשה , וזהו שאמר **וכל סדרא וסדרא** וכו׳ בענין שהם תשעה, וכשתמנה סוד הנקודה האמצעית שבה המשכת התפארת בשש קצוות תמצא שהם ארבעים כי הנקדוה האמצעית משתלמת לכל צד, וכמו שנתבאר בתיקונים פעמים רבות וברעיא מהימנא (אור יקר).

[3793] עי׳ ח״א כא ע״א: באתר דאית ביה רשימין דאתוון כלהו מתמן נפקן, ועיי״ש בהגהות הרח״ו: רשימין דאתוון: בינה. ועיי״ש במ״מ: פי׳ כי באימא נרשמו האותיות בסוד וייצר.

רבי שמעון אמר האותיות הללו כולן זכר ונקבה להתכלל כאחד בסוד מים עליונים ומים תחתונים והכל אחד וזהו יחוד שלם ועל זה מי שיודע אותן ונזהר בהן אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא משום שהוא העקר של היחוד השלם כראוי שלש שלש מצד זה ומצד זה ביחוד אחד בשלמות הכל וכולן סוד המערכה העליונה כראוי כמו של מעלה שאותה מערכה שלש שלש בסוד אחד.	רבי שמעון אמר אלין אתוון כלהו דכר ונוקבא לאתכללא כחדא ברזא דמיין עלאין ומיין תתאין וכלא חד ודא הוא יחודא שלים ועל דא מאן דידע לון ואזדהר בהו זכאה איהו בהאי עלמא וזכאה איהו בעלמא דאתי בגין דאיהו עקרא דיחודא שלים כדקא חזי תלת תלת מסטרא דא ומסטרא דא ביחודא חדא בשלימו דכלא וכלהו רזא דסדרא עלאה כדקא חזי כגוונא דלעילא דההוא סדרא תלת תלת ברזא חדא
מערכה שניה שלצד דרום (שהוא סוד הכסף) שלש מערכות הן לאותו צד וכל מערכה ומערכה שלש שלש והן תשע כמו שנאמר והאותיות נחלקו כך לכל הצדדים להתחבר הכל באחד משום שיש אותיות בסוד הנקבה ואותיות בסוד הזכר וכולן מתחברות כאחד ונהיים אחד בסוד השם הקדוש השלם ולהם מערכות ממונות שלש שלש כמו שנתבאר והכל יוצא ממערכת האבות שלמעלה כמערכה	סדרא תניינא דלסטר דרום (דאיהו רזא דכסף) תלת סדרין אינון להההוא סטרא וכל סדרא וסדרא תלת תלת ואינון תשעה כמה דאתמר ואתוון אתפלגו הכי לכל סטרי לאתחברא כלא בחד בגין דאית אתוון ברזא דנוקבא ואתוון ברזא דדכורא ואתחברו כלהו כחדא והוו חד ברזא דשמא קדישא שלים ולגבייהו סדרין ממנן תלת תלת כמה דאתמר וכלא נפקא מסדרא דאבהן דלעילא כסדרא
	רכח/ב
שהתתקנו אותיות השם הקדוש יה״ו כמו שנתבאר כל המערכות הללו מתנהגות	דאתתקנן אתוון דשמא קדישא[3794] יה״ו כמה דאתמר הני סדרין כלהו מתנהגי באלין אתוון

[3794] וכאשר יהיה למעלה סוד הייחוד העליון שישראל גורמין בתורה ותפלה ומצוה וקרבן וכיוצא, ממש באותה בחינה יהיה בכסא ייחוד וקשר, כי יעלה המלכות ה׳ אל בין תרין דרועין י׳ ה׳ ושם יתייחד עם ו׳, ואז כתיב ותקרבנה העצמות עצם אל עצמו דהיינו יהו״ה כאומרו עצם מעצמי ובשר מבשרי, כך אז בסוד הכסא יתקשרו העמודים ופרקיהם ויתאחדו בסוד הייחד בסוד יהו״ה שנעשה אחד, וארבעה עמודים יתקשרו ויעשו אחד, והיינו שהם סוד אותיות יה״ו וצרופם, כל צרוף וצרוף ישתלם ויהיה יהו״ה שלם ממש בסוד הספירות, כי בחסד סדרם יה״ו ואז יעלה ה׳ ויתקשר יהו״ה, ובגבורה הו״י ויעלה ה׳ ויעשה הוי״ה, ובתפארת וי״ה ויעלה המלכות ויעשה ויה״ה, וכיוצא בסדר ההויות וצרופם כדפירש׳ בספ״ר בשער פרטי השמות, והיינו אומרו (כגון) [כסדרא] דאתתקנא אתוון דשמא קדישא יה״ו, שתתקנו האותיות כסדר הייחוד וקשר האותיות, וכבר פירשנו ענין תיקון ומכלל וחשבון, כי תיקון יקרא סדר תיקון האותיות וסדורם והיינו אמרו **דאתתקנא** שלא ישתוה הויה שבשמאל להוי שבימין כי בימין יסודרו האותיות יהו״ה בסוד הזווג הנאות ובשמאל מצד הדין יסודרו כסדר הדין הוי״ה כאומרו הנה יד ה׳ הויה במקנך כדפירשו בתיקונים, או יסודרו יהה״ו והיינו סוד תפילין הויות להדדי שהדינים יחד והזכרים מתפרדין, ואותם התפילין מורים על ייחוד שאינו שלם, אמנם תפילין כסדרן שהן יהו״ה הם תפילין המורים על ייחוד שלם מצד החסד והימין, וכדפירשו בתיקונים ענין ההויות האלו וסדרם, והיינו שהכל תלוי בצרופי אותיות יה״ו שהם ששה צרופים, ויהיו תשעה תיבות בסוד תשעה מדות, ויהיה המלכות מתקשרת בתשעה מדות, ויהיו תשעה ייחודים משתנים כפי המדה שכל מדה ומדה יגרום ייחוד, והעד שלש פעמים בשנה פסח יורה ענין ייחוד בדרך אחד וסדר הויה אחת, וסוכות גם כן יורה ענין הויה אחת ודרך אלד, ושבועות יורה ייחוד בדרך עניינו והויה אחת, ועל דרך זה יהיה כל מדה ומדה, ולזה ביסוד פירש ר׳ נחוניא שהם תשעה הויות מפני שהם תשעה יה״ו בו, והמלכות נקשרת בכל אחד ואחד על ידי יהיו תשעה צרופים תשעה ייחודים, בסוד קשר דין ורחמים וחסד עם המלכות, ועם היות שהם תשעה הויות וצירופי השם הם שנים עשר לא קשה מידי, שהם שלשה צרופים במלכות בעצמה מצד הייחוד הנעשה למטה שירדו שלשה אבות אליה מימין ומשמאל ומאמצע ויעשו בה שלשה ייחודים שלשה צרופים, ואם תאמר דהא קיימא לן שהם שני עשר פשוטות שנים עשר גבולי אלכסון והם מהתפארת, ואת אמרת שהם תשעה לתשעה ספירות ושלשה למלכות, לא קשה מידי שהכל ענין אחד, שתשעה צירופים הם גבולי שלשה מדות שהם גבולי דרומית מזרחית, גבול דרומית רומית, גבול דרומית תחתית, היינו שלשה הויות שלשה יחודים לעמוד הימני הם שלשה הויות ליסוד מצד החסד, וכך הם שלשה לגבורה דהיינו צפונית מערבית, צפונית רומית, צפונית תחתית, הם שלשה הויות שלשה ייחודים לעמוד השמאלי שהם באים ליסוד מצד הגבורה, וכך הם שלשה

באותיות הידועות הללו ונוסעים בהם וכמה חיילות וגדולים כולם למטה שנוסעים ומתנהגים במערכה הזו.	ידיען ונטלי בהו[3795] וכמה חילין[3796] ורברבן[3797] כלהו לתתא דנטלי ואתנהגי בסדרא דא
מערכה שלישית שלצד צפון בשלש מערכות הן לאותו צד והן תשע ובשלשה צדדים שלש שלש לכל צד והן תשע ואותן מערכות משלשה צדדים כמו שנתבאר.	סדרא תליתאה דלסטר צפון בתלת סדרין אינון להההוא סטרא ואינון תשעה ובתלת סטרין תלת תלת לכל סטר ואינון תשעה ואינון סדרין מתלת סטרין כמה דאתמר
שבע ועשרים בסוד האותיות שהם שבע ועשרים ואף על גב שהן עשרים ושתים שלמות האותיות היא עשרים ושבע ונמצאים כמו שאותיות עשרים ושבע כך סדור המערכות הללו עשרים ושבע לשלש שלש מערכות לכל צד ונמצאו אלה השלש של הצד הזה שהן תשע ואלה השלש של הצד הזה שהן תשע ואלה השלש של הצד הזה שהן תשע נמצא שכלם לעשרים ושבע.	שבעה ועשרין ברזא דאתוון דאינון שבעה ועשרין ואף על גב דאינון תרין ועשרים שלימו דאתוון שבעה ועשרין אינון ואשתכחו כמה דאתוון שבעה ועשרין הכי סדורא דסדרין אלין שבעה ועשרין לתלת תלת סדרין לכל סטר ואשתכחו אלין תלת דהאי סטרא דאינון תשעה ואלין תלת דהאי סטרא דאינון תשעה ואלין תלת דהאי סטרא דאינון תשעה אשתכחו כלהו לשבעה ועשרין
וסוד של העשרים ושבע הללו הן תשע אותיות שהן בסוד הנקבה להתחבר בהן נקבה עם אותן שמונה עשרה אחרות בסוד שנתבאר והכל הוא כראוי.	ורזא דאלין שבעה ועשרין אינון תשעה אתוון דאינון ברזא דנוקבא לאתחברא בהו נוקבא עם אינון תמניסר אחרנין ברזא דאתמר וכלא איהו כדקא חזי
בא וראה כמו שהאותיות העליונות של העולם העליון כך גם אותיות אחרות	תא חזי כגוונא דאתוון עלאין דעלמא עלאה

לתפארת דהיינו מזרחית צפונית, מזרחית רומית, מזרחית תחתית, והם שלשה הויות שלשה ייחודים לעמוד המזרח שלשה הויות ליסוד מצד התפארת הרי תשעה בייחוד שהמלכות ע[ו]לה שם להקשר ולהתייחד ולהשתלם השם על ידה, ויש שלשה למטה בה ממש שהם שלשה יורדים אליה, גבול מערבית דרומית, גבול מערבית רומית, גבול מערבית תחתית, הם תשעה למעלה ביסוד ושלשה במלכות והכל ענין אחד ודרך אחד, ושם בספ״ר הארכנו בשער פרטי השמות בקושיא זו ודרך זה נאות וישר. ודרך הספירות בהויות הוא דרך העמודים בכסא באותיות המצורפות הנזכרות, ומי שרוצה לכוון הייחוד במדות יכוון בהויות, וכאשר ירצה לכוון יחודם בכסא יכוון בסוד האלפא ביתות הנזכרות (אור יקר).

[3795] אמנם ייחודם בלי ספק הוא בסוד מה שפירשנו בייחוד וקשר ההיכלות, שאי אפשר שיתייחדו למעלה בסוד הזווג בעולם מטטרון בימות החול, אם לא יתקשרו עלול בתוך עילתו ומסובב בתוך סבתו ויתקשרו ויעלו היכל בתוך היכל אחר כללות ההיכלות ויכנסו בסוד כסא, הכסא בודאי בעצמה ודאי שיכלל כסא בכסא עד כללות כל הכסאות כדפירשנו בפרקי מרכבה כי כמה כסאות הם, וסודם הוא השתלשלות המלאכים והחיילים הנזכרים והמחנות הנזכרות (אור יקר).

[3796] עד עתה פירשתי כי החיילים האלו כולם הם בסוד כסא וימצא לפי זה שגם בכסא מלאכים נפרדים, ודוחק גדול הוא זה שלא שמענו בכסא אלא דווקא שרפים וכך פירשו בתיקונים שרפים מכסא, ואפשר היות מיני השרפים לאין תכלית, ובזוהר נראה שאותם החיילים הם מסודרים ממש בסדר זה תשעה מחנות וכל מחנה ומחנה משלש מחנות, ובזולת זה יהיו תחת ממשלתם לאין תכלית, אמנם קשה שהרי הנשמות חצובות מכסא, ובגן עדן של מעלה אין מלאך למעלה מנשמות שהנשמות הם ההויות היותר דקות שנמצאים בכל המציאות, אם לא שנאמר שנשמות הם בעצם הכסא והמלאכים שבמחנות האלו מתפשטין למטה בעולם הבריאה ועולמות הכסא מדרגות רבות (או ריקר).

[3797] היינו למטה בהיכלות והם שואבים מכסא כענין מיכאל יונק מעמוד הימני, וגבריאל מעמוד השמאלי, ואוריאל מעמוד המזרחי, ורפאל מעמוד [השמאלי] [המערבי], ויש תחת ממשלתם כמה כחות מלאכים ומחנות משתלשלים אלו מאלו עד אין תכלית בסוד ההיכלות, אבל בפרשת (?) סימן (?) פירשו שיורדים בשבת לתוך גן עדן שש מאות מרכבות [בסוד] [מסוד] הכסא ומנוחת שבת ואם אין חיילין בכסא מהיכן באין שש מאות אלו, אלא ודאי יש מלאכים עד אין תכלית והם מלאכי שבת ומנוחה ואינם ממדרגת החול, ואלו הם סוד השמות שם ב״ם ושם ע״ב והמשתלשלים מהם עד אין תכלית וצירופי הכתובים עד אין מספר (אור יקר).

למטה אותיות עליונות גדולות ואותיות תחתונות קטנות והכל זה כמו זה וכל הסודות הללו בסוד של זכר ונקבה הכל הוא בשלמות ולכן הכל הוא בסוד עליון.	הכי נמי אתוון אחרנין לתתא אתוון עלאין רברבין[3798] ואתוון תתאין זעירין וכלא דא כגוונא דא וכל הני רזין ברזא דדכר ונוקבא כלא חד בשלימו ועל דא כלא איהו ברזא עלאה (ע״כ)
בארבעים וחמשה מיני גוני האורות נחלק העולם שבעה נחלקים לשבעה תהומות כל אחד מכה בתהום שלו והאבנים מתגלגלות בתוך התהום ונכנס אותו אור באותן אבנים ונוקב אותן ומים יוצאים בהן ושוקעות כל אחת ואחת על התהום ומכסות לשני צדדים.	[3799]בארבעין וחמש זיני גווני נהורין אתפליג עלמא שבעה מתפלגין לשבעה תהומין כל חד בטש בתהומא דיליה ואבנין מתגלגלן בגו תהומא ועייל ההוא נהורא באינון אבנין ונקיב לון ומיין נפקין בהו ושקעין כל חד וחד על תהומא וחפיא לתרין סטרין
יוצאים המים באותם נקבים ונכנס אור ומכה לארבעת צדדי התהום מתגלגל אור בחברו ונפגשים באחד ומחלקים את המים.	נפקי מיא באינון נוקבין ועאל נהורא ובטש לארבע סטרי תהומא מתגלגלא נהורא בחברתיה ואערעו בחד ופלגין מיא
ואוחזים כל אותם השבעה בשבעה תהומות וכורים בחשכי התהומות והחשכים מתערבים בהם עולים המים ויורדים ומתגלגלים באותם המאורות ומתערבים כאחד אורות וחשכים ומים ונעשים מהם אורות שלא נראים חשוכים מכה כל אחד בחברו ונחלקים לשבעים וחמשה צנורות של התהומות ובהם זורמים מים.	ואחידן כל אינון שבעה בשבעה תהומי וכראן בחשוכי תהומי וחשוכי אינון מתערבי בהו סלקן מיין ונחתין מתגלגלן באינון נהורין ואתערבן כחדא נהורין וחשוכין ומיין ואתעבידו מנייהו נהורין דלא אתחזיין חשוכאן בטש כל חד בחבריה ומתפלגין לשבעין וחמש צנורי תהומין ובהו נגדין מיא
כל צנור וצנור עולה בקולו והתהומות מזדעזעים וכשאותו קול נשמע כל תהום קורא לחברו ואומר חלק את המים שלך ואכנס בך זהו שכתוב תהום אל תהום קורא לקול צנוריך.	כל צנורא וצנורא סליק בקליה ואזדעזען תהומין וכד ההוא קלא אשתמע כל תהומא קארי לחבריה ואמר פליג מימך ואיעול בך הדא הוא דכתיב (תהלים מב ח) תהום אל תהום קורא לקול צנוריך
תחת אלה שלש מאות ושש וחמשה גידים מהם לבנים מהם שחרים מהם אדמים כלולים זה בזה ונעשו צבע אחד אותם גידים נרקמו בשבע עשרה רשתות וכל אחת נקראת רשת גידים נרקמו זה בזה ויורדים לשפולי התהום תחת אלה שתי רשתות עומדות במראה של ברזל ושתי רשתות אחרות במראה של נחשת.	תחות אלין תלת מאה ושתין וחמש גידין מנהון חווירין מנהון אוכמין מנהון סומקין אתכלילן דא בדא ואתעבידו גוון חד אינון גידין אתרקימו בשבע עשרה רשתות וכל חד רשת גידין אקרי אתרקימו דא בדא ונחתין בשפולי תהומא תחות אלין תרין רשתין קיימין בחיזו דפרזלא ותרין רשתין אחרנין בחיזו דנחשא
שני כסאות עומדים עליהם אחד מימין ואחד משמאל כל אותן רשתות מתחברות כאחת והמים יורדים מאותם צנורות ונכנסים ברשתות הללו אותם שני כסאות אחד כסא הרקיע השחר ואחד כסא הרקיע הצבעוני.	תרין כרסוון קיימי עלייהו חד מימינא וחד משמאלא כל אינון רשתין מתחבראן כחדא ומיין נחתין מאינון צנורין ועאלין באלין רשתין אינון תרין כרסוון חד כורסייא דרקיעא אוכמא וחד כורסייא דרקיעא ססגונא

[3798] הקדמה ג ע״ב (הערת הזהר).
[3799] נדפס בראשית נא ע״ב (הערת הזהר).

אלו השני כסאות כאשר אלו עולים עולים בכסא ההוא של הרקיע השחר וכאשר יורדים יורדים בכסא ההוא של הרקיע הצבעוני שני הכסאות הללו אחד מימין ואחד משמאל אותו כסא של הרקיע השחר מימין ואותו כסא של הרקיע הצבעוני משמאל כשעולים בכסא של הרקיע השחר מנמך הכסא של רקיע שמאל ויורדים בו מתגלגלים הכסאות אחד עם אחד (לוקחים) יורדות כל אותן רשתות לתוכם ומכניסים אותן לשפולי התהום התחתון.	אלין תרין כרסוון כד אינון סלקין סלקין בההוא כרסייא[3800] דרקיעא אוכמא וכד נחתין נחתין בההוא כורסייא דרקיעא ססגונא אלין תרין כרסוון חד מימינא וחד משמאלא ההוא כורסייא דרקיעא אוכמא מימינא וההוא כורסייא דרקיעא ססגונא משמאלא כד סלקין בכורסייא דרקיעא אוכמא מאיך כורסייא דרקיעא שמאלא ונחתין ביה מתגלגלן כורסוון חד בחד (נקטין) נחתין כל אינון רשתין בגווייהו ועאלין לון בשפולי דתהומא תתאה
עומד כסא אחד ועולה מעל לכל אותם התהומות ועומד כסא אחר מתחת לכל התהומות	קאים חד כורסייא וסליק לעילא מכל אינון תהומי וקאים כורסייא אחרא לתתא דכל תהומי
	רכט/א
בין שני הכסאות הללו מתגלגלים כל אותם התהומות וכל אותם הצנורות וננעצו בין שני הכסאות הללו.	בין תרין כרסוון אלין מתגלגלן כל אינון תהומי[3801] וכל אינון צנורין אתנעיצו[3802] בין תרין כרסוון אלין[3803]
שבעים וחמשה צנורות הם שבעה הם עליונים מהכל וכל אותם אחרים אחוזים בהם וכולם נעוצים בגלגלי הכסא הזה בצד הזה ונעוצים בגלגלי הכסא בצד הזה.	שבעין וחמש[3804] צנורין אינון שבעה אינון עלאי דכלא וכל אינון אחרנין[3805] אחידן בהו וכלהו נעיצין בגלגלוי דהאי כורסייא[3806] בסטרא דא[3807] ונעיצין בגלגלוי דהאי כורסייא בסטרא דא
בהם המים (בתהום) עולים ויורדים אותם שיורדים כורים בתהומות ובוקעים	בהו מיין[3808] (ס״א בתהומיא[3809]) סלקין[3810] ונחתין[3811] אינון דנחתי כראן בתהומי[3812] ובקעי

[3800] רמג ע״ב (הערת הזהר).

[3801] שכל תהום ותהום יש לו כמה פנים ובחינות ויתגלגלו להאיר אלו באלו מכל איזו בחינת הפנים, כדפירשנו בספ״ר בשער הצנורות שישתנו הצנורות לפי הפנים שיגלה המדה מזו לזו וכמצוייר שם, והיינו ממש סוד הצנורות, שכאשר יהיו פני התפארת בנצח או בהוד ויאיר תחתונה בעליונה ועליונה בתחתונה היינו צנור המעשה מתפארת לנצח או מתפארת להוד, ואין המדות האמצעיות בין מדה זו למדה זו מחיצה מבדלת חס ושלום, מפני שעובר האור והמים דרך התהום כדפירשנו לעיל פליג מימך, ועל דרך זה יתגלגלו ויאירו זה בזה כפי שינוי בחינות הפנים כדפירשנו (אור יקר).

[3802] מפני שהם נעוצים דרך התהומות מתהום לתהום כדפירשנו פליג מימך, ונותן תהום לתהום חבירו בית מעבר להאיר במדה התחתונה כדפירשנו. (אור יקר).

[3803] להאיר מזו לזו (אור יקר).

[3804] כבר פירשנו לעיל שהם נגד שבעה מדות וחמש היא מדת המלכות חמשית ודאי, ״שבעה״ שהם עצם שבעה מדות הם ״עילאי דכולא״ (אור יקר).

[3805] הם נטפלים אליהם בסוד כללותם וזהו שאמר ״**אחידן בהו״ (אור יקר).**

[3806] הענין שהכסא מלכות כלולה מכמה בחינות, והבחינות שבה נקראות גלגלי הכסא, והצנורות הם מאירים, מהם גלגל זה ובחינה זו שבמלכות, ומהם גלגל ובחינה זו שבה וכיוצא (אור יקר).

[3807] דהיינו מצד הכסא למעלה ופניה הפונים למעלה לקבל (אור יקר). {האם זה בסטרא דא הבאה}

[3808] דהיינו השפע וכ׳ו ונ״ל ״מייא״ שהמים הם עצם המאורות המתעבים במים הם הנקבים נקבי האבנים והתהום וכ׳ו אלא ודאי גירסת מיין היא הגירסה הנכונה והיינו שפע ואור שבתוך התהומות (אור יקר).

[3809] שהם עצם התהומות (אור יקר).

[3810] היינו סלקין להקשר בשורשם (אור יקר).

[3811] מאותו החוזק שקבלו מהשורש להשפיע למטה, ונקיבה זו היא סוד מעבר דרך כל התהומות ואין חושש, והנה היורד יורד בחזקה מכח הסבה העליונה ולכך הוא עושה דרך לעצמו, אמנם העולה אין לו כח לעשות לו דרך חדשה אלא העליה הוא סוד מיין נוקבין שעולים לעורר מיין דכורים (או ריקר).

[3812] התהומות (אור יקר).

אותם אותם שעולים נכנסים לאותם נקבי האבנים ועולים וממלאים את שבעת הימים עד כאן שבעת גוני האורות בסוד עליון.	לון אינון דסלקין עאלין באינון נוקבי אבנין[3813] וסלקין[3814] ומליין לשבעה ימים עד כאן שבעה גווני נהורין[3815] ברזא עלאה (ע״כ)
בא וראה נחשת התנופה שאמרנו אלה הם אותם הרי נחשת שנקראו הרי נחשת והם שנקראו אדני נחשת (ואלה) עומדים שוערים בכל אותם הפתחים ומקיפים אותם את כל אותם שעומדים בפנים משום שאלה הם שוערים שעומדים בפתחים שבחוץ ואלה נכנסים ויוצאים בבית המלך.	תא חזי נחשת התנופה דקא אמרן אלין אינון[3816] טורי נחשת דאקרון הרי נחשת[3817] ואינון דאקרון אדני נחשת (ואלין) קיימין תרעין[3818] בכל אינון פתחין וסחרין להו לכל אינון דקיימין לגו[3819] בגין דאלין אינון תרעין דקיימין לפתחין לבר ואלין עאלין ונפקי בבי מלכא
ומהנחשת הזו כל אותם כלי המזבח לשמש בו ואלה הם כלים למזבח שכשנשמות קרבות לעלות על גבי המזבח אלה הם עובדים אותה עבודת המזבח וכולם מסיעים לשמש את אותו שמוש ונקראים כלי המזבח וכל הכלים הללו וכל אותם יתדות המשכן כולם נקראו בשמות כלי שרת לשמש בקדש ועל זה עומדים כולם ממונים ידועים ומרכבות ידועות ורוחות ידועות כל אחד ואחד כראוי לו ובהיכלות הקדש שהם היכלות ידועים כולם בחשבון.	ומן נחשת דא כל אינון מאנין דמדבחא[3820] לשמשא בה ואלין אינון מאנין למדבחא דכד נשמתין מתקרבין לסלקא על גבי מדבחא[3821] אלין אינון פלחין ההוא פולחנא דמדבחא וכלהו מסייעי לשמשא ההוא שמושא ואקרון כלי המזבח וכל אלין מאנין וכל אינון יתדות המשכן כלהו בשמהן אקרון מאני דשמושא לשמשא בקדשא ועל דא קיימין כלהו ממנן ידיעאן ורתיכין ידיעאן ורוחין ידיעאן כל חד וחד כדקא חזי ליה ובהיכלין דקדשא דאינון היכלין ידיעאן כלהו בחושבנא
קשר הזהב בזהב כסף בכסף נחשת בנחשת אלה של הנחשת שלמטה נוטלים כח מנחשת של מעלה וכך הכל כל אותם צבעים מתערבים אלה באלה לאחז ולהתקשר אלה באלה.	קשורא דדהבא בדהבא[3822] כספא בכספא נחשא בנחשא אלין דנחשת דלתתא נטלי חילא מנחשת דלעילא וכן כלא כל אינון גוונין מתערבי אלין באלין לאחדא לאתקשרא אלין באלין
קרסי הזהב עומדים לקשר אותן יריעות אחת עם אחת קרסי הנחשת עומדים לקשר את המשכן ואלה כנגד אלה וכולם	קרסי זהב[3823] אינון קיימין לקשרא אינון יריעין חד בחד קרסי נחשת אינון קיימאן לקשרא

[3813] שהם בחינות המלכות כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[3814] ומעוררין שפע התהומות שבבינה, ויורדים הצנורות וממלאים בחינות שבמלכות שהם שבעה ימים, שהיא נקראת ים וספירות שבה ימים, וכל אלו העניינים הם בחינות בתוך הבינה, וכשאנו אומרים בה שבעה ימים הם שבעה ספירות שבבחינת המלכות שבה (אור יקר).

[3815] שהם נמשכים מהחכמה אל הבינה ופועלים בה כל המציאויות האלו וזהו שאמר **ברזא עילאה (אור יקר)**.

[3816] רלג ע״א (הערת הזהר).

[3817] פי׳ הם זר״ן דנוגה דאצילות, ועיין בפרשת תרומה דף קל״ט ע״א מ״ש שם (מ״מ).

[3818] פי׳ כי קליפת נוגה היא השומרת הקדושה (מ״מ).

[3819] פי׳ הקדושה שהיא בפנים מקליפת נוגה היא הסובבת הנוגה מבפנים (מ״מ).

[3820] פי׳ כלי נחשת של המזבח הם מקליפת נוגה מטוב שבה (מ״מ).

[3821] עי׳ לקמן רמז ע״א (לש״ו).

[3822] פי׳ הזהב שעשו במשכן קשור בזהב של מעלה שהוא גבורה, וכן הכסף בכסף שהוא החסר וכן נחשת שאיא קליפת נוגה בנחשת שלמעלה שהוא ת״ת וז״ש חלין דנחשת דללתא נטלי חילא מנחשת דלעילא (מ״מ).

[3823] פי׳ שהיו מחברים יריעות עזים (מ״מ).

עומדים ככוכבים הללו שברקיע כמו שמאירים הכוכבים ברקיע ונראים כך גם מאירים אותם קרסים במשכן והרי בארנו ומאירים אותם קרסים ונראים ככוכבים שעומדים ובולטים (ולוהטים) ונוצצים ואותם חמשים של זהב וחמשים של נחשת ומאירים אלה כנגד אלה.	משכנא ואלין לקבל אלין וכלהו קיימין כככביא[3824] אלין ברקיעא כמה דנהירין כוכביא ברקיעא ואתחזון הכי נמי נהירין אינון קרסים במשכנא והא אוקימנא ונהרין אינון קרסים ואתחזון כככביא דקיימי ובלטי (נ״א ולהטי) ונצצי ואינון חמשין דדהבא וחמשין דנחשא ונהרין אלין לקבל אלין
מתוך האור שלמעלה יוצאת התנוצצות אחת שנוצצת ומאירה לתוך האספקלריה שלא מאירה ואותה התנוצצות כלולה מכל הצבעים שמאירים ונקראת ארגמן וכשמכה הארגמן הזה באותו אור חשוך (תכלת) אז יוצאת התנוצצות אחת אחרת שלא לוהטת ומתערבים זה בזה והם היו לבושי הקדש שהתלבש בהם מיכאל הכהן הגדול.	מגו נהורא דלעילא[3825] נפק חד נציצו דנציץ ואנהיר בגו אספקלריאה דלא נהרא[3826] וההוא נציצו כליל מכל גווני דנהירין ואקרי ארגמן וכד בטש האי ארגמן[3827] בההוא נהורא חשוכא[3828] (ס״א תכלא) כדין נפק חד נציצו אחרא[3829] דלא להיט ואתערבו דא בדא[3830] ואינון הוו לבושין דקדשא דאתלבש בהו מיכאל כהנא רבא
וכשמתלבש בהם באותם לבושי כבוד אז נכנס לשמש בקדש וטרם ילבש המלבושים הללו לא יכנס לקדש כמו כן ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר ולמדנו שהיה מתלבש בענן וכשהיה מתלבש בענן אז ויעל אל ההר וטרם שהתלבש בו לא יכל להיכנס פנימה כמו כן הכהן הגדול לא נכנס לקדש עד שמתלבש בלבושים הללו כדי להיכנס לקדש.	וכד אתלבש בהו באינון לבושי יקר כדין עאל לשמשא בקדשא ועד לא לביש במלבושין אלין לא עאל לקדשא כגוונא דא (שמות כד יח) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר[3831] ואוליפנא דהוה מתלבש בעננא[3832] וכד הוה מתלבש בעננא כדין ויעל אל ההר ועד לא אתלבש ביה לא יכיל למיעל לגו כגוונא דא כהנא רבא לא עאל לקדשא עד דאתלבש באלין לבושין בגין לאעלא לקדשא
ומשום שיצאו מסודות עליונים והם כדוגמא שלמעלה נקראים בגדי שרד משום שנשארו מאותם לבושים עליונים משום שהיו ממה שנשאר מאורות הזיוים העליונים תכלת וארגמן הצבעים של סוד	ובגין דנפקו מרזין עלאין ואינון כגוונא דלעילא אקרו בגדי שרד[3833] בגין דאשתארו מאינון לבושין עלאין בגין דהוו ממה דאשתאר מנהורין דזיוין עלאין תכלת וארגמן גווני דרזא דשמא קדישא דאקרי שמא שלים[3834] יהו״ה[3835]

[3824] רלב ע״ב (הערת הזהר).
[3825] ז״א (רח״ו).
[3826] מלכות (רח״ו).
[3827] פי׳ הארת הזעיר הנק׳ ארגמן (מ״מ).
[3828] פי׳ מ׳ (מ״מ).
[3829] תכלת (רח״ו).
[3830] פי׳ ארגמן ותכלת שהם בחינת זו״ן (מ״מ).
[3831] צט ע״א (הערת הזהר).
[3832] עי׳ סוד החשמל כמ״ש הרב (מ״מ).
[3833] ר״ל שריד ופליט (רח״ו). ולפ״ז הוא הפך מרש״י [שמות לא י: אומר אני לפי פשוטו של מקרא, שאי אפשר לומר שבבגדי כהונה מדבר, לפי שנאמר אצלם ואת בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן, אלא אלו בגדי השרד הם, בגדי התכלת והארגמן ותולעת שני האמורים בפרשת מסעות, וְנָתְנוּ אֶל בֶּגֶד תְּכֵלֶת (במדבר ד יב), וּפָרְשׂוּ עָלָיו בֶּגֶד אַרְגָּמָן (שם יג), וּפָרְשׂוּ עֲלֵיהֶם בֶּגֶד תּוֹלַעַת שָׁנִי (שם ח), ונראין דברי, שנאמר וּמִן הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עָשׂוּ בִגְדֵי שָׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ (לקמן לט א), ולא הוזכר שש עמהם, ואם בבגדי כהונה מדבר, לא מצינו באחד מהם ארגמן או תולעת שני בלא שש], ז״ל שפירש בגדי שרד הם כסוי הכלים (מ״מ).
[3834] בראשית מח ע״ב (הערת הזהר).
[3835] ארגמן (רח״ו).

השם הקדוש שנקרא שם שלם ידו״ד אלהים וזהו סוד שיתלבש בו הכהן הגדול להיכנס לקדש תולעת שני הם צבעים אדמים ותכלת וארגמן שהוא כלול בתוך אותם צבעים ומתוך שהוא מתלבש בהם בלבושים של הצבעים הללו היה נכנס לפנים ולא דוחים אותו החוצה.	אלהים[3836] ודא איהו רזא לאתלבשא כהנא רבא למיעל לקדשא תולעת שני[3837] אינון גווינין סומקא ותכלא וארגוונא[3838] דאיהו כליל בכל אינון גווינין[3839] ומגו דאיהו אתלבש בהו בלבושין דגווינין אלין הוה עאל לגו ולא דחיין ליה לבר
בא וראה הכל נעשה בסוד האמונה להיות הכל כדוגמא שלמעלה ועל זה כתוב בגדי השרד לשרת בקדש ונקראו בגדי (קדש) שרד משום שלא נקראים קדש אלא כששורים בו אותם הצבעים שכתוב בגדי	תא חזי כלא אתעביד ברזא דמהימנותא למהוי כלא כגוונא דלעילא ועל דא כתיב (&) בגדי השרד לשרת בקדש ואקרון בגדי (קדש[3840]) שרד בגין דלא אקרון קדש אלא כד שראן ביה אינון גווינין דכתיב (ויקרא יז ד) בגדי
	רכט/ב
קדש הם וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה קדש ישראל משום שבישראל נראים כל הצבעים כהנים לוים וישראל ואלה הם הצבעים להראות בפנים.	קדש הם וכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו״ה ראשית תבואתה קדש ישראל בגין דבישראל אתחזון כל גווינין כהנים ולוים וישראל[3841] ואלין אינון גווינין לאתחזאה לגו
בא וראה אין נשמה עולה להראות לפני המלך הקדוש עד שזוכה להתלבש בלבוש של מעלה להראות שם וכן כמו זה לא יורדת למטה עד שמתלבשת בלבוש של העולם הזה.	תא חזי[3842] נשמתא לא סלקא לאתחזאה קמי מלכא קדישא עד דזכאת לאתלבשא בלבושא דלעילא[3843] לאתחזאה תמן וכן כגוונא דא לא נחתא לתתא עד דאתלבשת בלבושא דהאי עלמא[3844]
כמו כן המלאכים הקדושים שלמעלה שכתוב בהם עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט כשעושים שליחות בעולם הזה אין יורדים למטה עד שמתלבשים בלבוש של העולם הזה והכל הוא כמו שאותו מקום שהולך לשם והרי בארנו שנשמה לא עולה אלא בלבוש שמאיר.	כגוונא דא מלאכין קדישין דלעילא דכתיב בהו (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט כד עבדין[3845] שליחותא בהאי עלמא לא נחתין לתתא עד דמתלבשין בלבושא דהאי עלמא וכלא איהו כגוונא דההוא אתר דאזיל תמן והא אוקימנא דנשמתא לא סלקא אלא בלבושא דנהיר

[3836] תכלת (רח״ו).
[3837] צ״ל איהו גוונא סומקא (רח״ו), והיינו גבורה (מ״מ).
[3838] פי׳ מ׳ ות״ת (מ״מ).
[3839] פי׳ הכהן היה מתלבש באלו הגוונים (מ״מ).
[3840] נ״ב צמח נ״ל שצ״ל ואיקרון בגדי קודש כד שראן ביה וכו׳ (מ״מ).
[3841] פי׳ חג״ת (מ״מ).
[3842] נח ע״ב רלא ע״א (הערת הזהר).
[3843] ח״א סו ע״א (לש״ו), ישנם ב׳ בחי׳ כלי לכל אור (עי׳ כעין זה במבו״ש (דף נו ע״א)) ופרצוף, אחד לצורך עצמו, ואחד לצורך זולתו. ואותו אשר לצורך עצמו הוא כי על ידה הוא מקבל אור העליון, וע״ד לבוש הנשמה הנקרא בשם חלוקא דרבנן המוזכר בזוהר בהרבה מקומות [פ׳ נח סו ע״א ויחי רכד ע״א ע״ב, רכו ע״ב, תרומה קמא ע״ב קנ ע״א, ויקהל רי ע״א ע״ב, פקודי רכט ע״ב רלא ע״א, פ׳ שלח קסט ע״ב, פנחס ריד סע״א], כי דרך אותו הלבוש מקבל כל תחתון את אור פני מלך חיים מהאור העליון שעליו, כי זולת אותו הלבוש אי אפשר לו לקבל את האור הגדול דהעליון. ואין הכוונה שהיא מצמצם את אור העליון עצמו, אלא שהוא מצמצם את זיו דהעליון המגיע להתחתון, והוא לבוש על התחתון כדי לצמצם את זיו דהעליון המגיע אליו. והנה נמשך ונעשה הלבוש הזה מבח׳ הגבורות דהעליון המתנוצץ ומזהיר על התחתון, ומתנוצץ וחוזר ומתנוצץ עד שנארג ונעשה לבוש שלם אליו, ועל ידו משיג ונהנה את נועם זיו העליון המאיר עליו תמיד, ומשיג את הנועם והזיו רק ע״י לבוש הזה (ביאורים ח״ב מט ע״א).
[3844] קנ ע״א (הערת הזהר).
[3845] רלא ע״א (הערת הזהר).

ובא וראה אדם הראשון כשהיה בגן עדן היה מתלבש בלבוש כדוגמא שלמעלה והוא לבוש של אור עליון כיון שגרש מגן עדן והצטרך לגוני העולם הזה מה כתוב (בראשית ג) ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם בראשונה היו כתנות אור אור של אותו אור עליון ששמש בו בגן עדן.	ותא חזי אדם הראשון כד הוה בגנתא דעדן הוה מתלבש בלבושא כגוונא דלעילא ואיהו לבושא דנהורא עלאה[3846] כיון דאתתרך מגנתא דעדן ואצטריך לגוונין דהאי עלמא מה כתיב (בראשית ג כא) ויעש יהו״ה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם בקדמיתא הוו כתנות אור[3847] אור דההוא נהורא עלאה דשמש ביה[קצ] בגן עדן[3848]
משום שהרי גן עדן אור העליון שמאיר משמש בו ועל כן אדם הראשון כשנכנס לתוך הגן הלביש אותו הקדוש ברוך הוא בלבוש של אותו אור והכניסו לשם ואם לא הלבש בראשונה באותו אור לא יכנס לשם כיון שגרש משם הצטרך ללבוש אחר אז ויעש ה׳ אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור והכל כמו שצריך וכאן כמו כן עשו בגדי שרד לשרת בקדש להיכנס בקדש.	בגין דהא גנתא דעדן[3849] נהורא עלאה דנהיר משמש ביה ועל דא אדם קדמאה כד עאל לגו גנתא אלביש ליה קודשא בריך הוא בלבושא דההוא נהורא ואעיל ליה תמן ואי לא אתלבש בקדמיתא בההוא נהורא לא ייעול לתמן כיון דאתתרך מתמן[3850] אצטריך למלבושא אחרא[3851] כדין ויעש יהו״ה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וכלא כמה דאצטריך והכא כגוונא דא עשו בגדי שרד לשרת בקדש לאעלא בקדשא
והרי פרשוה שמעשים טובים שאדם עושה בעולם הזה אותם מעשים מושכים	והא אוקמוה[3852] דעובדין טבין דבר נש[3853] דעביד בהאי עלמא אינון עובדין משכי מנהורא

[3846] חשמ״ל דבינה (רח״ו). עי׳ לעיל רח ע״ב ובע״ח שער החשמ״ל פ״א וצ״ע, ועי׳ ספר הליקוטים שה״ש קכג ע״ד ועי׳ ח״א קמב ע״ב (לש״ו). ז״ל הספר הליקוטים: תבין לבושי אדה״ר וסודם, האמור בפ׳ ויחי דף רכ״ד ע״א ובפ׳ ויקהל, גם בזוהר שיר השירים, כי הלבושים שהיו לו בג״ע דלעילא, הנתקנים מבחינת כוונת המצות, ניטלו ממנו וזכה בהם חנוך. והטעם, כי הזיהרא עילאה שהיא נשמת אדה״ר, נטלה חנוך, ונטל גם מלבושיהם העליונים. אך אדם, נטל אח״כ בחינת המלבושים התחתונים של ג״ע התחתון, הנעשים ממעשה המצות. וזהו כתנות עור, לפי שהשלימות פנימיות של אדה״ר, לא היה אלא נפש רוח, ולכן לקח לבושים תתאין. וחנוך שזכה לנשמה, לקח הלבושים העליונים. נמצא, אדה״ר כשחטא פרחה נשמתו, זיהרא עילאה, והלכה מבלי לבוש עליון השייך לה, כי עבר על כוונת המצות כנודע בעץ הדעת, שאדם חב במחשבה ובמעשה, וישבה הנשמה ערומה, בסוד ימים יוצרו ולא אחד בהם, וידעו כי ערומים הם. ואח״כ שב בתשובה, ותיקן לבושים אחרים תתאין גופניים דגנתא דארעא, כמבואר פ׳ ויקהל. וחנוך תיקן אח״כ, וזכה אל הנשמה דאדה״ר, ומלבושיה העליונים.

[3847] לעתיד לבוא היא נבזקת בכל הגוף, כי יהיו כל הגופות בסוד כתנות אור בא׳ כמו אדה״ר קודם החטא (כמ״ש ב[זהר] פ׳ בראשית לו ע״ב, פקודי רכט ע״ב, קדושים פג סע״א, וע׳ פ׳ שלח קסט סע״א ורע״ב, ופ׳ יתרו צד ע״א) (דע״ה ח״א פא ע״ב), מקבלים הצדיקים כל הזיו והזוהר דאור פני מלך חיים ית״ש הכל רק ע״י הלבושין הנז׳, שהם מהמעשים טובים דהתורה והמצוה, ואותן הלבושין הוא בחי׳ צלם האדם אשר עליו נאמר (בראשית א כז) ויברא אלהי״ם את האדם בצלמו, שהוא בלבושו, אשר על ידו הוא נראה ומתגלה, והוא הכתנות אור דהנשמה שהיא מהתורה והמצוה הנמשך מסוד עולם המלבוש כנז׳. וכן היה לאדה״ר קודם החטא לבוש מלכות דכתנות אור לבושא דנהורא עלאה כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רכט ע״ב), ועד״ז הוא למעלה למעלה, כי ישנו לכל אור בחי׳ לבוש וכלי אשר על ידו הוא מקבל זיו העליון כנז׳, והרי הוה אותה הכלי רק לצורך עצמו (ביאורים ח״ב מט ע״א).

[3848] עי׳ פרשת שלח קסט ע״ב (לש״ו).

[3849] בינה (רח״ו). ונלע״ד כי הוא ט״ס ותיבת בינה שהגיה הרח״ו צ״ל על תיבת נהורא עילאה וכמ״ש נמי לעיל לבושא דנהורא עילאה שכתב ע״ג חשמ״ל דבינה ש״מ דנהורא עילאה היא בינה ולפ״ז מ״ש דשמש ביה בג״ע ר״ל דאד״הר קודם החטא היו לו מלבושים מג״ע שלמעלה כמ״ש בפ׳ ויקהל דף ר״א ע״ב ונודע שאימא מקננא בבריאה וז״ש הזוהר אור דההוא נהורא עילאה שהיא בינה דשמש בג״ע שהיא בריאי וכן מ״ש בגין דהא גנתא דעדן שהיא בריאה נהורא עילאה שהיא ביני משמש ביה דאימא מקננא בכרסייא שהיא בריאה, ולבושי אד״הר קודם שחטא היו מחש״מל דבריהם וכלולים עמו יציר׳ ועשיי׳ (מ״מ).

[3850] אחוריים דתבונה (רח״ו).

[3851] אחרויים דתבונ׳ (רח״ו במ״מ), ועיין בפ׳ ויקהל דף הנז״ל מ״ש שם (מ״מ). עי׳ לעיל טל ע״א ע״ב (לש״ו).

[3852] ב ע״א (הערת הזהר).

אור של הזיו העליון לבוש להתתקן בו לאותו העולם להראות לפני הקדוש ברוך הוא ובאותו לבוש שלובש נהנה ורואה לתוך האספקלריה המאירה כמו שנאמר לחזות בנעם ה׳ ולבוקר בהיכלו.	דזיווא עלאה[3854] לבושא לאתתקנא ביה להההוא עלמא לאתחזאה קמי קודשא בריך הוא ובההוא לבושא דלביש אתהני וחמי גו אספקלריאה דנהרא כמה דאת אמר (תהלים כז ד) לחזות בנועם יהו״ה ולבקר בהיכלו
ועל כן הנשמה מתלבשת בשני עולמות להיות לה שלמות בכל בעולם הזה שלמטה ובעולם שלמעלה ועל זה כתוב (שם קמ) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך אך צדיקים יודו לשמך בעולם הזה ישבו ישרים את פניך באותו עולם.	ועל דא נשמתא אתלבשת בתרין עלמין למהוי לה שלימו בכלא בהאי עלמא דלתתא[3855] ובעלמא דלעילא[3856] ועל דא כתיב (שם קמ יד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך אך צדיקים יודו לשמך בהאי עלמא ישבו ישרים את פניך בההוא עלמא
ויעש את האפוד זהב הרי פרשוה אמר רבי יוסי אפוד וחשן היו כאחד ופרשוה שהרי במקום אותו הקיום עומדים כל אותן שתים עשרה אבנים כולם נוטלים שמות בני ישראל וכולם שנים עשר תחומים עליונים כולם הם בסוד של שבטי ישראל.	ויעש את האפוד זהב הא אוקמוה אמר רבי יוסי אפוד וחשן כחדא הוו[3857] ואוקמוה דהא באתר דהוא קיומא[3858] קיימן כל אינון תריסר אבנין כלהו נטלי שמהן בני ישראל וכלהו תריסר תחומין[3859] עלאין כלהו ברזא דשבטי ישראל אינון[3860]
וסוד זה כתוב ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להדות לשם ה׳ ששם עלו שבטים אלו שנים עשר שבטים עליונים למעלה שהם שבטי יה שהרי שם זה עדות לישראל.	ורזא דא כתיב (שם קכב ד) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יהו״ה ששם עלו שבטים אלין אינון תריסר שבטין עלאין לעילא[3861] דאינון שבטי יה[3862] דהא שמא דא עדות לישראל[3863]
אמר רבי חייא פעמים כתוב שבטים אלא ששם עלו שבטים אלו השבטים שלמטה שבטי יה אלו השבטים שלמעלה עדות לישראל זה השם הקדוש העליון הזה שנקרא עדות כמו שנאמר ועדתי זו אלמדם ואותם שנים עשר שבטים קדושים עליונים הם שתים עשרה אבנים	אמר רבי חייא תרי זמני כתיב שבטים[3864] אלא ששם עלו שבטים אלין שבטין דלתתא[3865] שבטי יה אלין שבטין דלעילא[3866] עדות לישראל דא רזא דשמא קדישא עלאה[3867] דא דאקרי עדות כמה דאת אמר (שם קלב יב) ועדותי זו אלמדם ואינון תריסר שבטין קדישין עלאין אינון תריסר[3868] אבנין קדישין ועל דא אינון קיימין

[3853] לעיל רי ע״א ע״ב ע״ש (לש״ו)

[3854] פי׳ מג׳ חשמלים דבי״ע שמהם הם לבושי הצדיקים בג״ע כמ״ש לעיל בשם הרב וז״ש לבושא לאתתקנא ביה שהוא חלוקה דרבנן (מ״מ).

[3855] פי׳ גוף שבעו״הז (מ״מ).

[3856] פי׳ חלוקא דרבנן (מ״מ).

[3857] פי׳ אפוד מ׳ וחשן ות״ת (מ״מ).

[3858] פי׳ חשן שהוא ת״ת וכולהו תריסר תחומין צירופי הוי״ה (מ״מ).

[3859] י״ב צרופי הוי״ה (רח״ו).

[3860] פי׳ הם י״ב כמו השבטים (מ״מ).

[3861] פי׳ י״ב צירופי הוי״ה (מ״מ).

[3862] פי׳ שיצאו מא״וא הנק׳ י״ה (מ״מ).

[3863] פי׳ י״ה שהם א״וא הם עדות לזעיר כמש״ל (מ״מ).

[3864] פי׳ בתמיה ולפי דבריך שבטים דקרא וכן שבטי יה הם י״ב צירופי הוי״ה (מ״מ).

[3865] פי׳ הם י״ב בקר (מ״מ).

[3866] פי י״ב צירופי הוי״ה (מ״מ).

[3867] פי׳ בינה (מ״מ). רכא ע״ב (הערת הזהר).

[3868] פי׳ י״ב צירופי הוי״ה (מ״מ).

קדושות ולכן הם עומדים למטה כדוגמא שלמעלה וכל אותם שמות של שנים עשר השבטים כולם חקוקים באותן אבנים והכהן הגדול נוטל אותם.	לתתא[3869] כגוונא דלעילא וכל אינון שמהן דתריסר שבטין כלהו גליפאן באינון אבנין[3870] וכהנא רבא נטיל לון
בא וראה כשיעקב היה הולך לחרן מה כתוב ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו אלו שתים עשרה אבנים קדושות וכולן נעשו אבן אחת שכתוב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וקורא להן אבן למה משום שכל שתים עשרה האבנים נכללו באבן קדושה עליונה אחת שהיא מעליהן שכתוב והאבן הזאת	תא חזי יעקב כד הוה אזיל לחרן מה כתיב (בראשית כח יח) ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו אלין תריסר אבנין קדישין[3871] וכלהו אתעבידו חד אבנא דכתיב (&) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וקרי להו אבן מאי טעמא בגין דכלהו תריסר אבנין אתכלילו באבנא חד קדישא עלאה[3872] דאיהי לעילא מנהון דכתיב (&) והאבן הזאת
	רל/א
אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים.	אשר שמתי מצבה[3873] יהיה בית אלהים[3874]
ולכן כאן הכהן הגדול היה שם אותן על לבו לזכרם תמיד שכתוב ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו לפני ה׳ תמיד ולכן הכל הוא בסוד של שנים עשר שנים עשר עליונים טמירים למעלה שנגנזו בסוד עליון קדוש והם הסוד של התורה ויוצאים מקול דק אחד והרי פרשוה שנים עשר	ועל דא הכא כהנא רבא[3875] שוי לון על לביה[3876] לדכרא להון[3877] תדיר[3878] דכתיב (שמות כח כט) ונשא אהרן[3879] את שמות בני ישראל על לבו לפני יהו״ה תמיד ובגין כך כלא איהו ברזא דתריסר[3880] תריסר עלאין[3881] טמירין לעילא דאתגניזו ברזא עלאה[3882] קדישא ואינון רזא דאורייתא[3883] ונפקי מקול חד דקיק[3884] והא

[3869] פי׳ י״ב אבנים שהיו בחשן הם כנגד י״ב צירופי הוי״ה וי״ב בקר שלמעלה וז״ש כגוונא דלעילא (מ״מ).

[3870] פי׳ באבנים שבחשן (מ״מ).

[3871] י״ב מלאכים, י״ב בקר (רח״ו).

[3872] פי׳ מ׳ (מ״מ).

[3873] דהיינו קמה דהיינו מתעלת למעלה דהיינו בית אלהים, ואם כן לפי זה נלמוד לשנים עשר אבנים שהם למטה שני עשר אבנים אלו שהיא מתקשטת עמהם, ולא כדקא סלקא דעתין שהם שנים עשר אלכסונין עילאין (אור יקר).

[3874] פי׳ בית בינה ובית גבורה כמ״ש בפ׳ ויצא (מ״מ).

[3875] היה ראוי שיהיה במקדש ענין מה ירמוז אליהם, אמנם היותם בבגדי כהונה אינו אלא לרמוז שהם למטה תיקונין תתאין, והכהן נוטלם להזכירם לרצון למעלה (אור יקר).

[3876] והנה ממה דשוי לון על לביה מורה שהם במלכות כתפלה של יד שהיא כנגד הלב (אור יקר).

[3877] לרעוא להון - דהיינו שהכהן הוא החסד, והוא מקום אשד נחלי הרצון העליון כנודע כי חסד עליון דבכתר מאיר תמיד בחסד סתם, ולהיות אבנים אלו תדיר מאירים מהחסד והרצון ההוא, היה לובשם **״לרעוא להון״ (אור יקר).**

[3878] ירצה שהם בחינה שבהסתר פנים מחשכת מפני שהם אבנים למטה, ולכך צריכים **״תדיר״** שלא תחשיך אור אבנים אלו (אור יקר).

[3879] הנה המלת נשא גם כן הכרח שהם למטה ואהרן איש החסד נושאם למעלה ממחיצתם (אור יקר).

[3880] אפשר דהכי קאמר בגין כך שהם מתבחנים למטה בשנים עשר אבנים שהם שנים עשר הנהגות, הוא הטעם והסבה שהם שנים עשר למעלה, שלא היה ראוי שיתבחנו לשנים עשר אלא מלמטה הוחקקו למעלה שנים עשר אבנים שנים עשר גבולים והיינו **״כולא איהו ברזא דתריסר״**, אלא שקשה לי להאי פירושא למה יהיה בסבה שנים עשר מחמת המסובב, ואפשר דהיינו מפני השתרשם שם ואינו מן הרחוק שהרי שם בן ארבע עולה במלואו עשר יו״ד ה״א וא״ו ה״א אמנם שם אדנ״י עולה שנים עשר אלף דלת נון יוד, מפני ששם בן ארבע מתבחן בעשר ספירות, אמנם מדת המלכות אינה עולה עשר אלא בארבעה בחינות שנים עשר הנהגות כדפירשנו, ומחמת מציאותה ימצאו למעלה בטמירו שנים עשר **״תריסר עילאין״** הם בסוד שם יהו״ה (אור יקר). מקץ קצט ע״א (הערת הזהר).

[3881] ו״ק דז״א (רח״ו). ור״ל שו״ק כל אחר כלול מחבירו הם י״ב. א״נ י״ב צירופי הוי״ה שבו״ק דזעיר (מ״מ).

[3882] פי׳ בינה (מ״מ).

[3883] פי׳ זעיר הנק׳ תורה שבכתב (מ״מ).

[3884] בינה (רח״ו).

אחרים טמירים למטה כמו שהם ויוצאים תוך קול אחר שהיא אבן שכתוב משם רעה אבן ישראל.	אוקמה תריסר אחרנין[3885] טמירין לתתא כגוונא דלהון ונפקי גו קלא אחרא דאיהי אבן דכתיב (בראשית מט כד) משם רועה אבן ישראל
ולכן פרשוה בסוד הכתוב (שם כט) ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן זו השכינה שנקראת אבן בחן אבן ישראל שגוללים אותה ומכניסים אותה לגלות וכתוב והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה ועל שמה נקראים כל האבנים.	ועל דא אוקמוה ברזא דקרא דכתיב (שם כט ג) ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן דא שכינתא דאקרי אבן בחן[3886] אבן ישראל דמגנדרין לה ואעלין לה בגלותא וכתיב (&) והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה ועל שמה אקרון כלהו אבנין
וכמה אבנים לאבנים יש אבנים ויש אבנים יש אבנים יסודי הבית שכתוב (מלכים א ה) ויצו המלך ויסעו אבנים גדלות אבנים יקרות ליסד גזית ויש אבנים עליונות נכבדות והן (אלו) שתים עשרה והן ארבע מערכות שלש שלש לכל מערכה לארבעה רוחות העולם כמו כן אותם ארבעה דגלים שהיו הולכים במדבר והם שנים עשר שבטים שלשה שלשה לכל צד לארבעה רוחות העולם והכל סוד אחד והרי פרשוה.	וכמה אבנין לאבנין אית אבנין ואית אבנין אית אבנין יסודי ביתא דכתיב (מ״א ה יז) ויצו המלך ויסיעו אבנים גדולות אבנים יקרות ליסד הבית אבני גזית ואית אבנין עלאין יקירין[3887] ואינון (אלין)[קצא] תריסר ואינון ארבע סדרין תלתא תלתא לכל סדרא לארבע רוחי עלמא כגוונא דא אינון ארבע דגלים דהוו אזלי במדברא ואינון תריסר שבטין תלתא תלתא לכל סטרא לארבע רוחי עלמא וכלא רזא חדא והא אוקמוה
ובא וראה בשעה שהכהן הגדול היה שם את שתים עשרה האבנים הללו ולובש אותן בחושן ואפוד אז שרתה עליו שכינה ואותן שתים עשרה אבנים חקוקות בשמות כל השבטים וכל שבט ושבט חקוק על אבן אחת שקועות היו האותיות על האבנים וכשהאירו האבנים היו האותיות בולטות החוצה ומאירות על מה שהצטרכו.	ותא חזי בשעתא דכהנא רבא הוה שוי אלין תריסר אבנין ולביש לון בחושנא ואפודא כדין שריא עליה שכינתא ואינון תריסר אבנין גליפין בשמהן דכלהו שבטין וכל שבטא ושבטא אתגליף על אבנא חד משקען הוו אתוון על אבנין וכד נהירין אבנין אתוון הוו בלטין לבר ונהרין על מה דאצטריכו
(ובאותיות השבטים) ובכל השבטים לא היו שתי האותיות ח׳ ט׳ בשביל שלא נמצא חט״א בכלם אמר רבי חזקיה אם כך ח׳ שהשם גורם נאה אבל ט׳ שהיא אות טובה ושנינו מי שרואה ט׳ בחלומו טוב לו משום שבה פתחה תורה כי טוב שכתוב	(ס״א ובאתוון דבשבטין) ובשבטין כלהו לא הוו תרין אתוון[3888] ח׳ ט׳[3889] בגין דלא אשתכח חובה בכלהו אמר רבי חזקיה אי הכי ח׳ דשמא גרים יאות אבל ט׳ דאיהי את טב ותנינן מאן דחמי את ט׳ בחלמיה טב ליה בגין דביה פתחה

[3885] דבריאה (רח״ו). ור״ל י״ב בקר (מ״מ).

[3886] ושיעור הכתוב וירא והנה בשדה היא כיון וכמ״ש במדרש רבא בפ׳ ויצא ג׳ עבדי צאן הם כהנים לויים וישראלים שיונקים משם השפע וזהו כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים שהם ישראל והאבן גדולה זו רוח הקודש שהיא ע״פ הבאר שהוא ציון כי שם צוה ה׳ את הברכה, ונאספו שמה כל העדרים הם ישראל שהיו מתקבצים שם בג׳ רגלים ומחמת עונם וגללו את האבן לגלות לת״ל וזהו מעל פי הבאר, ומ״ש והשקו את הצאן ר״ל ע״י התורה של ישראל, אזי והשיבו את האבן למקומה בימי המשיח ב״ב, א״כ ונאספו שמה וכו׳. הם ו״ק דזעיר שנקראי׳ עדרים ואינם עדרים דרישא דקרא כמ״ש בזוהר ויצא וגללו וכו׳ ע״ד השליך משמים ארץ ומי השליכה ת״ת ישראל שהוא זעיר וכן כתיב בני אמי נחרו בי והם ו״ק דזעיר כמ״ש בפ׳ אחרי מות, ואם ישראל והשקו את הצאן אזי והשיבו העדרים הנזכרים את האבן למקומה בסוד ו׳ יקים לנו״ן כפופה, אית אבנין יסודי ביתא הם י״ב צירופי הוי״ה שמייסדים המ׳ הנק׳ בית (מ״מ).

[3887] פי׳ י״ב בבקר (מ״מ).

[3888] קנב ע״א (הערת הזהר).

[3889] פי׳ באותיות השבטים כולם לא היה בהם ח״ט אבל באבני אפוד היו כתובים אברהם יצחק ויעקב שבטי ישורון כמר״זל (מ״מ).

וירא אלהים את האור כי טוב והואיל והיא אות טובה למה לא נכתבה באותם שבטים.	**אורייתא כי טוב דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב והואיל והיא את טב אמאי לא אכתוב באינון שבטין**
אמר לו משום שסמוכות שתי האותיות זו לזו ועוד שהרי האות ט׳ גנוזה וטמירה והיא מאירה את האור של כולם שהרי אות זו היא האור של כולם ואין אור נמצא חוץ מהאות הזו שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב והוא האור של אותו האור שגנוז וטמיר ועל זה כתוב לא ימנע טוב להולכים בתמים וזהו האור של כל השבטים ולכן לא נחקקה בהן ועוד שכל השתים עשרה יוצאות מתוך האכסדרה הזו הטמירה שהיא בסוד האות ט׳ ולכן היא טמירה וגנוזה ואינה נראית בהן.	**אמר ליה בגין דסמיכין תרין אתוון אהדדי**[3890] **ותו דהא את ט**[3891] **גניז וטמיר ואיהו נהיר נהירו דכלהו דהא את דא נהירו דכלהו הוי ולאו נהירו אשתכח בר מאת דא דכתיב (&) וירא אלהים את האור כי טוב והוא נהירו דההוא נהורא דגניז וטמיר ועל דא כתיב (תהלים פד יב) לא ימנע טוב להולכים בתמים ודא איהו נהורא דכלהו שבטין ובגין כך לא אתגלף בהו ותו דכלהו תריסר נפקי מגו אכסדרא דא**[3892] **טמירא דאיהי ברזא דאת ט׳ ובגין כך איהו טמיר וגניז ולא אתחזי בהו**
בא וראה כל אותן אבנים עומדות בדרך אות ונס וכולן כשהאירו אז פני הכהן הגדול היו מאירות והאותיות מאירות ובולטות להודיע לחוץ וכשהיו מאירים פני הכהן אז היו נודעות בליטות האותיות שהוא לטוב ובזה נודע הכהן אם צדיק האיש אם לא ועל כך הכל הוא באות ונס והרי פרשוה.	**תא חזי כל הני אבנין קיימי בארח את וניסא וכלהו כד הוו נהרין כדין כהנא רבא הוו נהירין אנפוי ואתוון נהרין ובלטין לאשתמודעא לבר וכד הוו נהרין אנפוי דכהנא כדין הוו אשתמודעאן בליטו דאתוון דאיהו לטב ובדא אשתמודע כהנא אי זכאה הוא**[3893] **אי לאו ועל דא כלא איהו באת וניסא והא אוקמוה**
רבי אבא היה מצוי לפני רבי שמעון אמר לו זה שכתוב ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התמים ושנינו אורים שמאירים בדבר שהצטרכו תמים שהיו שלמים בדבריהם עוד אנו צריכים לדעת (הסוד הזה).	רבי אבא הוה שכיח קמיה דרבי שמעון אמר ליה **הא** דכתיב (שמות כח ל) ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התמים[3894] ותנינן אורים דנהרין במלה דאצטריכו תומים דאשלימו במלייהו תו אנן צריכין למנדע (נ״א **האי רזא**)
אמר לו ודאי וכך הוא חושן ואפוד כנגד אורים ותמים וזהו סוד התפלין וקשר התפלין כנגד שני אלה פתח ואמר (שם לג)	**אמר ליה ודאי והכי איהו חשן ואפוד לקבל אורים ותומים ודא רזא דתפלין וקשרא דתפילין לקבל תרין אלין פתח ואמר** (שם לג כג) **וראית**

[3890] פי׳ החי״ת חופפת על ט׳ בסוד ערלה ע״ג ברית (רח״ו).

[3891] יסוד אימא לפעמים נקרא כן (רח״ו). ולפ״ז מ״ט ואיהו נהיר נהירו דכולהו היינו שהבינה מאירה להם (מ״מ).

[3892] יסוד הבינה (רח״ו). ולפ״ז החילוק שבין פי׳ ב׳ לג׳ שלפי׳ ב׳ הטעם שלא נכתבה ט׳ בשבטים מפני שהיא דומות לאימא שגנוזה וטמירא ומאירה לכולם, ולפי׳ הג׳ מפני שיצאו ממנה, ונל״עד מש״ל דהא את ט׳ גניז וטמיר הוא חסד שמאיר לכולם כנודע בסוד יומא דכליל כולהו, ובזה א״ש מה בין סי׳ ב׳ לג׳ (מ״מ).

[3893] פי׳ כשמאירים פני הכהן אזי אנו יודעים שהכהן הוא צדיק ואם לאו בודאי שאינו הגון (מ״מ).

[3894] בתוך החושן הוא האורים והתומים, והוא החו״ג דהדעת עלאה, מהתרין מזלין, אוירא דכיא ואשא דכיא ע׳ שער מ״ן ומ״ד (דרוש י), והם מתגלים בלבו של ז״א מהיסוד דאימא המסתיים שם, ואותן החו״ג הם האורים והתומים אשר בחושן על לבו, כי החושן שהוא ז״א, הרי הוא מתחיל מלבו של או״א בהיותן לפרצוף אחד עם ישסו״ת, וכן הם מתגלים ג״כ בלבו של ז״א מהיסוד דאימא, שהוא שורש לאה ורחל, שהם חושן ואפוד דז״א כנ״ל בסמוך. ועכ״פ הוא כי סוד האורים והתומים הם החו״ג דהדעת עלאה, והם ג׳ **הויות דע״ב**, שהוא גימ׳ חסד, ושלשתן הם רי״ו, שהוא גימ׳ גבורה, וכמ״ש במ״ן ומ״ד (דרוש י), והם סוד אורים ותומים שהם שמות של **ע״ב**, וכמ״ש בעל הטורים בפר׳ תצוה (כח פסוק ל). וע׳ רש״י ורמב״ן שם ובזוה״ק (פקודי דף רל ע״א וע״ב). אמנם בלק״ת (פר׳ תצוה בטע״מ שם) אמר כי השמות של אורים ותומים היו שם של **מ״ב** (דפשוט ומלא ומלא דמלא) ושל **ע״ב**, והם ג״כ החו״ג הנז׳ (דע״ה ח״ב קג ע״ד).

וראית את אחורי ופני לא יראו וראית את אחורי הרי שנינו שהראה לו הקדוש ברוך הוא למשה קשר של תפלין ופני אלה תפלין ממש ופני הם תפלין שהן סוד עליון השם הקדוש	את אחורי ופני לא יראו וראית את אחורי הא תנינן דאחזי ליה קודשא בריך הוא למשה קשר של תפלין ופני אלין תפלין ממש ופני אינון תפלין דאינון רזא עלאה שמא קדישא
	רל/ב
אחרי הוא סוד קשר התפלין והרי ידוע לחברים משום שזו אספקלריה המאירה וזו אספקלריה שאינה מאירה.	אחורי איהו רזא[3895] דקשרא דתפלין והא ידיעא לגבי חברייא[3896] בגין דדא אספקלריאה[3897] דנהרא ודא איהי אספקלריאה דלא נהרא[3898]
כנגד זה אורים שמאירים בדבריהם תמים שמשלמים בדבריהם זה פנים וזה אחור וסוד זה קול ודבור הקול מאיר לדבור לדבר הדיבור משלים את הדבר ותמיד זה בזה עולים ולא נפרדים זה מזה לעולמים לכן חושן ואפוד זה פנים וזה אחור והכל סוד אחד בלי הבדל כלל.	לקבל דא אורים[3899] דנהרין במלייהו[3900] תומים דאשלימו[3901] במלייהו דא פנים ודא אחור[3902] ורזא דא קול ודבור[3903] קול אנהיר לדבור למללא דבור אשלים מלה ותדיר דא בדא סלקן[3904] ולא אתפרשן[3905] דא מן דא לעלמין[3906] ובגין כך חשן ואפוד דא פנים ודא אחור[3907] וכלא רזא חדא בלא פרישו כלל[3908]

[3895] מודה עוד על העלם הסוד כדפירשנו (אור יקר).

[3896] סוד העלמם, ולדעת מה בין זה לזה נדע מהמדות התחתונות (אור יקר).

[3897] דהיינו למטה במקומם ומכאן נקיש לנעלמות (או ריקר).

[3898] מ״ש ״וראית את אחורי״ (שמות לג כג), ואמרו בזוה״ק (פקודי דף ר״ל רע״ב) כי כ״ז היה ג״כ רק ע״י אספקלריא דלא נהרא וכו׳ מעשה המשכן אשר הראה לו הקב״ה בהר הנה היה ג״כ רק ע״י אספקלריא דלא נהרא (כללים ח״ב ו ע״ד), עי׳ זהר ח״ב מג ע״ב, התפילין של ראש הם מהמוחין עצמן, אבל הקשר של ראש הוא רק ע״י הארת הד׳ מוחין הנמשך בדרך אור חוזר מהפנים לאחור. וכן הוא עוד, כי הנה התפילין הרי הם ד׳ פרשיות וד׳ בתים, והפרשיות הם מהמוחין עצמן דז״א והבתים הם מלבושי המוחין שהם נה״י דאימא, והאור חוזר שהוא הארת הד׳ מוחין החוזר מהפנים לאחור, הנה הוא מתלבש בהמלכות דאימא אשר היא דבוקה עם הנה״י, ומקומה הוא בהדעת דז״א, והנה בה מתלבש האור חוזר הנז׳ ויוצא לחוץ במקום העורף. והנה באשר שהוא רק הארה לבד הנמשך מהד׳ פרשיות בדרך אור חוזר, והוא מתלבש בהמלכות שהוא בחי׳ עור (כי העור הוא מלכות המקפת את הכל, ע׳ פרקי הצלם רפ״ב), לכן הוא הקשר ג״כ רק בבחי׳ עור לבד, והוא הקשר של ד׳ משום שהוא מהארת הד׳ פרשיות כנז׳, והוא בסוד אספקלריא שאינה מאירה, כי הרי היא רק עור לבד וכו׳ (כללים ח״ב ז ע״ג), כל המראה הזה הנה היה ג״כ רק באספקלריא שאינה מאירה כמ״ש בזוה״ק (פ׳ פקודי ר״ל סע״א ורע״ב). אמנם משה רבע״ה הנה הבין את הדברים על אמיתתן, שאין בזה באמת שום מראה כלל, וזהו שהעיד עליו הקב״ה ואמר (במדבר יב ח) ותמונת ה׳ יביט, ולשון יביט הוא על התבוננות הדבר ועיון השכלי (כללים ח״ב ח ע״א).

[3899] לשון אספקלריא דנהרא (רח״ו).

[3900] סוד אורים ותומים שהם שמות של ע״ב (דע״ה ח״ב קד ע״א).

[3901] לשון יונתי תמתי (רח״ו במ״מ).

[3902] לא שהם ממש אספקלריא וכו׳ אלא ״לקבל״ דהיינו שהם למעלה מאירים בסוד אברי הראש, ותחלה מציאות שמם יורה על אורים, ומחמת שהם אור דק הם נעלמים, וגמר הפרי והאור שיתבשל ״תמים״ במלכות ״דאשלימו״ והיינו בסוד קשר של תפילין, ״דא פנים ודא אחור״ (אור יקר).

[3903] והענין כי קול ודברו עליון הם בבינה שהקול נובע מהגרון העליון, ועדין אינו גילוי אמתי מפני שהקול הוא כמו אור נהרין במלייהו, שאם לא היה קול לא היה דברו מאיר ונגמר אלא על ידי קול, וקול אין בו חתוך ופסוק קולות שהם אותיות אלא דבור גומר ״ואשלים״, וכמו שענין תפילין וקשר של תפילין היו כולם בתפארת שהוא סוד פה וגרון למעלה קול ודבור למעלה, היינו ונתת אל חשן המשפט דהיינו בתפארת את האורים והתומים שהכל בחינה בו כדפירשנו, ואל תתמה על הענין כי כל מקום שאלו השתי מדות באים שניהם מיוחדים (אור יקר).

[3904] אם במציאות המלכות שניהם יחד אם במציאות התפארת שניהם יחד, שאפילו שאנו אומרים שנסר הקדוש ברוך הוא את חוה מאדם הראשון, כתיב ויסגור בשר תחתנה דהיינו מציאות אשר בו ממנה ומציאותו בה, והיינו בשר מבשרי מצד בחינת ה׳ אשר בו ועצם מעצמי מצד ו׳ שבו (אור יקר).

[3905] הקדמה ז ע״ב (הערת הזהר).

[3906] בכל איזו בחינה שיהיה, ובגין כך חשן ואפוד הם מציאותם למטה גם כן דומה לתפילין וקשר של תפילין (אור יקר).

אמר לו אם כך שאינם נפרדים לעולמים ומי שהפרידם הרי שנינו שכתוב (משלי טז) מפריד אלוף מה זה שכתוב (שמואלא כג) ויהי בברח אביתר בן אחימלך אל דוד קעילה אפוד ירד בידו ואלו חושן לא נאמר.	אמר ליה אי הכי[3909] דלא מתפרשן לעלמין ומאן דאפריש לון הא תנינן דכתיב (משלי טז כח) מפריד אלוף מהו דכתיב (ש״א כג ו) ויהי כברוח אביתר בן אחימלך אל דוד קעילה אפוד ירד בידו ואלו חשן לא קאמר
אמר לו ודאי כך הוא כל מה שהוא חשוב הוא טמיר וגנוז ולא נזכר כל כך כמו כן נושאי אפוד בד מה שהוא בגלוי יותר הוא נזכר בשביל שמתכסה מה שהוא בגניזות וטמירות ועל כן נזכר מה שהוא בגלוי יותר.	אמר ליה ודאי הכי הוא כל מה דהוא חשיב איהו טמיר וגניז ולא אדכר כל כך כגוונא דא (שם כב יח) נושאי אפוד בד מה דאיהו באתגליא יתיר איהו אדכר בגין דיתכסי מה דאיהו בגניזו וטמירו ועל דא אדכר מה דאיהו באתגליא יתיר
ולכן השם העליון הוא סוד בטמירות וגניזות ולא נזכר אלא בשם שהוא בהתגלות זה נזכר וזה נגנז זה בגלוי וזה בנסתר וכל מה שהתגלה הוא נזכר לעולמים השם הגנוז הוא יהו״ה השם שהוא בהתגלות הוא אדנ״י ועל זה נכתב באותיות טמירות ונקרא באותיות הללו ונתכסה זה בזה להיות הכבוד העליון טמיר וגנוז לעולמים שכל דרכי התורה כך הם גלוי ונסתר וכל דברי העולם בין של העולם הזה ובין של העולם שלמעלה כולם טמירים וגלויים.	ובגין כך שמא עלאה[3910] איהו רזא בטמירו וגניזו ולא אדכר אלא בשמא דאיהו באתגליא דא אדכר ודא אגניז דא באתגליא ודא בסתירו וכל מה דאתגליא איהו אדכר לעלמין שמא דגניז איהו יהו״ה שמא דאיהו באתגליא איהו אדנ״י ועל דא אכתוב באתוון טמירין ואקרי באתוון אלין[3911] ואתכסי דא בדא למהוי יקרא עלאה טמיר וגניז לעלמין דכל[3912] ארחי דאורייתא[3913] הכי הוא אתגליא וסתימא וכל מלין דעלמא בין דעלמא דין ובין דעלמא דלעילא כלהו איהו טמיר וגליא
פתח ואמר (יונה א) ויאמרו אליו הגידה נא לנו באשר למי הרעה הזאת לנו וגו׳ בפסוק הזה יש להתבונן כולם שאלו בסוד החכמה שכתוב הגידה נא לנו באשר למי באשר שאלו בסוד החכמה כאן שאלו סוד שהוא בנגלה לדעת אם בא מזרעו של	פתח ואמר (יונה א לח) ויאמרו אליו הגידה נא לנו באשר למי הרעה הזאת לנו וגו׳ האי קרא אית לאסתכלא ביה כלהו ברזא דחכמתא שאילו דכתיב (&) הגידה נא לנו באשר למי ״באשר״ רזא דחכמתא שאילו הכא שאילו רזא דאיהו באתגליא למנדע[3914] אי מזרעא דיוסף

[3907] והם בגוף אחד, והיינו שזכר ונקבה שניהם גוף אחד אלא שזה פני הגוף וזה אחרי הגוף, והיינו שש קצוות הם פנים אחור, מדת יום מדת לילה ששה ימים ששה לילות (אור יקר).

[3908] שאינו דבר המתפרד לחלק, והמפריד נקרא נרגן מפריד אלוף לא שאינו מייחד אלא מפריד המיוחד נמי, שחס ושלום מפריד אדם שלם חציו מחציו, והיינו זכר ונקבה בראם ויקרא את שמן אדם שניהם יחד, ולכך כל מקום ואיזו בחינה שהם באים נרמזים יחד, ולכך באורים ותומים שנים יחד, בחשן ואפוד שניהם יחד, ואין תימה (אור יקר). ולא יזח החשן מעל האפד (רח״ו).

[3909] אין ספק שאין ראוי לאדם שיהיה תופס במלכות בפירוד חס ושלום שהרי כתיב ונרגן מפריד אלוף, אמנם קאמר **אי הכי**, אי אמרת בשלמא כדקא סלקא דעתין מעיקרא משום דהוה סלקא דעתין כי חשן ואפוד יהיו במלכות שניהם, ויקרא חשן המשפט המתייחד במשפט, ועם היות שכתוב ולא יזח החשן מעל האפוד היינו שהם שתי בחינות במלכות האחת נקראת חשן והשנית נקראת אפוד, ועם כל זה אין ראוי להפרידם, אמנם אם הם נפרדות מי שיתפוס באפוד אינו מפריד שהרי הוא תופס בחינה אחת מהמלכות, ומי שיתפוס שניהם תופס בשתי בחינות שבמלכות, ולכך אפוד ירד בידו שתפס בחינה אחת, אלא השתא דפרשת דחשן ואפוד תפארת ומלכות, והשתא ולא יזח החשן מעל האפוד טעמא משום דכתיב מפריד אלוף (אור יקר).

[3910] פי׳ זעיר הנק׳ הוי״ה (מ״מ).

[3911] פי׳ ניכתב הוי״ה ונקרא אדנ״י (מ״מ).

[3912] צט ע״א (הערת הזהר).

[3913] פי׳ גם בתורה יש בה סוד ופשט (מ״מ).

יוסף שכיון שראה הים את ארונו מיד נבקע והיה יבשה שכתוב הים ראה וינס הים ראה את אותו שכתוב בו (בראשית לט) וינס ויצא החוצה מיד הירדן יסב לאחור.	קאתי דימא כיון דחמא ארונא דיליה מיד אתבקע והוה יבשתא דכתיב (תהלים קיד ג) הים ראה וינוס הים ראה ההוא דכתיב ביה (בראשית לט טו) וינס ויצא החוצה מיד הירדן יסוב לאחור
ועל כן שאלו אותו באשר שכתוב בו ביוסף באשר את אשתו אם באת מאותו הזרע התפלל שישתק הים מאתנו למי ואם באת מזרעו של יעקב שכתוב בו (שם לב) למי אתה ואנה תלך והם היו מלאכים קדושים ששלח בשליחותו ונצל מאותה צרה התפלל לרבונך וישלח מלאכו וננצל מאותה צרה.	ועל דא שאילו ליה "באשר" דכתיב ביה ביוסף (שם ט) "באשר" את אשתו אם מההוא זרעא קא אתית צלי דישתוק ימא מינן "למי" ואי מזרעא דיעקב קא אתית דכתיב ביה (שם לב יח) "למי" אתה ואנה תלך ואינון הוו מלאכין קדישין דשדר בשליחותיה ואשתזיב מההוא עאקו צלי למרך וישדר מלאכיה ונשתזיב מההוא עאקו
ואם לא מה מלאכתך במה אתה מתעסק בכל יום ומאין תבוא מי הם אבותיך מה ארצך אם היא ארץ שראויה להענש ואי מזה עם אתה אם הוא עמלק או אחד משבעה עממים שראויים להענש הכל שאלו אותו כראוי.	ואי לאו מה מלאכתך במה אשתדלותך בכל יומא ומאין תבא מאן אינון אבהתך מה ארצך אי היא ארעא דאתחזיא לאתענשא ואי מזה עם אתה אי הוא עמלק או חד משבעה עממין דאתחזון לאתענשא כלא שאילו ליה כדקא יאות
מה השיב להם ויאמר להם עברי אנכי מאותו זרע של אברהם העברי שקדש את שם רבונו בכל יום בעולם ואת ה׳ אלהי השמים אני ירא וגו׳ הם לא שאלו אותו אלא דבר בנגלה ובנסתר לדעת בו והוא השיב להם הכל בנגלה.	מה אתיב לון ויאמר אליהם עברי אנכי מההוא זרעא דאברהם העברי דאקדיש שמא דמאריה בכל יומא בעלמא ואת יהו"ה אלהי השמים אני ירא וגו׳ אינון לא שאילו ליה אלא מלה באתגליא ובאתכסיא למנדע ביה[3915] ואיהו אתיב לון כלא באתגלייא
מה כתיב כיון ששמעו את שמו של הקדוש ברוך הוא מיד פחדו משום שכלם היו יודעים את הנסים והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא בים וכיון שאמר להם את שמו של הקדוש ברוך הוא מיד פחדו לפניו פחד רב.	מה כתיב (&) ויראו האנשים יראה גדולה כיון דשמעו שמא דקודשא בריך הוא מיד דחילו בגין דכלהו הוו ידעין נסין וגבוראן דעבד קודשא בריך הוא בימא וכיון דאמר לון שמא דקודשא בריך הוא מיד דחילו קמיה דחילו סגיא
עוד אמר להם שהוא בורח מלפני הקדוש ברוך הוא ועל כן אמרו לו מה זאת עשית שאתה ברחת מפניו ולא עשית מצוותיו ולכן מה זאת עשית שאתה עברת על מצוות רבונך.	תו אמר לון דאיהו ערק מקמי קודשא בריך הוא ועל דא אמרו ליה מה זאת עשית דאנת ערקת מקמיה ולא עבדת פקודוי ובגין כך מה זאת עשית דאנת עברת על פקודי דמארך
ובא וראה כל אלו שהתגירו אחר כך כשראו את הנסים והגבורות שעשה לו הקדוש ברוך הוא ליונה בים וכולם ראו אותו כשנופל בים	ותא חזי כל אלין אתגיירו לבתר כד חמו נסין וגבורן דעבד ליה קודשא בריך הוא ליונה בימא וכלהו חמו ליה כד נפל בימא
	רלא/א

[3914] פי׳ שאלו לו הדבר הנגלה אם הוא מזרע יוסף או יעקב כדי לידע אם הוא ירא שמים או לאו וכבסמוך, ומ"ש מיד הירדן יסוב לאחור, פי׳ שגם הירדן בזכות יוסף יסוב לאחור, ושיעור הכתוב הים ראה אותו דכתיב ביה וינוס ובכת זה וינס גם הוא, וגם הירדן יסוב לאחור בזכות יוסף ג"כ וכמר"זל (מ"מ).

[3915] פירוש הם שאלוהו דברים הנגלים אם הוא מזרע יוסף או מזרע יעקב ומה מלאכתך וכו׳, לידע דברים המנוסים אם הוא ירא שמים אם לאו, ומ"ש ואיהו אתיב לון כולא דאיתגלייא, פירוש שאמר להם הכל בגלוי עברי אנכי מזרע אברהם אני ואת ה׳ אני ירא (מ"מ).

ואותו דג שעולה ובולע אותו לפניהם וכשבא אותו דג גדול לעיני הכל ופלט אותו ליבשה באו אליו והתגירו כולם זהו שכתוב משמרים הבלי שוא חסדם יעזבו.	וההוא נונא דסליק ובלע ליה קמייהו וכד אתא ההוא נונא רבא לעיניהון דכלא ופלט ליה ליבשתא אתו לגביה ואתגיירו כלהו הדא הוא דכתיב (יונה ב ח) משמרים הבלי שוא חסדם יעזבו
ובא וראה כל אלה היו גרי צדק והתחכמו בתורה והיו חכמים עליונים משום שהרי הקדוש ברוך הוא התרצה בהם ובכל אלו שקרבו אליו ומקדשים את שמו בגלוי שכאשר מתקדש שמו בגלוי שמו הנסתר מתעלה על כסא כבודו שכתוב (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל.	ותא חזי כלהו אלין הוו גרי צדק ואתחכמו באורייתא והוו חכימין עלאין בגין דהא קודשא בריך הוא אתרעי בהו ובכל אינון דמקרבי לגביה ומקדשין שמיה באתגליא דכד אתקדש שמיה באתגליא שמיה דאתכסיא[3916] אסתליק על כרסי יקריה[3917] דכתיב (ויקרא כב לב) ונקדשתי בתוך בני ישראל
(בא וראה מה כתוב) וירכסו את החושן מטבעתיו אל טבעת האפד בפתיל תכלת למה בפתיל תכלת אלא להראות שהתכלת הזו נקשרת בכל ועל זה הכל הוא בסוד עליון.	(תא חזי מה כתיב) (שמות כח כח) וירכסו את החשן מטבעותיו אל טבעת האפד בפתיל תכלת אמאי בפתיל תכלת אלא לאחזאה דהאי תכלא[3918] אתקשר בכלא[3919] ועל דא כלא איהו ברזא עלאה
מה כתוב (שם כח) פעמון זהב ורמון ובארנו שהכל בסוד עליון כפי שאמרנו מה כתוב ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני ה׳ משום שצריך קול שנשמע והברכות ישרו על העולם בשביל הכהן שהוא מברך את הכל ועובד הכל פעמון זהב הרי בארנו רמון שמתמלא כמו הרמון הזה שהוא מלא מהכל והכל בארנו.	מה כתיב (&) פעמון זהב ורמון[3920] ואוקימנא וכלא איהו ברזא עלאה[3921] כדקאמרן מה כתיב (&) ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני יהו״ה בגין דאצטריך[3922] קלא דאשתמע[3923] וברכאן ישרון על עלמא בגיניה דכהנא דאיהו מברך כלא ופלח כלא פעמון זהב הא אוקימנא רמון דאתמליא כרמונא דא דאיהו אתמליא מכלא וכלא אוקימנא
ויעש את מעיל האפד מעשה ארג כליל תכלת הרי נתבאר בסוד החושן והאפוד והכל אחד כליל תכלת שכך ראוי כמו	ויעש את מעיל האפד מעשה ארג כליל תכלת הא אתמר ברזא דחשן ואפוד[3924] וכלא חד[3925] כליל תכלת דהכי אתחזי כמה דאוקימנא

[3916] בינה (רח״ו).
[3917] פירוש זעיר שהוא כסא לבינה (מ״מ).
[3918] רלה ע״ב (הערת הזהר).
[3919] פי׳ שהתכלת שהיא מ׳ דמ׳ כמ״ש הר״חו בהגהותיו בפ׳ בהעלותך היא מתקשרת אפוד וחשן שהם זו״ן (מ״מ).
[3920] פעמון זהב מלכות ורמון ת״ת (רח״ו).
[3921] פי׳ חבור זו״ן (מ״מ).
[3922] בראשית נ ע״ב (הערת הזהר).
[3923] פי׳ זו״ן נקרא קלא דאשתמע כמ״ש בפ׳ תרומה, ברזא דחשן ואפוד נע״ג חשן הוי״ה וע״ג אפוד אד״ני וז״ס שכתוב בהם לכבוד ולתפארת האפוד לכבוד והחשן לת״ת וכולא חד נ״ב ואהדו״נהי (מ״מ).
[3924] חשן הוי״ה ואפוד אדנ״י וז״ס שכתוב בהם לכבוד ולתפארת האפוד לכבוד והחשן לת״ת (רח״ו). כהן גדול הוא סוד ז״א המלובש בחושן ואפוד שהם לאה ורחל וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ שמות טו סע״א) ע״ש בהגהות מהרח״ו ז״ל, ונקרא ז״א כה״ג בעת שמתפשטים בו המוחין דאבא, שהוא המוחין דגדלות שני, אשר על ידם הוא היחוד העיקרי דפב״פ דהזו״ן וכנ״ל, ונקרא אז ז״א כה״ג, והוא ע״י המוחין דמצד אבא, כי עיקר כה״ג הוא אבא, שהוא הנכנס לפני ולפנים לפני א״ס ית״ש, ובו משתמש א״ס ית״ש בכל גילוייו אשר באצילות כולו. וכמ״ש הרב בשער השמות (בסופו) כי אי אפשר להתלבש אור הא״ס בשום אחד מי׳ ספי׳ אם לא ע״י שיתלבש תחילה אור החכמה בהם, וזה סוד כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), וכן כתב עוד בשער סדר אבי״ע (פרק ב) (דע״ה ח״ב קג ע״ד).
[3925] יאהדונה״י (רח״ו).

שבארנו שתכלת הוא סוד של אור הכסא תכלת שהוא בקשר של אור לבן הכל כאחד ועל זה התכלת הוא לאפוד.	דתכלא איהו רזא דנהורא דכרסייא[3926] תכלא דאיהו בקשורא[3927] דנהירו חוורא[3928] כלא כחדא ועל דא תכלא לאפודא איהו
אמר רבי שמעון הלבושים הללו של הכהן כולם הם בסוד עליון להיות לבושים שלמטה כדוגמא שלמעלה בא וראה כיון שמיכאל הוא כהן גדול ובא מצד הימין למה כתוב בגבריאל האיש לבוש הבדים שהרי הלבושים הם לכהן הגדול ומיכאל הוא הכהן ובא מצד הימין אלא מכאן ששמאל נכלל בימין תמיד והתלבש גבריאל בלבושים הללו.	אמר רבי שמעון הני מאני דלבושין דכהנא[3929] כלהו ברזא עלאה איהו למהוי לבושין דלתתא כגוונא דלעילא תא חזי כיון דמיכאל כהנא רבא[3930] איהו ואתי מסטרא דימינא[3931] אמאי כתיב (&) בגבריאל (דניאל יב ו) האיש לבוש הבדים דהא לבושים לכהנא רבא[3932] איהו ומיכאל איהו כהנא ואתי מסטרא דימינא אלא מהכא דשמאלא אתכליל בימינא תדיר ואתלבש גבריאל בלבושין אלין[3933]
עוד שהרי גבריאל התמנה שליח בעולם הזה וכל שליח שהתמנה בעולם הזה צריך להתלבש בלבושי העולם הזה והרי בארנו בסוד הנשמה כשהיא עולה למעלה היא מתלבשת בלבוש כדוגמא שלמעלה כדי להיות שם וכן כשיורדת למטה מלמעלה הכל הוא כמו שאותו מקום שהולכת לשם כמו כן כל אותם שלוחים שהתמנו בשליחות בעולם הזה והרי בארנו.	תו דהא גבריאל איהו אתמנא שליחא בהאי עלמא[3934] וכל שליחא דאתמנא בהאי עלמא אצטריך לאתלבשא בלבושין דהאי עלמא והא אוקימנא ברזא דנשמתא[3935] כד סלקת לעילא אתלבשת בלבושא כגוונא דלעילא[3936] בגין למהוי תמן וכן כד נחתת לתתא מלעילא כלא איהו כגוונא דההוא אתר דאזלת תמן כגוונא דא כל אינון שליחן דאתמנן בשליחותא בהאי עלמא והא אוקימנא[3937]

[3926] מלכות (רח״ו).

[3927] ואין ספק שהם ארבעה בחינות האחד הוא קצהו האחד נהורא חוורא שהוא לובן התפארת, השני ארבעה גוונין שמתחלק הלובן לארבעה גוונין, השלישי ארבעה גוונין שתחת ארבעה גוונין אילין, הרביעי התכלת שנתחלק לצד מעלה לארבעה גוונין, בענין שהכסא הזה תכלת הוא תכלת מצד התחתונים לכלות ולאכול כל מצות ומעשים טובים והיינו מעיל, ולצד מעלה הוא מסתעף לארבעה גוונין שהם תכלת וארגמן וכו׳ כדפירשנו, וכנגדו הלבן מתחלק לארבעה אלו שהם החשן תכלת וארגמן ותולעת שני וכו׳, ועל בחינה זו היא בחינת הלובן הגמור שהוא נהורא חוורא, נמצא שהמשכת לבחינת אפוד היא בחינת מעיל וזהו שאמר ״**ועל דא תכלא לאפודא איהו״ (אור יקר).**

[3928] ת״ת (רח״ו). שם נא ע״א (הערת הזהר).

[3929] ירצה מתוך הבגדים בעצמם יראה שאינם לבד להתלבש אלא ענין נוסף על לבוש, ולזה אמר ״**מאני דלבושין״** ולא אמר לבושין שהרי מכנסים וכתונת ומגבעת ואבנט נראין לבושין, אמנם שאר הבגדים אינם אלא כלים ללבושים שהם אפוד ומעיל חשן וציץ הם כלים לא לבוש, והם מוכיחיןעל כולם שהכוונה לרמז עליון ״**כולהו רזא עילאה איהו״**, והענין שיש כהן המקריב למעלה הנשמות על גבי המזבח העליון שהיא מדת המלכות. ואף כאן כהן גשמי מקריב טוב כוונת מחשבת נשמתן של ישראל וקרבנם על גבי המזבח הגשמי להקשר ברוחני למעלה בסוד קרבן הגשמי הזה, ולזה צריך שיתלבש דוגמא בלבושי הכהן העליון, וזהו שאמר ״**למהוי לבושין דלתתא כגוונא דלעילא״ (אור יקר).**

[3930] ועתה יפול השאלה בכהן העליון עצמו מה צורך ללבושין לזה אמר **״תא חזי כיון״** וכו׳, וירצה נקשה שנית ומתוך זו יתורץ הראשונה, **״כיון דמיכאל כהנא רבא״** שהוא שר החסד בהיכל הרצון ואין ספק שיש תחת ידו כמה מחנות לאלפים ולרבבות וכולם כהנים הדיוטים, ואין לגבריאל שום שרות בכהונה מפני שמיכאל כהנא כהנים הדיוטים, ואין לגבריאל שום שרות בכהונה מפני שמיכאל כהנא **רבא (אור יקר).**

[3931] ואין כהן אלא אותם הממונים תחתיו מצד הימין, אמנם גבריאל שר הגבורה והוא לוי אם כן אמאי כתיב בגבריאל האיש לבוש הבדים (אור יקר).

[3932] אם לבושין אלו לבושי כהן גדול ואם הדיוט אין גבריאל הדיוט דהא שר הגבורה הוא (אור יקר).

[3933] רלג ע״א (הערת הזהר). פי׳ בלבוש מיכאל שהוא חסד והם לבוש הבדים (מ״מ).

[3934] ולפ״ז לבוש הבדים אינם לבוש דמיכאל אלא לבוש שבו מתלבש בעו״הז נק׳ לבוש הבדים וכדמפרש (מ״מ).

[3935] לעיל קמא ע״ב קנ ע״א רי ע״א וע״ב רכט ע״ב (לש״ו).

[3936] עי׳ לעיל רכט ע״ב הערה בשם הביאורים.

[3937] רכט ע״ב (הערת הזהר).

ובא וראה המעיל הזה של האפוד לכסות עליו כשלובש אותו כתוב אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה פסוק זה הרי פרשוהו.	ותא חזי האי מעילא דאפודא לחפיא עליה כד לביש ליה[3938] כתיב (תהלים קלט ד) אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה האי קרא הא אוקמוה
אבל בא וראה בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון זכר ונקבה נבראו והיו שניהם זה עם זה קשורים הנקבה לאחור והזכר לפנים עד שנסר אותם הקדוש ברוך הוא והתקין אותה והכניס אותה לפני אדם להסתכל פנים בפנים וכיון שהסתכלו פנים בפנים אז רבתה האהבה בעולם והולידו תולדות בעולם מה שלא היה מקדם לכן והרי בארנו.	אבל תא חזי בשעתא דברא קודשא בריך הוא לאדם הראשון דכר ונוקבא אתבריאו והוו תרווייהו דא עם דא קשורא נוקבא לאחורא[3939] ודכורא לקמא עד דנסר לון קודשא בריך הוא ואתקין לה ואעיל לה לקמיה דאדם לאסתכלא אנפין באנפין וכיון דאסתכלו אנפין באנפין כדין אתסגי רחימותא בעלמא ואולידו תולדין בעלמא מה דלא הות מקדמת דנא והא אוקימנא
ואחר שחטא אדם והאשה ובא נחש על חוה והטיל בה זוהמא הולידה חוה את קין והיה דיוקנו דמות שלמעלה ומטה מסוד הזוהמא של הצד האחר ומהצד שלמטה ועל כן הוא היה הראשון שעשה מות בעולם משום שהצד שלו גרם הנחש דרכו הוא לארב להרג אותו שבא ממנו בדרכו לקח והלך ועל זה כתוב (בראשית ד) ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו.	ולבתר דחב אדם ואתתא ואתא נחש על חוה[3940] ואטיל בה זוהמא אולידת חוה לקין והוה דיוקניה דיוקנא דלעילא[3941] ותתא מרזא דזוהמא[3942] דסטרא אחרא ומסטרא דלתתא ועל דא איהו הוה קדמאה דעבד מותא בעלמא בגין דסטרא דיליה גרים חויא ארחיה הוא למהוי כמין לקטולא ההוא דאתי מניה ארחיה נקיט ואזיל ועל דא כתיב (בראשית ד ח) ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו[3943]
מצאנו בספרי הקדמונים שכשהרג קין את הבל היה נושך אותו נשיכות	אשכחנא בספרין קדמאין דכד קטל ליה קין להבל הוה נשך ליה נשיכין
	רלא/ב
כנחש עד שהוציא את נשמתו והרג אותו.	כחויא עד דאפיק נשמתיה וקטיל ליה

[3938] פי׳ האפוד מחפה על המעיל כמ״ש רש״י בחומש, ומקרא מלא הוא וילבש אותו את המעיל ויתן עליו את האפוד וכו׳ (מ״מ).

[3939] בראשית לה ע״א (לש״ו), נולד גם נשמת אדה״ר ג״כ רק בהיותם אב״א, ולכן היו אדם וחוה בתחילה ג״כ אב״א וכמ״ש בפ׳ בראשית (לה רע״א) ופ׳ פקודי (רלא ע״א), ומשום שהיה לידתם בלתי תיקון, שהוא רק בהיותם אב״א ע״י שליטת החיצונים שהיו שולטים אז עדיין למטה (כללים ח״א קג ע״ג), מה שיצאו אדם וחוה בתחילה ג״כ רק אב״א (כמ״ש בזוה״ק בראשית ל״ה רע״א ופ׳ פקודי רלא ע״א) הוא משום כי הנה היציאה והלידה דנשמתו הנה היה ג״כ רק אחר שירדו הזו״ן למטה במקומם אשר היו שם רק אב״א וכנ״ל אות ו׳ ז׳, אבל המשכת נשמתו ממקורה, הנה היה מזווגי דפב״פ, והיה מתוקן נשמתו עצמו גם מהתיקוני דהמלכי יושר ומהאבא הכללי ג״כ. וזהו שכתוב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים, כי היה נשמתו כלול מהאבא הכללי ג״כ שהוא המוחין דחיה וכמ״ש בדרושי מ״ן ומ״ד (סוף דרוש א) (כללים ח״א קה ע״ג ועיי״ש קז ע״ד).

[3940] עי׳ אד״ר קמג ע״א (דע״ה ח״ב קמו ע״ד).

[3941] קסז ע״א (הערת הזהר).

[3942] כי המעיל אינו כלי לעצמו אלא כלי טפל לאפוד ולכך נקרא מעיל האפוד, וכבר נתבאר כי האפוד היא מדת המלכות שם אדנ״י לבוש לחשן שם יהו״ה, והמעיל למטה מבחינת אפוד הוא, ולכך האפוד זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש, שהוא סוד זה״ב בינה שהיא רוכבת על תכלת וכו׳ שהם ארבעה בחינות וכו׳ שהם חסד עם גבורה תולעת [שני] ושש תפארת ארגמן מלכות תכלת, אמנם המעיל היא תחתונה למטה מאפוד ולכך אפוד על מעיל היה מתלבש, והמעיל כולה תכלת בחינה תחתונה למטה, וזהו שאמר "**כליל תכלת דהכי אתחזי" (אור יקר).** פי׳ מטיפת ס״מ, ומ״ש ומסטרא דלתתא הם טיפות של אדם וחוה וז״ש לעיל והוה דיוקניה דיוקנא דלעילא ותתא (מ״מ).

[3943] בראשית נא ע״ב (הערת הזהר).

וכל הדברים חזרו ליסוד הראשון ואם קין לא היה מן אותו הצד לא נמצא כך לאחיו ועל כן כיון שראה אדם שנהרג הבל וגרש קין אמר מה אני אוליד מכאן והלאה נפרד מאשתו מאה ושלשים שנה ורוחות נקבות טמאות היו באות ומתחממות ממנו והיה מוליד רוחות ושדים ונקראים נגעי בני אדם ובארנו.	וכל מלין אהדרו[3944] ליסודא קדמאה ואי לאו דהוה קין מההוא סטרא לא אשתכח הכי לגבי אחוה ועל דא כיון דחזא אדם דאתקטיל הבל[3945] ואתתריך קין[3946] אמר מה אנא אוליד מכאן ולהלאה אתפרש מאתתיה מאה ותלתין שנין ורוחין נוקבי[3947] מסאבי הוו אתיין ומתחממן מניה והוה אוליד רוחין ושדין ואקרון נגעי בני אדם ואוקימנא
אחר כך קנא והתלבש בקנאה והתחבר באשתו והוליד את שת שכתוב (בראשית ה) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת זהו בדמותו כצלמו מה שלא היה כך בראשונה באותם בנים ראשונים שהיו מקדם לכן.	לבתר קני ואתלבש בקנאה[3948] ואתחבר באתתיה ואוליד לשת[3949] דכתיב (בראשית ה ג) ויולד בדמותו כצלמו[3950] ויקרא את שמו שת[3951] דא איהו בדמותו כצלמו מה דלא הוה הכי בקדמיתא באינון בנין קדמאי[3952] דהוו מקדמת דנא
משום שהרי בראשונה התחברות אחרת היתה אליו ופרשוה עד שבאה חוה והתקינה הקדוש ברוך הוא לאדם והתחברו פנים בפנים ועל זה כתוב לזאת יקרא אשה זוהי אשה אבל אחרת לא נקראת כך והרי פרשוה ומשום שאדם	בגין דהא בקדמיתא[3953] אתחברותא אחרא[3954] הות לגביה ואוקמוה עד דאתת חוה ואתקין להּ[3955] קודשא בריך הוא לגביה דאדם ואתחברו אנפין באנפין ועל דא כתיב (שם ב כג) לזאת יקרא אשה דא איהי אתתא אבל

[3944] קין נחש יסודו, ונשמת הבל ליסודה, וגופו ליסודו, והבל נהרג על ידו כיסודו כדפירשו בספרא דצניעותא בחלק שיעור קומה סימן (?), ומטעם זה קין גבר על הבל הכל מסודר מלמעלה, וקשיא ליה והרי כמה בני אדם רוצחין וכי מטעם זה נאמר בהם שהם באים מנחש שהטיל זוהמא באמם, לזה אמר **"ואי לאו דהוה קין מההוא" וכו׳ (אוריקר).**

[3945] שהיה קדוש (אור יקר).

[3946] שהיה טמא הסכימה דעתו לימנע, שאם יהיה קדוש יומת ואם יהיה רשע יתגרש אם כן העדרם יפה יפה מהוייתם, וענין גירושי קין פירשו בזוהר פרשת בראשית (אור יקר).

[3947] באונס על ידי חלום וקרי וכן פירשו בגמרא בפרק עושין פסין, ואם תאמר אותם רוחי נוקבי מסאבי מאין נמצאו ומהיכן היו, ואפשר דהיינו שדים שנבראו ערב שבת בין השמשות כדפירשו רז"ל אשר ברא אלהים לעשות והם רוח בלא גוף וכל כוונתם להכלל בגוף האדם, ולזה היו באות אליו ונזקקות לו בחלומו והיו מתעברות ממנו והיו מולידים בנים אמצעיים שאינם שדים ולא בני אדם אלא חציים כך וחציים כך, והיינו שנקראים נגעי בני אדם נג"ע הוא הפך ענ"ג, וממה שבני אדם מתענגים בחלומם מולידים אלו שהם נג"ע, והם להוכיח ולייסר בני אדם כדכתיב והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם ובמקום אחר אבאר יותר, וענין הקרי בזמן הזה דרך אחר לו כאשר אבאר במקומו בעזרת האל (אור יקר).

[3948] שגם היא נתעברה משדים זכרים או כעניין עדה וצלה שפירשו רז"ל (אור יקר).

[3949] היינו נשמת הבל הקדושה שחזרה להתגלגל כדפירשו בתיקונים (אור יקר).

[3950] היינו שלא היה בו זוהמא כלל אלא בדמותו בגוף (אור יקר).

[3951] שראה שממנו יסוד עולם דהיינו מלשון ש"ת שתו השערה, כי השתות יהרסון (אור יקר).

[3952] אפשר דעל הבל וקין קאמר (אור יקר).

[3953] פי׳ חוזר לענין ראשון שאמר שהיו אדם וחוה אח"בא עד שנסרס הקב"ה והחזירם פנים בפנים ונותן טעם למה הוצרך הקב"ה לגמור אותם ולהחזירה פ"בפ ואמר בגין דהא בקדמיתא וכו׳ דהיינו שתחלה היתה לו חוה ראשונה ולא היה בה ממש, לכך עשה הקב"ה חוה שנייה כ"מש האר"י ז"ל (מ"מ).

[3954] היינו זוהמת הנחש שהיא לילית הרשעה המלובשת בחוה ומולידה בנים בשותפות הזוהמא, וכן פירשו בתיקונים שזוהמת הנחש היינו לילית הרשעה ואם כדבריו אתי להו הדברים כפשוטן, אמנם קשה אומרו ואוקמוה שמורה על ענין שדרש בזוהר פרשת בראשית וגם במדרשים שכאשר היתה חוב בסטרוי מאחורא היה מתחבר עם לילית ממש עד שקראוה חוה ראשונה (אור יקר).

[3955] וענין זה בלי ספק יורה על חוה ראשונה, והשתא קשה כמה דוחקים ראשונה מה היה כוונת הקדוש ברוך הוא להביא לו חוה זו שיתחבר עמו ויוליד טמאים, שנית כוונת בריאת לילית זו מה היה כי ודאי כבר היתה חוה באחוריו ועיקר הבריאה היה בנסירת חוה כמו שאמר לזאת יקרא אשה אם כן מה טעם לחוה זו, ולפרש שנתחברה הטמאה הזו מעצמה אליו והרי עדיין לא חטא אדם הראשון והיאך מבלעדי ה׳ נזדווג לנקבה הזו ויש לך עון גדול מזה וכו׳ (אור יקר).

וחוה נבראו כאחד כתוב זכר ונקבה בראם ויברך אתם שניהם כאחד היו ועל זה כתוב אחור וקדם צרתני.	אחרא לא אקרי הכי והא אוקמוה ובגין (כך) דאדם וחוה כחדא אתבריאו כתיב (שם ה ב) זכר ונקבה בראם ויברך אותם תרווייהו כחדא הוו ועל דא כתיב (&) אחור וקדם צרתני
בא וראה אפוד וחשן אחור וקדם היו וכשהכהן התלבש בהם היה דומה בדמות עליון והרי נתבאר שאז פניו האירו והאותיות בלטו ועלו למעלה מאירות ואז היה יודע את הדבר.	תא חזי אפוד וחשן אחור וקדם הוו וכד כהנא הוה אתלבש בהו הוה דמי בדיוקנא עלאה והא אתמר דכדין אנפוי נהירין ואתוון בלטין וסלקין לעילא מנהרן וכדין הוה ידע מלה
ולכן תקון החושן ותקון האפוד כאחד נקשרו ואף על גב שתקון זה אינו כתקון זה והכל בסוד אחד קשר של זה בזה להתאחז חושן באפוד בארבע טבעות שנקשרו במקום הזה ובמקום הזה והם סוד אותן המרכבות שנקשרו בצד הזה שלמטה לאותם שלמעלה והכל הוא בסוד של אופנים וחיות.	ובגין כך תקונא דחושנא ותקונא דאפודא כחדא מתקשרן ואף על גב דתקונא דדא לאו איהו כתקונא דדא[3956] וכלא ברזא חדא קשורא דדא בדא לאתאחדא חושנא באפודא בארבע עזקן[3957] דאתקשרן בהאי אתר ובהאי אתר ואינון רזא דאינון רתיכין דמתקשרן בהאי סטרא דלתתא לאינון דלעילא וכלא איהו ברזא דאופנין וחיות[3958]
כתוב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ופרשוה שהרי הכל כמו כן נעשה המשכן כמו שהעולם התחתון עשה כמו העולם העליון וכל מעשהו שעשה כדוגמא שלמעלה כך גם המשכן כל מעשיו הם כמעשה וכמו של העולם (העליון) (ובארוה כדוגמא זו נעשה המשכן וכל מעשיו שעשה בעולם הזה כדוגמא שלמעלה עשה וכך גם כן המשכן כל מעשיו הם כדוגמת מעלה כדוגמת העולם התחתון וכדוגמת העולם העליון).	כתיב (&) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ואוקמוה דהא כלא כגוונא דא אתעביד משכנא כגוונא דעלמא תתאה עבד כגוונא דעלמא עלאה וכל עובדוי דעבד כגוונא דלעילא[3959] הכי נמי משכנא כל עובדוי אינון כעובדא וכגוונא דעלמא[3960] (עלאה) (ס״א ואוקמוה כגוונא דא אתעביד משכנא וכל עובדוי דעבד בהאי עלמא כגוונא דלעילא עבד והכי נמי משכנא כל עובדוי אינון כגוונא דלעילא כגוונא דעלמא תתאה וכגוונא דעלמא עלאה)
וסוד זה כל מעשי המשכן כולם מעשים ותקונים שלמעלה ולמטה כדי להשרות שכינה בעולם בדיורים העליונים ובדיורים התחתונים כמו כן גן עדן למטה הוא כמו העליון וכמו התחתון כל הציורים וכל הדיוקנאות של העולם כולם שם ועל כן עבודת המשכן ועבודת שמים וארץ כולם בסוד אחד.	ורזא דא כל עובדין דמשכנא כלהו עובדין ותקונין דלעילא ותתא[3961] בגין לאשראה שכינתא בעלמא בדיורין עלאין ובדיורין תתאין כגוונא דא גן עדן לתתא איהו כגוונא עלאה וכגוונא תתאה כל ציורין וכל דיוקנין דעלמא כלהו תמן ועל דא עבידת משכנא ועבידת[3962] שמים וארץ כלהו ברזא חדא

[3956] פירוש שהתיקונים של המ׳ הנקראי׳ אפוד אינם כתיקוני הזעיר שהוא החשן (מ״מ).

[3957] פי׳ ארג״מן שמקשרים זעיר עם המ׳ וז״ש ואינון רזא דאינון דתיכון דמתקשרן בהאי סטרא דלתתא שהיא המ׳, לאינון דלעילא שהם הארות הזעיר (מ״מ).

[3958] פי׳ שהאופנים בעשייה והם בחינת המלכות, כי מ׳ תקננא בעשייה וחיות ביצירה וזעיר מקנן ביצירה והם תמיד מחוברים כמש״ה בלכתם ובהנשאם וכו׳, כגוונת דא אתעביד וכו׳, פירוש המשכן כמו העולם, ה״ג כגוונא דעלמא תתאה עבד כגוונא דעלמא עילאה, ור״ל שהמלכות היא כמו הבינה (מ״מ).

[3959] פי׳ כל מעשה שעשתה המלכות בבי״ע הוא כמעשה הבינה באצילות (מ״מ).

[3960] ור״ל שהמשכן כמו העולם (מ״מ).

[3961] פי׳ המשכן רמוזים בו פרצופים עליונים ותחתונים, כגוונא עילאה, פירוש שג״ע שלמטה הוא כמו ג״ע שלמעלה וכגוונא התאה, פירוש עו״הז, זקיף עינוי לעילא ויחמי כמה חיילין ושיעור הכתוב שאז מרום עינכם ותראו כמה חיילין ומשריין ואזי תשאלו מי ברא אלה (מ״מ).

[3962] רכ ע״ב (הערת הזהר).

כתוב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו׳ פסוק זה פרשוהו אבל בא וראה וכי בשביל שיסתכל אדם בעיניו למעלה ומעלה אותם למעלה יכול להסתכל במה שלא הרשה לדעת ולראות.	כתיב (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו׳ האי קרא אוקמוה אבל תא חזי וכי בגין דיסתכל בר נש עינוי לעילא וזקיף לון לעילא יכיל למנדע ולאסתכלא במה דלא אתרשו למנדע ולמיחמי
אלא שאו מרום עיניכם מי שרוצה להסתכל במעשי הקדוש ברוך הוא יזקף עיניו למעלה ויראה כמה חיילות וכמה מחנות מעשים משנים זה מזה גדולים אלה מאלה ואז תראו ותשאלו ותאמרו מי ברא אלה מי ברא אלה הרי בארנו סוד של מי ברא אלה שהוא מקום שעומד מרום וגנוז ונסתר ולא ידוע ועומד תמיד לשאלה משום שלא התגלה לאותו מקום.	אלא שאו מרום עיניכם מאן דבעי לאסתכלא ולמנדע בעובדוי דקודשא בריך הוא יזקוף עינוי לעילא ויחמי כמה חיילין וכמה משריין עובדין משניין דא מן דא רברבין אלין מאלין וכדין תחמון ותשאלון ותימרון מאן ברא אלין מי ברא אלה הא אוקימנא רזא דמי ברא אלה[3963] דהוא אתר דקיימא מרום[קצב] וגניז[3964] וסתים ולא ידיע[3965] וקיימא תדיר לשאלא בגין דלא אתגליא ההוא אתר[3966]
המוציא במספר צבאם מה זה המוציא אלא משום שאותו מקום טמיר וגנוז הוא מוציא הכל בסוד הקול שיוצא מהשופר ואותו קול הוא מספר של כל החילות העליונים וחשבון של הכל ומשם נמצא סוד האמונה העליונה בכל אותם צדדים עליונים עד ששופעות הדרגות ונמשכות למטה ונפרדים כמה חיילות למיניהם וכולם עומדים בחשבון ונקראים בשם מרב אונים זה צד הימין אמיץ כח זה צד השמאל איש לא נעדר הצדדים ששופעים משני עברים.	המוציא במספר צבאם מאי המוציא אלא בגין דההוא אתר דאיהו טמיר[3967] וגניז איהו אפיק כלא ברזא דקול דנפיק משופר[3968] וההוא קול איהו מספר דכל חילין עלאין וחושבנא דכלא ומתמן אשתכח רזא דמהימנותא עלאה[3969] בכל אינון סטרין עלאין[3970] עד דנגדין דרגין ואתמשכאן לתתא[3971] ואתפרשאן כמה[3972] חילין לזנייהו וכלהו קיימן בחושבנא ואקרון בשמא מרוב אונים דא סטרא דימינא ואמיץ כח דא סטרא דשמאלא איש לא נעדר סטרין דנגדין מתרין עברין[3973]
	רלב/א
דבר אחר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה הפסוק הזה כשהוקם המשכן והיה מתתקן כל מי שראה את המשכן הסתכל בו למעלה ומטה ואת הכל ראה	דבר אחר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה האי קרא כד אתקם משכנא[3974] והוה אתתקן כל מאן דחמי ליה למשכנא אסתכל ביה לעילא ותתא[3975] וכלא חמי ביה במשכנא בגין

[3963] פי׳ השאלה והתשובה רמוזה במי ברא אלה שהשאלה היא מאן ברא אלה והתשובה מ׳ שהיא בינה ברא אלה (מ״מ).
[3964] פי׳ בינה (מ״מ).
[3965] צב ע״א קסח ע״ב (הערת הזהר).
[3966] בראשית ב ע״א (הערת הזהר).
[3967] פי׳ בינה (מ״מ).
[3968] פי׳ זעיר שיצא מבינה הנקרא שופר ולפ״ז מ״ש הכתוב המוציא במספר הוא זעיר הנקרא מספר וכן כתב הרב שדעת זעיר נקרא מספר (מ״מ).
[3969] פי׳ מהזעיר נראים הארות הבינ׳ הנקראים מהימנותא עילאה (מ״מ).
[3970] פירוש ג׳ קוי הזעיר ימין ושמאל ואמצע (מ״מ).
[3971] למלכות (מ״מ).
[3972] קמ (הערת הזהר).
[3973] ת״ת (רח״ו). ואם כן חג״ת מנה הזוהר כאן (מ״מ).
[3974] דהיינו בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, והנה "**אתתקן**" היינו הדרים בתוכם דהיינו כלים כדפירשנו לעיל (אור יקר).
[3975] דהיינו במעשה עולם גשמי ועולם רוחני הכל היה רואה שנכלל במעשה במשכן (אור יקר). ופי׳ שאו מרום עיניכם ר״ל שאו לשמים עיניכם וראו ג״כ במשכן ותמצאו שזה כזה ואז תשאלו מי ברא אלה (מ״מ).

במשכן משום שכל מעשי העולם העליון והתחתון כולם נתקנו במשכן והרי בארנו כל מי שרואה אותם הקרסים במשכן והסתכל בהם היה מסתכל באור שלהם באור הכוכבים משום שכך עומדים הכוכבים ברקיע.	דכל עובדין דעלמא עלאה ותתאה כלהו אתתקנו ביה במשכנא[3976] והא אוקימנא כל מאן דחמי אינון קרסים במשכנא ואסתכל בהו הוה מסתכל בנהירו דלהון בנהירו דככביא[3977] בגין דהכי קיימן ככביא ברקיעא[3978]
פתח ואמר (תהלים קמח) הללויה הללו את ה׳ מן השמים וגו׳ בא וראה התשבחת הזו אמר דוד כנגד סוד השם הקדוש שהוא כלל של תשבחת הכל שתי תשבחות הן כמו סוד השם הקדוש העליון שהוא הכלל של תשבחת הכל ואלו זה והשבח האחרון שהוא כללות השבחים של הכל שכתוב (שם קנ) הללויה הללו אל בקדשו וגו׳ אבל זה היה על עשרה מינים וזהו על שבעה והכל סוד אחד בשם הקדוש.	פתח ואמר (תהלים קמח א) הללויה הללו את יהו״ה מן השמים[3979] וגו׳ תא חזי תושבחתא דא אמר דוד לקבל רזא דשמא קדישא[3980] דאיהו כללא דתושבחתא דכלא תרין תושבחן אינון כגוונא דרזא דשמא קדישא[3981] עלאה דאיהו כללא דתושבחתא דכלא ואינון דא ותושבחתא בתראה דאיהי כללא דתושבחתא דכלא דכתיב (שם קנ א) הללויה הללו אל בקדשו וגו׳ אבל דא הוה על עשר מינים[3982] ודא הוה על שבע[3983] וכלא רזא חדא בשמא קדישא[3984]
הללויה הללו את ה׳ מן השמים זוהי ראשית של ששה צדדים להתפשט למטה שזהו סוד שקים לשאלה כמו שנאמר כי שאל נא לימים ראשנים אשר היו לפניך וגו׳ עד כאן יש רשות לשאלה מן היום	הללויה הללו את יהו״ה מן השמים איהו שירותא[3985] דשית סטרין לאתפשטא לתתא[3986] דדא איהו רזא דקיימא לשאלה[3987] כמה דאת אמר (דברים ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך[3988] וגו׳ עד הכא אית רשו

[3976] שהמשכן בא לתקן מעשה שמים וארץ שלא ימוט כענין על שלשה דברים העולם עומד וכו׳ על העבודה (מ״מ).

[3977] הן אמת כשישער המשכיל ענין היריעות שהם חמש אל חמש בסוד עשר ספירות חמש כנגד חמש, והקרסים חמשים הם מתחברים חמש עם חמש [נמעט] [ימעט] בעיניו דמיון דככבים אל הקרסים, לזה אמר כי ידמה המעשה הגשמי (אור יקר). רכט ע״א (הערת הזהר).

[3978] אין ספק שהרמז גבוה מעל גבוה וכדומה גם לככבים כאשר יבאר אמנם בגשמיותם ידמה לרקיעים וככביהם (אור יקר).

[3979] נראה ששם יהו״ה אינו ממש בתפארת עצמו אלא ענין נעלם ומשבחין אותו מן השמים דהיינו תפארת (אור יקר).

[3980] סודו נעלם יותר ולכך בשבח הזה נכלל ״**תושבחתא דכולא**״ ירצה כל המשבחים כאומרו מרומים, מלאכיו, צבאיו, שמש, ירח, כוכבי אור, שמי השמים המים אשר מעל השמים וכו׳. או ירצה כי יש משבחים שיוכלל שבחם בשם י״ה ויש בשם אל ויש בשאר שמות, אמנם בשבח יהו״ה כולל כל השבחים כמו שכולל כל השמות (אור יקר), פי׳ זעיר (מ״מ).

[3981] פי׳ זעיר (מ״מ).

[3982] והם עשר ספירות הנרמזים בהללו אל בקדשו (מ״מ).

[3983] פי׳ ז״ק הנרמזים בהללו את ה׳ מן השמים (מ״מ).

[3984] ז״א (מ״מ).

[3985] פי׳ ת״ת בסוד היכל הרצון שהוא ראשון לששה היכלות (מ״מ).

[3986] פי׳ להאיר למ׳ ולב״יע (מ״מ).

[3987] פי׳ שאלה ותשובה שבזעיר יש שאלה ותשובה אבל בבינ׳ שאלה בלא תשובה כנודע (מ״מ).

[3988] פ׳ ויצא (דף קנח ע״א) ובריש פ׳ וארא (דף כב ע״א) ובפ׳ יתרו (דף צג ע״א) ופ׳ פקודי (דף רלב ע״א), ומבואר שם ושם כי השאלה הוא רק מחסד ולמטה, אבל הבינה איהו עלמא דאתכסיא ולא אתגלייא כלל, ולית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ועל זה נאמר (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, כי למעלה מן הו״ק לית מאן דיכיל למיקם עליה. וכן בתיקונים (בריש תיקון כב דף עא ע״א) ובתפילת אליהו (תיקו״ז דף יט ע״א), כי על החכמה ובינה נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה׳ אלהינו, ובפרט על הכתר הנה אמרו בסוף תיקון כ״ב (דף עו ע״ב) וכן בתז״ח (דף ה ע״ד), כי עליו אמרו רז״ל במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות (ביאורים ח״א כ ע״ד), יראה בעליל שכוונת הזוה״ק באיסור השאלה בהג״ר הוא על הג״ר דאצילות ממש. ועוד, כי לפי דברי הרב ז״ל, מה נעשה בכל עומק הדרושים אשר בכל שער העקודים ובמטי ולא מטי ובדרושי נקודות (פרק ב) ובשבירת הכלים (ריש פרק ו) ובשער התיקון (ריש פרק ב) וכן בטנת״א (פ״א בהמ״ב), אשר בכל אלו המקומות הרי מעמיק הרב הרבה

אשר ברא וגו׳ ועד קצה השמים מכאן והלאה לא עומד לשאלה משום שהוא מקום טמיר וגנוז.	לשאלה מן היום אשר ברא וגו׳ ועד קצה השמים מכאן ולהלאה לאו קיימא לשאלא[3989] בגין דאיהו אתר טמיר[3990] וגניז
ועל זה הללו את ה׳ מן השמים הללוהו במרומים אלו שני צדדים (שהם רום ההתחלה) ימין ושמאל ומכאן מתפשטים כל האחרים למטה בסוד הדרגות להתתקן כראוי הללוהו כל מלאכיו אלו הם שני עמודים שעומדים תחת הגוף להשען את הגוף עליהם.	ועל דא הללו את יהו״ה מן השמים הללוהו במרומים אלין תרין סטרין[3991] (דאינון רומא דשירותא) ימינא ושמאלא ומהכא אתפשטאן כלהו אחרנין לתתא ברזא דדרגין לאתתקנא כדקא יאות הללוהו[3992] כל מלאכיו אלין תרין קיימין[3993] דקיימי תחות גופא למשען גופא עלייהו
בא וראה אותם העמודים שהגוף נשען עליהם עומדים כאן בסוד המלאכים משום שהירכים הן שליחים ללכת ממקום למקום ומסוד זה יוצאים אותם שנקראים מלאכים שהם שליחים ללכת בשליחות אדונם ממקום למקום.	תא חזי אינון קיימין דגופא אשתען עלייהו קיימי הכא ברזא דמלאכין בגין דירכין אינון שליחן למיזל מאתר לאתר ומרזא דא נפקין אינון דאקרון מלאכין דאינון שליחן למהך בשליחותא דמאריהון מאתר לאתר
הללוהו כל צבאיו זהו מקום שיוצאים ממנו כל החילות הקדושים העליונים סוד אות הברית הקדושה והוא רשום בכל שאר הרבבות כמו שאמרנו שכתוב ה׳ צבאות שמו אות הוא בכל שאר החילות והרבבות.	הללוהו כל צבאיו דא איהו אתר דנפקי[3994] מניה כל חילין קדישין עלאין רזא דאת קיימא קדישא ואיהו רשים בכל שאר רבוון כדקא אמרן דכתיב (ישעיה מח ב) יהו״ה צבאות שמו אות איהו בכל שאר חילין ורבוון
הללוהו שמש וירח בו עומד הסוד הזה והוא השמש להאיר ובו עומדים כוכבים עליונים שמאירים ומזלות והרי בארנו אחר כך חוזר למעלה לאותו מקום שעומד ברום המרומים ושם נתקעים הכל הללוהו שמי השמים אחר כך הללו את ה׳ מן הארץ כנגד אלה אש וברד וגו׳.	הללוהו שמש וירח ביה קיימא רזא דא[3995] ואיהו שמשא לאנהרא[3996] וביה קיימין ככביא עלאין דנהרין ומזלי[3997] והא אוקימנא לבתר אהדר לעילא[3998] לההוא אתר דקאים ברומא דמרומים ותמן תקיעו דכלא הללוהו שמי השמים[3999] לבתר הללו את יהו״ה מן הארץ לקבל אלין אש וברד וגו׳
בא וראה אותם כוכבים למטה עומדים במשיכה שנמשכים מסוד העליון משום שהכל עומד בדמות עליון והרי בארנו ולכן	תא חזי אינון ככבים לתתא קיימין במשיכו דאתמשכאן מרזא עלאה[4000] בגין דכלא קיימא בדיוקנא עלאה והא[4001] אוקימנא ובגין כך כל

ומדבר גם בפנימיות הא״ק, וגם ברישין שבו, וכאן אמר שגם בהמלכות דא״ק אסור החקירה (ביאורים ח״א כא ע״א).

[3989] פי׳ שאלה ותשובה, ובזה יתורץ מש״ל בדף רכ״ז ע״א דבינה קיימא בשאלתא (מ״מ).

[3990] פי׳ בינה (מ״מ).

[3991] פי׳ חו״ג (מ״מ).

[3992] קסו ע״א (הערת הזהר).

[3993] פי׳ נו״ה (מ״מ).

[3994] פי׳ יסוד (מ״מ).

[3995] פי׳ ע״י היסוד מתחברים ומזדווגים שמש וירח (מ״מ).

[3996] פי׳ יסוד נקרא שמש וכמ״ש בזוהר בפ׳ שמות ג׳ מה שמש זרח ואנהיר כל עלמא אוף הכי ברית קדישא וכו׳ (מ״מ).

[3997] פי׳ ביסוד יש חו״ג הנקראים כוכבים ומזלות (מ״מ).

[3998] פי׳ לבינה (מ״מ).

[3999] והיינו בינה (מ״מ).

[4000] פירוש כוכבים שלמטה נמשכו מכוכבים שלמעלה שהם החסדים (מ״מ).

[4001] בראשית לד ע״א (הערת זהר).

כל אותם כוכבים ומזלות מרום הרקיע כולם עומדים להנהיג בו את העולם שלמטה ממנו ומשם מתפשטות דרגות עד שעומדות הדרגות לאותם כוכבים שלמטה שכלם אין עומדים ברשותם כלום והרי בארנו וכולם עומדים ברשות שלמעלה ועל זה כתוב (ישעיה מז) יעמדו נא ויושיעך הוברי שמים החזים בכוכבים והכל הוא ברשות ונתבאר.	אינון ככביא ומזלי מרום רקיעא כלהו קיימי לאנהגא ביה עלמא דלתתא מניה[4002] ומתמן אתפשטאן דרגין עד דקיימין דרגין לאינון ככביא דלתתא[4003] דכלהו לא קיימי ברשותייהו כלום והא אוקימנא וכלהו קיימאן ברשותא דלעילא ועל דא כתיב (ישעיה מז יב) יעמדו נא ויושיעך הוברי שמים החוזים בככבים וכלא איהו ברשותא ואתמר
ויעשו את הכתנת שש וגו׳ ואת המצנפת שש וגו׳ רבי יוסי פתח והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה׳ בראש ההרים וגו׳ והיה באחרית הימים כשיפקד הקדוש ברוך הוא את בת יעקב ויקים אותה מן העפר ותתחבר השמש בלבנה אז נכון יהיה הר בית ה׳ זו ירושלים למעלה שתהיה מתקנת בתקוניה להיות נאורה באור שלמעלה שכל אורה אינו מתקן אלא באור שלמעלה ובאותו זמן יאור עליה אור עליון על אחד פי שבעה ממה שהיתה מקדם לכן ככתוב (שם ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים וגו׳.	ויעשו את הכתנות שש וגו׳ ואת המצנפת שש וגו׳ רבי יוסי פתח (שם ב ב) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יהו״ה בראש ההרים וגו׳ והיה באחרית הימים כד יפקוד לה קודשא בריך הוא לברתא דיעקב[4004] ויוקים לה מעפרא[4005] ויתחבר שמשא בסיהרא כדין נכון יהיה הר בית יהו״ה דא ירושלם לעילא[4006] דתהא מתתקנא בתקונהא לאתנהרא בנהורא דלעילא[4007] דכל נהורהא לאו איהו מתתקנא אלא בנהורא דלעילא ובההוא זמנא יתנהיר עלה נהורא עלאה על חד שבעה ממה דהוה מקדמת דנא כמה דכתיב (שם ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים[4008] וגו׳
בראש ההרים בראשי ההרים היה צריך להיות מה זה בראש אלא האור הזה שיהיה לה	בראש ההרים בראשי ההרים מבעי ליה מאי בראש אלא נהורא דא דיהא לה
	רלב/ב
בראש ההרים הוא ומיהו ראש ההרים זה הכהן הגדול שהוא ראש ההרים הראש של כל צד הימין וזהו שמתקן את הבית תמיד ומברך אותה להאיר פניה ועל זה יהיה נכון.	בראש ההרים איהו ומאן איהו ראש ההרים דא כהנא רבא דאיהו ראש ההרים רישא דכלא סטר ימינא ודא איהו דמתקן לביתא תדיר ומברך לה לאנהרא אנפהא ועל דא יהיה נכון
ובמה יתקן אותה באותם לבושים שהם כדוגמא שלמעלה כמו שבארוה ואותם לבושים כולם עומדים בסוד של שש והבית הזה כשיהיה מתקן בראש ההרים הזה שהוא הכהן הגדול אז נקשר ומתעלה	ובמה יתקן להה[4009] באינון לבושין דאינון כגוונא דלעילא כמה דאוקמוה ואינון לבושין כלהו קיימן ברזא דשית והאי ביתא כד יהא מתתקן בהאי ראש ההרים דאיהו כהנא רבא

[4002] פי׳ כל עולם ועולם מתנהגת ע״י הככבים שברקיע שלה (מ״מ).
[4003] פי׳ שבעו״הז (מ״מ).
[4004] פי׳ מלכות (מ״מ).
[4005] פי׳ מברי׳ בסוד העפר אשר יהיה בקרקע המשכן (מ״מ).
[4006] פי׳ מלכות (מ״מ).
[4007] פירוש חסד (מ״מ).
[4008] פי׳ כאור ז׳ הימים היינו סוד, ז״ת דעתיק המתלבשים בז׳ תקוני רישא דאריך דהיינו שיתגלה אורם שהיה סתום עד הנה (אור יקר).
[4009] פי׳ חסד העליון במה תתקן המלכות ואמר באינון לבושין דהיינו ע״י הלבושים שלובש בהן שלמטה שכל חוט שבהם כלול משם שהם בחינת ו״ק וז״ש באינון לבושים וכו׳ (מ״מ).

למעלה בקיום עליון ויאור העולם מאותו האור העליון (אז) וזהו ונשא מגבעות מכל שאר החילות והמחנות העליונים ואז ונהרו אליו כל הגוים.	כדין אתקשר ואסתלק לעילא בקיומא עלאה ויתנהיר עלמא[4010] מההוא נהירו עלאה (כדין) ודא הוא ונשא מגבעות מכל שאר חילין ומשריין עלאין וכדין ונהרו אליו כל הגוים
בא וראה בשעה שהכהן שלמטה פורש ידיו אז רוח עליונה מאירה ויוצאת וכל המאורות מאירים והאורות נמשכים ונאורים ונקשרים אלה באלה עד שיאירו את פניה של כנסת ישראל והכל על ידי האור הראשון שהוא הכהן וכשהכהן מתעורר למטה כהן מתעורר למעלה ובמעשים שלמטה מתעוררת ההתעוררות שלמעלה.	תא חזי בשעתא דכהנא דלתתא פריש ידוי[4011] כדין רוחא עלאה[4012] אנהיר[4013] ונפיק וכל בוצינין נהרין[4014] ונהורין אתמשכאן[4015] ואתנהרן ואתקשראן אלין באלין[4016] עד דיתנהירו אנפהא דכנסת ישראל[4017] וכלא על ידא דנהורא קדמאה דאיהו כהנא וכד כהנא אתער לתתא כהנא אתער לעילא ובעובדין דלתתא אתער אתערותא דלעילא
ועל זה נכון יהיה הר בית ה׳ בראש ההרים וגו׳ ונהרו אליו כל הגים משום שעכשיו כל שאר העמים יש להם ממונים ברקיע עליהם ובאותו זמן יבער אותם ויפיל אותם הקדוש ברוך הוא משלטונם שכתוב יפקד ה׳ על צבא המרום במרום וכיון שכלם יעברו משלטונם אז הקדוש ברוך הוא יתחזק לבדו כמו שנאמר ונשגב ה׳ לבדו ביום ההוא ואז ונהרו אליו כל הגוים וזהו שכתוב והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה׳ אל בית אלהי יעקב וגו׳.	ועל דא נכון יהיה הר בית יהו״ה בראש ההרים וגו׳ ונהרו אליו כל הגוים בגין דהשתא כל שאר עמין עכו״ם אית לון ממנן ברקיעא עלייהו ובההוא זמנא יבער לון ויפיל לון קודשא בריך הוא משולטניהון דכתיב (&) יפקוד ה׳ על צבא המרום במרום וכיון דכלהו יתעברון משולטניהון כדין קודשא בריך הוא יתתקף בלחודיה כמה דאת אמר (שם ב יא) ונשגב יהו״ה לבדו ביום ההוא וכדין ונהרו אליו כל הגוים והדא הוא דכתיב (&) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר יהו״ה אל בית אלהי יעקב וגו׳
והכל הוא בשעה שהכהן שהוא ראש ההרים יאיר לה והכל הוא בסוד של שש	וכלא איהו בשעתא דכהנא דאיהו ראש

[4010] פי׳ מלכות (מ״מ).

[4011] שאז מתכוננת השכינה ומברכת כאומרו כ״ה תברכו וכו׳ (אור יקר).

[4012] היינו התפשטות שמתפשט מאריך אנפין, ולהיות שצריך להתפשט חכמה ובינה ועדין אינו מתגלה וגילויו אחר שיצא מהבינה לחוץ (אור יקר). פי׳ בינה (מ״מ).

[4013] החכמה והבינה, ואחר כך נפק ומתדלה וכל בוצינין שהם הספירות נהרין, ועם היות שהם בוצינין הנדלקים מאש ודין הנובע מהבינה עם כל זה הם מאירים מן הימין (אור יקר).

[4014] והיינו אור מהחכמה על ידי התפשטות רוחא, בענין שבצאתו מהכתר הוא רוח חיוני דק בהתפשטו **"נהפך לאור ואנהיר"** מחכמה **"ונפק"** מבינה כדפירשנו (אור יקר). פי׳ י״ס דזעיר (מ״מ).

[4015] שלא יהיה שיאירו החסד בגבורה והגבורה בתפארת וכן זה בזה עד הגיע למלכות, אלא אתמשכן כולם, ולא תאמר שיתמשכו כולם כל אחד ואחד לעצמו כיון שכולם נמשכים (אור יקר).

[4016] בענין שכולם נקשרים יחד מאירים ונמשכים למטה, ועוד אמר **"אילין באילין"** ולא אמר דא בדא שלא יהיה קשרם חסד בגבורה וגבורה בתפארת כדרך אצילות, אלא נקשרים כל שבעתם כל אחד בכל השבעה (אור יקר).

[4017] היינו סוד אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים שפירשנו לעיל, ולא אמר ויתנהירו אנפהא אלא עד דיתנהירו אנפהא, שהענין הוא כך חסד מאיר בגבורה וגבורה מאיר בחסד, ומושך קשר שניהם ומאיר בתפארת ותפארת בשנים ונקשרים אלו באלו ויורד האור ומושך לנצח, וקושר נצח בשלשתם ושלשתם בנצח, ומאירה ומושכת להוד וקושר היסוד בחמשתם וחמשתם ביסוד, ואחר כך יורד עד המלכות וקושר מלכות בששה וששה במלכות (אור יקר).

שש הם בכל הצדדים שיאיר לה שהרי בסוד של שש יאיר לה.	ההרים ינהיר לה וכלא איהו ברזא דשש שית אינון בכל סטרין[4018] דינהיר לה דהא ברזא דשית ינהיר לה
רבי אלעזר ורבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך אמר רבי אלעזר זמן הוא ללכת עם השכינה משום ששכינה לא תשרה עלינו אלא מתוך דברי תורה אמר רבי יהודה מי שהוא הראש יפתח בראש.	רבי אלעזר ורבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי בארחא אמר רבי אלעזר עידן איהו למהך בשכינתא[4019] בגין דשכינתא לא תשרי עלן[4020] אלא מגו מלי דאורייתא[4021] אמר רבי יהודה מאן דאיהו רישא ליפתח ברישא
פתח רבי אלעזר ואמר (תהלים קיט) צעיר אנכי ונבזה פקדיך לא שכחתי צעיר אנכי ונבזה דוד המלך לפעמים משבח את עצמו שכתוב (שם יח) ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם וכתוב (שמואלב כג) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על משיח אלהי יעקב ולפעמים עושה את עצמו עני שכתוב כי עני ואביון אני וכתוב צעיר אנכי ונבזה והוא אומר (שם קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.	פתח רבי אלעזר ואמר (תהלים קיט קמא) צעיר אנכי ונבזה פקודיך לא שכחתי צעיר אנכי ונבזה דוד מלכא לזמנין איהו קא משבח גרמיה דכתיב (שם יח נא) ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם וכתיב (ש״ב כג א) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על משיח אלהי יעקב ולזמנין עבד גרמיה מסכנא דכתיב (תהלים פו א) כי עני ואביון אני וכתיב (&) צעיר אנכי ונבזה ואיהו אמר[4022] (שם קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה
אלא בזמן שהיה עולה בדרגת השלום והתעלה בדין של אמת והיה שולט על שונאיו היה משבח את עצמו ובזמן שראה את עצמו בצרה ושונאיו דוחקים אותו אז הנמיך את עצמו והיה קורא לעצמו עני	אלא בזמנא דהוה סליק בדרגא דשלמא[4023] ואסתלק בדינא קשוט[4024] והוה שליט על שנאוי הוה קא משבח גרמיה[4025] ובזמנא דחמא גרמיה בעקו[4026] ושנאוי קא דחקין ליה[4027] כדין מאיך גרמיה[4028] והוה קרי גרמיה מסכנא זעירא לכלא

[4018] פי׳ למעלה יש ו״ק דזעיר ולמטה כהן לובש בגדים שיש בהם שש כמש״ל, צעיר אנכי ונבזה לפי שאמר לעיל רבי יהודה מאן דאיהו ורישא וכו׳ לכך ר״א הקטין עצמו ואמר צעיר אנכי ונבזה וז״ש לקמן השתא אנא אפתא ברישא שר״ל אחר שהקטנתי את עצמי אנא אפתא ברישא (מ״מ).

[4019] שהיא שמירת הדרך שהיא נקראת שמירה, והדרך הוא מבוא מהמלכות לצדיר והשכינה שומרת אותו הדרך שלא יושפע אלא בה, והצדיקים ההולכים בדרך שיחו תורה עמהם ומיד שכינה מתלוות אליהם להיותה שמירת הדרך, אם כן **״עידן הוא למהך בשכינתא״** שיהיה לדרך שמירה, ואי אפשר אם לא על ידי דברי תורה (אור יקר).

[4020] להיות שמירת הדרך (אור יקר).

[4021] שהיא רודפת אחר התורה דהיינו דרך כוכב מיעקב (אור יקר).

[4022] אפשר דמשום דפירשו רז״ל כי פסוק זה אמרוהו אחיו כשנמשך למלך, לזה אמר **ואיהו אמר,** סוף סוף הוא כלל אותו בשבחיו ועל שמו יתייחס, והנה פסוק זה יש בו שבח ויש בו עוני, בבחינת אומרו אבן מאסו הבונים דהיינו שפלות, ובבחינת אומרו היתה לראש פנה היינו שבח ונדון לשתי הפנים (אור יקר).

[4023] במאי דמסיק לקמיה דהיינו דומיא דשכינתא ניחא **״דסליא בדרגא דשלמא״** היינו יסוד הנקרא שלום, ועלייתו במדרגת השלום הוא ייחוד השכינה ביסוד (אור יקר).

[4024] היינו אמת תפארת, ודין אמת היינו השכינה נקשרת לשמאל התפארת, והיינו מקומה הנכון זולתי בימין שהוא משובח יותר כאשר ביארו בפרשת בראשית (אור יקר).

[4025] שהיה מורה על טוב מדרגת המלכות, ולא אהדר לגרמיה אלא אהדר למדתו שהיא היא המשבוחת העולה מקושטת לגבי מעלה (אור יקר).

[4026] היינו מדתו שהקליפות אוחזות בה (אור יקר).

[4027] שאז היו הקליפות אוחזות במדה זו לינק ממנה, ואז ישראל הם במאיכו (אור יקר).

[4028] כדי שישמע למעלה צערו בצער השכינה וירחמו עליו מלמעלה, ולזה היה קורא עצמו **״מסכנא״** דהיינו בעוני מהשפע והאור העליון, **״זעירא״** היינו מיעוט הירח לכלא, שכל הכחות גוברים ונשפעים ממנה (אור יקר).

קטן לכלם למה משום שלפעמים היה שולט ולפעמים היה בצרה של שונאיו.	מאי טעמא בגין[4029] דהא לזמנין הוה שליט ולזמנין הוה בעאקו דשנאוי[4030]
ועם כל זה הוא שלט עליהם תמיד ולא יכלו לו ודוד המלך תמיד היה משפיל עצמו לקדוש ברוך הוא שכל מי שמנמיך עצמו לפני הקדוש ברוך הוא הוא מזקיף אותו על הכל ולכן התרצה בו הקדוש ברוך הוא בעולם הזה ובעולם הבא בעולם הזה שכתוב (ישעיה לז) וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי ובעולם הבא שכתוב (הושע ג) ובקשו את ה׳ אלהיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה׳ ואל טובו באחרית הימים דוד הוא היה מלך בעולם הזה ודוד יהיה מלך לעתיד לבא ועל זה אמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.	ועם כל דא איהו שליט עלייהו תדיר ולא יכילו ליה ודוד מלכא תדיר איהו הוה שפיל גרמיה לגבי קודשא בריך הוא דכל מאן דמאיך גרמיה קמי קודשא בריך הוא איהו זקיף ליה על כלא ובגין כך אתרעי ביה קודשא בריך הוא בהאי עלמא ובעלמא דאתי בעלמא דין דכתיב (ישעיה לז לה) וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי בעלמא דאתי דכתיב (הושע ג ה) ובקשו את יהו״ה אלהיהם ואת דויד מלכם ופחדו אל יהו״ה ואל טובו באחרית הימים דוד איהו הוה מלכא בהאי עלמא ודוד יהא מלכא לזמנא דאתי ועל דא אמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה
בא וראה בשעה שהשמש מחזיר פניו ולא מאיר ללבנה מעבר אורה (ללבנה) ולא מאירה ואז היא בעני בכל הצדדים ונתקדרת ואין לה אור כלל וכשהשמש חוזר נגדה ומאיר לה אז פניה מאירות והיא מתקשטת אליו כנקבה שמתקשטת אל הזכר ואז היא שולטת	תא חזי בשעתא דשמשא מהדר אנפוי ולא נהיר לסיהרא אתעבר נהורהא (לסיהרא) ולא נהירת כדין איהו במסכנותא בכל סטרין ואתקדרת ולית לה נהורא כלל וכד שמשא אהדר לקבלה ואנהיר לה כדין אתנהירת אנפהא ואתקשטת לגביה כנוקבא דאתקשטת לגבי דכורא וכדין איהי שלטא
	רלג/א
בשלטון העולם.	בשולטנו בעלמא
ועל זה דוד היה מעטר עצמו באותו צבע ממש לפעמים הוא עני ולפעמים הוא בעשר ובעשירות הכל ולכן היה אומר צעיר אנכי ונבזה ועם כל זה פקדיך לא שכחתי כמו כן יש לאדם להיות נבזה בעיניו (ונבזה ומה אם דוד המלך כך כל שכן אדם אחר שיש לו) להשפיל את עצמו בכל להיותו כלי שהקדוש ברוך הוא מתרצה בו והרי פרשוה שכתוב ואת דכא ושפל רוח עכשיו אני אפתח בראש.	ועל דא דוד הוה מעטר גרמיה בההוא גוונא ממש לזמנין איהו מסכנא ולזמנין איהו בעותרא בעתירו דכלא ובגין כך הוה אמר צעיר אנכי ונבזה ועם כל דא פקודיך לא שכחתי כגוונא דא אית ליה לבר נש למהוי נבזה בעיניו (ס״א ונבזה ומה אי דוד מלכא כך כל שכן בר נש אחרא דאית ליה) לאשפלא גרמיה בכלא למהוי איהו מאנא דקודשא בריך הוא אתרעי ביה והא אוקמוה דכתיב (ישעיה נז טו) ואת דכא ושפל רוח השתא אנא אפתח ברישא
פתח ואמר ויביא אותי שמה והנה איש מראהו כמראה נחשת ופתיל פשתים בידו וקנה המדה והוא עמד בשער את זה ראה יחזקאל באותו מראה הנבואה וזהו איש שהוא שליח באותם לבושים.	פתח ואמר (יחזקאל מ א) ויבא אותי שמה והנה איש מראהו כמראה נחשת ופתיל פשתים בידו וקנה המדה והוא עומד בשער האי חמא ליה יחזקאל בההוא חיזו דנבואה והאי איהו איש

[4029] ירצה מאיזה טעם ידע דוד בחינת השכינה באיזה זמן היא בעוני או בעושר שהרי אין באותו זמן גלות שכינה (אור יקר).

[4030] ומהיכן נמשך לו זה ודאי שמצד מדתו שהיתה עולה ויורדת נמשך לו היותו גובר על שונאיו או להפך, ולזה היה מתנהג במדתו למעלה כפי צורך השעה, ולא שיהיה אז גלות השכינה וכיוצא כמו שהיה בימי עלי שנגלה ארון ה׳ וכיוצא, אלא לעולם היה שולט מפני שהיה מתקנה בכל הצורך, אלא מצד מה שהיה פעמים בדוחק פעמים בריוח היה אומר כך (אור יקר).

	דאיהו שליחא באינון לבושין
וכאן לא אמר אלא רק איש ולא אמר איש לבוש הבדים אלא בשעה שעשה שליחות לעשות דין או להראות דין נקרא לבוש הבדים ובשעה שלא בא לכך השתנה לגון אחר כפי שליחותו כך שונה המראה שלו באותם לבושים והשתנה מלבושים ללבושים משום שהוא תמיד בצד שמאל וכמה צבעים הם שמתלבש בהם וכל אותם שבאים מן הצד שלו.	והכא לא אמר אלא איש ולא אמר איש לבוש הבדים אלא בשעתא דעביד שליחותא למעבד דינא או לאחזאה דינא אקרי לבוש הבדים[4031] ובשעתא דלא אתי להכי אשתני לגוונא אחרא כפום שליחותא הכי שני חיזו דיליה באינון לבושין ואשתני מלבושין ללבושין בגין דאיהו תדיר בסטר שמאלא וכמה גוונין אינון דאתלבש בהו וכל אינון דאתיין מסטריה
מראהו כמראה נחשת כאן מתלבש באותו לבוש שהם טורי נחשת שנקראים הרי נחשת וזה הביא מדה לעשות מדידה זה (קנה המדה) אינו הניצוץ הקשה הנעלם והגנוז אלא משם יוצא הקנה הזה למטה שנגשם מתוך אור שנשאר מהניצוץ הקשה כשמסתלק למעלה ונחקק תוך הספיר שנוצץ ולא נודע ועל כן אותו קנה המדה עומד במדידת המדה שעומדת למטה.	מראהו כמראה נחשת הכא אתלבש בההיא לבושא דאינון[4032] טורי נחשת דאקרון (זכריה ו א) הרי נחשת[4033] ודא אייתי מדידו למעבד משחתא האי (ס״א קנה המדה) לאו איהו בוצינא דקרדינותא[4034] דטמיר וגניז[4035] אלא מתמן נפקת האי קנה לתתא[4036] דאתגליד מגו נהירו[4037] דאשתביק מבוצינא דקרדינותא כד אסתלקת לעילא ואתגלפת גו[4038] ספירו דנציץ ולא אתידע ועל דא ההוא קנה המדה איהו קיימא במדידו דמשחתא דקיימא לתתא[4039]
ולפעמם קנה המדה ולפעמים קו המדה ועל זה פתיל וקנה והכל מדה לעשות מדידה כל המדידות של יחזקאל היו באותו קנה המדה ובמעשה המשכן הכל היה בקו המדה.	ולזמנין קנה המדה ולזמנין[4040] קו המדה ועל דא פתיל וקנה וכלא משחתא למעבד מדידו (התם) כל מדידו דיחזקאל איהו הוה בההוא קנה המדה[4041] ובעובדא דמשכנא כלא הוה בקו המדה[4042]

[4031] זה הפך מש״ל דף רל״ח שלבוש הבדים הם לבוש החסד וכו׳ (מ״מ).

[4032] רס ע״א קלט ע״א רכט ע״א (הערת הזהר).

[4033] נוגה נקרא כן (רח״ו). והיינו זו״ן דנוגה דאצילות כמ״ש וגבריאל מתלבש בלבוש הנוגה ולכ״א מראהו וכמרא׳ נחשת (מ״מ).

[4034] בינה דאצילות (רח״ו).

[4035] סוד גבורה דעתיק שבתוך חכמה סתימאה וממנה כל הגבולים והשיעורים עיין בשער א״א. ואמנם בספר אדם ישר אמר שגולגלתא דא״א היא סוד בוצינא דקרדינותא מפני שהיא נעשית מבינה דכתר דחכמה דמ״ה מעורבת עם חלקי כתר דב״ן, ועיין שם עניינים נפלאים. ואינו חולק עם הנ״ל משער אריך כי הלא גולגלתא דהיינו כתרא וחכמה סתימאה דהיינו רישא ג׳ הם מזדווגים, ובינה הנזכר בחינת זכר לנגד החכמה ובחיבורם יחד נעשית המדה (נ״א הארה) שהוא סוד כח הבוצינא, ועיין באדם ישר והבן לקמן רנד ע״ב (רמ״ז).

[4036] מלכות דבינה מתלבשת בבריא הבהיכל ק״ק (רח״ו).

[4037] פי׳ מלכות שהיא קנה הנזכר נעשית מהארה שהניח הבינ׳ כשעלתה למעלה לתתחבר בגו אבא וז״ש כד אסתלקת לעילא ואת גלפת גו ספירו דנצין ולא אתיידע א״נ ספירו דנצין הוא אריך (מ״מ).

[4038] רמה ע״ב (הערת הזהר).

[4039] בבריאה (רח״ו). ור״ל שהמקדש שהי׳ מודד יחזקאל בקנה הוא רומז לבריאה ולכך היה מודד בקנה שהיא מ׳ דבינה המתלבשת שם, ולזמנין קנה המדה נ״ב בבריאה ולזמנין קו המדה, פירוש במשכן שהוא רומז למ׳ המודדת הוא קו המדה שהיא מ׳, וע״ד פתיל וקנה, פי׳ תפיל היא המ׳ כמו שנפרש לקמן וקנה היא מ׳ דבינה שגם במקדש הית׳ מ׳ אלא שהקנה גובר וכן במשכן היו שניהם אלא שהבן גובר כמ״ש הר״חו לקמן (מ״מ).

[4040] רנח ע״א (הערת הזהר).

[4041] דהיינו בינה דאהי״ה מתחלף בשם בוכ״ו שהוא יד״ך וכל קנה בן ששה אמות כי האהי״ה הוא צורת וו״ן (רח״ו).

[4042] דהיינו מלכות שם ב״ן בחי׳ אמה בלבד (רח״ו).

במשכן באותה מדידה שלמטה שהיא קו המדה כמו שאותו הפתיל שכשמתחיל להתפשט בכל אמה קשר אחד ובאותה מדה מודד ונקרא אמה ולכן שמנה ועשרים באמה שזה ארך ורחב ארבע באמה ולא כתוב ארבע אמות משום שאמה היה מודד לכל צד.	במשכנא בההוא מדידו דלתתא דאיהו קו המדה כגוונא דההוא פתיל[4043] דכד שרי לאתפשטא בכל אמה חד קשרא[4044] ובההוא משחתא מדיד ואקרי אמה[4045] ובגין כך שמנה ועשרים באמה[4046] דדא הוא ארכא ופותיא ארבע באמה[4047] ולא כתיב (&) ארבע אמות בגין דאמה מדוד לכל סטר
וזה יוצא מסוד המאור העליון שהמדידה של זה למטה מהמדידה הזו שלמעלה נמצאת המדידה שלמטה קטנה אלף וחמש מאות צדדים וכל צד וצד שנים עשר אלף אמות ועל כן אמה אחת הולכת בכלן ואותה אמה שזה מודד מתפשט קו המדה ונתגלית עוד אמה ומודד וכן בכל אותן מדידות (שנים עשר אלף אמות מתפשט קו המדה ונתגלית אמה ומודד וכן בכל אותן מדידות ועל זה אמה אחת הולכת בכלם והיא אמה שמודדת זה מודדת זה).	והאי נפקא מרזא דבוצינא[4048] דלעילא דמדידו[4049] דהאי לתתא מהאי מדידו דלעילא[4050] אשתכח מדידו דלתתא זעיר אלף וחמש מאה סטרין[4051] וכל סטרא וסטרא תריסר אלפי אמין ועל דא אמה חד[4052] אזיל בכלהו וההוא אמה דמדיד דא אתפשט קו משחתא ואתגליא אמה ומדיד וכן בכל אינון משחתי (ס״א תריסר אלפין אמין אתפשט קו משחתא ואתגליא אמה ומדיד וכן בכל אינון משחתי ועל דא אמה חד אזיל בכלהו וההוא אמה דמדיד דא מדיד דא)
שמנה ועשרים באמה הוא ארך של אמה אחת והרחב ארבע באותה אמה נמצא אמה אחת שהיא שלשים ושנים שלישים כמו שנאמר וכל בשלש עפר	שמנה ועשרים באמה[4053] איהו ארכא דחד אמה[4054] ופותיה ארבע[4055] בההוא אמה אשתכח אמה חד[4056] דאיהו תלתין ותרין שלישים[4057]

[4043] מלכות נקרא כן כי י״פ ב״ן גימ׳ פתיל ועם ה׳ שבה הרי פתילה (רח״ו). ולפ״ז בחינות בחינות יש במלכות ולכ״א קו המדה כגונא דההוא פתילה (מ״מ).

[4044] פי׳ כשמודדים כל אמה ואמה עושים קשר א׳ לסימן (מ״מ).

[4045] פי׳ שם ב״ן נקרא אמה והוא המודד (מ״מ).

[4046] פי׳ כי יו״ד ה׳ ו׳ שהוא מילוי שם ב״ן עם יו״ד וא״ו דל״ת ה״ה וא״ו וא״ו ה״ה ה״ה כ״א אותיות (מ״מ).

[4047] היינו ד׳ אותיות שם ב״ן (רח״ו).

[4048] פי׳ מ׳ יצאה מבינה (מ״מ).

[4049] בוכ״ו (רח״ו). ור״ל שכתב הרב שאה״יה הוא בבינה וחילופו הוא במ׳ והוא בו״כו (מ״מ).

[4050] אהי״ה (רח״ו).

[4051] אין לי לומר כי אם מאחר ששם ב״ן היה במשכן הוא הנק׳ קו המדה אך עכ,ז המדה היתה על ידי שם קנ״א רק שבמקדש גבר קנ״א על ב״ן כי המקד שבינה אך המשכן מלכות ולכן גבר ב״ן ונמצא כי שם ק״נ היו במשכן כי המשכן היה ק״נ אמה מאה אורך נ׳ רוחב והנה שם ב״ן היה המאיר בו ולכן היה החשבון כאן אלף ות״ק שהם ק״נ בכללות גדול ולפי שהמלכות נקרא אדנ״י ויש בו י״ב אתוון כל סטרא י״ב אלף ואלף זו מצד אלף דקנ״א הנותרות (רח״ו).

[4052] שם ב״ן (רח״ו).

[4053] מילוי ומילוי המילוי דב״ן (מ״מ).

[4054] פי׳ שהמדידה היא ע״י שם ב״ן הנקרא אמה (מ״מ).

[4055] הוי״ה (רח״ו).

[4056] ב״ן (מ״מ).

[4057] כי הנקבה נקרא שליש (רח״ו). ונל״עד טעם שנקרא שליש לפי שהיא יוצאה מאחורי שליש ת״ת דזעיר ששם נגמר יסוד דאימא כמ״ש הרב ולכך נק׳ שליש ומ״ש וכל בשליש עפר הארץ, פי׳ כל בשליש העליון דת״ת דזעיר עפר הארץ שהיא המ׳ שכל הארותיה מקבלת מיסוד דאימא שנשלם שם, א״נ נקר׳ המלכות שלשי לפי שהיא בחינת עטרת יסוד דזעיר כנודע וכתב הרב בפ׳ וכל בשליש עפר הארץ ר״ל וכל שהוא יסוד, בשליש שלו שהוא העפרה עפר הארץ שהיא מ׳ (מ״מ).

הארץ והם שלשים ושנים כנגד שלשים ושנים שבילים שיוצאים מלמעלה.	כמה דאת אמר (ישעיה מ יב) וכל בשליש עפר הארץ ואינון ל״ב[4058] לקבל ל״ב שבילין דנפקין מלעילא
וכאשר נעשית מדת הארך במדידה הזו היא ארבעה צדדים אותו הארך וכל צד שבע אמות שלכך עולות אותן שבע אמות לארבעה צדדים בסוד של שבע (ומתחומים) שהם עשרים ושמונה שהם בארך משום ששבע הוא סוד עליון בכל וכל אותם שלשים ושנים שבילים כלולים בשבע בסוד השם הקדוש.	וכד אתעביד משחתא דארכא בהאי מדידו איהו ארבע סטרין[4059] ההוא ארכא וכל סטרא[4060] שבעה אמין[4061] דלהכי סלקן אינון שבעה אמין לארבע סטרין ברזא דשבע (ס״א מתחומין) דאינון תמניא ועשרים דאינון בארכא בגין דשבע איהו רזא עלאה[4062] בכלא וכל אינון תלתין ותרין שבילין כלילן בשבע ברזא דשמא קדישא[4063]
ואם תאמר הרי כתוב מדה אחת לכל היריעת ודאי שזו מדה אחת אף על גב שהתפשטה אמה אחר אמה וזה אחר זה והכל בסוד (מסוד) המאור העליון זה בא להיות מעלה ומטה מדה אחת.	ואי תימא הא כתיב (&) מדה אחת[4064] לכל היריעות ודאי מדה אחת איהו אף על גב דאתפשט אמה בתר אמה ודא בתר דא וכלא ברזא (ס״א מרזא) דבוצינא[4065] דלעילא קא אתיא למהוי עילא ותתא משחתא חדא
וזוהי המדה שהיא בקדשה יתרה משום שיש מדה אחרת שהיא לכסות על זו שהיא בפנים שהרי במדה אחרת שמכסה על זה עולה בחשבון לחשבון שלשים וארבע ובפנים לחשבון שלשים ושתים (שהיא לכסות על זה שהיא לבפנים ועולה בחשבון בחשבון שלשים וארבע ולבחוץ לחשבון שלשים ושתים) וזהו סוד	ודא איהו משחתא דאיהו בקדושה יתיר בגין דאית משחתא אחרא דאיהי לחפיא על דא דאיהי לגו דהא במשחתא אחרא דחפיא על דא סלקא בחושבנא בחושבן ד״ל[4066] ולגאו כחושבן ל״ב (ס״א דאיהי לחפיא על דא דאיהי לגו וסלקא בחשבנא בחשבן ד״ל ולגו בחשבן ל״ב) ודא איהו רזא
	רלג/ב
שמכסה זה על זה שלשים ושתים לבפנים שלשים וארבע (שלשים ושתים	דחפיא דא על דא ל״ב לגו ד״ל[4067] (ל״ב איהו קיימא לגו ד״ל איהו קיימא) לבר[4068]

[4058] פי׳ כ״ח של אורך וד׳ ברוחב הם ל״ב (מ״מ).

[4059] פי׳ כשתחלק הכ״א באורך על ד׳ חלקים יהיו בכל צד ז׳ אמות, וז״ש וכד אתעביד משתתא דאורכא בהאי מדידו איהו ד׳ סטרין ההוא אורכא ונ״ב נגד ד׳ אותיות הוי״ה הפשוטים עכ״ל, ומ״ש וכל סטרא ז׳ אמין נ״ב כי הנקבה נקרא בת שבע (מ״מ).

[4060] נגד ד׳ אותיתו הוי״ה הפשוטים (רח״ו).

[4061] כי הנקבה נקרא בת שבע (רח״ו).

[4062] פי׳ שמקבלת מז״ק דזעיר (מ״מ).

[4063] פי׳ זעיר א״כ ברזא דשמא קדישא הוא הוי״ה שבו רמוז ל״ב פשוט ומלוי המילוי וכמ״ש בדף זה ע״ב (מ״מ).

[4064] פי׳ דמשמע אין שם אלא מדה א׳ והיכי אמרינן שהם ד״פ שבעה ותירץ ודאי מדה א׳ וכו׳, ר״ל לעולם המודד הוא שם ב״ן שהוא מדה א׳ ואף על פי שנתפשטו ממנו כמה אמות (מ״מ).

[4065] פי׳ מלכות מודדת בכח הבינה (מ״מ).

[4066] נתבאר זה בדרוש הנדרים והשבועות מה ענינם ושם תבין איך קומת המלכות מדתה דל אמות (שער מאמרי רשב״י). פירוש יריעות עזים שיש בהם שלשים באורך וד׳ ברוחב הכל ד״ל (מ״מ).

[4067] והיינו בסוד יאהדונה״י ששם יהו״ה מתלבש בשם אדנ״י, וכך שם יהו״ה עולה אותיותיו ל״ב כמבואר, ושם אדנ״י עולה מילוי מלואו שלשים עם ארבעה אותיות הם ד״ל ממש, דהיינו אורך שלשים ורוחב ארבע כזה ח אל״ף למ״ד פ״ה, דל״ת למ״ד תי״ו, נו״ן וא״ו נו״ן, יו״ד וא״ו דלת, היינו ד״ל אותיות כי הארבעה הם יסוד שם אדנ״י הוא סוד הרוחב, וכאן מדת נגלת לכך הוקבע כל הסדר יחד, ובתוך אלו מתלבש ל״ב, ואמה מכאן מזה ומזה לכסותו כזה שכדי שיכסה לא יתחיל צירוף השם באותיותיו יהו״ה אלא באותיות אדנ״י, ויהיה עודף אות מכאן ואות מכאן ונמצא השם מתלבש כולו יחד זה בתוך זה כזה אילופ״ד להמא״דו פאה״ו דדללת״ת להמא״ד אתלו״ף אווהו ואצלופי וכו׳, בענין שנמצא מתחיל שם אדנ״י ומסיים שם אדנ״י ונמצא כל השם מכוסה ל״ב בתוך ד״ל (אור יקר).

הוא עומד בפנים שלשים וארבע הוא עומד) בחוץ.	
משום שהרי מדה ראשונה שהיא קדושה בגונים קדושים שהם שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני אלו צבעים קדושים וכל חשבונו עולה לחשבון שלשים ושתים ומדה שניה שהיא לחוץ לכסות על זה עולה לחשבון שלשים וארבע וזהו סוד הכתוב אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה׳ ביום רעה ממש ימלטהו ה׳.	בגין דהא משחתא קדמאה דאיהו קדישא[4069] בגווני קדישין[4070] דאינון שש משזר[4071] ותכלת וארגמן ותולעת שני[4072] אלין גווני קדישין וכל חושבן דיליה סלקא לחשבן ל״ב ומשחתא תניינא דאיהו לבר לחפייא על דא[4073] איהי סלקא לחשבן ד״ל ודא איהו רזא דכתיב (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל[4074] ביום רעה ימלטהו יהו״ה ביום רעה ממש ימלטהו יהו״ה
סוד החשבון לפנים שהוא סוד שלשים ושתים ובאותו חשבון של בחוץ מה כתוב ועשית יריעת עזים יריעת עזים למה עזים אלא הסוד הגון שלו לתת מקום בסוד הקדש ולכן יריעת עזים ודאי כתוב אל גנת אגוז ירדתי וגו׳ הרי פרשוה אבל מה אגוז יש לו קלפה שמקיפה ומכסה את המח והמח מבפנים אף כך בכל דבר של קדש הקדשה בפנים והצד האחר בחוץ וסוד זה (חבקוק א) רשע מכתיר את הצדיק ועל כן נקרא אגוז והרי פרשוה.	רזא דחושבנא לגו דאיהו רזא ל״ב ובההוא חושבנא דלבר מה כתיב (&) ועשית יריעות עזים[4075] יריעות עזים אמאי עזים אלא רזא דגוונא דיליה[4076] למיהב דוכתא ברזא דקודשא ובגין כך יריעות עזים ודאי כתיב (שיר ו יא) אל גנת אגוז ירדתי וגו׳ הא אוקמוה אבל מה אגוז איית ליה קליפה דסחרא וחפיא על מוחא ומוחא לגו אוף הכי בכל מלה דקדשא קדושה לגו וסטרא אחרא לבר ורזא דא (חבקוק א ד) רשע מכתיר את הצדיק[4077] ועל דא אקרי אגוז והא אוקמוה
בא וראה באותו שבחוץ כל מה שמוסיף גורע וסימנך פרי החג שמתמעטים והולכים אף כאן גם במה שבפנים כתוב ואת המשכן תעשה עשר יריעת ובמה שבחוץ כתוב עשתי עשרה יריעת הוסיף אותיות וגרע מהחשבון הוסיף חשבון וגרע	תא חזי בההוא דלבר כל מה דאוסיף גרע וסימנך פרי החג דמתמעטין ואזלין אוף הכא נמי במה דלגאו[4078] כתיב (&) ואת המשכן תעשה עשר יריעות[4079] במה דלבר כתיב (&) עשתי עשרה יריעות אוסיף אתוון וגרע מחושבנא

[4068] וכן ממש רומז עניין מציאות היריעות במעשיהם (אור יקר).

[4069] כלומר מהאצילות העליון (אור יקר).

[4070] בסוד שם יהו״ה (אור יקר).

[4071] בסוד הלובן שהמחכה והחסד והנצח דהיינו י׳ אל הימין (אור יקר).

[4072] בסוד האודם מהבינה והגבורה וההוד דהיינו ה׳ אל השמאל, וארגמן הוא בתפארת ששם תערובת כל הכחות וכולל בימין ושמאל והוא בסוד הכתר והדעת והתפארת והיסוד כל קו האמצעי כפי מה שפירשנו בספ״ר בשער מהות והנהגה, **ותכלת היא** המלכות גוון תכלת למטה כסא לכל הגוונין כדפירשנו לעיל סימן (?), ולזה היא ה׳ המשמשת לכל הקצוות ולכל ההנהגות לחסד דין ולרחמים, ויריעות אלו שהם בסוד הגוונין האלו היו בסוד ל״ב כדפירשנו (אור יקר).

[4073] פי׳ שיריעות עזים הם זו״ן דנוגה דב״יע כמ״ת בפ׳ תרומה דף קמ״ז ע״ב (מ״מ).

[4074] פי׳ שמתקן בחינת נוגה הנק׳ דל, ימלטהו ה׳ שהוא ל״ב שם ב״ן פשוט ומילוי ומלוי המלוי (מ״מ).

[4075] השעיר עצמו הנה הוא מסטרא דדינא, והגם שהוא מהמינים טהורים, אך הוא מצד הגבורות והדינין שהם שורש הקליפות, ומשם הוא יניקתם, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קלט ע״א) ועזים גבורן תתאי דלבר לחפיא כו׳, [וכן הוא שם (קמז ע״ב וקס ע״א ורלג ע״ב רסט ע״א וקפה סע״א) ובדברי הרב שער קליפת נוגה (פרק ט) (דע״ה ח״ב קנו ע״א).

[4076] פי׳ כמ״ש הרב שהם זו״ן דנוגה דבי״ע שהיא קליפה ואנו נותנים לה חלק בקדושה וז״ש למיהב דוכתא ברזא דקדושה (מ״מ).

[4077] נבלעו כולם [המלכין קדמאין] בעמקי התוהו, ובסוד הנאמר חבקוק (א ד) רשע מכתיר את הצדיק, וכ״ז הנה היה מסוד המחשבה העליונה המחשבה הנעלמה אשר עלה בתחילה לבראתו במדת הדין (דע״ה ח״א ג ע״א).

[4078] קסד ע״ב (הערת הזהר).

[4079] פי׳ ולא כתיב עשרה ואפי׳ הכי אין שם גירעון ח״ו (מ״מ).

(אותיות) הוסיף חשבון שכתוב ארך היריעה האחת שלשים באמה ורחב ארבע באמה היריעה וכשעולה לחשבון עולה לחשבון שלשים וארבע שאין בכל אותם מיני העני כמו אותו שנקרא ד״ל ולכן כשעולה לחשבון יותר עולה בחסרון.	אוסיף חושבנא וגרע (אתוון) אוסיף חושבנא דכתיב (שמות כו ח) ארך היריעה האחת שלשים באמה ורחב ארבע באמה היריעה וכד סליק לחושבנא סליק לחושבן ד״ל דלית בכל אינון זיני מסכנותא כההוא דאקרי ד״ל ובגין כך כד סליק לחושבנא יתיר סליק בגריעו
וכשהוא גורע בחשבון (גורע) עולה בעליה שעולה לסוד של שלשים ושתים שהם סוד כל האמונה והוא סוד השם הקדוש ולכן זה עולה וזה גורע זה עולה וגורע וזה גורע ועולה זה לפנים וזה לחוץ.	וכד איהו גרע בחשבנא (גרע) סליק בסליקו[4080] דסליק לרזא דל״ב דאיהו רזא דכל מהימנותא ואיהו רזא דשמא קדישא ועל דא דא סליק ודא גרע דא סליק וגרע[4081] ודא גרע וסליק[4082] דא לגו ודא לבר
קו המדה הזה מתחיל להתפשט ומודד המדה לקרשים שכתוב ויעש את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים ואלו הם סוד השרפים והרי פרשוה שכתוב עצי שטים עמדים וכתוב שרפים עמדים.	האי קו המדה שרי לאתפשטא ומדיד משחתא לקרשים דכתיב (&) ויעש את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים ואלין אינון רזא דשרפים והא אוקמוה דכתיב (&) עצי שטים עומדים וכתיב (ישעיה ו ב) שרפים עומדים
מדידת המדה הזו עשר אמות ארך הקרש ואמה וחצי האמה כאן כתוב עשר אמות ולא כתוב עשר באמה אלו שלש שלש שהן תשע ואחד ששורה עליהם וזהו רוח אחת ששורה עליהם.	מדידו דמשחתא דא עשר אמות ארך הקרש ואמה וחצי אמה הכא כתיב (&) עשר אמות ולא כתיב (&) עשר באמה אלין תלת תלת תלת[4083] דאינון תשע וחד דשריא עלייהו[4084] ודא איהו רוחא חדא דשריא עלייהו
והרי אמרנו כמה הוא שעור האמה וזהו סוד השעור אחת עשרה וחצי שעולים ולא עולים משום שגורעים מאותם האופנים ופרשוה בסוד המרכבה הקדושה והם	והא אמרן כמה איהו שיעורא דאמה ודא איהו רזא דשיעורא חדסרי ופלגא[4085] דסלקין ולא סלקין[4086] בגין דגרעין מאינון אופנים[4087]

[4080] פי׳ באותו גריעו יש בו סליקו וז״ש דסליק לרזא דל״ב (מ״מ).

[4081] פי׳ דלסליק בחשבון אבל גרע שהוא לשון דלות (מ״מ).

[4082] פי׳ לב גרע בחשבון אבל סליק שהוא לקבול ל״ב נתיבות חכמה (מ״מ).

[4083] כי השני קרשים משולבים זו בזו ותחת שני אדנים עם חבירו נמצא כל ג׳ אמות שני אדני סוהם כל קשר תלת תלת וחד דשריא הוא הנשאר מהם והם כנגד הספי׳ ג׳ קוים וכתר עליהם נמצא כי בכל ג׳ מהם היו ט׳ אמות (רח״ו). ודבריו סתומים ונל״עד כוונתו לומר שכל שני קרשים משולבים זו בזו כמ״ש רז״ל שהטבעת היתה אומות בשני קרשים מלמעלה כמ״שת ויחדיו יהו תמים אל ראשו אל הטבעת הא׳ וכיון שהם משולבים זו בזו יחשבו לקרש אחד ואע״פי שיש לכל קרש שני אדנים עכ״ש כיון שמשולהים זה בזה ותחת כל קרש שני אדנים עם חבירו נמצא כל ג׳ אמות ב׳ אדנים כי רוחב כל קרש אמה וחצי וג׳ אמות הם שני קרשים שנחשבים לקרש אחד ובאלו אין בהם אלא שני אדנים, ומ״ש והם תלת תלת וחד דשרייא הוא הנשאר מהם, פי׳ כיון שכל שני קרשים יחשבו לאחד א״כ כל ג׳ קרשים הם ששה והם ט׳ אמות כמ״ש בסוף הג״הה נמצא בכל ג׳ מהם היו ט׳ אמות, וא״כ עשרים קרשים של צפון או של דרום הם כך תלת תלת שכל ג׳ קרשים הם ששה כיון שמשולהים הם י״ח קרשים ושני קרשים הנשארים לאחד יחשבו וז״ש וחד דשרייא, ונל״עד לפרש פי׳ אחר כמ״ש הזוהר אלין תלת וכו׳ קא, לעשר אמות אורך הקרש, ומבאר הזוהר סוד אלו העשר אמות ואמר ג׳ ג׳ ג׳ שהם כנגד ג׳ קוי הספירות או נגד חב״ד חג״ת נה״י (מ״מ).

[4084] הוא הכתר ואלו הם י׳ אמות של הקרש (מ״מ).

[4085] פי׳ עשר אמות של אורך ואמה וחצי של רוחב הם י״ט ופלגא (מ״מ).

[4086] פי׳ אלו היו י״א הם גרועים מאד כי י״א הם נגד י״א אחרים דכי תבוא י״א סימני הקטרת, וכיון שיש י״א ופלגא סלקין, אבל לא סלקין הרבה כיון שלא השלמנו עד י״ב שהם נגד י״ב צירופי הוי״ה (מ״מ).

[4087] קרי אופנים לקרשי המערב (רח״ו). ולפ״ז כוונ׳ הזוהר לומר למה לא סלקין ויש בהם גירעון קצת, ואמר שהגירעון בא להם מסיבת קרשי המערב שהם בחינת אופנים, ששאר הקרשים הם בחינת שרפים שהם מעולים וקרשי המערב שהם אופנים מסיבתם לא סלקין עד י״ב (מ״מ).

עשרים עשר לצד זה ועשר לצד זה עד שעולים לסוד השרפים העליונים ואחר כך עולה סוד הקדש עד שכלם מתעוררים (נפגשים) בסוד אותו הבריח התיכון כמו שבארוה ולכן חצי יש בו בלא שלמות.	ואוקמוה ברזא דרתיכא קדישא ואינון עשרים להאי סטרא עשר ולהאי סטרא עשר[4088] עד דסלקין לרזא דשרפים עלאין ולבתר סליק רזא דקדשא עד דאתערו (ס״א דאתעתדו) כלהו ברזא דההוא בריח התיכון כמה דאוקמוה ועל דא פלג אית ביה בלא שלימו
סוד המדה הזו לעשרים קרשים הם מאתים ושלשים וכל זה עומד במדידה בחשבון וכך עולה כל חשבון שיוצא מהמדידה הזו בסוד אותם השרפים.	רזא דהאי משחתא לעשרין דפין אינון מאתן ותלתין[4089] וכל האי קיימא במדידו בחושבנא והכי סליק כל חשבן דנפקא מהאי מדידו ברזא דאינון שרפים
יריעות המשכן שאמרנו שהם סודות עליונים סוד השמים והרי פרשוה נוטה שמים כיריעה והסוד של זה באותו חשבון שאמרנו ויש יריעות שאמרנו בסוד אחד ויש יריעות בסוד אחר והכל הוא בסוד שלמעלה ועל כן הכל הוא כדי לדעת חכמה של כל צד וצד וכל דבר ודבר ועל כן מבחין אדם בין טוב לרע בין סוד החכמה ובין דבר שאינו עומד בחכמה ובסוד המדידה הראשונה הרי נתבאר בכמה צדדים הוא.	יריעות דמשכנא דאמרן דאינון רזין עלאין רזא דשמיא והא אוקמוה (תהלים קד ב) נוטה שמים כיריעה ורזא דהאי בההוא חושבן דקאמרן ואית יריען דקאמרן ברזא חדא ואית יריען ברזא אחרא וכלא איהו ברזא דלעילא ועל דא כלא איהו למנדע חכמתא דכל סטרא וסטרא וכל מלה ומלה ועל דא אבחין בר נש בין טב לביש בין רזא דחכמתא ובין מלה דלא קיימא בחכמתא וברזא דמדידו קדמאה הא אתמר בכמה סטרין איהו
הסוד הזה סוד הארון שעומד בחשבון ממה שהוא נוטל וממה שהוא מקבל וממה שיש בו וממה הוא מקבל שהוא שני צדדים ולוקח מאותם	רזא דא רזא דארונא[4090] דקאים בחושבנא ממה דאיהו נטיל[4091] וממה דאיהו קביל[4092] וממה דאית ביה[4093] וממה דאיהו מקבל דאיהו תרין סטרין ונטיל מאינון
	רלד/א11000
שני צדדים ועל כך אמה היא בצד זה ואמה בצד זה וחצי ממנו ולכן אמתים וחצי ארכו אמתים משני צדדים וחצי שלו הרי זה בארך ברחב ובגבה אמה וחצי אחד מאותו צד יותר שנוטל כמו שימין ושמאל וחצי שלו שהרי אין שורה הדבר אלא על דבר ולכן חצי בכל חשבון וחשבון ולכן הארון מקבל מהכל ועומד בסוד החשבון	תרין סטרין ועל דא אמה איהו בסטרא דא ואמה בסטרא דא ופלגא דיליה[4094] ובגין כך אמתים וחצי ארכו אמתים מתרין סטרין ופלגא דיליה האי בארכא בפותיא ורומא אמה וחצי חד מההוא סטרא יתיר דקא נטיל כגוונא דימינא ושמאלא[4095] ופלגא דיליה[4096] דהא לא שריא מלה אלא על מלה[4097] ובגין כך פלגא[4098] בכל

[4088] פירוש עשרים שבצד צפון מחלק אותם כך עשרה לצד מזרח ועשרה לצד מערב (מ״מ).

[4089] הנה כל קרש עשרה אמות עשר קרשים מאה אמה נמצא שבעשרים קרשים הם מאתים וברוחב של עשרה הם ט״ו ב״פ ט״ו הם ל׳ הרי ר״ל לעשרים קרשים והם כנגד רל,ב דע״ב ס״ג מ״ה ב״ן הסר חשבון קומה ורוחב ב׳ הרי ר״ל (רח״ו).

[4090] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[4091] נראה שהוא יסוד דז״א (רח״ו).

[4092] נצח והוד (רח״ו).

[4093] יסוד (רח״ו). ונלע״ד שר״ל יסוד דידה שכולל יסוד ועטרה דידה וכן מוכח לקמן, ומפרשם הזוהר ואמר ממה דאיהו מקבל דאיהו סטרין וכו׳ וגרסינן ממה בלא ו׳ דהיינו נ״ה דזעיר שהמלכות מקבלת מהם (מ״מ).

[4094] נגד היסוד דידה (רח״ו).

[4095] וזהו אמה שהוא יסוד אמה כנגד חו״ג ב׳ חצאים (רח״ו).

[4096] עטרה (רח״ו)

[4097] יסוד הזכר (רח״ו).

[4098] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

של הכל.	חושבן וחושבן ובגין כך ארונא מקבלא מכלא וקיימא ברזא דחושבנא דכלא
והרי פרשוה על מה הוא מצפה בזהב בפנים ובחוץ והרי הוא שעור לעמד במדידה ראשונה והכל עומד בסוד אחד השלחן כמו כן שמודד באותו השעור הראשון.	והא אוקמוה על מה איהו מחפיא[4099] בדהבא לגו ולבר והאי איהו שיעורא למיקם במדידו קדמאה וכלא קאים ברזא חדא פתורא כהאי גוונא דמדיד בההוא שיעורא קדמאה
אבל מדידת הארון הזו שעומדת בסוד התורה ובאותה מדה ראשונה שאמר אבא אין בה לעשות שעור יותר כמו שהוא גילה בסוד לחכמים העליונים לדעת בה את סוד החכמה להבחין בין טוב לרע בין חכמה עליונה לחכמה אחרת כולם מעשים אחרים כולם במדידת האמה באותה המדה פרט למדת החושן שהיא זרת והרי פרשוה.	אבל האי מדידו דארונא דקיימא ברזא דאורייתא ובההוא משחתא קדמאה דקאמר אבא לית בה למעבד שיעורא יתיר כמה דאיהו גלי ברזא לחכימי עליונין למנדע בה רזא דחכמתא לאבחנא בין טב לביש בין חכמתא עלאה לחכמתא אחרא כלהו עובדין אחרנין כלהו במדידו דאמה בההוא משחתא בר משחתא דחשן דאיהו[4100] זרת והא אוקמוה
בא וראה הכתנת (אף על גב) של כולם נעשו בסוד הקדש הכל הוא בסוד של שש ובמעשה של שש ועומד בשש וכולם תקונים להתלבש ולהתקין בהם שש ובסוד של שש.	תא חזי כתנת[4101] (אף על גב) דכלהו אתעבידו ברזא דקדשא כלא איהו ברזא דשש ובעובדא דשש וקיימא בשש וכלהו תקונין לאתלבשא ולאתקנא בהו שש וברזא דשש
והכל בסוד של קו המדה וקנה המדה באותה מדידת יחזקאל משום שהוא בית	וכלא ברזא דקו המדה וקנה המדה[4102] בההוא מדידו דיחזקאל[4103] בגין דאיהו ביתא

[4099] נגד גבורה שבה (רח״ו).

[4100] יסוד הבינה הנקרא ג״כ חצי האמה (רח״ו).

[4101] נלע״ד שמובן במ״ש האר״י זלה״ה שסוד קו המדה הוא ביסוד התבונה, שהוא הנותן שיעור לז״א, והוא הקצה הששי, ולכן הכל היה בסוד ששה, שגם האמה ששה טפחים. והעיקר שקו המדה הוא שם ב״ן שביסוד התבונה ובו י״ז ווין, כשתחלק כל ה׳ וה׳ לג׳ ווין והד׳ לב׳ ווין יהיו בין כולם י״ז העולים ק״ב, ועם ד׳ אותיות השרש הרי ק״ו, כן כתב הרב ז״ל, והרי שכל סוד קו המדה הוא בסוד ווין, ולכן הכל היה במספר ו׳ דהיינו שש. ולפי שמדה זו בסוד התבונה לכן קראה לעיל רלג ע״א מדידו דלתתא, אבל לעתיד יהיה בקנה המדה שהיא אימא עילאה (רמ״ז).

[4102] דע כי הא״ס בא מלובש תוך החכמה העליונה דא״ק וחכמה זו מתלבשת באצילות וז״ס (תהילים קד כד) כולם בחכמה עשית ולכן האצי׳ נרמז בי׳ דהויה הרמוז בספי׳ חכמה להודיע ולהורות כי בא אור הא״ס באצי׳ אחר התלבשו בחכמה עליונה הנק׳ י׳ ואין אנו עתה בכלים ועצמות דאצי׳ מאיזה בחי׳ הם. והנה בהסתיים האצי׳ שהוא רגלין דעתיק נסתיים הא״ס בבחי׳ אור פנימי של עצמות והנה נעשה מסך שם שלא יצא האור לבריאה והמסך ההוא הוא לבוש החיצון דבינה דאצילות החופפת על גוזליה ז״ון דאצי׳ ואז האורות של י״ס דאצי׳ בחי׳ כלים מכסים במסך ההוא ונכנסין בבריאה והבריאה עצמה הם ההיכלות הנק׳ גופא. וכבר ידעת כי בכל עולם מאבי״ע יש בו ה׳ פרצופין וכל פרצוף הוא גוף כולל שבע היכלין שבו והז׳ היכלין דפ׳ פקודי הם היכלין גוף נוק׳ דבריאה והנה היכלי גוף א״וא דבריאה הם הנק׳ כסא הכבוד עצמו ושית דרגין דילה הוא גוף ז״א דבריאה וזה הכסא שהוא ג״ר דבריאה בבחי׳ גוף והיכל נקר׳ אכתריא״ל י״ה ה׳ צבאו״ת וגוף ז״א דבריאה נק׳ מטטרו״ן וגוף נוק׳ דבריאה נק׳ סנדלפו״ן והרי ז׳ היכלין גופא דנוקבא הם היכלות דפ׳ פקודי והרי זה גופא וכלים דבריאה. והנה העצמות שבו הוא זה כי הנוק׳ דאצילות שרשה נקודה א׳ לבד והוא הכתר שבה ואח״כ בסוד תוספות ניתוספו לה שאר הט׳ ונעשין י׳ ובזמן מיעוט הלבנה חזרה הט׳ לעלות בז״א אך בימי הגלות הט׳ התחתונים הנוספות יורדים ומתלבשי׳ בקליפה והנקודה עילאה יורדת להיות ראש לשועלים והיא עצמו עתיק דבריאה ובוקעת מסך הבריאה הכלי ועצמות שלה וע״ז מתקשר אצי׳ בבריאה והבן זה. והוא ע״ד הנזכר כי א״ס נתלבש בחכמה דא״ק והחכמה נתלבשת תוך האצילות והענין כי אותו החכמה נתלבשה תוך המלכות שלו של א״ק ואותו המלכו׳ הוא סוד עתיק דאצי׳ והבן זה היטב ונקוד׳ זו נקר׳ רישא דא״א דהוא עתיק הנזכר וא״א דבריאה אין בו רק ו״ק חג״ת שלו מגולים ונה״י מתלבשים תוך אבא ואימא כמבו׳ במקומו. והנה לבוש ומסך תבונה דאצי׳ הוא מתלבש תוך ז״ון דאצי׳ ונוק׳ דאצי׳ הוא רישא דעתי׳ והרי כי ג״ר דתבונה מאירים באמצעים כל הנז׳ בבריאה אך החכמה דאצי׳ אינה מאיר׳ כלל כי התבונה נעשה מסך ממש ואינו עובר כלל וזהו ענין אימא מקננא בכורסייא שהיא הבריאה. ודע כי כל הנזכר מענין מיעוט המלכ׳ בלבושה ולא בה ויש לה ג׳ לבושים וכן יש לז״א

להתקיים (משום זה הבית לא התקים) במקומו באותם כתלים באותן חומות באותם פתחים ובאותן דלתות כדי להיות הכל במדידה.	לאתקיימא (נ״א בגין דא ההוא ביתא לא אתקיימא) באתריה[4104] באינון כותלין באינון שורין באינון פתחין באינון דלתין בגין למהוי כלא במדידו
אבל לעתיד לבא מה כתוב באותה המדה ורחבה ונסבה למעלה למעלה בשעה שיתחילו לבנותה קנה המדה הזה עולה למעלה למעלה לארך ולרחב שתהיה התפשטות הבית לכל הצדדים ולא יסתכלו עליה לרע כמו שבארוה שכתוב ודמשק מנוחתו שהרי באותו זמן לא ימצא דין בעולם לכן הכל מתקיים על מקומו בקיום שלם כמו שנאמר לא ירגז עוד ולא יסיפו בני עולה לענותו וגו׳.	אבל לזמנא דאתי משחתא ההוא מה כתיב בה (יחזקאל מא ז) ורחבה ונסבה למעלה למעלה בשעתא דישרי למבני ביה האי קנה המדה סלקא לעילא לעילא לארכא ולפותיא למהוי אתפשטותא דביתא בכל סטרין ולא ישגחון עליה לביש כמה דאוקמוה דכתיב (זכריה ט א) ודמשק מנוחתו דהא בההוא זמנא דינא לא ישתכח בעלמא בגין כך כלא אתקיים על קיומיה בקיומא שלים כמה דאת אמר (ש״ב ז י) לא ירגז עוד ולא יוסיפו בני עולה לענותו וגו׳
ובא וראה כל המדות וכל המדידות כולן עומדות בעולם הזה (וכל המדידות של המשכן הזה והבית הזה כלם) כדי לקיים את העולם הזה בסוד כדוגמא שלמעלה לקשר את העולם הזה בעולם שלמעלה להיות הכל אחד בסוד אחד ובאות זמן שהקדוש ברוך הוא יתעורר לחדש את העולם אז ימצאו כל העולמות בסוד אחד וכבודו של הקדוש ברוך הוא בכל ואז כתוב ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו אחד.	ותא חזי כל משחתין וכל מדידין כלהו קיימין בהאי עלמא (ס״א וכל מדידין דהאי משכנא והאי ביתא כלהו) בגין לאתקיימא האי עלמא ברזא דגוונא דלעילא לאתקשרא האי עלמא בעלמא דלעילא למהוי כלא חד ברזא חדא ובההוא זמנא דקודשא בריך הוא אתער לחדתותי עלמא כדין ישתכחון כלהו עלמין ברזא חדא ויקרא דקודשא בריך הוא בכלא וכדין כתיב (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו״ה אחד ושמו אחד

ולא״וא כל בחי׳ הנז׳ ואז מהכאות לבושים הפנימים של כל אלו הבחי׳ דאצי׳ המכים במסך הבריאה נעשה מהם בחי׳ נשמה דבריאה. נמצא כי גם בינה דאצילות לבוש פנימי שלה מהכאתו במסך ההוא נעשה נשמה דבריאה. נמצא כי היא נתלבשה בלבוש פנימי דז״א וז״א בנוק׳ ונמצא כי כל נשמת הבריאה מאיר בהם בינה דאצי׳ ונשמה זו נק׳ אלהות ממש ובתוכם מתלבש לבוש (נ״א: נקודת) עתיק. ורוח דבריאה הזה אינה נק׳ אלהות אלא בחי׳ נבראים וזהו בחי׳ הכאת חיצוניות במסך הבריאה ונעשין רוחין דבריאה אחרי התעבותם במסך בלתי הכאה ממש ואותן הרוחין דפ׳ פקודי הם רוח נוק׳ דבריאה וז׳ היכלות וזה הרוח מתלבש תוך הנפש דבריאה שהם החיות של ההיכלות שבכל ההיכל הנז׳ בפ׳ פקודי ונפשות אלו שהם החיות מתלבשים תוך ההיכלות שהם גופא וזה הגוף כלול מרמ״ח איברים ושס״ה גידין בחי׳ שרפים ואופנים וי׳ כתות מלאכי הבריאה כי הבריאה וההיכלות עצמו הם לבושין ויש לבושין חיצונים והם היתדות והמיתרים הנז׳ בפ׳ זו וכולם הם בחי׳ מלכי׳ חיצונים יותר וחוצה להם קליפין דבריאה. ונחזור אל הענין כי היכל לבנת הספיר הוא גופא דמלכות אשר בנוק׳ דבריאה והלבוש דבמל׳ דאצי׳ הוא אדנ״י במילוי כנודע ושם זה הוא נשמת היכל זה והרוח נחלק לב׳ נקרא הרי נחשת לבנת הספיר הנזכר בפ׳ זו והנפש הוא ההוא חיותא הנקרא בז״ק והגוף שלה סנדלפו״ן כנזכר ונחלק לאיברים שהם האופנים ונחלקו לד׳ חלקי׳ ד׳ דגלים כמו חיות הקודש ונמשכין מד׳ אות׳ אדנ״י הנז׳ שהוא הנשמה וכן סנדלפו״ן משמש בהאי שמא והם ד׳ אופנים נגד ד׳ אות׳ הפשוט ויתבין על ד׳ סמכין נגד י״ב מילוי וסנדלפו״ן בראש כולם כיון שפה בחי׳ המלכות אע״פ שהיא בבריאה נק׳ סנד״ל ראש על ראשו בלבד וגם כל איבריו נקר׳ אופנים דוגמת עשיה ושם זה של אדנ״י נחלק ביסוד הנק׳ הויה ונעשה שם של ח׳ אותיות כזה יאהדונה״י. ונחזור אל הענין כי קנה המדה הוא שם אהי״ה שבבינה ובאצילות נקר׳ אהי״ה ובבריאה מתחלף בהיכל הז׳ שהוא כנגד בינה ונעשה שם בוכ״ו והנה אהי״ה דההין הוא מלכות דאימא והוא הנותן קצבה ומדה כי כל ההי״ן צורת וו״ן ואהי״ה דההין עם ד׳ אותיות בגימ׳ קנ״ה ומתחלף בשם בוכ״ו לעשות מדה ושם זה גימ׳ ידך שהוא י״ד דבינה ה׳ אצבעות הה״ג המודדת בזרת היד ובטפחו ובגימ׳ ד״ל שהם יריעות עזים כי בשם זה נמדדו ולא בעליון אהי״ה אך קו המדה הוא הויה דההין במלכות כשתעשה כולם בצורת וו״ן עכ״מ (זהר הרקיע).

[4103] חוזר לענין ראשון למה היה ביחזקאל קנה המדה (רח״ו).

[4104] נגד הבינה (רח״ו).

פתח רבי יהודה אחריו ואמר סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם פסוק זה הרי פרשוהו אבל סוד ה׳ ליראיו אותו סוד עליון שעומד בגניזות (שהוא סתום וגנוז) לא עומד אלא ליראיו שהם יראים מהקדוש ברוך הוא תמיד והם ראויים לאותם סודות עליונים ושיהיו אותם סודות עליונים בגניזות ובנסתר כראוי משום שהם סודות עליונים אבל ובריתו להודיעם הסוד שהוא עומד בברית הקדש להודיעם משום שהוא מקום שעומד להגלות ולדעת.	פתח רבי יהודה אבתריה ואמר (תהלים כה יד) סוד יהו״ה ליראיו ובריתו להודיעם האי קרא הא אוקמוה אבל סוד יהו״ה ליראיו ההוא רזא עלאה דקיימא בגניזו (דאיהו סתים וגניז) לא קיימא אלא ליראיו דאינון דחלין לקודשא בריך הוא תדיר ואינון אתחזן לאינון רזין עלאין ולמהוי אינון רזין עלאין בגניזו ובסתימו כדקא יאות בגין דאינון רזין עלאין אבל ובריתו להודיעם רזא דאיהו קיימא[4105] בברית קיימא להודיעם בגין דאיהו אתר דקיימא לגלאה למנדע
ועוד סוד ה׳ ליראיו שהם סודות העומדים ביראה ואותם יראי חטא יראים בהם באותם סודות עליונים אבל ובריתו להודיעם לדעת ולפרש דברים משום שאותם הדברים עומדים לפרוש.	תו סוד יהו״ה ליראיו דאינון רזין דקיימן בדחילו ואינון דחלי חטאה דחלין בהו באינון רזין עלאין אבל ובריתו להודיעם למנדע ולפרשא מלין בגין דאינון מלין דקיימא לפרשא
בא וראה בארבעים ושתים אותיות נחקק העולם והתקים וכולם עטרה של השם הקדוש כשמצטרפות עולות באותיות שלמעלה ויורדות למטה מתעטרות בעטרות בארבעת צדדי העולם ויכול להתקיים.	תא חזי בארבעין ותרין אתוון אתגליף עלמא[4106] ואתקיים וכלהו עטרא דשמא קדישא כד מצטרפין[4107] סלקין באתווי לעילא ונחתין לתתא מתעטרן עטרין בארבע סטרי עלמא ויכיל לאתקיימא
אחר כך יצאו האותיות ובראו את העולם למעלה ומטה בעולם היחוד ובעולם הפרוד ונקראים ״הרי בתר״ הרי הפרוד שנשקים כשצד הדרום מתחיל לקרב	ולבתר נפקו אתוון וברו עלמא לעילא ותתא בעלמא דיחודא ובעלמא דפרודא ואתקרון הרי בתר טורי[4108] דפרודא דמשתקיין כד סטרא דדרום שארי לקרבא
	רלד/ב

[4105] יסוד דנוק׳ (רח״ו).

[4106] ע׳ בפ׳ תרומה (דף קלב ע״ב) בענין הא״ת ב״ש וא״ל ב״מ, כי האתב״ש הוא בבחי׳ השם ע״ב, והאלב״מ הוא בבחי׳ השם מ״ב שבו נברא העולם כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רלד ע״ב) (הקדו״ש סז ע״א), הל״ב אלהי״ם דמעשה בראשית אשר בהם נברא הכל ע״י המלכות, אך עם שרשם דהי׳ מאמרות אשר בז״א עצמו הם מ״ב, וכמ״ש בתיקונים (תיקון ד כ ע״א) ע״ש, וכן הוא בהקדמת תיקו״ז (דף יד ע״א), והוא סוד שם מ״ב שבו נברא העולם, כמ״ש בזוה״ק פקודי (רלד ע״א) (כללים ח״א מט ע״ג), העשר מאמרות אשר סודן הוא הצמצום הנה עיקרן הוא מהרשימו הנשאר בהצמצום וכמו שכתבנו בעגולים ויושר ענף ב׳ אות י״ג, ואלו העשר עם הל״ב אשר נתגלו ע״י הצמצום והקו הנה הם מ״ב, והוא סוד שם מ״ב שבו נברא העולם, וכמ״ש בזוה״ק (פקודי דף רלד ע״א), והם הששת ימי בראשית שהם הו״ק, כלול כל א׳ מז׳, עם המלכות המשלמת לון, כי היא שורשם לעילא וסופם לתתא, בסוד אנ״י ואי״ן, וו׳ פעמים ז׳ הרי מ״ב. וכן אמר ר׳ שמעון בהקדמת תיקונים (דף יד ע״א) כי הו״ק שהם הששת ימי בראשית הם כלילן מעשר אמירן ול״ב שבילין, דאינון ל״ב זמנין אלהי״ם בעובדא דבראשית, וכן אמר עוד בתיקונים (בתיקון ד דף כ ע״א) ע״ש ושם. וזה סוד שם מ״ב והוא יוצא מבראשית ברא כו׳ עד ב׳ דובוהו, כי הן מ״ב אותיות וכמ״ש בפרדס (שער פרטי השמות פרק יב). והנה יש שם מ״ב בכל עולם ועולם לבד בעשיה, כמ״ש הרב בסוף שער כסא הכבוד, והשם מ״ב אשר בעולם אצילות הנה הוא הוי״ה פשוט ומלא ומלא דמלא, שהוא מ״ב אותיות. ובעולם הבריאה הוא הב׳ שמות אהי״ה, דאהי״ה אשר אהי״ה (שמות ג יד), וכן אהי״ה יה״ו. ובעולם היצירה הוא השם אבגית״ץ כו׳, וכמ״ש כ״ז בתיקונים (תיקון סט דף קיט ע״ב). ושורשו דכל שם מ״ב הוא בגבורה, כי הוא מסוד הצמצום, והוא סליק ולא נחית וכמ״ש בפ׳ תרומה (דף קלב ע״ב), וע׳ עוד בתיקונים (דף קכ ע״א) כל הענין שם. (ביאורים ח״א נט ע״א, ועי׳ עוד ע ע״ד).

[4107] בראשית ל ע״ב (הערת הזהר).

[4108] רמ ע״ב (הערת הזהר).

אליו ואז המים שופעים ובכח הזה שלמעלה שופע והכל הוא בשמחה.	בהדיה וכדין מיא נגדין[4109] ובחילא דא דלעילא נגיד כלא הוא בחידו
כשהמחשבה עולה ברצון של השמחה מטמיר כל הטמירים מגיע ושופע מתוכה זהר אחד ומתקרבים זה בזה והרי פרשוה.	כד מחשבה[4110] סליק ברעו דחדוה מטמירא[4111] דכל טמירין מטי ונגיד מגויה חד זיהרא[4112] מתקרבין דא בדא והא אוקמוה
ואותן ארבעים ושתים אותיות הן סוד עליון ובהן נברא העולם העליון והעולם התחתון והן הקיום וסוד כל העולמות ועל שהן סוד העולמות כתוב סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם זה סוד האותיות החקוקות בהצנע מפרשות בחקיקותיו בגלוי.	ואינון ארבעין ותרין אתוון[4113] אינון רזא עלאה ובאינון אתברי עלמא עלאה ועלמא תתאה[4114] ואינון קיומא ורזא דכל עלמין ועל דאיהו רזא דעלמין כתיב (&) סוד יהו״ה ליראיו ובריתו להודיעם דא רזא דאתוון[4115] גליפין מטקוטאי מסינטן בגלפוי באתגליא
כתוב ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התמים והרי פרשוה את האורים שמאירים סוד האספקלריה המאירה וזוהי חקיקת השם הקדוש בסוד של ארבעים ושתים שבהן נבראו העולמות והיו משקעות בו ואת התמים סוד אותן האותיות שכלולות במקום האספקלריה שאינה מאירה והיא מתנהגת (נאורה) בע״ב אותיות חקוקות שהן סוד השם הקדוש וכולן נקראות אורים ותמים.	כתיב (&) ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים והא אוקמוה את האורים דנהרין רזא דאספקלריאה דנהרא ודא איהו גליפו דאתוון דשמא קדישא ברזא דארבעין ותרין דבהו אתברון עלמין והוו משקעין ביה ואת התומים רזא דאינון אתוון דכלילן באתר דאספקלריאה דלא נהרא ואיהי[4116] אתנהגא (ד״א אתנהרא) בע״ב אתוון גליפין דאינון רזא דשמא קדישא[4117] וכלהו אקרון אורים ותומים
בא וראה כשאותן אותיות משקעות שם באותו כח מאירות אותיות אחרות בחקיקת אותם שמות השבטים ומאירים או נחשכים והכל הוא בסוד אותן האותיות של השמות הקדושים כמו שאמרנו ואותן האותיות של השמות הקדושים באות על סוד התורה וכל	תא חזי כד אינון אתוון[4118] משקעאן תמן[4119] בההוא חילא נהרין אתוון[4120] אחרנין בגליפו דאינון שמהן דשבטין ונהרין או אתחשכאן וכלא בההוא רזא דאינון אתוון דשמהן קדישין כדקאמרן ואינון אתוון דשמהן קדישין אינון אתיין על רזא דאורייתא וכלהו עלמין אתיין

[4109] טיפת החסדים (רח״ו במ״מ).
[4110] מוחא סתימא (רח״ו).
[4111] יסוד דכתר ועי׳ בפ׳ זו דף רכ (רח״ו).
[4112] יובן במ״ש הרב בענין מ״ב סוגין דירדה טיפה משם יה״ו דע״ב דמ״ש וירדה דרך ס״ג מעבר בעלמא, ומשם לי״הו דמ״ה דמ״ס ומשם לי״הו דב״ן דמ״ס שהוא גי׳ מ״ב ושורש זו״ן הם ממ״ה וב״ן דמ״ס ובזה נבין מ״ש מטי ונגיד מגוויה חד זיהרא ר״ל שממ״ז נגיד הארה זו דהיינו מן יה״ו דע״ב דמ״ס וכו׳, וז״ש מתקרבין דא בדא דהיינו יה״ו דע״ב בי״הו דס״ג וביה״ו דמ״ה ובי״הו דב״ן דמ״ס כמ״ד הרב ואינון מ״ב אתוון פי׳ יה״ו דב״ן דמ״ס גי׳ מ״ב כמ״ד הרב (מ״מ).
[4113] עי׳ עמוד הקודם בהערה בשם הלש״ו.
[4114] פי׳ מהארות אלו נבראו זו״ן זעיר נקרא עלמא עילאה ומלכות עלמא תתאה (מ״מ).
[4115] פירוש אותיות שבמלכות וז״ש בגלופוי באתגלייא, רזא דאספקלריא דנהרא פירוש זעיר שיש בו שם מ״ב כנודע דשם מ״ב ברישא דמלכא (מ״מ).
[4116] קלב ע״א (הערת הזהר).
[4117] פי׳ שבמלכות נעשו האותיות ע״ב שמות (מ״מ).
[4118] פירוש מ״ב וע״ב הנזכר (מ״מ).
[4119] פי׳ אותיות שם מ״ב וע״ב הנזכרים שהיו משוקעים בין כפלי החשן (מ״מ).
[4120] פי׳ בכח שמות אלו מאירים האותיות שהיו באבני החשן שהם שמות השבטים, וזה סיוע למה שפירש הרמב״ן ז״ל שאורים ותומים הם שמות שירדו מן השמים והיו בין כפלי החשן ובכחם היו בולטים האותיות, וכתב עוד משר״זל שבבית שני חסרו אורים ותומים היינו השמות הנזכרו׳ שנגנזו אבל הח׳ בגדים אי אפשר לכ״ג שיהיה חסר מאחד מהם אפי׳ בבית שני, ואינון אתוון דשמהן קדישין, פירוש מ״ב וע״ב הנזכרים, אינון אתיין על רזא דאורייתא, פירוש מ״ב ברישא דזעיר הנקרא תורה שבכתב, וע״ב במלכות הנקרא תורה שבע״פ (מ״מ).

העולמות באים (נבראו) בסוד של אלו האותיות השמות הללו היו גנוזים משקעים שם ובשמות השבטים היו האותיות שלהם בולטות למעלה ועל כן הכל מסוד אותן האותיות והכל בארנו.	(ס״א אתברון) ברזא דאלין אתוון אלין שמהן הוו גניזין משקעין תמן ושמהן דשבטין הוו בלטין אתוון דילהון לעילא ועל דא כלא מרזא דאינון אתוון וכלא אוקימנא
והרי נאמר בסוד האותיות של התורה ב׳ שהתורה התחילה בה והרי פרשוה ב׳ ברא ודאי בכח עליון בתקף של סוד אותן האותיות ב׳ נקבה א׳ זכר כמו שב׳ ברא גם כך א׳ הוציא אותיות כלל כל עשרים ושתים האותיות.	והא אתמר ברזא דאתוון דאורייתא ב׳ דאורייתא שראת בה והא אוקמוה ב׳ ברא ודאי[4121] בחילא עלאה בתקיפו דרזא דאינון אתוון ב׳ נוקבא[4122] א׳ דכורא[4123] כמה דב׳ ברא הכי נמי א׳ אפיק אתוון[4124] כללא דעשרין ותרין אתוון
ה׳ זווג אחד עם שמים לתת לה חיים ולהשרות לה ו׳ הארץ לתת לה מזון ולתקן לה ספוקה הראוי לה וסוד זה בראשית וגו׳ עד השמים ואת הארץ ו׳ ואת כלל של עשרים ושתים אותיות ונזונית הארץ והארץ כוללת אותן לתוכה כמו שנאמר ״כל הנחלים הלכים אל הים והיינו סוד ואת הארץ שכונסת הכל לתוכה ומקבלת אותם הארץ נוטלת ו׳ ומקבלת אותה להזון.	ה׳ זווג חדא[4125] בשמים למיהב ליה חיין ולאשראה ליה[4126] ו׳ הארץ למיהב לה מזונא ולאתקנא לה ספוקא דאתחזי לה ורזא דא בראשית וגו׳ עד השמים ואת הארץ ו׳ ואת כללא דעשרין ותרין אתוון ומתזן ארעא וארעא כליל לון לגווה כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והיינו רזא ואת הארץ דכניש לכלא בגווה וקבילת לון הארץ נטלת ו׳ וקבילת לון לאתזנא
וסוד זה שאין המשכן נתקן אלא על ידי משה משום שמאותו צד מתעוררת דרגה אחרת עליונה להעמידו ולהיות קיום של הכל וסוד זה ויקם משה את המשכן קיומו היה באותן אותיות שנבראו בהן שמים וארץ.	ורזא דא משכנא לא אתקם אלא על ידא דמשה בגין דמההוא סטרא אתער דרגא אחרא עלאה[4127] לקיימא ליה למהוי קיומא דכלא ורזא דא ויקם משה את המשכן קיימא דיליה הוה באינון אתוון דאתבריאו בהו שמיא וארעא
ולכן את כל מעשי המשכן היה בצלאל עושה אותם בסוד חקיקת (צרוף) האותיות	ובגין כך כל עבידאן דמשכנא הוה בצלאל עביד לון ברזא דגלופא[4128] (נ״א דצרופא)

[4121] פירוש בית שהיא בינה ברא לזו״ן בכח אבא שבתוכה וז״ש בחילא עילאה בתקיפו דרזא דאינון אתוון השם האותיות שמהם נבראו זו״ן (מ״מ).

[4122] פירוש בינה (מ״מ).

[4123] פי׳ אבא (מ״מ).

[4124] פי׳ אבא הוציא כ״ב אתוון לתקן זו״ן ודרשי בראשית ברא אלהים פי׳ ב׳ של בראשית שהיא בינה ברא, ובכח מי בכח א׳ של אלהים שהוא אבא שהוציא את שהם הכ״ב אתוון, ה׳ זווגא חדא בשמים גרסינן ופי׳ אחר שדרש ד׳ תיבות ראשונים של פ׳ בראשית עכשו דריש השמים דהיינו ה׳ שהיא בינה נותנת מוחין לשמים שהוא זעיר, ו׳ והארץ, פי׳ ו׳ שהוא זעיר נותן כ״ב אתוון להארץ שהיא מ׳ ודריש ואת הארץ וז״ש בסמוך ו׳ ואת כללא דכ״ב אתוון וכו׳ בגין דמההוא סטרא, פי׳ של מר״עה (מ״מ).

[4125] יהיה ענין ה׳ שמים בינה ה׳ עילאה, שהחכמה מזדווגת ונעשת זכר אל הבינה ונעשו זווגא חדא, והבניה נקשרת עם שמים ת״ת ״למיהב ליה חיין״ דהיינו התפשטות החכמה שממנ התוצאות חיים על ידי הבינה כאומרו והחכמה תחיה בעליה, והבינה ארץ החיים ודאי לעץ החיים ת״ת, והיינו אומרו ״למיהב ליה חיים״ ושמשו וזווג החכמה עם הבינה שמשם ענין משך אלו לת״ת (אור יקר).

[4126] שיתפשט הת״ת אל מקומו הראוי לו שהיא בתוך הבינה נעלם, באה החכמה ונתן כח בבינה להתפשט הת״ת על מכונתו כאומרו כונן שמים בתבונה (אור יקר).

[4127] פי׳ שעיר שהוא בחינת מר״עה (מ״מ).

[4128] הם יכוונו בעשייתן היטיב ע״פ דוגמתן בתבניתם של מעלה שהראה הקב״ה למשה בהר, כי בתבנית הזה דוקא הנה הוא נרשם בזה הצרופי אותיות אשר בהם נבראו שמים וארץ, והם תלוים במעשה המשכן. והרי תלוי קיום כל העולם כולו ע״י אורו וקדושתו ית״ש הנמשך ושורה בהם ע״י הכוונה הזה דוקא. [וכמ״ש בזוה״ק פ׳ תרומה (קנב ע״א) ופ׳ פקודי (רלה ע״ב), וע׳ עוד פ׳ פקודי (ר״כ ע״ב ורכא ע״א ובדף רל״ד ע״ב).] ונעשה כ״ז ע״י בצלאל ואהליאב, כי הם היה אפשר להם לכוין היטיב על כל תבניתם אשר מראה

שנבראו בהן שמים וארץ ולכן נקרא בצלאל משום שבצלאל היה יודע חקיקת (צרוף) האותיות שבהן נבראו שמים וארץ ואם בצלאל לא היה יודע אותן לא היה יכול לעשות את אותן עבודות המשכן למה אלא כמו שהמשכן העליון לא היה ולא היו מתקנים כל מעשיו אלא באותו סוד של אותן אותיות אף כאן במשכן שלמטה לא היה ולא נתקן אלא בסודות אותן האותיות.	דאתוון דאתבריאו בהון שמיא וארעא ועל דא אקרי בצלאל בגין דהוה ידע בצלאל גלופא (נ״א צרופא) דאתוון דאתבריאו בהו שמיא וארעא ואי לא דהוה ידע להו בצלאל לא הוה יכיל למעבד איהו אינון עבידאן דמשכנא מאי טעמא אלא כמה דמשכנא עלאה[4129] לא הוה ולא אתקינו כל עובדוי אלא בההוא רזא דאינון אתוון אוף הכא משכנא דלתתא לא הוה ולא אתתקן אלא ברזין דאינון אתוון
בצלאל היה מצרף אותן אותיות ובסוד כל צרוף וצרוף היה עושה אמנות וכל מעשה ומעשה של המשכן בכל צרוף היה עושה אמנות אחת וכל מה שראוי לה וכן בכל מעשי המשכן וכל אותם הפרקים והתקונים של המשכן הכל היה בצרוף אותיות השם הקדוש.	בצלאל הוה מצרף אינון אתוון ובזא דכל צרופא וצרופא הוה עביד אומנותא וכל עבידא ועבידא דמשכנא בכל צרופא הוה עביד חד אומנו וכל מה דאתחזי ליה וכן בכל עבידאן דמשכנא וכל אינון שייפין ותקונין דמשכנא כלא הוה בצרופא דאתוון דשמא קדישא
וכשבא להקימו לא יכול היה להקימו למה משום שהרצון שעולה על אותן האותיות לא נמסר אלא למשה לבדו והוא היה יודע אותו הרצון שעולה לאותן אותיות ועל כן	וכד אתא לאקמא ליה לא הוה יכיל למיקם ליה מאי טעמא בגין דרעותא דסליק על אינון אתוון לא אתמסר[4130] אלא למשה בלחודוי ואיהו הוה ידע ההוא רעותא דסליק לאינון אתוון ועל דא
	רלה/א
הוקם המשכן על ידו שכתוב ויקם משה ויתן משה וישם משה ובצלאל לא היה יודע ולא יכול היה להעמידו.	אתקם משכנא על ידיה[4131] דכתיב (&) ויקם משה ויתן משה וישם משה ובצלאל לא הוה ידע[4132] ולא הוה יכיל למיקם ליה
פתח רבי יצחק אחריו ואמר ה׳ בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד תאות לבו וגו׳ חיים שאל ממך וגו׳ את השירה הזו לא אמר דוד אלא על תשבחתה של	פתח רבי יצחק אבתריה ואמר (תהלים כא ב) יהו״ה בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד תאות לבו וגו׳ חיים שאל ממך וגו׳ שירתא דא לא אמר לה דוד[4133] אלא על תושבחתא

בהר, אבל משה רבינו ע״ה היה קשה לו לכוין על כ״ז, משום השגתו הגדולה ביחודם אשר באספקלריא המאירה אשר שם משולל הוא מכל תואר ותבנית. והרי היה קשה לו לכוין על דוגמתן ותבניתם אשר למעלה, אחר שלפי השגתו אין למעלה תבנית ודוגמא כלל, ולכן הסתלק הוא את עצמו מעשייתן (כללים ח״ב ז ע״א).

[4129] פי׳ מ׳ דאצילות (מ״מ).

[4130] תשלום ותיקון כל הכוונות אשר כוון בצלאל במלאכת כל המשכן, הנה הוא נשלם ונתקן רק ע״י משרבע״ה בהקמתו וכו׳ אבל לייחד את הכל במקורן הנעלם ולהמשיך משם את אור קדושתו ית״ש בכל מעשה המשכן וכליו, הנה זה היה תלוי במשה דוקא, ולכן לא שרתה שכינה במעשה ידיהם אלא רק ע״י משה דוקא, כי על ידו נשלם ג״כ את כל סוד הכוונות אשר כוון בהם בצלאל בעשייתן (כללים ח״ב ז ע״ב).

[4131] כדפירשנו לעיל שאין יכולת ביסוד לתת כדי קיום לשכינה אלא מעשה העולם ממנו דכל יומא ויומא עבד שמושא בהאי אפריון על ידא דהאי יסודא כדפירשנו לעיל בפרשת תרומה סימן (?), אמנם קיום ההויות מזונם ושלימותם על ידי התפארת בסוד הדעת מהבינה כדפירשנו לעיל והיינו קיומו והקמתו על ידי משה (אור יקר).

[4132] כי יחוד הכל במקורן הנה זה היה נעשה רק ע״י משה דוקא, משום שהוא השיג איך שכולם תלוים בסוד אור אספקלריא המאירה, אשר שם הם כולם אחד בלי תואר וצייר כלל (כללים ח״ב ז ע״ב).

[4133] עם היות דקיימא לן שכל מה שאמר דוד לא אמר אלא כנגד השכינה וכנגד ישראל וכנגד עצמו, שיר זה לא יצדק נגדו ולא נגד ישראל אלא כנגד השכינה דווקא, מפני שפרטי המזמור לא יצדקו בבני אדם אלא בשכינה דווקא (אור יקר).

כנסת ישראל שהקדוש ברוך הוא משמח אותה בשמחת התורה שנקראת עז שכתוב (שם כט) ה׳ עז לעמו יתן וגו׳ ישמח מלך זה הקדוש ברוך הוא (זו כנסת ישראל) שנקרא מלך שכתוב ויהי בישרון מלך.	דכנסת ישראל[4134] דקודשא בריך הוא[4135] חדי לה[4136] בחידו דאורייתא[4137] דאקרי עז דכתיב (שם כט יא) יהו״ה עז לעמו יתן וגו׳ ישמח מלך דא קודשא בריך הוא (ד״א דא כנסת ישראל) דאתקרי מלך[4138] דכתיב (דברים לג ה) ויהי בישרון מלך
ובישועתך מה יגיל מאד זו ישועת הימין כמו שנאמר הושיעה ימינך וענני ותושע לו ימינו (דבר אחר) מה יגיל מאד י׳ יתרה וזהו סוד ברית הקדש שהוא שמחת הכל (שלה) והכל נאמר על המלך הזה.	ובישועתך מה יגיל מאד דא[4139] ישועה דימינא[4140] כמה דאת אמר (תהלים ס ז) הושיעה ימינך וענני ותושע לו ימינו (דבר אחר) מה יגיל מאד י׳ יתירה[4141] ודא איהו רזא דברית קיימא קדישא דאיהו חדוה דכלא (נ״א דילה) וכלא על האי מלך אתמר
חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד מכאן למדנו שלדוד המלך לא	חיים שאל ממך נתת לו ארך ימים עולם ועד (תהלים כא ה) מהכא אוליפנא[4142] דדוד מלכא

[4134] פירוש מלכות דאצילות (מ״מ).

[4135] בינה היינו שם הוי״ה ״בעזך״ ת״ת (אור יקר).

[4136] פי׳ זעיר נותן לה הגבורות שנקרא עוז ושיעור הכתוב ה׳ שהוא זעיר בעוזך שהם הגבורות שלך בהם ישמח מלך שהיא מלכות ובישועתך מה יגל הם החסדים וז״ש הזוהר דא ישועה דימינא (מ״מ).

[4137] ירצה הבינה בעלת השמחה משמחה בתפארת שהוא התורה שהתפארת בבחינת התורה נקרא עז, ועם היות שע״ז הוא מצד הדין אין חשש שהתפארת עתה הוא תורה מצד השמאל ולכך הבינה פועלת בה (או ריקר).

[4138] **היינו השכינה** בעצמה ונקראת מלך מפני שהוא מולכת בתחתונים, כי בערך העליונים היא המלכות והתפארת מלך בה אמנם על ישראל היא עצמה המלך (אור יקר).

[4139] רכג ע״א (הערת הזהר).

[4140] אין ענין ישועתך שאתה מושיעה אלא ישועה שאתה מושיע ימנך, ובישועתך שלך שהושעת ימנך יגיל מאד, דבר אחר כדי שנפרש ישועתך ממש שאתה מושיעה (אור יקר).

[4141] דהיינו גילה שבאה לה מצד היסוד, והייו בעוזך תפארת יגיל ביסוד, והטעם שבעז היא שמחתה כאשה ששמחה עם בעלה וביסוד היא מתשמחת ושמחת הזכר, ולזה יגל מאד יותר מפני שכל האברים העליונים שמחים בו וזהו שאמר ״**דאיהו חדוה דכולא**, והשתא להאי פירושא ניחא שכל הפסוק נאמר על השכינה וזהו שאמר ״**וכולא על האי מלך אתמר״ (אור יקר)**. פירוש יסוד דזעיר שהוא חדוה דכולא, בר דאדם קדמאה יהיב ליה מדיליה עיין מ״ש בפרשת וישלח דף קס״ח, ועכ״ד איקרי גדול, פי׳ שאפילו אחר שנתמעטה הלבנה שהיא מ׳ עכ״ז עדין נק׳ גדול (מ״מ).

[4142] והא פירשנו שלא נאמר אלא על השכינה, אלא דוד מלכא היא השכינה ולא **הוו ליה חיים** מצד שהיא בתחתונים ואין בה סוד החיים שהוא התפשטות אור עליון אור פנים העליונים מהכתר שהם החיים המקוממים כל הנמצאים, ומעבירים כל מיתה וקליפה, והשכינה רגליה יורדות מות ולכך אין בה חיים שהוא האור העליון, אלא אדם הראשון חכמה משפיע בה החיים, והיינו שבעים שנה שהחכמה אלף שנה דהיינו עשר כלולה מעשר ועשר מעשר דהיינו סוד יוד במלואה דהיינו אלף ודאי כזה **א** ומושכת אליה שבעים שנה שהיא בת שבע כל אחת כלולה מעשר שבעים, ובגשמי ממש אדם הראשון מרכבה לחכמה, וכנגדה ממש נברא אד״ם מ״ה חכמה ודאי, וכאשר חטא הוצרך להתגלגל וגלגולו נעתק מלמעלה אדם העליון אל אדם התחתון שהיא מ״ה במלכות ודאי אדם ודאי, ולכפרת עונו היה גזרתו שיתגלגל שם ויצא מרחם אמו וימות ויקבל הנפש ההיא עונשה, וכשראתה אדם סוד גלגולו שם ועונשו רצה שיתקיים הגוף ההוא ונטל משנותיו ואמר שיחיה שם שבעים שנה כדי שיהיה הגוף ההוא עוסק בתורה ושומר מצות והוא משתלם בו, כמו שמשתלם העונש תשתלם שם גם כן במעשה התורה והמצוה, ונמצא אדם משתלם והגוף הזה גוף דוד זוכה שלא יהיה נפל אלא גם כן תשתלם במעשה המצות ותזכה לתחיה בזכות שאר הצדיקים הזוכים לחיי העולם הבא, והטעם לאד ודוד היה ממש ענין המדות, שאלמלא שראה אדם סוד מדתו העליונה בגלגול ראשון והעתקתו משם ויורד בגלגול שני במדה אחרונה וראה עצמו נופל בנפילת השכינה תקן המדה הזו והמשיכה שבעים שנה מחכמה העליונה, ועל ידי תיקון המדה תקן עצמו שהמשיך לעצמו החיים, והתפלל שינכה מחייו בגוף זה לחיות אותם השנים בגוף השני וכוון למעלה ולמטה, והיינו סוד אד״ם דו״ד משי״ח שפירשו בסוד הגלגול, וגלגולו השלישי הוא סוד משיח דהיינו בסוד מדת המלכות עולה ונקשרת בשמן משחת קדש דהיינו משח רבות קודשא שמשם נעשה משיח ודאי, ולזה ח״י ש״ם, והוא מלך לכל הנשמות באדם, ומלך לכל ישראל בדוד ומלך לנשמות ולגופים במשיח ולעולם אדם מתנוצץ בנשמתו בכולם וענין דו״ד משי״ח הארכתי (אור יקר).

היו חיים כלל פרט לזה שאדם הראשון נתן לו משלו והרי בארוה שדוד המלך התקיים שבעים שנה ואותן שבעים שנים נתן לו הקדוש ברוך הוא מאותן שנים של אדם הראשון ובהן הוא התקיים ונתנה לו אריכות ימים בעולם הזה ובעולם הבא ועל זה חיים שאל ממך נתתה לו.	לא הוו ליה חיים כלל בר דאדם קדמאה יהב ליה מדיליה והא אוקמוה דדוד מלכא אתקיים שבעין שנין ואינון שבעין שנין יהיב ליה קודשא בריך הוא מאינון שנין דאדם קדמאה ובהו אתקיים ואתייהיב ליה אוריכו דיומין בהאי עלמא ובעלמא דאתי ועל דא חיים שאל ממך נתתה לו
גדול כבודו משום שהוא גדול שכתוב (שם קמז) גדול אדונינו ורב כח ודאי נקרא גדול וסוד זה ויעש אלהים את שני המארת הגדלים גדולים היו ודאי ועם כל זה הוא נקרא גדול כמו שנאמר גדול אדונינו ורב כח והקדוש ברוך הוא לא נקרא גדול אלא בזה שכתוב גדול ה׳ ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו במה הוא גדול בעיר אלהינו הר קדשו.	גדול כבודו בגין דאיהו גדול דכתיב (שם קמז ה) גדול אדונינו[4143] ורב כח[4144] ודאי אקרי גדול ורזא דא (בראשית א טז) ויעש אלהים את שני המארת הגדולים גדולים הוו ודאי ועם כל דא איהו אקרי גדול כמה דאתמר גדול אדונינו ורב כח וקודשא בריך הוא לא אקרי גדול אלא בהאי דכתיב (תהלים מח ב) גדול יהו״ה ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו במה איהו גדול[4145] בעיר אלהינו הר קדשו
כי תשיתהו ברכות לעד כי תשיתהו ברכות משום שזוהי ברכת כל העולם וכל הברכות של כל העולם מכאן יוצאות וזוהי ברכה וסוד זה והיה ברכה שהרי כאן שורות כל הברכות שלמעלה ומכאן יוצאות לכל העולם ולכן נקראת ברכה.	כי תשיתהו ברכות לעד כי תשיתהו ברכות בגין דהאי איהו ברכתא דכל עלמא וכל ברכאן דכל עלמא מהכא נפקי ודא איהו ברכה ורזא דא (בראשית יב ב) והיה ברכה דהא הכא שריאן כל ברכאן דלעילא ומהכא נפקי לכל עלמא ועל דא אקרי ברכה
תחדהו בשמחה כתוב כאן תחדהו בשמחה וכתוב שם ויחד יתרו משום שעתיד הקדוש ברוך הוא להקים את כנסת ישראל מן העפר ולהחזיק בה בסוד הימין ולחדש אותה חדוש הלבנה בשמש.	תחדהו בשמחה כתיב הכא תחדהו בשמחה וכתיב התם (שמות יח ט) ויחד יתרו[4146] בגין דזמין קודשא בריך הוא לאקמא לה לכנסת ישראל מעפרא ולאתקפא בה ברזא דימינא ולחדתותי לה חדתותא דסיהרא בשמשא[4147]
כתוב תחדהו בשמחה את פניך את פניך להיות לפניך ולהיות בשמחה כנגד פניך באותה שלמות שתשתלם באותו הזמן שהרי בזמן שנחרב בית המקדש התרוקנה מכל מה שהתמלאה כמו שנאמר (ירמיה טו) אמללה ילדת השבעה וכתוב אמלאה החרבה.	כתיב תחדהו בשמחה את פניך את פניך למהוי קמך[4148] ולמהוי בחדו לקבל אנפך בההוא שלימו דתשתלים בההוא זמנא דהא בזמנא דאתחרב בי מקדשא אתרקינת מכל מה דאתמליא כמה דאת אמר (ירמיה טו ט) אמללה יולדת השבעה וכתיב (יחזקאל כו ב) אמלאה החרבה (כאן חסר)
בא וראה באותו זמן שהקים משה את	תא חזי בההוא זמנא דאוקים משה ית

[4143] מדת אדנ״י כאומרו ועתה יגדל נא כח אדני (אור יקר).

[4144] הם שני גדולים האחד גדול השני רב כח, גדול הוא סוד אלף דלת נון יוד והיא נקראת בשם יהו״ה יוד הא ואו הא אד״ם ודאי ואחר כך נעשה רב כח דהיינו כח אותיות שבה ועל זה נאמר יגדל נא כח אדני, והנה חידוש הוא שתהיה היא גדול (אור יקר).

[4145] ויקרא ה ע״א (הערת הזהר).

[4146] פי׳ דריש תחדיהו לשון חדוה ור״ל זעיר מכמה המ׳ ע״י החסדים הנקרא שמחה (מ״מ).

[4147] פירוש כמו ד״א שמפרש תחדהו לשון חידוש כמו הלבנה המתחדשת וזעיר מחדש המלכות ע״י החסדים הנקראי׳ שמחה (מ״מ).

[4148] פירוש אחר שנתקנה ונתחדשה הגזרת פ״בפ עם זעיר ושיעור הכתוב תחדהו בשמחה ואזי היא את פניך (מ״מ).

המשכן הסתכל בכל אותן העבודות שהיו כראוי ואז הקים אותו וכל אותן העבודות שיהיו בו במשכן את כל אחת ואחת הביאו למשה וסוד זה בתולות אחריה רעותיה מובאות לך מובאות לך שכתוב.	משכנא אסתכל בכל אינון עבידאן דהוו כדקא יאות וכדין אוקים ליה וכל אינון עבידאן דהוו ביה במשכנא כל חד וחד אייתיאו ליה למשה ורזא דא (תהלים מה טו) בתולות אחריה[4149] רעותיה מובאות לך מובאות לך דכתיב[4150]
ויביאו את המשכן אל משה למה ויביאו אל המשכן משום שהרי באותה שעה היה הזווג של משה להזדווג ועל זה ויביאו את המשכן אל משה כמו שמביאים כלה לבית החתן משום שבראשונה צריך להכניס את הכלה לחתן כמו שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה לאשה ואחר כך הוא יבא אליה שכתוב (בראשית ל) ויבא אליה וכתוב (במדבר יז) ויבא משה אל אהל העדות.	ויביאו את המשכן אל משה אמאי ויביאו את המשכן בגין דהא בההיא שעתא הוה זווגא דמשה לאזדווגא ועל דא ויביאו את המשכן אל משה כמה דאיתי כלה לבי חתן בגין דהא בקדמיתא אצטריך לאעלא לכלה לגבי חתן כמה דאת אמר (דברים כב טז) את בתי נתתי לאיש הזה לאשה ולבתר איהו ייתי[4151] לגבה דכתיב (&) ויבא אליה וכתיב (במדבר יז כג) ויבא משה אל אהל העדות
וכאן מה כתוב ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וגו׳ למה משום שהיא היתה מתתקנת כאשה הזו שמתתקנת ומתקשטת לבעלה ובאותה שעה שהיא מתקשטת לא ראוי לבעלה להיכנס אליה ועל כן ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן לכן ויביאו את המשכן אל משה עוד מה כתוב וירא משה את כל המלאכה וגו׳.	והכא מה כתיב (&) ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וגו׳ מאי טעמא בגין דהות איהי מתתקנא כהאי אתתא דאתתקנת ואתקשטת לגבי בעלה ובההיא שעתא דאיהי קא מתקשטת לא אתחזי לבעלה לאעלא לגבה ועל דא ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן בגין כך ויביאו את המשכן אל משה עוד מה כתיב (&) וירא משה את כל המלאכה וגו׳
	רלה/ב
	זהר
בא וראה בכל המעשים של המשכן בכלם היה צבע של תכלת משום שתכלת הוא צבע להתעטר בסוד כל הצבעים מה כתוב ויעשו את ציץ נזר הקדש וגו׳ ויתנו עליו פתיל תכלת וגו׳ והרי פרשוה בסוד הכתוב ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה׳ ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש לה׳.	תא חזי[4152] בכל עיבידן דמשכנא בכלהו הוה גוונא דתכלא בגין דתכלא איהו גוונא לאתעטרא ברזא דכל גווני מה כתיב (&) ויעשו את ציץ נזר הקדש וגו׳ ויתנו עליו פתיל תכלת וגו׳ והא אוקמוה ברזא דכתיב (שמות כח לד) ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חותם קדש לה׳ ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש לה׳
	תוספתא
בסודות העליונים צורות קמוטות נמצאות אלו עולות ויורדות ואלו עומדות	ברזין עלאין טסקורי קמיטין שכיחין[4153] אלין סלקין ונחתין ואלין קיימין בקיומייהו גלגלין

[4149] פי׳ י״ב בקר שמעלים המ׳ למשה שהיא זעיר (מ״מ).
[4150] כאן שייך מה שבסוף הספר תוספתא סימן ה׳ (הערת הזהר).
[4151] רלח ע״א (הערת הזהר).
[4152] רלא ע״א (הערת הזהר).
[4153] בסודות העליונים יש רשימין נקודין וקמטים, והיינו במצח הרצון ששם גנוז רצון העליון, משתכחין שם נקודין רשימין, [טסקורי], מלשון כולם נסקרים בסקירה אחת, וקמטים, והיינו שיש שם ב׳ בחי׳, א׳ מה שיש בו בטבעיו אשר רצונו בזה ע״פ מזגי טבעיו, ונכללין בסמני הקמיטין שהם מורין במה שטבעיו חפצין, והרשימין הן במה שבוחר בעת ההיא להיות לרצון לפניו, זה הרצון עושה רושם בעת זו במצחא, וזהו אילין סלקין ונחתין, כלומר הן לפי שעה, ואילין כו׳ הן הקמיטין, הן קיימין בקיומייהו, שהטבעיים אינם נשתנים

על קיומן גלגלים הסובבים היו קיימים מאותו זמן שהעפר התכנס אלו הגלגלים סובבים העולם בסבוב.	דסחראן הוו קיימין מההוא זמנא דעפרא אתכניש אינון גלגלין סחרין עלמא בסחרנותא
בסבוב שסובבים המדבריות שליטת הקליטה בתוכם גלגל אחד יש בתוכם הגלגל הזה סובב ולא סובב עומד בשנים עשר אלף עולמות ונמצא ביניהם עולה ויורד בתוכם.	סחרנותא דסחרין מדברין טופסרא דקולטא בגווייהו חד גלגלא אית בגווייהו האי גלגלא סחרא ולא סחרא קיימא בתריסר אלפי עלמין בינייהו שכיח סליק ונטיל בגווייהו
תחת אותו גלגל עומד עמוד אחד שנעוץ עד לתהום הגדולה ובו מתגלגלים אבנים בתוך התהומות הם עולים ויורדים ואותו עמוד עומד עליהם נוסע ולא נוסע נעוץ מלמעלה למטה סובבים מאתים ועשרים גלגלים אחרים סביב אותו העמוד.	תחות ההוא גלגלא קיימא חד עמודא דנעיץ עד תהומא רבא ביה מתגלגלאן אבנין גו תהומי אינון סלקין ונחתין ההוא עמודא קאים עלייהו נטיל ולא נטיל נעיץ מעילא לתתא סחראן מאתן ועשרין גלגלין אחרנין סחרניה דההוא עמודא
אותו גלגל אחר שעליו שעומד בשנים עשר אלף עולמות הוא סובב לתוך המשכן סובב ולא סובב אותו משכן עומד על שנים עשר אלף עולמות ובו עומד אותו כרוז שקורא השמרו מהגלגל שסובב.	ההוא גלגלא אחרא דעליה דקאים בתריסר אלפי עלמא איהו סחרא גו משכנא סחרא ולא סחרא ההוא משכנא קאים על תריסר אלפי עלמין ביה קיימא ההוא כרוזא דקרי אסתמרו[4154] מגלגלא דסחרא
מי שהוא בעל עיניים בהשכל ידע ויתבונן בחכמת רבונו וידע שאותם דברים עליונים שמפתחות רבונו עומדים שם שהם טמונים בתוך המשכן הקדוש אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם	מאן דאיהו מארי דעיינין בסכלתנו ינדע ויסתכל בחכמתא דמאריה וינדע דאינון מלין עלאין דמפתחן דמאריה קיימן תמן די אינון טמיראן גו משכנא קדישא זכאין אינון בהאי עלמא וזכאין אינון בעלמא דאתי עלייהו כתיב

רק עושה בהם לפי רצונו בין לטוב בין להיפך, ואמר סלקין ונחתין לרמוז לטוב או להפוך, בטוב סלקין, וברע נחתין. והענין לפי מה שמדבר בזוהר כאן, שסוד התכלת היה בכל עניני המשכן, ואפי׳ בציץ שהיה על המצח לרצון היה עליו פתיל תכלת [עי׳ שמות כח], וידוע שתכלת הוא סוד היראה, ומפרש כאן איך שרשה שם, והיינו שבמצח גנוז הרצון והבחירה הראשונה, ושם נתון הציץ להסתכל בעין השכל, ולהיות מציץ מן החרכי״ם, שהן ח׳מה ר׳קיע וכ׳וכבים, שאדון כל מציץ ומשגיח מן החרכים אלו על כל הבריות אשר ברא, מקרני ראמים עד ביצי כנים, והוא שורש האמונה, ועי״ז יבטל רצונו הטבעי מפני רצון קונו, וידבק רצונו ברצונו ית׳, שלא יהיה רצונו רק במה שרצון הבורא ית׳, עד שלא יהיה הפרש והבדל ביניהם כלל. וכמו שהוא באדם כן בעולם, סוד ציון שם גנוז רצון העליון, ארון הברית אדון כל הארץ [יהושע ג], וזה הברית הוא יסוד ועיקר הכל, והארון הוא סוד נז״ר הקודש, ובו סוד הציץ והסתכלות ברצונו ית׳, שהן התורה והמצות הגנוזים בארון נזר הקודש, ושם כל שמותיו וכנויו כולם גנוזים שם, שכולם שמות וכנויים לרצונו והשגחתו, אשר יוצא משם בסוד לשכן שמו שם [דברים יב], שמ״ו גי׳ רצו״ן, ועינו ולבו שם כמ״ש והיו עיני ולבי שם כל הימים [מ״א ט], כן האדם צריך להתדמות לקונו שיהא עיניו ולבו דבוקים לרצונו, וכולם דבוקים לרצון הבורא ית׳ שהן תורותיו ומצותיו, וזהו צדיקים לבן ברשותן [ב״ר פל״ד יא], ונמצא ציון הוא סוד שלומי אמוני ישראל, וכמו כן במדבר וכל מקום אשר המשכן חונה שם, היה כבית קדשי הקדשים אשר שם הארון, גנוז רצונו ית׳ שורש האמונה וכלל כל התורה והמצות, ומשם תצא תורה לכל ישראל בסוד ודברתי אתך וכו׳ [שמות כה]. וכבר כתבתי כמה פעמים שמצד הטבע החוצפא והעזות שרשה ג״כ במצח, בסוד עזות מצח, ומצח היה לך מאנת הכלם [ירמיה ג], ושם שורש כל הדינים וכל הד׳ מיתות כמו שכתוב באדר״ז [רצג. ע״ב], היפוך כלל כל הרצון, אך כולם נתמתקין בשורשן, כלל כל המדות, שהיא התורה והיראה, שהם משברים וממתקים את העזות, שהיראה הוא היפוך העזות, כמ״ש לבעבור תהיה יראתו על פניכם [שמות כ] ואמרו זה הבושה [נדרים כ.], וזה סוד בראשי״ת יר״א בש״ת. ושוברת היראה את העזות והחוצפא שאינן נצרכות לעבודת ה׳ לקיום רצון הבורא, ומה שנצרך לעבודת ה׳ לקח דוד מבני עמון, אשר עז גבול בני עמון [במדבר כא], עטרת מלכים [עי׳ שמו״ב יב], סוד עלמא דאתכסיא, ותהי על ראש דוד [עיי״ש] לנזר ולעדות אשר הוא ראוי למלכות בית דוד [עי׳ ע״ז מד.], כי ישמרו בניו בריתו ועדותו, כי בו היפוך בני עמו״ן, סוד הנוע״ם העליון, מתיקו דאורייתא, אשר מעז יוצא מתוק ע״י שומ״ר הברי״ת והחסד וכו׳ (הגרמ״מ).

[4154] רכ ע״ב (הערת הזהר).

הבא עליהם כתוב אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם (שם סה) אשרי תבחר ותקרב ישכן בחצריך נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך (ע״כ תוספתא).	(תהלים פד ו) אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם (שם סה ה) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך (ע״כ)
	זהר
בסוד המשכן עומדים סודות עליונים בסוד השם הקדוש (העליון) אדנ״י זהו סוד המשכן כמו הסוד העליון סוד הארון ככתוב (יהושע ג) הנה ארון הברית אדון כל הארץ אדון כל הארץ זהו הסוד הקדוש של השם של אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד וזהו כמו שהסוד של השם הקדוש העליון ידו״ד והאותיות הללו כמו הללו.	ברזא דמשכנא קיימין רזין עלאין ברזא דשמא קדישא (עלאה) אדנ״י[4155] האי איהו רזא דמשכנא[4156] גוונא דרזא עלאה רזא דארונא כמה דכתיב (יהושע ג יא) הנה ארון הברית אדון כל הארץ אדון כל הארץ דא הוא רזא קדישא דשמא דאל״ף דל״ת נו״ן יו״ד ודא הוא כגוונא דרזא דשמא קדישא עלאה יהו״ה ואתוון אלין כגוונא דאלין[4157]
א׳ היא י׳ סוד של יו״ד (זה) כמו זה א׳ והרי פרשוה ד׳ היא סוד ה׳ וזה כמו זה והכל כצורה וסוד של אחד נ׳ היא סוד האות ו׳ ואף על גב שזה זכר וזו נקבה אבל זו נכללת בזו והרי פרשוה ן׳ ו׳ היא באמצע משום שהוא כלל אחד ה׳ היא סוד האות י׳ (י׳ היא סוד האות ה׳) משום שכאן (של ה׳) זוהי חכמה קטנה שנקראת חכמת שלמה.	א איהי י רזא דיו״ד (נ״א דא) כגוונא דא א והא אוקמוה ד איהו רזא ה[4158] ודא כגוונא דדא וכלא כגוונא ורזא חדא נ[4159] איהי רזא דאת ו[4160] ואף על גב דדא דכר ודא[4161] נוקבא אבל דא אתכליל בדא והא אוקמוה ן׳ ו׳[4162] איהו באמצעיתא בגין דאיהו כללא חדא ה איהו רזא דאת י[4163] (נ״א י איהי רזא דאת ה) בגין דהכא (נ״א דה׳) דא איהי חכמה זעירא דאקרי חכמת שלמה
והאותיות נכללו אלה באלה והכל הוא סוד אחד כלולים אלה באלה והכל אחד והכל הוא סוד אחד באותיות קדושות ולכן המשכן שלמטה בארץ עומד בסוד המשכן העליון ואותו משכן עליון עומד בסוד של משכן אחר עליון על הכל והכל	ואתכלילו אתוון אלין באלין וכלא איהו רזא חדא כלילן אלין באלין וכלא חד[4164] וכלא איהו רזא חדא באתוון קדישין ועל דא משכנא דלתתא בארעא קיימא ברזא דמשכנא עלאה וההוא משכנא עלאה קיימא ברזא דמשכנא

[4155] יש באותיות אדנ״י כמה רמזים המרמזים שהיא כולל את כל האצילות כולו, כמ״ש בשער תיקון נוק׳ (פרק ב׳ כלל י״א) וע׳ זוה״ק (פקודי רלה ע״ב) (הקדו״ש מד ע״ג).

[4156] פי׳ כי הנה שם אדנ״י הוא אדון לשם הויה (זהר הרקיע).

[4157] א׳ דאדנ״י הוא י׳ דהויה שכמו שיש בשם ס״ג א׳ במלוי הוא״ו שהוא במקום הי׳ שהוא במלוי הוי״ו דשם ע״ב וכן בז״א שהוא יותר למטה כל מלוי השם באלפין בשם מ״ה וכן בנוק׳ דז״א באה הא׳ במקום הי׳. והענין שיו״ד היא צורת א ממש י׳ למעלה ו׳ באמצע ד׳ למטה הרי הוא יו״ד ויש שהיא עליונה והיא צורת יוי ויש א שהיא בציור יו״ד וזו הא׳ דאדנ״י הוא נגד י׳ שבשם הוי״ה (זהר הרקיע).

[4158] כי הנוק׳ מעיקרא כשיצאה מאחוריו היא ד׳ בנוק׳ וכשחוזרת פ״בפ נעשית ה׳ (זהר הרקיע).

[4159] ויקרא קנה ע״א (הערת הזהר).

[4160] שהוא ו׳ ו׳ דהוי״ה שהוא התי״ת שבה ולכן היא כפופה דאורחא דאיתתא לישב בישיבה ודכורא דרכו בעמידה לכן הו׳ זקופה והנ׳ כפופה נוקב׳ וכשהיא פשוטה היא ו׳ וכן נקרא נו״ן במילוי ו׳ באמצע וכל זה יורה שהיא במקום ו׳ (זהר הרקיע).

[4161] קפ ע״ב (הערת הזהר).

[4162] קפג ע״א (הערת הזהר).

[4163] כי מילוי ה׳ היא ה׳ אחרת כזה ה״ה והיא י׳ כי הי׳ כשהיא למעלה מורה העלם וריבוי וכשהיא למטה בנוק׳ שהיא עלמא דאתגלי׳ מורה קטנות ומיעוט וז״ש חכמה זעירא (מלכים א׳ ה י) חכמת שלמה ואתכלילו אתוון אלין באלין וכולהו רזא חדא וכו׳ (זהר הרקיע).

[4164] סוד (ישעיה נז א) הצדיק אבד, דתיקוני ז״א הוא תלוי בנוק׳, וכמ״ש בפ׳ בראשית (נה ע״א) ובפ׳ שמות (ט׳ ב׳ יא ע״א) ובכ״מ. ובאמת כי ז״א ונוק׳ הם כלילן דא בדא והם כולן חד וכמ״ש בפ׳ פקודי (רלה ע״ב), אלא כי המעשים טובים של צדיקים הנה מקבל הוא על ידה, ותיקוני א״א הנה מקבל היא על ידו, אבל הן כלילן דא בדא והם אחד (כללים ח״ב כב ע״ב).

כלול זה בזה להיות אחד ולכן כתוב והיה המשכן אחד.	אחרא עלאה על כלא וכלא איהו כליל דא בדא למהוי חד ועל דא כתיב (&) והיה המשכן אחד
כתוב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד בא וראה ביום שהוקם המשכן שהקים אותו משה כמו שנאמר שכתוב ויקם משה את המשכן שלא היה יכול לקום עד שהוא הקים אותו למלכה שאין רשות לאיש אחר להקימה אלא בעלה אף כאן כל אותם האמנים כולם באו להקים את המשכן ולא יכל לעמד על ידיהם עד שבא משה והקים אותו משום שהוא היה בעל הבית.	כתיב (במדבר כד כ) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד תא חזי ביומא דאתקם משכנא דאקים ליה משה כמה דאתמר דכתיב (&) ויקם משה את המשכן דלא הוה יכיל למיקם עד דאוקים ליה איהו למטרוניתא דלית רשו לבר נש אחרא למיקם לה אלא בעלה אוף הכי כל אינון אומנין כלהו אתו לאקמא משכנא ולא יכיל למיקם על ידייהו עד דאתא משה ואוקים ליה בגין דאיהו[4165] מארי דביתא
כיון שהקים משה את המשכן למטה הוקם משכן אחר למעלה כמו שבארוה שכתוב הוקם ולא פרש על ידי מי (אלא) שלא הוקם אלא מסוד העולם העליון שהוא נסתר וגנוז על ידי הסוד של משה כדי להתתקן עמו.	כיון דאקים משה ית משכנא לתתא אתקם משכנא אחר לעילא כמה דאוקמוה דכתיב (&) הוקם ולא פריש על ידא דמאן (אלא) דלא אתקם אלא מרזא דעלמא עלאה[4166] דאיהו סתים וגניז על ידא דרזא דמשה בגין לאתתקנא בהדיה
מה כתוב למעלה ויבאו כל החכמים העשים	מה כתיב (&) לעילא ויבאו כל החכמים העושים
	רלו/א
את כל מלאכת הקדש וגו׳ מי הם החכמים העשים אלו הם ימין ושמאל וכל שאר הצדדים שהם דרכים ושבילים להיכנס לתוך הים ולמלא אותו והם עשו את המשכן למעלה והתקינו אותו.	את כל מלאכת הקדש וגו׳ מאן אינון חכמים העושים אלין אינון ימינא ושמאלא[4167] וכל שאר סטרין[4168] דאינון ארחין ושבילין[4169] לאעלא גו ימא[4170] ולמליא ליה[4171] ואינון עבדו משכנא[4172] לעילא[4173] ואתקינו ליה
כמו כן למטה ועשה בצלאל ואהליאב זה בצד ימין וזה בצד שמאל בצלאל לימין ואהליאב לשמאל זה מיהודה וזה מדן ואחר כך וכל איש חכם לב ויבאו כל	כגוונא דא לתתא ועשה בצלאל ואהליאב דא בסטר ימינא ודא בסטר[4174] שמאלא בצלאל לימינא ואהליאב לשמאלא דא מיהודה ודא מדן ולבתר וכל איש חכם לב ויבאו כל החכמים

[4165] בראשית נא ע״ב (הערת הזהר)

[4166] תלוי קיום כל העולם כולו ע״י אורו וקדושתו ית״ש הנמשך ושורה בהם ע״י הכוונה הזה דוקא. [וכמ״ש בזוה״ק פ׳ תרומה (קנב ע״א) ופ׳ פקודי (רלה ע״ב), וע׳ עוד פ׳ פקודי (ר״כ ע״ב ורכא ע״א ובדף רל״ד ע״ב).] (כללים ח״ב ז ע״א).

[4167] דהיינו בצלאל ימינא למטה יהודה שהוא אל הימין ודאי כדפיר׳ בפרשת ויחי ואהליהב לשמאל דהיינו למטה ד״ן ודאי ואליהם ילוו (אור יקר).

[4168] דהיינו חכמי המלאכה שהיו מכל שאר קצוות שכולם נכללים בחסד ודין והם היה להם כח לעשות כמו שהוא כחם להשפיע לשכינה (אור יקר). פ׳ ו״ק דזעיר (מ״מ).

[4169] מן התחתונות הנגלות הם "**אורחות נגלות**", ומן העליונות הנעלמות יותר הם "**שבילין נעלמין**" **(אור יקר)**. פי׳ שהם נקראים נחלים כדכתיב כל הנחלים הולכים אל הים שהיא מ׳ (מ״מ).

[4170] כאומרו הנותן בים דרך דהיינו נגלה, ובמים עזים נתיבה דהיינו נעלם (אור יקר).

[4171] שפע ואור להוציא כליה למטה, ומאלו נתפשטו העולמות למטה ממנה (אור יקר).

[4172] דהיינו פעולת הכלים ומעשיהם וכן מציאותה עם כליה התפשטות ענפיה, אחר כך להאיר בהם והיינו "**ואתקינו לה**", אמנם הקמת המשכן הוא להקים אותה להציבה על מעמדה לקשר העולמות כולם שיהיו מוכנים להאיר המשכן העליון דאצילות בתחתון דבריאה יצירה ועשיה ענין זה תלוי בבעלה דמטרוניתא ממש דהיינו בסוד מרע״ה ולכך לא הוקם אלא על ידו (אור יקר).

[4173] פי מ׳ (מ,מ).

[4174] רכ ע״ב (הערת הזהר).

החכמים העשים והרי בארנו והכל כדוגמא שלמעלה.	העושים והא אוקימנא וכלא כגוונא דלעילא
באותו יום שהוקם המשכן התבטל המות מהעולם אל תאמר התבטל אלא הסתלק מן העולם שלא יכל לשלט כמו שבארנו משום שלא יתבטל יצר הרע מהעולם עד שיבא מלך המשיח והקדוש ברוך הוא ישמח במעשיו ואז בלע המות לנצח כשהוקם המשכן על ידי משה אז נפרד כח היצר הרע ונכנע ולא יכל לשלט באותה שעה נפרד סמא״ל כח הרגז של השמאל מעל תקף הנחש הרע ולא יכל לשלט על העולם ולא יכל להתחבר באדם ולהסטות אותו.	בההוא יומא דאתקם משכנא אתבטל מותא מעלמא[4175] אתבטל לא תימא[4176] אלא אסתלק מעלמא דלא יכיל לשלטאה כמה דאוקימנא בגין דלא יתבטל יצר הרע מעלמא עד דייתי מלכא משיחא וקודשא בריך הוא יחדי בעובדוי וכדין (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח כד אתקם משכנא על ידא דמשה כדין אתפרשת חילא דיצר הרע ואתכפיא ולא הוה יכיל לשלטאה בההיא שעתא אתפרש סמא״ל[4177] תקיפא רוגזא דשמאלא מעל תוקפא דחויא בישא[4178] ולא יכיל לשלטא[4179] על עלמא ולא יכיל לאתחברא ביה בבר נש ולמסטי ליה
רבי יהודה אמר כשעשו ישראל את העגל מה כתוב ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה למה משום שראה יצר הרע שהיה הולך ביניהם אמר משה צד הקדושה לא ישרה בתוך צד הטמאה רבי אלעזר אומר כל זמן שצד הקדושה שולט צד הטמאה לא יכול לשלט ונכנע לפניו ועל כן שנינו כל זמן שירושלים תהיה	רבי יהודה אמר[4180] כד עבדו ישראל ית עגלא מה כתיב (שמות לג ז) ומשה[4181] יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה מאי טעמא בגין דחמא יצר הרע דהוה אזיל בינייהו אמר משה סטרא דקדושה לא תשרי בגו סטרא דמסאבא רבי אלעזר[4182] אמר כל זמנא דסטרא דקדושה שלטא סטרא מסאבא לא יכיל לשלטאה

[4175] כבר פירשנו שאין דבר בעולם שיהיה חוץ מאלוהותו יתברך חס ושלום, והנותן דעתו לומר דבר זה חוץ מהאלוה הוא עושה שניות וזהו סוד שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שהוא מושך ומאחד הכל, והכל בסוד האין סוף ואין חוץ ממנו, אמנם יש אל אחר שהם חוץ מאלהותו המויחדם באהלות קוצץ בנטיעות, ולזה ד׳ של אחד גדולה ור׳ של אחר גדולה לומר אין בכלל ד׳ של אחד אל אחר וצריך לעשות הבדלה ודאי, והנה אלו מצרים צד הקדושה שכאשר הם שורים בעולם אין אלהותו מתפשט בעולם מפני שהם סרחון וריח רע וטומאה, ואין המלך מולך על האשפות והסריות והם חוץ ממנו, ולזה המתדבק בהם מורד בקונו, ולזה נאמר מכיר את בראו ומתכוון למרוד בו, וכן פשע הוא מרד ממש המתדבק בהם פושע מורד ויוצא מתחת רשות הקדושה, ולזה כיון שהקמת המשכן מורה התפשטות האין סוף עד למטה כדפירשנו אם חס ושלום מיתה היה שולט היה פירוד, שאותו חלק שהמיתה בו לא יתפשט בו, הקליפה החצונית לא יתפשט בו סוד הרוח הקדוש העליון שהוא באחד ואלו באחר, ולזה **״בההוא יומא״** וכו׳, ועם היות שעתה יש מיתה ועם כל זה שולט אין ההשגחה שלימה עתה עד יתקיים כתוב בלע המות לנצח אלא שאז כל סבה יספיק למנוע התפשטות האחדות המתחדש אז, ולזה כשנתחדש אותו אחדות נתבטל קצת כח המות כדמפרש ואזיל, בענין שהם שלשה בחינות האחת בעת הקמת המשכן שכיון שהענין חדש אפילו ייחוד מועט והתפשטות מועט לא היה אפשר אם לא שיסתלק קצת המיתה, השנית לעתיד שאז יהיה התפשטות ההנהגה העליונה מאד רבה ומושגת, וזה סוד ישמח ה׳ במעשיו מכלל שעדין לא שמח ולא נתפשט מלכות הבורא בבריותיו כראוי ולזה בלע המות מכל וכל, השלישית היא אחר שהוקם המשכן והוקבעה חבת ההנהגה העליונה עם ישראל שלא יספיק שליטת המות לבטלה, ויש בה כמה מדרגות בין גלות לגאולה וכיוצא ואין זה מקומו (אור יקר).

[4176] פי׳ שהרי כבר עשו את העגל (מ״מ).

[4177] הוא שפירות רוחניות עשר תמורות שהאמצעית קרויה סמאל כדפירשנו בספ״ר (אור יקר).

[4178] ההיכלות שבאמצעיתם פועלות הספירות הטמאות הדקות (אור יקר). בסוד יתפרדו כל פועלי און (רח״ו). פירוש נפרד ס״מ מעל נוקביה הנק׳ חיויא בישא (מ״מ).

[4179] שאין להיכלות כח אלא מסמאל ואין סמאל פועל אלא על ידי הנחש ובהפרדם נתבטל כחם (אור יקר).

[4180] ר׳ יהודה פליג שאין צריך לומר משכן אלא אפילו אהל מדרשו של משה לא היה בתוך בני ישראל אם היה יצר הרע ביניהם, דלאו דוקא קדושה ממש אלא אפילו **״סטרא דקדושה לא תשרי בגו סטרא מסאבא״**, ועוד פליג דלאו דווקא מותא כדקאמר תנא קמא אלא יצר הרע ושטן המשחית להחטיא (אור יקר).

[4181] בראשית נב ע״ב (הערת הזהר).

[4182] ר׳ אלעזר פליג אכולהו שטעם משה הוא מפני נזיפת ישראל, כי מפני צד הטומאה אין קדושה מסתלקת אלא אתכפיא כענין הגלות (אור יקר).

מלאה צור הרשעה תהיה חרבה.	ואתכפיא קמיה ועל דא תנינן כל זמנא דירושלם תהיה מלאה צור חייבא יהא חרבה
פתח ואמר ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד וגו׳ מה כתוב למעלה ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל מדוע הצרך לכתב את הפסוק הזה בתורה ועוד וכי משום שראתה את יפיו של יצחק (למה) נשמטה מן הגמל.	פתח ואמר (בראשית כד סה) ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו ויאמר העבד וגו׳ מה כתיב (&) לעילא ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל האי קרא אמאי אצטריך למכתב באורייתא[4183] ותו וכי בגין דחמאת[4184] שפירו דיצחק (מאי טעמא) אתרכינת מגמלא
אלא פסוק זה הוא סוד בא וראה (ותרא את יצחק מנין ידעה שהוא יצחק אלא ותרא את יצחק ראתה באותה שעה מה שלא ידעה) (בא וראה בשעה שהגיעה רבקה אל יצחק שעת תפלת המנחה היתה ובאותו זמן מתעורר דין בעולם) וראתה אותו ברגז הדין הקשה וראתה שהרי סיום הרגז הקשה הוא גמל למטה וזהו סוד המות ולכן נרכנה והשמיטה עצמה מאותו הגמל שהרי כשמסתכל הדין הקשה אותו גמל מתחזק ולכן השמיטה את עצמה ממנו (סוד של המות וכאשר הדין הקשה הזה התעורר אותו גמל התחזק ולכן הרכינה והשמיטה עצמה מאותו גמל) ולא ישבה שם.	אלא האי קרא רזא איהו תא חזי (ותרא את יצחק מנא ידעת[4185] דאיהו יצחק אלא ותרא את יצחק חמאת בההיא שעתא[4186] מה דלא ידעת) (ס״א תא חזי בשעתא דמטאת רבקה לגבי דיצחק שעתא דצלותא דמנחה הות ובההוא זמנא דינא אתער בעלמא) וחמאת ליה ברוגזא דדינא קשיא[4187] וחמאת דהא סיום דרוגזא קשיא איהו גמל לתתא[4188] ודא איהו רזא דמותא ובגין כך אתרכינת ואשמיטת גרמה מההוא גמל דהא כד אסתכל דינא קשיא[4189] ההוא גמל אתתקף ובגין כך אשמיטת גרמה מינה[4190] (ס״א רזא דמותא וכד האי דינא קשיא אתער ההוא גמל אתתקף ובגין כך אתרכינת ואשמיטת גרמה מההוא גמל) ולא יתבת תמן
בא וראה הגמל הזה היינו סוד הכתוב (משלי יט) וגמלו ישלם לו זהו גמול אותם הרשעים שכתוב (ישעיה ג) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו וזהו הגמל שעומד לאכול הכל ולהשמיד הכל וזהו שמזמן תמיד כנגד (להרג נ״א להזיק) בני האדם ולכן מי שרואה בחלומו גמל הראו לו מות שנגזר עליו ונצל ממנו.	תא חזי האי גמל היינו רזא דכתיב (משלי יט יז) וגמולו ישלם לו דא גמול דאינון חייביא דכתיב (ישעיה ג יא) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו והאי איהו גמל דקיימא לאכלא כלא ולשיצאה כלא והאי איהו זמין תדיר לקבל (נ״א לקטלא נ״א לחבלא) בני נשא ובגין כך[4191] האי מאן דחמי בחלמיה גמל אחמיו ליה מותא דאתגזרת עליה ואשתזיב מינה
בא וראה צד הטמאה הזה נקרא כך שגרם מות לכל העולם וזה היה שהסטה את אדם ואת אשתו ואותו שרכב עליו	תא חזי האי סטרא דמסאבא אקרי הכי דגרים מיתא לכל עלמא והאי הוה דאסטי לאדם ולאתתיה וההוא דרכיב עליה איהו סמא״ל

[4183] פי׳ שאין ממנו נפקותא (מ״מ).
[4184] היא קושיא אחרת (מ״מ).
[4185] אלא ודאי אינה ראיה גשמית אלא בסוד הנבואה, ואם בסוד הנבואה יקשה "**ותפול**" שהיא פעולה גשמית, נצטרך לפרש הענין ברוחני (אוריקר).
[4186] כלומר אם הראיה גשמית יקשה (אור יקר).
[4187] בתוקף מדת הגבורה, שהדינים הקשים עם היותם קדושים משתלשלים מעצמם ויורדים דרך אצילות בריאה יצירה ועשיה עד מקום החצונים וכולם אחוזים אלו באלו ומשולשים אלו באלו עד בואם (אור יקר).
[4188] פי׳ נקבה דס״א נקרא גמל (מ״מ).
[4189] פי׳ גבורה שהיא מדת יצחק אבינו (מ״מ).
[4190] פי׳ שלא יינק ממנה (מ,מ).
[4191] רמח ע״ב אמור ק ע״ב (הערת הזהר).

הוא סמא"ל והוא בא להטעות את העולם וגרם מות לכל ולכן בא ושולט על הכל אדם הוא שהמשיך אותו אליו וכיון שהמשיך אותו אליו אז הוא נמשך אחריהם עד שהסטה אותם ולכן אמר שלימה (משלי ה) ואל תקרב אל פתח ביתה שכל מי שמתקרב לביתה אז היא יוצאת ונקשרת ונמשכת אחריו.	ואיהו אתא למטעי עלמא וגרם מותא לכלא ובגין כך אתא ושליט על כלא אדם איהו אמשיך ליה לגביה וכיון דאיהו אמשיך ליה לגביה כדין איהו אתמשך אבתרייהו עד דאסטי לון ובגין כך אמר שלמה (שם ה ח) ואל תקרב אל פתח ביתה דכל מאן דאתקריב לביתה כדין איהי נפקת ומתקשרת ואתמשכת אבתריה
ועל זה רבקה כשראתה שהיה לו לדבק בצד הדין הקשה כיון שראתה את יצחק בסוד הדין הקשה וראתה שמאותו צד יוצא דין אחר תקיף מזהמת הזהב כשראתה את זה מיד ותפל מעל הגמל כדי להתרפות מן הדין מאותה זוהמא כתוב קול ה׳ משלם גמול לאיביו מאותה זוהמא.	ועל דא רבקה כד חמאת דהוה ליה לאתדבקא בסטרא דדינא קשיא כיון דחמאת ליה ליצחק ברזא דדינא קשיא וחמאת דמההוא סטרא נפק דינא אחרא תקיפא מזוהמא דדהבא כד חמאת האי מיד ותפול מעל הגמל בגין לאתרפויי מן דינא מההוא זוהמא כתיב (ישעיה סו ז) קול ה׳ משלם גמול לאויביו מההוא זוהמא[4192]
בא וראה	תא חזי
	רלו/ב
כשעשו ישראל אותו מעשה וגרמו את אותו החטא למה עגל ולא צד אחר ואם תאמרו שהם בחרו עגל לא כך אלא הם אמרו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו ורצונו של אהרן היה לעכב אותם.	כד עבדו ישראל ההוא עובדא[4193] וגרמו להההוא חובא מאי טעמא עגל ולא סטרא אחרא ואי תימא דאינון ברירו עגלא לאו הכי אלא אינון אמרו (שמות לב א) קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו ואהרן רעותיה הוה לאעכבא לון[4194]
אלא ודאי המעשה נעשה כראוי שהרי מצד הזהב יוצאת פסלת כשנברר הזהב ומשם מתפשטים כל אותם צדדי השמאל שהם התוכו של אותה פסלת של הזהב	אלא ודאי עבידתא אתעביד כדקא חזי[4195] דהא מסטרא דדהבא[4196] נפקא סוספיתא[4197] כד אתבריר דהבא ומתמן מתפשטי[4198] כל אינון סטרי שמאלא[4199] דאינון התוכא דההוא[4200]

[4192] פירוש דריש גמול לשון גמל ור"ל מההיא זוהמא דפלונית משלם פורענות לאויביו (מ"מ).

[4193] דקדק שלא אמר כד עבדו ישראל ית עגלא מפני שדעת ר׳ שמעון הוא זבוהר בפרשת בלק בההוא עובדי דינוקי שלא עשו ישראל העגל, לכך אמר "**ההוא עובדא**" איזה חטא המתייחס אליהם יהיה מה שיהיה ולזה דקדק עוד ואמר "**וגרמו להההוא חובא**" כלומר גרמת היתה שם או מפני שלא מחו או מפני שראו ושמחו (אור יקר).

[4194] ולא הסכים לשום מעשה אלא להשליך הזהב אל הכור לעשותו גולם אחד ואחר כך יכה בקורנס מעט מעט כאשר יוכל שאת עד שיבא משה בין כך ובין כך אלא שמאליו נעשה מעשה (אור יקר).

[4195] כלומר אלו עשאו אהרן היה עושה איזו צורה אחרת שהם לא אמרו לו עגל או חמור אלא אמרו לו קום עשה לנו אלהים מה שלבך חפץ, ועבידתא אתעביד כדקא חזי מצד משך הזהב כדמפרש ואזיל (אור יקר).

[4196] צד הגבורה, מפני שיש צד הכסף שמשם יוצא חמור כדפירשו בתיקונים ושם נאחז ישמעאל (אור יקר).

[4197] והסוד הכל היה מן העפר שהיא הבינה אימא עילאה ואין שם שמרים אלא עפר טהור, וכאשר יצטרף העפר ויתפשט לצאת ממנו זהב הגבורה שהוא נקיו דדינא נעשה שם שמרים (אור יקר), פירוש מסיגי הגבורות יצאו הקליפות (מ"מ).

[4198] לא מהגבורה עצמה חס ושלום שאין חצונים למעלה ואפילו בהיכלות אלא הכוונה שהזהב הוא הדין שמתפשטין כמה מיני זהב והם דינים קדושים נאצלים נבראים נוצרים, ושם מהיצירה אתבריר שמרי הזהב (אור יקר).

[4199] דהיינו התפשטות הכחות השמאלים הטמאים למטה מהיכל לבנת הספיר לצד צפון וזהו שאמר "**דאינון התוכא דההוא סוספיתא**" **(אור יקר).**

[4200] כד ע"ב (הערת הזהר).

ונפרדים לכמה צדדים וכל אותם שיש להם מראה אדם צבע של זהב עומד בהרים כשהשמש בתקפו משום שתקף השמש מראה זהב ומוליד אותו בארץ ואותו שממנה באותו התקף של השמש המראה שלו כעגל ונקרא קטב ישוד צהרים וזה יוצא מתוך עגל התוך האדם של הזהב וכל אלה באים מאותו הצד האדם רוח הטמאה שכל אותם שנפרדים מרוח הטמאה מתפשטים בעולם.	סוספיתא דדהבא ומתפרשאן[4201] לכמה סטרין וכל אינון דאית לון חיזו סומקא[4202] גוון דדהבא קיימא בטורי כד שמשא בתוקפיה בגין דתוקפא דשמשא אחזי דהבא ואוליד ליה בארעא וההוא דממנא בההוא תוקפא דשמשא חיזו דיליה כעגלא[4203] ואקרי (תהלים צא ו) קטב[4204] ישוד צהרים[4205] ודא נפקא מגו עגלא התוכא סומקא דדהבא[4206] וכל הני אתיין מההוא סטרא סומקא רוח מסאבא דכל אינון דמתפרשי מרוח מסאבא מתפשטי בעלמא
ורוח הטמאה הזו היא הנחש הרע ויש מי שרוכב עליו והם זכר ונקבה ונקראים אלה שהם מזדמנים בעולם בכל אותם הצדדים שלהם ורוח הקודש נקראת זאת שהיא סוד הברית הרושם הקדוש שנמצא תמיד עם האדם וכן זה ה׳ זה אלי אבל אלו נקראים אלה ועל זה כתוב אלה אלהיך ישראל ולכן כתוב גם אלה תשכחנה ואנכי סוד של זאת לא אשכחך וכתוב (איכה א) על אלה אני בוכיה שאותו	והאי רוח מסאבא[4207] איהו חויא בישא[4208] ואית מאן דרכיב עליה ואינון דכר ונוקבא[4209] ואקרון אלה[4210] דאינון מזדמנין בעלמא בכל אינון סטרין דלהון ורוח קודשא[4211] אקרי זאת[4212] דאיהי רזא דברית[4213] רשימא קדישא[4214] דאשתכח תדיר עמיה דבר נש וכן (ישעיה כה ט) זה יהו״ה[4215] (שמות טו ב) זה אלי אבל אלין אקרון אלה ועל דא כתיב (&) אלה אלהיך ישראל[4216] ובגין כך כתיב (ישעיה מט

[4201] מפני שיש בהם כח עשר מדרגות ולמטה מהם שבעה היכלות, וכל כח וכח מאלו יש בו כמה כחות והיינו **״דמתפרשן לכמה סטרין״** וצד השמאל שהוא אודם החצונים, מפני שיש בהם רוח עצלות לבן הארמי חמור מצד הימין, ויש רוח זריזות וחום העבירה עשו הוא אדום (אור יקר).

[4202] הם כחות השולטים בשרב השמש להזיק, וכך **״קיימי בטורי״** והם שידים הנמצאים בהרים ומזיקים בחצי היום, מתגשמין בתוקף השמש וטבע החמה אז להשליטם בהנהגה עליונה שכך הוא מוליך הזהב (אור יקר).

[4203] מפני שהם מהשמאל, והקדושים נאמר בהם ופני שור מהשמאל לארבעתם, והחצוני דומה אל הקדושה כקוף לפני בני אדם (אור יקר).

[4204] שהוא קוטב והורג (אור יקר).

[4205] שכחו לשדוד ולקטוב בצהרים בחצי היום כדפירשנו, ואלו הם כחות תחתונים שיש כוחות רוחניים עליהם כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[4206] שהם בסוד כחות ההיכלות שהם מתגלמין לשלוט בעולם הגשמי וזהו שאמר **״וכל הני אתיין״** וכו׳ (אור יקר).

[4207] מתפשט בעולם שיש בו כחל הגלם בין להעניש בין להטעות בני אדם (אור יקר).

[4208] (ואיהי) [ואית] רוחניות דק שהוא אין לו תפיסה בגשמות **״דרכיב עליה״** והוא כמו נפש לגוף (אור יקר). ויחי רכח ע״א (הערת הזהר).

[4209] הזכר עשר תמורות הנקבה שבע היכלות (או ריקר).

[4210] מפני שעם היות שהזכר אינו גשמי על ידי הנקבה הוא מזדמן, ולזה שניהם יחד **״מזדמנין בעלמא״** לכמה אלף מיני פעולות כאשר נפרש לקמן, וזהו שאמר **״בכל אינון סטרין״** וכו׳ (או ריקר).

[4211] שהיא גם כן מזדמנת לאדם הבא ליטהר מסייעין אותו הוא בסוד אח״ד (או ריקר).

[4212] ירצה זאת מזומנת לאדם, ולא נקראת אלה לשון רבים אלא זאת, אמנם החצונים הם בקשרם הם כח הפירוד כל שכן שיהיה ביניהם יחוד אלא נקראים אלה הרבים הנפרדים וגורמין פירוד (אור יקר)..

[4213] היינו א״ת מדת המלכות, ז״ן הוא יסוד אות ואו זעיר״א, והמלכות עטרה דברית, שניהם יחד זאת זית עם את, ובהיותה מתייחדת בבחינה אחרת יקרא ז״ה דהיינו דין יסוד כדפירשנו ה׳ מדת המלכות (אור יקר).

[4214] עטרה (רח״ו). ור״ל שהמ׳ בחינת עטרת יסוד דזעיר (מ״מ).

[4215] יסוד (רח״ו).

[4216] ויש בחינות שונות **״זה אלי או זה ה״** ולעולם מורה על האחדות אבל החצונים איקרון אלה מורה על הריבוי, **״ועל דא כתיב אלה אלהיך״** אלהות רבים שהם נפרדים כדפירשנו, וכן כתיב תשכחנה על כפרת העון מורה מלת תשכחנה על הרבים כדפירשנו, ובקדושה כתיב **ואנכי** לא אמר אנו חס ושלום שאין שם אלא יחידו של עולם אנכי דהיינו זאת [לא] **״אשכחך״** כתיב לא אמר נשכחך מפני שהכל אחד מיוחד כדפירשנו (אור יקר).

חטא גרם להם לבכות כמה בכיות.	טו) גם אלה תשכחנה[4217] "ואנכי" רזא דזאת לא אשכחך וכתיב (איכה א טז) על אלה[4218] אני בוכיה דההוא חובא גרים למבכי לון כמה בכיין
דבר אחר על אלה אני בוכיה למה משום שנתנה רשות למקום הזה לשלט על ישראל ולהחריב את בית המקדש ומשום שנתנה להם רשות לשלט כתוב על אלה אני בוכיה סוד הדבר על אלה זהו צד הטמאה שנתנה להם רשות לשלט אני בוכיה זו רוח הקודש שנקראת אני.	דבר אחר על אלה אני בוכיה מאי טעמא בגין דאתיהיב רשו לאתר דא לשלטאה על ישראל ולחרבא בי מקדשא ובגין דאתייהיב לון רשו לשלטאה כתיב (&) על אלה אני בוכיה רזא דמלה על אלה דא סטרא דמסאבא דאתייהיב לון רשו לשלטאה אני בוכיה דא רוח קדשא[4219] דאקרי אני
ואם תאמר הרי כתוב אלה דברי הברית כך הוא ודאי שכל אותם שלא מתקיימים אלא מתוך אלה ששם כל הקללות כמו שבארנו שהוא ארור שכתוב (בראשית ג) ארור אתה מכל הבהמה ולכן הקדים ואמר אלה שעומד למי שעבר דברי הברית (ויקרא כז) אלה המצות אשר צוה ה׳ את משה משום שמצוות התורה לטהר את האדם ולא יסטה מהדרך הזו וישמר משם ויפרד מהם.	ואי תימא[4220] הא כתיב (דברים כח מט) אלה דברי הברית הכי הוא ודאי דכל אינון לא מתקיימין אלא מגו אלה דתמן כל לווטין כמה דאוקימנא דאיהו ארור דכתיב (בראשית ג יג) ארור אתה מכל הבהמה ובגין כך אקדים ואמר אלה דקיימא למאן דעבר דברי הברית אלה המצות אשר צוה ה׳ את משה (ויקרא כז לד) בגין דפקודיא דאורייתא לאתדכאה בר נש ולא יסטי לארחא דא ויסתמר מתמן ויתפרש מנייהו
ואם תאמר אלה תולדת נח נח כך הוא ודאי שהרי יצא חם שהוא אבי כנען וכתוב (שם ט) ארור כנען והוא סוד זה של אלה ועל זה כל אלה התוך פסלת הזהב ואהרן הקריב זהב שהוא הצד (האחר) שלו שהוא כלול בתקף האש והכל אחד וצד זה זהב ואש.	ואי תימא (בראשית ו ט) אלה תולדות נח נח הכי הוא ודאי דהא נפק חם דאיהו אבי כנען וכתיב (&) ארור כנען ואיהו רזא דא דאלה ועל דא כל הני התוכא סוספיתא דדהבא ואהרן קריב דהבא דאיהו סטרא (אחרא)[קצג] דיליה[4221] דכליל איהו בתוקפא דאשא וכלא חד וסטרא דא דהבא ואשא
ורוח הטמאה שתמיד נמצאת במדבר	ורוח מסאבא דאשתכח תדיר במדברא

[4217] פירוש אע״פי שאלה שהם זו״ן דקליפה תשכחנה, אנכי שהיא המ׳ לא אשכח אותה, ולשון זה הובא בפ׳ ויחי ג״כ (מ״מ), רכא ע״א (הערת הזהר).

[4218] עון אלהות רבים, אני יחידה בוכיה, או על אלה על הקליפות (אור יקר).

[4219] שמורה ייחוד כדפירשנו (אור יקר).

[4220] מורה שמלת אלה בקדושה דכתיב דברי הברית וכו׳. תירץ שהם החצונים שהם ודאי ארור האיש אשר לא יקים וכו׳, וכל מלת ארור יוצא משם כאומרו ארור טנאך וכו׳, וירצה אלו הם ארורים להעניש על העובר על דברי התורה, וכן "**אלה המצות**" כל מה שצוה הקדוש ברוך הוא ליזהר שלא ידבק בחצונים שהם אלה, והיינו "**לאתדכאה ברנש ולא יסטי**" וכו׳, ויש להקשות דהא כתיב אלהים ודרשינן מ״י אל״ה בכמה דוכתי, וכתיב אלה פקודי המשכן וכמה אחריני אלה שמות בני ישראל שאי אפשר לתקנן כלל על דרך זה, ויש לומר כי הם אלהים בארבעה מקומות בבינה ובגבוהר ובמלכות והם באצילות, וביצירה והוא במלאכים, ובחצונים והיינו אלהים אחרים, וכל אלה בשלשה אבות, ובגבורה הוא מי אלה נצח הוד יסוד, ובמלכות מי אלה הם הכחות שבה, ביצירה מי ודאי הכחות הטהורים, בחצונים מי אלה היינו אלה אלות הברית, ואין שם (מי עולה) מי חס ושלום אלא ים כאומרו והרשעים כים נגרש, וכן אלהים שבמלכות ים אלה על דרך מי אלה כעב תעופנה וכיונים אל ארובותיהם, ולפעמים מצולות ים תחתיה והם אלה אלות הברית ואז אלה גם כן שביצירה הם החצונים שהם תחת הים, ואז הם אלה אלות הברית, והנה יש אלה ויש ואלה, אלה פסל את הראשונים דהיינו אלה דמדת המלכות שהתחתונים אלה למטה הימנה פסולים, אמנם ואלה מוסיף על הראשונים דהיינו ואו שהוא התפארת מוסיף אלה שבשלושה אבות חסד גבורה תפארת אלה שבנצח הוד יסוד על אלה שבמלכות שהם קדושים בסוד אברי הנקבה, והנה אותם שבמלכות (אור יקר).

[4221] פירוש שהזהב הם גבורות שמסיגיהם הם הקליפות נמצא שהקליפות מלסד שיש להם אש לינק ממנו, ג״כ יש להם צד אחר שהוא הזהב וז״ש דאיהו סטרא אחרא דיליה דכליל איהו בתיקפא דאשא (מ״מ).

מצאה מקום באותו זמן להתחזק בו ומה שהיו ישראל טהורים מאותה זוהמא ראשונה שהטיל בעולם וגרם מות לכל כשעמדו על הר סיני גרם להם כמו מקדם לטמא אותם ולהתגבר עליהם וגרם מות להם ולכל העולם ולדורותיהם אחריהם זהו שכתוב אני אמרתי אלהים אתם וגו׳ אכן כאדם תמותון וגו׳ ולכן אהרן חזר אחר כך להטהר בסוד האמונה העליונה באותם שבעה ימים קדושים ואחר כך להטהר בעגל.	אשכח אתר בההוא זמנא לאתתקפא ביה ומה דהוו ישראל דכיין מההוא זוהמא קדמאה דאטיל בעלמא וגרים מותא לכלא כד קיימו על טורא דסיני גרם לון כמלקדמין לסאבא לון ולאתתקפא עלייהו וגרים לון מותא ולכל עלמא ולדריהן בתריהון הדא הוא דכתיב (תהלים פב ז) אני אמרתי אלהים אתם וגו׳ אכן כאדם תמותון וגו׳ (ע״כ) ובגין כך אהרן אהדר לבתר לאתדכאה ברזא דמהימנותא עלאה באינון שבעה יומין קדישין[4222] ולבתר לאתדכאה בעגלא
ובא וראה בכל רצה אהרן להטהר שאלו הוא לא היה לא היה יוצא עגל למה משום שאהרן הוא ימין והוא חזק השמש והזהב מהשמש רוח הטומאה ירדה ונכללה שם וישראל נטמאו והוא נטמא עד שנטהרו.	ותא חזי בכלא בעא אהרן לאתדכאה דאילו איהו[4223] לא הוה לא נפק עגלא מאי טעמא בגין דאהרן איהו ימינא ואיהו תוקפא דשמשא ודהבא משמשא[4224] רוחא מסאבא נחת ואתכליל תמן ואסתאבו ישראל ואסתאב איהו עד דאתדכו
למה נטמא משום שיצא עגל שהוא מצד השמאל שהוא שור ומימינו עגל והוא שמאל כמו שנאמר שכתוב	מאי טעמא אסתאב בגין דנפק עגל דאיהו מסטרא דשמאלא דאיהו שור ומימיניה עגל איהו שמאלא כמה דאתמר דכתיב (&)
	רלז/א
ופני שור מהשמאול לארבעתן ואהרן שהוא ימין נכלל בו שמאל ויצא על ידו ועל כן נתן לו עגל כמו שהוא גרם.	ופני שור מהשמאול לארבעתן ואהרן דאיהו ימינא אתכליל ביה שמאלא ונפק על ידיה ועל דא אתיהיב ליה עגל כמה דאיהו גרים
ולכן כשרוח הטמאה הזו מתגברת ושולטת כמקדם על העולם שהרי בזמן שחטאו ישראל המשיכו עליהם אותו יצר הרע כמקדם כשנטהרו ישראל ורצו להטהר הצטרכו להקריב שעיר משום ששעיר הוא חלקו של אותו יצר הרע אותו רוח הטומאה שאמרנו.	ובגין כך[4225] כדקצ״ד האי רוחא מסאבא אתתקף[4226] ושליט כמלקדמין על עלמא דהא בזמנא דחאבו ישראל[4227] אמשיכו עלייהו ההוא יצר הרע כמלקדמין כד אתדכו ישראל ובעו לאתדכאה אצטריכו לקרבא שעיר בגין דשעיר איהו חולקא דההוא יצר הרע ההוא רוח מסאבא כדקאמרן

[4222] פירוש ז״ק דזעיר (מ״מ).

[4223] רפא ע״א (הערת הזהר).

[4224] ור״ל שאהרן שהוא איש החסד הוא תוקף זעיר שמהם נבנה זעיר וכן הגבורות הנקרא דהבא הם משמשא שהוא זעיר (מ״מ).

[4225] מהדר לתרץ כדפירשנו מן הטעמים האלו כשנתחזק חזר אל מציאותו הקודם עם היות שלא נשתוה עון ישראל אל עון אדם הראשון כדפירשנו (אור יקר).

[4226] בחוזק מועט חזר אל קדמותו כשהיה (אור יקר).

[4227] קשה לו למה ישראל לא הקריבו עגל כמו שהקריב אהרן כיון שחטאם היה בעגל, לזה אמר אהרן מצד המעשה שגרם להמצא בעולם עגל צריך ליטהר בו בביטולו, ישראל גרמו יצר הרע שהמשיכו שעיר הוא יצר הרע לכך הקריבו שעיר כדמפרש ואזיל, והענין שהחטא שגרם לשעיר שיבא היה עגל, מפני שבהתחלה צריך להמשיך קליפה קשה כדי שיהיה אחר כך שליטתה בעולם, אם כן להחטיאם היה עגל תחלת התפשטות הטומאה מהקליפה דהיינו כדמסיק תבנית שור דהיינו שור הוא שמאלי מהגבורה, ותבנית אותו הדין ודומה אליו הוא עגל מבחוץ והיינו תחלת הקליפה (אור יקר).

כתוב וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב מה זה תבנית שור זה עגל שור מצד השמאל אהרן ימין ונכלל בו שמאל והתגבר בו ויצא על ידו בא וראה וימירו את כבודם זו שכינה שהלכה לפניהם והחליפו אותה במקום טמא אל אחר ולכן לא עברה הזוהמא הזו מהעולם עד אותו זמן שיעבירנה הקדוש ברוך הוא מהעולם כמו שנאמר ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ והרי בארנו.	כתיב (תהלים קו כ) וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב מאי תבנית שור[4228] דא עגל שור מסטרא דשמאלא אהרן ימינא אתכליל שמאלא ביה[4229] ואתתקף ביה ונפק על ידיה[4230] תא חזי וימירו את כבודם[4231] דא שכינתא דאזלת קמייהו[4232] ואחלפו לה בדוכתא מסאבא[4233] אל אחרא ובגין כך לא אתעבר[4234] זוהמא דא מעלמא עד ההוא[4235] זמנא דיעבר ליה קודשא בריך הוא מעלמא כמה דאת אמר (זכריה יג יב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ והא אוקימנא
כתוב ויעשהו עגל מסכה וכתוב ואשלכהו באש ויצא העגל הזה משמע שלא עשה אותו אם כך מה זה ויעשהו אלא ודאי כמו שבארנו שאלמלא אהרן לא התגברה רוח הטמאה להכלל בזהב אבל כל תקון שצריך יש לבנות אותו (להתרוות).	כתיב (&) ויעשהו עגל מסכה וכתיב (&) ואשליכהו באש ויצא העגל הזה משמע דלא עבד ליה אי הכי מאי ויעשהו אלא ודאי כמה דאוקימנא דאלמלא אהרן[4236] לא אתתקף רוחא מסאבא לאתכללא בדהבא אבל כל תקונא דאצטריך אשכח לאתבנאה (ס״א לאתרואה)
בא וראה יש מי שעושה כשפים ומצליח בידו ויש מי שעושה אותם באותו צבע ממש ולא מצליח בידו שהרי למעשים הללו צריך אדם מכשר.	תא חזי אית מאן דעביד חרשין ואצלח בידוי ואית מאן דעביד לון כההוא גוונא ממש ולא אצלח בידוי דהא לעובדין אלין גברא מתקנא

[4228] ולכך אהרן חטא בראש הקליפה שהמשיכו למטה (אור יקר).

[4229] דהיינו מפני שור הכלולים בפני אריה (אור יקר).

[4230] אמנם ישראל חטאם היה שהגבירו עליהם שעיר המחטיאם בכחו דהיינו יצר הרע מדרגה המתפשטת מכח שור כענין סמאל ונחש שפירש לעיל (אור יקר).

[4231] כלומר כמעט בצד מה היה דומה לעון אדם הראשון, כי מה היה עון אדם הראשון דרך כלל שהחליף עץ החיים בעץ הדעת טוב ורע דהיינו רע דא סמאל (אור יקר).

[4232] כך אלו החליפו והמירו את כבודם דהיינו **"שכינה דאזלת קמייהו"** דהיינו שהיא נקשרת בעץ החיים (אור יקר).

[4233] שהוא רע מעץ הדעת (אור יקר).

[4234] הענין וביום פוקדי ופקדתי כל זמן שיש פקידה, ומה נשתנה עון זה ויהיו אובקו מעורב בכל פקידת עון, אלא מפני שהוא שאור עיסת כל יצר הרע המחטיא שאלמלא הוא היה העולם נטהר מזוהמתו כדפירשנו, וזהו שאמר **"ובגין כך לא אתעבר"** פגם עון זה וזוהמתו (אור יקר).

[4235] שאז הוא תיקון עון אדם הראשון ותיקון עון זה דדא בדא אחידן ושניהם כאחד יטהרו, ואם תאמר מה טעם יעביר רוח הטומאה ולא יעבירנו קודם לזה, ויש לומר כי ענין זה תלוי בזכו אחישנה לא זכו בעתה, והענין כי אין בן דוד בא אלא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, ודקדקו באומרם גו״ף כי הנשמות בחטא אדם נפגמו ונתלבשו בגוף שהוא הגוף הזה המזוהם החייב מיתה, וכל הנפשות היו כלולות בו וכלם הם חייבי מיתה, שכמו שפגם אדם הראשון פגמו כולם עמו ולזה כולם מתים, ואפילו מי שלא חטא מעולם ימות בעטיו של נחש שהטיל זוהמא בו, וכשיכלו נשמות שבגוף שהם אותם המזוהמות בסוד גוף וחייבות מיתה ואין תיקון לזוהמתם אלא בעונש המות ורקב הגוף, מיד העולם מתתקן מזוהמתו, וסוד יכלו נשמות שבגוף היינו שיתגלגלו כל הנשמות וסוג גלגולם וינוחו לקץ הימין כמו שנתבשר דניאל ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין ואין לו עוד גוף כל ינוחו אותם הנשמות לקץ הימין ומיד העולם מתחדש ונתכפר אותו עון, ועתה אם ימהרו יחישו תשובתם ויתקנו יכלו נשמות שבגוף ויזכו לחידוש העולם, ואם לאו וכי יאבד עולמו, יתגלגלו עד זמן הנועד שיהיה הדור כולו חייב והם כלים בעונש, ויתחדש העולם באותם שזכו ונתקנו, ועם כל זה הקדוש ברוך הוא חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח והולך ושב פעם אחר פעם עד יתוקן עד הזמן הנועד שאז יכלו נשמות שבגוף, אבל אם זכו היה זמן אחישה לא זכו בעתה שיתגלגלו כולם (אור יקר).

[4236] פי׳ זה תירוץ אחר למ״ש הכתוב ויעשהו עגל מסכה דמשמע שאהרן עשה העגל לפי שהוא ימינא וכו׳ לבד מה שתירץ בפרשת כי תשא שמפני ב׳ דברים שעשה ויקח אותו מידם ויצר אותו בחרט העלה עליו הכתוב כאלו עשאו ח״ו (מ״מ).

	אצטריך
בא וראה מבלעם שהוא היה מכשר לאותם הכשפים שלו להצלחה בידו משום שכתוב ונאם הגבר שתם העין שתם העין וסתום העין הכל אחד שעין אחת סתומה תמיד ומראה עיניו לא היה בדרך ישרה מום היה לו בעינו כתוב ושלח ביד איש עתי מזמן בכל המראה של עיניו שלא כשורה אבל רוח הקודש מי שישתמש עמה מה כתוב (שם כא) כל איש אשר בו מום לא יקרב איש עור או פסח.	תא חזי מבלעם דאיהו הוה מתקנא לאינון חרשין דיליה לאצלחא בידוי בגין דכתיב (במדבר כד ב) ונאם הגבר שתם העין שתום העין סתום העין כלא חד[4237] דחד עינא סתים תדיר וחיזו דעינוי לא הוה בארח[4238] מישר מומא הוה ביה בעינוי כתיב (ויקרא טז כא) ושלח ביד איש עתי זמין בכלא חזו דעינוי דלא יתכשר אבל רוח קדשא מאן דישתמש בהדיה מה כתיב (שם כא יח) כל איש אשר בו מום לא יקרב איש עור או פסח
וכאן הכל התקן לרוח הטמאה לתת לה מקום לשלט מצא מדבר שהוא חרב מהכל ככתוב (דברים ח) נחש שרף ועקרב וגו׳ שמשם הוא השלטון שלו מצא זהב מספיק כראוי מצא אהרן כדי להתחזק בימין ולהכלל בו אז השלים את מקומו כראוי ויצא ונשלם המעשה.	והכא כלא אתקן לרוחא מסאבא למיהב ליה דוכתא לשלטאה אשכח מדברא דאיהו חרוב מכלא כמה דכתיב (דברים ח טו) נחש שרף ועקרב וגו׳ דתמן איהו שלטנותא דיליה אשכח דהבא ספוקא כדקא יאות אשכח אהרן לאתתקפא בימינא ולאתכללא ביה כדין אשלים דוכתיה כדקא יאות ונפיק ואשתלים עובדא
ומנין לנו שרוח הטומאה היתה שכתוב אנא חטא העם הזה חטאה גדלה זו רוח הטמאה נחש הקדמוני כפי שאמרנו בכמה מקומות ובזמן שרצה אהרן להטהר הקריב עגל מאותו הצד לעשות בו דין בראשונה עשה אותו לשלט ועכשיו שעשה בו דין להכניעו שהרי כשנעשה דין בצד הזה נכנעים כל אותם ששולטים מצדו.	ומנלן דרוח מסאבא הוה דכתיב (שמות לב לא) אנא חטא העם הזה חטאה גדולה דא רוח מסאבא נחש קדמאה כדקאמרן בכמה דוכתי ובזמנא דבעא אהרן לאתדכאה אקריב עגל מההוא סטרא[4239] למעבד ביה דינא בקדמיתא עבד ליה לשלטאה והשתא דיעבד ביה דינא לאכפיא ליה[4240] דהא כד אתעביד דינא בסטרא דא אתכפיין כל אינון דשלטין מסטריה
בא וראה במצרים באותו הצד שלהם כתוב (שם יב) אל תאכלו ממנו נא וגו׳ צלי אש כדי שיעלה ריחו נודף ראשו על כרעיו לשבר אותו ולהכניעו ואז כל אלו שבאים	תא חזי במצרים בההוא סטרא דלהון כתיב (שם יב ט) אל תאכלו ממנו נא וגו׳ צלי אש בגין דיסלק ריחו נודף[4241] ראשו על כרעיו לתברא ליה ולאכפיא ליה וכדין כל אינון דאתיין

[4237] פי׳ כמ״ש רש״י עינו נקורה וחור שלה פתוח כלשון משנה כדי שיסתום ויסתום ויגוב (מ״מ).

[4238] ויקרא סג ע״ב (הערת הזהר).

[4239] ז״ל הרב בק״י דע כי זעיר דנוגה הוא עגל שעשה אהרן דכתיב קח לך עגל וכו׳, ונוקבא דנוגה היא פרה אדומה בסוד מנצ״פך ה׳ דמים טהורים וה׳ דמים טמאים גי׳ פר״ה, וכשנשרפת מתבררת ונעשי׳ ״אפר עפר שריפ׳ החטא״ שעליו נאמ׳ הכל היה מן העפר ולכן היה מחוץ למחנ׳ כי שם מקומה וכוונת משה ושלמה היה זה להביא זכר דנוגה ערב רב וזה להביא הנשים ולא יכלו לעמוד עליה לקתנה עד יבוא משיח, ואז הרע יוקדון ליה בנורא ועיין בפרשת פקודי עכ״ל (מ״מ).

[4240] ע״י שמקריבים אותו להקב״ה, הנה אתכפייא ע״ז הסטרא אחרא ונחלש כחו, כי נלקח בזה בלעו מפיו (דע״ה ח״ב קנו ע״א), זהו מה שגורם הקרבן תיקון ואור וברכה בהעולמות בי״ע, וכן בעוד יותר הרבה הנה גורם האדם המקריב את הקרבן אור ברכה ויחוד למעלה למעלה שהוא באצילות ג״כ, כי ע״י שמקריב את הקרבן לה׳ והרי מייחד ע״ז את כל הכחות דהבי״ע אליו יתׄ״ש, שיהיו כולם קודש לה׳. וכל הכחות דהבי״ע הנה כולם הם מהמלכות דאצילות, ועי״ז הנה מעלה היא מ״ן למעלה מהבירורין שעלו בה וכו׳ ונוסף ומתחדש ע״ז אור באצילות לאין קץ, כי כל מה שמתגדל היחוד מתגדל הגילוי דא״ס יתׄ״ש בכל אצילות כולו. והרי נעשה ע״י כל קרבן תוספות אור וקדושה למעלה למעלה, ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא ע״ז הרבה מאד, וכמ״ש פ׳ צו (דף כז ע״ ע״ב) ובפ׳ פנחס (רכד סע״א ברע״מ) ופ׳ פקודי (רלז ע״א ושם רלט ע״א) (דע״ה ח״ב קנו ע״ד).

[4241] עי׳ ח״ג רנא ע״א ע״ב בארוכה (לש״ו).

מצדו לא שולטים כמו כן פרה אדמה תמימה וגו׳ כדי להכניע כל אותם הצדדים הטמאים שלא ישלטו.	מסטריה לא שלטי כגוונא דא (במדבר יט ב) פרה אדומה תמימה וגו׳ בגין לאכפיא כל אינון סטרי מסאבא דלא ישלטון
אמר לו רבי אבא והרי הפרה היא קדושה היא טהורה ולמה אמר לו כך הוא והרי פרשוה כלל של ארבע מלכיות היתה פרה כמו שנאמר (הושע ד) כי כפרה סוררה סרר ישראל אדמה זו מלכות בבל שכתוב אתה הוא ראש הזהב תמימה זו מלכות מדי אשר אין בה מום זו מלכות יון (שהם קרובים לדרכי האמונה) אשר לא עלה עליה על זו מלכות אדום שלא עלה עליה על והסוד של הדבר הזה אף על גב שכמה דברים נתנו לדרש בכתובים כולם אחד.	אמר ליה רבי אבא והא פרה קדישא איהי דכיא איהי ואמאי אמר ליה הכי הוא והא אוקמוה כללא דארבע מלכוון הות פרה כמה דאת אמר (הושע ד טז) כי כפרה סוררה סרר ישראל אדומה דא מלכות בבל דכתיב (דניאל ב לח) אנת הוא רישא די דהבא תמימה דא מלכות מדי[4242] אשר אין בה מום דא מלכות יון[4243] (דאינון קריבין לארחי מהימנותא) אשר לא עלה עליה עול דא מלכות אדום דלא סליק עליה עול[4244] ורזא דמלה דא אף על גב דכמה מלין אתייהיבו למדרש בקראי כלהו חד
הרי נאמר שכתוב מי יתן טהור מטמא לא אחד מי יתן טהור	הא אתמר דכתיב (איוב יד יד) מי יתן טהור מטמא לא אחד מי יתן טהור
	רלז/ב
מטמא סוד זה כך הוא שזהו טהור שיוצא מטמא שהרי בהתחלה טמא ועכשיו שנעשה בו דין ונתן לשרפת אש באש בוערת ונעשה עפר עכשיו הוא טהור מטמא טהור שיצא מטמא.	מטמא רזא דא הכי הוא דדא איהו טהור דנפיק מטמא[4245] דהא בקדמיתא טמא והשתא דאתעביד ביה דינא ואתיהיב ליקידת אשא בנורא דדליק ואתעביד עפר השתא איהו טהור מטמא[4246] טהור דנפיק מטמא

[4242] כמ״ש רז״ל שמלכי מדי תמימים היו (מ״מ).

[4243] כמ״ש רז״ל שאלכסנדרוס מוקדון כשראה שמעון הצדיק קם מפניו (מ״מ).

[4244] פי׳ עולו של הקב״ה ובזה נתרצה קושית רבי אבא שאף על פי דפרה היא קליפת נוגה עכ״ז רמוזים בה׳ ד׳ מלכיות (מ״מ).

[4245] כדפירשנו שיש סוד ניצוץ טהרה מתפשט על החצונים ומקיימם והיינו שורשם, וכל זמן שהוא בתוכם אותו השורש מר נתפשט מהם ונזדכך ונטהר השורש ונמתק והיינו טהור מטמא, פר״ה היא חצונית טהורה מתלבשת בקליפות, והיינו נשמת הרשעים הנעשים שורים מועדים מזיקים מנגחים ונכנסים אל תוך החצונים, והנה המתקדש ונטהר למעלה למעלה נקרא עפר דהיינו ועפר אחר יקח וכדפירשו בסבא סוד אדמת עפר, וכאשר אינם זוכים במעלת עפר שהוא בסוד הטהרה גמורה נעשים אפר דהיינו שאינו עושה פירות אמנם נטהר, ולכך הם אילני סרק שאינם עושים פירות, על סוד אלו נאמר ועסותם רשעים כי יהיו אפר דהיינו שורש החצונים, ולכך בעלותם הרשעים מגיהנם הם אפר, והיינו בבא הדין העליון ושורף ובטל כחם נעשו אפר מצד האש הגבורה המבער את החמץ שביעור חמץ שריפה, ואם תאמר והא מהאש יצאו כך הוא יבושו ויחתו מגבורתם ממש האש תאכלם ויחזרו אל שורשם ויתבטל כחם, ולכך הם נכנסים לגן עדן תחת כפות רגלי הצדיקים, **״כדין איהו טהור מטמא״** דהיינו טהור וקדושה העולה מהטומאה מקום התפשטותה, סוד ישראל מתפשטים בגלותם בקליפות ונטהרים ועולים, והיינו הרשעים גם כן שהם עולים אפר טהור מעמקי הקליפות ומבמבצים ועולים, והיינו נמי סוד פרה אדומה דהיינו ניצוץ הקדושה המתפשטת לחצונים ואחר כך שהחצונים מתבטלים ונעשה בהם הדין היא נעשת אפר ומסתלקת ולכן קודם שריפתה וביטול דיניה היא מטמאת, ואפילו אחרי שנעשת אפר עד אחר כניסתה היא עדין בעמקי הקליפות ומטמאה הטהורים, אמנם אחר כך היא מטהרת מפני שדומה אל סוד הניצוץ העתיד להיות אחר ביטול הקליפות ודבקותה בימין דהיינו מים, וכראות הטומאה ענין זה מיד בורחת שרואה ביטולה והעברתה מן העולם וזה טעם מטהרת את הטמאים והיינו סוד טהור מטמא {אולי במקום הערה הבאה??} (אור יקר). פירוש כמ״ש בשם הרב ז״ל שאחר שנשרפת ונותנים עליה מים מתבררת והיא טהור דנפיק מטמא שקודם שנתבררה נקרא טמא (מ״מ).

[4246] אחר שנתהפך כל חטא ועון ופשע לעונש, וע״ז הנה כלה ומתבטל הטומאה והרע, ומתגלה אח״כ התיקון והטוב שבה גם למטה, ונעשה גם למטה מפשע שפע, וכמו שיהיה לעתיד, והרי מתתקן ונעשה טהור מטמא וכו׳ והנה נעשה כ״ז הן למעלה והן למטה הכל ע״י האדם, כי מציאות הרע שהוא תולדות תכלית הגבורות היותר קשים, הרי יוצא הוא מן הכח אל הפועל רק ע״י האדם (הקדו״ש כז ע״ג)

ולכן כל אלו שמתעסקים בה כולם נטמאים שהרי כך הוא ודאי וכיון שנעשית אפר אז עד שיתכנס ויסתלק משם מטמא את כולם כמו שנאמר וכבס האסף וגו׳ וטמא אפר למה כמו שנאמר ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם וכיון שנתן על אותו אפר מים אז הוא טהור מטמא.	ובגין כך כל אינון דמשתדלי בה כלהו מסתאבי דהא הכי הוא ודאי וכיון דאתעביד אפר כדין עד דיתכניש ויסתליק מתמן מסאיב לכלהו כמה דאת אמר וכבס האוסף וגו׳ וטמא אפר מאי טעמא כמה דאת אמר (מלאכי ג כא) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם וכיון דאתייהיב על ההוא אפר מים[4247] כדין איהו טהור מטמא
וסוד הדבר שכתוב (במדבר ח) מי חטאת כמו שנאמר (בראשית ד) לפתח חטאת רבץ ומשום שהיא פתח חטאת רבץ ודאי בהתחלה כתוב והוציא אותה אל מחוץ למחנה ולכן נתנה לסגן ולא לכהן גדול וזהו טהור מטמא בהתחלה טמא ועכשיו טהור וכל צד רוח הטמאה כיון שרואה את זה בורח ולא יושב באותו מקום.	ורזא דמלה דכתיב (במדבר ח ז) מי חטאת[4248] כמה דאת אמר (בראשית ד ז) לפתח חטאת[4249] רובץ ובגין דאיהי פתח חטאת רובץ ודאי בקדמיתא כתיב והוציא אותה אל מחוץ למחנה ובגין כך אתיהיבת לסגן ולא לכהנא רבא ודא הוא טהור מטמא בקדמיתא טמא והשתא טהור וכל סטר רוח מסאבא[4250] כיון דחמא דא ערק ולא יתיב בההוא דוכתא
מי חטאת ודאי מי נדה הכל טמא ועל כן שולטת רוח הקודש ורוח הטמאה נכנעת שלא שולטת כלל וזהו דין של רוח הטמאה מחוץ למחנה משום שהיא רוח הטומאה שכתוב והיה מחניך קדוש בא רבי אבא ונשקו.	מי חטאת ודאי מי נדה הכל טמא מסאבא[4251] ועל דא שלטא רוח קדשא[4252] ורוח מסאבא אתכפיא דלא שלטא כלל ודא הוא דינא דרוח מסאבא מחוץ למחנה בגין דאיהי רוח מסאבא דכתיב (דברים כג טו) והיה מחניך קדוש אתא רבי אבא ונשקיה
אמר רבי שמעון אף על גב דכל הני מלין כדקאמרן קודשא בריך הוא יהיב ליה שלטנו ורוח מסאבא בעי לאכפייא ליה בכל סטרין תא ואימא לך רזא חדא ולא אתייהיב לגלאה בר לאינון קדישי עליונין	אמר רבי שמעון אף על גב דכל הני מלין כדקאמרן קודשא בריך הוא יהיב ליה שלטנו ורוח מסאבא בעי לאכפייא ליה בכל סטרין תא ואימא לך רזא חדא ולא אתייהיב לגלאה בר לאינון קדישי עליונין
בא וראה למקום הזה שהוא רוח הטומאה נתן לו הקדוש ברוך הוא שלטון לשלט בעולם בכמה צדדים ויכול להזיק	תא חזי להאי אתר דאיהו רוח מסאבא קודשא בריך הוא יהיב ליה שלטנו למשלט בעלמא בכמה סטרין ויכיל לנזקא ולית (ליה)

[4247] פי׳ מים שהם החסדים מתקנים הנוגה שהוא אפר (מ״מ).

[4248] פי׳ המים מתקנים חטאת שהיא קליפת נוגה, ובגין דאיהי פתח חטאת רובץ ודאי ר״ל כיון שהמלכות נקרא עתא לכך חטאת שהיא קליפת נוגה רובץ כדי לינק ממנה מי נדה מים שהם ה׳ חסדים מטהרים נדה שהיה בה תחלה (מ״מ).

[4249] דהיינו ניצוץ קדושה שהחטאת אחוז בה והיא משפעת אותם לכך אינה נעשת במקדש אלא מחוץ למחנה עד שיטהר, ולכך אין קדושת כהן גדול שהוא פנימי גבוה למעלה נוגע בה, אלא סגן קדוש ולא קדוש ביותר בקדושת גבוה אלא קדוש שיוכל להעביר הקליפות ולא ביותר שאין קדושה רבה מתפשטת שם ומתעסקת בה (אור יקר).

[4250] היינו כדפירשנו כי זה טעם היותה מטהרת הטמאים מפני שמתפחדת מביטולה כענין ערבוב השטן בשופר דראש השנה (אור יקר).

[4251] ועם היות שכשנתן בו המים אין שם נדה ולא חטאת, אפשר דהכי קאמר מים המבריאים הנדה או החטאת, או ירצה מים שקודם היה שם אפר זה נדה או חטאת קודם טהרתו והעשות הדין בו כדפירשנו (אור יקר).

[4252] מפני שאש הקדושה הוא הנמשך במאמר הימין דהיינו סגן ועושה הדין בביטול קליפות אלו, והקדושה היא מתגברת ועולה ורוח מסאבא אתכפיא מפני שמתבטלת, והיינו ביטול ארבע מלכיות כאומרו עד דאתגזרת אבן די לא בידין ומחת לצלצא על רגלוהי דהיינו מקום שמתלבש אותה הפרה כדפי׳, ואבנא די מחת לצלצא הות לטור רב ומלאת כל ארעא והיינו התגברות הקדושה (אור יקר).

ואין לו (לנו) רשות לנהג בו קלון שצריכים להשמר ממנו שלא יקטרג עלינו בתוך הקדשה שלנו ועל כן סוד אחד יש לנו שצריכים לתת לו מקום קטן בתוך הקדשה שלנו (שלא ימצא מקטרג בתוך הקדשה שלנו) שהרי מתוך הקדשה יוצאת שליטתו.	(נ״א לן)קצה רשו לאנהגא ביה קלנא דבעינא לאסתמרא מניה דלא יקטרג עלן בגו קדושה דילן ועל דא רזא חדא אית לן דבעינן למיהב ליה דוכתא זעיר בגו קדושה דילן (דלא ישתכח מקטרגא בגו קדושה דילן) דהא מגו קדושה נפיק שלטנו דיליה[4253]
שצריכים תוך סוד התפלין להצניע (סוד שער שבתפלין) שערה אחת של עגל שתצא החוצה ותראה שהרי חוט שער זה אינו מטמא פרט לאם מתחברת שערה זו ונעשית כשעורה אבל פחות מזה לא מטמא ואת אותה שערה צריך להכניס אותה בתוך הקדשה העליונה שלנו ולתת לה מקום כדי שלא תקטרג עלינו בקדשות שלנו.	דבעינן גו רזא דתפלין לאצניע חד[4254] שערא[4255] דעגלא דיפוק לבר ויתחזי דהא חוטא דשערא דא לא מסאיב בר דאי אתחבר האי שערא ואתעביד כשעורה אבל פחות מן דא לא מסאיב וההוא שערא בעי לאעלא ליה בגו קדושה עלאה דילן ולמיהב ליה דוכתא בגין דלא יקטרג לן בקדושן
ויצא מאותה שערה החוצה שתראה שכשרואה את אותו אדם בקדשה עליונה וחלקו משתתף לשם אז לא יקטרג לו ולא יוכל להזיק לו למעלה ולמטה שהרי נתן לו מקום ואם לא נותנים לו אותו חלק (מקום) בקדשה הזו יכול להזיק לו למטה ועולה לקטרג עליו למעלה ואומר פלוני שעכשיו מקדש כך וכך עשה ביום פלוני וכך הם חטאיו עד שיגיע דין על אותו אדם ויענש על ידו (וכן שעיר המשתלח).	ויפוק מן ההוא שערא לבר דיתחזי דכד חמי להההוא בר נש בקדושה עלאה וחולקא דיליה משתתף לתמן כדין לא יקטרג ליה ולא יכיל לאבאשא ליה לעילא ותתא דהא דוכתא יהיב ליה ואי ההוא חולקא לא יהבין ליה (דוכתא) בהאי קדושה יכיל לאבאשא ליה לתתא וסליק מקטרגא ליה לעילא ואמר פלוני דקא מקדש השתא כך וכך עבד יומא פלוני וכך אינון חובוי עד דימטי דינא על ההוא בר נש ויתענש על ידוי (וכן שעיר המשתלח)
וכשהיו ישראל עושים שהיו יודעים סוד זה כשמתחילים להתקדש בקדשה עליונה ביום הכפורים היו מסתכלים מיד לתת את חלקו לאותו מקום ולתת לו חלק ביניהם כדי שלא ימצא מקטרג עליהם ולא יבואו להזכיר חטאי ישראל שכמה קבוצות וכמה מחנות הם שמזדמנים ליטול דבר ממנו כשבא לקטרג אשרי חלקו של מי שיכול להשמר שלא יזכרו חטאיו למעלה	וכך הוו ישראל עבדי דהוו ידעי רזא דא כד שראן לאתקדשא בקדושה עלאה ביומא דכפורי הוו מסתכלי מיד למיהב חולקיה להאי אתר ולמיהב ליה חולקא ביניהו בגין דלא ישתכח מקטרגא עלייהו ולא ייתון לאדכרא חוביהון דישראל דכמה חבילין וכמה משריין אינון דאזדמנן לנטלא מלה מניה כד אתי לקטרגא זכאה חולקיה מאן דיכיל לאסתמרא דלא ידכרון

[4253] עי׳ ח״ב סט סע״א, שיש אור וקדושה במחצב הקלי׳ (דע״ה ח״ב יא ע״ג), עי׳ ח״ב רכז סע״א אך כל אותו הארת הקדושה אשר עליו הוא תלוי ובו הוא מתקיים הנה אינו ניכר בו כלל, והוא עומד עליו רק מלמעלה ומסביב ובסוד (יחזקאל א ד) ונוגה לו סביב, כמ״ש בפ׳ יתרו (סט ע״א) וע׳ פ׳ תרומה (קסד ע״ב) ובע״ח (שער המלכים פ״י). ולא ניכר בהטומאה והרע רק כחות הטומאה והרע עצמו, ונקרא אלו הכחות אלהים אחרים. וכ״ז הוא משום שאחר שנפרדו העולמות בי״ע מאצילות ע״י החטא ונתעלם היחוד **דהויה אלהים**, הנה אתפשט השם **אלהים** ואתפלג לכמה ארחין ושבילין, וכמ״ש בסבא (משפטים צו ע״א) ע״ש (דע״ה ח״ב מט ע״ג), כל אותו השורש אשר להם, הנה הוא בהאחוריים דהגבורות דהזו״ן. והגם שהם בעצמן כולם קודש, עכ״ז הנה הוו אותן הגבורות דהאחוריים בבחי׳ השורש דעץ הדעת טוב ורע, משום שמשָם הם מתהווים ויונקים (דע״ה ח״ב קמח ע״ד ד״ה).

[4254] סוד שער שבתפילין (הערת הזהר).

[4255] כי כל מציאותם [של הקלי׳] הגם שנראים גדולים ונוראים הרבה מאד, הנה הם תלוים רק על חוט השערה הנמשך ועומד במאמרו של הקב״ה, וכל מציאותם וקיומם הוא רק לפי שעה ובגזרה ממנו ית״ש. והחוט השערה שאמרנו הוא סוד שער של תפילין האמור בזוה״ק (פקודי רלז ע״ב). ופשוט הוא כי כן הוא ג״כ בתפילין דמארי עלמא וע׳ זוה״ק (יתרו סט ע״א[4255] ופקודי רכז סע״א) (דע״ה ח״ב פג ע״ג).

ולא ישגיחו בו לרע.	חובוי לעילא ולא ישגיחון עליה לביש
בין כך זלגו עיניו של רבי אבא אמר לו אבא אבא לך והתר קשרי צערך ותקפיד בהשגתך שהרי סודות התורה נתנו לצדיקים שכתוב סוד ה׳ ליראיו.	אדהכי הוו זלגין עינוי דרבי אבא אמר ליה אבא אבא זיל טנפיר קטורך ואקפיד בקולטך דהא רזין דאורייתא לזכאי אתייהיבו דכתיב (תהלים כה יד) סוד יהו״ה ליראיו
בא וראה ביום של ראש השנה העולם נדון ובית הדין הקדוש (הקדוש ברוך הוא) יושב ודן את כל העולם ואותו הצד האחר עומד מצד זה וכל אותם שנדונו למות הוא משגיח עליהם ונרשמים לפניו ובשעה	תא חזי ביומא דראש השנה עלמא אתדן ובי דינא קדישא (קודשא בריך הוא)קצי יתיב ודן כל עלמא[4256] וההוא סטרא אחרא[4257] קאים מסטרא דא וכל אינון דאתדנו למותא אשגח עלייהו ואתרשימו קמיה ובשעתא
	רלח/א
שישראל מעוררים רחמים באותו קול שופר אז מתערבב לו הכל שלא יודע ולא משגיח באותם שנדונו עד שאחר כך כל אלו שלא חזרו בתשובה ונגזר עליהם מות ודאי יוצאים עם פתקים מבית המלך ונמסרים לו כיון שנמסרו לו לא חוזרים הפתקים עד שנעשה הדין.	דישראל מתערי רחמי[4258] בההוא קול שופר כדין אתערבבא ליה כלא[4259] דלא ידע ולא משגח באינון דאתדנו עד דלבתר כל אינון דלא מהדרי בתיובתא ואיגזר עלייהו מותא[4260] ודאי נפקין פתקין מבי מלכא ואתמסרו ליה כיון דאתמסרו ליה לא אהדרו פתקין עד דאתעביד דינא
וכל ישראל צריכים להשמר ממנו כל שכן אדם לבדו (וכל שכן וכל שכן) שהרי בסוד עליון שלמעלה צריכים להשמר ולתת לו בכל חדש וחדש כשהלבנה רוצה להתחדש שעיר אחד כדי שלא יקטרג על	וישראל כלהו בעיין[4261] לאסתמרא מניה כל שכן בר נש בלחודוי[4262] (וכל שכן וכל שכן[4263]) דהא ברזא עלאה דלעילא[4264] בעינן לאסתמרא[4265] ולמיהב ליה בכל ירחא וירחא[4266]

[4256] וכן הוא בפרשת אחרי מות סז ע״א (לש״ו).

[4257] והיינו מלכות שדנה את העולם (מ״מ).

[4258] בסוד השופר הם מבטלים כח הגבורה ומבלבלין הדין שאין כח לגמור הדין מפני רפיון הדין ממקורו, והוא אינו נכנס אלא מכח הדין, וכיון שמקום אחיזתו נהפך לרחמים אין מקום לשבת אלא הוא בורח ונדחה בבהילו (אור יקר).

[4259] שאינו מבחין מה שנגמר הדין למיתה עד שימסר למטה התפקין בידו בליל יום שמיני חג עצרת **כדפי׳ בפרשת אמור (אור יקר).**

[4260] אפילו מצד יום הכפורים סוד התשובה העליונה אז נחתמין למיתה ונמסרים, לא שהוא יכנס למעלה שוב אלא ״**נפקי מבי מלכא**״, ועל ידי שרים קדושים נמסרים מאלו לאלו, ואפילו אחר שהם חתומין משעת הנעילה מתעכבין בידי השרים עד ליל החתום שהוא ליל הושענא, ואפילו הכי אינם יוצאים ולא נמסרים לו עד ליל שמיני עצרת, וכל זה מצד הקדושים שיש להם מיתון לתשובה או כיוצא (אור יקר).

[4261] דהיינו הכללות דזכותא דרבים עדיפי, ואפילו הכי הזהירה תורה שמירות הנזכרות (אור יקר).

[4262] שלא יגרה עליו השטן כגון שלא להוציא דבר מענה כנגדו מפיו כגון גירא בעינא דשטנא דפלימו וכיוצא, כעין חזקיהו שהיה חולה ולא הושיבו ישיבה על פתחו, ומכאן יזהר אדם שלא יראה בעצמו קדושה מיותרת או חסידות יתירה וכיוצא, או לא יאמר מפיו אעשה כך וכך בענין עבודה עליונה שמיד מתחזק לבטלה ומעורר עליו למעלה. אלא יעשה ויבלום פיו ולא יצא חוץ ממחיצתו יותר מדאי (אור יקר).

[4263] ירצה כל שכן שראוי שנלמוד לרבים וליחיד מסוד הענין, שלא דברה תורה אלא ממש כנגד גבוה, שהרי אפילו בייחוד העליון אנו צריכים לישנר וליזהר שלא יערער ולא יעורר איזה פירוד ופגם ויבטל החידוש העליון, ומה אם במקום גבוה כך למטה בתחתונים על אחת כמה וכמה (אור יקר).

[4264] דהיינו חידוש הלבנה העליונה (או ריקר).

[4265] שלא יקטרג (אור יקר).

[4266] דורון כעין המשכה שאנו מושכים לו חלק כדי שיתעסק בחלק המושפע לו ויפרד מן הקדש ולא יערבב השמחה העליונה (אור יקר). עי׳ פרשת נח סד ע״א אחרי מות עט ע״ב ולקמן רעא ע״ב בסימן ה׳ ופרשת פנחס רמח ע״ב ע״ש, ועוד שם ע״א רמ״ז ע״ב רכד סע״א ועי׳ עוד לעיל פרשת תצוה קפה ע״א ופרשת אמור צה ע״ב (לש״ו).

ההתחדשות (השמחה) ויטל את חלקו כראוי והלבנה הקדושה תינק בקדשה להתחדש כראוי.	כד סיהרא בעי לאתחדתא חד שעיר בגין דלא יקטרג חדתותא (נ״א חדוותא)[4267] ויטול חולקיה כדקא חזי ליה[4268] וסיהרא קדישא[4269] לינקא בקדושה לחדתותי כדקא יאות
וכשמתחדשת בכל חדש וחדש לכן נקראת נער והרי בארנו והאחר הזה שהוא תמיד בטמאה ולא יוצא ממנה נקרא מלך זקן וכסיל ולכן ישראל הקדושים שהם עם אחד ביחוד קדוש הקדוש ברוך הוא נתן להם עצה להינצל מן הכל אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא שכתוב ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.	וכד מתחדשא בכל ירחא וירחא בגין כך[4270] אקרי נער והא אוקימנא והאי אחרא דא דאיהו תדיר במסאבו ולא נפיק מניה אקרי (קהלת ד יג) מלך זקן וכסיל ובגין כך ישראל קדישין דאינון עמא חד ביחודא קדישא קודשא בריך הוא יהיב לון עיטא לאשתזבא מכלא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר[4271]
ויביאו את המשכן אל משה וגו׳ כתוב וממעל לרקיע זהו הרקיע שעומד על ארבע חיות שכשמתעלות בתוך אויר אחד שמכה בהן אינן זוקפות ראש להסתכל למעלה.	ויביאו את המשכן אל משה וגו׳ כתיב (יחזקאל א כו) וממעל לרקיע דא איהו רקיע דקיימא עלייהו[4272] דארבע חיון דכד מסתלקי בגו חד אוירא דבטש בהו[4273] לא זקפין רישא לאסתכלא לעילא
משום שאותה רוח חיה מכה בכלן ובאותה רוח כולן מתעלות שכתוב ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם וכתוב כי רוח החיה באופנים.	בגין דההוא רוח החיה[4274] בטש בכלהו ובההוא רוח מסתלקי כלהו דכתיב (שם יט) ובהנשא החיות[4275] מעל הארץ ינשאו האופנים לעומתם וכתיב (שם כ) כי רוח החיה באופנים
למה מתעלות אלא כשמכה אותו אויר עליהן הוא מעלה את אותן ארבע שתחת	אמאי מסתלקי אלא כד בטש ההוא אוירא[4276] עלייהו סליק לאלין ארבע[4277] דתחות

[4267] והנה השעיר הוא שורשו הפנימי הנקרב על גבי המזבח לחטאת ואז נטהר מקליפתו ונקרב ומתייחד בכלל הקדושים, וכשהוא רואה ראשו עלה אל הקדש מיד הבחינות נשפעות למטה ומתרחקות משם (אור יקר).

[4268] הפנימי בפנימי החצוני בחצוני (אור יקר). מבואר בכמה וכמה מקומות בזוה״ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג״כ [ע׳ ח״א סד ע״א פט ע״ב וח״ב לד ע״א קפא ע״ב רלח ע״א ושם סע״ב בהגהות מהרח״ו רלט ע״ב רסח ע״ב רסט ע״א ובח״ג דף כו רע״ב כז ע״א כח ע״א רמ ע״ב רמב ע״א רמח ע״ב] (דע״ה ח״ב קנו ע״ב), כאשר הם נקרבים להשם **הויה** ב״ה, הנה נתעורר עי״ז שיתגלה אורו ושפעו ית״ש על הד׳ חיות שבמרכבה, ומקבלים משם כל צבא השמים כולן כל א׳ מיסודו, וכן ניתן להסטרא אחרא חלקה ג״כ ומסתפקי כלא כחדא לעילא ותתא, וכמ״ש בפ׳ פקודי (רלח ורלט וכן שם רסח ורסט) (דע״ה ח״ב קנו ע״ב).

[4269] שהיא המלכות שהיתה עד עתה חצונית משפעת בפגומין נבדלת מהם ונטהרת לבעלה ומתייחדת עמו ויונקת מן הקדושה, ירצה שעד עתה בחסרונה היתה יונקת מן השמאל דין להשפיע לחצונים בעלי הדין ופועלי רע ועונש, ועתה ינק מן הייחוד העליון שפע הראוי לכל הקדושים, והיינו היותה יונקת קדושה דקאמר, וכבר אפשר שיתחדש ויהיה חידוש מן השמאל או בדין לזה אמר לחדתותי כדקא יאות חידוש נאות ויפה (או ריקר).

[4270] בראשית קמט ע״ב (הערת הזהר).

[4271] כאן שייך מה שבסוף הספר סימן ה׳ (הערת הזהר).

[4272] פי׳ הוא הרקיע שבין אצילות לבי״ע, א״נ רקיע שבין בריאה ליצירה כי החיות הם ביצירה והרקיע על ראשם (מ״מ).

[4273] פירוש יסוד דנוקבא, וכן מוכח לקמן (מ״מ).

[4274] פי׳ הארת המ׳ הנק׳ חיה (מ״מ)

[4275] פי׳ שהמלכות מאירה בחיות, וחיות באופנים ולכך כתיב כי רוח החיה באופנים, כאלו הארת המ׳ גם באופנים (מ״מ).

[4276] פי׳ יסוד דנוקבא כמ״ש הרב דביסוד נק׳ אוירא (מ״מ).

[4277] פי׳ ארג״מן שתחת המ׳ (מ״מ).

החיה הזו והן מעלות אותה למעלה עד שמביאות אותה לזהר העליון והיינו סוד הכתוב בתולות אחריה רעותיה מובאות לך משום שארבע הללו נקראות כך ולא זזו מהחיה הזו שהיא כסא לעולמים ומעלות אותה ממטה למעלה להתקין כסא כלפי מעלה וסוד זה (בראשית ז) וישאו את התבה ותרם מעל הארץ וכשמתעלה למעלה ואלה מעלות אותה אז כתוב ויביאו את המשכן אל משה.	האי חיה ואינון סלקי לה לעילא עד דמתיין לה לגבי זהרא עלאה[4278] והיינו רזא דכתיב (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה מובאות לך בגין דהני ארבע אקרון הכי ולא זזו מן חיה דא דאיהי כרסייא לעלמין וסלקין לה מתתא לעילא לאתקנא כרסייא לגבי עילא ורזא דא (בראשית ז יז) וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ וכד אסתלקת לעילא ואלין סלקין לה כדין כתיב (&) ויביאו את המשכן אל משה
ויביאו את המשכן כמו שנאמר מובאות לך וכתוב וישאו את התבה אל משה כמו שנאמר דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והיינו סוד של אדם ומנין לנו שנקרא אדם שכתוב לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר והיינו משה ולכן על הכסא הזה דמות של אדם עומדת עליו והיינו משה ויביאו את המשכן אלו ארבע החיות כשעולות כפי שאמרנו.	ויביאו את המשכן כמה דאת אמר מובאות לך וכתיב (&) וישאו את התיבה אל משה כמה דאת אמר (יחזקאל א כו) דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והיינו רזא דאדם ומנלן דאקרי אדם דכתיב (בראשית ו ג) לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר[4279] והיינו משה ובגין כך על האי כרסייא דיוקנא דאדם קיימא עליה והיינו משה ויביאו את המשכן אלין ארבע חיוון כד סלקין כדקאמרן
ויביאו את המשכן אלו כל אברי הגוף שכלם בתשוקה קדושה (אמר רבי אבהו) כולם אוחזים בו להדביק זכר ונקבה כאחד ויביאו את המשכן להכניס כלה לחפה בראשונה הם צריכים להעלותה ולהביאה אליו ואחר כך הוא יבא אליה תמיד והרי בארנו.	ויביאו את המשכן אלו כל אברי הגופא[4280] דכלהו בתיאובתא קדישא (אמר רבי אבהו) כלהו אחדין ביה לאתדבקא דכר ונוקבא כחדא ויביאו את המשכן למיעל כלה לחופה בקדמיתא אינון צריכין לסלקא לה ולאייתאה לה לגביה ולבתר איהו ייתי לגבה תדיר והא אוקימנא[4281]
ויביאו את המשכן סוד כל אותם הקשרים קשרי היחוד ומיחדים יחוד של סודות האמונה בכל יום (אלו ארבע החיות) הם מעלים אותה לכסא הזה עד שמביאים אותה למשה וכיון שמדביקים אותה למשה אז הם היו שמרויחים ברכות ממקור החיים על סוד זה בקשר של היחוד של אותם הקשרים וסוד זה כשמקשרים היחוד של הכל כראוי וסוד זה כתוב וירא משה את כל המלאכה וגו׳ ויברך אתם	ויביאו את המשכן רזא דכל אינון דקשרי קשרין דיחודא[4282] ויחדי יחודא דרזי דמהימנותא כל יומא[4283] (אלין ארבע חיוון) אינון סלקין לה לכורסייא דא עד דאתיין לה לגבי משה[4284] וכיון דדבקי לה לגבי משה כדין אינון הוו דרווחי ברכאן ממקורא דחיי[4285] על רזא דא בקשורא דיחודא דאינון קשרין ורזא דא כד מתקשרין יחודא דכלא כדקא יאות ורזא דא

[4278] פי׳ זעיר (מ״מ).

[4279] בשגם גי׳ מש״ה ור״ל באדם הוא כשגם ושיעור הכתוב כמ״ש בפ׳ בראשית לא ידון וכו׳ בינה אומרת לא ידון רוחי שהם המוחין הבאים לזעיר שהוא באדם בשגם כדי להמשיך לעולם שהיא מלכות לפי שהם בשר וכו׳ (מ״מ).

[4280] פי׳ ארג״מן (מ״מ).

[4281] רלה ע״א (הערת הזהר).

[4282] פי׳ הצדיקים שעושים כוונות ויחושים על ידם עולה המלכות להתייחד עם זעיר (מ״מ)

[4283] הוא בתפלת מעומד מייחדין אתתא בבעלה וכו׳ וז״ס שיר הלוים על הקרבן המשמח אלקים ואנשים, דקשיר קשרין וסלקא לה לעילא, שאז חדוה דכלא כנ״ל (יהל אור ח״א כה ע״ד).

[4284] פי׳ ז״א (מ״מ).

[4285] פי׳ יסוד הבינה (מ״מ).

משה הרויחו ברכות ממקום הדרגה שמשה שרוי בה וזהו החכמים העשים את כל מלאכת הקדש משום שהם יודעים לסדר את עבודת הקדש כראוי.	כתיב (&) וירא משה את כל המלאכה וגו׳ ויברך אותם משה[4286] רווחי ברכאן מאתר דדרגא דמשה שריא ביה[4287] ודא איהו החכמים העושים את כל מלאכת הקדש בגין דאינון ידעי לסדרא עבידתא דקדשא כדקא חזי
ועל כן כל מי שמתפלל תפלה (וקשור) וקושר יחוד מסתכלים בו אם היא תפלה וקשר כראוי ואם אותה תפלה	ועל דא כל מאן דצלי צלותא (וקשורא) וקשיר יחודא מסתכלין ביה אי איהי צלותא וקשורא כדקא יאות ואי ההיא צלותא
	רלח/ב
ואותו הקשר הם כראוי אזי הוא מתברך בראשונה מהמקום שכל הברכות יוצאות זהו שכתוב והנה עשו אתה וגו׳ מיד ויברך אתם משה.	וההוא קשורא[4288] כדקא יאות כדין אתברך[4289] איהו בקדמיתא מאתר דכל ברכאן נפקין[4290] הדא הוא דכתיב (&) והנה עשו אותה וגו׳ מיד ויברך אותם משה[4291]
ולכן ויביאו את המשכן אל משה שהוא בעל הבית להראות בתקון של הבית שלו ולו צריך להראות את תקוניה וסודותיה שלא נתנו לאחר להתבונן ולראות אותה באותם סתרים ובאותם הסודות שלה פרט למשה לבדו.	ובגין כך (&) ויביאו את המשכן[4292] אל משה דאיהו מארי דבית[4293] לאחזאה בתקונא דביתיה וליה אצטריך למחזי תקונהא ורזין דילה דלא אתייהיבו לאחרא לאסתכלא ולמחזי בה באינון סתרין ובאינון רזין דילה[4294] בר משה בלחודוי
ועל כן ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו וכשהביאו אותו למשה את הכל הביאו לו באיברים ידועים לתקן את כל אחד ואחד איבר באיבר להכניס זה בזה וכשהיו רוצים לתקן זה בזה ולהכניס זה בזה לא היה עולה בידיהם כיון שהביאו אותו למשה מיד הכל עלה בידו וכל איבר ואיבר היה עולה ונכנס למקומו זהו שכתוב ויקם משה את המשכן וכתוב	ועל דא ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו וכד אייתיאו ליה למשה[4295] כלא אייתיאו ליה[4296] בשייפין ידיעאן כל חד וחד לאתקנא שייפא בשייפא לאעלא דא בדא וכד הוו בעאן לתקנא דא בדא ולאעלאה דא בדא לא הוה סליק בידיהון כיון דאייתיאו ליה למשה מיד כלא אסתליק בידיה וכל שייפא ושייפא הוה אסתליק ועאל בדוכתיה הדא הוא

[4286] על ידו [של משה] נשלם ג״כ את כל סוד הכוונות אשר כוון בהם בצלאל בעשייתן, והיה גמר תיקונם ג״כ רק ע״י משה דוקא (כללים ח״ב ז ע״ב).

[4287] פי׳ מבינה המשפעת למשה שהוא בחינת הזעיר ושיעור הכתוב ויברך אותם משה מהבינה שמשם הוא יונק (מ״מ).

[4288] בסוד הכוונה שלא להפסיק הענין והשלשלת הנקשר זה בזה (אור יקר).

[4289] שהרי נעשה מצד בחינת דיוקן נשמתו הייחוד וראוי שיהיה נוטל חלק ברכה בראש **״מאתר דכל ברכאן״** וכו׳, רמז שלא נאמר ששאר בני אדם לא יטלו ברכות חס ושלום שאחד המרבה ואחד הממעיט, אלא שהגורם הייחוד נוטל ממקור הברכות והשאר מקבלים מהמלכות המשפעת למטה, וזהו שאמר **״מאתר דכל ברכאן נפקין״** דהיינו אתר דמשה כדפירשנו לעיל (או ריקר).

[4290] פי׳ בינה (מ״מ).

[4291] מפני שעשו אותם כאשר צוה ה׳ מתוקנת ומיושבת על תיקון הייחוד השלם כדפירשנו (אור יקר).

[4292] החכמים המתקנים את המשכן היינו קשר הייחוד מלאכת הקדש כדפירשנו (אור יקר).

[4293] בעלה דמטרוניתא, והוא הצופה ומביט בתיקוני השכינה, ומי הוא יערב לבו לגשת לראות אם הכלה מקושטת לבעלה למצוא חן בעיניו אלא בעלה ממש שהוא הרואה בסתרי הנקבה ואינו מגונה אמנם זולתו אינו בודקה (אור יקר). בראשית נא ע״ב (הערת הזהר).

[4294] הם פרקיה וכליה ופרטיה ואבריה דהיינו האהל כולו יחד ואת כל כליו לבדוק בסתריה פרטי וכולל (אור יקר).

[4295] היינו שקשה לו שאין הדרש דומה לנדרש, דאלו התם מייחדים הכל יחד מקשרים ומייחדים, ואלו הכא ויביאו המשכן אל משה לא הוקם המשכן ולא יחדו הכל יחד, אלא (מ)משה ממש הקימו (אור יקר).

[4296] לא חסר מהייחוד דבר ולא שום כלי ולא חלקי כלי אלא שהביאוהו **״בשייפין ידיעאן״** אברים פרטיים, והכלים מוכנים להכלל אחד בחבירו די כל הצורך (אור יקר).

הוקם המשכן והרי בארנו.	דכתיב (&) ויקם משה את המשכן וכתיב (&) הוקם המשכן והא אוקימנא
בא וראה באותה שעה כשהתחיל משה להקים את המשכן והתחיל לתקן את תקונם של האיברים להכניסם זה בזה אז רפו כל האיברים וכל התקונים של הצד האחר הטמא כשהתחיל להתחזק צד הקדושה הזה מתרפה הצד האחר הטמא זה מתחזק וזה מתרפה והרי בארנו שכל זמן שהיא בחזק מתרפים כל אברי הצד האחר זה מתמלא וזה נחרב וסוד זה ירושלים וצור הרשעה כשזו מלאה זו חרבה ועל כן כשזה מתחזק זה נרפה.	תא חזי בההיא שעתא כד שארי משה לאקמא משכנא ושארי לאתקנא תקונא דשייפין לאעלא דא בדא כדין אתרפיו כל שייפין וכל תקונין דסטרא אחרא מסאבא כד שרי לאתקפא האי סטרא דאיהי קדישא אתרפי סטרא אחרא מסאבא אתקף דא ואתרפי דא והא אוקימנא דכל זמנא דהיא בתקיפו סטרא אחרא אתרפן כל שייפוי דא מליא ודא חרוב ורזא דא ירושלם וצור חייבא כד מליא דא חרוב דא ועל דא כד אתקף דא אתרפי דא
ולכן ויקם משה את המשכן להתחזק מסוד של מעלה ולא יתחזק מסוד שלמטה ועל כן משה שהיה מסוד של תוך האספקלריה המאירה צריך הוא להקים את המשכן להאיר ממנו ולא מאחר (ועל זה) הלבנה צריכה להאיר מן השמש ולא מאחר בא וראה כנסת ישראל צריכה להתעלות למעלה ולהתדבק בתוך השמש.	ובגין כך ויקם משה את המשכן לאתתקפא מרזא דלעילא[4297] ולא יתקף מרזא דלתתא ועל דא משה דהוה מרזא מגו אספקלריאה דנהרא אצטריך איהו לאקמאקצ משכנא לאנהרא מניה ולא מאחרא (ועל דא) סיהרא אצטריך לאנהרא מן שמשא ולא מאחרא תא חזי כנסת ישראל אצטריכת לאסתלקא לעילא ולאתדבקא גו שמשא[4298]
פתח ואמר זאת תורת העלה היא העלה אמר רבי שמעון כתוב אדם ובהמה תושיע ה׳ עולה עליה וקשר של כנסת למעלה ודבוק שלה בתוך העולם הבא להיות הכל אחד נקראת עולה קדש קדשים ולכן נקרא עולה שעולה ומתעטרת להיות הכל אחד בקשר אחד בשמחה.	פתח[4299] ואמר (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה היא העולה אמר רבי שמעון כתיב (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע ה׳[4300] עולה סליקו וקשירו[4301] דכנסת ישראל לעילא[4302] ודבוקא דילה בגו עלמא דאתי למהוי כלא חד[4303] ואקרי עולה קדש קדשים[4304] ובגין כך אקרי עולה דסלקא ואתעטרא למהוי כלא חד בקשורא חדא בחדו[4305]
ומשום שעולה למעלה כתוב זאת תורת העלה סוד של זכר ונקבה	ובגין דסלקא[4306] לעילא[4307] לעילא[4308] כתיב (&) זאת תורת העולה רזא דכר ונוקבא[4309]

4297 פי׳ מזעיר (או ריקר).

4298 פי׳ זעיר (מ״מ).

4299 לשון זה בפ׳ צו דף כ״ו ושם פי׳ אותו הרמ״ז וככתוב בכאן מ״ש עליו הר״חו ז״ל (מ״מ).

4300 ופי׳ כמ״ש לקמן שהפרצופים הנקראי׳ אדם נתקנים ע״י כוונת האדם שהם כהן לוי וישראל, והניצוצים של הקליפות הנק׳ בהמה, מתבררים ע״י הקרבת הבהמה (מ״מ).

4301 שעולים ט׳ נקודותיה מן הבריאה (רח״ו).

4302 שמתקשרת פב״פ בז״א ואח״כ עולים שינסה ליסוד הבינה בסוד מ״ן כדי לקבל מוחין חדשים וז״ש הזהר ודבקוא דיליה בגו עלמא דאתי (רח״ו).

4303 כל הד׳ פרצופים או״א וזו״ן (רח״ו). עי׳ לקמן רסח ע״ב ובח״ג רמ ע״ בוכן שם כו רע״ב ועי׳ פרשת תרומה קמא ע״א (לש״ו). מבואר בכמה וכמה מקומות בזוה״ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג״כ [ע׳ ח״א סד ע״א פט ע״ב וח״ב לד ע״א קפא ע״ב רלח ע״א ושם סע״ב בהגהות מהרח״ו רלט ע״ב רסח ע״ב רסט ע״א ובח״ג דף כו רע״ב כז ע״א כח ע״א רמ ע״ב רמב ע״א רמח ע״ב] (דע״ה ח״ב קנו ע״ב)

4304 פי׳ כמו שהבינה נקרא ק״ק גם המלכות נקרא כן (מ״מ).

4305 כל הד׳ פרצופים א״וא וזו״ן (רח״ו במ״מ).

4306 מלכות (רח״ו).

4307 ז״א (רח״ו).

4308 אימא (רח״ו).

כאחד תורה שבכתב ותורה שבעל פה העלה שעולה לתוך העולם הבא להתקשר בתוכו שנקרא ודאי קדש הקדשים וגם העולה היא קדש הקדשים.	כחדא תורה שבכתב ותורה שבעל פה[4310] העולה דסלקא גו עלמא דאתי[4311] לאתקשרא בגויה דאקרי קדש הקדשים ודאי ועולה נמי קדש הקדשים הוא
ולכן הסדור של שחיטתה לצד צפון שהוא צד שמאל שהרי תורה שבעל פה לא עולה בחביבות אלא רק כשמתעורר צד הצפון שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ואז היא עולה בחביבות ומתעטרת בימין ומתחברת באמצע והכל מאיר מהסוד של קדש הקדשים וזה מתוך סוד האדם ברצון הכהן ובשירת הלוים ובתפלת ישראל.	ובגין כך סדורא דנכיסו דילה לסטר צפון דאיהו סטר שמאלא[4312] דהאי תורה שבעל פה לא סלקא בחביבותא[4313] אלא כד אתער סטרא דצפון[4314] דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני וכדין איהי סלקא בחביבותא ואתעטרת בימינא[4315] ואתחברת באמצעיתא[4316] ואתנהיר כלא מרזא דקדש הקדשים[4317] ודא מגו רזא דאדם[4318] ברעו דכהנא[4319] ובשירתא דליואי[4320] ובצלותא דישראל[4321]
והרי בארנו שעולה קדש הקדשים בסוד הרוח העליונה משום ששלש רוחות קשורות כאחת רוח תחתונה שנקראת רוח הקודש רוח שלפנים באמצע שנקראת רוח חכמה ובינה וכן נקראת הרוח התחתונה אבל זו נקראת רוח שיוצאת מתוך השופר כלולה באש ובמים הרוח העליונה שהיא נסתרת בחשאי שבה עומדות כל הרוחות הקדושות וכל הפנים מאירות ולכן חוזרת העולה לרוח ממש.	והא אוקימנא דעולה קדש הקדשים[4322] ברזא דרוח עלאה[4323] בגין דתלת רוחין[4324] קשירין כחדא רוח תתאה[4325] דאקרי[4326] רוח הקדש רוח דלגו[4327] באמצעיתא דאקרי רוח חכמה ובינה[4328] וכן אקרי רוח תתאה[4329] אבל האי אקרי רוח דנפיק מגו שופר כליל באשא ובמיא רוח עלאה[4330] דאיהו סתים בחשאי דביה קיימין כל רוחין קדישין[4331] וכל אנפין נהירין ובגין כך אהדרת עולה רוח ממש[4332]

[4309] ת״ת ומלכות (רח״ו). ור״ל זאת מ׳ תורת זעיר העולה שעולים לבינה (מ״מ).
[4310] שניהם למ״ן (רח״ו).
[4311] פי׳ שעולים זו״ן בסוד מ״ן ליסוד דאימא, ושיעור הכתוב זאת שהיא מ׳, תורת שהוא זעיר הנק׳ תורה שבכתב העולה שעולים שניהם בסוד מ״ן לבינה (מ״מ).
[4312] ור״ל שהבינה היא קו הגבורה (מ״מ).
[4313] שניהם למ״ן (רח״ו במ״מ).
[4314] זרוע שמאל גבורה דז״א (רח״ו).
[4315] חסד דז״א (רח״ו).
[4316] ת״ת דז״א (רח״ו).
[4317] יסוד דאימא נק׳ קדש הקדשים כדאיתא בפרשת אחרי מות (רח״ו).
[4318] פי׳ זה הענין נעשה בסוד אדם התחתון (רח״ו).
[4319] חסד כהן (רח״ו).
[4320] לוי גבורה (רח״ו).
[4321] ישראל ת״ת (רח״ו).
[4322] שמתקשרת באימא (רח״ו).
[4323] פי׳ בינה הנקרא רוח עילאה (מ״מ).
[4324] פי׳ מלכות וזעיר ובינה וכדמפרש (מ״מ).
[4325] מלכות (רח״ו).
[4326] ויקרא סא ע״א (הערת הזהר).
[4327] ת״ת (רח״ו).
[4328] שהת״ת נמשך מחכמה ובינה (רח״ו).
[4329] ג״כ רוח חכמה ובינה לפי שגם היא נמשכת מאו״א (רח״ו). אבל הטעם שהת״ת נקר׳ רזא כי הוא רוח האמתי כלול מאש ומים חסד וגבורה והוא כוללם וז״ש שהזוהר אבל האי איקרי רוח דנפיק מגו שופר שהיא הבינה הנק׳ שופר כליל באשא ובמיא (מ״מ).
[4330] בינה (רח״ו).
[4331] שעל ידו חיים (רח״ו).

ואחר כך מסוד הבהמה מקבלים ונזונים לקשר רוח אחרת שהיא תוך הטמאה מאותם חלבים ושמנים כמו שנתבאר לכן עולה קדש הקדשים שאר הקרבנות לעשות שלום בעולם כולם מכמה צדדים ובעלי הדינים (להתעבר) להתערב (להתעטר) ולהיות נאורים מתוך רצון להתבשם נקראים קדשים קלים משום שלא מתעטרים למעלה	ולבתר מרזא דבהמה מסתפקי[4333] **ואתזנו לאתקשרא רוח אחרא**[4334] **דאיהו גו מסאבו מאינון תרבין ושמנונין**[4335] **כמה דאתמר בגין כך עולה קדש הקדשים שאר קרבנין למעבד שלמא בעלמא כלהו מכמה סטרין ומארי דינין (נ״א לאתעברא) לאתערבא**[4336] **(נ״א לאתעטרא) ולאתנהרא מגו רעותא**[4337] **לאתבססמא אקרון קדשים קלים בגין דלא מתעטרא**[4338] **לעילא**[4339]
	רלט/א
למעלה בקדש הקדשים ולכן הם קדשים קלים ושחיטתם בכל מקום כמו שאמרנו אבל עולה שהיא סוד של קדש הקדשים אינה כשאר הקרבנות שכל מעשיה קדש.	**לעילא**[4340] **בקדש הקדשים**[4341] **ועל דא אינון קדשים קלים ונכיסו דלהון בכל אתר כמה דאוקימנא אבל עולה דאיהי רזא דקדש הקדשים לאו איהו כשאר קרבנין דכל עובדהא קדש**[4342]
בא וראה מה כתוב (ויקרא ו) ולבש הכהן מדו בד אלו לבושים מיחדים לקדשה בד יחידי מיחד לקדשה וכתוב (שם טז) בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם למה (זה קדש) אלא סוד הדבר כמו שאמרנו שהיא קדש הקדשים שכלה עולה ומתעטרת בקדש הקדשים בקשר אחד ואחר כך מפנה ומעבירה רוח הטמאה שמטמאת הכל שלא תשלט ולא תתקרב לתוך המקדש ותעבר מכל צדדי הקדשה והכל ישאר קדש בקדשה יחידה.	**תא חזי מה כתיב (ויקרא ו ג) ולבש הכהן מדו בד אלין לבושין מייחדין לקדושה בר יחידאי מיחדא לקדושה וכתיב (&) בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם מאי טעמא (דא קדש) אלא רזא דמלה כדקאמרן דאיהי קדש הקדשים דסלקא כלא ואתעטרא בקדש הקדשים בקשורא חדא ולבתר מפני ואעבר רוח מסאבא דסאיב כלא דלא שלטא ולא יתקריב גו מקדשא ואתעבר מכל סטרי קדשא ואשתאר כלא קדש בקדושא יחידאי**
ואמר רבי שמעון הרי נאמר שכתוב אדם ובהמה תושיע ה׳ וכך עולה סוד האדם מצד של אדם ודאי בהמה מצד הבהמה ולכן כתוב אדם כי יקריב מכם	**ואמר רבי שמעון הרי נאמר**[4343] **דכתיב (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהו״ה והכי סלקא רזא דאדם**[4344] **מסטרא דאדם ודאי בהמה מסטרא דבהמה**[4345] **ובגין כך כתיב (ויקרא א ב)**

4332 כי עי״כ מלכות עולה עד בינה הנקרא רוח (רח״ו), וזהו פי׳ והעולם על רוחכם כי המ׳ עולה עד רוח העליון אימא עי״כ, וז״ש מי זאת עולה פי׳ פעולת העולה היא לקשר מי וזאת (מ,מ).

4333 פי׳ אבל אח״כ בסוד רזא דבהמה היינו ע״י הקרבת הבהמה היא פעולה אחרת שעי״כ היו לוקחים החיצונים חלקם ועי״כ היו מוציאים הרוחניות שגזלה הקליפה ומשיבי אותו ע״י עולה למקומו (רח״ו), כנזכר בשער פנימי וחיצון, בסוד ההיכלות, ואע״פי שבעולה אין ניצוץ לחיצונים בהכמ״ש לקמן, עכ״ז ע״י הקרבת הבהמה היו נבררים הניצוצות (מ״מ).

4334 ניצוץ הקדושה שבעלה הקליפה זה היה עולה על ידי הקרבת החלביכן ובעילה היה כולה כליל ולא היה בה ניצוץ לחיצונים (רח״ו).

4335 עי׳ לעיל לד ע״א קפא ע״ב ועי׳ זו״ח פרשת צו ועי׳ פרשת פנחס רמב ע״א ושם רמ ע״ב ועיי״ש רכד סע״א עש״מ (לש,ו).

4336

4337 כל שאר הקרבנות היו נהנים מהם החיצונים קצת ולכן נקרא קדשים קלים (רח״ו).

4338 פי׳ מלכות (מ״מ).

4339 פירוש לזעיר (מ״מ).

4340

4341 פירוש לבינה, ורוצה לומר שבשאר הקרבנות אין זו״ן עולים בסוד מ״ן ליסוד דאימא (מ״מ).

4342 עי׳ לעיל רלז ע״א הערה בשם ספר הדע״ה, ועי׳ לעיל רכו ע״א.

4343 בראשית מו ע״א (הערת הזהר).

4344 פי׳ פרצופים הנקראי׳ אדם מתעלים ע״י אדם התחתון (מ״מ).

4345 פי׳ הניצוצות שבקליפות הנק׳ בהמה מתבררים ע״י הקרבת הבהמה (מ,מ).

אדם ודאי שזה קרבנו למעלה לקשר קשר בסוד של אדם ואחר כך מן הבהמה והכל הוא בסוד של אדם ובהמה וזהו הסוד שצריך לקרבן אדם ובהמה כמו שאמרנו בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם כך עשה אדם ובהמה.	אדם כי יקריב מכם אדם ודאי[4346] דדא קרבניה לעילא לקשרא קשרא ברזא דאדם[4347] ולבתר מן הבהמה[4348] וכלא איהו ברזא דאדם ובהמה ודא הוא רזא דאצטריך לקרבנא אדם ובהמה כדקאמרן תא חזי כד ברא קודשא בריך הוא עלמא הכי עבד אדם ובהמה[4349]
ואם תאמר והרי כתוב ועוף יעופף על הארץ שהרי מהם מקריבים קרבנות ואפילו עולה כמו שכתוב ואם מן העוף עלה קרבנו בא וראה מכל אותם העופות לא מקריב אלא תורים ובני יונה (אלא סוד זה) מה שהכשר בזה נפסל בזה זה ימין וזה שמאל.	ואי תימא והא כתיב (בראשית א כ) ועוף יעופף על הארץ[4350] דהא מנייהו מקרבין קרבנין ואפילו עולה כמה דכתיב (ויקרא א יד) ואם מן העוף עולה קרבנו תא חזי מכל אינון עופי לא מקרבין אלא תורים ובני יונה (אלא רזא דא) מה דאתכשר בדא פסיל בדא דא ימינא[4351] ודא שמאלא
אבל הסוד הזה הרי בארנו כתוב ועוף יעופף על הארץ שהוא סוד המרכבה ובהם מתעלה רוח הקודש לעלות למעלה שהם שנים אחד לימין ואחד לשמאל עוף לימין וזה מיכאל יעופף לשמאל וזה גבריאל זה לימין וזה לשמאל ולכן מקריבים שני אלה להעלות את רוח הקודש והשמאל מעטר וזן למטה לאותו צד שמאל וימין לימין ונקשרת אשה עם בעלה להיות אחד והכל מתעלה ונקשר כאחד למעלה ולמטה והקדוש ברוך הוא מתעלה לבדו ומתגבר.	אבל רזא דא אוקימנא כתיב (&) ועוף יעופף על הארץ דאינון רזא דרתיכא ובהו אסתלק רוח הקדש[4352] לסלקא לעילא דאינון תרי חד לימינא וחד לשמאלא עוף לימינא ודא מיכאל יעופף לשמאלא ודא[4353] גבריאל דא ימינא ודא לשמאלא ובגין כך מקרבין תרין אלין לסלקא רוח קדשא ושמאלא מעטר וזיין לתתא[4354] להוא סטר שמאלא וימינא לימינא ואתקשרא אתתא בבעלה למהוי חד וכלא אסתלק ואתקשר כחדא לעילא ותתא וקודשא בריך הוא אסתלק בלחודוי ואתקף
ובספרי הקדמונים העני לא נותן חלק להזין אלא למעלה להתקשר אבל הכל נקשר למעלה ולמטה וכל אחד ואחד לצדו כראוי והרי בארנו.	ובספרי קדמאי מסכנא לא יהיב חולקא[4355] לאתזנא אלא לעילא לאתקשרא אבל כלא לעילא ותתא מתקשר כל חד וחד לסטריה כדקא יאות והא אוקימנא
רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אמר הרי קשר של הכל (העולה) נקשר בקדש הקדשים להאיר ההתדבקות של רצון הכהן והלוים וישראל למעלה עד היכן היא	רבי[4356] אלעזר שאיל לרבי שמעון אמר הא קשורא דכלא (נ״א דעולה) אתקשר בקדש הקדשים[4357] לאתנהרא אתדבקותא דרעותא

[4346] פי׳ אדם שלמטה מקשר אדם שלמעלה (מ״מ).
[4347] לעיל רכו ע״א (לש״ו)
[4348] פי׳ ע״י הקרבת הבהמה מבררים הניצוצות (מ,מ).
[4349] פירוש פרצופים הנקראי׳ אדם והקליפות הנק׳ בהמה (מ״מ).
[4350] פירוש ומה תיקון נעשה ע״י העופות (מ״מ).
[4351] פי׳ תורים מצד הימין ובני יונה הם מצד השמאל מלשון ולא תונו וכו׳ לפי שהגבורות דנים האדם (מ״מ).
[4352] מלכות שבבריאה (רח״ו).
[4353] בראשית מו ע״א (הערת הזהר).
[4354] פי׳ גבריאל שהוא שמאל מעטר לחיילות שתחתיו מצד שמאל וכן מיכאל לצד ימין (מ,מ).
[4355] פי׳ ספרי קדמאי ס״ל שקרבן עני שהם תורים ובני יונים אינם נהנים ממנו התחתונים ולכך אר״ש אבל כולא לעילא ותתא וכו׳ שר״ל שהאמת הוא שניזונים בין העליונים בין התחתונים (מ״מ).
[4356] ויקרא כו ע״ב (הערת הזהר).
[4357] פי׳ שעולים זו״ן בסוד מ״ן לאימא הנק׳ ק״ק (מ״מ).

עולה.	דכהנא וליואי וישראל לעילא עד היכן איהו סלקא[4358]
אמר לו הרי בארנו עד אין סוף שכל הקשר והיחוד והשלמות להצניע באותה צניעות שלא משגת ולא ידועה שבה רצון כל הרצונות האין סוף אינו עומד להודע ולא לעשות סוף ולא לעשות ראש כמו שהאי״ן הראשון מוציא ראש וסוף מי הראש זו הנקדה העליונה שהיא ראש כל הנסתר שעומדת בתוך המחשבה ועושה סוף שנקרא (קהלת יב) סוף דבר אבל לשם אין סוף אין רצונות אין אורות אין מאורות באותו האין סוף כל המאורות והאורות הללו תלויים להתקיים בהם ולא נתן להשגה מי שידוע ולא ידוע אינו אלא רצון עליון נסתר כל הנסתרים אין.	אמר ליה הא אוקימנא עד אין סוף[4359] דכל קשורא ויחודא ושלימו לאצנעא בההוא צניעו[4360] דלא אתדבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה אין סוף לא קיימא לאודעא ולאו למעבד סוף[4361] ולא למעבד ראש[4362] כמה דאין קדמאה[4363] אפיק ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה[4364] דאיהו רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה[4365] ועביד סוף דאקרי סוף דבר[4366] אבל להתם אין סוף לאו רעותין[4367] לאו נהורין[4368] לאו בוצינין[4369] בההוא אין סוף כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו[4370] ולא קיימא לאתדבקא מאן דידע ולא ידע[4371] לאו איהו אלא רעו עלאה סתימא דכל סתימין אי״ן[4372]
וכשהנקדה העליונה והעולם הבא מתעלים אין יודעים פרט לריח כמי	וכד[4373] נקודה עלאה ועלמא דאתי[4374] אסתלקו לא ידעי בר ריחא[4375] כמאן דארח

[4358] פי׳ כוונת הקרבן והתדבקות כהן ולוי וישראל עד איזה פרצוף מגעת (מ״מ). רמד ע״ב ריג ע״ב (הערת הזהר).

[4359] הרמ״ל כתב דהא״ס נקרא לפעמים עולם הנאצלים שע״ג האצילות (רח״ו). בראשית טז ע״ב כד סליק (לש״ו)

[4360] פי׳ א״ק שהוא נק׳ א״ס בעצם כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ)

[4361] פי׳ מלכות (מ״מ).

[4362] פי׳ אבא הנקרא ראש (מ״מ).

[4363] פי׳ שאריך הוציא אבא וברתא הנק׳ ראש וסוף אבל א״ק לא שייך בו זה מפני התעלמותו (מ״מ).

[4364] פירוש אבא (מ״מ).

[4365] פי׳ שאבא יונק ממ״ס הנקרא מחשבה כמ״ש הרב (מ״מ).

[4366] בסוד ד׳ של יו״ד (רח״ו).

[4367] פי׳ בא״ק הנק׳ א״ס לא שייך בו שום רעותא מפני רוב התעלמותו (מ״מ).

[4368] חסדים (רח״ו).

[4369] גבורות (רח״ו). ור״ל לא שייך בו לא חסדים ולא גבורות כי הכל נעלם בדקות גדול (מ״מ).

[4370] פי׳ החסדים והגבורות שבפרצופים שתחת הא״ס הם תליין לאתקיימא בהו בא״ש ובפרצופים הנעלמים שע״ג האצילות, אבל יהיו מתדבקים כדי לידע מהותם אינם יכולים וז״ש ולא קיימין לאתדבקא (מ״מ).

[4371] פי׳ בין הצדיקים היודעים סודות התורה על אמתתם בין אותם שאינם יודעים אלא קצת (מ״מ).

[4372] פי׳ שאין לשום אדם בו השגה אלא נקרא אין כי אין מי שיביניהו (מ״מ).

[4373] עי׳ זהר פרשת צו כו ע״ב (הערת הזהר).

[4374] פי׳ א״וא (מ״מ).

[4375] פי׳ שאינם משיגים רק ריח טוב לבד, ובספר ערוגת הבושם דף ח׳ על פ׳ לריח שמניך טובים כתב וז״ל אמרו בזוהר שיר השירים לריח דא איהי נקודה עילאה דקיימא בסתימו מגו ההוא סתים דכל סתימין דלא אתיידע כלל. והאי נקודה איהו ריח מהאי דתימא דכולא, ופירוש הדבר שנקודה עילאה הוא חכמה ושורשו הוא כחדא דאריך, ושם הוא חסד דר״דלא ומשם הוא מקבל דרך הדיקנא ממזל הח׳ ונמצא הקיום שלו הוא בסתימו שהוא המזל הח׳, והמזל הח׳ מקבל מחסד דרד״לא שהוא סתים דכל סתימין כי הוא בכתר דאריך, כי הכתר בעצמו הוא פנימיות דכל האצילות ונמצא שחכמה הוא סתום מאד והיאך הוא מגלה את אורותיו באצילות הוא ע״י יסודו שנקרא נקודה בכל מקום ועל ידי בינה שמרוב זיווגו עמה מגלה אורותיו על ידה וז״ש והאי נקודה איהו ריח מהאי סתימא דכולא, ועל דרך שכתוב בזוהר בפ׳ צו וכד נקודה עילאה ועלמא דאתי אסתלקו לא ידעין בר ריחא וכו׳, עוד שסובבין האי ריח כל אינון שמנין ובוסמין כולהון נהירין ואיקרון טובים, ואי לאו לא איקרון טובים בגין דכד האי ריח עילאה עאל בסתימו לגו נחלי עמיקא ואמלי ליה כדקא יאות כולהו דרגין איקרון טובים, והוא כמ״ש כי האורות דחכמה עילאה מתגלית הארתם כמו הריח על ידי הבינה שבה האפרסמון והבשמים כנז״ל ונעשים בשמים ראש כשנכנסים בראש זעיר וז״ש

שמריח את הריח ומתבשם ואין זו נחת הניחח שהרי כתוב ולא אריח בריח ניחחכם שהרי ריח ניחח הריח של הרצון שכל הרצונות הללו של תפלה והרצון של שירה ורצונו של הכהן שכלם סוד של אדם ואז כולם נעשים רצון אחד ואותו נקרא ניחח רצון כתרגומו ואז הכל נקשר ומאיר כאחד כראוי כמו שנתבאר.	בריחא ואתבסם ולאו דא נייחא[4376] ניחוח דהא כתיב (שם כו לא) ולא אריח בריח ניחחכם דהא ריח ניחח ריחא דרעותא דכל הני[4377] רעותא דצלותא ורעותא דשירתא ורעותא דכהנא דכלהו רזא דאדם כדין כלהו אתעבידו רעותא חדא וההוא אקרי ניחח רעוא כתרגומו כדין כלא אתקשר ואתנהיר כחדא כדקא יאות כמה דאתמר
ועל זה נתן הצד האחר הזה ביד הכהן שכתוב צו את אהרן	ועל דא אתיהיבת האי סטרא אחרא בידא דכהנא[4378] דכתיב (שם ו ב) צו את אהרן
	רלט/ב
ואת בניו לאמר הסוד כאן שהרי בארנו אין צו אלא עבודה זרה וכאן נתנה לו לשרף המחשבה הרעה ולהעבירה מתוך הקדש ברצון הזה שעולה למעלה בעשן הזה ובחלבים שנשרפים כדי שיעברו מן הקדש והצו הזה עומד ברשותם להפרידה מן הקדש מתוך הקרבן הזה ואם תאמר (במדבר כח) צו את בני ישראל גם כך שהרי ברשותם עומד (להפריד אותה מן הקדשה) כל זמן שעושים רצונו של רבונם	ואת בניו לאמר רזא הכא דהא אוקימנא לית צו אלא עכו״ם[4379] והכא אתיהיבת ליה לאתוקדא ההיא מחשבה רעה[4380] ולאעברא לה מגו קדשא[4381] בהאי רעותא דסלקא לעילא ובהאי תננא ותרבין דאתוקדן בגין לאתעברא מן קדשא והאי צו ברשותייהו קיימא לאפרשא לה מן קדשא מגו האי קרבנא ואי תימא (במדבר כח ב) צו את בני ישראל[4382] הכי נמי דהא

הזוהר ואיקרון טובים שהם מוחין דזעיר, וכו׳ ע״ש שהאריך ולקצר אני צריך, ותחלה כתב שם פי׳ אמר וז״ל כתב הרב זל״ה שהמלכות תמיד בקו האמצעי לפי ששם הארת מוח הדעת מגולה בכלות יסוד אימא בחזה ונתגלת הארת יסוד אבא והארת חו״ג דבינה, משא״כ ב׳ קיימין ושמאל הם סתומים וכו׳ ושיעור הכתוב לריח שמניך שהוא קו ימין דזעיר שהוא קו החכמה הנק׳ שמן וקו הבינה נקרא ג״כ שמ״ן כי שמן באי״ת ב״ש בי״ט גי׳ אה״יה שבבינה ומב׳ קוים הללו שהם השמנים אינה מקבלת מהם רק כמו ריח כמ״ש בזוה׳ בפ׳ צו מי הנק׳ שמך הגדול שהוא נעלם הוא כמאן דארח ריחא מפני סתימתם בקוים ואע״פכ הם טובים וכו׳ שמן דאבא תורך בשמך שהיא אימא וממנה תורק ג״כ בשמך שהיא מ׳ ע״י זעיר ונמשך לעלמות ז׳ נערותיה (מ״מ).

[4376] פי׳ דלא שייך שם נייחא (מ״מ).

[4377] פירוש בחג״ת שהם סוד כהן לוי וישראל שם שייך ניחוח ורעותא (מ״מ).

[4378] ע״י הקרבנות מתכפייא ואתדחיא הס״א ועי׳ ח״ג כז ע״ב ולעיל רלז ע״א (דע״ה ח״ב קנו ע״ב).

[4379] אפשר כי מלת צו הוא לשון זירוז ואין לך עבירה שצריכה זירוז כעבודה זרה כדפירשו מפסוק סרו מהר מן הדרך אשר צויתים, ומלת צו הוא לשון ייחוד בכל מקום מפני שהעבודה זרה מפריד הייחוד והמייחד נזהר מעבודה זרה, לכך הזהרת השמירה מעבודה זרה באה במלת צ״ו, כלומר יחד התפארת והמלכות והזהר שלא תפריד בעבודה זרה, והיינו כדמסיק ואזיל כי מחשבה הפוסלת היא דווקא דעבודה זרה, והעולה מטהר פגם המחשבה, ואין המחשבה פוסלת כלל אלא דווקא מחשבת עבודה זרה (אור יקר). פי׳ צו שהיא הס״א מבערים אותה מן העולם ע״י הקרבן (מ״מ).

[4380] דעבודה זרה (אור יקר).

[4381] והענין כי צריך שני עניינים האחד להעביר העבודה זרה והפגם והשנית לייחד, ולכך היה בענין הקרבן שני עניינים, האחד **״רעותא דסלקא לעילא״** שהיא המייחדת עד למעלה כדפירשנו, **השנית ״תננא ותרבין״** שהם הגשמות שבקרבן ודקותו שזה בסוד בהמה לטהר המשכן מקום הפגם, שהפגם אינו עולה אל מקום הרצון אלא מקום בהמה לבד, והטעם שהעבודה זרה פוגם אפילו במחשבה הוא מפני שהחצונים יש בהם דקות התלוי במחשבה ומדרגה עבה התלויה במעשה, והיינו בסוד עשר תמורות כדפירשנו בספ״ר, ומקום העבודה זרה הוא בתמורת המחשבה הדקה ולכך פוגמת במחשבה כאומרו למען תפוס וכו׳ (אור יקר). עי׳ דע״ה ח״ב קנו ע״ב.

[4382] מה ענין עבודה זרה שם, בשלמא כהן מטהר אלא ישראל במה, ואם תאמר במה שפירשנו שהצואה ייחוד ניחא ומאי קשיא ליה, יש לומר דמשמע ליה ייחוד המבטל עבודה זרה (אור יקר).

שלא יוכל לשלט עליהם.	ברשותייהו קיימא (ד״א לאפרשא לה מן קדשא) כל זמנא דעבדי רעותא דמאריהון[4383] דלא יכלא לשלטאה עלייהו
והמקרא הזה כלו בא להראות את סוד הדבר לעטר את אותה רוח הקודש למעלה למעלה ולהפריד את רוח הטמאה הזו להורידה למטה למטה וזה ברצון ובתפלה כמו שאמרנו וזה במעשה הכל כראוי לו.	והאי קרא כלא אתיא לאחזאה רזא דמלה לאעטראַ[4384] לההוא רוח קדשא[4385] לעילא[4386] לעילא ולאפרשא לה לדא[4387] רוח טמאה לנחתא לה לתתא לתתא[4388] דא ברעותא ובצלותא[4389] כדקאמרן ודא בעובדא[4390] כלא כדקחזי ליה
ופסוק זה מוכיח עליהם שכתוב צו את אהרן ואת בניו לאמר צו זו עבודה זרה רוח הטמאה לאמר זו אשה שנקראת יראת ה׳ כתוב כאן לאמר וכתוב שם (ירמיה ג) לאמר הן ישלח איש את אשתו והרי פרשוה ולכן הכל נאמר והכהן עומד להתקין את הכל בסוד של אדם ובהמה אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא לאותם היודעים את דרכי התורה והולכים בה בדרך אמת עליהם כתוב (ישעיה לח) ה׳ עליהם יחיו מה זה	והאי קרא מוכח עלייהו דכתיב (&) צו את אהרן ואת בניו לאמר צו דא עכו״ם רוח מסאבא[4391] לאמר דא אתתא[4392] דאקרי יראת יהו״ה[4393] כתיב הכא לאמר וכתיב התם (ירמיה ג א) לאמר הן ישלח איש את אשתו והא אוקמוה ובגין כך כלא אתמר וכהנא קיימא לאתקנא כלא ברזא דאדם ובהמה[4394] זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון ידעי ארחי דאורייתא ואזלי בה בארח

[4383] שאין יצר הרע שולט באדם אלא מתוך בטלה (אור יקר).

[4384] סוד המלכות מתקשטת וכבר פירשנו ענין עיטור בפרשת נח (אור יקר).

[4385] סוד המלכות המזדככת בסוד העולה (אור יקר).

[4386] בסוד התפארת רוח שני, לעילא בסוד הדעת רוח שלישי כדפירשנו לעייל, והיינו בסוד הייחוד העליון דקות כוונת הכהנים לויים וישראלים כדפירשנו לעיל, אמנם בסוד עביות הקרבן ומעשהו תננא ושמנונין (אור יקר).

[4387] דהיינו לטהר המשכן, כי ברדת השכינה ממעלה למטה מאירה כל כחות חצונים מתבערים והם יורדים למטה אל מקומם, ולהם שלשה בחינות האחת אמצעית והיא מקום מעמדם בימות החול והיינו פתח היכל לבנת הספיר, ולא בפתח ממש אלא למטה מהיכלות והיינו לפתח חטאת רובץ, השנית למעלה בזמן שהם מפגלין הקדשים ועולין דרך מדורי ההיכלות לפי שיעור הפגם ותובעין שם תביעתם כדפירשנו בכמה דוכתי, השלישית היא מקומם בשבתות וימים טובים והיינו בנוקבא דתהומא רבא, והיינו עת ביאת השכינה בסוד הייחוד החצונים מתבערים ויורדים (ב)[ל]מטה למטה דהיינו בנוקבא דתהומא רבא, ובפגם המחשבה רעה היו פנימה בקדש ועתה ירדו למטה למטה (אור יקר).

[4388] והיינו בשני בחינות העליה למעלה שאין קרבן משיג שם 0אור יקר).

[4389] שאין חלק מזה לבהמה (אור יקר).

[4390] מעשה הקרבן כדפירשנו, וכבר פירשנו לעיל ענין את קרבני לחמי לאשי דאפילו מדרגות האשים נטהרים ונקרבים (אור יקר).

[4391] שהיא המעברת הייחוד, צו וייחד להזדרז כדי להעבירה מן הקדש, והנה דקדק דקאמר **״רוח מסאבא״** בחצונית ובקדושה (אור יקר).

[4392] פי׳ צו שהיא ע״ז הכניעו אות ה׳ לאמר שהיא המלכות סלקו לה לעילא (מ״מ). נח ס ע״א (הערת הזהר).

[4393] והיה לומר או רוח מסאבא ורוח קדשא או אשה זונה ואשה יראת ה׳, אלא כוון לומר לטהר המקדש אפילו מן הטומאה הדקה שהיא רוח, ולסלק השכינה אפילו הבחינה המתגלת למטה דהיינו אשה יראת ה׳ שהיא ממקום היראה שהיא עולה למעלה על ידי סילוק מיכאל וגבריאל כדפירשנו לעיל, ולזה לא אמר אשת חיל עטרת בעלה שזו בחינה דקה יותר אלא אשה יראת ה׳ והיינו בחינת השכינה מצד הדין שהיא הגולה עם ישראל בגלותו כאומרו הן ישלח איש את אשתו, והיא מסתקלת למעלה להיותה בראש אמיר והיינו לשון **״אמירה כנודע״ (אור יקר).**

[4394] פי׳ שע״י כוונת האדם התחתון מעלם המלכות למעלה וע״י הקרבת הבהמה מבררים הניצוצות מן הקליפה ואז נכנעת (מ״מ). רמד ע״ב (הערת הזהר).

עליהם אלו דרכי התורה יחיו יתקיימו בעולם הזה ובעולם הבא.	קשוט עלייהו כתיב (ישעיה לח יז) יהו״ה עליהם יחיו מאי עליהם אלין ארחוי דאורייתא[4395] יחיו יתקיימו בהאי עלמא ובעלמא דאתי
בא וראה כתוב זאת תורת העלה אמר רבי חייא פסוק זה בארנו אותו בגון הזה זאת תורת זו כנסת ישראל העלה שהיא עולה ומתעטרת למעלה להתקשר כראוי עד המקום שנקרא קדש הקדשים.	תא חזי כתיב (&) זאת תורת העולה אמר רבי חייא האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא זאת תורת דא כנסת ישראל[4396] העולה דאיהי סלקת ואתעטרת לעילא לעילא לאתקשרא כדקא יאות עד אתר דאקרי קדש הקדשים
דבר אחר זאת תורת זו כנסת ישראל העלה זו מחשבה רעה שעולה על רצון האדם להסטותו מדרך האמת היא העלה היא היא שעולה ומסטה את האדם וצריך לשרפה באש כדי לא לתת לה מקום (להסטות) לרבות.	דבר אחר זאת תורת דא כנסת ישראל[4397] העולה דא מחשבה רעה דאיהי סלקא על רעותא דבר נש לאסטאה ליה מארחא דקשוט היא העולה היא היא דסלקא ואסטיאת ליה לבר נש בעי לאוקדא לה בנורא בגין דלא אתיהיב לה דוכתא לאסגאה (נ״א לאסטאה)
ולכן על מוקדה על המזבח כל הלילה מי הוא הלילה זו כנסת ישראל (שהיא זאת משום) שבאה לטהר את האדם מאותו הרצון על מוקדה משום שנהר דינור הוא מקום לשרף כל אותם שלא עומדים על מקומם שהרי מכניסים אותם באותה אש שדולקת ומעבירים את שלטונם מן העולם ובכדי שלא ישלט צריך על מוקדה על המזבח כל הלילה ונכנעת ולא שולטת.	ובגין כך על מוקדה על המזבח כל הלילה מאן לילה דא כנסת ישראל[4398] (ס״א דאיהי זאת בגין) דאתיא לדכאה ליה לבר נש מההוא רעותא על מוקדה בגין די נהר דינור איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי בקיומייהו[4399] דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק ומעברי שלטנהון מעלמא ובגין דלא ישלוט אצטריך על מוקדה על המזבח כל הלילה ואתכפיא ולא שלטא
ועל כך כשזה נכנע עולה כנסת ישראל שהיא רוח הקודש שעולה ומתעטרת למעלה שהרי עליתה כשנכנע הכח האחר הזה ונפרד ממנה ולכן צריכים בסוד הקרבן להפריד את הצד הזה מרוח הקודש ולתת לו חלק כדי שרוח הקודש תתעלה למעלה.	ועל דא כד אתכפיא האי סלקא כנסת ישראל דאיהי רוח קדשא דסלקא ואתעטרא לעילא דהא סליקו דילה כד אתכפיא האי[4400] חילא אחרא ואתפרשא מינה ובגין כך בעינן ברזא דקרבנא לאפרשא להאי סטרא מרוח קדשא ולמיהב לה חולקא[4401] בגין דרוח קדשא תסתלק לעילא

[4395] פי׳ המצות שהם על האדם כתפלין וציצית וכדומה, ושיעור הכתוב אם ה׳ עליהם שהם המצות עליהם דישראל יחיו בעו״הז ובעו״הב (מ״מ).

[4396] פי׳ מלכות הנק׳ זאת תורת, עולה עד אימא הנק׳ ק״ק (מ״מ).

[4397] פירוש כנסת ישראל שהיא מלכות העלו אותה למעלה ומחשבה רעה שהיא הקליפה לאוקדה ליה בנורא כמ״ש הזוהר (מ״מ).

[4398] פי׳ שהמ׳ נקרא לילה ונק׳ ג״כ מזבח כי בחינות בחינות יש במ׳ ובהם הס״א נשרפת וזש״ה על מוקדה על וכו׳ (מ״מ)

[4399] לכל אותן המתחלפין בכל עת, והוא אותה השפע הנז׳ שהיא הארה מהקדושה שנתלכלכה בזוהמת הרע ע״י שירדה ונתלבשה בהם כרגע (דע״ה ח״ב סח ע״ג).

[4400] והיינו כמ״ש שמצוה משה לישראל להעלות השכינה ולהשפיל הס״א (מ״מ).

[4401] מבואר בכמה וכמה מקומות בזוה״ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג״כ [ע׳ ח״א סד ע״א פט ע״ב וח״ב לד ע״א קפא ע״ב רלח ע״א ושם סע״ב בהגהות מהרח״ו רלט ע״ב רסח ע״ב רסט ע״א ובח״ג דף כו רע״ב כז ע״א כח ע״א רמ ע״ב רמב ע״א רמח ע״ב] וכו׳ כל הקרבנות כולם הנה הם באמת רק להשם **הויה** ב״ה לו לבד, אלא שהוא ית״ש נותן חלק מכל קרבן לכל צבא השמים כולם, כי כולם הם יסודן מהד׳ חיות שבמרכבה המושפעים מהד׳ אותיות דהשם **הויה** ב״ה. וכל בהמה ועוף שרשם הוא השור והנשר שבמרכבה, וכאשר הם נקרבים להשם **הויה** ב״ה, הנה נתעורר ע״ז שיתגלה אורו ושפעו ית״ש על הד׳ חיות שבמרכבה, ומקבלים משם כל צבא השמים כולן כל א׳ מיסודו, וכן ניתן להסטרא אחרא חלקה ג״כ ומסתפקי כלא

ובא וראה בזמן שנבנה בית המקדש ונעשה נכנע הצד האחר והסתלק מהעולם וכשהסתלק מהעולם והוקם המשכן על ידי משה אז הוקם למעלה ולמטה זהו שכתוב ויקם משה את המשכן מה זה ויקם אלא שהקים אותה להתעלות למעלה למעלה ולכך ויקם משה מה שהיה נמוך הוא הקימו כמי שמקים את מי שנפל כמו כן לעתיד לבא כתוב (עמוס ט) אקים את סכת דויד הנופלת.	ותא חזי בזמנא דאתבני בי מקדשא ואתעביד אתכפיא סטרא אחרא ואסתלק מעלמא וכד אסתלק מעלמא ואתקם משכנא על ידא דמשה כדין אתקם לעילא ותתא הדא הוא דכתיב (&) ויקם משה את המשכן מאי ויקם אלא דאוקים לה לאסתלקא לעילא לעילא ועל דא ויקם משה מאן דהוה מאיך אוקמיה כמאן דאוקים למאן דנפיל כגוונא דא לזמנא דאתי כתיב (עמוס ט יא) אקים את סוכת דוד הנופלת
כתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל מה זה לא תוסיף קום (משמע שבזמן אחר קמה) אלא שבזמן אחר היא קמה היא קמה מעצמה ולא הקימה הקדוש ברוך הוא שהרי בגלות מצרים הקדוש ברוך הוא הקים אותה ועשה כמה נסים כדי להקימה ובגלות בבל הוא לא הקים אותה משום שלא עשה להם נסים שגרם החטא אלא היא קמה ועלו בני הגולה כאותם שלא היה להם פדות ולא היתה תשוקתו של הקדוש ברוך הוא עליהם משום שגרם אותו החטא	כתיב (שם ה ב) נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל מאי ולא תוסיף קום (משמע דהא זמנא אחרא קמת) אלא בזמנא אחרא קמת היא קמת מגרמה[4402] ולא אוקים לה קודשא בריך הוא דהא בגלותא דמצרים קודשא בריך הוא אוקים לה ועבד כמה נסין בגין לאקמא לה ובגלותא דבבל הוא לא אוקים לה בגין דלא עביד לון נסין דגרים חובה אלא היא קמת וסליקו בני גולה כאינון דלא הוה לון פרוקא ולא הוה תיאובתא דקודשא בריך הוא עלייהו בגין דגרם ההוא חובה
	רמ/א
שהם נשים נכריות.	דאינון נשים נכריות[4403]
ולכן לא הקים הקדוש ברוך הוא את כנסת ישראל ולא עשה להם נסים וגבורות באותו זמן כראוי אבל לעתיד לבא לא תוסיף קום כתוב לא תוסיף קום מעצמה אלא הקדוש ברוך הוא יקים אותה שכתוב	ועל דא קודשא בריך הוא[4404] לא אוקים[4405] לה לכנסת ישראל ולא עבד לה נסין וגבוראן בההוא זמנא כדקא יאות אבל לזמנא דאתי ולא תוסיף קום כתיב (&) לא תוסיף[4406] קום מגרמה אלא קודשא בריך הוא יוקים לה[4407] דכתיב (&)

כחדא לעילא ותתא, וכמ״ש בפ׳ פקודי (רלח ורלט וכן שם רסח ורסט) (דע״ה ח״ב קנו ע״ב) הקב״ה נותן חלק להחיצונים ג״כ וכו׳, כי ע״י שמתתקן ע״י כל קרבן תיקונים רבים וגדולים למעלה ולמטה ומתכפייא ומתדחייא הסטרא אחרא הרבה מאד וכנז׳, הנה כדי שלא יסובב ע״ז קטרוג וצעקה מהחיצונים (דע״ה ח״ב קנו ע״ד).

[4402] ויקרא ו ע״א וע״ב (לש״ו).

[4403] כדכתיב בספר עזרא על מעל הגולה וכו׳ (אור יקר).

[4404] ת״ת (אור יקר).

[4405] לה לא ירד אורו אליה להקימה, ולזה סוד נסין וגבורן שהם מאת יהו״ה כדפירשו וכו׳ לא נעשו להם שהיא קמה מעצמה וכל דבריה על צד הטבע דהיינו שם אלהים לא על ידי נס וגבורה, אל פגם העון הגורע הייחוד, בפרשת בלק בההוא עובדי דינוקי האריכו דרוש זה (אור יקר).

[4406] דהוה ליה למימר לא יוסיף דהא קודש אבריך הוא אוקים לה בגלות מצרים מאי לא תוסיף בת׳ של נקבה ודאי (או ריקר).

[4407] כדי שתהיה גאולתם שלימה, ולא עוד אלא שהיא לא תרצה לקום דכתיב קומי אורי כי בא אורך ואינה רוצה עד שהוא נשבע לה שלא להגלותה עוד, אלא יתבטל פגם אדם הראשון ושוב לא יוסיפו לחטא ולא יגלו עוד בנים, והיינו כימי צאתך מארץ מצרים אראהו נפלאות דהיינו על ידי גואל לא מעצמן, והיינו ״**אקים**״ דברי התפארת ולא אמר תקום סוכת דוד הנופלת, או דוד מלכם אשר יקום להם אלא ״**אקים**״ שאז היא קימה כראוי מלמעלה שהיא מבטלת החצונים, וכשהיא קמה מלמטה מעצמה אין חצונים מתבטלים, והיינו סוד הצלם שהתחיל נבוכד נאצר כאומרו אנת הוא רישא די דהב, ונכנס במדי ופרד חדוהי ודעוהי די כסף, ואלו זכו היה ראוי שהצלם יכנע כענין יציאת מצרים שעשה בהם שפטים ולא זכו אלא קמה מאליהם והצלם על תוקפו עומד והוא מתנהג עד היום הזה שאנו באצבעותיו, מנהון די פרזל ומנהון די פחר עד

אקים את סכת דויד הנופלת וכתוב (ירמיה ל) ואת דוד מלכם אשר אקים להם ולכן כתוב כאן ויקם משה את המשכן ויקם משה וגו׳.	אקים את סכת דוד הנופלת וכתיב (ירמיה ל ט) ואת דוד מלכם אשר אקים להם ובגין כך כתיב הכא ויקם משה את המשכן[4408] ויקם משה וגו׳
בא וראה כשמשה הקים את המשכן הוקם משכן אחר עמו והמשכן העליון הקים (כבד) וסעד הכל משום שהמשכן העליון נסתר וגנוז הוא למעלה למעלה ומשכן אחר הוקם על המשכן למטה ועומד עליו (עמו והמשכן העליון ההוא שנסתר וגנוז למעלה למעלה הקים וסעד הכל והמשכן האחר ההוא הוקם על ידי המשכן שלמטה עומד עליו) בכחו של אותו משכן העליון על הכל וכמו שהוקם המשכן שלמטה על יד משה אף כך למעלה על ידי אותו שבנה משה (דרגה של משה) מנין לנו שכתוב ויקם משה את המשכן את דווקא להראות ששני המשכנות נתקנו (הוקמו) בסוד של משה.	תא חזי כד אוקים ליה משה למשכנא אתקם משכנא אחרא[4409] עמיה ומשכנא עלאה[4410] אוקים (נ״א אוקיר) וסעיד כלא בגין דמשכנא עלאה[4411] סתים וגניז איהו[4412] לעילא[4413] לעילא[4414] ומשכנא אחרא[4415] אתקם על משכנא דלתתא[4416] וקיימא עליה (ס״א עמיה ומשכנא עלאה ההוא דסתים וגניז לעילא לעילא אוקים וסעיד כלא[4417] ומשכנא אחרא ההוא אתקם על ידא דמשכנא דלתתא קיימא עליה) בחילא דההוא משכנא עלאה על כלא וכמה דאתקם משכנא דלתתא על ידא דמשה אוף הכי לעילא על ידא דההוא (נ״א דרגא דמשה) דבנה משה מנלן דכתיב (&) ויקם משה את המשכן את דייקא לאתחזאה דתרי משכנין ברזא דמשה אתקנו (נ״א אתקמו)
אמר רבי יוסי וכי ויקם משה הרי הכל טרם התתקן וקימה אינה אלא כשהכל נשלם ונכנס איבר באיברו מה זה ויקם אמר רבי יצחק בשלשה צדדים הקים משה את המשכן מה כתוב ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו בשלשת הצדדים הללו הקים משה את	אמר רבי יוסי וכי ויקם משה והא כלא עד לא אתתקן וקימה לאו איהו[4418] אלא כד אשתלים כלא ועאל שייפא בשייפיה מאי ויקם אמר רבי יצחק בתלת סטרין אוקים משה ית משכנא מה כתיב (&) ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו בהני תלת סטרי אוקים משה ית משכנא[4419] ובהני תלת סטרי אסתלק משכנא

דאתגזרת אבן די לא בידין ומחת לצלמא מפני שיהיה גאולתה על ידי התפארת שהוא המבטל כח החצונים (אור יקר).

[4408] דהיינו משה למטה ולמעלה כדמפרש ואזיל (אור יקר).

[4409] היא השכינה ומדרגותיה שהכל נכלל במשכן (אור יקר). פי׳ מלכות (מ״מ).

[4410] שהוא התפארת כלל שש קצוות שהבינה משכן שוכנת בהם, שהם שני משכנות משכן תתאה מלכות ומתפשטת בכל המדרגות, משכן עילאה בינה ומתפשטת בכל המדרגות עד המלכות (אור יקר). פי׳ בינה (מ״מ).

[4411] שהם שש קצוות (או ריקר).

[4412] שהוא סוד שם יהו״ה הנעלם וגניז לעילא שמתעלם בסוד הדעת בבינה וחכמה עד הכתר דהיינו גניז בבינה (אור יקר).

[4413] בחכמה (אור יקר).

[4414] בכתר, ולכך מיסוד ולמעלה עד הנקודה העליונה יתייחס בשם משכן אחד (אור יקר).

[4415] שהיא מלכות כל מה שממנה ולמטה דר בתחתונים דהיינו שם אדנ״י הנגלה (או ריקר).

[4416] ולזה יוכלל הכל במשכן, ואם תאמר כיון שהעליון נעלם מה טעם לייחס בו שם משכן (אור יקר).

[4417] המלכות וכל אשר למטה ממנה עד זה המשכן הגשמי, והטעם שמחלק לשתי משכנות ולא קא מפרש כל ספירה וספירה משכן אחד ויהיו משכנות הרבה זה למעלה מזה (אור יקר).

[4418] פי׳ שהקיום לא שייך עד שיתן את קדשיו ואדניו וכו׳, וא״כ ויקם משה את המשכן הו״לל בסוף הענין ולא בתחלה (מ״מ).

[4419] פי׳ בפרשת ויקרא כתב הר״חו ז״ל הוקם המשכן הוא פרצוף הנוקבא שנבנה ונתקן עכ״ל, וא״כ ויקם משה את המשכן היא בחינת אחת שנתקן פרצופה ונבנה, ויתן את אדניו היא בחינת שנית שתיקן נה״י דידה שנק׳ סמכין שבאים בסוד תוספת ובכח זה יתרפו סמכין דס״מ כמ״ש הזוהר לקמן, וישם את קרשיו היא בחי׳ שלישית שאמר שתקן הפנימיות של המלכות תיקן החיצוניות שהקרשים הם השרפים כמ״ש לעיל בזוהר והם חיצוניו׳ ההיכל וז״ש הזוהר ובהני תלת סטרי אסתלק משכנא ושיעור הכתוב ויקם משה

המשכן ובשלשת הצדדים הללו התעלה המשכן ונכנע הצד האחר ולכך כשמשה הקים את הצד הזה נכנע הצד האחר לכן משה הקימו ולא אחר.	ואתכפיא סטרא אחרא ועל דא כד אוקים משה להאי סטרא אתכפיא סטרא אחרא בגין כך משה אוקים ליה ולא אחרא
בא וראה כתוב ויתן את אדניו באותה שעה הזדעזע סמא״ל ממקומו וארבעים מרכבות שעמו וברח ארבע מאות פרסאות לתוך סתר נקב העפר הכניס משה אותם העמודים והתחזק הצד הזה ואז אותם העמודים של הצד האחר נפלו והתרפו.	תא חזי כתיב (&) ויתן את אדניו בההיא שעתא אזדעזע סמא״ל מאתריה וארבעין רתיכין דעמיה וערק ארבע מאה פרסי גו טסירו דנוקבא דעפרא אעיל משה אינון סמכין ואתקיף סטרא דא כדין אינון סמכין דסטרא אחרא נפלו ואתרפו
פתח ואמר ביום ההוא אקים את סכת דויד הנופלת וגו׳ מה זה ביום ההוא ביום שהקדוש ברוך הוא יעשה דין בעולם ויפקד על רשעי העולם כמעשיהם שהרי אין קימה לכנסת ישראל מן העפר בעוד שאותם רשעי ישראל יעמדו בעולם מה כתוב למעלה (עמוס ט) בחרב ימותו כל חטאי עמי האמרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה מה כתוב אחריו ביום ההוא אקים את סכת דויד הנופלת וגו׳.	פתח ואמר (עמוס ט יא) ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת וגו׳ מאי ביום ההוא ביומא דקודשא בריך הוא יעביד דינא בעלמא ויפקוד על חייבי עלמא כעובדיהון דהא לית קימה לכנסת ישראל מעפרא בעוד דאינון חייבין דישראל יקומון בעלמא מה כתיב (&) לעילא (שם פסוק י) בחרב ימותו כל חטאי עמי האומרים לא תגיש ותקדים בעדנו הרעה מה כתיב (&) בתריה ביום ההוא אקים את סכת דוד הנפלת וגו׳
בפסוק הזה יש להתבונן את פרציהן את פרצה היה צריך להיות והרסתיו והריסותיה היה צריך להיות אלא וגדרתי את פרציהן ממי מאותם הרשעים שכתוב בחרב ימותו כל חטאי עמי שהרי אז יעשו פרצות בישראל ועל זה וגדרתי את פרציהן והרסתיו אקים והרסתיו של מי הריסותיו של סכת דוד (ממי מדוד) משום שכשמתחזקת מלכות הרשעה בעולם אז נרפית המלכות הקדושה הזו וסכת דוד סותרת את הבנין שלה ועל כן והרסתיו אקים.	האי קרא אית לאסתכלא ביה את פרציהן את פרצה[4420] מבעי ליה והריסותיו והריסותיה מבעי ליה אלא וגדרתי את פרציהן ממאן מאינון חייבין[4421] דכתיב (&) בחרב ימותו כל חטאי עמי דהא כדין יתעביד פרצן בישראל ועל דא וגדרתי את פרציהן והריסותיו אקים הריסותיו דמאן הריסותיו דסוכת דוד (ממאן מדוד[4422]) בגין דכד אתקף מלכו חייבא בעלמא כדין האי מלכו קדישא אתרפי וסוכת דוד אסתיר בניינא דיליה ועל דא והריסותיו אקים
שהרי שנינו כל זמן שזה מתחזק זה מתרפה זה מלא וזה חרב ומפני כן עד היום ההוא מלכות הרשעה מתחזקת ביום ההוא יתחזק ויקים אותה הקדוש ברוך הוא לזו המלכות הקדושה ועל זה והרסתיו אקים ובניתיה כימי עולם מה זה ובניתיה כימי עולם היינו שכתוב והיה אור הלבנה כאור החמה וגו׳.	דהא תנינן כל זמנא דהאי אתקף האי אתרפי דא מליא ודא חרבה ובגין כך עד ההוא יומא מלכו חייבא יתקף בההוא יומא יתקף ויוקים לה קודשא בריך הוא להאי מלכו קדישא ועל דא והריסותיו אקים ובניתיה כימי עולם מאי ובניתיה כימי עולם היינו דכתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה וגו׳[4423]

את המשכן שהוא פרצוף הנוקבא, ומפרש במה היתה הקמתו ואמר ויתן את אדניו וישם את קרשיו בכח ג׳ אלה נתקן, את פרצה מב״על פי׳ שהכתוב מדבר על ירושלים וא״כ וגדותי את פרצה מב״ל (מ״מ).

[4420] הצד״י בקמץ ומפיק ה׳ (הערת הזהר).

[4421] פי׳ ע״י מי יהיה גדר פרצה, ותירץ דהיינו אחר שימותו והרשעים שבהם אזי יהיו נגדרים פרצות הם שאין שום משטין יכול ליגע בהם (מ״מ).

[4422] פי׳ ע״י מי והריסותיו של ישראל אקים מסכת דוד שהיא מלכות (מ״מ).

[4423] פירוש וכן פסוק ובניתיה כימי עולם ר״ל ובניתיה למ׳ עד שתהיה כימי עולם שהוא זעיר (מ״מ).

ויקם משה את המשכן במה הקים אותו שכתוב ויתן את אדניו ונתן אותם העמודים שתחתיו להקים עליהם ולסובב בהם אותם הצירים של פתחים משום שאותם העמודים שתחתיהם הם העמידה להקיפם למה ויתן חזק והתקין אותם בכחו באותה שעה הוסרו אותם התומכים האחרים של הצד האחר.	ויקם משה את המשכן במאי אוקים ליה דכתיב (&) ויתן את אדניו ויהב אינון סמכין דתחותיה לקיימא עלייהו ולאסחרא בהו אינון צירים דפתחין בגין דאינון סמכין דתחותייהו אינון קיומא לאסחרא אמאי ויתן[4424] אתקיף ואתקין לון בתוקפוי בההוא שעתא אעדיו אינון סמכין אחרנין דסטרא אחרא
בא וראה כתוב זכר ה׳ לבני אדום את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה ועל כן עתיד הקדוש ברוך הוא לבנות את יסודותיה של ירושלים מיסודות אחרים שישלטו על הכל ומי הם ספירים שכתוב ויסדתיך בספירים שאלו הם היסודות והתומכים החזקים והעליונים שאין בהם חלשה בראשונה.	תא חזי כתיב (תהלים קלז ז) זכור יהו״ה לבני אדום את יום ירושלם האומרים ערו ערו עד היסוד בה (ועל דא) זמין קודשא בריך הוא למבני יסודי ירושלם מיסודין אחרנין דישלטון על כלא ומאן אינון ספירין[4425] דכתיב (ישעיה נד יא) ויסדתיך בספירים דאלין אינון יסודין וסמכין תקיפין ועלאין דלית להון חלישו כקדמאי
למה כי האבנים	מאי טעמא בגין דאבנין
	רמ/ב
הראשונות מאותם היסודות יכלו שאר העמים לשלט עליהם למה משום שאין בהם אור עליון כראוי אבל אלה יהיו מאירים מתוך האור העליון ומשקעות בתוך התהומות שלא יכולים לשלוט עליהם ואלו הם הספירים שיאירו למעלה ולמטה.	קדמאין מאינון יסודי יכילו שאר עמין למשלט עלייהו מאי טעמא בגין דלית בהו נהירו עלאה כדקא יאות אבל אלין יהון נהירין מגו נהירו עלאה ומשקען גו תהומי דלא יכלי לשלטאה עלייהו ואלין אינון ספירין דינהרון לעילא ותתא
(ואם תאמר) משום שבאותו זמן יתוסף אור עליון למעלה ולמטה ואם תאמר שאותם יסודות ראשונים יתבטלו הרי כתוב הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך מרביץ לתקן השבור מה זה בפוך כמו שנאמר ותשם בפוך עיניה יש אבנים שנקראות פוך למה של זה אמר רבי אלעזר סוד הוא וסוד זה נתן לדעת לקוצרי השדה.	(ואי תימא) בגין דבההוא זמנא יתוסף נהירו עלאה לעילא ותתא ואי תימא אינון יסודי קדמאי יתבטלון הא כתיב (&) הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך מרביץ לאתקנא תבירא מאי בפוך כמה דאת אמר (מ״ב ט ל) ותשם בפוך עיניה אבנים אית דאקרון פוך מאי טעמא האי אמר רבי אלעזר רזא איהו[4426] ורזא דא למחצדי חקלא[4427] אתיהיב למנדע[4428]

[4424] פי׳ הו״לל וישם את אדניו כמו וישם קרסיו, ותירץ בעל כרחו דס״מ, וכמ״ש באחורי הדף (מ״מ).

[4425] א״וא ודעת הנקרא ספר וספר וספור ומשם יהיו נתקנים נה״י במלכות כדי שיהיו נדקים החיצונים (מ״מ).

[4426] רמז בכאן סוד גדול בהקדמה ידועה בכ״מ בזוהר ובפרט בפ׳ בשלח שבגלות נאמר הצדיק אבד שאז הוא בסוד אבר מת ונכלל בת״ת גוף וברית ולע״ל אז יהיה בסוד אבר חי בסוד משיכו דג׳ טיפין דמוחא ג׳ יודין דיתארכו ויהיו בבחי׳ ג׳ ווין שהם סוד ג׳ חצים של קשת יהונתן כמ״ש במקום אחר ולכן תחיית המתים יהיה בסוף אלף הששי בגילוי העטרה וע״ז נאמר כל הנותר בציון כו׳ כל הכתוב לחיים בירושלים וידוע כי ציון הוא יסוד דנוקבא שבגלות היא בסוד בתולה ואיש לא ידעה שאז תרעין סתימין ושם הוא סוד שם ב״ן המעלה מ״ן לברר הניצוצות בסוד אבן שתיה (ברית יצחק נט ע״ב).

[4427] הצדיקים נקראים מחצדי חלקא כי הם כורתים שדה העליונה חקל תפוחין קדישין ומעבירים הקלי׳ אשר הם נאחזים בחיצוניות יסוד ומלכות דנוקבא בסוד השערות ששם והם המונעים הזווג בסוד נימא קשרה לו (אמנון שנאה גדולה מאוד מאי טעמא אמר רבי יצחק נימא נקשרה לו ועשאתו כרות שפכה – סנהדרין כא ע״א) וע״ז אמרו בזוהר פ׳ ויחי עד לא גליא למטרוניתא כו׳ ונתבאר בזה סוד גדול במקום אחר אבל בפנימיות יסוד דנוקבא אין להם אחיזה כלל בסוד סגור חותם צר וע״ז נאמר בדברי קדשו של יחקאל הנביא כה אמר ה׳ שער החצר הפנימית הפונה קדים יהי׳ סגור כל ו׳ ימי המעשה וביום השבת יפתח כו׳ והוא מדבר כאן בפנימיות יסוד הנוק׳ שנק׳ שער החצר הפנימית ושם הוא שם ב״ן דילה מסט׳ דדכורא

בא וראה אותן אבנים של יסודות ציון וירושלים חס ושלום ששלטו עליהם שאר העמים ולא שרפו אותם ולא נשרפו אלא כולם נגנזו והקדוש ברוך הוא גנז אותם וכל אותם יסודות הבית הקדוש נגנזו ולא	תא חזי אינון אבנין דיסודי ציון וירושלים[4429] חס ושלום דשליטו עלייהו שאר עמין ולא אוקדו לון[4430] ולא אתוקדון אלא כלהו אתגניזו וגניז לון קודשא בריך הוא וכל אינון יסודי ביתא קדישא[4431] כלהו אתגניזו ולא אתאבידו מנייהו

רוחא דשדי בגווה וז״ש הפונה קדים ובגלות יסודה סתום כל ימות החול דההוא גננא לא עאל בגינתי׳ ולכן הוא סתום בתולה ואיש לא ידעה ורק ביום השבת יפתח שאז יש זווג אפי׳ בזמן הגלות. וע״ז אמר כאן ״רזא איהו״. כידוע שכל רזא הוא יסוד של הפרצוף ונת׳ טעמו של דבר במקום אחר ומדבר כאן ביסוד דז״א ויסוד דנוק׳ (ברית יצחק).

[4428] להם מסור יסודות הנ״ל לעשות זווג ולגרש החיצונים ע״י מעשיהם הטובים וע״י יחודים שעושים והם צדיקים העוסקים ברזין דאורייתא שע״כ ממשיכי׳ לה הארה מבעלה מחד כרוב דאסתקל כמ״ש רשב״י בריש האדרא עד אימת ניתב בקיימא דחד סמכא שהוא חד כרוב דאשתאר בהדה וצריך למשוך לה האדה מחד כרוב דאסתליק ועושים לה סמך בגלותא ע״י ירידת המוחין שהם נקראים רזין דאורייתא כש״כ במקום אחר באריכות. וז״ש כאן ״דאתייהב לון למנדע״. להוריד אור הדעת בסוד והאדם כו׳ (ברית יצחק).

[4429] ידוע כי האותיות הם נקראים אבנים כמ״ש בס״י ב׳ אבנים בונות ב׳ בתים כו׳ ונק׳ כן כמו שע״י אבנים בוני׳ הבנין כמו כן ע״י האותיות מתבנה כל צורת פרצוף העובר וכל העולמות נתבנו ע״י כ״ב אתוון וידוע כי ביסוד דנוק׳ הם ב׳ צירים וב׳ דלתות שכל ציר ודלת הוא בחי׳ כ״ב אתוון כזה [redacted], והם בב׳ צירם וב׳ דלתות הם צורת מ״ס סתומה ואלו ה״ג מנצפ״ך נחתמים ביסודם ואח״כ במלכות שבה והם סוד ב׳ חותמות ציון וירושלים כמבואר בכוונות נעילה ובכוונת הושענא רבה וידוע כי ה׳ אותיות מנצפ״ך הם ה׳ מוצאות הפה וכוללים כל הכ״ב אתוון והם נקראים אבני ציון וירושלים שציון הוא יסוד דנוק׳ וירושלים הוא סוד מלכות דנוקבא כידוע והם סוד חומת ציון וירושלים חומ״ת חותם וכל חומה הוא מאבנים והם כ״ב אתוון הנ״ל. אלו אבני ציון וירושלים ח״ו דשליטו בהון שאר עמין. שאין להם יניקה מפנימיות יסוד ומלכות דנוקבא רק מחיצוניות מן השערות כמש״ל (ברית יצחק).

[4430] שכל אש הוא סיגי הגבורות ולכן נקרא הוא ית׳ אש אוכלה אש שכל הקליפות הם נכרתים בשורשם כידוע ע״י הבינה ששם הם הדינים נקיים מכל סיגים ושם הוא סוד שם ס״ג והם יירא״י עיקרו של שם זה והם נכללים מי׳ הם גי׳ א״ש והוא ג״כ סוד מילוי אלהים ביודין שהוא סוד התבסמות הדינים ע״י יר״ד חכמה שהם החסדים וז״ש אש שעל ממזבח שאש עליון הוא מבינה והוא דאביל כל קרבנין שכל הבירורים עולים לבינה כידוע ואש של מטה הוא סוד בירורים העולים מן הקלי׳ שהם סיגי הגבורות ולכן מצוה להביא מן ההדיוט ואש של מטה הוא מתבסס ע״י אש של מעלה וז״ש ולא אוקדו לון שלא עלתה תגורת הסט״א בפני׳ יסוד דנוק׳. ואמר עוד ולא אתוקדון. ע״י אש של מעלה שלא נתגברו הדינים של מעלה להתבטל בנין המק׳ מכל וכל ח״ו כמ״ש על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרי׳ כל היום וכל הלילה וכו׳ והם גדולי הצדיקים המעמידי׳ בניינה ועבדין לה סמך בגו גלותא והוא ע״י עסק התורה ביום ולילה והם ההמשיכי׳ לה קצת הארה מבעלה דאסתלק בחד כרוב כמש״ל וע״ז אמר המזכירי׳ את ה׳ כו׳ שמורידים אור מבחי׳ דוכרא וע״ז אמר ולא תוקדן שתמיד מכבים אש הגבורות שביסודה ע״י מים דדכורא שהם החסדים והוא ע״י עסק התורה שנמשלת למים (ברית יצחק).

[4431] הם כ״ב אתוון וה״ג הפנימיות של יסוד מק׳ שנק׳ ביתא כידוע בסוד ביתו זו אשתו והם ג״כ אתגניזו שלא להנות בהם האויבים בשעה שישראל בגלות ואין להם יניקה אלא מחיצוניות של ציון וירושלים ואז לע״ל כאשר יוגמר הבירור ורוח הטומאה יעביר מן הארץ אז יהיה זווג תמידי בזו״נ ואז יתהדר יסוד דדכורא לאתרי׳ ויסוד דנוק׳ יתפתח בסוד מ׳ סתימה של למרבה המטרה שיתפתח. וז״ס גדול בדברי רז״ל ע״פ והיה ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי ואמרו רז״ל ככלה בבית חמיה ולא ככלה בביה אביה והוא כי ב׳ דברים מחויב האיש לאשתו א׳ למזונות וכסות ושאר צרכי הבית להשגיח עלי׳ והב׳ לזווג להוציא תולדות ועל האחד נק׳ בעל מלשון אדנות כעבד הנוטל פרס מרבו והב׳ לזווג נק׳ איש בסוד איש ואשה שהוא יו״ד חסדים בדכורא וה׳ גבורות בנוק׳ והם ב׳ חולקין של אב ואם וחלק השלישי נשמה מיד הקב״ה כמ״ש בזוהר כמה דאית אב ואם לגופא כך אית אב ואם לנשמתא וחלק השלישי הוא מע״ק שבעת שיש זווג בזו״נ אז מתייחד עמהם ע״ק והוא ו׳ של הוי״ה והנה כמו כן בזו״נ בעת שישראל שרויי׳ על אדמתם אז הזווג מתמיד ואז הוא נק׳ בשם איש שמתפתח היסוד להוציא מפה דמוחין וממתק הגבורות שנקראים אש משא״כ בגלות אז נק׳ בשם בעל שמאיר לה רק דרך דופן ליתן לה מזונות לקיומה אבל אינו נקרא בשם איש ולזה אמר שלמ״ל אז תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי שאז יהיה הזווג מתמיד. וידוע כי אבא נק׳ אב לז״א בסוד מה שמו ומה שם בנו ואז כשמנוק׳ מתיחדת עם ז״א אז היא בבית חמיה שז״א נק׳ בית לחמיה שהוא אבא והוא יסוד אבא שמאיר ביסוד ז״א כידוע משא״כ, כשהיא נפרדת מבעלה אז אתנהירת רק מאימא לבד וידוע כי אימא נקרא בית לאבא בסוד בראשית ב׳ נקודה בהיכלי׳ כמ״ש בתיקונים וכמ״ש בחכמה יבנה בית ואז אימא נקראת בית אביה של הנוקבא ולזה אמרו ככלה בבית חמיה כו׳ והבן מאד. ולזה אמר שכאשר יהדר קוב״ה ויוקים לה לירושלים על אתר׳ שתמא מגלות מן הקליפות

אבד מהם אפילו אחד וכשיחזר הקדוש ברוך הוא ויקים את ירושלים על מקומה אותם היסודות של האבנים הראשונות יחזרו למקומם ולא תשלט בהם עין אחרת (רעה) פרט לזמן שאדם יכחל את עינו באותו הפוך וימלא את עיניו ממנו ואז יראה את כל האבנים והיסודות של ירושלים מתקנים על מקומם שלא שלטו בהם שאר העמים וכל אותן אבנים יקרות האחרות וכל אותם בניני האבנים כולם עומדים על מקומם.	אפילו חד[4432] וכד יהדר קודשא בריך הוא ויוקים לה לירושלם על אתריה אינון יסודי אבנין קדמאי יהדרון לאתרייהו ולא ישליט בהו עינא אחרא (נ״א בישא) בר בזמנא דיכחול בר נש עינוי בההוא פוכא וימלי עיניה מניה וכדין יחמי כל אבנין וכל יסודי ירושלם מתקנן על אתרייהו דלא שליטו בהו שאר עמין וכל אינון אבנין יקרין אחרנין וכל אינון בנייני אבנין כלהו קיימי על קיומייהו
ואז כי עין בעין יראו בשוב ה׳ ציון מה זה בשוב ה׳ אלא כששלטו עליה שאר העמים הקדוש ברוך הוא העלה אותה למעלה ובאותו הזמן הוא יחזירנה למקומה שכתוב בשוב ה׳ ציון בשוב ה׳ ודאי.	וכדין (ישעיה נב ח) כי עין בעין יראו בשוב יהו״ה ציון מאי בשוב יהו״ה אלא כד שליטו עלה שאר עמין קודשא בריך הוא סליק לה לעילא ובההוא זמנא איהו יהדר לה לאתרה דכתיב (&) בשוב יהו״ה ציון בשוב יהו״ה ודאי
ובא וראה כל מה שנסתר מן העין ולא נתנה לעין רשות לשלט בו לא תוכל לשלט בו העין פרט לאשר בכחילת העין בדברים ידועים ולכן הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך ובא וראה כל האבנים הללו יעמדו במקומן ויהיו יסודות כבראשונה ויסוד של ספירים (אחרים) יעמדו במקום אחר סביב לרחב ולארך זהו שכתוב ויסדתיך בספירים.	ותא חזי כל מאן דאסתים מן עינא ולא אתיהיב רשו לשלטאה ביה עינא לא יכלין למשלט ביה עינא בר בכחלא דעינא במלין ידיעאן ובגין כך הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך ותא חזי כל אלין אבנין יתקיימון באתרייהו ולהוו יסודין כקדמיתא ויסודי ספירין (אחרנין) יתקיימו באתר אחרא סחרנא לפותיא ולארכא הדא הוא דכתיב (&) ויסדתיך בספירים
בזמן שיקים הקדוש ברוך הוא את ביתו באותו זמן מה כתוב (שם כה) בלע המות לנצח בלע כמו שאמרנו בלע ה׳ ולא חמל אותה כוס ששתה זה ישתה זה.	בזמנא דיוקים קודשא בריך הוא לביתיה בההוא זמנא מה כתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח בלע כדאמרינן (איכה ב ב) בלע יהו״ה ולא חמל ההוא כוס דשתה האי ישתה האי
ואם תאמר אותו בלע הוא לזמן ידוע וקצוב כמו ישראל לא כך כתוב לנצח מה זה לנצח לדורי דורות ולא כמו ישראל ולא כאותו הזמן שהקים משה את המשכן אלא לנצח לעולמים.	ואי תימא ההוא בלע איהו לזמן ידיעא וקציב כישראל לאו הכי כתיב (&) לנצח מאי לנצח לדרי דרין ולאו כישראל ולאו כההוא זמנא דאוקים משה ית משכנא אלא לנצח לעלמין
ואז הקדוש ברוך הוא יקים את כנסת ישראל והוא יקים עמודים וספים וכל אותן תקרות הבית בתקוניו (בחזק) לעולם	וכדין קודשא בריך הוא יוקים לה לכנסת ישראל ואיהו יוקים סמכין וסכין וכל אינון תקרי ביתא בתקונוי (ס״א בתקיפו) לעלם ולעלמי

כמ״ש התנערי מעפר כו׳ שהוא סוד עפר שתחת קרקע המשכן ונחש עפר לחמו וז״ס שם נח״ש ושם שע״ן ואמרו רז״ ארס נחש בין שיניו עומד והענין ידוע שהקלי׳ בעצמם הם רע גמור ובהם מחלבם מיצוץ אחד מקדושה להחיותם ובניצוץ הזה הם מפתים לאדם להמשך אחריהם במה שמראים קצת טוב לבני אדם והענין כי ד׳ יסודות הם ארמ״ע ונודע כי יסוד העפר אין לו מעצמו כלום רק הוא סוספיתא דג׳ יסודות הנ״ל והם קליפות שהם סוספיתא דדהבא כמ״ש ועפרו׳ זהב לו וביסוד העפר יש נפש היסודי המקיימו והוא סוד וכו׳ (ברית יצחק).

[4432] זה סוד גדול במ״ש שכל תיקון הגבורות הוא ע״י החסדים דיסוד דכורא ולכן כמו שיש כ״ב אתוון ביסוד דנוק׳ כמו כן יש כ״ב אתוון ביסוד של דכורא שבהם אתבני פרצוף העובר ונגד ה׳ אותיות מנצפ״ך שהם ה״ג יש ה׳ חסדים ביסוש דכורא והם נק׳ ג״כ אבני ציון וירושלים יסוד ועטרת היסוד וכולם אתגניזו למעלה בת״ת בסוד הצדיק אבד כמש״ל (ברית יצחק).

ולעולמי עולמים וכתוב הרחיבי מקום אהלך וגו׳ משום שיבלע הצד האחר ולא יקום לעולמים ואז (שם כה) וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה׳ דבר.	עלמיא וכתיב (ישעיה נד ב) הרחיבי מקום אהלך וגו׳ בגין דיתבלע סטרא אחרא ולא יקום לעלמין וכדין (שם כה ח) וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהו״ה דבר
ויקם משה את המשכן באותו הזמן שהעמודים הללו הוקמו ונתנו במקומם באותו הזמן התרפו והעברו ממקומם העמודים במקומו של הצד האחר ועל זה ויתן את אדניו.	ויקם משה את המשכן בההוא זמנא דאלין סמכין אתקמו ואתיהיבו באתרייהו ההוא זמנא אתרפו ואתעברו מאתרייהו סמכין באתר סטר אחרא ועל דא ויתן את אדניו
מה זה ויתן אלא למדנו שראה משה לפניו את סמא״ל הרשע שהיה הולך אליו לקטרג לו ואז החזיק בו משה וקשר אותו לפניו והקים את המשכן ונתן את התומכים שלו שכתוב ויתן את אדניו ויתן בכח שלא יוכל אדם אחר לשלט עליו ולתת תומכים במקומם כמשה שהרי בחזק רב הקים אותו משה.	מאי ויתן אלא אוליפנא דחמא משה לקמיה לסמא״ל חייבא דהוה אזיל לגביה לקטרגא ליה וכדין אתקיף ביה משה וקשיר ליה קמיה ואוקים ליה למשכנא ויהב לסמכוי דכתיב (&) ויתן את אדניו ויתן בתקיפו דלא יכיל בר נש אחרא לשלטאה עליה ולמיהב סמכין באתרייהו כמשה דהא בתקיפו רב אוקים ליה משה
באותו יום שהוקם המשכן כשהתחיל משה להקים אותו זה היה באחד בניסן ובאותו זמן החזק של הצד האחר היה בעולם שהרי בימי ניסן ראש השור הוא באבוס (עלה לגג) שנינו ובניסן התחיל משה וראה את סמא״ל הולך סביבו לערבב אותו והתגבר עליו משה ואז ויתן את אדניו הוא התחיל ונתן למטה והתחיל מי שהתחיל ונתן	בההוא יומא דאתקם משכנא כד שארי משה לאקמא ליה בחד בניסן הוה ובההוא זמנא תקיפו דסטרא אחרא הוה בעלמא דהא ביומי דניסן ריש תורא בדיקולא (סליק לאגרא) תנינן ובניסן שארי משה וחמא ליה לסמא״ל אזיל סחרניה לערבבא ליה ואתגבר עליה משה וכדין ויתן את אדניו שארי הוא ויהב לתתא ושארי מאן דשארי ויהב
	רמא/א
למעלה זה כנגד זה.	לעילא דא לקבל דא
ביום שהוקם המשכן הזה למטה הוקם משכן אחר קדוש למעלה והמשכן העליון הטמיר והגנוז הוציא אורות לכל צד והוארו העולמות.	ביומא דאתקם האי משכנא לתתא אתקם משכנא אחרא[4433] קדישא לעילא[4434] ומשכנא עלאה[4435] טמיר וגניז אפיק נהורין לכל סטר ואתנהרון עלמין[4436]
רבי יוסי שאל את רבי שמעון אמר לו שלשה משכנות ראינו במקרא שכתוב (במדבר ט) וביום הקים את המשכן כסה הענן את המשכן לאהל העדת ובערב יהיה על המשכן כמראה אש עד בוקר הרי שלשה משכנות כאן ולמה משכן ולא בית שהרי בית צריך ולא משכן.	רבי יוסי שאיל לרבי שמעון אמר ליה תלת משכנין חמינן בקרא[4437] דכתיב (במדבר ט טו) וביום הקים את המשכן כסה הענן את המשכן לאהל העדות ובערב יהיה על המשכן כמראה אש עד בקר הא תלת משכנין הכא ואמאי משכנא ולא בית[4438] דהא בית אצטריך ולא משכן
פתח ואמר כה אמר ה׳ השמים כסאי	פתח ואמר (ישעיה סו א) כה אמר יהו״ה

[4433] פי׳ מ׳ (מ״מ).
[4434] עי׳ לעיל רמ ע״א. ר״ל על המלכות דאצילות שנתקנה ונשלמה (ביאורים ח״א מב ע״ג).
[4435] פי׳ בינה (מ״מ, וביאורים ח״א מב ע״ג).
[4436] ר״ל שנתפשט הנו״ן תרעין שבה בהזו״ן בכל הראוי, כ״ה בז״א וכ״ה מלכות, ונשלמה אז בשער החמישים ג״כ (ביאורי סח״א מב ע״ג).
[4437] פי׳ והם נגד בינה ומ׳ ומשכן מט״ט (מ״מ).
[4438] ולמה באחד מהם לא נכתב בית אלא משכן (מ״מ).

וגו׳ בא וראה הקדוש ברוך הוא התרצה בישראל לנחלתו וגורלו וקרב אותם אליו והרי בארנו שעשה מהם דרגות ידועות בעולם הזה כדוגמא שלמעלה לתקן את כל העולמות כאחד מעלה ומטה שכתוב השמים כסאי והארץ הדם רגלי לתקן מעלה ומטה ולהיות אחד.	השמים כסאי וגו׳ תא חזי קודשא בריך הוא אתרעי בהו בישראל[4439] לאחסנתיה ועדביה[4440] וקריב לון לגביה[4441] והא אוקימנא דעבד מנייהו דרגין ידיעאן[4442] בהאי עלמא כגוונא דלעילא[4443] לשכללא עלמין כלהו כחד עילא ותתא[4444] דכתיב (&) השמים כסאי והארץ הדום רגלי[4445] לשכללא עילא ותתא למהוי חד
בא וראה השמים כסאי זה הרקיע שיעקב שרוי בו שהוא דמות עליון לכסא (כסא עליון לדמות) העליון הקדוש והארץ הדם רגלי זהו הרקיע שדוד המלך שרוי בו להנות מזיו האספקלריה המאירה ומשום שרוצה להתפשט יותר למטה אמר הדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי זה בנין בית המקדש ואי זה מקום מנוחתי זה בית קדש הקדשים שלמטה.	תא חזי השמים כסאי דא רקיעא דיעקב שריא ביה[4446] דאיהו דיוקנא עלאה לכרסייא (ס״א כורסיא עילאה לדיוקנא) עלאה קדישא[4447] והארץ הדום רגלי דא רקיעא דדוד[4448] מלכא שריא ביה לאתהנאה מזיוא דאספקלריא דנהרא ובגין דבעי לאתפשטא יתיר לתתא אמר הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי דא בנין בית מקדשא[4449] ואי זה מקום מנוחתי דא בית קדש הקדשים דלתתא[4450]
אבל בא וראה כל זמן שהלכו ישראל במדבר היה להם משכן עד שבאו לשילה והיה שם וזהו סוד להמשיך זה בזה ולהכניס זה בזה להתקשר זה בזה כדי	אבל תא חזי כל זמנא דאזלו ישראל במדברא הוה להו משכן עד דאתו לשילה והוה תמן ודא איהו רזא לאמשכא דא בדא ולאעלא

[4439] לא שהיו אז כלל אלא שרצה ברצון ונדבה שלא הקדימו לו עבודה כאומרו אשר בחר בנו ורצה בנו, ולא היה הענין כאומות שחלקם לשרים לזמן קבוע עד שכולם יהפכו שפה ברורה לקרוא כולם [בשם ה׳] אלא ישראל הם נחלה, שאינה כממכר שחוזרת ביובל (אור יקר).

[4440] והיינו חבל נחלתו דקאמר בקרא שהם נחלה לעולם כל ימי הנוחל, ואדרבה אז הם עיקר ועתה בין זה לזה הם "**עדביה**" גורלו שחלקו בינו ובין השרים, והיינו כי חלק ה׳ עמו לפי שעה ולעתיד חבל נחלתו (דקאמר בקרא), ולא יתשוו אליהם שום אחד מכל האומות (אור יקר).

[4441] אין ספק שיש שער בקדש שיורד מהיכל לבנת הספיר ומגיע למקום שמתחלק שפע ההנהגה גם לשרים, והיינו שביל הכרמים שהם כרמי האומות שהם יונקים שם, ודרך אמצעיתם עובר מעבר דרך ישר היורד עד נקודת ציון ובית קדש הקדשים וזן ארץ ישראל כולה, והנה ישראל אינם בקדושה שוה לאומות ביניקת השפע אלא הגביהן והעלה אותם למעלה שהם מקבלים השפע בסוד נשמתם קודם לעולם המלאכים (אור יקר).

[4442] כהנים לוים וישראלים (רח״ו).

[4443] פי׳ שהם נגד חג״ת (מ״מ).

[4444] פירוש עולם העליון ועו״הז שלנו (מ״מ).

[4445] עם היות שיש חלק מהשמים או מהארץ שאינו משועבד להנהגתו ועם כל זה נאמר כי חלק ה׳ עמו יעקב חבל נחלתו, (והם) דקדק שני עניינים, האחד חלק וחבל השני נחלה, הנה (הוא) בהנחיל עליון גוים בהפרידו בני אדם היינו בדור הפלגה נתן לשרים המשפחות, שבעים משפחות לשבעים שרים הורישם את הארץ, והיינו בהנחל עליון גוים גוי גוי ארצו שבעים ארצות לשבעים אומות, ואחר כך הפרידם לשרים, והיינו בהפרידו אחר כך בני אדם ואמר אומר פלונית שבגבול פלוני יהיה שר שלו פלוני ששולט שם, וכן יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, כמו שבני ישראל ענפיהם שבעים נפש כך הציב גבולות עמים מפני שסוד שבעים שרים מבחוץ נגדיים לשבעים נפש קדושים מבפנים, וכשהציבן לא הציבן לשיהיו האומות לשרים אלא לשיהיו לעתיד [מחשבין?] [עובדים?] את ישראל והיינו למספר בני ישראל שבעים משפחות, לשנים עשר שבטים יעבדום שבעים משפחות חצוניות שהם בשבעים גבולים, והיינו אחר כך כשיכנסו פנימה לשבעים קליפות טהורות שהם שומרי לפרי המוח מבפנים, וזהו סוד שבעי פרי החג שהם נקרבים על גבי המזבח, והיינו שיבואו לחוג את חג הסוכות, ועל זה נאמר והיו מלכים אומניך וכו׳, ואז הוא חג האסיף יבואו לחשב את ישראל על האסיף שאספו כל השנה (אור יקר).

[4446] פי׳ זעיר ששם יעקב אבינו שורה (מ,מ).

[4447] שר״ל יעקב הע״ה הוא דיוקן לזעיר הנקרא כרסייא עילאה קדישא כי זעיר כסא לבינה (מ״מ).

[4448] פי׳ מלכות ששם דה״עה שורה (מ,מ).

[4449] והיינו ירושלים (מ״מ).

[4450] פי׳ בית קה״ק שבעו״הז (מ״מ).

להאיר אבל לא למנוחה שזו לא למנוחה רק כשיבנה בית המקדש בימי שלמה המלך שהרי אז היא מנוחה למעלה ולמטה משום ששם חזק המנוחה ולא לנסוע ממקום למקום.	דא בדא לאתקשרא דא בדא בגין לאנהרא אבל לאו לנייחא דהא לאו נייחא בר כד אתבני בי מקדשא ביומוי דשלמה מלכא דהא כדין איהו מנוחה לעילא ותתא בגין דתמן תקיפו דנייחא ולא לנטלא מאתר לאתר
ולכן יש משכן ויש בית משכן כמו שנאמר ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם מה זה משכני משכנותיו של הקדוש ברוך הוא שיהיו אצל ישראל למה משום שכתוב ולא תגעל נפשי אתכם.	ובגין כך אית משכן ואית בית משכן כמה דאת אמר (ויקרא כו יא) ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם מאי משכני משכנותיו דקודשא בריך הוא דלהוון גבייהו דישראל מאי טעמא בגין דכתיב (&) ולא תגעל נפשי אתכם
מה בין זה לזה אלא משכן כמו מלך שהולך לאהובו ולא מביא את כל גדודיו עמו כדי לא להטריח עליו הוא בא אליו במעט חיילות בית שאת כל חילותיו ואוכלוסיו את כולם מביא עמו לדור באותו הבית וזהו בין משכן ובין בית בית המקדש הוא דיור של מנוחה לעולמים בכל אותן המרכבות ובכל אותם הדיוקנאות ובכל אותם המעשים כדוגמא שלמעלה לשבר (לחבר) את המעשים שלמטה כדוגמא שלמעלה משכן בקטן הדמיות במעשים קטנים לנסוע ממקום למקום והכל בסוד שלמעלה.	מאי בין האי להאי אלא משכן כמלכא דאתי לגבי רחימיה ולא מייתי כל אכלוסין דיליה[4451] עמיה בגין דלא לאטרחא עליה איהו אתי לגביה בזעיר חילין בית דכל חילין וכל אכלוסין[4452] דיליה כלהו אייתי עמיה לדיירא בההוא ביתא ודא איהו בין משכן ובין בית בית המקדש איהו דיורא דנייחא לעלמין בכל אינון רתיכין בכל אינון דיוקנין בכל אינון עובדין כגוונא דלעילא לתברא (ד״א לחברא) עובדין דלתתא כגוונא דלעילא משכן בזעיר דיוקנין בזעירין עובדין לנטלא מאתר לאתר וכלא ברזא דלעילא
בא וראה כשצוה הקדוש ברוך הוא את משה על המשכן לא יכול היה לעמד בו עד	תא חזי כד פקיד קודשא בריך הוא למשה[4453] על משכנא לא הוה יכיל למיקם ביה עד

[4451] וכן הוא בשמ״ר סוף פרשת תרומה (לש״ו)

[4452] ויקרא ב ע״ב (הערת הזהר). מבואר מזה שכל ההנהגה כולה דכל העולמות בי״ע היה נמשך ויוצא רק משכינתו ית״ש אשר בבית קודש הקדשים שלמטה (דע״ה ח״א נד ע״ג), בזמן שבית המקדש היה קיים, שהיה השכינה בגילויה בבית קודש הקדשים, שהוא מכוון כנגד היכל קודש הקדשים דעולם הבריאה, כמ״ש הרב בדרושי מ״ן ומ״ד (סוף דרוש א במ״ק שם) היה נמשך אז הנהגת כל העולמות בי״ע ע״י עצמותה גופה, שהוא הי׳ פשוט, כי ההיכל קודש הקדשים הוא נכלל עם האצילות כנז׳, והיה אז כל ההנהגה ע״י המלכות דאצילות עצמה שהיא הי׳ פשוט (ע׳ זוה״ק פקודי רמ״א ע״א ורמב ע״א ובדברי הרב בשער מיעוט הירח פרק ב, ובפע״ח שער תיקון חצות פרק א, ובשער הכוונות דף כב ע״ג ריש דרוש ו, וכן בדף נג סע״ג) (דע״ה ח״ב נד ע״ד).

[4453] על כל פרט ופרט הנה נאמר על כל אחד ואחד למשה רבינו בעצמו, שהוא בעצמו יעשה אותם וכמפורש שם בכל הפרשה (ומ״ש בארון "ועשו" (שם כה י), ע׳ זוהר חדש (&) פ׳ תרומה ד״ה ועשית כפורת זהב ע״ש[4453]). אך אמרו בזוה״ק פקודי (רמא סע״א) כי משה רבע״ה הנה הוא סילק את עצמו מזה וכו׳ המראות אשר ראה משה ע״י אספקלריא דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע״פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו היחוד דמלכות בז״א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל וכו׳ כד אסתכל בהו משה על עומקן ואמיתתן אתקשי קמיה, ור״ל שהיה קשה לו לכוון בהם לעשותם כדוגמתן שלמעלה מאחר שבמקורן אשר לעילא לעילא אין דוגמא להם כלל. ואמר ליה קודשא בריך הוא, משה אנת בסימנך ואני בסימני, עשה אתה לפי האפשר לך בתבנית וגוונין, ואני אשרה שכינתי וקדושתי בהם גם ע״פ מקורן ושרשן אשר לפי אמיתתן הגם שהוא נעלם ממך איך שהוא. ועכ״ז הנה הסתלק משה מעשייתן כמ״ש בפ׳ פקודי (שם רמ״א סע״א) וכנ״ל, משום שמצא את עצמו שלא אפשר לו לכוין בהם מאומה. וכו׳ ונעשה כ״ז ע״י בצלאל ואהליאב, כי הם היה אפשר להם לכוין היטיב על כל תבניתם אשר מראה בהר, אבל משה רבינו ע״ה היה קשה לו לכוין על כ״ז, משום השגתו הגדולה ביחודם אשר באספקלריא המאירה אשר שם משולל הוא מכל תואר ותבנית. והרי היה קשה לו לכוין על דוגמתן ותבניתם אשר למעלה, אחר שלפי השגתו אין למעלה תבנית ודוגמא כלל, ולכן הסתלק הוא את עצמו מעשייתן כנ״ל אמנם הקמת המשכן וסידור כל כליו, הנה זה היה נעשה רק על ידו דוקא, כי אז הנה כוון בהם באמת על יחודם הנעלם אשר בשורש כל

שהקדוש ברוך הוא הראה לו את הכל בדמותו כל דבר ודבר במה הוא הראה לו באש לבנה ובאש שחורה ובאש אדמה ובאש ירקה מה כתוב וראה ועשה בתבניתם ככל אשר מראה בהר עם כל זה התקשה משה.	דקודשא בריך הוא אחמי ליה כלא בדיוקניה כל מלה ומלה במה אחזי ליה באשא חוורא[4454] ובאשא אוכמא[4455] ובאשא סומקא[4456] ובאשא ירוקא[4457] מה כתיב (&) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר עם כל דא אקשי ליה למשה
בא וראה אף על גב שהראה לו עין בעין לא רצה משה לעשות ואם תאמר שהוא לא ידע לעשות או שחכמה לא היתה עמו בא וראה בצלאל ואהליאב וכל שאר אותם האחרים אף על גב שלא ראו כמו משה מה כתוב וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה וגו׳ אם הם שלא ראו עשו כך משה שראה על אחת כמה וכמה אלא משה אף על גב שהסתלק מהמשכן מהעבודה שלו הכל היה בידו ועל ידו והוא נקרא על שמו ועל זה כתוב וראה ועשה.	תא חזי אף על גב דאחזי ליה עינא בעינא לא בעא משה למעבד[4458] ואי תימא דאיהו לא ידע למעבד או חכמתא לא הוה עמיה תא חזי בצלאל ואהליאב וכל אינון שאר אחרנין אף על גב דלא חמו כמשה מה כתיב (&) וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה וגו׳ אי אינון דלא חמו עבדו כך משה דחמא על אחת כמה וכמה אלא משה אף על גב דאסתלק[4459] מן משכנא מעבידתא[4460] כלא הוה בידיה ועל ידיה ואיהו אקרי על שמיה ועל דא כתיב (&) וראה ועשה
דבר אחר משה הסתלק מזה ונתן מקומו לאחר עד שאמר לו הקדוש	דבר אחר משה אסתלק מן דא[4461] ויהיב דוכתיה לאחרא עד דאמר ליה קודשא
	רמא/ב
ברוך הוא ראה קראתי בשם בצלאל ואתו אהליאב וכתוב ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אם הכבוד הזה היה של משה שהוא יעשה אותו יתקיים בו תמיד (יותר תמיד).	בריך הוא ראה קראתי בשם בצלאל וגו׳ ואתו אהליאב וכתיב (&) ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אי יקרא דא הוה דמשה דאיהו יעביד ליה[4462] יתקיים ביה תדיר (ס״א יתיר תדיר)
ועם כל זה כיון שהוא צוה ובמצותו נעשה הוא עשה הכל ועוד כל מעשה אינו	ועם כל דא כיון דאיהו פקיד ובפקודיה יתעביד[4463] איהו עביד כלא[4464] תו כל עבידתא

תבניתם, לייחד את הכל במקורן אשר למעלה. ונשלם ונתקן ע״ז על ידו את כל כוונת בצלאל ואהליאב ג״כ, כי עיקר תיקון הכוונה הוא לייחד הכל במקורן אשר ביחודם הנעלם (כללים ח״ב ו ע״ד).

[4454] פי׳ נגד חסד (מ״מ).

[4455] פי׳ נגד מ׳ (מ״מ).

[4456] נגד גבורה (מ״מ).

[4457] נגד ת״ת (מ״מ).

[4458] פי׳ מפני ענותנותו (מ״מ).

[4459] היינו מצד ענוה שבו סילק עמו מלעשות המשכן (רח״ו).

[4460] מצד ענוה שבו סילק עצמו מלעשות המשכן (רח״ו במ״מ).

[4461] לפי ד״א הטעם שלא עשה המשכן משה מפני שאין כבוד למלך לעשות איזה דבר וז״ש בסמוך אי יקרא דא הוה דמשה דאיהו יעביד ליה, שמע מינה שכפי ד״א הוא מלך ואינו לפי כבודו (מ״מ).

[4462] היאך אפשר להעביר שבלי ספק יפגם משה ממעלתו אחר שהגיע׳ מצוה לידו ולא עשאה, ועוד המקדש בעצמו פגום שאם יעשה על ידי משה מלמעלה מקום שאין משיגות שם הקליפות יתקיים תדיר ועל ידי בצלאל למטה יתחרב על ידו מפני שהם מקום אחיזת הקליפות וזהו שאמר, **״ויתקיים ביה תדיר״**, ולזה תירץ **״עם כל דא״**, שנסתלק ממנו (אור יקר).

[4463] דהיינו פקיד ולא לבד פקיד אלא **״בפקודיה אתעביד״** שעל ידי צוויו היום שואבים כח מלמעלה (אור יקר).

[4464] שהרי משה נבואתו מלמעלה היתה, ועוד היות שאנו אומרים שהמשכן בסוד נער מצות אספקלריא המאירה היתה, שאור עליון התנוצץ לצואה זו, תדע שהרי תורה שבעל פה נתן למשה, ולא מפני שתורה שבעל פה למטה נאמר שהתנבא משה באספקלריא שאינה מאירה, אלא צווי התורה מלמעלה כענין המלך המצוה ענייני המלאכה וצרכיה, וכן מעשה המשכן הם למטה ונכתבין בתורה ונעשין במצות אספקלריא

עומד אלא בסיום המעשה ועל כן ויקם משה את המשכן רצו להקימו כל אותם חכמי הלב ולא היה מתקיים משום כבודו של משה עד שבא משה והקימו והרי פרשוה.	לא קיימא אלא בסיומא דעובדא ועל דא ויקם משה את המשכן בעו לאקמא ליה כל אינון חכימי לבא ולא הוה מתקיים בגין יקריה דמשה עד דאתא משה ואוקים ליה והא אוקמוה
ויקם משה את המשכן רבי יהודה פתח אל תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי וגו׳ מי איבתי לי זו מלכות הרשעה ששונאת את מלכות הקדושה ופסוק זה אמרה אותו כנסת ישראל אל תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי מה שאין לך כך (לה כך) במלכות אחרת שכיון שתפל לא תקום לעולמים אבל כנסת ישראל אף על גב שנפלה תקום וקמה שאר הפעמים שכתוב כי נפלתי קמתי.	ויקם משה את המשכן[4465] רבי יהודה פתח (מיכה ז ח) אל תשמחי[4466] איבתי לי כי נפלתי קמתי וגו׳ מאן איבתי לי דבבו דמלכו חייבא במלכו קדישא[4467] והאי קרא כנסת ישראל אמר ליה אל תשמחי[4468] איבתי לי[4469] כי נפלתי קמתי[4470] מה דלית לך הכי (נ״א לה הכי) למלכו אחרא דכיון דתפול לא תקום לעלמין אבל כנסת ישראל אף על גב דנפלת תקום וקמת שאר זמנין דכתיב (&) כי נפלתי קמתי
שהרי כמה פעמים נפלה כנסת ישראל בגלות וישבה בין אותם שאר בעלי יריבות ושאר העמים קמו על ישראל להשמידם מהעולם כמו שנאמר על עמך יערימו סוד וכתוב כי נועצו לב יחדו וגו׳ אמרו לכו ונכחידם מגוי ועם כל זה אף על גב ששאר העמים קמו עליהם הקדוש ברוך הוא לא הניח אותם בידיהם ואם נפלו קמו שכתוב כי נפלתי קמתי שהרי הקדוש ברוך הוא מקיים אותה תמיד.	דהא כמה זמנין נפלת[4471] כנסת ישראל בגלותא ויתבא בין אינון מארי דבבו ושאר עמין עכו״ם קמו עלייהו דישראל לשיצאה לון מעלמא (ולא יכילו) כמה דאת אמר (תהלים פג ד) על עמך יערימו סוד וכתיב (&) כי נועצו לב יחדו וגו׳ אמרו לכו ונכחידם מגוי ועם כל דא אף על גב דשאר עמין קמו עלייהו קודשא בריך הוא לא אנח[4472] לון בידייהו ואי נפלו קמו דכתיב (&) כי נפלתי קמתי דהא קודשא בריך הוא אקים לה תדיר

המאירה, ומרע״ה היה מתנבא בתורה שבכתב ומשם תשיג תיקוני מטרוניתא ותורה שבעל פה במראה העליונה הכוללת בתוכה המראה התחתונה (אור יקר).

[4465] ועיקר קיום המקדש בהקמתו תלוי כענין נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, ואם תאמר וכיון שהוקם על ידי משה היאך נחרב, ויש לומר שלא נחרב אלא נגנז, ומשכן שילה משכן שני היה שכבר נגנז הראשון, עוד יש לומר שנחרב מפני שלא נכנס משה לארץ אלא הפקירו ביד יהושע פני לבנה ויש שם שליטה לחצונים, עוד יש לומר שלא שלטו אויבים בו כלל כמו שלא שלטו באבני יסודי המקדש שפירשו לעיל, והם נגנזות אלו באלו ואלו באלו משכן בתוך מקדש ומקדש בתוך ספירים לעתיד לבא, והכל גנוז כדפירשנו בסימן י׳ (אור יקר).

[4466] דקדק בכתוב אחת אומרו אל תשמחי וכי מפני שתקום לא תשמח בנפילתה סוף סוף נפילה היא, ב׳ אומרו אויבתי לי שני כנויים שהיוד (שהיוד) כנוי לי ולי, ג׳ אומרו כי נפלתי קמתי, אקום היה לו לומר, ולזה פירש קודם ואמר כי להבנת ענין זה צריך לדעת כנגד מי אמר (הוא) [רוח] הקדש פסוק זה, אם אמרו ישראל כנגד האומות אין לו ענין וקשה כל מה שקשה (אור יקר).

[4467] והענין במה שפירשו בפרשת ואלה שמות סימן (?) כי אין ענין נעשה מהחצונים שלא ברשות גבוה חס ושלום, ואפילו מה שאמר פרעה מי ה׳ אשר אשמע וכן הבה נתחכמה לו וכל כיוצא הכל ברשות גבוה, אם כן נמצא שדבבו דמלכו(ת) חייבא שהם הקליפות אינם מצד עצמם אלא כח הנתן להם מלמעלה (אור יקר).

[4468] כיון דדבבו דמלכו חייבא במלכו קדישא הוה מהקדש ממש והיא כאם המייסרת את בניה ובוכה עמהם (אור יקר).

[4469] אני הוא הנותן לך כח להיות לי לאוייבת, וזה רצה באומרו אל תשמחי כי אין הכח ממך אלא ממני היה הכח הנתון לך לייסר ולהוכיח את בני (אור יקר).

[4470] ממש כשנפלתי יש לי ממש קימה שאינה נפילה, שאם היו האויבים יכולים לה(ע)[א]ביד ישראל היו נופלים אבל גדול הרועה ששומר את צאנו אם כן הנפילה אינה נפילה כיון ששמירת קונם עמם (אור יקר).

[4471] ועתה פירש נפלתי כמה פעמים וקמתי תמיד באותם נפילות כדמפרש ואזיל (אור יקר).

[4472] השלישית יאמר הפסוק הזה לעתיד עתידה כנסת ישראל לומר אל תשמחי ואז יצדק נפלתי בגלות וקמתי בגאולה (אור יקר).

ועתידה כנסת ישראל לומר באותו זמן שהקדוש ברוך הוא יקים אותה מן העפר של הגלות ותסתלק ממנה אל תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי כי נפלתי בגלות והשתעבדו בני קמתי בזמן הזה ולכן באותו זמן שמשה הוציא את ישראל כשעשה להם הקדוש ברוך הוא אותם הנסים והגבורות שעשה להם אז ויקם משה את המשכן שהרי על יד משה הוקם בכל זמן.	וזמינא[4473] כנסת ישראל לומר[4474] בההוא זמנא דקודשא בריך הוא[4475] יוקים לה מעפרא[4476] דגלותא ותסתלק מניה אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי כי נפלתי בגלותא ואשתעבדו בני קמתי בהאי זמנא ובגין כך בההוא זמנא דאפיק משה לון לישראל כד עבד לון קודשא בריך הוא אינון נסין וגבוראן דעבד לון כדין ויקם משה את המשכן כתיב (&) דהא על ידא דמשה אתקם בכל זמנא[4477]
רבי שמעון פתח ואמר בלכתם ילכו וגו׳ בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו בפסוק זה יש להתבונן בו בלכתם ילכו וכי לא ידענו שבלכתם ילכו ובעמדם יעמדו אלא בלכתם של מי בלכתם של החיות כשהן הולכות אותם האופנים ילכו כמו שנאמר ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ועל כך בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו משום שכל מסעיהם של אותם האופנים אינם אלא במסעות של החיות וקיומם אינם עומדים במקומם אלא הכל תלוי בחיות וכן כתוב ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם משום שחיות ואופנים הולכים כאחד.	רבי שמעון פתח ואמר (יחזקאל א כא) בלכתם ילכו וגו׳ בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו האי קרא אית לאסתכלא ביה בלכתם ילכו וכי לא ידענא דהא בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו אלא בלכתם דמאן בלכתם דחיות דכד אינון אזלין אינון אופנים ילכו כמה דאת אמר (שם יט) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ועל דא בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו בגין דכל מטלניהון דאינון אופנים לאו אינון אלא במטלנין דחיות וקיומא דלהון לא קיימי באתרייהו אלא כלא תליא בחיות וכן כתיב (שם) ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם בגין דחיות ואופנים כחדא אזלין[4478]
ובא וראה עשרים וארבעה משקופים של המשמרות העליונות עומדים בתוך משקוף אחד שבצד מזרח לפתח הזה שומרים עשרים וארבע משמרות טמונות בתוך תקף השלהבת שעוטרת וסובבת לתוך אותו המשקוף מאותו צד מזרח.	ותא חזי עשרין וארבע משקופין דמטרנין[4479] עלאין קיימין גו משקופא חדא[4480] דבסטר מזרח להאי פתחא נטרין ארבע ועשרין משמרות טמירין גו תוקפא דשלהובא[4481] דעטרא וסחרא לגו ההוא משקופא מההוא סטרא דמזרח[4482]
וארבעה ועשרים עמודים תחתיהם ועל אלו העמודים עומדים עשרים וארבעה עמודים ואלו הם שתמיד עומדים ולא	וארבע ועשרין סמכין תחותייהו ועל אלין סמכין קיימין עשרין וארבע עמודין ואלין אינון

[4473] הנה בשאר גאולות היתה האוייבת שמחה שתקותה שסוף סוף היא הולגת ומטעת לישראל ויחטאו ויפלו בידה פעם שנית, ולזה בגאולת מצרים או בגאולת בבל לא היתה שכינה יכולה לומר אל תשמחי כי סוף סוף אותה קימה אינה קימה שלימה, היאך תאמר קמתי כיון שהיו ישראל עתידים להשתעבד פעם שנית או בגלות או בגיהנם, אמנם בגאולה העתידה (אור יקר).

[4474] בענין שמלת קמתי יצדק לשעבר ובהוה ובעתיד כפי שלשה ענינים שאמרנו (אור יקר).

[4475] הוא בעצמו, ויצדק קמתי ששוב אין גיהנם ולא גלות (אור יקר).

[4476] מפני שזו גאולה אמתית כדפירשנו לעיל, וזהו דקדק באומרו (אור יקר).

[4477] קימה ראשונה בניסים וגבורות בגאולה, קימה שנית בקימת המשכן ושניהם על ידי משה, ואם נרצה נאמר שגם העתידה על ידי משה כדפירשו ברעיא מהימנא והיינו "**בכל שמנא" (אור יקר).**

[4478] פי׳ שחיות ביצירה ואופנים בעשייה והם בחינת זכר ונקבה מחוברים תדיר (מ"מ).

[4479] פי׳ כ"ד פתחים שיש בהם כ"ד משמרות אחד לכל פתח (מ"מ).

[4480] לפי שהוא כולל כולם כנודע שהת"ת שהוא מזרח כולל כולם (מ"מ).

[4481] פי׳ כ"ד הנזכרים הם סתומים תוך הגבורה של מלכות לפי שבי"ע כולם הם משם ב"ן שהוא דין כנודע וז"ש דשלהובא דעטרא שהיא מ׳ הנקרא עטרת (מ"מ).

[4482] ור"ל שסובבים על אותו הפתח כ"ד מסכין וכז׳ (מ"מ).

פורחיים לתוך האויר כמו אותם האחרים ואלו הם שנקראים עומדים כמו שנאמר (זכריה ג) ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה ואלו העמודים עומדים על אותם תומכים בהם סובבים להתקיים במקומם.	דקיימין תדיר ולא פרחין גו אוירא כאינון אחרנין ואלין אינון דאקרון עומדים[4483] כמה דאת אמר (זכריה ג ז) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה ואלין עמודים קיימין על אינון סמכין בהו סחרן לאתקיימא בדוכתייהו
כשהעמודים הללו עומדים על מקומם כל השליטים שעומדים עליהם מעופפים וטסים בכל העולם והעינים משגיחות והם מקשיבים לקולות ומעלים דברים למעלה כמו שנאמר כי עוף השמים יוליך את הקול ולכן אותם התומכים עומדים בקיום תמידי.	כד אלין עמודים קיימין על קיומייהו כלהו שליטין דקיימין עלייהו מעפפי וטסין כל עלמא ואשגחן עיינין[4484] ואינון דצייתי קלין סלקין מלין לעילא כמה דאת אמר (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובגין כך אינון סמכין קיימן בקיומא תדיר
בא וראה בלכתם ילכו כפי שאמרנו ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים	תא חזי (שם כא) בלכתם ילכו כדקאמרן ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים
	רמב/א
לעמתם שהרי כמו שהחיות האלה נוסעים ועולים כך גם הם למה משום כי רוח החיה באופנים רוח החיה רוח הקודש שנושבת ומכה בכל האופנים ללכת נמצא שכל מי שהוא בדרגה עליונה הוא נושא את מי שנושא אותו בא וראה שהארון היה נושא את מי שנושא אותו אף כאן החיות נושאות את האופנים.	לעמתם דהא כמה דאלין חיות[4485] נטלין[4486] וסלקין[4487] הכי אינון[4488] מאי טעמא בגין כי רוח החיה באופנים רוח החיה[4489] רוח קודשא דנשיב[4490] ובטש בכלהו[4491] אופנים למהך[4492] אשתכח דכל מאן דאיהו בדרגא עלאה איהו נטיל למאן דנטיל ליה תא חזי דארון איהו הוה נטיל למאן דנטיל ליה אוף הכא חיות אינון נטלין לאופנים[4493]
ואם תאמר כתוב כי רוח החיה באופנים גם כך זו חיה שהיא לצד ימין	ואי תימא[4494] כי רוח החיה באופנים כתיב (&) הכי נמי דא חיה[4495] דאיהו לסטר ימינא[4496]

[4483] פי׳ לכך הביא ענין זה לכאן לומר שאלו עומדים הפך ההיות והאופנים דכתיב בהו בלכתם ילכו (מ״מ).

[4484] פי׳ משגיחים בעיניהם על כל מי שעושה שום דבר (מ,מ).

[4485] שהם סוד עמודים מפני שהחיות בסוד וא״ו בסוד שם יהו״ה (אור יקר).

[4486] בקבלתם ימין ושמאל פנים ואחור (אור יקר).

[4487] כשמתפרק המשכן שמתעלם הכל (אור יקר).

[4488] אדנים שהם אופנים לעמודים (אור יקר).

[4489] שהוא התפשטות עליון המתלבש ומתפשט בכל הכחות דהיינו התפשטות עליון המתלבש ומתפשט בכל הכחות דהיינו התפשטות האצילות מתלבש בבריאה והתפשטות הבריאה מתפשט בירציה בא זה בזה, והיינו רוח החיה מתפשט באופן (אור יקר).

[4490] הנשאב בהם מלמעלה (אור יקר).

[4491] להחיותם להנהיגם בהנהגת הרצון העליון המחופף מהחכמה עד המלכות (אור יקר).

[4492] דהיינו הילוך ההנהגה העליונה, ועתה שנשמת האופנים נשאבת בהם מחמת עצמן אם כן נמצאו שהחיות נפש והאופנים כמו גוף להם, אם כן לפירוש זה יצדק אומרו הנושא הוא נשא שכח האדנים בעמודים והעמודים נוטלים ונושאים האופנים (אור יקר).

[4493] פירוש שחיות שהם ביצירה שהם עליונים נטלין לאופנים שבעשייה שתחתיהם ולכך הקשה ואי תימא כי רוח החיות באופנים מבעי ליה, ותירץ הכא נמי דא חיה וכו׳ ר״ל חיה היא המ׳ המשפעת בד׳ חיות הקודש שתחתיה שהם ימין ושמאל פנים ואחור ומהחיות האיר הארת המ׳ באופנים נמצא שהכל תלוי במ׳ ולכך כתיב כי רוח החיה באופנים שחיה מאירה בחיות וחיות באופנים, וז״ש דא היא חיה ואלין אינון חיות (מ״מ).

[4494] ולפי דבריו היה לו לומר כי רוח החיות שהם ארבע באופנים שהם ארבע דהיינו ארבעה אדנים וארבעה עמודים (אור יקר).

[4495] הענין שיש חיות לשון רבים שלא יתקבצו בחיה אחת לעולם מפני שאינם לעולם חיה אחת, שיש אצילות ושם חיות כדמסיק לקמיה, ויש למטה ביצירה חיות, ואין ראוי לקבצם כאחד כדמסיק לקמיה, ויש למטה ביצירה חיות, ואין ראוי לקבצם כאחד ולומר על כולם חיה אחת שזה הוא אצילות וזה בריאה וזה

לצד שמאל ולצד הקדמי ולצד האחורי וזוהי חיה ואלו הן חיות.	לסטר שמאלא[4497] ולסטר קמא[4498] ולסטר אחורא[4499] ודא איהי חיה ואלין אינון חיות[4500]
כתוב היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר זוהי חיה שמרבעת לארבעת צדדי העולם וזוהי שעומדת בכסא לדמות האדם ככתוב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והכל לאותה דרגה עליונה קדושה נסתרת שנקראת אלהי ישראל.	כתיב (שם י כ) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר דא היא חיה דמרבע[4501] לארבע סטרין דעלמא ודא איהי דקיימא כרסייא לדיוקנא דאדם[4502] כמה דכתיב (שם א כז) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה וכלא לההוא דרגא עלאה[4503] קדישא סתימאה דאקרי אלהי ישראל
וזו החיה שלמטה שעומדת תחת כל החיות העליונות הקדושות משום שיש חיות עליונות אלו על אלו הכסא שתחת אלהי ישראל זו הדמות של יעקב והכסא שלמטה זו הדמות של דוד היא המרבעת לארבעה צדדי העולם ולכן רוח יוצאת מלמעלה ושופעת ונמשכת מדרגה לדרגה עד שמכה בכל התחתונים שלמטה ואותה רוח מנהיגה את הכל ומתקין את תקון הכל לתקן. (באותו צבע ממש שיש תקון למעלה באותו) ובאותו צבע ממש מתתקן למטה.	ודא חיה דלתתא[4504] דקיימא תחות כלהו חיון עלאין[4505] קדישין בגין דאית חיוון עלאין אלין על אלין כרסייא דתחות אלהי ישראל[4506] דא דיוקנא דיעקב וכרסייא דלתתא דא דיוקנא דדוד[4507] איהי דמרבעא לארבע סטרין דעלמא ובגין כך רוחא נפיק מלעילא[4508] ונגיד ואתמשך מדרגא לדרגא עד דבטש בכלהו תתאי דלתתא וההוא רוחא אנהיג לכלא ואתקין תקונא דכלהו לאתקנא (ס״א בההוא גוונא ממש דאית תקונא לעילא בההוא כו׳) ובההוא גוונא ממש אתתקן לתתא[4509]
מה כתוב למעלה כי רוח החיה באופנים וכתוב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו מה כתוב למטה ויקם משה את המשכן במה (למה) להיות הרוח של אותה	מה כתיב (&) לעילא כי רוח החיה באופנים וכתיב (שם כ) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לתתא מה כתיב (&) ויקם משה את המשכן

יצירה, אמנם ביצירה עצמה יש חיות, וכן באצילות יש חיות, ויתקבצו בשם חיה אחת ולזה יאמר עליהם פעמים שם חיה אחת יחידה ופעמים שם חיות רבות לשון רבים, ועניינם הוא כי כל היכל הרצון הוא ענין אחד וחיה אחת, וכל ספירת התפארת ספירה אחת כולל[ת] כל האצילות ולזה הוא חיה אחת, אמנם בבחינת ההנהגה נודע (אור יקר).

[4496] הנהגת החסד למעלה ופני אריה מיכאל למטה יכונה בשם חיה ואינה חיה בעצם אלא חלק חיה וזהו שאמר **"לסטר ימינא" (אור יקר).**

[4497] **הנהגת הגבורה באצילות** ופני שור גבריאל למטה יכונה בשם חיה אחת ואינה אלא חלק החיה (אור יקר).

[4498] למזרח תפארת (אור יקר).

[4499] מלכות ולזה יכונה בשם חיה שהכל חיה אחת ויכונה בשם חיות חלקים רבים כנזכר (אוריקר).

[4500] והיינו סוד פתח אחר חיה אחת, ארבעה עמודים ארבעה צדדים לחיה נראין ארבעה פתחים ארבעה מיני ההנהגה (אור יקר).

[4501] פי׳ מ׳ שמאירה לאר״גמן שתחתיה (מ״מ).

[4502] פי׳ מ׳ כסא לזעיר (מ״מ).

[4503] פי׳ זו״ן שניהם הם כדא לבינה הנק׳ אלהי ישראל אלוה זעיר שנקרא ישראל (מ״מ).

[4504] פי׳ מ׳ (מ״מ).

[4505] פי׳ חג״ת (מ״מ).

[4506] פי׳ זעיר שהוא תחת הבינה הנקרא אלהי ישראל (מ״מ).

[4507] פי׳ מ׳ שמאירה לארג״מן שהם ארבע סטרין (מ״מ).

[4508] פי׳ מהמ׳ דאצילות ומאיר לבריאה ומשם ליצירה ששם החיות ומשם לעשייה ששם האופנים וז״ש ואתמשך מדרגא לדרגא וכו׳ (מ״מ).

[4509] פירוש כמו המלכות שמאירה לבי״ע כן משה לתתא וכו׳, וז״ש מה כתיב לעילא כי רוח החיה באופנים שהיא מ׳ שמאירה באופנים, וכן לתתא מה כתיב ויקם משה את המשכן (מ״מ).

הדרגה שלמטה באותה הדמות של הרוח העליונה היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל ומהחיה הזו יוצאת רוח להתקין הכל גם כך משה היא החיה שנתנה רוח למטה להתקין הכל לכן כתוב ויקם ויתן וישם ובכל שם רוח להתקין הכל.	במה (ס״א למאי) למהוי רוח דההוא דרגא דלתתא בההוא דיוקנא דההוא רוח עלאה[4510] היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל ומהאי חיה נפקא רוחא לאתקנא כלא הכי נמי משה היא החיה דיהב רוחא לתתא לאתקנא כלא בגין כך כתיב (&) ויקם ויתן וישם ובכלא שוי רוחא לאתקנא כלא
בא וראה בראשונה במשכן שמשה עשה הוא התקין אותו בסוד אותה דרגה עליונה שהוא עומד בה במקדש ששלמה עשה הוא תקן אותו בסוד אותו נהר שיוצא מעדן שהוא שלום הבית והוא מנוחת הבית ועל כן בסוד המשכן הוא קרבת החביבות בדרגה (בסוד) של הגוף אותה הדרגה של משה עומדת בה קרבת החביבות ולא של מנוחה כשבא שלימה והתקין את המקדש אותו המקדש התתקן בסוד של חביבות המנוחה ולכן כתוב בשלמה הוא יהיה איש מנוחה.	תא חזי בקדמיתא במשכנא[4511] דעבד משה איהו אתקין ליה ברזא דההוא דרגא עלאה[4512] דאיהו קיימא ביה במקדשא דעבד שלמה איהו תקין ליה ברזא דההוא נהר[4513] דנפיק מעדן דאיהו שלמא דביתא ואיהו נייחא דביתא ועל דא ברזא דמשכנא איהו קורבא דחביבותא בדרגא (ס״א ברזא) דגופא ההוא דרגא דמשה קיימא ביה קורבא דחביבותא ולאו דנייחא כד אתא שלמה ואתקין מקדשא ההוא מקדשא אתתקן ברזא דחביבו דנייחא ועל דא כתיב (&) בשלמה (ד״ה א כב ט) הוא יהיה איש מנוחה
ולכן זה התקין בדרגה אחת וזה התקין בדרגה אחת דיוקנו של זה בזה וסוד זה (בראשית לז) אלה תלדות יעקב יוסף.	ובגין כך דא אתקין בחד דרגא[4514] ודא אתקין בחד דרגא[4515] דיוקנא דהאי בהאי[4516] ורזא דא (בראשית לז ב) אלה תולדות יעקב יוסף
הראשית שהתחיל משה להתקין במקום הזה שהוא צד הקדושה הקים קימה של נקודה שעומדת באמצע שהיתה חשוכה ושקועה במקומה ולא נראית ולא מאירה כלל וראשית הכל הקים את הנקדה הזו ששקעה במקומה ואחר כך כל היתר שהוא בנינה של הנקדה הזו.	שירותא דשארי משה לאתקנא בהאי אתר דאיהו סטרא דקדשא אוקים קימה דנקודה דקיימא באמצעיתא[4517] דהוה חשוך ושקוע באתריה ולא אתחזי ולא נהיר כלל ושירותא דכלא אוקים לה להאי נקודה דאשתקעת באתרהא ולבתר לכל אחרא[4518] דאיהו בניינא דהאי נקודה
ואם נקודה זו לא היתה מתתקנת (מוקמת) בראשונה כל מה שהתפשט ממנה לא יכול היה להתתקן וכיון שנקדה זו הוקמה ומאירה אז כל שאר התקון	ואם האי נקודה לא אתתקן (נ״א אתקם) בקדמיתא כל מאן דאתפשט מנה לא יכיל לאתתקנא וכיון דהאי נקודה אתקמת ואתנהירת

[4510] ור״ל שהכוונה שויקם משה את המשכן כדי שיהיה משה הנמשך מהמ׳ שהיא ילדתו וז״ש למהוי רוח דההוא דרגא דלתתא שהוא משה כההוא דיוקנא דההוא רוח עילאה שהיא מ׳ דאצילות שהיא עילאה על בי״ע, ולכך אמר היא החיה אשר ראיתי כו׳ שהיא המ׳ כמ״ש לעיל וז״ש ומהאי חיה נפקא רוחא כו׳, הכי נמי משה היא החיה וכו׳ וצ״ל שאע״פי שאמר הכתוב היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל, אינו ר״ל שהמ׳ היא תחת בינה שהרי אינה אלא תחת זעיר וזעיר תחת בינה אלא ר״ל תחת דתחת (מ״מ).

[4511] עי׳ לעיל רמא ע״א הערה בשם הספר הדע״ה.

[4512] פי׳ ת״ת (מ,מ).

[4513] פי׳ יסוד דזעיר (מ״מ).

[4514] פי׳ משה תיקן ע״י הת״ת המשכן (מ״מ).

[4515] פי׳ שלמה תיקן בה״מק ע״י היסוד (מ״מ).

[4516] פי׳ דיוקן ת״ת ביסוד כמר״זל דיוקן יעקב היה יוסף וז״ש אלה תולדות יעקב יוסף שיעקב נכלל ביוסף ומריק בו השפעתו (מ״מ).

[4517] פי׳ מ׳ שהיא תמיד בקו אמצעי דזעיר כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ).

[4518] פירוש היכלותיה וז״ש ואם האי נקודה לא אתתקן כל מאי דאתפשט מינה לא יכיל לאתתקנא (מ״מ).

האחר התתקן והתישבה במקומה ועל כן ויקם משה את המשכן (אות) זו נקודה שהיתה חשוכה ושקועה במקומה ואחר כך ויתן את אדניו אותם העמודים שהם מכאן ומכאן (משום שיש אדנים ויש אדנים) וכולם היו מאה לחשבון וכולם נחלקו למקומם שכתוב מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן.	כדין כל שאר תקונא אחרא אתתקן ואתישבת בדוכתה ועל דא ויקם משה את המשכן (את) דא נקודה דהות חשוכא ושקיעא באתריה ולבתר ויתן את אדניו אינון סמכין דאינון מכאן ומכאן (בגין דאית אדנים ואית אדנים) וכלהו הוו מאה לחשבנא[4519] וכלהו אתפלגו לאתרייהו דכתיב (&) מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן
ואלו האדנים	ואלין אדנים
	רמב/ב
הרי בארנו אבל לא כתוב בהם קימה אלא ויתן נתינה לשים עליהם מה שצריך משום שיש תחתונים ועליונים רוכבים זה על זה ועל כן כתוב בהם נתינה.	הא אוקימנא אבל לא כתיב בהו קימה אלא ויתן נתינה לשואה עלייהו מה דאצטריך[4520] בגין דאית תתאין ועלאין רכיבין דא על דא ועל דא כתיב בהו נתינה
באותה שעה שהנקדה הזו הוקמה נשקע הצד האחר ולא נמחה כלל שהרי אינו נמחה אלא לאותו העתיד לבא שימחה מן העולם כמו שנתבאר הוקם זה ונשקע זה.	בההיא שעתא דהאי נקודה אתקמת אשתקעת סטרא אחרא ולא אתמחת כלל דהא לא אתמחי אלא להוא זמנא דאתי דאתמחי מעלמא כמה דאתמר אתקם דא ואשתקעת דא
ויתן את אדניו אז התחיל להתחזק הצד (הרוח) הזה של קדושה וכשנתנו אלו העמודים נשקעו כל אלו של הצד האחר ונכנסו לנקב תהום רבה משום שעלה הצד הזה של הקדשה העליונה והוא חלקו להתעלות ואז נשקע הצד האחר ונכנס לאותו נקב של התהום.	ויתן את אדניו אז התחיל להתחזק הצד סטרא (ד״א רוחא) דקדושה וכד אתייהיבו אלין סמכין אשתקיעו כלהו דסטרא אחרא ועאלו בנוקבא דתהומא רבא[4521] בגין דאסתלק האי סטרא דקדושה עלאה ואיהו חולקא לאסתלקא וכדין האי סטרא אחרא אשתקע ועאל בההוא נוקבא דתהומא

[4519] פי׳ לפי שנ״ה הם תרי פלגי גופא ולאחד נחשבים ויש בהם י״ז לכך הם מאה אדנים (מ״מ).

[4520] פי׳ ליתן עלוה אדנים שהם נה״י דידה פרצוף הנוקבא (מ״מ).

[4521] הנה כנגד האצילות לא יש קליפין אמנם מהבריאה (נ״א: מבינה) ולמטה הקליפין שהם כנגד ז״ון דאצי׳ שהם סמא״ל ונח״ש הם (נ״א: ומכ״ש כשהם) למטה מהבריאה כמבואר אצלינו באותן הב׳ ציפרין דפרשה ויחי ובראש שם נקודת המלכות דאצילות שהו׳ עתיק דבריאה וכנגד האי נקודה מתחלת כנגדה מבחוץ בין הפנימי להמקיף שם נקודת ס״א כי כנגד בינה דאצילות לא יש קליפה רק דוגמת ז״ון לבד והם למטה בבריאה בסוד (עובדיה א ד) אם תגביה כנשר משם אורידך. ונשר הוא יעקב ז״א וכללות הזכר נק׳ סמא״ל בקליפות והמות דנפיק מא״ל זועם שהיא נקודת המלכות כנז׳ בפ׳ ויקר׳ וזהו הצלם של נבוכדנאצר שהוא צלמות והנה ביאור צלמות מות דכר צ״ל נוקבא וזה נחלק לז׳ דרגין ג״ר דרגין קדמאין ז׳ אחרים גופא ויש בו קצת קדושה שהם סוד סממני הקטורת שהם י׳ פנימים ואחד מקיף וז״ש בדף רמ״ג גו האי פשיטו גופא נפקא חד זיהרא וכו׳ ודא איהו דהבא סומקא שהם י״ס פנימים להחיות את הקליפות אתפשט האי זיהרא בחי׳ אור מקיף וחפיה חשך דרישא. כי אור מקיף הוא נשמה לנשמה ואינו מקיף אלא הראש ולפי דיתיב בבחינת מקיף ואינו מתלבש בבחינת כלים נפרדים עם היות שנחלקים לי״ס עכ״ז נק׳ אחד והוא סוד לבונה שבקטורת שאי אפשר לשום קטורת לע״ז זולתה ובכשפים ג״כ והאור שכנגד הראש הוא נק׳ רישא דדהבא ומה שכנגד ימינא ושמאלא וכן מה דאתפשיט ונחית לתתא בת״ת הרי ג׳ חדוי ודרעוי די כסף וכנגדו מקיף הכסף ג״כ ושם בחזה אתפשט חשוכא וקיימין ב׳ חשוכין כי שם נפקא רישא אוכמא הוא רישא דנוקבא כנודע לכן משם ולמטה מעוי וירכתוי די נחש בסוד הנחש לילי״ת נוקבא דסמא״ל להיות כנגד הנוקבא הם נחשך ונמשך עד גוון פרזלא שהם הרגלים הירכתים וביניהו היסוד של תוהו ערלה דביה כל הד׳ גווני כלולים. דע כי בכ״מ שנאמר גלות השכינה היא שהקליפה מלביש להקדושה ומכסה אותם בסוד (חבקוק א ד) רשע מכתיר צדיק וגלות מצרים היה בעורף הקדושה שהוא בסוד הצוואר כי לעולם אין הקליפה יכולה להסתכל בפנים הקדושה שהאור הוא גדול ומסמא את העיניהם וז״ס שהרשעים אין רואין פני השכינה כי אין יכולים לראות בפנים אבל אוחזין בו באחור ופניהם כלפי אחוריה׳ ומשם יונקים ופרעה פניו הוא נגד העורף ויונק ממוחי הקטנות ושבגרון וכן שאר הקליפות גם כן יניקתם מן אחוריים דווקא ולא מפנים כנזכר כי אין להם כח לינק משם כנזכר (זהר הרקיע).

ואלמלא שישראל חטאו (בראשונה) לא יכול לשלט בעולם יותר ואחר כך אף כך חטאו והמשיכו אותו עליהם כמו בראשונה ומאותו יום לא היתה עצה אלא לתת חלק לאותו הצד האחר בכל בסוד הקרבנות והנסכים והעולות ובא וראה לכן העולה נשרפת כלה באש להכניע את הצד הזה ולהעלות את צד הקדושה ולכן כשמשה הקים את המקום הזה נשקע המקום הזה.	ואלמלא דישראל חאבו (בקדמיתא) לא יכיל לשלטאה בעלמא יתיר ולבתר אוף הכי חאבו ואמשיכו ליה עלייהו כקדמיתא ומההוא יומא לא הוה עיטא אלא למיהב חולקא להההוא סטרא אחרא בכלא ברזא דקרבנין ונסכין ועלוון ותא חזי בגין כך עולה אתוקדא כלא באשא לאכפיא האי סטרא ולאסתלקא סטרא דקדושה ובגין כך כד משה אוקים לאתר דא אשתקע אתר דא
בא וראה ויקם משה זהו צד הקדושה ונשקע הצד האחר הטמא ויתן לצד הקדושה הזה ונרפה הצד האחר הטמא וישם לצד הקדושה הזה ונכנע הצד האחר של הטמאה ואחר כך ויתן את בריחיו.	תא חזי ויקם משה האי סטרא דקדושה ואשתקע סטרא אחרא מסאבא ויתן להאי סטרא דקדושה ואתרפיא האי סטרא אחרא מסאבא וישם להאי סטרא דקדושה ואתכפיא האי סטרא אחרא דמסאבא ולבתר אהדר ויתן את בריחיו
ואחר כך ויקם למה כדי שתהיה ראשית וסיום בקימה התחיל בקימה וסים בקימה משום שבכל צריך קימה ראשית וסיום קימה בהתחלה שהתרפה הצד האחר וזוהי קימה לצד הקדושה כדי להתקיים ולעלות למעלה להיות התקשרות אחת כראוי משום שכל זמן שקדשה שולטת ועולה הטמאה נשפלת ומנמכת למטה.	ולבתר ויקם מאי טעמא בגין דיהא שירותא וסיומא בקימה שארי בקימה וסיים בקימה בגין דבכלא בעי קימה שירותא וסיומא בשירותא דסטרא אחרא אתרפי ודא איהו קימה לסטרא דקדושה בגין לאתקיימא ולאסתלקא לעילא למהוי אתקשרותא חדא כדקא יאות בגין דכל זמנא דקדושה שלטא וסלקא מסאבו שפיל ומאיך לתתא
ראש הנקדה שעומדת תחת דרגות שבצד האחר היא ראש הדרגה שלחוץ ראש הזכר ועומד רוכב על גמל אחד הוא ראש לחוץ של ערבוב אחד של חשך שמתפשט.	רישא דנקודה[4522] דקיימא תחות דרגין[4523] די בסטרא אחרא[4524] איהו ריש דרגא דלבר[4525] רישא דדכורא[4526] וקיימא רכיב על חד גמל[4527] איהו רישא לבר[4528] דחד ערבובא דחשך דאתפשט[4529]

[4522] כל שמועה זו מפרש עשר מדרגות הקליפות (אור יקר). הנה קראן קודה מפני שהיא סתומה ונעלמת כדפירשנו לעיל, והיא "**רישא דנקודה**" שכל החצונית נקראת נקודה, וראש והתחלה לנקודה זו שהנקודה הזו היא (אור יקר).

[4523] תחת כל מדרגות הקדושה, והיינו נקודה העמודת בסטרא אחרא וראש הנקודה הזאת (אור יקר).

[4524] פי׳ דכורא דקליפה שהוא עומד תחת ג״ר וז״ש איהו ריש דרגא דלבר רישא דדכורא (מ״מ).

[4525] והם זכר ונקבה והראש הזה הוא ראש הזכר וזהו שאמר (אור יקר).

[4526] שהזכר הזה (אור יקר).

[4527] והיינו הגמל היא הנקבה הם היכלות טמאים שמפרש לקמיה סימן (?) והזכר הזה הם עשר מדרגות אלו דקא מפרש ואזיל, בענין שהכלל שכל החצונים הם זכר ונקבה דהיינו עשר מדרגות אברי הזכר ושבע היכלות הם הנקבה, והשתא קא מפרש ראש הזכר והיינו אומרו (אור יקר). פי׳ נוקבא דס״א הנק׳ גמ״ל (מ״מ).

[4528] וכלל המדרגות האלו כולם הם חשך ולא אור שאין אור אלא בקדושה, ולא חשך פשוט משוך מסודר שענין זה הוא חשך קדוש שעליו נאמר יוצר אור ובורא חשך, ועל חשך קדוש נאמר ישת חשך סתרו, אלא חשך זה הוא (אור יקר).

[4529] והיינו שמתוך החשך הטהור והקדוש הוא הדין יתפשט כח זה, וזהו שאמר "**דחד ערבוביא דחשך דאתפשט**" ולא נאמר בו בריאה ולא יצירה מפני שהוא התפשטות חצוני ונמצא מתוקף דין הגבורה (אור יקר).

שכשעשן יוצא מתוך רגז הקשה מתפשט אותו עשן והולך רגז אחר רגז זה על זה וזה רוכב ושולט על זה במראה של זכר ונקבה להיות הכל רגז קשה.	דכד תננא נפקא מגו רוגזא תקיף[4530] אתפשט ההוא תננא[4531] ואזיל[4532] רוגזא בתר רוגזא דא על דא ודא רכיב[4533] ושליט על דא[4534] בחיזו דדכר ונוקבא[4535] למהוי כלא רוגזא תקיף[4536]
וכשמתחיל העשן להתפשט דוחק מתוך הרגז בדחק של נקודה אחת להתפשט ואחר כך מתפשט עשן הרגז בעקמימות כמו נחש אחד חכם להרע.	וכד שארי תננא לאתפשטא דחיק מגו רוגזא בדחיקו דחד נקודה לאתפשטא ולבתר אתפשט תננא[4537] דרוגזא בעקימו כחד חויא חכים לאבאשא
הראש שמתחיל להתפשט הוא דרגה חשוכה עולה ויורד הולך ושט ונח במקומו עד שעומדת הדרגה להתישב מאותו העשן שיוצא מתוך הרגז והוא צל צל על מקום אחר שנקרא מות וכששניהם מתחברים כאחד נקרא צלמות והרי בארנו שתי דרגות הן שמתחברות כאחד.	רישא דנפקא לאתפשטא[4538] איהו דרגא דאיהו חשוך סליק ונחית אזיל ושאט ונח בדוכתיה וקיימא דרגא לאתישבא מההוא תננא דנפיק מגו רוגזא ואיהו צל צלא על אתר אחרא דאקרי מות וכד מתחברן תרוייהו כחדא אקרי[4539] צלמות והא אוקימנא תרין דרגין אינון דמתחבראן כחדא
הצל הזה הוא ראשית של הנקדה התחתונה החיצונה חשכה שמרחקת מהנקדה הקדושה שעומדת באמצע וזוהי נקודה שלא עומדת ולא נרשמת בגוניה וממנה מתפשטת התפשטות החוצה ולמטה והיא שוקעת ולא נראית ולא נרשמת.	האי צל איהו שירותא דנקודה[4540] תתאה דלבר חשוכא דמרחקא מנקודה קדישא[4541] דקיימא באמצעיתא והאי איהו נקודה דלא קיימא[4542] ולא אתרשימת בגוונהא ומינה אתפשטת פשיטו לבר ולתתא ואיהי אשתקעת ולא אתחזיאת ולא אתרשימת
זו התפשטה למטה לימין ולשמאל והתפשטה למטה לתוך החשכה כנגד אלף ומאה שני עמודים נחקקים לצד זה ולצד	האי אתפשטת לתתא לימינא ולשמאלא[4543] ואתפשטת באמצעיתא גו חשוך קבל[4544] אלף ומאה[4545] תרין סמכין מתגלפין[4546] לסטרא דא

[4530] והענין כי העשן הוא בקדש כאומרו מנחיריו יצא עשן, וכתיב כי אז יעשן [אף] ה׳ וקנאתו, וכתיב כי אש קדחתם באפי והוא התפשטות חזק הגבורה הקדושה (אור יקר).

[4531] מן הקדש (אור יקר). פי׳ שמתוקף הדינים נעשו דכורא ונוקבא דקליפה (מ״מ).

[4532] בחוץ ופועל כחות האלו החזקים לפעול הדינים (אור יקר).

[4533] פי׳ דכורא דקליפה שנעשה מתוקף הדינים תחלה ואח״כ נעשית נוקבא דקליפה וז״ש ולבתר אתפשט תננא דרוגזא בעקימו בחד חויא וכו׳ שהיא נוקבא דקליפה

[4534] לתת כח זו לזו, ולא שיהיה בהם קשר וייחוד שהם בעלי הפרוד (אור יקר).

[4535] דומין כקוף לפני הקדושה, וכמו שיש בקדש סוד אח״ד א״ח תשע ספירות ד׳ נקבה הכל יחד אחד, כך אלו דומין לייחוד זכר ונקבה כדי להתחזק (אור יקר).

[4536] שאין מייחודם נחת רוח לא להם ולא לזולתם (אור יקר).

[4537] קל ע״א (הערת הזהר).

[4538] פי׳ דכורא דקליפא וז״ש לקמן צל צלא על אחר אחרא דאיקרי מות שהדכורא נקרא צל והנוקבא נק׳ מות (מ״מ).

[4539] ויצא קס ע״ב (הערת הזהר).

[4540] פי׳ שהדכורא הוא שירותא לנוקבא דידיה הנק׳ נקודה תתאה דלבר (מ״מ).

[4541] פי׳ נוקבא דקליפה היא מרוחקת מנוקבא דקדושה שהיא בקו האמצעי דזעיר (מ״מ).

[4542] נל״עד שכמה מיני קליפות יש וזו עליונה ונעלמת, ומינה אתפשט פשיטו לבר שהיא קליפה אחרת (מ״מ).

[4543] פירוש עכשו מפרש סדר הפרצוף של זו הקליפה ואמר לימינא ולשמאלא הם ח״ג שלה, ומ״ש ואתפשטת באמצעיתא היינו ת״ת דידה (מ״מ).

[4544] פי׳ הפך ת״ת דקדושה שיש בו גילוי הארת יסוד אימא שהוא אור גדול, והכא בקליפה הוא חשוך קבל (מ״מ).

[4545] נגד י״א ארורים שבפרשת כי תבוא ולכך הם י״א מאות (מ,N).

[4546] והיינו נ״ה דידה (מ״מ).

זה מתפשטת החשכה לתוך צבע שחר ולא שחר שהרי אין לו שום צבע שיתקים בו ובאותה התפשטות עומדות החשכות אותן ששמשו במצרים שכתוב ולא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים וכתוב וימש חשך.	ולסטרא דא אתפשט חשוכא[4547] בגו גוון אוכם ולא אוכם דהא לית ליה גוון לאתקיימא ביה[4548] ובההוא פשיטו קיימין חשוכין אינון דשמשי במצרים[4549] דכתיב (שמות י כג) לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים וכתיב (&) וימש חשך
	רמג/א
ההתפשטות הזו מתפשטת בכמה מינים משנים אלו תוך אלו בתוך אותה התפשטות יוצא זהר אחד שצבוע בזהב וזהו זהב אדם מתפשט הזהר הזה ומכסה את החשך של הראש והוא הזהב שנכלל בו החשך.	האי פשיטו אתפשט בכמה זינין משניין אלין גו אלין גו ההוא פשיטו[4550] נפקא חד זהרא[4551] דאצטבע בדהבא ודא איהו דהבא סומקא[4552] אתפשט האי זהרא וחפי חשוך דרישא ואיהו דהבא דאתכליל ביה חשוכא[4553]
החשך הזה מתפשט לימין ולשמאל ומתוך שני הצדדים הללו יוצא צבע אחד של כסף שלא זוהר מתפשט הגון הזה של הכסף ומכסה את החשך ונכלל זה בזה ויורד למטה.	האי חשוכא אתפשט[4554] לימינא ולשמאלא[4555] ומגו אלין תרין סטרין נפקא חד גוונא דכספא דלא זהיר[4556] אתפשט האי גוון דכסף וחפי חשוכא ואתכליל דא בדא[4557] ונחית לתתא[4558]
מתפשט החשך ועומדות שתי חשכות שעומדות (שיוצאות) בראש השחר ומשם מתפשט ויוצא צבע אחד של נחשת ומשם מתפשט למטה אותו החשך ועומד עמוד ויוצא צבע אחד שחר במראה של ברזל והכל בסוד החשכה.	אתפשט חשוכא[4559] וקיימין תרין חשוכין ריש אוכמא[4560] דקיימין (ד״א דנפקין) ומתמן מתפשט ונפיק חד גוון דנחשת ומתמן אתפשט לתתא[4561] ההוא חשוך וקאים קיימא ונפיק חד גוון אוכם חיזו דפרזלא[4562] וכלא ברזא דחשוכא[4563]

[4547] פירוש יסוד דידה (מ,מ).

[4548] פי׳ אע״פי שאמרנו שהוא אוכס ממש וניכר גוון אוכס, שמפני החושך שיש שם אין ניכר שום גוון וז״ש דהא לית ליה גוון וכו׳ (מ,N).

[4549] ר״ל הפך היסוד דקדושה שיש בו הארת החו״ג אבל כאן קיימין חשוכין וכו׳ (מ״מ).

[4550] היא התשיעית (אור יקר).

[4551] היא השמינית נגד זהב סגור טהור שבקדושה שהיא הבינה, אמנם זהב זה הוא זהב העגל המביא מיתה לעולם (אור יקר). פי׳ קליפה אחרת וסידר ג״כ פרצופה (מ״מ).

[4552] באודם (ועל) [ועוד] כן כללות הראש, ונודע שהגולגלת הוא מצד השלישית הזאת המכסה על שנים הקודמות ולכך נאמר בצלם אמת הוא רישא די דהבא רישיה די דהב (אור יקר).

[4553] היא השנית שמשם נמשכות חכמות חצוניות בשתוף הזהב, ולכך נבוכד נאצר הרשע היה אוהב החכמים אשפים כשדאים חרטומים מפני שהיה בראש (אור יקר).

[4554] לעולם חשך (אור יקר).

[4555] כמו שהקדש מהראש יתפשטו הזרועות כך בזאת החצונית **״האי חשוכא אתפשט לימינא ולשמאלא״** כאומרו חדוהי ודרעוהי די כסף, והיה ראוי שיהיו אלו כלם חשך ולא אור שהכסף הקדושה מאיר באור ואלו חשך ולא אור (אור יקר).

[4556] אלא דומה אל הקדש כקוף לפני בני אדם, והיה ראוי שיהיו שני גוונים ימין ושמאל (אור יקר).

[4557] כל הסכמת פעולה אחת לרעה (אור יקר).

[4558] להוציא המדרגה הששית (או ריקר).

[4559] שכל בחינותיו חשך כשפירשנו (אור יקר).

[4560] שהיא נגדיית לסוד קו האמצעי בקדש המאצלת הנצח וההוד וכו׳ היינו סוד הצלם מעוהי שהוא הגוף וירכתיה שהם הירכים שלשה מדרגות די נחש (אור יקר).

[4561] עדין סוד הגוף מתפשט בירכים מדרגות עוד שהם חזקים שוקים עדין בשתים אלו (או ריקר).

[4562] ולא שיהיו בו גוונים ממש ופעולות שאינו בעל גוונים אלא כל הגוונים והפעולות האמתיות בקדש, אמנם אלו דומין ומראים שיש בהם כח לעשות ואין בהם כח כלל (אור יקר).

[4563] שהכל חשך ולא אור (אור יקר).

מבין שני העמודים יוצא עמוד אחד חשוך בחשכה וכל הצבעים הללו נראים בו וזוהי הערלה שמנהיגה זכר לנקבה להזדווג כאחד ולהיות אחד.	מבין תרין[4564] קיימין נפק קיימא חד[4565] חשוך בחשוכא וכל אלין גוונין אתחזון ביה והאי איהו ערלה דאנהיג דכר לנקבה[4566] לאזדווגא כחדא למהוי חד הני קיימין בשבעה דרגין[4567] רברבין (דכרין) ידיעאן
העמודים הללו ידועים בשבע דרגות גדולות (זכרים) הדרגה הראשונה היא הדרגה שעומדת בצד של החשכה הזו זו החשכה עולה תוך הסתרה של העשן של האש זה כלול בגון של עשן ובגון של אש ובגון שחר שלשת הצבעים הללו נפרדים לכמה צדדים להתעקם בעקמי העולם.	דרגא קדמאה[4568] איהו דרגא דקאים בסטרא דהאי חשוכא[4569] דא חשוכא סלקא גו טמירו[4570] דתננא דאשא[4571] האי כליל בגוון תננא ובגוון אשא ובגוון אוכם אלין תלת גוונין מתפרשן לכמה סטרין[4572] לאתעקמא בעקמי עלמא[4573]
גון העשן הזה יורד לעולם ונכנס לכמה צדדים וזה מתפשט בעולם ומסית את רוחות האנשים לרגז להסטות את דרכיהם ולהתחזק ברגזם ועל זה כתוב לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר לא יהיה בך אל זר זה הזכר ולא תשתחוה לאל נכר זו הנקבה זהו הרגז ששולט ומתחזק בעולם ונכנס לתוך בני האדם ומחזק אותם להרע.	גוון תננא[4574] האי נחתא לעלמא[4575] ואעיל לכמה סטרין[4576] ודא אתפשט בעלמא ואסטי לרוחי בני נשא[4577] ברגיזו לאסטאה ארחייהו ולאתתקפא ברוגזייהו ועל דא כתיב (תהלים פא י) לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר לא יהיה בך אל זר דא דכורא[4578] ולא תשתחוה לאל נכר דא נוקבא האי איהו רוגזא דשלטא

[4564] שהם שביעית ושמינית עמודי קיום הצלם שקוהי ודאי (אור יקר).

[4565] הוא נגדיי לתשיעית ולזה הוא אוחז כל הגוונין והיינו כענין היסוד שהוא כולל כל הכחות ובקדש מילה וכאן ערלה, וכמו שהייחוד בקדש על ידי האבר הזה כך בחצונית (אור יקר).

[4566] וכמו שהיסוד נקרא שביעי שהוא כולל שבע מדות כך כאן הערלה הזו היא כוללת שבעה ערלות הם שבעה מדרגות טמאות כדמפרש ואזיל (אור יקר). ור״ל יסוד דקליפה הנקרא ערלה (N,מ).

[4567] ועד כאן אלו העליונות הם דקות אינם פועלות בגלוי, על ידי התשיעי הזה הם פועלות למטה לכך בו שבעה מדרגות נגלות בזולת הנקבה שהיא העשירית שיש בה כחות הרבה מאד לפעול למטה (או ריקר).

[4568] עם היות שהם כבר מדרגות הרבה היא קדמאה (אור יקר). הם ג״ר דקליפה ולכך יש בו שלשה גוונים (מ״N).

[4569] שהיא התשיעית וזה ראשון משבעה שבו (או ריקר). הנה הג׳ גוונין הנזכר כאן שהם גוון תננא ואשא ואוכמא הם ג״ר ונקר׳ קפציא״ל קפ״ץ א״ל כנזכר וזה נחלק למרכבה א׳ מד׳ חיות טמאות שהם חב״ד שהדעת כלול מח״וג טמאות והם ד׳ מיני רוגזא א׳ רוגז חכמה ב׳ שנאה בינה ג׳ רוגז תבירא דעת דרגא תניינא ותליתאה הם ב׳ דרועין וכל א׳ נחלק לג׳ קשרין וג׳ קשרי הזרוע הימין הם (תהילים עח מט) עברה וזעם וצרה וג׳ קשרין דשמאל הם (תהילים עח מט) משלחת מלאכי רעים (זהר הרקיע).

[4570] ירצה יהיה במדרגה זו מדרגה זו מתוך העלם התפשטות המדרגות הנזכרות (אור יקר).

[4571] המתפשט מלמעלה ״האי כליל״ במדרגה אחת שלשה פעולות דהיינו ג׳ גוונים תנ״א אש״א אוכ״ם מפני שהם פעולות משתנות לרעה כדמפרש ואזיל ותחת ממשלתם מיני פעולות עד אין תכלית ואלו הם ראשים (אור יקר).

[4572] והטעם שאי אפשר שיקבלו התחתונים משלשה בחינות, כדי לכלול כל מציאות העולם יתרבו (או ריקר).

[4573] בכל מיני עקום שטבע החומר התחתון יוכל לקבל, ויש גרוסין לאעקמא בעקמי עלמא וקרובה להתפרש על הדרך הנזכר שיוכלו לרדת אל שפלות החומר לשלוט בו ועם כל זה ראשונה עיקר, והנה כמו שמדרגת החסד היא פועלת בקדושה רצון טוב וגמילות חסדים כך זו להפך פועלת הרעה לבני אדם והיא בעלת שלשה פעולות הם שלשלה מדרגות אל מינ גמולות הרעה למטה (אור יקר).

[4574] עשן כעס (אור יקר).

[4575] על ידי מה שמתחבר בנקבה יורד לעולם הגשמי הזה (אור יקר).

[4576] כדי לפעול וליכנס בין בני אדם מצד כמה דרכים יש בכועס מפני שעשו כך ולא עשו כך או שיש לו על כך וכך מכמה מיני דרכים וכולם פתחים שיכנס זו המדה הרעה בהם (אור יקר).

[4577] דרך לבם הזונה ויצרם הוא נכנס בהם להפעלתם בכעס שלשה פעולות, ראשונה יכעיסם ואחר כך יפעילם ואחר כך יחזיקם במדה הרעה (אור יקר).

[4578] כי אי אפשר לפעולות אלו לרדת למטה אלא על ידי שתוף זכר ונקבה וכשאדם מגרשם ממנו מפריד בין זכר לנקבה וכשמשליטם עליו הם נקשרות ומתייחדות אל (זכר) זר ואל נקבה (אור יקר).

	ואתקף בעלמא ועאל בגו בני נשא ואתקיף לון לאבאשא[4579]
גון האש הגון הזה יורד לעולם ונכנס לכמה צדדים להרע להרג ולשפך דמים ולקפח בני אדם ועל זה כתוב אם יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם משום שיש שופכי דמים לחנם והורגים לחנם ויש שופכי דמים והורגים בוקרב וזה מצד הזכר וזה מצד הנקבה צד הזכר שופך דמים לחנם כמו שאמרנו צד הנקבה כדי לערך קרבות ולהרג אלה באלה וכל הקרבות וההרג של אלה באלה באים מאותו צד של הנקבה.	גוון אשא האי גוונא נחתא לעלמא ועאל לכמה סטרין לאבאשא לקטלא[4580] ולאושדא דמין ולקפחא לבני נשא[4581] ועל דא כתיב (משלי א יא) אם יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם בגין דאית אושדי דמין למגנא וקטלי למגנא ואית דאושדי דמין וקטלי בקרבא והאי מסטרא דדכורא והאי מסטרא דנוקבא סטרא דדכורא אושיד דמין למגנא כדקאמרן סטרא דנוקבא לאגחא קרבין ולאתקטלא אלין באלין וכל קרבין וקטולין אלין באלין מההוא סטרא דנוקבא קא אתיין
גון שחר צבע זה יורד לעולם ויורד להתמנות על כל הפצועים והמכים ותפוסי גוף וצלובים וחנוקים להרע תמיד לבני אדם שלשת הצבעים הללו נפרדים לכמה צדדים של העולם ומתפשטים בתוך בני העולם.	גוון אוכם האי גוונא נחתא לעלמא ונחתא לאתמנאה על כל פצועין ומחיין ותפיסו דגופין וצליבו וחניקו לאבאשא תדיר לבני נשא אלין תלת גווני מתפרשן לכמה סטרין דעלמא ואתפשטן גו בני עלמא
גון העשן יורד לעולם וזהו הגון הראשון שיוצא מתוך הנקדה השקועה מאותו הצל שאמרנו שהוא סמא״ל שרוכב על גמל כמו שנתבאר וגון העשן הזה נקרא קצפיא״ל הגדול וזהו הרגז של בני אדם שמחזקים את הלב ברגז.	גוון תננא נחתא בעלמא והאי איהו גוון קדמאה דנפקא מגו נקודה דשקיע מההוא צל דקאמרן דאיהו סמאל דקא רכיב על גמל כמה דאתמר והאי גוון תננא אקרי קצפיא״ל רברבא והאי איהו רוגזא דבני נשא דאתקיפו לבא ברוגזא
תחת זה ממונים אלף ושש מאות קבוצות שהן רגז הגופים של בני אדם משום שיש רגז ששולט בעולם לעשות דין אבל זה (צד) הוא רגז ששולט ונכנס לגוף בני האדם שמתרגזים ברגז הזה והרגז הזה הוא יסוד לכל שאר הצבעים לעשות בהם בנין להרע משום שהעשן הזה יוצא מתוך רגז האש העליונה שלוהטת וזהו הראשון לאותה האש.	תחות האי ממנן אלף ושית מאה חבילין דאינון רוגזא דגופייהו דבני נשא בגין דאית רוגזא דשלטא בעלמא למעבד דינא אבל האי (סטרא) איהו רוגזא דשלטא ועאל בגופייהו דבני נשא דאתרגיזו בהאי רוגזא והאי רוגזא איהו יסודא דכל שאר גווני למעבד בהו בניינא לאבאשא בגין דהאי תננא נפקא מגו רוגזא דאשא עלאה דמלהטא והאי איהו קדמאה לההוא אשא
ארבעה רגזים נפרדים מאותו הרגז ורגז הראשון נקרא רגז וזהו שמרגיז את לב בני האדם וזהו שיורד והולך ומסית את בני האדם שמתרגזים ברגזם וזהו שמושך את המשחית על העולם (ועל זה כתוב ברגז	ארבע רוגזי מתפרשאן מההוא רוגזא רוגזא קדמאה אקרי רגז ודא איהו דארגיז לבייהו דבני נשא ודא איהו דנחתא ואזלא וסטיא לבני נשא ואתרגיזו ברוגזייהו ודא איהו דאמשיך מחבלא

[4579] לנקום ולנטור בדברים קלים, אמנם האש חזק יותר ופועל בחוזקה (אור יקר).

[4580] שהוא כעס יותר חזק ומפני חוזקו יפעילם לפעמים שלא על ידי (אור יקר).

[4581] וכמו שהם שני כחות בכעס הנזכר לעיל אל זר אל נכר כך בכעס זה שני כחות האחד הרג חנם השני הרג המלחמה, והטעם שהמלחמה יש לה דרך (ימעט) [במעט] שזה (מעים) [מאים] זה בחרבו וזה בזה, אמנם ההורג נקי אין ראוי להיות לו כעס עם איש ההולך בטח אין לנקבה כח בזה אלא הזכר שכחו יותר גדול מכעיס זה, ועוד כששנים מכעיסין זה על זה הם שני מיני כעס זה זכר וזה נקבה, אמנם האחד הכועס בפירוד הוא מהזכר לבד וכו׳ (אור יקר).

רחם תזכר).	על עלמא (ועל דא כתיב (חבקוק ג ב) ברגז רחם תזכור)
הרגז השני זהו שיורד לעולם ומשוטט ומתפשט לכל הצדדים וזה נקרא שנאה וזה יורד ונכנס בבני אדם וזה כיון שהוא נכנס נקרא משחית שקט	רוגזא תניינא האי איהו נחתא לעלמא ושאט ואתפשט לכל סטרין והאי אקרי שנאה והאי נחתא ועאל בבני נשא והאי כיון דעאל אקרי מחבלא שתיקא
	רמג/ב
וזהו רגז ששותק וזהו שמשתתף באותו מקום של הנקבה וזהו רגז של שתיקה שעומד בעקימות זהו הקשה מכולם משום שהוא כמו הנחש ששותק תמיד והורג אחר כך.	והאי איהו רגזא דשתיק והאי איהו דאשתתף בההוא אתר דנוקבא והאי איהו רוגזא דשתיקה[4582] דקיימא בעקימו[4583] האי קשיא מכלהו[4584] בגין דאיהו כגוונא דחויא דשתיק תדיר וקטיל לבתר
הרגז השלישי זהו רגז הפוך מהראשון שהולך ומתחזק ולא שותק אלא נגלה אותו רגז וכל מה שהוא מתגלה כך נשבר בכל מה שהתגלה ולא שותק כך נשבר וכך נקרא רגז שבור.	רוגזא תליתאה ההוא איהו רוגזא בהפוכא מקדמאה דאזלא ואתקף ולא שתיק[4585] אלא אתגלי ההוא רוגזא וכל מה דאתגלי הכי אתבר[4586] כל מה דאתגלי ולא שתיק הכי אתבר והכי אקרי רוגזא תבירא
הרגז הרביעי ראשיתו חזק וסופו שבור ועל כן זהו רגז שמהפך מן הראשון לכן זהו צד השבור מכולם ועל כן הכל הוא בדרגה ראשונה.	רוגזא רביעאה[4587] שירותא תקיף סופא תביר[4588] ועל דא האי איהו רוגזא דמהפכא מן קדמייתא בגין כך האי איהו סטרא תבירא מכלהו ועל דא כלא איהו בדרגא קדמאה
דרגה שניה היא דרגה שיוצאת מחשכה וזהו צבע חשוך שעומד מתוך החשכה הזו משום שהכל קיים מתוך החשכה ועומד	דרגא תניינא[4589] איהו דרגא דנפיק מחשוכא[4590] והאי איהו גוון חשוך דקיימא מגו האי חשוכא בגין דכלא קיימא מגו חשוכא[4591]

[4582] ועם היות שצורך הרוגז הוא להרים קולות זו מעוקמת (אור יקר).

[4583] מפני שהנקבה מזדווגת כאן גורם שנאה, וייחוד הנקבה העליונה גורם אהבה וזו גורמת שנאה והיינו עקימותא, ומפני שהיא נעלמת ומוסיף אומץ בקשר וייחוד הנקבה עמה (אור יקר).

[4584] והני שני מיני רוגזין אלו הם שנים, האחד כולו שוה בקולות, השני כולו שוה בחשאי. יש שלישי לאלו דהיינו בהפך מאלו שאינו שוה אלא תחלתו שותק קצת (אור יקר).

[4585] כמו בני אדם שכועסים ועל ידי שצועקים בקולות ומחרפין ומגדפין רוגזם נח (או ריקר).

[4586] והטעם שתתפשט למטה ויתבטל כחו ויחלש, ויחשבו בני אדם שזהו טובת מדרגתם ואינה אלא שזו דרך אותה הקליפה שמתגלת ומתחלשת ובתחלתה מתחזק מעט מעט והולכת אלא שעל ידי גלויה מתחלשת, והרביעית היא להפך שנכנסת מיד בחזקה וכל קושיא מראה בהתחלתה והיא נחה מרוגזא מעט מעט לא מפני גלויה כקודמת אלא מצד עצמה (אור יקר).

[4587] פירוש וזה חלוש יותר מהשלישי שהשלישי לא אחבר עד דאתגלי, אבל הרביעי תחלתו תקיף וסופו רך וז״ש בסמוך האי איהו סטרא תבירא מכולהו (מ״מ).

[4588] והנה ארבעה אלו הם בהדרגה הקשה מכולם היא הראשונה שהיא כים נגרש ומתחזקת והולכת וצוער בקולות ואין בה לעולם חלישות, השנית היא בשתיקה רעה מאד היא אמנם בערך שכעת אין בה קול ירד מעט, השלישית היא נחה בערך שעם היות שהיא מתחזקת סוף אינה נכנסת בחזקה ועוד שמתחלשת (אור יקר).

[4589] אינה בחשוכא ממש, שהראשונה היא בסטר חשוכה (אור יקר). הוא חסד דקליפה (מ״מ).

[4590] כעין הגבורה היוצאת מן החסד, ונודע שהשמאל כנוי חשך ובקליפות שכולם חשך ולא אור (אור יקר).

[4591] ועם היות שכיון שזה צד השמאל חשך היה ראוי שיכונה צד הקודם אור עם כל זה **״כולא קיימא מגו חשוכא״** שאין שם אור כלל, ואם תאמר אם כן כולו חשך אחד לזה אמר (או ריקר).

בדרגות ידועות וזה מתפשט מטה בגונים ידועים.	וקיימא בדרגין ידיעאן[4592] והאי אתפשט לתתא בגוונין ידיעאן[4593]
בדרגה הזו קיימים שלש מאות צדדים נפרדים זה מזה וכולם כלולים זה בזה ואף על גב שמשנים זה מזה ומתגברים (ומאירים) זה מזה הכל כלול זה בזה ולכן כל הדרגות ידועות בצד הזה להרע.	בדרגא דא קיימן תלת מאה סטרין[4594] מתפרשין דא מן דא[4595] וכלהו כלילן דא בדא[4596] ואף על גב דמשניין דא מן דא ואתגברן[4597] (ד״א ואנהרן) דא מן דא כלא כליל דא בדא ובגין כך כל דרגין ידיעאן בהאי סטרא[4598] לאבאשא
מכאן יוצאים כל אלו המשחיתים המחבלים שמשוטטים בעולם ועושים דין בגלוי (בעולם) על המעשים הנסתרים שנעשו תוך החשך בסתר והם משוטטים בעולם ועושים בהם דין בגלוי ולכן כל אלו שמשוטטים בעולם ועושים דין בגלוי כולם עומדים כנגד בני אדם להזדמן תמיד אל אותם חטאים נסתרים שאמרנו ואותם שנקראים אף וחמה מתחברים עמם ועושים דין על בני אדם זה נעשה בעולם מבעלי הדין הללו שאמרנו.	מהכא נפקי כל אלין מחבלין דשטיין בעלמא ועבדי דינא באתגליא (ד״א בעלמא) על עובדין סתימין דאתעבידו גו חשוך בטמירו ואינון שטיין בעלמא ועבדי דינא באתגליא בהו ובגין כך כל אלין דשטיין בעלמא ועבדי דינא באתגליא כלהו קיימין בקבלייהו דבני נשא לאתעתדא תדיר גבי אינון חובין[4599] טמירין דקאמרן ואינון דאקרון אף וחמה מתחבראן עמהון ועבדי דינא עלייהו דבני נשא האי אתעביד בעלמא מאלין מארי דדינא כדקאמרן
דרגה זו עומדת תוך חשך ואש שהוא סוד אחד ומתוך דרגה זו נפרדות כמה דרגות חזקות (גברים) שעומדות תחת הצד של רקיע אחד שנקרא רקיע שחר דרגה שלישית זהו רקיע שמתפשט על כל אותן	דרגא דא קיימא גו חשוכא ואשא דאיהו רזא חדא ומגו דרגא דא מתפרשאן כמה דרגין תקיפין (גברין) דקיימן תחות סטרא דרקיעא חדא דאקרי[4600] רקיע אוכמא דרגא תליתאה

[4592] עם היות שלא יבחן באור עם חשך אלא הכל חשך עם כל זה יתרבו המדרגות בערך התפשטותם אלו מאלו היינו אומרו **״בדרגין ידיען״** ואפי׳ המדרגה האחת בעצמה כגון זאת היא חשך יש בה מיני חשכים מתפשטין אלו מאלו וזהו שאמר (או ריקר).

[4593] וכולם חשך (אור יקר).

[4594] כחות יצר הרע להחטיא וחצונים להעניש והם כלם חשך (אור יקר). הם כנגד ג׳ פרקים שבו כל פרק מאה (מ״מ).

[4595] בחשך וחשך וחשך עד שלש מאות חשכים להחטיא (אור יקר).

[4596] כדי שיהיה עבירה גוררת עבירה יש מבוא לכל אחד לגלגל חבירו ולבררו אחריו מפני שכלול ממנו, ולא תאמר מה ליחס עבירה זו שיגלגל עבירה פלונית שיתיחסו מפאה אשר לא תדע (אור יקר).

[4597] שאין קשר וייחוד בקליפות, ואינו מן הרחוק שיהיו אלו השלש מאות פרצות ליכנס להעביר על הדעת נגדיות לשלש מאות וששים וחמשה מצות לא תעשה, ולכך יש בהם כח להעניש העוברים על המצות ששכר עבירה עבירה (אור יקר).

[4598] מכח הזרוע השמאלית החצון הם לרעות, עם היות שיש אחרים שיוצאין ממדרגות אחרות והם פועלים רע, אותם המחבלים שהקדוש ברוך הוא מזמין לבני אדם להענישם על אותם הדברים אשר יעשו בחדרי משכיתם, ועל אלו רמזו חז״ל כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי, והטעם שזו היא משת חשך הנעלמת ומכחה הם עושים בחשך ומהם ממש מקבל שכרו כדפירשנו, ולזה אלו הם היודעים הדברים הנעשים בחשך מפני שהם חשך ומצד מקומם מכירים העושים בחשך ליפרע מהם כדי רשעתם במספר (אור יקר).

[4599] הם נמצאים שם בעת העבירה כדי לדעת גם כן שיעור העבירה ליפרע מהם אחר כך בגלוי, ואין דרך לכחות להמצא בשעת העבירה בחשך ובמסתורין אלא אלו שהם מהחשך, ועם היות שהם חלוקים ברשות גבוה כדי גזרת בית דין עליון סוף סוף לא דמי מי שרואה למי שאינו רואה, שאלו שראו הם מכים כדי צווי גבוה ולא יפחתו ולא יוסיפו מפני שהם גם כן יודעים כדי רשעת הרשע וכו׳ (אור יקר).

[4600] היא בינה דקליפה שתחתיה הוא חסד דקליפה (מ״מ).

דרגות שהן אדמות כשושנה ואלו נקראות הזרועות של הצד הזה.	האי איהו רקיעא דמתפשטא על כל אינון דרגין[4601] דאינון סומקין כוורדא ואלין אקרון דרועין דהאי סטרא
תחת אלו מתפשטות למטה דרגות עד שמגיעות לתוך דרגה שלישית (אותו רקיע שחר) משום שאלו שבדרגה השניה יוצאים מתוך אותו הרקיע השחר ומשוטטות בעולם אלו מימין ואלו משמאל אלו של הימין נפרדות לשלשה צדדים שהם שלשה קשרים ואלו של השמאל נפרדות לשלשה צדדים שהם שלשה קשרים אחרים.	תחות אלין מתפשטין לתתא דרגין[4602] עד דמטו לגו דרגא תליתאה (ס״א ההוא רקיעא אוכמא) בגין דאלין די בדרגא תניינא[4603] נפקי מגו ההוא רקיעא אוכמא[4604] ושטיין בעלמא אלין מימינא[4605] ואלין משמאלא[4606] אלין דימינא מתפרשן לתלת סטרין דאינון[4607] תלת קשרין ואלין דשמאלא מתפרשאן לתלת סטרין דאינון תלת קשרין אחרנין
הקשר הראשון עומד למעלה ועשן חשוך ברגז נקשר בו בקשר הזה יש בו שלשה צבעים חשוכים ומשנים זה מזה ונכללים זה בזה והקשר הזה הוא כפוף ולא מתפשט (נכנע) פרט לזמנים ידועים וזה הנקרא עבר״ה.	קשרא קדמאה קיימא לעילא ותננא חשוכא ברוגזא אתקשר ביה האי קשרא אית בה תלת גוונין חשוכין ומשניין דא מן דא ואתכלילו דא בדא והאי קשרא איהו כפיף ולא אתפשט (ס״א אתכפיא) בר לזמנין ידיעאן[4608] האי אקרי עבר״ה
והוא עומד ולא שוכך משום שלא שוכך פרט לזמן שישראל מקריבים קרבן למטה משום שבאותו זמן שוכך הרגז ונכנע למטה ונחלש רגזו (חזקו) ולא יכול לשלט ולהתחזק וכשזה נחלש אז הקשר השני שהוא באמצע לא יכול לנסוע ולהנהיג.	ואיהו קיימא בלא שכיכו בגין דלא שכיך בר בזמנא דישראל מקרבין קרבנא לתתא בגין דבההוא זמנא אשתכך ההוא רוגזא ואתכפיא לתתא ואתחלש רוגזיה (ד״א תוקפיה) ולא יכיל לשלטאה ולאתקפא וכד אתחלש האי כדין קשרא תניינא דאיהו באמצעיתא לא יכיל לנטלא ולאנהגא
הקשר השני זהו שנקרא זעם הקשר הזה הוא שנוסע ממקום למקום ומנהיג את כל שאר הקשרים וכל שאר הקשרים כולם מתנהגים בו וכולם מחזקים בקשר הזה זהו שמנהיג את כל הצער שבעולם משום שכשמתחבר בדרגה אחרת לחבק את הנקבה אז יורדים לעולם כל סוגי הצער וכל הדחקים וכל הצרות שהרי אינם	קשרא תניינא דא הוא דאקרי זעם האי קשרא איהו דנטיל מאתר לאתר ואנהיג לכל שאר קשרין וכל שאר קשרין כלהו אתנהגן ביה וכלהו אתקפו בהאי קשרא האי איהו דמנהיג כל צערין לעלמא בגין דכד אתחבר בדרגא אחרא[4609] לחבקא לנוקבא כדין נחתי לעלמא כל צערין וכל דחקין וכל עאקו דהא לא יכילו[4610]

[4601] פי׳ בחינות דבחסד דקליפה וז״ש ואלין איקרון דרועין דהאי סטרא שר״ל שכולם נכללים בזרוע ימין דקליפה ונקראים דרועין דהאי סטרא (מ,מ).

[4602] פי׳ תחת חסד דקליפה מתפשטים בחינות של גבורה דקליפה וז״ש עד דמטו לנו דרגא תליתאה שהיא גבורה דקליפה (מ,מ).

[4603] פי׳ שבחסד דקליפה (מ״מ).

[4604] פי׳ מבינה דקליפה (מ״מ).

[4605] פי׳ של חסד דקליפה יש בו ג׳ פרקים (מ״מ).

[4606] והיינו פרק עליון של הזרוע שהוא כפוף (מ״מ).

[4607] ויחי רמא ע״א (הערת הזהר).

[4608] פי׳ אינו נחלש ונשבר רק בשעה שישראל עושים הקרבנות כדבסמוך (מ״מ).

[4609] פי׳ כשמתחבר זה של ימין עם השמאל דקליפה הנק׳ דרגא אחרא כדי לחבק לנוקבא דס״א בסוד שמאלו וכו׳ וימינו וכו׳, ולכך אמר דכד אתחבר בדרגא אחרא ולא אמר בקשרא קדמאה ש״מ שדרגא אחרא היא גבורה דקליפה (מ״מ).

[4610] פי׳ למה אין יורדין צערין ואתקין רק אחר שנתחבר הזכר עם הנקבה ואמר לפי שאין הזכר שולט אלא בהתחברותו עם הנוקבא וכדבסמוך (מ״מ).

יכולים לשלט זה בלי זה וכל הדרגות נתנו לנקבה לשלט ולהסטות את העולם ואם לא שרוכב זה על זה ומתחברים זה לזה לא יכולים לשלט.	לשלטאה דא בלא דא וכלהו דרגין אתייהיבו לנוקבא לשלטאה ולמסטי עלמא ואי לאו דרכיב דא על דא ואתחבר דא בדא לא יכלין לשלטאה
בא וראה כשהיה אדם בגן עדן להתעסק בעבודת רבונו ירד סמא״ל הזה	תא חזי כד הוה אדם בגנתא דעדן לאשתדלא בפלחנא דמאריה נחת האי סמאל וכל
	רמד/א
וכל אותן הדרגות שבו והיה רוכב על אותו הנחש הרע כדי להסטות אותם משום שאותו נחש שעמד תחתיו הוא עקם להסטות את בני האדם ולפתות אותם משום שכתוב (משלי ה) כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה וזה נותן כח וזה עושה אמנות בעולם וזה בלי זה לא יכולים לשלט.	אינון דרגין דביה[4611] והוה רכיב על ההוא חויא בישא[4612] בגין לאסטאה לון בגין דההוא חויא דהוה קאים תחותיה איהו עקימא לאסטאה בני נשא ולפתאה לון[4613] בגין דכתיב (משלי ה ג) כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה ועל דא דא יהיב חילא[4614] ודא עביד[4615] אומנותא בעלמא ודא בלא דא לא יכלי לשלטאה
לכן כאשר אותו הקשר של האמצע מתחבר בנקבה אז הדינים יורדים וכל הדחקים לעולם וכשזה לא מתחזק שאינו נוסע הכל נשבר ונכנע שלא יכול לשלט ועל כן הכל נשבר ונכנע בסוד הקרבנות שלמטה ועולה מי שעולה להתעטר למעלה ולהתברך מן העמק העליון שמאיר לכל הפנים.	בגין כך כד ההוא קשרא דאמצעיתא אתחבר בנוקבא כדין נחתי דינין וכל דחקין לעלמא וכד האי אתתקף דלא נטיל[4616] כלא אתבר ואתכפיא דלא יכיל לשלטאה[4617] ועל דא כלא אתבר[4618] ואתכפיא ברזא דקרבנין דלתתא וסלקא מאן דסלקא[4619] לאתעטרא לעילא[4620] ולאתברכא מעמקא עלאה[4621] דנהיר לכל אנפין[4622]
הקשר השלישי הוא קשה בחזק יתר וזה נקרא צר״ה משום שמזה יוצאים שלטון להשרות דחקים ולעשות צרות	קשרא תליתאה[4623] האי איהו תקיפא בתקיפו יתיר והאי אקרי צר״ה בגין דמהאי נפקי שלטנו לאשראה דחקין[4624] ולמעבד עאקו לבני

[4611] לפתותו בכל איזה כח שיוכל או בכולם יחד (אור יקר).
[4612] שאין לו פעולה זולת הנחש שהיא הנקבה כדפירשנו (או ריקר).
[4613] ויש לו מבא בחומר מפני גשמותה למטה והיינו נופת שמראה מתיקות הגשמיות אל החומר, ולזה שתיהם צריכות לפעול סמאל (אור יקר).
[4614] פי׳ זכר דס״א (מ״מ).
[4615] פי׳ נוקבא דס״א (מ״מ).
[4616] ירצה בקשר זה האמצעי שאל השתי זרועות שבהם חבוק זכר ונקבה תלוי הכל **״אם אתתקפת כולא נטיל״** מפני שהוא משפיע ויש להם כח להתנהג ברצח וברשע והפנימים הם נכנעים מפני שכשזה קם זה נופל (אור יקר). והיינו בחינת חזוקם והכנעת הפנימיים (אור יקר)??.
[4617] אהדר אל החצוני (אור יקר).
[4618] ואחר כך אמר הכנעת החצונים בסוד הקרבן וזהו שאמר ועל **דא** והיינו כשזה קם בסוד הייחוד ורצון הקרבן זה נופל (אור יקר).
[4619] שהיא מלכות מקושטת כדפירשנו לעיל היא העולה (אור יקר), פי׳ מלכות (מ״מ).
[4620] פי׳ מזעיר (מ״מ).
[4621] **״מעומקא דנחלא״** - דהיינו חכמה עומק הבינה ודאי (אור יקר), פי׳ מבינה (מ״N).
[4622] ששם מקור הכולל לכל הנמצא שכולם מושרשות שם כאומרו כולם בחכמה עשית (או ריקר).
[4623] אל הזרוע שהוא פרק יד התחתון המגיע למטה עד הירכים והם פועלים יותר ממה שנשפע מקשר ראשון אל קשר שני, והיינו עברה שישפיע לזעם וזעם פועל צרה למטה (אור יקר).
[4624] דהיינו צרה, ולא שנפעלים על ידם שהם בכח הזכר אלא שולטנו לאשראה שהזכר שולט והנקבה שורה כדפירשנו לעיל, והנה הכחות התחתונים הם דחקים ועושים פעולתם לבני אדם (אור יקר).

לאנשים והסוד של שלשת הקשרים הללו שכתוב עברה וזעם וצרה אלו שלשת קשרי הימין.	נשא[4625] ורזא דתלת קשרין אלין דכתיב (תהלים עט מט) עברה וזעם וצרה אלין תלת קשרין דימינא
שלשה קשרים של שמאל כשמתחזקים כאחד אז אותו השמאל נקרא משלח״ת מלאכי רעים משום שמהשמאל הזה נשלחים למטה ונוטלים חזק כל אותם המלאכים הרעים אותם שיוצאים מהצד שלמטה כמו שאמרנו וכל זה מתוך הדרגה השניה והדרגה השלישית.	תלת קשרין דשמאלא כד מתתקפי כחדא[4626] כדין ההיא שמאלא אקרי[4627] משלח״ת מלאכי רעים בגין דמהאי שמאלא אשתדרו[4628] לתתא ונטלי תוקפא[4629] כל אינון מלאכין בישין אינון דנפקי מסטרא דלתתא כדקאמרן וכל דא מגו דרגא תניינא ודרגא תליתאה
הדרגה הרביעית היא דרגה שעומדת מתוך עקם הרגז צבע האש וזו נקראת אמצע שהוא גוף שעומד בין שתי הזרועות כאן יש להט שלוהט באדם כשושנה מכאן יוצאים תקף לרדת למטה לתקף ולשפך דמים משום שזהו שנותן רשות ושלטון למטה לתקף ולשפך דמים זה נובע לנקבה וזה צריך את זה כמו שהגוף צריך את הנפש והנפש אינה עושה אמנות אלא בגוף ועל כן כל הכח וכל התקף יוצאים מכאן להתקיף ולעשות אמנות בעולם להרע כנקבה שמקבלת מהזכר תמיד.	דרגא רביעאה[4630] האי דרגא קיימא מגו עקימו דרוגזא גוון אשא והאי אקרי אמצעיתא דאיהו גופא דקיימא בין תרין דרועין[4631] הכא אית להטא דמלהטא[4632] בסומקא[4633] כוורדא מהכא נפקי תקיפו[4634] לנחתא לתתא[4635] לאתקפא[4636] לאושדא דמין בגין דהאי איהו דיהיב רשו ושולטנא לתתא לאתקפא ולאושדא דמין האי נביע לנוקבא[4637] ודא אצטריך לדא כמה דאצטריך גופא לנפשא ונפשא לא עביד אומנותא[4638] אלא בגופא ועל דא כל חילא וכל תקיפו מהכא נפיק לאתקפא ולמעבד אומנותא בעלמא לאבאשא כנוקבא דמקבלא מן דכורא

[4625] והנה אלו הקשרים הם בזרוע ימין ויש שלשה אחרים ממש בשמאל, וכנגד אלו הימניים הם עברה וזעם וצרה כנדרש, והימין מחזק השמאל ונודע שהשמאל היא גבורה פועלת על ידי הנקבה וקרובה אליה יותר ולזה ממנו משלחת מלאכי רעים להשפיע להרע ברעה, וכמו שהקדושה עיקרה הימין וקבלת הנקבה בשמאל כך החצונים אלא שלפי האמת אין לה ימין ושמאל שכולם שמאליים (אור יקר).

[4626] בנקבה לחבקה (או ריקר).

[4627] וכשתדקדק תמצא שהשמאל גם בו שלשה קשרים ופעולתם בפעולת אלו שבימין בסוד החבוק כדפירשנו לעיל שאין חבוק זולתי בשתי זרועות (או ריקר). שמוסיף פעולה על הימין ולזה מוסיף שם זה שנקראת משלחת שמתפשטת להשפיע בחצונים התחתונים שהם מלאכי רעים וזהו משלחת אליהם (אור יקר).

[4628] ולא שהם ממנה שהרי הפועלים למאה הם מצד הנקבה כדפירשנו אלא ששליחותם מזה 0אור יקר).

[4629] מה שנשלח חוזק ואומץ **ונטלי תוקפא** וכו׳ שהם מן הנקבה דנפקין מסטרא שהיא הפועלת בחומר למטה כדקאמרן, עד כאן שלשה מדרגות הם ראש ושתי זרועות כדפי׳ לעיל (אור יקר).

[4630] הוא הגוף וזהו המיוחס בעצם סמאל וזהו דמות מטבעו שהרי כל המדרגות האלו הם בערלה חותם תשע מדרגות עליונות צורת הצלם שפירשנו, והנה בקדש הוא סוד קו ישר כאומרו צדיק וישר ה׳ ואלו הם סוד קו עקמימות (אור יקר). הוא ת״ת דקליפה (מ״מ).

[4631] ועושה מסעותיו בשלשה קשרים, האחד הגוף בתחלתו קשור בכתפיו, השני אמצעיתו, השלישי קשור למטה בירכים ושם פרק שלישי אל הזרועות ״והיינו דקיימא בין תרין דרועין״, והזכר הקדוש נאמר צח ואדום וזה כולא אדמוני כאדרת שער (אור יקר).

[4632] דהיינו פעולתה (אור יקר).

[4633] ירצה כדין הנפעל למטה מהמלכות שהיא שושנה על ידי אלו החצונים שאינם נוטלים כח לפעול אלא מהקדש, ואפשר שהוא משל הורד האדום האכזרי הרבה לשפוך שזה כח עשו בעצם (אור יקר).

[4634] דהיינו שפע אל הנקבה (אור יקר).

[4635] אל הנקבה (אור יקר).

[4636] היא בכוחותיה (אור יקר).

[4637] ועם היות ששאר כחות דהיינו הזרועות אינם פועלים אלא על ידי הנקבה עם כל זה לא יתייחס עניינם בנקבה בבחינה זו (אור יקר). פי׳ כמו הת״ת דקדושה שמשפיע למ׳ כך האי נביע לנוקבא דידיה (מ״מ).

[4638] פי׳ וכן נמי הכא סמ״אל הוא הנפש שמשפיע בגוף שהיא נוקביה (מ״מ).

	תדיר
בכל דרגה ודרגה ובכל קשר וקשר יש כמה ממונים וכמה גדודי מחבלים שכלם מנהגים בשבילם וכל המנהגים בגללם כולם למטה שהם חילותיה של הנקבה ולכלם יש דרגה ידועה למעלה להיות מנהגים בה.	בכל דרגא ודרגא ובכל קשרא וקשרא אית כמה ממנן וכמה טריקי חבילין דכלהו אתנהגן בגינייהו וכלהו דאתנהגן בגינייהו כלהו לתתא דאינון חיילין די בנוקבא[4639] וכלהו אית לון דרגא ידיעא לעילא לאתנהגא ביה
כמו שיש לצד העליון הקדוש היכלות ידועים לדרגות עליונות להכלל אלו באלו כך גם למטה (בחשך) בהפך בצד האחר יש דרגות לאותם היכלות הנקבה להכלל אלו באלו.	כמה דאית לסטרא עלאה קדישא היכלין ידיעין[4640] לגבי דרגין עלאין לאתכללא אלין באלין הכי נמי לתתא בהפוכא (ס״א בחשוכא) בסטרא אחרא אית דרגין לגבי אינון היכלין דנוקבא לאתכללא אלין באלין
בדרגה הזו שהיא רביעית עומדים דינים רעים לרדת למטה ולהמסר לאותם שעושים דין רע קשה מכאן יונקים את חזקם להתקיף ולהשלים אותו הדין שעושים ולכן כל הדרגות הללו כלולים בהם בכל אותם ההיכלות התחתונים שלצד הנקבה שלמטה אשרי חלקם של הצדיקים שמטים את דרכם מהדרך הזו והולכים אחר יראת הקדוש ברוך הוא להתקדש בקדשת רבונם אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.	בהאי דרגא דאיהו רביעאה קיימין דינין בישין לנחתא לתתא ולאתמסרא לאינון דעבדין דינא[4641] בישא תקיפא מהכא ינקי תוקפא דלהון לאתקפא ולאשלמא ההוא דינא דעבדי ובגין כך כל הני דרגין כלילין בהו בכל אינון היכלין[4642] תתאין דלסטר נוקבא דלתתא זכאה חולקהון דצדיקיא דסטו ארחייהו מארחא דא ואזלי בתר דחלתא דקודשא בריך הוא לאתקדשא בקדושה דמאריהון זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי
דרגה חמישית הדרגה הזו נחלקת לשתי דרגות (צדדים) ימין ושמאל ואלו נקראים שוקים משיגות להרע ולרדף משום שכאן הכח של הרדיפה של כל החלאים וכל הרעות שרודפים אחר הרשעים וכשהדין (הדרגה) הזה מתקרב אזי (אסתר ג) הרצים יצאו דחופים ואותם הרצים הם למטה לרוץ להרע וכל אלו נקראים רודפים ועל זה כתוב קלים היו רדפינו מנשרי שמים.	דרגא חמישאה[4643] האי דרגא אתפליג לתרין דרגין[קצה] (ס״א סטרין) ימינא ושמאלא[4644] ואלין אקרון שוקין מתדבקן לאבאשא ולמרדף בגין דהכא תקיפו דרדיפו דכל מרעין וכל בישין דרדפי בתרייהו דחייביא וכד דינא (ס״א דרגא) דא אתקריב כדין (אסתר ג טו) הרצים יצאו דחופים ואינון רצים אינון לתתא למרהט לאבאשא וכל אינון אקרון רודפים ועל דא כתיב (איכה ד יט) קלים היו רודפינו מנשרי שמים
הדרגה הזו נחלקת לשני צדדים לימין ולשמאל שלשה קשרים הם לימין ושלשה	האי דרגא אתפלג לתרין סטרין לימינא ולשמאלא תלת קשרין אינון לימינא[4645]

[4639] ורוצה לומ׳ שהחיילות הנזכרים מתנהגין בגין העליונים ואמר ומי הם אלו החיילות שמתנהגים ע״י העליוני׳, וז״ש וכולהו דאתנהגן בגינייהו כולהו לתתא דהיינו שהחיילו׳ שבנוקבא דקליפה מתנהגין ע״י הדרגין שבדכורא דקליפה (מ״מ).

[4640] פי׳ כמו שיש בקדושה היכלות הנוקבא שנכללים עם הדרגין עילאין שבדכורא דקדושה, וז״ש לאתכללא אלין באלין דהיינו היכלי הנוקבא בדרגין דדכורא, ומ״ש הכי נמי לתתא בהפוכא בסטרא אחרא ה״ג, ור״ל שבקליפה הוא להפך שהדרגין דדכורא דקליפה נכללים בהיכלי הנוקבא דקליפה, וז״ש אית דרגין לגבי היכלין דנוקבא לאתכללא אלין באלין ונל״ע שעם הדבר שבקדושה מעלים בקדש ולכך היכלי הנוקבא נכללים בדרגין דדכורא ובקליפה מורידין, ולכך הדרגין דדכורא נכללים בהיכלי הנוקבא (מ״מ).

[4641] פי׳ נמסרים הדינים למלאכי חבלה שעושים אותם (מ״מ).

[4642] והיינו כמ״ש לעיל שבקליפה הדרגין דדכורא נכללים בהיכלין תתאין בנוקבא (מ״מ).

[4643] הם נ״ה דקליפה (מ״מ).

[4644] רלב ע״ב (הערת הזהר).

[4645] פי׳ ג׳ פרקים שבשוק ימין דקליפה (מ״מ).

קשרים הם לשמאל והקשרים הללו ואותם הקשרים שאמרנו כולם מסתכלים לאחור משום שכל הקשרים העליונים	ותלת[4646] קשרין אינון לשמאלא[4647] ואלין קשרין ואינון קשרין דקאמרן כלהו מסתכלן לאחורא בגין דאינון קשרין עלאין
	רמד/ב
הקדושים מסתכלים לתוך הפנימיים לגוף כמו שנאמר (מלכים א ז) וכל אחריהם ביתה ואלו כולם מסתכלים לאחור.	קדישין כלהו[4648] מסתכלן גו פנימאי לגופא כמה דאת אמר (מ״א ז כה) וכל אחוריהם ביתה[4649] ואלין כלהו מסתכלן לאחורא
מה בין זה לזה אלא אלו הקשרים העליונים הקדושים כולם בסוד של אדם ומשום שהכל הוא בסוד של אדם כתוב כל אחריהם ביתה והקשרים האחרים הללו שאמרנו אותם קשרים של האמצע כולם מסתכלים לאחור ואלו הם בסוד של בהמה ולכן כל אחוריהם לאחור והסוד הזה כמו שבארנו אדם ובהמה תושיע ה׳ זה בצד של אדם וזה בצד של הבהמה וכך הקרבן עולה אדם ובהמה.	מה בין האי לההאי אלא אלו אלין קשרין עלאין קדישין כלהו ברזא דאדם[4650] ובגין דכלא איהו ברזא דאדם כל אחוריהם ביתה כתיב ואלין קשרין אחרנין דקאמרן אינון קשרין דאמצעיתא כלהו מסתכלן לאחורא ואלין אינון ברזא דבהמה ובגין כך כל אחוריהם לאחורא ורזא דא כמה דאוקימנא[4651] (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהו״ה[4652] דא בסטרא דאדם[4653] ודא בסטרא דבהמה וקרבנא הכי סלקא אדם ובהמה[4654]
הקשר הראשון בו עומד צבע של חשכה בתוך ערפל (בתוך טהר הערפל) שצומח בקללה תחת האבן שעומדת עליו שלא צומח וזה עומד על הזכאים שיש בהם זכויות ואין להם זכות אבות להחזיק בה ולהגן עליהם.	קשרא קדמאה ביה קיימא גוונא דחשוכא גו עורפלא (ס״א גו טהירא דעורפילא) דצמח באתלטיא תחות אבנא דקיימא עליה דלא צמח[4655] והאי קיימא עלייהו דזכאי דאית בהו זכיין ולא אית בהו זכו דאבהתא[4656] לאתתקפא בהו ולאגנא עלייהו
וקשרים אחרים רודפים אחר הרשעים שהטו את דרכם מקדם לכן ורודפים אחריהם וכל אותם שרשם נראה בהם להיות מכרים משום שכל אלו שראויים להענש מלאך אחד שליח קדוש שמצד	וקשרין אחרנין רדפי בתר חייביא דסטו ארחייהו מקדמת דנא ורדפי אבתרייהו וכל אינון דרשימו אתחזי בהו לאשתמודעא בגין דכל אינון דאתחזון לאתענשא חד מלאכא

[4646] ויחי רמא ע״א (הערת הזהר).

[4647] פי׳ ג׳ פרקים שבשוק שמאל דקליפה, וז״ש ואלין קשרין דהיינו ג׳ קשרים שבשמאל, ומ״ש ואינון קשרין דקאמרן הם ג׳ שבשוק ימין (מ״N).

[4648] ויצא קכד ע״א (הערת הזהר).

[4649] עי׳ אפיקי ים מו״ק טו ע״א וז״ל, אחוריהם ביתה, כי האחוריים מתעלם שם שלא יתאחזו הסט״א שם.

[4650] פי׳ פרצופי הקדושה הם בסוד אדם שאחוריהם ביתא, אבל הקליפה הם ברזא דבהמה שקשרי אחוריהם לאחור (מ״מ).

[4651] רלט ע״ב (הערת הזהר).

[4652] פי׳ כמ״של פרצופי הקדושה נקראים אדם והקליפה נקראת בהמה תושיע ה׳ (מ״מ), אדם כללא דדכר ונוקבא דאצילות, ובהמה הוא עולם הבריאה לבוש לעולם האצילות (בהגר״א על ספד״צ כח ע״ג). תדע כי מקום יניקת הקלי׳ מן המלכות דקדושה הוא כמו שנתבאר אצלנו במקום אחר כי יש אל המלכות בחינת שדים למטה במקום הרחם שלה ע״ד דדי בהמה ובבחי׳ זו נקראת המלכות בהמה. כמש״ה אדם ובהמה תושיע ה׳ ומן המקום הדדים ההם יונקים שפעם כל הקליפות (שער מאמרי רשב״י טז ע״א).

[4653] פי׳ פרצופי הקדושה הם בסוד אדם ופרצופי הקליפה הם בסוד בהמה וז״ש ודא בסטרא דבהמה (מ״מ).

[4654] פי׳ כוונה כהן ולוי וישראל שהם אדם והקרבת החלבים של הבהמה (מ״מ).

[4655] צ״ע אם פירוש הדבר שהדומם שולט על הצומח, או אם האבן הוא היצר הרע, עי׳ לקמן רסה ע״א, סוכה נב ע״א, והצמח הוא דוד, עי׳ זכריה ג ח ותרגום שם.

[4656] עי׳ ח״א פד ע״ב. ועי׳ ספר הליקוטים (ויצא כט): ומבני (ד״ה א׳ י״ב) ישששכר יודעי בינה לעתים. ישששכר הוא ירכא ימינא נצח, ומשם היה ר׳ עקיבא, ולפיכך לית ליה זכות אבות חג״ת. ולפי שנצח היה פגום, נמשך למקום הגרים, ולפי שנ״ה הם בסוד בנים, אמר ומבני ישששכר.

הגבורה יורד ורושם בהם רושם ואותו הרושם מכר למעלה לכל אותם בעלי הדין וכשאותו רושם מכר להם מי שראוי לחלאים מלקים אותו בחלאים מי שראוי למכאובים ולשאר הענשים הכל רואים באותו הרשם.	שליחא קדישא די מסטרא דגבורה נחית ורשים בהו רשימא וההוא רשימא אשתמודעא לעילא לגבי כל אינון מאריהון דדינא וכד ההוא רשימא אשתמודע לגבייהו מאן דאתחזי למרעין אלקי ליה במרעין מאן דאתחזי למכאובין ולשאר עונשין כלא חמאן בההוא רשימו
ולכן כל אותם הקשרים עומדים לאחור ובועטים באותם שבועטים ברבונם ובכל אותם הראויים לבעט בהם פרט לצדיקים וחסידים ושיש להם זכות אבות שרודפים אחריהם חלאים שאלה אין שולטים בהם ולא באים להם חלאים מהצד הזה.	ובגין דא אינון קשרין כלהו קיימו לאחורא ובעטי באינון דבעטי במאריהון ובכל אינון דאתחזון לבעטא בהו בר צדיקי וחסידי ואית לון זכו דאבהן דמרעין רדפין אבתרייהו דאלין לא שלטי בהו ולא אתי לון מרעין מסטרא דא
ואם תאמר מאיזה מקום באים להם חלאים בא וראה כתוב וה׳ חפץ דכאו החלי וה׳ חפץ דכאו רוצה להכות אותו ולתת לו חלאים כדי לזכותם לעולם הבא ולא מצד האחר ואלה נקראים יסורים של אהבה והכל במשקל אחד של הקדש עולה.	ואי תימא מאן אתר אתי לון מרעין תא חזי כתיב (ישעיה נג י) ויהו״ה חפץ דכאו החלי[4657] ויהו״ה חפץ דכאו אתרעי למחאה ליה ולמיהב ליה מרעין בגין לזכאה לון לעלמא דאתי ולא מסטרא אחרא ואלין אקרון יסורין דאהבה וכלא בחד מתקלא דקודשא סלקא
הדרגה הששית זו נקראת ערלה וזו וכל אותן הדרגות התחתונות למטה כולן נקראות ערלה כי יונקות מהצד הזה וזה תוך סוד של נח״ש ברח (ישעיה כז) וזה מיניק את אותו נח״ש עקלתו״ן וכל	דרגא שתיתאה[4658] האי אקרי ערלה[4659] ודא וכל אינון דרגין תתאין לתתא כלהו אקרון ערלה בגין דינקי מסטרא דא והאי איהו גו רזא דנח״ש בריח[4660] והאי יניק להההוא נח״ש עקלתו״ן[4661]

[4657] עי׳ ח״א קמ ע״א. כשרואה הקב״ה שהגוף רוצה להתגבר בתאותו הגופני, ורוצה להכניע הנשמה, כדי שלא תתגבר כח הקדושה, וכדי להכניע תאות הגשמי של הגוף, מה עושה הקב״ה מכה הגוף ביסורין של אהבה, שנאמר וי״י חפץ דכאו החלי, וישלוט נשמתא ולא גופא. והקב״ה עושה זה כדי שיוכל להצדיק הדין עליו, ולומר צדיק הוא י״י כי פיהו מריתי, וזהו אומרו בגמרא דברכות (ה ע״א) על פסוק, אם תשים אשם נפשו, מה שכרו, יראה זרע יאריך ימים׳ רצה לומר אם יקבל היסורין מאהבה (עמק המלך שי״ג פל״ה). ועי׳ תיקו״ז קל ע״א. ועי׳ בהגר״T על תיקו״ז קסג ע״א: כל חלאין הוא מסט׳ דחוויא דנשיך בכמה יסורין אבל בצדיקים הוא יסורים של אהבה מסט׳ דשכינתא בחביבו ותורה מרפאתו אח״כ, ע״כ. מצינו צדיק ורע לו והצדיקים מעונים ביסורים וכו׳, יסורין של אהבה. והענין שידוע שהחומר הוא מהחיצוניות ומבחינת הכלים שכולם דין וכו׳, ולכן הם מונעים את הנשמה שלא תוכל להדבק בפנימיות, ולכן כמו שהגבורות הקדושות מכניעות את הקליפות כך מכניעות את החומר. ויתר על כן במה דקיימא לן שאחת מסגולות הדין הוא להעלות התחתון לעליון, ואז בודאי שמשתנה מדת התחתון להיות יותר רוחנית כדי שתוכל לעלות, כמו כן בסגולת היסורין שמכניעין החומר העכור משתנה עכירותו לגשם יותר דק, וכנזכר במעשה משה רבנו ע״ה שנצטרך לק״כ תעניותיו העצומות להתעלות עד פנימיות בינה דבריאה שלמטה ממנה מתחילים הק״כ צירופי אלקי״ם וכו׳, ונמצאו שתי בחינות בתועלת יסורי הצדיק, האחת צירוף וזיכוך החומר שלא ימנע הנשמה להיות מוכנת לקבל אור העליון בלי מסך העכירות הגשמי וכו׳, והשני התעלות הרוחני הצרוף להדביקו בשרשו וכו׳, והרי זה ממש במה שאנו מכוונים בקריאת שמע סג), שבמלת שמע נמשיך אור עליון ובכחו נתעלה באחד ונעשה הייחוד. וכל זה הוא בהיכל אהבה שבו נמסור נפשנו על קדוש השם, ובזה נכנע כח החומר והוו להו כיסורין של אהבה: (רמ״ז ח״א קפ ע״א). בזה יש הפרש בין עונשם של הצדיקים ובין עונשם של רשעים כי הצדיקים מקבלים עונש בכדי לטהר מהם הסיגים ולזככם ביותר בסוד יסורים של אהבה שהוא דינים הקדושים ממו״ס בוצד״ק ששם הוא יין המשומר בענביו ואין שם שמרים רק אדרבה ממוזג במים דמו״ס (ב״ע קסג ע״א).

[4658] הוא יסוד דקליפה וז״ש האי איקרי ערלה (מ,מ).

[4659] עי׳ ח״א עח ע״א. ועי׳ רמ,ז ח״א צז ע״ב: כל מדות זעיר נקראות פארות שז״ס שם תפארת, ונה״י שלו שהם איברי הזרע בסוד הפנימיות כשיש בחי׳ ערלה הם סתומים והם שלש שני ערלה לפי ששם עיקר אחיזה לחיצונים, אבל שנה הרביעית שהיא כנגד שני שלישי ת״ת יש לו פדיון. ועי׳ פע״ח ק״ש על מטה יא.

[4660] פי׳ ת״ת דקליפה והוא יונק ממנו וכמו שהת״ת דקדושה נקרא בריח התיכון כן זה נק׳ נחש בריח (מ״מ).

[4661] פי׳ יסוד דקליפה יניק למלכו׳ דקליפה שהיא נחש עקלתון (מ״מ).

הדרגות האחרות שנאחזות בצד הזה נקראות בסר של ערלה והכל בסוד אחד הולכים.	וכלהו דרגין אחרנין דאתאחדן בהאי סטרא אקרון גוהרקי דערלה וכלא ברזא חדא קא אזלי
ובא וראה על זה כל אותם האילנות שננטעו בארץ טרם השרישו שורה עליהם רוח של הערלה הזו ועל זה כתוב וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל משום שהקדוש ברוך הוא חביבותם של ישראל תמיד אליו והרחיק אותם מכל הדרכים הרעות וצדדים הרעים והטמאים להדבק בצד הקדושה אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא.	ותא חזי על דא כל אינון אילנין דאתנטעו בארעא עד לא אשתרשו שריא עלייהו רוחא מסטרא דהאי ערלה ועל דא כתיב (ויקרא יט כג) וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל בגין דקודשא בריך הוא חביבותא דישראל תדיר לגביה ורחיק לון מכל ארחין בישין וסטרין בישין ומסאבין לאתדבקא בסטרא דקדושה זכאין אינון בהאי עלמא וזכאין אינון בעלמא דאתי
היכלות מסטרא דקדושה.	היכלות מסטרא דקדושה
אמר רבי שמעון הרי שנינו באותם ההיכלות שהם עומדים לסדר את סדור שבחו של הקדוש ברוך הוא בין סדור העומד בדבר בין סדור העומד ברצון משום שיש סדור העומד בדבר ויש סדור העומד ברצון וכונת הלב לדעת ולהסתכל כדי להסתכל למעלה למעלה עד אין סוף ששם נתקעים כל הרצונות והמחשבות ולא עומדים בדבר כלל אלא כמו שהוא נסתר כך כל דבריו בסתר.	אמר רבי שמעון הא תנינן באינון היכלין דאינון קיימין לסדרא סדורא דשבחא דקודשא בריך הוא[4662] בין סדורא דקיימא במלה[4663] בין סדורא דקיימא ברעותא[4664] בגין דאית סדורא דקיימא במלה ואית סדורא דקיימא ברעותא וכוונא דלבא למנדע ולאסתכלא בגין לאסתכלא לעילא לעילא עד אין סוף דתמן[4665] תקיעו דכל רעותין ומחשבין ולא קיימן במלה כלל אלא כמה דאיהו סתים הכי כל מלוי בסתימו
בא וראה זה שאמרנו בכל אותם ההיכלות (תלויים) כל אותם הסדורים הם בכלל אחד כדי להכליל תחתונים בעליונים. אבל בא וראה כשסדר משה תפלתו בשביל ישראל הוא האריך בתפלה הזו משום שזו תפלה שעומדת למעלה וכשסדר תפלתו בקצרה על אחותו הוא לא האריך בה משום שעומדת למטה שכתוב אל נא רפא נא לה ולא האריך יותר כי הוא בעל הבית וצוה את ביתו כראוי	תא חזי האי[4666] דאמרן באינון היכלין כלהו (נ״א תליין) כל אינון סדורין אינון כללא חדא בגין לאתכללא תתאי בעלאי[4667] אבל תא חזי משה כד סדר צלותיה בגיניהון דישראל אריך בהאי צלותא בגין דאיהי צלותא דקיימא לעילא וכד סדר צלותיה בקצירו דאחתיה לא אריך בה[4668] בגין דקיימא לתתא[4669] דכתיב (במדבר יב יג) אל נא רפא נא לה ולא אריך יתיר בגין[4670] דאיהו מארי דביתא ופקיד ביתיה כדקא חזי

[4662] פי׳ שכל אלו ההיכלות בהם הסדרים שבחו ית׳ כי יוצר דשחרית דחול הוא היכלות דפ׳ פקודי ויוצר דשבת הוא היכלות דפ׳ בראשית כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ).

[4663] פי׳ כמו התפלה (מ״מ).

[4664] פי׳ כוונת האדם (מ״מ).

[4665] קלט ע״א (הערת הזהר).

[4666] בראשית מא ע״א (הערת הזהר).

[4667] והיינו ע״י היוצר אנו כוללים היכל תחתון בהיכל עליון עד שעולים כולם להיכל ק״ק שהוא העליון״ דקיימא לעילא, פירוש בזעיר (מ״מ).

[4668] עי׳ מכילתא שם (פרשה ג): ויאמר ה׳ אל משה מה תצעק אלי. רבי אליעזר אומר אמר הקדוש ברוך הוא למשה משה בני נתונים בצרה הים סוגר ושונא רודף ואתה עומד ומרבה בתפלה מה תצעק אלי, שהיה אומר לו הקב״ה למשה, משה, יש שעה להאריך ויש שעה לקצר.

[4669] פירוש במלכות (מ״מ).

[4670] בראשית צא ע״ב (הערת הזהר).

	רמה/א
ולכן לא האריך יותר בבקשתו (ועל זה כלם) וכל הסדורים להשרות שכינה בעולם כמו שבארנו בכל אותם (שאר) היכלות שאמרנו.	ובגין כך לא אריך יתיר בבעותיה ועל דא כלהו סדורין לאשראה[4671] שכינתא בעלמא כמה דאוקימנא בכל אינון (שאר) היכלין דקאמרן
רבי שמעון קם ואמר אשרי חלקך אדם הראשון נבחר מכל הנבראים שעומדים בעולם שהגדיל אותך הקדוש ברוך הוא על הכל והכניס אותך לגן עדן ותקן לך שבע חפות שם להשתעשע בענג של הנעם העליון כמו שנאמר לחזות בנעם ה׳ ולבקר בהיכלו לחזות בנעם ה׳ למעלה ולבקר בהיכלו למטה לחזות בנעם ה׳ באותם שבעת הרקיעים למעלה ולבקר בהיכלו באותם שבעת הרקיעים שלמטה ואלה עומדים אלה כנגד אלה.	רבי שמעון קם ואמר אשרי חלקך אדם קדמאה ברירא דכל נבראין דקיימין בעלמא דרבי לך קודשא בריך הוא על כלא ואעיל לך בגנתא דעדן ואתקין לך שבע חופות[4672] ביה לאשתעשעא בענוגא דנעם עלאה[4673] כמה דאת אמר (תהלים כז ד) לחזות בנעם יהו״ה ולבקר בהיכלו לחזות בנעם ה׳ לעילא ולבקר בהיכלו לתתא לחזות בנעם יהו״ה באינון שבעה רקיעין לעילא[4674] ולבקר בהיכלו באינון שבעה רקיעין דלתתא ואלין קיימין אלין לקבל אלה
ובכלם עמדת בגן עדן אותן שבע החפות העליונות הקדושות עומדות עליך למעלה להתעטר בהן ואותן שבע תחתונות עמדת בהן להשתעשע בהן ובכלן השלים אותך אדונך להיות שלם בכל.	ובכלהו קמת בגנתא דעדן אינון שבע חופות עלאין קדישין קיימו עלך לעילא לאתעטרא בהו ואינון שבע תתאין קמת בהו לאשתעשעא בהו ובכלהו אשלים לך מארך למהוי שלים בכלא
עד שנדחו רגליך אחר עצת אותו נחש הרע וגרשת מגן עדן וגרמת לך מות ולכל העולם משום שעזבת את העדונים הללו שלמעלה ולמטה ונמשכת אחר אותן תשוקות טמאות שנקראות ראש פתנים שהגוף מושך בהן ולא הרוח כמו שנאמר וראש פתנים אכזר וכתוב ענבמו ענבי רוש עד שבא אברהם החסיד והתחיל לתקן עולם ונכנס לתוך האמונה הקדושה ותקן למעלה ולמטה באותם רקיעים עליונים ובאותם רקיעים תחתונים.	עד דאתדחו רגליך בתר עיטא דההוא חויא בישא ואתתרכת מגנתא דעדן וגרמת מותא לך ולכל עלמא בגין דשבקת אלין עדונין דלעילא ותתא ואתמשכת בתר אינון כסופין מסאבין דאקרון ראש פתנים דגופא משיך בהו ולא רוחא כמה דאת אמר (דברים לב לג) וראש פתנים אכזר וכתיב (&) ענבימו ענבי ראש עד דאתא אברהם חסידא ושארי לאתקנא עלמא ועאל גו מהימנותא קדישא ואתקן לעילא ותתא באינון רקיעין עלאין[4675] ובאינון רקיעין תתאין[4676]
אותם התחתונים הם היכלות לאותם רקיעים עליונים להאחז זה בזה ולהקשר זה בזה כמו שבארנו באותם היכלות שאמרנו ואף על גב שבארנו שם בתוך הכלל כאן יש לנו לפרט דברים ולתקן את היחוד כראוי כדי שלא יטעו החברים וילכו בדרך ישרה ככתוב (הושע יד) כי ישרים	אינון תתאין היכלין לאינון רקיעין עילאין לאתאחדא דא בדא ולאתקשרא דא בדא כמה דאוקימנא באינון היכלין דקאמרן ואף על גב דאוקימנא התם גו כללא הכא אית לן לפרטא מלין ולאתקנא ליחודא כדקא יאות בגין דלא יטעון חברייא ויהכון בארח מישר כמה דכתיב

[4671] ור״ל שהסידור של היוצר דחול ויוצר דשבת ויוצר דערבית כולם לאשראה שכינתא בעלמא (מ״מ).
[4672] פי׳ נגד ז׳ קצוות דז״א (מ״מ).
[4673] פי׳ בינה (מ״מ).
[4674] פי׳ ז׳ קצוות דמלכות (מ״מ).
[4675] פי׳ של ז״א (מ״מ).
[4676] הם של מלכות ואע״ג דאוקימנא התם גו כללא היינו בפ׳ בראשית זהזכרי רשב״י ז׳ היכלות דאו,א דבריאה וא״כ משם נלמד להיכל ז,א דבריאה שהם היכלין הנזכרין כאן ולמה שנאם כאן, ותירץ דהתם כלל הדברים ואל פירשם כמו הכא (מ״מ).

דרכי ה׳ וצדיקים וגו׳.	(הושע יד י) כי ישרים דרכי יהו״ה וצדיקים ילכו בם וגו׳
ההיכל הראשון ראשית תוך האמונה וזוהי ראשית לסוד האמונה ובדרגות של מראה האמונה נביאי האמת היו רואים מתוך האספקלריה הזו שאינה מאירה	[4677]היכלא קדמאה[4678] שירותא גו מהימנותא[4679] והאי איהו שירותא לרזא דמהימנותא[4680] ובדרגין דחיזו דמהימנותא נביאי קשוט[4681] הוו חמאן מגו דא אספקלריאה

[4677] היכל לבנת הספיר יסוד ועטרה (הערת הזהר).

[4678] הז׳ היכלות הנזכר פ׳ פקודי הם דז״א דבריאה כוללין י״ס שבו כמ״ש והם ז׳ היכלות ברכת יוצר דשחרית כנזכר פרשה פקודי והז׳ היכלות של ערבית הם ז׳ היכלין דנוקבא דבריאה הכוללים י״ס שבה וז׳ היכלין דיוצר דשבת ז׳ היכלין דאו״א שאינן נפתחים אלא בשבת כמבואר אצלינו ביוצר דשבת (ע״ח שער מו פרק ב). אלו הם היכלות דנוק׳ דז״א דבריאה ועיין בשער היחודים א. ודע כי כלים הפנימים דנוק׳ דאצילות הם נשמה של ההיכלות והם בחינת אלקות, אבל הך מבחינת הרוח ואילך הוא בחינת הפירוד, והוא ענין הרוחין הנזכר בהיכלות. וכן יש בחינת נפשין ומלבושין, וכלל זה בכל ההיכלות, ועיין בע״ח שער מד פרק ב (רמ״ז). כל אלו היכלות הם זו״ן דבריאה (דע״ה ח״א סב ע״ב). הז׳ היכלין דזו״ן דבריאה הם מתפתחין בשחרית וערבית דחול (ע׳ כסה״כ פ׳ ד ו, ושער הכוונות דף יח ע״ד לב ע״ד נב ע״ב ודף עג סע״א), והם ההיכלות אשר בפ׳ פקודי (דע״ה ח״ב קטז ע״ב).

[4679] ר״ל היכל ראשון והוא דרגא דיסוד, כמ״ש בדף רנ״ח ובפרשת בראשית דף מ״ה, יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיל היכלא דספיר רוחא דאקרי לבנת הספיר כו׳, והוא יסוד עם עטרת היסוד כמש״ל, והוא יסוד ומלכות של ע״ס הפרצוף, אבל מלכות (פרצוף) פרטי, כי בכל עולם יש מלכות פרטי כידוע, והוא ארץ של אותו העולם, כמ״ש אתהלך לפני ה׳ בארצות החיים. וכ״ה בכל עולם, שמים וארץ, שמים מדור המלאכים, וארץ למדור הצדיקים. והן ז׳ מדורין כמש״ש דף מ ע״א כג״ד אית לארץ עלאה ז׳ מדורין אינון כו׳ שבעה מדורין אינון לעילא, והא ארץ עילאה אחידת לון, וכולהו קיימין בה כו׳, ושם ע״ב, כדין הוא לארץ דלתתא בז׳ מדורין, וכלהו כגוונא דלעילא, ובכלהו אית זינין כחיזו בני נשא, וכולהו מודין ומשבחין לקב״ה. ולית מאן דידע יקריה כאילין דאינון במדורא עלאה כו׳, לא קיימא בקיומיה אלא בגיניהון, בצדיקיא דאינון גופין קדישין כגוונא דלעילא וכו׳, לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקיא, למהוי כלא חד, דא כג״ד כו׳. ור״ל לתתא בעולם הזה ז׳ מדורין הן בארץ, והן ז׳ ארצות, ועלאה הוא תבל, שלא נברא אלא בשביל הצדיקים (שנאמר כי לה׳ מצוקי ארץ וישת עליהם תבל). וכן הוא בכל עולם, והן ז׳ ארצות שחשיב שם דף ל״ט ומ׳, ד״א ואת הארץ כדקאמרן לאסגאה ארעא דלתתא דאיהי (כו׳ עיי״ש עד) כג״ד אית לארץ עילאה ז׳ מדורין כו׳. והענין כי תהו ובהו כו׳ הן ד׳ יסודין של הארץ כמ״ש בזו״ח פרשת בראשית ע״ש, והן חג״ת, ג׳ יסודין, ובינה. ובינה או מלכות יסוד הרביעית, כידוע בסוד המרכבה. וז׳ המדורין הן כסדר ז׳ ההיכלות, ארץ יסוד ומלכות, ושם תהום, כידוע בסוד תהום שהוא ביסוד דנוק׳, ושם מ״נ. אדמה גיא, הם נו״ה, והן פני תהום, רגליה יורדות כו׳, שהוא אותיות תהום כמ״ש בתיקונים ובז״ח. נשיה הוא ת״ת, והוא תהו, וז״ס גיד הנשה של יעקב, ולפי שהוא בנוק׳, לפיכך מקום השכחה. משא״כ בדכורא שם מקום התורה, וז״ס (ע״ז ט ע״א) ב׳ אלפים תהו, ב׳ אלפים תורה ב׳, אלפים ימות המשיח, שהן ג׳ דרגין: מלכות, ז״א, בינה כידוע. ציה היא גבורה, חשך כידוע, והוא על פני תהום, כי גבורה הוא ע״פ מלכות כידוע. [והוא ע״פ, שהן נו״ה, כי סדר היכלות, גבורה על נו״ה, וכן כאן נשיה למעלה, וארקא חשיב למטה. חג״ת כסדר, אבל ת״ת עולה למעלה מחסד, וכן בקרא תהו והו וחשך כסדר מלמעלה למטה, ג״ר, ע״פ תהום ג׳ האחרונים, ורוח אלקים מדור העליון שכולל ג״ר. ורוח כו׳, הוא רוח העליון, על פני, הוא רוח מרוח (ס״י פ״א מ״י). מים הוא מים מרוח (משנה י״א), ה׳ של המים הוא תהום העליון, שם אש ממים, והוא ד׳ דרגין שכולל העליון, וששה מדורין, בסוד ד׳ רגלין ו׳ דרגין.] ומשם המים יורדין בסוד גבורות גשמים. בהו, הוא חסד, כמ״ש בתז״ח ומסט׳ דימינא. ובהו, בו הוא, ואמר שם דעולם חסד יבנה, דמסטרא דחסד אתחבר עמה דכורא, לא תהו בראה לשבת יצרה, ע״ש. ולזה (אמר) שם דלא אתנשי. תבל הוא בינה כולל ג״ר, והוא הארץ שלנו שמתוקן לצדיקים וכנ״ל. וכן ברקיעין ערבות, ששם נשמות של צדיקים, וכאן תהום עליון בסוד בינה כידוע, והן ב׳ תהומות תהום של תהום קורא לתהום עילאה, אמר חשור מימיך (תענית כה ע״ב) מ״ד כידוע, ולתהום תתאה אומר אבע מימיך מ״ן, וזהו מרחפת על פני המים, הם המים שבתבל, תהום העליון, לרוקע הארץ על המים. והארץ הזאת היא בינה, והמים שעלי׳ שנאמר יקוו המים אל מקום א׳, ולמקוה המים קרא ימים, הוא חכמה כידוע, והוא מים מרוח. ורוח אלקים מרחפת ע״פ המים הוא כתר, שהוא רוח כמ״ש בס״י (פ״א מ״ט). ויקרא אלקים ליבשה, ארץ הוא בינה, מעמד ב״א, והוא על המים, תהום עליון כידוע. וכ״ה בכל עולם, מלכות הפרטי הארץ, וע״ס עד עטרת היסוד של אותו העולם הן ז׳ היכלין, שהן ע״ס ג״כ, כמ״ש לקמן בעה״י (יהל אור).

[4680] ר״ל התחלת דרגין דקדושה של אמונת ישראל (עי׳ יהל אור לקמן רמו ע״ב היכלא תנינא), שאח״ז סטרא דמסאבא לתתא, אבל כאן התחלת היכלין דקדושה (יהל אור).

[4681] ר״ל כאן התחלת המראה לנביאים, ואף שהנביא ראה ג״כ בס״א, כמ״ש וארא והנה רוח סערה ענן גדול ואש כו׳, וכן באליהו, והנה רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים, לא ברוח ה׳, ואחר הרוח רעש ולא ברעש ה׳, ואחר הרעש אש, לא באש ה׳, שהן ג׳ קלי׳, שני ערלה, שהן קודמין, לפי מצדינו, והן ג׳ קליפות ערלה שחופפין על הברית: מילה, ופריעה, ואטיפו דדמא. והן ג״כ אותן שראה יחזקאל, כי ענן גדול הוא

ומשום שזוהי ראשית האמונה כתוב תחלת דבר ה׳ בהושע שראה מתוך דרגה זו שהיא ראשית כל הדרגות לעלות למעלה וסוף כל הדרגות לרדת למטה.	דאינה מאירה[4682] ובגין דהאי איהו שירותא דמהימנותא כתיב (שם א ב) תחלת דבר יהו״ה בהושע[4683] דחמא מגו דרגא דא דאיהו שירותא דכל דרגין[4684] לסלקא לעילא וסופא דכל דרגין לנחתא לתתא
ומשום שהושע ראה מתוך הראשית הזאת סוף כל הדרגות הצטרך ליטול את אשת הזנונים הזאת משום שישראל נאחזו ונמשכו משם למטה לאותו מקום שנקרא אשת זנונים משום שעזבו ולא נדבקו באשת חיל הזו וראה משם כל אותם היכלות שהם בצד הטמאה (שיש לו).	ובגין דהושע חמא מגו שירותא דא סופא דכל דרגין אצטריך לנטלא האי אשת זנונים בגין דישראל אתאחדון ואתמשכו מתמן לתתא[4685] לגבי ההוא אתר דאקרי אשת זנונים בגין דשבקו ולא אתדבקו בהאי אשת חיל[4686] וחמא מתמן כל אינון היכלין דאינון בסטרא מסאבא (דאית ליה)
היכלות הטמאה כולם טמאים למי שנדבק בהם ועל זה כתוב קח לך אשת זנונים וגו׳ וכי נביא אמת צריך את זה אלא משום שאסור לו לאדם להיכנס לאותם היכלות כדי שלא ימשך אחריהם	היכלין דמסאבא כלהו מסאבין למאן דאתדבק בהון ועל דא כתיב (&) קח לך אשת זנונים וגו׳ וכי נביאה דקשוט אצטריך לדא אלא בגין דאסיר ליה לבר נש לאעלא באינון היכלין

רעש, שהן הרעמים ביום הענן, והן תהו ובהו וחושך, ורביעי הוא ורוח אלקים כו׳, שהוא קול דממה דקה, שהוא נוגה סביב, שבתוכה ה׳, והיא רְבָעִי קדש הלולים, והוא צריך פדיה להכניסו לקדושה, והן קליפין דאגוז, כמ״ש אל גנת אגוז ירדתי, שמקודם צריך לתבר הקליפין ולעבור בהם, ולזה אמר ובדרגין דחיזו דמהימנותא, ר״ל התחלת מראה קדושה (יהל אור).

[4682] ר״ל מתוך אותן היכלות האלו, ור״ל אע״ג דנבואתן של הנביאים הוא מתוך הדכורא, ורוה״ק הוא מתוך הנוק׳, מ״מ אינם רואים רק על ידי הנוק׳, כמ״ש (יבמות מט ע״ב) כל הנביאים ראו מתוך אספקלריא שאינה וכו׳, והוא מתוך הנוק׳, כמ״ש כמה פעמים בזהר ותקיונים. ולקמן דף רמ״ז ורמ״ח מאתר דא ינקי כל אינון מאריהון דחכמתא, דקיימין למנדע במראה או ברזא דחלמא, בגין דנביאים ינקי מלעילא, ואלין מארי דחלמא או דמראה ינקי מהכא, וכד מתחברא אתרא דא באתרא דלעילא בקשורא חדא כו׳ (ע״ש עד) דלא הוו חמאן נביאים בר על ידא דדרגא אחרא תתאה כו׳ ע״ש. ואלו היכלין הן דנוק׳ כמש״ל, לחזות בנועם ה׳ ולבקר בהיכלו כו׳, לחזות בנועם ה׳ באינון ז׳ רקיעים לעילא, ולבקר בהיכלו באינון ז׳ רקיעים דלתתא, ואלין קיימין אלין לקבל אלין כו׳, אינון תתאין אינון היכלין לאינון רקיעין עלאין, לאתאחדא דא בדא ולאתקשרא דא בדא, כמה דאוקימנא באינון היכלין דקאמרן, ר״ל בפ׳ בראשית. ואע״ג דאוקימנא כו׳, ורקיעין עלאין הן ע״ס של דכורא, שהן ז׳ רקיעין כנ״ל, ג״ר נכללין ברקיע א׳, ויסוד ומלוכת עטרת היסוד ברקיע א׳, והן מתקשרין באלו שבעה היכלין, וראייתן של נביאים ברקיעין עלאין, ע״י אותן היכלין, בהתלבשות המראה באלין היכלין, משא״כ במשה, כמו שאבאר לקמן אי״ה (יהל אור).

[4683] ר״ל התחלת הדבור עמו היה מתוך היכל זה, ולכן אמר לו קח לך כמש״ו, ולכן נאמר תחלת דבר ה׳ בהושע ולא אצל נביא אחר, שלא נכתב זה אלא משום שבתחלת דבורו, כשהגיע אל זה המקום, אמר לו ה׳, קח לך אשת כו׳, לפי שהלכו אחרי׳ ישראל בימיו כמש״ו, וזהו תירוץ על קושית הגמ׳ (פסחים פז ע״א ב״ב יד ע״ב) תחלת דבר ה׳ בהושע, וכי בהושע דבר תחלה והלא ממשה ועד הושע כמה נביאים וכו׳ (יהל אור). עי׳ דע״ה ח״ב פג ע״ג.

[4684] ר״ל התחלת דרגא דקדושה מתתא לעילא וסופא מלעילא לתתא ואחריה מצולות ים סטרא דמסאבא (יהל אור).

[4685] ר״ל משם מתוך ההיכל הזה נתמשכו לתתא שתחתי׳ סט״א כנ״ל (יהל אור).

[4686] שהן היכלין דקדושה, והלכו אחר היכלין דסט״א, שהן תאוות עולם הזה, וע״ז שנמשלה לזונה בפתוייה, כמ״ש במשלי ובזהר פרשת בראישת דף לח ע״ב ואלין אינון צדיקיא דלא אחלפו יקרא כו׳ (עיי״ש עד) מנכרי׳ אמריה החלקיה, והן כל היכלין דסט׳ דמסאבא כמ״ש לקמן רס״ו ורס״ז, דהכא קיימין כל אינון נשיקין בישין ותיאובתין בישין, וכל עדונין דגופא דהאי עלמא די באינון עדונין אתתריך ב״נ מהאי עלמא ומעלמא דאתי, ועל האי היכלא כתיב כי נפת תטפנה שפתי זרה, בהאי היכלא קיימא חד רוחא דאיהו ממנא על כל אלין דלתתא, ואיהו כללא על כל שאר רוחין, האי היכלא מתקשטא בקושטא דשפירו על כל אינון היכלין, ר״ל לפי שהוא היכל ששי, גופא דסט״א, כלל כל היכלין, וכל היכלין הן של הזונה. וכאן הוא כלל, וכאן הוא הרצון והתשוקה אל סט״א, ר״ל בהיכל׳ דא מתלכדי רגלייהו דטפשאי, על האי היכלא כתיב אל תחמוד כו׳ (עיי״ש עד) וכדין אתקריבו רגלוי להאי היכלא דאיהו כללא דכלהו תתאין, כדין והנה אשה לקראתו, שית זונה ונוצורת לב כו׳, וז״ש כאן וחמי תמן כל אינון היכלין דאינון וכו׳ (יהל אור).

כמו שעשה נח שכתוב וישת מן היין וישכר ויתגל.	בגין דלא יתמשך אבתרייהו כגוונא דעבד נח[4687] דכתיב (בראשית ט כ) וישת מן היין וישכר ויתגל
והושע פחד להסתכל באותם היכלות שנטמאו בהם ישראל ונדבקו שלא ימשך אחריהם כמו שכתוב בנח וישת מן היין וישכר ויתגל עד שאמר לו קח לך אשת זנונים וילדי זנונים וכתוב וילך ויקח את גמר בת דבלים לדעת במה נדבקו ונטמאו ועזבו את סוד האמונה בשביל אל נכר ועל זה ראה מתוך ההיכל הזה ראשית כל הדרגות.	והושע דחיל לאסתכלא באינון היכלין דאסתאבו בהו ישראל ואתדבקו דלא יתמשך אבתרייהו[4688] כמה דכתיב (&) בנח וישת מן היין וישכר ויתגל עד דאמר ליה קח לך אשת זנונים וילדי זנונים וכתיב (&) וילך ויקח את גמר בת דבלים למנדע[4689] במה דאתדבקו ואסתאבו ושבקו רזא דמהימנותא בגין[4690] אל נכר ועל דא חמא מגו היכלא דא שירותא[4691] דכל דרגין היכלא דא שירותא דכלא לסלקא בדרגין
ההיכל הזה ראשית של הכל לעלות בדרגות ההיכל הזה הוא מדור שעומד באור להתעטר בדרגותיו להסתכל באותן דרגות עליונות שכתוב ויראו את אלהי ישראל.	האי היכלא איהו מדורא דקיימא בנהירו[4692] לאתעטרא בדרגוי[4693] לאסתכלא באינון דרגין עלאין דכתיב (שמות כד י) ויראו את אלהי ישראל[4694]

[4687] כמ״ש בזהר דלא אעל באינון היכלין לאתפתא אבתרייהו ח״ו אלא למבדק בחובא דאדה״ר שסחטה חוה ענבים, כמ״ש גפן הי׳ שאין דבר שמביא כו׳, והוא היכלא שביעאה דמסאבא. ונח לא יכול לעמוד בו, כמש״ל דף רסז ע״ב היכלא שביעאה, דא הוא היכלא דשמרי דחמרא לאתרוואה ביה, כד״א ויישת מן היין וישכר ויתגל כו׳ (עיי״ש עד) כמ״ש ענבינו עינבי ראש אשכלות מרורות למו חמת תנינים יינם כו׳ ולכן ירא הושע לכנוס בו עד שהרשה לו הקב״ה (יהל אור)

[4688] כל כניסת הושע לזה היה בהכרח (דע״ה ח״ב פב ע״ד).

[4689] כמ״ש בגמ׳ (פסחים פו) גמר שהכל גומרים בה והוא כמש״ל דף רסג ע״א כתיב כי גבר יחי׳ ולא יראה מות ימלט נפשו וגו׳, מאן הוא, ב״נ בעלמא דאתברי דלא יחמי מותי׳ ההוא דכל עלמא אתמשכן אבתרי׳ כו׳, ע״ש בת דבלים אמר רב דבה רע׳ בת דבה רעה בת הנחש הקדמוני שדבר לשון הרע על הבורא וכן היצר הרע וכל כת דיליה כידוע, ושמואל אמר שמתוקה בפי הכל כדבילה כמש״ל כי נפת תטפנה שפתי זרה כו׳ ור״י אמר שהכל דשין בה כדבילה כנ״ל, וכמ״ש כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (יהל אור).

[4690] רמג ע״א (הערת הזהר).

[4691] כנ״ל תחלת וחזא ג״כ בשירותא דהיכלין דמסאבא, וזהו ענין של ילדי זנונים, שני בנים ובת אחת, כי בהיכלא דקדושה בהיכל הא׳ אמר בפ׳ בראשית, אית רוח דאקרי ספירא כספירו דאבן טבא נציץ לתרין סטרין, ואמר לקמן היכלא קדמאה יוצר אור וברא חושך כו׳, נציץ לתרין סטרין. ואמר בפ׳ בראשית, דא הוא לימינא, לשמאלא אית רוחא דאקרי לבנה ודא אתכליל כו׳. ואמר לקמן דף רמו ע״א דרוחא דאקרי ספירא הוא דכורא, ובו אתכלילו נשמתין דכורין, ולבנה נוק׳, ובה נכללו נשמתין נוקבין, לפי שהיכל הזה נכלל מיסוד ועטרת כמש״ל, ורוחא דכורא מתנוצץ לתרין רוחין, הרי ב׳ דכורין ונוק׳ אחת, והן נגד ג׳ גווני הקשת, שהן ג׳ אבהן שנכללין ביסוד, כמ״ש בכ״מ. וידוע שיצחק הוא סטרא דנוק׳, וכן כאן אמר לשמאלא רוחא לבנה נוק׳, וכן כל סטרא דשמאלא נוק׳, והן ב׳ בנים ובת אחת. והענין כי בסוד יש ב׳ צנורות מימין ומשמאל, וזהו נציץ לתרין סטרין, ונגד עטרת היסוד לבנה וכמ״ש למטה. ולפי שבעטרת כלולים ב׳ הצינורות בנקב א׳, ואין שם ב׳ נקבים, לפיכך נכלל בא׳, וכמ״ש למטה (וזהו סוד גדול בדברי רז״ל בסימני איילנות שאין לה שפולי מעיים (כתובות יא ע״א) ונקראת איילנות דוכרניתא (יבמות פ ע״ב) כו׳ ומ״מ בלשון נקבה בסוד אין ואילת כי אין לה רק בחי׳ דכורא שבנוק׳ והבן), וידוע שזה לעומת זה עשה האלקים, והן ילדי זנונים הנ״ל, והראשון קרא יזרעאן, כי מצינור הימין הולך הזרע כידוע, וזהו ושברתי קשת ישראל בעמק יזרעאל, שם הקשת. והב׳, לא עמי, כי מיסוד יצאו כל צבאות ה׳ עם ישראל, ואח״כ במקום אשר יאמר להם לא עמי, יאמר להם בני אל חי, שהוא יסוד שיחזרו ישראל לקדושה. והן ג׳ דרגין: קנאה ותאוה וכבוד, שמוציאין מן העולם, שהן נפש רחבה שהוא תאוה, תלוי בנפש, וקנאה וכבוד ברוח גבוה ועין רעה, שכולם ברוח. ורוח דכורא סוד הספיר, ונפש נקבה סוד לבנה. ואחר שיחזרו לקדושה, אמרו לאחיכם עמי כו׳ וארשתיך ג״פ בג׳ קדושין שהאשה נקנית, כמ״ש ברע״מ וכנ״ל (יהל אור).

[4692] לפי שבמדורין אמר בפ׳ בראשית דף מ ע״א, מדורא קדמאה לתתא הו אאתר בי חשיך דלא נהיר כו׳ אמר כאן מדורא דקיימא בנהירו (יהל אור).

[4693] ר״ל בהיכלין שלמעלה (יהל אור).

[4694] הן אלו הילכין כמש״ל (יהל אור).

בהיכל הזה ממנה אחד שמש טהריא״ל שמו והוא עומד על פתח אותו ההיכל וכל הנשמות שעולות עומד הממונה הזה בפתח הזה וכמה ממונים אחרים עמו וכולם אש לוהטת ושרביטי אש בידיהם וכולם	בהאי היכלא חד ממנא שמשא טהריא״ל שמיה[4695] ואיהו קיימא על פתחא דההוא היכלא וכל נשמתין דסלקין קיימא האי ממנא בהאי פתחא וכמה ממנן אחרנין עמיה כלהו אשא דמלהטא ושרביטין דאשא בידייהו[4696] וכלהו
	רמה/ב
בעלי עיניים הממונה הזה עומד בצד זה אם זוכה הנשמה הזו להיכנס הממונה הזה פותח פתח והיא נכנסת.	מארי דעיינין[4697] האי ממנא קיימא בסטרא דא[4698] אי זכאת האי נשמתא למיעל האי ממנא פתח פתחא ועאלת
ואם לא זוכה אותו הממונה האחר שעומד בצד האחר מזמן וכמה אלף ורבבות שומרי החקים עמו דוחה אותה אותו הממונה האחר הקדוש ולוקח אותה האחר הזה שבצד הטמאה ומכניס אותה לתוך אותם ההיכלות הטמאים וכל אותם שומרי החקים אוחזים אותה עד שמורידים אותה לגיהנם ונדונית שם שנים עשר חדשים התקון של אותו הצד	ואי לא זכאת ההוא ממנא אחרא דקיימא בסטרא אחרא זמין וכמה אלף ורבבן גרדיני נימוסין עמיה דחי לה ההוא ממנא אחרא קדישא ונקיט לה האי אחרא די בסטרא דמסאבא ואעיל לה גו אינון היכלי מסאבי וכל אינון גרדיני נימוסין אחדי לה עד דנחתי לה לגיהנם ואתדנת תמן תריסר ירחי תקונא דההוא סטרא אחרא בי דינא לאתדנא בהו חייביא

[4695] (והוא ממונה ג״כ על התפלה כמש״ו להכניסה אם היא כדקא יאות. וז״ש רז״ל צריך לטהר לבו קודם התפלה, כדי שהמלאך טהריא״ל יכניסה למעלה, וכן הוא ממונה להכניס הנשמות ותפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה, שנאמר על לא חמס בכפי כו׳ ויכניסה המלאך הנ״ל למקום הכף, כמש״ל והבן, וז״ש ״מי יעלה בהר ה׳״ שהוא תפוח הנ״ל נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי כו׳ וכן על הנפשות כנ״ל אבל ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע) וכן במדור הראשון (בראשית מ ע״א) ע״ש ועל ההוא אתר כו׳ (יהל אור).

[4696] ריב ע״א (הערת הזהר). דע כי מלאך הנזכר הוא יונק ושולט בכח השם ב״ט הכתוב על מצחו ולכן בידו שרביט ר״ל שהוא שר בכח שם ב״ט. ענין ההיכלות הנזכר כאן ראיתי למהר״י סרוג ז״ל בשם האר״י זלה״ה שהם ז״ת לבד היכל ק״ק חסד היכל רצון גבורה היכל אהבה ת״ת היכל זכות הוד היכל נוגה נצח היכל עצם השמים יסוד היכל לבנת הספיר מלכות ובזה נתיישב כמעט כל סודות ההיכלות ונתקבל כמה טעמים לשבח. אך לפי שמורנו הרח״ו זלה״ה כתב בהדיא להיפך בכמה מקומות לפיכך לא רציתי להעתיק ולהאמין שום דבר וכתבתי זה להזהיר להמעיין וד״ל (זהר הרקיע).

[4697] וכלהו נקראין ע״ש ממנא דעלייהו כידוע, וז״ס טהור עינים, ר״ל המשגיחין על העולם, כמש״ל דף רנא ע״ב מארי דעיינין דעבדי חושבנא וכו׳, ושם בהיכל רביעי ב״ד של מעלה, וכאן בפתח הזה הוא פתח של מלכות שנק׳ פתח עינים, כאן הוא ב״ד של מטה. וכן באופנים, שהן בארץ, מלכות, הן מליאות עינים סביב. וכן בסט׳ דמסאבא, מלאך המות, מלא עינים, והוא בהיכל הד׳ כמש״ל דף רסו ע״א, ואלין מתערי להההוא חויא כו׳ ע״ש, והוא נגד סטרא דגבורה. וכן בארצות, ציה, אתר דמלאך המות, והוא דרגא דגבורה, כמ״ש לעיל ועיני ה׳ המה ז׳, כמ״ש שבעה אלה עיני ה׳ המה משוטטות כו׳, וכמ״ש בפ׳ בראשית דף מג ע״ב, בגין דאית שבעה עיני ה׳ דמשטטי בכל ארעא, כל מה שאתעביד בעלמא. והם ע׳, נגד ע׳ סנהדרין. ואמר שם דף מ ע״א דבמדור הראשון תחת ממנא טהריא״ל ע׳ ממנין מעופפין כו׳, וכל המדורין הם נגד אלו היכלין, רק שהמדורין הם בארץ של כסא, בארץ החיים, והיכלין שחשיב שם דף מא ע״א, הן בתוך המדורין בארץ הנ״ל. והמדורין הן נגד ז׳ ארצות בארץ של העולם הזה, והמדורין הן כסדר ההיכלין, ומדור הששי הוא מדור הת״ת, נגד היכל הרצון, שם ג״כ ד׳ חיות. והוא נגד הים בעולם הזה, שהולך תחת הארץ תבל, ולכן שם אניות יהלכון, כמ״ש שם מדורא שתיתאה מדורא עלאה קריב למלכו שמיא שבהיכל הז׳, שם מלכות שמים, הארץ העליונה, משכן השכינה, ובי׳ ארבין ונחלין דמתפלגין מן ימא, וכמה נונין אינון דמרחשן כו׳, ע״ש כל ד׳ חיות והיכלות שחשיב שם בדף לח ולט, הן היכלות בג״ע זה התחתון (וכולן בארץ העליונה תבל בג״ע וכן יש ז׳ היכלות בג״ע העליון במדור העליון לגו לנשמות העולין למעלה שם) (יהל אור).

[4698] ר״ל בסטרא דקדושה, לפי שיש א׳ בהיכלא הראשון של היכלין דמסאבא עומד כנגדו, לקבל ההיא נשמה שנדחית מכאן, כמש״ל האי ממנא קיימא בסטרא דא, אי זכאת כו׳, אי לא זכאת, האי ממנא אחרא דקיימא בסטרא אחרא זמין כו׳, כג״ד ההוא ממנא קדישא כו׳. ולקמן דף רסג ע״א היכלא קדמאה שירותא דסטרא דיצר הרע כו׳ בהאי היכלא קיימא חד ממנא ודומה שמי׳ והאי איהו קיימא לעילא ותתא דא איהו אחיד בנשמתא כד אתדחייא מהיכלא קדישא ע״י דההוא ממנא טהריא״ל, והאי איהו קאים לגבי׳ ההוא תרעא דההוא סטרא קדישא (יהל אור).

האחר בית דין לדון בהם את הרשעים.	
כמו כן אותו הממונה הקדוש שעומד על אותו פתח כל אותן תפלות שבוקעות אוירים ורקיעים להיכנס לפני המלך אם תפלת רבים הם הוא פותח פתח ומכניס אותה התפלה עד שנעשות כל תפלות העולם עטרה בראש צדיק חי העולמים כמו שבארוה.	כגוונא דא ההוא ממנא קדישא דקיימא על ההוא פתחא כל אינון צלותין דבקעי אוירין[4699] ורקיעין למיעאל קמי מלכא אי צלותא דסגיאין אינון פתח פתחא ואעיל ההוא צלותא עד דאתעבידו כל צלותין דעלמא עטרא ברישא דצדיק חי עלמין כמה דאוקמוה
ואם תפלת יחיד היא עולה עד שמגיעה לפתח ההיכל הזה שהממנה הזה עומד בו אם נאה היא התפלה להיכנס לפני המלך הקדוש (יפה) מיד פותח פתח ומכניס אותה ואם לא נאה הוא דוחה אותה החוצה ויורדת לשוטט בעולם ועומדת בתוך הרקיע התחתון מאותם הרקיעים שלמטה שמנהיגים תוך העולם ובאותו רקיע עומד ממונה אחד ששמו סהדיא״ל וממונה על הרקיע הזה ונוטל את כל אותן התפלות שנדחו שנקראות תפלות פסולות וגונז אותן עד שנדון (ששב) אותו אדם.	ואי צלותא דיחיד סלקא עד דמטי לפתחא דהיכלא דא דהאי ממנא קיימא ביה אי יאה ההיא צלותא לאעלא קמי מלכא קדישא (יאות) מיד פתח פתחא ואעיל לה ואי לא יאה דחי לה לבר ונחתא ואתשטיא בעלמא וקיימא גו רקיעא תתאה מאינון רקיעין דלתתא דמדברי גו עלמא[4700] ובההוא רקיעא קיימא חד ממנא די שמיה סהדיא״ל וממנא על האי רקיעא ונטיל כל הני צלותין דאתדחיין דאקרון צלותי פסילאן וגניז לון עד דאיתדן (נ״א דתב) ההוא בר נש
אם שב לרבונו כראוי ומתפלל תפלה זכה אחרת אותה תפלה זכה כשעולה נוטל אותו הממונה סהדיא״ל את התפלה הזו ומעלה אותה למעלה עד שפוגשת באותה תפלה זכה ועולות ומתערבות כאחד ונכנסות לפני המלך הקדוש.	אי תב לגבי מאריה כדקא יאות וצלי צלותא אחרא זכאה ההיא צלותא זכאה כד סלקא נטיל ההוא ממנא סהדיא״ל האי צלותא וסליק לה לעילא עד דאערע בההיא צלותא זכאה וסלקין ואתערבון כחדא ועאלין קמי מלכא קדישא
ולפעמים נדחית אותה תפלה משום שאותו אדם נמשך אחר הצד האחר והוא נטמא באותו צד ונוטל אותה אותו ממנה שבאותו הצד האחר הטמא ואז עומד אותו צד האחר הטמא עולה ומזכיר את חטאי אותו האדם לפני הקדוש ברוך הוא ומסטין עליו למעלה ולכן כל התפלות וכל הנשמות כשעולות כולן עולות ועומדות לפני ההיכל הזה והממנה הזה עומד על	ולזמנין אתדחיא ההיא צלותא בגין דההוא בר נש אתמשך בתר סטרא אחרא ואיהו אסתאב בההוא סטרא ונטיל לה ההוא ממנא די בההוא סטרא אחרא מסאבא וכדין קיימא ההוא סטרא אחרא מסאבא סליק ואדכר חובוי דההוא בר נש קמי קודשא בריך הוא ואסטי עליה לעילא ועל דא כל צלותין וכל נשמתין כד סלקן כלהון סלקן וקיימן קמי היכלא דא והאי ממנא

[4699] של העולם הזה, והן ז׳ רקיעין שחשבי בפ״ב דחגיגה [יב ע״ב: אמר רבי יהודה: שני רקיעים הן, שנאמר ״הן לה׳ אלהיך השמים ושמי השמים״. ריש לקיש אמר: שבעה, ואלו הן: וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות. וילון - אינו משמש כלום, אלא נכנס שחרית ויוצא ערבית, ומחדש בכל יום מעשה בראשית, שנאמר הנוטה כדק שמים וימתחם כאהל לשבת. רקיע - שבו חמה ולבנה כוכבים ומזלות קבועין, שנאמר ויתן אתם אלהים ברקיע השמים. שחקים - שבו רחיים עומדות וטוחנות מן לצדיקים, שנאמר ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח וימטר עליהם מן לאכל וגו׳. זבול - שבו ירושלים ובית המקדש, ומזבח בנוי, ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, שנאמר בנה בניתי בית זבל לך מכון לשבתך עולמים. ומנלן דאיקרי שמים - דכתיב הבט משמים וראה מזבל קדשך ותפארתך. מעון - שבו כיתות של מלאכי השרת, שאומרות שירה בלילה וחשות ביום, מפני כבודן של ישראל, שנאמר יומם יצוה ה׳ חסדו ובלילה שירה עמי] (יהל אור).

[4700] ר״ל הז׳ רקיעים הנ״ל שמנהיגין את העולם הזה, והרקיע התחתון הוא וילון, והוא רקיע עטרת היסוד, מלכות, ששם התפלה וברכות לראש צדיק, עטרה לראש צדיק כידוע, והוא נגד פתח היכל הזה, שג״כ בעטרה כנ״ל ושלכן נקרא סהדיא״ל דהוא מארי דעיניין, וכמ״ש הנה האבן הזאת תהיה בנו לעדה, ואמר בפ׳ וילך דאבנא דיהושע ובאר דיצחק קיימין לסהדותא אבנא כנ״ל, ובאר דיצחק כמ״ש בעבור תהיה לי לעדה ע״ש (יהל אור).

פתח ההיכל הזה להכניס נשמות ותפלות או לדחותן החוצה.	קיימא על פתחא דהיכלא דא לאעלא נשמתין וצלותין או לדחייא לון לבר
מעל לפתח הזה יש פתח אחר שהקדוש ברוך הוא חותר לו ונפתח שלש פעמים ביום ולא ננעל ועומד לאותם בעלי תשובה ששופכים דמעה בתפלתם לפני רבונם וכל השערים והפתחים ננעלים עד שנכנסים ברשות פרט לשערים הללו שנקראים שערי דמעה.	לעילא מהאי פתחא אית פתחא אחרא דקודשא בריך הוא חתיר לה ואתפתח תלת זמני ביומא ולא אנעיל וקיימא לאינון מאריהון דתיובתא די אושדין דמעה בצלותהון קמי מאריהון וכל תרעין ופתחין ננעלו עד דעייל ברשותא בר תרעין אלין דאקרון שערי דמעה
וכשהתפלה הזו של הדמעה עולה למעלה להיכנס באותם השערים מזדמן אותו אופן שעומד על שש מאות חיות גדולות ששמו רחמיא״ל ולוקח אותה התפלה באותן דמעות התפלה נכנסת ונקשרת למעלה.	וכד האי צלותא דדמעה סלקא לעילא לאעלא באינון תרעין אזדמן ההוא אופן דקיימא על שית מאה חיון רברבן[4701] ורחמיא״ל שמיה ונטיל ההיא צלותא באינון דמעין צלותא עאלת ואתקשרת לעילא
ואותן דמעות נשארות כאן ורשומות בפתח הזה ויש דמעות אחרות ורשומות תמיד על כל אותן מרכבות עליונות שלא נמחות (נראות) אלה הן דמעות ששפכו למעלה ולמטה כשנחרב בית המקדש שכתוב הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון ואותן דמעות ששפכו על צדיקים וטהורים כשמסתלקים מהעולם את כולן נוטלות אותן המרכבות ומערבות אותן באותן דמעות שנשפכו על חרבן בית המקדש ועל זה כתוב ומחה ה׳ אלהים דמעה מעל כל פנים מי הפנים אלו המרכבות העליונות הקדושות ואחר כך וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה׳ דבר.	ואינון דמעין אשתארו הכא ורשימין בהאי פתחא ואית דמעין אחרנין ורשימין תדיר על כל אינון רתיכין עלאין דלא אתמחון (ס״א אתחמון) אלין אינון דמעין דאושדו לעילא ותתא כד אתחרב בי מקדשא דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום[4702] מר יבכיון ואינון דמעין דאושדין על צדיקיא וזכאין כד מסתלקי מעלמא כלהו נטלי לון אינון רתיכין וערבי לון באינון דמעין דאתושדו על חריבו דבי מקדשא ועל דא כתיב (ישעיה כה ח) ומחה יהו״ה אלהים דמעה מעל כל פנים מאן פנים אלין רתיכין עלאין קדישין ולבתר וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהו״ה דבר

[4701] זה הפתח הוא נגד היסוד עצמו, דקיימא ברזא דשש מאות כידוע, והוא מסט׳ דדכורא, רוחא דאקרי ספיר, כמ״ש למטה (וזה האופן שמו רחמיא״ל, ושם משך הזרע, והוא ממונה על הבוכים בתפלה, וז״ש הלך ילך ובכה נושא משך הזרע כו׳, וז״ש שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך, כי הוא מסט׳ דרוחא הנק׳ ספיר, וכן ותראהו את הילד בוכה ותחמול עליו, והוא לשון רחמנות, וכן בברכת על הצדיקים, שהוא נגד יסוד אנו אומרים, ועלינו יהמו רחמיך), ואמר באד״ר דף קמא ע״ב, ואתתקן מעוי דדכורא ועייל ואתתקן בהאי אתר כל רחמין וכל סטרא דרחמי ותאנא בהני מיעין אתאחדן שית מאה אלף מארי דרחמי ואתקרון בעלי מעיין דכתיב על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה׳, ורישא דקרא שמוע שמעתי אפרים מתנודד כו׳, השיבני ואושבה, כי אתה ה׳ אלקי, כי אחרי שובי נחמתי, ואחר הודיע ספקתי על ירך כו׳, הבן יקיר לי אפרים, אם ילד שעשועים כי מדי דברו בו זכר אזכרנו עוד, והוא בדרגא דיסוד, ששם הזכרון כידוע, ספר זכרון, וכמ״ש לקמן, ואמר על כן כו׳, רחם ארחמנו, וז״ס שנקרא האי אופן הממונה על בע״ת לקבל תשובתם רחמיא״ל (יהל אור).

[4702] הן בדרגא דיסוד, שלמא דביתא, והן בוכין על משים שלום בבית בטל, ואמר בזו״ח בפ׳ מרכבה, נפתחו השמים וחבורא לא אשתכח ונהורא אתאבד וראה מראות מה דהוו מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עלאה ולא אתגליין, השתא חמינא לון בקדרו צווחין לבר, כד״א הן אראלם וגו׳ כו׳ וצווחין תרין בכיות חד על דנחתו בגלותא לבר מתחומא דילהון, וחד על דנפתחו השמים ושלום לא אשתכח, הה״ד צעקו חוצה הא בכי׳ חד מלאכי שלום אינון, דהוו מסטרא דשלום יבכו על ההוא שלום, בגין דחסר ההוא נהר כבר, ר״ל חסד, כמש״ש, והוא חסד דאתגלי באמה כמ״ש לעיל, ואמרו מראות, אות נעשה מר, וז״ש מר יבכיון וארואלים אמר לקמן דף ר״נ, שהן בירכין והן לבר מגופא, ועכשיו יצאו לבר לבר וזהו צעקו חוצה (בפ״ב דף לח ע״א ז׳ הילכין כו׳ עמש״ש) (יהל אור). ועי׳ ח״א ר״י סע״א (דע״ה ח״ב מג ע״ב).

בהיכל הזה יש רוח שנקראת סטוטרי״ה וזהו מראה הספיר שנוצץ לכל צד וזהו שעומד לשני צדדים ומאלו נפרדים ניצוצות כהתנוצצות הנר כמו שבארנו בכמה צדדים וכמה	בהאי היכלא אית רוחא דאקרי סטוטריה[4703] והאי איהו חיזו ספירא דנציץ לכל עיבר[4704] והאי איהו דקיימא לתרין סטרין ומאלין מתפרשאן נציצין כנציצו דשרגא כמה דאוקימנא[4705] בכמה סטרין וכמה
	רמו/א
צבעים לוהטים מזה בצד הימין.	גוונין מלהטן מהאי בסטרא דימינא
כשאותו רקיע עליון הנהר ששופע ויוצא מעדן מוציא נשמות להכניס לתוך ההיכל השביעי למעלה אותו היכל שביעי לוקח אותם וכשיוצאות אותן נשמות קדושות מתוך אותו היכל שביעי יורדות עד שמגיעות להיכל הזה ולוקח אותם הרוח הקדוש הזה ששמו סטטורי״ה שהוא לימין וכל אותן נשמות של זכרים שעתידים לפרח בצדיקים זכרים לימין כולן הוא לוקח אותן ומתעכבות שם עד שנכללות בנשמות של הנקבות.	כד ההוא רקיעא עלאה נהר דנגיד ונפיק מעדן[4706] אפיק נשמתין לאעלא גו היכלא שביעאה לעילא ההוא היכלא שביעאה נקיט לון וכד נפקי אינון נשמתין קדישין מגו ההוא היכלא שביעאה נחתין עד דמטון להאי היכלא ונקיט לון האי רוחא קדישא סטטורי״ה (סטוטרי״ה) שמיה דאיהו לימינא וכל אינון נשמתין דכורין דאינון זמינין לאתפרחא בזכאין דכורין לימינא כלהו נקיט לון ומתעכבי תמן עד דאתכלילו בנשמתין דנוקבי
מהרוח הזו יוצאת רוח אחרת לשמאל שנראית ונגנזת ונכללת ברוח הראשונה הזו והן אחת כלולות זו בזו והרוח האחרת הזו נקראת אדירי״ה סנוגי״א סניגיה (סנוגיא סטניה) זוהי רוח לשמאל וזו עומדת כשתשוקת ההיכל השביעי להדבק באותו נהר ששופע ויוצא אותו רצון שעולה ממטה למעלה עושה נשמות ברצון שלו והן נקבות.	(בגין ד)מהאי רוחא נפקא[4707] רוחא אחרא לשמאלא דאתחזי ואתגניז ואתכליל בהאי רוחא קדמאה ואינון חד כלילן דא בדא והאי רוחא אחרא אקרי אדירי״ה סנוגי״א סניגי״ה (נ״א סנוגיא סטניה) האי איהו רוחא לשמאלא והאי קיימא דכד תיאובתא דהיכלא שביעאה לאתדבקא[4708] בההוא נהר דנגיד ונפיק ההוא רעותא דסלקא מתתא לעילא עבדא נשמתין ברעותא דיליה ואינון נוקבי
וכשהרצון של אותו נהר יורד ונדבק ממעלה למטה עושים נפשות של זכרים הרצון שלמעלה עושה זכרים והרצון שלמטה עושה נקבות.	וכד רעותא דההוא נהר נחתא ואתדבקא מעילא לתתא עבדין נשמתין דכורין רעותא דלעילא עביד דכורין רעותא דלתתא עביד נוקבין
וכשהנשמות הנקבות הללו יוצאות מתוך היכל שביעי יורדות (יוצאות) עד שמגיעות לרוח השמאל הזו שנקראת אדירי״ה ונקראת לבנ״ת הספי״ר כמו	וכד אלין נשמתין נוקבין נפקין מגו ההוא היכלא שביעאה נחתין (ס״א נפקין) עד דמאטו להאי רוחא שמאלא דאקרי אדירי״ה ואקרי

[4703] רלג ע״א (הערת הזהר). ע״ש דנציץ לכל סטרא, כמש״ו ״והאי איהו כו״ (יהל אור).

[4704] ר״ל כמו הספיר שמתנוצץ לכל צד, כן האי רוחא (יהל אור).

[4705] בראשית עא (הערת הזהר).

[4706] הוא יסוד דדוכרא כמ״ש לקמן רנט ע״א לגו מן פרוכתא כו׳ ע״י דההוא נהר דנגיד ונפיק כו׳ ע״ש, ואמר רקיע עלאה שהוא מז׳ רקיעין עלאין שהן ז׳ רקיעין דדכורא כמש״ל, ואמר כאן כמ״ש במ״א, דרעותא דדכורא עביד נשמתין דכורין, ורעותא דנוק׳ עביד נשמתין נוקבין, ושניהם בהיכל הז׳ בהתדבקות הברית בארון הברית, ויורדין הנשמות להיכל הזה ונכללין באלו ב׳ רוחין, שהן דו״נ, ספיר ולבנה, ונכללת הנוק׳ בדכורא כמו שנכלל רוחא דלבנה בספיר (ובפ׳ בראשית אמר כד אתו נהורין דדא מטו כו׳ עמש״ש) (יהל אור).

[4707] רס ע״א (הערת הזהר).

[4708] רנח ע״א (הערת הזהר).

שבארנו בצדדים אחרים.	לבנ״ת הספי״ר כמה דאוקימנא בסטרין אחרנין[4709]
כיון שהגיעו לרוח הזו אותן נשמות נקבות לוקחת אותן הרוח הזו ועומדות בה ואחר כך נכללות רוח השמאל הזו ברוח הימין הזו ואז נעשות אותן הנשמות כלולות זכר ונקבה כאחד (מזדווגות) ופורחות מההיכל הזה ונפרדות בבני אדם כשבא להתכלל כל אחת כפי דרכה ואחר כך מזדווגות כאחד.	כיון דמטו להאי רוחא אינון נשמתין נוקבין נקטא לון האי רוחא וקיימאן ביה ולבתר אתכלילו רוחא דא דשמאלא ברוחא דא דימינא וכדין אתעבידו אינון נשמתין כלילן דכר ונוקבא כחדא (מזדווגן) ופרחאן מהאי היכלא ואתפרשן בבני נשא כד אתא לאתכללא כל חד כפום ארחיה ולבתר מזדווגן כחדא
הרוח הזו של השמאל בימין מכה זו בזו להכלל ויוצאים ניצוצות שמתפשטים לכל צד ונעשים אותם האופנים מהם מאותם הניצוצות שיוצאים מתוך רוח השמאל שכתוב בהם מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש ואלו הם אופנים שלוהטים באש ועומדים בשירה.	קצמ רוחא דא[4710] דשמאלא בימינא בטש דא בדא לאתכללא ונפקי נציצין דמתפשטי לכל עיבר ואתעבידו אינון אופנים מנייהו מאינון נציצין דנפקי מגו רוחא שמאלא דכתיב בהו (יחזקאל א טז) מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש ואלין אינון אופנים דמלהטן אשא[4711] וקיימן בשירתא[4712]
כיון שהתבשמו רוח ברוח ונכללו כאחד אז יוצא אור אחד שעולה ויורד ומתישב על ארבע שורות של אופנים והיא חיה אחת ששולטת עליהם ונקראת בזק הבזק	כיון דאתבסמו[4713] רוחא ברוחא ואתכלילו כחדא כדין נפקא חד נהירו דסלקא ונחתא ומתישבא על ארבע שורין דאופנים ואיהו חד חיותא דשלטא עלייהו ואקרי בזק[4714] האי בזק

[4709] (עי׳ ע״ח שער שער כסא הכבוד פ״ג) דע כי היכל לבנת הספיר אשר בכל עולם מן שלשה עולמות דבריאה יצירה ועשיה הם בחינת ספירת היסוד והיסוד כולל ימין ושמאל ולכן נקרא לבנת הספיר לבנת מצד ימין וספיר מצד שמאל כנ״ל אבל המלכות שבהיכלות האלו אינה בעולם ההוא עצמו אבל המלכות של האצילות היא למטה בהיכל השביעי העליון שבשבעה היכלו׳ דבריאה הנקרא היכל קדש הקדשים ויושבת שם על גבי שלשה ראשונות דבריאה אשר בהיכל ההוא ומלכו׳ דבריאה בהיכל ק״ק דיצירה ע״ג שלשה ראשונות דיציר׳ אשר שם ומלכות דיצירה בהיכל ק״ק דעשיה ע״ג שלשה ראשונות דעשיה אשר שם וז״ס סמיכות גאולה לתפילה והבן זה ואמנם שם של יאהדונה״י הנז׳ לקמן בזאת הדף וז״ל בהאי היכלא דאיהו יאהדונה״י כללא דתרין שמהן שהוא בזה ההיכל של לבנת הספיר הוא בחי׳ המשך והתפשטות הדעת העליון שבעולם הבריאה ומתגלה למטה בהיכל היסוד הנק׳ לבנת הספיר והיא שם בבחי׳ נשמת ההיכל הזה בסוד הדעת וכן עד״ז בכל עולם ועולם (שער ממארי רשב״י).

[4710] ר״ל כשרוצין ליכלל זה בזה, קודם התכללותם עצמם זה בזה נכללו מקודם הנהורין זה בזה, ומינייהו אתעבידו אופנים, ואח״כ כשנכללו הרוחין עצמם זה בזה יוצאין מהם החי׳ בזק כמש״ו, וזה ענין הבטישה, כלילת הנהורין זו בזו, ואמר מאינון נציצין דנפקין מגו רוחא שמאלא, שהאופנים הם מסט׳ דנפש נוק׳, ולכן נפקי מרוחא שמאלא (יהל אור).

[4711] כמ״ש מראיהן כגחלי אש בעורות כמראה הלפידים כו׳ (יהל אור).

[4712] ובפ׳ בראשית (מא ע״ב) כד אתכלל רוחא ברוחא נפיק מינייהו נהירו דחד חיותא כו׳, עמש״ש (יהל אור).

[4713] ענין הביסום הוא סוד הזיווג לאתבסמא גבורות דנוק׳ בחסידם דדכורא, כמ״ש באד״ר (יהל אור).

[4714] וז״ס והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק, ואמרו (חגיגה יג ע״ב) כאור היוצא מבין החרסים. והענין כמ״ש בפ׳ בראשית ובפ׳ פקודי, רוחא דא דכליל רוחא אחרא תנינא סלקא ונחתא נהורי׳ דלא שכיך לעלמין כנהורא דשמשא גו מיא כו׳. וידוע שג׳ עולמות בי״ע בכל עולם, ומלכות של כל עולם נקרא עולם העשיה של אותו העולם, והן ג״ח נר״ן, והן אש רוח מים, בינה וזו״נ. ונקרא שמש בג׳ לשונות: שמש, חמה, חרס, בג׳ עולמות בי״ע, בבינה זו״נ. נמצא כי במים שהוא מלכות נק׳ חרס. וסוד מלכות בג׳ מקומות: א׳, תחת היסוד בעטרת. והשני, בת״ת, ב׳ מלכים בכתר א׳. והג׳, בדעת שהוא ז״ת של בינה כנ״ל. וכן ז״א בג׳ מקומות אלו נק׳ שמש חמה חרס. וכאן בלבנת הספיר נקרא חרס, וכאן הוא סוד המים (והמים נק׳ אדירים, ולכן רוחא דלבנת נק׳ אדירי״ה, ואין אדיר אלא מלך כמאמר חז״ל. ולבנת הוא סוד מלכות, ועוד לה שם [סנוניה בסוד סנונית] לבנה, והוא בגימ׳ אפ״ק בסוד אפיקי מים וק״ל.) ולכן כאן כאור היוצא מבין החרסים, ר״ל שמש במים, וכאן הוא יסוד דדכורא גו נוק׳ דבטיש בטישין, יוצא ונכנס תמיד, ולא נח אפילו רגע א׳. ולכן והחיות רצוא ושוב, וכמ״ש בספד״צ (יג ע״ב) והחיות רצוא ושוב אמרו צדיק כי טוב כו׳ ע״ש. ולכן השמש רץ במים, והבן. ומכלילת אלו הרוחין יוצא הבזק, וזהו כמראה הבזק, שהכל נמשך אל שרשו, וזהו תנועות

הזה מאיר באור שנוצץ תוך השלהבת ושולט על כל אותם האופנים.	נהיר בנהורא דנציץ גו שלהובא ושלטא על כל אינון אופנים[4715]
ומתפשט ממנו רקיע אחד שעומד על שני עמודים ואותם שני העמודים הם שני כרובים אחד מצד זה ואחד מצד זה והרקיע הזה על ראשם כמו שכתוב (שם י) וארא והנה אל הרקיע אשר על ראש הכרבים ולא הרקיע הזה שעל ראש החיות והבזק הזה ממנה עליו ורוח עליונה הנכללת על הכל.	ואתפשט מניה חד רקיעא דקיימא על תרין סמכין ואינון תרין סמכין אינון תרין כרובין חד מסטרא דא וחד מסטרא דא והאי רקיע על רישייהו כמה דכתיב (שם י א) וארא והנה אל הרקיע אשר על ראש הכרובים ולאו האי רקיע דעל ריש חיותא והאי בזק ממנא עליה[4716] ורוחא עלאה דאתכליל על כלא[4717]
כל אותן תפלות שמקדימות טרם שסימו ישראל את תפלותיהם מתעכבות ברקיע הזה והבזק הזה ששולט על הרקיע הזה מתקן אותן עד שבא סנדלפו״ן הממונה הגדול רוח עליונה ששולטת על הכל וכשישראל מסימים את כל התפלות הוא נוטל אותם מהרקיע הזה ועולה וקושר להם קשרים (וכתרים) לאדונו כמו שבארוה.	כל אינון צלותהון דמקדמי עד לא סיימו ישראל כלהו צלותהון מתעכבי בהאי רקיעא והאי בזק דשלטא על האי רקיעא מתקן לון עד דאתא סנדלפון רב ממנא רוח עלאה דשליט על כלא וכד סיימי ישראל כלהו צלותין נטיל לון מהאי רקיעא וסלקא וקשיר לון קשרין (וכתרין) למאריה כמה דאוקמוה[4718]
הבזק הזה עומד למנות את כל אותן התפלות שעולות וכל אותם דברי תורה שמתעטרים בלילה כשרוח צפון מתעוררת והלילה נחלק וכל מי שעומד באותה שעה ועוסק בתורה כל אותם הדברים עולים ונוטל אותם הבז״ק ומניח אותם ברקיע הזה עד שעולה היום.	האי בזק[4719] קאים לממני כל אינון צלותין דסלקן וכל אינון מלי דאורייתא דמתעטרן בלילא כד רוח דצפון אתער ולילא אתפלג כל מאן דקאים בההיא שעתא ואתעסק באורייתא כל אינון מלין סלקין ונטיל לון האי בז״ק ואנח לון בהאי רקיעא עד דסלקא יממא
ואחר שעולה היום עולים אותם דברים ושורים במקום של הרקיע שבו תלויים כוכבים ומזלות שמש ולבנה וזה נקרא ספר הזכרון שכתוב ויכתב ספר זכרון	ולבתר דסליק יממא סלקן אינון מלין ושארן באתר דרקיעא דביה[4720] תליין ככביא ומזלי שמשא וסיהרא והאי אקרי[4721] ספר הזכרון

האדם בעסקו בתורה, שאז נקרא חי בסוד אבר חי (ובפ׳ בראשית דיוקנא דיליה כארי׳ כו׳ עמש״ש) (יהל אור).

[4715] כמו שהאופנים שיצאו מהנהורין נהרין מנציצין דנפקו מגו רוחא שמאלא, וכן הבזק נהיר ג״כ מנהורא שמאלא (יהל אור).

[4716] והענין, כי יסוד כלול מו״ק, וסוד ג״ס הן סוד החיות, והרקיע אתפשט מינה הוא סוד יסוד שבו, שהוא רקיע כידוע. ותרין סמכין, שהן ב׳ כרובים, הן נו״ה, שהן מתפשטין למטה מיסוד, וז״ש חד מסטרא דא וחד מסטרא דא. והרקיע מתפשט מן הבזק, שהוא ג״כ בחי׳ היסוד, שלכן הוא רצוא ושוב. ואמר ולאו היינו רקיע כו׳, שרקיע שע״ג החיות הוא בינה, שנק׳ ג״כ רקיע כידוע, והוא יסוד דבינה בסוד הדעת, והוא קיימא ע״ג החיות אבהן, כמ״ש בתז״ח פ ע״א, ע״ש. אבל האי רקיע עומד ע״ג נו״ה, שהן כרובים, אנפי זוטרא, נערים. והבזק ממונה ע״ג רקיע הזה שע״ג הכרובים, וכאן האופנים, כמ״ש במעשה מרכבה. וז״ש אל בינות לגלגל תחת לכרוב (יהל אור).

[4717] על כל מה שבהיכל זה (יהל אור).

[4718] ר״ל כל אותן התפלות שהקדימו עד שהתפללו כל ישראל, הבזק מתקן לון ברקיע שלו, ואחר שהתפללו כל ישראל, נוטל סנדלפון שהוא ממונה על כל ההיכלות, וז״ש דשליט על כלא נוטל וקושר כתרים לקונו (יהל אור).

[4719] שאלו היכלות הן בסט׳ דנוק׳, ולכן בלילה הן ברקיע שבהיכל הזה. וכשמאיר היום, סלקין ליסוד דדכורא, שהוא הרקיע שבו ככבים ומזלות כו׳, כידוע (יהל אור).

[4720] בראשית לד ע״א (הערת הזהר).

[4721] ע ע״א (הערת הזהר).

לפניו לפניו משום שספר וזכרון כתב בקשר אחד.	דכתיב (מלאכי ג טז) ויכתב ספר זכרון לפניו לפניו בגין דספר וזכרון כתב בקשורא חדא[4722]
אותם ארבעה גלגלים הם נוסעים על שנים עשר עמודים אלו הארבעה אהניא״ל קדומיא״ל (קדומי״א מלכיא״ל) יאהדונה״י יהדוני״ה שמפתחות השם הקדוש בידיהם.	אינון ארבע[4723] גלגלין אינון נטלין על תריסר סמכין אלין ארבע אהניא״ל[4724] קדומיא״ל[4725] (ס״י קדומי מלכיא״ל) יאהדונה״י[4726] יהדוניה די מפתחאן[4727] דשמא קדישא בידייהו
ואלו הארבעה הם כלולים	ואלין ארבע אינון כלילן
	רמו/ב
בסוד האותיות אדנ״י שסנדלפו״ן בעל המרכבות משתמש בהם ארבע האותיות הללו פורחות באויר שאותו אויר כלול באותיות השם הקדוש יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א ואותו האויר כולל אותם ונכללו אלה באלה ואלו הארבעה נוטלים אותם בסוד אותו הבזק.	ברזא דאתוון[4728] אדנ״י די סנדלפון מארי רתיכין[4729] משתמש בהו אלין ארבע אתוון פרחין באוירא[4730] דההוא אוירא כליל באתוון דשמא קדישא יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א וההוא אוירא כליל לון ואתכלילו אלין באלין ואלין ארבע נטלין לון ברזא דההוא בזק[4731]
ואלו הארבעה נכנסים בארבעה אלו באלו שכתוב מקבילת הללאת אחת על	ואלין ארבע עאלין בארבע אלין באלין[4732] דכתיב (שמות לו יב) מקבילות הלולאות אחת

[4722] ספר הוא מלכות, וזכרון הוא יסוד, בסוד כל זכורך, כידוע. והן בקישורא חדא, כמה דתמר לא סליק כו׳ כידוע (יהל אור).

[4723] ר״ל הגלגלים ושנים האחרונים שוין רק בצירוף ב׳ אותיות שניות של הב׳ שמות, כי הן בסוד ת״ת ומלכות, שהן הוי״ה אדנ״י (ר״ל שב׳ אותיות אחרונות של ב׳ השמות הוי״ה אדנ״י, שהם ו״ה. נ״י יש בכל א׳ משמות, ב׳ גלגלים אחרונים, אבל ב׳ אותיות ראשונות דאדנ״י שהוא א״ד, נחסר בכל א׳ אות א׳ וק״ל) (יהל אור).

[4724] אה׳ הם מתבונה מת״ת שבה, ניא״ל הם משם אל, אדנ״י שבמלכות (רח״ו).

[4725] ק׳ ביו״ד דאי״ק, ד׳ אדנ״י ו׳ דמילוי יו״ד דאדנ״י, מ׳ בו׳ דנו״ן דאדנ״י בומף, י׳ יו״ד דאדנ״י (רח״ו).

[4726] רמ ע״ב (הערת הזהר). יוצא משם הוי״ה ואדנ״י משולבים (רח״ו).

[4727] הן ד׳ אותיות הוי״ה כמ״ש בפ׳ תרומה (יהל אור).

[4728] רס ע״א (הערת הזהר).

[4729] שהוא ממונה על כל המרכבות של היכלין אלו, שהן בסט׳ דנוק׳ דמקננא בסנדלפון, והיא אדנ״י (יהל אור).

[4730] כבר כתב, שכלל כולם הוא נפש דהיכלין, והן עומדין בארץ דשם, ששם הנפש והרוח דהיכלין הוא סוד אוירא דשם, והנשמה ברקיעין בסוד אמ״ש, ולכן הם נכללין בד׳ אותיות אדנ״י, ואוירא בד׳ אותיות הוי״ה, ושם הן הרוחין שהן נקודה פנימית דאוריא, כמו שהנהורין הן נקודה פנימית דארץ הנפש, ופרחין באוירא להכלל ולהשלב הוי״ה ואדנ״י, וז״ש ואתכלילו אלין באלין ד׳ אותיות אדנ״י בד׳ אותיות הוי״ה (יהל אור).

[4731] ר״ל, הד׳ אותיות הוי״ה נטלין לד׳ הגלגלים, שהן ברזא דד׳ אותיות אדנ״י ברזא דבזק, שהוא בחי׳ היסוד שמחבר הוי״ה ואדנ״י, ולכן הוא רצוא ושוב, רצוא בבחי׳ אדנ״י ונכלל בנוק׳, ושוב לדכורא, וזהו נוריא״ל ומט״ט. נוריאל בבחי׳ החיות, ומט״ט הוא שד״י בבחי׳ הוי״ה, כידוע. וז״ש רצוא בנוריאל ושוב במט״ט, והוא גימ׳ שלהן, כמ״ש בתיקו״ז, וכן כלילת הרוחין שהן זו״נ, הן ג״כ ברצוא ושוב, כמש״ל שליוב יאהדונה״י (יהל אור).

[4732] ר״ל הד׳ גלגלים דאתכלילו בד׳ אתוון אדנ״י עאלין בד׳ אותיות הוי״ה (יהל אור). ר״ל א׳ בא׳, א׳ של אדנ״י בי׳ של הוי״ה, וכן כל אות באות משולבת, וז״ש דכתיב מקבילות הלולאות אחת אל אחת, שמקבילין כל אות באות, א׳ בא׳, כמש״ו למטה בהאי היכלא, דאיהו יאהדונה״י כו׳. והענין של הלולאות, כי ה׳ עילאה הוא נ׳ תרעין, כל א׳ (כלול) מי׳, ושני ההי״ן יש באות ה׳ עלאה שהן מאה, כמ״ש בס״א בזו״ח ה׳, ופ׳ תצוה קפ ע״ב, והן ה״ח של דכורא וה״ג של נוק׳. והן ד׳ אותיות השם עם קוצו של י׳. וכן בשם אדנ״י. והן ה״פ אור של יום ראשון, שהן ה״ח. וה״פ מים ביום שני, שהן ה״ג. והן חמשים, כמ״ש בס״א ה׳. הן חמשים כנ״ל, והן חמשים. וחמשים לולאות מקבילות שהוא הוי״ה ואדנ״י. ויש עוד ה״פ רקיע, שהוא יסוד כידוע, המחברם ברית שלום, והן חמשים קרסי זהב, ושם ברקיע קבועין ככבים כו׳, שהן הנ׳ תרעין דיליה, שהן י״ג תיקונין כמ״ש פ׳ תצוה שם, שהן י״ב מזלות כידוע. וז״ס נראין קרסים בלולאות כמו ככבים ברקיע. והכל השילוב הנ״ל. והן ג״כ חמש יריעות, וחמש יריעות חוברות, אלא שחמש הן התפשטות ה״ח וה״ג בה״ס זו״נ, שהן ה׳ שמים, והלולאות הן ביסוד בסוד הב׳ רוחין שהן זו״נ, והוא נק׳ כל ע״ש הנ׳ תרעין, ושם המאה ברכות והקרסים הוא אתכללותם יחד (יהל אור).

אחת והרי בארנו וסוד הוא להכלל אלה באלה ולשלב אלה באלה בסוד אותו הרוח שכלול בסוד השם הקדוש שכלול שם זה בשם זה.	אל אחת והא אוקימנא ורזא איהו[4733] לאתכללא אלין באלין ולשלבא אלין באלין ברזא דההוא רוחא דכליל ברזא דשמא קדישא דכליל שמא דא בשמא דא
והכל מתנהגים בהיכל הזה ונוסעים באותה הרוח בסוד השם הקדוש השולט על הכל בהיכל הזה הוא יאהדונה״י כלל של שני שמות מתוך שהוא רוח ברוח וכששם זה שכלול בסוד של רוח ברוח וכלול זה בזה מאיר זה בזה אזי הכל מאיר ועולה האור ויורד כאור השמש בתוך המים ובארנו.	וכלא בהאי היכלא מתנהגי[4734] ונטלי בההוא רוחא ברזא דשמא קדישא דשליט על כלא בהאי היכלא איהו יאהדונה״י כללא דתרין שמהן מגו דאיהו רוחא ברוחא וכד שמא דא דכליל[4735] ברזא דרוחא ברוחא[4736] וכליל דא בדא[4737] נהיר דא בדא כדין נהיר כלא וסלקא נהורא ונחתא כנהורא דשמשא גו מיא ואוקימנא[4738]
ואז (כאשר) נוסעת הרוח הזו הכל נוסעים בשבילה שכתוב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן וכשרוח זו מאירה בשם הזה אזי נכנסים כולם זה בזה ונקשרים כולם כאחד לעלות למעלה בסוד השם הקדוש הזה.	וכדין (כד) האי רוחא נטיל כלא נטלין בגיניה דכתיב (יחזקאל א כ) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן וכד רוחא דא נהיר בשמא דא כדין עאלין כלהו דא בדא[4739] ואתקשרו כלהו כחדא[4740] לסלקא לעילא ברזא דשמא דא קדישא
באמצע ההיכל הזה עומד עמוד אחד הנעוץ מההיכל הזה להיכל השני בזה עולה רוח שלמטה אל הרוח שלמעלה להאחז רוח ברוח וכן עד מעל לכלן להיות כולן רוח אחת כמו שנאמר ורוח אחד להם.	באמצעיתא דהיכלא דא קיימא חד עמודא[4741] נעיץ מהיכלא דא להיכלא תניינא בהאי סליק רוחא דלתתא לגבי רוחא דלעילא לאתאחדא רוחא ברוחא וכן עד לעילא מכלהו למהוי כלהו רוחא חדא כמה דאת אמר ורוח אחד להם

[4733] ר״ל, רזא הוא בחי׳ הזיווג יסוד שהוא רזא (פי׳ יסוד הוא נקרא) סוד ה׳ ואתכללותם יחד הוא בבחי׳ כלילת ב׳ הרוחין יחד ברזא דשילוב ב׳ שמהן, וז״ש ״דההוא רוחא דכליל״, ר״ל כולל ב׳ רוחין ״ברזא דשמא קדישא כו״ השילוב הנ״ל (יהל אור).

[4734] ר״ל, הנהורין ואופנים, וכל שבהיכל הזה מתנהגים ע״י ההוא רוחא דכליל, והכל בשם השילוב, שהוא שולט על כל שבהיכל הזה. וז״ש ברזא דשמא קדישא דשליט על כלא בהאי היכלא דאיהו יאהדונה״י כו׳, ר״ל ששולט על כלא שבהיכל הזה, וז״ש בהאי היכלא דאיהו כו׳, קאי על השם, והכל ע״י כלילת ב׳ הרוחין, וז״ש מגו דאיהו רוחא ברוחא, והכל כלילת הנוק׳ בדכורא, כמו ברוחין לעיל. ולכן השילוב הוי״ה קודם לאדנ״י. ועוד התכללות אחר, שהד׳ אותיות בעצמן ג״כ נכללות זו בזו, וז״ש למעלה ״כליל לון ואתכלילון אלין באלין כו׳ לאתכללא אלין באלין ולשלבא אלין באלין״, וכן למטה ברזא דרוחא ברוחא, וכליל דא בדא. והענין הוא כמ״ש במעשה מרכבה לד׳ סטרין, ממלל דא אל דא כו׳, ושם ע״ג חשמל, אלין ד׳ נציצין דלהטין ונצצי ועאלין דא בדא ואתעביד מינייהו חד גופא ואקרי חשמל, אוף הכי אלין ד׳ חיות כלילין דא בדא כו׳, ע״ש. והוא בסוד ה׳ אחד ושמו אחד, רזא דיחוד דק״ש, שמקודם צריך לאתכללא שייפין דדכורא אלין באלין, וכן דנוק׳. ואח״כ לאכללא שניהם יחד. והתקשרותם הוא ע״י טיפה דדכורא, נקשרין בו כל האברים, וכן בדנוק׳. ואח״כ נקשרין ב׳ הטיפות יחד, והבן. וזהו הייחוד (לשם). ושם אמר שהן ד׳ בנקודה דשריא עלייהו, הן ה׳, והוא בסוד ה״א, נקודה בתוך ד׳, כמ״ש בס״א. וכן הוא בד׳ אופנים, וכל היחוד הוא בנקודה הפנימית, נקודת ציון, בסוד והחיות רצוא ושוב, שהוא חי׳ החמישית מט״ט ונוריא״ל, ארגמ״ן, והן ה׳ יריעות, וחמשים לולאות הנ״ל, והכל בהיכל זה (ובפ׳ בראישת כד נטלין אלין וכו׳ עמש״ש) (יהל אור).

[4735] ר״ל השילוב הנ״ל (יהל אור).

[4736] שרוח ספיר הוא בסוד שם הוי״ה, ורוח לבנה בסוד שם אדנ״י (יהל אור).

[4737] הוא יחוד כפול זה בזה וזה בזה, וז״ש ברזא וכו׳ וכליל וכו׳ (יהל אור).

[4738] בפרשת בראישת כנ״ל (יהל אור).

[4739] כנ״ל אשא במיא ומיא באשא (יהל אור).

[4740] ר״ל הגלגלים באופנים והאופנים בחיות, וכן כולם (יהל אור).

[4741] הוא סוד היסוד, כמ״ש למטה (יהל אור).

העמוד הזה שעומד באמצע שמו אדרהניא״ל וסודות המפתחות של השם הקדוש בידו כשתפלות עולות ומגיעות לעמוד הזה אזי כל אלו שבהיכל הזה נוסעים לתוך ההיכל השני להאחז זה בזה להיות הכל בסוד אחד להתיחד מעלה ומטה כאחד להיות שם קדוש שלם כראוי.	עמודא דא דקיימא באמצעיתא אדרהניא״ל שמיה ורזין דמפתחן דשמא קדישא בידיה כד צלותין סלקאן וממאן להאי עמודא כדין נטלי כלהו דאינון בהיכלא דא לגו היכלא תניינא לאתאחדא דא בדא[4742] למהוי כלא ברזא חדא לאתייחדא עילא ותתא כחדא[4743] למהוי שמא קדישא שלים כדקא יאות[4744]
ההיכל השני ההיכל הזה עומד תוך סוד האמונה להאחז בסוד שלמעלה ההיכל	היכלא תניינא[4745] היכלא דא קיימא גו רזא דמהימנותא[4746] לאתאחדא ברזא דלעילא[4747]

[4742] ההיכלות זה בזה, והרוח שבהיכל הזה ברוח שבהיכל הב׳, עד היכל הז׳, כל הד׳ רוחין רוח א׳ (יהל אור).

[4743] עילא הוא להתאחד ז׳ רקיעין עלאין כא׳, והן י״ס דדכורא שבעולם אצילות, וזהו ה׳ אחד, ותתא הוא ז׳ היכלין כא׳, וזהו ושמו אחד, ואח״כ שניהן כא׳ בסוד ייחוד ק״ש כידוע, וז״ש למהוי שמא כו׳ (ובפרשת בראשית ההוא רוחא סלקא לאתקשרא עמש״ש) (יהל אור).

[4744] והוא הוי״ה אלקים (יהל אור).

[4745] היכל עצם השמים הו״ד (הערת הזהר).

[4746] ענין מהימנותא אמור בכ״מ על ו״ק, והענין כי כל אמונתינו, הוא בשם הוי״ה. ובזה אנחנו נבדלים מן האומות, כי כל האומות משיגין את שמו ית׳, כמ״ש גדול שמי בגוים. ובכ״מ כו׳, רק שאין משיגין את שם הוי״ה, רק בשאר השמות, וכולם אינן שם העצם, רק שמות משותפים, לכן באינן דבקין בו ית׳, רק עובדין אותו בשיתוף, כי כל השמות אינן רק משותפין ומושאלין מפעולותיו, לא כאלה חלק יעקב, שהם דבקין בשם זה, ולכן הם דבקים בגוף האילן. משא״כ האומות, בענפין ועלין, שהן כינויין. ולכן מרע״ה לא הזכיר לפרעה רק שם הוי״ה, ודא אקשי ליה מכלהו, וז״ש ה׳ אלקינו, אלקינו לבד, והוא שם העצם שאינו מושאל מפעולה, רק (מורה) על הויותו תמיד, והויותו מעצמו, ונתחלף הי׳ לו׳ להיות שם, כמו חוה, וכן הוא ניקוד הוא״ו קמץ, על טעם זה, וזהו מהימנותא. ועיקר השם הוא בו״ק כידוע, ששם נתגלה הויותו, שלכן נקרא ו״ק בכ״מ מהימנותא, ואף אם יקרא לכל ע״ס מהימנותא, לפי שכולם בכללות נכללו בשם הוי״ה כידוע. וז״ש כאן גו רזא דמהימונתא, ואמר רזא דמהימנותא, לפי שההיכלות והנהורין ורוחין אינן קרואין מהימנותא, שאינו נאמר אלא עליו ית׳ באלקותו. משא״כ היכלות ונהורין ורוחין, שהן אינן אלקות, רק מהנשמה שבהן, ואילך הן אלקות, ושם שם הוי״ה, אבל ההיכלות נק׳ אלקים, וז״ש גו רזא דמהינותא, וידוע שבינה נק׳ רזא, והוא דרגא דנשמה (יהל אור).

[4747] ר״ל במדות ו״ק העליונים של אצילות. והענין בסוד ה׳ אחד, ושמו א׳, בסוד יחוד שמע ישראל, וברוך שם כמל״ו, יחוד שית סטרין דדכורא, ויחוד שית סטרין דנוק׳, וליחדם אח״כ בא׳. ואמר בזוהר ליחד עלמא עלאה ועלמא תתאה, ר״ל בינה ומלכות, עלמא עלאה דכר ועלמא תתאה נוק׳, ואמר שית סטרין דעלמא עלאה ו״ק, שית סטרין דעלמא עלאה, והיכלין שית סטרין דעלמא תתאה. והענין כי ב׳ עולמות הן העולם הזה, והעולם הבא ולא יותר כמ״ש, וכי שלשה עולמות יש, והן בינה ומלכות כידוע, וכ״א נקרא עולם, מן העולם ועד העולם, והן כלל ע״ס של אותו עולם. בינה כולל ע״ס של האצילות, כי היא כוללת ג״ר, ז״א הוא שית סטרין דילה ונכלל בה, שלכן נקרא׳ בינה בן י״ה כידוע, ומלכות ג״כ נקראת עולם בג״ר שבה, והן בהיכל ק״ק, ושית היכלין הנשארין הם ו״ק דילה כידוע, בסוד ברוך שם כמל״ו, ולעולם נק׳ עולם בסוד בינה שכוללת ג״ר, בין בינה דאצילות בין דמלכות שהיא ק״ק, כמ״ש לקמן דף רנח ע״ב, היכלא דא אקרי בית קה״ק [כו׳] לאתערא עלמא דאתי לגבי האי עלמא עולם אקרי עולם כו׳, ע״ש. וידוע שעיקר היחוד שצריך למעשה התחתונים הוא בו״ק, כי בג״ר הוא עלמא דחירות. וכן כאן בהיכל ק״ק, שם עולם היחוד, ומהיכל הרצון ולמטה נק׳ עולם הפירוד, בסוד להשקות את הגן, שהוא היכל ק״ק, ושם הנהר יוצא מעדן, ברית דעייל בארון, בק״ק. ויוצא מעדן מחו״ב שבאצילות להשקות את הגן, ושם בהיכל ק״ק, מתפלג ימא כל מימוי דבראשית, והוא נק׳ יוצר בראשית, יוצר הכל, ועב״פ לך לך בס״ת דף עו ע״ב, ומשם ולמטה יפרד והיה לארבעה ראשים בהיכל הרצון, ד׳ נשים דיעקב, ומהן יוצאין י״ב שבטין, והן י״ב בקר שהקריבו י״ב נשיאים, כל הבקר לעולה שנים עשר, י״ב בקר תחת הים, והן חיות קטנות עם גדולות, וכל התפלות והמעשים לאעלא רוחא ברוחא, היכלא בהיכלא, עד היכלא הז׳, ששם יתאחדו כולם, ושמו אחד. וכן למעלה, כל הו״ק דז״א באימא, ואתאחד עלמא עלאה בתתאה, והתנהגות העולם ו׳ אלפים שנה בו״ק, ואלף הז׳ בבינה יום השבת, וכן ו׳ ימים ויום השבת בינה, וכוללת ג״ר, לכן ג״פ ביום השביעי, וכנגדן ג׳ סעודות. וכן באלף הז׳, וג׳ סעודות ידועין כמ״ש בפי׳ לספד״צ, ע״ש. וסוף אלף הששי, הגאולה, שליטת רוח לבנה, עולם תתאה בעלמא עלאה, שאז מתחיל היחוד. וספיר ולבנה, הן ד״ו פרצופין. וז״ס שש מאות שנה לחיי נח. ושני עולמות הן, העולם הזה והעולם הבא. העולם הזה מתנהג ע״י מלכות, והן ע״י וא״ו היכלות, ואלף השביעי ק״ק, ועולם הבא יתנהג ע״י עלמא דדכורא, ושם עולם היחוד. וזהו גאולות הראשונות, שירה חדשה, גאולה האחרונה, שיר חדש. ואז יתעלה העשיה ליצירה, ויהיו כמלאכים שם, וזהו וארעא אתבטלת,

הזה טמיר וגנוז יותר מן הראשון ובהיכל הזה יש שלשה פתחים ושמש אחד ממנה עליהם ושמו אורפניא״ל הממונה הזה שולט על שלשת צדדי העולם דרום צפון ומזרח דרום מצד זה וצפון מצד זה ומזרח באמצע.	האי היכלא טמיר וגניז יתיר מן קדמאה[4748] בהיכלא דא אית תלת פתחין[4749] וחד שמשא ממנא עלייהו אורפניא״ל[4750] שמיה האי ממנא שליט על תלת סטרי עלמא דרום וצפון ומזרח דרום מהאי סטרא וצפון מהאי סטרא ומזרח באמצעיתא
שלשת הפתחים הללו לשלשה צדדים אלו שנים סתומים ואחד באמצע פתוח בסוד הכתוב וכעצם השמים לטהר הממונה הזה נפקד ועומד באותו הפתח הפתוח ותחת ידו שני ממונים אחרים שממנים על אותם הפתחים האחרים הסתומים.	אלין תלת פתחין לתלת סטרין אילין תרין סתימין וחד באמצעיתא פתיח ברזא דכתיב (שמות כד י) וכעצם השמים לטהר[4751] האי ממנא אתפקד וקיימא בההוא פתחא דאיהו פתיח ותחות ידיה תרין ממנן אחרנין דממנן על אינון פתחין אחרנין סתימין

שיצירה ועשיה הן שמים וארץ, ושמים וארץ של זה העולם יתבטלו, שז״א מקנן ביצירה מלכות באופן (יהל אור).

[4748] יתבאר למטה בענין הגוונין, והן בסוד ג׳ גוונין דנהורא, כמ״ש למטה (יהל אור).

[4749] יה״ו (רח״ו). שתרין רוחין כאן, הא׳ אורפניא״ל, והוא גוון חוור, ורוחא אחרא אתכלל בהדיה בשני גוונין, והוא נכלל בזה הרוחא אורפניא״ל, וכנגדן ג׳ פתחים, וכמו ששם העיקר רוחא אורפניא״ל. והשני, נכלל בו, כן ממונה אורפניא״ל ממונה על כל הג׳ פתחים, ותחתיו ב׳ ממונים על ב׳ פתחים, והוא גוון חוור דלא אשתני, והוא בפתח מזרח. ורוחא אחרא, דהוא בב׳, חוור ותכלא, לכן ההוא ממנא בדרום וצפון, ונגד מערב הוא היכלא קדמאה, יסוד בסוד מערב דאתכליל בהאי היכלא, ושם ממונה טהריא״ל, טהור עינים, בסוד פתח עינים. וממונה הזה אורפניא״ל, אינו הרוחא, אלא נקרא על שמו. ושער מזרח פתוח, שהוא שער האיתון, ובו נכנסין הכל. אבל שערי צפון ודרום אינן אלא לקרבנות, עולה וחטאת שהן בצפון, או קדשים קלים שהן בדרום, וכן כאן לנהרגים שהן דוגמת הקרבן, והן ב׳ מינים, הרוגי ב״ד והרוגי מלכות, כמ״ש למטה, שנגדן ב׳ פתחים והרוגי ב״ד על חטא בצפון, והרוגי מלכות שהן בלא חטא דוגמת ק״ק בדרום (יהל אור).

[4750] הנה מלאך זה יוצא מפסוק (יחזקאל י ט) והנה ארבע אופנים אצל החיות ותחת ידו ב׳ ממונים שהם יוצפחיר״ן (נ״א: יוצסירו״ן) והדרניא״ל מלאכים אלו הם בסוד חשמ״ל שהוא גימ׳ אורפניא״ל ויש בהיכל זה שם יה״ו דאלפי״ן כזה יו״ד ה״א וא״ו בג׳ פתחים ששם ג׳ ממונים אלו הנזכר לעיל (זהר הרקיע). אורפניאל, על שם האור הפנים העליונים דא״א הנמשך עד היכל הזה, ונעשה שם ע״ז הרוחא הנז׳ שהוא אורפניאל, והוא נקרא ג״כ בשם חשמל כמ״ש בזוהר פקודי (רמ״ו ע״ב ורמ״ז ע״א) והרב בשער א״א (פרק יד). ואמר עוד הרב בספר הליקוטים (פרשת כי תצא דף קט״ו ע״ב) כי זה הרוחא דאורפניאל הנה הוא מאיר למטה וכופה את כל הקליפות, וכן נשמות הצדיקים כשרוצים לעלות למעלה מקבלים מאותו הרוחא לבוש אחד כדי שלא יתאחזו בהם החיצונים, וכמ״ש בזוהר (שם רמז ע״א) דבההוא רוחא קיימין כל אינון מלבושין דנשמתהון דצדיקיא דסלקין לאתחזאה קמי מאריהון ולקיימא קמיה כו׳ ע״ש. כי אורפניאל הוא גימטריא מלבוש שהוא סוד החשמל הדוחה את כל החיצונים כנ״ל, ולכן הוא עומד בהיכל השני שהוא הוד, כי נצח והוד הם סוד הלבושין כי הם לבר מגופא כנודע (זהר בראשית כא ע״ב), ולכן הוא שם סוד הלבושין שהם ג״כ לבר מגופא, וכמ״ש (תהילים קד א) הוד והדר לבשת (וכמ״ש הגר״א בספד״צ (פרק א׳ ט ע״ג) בד״ה מלך חמישי ע״ש, ובביאורו להיכלות שם ח״ב כ ע״א). וכן עיקר אורפניאל ואור החשמל המאיר ומתגלה ברוחא הזה, הוא רק כשנכלל בהיכל נוגה שהוא נצח, כי הם שניהם הם אור החשמל וסוד המלבוש, וכן אמרו בזוהר שם (רמ״ט סוף ע״ב), כי בהיכל נוגה שהוא נצח, הנה שם הוא המלאכים דאקרון חשמלים, ואינון מגינין וסייפין ורומחין דרהטי לאגנא עלייהו דישראל משאר עמין ולאגחא קרבא בהו ולנקמא לון כו׳[4750]. והרי לנו חשמלים פרטיים בעולם הבריאה, וכן הוא ג״כ בעולם היצירה כי שם הוא כל הי׳ כתות מלאכים, וכמ״ש במסכת אצילות, וחד מינייהו הוא חשמלים וכמו שכתוב שם, וכן בזוהר (פ׳ בא מ״ג ע״א) (דע״ה ח״א סב ע״ג).

[4751] כמ״ש למטה, שב׳ רוחין, א׳ עצם ובו גוון א׳ דלא אשתני, וב׳ השמים אש ומים, ב׳ גוונין, והן ג׳ גוונין, ג׳ פתחים. וז״ס באנו באש ובמים, ותוציאנו לרויה, שהוא כוס תנחומין כמ״ש למטה. וז״ש כוסי רויה, וז״ס המזמור, בנאות דשא ירביצני, שהוא סוד חקל השדה, והוא בהיכל הא׳, דשנת בשמן ראשי כוסי רויה, הן בב׳ היכלות עצם השמים, ונגה בנגה. דשנת בשמן ראשי, כמ״ש בדף רמט ע״א, האי רוחא איהו רוחא דכיא כו׳ מההוא משחא דרבותי כו׳, האי קיימא תחות ההוא רוחא לאמשכחא לכל אינון נשמתין כו׳, כוסי רויה כאן, אך טוב וחסד כו׳, הוא בהיכלות זכות ואהבה, כל ימי חיי, בהיכל רצון, כידוע. ושבתי בבית ה׳, בבית קה״ק, שם הוא בית ה׳, בית ראשון כידוע, שם אורכא דיומין כמ״ש בסוף התיקו״ז וזהו לאורך ימים (יהל אור).

וכל אותן הנשמות שהם הרוגי בית דין או אותם הרוגי שאר העמים כולם התמנו תחת ידיהם והממנה הזה שעליהם חוקק אותם לדמיותיהם בלבושיו שהם אש דולקת ומעלה אותם למעלה ומראה אותם לרבונו ואז הוא נוטל אותם וחוקק אותם בבגדי המלכות שלו את אותם הרוגי שאר העמים.	וכל אינון נשמתין דאינון קטולי בית דין או אינון קטולי שאר עמין כלהו אתמנן תחות ידיהון והאי ממנא דעלייהו חקיק לון לדיוקניהון בלבושוי דאינון נור דליק[4752] וסליק לון לעילא ואחמי לון למאריה וכדין נטיל לון וחקיק לון בפורפורוי לאינון קטולי שאר עמין
ואותם הרוגי בית דין מוריד אותם הממונה הזה ומכניס אותם אחר אותם שני הפתחים הסתומים שאותם שני הממנים האחרים עומדים עליהם ושם הם רואים את כבוד כל אלו שקימו תורה ושמרו את מצוותיה והם מתבישים בעצמם ונכוים מהחפה שלהם עד שהממנה הזה שעומד עליהם פותח להם את שער המזרח ומאיר להם ונותן להם חיים שנפתחו באותו שער המזרח וביד אותו הממונה כוס אחת של חיים שהיא מלאה באורות וזו נקראת כוס תנחומים כוס של חיים (ומאיר ונותן להם חיים) שהרי משום כוס אחרת ששתו בראשונה זכו לזה.	ואינון קטולי בית דין נחית לון האי ממנא ואעיל לון בתר אינון תרין פתחין סתימין דאינון תרין ממנן אחרנין קיימין עלייהו ותמן חמאן יקרא דכל אינון דקיימו אורייתא ונטרו פקודוי ואינון כסיפין בגרמייהו ונכוין מחופה דילהון עד דהאי ממנא דקיימא עלייהו פתח לון תרעא דמזרח ונהיר לון ויהיב לון חיים דאתפתחו בההוא תרעא דמזרח ובידא דההוא ממנא חד כסא[4753ראי] דחיין דאיהו מליא נהורין[4754] והאי אקרי כוס תנחומין כסא דחייא (נ״א ונהיר ויהיב לון חיין) דהא בגין כסא אחרא דשתו בקדמיתא זכו להאי
כמו כן יש בצד האחר בהיכל הטמאה ממנה אחר ובידו כוס שנקראת כוס תרעלה כוס חמתו כמו ששנינו יש יין ויש יין כך גם יש כוס ויש כוס והכל זו לטוב וזו לרע יין לטוב שכתוב ויין ישמח לבב אנוש ויין לרע שכתוב (שם עה) ויין חמר מלא מסך וגו׳ כוס לטוב שכתוב (שם קטז) כוס ישועות אשא כוס	כגוונא דא אית[4755] בסטרא אחרא בהיכלא דמסאבא ממנא אחרא ובידיה כוס דאקרי[4756] כוס תרעלה כוס חמתו כמה דתנינן אית יין ואית יין[4757] הכי נמי אית כוס ואית כוס[4758] וכלא דא לטב ודא לביש יין לטב דכתיב (תהלים קד טו) ויין ישמח לבב אנוש ויין לביש דכתיב (שם עה ט) ויין חמר מלא מסך וגו׳ כוס לטב דכתיב (שם קטז יג) כוס ישועות אשא כוס
	רמז/א
לרע שכתוב (ישעיה נא) כוס חמתו כוס	לביש דכתיב (ישעיה נא יז) כוס חמתו כוס

[4752] דניאל ז ט (לש״ו) חֲזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתֵב לְבוּשֵׁהּ כְּתֶלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא כָּרְסְיֵהּ שְׁבִיבִין דִּי נוּר גַּלְגְּלוֹהִי נוּר דָּלֵק. הייתי רואה שכסאו עולה וזקן הימים יושב ולבושו לבן כשלג ושער ראשו כצמר נקי, וכסאו נוצץ של אור וגלגליו נר דלוק.

[4753] חד נהורא דחיין – הוא הכוס (יהל אור).

[4754] הוא היין, וזהו יין המשומר בענביו עין לא ראתה, שכאן אין ראיה שולט, דלית ליה גוון כלל, כמש״ל דא לאו איהו באתגליא בסתימו דעינא כו׳, וזהו עין לא ראתה, וזהו החיים, ולכן כשסחטה חוה הענבים, גרמה מיתה. וצריך כל אדם מקודם לטעום כוס אחר מקודם כמש״ל, בגין דכסא אחרא כו׳, ר״ל שנהרגו, וז״ס שמשקין לו כוס להרוגי ב״ד (סנהדרין מג ע״א) (יהל אור).

[4755] והן ג׳ טפין דמ״ה נגד ג׳ הנ״ל, וכן בגיהנם כמ״ש לקמן דף רסג ע״ב ורסד ע״א היכלא תניינא כו׳, בהיכלא דא קיימין תלת פתחין לתלת סטרין כו׳, ובהאי ממנה דאקרי כוס כו׳, ורוו ליה להאי נשמתא כו׳, וזהו נגד רויה הנ״ל, מהאי רוחא נפקא תלת טפין כו׳, ע״ש כל הענין. וזהו הממונה בפתח האמצעי, דשם נגד זה הממונה של חיים (יהל אור).

[4756] ויקרא יב ע״ב רסד ע״א (הערת הזהר).

[4757] וז״ש (ברכות נז ע״א) יש שותה יין וטוב לו כו׳, ות״ח לעולם טוב, שהן בדרגא דהאי היכלא, וכאן הוא סוד החלום, כמ״ש לקמן דף רמח ע״ש (יהל אור).

[4758] כי הן ב׳ דרגין כוס ויין כנ״ל (ובפ״ב דא קשי לאתגלייא בסתימו דעינא כו׳ עמש״ש) (יהל אור).

התרעלה.	התרעלה
כמו שיש בצד הקדושה היכלות וממנים הכל לטוב ורוחות קדושות וכל הצדדים הקדושים כך גם יש בצד הטמאה היכלות וממנים כולם לרע ורוחות טמאות ממונות וכל הצדדים הטמאים וזה כנגד זה כמו יצר הטוב ויצר הרע והכל בסוד אחד.	כמה דאית בסטרא דקדושה היכלין וממנן כלא לטב ורוחין קדישין וכל סטרין קדישין הכי נמי אית בסטר מסאבא היכלין וממנן כלהו לביש ורוחין מסאבין ממנן וכל סטרין מסאבין ודא לקבל דא כגון יצר הטוב ויצר הרע וכלא ברזא חדא
ההיכל הזה נקרא היכל זהר משום שיש בו רוח שנקראת אורפניא״ל והיא זהר שלא משתנה ועומד באור נסתר שמאיר מלמעלה ובאור שמאיר למטה וכשמכה האור שלמטה באור העליון (וכשמאיר אור באור) מאירה הרוח הזו כמו מראה העין שכשמתגלגלת אז מוציאה אור שנוצץ וזוהר כך גם ברוח הזו ועל כך ההיכל הזה נקרא זהר.	היכלא דא אקרי היכל זוהר בגין דאית ביה רוחא דאקרי אורפניא״ל[4759] ואיהו זוהר דלא אשתני[4760] וקיימא בנהירו סתימא[4761] דנהיר מעילא ובנהירו דנהיר לתתא וכד בטש[4762] נהירו דלתתא בנהירו עלאה (נ״א וכד נהיר נהורא בנהורא) נהיר האי רוחא כגוונא דחיזו דעינא דכד מתגלגלא כדין אפיק נהורא דנציץ וזהרא[4763] הכי נמי האי רוחא ועל דא היכלא דא אקרי זוהר
הרוח הזו שנקראת אורפניא״ל זוהי שמאירה להיכל הזה ומאירה להיכל הראשון משום שאותה הרוח של ההיכל הראשון מאירה בגלוי בזו (מזו) הרוח שהיא נסתרת זו הרוח נוסעת למעלה ונוסעת למטה בסוד הכתוב (שיר השירים ז) חמוקי ירכיך כמו חלאים ומה שאמר חמוקי ירכיך משום שיש רוח אחרת שיוצאת ממנו לצד שמאל ונקשרת עמו ועל כך כתוב פעמים חמוקי ורוח השמאל הזו נקראת הדרניא״ל ונכללים זה בזה כלולים כאחד והם עצם השמים שכלול באש ומים.	האי רוחא דאקרי אורפניא״ל האי איהו דנהיר להיכלא דא ונהיר להיכלא קדמאה בגין דההוא רוחא דהיכלא קדמאה נהיר באתגליא בהאי (ד״א מהאי) רוחא דאיהו סתימאה[4764] דא רוחא נטיל לעילא ונטיל לתתא ברזא דכתיב (שיר ז ב) חמוקי ירכיך[4765] כמו חלאים[4766] ומה דאמר חמוקי ירכיך[4767] בגין דאית רוחא אחרא דנפיק מניה לסטר שמאלא ואתקשר בהדיה ועל דא כתיב (&) חמוקי תרין והאי רוחא שמאלא אקרי הדרניא״ל ואתכלילו דא בדא כלילן כחדא ואינון עצם השמים דכלילא באש ומים

[4759] עי׳ הקדו״ש עט ע״א איך שמפרש את דברי הזהר על פי תורת המהר״י סרוק, עי׳ עמוד הקודם הערה בשם לש״ו דע״ה ח״א דף סב ע״ג.

[4760] אורפניאל אותיות אור פני אל, ואור הוא זהר, והוא אור פשוט, שזהו אור כנ״ל, והוא אור פנימי, וזהו פני (יהל אור).

[4761] ר״ל דנהיר מעילא, מהיכל נגה, דשם הוא נהירו סתימא דלא אתחזי כלל כמ״ש למעלה, ונהיר לתתא להיכלא קדמאה, והוא ממוצע ביניהן, לכן לא אתחזי אלא בסתימו דעיינין (יהל אור).

[4762] ר״ל, כד בטש נהירו דהיכלא קדמאה בנהירו של היכל נגה, שהוא נהירו דלא אתחזי׳, נציץ האי נהירו, רוחא של היכל זה (יהל אור).

[4763] כמ״ש בפ׳ וארא, דגוונין דמתחזיין לא זהרי, ודלא מתחזיין זהרי, כמש״ש. ורזא דא עינא בעינא, אית גוונין דאתגליין רשימין ביה, וכלהו לא מזדהרי כו׳, אינון סתימין דמזדהרין מגו, אלין דלא מזדהרי ואינון דמזדהרי כו׳, ולכן נקרא זהר, וז״ש ה״נ האי רוחא, וע״ד אקרי אורפניאל, שהוא אור המאיר (יהל אור).

[4764] ר״ל, שמאיר להיכל הזה ולהיכל לבנת הספיר, שגוונין של היכל א׳ אינן מאירין כלל, שהן גוונין דמתחזיין דלא (מזדהרין) אלא מגו גוונין דלא מתחזיין המאירין. וכן רוח של היכלא קדמאה אינו מאיר רק ברוח הזה, רק ששם באתגלייא וכאן בסתימו (יהל אור).

[4765] רנח ע״א (הערת הזהר).

[4766] ר״ל, שנוטל להיכל הזה ונטל להיכלא קדמאה, שנאמר חמוקי ירכיך והוא בהיכל הזה (יהל אור). והוא בהיכלא קדמאה, ששם הכף כמש״ל, ואמרו כמו חלאים על השתין שמחוללין ויורדין עד תהום והבן, וז״ס בשעה שכרה דוד שתין שהיתה בסוד בתולה, גן נעול גל נעול מעין חתום, והוא פתח אותה בסוד אבן מאסו הבונים (יהל אור).

[4767] ר״ל מ״ש חמוקי בלשון רבים (יהל אור).

כתוב כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם וגו׳ הרוח הראשונה הזו אורפניא״ל שנסתרת בין מעלה ומטה ומאירה היא כעין החשמל זהו כעין החשמל ולפעמים הוא חשמל משום שממנו קיימים כל אותם שרפים חיות אש מדברות חיות שעומדות ולא עומדות ולכן הוא חשמל.	כתיב (יחזקאל א כח) כמראה הקשת[4768] אשר יהיה בענן ביום הגשם[4769] וגו׳ האי רוחא קדמאה אורפניא״ל דאיהו סתים בין עילא ותתא[4770] ונהיר איהו כעין חשמל[4771] האי איהו כעין חשמל ולזמנין איהו חשמל בגין דמניה קיימין כל אינון שרפים[4772] חיוון אשא ממללן חיוון דקיימי ולא קיימי[4773] ועל דא איהו חשמל
אורפניא״ל שאמרנו בזה נודעים חיים לעולם כשנדון העולם לטוב אז מאירה הרוח הזו וכל החיים וכל השמחה נמצאים שהרי כיון שזכות יוצאת ומאירים הדינים אז הרוח הזו מאירה וסימנך (משלי טז)	אורפניא״ל דקאמרן בדא אשתמודעאן חיין לעלמא כד אתדן עלמא לטב כדין נהר רוחא דא וכל חיין וכל חדו אשתכח דהא כיון דזכותא נפקא ונהירו דינין כדין רוחא דא אנהיר וסימניך (משלי טז טו) באור פני מלך חיים[4774]

[4768] ר״ל שכאן ג׳ גוונין דקשת כמ״ש למעלה, וסמך כאן על מ״ש בפ׳ בראשית, ומש״ש קיצר כאן (יהל אור).

[4769] ר״ל, הרוחא שמאלא כלילא באש ומים, שהן שני הגוונין, חוור ותכלת, כסא דין וכסא רחמים, בסוד הציצית, תכלת ולבן. ועצם הוא רוחא קדמאה, והשמים רוחא תניינא. וע״ז הרוחא אמר דכלילא באש ומים, ולכן נקרא הדרניא״ל, ונק׳ הדר, זיו, כידוע דלית שופרא אלא כד איהו בתרי גוונין, חוור וסומק, כמ״ש בזו״ח דף לג ע״ב, והאי נגה איהו נציצו דנציצן כאשא, ונהיר סומקא דיליה, ומגו סומקא דא בשעתא דעאל ונקיב גו ההוא אבנא, איהו שפירא בחיזו בתרין גוונין כו׳. כיון דאתנהירת בחוורו כאבנא בדולחא, ע״כ ל״ל חיזו בשפירו לאסתכלא עד דאתא סטרא דשמאלא, דההוא נוגה דסומקא ועאל בגווה ההוא סומקא בההוא נוגה, כדין איהו שפירא בחיזו שפירא בריוא לאסתכל כו׳, כאתתא שפירתא, בחיזו חוור וסומק כו׳. וז״ס (מגילה יג ע״א) אסתר ירקרוקת היתה, שהוא גוון תכלת (וגוון תכלת אצטבע מגו גוון סומק כמ״ש בפרשת תרומה, ולכן אחיד בסומק דלתתא כנ״ל) אלא שחוט של חסד משוך עלי׳, ולכן בימי׳ נגזר כליה על ישראל, וניצולו בסוד כסא תכלת וכסא רחמים (יהל אור).

[4770] ר״ל בין היכלא קדמאה להיכל ג׳ כנ״ל (יהל אור).

[4771] ״כעין״ ע״ש גוונין דעינא, וכאן הוא החשמל דלא קיימין בי׳ לאסתכלא, וכמ״ש בזו״ח דף לב ע״ב, ומתוכה כעין החשמל הא אוקמוה דאינון חיוון אשא ממללן, ויתבאר למטה שהוא השרפים דנפקי כאן מהאי רוחא, ואינון זוהרא דזהיר, והוא רוחא הזה שנקרא זוהר קאי׳, ולכן קאים דלית מאן דיכול למקים בי׳ וכו׳, ועיינין וחזווהי לא יכלין לשלטאה עליה כו׳ (יהל אור).

[4772] פא ע״ב (הערת הזהר).

[4773] ר״ל, דעיקר חשמל הוא כשנכלל בהיכל שלמעלה דמניה נהיר כמש״ל, וקיימא בנהירו סתימא דנהיר מעילא ובנהירו דנהיר לתתא. והענין כמ״ש (חגגיה דף יג ע״ב) חשמל עתים חשות עתים ממללות, וחשות הוא סתימו דלא אתגלייא, וממללות הוא ההתגלות, והן בב׳ מקומות בעיינין ובשפוון כידוע. ובעיינין הן גוונין דמתחזיין ודלא מתחזיין כנ״ל, וזהו ״כעין״. ובשפוון הן חשות וממללות, וכמ״ש ברע״מ פרשת פנחס רכג ע״ב, ועוד למנצח, תמן מל עם נצח, ודא מל מן חשמל, הוד ונצח אינון לקבל תרין שפוון. ובג״ד אתקריאו שפוון חיוון אשא ממללן כו׳, דמסט׳ דגבורה אתקריאו חיוון אשא כו׳, ר״ל דחש הוא נצח, ומל הוא הוד, וזהו למנצח, נו״ה. והענין כי היכל נצח לא אתגלייא כלל, והיכל הזה, כד אתקשר בהיכל התחתון מתגלה, והוא נהיר בנהירו דלעילא ונהירו דלתתא, לכן הוא חשמל. וכ״ז בהתכללות בהיכל עליון ותחתון, וסדר התקשרות, בתחלה בהיכל תחתון ואח״כ סליק בהיכל הזה, ואז נולדו השרפים, ואח״כ עולין ב׳ ההכילות והרוחין אל היכל נגה, ושם נכללו כא׳, לכן שם נעשו החשמלים, כמש״ל דף רמט ע״ב, ואלין מלאכים דאקרון חשמלים כו׳, וז״ש כעין חשמל. והוא כאשר עדיין לא נכלל ברוחא של סט׳ דשמאלא הדרניא״ל וברוחין של היכלא קדמאה, שאז עדיין אינו נגלה וא״א לומר חיות אש ממללות, ולזמנין איהו חשמל כאשר נכללו בו כל הנ״ל, ואז נעשו השרפים כמ״ש למטה, כד אתכליל רוחא ברוחא כו׳, ואלין שרפים. וז״ש בגין דמניה קיימין כו׳, ואז הוא חשמל חיות אש ממללות, וזהו עתים ממללות, וכשנכלל היכל זה בהיכל נגה, אז עתים חשות, ששם כולם נעלמים בה. ואמר חיות אש שיצאו מסט׳ דשמאלא מאש שברוח הב׳ שנכלל מאש ומים וכנ״ל ברע״מ. ולכן הן ממללות, מ׳ דוממת, ש׳ שורקת. וכאן הוא אש ומים כנ״ל, עצם השמים דכלילא באש ומים, ולכן כאן החשמל (יהל אור).

[4774] הענין, כי מלכות נק׳ חקל תפוחין קדישין, חקל נגד נה״י, ששם נק׳ שדה תפוחין נגד חג״ת, ששם ג׳ גוונין של התפוח, ג׳ אבות, שהן ג׳ גווני הקשת, כמש״ל קדישין נגד חב״ד, בסוד שמן משחת קדש, במוחין. וכ״ז הוא בפרצוף שלה שהן, נגד נה״י שלו, והן ג׳ היכלות. ונק׳ בהיכל ראשון שדה, בסוד כי בשדה מצאה. ובהיכל השלישי, ששם חב״ד דילה נק׳ קדישין, ששם משחת קדש, כמ״ש לקמן דף רמט ע״א, האי רוחא איהו רוחא דכיא כו׳, מההוא משחא דרבות קדשא דנגיד מעלמא דאתי נגיד ביה, ומההוא משחא אתברי ואצמח כו׳, ובהיכל הזה נק׳ תפוחין. וכאן ג׳ גוונין דתפוח כמראה הקשת כמש״ל, ובאד״ר דף קלג ע״ב, פתח

באור פני מלך חיים.	
וכשנדון העולם בדין (באותה זכות) אזי אותו הצד האחר הטמא שולט ומתחזק (וכשהעולם נדון באותה הזכות אז הרוח האחרת שולטת ומתחזקת) והרוח הזו נגנזת ונחשכת ואז כל העולם עומד בדין ונדון והכל עומד ברוח הזו וסימנך וארכבותיו נוקשות זו לזו.	וכד אתדן עלמא בדינא (בההוא זכותא) כדין ההוא סטרא אחרא מסאבא שלטא ואתקף (ס״א וכד אתדן עלמא בדינא בההוא זכותא כדין ההוא רוחא אחרא שלטא ואתקף) והאי רוחא אגניז ואתחשך וכדין כל עלמא קיימא בדינא ואתדן וכלא קיימא בהאי רוחא וסימניך (דניאל ה ו) וארכבתיה דא לדא נקשן
כאן עומדים כל אותם מלבושים של נשמות הצדיקים שעולות להראות לפני רבונם ולעמד לפניו וכשנשמה עולה ומגיעה להיכל הזה אזי מזדמן ממנה אחד שנפקד על אותם לבושים ושמו צדקיא״ל שהרי בזמן שאדם עושה את מצוות התורה בעולם הזה כמו שהוא משתדל על עצמו כך נעשה לו בהיכל הזה למעלה מלבוש להתלבש באותו העולם.	הכא קיימין כל אינון מלבושין דנשמתהון[4775] דצדיקיא דסלקין לאתחזאה קמי מאריהון ולקיימא קמיה וכד נשמתא סלקא ומטי להאי היכלא כדין אזדמן חד ממנא דאתפקד על אינון לבושין וצדקיא״ל שמיה[4776] דהא בזמנא דבר נש עביד פקודין דאורייתא בהאי עלמא כגוונא דאיהו אשתדל גרמיה הכי אתעביד ליה בהאי היכלא לעילא מלבושא לאתלבשא ביה בההוא עלמא
וכשנשמה עולה אותו ממנה נוטל אותו הלבוש שלה והולך עמה עד שמגיעה לנהר	וכד נשמתא סלקא[4777] ההוא ממנא נטיל ההוא לבושא דילה ואזיל עמה עד די מטא לנהר

ר״ש ואמר כתפוח בעצי היער וגו׳, מה תפוח זה כליל בתלת גווני. כך קב״ה תרין תפוחין כליל שתא גווני ותרין תפוחין אלין דאינון כו׳, כללא דכל שתא תיקונין דאמינא ובגיניהון באור פני מלך חיים, ותאנא מהאי תפוחין נפקין חיין לעלמא כו׳, וכן כאן הן שתא גווני, תלת כלילין בתלת שב׳ רוחין דכאן, הן ג׳ גווני וב׳ רוחין של מטה, שבהן ג׳ גוונים שנהורא שמאלא, חוור וסומק כאחד, והן נחשבים לא׳, כמש״ל והן ששה גווני, והן ז׳ כמו התפוחין, שהן תיקון ז׳, והוא בחג״ת שכוללים נה״י, ועם מלכות הוא ז׳. ואמר שם, ובהאי דלתתא הוא אמת, שלכן חותם הקב״ה בחג״ת אמת, ונק׳ מהימנותא כנ״ל. ואמר כיון דזכותא נפקא כו׳, כי התפוחין דז״א כלילין בב׳ גוונים אש ומים, כמ״ש באד״ז דף רצה ע״א, אנפוי כתרין כו׳ חוורא וסומקא סהדותא לאו״א, סהדותא לאחסנא דירית ואחיד לו, והן חו״ג, אש ומים. וכן כאן, הרוחא כלילא באש ומים כנ״ל. ושם דף רצב ע״ב, ואתעביד מיניה תרין גווני כלילין כחדא ונהיר אנפוי ואהסיד באו״א גוונוי דאנפוי כו׳. ואמר באד״ר דף קמא ע״א, הני תרין תפוחין כד נהירין מב׳ סטרין מנהירו דתרין תפוחין כו׳, ולא ישתכח רוגזא בעלמא, ע״ש. ושם דף קלג ע״ב שם, ותאנא מהאי תפוחין נפקין חיין לעלמא, ומתחזיין חידו לז״א, דכתיב יאר ה׳ פניו אליך, וכתיב באור פני מלך חיים, באור פני מלך, אלין אינון תרין תפוחין כו׳, כל עלמא מתברך ולא אשתכח רוגזא בעלמא. ובאדר״ז שם דף רצ״ה, כד אתנהיר מן נהירו דחוורא דעתיקא חפיא ההיא חוורא על ההוא סומקא כו׳, עד הכי אתחזי בההוא גוונין, ע״ש. וכ״ה כאן, כשמתגלה חסד עליון, ונהירו דינין, אז נהיר ההוא רוחא, ואז באור פני מלך חיים. וכד אתדן עלמא כו׳, והאי רוחא אגניז, שהאי רוחא הוא גוון חוורא, וכד נהיר חוורא, אז חיין וכנ״ל. ואמר וסימנך וארכבתי׳ כו׳ שכאן הברכים כמש״ל (יהל אור).

[4775] בסוד הוד והדר לבושו, והוא היכל הוד. וכאן רוחא הדר שנקרא דרניא״ל כנ״ל, וחשמ״ל ואורפניא״ל, ומלבו״ש, סכום כלם אחד, והן שע״ח נהורין הידועין. והן ש״ע נהורין וח׳ אתוון. ודחשמ״ל שהן ח׳ נהורין שהן שלוב הוי״ה ואדנ״י דהיכלא קדמאה שנכלל כאן, שלכן נק׳ צדיק חשמל, ע״ש ב׳ שמות הנ״ל. וכמ״ש בתז״ח דף עג ע״א, חיזו תליתאה, וארא כעין חשמל כו׳ עם תמניא אתוון דחשמל, ע״ש. וש״ע נהורין מתפשטין מן התפוחין כמ״ש באד״ר שם, תאנא אלין תפוחין נהירין וחוורין תדירא, ומנהון נהירין לתלת מאה ושבעין עיבר כו׳. וז״ש וארא כעין חשמל, שהוא באלין היכלות נו״ה כנ״ל, וכמ״ש בהתיקו״ז ובתז״ח דף עג ע״ב, ממראה ולמעלה נצח, וממראה מתניו ולמטה הוד כו׳, שהן נק׳ מעלה ומטה. וז״ש כמראה אש בית לה סביב, והוא בהיכל נגה, שאופן אהדיא״ל סביבו וממראה כו׳, כמראה אש ונגה לו סביב, הוא כאן הדרניא״ל, דאתכליל באש ומים, והוא נגה כמ״ש בזו״ח דף לג ע״ב, והאי נגה איהו מסט׳ דימינא ואתכליל בשמאלא ושמאלא בימינא (יהל אור). עי׳ לעיל רי ע״א ותמן (לש״ו).

[4776] וז״ש והלך לפניך צדקתך (ישעיה נח ח), צדק לפניו יהלך כו׳ (תהלים פה יד) (יהל אור).

[4777] וז״ס ויהושע היה לבוש בגדים צואים ועומד כו׳, והוא לבוש של העולם הזה. ויאמר, הסירו הבגדים הצואים מעליו, והוא ע״י הרחיצה בנהר דינור. והשטן עומד כו׳, שלא ללבוש אותו. ועי׳ בפ׳ שלח דף קס״ט וק״ע, וכן כתיב ביהושע כהנא רבא כו׳, ע״ש. ויאמר ה׳ אל השטן יגער כו׳, הלא זה אוד מוצל מאש, שלא

דינור שהנשמה צריכה לרחץ ולהתלבן שם ולפעמים שטובעת אותה נשמה שם ונשרפת ולא עולה כל היום עד הבוקר כשמתעוררת רוח של צד דרום אז עומדות כולן ומתחדשות ואומרות שירה ומזמרות כמו אותם מלאכים שעבר שלטונם ונשרפים ועומדים ומתחדשים כמקדם ואומרים שירה (והולכים להם) כך גם הנשמות הללו.	דינור[4778] די נשמתא אצטריכא לאתסחייא ולאתלבנא[4779] תמן ולזמנין[4780] דטבעא ההיא נשמתא תמן ואתוקדא ולא סלקא כלא יומא עד בצפרא[4781] כד אתער רוח דסטרא דדרום כדין קיימי כלהו ומתחדשן ואמרי שירתא ומזמרן כגוונא דאינון מלאכין דאתעבר[4782] שלטנהון ואתוקדן וקיימן ומתחדשן כמלקדמין ואמרי שירתא (ואזלי לון[4783]) הכי נמי אלין נשמתין
ואם זוכה הנשמה הזו ועולה הממונה הזה צדקיא״ל נוטל את הנשמה הזו ומלביש אותה באותו לבוש ונתתקנת בו ועולה לקרבן על ידי מיכאל הכהן לעמד	ואי זכאה האי נשמתא וסלקת האי ממנא צדקיא״ל נטיל לה להאי נשמתא ואלביש לה בההוא לבושא ואתקנת ביה וסלקא לקרבנא[4784] על ידא דמיכאל כהנא לקיימא תדיר[4785] כל

נטבע בנהר דינור, וראוי עכשיו להבגדים. ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, הוא בין השרפים האלו שבהיכל הזה שנק׳ עומדים, כמ״ש שרפים עומדים (וכן כאן הם סוד הרגלין, שעליהם עומדים, ולא יהיו וארכבתי׳ דא לדא נקשין מפחד השטן וסט״א) (יהל אור).

[4778] והנה בירורם ועלייתם של כל הניצוצין כולם והשברי כלים כולם, הנה הוא אם ע״י תורה ומצות, אם ע״י כל המאורעות העוברים על כל באי עולם, בעוה״ז או בעולם הנפשות שהם כל העונשים אשר לאחר מיתה ובפרט הגיהנם והנהר דינור שבכל עולם (כי בנהר דינור שם הוא גמר התיקון כמ״ש בזוה״ק ויקהל (רי״א סע״ב) ע״ש כל הענין, ופ׳ פקודי (רמ״ז ע״א) ופ׳ מקץ (ר״א ע״א)). וע״י כ״ז הנה נבררין ועולין כל הניצוצין והשברי כלים תמיד, עד שיושלמו להתתקן בביאת המשיח (דע״ה ח״א ג ע״ב), ביסורים של אהבה מה שהצדיקים מקבלים על עצמן, הנה נטהרים השפע והניצוצין לגמרי ומתתקנים תיכף ועולים בקודש ואינם עוברים בנהר דינור אלא בדרך טבילה, וכמ״ש בפ׳ מקץ (רא ע״א) ויקהל (ריא ע״ב) פקודי (רמז ע״א) בנשמות הצדיקים (דע״ה ח״ב סט ע״א), ועי׳ עוד בפ׳ פקודי רנב ע״ב ופ׳ בראשית מג ע״ב מב סע״א יט ע״א (דע״ה ח״ב דף עז ע״ב).

[4779] עי׳ פרשת מקץ רא ע״א ויקהל ריא ע״ב (לש״ו).

[4780] הכל לפי מעשיו לצדיקים לאתסחי׳ בצונן, ולרשע לאתלבנא, ולרשע גמור טבעא האי נשמתא, וכמ״ש ברע״מ פרשת בהעלותך דף קנג ע״א, ואומרים על מאני דפסחא, כלים שנשתמשו בהן בצונן מטבילן בצונן והן טהורין, אינון נשמתין דאינון מסט׳ דרחמי, ואינון רחמנים מארי חנא וחסדא לא צריכים לאדכאה במים פושרין [כבינונים], כ״ש בחמי חמין, דבהון מתדכין רשעים גמורים, בגין דזוהמא דלהון נפישא. אבל צדיקים גומרים בצונן, דעלייהו אתמר כל המשים רווח בין הדבקים, מצננין לו גיהנם. וידוע שנהר דינור הוא גיהנם שלמעלה, ואי נשמתין חמריין דאינון מאני חרס, שבירתן זו היא טהרתן כו׳, ועל אלו אמר כאן דטבעא כו׳ (יהל אור).

[4781] וז״ש חדשים לבקרים כו׳, ונהר דינור הוא בהיכל ד׳, בסט׳ דגבורה, כמש״ל בדף רנב ע״ב. ולכן אומרים המחדש בטובו בכל יום תמיד, כמש״ל דף רס ע״ב היכלא רביעאה המחדש בטובו בכל יום כו׳ בנהורא דימינא כו׳, וכן כאן, כד אתער רוח דסט׳ דדרום כו׳, וז״ש כאמור לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו בסט׳ דחסד (יהל אור).

[4782] עי׳ זהר צו דף לב ע״ב (הערת הזהר). כמ״ש כד מעבירין שלטנותיה מעבירין ליה בנורא דדליק, והוא זה הנהר דינור. וכן המלאכים שנבראו ביום שני, והן מסט׳ דגבורה וכן הרשעים. וז״ש מהאש יצאו, והאש תאכלם ונרפאין במימי החסד (יהל אור).

[4783] וז״ש בכל יום נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ובטלין, שנאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך. וז״ש המחדש כו׳ מעשה בראשית, ואמר לעושה אורים גדולים, שבשמש מחדש ג״כ בכל יום מעשה בראשית, שבכל לילה נכבה אורו ואינו מאיר, ובבקר מתחדש כמ״ש בפרקי דר״א (פרק נא). וכן האדם בלילה מפקיד נשמתו כו׳, ואף צדיקים שבג״ע, בכל לילה מפקדי לבי קברא, ובכל יום מתחדשין כמקדם בטלא דנגיד עלייהו (יהל אור).

[4784] והוא כעין הקרבן שנאמר אשה ריח ניחוח לה׳, מקודם מעלה לאשים, בנהר דינור, ושם נכלה הגוף, כמ״ש בפרשת שלח לך, החלב ודם. ואח״כ מלבישין אותה בההוא לבושא, ובהאי מלבושא סלקא ריחא כידוע, וכמ״ש וירח את ריח בגדיו כו׳, ואמרו בגדיו של אדה״ר. והענין, כי אדה״ר קודם החטא, שהיה בג״ע, היה לבוש באותן מלבושין בג״ע כידוע, ולכן נאמר אחר שאכלו, וידעו כי ערומים הם כידוע. ויעקב תיקן חטא אדה״ר, וזכה לבגדיו, וז״ש שנכנס עמו ריח ג״ע. ״וסלקא לקרבנא ע״י דמיכאל כהנא״ זהו ניחוח (יהל אור).

[4785] זהו לה׳, וזהו סוד הקרבן, שמתחלה בשריפת אברים ופדרים נזונים הסט״א ורוי לון, וכן בשריפת הנשמה בגיהנם ונהר דינור. ואח״כ מתלבשא רוחא דבהמה, כי אין רוח בעולם מבלי לבוש, וסלקא אל הבהמה דרביע׳ על אלף טורין, ומתתקנין ד׳ חיות שבמרכבה. וברעותא (ניחוח שמתרגמינן רעווא) דאדם

תמיד כל הימים לפני עתיק הימים אשרי חלקה של הנשמה הזו שעומדת וזוכה לזה.	יומין קמי עתיק יומין זכאה חולקא דהאי נשמתא דקיימא וזכאת להאי
ובכל מתמנה הרוח הזה אורפניא״ל שאמרנו והוא שולט על ההיכל הזה מכלל זה כשנכללת רוח ברוח ומכה זו בזו להכלל כאחד נבראים אותם שליטים אחרים שהתמנו על העולם ואלו הם שרפים של שש כנפים שמקדשים את רבונם שלש	ובכלא אתמנא האי רוחא אורפניא״ל דקאמרן ואיהו שליט על האי היכלא[4786] מכללא דא כד אתכליל רוחא ברוחא ובטש דא בדא לאתכללא כחדא אתבריאו אינון שליטין אחרנין דאתמנן על עלמא ואלין אינון שרפים דשית גדפין דמקדשי למאריהון תלת
	רמז/ב
פעמים ביום ואלו הם שמדקדקים עם הצדיקים ואפילו כמו נימה אחת של שערה ואלה הם שעומדים להענש בעולם הזה ובעולם הבא ולאותם שמזלזלים בבן אדם שלמדו ממנו אפילו דבר תורה אחד ולא נוהגים בו כבוד ולכל אותם שמשתמשים במי שקוראים ששה סדרי משנה ליחד את יחוד רבונם.	זמנין ביומא[4787] ואלין אינון דמדקדקי[4788] עם צדיקיא אפילו בחד נימא דשערא ואלין אינון דקיימי[4789] לאענשא בהאי עלמא ובעלמא דאתי ולאינון דמזלזלי לבר נש דאוליפו מניה[4790] אפילו מלה חדא באורייתא ולא מנהגי ביה יקר ולכל אינון דמשתמשי במאן דקארי שית סדרי משנה ליחדא יחודא דמאריהון
כשמתישבות רוח ברוח ומאירות כאחת מאותו האור יוצאת חיה אחת ששולטת על אותם שרפים וארבע תחתיה שפניהם פני נשר החיה הזו שמה יופיא״ל והיא	כד מתישבן רוחא ברוחא[4791] ואתנהרן כחדא מההוא נהירו נפקא חיותא חדא דשלטא על אינון שרפים וארבע תחותה דאנפייהו אנפין דנשר האי חיותא יופיא״ל שמיה[4792] ואיהי

אתתקן האדם על הכסא. ואז אדם ובהמה תושיע ה׳. והענין, כי כל החטאים בנפש הבהמית שבאדם. וענין נפש הבהמית הוא כמ״ש בספד״צ פ״ד ויאמר אלקים כו׳, היינו דכתיב אדם ובהמה תושיע ה׳, חד בכללא דאחרא משתכח׳, בהמה בכללא דאדם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳ מן הבהמה, משום דאתכללא בכללא דאדם, כד נחית אדם דלתתא בדיוקנא עלאה אשתכחו תרין רוחין מתרין סטרין, דימינא דשמאלא, כליל אדם דימינא נשמתא קדישא דשמאלא, נפש חיה חב אדם ואתפשט שמאלא כו׳. כי הנפש חיה הוא מסטרא דבהמות בהררי אלף, ושם הוא כל השכר והעונש וכל החטאים, אתפשט שכינתא מלבושא דילה, כמ״ש בתיקו״ז ובפ׳ בראישת דף כב וכג, כי הוא בן כסיל. וכן בזכיות מלביש אותה, ולכן בכל המצות עושין לו לבוש. ולכן מקריבין הבהמה לתקן סטרא דבהמה, ששם צריכין לתקן, ואז נכלל הבהמה באדם. וזהו הלבוש, וזהו סוד שכותבין התורה שהיא משם, על עור בהמה טהורה. [וכל ענין בואו דהאדם לעולם הזה לתקן את הנפש הלבוש הזה, ולכן רשעים אזלין ערטילאין בההוא עלמא, וידעו כי ערומים הם כנ״ל, וז״ס (מגילה יב ע״א) מלמד שהיתה מפשטת בנות ישראל ערומות כו׳, וכמ״ש בפי׳ לאסתר ע״ש, כי בחטאי האדם מפשיט נשמות עליונות מלבוש שלהן, וזה הלבוש מתלבש בסט״א, וזהו גלות השכינה בלבושה ג״כ, וז״ס ושתי שהיתה גוזלת לבושין דישראל, ובה נתלבשו בחטאים, ואסתר תיקנה, כי היא שכינה דבריאה כמ״ש ברע״מ. וז״ס שנגזר על ושתי ליכנס ערומה ובאסתר ותלבש אסתר מלכות (בגדי מלכות), וזה היה צרת ישראל ואח״כ גאולתם והבן] (יהל אור). הוא ע״פ מ״ש במדרש הנעלם בזו״ח פרשת נח בד״ה הפתח השלישי ע״ש ועיי׳ לעיל רכט ע״א דכד נשמתין מתקרבין (לש״ו).

[4786] ר״ל, על כל מה שכתוב כאן, הכל תחתיו [ובפ״ב מכללא דנהורין אלין כו׳ עמש״ש] (יהל אור).

[4787] והן דמקדשין עם ישראל בתפלת יוצר ובתפלת י״ח שחרית ומנחה אבל קדושת ובא לציון היא תוספת קדושה לנו על המלאכים ולכך אומרים לבשון תרגום וכמ״ש בפרשת תרומה דף קלב וקלג עיי״ש (יהל אור).

[4788] שכאן נאמר כי ה׳ אלקיך אש אוכלה הוא אל קנא, שג׳ אשות הן אש שורף כו׳ כמ״ש בתיקו״ז דף קכב ע״א ע״ש ומהן השרפים כידוע (יהל אור).

[4789] וזהו דאשתמש בתגא חלף מב׳ העולמות (יהל אור).

[4790] כמ״ש (אבות פ״ו) ואפי׳ אות אחת. וז״ש בפ״ב דאוקידו לאינון דלא חיישי כו׳ [ובפ״ב [מב ע״א יג ע״ד] כד מתגלגלין נהורין כו׳. עמש״ש] (יהל אור).

[4791] ר״ל כשנכללין א׳ בחבירו (יהל אור).

[4792] והוא שר התורה, והוא נפיק מרוח שמאלא כנ״ל, שנקרא הדרניא״ל, לכן נקרא ג״כ יופיא״ל. ולפי שהוא יותר ממוזג באש, שלכן הוא על השרפים, ויופי האדם כד אדום ניכר בו יותר, כמ״ש דודי צח ואדום, אדמו עצם מפנינים, ולכן נק׳ יופיא״ל. והוא אנפי נשרא, לפי שהוא כלול באש ומים, והוא נשר שבחיות, כלול מחו״ג כידוע, וכנ״ל (בראשית מא ע״ב) דרך הנשר בשמים. וכאן הוא התורה והחכמה, כמ״ש כי מן השמים דברתי עמכם כו׳ (יהל אור).

עומדת בכל סודות החכמה לכל אותם מפתחות של החכמה עומדים בה.	קיימא בכל רזי דחכמתא לכל אינון מפתחאן דחכמתא קיימין ביה
החיה הזו עומדת לתבע שכר מעם הקדוש ברוך הוא לתת לכל אותם שרודפים אחר בעלי החכמה ואפילו מכל אדם ולומדי חכמה לדעת את רבונם ואותו שכר שנותן לבני אדם שרודפים אחר החכמה להכיר את רבונם.	האי חיותא קיימא למתבע אגרא מעם קודשא בריך הוא למיהב לכל אינון דרדפי בתר כל מאריהון דחכמה ואפילו מכל בר נש ואולפי חכמה למנדע למאריהון וההוא אגרא דיהיב לבני נשא דרדפי בתר חכמה למנדע למאריהון
שכשיוצא אדם מן העולם הזה החיה הזו יוצאת על ארבעה שרפים מעופפים וטסה לפניו ולא נותנת לכל אותם שומרי החקים שבצד האחר לקרב אליו וכמה הם שליחים של שלום סביבו והשרפים הללו כשנוסעים ונראים נכנעים אותם שרפים נחשים שיוצאים מאותו נחש שגרם מות לכל העולם.	דכד נפק בר נש מהאי עלמא האי חיותא נפקא על ארבע שרפים מעפפין[4793] וטאסת קמיה ולא שביק כל אינון גרדיני נימוסין די בסטרא אחרא למקרב בהדיה וכמה אינון שליחן דשלם[4794] סחרניה ואלין שרפים כד נטלין ואתחזיין אתכפיין אינון שרפים נחשים דנפקן מההוא נחש דגרים מותא לכל עלמא
החיה הקדושה הזו עומדת כשנשמה עולה ומגיעה אליה ואז שואלת אותה בסוד החכמה של אדונו וכפי אותה החכמה שרדף אחריה והשיג (בה) כך נותנים לו שכרו ואם יכל להשיג ולא השיג דוחים אותו החוצה ולא נכנסת ועומדת תחת אותו ההיכל בבושה וכשמרימים כנפיהם השרפים הללו שתחתיה אז כולם מכים בכנפיהם ושורפים אותה ונשרפת ולא נשרפת ועומדת ולא עומדת וכך נדונית בכל יום מאירה ולא מאירה.	האי חיותא קדישא קיימא כד נשמתא סלקא ומטאת לגביה כדין שאל לה ברזא דחכמתא דמאריה וכפום ההיא חכמתא דרדיף אבתרה ואדבק (ס״א בה) הכי יהבי לה אגריה ואי יכיל לאדבקא ולא אדבק דחי ליה לבר ולא עיילה וקיימא תחות ההוא היכלא בכסיפו וכד נטלי גדפייהו אלין שרפים דתחותה כדין כלהו בטשי בגדפייהו ואוקדון לה ואתוקדת ולא אתוקדת וקיימא ולא קיימא והכי אתדנת בכל יומא נהירת ולא נהירת
ואף על גב שיש לה מעשים טובים משום שאין שכר באותו העולם כמו אותם שעוסקים בחכמה להסתכל בכבוד רבונם ואין שעור לשכר של אותם שיודעים החכמה להסתכל בכבוד רבונם אשרי	ואף על גב דעובדין טבין[4795] אית לה בגין[4796] דלית אגרא בההוא עלמא כאינון דמשתדלי בחכמתא לאסתכלא ביקרא דמאריהון ולית שיעורא לאגרא דאינון דידעי חכמתא

[4793] שנאמר בהן ובשתים יעופף. ואמר ״על ד׳ שרפים״. שהשרפים נכללין בד׳ חיות שתחתי׳, כמ״ש בפ״ב, ונכללין בד׳ (יהל אור).

[4794] ר״ל סביבות האדם. וכמ״ש (כתובות קד.) בשעה שהצדיק נפטר מן העולם ג׳ כתות של מ״ה יוצאין לקראתו, אחת אומרת בוא בשלום ואחת אומרת כו׳. וז״ש ״וכמה שליחן דשלם״. והן נק׳ מלאכי שלום, שליחין לבשר השלום. וכאן הן הג׳ כתות, אותן דמקדשאן שמא קדישא דמאריהון, כמ״ש ג׳ כתות של מ״ה (חולין צא ע״ב) אומרת שירה בכל יום, א׳ אומרת קדוש, ואחת אומרת כו׳, והן כאן כמ״ש למטה ״אלין דקיימי באמצעיתא כלהו ממנן בשירתא כו׳ אלין דקיימי לעילא לסטר ימינא כו׳ ואלין דקיימי בשמאלא כו׳״ (יהל אור).

[4795] כמ״ש בז״ח ש״ה דף נ״ו ע״א (ע ע״ב) ״ת״ח כל מאן דאזיל להההוא עלמא בלא ידיעה אפי׳ אית בי׳ עובדין טבין סגיאין כו׳, ת״ח מאי דכתיב אם לא תדעי לך היפה בנשים כו׳ דאית לה עובדין שפירין״. והן הגוונין, אלא דלא אצטבעו הגוונין. והענין כי פשוטי דאורייתא הן הגוונין דבוצינא, ורזין דאורייתא הוא אור הנביעו, דמני׳ אצטבעו גוונין, וכמ״ש בתז״ח (עג ע״ד) ״דכל רז אור אתקרי לאנהרא כו׳״. ובהרבה מקומות. ולכן נקר׳ החיה הזה דממונה על רזא דחכמתא יופיא״ל, דמניה אצטבעו הגוונים. ודווקא למאן דיכיל לאדבקא, ולכן קורא לה היפה בנשים, דאת הי׳ בידך האור והיופי, ולית לך לאתדמה לשאר הנשים, וכמ״ש הזאת נעמי אל תקראן לי נעמי כו׳ אני מלאה הלכתי, דמלמדין לה כל התורה, דיכול לאדבקא בעה״ז, ואומר לה זה היפה, שתדע למה היא נידונית יותר משאר ב״א שלא למדו בחכמתא, כמ״ש לעיל. [קבלה ר״ת השחחוו לה׳ בהדרת קודש, בסוד הוד והדר שבהיכל הזה כמ״ש] (יהל אור).

[4796] בראשית קלב (הערת הזהר).

חלקם בעולם הזה ובעולם הבא שכתוב אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה.	לאסתכלא ביקרא דמאריהון זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי[4797] דכתיב (משלי ג יג) אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה
הרוח הזו שולטת על הכל הכל כלולים בה וכולם מסתכלים אליה החיה הזו שולטת על ארבע אחרות וארבעה גלגלים לכל אחת ואחת גלגל אחד מסתכל לצד מזרח וגלגל אחד מסתכל לצד צפון וגלגל אחד מסתכל לצד דרום וגלגל אחד מסתכל לצד מערב וכל אחד ואחד בשלשה עמודים.	רוחא דא שלטא על כלא כלא כלילן בה כלא אסתכיין לגבה[4798] האי חיותא שלטא על ארבע אחרנין[4799] וארבע גלגלין לכל חד וחד גלגלא חדא אסתכי לסטר מזרח וגלגלא חדא אסתכי לסטר צפון וגלגלא חדא אסתכי לסטר דרום וגלגלא חדא אסתכי לסטר מערב וכל חד וחד בתלת סמכין
הגלגל שלצד מזרח שמו חניא״ל הגלגל שלצד צפון שמו קרשיא״ל הגלגל שלצד דרום שמו עזריא״ל הגלגל שלצד מערב שמו עניא״ל וכל אותם שלשת העמודים שהם לכל אחד ואחד כולם מסתכלים לאמצע משום שהאמצע נוטל אותם וכולם נוסעים בשביל האמצע.	גלגלא דלסטר מזרח[4800] חניא״ל שמיה גלגלא דלסטר צפון קרשיא״ל[ר״ג] שמיה גלגלא דלסטר דרום עזריא״ל שמיה גלגלא דלסטר מערב עניא״ל[ר״ג] שמיה ואינון תלת סמכין דאינון לכל חד וחד כלהו אסתכיין לאמצעיתא בגין דאמצעיתא איהו נטיל לון וכלהו נטלי בגיניה דאמצעיתא[4801]
אלו שעומדים באמצע כולם ממונים בשירה ואלו של הימין אומרים שירה שעולה הרצון למעלה ואומרים קדוש ואלו של השמאל אומרים שירה ועולה הרצון למעלה ואומרים ברוך קדוש למעלה וברוך למטה.	אלין דקיימי באמצעיתא כלהו ממנן בשירתא[4802] ואלין דימינא[4803] אמרי שירתא דסלקא רעותא לעילא[4804] ואמרי קדוש ואלין דשמאלא אמרי שירתא וסלקי רעותא לעילא[ר״ד][4805] ואמרי ברוך קדוש לעילא וברוך לתתא
אלו שעומדים למעלה לצד ימין לוקחים קדושה ומתחברים בקדשה בכל אותם שיודעים לקדש את רבונם ביחוד של סוד החכמה ואלו שעומדים בשמאל נוטלים קדושה ומתחברים בכל אותם שלא יודעים לקדש את רבונם כראוי וכולם כלולים אלה באלה ביחוד אחד ונקשרים	אלין דקיימי לעילא[4806] לסטר ימינא נטלי קדושה ומתחבראן בקדושה בכל אינון דידעי לקדשא למאריהון ביחודא ברזא דחכמתא ואלין דקיימי בשמאלא נטלי קדושה ומתחבראן בכל אינון דלא ידעי לקדשא למאריהון כדקא יאות וכלהו כלילן אלין באלין ביחודא חדא

[4797] שרזין הן בסטרא דח״י עלמין, והוא ח״י עלמין בתרין עלמין, בעה״ז ועה״ב, שהוא אתרי׳ בבינה עה״ב, וקאים בנוק׳, כמ״ש כי כל בשמים ובארץ, הן התרין עלמין, וכמ״ש בריש פ׳ שמות דף ב׳ ע״א ״זוהר איבא דאילנא יהיב חיין לכלא קיומי׳ לעלם ולעלמי עלמין כו׳, זכאה חולקיהון אינון דטעמין מיני׳ קיימין אינון לעלם ולעלמי עלמין, אלין אקרון חיין להאי עלמא וחיים לעלמא דאתי״. והוא כמ״ש (יבמות צו ע״ב) אגורה באהלך עולמים שפתותיו כו׳ (יהל אור).

[4798] כנ״ל לאתכללא בי׳ ולסלקא. [ובפ״ב (מב ע״ב יד ע״א) ד׳ גלגלין לכל חד כו׳. עמש״ש] (יהל אור).

[4799] הן ד׳ חיות הנ״ל שפניהן פני נשר. ולפי שאמר לעיל האי חיותא נפקא על ד׳ שרפים כו׳, וכאן הוצרך לבאר ענין החיות משום פרטיהן אמר אחרנין (יהל אור).

[4800] בס״י אין שם אל בשום אחד מהם (הערת הזהר).

[4801] כנ״ל (יהל אור).

[4802] ר״ל אלו הד׳ שהן באמצע, הן ממונין על השיר (יהל אור).

[4803] ר״ל הגלגלים שבימין, ר״ל לצד דרום (יהל אור).

[4804] לגבי חיות דעלייהו (יהל אור).

מהכא (יהל אור).

[4805] ר״ל עם האופנים שבהיכלא קדמאה (יהל אור).

[4806] ר״ל אותן שעומדין למעלה בצד ימין, הם מתחברין עם ישראל המקדישין אותם דידעי לכוונ׳. ואותם שבצד שמאל מתחברים עם אותם שבישראל שאינן יודעין לכוין. וכלם כלילין ומתקשרין זה בזה ביחוד אחד (יהל אור).

זה עם זה עד שכלם נעשים קשר אחד ורוח אחת ומתקשרים עם אותם שלמעלה להיות הכל אחד ולהכלל זה עם זה.	ומתקשראן דא בדא עד דכלהו אתעבידו קשורא חדא ורוחא חדא ומתקשרן באינון דלעילא למהוי כלא חד לאתכללא דא בדא
מהמקום הזה יונקים כל אותם בעלי החכמה שעומדים לדעת במראה או בסוד החלום משום שנביאים יונקים מלמעלה ובעלי החלום או המראה יונקים מכאן וכשמתחבר מקום זה במקום שלמעלה בקשר אחד אזי הנביאים יונקים ממעלה וממטה בקשר אחד.	מאתר דא ינקי כל אינון[4807] מאריהון דחכמתא דקיימן למנדע[4808] במראה או ברזא[4809] דחלמא בגין דנביאים ינקי מלעילא[4810] ואלין מארי דחלמא או דמראה ינקי מהכא וכד מתחברא[4811] אתרא דא באתרא דלעילא בקשורא חדא כדין נביאים ינקי מעילא ומתתא בקשורא חדא
	רמח/א
ולכן יש משל בדבריהם שאין נבואתם מצוחצחת כראוי כמו שהיה במשה שנבואתו היתה מצוחצחת בכל משום שאור יוצא מלמעלה ממקום שכל האורות יוצאים ממנו ומגיע לדרגתו ומשם הוא יונק את נבואתו ומאיר מה שלא היה אז	ובגין כך אית משל במלייהו[4812] דלא צחצחא נבואתהון כדקא יאות כמה דהוה ביה במשה דהוה צחצוחא בנבואתיה בכלא בגין דנהירו נפיק[4813] מעילא מאתר דכל נהורין נפקין מניה ומטא לדרגיה ומתמן יניק נבואתיה ונהיר מה

[4807] שכאן הוא מפתחאן דחכמתא כמש״ל (יהל אור).

[4808] וישב קנא ע״ב רנז ע״ב (הערת הזהר).

[4809] תיקון יא ע״א כא רנח ע״א עא ע״ב ורסב ע״א (הערת הזהר).

[4810] ר״ל מנ״ה דאצילות. אבל מארי דחלמא ודמראה ינקי מנ״ה דבריאה. וז״ש ״ואלין מארי דחלמא כו׳ מהכא״ (יהל אור).

[4811] ר״ל שלא תאמר שנביאים ינקי מעילא לבד, לכן אמר ״וכד מתחברא כו׳״. ר״ל כאשר מתחברים נ״ה דאצילות עם נ״ה דבריאה, אז משניהם יחד. וכמ״ש בפ׳ בראשית דף מ״ה ע״א ״שאר נביאים נטלין תרי היכלין דלתתא תרין רוחין נגה וזוהר כו׳״. וכן לקמן דף רנ״ז ע״ב ״נביאין דאיטן סט׳ עלאין תרין (סמכין) ירכין [דסמכין לאורייתא קדישא אינון נטלין היכלא דתרין רוחין כו׳ דאינון נוגה וזוהר] כו׳, אתכלילו דא בדא, כדין אלין תרין סמכין דלתתא, כד מתחברן באלין עלאין אתרשים בהו נבואה כו׳, לעילא נבואה הכא מראה, וע״ד איהו דא כגוונא דא ודא כגוונא דא״ (יהל אור).

[4812] שמתלבש הנבואה בהיכלין אלו, משא״כ במשה, אע״ג דע״כ צריך לעבור דרך כל העולמות, הוא דרך מעבר לבד כידוע (יהל אור).

[4813] ר״ל שנבואת משה הוא מבינה שמתלבש בנ״ה. וז״ש (תקו״ז נה ע״א) נביאים מבינה. ואמרו (נדרים לח ע״א) משה זכה לבינה. ואמר משה בנצח, והוא שיוצא מבינה ומתלבש בנצח כנ״ל. ואע״ג דבכל הנביאים, נו״ה צריך לקבל תחלה מבינה, כנ״ל נביאים מבינה, ומשם דרגא דנבואה כידוע בכ״מ, וז״ש (ב״ב יב.) חכם עדיף מנביא, דחכמה למעלה מבינה. ואמר בז״ח רות (עז ע״א) ״שלום לרחוק ולקרוב שהוא רחוק לחכמים וקרוב לנביאים. רא״א איפכא קרוב לחכמים ורחוק לנביאים, שרואין דמיונות שלמעלה כעין גוף״. והנה למעלה חכמה למעלה מבינה, אבל למטה נביאים למעלה מחכמה, שנביאים בנו״ה, וחכמה ביסוד, דשם כל רזין דחכמתא, והוא ההוא חיותא דכאן, ועמ״ש בז״ח רות (הדרת קדש רות אות מא). ואמר בריש פ׳ שמות (ב ע״א) ״איבא דאילנא יהיב חיין לכלא קיומי׳ לעלם ולעלמי עלמין זכאה חולקי׳ כו׳״ עד ״בעלמא דאתי״ ע״ש. ר״ל איבא דאילנא חכמתא, דהוא אילנא דחיי, והן שנקר׳ חי, ובניהו כו׳ בן איש חי. ועיין בתיקו״ז (ריש תיקון כא מב ע״ב) ״א״ל אבא (דיליה) [דילי] כו׳ ובלע מיא דימא כו׳ ואתון כו׳״. ועיין בר״פ בראשית (ו ע״א) ״ובניהו כו׳״. וזה ג״כ הענין שנבון עדיף מחכם, הוא ג״כ כאן בנו״ה, כי כלם אינן מקבלים מהנהירו דנפיק מבינה, רק מנ״ה שקבלו מבינה, משא״כ במשה שקבל מנהירו דנפיק מבינה שנתלבש בנו״ה, ומשם ואילך לא נתלבשו עוד, אלא דרך מעבר לבד. משא״כ בנביאים שלא קבלו רק מנו״ה עצמן שנתלבשו בהיכלות אלו, ומשם ואילך דרך מעבר לבד. וז״ש (ז״ח מד ע״ב) משה בנצח, ואף על גב דדרגי׳ גדול מאבהן, שהוא זכה לאספקלריא המאירה, משא״כ באבות ושמי ה׳ לא נודעתי להם, כמ״ש בפ׳ וארא (כג ע״א). והענין, שאבות זכו לחג״ת שנתלבשו במלכות, תלת גוונין דילה, כמ״ש שם, והן בהיכלין דילהון רצון ואהבה וזכות, כמ״ש בפ׳ בראשית מ״ה ע״א, ולקמן דף רנ״ו ורנ״ז, והן כגוונא דנביאים בנו״ה כנ״ל. והחילוק ביניהם לבין הנביאים הוא, שנו״ה אפילו באצילות, גוונין דילהון אינן מאספקלריא המאירה, שנה״י הם המאירים למלכות, ואבהן זכו לחג״ת, שהן גוונין דאספקלריא המאירה במקומן. וזש״ש בפ׳ וארא דף כ״ג ״ואלין אינון דאתחזיין לאבהן למנדע [כו׳] מגו אלין דמזדהרי כו׳״. משא״כ למשה שנתגלה לו מתוך הבינה, באצילות עצמן, כמש״ש ואינון סתימין אתגליין לי׳ למשה בההוא רקיעא דילי׳ כו׳ (יהל אור).

לכלם לכל שאר הנביאים אותם בעלי החלום בעלי המראה כולם יונקים ממקום זה למטה בלי חבור של מעלה על ידי דרגה אחרת תחתונה ממנה שהיא בחוץ.	דלא הוה כדין לכלא לכל שאר נביאין אינון מאריהון דחלמא[4814] מאריהון דמראה כלהו ינקי מאתר דא לתתא בלא חבורא דלעילא על ידא דדרגא אחרא תתאה מיניה דאיהו לבר[4815]
כמו שדרגה של הנביאים שלמעלה לא היו רואים אותה הנביאים רק על ידי דרגה אחרת למטה כך גם אלו דרגת היניקה שלהם היא למעלה בדרגה התחתונה הזו אבל לא נגלתה להם אלא על ידי דרגה חיצונית אחרת שהיא תחתונה ממנה משום שיוצאת מההיכל הזה ומגיע הדבר עד אותו ממנה שעומד על שער ההיכל הזה ומשם לאותו ממנה שתחת ידו וכן עד (כלם) שכמה הם שנוטלים את אותו הדבר ומתערבים עמו ולכן כשמגיע הדבר לאדם כמה הם שמתערבים עמו ולכן הדבר לא מצוחצח כראוי.	כמה דדרגא דנביאים דלעילא לא הוו חמאן ליה נביאים בר על ידא דדרגא אחרא תתאה הכי נמי אלין דרגא דינקו דילהון איהו לעילא בהאי דרגא תתאה אבל לא אתגליא לון אלא על ידא דדרגא אחרא לבר דאיהו תתאה מניה בגין דנפקא מהאי היכלא ומטא מלה עד ההוא ממנא דקיימא על תרעא דההיכלא דא ומתמן להההוא ממנא דתחות ידיה וכן עד (ס״א כלהו) דכמה אינון דנטלי[4816] ההיא מלה ואתערבו בהדה ועל דא כד מטא לגביה דבר נש כמה אינון דאתערבו בהדה ועל דא לא צחצחא[4817] מלה כדקא יאות[4818]

[4814] ר״ל מאריהון דחלמא ודמראה יונקים מהיכלות אלו לבד, ואינן יונקים מלעילא כלל, ואינן יונקים מהיכלות עצמן, רק שמתלבש בדרגא אחרא ביצירה, בהיכלות דנצח והוד דשם. והכלל כי כולם צריך להתלבשות, ואינן מקבלין מן דרגא דיליה במקומו, רק בהתלבשו בדרגא אחרא. ואע״ג שבכולם יוצא הנבואה משורש השרשים מבינה, אינן מקבלין משם כנ״ל. והמקומות שלמטה מדרגם דרך מעבר כנ״ל. וז״ש ״כמה דדרגא דנביאים דלעילא כו׳. ה״נ אלין דרגין כו׳״ (יהל אור).

[4815] ר״ל מאריהון דחלמא ודמראה יונקים מהיכלות אלו לבד ואינן יונקים מלעילא כלל, ואינן יונקין מהיכלות עצמן רק שמתלבש בדרגא אחרא ביצירה בהיכלות דנו״ה דשם והכלל כי כולם צריך להלבשות ואינן מקבלין מן דרגא דיליה במקומו, רק בהתלבשו בדרגא אחרא. ואע״ג שבכולם יוצא הנבואה משורש השרשים מבינה אינן מקבלין משם כנ״ל. והמקומות שלמטה מדרגם דרך מעבר כנ״ל, וז״ש כמה דדרגא דנביאים דלעילא כו׳ ה״נ אלין דרגין כו׳ (יהל אור).

[4816] זה קאי על החלום של כל אדם. וז״ש ״וע״ד כד מטי לגבי לב״נ כו״ ולכן כשם שא״א לבר בלא תבן כך א״א לחלום בלא דברים בטלים (ברכות דף נה). שמתערבין עמה ג״כ הס״א, שהן מעורבין בעשיי׳ ובאוירין דהאי עלמא. וזה החילוק בין מראה דנביאים לחלמא, שמראה אינו מתלבש רק בדרגא תתאה דלבר לבד, אבל חלום מתלבש מדרגא לדרגא, עד דמטי לב״נ, ומתלבש בכלהו דרגין. והחילוק שבין חלום של נבואה, לחלום של כל אדם, שחלום נבואה נפיק מגו האי היכלא ומתלבש למטה, אבל חלום של שאר בני אדם, אין יוצא רק מדרגא תתאה, ומתלבש למטה. והוא החילוק שבין אדם לחבירו בענין החלום, שזה מקבל עוד מדרגא תתאה יותר, עד שיש שמקבלין רק מאותן דתליא באוירא, אבל בכולם מתלבש עד למטה באוירא כנ״ל (יהל אור).

[4817] ולכן כל חלום צריך לפתרון. והן ד׳ דרגין חלוקין, חלום לב״א, וחלום ומראה לנביאים, ונביאין עלאין, ונבואה דמשה חלוקים במקומות כנ״ל. וכן חלוקים בענין, כי חלום צריך לפתרון, ואין משיגים הפתרון בעת החלום, רק מדמה להם בעת החלום כאלו הוא הענין כמות שהוא רואה, כמ״ש ויקץ פרעה והנה חלום. אבל בעת השינה לא ידע כלל שהוא חלום ומראה. וחלום של נביאים יודע שהוא מראה וחלום, ויודע ג״כ הפתרון בעת החלום ע״י עצמו, או ע״י מלאך, כמ״ש מה אלה אדוני, מה שני הזתים האלה כו׳, וידע שאינו כפשוטו, רק מראה על דבר אחר, והשיב לו הפתרון. וכן בדניאל דניאל חלם חז׳ כו׳, חזה הוית כו׳, קרבית על חד מן קאמי׳ ויציבא אבעא מני׳ על כל דנ׳, ואמר לי ופשר מלה יהודענני כו׳. משא״כ בנביאים, שהשיגו הדבר בעצמן, אע״פ שאמר בדרך חידה פעמים, הבין בדבור בתוך החידה הדברים בעצמן. אבל משה פא״פ אדבר בו ולא בחידות (יהל אור).

[4818] ולכן כל חלום צריך לפתרון והן ד׳ דרגין חלוקין: חלום דבני אדם, וחלום ומראה דנביאים, ונביאין עלאין, ונבואה דמשה חלוקים במקומות כנ״ל. וכן חלוקים בענין כי חלום צריך לפתרון, ואין משיגין הפתרון בעת החלום רק מדמה להם בעת החלום כאלו הוא הענין כמות שהוא רואה כמ״ש ויקץ פרעה והנה חלום אבל בעת השינה לא ידע כלל שהוא חלום ומראה. וחלום של נביאים יודע שהוא מראה וחלום ויודע ג״כ הפתרון בעל החלום ע״י עצמו או ע״י מלאך כמ״ש מה אלה אדוני מה שני הזתים האלה כו׳ וידע שאינו כשפוטו רק מראה על דבר אחר והשיב לו הפתרון וכן בדניאל וכו׳ משא״כ בנביאים שהשיגו הדבר בעצמן אע״פ שאמר בדרך חידה פעמים הבין בדבור בתוך החידה הדברים בעצמן אבל משה פא״פ אדבר בו ולא בחידות (יהל אור).

כשמתחברים ארבעת הגלגלים הללו באותם הארבעה שבאמצע אזי כולם נקראים חמודות והם בעלי המראה ולכן החיה הזו שאמרנו שולטת עליהם ולכן נקרא דניאל איש חמודות שכתוב כי חמודות אתה והכל סוד כראוי אשרי אותם היודעים את סודות רבונם ללכת בדרך האמת בעולם הזה ובעולם הבא.	כד מתחברן אלין ארבע גלגלין בארבע אינון די באמצעיתא[4819] כדין כלהו אקרון חמודות ואינון מאריהון דמראה[4820] ובגין כך האי חיותא דקאמרן שלטא עלייהו ובגין כך אקרי דניאל איש חמודות דכתיב (דניאל ט) כי חמודות אתה וכלא רזא כדקא יאות זכאין אינון דידעין רזי דמאריהון למיהך בארח קשוט בעלמא דין ובעלמא דאתי
ההיכל השלישי ההיכל הזה הוא היכל שעומד באור עליון יותר על כל הקודמים הללו בהיכל הזה קיימים ארבעה פתחים אחד לצד דרום ואחד לצד מזרח ואחד לצד צפון ואחד לצד מערב בכל פתח ופתח יש ממנה אחד שעומד ממנה על כל פתח ופתח.	היכלא תליתאה[4821] היכלא דא היכלא דקיימא בנהירו עלאה יתיר על כל אלין קדמאי בהיכלא דא קיימין ארבע פתחין חד לסטר דרום וחד לסטר מזרח חד לסטר צפון וחד לסטר מערב בכל פתחא ופתחא אית ממנא חדא דקיימא ממנא על כל פתחא ופתחא
הפתח הראשון זה פתח שעומד בו ממנה אחד ששמו מלכיא״ל והוא שולט על כל אותם פתקים שיוצאים מבית דינו של המלך לדון את העולם (באותו פתק) משום שזה הוא הממונה להשגיח באותם הפתקים ושני סופרים תחת ידו אחד מימין ואחד משמאל.	פתחא קדמאה דא פתחא דקיימא ביה חד ממנא מלכיא״ל שמיה ואיהו שליטא על כל אינון פתקין דנפקי מבי דינא דמלכא[4822] לאתדנא עלמא (בההוא פתקא) בגין דהאי איהו ממנא לאשגחא בהו[4823] באינון פתקין ותרין סופרין תחות ידיה חד מימינא וחד משמאלא
לזה נתנו תקוני הפתקים להתקין טרם שיצאו מהשער הזה החוצה וימסרו לידי אותו הממונה שבהיכל הראשון שהרי מזמן שנמסרו ביד אותו הממונה שבהיכל הראשון הרי יצאו משם ואין רשות להשיבם.	להאי אתייהיבו תקוני פתקין לאתקנא עד לא יפקון מהאי תרעא לבר ויתמסרו בידא דההוא ממנא די בהיכלא קדמאה דהא מזמנא דאתמסרו בידא דההוא ממנא דבהיכלא קדמאה הא נפקי מתמן ולית רשו לאתבא לון
שהרי מיד מזדמן ממנה של הצד האחר הטמא בעל הדין הקשה התקיף שלא מרחם ושמו סנגדיא״ל (וסהדיאל) והוא	דהא מיד אזדמן ממנא דסטרא אחרא מסאבא מאריה דדינא קשיא תקיפא דלא מרחם

[4819] ר״ל בארבע החיות הנ״ל (יהל אור).

[4820] שהן מאריהון דחכמתא, כמש״ל ״כל אינון מאריהון דחכמתא דקיימין כו׳״, וכתיב הנחמדים מזהב ומפז ומתוקים כו׳, חכו ממתקים וכלו מחמדים. וז״ס כי נחמד למראה. וכן חיותא דעליהון נקרא יופיא״ל, ע״ש החכמה, כמ״ש יופי חכמתך כו׳, מלא חכמה וכליל יופי. ולכן נקרא ירושלים כלילת יופי ע״ש חכמתם כידוע. [וכן בסט״א נגד היכל הזה כל זיני דחרשין כו׳. ואמר שם ״חרשין הוא באסתאבו מסאבו דזרעא כו׳״. ותלוי בהיכל זה שם כל מסאבו דש״ז. וכן כאן בקדושה כאן כל החכמתא, והוא תליא בברית קיימא כידוע, וכמ״ש סוד ה׳ ליראיו כו׳. ולכן נקרא ספר הזהר, ע״ש החכמה דרוחא דהיכלא דא נקרא זהר כנ״ל]. וז״ש ״בג״כ האי חיותא דקאמרן שלטא עלייהו״. ר״ל שהוא מארי דחכמתא כנ״ל [ובפ׳ בראשית (מב ע״ב יד ע״ב) הכא הכרעה לאתדבקא במארי׳. עמש״ש] (יהל אור).

[4821] היכל נוגה נצח (הערת הזהר).

[4822] ר״ל מהיכל זכות ששם הב״ד, כמ״ש לקמן שהוא היכל גבורה, ב״ד, והאי היכל מקבל משם (יהל אור).

[4823] ר״ל אע״ג דהפתקין נחתמין בפתח ב׳, ומשם יוצאין הפתקין, מ״מ נמסרו הפתקין מקודם להאי ממנ׳ שבפתח הזה, לעיינא בהו, שמא ישוב האדם ביני וביני. וכמש״ו ״להאי אתייהבו תקוני פתקין כו׳, ואתמסרו בידא דההוא ממנ׳ די כו׳״. ר״ל אל הממונה שבהיכל הא׳ כמש״ו. כיון שמגיע שם אין מתעכב כלל ויוצא מהיכל הראשון. ואז כיון שיוצא משם אז אין יכולת בידו לחזור הפתקין, שמשם מקבל הסט״א תיכף, וכמ״ש בהיכלא קדמאה דף רמ״ה ע״ב ע״ש. ולכן מעיינין כאן. וסוד היציאה תיכף מהיכל הא׳, בסוד הטפה כיון שמגיע ליסוד אין יכול להתעכב שם כלל, וכיון שיוצא משם, מיד מזומן הסט״א לקבל. וז״ס הקרי, ואם תלכו עמי קרי, אף אני אלך עמכם בחמת קרי כו׳. וז״ש ״דהא מיד ממנא כו׳״ (יהל אור).

ממנה על שער ההיכל הראשון (האחר) שבצד האחר שהוא גיהנם וכמה הם שומרי החקים ממונים לשוטט בעולם ומזמנים לעשות דין.	וסנגדיא״ל (ס״א וסעדיא״ל) שמיה ואיהו ממנא על תרעא דהיכלא קדמאה[4824] (ס״א גרים אחרא[4825] ול״ג קדמאה) די בסטרא אחרא דאיהו גיהנם[4826] וכמה אינון גרדיני נימוסין ממנן לשטיא בעלמא וזמינין למעבד דינא
ולכן עומד אותו הממונה לעין בפתקים ואותם שני הסופרים שעומדים תחת הממונה הזה שמשיא״ל וקמוא״ל אלו הסופרים לתקן הפתקים ואותו הממונה עליהם שהוא מלכיא״ל משום שבאותם ההיכלות שבצד האחר הטמא נפקדו ממונים ידועים בהפך מהממנים הללו שבהיכלות הללו וכל אותן רוחות וכל אותם הממנים ששם כולם להרע.	ובגין כך קיימא ההוא ממנא לעיינא בפתקין ואינון תרין סופרין דקיימא תחות ממנא דא שמשיא״ל וקמוא״ל אלין סופרין לאתקנא פתקין וההוא ממנא עלייהו דאיהו מלכיא״ל[4827] בגין דבאינון היכלין[4828] די בסטר אחרא מסאבא אתפקידו ממנן ידיען בהפוכא מאלין ממנן די בהיכלין אלין וכל אינון רוחין וכל אינון ממנן דתמן כלהו לאבאשא
בא וראה הסנגדיא״ל (סעדיאל) הזה כשנוטל פתק מצד של אותו הממונה שעומד לפתח הראשון פותח פתח אחד לצד החשכה שנקרא באר שחת ושם ממונים אלף ורבבות מזמנים ליטול אותם הפתקים והממנה הזה עליהם ואז יוצאים הכרוזים וכמה שוטרים משוטטים	תא חזי האי סנגדיא״ל[4829] (ס״א סעדיא״ל) כד נטיל פתקא מסטרא דההוא ממנא דקיימא לפתחא קדמאה פתח חד פתחא לסטרא דחשוכא דאקרי באר שחת ותמן ממנן אלף ורבבן זמינין לנטלא אינון פתקין והאי ממנא עלייהו וכדין כרוזין נפקין וכמה גרדיני שטיין
	רמח/ב
בעולם ואותו הדין נשלם ועל כן הממונה הזה עומד לעין בפתקים ולהתקין הנהגות הפתקים טרם שיצאו מהפתח הזה והפתח הזה הוא פתח הדרום.	בעלמא וההוא דינא אשתלים ועל דא ממנא דא קיימא לעיינא בפתקין ולאתקנא נימוסי פתקין עד לא נפקי מהאי פתחא והאי פתחא איהו פתחא דדרום
הפתח השני זהו פתח שחיים ומות תלויים בו משום שהפתח הזה חותמים	פתחא תניינא דא פתחא דחיין ומותין תליין

[4824] ר״ל פתחא קדמאה שבהיכל השלישי הזה, נגד זה הממונה בקדושה שעומד בפתח הא׳, וכמש״ש בדף רס״ד ע״ב ״פתחא תניינא בי׳ קיימא חד ממנא אחרינא ודא איהו קיימ׳ לנטלא פתקין דדינא, ודא איהו סנגדיא״ל כו׳ והאי קיימא על פתחא דא ,וכד נטיל פתקא דדינא האי קיימא על פתחא דא ונחית כו׳״. ר״ל שעומד בפתח השני. וכד נוטל הפתקין, קיימא בפתח הראשון, ומשם יורד להיכלות הא׳ והב׳ דסט״א. והוא נגד הקדושה, שהפתקין הן בפתח השני, כמ״ש לקמן, וכאן נטיל לון (יהל אור).

[4825] ר״ל היכל שנגד היכל זה, והוא היכל ג׳ שבסט״א. כי הסט״א הוא זה לעו״ז. בהיכל הא׳ ממונה שם דומה, נגד טהריא״ל, לקבל נשמות ותפלות כמש״ל. ובהיכל הב׳ תלת פתחין נגד תלת פתחין שבהיכל הב׳ דקדושה. וכן כל הענינים שלהם הכל דוגמת הקדושה, כממנן ופתחים ועל מה שממונים, זה לעו״ז. ונגד היכל זה ד׳ פתחים שם, נגד ד׳ פתחים שבקדושה כנ״ל (יהל אור).

[4826] ר״ל כל היכלין דסט״א נקרא גהינם (יהל אור).

[4827] ר״ל שהוא ג״כ ממונה ע״ז (יהל אור).

[4828] ר״ל לכך עומדין כאן, לעיינא עד שלא יצאו הפתקין כנ״ל (יהל אור).

[4829] הן ב׳ היכלין הראשונים דס״א, שהראשון נקרא בור, והשני שחת. כמ״ש ״והאי קיימא כו׳ ונחית לתתא לאינון פתחין חשוכין דלתתא חד להההוא דאקר׳ שחת וחד להההוא דאקרי בור דאינון לתתא וחמן כמה אלף״ כו׳ ע״ש. ונק׳ באר שחת בחיבורא דתרין היכלות הראשונים, שבסוד חטא של ש״ז נעשה בעוה״ר באר כידוע, ומסאבו דש״ז הוא בהיכל דאקרי שחת, בסוד כי השחית כל בשר את דרכו. וכמש״ש ״בהיכלא תניינא פתחא קדמאה כו׳, והאי איהו קיימא על כל אינון דמחבלי אורחייהו כו׳, וגרמי דברית״ כו׳. וכן כל ההיכל דשם ממונה ע״ז, וע״ש. וידוע דבשעת דינא מתחברין כל היכלין דס״א ר״ל, כמו בעת רצון שמתחברין היכלות דקדושה כנ״ל. ואמרו (זוהר תרומה קנה ע״ב) אית עת ואית עת כו׳. ועת הוא החבור, כידוע בסוד אשר פריו יתן בעתו (יהל אור).

חתימות של כל הפתקים שכיון שהפתקים נתקנו כראוי שמש אחד מזמן ששמו גזריא״ל ונוטל פתקים בפתח השני הזה ושם חותמים אותו.	ביה בגין דבהאי פתחא חתמין חתימין דכל פתקין דכיון דפתקין אתקנו כדקא יאות[4830] חד שמשא״ה זמין גזריא״ל שמיה ונטיל פתקין[4831] בהאי פתחא תניינא ותמן חתמין להו
ממנה אחד עומד על אותו הפתח ושמו עזריא״ל וכל פתח ופתח נקרא על שם אותו הממונה שנפקד עליו תחת שלטונו ותחת ידו של הממונה הזה שני שמשים ששמם (סטריה) סנורי״א עדיא״ל אחד מימין ואחד משמאל אותו שמימין בו תלויים החיים ואותו של השמאל בו תלוי המות ושני חותמות בידיהם חותם חיים וחותם מות זה עומד לצד זה וזה עומד לצד זה.	ממנא חדא קיימא על ההוא פתחא ועזריא״ל שמיה וכל פתחא ופתחא אתקרי על שמא דההוא ממנא דאתפקדא עליה האי ממנא תחות שולטניה[4832] ותחות ידיה תרין שמשין די שמהון סנורי״א (ס״א סטרי״ה) עדיא״ל חד מימינא וחד משמאלא ההוא מימינא ביה תליין חיין וההוא דשמאלא ביה תליא מותא ותרין חותמין בידייהו חותם חיים וחותם מות דא קאים לסטרא דא ודא קאים לסטרא דא
הפתח הזה סתום כל ימות השנה ובימי שבת ובימי החדש נפתח להראות חיים באותו החותם שתלויים בו חיים משום ששבת וחדש מתקיים בהם חותם החיים.	האי פתחא סתים כל יומי שתא וביומא דשבתא[4833] וביומא דחדשא אתפתח לאחזאה חיים בההוא חותמא דתליין ביה חיים בגין דשבת וחדש חותמא דחיים אתקיים בהו
וביום הכפורים שכל ישראל עומדים בתפלות ובקשות ועוסקים בעבודת רבונם אותו הפתח סתום עד שעת המנחה כיון שעוברת תפלת המנחה הזו ממקום בית הדין של היכל הזכות יוצא אויר אחד והפתח הזה נפתח והממנה הזה של ההיכל הזה עומד ואותם שני שמשים אחד מימין ואחד משמאל וחותמות החיים והמות בידיהם וכל פתקי העולם לפניהם ואז חותמים הן לחיים הן למות וזהו פתח המזרח.	ביומא דכפורי דישראל כלהו קיימי בצלותין ובעותין ומשתדלי בפולחנא דמאריהון סתים ההוא פתחא עד שעתא דצלותא דמנחה כיון דאעבר האי צלותא דמנחה מאתר בי דינא דהיכלא דזכותא חד אוירא נפקא ופתחא דא אתפתח והאי ממנא דהיכלא דא קיימא ואינון תרין שמשין חד מימינא וחד משמאלא וחותמי דחיים ומותא בידייהו וכל פתקין דעלמא קמייהו וכדין אחתימו הן לחיים הן למות ודא הוא פתחא דמזרח
הפתח השלישי זהו פתח שעומד בקיום לדעת כל אותם שיעבר עליהם דין בין למחלות בין למכאובים בין לעני דין שלא עובר למות כששער הפתח הזה סגור אז הדין נרשם על האדם שלא משיבים אותו רק בכח של תפלה חזקה ותשובה שלימה שכתוב יסגר על איש ולא יפתח.	פתחא תליתאה דא פתחא דקיימא בקיומא למנדע[4834] כל אינון די דינא יעבר עלייהו בין למרעין בין למכאובין בין למסכנו דינא דלא קיימא[4835] למותא כד תרעא דפתחא דא סגיר כדין דינא אתרשים על בר נש דלא תייבין ליה בר בחילא דצלותא תקיפא ותיובתא שלים דכתיב (איוב יב יד) יסגור על איש ולא יפתח

[4830] משנחתמין ביד הממונה עזריא״ל דלקמן (יהל אור).

[4831] מיד הממונה עזריא״ל שתחתיו (יהל אור).

[4832] ר״ל תחת הממונה הנ״ל (יהל אור).

[4833] הענין כמ״ש (יחזקאל מד א) וישב אתי דרך שער החיצון הפונה קדים והוא סגור. והוא הפתח הזה שהוא שער המזרח. ונא׳ שם שער החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. ונגד כל ממונה הוא פתח כנ״ל. וזה הממונה יש לו תחת ידו שני ממונים, דימינא חיים כו׳. ונגדן שני פשפשין לשער הגדול. ושער החיים סגור כל ימי החול. וז״ש (פ״ד דמדות) ושני פשפשין לשער הגדול א׳ בצפון וא׳ בדרום, שבדרום לא כו׳, ועליו נאמר ויאמר אלי ה׳ השער הזה יהיה סגור ששת כו׳ (יהל אור).

[4834] ר״ל בכאן מודיעין. שהמשפט הוא בהיכל הרביעי (יהל אור).

[4835] שבפתח ראשון ממונה על דינא דמותא כנ״ל, ודוקא על עצמו. אבל על בניו עד עשרים שנה, קיימא בפתח הזה, תחת הממונה שתחת ממונה הראשון כמ״ש למטה (יהל אור).

ממנה אחד עומד על הפתח הזה ושמו קפציא״ל וזה ממנה על הפתח הזה כדי לסגר את הפתח הזה על אותו האדם שראוי להענש כדי שלא יתקבל בתפלה עד שישוב לפני רבונו.	חד ממנא קיימא על פתחא דא וקפציא״ל שמיה והאי ממנא על פתחא דא בגין לסגרא האי פתחא על ההוא בר נש דאתחזי לאתענשא בגין דלא יתקבל בצלותא עד דיתוב לקמי מאריה
ובאותו זמן שנגזר דין בבניו שלא חטאו באותם התינוקות הקטנים ממנה אחד שמש תחת ידו שמו עיריא״ל ויוצא ומכריז לצד שמאל עד שמתעוררת רוח אחת שהיא רוח של פגם שנברא בפגם הלבנה ונקרא אסכר״א וזוהי הרוח שעומדת על דרגה (פתח) רביעית בהיכל השלישי שבצד הטמאה וזה עומד על ההרג שלהם ונראה לתינוקות כמו אשה שמגדלת ילדים ואוחזת אותם והורגת אותם.	ובההוא זמנא דאתגזר דינא בבנוי דלא חאבו באינון רביין זעירין חד ממנא שמשא תחות ידיה עיריא״ל שמיה ונפק וכריז לסטר שמאלא עד דאתער חד רוחא דאיהו רוחא דפגימו[4836] אתברי בפגימו[4837] דסיהרא ואקרי אסכר״א והאי איהו רוחא דקיימא על דרגא (ס״א פתחא) רביעאה בהיכלא תליתאה[4838] די בסטר מסאבא ודא קיימא על קטולא דילהון ויתחזי לון לרביי כאתתא דרביאת לרביי ואחידת לון וקטלת לון
ואז אותה נשמה עולה ואוחז אותה הממונה הזה ומעלה אותה לממנה שעומד על ההיכל הרביעי ואותו ממנה מגדל אותם ומשתעשע בהם ומעלה אותם להראות לפני המלך הקדוש בכל שבת ושבת ובכל ראש חדש וראש חדש ונראים לפניו ומתברכים ממנו ובשעה שרגז שולט מסתכל בהם הקדוש ברוך הוא וחס על העולם.	וכדין ההיא נשמתא סלקא ואחיד לה האי ממנא[4839] וסלקא לה לממנא דקיימא על היכלא רביעאה[4840] וההוא ממנא מגדלא לון ואשתעשע בהו וסליק לון לאתחזאה קמי מלכא קדישא בכל שבת ושבת ובכל ריש ירחא וריש ירחא ואתחזון קמיה ואתברכון מניה ובשעתא דרוגזא שלטא אסתכל בהו קודשא בריך הוא וחיים על עלמא
וכל אותם התינוקות שלא השלימו שנים עד שלש עשרה שנים ויום אחד כולם נמסרים בידו של זה משלש עשרה שנים עד עשרים כולם נמסרים על ידי רוח אחרת שנקראת אגיריסו״ן שיוצאת מהנחש (העקם) העמק הזה שגרם מות לכל העולם והוא יצר הרע מעשרים שנים ומעלה נדון העולם מבית דין המקום שנקרא זכות הוא בעצמו בא ובחטאיו נדון ונמסר ביד הנחש הזה שהוא מלאך המות.	וכל אנון רביין דלא אשלימו שנין עד תליסר שנין ויומא חד כלהו אתמסרו בידא דהאי (שם) מתליסר שנין עד עשרים כלהו אתמסרו על ידא דרוחא אחרא דאקרי אגיריסו״ן דנפקא מהאי נחש (ס״א עקימא) עמיקא דגרים מותא לכל עלמא ואיהו יצר הרע מעשרין שנין[4841] ולעילא אתדן בר נש מבי דינא אתר דאקרי זכותא איהו בגרמיה אתא ובחוביה אתדן ואתמסר בידא דהאי חויא דאיהו מלאך המות

[4836] רסד ע״א (הערת הזהר).

[4837] והוא ביום ד׳. ומה״מ דרברבי נברא ביום השני, [הגה. כי מה״מ הוא נגד היכל זכות, שמשם נטיל. וזה נטיל מהיכל זה. שהן גבורה ונצח, והן יום שני ורביעי כידוע. ולכן זה נברא בשני וזה ברביעי. ומ״ש כאן הדינין, הכל בשביל פגימו דסהרא ביום [רביעי] שהוא נגד היכל הזה. ועוד כמ״ש לקמן שבפתח האסוותא כו׳] שנברא בו הגיהנם. והן לילית רבתא ולילית זעירתא (יהל אור).

[4838] ר״ל על פתח הרביעי היכל השלישי של הסט״א, כמש״ל שם ״פתחא רביעאה כו׳״. ומה שבפתח הג׳ דכאן, תחת שני הממונים קפציא״ל ועיריא״ל, על מרעין כו׳ ועל אסכרה כו׳. הוא שם בשני פתחים האחרונים כמש״ש ע״ש. כי נגד הממונה בפתח הרביעי דכאן, אין שם בסט״א, כי הוא ממונה על הרפואה, כמ״ש לקמן. ולכן נחלק ההתמנות דכאן, שם בב׳ הפתחים (יהל אור).

[4839] ר״ל דכאן בסטרא דקדושה, עיריא״ל הנ״ל (יהל אור).

[4840] והוא בהיכל זכות, ששמו סנסני״ה, שמשם יוצא המשפט והכרוז ע״ז. וע״ש דף רנ״א ע״א (יהל אור).

[4841] וז״ס שטן ויצה״ר ומה״מ (ב״ב טז.). שטן עד י״ג שנה, שנענשין על אביהם, ועל מרעין ומכאובין דלא קיימא למותא כנ״ל. וז״ס באיוב ויבא גם השטן כו׳, ונענשו בניו, ויך אותו בשחין רע. וכן מסכנו, וז״ש אך את נפשו שמור. ומי״ג שנה עד עשרים יצה״ר. ומעשרים שנה ולמעלה מה״מ כמש״ו (יהל אור).

(משום שהרי מעשרים שנה ומטה עד שלש עשרה שנים) הרוח הזו שעומדת	(בגין דהא מעשרין שנין ולתתא עד תליסר שנין) האי רוחא[4842] דקיימא
	רמט/א
בו כנחש הולכת אחריו זה אגיריסו״ן שאמרנו כי לא נשמר כשהיה ילד קטן כראוי וראה בו סימן שיפגם אחר כך וזה נלקח בלי רשות ועל זה כתוב ויש נספה בלא משפט וסוד זה כתוב והנה טוב מאד ושנינו והנה טוב מאד זה מלאך המות שמקדים אותו טרם שיפגם לאחר מכן והממנה הזה שעומד על הפתח הזה מכניס נשמתו ומעלה אותה למעלה.	ביה כנחש אזיל אבתריה[4843] דא אגיריסו״ן דקאמרן בגין דלא אתנטיר כד[4844] הוה רביא דקיק כדקא יאות[4845] וחמי ביה סימן[4846] דיתפגים לבתר[4847] והאי אתנטל בלא רשו ועל דא כתיב (משלי יג כג) ויש[4848] נספה בלא משפט ורזא דא כתיב (בראשית א לא) והנה טוב מאד ותנינן והנה טוב מאד דא מלאך המות דאקדים ליה עד לא יתפגים לבתר והאי ממנא דקאים על האי פתחא אעיל נשמתיה וסלקא לה לעילא[4849]
משלש עשרה שנים ומטה נדון על חטאי אביו ונמסר ביד האסכרא הזה שאמרנו וכל אחד ואחד היכל זה כנגד היכל זה זה בהפך מזה כפי שאמרנו והפתח הזה הוא לצד צפון.	מתליסר שנין ולתתא אתדן על חובוי דאבוי ואתמסר בידא דהאי אסכרא דקאמרן וכל חד וחד היכלא דא לקביל היכלא דא דא בהפוכא מן דא כדקאמרן והאי פתחא איהו לסטר צפון
הפתח הרביעי הפתח הזה עומד לרפואה ונקרא פתח הרפואה בפתח הזה עומד ממנה אחד ששמו פדיא״ל וזה עומד	פתחא רביעאה[4850] פתחא דא קיימא לאסוותא[4851] ואקרי פתחא דאסוותא בהאי פתחא קיימא חד ממנא[4852] פדיא״ל[4853] שמיה

[4842] הוא היצה״ר (יהל אור).

[4843] כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[4844] ר״ל שלא הלך בדרך הישר כל צרכו, ורואה בו סימן שיחטא אח״כ, ועכשיו הוא צדיק. וכמ״ש הן בקדושיו לא יאמין (יהל אור).

[4845] פי׳ כמ״ש בפ׳ ויקרא שאין לשמש מטתו בעוד שהתינוק ניעור והאשה לא תניק בנה מיד אחר התשמיש וכ״ש בשעת תשמיש שכל זה שמירה לתינוק מס״א וזה לא אתנטיר וכו׳, ולכך שלטה בו ס״א (מ״מ).

[4846] צו ע״א (הערת הזהר).

[4847] הוא טעם אחר (מ״מ).

[4848] שעד י״ג שנה מענישין אותו על אביו, ומעשרים שנה ולמעלה על עצמו. אבל מי״ג ועד עשרים אין דנין אותו כלל. וכל שמת מי״ג עד עשרים הכל ע״ד זה. וזהו ויש נספה כו׳. אבל הכל בצדק. וזהו שחלקו תוספת (ברכות דף מו ע״ב סד״ה מה) על ה״ג שמחקו לוקח נפשות במשפט (יהל אור).

[4849] פי׳ לא כמו התינוקות שמתים פחות מי״ג ע״י אסכרה שניטל נשמתם ממונה שבפתח זה ומעלה אותם לממונה שבהיכל הרביעי שהוא גבורה ואותו הממונה שבהיכל הרביעי הוא מעלה אותם להקב״ה, אבל או שמתים מי״ג עד עשרים, מלאך זה בעצמו מעלה נשמתם לפני הקב״ה (מ״מ).

[4850] היא מצד המלכות (או ריקר).

[4851] שהרי המלאך רפאל הוא במלכות, אמנם קשה שהרי הרפואה היא מצד הכתר א״א משם ארוכה ומרפא אם כן מה למדת המלכות כח שיהיה שער המערב הנהגתו בזה, ונ״ל שאין הרפואה ממש כאן, שהרי פירוש בזהר שהרפוא ההיא מצד החסד דהיינו שהיא קרובה לא״א והטעם שהחולים מוצאים נחת רוח בבוקר מצד הואר החסד המתפשט בעולם אמנם מצד המלכות היא נקראת חולה כאומרו כי חולת אהבה אני, ורפואתה היא בסוד אהבה כשהיא מתחבקת אל צד החסד ונקשרת בימין בסוד תפלת שחרית, שאז היא מתייחדת בת״ת ואז היא נוטלת רפואה מא״א מייחוד הימין לעצמה ונקשרת ברפואת חוליה, ולזה החולה נקרא ד״ל שהוא בסוד הדלות כאומרו אשרי משכיל אל דל ורפואתו הוא ארוכה שהיא באה לו מלמלעה, ולכך הדל שהוא מעונה ביסוריו מצדה, ולזה כניסת תפלתו הוא על ידי המדה הזו שהיאעניה ודלה ומתפללת על רפואתה וגם זה הוא מתפלל על רפואה לכך מכניסים תפלתו שישלחו רפואה לעני ודל ותתרפא המלכות מחוליה, והיינו סוד רפואה לחולים בסוד ישועתה, ולזה המלאך הזה נקרא "פדיא״ל" שהפדיון על ידו, וגם כן פדאו אל מהחולי העליון כדפי׳, ולזה הוא מצוה על הכנסת תפלת החולים בסוד פדיונם בישועת הרפואה כדפי׳ (או ריקר).

[4852] רנב ע״ב (הערת הזהר).

על כל אותן הרפואות של העולם ולהכניס תפלות של כל אותם בעלי מכאובים ומחלות וצער וזהו עולה עם כל (לכל) אותן התפלות ומכניס אותן לפני הקדוש ברוך הוא.	והאי קיימא על כל אינון אסוותן דעלמא ולאעלא צלותין דכל אינון מארי דמכאובין ומרעין וצערין והאי איהו סליק בכל (נ״א לכל) אינון צלותין ואעיל לון קמי קודשא בריך הוא
וזהו מלאך מליץ אחד מני אלף משום שאותם האלף עומדים באותו הפתח וזה אחד מהם וכתוב ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר משום שעולה (לזו) עם התפלה הזו ועומד מליץ טוב על האדם ומזכיר זכותו שעשה לפני המלך הקדוש משום שזהו שעומד תמיד לטוב ועל כן כל רפואה עומדת בפתח שפדיא״ל ממנה בו הפתח הזה הוא לצד מערב ומשום זה ארבעת הפתחים הללו עומדים בהיכל הזה.	והאי איהו מלאך מליץ אחד מני אלף (איוב לג כג) בגין דאינון אלף קיימין[4854] בההוא פתחא והאי חד מנייהו וכתיב (&) ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר בגין דסליק בהאי (נ״א להאי) צלותא וקיימא מליץ טוב עליה דבר נש ואדכר זכותיה דעבד קמי מלכא קדישא בגין דהאי איהו דקיימא תדיר לטב ועל דא כל אסוותא״ר קיימא בהאי פתחא די פדיא״ל ממנא ביה פתחא דא איהו לסטר מערב ובגין דא אלין ארבע פתחין קיימין[4855] בהיכלא דא
בהיכל הזה עומדת רוח אחת שנקראת נגה זוהי רוח השולטת בהיכל הזה כל זיו וכל תשוקה עומדים בו הרוח הזו עומדת לכל אותם שיש להם חלק בעולם הבא זה מעטר את אותן הנשמות בזיו של כבוד כדי להודיע לכל אותן רוחות שבהיכלות האחרים שזהו בן העולם הבא ויעבר בכלם ואין מי שמוחה בידו.	בהיכלא דא קיימא רוחא חדא דאקרי נגע[4856] האי איהו רוחא דשליטא בהאי היכלא כל זיוא וכל תיאובתא קיימאן ביה האי רוחא איהו קיימא לכל אינון דאית לון חולקא בעלמא דאתי דא אעטר לאינון נשמתין בזיוא דיקרא בגין למנדע כל אינון רוחין די בהיכלין אחרנין דדא איהו בר עלמא דאתי ויעבר בכלהו ולית מאן דימחי בידיה
הרוח הזו היא רוח טהורה ברורה מהתחתונים הללו ושמה זהריא״ל מאותו שמן משחת קדש ששופע מן העולם הבא שופע בו ומאותו שמן נברא (גדל) וצומח וזהו נר כמו שנאמר ערכתי נר למשיחי משום שזהו הסדור להדליק הנרות מלמטה למעלה כששורה עליו אור ששופע מלמעלה משום שזה מסדר כשנכללו בו כל אותם התחתונים שלמטה.	האי רוחא איהו רוחא דכיא בריר מאלין תתאין זהריא״ל שמיה[4857] מההוא משחא דרבות קדשא[4858] דנגיד מעלמא דאתי נגיד ביה ומההוא משחא אתברי (נ״א אתרבי) ואצמח והאי איהו נר כמה דאת אמר (תהלים קלב יז) ערכתי נר למשיחי[4859] בגין דהאי איהו סדורא[4860] לאדלקא בוצינין מתתא לעילא כד שרא עליה[4861] נהירו דנגיד מלעילא בגין דהאי

[4853] ע״ש פדה משחת כמ״ש למטה (יהל אור).

[4854] ר״ל ששם עומדין אלף והממונה הוא שר האלף אחד מינייהו (יהל אור).

[4855] ר״ל הכל תלוי בפתח הזה אם נתקבלה תפלתו וכאן המליצים הטובים, ולכן כל הד׳ פתחים עומדים בהיכל הזה אע״ג שאין מקומן כאן לפי שפעולתם לפי פתח הזה שבמערב כמש״ל (יהל אור).

[4856] אולי צ״ל נוגה (לש״ו).

[4857] ע״ש האור (יהל אור).

[4858] פי׳ מהארת אבא שבאה ע״י אימא (מ״מ).

[4859] וכתיב בי׳ נעים זמירות ישראל, ואתקשר בהאי היכלא, כמ״ש נעימות בימינך נצח (יהל אור).

[4860] פי׳ רוח זה הוא מסדר ומעלה ההיכלות ממטה למעלה שהתחתון נכלל בהיכל שעליו וכן עז״הד בכח הארות הבאים אליהם מלמעלה (מ״מ). ר״ל דערכתי הוא ממטה למעלה, להדליק את הנרות, כמ״ש יערוך את הנרות לפני ה׳ להעלות נר כו׳. ואמר ערכתי, שהוא סידור הנרות לאדלקא, לזה אמר בגין דהאי כו׳ (יהל אור).

[4861] שההתעוררות לאדלקא בוצינין, צריך מתחלה לקבל ממעלה, ועי״כ יוכלו לאתסדרא מתתא לעילא, ואח״כ לאדלקא ולקבל הראוי, כידוע בסוד הברכה. וז״ש ערכתי נר בכאן, שכאן נגיד משחא דרבות קדשא כנ״ל. וכד שרא עלייהו אז הוא סדורא לאדלקא כו׳ (יהל אור).

	אתסדר כד[4862] אתכלילו ביה כל אינון תתאין לתתא
וכשמסתדרת הרוח הזו בכל אותם התחתונים ומאירה אז מוציאה ממנה אור אחד ששמו אקריא״ל (אהדיא״ל) וזה כלול ברוח הזו זה עומד תחת הרוח (הזו) למשך (למשח) את כל אותן נשמות שעולות שיש להן חלק לעולם הבא וראויות לעלות למעלה.	וכד אתסדר האי רוחא בכל אינון תתאין ונהיר כדין אפיק[4863] מניה נהורא חד די שמיה אקריא״ל (ס״א אהדיא״ל) והאי כליל ברוחא דא האי קיימא תחות (ס״א האי) רוחא לאמשכא (ס״א לאמשחא) לכל אינון נשמתין דסלקין דאית לון חולקא בעלמא דאתי ואתחזון לסלקא לעילא
משום שכשנשמה עולה ונכנסת לאותם ההיכלות התחתונים רשומה היא בעשרים ושתים אותיות התורה שרשומות בנשמה הזו וכשנשמה זוכה ועומדת לפני אותה הרוח הממונה הזה אהדיא״ל מושח אותם ועולים ונכנסים לאותו נהר דינור ועולים ונקרבים לקרבן.	בגין דכד נשמתא סלקא ועאלת באינון היכלין תתאין רשימא איהי בעשרין[4864] ותרין אתוון דאורייתא דרשימין בהאי נשמתא וכד נשמתא זכאת וקאמת קמיה דההוא רוחא[4865] דא ממנא אהדיא״ל משח לון וסלקין ועאלין בההוא נהר דינור וסלקין ואתקריבו לקרבנא[4866]
האור הזה כלול בשלשה אורות משום שאותו שמן משחה נכלל בשלשה צבעים וכשנוצץ האור הזה נוצצים ממנו עשרים ושנים (אותיות) אורות כנגד עשרים ושתים אותיות התורה שרשומים בנשמה הזו ועשרים ושנים האורות הללו כולם ממונים שמשים שעומדים עמו וכולם נקראים על שם האור הזה שעליהם וכולם נכללו בו האור הזה עם כל אותם האורות נכלל ברוח הזו והרוח הזו כלולה בו ומסתכל להתישב בתוך ההיכל הרביעי.	האי נהורא כליל בתלת נהורין[4867] בגין דההוא רבות משחא אתכליל בתלת גוונין וכד נציץ האי נהורא[4868] נציץ מניה עשרין ותרין (אתוון) נהורין לקבל עשרין ותרין אתוון דאורייתא דרשימין בהאי נשמתא ואלין עשרין ותרין נהורין כלהו ממנן שמשין דקיימי עמיה וכלהו אתקרון על שמא דהאי נהורא דעלייהו וכלהו אתכלילו ביה האי נהורא בכל אינון נהורין[4869] אתכליל בהאי רוחא[4870] והאי רוחא כליל ביה[4871] ואסתכי לאתישבא גו היכלא רביעאה
כשהרוח הזו נכללת מהאור הזה ומכל	רוחא דא כד אתכליל מנהורא דא ומכלהו

[4862] מפרש האיך הוא סדורא לאדלקא מתתא לעילא הא הוא בהיכל השלישי. ולזה אמר בגין דהאי כו׳. וגם כן מיישב האיך דוד אתקשר כאן, הא הוא בהיכל הראשון, ברוחא לבנה כידוע, ואמר ערכתי נר למשיחי (יהל אור).

[4863] והוא נהורא דנפיק מן רוחא, כנ״ל בכל היכלין (יהל אור).

[4864] רי ע״א (הערת הזהר).

[4865] פי׳, זהריא״ל דלעיל (מ״מ).

[4866] וזהו ערכתי נר למשיחי, לאמשחא לנשמתא שלו. וזהו ערכתי נר, שערך הנר ״ואתסדר, כד אתכלילו בי׳ כל אינון תתאין לתתא, וכד אתסדר כו׳ ונהיר, כדין אפיק מיני׳ נהורא כו׳ לאמשחא לכל אינון״. נמצא עריכת הנר שהוא האי רוחא וסידורו בכל התתאין, לאפיק האי נהורא, לאמשחא נשמתו. וז״ש לעיל ״בגין דהאי איהו סדורא כו׳ כד שרא כו׳ בגין דהאי אתסדר כו׳ וכד אתסדר כו״. הכל הצעה לפרש הפסוק ערכתי נר למשיחי. ופרט את דוד ע״ה יותר מכל אדם, כמ״ש (סנהדרין צח ע״ב) לא אברי עלמא אלא לדוד, בסוד דוד מלך ישראל חי וקיים. והוא תמיד חי, שלכן לא ישן לעולם שתין נשמין כידוע (זוהר ויגש רז ע״א). וז״ס נר מערבי, שהיה תמיד דולק, והוא נרו, שהוא בסוד מערב, כמ״ש (ב״ב כה.) שכינה במערב. וז״ש (שבת כב ע״ב) עדות שהשכינה שורה בישראל. והוא נר הזה. וז״ס את הנזר ואת העדות (מלכים ב׳ יא יב), בסוד נזר אלקיו על ראשו. ואמרו עדות הוא לזרעא דדוד כו׳. [ובפ״ב (מב ע״ב, יד ע״ג) כד אשתלים האי רוחא כו׳. עמש״ש] (יהל אור).

[4867] פי׳ מלאך ששמו אהדיא״ל כלול מג׳ אורות נגד אותיות יה״ו (מ״מ).

[4868] פי׳ אהדיא״ל הנ״ל (מ״מ).

[4869] פי׳ כ״ב נהורין הנז׳ (מ״מ).

[4870] פי׳ ברוח שבהיכל זה הנק׳ זהר״יאל (מ״מ).

[4871] פי׳ שגם הרוח נכלל בנהירא הנז׳ (מ״מ).

האורות כשדוחים (דוחקים) להתנוצץ	נהורין כד דחיין (נ״א דחקין) לאתנצצא
	רמט/ב
יוצאת מהם חיה אחת קדושה כלולה בשני צבעים אריה ונשר והיא דמות אחד וזה נקרא אהיא״ל (אתיאל).	נפקא מנייהו[4872] חד חיותא קדישא כלילא בתרי גווני אריא ונשרא ואיהי חד דיוקנא והאי אקרי אהיא״ל (ס״א אתיא״ל)
והחיה הקדושה הזו יוצאים מההתנוצצות שלה כשמגיע בה האור של הרוח העליונה ארבעה אופנים כלולים בכל הצבעים והם הדריא״ל יהדריא״ל אהדורי״א אסימו״ן (אטימו״ן) כל אלה בשמנה כנפים ואלה הם ממונים על כל חיילות השמים עורכי הקרבות משום שלא תמצא מלחמה אחת בעולם או עקירת מלכות ממקומה עד שצבא השמים והכוכבים של שאר הרקיעים כולם מראים קרבות וסכסוכים אלה עם אלה וארבעת האופנים הללו עומדים עליהם לארבעת צדדי העולם.	והאי חיותא[4873] קדישא נפקי מנציצו דילה כד מטי נהירו דהאי רוחא עלאה בה ארבע אופנים כלילן בכל גווני ואינון הדריא״ל יהדריא״ל אהדורי״א[4874] אסימו״ן (נ״א אטימו״ן) כל אלין בתמניא גדפין ואלין אינון ממנן על כל חילי שמיא מגיחי קרבא בגין דלאו אשתכח[4875] קרבא בעלמא או עקירו דמלכותא מאתרייהו עד דחילי שמיא וככביא דשאר רקיעין כלהו אחזיו קרבין וסכסוכין אלין באלין ואלין ארבע אופנים קיימי עלייהו לארבע סטרין דעלמא
אלו הארבעה כשנוסעים לערך מלחמות מסוד ההיכל שלמעלה נוסעים שהוא בית הדין ונקרא זכות מהזעה שלהם הוציאו כמה צבאות ומחנות שאין להם חשבון וכולם עומדים תחת האופנים הללו.	אלין ארבע כד נטלין לאגחא קרבין מרזא דהיכלא דלעילא נטלין דאיהו בי דינא ואקרי זכותא מזיעא דלהון אפיקו כמה חילין ומשריין דלית לון חושבנא וכלהו קיימי תחות אלין אופנים
מהם עומדים על שירה ומהם שלוחים על העולם כנגד אותם השלוחים שלצד הטמאה שיוצאים מתוך ההיכל השלישי שלה והם מקטרגים על העולם להרע ואלו נמצאים כנגדם שלא ישלטו על אותם שעוסקים בתורה כמו שנאמר כי מלאכיו יצוה לך וגו׳ וכתוב על כפים ישאונך פן תגף באבן וגו׳ זה (ישעיה ח) אבן נגף צור מכשול וזה נקרא אבן נגף צור מכשול וזה נקרא (שם כח) אבן בחן פנת יקרת (שם ל) צור ישראל והכל עומד זה כנגד זה.	מנהון קיימי על שירתא ומנהון שליחן על עלמא[4876] לקבל אינון שליחאן[4877] דלסטר מסאבא דנפקי מגו ההוא היכלא תליתאה דילה ואינון מקטרגי עלמא לאבאשא ואלין אשתכחו לקבלייהו דלא ישלטון לגבי אינון דמשתדלי באורייתא כמה דאת אמר (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך וגו׳ וכתיב (&) על כפים ישאונך פן תגוף באבן וגו׳ דא (ישעיה ח יד) אבן נגף[4878] צור מכשול[4879] האי אקרי אבן נגף צור מכשול

[4872] ר״ל מן הניצוצין (יהל אור).

[4873] ר״ל מנציצו דחיותא שמתנוצץ מאור של הרוח, יוצאין האופנים (יהל אור).

[4874] הקדמה יד ע״ב (הערת הזהר).

[4875] ר״ל כמ״ש (דניאל י כ) ועתה אשוב להלחם עם שר פרס כו׳, ואין אחד מתחזק כו׳, יפקוד ה׳ על צבא מרום במרום ועל מלכי כו׳. וז״ס וכמתי שמים כו׳, שמש וירח קדרו וככבים כו׳ (יואל ד טו) (יהל אור).

[4876] שהוא סוד רגלין (יהל אור).

[4877] כמ״ש לקמן רס״ד ע״ב מאף וחמה נפקין כמה אלף וכמה רבבן וכלהו נפקי כו׳ (יהל אור).

[4878] הוא היכל שלישי שלהם, שהוא אבן אופל, כמש״ש ״דא איהו היכלא דאפיל כו׳ ואיהו אפיל יתיר כו׳״ (יהל אור).

[4879] הוא היכל רביעי, שנקרא אבן מכשול, כמש״ש (לקמן רסה ע״א) ״היכלא רביעאה כו׳ דאקרי אבן מכשול״. ואמר ״צור״. שהוא בסטרא דגבורה כידוע, והוא היכל רביעי, והוא מפתה למאן דעסיק באורייתא, כמ״ש שם ״ודא איהו דמפתי לב״נ דלעי באורייתא או דקאים בבי מדרשא כו׳״. ואלין שני רוחין מפתין לאדם שהולך לדבר מצוה, או עוסק בתורה. שבהיכל הג׳ נותן לו עצבון, ולכן נק׳ נגף. ושבהיכל הד׳ מפתין לי׳ שלא ללמוד, ולילך אחר כסופין דנשים כו׳, ולכן נקרא מכשול. ולכן השני היכלן זה נקרא שונא, וזה נקרא חובה (יהל אור).

	והאי אקרי (שם כח טז) אבן בחן פנת יקרת צור ישראל[4880] וכלא קיימא דא לקבל דא
מסוד ההיכל השלישי שבצד האחר יוצאים שתי רוחות שנקראות א״ף וחמ״ה ומשתי אלה יוצאים כל אותם שלוחים שהולכים להסטות בני אדם מדרך האמת ואלו אותם שעומדים ומקדימים על אדם שהולך לדרך מצוה ועל זה אלו האופנים עומדים כנגדם כדי להגן על האדם שלא ינזקו משתי הרוחות הללו פחד משה כשהיה יורד מן ההר שכתוב (דברים ט) כי יגרתי מפני האף והחמה.	מרזא דהיכלא תליתאה די בסטרא אחרא נפקי תרין רוחין דאקרון א״ף וחמ״ה ומתרין אלין נפקין כל אינון שליחאן דאזלין לאסטאה בני נשא מארחא דקשוט ואלין אינון דקיימאן ואקדימו על בר נש דקא אזיל לאורחא דמצוה ועל דא אלין אופנים קיימן לקבלייהו בגין לאגנא עליה דבר נש דלא יתנזקון מאלין תרין רוחין דחיל משה כד הוה נחית מן טורא דכתיב (דברים ט יט) כי יגרתי מפני האף והחימה
באמצע ההיכל הזה יש מקום אחר שעומד למעלה בארבעה פתחים לארבעת צדדי העולם עשרה ממונים לכל פתח ופתח וממנה אחד עליהם וזה כלול באור שנקרא אהדיא״ל וזהו אופן בתוך האופן משלבים זה בזה.	באמצעיתא דהיכלא דא[4881] אית אתרא אחרא דקיימא לעילא לעילא[4882] בארבע פתחין[4883] לארבע סטרי עלמא עשר ממנן לכל פתחא ופתחא[4884] וחד ממנא עלייהו[4885] והאי כליל בנהורא דאקרי אהדיא״ל[4886] והאי איהו אופן בתוך האופן[4887] משלבן דא בדא[4888]
אלו הארבעים נוטלים דין מבית הזכות להלקות את הנשמה הזו שחטאה (וצריכה) לקבל מלקות ואלו עומדים בשלהבת אש לאותן הנשמות וטסים מחוץ להיכל הזה ומלקים את הנשמה הזו ועומדת נזופה בחוץ כל אותם הימים שנגזרו עליה ולא נכנסת לפרגוד.	אלין ארבעין[4889] נטלי[4890] דינא מבי זכותא לאלקאה להאי נשמתא דחבאת (ס״א ובעאת) לאלקאה ואלין קיימי בשלהובי נורא לגבי אינון נשמתין וטאסין לבר מהיכלא דא ואלקאן לנשמתא דא וקיימא נזיפא לבר כל אינון יומין דאתגזרת עלה ולא עלת לפרגודא
והארבעים הללו הם שעומדים ונוזפים	ואלין ארבעים אינון דקיימין ואנזיפו ומנדין

[4880] אבן וצור כנ״ל, שהן כאן ג״כ מב׳ היכלין ג׳ וד׳ שבקדושה, והאי רוחא נטיל מהיכל ד׳, לכן נקרא ע״ש, כ׳ היכלין אלו וז״ש וכולא קיימין דא לקבל דא (יהל אור).

[4881] כבר פירשתי היכל זה הוא היכל רחמים ופעולותיו ברחמים אמנם הוא דבק בהיכל זכות והוא סבתו נמצא יסודו דין, וענין זה תלוי במה שפירשתי בספ״ר בשער ירך יעקב שמדת הנצח יסודה דין אלא שנקשרה בימין, ולכך היות שכחות ההיכל הזה מימין המדה שהיא רחמים אמנם בהתקרבה אל היסוד שהוא גבורה יתנוצץ בו יסודו, ולכך בהיכל הזה יש באמצעיתו שהוא הנקודה האמצעית ששם גובר סבתו בו שהוא היכל זכות היכל גבורה ועושה שם בחינה אמצעית לעצמו כמין היכל בתוך היכל וההיכל הזה הוא דין (אור יקר).

[4882] מפני שהוא בחינת דבקותו בסבתו כדפירשנו (אור יקר). הוא תא הרצים שאמר בפ״ב (מג ע״א), וקיצר כאן, שסמך על מ״ש בפ״ב. והוא למעלה למעלה, כמ״ש אלף המגן תלוי עליו כל כו׳. ולפי שהוא למעלה למעלה באוירא סביב לחומה שורין מקפן, אמר תלוי (יהל אור). [ובפ״ב (מג ע״א טו ע״ג) ארבע פתחין אית להיכלא דא כו׳. עמש״ש]: (יהל אור).

[4883] בסוד ההנהגה לארבעה בחינות ארבע סטרי עלמא חסד גבורה תפארת ומלכות (אור יקר). הן ד׳ פתחים הנ״ל שאמר למעלה בדף הקודם (יהל אור).

[4884] להראות כח ההנהגה כלולה מעשר וכל עשר מסכימין אל פניה אחת בלי מחלוקת (אור יקר).

[4885] ועם היות שאמרנו שהוא מסולק כל כך סוף סוף הוא היכל בתוך היכל (אור יקר).

[4886] הוא בחינה המתפשטת מזהריאל מתאחדת בו (אור יקר). ומפני שזה אינו במעלת זהריאל לרוב הדקות אמנם בבחינה המתפשטת מנו שאינה רחמים כל כך יוקשר ויתאחד (אור יקר).

[4887] מפני שאהדיאל סובב וכורת נקודה זו שהיא אמצעית (או ריקר).

[4888] בקשר וייחוד הכללות כדפירשנו (אור יקר).

[4889] מענין ההיכל הזה עצמו שהוא נקודה אמצעית הם ממונים אלו ולכך הם מקבלים הדין מהיכל זכות העליון שעליהם, ולא שהם בית דין לדון אלא הם שלוחים להלקות או לקיים מה שיגזר מלמעלה (או ריקר).

[4890] וז״ס ארבעים יכנו במספר, כמספר הממנן (יהל אור).

ומנדים את כל אלו שהוציאו מפיהם דבר שלא צריך ואחר זה הוציאו מפיהם דבר קדוש דבר תורה ומטנפים את פיהם בה ואלו עומדים ומנדים אותם ועומדים בנדוי הזה ארבעים יום שלא נשמעת תפלתם.	לכל אינון דאפיקו מפומייהו מלה דלא אצטריכא[4891] ובתר דא אפיקו מפומייהו מלה קדישא מלה דאורייתא ומטנפי פומייהו בה ואלין קיימי ומנדין לון וקיימי בהאי נדוייא ארבעין יומין דלא אשתמע צלותהון
וכן את כל אלו שחטאו אותם חטאים שצריכים את הנזיפה עשרה כרוזים יוצאים בכל יום ומכריזים בכל אותם הרקיעים ובכל אותם חיילות ומחנות הזהרו בפלוני שהוא נזוף הוא נזוף על חטא פלוני שעשה עד ששב לפני רבונו הרחמן יצילנו.	וכן לכל אינון דחאבו אינון חובין דבעיין לנזפא עשרה כרוזין נפקי בכל יומא ומכרזי בכל אינון רקיעין ובכל אינון חילין ומשיריין אזדהרו בפלנייא דאיהו נזיפא נזיפא איהו על חובא פלוני דעבד עד דתב קמיה מאריה רחמנא לישזבן
כששב מאותו החטא מתכנסים כל הארבעים הללו ומתירים אותו ואז מכריזים עליו מפלוני התרה הנזיפה מכאן והלאה התפלה נכנסת וטרם ששב הוא נזוף למעלה ולמטה ושמירת רבונו מוסרת ממנו ואפילו בלילה נשמתו נזופה שסותמים לה את כל שערי השמים ולא עולה ודוחים אותה החוצה.	כד תב מההוא חובא מתכנסי אלין ארבעין ושראן ליה וכדין אכריזו עליה פלניא שרא נזיפא מכאן ולהלאה צלותא עאלת ועד לא תב נזיף איהו לעילא ותתא ונטירו דמאריה אתעדי מניה ואפילו בליליא נשמתיה נזיפא דסתמין לה כל תרעי שמיא ולא סלקא ודחיין לה לבר
האופן הזה שעומד על הארבעים הללו כשנוסע מגיע לאותו מקום שנקרא תא הרצי״ם וכשנכנס נכנסים עמו אותם הארבעים שממנים בארבעה פתחים ועולים כל אותם המגנים של זהב ואלו הם מלאכים שנקראים חשמלי״ם ואותם המגנים והחרבות והרמחים שרצים להגן על ישראל משאר	האי אופן דקיימא על אלין ארבעין כד נטיל מטא להההוא אתר דאקרי תא הרצי״ם וכד עאל עאלו עמיה אינון ארבעין די ממנן בארבע פתחין[4892] וסלקין כל אינון מגינין די דהבא ואלין אינון מלאכין דאקרון חשמלי״ם[4893] ואינון מגינין וסייפין ורומחין דרהטי לאגנא עלייהו דישראל משאר
	רנ/א
העמים ולערך בהם קרב ולנקם מהם לפי שעה בלי ארך.	עמין ולאנחא קרבא בהו ולנקמא לון כפום שעתא[4894] בלא אריכו
ולכן נקרא תא הרצים מקום שאותם הרצים רצים וממהרים להלחם ולנקם נקמות כנגד רצים אחרים שרצים להרע ולהחליש מזלות כדי לשלט עליהם וסוד זה (אסתר ג) הרצים יצאו דחופים רצים	ובגין כך אקרי תא הרצים אתר דאינון רצים רהטי ואוחו לאגחא ולנקמא נוקמין לקבל רצים אחרנין דרהטי לאבאשא ולאתרעא מזלין לשלטאה עלייהו ורזא דא (אסתר ג טו) הרצים

[4891] ר״ל נבול פה. וכל זה הוא בד׳ פתחים הנ״ל (יהל אור).

[4892] הוא ענין בפ״ע, ואינו באתר תא הרצים ההוא, אלא בד׳ פתחין של היכל עצמו, כמ״ש בפ״ב כנ״ל. (אמר לעילא לעילא שבד׳ פתחים הנ״ל אמר למעלה שיש ממונים אחרים כנ״ל, ואותן ממונים שנזכר כאן, הן באותן פתחין למעלה למעלה וז״ש). [הגה. ״ובג״כ אקרי תא הרצים״. כמ״ש ויקח את כל מגיני הזהב אשר עשה שלמה ויעש כו׳ מגיני כו׳ ויהי מדי בא המלך בית ה׳ ישאום הרצים. והוא בשעתא דקשרין קשרין, כלהון נפקין מליין בדינא כנ״ל בפ״ב. והושיבם אל תא הרצים. אחר הקשרין יורדין כ״א במקומו אחר התפלה, וזה מדי בא המלך בית ה׳, בשעתא דסלקין ההיכלין, עייל הקב״ה בק״ק. ובימי שלמה לא נצטרכו לזה, כי שלום היה בימיו בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. ובימי רחבעם הוצרכו לזה, להגן עליו כנ״ל. ע״כ] (יהל אור).

[4893] חשמלים פרטיים בעולם הבריאה וכו׳ משם הוא כל הנקמה והדין והמשפט על כל המצירים והמציקים לישראל וכו׳ כי כל כפיית הס״א הוא רק מסוד החשמל (דע״ה ח״א סב ע״ג).

[4894] ר״ל במהירות בלא עיכוב, ולכן נקר׳ הרצים, כמש״ו דאינון רצים רהטין ואוחו כו׳ (יהל אור).

מצד זה ורצים מצד זה ובגללם (שם ח) והעיר שושן צהלה ושמחה או נבוכה אם מקדימים אלה שכאן העיר שושן שמחה ואם מקדימים אלה של הצד האחר העיר שושן נבוכה.	יצאו דחופים רצים מסטרא דא ורצים מסטרא דא[4895] ובגיניהון (שם ח טו) והעיר שושן צהלה ושמחה או נבוכה אי מקדמי אלין דהכא[4896] העיר שושן שמחה ואי מקדמי אלין דסטרא אחרא העיר שושן נבוכה
והרי בארנו שבכל עומדים אלה כנגד אלה צד זה כנגד צד זה ולכן אלה הם מגנים לכל כשעולים אלה באלה יוצא אויר אחד שלמעלה וכולם נעשים מגן אחד וסמנך (בראשית טו) אנכי מגן לך.	והא אוקימנא דבכלא קיימין אלין לקביל אלין סטרא דא לקבל סטרא דא ובגין כך אלין אינון מגינין לכלא כד סלקין אלין באלין נפק חד אוירא דלעילא ואתעבידו כלהו מגן חד וסימניך (בראשית טו א) אנכי מגן לך
שנים עשר גלגלים הם שסובבים לתוך ההיכל הזה והם נקראים שרפים בשני צבעים לבן ואדם רחמים ודין אלה הם עומדים להשגיח תמיד על כל אותם בעלי הצער שמצערים אותם שאר העמים ודוחקים אותם ונקראים חלונות והיינו מה שכתוב משגיח מן החלנות.	תריסר גלגלין אינון דסחראן גו היכלא דא ואינון אקרון שרפים[4897] דתרין גוונין חוור וסומק רחמי ודינא אלין אינון קיימי לאשגחא תדיר על כל אינון מארי דצערא דצערין לון שאר עמין ודחקין לון ואקרון חלונות[4898] והיינו דכתיב (שיר ב ט) משגיח מן החלונות[4899]
ואלו עומדים להסתכל על כל אותם שמתפללים תפלותיהם שמקדימים לבית הכנסת ונמנים מאותם העשרה הראשונים ואז עולים וכותבים אותם למעלה משום שאלו נקראים חברים שלהם וזהו שכתוב (שם ח) חברים מקשיבים לקולך השמיעני.	ואלין קיימי לאסתכלא כל אינון דמצלן צלותייהו דמקדמי לבי כנישתא ואתמנון מאינון עשרה קדמאי כדין סלקין וכתבין[4900] לון לעילא בגין דאלין אקרון חברים לגבייהו הדא הוא דכתיב (שם ח יג) חברים מקשיבים לקולך השמיעיני
אשריהם הצדיקים שיודעים לסדר תפלתם כראוי משום שכאשר התפלה מתחילה לעלות אלו עולים עם התפלה הזאת ונכנסים לכל אותם הרקיעים ולכל אותם ההיכלות עד שער הפתח העליון ואותה תפלה נכנסת לפני המלך להתעטר כמו שנתבאר.	זכאין אינון צדיקיא דידעי לסדרא צלותהון כדקא יאות בגין דכד האי צלותא שראת לאסתלקא אלין סלקין בהאי צלותא ועאלין בכל אינון רקיעין ובכל אינון היכלין עד תרעא דפתחא עלאה[4901] ועאלת ההיא צלותא קמי מלכא לאתעטרא כמה דאתמר
בא וראה כל אלו שמתפללים תפלות ומקדשים את רבונם ברצון שלם התפלה	תא חזי כל אינון דמצלאן צלותין ומקדשי

[4895] כמ״ש הרצים יצאו דחופים כו׳, והעיר שושן נבוכה, וכ׳ הרצים כו׳ יצאו מבהלים ודחופים כו׳, והעיר שושן צהלה ושמחה. ובשניהם כתיב בדבר המלך, כמ״ש לקמן רנ״ב ע״א וכלא בין לטב בין לביש מבי מלכא אתדן האי ב״נ (יהל אור).

[4896] והכל לפי מעשה בנ״א אם יש בהם רצין לדבר מצוה או לדבר ערוה ח״ו (יהל אור).

[4897] ר״ל שהם שרפים ממונים על שאר כו׳ (יהל אור).

[4898] והן י״ב חלונות בבה״כ כמש״ל (יהל אור).

[4899] ר״ל שהקב״ה משגיח על ידם, שלכל דבר ממנן קיימין. ואע״ג שהכל ביד הקב״ה. והן מעלין התפלות לאשגחא בהו קב״ה כמש״ל ע״ב ״אלין חלונות כו׳ ולאשגחא בהו קב״ה״ (יהל אור).

[4900] ר״ל בסייעתא דילהון. וז״ש ״בגין דאלין אקרון חברים לגבייהו״. ר״ל שמקדישין עם ישראל ביחד, כמ״ש למטה ״ואלין חברים קיימי תדיר כו׳ ולמהוי עמי׳ חברים לקדשא שמא דמאריהון ולזמרא כו׳״. וז״ס (ברכות ט ע״ב) כל הרגיל לבא לבה״כ ולא בא יום א׳, הקב״ה משאיל בו, שנאמר מי בכם ירא ה׳ כו׳, אשר הלך חשכים ואין נגה לו, שהן החברים המאירים לו מהיכל הזה, שהוא היכל נגה, וזה הלך חשכים לסט״א, שהוא דא לקבל דא, והוא היכל הג׳ דסט״א, שהוא היכלא דאפיל וחשיך, כמש״ל דף רס״ד ע״ב ״היכלא תליתאה היכלא דא איהו היכלא דאפיל וחשיך, ולית בי׳ נהורא כלל״. זהו ואין נגה לו, שהוא היכל נגה הזה, דלית (ביה) נהורא כלל (יהל אור).

[4901] הוא תרעא דצדק, צדיקים יבאו בו, והוא בפתח של היכל הד׳, כמ״ש למטה ״ואזלן בהדה עד היכלא רביעא׳ בההוא פתחא״ (יהל אור).

הזו צריך להוציא אותה מתוך מחשבה וברצון של דיבור ורוח ואז מתקדש שמו של הקדוש ברוך הוא וכשמגיעה לחברים הללו כולם לוקחים את אותה תפלה והולכים עמה עד ההיכל הרביעי באותו הפתח ואלו משבחים באותו זמן שמתפללים תפלות ומקדשים באותו זמן אלו הם שממנים ביום על ישראל להיות עמהם חברים (ולא בלילה כאותם) ובלילה באותם האחרים שאומרים שירה בלילה.	למאריהון ברעותא שלים האי צלותא בעיא לאפקא לה מגו מחשבה וברעותא דמלולא ורוחא וכדין אתקדש שמיה דקודשא בריך הוא וכד מטאת לגבי אלין חברים כלהו נטלי להאי צלותא ואזלן בהדה עד היכלא רביעאה בההוא פתחא ואלין משבחין בההוא זמנא דמצלאן צלותין ומקדשי בההוא זמנא אלין אינון די ממנן[4902] ביממא בהו בישראל למהוי עמהון חברים (נ״א ולאו בליליא כאינון) ובליליא באינון אחרנין דאמרי שירתא בליליא
ובא וראה כתוב (משלי כח) גוזל אביו ואמו ואמר אין פשע חבר הוא לאיש משחית והרי פרשוה משום שמונע ברכותיו של הקדוש ברוך הוא שהוא אביו ככתוב שאל אביך ויגדך וכתוב (משלי כג) ישמח אביך ופרשוה.	ותא חזי כתיב (משלי כח כד) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית והא אוקמוה בגין דמנע[4903] ברכאן דקודשא בריך הוא דאיהו אביו כמה דכתיב (דברים לב ז) שאל אביך ויגדך וכתיב (משלי כג כה) ישמח אביך ואוקמוה[4904]
חבר הוא לאיש משחית מי האיש משחית זהו אותו איש שפוגם את הלבנה ונקרא (שם טז) איש תהפוכות איש לשון איש יודע ציד איש שדה וזהו איש משחית שזהו שמונע ברכות מן העולם אף כך מי שמונע ברכות מהעולם חבר הוא לאיש משחית הזה שאמרנו וזהו סוד משום שצריך לאדם לברך את הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה כראוי כדי שיתברך שמו הקדוש ויתחבר עם החברים הקדושים הללו ולא יפגם את תפלתו משום שימנע	חבר הוא לאיש משחית מאן איש משחית דא איהו ההוא איש דפגים[4905] לסיהרא ואקרי (שם כז כח) איש תהפוכות (תהלים קמ יב) איש לשון (בראשית כה כז) איש יודע ציד איש שדה והאי איהו איש משחית דהאי איהו מנע ברכאן מעלמא אוף הכי מאן דמנע ברכאן מעלמא חבר הוא להאי איש משחית כדקאמרן ודא הוא רזא בגין דאצטריך ליה לבר נש לברכא לקודשא בריך הוא ולצלאה צלותא כדקא יאות בגין דיתברך שמיה קדישא ויתחבר באלין חברין

[4902] ר״ל אלין חברים הם המשוררים עם ישראל ביום. שיש אחרים המשוררין בלילה וחשין ביום, כמ״ש (חגיגה יב ע״ב) מעון שבו כתות של מה״ש שאומרות שירה בלילה וחשות ביום כו׳. וז״ש ״ולאו בליליא באינון אחרנין כו׳״ (יהל אור).

[4903] ר״ל שאמרו בגמ׳ (ברכות לה ע״ב) כל הנהנה בלא ברכה כאלו גוזל להקב״ה וכ״י שנאמר גוזל אביו ואמו כו׳ ואין אביו כו׳ כמש״ו. וכן בכ״מ שאומר והא אוקמוה, כתוב באגדות (יהל אור).

[4904] ר״ל על הקב״ה (יהל אור).

[4905] והוא בסט״א נגד היכל הזה, ששם אתערותא דלישנא בישא, ושם אתערותא דנחש, כמש״ש דף רס״ד ורס״ה, ע״ש שבלה״ר מעוררין לנחש הקדמוני שפיתה לחוה בלה״ר, ואתפגים סיהרא ע״י הלה״ר. וכן הוא כאן להיפך, לאתברכא כ״י, סיהרא, בלשון, בסוד מי זאת עולה מן המדבר, כמ״ש לעיל. וז״ס אף וחמה ומשחית בהיכל הג׳ דסט״א, אף וחמה הן בב׳ נוקבין דחוטמא, כי הג׳ הנ״ל הן תננא ואשא וגחלי דנורא, כמ״ש בס״ד פ״ב **תלת שלהובי מתוקדין בנוקבוי.** ואמר בא״ר דף קל״ד ע״ב **בהאי תננא אתכללו אשא וגחלי דנורא כו׳ ותאנא כל אתחברו תלת אלין דכלילן בהאי תננא דנפיק מחוטמוי כו׳ וקרינן לי׳ אף וחימה ומשחית.** ושם בדף קל״ה ע״א **ותאנא בתרין נוקבין דחוטמא בחד נוקבא נפיק תננא כו׳ ומחד נוקבא נפיק אשא כו׳.** וכן בא״ז דף רצ״ד אמר **מחד נוקבא תננא ומחד נוקבא אשא כו׳.** והן אף וחימה. וגחלי דנורא יוצאין מפומא, כמ״ש אש מפיו תאכל, גחלים בערו ממנו. ואע״ג דבא״ר אמר דכלהו נפקי מחוטמא, ר״ל העקרא של רוגזא נפיק מחוטם, אבל הגחלים יוצאין מפיו, וכמ״ש בא״ז דף רפ״ט ע״א **חוטמא דז״א כמה דאוקמינא דכתיב עלה עשן באפו כו׳, והכא כתיב ותהלתי אחטם לך. ובספרא דאגדתא כו׳. ואי תימא הא כתיב ואש מפיו תאכל, עיקרא דרוגזא כו׳.** וזהו משחית, כמ״ש בא״ר שם משחית מנ״ל דכתיב לפני שחת כו׳ בנורא דליק מוקדא. כמ״ש אש וגפרית. והוא המשחית בלה״ר, שהוא בפומא, והוא הנחש דפגים לסיהרא בלה״ר, וזהו חבר לאיש משחית, כמ״ש אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון, וכל מי שיודע ללחוש ואינו לוחש (תענית ח.), ואמרו (שם ובערכין) לע״ל מתקבצין ובאות כל החיות אצל הנחש ואומרת לו כו׳ (יהל אור).

ברכות מהעולם ויתחבר עם אותו איש משחית שהוא מונע ברכות מן העולם וגרם מות לכלם.	קדישין ולא יפגום צלותיה בגין דימנע ברכאן מעלמא ויתחבר בההוא חבר איש משחית דאיהו מנע ברכאן מעלמא וגרים מותא לכלהו
כתוב וחבר חבר מה זה וחבר חבר זה אותו מי שהוא הולך אחר הצד האחר ומכשף כשפים הוא מושך עליו רוח אחרת טמאה ומתחבר באותה חברות של אותו חבר רע ושורה בחברות עם אותו חבר איש משחית ולמה נקרא חבר משום שבשעה שנולד אדם הוא מתחבר עמו ותמיד עמו כחבר אחר כך נהפך לו חבר איש משחית.	כתיב (דברים יח יא) וחובר חבר מאי וחובר חבר ההוא מאן דאזיל בתר סטרא אחרא וחרש חרשין איהו משך עליה רוחא אחרא מסאבא ואתחבר בההוא חברותא דההוא חבר רע ושארי בחברותא בהדיה ההוא חבר איש משחית אמאי אקרי חבר בגין דבשעתא דאתיליד בר נש אתחבר עמיה ותדיר קיימא בהדיה חבר לבתר אתהפך ליה חבר איש משחית
וכך יש בצד הקדושה בצד הימין חבר טוב שעושה טוב עם האדם בעולם הזה ובעולם הבא והחברים הללו עומדים תמיד על האדם בחברות אחת להצילו ולהגן עליו ולהיות עמו חברים לקדש את שם רבונם ולזמר ולשבח לפניו תמיד.	והכי אית בסטרא דקדושה בסטרא דימינא חבר טוב דעביד טיבו עמיה דבר נש בעלמא דין ובעלמא דאתי ואלין חברים קיימי תדיר עליה דבר נש בחברותא חדא לשיזבא ליה ולאגנא עליה ולמהוי עמיה חברים לקדשא שמא דמאריהון ולזמרא ולשבחא קמיה תדיר
מאלו יוצאים	מאלין נפקי
	רנ/ב
ארבעה תומכים אחרים לאותם השנים עשר שאמרנו החברים הללו ואלו הם עומדים לאותם שיועצים עצה להזיק לצדיקים אף על גב שלא עושים ועולים ומודיעים הדבר למעלה ומבטלים את אותה העצה ואלו נקראים אראלים ואף על גב שכלם התמנו לזה כל אחד התמנה ונפקד על דברים ידועים ותחת אלו אין להם חשבון.	ארבע סמכין[4906] אחרנין לאינון תריסר דקאמרנו הני חברים ואלין אינון קיימי לגבי אינון דיעטין עיטא לאבאשא לצדיקיא אף על גב דלא עבדי וסלקי ואודעי מלה[4907] לעילא ובטלי להההוא עיטא ואלין אקרון אראלי״ם[4908] ואף על גב דכלהו אתמנון לדא כל חד וחד[4909] אתמנא ואתפקד על מלין ידיעאן ותחות אלין[4910] לית לון חושבנא[4911]
אלו הארבעה עומדים לארבעת צדדי העולם וכל אחד עומד להשגיח על ישראל	אלין ארבע[4912] קיימי לארבע סטרי עלמא[4913] וכל חד קאים[4914] לאשגחא עלייהו דישראל

[4906] לכל שלשה מהשנים עשר סמכא חד שהוא פועל כח ההנהגה משלשה הנזכרים ופעולתם מעין אותה פעולה דהיינו כעין הגנה והצלה כדמפרש ואזיל, דהיינו עצה או מחשבה כדי שלא יבא לידי מעשה ויצטרכו מגינים ורחמים וסייפין, אלו ממהרים להפירה ולבטלה, או בשעה שהולכים לעשות מעשה אלו מבטלים עצתם דרכם (אור יקר). ר״ל מאלין תריסר גלגלים, נפקין ד׳ סמכין. והן אראלים כמש״ו (יהל אור).

[4907] ומלמדים זכות (או ריקר).

[4908] אין ספק שהחשמלים הם חיות אש ממללות והם בסוד שם יהו״ה אבל אראלים הם בסוד שם אדנ״י דהיינו אראלם ודאי כדפירשו באיכה, והעליונים מבטלים דבר גדול מלחמה ערוכה ואלו מבטלים דבר קטן שעדין לא בא לידי מעשה (אור יקר).

[4909] בענין שיש להם פעולה כוללת ופעולה פרטית והענין שהם בעלי מזרח מערב צפון ודרום דהיינו ארבעה הנהגות וכולם יחד הנהגה אחת, לכך בערך ייחודם יחד יש להם פעולת ההצלה הנזכרת ובערך כל אחד ואחד יש להם פעולת רחמים לעצמה (אור יקר). ר״ל אע״ג שכולם אתמנון לאשגחא על ישראל, מ״מ אלו הם העיקרים שממונין ע״ז. וכן בכולם, כ״א כלול בחבירו, ומ״מ כ״א עומד על משמרתו (יהל אור).

[4910] ר״ל תחת האראלים (יהל אור).

[4911] מפני ריבוי בחינות הפעולות כפי מקרי העולם הגשמי, ולכך יתרבו הנפרדים תחתם שיפעלו פעולתם בכל בחינה המצטרכת (אור יקר).

[4912] **אראלים** אשר יקבו בשמות (אור יקר).

ואלו נקראים חרכים כמו שנאמר (שיר השירים ב) מציץ מן החרכים שמות אלו הארבעה שנקראים חרכים עיגא״ל עירי״ה (עזרי״ה) עריא״ל יהירא״ל.	ואלין אקרון[4915] חרכים כמה דאת אמר (שיר ב ט) מציץ מן החרכים[4916] שמא דאלין ארבע דאקרון חרכים עיגא״ל עירי״ה (נ״א עזרי״ה) עריא״ל יהירא״ל
עיגא״ל הוא עומד לצד מזרח וזה עומד להשגיח על כל אותם שעושים מעשים טובים ועל כל אלו שחושבים מחשבה של מצוה אף על גב שלא יכולים לעשות.	עיגא״ל איהו קאים לסטר מזרח ודא קיימא לאשגחא[4917] על כל אינון דעבדין עובדין מבין[4918] ועל כל אינון דמחשבי מחשבה דמצוה[4919] אף על גב דלא יכלי למעבד
עירי״ה עומד לצד דרום וזה עומד להשגיח על כל אותם שמנחמים את העני או שיש בלבם צער עליו אף על גב שאינם יכולים לתת לו ולאותם שהולכים לדרך מצוה ולאותם שעושים חסד עם מתים והוא מעמיד קיום של אמת וזה התמנה להזכיר אותו למעלה ולחקק דיוקנו למעלה להכניסו לעולם הבא.	עירי״ה קיימא לסטר דרום ודא קיימא לאשגחא לכל אינון דמנחמי למסכנא או דצערי לבייהו עליה אף על גב דלא יכלי למיהב ליה ולאינון דאזלי לארחא דמצוה ולאינון דעבדי חסד עם מתים ואיהו קיימא קיומא דאמת והאי אתמנא לאדכרא ליה לעילא ולאחקא דיוקניה לעילא לאעלא ליה לעלמא דאתי
עריא״ל עומד לצד צפון וזה עומד להשגיח על כל אותם שחשבו לעשות רעות ולא עשו או רוצים לחטא ובאו לעשות והתחזק ביצרו ולא עשה.	עריא״ל קיימא לסטר צפון ודא קיימא לאשגחא לכל אינון דחשיבו למעבד בישין ולא עבדי או בעאן למחטי ואתו למעבד ואתקף ביצריה ולא עביד
יהירא״ל עומד לצד מערב וזה עומד להשגיח על כל אותם שעוסקים בתורה ומכניסים בניהם ללמד תורה לבית הרב ולכל אותם שמסתכלים על חולה כשהוא בבית חליו ומשגיחים עליו ומודיעים לו שיתבונן בחטאיו ובמעשיו וישוב מהם לרבונו משום שכל מי שמשתדל עם אותו חולה שיסתכל במעשיו וישוב בתשובה	יהירא״ל קיימא לסטר מערב והאי קיימא לאשגחא לכל אינון דלעאן באורייתא ועיילי בנייהו למלעי באורייתא לבי רב ולכל אינון דמסתכלי על מרע כד איהו בבי מרעיה ואשגחו עליה ואודעו ליה דיסתכל בחובוי ובעובדוי ויתוב מנייהו למאריה בגין דכל מאן דישתדל בההוא מרע דיסתכל בעובדוי ויתוב בתיובתא

[4913] בסוד ארבע בחינות ההנהגה כדפירשנו ולא שיהיו כולם יחד על הנהגת המזרח ועל הנהגת המערב וכו׳ (אור יקר).

[4914] כדמפרש לקמיה ופעולתם יחד הוא השגחה להשגיח על מעשה התחתונים כדמסיק לקמיה, ויש עליונים מהם שהם שנים עשר גלגלין דקאמרן לעיל והם חלונות מפני שההשגחה מתרבית בהם, אמנם אלו הארבעה הם חרכים שדרך בהם ישגיח ולא יותר מדאי כאומרו משגיח מן החלונות (אור יקר).

[4915] ר״ל הד׳ אראלים. והענין כמ״ש למטה כי חלונות הן פתחים מאירים יותר מחרכים, וההשגחה בחלונות היא יותר מבחרכים. וכן הוא באלין תריסר גלגלים וארבע אראלים, וכמ״ש למטה (יהל אור).

[4916] לכך נקראים חרכים, וכבר נודע כי אלו הם סוד השגחת השכינה שהיא מתלבשת לבושין דחול לזמנין ופועלת על ידם ולזה כתיב הנה ז״ה עומד דהיינו תפארת אחר כותלנו מלכות שהתפארת משגיח מן המלכות והיא דרך אלו הכחות, נמצא התפארת פועל בממשלת היום על ידי המלכות וזהו שאמר **משגיח** וכו׳, והנה הפעולות פעמים נגלות ונראות פעמים נסתרות ונעלמות והוא משגיח בין באלו ובין באלו (אור יקר).

[4917] והוא עומד בפרץ, שהוא בצפון, והן על המתגברין על יצרן, שהן גבורים עומדין בפרץ, שאין מניחין ליכנס הס״א בפרצה, והוא החושב לעשות עבירה ומתגבר על יצרו. ועז״נ ומושל ברוחו מלוכד עיר. ולכן נקרא הממנא עיריא״ל (יהל אור).

[4918] דהיינו שהמחשבה הנסתרת הוציאוהו לפועל מתגלה (אור יקר).

[4919] והיינו פעולה נסתרת ולכך מציץ להסתכל אפילו במחשבת המצוה והשתדלות האדם עליה וזה ענין כולל לכולם שכן כתיב מציץ מן החרכים (אור יקר). וז״ש ויקשב ה׳ וישמע ויכתב כו׳, והוא באותן הגלגלים, שהן החלונות כמש״ל **ואלין קיימין לאסתכלא כו׳ כדין סלקין וכתבין לון לעילא, הה״ד חברים מקשיבים כו׳.** וזהו ויקשב ה׳, ע״י כנ״ל. וזהו ליראי ה׳, שהן ההולכין לבה״כ, כמ״ש מי בכם ירא ה׳ כו׳ כנ״ל. והן באותן חלונות כנ״ל. ולחושבי שמו, ואמרו מאי לחושבי שמו אפילו חשב לעשות מצוה ונאנס כו׳ (ברכות ו. וש״מ). והוא באותן החרכים, ולכן סמוכים זה לזה (יהל אור).

לפני הקדוש ברוך הוא הוא גורם לו להינצל ולהשיב לו את רוחו.	קמי קודשא בריך הוא איהו גרים ליה לאשתזבא ולאתבא ליה רוחיה[4920]
ועל זה כתוב אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה׳ מה זה ביום רעה ביום רע היה צריך להיות אלא ביום רעה ביום ששולטת אותה הרעה לקחת את נשמתו אשרי משכיל אל דל זהו חולה כמו שנאמר (שמואלב יג) מדוע אתה ככה דל בן המלך ולכן ביום רעה ימלטהו ה׳.	ועל דא כתיב (תהלים מא א) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יהו״ה מאי ביום רעה ביום רע מבעי ליה אלא ביום רעה ביומא דשלטא ההוא רעה למיסב נשמתיה אשרי משכיל אל דל דא הוא מרע כמה דאת אמר (ש״ב יג ד) מדוע אתה ככה דל בן המלך ובגין כך ביום רעה ימלטהו יהו״ה
ואלו (אותם שמסתכלים) שהם מסתכלים באותו חולה להשיבו מחטאיו אצל הקדוש ברוך הוא כמו שבארנו בהיכל הזה עומד עליו להשגיח וביום ששורה הדין על העולם ינצל ממנו כמו שנאמר ביום רעה ימלטהו ה׳ היום שנמסר הדין לאותה רעה לשלט בו (על העולם) וכל אלו עומדים להשגיח ולכן נקראו חרכים.	ואלין (ס״א אינון דמסתכלי) דאינון מסתכלי בההוא מרע לאתבא ליה מחובוי גבי קודשא בריך הוא כמה דאוקימנא בהיכלא דא קיימא עליה לאשגחא[4921] וביומא דשריא דינא על עלמא ישתזיב מניה כמה דאת אמר ביום רעה ימלטהו יהו״ה יומא דאתמסר דינא לההיא רעה לשלטאה[4922] ביה (על עלמא) וכלהו אלין קיימא לאשגחא ועל דא אקרון חרכים
ביום של ראש השנה כשהקדוש ברוך הוא עומד בדין על העולם ואותו צד הרע בא להשטין אז מתכנסים כל אלה ועומדים לפני הקדוש ברוך הוא ואז מתעטרים כולם ועומדים לפני הקדוש ברוך הוא באותו זמן מה כתוב (שיר השירים ב) משגיח מן החלנות מציץ מן החרכים מציץ כמי שמשגיח ממקום דק שרואה ולא רואה כל מה שצריך ואחר כך משגיח מן החלנות מקום של השגחה יתרה שפותח פתחים לרחם על הכל וכשהקדוש ברוך הוא משגיח על העולם מסתכל בחלונות הללו ובחרכים הללו וחס על הכל.	ביומא דראש השנה כד קודשא בריך הוא קאים בדינא על עלמא וההוא סטרא בישא אתי לאסטאה כדין מתכנפי כל הני וקיימן קמי קודשא בריך הוא וכדין מתעטרן כלהו וקיימן קמי קודשא בריך הוא בההוא זמנא מה כתיב (&) משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים מציץ כמאן דאשגח[4923] מאתר דקיק דחמי ולא חמי כל מה דאצטריך ולבתר משגיח מן החלונות אתר אשגחותא יתיר דפתח פתחין לרחמא על כלא וכד קודשא בריך הוא אשגח על עלמא אסתכל באלין חלונות ובאלין[4924] חרכים וחיים על כלא
ואז כשישראל תוקעים באותו שופר ומתעורר למעלה אותו הקול שיוצא מן השופר כלול מאש ומים ורוח ונעשה מהכל אותו הקול כדי לעורר קול עליון שיוצא מתוך אותו השופר שהוא כמו זה כלול באש ומים ורוח אז יוצא כרוז ומכריז	וכדין כד ישראל תקעין בההוא שופר ואתער מתתא ההוא קול דנפיק משופר כליל מאשא ומיא ורוחא ואתעביד מכולא ההוא קול בגין לאתערא קול עילאה דנפקא מגו ההוא שופר דאיהו כגוונא דא כליל באשא ובמיא ורוחא

[4920] ולכן זה הממונה עומד לצד מערב, ששם האסוותא כמש״ל בדף הקודם (יהל אור).

[4921] חוזר מ״ש למעלה **לאשגחא לכל אינון כו׳ ולכל אינון דמסתכלי על מרע.** ולפי שהפסיק הרבה חוזר לענין ראשון (יהל אור).

[4922] ור״ל זהו ביום רעה, ביום ששולט ההוא רע׳, ימלטהו ה׳ (יהל אור).

[4923] כמ״ש לעיל שהאראלים הן פתחים קטנים להשגיח בהן, שאלו הם יוצאים מן החלונות (יהל אור).

[4924] ר״ל במעשה ב״א התלוי באותן חלונות וחרכים, והם אותן דברים שחשיב למעלה, וע״י המצות הנזכרות חייס קב״ה על עלמא (יהל אור).

בכל הרקיעים ואומר קול דודי הנה זה בא וגו׳ משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים.	כדין כרוזא נפקא ואכריז בכלהו רקיעין ואמר קול דודי הנה זה בא[4925] וגו׳ משגיח מן[4926] החלונות מציץ מן החרכים
ואז כולם יודעים שהרי הקדוש ברוך הוא חס על ישראל ואומרים אשריהם ישראל שיש להם עצה בארץ כדי לעורר רחמים מלמעלה ואז כתוב אשרי העם יודעי תרועה יודעי תרועה ודאי	וכדין ידעי כלהו דהא קודשא בריך הוא חיים עלייהו דישראל ואמרי זכאין אינון ישראל דאית לון עיטא בארעא בגין לאתערא רחמי מלעילא כדין כתיב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה יודעי תרועה ודאי
	רנא/א
יודעי תרועה שמשברים את התרועה הזו שהיא דין הקשה שהכל נדונים בו אשרי ישראל בעולם הזה ובעולם הבא משום שהם יודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא ויודעים ללכת בדרכיו וליחד יחוד כראוי.	יודעי תרועה מתברי האי תרועה דאיהו דינא קשיא דכלא אתדנו ביה זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי בגין דאינון ידעי ארחוי דקודשא בריך הוא וידעי למהך בארחוי וליחדא יחודא כדקא יאות
החלונות הללו והחרכים הללו כולם עומדים לאחז את כל התפלות שעולות מלמטה למעלה ולהשגיח בהן להכניסן לפני הקדוש ברוך הוא ועל כן כל בית כנסת שאין בו חלונות אינו מקום להתפלל בו כראוי.	אלין חלונות[4927] ואלין חרכים קיימי כלהו לאחדא כל צלותין דסלקין מתתא לעילא ולאשגחא בהו לאעלא לון קמי קודשא בריך הוא ועל דא כל בית הכנסת דלאו ביה חלונות לאו אתר לצלאה ביה כדקא יאות
שהרי בית הכנסת למטה כנגד בית הכנסת שלמעלה בית הכנסת שלמעלה שיש בו חלונות כמו שאמרנו כך גם למטה למעלה כנסת הגדולה יש בה שנים עשר חלונות כך גם לבית הכנסת התחתון והכל עומדים זה כנגד זה משום שהעולמות עומדים אלו בגון של אלו וכבוד הקדוש ברוך הוא עולה בכל ועל כן ביום רעה	דהא בית הכנסת לתתא לקבל בית הכנסת דלעילא[4928] בית הכנסת דלעילא דאית ביה[4929] חלונות כמה דאמרן הכי נמי לתתא לעילא כנסת הגדולה[4930] אית ביה תריסר חלונות עלאין[4931] הכי נמי להאי בית הכנסת תתאה וכלא קיימאן דא לקבל דא בגין דעלמין קיימין אלין כגוונא דאלין וקודשא בריך הוא סליק

[4925] ר״ל אותו קול ה׳ (קלא) עלאה דנפיק משופר, והן חג״ת, שהן אשא ורוחא ומיא כידוע, דנפקין משופר עלאה (יהל אור).

[4926] הוא בזה ההיכל, שהוא אחר היכל חג״ת, ובכאן כלילן כל היכלי נה״י כמש״ל (יהל אור).

[4927] סוד י״ב גבולי אלכסון כמ״ש באד״ר (דף קלד ע״ב), והם ג״כ סוד הי״ב גבולים דארץ ישראל, כמ״ש בבא בתרא (דף קכב ע״א), והי״ב שערים דירושלים אשר בסוף יחזקאל (מח לא - לג), והי״ב שערים שברקיע אשר דרך שם מתקבלים תפילות כל ישראל כמ״ש בזוהר (ויקהל דף רב רע״א), וכן הי״ב חלונות דבית הכנסת דלעילא אשר עליהם נאמר (שיה״ש ב ט) משגיח מן החלונות, וכמ״ש בפ׳ פקודי (דף רנא ע״א). ושרשם הוא הי״ב אותיות דמילוי **אדני**, והי״ב אותיות דג׳ **הויות**, דמֶלֶך מָלַך ימלוך, שכ״ז הוא הכל מתיקוני המלכות, ר״ל גילוייה (הקדו״ש צז ע״ג).

[4928] והוא היכלות דמלכות, והוא בהיכל הזה (יהל אור).

[4929] נט ע״ב (הערת הזהר).

[4930] בבינה שנק׳ כ״י, כמ״ש פ׳ יתרו (פה ע״א), ויש בה ג״כ חלונות לאשגחא, כמ״ש בתוספתא פ׳ יתרו דף ס״ח ע״ב **האי היכלא איהו פקיחו דעיינין דלא ניים תדיר איהו אשגח.** והן י״ב חלונות, כמ״ש פ׳ ויחי (רמא ע״א) ובסתרי אותיות ה׳ ע״ג (ב ע״א) **האי ה״א איהי תריסר כו׳. הני תריסר אינון תריסר תחומין, ואינון לד׳ סטרי עלמא, תלת תלת לכל סטר.** והן הי״ב שערי ירושלים, שלשה לכל צד, לי״ב שבטים. והן י״ג מכילן דרחמי, בחד דרגא דקיימא עלייהו, כמ״ש שם. ובהן משגיח הקב״ה על העולם (יהל אור).

[4931] עי׳ לעיל רב ע״א (לש״ו).

ימלטהו ה׳ כששולט אותו הצד הרע ימלטהו ה׳.	יקריה בכלא ועל דא ביום רעה ימלטהו יהו״ה[4932] כד שלטא ההיא סטרא בישא ימלטהו יהו״ה
כמו כן הממונה הזה יהירא״ל עומד על כל אותם שחסים על עניים כמו שנאמר אשרי משכיל אל דל ובשביל זה הכל עומד בהיכל הזה וההיכל הזה נכלל בהיכל אחר רביעי ששם הם הגזרות והדינים לכל אשרי חלקו של מי שיודע את גנזי רבונו ליחדו ולקדש את שם רבונו תמיד לזכותו בעולם הזה ובעולם הבא.	כגוונא דא האי ממנא יהירא״ל קיימא על כל אינון דחייסי על מסכני כמה דאת אמר אשרי משכיל אל דל[4933] ובגין דא כלא קיימא בהיכלא דא[4934] והיכלא דא אתכליל בהיכלא אחרא רביעאה[4935] דתמן הוא גזרין ודינין לכלא זכאה חולקיה מאן דידע גנזי דמאריה ליחדא ליה[4936] ולקדשא שמיה דמאריה תדירא למזכי ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי
ההיכל הרביעי ההיכל הזה שהקדוש ברוך הוא נודע שלטונו בארץ בגללו וזהו ההיכל שעומד לשמר את דרכי התורה זה נקרא היכל הזכות שבו נדונים כל דיני העולם וכל הזכויות וכל החטאים וכל הענשים וכל שכר טוב לאותם ששומרים את מצוות התורה.	היכלא רביעאה[4937] היכלא דא די קודשא בריך הוא אשתמודע שולטניה בארעא בגיניה[4938] ודא איהו היכלא דקיימא למטר[4939] ארחוי דאורייתא דא היכלא אקרי היכלא דביה אתדנו כל דינין דעלמא וכל זכיין וכל חובין וכל עונשין וכל אגר טב לאינון דנטרי פקודי אורייתא
היכל הזכות הזה משנה מכל שאר ההיכלות וההיכל הזה כלולים בו ארבעה היכלות משנים זה מזה וכולם היכל אחד בהיכל הזה יש רוח אחת שנקראת זכות אל וההיכל הזה נקרא על שמו זכות וזהו אל וכאן נדונים כל דיני העולם וזהו סוד הכתוב (תהלים ז) ואל זעם בכל יום.	היכל דא דזכות משניא מכל שאר היכלין והאי היכלא כלילן ביה ארבע היכלין משניין דא מן דא וכלהו חד היכלא בהיכלא דא אית רוחא חדא דאקרי זכו״ת אל והיכלא דא אקרי על שמיה זכות והאי איהו אל[4940] והכא אתדני כל דינין דעלמא והאי איהו רזא דכתיב (תהלים ז יב) ואל זועם בכל יום

[4932] חוזר למעלה על אינון דמסתכלי על מרע כנ״ל (יהל אור).

[4933] ר״ל שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, דל ממש, והוא קיימא עלייהו, שעירי״ה קיימא על אינון דמנחמי למסכנא או דצערי לבייהו עלייהו, אע״ג דלא יכלי למיהב לי׳. וכאן קיימא על מאן דיהיב לון (יהל אור).

[4934] ר״ל לפי שפתקי דינין יוצאים כאן מהיכלא דלעילא, לכן עומדים כאן אותן שמצילין מההוא רעה דשלטא על עלמא (יהל אור).

[4935] והוא נגד היכלא תליתאה דנפקי תמן כל הדינין ושליטו דס״א לאבדא עלמא, ונוטלין מהיכלא רביעאה. וז״ש **ובג״ד כו׳ והיכלא דא אתכליל כו׳ דתמן הוא גזרין כו׳** (יהל אור).

[4936] וזהו ללמוד ע״מ לעשות, וזהו המעשה שאמרו (אבות סוף פ״ג) כל שמעשיו מרובין מחכמתו כו׳. וע״ז אמרו (אבות סוף פ״א) לא הלמוד עיקר אלא המעשה. [ובפ״ב (מג ע״א טו ע״ד) ת״ח כל הני היכלין כו׳. עמש״ש] (יהל אור).

[4937] היכל הזכות גבורה (הערת הזהר).

[4938] כמ״ש ועשיתי בם שפטים גדולים וידעו כי אני ה׳, ונשפטתי אתו כו׳ והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה׳ (יחזקאל לח כא-כב), בזאת תדע כי אני ה׳ (שמות ז יז), ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני ה׳ (שמות יד ד). וכמ״ש (נחמיה ט י) ותתן אתות ומופתים כו׳ ותעש לך שם כהיום הזה (יהל אור).

[4939] כמ״ש (ישעי׳ כו ט) כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל. וכמ״ש (רע״מ דלקמן) על וראיתים אותו וזכרתם את כל מצות ה׳ ועשיתם אותם. ועיין ברע״מ פ׳ שלח לך דף קע״ה ע״א ע״ש כל המאמר. וכאן הוא סוד הכסא כמש״ל. וכמ״ש (ר״ה כט ע״א) וכי נחש ממית או מחיה אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים כו׳, וכנ״ל במאמר הנ״ל שגורם אותם להשתעבד לקב״ה (יהל אור).

[4940] כמש״ו דכתיב כו׳. וכמ״ש בא״ר דף קל״ב ע״א **מהו אל תקיף יכול כו׳ הה״ד כו׳ אל גבור אל דהוא גבור כו׳.** וכן נגדו בסט״א אמר לקמן דף רס״ה **בהאי היכלא אתחזי חד רוחא שליט תקיפא דאיהו על כלהו, ודא אקרי אוף הכי אל כגוונא דאחרא דבסטר קדושה, האי איהו אל נכר** (יהל אור).

ארבעה היכלות ארבעה אלו שהם בהיכל הזה זה לפנים מזה כולם כלולים זה בזה וכולם היכל אחד ונקרא זכות ארבעה ההיכלות הללו יש להם פתחים ממנה אחד עליון שעומד מחוץ לפתח הראשון של ההיכל הזה סנסני״ה שמו ועל השם הזה יש ממנה אחד לצד האחר של השמאל שנוטל דינים באותו ההיכל שלו לעורר ולעשות בעולם ומשום שנוטל ממנו נקרא על שמו סנסני״ה והוא שולט על אותו אסכר״א של תינוקות.	ארבע היכלין ארבע״ז אלין דאינון בהיכלא דא דא לגו מן דא כלהו כלילן דא בדא וכלהו חד היכלא[4941] ואקרי זכותא ארבע היכלין אלין אית להו פתחין[4942] חד ממנא עלאה דקיימא לבר לפתחא קדמאה[4943] דההיכלא דא סנסני״ה שמיה ועל שמא דא אית ממנא אחרא לסטרא אחרא דשמאלא דנטל דינין בההוא היכלא דיליה לאתערא למעבד בעלמא ובגין דנטיל מניה אקרי על שמיה סנסניה ואיהו שליט[4944] על ההוא אסכר״א דרביי
והממנה העליון הזה סנסני״ה כשנוטל דין מכריז לאותם הממנים שעומדים על שנים עשר הפתחים ואותם הכרוזים שמכריזים על כל אותם הדינים שנדונו מהיכל הזכות הזה.	והאי ממנא עלאה[4945] סנסני״ה כד נטיל דינא אכריז לאינון ממנן דקיימין על תריסר פתחין[4946] ואינון כרוזין דמכרזי כל אינון דינין דאתדנו מהיכלא דזכותא דא
רוח זו שנוטלת הכל שנקראת זכות א״ל שאמרנו הכל כלול בה ממנה יוצאים שבעים אורות נוצצים וכולם עומדים בעגול כדי להראות זה בזה שלא מכסים זה מזה כל הזכויות וכל הענשים וכל הדינים לפני כל האורות האלו עומדים.	רוחא דא דנטיל כלא דאקרי זכו״ת אל דקאמרן כלא כליל ביה[4947] מניה נפקו שבעין נהורין נציצין וכלהו בעגולא קיימי בגין לאחזאה דא בדא דלא אתכסי דא מן דא כל זכיין וכל עונשין וכל דינין קמי כלהו נהורין אלין קיימין[4948]
מהם יוצאים שני אורות שעומדים לפניהם תמיד ושבעים האורות הללו ושני אורות שעומדים לפניהם הם לתוך אמצע ההיכל ועל סוד ההיכל הזה כתוב (שיר השירים ז) שררך אגן הסהר אל יחסר המזג.	מנייהו נפקי תרין נהורין דקיימי קמייהו תדיר ואלין שבעין נהורין ותרין נהורין דקיימי קמייהו אינון לגו באמצעיתא[4949] דההיכלא ועל רזא דההיכלא דא כתיב (שיר ז ג) שררך אגן הסהר[4950] אל יחסר המזג

[4941] לפי שכלולין זה בזה, והן כולן אחד במנין כנ״ל (יהל אור).

[4942] ר״ל שיש פתח לכל א׳ וא׳ (יהל אור).

[4943] ר״ל חוץ לפתח הראשון מד׳ פתחים דחשיב לקמן, שהן ארבע פתחים הנ״ל, בכל היכל פתח א׳, ופתח הראשון שהוא להיכל הראשון מבחוץ, והוא היכלא קדמאה לד׳ היכלין שכלולין כאן, ומבחוץ לפתח הזה הממונה הזה. ועל שמו הוא ג״כ בהיכל של ס״א (יהל אור).

[4944] ר״ל הממונה שהוא בס״א (יהל אור).

[4945] ר״ל שבכאן בהיכל הקדושה (יהל אור).

[4946] שי״ב פתחים בהיכל הזה, כמ״ש בפ״ב ״תרין עשר פתחין אינון להיכלא דא בכל פתחא ופתחא כל אינון סרכין וממנן דאינון מכרזי לאודע׳ לתתא כל אינון דינין דזמינין כו׳. וז״ש ואינון כרוזין דמכרזי כל אינון כו׳״. ר״ל שאלו הי״ב ממנן הן המכריזין כל אינון כו׳. וי״ב פתחין הן תחת הד׳ פתחין הנ״ל, והן עלאין על אלו. וז״ש למעלה ״דקיימא לפתחא קדמאה עלאה״. ר״ל פתח הראשון מד׳ פתחין עלאין (יהל אור).

[4947] כל שבהיכל הזה כנ״ל (יהל אור).

[4948] ר״ל לפני כלהו הע׳. **מינייהו כו׳ תדיר.** והן השני סופרים הנ״ל (בפ׳ בראשית) (יהל אור).

[4949] ר״ל כל אלו הע״ב נהורין (יהל אור).

[4950] כמ״ש בגמ׳ (סנהדרין לז.) על הסנהדרין אגן הסהר, שעומדין בעגולא, אל יחסר המזג, שאם נצטרך א׳ מהם לצאת כו׳. והענין כאן כמ״ש (מתני׳ נדה יט. וע׳ שבת עז. ובתוס׳ שם וש״מ) שני חלקים מים וא׳ יין, והן ג״פ כמש״ו. **לקבל אינון שבעין ותרין נהורין כו׳, ושבעין כו׳.** והן ג״פ ע״ב, נגד ג׳ גוונין אמ״ש, שהן אותיות יה״ו הנ״ל, כמ״ש בס״י פ״א מי״ג בירר שלשה אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אמות אמ״ש וקבעם בשמו הגדול כו׳, שהן יה״ו. והן ג׳ גוונין דע״ב כמ״ש בתז״ח (ד ע״א). והן ב״פ רחמים, מים ואויר, וא׳ דין, אש, שהוא צד שמאל והן ב׳ חלקים כו׳. וזהו המזג. ואמר אל יחסר, ר״ל לעולם, אפילו שאין עלמא בתיקונא, שלכן (הקשת) נראה בג׳ הגווגים אמ״ש, סימני אבות, וזהו אל יחסר לעולם, ומכ״ש אם הדור טוב, שהמזג יותר ויותר (יהל אור).

כנגד אלו יוצאים שבעים ושנים אורות אחרים מצד הימין ושבעים ושנים אורות אחרים מצד השמאל ואלו הראשונים הם פנימיים לפנים באמצע ההיכל לפני האורות הללו נכנסים כל הזכויות והחובות להטהר כל המעשים של העולם יוצאים מהפנימיים הללו נמצאו שכל האורות שיוצאים מהרוח העליונה הזו מאתים וששה עשר אורות וכולם כלולים ברוח הזו.	לקבל אינון נפקי שבעין ותרין נהורין אחרנין מסטרא דימינא ושבעין ותרין נהורין אחרנין מסטרא דשמאלא ואלין קדמאי אינון פנימאי לגו באמצעיתא דהיכלא לקמי נהורין אלין עאלין כל זכוון[4951] וכל חובין לאתדכאה כל עובדין דעלמא מאלין פנימאי נפקי[4952] אשתכחו כל נהורין דנפקי מרוחא דא[4953] עלאה מאתן ושית סרי נהורין וכלהו כלילן ברוחא דא
אותם שני האורות שעומדים לפני אותם השבעים הם מעידים עדות תמיד וכותבים פתקי דין של זכות או של חובה אלו השבעים הם גוזרים גזרות ודנים דינים וכל דיני העולם הן לטוב הן לרע הם כאן הרוח הזו שהיא זכות א״ל כמו שאמרנו בה רשומות שלש אותיות שנדבקות בה מלמעלה שהן יה״ו והרי בארנו שכאשר האותיות הללו נדבקות במקום הזה של	אינון תרי נהורין דקיימי קמי אינון שבעין[4954] אינון סהדי סהדותא תדיר וכתבי פתקי דינא דזכו או דחובא אלין שבעין אינון גזרין גזרי ודיינין דינין וכל דינין דעלמא הן לטב הן לביש הכא איהו רוחא דא דאיהו זכו״ת אל כדקאמרן ביה רשימין תלת אתוון דמדבקן ביה מלעילא[4955] דאינון יה״ו והא אוקימנא דכד אלין אתוון מתדבקאן בהאי אתר
	רנא/ב
התדבקות הזכר בנקבה אז נרשמות ברוח הזו אותן האותיות וכאן אמר דוד (תהלים צב) ואלהי לצור מחסי סוד הרוח הזו שנקראת א״ל וסוד אותן האותיות שרשומות בה שנקראות יה״ו אלו שלשת הצדדים של האורות שאמרנו.	דאתדבקותא[4956] דדכורא בנוקבא כדין אתרשימו בהאי רוחא אינון אתוון והכא אמר[4957] דוד (תהלים צד כב) ואלהי לצור מחסי רזא דרוחא דא דאקרי א״ל ורזא דאינון אתוון דרשימין ביה דאקרון יה״ו אלין תלת סטרין דנהורין דקאמרן[4958]
אותם שלשת בתי הדין שנחלקים בדינים אחרים בדברי העולם בעשר בעני במחלות בשלמות שהם ארבעה היכלות שמתקנים לכל אותם האחרים שני היכלות לאלה שני הצדדים של אורות אחרים והיכל אחד לכל אותם בעלי	אינון תלת בתי דינין דמתפלגי בדינין אחרנין במילי דעלמא בעותרא במסכנו במרעין בשלימו דאינון ארבע היכלין דאינון מתקנן לכל אינון אחרנין[4959] תרין היכלין לאלין תרי סטרי נהורין אחרנין וחד היכלא לכל אינון מארי דעיינין

[4951] ר״ל ואלו ע״ב הקודמים שאמר לעיל, מני׳ נפקי שבעין כו׳, והן פנימאי לאלו, ב״פ ע״ב. לפני אלו הפנימים הקודמים עולין כל זכות, לפי שהמשפט נאמר בצדק תשפוט כו׳, שלא להכריע ימין ושמאל, ולכן עולין לפני האמצעים שהן מוכרעין כידוע (יהל אור).

[4952] ר״ל כל הנגזר על העולם, הכל יוצא מאלו ע״ב פנימים. וז״ש שמשפט הוא רחמים, קו האמצעי, וידוע שהמשפט יוצא מגבורה, והוא בקו האמצעי של גבורה (יהל אור).

[4953] והוא בסוד שם ע״ב מג׳ אותיות, ג״פ ע״ב, ובחסד הוא בכלל, ובגבורה בפרט, שהן ר״ו כידוע, בסוד כלל ופרט. וכן הוא מנין חס״ד גב״ורה (יהל אור).

[4954] הן קדמאי הנ״ל. וכן מ״ש **אלין שבעין אינון כו׳ (יהל אור).**

[4955] ר״ל מדכורא כנ״ל (בפ׳ בראשית) (יהל אור).

[4956] והוא מ״ש בפ״ב באמצעיתא דהיכלא דא הוא אתר מתקנא לקבלא רוחא דלעילא כו׳ (יהל אור).

[4957] ר״ל אל יה״ו, הוא ואלה״י. והן רזא דאתדבקות זו״נ, שברזא דנוק׳ נק׳ אל, שהוא שם הרוחא. וז״ש לצור, שהוא גבורה כנ״ל (יהל אור).

[4958] ר״ל שאמר בפ״ב אפיק תלת אחרנין, דאינון תלת בתי דינין דדיינין דינין אחרנין כו׳ (יהל אור).

[4959] ר״ל אלו הד׳ היכלין שאמר בפ״ב שעומדין בפנימית ע׳ קדמאי לגו, ובתלת החיצונים ג׳ בתי דינים הנ״ל. ואמר כאן שמתוקנים ג״כ כל א׳ לדבר אחר. והוא כמש״ו, שנים לשני פעמים ע״ב, ימינא ושמאלא הנ״ל. וא׳ לשבעה עיני ה׳, וא׳ לשני סופרים הנ״ל. ומה שחשב כאן לא חשיב שם בפ׳ בראשית. ומ״ש (שם) לא חשיב כאן. ולכן אמר שם חד היכלא דאינון ע׳ קדמאי לגו, ולא אמר ע״ב, שהן הב׳ סופרים (יהל אור).

העינים שעושים חשבון מכל המעשים של העולם והיכל אחד לסופרים אחרים שתחת אלו הראשונים הפנימיים ארבעת ההיכלות הללו כלולים בהיכל הזה שנקרא על שם אותה הרוח של זכות כפי שאמרנו.	דעבדי חושבנא מכל עובדין דעלמא וחד היכלא לספרין אחרנין די תחות אלין קדמאי פנימאי אלין ארבע היכלין כלילן בהיכלא דא דאקרי על שמא דהאי רוחא זכותא כדקאמרן בכל פתחא ופתחא דאלין היכלין אית ממנא חד
בכל פתח ופתח של ההיכלות הללו יש ממנה אחד בפתח הראשון יש ממנה אחד ששמו נקרא גזריא״ל (לפתח הראשון ששם הכל סנסני״ה שממנו לוקח) אותו הממונה האחר אותו ממנה לגלות דינים שנדונו ונגזרו לאותו הממונה הראשון ששמו סנסני״ה שממנו נוטל הממונה האחר הזה שעומד על ההיכל של הצד האחר ועומד על האסכרה של תינוקות כפי שאמרנו.	בפתחא קדמאה[4960] אית ממנא חדא דשמיה אקרי גזריא״ל (לפתחא קדמאה דשמיה דכלא סנסני״ה דמניה נטיל) האי ממנא אחרא[רח] ההוא ממנא איהו לגלאה דינין דאתדנו ואתגזרו להההוא ממנא קדמאה[רט] דשמיה סנסני״ה דמניה נטיל האי ממנא אחרא דקיימא על היכלא דסטרא אחרא[4961] וקיימא על אסכרה דרביי כדקאמרן
והממנה הזה גזריא״ל נוטל דבר בית הדין הפנימי שהכל נגזר שם ואז מודיע את הדבר לממנה הזה שבחוץ וכל אותם הכרוזים מכריזים ואומרים בכל הרקיעים כך וכך נגזר מבית המלך עד שנוטלים את אותו הדבר בהיכל שלמטה ומשם יוצאים ומכריזים על הדבר עד שזה נשמע בכל הרקיעים התחתונים ויורדים ומודיעים את הדבר לכלם למטה.	והאי ממנא גזריא״ל נטיל מלה דבי דינא פנימאה דכלא אתגזר תמן וכדין אודיע מלה להאי ממנא דלבר וכל אינון כרוזא מכרזי[4962] ואמרי בכל רקיעין כך וכך אתגזר מבי מלכא עד דנטלי ההיא מלה בהיכלא דלתתא ומתמן נפקי ומכרזי מלה עד דאשתמע בכלהו רקיעין תתאין ונחתי ואודעי מלה לכלהו דלתתא
ונוטלים הדבר כל התחתונים מדרגה לדרגה אפילו ציפורי השמים ועופות הארץ כולם לוקחים את הדבר ומודיעים אותו בעולם עד שנוטלים הדבר כל אותם שומרי החקים ומראים את זה בחלום לאנשים ובא אותו הדבר לזמן קרוב.	ונטלי מלה כלהו תתאין מדרגא לדרגא אפילו צפרי שמיא ועופי דארעא כלהו נטלי מלה ואודעי לה בעלמא עד דנטלי מלה כל אינון גרדיני נימוסין ואחזיין בחלמא לבני נשא ואתיא ההיא מלה לזמן קריב
ולפעמים אותו דבר שצריך למלכי הארץ שהם ממונים לזון ולהנהיג עמים שמודיעים את אותו הדבר עד הרקיע של השמש שלמטה ועומד שם עד שאותם ממונים של השמש שנתמנו על השמש לוקחים את אותו הדבר ומודיעים אותו לאותם הממנים העליונים של הצד האחר והם מודיעים את הדבר למלכי הארץ שהם בצד שלהם.	ולזמנין דההיא מלה דאצטריכא למלכי ארעא דאינון ממנן לאתזנא ולדברא עמין דאודעין ההיא מלה עד רקיעא דשמשא דלתתא[4963] וקיימא תמן עד דאינון ממנן שמשא דאתמנון על שמשא נטלי ההיא מלה ואודעי לה לאינון ממנן עלאין די בסטרא אחרא ואינון מודעין ההיא מלה למלכי ארעא דאינון בסטרא דלהון
וכשהיו נביאים בהם בישראל היו נוטלים נבואתם משני עמודים עליונים	וכד הוו נביאים בהו בישראל הוו נטלין

[4960] והוא בפתח של היכל החיצון מד׳ היכלין. שלכל א׳ פתח א׳ כנ״ל (יהל אור).

[4961] וזה הממונה גזרי״אל עומד בפנים, ומודיע לממונה סנסנ״יה העומד בחוץ, והוא מודיע לממונה דסט״א כמש״ו (יהל אור).

[4962] שהן הי״ב ממנן דקיימין על י״ב פתחים כנ״ל. ״ואמרי בכלהו רקיעין״. הן רקיעין עלאין שבהיכלות (יהל אור).

[4963] הוא רקיע השמים של זה העולם (יהל אור).

שהתורה סמוכה עליהם אחר שהסתלקו נביאים מהעולם ובאו בעלי המראה ובעלי החלום הם נוטלים הדבר ממקומו כפי שאמרנו וכשהיו בין ישראל מלכים והסתלקו הנביאים ולא נמצאו בעלי מראה ובעלי חלום מודיעים את הדבר לאותם מלכים מהפתח הזה שאמרנו.	נבואה דלהון מתרין עמודין עלאין דאורייתא סמיך עלייהו[4964] לבתר דאסתלקו נביאים מעלמא ואתו מארי דמראה ומארי דחלמא נטלי מלה מאתריה[4965] כדקאמרן וכד מלכי הוו בינייהו דישראל ונביאים אסתלקו ומארי דחלמא ומראה לא אשתכחו אודעין מלה לאינון מלכין מהאי פתחא כדקאמרן[4966]
ואם תאמר איך נוטל הדבר מהמקום הזה בא וראה כל דרגה ודרגה וכל פתח ופתח לכלם יש בחוץ ממונים ידועים שהתמנו (בצד שלהם) בכל אותם הרקיעים עד שיורדים למטה לרקיעים התחתונים ומודיעים את הדבר לאותם שצריך משום שהרי מההיכלות הללו שהם צד הקדושה וסוד האמונה נפרדות דרגות למטה כולן בסוד האמונה ויורדות מדרגות על מדרגות עד שפורחות מן העולם הזה והתמנו בו.	ואי תימא היך[4967] נטיל מלה מהאי אתר תא חזי כל דרגא ודרגא וכל פתחא ופתחא כלהו אית לון לבר ממנן ידיען דאתמנון (בסטרא דלהון) בכל אינון רקיעין עד דנחתי לתתא ברקיעין תתאין ואודעין מלה לאינון דאצטריך בגין דהא מאלין היכלין דאינון סטרא דקדושה ורזא דמהימנותא אתפרשו דרגין לתתא כלהו ברזא דמהימנותא ונחתו דרגין על דרגין עד דפרחין מהאי עלמא ואתמנון ביה
מהם לשמר בני אדם מן הצד האחר ומנזקי העולם ובאותם הדרכים שבהם הם הולכים ומהם כדי לסייע לבני אדם כשבאים להטהר ומהם לעשות אותות ונסים בעולם ומהם שעומדים כדי להשגיח על מעשי בני האדם להעיד עדות וכן (בצורה זו) נפרדות כמה דרגות לצדיהם וכולם בסוד האמונה העליונה בקדשה עליונה.	מנהון לנטרא בני נשא מסטרא אחרא ומנזיקי עלמא ובאינון ארחי דקא אזלי ומנהון לסייעא לבני נשא כד אתאן לאתדכאה ומנהון למעבד אתין ונסין בעלמא ומנהון דקיימי לאשגחא בעובדין דבני נשא למסהד סהדותא וכן (בגוונא דא) מתפרשין כמה דרגין לסטרייהו וכלהו ברזא דמהימנותא עלאה בקדושה עלאה
כמו כן בצד האחר צד הטמאה נפרדות דרגות מאותם ההיכלות למטה כולם דרגות להרע ולהסטות את העולם מהם עומדים להסית בני	כגוונא דא בסטרא אחרא סטרא מסאבא מתפרשין דרגין מאינון היכלין לתתא כלהו דרגין לאבאשא ולאסטאה עלמא מנהון קיימי לאסטאה בני נשא מארח טב לארח בישא ומנהון קיימי לסאבא בני
	רנב/א
אדם מדרך טובה לדרך רעה ומהם קיימים לטמא בני אדם לאותם שבאו להטמא כמו ששנינו בא אדם להטמא מטמאים אותו בעולם הזה ומטמאים אותו באותו עולם והם נקראו צואה רותחת כמו שנאמר צא תאמר לו ואותן דרגות שעומדות לטמא יותר ולכן אלה	נשא לאינון דאתו לאסתאבא כמה דתנינן אתא בר נש לאסתאבא מסאבין ליה בהאי עלמא ומסאבין ליה בההוא עלמא ואינון אקרו צואה רותחת כמה דאת אמר (ישעיה ל כב) צא תאמר לו ואינון דרגין דקיימן לסאבא יתיר[4968] ובגין כך אלין תדיר לקבל אלין וכלא איהו

[4964] ר״ל מנו״ה שבאצילות, שת״ת שנקרא אורייתא, סמיך עלייהו, כמ״ש לקמן דף רנ״ז ע״ב נביאין דאינון סטרין עלאין תרין ירכין דסמכי לאורייתא קדישא כו׳ ע״ש (יהל אור).

[4965] שהן מבריאה כמש״ל בהיכל ב׳. וז״ש **כדקאמרן** (יהל אור).

[4966] ר״ל בהיכל הג׳. וז״ש כדקאמרן, כמש״ל **עד דנטלי מלה בהיכלא דלתתא כו׳.** והוא היכל שלמטה מזה ההיכל הד׳ (יהל אור).

[4967] ר״ל היאך מגיעין ליטול משם, שהא שם הוא דרגא דנבואה. והשיב שאין נוטלין משם ממש רק מדרגין דלבר, שהן נגד זה ההיכל, שם הוא זה נגד זה. וכמו שבהיכל נוטלין המראה מהיכל הג׳, כן בכל העולמות, בין בקדושה בין בס״א, נוטלין הם מדרגא תליתאה, וכן מלכי א״ה ושאר ב״נ (יהל אור).

[4968] ר״ל אותן הנק׳ צואה רותחת, וכמ״ש לקמן דף רס״ה ע״ב ע״ש (יהל אור).

תמיד כנגד אלה והכל הוא בדרגות ידועות כראוי.	בדרגין ידיעאן כדקא חזי
הפתח השני בפתח הזה יש ממנה ששמו דהריא״ל והוא לצד ימין וזהו ממנה להכניס את כל הזכויות שזכו בהם בני אדם כדי שידון אדם עליהם לטוב כשנדון לטוב ואותן זכויות קימות רבות על חטאי בני אדם ואז הממונה הזה מצוה על שכר והחלק של אותן הזכויות והשכר לטוב.	פתחא תניינא בהאי פתחא אית ממנא דהריא״ל שמיה ואיהו לסטר ימינא והאי איהו ממנא לאעלא כל זכותין דזכו בהו בני נשא בגין דיתדן בר נש לטב עלייהו כד אתדן לטב[4969] ואינון זכיין קיימן סגיאן על חובי בני נשא כדין האי ממנא פקיד על אגרא וחולקא דאינון זכיין ואגרן לטב
ומוציא את אותו הדין וממנה את אותו ממנה שנקרא פדיא״ל שבהיכל השלישי ואז אומר לו פדעהו מרדת שחת משום שכשאדם עומד בבית חליו ונתפס בתפיסת המלך אז נדון האדם וכל זכות וכל חטא שעשה אדם בעולם הזה הכל נכנס בהיכל הזה להיות נדון.	ואפיק ההוא דינא ומני ליה להההוא ממנא דאקרי פדיא״ל[4970] די בהיכלא תליתאה וכדין אמר ליה[4971] (איוב לג כד) פדעהו מרדת שחת בגין דכד בר נש קאים בבי מרעיה ואתפס בתפיסו דמלכא כדין אתדן בר נש וכל זכו וכל חובא דעבד בהאי עלמא כלא עאל בהאי היכלא לאתדנא
וכשנדון לטוב בפתח הזה יוצא דינו לטוב לימין הממונה הזה דהריא״ל שעומד בו ומודיעים את דינו לטוב עד שנצול ויורד אותו הדין לכל אותם הממנים הדרגות שנודעות לטוב למטה כולן דרגות על דרגות והכל בין לטוב בין לרע מבית המלך נדון אותו אדם.	וכד אתדן לטב בהאי פתחא נפיק דיניה לטב לימינא דהאי ממנא דהריא״ל דקיימא ביה ואודעין דיניה לטב עד דאשתזיב ונחתא ההוא דינא בכל אינון ממנן דרגין דאשתמודעו לטב לתתא כלהו דרגין על דרגין וכלא בין לטב בין לביש מבי מלכא אתדן ההוא בר נש
הפתח השלישי בפתח הזה יש ממנה אחד ששמו גדיא״ל והוא לצד שמאל וזהו הממונה להכניס (לשקל) את כל החטאים וכל הרעות שאדם סטה אחריהם בעולם הזה ומוריד אותם לתוך משקל להשקל עם אותן זכויות שנכנסו ביד אותו הממונה האחר שאמרנו.	פתחא תליתאה בהאי פתחא אית ממנא חד גדיא״ל שמיה ואיהו לסטר שמאלא והאי איהו ממנא לאעלא (ס״א לאתקלא) כל חובין וכל בישין דבר נש אסטי אבתרייהו בהאי עלמא ונחת לון גו מתקלא לאתקלא באינון זכיין דעאלו בידא דההוא[4972] ממנא אחרא דקאמרן
ואותו המשקל עומד בתוך הפתח הרביעי ושם נשקלים זכויות וחובות כאחד מי שנצח מהם כך יש לו ממונים באותו הצד אם הזכויות נצחו כמה ממונים יש בצד ימין שנוטלים אותו הדין ומעבירים את הרעות והמחלות מאותו אדם עד שנצול אם החטאים נצחו כמה ממונים יש לו באותו צד שמאל עד שלוקחים הדבר אותו הצד האחר וכל אותם שומרי החקים	וההוא מתקלא קיימא גו פתחא רביעאה ותמן אתקלו זכיין וחובין כחדא מאן דנצח מנייהו הכי אית ליה ממנן בההוא סטרא אי נצחן זכיין כמה ממנן אית בסטרא דימינא ונטלי ההוא דינא ומעברין בישין ומרעין מההוא בר נש עד דאשתזיב אי נצחן חובין כמה ממנן אית ליה בההוא סטרא דשמאלא עד דנטלי מלה ההוא סטרא אחרא וכל אינון גרדיני נימוסין עד

[4969] ר״ל למעלה אמר שממונה לעאלא בפתח זה כל זכות של אדם לפני הב״ד, וכאן אומר שממונה להוציא הפס״ד שאתדן לטב (יהל אור).

[4970] והוא בהיכל השלישי בפתח מערב שממונה על הרפואה (יהל אור).

[4971] ר״ל שאומר לממונה פדיאל פדעהו כו׳ (יהל אור).

[4972] ר״ל הממונה דהריאל הנ״ל, נוטל הזכיות בפתח שלו. והאי ממונה גדיאל נוטל החובות בפתח שלו, ושניהם מניחין הזכיות והחובות במתקלא שעומד בפתח הרביעי, ושם אתקלו שפתח דשם ממונה על המתקלא, וכאן אינן רק להעלות זכוון וחובין. ופתח הב׳ הוא לימינא לדרום. ופתח הג׳ הוא לשמאלא לצפון. ופתח הראשון הוא במזרח, והוא שער האיתון, שמשם מוציאים הפס״ד. ופתח הד׳ במערב. וז״ש מאזני צדק, דצדק הוא במערב כידוע (יהל אור).

עד שהורע מזלו ואז יורד אותו הצד האחר ונוטל את הנשמה אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.	דאתרע מזליה וכדין נחתא ההוא סטרא אחרא ונטיל נשמתא זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי
הפתח הרביעי בפתח הזה עומד ממנה אחד ששמו ואזני״ה (מאזני״ה) וזהו משקל שנוטל (ששוקל) זכויות וחובות ובו נשקלים כולם כאחד וזה נקרא מאזני צדק כמו שכתוב מאזני צדק בזה נשקלים כולם להדון.	פתחא רביעאה בהאי פתחא קיימא חד ממנא ואזני״ה (ס״א מאזני״ה) שמיה והאי איהו מתקלא דנטלא (ס״א דתקיל) זכיין וחובין וביה אתקלו כלהו כחדא ודא אקרי[4973] מאזני צדק כדכתיב (ויקרא יט לו) מאזני צדק בהאי אתקלו כלהו לאתדנא
תחת הממונה הזה יש שני ממונים אחד לימין ואחד לשמאל אחד לימין הריא״ל שמו אחד לשמאל גדודיא״ל שמו וכשנשקלים זכויות וחובות זה מכריע לצד ימין וזה מכריע לצד שמאל וכולם נכללו ברוח הזו שנקראת זכו״ת אל.	תחות האי ממנא אית תרין ממנן חד לימינא וחד לשמאלא חד לימינא הריא״ל שמיה חד לשמאלא גדודיא״ל[4974] שמיה וכד אתקלו זכיין וחובין דא אכרע[4975] לסטר ימינא ודא אכרע לסטר שמאלא וכלהו אתכלילו בהאי רוחא דאקרי זכו״ת[4976] אל
וכשכלם נכללים בה מוציאה חיה (אחת) קדושה והחיה הזו לוהטת ושמה נקרא תומיא״ל החיה הזו היא חיה שעומדת להשגיח בעולם באותם עיני ה׳ שהולכים ומשוטטים בעולם ואותם עיני ה׳ כולם נוטלים השגחה מאותם מעשים טובים שנעשו בסתר ולהשגיח באותם מעשים שהם בשלמות הלב ואף על גב שלא נעשו כראוי.	וכד אתכלילן כלהו ביה אפיק (ס״א חד) חיותא קדישא והאי חיותא מלהטא ואקרי שמיה תומיא״ל האי חיותא איהי חיותא דקיימא לאשגחא בעלמא באינון עיני יהו״ה[4977] דאזלן ושטאן בעלמא ואינון עיני יהו״ה[4978] כלהו נטלו אשגחותא מאינון עובדין טבין דאתעבידו בטמירו ולאשגחא באינון עובדין דאינון בשלימו דלבא[4979] ואף על גב דלא אתעבידו כדקא יאות
החיה הזו עומדת בהשגחת התפלות משום שאותן בקשות שמבקשים אנשים בתפלותיהן כולן עומדות בידי החיה הזאת ומניחה אותן בהיכל הזה ואותן הבקשות עומדות בהיכל הזה עד ארבעים יום להשגיח בהן.	האי חיותא איהי קיימא באשגחותא דצלותין בגין דאינון שאלתין דשאלי בני נשא בצלותהון כלהו קיימי בידא דהאי חיותא[4980] ואנח להו בהאי היכלא וקיימין אינון שאלתין בהאי היכלא עד ארבעין יומין לאשגחא בהו
שהרי (בסוף ארבעים יום) בכל ארבעים וארבעים יוצאת החיה הזו ולוקחת את כל אותן הבקשות ומניחה אותן לפני אותם	דהא (לסוף ארבעין יומין) בכל ארבעין וארבעין נפק האי חיותא ונטיל לכל אינון שאלתין ואנח לון קמייהו דאינון שבעין ותרין

[4973] רנה ע״א (הערת הזהר).

[4974] והן דוגמת הממונים הנ״ל, שעומלין בפתחים בימין ושמאל, רק בתוספת וחסרון אות, שכל נהורא דנפיק מן נהורא, הוא בחסרון או תוספת, כמ״ש בברית מנוחה. וכאן תראה סוד הכלילות והתחלפות, ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא כידוע (יהל אור).

[4975] לפי מעשה האדם (יהל אור).

[4976] ר״ל כל הנ״ל. [ובפ׳ בראשית (מג ע״ב יז ע״ד) סלקא האי רוחא וכליל כל אינון דלתתא ואפיק כו׳. עמש״ש] (יהל אור).

[4977] עי׳ ח״ג רצג ע״ב (לש״ו)

[4978] ר״ל אותן עיני ה׳ שאמור בפסוק קיימין כאן (יהל אור).

[4979] שאלו עיני ה׳ הם ממונין על המחשבה דלבא, בסוד (מגילה כח ע״ב) שורייקי דעינא בלבא תליא. וז״ס מ״ש (אבות פ״ג) דע מה למעלה ממך כו׳, נגד ג׳ דברים שחוטאין בהם, מחשבה ודבור ומעשה, ונגד המחשבה אמר עין רואה. ונגד הדבור אמר ואזן שומעת, שהם מארי דאודנין, בסוד עוף השמים יוליך את הקול כו׳, כמ״ש בתיקונים (ג ע״ב). ונגד המעשה אמר וכל מעשיך בספר נכתבים (יהל אור).

[4980] כמ״ש (ברכות מ״ח וש״מ) חיי בני ומזוני לאו בזכותא תליין אלא כו׳. וכמ״ש לקמן ובפ״ב (מג ע״ב), ש״מ ששאר דברים כלהו תליין בזכותא, והוא בהיכל זכות הזה (יהל אור).

שבעים ושנים אורות ודנים אותן ואז הרוח הזו שנקראת זכותא״ל	נהורין ודיינין לון וכדין האי רוחאר׳ דאקרי זכו״ת אל
	רנב/ב
מעינת בהן אם זוכה ואם לא זוכה אם זוכה יוצאת התפלה הזו ומתגלגלת הבקשה הזו ויוצאים עמה שנים עשר ממונים וכל אחד ואחד תובעים מעם אותה הרוח קיום בבקשה הזו ומתקימת בהם.	מעיין בהו אי זכי אי לא זכי אי זכי נפקא האי צלותא ומתגלגלא האי שאלתא ונפקאן עמה תריסר ממנן[4981] וכל חד וחד תבעין מעם ההוא רוחא קיומא בהאי שאלתא[4982] ואתקיימא בהו
תחת החיה הזו ארבעה שרפים לוהטים שרפא״ל ברקיא״ל קרישיא״ל קדומי״ה וארבעה הללו שתחת החיה הזו עומדים לארבעת צדדי העולם אלו הארבעה עומדים לארבעת צדדי העולם והם ממונים להשגיח בכל אותם ששומרים את יום השבת ומענגים את השבת כראוי.	תחות האי חיותא ארבעה שרפין מלהטאן[4983ריא] שרפא״ל ברקיא״ל קרישיא״ל קדומי״ה ואלין ארבעה תחות האי חיותא (קיימין) לארבע סטרי עלמא[4984] אלין ארבעה[4985] קיימי לארבע סטרי עלמא ואינון ממנן[4986] לאשגחא בכל אינון דנטרי יומא דשבתא ומענגי שבתא כדקא יאות
מהארבעה הללו כשנוסעים יוצאים שביבי אש ומהשביבים הללו נעשים שבעים ושנים גלגלים לוהטים באש מכאן נעשה נהר דינור אלף אלפים ישמשו את אותו הנהר כל אותם שמענגים שבת ארבעת הממנים הללו משגיחים בכל אותם שמענגים את השבת והחיה הזו עומדת עליהם ונוסעים בשבילה תחתיה.	מאלין ארבע כד נטלי נפקי שביבין דאשא ומאלין שביבין אתעבידו שבעין ותרין גלגלין מלהטן באשא מהכא אתעביד נהר דינור[4987] אלף אלפין[4988] ישמשוניה להההוא נהרא כל אינון דמענגי שבתא אלין ארבע ממנן משגחן בכל אינון דמענגי שבתא והאי חיותא קיימא עלייהו ונטלי בגינה תחותה[4989]
בכל יום ויום זורם אותו נהר דינור ושורף כמה רוחות וכמה שליטים וכשנכנסת שבת יוצא כרוז ושוכך אותו נהר דינור והסערות והזיקים והשביבים שוככים והחיה הזו הולכת ועולה על ארבעת השרפים הללו שאמרנו ונכנסת	בכל יומא[4990] ויומא נגיד ההוא נהר דינור ואוקיד לכמה רוחין[4991] ולכמה שליטין[4992] וכד עייל שבתא כרוזא נפקא ושכיך ההוא נהר דינור וזעפין וזיקין ושביבין אשתככו והאי חיותא אזלא וסלקא על ארבעה אלין שרפים דקאמרן

[4981] והן תריסר ממנן שעל הי״ב פתחים, שהן מכריזין, שלכן שואלים את הדבר, שלהן מגיע (יהל אור).
[4982] ור״ל וזהו במאמר קדישין שאלתא. [ובפ״ב (מג ע״ב יז ע״ד) תחות האי חיותא כו׳. עמש״ש] (יהל אור).
[4983] ר״ל שכלם מלהט א׳ כו׳ (יהל אור).
[4984] ר״ל לד׳ סטרין של החי׳ (יהל אור).
[4985] קאי ג״כ על ד׳ השרפים. ומפרש כאן שעומדין לד׳ רוחות העולם (יהל אור).
[4986] כמ״ש למטה שכאן עומדין כל שלחנות של שבת (יהל אור).
[4987] מבוא שערים (שער א״א פ׳ טו) זה לשונו: כי סוד נהר דינור הוא היכל זכות, ונודע הוא כי בכל עולם ועולם יש נהר דינור אחד. והנה הנהר דינור שבכל עולם היא הגבורה שבה, שהוא נור אש גמור, והוא נקרא היכל זכות (דע״ה ח״ב סב ע״ד), ישנם בה חיצוניות ופנימיות, והפנימיות הוא השם **ב״ן** שבכל עולם, והוא האצילות שבה אור השכינה הקדושה המתלבש בכל עולם, והחיצוניות דספי׳ הגבורה הוא ההיכל זכות שבו הוא הנהר דינור (דע״ה ח״ב סג ע״א), ע׳ עוד מענין הנהר דינור בפ׳ פקודי רמז ע״א רנב ע״ב ופ׳ מקץ רא ע״א ופ׳ בראשית מג ע״ב מב סע״א יט ע״א (דע״ה ח״ב עז ע״ב).
[4988] נת׳ באדרת נשא דף קל״ב ע״א בענין ההוא עלמא קדמאה דאיהו אלף אלפים מארי תריסין כו׳ וע״ש היטב איך הוא מתפשט עד כאן בהיכל הזכות הזה (שער מאמרי רשב״י).
[4989] ר״ל שהשרפים נטלין בגינה של החי׳ הנ״ל, כמש״ל, דלמעלה, ההוא דקיימא למעלה נטיל דתחותיה, והן נטלין תחותה (יהל אור).
[4990] ונגדו בארץ הסמבטיון (יהל אור).
[4991] אותן שבהיכל השני. והנשמות שצריכין לבון כמש״ל (יהל אור).
[4992] הן דמעברן אותן בנור דליק, ומעבירין משלטנותן (יהל אור).

לתוך אמצע ההיכל הזה לאותו מקום שנקרא ענג.	ועאל גו אמצעיתא דהיכלא דא בההוא אתר דאקרי ענג[4993]
משום שבמקום הזה כשנכנסת שבת מסתדרים שם כל שלחנות בני העולם שנקראים בני היכל המלך ואלף אלפים ורבוא רבבות עומדים על אותם השלחנות והחיה העליונה הזו על ארבעת השרפים הללו ונכנסת לאותו מקום ורואה שם את כל אותם השלחנות (וכל אותם שעומדים עליהם) ומשגיחה בכל שלחן ושלחן ואיך מענגים את כל שלחן ושלחן ועומדת ומברכת את אותו השלחן וכל אותם אלף אלפים ורבוא רבבות כולם פותחים ואומרים אמן.	בגין דבהאי אתר כד עייל שבתא מתסדראן תמן כל פתורי דבני עלמא דאקרו בני היכלא דמלכא ואלף אלפין ורבו רבוון ממנן קיימי על אינון פתורי והאי חיותא עלאה על אלין ארבעה שרפים ועאל בההוא אתר וחמא כל אינון פתורי (וכל אינון דקיימו עלייהו) ואשגח בכל פתורא ופתורא והיך מעננ׳ ליה לכל פתורא ופתורא וקיימא ובריך ליה להההוא פתורא וכל אינון אלף אלפין ורבוא רבבן[4994] כלהו פתחי ואמרי אמן

[4993] והוא מ״ש בפ׳ בראשית באמצעיתא דהיכלא דא הוא אתר מתקנא לקבלא רוחא דלעילא בגו רוחא דא כו׳. וזהו ענג ושעשוע כידוע. והוא באדם טבור, כמ״ש שררך אגן הסהר. והוא נקודה האמצעית דסיהרא, כמ״ש ברע״מ פ׳ פנחס (רמח ע״ב) ובז״ח פ׳ בראשית בסתרי אותיות (ז ע״א) שלכן בבטן אמו הטבור פתוח ואוכל ממה שאמו אוכלת (נדה ל ע״ב). והוא אמצעיתא דעלמא. ומשם יוצא המזון לעולם. ושם הוא שכר טוב הצפון לצדיקים לע״ל, שעליו אמר דוד תערוך לפני שלחן, ששם השלחן כמש״ו. וז״ס השלחן בצפון, והוא נקודה האמצעית, ולכן הי׳ השלחן באמצע הצפון, שמחצי ההיכל ולכותל, ושם מקבל מעלמא דאתי, סוד נקודה דאמצעיתא, כמ״ש בפ׳ תצוה דף קפ״ד ע״ב **בתרין נקודין אתפרשת סט׳ דקדושה חד דילה וחד דעלמא דאתי כו׳.** וזהו צפון בגניזו. וז״ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, בצפון. והוא פתורא דעלמא דאתי, כמ״ש בסוף תז״ח דף צ ע״א **בפתיחו דעיינין אתכסי לי׳ ולא ידיע עד דאזדמן לפתורי׳ זכאי קשוט למיכל.** וזהו הענין שכל ימות החול אסור להמשך אחר התענוגים, ובשבת מצוה גדולה להתענג. והענין כי כל המאכל הכל בצפון, בסוד השלחן, ושם מתעורר הס״א, ולכן הס״א מזדמנת על השלחן, וצריך ליתן לו חלקו במים אחרונים, שהוא חובה בהיכל חובה, שהוא נגד ההיכל זה כנ״ל. ושם בצפון צריך זהירות גדול מן הס״א, כי כל ההתעוררת הס״א בצפון, ושם הוא מדור המזיקים, ושם פרוץ ברוח הרביעית. וז״ש מפני מה נברא העולם בב׳, שסתום בג׳ צדדין ופתוח ברביעית כעין אכסדרה, ופתוח לצד צפון, שכל הרוצה לצאת יצא. ר״ל לס״א, ששם מדורם בסוד מצפון תפתח (הרעה). וז״ס גבורים עומדים בפרץ, כי גבורים הם משם, כמ״ש בהתחלת תיקונים (ב ע״ב). וכשהדין מתעורר צריך להתעורר עלמא דאתי, ואז נתמלא כל ההיכל הזה רחמים, והוא בסוד נקודה האמצעית הנ״ל, ואז אין שליטה לס״א, בסוד עלמא דחירו. וכידוע בענין ר״ה, כמש״ש (זוהר תצוה קפד ע״א) **פתח ההוא סבא ואמר תקעו בחדש שופר בכס׳ ליום חגינו, השתא איהו זמנא לאתער׳ דינא עלאה תקיפא, וכד איהו אתער, ס״א אתתקף בהדי׳ כו׳. וכד מתערי ישראל לתתא בשופר כו׳, אתער שופרא אחר׳ כו׳** ע״ש. וכ״ה בכ״מ שאתער שמאלא. ולכן צריך על השלחן ד״ת, שהוא מאמא עלאה כידוע, ואם לאו הס״א מתער שם, ונק׳ קיא צואה, כמ״ש (ישעיה כח ח, אבות פ״ג) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה כו׳, שהוא שלחן דס״א כנ״ל. ובשבת מתער שבת דלעילא, אמא עלאה כידוע, וכל היום הוא שליטתה, ונקודה האמצעית אתער, ושם נסדרו השלחנות, ששם שורה השבת, כי צפון מקבל מאימא, כידוע בסוד באר מים חיים. וכל הענג היא מסט׳ דאמא, ובזה מבסמין לסט׳ דצפון, שכל ההיכל ניזון מנקודה ההיא, ושם מקבלת מרוחא דלעילא. וז״ס תוספת נשמה. ולכן מסעודות שבת מתפרנס כל ימות החול. וכל שכר העה״ב להפך מרירא למתקא, כמ״ש בפ״ב דף ד׳ ע״א, שז״ס יצה״ר שניתן באדם לבסמא אותו, שהוא טוב מאד, שטוב מתחלתו הוא טוב, אבל הנעשה טוב מרע, הוא טוב מאד. וז״ס שאמרו (בראשית רבה פ״ט סי׳ ז) מאד כו׳ [זה יצה״ר]. וכמ״ש בפ׳ תצוה קפ״ז **ונהורא עמי׳ שרא מאן נהורא דא נהורא דאתגליא מתוך חשוכא.** וכמ״ש בפ״ב שם **מאן מנכון דחשוכא מהפך לנהורא כו׳.** וזה הנקודה הנ״ל, הוא סוד שבת, בסוד מחללי׳ מות יומת כידוע. ושם אתרשימו תלת אתוון מאתדבקותא דדכורא, שכנגדן ג״פ יום השביעי, ג׳ סעודות (שבת, בסוד ענג). ונגד זה נקודה דחורב׳ בס״א, שנקרא נגע, נגד היכל הזה, למאן דלא מתענג בשבת, כמש״ל דף רס״ה ע״ב **באמצעיתא דהאי היכלא אית רוחא אחרא דאקרי נגע. ומהאי נפקא רוחא אחרא דאקרי נגע צרעת, ואיהו קיימא תדיר לסאבא לכל אינון מאריהון דלישנא בישא, יתיר על כל מה דמסאבין ליה. והאי נגע עלאה איהו ממנא על כל אינון פתורי דשבתא, דכד עייל שבתא ולא אתסדרו בענוגא דשבתא כדקא יאות כו׳** ע״ש. וז״ס הדבור של חול שאסור בשבת (שבת קיב ע״ב). והענין כי הנחש בשמאלא, וכמש״ל, ובהיכל הזה מתערי ליה, כמש״ש (רסה ע״ב) **ואינון מתערי להא חויא כו׳** ע״ש. והוא קלקל בלה״ר, והסיתו לאכול מעה״ד, ולכן כאן הוא שני הענינים. וז״ס וקראת לשבת ענג, וכבדתו כו׳, ודבר דבר, אז תתענג כו׳, שהוא היפוך לנגע ענג, זה לעו״ז כנ״ל (יהל אור).

[4994] אותן שהן לנהר דינור שביום השבת נח, וכולם נכנסין למקום הזה, שכולם מן החיותא וד׳ השרפים כנ״ל (יהל אור).

ומה הברכה שמברך על השלחן הזה שנערך ונענג כראוי אז תתענג על ה׳ וגו׳ כי פי ה׳ דבר וכולם אומרים אז תקרא וה׳ יענה וגו׳ רוח העליונה שנקראת זכו״ת אל כשאותו השלחן מתענג בכל הסעודות בסעודה האחרונה השלישית מסים ואומר על כל אותם הראשונים ואומר אז יבקע כשחר אורך וגו׳ כבוד ה׳ יאספך כל אותם שבעים אורות אחרים בכל הצדדים פותחים ואומרים (תהלים קכח) הנה כי כן יברך גבר ירא ה׳.	ומה ברכה היא דבריך על האי פתורא דמתסדר ואתענגא כדקא יאות (ישעיה נח יד) אז תתענג[4995] על יהו״ה וגו׳ כי פי יהו״ה דבר וכלהו אמרי (שם ט) אז תקרא ויהו״ה יענה וגו׳ רוחא עלאה דאקרי זכותא״ל כד ההוא פתורא אתענג בכלהו סעודתי בסעודתא בתראה תליתאה מסיים ואמר על כל אינון קדמאי[4996] ואמר אז יבקע[4997] כשחר אורך וגו׳ כבוד יהו״ה יאספך כל אינון שבעין נהורין אחרנין בכל סטרין[4998] פתחי ואמרי (תהלים קכח ד) הנה כי כן יבורך גבר ירא יהו״ה[4999]
וכששלחן האדם אינו עומד באותו מקום בעריכת הענג כראוי אז החיה הזו ואותן ארבע שתחתיה וכל אותם אלף אלפים ורבוא רבבות כולם דוחים אותו החוצה לאותו צד האחר וכמה שומרי החקים כולם נוטלים אותו ומכניסים אותו לאותו מקום שהוא בהפך מזה ונקרא נגע וכשמכניסים אותו לשם (פותחים ואומרים) (שם קט) ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו ינקש נושה לכל אשר לו וגו׳ אל יהי לו משך חסד וגו׳ הרחמן יצילנו.	וכד פתורא דבר נש לא קיימא בההוא אתר בסדורא דענוגא כדקא יאות כדין האי חיותא ואינון ארבע דתחותה וכל אינון אלף אלפין ורבו רבבן כלהו דחיין ליה לבר להההוא סטרא אחרא וכמה גרדיני נימוסין כלהו נטלי ליה ועיילי ליה להההוא אתר דאיהו בהפוכא מן דא ואקרי נגע וכד עיילי לה תמן (ס״א פתחי ואמרי) ואמרי (שם קט יז) ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו ינקש נושה לכל אשר לו וגו׳ אל יהי לו מושך חסד וגו׳ רחמנא לשזבן
משום שענג שבת ואמונת הקדוש ברוך הוא (זה אלו אותם שלחנות של ענג שבת ומועדים וחגים כולם שמחה של הקדוש ברוך הוא ולכן) הוא ומשום זה כל אותם שמענגים ענג השבת וזמנים ומועדים ארבעת הללו שעומדים תחת החיה הזו עומדים כנגד אותו נהר דינור ולא נותנים להשרף שם את כל אלו שמענגים ענוגיהם כראוי.	בגין דענוגא דשבתא ומהימנותא דקודשא בריך הוא (ס״א האי איהו אלין פתורי דענוגא דשבתא וזמנין וחגין כלהו חדוותא דקודשא בריך הוא ובגין דא וכו׳) איהו ובגין דא כל אינון דמענגי ענוגא דשבתא וזמני ומועדי אלין ארבע דקיימי תחות האי חיותא קיימא לקבל ההוא נהר דינור ולא שבקי לאתוקדא ביה[5000] לכל אינון דמתענגי ענוגייהו כדקא יאות
תחת הארבעה הללו יש ממונים אחרים שעומדים בחוץ שנודעים מצד ההיכל הזה (וכל הכרוזים בחוץ) ומכריזים על כל	תחות אלין ארבע אית ממנן אחרנין דקיימי לבר[5001] דאשתמודעאן מסטרא דההיכלא דא

[4995] שהוא כתוב אצל ענג שבת כנ״ל. וזה הפסוק הוא בג׳ סעודות, על ה׳, ובמתי ארץ, ונחלת יעקב כו׳ כידוע. ועיין בפ׳ יתרו דף פ״ג ע״א **רש״א זכאיה חולקי׳ כו׳.** ובד׳ פ״ח ופ״ט. ושם מתבאר באריכות. **וכלהו אמרי אז תקרא וה׳ יענה כו׳.** ר״ל כל השרפים ודתחותייהו, וכל האלף אלפים כו׳, אמרי אז תקרא כו׳, שזה הפסוק כתוב ג״כ שם למעלה מזה, וכמ״ש (שבת קיח ע״ב) כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו, שנאמר והתענג על ה׳ ויתן לך משאלות לבך ענג זה כו׳ (יהל אור).

[4996] ר״ל על כל הג׳ סעודות (יהל אור).

[4997] והוא כתוב ג״כ שם. והענין כי השחר מתבקע מתוך חשוכא דליליא, קדרותא דיממא, וכן כאן מתבקע האור מגו חשוכא כנ״ל, וכן כל הפסוק הזה הכל כאן, והוא מובן (יהל אור).

[4998] ר״ל כל הג״פ שבעין כנ״ל (יהל אור).

[4999] שהוא כתוב אצל השלחן, כמ״ש יגיע כפיך כי תאכל כו׳, סביב לשלחנך, הנה כי כן יבורך כו׳. והענין ירא ה׳, הוא כאן, בנקודה, ששם שריא דחילו כידוע (יהל אור).

[5000] שמיום זה מתברך כל הששה ימים, וביום זה נח הנהר דינור. ובעינוגא דשבתא שדר ברכתא דנייחא לכל ימות החול (יהל אור).

[5001] הן י״ב ממנן על י״ב פתחים (יהל אור).

אותם הדינים ועל כל אותן הגזרות שנגזרו בהיכל הזה.	(וכל ברוזין לבר) ומכרזי לכלא אינון דינין וכל אינון גזרין דאתגזרו בהאי היכלא
הכל נדון כאן פרט לשלשה דברים שלא נתנת רשות כאן בהיכל הזה שנקרא זכות ואלו הם בני חיי ומזוני שהרי שלשת אלה לא עומדים כאן משום שהרי הם תלויים במזל שהרי אותו נהר ששופע ויוצא שם תלויים החיים שלמעלה ושם תלויים המזונות ושם תלויים הבנים שהרי שלשת אלה יוצאים משם ושופעים ונמשכים למטה ולכן הכל עומד בהיכל הזה פרט לשלשת אלו.	כלא אתדן הכא בר תלת מלין דלא אתיהיב רשו הכא בהיכלא דא דאקרי זכותא ואלין[5002] אינון בני חיי ומזוני דהא אלין תלתא לא קיימי הכא בגין דהא במזלא תליא דהא ההוא נהר דנגיד[5003] ונפיק תמן תליין חיין דלעילא[5004] ותמן תליין מזוני ותמן תליין בני דהא אלין תלתא מתמן נפקי ונגדי ואתמשכאן לתתא ובגין כך כלא קיימא בהיכלא דא בר הני תלתא
כשאדם הוא בבית חליו כאן הוא נדון וכן כל שאר הדינים שבעולם ואם תאמר אם אדם בבית	בר נש כד איהו בבי מרעיה הכא אתדן וכל שאר דינין דעלמא ואי תימא בר נש בבי
	רנג/א
חליו נדון לחיים נותנים לו לא שהחיים תלויים כאן אלא כשנדון כאן לחיים אזי שופעים החיים מלמעלה ונותנים לו (ואם לא לא נותנים) אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים דרכי התורה וזוכים בה לחיי עולם עליהם כתוב ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.	מרעיה אי אתדן לחיים יהבין ליה לאו דחיין תליין הכא אלא כד אתדן הכא לחיים כדין נגדין חיים מלעילא ויהבי ליה (ואי לאו לא יהבין) זכאה חולקהון דצדיקיא דידעי ארחוי דאורייתא וזכאין בה לחיי עלמא עלייהו כתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו׳
ההיכל החמישי ההיכל הזה עומד להאיר לתחתונים הללו וזהו ההיכל	היכלא חמישאה[5005] היכלא דא קיימא לאנהרא לאלין תתאי והאי איהו היכלא דקיימא

[5002] בראשית מג ע״ב וקפא ע״א ויקרא כה ע״ב (הערת הזהר).

[5003] כמ״ש לעיל. ועיקר הוא כאן, ביסוד דדכורא, והוא בעלמא דאתי דנוקבא בהיכל השביעי (יהל אור).

[5004] שאלו הג׳ הן בסוד ג׳ מוחין חב״ד, וכולם שריין בצדיק, בסוד ג׳ גווני הקשת, ג׳ טפין. וז״ש בכאן במזלא, כמ״ש בפ׳ וישב דף ק״פ וקפ״א **״אשכחנא בספרי קדמאי רזא חדא כו׳ והוא זמנא דקיימא ההוא דרגא בשלימו, וההוא נהר דנגיד ונפיק אשתמש בה, כדין ההיא נשמתא דנפקת ואתדבקת בי׳ בההוא ב״נ, ההוא ב״נ אשתלים בכלא בעותרא, בבנין, בשלימו דגופא. וכלא בגין ההוא מזלא דנגיד ונפיק, ואתחבר בההוא דרגא כו׳. וע״ד תנינן בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא, דהא בזכותא לאו איהו עד דאתמליא ואתנהיר מן מזלא״ כו׳** ע״ש (יהל אור).

[5005] <u>היכל אהבה חסד (הערת הזהר). ענין היכל אהבה שלא נכנסו בו נשמתין חדתין מיומא דאתחרב בי מקדשא כו׳ כבר ביארנו זה בסוד מצות שלוח הקן כי אדה״ר נברא אב״א וכל הנשמות היו אז כלולות בו ואח״כ צריכים כל הנשמות ההם לחזור ולבא ע״י זווג פב״פ ואז יקראו נשמות חדשות כיון שאז היא הפעם הא׳ שבאו ע״י זווג פב״פ ואלו החדשות הם דלא עלו בהאי היכלא אחר החרבן (שער מאמרי רשב״י). עי׳ שעה״ג הק׳ ו: אין בנו כח בכל הזמן הזה רק להמשיך אלו הנשמות החדשות, אותם שהם מן הבי״ע, שהם סוד נשמה רוח נפש כנודע. אבל לעתיד לבא אחר התחיה, יבואו נשמות חדשות יותר מעולות, שהם מעולם האצילות והם מבחי׳ הנשמה דאצילות שהיה לאדה״ר, הנקראת בשם זיהרא עילאה, וכו׳ וז״ס מ״ש בס״ה פרשת פקודי (דף רנג ע״א), שמיום שנחרב בית המקדש, לא נכנסו נשמות בהיכל האהבה. כי אלו החדשות דפנים בפנים מן עולם האצילות, לא נכנסו שם. אבל הנשמות שמן הבי״ע החדשות, אפשר שיבואו אפילו בזמן שלאחר החרבן.</u>

ר״ל לכל הו״ק, שהן נקר׳ מהימנותא. וסוד המהימנותא כמ״ש בא״ז דף רצ״ב ורצ״ג בחללא דגלגלתא נהירין כו׳ ואתעביד מיני׳ תרי גווני כו׳, ועל האי אקרי שלום לכלא. ובי׳ אתחזי מהימנותא כו׳ ע״ש. [הגה. וז״ס מדת אמת, תתן אמת ליעקב, וכן התפוחין נק׳ אמת, שבהן ב׳ גוונים, גווני דאו״א כמ״ש בא״ר (קלג ע״ב)] והענין, כי אינו שלים אא״כ יש בו חסד ודין, בסוד דודי צח ואדום. וזהו מהימנותא, כמ״ש אני ה׳ נאמן לשלם שכר כו׳, ואני ה׳ נאמן לפרע. ולכן אמר לקמן דף רנ״ז ע״א **בגין דכד קיימא [דינא] בזכותא כלא איהו בחבורא חד, ועילא ותתא בשלימו כו׳, אבל שאר עמין ל״ל דינא בזכותא כו׳, דהא ל״ל חולקא בסטר מהימנותא, דלאו אית בהו רחמין כלל.** וכאן נק׳ ו״ק מהימנותא מטעם זה, שלמעלה בעתיקא קדישא, אין

שעומד להאיר בסוד האמונה פתח אחד עומד בהיכל הזה וממנה אחד עליו ואותו ממנה נקרא סנגורי״ה הממונה הזה עומד על הפתח הזה כדי ללמד (סנגוריה על ישראל ובגלל זה נקרא שמו כך שהרי הוא ממנה על כל אותן טובות של ישראל להכניס סנגוריה וכו׳) סנגוריה שלהם לפני רבונם ולא ישלט עליהם הצד האחר.	לאנהרא ברזא דמהימנותא פתחא חדא[5006] קיימא בהאי היכלא וחד ממנא עליה וההוא ממנא אקרי סניגורי״ה האי ממנא קיימא על פתחא דא בגין למילף (ס״א סניגוריא עלייהו דישראל ובגין דא[5007] אקרי שמיה כך דהא איהו ממנא על כל אינון טבין דישראל למיעל סניגוריא וכו׳) סניגורא דילהון קמיה דמאריהון ולא ישלוט עלייהו סטרא אחרא
בהיכל הזה עומדת רוח אחת שכלולה בארבע שהרי רוח זו כלולה בארבעה צבעים לבן שחר ירק ואדם וזוהי רוח שעומדת כלולה בכל ונקראת סורי״ה גדולה על כל אותם חיילות תחתונים וכולם עומדים תחתיה וממנים תחת ידה.	בהיכלא דא קיימא חד רוחא דכליל בארבע דהא רוחא דא כליל בארבע גווניו[5008] חוור ואוכם ירוק וסומק והאי איהו רוחא דקיימא כליל בכלא ואקרי סורי״ה רב על כל אינון חיילין תתאין וכלהו קיימין תחותיה וממנן תחות ידיה
הרוח הזו שסוגרת ופותחת כל המפתחות העליונים כולם מסורים בידה (שלש פעמים ביום) כל החילות התחתונים כולם נכללו ועומדים תחתיה וממנה נזונים זה עומד בכל סודות רבונו כל הגנזים העליונים כולם נמסרו בידה.	האי רוחא דסגיר ופתח כל מפתחן עלאין כלהו אתמסרן בידיה[5009] (תלת זמנין ביומא[5010]) כל חיילין תתאין כלהו אתכלילן וקיימין תחותיה ומניה אתזנו האי קיימא בכל רזין דמאריה כל גנזין[5011] עלאין כלהו אתמסרן בידיה
הרוח הזו נקראת אהבה ולכן נקרא ההיכל הזה היכל אהבה משום שכאן נגנזו כל סוד הסודות למי שצריך להדבק בו וכאן הוא סוד הכתוב (שיר השירים ז) שם אתן את דדי לך.	האי רוחא אקרי אהבה ובגין דא אקרי היכל דא היכל אהבה בגין דהכא אתגניזו כל רזא דרזין למאן דאצטריך לאתדבקא ביה[5012] והכא הוא רזא דכתיב (שיר ז יג) שם אתן את דודי לך
הרוח הזו היא השומרת את כל השמירה שלמעלה וזו נקראת שומר	רוחא דא איהו נטיר כל נטירו דלעילא ודא אקרי שומר ישראל שומר הברית בגין[5013] דהכא

שם דין כלל, ולכן שירותא דמהימנותא בחסד, עולם חסד יבנה, וכן חכמה ברזא דמהימנותא. והן שני גוונין, אור וחשך. וזה חסד, הוא קיימא לאנהרא כו׳ (יהל אור).

[5006] כאן פתח א׳ לכל, וממונה א׳ עליו כמש״ו (יהל אור).

[5007] שכל המלאכים נקראו על מעשיהם (יהל אור).

[5008] ר״ל נהורא דמתפשט מני׳ הוא בד׳, כמ״ש בפ׳ בראשית (מד ע״א). דברוחא אין גוונין, כמש״ל, רק הוא שורש הגוונין דנהורא (יהל אור).

[5009] ר״ל מפתחות של כל השערים ליתן לאדם, כלהו על ידו, לאוהב ה׳, שהוא בהיכל הזה, כמ״ש אני אהבי אהב ומשחרי ימצאוני, להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא. וכמ״ש (סוכה כח ע״ב ב״ב קלד.) אמרו עליו על ר׳ יוחנן כן זכאי שלא הניח כו׳ לקיים מה שנאמר כו׳ (יהל אור).

[5010] בג׳ תפלות היום שנכללין כל הרוחין כנ״ל (יהל אור).

[5011] שכל רז הוא בסוד החסד, ולכן נכנס יין יצא סוד, ולכן כהן אסור ביין, כי שפתי כהן ישמרו דעת, וכמ״ש בס״י (פ״ב מ״א) מ׳ דוממת ש׳ שורקת, והם שמן ויין, וזה השמן הוא רבות משחא קודשא דגניז בחסד (יהל אור).

[5012] ר״ל כאן גנוז המ״נ להתחבר במ״ד, בקב״ה, שהוא בהיכל הזה, בסוד האהבה. וז״ש **דכתיב שם אתן את דודי לך.** ור״ל דכתיב לכה דודי נצא השדה כו׳, נשכימה לכרמים כו׳, שכאן הוא סוד הכרם וגפנים ורמונים כמ״ש לקמן (יהל אור).

[5013] ר״ל כל החסדים שמקבלת מן דכורא, מנהר דנגיד ונפיק אתגניז כאן. והוא נטיר, שלא יצאו לחיצונים. וזהו שומר הברית, שהטפה הוא סוד החסדים, וזהו שמירת הברית, שלא יצאו החסדים לחוץ, חסד דמתגלי בפום אמה, כמ״ש בא״ר (קמא ע״א). ולכן ניתן המילה לאברהם. וכל שמירת הברית הוא בסוד זה, וכמ״ש שומר הברית והחסד. וז״ס נתן את הכרם לנוטרים, שכאן הוא סוד שמירת הכרם, כמ״ש לקמן בהיכל הה׳ דס״א דף רס״ו **וכד ישראל עבדי חסד אתכפיא ההוא סט״א ואתחלש כו׳ וסט׳ דקדוש׳ אתתקף. וכד ישראל לא מתערי בחסד כו׳, וכדין אינון ברכאין דנחתי מלעילא מסטר ימינא ינקי לון שאר עמין, וקיימא להההוא**

ישראל שומר הברית משום שכאן היא שמירת כל הגנזים העליונים ועל כן גנזי רבונו גנוזים בה מזה יוצאים שבילים ודרכים לאותם שלמטה כדי לעורר בהם רוח של אהבה.	איהו נטירו דכל גנזין עלאין ועל דא גניזין דמאריה גניזין ביה מהאי נפקי שבילין וארחין לאינון דלתתא בגין לאתערא בהו רוחא דרחימותא[5014]
ארבעת הצבעים הללו שבה נכללו זה בזה וכשרוצים להכלל מכה זה בזה ויוצאת מכולם חיה קדושה אחת שנקראת זהר והחיה הזו עליה כתוב היא החיה אשר ראיתי על נהר כבר.	אלין ארבע גוונין[5015] דביה אתכלילן דא בדא וכד בעאן לאכללא בטש דא בדא ונפק מכלהו חד חיותא קדישא דאקרי זהר[5016] והאי חיותא על דא כתיב היא החיה[5017] אשר ראיתי על נהר כבר (יחזקאל א &)
מההיכל הזה יוצאות כל הרוחות הקדושות שעומדות בקיום של הנשיקות (העליונות) שהרי מאותן הנשיקות יוצא אויר של רוח לקיום הנפש לכל אותן הנשמות העליונות שנתנו בבני אדם וסוד אותו הכתוב (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה׳ יחיה האדם משום שבהיכל הזה עומדות כל הנשמות וכל הרוחות שעתידות לרדת בבני האדם מיום שנברא העולם ועל כן ההיכל הזה לוקח כל אותן נשמות שיוצאות מאותו נהר ששופע ויוצא ולכן ההיכל הזה לא עומד לעולם בריקנות.	מהיכלא דא נפקין כל רוחין קדישין דקיימין בקיומא דנשיקין (עלאין) דהא מאינון נשיקין נפקא אוירא דרוחא לקיומא דנפשא לכל אינון נשמתין עלאין דאתייהיבו בבני נשא ורזא דהוא דכתיב (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יהו״ה יחיה האדם[5018] בגין דבהאי היכלא קיימין כל נשמתין[5019] וכל רוחין דזמינין לנחתא בבני נשא מיומא דאתברי עלמא ועל דא היכלא דא נקטא כל אינון נשמתין דנפקין מההוא נהר דנגיד ונפיק ובגין דא היכלא דא לא קיימא לעלמין בריקניא
ומיום שנחרב בית המקדש לא נכנסו לכאן נשמות אחרות וכשיסתיימו אלה ההיכל עומד בריקנות ויפקד מלמעלה ואז	ומיומא דאתחרב בי מקדשא לא עאלו הכא נשמתין אחרנין[5020] וכד יסתיימון אלין היכלא

סטרא, הד״א שמוני נוטרה את הכרמים אלין שאר עמין, כרמי שלי לא נטרתי כו׳. איש יביא בפריו אלף כסף, הן אלף עלמין דכסופין, שהן בחסד כידוע. והן אלף יאורין דנפקין בסטר דימינא, והוא שומר אותם למאן דאצטריך לאתדבקא בי׳ כנ״ל. וזהו האלף לך שלמה, ומאתים לנטרים את פריו, לאותן ששומרים את הברית. ולכן נגד זה ההיכל בס״א היכלא דאקרי שם ערל. ואמר שם **ועילא מנהון חד ממנא דאקרי גז״ד, והאי איהו קיימא דלא נטרי כו׳, ועל כל אינון דמעכבא את קיימא לברייהו. וע״ד קא בעא חויא לקטלא לברי׳ דמשה עד דגזרת לי׳ צפורה כו׳.** וכאן גניזין כל החסדים דדכורא בה. וז״ש שומר ישראל (יהל אור).

[5014] כאשר אתער הברית בטפה דחסדים, אז מתערין כל שייפין, והוא ברוחא דנפיק מחסד, בהני ארחין, והן ל״ב נתיבות של חכמה, שטפה דמוח חכמה יוצא בהן ומתפשט, והתפשטותן מחסד כמ״ש (זוהר בראשית טז ע״ב) שהוא אל גדול נהירו דחכמתא. ואמר שבילין וארחין, הן בסוד ל״ב כפולין דחו״ב. ועיין בפ״ב דף י״ג ע״א פקודא שביעאה כו׳ (יהל אור).

[5015] הן הד׳ גוונין דנהורין שנכללו כא׳, כעין ארגוונא כנ״ל (יהל אור).

[5016] שכאן הוא סוד האור כנ״ל. ור״ל שנאמר (יחזקאל ח ב) כמראה זהר, הוא החי׳ זו (יהל אור).

[5017] שנאמר אשר ראיתי תחת אלקי ישראל, והוא תחת היכל הרצון כנ״ל (יהל אור).

[5018] ר״ל מהיכל הזה יוצאין כל הנשמות הקדושות, אשר חיין ברוחא דנפיק מהיכל הרצון, שמשם יוצא החיות להם לאתקיימא בהן, שנאמר כי על כל מוצא פי ה׳ כו׳. והוא היכל הרצון כמש״ל ע״ב **היכלא שתיתאה כו׳ דאקרי מוצא פי ה׳ רעווא דכל נשמתין כו׳ (יהל אור).**

[5019] כל הנשמות ניתנים שם, כי שם הם מתגלמים ונעשים ראוים להכנס בבני אדם. וכמ״ש הגר״א ביהל אור שם (ח״ב כד ע״ד) שהיכל הזה נקרא גוף (כללים ח״א קו ע״ג).

[5020] עי׳ שעה״ג הק׳ ו: אין בנו כח בכל הזמן הזה רק להמשיך אלו הנשמות החדשות, אותם שהם מן הבי״ע, שהם סוד נשמה רוח נפש כנודע. אבל לעתיד לבא אחר התחיה, יבואו נשמות חדשות יותר מעולות, שהם מעולם האצילות והם מבחי׳ הנשמה דאצילות שהיה לאדה״ר, הנקראת בשם זיהרא עילאה, וכו׳ וז״ס מ״ש בס״ה פרשת פקודי (דף רנג ע״א), שמיום שנחרב בית המקדש, לא נכנסו נשמות בהיכל האהבה. כי אלו החדשות דפנים בפנים מן עולם האצילות, לא נכנסו שם. אבל הנשמות שמן הבי״ע החדשות, אפשר שיבואו אפילו בזמן שלאחר החרבן.

יבא מלך המשיח ויתעורר ההיכל הזה למעלה ויתעורר ההיכל למטה.	קיימא בריקניא ויתפקד מלעילא וכדין ייתי מלכא משיחא[5021] ואתער היכלא דא לעילא ויתער היכלא לתתא[5022]
ובסוד ההיכל הזה כתוב שני שדיך כשני עפרים וגו׳ משום שבהיכל הזה אותה הרוח שאמרנו ואותה החיה מוציאה שני אורות כלולים זה עם זה שקשורים זה בזה ונקראים א״ל שד״י אלו נקראים שד״י וא״ל שלמטה מתחברים זה בזה ונכנסים זה לזה ונקרא א״ל שד״י משום שיוצא מכללות השדים הללו.	וברזא דהיכלא דא כתיב (שיר ד ה) שני שדיך כשני עפרים וגו׳ בגין דבהיכלא דא ההוא רוחא דקאמרן וההוא חיותא אפיק תרין נהורין כלילן דא בדא[5023] מתקשרן דא בדא ואקרון א״ל שד״י אלין אקרון שד״י וא״ל דלתתא מתחברן דא בדא ואעיל דא בדא ואקרי א״ל שד״י[5024] בגין דנפק מכללא דאלין שדים[5025]
והא״ל הזה שהוא מצד הימין נוטל ממקום זה כל אותם הרחמים שעומדים להזין את אותו ההיכל שלמטה שנקרא זכו״ת על שם הרוח הזו שבו שאמרנו	והאי א״ל דאיהו מסטרא דימינא נטיל מאתר דא כל אינון רחמין דקיימי לאתזנא ההוא היכלא דלתתא דאקרי זכות״א על שמא דהאי רוחא דביה דקאמרן[5026] האי שדי יניק לכל אינון

[5021] ר״ל שכאן עומדים כל הנשמות שיוצאין מברית העליון, שהוא שומר הברית. ומיום שחרב בהמ״ק לא נכנסו בו נשמות חדשות, וכשיסתיי׳ הנשמות יבוא משיח, כדי שלא יעמד ההיכל ריקן, וכמ״ש (יבמות סב. וש״מ) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף (פירש״י פרגוד שבין השכינה). והוא ההיכל הזה, שכאן הוא גוף, שלמעלה מזה הוא ראש. והיכל הז׳ הוא רוחא בלא גופא. וז״ש (יבמות שם) שנאמר כי רוח מלפני יעטוף כו׳, והוא כמו תפלה לעני כי יעטף, בעטף עולל כו׳, שנפשו ריקן (יהל אור). אמנם הנה בדברי הרב בשער הצלם (פרק ב), אמר שם כי כוונת מאמרם ז״ל הוא על הצלם שהוא לבוש להנשמה, ועל ידה מתלבש הנשמה בהגוף ומתקשרים זב״ז כי היא אמצעי בין הגוף להנשמה. וכל הצלמים כולם הנה הם מהרפ״ח ניצוצין המתבררים, וכשיוגמרו להתברר כל הצלמים כולם שהם כלל הלבוש והגוף לכלל כל הנשמות אז יבא משיח. וזהו שאמרו, עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, ור״ל עד שיושלמו כל הנשמות כולם בהגוף והלבוש הראוי לכל אחד ואחד (כללים ח״א קה ע״ג).

[5022] ר״ל היכל חסד דדכורא, ודלתתא דנוקבא, ואז יבא משיח, אם יגאלך טוב יגאל. והטעם כי כל דבר שיתרוקן, אז נתמלא כבתחלה, ולכן כשיגיעו רגלין ברגלין אז יבא משיח כמ״ש לקמן (רנח ע״א) (יהל אור).

[5023] ר״ל ההוא חיותא זהר הנ״ל, אפיק בכח ההוא רוחא, דהכל כליל ברוחא, אפיק ד׳ סמכין, שהם שתים לבד, אופן בתוך האופן. וז״ש **כלילן דא בדא ומתקשרן דא בדא.** והן שני עפרים. וההיכל הזה הוא מקום השדים כמ״ש בפ״ב (מד ע״ב) ולקמן. ושם החלב דיניק לכלא כמש״ל. וז״ס מ״ש בר״מ ויקרא דף ד׳ ע״א יני עם חלבי גוף וברית, דכאן הוא שומר הברית, סוד הברית. ונגדו בס״א ערל כנ״ל. ושם נקר׳ איבה, נגד זה ההיכל שנקרא אהבה. והוא סוד הכהן, הנני נותן לו את בריתי שלום, בשלום ובמישור הלך אתי כו׳, שלכן זכה אהרן לכהונה, כמ״ש (אבות פ״א מי״ב) הוי כו׳ אהב שלום כו׳. וכאן הוא בס״א סוד הנחש, ואיבה אשית כו׳, ואמרו (זוהר ח״ג עט ע״א) כ״ד זיני מסאבותא אשדי בחוה, כמנין ואיב״ה. וכנגדו בקדושה כ״ד מעלות של כהונה, וכ״ד מתנות. וז״ש (סנהדרין לח ע״ב) אדה״ר משוך בערלתו היה, סוד זה ההיכל דס״א (יהל אור).

[5024] ר״ל שגם רוח זכות נקרא אל שדי (יהל אור). אמר ונשמת שד״י תבינם, כי היא מהבינה, ומה שאמר ונשמת שד״י, כי היא מעולם הבריאה, ששם הוא השם שד״י וכמ״ש בזוה״ק (פקודי רנג ע״א) כי שם א״ל שד״י הוא בהיכל אהבה דבריאה. וע׳ פע״ח (שער הסליחות פ״ח) שאמר שם מה שהשם א״ל שד״י הוא בבריאה הטעם הוא, משום שהבריאה הוא משורש הבינה, ועיקר השֵם הוא שָם ע״ש (הקדו״ש טל ע״ב).

[5025] ר״ל ההוא רוחא דלתתא של היכל זכות, מתקשר כאן, והוא נקר׳ אל. ולכן זה ההיכל נקרא אל שדי, כמ״ש אני אל שדי פרה ורבה, שמכאן סוד פו״ר כנ״ל. אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים, ואתנה בריתי כו׳, שכאן ברית כנ״ל (יהל אור). יצחק מאברהם וכמש״ו (יהל אור).

[5026] ר״ל כי מהיכל זה ניזון היכל זכות. ואמר **על שמא דהאי רוחא כו׳.** ר״ל שנקרא אל, ויונק משדי, שלכן נקרא אל שדי. וכ״ז קאי אלמעלה, שלמה נקרא היכל זכות אל שדי. וז״ס לחם הפנים שעל השלחן, לחם הפנים עליו תמיד יהיה, לקבל תמיד מהיכל אהבה. וז״ס מזונות מצפון, בסוד שלחן. וידוע שהקב״ה זן את העולם בחסד, וכמ״ש נותן לחם לכל בשר, כל״ח, וכמה כיוצא בזה, שלפיכך זן בין לרעים בין לטובים, מקרני ראמים כו׳, וכמ״ש בר״מ פ׳ בא (מג ע״ב) שחסד נחית בתהומי תתאי ומתפשט. והענין, כי מימין בא לשמאל, ומשם יוצא לעולם, כמו מים שהוא בשמאל מימין, כמ״ש בז״ח ש״ה (עג ע״ב), ובסוד גבורות גשמים. וז״ס פרנסה, היינו גשמים. וז״ס פותח את ידיך, שני הידים. ואמרו (תקו״ז ח ע״ב) פותח בסוד פתח, והוא בסוד הפתח, מים שבא מימין לשמאל כמ״ש בז״ח ש״ה דף נ״ח ע״א [עג ע״ב] **יהי רקיע בתוך המים דא נקודת פתח, פשיטו דנהירו דאנהיר כו׳ בסטר שמאלא ואנהיר להההוא סטרא, והשתא אתחליפו, ואתכללו ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא, מים איהו בסטרא דימינא כו׳, וכדין מים לשמאלא בנקודת פתח, ועל רזא דנא יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב וכו׳ לתת מטר וכו׳, דהא מים מסטרא דפתח אינון.** וז״ס

השדי הזה מיניק את כל אותם התחתונים וכל אותם ההיכלות וכל אותם שבחוץ שעומדים בצד הזה שנקראים יתדות המשכן כמו שבארנו ולכן נקרא שדי משום שמספק מזון לכל התחתונים כמו שהוא מקבל מצד הימין.	תתאין[5027] ולכל אינון היכלין[5028] ולכל אינון דלבר דקיימי מסטרא דא דאקרון יתדות המשכן כמה דאוקימנא[5029] ועל דא אקרי שדי בגין דמספקא מזונא לכלהו תתאי כמה דאיהו מקבלא מסטרא דימינא[5030]
מכאן יוצאים אותם האורות שנקראים (בראשית ג) להט החרב המתהפכת משום שמתהפכת לכמה צבעים והרי בארנו שאלה מעוררים דין בשליחות שלמעלה והם בעולם	מהכא נפקו אינון נהורין דאקרון להט החרב המתהפכת בגין דמתהפכא לכמה גוונין והא אוקימנא דאלין מתערי דינא בשליחותא דלעילא ואינון בעלמא
	רנג/ב
מצד השמאל כשנפרדת (כשמתפשטת) הרוח הזו ומכה להוציא אורות לכל הצדדים כמו אותם השדים ששופכות חלב לכל צד כך גם מהרוח הזו יוצאים לכל צד ומוציאים חיה אחת אחרת שממנה על אלה שנקרא להט החרב המתהפכת וזה נקרא.	מסטר שמאלא כד אתפרש (ס״א אתפשט) רוחא דא ובטש לאפקא נהורין לכל סטרין כאינון שדים דרמאן חלבא לכל סטר הכי נמי מהאי רוחא נפקי לכל סטר ואפיקו[5031] חד חיותא[5032] אחרא די ממנא על אלין דאקרי להט החרב המתהפכת ודא אקרי[5033] חסר (ס״א שבע ודאי איהו דממנא וכו׳)
ואותו וזה שממנה על העולם בזמן שממנה הרעב על העולם ונדון בו אזי	וההוא והאי דממנא על עלמא בזמנא[5034] די ממנא כפנא על עלמא[5035] ואתדן ביה כדין האי

פותח את ידיך, שני היכלות, זכות ואהבה, ואז ומשביע לכל חי רצון, מהיכל רצון. וכלל כאן כל האבהן, שהן כלל הכל. וז״ש (ברכות ד ע״ב) משום דכתיב פותח את ידיך (יהל אור).

[5027] ר״ל לכל הרוחין תתאין שבהיכלות, והנהורין וכל אשר שם (יהל אור).

[5028] ההיכלין בעצמן (יהל אור).

[5029] ר״ל אותן ממונים שבאלו ההיכלות, שעומדים לבר מהיכלות, שחשיב בהיכל ששי, שנקראו יתידות המשכן, כמש״ש דף רנ״ה **ואלין אקרון יתדות וקיימי לבר כו׳.** וז״ש **דקיימי מסט׳ דא.** ר״ל שהן בקדושה, דס״א נק׳ בכ״מ לבר (יהל אור).

[5030] ר״ל שלכן נקרא שדי, שדי באלקותו, כמ״ש ז״ל (בראשית רבה פמ״ו סי׳ ג). והוא כאן, שמספיק לכל, וכמ״ש אני אל שדי, אני שאמרתי לעולמי די (חגיגה יב.). וזהו לשון שדי. והשי״ן בפתח, לפי שנשתנה לשם כידוע. ואמר **כמה דמקבלא כו׳.** ר״ל כמו שמקבל מסט׳ דימינא, שמספיק לכל, כן גם הוא משפיע לכל, כי כל מי שניזון בחסד, אז הוא די והותר, כמ״ש (מלאכי ג י) אם לא אפתח לכם ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די, וכמ״ש (שבת לב ע״ב וש״מ) עד שיבלו כו׳. וכ״ז הוא משרש הפסוק שני שדיך, שכאן הוא השדים, שלכן נק׳ המניקין שדים, שמספיקין לתינוק שא״צ דבר אחר, והן שנים כנ״ל. וז״ש כשני עפרים כו׳. ונדמה לצבי, על קלותו, כמ״ש (כתובות קיב.) מה הצבי קל כו׳. כמ״ש בתז״ח (י ע״ב) על קל וחומר קולא מסטרא דימינא כו׳. כי כל דבר הניתן מימין הוא קל, משא״כ משמאל, היתה יד ה׳, משא כו׳. וכן העבודה שהוא מימין, כמ״ש חשתי ולא התמהמהתי, ואל הבקר רץ אברהם כו׳, וירץ לקראתם. וידוע ד׳ רגלי המרכבה הם, שהגוף נכון, (הן שני) ידין ורגלין, שהן ד׳ היכלות שתחת היכל הרצון. וז״ש (אבות פ״ה מ״כ) הוי עז כנמר, שהוא בהיכל ג׳, חיה השלשית שבדניאל. וקל כנשר, בהיכל ב׳ כנ״ל. ורץ כצבי, בהיכל זה. וגבור כו׳, בהיכל הד׳. והתחיל בכל א׳ מימין. לעשות רצון אביך שבשמים, בהיכל רצון, לאתדבקא שם באביך שבשמים. [ובפ״ב (מד. יח, ב) האי רוחא דברקא כו׳. עמש״ש] (יהל אור).

[5031] הד׳ נהורין דסטר שמאלא (יהל אור).

[5032] והוא חיותא מלהטא הנ״ל בפ׳ בראשית (מד.). והוא ממנא על ד׳, תרי מימינא ותרי משמאלא הנ״ל, דלא קיימי בקיומייהו. והן עיקר של להט החרב המתהפכת. וז״ש **די ממנא על אלין דאקרי כו׳ (להט החרב המתהפכת) (יהל אור).**

[5033] ר״ל שזהו נק׳ להט כו׳ (יהל אור).

[5034] ר״ל האי חיותא מלהטא. כי השמאל דבסטר קדושה ממונין להושיע בעת צרה. וזהו כל הענין של שמאל בסט׳ דקדושה, שהן מושיעין בעת הדין, וכמ״ש בברכת אתה גבור, מחי׳ מתים ורופא חולים ומתיר אסורים כו׳ (יהל אור).

[5035] ר״ל כעת שממנין הרוחא די על כפנא על העולם (יהל אור).

החיה הזו מפקדת על העולם ומוציאה רוח של מזון לכל אותם בני האמונה שלא ימותו ברעב וסועדת לבם משום שהרי מהצד האחר כששולט הרעב בעולם יוצאות מהצד הזה שתי רוחות טמאות שנקראות שוד וכפן וזהו סוד לשד ולכפן תשחק משום שאלו עומדים בעולם ועושים קטרוג לאנשים אחד אותו ששולח להם רעב ומתים ואחד שאנשים אוכלים ולא שבעים משום שהרי רוח רעה שולטת בעולם.	חיותא אתפקדא[5036] על עלמא ואפיק רוחא דמזונא לכל אינון בני מהימנותא דלא ימותון בכפנא וסעיד לבייהו[5037] בגין דהא מסטרא אחרא כד שלטא כפנא בעלמא נפקי מהאי סטרא תרין רוחין[5038] מסאבין ואקרון שוד וכפן[5039] ודא איהו רזא (איוב ה כב) לשוד ולכפן תשחק בגין דאלין קיימין בעלמא ועבדין לון לבני נשא קטרוגא[5040] חד ההוא דקא משדר להו כפנא ומייתי וחד דקא אכלי בני נשא ולא שבעין בגין דהא רוחא בישא שלטא בעלמא
החיה הזו מוציאה ניצוץ אחד שיוצא מהתנוצצות של שני ניצוצות שאמרנו שהם מתהפכים לכמה צבעים והניצוץ הזה נקרא שרפים וזה אוחז בהם ומלהיט	חיותא דא אפיק חד ניצוצא[5041] דקא נפיק מנציצוריג דתרין ניצוצין דאמרן דאינון מתהפכאן לכמה גווונין והאי ניצוצא אקרי שרפים[5042] והאי אחיד בהון ולהיט לון

[5036] שמכאן יוצא המזון לעולם כנ״ל. ובזמנא דשבע בעולם יוצא המזון מסטרא דימין, מחיה דאקרי זהר, מסטרא דימינא. ובעת שהשמאל שולט יוצא המזון לכל אינון בני מהימנותא, שהן בסטר דקדושה, כי אז הסט״א שלטא, וכלם בשליטו דסט״א, לבד הבני מהימנותא, שנשארין בשמאלא דסטר דקדושה (יהל אור).

[5037] ר״ל שלא ישלוט הכפן, שהוא רוח הנקרא כפן, שממנו אכלי ב״נ ולא שבעין, והוא סעיד לבייהו. וז״ש **בגין דהא כו׳.** וז״ס לחם לבב אנוש יסעד, דכאן הוא סוד אנוש כחציר ימיו כנ״ל, מסטרא דהאי חיותא מלהטא דסעיד אותם (יהל אור).

[5038] לקמן רסו ע״א (לש״ו).

[5039] והן בהיכל שנגד זה כמ״ש לקמן (רסו.). והן בהיפוכא, שכאן היא שדים דמספיקין לכל בשפע כל צרכם, ושם שַׁד, ומשדד הכל, ומשדר כפנא. וכאן משביע לכל. שז״ס פותח את ידיך, שנותן בשפע רב, ומשביע לכל חי רצון, שהוא משביע במעט. וכמ״ש בת״כ (-בתורת כהנים בחוקותי) ונתנה הארץ יבולה ואכלתם ישן נושן כו׳ הוא ברכה אחת, ואכלתם לחמכם לשבע הוא ברכה אחרת, שאוכלין מעט ושובעין. וכן בקללה וזרעתם לריק זרעכם כו׳, בשברי לכם מטה לחם ואכלתם ולא תשבעו. וזהו שַׁד היפוך שֶׁד, ונקרא שד״י, ב׳ אותיות שד מלשון שדים המניקי׳, שנותנין כל צרכם. וב׳ אותיות די, ע״ש שדי במעט שאוכל, שהכל די. וזהו שדי. ולכן הוא בב׳ פתחין שַׁד דַּי. וכן בלחם הפנים, בזמן שהברכה נשתלח׳ בו כל כהן מגיעו כזית (יומא לט.), והוא ברכה אחת. יש אוכלו ושבע ויש אוכלו ומותיר. משמת כו׳ וכל כהן מגיעו כפול (קללה) אחת, הצנועין כו׳ הוא השנית (יהל אור).

[5040] אמר לשון קטרוג, שכל הקטרוג ושנאה הוא בהיכל דסט״א שכנגד זה ההיכל, כמ״ש שם ״**היכלא חמשאה כו׳** עיי״ש עד **ואלין עבדין קטרוגא״ כו׳.** וז״ש (ב״מ נט.) כד מישלם שערא מכדא נקיש ואזיל תיגרא בביתא. והכל בחטא עה״ד, דשם ואיבה אשית, וכן ארורה האדמה בעבורך, בזעת אפך תאכל לחם כו׳ כי עפר אתה, מההוא היכלא, כמש״ש ״**האי רוחא אקרי אפרא כו׳ בגין דהאי איהו עפרא״ כו׳.** ואמר שם ״**ובההוא זמנא מאן דעביד חסד עם ב״נ ויהיב לון למיכל ולמשתי כדאי איהו לדחיי׳ לון לאלין תרין רוחין לבר״ כו׳.** דכאן הוא סוד החסד. וז״ש ואפיק רוחא דמזונא לכל אינון בני מהימנותא. ר״ל בעלי אמנה, שמאמינים בקב״ה, כמ״ש (סוכה מא ע״ב) מאי אנשי אמנה אר״י אלו ב״א המאמינים בקב״ה, דתניא ר״א הגדול אומר מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר כו׳. והן העושין חסד. וכמ״ש בזוהר פ׳ בהר (קיא ע״ב) **וכי תאמרו מה נאכל וגו׳. ר׳ יהודה פתח בטח בה׳ ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה כו׳. מאן אינון בני מהימנותא אינון דמתערי האי טוב לקבלי׳, ולא חס על דיליה, וידעי דהא קב״ה יהיב לון יתיר, כד״א יש מפזר ונוסף עוד, מ״ט בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה. ולא יימא אי אתן האי השתא מאי אעביד למחר. אלא קב״ה יהיב לי׳ ברכאן עד בלי די.** שהוא מאותן שלים כנ״ל. ואמר שם **כגוונא דא וצויתי ברכתי לכם בשנה הששית וגו׳.** כי בכאן הברכה, בששי, שומר הברית, נטיר גנזין דילי׳ כנ״ל. והוא ברכאן דנהר דנגיד, שהוא כאן, והוא הטוב, אילנא דחיי. וכמש״ש דף קי״א ע״א **ר׳ יוסי פתח בטח בה׳ ועשה טוב כו׳ זכאה חולקיה דב״נ דעביד טוב מדידיה דהא אתער טוב בכ״י, ובמה בצדקה כו׳ מ״ט בגין דצדקה אילנא דחיי הוא, ואתער על ההוא אילנא דמותא, ונטיל אינון דאחידן בי׳, ושזיב לון מן מותא.** והוא ברוחא דא, שהוא להט החרב, אילנא דמותא דאדה״ר חב בי׳ כנ״ל. ובכפנא אחידין בי׳ הכל, ואתער אלנא דחיי כו׳, ברוח הזה, ושזיב לון מן מותא. וכאן הוא סוד כנ״י, שומר ישראל, דכל גנזין עלאין גניזין כאן כנ״ל. והוא שומר הברית גניזין דילי׳ כנ״ל. וז״ש דהא אתער טוב בכנסת ישראל כו׳, והכל מסטרא דבני מהימנותא (יהל אור).

[5041] ר״ל בהתכללות בחיה הראשונה, כנ״ל בפ׳ בראשית (יהל אור).

[5042] ר״ל האי ניצוצא שיצא מכלילות שניהם, והוא אחיד בשני ניצוצין הנ״ל, ״**ולהיט לון״.** ומתחדשין כנ״ל. ואמר ״**שרפים״.** כי הנציצו הוא כולל כמה משריין לאין קץ, וכן הב׳ ניצוצין. רק שאלו הן א׳ דכר וא׳ נקבה,

אותם.	
בהיכל הזה יש שני ממונים אורות שעומדים על אלף ורבוא רבבות שנקראים גפנים ואלף ורבוא רבבות שנקראים רמונים וכולם עומדים בחביבות ואלו הם שמכניסים אהבה בין ישראל למטה לקדוש ברוך הוא למעלה וכולם מעוררים אהבה ועומדים באהבה וכשמתעוררת אהבה ממטה למעלה וממעלה למטה אז מתמלא ההיכל הזה מכמה טובות מכמה חסדים מכמה רחמים ואז האהבה שלמטה תוך האהבה העליונה נדבקות זו בזו.	בהיכלא דא אית תרין ממנן[5043] נהורין דקיימין על אלף ורבוא רבבן דאקרון גפנים ואלף ורבוא רבבן דאקרון רמונים וכלהו קיימין בחביבותא ואלין אינון דאעלי רחימותא בין ישראל לתתא וקודשא בריך הוא לעילא וכלהו מתערי רחימותא וקיימן ברחימו וכד אתער רחימו[5044] מתתא לעילא ומעילא לתתא כדין אתמלייא היכלא אתרבו דא בדא מכמה טבין מכמה חסדין מכמה רחמין וכדין רחימו דלתתא[5045] גו רחימו עלאה אתדבק דא בדא
מכאן יוצאים שני ממונים שנקראים אהבה על שם ההיכל ואלו עומדים להשגיח על כל אותם שמייחדים את יחוד רבונם באהבה ומוסרים נפשם עליו באהבה ועולים ומעידים למעלה וכל אותם שעושים חסד בעולם אותם החסדים עולים ונכנסים לתוך ההיכל הזה ומתעטרים שם ועולים להתעטר בתוך אהבה עליונה ועל זה כתוב (תהלים קח) כי גדל מעל שמים חסדך בהיכל הזה כתוב (שיר השירים ח) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה וגו׳.	מהכא נפקי תרין ממנן ואקרון אהבה על שמא דהיכלא ואלין קיימין לאשגחא על כל אינון דמיחדי יחודא דמאריהון ברחימו ומסרי נפשייהו עליה ברחימו וסלקי ואסהידו[5046] לעילא וכל אינון דעבדי חסד[5047] בעלמא אינון חסדין סלקין ועאלין גו האי היכלא ומתעטרי תמן וסלקי לאתעטרא גו אהבה עלאה[5048] ועל דא כתיב[5049] (תהלים קח ה) כי גדול מעל שמים חסדך בהיכלא דא כתיב (שיר ח ז) מים[5050] רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה וגו׳
ההיכל הששי זהו ההיכל שנקרא היכל הרצון שהוא רצון שנקרא מוצא פי ה׳ שמחה של הדבקות של הכל וכאן הוא רצון הרצונות בסוד הכתוב (שיר השירים ד) כחוט השני שפתותיך רצון כל הנשמות שיוצאות מאותו מוצא פי ה׳.	היכלא שתיתאה[5051] דא הוא היכלא דאקרי היכלא דרצון דאיהו רעוא דאקרי מוצא פי יהו״ה[5052] (דברים ח &) חדוה דאתדבקותא דכלא והכא איהו רעוא דרעוין[5053] ברזא דכתיב (שיר ד ג) כחוט השני שפתותיך רעוא דכל נשמתין דנפקי מההוא מוצא פי יהו״ה

והניצוצא הוא כולל זו״נ. [ובפ״ב (מד ע״ב יט ע״ב) רוחא דא אתכליל ברוחא אחרא דקאמרן כו׳. עמש״ש] (יהל אור).

[5043] דנפקין מתרין רוחין (יהל אור).

[5044] שהן מ״נ ומ״ד (יהל אור).

[5045] זהו סוד שמע ישראל ובשכמל״ו, ב׳ רחימין דא בדא כידוע. וז״ש ״מהכא נפקי תרין ממנן כו׳״ ״על כל אינון דיחדי כו׳ ומסרי נפשיהון כו׳. שהוא בשמע ישראל כנ״ל (יהל אור).

[5046] זהו ע״ד גדולים שבפסוק שמע ישראל, שהן הב׳ עדים (יהל אור).

[5047] שהוא בהיכל דכאן בסוד חסד לאברהם (יהל אור).

[5048] ר״ל בחסד דדכורא (יהל אור).

[5049] שכאן הוא למטה משמים. ועוד שהוא תחת היכל הרצון. וזהו סוד (פסחים דף נ ע״ב) כתוב א׳ אומר כי גדול כו׳ וכתוב א׳ אומר על שמים כו׳ (יהל אור).

[5050] עיין בפ׳ תרומה דף קמ״ו ע״ב. [ובפ״ב (מד ע״ב יט ע״ג) הכא (השתחואה) [כתיב] כו׳. עמש״ש] (יהל אור).

[5051] היכל רצון תפארת (הערת הזהר).

[5052] שכאן הוא סוד הפה כנ״ל (לעיל רנג ע״א בדברי רבינו). ור״ל שז״ש כי על כל מוצא פי ה׳ יחיה האדם, כמש״ל (שם) דמכאן נפיק אוירא דרוחא דקיומא דנפשין. וכאן ומשביע לכל חי רצון, נפתלי שבע רצון, ובנפתלי הוא סוד השחוק. וז״ש ״**חדוה דאתדבקותא כו׳ (דכלא)״ (יהל אור).**

[5053] שרעוא דרעוין מע״ק מתגלה כאן, בסוד אוירא דדעת שמתגלה בפה כנ״ל. וז״ש ״**ברזא דכתיב כחוט השני כו׳״** וכאן סוד הת״ת שבו הדעת (יהל אור).

ההיכל הזה היכל הרצון ששם עומדות כל הבקשות וכל השאלות שבעולם משום שרצון כל הרצונות כשנשיקות נמצאות בסוד הכתוב וישק יעקב לרחל ואז כשנושק זה לזה אז נקראת עת רצון משום שהרי אז נמצאת שלמות וכל הפנים מאירות וכשתפלות עולות אז הוא עת רצון להמצא ועל כן כתוב ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון שהוא חבור זה עם זה.	האי היכלא היכלא דרעוא דקיימן הכא כל שאלתין וכל בעותין דעלמא[5054] בגין דרעוא דכל רעוין כד נשיקין[5055] אשתכחו ברזא דכתיב (בראשית כט יא) וישק יעקב לרחל וכדין כד נשיק דא לדא כדין אקרי עת רצון[5056] בגין דהא כדין שלימו אשתכח וכל אנפין נהירין וכד צלותין סלקין כדין איהו עת רצון לאשתכחא[5057] ועל דא כתיב (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך יהו״ה עת רצון דאיהו חבורא דא עם דא
בהיכל הזה עומדים ששה פתחים ארבעה פתחים לארבעה צדדים של העולם ואחד למעלה ואחד למטה בפתחים הללו התמנה רוח אחד שהוא גדול על כל הממנים בכל אותם הפתחים ושמו רזיא״ל וזה התמנה ונפקד על כל אותם הסודות העליונים שמדברים פה לפה שנושקים זה לזה באהבת האהבה.	בהיכלא דא קיימן שית פתחין[5058] ארבע פתחין לארבע סטרין דעלמא וחד לעילא וחד לתתא באלין פתחין אתמנא חד רוחא[5059] דאיהו רב על כלהו די ממנן בכל אלין פתחין ורזיא״ל שמיה[5060] והאי אתמנא ואתפקד בכל אינון רזין עלאין דפומא לפומא ממללן דנשקין דא לדא[5061] ברחימו דרחימותא
הסודות הללו אינם עומדים לגלוי אבל כשנפתחים השערים אז יודעים כל ההיכלות וכל אותן רוחות וכל אותם מחנות שהרי נפתחו שערי רצון ולא	רזין אלין לא קיימן לגלאה[5062] אבל כד תרעין אתפתחו כדין ידעין כלהו היכלין וכל אינון רוחין וכל אינון משיריין דהא תרעי דרצון אתפתחו[5063] ולא עאלין באלין תרעין אלא רעוי

[5054] בסוד ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון, בעת רצון עניתיך, וכמש״ו כדין אקרי עת רצון כו׳. וסוד ח״י ברכות, ג״ר בחג״ת, וג״א בנה״י, וביניהם י״ב אמצעיות בקשות צרכיו, כי הי״ב הם נגד י״ב של הדעת, שמתגלה בת״ת, שכנגדן הוא בהיכל הזה י״ב חיות ונהורין, והדעת הוא הרעוא דרעוין, ולכן (ברכות דף לד.) לא ישאל צרכיו לא בג״ר ולא בג״א, אלא באמצעיות. שכאן קיימין כל שאלתין ובעותין (יהל אור).

[5055] ר״ל כאשר מתחבר היכל הזה עם יעקב, שמים כנ״ל (יהל אור).

[5056] ר״ל עת הוא לשון חבור, כמו אשר פריו יתן בעתו, ור״ל שמתחבר עת נוקבא, עם רצון, שמים. וז״ש **וכד צלותין סלקין כו׳ (כדין איהו עת רצון לאשתכחא, וע״ד כתיב ואני תפלתי לך יהו״ה עת רצון), דאיהו חבורא דא עם דא.** שהרצון היא בדכורא, וממנו מקבל הנוק׳, ונקר׳ ע״ש רצון ג״כ. ור״ל וכד צלותין סלקין, רומז על מ״ש (ברכות דף ח.) אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללין (יהל אור).

[5057] ר״ל להמציא הרצון, כמ״ש מצא טוב ויפק רצון מה׳. וז״ס על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא. ואמרו (ברכות שם) לעת מצוא זו אשה, שנאמר מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה׳. במערבא אמרי מצא או מוצא כו׳ והוא כאן כמש״ל. ר״נ אמר לעת מצוא זו תורה, שנאמר כי מוצאי מצא חיים כו׳ והוא ג״כ כאן, כמש״ל שכאן הוא סוד התורה, וכאן סוד החיים כמש״ל, ולקמן דף רנ״ט ע״ב **מסטרא דיעקב נטיל רוחא דחיי כו׳,** והוא בסוד כי על כל מוצא פי ה׳ יחיה האדם כנ״ל. ר״נ ב״י אמר לעת מצוא זו מיתה כו׳, ניחא שבכולן נשיקה כו׳. והוא ג״כ כאן כמ״ש למטה **בהאי היכלא אתכניש משה ברחימו ונשיק נשיקין** (יהל אור).

[5058] שהן נגד ו״ק שכלולין כאן. והן שית היכלין שנכללין כאן. ולכן הפתחים הם לו״ק העולם. וכן בת״ת, וא״ו צינורות לכל הו״ק, והן פתחים (יהל אור). היכל רצון הוא היכל ת״ת וכמו שמבואר כ״ז בארוכה בשער כסא הכבוד (פרקים ג ד), ואמר שם הרב כי זהו מ״ש בפ׳ בראשית (מד ע״ב) על היכל הרצון, האי רוחא אתכליל בשית וקיימא בשית, אתכליל בשית דלתתא בהדיה, וקיימא בשית עלאין (ביאורים ח״א פה ע״ב).

[5059] והיא הרוח שבהיכל הזה, ששולט על כל ההיכל, וכל שבהיכל הזה כולם יצאו ממנו, כמ״ש בפ״ב ״הכא רוחא כו׳ האי רוחא אתכליל ובג״כ האי רוחא אפיק כו׳״ ע״ש (יהל אור).

[5060] כמש״ו שממונה על רזין (יהל אור).

[5061] ר״ל ברחימו כמש״ו. וז״ש פא״פ אדבר בו, שהוא כאן, בהיכלא דמשה וכמש״ו (יהל אור).

[5062] כמ״ש דרשו ה׳ בהמצאו, שהוא לעת מצא כנ״ל. וכמ״ש (ר״ה יח.) כאן ביחיד כאן בציבור, וכמש״ל וכד צלותין סלקין, אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללים כנ״ל. ואמרו (ר״ה שם) ויחיד אימת בעשרת ימים שנין ר״ה ליוה״כ. והוא כמ״ש בס״ד (רפ״ב) בזמנא דמטא ירחא שביעאה כו׳ ומתפתחי תריסר תרעי דרחמי. והוא כאן, י״ב נהורין, והן תליסר עם הרוחא דכליל, בסוד המזלא. וכאן אני אעביר כל טובי על פניך כו׳ ויעבור ה׳ על פניו ויקרא כו׳, י״ג מדות, שכאן הוא סוד פני׳, משה (יהל אור).

[5063] ר״ל כד שערי ההיכל הזה נפתחין, יודעין כולם ששערי רצון העליון מע״ק לז״א ומז״א לחקל תפוחין קדישין, כלם נפתחו, ורצון של הש״י מתגלה בעולם (יהל אור).

נכנסים לשערים הללו אלא רצונות של תפלות רצונות של שבח רצונות של נשמות קדושות עליונות.	דצלותין רעוי דשבחא רעוי דנשמתין קדישין עלאין
זהו היכלו של משה בהיכל הזה התכנס משה באהבה ונשק נשיקות בהיכל הזה משה ידבר והאלהים יעננו בקול כשנדבקות נשיקות בנשיקות	האי איהו היכלא דמשה בהאי היכלא אתכניש משה ברחימו ונשיק נשיקין בהאי היכלא (שמות יט יט) משה ידבר והאלהים[5064] יעננו בקול כד אתדבקו נשיקין בנשיקין[5065]
	רנד/א
זו עם זו ועל כן כתוב (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו וגו׳ אין נשיקות של שמחה ואהבה אלא כשנדבקים זה בזה פה בפה רוח ברוח שאז רווים זה עם זה בתפנוקי הכל ובשמחה מהאור העליון.	דא עם דא ועל דא כתיב (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו וגו׳[5066] ליית נשיקין דחדוה ורחימותא אלא כד מתדבקן דא בדא פומא בפומא רוחא ברוחא דכדין רוואן דא עם דא בתפנוקין דכלא ובחדוה מנהירו עלאה[5067]
בא וראה משה ידבר שכתוב הנך יפה רעיתי וכתוב כחוט השני שפתותיך והאלהים יעננו בקול שכתוב הנך יפה דודי אף נעים וכתוב שפתותיו שושנים נוטפת מור עבר.	תא חזי משה ידבר[5068] דכתיב (שיר ד א) הנך יפה רעיתי וכתיב (שם ג) כחוט[5069] השני שפתותיך והאלהים יעננו בקול דכתיב (שם א טז) הנך יפה דודי אף נעים וכתיב (שם ה יג) שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר
הרוח הזו נמסרו בידה כל הסודות של אותן הנשמות העליונות שמעוררים תשוקה של אהבה שלמעלה ומטה כאחד אותן נשמות עליונות כמו רבי עקיבא	האי רוחא אתמסרו בידיה כל רזין דאינון נשמתין עילאין דמתערי תיאובתא דרחימו דלעילא ותתא כחדא אינון נשמתין עלאין כגון רבי עקיבא וחברוי[5070] דאלין לא אתקריבו[5071]

[5064] ר״ל משה שמים העליונים, דרגא דמשה, ידבר, והאלקים נוק׳, יעננו, שהוא נשיקין דא לדא ודא לדא, וכמ״ש למטה ת״ח משה ידבר כו׳. והוא סוד פא״פ אדבר בו, רוחא ברוחא של היכל זה, עם הא׳ דנטיל לי׳ כנ״ל. וכאן הוא סוד הדיבור בפה. וכאן סוד אלקים דכליל כל היכלין, כמ״ש לקמן דף רנ״ו ע״ב **כד נטיל יעקב בהאי היכלא שתיתאה כדין אקרי נשמא קדישא כו׳ ה׳ אלקים.** וכאן הוא סוד כלת משה, שלכן נקרא איש האלקים, בעלה דמטרוניתא (עיין הקדמת הזוהר ו ע״ב), וכ״ז בסוד הדעת, משה מלגאו יעקב מלבר (תיקון י״ג כט ע״ב) (יהל אור).

[5065] קאי אמ״ש בהאי היכלא משה ידבר (יהל אור).

[5066] כנ״ל, סוד הנשיקין, וסוד הפה (יהל אור).

[5067] ר״ל מבינה. וז״ס בינה, דרגא דמשה, שמתגלה בינה בת״ת, כמ״ש בתיקונים (סוף תמ״ז) (יהל אור).

[5068] ר״ל דרגא דמשה באצילות ת״ת (יהל אור).

[5069] שהוא היכלא דא. וכן כנגד׳ שפתותיו שושנים כו׳ כמש״ו. והוא נשיקין פא״פ. וסוד שושנים הוא כמ״ש בפ׳ משפטים דף קכ״ג **דעת גניז בפומא דמלכא דאק׳ תפארת, פשיטותא דתפארת דכל גוונין אתאחדן בי׳, דכתיב ובדעת חדרים ימלאו. וההוא דעת גניז באמא ומלכא.** ר״ל באו״א, תרין עטרין דגניזין בגווייהו. **ומלייא כל אדרין ואכסדראין. וכד אתער נהירו דבי׳ ונפיק, כדין אקרי פה ה׳. ושפוון דאינון תרין נהורין מאבא ומאמא, בשעתא דאתערען בההוא נהירו דדעת, מתחברן כחדא, ומלין אתגזרו בקשוט בחכמה בתבונה ובדעת.** וז״ס שפתותיו שושנים, שהן תרין גוונין דאו״א כנ״ל, מה שושן חוור וסומק. נטפות מור כו׳, הוא נהירו דדעת, שהוא י״ב בוסמין עלאין, שהן בו שמתגלה בפה. וכד אתער (כו׳) ונפיק כדין אקרי פה ה׳ כנ״ל. וזהו נטפות כו׳ (יהל אור).

[5070] ר״ל שמעורר האהבה של ב׳ היכלות דנוק׳ ודכורא, היכל אהבה של נוק׳ ודדכורא כאחד, שהוא סוד ק״ש בהיכל אהבה, סוד הייחוד של ק״ש באחד. ולכן יצאה נשמתו של ר״ע באחד, וכמ״ש (ברכות סא ע״ב) רבי ע״כ א״ל כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה ואהבת כו׳ מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו כו׳, היה מאריך באחד כו׳. וכמ״ש לקמן ע״ב **בר ההוא שלימא חסידא דאתי׳ בסטרא דימינא, , (כו׳ עי״ש עד) וע״ד מית באהבה כו׳.** והוא סוד נכנס בשלום ויצא בשלום (עי׳ חגיגה טו ע״ב), ששם בהיכל אהבה הוא סוד ברית שלום כנ״ל, והוא נכנס ויצא באלו ב׳ היכלין דדכורא ונוק׳, ב׳ האהבות. וז״ש לעיל **והכא איהו כו׳ רעוא לכל נשמתין דנפקי כו׳.** והן נשמתין דנשיקין. ואמר לעיל בהיכל אהבה **מהיכלא דא נפקין כל רוחין קדישין דקיימין בקיומא דנשיקין עלאין כו׳** (יהל אור). ע״י שהיה ר׳ עקיבא עובד מאהבה תמיד הנה אתדבק בימינא, וכשנכנס לפרדס היה כל הילוכו דרך ימין כנז׳, עד שנכנס בהיכל אהבה דבריאה, שהוא אהבה זוטא, והוא ימין של השכינה המתלבשת שם, והיא שם בסוד המאור הקטן, לכי ומעטי את עצמך (חולין ס

וחבריו שאלה לא נקרבו לרחץ בנהר דינור כמו ששאר הנשמות רוחצות שם ועוברות בו והרי בארנו.	לאסתחאה בנהר דינור כמה דשאר נשמתין אסתחיין תמן ועברו ביה והא אוקימנא[5072]
(בא וראה) הרוח הזו מוציאה שנים עשר אורות וכולם עומדים בסוד תחת הרוח הזו בארבעת צדדי העולם עומדים ארבעה אורות עליונים ששולטים לארבעה צדדים בצד הדרום עומד אור עליון אחד הימין של כל העולם שהרי ממנו מתחילים	(תא חזי) רוחא דא אפיק תריסר נהורין וכלהו קיימי ברזא דתחות האי רוחא[5073] בארבע סטרין דעלמא קיימין ארבע נהורין עלאין[5074] דשלטין לארבע סטרין[5075] בסטרא דדרום קיימא חד נהורא עלאה ימינא דכל עלמא דהא מניה[5076]

ע״ב), ולכך נקרא שם אהבה זוטא, ומשם עלה למעלה עד החסד דאצילות שהוא אהבה רבה, כי שם הוא המאור הגדול, **יהוה**, ובבריאה הוא המאור הקטן, **אלהים**, וכמ״ש בפ׳ בראשית (כ ע״א). ור״ל כי גילויו ית״ש בבריאה הוא רק בגילוי אלהים, בראשית ברא אלהים (בראשית א א), ושניהם יחד הוא יחוד **הויה אלהים**, והוא יחוד זו״ן (דע״ה ח״ב קז ע״א).

[5071] וז״ס שאמרו (ברכות סא ע״ב) זו תורה וזו שכרה, א״ל חלקם בחיים, אשרך ר״ע שאתה מזומן לחיי העה״ב. ר״ל בלא דין כלל (תוס׳ כתובות קג ע״ב). וכאן הוא סוד חיי העוה״ב רוחא דחיי, כנ״ל יחיה האדם (יהל אור).

[5072] לעיל ריא ע״ב רמז ע״א ופרשת ויגש רא ע״א (לש״ו).

[5073] הן הי״ב חיות גדולות עם קטנות, שהן תחת י״ב נהורין. וז״ש **ברזא דתחות האי רוחא.** שכאן לא ביאר אלא מה שלא ביאר בפ׳ בראשית בפרטות, לפי שרוצה לבאר כאן הד׳ חיות גדולות בפרטות כמש״ו. והי״ב נהורין הן י״ב שעות, שכאן הוא סוד השעה והעת, והן י״ב שעות הלילה, וכנגדן י״ב שעות היום בת״ת, י״ב צרופי הוי״ה. וז״ס שאמרו (שבת קנד.) לא מזל יום גורם אלא מזל שעה, שז׳ הימים הן בז׳ היכלות כידוע, וכאן הוא י״ב השעות, והן י״ב אנפי חיוון, בסוד שם של י״ב, שכל א׳ יש לו מזל אחר, זה מצורת נשר או ארי׳ כמ״ש בתיקונים, והן המזלות שנים עשר, וזהו המזל מי״ב מזלות, שהן י״ב שעה. ולכן מזל שעה גורם, ולאפוקי מהאי שאמר מזל יום גורם, שסובר המזל הוא בז׳ כוכבי לכת, שהן נגד ז׳ ימים כמ״ש בס״י (ספ״ד). והן כ״ב אותיות. ג׳ אמות, והן סוד המזל עצמו, נהר דנגיד ונפיק בהיכלא שביעאה, בסוד ק״ק, קדש חד קדשים תרין, שכולל ג״ר שם, והן אמ״ש, ולכן נקראין אמות, ששם אמא עלאה שכולל ג״ר. וכאן בהיכל הזה י״ב פשוטות. וז׳ היכלות עצמן הן ז׳ כפולות, והן כפולות בסוד שבעה ושבעה מוצקות, שבהן כלילין ג״כ היכלות דדכורא. ולכן בכ״א הרוח שבו כליל מב׳ רוחין. וז״ס בדגש וברפה (עי׳ ס״י רפ״ד). והן סוד י״ב מזלות וז׳ כוככים וג׳ יסודות. וכן י״ב חדשים וז׳ ימים וג׳ זמנים. וכן באדם וכל דבר, כמ״ש בס״י (פרקים ג׳ ד׳ ה׳). וכן בתורה. והכל נגד היכלות אלו. והן סוד (ג׳ וז׳) ע״ס והדעת (י״ב כנ״ל). וכן בסט״א. ולכן דנין את האדם בכ״ב, נגד כ״ב אותיות, ג׳ וז׳ וי״ב. והן ג׳ טיפין מרה, וכמו שהג׳ הנ״ל הן אמות לכל, כן אלו הג׳, הן אמות לכל דין. והן עוקרין את הנשמה (כדלקמן רסז.). וז׳ עדנין. וי״ב חדש בגהינם. וכן בכל מצוה, כמו בפ״ו ג׳ קדושין וז׳ ברכות, כמ״ש ברע״מ (השמטות ח״א) [הגה. וי״ב מתנות שכנגדן בברכה ששון ושמחה כו׳]. וכן בק״ש ותפלה וכל המצות כידוע (יהל אור).

[5074] בזוה״ק בהיכלות פקודי (רנד ע״ב) בענין הד׳ יסודין עלאין שהם חגת״מ דאצילות, וכן הד׳ חיות שבמרכבה שהם אריה שור נשר אדם, וכן הד׳ מלאכים שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, וישנם אלו הד׳ חיות והד׳ מלאכים בכל עולם ועולם כמ״ש בשער קיצור אבי״ע (ריש פרק ח), אלא בעולם הבריאה נקראים בשם כסא ושרפים, ובעולם היצירה בשם חיות ומלאכים, ובעולם העשיה בשם אופנים ושמשין, ובעולם הזה הם הד׳ יסודין והד׳ נהרות פישון גיחון חדקל פרת. והחיות שבכל עולם הוא בחי׳ הנפש, והמלאכים שבכל עולם הוא בחי׳ הרוח, ע׳ פנימיות וחיצוניות (דרוש יג) ובשער ציור עולמות (בהקדמה) ובשער השמות (פרק ב) (דע״ה ח״ב פח ע״ד), משורש הכתר שבהם הוה אוריאל נוריאל במזרח ורפאל בואל במערב ע׳ רע״מ פנחס (רכה ע״א), ומשורש המלכות שבהם הם להיפך וכמ״ש בהיכלות פקודי (רנד ע״א) וכו׳ ג׳ שיטות: שיטה א׳, הוא כנז׳ והוא בזוה״ק (בראשית כו ע״ב) וע״פ מה שפירש הגר״א את דבריהם ז״ל בהיכלות פקודי בספר יהל אור (דף כט עמוד ע״א ע״ב). שיטה ב׳, הוא שיטת התיקונים (תיקון נד דף קא ע״א) שם אמרו כי פישון הוא צפון גבריאל, גיחון דרום מיכאל, חידקל מזרח אוריאל נוריאל, פרת מערב רפאל. ואמר הגר״א שם ע״א וביהל אור הנז׳ (ריש ע״ג שם), כי התיקונים עם הזוהר חלוקים בזה. שיטה ג׳, הוא כי הגר״א עצמו בתיקונים (שם ע״א סוף ד״ה אורייתא) אמר שם בכוונת זוהר בראשית, כי פישון לימינא וגיחון לשמאל חידקל במזרח פרת במערב, וכן אמר הגר״א עוד בליקוטיו בהליקוט הנדפס באדרת אליהו (בראשית ב פסוק יד, דף כ סע״א) (דע״ה ח״ב צ ע״א).

[5075] הן ד׳ חיות הקדש, חיות גדולות עלאין, מהי״ב הנ״ל. והן בד׳ סטרין כנ״ל (היכל ו׳ דבראשית), בסוד גנת אגוז. וכמ״ש ביחזקאל (א י) ופני ארי׳ אל הימין כו׳ (יהל אור).

[5076] בסוד עולם חסד יבנה, שמשם מתחיל המהימנותא, ומשם מתחיל אחידת ישראל בקוב״ה, בסוד ישראל, בו״ק שנק׳ ישראל, ובסוד הוי״ה, שהוא חלק ישראל, כי חלק ה׳ כו׳, ה׳ מנת חלקי כו׳ (יהל אור).

ישראל להאחז בסוד האמונה והוא מיכאל רב כח של האור העליון שיורד מצד הדרום ששם האור עומד בחזקו.	שראן ישראל לאתאחדא ברזא דמהימנותא ואיהו מיכאל רב חילא[5077] דנהורא עלאה דנחתא מסטרא דדרום[5078] דתמן נהורא קיימא בתוקפיה[5079]
המיכאל הזה אור הימין האפוטרופוס הגדול של ישראל משום שכאשר עומד הצד האחר להשטין על ישראל אז מיכאל טוען כנגדו ונעשה סנגור על ישראל והם נצלים מאותו הקטגור של בעלי שנאת ישראל.	האי מיכאל נהורא ימינא אפטרופוסא רבא דישראל[5080] בגין דכד סטרא אחרא קיימא לאסטאה עלייהו דישראל כדין מיכאל טען עמיה ואתעביד סניגוריא עלייהו דישראל ואשתזבן מההוא קטיגוריא דמארי בעלי דבבו דישראל
פרט לזמן שחרבה ירושלים שהרי אז התגברו החטאים ומיכאל לא יכל עמו של הצד האחר שטענתו של מיכאל על ישראל נשברה ואז השיב אחור ימינו מפני אויב.	בר בזמנא דאיחרב ירושלם דהא כדין אתגברו חובין ומיכאל לא יכיל בהדיה דסטרא אחרא דטענתיה דמיכאל תבירא עלייהו דישראל וכדין (איכה ב ג) השיב אחור ימינו מפני אויב[5081]
בצד הצפון עומד אור אחר שהרי הוא עומד (לטל) לבטל דין מבית ההיכל הרביעי ונותן לממנה של אותו הפתח שבאותו הפתח עומדים ממונים אחרים שהם בצד הטמאה מחכים לאותו הממונה ונוטלים דין ולפעמים שהאור הזה שבצד הצפון הוא עושה דין ולא נמסר ביד הצד האחר	בסטרא דצפון קיימא נהורא אחרא דהא איהו קיימא (ס״א לנטלא[5082]) לבטלא דינא מבי היכלא רביעאה ויהב לממנא דפתחא[5083] דבההוא פתחא קיימאן ממנן אחרן דאינון דבסטר מסאבא מחכאן להההוא ממנא[5084] ונטלי דינא ולזמנין דהאי נהורא[5085] דבסטרא דצפון

[5077] בסוד גדול אדונינו ורב כח, בחסד. וז״ס שמו מיכאל, שכל מלאך ומאור מורה על כבוד שמו יתברך לפי המדה שמקבל ממנו. וז״ס אין כאל ישרון. ונק׳ חסד אל, על גודל כחו וגדולתו (יהל אור).

[5078] ר״ל דנחתא הנהורא שם מסטרא דדרום, חסד עליון מדת אברהם ששם ד׳ רוחות, מדות האבות ודוד (יהל אור).

[5079] ר״ל כשהשמש מגיע לדרום, אז הוא בתוקפי׳, שהוא בחצי היום. וכן כל שמתקרב לדרום, מתגבר האור, וכמ״ש הולך ואור כו׳. וכידוע שהאור הוא בימין, בסוד אור וחשך, חו״ג, אור ומים. וז״ס חשכת מים (יהל אור).

[5080] כמ״ש (דניאל י כא) כי אם מיכאל שרכם. ואמר **רבא.** שגם גבריאל הוא אפטרופוס ומליץ עליהם, כמש״ש ועתה אשוב להלחם עם שר פרס כו׳ ואין אחד מתחזק עמדי כי אם כו׳. אבל מיכאל אפסרופוס הגדול והעיקר, שהוא ימינא וחסד, ולכן הוא שר ישראל. ומפורסם שהוא טוען תמיד עם הס״מ, וכמש״ו, לכן בדניאל בסוד המלחמה, העיקר גבריאל. שאלו ב׳ נהורין כלולין זה בזה, כמ״ש למטה, לעשות חסד שמאלא נכלל בימינא, ולעשות דין באומות להיפך, בסוד וחרב פיפיות בידם כו׳, שהוא סוד החרב בימינא, להט החרב המתהפכת, ומ״מ הכל ימינא, ימינך ה׳ נאדרי כו׳, ימין ה׳ רוממה כו׳, ימין ה׳ עשה חיל. וז״ש לעיל רב חילא (יהל אור).

[5081] סט״א, מארי בעלי דבבו דישראל (יהל אור).

[5082] דאע״ג שזה ההיכל הוא למעלה מכל היכלין, מ״מ מקבל מהיכל חו״ג, כידוע, שת״ת מקבל מחו״ג (יהל אור).

[5083] כנ״ל שד׳ פתחים כאן לד׳ רוחות, ועל כל פתח ממונה אחד כידוע, והן מקבלין מאלו הד׳ נהורין. וז״ש **דבההוא פתחא קיימן ממנן אחרן.** ר״ל ממונה אחר חוץ מן הנהורין, והן עומדין לבר כנ״ל (יהל אור).

[5084] ר״ל שמצפין לההוא ממנ׳ דבסטר קדושה, שעומד על פתח הקדושה ליקח ממנו הדין, כמש״ו, שבסטר דמסאבא נגד היכל הזה, ד׳ פתחים לד׳ רוחות כמש״ש ארבע פתחין אית להיכלא דא כו׳ (יהל אור).

[5085] **ולזמנין דהאי איהו ההוא נהורא כו׳ (דבסטרא דצפון, איהו עביד דינא).** וע״י המיתה בא״י כמ״ש בפ׳ תרומה דף קנ״א **כל אינון מתין די בארעא קדישא לא מתין ע״י אלא כו׳.** וזהו מיתת נשיקה, שהנשיקין בהיכל הזה. וכמש״ש **אר״י א״ה מאי שבחא איהו למשה ולאהרן ומרים דכתיב בהו ע״פ ה׳ דאלין לא מיתו ע״י דההוא מלאך מחבלא, ואת אמרת דכ״ע אינון דמיתו בארעא דישראל לא מתין ע״י דדא. א״ל הכי הוא ודאי, ושכחא דמשה אהרן ומרים הוה יתיר מכל בני עלמא, דאינון מיתו לבר מארעא קדישא כו׳. וע״ד כתיב יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר וגו׳, יחיו מתיך אלין מתין דבארעא קדישא, דאינון מתין דיליה, ולא מאחרא, דלא שלטא תמן סט״א, וע״ד כתיב מתיך. נבלתי יקומון אינון דמיתו בארעא נוכראה אחרא ע״י דההוא מחבלא כו׳** ע״ש (יהל אור).

משום שכל הדינים שנעשו בו יש להם רפואות והקדוש ברוך הוא עושה חסד באותם מקומות.	**איהו עביד דינא ולא יתמסר בידא דסטרא אחרא בגין דכל דינין דאתעבידו ביה אית לון אסוותא וקודשא בריך הוא עביד חסד באינון אתרי**
גבריא״ל הוא האור הזה שבצד הצפון ובכל מקום שהוא מכה שרוי בו חסד משום שגבריא״ל בשני צדדים כלול בשניהם ולכן מכה ובו רפואות בצד הזה עומד סוד שכתוב (דברים ח) כי כאשר ייסר איש את בנו ה׳ אלהיך מיסרך ואלו הם יסורים של אהבה שכלולים בצד זה ובצד זה.	**גבריא״ל איהו האי נהורא דבסטרא דצפון ובכל אתר דאיהו מחי שרי ביה חסד בגין דגבריא״ל בתרין סטרין כליל בתרווייהו[5086] ועל דא מחיא ואסוותא ביה בסטרא דא קיימא רזא דכתיב (דברים ח ה) כי כאשר ייסר איש את בנו יהו״ה אלהיך מיסרך ואלין יסורין דרחימותא דכלילן בסטרא דא ובסטרא דא[5087]**
בצד המזרח עומד אור אחר שהוא עומד בכל דברי הרפואות להכניס לפני רבונו כל אותם שנשכחו בבית חלים ולקרב זמנים וקצים לאותן מחלות שהשלימו את נאמנותן וסובב את העולם בכל יום ויום כדי להשלים רפואות במצות רבונו והאור הזה (הוא) שמו רפא״ל ואף על גב שהרי בארנו אותו לצד אחר וזה אחוז לצד זה ולצד זה לצד של מיכאל	**בסטרא דמזרח קיימא נהורא אחרא דאיהו קיימא בכל מילי דאסוותא למיעל קמי מאריה כל אינון[5088] דאתנשיין בבי מרעייהו ולקרבא זמנין וקצין לאינון מרעין דאשתלימו מהימנותייהו ואסחר עלמא בכל יומא ויומא[5089] בגין לאשלמא[5090] אסוותא בפקודא דמאריה והאי (איהו) נהורא רפא״ל שמיה ואף על גב דהא אוקימנא ליה לסטרא אחרא[5091] ודא אחיד**

[5086] ששמאלא נכלל בימינא, וכמ״ש בפרשת תרומה קלט ע״א, תולעת שני ושש תרין גוונין כחדא דימינא ושמאלא כו׳ ושם דף קמז ע״ב מיכאל וגבריאל אתכלילו דא עם דא משלבאן דא בדא וע״ד כתיב עשה שלום במרומיו וכו׳ (יהל אור). ששמאלא נכלל בימינא. וכמ״ש בפ׳ תרומה דף קל״ט ע״א **תולעת שני ושש תרין גוונין בחדא לימינא ושמאלא כו׳.** ושם דף קמ״ז ע״ב **מיכאל וגבריאל אתכלילו דא עם דא משלבאן דא בדא, וע״ד כתיב עשה שלום במרומיו כו׳** (יהל אור).

[5087] ר״ל שהוא כלול ג״כ בימינא כנ״ל וזהו יסורין של אהבה מצד החסד שנקרא אהבה ומ״מ ע״י גבריאל וז״ש תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הן שע״י חטא הוא בסט״א ופקדתי בשבט פשעם כו׳ וז״ס שאמרו נאמר ברית ביסורין שנכלל בימין (יהל אור). ר״ל שהוא כלול ג״כ בימינא, כנ״ל. וזהו יסורין של אהבה, מצד החסד שנקרא אהבה, ומ״מ ע״י גבריאל. וז״ש (ברכות ה.) תלה ולא מצא בידוע שיסורין של אהבה הן, שע״י חטא הוא בסט״א, ופקדתי בשבט פשעם כו׳. וז״ס שאמרו (שם) נאמר ברית ביסורין, שנכלל בימין (יהל אור).

[5088] ר״ל לעיילא קמי קוב״ה מליצתם של החולים שנתייאשו ונשכחו בחולייתם, שהאריך עליהם החולי, דאסוותא כאן נפקא מגו דחיקו כמש״ל (יהל אור).

[5089] ר״ל כמ״ש חליים רעים ונאמנים, וכמ״ש (ע״ז נה.) מ״ד חאים רעים ונאמנים רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם. והיסורין סובבין את העולם בכל יום ויום, כמ״ש (אבות פ״ג מט״ז) והגבאין מחזירין תדיר בכל יום ונפרעין מן האדם כו׳. וז״ש (לעיל) סחראן עלמא כו׳ (יהל אור).

[5090] קאי על הנהורא (יהל אור).

[5091] ר״ל שבמקום אחר אמר שרפאל במערב. כמ״ש בפ׳ בהעלותך דף קנ״ה ע״א **דגלא רביעאה אדם רפאל מערב, בהדי׳ אסוותא בסטרא.** ר״ל שהרפואה הוא בסטר מערב כמ״ש למטה. וז״ש **אסוותא בסטרא.** וכ״ה בתיקונים ובזהר בכ״מ, פעמים אמר שאוריאל במזרח ורפאל במערב, ופעמים אמר להיפך. וכן בצורתם, פעמים אמר שנשר שהוא צורת אוריאל במזרח, בסוד דרך הנשר בשמים, ואדם במערב, השכינה במערב, שהיא דמות אדם, וכמ״ש בתיקונים ת״א דף י״ד ע״א **רשימא דארי׳ תמן לימינא, ורשימא דשור (לשמאלא), ורשימא דנשרא באמצעיתא כו׳ דמות אדם דא שכינתא קדישא כו׳.** והוא רפאל אפר דרפאל, ואדם אל עפר ישוב, וכמ״ש בתז״ח דף פ״ה ע״א **דאינון ד׳ יסודין דארבע פרצופין, דאינון פרצוף אדם ופרצוף ארי׳ ופרצוף שור ופרצוף נשר, דממנן על מיא ואשא ורוחא ועפרא. ארי׳ מרכבה וגלגולא דיליה מיא, שור מרכבה וגלגולא דיליה אשא, נשר מרכבה וגלגולא דילי׳ רוחא, אדם מרכבה גלגולא דילי׳ עפרא כו׳.** ובז״ח דף כ״ז ע״ג (לא ע״ב) **דאדם ודא מלכות, וחי׳ דרכיב בה רפאל, איהו אפר, ואיהו עפר דבי מקדשא דאתנטיל מיני׳ אדם כו׳.** ע״ש כל המאמר. ובתקונים ת״ע דף קכ״א **נשר באמצעיתא עלה אתמר מי אסף רוח בחפניו ואינון תרין נוקבין דחוטמא פומא דא אדם כו׳ ודא שכינתא.** וכן בהרבה מקומות. ואמר ג״כ בר״מ להיפך בפ׳ פנחס דף רמ״ד ע״א בר״מ אמר אדם דרגא דיעקב, ונשר שכינה. ואמר **ובג״ד אוקמוה מ״מ שופרי׳ דיעקב שופרי׳ דאדם כו׳.** ובתיקונים תס״ח דף ק״כ ע״א **וכד אתהפך מתרווייהו למערב אחזיר אנפוי ואתהפך**

ולצד של גבריאל.	לסטרא דא[5092] ולסטרא דא לסטרא דמיכאל ולסטרא דגבריאל
וזהו הממונה שבשעה שנדון אדם בהיכל הרביעי לחיים אזי הוא מקדים ברפואות והרפואות הללו יוצאות מתוך דחק משום שמשני צדדים יוצאות והדחק הזה בא מתוך צד שמאל והרפואה מתוך צד ימין ולכן כשבאה רפואה לאותו החולה היא באה לו מתוך דחק רב.	והאי איהו ממנא בשעתא דאתדן בר נש בהיכלא רביעאה לחיים כדין איהו אקדים באסוותא והאי אסוותא מגו דחיקו נפקא בגין דמתרין סטרין נפקא והאי דחיקו אתיא מגו סטר שמאלא ואסוותא מגו סטר ימינא ועל דא ההוא מרע[5093] כד אתיא ליה אסוותא מגו דחיקו סגיא אתיא ליה
וכך הוא מצד המערב ואף על גב שאמרנו שרפאל הוא בצד המזרח ופרשוה בצד הזה של המערב הרפואות והחיים אינם אלא בצד המזרח שהרי משם נמשכים החיים למטה.	והכי הוא מסטרא דמערב[5094] ואף על גב דאמרן דרפאל בסטר מזרח ואוקמוה בסטר דא דמערב אסוותא וחיין[5095] לאו איהו אלא מסטר מזרח דהא[5096] מתמן אתמשכאן חיין לתתא[5097]
(ובצד המערב הזה) אור אחד ששמו נוריא״ל והוא אוריא״ל וזהו כלול מכולם	(ובהאי סטרא[5098] דמערב) נהורא חד ונוריא״ל שמיה ואיהו אוריא״ל[5099] ודא איהו

לנשר, וכד אתהפך מתרווייהו למזרח, דאיהו באמצעיתא, אתהפך לאדם. והענין כי האדם והנשר שניהן כלילין מימינא ושמאלא, וכן מזרח ומערב, ת״ת ומלכות. ולכן אמר ביחזקאל ופני ארי׳ אל הימין לארבעתם, ופני השור משמאל לארבעתם, ופני נשר לארבעתם, ולא קבע לו רוח מיוחד. וכן לאדם. והוא בסוד כלילת ת״ת ומלכות זה בזה. וע״ז תמה שלמה, דעיקר מקומן משמע כאן רפאל במזרח, ואוריאל במערב, ותמה על היפוכן, דרך הנשר בשמים, ודרך גבר בעלמה (משלי ל, יט), שהשכינה דמות אדם דיוקנא דילי׳, כמ״ש בתיקון ב׳ שם. ועיין פ׳ יתרו דף פ׳ ע״ב אמר ר״ח חמינא האי קרא דכתיב ופני ארי׳ אל הימין לארבעתן כו׳ ע״ש (יהל אור).

[5092] ר״ל לימינא ושמאלא כמש״ו, בסוד הת״ת שכולל חו״ג, מימינא ושמאלא (יהל אור).

[5093] ר״ל דאתי׳ לי׳ רפואה מן רפאל, שלוקח מהיכל רביעי, ששם סטרא דדינא. ולכן אומרין ורופא חולים בברכת אתה גבור. וז״ס הזיעה דאתבקע באנפוי, ששם בזיעת אפך תאכל לחם כידוע, כי עפר אתה כו׳, כנ״ל שאדם הוא עפר דרפאל. וז״ס שאמרו (ברכות נז ע״ב) עשרה דברים סימן יפה לחולה זיעה שנאמר בזיעת אפך (יהל אור).

[5094] ר״ל וכן הרפואה שבאה מצד מערב, הוא ג״כ מדחיקו סגיא, שמערב הוא ג״כ משני סטרין, כמ״ש למטה (יהל אור).

[5095] הוקשה לו היאך אמר שרפאל בצד מזרח, והלא אמר לעיל בדף רמ״ט **פתחא רביעאה פתחא דא קיימא לאסוותא ואקרי פתחא דאסוותא בהאי קיימא כו׳ על כל אינון אסוותין דעלמא כו׳ פתחא דא איהו לסטר מערב כו׳** (יהל אור).

[5096] רמו ע״ב (הערת הזהר).

[5097] ר״ל מ״מ עיקר אסוותא וחיין הוא מצד (מזרח), אלא שמשם נמשך לצד מערב, שמערב מקבל ממזרח, בסוד ת״ת ומלכות שמקבלת ממנו ומוציאה לעולם. וכן שמים וארץ, (אענה את) השמים והם יענו את הארץ, והארץ תענה את הדגן וכו׳ (הושע ב, כג) (יהל אור).

[5098] ר״ל בצד מערב (יהל אור).

[5099] כמ״ש בתיקונים (קמח ע״ב) ובתז״ח (כז, ד) דמסט׳ דימינא נקרא אוריאל, ומסטרא דשמאלא נקרא נורי״אל. וז״ש **ודא איהו כליל כו׳ (מכלהו, וקיימא שליחא בכלא, ואית ליה תלת סטרין), אבל תרין אינון כו׳.** ור׳ל דהוא כליל מכל הג׳ נהורין הראשונים, דלעולם הרביעי כלול משלשתן, בסוד המלכות דכלולה מכלם. וכן ה׳ אחרונה, כלול מג׳ אותיות י׳ ה׳ ו׳ כידוע. וכן בחיות. שלכך נאמר ודמות אדם להנה, שאדם כלול מכל החיות, שלכן לא מנה בתיקונים בכ״מ רק ג׳ אנפי חיוון, י״ב אנפי החיות, וכמ״ש בז״ח ש״ה דף נ׳ ע״ב (מרגליות סג. ליורנו עז ע״ב) **וארא החיות רזא דישראל סבא כו׳ תת רשימין קטורין דא עם דא, דרום מזרח וצפון, י׳ ה׳ ו׳ כו׳, אופן אחד בארץ אצל החיות, דא איהו רתיכא תתאה כו׳, עד הכא אנפין עלאין ואנפין תתאין ברזא דתלת תלת מתחבראן ואתכללו אלין באלין. פן חד דאשתאר מרתיכא תתאה כו׳, ההוא פן כו׳, אתכללו כולהו תלחא אחרנין, האי פן נטיל מכלהו, ואתכליל בכולהו כו׳** ע״ש. וז״ש **ודא איהו כליל מכולהו.** ואמר **וקיימא שליחא בכלא.** ר״ל שהוא שליח בכל הדברים שממונין הג׳ נהורין הנ״ל, שהוא כליל מכולם. והוא שליח, בסוד המלאך הגואל. ואמר **ואית לי׳ תלת סטרין.** כנ״ל מג׳ נהורין הנ״ל. ואמר **אבל תרין אינון בגין דכל חד מאלין כליל בחברי׳.** ר״ל שהכלל אינן אלא שנים, ימינא ושמאלא, חו״ג, שמאלא נכלל בימינא וימינא בשמאלא, ושניהם כלולין באמצעיתא, רק שבנהורא דימינא נכלל שמאלא בימינא, ובנהורא דשמאלא נכלל ימינא בשמאלא, ובאמצעיתא נכללו שניהן בשוה. וכאן שנכללו כל

ועומד שליח בכל ויש לו שלשה צדדים אבל הם שנים כי כל אחד מאלו כלול בחברו	כליל מכלהו וקיימא שליחא בכלא ואית ליה תלת סטרין אבל תרין אינון בגין דכל חד מאלין כליל בחבריה
	רנד/ב
שאותם ארבעה יסודות התחתונים מאותם ארבעה יסודות העולם עליונים על	דאינון ארבע יסודין תתאין מאינון ארבע יסודי עלמא עלאין על כלא[5100] ובגין דכלהו

השלשה בו, אינן אלא שנים בכללם. ולכן יש לו שני שמות נוריאל ואוריאל כנ״ל. וכן רפאל יש לו שני שמות בואל ורפאל, כמ״ש בפ׳ ויקהל דף ר״ט ע״ב, אלא שעיקר שמו הוא רפאל, לפי שמזרח נוטה תמיד לימין, שלפיכך פסוק ויט הוא כסדר, ונק׳ רחמים, משא״כ כאן שהוא שליח מכל הג׳ נהורין. והן בו בפרטות, שלכן כל הג׳ פסוקים בו בתיבין, ומ״מ גם כאן עיקר שמו אוריאל כידוע, שלעולם ימינא עיקר. וכל אלו השמות ע״ש התמנות שלהם. מיכאל ע״ש החסד. גבריאל ע״ש הגבורה. רפאל ע״ש הרפואה. אוריאל נוריאל ע״ש התכללות מחו״ג, אור הוא חסד כידוע, נוריאל בגבורה, כמ״ש בתז״ח דף פ״ו ע״ב **נוריאל נור דליק.** וכל סדר הנהורין אלו ברוחות, הוא בסדר אצילתן, רק במזרח ובמערב מתהפך לפעמים כנ״ל. אבל כסדר נסיעתן אינו כן כמ״ש בפ׳ בראשית דף מ׳ ע״ב **וכד נטלי ארבי לסטר מזרח ממנא דקיימא עלייהו להוא סטרא הוא מיכאל דאתי מימינא. וכד נטלי ארבי לסטר צפון ממנא דקיימא עלייהו להוא סטרא הוא גבריאל, דאתי מסטרא דשמאלא. וכד נטלי ארבי לסטר דרום הא תמן איהו ממנא דקיימא (עלייהו) להוא סטרא רפאל שמיה.** והוא לימינא. וכד נטלי ארבי לסטר מערב, ממנא דקיימא עלייהו להוא סטרא הוא אוריאל. ואיהו לבתראה. ונתחלפו כאן צד מזרח ודרום זה בזה. והענין, כי סדר הנהורין הוא כסדר הדגלים, כמ״ש בפ׳ בהעלותך דף קנ״ד, וחשיבות הרוחות הוא כזה הסדר, מזרח דרום מערב צפון, ונסדרו השבטים לפי חשיבותן, רק שיהודה וראובן נתחלפו כסדר תולדותן, שיהודה במזרח וראובן בדרום. [הגה. ומיכאל הוא דגל יהודא, גור ארי׳, ואוריאל דגל ראובן, אור בן, ע״כ נתחלפו גם הם] בסוד פחז כמים אל תותר, ונתנה המלוכה ליהודה, כמ״ש (דה״י א ה, א) ובני ראובן בכור ישראל, כי הוא הבכור ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו לבני יוסף בן ישראל, ולא להתיחש לבכורה, כי יהוד׳ גבר באחיו, ולנגיד ממנו כו׳. וז״ס יהודה אתה יודוך אחיך, גור ארי׳ יהודה, שהוא דגל המזרח, ארי׳, כי ניטלה מראובן, פחז כמים אל תותר, ולשמעון ולוי לא ניתנה, כלי חמס מכרותיהם, ע״כ ניתנה הבכורה לנגיד ליהוד׳. אבל מערב וצפון לא נחחלפו. וזהו לפי הסידור שבכאן, שרפאל לצל מזרח, ואוריאל לצד מערב, אבל לפי הסידור אוריאל לצד מזרח ורפאל לצד מערב, (צ״ל) בנסיעתן נתחלפו מיכאל עם אוריאל, כמ״ש בפ׳ בהעלותך שם, ובלכת החיות בקוזפירא דלעילא הוו אזלי (כו׳ עיי״ש כל המאמר וביאור הגר״א ז״ל עליו שנעתק ונדפס שם ממ״ש כאן בגכי״ק. א״ה בהוצאה זו הדפסנוהו גם כאן) (יהל אור).

[5100] ר״ל דאלו ד׳ חיות הן ד׳ יסודות הידועין. והן משורש הד׳ יסודות חגת״ם של אצילות, שהן ד׳ יסודות עלאין על כלהו. כמ״ש פ׳ וארא דף כ״ג וכ״ד **כד אתברי אדם מעפרא דמקדשא דלתתא אתתקן, וארבע סטרי דעלמא אתחברו בההוא אתר דאקרי בי מקדשא, ואינון ד׳ סטרין דעלמא אתחברו בד׳ סטרין, דאינון יסודי דעלמא, אש ורוח מים ועפר, ואתחברו כו׳. אר״ש ת״ח ד׳ אינון קדמאי׳ רזא דמהימנותא, ואינון אבהן דכלהו עלמין, ורזא דרתיכא עלאה קדישא, ואינון ארמ״ע אלין אינון רזא עלאה, ואלין אינון אבהן דכלהו עלמין אבהן דכלא כו׳ ת״ח אש רוח מים ועפר אלין אינון קדמאי ושרשין דלעילא ותתאין ועלאין עלייהו קיימין, ואלין אינון ד׳ לד׳ סטרי עלמא, וקיימין בד׳ אלין צפון דרום מזרח ומערב, אלין אינון ד׳ סטרין דעלמא וקיימין בד׳ אלין, אש לסטר צפון, רוח לסטר מזרח, מים לסטר דרום, ועפר לסטר מערב.** והוא שורש של ד׳ חיות, ארי׳ ממים כנ״ל. ושור מאש כנ״ל. וז״ס ואשליכהו באש ויצא העגל הזה. ועשו מזהב שהוא בצפון, מצפון זהב יאתה, וכמ״ש למטה **כג״ד צפון עביד דהבא דמסטרא דתוקפא דאשא אתעביד דהבא כו׳.** וכמ״ש וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב. והוא שור שנאמר כלחוך השור את ירק השדה. ועשו לתקפא סט׳ דמסאבא, דשם תוקפא דלהון כנ״ל, וע״פ תשא (קצא.). נשר רוח, וכמש״ל בפ׳ בהעלותך שם (קנד ע״ב) **רוחא דרוחא כו׳ מטי להההוא נשר כו׳.** ואדם מעפר, כי עפר אתה, ומעפרא דבי מקדשא כנ״ל. ואמר שם (וארא כד ע״ב) **ת״ח אש רוח מים ועפר כלהו אחידן דא בדא ואתקשרן דא בדא ולא הוה בהו פרודא, ועפר דא כד איהו אוליד לבתר לא מתקשרן דא בדא כאינון עלאי, כמד״א ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים באלין הוי פרודא.** ר״ל דאוליד אלו ארבע חיות, שעליהן נאמר ומשם יפרד כו׳ כמש״ל. ואע״ג דגם הם מתקשרין זה בזה, מ״מ אינן מקושרין באחדות כבעולם אצילות. וז״ש (וארא שם) **כאינון עלאי כו׳, בגין דהא עפר כד איהו אוליד בחילא דתלת עלאי, אפיק ד׳ נהרין, דתמן משתכחי אבני יקר כו׳, ואלין אבני יקר אינון י״ב, ואינון לד׳ סטרי עלמא, לקבל תריסר שבטין דכתיב והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתים עשרה על שמותם, ואלין תריסר בקר דאינון תחות ימא כו׳, ות״ח אינון תריסר דקאמרן דאינון תריסר אבנין אינון תריסר בקר דתחות ימא, בג״כ נטלי אינון תריסר כל הבקר לעולה שנים עשר כו׳.** והן הכל דוגמת י״ב החיות, ד׳ סדרין, ג׳ לכל צד, ארבעה טורי אבן. וכן הבקר, שלשה פונים צפונה כו׳. ואמר שיצאו מאבהן. וכן אמר בפ׳ ויקהל (שם (קצז ע״ב)) **ואלין אינון דנפקין מאבהן עלאין כו׳** כנ״ל. ואמר שם (קצז.) **ר״ש פתח מי עלה שמים וירד כו׳ וכלא בקב״ה אתמר כו׳ והכא איהו רזא דרתיכא עלאה בארבע סטרין דאינון יסודי קדמאי דכלא כו׳.** ועבפ׳ יתרו דף ע״ט ע״א בפ׳ הזה מי עלה שמים כו׳ (יהל אור).

הכל ומשום שכלם קשורים זה בזה רמז הכתוב ואמר (שיר השירים ז) אל גנת אגוז ירדתי לראות.	מתקשרין[5101] **דא בדא רמז קרא ואמר (שיר ו יא) אל גנת אגוז ירדתי לראות**
אותם שנים עשר האורות עומדים באותה הרוח שאמרנו ואותה רוח עליהם בשלמות תחת ארבעה האורות הללו יש שמונה אחרים כדי להיות בשלמות ובכלם יש שלמות אחת (ירדתי לראות אלו ארבעה אורות עליונים שיש תחתיהם שמונה אחרים והם שנים עשר אורות שעומדים תחת אותה רוח שאמרנו ואותה רוח עליהם בשלמות להיות בכלם שלמות אחת) וכשכלם נפרדים הם שלשה לכל צד.	**אינון תריסר נהורין קיימין בההוא רוחא דקאמרן וההוא רוחא עלייהו בשלימו**[5102] **אלין ארבע נהורין עלאין אית תחותייהו תמניא אחרנין למהוי בשלימו ובכלהו שלימו חד (ס״א ירדתי לראות אלין ארבע נהורין עלאין אית תחותייהו תמניא אחרנין ואינון תריסר נהורין דקיימין תחות ההוא רוחא דקאמרן וההוא רוחא עלייהו בשלימו למהוי בכלהו שלימו חד) וכד מתפרשין כלהו אינון תלת לכל סטר**[5103]
ארבעת העמודים הללו עומדים לעלות ולהאחז את ההיכל הזה למעלה במקום שנקרא שמים לחבר את הנשיקות אלו באלו כאחד תחת אלו כמה דרגות לדרגות כולם יוצאים מהם מהיסודות התחתונים הללו מהם מצד המים ומהם מצד האש ומהם מצד הרוח ומהם מצד העפר.	**אלין ארבע סמכין**[5104] **קיימין לסלקא ולאתאחדא האי היכלא לעילא באתר דאקרי שמים לאתחברא נשיקין אלין באלין כחדא תחות אלין כמה דרגין לדרגין כלהו נפקי מנייהו מאלין יסודין תתאין**[5105] **מנייהו מסטרא דמיא ומנייהו מסטרא דאשא ומנייהו מסטרא דרוחא ומנייהו מסטרא דעפרא**
כמו כן שנינו ארבעה נכנסו לפרדס וכולם נבחרו למקום הזה לאלו ארבעה היסודות וכל אחד ואחד נקשר במקומו זה בצד האש וזה בצד המים וזה בצד הרוח וזה בצד העפר וכולם טבועים ביסוד שלהם כמו שנכנסו פרט לאותו השלם החסיד שבא מצד הימין ונדבק בימין ועלה למעלה.	כגוונא דא תנינן ארבעה נכנסו לפרדס[5106] וכלהו אתברירו לדוכתא דא לאלין ארבע יסודי וכל חד וחד אתקשר בדוכתיה דא בסטרא דאשא ודא בסטרא דמיא ודא בסטרא דרוחא ודא בסטרא דעפרא וכלהו אטבעו ביסודא דיליה כמה דאמרן בר ההוא שלימא חסידא[5107] דאתייא בסטרא דימינא ואתדבק בימינא וסליק לעילא
וכשהגיע למקום הזה שנקרא היכל אהבה נדבק בו ברצון הלב אמר ההיכל הזה צריך הוא להדביקו בהיכל שלמעלה	וכד מטא להאי אתר דאקרי היכל אהבה אתדבק ביה ברעו דלבא[5108] **אמר האי היכלא**

[5101] ר״ל אלו הד׳ חיות כנ״ל בפ״ב (יהל אור).

[5102] ר״ל שאלו י״ב נהורין, שהן י״ב חיות, הן תחות אלו י״ב נהורין, שהן כלולין בההוא רוחא. וקיצר כאן, שסמך על מ״ש בפ״ב כמש״ל. ויותר נכון שצ״ל **קיימין תחות ההוא רוחא דקאמרן** (יהל אור).

[5103] ר״ל ד׳ חיות הקדש, חיות גדולות תחתיהם, ח׳ חיות קטנות כנ״ל (יהל אור).

[5104] ר״ל ד׳ חיות הנ״ל וכמ״ש בפ׳ ויקהל ופקודי במאמרים הנ״ל. **(קיימין לסלקא ולאתאחדא האי היכלא לעילא באתר דאקרי שמים, ואתחברא נשיקין).** ואמר **אלין באלין כחדא.** ר״ל של היכל הזה עם של שמים כאחד (יהל אור).

[5105] ר״ל תחות אלו הד׳ חיות, מתפשטין כמה מדריגות, כמ״ש לעיל, כמה מלאכים ראשים וממונים אלין על אלין, וכולם תחת הד׳ חיות. והכל מאלו ד׳ יסודות ארמ״ע. והן מאלו יסודות תתאין, ר״ל מאלו ד׳ חיות כנ״ל. ומפרש והולך **מנייהו מסטרא דמיא כו׳** (יהל אור).

[5106] עי׳ הערה בסוף הספר.

[5107] ר״ל ר״ע כמש״ו, שהוא היה שלם בכל בחכמה ובמנין כמ״ש (חגיגה טו ע״ב) שאמר הקב״ה הניחו לזקן זה ראוי להשתמש בכבודי. ואמר **חסידא.** שזהו גדר לרוח הקדש, כמ״ש (ע״ז כ ע״ב ע״ש וש״מ) וחסידות מביא לידי רוח הקדש שנאמר אז דברת בחזון לחסידיך. וגדר החסידות הוא אהבה שלימה בחסד כידוע. וז״ש **דאתי׳ בסטרא דימינא ואתדבק בימינא וסליק לעילא.** ר״ל שהלך כל המדריגות תתאין, הכל בסטרא דימינא, ששם אין אחיזה לס״א. **ואתדבק בימינא.** ר״ל בהיכל אהבה. **וסליק לעילא.** ר״ל לחסד דאצילות כמש״ו, משא״כ אלו השלשה שנחתו לתתא כמש״ו (יהל אור).

[5108] שכאן צריך לאהבה שלימא ורעו דלבא בסוד ייחוד ק״ש בהיכל זה (יהל אור).

באהבה רבה ואז השתלם בסוד האמונה והוא עלה והשלים אהבה קטנה באהבה גדולה כראוי ולכן מת באהבה ויצאה נשמתו בפסוק הזה ואהבת אשרי חלקו.	צריכא איהו לדבקא ליה בהיכלא דלעילא באהבה רבה[5109] כדין אשתלים ברזא דמהימנותא ואיהו סליק ואשלים אהבה זוטא באהבה רבה[5110] כדקא חזי ועל דא מית באהבה ונפק נשמתיה בהאי קרא ואהבת[5111] זכאה חולקיה
כל אותם האחרים ירדו למטה כל אחד ואחד ונענשו באותו יסוד שירד למטה אלישע ירד למטה בצד השמאל שהוא אש וירד בו ולא עלה ופגש את אותו הצד האחר שנקרא אל אחר ונמנעה ממנו תשובה וגרש משום שנדבק בו ולכן נקרא אחר ובארנו.	כל אינון אחרנין נחתו לתתא כל חד וחד ואתענשו בההוא יסודא דנחת לתתא[5112] אלישע נחת לתתא[5113] בסטר שמאלא דאיהו אשא ונחית ביה ולא סליק[5114] ואערע בההוא סטרא אחרא דאקרי אל אחר ואתמנע מניה תשובה ואתתרך בגין דאתדבק[5115] ביה ועל דא אקרי אחר ואוקימנא[5116]

[5109] ר״ל לדבק זה ההיכל בהיכל דאברהם באצילות, שנקר׳ אהבה רבה, וזה ההיכל נקרא אהבה זוטא, בסוד המאור הגדול ואת המאור הקטן, כמ״ש בפ׳ בראשית דף כ׳ ע״א **כדין אזעירת גרמה למיהוי רישא לתתאי כו׳ בכל אינון דרגי דילה, אע״ג דאיהי רישא עלייהו, דהא לית אתתא (בריבויא) כר עם בעלה כחדא. את המאור הגדול הוי״ה, ואת המאור הקטן אלקים כו׳** ע״ש. וז״ש **כדין אשתלים ברזא דמהימנותא.** שהוא ייחוד זו״נ (יהל אור).

[5110] כי יש כמה מדריגות באהבה, וכן בכל דבר, יש שמגיע בעולם העשיה לבד, ויש למעלה מזה, וכן בכל עולם כמה מדריגות, ויש באהבה דבריאה לבד. והוא הגיע אפילו לאהבה רבה דאצילות. ולכן אמר **שלימא חסידא.** ומעלתו גבה מאד בכל השלימות, כמש״ל ע״א **דאינון נשמתין דמתערי תיאובתא דרחימו דעילא ותתא כחדא אינון נשמתין עלאין כגון ר״ע וחברוי כו׳.** ולכן אשלים אהבה זוטא באהבה רב׳ כדקא חזי. וזהו שנקרא חסידא שלימא כנ״ל (יהל אור).

[5111] ר״ל כמ״ש (נרכות סא ע״ב) א״ל תלמידיו רבינו ע״כ, א״ל כל ימי הייתי מצטער ע״פ זה ואהבת בכל נפשך כו׳. היה מאריך באחד עד שיצאה נשמתו באחד. והוא כי הייחוד של ק״ש באחד, הוא בהיכל אהבה, להדבק באהבה רבה דלעילא, בסוד ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא. ולכן היה מאריך באחד. והוא תיאובתי׳ דרחימו דעילא ותתא, כידוע בסוד יחוד ק״ש. וזו היא מיתת נשיקה כנ״ל. לכן יצאה נשמתו באחד. וז״ש בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך, אפילו בשעה זו להדבק באהבתו. וז״ש בכל ימי הייתי מצטער בכל לבבך אפילו נוטל את נפשך, מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימני, שאמרו לו עד כאן, ר״ל כמ״ש המפרשים ששאלו לו למה מאריך בזה הפסוק ואינו קורא יותר. וז״ש ועכשיו שבא לידי כו׳ והוא בתיבת אחד כנ״ל. וז״ש יצתה בת קול אשריך ר״ע שיצתה נשמתך באחד, יצתה ב״ק אשריך ר״ע שאתה מזומן לחיי עוה״ב. ופרשו ז״ל (תוס׳ כתובות קג ע״ב) בלא דין כלל. והוא כמש״ל **דאינון נשמתין דמתערי תיאובתי׳ דרחימו כו׳ כגון ר״ע וחברוי דאלין לא אתקריבו לאסתחאה בנהר דינור דהא כל שאר נשמתין כו׳.** וז״ש **זכאה חולקי׳** (יהל אור).

[5112] ר״ל שאלו הג׳ לא עאלו לעילא בהיכלות האלו וסליקו לעילא, שכאן סוד הייחוד, אלא נחתי לתתא במט״ט, שהוא עה״ד טו״ר, ושם פגעו בההוא רע, ואתענשו כל אחד באותו יסוד שעלה. והענין כי אין דבקות אלא בימינא, שלכן הק״ש בהיכל אהבה, שלכן ר״ע דאתי׳ בסטרא דימינא, נכנס בשלום ויצא בשלום, משא״כ הם שנכנסו בג׳ יסודות האחרים, ונחתו לתתא כמש״ו (יהל אור).

[5113] ר״ל במט״ט כנ״ל (יהל אור).

[5114] ר״ל שלא סליק למעלה בהיכלות, אלא נחית משם למטה עד הס״א. וז״ש **ואערע בההוא ס״א דאקרי אל אחר.** והוא ג״כ ביסודא דאשא בס״א, שכ״א נחת ביסודו כנ״ל. והוא בהיכל שכנגד היכל זכות, שהוא יסוד השני מד׳ יסודות ארמ״ע, חגת״ם, כנ״ל. והוא היכל חובה, כמש״ל דף רס״ה **היכלא רביעאה היכלא דא איהו דאקרי חובה כו׳ בהאי היכלא אתחזי חד רוחא שליט תקיפא דאיהו על כלהו ודא אקרי אוף הכי אל כגוונא דאחרא דבסטר קדושה האי איהו אל נכר כו׳** (יהל אור).

[5115] ר״ל שנדבק שם בס״א, שכל ישראל אף אם חוטאים ורשעים, מ״מ נשארין ברזא דמהימנותא, כמ״ש (סנהדרין מד.) אע״פ שחטא ישראל, ואפי׳ בגר אמרו (סנהדרין מד.) דאף אם הדר בי׳ ישראל מומר הוא כו׳, דלעולם נשאר ברזא דמהימנותא, כמ״ש בפ׳ שמיני דף ל״ו ול״ז **ת״ח בזמנא דב״נ מתכשרן עובדין לתתא, אתער לגבייהו לעילא ימינא דקוב״ה, (כו׳ ע״ש עד), וישראל אע״ג דלא מכשרן עובדין כלהו מן סטרא דימינא קא אתיין, ובגין דאתכפייא ימינא (בעובדייהו) שלטא עלייהו שמאלא, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, וע״ד שליחותא בידא דחיותא ועכו״ם, וכל דדמי לון דאינון מסטרא דשמאלא, ולא בידא דישראל, דאע״ג דחייבי בינהו מסטרא דימינא קא אתו כו׳, אינון בימינא ולא אתדבקו בשמאלא ולא אתערבו בהדה לעלמין כו׳, אר״א ודאי הכי הוא כו׳ (ע״ש עד), , ולא אתערבון בהדה לעלמין כו׳.** אבל הוא

בן עזאי ירד ביסוד העפר וטרם הגיע לשרפת העפר שמגיע לאותו הצד האחר טבע באותו עפר ומת ולכן כתוב (תהלים קטז) יקר בעיני ה׳ המותה לחסידיו.	בן עזאי נחית ביסודא דעפרא ועד לא מטא לאוקידו דעפרא דמאטי להההוא סטרא אחרא אטבע בההוא עפרא ומית[5117] ועל דא כתיב (הכלים קיז טו) יקר בעיני יהו״ה המותה לחסידיו
בן זומא ירד ביסוד הרוח ופגש ברוח אחרת שהגיע לצד הטמאה שנקרא פגע רע ולכן פגע בו ולא התישב בו וכולם לא נצלו מענש ולכן אמר שלימה יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אלהם כמעשה הרשעים משום שאלה ירדו בדרגות הללו ונענשו.	בן זומא נחית ביסודא דרוחא ואערע ברוחא אחרא דמטא לסטר מסאבא דאקרי פגע רע ובגין כך פגע ביה ולא אתישב ביה[5118] וכלהו לא אשתזבן מעונשא ועל דא אמר שלמה (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים בגין דאלין נחתו בדרגין אלין ואתענשו[5119]

אתדבק בשמאלא באל אחר, ולכן אתמנע מני׳ תשובה, וכמ״ש (חגיגה טו.) יצאה ב״ק ואמרה שובו בנים שובבים חץ מאחר. וכמ״ש (קדושין לו.) בין כך ובין כך אתם קרוין בנים וכנ״ל. וז״ש שובו בנים שובבים, אע״ג ששובבים אתם, מ״מ אתם בנים, ולכן שובו, חוץ מאחר שנפק מכלל בנים כנ״ל, וכמ״ש (משלי ב יט, ע״ז יז.) כל באי׳ לא ישובון, ואינו דומה לעעכו״ם, שלא היה כלל בימינא. וז״ש (חגיגה טו. לגירסת העין יעקב) שידע כבודי ומרד בי. ואפילו גר, אינו נכנס בכלל בנים כידוע, וכמ״ש (שבת צא.) ומה ישראל שנקראו בנים למקום כו׳ גר הקל כו׳ (יהל אור).

[5116] ר״ל שנדבק באל אחר, ונענש הוא יותר מכולם, לפי שכל תוקפא דס״א בשמאלא, לכן נדבק בם (יהל אור).

[5117] שהמיתה הוא בסוד העפר, כידוע בסוד כי עפר אתה ואל עפר תשוב, ונחש עפר לחמו, וכמ״ש לקמן דף רס״ח ע״ב. ואמר לאוקידו דעפרא כמ״ש לקמן דף רס״ו ע״ב **האי רוחא איהו אקרי אפרא כו׳ בגין דהאי איהו עפרא דקיטמא כו׳ (ע״ש עד) (דלא עביד תולדין ואיבין לעלמין, בגין דהאי איהו עפרא דקיטמא, ואע״ג דאקרי עפר, לאו איהו עפרא קדישא דעביד איבין, ואקרי עפרות זהב, אלא כד״א) מעפר שריפת החטאת כו׳ רזא דההוא חויא תקיפא.** ואמר **ועד לא מטא לאוקידו כו׳.** שח״ו לא מטא לס״א, רק אחר לבד, אבל ב״ע וב״ז לא נחתו שם, אלא דנחתו בעה״ד טו״ר כנ״ל, ונענשו שם. והוא כענין שנאמר לעיל בחייבי עלמא, אע״ג דחייבי נינהו לא אתדבקון בשמאלא, אלא ימינא אתכפייא, ושלטא עלייהו שמאלא. והוא המקום שיש רשות לשלוט הס״א. וז״ש למטה **אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים כו׳.** וז״ש **ועד לא מטי כו׳.** ר״ל בעפר של הקדושה שעושה פירות, יש שריפת ארץ, שנצלל לס״א פסולת עפר, שמכל הד׳ יסודות מפסולת שלהן, יצאו ד׳ יסודות ס״א, ממים מצולות ים, וכן מכולם כידוע. והוא מ״ש גפרית ומלח שריפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח כו׳, והוא, דמאטו לס״א, כמ״ש שם **אפרא דקיטמא דלא עביד תולדין ואיבין לעלמין.** והוא אטבע קודם שהגיע לשם, ולכן מית בההוא עפרא, כמ״ש (סוטה מו.) מפני מה אמרה תורה הבא עגלה בנחל אמר הקב״ה יבא מי שלא עשה פירות, ויערף במקום שאין עושה פירות, ויכפר על מי שלא הניחוהו לעשות פירות, שהוא המיתה. ואמרו הי פירות אילימא פ״ו כו׳ אלא אמצות. וז״ש **וע״ד כתיב יקר בעיני ה׳ המותה לחסידיו** שלא יעשה פירות. ואמר **לחסידיו.** כמ״ש (ברכות נז ע״ב) הרואה בן עזאי יצפה לחסידות. ולפי שלא נשלם עדיין בשנים לא עלה כר״ע, ונטבע בעפר, שהוא נגד היכל אהבה, כמ״ש בהיכל חמישי דס״א (רסו ע״ב) **האי רוחא אקרי אפרא כו׳** כנ״ל (יהל אור).

[5118] כמ״ש (חגיגה יד ע״ב) בן זומא נפגע. ואמר **ברוחא אחרא דמטא לסטר כו׳.** ר״ל שאין נכנס בס״א ח״ו כנ״ל, אלא פגע ברוח דמטא לס״א, שמקבל ממנו הס״א. וכן בב״ע כנ״ל. וההוא רוחא דמטא לס״א, הוא נקרא פגע רע, שאינו רע עצמו, אלא פוגע ברע, והן אוקידו דעפרא, שממנו נעשה האפר דס״א, אינו הרע בעצמו. ובהן נענשין ב״א, והגיע לצדיקים כמעשה הרשעים כנ״ל. והוא נחית ברוחא דחכמתא, שהוא אוריאל, שבו ניתנה התורה, כמ״ש בפ׳ יתרו דף ע״ח ע״ש. ופגע ברוחא אחרא, ולא אתיישב בי׳ חכמתא ונפגע. וז״ש (חגיגה שם) ועהכ״א דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקאותו, שהוא היה חכם, כמ״ש (ברכות נז ע״ב) הרואה בן זומא יצפה לחכמה. וכולם נענשו בענין שלו כידוע (יהל אור).

[5119] ר״ל יש הבל כו׳, כמ״ש בתיקונים תס״ט דף ק״ה ע״א **קין אתקרי ע״ש דקני על אחוה בגין דחזא יקרי׳ ותקפי׳ לעילא דאתקבל קורבני׳ כו׳. א״ל א״כ דקרבנא דילי׳ אתקבל אמאי אתיהיב חילא לקין למקטלי׳. א״ל בג״ד יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים כו׳. אמאי, א״ל הכא ודאי רזא עלאה הוא, דאיהו הוה דרגא דעה״ד טר״ר דחאב בי׳, ובמה דחאיב בי׳ קביל ענשיה בהאי עלמא כו׳. כתיב יש הבל אשר נעשה על הארץ בההוא יום הציץ ומית. אר״ש בג״ד אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים. א״ל הכא אתרמיז צדיק ורע לו רשע וטוב לו. צדיק ורע לו הכא אתרמיז, יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים, ודא רזא דצדיק דאערע לי׳ כמעשה הרשעים, לאו דאיהו רשע ולאו בן רשע, אלא כמעשה הרשעים דחב בעובדא דחייבא, דאינון ס״מ ונחש, אירע לי׳ עובדא דילהון. והאי איהו רזא פקד עון אבות על בנים, בגין דמעשה אבותיהם בידיהם כו׳.** והוא סוד הגלגול והבן זה מאד. ואמר שם דף ק״ט **א״ל חברייא ר׳ ר׳ איה דאינון צדיקייא אמאי מגיע אליהם כמעשה הרשעים. א״ל גלגולא גרים לון דייתי לון**

כעובדא דרשיעי׳ כו׳, נשמתין דלהון מסטרא דאדם, והבל דדא חאב במחשבה כו׳. והענין, כי אלו כלם באו לתקן קלקול הבל, שהיו מגלגולו. כי אתגלגל בתלת גלגולין, אלו הג׳. כי הבל הוא בסוד הבל דנפיק מפומא, דכליל בתלת, אש ורוח מים, שהוא רזא דתלת אבהן. וכמו שאדם נתגלגל בתלת אבהן, שלש היסודות הנ״ל, ובמשה יסוד הרביעי כליל כולם, בסוד משה, ש׳ תלת חיוון, מ״ה אדם, כמ״ש בתיקונים (קכט.). כן הבל נתגלגל באלו הד׳. וכלם נתענשו, שכלם חטאו בזה, שהבל הציץ, כמ״ש שם דף ק״ה ע״א **עובדא דאבוה הוה לי׳ ומת כי ביום אכלך ממנו (כו׳) בההוא יומא הציץ ומת.** וכן כאן כולם הציצו, כמ״ש (חגיגה יד ע״ב) ב״ע הציץ ומת ב״ז הציץ כו׳. וענין הציץ הוא במחשבה חטאו, כמו בהבל, שכלם נכנסו לפרדס, שהוא עה״ד טו״ר, ושם חטא אדה״ר, ושם מקום הטעות, אל תמר בו, ושם קלקל הבל במחשבה, וכן אלו לא תיקנו, רק ר״ע לבד, וגם אליו הגיע כמעשה הרשעים על גלגולו, כמ״ש על מיתת ר״ע בגמ׳ (עיין ברכות סא ע״ב) אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים, והוא ענין הנ״ל. וז״ס יש הבל אשר נעשה על הארץ, שהבל הוא תלת גלגולין דאמ״ש, ועל הארץ הוא יסוד הרביעי. רק ר״ע לא הציץ, ותקן הכל, שנכנס ויצא בשלום, שהן נאלו בקליפין דפרדס, והוא נכנס במוחא, כי קודם שמגיעין אל הקדושה, צריך לעבור גו קליפי ולאצטרפא שם, אבל לא לעמוד שם ולהסתכל, רק דרך מעבר לבד. וכולם (לא) עמדו שם, אדם והבל כו׳, רק אבהן. וכמ״ש בפ׳ לך לך דף פ״ג ע״א **אר״ש ת״ח כלא רזא דחכמתא איהו, דקא רמז הכא בחכמתא, ודרגין דלתתא דקא נחת אברהם לעומקא דלהון, וידע להון ולא אתדבק בהו, ותב לקמי׳ מארי׳ ולא אתפתי בהו כאדם, דכד מטא להההוא דרגא אתפתא כו׳. ולא אתפתא כנח, דכד נחת ומטא להההוא דרגא (כו׳ ע״ש) (מה כתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, אהלה כתיב בה״א), אבל באברהם מה כתיב ויעל אברם ממצרים, דסליק ולא נחית, ותב לאתרי׳ לדרגא עלאה דאתדבק בי׳ כו׳. הנגבה דא דרום דרגא עלאה כו׳.** וכן אלו כלם נחתו בקליפין, לבד ר״ע דסליק ולא נחית. והכל בשביל שנתדבק בימינא, כמו באברהם כנ״ל, אבל כלם נחתו בקליפין, כמ״ש בתיקונים דף י׳ וי״א **קליפה דערלה דכסי על יו״ד איתי לה תלת קליפין כגלדי בצלים דא על דא, ואימן כקליפין דאגוזא.** והוא קליפין דמכסין על פרדס דכאן, שכאן גנת אגוז כנ״ל. **דאתמר עלייהו והארץ היתה תהו דא קו ירוק קליפה קדמאה דאגוזא. ובהו אבנים מפולמות דא קליפ׳ תניינא דאגוזא קשה כאבן. וחשך קליפה תליתאה. ובהון אוקמוה רבנן אין דורשין בעריות בשלשה, שלש שנים יהיה לכם ערלים. ולקבל מוחא איהו כל פריו קדש הלולים לה׳. ובהון מסטרא דא ארבעה נכנסו לפרדס, שלשה אכלו מאלין קליפין ומתו, רביעאה אכל איבא וזרק קליפין וחי, בג״ד אתמר ר״מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק.** והוא במט״ט, עה״ד טו״ר, ששם רמו״ן דמט״ט, כמ״ש בתיקונים (עז.). וזהו פרדס רמונים, וכמ״ש בפ׳ בראשית דף כ״ז ע״א **ד״א ונהר יוצא מעדן בודאי לעילא בעץ החיים תמן לית קליפין נוכראין, הה״ד לא יגורך רע. אבל בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי, ואיהו נטוע בגנתא דעדן דד״א, דאיהו חנוך, מט״ט דג״ע כו׳. גן דיליה פרד״ס דיליה, דתמן עאלו ב״ע וב״ז ואלישע. וקליפין דיליה מסט׳ דא טוב ומסט׳ דא רע, ודא אסור והיתר כשר ופסול טומאה וטהרה.** וסוד זה בו״ק, דשם ממתניו ולמעלה טוב כו׳. והן ג׳ אבהן, היתר כשר וטהור. וממתניו כו׳ וכנ״ל. והן ג׳ אלו דנחתו לתתא, והבן. והכל בד׳ חיות אלו, שהן בגן, גנת אגוז, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כנ״ל, ומשם יפרד כו׳. וכמ״ש שם ד׳ כ״ו ע״ב **ודא איהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, דאינון חסד דרועא ימינא, ובההוא זמנא הרוצה להחכים ידרים, ומחנה מיכאל אתשקיין מני׳, ועמ׳ מטה יהודה ותרין שבטין. גבורה דרועא שמאלא, (כו׳ עיי״ש עד) (ובההוא זמנא הרוצה להעשיר יצפין, ומחנה גבריאל אתשקיין מניה, ועמו מטה דן ותרין שבטין. נצח שוקא ימינא ומניה אתשקיין משרייא דנוריאל, ועמו מטה ראובן ותרין שבטין עמיה. הוד שוקא שמאלא דעלה אתמר ליעקב והוא צולע על ירכו, ומניה אתשקיין משרייא דרפאל, דאיהו ממנא על אסוותא דגלותא), ועמי׳ מטה אפרים וב׳ שבטין.** והוא כמ״ש בפ׳ בהעלותך (קנ״ד) שאלו הד׳, הן ד׳ רוחות העולם, חסד מזרח, גבורה צפון. שהן תליין באו״א, כמ״ש בפ׳ במדבר דף קי״ח ע״ב **מסטרא דאבא אחיד ותלייא חסד עלאה, מסטרא דאימא תלייא גבורה כו׳.** ואמר שם דף קכ ע״א **מזרח אבא וצפון אמא ודרום ז״א ומערב נוקבא.** ואמר (עיין תקו״ז לג.) דאיהו בנצח ואיהי בהוד, וז״ש כאן דנצח בדרום והוד במערב. וע״ז הסדר הוא ג״כ חגת״ם, ד׳ רגלי המרכבה, ח״ג מזרח וצפון, ות״מ דרום ומערב כנ״ל. וכן הוא ד׳ אותיות השם, הזכרים מזרח ודרום שהן רחמים, והנקבות צפון ומערב. וז״ס שכינה במערב (ב״ב כה.). וז״ש בפ׳ במדבר דף קי״ט ע״ב **ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה היינו שכינה שרויה במערב כו׳.** והן תלת קשרין דכל אחד, וכמ״ש בפ׳ ויחי דף רמ״א ע״א **פתח ר׳ אבא ואמר ויעש את הים מוצק וגו׳ וכו׳ (עיי״ש כה״מ עד) (וכתיב עומד על שני עשר בקר, שלשה פונים צפונה, ושלשה פונים ימה, ושלשה פונים נגבה וגו׳, והים עליהם מלמעלה וגו׳, וכתיב ואת הבקר שנים עשר תחת הים וגו׳, עומד על שני עשר בקר, הכי הוא ודאי, דדא ים מתקנא בי״ב בתרין עלמין, בתריסר לעילא רתיכין ממנן, בתריסר לתתא תריסר שבטין כו׳. ת״ח, תריסר שבטין בד׳ דגלין, בד׳ סטרין, דשלשה פונים צפונה, ושלשה פונים ימה, ושלשה פונים נגבה, ושלשה פונים מזרחה, והים עליהם מלמעלה, והכי הוא ודאי, תלת שבטין לכל סטר לד׳ (רוחא) (רוחי) עלמא, תלת שבטין לדרועא ימינא, ותלת שבטין דרועא שמאלא, ותלת שבטין לירכא ימינא, ותלת שבטין לירכא שמאלא, וגופא דשכינתא עלייהו, הה״ד והים עליהם. ומ״ט תלת שבטין לדרועא, ותלת שבטין לירכא, וכן לכלא, אלא רזא דמלה, תלת קשרין אינון בדרועא ימינא, ותלת בשמאלא, ותלת בירכא ימינא, ותלת קשרין בירכא שמאלא, אשתכחו תריסר קשרין לארבעה סטרין, וגופא עלייהו, אשתכחו תליסר עם גופא כו׳. תלת קשרין דזרועא ימינא חסד חסדים, תלת קשרין דדרועא שמאלא גבורה גבורות, תלת קשרין בירכא ימינא נצח נצחים), תלת קשרין דירכא שמאלא הוד הודות הא תריסר כו׳. ד״א ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלין אינון ד׳ דנכנסו לפרדס חד יאל בפישון דאיהו פי שונה הלכות** ר״ל דפרד״ס הוא ר״ת

פשט רמז דרש סוד. ופשט הוא הלכות פשוטו של תורה, והוא ב״ע, שעליו אמרו (סוטה מט.) משמת ב״ע בטלו השקדנים. **תניינא עאל בגיחון ותמן הוא קבור ההוא דאתמר בי׳ כל הולך על גחון גבריאל גבר אל עלי׳ אתמר לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין דאתגליא תמן ודא איהו רמז ולתכימא ברמיזא.** ר״ל שהוא נכנס ברמז, והוא גיחון, ששם קבור משה. כמ״ש בפ׳ כי תצא דף רע״ט ור״פ **קום טול אבנא דא בידך דאתמר בה כו׳ לתברא קליפין דאגוזא דהא כמה רועים פרנסי דרא אתכנשו על האי אבנא דאיהו סלע דילך לאפקא מים מתמן דכלה דילך מעין החכמה בהאי סלע דנביעא דילה באורייתא ברזין סתימין לית סוף כו׳ וכל תוקפא דלהון לאעברא קליפה דלעיצא וכד מטו לקליפה תניינא דאיהי תקיפא איהי קשיא להון, ומחאן בה כל יומיהון כלהו בלישנהון דאינון תקיפין כפטשין ול״ל רשו לאפקא מנה מיא אלא אלין טפין דנפקין על ידך בזמנא דאתמר בה ויך את הסלע במטהו פעמים. ובמחאה תניינא נפקו טפין ואילין אינון רמיזין דחכמה רמזין דקבלה דאינון בחגיגה ושאר מתניתין והאי אבן לית מאן דאפיק מיניה חכמה דאיהו מלגו דל״ל סוף דאיהו מוחא מלגאו (בר אנת כו׳) הלכה למשה מסיני.** ור״ל הרמז שהוא קליפה חנינא, שבו גנוז הסוד, שהוא לפנים, והוא קליפה תניינא דאגוזא, קשה כאבנא כנ״ל, וא״א לעמוד על הסוד שבתוכו שהוא הלכה למשה מסיני דרגא דמשה וזהו קבורת משה, שהוא הסוד שגנוז וקבור ברמז. ואלו דבר אל הסלע, אז היה יוצא מים בלי טרחא, ויצאו מים רבים, הסוד שבתוכו, אבל בשביל שהכה יצא טפין טפין כנ״ל, והסוד גנוז וקבור שם, ולא ידע איש את קבורתו כנ״ל, ול״ל רשו לאפקא מינה כו׳. וכמ״ש שם דף ר״פ ע״א **ומה דאתמר בך ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה. ווי לאינון אטימין לבא סתימין עיינין דלא ידעי קבורה דילך, דהוות אנת בעי רחמי מקוב״ה דלא ייעול לך בההוא קבורה, דבה אנת מתקרי מת, הה״ד משה עבדי מת כו׳. אלא הכא רזא רברבא, קבורה דיליה בצלמא דלאו הגונה לי׳, דאיהי ארץ ציה ועיף בלי מים, ולית מים אלא תורה, וכה לא תאר לו ולא הדר לו, ומאן דחזי ליה בההוא צולמא ונראהו ולא מראה ונחמדהו, ובג״ד נבואת ישעיה הנה ישכיל עבדי, קא רמיז עליה, ומין ההוא קבורה הוה בעי רחמי דלא ימות תמן כו׳, ומינך אתמר והוא מחולל מפשעינו, חול בגין חובה ופשע דישראל, בקבורה דילך דאתמר בך ויקבור אותו בגיא כו׳. ובחבורתו נרפא לנו, בחבורה דאתחבר עמנא בגלותא, נרפא לנו, דאנת הוא כשמשא דנהיר דאע״ג דאתכנש בליליא, נהיר הוא בסיהרא בכל ככביא ומזלי, הכי אנת נהיר בכל מארי הלכות וקבלות, ומנך אשתקיין בגניזו, כמבועא דאשקי לאילנין תחות שרשיהון בגניזו, עד דאתבקע מימוי באתגליא, הה״ד יפוצו מעינותיך חוצה, דאנת אוף הכי כשמשא דאזיל בימי החורף תחות מבועין. וכד מטא פורקנא, תהא כשמשא דאזיל בקיץ לעילא ממבועין כו׳.** והענין כי סוד משה, הוא תורתו, הלכה למשה מסיני, שהוא הסוד, והוא גנוז ברמז, והן הגדות שהן בש״ס, כמו המעשים דרבב״ח וסנחריב, שהן לפי הנראה ח״ו כמו דברים בטלים, ובהן גנוז כל האורה והתורה, תורת משה, כל רזין דאורייתא. וזה שבקש משה שלא יגנז הסוד באלו הדברים, ולא ניתן לו, וזהו מחולל מפשעינו, שנעשה חול, דברי׳ של חול. והוא בפשעינו, כמ״ש ויתעבר ה׳ בי למענכם. וזהו נבזה לא תאר לו כו׳. ולעתיד יתגלה הסוב שבתוכו, וזהו התורה חדשה שיתגלה לעתיד. וגרם הכאת הסלע, דהוא קליפה תניינא, הרמז כנ״ל, ולכן נגזר המיתה והקבורה בצולמא דלאו דיליה. ואין מתגלין אלא הטפין דנפקו ע״י. וז״ש (זוהר בראשית כו ע״ב) **ותמן הוא קבור ההוא דאתמר בי׳ כל הולך על גחון.** ר״ל משה, שהוא התנין הגדול, לויתן נחש בריח. כמ״ש שם דף רע״ח ורע״ט **תנינא דמתני׳ דבה אתרבו תניני ימא כו׳ ואינון מארי מתני׳ תנינא התנין הגדול, נחש בריח, לקבל בריח התיכון כו׳. אדהכי הא נונא רבא אזדמן לגביה, ואמר ר״מ איתן מושבך ושים בסלע קנך, תניא דמסייע לך, דהא נונין בסלע קנא דלהון כו׳. מאן הוא דנחית לתהומא רבא לאשכחא זמנא דא, אלא אנת דאתמר בך צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה, כמה מארי מתני׳ דבעו לנחתא לעומק׳ כו׳, ונחתו תמן ולא סליקו כו׳. ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו, אתא חויא לנשכא לי׳ כו׳. תהו קו ירוק קליפה ירוקה דאגוזא. תניינא בהו, אבנין מפולמין דאינון סלעים תקיפין, דמארי מתני׳ פסקו מינייהו כמה פסקות, לאפקא מי׳ דאורייתא. ובג״ד אתקריאו אבנים מפולמות, דמינייהו מיין נפקין כו׳. וכלה נחתין בגינך בתהומא לסייע לך, ואנת תניא דמסייע לך יתיר מכלהו, בגין דאנת (כו׳ ע״ש עד) (לויתן נחש בריח, דימא דאורייתא, מאריה דכל נונין) לויתן, ע״ש אורייתא דאתמר בי׳ כי לוית חן הם לראשך כו׳.** והכל ע״ש הסוד דקבור ברמז, שהוא הסלע, קליפה תנינא. וזהו ושים בסלע קנך, שגנוז בסלע, והוא סוד דרך נחש עלי צור, שזה הנחש גנוז בצור. והוא סוד הסלע שלא נתקן, הנחש עלי צור, כמ״ש בז״ח (פ׳ בשלח) דף כ״ו ע״ג וע״ד ע״ש. וז״ש (בזוהר בראשית הנ״ל) **גבריאל גבר אל.** שנהר הראשון הוא רפאל, סוד העפר, ששם נכנס בן עזאי, כנ״ל בפ׳ פקודי. וז״ס אשר שם הזהב, בסוד ועפרות זהב לו (איוב כח, ו). וזה הנהר הוא בסוד גבריאל בצפון, והוא גבר, כמ״ש גבר אל. והוא קרות הגבר בחצות, כמ״ש בפ׳ שלח לך דף קע״א ע״ב **מבתר פלגו דלילי׳ שלהובא דעמודא דיצחק נפיק ובטש בהאי תרנגולא דאקרי גבר, כגוונא דגבר אחרא עלאה עליה, כיון דבטש ביה בהאי גבר, קרי ויהיב שית קלין כו׳.** שהוא רזא דשש, כמ״ש בפ׳ תרומה דף קל״ט ע״א ושש דא איהו בוצא דשית חוטין מתחברן ודא איהו וגויתו כתרשיש כו׳. **ודא איהו תרנגולא דקרי ולא שכיך ולבתר קרי כמלקדמין. מאי קרי כל עובדין דבני עלמא, בגין דאיהו מארי דאחמתא וקסת הסופר בחרצוי.** כמ״ש (דניאל יב, ו) ואיש א׳ בתוכם, לבוש בדים וקסת הסופר במתניו. והוא גבריאל כידוע (יומא עז.). **וכל עובדין דבני עלמא כתב בכל יומא.** וז״ס ויד כל אדם יחתום כמש״ל. **ובלילא בתר דקרי כל קריאן אלין קרי כל מה דכתב ביממא.** וז״ס מ״ש למעלה שאומר קול אומר קרא ואמר מה אקרא כל הבשר חציר כו׳. שהוא שור אוכל עשב, מצמיח חציר לבהמה, ואינון שהן מסטרא דשמאלא. **ואלמלא רגלוי אצבען דיליה כו׳ יהא מוקיד עלמא בשלהובי. ומה עבדי כיון דסליק צפרא וחוטא דנהירו דקיק נפיק מסטר דרום כדין מתחברין כלהו ואתעבידו תרין רגלין, תרין טלפין כעגלא, לקיימא**

בא וראה משום שרבי עקיבא עלה למעלה כראוי נכנס בשלום ויצא בשלום	תא חזי בגין דרבי עקיבא[5120] סליק לעילא כדקא יאות עאל בשלם ונפק בשלם[5121] דוד

דכתיב וכף רגליהם ככף רגל עגל. והא ידעת רזא דא. והענין הוא כי חילוק האצבעות הוא מורה על אחיזת ס״א, ולכן בלילה הוא שס״א יש לו אחיזה למעלה, והוא במדת הגבורה כידוע, והוא בגבריאל, כמ״ש לעיל שלכן הוא באצבעין כתרנגול. וביום שאז יוצא חוט החסד, והוא נכלל בחסד כידוע, נתחבר הרגלין, ונעשה טלפין. ואעפ״כ יש סדק בין הטלפין, על אחיזתם מעט, והוא גבר, והוא שור, שעליו נאמר ככף רגל עגל, כמ״ש (חגיגה יג ע״ב) בקש יחזקאל והפכו לכרוב, שלא יזכר מעשה עגל. כמ״ש בז״ח פ׳ יתרו דף ל״ב ע״ד (מרגליות לט. ליורנו מה ע״ב) **וכף רגליהם ככף רגל עגל. בחיבורא דהא סטרא, ול״ל אצבעאן לתחא בגין דאצבעאן לתתא אחזיין חילין אחרנין בדיוקנא אוחרא. וע״ד ב״נ אחזי באצבעין חילין אחרנין לעילא בידין, וחילין אחרנין לתתא ברגלין. ואלין לא רשימין בגווייהו חילין אחרנין דס״א. וע״ד אקרון רגל ישרה, דסתים לסטרא דא. ואינון כף אחת. ואע״ג דלא מתפרשין כפרישו דאצבעאן בחילין אחרנין דס״א, אית בהו רשימו חד, למיהב דוכתא לס״א, ואתחזיין לתתא ככף רגל עגל, אבל לא כף לאסטאה. אע״ג דאינון רגל עגל, ישרה איהו כו׳.** וז״ש כאן (בזוהר בראשית כו ע״ב) **גבריאל עליה אתמר לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו.** ר״ל הרמז שהוא בגבריאל, שדרכו נסתרה ויסך כו׳. וז״ש **גבריאל גבר אל כו׳.** ר״ל שעליו נאמר לגבר כו׳, והוא ראיה שהרמז בגבריאל, והוא הגיחון, ששם הולך על גחון כנ״ל. ושם מסטרא דשמאלא הנחש שהוא בשמאלא, כמ״ש בפ׳ נח (סד.) שהוא הולך על גחון, ושם נשיך החויא מאן דנקיב להההוא סלע בלא רשו כנ״ל. ושם הסלע. ושם נחש עלי צור כמש״ל. וז״ס וא״ו דגחון גדול, האיש משה גדול, והוא אמצע של תורה, לויתן נחש בריח, הבריח התיכון כמש״ל. ושם קבור בסלע, על חטא הסלע בנחש כנ״ל בז״ח פ׳ בשלח. והוא הולך בגלותא בת״ח, ומתגלה בהם. והכל ברמז כנ״ל. וכמ״ש בפ׳ משפטים בר״מ (קיד ע״ב במהדו״ב) ע״ש. וז״ש **הולך על הגחון.** שעל הגחון הולך בגלותא. וז״ש **ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין.** כנ״ל (רע״מ תצא רעט ע״ב) **לית מאן דאפיק מיניה חכמה דאיהו מלגאו (כו׳) הלכה למשה מסיני.** וז״ש **דאתגליא תמן.** שם בהלכה הנ״ל נתגלה. וז״ש **ודא איהו רמז.** ואמר **ולחכימא ברמיזא.** ר״ל כאן נכנס אחר, שהיה חכם גדול, כמ״ש בירושלמי (חגיגה פ״ב ה״א ט ע״ב), וכאן נכנס, ונשכו הנחש בשמאלא, ואתדבק שם כנ״ל בפ׳ פקודי. **תליתאה עאל בחדקל חד קל ודא לישנא חדידא קלא לדרשא.** ר״ל שחדקל הוא סוד הדרשה, שהוא דרך קל וחריף, ולכן נקרא חדקל, כמ״ש (ברכות נט ע״ב) חדקל שמימיו חדין וקלין. אמר רבא הני בני מחוזא דחריפין דשתו מיא דדגלת כו׳. וכאן נכנס בן זומא, כמ״ש (סוף סוטה) משמת ב״ז בטלו הדרשנים. והן ג׳ יסודות, פישון עפר, גיחון אש, חדקל רוח. גכריא״ל נוריא״ל רפא״ל. **רביעאה עאל בפרת דאיהו מוחא דבי׳ פריה ורביה.** שהוא מעין הנובע לאין סוף. והוא אור הגנוז, ימינא דעלמא. ושם נתבקע ימא דאורייתא, כמ״ש (בכורות נה ע״ב) לא פרת שמו אלא יובל שמו, כמ״ש ועל יובל ישלח שרשיו. וכאן לא יראה כי יבא חום. ולכן נכנס ויצא בשלום. וז״ס (מנחות כט ע״ב) שאמר משה רע״ה להקב״ה יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע״י. שהוא נכנס בסוד הלכה למשה מסיני. וז״ס (מנחות שם) כיון שהגיע לדבר אחד א״ל תלמידיו מנין לך א״ל הל״מ, נתיישבה דעתו. **בן זומא וב״ע דעאלו בקלפין דאורייתא הוו לקאן בהון. ר״ע עאל במוחא אתמר בי׳ עאל בשלם ונפק בשלם.** וכן אמר בתיקונין תנ״ד דף צ״א ע״א **ומשם יפרד והיה לד׳ ראשים דאיהו ד׳ אתוון דשם בן ד׳ כו׳. ועוד ונהר כו׳ ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלין תרין דרועין ותרין שוקין כו׳. ואית נהר לתתא דאיהו מטטרו״ן דאתפרש לד׳ סטרין דאינון מיכא״ל גבריא״ל נוריא״ל רפא״ל שם הא׳ פישון כו׳ חדקל חד קל דא חריפא בלישנא, חד מסט׳ דימינא קל מסטרא דשמאלא לאולפא תרווייהו. חד בשנים וקל בשפוון. ובג״ד פישון פי שונה הלכות. גיחון גי חון, ההוא דאתמר בי׳ ויקבור אותו בגיא, תמן שריא לסט׳ דימינא כו׳. ובאלין ד׳ אעלו לפרדס, אלין ארבעה אלין דעאלו בקליפין, חד הציץ ומת, וחד הציץ ונפגע, וחד אשתמד. רביעאה דעאל במוחא דאגוזא עאל בשלם, ונפיק בשלם.** רק דשם חולק בסדר הנהרות על כאן, דאמר שם גיחון לימינא ופישון לשמאלא ופרת לאחורא (יהל אור).

[5120] אמנם ר׳ עקיבא הנה ע״י גדולת תורתו וקדושתו, שהיה כל ימיו עובד מאהבה, וכמ״ש (ברכות סא ע״ב) כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך כו׳, וכן בזוה״ק בהיכלות פקודי (רנד ע״א), הנה נתעלה ע״י מעשיו עד מוח הדעת עצמו ובהחסדים שבדעת, [ע׳ שער המוחין (סוף פרק ט) ובמפרשים שם מה שהעירו בזה, וע׳ פע״ח (שער ספירת העומר פ״ז) וכן בשער הכוונות (שם דף פו ע״ד ופז ע״א), וע׳ שם ושם שאמר כי ע״י המעשים טובים נתגדלו ועלו למעלה למעלה (דע״ה ח״ב קז ע״א ועיי״ש עד ע״ב).

[5121] דסליק לימינא כנ״ל. ושם הוא הברית שלום. ושם ב׳ שלומות, ברית שלום דנוק׳, וברית שלום דדכורא, שהוא שומר הברית, נטיר כל גנזין דמארי׳ (לעיל רנג.). ור״ע ע״ה אתער תיאובתא דרחימו דעילא ותתא כחדא כנ״ל, וזהו עאל בשלם ונפיק בשלם. וז״ש (חגיגה יד ע״ב) א״ל ר״ע כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים כו׳. כי שם שני מיני מים, מ״ד ומ״נ, ושם אתחברו כחדא, והם נקראין אבני שיש דאתגלידו, ושם הם בייחוד, ולכן לא תאמרו ב״פ מים, ששם הם בייחוד, ובדיבור בלבד תעשו קיצוץ ותטרדו, שנאמר דובר שקרים, ושקר הוא סוד הפירוד. וז״ש בפ׳ בראשית שם **אר״א אבא יומא חד הוינא בבי מדרשא ושאילו חברייא מאי ניהו דאמר ר״ע לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכנון גרמייכו דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדהכי הא סבא דסבין** [ר״ל אדה״ר] **קא נחית א״ל רבנן במאי קא משתדלין. א״ל ודאי בהא דאר״ע לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש כו׳. אמר לון ודאי רזא עלאה אית הכא כו׳. אבני שיש טהור אינון דמנהון מיין דכיין נפקין, ואינון רמיזין באת אל״ף רישא וסופא** [ר״ל ב׳ יודין של אלף] **וא״ו דאיהי נטוי בינייהו איהו עץ חיים מאן**

דוד שאל שאלה ולא התפרש שכתוב ממתים ידך ה׳ ממתים מחלד חלקם בחיים (תוהה) על מה זה אלה שנהרגו בהרוגי	שאיל שאלתא ולא אתפרש דכתיב (תהלים יז יד) ממתים ידך יהו״ה ממתים מחלד חלקם בחיים[5122] (ס״א תוהא) על מה דא אלין

דאכל מניה וחי לעולם. ואלין ב׳ יודין אינון רמיזין בוייצר, ואינון תרין יצירות, יצירה דעלאין ויצירה דתתאין. ואינון חכמה בראש וחכמה בסוף, תעלומות חכמה ודאי אינון תעלומות מחכמה עלאה דתחות כתר עלאה. ואינון לקבל ב׳ עיינין דבהון תרין דמעין נחתי לימא רבא. ואמאי נחתו, בגין דאורייתא מתרין לוחין אלין הוה משה נחית לישראל, ולא זכו בהון ואתברו ונפלו. ודא גרם אבודא דבית ראשון ושני. ואמאי נפלו, בגין דפרח וא״ו מנייהו, דאיהו וא״ו דוייצר, ויהיב לון אחרנין מסט׳ דעץ הדעת טו״ר, דמתמן אתייהיבת אורייתא באסור והיתר, מימינא חיי ומשמאלא מותא. ובג״ד אמר ר״ע לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים לא תהוו שקילין אבני שיש טהור דאינון ב׳ יודין דוייצר, חכמה עלאה וחכמה תתאה, לאבנין אחרנין דאינון חיי ומותא, דמתמן לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד אלא תסתכנון גרמיכון, בגין דאלין דעה״ד טו״ר אינון בפרודא, ואבני שיש טהור אינון ביחודא בלא פרודא כלל. ואי תמרון דהא אסתלק עץ החיים מנייהו ונפלו ואית פרודא בינייהו, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, דהא לית תמן פרודא לעילא כו׳. וכן אמר בתיקונים תס״ו דף ק״א ע״א (לפנינו בתיקון מ׳ דף צא.) ע״ש. והענין כי ב׳ יודי״ן ב׳ חכמות הן, חכמה דז״א וחכמה דנוקב׳, שהן ב׳ יודי״ן, יר״ד דהו׳, ויו״ד דאדנ״י, שבה ממטה למעלה כידוע. והן ב׳ יודי״ן דשילוב יאהדונה״י, וזהו חכמה בראש וחכמה בסוף, וא״ו באמצע וא״ו אותיות שבינתיים. והן כלולין באות אלף, י׳ בתחלה וי׳ בסוף, וא״ו באמצע. והן מ״ד, שהן מחכמה דז״א, ומ״נ שהם מחכמה דנוק׳. וכן הם ב׳ יודי״ן בינה ומלכות, וא״ו ז״א באמצע, והכל שם הויה. וכ״ז הוא בחסד שבו האלף הזה, כמ״ש בה״ת ה ע״ב בט׳ מראות, בחסד, **ואיהו לעילא כגוונא דא , ותחת רגליו כו׳ כגוונא דא #, וכולא א כו׳, והכי סליק אלף יהו״ה יר״י.** והתחברות׳ בחסד, שהוא אלף כידוע, אור הגנוז, שם ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא כידוע. ואמר **ואלין ב׳ יודי״ן אינון רמיזין בוייצר.** שהן ב׳ יודי״ן דוייצר, שהן ב׳ יצירות שבעה״ד טו״ר, הן ב׳ יצרים, יצ״ט ויצה״ר, לב חכם לימינו כו׳, שהן דו״נ, אור וחשך, אור דכורא וחשך נוק׳, כמש״ל דף כ״ג. וכאן הן ב׳ יצירות שניהם טוב, דו״נ. וז״ש **יצירה דעלאין ויצירה דתתאין.** שהוא ע״ס דאצילות, וע״ס דבריאה. ואמר **תעלומות חכמה.** לראיה ששני חכמות הן, ושניהן נעלמין, כמ״ש בתיקונין תיקון י״ח ותי״ט דף ל״ז **נקודה טמירא גניזא דאתמר בה ונעלמה מעיני כל חי וכו׳ והאי בת נקודה סתימא כו׳.** ואמר **ואינון לקבל ב׳ עיינין.** שהן נו״ה דחכמה, ושם ייחוד זו״נ, כמ״ש בת״ז דף י״ד ע״ב **והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה, אינון תרין כרובי עינא. פרשי כנפים אלין עפעפי עינא. אינון עיינין בזמנא דאסתכלן בארח מישור, אתמר בהון ופניהם איש אל אחיו. ובזמנא דלאו מסתכלין בארח מישור, הא נחש עקלתון תמן, עליה אתמר כי המות יפריד כו׳.** והוא בארח מישור עץ החיים בייחודא, ולאו בארח מישור מסט׳ דעה״ד טו״ר, ששם הפירוד, והמות מפריד שם. וז״ש **דובר שקרים לא יכון לנגד עיני.** שעיני, לוחות הראשונות הן בייחודא, עץ החיים, והוא דובר שקרים ומפריד, לכן לא יכון לנגד עיני בעץ החיים, ונפרד משם. ואמר **דבהון תרין דמעין כו׳.** הוא סוד כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה, הן תאומים, כמ״ש שכלם מתאימות. והן ב׳ לוחות האחרונות מע״ה, אבל מעה״ח הן עינא אחת, חוורא בגו חוורא. ואמר **ואמאי נפלו בגין דפרח וא״ו מנייהו כו׳.** הוא הכתב שע״ג הלוחות, כמש״ל (כ״ו) ע״א **וייצר כו׳ בתרין לוחין יקירין, יר״ד יר״ד דאיהו וא״ו חרות עלייהו.** וב׳ יודי״ן הוא שכינתא עלאה ושכינתא תתאה, שהן חכמה בראש וחכמה בסוף כנ״ל. וא״ו עד״א באמצע, ייחודא דתרוייהו. וכמ״ש שם **וא״ו יחודא דתרוייהו כו׳ דאיהו ישראל עד״א כליל שכינתא עלאה ותתאה כו׳.** וז״ש **ודא גרים אבודא דבית ראשון ושני.** שהן נגד שכינה עלאה ושכינה תתאה כידוע, והכל ע״ש שלא זכו לע״ח, אלא לעה״ד, כמש״ל (כ״ו) ע״א **ומעה״ד טו״ר לא תאכל ממנו דאינון ע״ר, וגלי לון קוב״ה דביום אכלו ממנו.** שהוא עשיית העגל, דוגמת חטא אדה״ר בעה״ד. **גרמו דאבדו ב׳ אבודין דאינון בית ראשון ובית שני דא איהו כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ב״פ, ואינון גרימו דצדיק יחרב ויבש, בבית ראשון דאיהי שכינתא עלאה, ובבית שני דאיהי שכינתא תתאה כו׳.** והן ב׳ לוחין, מים עליונים ומים תחתונים וביניהם כמלא נימא, וא״ו דאלף שבינתים. והם אבני שיש טהור דאתגלידו, כמ״ש בפ׳ יתרו דף ס״ד ע״ב **תאנא מההוא טלא עלאה דנגיד מע״ק וכי נגיד מע״ק ואחמשך לחקל תפוחין קדישין נטל קוב״ה תרין כפורי מינייהו ואתגלידו ואתעבידו תרין אבנין יקירין נשב בהו ואתפשטו לתרין לוחין כו׳.** והן המים. ואמר **טהור.** כנ״ל, מיין דכיין שבימינא הן שם טהור, כמ״ש בתיקונים תמ״ז דף פ״ז ע״ב **טהרה מסט׳ דכהנא כו׳** ע״ש. וכ״ז הזהיר אותם שיעלו לעץ החיים ולא יסתכנו. והם נחתו לעה״ד טו״ר, וכלם נענשו שם. ועל היותר אחר, שירד בגיחון, ששם הנחש הולך על גחון, ושם נתפתה אדה״ר ג״כ, שלכן ישב בגיחון ק״ל שנה, ואלמלא לא הציצו היו מתקנים חטא אדה״ר מכל וכל. ואחר יותר מכלם, ששם משה קבור, התנין הגדול. ושם סוד התנין הגדול. ושם סליקו דשלמה, כמ״ש פ׳ בא דף ל״ה ע״א **כד האי התנין הגדול חמי דצמח בגנתא זרועא דאור דא, כדין אתער לס״א להההוא נהר דאקרי גיחון כו׳. ומגו ההוא רבו דזרועא דא אסתלק לרבו שלמה מלכא כד אסתלק למלכו, דכתיב והורדתם אותו אל גיחון וכתיב ומשח אותו שם שם ולא באתר אחרא כו׳, ומימוי אחרנין אסתלק למלכו אחרא, ודא איהו מלכא דאיהי תקיפא.** ר״ל החי׳ הרביעית. **והאי התנין הגדול אתער ליה כו׳ בההוא נהר כו׳** (יהל אור).

[5122] ר״ל כמ״ש (ברכות סא ע״ב) אמרו מ״ה לפני הקב״ה זו תורה וזו שכרה ממתים ידך ה׳ כו׳. א״ל חלקם בחיים. ולא נתפרש השאלה, מה היתה התשובה על שאלתם. ומפ׳ והולך כאן (יהל אור).

העולם צדיקים זכאים שלא חטאו חטא כדי שיענשו.	דאתקטלו בקטולי עלמא[5123] צדיקיא זכאין דלא חאבו חובה בגין דיתענשון[5124]
בא וראה ממתים ידך ה׳ ממתים מחלד חלקם בחיים כאן הוא שני צדדים ידך ה׳ וחלד ידך ה׳ זה הקדוש ברוך הוא שהנשמה מתכנסת אליו ממתים מחלד זה הצד האחר שהגוף הוא שולט עליו שכתוב (ישעיה לח) לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל.	תא חזי ממתים ידך יהו״ה ממתים מחלד חלקם בחיים הכא איהו תרי סטרי ידך יהו״ה וחלד ידך יהו״ה דא קודשא בריך הוא[5125] דנשמתא אתכניש לגביה ממתים מחלד דא סטרא אחרא דגופא[5126] איהו שלמא עלוי דכתיב (ישעיה לח יא) לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל
בא וראה הנשמות של אלו להשלמת רוח הקודש שלהם עשר רוחות מלמטה כראוי וגופם נמסר למלכות הרשעה כל אחד נוטל חלקו בסוד הקרבנות.	תא חזי נשמתא דאלין לאשלמותא דרוחא קדישא דלהון עשרה רוחין מתתא כדקא יאות וגופא דלהון יתמסר למלכו חייבא[5127] כל חד נטיל חולקיה ברזא דקרבנין[5128]

[5123] ר״ל עשרה הרוגי מלכות (יהל אור).

[5124] שמיתתם היה בסוד הקרבן, כמ״ש למטה. וזהו דוקא שמת בלא חטא, דאל״ה לא סליק בסוד הקרבן, כל מום בו, כידוע בסוד מסירת נפש בק״ש (רע״מ צו לג.) (יהל אור).

[5125] שהוא יד ה׳, שכינה, ששם אתכניש נשמתא, ויאסוף רגליו אל המטה, יד ה׳ (יהל אור).

[5126] בסוד קץ כל בשר, הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו. ואמר לקמן (רסט.) דקץ כל בשר אתהני מקרבנין, מבשרא דקרבנין. וס״א נקרא חלד כמש״ו. והוא בסוד האזינו כל יושבי חלד, וכמ״ש (חולין קכז.) כל מה שביבשה יש בים חוץ מחולדה. והוא סוד ונחש עפר לחמו. והוא סוד החלודה שמכלה את הכל ומרקב הכל. והוא ג״כ קץ כל בשר. ומכלה הגוף ומרקב אותו. וז״ס ורקב עצמות קנאה, שהוא הנחש דקני לאדה״ר כידוע (יהל אור).

[5127] עתה צריך שיתבררו מיין נוקבין של אימא שכבר היו מבוררי׳ ועתה נפלו בקליפות ונתערבו שם וגם צריך לברר מיין נוקבין של נוקבא דז״א אשר עדין לא נתברדו ותמיד היו נתונים בעמקי הקליפות. והנה הנשמות של אלו העשרה הם מעלים תמיד מאז ועד ביאת המשיח כנז׳ בחינת הנשמות של אלו העשרה הרוגי מלוכה הוא לאשלמותא דרוחא קדישא כלומר להשלים החסרון של רוחא קדישא עלאה סטרא דקדושה שהרי אותם המיין נוקבין שלהם הנתונין בעמקי הקצי׳ וכדי להעלותם משם בעי דלהוון עשרה רוחין מתתא כדקא יאות רוצה נומר שאלו העשרה דורות ונשמות של אלו הצדיקים הרוגי מלוכה שיהיו מתתא רוצה לומר שיעלו את המיין נוקבין מתתא לעילא כדקא יאות וזה מדבר בבחינת מיין נוקבין של אימא וכנגד העלת מיין נוקבין של המלכות אמר וגופא דלהון יתמסר למלכו׳ אחרא פירוש כי על ידי הצער שסבלו גופם ממש במה שנהרגו יש יכולת בגופם לעלות את המיין נוקבין של המלכות הנתונים ומוטבעים תוך הקלי׳ הנקראים מלכו אחרא שכנגד המלכות דקדושה וכיון שאותם הגופים שלהם נמסרו ביד מלכות הרשעה של הקליפות היה יכולת בהם ללקט משם הנשמות הנק׳ מיין נוקבין הנתונים שם ולהעלותם אל המל׳ של הקדושה. וכמו שביארנו בפסוק עת אשר שלט האדם באדם לרע לו וכו׳ אל תתמה לומר איך אפשר כי גופתם יש בהם כח להעלות מיין נוקבין כי על ידי מעשיהם הגדולים ובפרט כאשר נהרגו אח״כ על קדוש השם אין ספק כי נזדככו גופם בתכלית הזיכוך ונעשה רוחני ממש כנודע כי לסיבה זו לא נזכרה מיתה בצדיקים ועוד ראיה גמורה ממשה ע״ה שעלה גופו למרום. ואליהו ז״ל שעלה גופו בסערה השמימה וחנוך ז״ל וכן אותם העשרה שנכנסו חיים בגוף ונפש בג״ע הארץ כר׳ יהושע בן לוי וחביריו ומה גם אלו שנהרגו באותה ההריגה המשונה נוסף על גודל חסידותם ושרש נפשם היותם סוד השבטים בעצמן כי בלי ספק שנתעלו גופם יותר מנשמו׳ שאר בני אדם (שער מאמרי רשב״י). ע׳ בזה בס׳ יהל אור להגר״א בפ׳ פקודי ד׳ ל׳ ול״א שם ובשער מאמרי רשב״י בפ׳ פקודי בד׳ כ״ד ע״ג ובד׳ ס״ב ע״ג וס״ג ע״ב ובספר הגלגולים החדש פ׳ ט״ל ומ״ב ומ״ג וכו׳, לכך נקראו הרוגי מלוכה, כי הם ממש אלו הז׳ מלכים, ר״ל כי אלו הז׳ מלכים ממש הם אשר הרגו אותם (ביאורים ח״ב קב ע״א).

[5128] זה תבין במה שביארנו בכונת התפילות בפרשת קרבן התמיד איך ע״י הקרבן ההוא היו מתקרבים העולמות ועולים ממטה למעל׳ ועולם העשיה נקשר בעולם היצירה ויצירה בבריאה כו׳ עד רזא דא״ס כנז׳ בסוף פרשה זו דרס״ח ע״ב. וכן הדבר הזה כי מעלים את המיין נוקבין מלמטה למעלה עד שגורמין התקשרות וזווג עליון כנז׳ (שער מאמרי רשב״י). עי׳ אריכות בע״ח שער מ״ד ומ״ן פרק א׳. ר״ל כמו הקרבן, שהבשר עולה לקץ כל בשר, ורוחא ורעותא עולה ומשלים את הקדושה. כן ג״כ עשרה הרוגי מלכות. והן עשרה לקבל עשרה כתרין קדישין ועשרה כתרין דמסאבותא, זה לעמת זה. כן היו י׳ גופין וי׳ נשמתין, כל א׳ השלים דרגא אחת (יהל אור).

ובא וראה ראש ראשית האמונה תוך המחשבה מכה הניצוץ החזק ועולה תוך המחשבה (ומוציא) ניצוצות וזורק ניצוצות לשלש מאות ועשרים עברים ובורר פסולת מתוך המחשבה ונברר.	ותא חזי[5129] רישא שירותא דמהימנותא[5130] גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא[5131] וסליק גו מחשבה[5132] (ס״א ואפיק)[ריד] נצוצין[5133] נציצין זריק[5134] לתלת מאה ועשרין עיבר[5135] ובריר פסולת[5136] מגו מחשבה ואתבריר[5137]

[5129] עי׳ אריכות במבו״ש לה ע״ד.

[5130] ר״ל ראש האצילות כמש״ו (יהל אור). עי׳ ביאור כל הדבור זה בספר לש״ו בטנת״א פ״ה אות מח ועי׳ דע״ה ש״ך ופ״ר ורפ״ח סי׳ ב (לש״ו), והוא בראשית התחלת גילוי דאצילות, שהיא אמונת ישראל, שאנו מאמינים שהוא ית״ש לבד מהוה וממציא הכל ומשגיח ומנהיג את הכל, וכ״ז הוא ע״י גילוי האצילות, וע״ז אמר כי הנה ראשית התחלת גילויו, והוא העולם דהנקודות, ששם נעשה שורש האצילות ושורש לכל העולמות בי״ע (ביאורים ח״א סו ע״ד).

[5131] המחשבה הוא הע״ב דהמ״ס שבא״ק, והוא שורש בחי׳ פרצוף אבא שבא״ק, והבוצד״ק הוא הס״ג דהמ״ס שבא״ק שורש כל הגבורות, והוא שורש בחי׳ פרצוף אימא שבא״ק. והנה עלה הבוצד״ק אל הע״ב להעלות שם כל מה שעלה בו למ״ן מהבחי׳ האחרונות דהנהי״ם דא״ק, ורצה הבוצד״ק להעלות אותם ג״כ למ״ן אל הע״ב, כי שם הוא עיקר כל עליית המ״ן ותיקונם (ביאורים ח״א סו ע״ד).

[5132] הבוצד״ק העלה אותם בהע״ב כדי לקבל שם תוספת אור מא״ס השורה בקד״א ומ״ס, וכדי שיתתקנו ויושלמו (ביאורים ח״א סו ע״ד).

[5133] שהבוצינא דקרדינותא הוא דזריק ניצוצין (יהל אור). כל אורות הנקודות כולם שהוציא אותם דרך העינים, והיו רק בבחי׳ נקודות קטנות לבד. והטעם והסבה בזה הנה בארנו אותו בארוכה בספר הכללים כלל י״ח ענף א׳ ב׳ וכן בספר הדע״ה ח״א ע״ש, אמנם עכ״ז הנה גם מה שנעשו למציאות הנקודות וכל מלוכתם וסדרם וענינם כולם, הנה כ״ז נתהווה ג״כ רק ע״י אותה המחשבה העליונה שהוא הע״ב דהמ״ס שבא״ק, ע״י שעלו שם, כי משם קבלו התיקון והסדר לכל זה וכו׳ הכוונה הוא על עלייתם בהע״ב דהמ״ס שבא״ק, והוציא אותם דרך העינים (ביאורים ח״א סו ע״ד).

[5134] ויקרא רצב ע״ב (הערת הזהר). הגם שאמרנו כי יציאתם מהעינים היה בסוד טיפת קרי מהע״ב דהמ״ס, וכל טיפת קרי הנה הוא בבחי׳ זריקה שזרק אותן לחוץ, וכמ״ש בזוה״ק (פקודי רנד סע״ב) ניצוצין זריק כו׳, עכ״ז הנה שורשם ועיקרם נשאר בו, והיו תלוים ואחוזים שם, וכן הוא לעולם (דע״ה ח״א יד ע״ג), כולם היו דינין תקיפין, ומחמת שהיו בסוד הדין הקשה נתחרבו ונתדעכו לניצוצין שאין בהם ממש, וכן הוא כ״ז באד״ר (נשא דף קלה וקמ״ב) ובאד״ז (רצ״ב) ובפ׳ פקודי (רנ״ד סע״ב) (דע״ה ח״א נט ע״ד, עי״ש עוד).

[5135] כל בחי׳ הש״ך הנה הוא מהמ״ס (דע״ה ח״ב קמג ע״א). מ״ש הזוה״ק רק ש״ך נציצין הגם שבאמת הם ש״ך ופ״ר ורפ״ח, כי הזוה״ק כולל אותם בכללא חדא וכמו שיתבאר עיקר הענין בזה למטה שהש״ך הוא שורש כולם וכו׳ מ״ש ״ואתבריר״ בלשון הוה, ר״ל שכן הוא הולך ונברר תמיד, והוא בכל התלאות שעוברים על כל באי עולם מהחטא דעץ הדעת עד עת קץ הימין (ביאורים ח״א סו ע״ד).

[5136] מתחילה נזרקו מהמחשבה כל הדינין כולם, כי הם כולם פסולת לגבי המחשבה, מ״ס, משום הסיגים שהיה מעורב בהם (דע״ה ח״א א ע״ד) גם אותן הניצוצין לא יצאו אפי׳ לפי שעה אלא משום דסליק גו מחשבה כו׳. והוא כמו שאמרנו לעיל דרוש א׳ סי׳ ה׳, כי כל הנקודות יצאו מהמ״ס דא״א שבא״ק, והמ״ס הרי הוא נקרא ג״כ על שם אור א״ס, וכמ״ש בתיקונים תיקון ע׳ (קמא ע״ב) מוחא סתימאה אתקרי אין סוף, והרי היה מציאות כל עולם הנקודות ג״כ רק ע״י האור דא״ס עכ״פ בודאי (דע״ה ח״א דף יד ע״א), כל הבירורים הוא לעולם ע״י מוח החכמה הפנימי (דע״ה ח״ב דף ז ע״ב), עי׳ פ׳ תזריע (דף מח ע״ב) ובאד״ר נשא (דף קלב ע״ב), וכן באד״ז (דף רצב ע״ב), ומדבר הרב בזה בארוכה בשער רפ״ח (פרק ה) ועוד בדרושי מ״ן (דרוש א) (ביאורים ח״א סו ע״א).

[5137] ר״ל סוד עולם התהו כמ״ש בא״ז דף רצ״ב ע״ב **דניצוצא אפיק זיקין בזיקין לתלת מאה ועשרין עיבר, ואינון זיקין עלמין קדמאין אקרון, ומיתי לאלתר. לבתר נפיק אומנא לאומנתיה ואתתקן כו׳.** ואלו הש״ך ניצוצין, הן ל״ב נתיבות של המחשבה, חכמה, ל״ב אלקים דמעשה בראשית, שכ״א כלול מעשר, הן ש״ך. ולפי שהן בסוד אלקים, בוצינא דקרדינותא, לכן זריק ניצוצין, שהן דינין הנחלקין. כי חסד דרכו להתחבר, זה בסוד מים, וזה בסוד אש כידוע. וז״ס הקטרת הדק הטיב, דקה מן הדקה כידוע. ונתיב א׳ נעלם לא ידעו עיט, והוא נתיב הראשון שדבוק במקורו. ואינן מושגין רק ש״י, ולכן נקרא חכמה יש ע״ש שמושג מציאותו, משא״כ כתר שנקרא אין, שאף מציאותו לא מושג. ולכן אל הוא נהירו דחכמתא. וש״י נהורין תחות כורסיא (זוהר תרומה קסו ע״ב). וכ״ז היתה כדי לברר פסולת מתוך האוכל, שהיו מעורבין בדינין, לכן נשברו, והכלים ירדו למטה בקליפה, והאורות חזרו למעלה, ונבררו הניצוצין כידוע. וז״ש **ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר.** וז״ס שאמר בזוהר (ח״א כד.) מחשבה חש״ב מ״ה, שהוא יש דאתחבר בשם מ״ה, ואתבריר כידוע. וכן היתה כ״ז בעשרה הרוגי מלכות, שהן עשרה מגו מחשבה, שבה ל״ב, שהוא ש״ך כנ״ל. שאז התחיל להתנוצץ סוד עולם התהו, כמ״ש והארץ היתה תהו כו׳ על הגלות. ורוח אלקים מרחפת כו׳ זו רוחו של משיח. ע״פ המים, ע״י התורה. ויאמר אלקים יהי אור על הגאולה. וכמ״ש בסוף ח״א דף ט׳ ע״א (וילנא סי׳ כ״ט רסב ע״ב) **והארץ היתה תהו בזמנא דקוב״ה הוה באלין קליפין בונה עולמות ומחריבן והא אוקמוה דלית השפעה בכל עלמין ונהר דאיהו צדיק יחרב ויבש בתרין עלמין כו׳.** שהם חריבו דב׳ בתי מקדשין כנ״ל.

אף כך כמו כן עולה במחשבה כמו שנברר בה פסלת (והתברר אף כך אלו שבהם השתלם מה שצריך ודאי כך עלה במחשבה והכל) ונבררו אלה שבהם השתלם מה שצריך ודאי כשעלה עלה במחשבה והכל	אוף הכי כגוונא דא סליק במחשבה כמה דאתברר ביה פסולת (ס״א ואתברר אוף הכי אלין בהו אשתלים מאן דאצטריך ודאי כך סליק במחשבה וכלא) ויתברר אלין די בהו אשתלים מאן דאצטריך ודאי כד סליק במחשבה[5138] סליק וכלא

ובזמנא דקוב״ה באלין קליפין איתמר ביה סכות בענן לך מעבור תפלה. והוא כמ״ש (ברכות לא ע״ב) מיום שחרב בהמ״ק ננעלו שערי תפלה כו׳. **ובההוא זמנא דקוב״ה אתפשט אתמר בקוב״ה ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך.** והוא לעתיד בימי משיח כידוע. וכל מ״ש על עולם התהו, וסוד התתקע״ד אשר קומטו (חגיגה יג ע״ב), הכל על הגלות, שבהן קב״ה בונה עולמות ומחריבן, שהן התתקע״ד דורות כידוע. וכמ״ש בתז״ח דף פ״א ע״ב ע״ש. והיה צריך לאלו עשרה ליהרג ולמסור גופם למלכות הרשעה, ס״א, קליפה של מלכות שמים, מלכות דקדושה, שעליה נאמר והארץ היתה תהו. וז״ש **אוף הכי כג״ד סליק במחשבה כמה דאתבריר פסולת ואתברר אוף הכי.** שגם כאן נתברר כנ״ל (יהל אור). מ״ש אח״כ ״ואתברר״ זה קאי על הש״ך ופ״ר ורפ״ח נצוצין שהם הסיגים העיקרים שנבררו הם מהנקודות ע״י מיתתם ושבירתם, ויהיה קאי מילת ואתברר לביאור ולסיום דבריו על מה שאמר מקודם ״נציצין זריק לתלת מאה ועשרים עיבר״, שאותן הש״ך נציצין הם נתבררו אח״כ בהבירור השני, שהוא אחר המיתה והשבירה, אשר על זה מכוון במה שאמר ואתברר וכנז׳ והבן כ״ז. (ביאורים ח״א סו ע״ד).

[5138] ר״ל שגופם נמסר לס״א, וברו הניצוצין, בסוד מ״נ. ובנשמתם השלימו ע״ס. וכל הבירורין הוא במחשבה, סוד מ״נ כידוע. וז״ש כד סליק במחשבה. ור״ל שז״ש (מנחות כט ע״ב) אמר לפניו רבש״ע זו תורה וזו שכרה, א״ל שתוק כך עלה במחשבה. וזהו עלית הניצוצין לתוך המחשבה. וכך עלה במחשבה בתחלה, והשתא אשתלים. והשלמותם הוא לפי שלא נבררו כל הש״ך ניצוצין בתחלה, כמ״ש באד״ר דף קל״ה ע״ב ״**וכד אתא האי דיוקנא אתכללו כלהו ואתחזרו לקיומא אחרא, מנהון אתבסמו, מנהון אתבסמו ולא אתבסמו, ומנהון לא אתבסמו כלל״ כו׳.** והענין כי ג״ר אתבסמו לגמרי, ולכן אין פגם נוגע בהן. ו״ק אתבסמו ולא אתבסמו. מלכות לא אתבסמה כלל. וז״ס מ״ש בס״ד פ״א ״**מלכין קדמאין מיתו וארעא אתבטלת״.** ולכן נקרא מחשבה י״ש וא״ל כנ״ל, שלא נתבררו רק י״ש. והענין כי הש״ך ניצוצין הם שמנה מלכים כידוע, שהן ל״ב נתיבות דמחשבה כנ״ל. והוא כי כ״א בו ד׳ אותיות הוי״ה, ד׳ פרצופין ממחשבה ולמטה, שהן ל״ב, וכ״א כלול מעשרה, שהוא פרצוף שלם. וה״א אחרונה מארעא היא לא אתבסמה, שהוא מלכות של מלכות. וז״ס מ״ש בס״ד והארץ תניינא לאו בחושבנ׳ כו׳. והוא סוד גדול סוד הקר״י, שמהפך יקר לקר״י, טפה של חכמה, טפה דמוחא, סוד הי״ש. וי׳ ניצוצות אין יוצאין דרך היסוד, רק דרך עשר אצבעות הרגלין, סוד לבנה דלבנת, בסוד הרגלין, ושם אחיזת הס״א בצפרנים, ולכן הוא שם בסוד הביטול, והוא סוד בקיעת הבשר שם. וז״ס נועץ עשר צפרניו בקרקע שלא יצאו בנדה. ושם אין יוצאין רק עשר האחרונים מכל הש״ך כנ״ל, והן עשרה הרוגי מלכות. וז״ס אשלמותם למלכות שמים. וכמ״ש בז״ח רות דף (סט ע״ג) [פט ע״ב] ״**עשרה סבי קטולי מלכות על מכירת יוסף וכו״.** והענין כי הוא היה סבור שעשרה הרוגי מלכות הם עשרה בני יעקב ממש, כמ״ש בכל המדרשים, וכמ״ש בז״ח איכה (עב ע״א) [צג ע״ב] ״**ר׳ יודאי פתח כו׳ והתעוותו אנשי החיל כד״א ויש בם אנשי חיל״ וכו׳** והיה קשה לו אחר שעשו השבטים תשובה ואתנחמו ומיתו, ומיתה מכפרת, כמש״ל (בז״ח רות) **א״ל צדיקי׳ דאזדמן לון חובה מאינון כריתות שבתורה וחיישי תשובה ומיתו, מיתה מכפרה עליהם, או לאו. א״ל כו׳. חמא אנפוי ירוקין כו׳.** וקשה לו שנחזרו בגלגול ואתמסרו גופין דלהון לס״א. והשיב לו שאינו כן, אלא שעשרה ה״מ הן עשרה ניצוצין שיצאו מיוסף מצפרני רגליו, שהן סוד הביטול. והשלימו אלו כנ״ל, את מלכות שמים. והוא סוד מלכות שבמלכות כנ״ל. והוא סוד החי׳ הרביעית שבדניאל, שד׳ חיות אשר שם, הן נגד ד׳ חיות שבמרכבה, שהן ד׳ אותיות השם שבמלכות, וחי׳ הרביעית הוא נגד מלכות שבמלכות. וזהו מלכות הרשעה. וז״ס ושארא ברגלי׳ רפסה וקרנין עשר לה (דניאל ז יט), שהן עשר ניצוצות. ומלכות נקראת קרן, לכן הן בסוד הקרנים. ובאלו הקרנים נגיחו לאלו עשרה הקדושים. וז״ס וטפרי׳ די נחש כו׳ וקרנא דכן עבדא קרב עם קדישין ויכלה להון. והן שיצאו מהצפרנים, וכמ״ש בתיקונים תס״ט דף ק״ח ע״ב **דפרח יר״ד משת דאיהי נקודה אבן שתיה מתמן הושתת עלמא** [והוא יו״ד ניצוצין הנ״ל. וכמש״ו] **ובהאי יר״ד חב יוסף הה״ד ותשב באיתן קשתו ויפוזו זרועי ידיו מאי ויפוזו דאזדריקת יר״ד בין עשר אצבעאן** [ור״ל סוד הטפה נקרא פ״ז, סוד עטרת פ״ז, כמ״ש בר״מ פ׳ ואתחנן דף רס״ג ע״א ״**שושנים רזא איהו דכד מתחברן כל שייפי כחדא״ כו׳.** ר״ל שייפין דתרין סטרין הן תרי״ג, כמש״ו שם, וטפה דמתייחד בין שניהם, הוא הפ״ז, שכלם מנין ששנים. וזהו ויפזו דאזדריקת כו׳. וז״ס שוקיו עמודי שש, שהוא שת, מיוסדים על אדני פז, הוא כף רגלין, שבהן הפז. והוא סוד ל׳ב׳נ׳ה כידוע. ופ״ז עם רג״ל, הוא ש״ך, שאלו היו״ד שהוא מלבנת כנ״ל, כולל הכל. ואע״ג שכתיב זרועי ידיו, אלו הטיפין נקראין זרועי ידיו, שהן חו״ג, ומנהון נחתין הטפין כידוע. ואמר (בתקו״ז שם) ״**ואתפליגי ליו״ד ניצוצין דאזדריקת מקשת דאיהו ברית. ובאן אתר אזדריקו בעשרה הרוגי מלכות״. כו׳** ע״ש. ומ״ש בז״ח איכה שהן עשרה בני יעקב עצמן, הוא בסוד העיבור, בשעה שנגזר על עשרה ה״מ, שהם גרמו כ״ז ליוסף שאלו הטפות כשיצאו נתלבשו בס״א בסוד בבגדו בה, שהוא לבוש דנשמתא כשיוצא בקדושה, ואלו היה להם מלבוש של ס״א, ומהן הגופין הנ״ל. ואלו עשרה בני יעקב היו צריכים להתלבש באלו הגופין לסבול עמהם. וז״ס מ״ש בז״ח איכה שם

	רנה/א
כמו שצריך שמחה מצד זה ועצב מצד זה.	כמה דאצטריך חידו מסטרא דא ועציבו מסטרא דא[5139]
כתוב ושבחתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילונו בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלהים תחת השמש ושבחתי אני את השמחה וכי שלמה המלך משבח את זה אלא ושבחתי אני את השמחה זו שמחת המלך הקדוש בזמן שהוא שולט בשבת ובימים טובים שמכל המעשים הטובים שאדם עושה אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולהראות שמחה באותו (זמן) הצד כדי שיהיה לו חלק לעולם הבא.	כתיב (קהלת ח טו) ושבחתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילונו בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלהים תחת השמש ושבחתי אני את השמחה וכי שלמה מלכא משבח דא אלא[5140] ושבחתי אני את השמחה דא חדוותא דמלכא קדישא בזמנא דאיהו שלטא בשבתא וביומין טבין דמכל עובדין טבין דבר נש עביד אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולאחזאה חדוותא בההוא (נ״א זמנא)[רמו] סטרא[5141] בגין דיהא ליה חולקא לעלמא דאתי[5142]

״**היך התעוחו רוחין קדישין׳ כו׳** ע״ש. ואמר שם (בז״ח איכה) ״**וכד אינון עשר מרגלן׳ וכו׳.** ואח״כ יצא ממנו. והחילוק הוא שבעיבור גופין אינן דלהון, ולא אתמסרו משלהן לס״א ח״ו, רק דאתלבשו בלבושון דלהון. וז״ש **א״ל פנחס הוא אליהו.** והענין כי למה נקרא אח״כ אליהו, ולא כשמו הראשון, והענין כי כל שאדם מוסיף מעשים טובים, מתחדש לו נשמה אחרת. וכל הראשונים בטלים אליו. וז״ס שהראשונים היה להם שמות הרבה, בכל פעם שם אחר, כי כל נשמה יש לה שם אחר כידוע. ופנחס כשזכה לזו הנשמה שנתלבש בו, שנקר׳ אליהו, ונקרא בשם אליהו. וז״ש בפ׳ ויקהל דף קצ״ז ע״א **ורזא אשכחנא בספרא דאדם דאמר באינון תולדות דעלמא, רוחא יהא דיחות לעלמא בארעא, ויתלבש בגופא, ואליהו שמיה כו׳ ע״ש. אמר שיתלבש בגופא.** וז״ס שכ׳ הספ׳ שאליהו לא היה לו לא אב ולא אם, רק נחית משמיא ונתלבש בגוף. וכן היה כאן בעשרה בני יעקב כנ״ל (יש המשך ארוך, אבל שמתי בזו״ח??) ובג״כ כתיב בי׳ בנחש ועפר תאכל כו׳ כל ימי חייך. [זה הרוח דס״א שנפגע מהאי בו ב״ז, וז״ס שדרש ב״ז כל ימי חייך הלילות, סוד מפחד בלילות] ואיבה אשית בינך ובין האשה כו׳ הוא בסט׳ דימינא, כמ״ש שם היכלא חמישאה כו׳ רוחא אקרי איבה בגין דשמא דהאי היכלא איבה שמי׳. וסימניך ואיבה אשית בינך ובין האשה כו׳. שהוא סט׳ דימינא, ושם נתדבק ר״ע, ונזהר ממנו. וז״ש הוא ישופך ראש בתחלה, ואח״כ ואתה תשופנו עקב כנ״ל. וענין של שני פסוקים אלו, א׳ נגד צדיקים, וא׳ נגד רשעים. הראשון נגד רשעים, ארור אתה כו׳, שהיה בקדושה ונפל לס״א, וכן הרשעים שנתדבקו בו. ואמר אח״כ אלו השלשה, שהגיע אליהם כמעשה הרשעים, שהציצו כנ״ל. ופסוק השני נגד הצדיקים דעבדין קטרוגא עמי׳ כל יומא ויומא, ואתדבקן בסט׳ דימינא, וזהו ואיבה אשית. ואמר אח״כ ר״ע שאתדבק בסטרא דימינא ויצא בשלום (יהל אור).

[5139] ר״ל שגופא דלהון מסט׳ דס״א בעציבו, ונשמתא דלהון מסט׳ דקדושה בחדו. והענין כי גופם מימי הרעה, ששולט בהם הס״א, ולכן הם בעציבו, כי דרגא דס״א הוא עצבון, ודרגא דקדושה הוא שמחה כמש״ו (יהל אור).

[5140] ר״ל כמ״ש (שבת לב ע״ב) כתיב ושבחתי אני את השמחה וכתיב ולשמחה מה זו עושה. וז״ש **וכי שלמה מלכא כו׳.** ואמרו (שם) ל״ק כאן בשמחה של מצוה כו׳. וכן אמר כאן **אלא ושבחתי אני את השמחה דא חדוותא דמלכא קדישא בזמנא דאיהי שלטא בשבתא וביו״ט כו׳.** שאז הוא שמחה של מצוה (יהל אור).

[5141] דמסט׳ דקדושה הוא שמחה. ולכן בזמנא דאיהי שלטא, צריך לשמוח עמה, ולאחזאה חדוותא, כמ״ש ביום טובה היה בטוב, ופירש כאן מהו הטוב, ואמר אשר אין טוב כו׳ כי אם לאכול ולשתות ולשמוח כו׳. ולהיפך ביום רעה, וכמ״ש בר״מ פ׳ עקב דף רע״ב ע״ב **וצריכין לאתערא שירה וחדוה לפתורא לגבה כו׳ ובהאי חדו׳ ותיקונא גרמין דאשתארת שפחה בישא בחשוכא ברעבון בבכי׳ בהספד כו׳. ואלין דאתמר עלייהו למזבחים ולמקטרים למלכת השמים ולמזלות אשר לא צויתי הוא פולחנא דשפחה בישא דשלטא בע״ש וערבי לילי רביעיות. מה הוו אלין עבדין הוו נטלין לבושין אוכמין וחשכין נהורין, ועבדין הספדא בלילי שבתות כדי לאשתתפא בהדה, כמה דאיהי שריא כו׳. בתר דחאבו ישראל ואתתרב בי׳ מקדשא, אתמר בשכינתא אימא קדישא איכה ישבה בדד כו׳. ומכבין בלילי ט״ב נהורין ושרגין ועבדין הספד, ויתבין כאבלים לאשתתפא בשכינתא בדוחקא כו׳.** וזהו ימי הרעה שצריך להיות בצערא עמה. וז״ס עשרה הרוגי מלכות כמ״ש למטה (יהל אור).

[5142] שממנה השמחה, והיא מתגלה בשבתות וביו״ט (יהל אור).

והוא ילונו בעמלו מי זה הקדוש ברוך הוא הוא ילונו וילך עמו להכניסו לעולם הבא.	והוא ילונו בעמלו מאן דא[5143] קודשא בריך הוא הוא ילונו ויהך עמיה לאעלא ליה לעלמא דאתי
דבר אחר והוא ילונו מי הוא אותו האדם שאוכל ושותה ושמח כל מה שמוציא לאכול ולשתות הוא ילונו לקדוש ברוך הוא בהלואה והוא יתן לו כפלי כפלים מכל מה שהוציא בזה בשני אלה מלוה אדם לקדוש ברוך הוא כשחס על העני וכשמוציא בשבתות וזמנים שהרי הכל הלוה לקדוש ברוך הוא כמו שנאמר (משלי יט) מלוה ה׳ חונן דל וגמלו ישלם לו.	דבר אחר והוא ילונו מי הוא אותו האדם שאוכל ושותה ושמח כל מה דאכיל ושתי וחדי כל מאי דאפיק למיכל ולמשתי הוא ילונו לקודשא בריך הוא בהלואה ואיהו יהיב ליה כפלי כפלים מכל מה דאפיק בהאי בתרין אלין אוזיף בר נש לקודשא בריך הוא כד חיים ליה למסכנא וכד אפיק בשבתי וזמני דהא כלא אוזיף לקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (משלי יט יז) מלוה יהו״ה חונן דל וגמולו ישלם לו
ולכן זו שמחה וזה עצב זה חיים וזה מות זה טוב וזה רע זה גן עדן וזה גיהנם והכל זה הפך של זה ולכן גופם היה בעצב והנשמה בשמחה וכשהיו עשרה האלו שנקראים הרוגי מלכות הרוגים היו מצד אחר והשלימו מקום אחר של קדושה ולכן הכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא ונעשה כראוי.	ובגין כך דא שמחה ודא עציבו דא חיים ודא[5144] מות דא טוב ודא רע דא גן עדן ודא גיהנם וכלא דא בהפוכא דדא ועל דא גופא דילהון הוה בעציבו ונשמתא בחדוה[5145] וכד הוו אלין עשרה דאקרון הרוגי מלכות[5146] הרוגים הוו מסטרא אחרא ואשלימו אתר אחרא דקדושה ובגין כך כלא גלי קמי קודשא בריך הוא ואתעביד כדקא יאות
בהיכלא זה קיימן אינון תריסר ארבע אלין לעילא ותמניא עמהון[5147] בגין דכל חד נטיל	בהיכלא דא קיימן אינון תריסר ארבע אלין לעילא ותמניא עמהון[5147] בגין דכל חד נטיל

[5143] שלשון הראשון פי׳ ילונו לשון לויה, ובלשון ב׳ פי׳ לשון הלואה. ואמר ימי חייו, שהן אלו הימים של הקדושה, ימי הטוב. וז״ש גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה (יהל אור).

[5144] וזהו ימי חיי׳, ימי חייו כנ״ל. וכמ״ש בר״מ הנ״ל כי גם זה לע״ז עשה האלקים כו׳ ע״ש. וכמ״ש (חגיגה טו.) מאי את זל״ז כו׳ א״ל ברא ג״ע ברא גיהנם כו׳. וז״ש **וכלא דא בהפוכא דדא** (יהל אור).

[5145] ר״ל שגופם היה בלבוש דס״א כנ״ל, ולכן היו בעציבו. ונשמתם בחדוה כנ״ל. והיו בימי רעה, בחורבן בהמ״ק, שאז שלט האדם באדם לרע כו׳. וכמו שיש עת בשנה דשלטא קדושה, ועת להיפך. כן יש בעולם, כמ״ש בזוהר ע״פ ואל יבא בכל עת אל הקדש, בפ׳ א״מ דף נ״ח ע״ש. ואמר בפ׳ וישב דף ק״פ ע״ב וקפ״א ע״א **אשכחנא בספרי קדמאי כו׳ אית זמנין דסיהרא איהי בפגימו ושריא בדינא, ושמשא לא אשתכח גבה, ובכל זמנא ובכל שעתא אית לה לאפקא נשמתין בכ״נ, כמה דלקטא בקדמיתא, ואפיקת לון השתא. בזמנא דאיהי קיימא בדינא האי מאן דנקיט לה בההוא זמנא ליהוי תדיר בגריעותא כו׳. ת״ח בההוא שעתא כו׳, וכד סיהרא אתפגים בההוא סט׳ דחויא בישא, כדין כל אינון נשמתין דנפקין, אע״ג דכלהו דכיין וכולהו קדישין, הואיל ונפקי בפגימו כו׳, כלהו אתברו ואתפגימו בכמה צערין בכמה כאבין. ואלין אינון נשמתין דאתרעי בהו קב״ה לבתר דאתברו. ואע״ג דממתין בעציבו ולא בחדוון. רזא דמלה שריין כגוונא דלעילא, גופא אתפגים ונשמתא לגו כו׳.** ר״ל גופא דשכינתא דאתלבש בס״א, וכורסייא אתפגים, כן אלו הגופים וע״ש. וז״ס אלו העשרה הרוגי מלכות כנ״ל. וז״ש **וכך הוו אלין עשרה דאקרון הרוגי מלכות.** סוד מלכות הרשעה, חי׳ הרביעית כנ״ל. **הרוגים הוו מסט״א כו׳ (ואשלימו אתר אחרא דקדושה, ובגין כך, כלא גלי קמי קודשא בריך הוא, ואתעביד) כדקא יאות** (יהל אור).

[5146] @דע״ה ח״א א ע״ד ד״ה וכן הוא

[5147] ר״ל י״ב נהורין הנ״ל. ד׳ נהורין עלאין, ארגמ״ן הנ״ל, חיות גדולות. ותמניא עמהון, חיות קטנות. כמ״ש בפ׳ בראשית (מד ע״ב). וד׳ עלאין הן ד׳ יסודות ארמ״ע, ותמניא הן ד׳ רוחות העולם, וארבע מתכאן. [הגה. וסוד הענין כמ״ש במ״א (סד״צ ב.) כי י״ב הוא בג׳ הויו״ת בט״ס, ומלכות רביעאה לכל תלת. והנה כח״ב הן אמ״ש [-אויר מים אש] כידוע. ושם הוא מלכו׳, בסוד שאמרו (בראשית רבה יב יא. זוהר וישלח קע. צו לד ע״ב) הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה, ת״ת, וכן אדה״ר מעפר דבמ״ק. חג״ת סטרי עלמא כידוע. נה״י הן מתכן. ולכן היה מזבח חיצון של נחשת. וכן עשה משרע״ה נחש נחשת, וראה אותו וחי, בסוד חי]. כמ״ש בפ׳ וארא דף כ״ד ע״א **ת״ח אש רוח מים ועפר אלין אינון קדמאי ושרשין דלעילא כו׳ (ותתאין ועלאין עלייהו קיימין, ואלין אינון ארבע לארבע (סטרא) (סטרי) עלמא, וקיימין בארבע אלין, צפון ודרום ומזרח ומערב, אלין אינון ארבע סטרין דעלמא וקיימין בד׳ אלין. אש לסטר צפון, רוח לסטר מזרח, מים לסטר**

שכל אחד נוטל עמו שנים כמו שסדור (של שני) הדגלים וכן בסדור שלמטה עד סוף כל הדרגות.	עמיה תרין[5148] כמה דאיהו סדורא (דתרין)רמז דדגלים[5149] וכן בסדורא דלתתא עד סוף דכל דרגין[5150]
בהיכל הזה נכנסות כל אותן תפלות וכל אותן רצונות של שבחים שנעשו באהבה וכשנכנסים להיכל הזה כולם נדבקים בו (בקדוש ברוך הוא) ובכל יום ובכל זמן כשמתחברות הנשיקות אזי הוא זמן שהקדוש ברוך הוא משתעשע בנשמות הצדיקים ומהו השעשוע שמעוררים	בהיכלא דא עאלין כל אינון צלותין וכל אינון רעוין דשבחין דאתעבידו ברחימו[5151] וכד עאלין בהאי היכלא כלהו מתדבקן ביה (בקודשא בריך הוא) ובכל יומא ובכל זמנא דנשיקין אתחברו[5152] כדין איהו זמנא דקודשא בריך הוא אשתעשע בנשמתין דצדיקיא[5153] ומהו השעשוע

דרום, בגין דדרום איהו חם ויבש מים קרים ולחים, עפר לסטר מערב, וארבע אלין בארבע אלין קטירין, וכלהו חד, ואלין עבדי ארבע מתכאן, דאינון זהב וכסף ונחשת וברזל) (עי״ש עד) הא אינון תריסר וכלהו חד כו׳ (והובא גם לעיל) ע״ש. ואע״ג דשם דבר למעלה, כן הוא ג״כ כאן. והעליונים משתמשים ויחודם באש ומים כמש״ל. וז״ס המשל ופחד עמו עשה שלום במרומיו. כמ״ש (במדבר רבה יב ח) שחציין אש וחציין מים, ואינן מכבין זה את זה. והתחתונים ברוח ועפר. והוא כמ״ש וייצר ה׳ אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים כו׳. [הגה. וכן ברוחין, שמושבו של העה״ז (אינם יכולים להיות בדרום מחמת רוב החמימות, ובצפון מחמת רוב הקרירות) אבל של העה״ב בדרום וצפון, ג״ע וגיהנם, וכמש״ל בחיות, שבעה״ז יום ולילה כו׳ כנ״ל. וכן בעה״ב במים ואש, בג״ע במים, ונהר יוצא מעדן, ושם תענוג הצדיקים, כמ״ש בפ׳ ויקהל (רי ע״ב), וגיהנם באש. ובעה״ז כל חיותו ברוח, שאפילו רגע א׳ א״א בלעדה. ויסודו מעפר וסופו כו׳. ועמידתו עליה, אבל עיקרו הוא מרוח, רק שנכלל כל הד׳ יסודות. לכן צריך אל כולן. ועיקר המיתה הוא עפר, ועיקר הגהינם הוא אש. ועיקר הג״ע הוא מים. והאדם צריך לעבור בכולן, אפילו צדיק גמור. וכן הוא ברוחות ובכל דבר]. ובחטא אדה״ר בעה״ד טו״ר, שגרם פירוד בין תו״מ, גרם מיתה לו, פירוד בין רוח ועפר. שז״ס שני העצים, עה״ח ועה״ד. ולע״ל וקרב אותם אחד אל אחד, לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך, אז בלע המות לנצח (יהל אור).

[5148] ר״ל כל אחד מחיות גדולות נטיל תרין מחיות קטנות כמ״ש לעיל (יהל אור).

[5149] שכל דגל הוא נגד החיה הגדולה וב׳ שבטים שעמו, נגד ב׳ חיות קטנות שעמו, כ״א ברוח שלו כמש״ל (יהל אור).

[5150] ר״ל שכ״א מאלו השלשה, מתחלק עוד לשלשה דנטיל עמי׳ תרין. וכן מאלו השלשה מתחלק לג׳, עד א״ס. והכל בג׳ שרשי השרשים, ג׳ אותיות יה״ו, ג׳ אבהן, שלכן ג״כ החיות שלטן ג׳, ואדם כלל כלא, כמ״ש בתיקונין. וכמ״ש לעיל דף רכ״ח **סדרא קדמאה דלסטר מזרח תלת סדרין אינון, ואינון תשעה סדרין, בגין דכל סדרא מאינון תלת, אית ליה תלת סדרין כו׳. סדרא תניינא כו׳. וכלא נפקא מסדרא דאבהן דלעילא, כסדרא דאתתקנא אתוון דשמא קדישא יה״ו, כמה דאתמר, הני סדרי מתנהגין באלין אתוון, ונטלי בהו. וכמה חילין ורברבן כלהו לתתא דנטלי ואתנהגי כסדרא דא כו׳** (יהל אור).

[5151] **מהיכלא דא נפקין כל אינון צלותין וכל אינון רעוין דרעו דאתעבידו ברחימו.** ר״ל כל רעותא ברחימותא ואתדבקותא שיבא לאדם בא מהיכל הזה. שאף שתלוי הכל באדם, מ״מ צריך לקבל מלמעלה. ההכנה תלוי באדם, אבל הרעותא, וכן כ״ד, הכל בא מלמעלה כידוע. וכמ״ש כפי שפעו שמקבל כן עבודתו. וכן העליוני׳. ואפי׳ בספירות, כמ״ש בר״מ פ׳ עקב (רע״א) בסוד הברכה שמקודם צריכין אבהן לקבל שפע מאימא, ואח״כ עולין אליה, בסוד ולא יראו פני ריקם. וכן באדם, אחר שקבל השפע דרעותא, אז מתדבק אח״כ בהיכל הזה. וז״ש **וכד עאלין בהאי היכלא כו׳.** ר״ל הרעוא דצלותין וכל רעו כנ״ל, **(כלהו) מתדבקין בקב״ה** שהוא שמים דמתחבר בהיכל הזה כנ״ל (יהל אור).

[5152] ר״ל אלו ב׳ היכלות דדו״נ, רוחא ברוחא (יהל אור).

[5153] זהו סוד מ״נ, שהן נשמות הצדיקים כידוע. וכאן ברעוא דלהון, ולמטה בהיכלא דיוסף בנשמתין. וכמ״ש בפ׳ ויקהל דף רי״א **כד נקודה תתאה מתקשטא ואינון מקראיה דהאי נקודה לאתקשטא, כיון דסלקין אלין נשמתין כו׳ סלקין בההוא פתחא עד דסלקין לגו (עגולא) דסחרא בההוא נקודה, כדין חמאן מה דחמאן ומגו נהירו וחדוותא מההוא דחמאן, סלקין ונחתין קרבין ורחיקין ואיהי תאיבא לגבייהו ומתקשטא בנהירו כדין אלביש קנאה מנהורא דחד צדיק עלאה, ואסתכל בשפירו דהאי נקודה ובתקונהא ואחיד בה וסליק לה לגבי׳, ונהיר נהורא בנהורא והוו חד. וכל חילא דשמיא פתחי בההיא שעתא ואמרי זכאין אתון צדיקייא נטרי אורייתא, זכאין אינון דמשתדלין באורייתא, דהא חדוותא דמאריכון הוה בכו, דהא עטרא דמאריכון אתעטר בכון. כדין כיון דנהרין נהורא בנהורא, תרין נהורין מתחברן כחדא, ונהרין לבתר אינון גוונין נחתן ואסתכלן לאשתעשעא באינון נשמתין דצדיקייא ומתקנין לון לעטרא לעיל׳ כו׳** ע״ש. וכ״ז הענין כן הוא כאן ברעוא דצלותין. וז״ש **ומהו השעשוע דמקרבין כו׳ (באינון נשיקין)** (יהל אור).

הנשיקות הללו והן קודמות לאותו הענג ולכן כתוב אז תתענג על ה׳ ובארנו.	דמתערין אינון נשיקין ואינון אקדימו להההוא ענוגא[5154] ועל דא כתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהו״ה ואוקימנא[5155]
ההיכל הזה כלל של כל ההיכלות התחתונים כולם כלולים בהיכל הזה ההיכל הראשון ששם עומדת אותה הרוח שאמרנו וכל אותן החיות שבה נסמכת בשני עמודים לצד מזרח ובשני עמודים לצד דרום ובשני עמודים לצד מערב ובשני עמודים לצד צפון והם שמונה ואלו נקראים יתדות המשכן ועומדים בחוץ.	היכלא דא כללא[5156] דכל אינון היכלין תתאין כלהו כלילן בהאי היכלא[5157] היכלא קדמאה[5158] דתמן קיימא ההוא רוחא דקאמרן וכל אינון חיון[5159] דביה אסתמיך בתרין סמכין לסטר מזרח ובתרין סמכין לסטר דרום ובתרין סמכין לסטר מערב ובתרין סמכין לסטר צפון ואינון תמניא ואלין אקרון יתדות המשכן וקיימי לבר[5160]
כשבא המלך העליון נוסעות אותן היתדות ונעקרים ממקומם אותם המיתרים שהם שמונה אחרים פרט לאותן היתדות שאמרנו ואותה הרוח הראשונה שבתוך ההיכל הזה קודמת ונכנסת ונכללת בתוך אותה (שניה ברוח אחרת שבו) רוח שניה שבו.	כד מלכא עלאה אתי נטלי אינון יתדות ואתעקרן מאתרייהו אינון מיתרים דאינון תמניא אחרנין בר מאינון יתדות דקא אמרן[5161] וההוא רוחא קדמאה די בגו היכלא דא קדים ועאל ואתכליל בגו ההוא (ס״א תניינא ברוחא אחרא דביה[5162]) רוחא תניינא דביה

[5154] שנוטל הברכות משם קודם לכל, כמש״ל דף רס״ב דהא קדמאה איהו לנטלא עטרה דמשיכו דברכאן דנגדי מיחודא דמארי׳ (יהל אור).

[5155] שהנשיקין יורדין מלמעלה, מע״ק, מרעוא דכל רעוין, ומגיע לז״א, ומשם לחקל תפוחין קדישין כאן בהיכל הרצון. וע״ש נקראו כלא רעוא דכל רעוין. וז״ש על ה׳ שהוא דנחית מע״ק [הגה. ובא״ר דף קצ״ו ע״ב **בשעתא דמתער קב״ה לאשתעשעא עם צדיקייא, נהירין אנפוהי דע״י באנפוי דז״א, ומתגלי מצחי׳, ונהיר להאי מצחא, וכדין אתקרי עת רצון כו׳**]. וכמ״ש בפ׳ יתרו דף ס״ג ע״א ר״ש **אמר זכאה חולקי׳ דההוא זכאה דזכי להאי דכתיב אז תתענג על ה׳. עם ה׳ לא כתיב, אלא על ה׳, אתר דעלאין ותתאין אתמשכן מניה ותאבין להההוא אתר, דכתיב מאין יבא עזרי, וכתיב ועד עתיק יומין מטא וקדמוהי הקריבוהי ותיאובתי׳ וענוגא לאסתכל׳ להההוא זיווא דזיוא נפקא כו׳. והאכלתיך נחלת יעקב אביך, כמה דכתיב ויתן לך מטל השמים וגו׳. והיינו נחלת יעקב. וברכתא דבריך יצחק ליעקב על האי שמים קאמר כו׳, מטל השמים דבי׳ זמינין מתיא לאחיא לזמנא דאתי דנפיק מעתיקא לז״א ושריא בהאי שמים. ובדף פ״ח אמר על ה׳ על ה׳ ודאי דההוא שעתא אתגליא ע״ק כו׳.** וז״ש **ואוקימנא** (יהל אור).

[5156] ר״ל כלל הכל כמש״ו (יהל אור). ה״ס ו׳ היכלות שיש בהיכל הרצון כמו שנזכר באוצרות חיים (רמ״ז). והיכל רצון הוא היכל ת״ת וכמו שמבואר כ״ז בארוכה בשער כסא הכבוד (פרקים ג ד), ואמר שם הרב כי זהו מ״ש בפ׳ בראשית (מד ע״ב) על היכל הרצון, האי רוחא אתכליל בשית וקיימא בשית, אתכליל בשית דלתתא בהדיה, וקיימא בשית עלאין (ביאורים ח״א פה ע״ב).

[5157] ר״ל דבהיכל הזה בו ששה היכלין כמש״ו. והן שורש של ששה היכלין תתאין ספיר. ונגה. וזהר. וזכות. ואהבה. וכן בת״ת דדכורא כולל ו׳ק, שבו ו״ס, והוא שרש לכל הו״ק כידוע (יהל אור).

[5158] והוא נגד היכל שלמטה, הראשון ממטה למעלה, לבנת הספיר (יהל אור).

[5159] ר״ל הרוח של כלל היכל הזה שנקרא רזיאל, והי״ב חיוון, כלם עומדים בהיכל הזה הראשון. וכן כל הנשיקין, שהן ברוחא הנ״ל. והוא כמ״ש לעיל (בהיכל ו׳ דבראשית כא, ב) שכל חיבור וזיווג בין בנשיקין או חיבוק, כלם הוא ביסוד של אותו דבר. וכן כאן בהיכל הראשון, שהוא נגד לבנת הספיר, יסוד (יהל אור).

[5160] הן שמנה יתדות המשכן, ועומדין חוץ להיכל (יהל אור).

[5161] שזהו הליכות ונשיאת החיות, כאשר בא מלכא עלאה. והוא נסיעת המשכן, שכאן הוא סוד המשכן, כמ״ש לעיל. ובנסיעת המשכן היו עוקרין היתדות והמיתרים ממקומן, והן סמכין דמשכנא, כמ״ש את יתדות המשכן ואת יתדות החצר ואת מיתריהם וכל יתדות המשכן כו׳. וכלן סלקין למלכא עלאה, כמ״ש פ׳ ויקהל דף קצ״ח **ובגין דארימו לה לעילא וסלקין לה אקרי תרומת ה׳. וע״ד כד חמא יחזקאל רזא דחיות דהוי סלקין לא חמא מהו דסלקין בגין דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה כו׳** (יהל אור).

[5162] **ההוא רוחא קדמאה כו׳, ברוחא אחרא דבי׳.** ר״ל שבששה היכלות אלו ששה רוחין, רוחא בכל א׳ וא׳, ונכללין אחד בחבירו, כמו בהיכלות תתאין, שנכלל רוח של היכל הראשון ברוח של היכל השני, ושני בשלישי, וכן כלם. כן הוא ג״כ כאן של היכל ראשון בשני כו׳ (יהל אור).

אותם שני העמודים שלצד מזרח הם קרעיא״ל שהתמנה בחוץ על שנים עשר אלף ממונים שכלם נקראים יתדות המשכן זה לימין ולשמאל שמעיא״ל והתמנה על שנים עשר אלפים ממונים אחרים וכולם יתדות כמו שאמרנו (אותם ממונים אחרים) התומכים שהתמנו לצד דרום אחד סעדיא״ל ואחד סטריא״ל (סעריהא״ל) כל אחד ואחד על שנים עשר אלף ממונים אחרים אלו לא מעברים משלטונם לעולמים.	אינון תרין סמכין[5163] דלסטר מזרח אינון קרעיא״ל דאתמנא לבר על תריסר אלפי ממנן דכלהו אקרון יתדות המשכן דא לימינא לשמאלא שמעיא״ל ואתמנא על תריסר אלפי ממנן אחרנין וכלהו יתדות כדקאמרן[5164] (אינון ממנן אחרנין) סמכין דאתמנון לסטר דרום חד סעדיא״ל וחד סטריא״ל (נ״א סעריהא״ל) כל חד וחד על תריסר אלפי ממנן אחרנין אלין לא אתעדון משלטנהון לעלמין[5165]
אלו כולם ממונים על קיום העולם אלו מאותם שעומדים בקיום שאותם שנשאו	אלין כלהו ממנן על קיומא דעלמא[5166] אלין מאינון דקיימן בקיומא דאינון דאתנסיבו[5167]

5163

5164 ר״ל ב׳ יתידות של צד מזרח, אחד לימין אותו צד, ונקרא קרעיאל, והשני לשמאל אותו צד, ונקרא שמעיאל. וכ״א ממונה על י״ב אלף ממונים, וכלם נקראין יתידות. וכלם עומדים מבחוץ, להיכל כמו יתדות שבמשכן. וכן הוא לכל רוח ב׳ יתדות, אחד מימינו, וא׳ משמאלו, וכ״א ממונה על י״ב אלף ממונים יתדות מבחוץ. והם כלם ח׳, כ״א על י״ב אלף ממונין. וכן הוא בהיכל השני והיכל השלישי שבהיכל הזה כמ״ש למטה (יהל אור).

5165 שסטר דדרום הוא סט׳ דקיומא שעומדין תמיד כמ״ש לעיל (יהל אור).

5166 ר״ל לקיום הדבר בברית כמש״ו (יהל אור).

5167 ר״ל שעומדין בברית איש ואשה שנשאו זא״ז, ולא הפרו בריתם. שבצד מערב ממונין על אותן שהפרו ברית של אשה, כמ״ש למטה. וכאן עומדים על קיום, וכמ״ש (מלאכי ב, יד) ואשת בריתך, ות״י (-ותרגם יונתן) ואתת קיומך. וז״ס וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו כו׳. שכאן הוא סוד הקיום בברית בין איש ואשה, שהוא סוד לבנת הספיר, שהוא יסוד ומלכות, והוא איש ואשה כידוע. והוא ברגלין, סוף הרגל, כמ״ש לעיל. והוא סוד הנעל, מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. ולכן על הגאולה כו׳ שלף כו׳. וכמ״ש בפ׳ חקת דף ק״פ ע״א **קם ר״א ואמר וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו׳. האי קרא אית לאסתכלא (ביה, אי אינון עבדי הסכמה בעלמא, ואתו בתראי ובטלוה, אמאי, ואי לאו איהו הסכמה בעלמא, אלא בדינא דאורייתא, אמאי בטלוה, והא מאן דבטיל מלה דאורייתא כאילו חריב עלמא שלים. אלא ודאי בדינא דאורייתא הוה, וברזא עלאה אתעבדת מלה, ובגין דהוו קדמאי זכאי מלה דא אתגליא בינייהו, ומדאסגיאו חייבי בעלמא, אעברו האי מלה בגיסא אחרא)** (כו׳ עיי״ש עד) **בגין לאתכסאה מלין דאינון ברזא עלאה והא אוקמוה. ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגלך וגו׳. וכי אמאי נעל הכי. אלא אתמר דפקיד ליה על אתתא לאתפרשא מנה, ולאזדווגא באתתא אחרא דנהירו קדישא עלאה, ואיהו שכינתא. וההוא נעל אוקים לי׳ באתר אחרא, ואיהו שכינתא.** ר״ל לחלוץ נעל דבאי עלמא, ולנעול נעל דשכינתא. וכמש״ו **אעבר ליה מהאי עלמא ואוקים ליה בעלמא אחרא. וע״ד כל מה דיהיב מיתא לב׳נ בחלמא טבא איהו. נטל מנא מן ביתא ביש, כגון סנדלוי, מ״ט בגין דאעבר רגלי׳ מהאי (עלמא) וכניש לון, וסליק׳ לעלמא אחרא אתר דמותא שארי ביה, דכתיב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. ורזא דמלה בין חבריא איהו.** ורומז אל מ״ש לעיל שהפעמים בנעלים הוא מקום האשה. וז״ש (חגיגה יא סוכה מט ע״ב) בת נדיב בת של אברהם אבינו, דנקרא נדיב, שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם, אלקי אברהם ולא אלקי יצחק ויעקב, אלא אלקי אברהם שהיה תחלה לגרים. שהיכל לבנת הספיר מקום הנעלים, הוא היכל הגרים, גירי צדק, ולא יתיר כידוע. ולכן אומר כאן בת נדיב כנ״ל. ואמר שם **ודא כד מיתא נטיל לון הבל בזמנא דחייא שליף מסאני׳ ויהיב לב״נ אחרא בגין לקיימא קיים, קא עביד בגזרה דלעילא. נעל לחליצה כגוונא דלעילא נעל אחרא וכלא אתר חד.** וסוד הענין שנקרא בת נדיב, ברתיה דאברהם חסידא, כי מדריגת האבות בתחלה אברהם במלכות, לבנה חוורא, יצחק ביסוד, יעקב בת״ת. ואח״כ נתהפכו כידוע (עשרה מאמרות מאמר עולם קטן סימן ב׳). ולכן מלכות נקרא בת של אברהם. והטעם כי גר צדק מדרגתו במלכות, ואחר כך במעלתו הגדולה הגדיל מעשיו, ועלה. וזהו בת נדיב, שהתנדב בתחלה כו׳. ואמר שם **ת״ח ההוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין, האי בת נדיב לא כניש לההוא בר נש לגבה, ואזיל לאתטרדא בעלמא, דלא אשכח אתר. וקוב״ה חייס עליה לאתבא ולתקנא בעפרא אחר׳, כמה דכתיב ואדם על עפר ישוב, ואוקמוה.** שג׳ גילגולים הם, מצד נפש רוח נשמה, בג׳ חיוון אריה שור נשר, ועל גלגול הרביעי אדם לא אשיבנו כידוע. וכאן נעקר מעלמא דדכורא לפי שלא רצה לאסגאה האי נהר נעקר מעלמא דדכורא, שהן ג׳ חיון, ג׳ אבהן, בבת אחת. ואי זכי לפירוקא אתהדר בעלמא דנוק׳, כמ״ש בסבא פ׳ משפטים ד׳ ק״א ע״א **אוף הכי האי מאנא בקדמיתא איהו בדרגא דיוסף, בעל אילנא תתאה הות ברשותי׳, ושליט עליה, דהא כל נוקבא בדיוקנא דנוקבא אילנא תתאה קיימא, כיון דאיהו לא בעא לקיימא בההוא דרגא דיוסף, ולא אתקיים לשמשא בי׳, ולאפשא בעלמא, ולמעבד תולדין, כדין נחית לתתא בקדמיתא הוה**

ששוקלים במשקל זכרים ונקבות זה עם זו (אלו הם ששוקלים במשקל זכרים ונקבות	דשקלי[5168] במתקלא דכורין ונוקבין דא עם דא[5169] (ס״א אלין אינון דתקלי במתקלא דכורין

מעלמא דדכורא, והא אתעקר מתמן, והשתא איהו מעלמא דנוקב׳. ומה דהוה איהו שליט עלה, שלטא איהי עלי׳, ואתהדר למיהוי בעלמא דנוקב׳. וע״ד ל״ל בת זוג כלל, ולא מכרזי עלי׳ על נוקב׳, דהא מעלמא דנוקב׳ אתהדר איהו כו׳. ושבה אל בית אביה מאן בית אביה, דא עלמא דנוקבא, דההוא עלמא בית אביה אקרי. כנ״ל בת אברהם אבינו. ואמר שם **אי זכאת לאתתקנא הואיל ושבה אל בית אביה, מלחם אכיה תאכל, תתענג מההוא ענוגא דעלמא דנוקבא, דאכלא מנהמא דאבירים דנחית מלעילא, אבל לאסתכלא ולאתהני כמה דאתהנון שאר צדיקייא, לא יכלא, בגין דהוה זר דתמן, וע״ד לא אכיל קדש, אבל אכיל תרומה, דאיהו יהיב לעלמא דנוק׳.** ר״ל כמו תרומה שניתן לאכול אפילו לנשים, משא״כ בקדש. **ומגו דאיהי מעלמא דנוק׳ כו׳ ואי לא זכה ההוא רוחא לאתתקנא כדקא יאות כיון דאהדר בגלגולא, אפילו בההוא תרומה לא אכיל, וזר אקרי אפילו לעלמא תתאה, ולא אכיל בה.** ולכן אם ישי׳ אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, שצריך להחזיר כל השלשה גלגולים של נר״ן, והוא לגלגול אדם, שהוא עפר, בסוד ואדם על עפר ישוב, והוא לעלמא דנוק׳ כמש״ל. וז״ש **ולאתתקנא בעפרא כו׳ ואוקמוה. ואי ההוא פרוקא לא בעא לקיימא לאחוהי בהאי עלמא, בעי למקטר חד נעל ברגלי׳, וההוא אתתא דתשרי ליה ומקבלא להההוא נעל לגבה כו׳, לאחזאה דההיא אתתא עטרת בעלה נטלא לי׳, ומקבלא לי׳ לגבה כו׳** ע״ש. ואמר שם **ת״ח ע״ד מאן דבעי לקיימא קיים נטל נעליה ויהיב לחברי׳ לקיימא מליה קיימא דבת נדיב, הה״ד וזאת לפנים בישראל על הגאולה, מאי וזאת קיימא שלים בכלא. לפנים בישראל כד הוו צנועין קדישין לקיים (כ״ד) כל דבר ממש דא הוא קיומא, וכדין וזאת התעודה בישראל ודאי, דלא תימא דהסכמה אחרא היא, אלא קיומא עלאה למהוי עובדיהון בקיומא דלעילא.** וזהו שאמר כאן דממנן על קיימא בעלמא כו׳. **כיון דאסגייאו חייבין בעלמא כסיאו מלה בגוונא אחרא, בכנפא דמלבושא. והאי הוא מלבושא לתקונא. ורזא דמלה ולא יגלה כנף אביו כתי׳.** והענין הוא כמו ופרשת כנפיך על אמתך. וסוד הענין הוא כמ״ש בז״ח בס״א דף ז׳ ע״ג [ד ע״ב] **כד איהי סלקא לאתעטרא לעילא ולאתאחדא ברזא דימינא ושמאלא, כל הני רתיכין דאינון כינוין כלהו סחרין לה וחפיין עלה סחרנהא, כבעלה דאתתא דפריש גדפא עלהא, הכי אינון פרישין גדפין דבעלה עלהא, וחפיין לה בכל סטרא, ואיהי משמשא בבעלה. וסימנא דא ואפרוש כנפי עליך כו׳.** וסוד הענין של חליצה, הוא ברזא דמט״ט, ששם כל גלגולין כידוע, והוא נעל דשכינת׳, ובי׳ אתהדר בסוד בני אתה, כמ״ש בסבא שם (קא.). וז״ס חליצת נעל דמשה, מגופא דמט״ט, ומאתתא דשם. וז״ס הקיומא כנ״ל. ואלו נעל ובגד הם בסוד פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם. וע״ש בס״א שם [זח״ח ד ע״ב] (יהל אור).

[5168] קטו ע״ב (הערת הזהר).

[5169] שהזיווג הוא במשקל, כמ״ש בס״ד (רפ״ק א ע״ב) דעד דלא הוי מתקלא. וענין המשקל הוא כמ״ש בס״י (פ״ב מ״א) אמ״ש כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בינתיים. והענין כי הזיווג הוא למזוג גבורות בחסדים. שהזכר הוא חסד, דכליל ה״ח. והנקב׳ היא גבורה, דכליל ה״ג. והזיווג הוא לאתבסמא יחד, כמ״ש באד״ר דף קמ״ב ע״א **בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן. והאי חסד כליל בחמש חסד. חסד ימינא, גבורה שמאלא. אתבסם דא בדא ואקרי אדם כליל מתרין סטרוי** ע״ש. וזהו כל התיקון שיהיו ממוזגין בשוה. וז״ש כף כו׳, כמ״ש שם (בס״י) בפ״א (מ״ג) ע״ס בלי מה כמספר עשר אצבעות חמש נגד חמש, ובריח יחיד מכוון באמצע, במילת הלשון ובמילת המעור. ר״ל ששני פעמים הם עשר, חמש נגד חמש, באצבעות הידים, ובאצבעות הרגלים. שהן זו״נ דאו״א ודזו״נ, ואו״א הן בב׳ ידים כידוע, וכמ״ש בתיקוני׳ (ד.) חכמה נחית בימינא ואמא נחית בשמאלא, וזו״נ ברגלין, איהו בנצח ואיהי בהוד. שז״ס ד׳ דגלים, שהן ד׳ אותיות השם, או״א זו״נ, בב׳ דרועין וב׳ רגלין, כמ״ש לעיל (כח, ג). ובדכורא הן ה״ח, ובנוקבא הן ה״ג כנ״ל. וז״ס ה׳ אצבעות ב״פ בימינא ושמאלא. ובין או״א מכריע ברית הלשון, סוד הדעת. ובין זו״נ, ברית המעור. ואלו הן שני מיני זיווג. הנשיקין בפה, בלשון. וזיווג דגופא במעור. וכנגד שניהן אמר כף זכות כו׳, בין בכף היד בין בכף הרגל. שהן חמש נגד חמש. והן מים בימינא, אש בשמאלא. וחק לשון מכריע בינתים. בין כפות הידים הלשון כו׳. וכן בין כפות הרגלים המעור, שנקרא ג״כ לשון כידוע. וכמ״ש בר״מ פ׳ ויקרא (כ.) **ויסוד איהו לשון הקדש כו׳.** והוא הלשון התלוי בין ב׳ כפות מאזנים. וז״ס שאמר בהקדמת תיקונים (יט.) מאזני צדק נו״ה. ובזוהר (ע׳ בראשית לג ע״ב) אמר מאזני צדק בחסד בגבורה כו׳. והוא בשניהם. וזהו המאזנים לעלות, שניהן בשוה להיות ממוזגין במזג השוה. וז״ס עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, כי כל קו ימינא היד ורגל אחד הוא ברזא דאש, וכל קו שמלא היד ורגל אחד, בסוד האבות. וכמ״ש בס״ד (ספ״ג כח.) שכלל כל האצילות הן אבהן יה״ו, כל ימינא, אבא וז״א נעשין אחד בשעת הזיווג. וכן שמאלא אמא וברתא. ואבא וז״א הן יו״ד שבשם, ואמא וברתא ה״א ראשונה, וא״א הוא יחיד נעלם דמייחד לון, הבריח התיכון, מבריח מן הקצה אל הקצה. שז״ס חמשה בריחים, שנים משנים שנים, ואחד מן הקצה אל הקצה. והוא שותף שלישי, משלשה שותפין שבאדם. ולכן כל האצילות נקרא מתקלא, שכולם הם בסוד משקל אחד לבד. ושני הזיווגין הן, א׳ דאו״א שהן הנשיקין לצורך מלאכים, והתחתון לצורך ב״א כמ״ש לקמן דף רנ״ט ע״ב **תרין זמנין אינון יעקב איהו לעילא, יוסף לתתא.** והן ב׳ זיווגין הנ״ל. **תרין תיאובת׳ אינון, חד היכלא שתיתאה וחד האי היכלא שביעאה. תיאובתא לעילא באינון נשיקין דנטיל יעקב, תיאובתא לתתא בהאי שמושא דנטיל יוסף. מתרין סטרין אלין נטיל האי ארון הברית, רוחא דחיי כו׳. אלין תרין סטרין מתפרשין לתרין סטרין, סטרא דיעקב אתפשט ויהיב תוקפא לנבעא באינון שדים דאתמליין**

להנשא זה עם זו) ואלו נקראים מאזנים על זה כתוב במאזנים לעלות ולא אותם שכתוב בהם מאזני צדק שאמרנו כל אותם ששקולים זה עם זה ולא שוקל זה יותר מזה עולים ומתחברים כאחד והם חבור	ונוקבין לאתנסבא דא עם דא) ואלין אקרון מאזנים[5170] על דא כתיב (תהלים סב י) במאזנים לעלות ולא אינון דכתיב בהו[5171] (ויקרא יט לו) מאזני צדק דקאמרן[5172] כל אינון דשקילין דא עם דא ולא שקיל דא יתיר מן דא סלקין ואתחברן כחדא ואינון חבורא
	רנה/ב
של זכר ונקבה כאחד ועל זה במאזנים לעלות ואף על גב שלפעמים מסתיע הדבר	דדכר ונוקבא כחדא ועל דא במאזנים לעלות

מההוא רוחא דחיי, ויניק בהו, דאינון מלאכין קדישין, דאינון חיין וקיימין, וקיימין בקיומא כו׳ סטרא דיוסף עייל בתיאיבתא ויהיב תוקפא לגו, ועביד נשמתין ורוחין לנחתא לתתא, ולאתזנא בהו בני עלמא, וע״ד קיימין תרין סטרין אלין, דא לעילא ודא לתתא, דא לאתזנא לעילא, ודא לאתזנא לתתא, כל חד וחד כדקא חזי לי׳. וע״ד כלא איהו חד, וחד רזא איהו, ועם כל דא יוסף זן לכל גופא כו׳, כלא בכללא חדא, למהוי כלא חד כדקא חזי. וז״ס דבתלתא אתכליל כלא (זוהר אחרי מות סה ע״ב), ובאבהן אתכליל כלא (זוהר תרומה קעה ע״ב). וז״ס עשרה עשרה הכף, שכף ימינא ה׳ אצבעות הידים ורגלי׳, הן עשרה. וכן בשמאלא עשרה. ושניהם הם בשקל הקדש, המשקל הנ״ל. וז״ס עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה׳. שזו״נ הם שקל שלם, והיא מחצית השקל, פלג גופא, תרומה לה׳, שהיא נקראת תרומה לה׳, כמ״ש בפ׳ תרומה (קמז.) ובפ׳ ויקהל (קצז ע״ב) כמה פעמים ע״ש. ואריך אנפין הוא הברית יחיד באמצע, שנקרא יחיד, כמ״ש (שעה״כ דרוש ה׳ דויעבור. וע׳ זוהר בראשית כב ע״ב) ע״פ אני אני הוא ואין אלקים עמדי דלית נוק׳ בע״ק. ונשמתא דשם נקר׳ יחידה. וז״ס הנשיקין, שהן על ה׳, מע״ק כנ״ל, וכמ״ש בפ׳ תרומה דף קמ״ו ע״ב **מאן ישקני ההוא דסתים גו סתימו עלאה. ואי תימא סתימא דכלא בי׳ תליא נשיקין ונשיק לתתא, ת״ח סתימא דכל סתימין לית מאן דידע ליה, ואיהו גלי מיניה נהירו חד דקיק סתים דלא אתגלי כו׳, בחד שביל דקיק לאתפשט מגויה, ואיהו נהירו דנהיר לכלא.** ר״ל אבא. ושביל דקיק הוא סוד הפלא שבו הנשיקין. וז״ש שם **ודא אתער לכל רזין עלאין ואיהו סתים, לזמנין סתים, לזמנין אתגליא. ואע״ג דלא אתגלי כלל, ואתערו דסליקו דנשיקין בי׳ תליין. ומגו דאיהו סתים כו׳. ישקני ההיא דסתים לעילא. ובמה בההוא רתיכא עלאה דכל גוונין תליין ומתחברן בי׳. והאי איהו יעקב כו׳** ע״ש. וז״ס (סוטה מז. וש״מ) איש ואשה י״ה ביניהם, באיש יו״ד, ובאשה ה״א. וההוא דמזווג לון בסוד וא״ו כנ״ל. ואע״ג דבין באיש ובין באשה הם עשרים אצבעות, חמש נגד חמש, הוא בסוד התכללותם זה בזה, שכ״א כלול מזו״נ. וכמ״ש בפ׳ במדבר דף קי״ז ע״א **כיון דאמר בצלמו מאי בצלם אלקים ברא אותו, אלא ודאי תרין דרגין דכלילין דר״נ, חד דדכר וחד דנוק׳ כו׳** ע״ש. והוא סוד התכללות ימינא בשמלא ושמאלא בימינא, שצד שמאל שבאיש, הגבורות כלילן בנוק׳. וכן צד ימין שבאשה כלילן בדכורא. וכידוע בסוד התכללות חסד בגבורה וגבורה בחסד. ולכן כ״א לבד נקרא פלג גופא, כי הוא אין לו אלא צד ימין, והיא צד שמאל לבד, והתעוררות הזיווג הוא בשמאל שלהם, וזהו אש ואש שבאיש ואשה, אלא שלו הן ממותקין, שלכן הן נפררין, ושלה מחוברין, איש אשה. וז״ס רשפיה רשפי אש שלהבת י״ה כו׳ (יהל אור).

[5170] ר״ל אלו היתידות הממונים על הזיווג. והן ברית יחיד, זיווג הנעלם שביניהם. ולכן הם בדרום, בסוד ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא (זוהר אחרי עז.). והן בהיכל הזה, סוד הנשיקין כנ״ל. ובהיכל הראשון סוד לבנת הספיר, שם איש ואשה, יסוד ומלכות כנ״ל, ושם זיווג התחתונים, פעמיך בנעלים (יהל אור).

[5171] רנב ע״א (הערת הזהר).

[5172] ר״ל מאזני צדק, שהן בהיכל הד׳, לשקול זכיות ועונות, איזה שוקל יותר, להכריע על אותו צד, ולא להתחבר שניהם יחד, וכמש״ל דף רנ״ב ע״א בהיכל הרביעי **פתחא רביעאה בהאי פתחא (קיימא חד ממנא ואזני״ה שמיה, והאי איהו מתקלא דנטיל זכוון וחובין, וביה אתקלו כלהו כחדא, והאי אקרי מאזני צדק)** (כו׳ ע״ש עד) **דכתיב מאזני צדק כו׳.** ואמר שם למעלה **מאן דנצח מנייהו הכי אית לה ממנן כו׳.** ושם הוא להכריע לאיזה צד, אבל כאן הוא להחבר שניהם יחד, ולזווג. וזהו במאזנים לעלות. וכמש״ו **כל אינון דשקילין דא עם דא ולא שקיל דא יתיר מן דא סלקין ואתחברן כחדא, ואינון חבורא דדר״נ [-דדכר ונוקבא] כחדא. וע״ד במאזנים לעלות.** ר״ל ששני המשקלים היו שקולין יחד בשוה. וזהו הזיווג להיותם ממוזגין בשוה. וזהו המשקל. והענין שחסדים שלו יהיו בשוה עם הגבורות שלה, ומעשיהן ומדריגתם בשוה, וכמ״ש (ריש סוטה) אין מזווגין את האדם אלא לפי מעשיו. ואע״ג שהקשו והא אר״י ארבעים יום קודם יצירת הולד ב״ק יוצא ואומר בת פ׳ לפלוני. ואמרו ל״ק כאן בזיווג ראשון כאן בזיווג שני. בזווג ראשון ג״כ הוא לפי מדריגתם, רק שאינן לפי המעשים, שעדיין לא נולדו. וזהו קשה הזיווג כקריעת י״ס (סנהדרין כב.), שאין שכיח שיהיה זו״נ אח״כ עד הזיווג שקולין במעשיהם, וכמ״ש (שם) מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות, בכי ושרות, שהן דו״נ, זכר ושרות, שהן גבורות שבימינא, בכי בנוק׳, גבורות שבשמאלא, שהן דין גמור. והן אש ואש הנ״ל. וזיווג לאתבסמא יחד. ופעמים שאינן שוין, אם הנוק׳ גוברת אז בכי, ואם דכורא גובר, אז שרות. וז״ש (עיין זוהר תרומה קע ע״ב) מאן דהוא בכי מאן דהוא שרות (יהל אור).

ושוקל זה יותר מזה עולים ומתחברים כאחד והרי בארנו.	ואף על גב דלזמנין מסתייעא מלתא ושקיל דא יתיר מן דא סלקין ומתחברן כחדא והא אוקימנא[5173]
אותם שני עמודים שלצד צפון פתחיא״ל עטריא״ל וממנים כל אחד ואחד על שנים עשר אלפים ממונים אחרים והם יתדות המשכן ובאלו האחרונים שאמרנו אותם שני ממונים תומכים אחרים שלצד מערב הם פדתיא״ל ותומיהא״ל והתמנו כל אחד על שנים עשר אלפי ממונים אחרים וכולם יתדות המשכן כפי שאמרנו.	אינון תרין סמכין דלסטר צפון פתחיא״ל עטריא״ל וממנן כל חד וחד על תריסר אלפין ממנן אחרנין ואינון יתדות המשכן ובאלין אחרנין דקאמרן[5174] אינון ממנן תרין סמכין אחרנין דלסטר מערב אינון פדתיא״ל תומיהא״ל ואתמנון כל חד על תריסר אלפי ממנן אחרנין וכלהו יתדות המשכן כדקאמרן
אלו הם ששופכים דמעות על כל אותם שמגרשים את נשותיהם הראשונות משום שאותן שבע הברכות שנמסרו לה הוסרו	אלין אינון אושדי דמעין[5175] על כל אינון דמתרכי נשיהון קמייתא[5176] בגין דאינון שבע

[5173] ועניין הפסוק כך הוא, שקודם לכן אמר בטחו בו בכל עת, שהוא סוד הזיווג, שנקרא כל ועת בחיבורא כידוע. ואמר שיש לבטוח בזה על ה׳, כמ״ש (מ״ק יח:) מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, שמה׳ אשה לאיש, מן התורה מה׳ יצא הדבר, מן הנביאים ולא ידעו כי מה׳ הוא, מן הכתובים ומה׳ אשה משכלת. וכמ״ש אם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, שהוא הזיווג שנקרא בנין בית כידוע. ואמר אם ה׳ כו׳, ששוא הוא עסק בני אדם בענין הזיווג, שהכל הוא מאת ה׳. וז״ש אך הבל בני אדם כזב בני איש, רק במאזנים לעלות, אבל המה מהבל יחד כו׳. ואמר לעלות, שפעמים אחד הוא למטה עולה ע״י פעולתו של הקב״ה למעלה, ומגיע לחבירו ומתחבר כחדא. וז״ש **וע״ד במאזנים לעלות ואע״ג כו׳ וסלקין ומתחברין כו׳.** ורצונו בזה לפרש מלת לעלות כנ״ל. והוא כאן בהיכל הזה סוד אשה, והוא בהיכל הראשון, נגד לבנת הספיר, יסוד ומלכות. וצד דרום שבו, שהוא על קיומא, ואינן כמו מאזני צדק, שא׳ הוא בקדושה, וא׳ בס״א, והוא מאזני הישראל ואומות, ימינא ושמאלא, כמש״ל שם **מסט׳ דימינא אי נצחן זכוון כמה ממנן אית להההוא סטר׳, ונטלי מלה וההוא דינא, ומתעברן בישין מרעין מההוא ב״נ, עד דאשתזיב מסט׳ דשמאלא. אי נצחן חובין, כמה ממנן אית להההוא סטרא עד דנטלא מלה ההוא ס״א, וכל אינון גרדיני נימוסין כו׳.** אבל מאזנים שבכאן שניהם הן בקדושה, ימינא ושמאלא דקדושה, ושניהם בישראל דו״נ כנ״ל. וז״ס קשה לזווגן כקריעת ים סוף שנאמר מוציא אסירים כו׳ כנ״ל. והענין כמ״ש בזוהר {תרומה קע:} שקשיות הקריעת י״ס הוא לעשות דין וחסד כאחד בעת אחד, דבכל זמן מאזני צדק נוטין לימין או לשמאל, ואז היו שקולין כא׳, דין למצרים ורחמים לישראל, וכן הזיווג הוא להיות שקולין ב׳ המאזנים כא׳ כנ״ל (יהל אור).

[5174] ר״ל שני הממנן עם כל הכ״ד אלף ממנן, כלהו נקראו יתדות המשכן כנ״ל, וכן אותם שבמערב כמש״ו אינון ממנן תרין כו׳ כדקאמרן (יהל אור).

[5175] ר״ל אותם שבמערב (יהל אור).

[5176] וז״ס שאמרו ז״ל {גיטין צ:} כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה׳ בכי ואנקה מאין עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה׳ העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר בגדת בה והיא חברתך ואשת בריתך. והענין כי המשכן הוא בהיכל הרצון, כמ״ש לעיל, וט׳ כלים בו כמ״ש בר״מ פ׳ תרומה {קנז:} נגד ט״ס, שלש של שלש שלש. ג׳ לפני לפנים בק״ק נגד ג״ר, בהיכל ק״ק. ג׳ בהיכל, שהוא בית הפנימי, נגד ג׳ אמצעות שהן בתי גוואי. ג׳ בחצר אהל מועד, נגד ג׳ אחרונות, שהן בתי בראי. והן ג״ר, ארון וכפרת וכרובים נגד ג״ר דק״ק. ושאר ששה כלים הן בהיכל הרצון, סוד המשכן, נגד ששה היכלות אשר בו. והן, מנורה ושלחן ומזבח הפנימי נגד ג׳ היכלות האחרונות, כיור וכנו ומזבח החיצון, נגד ג׳ היכלות הראשונות, כסדר מלמעלה למטה. וכידוע שכרובין הן בכתר, נגד ב׳ פרצופין שבו מופלא ומכוסה {תז״ח ד, ב}, וכפרת בחכמה. וארון בבינה, לבא, נור דליק וכמ״ש בתיקונים {יד:}. ומנורה בדרום חסד. ושלחן בצפון גבורה. ומזבח הפנימי ת״ת. והן שלש היכלות האחרונות. ומזבח הפנימי היכל ששי. וכיור וכנו נו״ה כידוע, והן היכלות ב׳ וג׳. ומזבח החיצון היכל הראשון, והוא היכל זה. וז״ש מזבח מוריד עליו דמעות. ואמר אשתו ראשונה, כמ״ש והוא חברתך ואשת בריתך, והוא אשתו ראשונה, כמ״ש {סנהדרין כב:} אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כו׳. ואמר מאין עוד פנות אל המנחה, שהמנחה היא בקרן דרומית מערבית, כמ״ש {מנחות יט:} אל פני המזבח בדרום, לפני המזבח במערב, הא כיצד כו׳. ואלו ב׳ הצדדין של היכל הזה, דרום ומערב, שהן דרומית מערבית של מזבח, ממונין על דבר זה, בדרום על קיומא, וכאן על הפרה כנ״ל. ואמר ולקחת רצון מידכם, שכאן הוא הרצון, היכל הרצון. ואמר על כי ה׳ העיד כו׳, שהוא מזווגן, והוא עדותם, כמ״ש שבטי יה עדות לישראל, ואמרו {שיר השירים רבה ד כה} שי״ה עדותם, הראובני כו׳. וכן באיש ואשה יה כנ״ל. והיא חברתך ואשת בריתך. וכאן הוא אשת ברית בהיכל הזה, ושכינה במערב, ולכן הממונין לצד מערב כמש״ו (יהל אור).

ולא התקיימו משום שהתגרשה ולא נדבקו הבעל והאשה כאחד ולכן כולם שופכים דמעות שהגרושים מראים שאותן שבע ברכות כאלו שהעברו ממקום אחר אז באותה שעה יוצא קול ואומר (ישעיה נ) אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה.	ברכאן דאתמסרו לה אתערן ולא אתקיימו בגין דאתתרכא[5177] ולא אתדבקו בעלא ואתתא״ר כחדא[5178] ועל דא כלהו אושדי דמעין דאחזי תירוכין דאינון שבע ברכאן כמה דאתערן מאתר אחרא כדין בההיא שעתא קלא נפק ואמר (ישעיה נ א) אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה
ההיכל השני שאמרנו שכולל את ההיכל הראשון להתיחד בו וכל אותן החיות כך גם יש לו שמונה עמודים כמו הראשונים וכולם ממונים כל אחד ואחד על שנים עשר אלפי ממונים אחרים כמו אלו הראשונים שאמרנו שני עמודים הם לצד מזרח שני עמודים לצד דרום ושני עמודים לצד צפון ושני עמודים לצד מערב.	היכלא תניינא דקא אמרן דכליל להיכלא קדמאה לאתייחדא ביה וכל אינון חיוון[5179] הכי נמי אית ליה תמניא סמכין כקדמאי וכולהו ממנן כל חד וחד על תריסר אלפי ממנן אחרנין כאלין קדמאי כדקאמרן תרין סמכין אינון לסטר מזרח תרין סמכין לסטר דרום ותרין סמכין לסטר צפון ותרין סמכין לסטר מערב
שני העמודים הללו של צד מזרח יהדניא״ל גזורי״ה שנים עשר אלפי ממונים של כל אחד וכולם יתדות אותם שני עמודים שלצד דרום אהריא״ל ברהיא״ל כל אחד ואחד על שנים עשר אלפים כראשונים.	אלין תרין סמכין דלסטר מזרח יהדניא״ל גזורי״ה תריסר אלפי ממנן דכל חד וכלהו יתדות[5180] אינון תרין סמכין דלסטר דרום אהריא״ל ברהיא״ל כל חד וחד אינון על תריסר אלפין כדקמאי
אלו ממונים על משבר ונוטלים אותם קולות הנשים ומניחים אותם לפני אותו ההיכל וכשאותו הצד האחר בא לקטרג בשעה הזו שהיא שעת סכנה עומדים אלה ומכניסים את הקולות הללו לממנה של	אלין ממנן על משברי[5181] ונטלי אינון קלי דנשין ומנחן לון קמי ההוא היכלא וכד ההוא סטרא אחרא אתי לקטרגא בהאי שעתא דאיהו שעתא דסכנה קיימי אלין ועאלין הני קלי

[5177] ר״ל לכן לא אתקיימו בשביל שנתגרשה (יהל אור).

[5178] ששבע ברכות אתמסרו לכנסת ישראל, והן שבע היכלות שלה, דאתדבקו בשבע רקיעין עלאין. והן סוד ז׳ ברכות (סל) {של} כלה, כמ״ש פ׳ נשא דף קכ״ד ע״א וכל נשי ישראל מתברכין בכ״י, וע״ד אתתא דלתתא מתברכא בז׳ ברכות, ואחידת בה בכ״י. ובפ׳ שמיני דף מ״ד ע״ב **ויברך אותם אלקים כחתן דמברך לכלה בשבע ברכות. מכאן אוליפנא חתן וכלה {כיון דאתברכן בשבע ברכות אתדבקן כחדא כדוגמא דלעילא, וע״ד מאן דאתי לאתחברא באנתו דאחרא הא פגים זווגא, כביכול עביד ב׳ רשויות לעילא, דהא זווגא דקוב״ה בכ״י תמן תנינן כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל לקודשא בריך הוא וכ״י כו׳. כל הנהנה מן העולם הזה כלל דא איהו אינתו מאן דאתדבק באנתו למהני מנה, ואף על גב דאיהי פנויה, ואהני מנה בלא ברכה כאילו גוזל קב״ה וכ״י}** (כו׳ עיי״ש עד) **מ״ט בגין דזיווגא דלהון בז׳ ברכות הוא כו׳** ע״ש. ובפ׳ תרומה דף קס״ט **דהא דא כגוונא דא קיימא דא סלקא בז׳ ברכאן ודא סלקא בז׳ ברכאן, וכד סלקא בז׳ ברכאן כדין אקרי כלה. וע״ד אסור לשמשא בה עד דאתכלילת באינון שבע ברכאן כגוונא עלאה, אינון שבע ברכאן ירתא כלה מרוחא עלאה, אתר דכל ברכאן נגדין מתמן.** [בכ״ק הביא לענין פירוש המאמר דכאן כל מאמר הזהר הזה וביארו בארוכה. ועתה נדפס לתועלת המעיין על מקומו. קחנו משם. ש״ל] (יהל אור).

ר״ל אלו השבע ברכות, לא אתדבקו בעילא בז׳ דדכורא, ותתא בז׳ דנוקבא. ולמה בוכין מפ״ו **וע״ד כלהו אושדי דמעין דאחזי תרוכין דאינון ז׳ ברכאן דאתעדן מאתר אחרא.** ר״ל שבזה תריך ז׳ ברכות משכינה, [הגה. ובסבא דף ק״ב וק״ג **תנינן מאן דמתרך אתתי׳ קדמאה מדבחא אחית עלוי דמעין אמאי, אלא הא אמינא דכל נשין דהאי עלמא בדיוקנא דהאי מזבח קיימין, וע״ד ירתאין אינון ז׳ ברכאן, דכלהו מכ״י אינון, ואי איהו מתרך לה, אהדר אבנא עלאה גרעונא, מ״ט כו׳** עיי״ש] ולכן בוכין. והן בהיכל הזה, מזבח, ששם השכינה במערב, שהוא נגד לבנת הספיר, יסוד ומלכות. ושני המזבחות הן זה כנגד זה, שני זיווגין, יעקב ויוסף, ראשון ושני כמש״ל. אלא שכאן גופא בגופא, ובפנימי רוחא ברוחא דקיק, ולכן לא מקריבין עליו אלא קטורת, והוא מבטל מותנא, שהוא בהיכל הששי כמ״ש לקמן בהיכל השש׳ דף רנ״ו ע״א (יהל אור).

[5179] ר״ל שכולל את היכל הראשון, וכל חיוון שבהיכל הראשון עומדין כנ״ל (יהל אור).

[5180] אף התריסר אלף של כל אחד הן יתדות כנ״ל (יהל אור).

[5181] **ואקרון הכי.** ר״ל שנקראין ע״ש הממונים שעליהם המשבר (יהל אור). {נוסח??}.

הפתח ולא יכול אותו הצד האחר לקטרג ולפעמים שמקדים אותו הצד האחר ונכנס ומקטרג ויכול להזיק.	**למנא דעל פתחא ולא יכיל ההוא סטרא אחרא לקטרגא ולזמנין דקדים ההוא סטר אחרא ועאל וקטריג ויכיל לנזקאה**[5182]

[5182] עיין הענין בסבא דף ק״י וק״א קלא דאתתא דיכלא קלא דחיויא לאחדא בה כו׳ ת״ח דלאו בכל קלין כו׳ אלא תרין נשין אינון דיכלא קלא דחויא לאתאחדא בהון כו׳. ואמר שם האי דלא נטרית סואבות נדותה וימי ליבונה כדקא יאות, או דאקדמת יומא חדא לטבול כו׳. וכן כאן בנזקא דילה, כמ״ש {שבת לא:} על ג׳ עבירות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר. ואמרו {שם לב.} מ״ט בשעת לידתן, ואמרו משום שהיא שעת הסכנה. וגברי היכי מיבדקי כו׳ ע״ש. וז״ש **וכד ההוא ס״א אתי לקטרגא בהאי שעתא דאיהי שעתא דסכנה כו׳.** והן מצוות על ג׳ מצות אלו, שהן תלת דרגין דילה, נה״י. נדה ביסוד כידוע, וכמ״ש את מקורה הערה, וכמ״ש {שם לא:} היא קלקלה בחדרי בטנה כו׳. חלה בנצח, שכל מתנה לכהן הוא בנצח, ששם סוד הכהן כידוע, ושם סוד אהרן, והעבודה, כמ״ש בר״מ פ׳ ויקרא דף ג׳ ע״ב **אריתי מורי דא חסד, דרגא דאברהם, דאתמר עליה אלך לי אל המור. עם בשמי דא נצח, דרגא דאהרן דכתיב ואתה קח לך בשמים ראש. ואינון דרועא ימינא בירכא ימינא. ורזא דמלה נעימות בימינך נצח. ואינון תרין ברכאן לקבליה, חד מגן אברהם, ותנינא עמדה, דהיא רצה כו׳.** ואמר **בשמים.** ששם סוד הבשמים, כמ״ש בתז״ח ד׳ צ׳ ע״א **נצח דאזלא תדיר ואחיד רחיין ושתיק נהירין רמיזן עלמין באינון נהורין דשחיק חמש סממנין דקשרת בוסמין כו׳.** ואמר **ראש.** שהוא ראשית וראש דנוק׳, שנה״י נעשין לה ג״ר כידוע, ונצח הוא חכמה דילה, שנקרא ראשית. וז״ס חלה שנקראת ראשית, והוא חכמה דידה. וז״ש בתיקונים תט״ז ד׳ כ״ז ע״א **וחלה איהי שכינתא [כו׳] טפה דא יו״ד.** ר״ל החלה שמפרישין ממנה, והוא טפה דמוחא, שהוא יו״ד חכמה. **עסה צריך לאפקא מניה חלה, ומיד חל על ההוא טפה.** ר״ל ה׳ חל על הטפה, וזהו חלה, חל ה׳. **ויהיב לי׳ זרע כליל מתרווייהו דאיהו וא״ו.** ר״ל כלול מי״ה, בן י״ה כידוע. **ורזא דמלה ה״א לכם זרע כו׳.** ר״ל שהיא בשכינה שהיא ה׳. **ובג״ד חלה ודאי איהו פקודא דאתמני לאתתא, ובגינה מית אדם דאיהו חלתו של עולם, צריכ׳ איהי לאפרשא חלה ולאפקא לה מעסתה, דאיהי טפה דילה, להחזירה על אדם.** וכמ״ש שם למעלה **בראשית דא חלה, הה״ד ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה. והא אוקמוה דאדם חלתו של עולם הוה כו׳.** והענין כי אדם הראשון הוא דרגא דחכמה, שנקרא ראשית, וזהו חלתו של עולם, ראשית מכל העסה. וז״ש {שבת לב.} ראשית קריתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם. וכמ״ש בתט״ו ד׳ כ״ו ע״ב **בראשית דא ישראל הה״ד קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה כו׳ ומאן דאיהו קדש כו׳.** והוא דרגא דחכמה שנקרא קדש, וישראל אחידן בדרגא דקודש כמ״ש בפ׳ משפטים ד׳ קכ״ב ע״א ע״ש, ובפ׳ אמור ד׳ צ״ד ע״א. ולפי שחלה היא בנצח, קדש דנוקבא, ראשית דידה, לכן ניתנה לאשה. וז״ס שאמר בר״מ פ׳ שלח לך ד׳ קע״ד ע״א דחלה הוא מ״ג וחומש, סימן מג״ן כו׳. והוא בנצח ששם אנכי מגן לך, כמש״ל ד׳ ר״נ ע״א ע״ש. הדלקת הנר הוא בהוד, בינה דידה, ששם ערכתי נר למשיחי, שדרגא דילה בהוד, כמ״ש בר״מ פ׳ ויקרא שם {ד.}, ובסוף ח״א ד׳ י״ד ע״ב {וילנא סי׳ נ׳ רסו:} ע״ש. והוא משחא ורבות קדשא דעלמא דאתי, כמש״ל ד׳ רמ״ט ע״א **מההוא משחא דרבות קדשא דנגיד מעלמא דאתי נגיד בי׳, ומההוא משח׳ אתרבי ואצמח. והאי איהו נר, כד״א ערכתי נר למשיחי, בגין דהאי איהו סדורא לאדלקא בוצינין כו׳ נציצין מני׳ עשרין ותרין נהורין לקבל כ״ב אתוון דאורייתא.** [הגה. וז״ס שצריך לומר ע״ש עם חשיכה, שהוא מדרגא דחקל תפוחין קדישין בנה״י, עשרתם ערבתם הדליקו את הנר. ערבתם הוא ביסוד כידוע {תקו״ז ט:}. עשרתם הוא בסוד חלה כנ״ל]. ואע״ג ששם היכל נצח, מ״מ עיקרו בהוד, כמ״ש לקמן דף ר״ס ע״ב **היכלא תניינא אל ברוך גדול דעה, אור פני״אל, רזין דכליל אתוון זעירין דא״ב כו׳.** וכמ״ש שם. וז״ס שאמרו {שבת לב.} נשמה שנתתי בכם קרוי׳ נר, על עסקי נר הזהרתי אתכם. והוא נר הזה, כמ״ש שם בהאי רוחא שנקרא נר, דכליל בכ״ב נהורין דא״ב, שעומד למשוח במשחא דהאי נר, דנשמתא דאיהי רשימא בכ״ב אתוון, ומניה נדלק הנשמה, בסוד ערכתי נר למשיחי ע״ש באורך. ואמרו {שבת לא:} רביעית דם נתתי בכם על עסקי דם הזהרתי אתכם. והוא ביסוד דידה, רביעית ההין, רובע ישראל. וכאן בהיכל הזה, הוא ממונין על לידתן, בסוד וראיתן על האבנים, שהם נו״ה, וכמ״ש בר״מ פ׳ א״מ דף ס״ז ע״ב **אמר ר״מ בההוא זמנא אלין מארי חכמתא עלאה מארי קבלה מארי רזי תורה, שעתא דחיקת להו, והאי איהו דאמר כאיל תערוג על אפיקי מים דאינון אפיקי מים דאורייתא, לגבי שכינתא.** ר״ל שהן בדרגא דנו״ה שנקר׳ אפיקי מים, ומהן אשתקייא שכינתא, כמ״ש בתז״ח דף פ״ג ע״ג {לד, ג} **ושתית מאשר ישאבון הנערים כו׳ דשכינתא בעי לאשתקיא מעולמין כו׳, תרי נביאי קשוט אפיקי מים. וימד שש שעורים וישת עליה, דא שעורא דתרין שוקין דאינון בשכמל״ו.** וז״ס ותמלא כדה ותעל, שהן כ״ד דבשכמל״ו, כמ״ש בתי׳ {תיקון כ״א נב.} **ותמלא מאינון אפיקי מים** ע״ש. **ולית תורה אלא עד״א.** ר״ל שהן אפיקי מים מעד״א לגבי שכינתא, כמ״ש שם, מעולימין משואבי דאורייתא דאיהי עד״א צריך לאשתקייא לה כו׳. **דיהון אלין אפיקי מים בצערא, ביגונא, בעניותא, ואלין אינון חבלים וצירים דיולדה, דאיהי שכינתא דאתמר בה ותגל יולדתך, ובאינון חבלים תהא בצערא דלהון, ובאינון חבלים דצווחת בהון.** ר״ל כמ״ש {סנהדרין מו.} בשעה שהרשע מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי, שהן חותם דבני ישראל בתפילין. אם כך מצטער על דמן של רשעים ק״ו על דמן של צדיקים. וזהו חבלי יולדה, חבלי משיח, שבזמן ההוא מדבר כמש״ו. **אתערו שבעין סנהדרין דלעילא.** והוא נגד ע׳ קלין דיהבת כמש״ל. **עד דיתער קול דילה עד הוי״ה, ומיד קול ה׳ יחול׳ אילות, דאנון מארי מתניתין, בתולות אחרי׳ רעותיה, כלהון יהון לון חיל כיולדה ממש, בדחקין דדחקא לון שעתא, בכמה**

נשיכין דיצה״ר דחוי׳ דנשיך לון בכמה דוחקין. וזהו סוד הנשיכה דחוי׳ ברחם האיילתא לאולדא, כמ״ש בפ׳ פנחס דף רמ״ט. וז״ש **בההוא זמנא אתפתחת לאולדא משיח בגין חבלים ודוחקא דצדיקיא ומארי מדות.** שהן עשר מדות הידועין. וחשיב והולך. **מארי רזין דאורייתא כו׳ שנאי בצע.** הן עשר מדות, שהן כולם בשכינתא, כמ״ש בהתחלת תיקונים {ב:} ע״ש. **דדחקא לון שעתא. והאי הוא דאוקמוה מ״מ דור שב״ד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו, וירא׳ חטא ימאסו כו׳. ומאינון קלין דיהבת דאינון שבעין, לקבל ע׳ תיבין דיענך ה׳ ביום צרה.** שהוא על לידת האשה, והוא ע׳ שנין דחבלי משיח, כמ״ש כפ׳ משפטים דף קי״ט ע״ב **שחר אקדים ליומא דפורקנא כו׳ דאינון ע׳ קלין דצווחת אילת השחר על בנהא דאתתקף על״ה קדרותא בגלותא שחרות השחר בשבעין שנין בתראין.** ר״ל כמו שחרות השחר קודם היום, סיום הלילה, סיום הגלות קודם הגאולה. **בההוא זמנא יתקיים בישראל כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבלי׳, כן היינו מפניך ה׳, וע״כ נקו׳ לך ה׳ אלקינו. ובהון אילת אעילת רישא בין ברכהא כו׳ דאינון נר״ה כו׳** וז״ש[**אתפתחת רחמה דאיהי ב כלילא מתרין דלתין.** כצ״ל. שהן דלתות האשה. **לאולדא ב׳ משיחין. ואעילת רישא בין ברכהא כו׳ תרין שוקהא נר״ה, תרין נביאים, מתמן אולידת תרין משיחין. בההוא זמנא ויחשוף יערות יתעבר נחש מעלמא.** ועיין בפ׳ פנחס דף רמ״ט ע״ב ביאור זה הענין. ואמר שם **בשעתא דאתעברת אסתימת. כיון דמטא זמנא למילד געאת וראמת קלין, קלא בתר קלא, עד שבעין קלין, כחושבן תיבין דיענך ה׳ ביום צרה, דאיהי שירתא דעוברא.** שיום לידה הוא יום צרה, כמ״ש יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה, כי באו בנים עד משבר וכח אין ללידה. **וקוב״ה שמע לה, וזמין לגבה כדין אפיק חד חויא רברבא מגו טורי חשוך, ואתי בין טורין, פומי׳ מלחכא בעפרא.** כמ״ש ונחש עפר לחמו. **מטי עד האי אילת ואתי ונשך לה בההוא אתר תרין זמני.** כמ״ש {ב״ב טז:} ע״פ חולל אילות תשמור אילה זו רחמה צר, ובשעה שכורעת לילד אני מזמין לה דרקון ומכישה לה בבית הרחם ומרפ׳ ויולדת כו׳. **זמנא קדמאה נפיק דמא ואיהו לחיך.** (והוא לבוש ה״ג, ה׳ דמים טמאים, והן יוצאין ראשונה כידוע. **זמנא תניינא נפיק מיא ושתו כל אינון די בטוריא.** הוא לבוש ה״ח, שמהן ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם. וז״ש **די בטוריא.** כמ״ש המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכו ישקו כל חיתו שדי כו׳. והן ד׳ חיות הקודש, עם כל כללא דלהון, חיות קטנות כנ״ל. וכמ״ש בפ׳ חקת דף קפ״א ע״א **ישקו כל חיתו שדי היינו דכתיב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הני ד׳ ראשים אלין אינון חיתו שדי, כללא דכל אינון משריין, וכל אינון חיילין דאחידן בהו. אל תקרי שדי אלא שדי, דהוא נטיל ואשלים שמא מיסודא דעלמא.** ר״ל מט״ט שנקרא שדי כידוע. והוא נוטל זה השם מיסוד שנקרא ג״כ שדי. ואלו ד׳ חיות, הן חיות דמט״ט, שהוא כללא דלהון, כמ״ש ב(ת)ז״ח דף י״ג ע״א {מרגליות יב. ליורנו טז.} **ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי, שקיל ליה למים רבים ושקיל לי׳ לקול שדי, וש״מ כקול מים רבים כקול שדי הוא כו׳ ת״ח דתנינן במתני׳ דידן ארבע מלאכין קדישין נטלין במטלנוהי דכורסיא יקירא דמלכא קדישא ומאן אינון מלאכין, אינון דאקרון חיותא קדישא, ואינון ארבע אינון יקירין ועילאין על כל שאר מלאכין בר מחד כו׳ שמשא חד דמשמש קמיה דמלכא עלאה כו׳** ע״ש. ובדף ל״ג ע״ג [לט ע״ב] **מט״ט רב ממנא קאים בקיומא דשמא קדישא ונטיל לכל משריין ברזא דיליה לד׳ פניו בד׳ דיוקנין גו ד׳ סטרין דעלמא ואיהו כליל שמא דאקרי שדי כו׳** ע״ש. ובפ׳ בלק דף קפ״ט ע״א **שעורה אקדים למיתי לעלמא ואיהו מתקן למיכלא דבעירא סתם.** ר״ל בהמות בהררי אלף, בהמה הידוע׳, בסוד אדם ובהמה, ה׳ אלקים. **ואיהו רזא דאלף הרים דמגדלין בכל יומא ואיהי אכלה לון.** אלף יומין דשם כידוע. **ואקרי לחם תרומה, מיכלא דההוא תרומה, ואתקריב בלילא. כתיב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא, דא תרומה כו׳.** והענין כמ״ש בסבא דף ק״א **מאן בית אביה דא עלמא דנוק׳ [כו׳] מלחם אבי׳ תאכל [תתענג] מההוא ענוגא דעלמא דנוק׳ [כו׳] וע״ד לא אכיל קדש אבל אכיל תרומה דאיהו יהיב לעלמא דנוק׳, ומגו דאיהו מעלמא דנוקבא לא אכיל אלא בלילה כו׳** ע״ש. והן משנה, שהן בעלמא דנוק׳, והן שעורים, כמ״ש בתז״ח דף פ״ג ע״ג **וימד שש שעורים לתתא אינון שית סדרי משנה, ואינון מאכל בעירין דאינון חיות הקודש.** והיא נותנת בלילה, כמ״ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ומשריין דחיות הקודש הן ששים רבוא, כמ״ש בפ׳ בהעלותך {קנ״ד} בחשבון הדגלים ע״ש. וז״ש בתז״ח דף צ׳ ע״א **קיימין שתין אלף רבוא על טורין סגיאין.** שהן אלף טורין, ובכל א׳ ששים רבוא. וז״ש **ושתו כל אינון בעירן די בטורי׳.** והן הרי בתר, טורי דפירודא, בסוד ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים כנ״ל. וזהו בין הרים יהלכון ישקו כו׳ כנ״ל. והענין כי המשנה הוא אסור והיתר, כשר ופסול, טמא וטהור, עה״ד טו״ר. וה׳ דמים טמאים ה״ג, וה׳ דמים טהורים ה״ח. וכלל שלהן ג׳ ג׳ כידוע, והן ג׳ ג׳ הנ״ל. ובתחלה יוצא הדמים טמאים, שהם אסור כו׳, ואח״כ ה׳ דמים טהורין. ואתפתחת ואולידת. וסימנך ויך את הסלע במטהו פעמים. וכתיב ותשת העדה ובעירם. בשני׳ שתו בעירם. וסוד הזה עמוק מאד מאד. והוא נחש עלי צור, והכאתו בסוד נשיכה, ונאמר קח את המטה כו׳ ודברתם אל הסלע, שהמטה הוא דאתהפך לנחש בחורב, ובו הכה את הצור דאסתימת כנ״ל. וכמ״ש בז״ח פ׳ בשלח ע״ש. והמטה הוא מט״ט, ע״ה טו״ר, ששם המשנה. והוא אתהפך ממטה לנחש, ומנחש למטה. כמ״ש בתי׳ {ת״ס קט.}. ובתז״ח דף פ׳ ע״ג **דביומי דחול שלטא עה״ד טו״ר, דאיהו אדם דוייצר ביצה״ט וביצה״ר, הה״ד וייצר ה׳ אלקים את האדם, ואיהו עה״ד טו״ר דחב בי׳ אדם, ודא הוא מט״ט, דאיהו עבד דשליט בשית סדרי משנה, ואיהו גופני, ושליט בשית יומין דחול, דאינון חולין דטומאה וחולין דטהרה, ומיניה אתיהיבו שית סדרי משנה, באיסור והיתר טומאה וטהרה כשר ופסול כו׳, ואילנא דעה״ד טו״ר צריך למיעבד ביה פירוד בין טוב לרע כו׳. ולקבל מ״ט מן מטטרו״ן אינון מ״ט פנים טהור, ומסט׳ דס״מ מ״ט פנים טמא. ומאן דזכי לחברא ה׳ למ״ט פנים טהור דאיהו ה׳ חומשי תורה, אתעביד מט״ה כו׳. ובג״ד אקרי מטה האלקים כו׳.** ובתי׳ (ת״מ) {ת״ס} דף צ״ו ע״ב **ויורהו ה׳ עץ דא מטה דמשה דהוה מתהפך ממטה לנחש, ומנחש למטה. כגון להט החרב המתהפכת. ודא מט״ט**

דבי{ה} הוה משתמש מרע״ה, כגוונא דעד״א דהוה משתמש בי׳, והוה מנהיג בי׳ תתאין, אוף הכי משה דהוה כגוונא דיליה, הוה משתמש במטה. ואמאי אתקרי מטטרו״ן מטה, דלזמנין מטה כלפי זכו לצדיקיא ולזמנין מטה כלפי חוב׳ לרשיעיא. ובג״ד אתהפך ממטה לנחש כו׳, ומנחש למטה כו׳, וכד ב״נ שליט על יצרי׳ נהפך נחש למטה, ואם יצרי׳ שליט עלי׳ נהפך כו׳. ודא איהו רזא ותפקחנה עיני שניהם, ובמאי אתפקחי למנדע טוב ורע, דאיהו מטה כליל מתרווייהו כו׳. וסוד הענין כי האילת סתימא בחוורא דאגוזא, שהוא הסלע ועד דמחאן לה ומתברן להההוא בהו, אבנים מפולחות, ונקיב לון, לא יצאו המים, ולא אתפתחת האגוזא. ומחאה הוא במטה דאתהפך לנחש בשמאלא, כמ״ש בז״ח פ׳ בשלח, רק שהקב״ה אמר אל משה לדבר אל הסלע, והוא סלע אחר, בת מלך, שאליה א״צ אלא דיבור, ואז לא היו צריכין אל כ״ז, בעצב תלדי בני, נשיכה הנ״ל בנחש, ע״י שמיעתה לנחש, ואכלה מעה״ד טו״ר, ושם צריך להנשיכה ומחאה, ואם היה מדבר אל הסלע, ואז ואכל מעץ החיים וחי לעולם, אבל כאשר הכה אז נזדמן לו עה״ד טו״ר, ונגזר עליו מיתה, ונגנז בגיחון, ולא נפקין אלא טפין טפין, וצריך בכל פעם להכות ב׳ פעמים, ואין מוציאין אלא טפין. וכמ״ש בר״מ פ׳ תצא דף רע״ט ור״פ **קום ר״מ טול אבנא דא בידך דאתמר בה על אבן אחת שבעה עינים לתבר׳ קליפין דאגוזא דהא כמה רועים פרנסי דלא אתכנשו על האי אבנא דאיהו סלע דילך לאפקא מיא מתמן.** והוא סלע דסתימא מכל סטרא, והוא אגוזא ג״כ דסתימא מכל סטרא, והוא גנת אגוז, כמ״ש בז״ח דף י״ז ע״ג **גנת אגוז כלומר גנת עדן, מה האגוז הוא סתום מכל עבריו ויש עליו כמה קליפות כך כו׳.** ובפ׳ שמות דף ט״ו ע״ב **מה אגוז׳ טמירא וסתימא מכל סטרוי כך רתיכא דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי כו׳** ע״ש. **דכלה דילך מעין החכמה בהאי סלע דנביע׳ דילה באורייתא, ברזין סתימין דלית סוף, ועלה אחמר והחכמה מאין תמצא.** ר״ל סלע דיליה הוא בת מלך כמש״ל, ועל האי סלע סלע אחר, ושם הקליפין דאגוזא דצריך להכות, עה״ד טו״ר. **וכל תוקפא דילהון לאעברא קליפ׳ דלעילא.** קליפ׳ ירוקה, פישון, פשט, תהו. ובה א״צ הכאה. **וכד מטו לקליפ׳ תניינא דאיהי תקיפא.** בהו, אבנים מפולמות, והוא הסלע, קליפ׳ חיוורא, רמז, ושם כל הולך על גחון, ולא ידע איש את קבורתו, ושם צריך להאי נחש. **איהי קשיא לון.** שנאמר בעצבון תאכלנה כל ימי חייך וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה, שבימי בראשית היה העץ ג״כ נאכל, ונתקלל שהעץ לא יהיה נאכל אלא הפרי, כמ״ש בת״כ פ׳ בחקותי {א ה}, והוא עץ המטה הזה, ואינו נאכל אלא הפנימיות, ונקבר בקוץ ודרדר, שושנה בין החוחים. ולע״ל יהיה גם העץ נאכל, ועץ השדה כו׳, כמ״ש בת״כ שם. **ומחאן בה כל יומיהון.** כנ״ל כל ימי חייך. **כולהו בלישנהון דאינון תקיפין כפטישין.** ר״ל שנאמר כפטיש יפוצץ סלע, והוא סלע הזה. ולישנהון הוא המטה, שנאמר בו קח את המטה כו׳ ודברתם אל הסלע ונתן מימיו. ולפי שלא דבר, לכן אין יכולין להוציא אלא טפין טפין שהוציא הוא, ונשאר מרע״ה כבד פה וכבד לשון בגלותא, ואין תקנה אלא לע״ל, שיתגלה עץ החיים. וז״ש מרפא לשון עץ חיים. וז״ש **ול״ל רשו לאפקא מנה מיא אלא טפין דנפקין על ידך בזמנא דאתמר בה ויך את הסלע במטהו פעמים ובמחאה תניינא נפקי אלין טפין.** שמחאה הוא בעה״ד טו״ר, ובמחאה ראשונה שבר את הבהו, ובשני קליפא דקיקא, חשך, עד שהגיע אל חללא דאגוזא תהום. ובהכאה ראשונה יצאו דם, ששם קבור ההוא נחש, ולכן לחיך הוא את הדמא, והוא מ״ט פנים טמא דמטה, דאתהפך לנחש. ובו ימות משיח בן יוסף, וזהו לחיך דמא. ובמתאה השנית יצאו מים ושתו כל בעירן די בטורייא. והוא לידת משיח בן דוד. ואח״כ אתפתחת לאולדא את הולד, שילה, משרע״ה, ויתגלה ע״י התורה, כמ״ש בתז״ח דף ע״ד ע״ד **מאן עוברא, אלא דא אורייתא, ואיהי שכינתא, ההוא ולד דאתייליד מינה, בירחא קדמאה מאלין דאתמר בהון אין ב״ד בא עד שתתפשט מ״ה ט׳ חדשים על ישראל, בירחא קדמאה כו׳. קמו מ״מ ואמרו ר״מ טול אבנא דא לגבך, דאנת הוא דאתמר עלך ותרא אותו כי טוב הוא, ואוקמוה מ״מ מאי כי טוב, דאתייליד מהול, ואנת הוא כלול מט׳ ירחין אלו. ומסטרא דעבורא דילך כו׳. והאי אבנא טפה קדישא כלילא מעשרה. אנת הוא זרע דאתמשכא מינה, ובך תליא פרקוניה כו׳.** ושם דף ע״ה ע״א **דאנת הוא דאתמר בך ויך את הסלע ולא נפקו מיניה אלא טפין טפין, הכי מ״מ אינון כמאן דמחי בסלע ואינון לישנהון כפטיש יפוצץ סלע ופסקין בה כמה פסקות להלכות ולא נפקו מינייהו אלא טפין טפין ואינון לקוטות. ובג״ד בך תליא כולא כו׳. וכד אתגלי לך אילנא דחיי בדרא בתראה כו׳, ובהון תהא אנת כבד פה וכבד לשון. ולחכימא ברמיזא.** וזהו הסלע גחון. **ולית מיתה דמארי דנהורא דאורייתא, אלא עניותא.** והוא חבלים וצירין כיולדה כנ״ל. **בההוא זמנא אלין טפין דהוו נפקין מן הסלע דאינון פסקי הלכות אתמר בהון נשאו נהרות ה׳ כו׳.** וז״ש **ואלין אינון רמיזין דקבלה כו׳ והאי אבן לית מאן דאפיק מינה חכמה דאיהי מלגאו דל״ל סוף מוחא מלגאו הוא מוחא דאגוזא הל״מ. פתח ר״מ ואמר סבא סבא אית סלע ואית סלע אית אבן ואית אבן. אית אבן דשמא דה׳ עלה אתמר ואבנא דמחת לצלמא הות לטור רב.** שכל אבן הוא בשכינה כידוע, והאבן הזאת. וזהו אבן היא שכינה דאצילות, ובה נאמר אני ה׳ הוא שמי כו׳, והיא ל״ל סוף, כמ״ש בתי׳ {תי״ט מא.} ובתז״ח {יב.}. **ואית אבן דאיהו אבן משכית דלית תמן נביעו כו׳ דאיהי סלע דמשה עלה אתמר ודברתם אל הסלע ונתן מימיו דאיהי בת קול ולא תליא בה אלא דבור ופיוסא.** והיא אבן דבריאה. והיא ברתא דמלכא, תורתינו, והיא זיווגא דמשה, ובה אשתמש, ועליה נצטוה. **אבל שכחת ונקטת סלע אחרא, דאתקריאת קליפה, משנה, נוקבא דעבד נער, עלה אתמר בדברים לא יוסר עבד, אלא דמחאן ומתברין מינה כמה פסקות ולקיטות, ולקטין לון, לכן אתקריאו לקוטות, בלא נביעו דחכמה וקבלה.** והיא הסלע שנזדמן למשה, ובה הקליפות הנ״ל, שצריך להכות, והיא עה״ד טו״ר, ובה כל הקושיות שאמר לעיל איהי קשיא לון, לפי שהיא קשה כאבן, אבל אלמלי דברו הי׳ נזדמן סלע הנ״ל, ולא היו צריכין לזה, כמ״ש בתז״ח שם {ח.} **דאי עבדתון מימרי׳ בדיבורי׳ הוו אולפין אורייתא בלא ספק בלא קושיא ומחלוקת כו׳. אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא מינה אתמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו בדבורא ופיוס כברתא דמלכא ובגין דמחינא בה לקינ׳ עלה ואתגזר עלנא מותא**

כו׳ דלא איעול לארעא קדישא ואנא קבור בארעא נוכראה כו׳. ומה דאתמר בך ולא ידע איש את קבורתו {וי לאינון אטימין לבא סתימין עיינין, דלא ידעי קבורה דילך, דהוית אנת בעי רחמי מקוב״ה דלא ייעול לך בקבורה דבה אנת מתקרי מת, {כו׳} הכא רזא רברבא קבורה דיליה בצולמא דלאו הגונה ליה דאיהי ארץ ציה ועיף בלי מים, ולית מים אלא תורה, ובה (ישעיה נג) לא תאר לו ולא הדר כו׳} ובגין ההוא קבורה הוה בעי רחמי דלא ימות תמן בח״ל לפום דהו׳ בארץ ציה ועיף בלי מים דאיהי אורייתא כו׳ וכד מטי פורקנא תהא כשמשא דאזיל בקיץ לעילא ממבועין כו׳. והענין כי עכשיו לחכימא ברמיזא, בסלע דמט״ט, והוא ח״ל דמתנהג ע״י. אבל סלע דמשה הוא א״י דמתנהגת ע״י (עד״א), והיא ארץ החיים, אבל עה״ד הוא אילנא דמותא, ולכן נגזר עליו מיתה. ושם בסלע קליפה דבהו, ששם הנחש הולך על גחון, ושם נשיך לה, והנשיכה הוא נחש בריח, לויתן דאורייתא, כמ״ש שם רע״ח ע״ב **ומאן דבעי לאתתקפא בסלע דנוני ימא דמ״מ דאינון תנאים בעי למיהוי תקיף לישנא חדידא חריפא לינקוב עד דמטי לתהומא רבא דתמן כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב. ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד עד תהומא רבא. מאן הוא מחית לתהומא רבא לאשכחא זמנא דא אלא אנת, דאתמר בך צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה.** ור״ל שנאמר בו צדקת ה׳ עשה ומשפטיו עם ישראל. ובו משפטיך תהום רבה. **כמה מ״מ דבעו לנחתא לעומקא דהלכה לאשכחא תמן קץ דפורקנא ונחתי תמן ולא סליקו. ואע״ג דלישניהון הוה כפטיש יפוצץ סלע חלישת פטיש דלהון לנקבא בההוא סלע, ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו, אתא חויא לנשכא ליה. ואית אחרנין דנקיבו לה עד דמטו לתהומא רב׳, ולא סליקו מתמן כו׳. ומשיח ב״ד נפל תמן עם משיח בן יוסף כו׳. תהו קו ירוק, קליפ׳ ירוקה דאגוזא. תנינא בהו אבנים מפולמות דאינון סלעים תקיפין דמ״מ פסקי מינייהו כמה פסקות, ונקיט לון לאפקא מיא דאורייתא, ומיד אתקריאו אבנים מפולמות דמינייהו מיין נפקין. קליפה תליתאה דקיק׳ גלותא תליתא׳ דהוה זעיר, והאי איהו וחשך. גלותא רביעאה תהום רב׳ חלל דאגוזא כו׳. ובג״ד קץ דפורקנא נקיב עד התהום רבה כו׳. וכולהו נחתין בגינך בתהומא לסייע לך, ואנת תניא דמסייע לך יתיר מכלהו, בגין דאנת לויתן נחש בריח דימא דאורייתא, מארי׳ דכל נונין, לויתן זה ע״ש אורייתא דאתמר בי׳ כי לוית חן הם לראשך כו׳** ע״ש כל המאמר. והענין כי ד׳ קליפין. קליפ׳ קדמאה מעבירין ליה בקלות, וכשבאין לאבן שהוא סתימא, אז צריך להוא נחש, שהוא לויתן, לנקוב בה, שהוא איתן, תניא, תנינא דמתני׳ כמ״ש שם ע״ש. וצריך לנקוב עד התהום, והן שני קליפין, קליפ׳ זו והדקיקא, עד שמגיע לחללא דאגוזא. והן בהו וחשך. וזהו נוקב א׳, ויורד שנים, עד התהום. וזהו שני נשיכין של הנחש. ואח״כ אתפתחא התהום לאולדא. וידוע שתהום הוא יסוד דנוק׳, ועליו הג׳ קליפין, כמו בזכר הערלה ופריעו ואטיפו דדמא. וצריך לחתוך הערלה, ולקרוע הפריעה, כן הוא בנוק׳, והן הדלתות של האשה, ב׳ דלתות, וכנגדן דם טמא באשה, ימי טומאה וימי טהר והולד, והן ב׳ משיחין ומשרע״ה כנ״ל. והנחש הוא בשמאלא כידוע בהרבה מקומות. והוא מחנה דן, יהי דן נחש עלי דרך, והוא שם קר״ע שט״ן, שבה קרע ימא, כמ״ש בתז״ח דף ע״ה ע״ב **אימא עילאה לגבורה בה קר״ע שט״ן משמאלא, ובה וישם את הים לחרבה, ובה קרע ימא לי״ב קרעים כו׳, ובה עקר טורין ותבר טינרין דחויא כו׳, דאתמר ביה דרך נחש עלי צור, ובהאי שמא הוה רבה עוקר הרים.** וסוד עוקר הרים הן אבנים מפולמות הנ״ל לאשכחא התהום עומקא דהלכה. ואמר בפ׳ בשלח דף ס״ד **ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת. מ״ט משום דמחקק בנסין הוה ושמא קדישא עלאה רשימא ביה בקדמיתא נחש כמה דאתמר דרך נחש עלי צור נחש הא אתיידע באן אתר אתגלי.** ר״ל בשמאלא. **הכא אתגלי דכתיב הנני עומד לפניך שם על הצור כו׳ ר׳ אבא אמר אית צור ואית צור מסט׳ דצור עלאה נפיק צור אחרא ומאי צור עלאה צור לכל צורים ומאי איהו ההוא דאולידת לישראל.** ר״ל בינה לישראל, עד״א. **כו׳ מסט׳ דאמא נפיק גבורה כו׳ וע״ד שבח דוד ההופכי הצור אגם מים וגו׳ ומשמע ההופכי דהא לא אורחוי דצור בכך וע״ד מצור עלאה אפיק מיא מאתר דלתתא ומה שמיה דההוא דלתתא סלע דכתיב והוצאת להם מים מן הסלע ובמה אפיק האי סלע מיא בחילא דצור דלעילא.** ר״ל סלע הוא מלכות ובחילא דצור אפיק מיא. ובז״ח פ׳ בשלח **אר״י גליף הוה חוטרא מתרין סטרין משמא קדישא חד סט׳ דרחמי ודינא באתוון גליפין וחד סט׳ דינא בדינא נחש עלי צור.** ששניהן הן בשמאל כנ״ל. והענין כי המטה הוא מטטרון, עה״ד, ושם המרכבה בד׳ רתיכין, שהן ח״ג נ״ה. ובצד א׳ הן חסד עם נצח, שהן רתמי ודינא, שלכן בו קרע את הים, ע״ש כל המאמר, הטיב רחמי לישראל בחסד שבו, וא״ו לי״ב קרעים, כמ״ש בתז״ח שם ע״ש. ובנצח, וייז נצחם על בגדי, מארי נצחן קרב, כמ״ש בר״מ פ׳ פנחס {רכג:}. וצד השני הוא גבורה עם הוד, דינא כו׳. וז״ס הן הכה צור ויזובו מים ונחלים ישטופו הגם לחם יוכל תת, שג׳ מפתחות הם שלא נמסרו לשליח, וכולם הם כאן. של חי׳ כנ״ל. ושל גשמים סוד המים כנ״ל, ונקר׳ גבורות גשמים. ושל תחיית המתים והוא ג״כ שם ברכת מחיה המתים כידוע. וי״א אף של פרנסה, ות״ק גשמים היינו פרנסה. והוא ג״כ שם, כידוע סוד שלחן בצפון. ולכן בעצבון תאכלנה. ושם נחש וצור, חד על מיא וחד על עפר. סוד הלחם, המוציא לחם מן הארץ, ונחש עפר לחמו. ואמר הן הכה צור ויזובו מים, אם הוא על המים, האיך אפשר הנחש שם, שהוא על העפר, ולכן הגם לחם יוכל תת. וכמ״ש שלשה המה נפלאו ממני, דרך נחש עלי צור, שזה במים, וזה בעפר. ומ״מ היה להם להאמין בדבריו. וז״ס וראה אותו וחי, שבו החיים, כמ״ש בפ׳ בשלח שם בז״ח שתרין חויין הן, חד דחיי וחד דמותא, כמ״ש בפ׳ בראשית דף (כ״ב) {נ״ב} ע״א **האי חוי׳ הוא מותא דעלמא כו׳ ואית חויא אחרא דחיי בסט׳ ימינ׳ ותרווייהו אזלי עמי׳ דב״נ כו׳.** והוא יצ״ט ויצה״ר, ושניהם מצד שמאל, שיצ״ט הוא משמאל דקדושה, סוד גבריאל כידוע. וכמ״ש בפ׳ בא בר״מ דף מ״א ע״ב **ויאבק איש עמו דא גבריאל כו׳ ואוליף ליה שבעין לשין ובג״ד ובייצר חד יצ״ט דאוליף לו ע׳ לשון וחד דיצה״ר דאבק עמי׳ כו׳ ובג״ד אי איהו בינוני גבריאל דאיהי יצ״ט וס״מ דאיהו יצה״ר, זה וזה שופטו כו׳.** וז״ס הנחש דנשך כו׳ ופומי׳ מלחכא בעפרא כנ״ל [שם] **ודא גבריאל בההוא אבק דעפר דאתמר בי׳ ובייצר כו׳ עפר מן האדמה כו׳ וחד יצ״ה דאבק**

שני העמודים הללו שלצד צפון חלחליא״ל (סלסליא״ל) קרספיהא״ל הם ממונים כל אחד על שנים עשר אלפים אחרים שלצד מערב הם סוגדי״ה (סוגרי״א) גדרי״ה ואלו על שנים עשר אלפים אחרים.	אלין תרין סמכין דלסטר צפון חלחליא״ל (ס״א סלסליא״ל) קרספיהא״ל אינון ממנן כל חד על תריסר אלפין אחרנין דלסטר מערב אינון סוגדי״ה (ס״א סוגרי״א) גדרי״ה ואלין על תריסר אלפי אחרנין
ואלו ממונים על אותו דם ברית כשנמול אותו ולד לשמנה ימים ואלו נוטלים אותו הדם ומניחים אותו לפני ההיכל הזה וכשמתעורר רגז בעולם משגיח הקדוש ברוך הוא על אותו הדם ולא נתנת רשות לאותו צד האחר להיכנס לשם.	ואלין ממנן על ההוא דמא דברית[5183] כד אתגזר ההוא ולדא לתמניא יומין ואלין נטלי ההוא דמא ומנחן ליה קמי האי היכלא וכד רוגזא אתער בעלמא אשגח קודשא בריך הוא על ההוא דמא ולא אתיהיב להההוא סטרא אחרא רשו לאעלא תמן
בא וראה בזמן שנמול אותו אדם לשמנה ימים ושרתה עליו שבת המלכות הקדושה אותה הערלה שגוזרים וזורקים	תא חזי בזמנא דאתגזר ההוא בר נש לתמניא יומין וישראת עליה שבת מלכות קדישא ההיא[5184] ערלה דגזרין ושדאן ליה לבר כדין

עמי׳ כו׳. והוא בעה״ד טו״ר, נוק׳ דעבד נער, ששם קליפה דבהו, שם נשיך הנחש מסט׳ דשמאלא של חיים, וראה אותו וחי. ואמר בפ׳ פנחס שם **בההוא זמנא דקוב״ה חס עלה על עובדא דנחש דא מה כתי׳ קול ה׳ יחולל אילות ויחשוף יערות וגו׳ קול ה׳ יחולל אילות אינון חבלין וצירין דאתערא אינון ע׳ קלין.** ואלו ע׳ קלין מגיעין עד הגבורה, ששם ע׳ סנהדרין, ושם המפתח של חי׳ כנ״ל, ומשם מתעורר הנחש כמש״ל. **מיד ויחשוף יערות לאעברא ההוא נחש ולאתגליא בינייהו למיהך כו׳.** וכן אמר כ״ז בקריעת י״ס, בפרשה בשלח דף נ״ב ע״ב ע״ש. ואמר בר״מ פ׳ תצא שם **וכגוונא דא פורקנא אם זכו יפקון ברחמי הה״ד בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר, ויפקון ברחמי. ואי לאו אקדים רחמים ויפקון בצערא. ושפיר דאקדים צערא ודינא לרחמי כו׳. ומפקנו דנפשה, מקודם דנפקת אית לה צערא, לבתר דאפיקת ברחמי. ורזא דמלה בבכי יבואו ובתחנונים אובילם.** והן חבלי משיח. בראשונה נשיכין דחוויא, לחיך דמא, מלחמות, ואח״כ מיא כנ״ל. והכל מסט׳ דנו״ה, ששם ב׳ משיתין כנ״ל. וכמ״ש בתז״ח דף פ״ב ע״ב **ותרין משיחין אינון דאינון משיח ב״ד ומשיח בן יוסף יהון ירכין דיליה ואיהו אות בינייהו.** ומן המים שתו כל בעירין דבטוריא, שהן שתין אלף רבוא על טורין סגיאין כמש״ל. ואמר בפ׳ פנחס רי״ז ע״א **ותנינן אלף טורין סלקין לה בכל יומא ויומא וכל טורא וטורא שתין רבוא הוה והיא אכלה.** והן שתין אלף רבוא. ואמר בפ׳ חקת שם **ישברו פראים צמאם אלין אינון כו׳ ומאן חי׳ אלא כו׳.** ר״ל דקשה לי׳ מהו חי׳, הא ארבעה אינון. ותי׳ שעל כל אופן קאי, שכל אחד בחי׳ שעליו, שכל אופן בחי׳ א׳, תלוי וז״ס הלידה כאן בהיכל השני (יהל אור).

[5183] שכאן בהיכל השני סוד הברית, כמש״ל בהיכל השני ע״ש (יהל אור).

[5184] ששבת היא סוד הברית, צדיק, כידוע בהרבה מקומות רבו מלספר, ולכן אין מלין עד שיעבור עליו שבת א׳, כמ״ש בפ׳ תזריע בר״מ דף מ״ג ומ״ד **פקודא דא למגזר לתמניא יומין גזירו דקיימא קדישא כו׳ ואיהו תמינאה לכל דרגין כו׳ וקרבנא דא כגוונא דקרבנא דבעירא דא לח׳ יומין כו׳ דכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה במאי ירצה במעבר עליה חד שבתא כיון דאעבר עליה חד שבתא כדין ירצה דא לקרבנא ודא לקרבנא אמאי בגין דאתדבק ואזדמן לגבי ההוא שבת רזא דברית קדישא וע״ד כלא ברזא כו׳.** וסוד הענין כי בשבעת הימים נכנס במלכות, שהיא נקראת שבעת ימים כידוע, והן ז׳ דרגין דידה, ז׳ היכלות, רזא דמהימנותא, וזה סוד שבעת ימים יהי׳ תחת אמו. וביום השמיני נכנס ביסוד, הברית, והוא בהיכל השביעי, שהיא ארון הברית, ושם נהר דנגיד ונפיק, ולכן עיקרו של הז׳ ימים הוא השבת, רק שמשלים הז׳ ימים לתשלום הז׳ ימים דידה. ואח״כ נכנס האדם בשבעים שנה שהוא דרגא דיסוד, כמ״ש בפ׳ לך לך בס״ת דף ע״ח ע״ב **ושבעים שנה דא איהי האי אילנא ממש כו׳ ושבעין שנין אתקרי.** והוא מקבל מז״ס שעליו, מחכמה ולמטה, שהוא שמיני לו כנ״ל, מקבל מכ״א עשר שנין, כמ״ש בסוף תז״ח דף צ׳ ע״ב **גליף גליפין וטש בוצינא ואפיק ח׳ ודא תמינאה לחושבנא כו׳ כל חיין בי׳ שריין ואיהו יהיב למאן דל״ל חיין כלל עאל לאינון חמש מאה עלמין ונטיל מינייהו חמשין שנה ולא יתיר ואיהו יהיב לבתר עאל לגבי או״א וממה דיהב ליה יהיב איהו ואשלים לשבעין.** וז״ס דיהיבו האבות ויוסף לדוד שבעין שנין {זוהר וישלח קסח.}. וכן אדם מאלף שנין שלו בסוד האלף לך שלמה אלף שנין דיסוד דנטיל מחכמה דרגא דאדה״ר ויהיב לדוד דל״ל חיין כלל וחמשין הוא עטרא דדעת שמתפשט בה״ק, וב׳ מוחין דאו״א, והן דיסוד. וז״ס לחם משנה, בסוד מרדכי משנה, וכן יוסף במרכבת המשנה. והן ז׳ ימי השבוע, שבכולם יורד דבר יום ביומו, ובששי לחם יומים והיה משנה על אשר ילקטו יום יום. ובשבת ל״ל מגרמה כלום, וכולם מכינים לשבת, מחד שביך לשבת {ביצה טז.}. ולכן עשרי׳ שנה הראשונים, שהן דרגא ליסוד שנוטל מאו״א, ששם אין שליטה ונגיעה לס״א, לכן אין מענישין לאדם, והן עה״ח. משא״כ בחמשין שנה, עה״ד טו״ר, שהוא עטרא דדעת, חו״ג, ושממית בידים תתפש, מחסד ולמטה, משא״כ באו״א, המוחין, חיי המלך, עה״ח. וזהו למעלה במקומן, אבל למטה, שבע

אותה החוצה אז עומד אותו צד האחר ורואה שזהו חלקו מהקרבן הזה ואז נשבר ולא יכול לשלט ולקטרג עליו ועולה ונעשה סנגור על ישראל לפני הקדוש ברוך הוא.	קיימא ההוא סטרא אחרא וחמא דהאי איהו חולקיה מקרבנא דא כדין אתבר ולא יכיל לשלטאה ולקטרגא עלוי וסליק ואתעביד סניגוריא על ישראל קמי קודשא בריך הוא
ההיכל השלישי היכל זה שעומד להכליל וליחד בו אותו היכל שני ואותה רוח וכל אותן חיות שבה כולם כלולים ומתיחדים זה עם זה והם רוח אחת שכלולה זו בזו כך גם יש לו שמנה עמודים לארבעת צדדי העולם וכולם נקראים יתדות המשכן שני העמודים שלצד דרום הם שכניא״ל עזוזי״ה (והם ממונים על שנים עשר אלף ממונים אחרים כל אחד כאותם האחרים) שני העמודים שלצד מזרח יהודי״ה עזריא״ל ואלו עומדים כל אחד ואחד על שנים עשר אלפי ממונים אחרים וכולם נקראים יתדות המשכן.	היכלא תליתאה היכלא דא דקיימא לאכללא וליחדא ביה ההוא היכלא תניינא וההוא רוחא וכל אינון חיוון דביה כלהו כלילן[5185] ואתייחדן דא בדא ואינון חד רוחא דכליל דא בדא הכי נמי אית ליה תמניא סמכין לארבע סטרין דעלמא וכלהו אקרון יתדות המשכן (ס״א ואינון ממנן על תריסר אלפי ממנן אחרנין כל חד כאינון אחרנין) תרין סמכין דלסטר דרום אינון שכניא״ל עזוזי״ה תרין סמכין דלסטר מזרח יהודי״ה עזריא״ל ואלין קיימי כל חד וחד על י״ב אלפי ממנן אחרנין וכלהו אקרון יתדות המשכן
ואלו התמנו על אותו הבל התינוקות שלומדים תורה לקיים את העולם ואלו נוטלים אותו ההבל ומעלים אותו למעלה וכל הבל והבל של אותם תינוקות שלומדים בתורה לקיים את העולם נעשה ממנו רוח אחת ועולה אותה רוח למעלה ומתעטרת בעטרה קדושה ומתמנה שומר העולם וכן כלם.	ואלין אתמנן על ההוא הבל דתנוקות דלעאן באורייתא לקיימא עלמא[5186] ואלין נטלי ההוא הבל וסלקי ליה לעילא וכל הבל והבל דאינון תנוקות דלעאן באורייתא לקיימא עלמא אתעביד מניה רוחא חדא וסלקא ההוא רוחא לעילא ואתעטר בעטרא קדישא ואתמנא נטורא דעלמא וכן כלהו[5187]
שני העמודים שהם לצד צפון עזפיא״ל (קטציריהא״ל) קטטריהא״ל והם ממונים	תרין סמכין דאינון לסטר צפון עזפיא״ל (ס״א קטצירהא״ל) קטטריהא״ל ואינון ממנן
	רנו/א
על שנים עשר אלפי ממונים אחרים כל אחד ואחד כפי שאמרנו שני העמודים	על תריסר אלפי ממנן אחרנין כל חד וחד

תחתונות דבינה, מתפשט למטה, ולכן מי״ג שנה ולמטה, מענישין בב״ד שלמטה, ואז נעשה איש, שהוא גופא, כמ״ש בא״ר {קלו:} ע״פ כי לא אדם הוא כו׳ ע״ש (יהל אור).

[5185] ר״ל שבהיכל השני, שבו כליל ההוא רוחא וכל החיוון, הוא נכלל ונתאחד בזה ההיכל השלישי, עם כל מה שבהיכל השני, דהיינו ההיכל הראשון ורוחין וחיוון. וז״ש **ואתייחדן דא בדא.** ר״ל הרוח וההיכל הראשון עם הרוח וההיכל השני, ונעשו א׳. וז״ש **ואינון חד רוחא דכליל דא בדא.** וההיכל הזה השלישי קיימא לאכללא וליחדא כו׳ כלילות הנ״ל (יהל אור).

[5186] כמ״ש {שבת קיט:} אין העולם מתקיים אלא בשביל תינוקות של בית רבן. כי הן למודי ה׳, והן עמודים שהבית נכון עליהם, קיימין דעלמא, תרין קיימין. ולכן הנבואה בתינוקות, שמהם הנבואה יוצא. וכאן סוד הרביין, כרביא, אנפי זוטרי, כרובים נערים כידוע. וכאן סוד ההבל, דכלילא בתלת גוונין, באשא ורוחא ומיא. והן תלת נהורין דהיכל השלישי מהיכלות הנ״ל, כמ״ש שם, ושם הכ״ב אותיות שמלמדין לתינוק כמ״ש בזוהר {אחרי מות עג.}, ולכן מתחילין ללמוד עם התינוק ויקרא, שבו כ״ה אתוון דייחודא, שהן כ״ב נהורין ותלת נהורין כמש״ל. ואמר בפ׳ בראשית דף ל״ח ע״ב **בהיכלא תליתאה ותמן כל אינון דרדקי דבי רבן כו׳** (יהל אור).

[5187] כמ״ש {איכה רבה פתיחה ב} ר׳ יודן נשיא׳ שלח לר״ח ולר״י ולר״א למיעבר בהדין קרתא דא״י למיעבד לון סופרין ומתנין כו׳, אמר להון אייתו לן נטורי קרתא כו׳. ואי דין נטורי קרתא, א״ל ספריא ומתנייא הה״ד אם ה׳ לא יבנה בית שוא כו׳. שהשומרים הן דרגא דנו״ה, שהן השלוחים, והן המגינין דדהבא והשלטין שבהיכל השלישי, והן השומרין את העיר. ולכן הביאו להן סנטרי קרתא, וא״ל אם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, שינוקין הן הבונין הבית, כמ״ש וכל בניך למודי ה׳ ורב שלום בניך. ואמרו {ברכות סד.} א״ת בניך אלא בונך, שבהן אתכנשא רבות קדשא ליסוד עולם. וז״ש ורב שלום. ועי״ז נבנה המלכות (יהל אור).

שלצד מערב הם עסני״ה אדירי״ה (אדירי״ה) ואלו ממונים על שנים עשר אלפים ממונים אחרים כל אחד ואחד כפי שאמרנו.	כדקאמרן תרין סמכין דלסטר מערב אינון עסני״ה אדירי״ה (נ״א אדירי״ה) ואלין ממנן על תריסר אלפין ממנן אחרנין כל חד וחד כדקאמרן
אלו התמנו להכריז בכל הרקיעים לכל אותם שמעבירים את בניהם מהתורה ומעבירים אותם שלא ילמדו אותה אז יוצאים כל הממנים הללו ומכריזים ואומרים אוי לפלוני שהעביר את בנו מהתורה אוי לו שאבד מהעולם הזה ומהעולם הבא.	אלין אתמנון[5188] לאכרזא בכל רקיעין לכל אינון דמעברין בנייהו מאורייתא וסלקין לון דלא ילעון בה כדין נפקי כל הני ממנן ומכרזי ואמרי ווי לפלניא דאעבר בריה מאורייתא ווי ליה דקא אתאביד מעלמא דין ומעלמא דאתי[5189]
ההיכל הרביעי ההיכל הזה הוא היכל שעומד באור יותר ההיכל הזה סובבים אותו שלשים ושתים יתדות עליונות וחמש מאות אלף אחרות שממנות תחת אלה וארבע אחרות עליונות על כולן וכולן הן יתדות של ההיכל הזה אלו הארבעה הם חסדיהא״ל קסירי״ה (קסדי״ה) קדומי״ה דהריא״ל אלו הארבעה ממונים על כולם וכל האחרים כולם ממונים תחתיהם.	היכלא רביעאה[5190] היכלא דא היכלא דקיימא בנהירו״ח יתיר[5191] היכלא דא סחרין ליה תלתין ותרין יתדות עלאין[5192] וחמש מאה אלף אחרנין דממנן תחות אלין וארבע אחרנין עלאין על כלהו וכלהו יתדות דהיכלא דא אלין ארבע אינון חסדיהא״ל קסירי״ה (נ״א קסדי״ה) קדומי״ה דהריא״ל אלין ארבע ממנן על כלהו וכלהו אחרנין כלהו ממנן תחותייהו
ועל ידי אלה נודע הדין לעשות בעולם ועל אלו כתוב ומאמר קדושים שאלה לארבעה הללו באים כל אותם החילות שממנים על הדין לשאל איך נגזר הדין בעולם כל אותם הדינים שלא נתנו בפתקים לקיום העולם ועל כן כולם באים	ועל ידא דאלין אתידע דינא למעבד בעלמא ועל אלין כתיב (דניאל ד יד) ומאמר קדישין שאלתא[5193] להני ארבע אתיין כל אינון חיילין די ממנן על דינא לשאלא היך אתגזר דינא בעלמא כל אינון דינין דלא אתייהיבו[5194]

[5188] שסט׳ דדרום הוא סטרא דקיומא, וצד מערב על היפוך, כנ״ל בהיכל הראשון על הזיווג (יהל אור).

[5189] שכאן הוא ממשיחין ומכניסין לעלמא דאתי, כנ״ל בהיכל השלישי בהיכל הג׳, נהורין הנ״ל (יהל אור).

[5190] הוא היכל זכות היכל הגבורה והדין וזה צריך מעמידים מפני שהדין מתגבר בו מצד הגבורה ומי ומי יהיה גבור לעמוד שלא ישרף העולם בדיניו ולכך צריך צנורות רבות מאד להעלות קרירות אש הדין הזה (אור יקר).

[5191] לכך יתידותיו הרבה, וכבר נודע כי סוד ל״ב נתיבות חכמה הם רחמים והם פתיחת התורה וגם חתימתה כעין ב׳ של בראשית ל׳ לעיני כל ישראל, ולכך קיום ההיכל הזה ומתיקות דיניו בתורה כדמסיק ומספר הממונים הם היתדות ל״ב ותחת ממשלתם חמש מאות אלף, והענין שהל״ב הם שמונה לכל צד ותחת כל שמונה מאה ועשרים וחמשה אלף, והטעם כי הבינה למטה מחכמה ולכך סוד חמש מאות הוא מסוד הבינה ול״ב הם מסוד החכמה והם ממונים על התורה שהיא מתחשבת בחכמה ובינה, וראש לאלו הם ארבע דהיינו אחת לכל צד לדרום ולמזרח ולצפון ולמערב האחד ״חסדיהא״ל״ ודאי ששמו חסד ולא חסד סתם אלא כל חסדי ה׳ הם רמוזים בו לקרר הדין, והשני ״קסירי״ה״ לא מצאתי לשם זה גזרה אלא לשון קסר וירצה שהוא נשיא נשיאי רחמי שם י״ה, ״קדומי״ה״ ודאי שהוא לשון קדם כי מהקדם העליון הוא וחותמו משם בשם ״י״ה״ דהיינו בראשית בקדמין בחכמתא. ״דהריא״ל״ היינו כמו הדריא״ל שהוא מצד ההדר העליון כנודע, וכשנבא לחקור על אלו נמצאם שהם משלש ראשונות, הראשיים ארבעה מהכתר והם רחמים ודאי, השניים ל״ב מהחכמה, השלישיים חמש מאות אלף מבינה, והנה ישתתפו כאן רחמי שלש ראשונות לקרר דינו הנשפע לו מהגבורה ולזה כששלשה מדות אלו מסכימין אל הדין הדין נפעל, ולכך עם היות שנגזר אם לא יתפרסם על ידי אלו אינו נפעל (אור יקר), שכאן גבורים עומדים בפרץ, שומרי החומות, לשמור מקום הפרץ שפרצו בו (יהל אור).

[5192][5192] נראה לפי שכל א׳ מד׳ היכלות אלו יש בו ח׳ יתדות וזה ההיכל הרביעי כולל כל מה שתחתיו ולכך הם ל״ב יתדות (מ״מ), שכאן מקום החצרות שסובבין לו, ל״ב נתיבות, ל״ב אלקים (יהל אור).

[5193] שבהיכל הרביעי מז׳ היכלות הוא בגזירת עירין פתגמא. וכאן ובמימר קדישין שאלתא, כמ״ש לקמן בדף רנ״ז ע״א **בהאי היכלא אתער יצחק כו׳ עד בגזרת עירין פתגמא כו׳** (יהל אור).

[5194] ר״ל אותן דינין שלא נבחנו ונחתמו, כדי שיועיל התשובה (יהל אור).

לשאל ולכן כולם ממונים על זה.	בפתקין לקיומא דעלמא ועל דא כלהו אתיין לשאלא ובגין כך כלהו ממנן על דא[5195]
אותם שלשים ושנים האחרים הם ממונים על כל אותם שעוסקים בתורה תמיד ולא פוסקים ביום ובלילה ואלו האחרים כולם שתחתיהם הם ממונים על כל אותם שקובעים זמנים ידועים לתורה ועל זה הם כולם ממונים ולהעניש את כולם את כל אותם שיכלו להשתדל בתורה ולא עוסקים.	אינון תלתין ותרין אחרנין אינון ממנן על כל אינון דלעאן באורייתא תדיר ולא פסקי ביממא ובלילי[א][5196] ואלין אחרנין[5197] כלהו דתחותייהו[ריס][5198] אינון ממנן על כל אינון דקבעין זמנין ידיעאן לאורייתא ועל דא אינון ממנן כלהו ולאענשא כלהו לכל אינון דיכלי לאשתדלא באורייתא ולא משתדלי
ההיכל החמישי בהיכל הזה עומדים שלש מאות ושש וחמשה ממונים כחשבון ימות השנה ומעליהם ארבעה עמודים עליונים על כולם ואלה הם קרשיהא״ל סרטיהא״ל עסירי״ה קדמיא״ל ואלו נקראים יתדות של ההיכל הזה.	היכלא חמישאה היכלא דא קיימין ביה תלת מאה ושתין וחמש ממנן כחושבן ימי שת[א][5199] ועילא מנייהו ארבע סמכין עלאין על כלהו ואלין אינון קרשיהא״ל סרטיהא״ל עסירי״ה קדמיא״ל ואלין אקרון יתדות דהיכלא דא
אלו התמנו לבדח את העולם (אלו) כשנשמה נוספת מערב שבת לערב שבת והיא יוצאת כשהיא יוצאת יוצאים אלה עמה ומעבירים מישראל כל עצבות וכל יגיעה וכל מרירות הנפש וכל הרגז של העולם ואלה הם משמחי העולם.	אלין אתמנון לבדחא[5200] עלמא (אלין) כד נשמתא אתוספת מערב שבת לערב שבת ואיהי נפקת כד איהי נפקת נפקין אלין עמה ומעברי מישראל כל עציבו וכל יגיעו וכל מרירו דנפשא וכל רוגזא דעלמא ואלין אינון בדיחי עלמא
כל אותם שלמטה מהארבעה הללו כולם התמנו להעביר דין מאותם בעלי הדין ומאותם שטורדים אותם בגיהנם שיעלו מהם את הדין ועל כן כל היתדות הללו כולן עומדות בשמחה ויוצאות	כל אינון דלתתא מאלין ארבעה כלהו אתמנון לאעברא דינא מאינון מארי דדינא ומאינון דטרדי לון בגיהנם דיסלקון דינא מנייהו ועל דא כל אלין יתדות כלהו קיימי בחדוה ומחדוה נפקי וכלהו היכלין קיימי לאתעטרא

[5195] פי׳ ד׳ הנז׳ שהם מעולים מכולם ממונים על זה. אבל הל״ב יתדות הם ממונים על פעולה אחרת כמ״ש הזוהר (מ״מ). ר״ל כל הארבע וכל הל״ב ות״ק אלף כלם ממונין ע״ז, שמהם שאלין הכל. וז״ס עיר וקדיש משמיא נחית כו׳. עיר הוא שבהיכל הרביעי, בגזרת עירין. וקדיש הוא כאן, בסוד הת״ת שנקר׳ קדוש בסט׳ דגבורה, כמ״ש בר״מ פ׳ פנחס {ע״ש בדף רמה ע״ב וע׳ ואתחנן רעג:} ובתי׳ {תמ״ז צה.} **וטהרו וקדשו וטהרו מצד החסד וקדשו מצד הגבורה** (יהל אור).

[5196] שהתורה היא בגבורה, כידוע בסוד וידבר אלקים את כל הדברים האלה. והן ל״ב נתיבות חכמה כנ״ל (יהל אור).

[5197] הם ת״ק אלף שתחתיהם הנז״ל (מ״מ).

[5198] הן הת״ק אלף. וסוד הל״ב, הן ל״ב נתיבות חכמה. ות״ק אלף, הן נ׳ שערי בינה, ת״ק פרסי של עה״ח (יהל אור).

[5199] והן שס״ה שייפין דנוקב׳, שהן בימינא, היכל האהבה. וכן רמ״ח שייפין דדכורא, הוא ג״כ בהיכל אהבה רבה, סוד הק״ש רמ״ח תיבין. כי הוא סוד הברית חסד דמתגלי בפום אמה, ובברית רמ״ח שייפין כללם, כמ״ש באר״ר דף קמ״ב **ארכי׳ דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין וכלהו תליין בפומי׳ דאמה דאתקרי יו״ד כו׳ ות״ח דלא אתקרי אברהם שלים כו׳** ע״ש. וכן בנקודת ציון שבה, שס״ה היכלין דנוק׳, ובה שס״ה גידין, כמ״ש בפ׳ בראשית {נא:} ופ׳ פקודי {רכח:}. וע׳ בפ׳ וארא בר״מ דף כ״ה ע״א **ומאן אינון רמ״ח פיקודין דאינון רמ״ח שייפין דב״נ, כיון דאשתלים בהו על האי בכלל, כדין ינדע באורח פרט, דדא איהו אסוותא לכלהו, וינדע כל יומי שתא דמתחברן למיהב אסוותא כו׳, בזמנא דשייפין אריקו ברכאין ליומי שתא כו׳, יומי שתא כמה דאתברכן מלעילא מרזא דאדם, ה״נ אתברכין מתתא מרזא דאדם, זכאין אינון ישראל בהאי עלמא באלין פקודין דאורייתא דאקרון אדם כו׳.** והוא בסוד האדם הגדול, שבהיכל אהבה הוא סוד אדם כנ״ל. וסוד רמ״ח מ״ע הן בימינא דז״א, אברהם. ושס״ה ל״ת הן בימינא דנוק׳, ל״ת. ושם החיבור זו״נ, שייפין בשייפין, ואז נק׳ אדם. ועבתז״ח שם {נב.} **גרמא תשיעאה דסלקא ביממא ונחית בליליא טמירא בתלת מאה ושתין וחמש כו׳.** ושי״ן הן דאבות, וס״ה היא רגל רביעי, אדנ״י. והכל כאן סוד הברית. וכאן סוד השמש והיום כידוע (יהל אור).

[5200] שכאן סוד החסד והרחמים כידוע. וז״ש **כלהו קיימי בחדוה ומחדוה נפקי כו׳ (יהל אור).**

משמחה וכל ההיכלות עומדים להתעטר למעלה כמו שנתבאר.	לעילא כמה דאתמר
ההיכל הששי ההיכל הזה היכל שעומד על כל ההיכלות התחתונים בזה מאה אחרים שעומדים בחוץ שנקראים יתדות כאותם האחרים והם מאה לצד ימין ומאה אחרים לצד שמאל.	היכלא שתיתאה היכלא דא היכלא דקיימא על כל היכלין תתאין בהאי מאה אחרנין דקיימאן לבר דאקרון יתדות כאינון אחרנין ואינון מאה לסטר ימינא ומאה אחרנין לסטר שמאלא
שני ממונים עליונים לצד ימין ושני ממונים אחרים עליונים לצד שמאל אלו של הימין הם מלכיא״ל שמעיהא״ל ואלו של השמאל נקראים מסרסני״ה צפצפי״ה אלה הם יתדות עליונות מימין ומשמאל.	תרין ממנן עלאין לסטר ימינא ותרין ממנן אחרנין עלאין לסטר שמאלא אלין דימינא אינון מלכיא״ל שמעיהא״ל ואלין דשמאלא אקרון מסרסני״ה צפצפי״ה אלין אינון יתדות עלאין מימינא ומשמאלא
ואלה הם שעומדים ומזמנים בעולם באותו זמן שמגיע זמנו של צדיק להסתלק מהעולם ונתנה רשות לצד האחר אלו הארבעה עומדים להזדמן לשם כדי שתצא נשמתו בנשיקה ולא תצטער בשליטתו של הצד האחר אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא שרבונם מקדים עליהם את שליטתם להיות שמורים בעולם הזה ובעולם הבא.	ואלין אינון קיימי וזמינין בעלמא בההוא זמנא דצדיקא[5201] מטא זמניה לאסתלקא מעלמא ואתייהיב רשו לסטרא אחרא אלין ארבע קיימי לאתעתדא תמן בגין דתפוק נשמתיה בנשיקה ולא תצטער בשלטנו דסטרא אחרא זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דמאריהון אקדים עלייהו שולטניהון למהוי נטירן בעלמא דין ובעלמא דאתי[5202]
מההיכל הזה מתחילים כל הסודות וכל הדרגות העליונות והתחתונות להתחבר כדי שימצא הכל מעלה ומטה בשלמות להיות הכל אחד וחבור אחד ליחד את השם הקדוש כראוי ולהשתלם שיאיר השפע העליון בתחתון (להשפיע אורות עליון בתחתון) ואור המאורות כאחד (ומאירים המאורות כולם כאחד) שלא יזוזו זה מזה ואז שופע ונמשך מה שנמשך שלא נודע ולא התגלה כדי שיתקרב (שיתקדש)	מהיכלא דא שראן כל רזין וכל דרגין עלאין[5203] ותתאין[5204] לאתחברא[5205] בגין דישתכח כלא עילא ותתא בשלימו למהוי כלא חד וחבורא חד לאתיחדא שמא קדישא כדקא יאות ולאשתלמא לאנהרא נגידו עלאה בתתאה[5206] (נ״א לנגדא נהירו עלאה לתתא) ונהירו דבוצינין כחד (ס״א ונהרי בוצינין כלהו כחדא) דלא תעדי דא מן דא וכדין נגיד ואתמשך[5207] מאן דאתמשך דלא אתידע ולא אתגליא[5208] בגין דיתקרב (נ״א דיתקדש)
	רנו/ב
ויתיחד זה עם זה להיות הכל ביחוד שלם כראוי.	ויתיחד דא עם דא למהוי כלא ביחודא שלים כדקא יאות
אשרי חלקו של מי שיודע בסודות רבונו להכירו כראוי שהרי הם אוכלים חלקם בעולם הזה ובעולם הבא ועל זה	זכאה חולקיה מאן דידע ברזין דמאריה לאשתמודעא ליה כדקא יאות דהא אינון אכלין

[5201] כמ״ש {ברכות ח.} קשה שבכולן אסכרה, ניחא שבכולן נשיקה. אסכרה דמיא לפיטורי בפי וושט, נשיקה דמיא כו׳. וכאן מיתת נשיקה כנ״ל {בראשית מד ע״ב כ ע״ב}. וז״ש **בגין דתפוק כו׳.** ואלו ששה היכלות הן כלם בהיכל הששי שכולל וא״ו היכלין (יהל אור).

[5202] כמ״ש כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך בעה״ז, ובעוה״ב ה׳ ישמור כו׳ (יהל אור).

[5203] פי׳ אצילות (מ״מ).

[5204] בי״ע (מ״מ).

[5205] שכאן מתחברין כל ההיכלות, כמ״ש בפ׳ בראשית בהיכל הששי ע״ש (יהל אור).

[5206] פי׳ שפע זעיר (מ״מ).

[5207] פי׳ הארת אריך ואו״א לזעיר וז״ש דלא אתיידע ולא אתגלייא (מ״N).

[5208] ר״ל אור הג״ר דלא נגיד לון עד דמשתכחין דו״נ כאחד כמ״ש למטה (יהל אור).

כתוב (ישעיה סה) הנה עבדי יאכלו אשרי הצדיקים שעוסקים בתורה ימים ולילות משום שהם יודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא ויודעים ליחד היחוד הקדוש כראוי שכל מי שיודע ליחד את השם הקדוש בשלמות כראוי אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.	חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי על דא כתיב (ישעיה סה יג) הנה עבדי יאכלו זכאין אינון צדיקיא דמשתדלי באורייתא יממא ולילי בגין דאינון ידעי אורחוי דקודשא בריך הוא וידעי ליחדא יחודא קדישא כדקא יאות דכל דידע ליחדא שמא קדישא בשלימו כדקא חזי זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי[5209]
הקשר של כל ההיכלות הללו כאן נקשרים (יעקב קשר של כל האמונה רוח שעומדת כנגד רוח שהיא למטה וזו הרוח שהיא למעלה עומדת כנגד רוח עליונה שכל הרוחות עומדות בה זהו יעקב שהוא רוח אמצעית של כל הרוחות והוא לוקח ההיכל הששי באותן נשיקות של דבקות רוח ברוח כמו שנאמר (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו וכל נשיקה היא) (כאן הקשר של כל האמונה יעקב הוא רוח אמצעית של כל הרוחות הוא נוטל את ההיכל הששי הזה באותן הנשיקות) להדבק רוח ברוח התחתון בעליון ובנשיקות הללו מתעלה הרוח שלמטה להדבק ברוח שלמעלה וכשנדבקות רוח ברוח אז הרוח העליונה הנסתרת שורה על הרוח הזו של האמצע וטרם שמתעוררת להדבק רוח ברוח הרוח העליונה אינה שורה על (זו) הרוח של האמצע.	קשורא דכל הני היכלין[5210] הכא מתקשראן (יעקב קשירו דכל מהימנותא[5211] רוחא דקיימא לקבלא דרוחא דאיהו לתתא[5212] והאי רוחא (ס״א דאיהו לעילא קיימא) לתתא קיימא לקבלא רוח עילאה דכל רוחין קיימין ביה[5213] דא איהו יעקב דאיהו רוח אמצעיתא דכל רוחין איהו נטיל האי היכלא שתיתאה באינון נשיקין לאתדבקא רוחא ברוחא כמה דאת אמר (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו[5214] וכל נשיקה איהו (ס״א הכא קשירו דכל מהימנותא) יעקב דאיהו רוח אמצעיתא דכל רוחין איהו נטיל האי היכלא שתיתאה באינון נשיקין) לאתדבקא רוחא ברוחא תתאה בעלאה ובאלין נשיקין אסתלק רוחא דלתתא לאתדבקא ברוחא דלעילא[5215] וכד מתדבקן רוחא ברוחא כדין רוחא עלאה[5216] סתימאה שארי על האי רוחא דאמצעיתא ועד לא אתער לאתדבקא רוחא ברוחא רוחא עלאה לא שריא על (האי) רוחא דאמצעיתא
וסוד זה כשנאחזות רוח ברוח אז	ורזא דא כד אתאחיד רוחא ברוחא כדין

[5209] שהן מייחדין עלמא עלאה ותתאה כאחד, עוה״ז ועוה״ב (יהל אור).

[5210] עכשיו הולך ומפרש יחוד כל השש היכלות עם ו״ק דאצילות (יהל אור).

[5211] שבו נקשרין כל הו״ק, כמו היכל הרצון שכולל כל הששה היכלות, והוא כולל כל הע״ס, דירית לאו״א ומזלא, ונוק׳ נקשרת בו (יהל אור).

[5212] ר״ל ת״ת דדכורא נגד היכל הרצון. וזיווגם הוא רוחא ברוחא כמ״ש לקמן (יהל אור).

[5213] ר״ל לקבל רוח הבינה, שהכל קיימין ביה כידוע. ומפרש והולך **דא איהו יעקב דאיהו רוחא אמצעיתא דכל רוחין כו׳.** שכל הע״ס נחלקין לב׳ חלקים, ג״ר נכללין בבינה, ו״ק בת״ת, ומלכות שכוללת כל הז׳ היכלות. וכן נחלקין בעולם שנה נפש, שמים וארץ ואויר, חום וקור ורויה, ראש בטן גויה. וכן בשמות אקי״ק הוי״ה אדנ״י. וכן בשם הוי״ה, י״ק דלא מתפרשין לעלמין, ו׳, ה׳. וכן בכל דבר. והו׳ ת״ת אמצע להם (יהל אור).

[5214] והוא ביעקב, כמ״ש וישק יעקב לרחל. והן רוחא ברוחא, ברוח הפה. וזהו סוד ת״ת אויר. [הגה. ולכן ויחן שם ישראל נגד ההר, בלב אחד כאיש אחד, ששם קשירו דכל היכלין, ו״ק, דרגיה דישראל, וכמ״ש בפ׳ בראשית ע״ש]. וז״ס שאמרו ישקני על מתן תורה ששם סוד הפה בסיני, כמ״ש בז״ח שה״ש דף מ״ח ע״ב. ושם נתחבר שמים עם הפה של הארץ, רוחא ברוחא, כמ״ש {מכילתא יתרו בפסוק וירד ה׳ על הר סיני} ויט שמים וירד מלמד שהרכין הקב״ה שמים ושמי שמים על הר סיני כו׳. ושמים הוא ת״ת כנ״ל, ושמי שמים בינה כידוע. והוא סוד הנ״ל. וז״ש למטה וכד מתדבקן רוחא ברוחא כדין רוחא עלאה כו׳ (יהל אור).

[5215] ר״ל שסוד דביקת רוחא ברוחא להעלות רוח התחתון היכל הרצון בעליון, בת״ת. שלא תאמר שהעליון יורד למטה. וז״ש **איהו נטיל האי היכלא שתיתאה.** שנוטל אליו. וז״ס ישקני מנשיקות פיהו כו׳ משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו כו׳ (יהל אור).

[5216] ר״ל רוח הבינה שכוללת כל ג״ר, שורה על ת״ת, ומתדבק כולא כחדא. וז״ס ישקני כו׳ כי טובים דודיך מיין, סוד היין של בינה, ודודיך טובים. ומפרש מהי הטוב, ואמר מיין, שמשם הם טובים, סוד מוחין. לריח שמניך טובים, מוחין דאבא, ומשם סוד האהבה, נהירו דחכמתא. וז״ש עלמות אהבוך (יהל אור).

שורות הנשיקות להתחבר ומתעוררים שאר האיברים בתשוקה ורוח זו מתדבקת בזו ואז האיברים כולם מתעוררים אלה באלה להקשר איבר באיבר.	שראן נשיקין לאתחברא ומתערין שאר שייפין בתיאובתא ורוחא דא מתדבקא בדא וכדין שייפין כלהו מתערי אלין באלין לאתקשרא שייפא בשייפיה[5217]
ואם תאמר מי מעורר האיברים התחתונים או האיברים העליונים האיברים התחתונים מתעוררים תמיד לעליונים מי שהוא בחשכה תאב תמיד להיות באור שלהבת שחורה שלמטה מתעוררת תמיד לשלהבת לבנה שלמעלה כדי להדבק בה ולשרות תחתיה וסוד זה אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל.	ואי תימא מאן אתער שייפי תתאי או שייפי עלאי שייפי תתאי מתערי תדיר לגבי[5218] עלאי מאן דאיהו בחשוכא תאיב תדיר למהוי בנהורא שלהובא אוכמא דלתתא אתער תדיר לגבי שלהובא חוורא דלעילא בגין לאתדבקא ביה ולמשרי תחותיה ורזא דא (תהלים פג ב) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל
כשנטל יעקב את ההיכל הששי הזה אז נקרא בשם קדוש עליון שלם וה׳ ואם תאמר שלמות הכל לא כן אלא כשנשלמו כל ההיכלות אלה באלה אז הכל נקרא בשם שלם יהו״ה אלהים וזהו שם שלם מהכל וטרם שהתחברו זה עם זה היכלות בהיכלות לא נקרא בשם השלם הזה וכשמתחברים כאחד אלה באלה אז משתלם הכל ממעלה ומטה ואור שלמעלה למעלה יורד ושורה על הכל ונקשר הכל כאחד (להיות הכל כאחד) להיות הכל אחד.	כד נטיל יעקב האי היכלא שתיתאה כדין אקרי[5219] בשמא קדישא עלאה שלימא ויהו״ה ואי תימא שלימא דכלא לאו הכי אלא כד אשתלימו כלהו היכלין אלין באלין כדין אקרי כלא בשמא שלים יהו״ה אלהים ודא הוא[5220] שמא שלים מכלא ועד לא אתחברו דא עם דא היכלין בהיכלין לא אקרי בשמא שלימא דא וכד מתחברן כחדא אלין באלין כדין אשתלים כלא מעילא ותתא ונהירו דעילא לעילא נחתא ושריא על כלא ואתקשר כלא כחדא (למהוי כלא כחדא) למהוי כלא חד
וסוד הדבר יעקב נטל ארבע נשים וכלל אותן בתוכו ואף על גב שבארנו את הדבר הזה בסוד אחר שהוא עומד בין שני עולמות וסוד הכל כשיעקב נטל את ההיכל הזה שהוא ששי נטל וכלל בתוכו כל אותן ארבע נשים ארבעה מלאכים וכולם דבוקים בהיכל הזה אלו הם ארבעה ראשי הנהרות שכתוב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלו ארבעה ראשים אותן ארבע	ורזא דמלה יעקב נטיל ארבע נשין וכליל לון בגויה ואף על גב דאוקימנא להאי מלה ברזא אחרא דאיהו קיימא בין תרין עלמין[5221] ורזא דכלא כד יעקב נטיל האי היכלא דאיהו שתיתאה נטיל וכליל בגוויה כל אינון ארבע נשין ארבע מלאכין וכלהו דבקי בהיכלא דא אלין אינון[5222] ארבע רישי נהרין דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה

[5217] ר״ל לכך כל ההיכלות מתקשרין כאן עם הו״ק, שמחמת הנשיקין מתעוררין כל השייפין כולן לאכללא זה בזה. ולכן כשמגיע התפלה להיכל הרצון, אז מתערין כל ההיכלין להכלל בו״ק. וז״ס כלילת הו״ק בת״ת, וששה היכלות בהיכל הרצון, והוא ברוחא דנשיקה, שבו כלול הרוח של כל האיברים, ומתדבק בנשיקה. והנשיקין אלו הוא סוד מארבע רוחות באי הרוח. והוא סוד הנשמה ואוירא דרוחא שבא מהנשיקין, שהן ד׳ רוחות, כמ״ש בפ׳ תרומה דף קמ״ו ע״ב בספרא דר״ה סבא כו׳ אתפשט לארבע רוחין, והוא כמש״ל רוח שבפה הנושק, ושנכלל בפי הנשוק, וכן ברוח (הנושק) {הנשוק} בפיו, ושנכלל בפה (הנשוק) {הנושק}, [מגומגם הל׳ קצת] כידוע {ע״ח של״ט פ״ט}. והוא סוד בצלמו בצלם אלקים, דו״נ, שכל א׳ כלול מזו״נ, כמ״ש בר״פ במדבר {קיז.}, ורוח דדכורא שנכלל בנוקביה הוא צלם הנוקבא, שדכורא נכלל בה, ובדכורא הוא רוח דנוקבא שנכלל בדכורא. וכן נפש ורוח של האדם הוא ג״כ מאלו ד׳ רוחות, שהן ג״כ זו״נ נכלין כל אחד מדו״נ (יהל אור).

[5218] בראשית נא ע״א (הערת הזהר).

[5219] ריג ע״א (הערת הזהר).

[5220] רנח ע״ב בראשית עח ע״א (הערת הזהר).

[5221] ויצא קנג ע״ב (הערת הזהר).

[5222] רנד ע״א (הערת הזהר).

נשים שנטל יעקב (כמו שאמרנו ולו צריך והוא) נטל ההיכל הזה.	ראשים אלין ארבע רישין אינון ארבע נשין נטיל לון יעקב (כדקאמרן ליה אצטריך ואיהו) נטיל היכלא דא
ואז נקרא ההיכל הזה וה׳ כשהוא לטוב כמו שנאמר וה׳ הלך לפניהם יומם וה׳ אמר המכסה אני מאברהם וכשהתחבר יצחק בהיכל בית הדין שנקרא זכו״ת אז נקרא הכל וה׳ להעניש את הרשעים כמו שנאמר (שם יט) וה׳ המטיר על סדם וגו׳ והכל בסוד אחד כראוי.	וכדין אקרי האי היכלא ויהו״ה כד איהו לטב כמה דאת אמר (שמות יג כא) ויהו״ה הולך לפניהם יומם (בראשית יח יז) ויהו״ה אמר המכסה אני מאברהם וכד אתחבר יצחק בהיכלא דבי דינא דאקרי זכות״א כדין אקרי כלא ויהו״ה לאענשא לחייביא כמה דאת אמר (שם יט כד) ויהו״ה המטיר על סדום וגו׳ וכלא ברזא חדא כדקא יאות
וכשיעקב נטל את ההיכל הזה אז הכל נקרא רצון שלום (וסימנך (אסתר ב) ובהגיע תור אסתר) וזוהי עת רצון ומכאן ולהלאה מתחילים ההיכלות להתחבר ולהקשר אלו באלו ואף על גב ששנינו דרומית מזרחית והכל הוא כאחד כאן הוא רוח ברוח דבקות אחת.	וכד יעקב נטיל היכלא דא כדין אקרי כלא רצון שלום (וסימניך (אסתר ב טו) ובהגיע תור אסתר) ודא הוא עת רצון ומכאן ולהלאה שראן היכלין לאתחברא ולאתקשרא אלין באלין ואף על גב דתנינן[5223] דרומית מזרחית וכלא איהו כחדא הכא איהו רוחא ברוחא דבקותא חדא
מכאן התחיל אברהם שהוא ימין שנקרא אהבה (רבה כמו שאמרנו והוא נטל ההיכל שנקרא אהב״ה) אז שדים נכנו והתמלאו מכל טוב לספק ולהזין הכל מכאן וכשאלה השדים נכונו והתמלאו מתוך אהבה עליונה אז נקרא היכל זה אל שד״י כפי שאמרנו ובזה קבל כל העולם ספוק כשנברא.	מכאן שרי אברהם דאיהו ימינא דאקרי אהב״ה (רבה דקאמרן ואיהו נטיל היכלא דאקרי אהב״ה) כדין (יחזקאל טז ז) שדים נכונו ואתמליין מכל טוב לספקא ולאתזנא כלא מהכא וכד אלין[5224] שדים נכונו ואתמליין מגו רחימו עלאה כדין אקרי היכלא דא אל שד״י כדקאמרן ובהאי אסתפק כל
	רנז/א
שהרי כשנברא העולם לא יכל לעמד בקיום ולא היה עומד עד שהתגלה ההיכל הזה שנטל אברהם וכשנתגלה אברהם בהיכל הזה (כדי שלעולם יהיה ספוק) אז אמר לעולם די הרי ספוק להזין ממנו העולם ולהתקיים ולכן נקרא אל שדי אל	עלמא כד אתברי[5225] דהא כד אתברי עלמא לא יכיל למיקם[5226] בקיומא[5227] ולא הוה קאים עד דאתגלי היכלא דא[5228] דנטיל אברהם[5229] וכד אתגלי אברהם בהאי היכלא[5230] (נ״א כדי לעלמא דיהא ספוקא וכו׳)[רכ] כדין אמר לעלמא די[5231] הא ספוקא לאתזנא מניה[5232] עלמא[5233]

[5223] ויקרא קכ ע״א (הערת הזהר).
[5224] פקודי רנג ע״א (הערת הזהר).
[5225] שלא היה זכות לעולם להתקיים אם לא על צד החסד אל שדי המספיק בחסדיו לעולם (אור יקר).
[5226] מפני שאין בו מעשה מצות שלא נצטוו, ולזה לא יכיל אפילו שיקיימו בני אדם הטוב׳, כל שכן שלא היו עושים רק רע כל היום (אור יקר).
[5227] מפני שלא היה תורה וזכות נעשה בו כלל והזכות הנעשה בו לא היה על צד התורה אלא רק על צד הטוב בלבד (אור יקר).
[5228] דהיינו היכל אהבה שהיותם מתפרנסים היה על צד חסדו של הקדוש ברוך הוא ובחסד רחמיו התחתונים היו מתפרנסים בלי תורה, כשידע אברהם ענין זה תפס במדה זו לקיים העולם בחסד (אור יקר).
[5229] במה שהיה מקיים חסד בעולם תפס בחסד עליון בהתייחדו בחסד תחתון אהבה רבה באהבה זוטא (אור יקר).
[5230] דהיינו חסד אברהם באהבה זוטא (אור יקר).
[5231] ירצה היה די ספק מזון לעולם (אור יקר).
[5232] פי׳ בהאי היכלא היינו היכל אהבה דבריאה (מ״מ).
[5233] דהיינו שם שדי שמספיק לעולמו די (אור יקר).

שד״י לכל בו (ולהזון ממנו בא וראה היכל זה עתיד וכו׳).	ולאתקיימא[5234] ובגין כך א״ל שד״י[5235] אקרי א״ל שד״י לכלא ביה (נ״א ולאתזנא מיניה תא חזי היכלא דא זמין וכו׳)
ועתיד הקדוש ברוך הוא למלא אותו (בו) ולהתקינו לעתיד לבא שכתוב למען תינקו ושבעתם משד תנחמיה למען תמצו והתענגתם מזיו כבודה שד תנחמיה וזיז כבודה הכל הוא בהיכל הזה ואז באותו זמן כתוב מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה שהרי היניקה תלויה בו באברהם.	וזמין קודשא בריך הוא[5236] למליא ליה[5237] (נ״א ביה) ולאתקנא ליה[5238] לזמנא דאתי דכתיב (ישעיה סו יא) למען תינקו ושבעתם משד תנחמיה[5239] למען תמוצו והתענגתם מזיז כבודה[5240] שד תנחמיה וזיז כבודה כלא איהו בהאי היכלא[5241] וכדין בההוא זמנא כתיב (בראשית כא ז) מי מלל לאברהם[5242] הניקה בנים[5243] שרה דהא יניקא תליא ביה באברהם
יצחק שהוא השמאל של הקדוש ברוך הוא המקום שממנו מתעוררים כל הדינים של העולם והוא זרוע שמאל ראשית כל הדינים וכל הדינים מתעוררים משם זהו שנוטל ואוחז באותו היכל שנקרא זכות להתחבר דין בדין ולהיות הכל קשר אחד משום שזהו דין שלמעלה ורשימות הדין תלויים בו.	יצחק דאיהו שמאלא דקודשא בריך הוא אתר דמניה מתערין כל דינין דעלמא ואיהו דרועא דשמאלא שירותא דכל דינין וכל דינין מתערי מתמן האי איהו נטיל ואחיד ההוא היכלא דאקרי זכותא לאתחברא דינא בדינא ולמהוי כלא קשורא חדא בגין דהאי איהו דינא דלעילא ורשימין דדינין קיימין ביה
וכאן נרשם השם הקדוש שנקרא אלהים משום שיש אלהים חיים שהוא למעלה למעלה נסתר מהכל ויש אלהים שהוא בית דין שלמעלה ואלהים שהוא בית דין שלמטה זהו שכתוב אך יש אלהים שפטים בארץ אלהים עליון סוד של אלהים חיים כולל את אלה שלמטה והכל הוא אחד.	והכא אתרשים שמא קדישא דאקרי אלהים בגין דאית אלהים חיים דאיהו לעילא סתים מכלא ואית אלהים דאיהו בי דינא דלעילא ואלהים דאיהו בי דינא דלתתא[5244] הדא הוא דכתיב (תהלים נח יב) אך יש אלהים שופטים בארץ[5245] אלהים עלאה רזא דאלהים חיים כליל לאלין דלתתא וכלא איהו חד
בהיכל הזה מתעורר יצחק וכל שבעים ושנים האורות שכלולים בו שמהם נגזרים כל הדינים (של העולם שלמטה) של מטה	בהאי היכלא[5246] אתער יצחק וכלהו שבעין ותרין נהורין דכלילן ביה דמנייהו אתגזרו כל

[5234] עם היות שאין העולם כדאי מפני שאין התעוררות בו בשום מעשה מצוה או תורה והם שני בחינות האחד (אור יקר). והיינו שם אל מקיים העולם ומחזיקו והנו על צד הגבורה הרחמנית והיינו שתי בחינות אלו א״ל שד״י (אור יקר).

[5235] והוא על צד החסד שלא להסתכל אם ראויים או בלתי ראויים (אור יקר).

[5236] בינה שהוא המנהיג הייחוד הזה בספירות ובהיכלות (אור יקר).

[5237] מצד החסד דהיינו שדי כדפירשנו וזה אינו צריך תיקון אלא מלוי שהרי יסודו חסד ודאי (אור יקר).

[5238] היינו מצד הגבורה היכל זכות הנשרש בשם אל וזה עיקרו דין אלא שנתקן ומתמתק בחסד (אור יקר).

[5239] דהיינו בחינת שד״י (אור יקר).

[5240] דהיינו א״ל (אור יקר).

[5241] והנה בחינת היכל אהבה הוא סוד שרה וחסד עליון הוא סוד אברהם, כמו שיעקב וארבע נשין הוא סוד היכל הרצון בתפארת כך אברהם ושרה הוא סוד אהבה רבה באהבה זוטא (אור יקר).

[5242] ודאי מדת מ״י בינה כדפירשנו מלל לאברהם להתייחד חסד בהיכל אהבה, ולכך היכל זה מתמלא מחלב (אור יקר).

[5243] שהם שאר ההיכלות למטה שכולם יונקים מחלב השדים האלו שהם שדי שרה, והניקה בנים שרה, ואם תאמר והרי שרה לא ילדה אלא בן אחד שהוא יצחק כך הוא שהיכל זכות הוא היכל הגבורה דבו כללות כל ההיכלות כדפי׳ שכשהיכל זכות בכלל בהיכל אהבה כל ההיכלות נכללים בהיכל זכות, נמצא יצחק בן אחד ובנים הרבה ולכך הניקה בנים שרה בדדיה שהם א״ל שד״י שבהיכל אהבה כדפירשנו (אור יקר).

[5244] והיינו בינה וגבורה ומ׳ (מ״מ9).

[5245] פי׳ מביא ראייה מדלא אמר שופט בארץ אלא שופים ש״מ שהם ג׳ אלהים (מ״מ).

[5246] פי׳ היכל זכות דבריאה (מ״מ9).

של העולם שכתוב בגזרת מלאכים הדבר ולמה נקראו עירין אלא משום שכלם עומדים בעיר הזו עיר ה׳ צבאות עיר אלהינו כל אותם ההיכלות למעלה כל אחד ואחד נקרא עיר כמו שנאמר מלאך וקדוש ואלו הם עירין שעומדים לפני ולפנים של ההיכל שעומדים בעיר לכן נקראים עירי״ן.	דינין (ס״א דעלמא דלתתא) דלתתא דעלמא דכתיב (דניאל ד יד) בגזרת עירין פתגמא ואמאי אקרון עירין[5247] אלא בגין דכלהו קיימין בהאי עיר[5248] (תהלים מח ט) עיר יהו״ה צבאות עיר אלהינו כל אינון היכלין לעילא כל חד וחד אקרי עיר[5249] כמה דאת אמר (דניאל ד י) עיר וקדיש ואלין אינון עירין דקיימין לגו בגו דהיכלא דקיימן בעיר בגין כך אקרון עירי״ן
ההיכל הזה נכלל ביצחק והכל הוא בהיכל של אברהם משום שהימין מכליל את השמאל ובא וראה כל אחד ואחד כולל את חבירו והרי בארנו שבגלל זה אברהם עקד את יצחק כדי להכליל בו דין (בימין) ולהמצא שמאל כלול בימין (ולהמצא הימין על השמאל ולהשליט וכו׳) ולהשליט את הימין על השמאל.	האי היכלא[5250] אתכליל ביצחק וכלא (איהו) בהיכלא דאברהם בגין דימינא אכליל לשמאלא ותא חזי כל חד וחד כליל לחבריה והא אוקימנא דבגין דא אברהם עקד ליצחק בגין לאכללא ביה דינא (נ״א בימינא) ולאשתכחא שמאלא כליל בימינא (ס״א ולאשתכחא ימינא על שמאלא ולאשלטא וכו׳) ולאשלטא ימינא על שמאלא
ועל כך הקדוש ברוך הוא צוה את אברהם להקריב את בנו לדין ולהתחזק עליו ולא צוה את יצחק אלא את אברהם ועל כן נמצא זה בדין וזה בחסד והכל אחד ונכללו זה בזה וכך נכללו ההיכלות התחתונים בעליונים.	ועל דא קודשא בריך הוא פקיד ליה לאברהם לקרבא בריה לדינא ולאתקפא עלוי ולא פקיד ליצחק אלא לאברהם ועל דא אשתכח דא בדינא ודא בחסד[5251] וכלא חד ואתכליל דא בדא[5252] והכי אתכלילו היכלין תתאין בעלאין
כשנטל יצחק את ההיכל הזה אזי הכל הוא לטוב דין בזכות ועל כך צריך אדם שדן דין לדון דין בזכות משום שהוא סוד עליון שלמות הדין משום שאין שלמות של דין אלא בזכות זה בלי זה אינו שלמות דין בזכות זוהי שלמות האמונה כדוגמא שלמעלה.	כד נטיל יצחק היכלא דא כדין כלא איהו לטב דינא בזכותא[5253] ועל דא בעי בר נש דדאין דינא למידן דינא בזכותא בגין דאיהו רזא עלאה שלימו דדינא בגין דלית שלימו דדינא אלא בזכותא דא בלא דא לאו איהו שלימו דינא בזכותא דא איהו שלימו דמהימנותא כגוונא דלעילא
ביום של ראש השנה כשדין מתעורר בעולם צריכים ישראל למטה לעורר רחמים מתוך שופר כמו הסוד העליון והרי בארנו וצריכים לחבר דין כנגד זכות משום שכשעומד דין בזכות הכל הוא בחבור אחד ומעלה ומטה בשלמות ואז (איוב א)	ביומא דראש השנה כד דינא אתער בעלמא בעאן ישראל לאתתא לאתערא רחמי מגו שופר כגוונא דרזא עלאה והא אוקימנא ובעינא לחברא דינא לקבל זכותא בגין דכד קיימא דינא בזכותא כלא איהו בחבורא חדא ועילא ותתא

[5247] הנה כפי הפשט כבר נתבאר בסוף אדרת האזינו בדף רצ״ה ע״ב וז״ל מאי עיר בספרא דאגדתא ויהי עריך פירוש נשון אויב. וע״ד הסוד הוא כי כל הקטרוג של האדם הוא מחמת בעלי הדין שרוצים שהעולם יתנהג בקו הדין ולא בחסד לפנים מן השורה והנה כל הדינין נכללים בה׳ שרשים שהם חמשה גבורות הנקראים מנצפ״ך כנז׳ אצלנו ומנצפ״ך הוא בגימט׳ פ״ר כמנין עיר ועל כן היכל הזכות שהוא היכל הגבורה נקרא עיר וגם כל המלכים אשר בתוכו נקראים עירין וזמ״ש בגזרת עירין פתגמא: (שער מאמרי רשב״י).

[5248] פי׳ שיונקים מן המ׳ הנק׳ עיר (מ,מ).

[5249] ור״ל שכל ההיכלות בעצמם דבריאה שהם גופי הספירות שנק׳ היכל נקר׳ עיר וכן אלו הפנימיים שבתוך ההיכל נקראים גם כן עיר וז״ש ואלין אינון עירין (מ״מ).

[5250] פי׳ היכל הזכות דבריא׳ (מ״מ).

[5251] פי׳ יצחק נכלל בחסד (מ״מ).

[5252] פי׳ אברהם נכלל מן דינא (מ״מ).

[5253] פי׳ יצחק נקר׳ דינא שהוא גבור׳ ומלכות היא בהיכל הזכות דבריאה וכשנוטל יצחק שהוא גבור׳ דאצילות היכל הזכות דבריא׳ מתחבר יצחק עם המ׳ שבהיכל זה וזהו דינא בזכותא וכמ״ש לקמן (מ״מ).

ועולתה קפצה פיה שאין לה רשות להסטין ולקטרג בעולם ואז הכל ביחוד אחד כראוי ודין בלי זכות אינו דין.	בשלימו וכדין (איוב ה טז) ועולתה קפצה פיה דלית לה רשו לאסטאה ולקטרגא בעלמא וכדין כלא ביחודא חדא כדקא יאות ודינא בלא זכו לאו איהו דינא
וזהו שישראל שיש להם דין בזכות אבל לשאר העמים אין להם דין בזכות ועל כן אסור לנו לסדר דינים שלנו בערכאות של עמים עובדי עבודה זרה שהרי אין להם חלק בצד האמונה שלנו שכתוב לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום ומצד של ישראל כל מי שדן דין ולא הכליל בו זכות זהו חוטא שגורע סוד האמונה ומסטה עצמו לאותו צד שאין בו דין בלי זכות.	ודא איהו דישראל דאית לון דינא בזכותא אבל שאר עמין לא אית לון דינא דזכותא ועל דא אסיר לן לסדרא דינין דילן בערכאי דעמין עכו״ם דהא לית לון חולקא בסטר מהימנותא דילן דכתיב (תהלים קמז כ) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום ומסטרא דישראל כל מאן דדאין דינא ולא אכליל ביה זכות דא איהו חטי דקא גרע רזא דמהימנותא ואסטי גרמיה להוא סטרא דאית ביה דינא בלא זכות
ובא וראה כשעמדו סנהדרין למטה לדון דיני נפשות הצטרכו לפתח בזכות כדי להכליל זכות בדין ועוד שהרי נקראו מבית הזכות ועל כן השתדלותם לפתח בזכות ומתחילים בזכות מן הקטן ואחר כך נשלם הדין מן העליון להיות זכות כלולה בדין זה למעלה וזה למטה דין בזכות שלמות הדין זה ללא זה אינו שלמות ומשום זה יצחק	ותא חזי כד קיימי סנהדרין לתתא למידן דיני נפשות אצטריכו למפתח בזכותא בגין לאכללא זכותא בדינא ותו דהא אקרון מבי[5254] זכותא ועל דא אשתדלותא דלהון למפתח בזכותא ושראן בזכותא מזעירא[5255] ולבתר אשתלים דינא מעלאה[5256] למהוי זכותא כליל בדינא דא לעילא[5257] ודא לתתא[5258] דינא בזכותא שלימו דדינא דא בלא דא לאו איהו שלימו ובגין כך יצחק
	רנז/ב
ורבקה הם כאחד זה דין וזו זכות להיות שלמות כאחד אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה שלימה ללכת בדרך אמת כדוגמא שלמעלה.	ורבקה כחדא אינון[5259] דא דינא ודא זכותא למהוי שלימו כחדא זכאה חולקהון דישראל דקודשא בריך הוא יהב לון אורייתא שלימתא למיהך בארח קשוט כגוונא דלעילא
בא וראה שהם לא דנים דין אלא בזכות ולעין זכות בראשונה להיות כלול זה בזה וסנהדרין מהפכים בזכות בדין להכליל הכל כאחד כדי שלא ישלט הצד האחר שהרי כשזכות לא נמצאת הצד האחר נמצא שנקרא חובה ומתחברת בדין ומתחזקת וזהו דין בחובה.	תא חזי דאינון לא דיינין דינא אלא בזכו ולעיינא זכותא בקדמיתא למהוי כליל דא בדא וסנהדרין קא מהפכי בזכותא בדינא לאכללא כלא כחדא בגין דלא ישלוט סטרא אחרא[5260] דהא כד זכותא לא אשתכח סטרא אחרא אשתכח דאקרי חובה ואתחברת בדינא ואתתקפת ודא הוא דינא בחובה

[5254] רנא ע״א (הערת הזהר).
[5255] פי׳ שהוא נגד מלכות שהיא עיר קטנה (מ,מ).
[5256] פי׳ נגד גבורה שהיא עילאה (מ״מ).
[5257] פי׳ גבורה שהיא דינא (מ״מ).
[5258] פי׳ מלכות הנק׳ זכותא (מ״מ).
[5259] ור״ל יצחק הוא גבורה ורבקה היא מ׳ הנק׳ זכותא (מ״מ).
[5260] הענין שהם ממש היכל זכות, וכמו שהיכל זכות בהיותו מתאחד בהיכל אהבה למעלה בגבורה הנכללת בחסד אין חצונים שולטים והדין מתוקן, כך הם בהיותם מהפכין לזכות הרי נקשרים בימין ודינם מתוקן ואין הצונים מתאחדים בהם ואין נפתל ועקשות בדינם, אמנם אם לא היה כך היה החצוגי מתערבב ביניהם וצד הזכות מסתתם והיה הדין מעוקל, ולזה נשמרים מהחצוני שלא יערבבם באותו הדרך ממש שהוא השמירה העליונה והייהוד למעלה (או ריקר).

ועל כן ביום של ראש השנה צריכים לחבר זכות בדין שלא תתגבר החובה ולכן צריכים שזכות ודין שיהיו כאחד משום שהוא שלם שכשהצד האחר שולט אינו שלם אלא קטרוג כמו שהוא קטרוג והם ארבע מיתות וכשהצד שהוא זכות שולט הכל הוא שלם שלום ואמת חסד ורחמים.	ועל דא ביומא דראש השנה בעינא לחברא זכותא בדינא[5261] ולא יתגבר חובה ובגין כך בעינא זכותא ודינא למהוי כחדא בגין דאיהו שלים דכד סטרא אחרא שלטא[5262] לאו איהו שלים[5263] אלא קטרוגא כמה דאיהו קטרוגא[5264] ואינון ארבע מיתות וכד סטרא דאיהו זכות שלטא כלא איהו שלים שלום ואמת חסד ורחמים (מלכים ב׳ כ &)
וכשמתחבר הצד האחר בדין שולט בקטרוג באותן ארבע מיתות בית דין סקילה שרפה הרג וחנק כולן שלטון הקטרוג הרע סקילה משום שהוא (ישעיה ח) אבן נגף שרפה משום שהוא צור מכשול אש חזקה הרג זה חרב תאכל בשר תאכל בשר ודאי ששולטת בבשר וזהו קץ כל בשר חנק משום שהוא (שם כא) קללת אלהים אותו ששולט על חנק על צליבה ובארנו משום שלא נשאר אלא בשר לבדו ואותו קללת אלהים שולט בבשר מרה שחורה ולכן זה לטוב וזה לרע.	וכד אתחברת סטרא אחרא בדינא שלטא בקטרוגא באינון ארבע מיתות בית דין סקילה שריפה הרג וחנק כלהו שלטנותא דקטרוגא בישא סקילה בגין דאיהו אבן נגף שריפה בגין דאיהו צור מכשול אשא תקיפא הרג דא חרב תאכל בשר תאכל בשר ודאי דשלטא[5265] בבשרא ודא הוא (בראשית ו יג) קץ כל בשר חנק בגין דאיהו קללת אלהים ההוא דשלטא על חנק על צליבו ואוקימנא בגין דלא ישתאר אלא בשרא בלחודוי וההוא קללת אלהים שלטא בבשרא מרה חשוכא ובגין כך דא לטב ודא לביש
והצטרכו ישראל שבהם סוד האמונה להשמר כדי שישלט צד האמונה ולא יתנו מקום לצד האחר לשלט אשריהם בעולם	ואצטריכו ישראל דרזא דמהימנותא בהו לאסתמרא בגין דישלוט סטרא דמהימנותא ולא יהבון דוכתא לסטרא אחרא לשלטאה זכאין

[5261] היינו תשר״ת תש״ת תר״ת שלישי, שהראשון תיקון הדינים בזכר והשני תיקוני הדינים בנקבה השלישי כדי לקשר זכר בנקבה ונקבה בזכר ממטה למעלה והיינו ״לחברא זכותא כדינא״ היכל זכות בגבורה אחר המתקת שניהם, דהיינו הראשון לכלול גבורה בחסד, השני לכלול היכל זכות בהיכל אהבה, השלישי לקשור היכל זכות הנקשר בהיכל אהבה בגבורה הנכללת בחסד והיינו ״שלום״ שמשתלם הדין והרחמים ונעשה שלום בייחוד הנזכר ביניהם והיינו על ידי השלום שהוא המייחד והמקשר יחד הספירות כנזכר (אור יקר).

[5262] שהוא לעשות דין למטה על ידם מיד השלום מסתלק ואין זו פעולת השלום אלא ״קטרוגא״ דהיינו החצוני הגובר וכאשר יפתחו בזכות תחלה ויסכים הדין אל המיתה היינו שאחר שנגמר הייחוד נשפע הדין אל החוץ והייחוד מתפרד, ולזה הם ארבע מיתות שאין מיתה מצד עץ החיים כי באור פני מלך חיים וימצא משם יסורים ותוכחות כאומרו אשרי הגבר אשר תייסרנו י״ה וכתיב יסור ישרני י״ה, אמנם אין מצדו המות דכתיב ולמות לא נתנני, וכיון שמיתה מצויה שם החצון מצוי שם שמצדו המות ולהכי קאמר דוד ובגבורתך תדיננני, וכתיב יהלמני צדיק חסד ויוכיהני וכו׳ אמנם במיתה קאמר ואל תאטר עלי באר פיה וכתיב אל תתן ה׳ מאויי רשע וכיוצא, וכתיב יסרני ה׳ אך במשפט אל באפך פן תמעיטני, ועם היות שנאמר ואל תבא במשפט היינו במשפט הכניסה שיצא הדין אל החוץ כדפירשנו, ולזה רצה יסרני הסוף והתוכחות יהיה במשפט, לא תחל ת דין לבד במשפט (אור יקר).

[5263] דהיינו שגבר זכות על ידי הייחוד והדין נגמר מצד הקדש ואין מלחמה וקטרוג נכנס שם כל[ל] ועיקר דהיינו ״שלום ואמת חסד ורחמים״ הם ארבעה נגדיים לארבע מיתות שהם ארבעה קליפות, שלום הפך חנ״ק, אמת הפך הר״ג, חסד הפך שריפ״ה, רחמים הפך סקיל״ה שהם ארבעה הפכיות אלו לאלו והטעם כי שלום ממנו חיים אל הי ביסוד, אמת הוא עץ החיים ודאי, חסד הוא נובע ׳מבינה מקור חיים שהיא אלהים חיים והיא נקראת ארץ החיים, רחמים מכתר וחכמה שהם החיים ודאי והחכמה תחיה בעליה ומשם מקור חיים, ואלו כולם שולטים בחיים ייחוד הדינים זכות גבורה מצד קשרם כדפירשנו, אמנם בהתפרדם והדינים החצונים שולטים מצד היותם יונקים הדינים ממקורותיהם שאז אין ייחוד כלל (או ריקר).

[5264] פי׳ שהוא מקטרג בדבר שרוצה לקטרג עליו כדי להרוג האדם בד׳ מיתות ב״ד וזהו ואינון ד׳ מיתות (מ״מ).

[5265] שלח קע ע״א (הערת הזהר).

הזה ובעולם הבא עליהם כתוב ועמך כולם צדיקים וגו׳.	אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים וגו׳
הנביאים שהם צדדים עליונים שתי ירכים שתומכות בתורה הקדושה הם נוטלים את ההיכל שבין שתי רוחות שהן נגה וזהר ואותן שתי ירכים למטה לתמך אותם ההיכלות שלמעלה שנקראו תורה שבעל פה כמו שיש תומכים לתורה שהיא תורה שבכתב כך יש תומכים עומדים לתורה שהיא תורה שבעל פה ונכללו זה בזה אז שני התומכים הללו שלמטה כשמתחברים בעליונים הללו נרשם בהם צד הנבואה ומיהו (רמז) מראה שהוא כמו הנבואה.	נביאין דאינון סטרין עלאין תרין ירכין דסמכין לאורייתא קדישא[5266] אינון נטלין להיכלא[5267] דתרין רוחין ביה דאינון נוגה וזוהר ואינון תרין ירכין לתתא לסמכא לאינון היכלין דלעילא[5268] דאקרון תורה שבעל פה כמה דאית סמכין[5269] לאורייתא דאיהי תורה שבכתב כך אית סמכין[5270] קיימין לאורייתא דאיהי תורה שבעל פה ואתכלילו דא בדא[5271] כדין אלין תרין סמכין דלתתא כד מתחברן באלין עלאין אתרשים בהו סטרא דנבואה ומאן איהו[5272] מראה[5273] דאיהו כגוונא דנבואה
וכל אותם בעלי המראה יונקים מכאן למעלה נבואה וכאן מראה ועל כן זהו כמו זה וזה כמו זה וכשמתחברים זה בזה אז שולט על המקום הזה (נרשם) השם הקדוש שנקרא צבאות משום שכל אותם חיילות קדושים כולם עומדים כאן וכולם נקראו מצד הנבואה מראה וחלום מצד הנבואה היו.	וכל אינון מאריהון דמראה מהכא ינקין לעילא נבואה הכא מראה ועל דא איהו דא כגוונא דא ודא כגוונא דא וכד מתחברן דא בדא כדין שליט על האי אתר (אתרשים)[רבא] שמא קדישא דאקרי צבאות[5274] בגין דכל אינון חיילין קדישין כלהו קיימי הכא וכלהו אקרון מסטרא דנבואה מראה וחלמא מסטרא דנבואה הוו
ואף על גב שאנחנו אומרים שבתוך אותה ברית הקדש שורה השם הזה משום שכל החילות יוצאים מהאות הזו עם כל זה הירכים שהן עומדות בחוץ קרויות על השם הזה ואלו הם שנקראים בריתות שהרי בריתא מחוץ למשנה משניות עומדות לתוך הבריתות ונקראות ירכים בתים חיצוניים כדוגמא שלמעלה.	ואף על גב דקא אמרינן די בגו ההוא אות קיימא קדישא שריא שמא דא בגין דכלהו חיילין נפקי מהאי אות עם כל דא ירכין דאינון קיימין לבר[5275] קרינן על שמא דא ואלין אינון[5276] דאקרון ברייתי דהא ברייתא לבר ממשנה מתניתין קיימא לגו ברייתי ואקרון ירכין בתי בראי[5277] כגוונא די לעילא

[5266] פי׳ נ״ה דזעיר שעליהם סומך הזעיר הנק׳ תורה שבכתב ושם הם הנביאים (מ״מ).

[5267] פי׳ היכל נוגה שהוא נצח והיכל זוהר שהוא הוד שהוא עצם השמים דבריאה. וז״ש ואינון תרין ירכין לתתא דהיינו נ״ה דזעיר דבריא׳ כמ״של בשם הרב (מ״מ).

[5268] פירוש שנ״ה דבריאה הם סומכים לנ״ה דמי דאצילות הנקרא תורה שבע״פ שנ״ה דמ׳ הם עומדים עליהם (מ״מ).

[5269] פי׳ נ״ה דזעיר דאצילות (מ״מ).

[5270] פי׳ נ״ה דזעיר דבריאה הנז׳ (מ״מ).

[5271] פי׳ נו״ה דזעיר בנו״ה דמ׳. ונ״ה דמ׳ בנ״ה דבריאה. (מ״מ).

[5272] רמז (הערת הזהר).

[5273] קשה דהכא משמע דמראה הוא כשמתחברים נ״ה דבריאה באצילות ולעיל בסוף היכל השני אמר דמראה וחלום הוא מנ״ה דבריאה (מ״מ).

[5274] פי׳ שם צבאות כשמתחברים נ״ה דאצילות בנ״ה דבריאה ולכך אמר ואע״ג דקא אמרינן וכו׳ דמשמע דצבאות הוא ביסוד עכ״ז גם נ״ה דבריאה כשמתחברים עם נ״ה דאצילות נק׳ צבאות וז״ש ועכ״ד ירכין דאינון קיימין לבר קרינן על שמא דא דה״ג. וכן הוא בזוהר מדוייק (מ״מ).

[5275] הנפש נהי״ם היא רק השורש למה שלמטה ממדרגת האדם, והיא עומדת בהאדם רק לקשר אותו לכל מה שלמטה ממנו שהוא לקשרו עם הגוף והעולם, ולכן נקרא הנפש לבר מגופיה (וכמ״ש בזוה״ק בראשית כא ע״ב, ופ׳ תולדות קמו ע״א, ופ׳ וישלח קסו ע״א, ופ׳ פקודי רנז ע״ב, ופ׳ נשא קמג ע״א) (הקדו״ש יז ע״ד).

[5276] פי׳ נ״ה אלו דבריאה נק׳ ברייתות לפי שהם לבר (מ״מ).

[5277] פי׳ נ״ה דבריאה הם בתי ברא׳ והם דוגמת נ״ה דאצילות וז״ש כגוונא דלעילא (מ״מ).

משנה היא סוד שעומד לפנים שעקר הכל לומדים משם וכן התנאים וסוד (זה) של זה אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני אל בית אמי זה קדש הקדשים תלמדני זהו סוד המשנה שכשנכנס הנהר הזה ששופע ויוצא לאותו בית קדש הקדשים כתוב תלמדני וזהו הסוד שנקרא משנה כמו שנאמר את משנה התורה הזאת.	מתניתין איהו רזא[5278] דקיימא לגו דאולפי תמן עקרא דכלא ועל רכ תנאי[5279] ורזא (נ״א דא) רכ דהך (שיר ח ב) אנהגך אביאך אל בית אמי[5280] תלמדני אל בית אמי דא קדש הקדשים תלמדני דא הוא רזא דמתניתין דכד עאל דא נהר[5281] דנגיד ונפיק בההוא בית קדש הקדשים כתיב (&) תלמדני ודא הוא רזא דאקרי משנה כמה דאת אמר (דברים יז יח) את משנה התורה הזאת
כשנמשכה החוצה נקראת בריתא שתי הירכים הן בריתות סוד הסודות שלא נתנה רשות לגלות משום שלא נמסר סוד זה רק לחכמים עליונים אוי אם יתגלה ואוי אם לא יתגלה משום שהוא סוד מהסודות העליונים שהקדוש ברוך הוא מנהיג בו את העולם.	כד אתמשכא לבר אקרי ברייתא תרין ירכין אינון ברייתי רזא דרזין דלא אתייהיב לאתגלאה בגין דלא אתמסר רזא בר לחכימי עליונין ווי אי אתגלי ווי אי לא אתגלי בגין דאיהו רזא מרזין עלאין דקודשא בריך הוא אנהיג ביה עלמא
בית ראשון עמד בימי שלימה כנגד העולם העליון והוא נקרא בית ראשון והכל השתמש בבית קדש הקדשים המקום שבו השתמש השמש	בית ראשון קיימא בימי שלמה לקבל עלמא עלאה ואיהו אקרי בית ראשון ואשתמש כלא בבית קדשי הקדשים אתר דאשתמש ביה שמשא
	רנח/א
בלבנה וסודות עליונים כולם בשלמות והעולם עומד בשלמות.	בסיהרא[5282] ורזין עלאין כלהו בשלימו וקיימא עלמא באשלמותא
ואחר כך החטאים גרמו ונמשכו הסודות ונדחו מבית קדש הקדשים החוצה כשנדחו לירכים אז עמדו בחוץ שנקראו בתים חיצוניים והצטרכו לבריתות.	ולבתר גרמו חובין ואתמשכו רזין ואתדחיין מבית קדש הקדשים לבר כד אתדחו לירכין כדין קיימו לבר דאקרון בתי בראי ואצטריכו לברייתי
בית שני עמדו בבתים החיצוניים בירכים ומהם חזרו ושרויים (היו) בבית קדש הקדשים והוא בית שני ואותם אחרים נשארו בחוץ בבריתא בין הירכים והיו לומדים מהמשנה והנהגו ממנה והיינו סוד הכתוב כי מציון תצא תורה.	בית שני קיימו בבתי בראי בירכין ומנייהו אהדרו ושארו (האי) בבית קדש הקדשים ואיהו בית שני ואינון אחרנין אשתארו בברייתא לבר ביני ירכין (ס״א והני עקרא דלהון מתניתין דאיהו בית שני ובריית׳א אינון דשארו בבי ירכין והוו וכו׳) והוו אולפין ממתניתין ואתנהיגו מינה והיינו רזא דכתיב (ישעיה ב ג) כי מציון תצא תורה
ואחר כך גרמו החטאים העבר שלטון הבית השני (ואף על גב) ששלטונו לא היה כמו בית ראשון שהיה בו שלום תמיד משום שהמלך שהשלום שלו תמיד היה	ולבתר כד גרמו חובין אתעדי שולטנותא דהאי בית שני (ואף על גב) דשלטנא דיליה לא הוה כבית ראשון דהוה ביה שלמא תדיר בגין דמלכא דשלמא דיליה תדיר הוה בגויה ועל דא

[5278] ר״ל שהמשנה היא במ׳ דאצילות ולכך היא לגו מברייתא שהברייתא בבריאה (מ״מ).
[5279] ור״ל שהתנאים שהם המשנ׳ הם במ׳ (מ״מ).
[5280] פי׳ ישראל אומרים ליסוד דזעיר אנהגך אביאך אל בית אמי שהוא יסוד דניקבא ואזי תלמדני שמקבלים השפע וז״ש אל בית אמי דא ק״ק שיסוד דנוק׳ נק׳ ק״ק (מ״מ).
[5281] פירוש כמ״ש כשנכנס יסוד דזעיר ביסוד דנוק׳ אז ישראל מקבלים השפע (מ״מ).
[5282] פירוש שבק״ק שהוא יסוד דנוקבא שם משמש הזעיר הנקר׳ שמש (מ״מ).

בתוכו ולכן היה בשלום בבית שני לא היה בו שלום כך משום שבערלה יש תמיד קטרוג ולכן היו כהנים מזמנים בתוכו לקטרג בערלה הזו ולהם הצטרך דיבור לקטרג כנגדה ולהגן על בית שני והכל בסוד כראוי.	הוה בשלם בית שני לא הוה ביה שלם הכי בגין דערלה קטרוגא ביה תדיר ועל דא הוו כהני זמינין בגויה לקטרגא בהאי ערלה ולהו אצטריך מלה לקטרגא בהדה ולאגנא על בית שני וכלא ברזא כדקא חזי
אחר כך גרמו החטאים ושלטה אותה ערלה ונדחו מבית שני החוצה וירדו משם לחמוקי הירכים למטה (ואחר כך ירדו משם ונדחו מאותם החמוקי של מטה) עד שהיו שרויים למטה ברגלים וכשישבו ברגלים אז ועמדו רגליו ביום ההוא והעולם יתנהג בכל בסוד עליון כראוי ואף על גב שנדחו ולא נעזבו ממנו ולעולמים נאחזו בו.	לבתר גרמו חובין ושלטא ההיא ערלה[5283] ואתדחיין מבית שני לבר ונחתי מתמן לחמוקי ירכין לתתא (נ״א ולבתר נחתו מתמן ואתדחו מאינון חמוקי דלתתא) עד די שרון לתתא ברגלין וכד יתבון ברגלין כדין (זכריה יד ד) ועמדו רגליו ביום ההוא ועלמא בכלא יתנהיג ברזא עלאה כדקא חזי ואף על גב דאתדחו ולא אשתבקו מניה ולעלמין אתאחידו ביה
ומי שיודע ומודד בשעור של קו המדה ארך ההמשך של הירכים עד הרגלים יכול לדעת את מדת הגלות שנמשכת וזהו סוד בין קוצרי השדה והכל בסוד עליון ולכן כל הבריתות וכל התנאים וכל האמוראים עומדים במקום כראוי אלו לפנים ואלו לחוץ באותם חמוקי הירכים (ואלו לחוץ) ולמטה מהברכים ובכלם נקרא תורה שבעל פה ובכלם ירדו ישראל וגלו.	ומאן דידע ומדיד בשיעורא[5284] דקו המדה ארכא דמשיכו דירכין עד רגלין יכיל למנדע[5285] משיחא דגלותא דאתמשך ורזא איהו בין מחצדי חקלא וכלא ברזא עלאה ובגין דא כלהו ברייתי וכלהו תנאי וכלהו אמוראי קיימי בדוכתייהו כדקא חזי אלין לגו ואלין לבר באינון חמוקי ירכין (ואלין לבר) ולתתא מברכין ובכולהו אקרי תורה שבעל פה ובכלהו נחתי ישראל ואתגלו
ואז כשתסתים הגלות בהמשכת הרגלים אז ועמדו רגליו ביום ההוא ותעבר	וכדין כד יסתיים גלותא במשיכו דרגלין כדין ועמדו רגליו ביום ההוא[5286] ויתעבר ההוא רוחא

5283

5284 רלג ע״א (הערת הזהר).

5285 ויקרא רס ע״א (הערת הזהר).

5286 הנה עיקר ענין ביאור הדבר הזה ביארתיו לעיל במאמר ת״ח נשמתא כו׳ בדרנ״ד ע״ב בענין ביאור מהות מיין נוקבין מה ענינים וע״ש באורך ונזכירהו כאן בתכלית הקיצור. הנה ביארנו כי ענין המיין נוקבין הם הם בחינות נשמות בני אדם התחתוני׳ אשר היו כלולות באותם השבעה מלכים דארץ אדום אשר התחברות כולם יחד הם פרצוף אדם אחד מראשו ועד רגליו ואדם הזה הקדוש נטבע בתוך הקלי׳ אשר גם הם בצורת פרצו׳ אדם מראשו ועד רגליו ונתערב זה בתוך זה ומובלע בתוכו והנה באדם הא׳ יצאו כל הנשמות כלולות בו מבחינת אחר באחר ועדין היה צריך להוציאם מבחי׳ פנים בפנים ועל ידי חטאו של אדם הטיל בהם זוהמת הנחש וחזרו ונפלו והטבעו בתוך אדם של הקליפות. וכאשר עמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמתם וכולם עמדו על הר סיני את אשר ישנו פה ואת אשר איננו והיו כולן שם חירות ממלאך המות שהוא בחינת הקליפה ובעגל חזרו והטבעו תוך הקלי׳ (ע״ח ש׳ ל״ו ש׳ מעוט {ע״ד) הירח פ״ב) ובבית ראשון שבנה שלמה אשר רומז אל רחל נוקבא דז״א הנקראת עקרת הבית היתה אז עמו פנים בפנים בכל אורך שיעור קומת דז״א ועלתה עד ראשו ואז היתה לקבל עלמא עלאה כו׳. וקיימא עלמא באשלמותא כו׳ פירוש כי עיקר בית ראשון או בית שני שניהם הם ברחל נוקבא דז״א אלא שבזמן בית ראשון כיון שהיתה שוה בקומתה אל הז״א ואז גס האימא עלאה הנצח הוד יסוד שלה מתלבשין ומתפשטין בסוד מוחין תוך ז״א עד החזה שלו כנודע וכיון שגם רחל נוקביה דז״א היתה עולה עד כנגד ראשו דז״א שהוא כנגד בינה לכן נקראת גם רחל עלמא עלאה ונקראת ה״א עלאה. אבל בבית שני אשר רחל לא עלתה רק עד החזה דז״א בלבד והי׳ קומתה פנים בפנים מחזה דז״א עד רגליו אשר שם אין הבינה מתפשטת תוך ז״א נכן נקרא הבית הזה השני ה״א תתאה אלא שכיון שהיתה עמו פנים בפנים היה בית המקדש השני בנוי אבל אח״כ בעת חרבן בית שני חזרה להיות אחור באחור עמו ומן החזה ולמטה בלבד ואז הנשמות היו טבועות בתוך אדם דקליפות באותו שיעור הנז׳ עצמו שהוא מן החזה ונמטה שלו עד רגליו אשר כל הקומה הזו היא בחינת נצח והוד הנקראים ירכין וזמ״ש כד אתדחו לירכין כדין קיימי לבר כו׳ ועוד בחרבן בית שני הזה ירדו עוד אל חמוקי ירכין כו׳ ונמצא כי שיעור הגלות זה נמשך כל זמן שעדין לא נתבררו הנשמות מתוך אדם דקליפה (דף כ״ה ע״א) מבחינת ירכין ורגלין דיליה ולכן מאן דידע אורכא דמשיכו דירכין עד רגלין יכיל למינדע משיכה דגלותא דאתמשך ואנו בכל הזמן הזה אנו מבררין אותם הנשמות על ידי תפילותינו מעט

אותה רוח הטומאה ערלה מן העולם ויחזרו ישראל לבדם לשלט כראוי משום שאותה ערלה הורידה אותם למטה עד עכשיו ומכאן והלאה שהערלה הזו תתקצץ ותעבר מתוך העולם אז וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב באותה עין יעקב ולא ימצא מקטרג עליהם אשרי חלקם של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.	מסאבא ערלה מן עלמא ויתהדרון ישראל בלחודייהו לשלטאה כדקא יאות בגין דההוא ערלה נחית לון לתתא עד השתא ומכאן ולהלאה דהאי ערלה אתקצץ ואתעבר מגו עלמא כדין (דברים לג כד) וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב בההוא עין יעקב ולא אשתכח מקטרגא עלייהו זכאה חולקהון דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי
יוסף הצדיק עמוד העולם הוא נטל ברשות היכל טמיר וגנוז וברשותו עומד ההיכל השביעי ואף על גב שאמרנו שההיכל של לבנת הספיר עומד ברשותו כך הוא שבו מתתקן אבל בא וראה הנביאים שאמרנו כשמתחברים למטה שתי דרגות נפרדות מהם מראה וחלום ועומדים בירכים באותם חמוקים עומדים מראה ואותו שנקרא נבואה קטנה מהירכים ולמטה (למטה) עומד חלום עד שיגיעו רגלים ברגלים ושם עומד היכל תחתון שנקרא לבנת הספיר.	יוסף הצדיק עמודא דעלמא איהו נטיל ברשותא היכלא טמיר וגניז וברשותיה קיימא היכלא שביעאה ואף על גב דקא אמרן דההיכלא[5287] דלבנ״ת הספי״ר ברשותיה קיימא הכי הוא דביה מתקן אבל תא חזי נביאים דקא אמרן כד מתחברי לתתא תרין דרגין מתפרשין מנייהו מראה וחלום וקיימי בירכין באינון חמוקין קיימי מראה וההוא דאקרי נבואה קטנה מירכין ולתתא (ס״א לתתא) קאים[5288] חלום עד דמאטו רגלין ברגלין ותמן קאים היכלא תתאה ואקרי לבנת הספיר
הכל ירכים בירכים להשתלם אחד עם אחד וכולם הדרגות של הנבואה שהרי משם יוצאים ושורים ונעשה מהם מראה ושורים על המקום הזה ונעשה מהם חלום יוסף הצדיק הוא שלמות הכל הוא נטל הכל משום שהכל התתקן בגללו הכל	כלא ירכין בירכין לאשתלמא חד בחד וכלהו דרגין דנבואה דהא מתמן נפקי ושראן ואתעבידו מנייהו מראה ושראן על האי אתר ואתעביד מנייהו חלום יוסף הצדיק איהו שלימא דכלא איהו נטיל כלא בגין דכלא אתקן בגיניה כלא תאיב בתיאובתא בגיניה

מעט וכשנגמרו להתברר עד סיום הרגלים כדין כתיב ועמדו רגליו ביום ההוא כי כבר היה קיום אל הרגלים של הקדושה שהוברר ונסתלקו מתוך הקליפה וכדין אתי משיחא (שער מאמרי רשב״י). הנה כבר ידעת כי כוונת הגלות הוא להוציא בירורי הקדושה שבלע אדם בליעל כנזכר בשער הגילגולים בפ׳ א׳ וב׳ והנה בכל מקום שגלו ישראל גלתה השכי׳ עמהם כי מתלב׳ בשר ההו׳ לברר ולהוציא׳ בלעו מפיו בסו׳ (תהילים קג יט) ומלכותו בכל משלה וז״ש כל המיצר לישראל נעשה ראש כי גורמי׳ למל׳ להיות שם בארצם ואחר שכן הוא הם מקבלים שפע תחלה ואח״כ מהם ניזונין כל העולם כולו בהיותה שם בגלות עם ישראל. והנה גלות מצרי׳ הוא כנגד הכתר שעל הראש וגלות בבל הוא כנגד המוחין דהיינו הראש עצמו ועליו נאמר (דינאל ב לח) אנת הוא רישיה דדהבא ולכן כמו שבקדושה הכתר אינו נתפס בשם ובאות כן לא הוזכרו אלא ד׳ גלויות נגד ד׳ אותיות הויה וד׳ נהרות הם נגד אלו ונהר פישון הוא בבל וגם אמרו רז״ל כי מצרים כולה הוא בנהר פישון על שם שמגדל הפשתי׳. והענין כי כמו שבקדוש׳ הכתר כלול מי׳ כנזכר כן מצרים כלול בנהר פישון שהוא בבל כנז׳ נגד היו״ד מהשם והכתר בקליפה הוא פרת ומדי ופרס הם הזרועות ולכן נחלקה מלכות בבל לשנים דהיינו לב׳ זרועות וע״ז אמר דניאל (דניאל ה כח) פריסת מלכותך ויהיבת למדי ופרס כי בראש עם היות שיש בו ג׳ מוחין הכל נחשב א׳ משא״כ בזרועות ויון נגד הגוף והרגלים הם אדום וישמעאל שמהם שני העקבים ולכן גם הם שני מלכי׳ (זהר הרקיע). ועי׳ מ״ן ומ״ד א. כל ענין הגלות הוא משום הניצוצין דעשר ספי׳ אשר נפלו ונטבעו בתוך הקליפות, ואלו הניצוצין הם קומה שלימה שהוא פרצוף אדם שלם, ונפל וירד מראשו ועד רגליו, טבוע בתוך הקליפות, אשר גם הם בבחי׳ צורת פרצוף אדם מראשו עד רגליו, והוא האדם בליעל. ובעת חורבן בית שני, גרמו חובין וירדו בכל משך הירכין והרגלין דהאדם בליעל, וכן הם יורדים תמיד בכל זמן הגלות הזה, עד דנחתו לתתא בהעקביים, וזהו שכתוב (תהלים פט נב) אשר חרפו עקבות משיחך, וכן מ״ש (סוטה מט ע״ב) בעקבות משיחא חוצפה יסגי׳. וכשיסתיים לעלות ולהתתקן כל אותן הניצוצין אשר גם בבחי׳ הרגליים והעקביים דקליפה, הנה יתוקן אז כל הרגלין דקומת אדם דקדושה, ויתקיים אז מקרא שכתוב (זכריה יד ד) ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים וכנ״ל. (ביאורים ח״א כח ע״ג).

[5287] רמו ע״א רסו ע״א בראשית מה ע״א (הערת הזהר).

[5288] רסב ע״א רמז ע״ב (הערת הזהר).

משתוקק בתשוקה בגללו.	
בא וראה בשעה שיוסף הצדיק עמד לתקן הכל אז הוא נטל הכל וכשהתחבר בהיכלו אז כולם מתעוררים ליטול תשוקה ורצון עליונים ותחתונים והכל הם ברצון אחד ושלמות אחת לשמח (להיות) עליונים ותחתונים ברצון אחד כראוי וכל התחתונים עומדים בקיום בשבילו ולכן כתוב וצדיק יסוד עולם ועל היסוד הזה עומד העולם הזה.	תא חזי בשעתא דיוסף הצדיק קיימא לאתקנא כלא כדין איהו נטיל כלא וכד אתחבר בהיכליה כדין מתערי כלהו לנטלא תיאובתא ורעותא עלאי ותתאי וכלא אינון ברעותא חדא ושלימו חד למחדי (נ״א למהוי) עלאי ותתאי רעותא חדא כדקא יאות וכלהו תתאי קיימי בקיומא בגיניה ועל דא כתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם ועל האי יסודא קאים האי עלמא
לבנ״ת הספי״ר הזו לא עומדת בקיום עד שיוסף הצדיק הזה מתתקן וכשהוא מתתקן אז כולם מתתקנים זהו היסוד של כל הבנין ועל זה כתוב ויבן ה׳ אלהים את הצלע ולא כתוב וייצר ולא כתוב ויברא משום שזה עומד על יסוד ולאחר שהיסוד נתקן הכל נבנה	האי לבנ״ת הספי״ר לא קאים בקיומיה עד דהאי יוסף הצדיק אתתקן וכד איהו אתתקן כלא מתתקני דא הוא יסודא דכלהו בניינא ועל דא כתיב (בראשית ב כב) ויבן יהו״ה אלהים את הצלע ולא כתיב (&) וייצר ולא כתיב (&) ויברא בגין דהאי קיימא על יסודא ולבתר דיסודא אתקן כלא אתבני
	רנח/ב
עליו ומשום זה הכל עומד בזה והרי בארנו.	עליה ובגין דא כלהו קיימן בהאי והא אוקימנא
בא וראה כתוב ויבן ה׳ אלהים את הצלע שהיתה מהצד האחורי והתקינה לחזר פנים בפנים כך בארנו אבל ויבן הסתכל להעלותה לאותה דרגה של העולם העליון שרוי בה להיות זו כמו זו.	תא חזי כתיב (&) ויבן יהו״ה אלהים את הצלע[5289] דהות מסטרא דאחורא[5290] ואתקין לה[5291] לאהדרא אנפין באנפין הכי אוקימנא אבל ויבן[5292] אסתכל לסלקא לה בההוא דרגא[5293] דעלמא עלאה[5294] שריא ביה למהוי דא כגוונא דדא[5295]
עוד ויבן הסתכל בצדו והתקין וכון את כל רוחותיה לזרע ולהשקות ולהוליד ולעשות לה כל צרכיה כמו שצריך ואחר כך ויביאה במה בצדיק הזה שכתוב (אסתר ב) ובזה הנערה באה אל המלך שזה המשיך את הכל לעלות ולהתעטר בשלמות כאן מניעת כל החטאים וכאן מניעת כל התשוקות הרעות.	תו ויבן אסתכל בסטרוי ואתקין וכוין כל רוחותיה למזרע ולאשקאה ולאולדא למעבד לה כל צרכוי כמה דאצטריך ולבתר ויביאה במה בהאי צדיק דכתיב[5296] (אסתר ב יג) ובזה הנערה באה אל המלך דהאי אמשיך לכלא לסלקא לאתעטרא בשלימו הכא מניעו דכל חובין הכא מניעו דכל תיאובתין בישין
מה שאינו באותו ההיכל הששי בצד האחר ששם כל הענוגים הרעים וכל הצדדים של הענג של העולם הזה	מה דלא איהו בההוא היכלא שתיתאה בסטרא אחרא דתמן כל ענוגין בישין וכל סטרין

[5289] תזריע מ״ד ע״ב ועי׳ ויקרא יט ע״א, בראשית כח ע״א מח ע״ב מט ע״א (לש״ו)

[5290] ור״ל שהמלכות היתה באחורי זעיר וננסרה וחזרה פנים בפנים (מ״מ).

[5291] לצורך בריאת נשמת אדה״ר עלו למעלה בהיכלין דאו״א, והיו שם אז פב״פ, אך תיכף אח״כ ירדו למטה וחזרו אחור באחור ע׳ זוה״ק בראשית (דף לה רע״א) ופקודי (דף רנח רע״ב) (דע״ה ח״ב קנח ע״ד), עי׳ ע״ח מוחין (פרק ט) ובמ״ן ומ״ד (דרוש א) ובפנימיות וחיצוניות (דרוש ד ז ח), ובדברינו בספר הדע״ה ח״ב דרוש ד׳ ענף ל״א ל״ב דברים עמוקים בזה (ביאורים ח״ב מה ע״ג).

[5292] פי׳ אע״פי שפירשנו מלת ויבן לשון בנין אבל פי׳ העיקרי ויבן לשון הבנה וכדמסיק (מ״מ).

[5293] פירוש זעיר (מ״מ).

[5294] פי׳ שנ״הי דבינה בתוכו (מ״מ).

[5295] פי׳ כדי שתהיה המ׳ כמו זעיר. ובזה הנערה פי׳ מ׳ אל המלך הוא זעיר (מ״מ).

[5296] רסא ע״א (הערת הזהר).

וכשהעולם הזה מתנהג בהם אנשים נכשלים בהם (ומשום שבני אדם טועים בהם נכשלים בהם) לאותו העולם שרואים כמה ענוגים ותשוקות שהגוף נהנה ומתענג מהם וטועים אחריהם זהו שכתוב (בראשית ג) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו׳ שהרי כל התשוקות וכל הענוגים של העולם תלויים בו.	דתיאובתין דענוגא דהאי עלמא (נ״א וכי) וכד האי עלמא אתנהיג בהו בני נשא כשלי בהו (נ״א ובגין דבני נשא טעיין בהו כשלין בהו) לההוא עלמא דחמאן כמה ענוגין ותיאובתין דגופא אתהני ואתענג מנייהו וטעין אבתרייהו הדא הוא דכתיב (בראשית ג ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו׳ דהא כל תיאובתין וכל ענוגין דעלמא ביה תליין
ועל כן כמו זה יש דברים שהגוף נהנה מהם ונכנסים לגוף ולא לנשמה ויש דברים שהנשמה נהנית מהם ולא הגוף ועל כן הדרגות נפרדות זו מזו אשריהם הצדיקים שלוקחים דרך ישרה ומונעים עצמם מאותו הצד ונדבקים בצד הקדשה.	ועל דא כגוונא דא אית מלין דגופא אתהני בהו ועיילי לגופא ולא לנשמתא ואית מלין דנשמתא אתהני מנייהו ולא גופא ועל דא דרגין פרישין דא מן דא זכאין אינון צדיקיא דנטלי אורח מישר ומנעי גרמייהו מההוא סטרא ומתדבקן בסטרא דקדושה
בהיכל הזה כלולים כל שאר השמות של כל אלו ההיכלות (וחילות) שלמטה שני שמות הם שכללו את שאר השמות האחרים אחד זכר מתחבר מעלה במטה ויעקב נטל את היכלו באותן נשיקות בסוד עליון ואז כולל את כל שאר השמות ונקרא יהו״ה אלהים וזה נקרא שם מלא כמו שבארנו ואחד כשמתחבר יסוד העולם בהיכלו וכולם מתעוררים בחביבות ובתשוקה אליו וכולם כלולים בו אז כולל שאר השמות ונקרא יהו״ה צבאות וזה נקרא שם קדוש שלם ולא שלם כמו האחר	בהיכלא דא כלילן כל שאר שמהן[5297] דכל אלין היכלין (נ״א וחיילין) דלתתא תרי שמהן אינון דכלילו שאר שמהן אחרנין[5298] חד דכד אתחבר עילא בתתא[5299] ויעקב[5300] נטיל היכליה[5301] באינון נשיקין[5302] ברזא עלאה כדין כליל כל שאר שמהן[5303] ואקרי יהו״ה[5304] אלהים[5305] ודא אקרי שם מלא כמה[5306] דאוקימנא וחד[5307] כד אתחבר יסודא[5308] דעלמא בהיכליה[5309] וכלהו מתערי בחביבותא ובתיאובתא לגביה[5310] וכלהו כלילן ביה כדין

[5297] מפני שכל אלו הנמצאים התחתונים הם נכללים בו בסוד עלייתם זה בתוך זה וזה בתוך זה ובסוד היכל הרצון הם מתעדנים בקשרם וייחודם בספירות העליונות כמבואר לכך בו נכללים כולם (אור יקר).

[5298] דהיינו שמות דאצילות ושמות דיצירה (אור יקר).

[5299] אצילות ביצירה בבחינת היכל רצון (או ריקר), פי׳ אצילות בבריאה (מ״מ).

[5300] ת״ת (אור יקר).

[5301] היכל הרצון הכולל כל שאר ההיכלות (אור יקר), פי׳ ת״ת דאצילות נטיל היכל הרצון דבריאה שהוא ת״ת. ומלכות היא בבריאה ואז מזדווגים ז״ון ונקראים ה׳ אלהים (מ״מ).

[5302] דהיינו קשר וחבור רוחא ברוחא כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[5303] דאצילות ויצירה (אור יקר).

[5304] עשר ספירן דאצילות (אור יקר).

[5305] עשר מדרגות בנקבה המתפשטת בהיכלות כדפירשנו (אור יקר).

[5306] דהיינו שם אלהים מתמלא משם יהו״ה שמלואה של שכינה הוא אור עשר ספירות עליונות כדפירש׳ לעיל (אור יקר), בראשית מח ע״ב רנו ע״ב (הערת הזהר).

[5307] השם השני הכולל כל השמות (אור יקר).

[5308] דהיינו סוד קשר ההיכלות בהיכל קדש הקדשים דהיינו יחוד יסוד עולם בשכינה בהיכל קדש הקדשים שהוא גמר הייחוד (אור יקר).

[5309] ירצה הן אמת שבהיכל הזה יתקשרו כל האברים אמנם שם זה נקרא על שם ההתחלה שעדין לא נתקשר אלא יסוד בהיכליה שהוא היכל השביעי ושאר הספירות מתערי אמנם אינם מיוחדים עדין ואז כולהו כלילן ביה ביסוד, אמנם אין השם ממש בספירות במקומם מיוחדות אלא במציאותם שביסוד (אור יקר), פירוש יסוד דאצילות בהיכל לבנת הספיר דבריאה (מ״מ).

[5310] הספירות העליונות בסוד ענ״ג ע׳דן נ׳הר ג׳ן וההיכלות אברי הנקבה להתייחדם כולם יחד בסוד הזווג ואז היסוד כולל אלו ואלו, אינם במדרגת השכינה הנקראת אלהים אלא במעלת היסוד בדקות לכך משתנה שם אלהים לשם ״צבאות״ שכל החיילים התחתונים נקראים צבאות וכל הספירות העליונות ״יהו״ה״ (אור יקר).

הזה.	כליל כל שאר שמהן ואקרי יהו״ה צבאות ודא אקרי שמא קדישא שלים[5311] ולאו איהו שלים כהאי אחרא
מה בין זה לזה זה שולט עליון בתחתון גוף בגוף (וזה הוא שולט בכל) כמו שאמרנו וזה שולט ממקום סיום הגוף ולמטה באותם היכלות ובכל שלמטה וסוד זה בית ראשון ובית שני ולכן ההיכל הזה כולל את כל שאר השמות שלמטה (וכל השמות אנו כוללים בשם הזה כל השמות שלמטה) כמו שבארנו ועל כך השמות הללו זה עולה וזה יורד אשריהם הצדיקים שיודעים דרכי התורה.	מה בין האי להאי דא שליט עלאה בתתאה גופא בגופא[5312] (ודא איהו שליט בכלא) כדקאמרן ודא שליט מאתר דסיומא דגופא[5313] ולתתא באינון היכלין[5314] ובכלא דלתתא[5315] ורזא דא בית ראשון ובית שני[5316] ובגין דא היכלא דא כליל כל שאר שמהן דלתתא[5317] (וכלהו שמהן כלילן בהאי שמא כלהו שמהן דלתתא) כמה דאוקימנא ועל דא שמהן אלין דא סלקא ודא נחית זכאין אינון צדיקייא דידעין ארחוי דאורייתא
היסוד הזה התתקן לשני צדדים אחד לתקן את כל השאר שלמטה ואחד לתקן את ההיכל השביעי ולתקן זה בזה שיהיה הכל ברצון אחד כראוי עד כאן היחוד של שני צדדים שלמעלה ולמטה להתיחד כאחד בשלמות ללכת בדרך ישרה.	יסודא דא אתתקן לתרין סטרין חד לאתקנא כל שאר דלתתא וחד לאתקנא היכלא שביעאה[5318] ולאתקנא דא בדא למהוי כלא רעו חדא כדקא יאות עד הכא יהודא דתרין סטרין דלעילא ותתא לאתיחדא כחדא בשלימו למיהך בארח מישר
אשרי חלקו של מי שיודע ליחד את היחוד ולסדר את סדור האמונה ללכת בדרך ישרה אשריו בעולם הזה ובעולם הבא ועל כך כתוב חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו ואז אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף גם ה׳ יתן הטוב וארצנו תתן יבולה.	זכאה חולקיה מאן דידע ליחדא יחודא ולסדורי סדורא דמהימנותא למיהך בארח מישר זכאה איהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי ועל דא כתיב (תהלים פה יא) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו וכדין אמת מארץ תצמח[5319] וצדק משמים נשקף גם יהו״ה יתן הטוב וארצנו תתן יבולה
ההיכל השביעי ההיכל הזה הוא ההיכל הפנימי מכל ההיכלות הללו ההיכל הזה הוא נסתר ואין בו דמות ממש ולא גוף כלל כאן הנסתר שתוך סוד הסודות זהו סוד שהוא מקום להיכנס לשם בתוך	היכלא שביעאה[5320] היכלא דא היכלא פנימאה מכל הני היכלין האי היכלא איהו סתימו דלאו ביה דיוקנא ממש ולית גופא כלל הכא סתימו דגו רזא דרזין האי איהו רזא דאיהו אתר לאעלא תמן בגו אינון צנורין דלעילא[5321]

[5311] הענין שעם היות ששם יהו״ה צבאות ביסוד בסוד היכל קדש הקדשים אינו מורה על קשר הספירות כולם כמו שיורה שם יהו״ה אלהים עם היות שהוא בהיכל הרצון, והטעם שאין שם יהו״ה צבאות תופס כל האצילות כמו שתופס שם יהו״ה אלהים (אור יקר).

[5312] פי׳ ת״ת דידיה עם ת״ת דידה (מ״מ).

[5313] פי׳ יסוד דידיה ביסוד דידה לבד (מ״מ).

[5314] פי׳ עם ההיכלות דבריאה (מ״מ).

[5315] פירוש יצירה ועשייה (מ״מ).

[5316] פי׳ בית א׳ הוא נגד השם הראשון שהוא גופא בגופ׳ ונודע שיסוד דאימא הוא בת״ת דזעיר ובית א׳ בחי׳ אימא. ושם השני הוא נגד בית שני שהיא המלכות (מ״מ).

[5317] פי׳ בי״ע (מ״מ).

[5318] פי׳ מלכות (מ״מ).

[5319] פי׳ אמת הוא זעיר. מארץ היא בינה משם צמיחתו. וצדק משמים פי׳ מלכות בניינה מת״ת דזעיר כי משם התחלת בניינה מהחזה ולמטה (מ״מ).

[5320] פי׳ היכל ק״ק דזעיר דבריאה (מ״מ).

[5321] ופי׳ שע״י היכל זה עולים כל ההיכלות לאצילות שהם צינורין דלעילא כי כל ההיכלות כלולים בהיכל זה והוא כלול במלכות דאצילות (מ״מ).

אותם הצנורות שלמעלה הרוח של כל הרוחות רצון של כל הרצונות להתחבר הכל כאחד רוח החיים (של זה) בזה ולהיות הכל תקון אחד.	רוחא דכל רוחין[5322] רעוון דכל רעווין לאתחברא כלא כחדא רוחא דחיי (דהא)רבד בהאי[5323] למהוי כלא תקונא חדא
ההיכל הזה נקרא בית קדשי הקדשים המקום לקבל את (הנשמה העליונה) הנשמות העליונות שנקראת כך לעורר אליו את העולם הבא.	היכלא דא[5324] אקרי בית קדש הקדשים אתר לקבלא האי (ס״א נשמתא עלאה[5325]) נשמתין עלאיןרבה דאקרי הכי לאתערא עלמא דאתי לגביה[5326]
העולם הזה נקרא עולם עולם עליה שעולה העולם התחתון לעולם העליון ומסתתר בתוכו ונעלם בו ונגלה בסתר עולם שהוא עולה עם כל אותם	האי עלמא עולם אקרי[5327] עולם סליקא דסליק עלמא תתאה לגבי עלמא עלאה ואסתתר בגווה ואתעלם ביהרבו אתגליא בסתירה[5328] עולם דסליק איהו בכל אינון
	רנט/א
שקרבים לו ונסתרים תוך סתר עליון עולם עליון עולה ומסתתר ברצון עליון תוך סתר כל הנסתרים שלא נודע כלל (כלל) ולא התגלה ואין מי שמכיר אותו.	דקרבין ביה ואסתתרן גו סתירו עלאה עולם עלאה[5329] סליק[5330] ואסתתר[5331] ברעותא עלאה[5332] גו טמירו[5333] דכל טמירין[5334] דלא אתידע כלל[5335] (כלל) ולא אתגלי[5336] ולית מאן דידע ליה[5337]
הפרכת שהיא מסך פרוס מכסה את תוך סתר הנסתר הכפרת פרוסה תוך הסתרים	פרוכתא דפרסא[5338] פריסא חפיא גו טמיר וסתים[5339] כפורתא פריסא[5340] גו טמירין עלאין

5322 פי׳ רוח שבהיכל זה כולל כל רוחין שבהיכלות אחרים לכך נק׳ רוחא דכל רוחין (מ״מ).

5323 והג״הה שנפל בה טעות בדפוס בדרך אמת אנו מתקנים אותה. ופי׳ בינה הנק׳ רוחא דחיי משפעת בהיכל זה הנק׳ ק״ק (מ״מ).

5324 רנה ע״ב (הערת הזהר).

5325 ופי׳ שהיכל זה מקבל הארת הבינה הנק׳ נשמתא עילאה (מ״מ).

5326 ור״ל שהארת הבינה באה להיכל זה (מ״מ).

5327 פי׳ מלכות הנק׳ עולם בסוד מן העולם ועד העולם. ומפרש הטעם שנק׳ עולם לפי שעולה המלכות ונשלמת בבינה הנק׳ עלמא עילאה (מ״מ).

5328 פי׳ מלכות שהיא נגלית העלמת בבינה שהיא נסתרת (מ״מ).

5329 היינו מלת עולם המתייחס אל הבינה ומפרש ליה ואזיל ואמר כי ענין עליה והעלם הבינה יהיה ביתרון גדול על עליה והעלם המלכות מפני שהיא מצד עצמה עליונה ונעלמת וזהו שאמר ״עולם עילאה״ מחמת עצמה עליונה (אור יקר).

5330 ור״ל שגם בינהנסתרת באריך הנק׳ רעותא עילאה ונק׳ טמירו דכל טמירין לפי שהואטמיר בתוך א״וא הנק׳ טמירין לפי שהם בגו זעיר (מ״מ).

5331 דהיינו שני פירושי עולם עליה והעלם שהיא עולה מדרגה אחר מדרגה עד עלותה אל מקום ההסתר (אור יקר).

5332 הוא הכתר רצון העליון ודאי ולא בכתר אלא עוד מסתתר סתירה אחר סתירה (אור יקר).

5333 דהיינו בחינת הכתר המתאחדת באין סוף (אור יקר).

5334 שם מתעלמין כל בחינות הנמצאות להדבק בממציאם, או ירצה הכל טמירין אפילו הנעלמים בחינה זו מתעלם אליהם והיינו טמירא דכל וכו׳ (אור יקר).

5335 אפילו .בסוד הדעת הנעלם אינו מתמצא להגלות לא בדעת שבבינה ולא בדעת שבחכמה ולא בדעת שבכתר והיינו כלל כלל בשום מציאות הדעת (אור יקר9. פי׳ עתיק יומין (מ״מ).

5336 בגילוי המציאיות למטה אין מציאותו מתגלה, שהרי עתה במציאות התפשטות האור העליון עסקינן ועם כל זה גדרנו הענין בגדר זה זהו בערך עצמו וגם לא בערך שום נמצא ויעלה וידענו (אור יקר). א״ק (מ״מ9.

5337 א״ס ב״ה (מ״מ9.

5338 הענין כי עד עתה מדבר בקשר ההיכלות בהיכל זה במלכות ומלכות בבינה כדפירשנו ובינה בכל הנמצאים בתוכה נקשר בכתר עד אין סוף דהיינו סוד ההיכל הזה שעד כאן סוף הייחוד העליון, השתא מפרש שיש בהיכל הזה פרסא והנה הפרסא הזה הוא פרוכת המבדיל בין הכרובים שהם מטטרון סנדלפון אל שאר ההיכל, ואלו הכרובים הם נעלמים ומהם ולמעלה סוד כסא הכבוד הנעלמת והוא כעין אין סוף

העליונים להסתיר הנסתרים שהרי הם טמירים ונסתרים (הפרכת פרוסה בתוך סתרים עליונים לשמר הסתום שזה נסתר וסתום) לפנים מן הכפרת יש מקום נסתר וטמון וגנוז להכניסו לתוכו שמן משחת עליון רוח החיים על יד אותו הנהר ששופע ויוצא ואותו נהר נקרא מבוע הבאר שלא פוסקים מימיו לעולמים וכשזה נכנס ושופע כל אותו משחת קדש מלמעלה ממקום של קדש הקדשים אור של שפע יורד ובא לתוך אותם הצנורות וזה מתמלא משם כנקבה שמתעברת ומתמלאת מן הזכר.	לאסתמא סתימין[5341] דהא טמירין וסתימין[5342] (נ״א פרוכתא פריסא גו טהירין עלאין לאסתמרא סתימא דהאי טמיר וסתים) לגו מן כפורתא אית אתר[5343] סתים וטמיר וגניז לאכנשא ליה בגויה משח רבות עלאה[5344] רוחא דחיי[5345] על ידא דההוא נהר[5346] דנגיד ונפיק והוא נהר אקרי מבועא דבירא[5347] דלא פסקין מימוי לעלמין וכד האי עייל ונגיד כל ההוא רבות קדשא[5348] מלעילא מאתר דקדש הקדשים נהירו נגידו נחית ואתי גו אינון צנורון[5349] האי אתמליא מתמן[5350] כנוקבא דמתעברא ואתמליא מן דכורא
אף כך גם ההיכל הזה מתתקן תמיד לקבל כנקבה שמקבלת מן הזכר הקבלה שמקבלת את כל הרוחות והנשמות הקדושות שיורדות לעולם והתעברו (והתעכבו) שם כל אותו זמן שצריך.	אוף הכי נמי האי היכלא מתתקנא תדיר לקבלא כנוקבא דמקבלא מן דכורא קבילו דקבילו כל אינון רוחין ונשמתין[5351] קדישין דנחתין לעלמא ואתעברו (ס״א ואתעכבו) תמן כל ההוא זמנא דאצטריך[5352]
יתעכבו עד שיבא מלך המשיח ויקבלו כל אותן הנשמות ויבאו וישמח העולם כמקדם ואז ישמח הקדוש ברוך הוא כמקדם כמו שנאמר ישמח ה׳ במעשיו.	יתעכבון עד דייתי מלכא משיחא ויסתפקון כל אינון נשמתין[5353] וייתון ויחדי עלמא כמלקדמין וכדין יחדי לקודשא בריך הוא כמלקדמין כמה דאת אמר (תהלים קד לא) ישמח יהו״ה במעשיו
בהיכל הזה קיימים הענוגים והתפנוקים של הרוחות והשעשוע שמשתעשע הקדוש	בהאי היכלא קיימין ענוגין ותפנוקין דרוחי

הנעלמת להיכלות לרוב העלם (אור יקר). ופי׳ הוא המסך שבין אצילות לבריאה וה״ס החש״מל הסובב על כל האצילות (מ״מ9.

[5339] ור״ל חופה על עולם האצילות הנק׳ טמירו סתים (מ״מ).

[5340] פי׳ הוא החש״מל הנז׳ ששורשו הוא מבינה דאצילו׳ כמ״ש הרב באוצ״ח בדרוש המעקה ונודע שבינה נק׳ כפורת (מ,מ).

[5341] פי׳ כמ״ש בשם הרב שהמעקה הזה שבצדדי פרצופי האצילות ושמתחת רגליהם הוא לסתום האורות שלא יפלו לבי״ע ויקרה להם מיתה ח״ו כמו מיתת המלכים שירדו לבריאה וז״ש הזוהר ״לאסתמא סתימין״ דהיינו לסתום אורות האצילות הנק׳ סתימין (מ״מ).

[5342] ירצה שלכן צריך לסתום אורם שלא יצאו לחוץ לגו מן פרוכתא לפנים מן המסך שבין אצילות לבריאה. ולפ״ז פרוכתא וכפורת׳ הכל אחד (מ״מ).

[5343] פירוש מ׳ דאצילות (מ״מ).

[5344] פי׳ הארת אבא הנק׳ שמן (מ״מ).

[5345] פי׳ הארת אימא (מ״מ).

[5346] פירוש יסוד דזעיר (מ״מ).

[5347] ור״ל יסוד דזעיר הנק׳ מבוע׳ דבירא (מ״מ9.

[5348] פי׳ המוחין דאימ׳ ובתוכם מוחין דאבא וז״ש מאתר דקדש הקדשים דהיינו אימא הנק׳ ק״ק ובתוכה אבא שהוא רבות קודשא (מ״מ).

[5349] פי׳ אותה הארה יורדת תוך הצינורין שביסוד (מ״מ).

[5350] פי׳ מלכות דאצילות מתמלאת מהיסוד (מ״מ).

[5351] דהיינו היכל זה שיש בו כל הנשמות (מ״מ).

[5352] נשא קלב (הערת הזהר).

[5353] פי׳ כשבא משיח כבר כלו כל הנשמות שבגוף וכמר״זל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף והוא מלשון כאשר כלו הגמלים לשתות (מ״מ).

ברוך הוא בגן עדן כאן היא תשוקת הכל וענג הכל להתחבר הכל כאחד ולהיות הכל כאחד הקשר של הכל ביחוד אחד כאן עומד.	ואשתעשעותא דאשתעשע קודשא בריך הוא בגנתא דעדן[5354] הכי איהו תיאובתא דכלא וענוגא דכלא לאתחברא כלא כחדא ולמהוי כלא חד קשורא דכלא ביחודא חדא הכא קיימא
שכשכל האיברים מתחברים באיברים העליונים כל אחד ואחד כראוי לו אין להם תשוקה ואין להם ענג רק ביחוד של ההיכל הזה והכל כאן תלוי כשההתחברות של כאן מתיחדת ביחוד אחד אזי כל אור האיברים וכל הארת הפנים וכל השמחות כולם מאירים ושמחים.	דכד שייפי כלהו מתחבראן בשייפין עלאין[5355] כל חד וחד כדקא חזי ליה לית לון תיאובתא ולית לון ענוגא בר ביחודא דהאי היכלא כלא הכא תליא כד אתחברותא דהכא אתייחד ביחודא חדא כדין כל נהירו דשייפין וכל נהירו דאנפין וכל חדוון כלהו נהירין וחדאן
אשרי חלקו של מי שיודע לסדר סדורים ולתקן את תקוני ההשתלמות כראוי אהבתו של הקדוש ברוך הוא בעולם הזה ובעולם הבא ואז כל הדינים וכל הגזרות הרעות עוברות ומתבטלות מן העולם.	זכאה חולקיה מאן דידע לסדרא סדורין ולאתקנא תקוני אשתלמותא כדקא יאות רחימו דקודשא בריך הוא בהאי עלמא ובעלמא דאתי וכדין כל דינין וכל גזרין בישין מתעברין ומתבטלין מעלמא
היכל זה היכל של תשוקה היכל של ענג היכל של שעשוע עליון ותחתון כאחד ומקבלים כולם האור של הנר העליון שמאיר לכל ולהתיחד הכל כמו שצריך ביחוד שלם ועל זה היכל זה עומד בסתר הכל גנוז מהכל אף על גב שכלם מסתרים זה מסתר וגנוז יותר להיות ברית קיום הכל כאחד זכר ונקבה להיות שלמים.	היכלא דא היכלא דתיאובתא היכלא דענוגא היכלא לאשתעשעא עילא ותתא כחדא[5356] ומקבלא כלא נהירו דבוצינא עלאה[5357] דנהיר לכלא ולאתיחדא כלא כדקא יאות ביחודא שלים ועל דא היכלא דא קאים בטמירו דכלא גניז מכלא אף על גב דכלהו טמירין דא טמיר וגניז יתיר למהוי ברית קיימא כלא כחדא דכר ונוקבא למהוי שלים
ההיכל הזה נקרא ארון הברית שהוא אדון כל הארץ משום שזהו מקום שיוצאות ממנו כל הנשמות של העולם ליחד יחוד למטה ולהמשיך את היחוד של הקדוש ברוך הוא ממעלה למטה לתת לצדיק משום שיצאו מצדיק ונכנסות לצדיק ואחר כך יצאו מצדיק ונכנסות למקום שיצאו משם.	היכל דא אקרי ארון הברית[5358] דאיהו אדון כל הארץ בגין דהאי איהו אתר דנפקי מניה כל נשמתין דעלמא ליחדא יחודא לתתא ולאמשכא יחודא דקודשא בריך הוא מעילא לתתא[5359] ליהבא לצדיק[5360] בגין דנפקו[5361] מצדיק[5362] ועיילי בצדיק ולבתר נפקי מצדיק[5363] ועיילי באתר דנפקי מתמן[5364]
ארון הברית הזה לוקח הכל מצדיק ואחר כך יוצאות ממנו ונכנסות לצדיק	האי ארון הברית נקיט כלא מצדיק[5365] ולבתר נפקי מניה ועיילי בצדיק לתתא[5366]

[5354] פי׳ יעקב ולאה שמשתעשעים בנשמות הצדיקים שעולים בסוד מ״ן (מ״מ).
[5355] פי׳ שייפי המלכות שמתחברים בשייפי הזעיר שהם עילאין (מ״מ).
[5356] פי׳ ז״ון שהם עילא ותתא (מ״מ).
[5357] פי׳ היא הארת הבינה (מ״מ).
[5358] פי׳ שהמלכות דאצילות היא בהיכל ק״ק דבריאה (מ״מ).
[5359] פי׳ שהמלכות מקבלת הנשמות מזעיר (מ״מ).
[5360] והיינו צדיק שבעו״הז (מ״מ).
[5361] ויצא קנה ע״ב (הערת הזהר).
[5362] שהו׳ יסוד דזעיר ומשם למלכות ועיילי בצדיק שבעו״הז (מ״מ).
[5363] צדיק שבע״הז (מ״מ).
[5364] למ׳ שמשם באו לצדיק הזה. ומפרש הענין היטב ואמר הא אינון ארון הברית וכו׳ (מ״מ).
[5365] פי׳ מיסוד דזעיר (מ״מ).
[5366] שבעו״הז (מ״מ).

שלמטה אחר כך יוצאות מהצדיק שלמטה ונכנסות לארון הברית הזה שיהיו כל הנשמות כלולות ממעלה וממטה להיות שלמות מכל הצדדים וארון הברית הזה לוקח מהצדיק אותן נשמות משני צדדים.	לבתר נפקי מצדיק דלתתא ועיילי בהאי ארון הברית למהוי כל נשמתין כלילן מעילא ומתתא[5367] למהוי שלים מכל סטרין[5368] והאי ארון הברית נקיט מצדיק אינון נשמתין מתרין סטרין
בא וראה מבוע הבאר אינו נפרד מהבאר לעולמים ולכן המקום הזה הוא תקון של הכל הקיום של כל הגוף להיות שלם בכל כראוי כאן הוא היחוד והקשר כאחד להיות מעלה ומטה אחד בקשר אחד שאין נפרדים כל האיברים זה מזה ולהמצא הכל פנים בפנים.	תא חזי מבוע דבירא[5369] לא מתפרשא מבירא לעלמין ועל דא האי אתר[5370] שכלולא דכלא קיומא דכל גופא למהוי שלים בכלא כדקא יאות הכא הוא יחודא[5371] וקשורא כחדא למהוי עילא ותתא חד[5372] בקשורא חדא דלא מתפרשן כל שייפין דא מן דא ולאשתכחא כלא אנפין באנפין
ועל זה שנינו מי שמשמש מטתו מאחור מכחיש את תקון ההסתכלות פנים בפנים להאיר הכל כאחד ולהמצא הכל פנים בפנים בדבקות כראוי כמו שנאמר ודבק באשתו באשתו דווקא ולא אחורי אשתו.	ועל דא תנינן מאן דמשמש ערסיה מאחורא[5373] אכחיש תקונא דאסתכלותא אנפין באנפין לאנהרא כלא כחדא ולאשתכחא כלא אנפין באנפין בדבקותא כדקא יאות כמה דאת אמר (בראשית ב כד) ודבק באשתו באשתו דייקא ולא אחורי אשתו
שנים הם יעקב הוא למעלה ויוסף הוא למטה שתי תשוקות הן אחד ההיכל הששי ואחד ההיכל השביעי הזה התשוקה שלמעלה באותן נשיקות שנוטל יעקב התשוקה שלמטה בשמוש הזה שנוטל יוסף משני הצדדים הללו נוטל (זה)	תרין אינון יעקב איהו לעילא יוסף לתתא תרין תיאובתין אינון חד היכלא שתיתאה[5374] וחד האי היכלא שביעאה[5375] תיאובתא לעילא באינון נשיקין דנטל יעקב תיאובתא לתתא בהאי שמושא דנטיל יוסף מתרין סטרין אלין נטיל (האי)
	רנט/ב
ארון הברית את רוח החיים מהצד של יעקב נוטל את רוח החיים שלמעלה שנדבק בו באותן נשיקות ומכניס (באותן נשיקות) (ונכנס) את רוח החיים שלמעלה בו להזון ממנו מהצד של יוסף שהוא	ארון הברית רוחא דחיי[5376] מסטרא דיעקב נטיל רוחא דחיי דלעילא[5377] דאתדבק ביה באינון נשיקין[5378] ואעיל (באינון נשיקין) (נ״א ועייל)[רבי] רוחא דחיי דלעילא ביה[5379] לאתזנא מניה מסטרא דיוסף[5380] דאיהו לתתא בסיומא

[5367] פי׳ מזעיר ומלכות (מ״מ).
[5368] פי׳ קאי על ארון הברית שהיא מלכות שמקבלת מיסוד זעיר שהוא צדיק עליון בסוד מ״ד. ואח״כ כשעולים בסוד מ״ן מצדיק שבעו״הז נמצא שהוא שלים מכל סטרין (מ״מ).
[5369] פי׳ יסוד (מ״מ).
[5370] פי׳ היכל זה שהוא היכל ק״ק (מ״מ).
[5371] פי׳ בהיכל זה שהוא ק״ק (מ״מ).
[5372] פי׳ זעיר ומלכות (מ,מ).
[5373] פי׳ אפילו במקום שכדרכה. כיון שהוא דרך אחור אכחיש תיקונא וכו׳ (מ״מ).
[5374] פי׳ יעקב שהוא בהיכל הרצון שהוא ששי (מ״מ).
[5375] פירוש יוסף שהוא בהיכל לבנת הספיר שהוא שביעי מלמעלה למטה (מ״מ).
[5376] פירוש בינה (מ״מ).
[5377] פירוש מלכות ע״י יעקב מקבלת הארת הבינה (מ״מ).
[5378] פי׳ שמ׳ דבוקה עם זעיר ע״י הנשיקין (מ״מ).
[5379] פי׳ שיעקב הנז׳ מכנים רוחא דחיי שהי׳ בינה במלכות (מ״מ).
[5380] הוא ייחוד תחתון בערך תחתון הזכר (אור יקר).

למטה בסיום הגוף בהיכל הזה נוטל רוחות ונשמות להריק למטה לעולם הזה.	דגופא[5381] בהאי היכלא נטיל רוחין ונשמתין לארקא לתתא להאי עלמא[5382]
שני הצדדים הללו נפרדים לשני צדדים הצד של יעקב מתפשט ונותן כח לנבע באותם שדים שמתמלאים מאותה רוח החיים ומיניק בהם את אותם מלאכים קדושים שהם חיים וקימים לעולמים וקימים בקיום בו הצד של יוסף נכנס בתשוקה ונותן כח לפנים ועושה נשמות ורוחות לרדת למטה ולהזין בהם בני העולם.	אלין תרין סטרין מתפרשן לתרין סטרין[5383] סטרא דיעקב אתפשט[5384] ויהיב תוקפא לנבעא[5385] באינון שדים[5386] דאתמליין מההוא רוחא[5387] דחיי ויניק בהו לאינון מלאכין קדישין[5388] דאינון חיין וקיימין לעלמין וקיימין בקיומא ביה סטרא דיוסף עייל בתיאובתא ויהב תוקפא לגו ועביד נשמתין ורוחין לנחתא לתתא ולאתזנא בהו בני עלמא
ועל כן קיימים שני הצדדים הללו זה למעלה וזה למטה זה להזין למעלה וזה לזון למטה כל אחד ואחד כראוי לו (ולכן) והכל הוא אחד וסוד אחד הוא ועם כל זה יוסף זן את כל הגוף ומשקה אותו שמרוח החיים הזו של ההדבקות של יעקב יורד למטה ובו נדבק ארון הברית הזה ברצון למעלה ויורדת אותה רוח חיים למטה באותה התדבקות של יוסף וכשהכל מתחבר כאחד מתמלאים אותם השדים להניק לכל ולכן הכל הוא אחד אשרי חלקו של מי שיודע לקשר קשרים וליחד יחוד	ועל דא קיימין תרין סטרין אלין דא לעילא[5389] ודא לתתא[5390] דא לאתזנא לעילא ודא למיזן לתתא כל חד וחד כדקא חזי ליה (ועל דא) וכלא איהו חד וחד רזא איהו ועם כל דא יוסף זן לכל גופא ואשקי ליה דמהאי רוחא דחיי דאתדבקותא דיעקב נחית לתתא[5391] וביה אתדבק האי ארון הברית ברעותא לעילא ונחית ההוא רוחא דחיי לתתא בההוא אתדבקותא דיוסף וכד אתחבר כלא כחדא אתמליין אינון שדים לינקא לכלא ובגין כך כלא איהו חד זכאה חולקיה מאן דידע לקשרא קשרין וליחדא יחודא

[5381] ואין ראוי שישאב חיים לעליונים אלא דרך פתח עליון שהם שני פתחים אל הגוף העליון הפה דרך בו הנשיקין ופה הברית דרך בו הזווג שהוא משם גם כן נוטל רוח חיי הגופים התחתונים (אור יקר).

[5382] שהוא חיי התחתונים, אמנם הוא הויה חדשה שמתיילדת בנקבה והוא מציאות מחודש יפה בערך התחתונים ממציאות רוחא דחיי בערך העליונים (אור יקר).

[5383] והיינו דמסיק אחר שפירוש עניינם, מצד הזכר היות שני ייחודים אלו העליון נראה משובח מחבירו בערך הנקבה הם להפך, וזהו שאמר "אלין תרין סטרין" בבחינת הזכר כדפירשנו "מתפרשין לתרין סטרין" מצד הנקבה (אור יקר).

[5384] ויורד למטה ואינו בחינה פנימית, אם כן צריך שיהיה בהיכל הששי נגלה כדי שיתפשט (אור יקר).

[5385] להחיות בו כל הכהות הדקים שאין בהם נשמה שהם המלאכים אלא הם רוחניים מתקיימים ומנהיגים העולם בסוד רוח חיוני שהוא מתלבש בהם וזולתי אותו רוח אין להם מציאות קיום ולא הנהגה (אור יקר).

[5386] **שהוא סוד א"ל שד"י שבהיכל אהבה "דאתמלייך" מהיכל הרצון "מההוא רוחא דחיי" בעוד שנקשרים ההיכלות אלו באלו לשאוב הרוח החיוני מלמעלה "ויניק בהו" אחר מלואם "לאינון מלאכין קדישין דאינון חיין וקיימין לעלמין", ולזה אין להם נשמה מתלבשת בגוף אלא כולם שכל ונשמה, ומזונם וקיומם וכחם לפעול הוא רוח זה הנשאב מהתפארת מסוד קשר והתלבש והתאחד הספירות אברים באברים, והיינו הנהגת מטטרון בסוד התפארת כדפירשו בתיקונים קודשא בריך הוא מקנן במטטרון שדרך השדים האלו שהם א"ל שד"י יש די וספוקא להחיותם ולהנהגתם (אור יקר).**

[5387] ר"ל כמו השדים שמניקים לכל צד, והמזונות שמתפשט לטובים ולרעים, כן מההוא רוחא מתפשט לכל צד, לימינא ולשמאלא, שהוא סוד שני שדים כנ"ל. ואפיק נהורין אלו דסטר שמאלא. ואמר **כד אתפרש כו'**. שבתחלה אינו מוציא אלא מסטרא דימינא, ואח"כ כאשר מתפרש לב' רוחין מוציא לכל צד (יהל אור).

[5388] יובן במ"ש הרב בליקוטים שהמלאכים הם מנשיקין ולכך אין להם גוף כיון שהוא רוחא ברוחא והנשמות באים מזווג תחתון שהוא גופני לכך יש להם גוף עכ"ל וז"ש "ויניק להו לאינון מלאכין קדישין" לפי שמסטרא דיעקב הם הנשיקין כמ"ש לעיל ולכ"א בסטרא דיוסף ועביד נשמתין ורוחין כיון שהוא זווג גופני (מ"מ9.

[5389] פירוש למלאכים (מ"מ).

[5390] פי' לנשמות בני אדם (מ"מ), ועיקר הענין בשביל ב' מיני נשמתין, א' בדרגא דבינה עוה"ב, והוא נשמתין דאינון בההוא עלמא, וב' דרגא דמלכות לצדיקיא דהאי עלמא בגופא עוה"ז וכו' (בהגר"א בתיקו,ז קו ע"ד).

[5391] פי' מהמוחין דבינה שבתוך זעיר הנק' יעקב "נחית לתתא" היינו ליסוד זעיר עוהמלכות דבוקה ביסוד וז"ש "וביה אתדבק האי ארון הברית" (מ"מ).

בתפלתו ברצון הלב כראוי כדי להדביק איבר באיבר רוח ברוח הכל בכלל אחד להיות הכל אחד כראוי.	בצלותיה ברעותא דלבא כדקא יאות בגין לדבקא שיפא בשיפא רוחא ברוחא כלא בכללא חדא למהוי כלא חד כדקא חזי
בא וראה ההיכל הזה כשהרוחות הקדושות הללו וכל אותם היכלות ומרכבות כולם מתיחדים כאחד ונמצאים בקשר אחד אזי הרוח העליונה הזו של כולם שהיא נקודה אחת נסתרת בהם ולא מתגלה ונעשית רוח נסתרת כמו העליונה וסימנך האגוז יחוד בקשר של הכל כפי שאמרנו להקשר זה בזה להיות הכל שלם בשלמות (זכר ונקבה) כאחד.	תא חזי האי היכלא כד אלין רוחין קדישין וכל אינון היכלין ורתיכין כלהו מתיחדי כחדא ואשתכחו בקשורא חדא כדין האי רוחא עלאה דכלהו דאיהו נקודה[5392] חדא אסתים בהו ולא אתגליא ואתעביד רוחא סתים כגוונא עלאה[5393] וסימניך אגוזא יחודא בקשורא דכלא[5394] כדקאמרן לאתקשרא דא בדא למהוי כלא שלים בשלימו (דכר ונוקבא) כחדא
והרי בארנו כמו כן הקרבן עולה ליחד (יחוד) קרבן וליחד (ולספק) את כל אחד ואחד כראוי לו מאותו העשן שעולה הכהן שהוא לימין בקשר של היחוד ברצון והלוים בשירה כלולים זה בזה היכל בהיכל רוח ברוח עד שמתחברים במקומם איבר באיבר להיות הכל כלול כאחד כראוי.	והא אוקימנא כגוונא דא קרבנא סלקא ליחדא (נ״א יחודא) קרבנא וליחדא (ד״א ולאסתפקא) כל חד וחד כדקא חזי ליה מההוא תננא דסליק דכהנא דאיהו ימינא בקשורא דיחודא ברעותא וליואי בשירתא כליל דא בדא היכלא בהיכלא רוחא ברוחא[5395] עד דמתחברן באתרייהו שיפא בשיפא למהוי כלא כליל כחדא כדקא יאות
והרי בארנו שכשנשלם הכל כאחד האיברים העליונים בתחתונים אז הנשמה העליונה של הכל מתעוררת ונכנסת בכלם ומאירה לכל וכל העליונים והתחתונים מתברכים ואותו שלא נודע ולא נכנס בחשבון הרצון שאינו נתפס לעולמים אז הכל עולה עד אין סוף ונקשר הכל בקשר אחד ומתבשם אותו הרצון לתוך ובפנים בסתר.	והא אוקימנא דכד אשתלים כלא כחדא שיפין עלאין בתתאין[5396] כדין נשמתא עלאה[5397] דכלא אתערת ועאלת בכלהו ונהיר לכלא וכלהו מתברכאן עלאין ותתאין וההוא דלא אתידע ולא עאל[5398] בחושבנא רעותא דלא אתפס לעלמין כדין כלא סליק עד אין סוף[5399] ואתקשר כלא בקשורא חדא ובסים ההוא רעותא לגו בגו בסתימו[5400]
אור הנשמה העליונה עולה לפני ולפנים ומאיר לכל בתוך האור הזה נכנס סתר המחשבה שכולל את הכל ולפני ולפנים באותו רצון המחשבה מאיר ומתבשם	נהירו דנשמתא עלאה[5401] סלקא לגו בגו ונהיר לכלא בגו דהאי נהירו אעיל בסתימו דמחשבה[5402] דאיהו כליל כלא ובגו לגו בההוא רעו דמחשבה[5403] אנהיר ואתבסם[5404] ותפים ולא

[5392] פי׳ מלכות דאצילות שהיא גנוזה בהיכל ק״ק דבריאה (מ״מ).
[5393] פי׳ כמו הבינ׳ שהי׳ סתומ׳ תוך ז״ון. כך המלכו׳ דאצילו׳ סתומה בהיכל ק״ק דבריאה (מ״מ).
[5394] פי׳ שבאגוז מיוחד ומקושר הכל כי באגוז רמוז המוח שהו׳ פנימיות והקליפה הסובבת עליו (מ״מ).
[5395] פי׳ היכל התחתון קשור בהיכל שלמעלה ממנו. וכן הרוח שבהיכל התחתון קשור ברוח שבהיכל העליון (מ״מ).
[5396] פי׳ ו״ק דזעיר במלכות (מ״מ).
[5397] פי׳ בינה (מ״מ).
[5398] פי׳ עתיק ואריך גם הם משפיעים לפרצופים שתחתיהם (מ״מ).
[5399] פי׳ על ידי הקרבן עולים העולמות עד א״ס כדמפרש (מ״מ).
[5400] פירוש כמ״ש שעתיק ואריך מאירים לפרצופים שתחתיהם בסתימו (מ״מ).
[5401] פירוש בינה (מ״מ).
[5402] ור״ל בתוך הבינה גנוז אבא הנק׳ סתימו דמחשבה (מ״מ).
[5403] פירוש בתוך אבא (מ״מ).
[5404] פי׳ האריך. (מ״מ).

ותופס ולא תופס ועולה (הרצון הזה) מתוך רצון המחשבה לתפס בו וכשזה עולה האור שלמטה תופס בו.	תפיס[5405] וסלקא (ס״א האי רעו) מגו רעו דמחשבה לתפשא ביה[5406] וכד האי סליק נהירו דלתתא תפיס ביה[5407]
וכן הכל להתקשר ולהתמלא ולהתברך הכל כאחד כראוי ואז נקשרים זה עם זה כפי שאמרנו היכלות בהיכלות תחתונים בעליונים סוד של זכר ונקבה כאחד האור העליון באור שנסתר וגנוז בו יותר ואותו הגנוז כלול במה שגנוז יותר עד שהכל נמצא כראוי ביחוד אחד.	וכן כלא[5408] לאתקשרא ולאתמליא ולאתברכא כלא כחדא כדקא יאות וכדין אתקשר דא בדא כדקא אמרן היכלין בהיכלין תתאין בעלאין רזא דכר ונוקבא כחדא נהירו עלאה בנהירו דסתים[5409] וגניז יתיר ביה והוא דגניז כליל במה דגניז יתיר[5410] עד דאשתכח כלא כדקא יאות ביחודא חדא
ולכן משה היה יודע לסדר את סדור רבונו מכל בני העולם כשהצטרך להאריך האריך לקצר קצר כמו שבארנו אל נא רפא נא לה שנינו מי שמאריך בתפלתו ומעיין בה בסוף בא לידי כאב לב ושנינו מי שמאריך בתפלתו מאריכים ימיו.	ועל דא משה הוה ידע לסדרא סדורא דמאריה מכל בני עלמא כד אצטריך לארכא אריך לקצרא קצר כמה[5411] דאוקימנא (במדבר יב יג) אל נא רפא נא לה תנינן מאן דאריך בצלותיה ויסתכל ביה לסוף אתא לידי כאב לב ותנינן מאן דאריך בצלותיה יורכון יומוי
וסוד הדבר מי שמאריך במקום שצריך לקצר בא לידי כאב לב איזה לב זהו שכתוב וטוב לב משתה תמיד משום שהוא מקום שצריך לקצר ולא להאריך בו שהרי הכל עומד למעלה וצריך שלא להמשיכו לקשר אותו בקשר שלמעלה ללא אריכות שיהיה הכל אחד	ורזא דמלה מאן דאריך באתר דבעי לקצרא אתי לידי כאב לב מאן לב דא הוא דכתיב (משלי טו טו) וטוב לב משתה תמיד בגין דאיהו אתר דבעי לקצרא ולא לארכא ביה דהא כלא קאים לעילא ובעי דלא לאמשכא ליה[5412] לקשרא ליה בקשורא דלעילא בלא אריכו למהוי כלא
	רס/א
ביחוד אחד וכיון שנקשר כאחד אז אין צרך להאריך בארך ולהתחנן בתחנונים וכשמאריך בארך במקום שצריך הקדוש ברוך הוא מקבל תפלתו וזהו כבודו של הקדוש ברוך הוא משום שיחוד התפלה קושר קשרים ומרבה ברכות למעלה ולמטה.	חד ביחודא חד וכיון דאתקשר כחדא כדין לא בעי לארכא באריכו ולאתחננא בתחנוני וכד אריך באריכו באתר דאצטריך[5413] קודשא בריך הוא קביל צלותיה ודא הוא יקרא דקודשא בריך הוא בגין דיחודא דצלותא קא מקשר קשרין ואסגי ברכאן לעילא ותתא
בתוך ההיכל הזה קימת נקודה אחת נסתרת והנקדה הזו היא רוח לקבל רוח אחרת עליונה וכששורה רוח ברוח אז	גו היכלא דא קיימא נקודה חדא טמירתא[5414] והאי נקודה איהי רוחא לקבלא רוחא[5415] אחרא עלאה וכד שריא רוחא ברוחא כדין עאל דא

[5405] פירוש אבא תופס באריך ואינו תופס מפני דקותו (מ״מ).
[5406] דהיינו שאבא עולה לאריך (מ״מ).
[5407] פירוש כשעולה אבא לקבל מאריך גם אימא וז״ון עולים גם הם לינק (מ״מ).
[5408] פירוש גם בי״ע ופרצופים עולים לקבל הארה משם ונקשרים זה בזה וז״ש וכדין אתקשר דא בדא וכו׳ (מ״מ).
[5409] פירוש בינה מתקשרת בחכמה שהי׳ גנוזה יותר ממנה (מ״מ).
[5410] ופירוש אבא ג״כ כליל באריך שגנוז יותר ממנו (מ״מ).
[5411] רמד ע״ב (הערת הזהר).
[5412] פירוש שלא להמשיך מ׳ לבד אלא לקשרא ליה וכו׳ (מ״מ).
[5413] פי׳ כשמתכוין בתפלתו לשמות שהם בזעיר אם האריך מאריכין לו ימיו אבל כשמכוין לשמות שהם במלכות אם האריך בא לידי כאב לב (מ״מ).
[5414] ור״ל בתוך היכל ק״ק שם היא טמירא מלכות דאצילות (מ״מ).
[5415] פיר׳ מלכות מקבלת זעיר כדי להזדוג עמו (מ״מ).

נכנסות זו בזו והן אחת ודבקות אחת ונרכבות זו בזו להיות אחת כמו העץ הזה שמרכיבים זה בזה והם אחד מין במינו אוי למי שמרכיב מין בשאינו מינו כמו אותם בני אהרן שרצו להרכיב עץ באחר שאינו מינו.	בדא ואיהו חד ודבקותא חדא ואתרכיב דא בדא למהוי חד כהאי אילנא דארכיב דא בדא ואיהו חד זינא בזיניה ווי מאן דארכיב זינא בלא זיניה כאינון בני אהרן דבעו לארכבא אילנא באחרא דלאו איהו זיניה
ומי שמרכיב מין במינו ויודע לקשר קשר בקשרו היכל בהיכלו דרגה בדרגתה לזה יש חלק בעולם הבא כמו שבארנו ולכן זוהי שלמות הכל וכשנשלם זה בזה והוא הכל מעשה אחד מין במינו שיוצא מהשלמות הזו הוא נקרא מעשה מרכבה.	ומאן דארכיב זינא בזיניה וידע לקשרא קשרא בקשריה היכלא בהיכליה דרגא בדרגיה דא אית ליה חולקא בעלמא דאתי כמה דאוקימנא ועל דא האי איהו שלימו דכלא וכד אשתלים דא בדא ואיהו כלא חד עובדא זינא בזיניה דנפיק מהאי שלימו ההוא אקרי מעשה מרכבה[5416]
וסוד זה וייצר ה׳ אלהים את האדם שם מלא ואדם הוא מעשה של המרכבה הזו שמרכיב זה בזה מעשה של שלמות הכל וכשנשלמים זה בזה אז ה׳ אלהים שם מלא אשרי מי שיודע לקשר את קשרי האמונה וליחד את היחוד כראוי.	ורזא דא (בראשית ב ז) וייצר יהו״ה אלהים[5417] את האדם[5418] שם מלא ואדם איהו עובדא דהאי מרכבה דארכיב דא בדא עובדא דשלימו דכלא וכד אשתלים דא בדא כדין יהו״ה אלהים שם מלא זכאה איהו מאן דידע לקשרא קשרי מהימנותא וליחדא יחודא כדקא חזי
בא וראה כמו שישנם שמות קדושים עליונים מתחברים אלו באלו כך הוא השם הקדוש התפרש למעלה והתפרש למטה השם הזה הוא למעלה והשם הזה הוא באמצע והשם הזה הוא למטה יהו״ה שהוא סוד השם הקדוש הוא אחד הסוד של הכל העולם העליון בסתר הנסתר שעליו שהשתתף עמו והוא אחד העולם התחתון בסתר האמצע סוד המרכבה הקדושה העליונה שעליה ובארנו (בא וראה סוד שם הקדוש זה יי אלהים שם זה הוא למעלה שם זה הוא באמצע שם זה הוא למטה למעלה סוד עולם הבא בסתום	תא חזי כמה דאיתנהו שמהן קדישין עלאין מתחברין אלין באלין הכי איהו שמא קדישא אתפרש לעילא[5419] ואתפרש לתתא[5420] שמא איהו לעילא[5421] שמא דא איהו באמצעיתא[5422] שמא דא איהו לתתא[5423] יהו״ה דאיהו רזא דשמא קדישא איהו חד רזא דכלא עלמא עלאה[5424] בסתימו דסתימותא דעליה[5425] דאשתתף בהדיה ואיהו חד עלמא תתאה[5426] בסתימו דאמצעיתא רזא דרתיכא[5427] קדישא עלאה דעליה ואוקימנא (ס״א תא חזי רזא דשמא קדישא דא יהו״ה אלהים שמא דא איהו לעילא

[5416] ור״ל כשמתחברים ז״ון ואתרכיב דא בדא אזי על ידם יוצאת הנשמה של האדם ונק׳ מעשה מרכבה שר״ל מעשה שיצא מהרכבת ז״ון זה בזה (מ״מ). מעשה בראשית ומעשה מרכבה. שמעתי ממורי הרב זל״ה שמעשה בראשית הם דרושי עולם התוהו שזה הי׳ בבראשית קודם התיקון מעשה מרכבה הם דרושי התיקון והתלבשות הפרצופים זה בזה והרכבת פרקי אמא בבניה הזו״ן וזה הוא נקרא חדוש העולם והשינויים אשר יש מזמן לזמן בעניני סדרי התלבשות (לקוטי הש״ס חגיגה).

[5417] פי׳ ז״ון (מ״מ).

[5418] פי׳ נשמת אד״הר וכן כל נשמות ישראל יוצאים מהרכבת ז״ון וז״ש ואדם איהו עובדא דהאי מרכבה (מ״מ). שם מח ע״ב (הערת הזהר).

[5419] פי׳ בבינה (מ״N).

[5420] פי׳ במלכות (מ״מ).

[5421] פירוש בבינה שנק׳ ג״כ הוי״ה (מ,מ).

[5422] פירוש בזעיר (מ״מ).

[5423] במ׳ (מ״N).

[5424] פירוש הוי״ה שבבינה הנק׳ עלמא עילאה (מ״N).

[5425] פירוש בהארת אבא שהוא על הבינה ומזדווג עמה וז״ש דאשתתף בהדיה ואיהו חד (מ״מ).

[5426] פירוש מלכות (מ״מ).

[5427] פירוש בחיבור הזעיר שהו׳ כסא לבינה (מ״מ).

של הסתימות שעליו והוא אחד למטה סוד עולם התחתון ועולם העליון שעליו משתתף עמו והוא אחד באמצע בסוד המרכבה הקדושה העליונה ומבאר).	שמא דא איהו באמצעיתא שמא דא איהו לתתא לעילא רזא דעלמא דאתי בסתימו דסתימותא דעליה ואיהו חד לתתא רזא דעלמא תתאה ועלמא עלאה דעליה אשתתף בהדיה ואיהו חד באמצעיתא ברזא דרתיכא קדישא עלאה ואוקימנא)
מהצד הזה יוצאות ארבע מרכבות ומהצד הזה ארבע מרכבות יוצאות משום שכל אחת ואחת נפרדת לארבעה כל מרכבה הן ארבע כשמסתכלים בדרגות וכן כולם הארבע בארבע בסוד השם הקדוש שהוא אדנ״י באותן מרכבות שעומדות ונוסעות בשם הזה והן נקראות (זכריה ו) הרי נחשת משום שיש הרים ויש הרים יש הרים עליונים ויש הרים תחתונים והם עומדים בשלשה צדדים ויוצאים מתוך זהב וכסף ונחשת.	מהאי גיסא ארבע רתיכין נפקין[5428] ומהאי גיסא ארבע רתיכין נפקין[5429] בגין דכל חד וחד מתפרש לארבע[5430] כל רתיכא ארבע אינון כד מסתכלין דרגין וכן כלהו ארבע בארבע ברזא דשמא קדישא דאיהו אדנ״י[5431] באינון רתיכין דקיימי ונטלי בשמא[5432] דא ואינון אקרון הרי נחשת[5433] בגין דאית הרים ואית הרים אית הרים עלאין[5434] והרים תתאין[5435] ואינון בתלת סטרין קיימי[5436] ונפקי מגו זהב וכסף ונחשת[5437]
הנחשת למטה משום שאותן מרכבות שיוצאות מתוך אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד שבתוך ההיכל הראשון שהן ארבע מרכבות שיוצאות מתוך אותן שתי רוחות ימין ושמאל מתוך לבנת הספיר כמו שאמרנו אלו שתי הרוחות שאמרנו שם הן נקראות שני הרים והם הרי נחשת.	נחשת לתתא בגין דאינון רתיכין דנפקי מגו אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד[5438] די בגו היכלא קדמאה דאינון ארבע רתיכין[5439] דנפקין מגו אינון תרין רוחין ימינא ושמאלא מגו לבנת הספיר[5440] כדקאמרן אלין תרין רוחין דקאמרינן התם אינון אקרון תרי טורים ואינון הרי נחשת[5441]
מאותן שתי רוחות שנקראות הרי נחשת יוצאות אותן ארבע מרכבות שמשתמשות באותו השם של אל״ף דל״ת שנשקע בסנדלפו״ן בעל הפנים וכולם	מאינון תרי רוחין דאקרון הרי נחשת נפקי אינון ארבע רתיכין דמשתמשי בההוא שמא[5442] דאל״ף דל״ת דאשתקע בסנדלפו״ן מארי דאפיא

[5428] פירוש מבינה יצאו חג״תם (מ״מ).

[5429] פירוש מהמלכות יצאו ארג״מן ולך אמר לעיל שמא דא איתפרש לעילא ואיתפרש לתתא דהיינו מלכות ובינה. שרוצה לדמות המלכות לבינה ומה שעשתה זאת עשתה זאת (מ״מ).

[5430] כמ״ש שהבינה הוציאה חג״תם ומ׳ ארג״מן וז״ש כל רתיכא ד׳ אינון. וכן כולהו ד׳ בד׳ (מ״מ).

[5431] פי׳ גם בכל בי״ע יש ד׳ ד׳ מרכבית שיונקים מד׳ אותיות אד״ני (מ״מ).

[5432] פי׳ ד׳ גלגלים הנז״ל בסוף היכל ראשון דקדושהו הם מקבלים מד׳ אותיות אד״ני כמ״ש שם הזוהר (מ״מ).

[5433] פירוש ד׳ אלו נק׳ הרים ומשפיעים לנוגה הנק׳ נחשת (מ״מ).

[5434] פירוש חג״ת דזעיר (מ״מ). קלט ע״א (הערת הזהר).

[5435] חג״ת דנוקבא (מ״מ).

[5436] דהיינו שחסד הוא קו ימין. וגבורה קו שמאל ות״ת קו אמצעי (מ״מ9.

[5437] פי׳ חג״ת אלו דנוקב׳ יוצאים מחג״ת דזעיר שהם זהב וכסף ונחשת (מ״מ).

[5438] ור״ל כשם שנחשת לעילא שהו׳ ת״ת כן יש נחשת לתתא שהוא הנוגה (מ״מ).

[5439] ר״ל ד׳ גלגלים הנז׳ שיצאו מתרין רוחין שהם סטטוריה ואדיריה. "סטטוריה" ימין שהוא רוח דיסוד זעיר דבריאה, "אדריה" שמאל שהוא רוח דעטרת יסוד דזעיר דבריאה (מ״מ). עי׳ בענין ב׳ רוחין, עי׳ לקמן רמו ע״א, ותז״ח י ע״ג, ועמק המלך שי״ז פי״א.

[5440] רמו ע״א (הערת הזהר).

[5441] פירוש ב׳ רוחות הנז׳ הם הרים שמשפיעים לנחשת שהוא הנוגה כמ״ש בסוף היכל ראשון בשם הרב ז״ל. ואע״פי שלעיל בסמוך כתב שד׳ גלגלים הם נק׳ הרי נחשת אינה קושיא שכיון שד׳ גלגלים בעצמם יונקים מב׳ רוחות אלו הנז׳ כמ״ש הזוהר א״כ שייך לומר בהו ג״כ הרי נחשת שגם הם הרים שמשפיעים לנחשת שהוא הנוגה וז״ש הזוהר מאינון תרין רוחין דאיקרון הרי נחשת נפקי אינון ד׳ רתיכין וכו׳ (מ״מ). רלג ע״א (הערת הזהר).

[5442] רמו ע״ב (הערת הזהר).

שליחים על אלה בעולם בסוד סוסים ומרכבות משום שיש מרכבה על סוסים שמסיעים אותה.	וכלהו שליחן אלין על אלין בעלמא ברזא דסוסוון ורתיכין[5443] בגין דאית רתיכא על סוסוון דנטלי לה
והשם הקדוש הזה נכלל ביו״ד ה״א כמו שבארנו שנכלל אל״ף דל״ת ביו״ד ה״א והוא יאהדונה״י והרי נתבאר אלהים לא נכלל בשם אחר משום שיש אלהים חיים ומזה מתפשט לכמה צדדים ולא מתכנס אלא מתפשט.	ודא שמא קדישא[5444] אתכליל ביו״ד ה״א[5445] כמה דאוקימנא דאתכליל אל״ף דל״ת ביו״ד ה״א ואיהו יאהדונה״י[5446] והא אתמר אלהים לא אתכליל בשמא אחרא[5447] בגין דאית אלהים חיים ומהאי אתפשט לכמה סטרין ולא אתכניש אלא אתפשט
השם שכולל את כל השמות יו״ד ה״א וא״ו ה״א בסוד האותיות הצרוף של השם הקדוש שבו היה יודע הכהן לצרף בכל צדדיו עד שעולים השמות בכמה צדדים בארבעים ושנים צבעים בהשתטחות המנורה של הניצוץ החזק שזהו שכולל את כל השמות.	שמא דכליל כל שמהן יו״ד ה״א וא״ו ה״א ברזא דאתוון צירופא דשמא קדישא דביה הוה ידע כהנא לצרפא בכל סטרוי עד דסלקי שמהן בכמה סטרין[5448] בארבעין ותרין גוונין באשתטחו דבוצינא דקרדינותא דהאי איהו כליל כל שמהן
והשם הזה כולל את כל השמות אאלדהניי״ם סימן באותיות הללו כלולות אחרות מחברות ואלו יוצאות ואלו נכנסות אחר כך כשנוטה ומתפשטת המנורה של הניצוץ החזק מצטרפות האותיות בתוכה ונכנסות אותיות ויוצאות אותיות בסוד תשע האותיות הללו ואלו נמסרו לקדושים עליונים	ושמא דא כליל כל שמהן אאלדהניי״ם סימן באלין אתוון כלילן אחרנין מתחברן ונפקי אלין ועיילי אלין לבתר כד אתנטי ואתפשט בוצינא דקרדינותא מצטרפי אתוון בגווה ועאלי אתוון ונפקי אתוון ברזא דאלין תשע אתוון ואלין אתמסרו לקדישי עליונין
	רס/ב
ללכת בדרך של סוד האותיות לצרף יחוד של שמות האותיות כמו שהיה יודע הכהן לצרף שמות באותיות רשומות.	למיהך באורחא דרזא דאתוון לצרפא יחודא דשמהן דאתוון כמה דהוה ידע כהנא לצרפא שמהן באתוון רשימין
וידי אדם מתחת כנפיהם כולן ידי אדם הרי בארנו שאותם (שרפים) רוחות וחיות	וידי אדם מתחת כנפיהם[5449] (יחזקאל א ח) כלהו ידי אדם הא אוקימנא דאינון (נ״א שרפים)

[5443] פירוש שגם הם יש להם מרכבה תחתיהם כמו הסוס שהוא מרכבה לאדם. וז״ש ״בגין דאית רתיכ׳ על סוסון דנטלי ליה״ (מ״מ).

[5444] פירוש שם אד״ני (מ״מ9).

[5445] פירוש בשם הוי״ה וקיצר הזוהר ולא כתב אלא חצי השם וז״ש ואיהו יאהדו״נהי (מ״מ9).

[5446] רמו ע״ב (הערת הזהר).

[5447] בסוד שם יהו״ה היותו נכלל בשם אלהים כזה אילההויה״ם כעין צירוף יאהדונה״י, והטעם כל שם פועל בפעולת השורש, שם יהו״ה הוא למעלה מתלבש בשם אהיה ויורד אל מקומו מתלבש בשם אדנ״י וכל מקום שהוא הולד מורה על סוד הייחוד, אמנם שם אלהים שורשו הינה שהיא נקראת אלהים (אלהים) [חיים] ומהאי אתפשט לכמה סטרין עד היותו מתפשט בגבורה שם אלהים ומגבורה במלכות שם אלהים ומשם במלאכים שם אלהים ומשם בדיינים שם אלהים אפילו בחצונים כאומרו מלך אלהים על גוים וכדפירשו בסבא פרשת משפטים, לכך לא אתבגיש ולא נמנע מהתפשט בכל ־המקומות אלא אתפשט (אור יקר), ענין זה לא ירדנו לעומקו מפני שהוא קשה רישא אסיפא שהרי בסוף כלל אלהים באד״ני ודברי הרב ע״ז אין בידינו (מ״מ).

[5448] בראשית ט ע״א (הערת הזהר).

[5449] כאן עיקר תשובת שאלתו שכיוון בסוגיא זו לבאר היאך האדם השפל יוכל לקשר ולייחד העולמות העליונים ומכאן ביאר הענין, אחר שהקדים ענין השמות היאך הם כוללים באותיותיהם בחינת הספירות ומדותיהם בשיעור קו המדה, והעיקר והיסוד תלוי בענין ״ידי אדם״ והענין כי ענין ידי אדם כולל ״רוחין״ שהם יסוד רוח קדוש לשבע היכלות שבעה רוחין ״וחיוון ואופנים״ וכו׳ ילמוד סתום מן המפורש, אחר שיש לכרובים והיות ואופנים כנפים כדמוכח מקראי אם כן כולהו בגדפין דילהון יש להם ידים (אור יקר).

ואופנים (כרובים וחיות ואופנים) כולם עם כנפים וידים תחת הכנפים שלהם לקבל תפלות ולקבל בעלי תשובה ידי אדם אתרים ומקומות לקבל בני אדם בתפלותיהם ובקשותיהם ולפתח פתחים לקבל אותם ליחד ולקשר קשרים ולעשות רצונם.	רוחין וחיון[5450] **ואופנים** (כרובים וחיות ואופנים) כלהו בגדפין[5451] וידין תחות[5452] גדפייהו **לקבלא צלותין ולקבלא מארי דתיובתא ידי אדם אתרין** ודוכתין[5453] **לקבלא בני נשא**[5454] **בצלותהון** ובעותהון **ולאפתחא פתחין לקבלא** לון **ליחדא ולקשרא** קשרין **ולמעבד** רעותיהון
והאתרים והמקומות הללו שנקראים ידי אדם שעומדים לבני אדם אלו הם שמות קדושים ששולטים בכל דרגה ודרגה (משום) שבהם נכנסים בני אדם בתפלותיהם ובבקשותיהם בכל השערים העליונים ובזה שולטים התחתונים למעלה וסוד זה (תהלים קיט) ידיך עשוני ויכוננוני ואלו שמות קדושים.	**ואלין אתרין** ודוכתין **דאקרון** ידי **אדם** דקיימי **לבני נשא**[5455] **אלין אינון** שמהן קדישין דשליטין בכל דרגא ודרגא (בגין) דבהון **עאלין בני נשא** בצלותהון ובעותהון בכל תרעין עלאין ובדא שלטין **תתאין לעילא ורזא דא** (תהלים קיט עג) ידיך עשוני ויכוננוני **ואלין** שמהן קדישין[5456]
ויאמר ה׳ אל משה נטה את ידך על השמים וכי איך יכל להרים ידו על השמים אלא נטה הרכן כמו שנאמר ויט שמים וירד המשכה מלמעלה למטה ידך מקומך מקום הדרגה שלך שאתה שרוי בתוכה וזה בסוד השם הקדוש וכל העליונים והתחתונים בסוד השמות נוסעים ועומדים ובהם נכנסים בני אדם להיכלות העליונים ואין מי שימחה בידיהם אשרי אותם שיודעים לסדר את יחוד רבונם כראוי וללכת בדרך אמת כדי שלא יטעו בסוד האמונה.	**ויאמר יהו״ה אל משה נטה את ידך על** השמים (שמות ט כב) וכי היך יכיל **לארמא** ידיה **על שמיא אלא נטה ארכין** כמה **דאת אמר** (תהלים יח י) ויט שמים וירד משיכו מלעילא **לתתא** ידך **אתרך**[5457] **אתרא דדרגא** דילך **דאת שארי** בגוויה **ודא ברזא דשמא קדישא וכלא** עלאי **ותתאי ברזא** דשמהן נטלי וקיימי ובהו **עאלין בני נשא להיכלין עלאין** ולית מאן דימחי בידייהו **זכאין אינון** דידעין **לסדרא יחודא** דמאריהון כדקא יאות ולמיהך **בארח** קשוט בגין **דלא** יטעון **ברזא** דמהימנותא
בא וראה בהיכלות הללו יש סוד עליון בתוך האמונה וכולם חיות ומרכבות כולם משנים זה מזה להכלל אלה באלה לטוב להתתקן וסימנך (אסתר ב) וישנה ואת נערותיה לטוב ואת נערותיה הללו השלמות שלמעלה כשנשתלם זה בזה ונכנסות תפלות ובקשות של מי שיודע לסדר אותן להתקינן למעלה כמו שנאמר ואת שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך.	**תא חזי בהיכלין אלין אית רזא עלאה גו** מהימנותא וכלהו חיון רתיכין כלהו משניין **דא** מן **דא לאתכללא אלין באלין לטב לאתקנא** וסימניך (אסתר ב ט) וישנה **ואת נערותיה**[5458] לטוב בשבעה היכלין **אלין** שלימו **דעילא** כד **אשתלים דא בדא ועאלו צלותין** ובעותין דמאן דידע **לסדרא לון לאתקנא לון לעילא** כמה **דאת אמר** (שם) ואת שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך

[5450] רוח ההיכל ונפש ההיכל שנק׳ חיה כמש״ל. כרובין וחיות ואופנים. פירוש כרובים הם בבריאה כמ״ש הרב שז״ון דבריאה הם בחינת מט״ט וסנדל וחיות ביצירה ואופנים בעשייה (מ״מ).

[5451] פירוש כולם יש להם גדפין (מ״N).

[5452] פירוש הם שמות שיש להם תחת כנפיהם כדי לקבל התפלה כדמפרש (מ״מ).

[5453] פירוש דריש ידי כמו ויד תהיה לך שפירש מקום (מ״מ).

[5454]

[5455] פירשו ידים העליונים שהם שמות הקודש על ידם עולה תפלת בני אדם וזוה וידי אדם. ידיים המתקנים האדם ומעלים תפילתו (מ״מ).

[5456] ופירוש ידיך עשוני הם שמותיך (מ״מ).

[5457] פי׳ אמר הקב״ה למשה המשיך הארת זעיר לשמים של עו״הז כדי לעשות פעולתו (מ״N).

[5458] פירשו כתב הרב דהיכלות דבראשית נק׳ ז׳ הסרסים. ודפ׳ זו נק׳ שבע נערות אסתר וז״ש וישניה למלכות ואת נערותיה שהם היכלותיה. וז״ש בסמוך ואת ז׳ הנערות וכו׳ (מ״מ).

ההיכל הראשון (ישעיה מה) יוצר אור ובורא חשך האור של האבן הטובה ספיר שאבן טובה נוצצת לשני צדדים כמו שבארנו לימין ולשמאל אור וחשך מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית כולם אופנים וגלגלים מלאה הארץ קניניך וגו׳ המלך המרומם לבדו מאז השם הקדוש יאהדונה״י הכלל של השם הקדוש שלם בשני שמות וזהו שעולה באויר ומתנשא מימות עולם.	היכלא קדמאה[5459] יוצר אור ובורא חשך נהירו דאבן טבא[5460] ספירו דאבן טבא[5461] נציץ לתרין סטרין[5462] כמה דאוקימנא[5463] לימינא ולשמאלא[5464] אור וחשך מה רבו מעשיך יהו״ה כלם בחכמה עשית (תהלים קד כד) כלהו אופנים וגלגלים מלאה הארץ קניניך וגו׳ המלך המרומם[5465] לבדו מאז שמא קדישא יאהדונה״י[5466] כללא דשמא קדישא שלים בתרי שמהן ודא הוא סליק באוירא[5467] ומתנשא מימות עולם
ההיכל השני אל ברוך גדול דעה אורפניא״ל (הסוד שכולל אותיות קטנות) שכולל הסודות של אותיות קטנות של אלף בית כאן הם שאומרים קדוש וברוך וכאן היא הקדשה וברוך כבוד ה׳	היכלא תניינא אל ברוך גדול דעה אורפניא״ל (נ״א רזא דכליל אתוון זעירין) דכליל רזין דאתוון זעירין דאלפא ביתא הכא אינון דקאמרי קדוש וברוך והכא איהו קדושה וברוך כבוד יהו״ה
ההיכל השלישי לאל ברוך נעימות יתנו.	היכלא תליתאה לאל ברוך נעימות יתנו[5468]
ההיכל הרביעי המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית משום שכאן מתגלגלים האורות והדינים של העולם מי שהוא לחיים מתקדש כמקדם להתקיים	היכלא רביעאה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית בגין דהכא מתגלגלין נהורין ודינין דעלמא מאן דאיהו לחיים מתחדש כמלקדמין לאתקיימא בעלמא בנהורא דימינא

[5459] פירוש הם היכלות הנז׳ וכאן מסדר אותם רש״בי על סדר היוצר (מ״N), ההיכל הזה הוא ביסוד הבריאה. והנה כבר עתה עולים העשיה והיצירה והמלכות דבריאה, אשר עומדת בהיכל ק״ק דיצירה, אשר העשיה והיצירה כלולים בה, והיא עתה עולה להיכל זה, ומתחברת עם היסוד דבריאה. וז״ס חיבור שם זה של יאהדונה״י, כנודע, כי שם זה הוא ביסוד, בהתחבר עמו המלכות, כדי להעלותה אל הת״ת, כמו שאנו עתידים לעשות בעמידה. וכונת שם הנז׳ הוא במלת ״מאז״. כי אז הוא בגימ׳ ח׳ אותיות של שם הנז׳, ובכמה מקומות נתבאר, כי מלת אז רומזת אל השם הזה (שעה״כ יט ע״א), הז׳ היכלין דזו״ן דבריאה הם מתפתחין בשחרית וערבית דחול (ע׳ כסה״כ פ׳ ד ו, ושער הכוונות דף יח ע״ד לב ע״ד נב ע״ב ודף עג סע״א), והם ההיכלות אשר בפ׳ פקודי (דף רמה וע״ש רס ע״ב) (דע״ה ח״ב קטז ע״ב).

[5460] היא עטרה הנק׳ לבנה ואבן טבא היא המלכות שהיא עטרה (מ״מ).

[5461] פי׳ שהספיר הוא היסוד ואבן טבא היא עטרת היסוד והם לבנת וספיר שבהיכל זה וז״ש ״ספירו דאבן טבא״, ר״ל ספירו שהוא היסוד הנק׳ ספיר. שבו אבן טבא שהיא עטרה שלו (מ״N).

[5462] הוי״ה אדנ״י שם יאהדו״נהי ימין ושמאל שבהיכל זה והם יסוד ועטרה (רח״ו במ״מ).

[5463] רנ ע״א (הערת הזהר).

[5464] פירוש שיסוד נקרא ימין ועטרה נק׳ שמאל והם אור וחשך (מ״9מ.

[5465] מלבד הנזכר בספר הכוונות על השם הזה עוד ירמוז למ״ש בדרוש השמות באוצרות חיים, שעשר כלים פנימיים דז״א דאצילות הם נשמה לז״א דבריאה. והנה השם הזה הוא ממש פנימי דיסוד דז״א דאצילות והוא נשמה בהיכל זה. ובאוצרות חיים אמר שהוא המשך הדעת שיורד ומתגלה למטה בהיכל זה שהוא יסוד, והוא נשמת היכל זה בסוד הדעת שהוא נשמת ו״ק (רמ״ז).

[5466] ור״ל שהמ׳ דבריאה שבהיכל ק״ק דיצירה עלתה ונתחברה עם יסוד דבריאה והם יאהדו״נהי וז״ל הרב בס״הכ. המלך המרומם לבדו מאז ביאר בזוהר שהוא שם יאהדו״נהי. וענין דברים אלו כי הלא היכל זה הוא יסוד דבריאה וכבר עלו עשיה ויצריה והמלכות דבריאה אשר כולם תלויים בה היא עלתה עתה להיכל הזה ונתחברה מ׳ ביסוד וז״ס שם יאהדו״נהי כנודע כי שם זה הוא ביסוד כשמתחבר עם המלכות להעלותה אל הת״ת כמו שאנו עתידים לעשות בעמידה. ולכן כוונת שם זה הוא באומרך המלך המרומם לבדו מאז שהם שמנה אותיות של שם זה כמנין א״ז וזה נתבאר בזוהר בכמה מקומות כי אז הוא כינוי לשם זה עכ״ל (מ״מ).

[5467] עיין מ״ש בסוף היכל הראשון בדברי האר״י ז״ל ותבין מ״ש ״סליק באוירא דכליל אתוון זעירין״ וכו׳. פי׳ בהיכל זה יש כ״ב אותיות דאב״גד וכו׳ שהם אל ברוך גדול דעה וכו׳ והם כ״ב אותיות זעירין שבמלכות כמ״ש הזוהר בפ׳ תרומה דף קל״ב. ולקשרא שביעאה בשביעאה. ז״ל הרב באוצ״ח שביעאה בשביעאה הם ז׳ היכלות דמ׳ דאצילות. בשביעאה הוא היכל ק״ק שיש בו כח״בד דבריאה ואור מתנ״הי דמ׳ דאצילות הם ז׳ עכ״ל. ודעת אינו נמנה כנודע (מ״מ9.

[5468] מו ע״ב (הערת הזהר).

בעולם באור הימין שנקרא אל כמו שאמרנו.	דאקרי אל כדקאמרן
ההיכל החמישי ההיכל הזה נקרא אהבת עולם וזוהי משיכה של אהבה של ההיכל שנקרא אהבה וזוהי אהבת עולם אהבתנו ה׳ אלהינו ברוך אתה ה׳ הבוחר בעמו ישראל באהבה בסוד של א״ל שד״י.	היכלא חמישאה היכלא דא אקרי אהבת עולם ודא איהו משיכו דרחימותא דהיכלא דאקרי אהבה ודא הוא אהבת עולם אהבתנו יהו״ה אלהינו ברוך אתה יהו״ה הבוחר בעמו ישראל באהבה ברזא דא״ל שד״י
ההיכל הששי אמת ויציב ונכון וקיים וצריכים שלא להפסיק בין היכלות אלו (לאלו) שהרי בהמשכת התפלה והרצון מתחברים כאחד ונקשרים אלה באלה בסוד השמות הקדושים ששולטים בכל אחד ואחד.	היכלא שתיתאה אמת ויציב ונכון וקיים ובעינן דלא לאפסקא בין היכלין אלין (לאלין) דהא במשיכו דצלותא ורעותא מתחבראן כחדא ואתקשראן אלין באלין ברזא דשמהן קדישין דשליטין בכל חד וחד
ההיכל השביעי אדני שפתי תפתח סוד הסודות בלחש שלא נשמע הקול כאן הוא רצון הלב להתכון ולהעלות רצון ממטה למעלה עד אין סוף ולקשר שביעי בשביעי (וכל אחד באחד) זה בזה (ממטה למעלה) ואחר כך ממעלה למטה למשך ברכות לכל העולמות ממקור החיים (שהוא שביעי למעלה) שהוא ההיכל השביעי העליון (וזו השכינה) ברצון הלב ובסתימת העינים של סוד האותיות של שבעה שמות עליונים קדושים.	היכלא שביעאה אדני שפתי תפתח רזא דרזין בלחישו ולא אשתמע קלא הכא איהו רעותא דלבא לאתכוונא ולסלקא רעותא מתתא לעילא[5469] עד אין סוף ולקשרא שביעאה בשביעאה (וכלא חד בחד) דא בדא (נ״א מתתא לעילא) ולבתר מעילא לתתא[5470] לאמשכא ברכאן בכלהו עלמין ממקורא דחיי (נ״א דאיהו שביעאה לעילאה) דאיהו היכלא שביעאה עלאה (ודא שכינתא[5471]) ברעותא דלבא ובסתימו דעיינין דרזא דאתוון דשבע שמהן[5472] עלאין קדישין
	רסא/א
ההיכל השביעי העליון הזה שהוא מקור החיים זוהי הברכה הראשונה וזהו ההיכל הראשון ראשית הכל ממעלה למטה ולטל השביעי מלמטה לחבר זה בזה שביעי בשביעי שהרי מזה שלמטה נכנס מי שנכנס להיכל העליון.	היכלא שביעאה עילאה[5473] דא דאיהו מקורא[5474] דחיי[5475] דא איהו ברכתא קמייתא ודא איהו היכלא קדמאה שירותא דכלא מעילא לתתא[5476] ולנטלא שביעאה מתתא[5477] לאתחברא דא בדא שביעאה בשביעאה[5478]

[5469] פירוש לקשר מהיכל הראשון ולמעלה זה בזה (מ״מ).

[5470] פירוש להמשיך השפע מלמעלה למט דהיינו מהבינה ולמטה וז״ש ממקורא דחיי דאיהו שביעאה שהיא הבינה (מ״מ).

[5471] פי׳ ממשיכים מהבינה למלכות שהיא עליונה ע״ג בי״ע (מ״מ9.

[5472] פירוש השמות שיש בכל היכל והיכל (מ״מ).

[5473] פי׳ היכל קדשי הקדשים (אור יקר, מ״מ).

[5474] רכה ע״א (הערת הזהר).

[5475] מפני שערך הבינה לספירות הוא היכל זה להיכלות (אור יקר). פי׳ קרי להיכל זה מקורא דחיי לגבי היכלות שתחתיו (מ״מ).

[5476] שעם היות שבספירות יש על הבינה מדרגות בהיכלות אי אפשר לפרש כן מפני שהיכל זה ראש להיכלות שאין אלא שבעת היכלות והוא בסוד הכללות נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כענין שהמלכות עולה אל הבינה כך היכל לבנת הספיר שהוא שביעי ממעלה למטה עולה אל היכל קדש הקדשים שהוא שביעי ממטה למעלה (אור יקר). פי׳ היכל זה הוא ראשון מלמעלה למטה (מ״מ).

[5477] פי׳ היכל לבנת הספיר שגם הוא היכל הז׳ וז״ש לאתחברא דא בדא שביעא בשביעאה דהיינו היכל לבנת הספר בהיכל קה״ק (מ״מ).

[5478] ועם היותם שני קצוות יש לשניהם יחס (אור יקר).

	דהא מהאי דלתתא עייל מאן דעייל להיכלא עלאה[5479]
וזהו סוד ברוך רבוי של כל התחתונים כלול בחיות ושרפים ואופנים וכל ההיכלות רבוי של סוד קדש הקדשים ששורה בתוכו בגניזה ואז נקרא ברו״ך בכל הרבויים הללו והברכות והסודות שנשלמו בו.	ודא הוא רזא[5480] ברוך[5481] רבויא דכלהו[5482] תתאי כלילא בחיון ושרפים ואופנים[5483] וכלהו היכלין[5484] רבויא דרזא דקדש הקדשים[5485] דשריא בגויה בגניזו[5486] וכדין אקרי ברו״ך[5487] בכל אלין רבויין וברכאן ורזין דאשתלימו בה
את״ה העטור של סתר האותיות הכלל של כל כ״ב האותיות וזהו א״ת ה׳ שכולל אותם מלמעלה בה׳ הזאת וכונס אותם לתוכו וזוהי א״ת ה׳ וכשהיא בשלמות באותו נהר שאוחז בה היא עולה להתעטר למעלה וזהו סוד הכתוב ״ובזה הנערה	את״ה עטורא[5488] דסתימו דאתוון כללא דכלהו כ״ב אתוון[5489] ודא היא א״ת ה׳[5490] דכליל לון מעילא בהא״ר ה׳[5491] וכניש לון בגויה[5492] ודא איהו א״ת ה׳[5493] וכד איהו בשלימו בההוא[5494] נהר[5495] דאחיד בה[5496] סלקא לאתעטרא לעילא[5497] ודא איהו רזא דכתיב[5498]

[5479] ולכך יקשר ויתייחס ההיכל שביעי להיכל השביעי, ורצה בזה משום דמלת ברוך מפרש בסוד המשכת הברכות והשפע בכלה נמצאים הרבים שהם עיקר בהיכל לבנת הספיר כדפי׳ לעיל מה רבו מעשיך ה׳ והיינו בהיכל קדש הקדשים והוא מן הקצה אל הקצה לכך ייחסם יחד (אור יקר).

[5480] בראשית מה ע״א (הערת הזהר).

[5481] היא מלכות דאצילות (מ״מ).

[5482] הענין כי ברוך בכל מקום כולל הכתר ועד המלכות עשר ספירות וכו׳ והוא רצה לייחס ברוך על דרך זה על כל הנמצאים הנכללים בהיכל קדש הקדשים ששם נכללים מהיכל לבנת הספיר ולמעלה כל רבוייא וכו׳ שהם נכללים שם ומלמעלה מתלבש בתוכם אבר אל אבר (אור יקר).

[5483] ור״ל שמלכות כלולה מיצירה ששם חיות ומבריאה ששם השרפים ומעשיה ששם האונפים (מ״מ)

[5484] פי׳ מלבד שכוללת פרצופים שבבי״ע שהם הפנימיות גם כוללת החיצוניות ששם ההיכלות (מ״מ).

[5485] ששם באותה נקודה נכלל מא״ס ועד המלכות (אור יקר).

[5486] בתוך אלו הנכללים יגנז אור הספירות ויתלבש בתוכם בהעלם גדול (אור יקר). פי׳ כמ״ש הרב וז״ל והנה מה שעולה עתה אל האצילו תהוא סוד ט׳ ספירות דמלכות דאצילות הנתונים בהיכל קה״ק דבריאה ועולים יחד למעלה באצילות וכל שאר העלמות כלולים זה בזה עד שנמצאו כולם כלולים בהיכל קה״ק דבריאה והוא כלול במלכות דאצילות אבל כתר דמלכות דאצילות כבר עלה בבוקר ע״י תורת הצדיקים כנודע עכ״ל. ולכך אמר רבויא דרזא דק״ק דהיינו היכל קה״ק וכל העולמות כלולים בו הוא בתוך המלכות וז״ש דשריא בגויה בגניזו (מ״מ).

[5487] דהיינו שכולל מראש עליון עד נקודה אחרונה בסוד התלבש אצילות ביצירה בכללות הכל בהיכל קדש הקדשים כדפי׳ והם ג׳ בחי׳: הא׳, רבויין, כללות הנמצאים התחתונים. הב׳, ברכאן, שהברכות באות אליהם. הג׳, ראזין, דהיינו דקות הספירות ואור עליון המתלבש בהם (אור יקר). פי׳ כשנכללים בה כל אלו הנז׳ נק׳ ברוך (מ״מ).

[5488] היינו שהמלכות מתעטרת בענפי אורות כ״ב אותיות הנעלמות למעלה (אור יקר).

[5489] דהיינו מא׳ על ת׳ (אור יקר).

[5490] מלכות דכליל לון ולא מתיו ועד הא׳ כדרך שהם בה אלא אלו הם מהזכר ולכך הם ביושר א׳ עד ת׳ כלולות בה׳ והיינו את״ה (אור יקר). פי׳ אתה, את, שהם כ״ב אתוון מביאים אותם לה׳ אחרונה (מ״מ).

[5491] מעילא – זכר, לתתא – נוק׳ (אור יקר).

[5492] ור״ל שמקבלת כ״ב אתוון מבינה כנודע (מ״מ).

[5493] ״א״ת ה״ נמחק באור יקר, ובמקומו איתא ״אתה״. סדר המלה את, אלפא ביתא ביושר מלמעלה נכנסת באות ה׳, והיינ וסוד הכריעה בברוך להמשיך כחות העליונים מלמעלה בה בסוד היכל קדש הקדשים הכוללת הכל כדפי׳ רבוייא וכו׳, ואח״כ בה בכריעה אומרו אתה שהכל בה מלמעלה כ״ב אותיות, ואח״כ אומרו ה׳ דהיינו שהיא מקושטת בעליונים ותחתונים ובאה ועולה בשם יהו״ה אל המלך דהיינו וכל הזוקף זוקף בשם וכו׳ (אור יקר).

[5494] רלו ע״ב (הערת הזהר).

[5495] יסוד בסוד ונהר הנמשך מהעלמו מהחכמה עד היסוד (אור יקר).

[5496] פי׳ יסוד דז״א שהוא מעלה אותה מבריאה לאצילות כמ״ש הרב בכוונת סומך גאולה לתפילה (מ״מ).

[5497] בבעלה ממש (אור יקר).

[5498] רכה ע״ב (הערת הזהר).

באה אל המלך" ואז "את כל אשר תאמר ינתן לה" וזהו סוד ברוך אתה וצריך להתכוון בסוד הזה ולקשר את הרצון בסוד הזה.	(אסתר ב יג) ובזה הנערה באה אל המלך[5499] וכדין[5500] (שם) את כל אשר[5501] תאמר[5502] ינתן לה ודא איהו רזא ברוך אתה[5503] ובעי לאתכוונא בהאי רזא ולקשרא רעותא בהאי רזא[5504]
יי אלהינו זהו קשר ויחוד של המלך העליון למעלה בזה כשהנערה באה אל המלך את כל אשר תאמר ינתן לה.	יהו"ה אלהינו[5505] דא איהו קשורא ויחודא דמלכא עלאה[5506] לעילא[5507] בהאי[5508] כד הנערה[5509] באה אל המלך[5510] את כל אשר תאמר ינתן לה[5511]
ואלהי אבותינו זהו סוד האבות לברך אותה וזהו סוד אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב כמו שהנערה הזו לא נעזבת מהתחתונים כך גם לא נעזבת מהאבות לעולמים היא אחוזה בהם (לשמר אותם ולעטר אותה) לעטר אותה.	ואלהי אבותינו דא רזא דאבהן[5512] לברכה לה[5513] ודא איהו רזא אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב[5514] כמה דהאי נערה לא אשתבקת מתתאי[5515] הכי נמי לא אשתבקת מאבהן לעלמין[5516] איהי אחידת בהון (נ"א לנטרא לון[5517] ולעטרא לה) לעטרא לה
ומשום שהתברכה מכל אחד מהם צריך להזכירה על כל אחד ואחד ואחר כך	ובגין דאתברכא מכל חד מנהון[5518] בעי לאדכרא לה על כל חד וחד[5519] ולבתר

[5499] "בזה" שהוא היסוד, נהר, "הנערה" מלכות, בסוד שהיא נערה מצד ההיכלות שהם ז׳ נערות הראויות לתת לה מבית המלך (אור יקר).
פי׳ ע"י יסוד הנק׳ זה הנערה שהיא מלכות באה אל המלך שהוא ז"א להזדווג עמו (מ"מ).
[5500] כאשר היא עולה (אור יקר).
[5501] פי׳ כ"ב אתוון הנק׳ את שהם מא׳ עד ת׳ שאומרת ומבקשת לקבל (מ"מ).
[5502] בשאלותיה (אור יקר).
[5503] תיקוניה וקישוטיה בעלותה בסוד יהו"ה (אור יקר).
פי׳ שהמלכות היא באחורי היסוד במלת ברוך של תפלה, כמ"ש הרב ומקבלת כ"ב אתוון במלת אתה (מ"מ).
[5504] בסוד זקיפתה בשם כדפי׳ (אור יקר).
[5505] "אלהינו" הוא סוד הבינה, למעלה, בסוד החכמה דהיינו יהו"ה אלהינ"ו (אור יקר).
[5506] בינה הנק׳ אלהינו (אור יקר).
[5507] בסוד החכמה דהיינו יהו"ה ושם זה עולה ועולה עד אין תכלית ולזה שם קשור מיד אלהינו (אור יקר).
פי׳ ה׳ היא מלכות שמקבלת מבינה הנקרא אלהינו, וז"ש דא איהו קשוא דמלכא עילאה לעילא שהיא בינה (מ"מ).
[5508] בסוד קשר זה (אור יקר). שהיא מלכות כנז׳ (מ"מ).
[5509] מלכות בנערותיה (אור יקר).
[5510] ת"ת כדפי׳ ומוצא אותו בסוד הדעת שעולה עד אין תכלית וקושר חכמה ובינה דהיינו אלהינו (אור יקר).
[5511] מבית המלך (נוסף באור יקר). דהיינו בינה, בית אל החכמה, בסוד הדעת, והיינו מקורות ג׳ אבות הנעלמים בבינה ומשם נפתחים לה (אור יקר).
[5512] לא אבהן לבד אלא רזא סוד מקורם הנעלם למעלה (אור יקר).
[5513] פי׳ חג"ת המברכים השכינה (מ"מ).
[5514] כי מלת אלהי אלהי אלהי מורה על המקור מהבינה וממנה ולמעלה, אמנם השתא מפרש אלהי במלכות למטה (אור יקר).
[5515] שהם ז׳ הנערות הכלולות בה ואחוזות ונכללות בהיכל קדש הקדשים (אור יקר).
[5516] דהיינו אומרו ואלהו אבותינו דהיינו מלכות אלהי הנקשר בג׳ אבות דהיינו אבותינו ואלו קאמר אלהי אבות היה מורה על ענין פתיחת המקור בההיא שעתא שעת היחוד, אמנם ממה שאמר אבותינו בכוני אלהינו מורה על תמידות מציאותם בנו, דהיינו "לא אשתבקת מאבהן לעלמין" שתמיד הם אבותינו קנויים לונ, והענין שאומר אבותינו אינו פתיחת המקורות שאם כן מאי תו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אלא הוא מציאות "דאיהי אחידת בהון לנטרא לון" (אור יקר).
[5517] דהיינו שמירת הדרך ששפע האבות נשמר על ידה ומתעלם בתוכה (אור יקר). פי׳ שהיא הפתח ושומרת ז"א בסוד שומר ישראל וע׳ בפרשת בשלח נא ע"א (מ"מ).
[5518] כתב מורינו שהכוונה שאמר ר"ש באבות בכאן היא כוונה אחרת, זולת מ"ש האריז"ל בסה"כ, כי ע׳ פנים לתורה, ומ"ש הזהר ובגין דיתברכון כל חד מנ"ה דאי אבינה הנ"ל ורל בשביל שיהיו חג"ת מתברכים

יתכנסו כולם בחבור אחד (לתוך מעי אמא) ומתעטרים עמה האל הגדול הגבור והנורא הרי כולם כאחד לעלות למעלה בראשונה ממעלה למטה ועכשיו ממטה למעלה להכליל אותם עמה שכיון שאמר האל הגדול הגבור והנורא כולם כלולים בה ואז אל עליון גומל חסדים טובים קונה הכל וזהו כלל הכל.	יתכנשון[5520] כלהו בחבורא חדא[5521] (ס״א לגו מעוי דאימא) ומתעטרי בהדה[5522] האל הגדול הגבור והנורא הא כלהו כחדא[5523] לסלקא לעילא[5524] בקדמיתא[5525] מעילא לתתא[5526] והשתא מתתא לעילא[5527] לאכללא לון בהדיה דכיון דאמר האל[5528] הגדול הגבור והנורא כלהו כלילן בה[5529] וכדין אל עליון גומל חסדים טובים[5530] קונה הכל ודא כללא דכלא
וזוכר חסדי אבות שהשתהו עמה (שנמצאו כאחד) ונכנסו למעיה והתברכו שם ואחר כך שורה אותם ומוציא אותם כשהם מתברכים מתוכה ובאותה השתחויה שאומר ברוך אתה ה׳ מגן אברהם כאן יוצאים כולם בכלל שהרי בימין כולם מתברכים כראוי.	וזוכר חסדי אבות דאשתהו בהדה[5531] (נ״א דאשתכחו כחדא[5532]) ועאלו במעהא ואתברכון תמן[5533] ולבתר שארי לון ואפיק לון כד אינון אתברכאן מגווה ובההיא השתחואה דאמר ברוך אתה יהו״ה מגן אברהם הכא נפקי כלהו בכללא דהא בימינא[5534] כלהו מתברכאן כדקא חזי
בא וראה ההיכל השביעי הזה סוד המלך העליון ומתעטרים בו האבות כמו שאמרנו ונכללו בו ועד עכשיו נכללו וצריך	תא חזי היכלא שביעאה[5535] דא רזא דמלכא עלאה[5536] אתעטר ביה ומתעטרן ביה אבהן[5537]

מהבינה לכך בעי לאדכרא לה וכו׳ דהיינו שאומרים אלהי אברהם וכו׳ שהבינה היא אלוה אברהם יצחק ויעקב שהם חג״ת ולכן בכל אחד אנו מזכירים אותה בסוד אלהי (מ״מ).

[5519] והנה לא יפתחו המקורות אם לא על דרך הפרט ואין שבחם בפרטם אלא דווקא בכללותם ידח כדי שיתמזגו (אור יקר).

[5520] פי׳ אחר שמתברכים מהבינה כדי שיוכלו לעלות אח״כ עולים אליה לינק ממנה (מ״מ).

[5521] דהיינו כדי שיהיו האבות מעוטרים בה ואפשר דהיינו שם הא״ל דהיינו השכינה הנקראת אל כאומרו אל זועם בכל יום (אור יקר).

[5522] כאומרו האל שהיא השכינה, הגדול חסד, הגבור גבורה, והנורא ת״ת (אור יקר).

[5523] שודאי כולם בו בשם האל, וזולתי זה מאי כולהו כחדא דקאמר (אור יקר).

[5524] שאין להם עליה להתראות לקבל אור עליון כמו כאשר היא כלולה עמהם שהמרכבה מרובעת ושלימה (אור יקר).

[5525] כשאמר אלהי אבותינו (אור יקר).

[5526] ״מלעילא״ מהבינה, ״לתתא״ בג׳ אבות בה, והשתא האל הגדול הוא מתתא לעילא מפני שהם בסוד הבינה מיוחדים יחד במקור הפנימי (אור יקר). פי׳ בתחלה באלהיו אברהם וכו׳ מביאים הארת הבינה שהיא אלוה לאברהם כדי שיוכלו לעלות (מ״מ).

[5527] פי׳ כמ״ש אחר שקבלו הארה עולים ממטה למעלה ונכללים בה, שהאל היא הבינה כנודע שעיקריות שם ס״ג ייא״י גי׳ א״ל והגדול הגבור והנורא הם חג״ת הנכללים בה, וז״ש דכיון דאמר האל הגדול וכו׳ (מ״מ).

[5528] המלכות (אור יקר).

[5529] ומסתלקין למעלה בסוד הבינה וממנה במה שלמעלה וכדי ״אל עליון״ דהיינו שנכללה בכתר עליון (אור יקר).

[5530] דהיינו שכולם שם עמה הם חסדים ודאי באור עליון אין דין כלל (אור יקר).

[5531] דהיינו שהם מתעכבים בתוכיותה עד התאחדם והיותם גומל מקור אחר חסדים טובים ונהירין מאור פנימי מכתר וחכמה (אור יקר).

[5532] בתוכיותה מיוחדים (אור יקר).

[5533] בסוד סילוקה אל הגבורה למעלה כדפי׳ כי אל עליון בכתר ודאי (אור יקר).

[5534] שברכת אבות היא כנגד החסד (מ״מ).

[5535] פי׳ בינה (מ״מ).

[5536] בינה (מ״מ).

[5537] חג״ת (מ״מ).

להוציא אותם הוא ההיכל הזה וכשמוציא אותם מברכים (מתברכים) משום הנערה הזו אז היא אוחזת בהם בכל אותן הברכות ואף על גב שהרי נכללו היכלות בהיכלות עכשיו נאחזו באותן ברכות כאחד וכשאומר מלך עוזר ומושיע ומגן אז מוציאה אותם מברכים.	כדקאמרן ואתכלילו ביה ועד השתא אתכלילו ובעי לאפקא לון איהו היכלא דא[5538] וכד אפיק לון מברכאן[רלב] (נ״א מתברכאן) בגין האי נערה כדין איהי אחידת בהו בכל אינון ברכאן ואף על גב דהא אתכלילו היכלין בהיכלין[5539] השתא אתאחידו באינון ברכאן[5540] כחדא וכד אמר מלך עוזר ומושיע ומגן כדין אפיק לון מברכאן
וזהו היכל אחד השביעי בסוד השם הקדוש העליון בוכ״ו ׳ברכה ׳וחסד ׳כח ׳ומשפט הכלל הסוד (של סוד) והסוד הזה הוא הסוד (שהיא) של אהי״ה הכלל של הכל משום שהאותיות הללו הן כלל של הכל משום שהאותיות הללו הוציאו את אלה (אותם) שיצאו מהן הכלל של האבות וזוהי שמתחברת עמן שנקראת ברכה.	והאי איהו חד היכלא שביעאה ברזא דשמא קדישא עלאה בוכ״ו[5541] ב׳רכה ו׳חסד[5542] כ׳ח ו׳משפט[5543] כללא רזא (נ״א דרזא) ורזא דא הוא רזא (ס״א דאיהי) דאהי״ה[5544] כללא דכלא בגין דאלין אתוון כללא דכלא[5545] בגין דאלין אתוון אפיקו אלין[רלג] (ס״א לון[5546]) דנפקו מנייהו כללא דאבהן ודא איהו דמתחברא[5547] בהדייהו דאקרי ברכה
כיון שאמר ברוך אתה ה׳ מגן אברהם הרי היא אוחזת ברכות מהם בסוד ההיכל החמישי אהבה שהוא ימין והוא חמישי להתקשר באהבה של הברכות של הימין וכך צריך ממעלה למטה להתברך בראשונה נכללו היכל בהיכל כפי שאמרנו ועכשיו נוטלים ברכות שימצאו אלה לפני אלה ואף על גב שיש מי שנוטל (שנטל) בראשונה כיון שנמצאו מצד הימין ברכות בהיכל החמישי מתחיל להאחז.	כיון דאמר ברוך אתה יהו״ה מגן אברהם הא[רלד] אחידת ברכאן מנייהו ברזא דהיכלא חמישאה[5548] אהבה דאיהו ימינא ואיהו חמישאה לאתקשרא ברחימו דברכאן דימינא והכי אצטריך מעילא לתתא לאתברכא בקדמיתא אתכללו היכלא בהיכלא[5549] כדקאמרן והשתא נטלי ברכאן לאשתכחא אלין מקדמת אלין ואף על גב דאית דנטיל (ס״א דאתנטיל) בקדמיתא כיון דאשתכחי מסטרא דימינא ברכאן בהיכלא חמישאה שארי לאחדא
ואחר כך בצד השמאל בסוד זה אתה גבור וזהו חבור של אתה וגבור שני דינים וכיון שנמשכות הברכות נכלל ברחמים	ולבתר בסטר שמאלא ברזא דא אתה גבור והאי איהו חבורא אתה וגבור תרין דינין[5550] וכיון דאתמשכאן ברכאן אתכליל ברחמי[5551]

[5538] פי׳ עדיין הם בבינה שהיא היכלא שביעאה ולכך אמר וכד אפיק וכו׳ דהיינו שהוציאתם הבינה לחג״ת הנז׳ הטעם הוא בגין האי נערה שהיא מלכות כדי לתקנה (מ״מ).

[5539] פי׳ היא תמיהה עומדת ור״ל אע״פ שנכללו היכלין תתאין בהיכלין עילאין עכ״ז צריך ברכה מהבינה (מ״מ).

[5540] חד היכלא שביעאה פי׳ בינה כמש״ל (מ״מ).

[5541] פי׳ שאימא היא אהי״ה ואותיות שאחרי אהי״ה הם בוכ״ו (מ״מ).

[5542] הוא [בוכ״ו] בתבונה וסודו אחוריים של אהי״ה (רמ״ז).

[5543] פי׳ הם חגת״ם, ברכה מלכות, חסד כפשוטו, כח גבורה, משפט ת״ת (מ״מ).

[5544] ופי׳ כמ״ש בוכ״ו הוא אחוריים דאהי״ה (מ״מ).

[5545] פי׳ אותיות איה״ה (מ״מ).

[5546] פי׳ אותיות אהי״ה הוציאו אותיות בוכ״ו (מ״מ).

[5547] פי׳ כמ״ש שהם חגת״ם (מ״מ).

[5548] פי׳ במגן אברהם מקבלת המלכות ברכות מהחג״ת ע״י החסד כי מגן היא מלכות כמ״ש לעיל דף רכד ע״ב ואברהם הוא החסד הוא היכל אהבה (מ״מ).

[5549] פי׳ תחלה ביוצר מקשרים היכל התחתון בהיכל העליון, ועתה בתפלה מקבלים ההיכלות הברכות כסדר מעילא לתתא, מהיכל אהבה שהוא מגן אברהם, עד לבנת הספיר בשים שלום, וז״ש ״והשתא נטלי ברכאן וכו׳ ואע״ג דאיתנטיל בקדמיתא״ פי׳ אע״פ שלקחו הארה תחלה כשנכללו מתתא לעילא, עכ״ז צריכים עתה ברכה אחרת (מ״מ).

[5550] פי׳ ״אתה״ במלכות, ״וגבור״ בגבורה (מ״מ).

[5551] פי׳ גבורה נכללה בחסד (מ״מ).

ונמצא באותו הצד הכל כאחד וזהו מחיה מתים סומך נופלים ורופא חולים וכו׳.	ואשתכח בההוא סטרא[5552] כלא כחדא ודא הוא מחיה מתים[5553] סומך נופלים ורופא חולים וכו׳
וזהו בסוד השם הקדוש שנקרא אכדט״ם סוד הוא באותיות השם שנקרא אלהים משום שהאותיות הללו עולות להתעטר למעלה ומוציאות אותן אלו להקרא בהם ועולות להתעטר למעלה אלהים חיים וגורע באותיות לאחד בגריעות ומכאן	ודא איהו ברזא דשמא קדישא דאקרי אכדט״ם[5554] רזא איהו באתוון דשמא דאקרי אלהים[5555] בגין דאלין אתוון סלקין לאתעטרא לעילא ואפיקו להו אלין לאתקרי בהון וסלקין לאתעטרא לעילא[5556רלה] אלהים חיים וגרע באתוון[5557] לאחדא בגריעו[5558] ומהכא
	רסא/ב
להתפשט למטה ליטול מתוך האותיות האחרות האלו ולעלות מהאותיות הללו לשם של אלהים.	אתפשט לתתא לנטלא מגו אלין אתוון[5559] אחרנין ולסלקא מאלין אתוון לשמא דאלהים
כיון שנמשכות האותיות בחמישי וברביעי ממעלה כפי שאמרנו מתחיל ואוחז ברכות מהאמצע של הכל מההיכל הששי ואוחז ברכות בזה ובבא ולכן (בכל אתה קדוש ונכלל) אתה קדוש נכלל אתה בקדוש.	כיון דאתמשכאן אתוון בחמישאה ורביעאה[5560] מעילא כדקאמרן שארי ואחיד ברכאן מאמצעיתא דכולא מהיכלא[רלו] שתיתאה ואחיד ברכאן בהאי ובהאי[רלז][5561] ובגין כך (ס״א דכלא אתה קדוש ואתכליל) אתה קדוש אתכליל אתה בקדוש
ושמך קדוש כיון שאמר אתה קדוש למה ושמך קדוש היינו שם היינו אתה אלא הרי שנינו בכל מקום שנמצא יחוד וקשור צריכים קדושה ותוספת קדושה	ושמך קדוש כיון דאמר אתה קדוש אמאי ושמך קדוש היינו שם היינו אתה אלא הא תנינן בכל אתר דאשתכח יחודא וקשורא בעינן[5562] קדושה ותוספת קדושה[5563] וההוא תוספת עקרא

[5552] פי׳ בגבורה הנזכר (מ״מ).

[5553] פי׳ אחר המיתוק עושה פעולות אלו שהזכיר הזהר וז״ש מחיה מתים וכו׳, ופי׳ כיון שנכללה גבורה ברחמים לכך היא מחיה מתים וסמוך נופלים (מ״מ).

[5554] פי׳ סומך ע״י שם אכדט״ם כמ״ש הרב (מ״מ). ועי׳ שעה״כ (פז ע״א): ה׳ אותיות אכדט״ם הם סוד ה׳ גבורות דגדלות וכו׳ בינה עילאה שהוא שם אכדט״ם והוא רחמים. ועיי״ש לו ע״א: הקטנות השני דז״א והוא בסוד חג״ת דתבונה הנכנסין בסוד מוחין בז״א.

[5555] פי׳ כמ״ש הרב (שעה״כ פז ע״א ופב ע״ג) אם דאלהים היא אם דאכדט״ם להי דאלהים הם כד״ט דאכדט״ם, שהם אותיות הקודמות להם באבג״ד (מ״מ).

[5556] ולא כהגהת ד״א והוא כמ״ש הרב ששם זה הוא בבינה ובשבילו היא נקראת אלהים חיים (מ״מ).

[5557] פירוש ל׳ דאלהים נעשית כ׳ וכן ה׳ נעשית ד׳ וכן י׳ נעשית ט׳ ונמצא שגרע באתוון, א״נ י״ל שעיקר השם הם כד״ט שם גימ׳ ג״ל כמ״ש הרב ולכן אמר וגרע באתוון שהיו ה׳ אותיות אלהים ונעשים ג׳ שהם כד״ט (מ״מ).

[5558] פי׳ שכתב הרב שאותיות אלהים הם דינים יותר מאותיות אכדט״ם שהוא ברחמים, ולכ״א לאחדא בגריעו, ר״ל שרצונו לאחוז בשם שהוא גריעו לפי שהוא רחמים (מ״מ).

[5559] ור״ל ע״י שתפשנו בשם אכדט״ם שהוא רחמים מכחם אנו נוטלים ג״כ שם אלהי״ם אע״פ שהוא דין שכבר נמתק, וז״ש לנטלא מגו אלין וכו׳, ופי׳ הזהר הענין היטב ואמר ולסלקא מאלין אתוון בשמא דאלהים (מ״מ).

[5560] פי׳ היכל אהבה שהוא ה׳ באבות, והיכל הזכות שהוא גבורה באתה גבור (מ״מ).

[5561] ור״ל אתה קדוש הוא בת״ת שהוא היכל הו׳ היכל הרצון ומ״מ קבלת ממנו, וז״ש ואחיד ברכאן האי בהאי ירצה האי שהיא מלכות בהאי שהוא הת״ת ומ״ש ואתכליל אתה בקדוש פי׳ מלכות נכללה בקדושה יתירה ובג״כ אתה בכולהו (מ״מ).

[5562] קלג ע״א (הערת הזהר).

[5563] עי׳ שער הכוונות (דרושי חזרת העמידה דרוש ד): בברכת אתה קדוש כו׳ הנה אחר שכבר קבלה המל׳ עתה קדושת המוחין מבחי׳ הדעת דז״א ועלתה שם הנה עתה אנו אומרים אתה קדוש ושמך קדוש שהיא בחי׳ המל׳ הנקר׳ שמך כנז׳ בזוהר פ׳ פקודי לומר שעתה כבר קבל׳ המל׳ קדושה והארה מן הקודש העליון שהן המוחין דז״א דרך קו האמצעי שבו אשר זה הקו האמצעי נרמז במלת אתה קדוש כנ״ל בדרושים

ואותה התוספת העקר היא יותר מהכל ולכן בכלם כתוב אתה ולא יותר וכאן במקום הזה אומר קדושה ותוספת קדושה אתה קדוש קדושה ושמך קדוש תוספת קדושה וקדושים בכל יום אלו שאר הקדושים העליונים שבכל היכל והיכל שמתקדשים מהתוספת הזו משום שקדשה הראשונה היא לה ותוספת קדושה לקדש כל אלו השאר שאמרנו.	הוא יתיר מכלא ובגין כך בכלהו כתיב אתה ולא יתיר והכא בהאי אתר אמר קדושה ותוספת קדושה אתה קדוש קדושה ושמך קדוש תוספת קדושה וקדושים בכל יום אלו שאר קדושין עלאין די בכל היכלא והיכלא דמתקדשי מהאי תוספת בגין דקדושה קמייתא איהי לה ותוספת קדושה לאתקדשא כל אינון שאר דקאמרן
ואחר כך הכל מתקדש מלמעלה ומכל האבות נקשר בקשר אחד והיינו ברוך אתה ה׳ האל הקדוש כאן הכל קשר אחד משום שאומר ברוך אתה ה׳ האל הקדוש ועל כן נקרא צרור וקשר של הכל ביחוד אחד אשרי חלקו של מי שיודע לסדר את שבחו של רבונו במקום שצריך עד כאן הדבקות וברכות וקדשה כאחד באבות.	ולבתר אתקדשארלה כלא מעילא ומכלהו אבהן[5564] אתקשר בקשורא חדא והיינו ברוך אתה יהו״ה האל הקדוש הכא כלא קשורא חדא בגין דאמר ברוך אתה יהו״ה האל הקדוש ועל דא אקרי צרורא וקשורא דכלא ביחודא חד זכאה חולקיה מאן דידע לסדרא שבחי דמאריה באתר דאצטריך עד הכא דבקותא וברכאן וקדושה כחדא באבהן
מכאן ולהלאה עומדות שאלות ובקשות הראשית שצריך אדם לשאול לדעת בדברי רבונו כדי להראות תשוקתו אליו ולא נפרד ממנו משום שצריך אדם להשתתף בקדשת השם הקדוש העליון להתעטר בו והוא השם של הברכות והקדושים כוז״ו סוד השם הקדוש יהוה שהוא קדוש בקדשה והאותיות הללו (האחרות) הוציאו ממנו את האותיות האחרות הללו החבור של אלו כמו חבור של זכר בנקבה והקדושים העליונים הללו סוד הקדשה.	מכאן ולהלאה קיימין שאלתין ובעותין שירותא דבעי בר נש למשאל למנדע במלין דמאריה בגין למחזי תיאובתיה לגבי ולא אתפרש מניה בגין דבעי בר נש לאשתתפא בקדושה דשמא קדישא עלאה לאתעטרא ביה[5565] ואיהו שמא דברכאן וקדושין כוז״ו רזא דשמא קדישא יהו״ה דאיהו קדיש בקדושה ואלין אתוון (אחרנין) אפיקורלט מניה[5566] הני אתוון אחרנין[5567] חבורא דהני[5568] כחבורא דדכר בנוקבא[5569] והני קדישין עלאין[5570] רזא דקדושה
האותיות האחרות הללו נקראות ט״ל טל השמים סוד החשבון של האותיות שלו משום שכאן למטה עומדים כל הדברים בחשבון ולא חשבון אלא ללבנה ולכן צריך	אלין אתוון אחרנין אקרון ט״ל טל השמים רזא דחושבנא דאתוון דיליה בגין דהכא לתתא[5571] קיימין כל מלין בחושבנא ולא[5572]

הקודמים כי אבות בחסד וגבורות בגבורה וקדושת ה׳ בת״ת וזהו אתה קדוש הוא הקו האמצעי ת״ת שדרך בו ירדה ונמשכה קדושת המוחין עד המל׳ ואז גם היא ושמך קדוש:

[5564] ור״ל שהמלכות מקבלת מבינה ומחג״ת והיינו בא״י וכו׳ פי׳ אתה שהיא מלכות מקבלת מברוך שהיא בינה ומת״ת שהיא הוי״ה והוא כולל חו״ גלמנדע במלין דמאריה, פי׳ בבא״י חונן הדעת (מ״מ).

[5565] פי׳ שכתב בסידור שהוי״ה דבא״י חונן הדעת יכוין אותה בחלוף כוז״ו והוא גימ׳ ט״ל דהיינו יו״ד ה״א וא״ו שיושפע לך משם זה חכמה בינה ודעת להבין ד״ת בזכות שתשפיע ט״ל זה למלכות ה׳ אחרונה, עכ״ל, וז״ש דמא קדישא עילאה אתער ביה שר״ל שם זה שהוא קדיא עילאה שהוא כוז״ו מתעטר בו האדם שמשם באים לו חכמה ובינה ודעת ולכך ישתף עצמו בקדושה הנז׳ (מ״מ).

[5566] פי׳ כמ״ש ששם זה הוא חלוף הוי״ה (מ״מ).

[5567] פי׳ שם כוז״ו (מ״מ).

[5568] פי׳ מתחברים עם שם הוי״ה (מ״מ).

[5569] פי׳ שהוי״ה בזכר וחילופו בנוק׳ (מ״מ).

[5570] פי׳ כמ״ש הרב יה״ו דאלפין עולה ט״ל (מ״מ).

[5571] פי׳ במלכות (מ״מ).

[5572] טו ע״ב (הערת הזהר).

להתקשר בקדשת רבונו ולא יפרד אדם ממנו וכששואל ראשית השאלות להכיר את רבונו להראות שתשוקתו אליו מכאן והלאה יפרד מעט מעט וישאל שאלתו מה שצריך לשאל.	חושבנא אלא לסיהרא ובגין כך בעי לאתקשרא[5573] בקדושה דמאריה ולא אתפרש בר נש מניה וכד שאיל שירותא דשאלתין[5574] למנדע למאריה לאחזאה דתיאובתיה לגביה מכאן ולהלאה יתפרש זעיר זעיר[5575] וישאל שאלתוי מה דאצטריך לשאלא
וכל שאלותיו יהיו אחר שיסדר את הסדור הזה שאמרנו כמו כן כל שאלותיו יהיו בתחנונים ובקשות לפני רבונו ולא יצדיק (ירחיק) עצמו ממנו אשרי חלקו של מי שיודע לסדר סדור זה ללכת בדרך ישרה כראוי.	וכל שאלותוי יהון לבתר דיסדר סדורא דא דקאמרן כגוונא דא כל שאלתוי יהון בתחנונים ובעותין[5576] לקמי מאריה ולא יצדיק (ס״א ירחיק) גרמיה[5577] מניה זכאה חולקיה מאן דידע לסדרא סדורא דא למיהך בארח מישר כדקא חזי
כמו שהאש נאחזת במים ומים באש דרום בצפון וצפון בדרום מזרח במערב ומערב במזרח כך גם מתקשר הכל כאחד והיחוד נשלם זה עם זה.	כגוונא דאתאחדא אשא במיא[5578] ומיא באשא[5579] דרום בצפון[5580] וצפון בדרום מזרח במערב[5581] ומערב במזרח הכי נמי אתקשר כלא כחדא[5582] ויחודא אשתלים דא בדא
וכל אותם שיודעים לסדר תפלתם כראוי לכלל את ההיכלות אלו באלו ולקשר זה בזה האדם הזה נקשר בהם ומקרבו להכלל בהם שאלה הוא שואל ונותנים לו אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא.	וכל אינון דידעין לסדרא צלותהון כדקא יאות לאתכללא הני היכלין אלין באלין ולאתקשרא דא בדא האי בר נש אתקשר בהו וקריב ליה לאתכללא בהו שאלתא שאיל ויהיב ליה זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי
אחר שסיים הבקשות והגוף שלם בכל הצדדים בשמחת הלב והוא שאל וסיים את הבקשות יחזר להמשיך למטה ברכות ושמחות בסוד ההיכל השלישי להמשיך למטה וזה הוא רצה ה׳ אלהינו בעמ״ך ישרא״ל זהו (משום) שמעמדות הם התומכים של הגוף הראשית למטה מן	בתר דסיים שאלתין וגופא שלים בכל סטרין בחדוה דלבא ואיהו שאיל וסיים שאלתין יהדר לאמשכא ברכאן וחדוואן לתתא ברזא דהיכלא תליתאה[5583] לאמשכא לתתא ודא הוא רצה יהו״ה אלהינו בעמ״ך ישראל האי איהו (נ״א בגין) דמעמדות אינון סמכין דגופא שירותא

[5573] אהדר לעיל במה שפירש קדושה ברכה שלישית ומעלתו נוספת בקדושה ״בעי לאתקשרא״ המתפלל ״בקשרא דקדושה דמאריה ולא אתפרש מיניה ברנש״ מיד מן הקדושה הזאת החמורה אל הקולא הקלה וחול אלא יהיה שאלתו מעין הקדושה ולא יתפרש מיניה ברנש (אור יקר).

[5574] דהיינו ברכת אתה הונן לאדם דעת דהיינו שכוסף לדעת את בוראו לעובדו (אור יקר).

[5575] השיבנו הרי היא מעין העבודה, סלח לנו, ואחר כך גאולת צרות וכיוצא ואחר כך חול גמור רפואה ברכת השנים, עוד תנאי שני שלא יקדים שום שאלה עד גמר הייחוד הזה ולזה אין שאלה ובקשה בשלש ראשונות (ארו יקר).

[5576] כמי שיודע שאינו הגון אל שאלה זו אלא דרך בקשה ותחנה (אור יקר).

[5577] לומר ביושר לבבו ובצדקתו הוא הגון להפקת רצונו, והעבין כי הם שנים עשר אמצעיות ואלו הם ברכות נובעות מכללות המלכות בשלשה אבות, והיינו יחס אשר להם אחר הסדר הנזכר כי הוא יסדר שלשה אבות והשכינה אתה יעם כל אהד ואחד, ואחר שקשרם וייחדם יהד מבין ייחודם יצא סוד שלש עשרה ברכות אמצעיות (אור יקר).

[5578] גבורה בחסד 0אור יקר), פי׳ פנימיות חסד וגבורה (מ״מ).

[5579] חסד בגבורה דהיינו סוד ״דרום בצפון דצפון בדרום״ שאלו רוחות ואלו יסודות אלא שאלו פנמיות בבינה ״ואלו במקומן כדפירשנו, וכן מוכח תפארת במערב ומערב במזרח ונכללו זה בזה בסוד אתה קדוש וכו׳, אחר הכללות הזה הם עושים שנים עשר גבולים ביניהם והנקודה אמצעית ולזה הם שלש עשרה ברכות כדפירשנו בחלק תפלה למשה (אור יקר).

[5580] פי׳ חצוניות חסד וגבורה ועי׳ בפ׳ וארא דף כג ע״ב (מ״מ).

[5581] ת״ת במלכות ועם אשא ומייא הנז׳ הם חגת״ם שנקשרים זה בזה (מ״מ).

[5582] פי׳ שגם כל הפרצופים מתקשרים זה בזה (מ״מ).

[5583] הוא נוגה שהוא הנצח וברכת רצה היא בנצח דאצילות כמ״ש הרב (מ״מ).

הגוף שתי ירכים עד שמגיעים לברכים.	לתתא מן גופא תרין ירכין עד דמטי לברכין
ואלו הם סוד המעמדות שעומדים על הקרבן וכאן הוא סוד של ראשיתם של שתי הירכים מלמעלה עד לברכים חבור הנביאים והמראות בסוד האותיות של השם הקדוש שנקרא (צבאו״ת בא״ת ב״ש) השתפ״א שהוא סוד השם שנקרא צבאות זה עולה וזה יורד זה נביאים וזה מראות.	ואלין אינון רזא דמעמדות דקיימי על קרבנא והכא איהו רזא שירותא דתרין ירכין מלעילא עד ברכין חבורא דנביאים ומראות[5584] ברזא דאתוון דשמא קדישא דאקרי השתפ״א[5585] דאיהו רזא דשמא דאקרי צבאות דא סליק[5586] ודא נחית[5587] דא נביאים[5588] ודא מראות
וכאן הוא סוד עליון של הבריתות שאמרנו וכשמגיע אדם לברכים יכרע ברוך אתה ה׳ המחזיר שכינתו לציון והרי כאן חזרו הבריתות למשנה והתברכו כאחד.	והכא איהו רזא עלאה דברייתי[5589] דקאמרן וכד מטי איניש לברכין יכרע ברוך אתה יהו״ה המחזיר שכינתו לציון והא הכא אהדרו ברייתי למתניתין[5590] ואתברכאן כחדא היכלא
	רסב/א
בהיכל השני למטה שנפקדו בו הנשמות לעלות להראות במראה החלום מודים לכרע ברכים להודות על הנשמות כמו שאומרים על נשמותינו הפקודות (כיון שנשאל מאדונו) (ס״א היכל שני להמשיך ברכות למטה מודים אנחנו לך והיכל זה הוא שנפקדות בו הנשמות לעלות להראות במראה החלום כאן צריך בן אדם לכרע בברכיו להודות על הנשמות וזהו על נשמותינו הפקודות) עד שמגיע להטוב שמך ולך נאה להודות.	תניינא[5591] לתתא דאתפקדו ביה נשמתין לסלקא לאתחזאה בחיזו[5592] דחלמא מודים לאכנעא ברכין לאודאה על נשמתין כדקאמרן על נשמותינו הפקודות (כיון דאשתאיל ממאריה) (ס״א היכלא תניינא לאמשכא ברכאן לתתא מודים אנחנו לך והאי היכלא איהו דאתפקדו ביה נשמתין לסלקא לאתחזאה בחיזו דחלמא הכא בעי בר נש לאכרעא ברכין לאודאה על נשמתין ודא הוא על נשמותינו הפקודות) עד דמטי להטוב שמך ולך נאה להודות
וזהו תוך סוד השם הקדוש שנקרא ב״ם במוכ״ן זה נקרא אל אלהים שהוא בסוד עליון (יהושע כב) אל אלהים יהו״ה הוא ידע הכלל של האותיות האחרות הללו שיוצאות מהם (וכאן הוא סוד אחד שכל הירכים מברכות) ולמטה סוד החלום הסוד לאותו מקום להכניס בהם נשמות וצריכים להמשיך בברכות הללו כדי למצא מנוחה בעולם הזה ובעולם הבא.	ודא הוא גו רזא דשמא קדישא דאקרי ב״ם במוכ״ן[5593] דא אקרי אל אלהים דאיהו ברזא עלאה (יהושע כב כב) א״ל אלהים יהו״ה הוא יודע כללא דאלין אתוון אחרנין דנפקי מנייהו (ד״א והכא איהו רזא חדא דכלהו ירכין מברכין) ולתתא רזא דחלמא רזא לההוא אתר לאעלא בהו נשמתין ובעינן לאמשכא בהני ברכאן בגין לאשכחא נייחא בהאי עלמא ובעלמא דאתי
ההיכל התחתון למטה שים שלום טובה וברכה כאן הוא כלל השלום שלום למעלה	היכלא תתאה לתתא שים שלום טובה וברכה הכא איהו כללא דשלום שלום לעילא

[5584] פי׳ כמ״ש לעיל דף רכ״ח ע״א שמראה היא בפרקי סראשונים דנו״ה דבריאה ונביאים הם בנו,ה דאצילות ומתחברים נו״ה דאצילות בנו״ה דבריאה (מ״מ)

[5585] חילוף צבאות בא״ת ב״ש (הערת הזהר ומ״מ).

[5586] פי׳ צבאות (מ״מ).

[5587] השתפ״א שהחלוף גרוע מצבעות (מ״מ).

[5588] פי׳ נו״ה דאצילות הנק׳ צבאות (מ״מ).

[5589] פי׳ כמ״ש בדף הנז׳ שג״כ הברייתות הם בחמוקי ירכין דנו,ה דבריאה (מ״מ).

[5590] רנז ע״ב (הערת הזהר), פי׳ כשאומר המחזיר שכינתו לציון נכלל הכל ביסוד דנוק׳ הנק׳ ציון שם היא המשנה כמ״ש בדף הנז׳ (מ״מ).

[5591] פי׳ היכל עצם השמים שהוא הוד וברכת מודים היא הוד דאצילות (מ״מ).

[5592] רנח (הערת הזהר).

[5593] ה״ס אותיות שאחר שני השמות של א״ל אלקי״ם. ולפי הנראה מכאן הוא שסודו בהוד. ולכן אמר בסה״כ בכוונת סדר פסח ששם במוכ״ן הוא יותר תחתון ויותר דין משם אלקי״ם (רמ״ז).

שלום למטה שלום לכל הצדדים שלום בפמליא של מעלה שלום בפמליא של מטה וההיכל הזה הוא פמליא של מטה (שהוא היכל שלמטה וזה בחבור וכו׳) בחבור אחד בפמליא (בהיכל) של מעלה ומכאן שופע לכל אותם התחתונים שבחוץ.	שלום לתתא שלום לכל סטרין שלום בפמליא דלעילא שלום בפמליא דלתתא והיכלא דא איהו פמליא דלתתא (ס״א דאיהו היכלא דלתתא ודא בחבורא וכו׳) בחבורא חדא בפמליא (נ״א בהיכלא) דלעילא ומהכא נגיד לכל אינון תתאי דלבר
וכאן נכלל ונרשם הכל כאחד מעלה ומטה באור אחד להשתלם שם מלא ה׳ אלהים השם הזה שהוא שלם בכל אותם ההיכלות בכל אותם האורות העליונים שיהיו כולם אחד (שים שלום טובה וברכה).	והכא אתכליל ואשתלים כלא כחדא[5594] עילא ותתא בנהירו חדא לאשתלמא שם מלא יהו״ה אלהי״ם[5595] שם דא דאיהו שלם[5596] בכל אינון היכלין בכל אינון נהורין עלאין למהוי כלהו חד (שים שלום טובה וברכה)
האדם הזה כשנשאל מההיכל הזה לצאת החוצה ישים עצמו כמי שיוצא מחברת המלך ומתוך היכלו וינמיך את עצמו לפניו אבל ישמח את עצמו שהרי הוא ראשון ליטול עטרה של משיכת הברכות ששופעות מיחוד של רבונו זהו הבן שהוא מהיכל המלך שהרי בשעה הזאת שיוצא מלפני המלך והכל קשור בכל הצדדים הללו בקשר של יחוד וברכות וקדשה ותוספת קדושה הקדוש ברוך הוא קורא לפמליא של מעלה ואומר להם כתבו על אדם פלוני הזה מאותם שנקראים חושבי שמו.	האי בר נש כד אשתאיל מהיכלא דא לנפקא לבר ישוי גרמיה כמאן דנפיק מחברותא דמלכא ומגו היכליה וימאיך גרמיה קמיה אבל יחדי גרמיה דהא קדמאה איהו לנטלא עטרה דמשיכו דברכאן דנגדין מיחודא דמאריה דא איהו בר דאיהו מהיכלא דמלכא דהא בהאי שעתא דקא נפיק מקמי מלכא וכלא קשיר בכל הני סטרין בקשורא[5597] דיחודא וברכאן וקדושה ותוספת קדושה קודשא בריך הוא קרי לפמליא דלעילא ואמר לון כתובו להאי בר נש פלנייא מאינון דאקרון חושבי שמו
מי הם חושבי שמו אותם שחושבים ומכונים בסוד של שמו ליחד היכלות בהיכלות לקשר קשרים וליחד את כולם ביחוד אחד ואלו הם חושבי שמו כמו שנאמר ולחשבי שמו אז כותבים אותו ונרשם ונודע למעלה והוא (נרשם) נשלם למעלה ולמטה.	מאן חושבי שמו אינון דמחשבי ומכוונין ברזא דשמיה ליחדא היכלין בהיכלין לקשרא קשרין וליחדא כלהו ביחודא חדא ואלין אינון חושבי שמו כמה דאת אמר (מלאכי ג טז) ולחושבי שמו כדין אכתיבו ליה ואתרשים ואשתמודע לעילא (ואתרשים) ואשתלים איהו לעילא ותתא
ומי שקרב לפני רבונו ומתפלל תפלתו ולא השלים את היחוד ולא חושש לכבוד רבונו לקשר קשרים כמו שאמרנו טוב לו שלא נברא והקדוש ברוך הוא אומר (ירמיה כב) כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו וזהו (משלי כח) גוזל אביו	ומאן דקריב קמי מארי וצלי צלותיה ולא אשלים יחודא ולא חייש על יקרא דמאריה לקשרא קשרין כדקאמרן טב ליה דלא אברי וקודשא בריך הוא אמר (ירמיה כב ל) כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו ודא איהו

[5594] היחוד הזה הוא מורה ג״כ על יחוד זו״ן בכללות העולמות כולם, שנכללו כולם זב״ז (כללים ח״א קז ע״ד).

[5595] הוראת השם הזה הוא לכלול היכלות הבריאה זב״ז, ולייחד את הבריאה באצילות, וכמו שהיה קודם החטא וכמבואר בהגר״א בספד״צ (רפ״ד כט ע״ג). ובפ׳ תרומה (קסא ע״א) אמרו בענין שם זה הכא תליא כל רזא דמהימנותא למנדע מגו דא רזא דכל רזין למנדע סתימו דכל סתימין הויה אלהים שם מלא וכולא חד. ובאד״ר (קמא ע״ב) כי השם הזה הוא רזא דעתיקא קדישא ורזא דזעיר אפין ולהורות שכולם חד. וכן השם אלהים הוא כולל את כל העולמות בי״ע, כי כולם נבראו בל״ב אלהים דמע״ב (דע״ה ח״ב מז ע״ד).

[5596] ר״ל כי כאן הוא היחוד כמ״ש לעיל קכח סע״ב ועי ׳לעי לקכח ע״א ובח,א כ׳ ע״א וח״ג קמא ע״ב (לש״ו).

[5597] קטז ע״א (הערת הזהר).

ואמו.	(משלי כח כג) גוזל אביו ואמו
כאן נשלם הכל למעלה ולמטה סוד השם הקדוש שולט למעלה מצפ״ץ מצפ״ץ ה׳ ה׳ אל רחום וחנון כאן הוא סוד השם הקדוש הזה להתקדש באותיותיו בבית עשרה ואותיות אחרות בקדשת היחידי בתפלה אחר שסים עומד על רגליו (לכפר) להודות על חטאיו כדי שלא יהיה פתחון פה לצד האחר להסטין עליו ונכנע לפניו ויעמד בקיומו להתברך מבית המלך.	הכא אשתלים כלא לעילא ותתא רזא דשמא קדישא שליטא לעילא מצפ״ץ מצפ״ץ (שמות לד ו) יהו״ה יהו״ה אל רחום וחנון הכא איהו רזא דשמא קדישא דא לאתקדשא באתווי בבי עשרה ואתוון אחרנין בקדושה דיחידאי בצלותא[5598] בתר דסיים[5599] קאים על רגלוי (נ״א לכפרא) לאודאי[5600] על חובוי בגין דלא יהא פטרא דפומא לסטרא אחרא לאסטאה ליה ואתכפיא קמיה ויקום בקיומיה לאתברכא מבי מלכא
ואשרי חלקו של מי שהתקדש בכגון זה בתפלה כמו שאמרנו וקושר קשרים ומיחד יחודים ומתכוון בכל כראוי ולא יסטה ימינה ושמאלה תפלתו אינה חוזרת ריקם הקדוש ברוך הוא גוזר והוא מבטל על זה כתוב (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא.	וזכאה חולקיה מאן דאתקדש בהאי גוונא בצלותא כדקאמרן וקשר קשרין וייחד יחודין ויתכוון בכלא כדקא יאות ולא יסטי לימינא ולשמאלא צלותיה לא אהדר בריקניא קודשא בריך הוא גזיר ואיהו מבטל על דא כתיב (משלי כג כה) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך אית ליה חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי
(״בערב היא באה״ היינו) כתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וגו׳ מאותו רבוי של ברכות וקדשה ותוספת קדושה שנוטל כמו שנאמר ולערב יחלק שלל	(בערב היא באה (אסתר ב יד) היינו) כתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה מההוא רבויא דברכאן

[5598] זהו מ״ש הרב זלה״ה שהיחיד יאמר י״ג מדות בסדר א״ת ב״ש, והן הן אתוון אחרנין, הנזכר בכאן. ואומרו בצלותא, ר״ל שאם הוא אומרו בסדר הא״ת ב״ש אז יוכל לאומרו בדרך תפילה לאפוקי אם יאמר באותיותיו ככתוב אז הוא צריך לאומרו כקורא בתורה וכמ״ש הפוסקים (רמ״ז).

[5599] מכאן נראה הפך למ״ש בספר הכוונות שצריך לומר הוידוי קודם הי״ג מדות, וכן שאלני תלמידי החשוב כמהח״ר בנימין הכהן נר״ו וזו היא תשובתי. כד תידוק שפיר תחזי דאדרבא מכאן סייעתא להאר״י זלה״ה, חדא אומרו בתר דסיים, דלשון סיום לא שייך אלא בדבר ארוך שיש בו המשך ויכון בו התחלה וסיום מה שאין כן בי״ג שהוא פסוק אחד. ועוד מה ר״ל קאים על רגלוי, וכי עד עתה לא היה עומד, אלא דקאי אמאי דקאמר לעיל שבפטירתו בעושה שלום ישוי גרמיה וכו׳ וימאיך גרמיה קמיה, ואל זה מוסב בתר דסיים קאים על רגלוי. ואם תאמר אמאי אפסיק בינייהו במכילן דרחמי, י״ל דבהדי דקאי ברזי דצלותא דאיהו רזא דנגידו דברכאן בכלא, וכמ״ש הכא אשתלים כלא לעילא ותתא, שהוא שבתיקון הנעשה בעמידה שאנו ממשיכין בה הטפה מלמעלה בראש זעיר, אנו מחלקין אותה לזווג ישראל ולאה ולשל יעקב ורחל וזהו עילא ותתא. ויתר על כן (רוחא) [רזא] דשמא קדישא וכו׳, הוא סוד חלק האור שממנו נעשה דיקנא (נ״א דיוקנא) דזעיר, ועיין היטב בתחילת כוונת הי״ג מדות. ולהיות שאין ספק שחלק המאיר בדיקנא הוא היותר חשוב לכך קראו (רוחא) [רזא] דשמא קדישא, שהוא שם ע״ב שה״ס הטפה הנמשכת מחסד דעתיק כנזכר שם. ואמר (שרוח) [שרזא] זה הפנימי שולט למעלה פי׳ בראש זעיר ומאיר בו, ומפני שטבע הטפה הזרעית להמשך למטה צריך כח אמירת הי״ג מדות ויעבור ה׳ כדי שבכוונותינו תעלה (נ״א תגלה) למעלה, לכן אמר שליטא, שרומז לכח עצום. ובזה תבין היטב טעם ההפסק האמור והשתא דאתאן להכי נלע״ד להתלמד מכאן ענין חשוב גם שלא ראיתי בשום ספר, והוא כשהיחיד יגמור תפילתו ויפטר בג׳ פסיעות שם יעמוד ויתוודה וזה מכמה טעמים, חדא שהוא דרך ענוה ונמיכת רוח כלומר איני הגון לעמוד לפני צורי שהכעסתי בעוונותי, והשני לפי הסוד כי בג׳ הפסיעות נכוין להתרחק עד סוף העולמות ושם הוא מקום השטן המקטרג וכל שוטרי הדין ונכון הוא לסתום את פיהם בשמעם וידויינו. ויתר על כן שאלמלא חטאינו לא היינו מתרחקים עד העשיה שכשנזכה ותעלה הקדושה יהיה הבדל גדול בינינו לבין מקום הקליפות כידוע מזמן בריאת האדם, ולכן שגודל התרחקנו הוא מפני חטאינו ראוי להתוודות עליהם במקום רחוקינו, וזה נרמז במ״ש קאים על רגלוהי, פי׳ במקום שנפטר, ואחר כך ויקום בקיומיה וכו׳, ר״ל שיחזור למקום אשר עמד שם בעמידה להתברך מבית המלך הוא בין בסוד הי״ג מדות שהוא זווג ישראל ולאה ובין בנפילת אפיים שהוא זווג יעקב ורחל. ואם תדייק היטב תראה שכל המשך כוונת העמידה הוא (לייחדם) [ליחיד] בלחש כי לא נזכר סוד הקדושה [דנקדישך] ולכן אמר ואתוון אחרנין וכו׳, ככתוב בגליון הנכחי (רמ״ז).

[5600] קכ ע״ב (הערת הזהר).

שמחלוקת חלק לכלם ואפילו לצד האחר חלק לבדו.	וקדושה ותוספת קדושה דקא נטלא כמה דאת אמר (בראשית מט כז) ולערב יחלק שלל דפליגת חולקא לכלא ואפילו לסטרא אחרא חולקא בלחודהא
וסוד זה סוד לבני האמונה החלק של הצד האחר כל אותן עברות וכל אותם חטאים של אותו אדם שקשר את קשר היחוד שהתודה עליהם כולם שורים על הצד האחר והם חלק ונחלה של הצד האחר הטמא	ורזא דא רזא לבני מהימנותא חולקא דסטרא אחרא מסאבא כל אינון חובין וכל אינון חטאין דההוא בר נש דקשר קשרין דיחודא דאתודה עלייהו כלהו שריין עליה דסטרא אחרא ואינון חולקא ואחסנתא דסטרא אחרא מסאבא
	רסב/ב
ואם לא מודה עליהם נמצא מקטרג ויכול לו.	ואי לא אודי עליה אשתכח מקטרגא ויכיל ליה
ואם מודה על כל חטאיו באותה תפלה שקושר קשרי היחוד והתברכו עליונים ותחתונים ומאותו החלק של הצד האחר כל אותם עברות וחטאים שהודה עליהם נוטל אותם לחלקו וסוד זה השעיר שכתוב והתודה עליו את כל עונות וגו׳ וכתוב ונשא השעיר וגו׳ זהו חלקו וגורלו ונחלתו.	ואי אודי על כל חובוי בההיא צלותא דקשר קשרין דיחודא ואתברכאן עלאי ותתאי ומההוא חולקא דסטרא אחרא כל אינון חובין וחטאין דאודי עלייהו נטלא לון לחולקא ורזא דא שעיר דכתיב (ויקרא טז כא) והתודה עליו את כל עונות וגו׳ וכתיב (&) ונשא השעיר וגו׳ דא הוא חולקיה ועדביה ואחסנתיה
ואם אותו אדם שב לסרחון חטאיו אוי לו שאת כולם נוטל מאותו הצד האחר בעל כרחו של אותו הצד ומתוך שנוטל אותם מהצד הזה בעל כרחו של אותו הצד אז הוא מרע לו והופך אליו למקטרג ומקטרג לו וכשמודה עליהם נוטל אותם אותו הצד האחר והוא חלקו וגורלו.	ואי ההוא בר נש תב לסורחני דחובוי ווי ליה דכלהו נטיל לון מההוא סטרא בעל כרחיה דההוא סטרא ומגו דנטיל לון מהאי סטרא בעל כרחיה דההוא סטרא כדין אבאיש ליה ואתהפך עליה מקטרגא וקטריג ליה וכד אודי עלוי נטיל לון ההוא סטרא אחרא ואיהו עדביה וחולקיה
והסוד הזה כך גם הקרבן שצריך להודות על אותו הקרבן כל עונותיו וחטאיו לתת חלק למי שצריך כל הקרבן לזה הצד חלק הקדשה ורצון הקדשה ולצד הזה אותו חלק של אותם עונות וחטאים שנתנו בהודאה על אותו בשר הקרבן ככתוב אם רעב שנאך האכילהו לחם וגו׳ כי גחלים אתה חתה וגו׳ וסימנך (אסתר ה) יבא המלך והמן אל המשתה אשרי הוא מי שיודע דרכו ללכת בדרך אמת.	ורזא דא הכי נמי קרבנא דבעי לאודאה על ההוא קרבנא כל חובוי וחטאוי למיהב חולקא למאן דאצטריך קרבנא כלא לסטרא דא חולקא דקודשא ורעותא דקדושא ולסטרא דא ההוא חולקא דאינון חובין וחטאין דאתייהיבו בהודאה על ההוא בשרא דקרבנא כמה דכתיב (משלי כה כא) אם רעב שונאך האכילהו לחם וגו׳ כי גחלים אתה חותה וגו׳ וסימניך (אסתר ה ח) יבא המלך והמן אל המשתה זכאה איהו מאן דידע ארחיה למיהך בארח קשוט
וכל מי שלא יודע לסדר את שבח רבונו טוב לו שלא נברא משום שצריך תפלה שהיא שלימה למעלה (משום שצריך תפלה) מתוך מחשבה ורצון הלב וקול	וכל מאן דלא ידע לסדרא שבחא דמאריה טב ליה דלא אברי בנין דאצטריך צלותא דאיהו שלמא לעילא (בגין דאצטריך צלותא) מגו מחשבה[5601] ורעותא דלבא[5602] וקלא[5603] ומלה

[5601] י׳ (רח״ו)

[5602] ה׳ (רח״ו). מ״ש שם ״רעותא״, ר״ל על ההרהור, והוא מה שדקדק שם מקודם לזה ואמר ״רעותא דלבא״, ור״ל הרהור הלב, וזהו מ״ש שם, רעותא דנפיק מגו מחשבה, כי ההרהור הוא התפשטות המחשבה והוא אחריו, אבל עצם הרצון לבד הנה הוא קודם להמחשבה, עי׳ הגר״א בתז״ח (דף נ ע״א ד״ה בריש

ודברי השפתים לעשות שלמות וקשר ויחוד למעלה כמו שהוא למעלה כמו שיוצאת שלמות ממעלה למטה כך דרך ממטה למעלה לקשר קשר כראוי.	דשפוון[5604] למעבד שלימו וקשורא ויחודא לעילא כגוונא דאיהו לעילא[5605] כגוונא דנפקא שלימו מעילא לתתא הכי אצטריך מתתא לעילא לקשרא קשרא כדקא יאות
הסוד לחברים שילכו בדרך ישרה מחשבה ורצון וקול ודבור אלו הארבעה קושרים קשרים אחר קשר הקשרים של כולם כאחד נעשו כולם מרכבה אחת להשרות עליהם שכינה ונעשו כולם לאחר ארבעה תומכים להתעטר בהם והשכינה נסמכת עליהם בכל אותם הקשרים העליונים.	רזא לחבריא דיהכון בארח מישר מחשבה ורעותא וקלא ומלה אלין ארבע מקשרין קשרין[רמ] לבתר דקשירו[5606] קשרין כלהו כחדא אתעבידו כלהו רתיכא חדא לאשראה עלייהו שכינתא ואתעבידו כלהו לבתר ארבעה סמכין[5607] לאתעטרא בהו[5608] ושכינתא אסתמיך עלייהו בכל אינון קשרין עלאין
מחשבה מוציאה רצון (רצון מוציא הכל) רצון שיוצא מתוך מחשבה מוציאה קול שנשמע ואותו קול שנשמע עולה לקשר קשרים ממטה למעלה היכלות	מחשבה אפיק רעותא (רעותא אפיק כלא)[רמא] רעותא דנפיק מגו מחשבה אפיק קלא[5609] דאשתמע[5610] והוא קלא דאשתמע סליק[5611]

הורמנותא) ובדבריו בספד״צ (בתחילתו א ע״א) כי עצם הרצון הוא נקרא בשם ״איך״ לגודל העלמו, כי אינו נתגלה אפ׳ מציאותו, אבל המחשבה נקרא ״יש״, שנתגלה מציאותה ולא מהותה, אבל ההרהור הנה יש גילוי למהותה ג״כ, אך עדיין הוא בלב האדם לבד, והוא רעותא דלבא כנז׳ ונסתר עדיין מזולתו, ולכן נקרא הבינה בשם ״הוא״ כנודע, שהוא נסתר מזולתו (כללים ח״א יב ע״א). האו״א שבו בבחי׳ מחשבה והרהור, כמ״ש הגר״א בתיקונים (ריש תיקון ה כ ע״ג), וההרהור נקרא ג״כ בשם רעותא ע״ש הכתר (כי היא נקרא ג״כ אהי״ה כנודע), אלא שהיא נקרא רעותא דליבא, כמ״ש בזוה״ק (פרשת פקודי רסב ע״ב) (כללים ח״א סב ע״ד).

[5603] ו׳ (רח״ו).

[5604] ה׳ אחרונה (רח״ו). הנה אלו הד׳ הם סוד ארבע עולמות אבי״ע (ע״ח שער מ״ז סדר אבי״ע פ״א) כי האצילות הוא כמו האדם החושב לעשות דבר אחד ובעודו חושב עושה המלאכה כדמיון האדם שהוא אוכל ושותה ואינו חושב איך ינוע תחילה הלחיים והשינים ללעוס המאכל ואח״כ אוכל אלא הם מתנענעי׳ מאליהם ברגע ההוא אשר אוכל והכל נעשה ביחד וכן הוא סוד האצילות כי כאשר אותה המחשבה המתפשטת באצילות היא חושבת לעשות איזה דבר נעשה תכף ומיד בעת שהדבר עולה המחשבה ההיא ובבריאה (עיין לעיל דף עה ע״ב דכתב דרצון הוא יותר דק ממחשבה וצ״ע) צריך שתחילה יעלה הדבר ההוא במחשבה ואחר כך ברעותא שהיא בינה ואח״ך נעשה הדבר וביצירה צריך מחשבה ורעותא ועוד בחינת הקול כי כמו שאין דברי האדם נעשין עד אשר יאמר אותם האדם בפיו בדיבור כך ביצירה הוא סוד קול הדיבור ובעשיה צריך אף בחי׳ דיבור גמור ואינו מספיק קול והטעם הוא כי באצילו׳ מתפשטת החכמה עצמה כמש״ה כולם בחכמה עשית והיא הנקראת מחשבה אבל בריאה אינה מתגלית בה רק בחינת הבינה כנודע והיא הנק׳ רעותא וכמ״ש בתיקונין דבינה מקננא בכרסייא וביציר׳ מתפשט הת״ת לבדו הנקרא קול ובעשיה אף המלכות הנקראת דיבור וזהו סוד מ״ש בתיקונין בהקדמה דבאצילות איהו וחייו חד בהון מש״כ בבריאה יצירה עשיה והוא מ״ש לעיל כי החכמה הנקראת מחשבה מתפשטת באצילות והיא כדמיון החיות שבאדם מתפשט בתוכו ועושה כל מה שחושב ודע כי כמו שהדבר הזה הוא בארבע עולמות אבי״ע. כך הדבר הזה הוא בפרטים בארבע חלקי אבי״ע שיש בפרטות בכל עולם ועולם מהם כנודע (שער מאמרי רשב״י). מעלת מדרגות האדם הוא מגיע למעלה עד החכמה שורש הנעלם דיסוד המים, אך זהו רק בחי׳ הנשמה לנשמה שהיא חיה, ומשם הוא כח המחשבה שבאדם וכמ״ש בזוה״ק (פקודי רסב ע״ב) אבל הנשמה היא מהבינה, והיא מהארת הבינה השוכן בפנימיות עולם הבריאה כנז׳ (דע״ה ח״ב כב ע״ב).

[5605] פי׳ כשם שלמעל׳ יש יחוד בין א״וא שהם י״ה ובין ז״ון שהם ו״ה. כך ע״י תפלתו שיש בה הנז׳ שהם מחשבה וכו׳ הוא עושה יחוד בין א״וא וז״ון (מ״מ)

[5606] ר״ל אחר שקישר הקשרים הנז׳ אזי כל הד׳ של אדם הנז׳ ביחד נעשו מרכבה אל השכינה (מ״מ).

[5607] מקשרים הקשרים שלמעלה שהם א״וא וז״ון שנק׳ גם הם כך (מ״N).

[5608] פי׳ השכינה הנז׳ מתעטרת בהם ונסמכת עליהם כמ״ש ושכינתא איסתמיך עלייהו (מ״מ).

[5609] ור״ל מחשבה שהוא אבא הוציא הבינה הנק׳ רעותא. ובינה שיצאה מאבא הוציאה זעיר הנק׳ קול (מ״מ).

[5610] ח״א נ ע״ב רי ע״א (לש״ו), סוד ת״ת (כמ״ש בזוה״ק בראשית שם ובפ׳ ויגש רי ע״א ופ׳ פקודי רכו ע״ב ורסב ע״ב), ומזה הוא השמיעה הנמשך לאוזן (ביאורים ח״ב פ ע״א).

[5611] פי׳ זעיר הנק׳ קול הנשמע עולה בסוד מ״ן וא״וא וז״ש סליק לקשרא קשרין מתתא לעילא (מ״מ).

תחתונים בעליונים הקול שהוא קושר קשרים ומושך ברכות ממעלה למטה בלחש תומך את ארבעת התומכים הללו מחשבה ורצון קול ודבור סמך בסיום הקשר המקום שהכל נקשר בו כאחד וכולם נעשים אחד.	לקשרא קשרין מתתא לעילא היכלין תתאין בעלאין[5612] קלא דאיהו קשיר קשרין[5613] ומשיך ברכאן מעילא לתתא בלחישו סמיך אלין ארבעה סמכין מחשבה ורעותא קלא ומלה סמיכו בסיומא דקשורא[5614] אתר דכלא אתקשר ביה כחדא ואתעבידו כלהו חד
אשרי האיש שקושר קשרי רבונו וסומך סמיכות כראוי ומתכוון בכל הדברים הללו שאמרנו אשריו בעולם הזה ובעולם הבא עד כאן נתקנו ההיכלות שבצד הקדשה.	זכאה איהו בר נש דקשר קשרין דמאריה וסמיך סמיכין כדקא יאות ואתכוון בכל הני מילין דקאמרן זכאה איהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי עד הכא אשתכללו היכלין בסטרא דקדושה
רבי שמעון פתח ואמר (הושע ו) והמה כאדם עברו ברית שם בגדו בי מי יגלה עפר מעיניך אדם הראשון שהקדוש ברוך הוא צוה אותך מצוה אחת ולא יכלת לעמד בה משום שהתפתית על דברים רעים שהסית אותך אותו הנחש הרע שכתוב (בראשית ג) והנחש היה ערום ולכן התפתית אחריו וגרמת מיתה לעצמך ולכל אותם תולדות שיצאו ממך בא וראה שכל מי שמתפתה אחריו ויורד אליו לרגע אחד יאבד אצלו.	רבי שמעון פתח ואמר (הושע ו ז) והמה כאדם עברו ברית שם בגדו בי מאן יגלה עפר מעיניך אדם קדמאה דקודשא בריך הוא פקיד לך פקודא חדא ולא יכילת לקיימא בה בגין דאתפתית על מלין בישין דאסטי לך ההוא חויא בישא דכתיב (בראשית ג א) והנחש היה ערום ובגין כך אתפתית אבתריה וגרמת מיתה לגרמך ולכל אינון תולדין דנפקו מינך תא חזי דכל מאן דאתפתא אבתריה ונחית לגביה ברגעא חדא יתאביד לגביה
בא וראה דוד היה קיומו נעוץ במקור של מים נובעים וכשנדחה לארץ אחרת וצערו אותו ולפי צערו נדחה מהארץ הקדושה אף על גב שירד מדרגתו לדרגה תחתונה עמד בקיומו ולא נכנס לצד האחר ונשמר ממנו מה כתוב (שמואלא כ) ואולם חי ה׳ וחי נפשך כי כפשע ביני ובין המות שהרי ירד בדרגתו עד שהיה בו השעור הזה ואשרי חלקו של מי שנשמר מאותו הצד הרע ומכל דרגותיו של אותו הצד שנמצאים בעולם.	תא חזי דוד הוה קיומא נעיץ במקורא דמיין נבעין[5615] וכד אתדחיא לארעא אחרא וצערין ליה ולפום צעריה אתדחיא מארעא קדישא אף על גב דנחית מדרגוי לדרגא תתאה[5616] קם בקיומיה ולא עאל לסטרא אחרא[5617] ואסתמר מניה מה כתיב (ש״א כ ג) ואולם חי יהו״ה וחי נפשך כי כפשע ביני ובין המות דהא נחית בדרגוי עד דהוה ביה האי שעורא וזכאה חולקיה מאן דאסתמר מההוא סטרא בישא ומכל דרגין דההוא סטרא דמשתכחי בעלמא
שכמה צדדים ודרגות יש ליצר הרע נחש עקלתון שטן מלאך	דכמה סטרין ודרגין אית ליצר הרע נחש עקלתון שטן מלאך
	רסג/א

[5612] פי׳ ז״ון הם היכלין תתאין שעלו בעילאין שהם א״וא (מ״מ).
[5613] פירוש קול האדם שבעו״הז שמכוין בתפלתו סמיך אלין ד׳ מחשבה וכו׳ דהיינו סומך אבא הנק׳ מחשבה ובינה הנק׳ רעותא וז״ון הנק׳ קלא ומלה (מ״מ).
[5614] פי׳ במלכות נכלל הכל וז״ש אתר דכולא אתקשר ביה כחדא (מ״מ).
[5615] פי׳ דוד הוא בחינת המלכות הנק׳ ג״פ דוד. ונודע כי המ׳ התבוננותה משני חסדים וב׳ שלישים המגולים שהם גי׳ ע׳ כמ״ש הרב בסוד ע׳ שנה של דוד וז״ש נעיץ במקורא דמיין נבעין שהם החסדי׳ הנזכרי׳ נמצא שדוד העליון שהיא המלכות יונק מהחסדים וכן דה״עה יונק מהחסדים (מ״מ).
[5616] פירוש לחוצה לארץ הנק׳ דרגא תתאה שהיא בחינת עשייה כנודע (מ״מ).
[5617] אע״פי שבעשייה שם הם הקליפות (מ״מ).

המות יצר הרע והרי פרשוה שאף על גב שנקרא בשמות הללו יש לו שבעה שמות שטן טמא שונא אבן מכשול ערל רע צפוני אלו הם שבעה שמות כנגד שבע דרגות של ההיכלות שלו שכלם מצד הטמאה כפי שאמרנו כנגד שבעה השמות הללו אותם שנקרא בהם גיהנם המקום שבו נדונים הרשעים של העולם ואלו הם בור שחת דומה טיט היון שאול צלמות ארץ תחתית כל אלו שבעת מדורי הגיהנם כנגד שבעת השמות הללו שיש ליצר הרע.	המות יצר הרע והא אוקמוה דאף על גב דבשמהן אלין אקרי שבע שמהן אינון ליה[5618] שטן טמא שונא אבן מכשול ערל רע צפוני אלין אינון שבע שמהן[5619] לקבל שבע דרגין דהיכלין[5620] דיליה דכלהו מסטרא מסאבא כדקאמרן לקבל אלין שבעה שמהן אינון דאקרי בהו גיהנם אתר דאתדנו ביה חייביא דעלמא ואלין אינון בור[5621] שחת[5622] דומה[5623] טיט היון[5624] שאול[5625] צלמות[5626] ארץ תחתית[5627] כל אלין שבע מדורין דגיהנם לקבל אלין שבע שמהן דאית ליה ליצר הרע
והרי בארנו שכמו שיש דרגות והיכלות לצד הקדושה כך גם לצד הטמאה וכולם נמצאים ושולטים בעולם בצד (השמאל) הטמאה שבעה היכלות הם שהם כנגד שבעה שמות שבהם נקרא גיהנם (יצר הרע) וכולם עומדים (להשטין רע) לדון ולטמא את אותם הרשעים של העולם שדבק בהם ולא שמרו את דרכיהם ממנו כשהם בעולם הזה.	והא אוקימנא דכמה דאית דרגין והיכלין לסטר קדושה הכי נמי לסטר מסאבא וכלהו משתכחי ושלטי בעלמא בסטר (ס״א שמאלא) מסאבא שבעה היכלין אינון דאינון לקבל שבעה שמהן דאקרי בהו גיהנם (ס״א יצר הרע) וכלהו קיימי (לאסטאה בישא) לדיינא ולסאבא לאינון חייבי עלמא דדבקי בהו ולא אסתמרן ארחייהו מניה כד אינון בהאי עלמא
שהרי מי שזוכה להטהר בעולם הזה בצד הטהרה מטהרים אותו באותו מקום שנקרא סוד האמונה שכמה דרגות הן וכמה ממונים שכלם עומדים לקרב בני אדם לעבודת הקדוש ברוך הוא ולטהר	דהא מאן דאתי לאתדכאה בהאי עלמא בסטרא דדכייא מדכאין ליה בההוא אתר דאקרי רזא דמהימנותא דכמה דרגין אינון וכמה ממנן דכלהו קיימן לקרבא לבני נשא לפלחניה דקדשא בריך הוא ולדכאה ליה ומאן דאתי

[5618] פי׳ מלבד שנק׳ נחש עקלתון מלאך המות. עוד יש לו ז׳ שמות אלו רע טמא וכו׳ ונכתב על הגליון: שטן א׳. טמא ב׳ שונא ג׳, אבן מכשול ד׳, ערל ה׳, רע ו׳, צפוני ז׳ (רח״ו במ״מ). ועשה הסדר הזה ממ״ש לקמן בהיכלא תניינא האי איקרי שחת לקבל שמא דאיקרי טמא בגין דהיכלא קדמאה איקרי בור לקביל שמא דאיקרי שטן. ש״מ שטן הוא בהיכל ראשון, וטמא בהיכל ב׳, וכן תמצא בכולם שהזכיר בהם שם יצ״הר כמו שסידר הרב בהג״הה (מ״N).

[5619] עי׳ לעיל רמט ע״ב ויהל אור שם. ועי׳ זו״ח עט ע״א:

[5620] פירוש ז׳ שמות אלו הם נגד ז׳ היכלות דס״א דבסמוך. והם נגד אינון דאיקרי בהו גהינם, כי ז׳ היכלות אלו הם ז׳ מדורי גיהנם אלא שפירש הענין היטב (מ״N).

[5621] נגד מל׳ דל״ל מגרמה כלום, וכן הוא הבור רק כו׳, אבל נתמלא ממה שלמעלה נחשים כו׳ (יהל אור ח״ב לז ע״ג).

[5622] נגד משחית זרעו (יהל אור שם).

[5623] נגד נו״ה, ושם מקטרגין לת״ח רביין, והרצים, והכל נגד הקדושה (יהל אור שם). ועי׳ ח״ג ריט ע״ב אמר לון, רבנן דכל דרא, הויתו בזמניכון, כל שכן בוצינא קדישא, דנהיר חכמתיה בכל דרין דהוו אבתריה, אל תתנו דמי לקודשא בריך הוא באורייתא (יהל אור שם).

[5624] חובה, נגד הזכות (יהל אור שם). שם נכתבים כל העבירות, ושם נשקעים, דוגמת הבטן דקדושה, שררך כו׳ כמש״ל (יהל אור שם).

[5625] נגד אהבה, ששם הברית, כמ״ש בהיכל אהבה שומר הברית והחסד, ומשם אתגלי כו׳, ועמש״ש (פקודי כד ע״ג) [ר״ל כל החסדים שמקבלת מן דכורא, מנהר דנגיד ונפיק אתגניז כאן. והוא נטיר, שלא יצאו לחיצונים. וזהו שומר הברית, שהטפה הוא סוד החסדים, וזהו שמירת הברית, שלא יצאו החסדים לחוץ, חסד דמתגלי בפום אמה, כמ״ש בא״ר {קמא.}. ולכן ניתן המילה לאברהם. וכל שמירת הברית הוא בסוד זה, וכמ״ש שומר הברית והחסד], והיא היכל איבה נגד אהבה (יהל אור שם). היא עמוקה, ושם ירד קרח, ששם כל המחלוקות, נגד האהבה (יהל אור שם9.

[5626] כללא דכל היכלין, צלמות כמש״ש (רסו ע״ב), וכללא דכל יצה״ר, נגד ת״ת שכולל כל היכלין (יהל אור שם). נגד חיים דיעקב, ששם כל החיים, יעקב לא מת (תענית ה ע״ב) (יהל אור).

[5627] נגד עלאה דכולא (יהל אור).

אותם ומי שבא להטמא מטמאים אותו בצד האחר הזה שהוא טמא שהרי כמה דרגות וכמה ממונים כולם עומדים כדי לטמא בני אדם.	לאסתאבא מסאבין ליה בהאי סטרא אחרא דאיהו מסאבא דהא כמה דרגין וכמה ממנן כלהו קיימי לסאבא לון לבני נשא
מי שקרב אליהם ובא להמשך אחר אותו הצד הרע עליו כתוב מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו וגו׳ מי הוא האדם שנברא בעולם שלא יראה מות אותו שכל העולם נמשכים אחריו שהרי באותו זמן שבא אדם לתת חשבון לפני רבונו טרם שיצא מן העולם הזה רואה אותו והרי בארנו.	מאן דיקרב בהו[5628] ואתי לאתמשכא בתר ההוא סטרא בישא עליה כתיב (תהלים פט מט) מי גבר יחיה[5629] ולא יראה מות ימלט נפשו וגו׳ מאן איהו בר נש דאתברי בעלמא דלא יחמי מותא ההוא דכל עלמא אתמשכאן אבתריה דהא בההוא זמנא דאתי בר נש למיהב חושבנא קמי מאריה עד לא יפוק מהאי עלמא חמי ליה והא אוקימנא
ואלו שבעת ההיכלות שהם שבעה מדורים לגיהנם נקראים שנים עשר חדשים משום שהרי כמו שיש לצד האמונה שנים עשר חדשים דרגות קדושות כך יש גם לצד האחר הזה שנים עשר חדשים שהרשעים נדונים בהם ונשמתם נדונית בהם אשרי חלקם של הצדיקים שמונעים רגליהם מהם בעולם הזה ולא מתקרבים לשעריהם כדי להינצל מהם באותו העולם.	ואלין שבעה היכלין דאינון שבעה מדורין לגיהנם תריסר ירחין אקרון בגין דהא כמה דאית לסטר מהימנותא תריסר ירחין דרגין קדישין[5630] הכי נמי אית לסטרא אחרא דא תריסר ירחין דחייביא אתדנו בהו ונשמתא דלהון אתדנת בהו זכאה חולקהון דצדיקיא דאתמנען רגלייהו מנייהו בהאי עלמא ולא מתקרבי לתרעייהו בגין לאשתזבא מנייהו בההוא עלמא
ההיכל הראשון ראשית הצד של היצר הרע ההיכל הראשון הזה נקרא בור ריק מהכל מי שבא להיכנס בו אין מי שאוחז בו כולם דוחים אותו ליפול שלא יקום אין בו תמיכה לטוב.	היכלא קדמאה[5631] שירותא דסטרא דיצר הרע[5632] האי היכלא קדמאה אקרי בור[5633] ריקא מכלא מאן דאתי לאעלא ביה לית מאן דאחיד ביה כולהו דחיין ליה למנפל דלא יקום לית ביה סמך לטב[5634]
בהיכל הזה עומד ממנה אחד ששמו דומה וזהו שעומד למעלה ולמטה זהו	בהאי היכלא קיימא חד ממנא ודומה שמיה[5635] והאי איהו קיימא לעילא ותתא[5636] דא

[5628] פירוש שהממונים הנזכרים קיימי לסאבא לכל הקרב אליהם ונמשך אחריהם (מ״מ).

[5629] רוצה לפרש פסוק זה כדבסמוך מאן איהו בר נש דלא וכו׳ (מ״מ).

[5630] פירוש י״ב צרופי הוי״ה שבזעיר וי״ב אותיות אד״ני שבמלכות וי״ב בקר כן לס״א יש לה י״ב (מ,מ).

[5631] הם בבריאה סביב היכלי הקדושה (עי׳ ע״ח שער מ דרוש יא), והיכל זה נגד לבנת הספיר ששם טהריא״ל, ועיין בזוהר הרקיע (דף קצד) (רמ״ז).

[5632] עי׳ שער מאמרי רשב״י יג ע״ג {לא ברור לי זה מקומו}: שבעה מדורין אינון לעילא דרגא על דרגא בכולהו מדורין מלאכי עלאין אילין על אילין {ע״ד) כו׳. ענין השבע׳ מדורין הנז׳ פה. הם בחי׳ שבעה היכלות של הקליפות אשר בעולם היציר׳ והם הנקראים מדורין אבל שבעה היכלית הקליפית אשר בעולם הבריאה הנז׳ בפרש׳ פקודי הם נקראים היכלין דמסאבותא ואינן נקראים מדורין

[5633] הפך יסוד ועטרה דקדושה הנקרא באר מים חיים היכל לבנת הספיר (רח״ו).

[5634] היפך הקדושה שיסוד סומך למלכות (רח״ו). פי׳ כי בקדושה יש סמך שהוא היסוד והוא טוב כי הוא סמוך מכל הוא היסוד הסובל עליו כל העולמות וסומכן כמד״א (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם ובס״א היסוד דדכורא הוא ר״ע ואינו סמך לטו״ב אלא סומך לביש כי היכל זה כנגד היכל לבנת הספיר שבקדושה שהיא בחי׳ הנוק׳ וסמוך אליה היסוד הסומכה ובס״א היכל זה נוקב׳ דקליפה לית בה סמך טב (זהר הרקיע).

[5635] פירוש שני דומה הם שהיכל קד דגיהנם לק׳?? דומה כמ״ש לעיל ומלאך זה הממונה בהיכל זה נק׳ דומה גם כן (מ״מ).

[5636] פי׳ למעלה במקום זה שהוא נגד תחילת הבריאה גן עדן עליון, ותתא בגיהנם למסור הנשמות למחבלים והוא נגד גן עדן תחתון, עיין בזוהר הרקיע. ולעיל דף נב ע״ב אמר שדומה היה שר מצרים וה׳ הורידו והעבירו בנהר דינור בשפתא דימא רבא, והיינו מלכות בריאה, שידוע ששם משך הדעת כנזכר בסוד המלך המרומם לבדו מאז, ולכן התחילה השירה בא״ז, וה״ס ומלכותו ברצון קבלו, ואמרו רז״ל ראתה שפחה

שאוחז בנשמה כשנדחית מן ההיכל הקדוש על ידי אותו ממנה טהריא״ל וזהו שעומד על אותו השער של אותו צד הקדושה ולכן עומד הדומה הזה לאחז את הנשמה וכמה שומרי החקים עמו.	איהו אחיד בנשמתא כד אתדחיא מהיכלא קדישא על ידא דההוא ממנא טהריא״ל והאי איהו קאים לגבי ההוא תרעא דההוא סטרא קדישא ובגין כך קיימא האי דומה לאחדא לה לנשמתא וכמה גרדיני נימוסין בהדיה
ותחת הממונה הזה עומד ממנה אחר שאלף ורבבות תחתיו והממנה הזה נקרא פתו״ת זהו שעומד לפתות בני אדם וזהו ששורה עליו ומסית אותו להסתכל ולעין במה שלא צריך בכמה זנונים ובכמה נאופים וכל אותם שעמו כולם עומדים אצלו והולכים לפניו ומכריחים אותו להסית עיניו להסתכל במה שלא צריך.	ותחות האי ממנא קיימא חד ממנא אחרא די אלף ורבבן תחותיה והאי ממנא אקרי פתו״ת דא הוא דאיהו קיימא לפתאה בני נשא והאי איהו דשרי לגביה ואסתי ליה לאסתכלא ולעיינא במה דלא אצטריך בכמה זנונין ובכמה נאופין וכל אינון דעמיה כלהו קיימין לגביה ואזלין קמיה ואכריחן ליה לאסטאה עינוי לאסתכלא במה דלא אצטריך
וזהו (סרסרים שהוא) סרסור רע לכל אותן רעות זהו שעומד על הקבר בזמן שנדון אותו הגוף ושובר לו את עיניו משום שהוא פתח אותם כשהוא בעולם הזה והם שלו.	והאי איהו (סרסרים דאיהו) סרסורא בישא לכל אינון בישין האי קאים על קברא בזמנא דאתדן ההוא גופא ותבר ליה עינוי בגין דאיהו רווח לון כד איהו בהאי עלמא ודיליה אינון
ובמקום הזה נדונית הנשמה עד שנכנסת למקום הזה שנקרא בור וכמה נחשים ועקרבים יש בו שכלם עוקצים אותה את	ובהאי אתר[5637] אתדנת נשמתא עד דאעלת להאי אתר דאקרי בור וכמה נחשים ועקרבים אית ביה דכלהו עקצי לה להאי
	רסג/ב
הנשמה הזו ואוחזים בה ודנים אותה.	נשמתא ואחדי בה ודיינין לה
לפנים מזה יש רוח אחת אחרת טמאה שהיא עליונה על הכל וזו עומדת על כל ההיכל הזה וכולם נוסעים בשבילו וזה נקרא גמגימ״א זהו אדם כמו שושנה והוא עומד להרע תמיד שהרי כשנדחית תפלת האדם ולא זוכה בה אותו אדם הרוח הזו עומדת ועולה ומשתתפת עם רוח הטומאה עליונה על הכל ומשטינה למעלה ומזכירה חטאי האדם לפני הקדוש ברוך הוא וסימנך (איוב א) ויבוא ג״ם השט״ן בתוכם ולא כתוב ויבא השטן אלא גם.	לגו מן דא אית חד רוחא אחרא מסאבא דאיהו עלאה על כלא ודא קיימא על כל היכלא דא וכלהו נטלי בגיניה והאי אקרי גמגימ״א האי הוא[5638] סומקא כוורדא איהו קאים לאבאשא תדיר דהא כד צלותא דבר נש אתדחיא ולא זכי בה ההוא בר נש האי רוחא קיימא וסלקא ואשתתף[5639] ברוחא מסאבא עלאה על כלא ואסתי לעילא ואדכיר חובוי דבר נש קמי קודשא בריך הוא וסימניך (איוב א י) ויבא ג״ם השט״ן בתוכם ולא כתיב ויבא השטן אלא גם[5640]

וכו׳, כי השגת יחזקאל ביצירה וזו בבריאה ואחוריה הוא היכל זה ששם הושלך דומה ויורד עד גהינם תחתון למסור הנשמות לממוני גהינם, ולהיות שישראל זכו אז להשיג מלכות הבריאה לכן ראו את שר מצרים שנדחה להיכל זה הנגדיי. ודוק שתחילת פעולתו שנתנה לו אז היתה בעמו שהיה אז גוסס על שפת הים כמ״ש במכילתא מתים ולא מתים, כדי שיראו ישועת ישראל כנזכר שם, וזהו ההכרח שאמרו מתים ולא מתים (רמ״ז)

[5637] פירוש בקבר (מ״מ).

[5638] רמו ע״א (הערת הזהר).

[5639] פירוש רוח הנז׳ בסמוך שהוא גמגומא משתתף עם ס״מ שהוא עליון על כולם. ולא כתיב ויבא השטן אלא גם פירוש דאם השטן לבדו שהוא ס״מ הוא מקטרג הו״לל ויבא השטן ומדכתיב גם ר״ל רוח הנק׳ גם עם השטן (מ״מ).

[5640] כאשר זה מקבל התפלה ההיא הנדחית, עולה עמה עד היכל ז׳ של קליפה ומשם מלמד עליו חובה ומזכיר עונותיו. וזש״ה (איוב א) ויבא גם השטן בתוכם ג״ם הוא שם השטן שהוא גמגימ״א [נ״א גמגומ״א]. ממונים לאחוז בכל מיני דברי ניבול או דבר פגם שמוציא האדם בשפתיו ושומרים אותו וכאשר האדם

ומהרוח הרעה הזו תלויים כמה שומרים אחרים שממנים לאחז בדבור רע או דיבור מטנף שמוציא אדם מפיו ואחר כך מוציא דבורים קדושים אוי להם ואוי לחייהם אלו הם בני אדם שגורמים לשומרים הללו האחרים לשלט ולפגם את המקום הקדוש אוי להם בעולם הזה ואוי להם לעולם הבא משום שאלו הרוחות הטמאות נוטלות את הדיבור הטמא וכשמוציא אדם אחר כך דיבור קדוש אלו הרוחות הטמאות מקדימות ונוטלות אותו הדיבור הטמא ומטמאות את אותו הדיבור הקדוש והאדם לא זוכה בו וכביכול תשש כח הקדשה.	ומהאי רוחא בישא תליין כמה גרדינין אחרנין דאינון ממנן לאחדא מלה בישא או מלה טנופא[5641] דאפיק בר נש מפומיה ולבתר אפיק מלין קדישין ווי לון ווי לחייהון אלין אינון בני נשא דגרמי לאלין גרדינין אחרנין לשלטאה למפגם אתר קדישא[5642] ווי לון בהאי עלמא ווי לון לעלמא דאתי בגין דאלין רוחין מסאבין נטלין האי מלה מסאבא וכד אפיק בר נש לבתר מלה קדישא אקדימו אלין רוחי מסאבי ונטלי ההוא מלה מסאבא ומסאבי להההיא מלה קדישא ולא זכי ביה בר נש וכביכול תשש חילא קדישא[5643]
ומעל לאלה יש ממנה אחד ששמו ספסיריט״א וכמה שומרי חק וזה ממנה עליהם הם נוטלים אותם דבורים רעים וכך גם נוטלים כל אותם דברים שזורק אדם בידו כשרגז שורה עליו שהרי אז הממונה הזה ספסיריט״א לוקח את הדבר הזה שזרק אדם ברגזו ועולה ואומר זה קרבנו של פלוני שהקריב לצד שלנו.	ועילא מאלין אית חד ממנא ספסיריט״א[5644] שמיה וכמה גרדיני נימוסין והאי ממנא דעלייהו נטלי אינון מלין בישין והכי נמי נטלי כל אלין מלין דזריק בר נש בידוי כד רוגזא שריא עלוי[5645] דהא כדין האי ממנא ספסיריט״א נקיט האי מלה דזריק בר נש ברוגזיה וסליק ואמר דא הוא קרבנא דפלניא דקריב לסטרא דילן[5646]
משום שכל צד של נחת הוא מצד הימין ומצד האמונה וכל צד הרגז הוא מהצד האחר הרע צד הטמאה ולכן מי שזורק מידו דבר ברגז כל אלו נוטלים את אותו דבר שנזרק ומעלים אותו למעלה ונקרב לאותו הצד ואומרים זה (עבודת הקרבן) קרבנו של פלוני.	בגין דכל סטרא דנייחא איהו מסטרא דימינא ומסטרא דמהימנותא וכל סטרא דרוגזא איהו מסטרא אחרא בישא סטרא מסאבא ועל דא מאן דאשדי מן ידוי מידי ברוגזא כל אלין נטלין לה להאי מלה דאזדריק וסלקי לה לעילא ואתקריב להההוא סטרא ואמרי דא (ס״א פולחנא דקרבנא) קרבנא דפלניא
והכרוז קורא בכל אותם רקיעים	וכרוזא קארי בכל אינון רקיעין ואמרי ווי

אח״כ מוציא מפיו דברי קדושה כמו דברי תורה או תפלה אז מטמאים את [נ״א נטמאים אותם] הדברים הקדושים בטומאה ההיא שהוציא מפיו קודם לכן, ואז כביכול תשש כח קדושה ואז אוי לו אוי לנפשו של החוטא ההוא (פרדס רמונים שכ״ו פ״א).

[5641] ניבול פה פוגם בלבנה מלכות, ועונשו גדול. יחוד למנבל פיו, ״ראשו כתם פז וכו׳״ (שה״ש ה), המלכות יש לה סוד זה, הפז נקרא לבנה גימט׳ פ״ז, והמוציא ניבול פה גורם שתעשה מלבנה נבלה, וזה סוד (שמואל א׳ כה) ״נבל שמו ונבלה עמו״, ועניות רודף אחריו, ופה האדם שם ק״ל [ריבוע מ״ה], פ״ה האד״ם גימט׳ ק״ל, והפוגם עונשו גדול (שער היחודים פרק טו יחוד ט).

[5642] מלכות (רמ״ז ח״ב מט ע״א).

[5643] בהיות האור העליון מתפשט למטה, כל זמן שלא נחלש כחו וניתש, נקרא זכר. ובהגיע למקום שנחלש כחו, נקרא נקבה, בסוד תשש כחו כנקבה (שעה״פ בראשית ד).

[5644] עוד בהיכל הזה על כל אלו הממונים ממונה אחד ושמו (טפסריני״א) נ״א ספסיריט״א ותחת ידו כמה מלאכי חבלה והם ממונים על כל אותם הדברים שאדם זורק בכעס מידו ולוקחים הדבר ההוא ומעלים אותו למעלה ואומרים זה קרבן של פלוני שהקריב אלינו ומכריזים ווי לפלוני שזנה אחרי אלהי נכר ובת קול יוצאות שנית ואומרת אוי להם כי נדדו ממנו וההיכל הזה נק׳ שטן בור (פרדס רמונים שם).

[5645] ס״ם ונחש הן כבד וטחול כעס ותאוה מאדים ונוגה זונה ורוצח והיא מפתה והוא מרגיז (בהגר״א על תיקו״ז פז ע״א).

[5646] וזהו ענין מ״ש בסבא דמשפטים (זהר ח״ב דף קג ע״א) ואל אחר אסתרס ולית ליה תיאובתא לעלמין, ולא אפיש ולא עביד פירין כו׳[5646]. והקשו האחרונים בזה א״כ מהיכן נמשך הפריה ורביה לאו״ה, אך לא קשה כלל, כי ע״י החטא הנה נמשך להזו״ן דקליפה מאור התיקון ג״כ, שהוא אור הדעת, ועי״ז נשלמו הם למעבד תולדין ופירין ג״כ (דע״ה ח״ב ט ע״ב).

ואומרים אוי לפלוני שסטה אחר אל זר ועבד לאל אחר והכרוז קורא פעם שניה ואומר אוי להם כי נדדו ממנו וגו׳ אשרי האיש שנשמר מדרכיו ולא יסטה ימינה ושמאלה ולא יפל בתוך באר עמקה שלא יוכל לעלות ממנה.	לפלניא דאסטי בתר אל זר ופלח לאל אחר וכרוזא קארי זמנא תנינא ואמר (הושע ז יג) אוי להם כי נדדו ממני וגו׳ זכאה איהו בר נש דאסתמר מארחוי ולא יסטי לימינא ולשמאלא ולא ינפול בגו בירא עמיקא דלא יכיל לסלקא מניה
ההיכל השני ההיכל הזה הוא חשוך יותר מההיכל הראשון זה נקרא שחת כנגד השם שנקרא טמא משום שההיכל הראשון נקרא בור כנגד השם שנקרא שטן וזה נקרא שחת כנגד השם שנקרא טמא בהיכל הזה קיימים שלשה פתחים לשלשה צדדים.	היכלא תנינא[5647] היכלא דא איהו חשוך יתיר על היכלא קדמאה האי אקרי שחת לקבל שמא דאקרי טמא בגין דהיכלא קדמאה אקרי בור לקבל שמא דאקרי שטן והאי אקרי שחת לקבל שמא דאקרי טמא בהיכלא דא קיימין תלת פתחין לתלת סטרין
הפתח הראשון בו עומד ממנה אחד ששמו עסטירי״א וכמה אלפים ורבבות ממונים תחתיו וזהו שעומד על כל אלו שמשחיתים דרכם לשפך זרע על הארץ או שמוציאים זרע שלא כדרך או לכל אלו שמזנים בידיהם אלו הם שלא רואים פני שכינה כלל אלא הממונה הזה שבצד הטמאה שאמרנו יוצא באותו זמן וכמה הם אלפים ורבבות כולם מתכנסים על אותו אדם ומטמאים אותו בעולם הזה ואחר כך כשיוצאת נשמתו מהעולם הזה הממונה הזה וכל אלה שעמו מטמאים את נשמתו ואוחזים בה (ונטמאת בהם) ומכניסים אותה להדון בהם.	פתחא קדמאה[5648] ביה קיימא חד ממנא עסטי״ריא[5649] שמיה וכמה אלף ורבבן ממנן תחותיה והאי איהו קיימא על כל אינון דמחבלי ארחייהו[5650] לאושדא זרעא על ארעא[5651] או דמפקי זרעא דלא כארחא[5652] או לכל אינון דמזנו בידייהו אלין אינון דלא חמאן אנפי שכינתא כלל אלא האי ממנא דבסטר מסאבא דקאמרן נפיק בההוא זמנא וכמה אינון אלף ורבבן כלהו מתכנפי על ההוא בר נש ומסאבי ליה בהאי עלמא ולבתר כד נפק נשמתיה מניה מהאי עלמא האי ממנא וכל אינון דעמיה מסאבין ליה לנשמתיה ואחדין בה (ואסתאבת בהו) ואעילו לה לאתדנא בהו
ואלה נקראים שכבת זרע רותחת שכל הכעסים הטמאים כולם עומדים על זה משום שכלם עומדים ושורים על האדם בזמן שהרתיח את עצמו וחמם אותו בתשוקה הזו ואז הם נוטלים את אותה התאוה ואת אותו הזרע שנשפך בארץ ומחזיקים בו ונוטלים אותו ומעלים אותו למעלה וגורמים שהברית הזו תשתעבד לצד הטמאה.	ואלין אקרון שכבת זרע רותחת[5653] דכלהו רוגזין מסאבין קיימין כלהו על דא בגין דכלהו קיימין ושראן עליה דבר נש בההוא זמנא דארתח גרמיה וחמים ליה לתיאובתא דא וכדין נטלין ליה להוא תיאובתא וההוא זרעא דאתושד בארעא ואתתקפו ביה ונטלי ליה וסלקי ליה לעילא וגרמו דברית דא דישתעבד בסטר מסאבא

[5647] מקביל להוד דקדושה היכל עצם השמים (רח״ו).

[5648] עי׳ לעיל רמח ע״T ויהל אור שם.

[5649] עסטיר״א - גימ׳ ש״ס כמנין ה׳ פעמים חסד (רח״ו). בהיכל שני והוא הנקרא שח״ת והוא טמא והוא חשך. בהיכל הזה ג׳ פתחים לג׳ צדדים. בפתח אחד עומד ממונה אחד ושמו עסטירי״א ותחת ידו כמה אלפים ורבואות ממונים על אותם שהם מוציאים שכבת זרע לבטלה שאינם רואים פני שכינה ואלו באים ומטמאים אותם בעולם הזה ואחר כך כשנשמתו יוצאת אלו אוחזים אותו ומכניסים אותו להיות נדון בהם ואלו נקראים שכבת זרע רותחת ואלו לוקחים חימום העבירה והזרע ומעלים אותו למעלה וגורם להיות ח״ו ברית קדש נכנע [נ״א נכנס] תחת הקליפות (פרדס רמונים שכ״ו פ״ב).

[5650] לנקום נקם על ה׳ חסדים של יסוד שפגם בהם המשז״ל (רח״ו).

[5651] כמו דש מבפנים וזורה מבחוץ (מ״מ).

[5652] שלא כדרכה אבל אם הוציא זרע בעריות או בבהמה הוא בפתח השני כדלקמן (מ״מ).

[5653] עי׳ ח״ג קצד ע״ב.

	רסד/א
הפתח השני בו עומד ממנה אחר ששמו טסקיפ״ה וזהו ממנה על כל אותם שמשחיתים דרכם שלא שופכים זרע על הארץ אלא ששופכים זרע בבהמות או באסורי תורה חמורים באותן עריות הממונה הזה וכמה אלפים ורבבות שעמו כולם עומדים עליו (לטמא אותו ולדון אותו) לדון אותו כמו שנתבאר באותם האחרים.	פתחא תניינא ביה קיימא ממנא אחרא טסקיפ״ה[5654] שמיה והאי איהו ממנא על כל אינון דמחבלי ארחייהו דלא אושדי זרעא על ארעא אלא דאושדי זרעא בבעירי או באיסורין חמורין דאורייתא באינון עריות האי ממנא וכמה אלף ורבבן דעמיה כלהו קיימי עליה (ס״א לסאבא ליה ולמידן ליה) לאתדנא ליה כמה דאתמר באינון אחרנין
בא וראה לממנה הזה יש כוס אחת בידו ונקראת (ישעיה נא) כוס התרעלה כוס חמתו וכל אותם הרוגי בית דין שנהרגו או נענשו על החטאים הללו כולם נעקרים מהצדדים הטמאים הללו ואין להם חלק בהם ובכוס הזאת שנקראת כוס התרעלה משום כוס אחרת ששתו בראשונה וכל אותם שלא שתו אותה כוס של בית דין כדי להעקר מכוס התרעלה הזו אחר כך כשיוצאת נשמתו מן העולם הזה הממונה הזה וכל אלו שעמו אוחזים בו וזהו (עמוס ח) יום המר ומרוה את הנשמה הזו מכמה דינים משנים אלה מאלה.	תא חזי האי ממנא בידיה כסא חדא ואקרי (ישעיה נא יז) כוס התרעלה[5655] כוס חמתו וכל אינון קטולי בית דין דאתקטלו או אתענשו על חובין אלין כלהו אתעקרו מאלין סטרין מסאבין ולא אית לון חולקא בהון ובהאי כסא דאקרי כוס התרעלה בגין כסא אחרא דשתו בקדמיתא[5656] וכל אינון דלא שתו ההוא כסא דבית דין לאתעקרא מהאי כוס התרעלה לבתר כד נפיק נשמתיה מהאי עלמא האי ממנא וכל אינון דעמיה אחידן ביה ודא הוא (עמוס ח י) יום המר ורוי לה להאי נשמתא מכמה דינין משניין אלין מאלין
בהיכל הזה עומדת רוח אחת שאלו ממונים תחתיה וזהו ניאציריא״ל מהרוח החזקה הזו יוצאות שלש טיפות מרות שנופלות לתוך כוס התרעלה הזו אחת	בהיכלא דא קיימא חד רוחא דאלין ממנן תחותיה ודא הוא ניאציריא״ל מהאי רוחא תקיפא נפקי תלת טיפין[5657] מרירן דנפלי בהאי[5658] כוס התרעלה חד אקרי חצ״ץ וחד

[5654] עם ו׳ אותיות גימ׳ ר״ע והם גימ׳ כ״ז פ׳ עשר והם כ״ז אותיות כל א׳ כלולה מעשר לנקום נקמת היסוד (מן המוציא זרע לבטלה) [נקמת היסוד. כי המוציא זרע לבטלה נק׳ רע] (רח״ו).

[5655] עי׳ תיקו״ז פ ע״ב: וקנקן דבר נש דא אתתא ואיהי כוס הכי צריכה שטיפה והדחה (אם) [אז] היא כוס דברכה ועלה אתמר (יחזקאל מד ל) להניח ברכה אל ביתך ואם לאו אתקריאת כוס התרעלה (תהלים ס ה) ויין דילה עליה אתמר תנו שכר לאובד ויין למרי נפש וכו׳ שדים דילה אינון אשכולות מרורות אבל יין דכוס דברכה עליה אתמר ויין ישמח לבב אנוש דתמן פקודי ה׳ ישרים משמחי לב דאינון אשכולות דילה, ע״כ. בהגר״א: וכן הוא בגוף, זכה נעשית לו עזר כו׳ (&), וכן בתורה זכה נעשית לו סם חיים כו׳ (יומא עב ע״ב) צדיקים ילכו בם כו׳.

[5656] בעולם הזה (פרדס שכ״ו פ״ב).

[5657] הצילה מחרב נפשי - עיין בפע״ח בש׳ ק״ש שעל המטה פי׳ כי יסוד הוא רי״ו הוא וחר״ב עליון וכנגדו יש חרב אחר בקליפה אשר הם לוקחים טפות נשמות מזרע העליון שנמשך בלתי נוקבא כנזכר שם ובזה החרב קוצצים אותן, גם נגד הרי״ו תחתון שבמ״ל הנעשה משם מלוי ההי״ן שהוא סוד נקודת ציון דמ״ל כנגדה יש בקליפה והוא סוד הכלב כי כלב גימ׳ ב״ן כי השם במילוי ההי״ן גי׳ ב״ן (לקוטי תורה תהלים).

ב׳ מיני דינים הם: א׳ להלחם בחויא רצועא בישא, והוא דינא קשיא על ראש רשעים יחול. וא׳, הוא לשלח למטרה לבת עין רחימותא. והן ב׳ מלחמות וב׳ דינין. ודינא קדישא הוא התעוררות החיבור ויחוד ושמחה, צחוק עשה לי אלקים (בראשית כא ו), ואלה תולדות יצחק (שם כה יט), ישמח ה׳ במעשיו (תהלים קד לא). והוא כד איהו בנרתיקא, לשלח לבת עין למטרה. משא״כ ח״ו (משלי ל כג) שפחה כי כו׳, דין יורד ח״ו, וזהו סוד עון מוציא שז״ל, וכמ״ש בפרשת בראשית בפקודין (יט ע״א[5657]), אבל בנרתיקה החרב חותכת הטיפה לתלת טיפין, ויורה בה כחץ לבת עין, והוא בסוד אלף כנ״ל דכלילא מג׳ יודי״ן, והוא א׳ של אדנ״י שממתיק הדין והיא רחימותא (בהגר״א על תיקו״ז מח ע״א). ועי׳ ע״ז כ ע״ב: בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו וחרבו שלופה בידו וטיפה של מרה תלויה בו כיון שחולה רואה אותו מזדעזע ופותח פיו וזורקה לתוך פיו ממנה מת ממנה מסריח ממנה פניו מוריקות.

[5658] רמו ע״ב (הערת הזהר).

נקראת חצ״ץ ואחת נקראת מר המות ואחת נקראת קובע״ת (וכלם מתכנסים לכוס הזו אחר כך) ושלש הטפות הללו נופלות אחר כך מהכוס הזאת (יוצאות שלש טיפות) (באותה) שאותה חרב שהורגת בני אדם כמו שבארוה.	אקרי מר המות וחד אקרי קובע״ת (ד״א וכלהו מתכנשי להאי כוס לבתר) ואלין תלת טפין נפלו לבתר מהאי כוס (נפקי ג׳ טיפין) (ס״א בההיא) דההיא חרבא דקטלא בני נשא כמה דאוקמוה
הפתח השלישי בו עומד ממנה אחד ששמו סנגדיא״ל וזה ממנה על כל אותם שמכניסים את ברית הקדש הזו באשה אחרת שהיא מאותו הצד של אל נכר וכל אלו שמשחיתים דרכם בזה ומשקרים באות ברית קודש הממונה הזה וכל אותם הממנים שעמו כולם מצירים בתוכם ציורים של אותם נשים טמאות שנטמא בהן אותו ברית קודש וכולם רשומים לפניו כשיוצא אדם מן העולם הזה ומטמאים אותו אחר כך לאותה רוח.	פתחא תליתאה ביה קיימא ממנא חד סנגדיא״ל שמיה והאי איהו ממנא על כל אינון דעיילי האי ברית קדישא באינתו אחרא דאיהו מההוא סטרא דאל נכר וכל אינון דמחבלי ארחייהו בדא ומשקרי באת קיימא קדישא האי ממנא וכל אינון ממנן דעמיה כלהו מציירי בגווייהו ציורין דאינון נשין מסאבין דאסתאב בהו ההוא קיימא קדישא וכלהו אתרשימו קמיה כד נפיק בר נש מהאי עלמא ומסאבי ליה לבתר לההוא רוחא
ובהיכל הזה תלויים כל סודות הכשפים להרג בני אדם טרם יגיע זמנם וכל הכשפים שצריכים בני אדם אותם שמכשפים בכשפיהם להטמא בהם כמו שהיה בלעם מכשף בכשפיו ונטמא בהתחלה בטמאת זרע רותחת ששפך בבהמות ולכן נדון בזה באותה שכבת זרע רותחת שאמרנו ועל כן ההיכל הזה נקרא שחת טמא.	והיכלא דא תליין כל רזי דחרשין לקטלא בני נשא עד לא ימטי זמנייהו וכלהו חרשין דאצטריכו בני נשא אינון דחרשי חרשייהו לאסתאבא בהו כגון דהוה בלעם חרש בחרשוי ואסתאב בקדמיתא במסאבו דזרעא רותחת דאשדי בבעירי ובגין דא ביה אתדן בההוא שכבת זרע רותחת דקאמרן ועל דא האי היכלא אקרי שחת טמא[5659]
ובהיכל הזה יש רוח אחרת שממנה תחת אותה רוח שלמעלה וזו נקראת סרטי״א וכמה אלפים ורבבות תחתיה וכולם עומדים על אותו הדבר שיוצא עם הרוח של האדם בחלום מתוך הצד הקדוש הרוח הטמאה וכל אותם השומרים שעמה כולם יוצאים ומתחברים עם הדבר הזה ויורדים בו ומתערבים עמו כדי להכחיש אותו ממנה ומודיעים לו לאדם דברים אחרים דברים כוזבים עם דבר אמת.	ובהאי היכלא אית רוחא אחרא די ממנא תחות ההוא רוחא דלעילא והאי אקרי סרטי״א[5660] וכמה אלף ורבבן תחותיה[5661] וכלהו קיימי על ההיא מלה דנפיק בהדי רוחא דבר נש בחלמא מגו סטרא קדישא האי רוחא מסאבא וכל אינון גרדינין דעמיה כלהו נפקי ומתחבראן בההיא מלה ונחתי בה ומתערבי בהדה בגין לאכחשא לה מניה ואודעין ליה לבר נש מלין אחרנין מלין כדיבין במלה דקשוט
שכך דרך הכזב שאלמלא לא לוקח דבר אמת לא יכול לסדר את כזבו אף כאן אלו	דכך ארחוי דכדיבא דאלמלא לא נטיל מלה דקשוט לא יכיל לתקנא כדיבוי[5662] אוף הכא

[5659] עי׳ ח״ג רז ע״א.

[5660] אבן מכשול הוא ברגלין כמ״ש (ירמיה יג טז) בטרם יתנגפו רגליכם על הרי נשף והוא בהיכל הנ״ל דהוא חשיך ואפיל ושם הוא אבן נגף, והוא ע״י עונות שאדם דש בעקביו בהליכה לדבר עבירה וכדומה שאינו מרגיש בחטא הנ״ל, וז״ש דרך רשעים כאפילה לא ידעו וכו׳. ושם דהאי ממנא הוא שבו אותיות קפ״ו סרטי״א והיינו סוד אב״ן נג״ף מכשול שבאמצע הדרך שהוא סרטיא ופלטייא (אפיקי ים ב״ק ס ע״ב).

[5661] קל ע״א (הערת הזהר).

[5662] עי׳ סוטה דף לה ע״א, הליכה בעצה רעה ויספרו לו ויאמרו באנו וגו׳ וכתיב אפס כי עז העם אמר רבי יוחנן (סימן אמ״ת לבד״ו לוי״ה) משום ר״מ כל לשון הרע שאין בו דבר אמת בתחילתו אין מתקיים בסופו ויהס כלב את

עי׳ זהר ח״א ב ע״ב: מכאן מאן דבעי למימר שקרא יטול יסודא דקשוט בקדמיתא ולבתר יוקים ליה שקרא

כיון שמעוררים בדברי אמת ומכחישים אותו ממנו מודיעים לו דבר אמת כדי להעמיד את כזבו אחר כך מתפשטים כל אותם (אותו הדבר מתפשט באותם) התחתונים שלמטה שאין להם קיום ולא מתקיימים ומודיעים דברים בעולם לכמה צדדים (וכל אלו שלמטה בדרגות שמתפרדות לחוץ לכמה צדדים) ולכמה מינים.	אלין כיון דמתערבי במלי קשוט ומכחישי לון מניה מודעי ליה מלה דקשוט בגין לקיימא כדיבוי לבתר מתפשטי כל אינון (ס״א מתפשטא ההיא מלה באינון) תתאי לתתא דלית לון קיומא ולא מתקיימי ואודעי מלין בעלמא לכמה סטרין (ד״א וכל הני אינון לתתא בדרגין דמתפרשן לבר לכמה סטרין) לכמה זיינין
מההיכל הזה יוצאות שתי רוחות שמתהפכות לפעמים לגברים ולפעמים לנשים ואלו הולכים ומשוטטים בעולם באויר וצוחקים עם אנשים בתוך החלום ונראים לגברים כמו נשים יפות במראה החלום ונוטלים את תשוקת האדם אף כך לנשים הם נראים כגברים ואלו נקראות רעה ונגע כמו שנאמר לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך.	מהיכלא דא נפקין תרין רוחין דמתהפכאן לזמנין גוברין לזמנין נשין ואלין אזלין ושטאן בעלמא באוירא וחייכאן בבני נשא בגו חלמא ואתחזון לון לגוברין כנשין שפירן בחזו דחלמא ונטלי תיאובתא דבר נש אוף הכי לנשין אתחזון כגוברין ואלין אקרון רעה ונגע כמה דאת אמר (תהלים צא י) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך
ואלו נקראות רוחות תחתונות למטה שיוצאות מתוך שלהבת האש שכשנוסעות הרוחות הללו שלמעלה שבתוך ההיכל הזה יוצאות שתי שלהבות אש ואלו טסות בעולם ואלו נעשו שתי רוחות כפי שאמרנו והכל בצד הטמאה הזה אשרי הצדיקים שנמנעים מהצדדים הללו ונשמרים מהם ועל	ואלין אקרון רוחי תתאי לתתא דנפקי מגו שלהובא דאשא דכד נטלין אלין רוחין דלעילא די בגו היכלא דא נפקו תרי שלהובי[5663] דאשא ואלין טסאן בעלמא ואתעבידו אלין תרין רוחין כדקא אמרן וכלא בסטרא דא מסאבא זכאין אינון צדיקיא דאתמנען מסטרין אלין ואסתמרו מנייהו ועל
	רסד/ב
זה כתוב (משלי ז) לשמרך מאשה זרה וגו׳.	דא כתיב (משלי ז ה) לשמרך מאשה זרה וגו׳
ההיכל השלישי ההיכל הזה הוא היכל אפל וחשוך ואין בו אור כלל והוא אפל	היכלא תליתאה[5664] היכלא דא איהו היכלא דאפיל וחשיך ולית ביה נהורא כלל ואיהו אפיל

ועי׳ יהל אור ח״ב טו ע״ד: רי״ש שכינו של קו״ף, אבל הן ק״ר, אין בהם הולדה, כי שניהם רע, לכן צריכין לשי״ן דלעילא, כל שקר שאין אמת בתחלתו כו׳, והן שקרא דמרגלים ומחלוקת בשמאלא, פי׳ אף שאין אחיזה שם מ״מ למטה יש להם קצת אחיזה בשמאלא, שהוא השי״ן, ואינו יכול להפוך אותה לרע, רק שממנה נבנית השקרא שלהן אח״כ[5662]. ולכן הזהיר הי״ת על ע״ה טו״ר ואלו המתין עד שבת היה מתברר הטוב, שאז בפרוח רשעים כו׳ להשמדם כו׳..

[5663] פירוש ונעשו מהם שני רוחות דחייבן בבני נשא (מ״מ9.

[5664] הפך היכל נוגה סוד נצח דקדושה והפך נוגה אופל וחשך הפך אור (רח״ו במ״מ), היכל השלישי הוא היכל הנוגה, והוא היכל הנעשה מן מלכות של הוד דבריאה, ויש בו ארבע פתחים, בסוד שם יהו״ה כל אות שולט על פתח אחד, לד׳ רוחות השמים, כנגד ארבע מיתות בית דין, היוצאים על ידי היכל ד׳ של החיצונים. ובפתח הראשון ממונה עליו מלכיאל, וממשלתו על כל הפסק דין היוצא מבית דין של המלך, שהם הע״א סנהדרין, להיות נדון באותו הכתב, של הפסק הנחתם בדינו של המלך, ליתן אותו ביד הרצים שבסטרא אחרא. ושני סופרין הם תחת ידו, אחד מימין ואחד משמאל, להשגיח בפסק הדין הנגזר מפי בית דין, לעשותו. וזה המלאך מלכיאל הוא מעכב הפסק דין שמא יעשה תשובה, עד [ש]לא ימסרו אותו לחיצונים, כי אי אפשר להחזירו, אם יצא משער הזה, ליד החיצונים. כי תכף ומיד מוכן ומזומן ממונה אחד, של סטרא אחרא, בעל דין קשה, שאינו מרחם על בני אדם רחמנא ליצלן, ושמו סנגדיאל והוא ממונה על השער הראשון [של] היכל החיצונים, והיא השער האחד של גיהנם. וכמה מלאכי חבלה הם ממונים לשוטט בעולם לעשות דין ומשפט בהרשעים ולכן הממונה מלכיאל הוא מעיין בפסק דין, כדי למצוא לו איזה זכות, שיהיה תולה איזה שנים להצילו, והוא מעכב בשביל זה הפסק אצלו. והשני סופרים הם שמשיאל וקמואל הם הכותבים כל פסק דין, וכיון שנכתב ונחתם בטבעת המלך אין להשיב, תכף מוסרים אותו ליד ממונה האכזרי שבגיהנם, הנקרא סנגדיאל. ובזמן שנוטל אותו הפסק מיד מלכיאל זה, ושם ממונים אלף ורבבות,

יותר מהראשונים וזהו שנקרא דומ״ה כנגד השם שנקרא שונ״א בהיכל הזה קיימים ארבעה פתחים אחד קיים בצד זה ואחד בצד זה וכן בארבעת הצדדים.	יתיר מן קדמאי והאי איהו דאקרי דומ״ה לקבל שמא דאקרי שונ״א בהיכלא דא קיימי ארבע פתחין חד קיימא לסטרא דא וחד לסטרא דא וכן לארבע סטרין
ממנה אחד עומד על הפתח הראשון הזה והממנה הזה עומד באותו התקף של הרגז של העולם כשדין שורה בעולם הממונה הזה ששורה בפתח הזה נוטל כלי זין ומניח אותם באותם שערי בית הכנסת (של בני אדם) וזה נקרא סקפורטי״א וזהו הכשלון של העולם ועל זה כתוב דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו (הממנה הזה עומד על פרשת דרכים לראות) באותו זמן שהוא שולט והדין שרוי בעולם הוא עומד לראות במי שהולך יחידי בשוק ואם הוא פוגש אותו יכול להזיק לו ולהרע את מזלו.	חד ממנא קיימא על האי פתחא קדמאה והאי ממנא קיימא בההוא תקיפו דרוגזא דעלמא כד דינא שריא בעלמא האי ממנא דשרי בהאי פתחא נטיל זיינין ואנח לון לאינון תרעין דבי כנישתא (נ״א דבני נשא) והאי אקרי סקפורטי״א ודא הוא כשלונא דעלמא ועל דא כתיב (שם ד יט) דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו (האי ממנא קיימא על פרשת ארחין למחמי) בההוא זמנא דאיהו שליט ושריא דינא בעלמא איהו קיימא למחמי במאן דאזיל יחידאי בשוקא[5665] ואי הוא אערע בהדיה יכיל לנזקא ליה ולאתרע מזליה
הפתח השני בו עומד ממנה אחר אחד וזהו שעומד ליטול פתקי דין וזהו סנגדיא״ל ותחת ידו כמו שומרי חק ששולטים שעומדים לקבל אותם פתקי הדין וזה עומד בפתח הזה.	פתחא תניינא ביה קיימא חד ממנא אחרינא ודא איהו קיימא לנטלא פתקין דדינא ודא איהו סנגדיא״ל[5666] ותחות ידיה כמה גרדיני נימוסין דשלטאן דקיימין לקבלא אינון פתקין דדינא והאי קיימא על פתחא דא
וכשנוטל פתק של דין זה עומד בפתח הזה ויורד למטה לאותם הפתחים החשוכים שלמטה אחד לאותו שנקרא שחת ואחד לאותו שנקרא בור שהם למטה ושם כמה אלף ורבבות ממונים ששולטים בעולם לעשות דין ונשלם הדין באותו הפתק.	וכד נטיל פתקא דדינא האי קיימא על פתחא דא ונחית לתתא לאינון פתחין חשוכאן דלתתא חד להההוא דאקרי שחת וחד להההוא דאקרי בור דאינון לתתא ותמן כמה אלף וכמה רבבן ממנן דשלטי בעלמא למעבד דינא ואשתלים דינא בההוא פתקא
הפתח השלישי בפתח הזה יש ממנה אחר ששמו אנגריו״ן וזהו שעומד על כל אותם מחלות ומכאובים וחלחולים ואש	פתחא תליתאה בהאי פתחא אית ממנא אחרא אנגריו״ן שמיה ודא איהו קיימא על כל אינון מרעין ומכאובין וחלחולין ואשא דגרמי

ליקח אותו הפסק, מיד המלאך הזה, ושני כרוזים יוצאים מלפניו, ומלאכי חבלה הם רודפים ומשוטטים בעולם, עד שנעשה הדין בעולם. ועל זה עומד מלכיאל בפתח הראשון, עד לא יהיה נשלם הדין, לעיין בזכותו ולעכבו, עד [ש]לא יצא ועל זה נאמר, "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" [דברים ל״ב ד׳] (ספר עמק המלך - שער יז - פרק יח), קשה דאיתא באוצ״ח דרוש הקליפות שהקליפ׳ הם הפך הקדושה שבקדושה פרצוף העליון הוא הקדוש ביותר. והקליפות להפך שהפרצוף התחתון הוא הטמא ביותר והעליון יש בו קצת טוב עכ״ל. וא״כ היכלות אלו הא ??צור שהוא נגד לבנת הספיר והשני נגד הוד דקדושה והג׳ נגד נצח דקדושה והיה ראוי שהיכל בור שהוא יסוד ומלכות דס״א יהיה אפל וחשוך יותר מפני הטומאה שבו. והשני לא יהיה אפל כמוהו ומכ״ש הג׳. וכאן אומר היכלא איהו חשוך יתיר על היכלא קדמאה. וכן בהיכל הג׳ אמר היכלא דא אפילו יתיר מן קדמאי וכן בהיכל הז׳ אמר לעיל בדף רס״ג ע״א שהוא ארץ תחתית וכן לקמן בדף רס״ח ע״א ובפרשת וילך אמר שארץ תחתית הוא טמא מכולם ושם יורדים אותם שאין חוששים לענות אמן וצ״ע (מ״מ).

[5665] ר״ל שהוא זמן המגיפה דשליט דינא על עלמא ואז אבן נגף שלטא שהוא בהיכל ג׳, וז״ש לא ידעו במה יכשלו וכמ״ש כי מלאכיו יצוה לך וכו׳ פן תגוף באבן רגליך וכו׳ ששם הוא אבן מכשול שהוא ברגלין כמ״ש (ירמיה יג טז) בטרם יתנגפו רגליכם על הרי נשף והוא בהיכל הנ״ל דהוא חשיך ואפיל ושם הוא אבן נגף, והוא ע״י עונות שאדם דש בעקביו בהליכה לדבר עבירה וכדומה שאינו מרגיש בחטא הנ״ל, וז״ש דרך רשעים כאפילה לא ידעו וכו׳ (אפיקי ים ב״ק ס ע״ב). עי׳ ח״א קפב ע״ב.

[5666] עי׳ לעיל רמח ע״א.

העצמות שהרי ממנו יוצאים כמה וכמה אלף ורבבות שממנים עמו על כל אותם מחלות ומכאובים כמו שנתבאר.	דהא מניה נפקי כמה וכמה אלף ורבבן דממנן עמיה על כל אינון מרעין ומכאובין כמה דאתמר
הפתח הרביעי כאן היא רוח אחת שנבראה במעוט הלבנה ונקראת אסכר״ה וזה עומד על הריגת התינוקות וזו נראית להם וצוחקת עמהם עד שהורגת אותם ונדמית להם כאשה אם התינוק ומיניקה אותם וצוחקת עמהם ואוחזת אותם והורגת אותם.	פתחא רביעאה הכא איהו חד רוחא דאתברי[5667] בפגימו דסיהרא ואקרי אסכר״א והאי קיימא על קטילי דרביי[5668] ודא אתחזי לון וחייך בהון עד דקטיל לון ואדמי לון כאתתא אמיה דרביא ומניקא לון וחייכא בהו ואחידת לון וקטלת לון
באמצע ההיכל הזה עומדת רוח אחת שנקראת אגיריסו״ן זו התמנתה על כל אותם שמתים מבן שלש עשרה שנים עד עשרים שנים זהו ההורג שלהם כמו שבארנו וזהו בחברות (בחכמה) עם אותו הנחש שאמרנו ועומד עמו והולך עמו ועל כן נקרא מלאך המות טוב מאד שכתוב והנה טוב מאד ובארנו.	באמצעיתא דהאי היכלא קיימא חד רוחא דאקרי אגיריסו״ן האי אתמנא על כל אינון דמתין מבר תליסר שנין עד עשרין שנין האי איהו קטולא דלהון כמה דאוקימנא ודא איהו בחברותא (ד״א בחכמתא) דההוא נחש[5669] כדקאמרן וקיימא בהדיה ואזיל אבתריה ועל דא אקרי מלאך המות טוב מאד דכתיב (בראשית א לא) והנה טוב מאד ואוקימנא
מכאן מתפשטות ויוצאות שתי רוחות א״ף וחמ״ה ואלה התמנו על כל אותם ששומעים נזיפה ממי שלומד תורה והם בוטחים בו ולא חוששים ממנו וכן על כל אותם שצוחקים מדברי תורה או מדברי חכמים.	מהכא מתפשטין ונפקין תרין רוחין א״ף וחמ״ה[5670] ואלין אתמנון על כל אינון דשמעי נזיפא ממאן דלעי באורייתא ואתרחצן ביה[5671] ולא חיישי עליה וכן על כל אינון דחייכאן ממלי דאורייתא או ממלי דרבנן
מהאף והחמה הללו יוצאים כמה אלפים וכמה רבבות וכולם יוצאים ושורים על בני אדם אותם שעוסקים בתורה או עוסקים בדברי מצוה והולכים בדרך של מצוה כדי שיתעצבו ולא ישמחו בה ומשני אלה פחד משה כשחטאו ישראל וירד מההר שכתוב (דברים ט) כי יגרתי מפני האף והחמה.	מאף וחמה אלין נפקין כמה אלף וכמה רבבן וכלהו נפקי ושארן עלייהו דבני נשא אינון דמשתדלין באורייתא או דמשתדלי במלי דמצוה ואזלי בארחא דמצוה בגין דיתעצבון ולא יחדון בה ומתרין אלין דחיל משה כד חאבו ישראל ונחית מן טורא דכתיב (דברים ט יט) כי יגרתי מפני האף והחמה
תחות אלו יש רוח אחת שעומדת על כל אותם בעלי לשון הרע שכשמתעוררים אנשים בלשון הרע או שאותו אדם שמתעורר בלשון הרע אז מתעוררת הרוח	תחות אלין אית רוחא חדא דקיימא על כל אינון מארי דלישנא בישא דכד מתערי בני נשא בלישנא בישא או ההוא בר נש דאתער בלישנא

[5667] רסו ע״ב (הערת הזהר).

[5668] הוא מ״ש כאן להכרית עולל בחוץ והוא קטילא דרבייא הנ״ל בחורים מרחובות מי״ג עד עשרים שנה, והוא שליטתם בפגימו דסיהרא ביום רביעי מארת חסר שיום רביעי הוא בנצח והוא בהיכל הנ״ל כמ״ש. וגם היכלות נוגה וזוהר הם נק׳ חוץ ורחובות שהם ברגלין לבר מגופא, וז״ש כאן ואמר מחוץ תשכל חרב וכו׳ (אפיקי ים שם).

[5669] קמח ע״ב (הערת הזהר).

[5670] וע״ז אמר משה לאהרן קח וכו׳ את המחתה וכו׳ כי יצא הקצף וכו׳, כי מחוטמא דז״א משם נפקין אף וחימה ומשם סוד המגיפה שהוא קלקול הרוח האויר שהוא נשיבו דחוטמא, ולכן הוצרך להקטיר קטרת בסוד ריח ניחוח להוריד רוחא דחיי מחוטמא דע״ק שמשם חיין וחיין דחיין ובזה נעצר המגיפה, שסוד תחה״מ מנשיבו דחוטמא דע״ק וכמ״ש (יחזקאל לז ט) מארבע רוחות בואי הרוח ופחי וכו׳ וכתי׳ (בראשית ו ג) לא ידין רוחי באדם לעולם וכו׳, אף וחימה הוא נג״ף וי׳ דחימה הוא אב״ן דנגף (אפיקי ים שם).

[5671] הלשון הזה אין לו הבנה. ואית דגרסי על כל אינון דשמעי נזיפה על מאן דלעי וכו׳ ואתרינן ביה. ור״ל הרוחות אלו ממונים על השומעים נזיפה בת״ח ונתרנה הדבר בעיניהם ולא נתקנאו על זה (מ״מ).

הרעה הזו הטמאה שלמעלה שנקראת סכסיכ״א והיא שורה על אותה התעוררות של לשון הרע שהתחילו בה בני אדם והוא נכנס למעלה וגורם באותה התעוררות של לשון הרע מות וחרב והרג בעולם	בישא כדין אתער האי רוחא בישא מסאבא דלעילא דאקרי סכסיכ״א[5672] ואיהו שארי על ההוא אתערותא דלישנא בישא דשארי ביה בני נשא ואיהו עאל לעילא וגרים בההוא אתערו דלישנא בישא מותא וחרבא וקטולא בעלמא
	רסה/א
אוי לאותם שמעוררים את הצד הרע הזה ואין שומרים פיהם ולשונם ולא חוששים על כך ולא יודעים שהרי בהתעוררות שלמטה תלויה ההתעוררות שלמעלה בין לטוב בין לרע.	ווי לאינון דמתערי להאי סטרא בישא ולא נטרי פומייהו[5673] ולישנהון ולא חששי על דא ולא ידעי דהא באתערו דלתתא תליא אתערו דלעילא בין לטב בין לביש
בא וראה כשהתעוררות לשון הרע הזו מתעוררת למטה אזי הנחש העקלתון הזה מעלה את קשקשיו ומעמיד אותם בעליה ומתעורר מראשו עד רגליו וכשקשקשיו עולים ומתעוררים אזי כל הגוף מתעורר קשקשיו אלו הם כל אותם שומרי החקים שבחוץ.	תא חזי כד האי אתערו דלישנא בישא אתער לתתא כדין האי נחש עקלתון[5674] סליק קשקשוי[5675] ואוקים לון בסליקו ואתער מרישא ועד רגלוי וכד קשקשוי סליקו ומתערי כדין כל גופא אתער קשקשוי[5676] אלין אינון[5677] כל גרדיני נימוסין דלבר
וכלם מתעוררים ואוחזים באותו דבר רע ומעוררים אצל אותו נחש בריח אזי כל הגוף הרע מתעורר מראשו ועד רגליו בכל ההיכלות הללו שאמרנו וכל אותם קשקשים שבאותו עור יורדים למטה ואותו עור מתפשט ממנו ויורד למטה	וכלהו מתערי ואחדין בההוא מלה בישא ומתערי לגבי ההוא (ישעיה כז א) נחש בריח כדין כל גופא בישא אתער מרישיה ועד רגלוי בכל הני היכלין דקאמרן וכל אינון קשקשין בההוא גלדא[5678] נחתין לתתא וההוא גלדא

[5672] נק׳ כן ע״ש ריב ורכילות וכמ״ש (ישעיה יט ב) וסכסכתי מצרים במצרים, והוא גי׳ עק״ב ששליטתם בנצח היכל ג׳ ... הכלב הוא בלשון, וכן ביצי״מ לא יחרץ כלב לשונו (אפיקי ים שם).

[5673] בזה תבין דרש רז״ל (ערכין דף ט״ו) זאת תהיה תורת המצורע תורת המוציא שם רע ונודע כי הנוק׳ נקראת שם שהם או לאה או רחל ובינה נקראת שמך הגדול כנודע והמדבר לשון הרע גורם להוציא שם רע למעלה שהם שאת או ספחת וגו׳ תמורת שם טוב שהוא בלאה או ברחל, וזה אומרו אדם כי יהיה בעור בשרו וגו׳ כנודע כי לאה ורחל יוצאות בעור בשרו של ז״א ובפרט לאה היא הנקראת עור בסוד המבואר אצלינו בפסוק עור בעד עור וגו׳ כי רחל נקראת נפשו אבל לאה נקראת עור כי אין בה מוחין גמורים בסוד תפילה של יד בארבע פרשיות שהם ברחל אבל לאה היא קשר של תפילין של ראש שהוא עור בלבד ואין בה פרשיות ממש ואמר כי תמורת לאה ורחל היוצאות בעור בשרו יצאו עתה שאת או ספחת וגו׳. והתיקון לזה והובא אל אהרן הכהן וגו׳ פירוש כי הנה נתבאר אצלינו כי יסוד דאבא הוא הו״ה דע״ב דיודין ואחורים שלו הם שתי בחינות הפשוטות וכו׳ (שער המצות - פרשת תזריע). ההולך רכיל והמספר לשון הרע, פוגם בשכינה, שהיא עם מספר המלה בגימטריא לשון, והלשון יסוד ברית קודש שלה, ובה שם אדנות, שהוא דינא דמלכות (עמק המלך שער תיקוני התשובה פרק יב).

[5674] פירוש נוקבא דקליפה, נחש בריח דכורא דקליפה כמש״ל בדף רמ״ד ע״ב (מ״מ).

[5675] הוא בנו״ה ששם לויתן נחש בריח זו״נ בסוד היאורין, והוא מ״ש כאן [ב״ק ס ע״ב] וכאשר מלאך המות בא לעיר אז כלבים בוכים שהרי מזונם הוא בסובין שמטחינת המ״ן דרחיים שהם שחקים ששם רחיים וכו׳ ושוחקין מ״ן. וסוד העיניים הם בנו״ה שלכן פסיעה גסה נוטלת וכו׳, והם סוד תרין דמעין קין והבל שהם בנו״ה כידוע שהם לבר מגופא ולא אתכללו ברזא דאדם, וז״ש שהכלבים בוכים והוא מ״ש בירמי׳ (ט טז) קראו למקוננות וכו׳ ותרדנה עינינו דמעה וכו׳ כי עלה מות בחלונינו וכו׳ להכרית וכו׳ והוא כמ״ש, והם תרין דמעין דנחתין לימא רבא ותה״ר והוא בלאד״ן דאשתני לכלב״א שאין בו צורת אדם שהם לבר מכללא דאדם וכשאליהו בא לעיר אז נמתקים קצת והם בסוד שחקים שמקבלים הסובים מן הרחיים ע״י המיתוק והטחינה, וז״ש שכלבים משחקים כי הם מקבלים קצת גם אותם שלמטה בסוד יצחק צחוק עשה לי אלקים (אפיקי ים ב״ק ס ע״ב).

[5676] עי׳ לעיל קח ע״א.

[5677] דהיינו שמפרש הזוהר מה הם קשקושוי ואמר שהם החיילות שלו (מ״מ).

[5678] הם הכוחות שהוא מתלבש בהם שאז פושטם והוא לבדו עולה במדורין נגד ההיכלות ושם מעורר המדנים (רח״ו).

והגוף עולה ומתעורר להיות מלשין למעלה.	אתפשט מניה ונחית לתתא וגופא סליק ואתער למהוי דלטורא לעילא
בא וראה אף על גב שזמן קבוע הוא לכל הנחשים של העולם לפשט את עורם אינם מתפשטים אלא בזמן שמתעוררים בלשון הרע למטה ואז מתעורר אותו הרוח (הנחש) הרע למעלה ופושט את עורו ואת קשקשיו ממנו זה עולה וזה יורד וקשה עליו אותה הפשטת הקשקשים מעורו מהכל למה משום שנפרד מזווגו שאלמלא היה הכל בחבור אחד לא יכלו העולמות לסבל אותם והכל משום ההתעוררות של לשון הרע שלמטה.	תא חזי אף על גב דזמנא קביעא איהו לכל חויין דעלמא לאתפשטא משכא דלהון לא מתפשטי אלא בזמנא דמתערי בלישנא בישא לתתא[5679] וכדין אתער ההוא רוחא (נ״א חויא) בישא לעילא ופשט משכיה וקשקשוי מניה דא סליק ודא נחית וקשיא עליה ההוא אתפשטותא דקשקשוי במשכיה מכלא מאי טעמא בגין דאתפרש מזווגיה דאלמלי[5680] הוה כלא בחבורא חדא לא יכלין עלמא למסבל לון וכלא בגין אתערותא דלישנא בישא דלתתא
וכשהנחשים שלמטה מתפשטות מאותו העור אזי כל אחת ואחת נותנת קול ומעוררת כמה נחשים שעומדות באותו מקום שנקרא בור ששם קיימים כמה נחשים וכולם מלשינים לעורר את הנחש הגדול הזה להיות מלשין על העולם והכל משום ההתעוררות הזו של לשון הרע כשקיימת התעוררות שלו למטה.	וכד חויין דלתתא מתפשטי מההוא משכא כדין כל חד וחד יהיב קלא ואתער לכמה חויין דקיימי בההוא אתר דאקרי בור דתמן כמה נחשין קיימין וכלהו דלטורין לאתערא לההאי חויא רבא למהוי דלטורא על עלמא וכלא בגין האי אתערו דלישנא בישא כד קיימא אתערותא דיליה לתתא
כמו כן מי שלומד תורה כמה הם שנקראים לשון הקדש שמתחברים ומעירים התעוררות לאותו מקום שנקרא לשון הקדש לשון מאותו קדש שלמעלה וכמה קדשות וקדושים מתעוררים מכל הצדדים אשרי חלקם של הצדיקים אותם שגורמים לעורר קדשות למעלה ולמטה קדושה שלמעלה וקדשה שלמטה.	כגוונא דא מאן דלעי באורייתא כמה אינון דאקרון לשון הקדש[5681] דמתחברון ואתערי אתערותא לההוא אתר דאקרי לשון הקדש לשון מההוא קדש דלעילא[5682] וכמה קדושות וקדישין מתערין מכל סטרין זכאה חולקהון דצדיקיא אינון דגרמי לאתערא קדושין לעילא ולתתא קדושה דלעילא וקדושה דלתתא
ועל זה כתוב (ויקרא יא) והתקדשתם והייתם קדשים והתקדשתם אלו מים ראשונים והם נקראים מים עליונים והייתם קדשים אלו המים התחתונים ונקראו מים אחרונים ומזון באמצע בין מים ראשונים למים אחרונים ועל זה מזון	ועל דא כתיב (ויקרא יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים והתקדשתם אלו מים ראשונים ואינון אתקרון מיין עלאין[5683] והייתם קדושים אלין מיין תתאין[5684] ואקרון מים אחרונים ומזון באמצע[5685] בין מים ראשונים למים אחרונים ועל

[5679] עי׳ לעיל עו ע״א, והוא משיכת הערלה עי׳ בהגר״א על תיקו״ז נא ע״ב: אינו נשאר הגוף חי כל זמן שערלה חופפת על העטרה, והוא כתנות עור של הגוף, וצריך לפושטו עד לעתיד לבא, בזמן התחיה, שהוא זמן התגלות העטרה.

[5680] פירוש ראה הקב״ה שאם לא יופרד מבת זוגו יחריבו העולם ח״ו ע״י לה״ר של התחתונים לכך מפרידו מבת זוגו כדי שיהיה קצת תיקון לתחתונים (מ״מ).

[5681] עי׳ ספר יצירה (נוסח דפוס מנטובא - פרק ו משנה ח): כרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא לשון הקדש. ועי׳ ח״ג כ ע״א, ושם סא ע״א. ועי׳ רמ״ז ח״א עו ע״ב: סוד שם סתרי תורה, ונמצא שיסודם על סוד הקו האמצעי הוא הדעת מתחילתו והמשך התפשטות שלו. ולכן לעיל ע״ד ב׳ תמצא ששם מתחילים סתרי תורה, לפי ששם מדבר על סוד לשון הקדש, שהוא פנימיות הדעת ברית הלשון (רמ״ז ח״א

[5682] פירוש מלכות היא לשון שיש לה הארה מאבא (מ״מ).

[5683] שפע ז״א מה״ת מ״ד מעילא (רח״ו).

[5684] שפע נוק׳ מהגבורות מ״ן מתתא (רח״ו). והא דקרייה חובא כי נודע שמצות עשה הם בזכר ול״ת במלכות, וזהו ראשונים מצוה שהיא מ״ע שנק׳ מצוה, ואחרונים שהם ל״ת חובה (מ״מ).

[5685] היינו השפע המתהוה מהזווג (רח״ו).

אינו במים אחרונים אלא במים ראשונים מים הראשונים ממעלה שהמזון תלוי בו ולא במים אחרונים והסוד נתן לקדושים עליונים אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.	דא מזון לאו איהו במים אחרונים אלא במים ראשונים[5686] מים ראשונים מעילא דמזונא תליא ביה ולא במים אחרונים ורזא לקדישי עליונין אתיהיב זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי
ההיכל הרביעי ההיכל הזה הוא נקרא חוב״ה וזהו טיט היון כנגד שם אחר שנקרא אבן מכשול והכל אחד הוא חוב״ה משום ששם קיימים כל חטאי העולם הכרעת החטאים.	היכלא רביעאה היכלא דא איהו דאקרי חובה[5687] ודא איהו (תהלים מ ג) טיט היון לקבל שמא אחרא דאקרי אבן מכשול וכלא חד איהו חובה בגין דתמן קיימי כל חובי דעלמא אכרעותא דחובין
משום שכאשר חוטאים בני אדם כל אלו שומרי החקים לוקחים אותם החטאים ומניחים אותם בהיכל הזה שנקרא חובה וכל זכויות העולם כל המלאכים הקדושים שממנים על זכויות העולם כולם נוטלים את אותן הזכויות ומעמידים אותן בהיכל הרביעי שנקרא זכות ושם עומדות זכויות בני אדם והחטאים עומדים בהיכל אחר שנקרא חובה ונשקלים כאחד ביום של ראש השנה כי גם את זה לעמת זה עשה האלהים ואחר שהכריעו הזכויות או החובות לצד זה או לצד זה כך מנצח.	בגין דכד חבאן בני נשא כל אינון גרדיני נימוסין נטלין אינון חובין ומנחי לון בהאי היכלא דאקרי חובה וכל זכיין דעלמא כלהו מלאכין קדישין דממנן על זכוון דעלמא כלהו נטלי לאינון זכוון ואוקמי לון בהיכלא רביעאה דאקרי זכות ותמן קיימי זכוון דבני נשא וחובין קיימי בהיכלא אחרא דאקרי חובה ואתקלו כחדא ביומא דראש השנה כי (קהלת ז יד) גם את זה לעמת זה עשה האלהים ולבתר דאכרעו זכיין או חובין לסטרא דא או לסטרא דא הכי נצח
ועל זה ביום של ראש השנה כשמתעוררים שני הצדדים הללו זכות וחובה ובהם תלויים חיים ומות אם הזכויות הכריעו לצד הזה שנקרא זכות נכתב האדם באותו צד שנקרא חיים.	ועל דא ביומא דראש השנה כד מתערין אלין תרין סטרין זכות וחובה ובהו תליין חיים ומות אי זכיין אכרעו לסטרא דא דאקרי זכות אכתוב בר נש בההוא סטרא דאקרי חיים
	רסה/ב
משום ששני הצדדים הללו עומדים באותו יום זה בצד זה וזה בצד זה אם זוכה אותו אדם ונצחו אותן זכויות הרי נכתב אותו אדם לחיים משום שאחז בו הצד הקדוש הזה שנקרא זכות והחיים אחזו בו ואומר זה שלי הוא ושלי היה ואז נכתב אותו אדם לחיים (ונכתב שהוא שלו).	בגין דהני תרין סטרין קיימי בההוא יומא דא בסטרא דא ודא בסטרא דא אי זכי ההוא בר נש ונצחין אינון זכיין הא אכתוב ההוא בר נש לחיים בגין דאחיד ביה האי סטרא קדישא דאקרי זכות וחיים אחיד ביה ואמר דא דילי הוא ודידי הוה וכדין אכתוב ההוא בר נש לחיים (ס״א ואכתוב דאיהו דיליה)
ואם נצחו החטאים הצד האחר הטמא הזה שנקרא חובה ומות אוחז בו ואומר זה שלי הוא ושלי היה ואז נכתב שהוא שלו וזהו ששנינו שהרי ביום הזה של ראש השנה נכתב אדם או לחיים או למיתה אם נכתב בצד הקדושה נכתב לחיים ומתקיים שם ונדבק בו ואם נכתב בצד האחר מתקיים בצד הטמאה ודבק בו וזהו הן	ואי נצחן חובין האי סטרא אחרא מסאבא דאקרי חובה ומות אחיד ביה אמר האי דידי הוא ודידי הוי וכדין אכתוב דאיהו דיליה ודא הוא דתנינן דהא ביומא דא דראש השנה אכתוב בר נש או לחיים או למיתה אי אכתוב בסטרא דקדושה אכתוב לחיים ואתקיים תמן ואתדבק ביה ואי אכתוב לסטרא אחרא אתקיים בסטרא

[5686] שאם אין הזכר משפיע מ״ד אין פעולת מ״ן דנוק׳ פועלות (רח״ו).
[5687] היפך היכל הזכות סוד הגבורה דקדושא והפך חובה (רח״ו). ז ע״א (הערת הזהר).

לחיים הן למות ונמשך בצד הזה או בצד הזה.	דמסאבותא ודביק ביה ודא הוא הן לחיים הן למות ואתמשך בהאי סטרא או בהאי סטרא
כל זמן שהוא עומד בצד הזה של הקדשה כל הקדושים וכל הטהרות נדבקים בו יקרא והקדוש ברוך הוא ישוב וישמע לו עליו כתוב יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו ארך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי וכל זמן שהוא עומד בצד האחר של הטמאה כל טמאה וכל חטא וכל הרעות נדבקות בו יקרא ואין מי שישמע אותו מרחק הוא מהקדוש ברוך הוא עליו כתוב רחוק מרשעים ישועה וכתוב גם כי תרבו תפלה אינני שמע.	כל זמנא דאיהו קיימא בסטרא דא דקדושה כל קדושין וכל דכיין מתדבקין ביה[5688] יקרא דקודשא בריך הוא יתיב וישמע ליה עליה כתיב (תהלים צא טו) יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי וכל זמנא דאיהו קיימא בסטרא אחרא דמסאבא כל מסאבו וכל חובה וכל בישין מתדבקן ביה יקרא ולית מאן דישמע ליה מרחקא איהו מקודשא בריך הוא עליה כתיב (שם קיט קנה) רחוק מרשעים ישועה וכתיב (ישעיה א טו) גם כי תרבו תפלה אינני שומע
ההיכל הזה הוא המקום של כל אותם שנקראים אלהים אחרים משום שמתגלים כאן וכל אותם שמפתים את בני האדם בתענוגות העולם הזה לזנות ולהתענג בתענוגות של נאופים של העולם ומושכים אותם אחר תענוגי ונאופי העולם הזה כמו שאמרנו.	היכלא דא איהו אתר דכל אינון דאקרון אלהים אחרים[5689] בגין דאתגליין הכא וכל אינון דמפתו להו לבני נשא בענוגין דהאי עלמא לאזנאה לאתענגא בענוגי נאופין דעלמא ומשכי להו בתר ענוגין ונאופין דהאי עלמא כדקאמרן[5690]
בהיכל הזה נראית רוח אחת שולטת חזק שהיא על כולם ואף זה נקרא כך אל כמו האחר שבצד הקדושה זהו א״ל נכ״ר וזהו שמפתה את האדם שלומד תורה או שעומד בבית המדרש הרוח החזקה הזו מפתה אותו וחושב כמה הרהורים ואומרת מה אתה עומד כאן טוב לך ללכת בחברת אותם שגאים על בני אדם והם הולכים אחר נשים יפות ומתענגים בתענוגות העולם כיון שאדם מתפתה אחריה אז כולן	בהאי היכלא אתחזי חד רוחא שליט תקיפא דאיהו על כלהו ודא אקרי אוף הכי[5691] אל כגוונא דאחרא[5692] דבסטר קדושה האי איהו (דברים לב יב) א״ל נכ״ר ודא איהו דמפתי לבר נש דלעי באורייתא או דקאים בבי מדרשא האי רוחא תקיפא מפתי ליה וחשיב כמה הרהורין ואמר מה את קאים הכא טב לך למהך בחבורת אינון דגאו על בני נשא ואינון דאזלין בתר נשין שפיראן[5693] ומתענגי בענוגי עלמא כיון דבר נש

[5688] עי׳ ח״א רכא ע״א: ביומא דא נפקי ישראל בסימנין רשימין מגו מלכא [הם לבושי המלך בסוד הספירות והם מאני קרבא מפני שהם מהמלכות בית המלך ודאי - אור יקר] בגין דאינון נצחין דינא ומאי סימנין אינון סימני מהימנותא [היינו סוד האצילות אגוד ומיוחד חותם אמת דהיינו סוד הייחוד שש טבעות שש חותמות שחתם המלך במציאות עולם דהיינו האצילות מבינה ולמטה - אור יקר] חותמא דמלכא עלאה.

[5689] וז״ש {פ״ג דאבות} שנאמר כי כל שלחנם מלא קיא צואה כו׳ (יהל אור ח״ב יז ע״ב).

[5690] תענוגים של רשעים הם בהיכל חובה נגד היכל זכות. וכו׳ ושם הוא סוד נגע היפוכא דענ״ג שבהיכל זכות דקדושה. הוא מ״ש רז״ל בפ״ב דשבת (לג ע״ב עיי״ש) מה טובה של אומה זו וכו׳ עשו מרחצאות לעדן עצמם וכו׳, שענוגין דלהון הוא נהר דינור על ראש רשעים יחול נהר יוצק יסודם וכמ״ש (משלי כה כא) אם רעב שונאך וכו׳ כי גחלים אתה חותה על ראשו וכו׳ (אפיקי ים מגילה ו ע״ב).

[5691] אל תתמה על החפץ על שם אל הנזכר כאן שמקביל לגבורה כי זה האל הנז׳ הוא אל דאלהים דעליה ארז״ל ואל זועם בכל יום (רח״ו).

[5692] הוא ג״כ ביסודא דאשא בס״א, שכ״א נחת ביסודו כנ״ל. והוא בהיכל שכנגד היכל זכות, שהוא יסוד השני מד׳ יסודות ארמ״ע, חגת״ם, כנ״ל (יהל אור ח״ב כז ע,ד). רנח ע״א (הערת הזהר).

[5693] היו מעלים אותה [אשה סוטה] לב״ד הגדול שבירושלים וכו׳ הוא סוד עצום ונורא כי בדיקת סוטה הי׳ צריך להיות דווקא ע״י סנהדרי גדולה שבלשכת הגזית וכו׳, והוא בסוד היכל הזכות ששם סנהדרין יושבים בלשכת הגזית בטיבורה של א״י ששם סוד נקודת הטבור, ושם סוד ע׳ סנהדרין שהם שבעין נהורין דשם, ושם סוד צור ישראל שהוא גזית. ונגדו בסט״א היכל חובה אבן מכשול ושם רוחא דמפתי לב״נ למשכא לי׳ בניאופין למיזל בתר נשין שפיראן כמ״ש בפ׳ פקודי (ד׳ רסה ע״ב) יעו״ש, ושם הוא חד רוחא מסאבא

משוטטות והולכות ונמשכות אחריו.	אתפתי אבתריה כדין כלהו שטיין ואזלי ואתמשכאן אבתריה
וכמה הם אחרים שעומדים תחתיו וכולם מטמאים אותו בעולם הזה ומטמאים אותו באותו עולם והם נקראים צואה רותחת שכתוב צא תאמר לו אותן הדרגות שקימות לטמא תמיד והרי נתבאר.	וכמה אינון אחרנין דקיימין תחותיה וכלהו מסאבי ליה בהאי עלמא ומסאבי ליה בההוא עלמא[5694] ואינון אקרון צואה רותחת[5695] דכתיב (ישעיה ל כב) צא תאמר לו[5696] אינון דרגין דקיימין לסאבא תדיר והא אתמר
באמצע ההיכל הזה יש רוח אחרת שנקראת נגע ומזו יוצאת רוח אחרת שנקראת נגע צרעת והיא עומדת תמיד לטמא את כל אותם בעלי לשון הרע יותר על כל מה שמטמאים אותו והנגע העליון הזה ממנה על כל אותם שלחנות של שבת שכשנכנסת שבת ולא ערכו את ענג השבת כראוי והם מבזים את ענג השבת הנגע הזה נוטל אותם שלחנות שאינם בענג שבת כפי שאמרנו.	באמצעיתא דהאי היכלא אית רוחא אחרא דאקרי נגע ומהאי נפקא רוחא אחרא דאקרי נגע צרעת ואיהו קיימא תדיר לסאבא לכל אינון מאריהון דלישנא בישא[5697] יתיר על כל מה דמסאבין ליה והאי נגע עלאה[5698] איהו ממנא על כל אינון פתורי דשבתא דכד עייל שבתא ולא אתסדרו בענוגא דשבתא כדקא יאות ואינון קא מבזי ענוגא דשבתא האי נגע[5699] נטיל לאינון פתורי דלאו אינון בענוגי דשבתא כדקאמרן[5700]
וכשזה נוטל את אותם השלחנות כל אותם שוחרי החקים שעומדים בו כולם פותחים ואומרים ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו וילבש וגו׳	וכד האי נטיל לאינון פתורי כל אינון גרדיני נימוסין דקיימי ביה כלהו פתחי ואמרי (תהלים קט יז) ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו וילבש קללה כמדו וגו׳ ינקש נושה

דאיקרי אריריא והם אוררי יום וכו׳, ומשם הוא סוד מים המאררים לסוטה דאתמשכא אבתרייהו, כי שם סוד מים אחרונים חובה זוהמא דסט״א. ובקדושה בהיכל הזכות הם מים ראשונים מים קדושים, ושם סוד חטא מי מריבה וסוד והכית בצור ויצאו ממנו מים וכו׳, ששם מקום הפרץ כמ״ש רבינו שם בפי׳ באריכות. ושם סוד הבטן בטנך ערימת חטים וכו׳ מקום הדבוק דבין איש לאשתו. ולכן ובאו בה המים וכו׳ לצבות בטן וכו׳ כמ״ש רבינו שם (אפיקי ים סוטה ז ע״א).

[5694] קנ ע״ב (הערת הזהר).

[5695] סוף כל הנשמות והאילנות להטהר ולהתקדש, ועל כל חלק וחלק ממנו נפרד הזוהמה, ולסוף נופלת כלה על הקצה האחרון, שאינו יכול להטהר והולך ׳לאבדון׳, שיש שם צואה רותחת, והוא מדור הזוהמא התחתון שבכולם, שכל הזוהמא מהיכלות הטומאה שעליו נופלים בו, מזוהמת הנפשיית אשר בהם. ולכן ׳אותו האיש׳ הנדון בצואה רותחת [גיטין נ״ז א], אינו יכול להטהר עוד, והוא הקצה האחרון שבזוהמת קין ׳קינא דמסאבותא׳, זוהמת הנחש שבא על חוה, והוא סוד עבודה זרה של ניצוץ סמאל ממש, שרצונו לעשות עצמו אלוה להשתחוות לו. ולכן ׳אותו האיש׳ עשה עצמו עבודה זרה, והוא הקצה האחרון שבנפשו של קין, שהיה מקודם באיש נוקב השם, בנו של מצרי שהרג משה, לכן גם כן אותו האיש היה משמש השם לעבודה זרה והוא נרמז במלת קין (עמק המלך ש״ה פל״ב).

[5696] וז״ס שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו ד״ת כאלו אכלו מזבחי מתים {אבות פ״ג}, שהוא בהיכל הזה, כמ״ש בפ׳ תרומה אית שלחן ואית שלחן. וע״ש דף קנ״ג וקנ״ד. וזהו מזבחי מתים, שהיכל רביעי בסט׳ דקדושה, נק׳ אלקים חיים, אבל בסט״א לית תמן חיים (יהל אור ח״א יז ע״ב).

[5697] עי׳ שעה״מ בהערה לעיל רסה ע״א.

[5698] ב[זהר] פרשת עקב רע״ג ע״א אמר שמי שאינו מקיים שלש סעודות ענג אתהפך ליה לנגע צרעת, שהוא הרוח היוצא מזה הנגע עלאה שהוא כולל לחסרון ענג שבת בכללות, אבל נגע צרעת שהוא פרטי ממונה על ביטול איזה פרטי כגון סעודה אחת מן השלש (רמ״ז).

[5699] עי׳ ס״י (פ״ב מ״ד) אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע. עי׳ לש״ו דע״ה ח״ב עב ע״א, ז״ל, נעשה ע״י הגבורות כל החסרונות והקלקולים, וכן יעשה לעתיד על ידיהם כל התיקונים וכל העינוגים, כי כשהם מתייחדים עם החסדים ומתמתקים ומתבסמים, אין בטובה למעלה מהם, וכשהם שולטים לבדם אין ברעה למטה מהם.

[5700] קנב ע״ב (הערת הזהר). וז״ס הדבור של חול שאסור בשבת (שבת קיב:). והענין כי הנחש בשמאלא, וכמש״ל, ובהיכל הזה מתערי ליה, כמש״ש {רסה:} **ואינון מתערי להא חויא כו׳** ע״ש. והוא קלקל בלה״ר, והסיתו לאכול מעה״ד, ולכן כאן הוא שני הענינים. וז״ס וקראת לשבת ענג, וכבדתו כו׳, ודבר דבר, אז תתענג כו׳, שהוא היפוך לנגע ענג, זה לעו״ז כנ״ל (יהל אור ח״ב כד ע״ב).

ינקש נושה לכל אשר לו וגו׳ אל יהי לו משך חסד וגו׳.	לכל אשר לו וגו׳ אל יהי לו מושך חסד וגו׳
והרי בארנו שבאותו ליל שבת כשהשלחנות נתנו לאותו הצד הרע אזי מתחזק אותו הצד הרע הטמא ואותו אדם נמסר לאותו הצד אוי לו שנחסר מאותו הצד הקדוש צד האמונה ונפקד בצד האחר הטמא כמו כן בכל אותן סעודות של יום טוב.	והא אוקימנא בההוא ליליא דשבתא כד פתורי אתייהיבו להההוא סטרא בישא כדין אתתקף ההוא סטרא בישא מסאבא וההוא בר נש אתמסר להההוא סטרא ווי ליה דאתגרע מההוא סטרא קדישא סטרא דמהימנותא ואתפקד בסטרא אחרא מסאבא כגוונא דא בכל אינון סעודתי די״ט
כאן בהיכל הזה	הכא בהאי היכלא
	רסו/א
בנים חיים ומזונות הם בהפך ובאותו היכל האחר הקדוש לא עומדים שלשת אלה והם תלויים למעלה וכאן הם עומדים לרע שכאשר (מגיעים בניו של אדם) מגיע אדם להיכל הזה הרי שם עומדות החיות לכלות אותם והרי שם בנים כשהם קטנים מכאן יוצא כדי להתמנות הקטגור עליהם והרי שם עומדים המזונות להעבירם ממנו והכל תלוי בחטא ולכן נקרא ההיכל הזה חובה כמו שנתבאר.	בני חיי ומזוני בהפוכא[5701] איהו ובההוא היכלא אחראר״מ קדישא לא קיימי תלת אלין ותליין לעילא[5702] והכא קיימין לביש דכד (ס״א מטו בנוי דבר נש) מטי בר נש להאי היכלא הא תמן קיימין חיון לשיצאה לון והא תמן בנין כד אינון זעירין מהכא נפקא בגין לאתמנאה קטגורא עלייהו והא תמן קיימין מזוני לאעברה לון מניה וכלא תלייא בחובה ועל דא אקרי האי היכלא חובה כמה דאתמר
ומכאן יוצאת רוח הטומאה אחת שנקראת ארירי״א וכמה אלף ורבבות עמה וכולם נקראים אוררי יום כמו שנאמר (איוב ג) יקבהו אררי יום והרוח הזו וכל אלה שעמה כולם קיימים ליטול אותו דיבור שקלל אדם את עצמו ברגזו ואלו מעירים את הנחש הזה שנקרא (ישעיה כז) לויתן נחש עקלתון כדי להביא ולעורר קללות על העולם זהו שכתוב יקבהו אררי יום וגו׳.	ומהכא נפקא חד רוחא מסאבא דאקרי ארירי״א[5703] וכמה אלף ורבבן עמיה וכלהו אקרון אוררי יום[5704] כמה דאת אמר (איוב ג ח) יקבוהו אוררי יום והאי רוחא וכל אינון דעמיה כלהו קיימי לנטלא ההיא מלה דלייט בר נש גרמיה ברוגזיה ואלין מתערי להאי חויא דאקרי (ישעיה ב ז) לויתן נחש עקלתון בגין לאייתאה ולאתערא לווטין על עלמא הדא הוא דכתיב (&) יקבוהו אוררי יום וגו׳

[5701] ר״ל שכול בנים הפך בני ומיתה הפך החיים וקפחת פרנסה הפך מזוני אע״פ שהמקביל בקדושה היינו היכל הזכות ולא בזכותא תליין אלא במזלא לפי דליכא מזל להם כנודע בסוד עשו אדרת שער לא יש תקוני שערות לאריך שלהם (רח״ו).

[5702] עי׳ ו ע״א (הערת הזהר).

[5703] עי׳ רמ״ז ח״ג קנח ע״א: בפרשת שמות ו׳ ע״א, אמר ששם יש (ה, יח) מי המרים המאררים, שבהם מתייסרים הנואפים המרשיעים לערבב זרע האדם, וגם בפקודי רס״ו א׳ אמר, שיש שם רוח טמא הנקרא ארירי״א וכתוב (איוב ג, ח) אוררי יום. ובזה נבין שלהיות שחם סרס את אביו צא), וגרם לו שיכול זרעו, שחטא זה נמשך לו לפי שרצה להשליט על אביו אותו הכח המשכל אשר שם.

[5704] ועפר תאכל כו׳, בסוד בן עזאי, שנכנס באוקידו דעפרא ומת, שזהו ועפר תאכל, קץ כל בשר (יהל אור ח״ב לא ע״א). והוא מ״ש פתורה שהוא שולחן בצפון בקדושה בהיכל זכות ונגדו בהיכל חובה קיימא מזונא לאעברא, ושם כי כל שולחנות מלאו קיא וכו׳ ושם נגע צרעת נגד עונג דקדושה, ושם רוחא תקיפא דמפתי לב״נ למיזל בתר נשין שפיראן כמש״ש בפ׳ פקודי שם, ולכן נתן עצה לבלק להפקיר בנות מואב לזנות וכתי׳ (תהלים קו כח) ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים וכו׳ שהם שולחנות קיא צואה הנ״ל, כמ״ש (ישעיה ל כב) צא תאמר לו דאקרון צואה רותחת כמש״ש, והוא מ״ש פתורה אשר על הנהר וכו׳ שהוא נהר דינור שהוא יוצא מהיכל הזכות ושם מקומו של בלעם ארם נהריים עיר נח״ר שהם ג׳ אלקים בג׳ מקומות שבשמאל פתורה א׳ אשר על הנהר ב׳ ארץ בני עמו ג׳ כמ״ש רבינו בפי׳ שם. ושם בהיכל זכות הוא סוד החותם כמ״ש בהיכלות פ׳ בראשית (ד׳ מד ע״א) הכא קידה באנפין בארעא לאתגברא על דינא וכו׳ כמ״ש רבינו (אפיקי ים בבא בתרא עד ע״א).

ואלו אוררי היום שולטים על רגעי ושעות היום ונוטלים אותם דבורים שקלל אדם על עצמו בין ברגז בין בשבועה ובאותו דיבור מעירים את אותו נחש עקלתון שנקרא לויתן כדי להעמידו להשחית את העולם ולכן קלל איוב את יומו בצערו ולא את גופו שכתוב (איוב ג) ויקלל את יומו בתחלה ואחר כך יקבהו אררי יום הרחמן יצילנו מהצד הרע ומתקפו ומכל דבר רע.	ואלין אוררי יום שלטין על רגעי ושעתי דיומא ונטלי אינון מלין דלייט בר נש גרמיה בין ברוגזא בין באומאה ובההוא מלה מתערי להאי נחש עקלתון דאקרי לויתן בגין לקיימא ליה לחבלא לעלמא ועל דא לייט איוב יומיה בצעריה ולא גופיה דכתיב (איוב ג א) ויקלל את יומו בתחלה ולבתר יקבוהו אוררי יום[5705] רחמנא לישזבן מסטרא בישא ומתוקפוי ומכל מילי בישא
ההיכל החמישי ההיכל הזה הוא היכל שנקרא שאו״ל כנגד אותו השם שנקרא ערל והרי בארנו שזהו סוד הערלה בהיכל הזה יש פתח אחד וממנה אחד עליו וזהו הממונה להעיר תמיד קטרוג על העולם והרוח הזו נקראת איב״ה משום ששמו של הפתח הזה נקרא איב״ה וסימנך (בראשית ג) ואיבה אשית בינך ובין האשה וגו׳.	היכלא חמשאה[5706] היכלא דא איהו היכלא דאקרי[5707] שאו״ל לקבל ההוא שמא דאקרי ערל והא אוקימנא דדא איהו רזא דערלה[5708] בהאי היכלא אית חד פתחא וחד ממנא עליה ודא איהו ממנא לאתערא תדיר קטרוגא על עלמא והאי רוחא אקרי איב״ה[5709] בגין דשמא דהאי פתחא איב״ה שמיה וסימניך (בראשית ג טו) ואיבה אשית בינך ובין האשה וגו׳
בהיכל הזה עומדת רוח אחת ששולטת על הכל וזה נקרא שוד״ד והוא (ישעיה נט) שוד ושבר וזהו שודד בהרים הרמים בתוך סלעים והרים מההיכל הזה יונקים כל אותם שודדים ומשמידים במקומות חרבן ומכאן יוצאים כל אותם שהורגים בחרבות וברמחים והולכים אחר (בראשית ג) להט החרב המתהפכת להשמיד הכל.	בהאי היכלא קיימא חד רוחא דשליט על כלא והאי אקרי שוד״ד ואיהו (שוד) (ישעיה נט ז) שוד ושבר[5710] ודא הוא שודד בטורי רמאי גו טנרין וטורין מהיכלא דא ינקי כל אינון משדדי ומשצי בחרבנין ומהכא נפקין כל אינון דקטלי בסייפין ורומחין ואזלין בתר להט החרב המתהפכת לשיצאה כלא

[5705] פי׳ לגופו (מ״מ).

[5706] היכל זה נגד היכל אהבה סוד חסד דקדושה (רח״ו).

[5707] מצורע נד ע״א (הערת הזהר).

[5708] היפך המילה שהיה בסוד החסד (רח״ו)

[5709] היפך היכל אהבה (רח״ו). סוד כהן מדין וכהן און. דע, כי בסט״א כהן מדין, והוא כנגד יסוד דאבא בקדושה, כי שם בקדושה אהבה, ובסט״א איבה ומריבה, בסוד (בראשית ג׳ ט״ו) ואיבה אשית. ויש כהן און כנגד יסוד דזעיר, ששם כחי וראשית אוני, ובסט״א הם פועלי און. והסוד הוא, כי אחר שננסרו זו״ן דקדושה להיות פב״פ, סט״א הם כקוף והיו אב״א, וגם הם ננסרו להיות פב״ב, ואינם יכולים להזדווג, שלא נמשך להם אור לזווגם, ונשארו בפירודא. וזמ״ש בזוהר שארי בחיבורא שהוא אב״א ומסיימי בפירודא. וזש״ה (ח״ב צ״ה א׳) יתפרדו כל פועלי און. ולמעלה ביסוד דאבא לא מתפרשן לעלמין, והם באתחברותא חדא, וכנגדו בסט״א (משלי כ״ה כ״ד) אשת מדנים ובית חבר, ולכן הוא הוא כהן מדין (ספר הליקוטים שמות ב). שומר הברית, סוד הברית. ונגדו בס״א ערל כנ״ל. ושם נקר׳ איבה, נגד זה ההיכל שנקרא אהבה. והוא סוד הכהן, הנני נותן לו את בריתי שלום, בשלום ובמישור הלך אתי כו׳, שלכן זכה אהרן לכהונה, כמ״ש {אבות פ״א מי״ב} הוי כו׳ אהב שלום כו׳. וכאן הוא בס״א סוד הנחש[5709], ואיבה אשית כו׳, ואמרו {זוהר אחרי עט.} כ״ד זיני מסאבותא אשדי בחוה, כמנין ואיב״ה. וכנגדו בקדושה כ״ד מעלות של כהונה, וכ״ד מתנות. וז״ש (סנהדרין לח:) אדה״ר משוך בערלתו היה, סוד זה ההיכל דס״א (יהל אור ח״ב כה ע״א). בימי המשיח אז וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתי כמ״ש אברהם שנק׳ אדם והוא חסד ימינא דמתגלה באמה, והוא חרב נוקמת נקם ברית להעביר הערלה אשר שם והוא בהיכל אהבה, שאז יתגלה קץ הימין מה שתחי׳ השיב אחור ימינו ולא הי׳ מתעורר האהבה עד שתחפץ, וכתי׳ (בראשית יד יד) וירק את חניכיו שלש מאות וי״ח שהם רמ״ח עלמין דהיכל אהבה ימינא מ״ע, וע׳ הם ע׳ סנהדרין בתי דינים דבהיכל זכות שמקבלים דינא משם למיעבד נוקמין מע׳ ממנן דע׳ אומין, כמ״ש (דניאל ב לה) באדין דקו כחדא וכו׳, והוא מ״ש במשיח ב״ד (זכריה ט ט) עני ורוכב על חמ״ר שהוא רמ״ח דהיכל אהבה הנ״ל, וז״ש (בראשית יד יד) וירדוף עד דן וכו׳ עד היכל זכות ששם דינא עילאה דנטלו מהאי להט החרב וכו׳ (אפיקי ים סנהדרין דף קח ע״ב).

[5710] הפך השדים והדדים שבחסד (רח״ו).

מזה יוצאת רוח אחרת שנקראת שוד וכששולט הרעב על העלם הרוח הזו שנקראת שו״ד נמצאת ורוח אחרת משתתפת עמה שנקראת כפ״ן ואלו הולכים בעולם ונמצאים כנגד בני אדם והיינו שכתוב לשד ולכפן תשחק ואלו עושים קטרוג לבני אדם ושודדים את הכל האחד שנקרא שוד שאחר שהולך לתוך הרים רמים ושודד ומחריב ומשמיד הכל אז שב ושודד בני אדם ומתים בחלשתו וכשאוכלים בני אדם לא שבעים משום שהוא שולט בעולם.	מהאי נפיק רוחא אחרא ואקרי שוד וכד שליט כפנא על עלמא האי רוחא דאקרי שו״ד איהו אשתכח ורוחא אחרא אשתתף עמיה דאקרי כפ״ן ואלין אזלי בעלמא ומשתכחי לקבל בני נשא והיינו דכתיב (איוב ה כב) לשד ולכפן תשחק ואלין עבדין קטרוגא לבני נשא ומשדדי לכלא חד דאקרי שוד דבתר דאזיל בגו טורין רמאין ושדיד וחריב ושצי כלא כדין תב ושדד לבני נשא ומתין בחולשא דיליה וכד אכלי בני נשא לא שבעין בגין דאיהו שלטא בעלמא
ובאותו זמן מי שעושה חסד עם בני אדם ונותן להם לאכול ולשתות כדאי הוא לדחות את שתי הרוחות החוצה שלא ישלטו בעולם וכשישראל לא עושים חסד עם בני אדם ושאר העמים עושים חסד בעולם אז שתי הרוחות הללו מתבשמים (לשאר עמים ומתחזקים וכו׳) דבריהם ומתחזקים על ישראל משום שהרי אז התחזק אותו הצד האחר וישראל נכנעים.	ובההוא זמנא מאן דעביד חסד עם בני נשא ויהיב לון למיכל ולמשתי כדאי איהו לדחייא לון לאלין תרין רוחין לבר דלא שלטי בעלמא וכד ישראל לא עבדי חסד עם בני נשא ושאר עמין עבדי חסד בעלמא כדין אלין תרין רוחין מתבסמין (ס״א לשאר עמין ומתקפי וכו׳) מלייהו ומתקפי עלייהו דישראל בגין דהא כדין אתקף ההוא סטרא אחרא וישראל אתכפיין
וכשישראל עושים חסד נכנע אותו הצד האחר ונחלש וצד הקדושה מתחזק וכשישראל לא מעוררים חסד אותן שתי רוחות (מתבשמות אחת התבשמה להם לשאר העמים) ומתהפכות כדי להכריע אותם את ישראל ואז אותן הברכות שיורדות מלמעלה מצד הימין יונקים אותם שאר העמים (ועומד לאותו הצד) וזהו שכתוב שמוני נטרה את הכרמים אלו שאר העמים כרמי שלי לא נטרתי אלו ישראל משום ששאר העמים מושכים אותם לתוכם באותם חסדים שעושים עם בני אדם וישראל מרחיקים אותם מתוכם משום שלא עוסקים באותם חסדים כמו שאר העמים.	וכד ישראל עבדי חסד אתכפייא ההוא סטרא אחרא ואתחלש וסטרא דקדושה אתקף וכד ישראל לא מתערי בחסד אינון תרין רוחין (ד״א מתבסמי חד אתבסם להו לשאר עמין) ומתהפכי לאכפייא לון לישראל וכדין אינון ברכאן דנחתי מלעילא מסטר ימינא ינקי לון שאר עמין (ד״א וקיימא להההוא סטרא) והדא הוא דכתיב (שיר א ו) שמוני נוטרה את הכרמים אלין שאר עמין כרמי שלי לא נטרתי אלין ישראל בגין דשאר עמין משכי ליה בגווייהו באינון חסדים דעבדין עם בני נשא וישראל מרחקן ליה מגווייהו בגין דלא משתדלי באינון חסדים כשאר עמין
ותחת הרוחות הללו עומדים כל אותם שנקראו ערלה זמורי	ותחות אלין רוחין קיימין כל אינון דאקרי ערלה זמורי
	רסו/ב
ערלה ענפי ערלה ומעליהם ממנה אחד שנקרא גז״ר דיני״א וזהו שעומד על כל אותם שלא שומרים שנות ערלת האילן ועל כל אותם שמעכבים את הברית לבניהם ולכן הנחש רצה להרג את בנו של משה עד שמלה אותו צפורה שכתוב ותקח צפרה צר ותכרת את ערלת בנה וגו׳.	ערלה ענפי ערלה ועילא מנהון חד ממנא דאקרי גזר דיני״א והאי איהו קיימא על כל אינון דלא נטרי שני ערלה דאילנא ועל כל אינון דמעכבי את קיימא לברייהו[5711] ועל דא בעא חויא לקטלא לבריה דמשה עד דגזרת ליה צפורה דכתיב (שמות ד כה) ותקח צפורה צר ותכרות את ערלת בנה וגו׳

[5711] כי הם מעכבים גלוי החסד בפום אמה (רח״ו).

והרוח הזו ממנה על אנשים שמשחיתים דרכיהם ולא חוששים לכבוד רבונם לשמר את אות ברית הקדש וזו מכניסה אותם לגיהנם לאותו מקום שנקרא שאול ואבדון ונדון שם כמו שבארנו כאן.	והאי רוחא ממנא על בני נשא דמחבלי ארחייהו ולא חיישי ליקרא דמאריהון למיטר את קיימא קדישא והאי אעיל לון לגיהנם לההוא אתר דאקרי שאול ואבדון ואתדן תמן כמה דאוקימנא הכא
לתוך אמצע ההיכל הזה עומדת רוח אחת שעומדת ואורבת על דרכים ושבילים לראות את כל אתם שעוברים על דברי התורה כדי להכניס שנאה בין מעלה ומטה משום שכל ההיכל הזה הוא איבה.	בהאי היכלא לגו באמצעיתא קיימא חד רוחא דאיהו קיימא וכמין על ארחין ושבילין למחמי לכל אינון דעברין על פתגמי אורייתא כדי למיעל דבבו בין תתא לעילא בגין דכל האי היכלא איבה איהו
זה וכל אותם האחרים כולם עומדים להראות פנים מאירות לבני אדם ולפתות אותם כדי שיסטו מדרך האמת ולמשך אותם אחריהם ואחר כך הם הורגים אותם וימותו בשני עולמות שכתוב (משלי ה) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות.	האי וכל אינון אחרנין כלהו קיימין לאחזאה אנפין נהירין לבני נשא ולמפתי להו בגין דיסטון מארח קשוט ולאמשכא לון אבתרייהו ולבתר אינון קטלי לון וימותון בתרי עלמין דכתיב (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות
הרוח הזו נקראת אפרי״א עפר של אפר שלא עושה תולדות ופרות לעולמים משום שזהו עפר של אפר ואף על גב שנקרא עפר אינו עפר קדוש שעושה פרות ונקרא עפרות זהב אלא כמו שנאמר מעפר שרפת החטאת וזהו עפר שרפת החטאת וסימן זה בא בשני צדדים אחד משום	האי רוחא איהו אקרי אפריר״א[5712] אפרא דקיטמא[5713] דלא עביד תולדין ואיבין לעלמין[5714] בגין דהאי איהו עפרא דקיטמא ואף על גב דאקרי עפר לאו איהו עפרא קדישא[5715] דעביד איבין ואקרי (איוב כח ז) עפרות זהב[5716] אלא כמה דאת אמר (במדבר יט יז) מעפר שרפת החטאת[5717] ודא הוא עפר שרפת החטאת

[5712] עי׳ ח״א ט ע״ב, וכן עיי״ש קע ע״א (לש״ו).

[5713] מהפסולת דיסוד העפר הוא אפר, אשר עליה נאמר (דברים כט כב) שריפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח, והוא נמשך ומגיע לס״א, שהוא רוחא חדא הנקרא אפרירא כמ״ש בפ׳ פקודי (רסו ע״ב). וכן ישנם ג״כ תרין רוחין הנקראים בשם עפרירא וקסטימון כמ״ש בפ׳ בראשית (ט ע״ב), ונראה לי כי הם נמשכים ג״כ מהפסולת של עפר הנקרא עפר שריפת החטאת כמ״ש בפ׳ פקודי שם, וכן נקרא הפסולת של עפר ג״כ בשם אבק, וכמ״ש בפ׳ וישלח (דף קע ע״א). ומאלו הב׳ שהם עפר שריפת החטאת ואבק נמשכים ויוצאים הב׳ רוחין עפרירא וקסטימון הנז׳, ומהפסולת הנקרא בשם אפר נמשך ויוצא הרוחא הנקרא בשם אפרירא הנז׳ (דע״ה ח״ב פט ע״א), עי׳ עוד ח״ג לד ע״ב עפרות זהב (שם ע״ב), הדינין שהם נקראו הרים כנודע, פומיה מלחכא בעפרא, בסוד (ישעיה סה כה) ונחש עפר לחמו, והוא מזוהמת העפר הנקרא עפר שריפת החטאת, כמ״ש בפ׳ פקודי (רסו ע״ב), והוא העפר אשר {קכה ע״ג} מהגבורות דהמלכין קדמאין, ארץ אדום. וכד בר נש עביד חטאת איהו אתקיף להאי עפר, שמוסיף בה כח, ומשם יונק הנחש, והוא מאכלו כמ״ש בפ׳ פקודי שם (רסו ע״ב ורסח ע״ב), וע׳ שער קליפת נוגה (פרק ג) (דע״ה ח״ב קכה ע״ב).

[5714] הפך הקדושה כי החסד גורם הזווג אבל בכאן אל אחר אסתרס (רח״ו).

[5715] פירוש כמו המלכות שנקר׳ עפר (מ״מ).

[5716] ח״ג לד ע״ב קפא ע״א (לש״ו).

[5717] ר״ל על אפר אוכלין כמו עפר שרפת החטאת שמביא שם, והם אינם מגדלים צמחים וכמ״ש ר״ת בחולין (פח סע״ב בתוספת ד״ה מצינו) (ביאורים ח״א סג ע״ד). אפר של אש - כי בינה היא אש, ועליה אמרו בספר יצירה (פ״א מ״ב) ארבע אש ממים וכנ״ל אות ל׳. והטפה הזרעית שבה, שהיא מהעכירת והעביות שבה, הנה הוא בבחי׳ אפר, כי החכמה שהוא מים אמרנו לעיל אות ל״ב שהטפה הזרעית שלו, שהוא מהעכירת והעביות שבו, הנה הוא נקרא בשם רפש וטיט. אך הבינה שהיא אש, הנה נקרא הטפה הזרעית שבה בשם אפר, שהוא עכירות שמרי האש, וכמו שכתב הרב למטה בסמוך. והנה אפר הזה הוא ג״כ קודש קדשים, והיא ג״כ מגדל צמחים ועביד פירין, שהרי ממנה יצאו ונעשו הזו״ן וכנ״ל אות ל״ה. שיש כמה מיני אפר שמגדלים צמחים ג״כ, וכמ״ש התוספת בחולין (דף פח ע״ב בד״ה שחיקת[5717] ובד״ה מצינו[5717]) ע״ש, והוא מסוד בחי׳ האפר שמבינה שהוא קודש קדשים, כי הרי בחי׳ האפר הזה הוא טפה הזרעית דהבינה המשתתף בבנין הזו״ן דאצילות וכנז׳. ולא אמרו בזוה״ק פקודי הנ״ל אות ל״ה דאפר אינה מגדלת צמחים, אלא רק מה שיוצא מתוקף הדינין דהס״א, ויש בהם בחי׳ עפר ג״כ שאינם מגדלים צמחים, וכגון עפר

שהוא כלול בחטאת הזו הסוד של אותו נחש הקשה ואחד שכשאדם עושה חטאת הוא מחזק את העפר הזה ושולט בעולם.	וסימנא דא אתיא בתרין סטרין חד בגין דאיהו כליל בהאי חטאת רזא דההוא חויא תקיפא וחד דכד בר נש עביד חטאת[5718] איהו אתקיף להאי עפר ושלטא בעלמא
וזהו הכלול (במדבר ה) במי המרים המאררים ולכן צריך אותו לאשה שסטתה תחת בעלה ועשתה מעשה של אשת זנונים להשקות אותה מים שכלולים בעפר שהוא מקרקע המשכן והעפר הזה הוא מאותו מקום שנקרא קרקע ואותו שנקרא קרקע של אותו משכן והעפר הזה הוא מאותו קרקע ולכן צריך הכהן להשקות את האשה הזו כמו כן והכל הוא ברמז עליון.	והאי איהו כליל במי המרים המאררים[5719] ועל דא אצטריך לאנתו דאסטיאת תחות בעלה ועבדת עובדא דאשת זנונים לאשקאה לה מיא כלילן בעפרא דאיהו מקרקע המשכן והאי עפר איהו מההוא אתר דאקרי קרקע[5720] וההוא אקרי קרקע דההוא משכן והאי עפר מההוא קרקע איהו[5721] ובגין כך אצטריך כהנא לאשקאה להאי אתתא כגוונא דא וכלא איהו ברמיזא עלאה
אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מטהר אותם במים טהורים עליונים שכתוב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מים טהורים הרי אמרנו בין מים ראשונים למים אחרונים ואף על גב שהרי בארנו מים ראשונים מצוה כך נקראו ומים אחרונים חובה גם כך נקראו והרי בארנו על שני הצדדים הללו הצד הזה של קדושה נקרא מצוה והצד האחר הזה נקרא חובה ולכן נטל חלקו באותם המים ועל זה כתוב וזרקתי עליהם מים טהורים וטהרתם.	זכאה חולקהון דישראל דקודשא בריך הוא מדכי לון במיין דכיין עלאין[5722] דכתיב (יחזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מים טהורים הא אמרן בין מים ראשונים למים אחרונים ואף על גב דהא אוקימנא מים ראשונים מצוה הכי אתקרון[5723] מים אחרונים חובה הכי נמי אתקרון והא אוקימנא על תרין סטרין אלין דא סטרא דקדושה אתקרי מצוה ודא סטרא אחרא אתקרי חובה ובגין כך חולקיה נטל[5724] בההוא מיא ועל דא כתיב (&) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם
ההיכל הששי ההיכל הזה עומד למעלה על כל אותם שאר ההיכלות התחתונים ארבעה פתחים יש להיכל הזה האחד	היכלא שתיתאה היכלא[5725] דא קיימא עלאה על כל אינון שאר היכלין תתאין ארבע פתחין אית להיכלא דא חד אקרי מות וחד אקרי רע

המדבר שהיא ארץ לא זרועה. [וע׳ תנחומא קדושים (פרק ז) בפסוק ונטעתם, וכן בשיהש״ר (פרק ד פיסקא כז) בפסוק שלחיך, כי ע״י הבאר היה מגדל להם גם שם ע״פ נס. אך אחר שנסתלק הבאר, התאוננו ואמרו (במדבר כ ה) לא מקום זרע, כי המדבר מעצמו הוא ארץ לא זרועה.] וכן אבק דאשתאר מן נורא, שהם מתוקף הגבורות דהס״א, והם ג״כ אינם מגדלים צמחים כלל וכנ״ל. אבל כל שהוא מצד הקדושה, הן אפר והן עפר, הם כולם מגדלים צמחים ועביד פירין, אלא שאפר הוא לעולם מצד תוקף הגבורות הרבה יותר מעפר, כי הרי הוא נעשה רק ע״י האש, והוא עכירות שמרי האש, וכן הוא האפר דענינינו, שהוא טפה הזרעית דהבינה כנ״ל, הנה היא קודש קדשים ועביד פירין לעלמין, אלא שהיא מתוקף הגבורות הקדושים, והוא דינין דקודשא, שמהם הוא כל טוב הצפון אשר לעתיד לבוא, וכמו שכתבנו בזה לעיל פ״ד אות ״ב, ולכן השתתפו הם ג״כ בכל בנין הזו״ן דאצילות וכמו שיתבאר למטה עוד בזה ביאורים ח״א סד ע,א).

[5718] לקמן רסח ע״ב (לש״ו).

[5719] הפך מימי החסד הזכים ובהירים (רח״ו).

[5720] פירוש שהוא מהבירורים שנפלו בבריאה שנק׳ קרקע המשכן כמ״ש באוצ״ח שמשכן היא מלכות דאצילות וקרקע המשכן היא בריאה ושם נפלו כלי המלכים (מ״מ), ח״ג קכה ע״א (לש״ו).

[5721] הנה שייכות עפר למים כי המלכות היא בת אברהם אבינו בכל שמה (רח״ו).

[5722] סוד מימי החסד (רח״ו).

[5723] פירוש אעפ״י שלעיל בסוף היכל ג׳ דס״א אמרנו שמים ראשונים הם מ״ד ומים אחרונים הם מ״ן עכ״ז פשט הענין מים ראשונים הם בקדושה ומים אחרונים הם דס״א וז״ש והא אוקימנא על תרין סטרין אלין דא סטרא דקדושה דאיקרו מצוה. ודא ס״א איקרי חובה (מ״מ).

[5724] פירוש חלק ס״מ הם מים אחרונים (מ״מ).

[5725] היכל זה נגד ת״ת דקדושה שגורם זווג הקדוש והוא היכל הרצון שעולה למעלה מכל הזווגים בסוד ת״ת על חו״ג (רח״ו). ור״ל שהיכל הרצון הוא למעלה מהיכל אהבה וזכות שהם חו״ג (מ״מ).